Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partien zivot

LIBRARY
OCT 18 1979
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

10

СОФИЯ, ЮЛИ 1979 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 10 ЮЛИ 1979 година XXVI

СЪДЪРЖАНИЕ

35 ГОДИНИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКА БЪЛГАРИЯ

М. Ралчева — Епичният бряг 3

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

С високите критерии на тритомника „За партийното строителство“

В. Вълкова — Марксистко-ленинското обучение 13

Кадрите — ключов проблем

П. Гиндев, Ф. Генов, П. Русев — Начини на мислене и стил на работа 20

Партийният комитет

В. Сотирова — Кабинетът по партийно-организационната работа 40

К. Радойков — Покрай Драговищица и Струма 46

Ръководно политическо ядро и първообраз Партийната организация в завод „Буря“ — Габрово гостува на „Партиен живот“

В. Енев — Живецът на партийната работа 50

Д. Пенева — Време за идейно и нравствено израстване . . . 54

С. Илиева — Разграничаване на функциите 56

С. Генчев — Партийният контрол 59

Н. Върбанова — Комунистите извън предприятието 64

•

Р. Любомирова — Регулатор на потребностите 67

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

* — Икономическият подход и усъвършенстването на управлението 69
Х. Манджуков — Последователно, уверено, настойчиво . . . 76

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Б. Станков — Социалистическата справедливост 81

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Д. Кралев — Желязна етажерка 86

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

Д. Димитров — От главата си пати 87

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

И. Чернев — Боева трибуна на виетнамските комунисти . . . 89

КРИТИКА И КНИГОПИС

П. Трендафилова — Дар на родината 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендифилов, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2498. Тираж 52 500 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 12. VII. 1979 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ЕПИЧНИЯТ БРЯГ

Брегът на тихия бял Дунав. Брегът на Ботевия допир с вечността. Брегът на Първа атомна. Козлодуй! Трупката, преминала през нас при стъпването на тази земя, не ни дава мира. Тя прелива в нарастващо вълнение и при срещата ни с четирите хиляди походници, тръгнали по стъпките на Ботевите четници, и при разговорите с работещите на централата съветски и наши специалисти, и в онези сложни мигове, улавяни в комитетската делничност... Все същият човешки дух. Все същата човешка решимост, позволила някога на поета да каже: „Аз ще направя ръцете си на чукове, кожата си на тъпан и главата си на бомба, пък ще да изляза на борба със стихиите".

●

Нашият въвеждащ въпрос, зададен на първия секретар на общинския партиен комитет инженер Кольо Тушев, се отнася до ролята на революционната традиция в Козлодуй, до онази неугасваща щафета, която поколенията си предават, позволяваща им да се борят при всички обстоятелства с ретроградността и лицемерието, с еснафското благодушие и с обществената апатия.

— През тази година — каза той — се навършват шейсет години от създаването на партийната организация в Козлодуй. Разбира се, революционните борби в този град датират много по-отдавна. Без да правя ретроспекции, без да проследявам историческата хронология, ще кажа, че слизането на Ботев на този бряг е оказало решаващо въздействие върху всичко и върху всички. Поетите наричат това коленичене на четниците на родния бряг съдба, целувка, път към безсмъртието. Според мен приземяването на Ботев от легендарния „Радецки" е повратен момент. Защото със самото това слизане на героя на родната земя населението на Козлодуй изведнъж пораства с десетилетия. На това историческо място Партията години наред организира тържества и поклонения. Оттук тръгва разпространението на социалистическите идеи в нашия град, оттук се сформира въоръженият отряд през 1923 година, който, след като завзема властта в Козлодуй, е трябвало да окаже помощ на въстаниците от Михайловград и Бойчиновци. Думата ми е за революционния огън, за огнената Ботева щафета. Тя е жива и днес, тази традиция. По-ярка от всякога! В Козлодуй има прославена работническа класа — достатъчно силна, достатъчно действена. И не са само шестимата герои на социалистическия труд и четиристотинте орденоносци, които красят първите ѝ редици. В строителството, монтажа и експлоатацията на Атомната централа израснаха такива изтъкнати строители като Петраки Стоименов, Тодор Тодоров, Първан Нинов, Златко Стоянов, Димитър Владов, такива известни монтажници като Господин Йорданов, Иван Стефанов,

Digitized by Google

Светозар Пенчев. Създадено бе ново поколение от млади атомни енергетици, между които Кирил Николов, Иван Димов, Гочо Иванов, Цоко Антов. Аз далеч не изброявам имената на всички заслужили хора. Златният фонд на тукашната работническа класа е огромен. Това е нашето несметно богатство.

— Другарю Тушев, какво мислите за отговорността на човека в съвременната епоха, за утвърждаването на достойнството и ценността на човешката личност?

— Социалистическата революция и строителството на новото общество потвърждават известното марксическо положение, че в хода на самата революция, разрушаваща експлоататорския строй, се извършва „масово изменение на хората". Унищожавайки частната собственост върху средствата за производство, новото общество повишава благосъстоянието и културата на масите, развива социалистическата демокрация и в същото време създава категорични предпоставки за утвърждаване достойнството и ценността на човешката личност.

Какво освен форма на самосъзнание и самоконтрол е чувството на човека за собствено достойнство? Тук основното е взискателността на човека към самия себе си, отговорността му като личност.

Както в цялото наше общество, така и в частност в нашата селищна система възможност за пълна изява на творческото начало, заложено у човека, съществува в пълна мяра. Тук особено имам предвид предпоставките в това отношение, създадени посредством изграждането и експлоатацията на централата.

Бих искал да разтълкувам понятието социалистическо съзиждане. Девизът на козлодуйци, предаден по традиция от строителите на предишните крупни наши национални обекти, е: „Ние изграждаме Първа атомна, тя изгражда нас!" Работил съм на различни места, бивал съм свидетел на множество изяви на трудова доблест и трудов ентусиазъм, но никога няма да забравя деня 30 юни 1974 година, когато бе осъществен физическият пуск на първия реактор на централата. Новината се разнесе светкавично. Дълбоко осъзнах тогава какво значи хората да са удовлетворени от своя труд. Това бяха личности, които са се борили за тази победа, които са я очаквали. Видях да се поздравяват строители и монтажници, да хвърлят каскетите си във въздуха, да се прегръщат, да плачат от радост... Това ме накара да вникна в смисъла на сътвореното с голямо напрежение, с денонощен труд дело. То не се отнасяше само до началния миг на едно съвременно производство, невиждано у нас дотогава. Отнасяше се до нещо по-велико, неръкотворно — за месеци и години строителите на Първа атомна бяха станали други хора. При започването на централата някои от тях бяха дошли от близките села. Бяха се откъснали от селскостопанския труд, за да усвоят нови професии. Те бяха постигнали своето — бяха си поставили цели и ги бяха реализирали. Или пък да вземем младите енергетици. Това са хора по на 24—26 години. Дежурните инженери сега ръководят единия или двата реактора и цялата смяна. И към този труд пристъпват с изключителна отговорност, с гордост.

За изграждането на личностите, за извисяването на тяхната отговорност пред времето, пред народа особено благотворно влияние оказва съвместната работа със съветските специалисти, тяхното непосредствено присъствие тук. От тях непрестанно се учим как да работим, каква да е нашата дисциплина, какво да е качеството на труда ни. Ярко подчертаната отговорност на съветския човек навсякъде и във всичко ни мобилизира, прави усилията ни резултатни.

— Именно тук ние опираме до онзи процес, за който вече стана дума: да изграждаме у всеки човек съзнанието да бъде възпитател на самия себе си. Да разгръщаме творческото му отношение към неговата собствена личност, да го превръщаме от обект на възпитание-

Digitized by Google

то в субект на възпитанието. Или, както Вие вече се изразихте, да сложим знак за равенство между съзнанието за собствено достойнство и самоконтрол. Но как всичко това намира израз в практиката на партийните организации?

— Общоизвестна истина е, че равнището на партийното ръководство зависи непосредствено от това, колко боево и инициативно работят първичните партийни организации, които са основата на нашата партия. С цялата си дейност те активно помагат за съединяване на политиката на Партията с живото творчество на масите, за успешното решаване на стопанско-политическите и идейновъзпитателните задачи.

Въпросът за самоконтрола на партийните членове винаги е стоял пред нас, но с особена сила той се откроя сега, при замяната на партийните членски книжки, при прегледа на нашия боен строй. Ние разглеждаме самостоятелното регулиране на поведението на отделната личност като част от системата на нравствени отношения в обществото. Тук се включват както различните форми на контрол на партийната организация над отделните нейни членове, така и личният контрол на всеки комунист над самия себе си. Механизмът на самоконтрола обхваща както самооценката на човека за неговите действия, подбуди, нравствени качества, така и самовъзпитанието. С всеки изминат ден тези проблеми стоят пред нашите партийни организации с все по-голяма сила и това е едно от основните наши завоевания през последните години. И ако за трите изтекли години на седмата петилетка в Козлодуй е получена надпланова продукция за повече от 31 милиона лева, и ако планът за общата промишлена продукция, изработена на територията на селищната система през първите четири месеца на настоящата година, е изпълнен 107,59 на сто, това означава, че отговорността на първичните партийни организации като политически ядра на трудовите колективи расте, чувството за самоконтрол и висока дисциплина у комунистите се извисява.

— Кое друго осезаемо завоевание бихте откроили в работата на партийните органи и организации в общината?

— Това, че те се научиха да осигуряват партийно ръководство на икономиката. Преди рядко в протоколите на първичните организации се срещаха въпроси, свързани с ръководството на икономиката, ако не броим традиционните отчети в края на тримесечието или на годината, когато обикновено стопанският ръководител с цифри и факти излиза пред събранието. Напоследък, особено след Националната партийна конференция, интересът към тази проблематика от страна на партийното събрание коренно се промени. Кое е характерното? Въпросите са обсъждани многопланово и задълбочено, свързани с перспективата на производствените участъци, с трайните тенденции на развитието, с рационалното използване на материалите и суровините, на техниката и на трудовите ресурси. Освен това вземат се обосновани решения на всяко събрание и се води борба за изпълнението им. По този начин първичните организации активно съдействуват за повишаване ефективността на производството, за ускоряване на научно-техническия прогрес, за създаване във всеки колектив атмосфера на задружна работа и творчески търсения.

— Благодарим Ви, инженер Тушев!

●

С примери на подчертана активност на позицията на комунистите ние се срещнахме на редица места по време на нашите срещи и разговори. Искаме да разкажем за конкретното ѝ проявление в отделни първични организации.

Digitized by Google

Механизаторите от участъка за промишлено производство в Козлодуй са твърди привърженици на максимата, че успокоението от постигнатото — удовлетвореността от стореното, която не е стъпало за следваща по-висока цел, а трибуна на суетно разтръбяване на успехите — е признак на ограниченост или на умора.

Но, случва се, някои хора започват да изостават, нещо повече — спират на едно място. Бившият председател на клоновото стопанство в Козлодуй Ангел Райков например. И не някой друг, а именно първичната партийна организация му е казала открито това.

Било неотдавна, на едно от събранията, на което се обсъждали предложенията на бюрото за замяната на партийните членски книжки. Някои спорят дали е щяло да се получи точно така, ако председателят, да речем, членуваше не тук, а в друга първична организация.

От година на година механизаторите все повече стягат своите редове. По време на усилени селскостопански кампании си създават временни партийни групи и не отлагат за утре въпросите, които трябва да решават днес. Стремежът към висока комунистическа принципност, към критичност и самокритичност е издигнат като норма номер едно в живота на организацията. Тук не се ръководят от ранговете — поставят на строга обществена присъда всичко и всекиго. Не за пръв път тези хора посочвали на председателя си грешките му, но на събранието, на което трябвало да гласуват да получи ли той нова членска книжка или не, били категорични. Единодушно решили да отложат с няколко месеца даването на книжката на Райков, като се позовали преди всичко на неизпълнението на договорните отношения за доставката на царевицата.

Не приел председателят тези думи. Оплакал се в по-горни инстанции. Но и от бюрото на окръжния комитет на Партията, и от Централната контролно-ревизионна комисия решението на механизаторите е подкрепено.

В един по-късен протокол от заседание на бюрото е посочено, че Ангел Райков е приел наложеното му наказание, но „не е доволен, че в оценката му е споменато, че при решаването на проблемите изхожда от непринципни позиции, че не се съобразява с мнението на първичната партийна организация и на партийното бюро“.

Самият факт, че Райков е приел наказанието едва след потвърждаването му „от горе“, говори за несъобразяване с мнението на организацията, за поставянето си над другите, за главозамайване, за липса на реален усет за нещата.

Но ние тук не анализираме случая Райков. Изтъкваме степента на непримиримост на партийното събрание, силата на първичната организация, която е в състояние сериозно да потърси сметка на стопанския ръководител за недъзите в работата му. Да разкрие обществената значимост на тези недъзи. Да застави притежателя им да ги види... Точно така, като на друго събрание, пак в тази организация, на работника Илия Братоев не бе оказано доверие да получи нова членска книжка заради лошата му трудова дисциплина.

— Механизаторите са начело в труда в стопанството — каза партийната секретарка Анка Златанова, агроном по поливането. — Сеитбата, окопаването се извършват прецизно. В срок осъществяваме и прибирането на зърнените култури вече години наред. Това е една комплексна бригада от 35 механизатори, 27 от които са комунисти. Те отглеждат пшеницата, ечемика, царевицата, соята, слънчогледа на стопанството. Създават много добър климат на задружност и колективизъм в бригадата, грижат се за младите хора. Така орденоносецът Петко Петлешков пое шефство над комсомолеца Славчо Мандрилов. Той го обучи не само до степента на отличен механизатор, но се зае да помогне за цялостното изграждане на този млад човек. Първична-

Digitized by Google

та партийна организация прие Мандрилов в редовете си. Трудно е да се каже кой в този момент се радваше повече — новоприетият или Петлешков. По същия начин работят с младите и изтъкнатите механизатори Величко Липовянов и Кръстьо Таков.

С непримиримостта на комунистите, с тяхната принципност и активност ние се срещнахме навсякъде. И в младия колектив на „Електропроизводство", който с два месеца предсрочно е изпълнил плана си за трите години на петилетката, и в управление „Заводски строежи", където функционират три технологически екипа на вътрешностопанска сметка.

В центъра на всички тези успехи са комунистите със своята висока съзнателност, със своето чувство за отговорност и дълг.

В Атомната централа на открито партийно събрание е бил поставен за обсъждане въпросът основният ремонт на втори енергиен блок да бъде завършен за рекордно кратък срок при бригадна организация на труда с предварително планово задание. Задачите били обсъдени и в бригадите, поети били конкретни обещания. Целта била осъществена — блокът бил включен предсрочно.

Или да вземем за пример непримиримостта в работата на комунистите, преподаватели от техникума по ядрена енергетика „Игор Курчатов".

Както ни разказа партийната секретарка Мая Касабова, тук учебната и възпитателната работа е организирана така, изпълнението на комплексната програма за съвместната дейност с ръководството и колектива на централата е такова, че ведно с дипломите си всички випускници получават и заповеди за назначение в Атомната електроцентрала.

●

Някогашната и сегашната гордост на епичния бряг...

Някогашната — светлата диря от стъпките на летящите към свободата и към смъртта Ботеви четници. Сегашната — първата на Балканите и в България Атомна електроцентрала.

Всъщност тук условно разделяме минало и настояще. Славата на този бряг е една и тя има едно определение: всеотдайност и саможертва.

....В началото на април 1876 година във Влашко започнало организирането на чета, която да се прехвърли в България. „През цялата първа половина на май — пише Иван Вазов в повестта си „Неотдавна" — Ботев бе зает с четата си.

...Всичките момчета бяха вече въоръжени с тежки винчестери, всички имаха затворена в ковчезите си хубава хъшовска униформа, която горяха от нетърпение да облекат. Жертвите и помощите идеха отвсякъде изобилно. Патриотизмът в тия минути на надежда и лудо въодушевление беше развързал кесиите и уголемил сърцата. За да бъде тайно както приготвлението на четата, тъй и качването ѝ на парахода, момчетата се разпръснаха по крайдунавските градове: Олтеница, Гюргево, Зимнич, Турно Магурели.

...На 18 май неустрашимата чета се качваше по части на парахода „Радецки" и подир няколко часа целуваше светата земя на бащите ни при Козлодуй...

Величествена страница!

На 21 май Кавалджиев, приятел на Ботева, приемаше от героя писмо, датирано: „17 май 1876 параход Радецки".

В него Ботев явяваше накратко завладяването на парахода, поздравяваше с горещи думи жена си и детето си и свършваше със за-

Digitized by Google

бележката, че е щастлив сега, че провидението изпълни молитвата му.

А тая молитва беше света.

Знаем я всички наизуст."

Величественият гений на поета, потвърден в „На прощаване" и в „Хаджи Димитър", в „Пристанала" и в „Хайдути", в „Борба" и в „Обесването на Васил Левски", блести с особена сила в неговото „Символ-верую на българската комуна", където Ботев изповядва „единний, светъл комунизъм, поправител на недъзите на обществото".

Неговите идеи хвърлят величествен мост към бъдещето. Той е наш съвременник с духа, с мисълта, с безсмъртието си.

...Две ученички, екскурзоводки в музея „Поповото ханче" в Бутан разпалено разказват за кратките минути на отдих, които са имали тук юнаците. След като отминала Матеев геран, източно от Козлодуй, където утолила жаждата си, четата „на един дъх" взела останалото разстояние. Разказът на момичетата е живописен. Човек съзира колоната на въстаниците, озовала се неустрашимо сред тихата равнина на Златията. Мирисът на жита ги опойвал, Балканът ги мамел с далечните си очертания. След три часа четата се озовала край първите къщи на Бутан. Тук Обретенов и Апостолов били основали революционен комитет. Местните хора построили мост с волски коли в придошлата Огоста, за да прехвърлят четниците на другия бряг.

Един бряг, втори бряг — въстаниците са неудържими.

...Гърмежи, зари, тържествени проверки. Клетвени думи на паметни места. Дела, превръщащи Ботевите копнения в реалност.

И това величествено въплъщение на могъществото на тази спична земя — Първа атомна.

На 15 октомври 1969 година централните всекидневници съобщават, че предишният ден е направена първата копка на новия мощен енергиен обект, който годишно ще произвежда 5 милиарда и 600 милиона киловатчаса електроенергия от ядрено гориво. Съобщава се също, че площадката на обекта се намира недалеч от историческия път на героичната Ботева чета и че на това място се е състоял величествен митинг на трудещите се от този край. Слово е произнесъл другарят Пенчо Кубадински, изтъквайки значението на обекта за увеличаването на енергийната мощ на родината.

Съобщенията от този ден преди десет години гласят още, че корпусите на централата са проектирани от съветски специалисти и от български проектанти от „Енергопроект" в София, че това е един от най-големите обекти на петата петилетка и още — че Първа атомна се обявява за национален комсомолски строеж.

Пет години по-късно.

На 5 септември 1974 година под заглавия: „Засия атомното слънце на България", „Козлодуй" — мирен пристан на атомната енергетика", „Родината се обогати с нови 440 мегавата електрически мощности", „Още един паметник на българо-съветската дружба", вестниците съобщават за пускането в строя на първия реактор на централата.

В речта си по този вълнуващ повод другарят Тодор Живков изтъкна: „За наша радост и за наша гордост в нашата българска земя атомът ще служи единствено за мирно съзидание, за творчество, за светлина".

И по-нататък:

„След време ние ще имаме и втора, и трета, и още атомни централи. Те ще бъдат безсъмнено още по-добри и усъвършенствувани. Хората все повече ще се освобождават от грубата зависимост на природните условия и ще връщат многократно онова, което вземат от природата."

Пак в тази реч четем възторжените думи:

Digitized by Google

„И сега, когато от брега на тихия бял Дунав тръгват потоците от енергия и светлина на първата атомна електроцентрала, ние изпитваме вълнението, че изпълняваме своя дълг пред паметта на всички, паднали за Отечеството, за да бъде то свободно, гордо, социалистическо!“

●

От хрониките — в живота. От вестникарските страници — на самата площадка на централата. Шест крупни колектива се числят към Атомната електроцентрала: колективът на Електропроизводственото предприятие, на строителното управление „Заводски строежи“, на монтажното управление „Енергомонтаж“, на Дирекцията за изграждане на обекти при АЕЦ, на ремонтното управление „Атоменергоремонт“ и на „Хидрострой“. Това са основните колективи. И във всяко от тези подразделения — проблеми. Докато партийната секретарка на първичната организация при администрацията в „Заводски строежи“ Тонка Пецинска твърди, че при тях конфликти няма, че засега не съществуват нерешени проблеми, в партийната организация в „Основно производство“ силите се мобилизират за борба с текучеството, което в момента е ахилесова пета в работата. Преди четири-пет години главната трудност тук е била друга — в една бригада са попадали както хора с богат опит в строителството, прославени майстори, така и току-що дошли от селското стопанство общи работници, които трябвало за кратък срок да добият квалификация и сръчност в една нова за тях професия. Сложността била неимоверна. Тъкмо бюрото сметне, че всичко е наред, че е извършена подготовка за даден вид работа, че важността на задачите е разяснена, и изведнъж — хората от селата масово ще поискат отпуски да окопават царевицата от личното си стопанство или ще останат по ден-два в къщи да заколят прасето си. Сега това е изживяно. Има друго. Същите тези хора, които при завършването на първи блок са проявили изключителен героизъм, които по 48 часа не са напускали обекта, когато се е налагало, сега се разпръскват. И това не е неоправдано текучество, а липса на фронт за работа. 37 бригади от основното производство в момента нямат фронт за строителство. Нямат тук на централата, а имат на различни други места из окръга и страната. И някои от тях заминават. А становището на партийната организация е да се маневрира умело с тази специализирана вече в строителството на атомни централи работна ръка. Само временно да бъде тя изпращана другаде, с цел да се запази за бъдещото тукашно строителство, което ще следва през близките месеци и години. Едни подобекти завършват, след време ще започнат други и докато дойде този момент...

Много са проблемите, които вълнуват Петраки Стоименов — бригадир на комплексна строителна бригада, герой на социалистическия труд. Той е тук от началото на изграждането на централата, а преди това — във Враца (на строежа на Химкомбината), в Ботевград, в Пирдоп...

Една лаконична анкета бегло ни запознава с този прославен строител.

— Откъде дойдохте в Козлодуй?

— От мрежата на националните обекти в страната.

— Колко души водехте със себе си?

— Основното ядро на бригадата. Двайсет. Сега общо са 47.

— Кое ви тревожи в работата ви?

— Липсата на достатъчно млади хора в строителството.

— Кое ви радва особено?

Digitized by Google

— Взаимоотношенията между строителите. Спойката. Другарското рамо.

— Кое ви задължава най-вече?

— Избирането ми за член на заводския партиен комитет.

Думата ни беше за проблемите, които вълнуват Стойменов.

Един от тях — търсенето на обективни критерии за определяне на първенците в съревнованието.

— Сега всичко приравняваме към показателя полагане на кубик бетон. Инак несравнимостта на резултатите водеше до субективизъм, а оттам и до липсата на стимули в работата. Все още, естествено, има редица пропуски. Защото такъв е характерът на нашата работа, че две бригади не изпълняват никога едно и също нещо. Едни са на земята, други на предделна височина, едни изпълняват мазилки с една стойност, други с друга, едни редят кофраж, други арматура. Много са и независещите от нас неща. Задухал вятър и крановете спрели да работят, или пък няма кой да докара бетон.

Петраки Стойменов е особено горд от факта, че 90 на сто от работата на техните обекти е механизирана. Че строителите отдавна не работят с лопати и с колички. Че в неговата бригада напълно е внедрено машинното мазане.

Това е била една дълга история.

Вносните мазачески машини дълго чакали непобутнати. Отначало нямало къде да се маже, после дошъл ред за това, но никой пак не се захващал с машините. Аргументи се намирали: пясък трябва за тях друг, разтвор трябва друг... Откъде? На бригадира било възложено партийно поръчение да въведе в строя техниката. Започнал неуверено. В кратък срок обаче хората му така усвоили всичко, че ако се случело понякога да няма фин пясък, сядали и чакали пристигането му. И нито за миг не продължавали да работят ръчно.

— Хора — казва Петраки. — Трудно е да ги поведеш, още по-трудно е да ги спреш.

Пак на тази площадка и пак в този колектив разговаряхме и със секретаря на партийния комитет на „Заводски строежи" Иван Радев, носител на орден „Георги Димитров". Тук всички го наричат Алфа, защото е от Алфатар и защото преди години, като пионер, е бил знаменосец на дружината.

Както Петраки, и Алфата е жива история на промишленото строителство, разгърнато у нас през последните 20 години.

— Около 1953—1954 година какви бяха обектите у нас — пита Радев и си отговаря сам. — На тях се работеше с волски и конски каруци. Возехме арматура с волове. Спомням си в Русе, на ковашко-пресовия цех — един хаспел. После в Мизия се появи за първи път скелето... Сега проблемите ни са други. В центъра на вниманието ни са въпросите на образованието и квалификацията на хората. Търсим новите измерения на душевността на работника. Да вземем само факта, че някога на мода по обектите бяха заповедите, сега — убеждението. Или факта, че някога ученическите агитки бяха аплодирани нестихващо, че самодейните програми задоволяваха жаждата за изкуство, а сега — строителите се срещат с писатели, художници, с артисти и режисьори. Четат, интересуват се, критикуват... Не сме доволни например от това елементарно понякога третиране на наши теми в литературата и в киното. Провинил се някой директор, уволнили го и хоп — в строителството. Или пък — някои пропаднали момчета търсят къде да попаднат и — пак в строителството.

— То е, защото на обектите има силни колективи, които могат да превъзпитат и най-лошите — вмята Петраки.

— Силни, силни, ама, нека да бъдат показвани откъм силната им

Digitized by Google

страна... — не се съгласява Алфата. — А и когато се говори за положителното, това трябва да се прави сериозно, с вещина, а не повърхностно. На мен ми омръзна например да чета за себе си, че от общ работник съм станал обектов ръководител и че вече двайсет години на различни места съм избиран за партиен секретар. То е ясно, да речем, както е ясен фактът, че преди двайсет години един канал се строеше продължително от 300—400 души, а сега същият този канал се строи за кратко време от 20 души. Но кой го е изживял... Какво ми е струвало и ми струва на мен това мое секретарство? Или пък — как повишихме ефективността на нашия труд? И въпросът не е само в това. Въпросът е, успокоява ли ни постигнатото, или разтваря пред нас нови врати.

●

В нашия предюбилеен маршрут ние се срещнахме не само с партиен секретар орденоносец, но и с първична партийна организация, на която е присъден орден „Червено знаме на труда". Орденът е от 1976 година. Партийната организация е от „Енергомонтаж". Неин секретар е два пъти героят на социалистическия труд Господин Йорданов. За пръв път почетното звание на Йорданов е било дадено за участие в строителството на Химкомбината във Видин — 1975 година, а за втори — за участие в монтажа на I и II блок на Атомната електроцентрала в Козлодуй.

— Освен партиен секретар Господин Йорданов е и бригадир. В централата наричат неговата бригада международна. Между 32-та души, от които се състои тя, има 12 съветски работници. Българите са от девет окръга на страната. Самият бригадир е от Старозагорско — бивш строител на Димитровград.

Истински носител на щафетата от първите обекти на родната социалистическа промишленост, Йорданов напълно одобри идеята на списание „Партиен живот" да покаже в своята предюбилейна рубрика четири точки на родината. Четири града, в които като в бистри езера се оглежда голямото слънце на нашето социалистическо съзиждане.

Заинтересувахме се от главния проблем, който решава сега първичната партийна организация, чийто секретар е Йорданов.

— Това са преди всичко въпросите на взаимоотношенията в малкия колектив и ролята на низовия ръководител. Състоянието на дисциплината.

И секретарят ни разказва, че наскоро например те са се занимали с поведението на груповия технически ръководител Стоян Колев, който на практика се обявил против бригадната организация на труда, позовавайки се на факта, че при тях няма условия целият поток от машинната зала да премине към такава организация. Наложило се продължително време да убеждават Колев, тъй като инерцията, страхът от промени не са нещо лесно преодолимо. После обаче той така добре се заел с работата си, че направил една от най-добрите разработки, изследвайки в дълбочина нещата, търсейки къде в бъдеще могат да се очакват евентуални спънки.

Като новост в работата на партийното бюро Господин Йорданов посочи стремежа му да работи индивидуално с комунистите и наложилата се вече практика да обсъжда с широк кръг специалисти всеки от проблемите, стоящи пред бюрото и пред организацията.

Тук ролята на съветските работници, техният пример и опит са безспорни. Те увличат комунисти и безпартийни не само в борбата за предсрочно изпълнение на плановете, не само в стремежа за висока дисциплина и високо качество на работата, но и за красота в от-

Digitized by Google

ношенията. Така при разговора с техническия ръководител в бюрото са си поставили за цел не просто да убедят Колев да приеме задачата, но и да стигне сам до извода, че това е правилно решение.

Определена роля в това направление играе Клубът на българо-съветската дружба в централата, в който членуват както съветските специалисти, работещи тук, така и българите, завършили своето образование в СССР. Председател на клуба е инженер Борис Георгиев — заместник-директор на АЕЦ. Диапазонът на проявите на клуба е широк — от обсъждането на руски език на книги от изтъкнати автори, до уреждането на изложба от детски рисунки, организирането на спортни турнири и построяването на руска баня.

Още един факт — съревнованието „Дружба" започва оттук в тази първична организация по инициатива на бригадата „Юрий Гагарин", за да прерасне след това в национален мащаб.

Всичко това е потвърждение на думите на другаря Тодор Живков:

„Първа атомна е дело на творческата трудова дружба на българските и съветските учени, на българските и съветските проектанти и специалисти, на българските и съветските работници. Във всекидневието на общите грижи и тревоги, на общите радости и надежди все повече увеличава мощта си един от най-големите и неизтощими източници на енергия за нашето всестранно развитие — източникът на българо-съветската дружба."

●

Както ни разказа инженер Станчо Делиганев — секретар на заводския партиен комитет в атомната електроцентрала „Козлодуй", планът на Министерството на енергетиката за двете последни години на VII петилетка поставя пред колектива на строителите, монтажниците и енергетиците от националния обект голяма и високоотговорна задача — въвеждане в експлоатация на втората част на АЕЦ „Козлодуй" с мощност 880 мегавата. Според предвидените срокове трети енергиен блок на АЕЦ—2 трябва да влезе в действие в края на 1979 година, а четвърти блок — в края на 1980 година.

— Реализирането на тази пускова програма колективите започнаха ритмично още от първия ден на юбилейната 1979 година — продължи Делиганев. — След пристигането на корпуса на III реактор в края на I тримесечие бе даден старт на истинско ново трудово настъпление. Сега на всички площадки на АЕЦ—2 колективите на строители, монтажници и енергетици са в усилена трудова надпревара. Особено горещо е на III блок.

Действително образцова мобилизираща партийно-политическа работа предстои да бъде извършена, за да се реализират стоящите пред нас цели. Докато първи реактор бе монтиран за 24 месеца, втори — за 19 месеца, сега задачата е трети реактор да се монтира и пусне в експлоатация само за девет месеца. Затова ръководството на обекта е създало оптимизирана програма, предвиждаща истински трудов щурм за изпълнението ѝ.

Убедени сме, че срочното въвеждане на АЕЦ—2 в действие ще спомогне за по-нататъшното реализиране на априлската постановка на Централния комитет на нашата партия за изпреварващото развитие на енергетиката и по-конкретно — за нейното ново основно направление — атомните електроцентрали, които до периода 1985 година ще се съсредоточат в първия за страната ни атомен енергиен комплекс край Козлодуй.

Милка РАЛЧЕВА

Digitized by Google

С ВИСОКИТЕ КРИТЕРИИ НА ТРИТОМНИКА „ЗА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО"

МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКОТО ОБУЧЕНИЕ

ВАСИЛКА ВЪЛКОВА

В тритомника на др. Тодор Живков „За партийното строителство" читателят може да намери много теоретически разработки, обобщен опит, проблеми, които имат важно актуално значение както за организациите на Българската комунистическа партия, така и за всички хора в нашето общество. Такъв е и въпросът за **овладяване на марксизма-ленинизма.** Това е проблем на нашето прогресивно развитие. Социалистическото изграждане на нашата родина е немислимо без системното повишаване на социалистическата съзнателност на целия народ. От това се определя и огромната роля на марксистко-ленинското обучение на комунистите и на всички трудещи се; големите грижи, които Партията отделя за творческото развитие и широкото разпространение на марксистко-ленинското учение.

Характерно е, че разработките по този въпрос не могат да се свържат само с отделни части от тритомника. Това е въпрос, който присъствува под една или друга форма в голяма част от включените в него съчинения. Този факт говори **за всеобхватното значение, което Партията придава на проблемите на марксизма-ленинизма,** на необходимостта да се овладява това велико учение от комунистите и безпартийните, от младото поколение, от целия народ.

Главната особеност, която следва да характеризира всички страни и равнища на идеологическата работа, е разкрита ярко и точно в речта на др. Тодор Живков пред пленума на окръжния комитет на Партията в Бургас, поместена в том трети: „... винаги виждам идеологическите проблеми в органическа връзка с политическите, стопанските, социалните проблеми, с проблемите на цялостното развитие на нашето общество.

Но смятам, че тук няма грешка. В идеологическата работа неизбежно се отразяват актуалните и животрептящи проблеми на живота, на нашата социалистическа действителност."[1] „... да се подчини цялата наша агитационно-пропагандистка работа на практическата дейност за изграждане на социализма, да се свърже тя с живота, с практиката и да им служи изцяло. Това е първото наше изискване към нашата пропаганда и агитация"... „да се издига по-нататък идейно-теоретическото и политическото равнище на агитационно-пропагандистката работа. Партията винаги е подчертавала, че партийната пропаганда трябва преди всичко да създава у комунистите марксистко-ленински мироглед, да ги укрепва и калява идеологически и полити-

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 3, Партиздат, 1977, с. 460.

Digitized by Google

ношенията. Така при разговора с техническия ръководител в бюрото са си поставили за цел не просто да убедят Колев да приеме задачата, но и да стигне сам до извода, че това е правилно решение.

Определена роля в това направление играе Клубът на българо-съветската дружба в централата, в който членуват както съветските специалисти, работещи тук, така и българите, завършили своето образование в СССР. Председател на клуба е инженер Борис Георгиев — заместник-директор на АЕЦ. Диапазонът на проявите на клуба е широк — от обсъждането на руски език на книги от изтъкнати автори, до уреждането на изложба от детски рисунки, организирането на спортни турнири и построяването на руска баня.

Още един факт — съревнованието „Дружба" започва оттук в тази първична организация по инициатива на бригадата „Юрий Гагарин", за да прерасне след това в национален мащаб.

Всичко това е потвърждение на думите на другаря Тодор Живков:

„Първа атомна е дело на творческата трудова дружба на българските и съветските учени, на българските и съветските проектанти и специалисти, на българските и съветските работници. Във всекидневието на общите грижи и тревоги, на общите радости и надежди все повече увеличава мощта си един от най-големите и неизтощими източници на енергия за нашето всестранно развитие — източникът на българо-съветската дружба."

●

Както ни разказа инженер Станчо Делиганев — секретар на заводския партиен комитет в атомната електроцентрала „Козлодуй", планът на Министерството на енергетиката за двете последни години на VII петилетка поставя пред колектива на строителите, монтажниците и енергетиците от националния обект голяма и високоотговорна задача — въвеждане в експлоатация на втората част на АЕЦ „Козлодуй" с мощност 880 мегавата. Според предвидените срокове трети енергиен блок на АЕЦ—2 трябва да влезе в действие в края на 1979 година, а четвърти блок — в края на 1980 година.

— Реализирането на тази пускова програма колективите започнаха ритмично още от първия ден на юбилейната 1979 година — продължи Делиганев. — След пристигането на корпуса на III реактор в края на I тримесечие бе даден старт на истинско ново трудово настъпление. Сега на всички площадки на АЕЦ—2 колективите на строители, монтажници и енергетици са в усилена трудова надпревара. Особено горещо е на III блок.

Действително образцова мобилизираща партийно-политическа работа предстои да бъде извършена, за да се реализират стоящите пред нас цели. Докато първи реактор бе монтиран за 24 месеца, втори — за 19 месеца, сега задачата е трети реактор да се монтира и пусне в експлоатация само за девет месеца. Затова ръководството на обекта е създало оптимизирана програма, предвиждаща истински трудов щурм за изпълнението ѝ.

Убедени сме, че срочното въвеждане на АЕЦ—2 в действие ще спомогне за по-нататъшното реализиране на априлската постановка на Централния комитет на нашата партия за изпреварващото развитие на енергетиката и по-конкретно — за нейното ново основно направление — атомните електроцентрали, които до периода 1985 година ще се съсредоточат в първия за страната ни атомен енергиен комплекс край Козлодуй.

Милка РАЛЧЕВА

Digitized by Google

С ВИСОКИТЕ КРИТЕРИИ НА ТРИТОМНИКА „ЗА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО"

МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКОТО ОБУЧЕНИЕ

ВАСИЛКА ВЪЛКОВА

В тритомника на др. Тодор Живков „За партийното строителство" читателят може да намери много теоретически разработки, обобщен опит, проблеми, които имат важно актуално значение както за организациите на Българската комунистическа партия, така и за всички хора в нашето общество. Такъв е и въпросът за **овладяване на марксизма-ленинизма.** Това е проблем на нашето прогресивно развитие. Социалистическото изграждане на нашата родина е немислимо без системното повишаване на социалистическата съзнателност на целия народ. От това се определя и огромната роля на марксистко-ленинското обучение на комунистите и на всички трудещи се; големите грижи, които Партията отделя за творческото развитие и широкото разпространение на марксистко-ленинското учение.

Характерно е, че разработките по този въпрос не могат да се свържат само с отделни части от тритомника. Това е въпрос, който присъствува под една или друга форма в голяма част от включените в него съчинения. Този факт говори **за всеобхватното значение, което Партията придава на проблемите на марксизма-ленинизма,** на необходимостта да се овладява това велико учение от комунистите и безпартийните, от младото поколение, от целия народ.

Главната особеност, която следва да характеризира всички страни и равнища на идеологическата работа, е разкрита ярко и точно в речта на др. Тодор Живков пред пленума на окръжния комитет на Партията в Бургас, поместена в том трети: „... винаги виждам идеологическите проблеми в органическа връзка с политическите, стопанските, социалните проблеми, с проблемите на цялостното развитие на нашето общество.

Но смятам, че тук няма грешка. В идеологическата работа неизбежно се отразяват актуалните и животрептящи проблеми на живота, на нашата социалистическа действителност."[1] „... да се подчини цялата наша агитационно-пропагандистка работа на практическата дейност за изграждане на социализма, да се свърже тя с живота, с практиката и да им служи изцяло. Това е първото наше изискване към нашата пропаганда и агитация"... „да се издига по-нататък идейно-теоретическото и политическото равнище на агитационно-пропагандистката работа. Партията винаги е подчертавала, че партийната пропаганда трябва преди всичко да създава у комунистите марксистко-ленински мироглед, да ги укрепва и калява идеологически и полити-

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 3, Партиздат, 1977, с. 460.

Digitized by Google

чески, да ги направи неподатливи срещу всякакви чужди, враждебни, антимарксистки възгледи, да ги подготви да бъдат непримирими към проявите на буржоазната идеология и психология, да водят успешно борба срещу тях, да преодоляват всякакви трудности по пътя на социалистическата революция."[1]

Ето защо съвсем актуално звучи задачата, поставена още в първите години на нашето социалистическо строителство: „...Като има предвид великото значение на марксизма-ленинизма, Партията изисква решително да се сложи край на вредното подценяване на идеологическата работа, да се засили тя във всички звена на Партията и държавата, непрекъснато да се разобличават всички прояви на буржоазната идеология и морал"[2].

Прочетем ли внимателно произведенията, ще видим, че в тях се разкрива с пределна яснота марксистко-ленинското положение, според което непрекъснатото формиране и развитие на социалистическата съзнателност, на марксистко-ленинския мироглед „отговарят на една обективна закономерност" в социалистическото ни строителство; че високата политическа съзнателност, марксистко-ленинският, научният светоглед са „могъщ фактор за ускоряване на нашето обществено развитие"[3], че овладяването на марксистко-ленинската теория е гаранция за по-нататъшните наши успехи, за укрепване верността на народа към делото на социализма и пролетарския интернационализъм, за развитие на нерушимата ни дружба с Комунистическата партия на Съветския съюз, на братското ни сътрудничество с другите социалистически страни, с всички народи.

Българската комунистическа партия винаги е полагала и полага много грижи за овладяване на марксистко-ленинското учение от целия народ. Заслужено Десетият конгрес отчете: „Нашата партия с право може да се гордее, че в Народна република България марксизмът-ленинизмът се е превърнал във велика материална сила, че като теория и като практика оказва могъщо влияние върху съзнанието на масите"[4].

* * *

В тритомника е подчертано изключителното внимание, което Българската комунистическа партия обръща на идейно-теоретическата подготовка на своите членове. Без овладяването на марксистко-ленинското учение комунистите не могат да изпълняват своята авангардна роля в социалистическото строителство и в борбата против буржоазната идеология. Но изучаването на марксизма-ленинизма не е потребност и дълг само на комунистите, а потребност и задача на всеки социалистически труженик, на всеки член на нашето общество. „По своето предназначение партийната пропаганда и агитация носят дълбоко в себе си класов войнствуващ характер, непримиримост към идеологията на експлоататорските класи и всякакви реакционни сили. Партийната пропаганда и агитация не само са длъжни да разпространяват сред комунистите и трудещите се марксистко-ленински знания, да разясняват партийната линия и политика, да воюват за нейната победа, но и да разобличават антинародната, реакционната същност на буржоазната идеология, да разбиват и разобличават идейно-буржоазните възгледи и „теории", да пазят чистотата на марксистко-ленинските идеи

[1] Т. Живков. За партийното строителство, т. I, с. 501—502.
[2] Пак там, с. 278.
[3] Пак там, т. 3, с. 484.
[4] Пак там, с. 105.

Digitized by Google

от посегателствата на всички видове ревизионисти."[1] Затова „марксистко-ленинските знания трябва широко да се разпространяват сред всички слоеве на народа[2]. Това е една важна повеля в съвременния живот на нашето общество. И днес звучи актуално казаното преди двадесет години: „Наша задача е да направим истината на марксизма-ленинизма достояние на партийните и безпартийните маси, да ги учим как практически да строят най-добре социалистическата икономика и култура"[3].

Във връзка с това се обосновава и необходимостта партийните организации да отделят специални грижи за марксистко-ленинската подготовка на кадрите и интелигенцията, на работническата класа, на младежта.

Не може да не се оцени огромното внимание, което се отделя в редица от съчиненията в тритомника на въпроса **за системното и задълбоченото изучаване на марксизма-ленинизма от младежта**. Още на Деветия конгрес на ДКМС др. Т. Живков каза:

„Главната задача на Комсомола е да възпитава активни и съзнателни строители на комунистическото общество, млади борци революционери за делото на социализма и комунизма.

А строител на социализма и комунизма, борец и революционер сега не можеш да бъдеш, ако не си марксист-ленинец, ако не усвояваш марксистко-ленинското учение, ако не се ръководиш от него в своята практическа работа."[4] И по-нататък: „Възпитателната дейност на Комсомола следва да се води така, че наред с масовото участие на младежта в труда да се повишава нейната комунистическа съзнателност, да разбира тя смисъла и значението на своето участие в труда и неговата връзка и общонародните интереси. Нужно е още повече да се доближи и свърже с практическите задачи на труда агитационно-пропагандистката работа, да се засилва нейният боеви дух... Нашата младеж по пътя на възпитанието трябва постоянно да се калява идейно, да стане неуязвима за отровното въздействие на буржоазната идеология и религиозните предразсъдъци, да стане ярък носител на комунистическата идеология и морал."[5]

Ето защо на Десетия конгрес на Партията авторът подчертава, че са нужни специални грижи за марксистко-ленинското обучение и възпитание на младите комунисти и комсомолци, на младия човек. „Оставен сам на себе си, той може да стигне до неверни обобщения за живота, за обществото, за човешката природа. Именно за това Комсомолът... трябва по-настойчиво да изгражда у младите хора научен светоглед и морална устойчивост, непримиримост към нарушаването на нравствените и хуманните норми на социалистическия начин на живот, стремеж да участвуват активно в изграждането на новото, на справедливото, на социалистическото общество."[6]

Като изучават и съблюдават в работата сред младежта тези постановки и задачи, партийните и комсомолските кадри ще съумеят да вникнат по-дълбоко в изключително ценните указания, които дава нашият пръв партиен ръководител в Писмото си до ЦК на ДКМС от 18. VII. 1978 г. за усъвършенствуване на политическата просвета в Комсомола.

---

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 1, с. 502—503.
[2] Пак там, т. 3, с. 109.
[3] Пак там, т. 1, с. 501.
[4] Пак там, с. 550.
[5] Пак там, с. 553—554.
[6] Пак там, т. 3, с. 552.

Digitized by Google

* * *

В съчиненията са посочени и пътищата за решаването на големите задачи по овладяването на марксизма-ленинизма и формирането на марксистко-ленински, научен светоглед. Преди всичко необходимо е да се усъвършенствува неотклонно системата за политическа просвета. „Ние имаме изпитана система за повишаване марксистко-ленинското образование на комунистите и безпартийния актив, а от две години действува и стройна система за икономическо образование на ръководните и изпълнителските кадри.“[1]

Разкрива се както огромното развитие, което претърпява системата за политическа просвета, така и резервите, които съществуват за нейното усъвършенствуване: разширяване обхвата на комунистите и безпартийните активисти в системата за политическа просвета, подобряване съдържанието, формите и методите, организацията на работа, издигане на по-високо равнище качеството на марксистко-ленинското обучение.

„Какво е нужно сега?

Нужно е да се издига идейно-теоретическото равнище на пропагандата на марксизма-ленинизма, като се повишава теоретическата и методическата подготовка на пропагандистите и се засилва самостоятелната работа над произведенията на класиците на марксизма-ленинизма, над документите на конгресите и пленумите.

Нужно е изучаването на марксизма-ленинизма да се свързва тясно с политиката на Партията и практическите задачи на трудовите колективи, с актуалните вътрешни и международни събития, с историята и опита на нашата партия, на международното комунистическо движение.“[2]

В многобройните страници, посветени на марксистко-ленинската просвета в Партията, като червена нишка преминава указанието за най-тясно взаимодействие на това обучение с живота, със задачите на социалистическото строителство. Тук многократно се посочва и всестранно се обосновава изискването марксистко-ленинската просвета „да се обвързва най-тясно с борбата за изпълнението на плана“; „за изпълнение на икономическите и културните задачи на социалистическото строителство“; с всенародната борба за по-висока обществена производителност на труда. Посочва се изискването комунистите „не само да овладяват марксистко-ленинската теория, но и да възпитават у себе си и да помагат на другите за формирането на чертите на комунистическия морал“[3].

Особено актуално звучат мислите за ролята на марксистко-ленинската пропаганда в активизиране трудещите се при решаване задачите за повишаване благосъстоянието на хората. „Нашата идеологическа работа е призвана още по-убедително да разяснява, да изтъква, че повишаването на благосъстоянието не е задължение само на обществото, на държавата. Това е и трябва да бъде грижа и лично задължение на всеки трудещ се.“[4] И по-нататък: „У всеки да се укрепи съзнанието, че трябва да се живее — както казва народът — според кесията си, или казано с езика на икономиста — според количеството и качеството на вложения от него труд за производство на материални и духовни блага за обществото“[5]. Тези редове отразяват много важното изискване на Партията да се прилага икономическият подход в раз-

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 3, с. 514.
[2] Пак там, с. 514.
[3] Пак там, т. 2, с. 202.
[4] Пак там, т. 3, с. 479.
[5] Пак там, с. 591—592.

Digitized by Google

витието на нашето общество, ролята на марксистко-ленинската просвета в осъзнаването и внедряването на този подход.

В много от съчиненията авторът убедително обосновава положението, че в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество значително нарастват изискванията към марксистко-ленинската просвета. Пред нея стои високото призвание да осветлява закономерностите на новия етап в нашето развитие, да въоръжава трудещите се с марксистко-ленински мироглед, да разяснява пламенно и убедително партийната политика и да мобилизира целия народ за нейното осъществяване. Съвременните изисквания към развитието и овладяването на марксистко-ленинската теория се определят и от обогатяването на духовните интереси и душевността на нашия съвременник. Затова в системата на марксистко-ленинското обучение „линията, която трябва да следваме и в бъдеще, е — правилно да се съчетава изучаването на основите на марксизма-ленинизма с най-важните въпроси на нашата съвременност, с научните основи на партийната политика"[1].

На съвременния етап повишените изисквания към задълбоченото овладяване на марксистко-ленинските знания се определят и от развитието на международните отношения, от борбата за мир, демокрация и социализъм в света. „Нашият идеологически фронт — посочи на Единадесетия конгрес на Партията др. Тодор Живков — в своята цялостност има една стара, но неостаряваща изключително важна задача: **да води безкомпромисна настъпателна борба против буржоазната идеология** ... Значението на идеологическата борба нараства с утвърждаването на мирното съвместно съществуване между държавите с различен обществен строй. „Ето защо е необходимо своевременно и задълбочено да „изследваме действията на противника и им противопоставяме комунистическите възгледи, успехите на реалния социализъм, предимствата на социалистическия начин на живот"[2]. Успоредно с това в тритомника е отразена характерната за нашата партия непримиримост срещу „всички видове ревизионисти"[3] и задачите на партийната пропаганда в тази насока.

В тритомника се разкриват грижите на Партията за овладяване на марксистко-ленинското учение като цяло и по-специалното внимание за повишаване ролята на марксистко-ленинската философия, за нейното системно изучаване, а така също за изучаване на политическата икономия, научния комунизъм, теорията и историята на КПСС и на БКП, науката партийно строителство, политиката на Партията. „Сега е особено нужно всички ние, ръководители, работници, кооператори и интелигенти, всички труженици на социализма, все по-усърдно да изучаваме и усвояваме диалектическия и историческия материализъм, научния комунизъм, да придобиваме все повече икономически и технически знания. Това е едно от необходимите условия за построяване на комунистическото общество, за извънредно голямото повишаване на комунистическата съзнателност и моралните качества на целия народ". И по-нататък: „За да бъдат истински господари, правилно и с перспектива да ръководят производството, целия живот в страната, нужно е и работниците, и кооператорите масово да усвояват основите на марксистко-ленинската философия, политическата икономия и научния комунизъм. Из корен трябва да се изтръгне погрешното разбиране, че това не било лъжица за устата на обикновените трудови хора ... А нашата философия, нашето марксистко-ленинско учение е мироглед на работническата класа, на трудещите се, теоретическо и практическо оръжие, с което те изменят света, щурмуват небето."[4] Необходими са

[1] Т. Живков. За партийното строителство, т. 3, с. 109.
[2] Пак там, с. 515—516.
[3] Пак там, т. 1, с. 503.
[4] Пак там, с. 551.

Digitized by Google

грижи „за развитието на **марксистко-ленинската философия** като най-обща методология, за философско разработване проблемите на строителството на новото общество, на човека и неговото взаимоотношение с обществото, на закономерностите на съвременната епоха“. Борбата срещу идеологическия противник се води най-ефективно, „когато своевременно, от позициите на творческия марксизъм-ленинизъм се разработват **актуалните проблеми на социалистическото строителство и международното развитие**“[1].

В тритомника партийните кадри и пропагандистите могат да намерят извънредно ценни и актуални положения за **формите и методите на марксистко-ленинското обучение.** Решително се осъждат догматизмът и буквоедството, а така също ненужното усложняване на теорията, което я прави неразбираема. Авторът не пропуска и проблема за формата на обучение: тя следва да бъде достъпна за трудещите се. Нужен е такъв подход, при който категорично да се премахне всякакъв остатък от кампанийност, от просветителска мудност и скука. За целта трябва да се въоръжат със знания и да се ентусиазират най-добрите и най-талантливите пропагандисти.“

Тези разработки са ценно ръководство в работата на партийните кадри и на пропагандистите за преодоляване на формализма и абстрактното просветителство в звената за политическа просвета, за издигане качеството и ефективността на марксистко-ленинското обучение на висотата на изискванията на Националното съвещание с идеологическите кадри от 2. XI. 1978 г., за разгръщане на движението „Пропагандистът — активен борец за високо качество и висока ефективност“.

* * *

Тритомникът съдържа много ценни и задълбочени разработки с извънредно актуално значение за работата както на първичните партийни организации, така и на партийните комитети **по ръководството на марксистко-ленинското обучение.**

Сега когато се полагат всестранни усилия за издигане равнището на идеологическата работа в първичните партийни организации, е особено полезно и наложително да се черпи опит и познания от съкровищницата на тритомника. В него се утвърждава като положителна практиката партийните организации да имат „под око през цялата година работата на просветните звена“; членовете на партийните бюра и лично секретарите по-често да „посещават занятията на отделните звена, контролират отблизо работата на пропагандистите и участниците в просветните звена и им оказват помощ в тяхната работа“. Очертани са пределно ясно задачите в тази област и на партийните бюра, които трябва да изслушват периодически доклади за работата на отделни пропагандисти и учебни звена, да искат „обяснение от отсъствуващите слушатели, както и от тези, които идват неподготвени на занятията.“ Аргументирано е доказано, че „състоянието на партийните организации, тяхната ръководна роля и боеспособност са в най-тясна връзка с идейното равнище на комунистите, с марксистко-ленинската просвета на членовете и кандидат-членовете на Партията“[2].

Всестранният анализ, който авторът прави, за задачите на партийните комитети по ръководството на марксистко-ленинската пропаганда, за постиженията и допусканите слабости в тази насока, също има актуално значение. Поучителна е високата взискателност и критичност по тези въпроси. Авторът проявява особено релефно непримиримостта си срещу формално-бюрократичния подход към ръководството на пар-

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 3, с. 516, 517.
[2] Пак там, т. 1, с. 142, 143, 277.

Digitized by Google

тийната просвета. Анализира необходимостта от безкомпромисна борба срещу кампанийността в работата на партийните комитети по тази задача; срещу даването на откуп на пропагандата на марксизма-ленинизма на отделите за пропаганда и агитация. Критикува вредната практика да се събират само сведения за броя на учебните звена и дисциплините, без да се вниква дълбоко в съдържанието на обучението.[1]

Въоръжаването на комунистите и трудещите се с марксизма-ленинизма е сложно и трудно дело. То изисква: всекидневно ръководство, ръководство по същество; да се ликвидира повърхностният подход. „Партийните комитети трябва да осъществяват здраво, колективно, системно и оперативно ръководство на пропагандата на марксизма-ленинизма, да усилят контрола и оказват непосредствена, близка помощ на първичните партийни организации в техните усилия за марксистко-ленинската просвета на комунистите.“ Въпросите на марксистко-ленинската пропаганда трябва системно да се обсъждат на пленумите на окръжните и други партийни комитети, на заседанията на техните бюра. И отново: „Главното внимание на партийните комитети и първичните партийни организации да се насочи към осигуряване на високо идейно-теоретическо съдържание на партийната просвета“[2].

* * *

В съчиненията на другаря Тодор Живков, поместени в тритомника „За партийното строителство“, могат да се намерят и редица други ценни указания: за необходимостта партийните организации да развиват Благоевско—Димитровските традиции, да се използва богатият и неизчерпаем опит на Комунистическата партия на Съветския съюз при организиране и усъвършенствуване на марксистко-ленинското обучение на комунистите и трудещите се.

Целта на това кратко изложение е да обърне внимание на партийните комитети и организации колко голямо е значението на тритомното издание за съвременното развитие на идеологическата работа, за нейния принос в издигане ролята на субективния фактор в нашето общество, в духа на изискванията на Националната партийна конференция и Националното съвещание по идеологическата работа.

Тритомникът на др. Тодор Живков „За партийното строителство“ е настолно помагало за идеологическите кадри, за пропагандистите в тяхната работа за организиране на марксистко-ленинската пропаганда

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 1, с. 144—146.
[2] Пак там, с. 147—149.

Digitized by Google

НАЧИН НА МИСЛЕНЕ И СТИЛ НА РАБОТА

Няма партиен форум, който да не изтъква значимостта на творческото прилагане на ленинските принципи за работа с кадрите, посочвайки едновременно най-съществените недостатъци, които са характерни за практиката през съответния период. Без необходимите политически, организаторски, делови и морални качества кадрите не могат да бъдат „гръбнакът", здравата опора на ръководството на обществото (по думите на др. Т. Живков) или както ги нарече генералният секретар на ЦК на КПСС Л. Брежнев „мощен лост", чрез който Партията въздействува върху хода на общественото развитие.

Търсейки най-актуалните страни от работата на Партията с кадрите, не можем да не отбележим формулираното от Юлския пленум противоречие между развитието на икономиката, между възможностите на социалистическата обществена система и някои звена на субективния фактор. Пленумът всъщност посочи съществуващото несъответствие между изискванията на съвременния етап и мисленето, поведението, ръководната дейност на кадрите. Ясно и недвусмислено първият секретар на ЦК на Партията посочи, че в истинския смисъл на думата сега е необходим поврат в мисленето, в поведението, в стила и методите на работа на нашите кадри, в тяхното отношение към борбата за икономии, за ефективно използване на живия труд и материалите.

И Единадесетият конгрес, и Националната партийна конференция също отбелязаха, че съществува несъответствие между развитието на икономиката и състоянието на някои звена от субективния фактор.

Партийната практика чака отговор на въпросите: защо необходимото преустройство на стила на кадрите закъснява, в какво по-точно трябва да се изрази това преустройство, кои са обективните и субективните причини за това, кои са главните обществени сили, които сега ще ускорят изменението на кадрите, кои са решаващите фактори в тези процеси.

В тритомника „За партийното строителство" др. Т. Живков изтъква важността на проблема за начина на мислене като съществена страна на стила. Говорейки за необходимостта от преустройство на стила и методите, той неизменно подчертава нуждата да се измени начинът на мислене. От тази гледна точка особен интерес представлява определянето на понятието начин на мислене, разкриване на взаимовръзката начин на мислене — партиен стил. Важен практически смисъл придобива изясняването на обективните и субективните фактори за изменение начина на мислене. Специално внимание заслужават задържащите фактори, определянето на онези негативни тенденции, познаването на които е важно условие за ускоряване процесите на преустройството.

Търсейки отговори на тези актуални теоретически и практически въпроси, редакцията на списание „Партиен живот" организира среща разговор на тема: „Начин на мислене и стил на работа и ръководство". В разговора участвуваха другарите: з. д. н. проф. Панайот ГИНДЕВ, проф. д-р Филип ГЕНОВ, Николай ЦОНЕВ, секретар на ОК на БКП в Русе, к. и. н. Димитър АНАНИЕВ, к. и. н. Мария ГРАМЕНОВА, к. и. н. Илия АВРАМОВ.

Разговорът бе ръководен от з. д. к. Петко РУСЕВ, главен редактор на сп. „Партиен живот".

Поместваме със съкращения част от изказванията. Останалите ще бъдат публикувани в следващия брой.

Digitized by Google

ПАНАЙОТ ГИНДЕВ:

СЪЩНОСТ НА ПОНЯТИЕТО НАЧИН НА МИСЛЕНЕ

— Според К. Маркс и Ф. Енгелс каквато е жизнедеятелността на индивидите, техният начин на живот, такива са и ТЕ САМИТЕ. Колкото и спорове да се водят около определението на явлението начин на живот обаче, никой не възразява срещу извода, че начинът на живот е определен тип на живота, обективно възникващ в дадено общество, в дадена група или класа. Бидейки преди всичко устойчива, типична за исторически конкретни социални отношения, форма на индивидуална и на групова жизнедеятелност на хората, начинът на живот характеризира преди всичко особеностите на тяхното общуване, поведение и начин на мислене в сферата на труда, обществено-политическата дейност, бита и свободното време.[1]

Ето защо начинът на живот характеризира човека не от психическа гледна точка, а от гледна точка на неговата принадлежност към определена социална група, към определен тип общество, от гледна точка на личностно образуващите качества и тяхната изява в обществото. Поради това начинът на живот е бил винаги важен критерий за характеристиката на социалния тип личност.

Вярно е, че начинът на живот на отделния човек се детерминира от неговата принадлежност към дадена социална група, класа, тип общество, нация. Но това не означава, че човек отразява само начина на действията и на мисленето на тази социална група, към която принадлежи. Това е и сложното, според мен. Защо? — Защото човек не само просто отразява, но и, както казва Ленин, твори социалната действителност и това е неговата велика преобразуваща сила.

Фактите показват, че нито една от сферите на обществена жизнедеятелност, колкото и важна да е тя, не може сама по себе си да характеризира начина на живот.

Начинът на живот е резултат на сложна диалектика между всички фактори на общественото битие и на общественото съзнание, на базата и надстройката, на обективното и субективното, на потребностите и интересите, на познанието, съзнанието и самосъзнанието при определящата и решаващата роля на труда и на начина на производство на материални блага. Сложно нали? Определението на начина на живот е сложно и многостранно, защото е сложно самото човешко общество.

Начинът на мислене е неделим от начина на живот. Мисленето е процес на отражение на обективната реалност, висша степен на човешкото познание. За разлика от усещанията и възприятията мисленето е сложно опосредствено отражение на действителността, както се казва, чрез понятия, съждения, умозаключения, хипотези, теории и т. н. Мисленето е една от формите на човешката дейност, насочена към опознаване и преобразуване на действителността. Ето защо то е неотделимо от практиката, от труда, от целия начин на живот. Мисленето обаче — и тука е голямата сложност — не може да се разбере без съзнанието и без познанието. Тук е нужно едно уточнение.

Съзнанието е по-широко от познанието. Съзнанието включва познанието. Образите, чрез които гносеологически се отразява обективната действителност, са и самото знание. В този смисъл съзнанието се

[1] В. И. Толстых, Образ жизни, М., 1975, с. 13—40.

Digitized by Google

проявява чрез знанието. Знанието, което не участвува в конкретния отразителен процес, в мисленето като разбиране на човека за обкръжаващия го свят и за самия него, не е съзнание. Осъзнаването на обективната действителност и на самия себе си от страна на човека посредством знанията е и самото познание, самият мисловен процес, т. е. самото мислене. Мисленето като процес на познание води и до откриване на нови връзки, страни и взаимоотношения на познавателния обект. От това, какъв е начинът на мисленето, зависи дали ще бъде налице творческо или догматично мислене.

Начинът на мислене може да бъде научен и ненаучен, емпиричен или теоретичен, диалектически или метафизически и т. н. Начинът на мислене е научен, когато субектът си служи с понятия, съждения, умозаключения, теории и методи, които се отнасят до дадена наука или система от науки. И не само си служи, но и достига обективната истина посредством тях.

Начинът на мислене може да бъде емпиричен или теоретичен. Известно е, че сетивното и рационалното са степени на познанието, а емпирическото и теоретическото — равнища на мисленето, на знанието. Емпирическото е такова равнище, чието съдържание е получено от опита — от наблюдението, от експеримента. Има партийни кадри с голям опит на основата на своята емпирична практика. На това равнище на знанието и въз основа на този тип начин на мислене предметът на познанието се отразява със своите страни, свойства и отношения, които са достъпни само на сетивното съзнание и съзерцание.

Ясно е следователно, че емпиричното е невъзможно без сетивно-предметната практика на мислещия човек. Теоретичното знание се постига както въз основа на емпиричното, така и непосредствено по пътя на абстрактното мислене. Емпиричното и теоретическото като равнища на знанието са неотделимо свързани и са резултат на единния познавателен процес. И независимо от това, поради редица социални и гносеологически причини в процеса на мисленето при определени случаи взема връх или емпиричното, или теоретичното. Има кадри, които използват докладите на ЦК, материали и някои отделни трудове и механично ги свързват с практиката. Те имат богат емпиричен материал и се стремят да го натикат в чувала на определени теоретически схеми, защото се затрудняват сами да правят обобщения — или от страх да не сгрешат, да не стигнат до грешен извод, което в крайна сметка се дължи на ограничеността на начина на мисленето, за което ние говорим.

Казваме за някои хора и дейци, че са привърженици на емпиричния начин на мислене, а за други на теоретичния. Някои казват: „Остави го, той е дървен философ!“ Едно пренебрежение към теоретическото мислене като равнище, което не подходжа на сериозната организационна работа. И смятам, че по този въпрос бихме могли много да разискваме.

Определенията „диалектически начин на мислене“, „метафизически начин на мислене“ са свързани с приложението на диалектиката и на метафизиката като методи на познанието. Тук като че ли нещата са относително по-ясни. И все пак едно уточнение. При изясняване на диалектическия начин на мислене не следва диалектическата логика да се отъждествява само с диалектически метод — една груба грешка, която често пъти се допуска — тъй като тя е и теория на формите и съдържанието на мисленето. Диалектическият начин на мислене отразява нещата, явленията и процесите, както на вас ви е известно, в тяхното изменение и развитие, разбира се, без да се пренебрегва относителната им трайност и статичност. В миналото в литературата обикновено това се игнорираше. Спазването на всеобщите диалектически

Digitized by Google

и формалнологически закони на мисленето е една от главните характеристики на диалектическия начин на мислене. Познанието на обективната действителност в нейното развитие представлява сложен и противоречив процес на движението на мисленето от повърхностното и едностранното към все по-дълбокото и пълно нейно отразяване.

При характеристиката на диалектическия начин на мислене следва да се разграничава обективната и субективната диалектика. Идваме до един много важен въпрос от диалектическия метод. Обикновено слагаме знак на равенство при тях. Обективната диалектика — най-общо казано — това са най-общите диалектически закони, действуващи в обективната действителност. Субективната диалектика — това са най-общите диалектически закони на човешкото мислене и познание. Нито обективната, нито субективната диалектика сами по себе си са диалектически метод. Методи — подчертаваше Тодор Павлов — в природата, в обективната действителност няма. Там действуват законите на обективната диалектика. Методи има в човешката глава, те характеризират мисленето[1]. Когато законите на обективната и на субективната диалектика станат факт на човешкото мислене и започват съзнателно да се прилагат при обяснението и изменението на света, тогава те се конструират и действуват като диалектически метод на познание. Ето в какво се състои, ако мога така да се изразя, „трагедията" на субективния фактор — той знае това, но не винаги законите на обективната и субективната диалектика са станали факт на неговото съзнание, и той не се възползва от тях в отразяването и изменението на действителността. Самият метод не е нищо друго освен съдържателно движение на мисленето към откриване на обективната истина. Ето защо ние имаме основание да кажем, че даден тип мислене е диалектически начин на мислене, само когато то се основава на законите на обективната и субективната диалектика, и то не стихийно, а съзнателно. Аз съм се натъквал на такива факти. Изпиташ го в Академията за обществени науки и социално управление — той може да ти каже веднага какво означава законът за отрицание на отрицанието, може да ти преведе веднага какво значи законът за единството и борбата на противоположностите. Обаче не си служи с тях, когато отразява обективната, реалната действителност и особено, когато се стреми да я изменя.

П. РУСЕВ: — По-точно в своята управленческа дейност.

П. ГИНДЕВ: — Това е един изключително важен феномен.

От какво друго зависи начинът на мисленето? От социалната позиция на субекта на мисленето, на познанието. Аз сега свързвам един гносеологически с един социологически въпрос. Какво разбираме под позиция? Под позиция следва да се разбира не само гледната точка при осъществяване на процеса на мисленето, при оценка на дадените факти, но и от положението, което заема човекът при определена ситуация в обществото. Едно е да заемаш позиция на първи секретар на окръжен комитет при оценка на ситуация, друго е на секретар на първична партийна организация в завода.

Ролята на социалната позиция в процеса на мисленето е подобна на социално-психическата установка. Вярвам, че професор Ф. Генов ще доизясни този въпрос. Под установка в литературата се разбира готовността или предразположението на индивида към действие по определен еднозначен начин. Установката според видния съветския учен Д. Н. Унадзе е свързващо звено между потребностите и мотивите като модус на цялостния субект във всеки даден момент от неговата дейност.[2]

[1] Тодор Павлов, Теория на отражението, С., 1962, с. 478—482.
[2] Д. Н. Унадзе, Психологически изследвания, М., 1966, с. 406.

Digitized by Google

Разбира се, сравнението между социалната позиция и социално-психическата установка в дадения случай е много условно. Защо е условно? Условността произтича от това, че при социалната позиция предразположението за мислене и познание на субекта се определя не по еднозначен, а по многозначен начин. Социалната позиция на субекта се определя от потребностите и интересите на личността, на социалните групи на класите в по-голям мащаб. Дадена социална позиция се превръща в индивидуална само благодарение на изпреварващото съзнателно осмисляне на сложната социална ситуация, в която живее даденият субект на познанието.

Д. АНАНИЕВ: — Такъв е случаят, който вие приведохте, че позициите на първия секретар на окръжния комитет се отличават от позициите на партийния секретар на първичната партийна организация. Макар че двамата имат една и съща социална характеристика. Но те имат различни длъжности и поради това различна информация за състоянието на нещата.

Д. АНАНИЕВ: — Но те имат различни длъжности и поради това различна информация за състоянието на нещата.

П. ГИНДЕВ: — И едното, и другото важи. И информацията е по-малка.

Д. АНАНИЕВ: — Може би оказват влияние и индивидуалните способности.

П. ГИНДЕВ: — Както виждаме, тук се вмъкват много отсенки на начини на мислене, въпреки че и двамата са привърженици на една и съща теория, на една и съща методология, на едни и същи класови интереси.

П. РУСЕВ: — Както каза Ананиев, преследват едни и същи цели.

П. ГИНДЕВ: — Въпреки това имат различен начин на мислене. Използвайки натрупаните знания, обществения и собствения си опит, съпоставяйки личните си и обществени интереси, което не е маловажно, субектът на познанието осъществява избирателна функция по отношение на съществуващите социални позиции, превръща една от тях в собствена. Социалната позиция на субекта на мисленето оказва непосредствено влияние при постановката и решаването на старите и новите проблеми, при интерпретацията на фактите, на законите и явленията от обективната действителност, при използване на достигнатите знания, при използване на методологията, методите и методиките, необходими в процеса на познанието.

Начинът на мислене зависи от социалната позиция на субекта. През последно време се натрупаха много факти, които показват ограниченост на начина на мислене на някои дейци при изпълнение решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП поради обстоятелството, че разглеждат процесите на нашата икономика през призмата на местнически интереси, ведомствени интереси, през призмата на локална социална позиция.

Начинът на мисленето зависи и от мирогледа на субекта на мисленето. Като обобщаваща система от възгледи за света в неговата цялост, която определя мястото на човека в обективната действителност, мирогледът се изгражда в процеса на усвояването на знанията на обществените и естествените науки, философията и на знанията от практическата дейност. Характерът на мирогледа може да бъде идеалистически, религиозен, стихийно-материалистически, диалектико-материалистически, конформистки, научен, извънинаучен и т. н. Аз съм се натъквал например на комформистки мироглед и смятам, че в начина на мислене се отразява индивидуалността на субекта, характерът му.

Digitized by Google

Д. АНАНИЕВ: — Какво самостоятелно мислене ще искаш, ако е възпитаван комформистки, като приспособенец?

П. ГИНДЕВ: — Точно така. Мирогледът изпълнява избирателни функции по отношение използване на определени методи, теории и знания, свързани със самото мислене. Начинът на мисленето е неотделимо свързан и с всички останали компоненти на психиката на субекта: социално-психическите свойства — потребностите, интересите, мотивите, влеченията; социално-психическите състояния — чувства, емоции, настроения, обществено мнение, предубеждения, предразсъдъци; устойчивите социално-психически процеси на общуване — подражание, внушение, нагласа. Страшно нещо са предубежденията. Ако Петко Русев има предубеждения, че от мене философ няма да стане, иди го убеждавай в противното. Трябва да минат години. Ако секретарят на общинския комитет на Партията има предубеждение към организаторските способности на дееца Иванов, той може да доказва, да се труди от триста дола вода да докарва. Години минават, Иванов се е изменил, но секретарят продължава да има предубеждение. Отразява ли се то върху начина на мисленето? Отразява се.

П. РУСЕВ: — Това са психическите елементи в начина на мисленето.

П. ГИНДЕВ: — Не ги развивам, само ги поставям. Без да е изучавал социална психология, всеки знае как непосредствено се отразяват върху начина на мисленето емоциите, чувствата, настроенията, предубежденията, страстите, афектите, свързани с личния и обществения живот на човека.

П. РУСЕВ: — Влюбиш се в някого и край.

П. ГИНДЕВ: — Всички те са могъща сила в процеса на мисленето. Хегел пише: „Нищо велико не се извършва без страсти".

Проф. Ф. ГЕНОВ: — Ленин казва: „без велики емоции".

П. РУСЕВ: — А нашите космонавти извършват велики работи, без да се вълнуват.

П. ГИНДЕВ: — Това не е вярно. Нашите журналисти го казват, но това не е вярно. Който не се вълнува, той не е човек.

Д. АНАНИЕВ: — Във всяко велико нещо не може да няма чувства.

П. ГИНДЕВ: — Ще цитирам К. Ушински: „Нищо — нито думите, нито мислите, нито дори постъпките ни не изразяват толкова вярно самите нас и нашите отношения към света, както нашите чувства: в тях се долавя характерът не на отделната мисъл, на отделното решение, а на цялото съдържание на нашата душа и нейният строй"[1]. Волята също така се отразява върху начина на мисленето. Волята като активен процес на отражение на действителността се свежда до това, че в нея съдържанието на отразявания обект е едновременно и мотив на дейността на субекта, и съдържание на познанието. Не само това. Като специфичен отразителен процес, съдържащ както емоционални, така и интелектуални моменти, без да се свежда до тях, волята характеризира преди всичко активното отношение на човека към действителността и регулира човешката дейност в зависимост от представените пред нея цели.

Аз имам такива случаи в нашия собствен институт. Разискваме по въпроса за плана — той мълчи. След това го питаме — защо мълчиш. А той всичко преценил. Защо да го кажа, казва, това означава след това да ми дадете една тежка задача, по която още три години

[1] К. Д. Ушински, Соч., т. 9, М., 1960, с. 310.

Digitized by Google

да работя. Знае директорът какви са потенциалните възможности на завода, но не разкрива възможностите. Защо? — Защото ще го натоварят след това да ги изпълнява.

П. РУСЕВ: — Това другарят Тодор Живков го изтъкна на срещата с Изпълнителния комитет на Националния аграрно-промишлен съюз. Редица окръзи не разкриват пълните възможности в своите разработки за по-нататъшното развитие, за да могат повече да вземат, отколкото да дават.

П. ГИНДЕВ: — Върху начина на мисленето оказват влияние не само жизненият опит на субекта, неговите знания, социалната и трудовата среда, но и много други фактори. Да вземем за пример интуицията.

Под интуиция се разбира такъв начин на мислене, при който по неосъзнати в дадения момент от време признаци и без осъзнаване на пътя на движението на собствените мисли субектът прави извод за същността на изучаваното от него явление и достига до ново за себе си и за човечеството знание. Бидейки мигновено озарение на мисълта, интуицията е един от възлите на сложен тип противоречия на мисълта, които се разрешават по неосъзнати пътища. Който казва, че ги е осъзнал и описал, той ще излъже. Интуицията обаче не е мистично движение на мисълта. Без предварително натрупване на количество знания — информация за обекта на мисленето, интуицията въобще е невъзможна. Каквато и интуиция да има, ако няма информация за закономерностите на микрочастиците, никаква микрочастица не може да се открие.

Аз използвах отделни примери, за да характеризирам някои от характерните черти на явлението начин на мислене и неговата зависимост от компонентите, които му влияят и го обуславят.

Както става ясно, начинът на мислене зависи от много и от най-разнообразни фактори. Примерите, които използвах, не изчерпват въпроса за факторите, влияещи върху начина на мисленето. Но те, струва ми се, са достатъчни, за да разкрият взаимната връзка между начина на живот и начина на мислене, както и да послужат за методологическа основа при обяснение на причините, които ускоряват или забавят процеса на мислене и действие в партийната, държавната, научната и обществената дейност за изграждането на развито социалистическо общество.

По своята най-дълбока същност начинът на мислене е насочен към решаване на определени задачи, появили се в резултат на практическата дейност на човека, или в процеса на познанието. Мисленето винаги започва с въпроси. Безвъпросно мислене е невъзможно. Отговорът на даден въпрос е непосредствената цел на мисленето. Въпросът, който се формулира в началото на мисленето, се предизвиква или от липса на определени знания, обясняващи даденото явление или процес, или поради обстоятелството, че това явление затруднява практическата дейност на човека.

П. РУСЕВ: — Може да има нови потребности.

П. ГИНДЕВ: — Начинът на мислене зависи от правилното формулиране на въпросите, от насочването на познанието към реални проблеми, които имат възлово значение за обществения прогрес. Има хора, които не виждат въпросите, възникващи в резултат на действието на социални или познавателни противоречия. Стилът на партийната работа и ръководство зависи в голяма степен и от умението да се мисли проблемно, да се обхващат въпросите, които имат възлово значение за развитието на района, на страната. Партийният стил на мислене и действие е свързан с решаването на тези въпроси, които са фор-

Digitized by Google

мулирани в партийните решения и произтичат от интересите на социализма, на района и на цялата страна. Но тъй като партийността винаги трябва да съвпада с обективната истина, начинът на мислене на партийния деец на съвременния етап следва да бъде устремен към нея. Може да се даде определение на диалектическия начин на мислене . . .

П. РУСЕВ: — Той е нашият начин на мислене, ние нямаме друг.

П. ГИНДЕВ: — Може да се даде определение на догматичния начин на мислене, може да се даде определение на емпиричния начин на мислене.

Начинът на мислене въобще, това е целият духовен живот на човека. Това е най-висока по моему категория. Във философията има две най-високи категории — материя и съзнание. И се дава определение на материята чрез съзнанието и на съзнанието чрез материята. Известно е, че Ленин е водил борба против операционизацията на понятието материя, тоест да му се даде определение извън гносеологическото определение. Защото те са най-високите категории, по-високи от тях няма.

Д. АНАНИЕВ: — Тук се влиза в едно противоречие. Щом като вие имате едно определение на мисленето като психически процес, от една страна, от друга страна, имате определение за различните начини на мислене — догматичен, диалектически, както вие тук ги нарекохте, емпиричен, творчески, проблемен и пр., значи може да дадем конкретно определение на конкретен начин на мислене, а можем да дадем определение за понятието начин на мислене въобще. Във всичко това има някакво противоречие.

П. ГИНДЕВ: — Ще бъда много любопитен, ако някой, ще го направим лауреат на Нобелова награда, даде определение на начина на мислене. Нека да се потрудят хората. Аз трябва да ви кажа, че въртим на един шиш социолозите и философите за определение на начина на мислене.

Д. АНАНИЕВ: — В такъв случай трябва да се откажем от това понятие, ако то „не работи".

П. ГИНДЕВ: — Защо, то работи. Имаме диалектически начин на мислене.

П. РУСЕВ: — Защо да не вземем позиция, че сме за диалектическия начин на мислене.

Д. АНАНИЕВ: — Това е нещо друго, тогава би следвало да кажем, че диалектическият начин на мислене трябва да се овладява и последователно прилага.

П. ГИНДЕВ: — Ние разбираме под нов начин на мислене стремежа ни да опознаваме и да изменяме действителността чрез средствата на диалектическия начин на мислене, пречупен през съответната социална среда на даден етап от нейното развитие.

Digitized by Google

ФИЛИП ГЕНОВ:

МИСЛЕНЕТО КАТО ПСИХИЧЕСКИ ПРОЦЕС. ПСИХОЛОГИЧЕСКИ СТРАНИ НА ПРЕУСТРОЙСТВОТО

— Проблемът, по който води разговор списание „Партиен живот", е важен и актуален. Той има не само теоретическо, но преди всичко практическо значение. Известно е колко настойчиво и упорито Централният комитет на нашата партия, особено след Юлския пленум от 1973 г., поставя въпроса за преустройството на кадрите, за изменение на отношението, което имат някои от тях към своите обществени задължения.

Може ли да настъпи това преустройство, ако не се извърши то в техния начин на мислене? Ясно е, че не!

П. РУСЕВ: — Може ли да се каже, че начинът на мислене определя и стила?

Ф. ГЕНОВ: — Разбира се, стилът на работа и ръководство се определя не само от използваните методи, форми и средства, но и от поставените цели, от мотивите за извършване на едно или друго действие, на една или друга постъпка. Стилът се характеризира преди всичко със своята идейна и политическа насоченост.

Но ако действията на хората и особено действията на ръководните кадри съответствуваха на указанията на Партията, на задачите, които тя поставя пред тях, въпросът за изменение на начина на мислене нямаше да се поставя.

Д. АНАНИЕВ: — Има нещо вярно в това.

Ф. ГЕНОВ: — Ето защо, за да се усъвършенствува дейността както на някои ръководители, така и на изпълнителските кадри, трябва да се прецени кое точно в тяхното мислене задържа или насочва неправилно социалната им активност.

Необходимо е още в самото начало на нашия разговор да изтъкнем, че когато се говори за начин на мислене, то това се отнася преди всичко за отделната личност, за индивидуалния начин на мислене. Но наред с него може да се говори за начин на мислене на цели ръководни колективи. Свой начин на мислене имат и трудовите, и другите колективи. Ние имаме предвид, че става дума за изменения в начина на мислене на цялото ни общество във всички негови сфери. Въпросът за преустройство на начина на мислене е непосредствено свързан с проблема за преустройството на начина на действия на хората и техните колективи или други техни обединения, за изпълнение на социалните им функции, за достигане на висока ефективност и по-добро качество. Става дума за нещо, което се отнася не до отделни единици или отделни колективи и администрации, а до всички ни, независимо от вида или степента на образованието.

Задачата за повишаване ролята на субективния фактор изисква да се издигне на нова, по-висока степен социалистическият начин на мислене. Отклоненията от него водят до увеличаване на противоречието между субективния фактор и обективните условия в изграждането на развитото социалистическо общество. Ето защо преустройството на начина на мислене и привеждането му в съответствие със стратегиче-

Digitized by Google

ската роля на субективния фактор в настоящия етап от общественото ни развитие се разглежда като изключително важна задача пред партийните, държавните и другите обществени организации и особено тези на идеологическия и културния фронт.

Вторият въпрос, на който ще се спра, е за същността на понятието мислене. Психологията разглежда мисленето като психически процес, чрез който се възприема или по-точно, чрез който се вниква, открива и разбира същността на явленията. Това, което не може да се възприеме чрез усещанията, възприятията и представите; това, което не може да се види, да се чуе или да се пипне, но чрез което единствено може да се проникне в същността на процесите и явленията, в природата и обществото и да се установят техните закономерности и тенденции на развитие — това е човешкото мислене.

П. РУСЕВ: — Ленин го казва — зад пяната да виждаш подводните течения.

Ф. ГЕНОВ: — Ето защо, когато става дума за преустройството на начина на мислене, трябва да се разбира, че е необходимо да се премахнат и всички пречки, които спъват развитието и изявата на същността на човешкото мислене, а именно да се вникне в същността на социалните процеси, да се открият закономерностите и тенденциите на тяхното развитие и на тази основа да се регулира преобразуващата дейност на хората по пътя на социалистическото развитие. Ето защо е необходимо да се възпита у всички такъв начин на мислене, чрез който да се отразяват адекватно същностите и особеностите на процесите и явленията в природата и обществото. Или както се изразяват някои философи — логиката на мисленето да отразява логиката на вещите.

П. ГИНДЕВ: — Човек иска или не иска да признае, съзнава или не съзнава, винаги мисли по законите на субективната логика. Това е въпрос на хилядолетна практика на човека. Когато се овладеят законите на субективната и обективната диалектика и станат те факт на съзнанието, започват да се използват в процеса на мисленето, за разкриване на истината, за преобразуване на света — тогава имаме диалектическо мислене.

Ф. ГЕНОВ: — Майсторството е именно в това, да се открият закономерностите на развитието в обществото, в природата и да се съобрази поведението и дейността на хората с тях. Тогава човек действува съзнателно и преднамерено. С други думи само тогава той става напълно свободен. Това не означава, че може да се изисква на настоящия етап от нашето развитие такава висока степен на развитие на мисленето у всички хора. Засега това се отдава на колективния ум на Комунистическата партия. Тя има възможност най-пълно и точно да разкрива същността на социалните явления и на тази основа да определя чрез своите програми и решения направленията на мисленето на отделните личности, колективи и организации — направленията и формите на тяхната преобразователна дейност и поведение. За да се разбере същността на мисленето като практическа дейност, е необходимо да се познават неговите процеси. Основните мисловни процеси са синтезът и анализът. Подборът на фактите, тяхното групиране и свързване в определена система, анализът на отделните факти и разкриване връзките между причина и следствие е предпоставка за развитие на човешкото мислене. Отделните факти, колкото и многообразни да са, в каквото и количество да са, имат значение само като градивен материал за мисловната дейност. Така че да събираш сведения, да трупаш факти не значи, че вече мислиш. Мисленето обикновено предхожда събирането на тези отделни данни, защото чрез него се определят

Digitized by Google

критериите за подбора им. Но вникването в същността на тези факти е възможно само след като се анализират взаимозависимостите между тях. Колкото по-богата е информацията, толкова и по-голяма е възможността да се вникне в същността на явленията, да се установят тенденциите на тяхното развитие и на тази основа да се определи и поведението на различните хора или на техните групи. Прекомерно голямото количество данни може да се окаже вредно за резултатната мисловна дейност на отделни ръководители. Има явления или събития, за които не са необходими планини от факти, за да се оценят. Сред научните среди често се повтаря една народна мъдрост: „За да се разбере вкусът на чорбата, не е необходимо да се изяде цял казан". Ето защо много е важно да умеят отделните труженици и особено ръководителите да обобщават и анализират фактите, характеризиращи различните социални процеси и явления.

За човешкото мислене са характерни и индукцията и дедукцията. Първата отразява умението при мисленето да се върви от единичното към общото, а втората — от общото към единичното. Степента на развитие на индукцията и дедукцията отразява до голяма степен и степента на развитие на човешкото мислене. Колко важно е за един ръководител да умее от отделните факти да направи големите обобщения и на тази основа да взема необходимите решения за действия. Един от съвременниците на В. И. Ленин — Н. Горбунов, пише: „Едно от най-поразителните свойства на многостранния геннален ум на В. И. Ленин беше умението му зорко да следи, даже без да излиза от своя кабинет, пулса на живота не само в Русия, но и в целия свят. Той умееше по незабележими за другите очи явления вярно и без грешка да обхване и определи най-малките изменения във взаимоотношенията на силите на класите. Той достигаше това по пътя на огромното количество връзки както с организациите, така и с отделните лица. В. Илич беше всмукал в себе си колективната мисъл и опит на масите, преработваше ги в своя поразителен мозък и ги превръщаше в големи лозунги, които като сноп от лъчи осветляваха пътя на революцията."[1]

Другарят П. Гиндев се спря на различните видове мислене. В психологията се изучават такива видове мислене като: техническо, тактическо, оперативно, творческо и др. Те се формират в различните видове човешки дейности и са необходимо условие за успешното им извършване. Освен това мисленето бива: теоретическо и практическо, нагледно-действено и логическо, конкретно и абстрактно. Всички видове мислене имат важно значение както за умствената, така и за предметната дейност на човека. Обикновено във всекидневната му практика намират място всички видове мислене. Видът мислене се определя от вида практика, а след това на свой ред то влияе върху нейната ефективност.

За социалната дейност от особено значение е формирането и развитието на **практическото мислене.** То се появява в случаите, когато човек няма време да прави справка с литературни или други документални източници, а трябва да решава възникнала проблемна ситуация. Както за трудовата, спортната, военната, медицинската, така и в ръководната дейност човекът е принуден да действува в кратко време. От степента на развитие на съответния вид практическо мислене зависи и ефективността на дейността не само на отделния човек, но и на цели колективи.

Трябва да се прави разлика между вид мислене и начин на мислене. Видът се отнася до формата, структурата и особеностите на про-

[1] Н. Горбунов, Как работал Ленин, М., 1969, стр. 1—2.

Digitized by Google

цесите в мисловната дейност, докато начинът се отнася до подхода, до метода, който е в основата на мисловната дейност.

Възприето е да се говори за диалектически, метафизически и механически начин на мислене. Когато Партията поставя въпроса да се измени начинът на мислене, то тя има предвид по-нататъшното развитие на диалектико-материалистическия начин — тя има предвид онези оценъчни критерии, които служат като мотив или стимул за извършване или въздържане от извършване на едно или друго действие, на една или друга постъпка. Партията изисква да се приведе поведението и дейността на всеки в съответствие със задачите, които му е поставила, в съответствие с ленинските принципи и норми на поведение.

За да се разбере същността на преустройството на начина на мислене, е необходимо да се разгледат механизмите, които го формират.

Д. АНАНИЕВ: — Вие преди това въведохте едно ново понятие в разговора — колективен начин на мислене. Това е интересно.

П. ГИНДЕВ: — Той е психолог и аз ще му задам един допълнителен въпрос — кой е мозъкът на колективния начин на мислене. Ние имаме Марксовата категория обществено съзнание. Имаме форми на общественото съзнание — идеология, наука, религия, изкуство. Като кажем колективен начин на мислене, веднага възниква въпросът — кой е субектът, кой е колективният мозък?

Ф. ГЕНОВ: — А нима не можем да говорим за колективно мислене на един отбор по футбол? Ефективността от неговата игра расте само ако индивидуалният начин на мислене и действие на играчите се явяват компоненти на един колективен замисъл, на едни колективни действия.

Защото в процеса на играта действува не само единицата, а колективът като цяло. От умението на отделните играчи да си подават един на друг информация за сегашните и бъдещите действия и намерения, от умението им да се разбира тази информация и на тази основа да вземат решение и да го съобщят разбираемо на другите, но само за своите играчи, ще зависи и синхронът на техните действия. Нима тази връзка между отделните играчи на приемане, преработване, реагиране и предаване на информация не е в основата на един или друг вид по-съвършена форма на мисловна дейност?

Известно е колко голямо е значението на колективното мислене не само в спортните отбори, но и в политическите и ръководните колективи.

Изниква въпросът за обуславянето и възпитаването на начина на мислене. Позната е марксическата истина, че битието определя съзнанието, че начинът на живот определя и начина на мислене. Върху тези въпроси вече говори обстойно др. П. Гиндев. Но възниква и другият въпрос: не е ли начинът на живот такъв, какъвто е начинът на мислене. Това означава, че е налице взаимодействие между начина на живот и начина на мислене.

Научната психология посочва определящата роля на практическата дейност на човека за формиране на неговото мислене. Особено голяма е ролята на социалната практика и на социалните въздействия. Сред тях особено значение имат организираните социални въздействия, които се осъществяват в процеса на обучението и възпитанието.

Върху начина на мислене оказва влияние не само видът предметна или умствена дейност, но и мотивите и целите, които даден човек или даден колектив си е поставил. Върху начина на мисленето оказва влияние и миналият опит, т. е. историята на съответния субект. Върху начина на мислене упражняват влияние и условията, в които ще се извършва дейността.

Digitized by Google

да работя. Знае директорът какви са потенциалните възможности на завода, но не разкрива възможностите. Защо? — Защото ще го натоварят след това да ги изпълнява.

П. РУСЕВ: — Това другарят Тодор Живков го изтъкна на срещата с Изпълнителния комитет на Националния аграрно-промишлен съюз. Редица окръзи не разкриват пълните възможности в своите разработки за по-нататъшното развитие, за да могат повече да вземат, отколкото да дават.

П. ГИНДЕВ: — Върху начина на мисленето оказват влияние не само жизненият опит на субекта, неговите знания, социалната и трудовата среда, но и много други фактори. Да вземем за пример интуицията.

Под интуиция се разбира такъв начин на мислене, при който по неосъзнати в дадения момент от време признаци и без осъзнаване на пътя на движението на собствените мисли субектът прави извод за същността на изучаваното от него явление и достига до ново за себе си и за човечеството знание. Бидейки мигновено озарение на мисълта, интуицията е един от възлите на сложен тип противоречия на мисълта, които се разрешават по неосъзнати пътища. Който казва, че ги е осъзнал и описал, той ще излъже. Интуицията обаче не е мистично движение на мисълта. Без предварително натрупване на количество знания — информация за обекта на мисленето, интуицията въобще е невъзможна. Каквато и интуиция да има, ако няма информация за закономерностите на микрочастиците, никаква микрочастица не може да се открие.

Аз използвах отделни примери, за да характеризирам някои от характерните черти на явлението начин на мислене и неговата зависимост от компонентите, които му влияят и го обуславят.

Както става ясно, начинът на мислене зависи от много и от най-разнообразни фактори. Примерите, които използвах, не изчерпват въпроса за факторите, влияещи върху начина на мисленето. Но те, струва ми се, са достатъчни, за да разкрият взаимната връзка между начина на живот и начина на мислене, както и да послужат за методологическа основа при обяснение на причините, които ускоряват или забавят процеса на мислене и действие в партийната, държавната, научната и обществената дейност за изграждането на развито социалистическо общество.

По своята най-дълбока същност начинът на мислене е насочен към решаване на определени задачи, появили се в резултат на практическата дейност на човека, или в процеса на познанието. Мисленето винаги започва с въпроси. Безвъпросно мислене е невъзможно. Отговорът на даден въпрос е непосредствената цел на мисленето. Въпросът, който се формулира в началото на мисленето, се предизвиква или от липса на определени знания, обясняващи даденото явление или процес, или поради обстоятелството, че това явление затруднява практическата дейност на човека.

П. РУСЕВ: — Може да има нови потребности.

П. ГИНДЕВ: — Начинът на мислене зависи от правилното формулиране на въпросите, от насочването на познанието към реални проблеми, които имат възлово значение за обществения прогрес. Има хора, които не виждат въпросите, възникващи в резултат на действието на социални или познавателни противоречия. Стилът на партийната работа и ръководство зависи в голяма степен и от умението да се мисли проблемно, да се обхващат въпросите, които имат възлово значение за развитието на района, на страната. Партийният стил на мислене и действие е свързан с решаването на тези въпроси, които са фор-

Digitized by Google

мулирани в партийните решения и произтичат от интересите на социализма, на района и на цялата страна. Но тъй като партийността винаги трябва да съвпада с обективната истина, начинът на мислене на партийния деец на съвременния етап следва да бъде устремен към нея. Може да се даде определение на диалектическия начин на мислене...

П. РУСЕВ: — Той е нашият начин на мислене, ние нямаме друг.

П. ГИНДЕВ: — Може да се даде определение на догматичния начин на мислене, може да се даде определение на емпиричния начин на мислене.

Начинът на мислене въобще, това е целият духовен живот на човека. Това е най-висока по моему категория. Във философията има две най-високи категории — материя и съзнание. И се дава определение на материята чрез съзнанието и на съзнанието чрез материята. Известно е, че Ленин е водил борба против операционизацията на понятието материя, тоест да му се даде определение извън гносеологическото определение. Защото те са най-високите категории, по-високи от тях няма.

Д. АНАНИЕВ: — Тук се влиза в едно противоречие. Щом като вие имате едно определение на мисленето като психически процес, от една страна, от друга страна, имате определение за различните начини на мислене — догматичен, диалектически, както вие тук ги нарекохте, емпиричен, творчески, проблемен и пр., значи може да дадем конкретно определение на конкретен начин на мислене, а можем да дадем определение за понятието начин на мислене въобще. Във всичко това има някакво противоречие.

П. ГИНДЕВ: — Ще бъда много любопитен, ако някой, ще го направим лауреат на Нобелова награда, даде определение на начина на мислене. Нека да се потрудят хората. Аз трябва да ви кажа, че въртим на един шиш социолозите и философите за определение на начина на мислене.

Д. АНАНИЕВ: — В такъв случай трябва да се откажем от това понятие, ако то „не работи".

П. ГИНДЕВ: — Защо, то работи. Имаме диалектически начин на мислене.

П. РУСЕВ: — Защо да не вземем позиция, че сме за диалектическия начин на мислене.

Д. АНАНИЕВ: — Това е нещо друго, тогава би следвало да кажем, че диалектическият начин на мислене трябва да се овладява и последователно прилага.

П. ГИНДЕВ: — Ние разбираме под нов начин на мислене стремежа ни да опознаваме и да изменяме действителността чрез средствата на диалектическия начин на мислене, пречупен през съответната социална среда на даден етап от нейното развитие.

Digitized by Google

ФИЛИП ГЕНОВ:

МИСЛЕНЕТО КАТО ПСИХИЧЕСКИ ПРОЦЕС. ПСИХОЛОГИЧЕСКИ СТРАНИ НА ПРЕУСТРОЙСТВОТО

— Проблемът, по който води разговор списание „Партиен живот", е важен и актуален. Той има не само теоретическо, но преди всичко практическо значение. Известно е колко настойчиво и упорито Централният комитет на нашата партия, особено след Юлския пленум от 1976 г., поставя въпроса за преустройството на кадрите, за изменение на отношението, което имат някои от тях към своите обществени задължения.

Може ли да настъпи това преустройство, ако не се извърши то в техния начин на мислене? Ясно е, че не!

П. РУСЕВ: — Може ли да се каже, че начинът на мислене определя и стила?

Ф. ГЕНОВ: — Разбира се, стилът на работа и ръководство се определя не само от използваните методи, форми и средства, но и от поставените цели, от мотивите за извършване на едно или друго действие, на една или друга постъпка. Стилът се характеризира преди всичко със своята идейна и политическа насоченост.

Но ако действията на хората и особено действията на ръководните кадри съответствуваха на указанията на Партията, на задачите, които тя поставя пред тях, въпросът за изменение на начина на мислене нямаше да се поставя.

Д. АНАНИЕВ: — Има нещо вярно в това.

Ф. ГЕНОВ: — Ето защо, за да се усъвършенствува дейността както на някои ръководители, така и на изпълнителските кадри, трябва да се прецени кое точно в тяхното мислене задържа или насочва неправилно социалната им активност.

Необходимо е още в самото начало на нашия разговор да изтъкнем, че когато се говори за начин на мислене, то това се отнася преди всичко за отделната личност, за индивидуалния начин на мислене. Но наред с него може да се говори за начин на мислене на цели ръководни колективи. Свой начин на мислене имат и трудовите, и другите колективи. Ние имаме предвид, че става дума за изменения в начина на мислене на цялото ни общество във всички негови сфери. Въпросът за преустройство на начина на мислене е непосредствено свързан с проблема за преустройството на начина на действия на хората и техните колективи или други техни обединения, за изпълнение на социалните им функции, за достигане на висока ефективност и по-добро качество. Става дума за нещо, което се отнася не до отделни единици или отделни колективи и администрации, а до всички ни, независимо от вида или степента на образованието.

Задачата за повишаване ролята на субективния фактор изисква да се издигне на нова, по-висока степен социалистическият начин на мислене. Отклоненията от него водят до увеличаване на противоречието между субективния фактор и обективните условия в изграждането на развитото социалистическо общество. Ето защо преустройството на начина на мислене и привеждането му в съответствие със стратегиче-

Digitized by Google

ската роля на субективния фактор в настоящия етап от общественото ни развитие се разглежда като изключително важна задача пред партийните, държавните и другите обществени организации и особено тези на идеологическия и културния фронт.

Вторият въпрос, на който ще се спра, е за същността на понятието мислене. Психологията разглежда мисленето като психически процес, чрез който се възприема или по-точно, чрез който се вниква, открива и разбира същността на явленията. Това, което не може да се възприеме чрез усещанията, възприятията и представите; това, което не може да се види, да се чуе или да се пипне, но чрез което единствено може да се проникне в същността на процесите и явленията, в природата и обществото и да се установят техните закономерности и тенденции на развитие — това е човешкото мислене.

П. РУСЕВ: — Ленин го казва — зад пяната да виждаш подводните течения.

Ф. ГЕНОВ: — Ето защо, когато става дума за преустройството на начина на мислене, трябва да се разбира, че е необходимо да се премахнат и всички пречки, които спъват развитието и изявата на същността на човешкото мислене, а именно да се вникне в същността на социалните процеси, да се открият закономерностите и тенденциите на тяхното развитие и на тази основа да се регулира преобразуващата дейност на хората по пътя на социалистическото развитие. Ето защо е необходимо да се възпита у всички такъв начин на мислене, чрез който да се отразяват адекватно същностите и особеностите на процесите и явленията в природата и обществото. Или както се изразяват някои философи — логиката на мисленето да отразява логиката на вещите.

П. ГИНДЕВ: — Човек иска или не иска да признае, съзнава или не съзнава, винаги мисли по законите на субективната логика. Това е въпрос на хилядолетна практика на човека. Когато се овладеят законите на субективната и обективната диалектика и станат те факт на съзнанието, започват да се използват в процеса на мисленето, за разкриване на истината, за преобразуване на света — тогава имаме диалектическо мислене.

Ф. ГЕНОВ: — Майсторството е именно в това, да се открият закономерностите на развитието в обществото, в природата и да се съобрази поведението и дейността на хората с тях. Тогава човек действува съзнателно и преднамерено. С други думи само тогава той става напълно свободен. Това не означава, че може да се изисква на настоящия етап от нашето развитие такава висока степен на развитие на мисленето у всички хора. Засега това се отдава на колективния ум на Комунистическата партия. Тя има възможност най-пълно и точно да разкрива същността на социалните явления и на тази основа да определя чрез своите програми и решения направленията на мисленето на отделните личности, колективи и организации — направленията и формите на тяхната преобразователна дейност и поведение. За да се разбере същността на мисленето като практическа дейност, е необходимо да се познават неговите процеси. Основните мисловни процеси са синтезът и анализът. Подборът на фактите, тяхното групиране и свързване в определена система, анализът на отделните факти и разкриване връзките между причина и следствие е предпоставка за развитие на човешкото мислене. Отделните факти, колкото и многообразни да са, в каквото и количество да са, имат значение само като градивен материал за мисловната дейност. Така че да събираш сведения, да трупаш факти не значи, че вече мислиш. Мисленето обикновено предхожда събирането на тези отделни данни, защото чрез него се определят

Digitized by Google

критериите за подбора им. Но вникването в същността на тези факти е възможно само след като се анализират взаимозависимостите между тях. Колкото по-богата е информацията, толкова и по-голяма е възможността да се вникне в същността на явленията, да се установят тенденциите на тяхното развитие и на тази основа да се определи и поведението на различните хора или на техните групи. Прекомерно голямото количество данни може да се окаже вредно за резултатната мисловна дейност на отделни ръководители. Има явления или събития, за които се са необходими планини от факти, за да се оценят. Сред научните среди често се повтаря една народна мъдрост: „За да се разбере вкусът на чорбата, не е необходимо да се изяде цял казан". Ето защо много е важно да умеят отделните труженици и особено ръководителите да обобщават и анализират фактите, характеризиращи различните социални процеси и явления.

За човешкото мислене са характерни и индукцията и дедукцията. Първата отразява умението при мисленето да се върви от единичното към общото, а втората — от общото към единичното. Степента на развитие на индукцията и дедукцията отразява до голяма степен и степента на развитие на човешкото мислене. Колко важно е за един ръководител да умее от отделните факти да направи големите обобщения и на тази основа да взема необходимите решения за действия. Един от съвременниците на В. И. Ленин — Н. Горбунов, пише: „Едно от най-поразителните свойства на многостранния гениален ум на В. И. Ленин беше умението му зорко да следи, даже без да излиза от своя кабинет, пулса на живота не само в Русия, но и в целия свят. Той умееше по незабележими за другите очи явления вярно и без грешка да обхване и определи най-малките изменения във взаимоотношенията на силите на класите. Той достигаше това по пътя на огромното количество връзки както с организациите, така и с отделните лица. В. Илич беше всмукал в себе си колективната мисъл и опит на масите, преработваше ги в своя поразителен мозък и ги превръщаше в големи лозунги, които като сноп от лъчи осветляваха пътя на революцията."[1]

Другарят П. Гиндев се спря на различните видове мислене. В психологията се изучават такива видове мислене като: техническо, тактическо, оперативно, творческо и др. Те се формират в различните видове човешки дейности и са необходимо условие за успешното им извършване. Освен това мисленето бива: теоретическо и практическо, нагледно-действено и логическо, конкретно и абстрактно. Всички видове мислене имат важно значение както за умствената, така и за предметната дейност на човека. Обикновено във всекидневната му практика намират място всички видове мислене. Видът мислене се определя от вида практика, а след това на свой ред то влияе върху нейната ефективност.

За социалната дейност от особено значение е формирането и развитието на **практическото мислене.** То се появява в случаите, когато човек няма време да прави справка с литературни или други документални източници, а трябва да решава възникнала проблемна ситуация. Както за трудовата, спортната, военната, медицинската, така и в ръководната дейност човекът е принуден да действува в кратко време. От степента на развитие на съответния вид практическо мислене зависи и ефективността на дейността не само на отделния човек, но и на цели колективи.

Трябва да се прави разлика между вид мислене и начин на мислене. Видът се отнася до формата, структурата и особеностите на про-

[1] Н. Горбунов, Как работал Ленин, М., 1969, стр. 1—2.

Digitized by Google

цесите в мисловната дейност, докато начинът се отнася до подхода, до метода, който е в основата на мисловната дейност.

Възприето е да се говори за диалектически, метафизически и механически начин на мислене. Когато Партията поставя въпроса да се измени начинът на мислене, то тя има предвид по-нататъшното развитие на диалектико-материалистическия начин — тя има предвид онези оценъчни критерии, които служат като мотив или стимул за извършване или въздържане от извършване на едно или друго действие, на една или друга постъпка. Партията изисква да се приведе поведението и дейността на всеки в съответствие със задачите, които му е поставила, в съответствие с ленинските принципи и норми на поведение.

За да се разбере същността на преустройството на начина на мислене, е необходимо да се разгледат механизмите, които го формират.

Д. АНАНИЕВ: — Вие преди това въведохте едно ново понятие в разговора — колективен начин на мислене. Това е интересно.

П. ГИНДЕВ: — Той е психолог и аз ще му задам един допълнителен въпрос — кой е мозъкът на колективния начин на мислене. Ние имаме Марксовата категория обществено съзнание. Имаме форми на общественото съзнание — идеология, наука, религия, изкуство. Като кажем колективен начин на мислене, веднага възниква въпросът — кой е субектът, кой е колективният мозък?

Ф. ГЕНОВ: — А нима не можем да говорим за колективно мислене на един отбор по футбол? Ефективността от неговата игра расте само ако индивидуалният начин на мислене и действие на играчите се явяват компоненти на един колективен замисъл, на едни колективни действия.

Защото в процеса на играта действува не само единицата, а колективът като цяло. От умението на отделните играчи да си подават един на друг информация за сегашните и бъдещите действия и намерения, от умението им да се разбира тази информация и на тази основа да вземат решение и да го съобщят разбираемо на другите, но само за своите играчи, ще зависи и синхронът на техните действия. Нима тази връзка между отделните играчи на приемане, преработване, реагиране и предаване на информация не е в основата на един или друг вид по-съвършена форма на мисловна дейност?

Известно е колко голямо е значението на колективното мислене не само в спортните отбори, но и в политическите и ръководните колективи.

Изниква въпросът за обуславянето и възпитаването на начина на мислене. Позната е марксическата истина, че битието определя съзнанието, че начинът на живот определя и начина на мислене. Върху тези въпроси вече говори обстойно др. П. Гиндев. Но възниква и другият въпрос: не е ли начинът на живот такъв, какъвто е начинът на мислене. Това означава, че е налице взаимодействие между начина на живот и начина на мислене.

Научната психология посочва определящата роля на практическата дейност на човека за формиране на неговото мислене. Особено голяма е ролята на социалната практика и на социалните въздействия. Сред тях особено значение имат организираните социални въздействия, които се осъществяват в процеса на обучението и възпитанието.

Върху начина на мислене оказва влияние не само видът предметна или умствена дейност, но и мотивите и целите, които даден човек или даден колектив си е поставил. Върху начина на мисленето оказва влияние и миналият опит, т. е. историята на съответния субект. Върху начина на мислене упражняват влияние и условията, в които ще се извършва дейността.

Digitized by Google

Вече обърнахме внимание на насочващата роля на начина на мислене върху начина на човешката дейност, върху начина на живот. По такъв начин и самата практическа дейност се опредметява и в същото време и детерминира мисленето.

Често се наблюдава разминаване между начина на мислене и начина на действие. Може ли да се мисли правилно, а да се действува неправилно. Да. Защо? — Защото начинът на мислене не е само един психически процес, а преди всичко, както вече се посочи, се обуславя от неговата съдържателна страна — възгледи, идеи, убеждения и др.

П. РУСЕВ: — Интереси.

Ф. ГЕНОВ: — Разбира се! В основата на тези възгледи или убеждения стоят интересите и потребностите на хората. Ето защо начинът на мислене се обуславя от тези и още много други механизми, които въздействуват на човека. Например може да се разбира правилно политиката на Партията и въпреки това да се използват случаи, за да се нарушават определени закони или други норми на поведение. Самото разбиране, самите убеждения все още не са станали такъв силен вътрешен механизъм, че да може всеки да регулира своето поведение и дейност в съответствие с установените изисквания. Често, ако няма други ограничителни или стимулиращи механизми, човек може да наруши някои от тези норми в свой временен интерес.

П. РУСЕВ: — Един много хубав пример — нашите сектанти стояха ли на класови позиции?

Ф. ГЕНОВ: — Стояха.

П. РУСЕВ: — Защо ги критикуваме тогава?

Ф. ГЕНОВ: — Не е достатъчно само да стоиш на класови позиции.

Д. АНАНИЕВ: — В политиката е важно не това какво мислиш, а какви са обективните резултати.

Ф. ГЕНОВ: — В този смисъл начинът на мислене не е само подход, не е само отражение на основните възгледи, идеи или убеждения на даден човек, но в него се включват и времени или постоянни отклонения от тях. За тези отрицателни отклонения в начина на мислене, несъответствуващи на политиката на Партията за даден етап от общественото ни развитие, става дума в изискванията на Централния комитет на нашата партия. На всички ни са добре известни постоянните указания и съвети на др. Т. Живков — да се разяснява и да се убеждават трудещите се и особено ръководните кадри не само в правилността на партийната политика, но и в необходимостта тя да се провежда в живота. Когато някои ръководители поставят интересите си или тези на предприятието над интересите на държавата, то това са вече отклонения както в мислите, така и в действията. Намалените нереални планове спомагат на някои с по-малко напрежение да блеснат с големи преизпълнения.

П. РУСЕВ: — Чрез икономическия подход сега се разкриват огромни възможности за самите предприятия. А защо ръководителите не го прилагат?

Ф. ГЕНОВ: — Навярно има и причини. Къде се крият те? Според мен ръководствата на министерствата и обединенията не са осигурили достатъчни условия за по-пълно приложение на основния социалистически принцип от всеки според способностите и всекиму според резултатите от труда. Механизмите, които те използват — икономически, организационни, административни, специални, стимулиращи и др. — не винаги съдействуват за по-всеобхватното и пълно проявление на този принцип. Може би не навсякъде са намерени и се използват обективните критерии за оценката на психическите и физическите усилия на отделните труженици и особено на резултатите от техния

Digitized by Google

труд. Това дава възможност някои недостатъчно съзнателни труженици, в това число и ръководители или отделни колективи, да живеят за сметка на други по-съзнателни или по-способни. По тези въпроси другарят Тодор Живков многократно обръща внимание. Вярно е, че използването на икономическия подход се явява мощен лост, за да се приведе мисленето на ръководители и колективи в съответствие с обществените интереси. Ако не се използва този подход, може на практика да даваш по-високи реални резултати от други и да получиш по-малко възнаграждение, а даже и наказание. Така че икономическият подход намалява проявлението на субективизма в управлението и особено в оценката на отделните труженици, ръководители и колективи.

П. РУСЕВ: — Това говори, че някои по-висши инстанции не са разбрали икономическия механизъм и съобразно неговите изисквания не са създали условия, за да може всички да го приложат както трябва.

Ф. ГЕНОВ: — Смятам да се спра по-късно на този въпрос. Още сега ще обърна вниманието на постановката, че начинът на мисленето на хората е детерминиран от механизмите, които се използват за въздействие върху тях.

Те детерминират начина на мислене и начина на действие. Нещо повече, тези механизми могат да детерминират начин на поведение или действие, които да не съответствуват на типичния начин на мислене на даден човек или колектив. Ето защо много е важно да се подбират и използват такива механизми, които да регулират поведението на хората в желаната от нас насока. От всички механизми с най-голямо значение е икономическият. Затова той трябва да се приведе в съответствие с идеологическите и политическите механизми и тогава много от нещата ще отидат на своето място.

Ще се решат и по-добре въпросите за производителността на труда, за дисциплината и за качеството. И ако трябва да говорим за едно от противоречията, което задържа социалната активност на колективите, то е изоставането или неточното използване на необходимите икономически механизми, които не винаги съответствуват на идеологическата и политическата работа. В някои случаи се наблюдава определен конфликт между тях. Или по-точно, това което се създава от идеологическите и политическите механизми, може да се разруши с икономическите.

П. РУСЕВ: — Много наши ръководители чрез бригадната организация са решили този въпрос. Решили са го правилно, в духа на партийната линия и партийната политика, но те се сблъскват, както каза другарят Живков на 9 януари, с „една стена". И така — той може да стои на правилни принципни позиции, които друг орган, който е по-нагоре, да не ги е разбрал и не прилага.

Ф. ГЕНОВ: — Още един път ще подчертая основната си мисъл, че начинът на мислене се детерминира от много и разнообразни механизми. Освен това начинът на мислене се възпитава. Ето защо, за да се осигури формирането и особено проявлението на определен начин на мислене, трябва да се осигури въздействието на определена система от механизми върху хората: икономически, идеологически, политически, организационни и др. Действието на тези механизми и особено тяхното възпитателно въздействие не е автоматическо. Голяма е ролята на ръководителя, на учителя, родителите и приятелите. Не по-малка е ролята и на колектива, и особено на трудовия, на партийните организации, както и на другите организации. Това са все важни фактори, които формират у личността и колективите определен начин на мислене и разбира се, определен начин на поведение.

Digitized by Google

Какви са психологическите страни на преустройството на начина на мислене.

Проблемът за преустройството на начина на мислене и привеждането му в съответствие с партийните изисквания има различни страни. Ще се спра на някои негови психологически аспекти.

Юлският пленум (1976 г.) на ЦК на БКП очерта ролята на „сблъсъците". Това са преди всичко сблъсъци на хората сами със себе си, т. е. с досегашния си начин на мислене и начин на поведение и действие. Това е сблъсък с околните — изпълнители или ръководители, чието поведение и дейност не е в съответствие с партийните изисквания. Несъмнено Юлският пленум на ЦК на БКП вля освежителна струя в нашия партиен живот и в обществото като цяло. Но въпреки това има още много да се прави за изпълнение на неговите решения. Има много причини, но ще се спра само на онези, които са свързани с психологическото преустройство на хората.

Когато на един човек продължително време действува система от едни и същи дразнители, то у него се образува постоянна система от условни връзки. Той реагира на дразнителите по един и същи начин. Тази система П. Р. Павлов нарече динамически стереотип. Ето какво се получава на практика. Централният комитет поставя задача и изисква да се преустрои начинът на мислене и начинът на действие. Но на много места обстановката остава същата. Бавно настъпват необходимите промени в действието на икономическите, организационните, идеологическите, политическите ,нравствените, правните, психологическите и другите механизми. Тогава как да настъпи промяна в стереотипа на отделни хора, когато системата от дразнители особено не се изменя. Системата от дразнители не сигурява замяната на системата от условни връзки. Затова е напълно естествено да се заявява от тези кадри, че ще се преустроят, но продължават да мислят и действуват по старому.

Ето защо, ако искаме да настъпят промени у тях, трябва да настъпят и съответни промени в системата на дразнители, която досега им е въздействувала. И ето че Партията разработи както в документите на Националната партийна конференция, така и в различни решения на Централния комитет, а също така и в речите на др. Т. Живков, система от указания и нормативи за използване действието на различни социални механизми за привеждане мисленето, поведението и дейността на тружениците в съответствие с партийните изисквания. Централният комитет и лично др. Т. Живков разбират, че не е лесно да се преустройват хората. Но друг изход при социализма няма. Ако бяха къщи — ще ги срутим, ако беше завод — ще го разрушим и ще построим по-хубав. А хората не можем така бързо да изменяме. И от тази гледна точка именно тука се получава големият сблъсък. От една страна, новите изисквания на Партията, които се явяват нови дразнители, а от друга страна, обстановката, в която продължава да се работи, остава същата. Изградените от по-рано взаимоотношения, начинът, по който се е работило, връзките и зависимостите, в продължение на много години създавани — всичко това не може лесно да се преустрои. В една среща с виден психолог Айнщайн бе заявил, че за човечеството е по-лесно да се разбие ядрото на атома, отколкото един стар навик. Какъв е изходът? Аз бих очертал следните пътища.

Първият е свързан със саморегулацията и самоконтрола на хората. Те трябва съзнателно и целенасочено да приведат своето поведение в съответствие с юлските изисквания, в съответствие с ленинските принципи, норми и стил на работа и ръководство.

Вторият — това е дейността на ръководителите. От тях много за-

Digitized by Google

виси. В ръцете им Партията е дала много механизми, за да въздействуват върху трудещите се. Те са в състояние да приведат начина на мислене и начина на действие на хората в съответствие с партийните изисквания. Но възниква въпросът, а кой ще приведе техния начин на мислене, поведение и действие в съответствие с тези изисквания. Отговорът е един — техните вишестоящи ръководители. За това е необходимо да се подчертае решаващата роля на прекия ръководител. За съжаление на редица места ръководителите си правят лична политика и искат да минат за „добри" и „човечни" за сметка на интересите на обществото. С въвеждането на новата бригадна форма на организация на труда се създават условия за използването на икономическия подход за стимулиране активността и на колектива, и на ръководителите. Явно е, че ако възнаграждението и на ръководителите зависи от тяхната индивидуална активност като организатори на трудовия процес, то едва ли те биха се съгласили от своето възнаграждение да плащат на хора, които не работят, и тогава няма да могат да се проявят като „добри". Това ще позволи на тези ръководители да се явят много по-важен фактор за привеждане мисленето и действията на сътрудниците им в съответствие с изискванията на Партията.

Трето — ролята на колектива. Особено сега при новата бригадна организация на труда се създават предпоставки за издигане още повече ролята на колектива за регулиране на поведението на неговите членове. На него се предоставя използването на икономически, организационни, възпитателни и други механизми, за да застави всеки да работи съзнателно, активно и качествено. Колективът може да противодействува и на онези началници, които искат да минат за „добри" за сметка на труда и възнаграждението на работниците.

Д. АНАНИЕВ: — Изниква проблемът на каква база ще се гради колективизмът по-нататък.

Ф. ГЕНОВ: — Особено характерно за бригадния колектив е социалистическият колективизъм. Той се характеризира с взаимопомощ и другарство, със сътрудничество и взаимна грижа. Но всичко трябва да се извършва в съответствие с принципа за справедливостта.

И. АВРАМОВ: — На базата на обществените интереси.

Ф. ГЕНОВ: — Да, всичко трябва да има граници. В това число и милосърдието на ръководителите.

Четвърто, понеже е много голяма ролята на ръководните кадри за преустройството на начина на мислене у тружениците, възниква въпросът — какво да се прави с тези ръководители, които прекалено бавно се преустройват? Отговорът е един. Тук е необходима оперативна намеса. Или да се разместят, или да се освободят от ръководна длъжност. В много случаи, когато се смени директорът, предприятието от губещо става печелившо.

П. ГИНДЕВ: — Има ли в нашата страна много социални сили, заинтересовани от запазването на стария начин на мислене?

Ф. ГЕНОВ: — Да, има.

П. ГИНДЕВ: — Кои са те?

Ф. ГЕНОВ: — Това са хората, кито не искат да работят с напрежение, а в замяна на това искат да получат повече. Има и такива, които са за запазване на досегашното, за да получават това, което са получавали досега.

Digitized by Google

ПЕТКО РУСЕВ:

НАЧИН НА МИСЛЕНЕ И ОТГОВОРНОСТТА НА КАДРИТЕ

— По повод на нашия разговор бих искал също да споделя някои мисли.

Каква е главната ни цел? Високо качество и ефективност от партийната работа. Това е главното. Това е целта над целите.

Кой ще реши тая задача? Субективният фактор. Субективният фактор със своя стил. Ето къде е голямата отговорност на кадрите. Те могат да бъдат на висота само тогава, когато има пълно покритие между идейната им зрелост, култура и квалификация и практическата ефективност от тяхната дейност.

Стилът е начин на работа. Или още по-точно — **диалектическо единство между начин на мислене и начин на работа.** Защото не можеш от сух кладенец да пиеш вода. Не е възможно от неефективно мислене да имаш ефективни форми. Не е способно бедното мислене да обхваща сложни зависимости.

Признавам, че в нашите разсъждения досега около понятието стил допускахме известна едностранчивост. В една или друга степен пренебрегвахме начина на мислене или мисловния свят на стила, или мисловното царство на стила. Концентрирахме силите си преди всичко върху материализиращата се страна на стила — методи, форми, пътища, средства и т. н. Правилно говорихме, че стилът е марксистко-ленински, че неговата идеология е марксизмът-ленинизмът. Но тази вярна констатация не ни спасяваше от тесногръдото тълкуване на проблема за стила и отговорността на кадрите. И сега, когато отиваме към едно по-пълно изясняване на въпроса за стила, длъжни сме да стъпим още по-здраво върху партийните постановки, върху принципните положения, които др. Тодор Живков разглежда в тритомника по партийното строителство. А там навсякъде се говори за преустройство на мисленето, за изменение начина на мислене и пр. Тогава? Не ни остава нищо друго освен още по-смело и **по-компетентно да търсим диалектическото единство между начин на мислене и начин на действие.** В разрешаването на противоречията между тези два начина, в процеса на тяхното преодоляване да откриваме едни от изворите за усъвършенствуване на стила. Казваме едни, защото може по-общо, по-глобално да има противоречие между начин на мислене и начин на живот, между начин на мислене и начин на удовлетворяване на потребностите и пр. Тук вземаме понятието стил като система и го разглеждаме в двете негови главни страни — **между неговата мисловна същност и неговата материална същност.** Др. Тодор Живков посочва, че съществува противоречие между отделни звена на субективния фактор и реалните възможности. Най-напред е в сферата на мисленето, защото то не е осъзнало възможностите. И не само че не ги е осъзнало, но не е намерило онези средства и форми, с които, използвайки възможностите, да премахне основното противоречие. Следователно става дума за активната, за формиращата функция на мисленето. Потвърждаваме тезата, че стилът е единство, диалектическо единство между познавателната и преобразуващата дейност. Онова, което е казал

Digitized by Google

Маркс в тезисите за Фойербах — дошли сме на този свят не само да го обясняваме, но и да го преобразуваме.

Ще подкрепим разсъжденията си с един съвременен пример.

Да вземем окръжните комитети и новите селищни системи. Така или иначе в окръзите зависимостите между окръжния комитет на Партията и останалите звена, колкото се отива по-надолу, стават по-косвени. Това не означава, че окръжните комитети не са се занимавали и няма да се занимават с първичните организации. Връзките обаче с тях бяха по-косвени. Те минаваха чрез общинските комитети. Освен това въпросите, които те обсъждат, имат по-глобален, по-мащабен, по-цялостен характер.

Сега голямата част от ръководните кадри в общинските комитети дойдоха от окръзите. Какво е характерно за реалностите в условията на общинския комитет? Тези косвени зависимости с първичните организации в основни линии не съществуват. Казваме в основни линии, за да не се занимаваме с нюанси. Нюанси има, но това е работа на художниците, когато рисуват есенните листа. Ние вече имаме почти навсякъде директни връзки: общински комитет — първична партийна организация; общински народен съвет — кмет.

Кадрите дойдоха от окръзите с една психическа нагласа, с един начин на мислене, с един начин на виждане, с един начин на разбиране на нещата. Ако те ги пренесат тук в новата среда, какво ще се получи? Ще се роди формализъм, ще се намали ефективността от партийната дейност. Вярно ли е това? Да!

Когато разглеждаме стила като диалектическо единство на действие и мислене, най-ярко се открояват проблемите за субективния фактор. Възможно е не винаги начинът на мислене да успява да отразява новите реалности. Но даже и вярно да ги отрази, това още не е достатъчно. **Той трябва да изиграе своята решаваща роля като активен преобразуващ фактор.**

Защо поставяме на преден план въпроса за начина на мислене като съществена страна на системата стил? Аз говоря за стила като система. Защото именно сега начинът на мислене, от една страна, до известна степен е консервативен и, от друга страна, изменението му е най-решаващо. В една или друга степен начинът на мислене изостава от развитието на живота. На второ място днес страдаме от недостатъчно конкретно познаване на процесите и явленията и на партийните постановки.

Не бива да ни смущава понятието начин на мислене. То обхваща съотношението между мисловния свят и обективните потребности. Това е способността на човешкото мислене правилно да отразява реалните потребности, активно да им въздействува за тяхното развитие. И главното — как ще им въздействува. Това е общата формулировка, която по-нататък ще дешифрирам. Тук обаче има един момент, който е задължителен за нас като комунисти.

Говорим за марксистко-ленински стил, за ленински стил. Кое е характерното за ленинския стил? Това е марксизмът-ленинизмът в действие. Основа на ленинския стил е диалектическият материализъм, диалектическото мислене. Диалектическото мислене е основа на процеса за усъвършенствуване на стила. Ето кое е характерно. Но то още не е достатъчно. Ръководно положение имат и ленинските принципи и норми на партиен живот, тяхното опознаване и обогатяване. При това положение вече изниква въпрос, какво е съотношението между принципи, норми и стил. Ленинските принципи и норми, както и материалистическата диалектика, са отправни положения за стила, фундамент на стила, неговата идеологическа, организационна и тактическа основа. **Начинът** на тяхната реализация е природата на стила. Казват, че този начин е индивидуален. Колкото да е индивидуален, той има общо-

Digitized by Google

задължителни моменти. Той е индивидуален в тържеството, в общата борба за тържеството на ленинските принципи, на марксизма-ленинизма.

Какво съдържа начинът на мислене като съотношение между познавателен и преобразователен процес? Можем да приемем, че **начинът на мислене е правилно и динамично съвпадение между решаващата роля на мисленето и новите развиващи се потребности.** Правилно и диалектично съвпадение между решаващата и направляващата роля на мисленето и новите развиващи се потребности. Още по-точно: **начинът на мислене се изразява в неговата способност, в неговата нагласа да отрази, да възприеме и да намери верните пътища за изменение на реалността, т. е. да открие и определи най-ефективните средства, форми за въздействие и изменение на света.**

Какво съдържа начинът на мислене при това положение? Тук има няколко интересни момента.

Първият момент — прогнозиращата функция на мислене. Ако няма прогнозиращо мислене, което да обхваща реалните процеси в сегашното им състояние и в техните бъдещи тенденции, не можем да очакваме добра реколта. На нас ни трябва прогнозиращо мислене, но същественото е да видим, да открием и определим характера на процесите и характера на зависимостите. В днешно време и в бъдеще. Не ни е необходимо прогнозиращо мислене във всякакви процеси, във всякакви зависимости. Не! Научният подход изисква да отърсим явлението от несъщественото, случайното, епизодичното и да оставим характерните и съществените черти на бъдещите възможни тенденции. Това е много важно в начина на мислене — **да разглеждаме процеса като конфликт, като сблъсък, като единство и борба за преодоляване на противоречията.** Такава е диалектическата природа на процесите. Такава е и същността на Юлския пленум от 1976 г. Можем спокойно да разгледаме Юлския пленум не само като пленум, който атакува съществени слабости, но и като висш партиен форум, прогнозиращ възможни тенденции, отрицателни явления и как трябва да ги предотвратяваме. **За да изпълни своето предназначение като основна страна на ленинския стил, начинът на мислене трябва да обхваща критичните възли на развитието, на изпълнението.** Именно чрез прогнозирането да долавяме в кой момент набелязаната цел може да срещне евентуални спънки. Да ги предвиди, да вникне в характера им и да набележи мерки, които да предотвратяват отрицателните резултати. Ето това е ленински стил.

Втори момент — в сферата на прогнозирането да предвидим въз основа на информацията, въз основа на натрупания опит, въз основа на интуицията (ние не я отричаме) и възможните изменения, които ще настъпят в процеса на изпълнението. И да бъдем готови да ги посрещнем с нови форми, с по-съвършена организация. Това е най-трудният момент. Ще си послужим с военните маневри. В тях, които са и модел, и прогноза, е включено разузнаването и контраразузнаването. Този който твори маневрите като модел и прогноза, допуска и евентуално каква информация ще се получи от разузнаването и контраразузнаването. И се оставят празни места. Нека се изразя свободно — възможни варианти за динамично прегрупиране на силите. Щабът винаги предвижда възможности за изменение, ако настъпи съответна информация.

Трети момент — начинът на мислене — пример на организирано, на организиращо мислене. Щом разглеждаме стила като единство на познавателно и преобразуващо действие, ако не поставим на челно място проблема за организираното мислене като извор на организира-

Digitized by Google

но действие, няма да решим въпроса. Не можеш да имаш верижна система от ефективни зависимости между форми и средства, ако предварително в главата не си създал мисловния образ на тази верижна зависимост. Ако трябва да създам мултипликация в управлението, трябва да имам нейния организиран мисловен модел, мисловен образ. И този въпрос за нас има много голямо значение, защото той съдържа и мисловния първообраз на механизмите, на организацията. Няма организационни механизми, които ще изпълнят решенията и ще премахнат тяхната инфлация, ако те не съществуват в организираното, в логичното мислене. Не мога да трансформирам механизми, ако не съм ги осъзнал. Не мога да имам система от механизми, реализирани в действителността за изпълнение на едно решение, ако в главата си не го премисля, преценя. Ако в главата си не го подредя. Това е една от чертите на начина на мислене, неговата организираща функция. Характерно за тази организираща функция е, че тя винаги разполага с някакъв вариант в сферата на познанието, от който вариант вече започва трудният процес за неговото претворяване в живота.

Четвърти — контролната функция. Как това да не е начин на мислене? Защо сега поставяме на първо място в партийните документи проверката на изпълнението, и то на място. Защо? Какъв смисъл има единението на силите между мисловния свят, познавателната страна и стила и реализиращата се, изпълнителската страна, ако проверката на изпълнението не застане на предни позиции. Защо имаме инфлация на решенията? Един от най-големите недостатъци на начина на мислене е именно пренебрегването на тази негова контролна функция. Тази функция, за да бъде осъществена, най-напред трябва да бъде формулирана в мисленето. И тук има много интересни неща. Вече е време да правим разлика между успех и резултат. И въпросът не е словесен. Той опира до критериите на ефективността от стила. Не всеки резултат е успех. На много по-голяма висота се издига оценъчната дейност. Именно оценъчната дейност. Тя трябва да докаже даденият резултат плод ли е на политически методи, или не, плод ли е на съзнателността и активността на хората, или не, плод ли е на политическия подход. Характерна черта на контролната функция, както справедливо подчерта др. Т. Живков, е антитезата. Антитезата като сърцевина на стила. Ако нямаме в главата си борба против благополучието, против самоуспокоението, ние не можем да имаме правилен стил и в реалността. Виждате как начинът на мислене играе огромна решаваща роля в диалектическата природа на стила.

Пети момент — бунтарската, новаторската функция на начина на мислене. Мисленето единствено може да обобщава практиката, да прави нови изводи, да дава нови варианти, да дава нови решения. Това е диалектическото мислене. Обобщаването означава познаване и масово разпространение на положителния опит.

Искам да се спра и на други отделни проблеми, отнасящи се до подбора на кадрите. Когато се подбират кадрите, следва да имаме информация за тях като политически дейци. Обичани ли са от хората, уважавани ли са, могат ли да сплотят трудещите се. Оттук да се започне. После — имат ли нагласа към дадената длъжност. Всяка длъжност по своята природа има обективни признаци, черти и характеристики. Например длъжността генерал си има свои специфични характеризиращи черти. Всеки има ли нагласа да бъде генерал? Следователно другият главен въпрос е да гледаме дали съответната личност има способността и психическата нагласа към тази длъжност, със съответните ѝ обективно определени характерни страни.

Следващият голям въпрос е специалната подготовка. Разбира се, при подбора на кадрите не можем да имаме еднакви равнища. Ние

Digitized by Google

се борим против елитарното мислене, но при подбора на кадрите не можем да не отделяме специално място и специални грижи за разумните творчески личности и таланти и т. н.

На последно място — материално и морално стимулиране. В тази насока трябва да видим какво е взаимодействието между различните видове фактори. В партийната работа нямаме още последователна практика за преимущество на моралните фактори. Въпросът за материалните фактори е решен. Да вземем например грижата за талантливия работник, грижата за новатора в партийната работа, грижата за дръзновителя. Какво му е необходимо — справедлива дума, когато е направил нещо, и правилна навременна оценка за творчеството. Когато говорим от върховете на нашите успехи в тази насока, искрено чувствуваме още колко има да правим. Имаме сили и възможности и трябва да го направим.

Следва

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

КАБИНЕТЪТ ПО ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

С присъщите му форми и средства на дейност кабинетът по партийно-организационната работа оказва ценна помощ на отдел „Организационен" на ГК на БКП за решаването на редица проблеми. Особено много помага той за по-нататъшното издигане ролята на първичните партийни организации като политически ядра и боеви щабове на трудовите колективи, за подобряване планирането в дейността на партийните органи и организации, за усъвършенствуване стила на работа и ръководство, за по-нататъшно развитие на вътрешнопартийната демокрация. Голяма е неговата помощ за повишаване качеството и ефективността на партийната работа, за подобряване дейността с кадрите, за усъвършенствуване на партийните решения, контрола и проверката на изпълнение и други.

* * *

В изпълнение решенията на Политбюро на ЦК на БКП от 1 април 1975 г. кабинетът помага на ГК, на районните и на партийните комитети и бюра на първичните организации за повишаване знанията на кадрите и актива по партийно строителство, за издигане организационната им подготовка, култура и квалификация. Сътрудниците на кабинета участвуват активно в разработването и реализирането на системата за обучение на кадрите и актива в столичната партийна организация. Всяка година той разработва, допълва и актуализира примерните тематични планове за школите, курсовете и семинарите с ръководните кадри, низовия партиен актив и новоприетите комунисти. Така например след Националната партийна конференция тематичните планове се допълниха и обогатиха с нови актуални теми, свързани с постановките за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и пла-

Digitized by Google

новото ръководство на икономиката. Приет бе и примерен тематичен план за лекции и беседи за изучаване на тритомника на др. Тодор Живков „За партийното строителство“.

Под ръководството на отдел „Организационен“ на ГК на БКП кабинетът допринася за засилване на диференцирания подход и конкретност в обучението, което се осъществява на различни равнища — градско, районно, на партийни комитети. По решение на бюрото на ГК на БКП кабинетът и Институтът по марксизъм-ленинизъм разработиха специална програма за обучението на партийните секретари и актива в министерствата и централните ведомства.

Членовете на методическия съвет към кабинета най-често са лектори в школите и полудните за обучение на партийните секретари, на членовете на партийните бюра, отговорниците на партийните групи и младите комунисти.

Кабинетът по партийно-организационната работа проявява голяма инициатива и оказва конкретна помощ за обучението на партийния актив в големите заводски и учрежденски партийни организации. Само през 1978 г. в местни курсове и школи са се обучавали над 6500 активисти. Кабинетът и секцията „Обучение на кадрите и актива“ помагат на партийните комитети да разработват плановете си, осигуряват често лектори, помагат за цялостното провеждане на учебния процес. Всяка година броят на курсовете и школите към заводските, учрежденските и вузовските партийни комитети нараства.

Традиция стана в министерствата след всяка отчетно-изборна кампания в първичните партийни организации да се организират курсове с актива. Богат опит в това отношение натрупаха партийните комитети и партийните кабинети към Министерството на външната търговия, Министерството на финансите, Министерството на съобщенията, ЦКС и др.

Полезно е и това, че кабинетът се зае и със съдействието на различните звена на Академията за обществени науки и социално управление развива и утвърждава активизиращите форми и методи на обучение. Животът потвърди ефективността от тяхното приложение. С непосредственото участие на секциите „Работата на първичните партийни организации“ и „Обучението на кадрите и актива“ се разработват тестове, казуси, игри с по-голяма тематична насоченост. Чрез бюлетина на ГК на БКП и самостоятелни брошури същите своевременно се предоставят на партийните комитети за ползване. Тези форми на учебна работа заемат близо 30 на сто от занятията в курсовете със секретарите на първичните партийни организации.

Практиката в столичната партийна организация показа по убедителен начин, че една от резултатните форми на обучение и възпитание на комунистите, ръководните кадри и актива са организираните по опита на КПСС научно-практически конференции по проблемите на партийно-организационната работа. Кабинетът на ГК на БКП оказва съществена помощ при подготовката и провеждането им. Отдел „Организационен“ възлага на кабинета да разработи плановете за подготовката им, да осигури научно ръководство, консултации на изказващите се, пряко да участвува в комплекса от мероприятия, които се провеждат в партийните комитети и организации в процеса на подготовката на конференциите. Значителен е приносът на кабинета за подготовката на научно-практическата конференция, проведена от ГК на БКП, на тема „По-нататъшно повишаване ролята и боеспособността на партийните организации от градския пътнически транспорт за подобряване качеството и ефективността на транспортната дейност в столицата“, както и за подготвящата се конференция на тема „Широко разгръщане на критиката и самокритиката — важно изискване на XI конгрес на Партията и Юлския пленум на ЦК на БКП“. Кабинетът на ГК на

Digitized by Google

БКП помага за организирането на такива конференции в районните организации като например в Ленински район „Стилът на работа на партийните бюра за развитието на първичните организации като първообраз на трудовите колективи“, в Димитровски район — „Нарастващата роля на партийните групи в борбата за изпълнение решенията на Националната партийна конференция“, в район „9-ти септември“ — „Личният пример и авангардната роля на младите комунисти“ и др.

Голям е делът на кабинета за създаване на цялостна система и традиции в обучението на новоприетите комунисти. Сътрудниците на кабинета помагат на районните комитети да разработват тематичните си планове за курсовете и школите. Полага усилия за осигуряване на диференцирано обучение. С голяма настойчивост кабинетът работи за утвърждаване на някои активизиращи, самостоятелни форми на подготовка, като защитата на реферати, курсови работи, приключване на учебната година с научно-практически конференции, в които активно се ангажират младите комунисти, ритуалите за връчване на партийните членски книжки, използване на музеите за класово-партийното и патриотичното възпитание. Сътрудниците на кабинета на място изучават опита на първичните организации с новоприетите, грижите за тяхното възпитание, за включването им в живота на организациите и колективите и по различен начин популяризират този опит.

* * *

След Единадесетия конгрес на БКП работата на кабинета още по-близко се свързва с дейността на първичните партийни организации. По негова инициатива и под непосредственото му научно-методическо ръководство се утвърдиха консултациите по основни проблеми на партийно-организационната работа. Механизмът на подготовката и провеждането им е такъв, че дава възможност за най-пълна изява на проблемните секции. Такива консултации се провеждат на място в големите организации с членовете на партийните комитети и бюра, с отговорниците на партийните групи и други активисти. Консултациите се организират след предварително запознаване със състоянието на работата по дадено направление, с анализ на документите — планове, решения, мероприятия, информации, доклади, поставени въпроси от партийния актив. На тези консултации стават оживени дискусии. Като правило компетентни специалисти — сътрудници от Центъра по партийно строителство и членове на методическия съвет, накрая обобщават и дават насоки за бъдещата работа. В период от две години такива консултации са организирани в близо 20 организации, като комбинат „6-ти септември“, Завода за телефонна и телеграфна техника, Завода за металорежещи машини, гр. Нови Искър и други по планиране дейността на първичните партийни организации, в общинския партиен комитет — Горубляне и завод „Витоша“ — по качеството на партийните решения, контрола и проверката за тяхното изпълнение, в Министерството на вътрешната търговия и услугите, полиграфическия комбинат „Д. Благоев“, ЦКС, Министерството на транспорта, завод „Г. Костов“, ж. к. „Младост“ и други по замяната на партийните членски книжки. Консултации по различни въпроси се провеждат и в самия кабинет. Ефектът от консултациите е голям и тази форма за в бъдеще ще се развива, усъвършенствува и утвърждава нашироко.

За отбелязване е, че там където секциите на кабинета са провеждали такива консултации, партийните комитети отново търсят помощта на кабинета за нови срещи и консултации по други проблеми. През 1979 г. всички секции си разработват конкретни програми за консултации пред местния партиен актив.

Успех на кабинета към Софийския градски комитет е това, че след

Digitized by Google

XI конгрес се разгърна издателската дейност като едно от средствата за запознаване на партийния актив с актуални и важни проблеми на партийно-организационната работа. От 1977 г. се разработва издателски план на кабинета, който след обсъждането в бюрото на методическия съвет се утвърждава от секретаря на ГК по организационните въпроси. Част от заплануваните материали излизат като самостоятелни брошури, а други се планират и публикуват в бюлетина на ГК на БКП „Партиен опит". По този начин на партийния актив от столицата се предоставиха брошурите: „Работата на партийните органи и организации в борбата за научно-технически прогрес", „Партийните поръчения", „Вътрешнопартийната информация", „Стил на работа на партийните бюра", „Секретарят — централна фигура в Партията", „Критиката и самокритиката в живота и дейността на Комунистическата партия", „Комунистът — активен борец" , „Индивидуалната работа с комунистите", „Партийната членска книжка", „Организация за изпълнение на партийните решения", „Комплексният подход при планиране дейността на партийните организации" и др. Полезна роля изиграха публикуваните методически указания по някои въпроси на партийно-организационната работа и „Отговори на въпроси по замяната на партийните членски книжки", и по отчетно-изборните събрания, сборниците „Използването на някои форми и методи при обучението на ръководните кадри и партийния актив" и „Казуси по партийно-организационната работа". Всички се посрещнаха с голям интерес и допринасят много за обогатяване знанията на партийния актив по проблемите на партийното строителство и по-специално на партийно-организационната работа.

Макар и недостатъчно, членовете на методическия съвет помагат на градския и районните комитети при подготовка на важни документи за пленумите и бюрата. Кабинетът в някои случаи играе главна роля при разработване на основни документи за бюрото като програмата на ГК на БКП за работа с резервните кадри, мероприятията за прегледа „Издигане ролята, боеспособността и самоинициативата на първичните партийни организации" и други. Специално сформирани групи от членове на методическия съвет прегледаха докладите за пленумите на Коларовски, Кирковски и Кремиковски район на тема „Работата на Коларовски РК и първичните организации за създаване на дееспособни трудови колективи", „Развитието на първичните организации като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив" и „Развитието на вътрешнопартийната демокрация в Кремиковската районна партийна организация". Направени бяха ценни препоръки и предложения за подобряване качеството на докладите и проектите за решения.

* * *

Друго основно направление в работата на кабинета при Софийския градски комитет е да оказва помощ на отдел „Организационен" за изучаването, обобщаването и внедряването на положителния опит в дейността на партийните органи и организации, за моделиране и експериментиране на нови форми, средства и методи на работа. Този въпрос заема централно място в плановете на кабинета. Изработен бе и специален двегодишен план на методическия съвет за изучаване, популяризиране и внедряване на положителния опит от проблемите на партийно-организационната работа. По решение на бюрото на ГК на БКП се определиха над 30 големи водещи организации за базисни, в които кабинетът експериментира образци, а междуокръжната партийна школа провежда практически занятия. Обръщаме голямо внимание на посещенията в партийните комитети и организации и изучава-

Digitized by Google

ме опита намясто. С такава цел след XI конгрес сътрудниците на кабинета присъствуват по-често на партийни събрания и други мероприятия, които се провеждат в партийните организации, изучават живота им, разкриват и обобщават новостите в партийно-организационната работа.

Друга форма, чрез която кабинетът оказва активна помощ на отдела, са съвещанията за обмяна на опит със секретарите по организационните въпроси и завеждащите отдели „Организационен" на РК на БКП. В някои от тези срещи участвуват и завеждащите кабинети по партийно-организационната работа на РК на БКП. Проблемните секции към кабинета предварително се запознават с работата на района, чийто опит ще се обменя, и с опита в други райони. Те излизат с обобщени материали и собствени виждания, които се ползват за обобщаващата оценка на отдела. Така подходихме при обобщаване опита по планиране дейността на първичните организации, по организацията на работата на партийните бюра, по внедряване самоотчета на комунистите и други.

По указание на отдел „Организационен" кабинетът следи въпросите за обмяна на опит да заемат полагаемото им се място в плановете и програмите за полудните със секретарите на първичните организации и курсовете и школите с партийния актив. Утвърди се практиката за секретарските полудни обмяната на опит да се планира още в началото на годината, което дава възможност предварително да се знае какъв положителен опит е създаден и кой ще го обменя.

В градската организация широко се използват и научно-практическите конференции за обмяна на опит. Разкриването и анализирането на този опит и начинът на поднасянето му в докладите, съдокладите и изказванията на конференциите е първостепенна задача и грижа на кабинета. В повечето случаи той поема и подготвя за печат всички материали от научно-практическите конференции, които се предоставят на партийните комитети и организации.

Полезна форма и средство за обмяна на положителен опит е бюлетинът на градския комитет на БКП „Партиен опит". През последните години ние се стремим той да бъде наситен преди всичко с материали за положителен опит в областта на партийно-организационната работа.

В бюлетина се публикуват блокове от материали по различни проблеми. Така след излизане на решението на Секретариата на ЦК на БКП за ролята на секретаря на първичната партийна организация беше популяризиран опитът на изявени секретари на първични организации. По същия начин се изнесе опитът на редица първични организации по индивидуалната работа с комунистите по самоотчета на комуниста и др.

Много ефективно е и обобщаването, и популяризирането на положителния опит чрез отделни брошури, издадени от кабинета, като „Организация на работата на партийните бюра", „Контролът и проверката на изпълнението", „Замяната на партийните членски книжки", опитът на заводските и учрежденските комитети по контрола и проверката на изпълнението, по правото на контрол над дейността на административно-стопанските ръководства и други.

През последните години кабинетът положи много грижи за създаване на положителен опит по някои проблеми на партийно-организационната работа. Плод на тези усилия е създадената практика за защита на реферати в школите с новоприетите комунисти, създадените школи за обучение на местния партиен актив и проблемните консултации в големите партийни организации и други.

В над 40 първични партийни организации през 1978 г. се експериментираха различни варианти планове. Сега секцията „Прогнозира-

Digitized by Google

не и планиране на партийната работа“ извършва проучване на ефективността от тези планове. Паралелно с това се проверява и какви са резултатите от планирането дейността на първичните организации, където се проведоха консултации по този въпрос. На основата на анализите и обобщените изводи кабинетът и секцията ще направят конкретни предложения пред отдел „Организационен“ за усъвършенстване планирането в партийните организации.

За изучаването и популяризирането на положителния опит помагат и библиографските справки, разработени в кабинета. Те се изготвят от висококвалифицирани библиографи, наши сътрудници от държавната библиотека „Кирил и Методий“, от библиотеката на Българската академия на науките, на ЦК на БКП и др. След XI конгрес справките са почти изцяло допълнени и преработени. В това отношение в помощ на актива са и проблемните папки, в които се събират партийни документи, решения, доклади, информации, справки и публикации от печата.

* * *

Кабинетът допринася много за изучаване, популяризиране и прилагане опита на братските партии и особено опита на КПСС. Изучавайки този опит, кабинетът редовно информира отдела какви нови инициативи са се утвърдили в практиката на КПСС и предлага в кои организации и по каква методика да се експериментира неговото приложение. Сътрудниците оказват практическа и методическа помощ на партийните комитети и първичните партийни организации за внедряването му. По такъв начин широко се разпространи опитът на КПСС по самоотчета на комунистите, индивидуалните беседи, особено във връзка със замяната на партийните членски книжки. Опитът на КПСС чрез редица преводни материали се популяризира на страниците на изданията на ГК на БКП. В бюлетина „Партиен опит“ е открита специална рубрика „Из опита на КПСС“. В повечето случаи подборката на материалите се осигурява от кабинета. С голям интерес се посрещнаха материалите „Перспективно и текущо планиране“, „Партийният работник — делови и компетентен“ и др. По някои важни въпроси се издават специални брошури из опита на КПСС. Изключително полезен бе материалът на Московската градска партийна организация по замяната на партийните членски книжки, написан от секретаря на Московския градски комитет Василий Трушин, и брошурата из опита на други комитети на КПСС. В отделни брошури най-често се издават консултациите от списание „Партийная жизнь“ като „Методиката за самоотчета на комунистите“, „Индивидуалната работа с комунистите“ и пр.

* * *

Кабинетът и изграденият към него методически съвет като специализирано звено на обществени начала със специфичните си форми на работа все повече се утвърждават като теоретично-методически център и активен помощник на отдел „Организационен“ и ГК на БКП. Той все повече допринася за по-нататъшното усъвършенстване на вътрешнопартийния живот, за издигане организационно-политическата подготовка на партийния актив, за изучаване, обобщаване и внедряване на положителния опит в партийно-организационната работа.

Веса СОТИРОВА

Digitized by Google

ПОКРАЙ ДРАГОВИЩИЦА И СТРУМА

Дневник на секретаря на общинския партиен комитет

2. СЪБРАНИЕТО

Село Горановци.

Къщите са накацали по стръмния скат. Как са умеели някога хората да ценят земята — където е равно, са засаждали овощни градини, а където ралото не е можело да забие палешника и нищо не се е раждало, са дълбаели скалите, изкоренявали са храстите и са вдигали къщички. Това е едно от селата в общината, дали много в революционната борба от 1923—1925 г. и по-късно до 9 септември 1944 година.

В същото това село Горановци от народната победа до ден днешен беше направено малко за благоустрояването. И когато човек минеше по главната улица, оставаше с впечатлението, че това е забравен кът. Тези, които бяха правили революцията, след победата бяха се пръснали из цяла България и там строяха, там творяха, а родното им село си беше останало, както го е заварил изгревът на свободата. После някои след пенсиониране се връщаха, затваряха се в старите схлупени къщи. Нямаше млади хора, нямаше с кого да се захване обновлението.

В Горановци се пресичаха пътищата на няколко генерации революционери. От различни места тръгваха тези пътища, до различни точки стигаха, но по техните трасета нерядко се явяваха завои, стръмнини, които бяха повод за едно или друго недоразумение — понякога дребно, понякога надживяващо създателите си.

При тази обстановка беше насрочено второто събрание за уточняване кандидатурата за кмет. Първото беше минало бурно, но безрезултатно. Въпреки неколкократните гласувания до окончателно решение не бе се стигнало. Секретарят на партийната организация Асен Сърбинов, бивш военнослужещ, беше непримирим спрямо всичко, което пречеше за развитие на селото. Партийното бюро го подкрепяше, но понякога в организацията редица инициативи на бюрото се разбиваха на парчета. Така беше станало и с първото събрание за издигане кандидатурите за кмет. Бюрото предлагаше един сравнително млад човек, който беше напуснал селото и работеше в Кюстендил, но в изказванията си няколко души бяха излезли с друго предложение и бурята беше избухнала.

Затова по решение на комитета бе насрочено извънредно събрание по същия въпрос. Тука не ставаше дума за безогледно „прокарване" предложението на бюрото. Отнасяше се до нещо по-голямо — единството на партийната организация, нейната боеготовност, дисциплина, политическа далновидност.

Събранието бе определено за 18 часа и започна навреме. Секретарят докладва съображенията на бюрото и предложението за кандидатура за кмет. От последните редици се обади един комунист и каза, че това е нарушаване на Устава, защото този въпрос веднъж е обсъждан. Упрекът беше отправен срещу мен и комитета.

Станах и казах:

— Ако даден въпрос се постави повторно за обсъждане от събранието на първичната партийна организация, не се нарушава Уставът. Общинският комитет на Партията преценява, че на предишното събрание, което личи от протокола, е проявена безпринципност от някои комунисти и освен това не е взето решение, и затова препоръчва този въпрос да се обсъди отново.

Първите няколко души, които станаха, подкрепиха предложената от бюрото кандидатура. В техните изказвания основно място заемаха проблемите, които трябва да решава кметството, и в съответствие с това се оценяваха качествата на кандидатите. И единият, и другият бяха комунисти. И единият, и другият имаха добър политически произход. Единият беше активен борец против фашизма и капитализма, пенсионер, а другият, когото предлагаше бюрото, работеше в един завод в Кюстендил. И с двамата предварително е бил воден разговор като с евентуални кандидати за длъжността кмет, за да се знае тяхното мнение, но селото по-късно щеше да реши кой да бъде.

Преобладаваше мнението, че за кмет трябва да бъде издигнат млад човек, инициативен, който да обедини силите в селото, който не е забъркан в разни „свои" и „чужди" и т. н. На тези изисквания отговаряше кандидатурата, която предлагаше бюрото. Но имаше и други мнения: „Защо да обиждаме нашия другар, около чиято кандидатура вече се говори в селото, а сега да обсъждаме друг".

Партийната организация наброява над 40 души. Повече от половината са активни борци против фашизма и капитализма. Изказванията ставаха все по-остри, започнаха да се подхвърлят и епитети. Задаваше се опасността да се повтори първото събрание.

Точно в този момент вдигна ръка един човек:

— Моля да бъда освободен от събранието, защото ми се спи.

Председателят на събранието се ядоса:

— Как ще ти се спи? Няма да мърдаш от стола. Що за дисциплина...

Тогава аз поисках думата:

— Предлагам да се гласува искането на другаря. Вероятно е изморен...

— Пийнал е, затова дреме! — прекъсна ме една жена, която явно го познаваше,

Продължава от бр. 9.

Digitized by Google

— Може и така да е — продължих аз. — Предлагам да се реши: „Първичната организация освобождава другаря еди-кой си от събранието, защото му се спи“.

Разсмяха се присъствуващите. Председателят постави въпроса на гласуване и човекът бе освободен.

Някой може да каже, че това е незначително произшествие на едно събрание и не заслужава да се пише за него при факта, че на много по-отговорни събрания, съвещания и други някои хора дремят, без да искат да бъдат освобождавани.

Човекът беше излязъл и аз докато чаках да утихнат коментарите, мислех правилно ли съм постъпил, като го подкрепих и той бе освободен. Точно в този момент нещо изтрополи пред вратата, чу се глъчка и утихна.

После разбрах, че като го лъхнал вятърът покрай реката, въпросният другар се досетил и тръгнал обратно към клуба. „Бре, без мен ще предложат кмета!“ И напънал вратата. Но му отговорили, че е освободен от събранието по негово искане и повече няма да го пускат.

Когато всичко утихна, продължих. Казах няколко думи за революционното минало на Горановската партийна организация, за това, какви самоотвержени, предани до смърт за делото на революцията кадри е възпитала, че от примера на тези кадри ние сме се учили, че техните имена са били наше знаме в Хаинбоаз и Димитровград...

Познавах много от тези ветерани на борбата, които като партизани бяха идвали в дома на баща ми. Дете бях тогава, но добре ги помнех. А и сега можех да им припомня някои техни думи за делото на комунизма, които бях слушал тогава.

След това поясних, че партийната организация е отговорна за всичко добро или лошо, което става в селото. За да не се постави нито един бордюр по улиците, за да не се направи нито един клуб, за да пустеят стотици декари плодовита земя, е виновна партийната организация.

— Е, па ние само споримe, като се събереме на събрание — прекъсна ме една възрастна кооператорка. — Затова нищо не сме направили.

Изчаках да завърши жената. Изглежда, до гуша й бяха стигнали тези безплодни спорове, при които мнозина от позицията на своите заслуги в борбата раздаваха съвети на другите...

— Права е другарката — продължих аз. — Сега решаваме не само въпроса, кой да бъде предлаган за кмет. Решаваме въпроса, да се възроди ли село Горановци, което има всичкото право на съществуване и е длъжно да съществува в новата селищна система, или да угасне и на мястото на тези домове, където в потайни нощи се е решавала съдбата на нелегалната борба, да останат руини...

— Така е — обади се възрастният комунист Йордан Радиев. — От нашите разправии бягат младите хора, не искат да се върнат у село. Ако партийната организация не застане до бъдещия кмет, който селото ще избере, той нищо няма да може да направи сам. Това е истина.

— Аз искам думата! — обади се един мъж от последния ред столове и се изправи.

— Стига бе, фракционер, сядай си на стола! Когато си бил началник, си думал, колкото си искал. Сега тука всички сме равни... — нервно се развика една жена.

Помолих ядосаната другарка да не пречи на събранието.

— Моля да се обясни на другарката, че не съм фракционер и какво значи тази дума, защото не й е ясно — настоя изправилият се мъж.

Познавах този комунист. Беше идвал като партизанин в нашия дом.

— Другарко — станах аз, — другарят Драган Кортенски не е фракционер и както всеки, има право да вземе думата. Да имаш по-различно мнение не значи, че си фракционер. А след като организацията приеме решение, ако някой тръгне срещу него, тогава можем да го наказваме, да обсъждаме постъпките му.

Разпалено Кортенски говори за Устава на Партията, за мястото и ролята на партийната организация, за това, че не само партийното бюро, а и партийната организация има право да обсъжда кандидатурите за бъдещ кмет.

След събранието за разлика от друг път, когато спорилите комунисти са тръгвали в различни посоки, сега тръгнахме от клуба вкупом към шосето, водещо за Кюстендил.

Наближаваше полунощ. Река Драговищица по това време на денонощието като че притихва, не шуми, а само бълбука. Възможно е това да се дължи на особеностите на терена и на въздушните течения.

Продължавахме разговора.

— А бе нямам нищо против момчето, за което решихме да предложим за кандидат, ще го изберем и на изборите, ама научете се най-после да уважавате мнението на всеки човек... — поясни другарят Кортенски.

Разделихме се, пожелавайки си лека нощ.

Тръгнах си, обхванат още от напрежението на събранието.

Защо наистина така се получи в Горановци, разсъждавах аз. Оказа се, че по принцип всички сме прави — да се уважава първичната организация, да се зачита мнението на отделния човек. Откъде идваха недоразуменията? Когато споделих с някои мои приятели, че е насрочено партийно събрание, чух различни съвети: „Внимавай, момче, ще се опариш в Горановци. Не от година и две се водят там битки. Защо ти трябва да се захващаш най-напред с това село? Ако там не успееш, как си я представяш по-нататък работата?...“

Може би моите приятели имаха право. Защо наистина още в първите дни на моето секретарство трябваше да се хвърлям в такъв риск? Но аз нямах право да изчаквам, да заобикалям.

Digitized by Google

Колелетата свистяха по асфалта. До мен седеше секретарят на комитета по идеологическите въпроси. Анализирахме всяка дума, всяко мнение, казани на събранието.

— Ще трябва нов график, другарю Якимов — обърнах се към него. — График за срещи с активните борци.

— И първата да бъде в Горановци ли? — явно налучквайки моите разсъждения, отговори Якимов.

— И първата ще бъде в Горановци — потвърдих, усмихвайки се, аз.

На събранието бях видял, почувствувал каква грамадна политическа енергия имаше още във ветераните на революцията. Тази енергия е необходима на нашата партия. Когато казах това, като че от плещите ми се стовари грамадна тежест. Бях стигнал до един извод: „Не, наши татковци, майки, чичовци, ветерани от антифашистката борба! Ние няма да ви оставим на мира! Някога вашите глави са се разминавали с фашистките куршуми, вашият непокорен дух е вдигал бедняците покрай Драговищица и Струма на смъртна схватка с фашизма. Вие направихте революцията. Вие сте длъжни и сега да я пазите най-много и да ни учите и нас на честност, прямота, непримиримост. На единство! И именно вие нямате право да грешите..."

Цялото ми същество беше обхванато от някакъв устрем. Унесен в тези разсъждения, незабелязвайки ширналите се покрай шосето овощни градини, натисках „газта" докрай.

— Ще се разпадне — върна ме към реалността гласът на Якимов.

— Кой ще се разпадне?

— Волгата — отговори той и показа с очи стрелката на километража.

Погледнах я и моментално отпуснах педала. Колата беше поостаряла. Наближаваше двестате хиляди километра и кой ли и по какви ли пътища не беше я карал и след какви ли събрания — само тя си знаеше.

— Това е руска машинка, другарю секретар! — шеговито подхвърлих, но значително намалих скоростта.

* * *

Дните вървяха с шеметна бързина. Различните графици за учредителни, отчетни и т. н., се изпълняваха безупречно. Нещо повече — успяхме да намалим на събранията общите приказки, точно и кратко изяснявахме задачите и напълно спазвайки съответния устав, избирахме новите ръководства.

Според графика дойде време за среща и с активните борци против фашизма и капитализма в Горановци. Бяха се събрали над 30 души. Не присъствуваха само тези, които бяха на легло. Нямаше място за официалности. Заприказвахме още с влизането и обявих, че ми е възложено от комитета да ги запозная с политическата обстановка на територията на селищната система, с политическите и стопанските задачи, които решаваме и ще решаваме.

Започнах дословно с мислите, които ме бяха обхванали оная нощ след събранието. Главното беше това, че ние няма да ги оставим на мира, че в комитета ще бъдем последни глупаци, ако не се възползваме от това политическо богатство, което представляват техният опит, непримиримостта на основата на верния класов усет, всеотдайната преданост на делото на революцията. Поясних, че този наш разговор не е, за да си правим политика или демонстрация на почит към героичните им дела и заслуги, а за да искаме от тях да дават до последния дъх на живота си всичко, което могат, за делото на Партията. Ще искаме техните съвети, препоръки и ще им възлагаме поръчения.

Няколко души ме огледаха въпросително:

„Остаряхме, остаряхме вече..."

— Ние няма да искаме от вас да преизпълнявате нормите, да се качвате на трактори и комбайни, да гоните стадата по балкана. Но непременно ще искаме от вас и вие сте длъжни да се изправите срещу лошите прояви на някои другари, които нанасят вреда на делото на Партията, да разобличавате интригантите, да укрепвате единството на партийната организация...

След това разказах за редица слабости и нарушения, които ставаха пред очите им, които разколебават вярата на честните трудови хора в Партията. Завърших с това, че общинският партиен комитет с всички сили и средства ще пази чисто и неопетнено званието „активен борец", което Партията заслужено им е дала. Но ако това не се разбере от някои, партийната организация без един или друг активен борец може, но без чистотата на това звание не може...

Започнаха да стават един след друг ветераните. Започваха със своите слабости и завършваха с нашите грешки. Колко много неща се казаха точно, от упор. Не жалеха себе си, не прощаваха и на другарите си, не ни пропускаха и нас. Стана дума за изоставената пустееща земя, която някога е хранила цялото село, за алчността на отделни хора, за разхищенията, за лошата дисциплина, за формализма в ръководството, за неизползване на трудовите ресурси...

Ние разсъждавахме за голямото, за истинското, за това, което е било и е смисъл на политиката на Партията. И колко идеи, родили се тук и на следващите срещи с активните борци в Ръждавица и Полетинци, намериха после своето място в разработките на нашите планове, на програмата за развитие на селищната система, на мероприятията по идеологическата работа.

...И в тази късна нощ Драговищица бълбукаше и носеше своите прозрачно чисти води към големия водослив със Струма.

Колко много трябваше да се направи в селищната система, колко много беше пропуснато. А новото идваше властно, без да чака нашето разрешение...

Следва

Крум РАДОЙКОВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ В ЗАВОД «БУРЯ» — ГАБРОВО ГОСТУВА НА «ПАРТИЕН ЖИВОТ»

През 1944 година неколцина комунисти слагат основите на партийната организация в завода. Днес тя наброява 220 комунисти, разпределени в 6 първични партийни организации и 16 партийни групи. Под нейно ръководство заводът непрекъснато укрепва. През 1966 година се основава конфекционен участък в село Ряховците, в който сега се трудят над 250 работници. От завод „Буря" израсна и цехът, а сега самостоятелният завод „Орфей" в Кърджали. През 1969 година разтвори врати конфекционният цех. С най-модерна съвременна техника е оборудван новият апретуро-щампов цех...

С развитието на завода расте и производството. Сега трикотажното производство в сравнение с 1948 г. е увеличено 12 пъти, а след пълната реконструкция и модернизация в 1980 г. ще се произвеждат повече от досегашните над 4 милиона трикотажни изделия.

Колективът на завода редовно изпълнява производствения си план по всички качествени и натурални показатели, непрекъснато повишава техническото равнище и качеството на продукцията, неведнъж е удостояван с преходни червени знамена и много други награди. За шестата петилетка е комплексен окръжен първенец, носител е на ордена „Червено знаме на труда". В завода се трудят над 60 орденоносци и 150 носители на значката „Отличник на Министерството на леката промишленост".

Успоредно с изграждането на завода се изменят и условията на труда и бита на хората. Постоянно нараства жизненото им равнище. Заводът разполага с три ведомствени жилищни блока с над 120 апартамента, с младежко общежитие, детски заведения, почивна станция. В строеж е нова битова сграда с модерно заведение за обществено хранене.

Тези и редица други постижения са плод на самоотвержения труд на заводския колектив, на повишената социалистическа съзнателност и активност на неговите членове, на чувството им за гражданска отговорност.

За политическия подход в работата на партийната организация в завода разказват секретарят и заместник-секретарят на партийния комитет и секретари на първични партийни организации.

Digitized by Google

ЖИВЕЦЪТ НА ПАРТИЙНАТА РАБОТА

ВЪЛЧО ЕНЕВ
секретар на заводския партиен комитет

Можем много да говорим за усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, за повишаване на обществената производителност на труда; да имаме отлична техника и добре разработени технологии, но ако работниците не проявяват чувство за отговорност, ако не се трудят добросъвестно, ако не умеят да подчиняват своите лични интереси на обществените, нищо чудно да не се изпълняват производствените планове, да не се постига висока ефективност и високо качество. Ето защо партийният комитет, първичните организации и бюра, партийните групи като политически щабове и най-близки ръководители на трудовите колективи, както ги определи др. Тодор Живков на Националната партийна конференция (1978 г.), се стремят постоянно да общуват с хората, да активизират тяхната производствена, обществена и културна дейност, да намират най-верните отговори на техните справедливи въпроси и тревоги, да оглавяват и насочват борбата им срещу бездушието и нередностите. Те определят задачите, политическите

форми и средства и чрез комунистите, профсъюзната и комсомолската организация, групата докладчици организират трудещите се за тяхното изпълнение. Изучават мнението и настроението на колектива по различни поводи и чрез различни средства — анкети, листовки, лични разговори и др. Така набират информация не само по въпросите, интересуващи ръководствата, но и самите работници: за качеството и ефективността на работата, за проявите на отделните работници и пр. Тази информация служи за точно насочване силите и на ръководствата, и на работниците към главните проблеми, към нерешените задачи.

Големи грижи полагаме за подобряване на **индивидуалната политико-възпитателна работа.** Стремежът е тя да се осъществява в съответствие със съвременните изисквания и потребностите на обществената практика, на социалистическата личност. Партийният комитет и първичните организации разработиха насоки за нейното разгръщане сред трудовия колектив през седмата петилетка, в които са определени основните направления и форми на индивидуална работа с комунистите и безпартийните. Първичните организации обсъдиха състоянието на идейновъзпитателната работа и нейната ефективност, приеха комплексни планове за периода 1979—1980 г. В тях са предвидени мерки за усъвършенстване на индивидуалната работа с членовете на трудовия колектив.

В какво се състоят? Активът на първичните организации извършва всекидневна политическа работа с хората. Той поддържа живата връзка на първичната организация с трудовия колектив. В постоянни контакти с трудещите се активистите

Digitized by Google

разясняват партийната политика и задачите, които стоят пред тях, информират своевременно партийното ръководство за проблемите, които вълнуват всеки поотделно, и за въпросите, които трябва да се решават. Поръчения за лично въздействие получават стопанските, профсъюзните и комсомолските кадри, орденоносци и първенци в производството, наставници и др., които умеят да общуват с хората, имат авторитет и богат житейски опит.

В центъра на цялостната организация на индивидуалната работа с хората са **секретарите на първичните организации.** Те отделят много време за срещи и разговори с членовете на партийните бюра, с отговорниците на партийните групи, ежедневно ги информират какво предстои да се извърши в цеховете, минават по работните места, срещат се и беседват с работниците. В разговорите наред с изпълнението на плана и качеството на продукцията те се интересуват какви лични въпроси ги вълнуват, стремят се да откликват на потребностите и интересите им. Този подход се пренася и сред останалите кадри на първичните организации, в резултат на което се създава благоприятна обстановка за ефективен труд. Примери могат да се посочат много. В цех „Стефка Цонева" например една девойка беше поднорменичка, не уплътняваше работното си време, държеше се непристойно, когато ѝ се правеха бележки. Със случая се занима дружественият комитет на ДКМС. Партийното бюро възложи на партийната група да води с нея постоянна индивидуална работа. Потърси и помощта на наставника — комунист, добър производственик. Намеси се и секретарят на първичната организация. Резултатът? Сега тази девойка редовно изпълнява трудовата си норма.

В цех „Юрий Гагарин" с поръчения се изпращат девойки от други цехове. Някои от тях проявяват неустойчивост срещу трудностите. Партийното бюро, секретарят на първичната организация и първенците се захващат с всеки конкретен случай. Една от тези девойки се омъжи, но беше без квартира. В момента и заводът нямаше възможност да ѝ осигури жилище и тя напусна, отиде да живее на село. Ръководството на цеха поддържаше връзка с нея, отделяше ѝ внимание. След няколко месеца се реши квартирният въпрос. В завода дойде да работи заедно с нея и съпругът ѝ. С постоянните грижи на цеховото ръководство тя по-леко изживя и някои трудности в семейството. Сега е активен член на първичната организация, нарежда се сред първенците.

Изградените **съвети на първенците, майсторите и наставниците** в завода са неоценими помощници на партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство за мобилизиране на трудовия колектив за изпълнение на стопанските задачи, за повишаване на квалификацията и професионалното майсторство на работниците, за изучаване и разпространяване на челния опит, за обучение и възпитание на младите работници.

Наставничеството като специфична форма за индивидуална работа в единната система за обучение и възпитание на младите хора използваме широко и тя дава добри резултати. Личният пример на наставниците и грижите им за младите хора помагат за израстването на нови поколения работници.

Обект на наставничество са всички новопостъпващи и изоставащи млади работници. Първостепенна задача на наставника е да предава своя опит на младия работник, за да може по-бързо да овладява професионалните тънкости, да свиква с трудовия ритъм, да спазва трудовата дисциплина, да повишава своето образование и квалификация, да изучава челния опит, да се научи да работи на две и повече машини.

Наред с грижите за младите работници отделяме внимание и на самите наставници. Преди всичко за наставници са определени най-изтъкнатите първенци, които добре владеят пряката производствена дейност, политически са подготвени и се ползват с добро име сред колектива и младежите. От голямо зна-

Digitized by Google

чение е и това, че за наставници определяме и комсомолци, които дават добри производствени резултати и намират общ език с новопостъпилите работници.

В завода е изградено учебно звено за наставници и майстори, пред които един път месечно квалифицирани лектори изнасят беседи. По този начин те повишават своята политическа, педагогическа и специална подготовка.

Съветът на наставниците, който се състои от 7 члена, разработи целогодишен план за работа, на тримесечие пред заводския профкомитет изнася информации за състоянието на наставническото движение в завода и за резултатите от него. Търси различни форми за обогатяване на своята дейност. В него включихме един учител и един ученик от средното политехническо училище. Целта е още от ученическата производствена практика младежите да се насочват към бъдещата професия, да я обикнат и да овладеят нейните тайни. В продължение на няколко години учениците, които идват на производствена практика, независимо къде работят — дали по работни места или в ученическа работилница, си имат свои наставници, с които приемат план за съвместна работа и договори, в които са вписани задълженията на наставника и ученика. В края на производствената практика при отчитане на резултатите участвуват и наставниците, на които в знак на благодарност подаряват цветя. Наставниците от своя страна не само предават своя опит, умения и навици, но се интересуват за успеха на учениците в училище, за поведението им.

Годишно в завода има около 50—60 наставници. Повечето от тях са хора с високо съзнание, с трудови отличия, постоянни първенци.

Добри резултати дават и **единните политически дни.** В тези дни, предварително разпределени, партийни, стопански и обществени дейци се срещат с членовете на трудовия колектив по работните места, обичуват с тях, запознават се с техните предложения, мнения и настроения, информират ги за партийната политика и задачите, които стоят пред колектива. В тези политически дни често пъти наши гости са партийни и държавни ръководители от окръга и града. Те помагат за решаването на редица проблеми, вълнуващи хората извън производството.

Постоянен, всекидневен контакт с хората осъществяват партийните групи. Те най-добре познават проблемите, потребностите и настроението на всеки и най-правилно могат да определят онези, които се нуждаят от помощ и въздействие. Положителен е опитът на партийните групи в бригадите „Роза Люксембург", „Васил Левски", „Юрий Гагарин", „Соня" и др. с отговорници П. Минчева, И. Димитрова, Г. Байкушева, Г. Цолова и др. В бригадите работят от 100 до 140 работници, а партийните групи наброяват от 12 до 22 комунисти. Всеки комунист и уставно, и с поръчение е длъжен да влияе на работниците около него. Особено внимание отделят партийните групи за утвърждаване на чувство на колективизъм, другарство и взаимопомощ в бригадите, за ритмично изпълнение на плана. Отговорниците на партийните групи ежедневно информират комунистите за задачите през деня, а когато се налага, разясняват някои проблеми в бригадите. Партийният комитет организира с тях всеки месец срещи, запознава ги с актуалните задачи. Обменя се и положителен опит. Традиция стана ежегодно да се прави преглед на работата на партийните групи по предварително обявени от партийния комитет условия.

Когато говорим за политическия подход, не считаме, че той е изискване само или преди всичко за партийния комитет и първичните организации, а съвсем малко за стопанските и административните ръководители. **Преките ръководители са най-често и ръководители, и изпълнители.** Това обстоятелство им дава възможност най-рационално да въздействуват върху работниците. Те са главните субекти за успешно изпълнение на производствените зада-

Digitized by Google

чи, за повишаване на специалната подготовка, съзнателността и дисциплината, за формиране чертите на труженика на новото социалистическо общество, за засилване на социалната им активност. В завода те играят важна роля при организирането на социалистическото съревнование в цеховете и между цеховете, участъците, смените и бригадите. Те са организаторите на трудовата дейност на колектива, водят разяснителна работа, дават първичните данни за производствените резултати и съвместно с активите на обществените организации правят оценки и предложения за награждаване. Често пъти са инициатори и разпространители на нови почини и инициативи. Активно участвуват в разработването и реализирането на инженерните проекти и насрещните планове, при внедряването и усъвършенстуването на бригадната организация. Ръководейки се от тези обстоятелства, партийното и стопанското ръководство, първичните организации в завода отделят грижи и внимание за подбора, обучението и възпитанието на преките стопански и административни ръководители.

През последните години идейната, политическата и специалната подготовка на ръководните кадри в завода се подобрява. Много от тях правилно усвоиха постановките на др. Тодор Живков от съвещанието във Велико Търново и се стремят да израстват и се утвърждават като политически ръководители, убедени са, че разковничето за успеха в работата им е в тясната връзка с първичната организация. Редовно участвуват в работата на партийните бюра, първичните организации, в партийните групи и профорганизацията, изясняват стопанските задачи, отчитат своя принос за тяхното изпълнение. С постоянната връзка с първичните организации нараства и тяхната компетентност и инициативност за решаване на назрелите въпроси в трудовия колектив. Тон за такъв подход дават партийният комитет и стопанското ръководство, партийните бюра и първичните организации. Повечето от тях се изявяват като активни общественици, участвуват в партийно-политическите мероприятия в колектива и в живота на партийните и обществените организации. Петдесет и три процента от тях са членове на Партията. В различни партийни и обществени органи работят с постоянни поръчения над 80 на сто от преките ръководители, трима са секретари на първични организации, един е член на партийния комитет, 12 са членове на партийни бюра, на изборна работа в профсъюзната организация — 16, в други обществени органи и организации — комисии за народен контрол, съвети на майсторите, наставниците и др., общо 33 човека.

Всички преки ръководители са обхванати в политическата просвета: единадесет от тях са пропагандисти на партийни, комсомолски и профсъюзни звена, 7 се учат в различни звена на междуокръжната партийна школа, а останалите — във филиала на партийния университет, ръководител на който е директорът на завода. В него изучават проблеми на социалното управление и организацията на труда, педагогически, психологически, естетически, трудово-правни проблеми.

За по-пълното и задълбочено изясняване и повишаване ролята и мястото на преките стопански и административни ръководители в завода партийният комитет с помощта на окръжния комитет на БКП и междуокръжната партийна школа подготвя теоретико-практическа конференция на тема „Стопанският ръководител — политически деец", която се предшествува от редица мероприятия.

Независимо от постигнатото, политическата работа с хората още не отговаря на повишените изисквания. Извън нейния обсег остават много хора, особено младежи и девойки. Не навсякъде партийният контрол и взискателността са на необходимата висота. Все още има ръководни кадри, които съдят за ефекта от политическата работа по броя на личните беседи, по приетите програми или решения, а не по резултатите, по практическото изменение

Digitized by Google

на нещата в завода, цеха, бригадата, участъка, квартала. Всички тези и други проблеми и недостатъци се виждат от партийния комитет. Анализираме причините и взимаме мерки за тяхното отстраняване. Защото осъществяването на стратегическата задача, поставена от Националната партийна конференция за преодоляване на противоречието между нарасналите възможности на икономиката и изоставането на отделни звена на субективния фактор — е възможно само при прилагането на правилен политически подход, партийна взискателност и конкретна работа във всяко производствено звено.

ВРЕМЕ ЗА ИДЕЙНО И НРАВСТВЕНО ИЗРАСТВАНЕ

ДОНКА ПЕНЕВА
зам.-секретарка на заводския партиен комитет

По-пълно прилагане на комплексния подход във възпитателната дейност, издигане ролята на културно-масовата работа за многостранното развитие на личността — към това са насочени усилията на заводската партийна организация. Добре разбираме, че важно условие за комунистическото възпитание е смисленото използване на свободното време, превръщането му във време за идейно и нравствено израстване на хората. В условията на петдневната работна седмица този въпрос придобива още по-голямо значение.

Когато говорим за необходимостта от въвеждането на бригадна организация на труда, най-често изтъкваме нейния икономически ефект. А другото също е важно: новата форма на организация на труда изисква да се формират дееспособни колективи, да се осигурява съгласуваност между членовете на бригадата, да се укрепват другарските взаимоотношения. Не случайно бригадата, която някога първа завоюва званието „Бригада за комунистически труд“, и първите създатели на законите на работническата чест станаха пионери в усвояването на бригадната форма на организация на труда. Всичко това поставя нови изисквания и към масово-политическата и културната дейност: от една страна, в стабилните бригадни колективи има по-широко поле за такава дейност, от друга, самите културно-масови инициативи трябва да съдействуват за укрепването на колективите.

В комплексната програма за идеологическа работа на заводската партийна организация има специални раздели за нравственото и естетическото възпитание на трудовия колектив, за организирането на отдиха, за физкултурна и туристическа дейност. Широко се използват различни форми на културно-масовата работа, за да се възпитава у

Digitized by Google

хората любов към труда, гордост за завоеванията на колектива, за своя завод.

На 15 август м. г. отличните плетачки Верка Раднева и Тотка Йонова прекрачиха прага на осмата петилетка. Само след месец техния пример последваха шест плетачки на кетенмашини. Тези сръчни жени станаха членове на клуба на първенците в завода. Работническите им биографии се обогатиха със завоюването на отличието „Покорител на седмата петилетка".

Покорителите на петилетката рапортуват пред първия секретар на окръжния комитет на Партията за своите успехи, поемат нови напрегнати обещания. Целият колектив тържествено отбелязва тяхната победа. На работник, изпреварил времето с една-две години, се връчват лента и поздравителен адрес от градския клуб на първенците. Награждават го с медала на завода за трудова и обществена дейност. Поднасят му цветя.

Такава е само една от инициативите, които допринасят за трудовото възпитание. Можем да прибавим тържественото отчитане на резултатите от съревнованието, тържественото закриване на прегледите по качеството, по икономията на суровини и материали и т. н. Отделят се от всекидневието миговете, когато бригадите и цеховете получават име, когато дългогодишни заслужили работници излизат в пенсия.

Особено внимание се обръща на младата смяна в завода. От връзката на пионерските отряди с производствените ни бригади може би за много деца започва интересът към нашата професия. Само преди няколко дни малките десенатори от училище „Васил Левски" с помощта на наши специалистки подготвиха изложба със свои десени, посветена на Международната година на детето. Тук е уместно да припомним и тържествата, когато се връчват дипломите на зрелостниците от базовите училища и те се приемат в редовете на работническата класа. Наставникът представя на ръководството своя ученик. А той се заклева пред знамето на завода, обещава да пази чиста и неопетнена честта на работническата класа. Естествено, зрелостниците ще запомнят този ден, ще го запомнят и техните родители, учители. Но такива тържества оставят следа и в самия заводски колектив, те засилват чувството за работническа гордост, за отговорност пред младото поколение.

Партийното, профсъюзното, комсомолското ръководство в завода имат една ясно изразена линия: не просто да се заангажира свободното време на членовете на колектива, а всяка инициатива да допринася за класовото, за патриотичното и интернационалното възпитание на работниците и специалистите, във всяка инициатива да се чувствува политическият подход. Нашите възможности не са кой знае колко големи, но много помага настойчивостта при осъществяването на набелязаните цели. Какво значи например за работничките от бригада „Юлия Вревска" срещата със съветската поетеса Агния Барто по такава емоционално наситена тема: „Една роза, откъсната на българска земя". Или срещата с писателя Евстати Бурнаски. Или контактите на колектива на цеха за нетъкан текстил „Станке Димитров—Марек" със съпругата на патрона Регина Кашер—Димитрова, които породиха едно истинско приятелство.

Стремим се да равняваме по нивото на такива инициативи и другите прояви: срещите с активните борци против капитализма и фашизма, които при нас са станали традиция, тържественото връчване на партийните членски книжки на новопринетите комунисти, викторините и др. Знаем, че така може да се изпълни заръката на XI партиен конгрес: да се задоволяват материалните и духовните потребности за пълното развитие на творческите способности на всеки човек.

Ръководството на завода търси и осъществява непрекъснато връзки с различните културни институти в града и в окръга. Подписахме договор с колектива на драматичния театър „Рачо Стоянов". Колективно

Digitized by Google

рява качеството на продукцията. Като най-ефективна за нас се оказа комплексната система за управление на качеството.

В какво се състои?

Новата комплексна система за управление на качеството е различна от Саратовската система, по която работехме преди. Разликата се състои в следното: докато преди работниците, въпреки че допускаха да им се връща лошокачествена продукция, участвуваха макар и с малък коефициент в разпределението на възнаграждението за качество, то при комплексната система възнаграждение за качество получават само онези работници, на които през целия месец не са връщали продукция за поправка.

Внедряването на комплексната система за управление на качеството беше задача, в решаването на която различните органи и организации имаха да изпълняват свои функции. Под ръководството на партийното бюро се изгради работна група с председател началника на цеха, който е и член на бюрото. В нея участвуваха началникът на отдела за технически контрол на качеството и цеховият нормировчик. Групата имаше за задача да посочи условия, в които да бъде включен коефициент за участие и наказателни точки за лошокачествено произведени артикули. По партийни групи се разгледаха условията на комплексната система за управление на качеството. Профорганизацията в цеха съвместно с комсомолския контролен пост обявиха преглед по качеството. Прегледът се отчиташе всеки месец и на тримесечие. Имената на качествениците се разгласяваха чрез заводската радиоуредба, а при завършване на прегледа те бяха морално и материално наградени от заводския профкомитет.

По време на пробното внедряване се поставяха от работниците много въпроси, даваха се мнения и препоръки, изказваха се съображения. Цялата информация беше обобщена от изградената за целта група и внесена за обсъждане в заседание на партийното бюро в присъствието на заводското ръководство. Реши се на първенците, които през месеца са получили коефициент на участие 0,98, да им бъде присъдено званието „Най-добър в професията“, без да имат право на участие в разпределението на възнаграждението за качество.

Какво се получи? Ето един пример. Една производственичка, която винаги изпълняваше и преизпълняваше техническата си норма и беше излъчвана всяко тримесечие за най-добра в професията, при внедряването на комплексната система за управление на качеството допусна намаление на коефициента и не само че нямаше право на участие в разпределението на възнаграждението за качество, но не ѝ беше присъдено и звание „Най-добър в професията“. Тази работничка много тежко изживя това нещо, защото тя винаги беше първенец в социалистическото съревнование и си беше поставила за цел винаги да бъде начело. С нея разговаря партийната група, оказваше ѝ постоянна помощ и след две тримесечия тя отново се нареди сред първенците, а сега работи по плана си за септември 1980 година.

След предварителна подготовка партийното бюро се запозна с информация от груповия майстор Т. Тотев в бригада „Никола Вапцаров“, където най-напред започна пробното внедряване. На заседанието членовете на партийното бюро стигнаха до извода, че са налице необходимите условия, и решиха да се започне редовна работа по комплексната система за управление на качеството в целия цех. След три месеца на събрание на първичната партийна организация старшият контрольор към отдела за технически контрол М. Петрова информира комунистите за резултатите от внедряването на системата.

Така постъпиха партийното бюро и първичната организация и при съставянето на насрещния план за 1979 година. По партийни групи се извърши широка партийно-политическа работа, комунистите първи приеха лични комплексни планове и с примера си увлякоха целия колектив. Профкомитетът в цеха раз-

Digitized by Google

работи и раздаде специални листовки, в които работниците вписваха своите предложения. Предложенията бяха обобщени и приложени към мероприятията по насрещния план. Стопанското ръководство изгради комисия, в която включи стопанските ръководители и най-добрите рационализатори. Те се захванаха да решат „тесните" места в производството. Всичко това беше обобщено на събрание на първичната партийна организация, след което се свикаха открити партийни събрания, на които запознахме целия колектив с резултатите.

Успехът на партийното бюро и първичната партийна организация, на трудовия колектив в решаването на основните проблеми на производството се дължат на много фактори и преди всичко на голямата организаторска и политическа работа сред трудещите се, на умението да се поставят в центъра на вниманието въпросите, които вълнуват хората. Дължи се и на порасналото съзнание на ръководните кадри, на комунистите, на единството и сплотеността на партийните редици и на правилното разграничаване на функциите на партийната организация от функциите на другите органи и организации в цеха. Партийното бюро гласува голямо доверие на стопанските, профсъюзните и комсомолски те ръководства, същевременно се стреми да подобрява контрола върху тяхната дейност. При нас се разработват и съвместни планове и мероприятия за по-ефективно използване на материалните и трудовите ресурси, на оборудването, за подобряване на съревнованието, за внедряване на новите технологии и изделия. Организираме срещи, съвещания, заседания, за да изясняваме и определяме задачите. Подчертан е стремежът още при планирането и при отчитане на резултатите различните органи да поемат специфичните си задължения.

ПАРТИЙНИЯТ КОНТРОЛ

СТЕФАН ГЕНЧЕВ
секретар на първичната партийна организация в цех „Юрий Гагарин"

Ръководната дейност на първичната партийна организация се осъществява и развива върху основата на дълбокото и всестранно познаване на обстановката, на конкретните условия. За целта се използват контролът и проверката на изпълнението на решенията. Ще разкажа как на практика първичната партийна организация упражнява уставното си право на контрол над дейността на стопанското ръководство.

Още в годишния план на първичната организация предвиждаме контролни мероприятия и инициативи. Партийното бюро съставя ко-

Digitized by Google

мисия от комунисти, която на основата на решенията на годишното събрание предлага по какви проблеми стопанските ръководители ще се отчитат пред бюрото, първичната организация и в партийните групи. По този начин въвеждаме ред, система, последователност и постоянство в контролната дейност. Пред погледа на първичната организация са главните проблеми, които решаваме. През 1978 година например началникът на цеха и бригадните ръководители се отчетоха пред партийното бюро и първичната организация по следните проблеми: как се изпълняват цеховите мероприятия от инженерния проект; как се осъществяват мероприятията на първичната партийна организация за изпълнение решенията на Националната партийна конференция; какво е състоянието и как се усъвършенствува бригадната организация на труда; дейността на преките ръководители като организатори на производството и възпитатели на трудовия колектив; стил и метод на работа на началника на цеха с преките ръководители и пр.

Планираният отчет на началника на цеха, от една страна, до голяма степен активизира неговата дейност за решаването на задачите, по които му предстоеше да докладва пред партийното бюро и първичната организация. От друга страна, засили превантивния контрол. Той отчете как работи с преките ръководители на бригадите, анализира своя стил и методи на работа с тях.

Кое накара партийното бюро и първичната организация да го извикат на отчет?

Началникът на цеха работи при нас от 5 години. Преди това той е бил също началник на цех, работил е с други преки ръководители. При нас се утвърди като принципен стопански и политически деец. Това обаче не е гаранция, че в отделни моменти не е в състояние да греши. Първичната партийна организация не трябва да се задоволява с оценката си за него, че се е утвърдил като добър стопански ръководител. При отчетите си по редица стопански въпроси на оперативките с преките ръководители правеше впечатление, че за някои неудачи в стопанската дейност на цеха вината се адресира само до преките ръководители. По принцип това е така, но при разисканията от отношението на преките ръководители към оценките, които началникът на цеха даваше за тяхната стопанска и възпитателна дейност, проличаваше, че в повечето случаи оценките са му общи. Не назовава името на стопанския ръководител, който не работи добре по редица задачи. По-смелите преки ръководители открито заявиха, че искат да се говори конкретно, грешките да им се посочват намясто, за да могат те да ги виждат и своевременно да ги отстраняват. Трудностите, които преживяваше колективът на цеха, изискваха и най-дребните неща да се изясняват навреме. Ето кое наложи партийното бюро да възложи на началника на цеха да се отчете пред първичната партийна организация. Целта беше той да анализира своя стил и методи на работа, а комунистите преки ръководители и работниците да му кажат къде греши. Със същата сила този отчет се отнасяше и за грешките на преките стопански ръководители, за отношението им към нарежданията на началника на цеха. След отчета се изказаха всички преки ръководители и работници комунисти.

Какъв беше изводът? Повечето комунисти открито казаха на своя ръководител слабостите в стила и методите на работа. Имаше и такива, които сами се разкритикуваха, но не поеха отговорността да посочат къде и защо началникът на цеха греши. Откровените бележки и самооценки дадоха на първичната партийна организация необходимата информация за положителните страни в стила и методите на работа на цеховия ръководител и за редица негативни моменти. Събранието взе две решения: първо, възложи на началника на цеха да направи персонална оценка на всеки пряк ръководител за неговите организаторски и политически качества. Оценката да бъде внесена за разглеждане в заседание на пар-

Digitized by Google

тийното бюро в тяхно присъствие: второ, началникът на цеха след три месеца да отчете пред първичната партийна организация настъпилите промени в цялостната работа на преките ръководители като организатори на производството и възпитатели на колектива.

В хода на изпълнението на тези две решения първичната партийна организация набра богата информация за слабите страни в работата на преките ръководители, която ни служи за основа в организацията на контрола върху дейността на стопанското ръководство.

От способността на прекия ръководител да организира производството и да възпитава поверения му трудов колектив до голяма степен зависи изпълнението на стопанските и политическите задачи. В бригада „Георги Генев" психологическият климат не беше на необходимото равнище. За какво по конкретно става дума? В тази бригада се бяха създали групички, които по своему тълкуваха нещата в колектива. Постъпваха сигнали по адрес на един или друг работник и ръководител. С ръководителя на бригадата разговаряхме не един път. Искахме да разберем причината за влошените взаимоотношения на хората. Комунистите от партийната група категорично доказваха безсилието на стопанския ръководител да се справи със създалото се положение, тъй като бил подронен авторитетът му сред определен кръг от хора в бригадата. Наложи се партийното бюро да беседва с него, да го извика на самоотчет в първичната партийна организация по определен въпрос, а именно: „Моят личен принос на ръководител и комунист за укрепване на другарските взаимоотношения в бригадата, която ръководя". Самоотчетът беше самокритичен, но не всички комунисти, откровено казаха в какво се състоят неговите грешки. Разбира се, тези които станаха и посочиха истината в очите, не се страхуваха от последствията. Техните думи бяха потвърдени и защитени от членовете на партийното бюро. Събранието на първичната партийна организация даде конкретни препоръки. Промени действително настъпиха, макар че беше трудно за един къс срок да се възстановят отдавна загубени неща. На годишното събрание на партийната група слабостите също му бяха казани. Наскоро този ръководител дойде на разговор в партийното бюро и първичната партийна организация. Установи се, че той полага усилия да отстрани посочените грешки, но на този етап не можеше да получи нова партийна членска книжка, събранието реши да отсрочи замяната.

В цеха е внедрена бригадната организация на труда. Нейното експериментиране и внедряване се извърши изцяло под контрола и с помощта на първичната партийна организация. Тя промени до голяма степен отношението на работниците и на техните преки ръководители към труда, засили другарството и взаимопомощта. Въпреки големите усилия на стопанското ръководство на цеха да създаде оптимални условия за работа, не са малко случаите да се появяват пукнатини по отношение на заплащането на труда на отделни категории работници и отчитането на личния принос на всеки член от бригадата. Комунистите от партийната група в бригада „Буря" се вълнуваха от някои нерешени проблеми, които лошо се отразяваха върху настроението на хората. На една от своите сбирки те обсъдиха въпроса за обслужването на най-тежките групи машини, участието на работниците в класирането при отчитането на социалистическото съревнование. Комунистите формираха свое становище по въпроса, но не бяха в състояние да го осъществят сами. Обърнаха се към началника на цеха с предложение да запознае партийната група със своето виждане по въпроса и как смята да го реши. Той запозна комунистите какво мисли да предприеме. И действително организирано въпросът беше поставен за обсъждане в заводския профкомитет.

Когато говорим за партийния контрол над дейността на стопан-

Digitized by Google

ското ръководство, обикновено имаме предвид ролята на партийната организация. Но наред с нея не са маловажни конкретният подход, действията на партийния секретар. Като казвам това, нямам за цел да си приписвам лични заслуги или да изтъквам, че моят подход е най-правилен.

Стигнал съм до извода, че секретарят на първичната партийна организация трябва много добре да познава стопанската дейност на цеха, участъка и пр. Защо? Аз работя в цеха от завършването на техникума през 1954 г. досега, без да променям своята професия. Моята дълга практика като секционен майстор, ръководител на цеха и от 12 години технолог ми дават възможност да познавам цялостната стопанска дейност и не по-малко важно за мене — хората, които работят в цеха. Това до голяма степен ми помага с по-голяма сигурност и обективност правилно да ориентирам партийното бюро и първичната партийна организация, да упражняват уставното право на контрол. И още след като стопанският ръководител е убеден, че партийният секретар добре познава стопанската дейност, не може да не се замисли дали безотговорно не се отнася към проблемите на цеха. Въпреки това в някои моменти ми е било трудно да разграничa докъде се простира отговорността на стопанския ръководител и откъде започва отговорността на партийния секретар по отношение на слабости в работата на някои низови ръководители комунисти или работници. В разговор с началника на цеха за грешките и слабостите на някои от тях винаги съм чувствувал, че той иска първо да се вземат партийни мерки и след това, ако се наложи, да приложи административни мерки. В такива случаи се стремя да разговарям с комуниста, който по мнението на началника на цеха е сгрешил, за да разбера истината. Но много пъти съм си мислил, когато стопанският ръководител изказва недоволство от работата на даден комунист, защо най-напред не го попитам: „Вие като стопански ръководител какво направихте да отстраните грешките на вашия подчинен и смятате ли, че той е непоправим, та да му се търси партийна отговорност!“ Откровено казано, в много случаи съм поемал задължение да потърсим партийна отговорност. Този пример споделям за това, защото не е изключена възможността стопанският ръководител да се стреми да предотвратява пропуските от дисциплинарен, технологичен или организационен характер не с административни, а с политически и идеологически мерки чрез първичната партийна организация. При нас в това отношение не се стига до конфликти, защото винаги се намира общ език от позицията на еднаквата отговорност на партийния секретар и началника на цеха, който е комунист — член на партийното бюро, отговарящ за производствената дейност.

Основен момент в партийния контрол над дейността на стопанското ръководство е контролът по изпълнението на всички мероприятия от стопански характер, станали решения на партийното бюро и първичната партийна организация. Те са нагледно оформени и винаги са на разположение на началника на цеха, който е в състояние ежедневно да контролира как се изпълняват. Периодически партийното бюро и първичната партийна организация се информират за изпълнението им, а когато се наложи срокът да бъде удължен, те решават.

Като форма на постоянен контрол над дейността на стопанското ръководство е отношението на партийното бюро и първичната партийна организация към работата на цеховата комисия за народен контрол. Няма да разказвам как работи комисията за народен контрол, ще споделя само какво е отношението на началника на цеха към нейните проверки и препоръки за отстраняване на констатираните нередности и ролята на партийната организация. Когато цеховата комисия за народен контрол се отчита пред партийното бюро и първичната организация, тя не доклад-

Digitized by Google

ва само броя на проверките и какво е констатирала, а винаги анализира своята дейност, приноса на комунистите в нея и отношенията на стопанското ръководство към препоръките на комисията. Темата на отчета еднакво задължава комунистите — членове на комисията за народен контрол, и стопанското ръководство, което е длъжно отговорно да се отнася към дадените му препоръки. Например в един от отчетите на цеховата комисия за народен контрол се констатира, че колективът недостатъчно вижда работата на комисията по отношение на мерките, които взема стопанското ръководство. Събранието на първичната партийна организация по този повод взе две решения: първо, всяко тримесечие началникът на цеха в отчетния доклад по съревнованието да посочва какво е извършено по всички констатирани нередности от комисията за народен контрол; второ, да се дава широка гласност на цялостната дейност на цеховата комисия за народен контрол. Тези решения до голяма степен повишиха отговорността на началника на цеха към проверките и ролята на неговия отчет пред трудовия колектив.

Важно условие за отношението на хората към контрола и ръководната роля на първичната партийна организация е нейната позиция към грешките на стопанското ръководство. По този въпрос все още има какво да се желае. Какво вършим? На всички събрания, на които се отчита стопанската дейност, партийното бюро осигурява свои представители. Аз като партиен секретар намирам време и присъствувам на събранията в бригадите и цеха. Без намерение да подронвам авторитета на стопанския ръководител, съм предлагал той да се отчете по нерешени стопански въпроси, най-вече по такива, които са записани в решения повече от един път. Така постъпвам, не за да издигам своя авторитет, а да почувствува колективът, че от стопанското ръководство се търси отчет навсякъде. Така доверието на хората в партийната организация укрепва, расте и готовността им да изпълняват партийните решения.

Какъв въпрос по отношение на партийния контрол ме вълнува?

На Националната партийна конференция др. Тодор Живков подчерта, че все още прекалено се регламентира животът на първичните партийни организации. Действително така е и при нас. Това затруднява партийното бюро и първичната организация да се занимава със собствените си проблеми, с въпросите, които вълнуват комунистите; пречи им да упражняват и системен, всеобхватен, превантивен партиен контрол. Може би ще бъде целесъобразно, а и опитът на КПСС в тази насока е богат, да се изграждат комисии за осъществяване на правото на контрол. Разбира се, те не може и не трябва да бъдат някакви отделни, дублиращи бюрото и организацията звена или органи, а своеобразна организационна форма, с помощта на която контролът на първичната партийна организация да добива действен, целенасочен характер.

Digitized by Google

КОМУНИСТИТЕ ИЗВЪН ПРЕДПРИЯТИЕТО

НЕДЯЛКА ВЪРБАНОВА
секретарка на първичната партийна организация
при администрацията и спомагателните отдели на завода

На мнозина комунисти обществено-политическата дейност не приключва с края на работния ден в колектива, а се пренася в квартала, където живеят. Тук ги очакват хора, които с желание се захващат с организаторска дейност, работят за създаване на нови, комунистически отношения, за благоустройване и хигиенизиране на кварталите и пр.

Тази дейност придобива все по-голямо значение особено след Националната партийна конференция и създаването на селищните системи. Нови измерения и насоки се очертаха за политическата работа на комунистите извън предприятието — проблем, който винаги е стоял и сега стои с цялата си острота пред първичната партийна организация. Защо? — Защото все още малко са комунистите, които по собствено желание се включват в активна обществено-политическа работа в кварталите. Всеки знае, че трудно се работи, и не иска да поема допълнителни задължения. Оттук произлиза и мотивът на партийното бюро и първичната организация да

използват изпитаните лостове на въздействие — поръченията. Разбира се, стремежът и тенденцията е да се формира у комуниста идейна убеденост и вътрешна потребност от участие в обществено-политическата работа навсякъде, където се намира той, и особено по местоживеене. Вниманието е насочено главно към комунистите ръководители и специалисти. Те са хора, които притежават опит и знания, големи възможности и могат да бъдат най-полезни.

С партийни поръчения от нашата първична организация като отговорници, членове на низови отечественофронтовски организации и квартални комитети на Отечествения фронт работят 9 комунисти. Обикновено възлагането на партийните поръчения за работа по местоживеене става по предложение на кварталните ръководства на обществените организации. Те преценяват каква потребност имат и търсят комунист, който ще се справи добре с общественото поръчение. Съгласуват предложението си с партийното бюро и заводския партиен комитет. Досега не сме имали противоречия в това отношение, с изключение на един-единствен случай, когато на наш комунист току-що му бяхме възложили да оглави партийна група, а другарите от квартала в същото време искаха да го издигнат за председател на низова отечественофронтовска организация. Естествено, с двете поръчения трудно можеше да се справи. Затова го оставихме само отговорник на партийната група при нас.

В наскоро произведените избори за съветничка беше издигната една комунистка от нашата първична партийна организация. Още с идва-

Digitized by Google

нето ѝ при нас на работа партийното бюро, макар че тогава още не беше приета в редовете на БКП, започна да ѝ възлага поръчения, редовно следеше как ги изпълнява. Целта беше да се проверят нейните политически, делови и морални качества, за да бъде подготвена и приета в Партията. По безспорен начин тя доказа високи морално-политически качества и я приехме за партиен член. Сега ѝ гласувахме голямо доверие — да бъде съветник, поръчение, което не е леко, особено като се имат предвид какви са изискванията на живеещите в кварталите.

Как успяваме да включим всички комунисти например в предизборна и изборна работа? Традиция стана в навечерието на изборите на всеки комунист от първичната организация да възлагаме временно поръчение, в което вписваме какво се иска от него, а след изпълнението секретарят на първичната организация в квартала или отговорникът на партийната група дават оценка какво е направил.

Партийните поръчения се вписват в специални книжки на комунистите и за всеки отчетен период се оценява как се изпълняват.

Как набираме информация за резултатите? Отговорниците на партийните групи се срещат с кварталните ръководства на обществените организации и от тях вземат необходимите данни. В интерес на истината обаче трябва да кажем, че не винаги можем да осъществяваме такава връзка с тях и се задоволяваме със сведенията, които дават самите комунисти.

С работата на комунистите извън предприятието се запознаваме и от самоотчетите, които те правят пред партийните групи и в събрания на първичната организация. Няколко са основните въпроси, по които се самоотчитат. Единият от тях е какви поръчения имат в квартала и как ги изпълняват. Задълбочен анализ се прави на цялостната им дейност: какво са допринесли, с какво са помогнали да се повиши равнището на политическата работа в квартала или по какви причини не са изпълнили поръченията и пр. Добре протича самоотчетът, когато в близост с комуниста живеят и други наши членове и имат преки впечатления от неговата работа.

Най-задълбочени оценки на цялостната дейност на комунистите в това число и на работата им в кварталите се извършва сега във връзка със замяната на партийните членски книжки. Всеки член на партийното бюро, който разговаря с отделния комунист, задължително се среща с ръководствата на обществените организации в квартала, основно се запознава с неговата работа, какво е допринесъл за осмисляне и разнообразяване на живота в квартала, какво е неговото отношение към инициативите, участието му в тях, ако има поръчение, как го изпълнява. На комунист отсрочихме замяната на членската книжка. Една от причините беше, че като десятник в отечественофронтовската организация не си изпълнява поръчението, не служи за пример на останалите.

Партийното бюро и първичната организация живо се интересуват от участието на комунистите в общественo-политическия живот по местоживеене, анализират резултатите, правят оценки. Ето какво споделя един комунист, изпратен с партийно поръчение за партиен отговорник в квартала: „Пет години съм партиен отговорник. Работата ми доставя удоволствие, въпреки че е съпроводена с много трудности. Доставя ми удоволствие за това, че например след един добре организиран трудов ден виждам колко приветлив вид добива кварталът, струва ми се, че хората стават по-задружни, по-добри. Организираме много инициативи за събиране на вторични суровини, бригади в помощ на селското стопанство, просветни събрания и пр. Най-много задължения имаме, когато се провеждат избори и се организират срещи с избирателите. Всичко това е свързано с много време, а то е ограничено за работа в кварталите. Разговарял съм и с други комунисти, изпратени с партийни поръчения като мен. И тяхното мнение е,

Digitized by Google

че трудно се работи, особено при свикването на общи събрания. Много от комунистите са заети в предприятията, не са малко и такива, които използват заетостта си там, за да търсят оправдание за недостатъчна отзивчивост. Разбира се, на по-мащабните мероприятия идват. Прави ми впечатление, че напоследък по-добре се изпълняват поръченията, свързани с провеждането на изборите."

Можем да кажем, че общата оценка за участието на комунистите в обществена дейност по местоживеене е положителна. Разбира се, резултатите могат да бъдат още по-добри, защото комунистите от нашата първична организация са с богат опит и притежават знания.

Какви са причините, които спъват комунистите по-активно да участвуват в обществено-политическия живот на кварталите? Много и най-разнообразни! Например не всички по едно и също време се прибират от предприятията следствие на различните графици на работното време, съобразени с транспорта плюс неговата нередовност. Не може да се намери най-подходящият час за всички, за да посещават мероприятията. Понякога инициативите, които се подемат в кварталите, не са на нужната висота, не засягат жизнено важни въпроси, които от само себе си да предизвикат интерес у комунистите и безпартийните. Хората не желаят мероприятия, за да се отчита само дейност, а искат действително да научат нещо, да изпитат удовлетворение и пр. Затова може би по-добре се посрещат събранията на здравни теми, от правен характер, по международното положение и др. Освен това много от инициативите се дублират — едни и същи и в предприятието, и в квартала. И всичко след работно време, а нашият колектив е предимно от жени, чиито задължения не свършват с края на работния ден, а продължават и в семейството. Смятам, че тази е главната причина някои комунисти да избягват работа в кварталите, да отбягват дори поръченията.

Какъв е изходът? Може би най-целесъобразно е комунистите, на които са възложени партийни поръченията в кварталите, да се освобождават дори от членство в партийните организации в предприятието, каквито случаи имаме. Наши комунисти сме изпратили с партийни поръчения — един за заместник-секретар на партиен комитет в квартал, друг за секретар на първична партийна организация.

Широко поле за изява на комунистите извън предприятието се открива в настоящия етап от обществено-икономическото развитие на страната особено за реализирането на решенията на Партията и Правителството по самозадоволяването. Те са в центъра на масово-политическата работа, организатори и изпълнители на разнообразните инициативи, пример за подражание.

Digitized by Google

РЕГУЛАТОР НА ПОТРЕБНОСТИТЕ

Ролята на първичните партийни организации като жива връзка на Партията с народните маси изисква още по-пълно те да се развиват и изявяват като ръководни политически ядра на трудовите колективи и най-вече — като първообраз на тяхното бъдещо състояние. В борбата за изпълнение решенията на XI конгрес на БКП и на Националната партийна конференция това е задача особено важна, защото, както каза др. Т. Живков, „социалистическата организация на труда е решаващ фактор не само за повишаване ефективността и качеството на икономиката, но и за трудовото, политическото и идеологическото възпитание на всички трудещи се у нас. Тя ежедневно, ежечасно, ежеминутно въздействува върху съзнанието на хората, формира едни или други привички, схващания и т. н. ... Грижите за усъвършенстване на социалистическата организация на труда са едновременно грижи за формиране на новия човек, на неговата психика, за неговото идеологическо възпитание."[1]

Човекът на развитото социалистическо общество е централна тема на Единадесетия конгрес на нашата партия. Практическата задача, която конгресът постави — да се обхванат в процеса на формирането на социалистическата личност и нейното многостранно развитие всички трудещи се, — ни задължава да разглеждаме комплексно процеса на засилване социалната активност на социалистическия труженик. Общоизвестно е, че потребностите съществуват като обективна и субективна връзка на отделната личност, социална група или социална общност по отношение на необходимите условия за тяхното съществуване и определят поведението им, че интересите произтичат от потребностите и са не само форма на тяхното проявление, но имат за главна цел удовлетворяването им, че мотивите са вътрешно осъзната подбуда към дейност и са причинно обусловени от потребностите и интересите.

Изследването на тези понятия в социологически аспект поставя редица интересни въпроси. Един от тях е за **връзката и взаимопроникването между потребностите и интересите и ролята на първичната партийна организация в трудовия колектив.**

Интересите по своето възникване и съдържание са свързани с потребностите и са средство за тяхното удовлетворяване, но те сами могат да станат основа за поява на нови потребности, от които произтичат нови интереси и т. н. По такъв начин те се характеризират с постъпателен характер, което се проявява както в развитието на отделната личност, така и в развитието на отделния колектив.

Интересен в социологическо отношение е и въпросът за връзките и отношенията между потребностите на отделните личности и тези на трудовия колектив като цяло.

Всеки член на трудовия колектив е личност със свои потребности, към задоволяването на които се стреми с многостранната си дейност. Това до голяма степен определя неговото поведение, неговата активност и отношението му към останалите членове на колектива и не на последно място определя и отношението му към потребностите на колектива. Те произтичат от общонародните, свързани са по съдържание и времетраене с потребностите на обществото и носят характерните особености на съответния колектив, т. е. отразяват в себе си преди всичко производствената дейност и производствените задачи, изразяват стремежите и целите на колектива в неговото развитие, реализират се в разностранната му дейност и т. н. В същото време при формиране потребностите на колектива съществено влияние оказват личните потребности на отделните членове, които обективно съществуват и именно като обективност задължават колектива да се съобразява с тях. Разбира се, личните потребности на отделната личност са многобройни и многообразни, непрекъснато се развиват и се появяват нови, а що се отнася до потребностите на всички личности — членове на колектива, то картината става още по-сложна. Възниква въпросът — **кои от личните потребности ще влияят при формирането на колективните, без съобразяването с кои от тях трудовият колектив под ръководството на първичната партийна организация не ще е в състояние да организира задоволяването на колективните потребности?**

Отговор на този сложен въпрос се дава в Тезисите на ЦК на БКП във връзка с подготовката на XI партиен конгрес, където се казва: „Главна тенденция при понататъшното повишаване жизненото равнище на народа ще бъде ускореното и комплексно развитие и задоволяване на **по-висшите потребности** на хората. Особено бързо развитие ще получат такива съставни части на жизненото равнище като пълното задоволяване на духовните потребности, на потребностите от полезна трудово-обществена дейност, от творческо самоусъвършенстване на човека, от подобряване на жизнената среда и други."[2]

Под ръководството на първичната партийна организация трудовият колектив е един от значимите фактори за развитието и възпитанието на потребностите. Функциите на възпитател колективът най-ефективно ще осъществява при умелото съчетаване на общите и личните потреб-

[1] Тезиси на ЦК на БКП във връзка с подготовката за Единадесетия конгрес на Партията, С., 1976, с. 81.

Digitized by Google

че трудно се работи, особено при свикването на общи събрания. Много от комунистите са заети в предприятията, не са малко и такива, които използват заетостта си там, за да търсят оправдание за недостатъчна отзивчивост. Разбира се, на по-мащабните мероприятия идват. Прави ми впечатление, че напоследък по-добре се изпълняват поръченията, свързани с провеждането на изборите."

Можем да кажем, че общата оценка за участието на комунистите в обществена дейност по местоживеене е положителна. Разбира се, резултатите могат да бъдат още по-добри, защото комунистите от нашата първична организация са с богат опит и притежават знания.

Какви са причините, които спъват комунистите по-активно да участвуват в обществено-политическия живот на кварталите? Много и най-разнообразни! Например не всички по едно и също време се прибират от предприятията следствие на различните графици на работното време, съобразени с транспорта плюс неговата нередовност. Не може да се намери най-подходящият час за всички, за да посещават мероприятията. Понякога инициативите, които се подемат в кварталите, не са на нужната висота, не засягат жизнено важни въпроси, които от само себе си да предизвикат интерес у комунистите и безпартийните. Хората не желаят мероприятия, за да се отчита само дейност, а искат действително да научат нещо, да изпитат удовлетворение и пр. Затова може би по-добре се посрещат събранията на здравни теми, от правен характер, по международното положение и др. Освен това много от инициативите се дублират — едни и същи и в предприятието, и в квартала. И всичко след работно време, а нашият колектив е предимно от жени, чиито задължения не свършват с края на работния ден, а продължават и в семейството. Смятам, че тази е главната причина някои комунисти да избягват работа в кварталите, да отбягват дори поръченията.

Какъв е изходът? Може би най-целесъобразно е комунистите, на които са възложени партийни поръченията в кварталите, да се освобождават дори от членство в партийните организации в предприятието, каквито случаи имаме. Наши комунисти сме изпратили с партийни поръчения — един за заместник-секретар на партиен комитет в квартал, друг за секретар на първична партийна организация.

Широко поле за изява на комунистите извън предприятието се открива в настоящия етап от обществено-икономическото развитие на страната особено за реализирането на решенията на Партията и Правителството по самозадоволяването. Те са в центъра на масово-политическата работа, организатори и изпълнители на разнообразните инициативи, пример за подражание.

Digitized by Google

РЕГУЛАТОР НА ПОТРЕБНОСТИТЕ

Ролята на първичните партийни организации като жива връзка на Партията с народните маси изисква още по-пълно те да се развиват и изявяват като ръководни политически ядра на трудовите колективи и най-вече — като първообраз на тяхното бъдещо състояние. В борбата за изпълнение решенията на XI конгрес на БКП и на Националната партийна конференция това е задача особено важна, защото, както каза др. Т. Живков, „социалистическата организация на труда е решаващ фактор не само за повишаване ефективността и качеството на икономиката, но и за трудовото, политическото и идеологическото възпитание на всички трудещи се у нас. Тя ежедневно, ежечасно, ежеминутно въздействува върху съзнанието на хората, формира едни или други привички, схващания и т. н. ... Грижите за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда са едновременно грижи за формиране на новия човек, на неговата психика, за неговото идеологическо възпитание."[1]

Човекът на развитото социалистическо общество е централна тема на Единадесетия конгрес на нашата партия. Практическата задача, която конгресът постави — да се обхванат в процеса на формирането на социалистическата личност и нейното многостранно развитие всички трудещи се, — ни задължава да разглеждаме комплексно процеса на засилване социалната активност на социалистическия труженик. Общоизвестно е, че потребностите съществуват като обективна и субективна връзка на отделната личност, социална група или социална общност по отношение на необходимите условия за тяхното съществуване и определят поведението им, че интересите произтичат от потребностите и са не само форма на тяхното проявление, но имат за главна цел удовлетворяването им, че мотивите са вътрешно осъзната подбуда към дейност и са причинно обусловени от потребностите и интересите.

Изследването на тези понятия в социологически аспект поставя редица интересни въпроси. Един от тях е за връзката и взаимопроникването между потребностите и интересите и ролята на първичната партийна организация в трудовия колектив.

Интересите по своето възникване и съдържание са свързани с потребностите и са средство за тяхното удовлетворяване, но те сами могат да станат основа за поява на нови потребности, от които произтичат нови интереси и т. н. По такъв начин те се характеризират с постъпателен характер, което се проявява както в развитието на отделната личност, така и в развитието на отделния колектив.

Интересен в социологическо отношение е и въпросът за връзките и отношенията между потребностите на отделните личности и тези на трудовия колектив като цяло.

Всеки член на трудовия колектив е личност със свои потребности, към задоволяването на които се стреми с многостранната си дейност. Това до голяма степен определя неговото поведение, неговата активност и отношението му към останалите членове на колектива и не на последно място определя и отношението му към потребностите на колектива. Те произтичат от общонародните, свързани са по съдържание и времетраене с потребностите на обществото и носят характерните особености на съответния колектив, т. е. отразяват в себе си преди всичко производствената дейност и производствените задачи, изразяват стремежите и целите на колектива в неговото развитие, реализират се в разностранната му дейност и т. н. В същото време при формиране потребностите на колектива съществено влияние оказват личните потребности на отделните членове, които обективно съществуват и именно като обективност задължават колектива да се съобразява с тях. Разбира се, личните потребности на отделната личност са многобройни и многообразни, непрекъснато се развиват и се появяват нови, а що се отнася до потребностите на всички личности — членове на колектива, то картината става още по-сложна. Възниква въпросът — **кои от личните потребности ще влияят при формирането на колективните, без съобразяването с кои от тях трудовият колектив под ръководството на първичната партийна организация не ще е в състояние да организира задоволяването на колективните потребности?**

Отговор на този сложен въпрос се дава в Тезисите на ЦК на БКП във връзка с подготовката на XI партиен конгрес, където се казва: „Главна тенденция при понататъшното повишаване жизненото равнище на народа ще бъде ускореното и комплексно развитие и задоволяване на по-висшите потребности на хората. Особено бързо развитие ще получат такива съставни части на жизненото равнище като пълното задоволяване на духовните потребности, на потребностите от полезна трудово-обществена дейност, от творческо самоусъвършенствуване на човека, от подобряване на жизнената среда и други."[1]

Под ръководството на първичната партийна организация трудовият колектив е един от значимите фактори за развитието и възпитанието на потребностите. Функциите на възпитател колективът най-ефективно ще осъществява при умелото съчетаване на общите и личните потреб-

[1] Тезиси на ЦК на БКП във връзка с подготовката за Единадесетия конгрес на Партията, С., 1976, с. 81.

Digitized by Google

ности с тенденция на все по-пълно покриване между тях.

Задачата на първичната партийна организация сега е да разкрива резервите по отношение на общонародната потребност за висока социалистическа организация на труда, да съдействува с многостранната си дейност за превръщане на общонародната потребност в потребност на колектива и в лична потребност на всеки комунист.

Следва да се подчертае, че при определяне потребностите на отделния трудов колектив начело стоят общонародните потребности, чието развитие се основава на обективните закономерности на социалистическото общество и се направлява от Комунистическата партия, от развитието на социалистическите обществени отношения. Но от своя страна то е диалектически свързано с все по-всестранното задоволяване потребностите на отделната личност. В това се изразява хуманизмът на социалистическия обществен строй, в това се проявява грижата за човека в социалистическото общество.

В разкриването на сложните взаимоотношения и връзки между личните, колективните и общонародните потребности още по-ясно се определя ролята на отделния колектив, на първичната партийна организация като негов политически ръководител.

Затова и в Тезисите на Партията се подчертава, че „важен фактор за формирането на социалистическата личност са трудовите колективи"[1], а др. Т. Живков каза, че „партийната организация може да се развива като политическо ядро и в същото време като първообраз на трудовия колектив само ако му въздействува все по-активно и резултатно, ако влияе върху него ежедневно, ежечасно, ежеминутно"[2].

Мястото, което първичната партийна организация заема в структурата на Партията като нейна основа ролята, която тя изпълнява като важна връзка на Партията с народните маси, още по-определено изисква утвърждаването ѝ като възпитател на колектива.

Разглеждането на първичната партийна организация като възпитател на потребностите на трудещите се изисква да се определят основните направления на дейността ѝ в това отношение. Както цялостната дейност на първичната партийна организация, така и възпитателната ѝ работа са многостранни по съдържание, форми, средства и методи. Това с най-голяма сила се отнася до изучаването и задоволяването на човешките потребности, до направляване на тяхното развитие, до тяхното възпитаване.

Важен момент от тази дейност на първичната партийна организация представлява изучаването на личните потребности.

Много и различни могат да бъдат **формите, чрез които да се изучават личните потребности.** Без да се изброяват всички възможни форми, би следвало да се подчертае необходимостта от индивидуалния подход при изучаването на потребностите. И не само при изучаването — индивидуалният подход е твърде важен и при тяхното задоволяване. Под ръководството на партийната организация е необходимо в целия трудов колектив да се утвърждава индивидуалният подход към отделната личност. А това е изключително труден процес, като се има предвид сложността на всяка личност поотделно, от една страна, и от друга, че всяка личност възприема личните си потребности за неотложни.

Задача на първичната партийна организация е не само чрез цялостната своя дейност да възпитава, но под нейно ръководство да възпитава и всестранната дейност на трудовия колектив. Изпълнението на производствения план, качеството и ефективността на производството, усъвършенстването на социалистическата организация на труда — това са отправните точки във възпитателната, в политическата работа на партийната организация сред трудещите се в колектива. В същото време това са задачи, които пряко произтичат от потребностите на обществото като цяло, които чрез всестранната възпитателна дейност на партийната организация следва да се превърнат в потребности на колектива, в лични потребности на всеки негов член.

Много въпроси, свързани с изучаването и главно с възпитаването на потребностите, могат да бъдат теми за идеологическа дейност. Хората искат нещата да им са ясни, искат с тях да се разговаря откровено. Изключително значение във възпитателната работа има **личният пример,** който комунистите навсякъде и във всичко дават на останалите членове на колектива.

Много са въпросите, свързани с дейността на първичната партийна организация по изучаване, задоволяване и възпитаване на потребностите у членовете на трудовия колектив. Нейната възпитателна дейност има едно главно измерение — повишаване социалната активност на всеки трудещ се, на всеки трудов колектив.

Рахила ЛЮБОМИРОВА
кандидат на педагогическите науки

[1] Тезиси на ЦК на БКП във връзка с подготовката за Единадесетия конгрес на Партията, с. 84.
[2] Т. Живков, Сплотени, единни, боеспособни партийни организации, С., 1975, с. 12.

Digitized by Google

ИКОНОМИЧЕСКИЯТ ПОДХОД И УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО

С поместването на настоящата консултация отговаряме на повдигнати въпроси от читатели на списанието

● КАК ДА РАЗБИРАМЕ ИКОНОМИЧЕСКИЯ ПОДХОД В УПРАВЛЕНИЕТО НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО И КАК ТОЙ СЕ СЪЧЕТАВА С МУЛТИПЛИКАЦИОННИЯ И ПРОГРАМНО-ЦЕЛЕВИЯ ПОДХОД?

Една от характерните черти на априлската линия на Партията е комплексният подход в решаването на икономическите проблеми, в развитието на народното стопанство. Важно направление в това отношение е усъвършенстването на управлението върху икономическа основа или прилагането на икономически подход — търсенето на такива форми на организация и управление на народното стопанство, които на основата на последователното прилагане на ленинския принцип на демократическия централизъм, използването на стоково-паричните отношения и икономическите лостове да създават най-благоприятни условия за високоефективна стопанска дейност.

Необходимостта от широкото прилагане на икономическия подход в управлението на народното стопанство, обоснован от др. Тодор Живков, постави на нов, по-висок етап изпълнението на стратегическия девиз за висока ефективност и високо качество.

Ако трябва да определим по най-краткия начин същността на икономическия подход, то той се изразява главно в поставянето на всички звена и сектори в народното стопанство на стопанска сметка и самоиздръжка.

На първо място, това означава разходите на стопанските организации и техните производствени единици да се покриват от приходите на собствената им дейност, като същевременно си осигуряват средства за нормално протичане на възпроизводствения процес, а също така и за финансиране общите потребности на обществото.

На второ място — да се преодолее прекалената централизация, да се подчинят административните методи на икономическите и се премахнат всички причини, задържащи инициативата и творчеството на стопанските ръководители и трудовите колективи в борбата за намаляване разходите на материали и труд, за подобряване използването на производствените мощности и реализиране на големите възможности на социалистическата ни икономика.

На трето място — създаване на адекватна форма за управление. В селското стопанство това е Националният аграрно-промишлен съюз — главното, в който е последователното прилагане на ленинския принцип на демократическия централизъм при пълна изборност на ръководните органи в центъра и по места, засилване на обществено-държавното начало и доброволност при участието, на основата на взаимната изгода и стопанската сметка.

Чрез инженерно-внедрителските и пласментно-снабдителни и търговски организации стопанските организации производители получиха всички необходими права и отговорности за своевременно внедряване на научно-техническите постижения в производството и свързването им с вътрешния и международния пазар.

На икономическа основа се поставя и бригадната организация, изградена на стопанска сметка и самоиздръжка при свързване на работната заплата с крайните резултати от дейността на колективите.

Тук става дума за бригади, комплексният състав на които е оптимален от гледна точка: производството на определен краен продукт (в промишлеността включи-

Digitized by Google

телно относително завършен производствен цикъл или фаза); равнището и степента на механизацията; прилаганите технологии; усвояването на две и повече професии и съвместяване на длъжности, които позволяват взаимозаменяемост между тях.

В селското стопанство такива бригади — в растениевъдството например със зачислени постоянни участъци земя, селскостопанска техника, с извършването включително и на ремонтните работи — са основната производствена единица, която се развива в условията на вътрешностопаската сметка и самоиздръжката. Това означава, че въз основа на утвърдените й натури и на нормативна себестойност на продукцията се прилага принципът за формиране на работната заплата като остатъчна величина, след като се приспаднат извършените от бригадата разходи за съответната продукция. В тези условия всяко забавяне на внедряването на научно-техническите постижения, разхищения, задържане на повече от необходимия персонал и други подобни се отразява пряко в индивидуалните възнаграждения на членовете на бригадата. На тази основа бригадите без указания „от горе" преминават на дву- и трисменен режим на работа с поверената им техника. Вместо искания за допълнителни капитални вложения бе освободена и пренасочена значителна част от тракторите и другата селскостопанска техника. Това разкри големи възможности за увеличаване и поевтиняване на производството, за съответстващо пропорционално повишаване на работната заплата и създаване солидни гаранции за ликвидиране дотациите в отрасъла.

Прилагането на икономическия подход в решаването на стратегическата задача за висока ефективност и високо качество се съчетава напълно с мултипликационния подход, чийто главен критерий е постигането на максимална народностопанска ефективност по цялата верига на общественото производство. Потвърждение на това са мултипликационните разработки, включени в плана за 1979 и 1980 г., а също така и в разработките за VIII петилетка и до 1990 година.

С тези разработки още по-успешно се провежда партийната и държавната политика: в отраслов аспект — за принципно нови решения в протичащия с особена интензивност процес на специализация и концентрация на производството; в териториален аспект — за съчетаване на отрасловите разработки с изискванията за изграждане на единна производствена, техническа и социална инфраструктура. Това позволява значително да се съкратят капиталните вложения и по-пълно да се задоволят производствените, материалните, културните и други потребности в условията на селищните системи. Третият важен момент е стимулирането на нови потребности и организирането на нови производства за непрекъснато разширяване приложението на нови изделия в другите области.

В условията на широкото прилагане на икономическия подход ще продължи използването на средствата и методите, които предлага програмно-целевият и комплексен подход — при формирането на целите, прогнозите, концепциите и програмите за развитие. При разработването на комплексни програми за внедряването например на научно-техническите постижения, определянето състава на колектива изпълнител, фиксирането на задачите и сроковете за тяхното изпълнение съобразно мрежови или други графици, уточняването на системата за контрол и отчетност, ресурсното обезпечаване с материални, финансови и трудови ресурси служат като една добра основа за определяне на отговорностите и системата от стимули в съответствие с постигнатите резултати. От друга страна, чрез тях се реализират изискванията за разширяване правата и инициативността на стопанските организации. Задълженията на колектива и на отделните трудещи се поставят в съответствие със сключените договори, създават се условия за по-пряка връзка на трудовите възнаграждения с остатъчния фонд „Работна заплата".

От казаното се вижда, че всеки от разглежданите подходи има своето място в системата за усъвършенстване управлението на нашето общество в съответствие с конкретните условия и реализирането на максимален народностопански ефект.

КАК НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС ЩЕ ВЪЗДЕЙСТВУВА ВЪРХУ СТРУКТУРАТА НА КАПИТАЛНИТЕ ВЛОЖЕНИЯ И СЪОТНОШЕНИЕТО МЕЖДУ АРХИТЕКТУРНО-СТРОИТЕЛНИТЕ РАБОТИ И МАШИНИТЕ И СЪОРЪЖЕНИЯТА?

В зависимост от признаците за класифициране на капиталните вложения тяхната структура е отраслова, териториална, технологическа и възпроизводствена.

Усъвършенстването на отрасловата структура на капиталните вложения под влиянието на научно-техническия прогрес се извършва по пътя на увеличаването на абсолютния и относителния дял на структуроопределящите отрасли, от които зависи повишаването на ефективността на общественото производство. В тази насока се извършиха значителни структурни изменения в икономиката. Относителният дял на промишлеността в създадения национален доход достигна 58,1 на сто, а съотношението между промишлената и селскостопанската продукция в края на 1978 г. е вече 84:16. С изпреварващи темпове се развиват отраслите, носители на технически прогрес — машиностроене и металообработване, електроника и електротехника, енергетика, химия и други. От общия размер на капиталните вложения за VII петилетка — около 30 млрд. лева — над 12 млрд. лева са машини и съоръжения, произведени от родното машиностроене. Извършваната в крупни мащаби модернизация, реконструкция и разширение на материалното производство, за което през

Digitized by Google

1978 г. се отделиха над 70 на сто от капиталните вложения, е насочена към реализиране на научната политика и стратегия на Партията за следващите 15—20 години.[1]

Средствата, насочени за модернизация, реконструкция и разширение на основните фондове, модернизацията и замяната на морално и физически остарялото оборудване е най-ефективната форма за повишаване ефективността на възпроизводствената структура на капиталните вложения.

В усъвършенстването на териториалната структура изключително значение има териториалният аспект на мултипликационния подход. Внедряването на научно-техническите постижения се съчетава с изграждането на единна техническа, производствена и социална инфраструктура. Териториалното разпределение на капиталните вложения по икономическите райони на страната се извършва в съответствие с тенденциите на научно-техническия прогрес. То е насочено към индустриализиране развитието на селищните системи главно по интензивен път с оглед най-пълното използване на материалните и трудовите ресурси.

В условията на икономическия подход особено значение придобива подобряването на технологическата структура на капиталните вложения, характеризиращи съотношението между съставните части на капиталните вложения — разходи за строително-монтажни работи, за машини и съоръжения, за геологопроучвателни и проектни работи — и други разходи. Технологическата структура е толкова по-прогресивна, колкото повече в нея се увеличава относителният дял на машините и съоръженията, т. е. на активните основни производствени фондове. Повишаването на дела на активните фондове е онова важно условие, което предопределя ускореното въвеждане в действие на производствените мощности, а оттук и на срока за тяхната възвръщаемост, реализирането на планираните доходи в стопанските организации — инвеститори, стабилността на ресурсите, предвидени в материалните и стойностните баланси на страната.

В това отношение представлява интерес развитието на технологическата структура на СССР. Ако в началото на социалистическото строителство съотношението между пасивни и активни фондове е 83:12 (1928—1932 г.), то в периода към 1970 г. то вече е 50:40 (другите 10 на сто са за останалите разходи). Следователно това съотношение е един косвен показател за научно-техническото равнище на общественото производство и производителността на труда. Не случайно др. Тодор Живков посочи като първостепенна задача преодоляването на противоречието между възможностите, които предоставя научно-техническият прогрес, и технологическата структура на капиталните вложения и достигането на съотношение в полза на машините и съоръженията.

Факторите, които влияят пряко върху прогресивните изменения на технологическата структура, са: научно-техническият прогрес в строителното производство и машиностроенето; индустриализацията на строителното производство; внедряването на нови ефективни конструкции и материали, бързото пренасяне на довършителните работи в заводски условия и рязкото намаляване на трудоемките, нисконроизводителни мокри довършителни процеси и други.

Решаваща роля за реализирането на тези фактори има проектирането. Още на фазата на заданието, а след това и на изготвянето на технико-икономическия доклад и проектно-сметната документация главен критерий за тяхното качество и ефективност е увеличаването на относителния дял на активните основни производствени фондове.

● КАКВИ СТИМУЛИ И ОТГОВОРНОСТИ ДЕЙСТВУВАТ СЕГА ЗА СПАЗВАНЕ СРОКОВЕТЕ ЗА ВЪВЕЖДАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВЕНИ МОЩНОСТИ?

Както е известно, строителството у нас се извършва по стопански начин, чрез възлагане на специализирани строителни организации или смесено.

При възлагане на строителството за изпълнение от специализирани строителни организации между инвеститори и строители се сключват договори, в които се определя срок за въвеждане в действие на обекта. Този срок не може да бъде по-голям от нормите за времетраене на строителството, утвърдени с Правилника за капитално строителство.

Неспазването на сроковете за предаване на обектите се урежда в съответствие с общодействуващите принципи при неспазване на договорните задължения, а именно, че виновната страна носи пълна отговорност както за реално нанесените вреди, така и за пропуснатите доходи (нереализирана печалба), а в условията на новия икономически механизъм включително и пълния размер на пропуснатите доходи във валута. С действуващите нормативни актове търсенето на отговорност за неизпълнение на договорите е задължително, като за тези ръководители, които не спазват това изискване, се търси лична отговорност.

За да се създадат благоприятни условия за действие на този механизъм, събирането на дължими неустойки и обезщетения се извършва безакцептно. Това означава, че в тези случаи банката изплаща исканията за нанесени щети на основата на двустранни протоколи. А когато има отказ от подписването на протокола — въз основа на изчисленията, представени от изправната страна. За тази цел банката извършва веднага плащането от средствата на виновната страна, а при липса на средст-

[1] Тодор Живков, За вътрешната и външната политика на НРБ, Партиздат, С., 1979.

Digitized by Google

ва плащането се извършва за сметка на по-горестоящата организация.

Ако се установи, че искането за изплащане на обезщетението е неоснователно, Държавният арбитраж налага на виновната страна глоба до 12 на сто, а за неоснователно оспорване — до 80 на сто.

Важно изискване при търсенето на договорната отговорност е, че тя се довежда персонално до виновните длъжностни лица.

При предсрочно и качествено завършване и въвеждане в действие на строителните обекти, етапи и подобекти инвеститорът може да договаря с останалите участници в инвестиционния процес изплащане на суми в размер до 50 на сто от печалбата, получени от основните производствени фондове през периода, с който е съкратен нормативният срок.

При стопанския начин на изпълнение на строителството всяко забавяне се отразява непосредствено върху крайните стопански резултати, а в условията на новия икономически механизъм — при формирането на средствата за работна заплата като остатъчна, резултативна величина и пряко върху размера на трудовите възнаграждения на съответните ръководни кадри, специалисти и работници.

Свързването на работната заплата с крайните стопански резултати е мощен лост за привеждане в действие на стимулите и отговорностите, предвидени в договорната система.

Примерите за това са много и те могат да бъдат посочени от всеки банков клон. Ето някои от тях, при които ощетените стопански организации и поделения са събрали по-значителни суми от организациите, неизпълнили договорните си задължения.

Само през първото тримесечие на тази година металургичният комбинат „Кремиковци" е събрал неустойки и вреди от външнотърговската кантора при ДСО „Черна металургия" около 3 млн. лева; пристанищният комплекс — Варна е събрал от външнотърговската организация „Енергоимпекс" — София 462 хиляди лева; Автокомбинат София-град е събрал от ДСО „Софстрой", ДСО „Хидрострой", управление „Строителна механизация", КСП „Чистота" и ПСП „Металснаб" общо над 300 хиляди и т. н.

● НА КАКВА ОСНОВА СЕ ОПРЕДЕЛЯТ ВНОСКИТЕ В БЮДЖЕТА ОТ СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ? ЩЕ СЕ ИЗПОЛЗВА ЛИ КОРИГИРАЩ КОЕФИЦИЕНТ, СЪОБРАЗНО РЕНТАБИЛНОСТТА НА ПРОИЗВОДСТВОТО? КАК СЕ СТИМУЛИРА УСВОЯВАНЕТО НА ИЗОСТАВЕНИТЕ ЗЕМИ?

Аграрно-промишлените комплекси и другите селскостопански организации правят вноски в бюджета за цялата стопанисвана от тях земя без тази, предоставена на помощните и личните стопанства, въз основа на утвърдени от Министерския съвет диференцирани нормативи.[1]

Чрез тази принципиално нова основа за определяне на вноските в бюджета селскостопанските организации участвуват във формирането на средствата за натрупване, необходими за осъществяване на разширеното социалистическо възпроизводство на нашата икономика. Посредством широкия диапазон между минималните почти символични вноски и максималните вноски на този данък не се изземва изцяло диференциалната рента от селското стопанство. Извършва се само нейното преразпределение с оглед поставянето в еднакви икономически условия на селскостопанските организации, разположени върху високоплодородни земи, с тези във високопланинските или други по-нископродуктивни земи.

За тази година нормативите за вноските в бюджета са обосновани главно върху техническата оценка на земята от данните на кадастъра, който определя природните, климатичните и почвените условия. Тези изходни данни са коригирани в съответствие с достигнатата рентабилност на селскостопанското производство при сегашната структура на културите и породите. В тази връзка следва да се добави, че за хранително-вкусовата промишленост съществува една особеност — освен единен данък върху производствените фондове се правят и нормативни вноски за регулиране на рентабилността.

Задачата сега е от 1980 г. нормативите за вноските в бюджета да се обосноват на база икономическата оценка на земята, която освен данните по кадастъра ще включи влиянието на новите изкупни цени, а също и оптималната специализация на селскостопанското производство. По този начин взаимоотношенията с бюджета на държавата ще бъдат поставени на още по-здрава основа.

Системата на вноските в бюджета е насочена към стимулиране използването на цялата стопанисвана земя. Затова е предвидено за земя, обработвана до 31. XII. 1970 г., а след това изоставена, нормативно определените вноски в бюджета да се изплащат в двоен размер.

● КАКВИ ВЪЗМОЖНОСТИ СЕ ОТКРИВАТ ПРЕД АПК ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО ПРОИЗВОДСТВО НА ПРОДУКЦИЯ В НОВИТЕ УСЛОВИЯ? НЯМА ЛИ ДА СЕ ЗАСИЛИ СТИХИЙНОТО ДЕЙСТВИЕ НА ПАЗАРНИЯ МЕХАНИЗЪМ?

Както е известно, един от основните нови моменти в последователното прилагане на ленинския принцип на демократическия централизъм в планирането е ограни-

[1] ПМС № 1/1979 г. — Наредба за специфични правила за управление на селскостопанското производство.

Digitized by Google

чаването на централно планираните натури.

Така например вместо десетките показатели, които се утвърждаваха централно на АПК до миналата година, сега техният брой е не повече от 10 за окръг и 8 за отделния аграрно-промишлен комплекс. Максималният брой от 10 показателя е утвърден на Пловдивски окръг, който е известен с комплексния характер на селскостопанската си дейност, за Софийски окръг те са 4, като общо за страната се наблюдават 26 натури, които се обвързват балансово.

Сега на аграрно-промишлените комплекси е дадено правото при съставянето на насрещните планове да разработват самостоятелно всички останали показатели и раздели на плана — структура на продукцията, площите, върху които те се разполагат, добивите от декар, себестойност, капитални вложения и т. н.

Намаляването на броя на централно утвърждаваните планови задачи за задължителните продажби на селскостопанска продукция предоставят големи възможности за производство на допълнителна продукция както от необхванатите със задължителни задачи площи, така и от прилагане на оптимални решения за най-ефективно използване на земята, техниката и икономичното разходване на материалите и трудовите ресурси.

Използването на тези възможности е поставено на икономическа основа — в трудовите колективи е създадена заинтересованост, която е еднопосочна с интересите на обществото. Стопанските организации могат да договарят допълнително произведената продукция свободно с изкупвателните, търговските и други организации (включително с търговията на дребно) по избор на производителя. Когато се сключват договори за преки доставки с търговията на дребно, в селскостопанската организация остават търговските отстъпки на едро. При това за допълнително произведената продукция извън номенклатурата на задължителните планови задачи цените се определят с договора.

Тези нови възможности, които се откриват пред селскостопанските производители, им позволяват да увеличават значително своите доходи, а оттук да получават по-добри условия за нормалното протичане на възпроизводствения процес и да увеличават работната заплата.

Би било крайно неправилно да се счита, че в това отношение са налице изяви на стихийно действие за пазарния механизъм. В случая става дума за по-добро съчетаване на централизираното планиране, което концентрира усилията си върху темповете на икономически растеж, и основните народностопански пропорции за създаването на условия, в които стоково-паричните отношения се използват най-пълно за укрепване на социалистическите производствени отношения. Затова, когато се говори за правото на стопанските организации да договарят цените на допълнително произвежданата продукция, не трябва да се забравя, че те не могат да бъдат по-високи от предварително утвърдените лимитни цени, с което не се допуска необосновано нарастване на цените на някои особено търсени стоки. И, разбира се, главното е, че регулирането на икономическите процеси се извършва на основата на планирането от държавните органи на основните народностопански пропорции с цел да се постигне максимален народностопански ефект.

● КАКВИ СА ОСНОВНИТЕ ПРИНЦИПИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА ВЪНШНОТЪРГОВСКАТА ДЕЙНОСТ В УСЛОВИЯТА НА НОВИЯ ПОДХОД? КАК И КОГА ЩЕ СЕ ПРИЛОЖАТ ПРИНЦИПИТЕ НА ВЪЗПРИЕТИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОДХОД В ДРУГИТЕ СФЕРИ НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО?

С насрещните планове за 1979 и 1980 г. аграрно-промишлените комплекси, другите селскостопански организации и предприятията от хранително-вкусовата промишленост постигнаха главната цел на усъвършенстването на социалистическата организация на труда — към 1980 г. да се ликвидират получаваните от държавата дотации и да се създадат условия за прилагане на пълна самоиздръжка както в стопанските организации, така и в производствените единици (бригади, ферми, участъци и др.). На отделни организации, които са в затруднено икономическо положение, Националният аграрно-промишлен съюз по изключение оказа временна възмездна финансова помощ.

Изпълнението на поетите от трудовите колективи насрещни планове се потвърждава и от постигнатите резултати. За периода от началото на годината до 20 май т. г. в сравнение със същия период на миналата година са произведени и изкупени по-големи количества месо — 3,8 на сто, мляко — 14,3 на сто, яйца — 10,4 на сто и пр.

Ако трябва накратко да се охарактеризира главното в усъвършенстването на външнотърговската дейност при последователното прилагане на икономическия подход[1], то е следното:

1. Външнотърговските организации ще изграждат занапред дейността си изцяло на основата на стопанската сметка и самоиздръжката. Това означава, че и в тази важна сфера на икономиката (в която се извършва външнотърговски стокообмен, който, отнесен към националния доход, е над 75 на сто от него) всички разходи по външнотърговските операции ще се покриват от собствените им приходи;

2. Работната заплата ще бъде резултативна величина в рамките на остатъчния фонд „Работна заплата". Индивидуалната работна заплата на всеки външ-

[1] Държавен вестник, с. 45, 8. VI. 1979 г., Постановление за усъвършенстване управлението на външнотърговската дейност.

Digitized by Google

нотърговски служител се поставя в зависимост от:

— изпълнението на задачите по насрещния план за валутните постъпления, в т. ч. за задължителните натури по направления;

— подобряването на плановите индекси на цените по износа и вноса;

— подобряването на възвръщаемостта на износа.

Критерии за оценка дейността на външнотърговските работници не е просто да се реализират валутни постъпления, а да се извършва на основата на подобряване плановите цени на износа и вноса и възвръщаемостта на износа. В зависимост от това ще се увеличават комисионните възнаграждения на външнотърговските организации и външнотърговските работници, включително средствата за работна заплата, а при тяхното влошаване те ще се намаляват.

3. Вътрешностопанската сметка е изградена на принципа всяка външнотърговска сделка да се отчита индивидуално, с отделна план-сметка. На тази основа както при формирането на доходите на външнотърговските организации, така и при формиране индивидуалната работна заплата на отделния външнотърговски работник се установяват преки нормативни връзки с резултатите от всяка сделка, а също така и с крайните постижения.

4. Установява се по-пълна обвръзка между плановете на външнотърговските организации и стопанските организации производители — задачите за износ и внос на външнотърговските звена задължително трябва да съответстват на съответните задачи на обслужваните от тях стопански единици, като:

— отношенията им се изграждат на договорна основа;

— външнотърговските организации работят като комисионери, търгуват по цени, предварително уточнени със стопанската организация — производител.

Икономическият подход в организацията на външнотърговската дейност създава икономически стимули и принуда за погъвкаво реагиране към условията на международните пазари. Това повишава изискванията към кадрите в тази област на нашата икономика.

Последователното разработване на нормативните уредби за преустройство на управлението в селското стопанство, хранително-вкусовата промишленост, външнотърговската дейност са едно начало, което засяга не отделни отрасли и сфери на дейност в народното стопанство.

Сега главното е — подчерта другарят Тодор Живков в речта си пред Народното събрание от 27 април тази година — да използваме създадените условия и предпоставки и решително да преминаваме от преустройство и усъвършенстване на отделни области на икономиката към усъвършенстване на всички области и сфери на дейност, на цялостния механизъм на социалното управление.

● КОЕ Е ХАРАКТЕРНОТО В ОРГАНИЗАЦИЯТА НА РАБОТНАТА ЗАПЛАТА В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО В УСЛОВИЯТА НА ОСТАТЧНИЯ ФОНД „РАБОТНА ЗАПЛАТА"? КАКВИ ОГРАНИЧЕНИЯ ЗА НАРАСТВАНЕ НА РАБОТНАТА ЗАПЛАТА В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО И ХРАНИТЕЛНО-ВКУСОВАТА ПРОМИШЛЕНОСТ СА УТВЪРДЕНИ?

В условията на стопанската сметка и самоиздръжката, при които средствата за работна заплата са резултативна (остатъчна) величина, се прилагат на практика изискванията за усъвършенстване организацията на работната заплата (възприети със съвместното Постановление на ЦК на БКП, Министерския съвет и ЦС на БПС от 1977 г.) решенията на Националната партийна конференция и Мартенския пленум (1979 г.):

— работната заплата не се дели на основна и допълнителна, но твърда и променлива. Сега цялата брутна заплата става променлива, т. е. зависеща от действителните крайни резултати, а с това се премахват и условията за уравниловка в заплащането на труда;

— център на организацията на работната заплата стават бригадната организация на труда, бригадната стопанска сметка, нормативната себестойност, нормираното планово задание и други прогресивни форми, които гарантират прякото ѝ свързване с действителните крайни резултати. В рамките на заработеното от основните производствени единици ((бригади, ферми и др.) бригадата е овластена да избира начина на разпределение с оглед приноса на отделните ѝ членове;

— наред със създаването на нови икономически морални стимули и за достигане челните наши и световни постижения все по-широко приложение намира ленинският принцип за материалната отговорност, доведена до всеки виновен за нанесените щети или проявено бездействие.

В селскостопанските организации регулирането на работната заплата се извършва посредством съотношението между нарастването на обществената производителност на труда и на средната брутна работна заплата. Практически средната заплата може да нараства неограничено, но не повече от един процент за всеки процент нарастване на обществената производителност на труда. Разбира се, това става в рамките на остатъчния фонд „Работна заплата". За стопанските организации в хранително-вкусовата промишленост това съотношение е за нарастване на работната заплата с 0,5 на сто за всеки процент нарастване производителността на труда.

За производствените единици, включително бригадите, работната заплата се определя като остатък, след като от полагащата се нормативна себестойност за цялата произведена продукция се приспадат

Digitized by Google

всички извършени материални и други парични разходи.

Какви са другите изисквания, които трябва да осигурят успеха на икономическия подход в селското стопанство?

Мартенският (1979 г.) пленум на ЦК на Партията посочи, че за успеха на икономическия подход трябва да се решат:

— въпросите по преустройството цените на едро с оглед привеждането им в съответствие с международните цени и оптималните вътрешни условия;

— внедряването на новия икономически механизъм и в другите сфери на народното стопанство с оглед създаването на еднакви икономически условия на работа;

— създаване на подходящи условия за прилагане на икономическия подход в отрасъла.

Както вече се посочи, по първите два въпроса се извършва огромна работа с оглед изпълнението на тези условия в народностопански мащаб.

Особено значение придобива сега задачата, която се поставя от Централния комитет на Партията, свързана с решаването на третата група въпроси. Наред с работата, която се извършва за осигуряване на еднакви икономически условия в отрасъла — определяне на държавните планови задачи с оглед перспективната специализация, специфичните условия на производството и прилагането на съвременни технологии и свързаната с това икономическа оценка на земята, — сега в центъра на работата на партийните и стопанските органи, на обществените организации трябва да се постави изпълнението на практическата програма за ликвидиране на дотациите, като работата се съсредоточи в отделните производствени единици — бригади и др.

Това означава да се създават бригади в оптимален състав, които да прилагат стопанската сметка и да осъществяват самоиздръжка на дейността си на основата на стабилна нормативна база за използване на техниката, земята, на материалните и трудовите ресурси. Главното средство за това е завършването на работата по утвърждаването на тези нормативи на основата на проектите за усъвършенстване социалистическата организация на труда в конкретните условия на отделните бригади. Тези нормативи да са обвързани с нормативите на АПК, така че да не допускат преавансиране на работната заплата или преразход на материали, а заедно с това да се актуализират в съответствие с изменящите се условия на труда и производството и най-прогресивните технологии на селскостопанското производство.

В мероприятията на Националния аграрно-промишлен съюз и Комитета по единна система за социална информация важно място заема разработването на еталонни технико-икономически показатели, които са изградени на основата на челните постижения у нас и в света. Съобразени с конкретните природни и климатични условия на обработваемата земя и отглежданите култури, те дават възможност на бригадата, АПК и отрасъла да анализират постиженията си, изхождайки от действителните възможности и челния опит.

В изпълнение на поставените от Партията задачи за по-нататъшно ускорено развитие на икономиката чрез последователно усъвършенстване управлението на отделните отрасли и дейности, а след това и на цялостния механизъм на социалното управление особено нараства значението на партийните органи и организации. Тяхна главна задача сега е да организират усилията на трудовите колективи за превръщане в дела набелязаното в насрещните планове върху основата на инженерните проекти и тяхната сърцевина — проектите за усъвършенстване на социалистическата организация на труда.

Икономическият подход изисква в основата на партийното ръководство да се поставят икономическият анализ и използването на всички фактори, от които зависи прилагането на стопанската сметка и нейната икономическа същност — самоиздръжката. Сега, когато задачите са определени, изключително значение придобива работата в производствените поделения — предприятията и бригадите. Именно в тях трябва да се реализира практическата програма за действие, за икономия на жив и овеществен труд. Това изисква критериите за оценка на кадрите да бъдат в още по-пълно съответствие с действително постигнатите резултати — получаване на максимален обем продукция от единица площ в селското стопанство; изпълняване на задачите в натура, осигуряващи задоволяване на вътрешните ни потребности и поетите задължения към международния пазар от всички отрасли и дейности; повишаване ефективността на производството и точното изпълнение на задълженията към държавата. Успехите ще бъдат на страната на тези кадри, които са знаещи и можещи, висококвалифицирани, инициативни и с организаторски способности, присъщи на условията на икономическия подход.

Всичко това изисква още по-умело да се съчетава материалното с духовното и моралното стимулиране, което развива съзнателно творческо участие на трудещите се в общественото производство.

Партийните органи и организации не трябва да допускат прояви на грубо административно вмешателство в стопанската дейност на производствените колективи. Всяко разпореждане, което засяга стопанската дейност и рефлектира в резултативния фонд „Работна заплата", трябва да бъде икономически обосновано, включително да гарантира източника за покриване на евентуални неблагоприятни последици.

Повелята сега е всеки комунист да реализира авангардната си роля в борбата срещу инертността, бягството от отговорност, закостенелостта и самодоволството. Инициативността, поемането на разумен творчески риск, организирането на работата на научна основа, търсенето на най-

Digitized by Google

ефективните икономически решения са отличителните черти на новаторите, на съвременните стопански ръководители в условията на икономическия подход.

Ново съдържание придобива и контролната дейност на партийните органи и организации, която се насочва главно към успешното прилагане на икономическия подход, към премахването на всички бариери пред широкото и повсеместно прилагане на стопанската сметка и самоиздръжката, към превръщането им в кръвно дело и грижа на цялата наша общественост.

Обединяването и мобилизирането на усилията и организаторските способности на всички комунисти за възприемане на тези задачи като лично дело на всички трудещи е гаранция за неотклонното осъществяване изискванията на Партията, насочени към реализиране на нейната линия за все по-пълно задоволяване на материалните и духовните потребности на народа, на основата на непрекъснатото нарастване на обществената производителност на труда.

ПОСЛЕДОВАТЕЛНО, УВЕРЕНО, НАСТОЙЧИВО

Окръжният аграрно-промишлен комплекс „Дръстър" е изграден върху територията на целия Силистренски окръг преди 4 години като окръжна вертикално интегрирана стопанска организация на териториално-отраслов принцип, която затваря цикъла „земя — краен продукт". Производствената му специализация е в зърнено-животновъдно направление и промишлена преработка на част от произвежданите суровини. Поделения на АПК са 14 клонови стопанства, формирани на териториално-производствен принцип; птицевъдно предприятие, изградено на отраслова основа, и 3 предприятия на хранителната промишленост — месокомбинат с придадени към него всички свинеферми, предприятие за преработка на мляко и консервно предприятие. От началото на т. г. се формираха и поделения за пласмент и външна търговия и за инженерно-внедрителска дейност, поставени на вътрешностопанска сметка.

Аграрно-промишленият комплекс като стопанска организация и клоновите стопанства като негови поделения са рентабилни предприятия. През изминалия период не само не са получавали дотации от държавата, но за последните четири години в сравнение с предидущите четири години осигуриха 62 млн. лева повече печалба. Затова и новият икономически механизъм за селското стопанство се възприе като навременна мярка на Партията и Правителството за икономическо стимулиране икономията на суровини, материали, горива и енергия, за ефективно използване на основните производствени фондове и работната сила. Новото отношение пролича при разработката на производствено-финансовия план за 1979 г. Инженерните проекти предвиждат да се внедрят нови технологии за отглеждане на някои земеделски култури и за преработка на суровините, по-добре да се използват машините и земята. Усъвършенствува се бригадната организация и организацията на работната заплата, вътрешностопанската сметка се задълбочава и обхваща първични производствени звена.

Като отразява изискванията на новия икономически механизъм, планът за тази година предвижда 37 на сто по-голяма печалба в сравнение с 1978 година. Реализирането на печалбата гарантира предвидените отчисления за различните фондове, в това число и за изпълнение на програмата за социално развитие, за издръжка на Националния аграрно-промишлен съюз, за централизираните фондове и др.

С новия икономически механизъм се създават възможности за изравняване на икономическите условия за производствена дейност на

Digitized by Google

поделенията на АПК. В бъдеще единственият фактор, който ще обосновава различията между клоновите стопанства, ще бъде организираността, дисциплината, инициативата и компетентността на ръководители, специалисти и изпълнители. В АПК с плана за 1979 г. се сложи началото на това „изравняване".

Редно е да се подчертае, че общинските партийни комитети (с малки изключения те работят и ръководят целокупната дейност в районите на новоформираните селищни системи от началото на 1974 г.) с отговорност приеха своите задължения за осъществяване на политическо ръководство при внедряването на новия икономически механизъм и осъществяването на икономически подход в ръководството на селското стопанство. Един от тях е комитетът в с. Окорш.

* * *

В клоновото стопанство в с. Окорш има натрупан значителен опит в работата по ефективното използване на живия труд, на предметите и средствата на труда. По произведена обща и чиста продукция и чист доход от декар обработваема земя и по норма на рентабилност стопанството вече редица години е първенец на аграрно-промишления комплекс, при все че няма нито декар напоявана площ. При това разликата между дохода на декар и на 100 лева основни производствени фондове между окоршкото клоново стопанство и следващото клоново стопанство от АПК е значителна — между 10 и 20 лв. за различни години. И тъй като основните производствени фондове не се отличават тук с някакъв особен качествен белег от останалите стопанства, съвсем нагледно става различието между материално-техническата база и равнището на субективния фактор в някои звена. Поради това не един път е изтъквано, че ако навсякъде се работи както в Окорш, ако навсякъде получат по над 130 лв. обща продукция от декар земя, аграрно-промишленият комплекс ще реализира всяка година 40 милиона лева общ доход в повече.

Усъвършенстуването на организацията на труда и прилагането на вътрешностопанската сметка са процеси, които протичат под политическата оценка и въздействие на общинския партиен комитет. Към това комитетът насочва и първичните организации, изисква да възпитават у комунистите и да пренасят в трудовите колективи дръзновението за постигане на максимално възможната продуктивност или добиви. Ето защо тази зима на събранията на трудовите колективи, когато се приемаше насрещният план, все по-често се чуваше не какво е получено миналата година, а какво се получава в света; критерий за трудовите и материалните разходи станаха постиженията на челните АПК у нас.

Общинският партиен комитет и клоновото стопанство приеха програма за изпълнението на насрещния план, изработен съгласно изискванията на наредбата за специфичните правила за управление на селскостопанското производство. Усилията се насочват към издигане отговорността за най-ефективното използване на земята, за подобряване сортовия състав на земеделските култури и повишаване коефициента на използване на производствените възможности, за програмиране на добива от една трета от площите, засети с царевица, за усъвършенстуване оменното обслужване на машините, за обезпечаване фураж за типизирано хранене на животните, за доусъвършенстуване водането и отчитането на стопанско-сметните книжки и ежемесечния производствен отчет на разходите и приходите по бригади и ферми, за повишаване квалификацията на механизаторите, животновъдите, низовите ръководители и т. н. Всяка първична партийна организация прие

Digitized by Google

свои мероприятия за организационно и идеологическо обезпечаване на инженерния проект и производствения план.

Въпросите на икономиката, на ефективността, стремежът да се ръководи, без да се подменят икономическите лостове с администриране, са били характерни за работата на общинския партиен комитет и ръководството на клоновото стопанство в Окорш през последните години. С особена увереност и настойчивост този стил започва да се утвърждава след излизането през 1977 год. на Докладната записка на др. Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП „За усъвършенстване на плановото ръководство на икономиката и на социалистическата организация на труда". През юли 1977 г. общинският партиен комитет обсъжда проблема за внедряване на промишлени технологии и усъвършенстване организацията на труда в говедовъдството, а в края на декември 1978 г. прави оценка на цялостната работа за усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство в клоновото стопанство. Няма заседание на общинския партиен комитет, на което да не се разглежда проблемът на организацията на труда, на използваните икономически, организационни, агитационни и други средства за мобилизиране на кооператорите за изпълнение на плана. Организира се разговор в партийните, комсомолските и профсъюзните групи по състоянието на дисциплината в съответния трудов колектив и за личния принос на партийния, комсомолския и профсъюзния член за нейното укрепване. Проучва се опитът на някои АПК в организацията на труда и използваните икономически средства и методи за нейното усъвършенстване.

Сега в изпълнение на програмата си за реализация на инженерния проект и на насрещния план за 1979 г. и за приложение на новия икономически механизъм първата грижа на общинския партиен комитет бе да разпредели комунистите и да укрепи ръководствата на първичните партийни организации и основните производствени единици, да активизира партийните групи, да изисква от масовите организации да уточнят участието си в мобилизирането на кооператорите за изпълнение на насрещния план. Уедриха се някои първични организации (бригадите за промишлено производство в селата Окорш и Вокил), за ръководители на бригадите бяха изпратени агрономи с дългогодишен опит. Утвърдиха се механизираните отряди за работа през отделните селскостопански кампании, уточни се системата за ръководство на социалистическото съревнование. С други думи, създават се необходимите предпоставки за действено политическо ръководство за изпълнението на плана.

В началото на 1978 г. в клоновото стопанство бе въведена сменна организация на работата на селскостопанските машини в бригадите за промишлено производство и бригадата за производство и преработка на фураж. Опитът е насърчителен. Бяха спрени от работа 20 трактора. Сега с инженерния проект се предвижда спирането от работа на още 17 трактора, като общо броят им намалява от 156 на 119. Коефициентът на сменност на средните трактори се повиши от единица през 1976 г. на 2 през 1978 година и на тежките от 2 през 1976 г. на 3 през 1978 година. За 1979 г. се предвижда в инженерния проект да се запази коефициентът на сменност и се подобри натоварването на машините в декари мека оран с 24,5 на сто. Сменната организация на работа доведе до значително съкращаване сроковете на агротехническите работи: на пролетната сеитба — с 4 дни, на жътвата — с 2 дни, на силажирането — с 6 дни, на есенната сеитба — с 5 дни, на прибирането на царевицата — с 10 дни.

Показателите могат да бъдат и по-добри, ако най-сетне се организира внос на енергонаситени трактори, комплектовани с целия набор

Digitized by Google

от прикачни машини. В инженерния проект на клоновото стопанство е предвидено да се спрат от работа 3 трактора „ДТ—54“, но при условие, че се доставят прикачните машини за трактор „Т—150“. В тези случаи реализирането на инженерния проект в частта му за по-ефективно използване на селскостопанската техника (а това налагат и по-високите амортизационни отчисления) излиза вън от възможностите на клоновото стопанство, но във всички случаи нереализирането му се понася само от него.

В търсенето на форми на организация на работната заплата, която да съдействува най-пълно да се мобилизират силите на механизаторите за изпълнение на производствения план и създаде интерес за икономията на суровини и материали и по-пълно използване на производствените фондове, от тази година в бригадите за промишлено производство се въвежда акордно-премиалната система на заплащане на труда с повременно авансиране. Този въпрос беше широко обсъден заедно с отделните мероприятия на инженерния проект. Предварително бе проучен опитът на някои бригади в окръга и в други АПК, въвели преди няколко години тази форма на организация на работната заплата, разработиха се условията за нейното внедряване, проведоха се разговори в партийните групи и с всички механизатори.

За да се внедри новият икономически механизъм, за да се усъвършенствува бригадната организация на труда и повиши ефективността от селскостопанското производство, необходими са по-високи критерии, системен контрол над стопанските органи и кадри, дейно партийно-политическо ръководство. Ефективното производство изисква познаване на задачите, залегнали в инженерния проект, от всички производственици, за да ги решават активно. В това отношение не всички стопански ръководители (бригадири, ръководители на ферми, техници, технолози и други) оценяват напълно икономическия подход в ръководството на производството, ролята му за увеличаване на ефективността, за укрепване на трудовата и технологичната дисциплина; недостатъчно вникват в същността на извършващите се процеси и в уточнените пътища, средства и методи за създаване единство на обществените, колективните и личните интереси.

* * *

Пълното внедряване и утвърждаване на икономическия подход в ръководството на клоновото стопанство предявява по-високи изисквания към организаторската и политическата работа на общинския партиен комитет и на първичните партийни организации. Икономическият подход налага обогатяване на вътрешнопартийния живот, особено в първичните партийни организации и в партийните групи.

На първо място за по-нататъшното подобряване на политическото ръководство изключително значение придобива проблемът за осигуряване на солидно партийно ядро в бригадите и фермите. Този въпрос стои пред общинската партийна организация в Окорш с цялата си сериозност и отговорност. Първичните партийни организации обхващат всички производствени единици, отговарят за тях, но не във всички производствени единици работят партийни членове (като в телеугоителната ферма в с. Правда и в някои овцеферми), а в други партийното ядро е малочислено и възможността да оказва сериозно влияние върху живота на трудовия колектив е твърде ограничена. Това определено налага необходимостта от решително увеличаване на партийното ядро в почти всички производствени единици при едновременното му качествено подобряване.

Повечето от партийните организации отговарят за работата на ня-

Digitized by Google

колко трудови колектива. Този факт повишава твърде много ролята на партийните групи и на партийно-комсомолските групи. В условията на приложението на новия икономически механизъм тяхната дейност следва да бъде много по-конкретна, всестранна и системна. За това те се нуждаят от постоянната помощ на първичните организации и на общинския партиен комитет.

На второ място следва решително да се подобрява вътрешнопартийният живот. В центъра на организаторската и политическата работа на първичните партийни организации реално, на практика, с критичността, взискателността и принципността на Единадесетия партиен конгрес и на Националната партийна конференция трябва да се поставят проблемите на социалистическата организация на труда и планово-то ръководство на селскостопанското производство. Наистина тези проблеми намират място в дневния ред на събранията на организациите и на заседанията на партийните бюра. Провеждат се по тях и открити партийни събрания, но проблемите са от такъв характер, че не могат с еднократен разговор и еднократно разглеждане да се решат окончателно. Вярно е обратното — обикновено с тяхното разкриване се слага начало на решаването им. Затова и работата с хората, контролът и проверката на изпълнението на задачите, самоотчетът от партийните членове, оценката на изпълнението на решенията и т. н. следва да се използват по-ефективно и да намират по-широко място в работата на първичните организации.

Усъвършенстването на управлението на селскостопанското производство има не само производствени, структуро-организационни и икономически аспекти. Не по-малко важни са социалните, идеологическите и възпитателните проблеми, които възникват и следва да се решават на ново, по-високо равнище. Новият икономически механизъм с принципно новите си решения за планиране и начин на разпределение на общия доход съдържа големи възможности за възпитание на комунистически добродетели: на висока съзнателност, организираност, дисциплина, чувство за отговорност, колективност, взаимопомощ, висока обществена активност, ясни социални позиции. Именно в това отношение въпреки правилния път и безспорните успехи, които са постигнали, първичните организации от клоновото стопанство и общинският комитет в Окорш има да решават още немалко проблеми. Защото нерядко изпълнението на някои мероприятия се удавя в блатото на формализма — събрание проведено, лекция прочетена, поръчения поставени, съревнование организирано, самоотчет изискан, а полученият икономически и възпитателен ефект не отговаря на усилията и очакванията. Целта остава недостигната, а развитието поставя за решаване нови задачи.

„Успехът на икономическия подход и стопанската сметка, на самоиздръжката, материалната заинтересованост и отговорност, увеличаването на производството — заяви др. Тодор Живков в словото си пред Учредителния конгрес на Националния аграрно-промишлен съюз — ... партийните комитети и организации следва да постигат с политически средства, с политически методи.“ Върху това указание разгръщат сега своята дейност и обогатяват стила си на политически ръководители първичните организации и общинският партиен комитет в Окорш.

Христо МАНДЖУКОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот“

Digitized by Google

СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА СПРАВЕДЛИВОСТ

проф. БОГОЯ СТАНКОВ

Справедливостта винаги е била оценъчно отношение на индивида на отделните класи и обществото към определени социални факти, явления, събития към отделни човешки постъпки. И тъй като тя отразява обективните закони на развитие, присъщи на дадената социално-икономическа формация, то вникването в нейното съдържание, разкриването на нейния характер е възможно, като се имат предвид конкретните социално-исторически условия. Оттук следва, че няма въобще справедливост, а конкретни исторически типове справедливост, които са взаимосвързани и отразяват съществуващите отношения на собственост и производство, на разпределение и размяна. Следователно няма справедливост, еднаква за всички стадии от развитието на човешкото общество, а са познати конкретни типове справедливост, съответствуващи на социално-икономическите формации.

Справедливостта е типично социално-класово понятие, в чиято основа лежат съответни материални и класови институции и елементи. Класовият характер на справедливостта в антагонистичните общества се изразява в обстоятелството, че нейните изисквания и критерии съответствуват на интересите и волята на господствуващите класи, които държат в ръцете си икономическата и политическата власт и представляват малцинство от състава на обществото. Поради това обстоятелство в редица случаи тази справедливост се явява несправедливост по отношение на онази основна класа и други социални прослойки, които по своето положение и роля в обществото са противоположни, противостоящи на господствуващата.

Справедливостта проявява своето действие на различни равнища — във взаимоотношенията между отделните хора, между отделните граждани и колективи, между колективи, между граждани и обществото, съответно държавата. Поради това и степента на нейния социален характер не е еднаква. За социална справедливост в най-широкия смисъл на думата се говори, когато един от главните субекти е цялото общество, държавата.

Основен израз на социалния характер на справедливостта е правилното и точно установяване на функционална зависимост между онова, което субектите дават на обществото като цяло или на отделни граждани, и това, което те трябва да получат в замяна. Ето защо социалистическата справедливост е диалектика на правата и задълженията на личността, на колективите, на онова, което отдават на обществото, и на онова, което получават.

С развитието и усъвършенстването на производствените отношения в съответния социално-икономически строй социалният характер на справедливостта се разширява и задълбочава, или обратно — стеснява се. С изграждането на зрели социалистически производствени отношения се засилва степента на социално-икономическата гарантираност на справедливостта и преди всичко на основното социално-икономическо право на гражданите — правото им на труд. Социалният характер на справедливостта се разширява и със създаването на благоприятни условия за по-пълно приложение на социалистическия принцип за разпределение на обществените блага и утвърждаването на социалистическия начин на живот.

С формирането на социалистическата справедливост, която е противоположна по своята социална същност и характер на капиталистическата, бе нанесен унищожаващ удар върху онези буржоазни идеологи, които се мъчеха да втълпяват в съзнанието на широките народни маси, че по начало човешкото общество е несправедливо и няма изход от това положение. Марксистко-ленинското учение посочи такъв изход и под ръководството на комунистическите и работническите партии той е осъществен в редица страни с изграждането на социалистическото общество и присъщата на него социална справедливост.

Социализмът още в началото на своето възникване е по-справедлив строй на първо място по целите, които си поставя, и с постепенното им реализиране — премахване на експлоатацията, ликвидиране на частната собственост върху средствата за производство и пр.

По този начин тя в най-голяма степен съответствува и в нея се отразяват волята и интересите първоначално на широките народни маси, а по-късно и на цялото общество.

Digitized by Google

Социалистическата справедливост намира приложение във всички отрасли и сфери на живота — материалния, духовния, моралния и т. н. Предвид многоаспектния й характер в статията се разглеждат онези страни и проблеми, отнасящи се до нейния социален и правен характер, предимно за това, че социално-правната страна на справедливостта има водещо, определящо значение.

Социалистическата справедливост е по-висш тип от всички съществуващи преди нея справедливости, които познава развитието на човешкото общество. По силата на редица фактори и предпоставки тя се превръща в действителна, в истинска социална по своята същност и характер справедливост. Най-главното и предопределящо в това направление е, че тя се изгражда върху основата на един нов строй, в който средствата за производство са общонародна или кооперативна собственост, която изключва експлоатацията на човека от човека, както и всякакъв вид политически и национален гнет. По този начин социалистическият строй създава условия за еднакъв достъп на всички граждани до средствата за производство, което е от решаващо значение и е предпоставка за действително социално равенство на гражданите.

Твърде тясна и близка е връзката между социалистическата справедливост и социалистическия начин на живот. Социалистическата справедливост фактически представлява една от основните негови прояви, неотменим и присъщ негов елемент. От своя страна тя действува благоприятно върху по-нататъшното утвърждаване на социалистическия начин на живот

При реализирането на тази връзка и взаимозависимост между справедливостта и начина на живот социалистическото право намира широко проявление посредством регулирането правния статут на гражданите при социализма, техните взаимоотношения с държавата, равноправието им, очертаването на основните направления и форми на изява на социалистическата демокрация и издигането на социалистическата законност в принцип не само на държавата, но и на цялата политическа система на социалистическото общество.

Когато говорим за ролята на правото в областта на справедливостта, на първо място трябва да поставим и конституцията на нашата социалистическа държава и обществото, приета чрез всенародно обсъждане 1971 година. В нея са намерили отражение основните принципи и постановки, свързани със социалистическата справедливост, необходимите в тази връзка гаранции и особено ролята на социалистическата държава и обществените организации на трудещите се. Тя въздига труда в основен обществено-икономически фактор и изрично регулира социалистическия принцип на разпределение на благата.

Ролята на правото в областта на социалистическата справедливост намира израз и във функционирането на правните институти, които са характерни за размяната и разпределението на благата при социализма, както и в регулирането на онези обществени отношения, които непосредствено са свързани с тях.

Задача на правото е да се създаде механизъм и да упражнява контрол, чрез които действително разпределението да се извършва на основата на принципа в зависимост от количеството и качеството на вложения труд и се изключва действието на всякакви други странични фактори и явления. По този начин то допринася да се установява и поддържа оптимална и хармонична връзка между приноса на отделния колектив и гражданин при развитието на обществото и онова, което те получават в резултат на своя труд. Оттук и особено голямото му значение за регулирането на проблемите, свързани с организацията и системите на заплащане на труда. Социалистическото право все повече способствува заплащането на труда да се свързва с крайния резултат, както и с обществената значимост на този резултат, към което ни призовават решенията на Единадесетия партиен конгрес, Юлския пленум от 1976 г. и Националната партийна конференция.

Разкриването на същността и характера на социалистическата справедливост предполага да се разгледа преди всичко нейната връзка с проблема за равенството, равноправието и уравниловката.

Равенството е важна страна и проявление на социалната справедливост. Тя предполага обаче равенство, а не и уравниловка по отношение степента на задоволяване на потребностите на хората. Равенството при социализма се изразява главно в еднаквото освобождаване на всички граждани от експлоатацията и предоставянето им на равен достъп до средствата за производство. Освен това то намира израз и в еднаквите възможности за достъп на гражданите за участие във всички сфери на живота — икономическата, политическата и социално-културната.

Трудовият принос на хората обаче е различен и е в зависимост от природните им дарования и възможности, от образованието и квалификацията и пр. Следва да се изтъкне още, че освен от възможностите и способностите на хората резултатът от техния труд зависи и от социалната им активност. Оттук следва и неедноквостта в разпределението, ярко изразено в основния девиз на социализма „На всекиго според труда". Националната партийна конференция, като призова към по-висока организация на труда, към по-висока социална активност на отделния труженик, на колективите и масите, имаше предвид да се постигне по-голямо качество и ефективност на производството, а оттам — по-пълно задоволяване растящите потребности на човека.

Следователно в основата на справедливостта при социализма стои преди всичко всеобщността на труда, признаването и реалното гарантиране на едно от най-важните социално-икономически права на гражданите — правото им на труд. Едва при

Digitized by Google

социализма трудът става главен фактор, предопределящ положението, което заема всеки гражданин в обществото, а не притежаваната от него собственост. Трудът на човека при социализма определя не само кръга, характера и същността, но и пределите на правата, който той притежава. Личните доходи на гражданите при социализма са предимно трудови и техният размер зависи от количеството и качеството на труда. Благосъстоянието на отделните граждани е във все по-голяма степен в пряка зависимост от икономическите успехи, постигнати от трудовите колективи и обществото като цяло. Оттук и главният смисъл на социалната справедливост при социализма се изразява в това, като осъществява социалистическия принцип за разпределение на благата, хармонично да съчетава в себе си интересите на гражданите, на колективите, на обществото.

Освен трудовото възнаграждение при социализма се използва още една форма за разпределение на обществените блага, това са различните обществени фондове, за сметка на които се удовлетворяват редица духовни и материални потребности на гражданите. В тази насока от съществено значение са обществените фондове, средствата, които се изразходват за материалното осигуряване на трудещите се при временна или трайна, пълна или частична загуба на трудоспособността им, за безплатно лечение и образование, за създаването на подобри и благоприятни условия за жените труженички, за бременните жени и майки, за отглеждането и възпитанието на подрастващото поколение и пр. Два принципа, регулирани от правото, се използват при разпределението на средствата, набирани в тези фондове. Първият принцип се изразява в разпределение на средствата според трудовото участие в общественото производство. Онези граждани, които са работили при по-тежки и вредни за здравето условия, ще се пенсионират при по-ниска възраст и по-малко години трудов стаж, което е безспорно по-справедливо. В случай на временна нетрудоспособност трудещите се, които са имали по-високо трудово възнаграждение, ще получат и по-висок размер обезщетение. В редица други случаи обаче такова диференциране в зависимост от трудовото участие не се извършва, а разпределението става на друг принцип — принципа на потребностите. Последният намира приложение при безплатното образование и медицинска помощ и пр. Тенденцията е да се засилва ролята и разширява действието и на този принцип.

Принципите за разпределение на благата при социализма очертават мащабите на равенството и извеждат социалистическата справедливост на недостигаема позиция от всички предшествуващи я типове справедливост. Тези принципи намират приложение освен в основния закон на нашата държава и общество — Конституцията, и в действуващото законодателство. В тях не се признават никакви преимущества или ограничения както в правата, така и в задълженията на гражданите. Юридическото равноправие на гражданите и на отделните категории от тях съответствуваха на фактическото им равенство в живота. Съзнанието на гражданите при социализма за политическото и социалното им равноправие ги прави уверени в бъдещето, в бъдещето на техните деца, създава у тях социален оптимизъм. Този оптимизъм се зароди преди шейсет години и владее над стотици милиони хора, защото с победата на Великата октомврийска социалистическа революция се постави началото на нов етап във взаимоотношенията между социалистическата държава и личността, които се характеризират не с господство и подчинение, а със сътрудничество, хармония и взаимозависимост на интересите, както и поставяне на държавата в служба на развитието на личността и обществото. Единствено при социализма личността се издига на подобаваща висота и действително става свободна, избавена от експлоатация, безработица и страх за утрешния ден.

Освен това социализмът разшири понятието за свобода на личността, като в него включи не само политически свободи, но и редица социално-икономически права и свободи. Кръгът на основните права и демократични свободи при действието на сегашната Конституция не само бе разширен и съдържанието на много от тях обогатено, но и степента на тяхната гарантираност става по-висока. Наред с това изискването за строго и неотклонно спазване на правата и свободите на гражданите е залегнало в основата на социалистическата законност.

Тези тенденции в развитието на основните права и демократични свободи при социализма и на социалистическата справедливост по категоричен начин подчертават коренното й превъзходство пред буржоазната справедливост, където характерна черта за конституционните права и свободи на гражданите е липсата на необходимите гаранции за тяхното осъществяване и съществуват условия за редица остри по своята същност класови конфликти и други социални недъзи.

Другарското сътрудничество и взаимопомощ, както и еднопосочност в интересите на държавата, обществото, класите и другите социални прослойки и гражданите в нашето общество, позволяват социалистическата справедливост успоредно с развитието на социалистическото строителство да става все по-всеобхватна, широко социална по своята същност и характер. Тази тенденция ще се реализира напълно при комунизма, като ще намери израз в приложението на комунистическия принцип за разпределение на благата в зависимост от потребностите на хората.

Социалният характер на справедливостта при социализма ще се разширява паралелно с процеса, водещ към социална еднородност на социалистическото общество. Ликвидирането на антагонистичните експлоататорски класи и сближаването на двете основни социални категории трудещи се и социални прослойки при социализма съдействува справедливостта да става все

Digitized by Google

колко трудови колектива. Този факт повишава твърде много ролята на партийните групи и на партийно-комсомолските групи. В условията на приложението на новия икономически механизъм тяхната дейност следва да бъде много по-конкретна, всестранна и системна. За това те се нуждаят от постоянната помощ на първичните организации и на общинския партиен комитет.

На второ място следва решително да се подобрява вътрешнопартийният живот. В центъра на организаторската и политическата работа на първичните партийни организации реално, на практика, с критичността, взискателността и принципността на Единадесетия партиен конгрес и на Националната партийна конференция трябва да се поставят проблемите на социалистическата организация на труда и планово-новото ръководство на селскостопанското производство. Наистина тези проблеми намират място в дневния ред на събранията на организациите и на заседанията на партийните бюра. Провеждат се по тях и открити партийни събрания, но проблемите са от такъв характер, че не могат с еднократен разговор и еднократно разглеждане да се решат окончателно. Вярно е обратното — обикновено с тяхното разкриване се слага начало на решаването им. Затова и работата с хората, контролът и проверката на изпълнението на задачите, самоотчетът от партийните членове, оценката на изпълнението на решенията и т. н. следва да се използват по-ефективно и да намират по-широко място в работата на първичните организации.

Усъвършенстването на управлението на селскостопанското производство има не само производствени, структуро-организационни и икономически аспекти. Не по-малко важни са социалните, идеологическите и възпитателните проблеми, които възникват и следва да се решават на ново, по-високо равнище. Новият икономически механизъм с принципно новите си решения за планиране и начин на разпределение на общия доход съдържа големи възможности за възпитание на комунистически добродетели: на висока съзнателност, организираност, дисциплина, чувство за отговорност, колективност, взаимопомощ, висока обществена активност, ясни социални позиции. Именно в това отношение въпреки правилния път и безспорните успехи, които са постигнали, първичните организации от клоновото стопанство и общинският комитет в Окорш има да решават още немалко проблеми. Защото нерядко изпълнението на някои мероприятия се удавя в блатото на формализма — събрание проведено, лекция прочетена, поръчения поставени, съревнование организирано, самоотчет изискан, а полученият икономически и възпитателен ефект не отговаря на усилията и очакванията. Целта остава недостигната, а развитието поставя за решаване нови задачи.

„Успехът на икономическия подход и стопанската сметка, на самоиздръжката, материалната заинтересованост и отговорност, увеличаването на производството — заяви др. Тодор Живков в словото си пред Учредителния конгрес на Националния аграрно-промишлен съюз —... партийните комитети и организации следва да постигат с политически средства, с политически методи.“ Върху това указание разгръщат сега своята дейност и обогатяват стила си на политически ръководители първичните организации и общинският партиен комитет в Окорш.

Христо МАНДЖУКОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот“

Digitized by Google

СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА СПРАВЕДЛИВОСТ

проф. БОГОЯ СТАНКОВ

Справедливостта винаги е била оценъчно отношение на индивида на отделните класи и обществото към определени социални факти, явления, събития към отделни човешки постъпки. И тъй като тя отразява обективните закони на развитие, присъщи на дадената социално-икономическа формация, то вникването в нейното съдържание, разкриването на нейния характер е възможно, като се имат предвид конкретните социално-исторически условия. Оттук следва, че няма въобще справедливост, а конкретни исторически типове справедливост, които са взаимосвързани и отразяват съществуващите отношения на собственост и производство, на разпределение и размяна. Следователно няма справедливост, еднаква за всички стадии от развитието на човешкото общество, а са познати конкретни типове справедливост, съответствуващи на социално-икономическите формации.

Справедливостта е типично социално-класово понятие, в чиято основа лежат съответни материални и класови институции и елементи. Класовият характер на справедливостта в антагонистичните общества се изразява в обстоятелството, че нейните изисквания и критерии съответствуват на интересите и волята на господствуващите класи, които държат в ръцете си икономическата и политическата власт и представляват малцинство от състава на обществото. Поради това обстоятелство в редица случаи тази справедливост се явява несправедливост по отношение на онази основна класа и други социални прослойки, които по своето положение и роля в обществото са противоположни, противостоящи на господствуващата.

Справедливостта проявява своето действие на различни равнища — във взаимоотношенията между отделните хора, между отделните граждани и колективи, между колективи, между гражданин и обществото, съответно държавата. Поради това и степента на нейния социален характер не е еднаква. За социална справедливост в най-широкия смисъл на думата се говори, когато един от главните субекти е цялото общество, държавата.

Основен израз на социалния характер на справедливостта е правилното и точно установяване на функционална зависимост между онова, което субектите дават на обществото като цяло или на отделни граждани, и това, което те трябва да получат в замяна. Ето защо социалистическата справедливост е диалектика на правата и задълженията на личността, на колективите, на онова, което отдават на обществото, и на онова, което получават.

С развитието и усъвършенстването на производствените отношения в съответния социално-икономически строй социалният характер на справедливостта се разширява и задълбочава, или обратно — стеснява се. С изграждането на зрели социалистически производствени отношения се засилва степента на социално-икономическата гарантираност на справедливостта и преди всичко на основното социално-икономическо право на гражданите — правото им на труд. Социалният характер на справедливостта се разширява и със създаването на благоприятни условия за по-пълно приложение на социалистическия принцип за разпределение на обществените блага и утвърждаването на социалистическия начин на живот.

С формирането на социалистическата справедливост, която е противоположна по своята социална същност и характер на капиталистическата, бе нанесен унищожаващ удар върху онези буржоазни идеолози, които се мъчеха да втълпяват в съзнанието на широките народни маси, че по начало човешкото общество е несправедливо и няма изход от това положение. Марксистко-ленинското учение посочи такъв изход и под ръководството на комунистическите и работническите партии той е осъществен в редица страни с изграждането на социалистическото общество и присъщата на него социална справедливост.

Социализмът още в началото на своето възникване е по-справедлив строй на първо място по целите, които си поставя, и с постепенното им реализиране — премахване на експлоатацията, ликвидиране на частната собственост върху средствата за производство и пр.

По този начин тя в най-голяма степен съответствува и в нея се отразяват волята и интересите първоначално на широките народни маси, а по-късно и на цялото общество.

Digitized by Google

Социалистическата справедливост намира приложение във всички отрасли и сфери на живота — материалния, духовния, моралния и т. н. Предвид многоаспектния й характер в статията се разглеждат онези страни и проблеми, отнасящи се до нейния социален и правен характер, предимно за това, че социално-правната страна на справедливостта има водещо, определящо значение.

Социалистическата справедливост е по-висш тип от всички съществуващи преди нея справедливости, които познава развитието на човешкото общество. По силата на редица фактори и предпоставки тя се превръща в действителна, в истинска социална по своята същност и характер справедливост. Най-главното и предопределящо в това направление е, че тя се изгражда върху основата на един нов строй, в който средствата за производство са общонародна или кооперативна собственост, която изключва експлоатацията на човека от човека, както и всякакъв вид политически и национален гнет. По този начин социалистическият строй създава условия за еднакъв достъп на всички граждани до средствата за производство, което е от решаващо значение и е предпоставка за действително социално равенство на гражданите.

Твърде тясна и близка е връзката между социалистическата справедливост и социалистическия начин на живот. Социалистическата справедливост фактически представлява една от основните негови прояви, неотменим и присъщ негов елемент. От своя страна тя действува благоприятно върху по-нататъшното утвърждаване на социалистическия начин на живот

При реализирането на тази връзка и взаимозависимост между справедливостта и начина на живот социалистическото право намира широко проявление посредством регулирането правния статут на гражданите при социализма, техните взаимоотношения с държавата, равноправието им, очертаването на основните направления и форми на изява на социалистическата демокрация и издигането на социалистическата законност в принцип не само на държавата, но и на цялата политическа система на социалистическото общество.

Когато говорим за ролята на правото в областта на справедливостта, на първо място трябва да поставим и конституцията на нашата социалистическа държава и обществото, приета чрез всенародно обсъждане 1971 година. В нея са намерили отражение основните принципи и постановки, свързани със социалистическата справедливост, необходимите в тази връзка гаранции и особено ролята на социалистическата държава и обществените организации на трудещите се. Тя въздига труда в основен обществено-икономически фактор и изрично регулира социалистическия принцип на разпределение на благата.

Ролята на правото в областта на социалистическата справедливост намира израз и във функционирането на правните институти, които са характерни за размяната и разпределението на благата при социализма, както и в регулирането на онези обществени отношения, които непосредствено са свързани с тях.

Задача на правото е да се създаде механизъм и да упражнява контрол, чрез които действително разпределението да се извършва на основата на принципа в зависимост от количеството и качеството на вложения труд и се изключва действието на всякакви други странични фактори и явления. По този начин то допринася да се установява и поддържа оптимална и хармонична връзка между приноса на отделния колектив и гражданин при развитието на обществото и онова, което те получават в резултат на своя труд. Оттук и особено голямото му значение за регулирането на проблемите, свързани с организацията и системите на заплащане на труда. Социалистическото право все повече способствува заплащането на труда да се свързва с крайния резултат, както и с обществената значимост на този резултат, към което ни призовават решенията на Единадесетия партиен конгрес, Юлския пленум от 1976 г. и Националната партийна конференция.

Разкриването на същността и характера на социалистическата справедливост предполага да се разгледа преди всичко нейната връзка с проблема за равенството, равноправието и уравниловката.

Равенството е важна страна и проявление на социалната справедливост. Тя предполага обаче равенство, а не и уравниловка по отношение степента на задоволяване на потребностите на хората. Равенството при социализма се изразява главно в еднаквото освобождаване на всички граждани от експлоатацията и предоставянето им на равен достъп до средствата за производство. Освен това то намира израз и в еднаквите възможности за достъп на гражданите за участие във всички сфери на живота — икономическата, политическата и социално-културната.

Трудовият принос на хората обаче е различен и е в зависимост от природните им дарования и възможности, от образованието и квалификацията и пр. Следва да се изтъкне още, че освен от възможностите и способностите на хората резултатът от техния труд зависи и от социалната им активност. Оттук следва и неедакаквостта в разпределението, ярко изразено в основния девиз на социализма „На всекиго според труда". Националната партийна конференция, като призова към по-висока организация на труда, към по-висока социална активност на отделния труженик, на колективите и масите, имаше предвид да се постигне по-голямо качество и ефективност на производството, а оттам — по-пълно задоволяване растящите потребности на човека.

Следователно в основата на справедливостта при социализма стои преди всичко всеобщността на труда, признаването и реалното гарантиране на едно от най-важните социално-икономически права на гражданите — правото им на труд. Едва при

Digitized by Google

социализма трудът става главен фактор, предопределящ положението, което заема всеки гражданин в обществото, а не притежаваната от него собственост. Трудът на човека при социализма определя не само кръга, характера и същността, но и пределите на правата, който той притежава. Личните доходи на гражданите при социализма са предимно трудови и техният размер зависи от количеството и качеството на труда. Благосъстоянието на отделните граждани е във все по-голяма степен в пряка зависимост от икономическите успехи, постигнати от трудовите колективи и обществото като цяло. Оттук и главният смисъл на социалната справедливост при социализма се изразява в това, като осъществява социалистическия принцип за разпределение на благата, хармонично да съчетава в себе си интересите на гражданите, на колективите, на обществото.

Освен трудовото възнаграждение при социализма се използва още една форма за разпределение на обществените блага, това са различните обществени фондове, за сметка на които се удовлетворяват редица духовни и материални потребности на гражданите. В тази насока от съществено значение са обществените фондове, средствата, които се изразходват за материалното осигуряване на трудещите се при временна или трайна, пълна или частична загуба на трудоспособността им, за безплатно лечение и образование, за създаването на подобри и благоприятни условия за жените труженички, за бременните жени и майки, за отглеждането и възпитанието на подрастващото поколение и пр. Два принципа, регулирани от правото, се използват при разпределението на средствата, набирани в тези фондове. Първият принцип се изразява в разпределение на средствата според трудовото участие в общественото производство. Онези граждани, които са работили при по-тежки и вредни за здравето условия, ще се пенсионират при по-ниска възраст и по-малко години трудов стаж, което е безспорно по-справедливо. В случай на временна нетрудоспособност трудещите се, които са имали по-високо трудово възнаграждение, ще получат и по-висок размер обезщетение. В редица други случаи обаче такова диференциране в зависимост от трудовото участие не се извършва, а разпределението става на друг принцип — принципа на потребностите. Последният намира приложение при безплатното образование и медицинска помощ и пр. Тенденцията е да се засилва ролята и разширява действието и на този принцип.

Принципите за разпределение на благата при социализма очертават мащабите на равенството и извеждат социалистическата справедливост на недостигаема позиция от всички предшествуващи я типове справедливост. Тези принципи намират приложение освен в основния закон на нашата държава и общество — Конституцията, и в действуващото законодателство. В тях не се признават никакви преимущества или ограничения както в правата, така и в задълженията на гражданите. Юридическото равноправие на гражданите и на отделните категории от тях съответствуваха на фактическото им равенство в живота. Съзнанието на гражданите при социализма за политическото и социалното им равноправие ги прави уверени в бъдещето, в бъдещето на техните деца, създава у тях социален оптимизъм. Този оптимизъм се зароди преди шейсет години и владее над стотици милиони хора, защото с победата на Великата октомврийска социалистическа революция се постави началото на нов етап във взаимоотношенията между социалистическата държава и личността, които се характеризират не с господство и подчинение, а със сътрудничество, хармония и взаимозависимост на интересите, както и поставяне на държавата в служба на развитието на личността и обществото. Единствено при социализма личността се издига на подобаваща висота и действително става свободна, избавена от експлоатация, безработица и страх за утрешния ден.

Освен това социализмът разшири понятието за свобода на личността, като в него включи не само политически свободи, но и редица социално-икономически права и свободи. Кръгът на основните права и демократични свободи при действието на сегашната Конституция не само бе разширен и съдържанието на много от тях обогатено, но и степента на тяхната гарантираност става по-висока. Наред с това изискването за строго и неотклонно спазване на правата и свободите на гражданите е залегнало в основата на социалистическата законност.

Тези тенденции в развитието на основните права и демократични свободи при социализма и на социалистическата справедливост по категоричен начин подчертават коренното й превъзходство пред буржоазната справедливост, където характерна черта за конституционните права и свободи на гражданите е липсата на необходимите гаранции за тяхното осъществяване и съществуват условия за редица остри по своята същност класови конфликти и други социални недъзи.

Другарското сътрудничество и взаимопомощ, както и еднопосочност в интересите на държавата, обществото, класите и другите социални прослойки и гражданите в нашето общество, позволяват социалистическата справедливост успоредно с развитието на социалистическото строителство да става все по-всеобхватна, широко социална по своята същност и характер. Тази тенденция ще се реализира напълно при комунизма, като ще намери израз в приложението на комунистическия принцип за разпределение на благата в зависимост от потребностите на хората.

Социалният характер на справедливостта при социализма ще се разширява паралелно с процеса, водещ към социална еднородност на социалистическото общество. Ликвидирането на антагонистичните експлоататорски класи и сближаването на двете основни социални категории трудещи се и социални прослойки при социализма съдействува справедливостта да става все

Digitized by Google

по-пълна не само по своето съдържание, но и по всеобхватността си. Израз на този процес е разширяване действието на редица трудово-правни и социално-осигурителни актове и рискове едновременно и по отношение на двете категории трудещи се у нас — работниците и кооператорите.

Развитието на социалистическата справедливост познава един първи етап, когато се разширява нейната всеобхватност, т.е. чрез включване под нейното действие на все повече хора, които по своето социално положение стават трудещи се. Така при диктатурата на пролетариата социалистическата справедливост има в сравнение с буржоазната много по-широки предели, но тя все още не е напълно всеобхватна. Тя става такава в етапа на зрялото социалистическо общество и прерастването на държавата на диктатурата на пролетариата в общонародна.

Следователно в развитието на социалистическата справедливост се очертават два етапа — пролетарска и общонародна справедливост. Те съответствуват на двата етапа на развитие на социалистическия тип държава и общество и се отличават помежду си по обхватността и степента на гарантираност на присъщите на социалистическата справедливост институти и категории.

При социализма в етапа на диктатурата на пролетариата справедливостта се предопределя от интересите на работническата класа и трудовото селячество, а в етапа на изграждане на зрялото социалистическо общество — от интересите на целия народ. Това се отразява благотворно и върху реализирането на основната тенденция в развитието на социалистическата справедливост, а именно създаването на все по-благоприятни условия за по-пълно и точно приложение на социалистическия принцип на разпределение на благата и постепенен преход към преминаването на комунистическия принцип — съобразно потребностите.

За разлика от антагонистичните социално-икономически строеве, където всяка противоположна класа си е създавала своя справедливост, при социализма постепенно се изгражда единна социална справедливост, която еднакво съответствува на волята и интересите на всички дружески по своето положение в обществото класи и социални прослойки.

По-нататъшното развитие на социалистическата справедливост предполага да се води все по-ефективна и настъпателна борба срещу извършваните антисоциалистически по своя характер явления и действия, които се отразяват отрицателно върху правилното действие на основния закон на социализма за разпределение на благата в зависимост от вложения труд, както и определяне социалното положение на гражданите. Тук се отнасят различните престъпни действия, насочени срещу социалистическата собственост, получаване на повече, отколкото се полага, срещу положения труд

като и някои други нарушения на правата на трудещите се.

Следователно в развитието на социалистическата справедливост се очертават два етапа — пролетарска и общонародна справедливост. Те съответствуват на двата етапа на развитие на социалистическия тип държава и общество и се отличават помежду си по обхватността и степента на гарантираност на присъщите на социалистическата справедливост институти и категории.

При социализма в етапа на диктатурата на пролетариата справедливостта се предопределя от интересите на работническата класа и трудовото селячество, а в етапа на изграждане на зрялото социалистическо общество — от интересите на целия народ. Това се отразява благотворно и върху реализирането на основната тенденция в развитието на социалистическата справедливост, а именно създаването на все по-благоприятни условия за по-пълно и точно приложение на социалистическия принцип на разпределение на благата и постепенен преход към преминаването на комунистическия принцип — съобразно потребностите.

За разлика от антагонистичните социално-икономически строеве, където всяка противоположна класа си е създавала своя справедливост, при социализма постепенно се изгражда единна социална справедливост, която еднакво съответствува на волята и интересите на всички дружески по своето положение в обществото класи и социални прослойки.

По-нататъшното развитие на социалистическата справедливост предполага да се води все по-ефективна и настъпателна борба срещу извършваните антисоциалистически по своя характер явления и действия, които се отразяват отрицателно върху правилното действие на основния закон на социализма за разпределение на благата в зависимост от вложения труд, както и определяне социалното положение на гражданите. Тук се отнасят различните престъпни действия, насочени срещу социалистическата собственост, получаване на повече, отколкото се полага, срещу положения труд, както и някои други нарушения на правата на трудещите се.

Поради все по-високата степен на своя социален характер социалистическата справедливост е един от важните фактори за широкия размах на социалната активност на гражданите при социализма, за активното и творческо участие на широките народни маси при осъществяването на социалистическата държавна власт и управление.

Колкото по-пълно приложение намира социалистическата справедливост в различните области на живота, колкото тя се разширява по съдържание и обхват, в съответно такава степен тя способствува и благоприятствува по-нататъшното развитие на социалната активност. Това по категоричен начин се потвърждава от досегашната практика по приложение на бригадната организация на труда. В онези

Digitized by Google

стопански организации, където тя намери по-ефективно приложение, допринесе не само за по-доброто заплащане на труда в зависимост от неговото количество и качество, по-правилно съчетаване интересите на отделния работник с тези на трудовия колектив и цялото общество, а също така и за по-висока производствена активност и участие в управлението на предприятията.

Втората линия на развитие на социалистическата справедливост е непрекъснатото обогатяване на нейната съдържателна страна, на засилване степента на нейната гарантираност, на нейното все по-пълно и реално осигуряване в живота. Поради това за характера и същността на справедливостта при различните социално-икономически строеве не може и не бива да се съди само по съществуващите правни разпоредби и политически постановки. Тук от най-голямо значение е наличието на необходимите гаранции за реалното им превъплъщение в живота. Три вида гаранции са необходими в тази насока: социално-икономически, които са най-важни, политически и правни. Те действуват едновременно и комплексно върху характера и същността на справедливостта и определят нейната степен на развитие.

Народностният характер на държавната власт у нас, а именно, че цялата власт произтича и принадлежи на народа, представлява не само политическа основа, но и важна гаранция на социалистическата справедливост.

Първостепенна по значение, политическа по своя характер гаранция представлява и обстоятелството, че съгласно чл. 2, т. 2 от Конституцията народът осъществява държавната власт чрез свободно избрани представителни органи или непосредствено. Такава по характер е и гаранцията, уредена в чл. 3 на Конституцията, че нашата държава има за свое предназначение да служи на народа, като защищава неговите интереси и социалистически завоевания; създава условия за непрекъснатото подобряване на благосъстоянието, образованието и здравеопазването на народа, а също и да осигурява свободното развитие на човека и гарантира правата му, като закриля неговото достойнство.

В основата на социалистическата справедливост и определяща нейната характеристика е социалната политика на Българската комунистическа партия. Тя определя не само рамките на нейната изява, но и перспективите и тенденциите на развитието и на всеки социално-икономически и обществено-политически етап. „Грижата за човека — каза др. Т. Живков в доклада си пред Декемврийския пленум на Централния комитет, — както е известно, винаги е била и ще бъде основно съдържание на политиката на нашата партия. Тя е смисъл и върховна цел на нейната многостранна работа. Грижата за човека е основно ръководно начало на Партията и сега при изграждането на развито социалистическо общество. Това се обуславя от самата природа на социализма. Все по-пълното задоволяване на растящите материални и духовни потребности на народа е основен закон и висша цел на социалистическото обществено производство на развитието на новия социален строй." Приетата на този пленум конкретна програма е продължение на обновителния дух на Априлския пленум от 1956 г. и от социална гледна точка дава възможност да се подходи комплексно при задоволяването на материалните и културните потребности на хората, по-правилно и навреме да се решават въпросите, които имат най-голямо значение за живота на милиони труженици.

В тази насока Априлският пленум на ЦК на Партията от 1956 г. изигра историческа роля. Той преди всичко осигури възможности последователно и с високи темпове да се повишава материалното и културното благосъстояние на народа.

По-важни перспективи в развитието на социалистическата справедливост, начертани от Централния комитет на Партията, представляват по-нататъшното сближаване жизненото равнище на селяните кооператори с това на работниците; успешното решаване жилищния проблем, като се осигури за всяко семейство самостоятелно, удобно и добре обзаведено жилище и пр. Най-ярка изява на нашата справедливост, на нейния социален характер представлява социалистическият хуманизъм. Синтезиран израз на неговата същност е постановката „Всичко в името на човека, всичко за благото на човека". Създават се условия за продължаване живота на хората — до естествените му граници, при максимално запазване на духовните и физиологическите способности до най-дълбока старост. Проява на дълбок хуманизъм е възприетата линия на Партията, държавата и обществото ни на по-нататъшното повишаване доходите на онези категории трудещи се, които са сравнително най-малки. Въвеждането и постепенното разширяване и усъвършенствуване системата на обслужване на старите хора и инвалидите по домовете е също една от ярките прояви на социалистическия хуманизъм и перспектива в развитието на нашата справедливост.

Не само утвърждаването, но и постепенното разширяване социалния характер на социалистическата справедливост Комунистическата партия и социалистическата държава постигнаха и постигат в неотстъпна борба със социални явления, рецидиви на капиталистическата справедливост, резултат от въздействието на буржоазната идеология и различните отклонения от марксистко-ленинското учение. Поради това основателно повечето партийни органи и организации все повече поставят в центъра на своето внимание борбата срещу негативни явления и така наречени случаи на „малката правда" и воюват неотстъпно за правилното и пълно приложение на комунистическите принципи и морал, както и на социалистическата законност. Без това не е възможно пълно проявление на социалистическата справедливост.

Всичко това ни дава основание да направим извода, че няма друга политическа партия освен Комунистическата, както и

Digitized by Google

по-пълна не само по своето съдържание, но и по всеобхватността си. Израз на този процес е разширяване действието на редица трудово-правни и социално-осигурителни актове и рискове едновременно и по отношение на двете категории трудещи се у нас — работниците и кооператорите.

Развитието на социалистическата справедливост познава един първи етап, когато се разширява нейната всеобхватност, т.е. чрез включване под нейното действие на все повече хора, които по своето социално положение стават трудещи се. Така при диктатурата на пролетариата социалистическата справедливост има в сравнение с буржоазната много по-широки предели, но тя все още не е напълно всеобхватна. Тя става такава в етапа на зрялото социалистическо общество и прерастването на държавата на диктатурата на пролетариата в общонародна.

Следователно в развитието на социалистическата справедливост се очертават два етапа — пролетарска и общонародна справедливост. Те съответствуват на двата етапа на развитие на социалистическия тип държава и общество и се отличават помежду си по обхватността и степента на гарантираност на присъщите на социалистическата справедливост институти и категории.

При социализма в етапа на диктатурата на пролетариата справедливостта се предопределя от интересите на работническата класа и трудовото селячество, а в етапа на изграждане на зрялото социалистическо общество — от интересите на целия народ. Това се отразява благотворно и върху реализирането на основната тенденция в развитието на социалистическата справедливост, а именно създаването на все по-благоприятни условия за по-пълно и точно приложение на социалистическия принцип на разпределение на благата и постепенен преход към преминаването на комунистическия принцип — съобразно потребностите.

За разлика от антагонистичните социално-икономически строеве, където всяка противоположна класа си е създавала своя справедливост, при социализма постепенно се изгражда единна социална справедливост, която еднакво съответствува на волята и интересите на всички дружески по своето положение в обществото класи и социални прослойки.

По-нататъшното развитие на социалистическата справедливост предполага да се води все по-ефективна и настъпателна борба срещу извършваните антисоциалистически по своя характер явления и действия, които се отразяват отрицателно върху правилното действие на основния закон на социализма за разпределение на благата в зависимост от вложения труд, както и определяне социалното положение на гражданите. Тук се отнасят различните престъпни действия, насочени срещу социалистическата собственост, получаване на повече, отколкото се полага, срещу положения труд

както и някои др
та на трудещите се

Следователно в
стическата справед
етапа — пролетарск
ведливост. Те съотве
па на развитие на
държава и общество
между си по обхвати
гарантираност на при
стическата справедливо
тегории.

При социализма в ет
на пролетариата справе
допределя от интереси
ческата класа и труд
а в етапа на изгражд
то социалистическо
интересите на целия н
отразява благотворно
лизирането на основната те
витието на социалистическа
вост, а именно създаването
гоприятни условия за по-пъ
приложение на социалистичес
на разпределение на благата
преход към преминаването на
ческия принцип — съобразно
стите.

За разлика от антагонистични
но-икономически строеве, където
тивоположна класа си е създа
справедливост, при социализма п
се изгражда единна социална сп
вост, която еднакво съответствува
лята и интересите на всички друж
своето положение в обществото
и социални прослойки.

По-нататъшното развитие на социа
ческата справедливост предполага д
води все по-ефективна и настъпателна
ба срещу извършваните антисоциалист
ски по своя характер явления и дейст
които се отразяват отрицателно въ
правилното действие на основния закон
социализма за разпределение на блага
в зависимост от вложения труд, както
определяне социалното положение на гра
даните. Тук се отнасят различните престъп
ни действия, насочени срещу социалистиче
ската собственост, получаване на повече,
отколкото се полага, срещу положения
труд, както и някои други нарушения на
правата на трудещите се.

Поради все по-високата степен на
социален характер социалист
справедливост е един от важни
ри за широкия размах
активност на гражданите
за активното и творческо
роките народни маси при
на социалистическата
управление.

Колкото по-пълно п
социалистическата
личните области на
разширява по с
съответно
и бла
тие
тер
га
г

Digitized by Google

стопански организации, които ... намери по-ефективно приложение, ... принесе не само за по-доброто заплащане на труда в зависимост от неговото количество и качество, по-правилно съчетаване интересите на отделния работник с тези на трудовия колектив и цялото общество, а също така и за по-висока производствена активност и участие в управлението на предприятията.

Втората линия на развитие на социалистическата справедливост е непрекъснатото обогатяване на нейната съдържателна страна, на засилване степента на нейната гарантираност, на нейното все по-пълно и реално осигуряване в живота. Поради това за характера и същността на справедливостта при различните социално-икономически строеве не може и не бива да се съди само по съществуващите правни разпоредби и политически постановки. Тук от най-голямо значение е наличието на необходимите гаранции за реалното им превъплъщение в живота. Три вида гаранции са необходими в тази насока: социално-икономически, които са най-важни, политически и правни. Те действуват едновременно и комплексно върху характера и същността на справедливостта и определят нейната степен на развитие.

Народностният характер на държавната власт у нас, а именно, че цялата власт произтича и принадлежи на народа, представлява не само политическа основа, но и важна гаранция на социалистическата справедливост.

Първостепенна по значение, политическа по своя характер гаранция представлява и обстоятелството, че съгласно чл. 2, т. 2 от Конституцията народът осъществява държавната власт чрез свободно избрани представителни органи или непосредствено. Такава по характер е и гаранцията, уредена в чл. 3 на Конституцията, че нашата държава има за свое предназначение да служи на народа, като защищава неговите интереси и социалистически завоевания; създава условия за непрекъснатото подобряване на благосъстоянието, образованието и здравеопазването на народа, а също и да осигурява свободното развитие на човека и гарантира правата му, като закриля неговото достойнство.

В основата на социалистическата справедливост и определяща нейната характеристика е социалната политика на Българската комунистическа партия. Тя определя не само рамките на нейната изява, но и перспективите и тенденциите на развитието и на всеки социално-икономически и обществено-политически етап. „Грижата за човека — каза др. Т. Живков в доклада си пред Декемврийския пленум на Централния комитет, — както е ... винаги е била и ще бъде ос... политиката на на... съл и върхови... на работ... ръко...

рая на седмицата намери. Тъй като ... ше специалист, развали дрелката и ... твеникът й му поиска двадесет лева за ... онт. И повече да са, помисли си Фидан ... ев, ще ги платя, нали дъщеричката ... се сдобие с желязна етажерка и ... двойка, дето е пламнала като огън ... ъщата ми, ще се отдалечи.

... ома му всички живеехя с идеята за ... ната етажерка. Дядото се изгуби ... и вечерта се върна с шепа стари ... и, помисли, че ще карат внучката ... подковава коне. Щом Фидан Бой... зае да занитва отделните части на ... та, дойде да помага и бабата. ... пречеше, но в нейните представи ... голяма помощ, и по-късно разказ... съседките как са майсторили же... етажерка. Всички бяха внимател... дан Бойлиев, угаждаха му, пазеха ... го разсърдят с нещо и по този ... пропадне делото.

... але желязната етажерка доби ... ертания и една сутрин дъщерич... я понесе към училище. Фидан ... и представяше как ще възклик... лище: „Ето на, накарахме деца... направят сами. И си направиха." ... и другото: в училище ще оценят ... язната етажерка, ще се удивят ... остите на учениците и ще им ... нови задачи: я да се направи ... арна стълба, я да се конструи... л с вътрешно горене...

... от тази мисъл, Фидан Бойлиев ... къщи, намери стар учебник по ... на автомобила и се зае да ... Бъдещето можеше да му до... изненада.

Димитър **КРАЛЕВ**

...И

... роден съвет в с. Сомовит ... ктеристики на синовете ... авторитетна комисия, в ... водители на обществени ... дставител на общинския ... двата документа фактически ... ктивно, но някои не са ... ците хора. Така те едва ... желаната цел.

... арактеристиките стига до ... азярен, той предприема ... окаже натиск, за да ... то на двата документа. ... аче те са пристигнали ... значение. Поприхвърля ... най-после щастието

Digitized by Google

няма друга държава освен социалистическата, които да си поставят задача — благосъстоянието на широките народни маси, непрестанно да се повишава тяхното жизнено равнище и все по-пълно да се задоволяват техните потребности.

Важна роля при формирането на справедливостта и разширяването на нейния социален характер, както и осъществяването ѝ в живота имат и обществено-политическите и масовите организации на трудещите се, а също и трудовите колективи.

Съществен принос за развитието на справедливостта дават и отделните граждани. Известно е, че социалните явления и категории по различен начин се възприемат от отделните граждани, а именно като справедливи или несправедливи. Освен това те са длъжни в редица случаи правно, а в други — морално в своето поведение и при извършването на съответните действия да се ръководят от принципите и изискванията на социалистическата справедливост. Във връзка с това от значение е образователното и културното ниво, както и достигната степен на социално съзнание. В зависимост от тяхното повишаване в съответна степен се прокарва и тенденцията на унифицираност в субективната страна на справедливостта, т. е. все повече хора ще дават еднаква или близка по характер оценка на съответните социални явления и категории и ще се ръководят от нея в своето поведение.

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

ЖЕЛЯЗНА ЕТАЖЕРКА

Фейлетон

Гражданинът Фидан Бойлиев се беше убедил, че единствено надареният със сръчни ръце и със занаятчийско око може да помогне на детето си в училищните заръки по трудово обучение, и по този начин да закрепи долу-горе авторитета си на родител и настойник. Тъй вървеше при тях — училището заръчваше, родителите запрятаха ръкави, дялаха, ковяха, стъкмяваха, децата отнасяха направеното и получаваха бележки. Всякакви бележки донасяха, случваха се шестици, случваха се и двойки. Родителите се радваха на успехите си или се срамуваха от несръчността си. Майките упрекваха бащите и гласно мечтаеха за съпруг на място, способен и чевръст, хем да му върви в службата, хем да върти свредела. А поръчките по трудовото обучение не секваха, идваха нови, по-трудни и по-сложни. Затова често пъти можеше да се чуе в кръчмата:

— Митре, колко ти писаа по ръчен труд?

— Миналата седмица или тази?

— За кафеза питам.

— Кой кафез, оня, дето беше за папагали, или другият — за райски птици?

— Как не се сещаш толкова, нали сглобява кафез за питомни зайци.

— Аха, получих тройка, дъските не били рендосани, патинирани и лакирани.

Фидан Бойлиев също беше сковавал кафези за питомни зайци, за фазани и за орли кондори. Тъй като не знаеше какво му предстои да рендосва и да сглобява, набави си доста инструменти. От магазина купи трион, тесла, менгеме, гвоздеи всякакви размери. Ремонтира стар тезгях и го постави под навеса. Успя да се включи в екскурзия на стопанска сметка и от Лайпциг си донесе пет свредела — различни размери, и машинка за пирографиране на груби дървени плоскости. Поръчките по трудово обучение вече стигнаха до поставки за телевизор и нощни шкафчета. Може да се каже, успяваше, но въпреки придобитата сръчност, налагаше се да почете книжки по сложно дърводелско майсторство. Вече знаеше няколко начина за лепене на фурнир, а в полирането бе станал майстор. През лятото намери старо колело от каруца. Помисли, помисли, пък го прибра. Нищо не се знаеше, може да потрябва я през идващата учебна година, я през следващата. От далечен роднина купи два кубика дъски и се окуражи, щяха да стигнат за трикрален гардероб, разтегателна маса или за библиотека поне за пет хиляди книги.

Не го изплаши библиотеката за пет хиляди книги, косите му се изправиха от етажерка за двадесетина книги. Малка етажерка, но желязна. Три пъти попита дъщеричката си, дали е чула и разбрала добре, и трите пъти тя отговори едно и също: „Етажерка от ковано желязо".

Две детски очи са се ококорили насреща му и го гледат като ангел хранител. Вярват и не вярват в неговите способности. И най-малкото колебание ще напълни с уплаха детските очи. Той пък пресмята друго и то не е маловажно. Всичките инструменти, набавени досега, са пригодени за обработване на дърво. За него ще си останат неведоми пътищата на трудовото обучение. До вчера обработваха дърво, днеска преминават на желязо. Пък и да преминат на желязо, възможно ли е всяко момиченце да си обзаведе дърводелско-железарска работилница. Ако едно дете се заеме сериозно с обзавеждането на

Digitized by Google

дърводелско-железарска работилница, би следвало да си набави: духало и дървени въглища, бормашина или дрелка, чукове, наковалня, секачи, разни видове бургии, клещи. И най-накрая — желязо за обработка.

Откъде да си набави желязо за етажерката, Фидан Бойлиев не се досеща. При изработките от дърво е къде-къде лесно — не ти достигнал материала, отиваш в гората и си отсичаш. Ще му подскаже ли трудовото обучение желязо откъде да си отсече. Трудовото обучение обаче е навикнало да задава въпроси, да заръчва етажерки от ковано желязо и не е навикнало да отговаря и да подсказва. На шестокласничката или седмокласничката е поставена задача, да мисли, все пак ще измисли нещо.

И бащата Фидан Бойлиев не мигва няколко нощи, налегнат от тежки мисли. Ако е въпросът за обикновено желязо, ще разкове пантите на вратите, ще прежали правата лопата. За етажерката му е нужно формирано желязо. От опит знаеше, че дървото и желязото не идват сами при човека, и в един неделен ден рано-рано тръгна из Бистрица. Надяваше се да намери старо желязо и се завъртя край стопанския двор. Провървя му. Съгледа нещо подходящо, но пазачът се оказа чепат човек. Каза „не, та не" и никакви молби не го трогнаха. Наложи се вечерта Фидан Бойлиев да вземе желязото, без да пита. Беше парче дебела ламарина от кабина на трактор. Още същата нощ един приятел от съседното село я разкрои и Фидан Бойлиев се прибра в къщи, доволен от началото. Той не можеше да предвиди, колко много ще го затрудни пробиването на ламарината. Наложи се да потърси дрелка. В края на седмицата намери. Тъй като не беше специалист, развали дрелката и собственикът й му поиска двадесет лева за ремонт. И повече да са, помисли си Фидан Бойлиев, ще ги платя, нали дъщеричката ми ще се сдобие с желязна етажерка и онази двойка, дето е пламнала като огън над къщата ми, ще се отдалечи.

В дома му всички живееха с идеята за желязната етажерка. Дядото се изгуби цял ден и вечерта се върна с шепа стари подкови, помисли, че ще карат внучката му да подковава коне. Щом Фидан Бойлиев се зае да заниква отделните части на етажерката, дойде да помага и бабата. Повече пречеше, но в нейните представи това бе голяма помощ, и по-късно разказваше на съседките как са майсторили желязната етажерка. Всички бяха внимателни с Фидан Бойлиев, угаждаха му, пазеха се да не го разсърдят с нещо и по този начин да пропадне делото.

Най-после желязната етажерка доби реални очертания и една сутрин дъщеричката му я понесе към училище. Фидан Бойлиев си представяше как ще възкликнат в училище: „Ето на, накарахме децата да си направят сами. И си направиха." Помисли си другото: в училище ще оценят добре желязната етажерка, ще се удивят на способностите на учениците и ще им възложат нови задачи: я да се направи противопожарна стълба, я да се конструира автомобил с вътрешно горене...

Подгонен от тази мисъл, Фидан Бойлиев се върна в къщи, намери стар учебник по конструиране на автомобила и се зае да го изучава. Бъдещето можеше да му донесе всякаква изненада.

Димитър КРАЛЕВ

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

ОТ ГЛАВАТА СИ ПАТИ

Парашкев Войков Яков от с. Сомовит, Плевенски окръг, не е вече в редовете на Българската комунистическа партия.

Защо един човек, който в продължение на седем години бе секретар на първична партийна организация, шест години председател на общинския народен съвет, а после бе избран за председател на районен съд, бе изключен от Партията?

От пиедестала на служебното място, което заема, той изявява своята „синовна" обич. Забравил партийния Устав, пренебрегнал морала на комуниста, смело и безочливо протяга бащинската си десница.

Две са деянията му, които го доведоха до това положение.

В общинския народен съвет в с. Сомовит се съставят характеристики на синовете му. Обсъжда ги авторитетна комисия, в която влизат ръководители на обществени организации и представител на общинския народен съвет. В двата документа фактите са записани обективно, но някои не са от „полза" за младите хора. Така те едва ли биха постигнали желаната цел.

Написаното в характеристиките стига до ушите на бащата. Разярен, той предприема мерки. Решава да окаже натиск, за да измени съдържанието на двата документа. В същото време обаче те са пристигнали до своето предназначение. Поприхвърля близки и познати и най-после щастието

Digitized by Google

му се усмихва. В негова помощ се притичва братовчед му Кирил Яков, който тогава е бил секретар на общинския комитет на Партията. Дотичва при него целия изпотен. Едва дъха си поема.

— Успокой се братовчед. Ще я наредим. Всичко е в мои ръце — говори му К. Яков. — Какво желаеш?

— Какво ли? Хм... Само една добра характеристика. И нищо повече. Защо да се пакости на децата? — отвръща му П. Яков.

Молбата е чута. На повърхността изплува народната поговорка „Род рода не храни, но тежко му, който го няма". Та нали роднина в „нужда" се познава?

Машинката е задействувана. В присъствието на бащата се изготвя желаната характеристика, дава му се на ръка и той сияещ се затичва да я отнесе в съответното място. Уви! Хората проявяват прозорливост. Как да игнорират предишния документ? Жалко за проявените усърдие и „принципност"!

Парашкев Яков загубва първия рунд. Но той не се отчайва. Не извлича и никаква поука от случилото се. Пък и защо ли е нужно? Какво от това, че е „партиен" член?

Идва и второто му деяние.

Синовете му трябва да влязат в Партията!

Тази мисъл не дава мира на П. Яков. Тя го дебне от зазоряване до смрачаване, явява му се насън. Покой никакъв. Той търси начин, за да даде зелена улица на чедата си. Нещо трябва да се направи!... Как да се изявят родителските чувства?

Действията започват чрез обработка на Петко Павликянов — секретар на територииалната първична партийна организация. Не случайно стрелите се насочват към него. Той е съдебен заседател в районния съд, където ръководител е П. Яков. Разбира се, бащата чувствува, че това е недостатъчна сила и затова погледът се отправя пак към братовчеда.

— Надеждата ми е в теб. Помогни! — моли П. Яков.

Без повече да бъде подканван, К. Яков запретва ръкави и подава двете си ръце за „роднинска" подкрепа.

— Ето ти молби — говори К. Яков. — Попълнете ги с момчетата и ги предай на партийния секретар.

Бащата насочва синовете си какво да пишат в автобиографиите. И тук липсват отрицателните факти. Той намира и поръчители, които също премълчават истината. Някои от препоръките се пишат в дома на П. Яков. Документите са комплектовани от бащата и той ги занася на партийния секретар.

Насрочено е заседание на партийното бюро. Разглеждат се молбите на синовете за встъпването им в Партията. Някои от членовете на бюрото не са съгласни с обсъждането на предложените документи.

— Не знаем дейността им — твърдят те. — Защо няма препоръка от комунист в гимназията, където са учили довчера?

— Ще използваме педагогическата характеристика — изтъква партийният секретар.

— Как с педагогическа характеристика? — обаждат се някои членове на бюрото.

Надделява мнението на болшинството. Те не се считат със становището на секретаря.

— Какво има да умувате? — намесва се К. Яков. — И този документ може да послужи.

— Да, но синовете кандидатствуват не за къде да е, а за Партията! — отвръщат му някои членове на бюрото.

В крайна сметка партийното бюро отлага обсъждането на въпроса.

Бащата очаква с нетърпение и когато вижда завърнека, троснато заявява: „Вие не сте никакво бюро."

Поисква обратно документите и ядосан напуска помещението.

Защитникът на закона се сърди! На кого и защо? Ако трябва да вини някого, то всичко опира до него. Защото не друг, а той съветва синовете си и той осъществява двете деяния. При втория случай той забравя, че за членове на Партията могат да кандидатствуват лица, които са навършили 18 години. Той е искал да подведе партийното бюро, защото един от синовете му е бил под тази възраст.

П. Яков не е помислил и по друго. С действията си той влияе лошо и за правилното възпитание на децата си, които тъкмо навлизат в живота. От постъпките на своя баща те получават грешна представа за морала на комуниста, за облика на човек в социалистическото общество. Да не говорим за отражението от провиненията му, за въздействието върху хората, които в негово лице са виждали блюстителя на правовия ред.

Извършеното от П. Яков и нередностите, допуснати от партийното и административното ръководство в с. Сомовит, не остават скрити. В окръжния комитет на Партията пристигат сигнали. Извършва се проверка и бюрото на комитета изключва от партийните редове П. Яков. На Кирил Яков е наложено наказание „строго мъмрене с предупреждение" и е снет като секретар на общинския партиен комитет. Отношение с взето и към председателя на общинския народен съвет! Съответните първични организации са потърсили отговорност и са санкционирали поръчителите, които не са изпълнили уставните си задължения.

Недоволен от наложеното му наказание, Парашкев Войков Яков отправя молба до бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на Партията. В свое заседание то потвърди изключването му от партийните редове за това, че като съдия е използвал служебното си положение и е оказал натиск върху партийното и административното ръководство за изготвяне на характеристики с невярно съдържание.

Сбъдва се народната поговорка „Каквото надробиш, това ще сърбаш".

Димитър ДИМИТРОВ

Digitized by Google

ВСЕВА ТРИБУНА НА ВИЕТНАМСКИТЕ КОМУНИСТИ

Книжка в семпла бяла корица от непретенциозна хартия, на която с червени релефни букви е написано: „ТАПЧИ КОНГСАН (Списание „Комунист"). Това е теоретичният орган на Централния комитет на Виетнамската комунистическа партия, който излиза месечно в около 110 страници и разработва основните проблеми на строителството на социализма в Социалистическа република Виетнам във всички области на живота — политическа, социално-икономическа, културна и т. н.

Под названието „Хок Тап" („Учение") теоретичният орган на ЦК на ВКП започва да излиза през 1954 г. и беше издаван до декември 1976 г. включително. Под това наименование списанието близо четвърт век беше основна теоретична трибуна на Партията. То изигра неоценима роля в организационното и идейното укрепване на партийните редици, беше верен ориентир за виетнамските комунисти и патриоти в борбата срещу чуждите нашественици, срещу силите на империализма и реакцията.

Много широко място на страниците на сп. „Тапчи конгсан" се отрежда на проблемите на партийния живот и на партийното строителство. С това то дава своя ценен принос в укрепването на ВКП като изпитан ръководител на виетнамските работници и селяни, на виетнамския народ в борбата за национална независимост и мир, в изграждането на нов социалистически Виетнам, а напоследък и в борбата срещу теорията и практиката на маоизма, срещу неговите хегемонистични амбиции в Югоизточна Азия.

Списание „Комунист" заедно с в. „Нян Зан" („Народ" — ежедневния печатен орган на ЦК на ВКП) има забележителни традиции в революционното и патриотичното възпитание на цяло поколение героични борци за свободата и независимостта на Виетнам. Връзката на печатните органи на Партията с редовите комунисти и народните маси е много силна и естествена. **Голяма заслуга за тази популярност на печатното партийно слово сред трудовите хора на Виетнам има незабравимият Хо Ши Мин,** който с присъщата му скромност и деловитост, революционна убеденост и несломима воля, с голямата си марксистко-ленинска ерудиция направи извънредно много за идейно-политическото израстване на виетнамските комунисти и революционери. Между 1954 и 1969 г. пламенното слово на чичо „Хо" звучеше неедноократно от страниците на „Хок Тап" и „Нян Зан".

Хошиминовската традиция продължи и през 70-те години, когато героичната борба на виетнамския народ за свобода и независимост и за обединение на родината навлезе в решителната си фаза. Много често на страниците на сп. „Комунист" с важни статии излизат генералният секретар на ЦК на ВКП Ле Зуан, другарите Чьонг Чин, Фам Ван Донг, Во Нгуен Зиап, Нгуен Зуй Чин и други членове на Политбюро на ЦК на ВКП. На страниците на „Тапчи конгсан" редовно се печатат материали и на други видни партийни и държавни дейци, учени и специалисти. Особено внимание се отделя на разработването на теоретичните проблеми, на по-изчерпателното осветляване на най-важните насоки на практическата дейност на ВКП. Чрез списанието партийните и държавни ръководители на Виетнам се намират в тясна връзка с редовите комунисти, с целия виетнамски народ. Ето защо списанието е желан и необходим събеседник за кадрите от политическия, идеологическия и стопанския фронт.

1. ПРЕД НОВИ ЗАДАЧИ

Историческият Четвърти конгрес на ВКП (1976 г.) има преломно значение за цялостното развитие на Виетнам. Нови отговорни задачи бяха поставени и пред печатните органи на Партията.

През февруари 1978 г. Политбюро на ЦК на Виетнамската комунистическа партия публикува постановление, посветено на задачите на списание „Комунист". В документа се отбелязва, че „Тапчи конгсан", трябва „твърдо да отстоява ленинската теория в революционната практика във Виетнам и широко да пропагандира курса и политиката на Партията" (кн. 4/1978 г., с. 65).

Като първостепенна пред списанието се определя задачата да пропагандира решенията на Четвъртия конгрес на ВКП, а също така директивите и указанията на ЦК на ВКП, решенията на Националното съ-

Digitized by Google

му се усмихва. В негова помощ се притичва братовчед му Кирил Яков, който тогава е бил секретар на общинския комитет на Партията. Дотичва при него целия изпотен. Едва дъха си поема.

— Успокой се братовчед. Ще я наредим. Всичко е в мои ръце — говори му К. Яков. — Какво желаеш?

— Какво ли? Хм... Само една добра характеристика. И нищо повече. Защо да се пакости на децата? — отвръща му П. Яков.

Молбата е чута. На повърхността изплува народната поговорка „Род рода не храни, но тежко му, който го няма". Та нали родина в „нужда" се познава?

Машинката е задействувана. В присъствието на бащата се изготвя желаната характеристика, дава му се на ръка и той сняещ се затичва да я отнесе в съответното място. Увы! Хората проявяват прозорливост. Как да игнорират предишния документ? Жалко за проявените усърдие и „принципност"!

Парашкев Яков загубва първия рунд. Но той не се отчайва. Не извлича и никаква поука от случилото се. Пък и защо ли е нужно? Какво от това, че е „партиен" член?

Идва и второто му деяние.

Синовете му трябва да влязат в Партията!

Тази мисъл не дава мира на П. Яков. Тя го дебне от зазоряване до смрачаване, явява му се насън. Покой никакъв. Той търси начин, за да даде зелена улица на чедата си. Нещо трябва да се направи!... Как да се изявят родителските чувства?

Действията започват чрез обработка на Петко Павликянов — секретар на териториалната първична партийна организация. Не случайно стрелите се насочват към него. Той е съдебен заседател в районния съд, където ръководител е П. Яков. Разбира се, бащата чувствува, че това е недостатъчна сила и затова погледът се отправя пак към братовчеда.

— Надеждата ми е в теб. Помогни! — моли П. Яков.

Без повече да бъде подканван, К. Яков запретва ръкави и подава двете си ръце за „роднинска" подкрепа.

— Ето ти молби — говори К. Яков. — Попълнете ги с момчетата и ги предай на партийния секретар.

Бащата насочва синовете си какво да пишат в автобиографиите. И тук липсват отрицателните факти. Той намира и поръчители, които също премълчават истината. Някои от препоръките се пишат в дома на П. Яков. Документите са комплектовани от бащата и той ги занася на партийния секретар.

Насрочено е заседание на партийното бюро. Разглеждат се молбите на синовете за встъпването им в Партията. Някои от членовете на бюрото не са съгласни с обсъждането на предложените документи.

— Не знаем дейността им — твърдят те. — Защо няма препоръка от комунист в гимназията, където са учили довчера?

— Ще използваме педагогическата характеристика — изтъква партийният секретар.

— Как с педагогическа характеристика? — обаждат се някои членове на бюрото.

Надделява мнението на болшинството. Те не се считат със становището на секретаря.

— Какво има да умувате? — намесва се К. Яков. — И този документ може да послужи.

— Да, но синовете кандидатствуват не за къде да е, а за Партията! — отвръщат му някои членове на бюрото.

В крайна сметка партийното бюро отлага обсъждането на въпроса.

Бащата очаква с нетърпение и когато вижда завръщка, троснато заявява: „Вие не сте никакво бюро!"

Поисква обратно документите и ядосан напуска помещението.

Защитникът на закона се сърди! На кого и защо? Ако трябва да вини някого, то всичко опира до него. Защото не друг, а той съветва синовете си и той осъществява двете деяния. При втория случай той забравя, че за членове на Партията могат да кандидатствуват лица, които са навършили 18 години. Той е искал да подведе партийното бюро, защото един от синовете му е бил под тази възраст.

П. Яков не е помислил и по друго. С действията си той влияе лошо и за правилното възпитание на децата си, които тъкмо навлизат в живота. От постъпките на своя баща те получават грешна представа за морала на комуниста, за облика на човек в социалистическото общество. Да не говорим за отражението от провиненията му, за въздействието върху хората, които в негово лице са виждали блюстителя на правовия ред.

Извършеното от П. Яков и нередностите, допуснати от партийното и административното ръководство в с. Сомовит, не остават скрити. В окръжния комитет на Партията пристигат сигнали. Извършва се проверка и бюрото на комитета изключва от партийните редове П. Яков. На Кирил Яков е наложено наказание „строго мъмрене с предупреждение" и е снет като секретар на общинския партиен комитет. Отношение е взето и към председателя на общинския народен съвет! Съответните първични организации са потърсили отговорност и са санкционирали поръчителите, които не са изпълнили уставните си задължения.

Недоволен от наложеното му наказание, Парашкев Войков Яков отправя молба до бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на Партията. В свое заседание то потвърди изключването му от партийните редове за това, че като съдия е използвал служебното си положение и е оказал натиск върху партийното и административното ръководство за изготвяне на характеристики с невярно съдържание.

Сбъдва се народната поговорка „Каквото надробиш, това ще сърбаш".

Димитър ДИМИТРОВ

Digitized by Google

ВСЕВА ТРИБУНА НА ВИЕТНАМСКИТЕ КОМУНИСТИ

Книжка в семпла бяла корица от непретенциозна хартия, на която с червени релефни букви е написано: „ТАПЧИ КОНГСАН (Списание „Комунист"). Това е теоретичният орган на Централния комитет на Виетнамската комунистическа партия, който излиза месечно в около 110 страници и разработва основните проблеми на строителството на социализма в Социалистическа република Виетнам във всички области на живота — политическа, социално-икономическа, културна и т. н.

Под названието „Хок Тап" („Учение") теоретичният орган на ЦК на ВКП започва да излиза през 1954 г. и беше издаван до декември 1976 г. включително. Под това наименование списанието близо четвърт век беше основна теоретична трибуна на Партията. То изиграла неоценима роля в организационното и идейното укрепване на партийните редици, беше верен ориентир за виетнамските комунисти и патриоти в борбата срещу чуждите нашественици, срещу силите на империализма и реакцията. Много широко място на страниците на сп. „Тапчи конгсан" се отрежда на проблемите на партийния живот и на партийното строителство. С това то дава своя ценен принос в укрепването на ВКП като изпитан ръководител на виетнамските работници и селяни, на виетнамския народ в борбата за национална независимост и мир, в изграждането на нов социалистически Виетнам, а напоследък и в борбата срещу теорията и практиката на маоизма, срещу неговите хегемонистични амбиции в Югоизточна Азия.

Списание „Комунист" заедно с в. „Нян Зан" („Народ" — ежедневния печатен орган на ЦК на ВКП) има забележителни традиции в революционното и патриотичното възпитание на цяло поколение героични борци за свободата и независимостта на Виетнам. Връзката на печатните органи на Партията с редовите комунисти и народните маси е много силна и естествена. Голяма заслуга за тази популярност на печатното партийно слово сред трудовите хора на Виетнам има незабравимият Хо Ши Мин, който с присъщата му скромност и деловитост, революционна убеденост и несломима воля, с голямата си марксистко-ленинска ерудиция направи извънредно много за идейно-политическото израстване на виетнамските комунисти и революционери. Между 1954 и 1969 г. пламенното слово на чичо „Хо" звучеше неедноократно от страниците на „Хок Тап" и „Нян Зан".

Хошиминовската традиция продължи и през 70-те години, когато героичната борба на виетнамския народ за свобода и независимост и за обединение на родината навлезе в решителната си фаза. Много често на страниците на сп. „Комунист" с важни статии излизат генералният секретар на ЦК на ВКП Ле Зуан, другарите Чьонг Чин, Фам Ван Донг, Во Нгуен Знап, Нгуен Зуй Чин и други членове на Политбюро на ЦК на ВКП. На страниците на „Тапчи конгсан" редовно се печатат материали и на други видни партийни и държавни дейци, учени и специалисти. Особено внимание се отделя на разработването на теоретичните проблеми, на по-изчерпателното осветляване на най-важните насоки на практическата дейност на ВКП. Чрез списанието партийните и държавни ръководители на Виетнам се намират в тясна връзка с редовите комунисти, с целия виетнамски народ. Ето защо списанието е желан и необходим събеседник за кадрите от политическия, идеологическия и стопанския фронт.

1. ПРЕД НОВИ ЗАДАЧИ

Историческият Четвърти конгрес на ВКП (1976 г.) има преломно значение за цялостното развитие на Виетнам. Нови отговорни задачи бяха поставени и пред печатните органи на Партията.

През февруари 1978 г. Политбюро на ЦК на Виетнамската комунистическа партия публикува постановление, посветено на задачите на списание „Комунист". В документа се отбелязва, че „Тапчи конгсан", трябва „твърдо да отстоява ленинската теория в революционната практика във Виетнам и широко да пропагандира курса и политиката на Партията" (кн. 4/1978 г., с. 65).

Като първостепенна пред списанието се определя задачата да пропагандира решенията на Четвъртия конгрес на ВКП, а също така директивите и указанията на ЦК на ВКП, решенията на Националното съ-

Digitized by Google

брание и на Министерския съвет на републиката да мобилизира трудещите се за изпълнението им, за творческото им претворяване в живота.

В областта на пропагандата и възпитателната работа списанието на основата на марксистко-ленинското учение се бори против реакционния мироглед и идеологията на експлоататорските класи, излага убедително и достъпно социалистическата идеология, намира се в първите редици на борците за чистотата на марксизма-ленинизма и революционния курс на Партията.

„Списанието — както се подчертава в постановлението — играе важна роля в идеологическата и теоретическата дейност на Партията и трябва да внесе своя дял в делото за победата на социалистическата революция и строителството на социализма в нашата страна, в укрепването на единството на Партията и народа."

Списание „Комунист" е призвано също така да пропагандира и обобщава челния опит в социалистическото строителство и да подлага на остра критика всички чужди на марксистката идеология прояви.

Една от най-важните и отговорни задачи, които ЦК на ВКП поставя пред списанието, е пропагандирането на външнополитическия курс на Партията и държавата, позициите на Партията по най-важните международни въпроси. Наред с това дълг на списанието — който то добре изпълнява — е да запознава виетнамските партийни, държавни и стопански кадри с челния опит на братските социалистически страни и международното комунистическо и работническо движение, да разобличава глобалната стратегия на американския империализъм, да разкрива плановете на империалистите и техните слуги.

Политбюро на ЦК на ВКП гледа на списанието като на важно средство за издигане на теоретическото и политическото равнище на учебната работа в Партията и сред народа. Ето защо се препоръчва „Тапчи конгсан" да достига до всяка партийна организация. Кадровите работници и комунистите трябва да го четат и разпространяват, широко да пропагандират революционния курс и политиката на Партията.

2. В ЦЕНТЪРА НА ВНИМАНИЕТО

Както и трябва да се очаква, в центъра на вниманието на списанието стоят **въпросите, поставени от Четвъртия конгрес на ВКП.** При това не само се прави анализ на изминатия от виетнамската революция път, а главното внимание се съсредоточава върху сегашната обстановка в страната, върху перспективите за развитие.

Много статии и материали се посвещават на такива важни въпроси като: издигане на ръководната роля на Партията в системата на диктатурата на пролетариата; създаване на режим на колективно социалистическо стопанисване, при което целият народ е господар на обществото; установяване на нови производствени отношения развитие на производителните сили; борба срещу идеологията на неоколониализма и буржоазията; задачата за формирането на нов човек и т. н.

След победата над американските империалисти за ВКП и СР Виетнам от най-голяма важност се очертаха следните задачи: бързо възстановяване и развитие на икономиката и културата; ускорено преустройство и социалистическо строителство в Южен Виетнам; създаване и развитие на икономиката и културата на единен социалистически Виетнам; укрепване на политическата сигурност и обществения ред, стабилизиране и постепенно подобряване на жизнените условия на народа.

Практиката през последните няколко години свидетелствува за правилността и далновидността на партийната линия, както и за дълбоката вяра на народа в тази линия. Списанието призовава към самоотвержена борба в мирното строителство, към всестранно развитие на творческата енергия и съзидателния труд на народа. Изключително важен етап в тази борба представлява изпълнението на плана за текущата втора петилетка (1976—1980 г.), който във Виетнам се нарича „втора програма на Партията".

На производствения фронт особено в селското стопанство виетнамският народ постигна значителни успехи. През 1976 и 1977 г. близо 4 милиона души са били отново пренасочени към сферата на производството, нов тласък се даде на движението за разширяване и подобряване на напояването, за интензификация на земеделието и за увеличаване броя на годишните реколти. Посевната площ за тези две години се е увеличила общо с над десет милиона декара, а общата продукция на селското стопанство през 1976 г. нарасна с 10,2 на сто в сравнение с 1975 г. Промишлената продукция през същите две години се увеличаваше средно с 12—13 на сто.

Сериозен напредък бе отбелязан в областта на здравеопазването и образованието. През миналата година броят на учащите се в цялата страна надхвърли 15 млн. души. Борбата за ликвидиране на неграмотността в Южен Виетнам се води успешно.

Заслужават сериозно внимание извършените в южната част на страната дълбоки социалистически преобразования в производствените отношения. Компрадорската буржоазия бе ликвидирана като класа. Реорганизирани бяха 1500 едри и средни предприятия, над 110 000 работници и труженици и 240 000 дребни занаятчии отхвърлиха бремето на експлоатацията. Сега около 45 на сто от дребните занаятчии и дребните собственици на работилници са обединени в производствени кооперации и сдружения.

В резултат на акцията за ликвидиране на частната капиталистическа търговия в Южен Виетнам над 60 000 едри и средни капиталистически търговци прекратиха своята дейност и са пренасочени към производството. Движението за кооперране печели все нови и нови последовате-

Digitized by Google

ли. Виетнамските другари си поставят вече с по-голяма увереност и определеност задачата към 1980 г. селското стопанство в Южен Виетнам да бъде в основни линии кооперирано.

Бойният орган на виетнамските комунисти се изявява като последователен защитник на истинската революционна теория. Като се припомня известната мисъл на основателя на ВКП, видния деец на международното комунистическо и работническо движение Хо Ши Мин: „Съществуват много учения и много „изми", но най-истинското, най-надеждно, най-революционно от всички е ленинизмът", **в списанието се осветляват основни въпроси на марксизма-ленинизма.**

Като важно политическо събитие списанието отбеляза излизането от печат — през първото полугодие на 1977 г. — на избрани произведения на др. Ле Зуан в два тома под наслов: **„Социалистическата революция във Виетнам".**

Материалите на списанието се отличават с актуалност, задълбоченост и конкретност, в тях преобладава деловият тон. Виетнамските другари си дават сметка, че успешното реализиране на курса, начертан от IV конгрес на ВКП, и особено задачата за изграждане и развитие на икономиката е изключително трудна и сложна задача — „милион пъти по-трудна атака и от най-трудното настъпление". Ето защо „Тапчи конгсан" призовава субективния фактор, т. е. партийните организации и ръководства, комунистите не само винаги да горят с пламъка на революционния ентусиазъм, да бъдат безгранично предани на идеалите на Партията, да бъдат енергични, решителни и всеотдайни, да бъдат издръжливи, упорити и задълбочени и да не се страхуват от трудностите и несгодите, но и винаги старателно и усърдно да се учат, да се закаляват и въоръжават с необходимите знания и опит. Едновременно с това, отбелязва списанието, те трябва да умеят да се вслушват в мнението на масите, да се учат от техния опит и да разгърнат напълно правата на трудещите се да бъдат колективен господар на обществото (кн. 4/1977 г., с. 45).

3. ПАРТИЕН ЖИВОТ

Тази рубрика излиза почти във всеки брой на списанието. В нея се поместват статии и други материали, отнасящи се до **партийното строителство и организационния живот на Партията.** От публикуваните материали, особено след Четвъртия конгрес на ВКП, се вижда какво огромно значение отдават виетнамските другари на правилното и системно възпитание на партийните кадри, на всички комунисти.

В голяма теоретична статия на др. Чьонг Чин, посветена на петнадесетата годишнина от създаването на Комисията за изучаване историята на ВКП, централно място заемат проблемите на Партията и основните въпроси на партийното строителство. В нея се отбелязва, че Партията творчески прилага марксизма-ленинизма в конкретните условия на виетнамската революция, на строителството на социализма в СРВ. Тя „отдава важно значение на обобщаването на опита на Партията и народа и на използването на положителния опит на братските партии при начертаването на своя собствена линия и политика за успешното ръководство на виетнамската революция" (кн. 3/1977 г., с. 88).

Процесът на усвояване на марксизма-ленинизма и политическия курс на Партията е същевременно и процес, чрез който Партията трябва да се бори за „издигане на теоретическото и практическото равнище на своите кадри и членове, за повишаване на техните научно-технически знания и способност за ръководство, за опазване на чистотата на марксизма-ленинизма срещу всякакви уклони на десен и ляв опортюнизъм, за преодоляване на всяка проява на емпиризъм, догматизъм и еднопосочен субективизъм" — четем също в тази статия.

Днес, когато цялата страна е единна и напълно независима, пише сп. „Комунист", въпросите на строителството на социализма изпъкнаха на преден план с цялата си дълбочина, ширина, обемност и конкретност. Партията не може да се задоволи с постигнатите успехи, не може да бъде удовлетворена от равнището на своите кадри и редови членове в една или друга област.

Една от основните идеи в сферата на обществените отношения, разработена от др. Ле Зуан в Отчетния доклад на Централния комитет пред Четвъртия конгрес на ВКП, е **реализиране правото на народа да бъде колективен социалистически господар на обществото.** Във връзка с това в редица документи на ВКП се отстоява изискването да се създават правилни взаимоотношения между Партията, държавата и народа. Подчертава се, че заедно с това борбата срещу бюрократизма в партийния и държавния апарат следва да се води не само с идеологически средства, а преди всичко с организационни мерки, чрез организационната структура и чрез стила и методите на управленческия апарат. Тази задача от своя страна поставя за разрешаване цял кръг от проблеми, отнасящи се до отношенията между центъра и провинциите; между централните и низовите ведомства; между провинциите, производствените единици и трудовите колективи; между личността и колектива, между семейството и обществото и т. н., в политическата, икономическата, културната и социалната област.

Голямо значение виетнамските другари отдават за **популяризиране основните положения на Устава на Партията,** който се разглежда от тях като важен организационен и възпитателен фактор. В Устава на ВКП се казва: „Виетнамската комунистическа партия е монолитна цялост на волята и действията, организирана на принципа на демократическия централизъм, превърнала критиката и самокритиката в закон за развитие и притежаваща строга дисциплина". В него са залегнали заветните слова на Хо Ши Мин да се пази един-

Digitized by Google

ството и сплотеността на Партията като зеницата на окото.

Уставът определя и основните черти на изграждането и укрепването на властта, профсъюзите, Комсомола, Съюза на жените и на другите революционни масови организации, изграждането на единен национален фронт на основата на работническо-селския съюз и ефективното разгръщане дейността на тези организации в системата на пролетарската диктатура.

Важно място в дейността на Партията се отделя на въпроса за **издигане личните качества на партийните членове** и за осигуряване **на висококачествено равнище на дейността на партийните организации** като решаващо условие за укрепването на Партията и за повишаване на политическата съзнателност, дееспособността и революционната нравственост; за тясна връзка с масите и предана служба на народните интереси; за поставяне на обществените интереси над личните. Комунистът следва да бъде дисциплиниран и да съдействува за политическото, идеологическото и организационното укрепване на Партията, да дава своя принос в изпълнение на интернационалния дълг на Партията. Освен това от комуниста се изисква да възпитава у себе си и у своите другари високо чувство за лична и обществена отговорност, да осигурява пълно покритие на думи и дела, да бъде конкретен и делови в работата си и т. н. В този смисъл сп. „Комунист" непрестанно разработва и отстоява високите уставни изисквания.

От март 1978 г. списанието откри и рубрика за **обсъждане на проекта за нова Конституция на СРВ.** То отбелязва, че всестранното обсъждане на този документ ще укрепи вярата на народа в социализма и социалистическата законност, ще даде нов импулс за развитие на героичните традиции на виетнамския народ и опита му в строителството и защитата на родината. В постановлението на Политбюро на ЦК на ВКП по този въпрос се отбелязва, че първата Конституция на Виетнам от 1946 г. закрепи извоюването на независимостта и свободата и потвърди стремежа на виетнамския народ да защищава и изгражда своята родина. Конституцията от 1959 г. обобщи резултатите от виетнамската революция и потвърди решимостта на народа в Северен Виетнам да върви по пътя на социализма с цел да създаде здрава база за освобождаване на Юга и за обединение на родината.

В новата Конституция, отбелязва „Тапчи конгсан", ще намерят отражение задачите и политическата линия на социалистическата революция, определени от Четвъртия конгрес на ВКП, с цел да се укрепи държавата на диктатурата на пролетариата, да се създаде нова икономика, нов строй, нова култура, да се възпита нов човек на социалистическото общество.

Списанието отбелязва, че новата Конституция на Виетнам ще бъде обобщен израз на революционните завоевания и ще бъде основен закон на победоносното строителство на социализма.

4. В ЕДИНЕН СТРОЙ С РЕВОЛЮЦИОННИТЕ СИЛИ НА ПЛАНЕТАТА

В материалите на международна тематика органът на виетнамските комунисти използва **класовия подход при анализа на най-важните проблеми на съвременния политическия живот.** Първостепенно значение в тази област се отдава на успехите на световния социализъм като „решаващ фактор за развитието на човешкото общество", на проблемите на национално-освободителното движение, на комунистическото и работническото движение и на движението за необвързване.

Приемането на СР Виетнам за пълноправен член на Съвета за икономическа взаимопомощ се разглежда от виетнамските другари като логичен резултат на отношенията, които от дълго време приобщават Виетнам към задружното семейство на страните от световната социалистическа общност. Съществува убеденост, че здравите връзки и сътрудничеството на СРВ в СИВ откриват благоприятни възможности за разностранно и равномерно развитие на виетнамската икономика.

Ясна позиция списанието заема по въпросите на идеологическата борба. Периодически на неговите страници се подлагат на аргументирана критика различни аспекти на буржоазната философия, политикономия и социология.

От юни 1978 г. насам сп. „Комунист" започна да дава **достоен отговор на антивиетнамската политика на маоистите.** Както е известно, задълбочаването на въоръжения конфликт между Виетнам и Кампучия и сериозното изостряне на виетнамо-китайските отношения подтикнаха Виетнам към открито противопоставяне на враждебната политика на пекинските експанзионисти и хегемонисти и към предприемане на енергични стъпки за укрепване и разширяване на дружбата, всестранното сътрудничество и бойната солидарност на виетнамския народ с народите на СССР и на другите братски социалистически страни на основата на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм.

„Именно в Югоизточна Азия реакционните сили в китайското ръководство играят опасна роля на авангард на реакцията — четем в статията „Кой провежда експанзионистична политика в Югоизточна Азия" от Куен Тиен, отпечатана в миналогодишната декемврийска книжка на сп. „Тапчи конгсан". — Те се съюзяват с другите реакционни сили, ожесточено се противопоставят на Виетнам, Лаос и на справедливата борба на кампучийския народ срещу ненавистния режим на кликата на Пол Пот—Иенг Сари и стъпка по стъпка осъществяват своя експанзионизъм в Югоизточна Азия" (кн. 12/1978 г., с. 78).

Като цяло виетнамските другари посочват, че обстановката в света „след Виетнам" свидетелствува за ново, **още по-широко** развитие на трите революционни потока в момент, когато империализмът се **намира във всеобща криза — икономиче-**

Digitized by Google

ска, политическа, социална и идеологическа. Те изтъкват, че при сегашните условия, когато е налице сговор между великодържавния експанзионизъм и империализма, революционните и прогресивните сили в света трябва да се борят срещу империализма начело с американския и срещу международната реакция, чието ядро са китайските великодържавни експанзионисти, съюзници на САЩ.

Теоретическият орган на ЦК на ВКП убедително разкрива на своите страници настъпателния характер на основните революционни сили на съвременността, които водят решителна борба срещу силите на империализма, агресията и войната — за мир, национална независимост, демокрация и социализъм.

Списанието последователно защищава необходимостта от изучаване опита на братските партии от социалистическите страни и преди всичко историческия път и ценния опит на КПСС и великата страна на съветите, виждайки в тях източник на могъщо въодушевление за построяване на социализма в собствената си страна.

В този ред на мисли особена актуалност придобива мощната манифестация на виетнамо-съветското братство, демонстрирано по време на официалното приятелско посещение на виетнамската партийно-правителствена делегация начело с другарите Ле Зуан и Фам Ван Донг през ноември м. г. в Москва. Визитата приключи с подписването на **Договор за дружба и сътрудничество между СРВ и СССР,** който, по думите на др. Л. Брежнев, е „документ с историческа важност". От своя страна др. Ле Зуан отбеляза, че „виетнамо-съветският договор за дружба и сътрудничество отговаря на стремежите и интересите на нашите народи и в същото време отговаря на интересите на братските социалистически страни. Той представлява активен принос в борбата за делото на мира в Азия и света."

* * *

На 17 февруари т. г. маоистки Китай предприе подла и жестока агресия срещу Социалистическа република Виетнам. Този брутален акт на Пекин, дошъл след поредица други провокации срещу СРВ, е резултат на политиката на хегемонизъм и шантаж, която китайските ръководители водят години наред в района на Югоизточна Азия и по-специално срещу Виетнам.

Мащабите на военните действия и кръвопролитните сражения показаха, че походът на маоистите на Юг, така често предприеман през миналите столетия и от китайските императори, не е само една провокация. Оказа се, че агресивната война на Пекин е предварително замислена и старателно подготвена в политическо, военно и дипломатическо отношение акция, която има за цел да спре свободното и независимо развитие на Виетнам по пътя на социализма. В същото време с вероломния удар срещу СРВ пекинското ръководство се стреми да парализира основните направления на външнополитическата дейност на СССР и братските социалистически страни, а именно: борбата за мир, сигурност и сътрудничество в света; разведряването като главно средство за укрепване на доверието между страните с различни социални системи; разоръжаването като най-естествен път за ликвидиране на материалната основа за войната; диалога между Изтока и Запада и неговото най-важно звено — съветско-американските отношения, преговорите за ограничаване на стратегическите въоръжения („САЛТ — 2") и т. н. А на всички е известно, че по тези основни въпроси на съвременността позицията на Пекин е отрицателна, изпълнена с открито антисъветско и антисоциалистическо съдържание.

Китайската агресия срещу СР Виетнам обективно се превърна в пробен камък за патриотизъм и интернационализъм, за истинска привързаност към делото на мира, свободата, националната независимост и социализма. Като един в защита на Виетнам се вдигнаха СССР, НРБ и другите братски социалистически страни, международното комунистическо и работническо движение, прогресивното ядро на движението за необвързаност, цялата демократична общественост в света.

Позицията на западните страни фактически е в услуга, в подкрепа на замислите на агресора. Фактът, че китайското нашествие се осъществи непосредствено след визитата на Дън Сяо Пин в САЩ и Япония и по същество стана с мълчаливото одобрение на Вашингтон и западните столици, говори за това, че империалистическите сили на Запад не могат все още да видят рисковете и опасностите, които може да донесе на света безогледното използване на „китайската карта".

Не може да има съмнение, **че независимо от маневрите на маоистите и империалистите, китайските агресивни замисли срещу Социалистическа република Виетнам са обречени на провал.** В тясно сътрудничество със света на социализма, с всички прогресивни сили на планетата героичният виетнамски народ прогони от своята земя и китайския агресор.

Естествено е да очакваме, че сп. „Тапчи конгсан" и занапред ще дава своя неуморен и конструктивен принос в решаването на тази историческа, патриотична и интернационална задача, ще ратува за последователното марксистко-ленинско възпитание на комунистите и всички трудещите се в СРВ, за разгромяването на маоизма и всякакъв друг ревизионизъм и догматизъм.

„Сегашните реакционни управители в Пекин са най-крупната предателска клика в историята на международното комунистическо и работническо движение — четем в статията „Значение на победата над китайските реакционери завоеватели", отпечатана в тазгодишната четвърта книжка на списанието. — От момента на завземането на властта в Китайската комунистическа партия и в китайската държава пекинските контрареволюционни управители провеждат крайно реакционна политика както вътре в страната, така и в чужбина."

Иван ЧЕРНЕВ

Digitized by Google

ДАР НА РОДИНАТА

На корицата вихрен кон с пламтящи ноздри, понесъл в буен бяг смел юнак, вдигнал нож в ръка и развял знаме — конска опашка. Заглавие с едри червени букви „Предания заветни", под него — с по-дребни, черни „Български епос", автор — Венко Марковски. Страници — 467, части — три: „Рождение", „Кръщение", „Сбъдновение". Стихотворен епос за преживяното от народа ни през вековете. Най-хубав дар на поета за 1300-годишнината от сътворението на българската държава. Едно мисловно пътешествие в миналото като спомен, който преминава в настоящето и окриля духа на поета патриот и комунист с вяра в бъднината.

В стиха авторът е вградил и себе си — с партийния си патос, с комунистическата си убеденост, с оптимизма си, с вярата си в човешкото щастие.

Това е епос, български епос. Авторът е изобразил поетически не едно събитие, не жизнения път на едно лице, а хилядолетния исторически живот на българския народ. Този епос без единно сюжетно развитие е съединение на фактическо-историческото с интимно-лиричното. Пред нас се разкрива изживяното от народа — и светлите му надежди, и възходът му, и стихийната му сила, и мрачното време на упадък, тегло и неправди, и мощният му неспокоен дух, който го е водил все напред към историческата бъднина. Историческата истина преминава през субективния поглед на поета и той превръща сказанията и историческата истина в художествена песен, наситена с любовта към всичко българско. Патриотизмът на поета се усеща в цялата творба. Той е българин и патриот, когато се стреми да се докосне до духа на народа и до величието на неговите водители, когато възпява образа на родната земя с нейните пейзажи, великолепния изглед на планините, с легендите и преданията й. Патриот е, когато описва чувствата си, пренесен в сънищата си в далечните векове на „рождението", съзерцаващ с поетическите си сетива Бузлуджа. Патриот е, когато се възхищава над исторически съдбовното усилие на народа да съхрани себе си в дълга борба и в тежки изпитания. Като че ли сам авторът е обзет от някакво духовно подвижничество, слива се вътрешно с героите си, с душевността на българските будители, с онія, които са се жертвували за народното съхранение и утвърждаване. Авторът изминава едно огромно историческо пространство, за да ни доведе от времето на траките, славяните, от времето на създаването на българската държава и на българската народност до днешния социалистически възходящ ден на българина. И все ни разкрива ставалото като лична съдба и като лично участие.

„Летели бели атове в Безкрая. Над синя тишина трептели кандила.
Звезди блестели в жертвена пътека. Недра разкривала прабългарска земя.
И конникът — Крум Страшни — в час незнаен целунал ханските мъжествени чела.
С хан Аспарух е Дунав син потекъл, с хан Кубер белият Егей е зашумял.
Просторът пеел, лъхала омая. Нощта в молитвена възвишеност била.
Крум, Аспарух и Кубер в нощ далека, где Тангра вездесъщ над людска свяст гърмял,
из древната езическа потая към нас се носили на атове с крила."

За да ни доближи до времето, да ни направи съпричастни към чувствата си, той събира от различни извори водите на словесния си изказ, извори български, народни: напева на народната песен превръща в напев на едно лирично творение, в което звучи и буйната мелодия на родопската народна песен, събрала в себе си отгласите на планината, жаждите и надеждите на потомците на Орфей.

Силата на „Предания заветни" е преди всичко в съдържанието, в повествователната и емоционално смислова стойност на произведението. Авторът пише история. Но той не остава само при историческите факти, той рисува картини, вае образи. Образите му са поетично величави. Ликът на родината светлее, огрян от сияние. В нея се издигат върхове, които говорят с небето и вечността или се взират в миналото и в бъднините далечни. Героите му са все мъченици и светци на патриотичната идея, воини и философи, вмислени в делата на своя народ.

Обхващайки цялата българска история, поетът има право на избор от нея. И той

Венко Марковски, Предания заветни. Български епос, изд. „Български писател", С., 1978.

Digitized by Google

избира — избира върховете на грандиозните си преображения, като непрекъснато свързва миналото със сегашното, сегашното с миналото. Така и започва:

„Страдалнице Българийо, на теб изплитам заветна плетеница в своите стихове.
Предания петнайсет за съдба нелека разказва слънчев епос в кървав родопис."

В българската история авторът търси предимно „съдбовните моменти". Той върви по върховете на историята — по върховете на славата и страданията. Предпочита епохите, през които развитието преминава като буря. Особено обича борбата за свобода и правда. Възхищава се от онези видни личности на миналото, царе или народни водители, които са защищавали българската народност. Възхищават го огнените звезди на българския хоризонт, изблеснявали в пожарите на войни и беди. Осенят го смели надежди за новото, за сегашното и бъдещето.

Произведението обогатява читателя не преди всичко със знания за пътя на народа, а преди всичко с оценката, с отношението на поета към онези възвишени цели и идеали, които възникват в процеса на развитието на нашия народ, разкрива в цялата им жизнена непосредственост героичните картини на борбата за тези цели и идеали, подвизите, извършени в името на тези цели, силата и възвишеността на разкрива голямата тема — темата за на-

На места изпълва творбата със свои оригинални идеи и тълкувания за историческото ни битие. Богомилството разглежда като единствена религия, в която няма задгробен живот, религия земна. Оригинално изгражда образите на много от историческите личности, творци на прогреса, смели и храбри народни синове: Крум, Омуртаг, Симеон, Самуил, Кирил-Константин, Климент, Евтимий. Той иска героите му да бъдат откроени във вечността — да са в историята като в мавзолеи и да се изправят пред нас като живи хора, които страдат, въздишат, търсят.

Големите исторически конфликти за поета са тласъци в прогреса. И той точно показва, че връх в развитието ни като държава е времето на социализма.

Творбата е изпълнена и със своеобразни философски разсъждения: човекът е търсещо същество; съмненията го движат напред; както ден и нощ, така и живот и смърт са близнаци. Отделният човек се движи постоянно между съмнения и вяра, скептицизъм и оптимизъм.

„Сън и яве е житейската пътека. Времето е възраст на света.
Път неравен е следата на Човека. Съвестта е свяст и висота."

През всичко това прозират усилията на поета да създаде лиричен епос, да превърне във фабула времето и своето отношение към събитията. Авторът търси и

се казвал Време."
човешкия дух, проявени в тази борба.
цията и за личното битие на човека, историческа личност:

„Живял е нявга земен дух, живял в земи на траки смели.
Навред се носил. Бил навред. Окрилял родните предели.
В очите му мечти горели.
Живял е нявга земен дух. Невидим бил, се казвал Време."

В третата част „Сбъдновение" „Предания заветни" ни довеждат до новата и най-новата ни история. В центъра на тази част авторът поставя две съдбовни събития в живота на народа и търси морално-историческата им оценка. Едното е борбата за освобождение от османско иго: „На бунт се вдига мъката мълчана. Робските окови са позор". Поетът възпява представителите на идеята за свобода и за борба през Възраждането, разгръща на-

широко картината на робството: „Робията е страшна. Кървав е чембера. Под ятаган османски стене родна пръст." Посочва здравата основа, от която израстват силите, способни да осъществяват високите идеали. Откроява хората с „буен нрав" със силна воля „Сред покоя-буря", посветили се на народното дело „В тъмата — огнен факел". За Априлското въстание казва:

„Българската революция започва. Българската нация зове под стяг.
Българската мъка вихром заклокочва. Дълго иго дига българи на крак.
Чистата и свята Република се бори със Империя османска в бой нелек."

Възхвалява Освободителната война: „Войската руска Дунав при Свищов минава. Избухва в избух Руско-турската война"; „Възвръща генерал Столетов нашта слава. На българските опълченци вожд е той"; „Велико Търново — престолнината древна — освобождава Гурко от османски гнет"; „На братството ще бъде Плевен светъл дом"; „Сред бурни боеве изгрява свободата".

Последните, четиринадесето и петнадесето, предания поетът посвещава на революционите борби на народа под ръководството на Партията до освобождението през септември 1944 г. В тях, в епилога и послеслова проглежда мисълта за бъдината, за смисъла на живота при извоюваната свобода: „Сън сънувам . . . Гледам жедни ненагледни пъпки как опиват с девствена омая всичко вън." Тези идеи, бавно както бавно са вървели вековете на българската история, но неотстъпно авторът е превел през всички предания на поемата, с тях е осмислил борбата на народа през вековете,

Digitized by Google

като борба, която води напред и все напред. И всичко е облъхнато от патриотизма на поета и от величав социално-исторически идеал. През тази борба за идеала виждаме България във величието ѝ: „България като ствол обгарян многократно от бури и виелици, но удържал на всички изпитни и пуснал нови издънки и филизи за нов живот"; „Ний вървим. Ний носим съдбоносна диря. Мирна диря с нас простира нов живот."

Комунистът и патриотът Венко Марковски е вградил в книгата своите мисли и чувства. И съвсем естествено, в заключителната част на своето творение той е при онези, които загинаха, които изгоряха в най-последните народни битки. В епилога си той почти преповтаря тържествената проверка, която става на втори юни. Но разширява хоризонтите, отново се вглежда в цялото минало и върви към днешния ден.

„Втори юни. Зинат бездни сини. Вечност проверява вечерта."

Извиква в паметта ни и тракиеца Спартак, и Крум Страшни, и Омуртаг, и Кирил и Методий, и Симеон и Самуил. „Момчил, Дамян, войводи храбреци" и Паисий Хилендарски „смела съвест и разсърдена тръба", „и възстаналата селска пот" и майстори „зографи и резбари" и „Беронзвезда в тъма бездрумна и в османски гнет криле и висини"... „Чест на горда Шипка и на Плевен смел", за да ни доведе до най-ново време: „Чест на Дядо — вожд на Партията-орлица", „Преклонение пред Майстора-орел", „Чест на Бузлуджанския наш пръв конгрес". Но да спомним и гемиджите, и Гоце-Канатлъ Шейтан, „Чест на люде, изгорени в пещ" и всички, които се бориха, които загинаха, за да се роди републиката на свободата — чиста и свята в мечтите, възходяща, великолепно огряна от светлината и на отминалите столетия, и на идващата бъднина. За нея „Светлеят светила неугасими. Висота излучва родна шир."

Но комунистът и интернационалистът продължава проверката „Чест на Пролетариат под стяг един". Цялата поема е пронизана от истинско човеколюбие, от ярък революционен хуманизъм. За това и краят ѝ звучи като поръка на човечеството:

„Да бъде планетарна дружбата калена
през битки непрестанни в класова война.
Да бъдат благодатни бъдните години. Да бъде светлина и красота светът.
Да бъде лъчезарна и благословена великата Съветска ленинска страна
и с нея всички на Планетата родини към царството на свободата да вървят."

За епоса на Венко Марковски най-подходжат думите на Димитър Благоев, че литературата е „едно от най-добрите средства за самоопознаването на обществото". Нашият гениален поет революционер Христо Ботев постави поезията си в служба на революцията, на политическата борба за освобождението на народа и в този смисъл смята, че изкуството трябва да приеме характер на политическа пропаганда. Неговите песни са потвърждение на тази истина.

Другарят Тодор Живков в писмо по случай 60-годишнината му нарече Венко Марковски поет, тясно свързан с борбите на Партията, с живота на народа. „Твоята поезия, изпълнена с висок граждански патос, се превърна в могъщо идейно оръжие в ръцете на българските комунисти, на работническата класа и младежта. „Орлицата" — тази възторжена ода на Българската комунистическа партия, беше символ и боен призив в борбата срещу омразния капитализъм и фашизъм."

„Предания заветни" още веднъж утвърди думите на др. Тодор Живков, че изкуството на Венко Марковски е тясно свързано с живота на народа, с неговата съдба и неговите мечти, че то носи патоса на времето и неговите светли идеали.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

Леонид БРЕЖНЕВ

СВЕТЪТ НА СОЦИАЛИЗМА — ТЪРЖЕСТВО НА ВЕЛИКИТЕ ИДЕИ

Под горното заглавие Партиздат пусна от печат сборник с избрани произведения на генералния секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР Леонид Илич Брежнев. Настоящият том се издава във връзка с удостояването на Леонид Брежнев с Международната Димитровска награда за мир и социален прогрес. В сборника са включени речи и статии от 1964 до 1978 г. вкл., посветени на проблемите на развитието на световната социалистическа система. „За малко повече от три десетилетия — се казва във встъпителните думи на Леонид Брежнев — социалистическите страни изминаха огромен път. По този път имаше не само триумф и победи, имаше препятствия, имаше и грешки. Същевременно животът неоспоримо доказа, че ние избрахме правилно пътя към поставените цели и този път се оказва толкова по-равен и къс, колкото е по-тясно сътрудничеството между социалистическите страни, колкото е по-пълнокръвно тяхното взаимодействие при решаването както на националните, така и на интернационалните задачи."

Сборникът започва със словото на другаря Тодор Живков при връчването на Димитровската награда за мир и социален прогрес на първия съветски ръководител и благодарственото слово на Леонид Брежнев при получаването на тази висока награда. Публикувани са речите на другаря Брежнев пред Деветия и Десетия конгрес на БКП и речта му „Неугасваща дружба между българския и съветския народ", произнесена на митинга в София на 12 май 1967 г. във връзка с подписването на договора за дружба, сътрудничество и взаимна помощ между Съветския съюз и НР България. Отпечатана е речта му, произнесена на митинга на трудещите се от София през септември 1973 г. по повод удостояването на Л. Брежнев с почетното звание „Герой на Народна република България".

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА МЕХАНИЗМИТЕ ЗА ВЗЕМАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПАРТИЙНИТЕ РЕШЕНИЯ

Сборникът съдържа материалите от научно-практическата конференция на тема: „Ролята на партийното решение за повишаване ефективността и качеството на партийната работа". В конференцията, проведена през 1978 г. в Сливен по инициатива на окръжния комитет на БКП, са участвували научни работници от Академията за обществени науки и социално управление, гости от Съветския съюз, ГДР и Унгария, партийни дейци от различни участъци и равнища. Публикуваните материали отразяват най-вече опита на Сливенската окръжна партийна организация във вземането и изпълнението на партийните решения, стремежа ѝ да усъвършенствува своята партийно-организационна работа.

ИКОНОМИЧЕСКА ЕФЕКТИВНОСТ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС

В книгата (в превод от руски) се разглеждат проблемите на повишаване ефективността на общественото производство на основата на неотклонното ускоряване на научно-техническия прогрес в СССР. Авторите обръщат голямо внимание на въпросите за укрепване връзката на науката с производството. Те доказват, че внедряването на научните и техническите постижения в практиката спомага да се увеличи производителността на труда, да се намалят производствените разходи, да се повиши равнището на рентабилността на предприятията и производствените обединения, да се подобри качеството на продукцията, да се стимулира производството, както и да се използват ефективно основните производствени фондове, капиталните вложения и други. Книгата е предназначена за партийни и стопански ръководители, преподаватели, лектори и пропагандисти, за участвуващите в системата за партийна просвета и икономическо образование на трудещите се.

СПОМЕНИ ЗА РЕВОЛЮЦИОННИТЕ БОРБИ В КЪРДЖАЛИЙСКИ ОКРЪГ (1919—1944 г.)

Възникнала в условията на следвоенната революционна криза и под влиянието на Великата октомврийска социалистическа революция, Кърджалийската окръжна партийна организация изминава дълъг и труден път. От шепа комунисти тя се разраства в мощен отряд, под чието ръководство днес се осъществяват идеалите, за които се бориха и умираха свидни народни синове. В настоящия сборник са включени спомени на партийни дейци и обикновени трудови хора, участвували всеки според своите сили и възможности в борбата против фашизма и капитализма в районите, които влизат в територията на днешния Кърджалийски окръг.

Digitized by Google

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

МИРОВАЯ ЭКОНОМИКА. Отв. ред. В. В. Сущенко, „Международные отношения", Москва, 1978.

В монографията се разглеждат основните проблеми на световното стопанство в условията на борбата между двете системи — социалистическата и капиталистическата, и развитието на съвременната научно-техническа революция. В светлината на решенията на XXV конгрес на КПСС се анализират закономерностите в ръста и укрепването на системата на социалистическото стопанство в света. Изследват се социално-икономическите противоречия на капиталистическата икономика, новите фактори, определящи задълбочаването на общата криза на капитализма и изостряне междуимпериалистическото съперничество.

Паннев, Н. А., ГРЕЦИЯ ПОСЛЕ ХУНТЫ, „Международные отношения", „Москва, 1979.

В книгата се разказва за важни политически събития в Гърция след свалянето на властта на „черните полковници", за срещи на автора с деятели на демократичното движение в страната, с герои на антифашистката съпротива, с представители на литературата и изкуството.

Стрельников, Р. В., ИМПЕРИЯ КРИВЫХ ЗЕРКАЛ, (Телевидение в идеологической экспансии империализма). Изд. „Международные отношения", Москва, 1978.

Авторът прави анализ на икономическата и политическата дейност на телевизионните монополи в САЩ и тяхната идеологическа експанзия в чужбина.

Абишев Кажимурат, ЧЕЛОВЕК, ИНДИВИД, ЛИЧНОСТЬ, Изд. „Казахстан", Алма—Ата, 1978.

В монографията се разглеждат важни въпроси на марксисткото учение за човека и неговата същност. Анализират се социално-икономическите условия за развитието на личността.

Белов, А. В., УЛЫБКА ДРАКОНА: Очерки о суевериях, Изд. „Молодая гвардия", Москва, 1979.

В живота се срещат различни прояви на суеверие: вяра в „съдбата", в „свети места" и др. Тази мода на всякакъв род мистика съществува не само в средите на младите хора, нямащи достатъчно общообразователна подготовка, но и сред студентите. А формирането на научно-материалистически мироглед, на атеистична убеденост е немислимо без освобождаването от предразсъдъците. Нищо свръхестествено в света няма — това е лайтмотивът на настоящата книга.

20700

Цена 0,30 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partien
3kr 1 ot

MAIN/UC-B

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
DEC 11 1979
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

11 СОФИЯ, АВГУСТ 1979 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 11 АВГУСТ 1979 година XXVI

СЪДЪРЖАНИЕ

За развитието на образователното дело в Народна република България — Решение на пленума на Централния комитет на Българската комунистическа партия, състоял се на 16 и 17 юли 1979 година 3

Встъпително слово на другаря Тодор Живков, произнесено на 16 юли 1979 година на пленума на ЦК на БКП 4

Заключително слово на другаря Тодор Живков, произнесено на 17 юли 1979 година на пленума на ЦК на БКП 21

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Творческо развитие на теорията и практиката

П. Дюлгеров — Нарастване на ръководната роля на Българската комунистическа партия в етапа на изграждане на развито социалистическо общество 24

Г. Ганев — Развитие на науката партийно строителство в тритомника на другаря Тодор Живков 39

***** — С високите критерии в главните направления... 47

Кадрите — ключов проблем

Д. Ананиев, Л. Канева, Н. Цонев, М. Граменова, И. Аврамов — Начин на мислене и стил на работа 57

Партийният комитет

К. Радойков — Покрай Драговищица и Струма 74

35 ГОДИНИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКА БЪЛГАРИЯ

Д. Кралев — Край хлебен 79

ПАРТИЯТА, КОМСОМОЛЪТ, МЛАДЕЖТА

Г. Христов — Година на творческо осмисляне и резултати . . . 87

Digitized by Google

Б. Илиев — Мигове от живота на Димитров 91

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

* — Висока взискателност, принципност и обективност 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), Д. Петков (зам.-главен редактор), К. Петров, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева

Пор. 2527. Тираж 52 500 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 2. VIII. 1979 г.

Digitized by Google

ЗА РАЗВИТИЕТО НА ОБРАЗОВАТЕЛНОТО ДЕЛО В НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

РЕШЕНИЕ

на пленума на Централния комитет на Българската комунистическа партия състоял се на 16 и 17 юли 1979 година

1. Утвърждава Тезисите за развитието на образователното дело в Народна република България и встъпителното слово на др. Тодор Живков.

Тезисите, внесени от др. Тодор Живков в Политбюро и предложени за всенародно обсъждане, и встъпителното му слово пред пленума са органически свързани програмни документи на Партията, нейна дългосрочна стратегия в областта на образованието, теоретическа, политическа и практическа основа за дейността на държавните, обществените и стопанските органи и организации за преустройството на образованието. Тези документи, както и Писмото до ЦК на ДКМС, в което са залегнали основополагащите принципи и насоки за преустройството на образователното дело, са ярък израз на жизнената сила на априлската образователна политика, на непрестанните грижи на Партията за младото поколение, за многостранното развитие и реализация на българската младеж, за по-нататъшния материален и духовен разцвет на страната. Те са нов принос в теоретическата съкровищница на нашата партия, творческо приложение и развитие на марксистко-ленинските принципи за образованието и комунистическото възпитание. В тях е отразен духът на вековиите ни просветни традиции, нашият опит, забележителните постижения на съветската образователна система, както и постиженията на други страни и народи. Последователното им и цялостно провеждане е дълбоко обоснован и ефективен път за изграждане у нас на исторически нов тип училище, за осъществяване на коренен прелом в социалната роля на образованието и върху тази основа — за по-нататъшно развитие на човешкия фактор в съответствие със сегашните и бъдещите изисквания на социалистическото общество.

2. Възлага на Политбюро на ЦК на БКП в духа на встъпителното слово на др. Тодор Живков и на проведената дискусия на пленума да внесе необходимите изменения и допълнения в Тезисите.

Направените предложения и изказаните мнения и съображения в хода на всенародното обсъждане на проекта за тезиси, които имат организационно-практически характер, да се предадат на съответните държавни, обществени и стопански органи.

3. Намира за целесъобразно до края на тази година да се свика първи конгрес на народната просвета, който да утвърди общонационална програма за изпълнение на решенията за развитието на образованието и да избере висшия учебен съвет на страната.

Digitized by Google

ВСТЪПИТЕЛНО СЛОВО

на другаря ТОДОР ЖИВКОВ, произнесено на 16 юли 1979 година на пленума на ЦК на БКП

Другарки и другари,

Всички ние добре разбираме, че в дневния ред на настоящия пленум на Централния комитет на Партията е поставен въпрос със съдбоносно значение за нас като народ, като държава, като социалистическа страна. От това именно съзнание се ръководехме, когато подготвяхме този пленум и разработвахме проекта за тезиси на Централния комитет на Българската комунистическа партия за развитието на образователното дело в Народна република България. От това съзнание се ръководехме и когато решихме, преди окончателното утвърждаване на този документ от Централния комитет, да го публикуваме за обсъждане от заинтересованите, а заинтересован в случая е целият български народ.

Както знаете, подготовката на настоящия пленум трая доста дълго, така дълго, че някои по-нетърпеливи другари започнаха да нервничат. Не е тайна, че пътят до тезисите в този им вид се оказа твърде труден, че трябваше, ако не десет пъти, то поне пет пъти да мерим, преди да „отрежем" и да кажем: ето това вече отговаря на достигнатото от нас равнище в образователното дело; това отговаря на днешните наши нужди и на изискванията на утрешния ден; това е помярката на бурно растящата във всички области на материалния и духовния живот социалистическа България!

В моето встъпително слово няма да се спирам отново нашироко върху проблемите на образованието. Не е нужно също така да излагам съображенията, поради които предлагаме те да се решават така, както е записано в тезисите, а не по друг начин. Всичко, което смятахме, че трябва да бъде казано, беше казано в самите тезиси.

Защо направихме това в тезисите, а не в доклад пред настоящия пленум на Централния комитет? Защото всенародното обсъждане трябваше да предшествува пленума на ЦК. За да бъде правилно разбрано, възприето и подкрепено както от просветните дейци, така и от цялата общественост, предлаганото преустройство на образователната система трябваше да бъде достатъчно широко и убедително изложено и мотивирано в документа, който беше публикуван за обсъждане. Така тезисите се оформиха като документ, в който е разработена стратегията и тактиката, начертана е образователната политика на Българската комунистическа партия в етап на изграждане на развито социалистическо общество и през следващия период — развития социализъм и постепенния преход към комунизма.

Мисля, че няма да сбъркаме, ако кажем, че именно този характер на публикувания проектодокумент в най-голяма степен допринесе обсъждането да се превърне в истински референдум по въпросите на образователната система и на образователното дело у нас: за правилното разбиране на проблемите и на пътищата за тяхното решаване; и в крайна сметка — за пълната подкрепа и високата оценка, която дадоха на тезисите над един милион и 150 хиляди граждани, взели непосредствено участие в обсъждането — учители и преподаватели, уча-

Digitized by Google

щи се и родители, работници и селскостопански труженици, културни и стопански дейци, учени и хора на изкуството.

Позволете ми, другарки и другари, от ваше име, от името на Централния комитет на Българската комунистическа партия да изкажа най-сърдечна благодарност на участниците във всенародното обсъждане за подкрепата им, за мненията, идеите, предложенията, с които те станаха по същество съавтори на Тезисите за развитието на образователното дело в Народна република България — един от документите на нашата партия с изключително значение за сегашните и бъдещите поколения, за утрешния ден на родината!

Генерална цел на образованието — многостранно развитие на личността

Другари,

Мерките, набелязани в областта на образователното дело, са неделима част от усилията, които Централният комитет на Партията полага през последните години за решаване на стратегическите проблеми, свързани с ускореното материално и духовно развитие на нашето общество. Както знаете, поехме стратегическия курс за **по-висока ефективност и качество** във всички области и дейности; разработихме **икономическата политика** на Партията на сегашния етап; начертахме **политиката в областта на науката и техническия прогрес**; разработихме и последователно приложихме нови решения за усъвършенстване **структурата на управлението** на народното стопанство; дадохме принципно нова постановка за усъвършенстване на **социалистическата организация на труда**; разработихме и прилагаме цялостна система от нови методи на социалистическо стопанисване и управление.

Такава е, другарки и другари, панорамата на основните стратегически направления, към които са насочени умът, енергията и усилията на Централния комитет на Партията и които имат възлово значение за изпълнението на нашата партийна програма.

Тази панорама обаче би била далеч непълна, ако не отчетем огромните грижи, които полагаме, и особеното внимание, което ежедневно отделяме за кадрите, за човека, за човешкия фактор. За нас е азбучна истина, че без кадрите — изпълнителски и ръководни, без трудещите се от града и селото, без непрекъснатото повишаване на тяхната общообразователна, професионална, идеологическа и политическа подготовка, без тяхното най-активно участие в решаването и осъществяването на всички начинания не може да има ускорено движение напред. **Развитието на икономиката, ускоряването на научно-техническия прогрес, развитието на културата не са самоцел. Те са средство, за да може труженикът на социализма да живее все по-добре, да задоволява все по-пълно своите материални и културни потребности, да развива своите творчески възможности.**

За нас, комунистите, човекът е най-ценният капитал на обществото. Достатъчно е да напомня само за някои крупни мероприятия, които нашата партия осъществи през последните години в духа на тази стратегическа априлска линия, за да можем със задоволство да констатираме, че с цялата наша икономическа, политическа, културна, идеологическа, научна и друга дейност ние стъпка по стъпка решаваме разнообразните и динамично изменящи се проблеми на човека. Така например: новата конституция закрепи и гарантира широки права и свободи на гражданите, създаде условия и гаранции за непрекъснатото издигане на ролята на труженика в политическата система на социализма, в управлението на всички сфери. Разработихме и осъщест-

Digitized by Google

вяваме декемврийската социална програма на Партията; приета е разгърната програма за развитието на културата на зрелия социализъм, а също програма за естетическото възпитание на младежта, на целия народ. Осъществяваме дълбоко преустройство на идеологическата работа, на работата за комунистическото възпитание на трудещите се.

Както се вижда, проблемът за човека, за издигане на неговата роля като субект на многостранното ни развитие, за разгръщане на човешкия потенциал и неговото пълноценно осъществяване стои действително в центъра на целокупната дейност на Партията.

Но развитието на нашето общество поставя нови изисквания и в тази област. Сега от човека, от равнището на образователната и професионалната подготовка на социалистическата личност, от разгръщането на всички нейни способности, от богатството на нейната душевност зависи в най-голяма степен органическото свързване на постиженията на научно-техническата революция с предимствата на социалистическия строй, съзнателното отношение към проблемите и задачите на общественото развитие, борбата за по-висока ефективност и качество, за използване на всички ресурси и резерви на нашата икономика. А това са въпроси и на нашата работа за по-висок жизнен и културен стандарт, за изграждане на материално-техническата база на социализма, а след това на комунизма.

Затова можем с пълно право да заявим: сега няма по-важна задача от задачата да преминем от разкриване и развитие на отделни черти и способности на човека към разкриване и развитие на неговите многостранни способности, заложби и качества, т. е. да формираме многостранно, а в перспектива всестранно развита личност, способна пълноценно да се реализира в живота.

Социалистическото общество винаги е имало нужда от разгръщането и оползотворяването на човешките способности. Въпросът обаче е — **за кои, за какви способности и качества става дума сега?** Без възпитанието и развитието на какви способности и качества у хората — и то в масов мащаб, **нашето общество вече не може,** ако иска да се развива, ако иска да върви бързо напред?

Преди всичко става дума за **широка образованост, за висока обща култура,** за **солидни знания** на равнището на съвременната наука и техника.

Става дума за **дълбока идейна убеденост и висока социалистическа съзнателност** като съществена характерна черта на личността, като необходимо условие личните интереси да се развиват върху основата на интересите на обществото и да бъдат в унисон с тях.

Става дума за **солидна професионална подготовка, за овладяна професия** на равнището на съвременните научно-технически постижения, на равнището на новите изисквания и критерии за качеството на труда, т. е. за постигане на **висок професионализъм.**

Става дума не само за солидни знания, но и за **умение творчески, смело и самостоятелно да се мисли, за усет към новото, способност за постоянна и самостоятелна подготовка, за самоусъвършенстване на личността.**

Става дума за **организираност, оперативност и точност,** за способност най-рационално да се използва времето, за **самодисциплина и самоконтрол,** за изключително високо **чувство за отговорност** пред обществото, колектива, семейството, за **пълно единство на комунистическата идейност и поведението на личността.**

Системата на народното образование — ето най-прекия и най-ефикасния път за възпитанието на такава цялостна, многостранно развита личност, способна пълноценно да се реализира в професионалното си поприще, в социалната сфера, да развива икономиката, всички области на живота на равнището на новите изисквания и т. н.

Digitized by Google

Някой може да каже: тази нова цел, която ние поставяме пред образованието, е прекрасна, но реална ли е? Не избързваме ли? Не форсираме ли развитието на нашето образование?

Не, другари, нито избързваме, нито форсираме нещата. Не е случайно, че тази генерална цел, която пронизва тезисите от първия до последния ред, беше посрещната по време на всенародното обсъждане с одобрение и въодушевление от подавляващото мнозинство от участниците. Изграждането на личност, способна многостранно и пълноценно да се реализира в живота, не е вече въпрос само на бъдещето. **Тази личност е жива, може да се каже, насъщна потребност още на днешния ден.** Общественото развитие я изисква и вече я ражда, тя става негов стихиен продукт. Тя все повече става и **вътрешна потребност** на самия труженик на социализма у нас.

Някои хора, включително и ръководни дейци, все още не могат да разберат това. Но ние като партия-ръководителка сме длъжни да не оставяме нещата на самотек, а да създадем най-благоприятни условия за разгръщане на процеса за оформяне на новата личност.

Затова разработихме Тезисите за развитието на образователното дело в Народна република България, проведохме всенародно обсъждане, провеждаме настоящия пленум на Централния комитет на Партията. **Затова поставяме пред образованието новата генерална цел — многостранното развитие на личността и нейната пълноценна реализация в живота.**

Тази генерална цел определя и предопределя цялостното преустройство на нашето образование — и неговата насоченост и структура, и методите на обучение и възпитание, и системата на неговото управление, и социалните функции, които трябва да изпълнява. **Възпитанието на цялостна, многостранно развита личност — ето основата, върху която трябва здраво да стъпи цялото ни образование, цялата система на подготовка и преподготовка на кадрите в нашата страна.** Принципите и целите, положенията, разработени в тезисите, създават необходимите предпоставки да развиваме нашето образователно дело в тази именно насока.

Правилно беше изтъкнато при обсъждането: **в този документ има дълбока диалектическа приемственост.** В него се предвиждат не само принципно нови решения, но се използва и всичко положително в нашите традиции и натрупаният от социалистическото образование богат опит; творчески се отчита и опитът на други страни и особено опитът на съветската образователна система. Същевременно беше изтъкнато — и аз искам още веднъж дебело да подчертая това, че този документ се характеризира не само с дълбоката си научност и реализъм, но и със своята **цялостност.** Основните принципи и положения, заложени в него, са взаимосвързани и обусловени, споени са в органическо единство. И към него, следователно, особено при практическото му осъществяване, **трябва да се подхожда като към цялостен документ, оформящ единната физиономия на нашето образователно дело,** за един продължителен период.

Тезисите ще бъдат осъществени последователно и докрай!

Другарки и другари,

Въпреки че по време на обсъждането основните насоки и принципи за по-нататъшен подем на образователното дело бяха одобрени, много хора изразиха загриженост **дали тезисите ще бъдат последователно осъществени в живота.**

Основателна ли е такава загриженост?

Digitized by Google

Да, смятам, че за това има основание. Преди всичко, защото става дума за цялостно преустройство на образованието, за сложно и трудно дело, което изисква съгласуваните и целенасочени усилия не само на просветните дейци, но и на широки кръгове на нашата общественост. И второ, защото трудещите се, в духа на Юлския пленум и Националната партийна конференция, свикнаха да проявяват много по-голяма взискателност и критичност, а както е известно, след пленума на Централния комитет по образованието, състоял се през 1969 година, с различни нормативни актове се допуснаха известни отклонения от неговите решения.

От тази висока трибуна ние уверяваме нашия народ, че тезисите ще бъдат осъществени последователно и докрай, че ще създадем необходимите комплексни условия, средства и механизми, които да гарантират безусловното изпълнение на тази трудна и сложна задача.

Какво по-конкретно е необходимо да се направи?

Първо. Необходимо е преди всичко да се формират в най-близко време предвидените в тезисите нови ръководни органи на образователното дело, които без бавене, без суетене да се заемат с провеждането на преустройството.

Още тази есен следва да се проведат събрания и конференции по учебни заведения и населени места, на които да се набележат и обсъдят практически мерки за изпълнението на тезисите и да се изберат окръжните и общинските съвети за народна просвета и училищните настоятелства като нов вид ръководни държавно-обществени органи в областта на образованието.

Предлагам още до края на тази година да се организира първият конгрес на народната просвета, който да утвърди общонационална програма за изпълнение на решенията на Централния комитет на Партията за развитието на образованието и да избере висшия учебен съвет на страната.

Държавно-общественият характер на новите ръководни органи на народната просвета, тяхната изборност, изборността на директорите на училищата, на инспекторите и т. н. са ярка проява на голямото народно и партийно доверие към нашето учителство, към просветните дейци. Държавно-общественото начало, което става основополагащ принцип в управлението на образованието, дава възможност да се разшири демократизмът в тази област, да се засили компетентността на органите на образованието. Същевременно то дава възможност да се разгърне инициативата и повиши отговорността на държавните, стопанските и обществените органи и организации, на трудовите колективи, научните и културните институти, които заедно с учебните заведения ще трябва да изнесат на плещите си работата по преустройството и развитието на образователното дело. Затова именно тези постановки намериха пълна подкрепа по време на обсъждането.

Задачата сега е да се положат грижи правилно да бъдат формирани училищните настоятелства, родителските комитети по паралелки, общинските и окръжни съвети на народната просвета, висшият учебен съвет и други ръководни просветни органи, да се укрепи Министерството на народната просвета като държавно-обществен орган за провеждане на партийната политика в образователното дело.

Второ. Качествено новите задачи, които се поставят пред нашето образование, изискват значително да се повишат ролята и отговорностите на министерствата и ведомствата, на техните органи и кадри, на селищните системи пред образователното дело.

Нашата партия има добър и правилен лозунг: „Да се свърже образованието с живота!" Сега е настъпило времето този лозунг да се обогати, да се допълни с повелята животът най-широко да навлезе в

Digitized by Google

учебните заведения, всички сфери и отрасли да се свържат още по-тясно с образованието.

Какво означава това за министерствата и ведомствата, за селищните системи, за техните органи и кадри?

Това означава, че тяхно първостепенно задължение е да предоставят за нуждите на образователния процес най-съвременна материална база, в това число машини и съоръжения; да отделят за индивидуално обучение чрез наставничеството и други форми, съобразно организацията на учебния процес, своите най-добри кадри — работници, селскостопански труженици, специалисти; да участвуват най-активно във финансирането на образователното дело, в разширяването и укрепването на неговите многостранни връзки с обществената практика; да проявяват висока отговорност и голяма грижа за реализацията на младите кадри, за осигуряването на съвременно образователно равнище при квалификацията и преквалификацията на кадрите.

Новият подход в образователната система изисква по-дълбока интеграция и много по-резултатно единодействие в областта на образованието, науката и културата. Там, където се кръстосват усилията на тези три сфери, всъщност се ражда и новото, което характеризира духовния облик на човека. Научните и културните институти, дейците на нашата наука и култура трябва да осъзнаят и поемат своя решаващ дял за издигане на образователния процес, за формирането и усъвършенстуването на социалистическата личност.

В разговори с мен писатели, художници, музикални дейци неведнъж са правили напълно справедливи критични бележки и по застъпването на хуманитарните и естетическите дисциплини в училищата, и по равнището на тяхното преподаване, и по езика и стила на редица учебници. Не мога обаче да не отбележа слабото участие на хората на изкуството в обсъждането на тезисите. В този документ въпросът за изучаването на българския език и литература не е застъпен така широко, както са разработени други въпроси. И аз очаквах, че във вестниците, по радиото и телевизията, на събрания нашите писатели ще направят вдъхновени изказвания в прослава на чудесния „език свещен на нашите деди", ще обогатят документа с нови виждания за мястото и целите на изучаването на родната литература.

Очаквах, че ще бъде изтъкната например изключителната роля, която изигра творчеството на Иван Вазов за възпитанието на националното самочувствие и националната гордост на българина след петте века чуждо иго; изключителната роля на поезията на Христо Ботев и Христо Смирненски, на крилата на която ние, комунистите от по-старите поколения, изминахме пътя към Комсомола и Партията; изключителната роля на поезията на Никола Вапцаров в идейното израстване на младите поколения след 9 септември, на вдъхновените строители на „завод на живота"!

И сега младите поколения оформят своя комунистически светоглед чрез изучаване на марксизма-ленинизма като наука, но не в по-малка степен и чрез литературата, чрез възпитанието на чувствата, чрез изграждане на комунистическа душевност. В изучаването на съвременната българска литература трябва да се дава категорично предимство на онези талантливи автори, които утвърждават правдата на нашето време, правдата на комунистическите идеи и на социалистическото строителство, правдата на пролетарския и социалистическия интернационализъм; трябва да се изучават онези вдъхновени творби, които възпитават у младите поколения комунистическо самочувствие и законна патриотична гордост на чеда на Партия и народ, крачещи в челната редица на човешкия прогрес...

Digitized by Google

Очевидно на този свят за нас, българите, съществуват няколко учебни дисциплини, които никоя училищна програма не може да си позволи да пренебрегне пряко или косвено, без това да се отрази върху качеството на младите поколения, а оттам и на нацията. Това са преди всичко **българският език и литература, историята на България, географията на България.** Всъщност в това, дешифриран, се състои и знаменитият призив на Паисий Хилендарски: „Болгарино, знай свой род и език!"

Ние отдаваме и ще отдаваме голямо значение на изучаването на чужди езици, но това съвсем не може да става за сметка на българския език. В българския език е въплътен историческият опит на нашия народ, неговите мъки и радости, борби и надежди, неговата мъдрост и нравствени устои, своеобразието на българския национален характер. Ние сме българи и искаме нашите деца да се научат точно и ясно, на хубав български език да изразяват своите мисли и чувства, отношението си към света. Такава е трудната и почетна задача на учителя по български език и литература, на всички учители и възпитатели — от предучилищните до висшите учебни заведения. Не е достатъчно да се гордеем, че сме родина на славянската писменост, преки потомци и приемници на братята Кирил и Методий и на техните ученици. Нужно е да пазим и да развиваме богатството и красотата на техния език, на нашия роден български език — един от най-старите и най-съвършени писмени езици в съвременния свят.

Другари,

Големи отговорности лягат сега върху **селищните системи и техните ръководства.** От тях се иска да проявяват най-активно отношение към делото на народното образование. Селищните системи са призвани да полагат ежедневни грижи за материалната база на образованието; да засилват уважението и признанието на труда на учителите и преподавателите, на учениците и студентите; да разгърнат стимулиращи мероприятия за насочване на младежите към професии и специалности, необходими за селищните системи; да проявяват грижи за пълноценната реализация на завършилите своето образование.

Качествено новите отговорности, които обществото поема пред образователната система, с особена сила се отнасят до **решителното подобряване** на нейната материална база, особено в големите градове и крупните промишлени центрове. Това е и една от съществените гаранции за последователното осъществяване на тезисите. **Сега е необходим нов подход в това дело.** Главното е да се проведе последователно постановката за пълноценно комплексно оползотворяване на сегашната база на образованието, науката, културата, спорта, почивното дело и т. н. Новото строителство следва да се извършва в случаите, когато наличните възможности са недостатъчни. Другата страна на този въпрос е да се приведат в действие икономическите лостове за въвличането на стопанските организации в изграждането и обзавеждането на материалната база на образованието.

Правилно е, другарки и другари, във връзка и **в чест на предстоящата 1300-годишнина от образуването на българската държава** да призовем трудещите се в нашата страна, ръководствата на селищните системи, на заводите и аграрно-промишлените комплекси **да се разгърне широко движение за модернизация, реконструкция и ново строителство на детски домове и учебни заведения,** на съвременна материална база на учебното дело. В това движение максимално да се използват техните средства и възможности, доброволният труд на населението, на самите учащи се. Следва да се обмисли също така въпросът част от надплановата печалба на стопанските организации и изобщо от приходите, които постъпват в държавния бюджет до края на

Digitized by Google

тази и през следващата петилетка в резултат от социалистическото съревнование и изпълнението на насрещните планове, да се насочват допълнително за задоволяване нуждите на образованието. Естествено, това трябва да се уреди със съответни нормативни документи.

Разгръщането на такова широко движение ще бъде още една убедителна проява на пословичната любов на нашия народ към училището, към образованието.

Само при такъв подход, при който не се разчита изключително на държавата, а обществеността и социалистическите организации непосредствено участвуват в развитието на материалната база, ще можем да предоставим на образованието всичко, от каквото се нуждае и каквото можем да му дадем като общество.

Трето. Неотклонното осъществяване на преустройството на нашата образователна система е преди всичко в ръцете на тези, на които обществото е поверило обучението и възпитанието на младото поколение — многобройната армия на българските учители и преподаватели. Искам да отбележа, че разработените в тезисите проблеми, които засягат тяхната многообразна дейност, и пътищата за издигане на техния престиж в обществото получиха гореща подкрепа.

Малко е да се каже, че **ролята на учителя и преподавателя е високоблагородна. Тяхната роля е решаваща, с нищо незаменима.** Верни на традициите на своите предшественици, съвременните наши учителски и преподавателски кадри имат огромни заслуги за издигането на материалното и духовното равнище на България.

Сега обаче пред тях се поставят много по-сложни, много по-отговорни задачи, към тях се предявяват много по-големи изисквания. Тези задачи, тези изисквания са свързани в края на краищата с **качеството на труда**, защото и в тази сфера от него зависи изключително много ефективността, която ще бъде постигната. От това произтича и остротата на проблемите, свързани: с **начина на подбор, подготовка и квалификация** на учителските и преподавателските кадри, област, в която е нужен прелом, за да се осигурява високо научно равнище и педагогическо майсторство; с **организацията на труда** на учителските и преподавателските кадри, която се нуждае от решително модернизиране и привеждане в съответствие с най-новите постижения на теорията и челния педагогически опит; с **информационното и техническото осигуряване** на образователния процес, което да отговаря на потребностите на един високоефективен учебен процес с нови възможности за обучение и самообразование, за прерастването му в научноизследователски процес.

Вратите на училището следва широко да се отворят за нашите изтъкнати учени, преподаватели, писатели, художници, музиканти, производственици, да се осигурява непосредственото участие на специалисти от различни области в учебно-възпитателния процес. Научните работници не бива да остават затворени в техните институти, те трябва да вземат най-активно участие в обучението и възпитанието на младото поколение и особено при подготовката на специалисти във висшите учебни заведения, да им предават своя голям опит и знания от най-предните участъци на науката и техническия прогрес. Очевидно необходими са съответни нормативни актове и механизми, за да могат всички тези въпроси да се решат правилно и своевременно.

Както винаги, така и сега нашата партия разчита на самоотвержения, на апостолския труд на учителите и преподавателите. **Ние сме уверени, че те и занапред с чест ще изпълняват своята високопатриотична мисия!**

Четвърто. По време на обсъждането беше подчертано, че за да се повиши ефективността на образованието до желаното равнище, трябва да се решат редица важни въпроси, свързани с реализацията

Digitized by Google

в живота на кадрите, възпитавани и обучавани в образователната система. Трябва да се признае, другари, че в нашата обществена практика, в установената система на подбор, издигане, разпределение и т. н. на кадрите са налице **сериозни недостатъци,** които пречат нормално да се затвори цикълът: подготовка — реализация. Това се отразява и на развитието на образователното дело, и на развитието на нашия кадрови потенциал, на трудовите ресурси на страната.

Какво по-конкретно имам предвид?

Остро стои например задачата да се намерят нови материални и морални форми и средства, чрез които да се издигне уважението към средното образование на работника, на кооператора, на кадрите от материалното производство. Този въпрос е с ключово значение за нашата икономика. Защо? Защото в условията на съвременната техническа и технологическа въоръженост на материалното производство у нас равнището на изпълнителските кадри вече се определя от подготовката, съответствуваща на изискванията за средно образование. Следователно, ако не осигурим на новите кадрови попълнения такава образователна подготовка, не можем да вървим напред и като стопанство, и като общество.

Без да изчерпвам въпроса, предлагам да се предостави на стопанските организации в съответствие с техните възможности и изискванията на икономическия подход правото да авансират младежите и девойките със средно образование, които постъпват в материалното производство като работници, механизатори и т. н., с определена, и то значителна сума. Тази сума да се опрощава на части или изцяло, в зависимост от трудовия стаж в предприятието или организацията. Следва също така да се помисли за ведомствени жилища и за жилищни кооперации на млади работнически семейства на средности, изграждани от съответното предприятие или с неговата подкрепа.

Време е вече да се пристъпи към решаване на въпроса за растежа на работника, на кооператора на едно и също работно място, въпрос, който беше поставен в моето Писмо до ЦК на Комсомола. Искам още веднъж да подчертая, че този въпрос е и икономически, и социален, и идеологически. От неговото решаване в немалка степен зависи професионалното ориентиране, личният житейски план, социалната активност на младия човек. В друга област този въпрос отдавна е решен: в армията например на 4—5 години получаваш по-висок чин; в науката, като имаш известни постижения, ти присъждат по-високо звание, и т. н. Вярно е, че в производството, макар и не навсякъде, има разряди, но те не играят такава съществена роля.

Актуална е и задачата да се решат по-правилно въпросите със статута на специалистите със средно и висше образование. Тук има деформации и диспропорции. От една страна, имаме много специалисти. Това е безспорен успех. А от друга, в някои отрасли, особено в материалното производство, те са недостатъчни. Положението на специалистите със средно образование обезценява това образование и създава изкуствено масов стремеж към висше образование, независимо от интереси, наклонности и способности. В резултат на това се стигна до ненормално съотношение между специалистите със средно и висше образование.

Не навсякъде са правилно решени въпросите за издигането на специалистите. Да вземем например ръководителите и заместник-ръководителите на предприятия, учреждения и организации, ръководителите и заместник-ръководителите на функционални и производствени структурни части и главните специалисти. Както показа преброяването от 1975 година, от тях с висше образование са само 35,8 на сто, а приблизително всеки осми е с основно или начално образование; от

Digitized by Google

главните и отговорни счетоводители с висше образование са само 28,6 на сто; от ръководителите на предприятия, учреждения и организации с висше образование са по-малко от половината — 47,8 на сто, а с основно и начално образование са 26,4 на сто в селското стопанство, 15,2 на сто в търговията и материално-техническото снабдяване, 11,5 на сто в строителството, около 9 на сто в управлението, промишлеността и съобщенията. При това трябва да се има предвид, че съгласно изискванията за образователен ценз лица без средно образование не се допускат на ръководни длъжности.

Големи несъответствия има и между длъжността и придобитата специалност в учебните заведения: 11 на сто от главните инженери не са инженери, 9 на сто от главните зоотехници са икономисти и т. н. Има и друг проблем: около 15 хиляди специалисти са в над трудоспособна възраст, а около 30 хиляди специалисти до 29 години не работят. Както показват данните, една от главните причини е липсата на подходяща работа и на работа, съответствуваща на тяхната квалификация.

Посочвам тези случаи, за да подчертая, че нашата работа за ефективна реализация на специалистите е изостанала от съвременните изисквания. Тя се нуждае от сериозно преустройство, което да доведе до повишаване качеството и ефективността на използването на кадрите, подготвяни от образователната система. Мисля, че задачата да се разработи статут за реализацията на специалиста със средно и висше образование не подлежи на отлагане. Нормативно следва да се решат въпросите: кой каква длъжност може да заема, каква заплата ще получава, какви етапи в своето професионално развитие трябва да минава, как ще повишава своята квалификация и т. н.

Докато не се решат тези проблеми, те неизбежно ще дават своето отрицателно отражение върху образованието, върху правилното професионално ориентиране, възпитанието и обучението на учащите се, върху равнището на тяхната професионална подготовка.

Съществени въпроси на преустройството на образователното дело

Другарки и другари,

Както вече отбелязах, при обсъждането на проекта за тезиси бяха направени редица предложения за изменения и допълнения.

Част от предложенията са по същество.

Други уточняват и допълват отделни формулировки, без да изменят смисъла на съответната постановка.

Голяма част имат редакционен характер.

В проекта за тезиси, който ви е раздаден, са взети предвид и са отразени целесъобразните предложения и от трите групи.

Четвъртата група предложения се отнасят до непосредственото изпълнение на тезисите или засягат стила и методите на работа на просветните и други компетентни органи. Целесъобразно е тези предложения да се предадат на съответните органи, като ги задължим внимателно да ги проучат и да ги имат предвид в своята бъдеща дейност.

Позволете ми да се спра само на някои становища и предложения, които засягат съществени въпроси на преустройството.

Първият въпрос се отнася до прехода към обучението на децата от навършена 6-годишна възраст. Този въпрос беше предмет на широка дискусия. Преобладават мненията в подкрепа на проектодокумен-

Digitized by Google

та. Заедно с това бяха изказани мнения, че е необходима предварителна подготовка на децата за системен учебен труд, че те не трябва да бъдат лишени преждевременно от игри и развлечения, че не навсякъде е създадена необходимата материална база и т. н.

Трябва да кажа, че ние споделяме тези съображения. Както е известно, въпросът за 6-годишните деца беше поставен още на пленума на Централния комитет по образованието през 1969 година. Но ние не бързахме с неговото решаване, отчитайки сложността му и необходимостта да бъде внимателно проучен.

През изминалия период бяха извършени редица медицински, психологически и педагогически изследвания, бяха проведени отделни експерименти, проучен беше внимателно и чуждестранният опит. Резултатите дават основание практически още от 1981 година да започне постепенното, подчертавам, постепенното преминаване към обучение от 6-годишна възраст. Цялостното обхващане на децата от тази възраст ще завърши едва към края на осмата петилетка.

Какво е необходимо, какво се изисква, за да се премине към обучение от навършена 6-годишна възраст?

Преди всичко да се осигури всеобхватно включване на 5-годишните деца в детските заведения, тяхното обучение и възпитание да бъде свързващо звено между детските градини и училището. Да се извърши коренно преустройство на съдържанието, организацията и методите на обучение в първи клас с оглед учебно-възпитателният процес да се отличава с достъпност, да дава широк простор на игрите и детските развлечения, изобщо да съответствува на тази възраст. Приемът на децата да става само при осигурени условия за целодневен режим на обучение и отдих. Преходът към обучение от 6-годишна възраст да се постави на нормативна основа, да се извърши диференцирано в различните райони на страната.

Както виждате, условията са ясни и категорични. И никакво избързване не бива да се допуска там, където те не са налице. При спазването на тези условия ще се създадат възможности за правилното обучение, за духовното и физическото развитие на децата от тази възраст, решаваща за формирането на интелекта и душевността на детето, на много навици, необходими за цял живот.

Вторият въпрос засяга въвеждането на петдневна седмица на обучение.

В много от изказванията се препоръчва да се предприеме такава стъпка. Разбира се, този въпрос е актуален, но сложен. В случая особено важно е да се избягнат увлеченията, необмислените и прибързаните действия, които могат да нанесат сериозен ущърб на учебно-възпитателния процес. Преминаването към петдневна учебна седмица не трябва да води до нарушаване на нормалния ритъм на работата в учебните заведения и не бива да става за сметка на допълнителното натоварване на учениците. Очевидно тук разрешението следва да се търси преди всичко в най-пълното използване на възможностите за интензификация на учебния процес, свързани с решителното освобождаване на учебния материал от информационния баласт, с неотложното въвеждане на най-прогресивни методи на обучение и рационално използване на наличната материална база.

Смятам, че той трябва да се проучи задълбочено и да се намерят най-правилните при нашите условия решения.

Третият въпрос се отнася до една от най-характерните черти на преустройството на образователната система — диалектическото единство между изискването всички младежи да бъдат поставени в равностойни позиции да се учат, а след това да се реализират в живота и изискването за диференцирано обучение.

Digitized by Google

На този въпрос е отделено първостепенно внимание по време на всенародното обсъждане. И това е естествено, защото при такъв подход се решават възлови социални проблеми и преди всичко — създават се условия за **постигане на равностойност**, а също за разширяване и максимално **развитие на индивидуалните заложби** на всеки учащ се в интерес и на обществото, и на отделната личност.

В какво се изразяват тези условия? В целия курс на обучение, т. е. и в трите степени, всички младежи ще получават солидна общообразователна подготовка. След завършването на първата степен всички младежи ще могат да преминават през широки професионални области, които са равносттойни по социална значимост, по възможности за по-нататъшно личностно, професионално и обществено развитие и т. н. Завършващите определена широка професионална област ще имат равностойна подготовка, за да завършат една или друга конкретна специализация.

Тази постановка е неделима от новите положения, разработени в тезисите, особено при единното средно политехническо училище, където се предвижда усвояването на знанията и уменията да става:

първо, в рамките на единен общозадължителен обем, който ще се усвоява от всички ученици и ще им осигурява висока общообразователна, политехническа и професионална подготовка;

второ, в рамките на свободно избираема част, която ще осигурява **засилено обучение** и получаване на **допълнителни знания** в определени основни учебни дисциплини, избрани от ученика;

трето, чрез факултативните дисциплини, които ще се използват от желаещите ученици за получаване на знания, трудови навици и умения в други области.

Такъв подход дава възможност да се премахне уравниловката в обучението, да се осигурят условия всеки да даде и да получи в максимален размер онова, което притежава и което е в състояние да придобие; **по-големи грижи ще могат да се полагат за учащите се, които притежават изявени способности и дарования.**

Искам отново да подчертая, че **такъв подход ще осигурява солидна професионална подготовка на учащите се, ще позволи да се постигне висок професионализъм в работата.** Високият професионализъм в съвременния смисъл на думата не се свежда нито само до овладяването на трудови навици и похвати, нито само до овладяването на тясна специализация, колкото и задълбочено да е то. Той изисква солидно общо образование и широк професионален фундамент. **Именно предвиденият в тезисите тристепенен образователен цикъл дава възможност на всеки млад човек върху широка общообразователна и политехническа основа да придобие професионална подготовка с широк профил и да се специализира в конкретна област на дейност, т. е. да овладее професия**, която да отговаря на новите задачи, стоящи пред отраслите на народното стопанство, пред всички сфери на общественото ни развитие; дава възможност да се извършва бързо и безболезнено преквалифициране, да се използват най-рационално трудовите ресурси.

Вярно е, че при обсъждането, а и в проектотезисите, като че ли повече внимание се отделя на единното училище. Това е естествено, но в никакъв случай не трябва да се тълкува като подценяване на ролята на **висшето образование.** Специалистът с висша квалификация играе и ще играе все по-голяма роля в цялостното социално-икономическо развитие на страната. Той е възловата фигура в борбата за свързване на постиженията на научно-техническата революция с предимствата на социалистическия обществен строй. Не е никак без значение и обстоятелството, че именно във висшите учебни заведения се

Digitized by Google

подготвят тези, които са призвани максимално да допринесат за преустройството и решителното подобряване на учебно-възпитателния процес.

Затова ние очакваме от висшето образование решително да усъвършенствува своята структура, своето съдържание, своята насоченост и развитие в духа на тезисите на Централния комитет. Ние очакваме от него да даде верния тон, ако мога така да се изразя, да бъде водеща страна в процеса на цялостното преустройство на образователната система.

Всички положения в проектодокумента, които се отнасят до висшите учебни заведения, са подчинени на главното изискване — решително да се издигне качеството и ефективността на преподавателската работа и на подготовката на студентите. И затова, без да се спирам обстойно на проблемите на висшето образование, бих искал само да поставя въпроса: не е ли време да се предявят по-високи изисквания към тези, които искат да постъпят във висшите учебни заведения? Не е ли време да се повишат и критериите за оценяване на резултатите от подготовката на студентите? Въпросът е изключително сериозен и той трябва да намери правилно решение.

Четвъртият въпрос се отнася до ролята на учебните заведения във възпитанието на дисциплина и самоконтрол у младите хора.

На този проблем не случайно беше отделено особено внимание по време на обсъждането. Преди всичко при новите условия на обучение все повече отпада ролята на принудата и се увеличава ролята на съзнателността, следователно — самодисциплината и самоконтролът придобиват решаващо значение за усвояването на знанията, за пробуждането и развитието на заложбите и изобщо за оформянето на младата личност. Без упорит, напрегнат, планомерен труд няма успех в нито една област на живота, в нито едно по-крупно начинание, на нито едно жизнено поприще; следователно — без самодисциплина и самоконтрол във всекидневния живот човек не може да се разгърне като разностранно развита личност и да получи удовлетворение от своята реализация.

В социалистическото общество дисциплината е съзнателна и доброволна във всички сфери на човешката дейност; обществото обаче не освобождава никого от отговорност за неговите действия и отдава всекиму според делата му: следователно — нужни са самодисциплина и самоконтрол.

Поради всичко това ние отдаваме решаващо значение на **възпитанието у децата още в ранна възраст на чувство за самодисциплина и самоконтрол като на едно от най-характерните черти на социалистическата личност, като условие за развитие на нейните разностранни способности и заложби, като фактор за пълноценно осъществяване в живота, еднакво нужно както на отделната личност, така и на обществото.**

Но въпросът за дисциплината има и друга страна. И тая страна засяга обществото. Без дисциплина няма съвременно производство, няма съвременно управление, няма развитие на живота. Когато в отделни звена или у отделни хора чувството за самодисциплина отсъствува, обществото трябва да въведе ред и дисциплина.

И това е не само право, това е неотменно задължение на ръководителите, на ръководните стопански, държавни, партийни и обществени органи във всички области на живота, на всички равнища. То е неотменно задължение на всеки комунист, на всеки сдружен земеделец, на всеки трудещ се, защото нарушенията на дисциплината засягат непосредствените интереси не само на държавата, на обществото като цяло, но и на всеки труженик в нашата страна.

Digitized by Google

Как стои въпросът за самодисциплината и дисциплината у нас? Можем ли да бъдем доволни?

В последно време при обиколките ми из страната, а и по други пътища, аз се натъкнах направо на безобразни случаи на нарушаване на дисциплината. Нарушава се трудовата дисциплина, нарушава се финансовата дисциплина, нарушава се плановата дисциплина, елементарни задължения не се изпълняват. Нарушава се дисциплината в една или друга степен във всички сфери на нашата работа. А в повечето случаи няма кой да призове към дисциплина тези, които я нарушават, няма кой да ги застави да бъдат дисциплинирани! Имам впечатление, че ние — Партията, държавата, стопанските и административните ръководства, като че ли се стесняваме да изискваме от нарушителите да изпълняват своите задължения или да понесат съответните последици от неизпълнението им. Ние се стесняваме, а добросъвестните труженици страдат, общественото се разплаща.

Смятам, че на този свой пленум Централният комитет на Партията трябва да постави изключително сериозно въпроса за дисциплината. Нужен е решителен и бърз прелом, за да можем успешно да завършим текущата петилетка и да осигурим изпълнението на плана за социално-икономическото развитие на страната през следващата петилетка — един от решаващите периоди на изграждане на зрелия социализъм у нас.

Що се отнася до образователното дело, още веднъж искам да подчертая, че възпитанието на чувство за отговорност и самодисциплина у младите поколения е възпитание на качества, без които няма нито истинско усвояване на знания, нито многостранно развитие на личността, нито пълноценна реализация в живота.

Петият въпрос се отнася до необходимостта да се внесат решителни подобрения в следдипломната квалификация и преквалификация на трудещите се. Ако не преодолеем в най-кратък срок създалата се диспропорция между високите потребности и сегашната незадоволителна квалификация на по-голямата част от работната сила, ние няма да можем ускорено да развиваме по-нататък материалното производство в условията на съвременния научно-технически прогрес, да усъвършенствуваме организацията на труда, да повишаваме обществената производителност на труда, ефективността и качеството на продукцията.

Какво е сега положението в тази област?

У нас сега действуват три системи за следдипломна подготовка и преподготовка на кадрите: за ръководните кадри; за специалистите с висше образование; за изпълнителските кадри. Между тях няма нужната координация, липсва единно ръководство. Самото равнище на преподаването е много ниско, отсъствува главното — не се дават знания по най-актуалните проблеми и задачи на организацията, управлението и технологията на производството. Не се осигурява усвояването на нови специалности и професии.

Къде следва да се търси главната причина за това незадоволително състояние?

Главната причина е, че в тази дейност липсва икономическият подход, няма създадени икономически условия и икономическа заинтересованост в предприятията, стопанските организации и министерствата. Принизена е ролята и отговорността на стопанските организации. Ръководствата на министерствата и ведомствата фактически стоят настрана от проблемите на перспективното планиране, подбора, обучението и стимулирането на кадрите в съответните отрасли. Не се предвиждат никаква икономическа отговорност и съответни санкции към

Digitized by Google

учебните заведения и звената за незадоволителното повишаване на квалификацията на кадрите.

Ясно е, че това положение не бива повече да продължи. То е в разрез и с духа, и с буквата на тезисите за образованието, които обсъждаме. Щом като в наши дни обучението се превръща в необходимост за цял живот, то ние трябва без никакво суетене да се заемем с най-ефективното решаване на този въпрос.

Какво е необходимо?

Необходимо е да се осъзнае от всички нас значението и неотложният характер на тази задача, да се заемем практически с повишаването на подготовката и преподготовката на кадрите. Във връзка с това трябва още сега да се разработи и да започне да се осъществява цялостна програма за квалификацията и преквалификацията на ръководните и изпълнителските кадри. Решаването на този въпрос следва най-тясно да се свърже с новия икономически механизъм и с повишаването на ролята на моралните стимули.

Необходимо е на второ място да се изгради и развие единна национална система за непрекъснато повишаване квалификацията на кадрите. Критерий за ефективността на тази система и основа за нейното организиране следва да бъдат двустранните икономически резултати от повишаването на квалификацията, т. е. както за стопанските организации, така и за самите трудещи се. Този, който не е подготвил добре кадрите, плаща съответни санкции; а този, който не е положил необходимите усилия, за да повиши своята подготовка, няма да получава по-висока заплата. Без такъв ред вече не може. Иначе само ще приказваме.

Във връзка с това ще бъде правилно към отрасловите и функционалните министерства и ведомства да се създадат центрове за повишаване на професионалната и управленческата подготовка на кадрите. Тази дейност да се организира преди всичко на базата на научноизследователските, инженерно-внедрителските организации в дадената система, като се използват и други водещи научноизследователски институти и учебни заведения. А в някои техникуми и средни специални учебни заведения, които разполагат със съвременна материално-техническа база и подготвени кадри, би следвало да се организират филиали на центровете за повишаване на професионалната и управленческата подготовка на кадрите. Естествено, в единната система за повишаване квалификацията на кадрите трябва в максимална степен да се използват съществуващата материално-техническа база на образователната система, на Научно-техническите съюзи, на кабинетите към Българските професионални съюзи, домовете на културата, читалищата, библиотеките и пр.

На трето място, необходимо е по-широко и пълно да се внедрява икономическият подход при организацията и ръководството на работата по квалификацията на кадрите и тяхното реализиране в практиката. Всяка организация следва да поема разходите за повишаване на квалификацията на своите кадри. Съответните учебни звена, които не осигуряват необходимото равнище на квалификация, трябва от своя страна да понасят съответни икономически санкции.

На четвърто място, необходимо е годишните и петгодишните планове за повишаване квалификацията на кадрите да се превърнат в неразделна част от Единния план за социално-икономическо развитие и по-специално от плановете за социалното развитие на трудовите колективи и за научно-техническия прогрес, а тяхното изпълнение да се извършва на базата на договори.

Още на Юлския пленум на ЦК през 1968 година ние принципно поставихме въпроса за въвеждане на конкуренто начало при заема-

Digitized by Google

нето на отговорни длъжности. Смятам, че е време вече — особено във връзка с последователното прилагане на принципа на стопанската сметка — да преминем от общите постановки към конкретни дела. Правилно ще бъде във всички отрасли на народното стопанство широко да бъде застъпено конкурсното начало при заемане на ръководни места, като при конкурсите се вземе и мнението на съответните организации и трудовите колективи за кандидатите. Правилно ще бъде също така на колективите да се предостави правото да предлагат за освобождаване назначените лица, ако качествата им не отговарям на заеманата от тях длъжност.

Предлагам, ако пленумът е съгласен, тези положения да залегнат в основата на специален нормативен документ, с който да се уредят цялостно въпросите на повишаването на квалификацията и преквалификацията на ръководните и изпълнителските кадри. Това са остри и важни въпроси, които следва неотложно да разрешим във връзка с изпълнението на текущата и следващата петилетка.

Другари,

Както знаете, след Единадесетия конгрес на нашата партия ние се заехме последователно да разработваме въпроса за икономическия подход и неговото постепенно прилагане в различните сфери на обществената дейност.

Този подход вече прилагаме в селското стопанство и първите резултати са много насърчителни. В недалечно време предстои прилагането му в промишлеността, в строителството и в други отрасли. Логиката на работата в тази насока ни довежда до необходимостта да намерим най-подходящите форми, начини и средства за прилагането на икономическия подход и извън материалното производство, включително и в областта на науката и културата.

В проекта за тезисите за образованието също е засегнат този въпрос. Разбира се, когато говорим за икономическия подход, тук ние не можем да не държим сметка за спецификата на образованието. Тази специфика изисква внимателното определяне на точните форми и граници за въвеждането на някои от принципите на самоиздръжката в тази област. Без да се предрешава въпросът, смятам, че е правилно да се възложи на съответните компетентни органи и дейци да се заемат със задълбоченото му разработване.

Каква е сега основната задача?

Другари,

Осъществяването на основните положения, предвидени в тезисите, не може да бъде еднократен акт. Нужна е продължителна, внимателна и задълбочена подготовка и постепенност при тяхното претворяване в живота.

В проекта за тезиси са предвидени възможно най-кратките срокове за въвеждане на новата образователна структура. И въпреки това първите випускници на единното средно политехническо училище ще завършат в края на осмата петилетка, а тези, които ще започнат своето обучение на 6-годишна възраст през 1981—1982 година, ще навлязат в своето жизнено поприще едва през 1993 година. Ето защо не бива да се допуска каквото и да е отслабване на грижите и вниманието за рязко подобряване подготовката на учащите се в сегашните средни, специални и висши учебни заведения, с една дума — за най-

Digitized by Google

пълноценното използване на действуващата образователна структура. Ние трябва да направим всичко възможно още в сегашната образователна структура последователно да се влива ново съдържание — и по отношение на учебните програми, и по отношение на методите на обучение и възпитание, и по отношение на подготовката на учители и преподаватели, и по отношение на равнище на овладяването на професия от страна на учащите се.

Народното стопанство и другите сфери на обществото не чакат и не могат да чакат. Още сега, още днес те имат належаща нужда от кадри, от висококвалифицирани изпълнителски и ръководни кадри. Би било непростима грешка, ако увлечени от преустройството на образованието, допуснем каквото и да е отпускане, каквото и да е забавяне в решаването на тази жизнено важна задача. Необходими са още през тази година бързи мерки, за да се внесат решителни подобрения в цялостния учебно-възпитателен процес, в професионалната подготовка и в преподготовката на учащите се и специалистите във всички учебни заведения, във всички звена за квалификация и преквалификация. Там където това се налага, следва да се вземат неотложни мерки и за подготовката на висококвалифицирани кадри в по-съкратени срокове, при специален режим на обучение и работа.

Ако трябва да отговорим на въпроса: каква е сега основната задача във връзка с преустройството на образованието? — без колебание можем да отговорим: главното и решаващото сега е да се започне с повишаването на подготовката и преподготовката на кадрите, с осигуряване на народното стопанство и другите сфери с достатъчно и добре подготвени ръководни и изпълнителски кадри!

Това е задача, от която в най-голяма степен зависи както осъществяването на тезисите, така и успешното изпълнение на сегашната и следващата петилетка!

Другарки и другари,

Това са въпросите, които по поръчение на Политбюро трябваше да засегна в своето встъпително слово, за да открия разисканията на пленума на Централния комитет.

Членовете на Централния комитет, всички участници в пленума са подробно запознати с проектотезисите, с хода и резултатите от всенародното обсъждане. Раздаден е и нов проект за тезиси, в който са нанесени целесъобразните предложения за изменение и допълнение на текста.

Налице са всички условия за компетентно, делово, плодотворно заседание на Централния комитет по един такъв кардинален въпрос за развитието на нацията и страната, какъвто е образователното дело.

Дълбоко съм убеден, че като се опира на колективния ум на нашата общественост, Централният комитет ще съумее и сега да застане на височината на задачата и ще утвърди документ, достоен за народ и Партия с огромен опит и традиции в просветното дело, ще създаде условия за решаване на генералната цел: възпитанието на многостранно развита човешка личност; личност с висока общообразователна и професионална подготовка и богата култура; личност, способна да се осъществява в различните области на живота с максимална полза за себе си, за семейството си, за социалистическото общество.

Digitized by Google

ЗАКЛЮЧИТЕЛНО СЛОВО

на другаря ТОДОР ЖИВКОВ произнесено на 17 юли 1979 година на пленума на ЦК на БКП

Другарки и другари,

Разискванията на пленума на Централния комитет на Партията станаха естествено продължение на всенародното обсъждане. Както и трябваше да се очаква, те преминаха при висока активност, на равнището на проблемите, поставени в Тезисите за преустройството на образователното дело в Народна република България и във встъпителното слово.

С приемането на Тезисите от Централния комитет завършва първият етап от преустройството на образованието у нас. Определено може да се каже, че ние вече имаме добър документ, ясен и целенасочен, който очертава дългосрочната политика на нашата партия в областта на образованието.

Добрият документ обаче сам по себе си не означава добро осъществяване на предначертаното. Това важи дори за единични, не особено сложни въпроси. А в случая става дума за въпрос, изключително важен и труден, въпрос, който представлява цял комплекс от проблеми, изисква целенасочените действия на армия от деци, засяга милиони хора, засяга практически целия народ. Затова придържането към постановките на Тезисите, решаването на всички възникващи въпроси в духа на Тезисите, съобразяването на всичко, което се предприема, с изискванията на Тезисите, със замисъла на Тезисите — ето критерия за правилността на нашите действия в областта на образованието, ето гаранцията, че действията на просветните, стопанските и обществените деци действително ще бъдат действия в нужната посока.

Ето защо сега решаващото е да се разбере докрай същността и значението на делото, което предприемаме, да се направят конкретните изводи и да се пристъпи към практическото изпълнение на задачите. Предстои трудна, продължителна и упорита работа за изпълнение на Тезисите на Централния комитет, работа, която открива простор за инициатива и творчество на всички равнища, пред всички кадри.

От тази трибуна ние се обръщаме още веднъж към хората, в чиито ръце преди всичко отсега нататък е съдбата на това дело — към нашите учители и преподаватели, към деците на просветата: другарки и другари, Централният комитет на Българската комунистическа партия както винаги вярва във вас и както винаги разчита на вас!

Ние се обръщаме към организациите и комитетите на Българската комунистическа партия, Българския земеделски народен съюз, Димитровския комсомол, Отечествения фронт, профсъюзите, Научно-техническите съюзи, към народните съвети, към ръководителите на министерствата, ведомствата, обществените организации: другари, училището, което искаме да създадем, не може да бъде изградено и не може да работи успешно без вашата непосредствена и всестранна подкрепа. Оказвайте пълно съдействие на органите на просветата в осигуряването на материално-техническата база на обучението, дайте на учащите се младежи своя опит и знания, своите бащински грижи!

Ние се обръщаме към всички съотечественици: скъпи другарки и другари, училището е мостът към бъдещето, по който поколение след поколение минава един народ. Нека направим всичко, което е по силите на всеки един от нас и на всички нас заедно, за да изпълним своя патриотичен дълг: българското училище да извежда нашите деца и внуци, нашия народ, нашата родина България все пò напред, все пò високо, все пò близо до комунистическия идеал за човека и обществото!

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ТЕОРИЯТА И ПРАКТИКАТА

Една година измина от публикуването на тритомния тематичен сборник на др. Т. Живков „За партийното строителство". Неговата висока теоретическа стойност и практическа значимост го превърнаха в крупно събитие в политическия живот на нашата партия. Още повече нарасна интересът на комунистите и трудещите се към теоретическото богатство, към синтезирания многогодишен опит на нашата партия, намерил в тритомника блестящо научно обобщение.

Решението на Секретариата на ЦК на БКП „За пропагандиране, изучаване и ползване на тритомника „За партийното строителство" придаде целенасочен и организиран характер на разгърнатия в Партията неповторим диалог между комунистите и първия секретар на Централния комитет — с автора на произведенията, обобщили мъдростта на три десетилетия борба и победи. Мисли и дела се срещнаха на хилядите събрания, семинари и конференции. С високите критерии на тритомника за партийното строителство всеки се вглеждаше у себе си, търсеше отново своя отговор за дълга към Партията. Проверка и отчет, омъдряване с поуките на изминатия път, с отговорността за утрешния ден. Диалог между Партия и ръководител, който няма равен на себе си! В този смисъл Научно-приложната конференция от 28 и 29.VI. т. г., организирана от Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП и Софийския градски комитет на Партията, приключва един етап от двустранния разговор, който под други форми ще продължава и занапред...

В работата на конференцията участвуваха другарите Александър Лилов, Петър Дюлгеров, Стоян Михайлов, Георги Йорданов, завеждащи отдели на ЦК на БКП, ръководители на обществено-политически и масови организации, партийни, стопански и обществени дейци, научни работници, активисти на Софийската градска партийна организация.

Встъпително слово произнесе членът на Политбюро и секретар на ЦК на БКП Александър Лилов. Бяха прочетени следните основни доклади: „Нарастване ръководната роля на БКП в етапа на изграждане на развито социалистическо общество" от секретаря на ЦК на БКП Петър Дюлгеров; „Актуални проблеми на идейновъзпитателната работа на Партията в тритомника на другаря Тодор Живков „За партийното строителство" от секретаря на ЦК на БКП Стоян Михайлов; „Проблеми на качеството и ефективността на партийната практика в София" от кандидат-члена на ПБ на ЦК на БКП и заместник-председател на Министерския съвет Георги Йорданов; „Развитие на науката партийно строителство в тритомника на др. Т. Живков" от ректора на Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП Ганчо Ганев.

Digitized by Google

С научни съобщения и изказвания в конференцията взеха участие другарите проф. К. Байчински, заместник-директор на Института по история на БКП; проф. д-р Йордан Йотов, главен редактор на в. „Работническо дело"; проф. Асен Кътов, директор на Института по марксизъм-ленинизъм на АОНСУ; проф. Иван Николов, директор на Института за социално управление при ЦК на БКП; проф. Васил Мишев, директор на Центъра по управление на икономиката на отраслите на народното стопанство на АОНСУ; Петър Овчаров, директор на завод „Електроника"; акад. Евгени Матеев; член-кореспондентът Николай Ирибаджаков, главен редактор на списание „Ново време"; проф. Никола Стефанов, завеждащ отдел „Наука и образование" на ЦК на БКП; доц. Рачко Рачков, първи заместник-завеждащ отдел „Организационен" на ЦК на БКП и директор на Центъра по партийно строителство при АОНСУ; з. д. к. Петко Русев, главен редактор на сп. „Партиен живот"; проф. д-р Васил Момов, секретар на ГК на БКП и директор на Центъра по теория и управление на идеологическия процес на АОНСУ; Георги Георгиев, първи секретар на Димитровския районен комитет на БКП в София, и проф. д-р Марко Марков. В този брой публикуваме част от изказванията в резюме.

Докладите, изказванията и съобщенията осветлиха главните страни от съдържанието, мащабите и значението на огромното теоретическо и политическо дело на др. Т. Живков в областта на партийното строителство. Те потвърдиха научното определение, дадено във встъпителното слово на др. **Александър Лилов**, за основните проблемни области, в които най-категорично се налага творческият принос на др. Тодор Живков, а именно:

На първо място, със своя основен характер и актуалност се налагат проблемите, свързани с по-нататъшното развитие на учението за Партията. Съдържащите се в сборника постановки са продължение на Лениновите идеи за Партията, тяхно развитие и обогатяване в специфичните български условия и в новия исторически етап, в който се намират обществото и общественото развитие. Обобщен е нов исторически опит, анализирани са и са решени нови, назрели в самия живот проблеми. Сред тях особено важно място заема проблемът за повишаване качеството и ефективността на партийната работа и на труда на партийния работник.

Със своята значимост и актуалност на второ място се открояват въпросите, свързани с ролята на Партията при формиране и провеждане на икономическата политика на Партията.

На трето място, подчерта другарят Александър Лилов, се открояват проблемите, свързани с управлението, с подбора и издигането на кадрите. В сборника е разработена цялостната стратегия на Партията за кадрите като член и по същество решаващ фактор в общественото развитие. Тази стратегия дава възможност за последователен априлски подход към ръководните и изпълнителските кадри.

Четвъртото основно проблемно направление в тритомника е свързано с партийната политика за формиране на социалистическото общество като социално еднородно и политически сплотено общество.

На пето място бе изтъкнато идейно-тематичното богатство на сборника, свързано с идеологическия фронт.

Приложното значение на конференцията др. Александър Лилов синтезира в задачата да се реализират в науката за Партията и в дейността на Партията идеите в постановките, залегнали в това издание. Още по-важно и необходимо е идеите и постановките в тритомника да намерят реализация в практиката, в конкретната и разностранна партийна дейност. Това е насъщна задача пред партийните кадри от горе до долу и от долу до горе.

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ТЕОРИЯТА И ПРАКТИКАТА

Една година измина от публикуването на тритомния тематичен сборник на др. Т. Живков „За партийното строителство". Неговата висока теоретическа стойност и практическа значимост го превърнаха в крупно събитие в политическия живот на нашата партия. Още повече нарасна интересът на комунистите и трудещите се към теоретическото богатство, към синтезирания многогодишен опит на нашата партия, намерил в тритомника блестящо научно обобщение.

Решението на Секретариата на ЦК на БКП „За пропагандиране, изучаване и ползване на тритомника „За партийното строителство" придаде целенасочен и организиран характер на разгърнатия в Партията неповторим диалог между комунистите и първия секретар на Централния комитет — с автора на произведенията, обобщили мъдростта на три десетилетия борба и победи. Мисли и дела се срещнаха на хилядите събрания, семинари и конференции. С високите критерии на тритомника за партийното строителство всеки се вглеждаше у себе си, търсеше отново своя отговор за дълга към Партията. Проверка и отчет, омъдряване с поуките на изминатия път, с отговорността за утрешния ден. Диалог между Партия и ръководител, който няма равен на себе си! В този смисъл Научно-приложната конференция от 28 и 29.VI. т. г., организирана от Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП и Софийския градски комитет на Партията, приключва един етап от двустранния разговор, който под други форми ще продължава и занапред...

В работата на конференцията участвуваха другарите Александър Лилов, Петър Дюлгеров, Стоян Михайлов, Георги Йорданов, завеждащи отдели на ЦК на БКП, ръководители на обществено-политически и масови организации, партийни, стопански и обществени дейци, научни работници, активисти на Софийската градска партийна организация.

Встъпително слово произнесе членът на Политбюро и секретар на ЦК на БКП Александър Лилов. Бяха прочетени следните основни доклади: „Нарастване ръководната роля на БКП в етапа на изграждане на развито социалистическо общество" от секретаря на ЦК на БКП Петър Дюлгеров; „Актуални проблеми на идейновъзпитателната работа на Партията в тритомника на другаря Тодор Живков „За партийното строителство" от секретаря на ЦК на БКП Стоян Михайлов; „Проблеми на качеството и ефективността на партийната практика в София" от кандидат-члена на ПБ на ЦК на БКП и заместник-председател на Министерския съвет Георги Йорданов; „Развитие на науката партийно строителство в тритомника на др. Т. Живков" от ректора на Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП Ганчо Ганев.

Digitized by Google

С научни съобщения и изказвания в конференцията взеха участие другарите проф. К. Байчински, заместник-директор на Института по история на БКП; проф. д-р Йордан Йотов, главен редактор на в. „Работническо дело"; проф. Асен Кътов, директор на Института по марксизъм-ленинизъм на АОНСУ; проф. Иван Николов, директор на Института за социално управление при ЦК на БКП; проф. Васил Мишев, директор на Центъра по управление на икономиката на отраслите на народното стопанство на АОНСУ; Петър Овчаров, директор на завод „Електроника"; акад. Евгени Матеев; член-кореспондентът Николай Ирибаджаков, главен редактор на списание „Ново време"; проф. Никола Стефанов, завеждащ отдел „Наука и образование" на ЦК на БКП; доц. Рачко Рачков, първи заместник-завеждащ отдел „Организационен" на ЦК на БКП и директор на Центъра по партийно строителство при АОНСУ; з. д. к. Петко Русев, главен редактор на сп. „Партиен живот"; проф. д-р Васил Момов, секретар на ГК на БКП и директор на Центъра по теория и управление на идеологическия процес на АОНСУ; Георги Георгиев, първи секретар на Димитровския районен комитет на БКП в София, и проф. д-р Марко Марков. В този брой публикуваме част от изказванията в резюме.

Докладите, изказванията и съобщенията осветлиха главните страни от съдържанието, мащабите и значението на огромното теоретическо и политическо дело на др. Т. Живков в областта на партийното строителство. Те потвърдиха научното определение, дадено във встъпителното слово на др. **Александър Лилов,** за основните проблемни области, в които най-категорично се налага творческият принос на др. Тодор Живков, а именно:

На първо място, със своя основен характер и актуалност се налагат проблемите, свързани с по-нататъшното развитие на учението за Партията. Съдържащите се в сборника постановки са продължение на Лениновите идеи за Партията, тяхно развитие и обогатяване в специфичните български условия и в новия исторически етап, в който се намират обществото и общественото развитие. Обобщен е нов исторически опит, анализирани са и са решени нови, назрели в самия живот проблеми. Сред тях особено важно място заема проблемът за повишаване качеството и ефективността на партийната работа и на труда на партийния работник.

Със своята значимост и актуалност на второ място се открояват въпросите, свързани с ролята на Партията при формиране и провеждане на икономическата политика на Партията.

На трето място, подчерта другарят Александър Лилов, се открояват проблемите, свързани с управлението, с подбора и издигането на кадрите. В сборника е разработена цялостната стратегия на Партията за кадрите като член и по същество решаващ фактор в общественото развитие. Тази стратегия дава възможност за последователен априлски подход към ръководните и изпълнителските кадри.

Четвъртото основно проблемно направление в тритомника е свързано с партийната политика за формиране на социалистическото общество като социално еднородно и политически сплотено общество.

На пето място бе изтъкнато идейно-тематичното богатство на сборника, свързано с идеологическия фронт.

Приложното значение на конференцията др. Александър Лилов синтезира в задачата да се реализират в науката за Партията и в дейността на Партията идеите в постановките, залегнали в това издание. Още по-важно и необходимо е идеите и постановките в тритомника да намерят реализация в практиката, в конкретната и разностранна партийна дейност. Това е насъщна задача пред партийните кадри от горе до долу и от долу до горе.

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ТЕОРИЯТА И ПРАКТИКАТА

Една година измина от публикуването на тритомния тематичен сборник на др. Т. Живков „За партийното строителство". Неговата висока теоретическа стойност и практическа значимост го превърнаха в крупно събитие в политическия живот на нашата партия. Още повече нарасна интересът на комунистите и трудещите се към теоретическото богатство, към синтезирания многогодишен опит на нашата партия, намерил в тритомника блестящо научно обобщение.

Решението на Секретариата на ЦК на БКП „За пропагандиране, изучаване и ползване на тритомника „За партийното строителство" придаде целенасочен и организиран характер на разгърнатия в Партията неповторим диалог между комунистите и първия секретар на Централния комитет — с автора на произведенията, обобщили мъдростта на три десетилетия борба и победи. Мисли и дела се срещнаха на хилядите събрания, семинари и конференции. С високите критерии на тритомника за партийното строителство всеки се вглеждаше у себе си, търсеше отново своя отговор за дълга към Партията. Проверка и отчет, омъдряване с поуките на изминатия път, с отговорността за утрешния ден. Диалог между Партия и ръководител, който няма равен на себе си! В този смисъл Научно-приложната конференция от 28 и 29.VI. т. г., организирана от Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП и Софийския градски комитет на Партията, приключва един етап от двустранния разговор, който под други форми ще продължава и занапред...

В работата на конференцията участвуваха другарите Александър Лилов, Петър Дюлгеров, Стоян Михайлов, Георги Йорданов, завеждащи отдели на ЦК на БКП, ръководители на обществено-политически и масови организации, партийни, стопански и обществени дейци, научни работници, активисти на Софийската градска партийна организация.

Встъпително слово произнесе членът на Политбюро и секретар на ЦК на БКП Александър Лилов. Бяха прочетени следните основни доклади: „Нарастване ръководната роля на БКП в етапа на изграждане на развито социалистическо общество" от секретаря на ЦК на БКП Петър Дюлгеров; „Актуални проблеми на идейновъзпитателната работа на Партията в тритомника на другаря Тодор Живков „За партийното строителство" от секретаря на ЦК на БКП Стоян Михайлов; „Проблеми на качеството и ефективността на партийната практика в София" от кандидат-члена на ПБ на ЦК на БКП и заместник-председател на Министерския съвет Георги Йорданов; „Развитие на науката партийно строителство в тритомника на др. Т. Живков" от ректора на Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП Ганчо Ганев.

Digitized by Google

С научни съобщения и изказвания в конференцията взеха участие другарите проф. К. Байчински, заместник-директор на Института по история на БКП; проф. д-р Йордан Йотов, главен редактор на в. „Работническо дело"; проф. Асен Кътов, директор на Института по марксизъм-ленинизъм на АОНСУ; проф. Иван Николов, директор на Института за социално управление при ЦК на БКП; проф. Васил Мишев, директор на Центъра по управление на икономиката на отраслите на народното стопанство на АОНСУ; Петър Овчаров, директор на завод „Електроника"; акад. Евгени Матеев; член-кореспондентът Николай Ирибаджаков, главен редактор на списание „Ново време"; проф. Никола Стефанов, завеждащ отдел „Наука и образование" на ЦК на БКП; доц. Рачко Рачков, първи заместник-завеждащ отдел „Организационен" на ЦК на БКП и директор на Центъра по партийно строителство при АОНСУ; з. д. к. Петко Русев, главен редактор на сп. „Партиен живот"; проф. д-р Васил Момов, секретар на ГК на БКП и директор на Центъра по теория и управление на идеологическия процес на АОНСУ; Георги Георгиев, първи секретар на Димитровския районен комитет на БКП в София, и проф. д-р Марко Марков. В този брой публикуваме част от изказванията в резюме.

Докладите, изказванията и съобщенията осветлиха главните страни от съдържанието, мащабите и значението на огромното теоретическо и политическо дело на др. Т. Живков в областта на партийното строителство. Те потвърдиха научното определение, дадено във встъпителното слово на др. **Александър Лилов,** за основните проблемни области, в които най-категорично се налага творческият принос на др. Тодор Живков, а именно:

На първо място, със своя основен характер и актуалност се налагат проблемите, свързани с по-нататъшното развитие на учението за Партията. Съдържащите се в сборника постановки са продължение на Лениновите идеи за Партията, тяхно развитие и обогатяване в специфичните български условия и в новия исторически етап, в който се намират обществото и общественото развитие. Обобщен е нов исторически опит, анализирани са и са решени нови, назрели в самия живот проблеми. Сред тях особено важно място заема проблемът за повишаване качеството и ефективността на партийната работа и на труда на партийния работник.

Със своята значимост и актуалност на второ място се открояват въпросите, свързани с ролята на Партията при формиране и провеждане на икономическата политика на Партията.

На трето място, подчерта другарят Александър Лилов, се открояват проблемите, свързани с управлението, с подбора и издигането на кадрите. В сборника е разработена цялостната стратегия на Партията за кадрите като член и по същество решаващ фактор в общественото развитие. Тази стратегия дава възможност за последователен априлски подход към ръководните и изпълнителските кадри.

Четвъртото основно проблемно направление в тритомника е свързано с партийната политика за формиране на социалистическото общество като социално еднородно и политически сплотено общество.

На пето място бе изтъкнато идейно-тематичното богатство на сборника, свързано с идеологическия фронт.

Приложното значение на конференцията др. Александър Лилов синтезира в задачата да се реализират в науката за Партията и в дейността на Партията идеите в постановките, залегнали в това издание. Още по-важно и необходимо е идеите и постановките в тритомника да намерят реализация в практиката, в конкретната и разностранна партийна дейност. Това е насъщна задача пред партийните кадри от горе до долу и от долу до горе.

Digitized by Google

НАРАСТВАНЕ НА РЪКОВОДНАТА РОЛЯ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ В ЕТАПА НА ИЗГРАЖДАНЕ НА РАЗВИТО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ОБЩЕСТВО

ПЕТЪР ДЮЛГЕРОВ
секретар на ЦК на БКП

Измина една година, откакто политико-теоретическата съкровищница на Българската комунистическа партия се сдоби с ново, забележително по своята стойност богатство — тритомния сборник по партийно строителство на др. Тодор Живков. Той се появи по щандовете и витрините на книжарниците през априлските дни на Националната партийна конференция и това съвпадение на двете крупни политически събития отрази по своеобразен начин тяхната взаимовръзка и естествения път, по който опитът и мъдростта се превръщат в двигателна сила на съвремието.

Между първата публикация в сборника, датирана от месец декември 1948 година, и последният отпечатан документ в третия том е събран тридесетилетният опит на Българската комунистическа партия в строителството на социализма. Всеки българин знае какво гигантско дело извършиха Партията и народът ни в тия години. То е претворявано в литературата и ние сме се възхищавали на многоликия му образ и в живия живот, и в изкуството.

Но като че ли никъде то не може да бъде почувствувано в такава пълнота и в такъв синтез, в такова единство на идеята и нейния материален образ, както в събраните доклади, речи и статии на другаря Тодор Живков. Това е летопис на саморазвитието на ръководната сила на нашето общество — Комунистическата партия, въплътен в идеите, постановките и директивите на нейния пръв ръководител. Но това не е история, то не е архив на делото, с което правдиво се гордеем. Много повече то е поука за настоящето и бъдещето, то е съхранената енергия на знанието, която естествените закони на нашето развитие превръщат в действия и нови завоевания. Времето, макар и още твърде кратко, успя да превърне тритомния сборник в истинска работна учебна книга за ръководителя, за изследователя, за пропагандиста и работника.

И тази непреходна актуалност разкрива високата теоретическа стойност и практическа значимост на това творческо дело, прави ни двойно благодарни на неговия създател. Когато обръщаме страниците на този многолетен труд, когато вникваме в смисъла на разработените идеи, ние чувствуваме, че влизаме в съприкосновение не с кабинетно творчество, а с живата борба на партиен деец от най-

Digitized by Google

висок ранг, на един изключителен революционер, организатор и теоретик, израснал и възпитан за гордост и чест в редовете на нашата родна Българска комунистическа партия.

Сега времето ни е отдалечило от оная съдбовни априлски дни, когато другарят Тодор Живков с мъжество и дълбоко прозрение в потребностите на общественото развитие възглави ръководството на Партията и народа. Но както става по правилата на историята, високата стойност на това събитие добива с годините все по-ясно своето реално измерение, буди растящо уважение и признание. И това вътрешно чувство на българските комунисти и трудещи се е печелено с тежка борба и непосилен труд, с непрестанно доказвана способност да се върви в крак с времето, да се работи прозорливо и далновидно, да се завоюва с дела доверието на хората. Тази борба, този труд за все по-високото издигане и усъвършенствуване на ръководната роля на Партията ни разкриват страниците на тритомника. И заедно с това пред нас се очертава и образът на другаря Живков, неговата личност на неуморен организатор на комунистическите редици, на високо ерудиран марксист-ленинец, на ръководител на активното и целеустремено политическо действие. Неговата жива партийна работа, непрекъснато разширяваният размах и мащаб на ръководната му дейност са образец за пълно единство на революционната теория и революционната практика. Нито една крачка напред без теоретическа марксистко-ленинска обосновка, нито един призив, нито едно действие без научно разкриване на обективните възможности и историческите последствия — ето така ни показват страниците на тритомния сборник нашия пръв партиен и държавен ръководител.

И забележително е, че и най-сложните проблеми на нашето политическо, стопанско и културно развитие са разработени със завидна простота и достъпност, сякаш в тях е пренесено изключителното умение на другаря Живков да общува естествено и непринудено с работниците и селските труженици, с младежта и интелигенцията, с комунистите и кадрите на Партията от различните поколения и райони на страната.

В това съчетание на строга научност и широка разбираемост, на новаторски устрем и прозорливо разработване на глобалните проблеми на развитието се реализират чертите и ленинската същност на априлската линия на Партията. В тритомника сам нейният творец ни показва цялото богатство на тази политическа линия в нейното фундаментално направление — непрекъснатото издигане ръководната роля на Партията, разкрива ни сложния процес в развитието на авангардната сила на нашето общество.

Всичко това има своето начало във времето, когато завършваше преходният период от капитализма към социализма, когато се очертаваше пълната победа на социализма и се формираха предпоставките за изграждане на развито социалистическо общество. Именно в този период започна дълбокото политическо, идеологическо и организационно преустройство на Българската комунистическа партия, което даде простор за широко проявление на обективната закономерност — непрекъснато да нараства нейната роля и значение като ръководна и направляваща сила в обществото.

Това беше онзи преломен период, който постави началото на априлския курс на Партията. Както е известно, Априлският пленум на Централния комитет (1956 г.) извлече дълбоки поуки за развитието на Партията и страната в светлината на Двадесетия конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз. При създадената до пленума обстановка главният въпрос, който Централ-

Digitized by Google

ният комитет и цялата Партия трябваше да решат, беше въпросът за преодоляване на чуждия на марксизма-ленинизма култ към личността, пуснал корени и в нашия живот и породил неправилни методи на работа и ръководство, догматизъм, субективизъм и сектантство в практическата дейност. В партийния живот култът към личността омаловажаваше ролята на Партията, погазваше ленинските норми и принципи, принизяваше колективността в ръководството, деформираше демокрацията, критиката и самокритиката, сковаваше самодейността на организациите и инициативата на партийните кадри и членове.

Априлският пленум създаде качествено нови условия за непрекъснато издигане ръководната роля на Комунистическата партия, за възстановяване, овладяване и успешно прилагане на ленинския стил, принципи и методи на работа и ръководство, за повишаване научното и политическото равнище на организаторската, политическата и идеологическата работа на Партията сред народа, за укрепване и развитие на връзките ѝ с трудещите се.

В произведенията, публикувани в тритомника, всестранно е разработена марксистко-ленинската идея за **ръководната роля на Комунистическата партия като обективна закономерност на общественото развитие**. Това е ключов въпрос на социалистическото общество. Без осигуряване на пълен простор за проявление на тази закономерност няма и не може да има социалистическо развитие. Това добре разбират нашите врагове и затова всички техни опити за изменение характера на реалния социализъм започват с открито или прикрито настъпление срещу ръководната роля на Комунистическата партия.

Голяма теоретико-политическа заслуга на др. Тодор Живков е, че въз основа на задълбочен анализ на богатия опит от социалистическото строителство в нашата страна, на опита на Комунистическата партия на Съветския съюз и братските партии разкри и обоснова **обективните фактори** — вътрешни и външни, постоянни и специфични — за нарастване ръководната роля на Партията през етапа на изграждането на развито социалистическо общество в нашата страна. Към тях той отнася преди всичко **увеличаването мащабите и сложността на социалистическото строителство и ускоряването на социалните процеси под въздействието на научно-техническата революция**. Диалектиката на развитието е такава, че колкото по-зряло става социалистическото общество, колкото повече нараства неговата материално-техническа база и се усъвършенстват обществените отношения, толкова повече то се нуждае от ръководството на Комунистическата партия.

Повишаването на ръководната роля на Партията се обуславя и от друг обективен фактор — **засилената творческа активност на масите и по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация**. Демокрацията е неделима от социализма. Без най-активното участие на трудещите се в стопанското, културното и политическото строителство, без издигането на тяхната съзнателност социалистическият строй не само не би могъл да се развива, но и дори не би могъл да съществува. В същото време няма и не може да има социалистическа демокрация без ръководната роля на Партията. При това: „Ръководната роля на Комунистическата партия — пояснява другарят Тодор Живков — не означава своеволие в ръководството на обществото. Освен научност осъществяването на ръководната роля на Партията предполага и най-тесни връзки и взаимодействие на Партията с класата и народа, на комунистите с безпартийните. Ръководната роля е задължение на Партията към обществото, а не привилегия по отношение на безпартийните трудещи се“ (т. 2, с. 522).

В съвременните условия другарят Тодор Живков конкретизира,

Digitized by Google

обосновава и развива марксистко-ленинската идея за **растящото значение на теорията и научното обобщаване на новото в живота** като изключително важен обективен фактор за нарастване ръководната роля на Партията. Издигането ролята на теорията в изработването и провеждането на партийната политика е жизнена потребност и характерна черта на партийното ръководство. Без дълбоко познаване, овладяване и използване на законите за функционирането на социалистическото общество не е възможно да се ръководи правилно, ефективно и успешно неговото развитие.

В тритомника са разработени проблемите за **интернационалните отговорности на Партията** като обективни фактори за нарастване на нейната ръководна роля. Тези отговорности произтичат от съвременното състояние и тенденции на развитие на световния революционен процес, чиято опора и могъщо ядро е реалният социализъм. Те нарастват в борбата за по-нататъшно изменение на съотношението на силите в полза на социализма, за съвместно съществуване на държавите с различен обществен строй, за осигуряването на мирни условия за строителството на социализма и комунизма. Повишава се ролята на Партията за укрепване могъществото на социалистическата общност и за задълбочаване на взаимодействието и интеграцията между страните — членки на Съвета за икономическа взаимопомощ. Значително се разширяват задълженията на Партията за укрепване единството и боеспособността на международното комунистическо и работническо движение, за утвърждаването му като най-влиятелна сила на съвременността.

Разглеждайки изграждането на зрелия социализъм като интернационален процес, който се извършва при наличието на световната социалистическа система, другарят Тодор Живков извежда като важно условие за повишаване ръководната роля на Партията пълноценното творческо използване на опита на другите братски партии и преди всичко на опита на Комунистическата партия на Съветския съюз. Винаги актуални ще бъдат неговите думи: „Нашата партия беше щастлива, че пътят, по който тя насочи България след Деветосептемврийската победа, е пътят на Съветския съюз. Съветският опит ни спести неизбежни лутания, придаде увереност в нашето движение напред, осигури високи темпове в социалистическото обновление на България. Ние, българските комунисти, винаги сме заявявали, че без опита на Комунистическата партия на Съветския съюз, без дружбата и помощта на великата съветска страна съвременна България не би била такава, каквато е днес и не може да стане такава, каквато я желаем утре“ (т. 3, с. 185).

Идеите и разработките на другаря Тодор Живков за всестранно сътрудничество и сближение с Комунистическата партия на Съветския съюз и Съюза на съветските социалистически републики имат историческо значение не само за нашата партия и страна. Те се отнасят и за цялото световно революционно движение, защото очертават пътя, който, по-рано или по-късно, ще преминат всички страни и народи, път на изграждане на световен съюз на свободни социалистически републики, за който мечтаеше Владимир Илич Ленин.

В рамките на посочените постоянно действуващи обективни фактори за нарастване на ръководната роля на Партията се придава голямо значение и на някои специфични, които развитието на страната постави на преден план. Става дума преди всичко за необходимостта да се повишава ръководната роля на Партията за постигане на **високо качество и ефективност във всички обществени дейности.** Това е отличителна черта във вътрешното ни развитие през периода след Еди-

Digitized by Google

надесетия конгрес. За нас борбата за високо качество и ефективност означава по-пълно разкриване и използване предимствата и възможностите на социалистическия обществен строй, органическото му съединяване с постиженията на научно-техническата революция, нови успехи в изграждането на развито социалистическо общество в Народна република България.

В тритомника е посочено обаче, че успехите ще бъдат толкова по-големи, колкото по-бързо се преодолее **възникналото противоречие между огромните възможности и резерви на нашия обществен строй и изоставането на субективния фактор в тяхното най-пълно използване.** Заслуга на другаря Тодор Живков е, че не само разкри това противоречие, но и посочи конкретните пътища за неговото преодоляване. Тези пътища минават през открити сблъсъци между новото и старото, през непримирима борба срещу всичко консервативно и отживяло, което спъва нашето движение напред. Решаващо условие за преодоляване на това противоречие е усъвършенстването на плановото ръководство на икономиката и на социалистическата организация на труда.

В съвременните условия важен фактор за нарастване на ръководната роля на Партията е започналото преустройство на социалното управление върху икономическа основа. Както е известно, на Националното съвещание на 9 януари 1979 г. другарят Тодор Живков аргументирано обоснова, че при това преустройство икономическият подход става отправна необходимост в дейността, стила и методите на работа на всеки деец и колективен орган, който решава икономически и социални задачи и проблеми. Поради това сега главното е партийните органи и организации да овладеят и последователно да прилагат принципите и „тайните" на икономическия подход.

Действието на очертаните обективни фактори и особено борбата за високо качество и ефективност, разрешаването на противоречията в нашето развитие и привеждането на социалното управление върху икономическа основа налагат дълбоко преустройство и преосмисляне на партийната работа и ръководство. Ето защо другарят Тодор Живков ни насочва своевременно да видим това и да приведем съдържанието, формите и методите на партийна работа в съответствие с новите условия и задачи.

Очевидно широтата на проблема не позволява да се охарактеризира пълно същността на това преустройство. Но още отсега е ясно, че новите условия ще обогатят съдържанието на партийната дейност и ръководство. То се изпълва с нова проблематика, а животът на партийните органи и организации се свързва по-тясно с въпросите на икономиката и интересите на трудещите се, което създава условия за най-активно въвличане на комунистите в осъществяването на партийната политика.

Особено високи са изискванията за усъвършенстване на стила и методите на партийната работа. Главното в тях е по-пълно да се отчита действието на икономическите закони на социализма и се прилага икономическият анализ и икономическото прогнозиране в ръководната дейност на Партията.

Неизбежни промени настъпват и в критериите за оценка на партийната работа и ръководство. В новите условия вътрешнопартийният живот и ръководната дейност се измерват и оценяват не по количеството на проведените мероприятия, а по равнището на целите, които са поставени, и по получените реални резултати.

Известно е, че обективните фактори, които обуславят закономерното нарастване на ръководната роля на Партията в етапа на изграж-

Digitized by Google

дането на развито социалистическо общество, не се проявяват стихийно, сами по себе си, автоматически. В решаваща степен това зависи от способността на Партията да изгражда своята дейност в съответствие с изискванията на тези фактори, постоянно да усъвършенствува своята политическа, идеологическа и организационна дейност, своя стил и методи на ръководство. Отстоявайки последователно и твърдо това марксистко-ленинско положение, другарят Тодор Живков показа, че ръководната роля на Партията се проявява толкова по-пълно, колкото по-настойчива е нейната работа за укрепване на своите редици; за издигане съзнателността, активността и дисциплината на комунистите; за развитие на вътрешнопартийните отношения; за повишаване боеспособността на всички органи и организации, за разширяване на връзките й с масите.

Неделима съставна част от сложния и многообразен процес на нарастване ръководната роля на Партията е регулирането на нейния социален и качествен състав и повишаване идейно-политическата подготовка на комунистите. В тритомника е отразена априлската линия на Партията за възстановяване, обогатяване и развитие на Благоевско-Димитровските традиции, свързани с грижите за нейния състав. Най-важното в тази линия е: да се засилва работническото ядро, като преимуществено се приемат работници от водещите прогресивни отрасли; в Партията да се приемат предимно млади хора, минали през школата на Комсомола; да се засилва приемането на жени; при равни други качества да се дава предпочитание на хора с по-високо образование и обща култура; да не се форсира увеличаването на количествения състав, а да се осигурява такъв прираст, който, общо взето, да съответствува на естественото възпроизводствен процес на населението, като същевременно се приемат повече партийни членове, там където е необходимо да се засилва партийното влияние.

Навлизането на страната в етапа на изграждането на развития социализъм се съпровожда с дълбоки и качествени изменения в класовата структура на обществото, със засилване на неговата социална еднородност и с укрепване на морално-политическото единство на народа. Тези изменения са обективна основа за разширяване социалната база на Партията. Като се съобразява с това, другарят Живков обоснова появата на нова и особено важна закономерност, че: „Комунистическата партия, оставайки партия на работническата класа, постепенно става авангард на народа, Партия на целия народ" (т. 3, с. 144).

Необходимо условие за изпълнение на авангардната роля на комунистите е непрекъснатото повишаване на тяхната идейно-политическа подготовка, обща култура и организаторско умение. В Партията няма и не може да има място за пасивни и равнодушни личности. Днес повече от всякога се изисква партийните членове да бъдат хора на делото, с ярко подчертана жизнена позиция, които работят и се борят за реални промени и движение напред и безкомпромисно отстояват партийните принципи и идеали. Затова първостепенен дълг на партийните организации е активно да подкрепят такива комунисти, да правят всичко необходимо за пълна реализация на техните инициативи и предложения.

Сега в Партията става замяна на членските книжки. Централният комитет с основание изисква да се постигнат напълно нейните цели — повишаване политическата съзнателност, дисциплината и марксистко-ленинската закалка на комунистите. В най-висока степен замяната следва да се превръща във взискателен преглед на нашия боен строй, в проверка на зрелостта на комунистите, в средство за повишаване тях-

Digitized by Google

ната авангардна роля в труда и в обществения живот. Ръководен девиз в това дело са думите на другаря Тодор Живков, казани по повод връчването на партийната му членска книжка: „Званието „комунист“ у нас, в България, е високо звание. За разлика от други звания, то не се дава веднъж завинаги. Званието „комунист“ се защитава и отстоява цял живот и с целия живот.“

В тритомника са разработени най-важните проблеми и изисквания за **развитието на вътрешнопартийната демокрация и укрепването на дисциплината на Партията.** Те имат особено важно значение за нарастване ръководната роля на Партията при решаването на задачата за повишаване качеството и ефективността, за създаване на образцова организация на труда, за преодоляването на прекаления централизъм в управлението на икономиката и разгръщането на стопанския демократизъм. И това е напълно естествено, защото степента на развитие на вътрешнопартийната демокрация определя и степента на развитие на социалистическата демокрация у нас.

Същността на вътрешнопартийната демокрация, както се подчертава в редица произведения на тритомника, се състои в непрекъснатото повишаване активността на партийните членове и тяхното все по-пълно и творческо участие в обсъждането, решаването и ръководството на партийните дела. За да можем да решим големите задачи, които сега стоят пред нас, ние трябва да включим в това дело умът, талантът, волята и енергията на всички комунисти, да създадем в партийните организации атмосфера за тяхното всестранно проявление и реализация.

В тритомника са разработени основните въпроси за последователното прилагане на колективния метод в дейността на партийните органи и организации. Мащабите и динамиката на изграждането на развитото социалистическо общество увеличиха извънредно много обема и сложността на партийната работа. Тя сега обхваща голям кръг политически, икономически, научно-технически, социални, културни и други проблеми. Те могат да получат правилно и компетентно решение само при условие, че се използва колективният ум, знанията, опитът на комунистите и на партийните органи от всички степени и равнища. Важна предпоставка за това е навсякъде да се поддържа обстановка на търпимост и уважение към мненията и предложенията на членовете на колектива, атмосфера на делово и свободно обсъждане на проблемите. Ние не се нуждаем от декларативност и парадност, от режисура на партийни събрания, пленуми и заседания, от предварително редактирани изказвания, а от творческо и критично мислене, непосредствено изразено и дълбоко почувствувано. Интересите на делото изискват заедно с колективността в ръководството да расте и личната отговорност за възложената работа, за съдбата на партийните решения. „Колективността — предупреждава другарят Тодор Живков — не бива да се превръща в параван за прикриване на бездействието, на бягството от отговорност.“

Другарят Живков е ревностен поддръжник и изразител на марксистко-ленинското разбиране за ролята на **критиката и самокритиката.** За него те са закон за развитието на Партията и социалистическото общество, главен метод за разкриване и отстраняване на недостатъците, средство за възпитание на партийните членове и кадри, важен фактор за укрепване на партийната и държавната дисциплина, за развиване активността на масите.

Въпреки тези ясни постановки, може още много да се желае за разгръщането на критиката и самокритиката, защото не навсякъде се създават най-благоприятни условия за тяхното широко и системно из-

Digitized by Google

ползване. Не са и малко случаите, когато критиката се спъва, подтиска, задушава. Най-разпространена форма на подтискане на критиката си остава външното ѝ приемане, без обаче да се предприемат действени мерки за отстраняване на недостатъците.

Силно оръжие срещу подобни, дълбоко чужди на нашия комунистически морал действия и постъпки, са постановките в тритомника, че: „Всеки, който се страхува от критика, който я преследва и задушава, е недостоен за званието комунист... Членът на Партията е длъжен да развива самокритиката и критиката от долу, да разкрива без страх язвите и недостатъците в работата и да се стреми към тяхното отстраняване... Онзи, който преследва заради критика, не може да стои в редовете на Партията" (т. 1, с. 259).

Пред редица важни партийни форуми другарят Тодор Живков с присъщата му прямота и принципиалност определи съвременните изисквания за по-нататъшното **укрепване на партийната дисциплина.** Не ще можем да реализираме успешно задачите за повишаване качеството и ефективността, за създаване на образцова организираност на труда, за привеждане на управлението на народното стопанство на икономическа основа, ако не повишим дисциплината и организираността на партийните организации, кадри и членове. Дисциплина и организираност във всичко и главно в работата за безусловно изпълнение на взетите решения. Не са малко членовете на Партията, които се отнасят формално към взетите решения и не проявяват настойчивост, енергия и инициатива за провеждането им в живота.

„Такива комунисти — се казва в тритомника — не оправдават високото звание, което носят. Нашата партия не може да се помири с подобно формално отношение на отделни свои членове към партийните решения, което отслабва боеспособността на Партията... Срещу бездействието и формалното отношение към решенията на Партията трябва да се води решителна борба."

Осъществяването на ръководната роля на Партията в много голяма степен зависи от дейността, авторитета и боеспособността на партийните органи и първичните партийни организации.

Другарят Тодор Живков развиі и обоснова редица нови и оригинални идеи за мястото и ролята на първичните партийни организации. В своята реч на срещата на Политбюро с първенците в производството през 1974 година, определяйки трудовия колектив като основна клетка на нашето общество, той изказа мисълта, че партийните организации трябва да се развиват не само като ръководни политически ядра на трудовите колективи, но и като първообраз на тяхното бъдещо състояние. По-късно пред Националното съвещание във Велико Търново през 1975 година тази мисъл бе всестранно развита и обогатена. Разработката на тезата, че партийните организации са политически ядра и първообраз на трудовите колективи, диалектическото единство на тези две страни, на тяхната роля и същност стана ключов въпрос в нашето партийно строителство.

В доклада си пред Националната партийна конференция, обосновавайки необходимостта от засилване ролята на първичните партийни организации, другаря Тодор Живков ги определи като непосредствени политически щабове и най-близки ръководители на трудовите колективи.

Практическото реализиране на тези постановки оказва огромно въздействие в живота на цялата партия. Те способствуват за всестранното укрепване на първичните партийни организации, за обогатяване на техния вътрешен живот, за активизиране на цялостната им дейност. Все повече партийни организации с успех изпълняват ролята си на ръ-

Digitized by Google

надесетия конгрес. За нас борбата за високо качество и ефективност означава по-пълно разкриване и използване предимствата и възможностите на социалистическия обществен строй, органическото му съединяване с постиженията на научно-техническата революция, нови успехи в изграждането на развито социалистическо общество в Народна република България.

В тритомника е посочено обаче, че успехите ще бъдат толкова по-големи, колкото по-бързо се преодолее **възникналото противоречие между огромните възможности и резерви на нашия обществен строй и изоставането на субективния фактор в тяхното най-пълно използване.** Заслуга на другаря Тодор Живков е, че не само разкри това противоречие, но и посочи конкретните пътища за неговото преодоляване. Тези пътища минават през открити сблъсъци между новото и старото, през непримирима борба срещу всичко консервативно и отживяло, което спъва нашето движение напред. Решаващо условие за преодоляване на това противоречие е усъвършенстването на плановото ръководство на икономиката и на социалистическата организация на труда.

В съвременните условия важен фактор за нарастване на ръководната роля на Партията е започналото преустройство на социалното управление върху икономическа основа. Както е известно, на Националното съвещание на 9 януари 1979 г. другарят Тодор Живков аргументирано обоснова, че при това преустройство икономическият подход става отправна необходимост в дейността, стила и методите на работа на всеки деец и колективен орган, който решава икономически и социални задачи и проблеми. Поради това сега главното е партийните органи и организации да овладеят и последователно да прилагат принципите и „тайните" на икономическия подход.

Действието на очертаните обективни фактори и особено борбата за високо качество и ефективност, разрешаването на противоречията в нашето развитие и привеждането на социалното управление върху икономическа основа налагат дълбоко преустройство и преосмисляне на партийната работа и ръководство. Ето защо другарят Тодор Живков ни насочва своевременно да видим това и да приведем съдържанието, формите и методите на партийна работа в съответствие с новите условия и задачи.

Очевидно широтата на проблема не позволява да се охарактеризира пълно същността на това преустройство. Но още отсега е ясно, че новите условия ще обогатят съдържанието на партийната дейност и ръководство. То се изпълва с нова проблематика, а животът на партийните органи и организации се свързва по-тясно с въпросите на икономиката и интересите на трудещите се, което създава условия за най-активно въвличане на комунистите в осъществяването на партийната политика.

Особено високи са изискванията за усъвършенстване на стила и методите на партийната работа. Главното в тях е по-пълно да се отчита действието на икономическите закони на социализма и се прилага икономическият анализ и икономическото прогнозиране в ръководната дейност на Партията.

Неизбежни промени настъпват и в критериите за оценка на партийната работа и ръководство. В новите условия вътрешнопартийният живот и ръководната дейност се измерват и оценяват не по количеството на проведените мероприятия, а по равнището на целите, които са поставени, и по получените реални резултати.

Известно е, че обективните фактори, които обуславят закономерното нарастване на ръководната роля на Партията в етапа на изграж-

Digitized by Google

дането на развито социалистическо общество, не се проявяват стихийно, сами по себе си, автоматически. В решаваща степен това зависи от способността на Партията да изгражда своята дейност в съответствие с изискванията на тези фактори, постоянно да усъвършенствува своята политическа, идеологическа и организационна дейност, своя стил и методи на ръководство. Отстоявайки последователно и твърдо това марксистко-ленинско положение, другарят Тодор Живков показа, че ръководната роля на Партията се проявява толкова по-пълно, колкото по-настойчива е нейната работа за укрепване на своите редици; за издигане съзнателността, активността и дисциплината на комунистите; за развитие на вътрешнопартийните отношения; за повишаване боеспособността на всички органи и организации, за разширяване на връзките й с масите.

Неделима съставна част от сложния и многообразен процес на нарастване ръководната роля на Партията е регулирането на нейния социален и качествен състав и повишаване идейно-политическата подготовка на комунистите. В тритомника е отразена априлската линия на Партията за възстановяване, обогатяване и развитие на Благоевско-Димитровските традиции, свързани с грижите за нейния състав. Най-важното в тази линия е: да се засилва работническото ядро, като преимуществено се приемат работници от водещите прогресивни отрасли; в Партията да се приемат предимно млади хора, минали през школата на Комсомола; да се засилва приемането на жени; при равни други качества да се дава предпочитание на хора с по-високо образование и обща култура; да не се форсира увеличаването на количествения състав, а да се осигурява такъв прираст, който, общо взето, да съответствува на естествения възпроизводствен процес на населението, като същевременно се приемат повече партийни членове, там където е необходимо да се засилва партийното влияние.

Навлизането на страната в етапа на изграждането на развития социализъм се съпровожда с дълбоки и качествени изменения в класовата структура на обществото, със засилване на неговата социална еднородност и с укрепване на морално-политическото единство на народа. Тези изменения са обективна основа за разширяване социалната база на Партията. Като се съобразява с това, другарят Живков обоснова появата на нова и особено важна закономерност, че: „Комунистическата партия, оставайки партия на работническата класа, постепенно става авангард на народа, Партия на целия народ“ (т. 3, с. 144).

Необходимо условие за изпълнение на авангардната роля на комунистите е непрекъснатото повишаване на тяхната идейно-политическа подготовка, обща култура и организаторско умение. В Партията няма и не може да има място за пасивни и равнодушни личности. Днес повече от всякога се изисква партийните членове да бъдат хора на делото, с ярко подчертана жизнена позиция, които работят и се борят за реални промени и движение напред и безкомпромисно отстояват партийните принципи и идеали. Затова първостепенен дълг на партийните организации е активно да подкрепят такива комунисти, да правят всичко необходимо за пълна реализация на техните инициативи и предложения.

Сега в Партията става замяна на членските книжки. Централният комитет с основание изисква да се постигнат напълно нейните цели — повишаване политическата съзнателност, дисциплината и марксистко-ленинската закалка на комунистите. В най-висока степен замяната следва да се превръща във взискателен преглед на нашия боен строй, в проверка на зрелостта на комунистите, в средство за повишаване тях-

Digitized by Google

ната авангардна роля в труда и в обществения живот. Ръководен девиз в това дело са думите на другаря Тодор Живков, казани по повод връчването на партийната му членска книжка: „Званието „комунист“ у нас, в България, е високо звание. За разлика от други звания, то не се дава веднъж завинаги. Званието „комунист“ се защитава и отстоява цял живот и с целия живот.“

В тритомника са разработени най-важните проблеми и изисквания **за развитието на вътрешнопартийната демокрация и укрепването на дисциплината на Партията.** Те имат особено важно значение за нарастване ръководната роля на Партията при решаването на задачата за повишаване качеството и ефективността, за създаване на образцова организация на труда, за преодоляването на прекаления централизъм в управлението на икономиката и разгръщането на стопанския демократизъм. И това е напълно естествено, защото степента на развитие на вътрешнопартийната демокрация определя и степента на развитие на социалистическата демокрация у нас.

Същността на вътрешнопартийната демокрация, както се подчертава в редица произведения на тритомника, се състои в непрекъснатото повишаване активността на партийните членове и тяхното все по-пълно и творческо участие в обсъждането, решаването и ръководството на партийните дела. За да можем да решим големите задачи, които сега стоят пред нас, ние трябва да включим в това дело умът, талантът, волята и енергията на всички комунисти, да създадем в партийните организации атмосфера за тяхното всестранно проявление и реализация.

В тритомника са разработени основните въпроси за последователното прилагане на колективния метод в дейността на партийните органи и организации. Мащабите и динамиката на изграждането на развитото социалистическо общество увеличиха извънредно много обема и сложността на партийната работа. Тя сега обхваща голям кръг политически, икономически, научно-технически, социални, културни и други проблеми. Те могат да получат правилно и компетентно решение само при условие, че се използва колективният ум, знанията, опитът на комунистите и на партийните органи от всички степени и равнища. Важна предпоставка за това е навсякъде да се поддържа обстановка на търпимост и уважение към мненията и предложенията на членовете на колектива, атмосфера на делово и свободно обсъждане на проблемите. Ние не се нуждаем от декларативност и парадност, от режисура на партийни събрания, пленуми и заседания, от предварително редактирани изказвания, а от творческо и критично мислене, непосредствено изразено и дълбоко почувствувано. Интересите на делото изискват заедно с колективността в ръководството да расте и личната отговорност за възложената работа, за съдбата на партийните решения. „Колективността — предупреждава другарят Тодор Живков — не бива да се превръща в параван за прикриване на бездействието, на бягството от отговорност.“

Другарят Живков е ревностен поддръжник и изразител на марксистко-ленинското разбиране за ролята на **критиката и самокритиката.** За него те са закон за развитието на Партията и социалистическото общество, главен метод за разкриване и отстраняване на недостатъците, средство за възпитание на партийните членове и кадри, важен фактор за укрепване на партийната и държавната дисциплина, за развиване активността на масите.

Въпреки тези ясни постановки, може още много да се желае за разгръщането на критиката и самокритиката, защото не навсякъде се създават най-благоприятни условия за тяхното широко и системно из-

Digitized by Google

ползване. Не са и малко случаите, когато критиката се спъва, подтиска, задушава. Най-разпространена форма на подтискане на критиката си остава външното ѝ приемане, без обаче да се предприемат действени мерки за отстраняване на недостатъците.

Силно оръжие срещу подобни, дълбоко чужди на нашия комунистически морал действия и постъпки, са постановките в тритомника, че: „Всеки, който се страхува от критика, който я преследва и задушава, е недостоен за званието комунист... Членът на Партията е длъжен да развива самокритиката и критиката от долу, да разкрива без страх язвите и недостатъците в работата и да се стреми към тяхното отстраняване... Онзи, който преследва заради критика, не може да стои в редовете на Партията" (т. 1, с. 259).

Пред редица важни партийни форуми другарят Тодор Живков с присъщата му прямота и принципиалност определи съвременните изисквания за по-нататъшното **укрепване на партийната дисциплина.** Не ще можем да реализираме успешно задачите за повишаване качеството и ефективността, за създаване на образцова организираност на труда, за привеждане на управлението на народното стопанство на икономическа основа, ако не повишим дисциплината и организираността на партийните организации, кадри и членове. Дисциплина и организираност във всичко и главно в работата за безусловно изпълнение на взетите решения. Не са малко членовете на Партията, които се отнасят формално към взетите решения и не проявяват настойчивост, енергия и инициатива за провеждането им в живота.

„Такива комунисти — се казва в тритомника — не оправдават високото звание, което носят. Нашата партия не може да се помири с подобно формално отношение на отделни свои членове към партийните решения, което отслабва боеспособността на Партията... Срещу бездействието и формалното отношение към решенията на Партията трябва да се води решителна борба."

Осъществяването на ръководната роля на Партията в много голяма степен зависи от дейността, авторитета и боеспособността на партийните органи и първичните партийни организации.

Другарят Тодор Живков разви и обоснова редица нови и оригинални идеи за мястото и ролята на първичните партийни организации. В своята реч на срещата на Политбюро с първенците в производството през 1974 година, определяйки трудовия колектив като основна клетка на нашето общество, той изказа мисълта, че партийните организации трябва да се развиват не само като ръководни политически ядра на трудовите колективи, но и като първообраз на тяхното бъдещо състояние. По-късно пред Националното съвещание във Велико Търново през 1975 година тази мисъл бе всестранно развита и обогатена. Разработката на тезата, че партийните организации са политически ядра и първообраз на трудовите колективи, диалектическото единство на тези две страни, на тяхната роля и същност стана ключов въпрос в нашето партийно строителство.

В доклада си пред Националната партийна конференция, обосновавайки необходимостта от засилване ролята на първичните партийни организации, другаря Тодор Живков ги определи като непосредствени политически щабове и най-близки ръководители на трудовите колективи.

Практическото реализиране на тези постановки оказва огромно въздействие в живота на цялата партия. Те способствуват за всестранното укрепване на първичните партийни организации, за обогатяване на техния вътрешен живот, за активизиране на цялостната им дейност. Все повече партийни организации с успех изпълняват ролята си на ръ-

Digitized by Google

ководно политическо ядро и се утвърждават като първообраз на трудовите колективи.

Но животът не стои на едно място и постоянно предявява нови изисквания към първичните организации. Отразявайки това, Националната партийна конференция съсредоточи вниманието върху редица актуални проблеми, от решаването на които зависи по-нататъшното повишаване на тяхната роля и въздействие върху трудовите колективи. Преди всичко става въпрос дейността на първичните партийни организации да се изпълни с още по-богато съдържание. Те следва да обсъждат и решават главните въпроси на трудовите колективи, а не само „текущи", които им поднася едно или друго ведомство. За по-нататъшното издигане ролята на партийните организации от особено значение е да се преодолее подценяването им от страна на някои стопански и административни ръководители, които не участвуват редовно в техния живот, и в нарушение на Устава на Партията фактически се поставят над тях.

Конференцията постави задачата да се ликвидира прекаленото регламентиране дейността на партийните организации от страна на окръжните и общинските комитети, а също така и от страна на Централния комитет на Партията. Има комитети, които са превърнали партийните организации в постоянно действуващи читателски групи на несекващия поток от техни решения и мероприятия. Това убива самодейния им характер, прави ги механични изпълнители и деформира живота и дейността им.

Все още стои открит проблемът за ефикасно осъществяване правото на първичните партийни организации на контрол над дейността на административните и стопанските ръководства. Организации, които непълноценно осъществяват контролните си функции, не могат да се реализират като действителни политически ръководители на съответните колективи.

В тритомника са отразени големите грижи на нашия пръв ръководител за израстването и укрепването на окръжните, общинските, градските и другите местни комитети на Партията. Изискването към тях е с компетентност, взискателност и умение да се опират на кадрите и на трудещите се при решаване на проблемите, с цялостния стил на своята работа да бъдат образец за всички останали органи на социалното управление.

Това налага партийните комитети постоянно да усъвършенствуват своя стил и методи на работа и ръководство, още по-ясно да разграничават функциите си от държавните и стопанските органи, да не ги дублират, а да съдействуват за разгръщане на тяхната инициатива и отговорност за състоянието на работата в поверените им сектори.

В тритомника убедително е обоснована необходимостта непрекъснато да се издига научното равнище на партийната работа. В съвременните условия от особено значение е партийните комитети да умеят да вземат правилни научнообосновани решения. Главното обаче е да организират своевременно изпълнението на взетите решения, да довеждат подетата работа докрай. Това означава — по-малко сили и време за разработването на програми и мероприятия, за ненужни изследвания и анкети, за конференции, съвещания, заседания, а повече работа в партийните организации и трудовите колективи, повече жива политическа и организаторска дейност, контрол и помощ на място!

Изграждането на селищните системи и утвърждаването им като основни социално-икономически и административни единици постави на дневен ред задачата за всестранно укрепване на общинските партийни

Digitized by Google

комитети. Това са нови органи на Партията. Техният опит е малък, но те не са междинни звена за пренасяне на директиви и указания, а пълнокръвни политически ръководители на целокупния живот в селищните системи.

Ето защо окръжните комитети на Партията са призвани не да свиват, скованат и ограничават тяхната дейност, не да ги дублират и изместват, а с всички сили да ги подпомагат, да ги укрепват с кадри, да развиват тяхната инициатива, права и отговорности.

Значителни изменения следва да настъпят и в съдържанието, организацията и функциите на окръжните комитети на Партията. Тяхното внимание сега следва да се насочи към главните, стратегическите проблеми на съответния окръг, към повишаване отговорността за изпълнението на партийните и държавните предначертания, към осигуряване на непосредствено и компетентно ръководство на общинските партийни комитети.

Другарят Тодор Живков има особено голям принос за конкретизацията и обогатяването на марксистко-ленинския принцип за укрепването и разширяването на връзките на Партията с масите. Под негово ръководство нашата партия свято следва и развива традициите за поддържане на постоянни връзки с народа. Сам другарят Тодор Живков е пример и образец за всички нас, за цялата партия, за всеки, който се намира на отговорна партийна, държавна или обществена работа, за поддържането на най-тесни връзки с масите. Няма седмица и това е така вече десетилетия, през която нашият пръв партиен и държавен ръководител да не е бил в трудов колектив, сред стари бойни другари, в окръг, в предприятие, на нов строеж, сред младежи, работници, селяни, културни дейци. Няма ден, делник или празник, в който другарят Тодор Живков да не живее и да не откликва със своето голямо комунистическо сърце на болките, тежненията, радостите, трудностите и въжделенията на човека на труда в нашата страна.

Той настойчиво ни учи, че основната задача в работата на Партията сред безпартийните е повишаването на тяхната политическа съзнателност и социална активност. На Партията са чужди сектантската откъснатост от масите, високомерието, пренебрежението към техните нужди, към тяхното мнение. На Партията обаче не по-малко е чуждо и опортюнистическото приспособяване към назадничавите възгледи и настроения, които все още намират убежище в някои среди или пък могат да се появят на отделни места в определени моменти. „Ръководната роля на Партията — посочва другарят Тодор Живков — се състои в това, като развива всестранно своите връзки с трудещите се, като се вслушва в тяхното мнение и предложения, да ги въоръжава със своя поглед върху явленията и тенденциите на общественото развитие и уверено да ги води напред."

В комплексната разработка на проблемите за връзките на Партията с масите другарят Живков отделя особено място на въпроса за ролята и значението на потребностите и интересите за разгръщане на тяхната социална активност. Цялата жизнена дейност на човека преминава през потребностите му и се осъществява чрез тях. Те са източник, движеща сила, подбудителна причина за човешката дейност във всички области. Партийните органи и организации са призвани да превръщат грижата за човека в грижа за задоволяване на неговите основни материални и духовни потребности. Но те подлежат на формиране, стимулиране и насочване. За нас, комунистите, които носим на света великите идеи за братство, социална справедливост, хуманизъм, мир, свобода и щастие, не е безразлично дали потребностите ще се изразяват в култ към вещите, еснафски амбиции и самодоволство или ще въз-

Digitized by Google

питават всестранно и хармонично развити личности. Ето защо постоянна задача на партийните организации е да водят непримирима борба срещу потребителската психология, тунеядството и самоустройването, срещу всеки опит да се нарушават законността и социалистическият принцип на разпределение.

В тритомника по партийно строителство са разработени най-важните и актуални проблеми, свързани с практическата реализация на ръководната роля на Партията в обществото като цяло и в неговите главни сфери. Социалното предназначение на Партията е да ръководи и направлява развитието на социалистическото общество, да придава организиран, планомерен, целенасочен и научнообоснован характер на творчеството и революционното създидание на трудещите се за достигане на крайната цел — победата на комунизма.

Като изхожда от марксистко-ленинското разбиране, че същността на ръководната роля на Партията се проявява преди всичко в и чрез нейните функции, другарят Тодор Живков разработва проблемите **за съдържанието на основните функции на Партията, за формите и методите на тяхната реализация.** В условията на социализма функциите на Партията се свеждат: **първо,** до разработване на партийната политика и главните насоки за нейното осъществяване; **второ,** до разгръщане на организаторска работа, укрепване на държавните и стопанските органи с подготвени кадри и грижи за тяхното обучение и възпитание, контрол върху всестранната им дейност и поведение; **трето,** до провеждане на идеологическа и възпитателна работа за утвърждаване на социалистическата съзнателност, за разобличаване буржоазната идеология, ревизионизма и опортюнизма, за разясняване партийната политика и вдъхновяване на целия народ в борбата за нейното претворяване в живота.

Публикуваните в тритомника произведения свидетелстват, че Българската комунистическа партия с успех осъществява своята първа **политическа функция** — да формира правилна политическа линия, научно да разработва проблемите на нашето всестранно развитие. След Априлския пленум на Централния комитет, като се ръководеше от общите закономерности на социалистическото строителство и отчиташе конкретните условия у нас, Партията реши назрелите проблеми в различните области на живота и което е най-важното — изясни перспективите, темповете и мащабите на социалистическото изграждане на страната. Може да се каже, че в целия период след Априлския пленум тя изяви своята зрелост и нарастващо умение навреме да определя и разработва основните проблеми и задачи на социалистическото строителство, да разкрива противоречията и трудностите по нашия път и да посочва начините и средствата за тяхното преодоляване. В процеса на осъществяването на своята ленинска априлска линия Партията не само и придаваше плът и кръв, но я развиваше и обогатяваше с нови изводи от практиката, за да достигне тя един от най-високите си върхове в приетата от Десетия партиен конгрес Програма за изграждане на развито социалистическо общество в Народна република България.

При реализацията на политическата функция на Партията ярко се проявиха способностите на първия секретар на нашата партия творчески да конкретизира и обогатява марксистко-ленинската теория съобразно българските условия и задачи, да обобщава практиката на партийното строителство, да анализира онзи явления и събития в живота на Партията и страната, които имат най-голяма значимост в развитието им.

В много произведения на тритомника е отразено успешното осъществяване и на другата функция на Партията — **да бъде политиче-**

Digitized by Google

ски организатор на трудещите се. Показани са огромните усилия на Централния комитет, на местните партийни органи и първичните партийни организации за мобилизирането на силите на народа за реализирането на партийната политика. Именно в уменето органически да съединява политическото и организационното ръководство, политическата и организаторската работа намира най-пълен израз нарастването на ръководната роля на Партията след Априлския пленум на Централния комитет.

Другарят Тодор Живков придава огромно значение на организаторската функция на Партията. През последните години в неговите речи и изказвания особено се акцентира на необходимостта **да се преодолее изоставането на организаторската работа на партийните органи и организации от политическите задачи,** които стоят пред тях. Ние не можем да си позволим разрив между думи и дела, между планове и изпълнение. Единадесетият конгрес на Партията посочи, че главно условие за повишаване качеството и ефективността на партийно-организационната работа е борбата за изпълнение на решенията. Това повелително изисква да освободим организаторската работа на Партията от самоцелност, книжност, показност, да ѝ придадем действен, делови и оперативен характер, да я направим близка и понятна за милионите труженици. Партийната линия, политика и решения ще дават толкова по-богати плодове, колкото по-организирано действуват партийните органи и организации, колкото повече трудещи са въвлечени в тяхното изпълнение, колкото по-умело насочваме и координираме действията на всички органи за социално управление и на обществените организации.

Известно е, че високото равнище на организаторската работа е в пряка зависимост от **работата на Партията с кадрите и работата на кадрите.** Затова в тритомника е отделено значително място за разработването на съвременните проблеми на кадровата политика. За нашия пръв ръководител е аксиома, че кадрите са най-големият капитал на Партията, чрез които се осъществява нейното влияние, политика и ръководна роля. Именно затова той подчертава, че „както и да се изменят условията, колкото и да се развива техниката и да се внедряват кибернетичните принципи в управлението, в сила остава и винаги ще остава ленинската постановка: кадрите решават всичко“ (т. 3, с. 511).

Анализирайки развитието на страната и все по-големите, сложни и отговорни задачи, които предстои да се решат, другарят Тодор Живков определи новите черти и качества на съвременния ръководител. С това бе обогатен цялостният портрет на социалистическия ръководител като активен творец и реализатор на партийната политика.

Преди всичко съвременният ръководител е носител на по-голямо богатство от знания. Към досегашните изисквания за владеене на марксистко-ленинската теория и на специалността в съответната област се прибавят допълнителни. Те се свеждат до познаване тенденциите на научно-техническата революция и теорията на управлението, широка икономическа култура, съобразяване с механизма на действие на неикономическите фактори — социалната психология, морала, бита, културно-естетически интереси и други. В последно време първостепенно значение за успешната реализация на кадрите придобива високата степен на тяхната организационна култура.

На второ място, съвременният ръководител е човек не само със знания, умения и опит, но и с творчески ум и горещо сърце, човек на практическото действие, способен трезво да преценява и смело да поема риска на новаторските решения. На нас — казва другарят Тодор Живков — не са ни нужни кадри, които мълчат, пасуват, нищо не

Digitized by Google

правят и имат за свой идеал две съмнителни добродетели: умереност и акуратност!

На трето място, съвременният ръководител е пример за строго спазване на принципите на ръководство и нормите на социалистическата законност и морал. В редица свои доклади, речи и изказвания другарят Тодор Живков насочва вниманието на партийните органи към отстраняване от ръководни длъжности на онези дейци, които се възгордяват и самозабравят, нарушават партийния морал и социалистическите закони, злоупотребяват с гласуваното им доверие, с предоставените им права и поверената им власт.

Азбучна истина е, че същина на организационната работа е контролът и проверката на изпълнението. В пълно съответствие с това другарят Тодор Живков разглежда партийния контрол като първостепенно оръжие за повишаване на ръководната роля на Партията, за преодоляване изоставането на организаторската работа от политическите задачи. В тритомника са разкрити главните обективни и субективни условия за пълно и ефективно използване на възможностите на партийния контрол в ръководната дейност на Партията. Вниманието на партийния актив се насочва към всемерно засилване на превантивния характер на партийния контрол, към внедряване на метода на критичния анализ в контролната дейност на партийните органи, към овладяване и последователно осъществяване правото на контрол, предоставено на първичните партийни организации.

Тритомникът по партийно строителство е ярко свидетелство за първостепенното място, **което идеологическата работа заема в живота** на Партията, за огромното внимание и грижи на другаря Тодор Живков за укрепване на идеологическия фронт. Той внася неоценим принос в борбата както срещу догматично-доктринерските схеми, които обединяват марксистко-ленинското учение и сковават неговия творчески дух, така и срещу десните и „левите" ревизионистични извращения. Обосновавайки необходимостта и смисъла на задачата за преустройството на идейновъзпитателната работа на Партията, другарят Тодор Живков разработи принципите на новия подход, който преодолява просветителството и осигурява най-тясно свързване на идеологическата работа с проблемите и задачите на реалния живот.

Успешно изпълнявайки своите ръководни политически, организаторски и идейновъзпитателни функции, Българската комунистическа партия уверено води нашия народ по пътя на изграждане на развитото социалистическо общество. Под нейно ръководство все повече укрепват и стават по-зрели политическата, икономическата, социалната и културната система на социализма, израства новият човек, утвърждава се социалистическият начин на живот.

Един от най-дълбоките източници и същевременно фактор за успешното осъществяване на ръководната роля на нашата партия е нейното правилно, марксистко-ленинско **отношение към съюзника и към обществените организации.**

Верен и последователен единофронтовец, другарят Тодор Живков направи много за укрепване на комунистическо-земеделското единство, за определяне ролята и мястото на Българския земеделски съюз в политическата система на нашето общество. В тритомника са показани, обосновани и разкрити високите върхове, на които той изведе линията и политиката на Партията към съюзника, нашите завоевания в укрепването на работническо-селския съюз и морално-политическото единство на народа. Това му дава основание да подчертае, че: „Ние не можем да си представим съвременна социалистическа България без

Digitized by Google

Българския земеделски народен съюз, без неговата крепка дружба и сътрудничество с Българската комунистическа партия в изграждането на новия живот, особено в развитието на нашето социалистическо селско стопанство" (т. 3, с. 416—417).

В тритомника намира отражение огромната дейност на другаря Живков за изясняване ролята, мястото и функциите на обществените организации като помощници на Партията в строителството на развитото социалистическо общество. Със своите разработки той разкри пътищата за издигане ролята на тези организации като органи на истинския социалистически демократизъм. Особено внимание привличат неговите идеи за развитието на обществено-държавното и държавно-общественото начало като форма за реално и фактическо участие на обществените организации и творческите съюзи в ръководството на важни обществени сфери, отрасли и дейности. Благодарение на това животът и дейността на обществените организации все повече се обогатява, изпълва се с ново съдържание и се привежда в съответствие с качествено новите задачи на строителството на развитото социалистическо общество.

Тук специално искам да подчертая грижите и вниманието на другаря Тодор Живков към младежта и работата на Партията и Комсомола с нея. Те намират най-ярък израз в Тезисите за работа с младежта от 1967 година и в Писмото до Централния комитет на Димитровския комсомол от 1978 г. В истинския смисъл на думата това са документи на творческия марксизъм-ленинизъм. В това отношение особено се извисява забележителното Писмо на другаря Тодор Живков до Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз. Със своето идейно богатство, значимост на проблемите и оригиналност на постановките, с мъдрия и точен отговор на животрептящите въпроси то намери широк отклик сред младежта и народа, предизвиква спонтанна и пълна подкрепа. Писмото разкри нови хоризонти пред нашата младеж, обогати теорията и практиката на партийното ръководство на младежкия съюз, предяви по-високи качествени критерии пред комсомолската дейност. Реализирането на съдържащите се в него идеи и задачи неизбежно повишава ролята на Комсомола в живота на нашето общество, разширява връзките и влиянието на Партията сред младото поколение, увеличава приноса на славната българска младеж в изграждането на развитото социалистическо общество.

Нашата Благоевско-Димитровска партия има огромен и безспорен авторитет в страната и в международното комунистическо и работническо движение. А той е атестат, изграждан по вътрешно убеждение за способността да се решават най-сложните проблеми на човешкия прогрес. Той е безкомпромисен и обективен измерител на осъществяваната ръководна роля на Партията. Всичко в живота и работата на Партията — от делата на най-висшите ръководни органи и дейци до примера на редовия комунист — формира отношението на широките маси към ръководната сила на обществото ни.

Близо девет десетилетия, вярна на дълга си, Българската комунистическа партия върви победно през най-суровите изпитания на времето и доведе до днешния социалистически ден страната и народа ни. Чрез проверката на времето и опита на масите Партията утвърди с делата си своето място и роля на безспорна ръководна сила.

Кое създава нейния авторитет, кое я прави всепризнат, уважаван и следван ръководител на нашия народ?

В отговор на този въпрос могат да се посочат много черти и до-

Digitized by Google

правят и имат за свой идеал две съмнителни добродетели: умереност и акуратност!

На трето място, съвременният ръководител е пример за строго спазване на принципите на ръководство и нормите на социалистическата законност и морал. В редица свои доклади, речи и изказвания другарят Тодор Живков насочва вниманието на партийните органи към отстраняване от ръководни длъжности на онези дейци, които се възгордяват и самозабравят, нарушават партийния морал и социалистическите закони, злоупотребяват с гласуваното им доверие, с предоставените им права и поверената им власт.

Азбучна истина е, че същина на организационната работа е контролът и проверката на изпълнението. В пълно съответствие с това другарят Тодор Живков разглежда партийния контрол като първостепенно оръжие за повишаване на ръководната роля на Партията, за преодоляване изоставането на организаторската работа от политическите задачи. В тритомника са разкрити главните обективни и субективни условия за пълно и ефективно използване на възможностите на партийния контрол в ръководната дейност на Партията. Вниманието на партийния актив се насочва към всемерно засилване на превантивния характер на партийния контрол, към внедряване на метода на критичния анализ в контролната дейност на партийните органи, към овладяване и последователно осъществяване правото на контрол, предоставено на първичните партийни организации.

Тритомникът по партийно строителство е ярко свидетелство за първостепенното място, **което идеологическата работа заема в живота** на Партията, за огромното внимание и грижи на другаря Тодор Живков за укрепване на идеологическия фронт. Той внася неоценим принос в борбата както срещу догматично-доктринерските схеми, които обедняват марксистко-ленинското учение и сковават неговия творчески дух, така и срещу десните и „левите" ревизионистични извращения. Обосновавайки необходимостта и смисъла на задачата за преустройството на идейновъзпитателната работа на Партията, другарят Тодор Живков разработи принципите на новия подход, който преодолява просветителството и осигурява най-тясно свързване на идеологическата работа с проблемите и задачите на реалния живот.

Успешно изпълнявайки своите ръководни политически, организаторски и идейновъзпитателни функции, Българската комунистическа партия уверено води нашия народ по пътя на изграждане на развитото социалистическо общество. Под нейно ръководство все повече укрепват и стават по-зрели политическата, икономическата, социалната и културната система на социализма, израства новият човек, утвърждава се социалистическият начин на живот.

Един от най-дълбоките източници и същевременно фактор за успешното осъществяване на ръководната роля на нашата партия е нейното правилно, марксистко-ленинско **отношение към съюзника и към обществените организации.**

Верен и последователен единофронтовец, другарят Тодор Живков направи много за укрепване на комунистическо-земеделското единство, за определяне ролята и мястото на Българския земеделски съюз в политическата система на нашето общество. В тритомника са показани, обосновани и разкрити високите върхове, на които той изведе линията и политиката на Партията към съюзника, нашите завоевания в укрепването на работническо-селския съюз и морално-политическото единство на народа. Това му дава основание да подчертае, че: „Ние не можем да си представим съвременна социалистическа България без

Digitized by Google

Българския земеделски народен съюз, без неговата крепка дружба и сътрудничество с Българската комунистическа партия в изграждането на новия живот, особено в развитието на нашето социалистическо селско стопанство" (т. 3, с. 416—417).

В тритомника намира отражение огромната дейност на другаря Живков за изясняване ролята, мястото и функциите на обществените организации като помощници на Партията в строителството на развитото социалистическо общество. Със своите разработки той разкри пътищата за издигане ролята на тези организации като органи на истинския социалистически демократизъм. Особено внимание привличат неговите идеи за развитието на обществено-държавното и държавно-общественото начало като форма за реално и фактическо участие на обществените организации и творческите съюзи в ръководството на важни обществени сфери, отрасли и дейности. Благодарение на това животът и дейността на обществените организации все повече се обогатява, изпълва се с ново съдържание и се привежда в съответствие с качествено новите задачи на строителството на развитото социалистическо общество.

Тук специално искам да подчертая грижите и вниманието на другаря Тодор Живков към младежта и работата на Партията и Комсомола с нея. Те намират най-ярък израз в Тезисите за работа с младежта от 1967 година и в Писмото до Централния комитет на Димитровския комсомол от 1978 г. В истинския смисъл на думата това са документи на творческия марксизъм-ленинизъм. В това отношение особено се извисява забележителното Писмо на другаря Тодор Живков до Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз. Със своето идейно богатство, значимост на проблемите и оригиналност на постановките, с мъдрия и точен отговор на животрептящите въпроси то намери широк отклик сред младежта и народа, предизвиква спонтанна и пълна подкрепа. Писмото разкри нови хоризонти пред нашата младеж, обогати теорията и практиката на партийното ръководство на младежкия съюз, предяви по-високи качествени критерии пред комсомолската дейност. Реализирането на съдържащите се в него идеи и задачи неизбежно повишава ролята на Комсомола в живота на нашето общество, разширява връзките и влиянието на Партията сред младото поколение, увеличава приноса на славната българска младеж в изграждането на развитото социалистическо общество.

Нашата Благоевско-Димитровска партия има огромен и безспорен авторитет в страната и в международното комунистическо и работническо движение. А той е атестат, изграждан по вътрешно убеждение за способността да се решават най-сложните проблеми на човешкия прогрес. Той е безкомпромисен и обективен измерител на осъществяваната ръководна роля на Партията. Всичко в живота и работата на Партията — от делата на най-висшите ръководни органи и дейци до примера на редовия комунист — формира отношението на широките маси към ръководната сила на обществото ни.

Близо девет десетилетия, вярна на дълга си, Българската комунистическа партия върви победно през най-суровите изпитания на времето и доведе до днешния социалистически ден страната и народа ни. Чрез проверката на времето и опита на масите Партията утвърди с делата си своето място и роля на безспорна ръководна сила.

Кое създава нейния авторитет, кое я прави всепризнат, уважаван и следван ръководител на нашия народ?

В отговор на този въпрос могат да се посочат много черти и до-

Digitized by Google

бродетели, с които Партията е печелила и водила хората по своя труден път. Но няколко от тях се открояват с особена сила и яркост.

Преди всичко това е нейната вярност на класата. Тази вярност Партията носи и отстоява неотстъпно от Бузлуджа до днес и с чистотата на марксистко-ленинската си и класова принадлежност тя защищава по блестящ начин своето историческо предназначение.

Българската комунистическа партия е партия на патриоти интернационалисти. В цялата своя история тя отстоява и защищава идеалите и заветите на възрожденците, на борците за национално и социално освобождение, за свобода и човешки правдини. С победоносна революция преди 35 години тя изведе България на пътя на социалистическото развитие, издигна името ѝ на небивала висота и нареди народа ни в челото на борбата за обществен прогрес в света. И заедно с това никога и по никакъв повод тя не допусна нито крачка отстъпление от принципите на пролетарския интернационализъм в международното комунистическо и работническо движение. С безкомпромисната си борба за идейната чистота на марксизма-ленинизма, със своята солидарност и подкрепа на всички борещи се срещу империализма, срещу войната и подтисничеството, със своята готовност да предоставя опита си от революционната борба и строителството на социализма нашата партия си завоюва име на принципна, дейна и последователна сила в международното комунистическо и работническо движение, на изпитан и верен другар на Комунистическата партия на Съветския съюз.

Но само класовата, патриотичната и интернационалната вярност на Българската комунистическа партия не биха могли да осигурят възможността да ръководи съдбините на народа ни, ако тя не бе партия на творческото действие, на творческата разработка и приложение на марксизма-ленинизма.

Този творчески дух има своето начало в делото на нейния основател — Димитър Благоев, който я изведе от люлката до признанието ѝ на утвърден политически водач на класата. В нейните редици израсна титанът на българското и международното комунистическо и работническо движение Георги Димитров, с чието име е свързано пълното съзряване на нашата партия като комунистическа организация от нов, ленински тип в победата на социалистическата революция, а делото му внесе в марксистко-ленинското учение наш роден принос от най-висока величина.

Драгоценната черта и традиция на Българската комунистическа партия да върви през времето неизменно въоръжена с принципите на марксизма-ленинизма и да внася на всеки етап от своето развитие собствен принос в тяхното приложение получи нова висота и изява чрез приемника и продължителя на делото на Благоев и Димитров — другаря Тодор Живков. Неговата огромна теоретическа и практическа дейност като ръководител на Българската комунистическа партия и страната, като виден деец на международното комунистическо и работническо движение стана синтез на българския опит и пример в строителството на социализма и по заслуга и достойнство му отрежда място не само сред първите строители на съвременна България, а го поставя сред най-крупните ръководни дейци в тринадесетвековната история на нашето отечество.

Всичко това естествено ни изпълва със законна гордост. Но то същевременно ни задължава да стоим на височината на историческото си призвание, да изпълняваме честно и всеотдайно своя комунистически дълг.

Digitized by Google

РАЗВИТИЕ НА НАУКАТА ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО В ТРИТОМНИКА НА ДРУГАРЯ ТОДОР ЖИВКОВ

ГАНЧО ГАНЕВ
ректор на АОНСУ

Появата на тритомното издание „За партийното строителство" се превърна в крупно събитие за цялата партия. В тритомника с вещина, теоретическа задълбоченост и практическа насоченост др. Тодор Живков разглежда проблемите за функционирането и развитието на Партията в периода на социалистическата революция и преходния период, в условията на строителството на социалистическото общество.

В настоящия доклад по-конкретно ще разгледаме приноса, който др. Тодор Живков прави в развитието на науката за Партията — партийно строителство. В публикуваните доклади, статии, речи и изказвания се очертава основният кръг от проблеми, които тя трябва да изучава, разкрива се съдържанието на най-важните й категории; разкрива се нейната методология. Трудно може да се намери проблем на науката партийно строителство, който в една или друга степен да не е осветлен в тритомника.

I. Главна черта на подхода на др. Т. Живков при изследване проблемите на науката партийно строителство е, че той я разглежда като важна и неразделна част на марксизма-ленинизма, на ленинското учение за Партията.

Съдържанието и духът на всички разработки в тритомника, в това число и за науката партийно строителство, се определят от принципното положение, че: „Комунистическите и работническите партии се създадоха, оформиха и укрепнаха като партии от нов тип върху основата на ленинското учение за Партията"[1].

Отбелязва се също така, че науката партийно строителство — независимо че е неотделима част на ленинското учение за Партията, тясно свързана с марксизма-ленинизма и с други науки — **е самостоятелна наука, която изучава специфичен кръг проблеми, явления и процеси, има свой предмет и свои граници на изследване.**

В тритомника авторът ясно очертава и предмета на науката партийно строителство — изучаване закономерностите на развитие на Комунистическата партия, на принципите, формите и методите на вътрешнопартийния живот и на принципите, формите и методите на партийно ръководство. Същевременно подчертава се, че от тези три направления на изследване определящо е първото — изучаването на закономерностите. Закономерността, сочи др. Т. Живков, отразява главното, трайното[2]. В тритомника ясно се определят и теоретично освет-

[1] Тодор Живков, За партийното строителство, т. 2, стр. 230.
[2] Пак там, с. 370.

Digitized by Google

ляват **най-важните закономерности на развитието на Партията:** нарастването на ръководната роля на Комунистическата партия в етапа на изграждането на развито социалистическо общество; **връзката на** Партията с масите **като източник на нейната** сила[1], **необходимостта** Партията непрекъснато да развива марксистко-ленинската теория и творчески да я използва в направляването на сложните процеси на развитието наПартията и обществото; разгръщането на вътрешнопартийната демокрация[2]; постепенното прерастване на Партията от марксистко-ленински авангард на работническата класа в партия на целия народ; закономерният характер на връзките на Партията с другите комунистически и работнически партии и световното революционно движение и др.

Другарят Т. Живков доказва, че между закономерностите на развитието на Партията и тези на развитието на обществото съществува диалектическа връзка. Нарастването на ръководната роля на Партията например той разглежда не само като закономерност на развитието на Партията, но и като закономерност на развитието на социалистическото общество. Именно социалистическото общество, неговият планомерен и целенасочен характер предполага начело на развитието му да стои такъв социален организъм, който в максимална степен да обезпечава тази планомерност и целенасоченост и този социален организъм е Комунистическата партия. Разглеждайки диалектическата връзка между закономерностите на развитието на обществото и на Партията, авторът прави важния теоретичен извод, че по-пълното съответствие на партийната дейност на закономерностите на развитието на Партията създава широк простор за действие на обективните закони на развитието на социалистическото общество.

Излизайки от тази постановка, др. Т. Живков подчертава, че: „Закономерност в живота на Партията е тя да привежда винаги формите на работа и организация в съответствие с изискванията на живота“[3]. В тритомника многостранно е разгледана диалектическата връзка между съдържанието, принципите, формите и методите на вътрешнопартийна дейност и съдържанието, принципите, формите и методите на партийно ръководство на социалните процеси в обществото.

Наред с определянето на основната проблематика на науката партийно строителство др. Т. Живков анализира широк кръг фактори, обуславящи нейното по-нататъшно развитие и издигането на нейната роля в усъвършенстуването на цялостната партийна дейност.

Според автора нарастващото значение на науката партийно строителство се предопределя от по-нататъшното развитие на самата партия и на страната по пътя на социализма и комунизма, от бурното развитие на социалистическата икономика и на научно-техническата революция, от порасналата политическа зрелост на масите, от растящите изисквания към субективния фактор. Интуицията вече не е достатъчна — подчертава др. Т. Живков. Сложната и отговорна задача за изграждането на развития социализъм „изисква да се разработват нови постановки и решения в нашата политическа, организационна и идеологическа работа“[4]. Партийното ръководство сега се превръща и трябва да се превръща в наука. Тоест, растящото значение на науката партийно строителство е закономерен резултат от развитието на Партията и на нарастващата й роля в социалистическата обществена система като цяло.

---

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 1, с. 33; т. 2, с. 325.
[2] Пак там, т. 2, с. 370.
[3] Пак там, с. 319.
[4] Пак там, т. 3, с. 619.

Digitized by Google

Разглеждайки проблематиката на науката партийно строителство, **др. Т. Живков разкрива редица нейни характерни особености.**

Партийното строителство е наука с ярко изразен творчески характер. „Марксистко-ленинските партии — подчертава др. Т. Живков, — ръководейки се от великото и всепобеждаващо учение на Маркс, Енгелс и Ленин, никога не превръщат веднъж установените форми на партийно строителство в догма, в мъртва схема. Марксистко-ленинските партии, в това число и нашата партия, стоят и по въпросите на организацията, както и по въпросите на теорията, на позициите на творческия марксизъм — те смело преустройват съществуващите форми на организация и методи на работа съобразно с конкретната историческа обстановка и задачите, които стоят пред тях."[1] Науката партийно строителство може да отговори на потребностите на този творчески подход на нашата партия само ако самата тя по своята проблематика и методи на изследване е една творческа, новаторска наука.

На второ място др. Т. Живков отбелязва прогностичния характер на науката партийно строителство, изискването тя да предвижда бъдещото състояние на процесите и явленията в Партията и обществото, развитието на взаимодействието и връзките между Партията и обществото. Тази задача е особено актуална сега, в условията на ускореното изграждане на развито социалистическо общество, в което все повече се утвърждават предпоставките за постепенния преход към комунизма.

Науката партийно строителство има интернационален характер. Марксистко-ленинските партии — подчертава др. Т. Живков — са призвани с общи усилия да развиват революционната теория и практика, да споделят взаимно минал и съвременен революционен опит. Особено важна е обмяната на опит между партиите в обогатяването на формите и методите на работа и борба[2]. Затова нашата партия използва опита на другите партии и особено богатия опит на КПСС в областта на партийното строителство, като го пречупва съобразно условията, при които работи, и в съответствие с предстоящите задачи за разрешаване. „Новите положения в партийното строителство, издигнати от КПСС, са и за нашата партия богат източник за по-нататъшно развитие и усъвършенствуване на организационните форми и правила на работа и ръководство и следва да бъдат творчески отразени в Устава на Партията."[3]

Развитието на науката партийно строителство е невъзможно, **без да се използва максимално вече натрупаният опит на Партията в нейното историческо развитие.** Др. Т. Живков разглежда целия период на съществуването на нашата партия от създаването ѝ досега като един непрекъснат процес на растеж, на идейно и организационно укрепване и възмъжаване[4]. През тесносоциалистическия период и при своята ленинизация Партията натрупа ценен опит в областта на партийното строителство, който трябва още по-подробно да бъде проучен и изследван.

Значителен теоретически и практически принос представлява схващането на др. Т. Живков. **изучаването и разработването на въпросите на партийното строителство да се поставят на по-широка основа,** което е важна особеност на нейното развитие. Водещата роля в развитието на науката принадлежи на партийните конгреси и на Централния комитет, а така също и на научните институти и звена на Партията. Наред с тях обаче свой дял за развитието на науката и практиката имат

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 1, с. 244.
[2] Пак там, т. 3, с. 346.
[3] Пак там, т. 2, с. 262.
[4] Пак там, с. 390.

Digitized by Google

и местните партийни органи и организации. Те трябва да правят теоретически анализ на процесите и явленията и да обобщават и анализират натрупания опит. Въз основа на своята богата и разностранна дейност те са в състояние да задълбочават и развиват наред с практиката и отделни моменти от теорията на партийното строителство. От това следва изводът, че **развитието на науката партийно строителство и повишаването на качеството и ефективността на партийната дейност трябва да се превръщат в общопартийно дело.**

II. Второто основно направление в развитието на науката партийно строителство, което осветлява в своите трудове др. Т. Живков, е свързано с развитието на нейния категориален апарат, с обогатяването на собствената ѝ система от понятия. В тритомника всестранно се обосновава идеята, че системата, структурата и съдържанието на категориите не е неизменна по обем и граници величина, а развиващо се знание, обусловено от състоянието и развитието на Партията и на знанията за нея.

В същото време дебело се подчертава, че това развитие се извършва и може да се извършва само от позициите на марксизма-ленинизма и никакво отстъпление от тези позиции не е оправдано и допустимо.

Същевременно др. Т. Живков не се задоволява само с утвърждаването на ленинските принципи на партийното строителство. Истинската същност на задачите той вижда в това, да се обогатява категориалният апарат на науката партийно строителство, за да може по-пълно да се използва нейната теория при осветляването на съвременните проблеми и задачи. За него ленинските принципи, върху които се гради и израства Партията, са непоклатима основа, но те в процеса на строителството на социализма се обогатяват и по съдържание, и по форми.

В основата на творческия подход на др. Т. Живков стоят десетилетните традиции на Партията, стои разбирането, че като отражение на съществени страни от живота и ръководната дейност на Партията категориите придават предметен смисъл на знанията за Партията както със своята инвариантна, постоянна част, така и с измененията в своето съдържание — рожба на развиващата се партийна практика и мисъл. Могат да се посочат поне две направления, в които др. Т. Живков осъществява развитието на категориите на партийното строителство. От една страна, това е изменението на съдържанието на съществуващите категории чрез откриване на нови признаци (определения). От друга страна, със смяната на историческите условия определящо значение може да придобие един или друг признак на дадена категория.

Като категория на науката партийно строителство понятието вътрешнопартийна демокрация отразява съществени страни от вътрешнопартийните отношения, свързани с участието на комунистите в обсъждането и решаването на партийните дела.

За др. Т. Живков разгръщането на вътрешнопартийната демокрация е обективен процес, обективна закономерност в развитието на Комунистическата партия. Той отделя особено голямо внимание на понататъшното ѝ развитие в основните клетки на Партията, определяйки го като централен проблем в живота на първичните партийни организации.

Голямо теоретическо и практическо значение има анализът на връзките на категорията вътрешнопартийна демокрация с другите, не-

Digitized by Google

разривно свързани с нея понятия — колективност, критика и самокритика. Системният подход при разглеждането на категориите помага на др. Т. Живков да анализира не само измененията в една от категориите на науката партийно строителство, но и отражението, което дава това върху съдържанието на останалите, да определи диалектическия характер на това взаимодействие и взаимопроникване. За него последователното провеждане на вътрешнопартийната демокрация и творческата дейност на партийните организации са възможни само при най-строго спазване на принципа на колективността, а основата и гаранцията за проява на колективното творчество е вътрешнопартийната демокрация.

В трудовете си др. Т. Живков засяга въпроса и за същността на колективността, като се разкрива нейната роля в целия процес на познание и целеполагане. Като изхожда от постановката, че умът на десетки милиони творци създава нещо неизмеримо по-велико от най-великото и гениално предвиждане, и като следва неотклонно Ленриновото изискване — да привличаме работническите маси към съзнателно решаване на партийните въпроси, др. Т. Живков разработва нови форми и подходи за разширяване на колективната основа при обсъждането и решаването на конкретните въпроси на нашето развитие.

Но авторът влага ново съдържание в понятието колективност. Колективността, казва той, „не означава и не може да означава заседателщина, тя не се измерва и не може да се измерва само с редовното провеждане на заседанията. Такова разбиране за колективността е старо разбиране, това е отживяла постановка.“[1] Това е игра на колективност, формално отношение към принципа. Ние сме против формалното прилагане на ленинския принцип на колективността. Ние сме за действена и целенасочена колективност, която съчетава в себе си широкия размах и деловитостта; целеустремеността с конкретността; високата отговорност с максималната инициатива в работата и ръководството[2].

В трудовете на др. Т. Живков се отделя голямо внимание и на понятието „критика и самокритика“. В тритомника всестранно е обоснована идеята, че последователното демократизиране на вътрешнопартийния живот най-ярко се въплъщава в развитието на критиката и самокритиката. Същевременно др. Т. Живков разкрива връзката на критиката и самокритиката с колективността в работата. „Колективността в работата е роден брат на критиката и самокритиката и без критика и самокритика няма пълнокръвен колективен живот.“[3]

С присъщия му подход да разглежда проблемите на Партията във връзка с проблемите на обществото и обратно, др. Т. Живков подчертава, че: „Като поставя задачата да се създават условия за разгръщане на тази обективна закономерност, която с прехода към комунизма ще има да играе все по-важна роля, Партията напомня, че **каквито са критиката и самокритиката в партийните организации, таива ще бъдат те и в останалите сфери на обществения живот**“[4].

В редица случаи др. Т. Живков обогатява съдържанието на категориите на науката партийно строителство с нови признаци, възникнали в процеса на развитието на Партията. Такъв е случаят с понятието „първична партийна организация“. С него определяме низовите градивни единици на Партията, функционирането на които протича в две социални среди — в системата на Партията като нейно основ-

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 1, с. 59.
[2] Пак там, т. 2, с. 60.
[3] Пак там, т. 1, с. 109.
[4] Пак там, т. 3, с. 527.

Digitized by Google

но звено и в трудовия колектив като негово политическо ядро. Тези характеристики на първичните партийни организации като основа на Партията и политическо ядро на колектива са традиционни. Наред с тях и с редица други използвани досега определения др. Тодор Живков определя първичната партийна организация и като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив.

Тази постановка — сочи др. Т. Живков — не противоречи на ленинското положение за първичната партийна организация като политическо ядро на трудовия колектив. Напротив, тя само го допълва с оглед на новия етап от нашето обществено-икономическо развитие, на новите условия и задачи през този етап. С тази характеристика ние подчертаваме три неща: първо, че партийната организация е неразделна част от трудовия колектив, тя е пуснала и трябва да пусне дълбоки корени, да поема живителни сокове от него, да бъде свързана с колектива с неразкъсваеми връзки; второ, че у нас протича двустранен, диалектически, взаимосвързан процес на дълбоки, революционни изменения, които обхващат както трудовия колектив, така и партийната организация. Те създават условия за развитие на нови взаимоотношения между партийната организация и трудовия колектив; и трето, с тази характеристика още по-силно, още по-ясно подчертаваме задълженията на партийните организации по отношение на трудовия колектив, отговорността за неговото развитие като дружен и сплотен колектив, за повишаване на неговата роля в предприятията, учрежденията.[1]

III. Тритомникът има и огромно методологическо значение за понататъшното развитие на партийното строителство. Методологическото значение на тритомника произтича преди всичко от обстоятелството, че др. Т. Живков от марксистко-ленински позиции разглежда изграждането, функционирането и развитието на Партията като исторически и обективно обусловен, закономерен обществено-политически процес.

Могат да се очертаят няколко основни направления, в които се правят приноси в развитието на методологията на науката партийно строителство.

Първо. Тритомникът с постановките, подхода и решаването на проблемите на Партията е практическо въплъщение на истината, че партийното строителство може успешно да се развива като наука само върху основата на най-общата марксистко-ленинска методология, върху диалектическия и историческия материализъм.

Да вземем за пример характера на Партията в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество. Последователното приложение на марксистко-ленинската методология позволи на др. Т. Живков да направи изключително важния в теоретическо и практическо отношение извод, че в условията на изграждането на развитото социалистическо общество Комунистическата партия постепенно се превръща в авангард на целия народ. „Комунистическата партия — подчертава др. Т. Живков, — оставайки партия на работническата класа, постепенно става авангард на народа — това е една от най-важните закономерности в процеса на изграждане на развито социалистическо общество.“[2]

Закономерното развитие на Партията като авангард на народа е резултат на изменения, които на новия етап настъпват в икономиката, политическия строй, социално-класовата структура и духовния живот на обществото, както и на изменения, настъпващи в самата партия като жив, непрекъснато развиващ се организъм.

---

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 3, с. 441.
[2] Пак там, с. 144.

Digitized by Google

Второ. Големият принос на автора в разработката на методологическите проблеми на партийното строителство е свързан и с убедително обоснованата необходимост от ниска връзка и взаимодействие на партийното строителство като наука с другите обществени науки. Тритомникът, от една страна, съдържа неоспорими доказателства за необходимостта от използване на методите и постиженията на тези науки в теоретическата и практическата дейност на Партията и от друга, образци на практическо приложение на тези методи при анализа и решаването на конкретни проблеми на Партията.

Необходимостта от широко и комплексно приложение на постиженията и методите на другите обществени науки се обосновава както с потребностите на развитието на науката партийно строителство, така и с потребностите на партийната практика. „Налага се — подчертава др. Т. Живков — изучаването и разработването на партийното строителство, което изостава от другите обществени науки, да се постави на по-широка основа."[1] И още: „Необходимо е изследванията за изучаване на фактите, явленията и процесите, на общественото мнение да се превърнат в действително средство за усъвършенстване на стила и методите на работа за подобряване на партийното ръководство"[2].

По различни поводи другарят Тодор Живков сочи възможностите, които се разкриват за развитие на теорията и усъвършенстване на практиката на партийното строителство, постиженията на марксистко-ленинската теория за управлението на социалистическото общество и теорията на информацията. Особено голямо значение др. Живков придава на партийната информация. Потребността от информация както за практиката на партийното ръководство, така и за теорията на партийното строителство е от съществено значение за развитието на неговите интеграционни връзки с другите обществени науки.

Голяма методологическа стойност има разработването от др. Т. Живков на съвременни научни подходи и методи на партийно ръководство на базата на теорията на управлението, партийното строителство и другите обществени науки.

Другарят Т. Живков разглежда Партията като „... жив, самодеен, постоянно развиващ се организъм"[3]. Методогическата роля на тази постановка е многостранна. Щом като Партията е жив политически организъм, теорията на партийното строителство може да се развива само върху научното изследване на връзките и отношенията между частите (компонентите) на този организъм, на тази политическа система. При това не изолирано, а във взаимодействие с другите съставки на обществения организъм, с обществото като цялостна система. Така авторът обосновава необходимостта от приложение на системно-структурния подход при изучаване на партийните явления.

Значими методологически функции има постановката за необходимото и възможно приложение на програмно-целевия и комплексен подход в ръководството както на вътрешнопартийния живот, така и на социалните процеси. Както е известно, научната обосновка на тези подходи беше дадена и образец на практическото им приложение беше показан в докладите на др. Т. Живков на Юлския (1968 г.) и Декемврийския (1972 г.) пленум на Централния комитет на БКП. Разработени с оглед потребностите на партийната практика, те се превърнаха в ефективни теоретически оръжия на науката партийно строителство. Аналогично е и методологическото значение на мултипликационния подход, чиято същност и механизми др. Т. Живков разкрива в отчета

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 3, с. 92.
[2] Пак там.
[3] Пак там, т. 1, с. 144.

Digitized by Google

пред Единадесетия конгрес на Партията и в доклада си пред Юлския пленум (1976 г.) на ЦК на БКП. Този подход позволява партийната дейност да се планира, изследва и анализира от гледна точка на значението, което има дейността на отделните партийни звена за дейността на цялата партия.

В същия порядък можем да посочим методологическото значение на икономическото понятие „ефективност". Постановката на др. Т. Живков за „ефективност и качество навсякъде и във всичко" е методологическата основа, върху която се разработва теорията и изследва ефективността на партийно-организационната дейност. Въвеждането на тези категории в понятийния апарат на партийното строителство може да се разглежда като методологическа предпоставка за разработване и на условията и критериите за ефективността и качеството на идеологическата и партийно-организационната работа.

Трето. Тритомникът допринася най-много за развитието на методологията на партийното строителство чрез обогатяването на неговите собствени категории и методи върху традициите и практическия опит на нашата партия. Методологическата роля в една или друга степен изпълняват идеите и постановките, които обогатяват съдържанието на основните категории на партийното строителство. Защото, както е известно, в тези категории намира своето битие теорията на партийното строителство, а теорията на всяка наука стои в основата на собствените ѝ методи на научно познание.

Голямо е методологическото значение на развитата в трудовете на др. Т. Живков идея за саморазвитието и самоусъвършенстването на вътрешнопартийния живот като закономерен процес, който се осъществява целенасочено върху основата на ленинските принципи и норми.

Да вземем например вътрешнопартийната демокрация, чиято същност, структура, принципи са изяснени от класиците на марксизма-ленинизма. Но проследяването на анализа и постановките, които др. Т. Живков дава за конкретното състояние и тенденциите на развитие на вътрешнопартийната демокрация през различните етапи на дейността на Партията, ни въоръжава със знание, което служи като фундамент и за бъдещи научни изследвания на това явление. Аналогична е и ролята на идеите за нейната структура като съвкупност от принципи, норми и форми, в които намира израз характерът на вътрешнопартийните отношения и механизмите, чрез които се регулират тези отношения.

Голямата методологическа роля на по-нататъшното обогатяване на основните понятия на партийното строителство в тритомника убедително се разкрива и върху примера на категориите „научен подход" и „политически подход". На тяхната същност и механизми са посветени много страници от тритомника. Ръководейки се от ленинските тези и изисквания, др. Т. Живков разкрива органическата връзка и единство на политическото и научното ръководство, тяхната обусловеност както от характера на Партията, така и от характера и мащабите на социалистическото строителство.

Много съществен методологически заряд съдържа свързването на закономерното повишаване на ръководната роля на Партията с научните основи и научното равнище на нейната ръководна дейност. „Научният подход към проблемите на обществения живот — подчертава др. Т. Живков — е в нейната (на Партията) същност като ръководна обществена сила."[1] Особено ценни в това отношение са мислите за това, че научният характер на стопанското и политическото ръководство изисква политиката не само да настига „... непрекъснато развиващата се икономика, не

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 3, с. 90.

Digitized by Google

просто да я следва, а и да създава условия, при които назрелите тенденции на икономическия и социален прогрес се реализират най-всестранно и пълно"[1]. В тритомника ярко са отразени условията и постиженията на Партията за своевременното откриване на потребностите на собственото си развитие и на развитието на обществото върху дълбок научен анализ на произтичащите процеси.

Тритомникът с произведенията на др. Т. Живков, като привежда в единна и стройна система основните проблеми на теорията и практиката на партийното строителство, въоръжава научната и ръководната дейност на Партията с високоефективно теоретико-методологическо оръжие и се превръща в могъщо средство за развитието на партийното строителство като наука, за подготовка и възпитание на партийните кадри, за развитие на самата партия.

С ВИСОКИТЕ КРИТЕРИИ В ГЛАВНИТЕ НАПРАВЛЕНИЯ...

Една от най-ярките, най-важните страни на конференцията бе безспорно нейната теоретическа и практическа стойност. И това не е случайно. Защото предмет на нейно обсъждане бяха трудове, които се открояват сред най-важните постижения на нашата партийна теория и практика през последните десетилетия. Високото равнище на конференцията се определя и от участието на видни представители на партийната теоретическа мисъл у нас, които задълбочено и аргументиращо анализираха голямото богатство, което тритомникът съдържа, изтъкнаха неговата значимост за развитието на марксистко-ленинската мисъл и практика. Едно от главните направления в изказванията се отнасяше до приноса на др. Т. Живков за по-нататъшното развитие на

УЧЕНИЕТО ЗА ПАРТИЯТА

Важен съществен проблем с голямо теоретическо и политическо значение е творческото прилагане и обогатяване на ленинските принципи и норми на партиен живот и ръководство. На тяхното развитие в наши съвременни български условия се спря в своето изказване проф. **Йордан ЙОТОВ**. Тритомникът — изтъкна той — е истинска енциклопедия на мисли, идеи и примери за тържеството на априлската линия на Партията, която даде живот и творчески устрем на марксистко-ленинската мисъл и възвърна на Партията, а чрез нея и на трудовия народ самочувствието и действителната роля на творец на историята. Й. Йотов подчерта значението на ленинските принципи и норми като неотменен закон в живота на Партията, без които тя не може да изпълнява историческата си мисия да води пролетариата до окончателната победа на комунизма. Прилагането на ленинските принципи в практиката, в конкретните условия е сложен процес, изискващ непрестанна борба срещу формализма и самоцелността. Изтъкната бе голямата роля на демократическия централизъм в живота и ръководната дейност на Комунистическата партия за издигане боеспособността на нейните органи и организации. Осветлена бе диалектическата връзка между демокрацията и централизма в него. Тези две основни начала взаимно се допълват и обогатяват, те се проявяват по различен начин в различните етапи в развитието на Партията. Диалектическото единство между демокрацията и централизма обаче изисква планомерно и взаимно да се развиват двете страни на принципа. Нарушаването на това единство води до вредни последици в ръководната дейност и вътрешнопартийния живот.

Правилното прилагане на принципа на демократическия централизъм в живота на партийните органи и организации предполага единомислие и единодействие на комунистите. В единството между тях е залогът на здравата партийна дисциплина, която е чужда на сляпото подчинение, на механичното изпълнение на определени решения или задачи. Партийната дисциплина е синоним на единство в действията, след като са постигнати единомислие, вътрешна убеденост в нуждата от определени решения, от определено поведение. По-нататък в изказването се обосновава актуалното значение на колективността, на връзките на Партията с масите и др. Тяхното прилагане и развитие бе разгледано като процес, на всеки етап от който се раждат нови цели, процес, който непрекъснато се обогатява. Тритомникът — каза в заключение др. Й. Йотов — е образец как може и трябва да се развива този процес в бъдеще.

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 3, с. 62.

Digitized by Google

На усъвършенстването на вътрешнопартийните отношения в светлината на тритомника посвети изказването си доц. Рачко РАЧКОВ. Той изясни всестранно връзката между обективно необходимата социална функция на Партията да стои начело на работническата класа, на трудещите се, да ги мобилизира и организира за строителството на безкласово комунистическо общество, от една страна, и нейната структура, целият й вътрешнопартиен живот, от друга. Всички страни на партийната дейност — подчерта той — трябва да се развиват, обогатяват и усъвършенстват с оглед на това, как по-добре Комунистическата партия да осъществява компетентно научно, комплексно ефективно политическо ръководство на социалния живот. В трудовете на др. Т. Живков като червена нишка преминава марксистко-ленинската идея, че повишаването на ръководната роля на Комунистическата партия е толкова по-пълно и всеобхватно, колкото по-богати и развити са вътрешнопартийните отношения.

Задълбочено изследвайки произведенията в тритомника, Р. Рачков направи пълна характеристика на вътрешнопартийните отношения като ядро на обществените отношения при социализма, разгледа въздействието на отношенията между комунистите за правилното изграждане на всички обществени отношения, за формирането на социалистическата личност.

Безспорен интерес представлява структурата на вътрешнопартийните отношения, разкрита в изказването. От гледна точка на техния субект бяха откроени няколко пласта:

— отношенията между комунист и комунист. Те обхващат всички равнища на партийния организъм и най-ярко са изразени в основните клетки на Партията — първичните партийни организации и партийните групи;

— отношенията между комунистите и изборните органи — партийни бюра, местни партийни комитети, централни органи;

— отношения между различните съставни звена на Партията — между ППО и съответните местни партийни органи и т. н.

Авторът изтъкна приносния характер на разработките на др. Т. Живков за закономерното развитие и усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения върху основата на демократическия централизъм. В тритомника се разкрива източникът на това развитие. Той се намира в същността на самите вътрешнопартийни отношения, в диалектиката между разгръщането и разширяването на демокрацията, от една страна, и укрепването на централизираното ръководство, на дисциплината, от друга.

По-нататък Р. Рачков разкри и иманентно присъщите на вътрешнопартийните отношения закони и закономерности. Най-характерното за тях — посочи той — е, че те са проявление на закона за идейното и организационно единство в Партията. Именно в единството на Партията е нейната сила. Затова спазването, разширяването и укрепването на единството на Партията е едно от главните задължения на всеки член на Комунистическата партия, залог за нейната сила и непобедимост. Законът за единството на Партията проникна всички страни на партийните отношения и намира израз най-вече в основния принцип, върху който се изгражда Комунистическата партия — демократическия централизъм.

Кои според Р. Рачков са специфичните черти, качества, особености на вътрешнопартийните отношения, които им придават значение на първообраз на обществените отношения?

— **Последователен демократизъм.** Това са най-демократичните отношения, които познава човечеството. Всички членове на Партията имат еднакви права и еднакви задължения. Р. Рачков изясни взаимовръзката между вътрешнопартийната демокрация и повишаване активността на комунистите. В последна сметка от зрелостта на вътрешнопартийните отношения зависи боеспособността и активността на партийните организации, активността на партийните членове за реализиране на идеите, линията и политиката на Партията в конкретни практически дела.

— **Последователен централизъм.** Разкриването на диалектиката между демократизма и централизма във вътрешнопартийните отношения, във вътрешнопартийната дейност е един момент от теоретическото богатство в произведенията на др. Т. Живков. Р. Рачков изтъкна, че в редица свои статии, доклади, речи именно др. Т. Живков отбелязва, че на сегашния етап в една или друга степен се допуска излишно засилване на централизма за сметка на демократизма във вътрешния живот на Партията. Продължава в партийната практика да се шири с нищо неоправдана регламентация на дневния ред и на проблематиката на партийните събрания от всички партийни комитети.

— **Колективизъм.** В Партията всички проблеми се решават колективно, което е основата, за да се разгръщат волята, енергията, творчеството и инициативата на комунистите;

— **Висока принципност, идейна и нравствена чистота.** Основата на тези отношения е комунистическият идеал.

— **Висок хуманизъм, честност, искреност, другарство и взаимопомощ.** Общите цели и идеали, общите интереси са реалната база за формирането на най-човечните отношения между комунистите.

— **Класово-партийни, патриотични и интернационални отношения.**

В изказването бе отделено внимание и на тревогата, с която др. Т. Живков посочва, че има изоставане на някои комунисти и на отделни партийни организации особено в нравствено отношение. На редица партийни членове не им достигат, не са придобили или са загубили нравствените си комунистически качества. У тях няма единство между думи и дела, съчетаване на личния с обществения интерес.

Digitized by Google

Р. Рачков изтъкна и приноса на др. Т. Живков за разработването и обогатяването на средствата, формите и механизмите за усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения. Централно място сред тях заемат критиката и самокритиката. Тя е мощно средство и напитан метод за повишаване активността, личния пример и авангардната роля на комуниста, за реализиране на партийната политика. Посочи се и необходимостта от усъвършенстване на изборността, отчетността, гласността във вътрешния живот на Партията, а така също и формите, чрез които се проявява вътрешнопартийната демокрация — събранията на партийните организации и партийните групи, съвещанията на партийния актив, пленумите на партийните комитети.

На партийните събрания и на заседанията трябва да цари атмосфера на откровеност, прямота, непринуденост, атмосфера на другарска комунистическа критика и самокритика. Именно на тези партийни форуми всеки партиен член да чувствува, че може свободно да изрази мнението си, без да се страхува от последствията, ако допусне неточности или грешки; да е дълбоко убеден, че никой не ще го преследва, че ако в нещо не е прав, другарите ще го поправят, а всичко ценно, което е казал, ще бъде взето предвид и използвано.

За по-нататъшното усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения голяма роля играят грижите за идейното, политическото и организационното израстване на комунистите, индивидуалната работа, замяната на партийните членски книжки, навременната обективна, научна и конкретна информация и т. н.

Ленинският стил е едно от тези понятия, за които съществуват многобройни определения, различни схващания. Изясняването на неговото съдържание има богато теоретическо и практическо значение. Усъвършенстването на стила е един от важните фактори за издигане равнището на партийното ръководство.

В своето научно съобщение „Философски основи на ленинския стил" чл.-кор. **Николай ИРИБАДЖАКОВ** разгледа партийния стил като една от така наречените „стикови" гранични проблеми, които са предмет на повече от една наука и за разрешаването на които са необходими съвместните усилия на повече от една наука. Според него това е изключително сложна категория, в която като във фокус се отразяват най-съществените и специфичните черти на устройството и функционирането, на теорията и практиката. на мисленето и дейностите на ленинския тип партия, на нейната всестранна работа в борбата и за социализъм и комунизъм. Тази дейност обхваща всички сфери на обществено-историческия живот на съвременното общество — от икономическите до най-важните сфери на културната дейност, — историческото творчество на многомилионните маси, историческата съдба на всички социални класи и институти, политическото ръководство на държавата, на икономиката, техниката, науката и изкуството, морала, начина на живот, на всички социално-исторически процеси. Поради това тази категория може да бъде предмет и на научния комунизъм, на социологията, на социалната психология, на етиката, на други частни обществени науки и особено на философията.

Стилът на работа и ръководство на определена политическа партия в съобщението се определя като особения начин, по който тя осъществява своя вътрешнопартиен живот, своите функции в обществено-политическия живот и в своята дейност за определяне и постигане на своите социално-политически и исторически цели. В съдържанието на стила се включват принципите и нормите, на които са подчинени нейният живот и дейност, методите, средствата и формите на работа и ръководство, които тя прилага за определяне и за осъществяване на своите задачи и за постигане на своите цели. Особено дебело Н. Ирибаджаков подчерта, че стилът на работа и ръководство не е просто прокламирането, заучаването и пропагандирането на съответни принципи, норми, методи, средства и форми на работа, а включва изкуството, уменето да се прилагат те в практическия живот и борба. За действителния стил на работа и ръководство на дадена партия, организация или политически деец да се съди не само по това, какво те вършат, а и по това, как в действителност действуват, с какво изкуство прилагат те на практика прокламираните от тях принципи, норми, методи, средства и форми на работа.

Н. Ирибаджаков обоснова свое определение на партийния стил от позициите на диалектико-материалистическата философия.

Стилът на работа и ръководство на всяка политическа партия — каза той — зависи от нейната класова природа, от природата на класата, която тя действително представлява, от обективните икономически и други социални условия на съществуване на класата, от мястото, което тя обективно заема в системата на обществените отношения, от нейните класови интереси, от нейните социално-политически и исторически цели, които дадената политическа партия изразява, обосновава, защищава и преследва, от нейната идеология, политика, морал, социална психология, традиции и исторически опит, от обективно сложилите се исторически ситуации, в които тя действува, от обективните закони на социално-историческия живот и на неговото развитие.

Следователно стилът на работа и ръководство на всяка политическа партия има класов характер. Той винаги има конкретно класово съдържание, което се детерминира от обективни социално-исторически условия и закони и се изменя в зависимост от смяната на историческите ситуации и историческото развитие на обществото.

Ленинският стил на работа и ръководство е начинът, по който Комунистическата партия като партия на работническата кла-

Digitized by Google

са, на трудещите се, осъществява своята всестранна идеологическа, идейновъзпитателна, политическа, организаторска и ръководна дейност за организирането на работническата класа, на трудещите се за унищожаването на експлоатацията на човека от човека, за изграждането на социализма и комунизма. Това е начин на работа и ръководство, който се отличава с последователното съединяване на научната теория на марксизма-ленинизма с революционната практика; с научно обоснован, новаторски и творчески подход към проблемите; с всестранно разгръщане на творческата активност на масите за самостоятелно историческо творчество, за превръщането им в действителни господари на тяхното социално-историческо битие; с единство на волята и действията за постигане на общите исторически дела, основано върху организираността, плановостта, целенасочеността, идейната убеденост и съзнателната дисциплина; с дълбок и последователен демократически централизъм, който се изразява във въвличането на масите в управлението на социалните процеси, в колективното обсъждане и решаване на въпросите; в демократическата изборност и сменяемост на всички ръководни органи и лица; в подчиняването на по-нисшите ръководни органи на по-висшите и безусловното изпълнение на взетите по демократичен път решения; в личната и колективната отговорност за изпълнението на възложената работа; в оценката на организациите, на ръководните органи и на отделните дейци по техните дела в борбата за социализъм и комунизъм; в критиката и самокритиката без оглед на лицата за преодоляване на грешките и недостатъците, за научното и конструктивното разрешаване на противоречията в развитието на теорията и практиката на класовата борба, на социалистическото и комунистическото строителство. Това е начин на работа и ръководство, който се отличава с исторически оптимизъм и беззаветна преданост към интересите на работническата класа, на трудещите се, на социализма и комунизма, при който колективизмът и индивидуалното развитие на отделния партиен член и гражданин на социалистическото общество като самостоятелна личност взаимно се изискват и обуславят.

В своето изказване Н. Ирибаджаков разкри и ролята на философията за формирането, овладяването и развитието на стила на партийната работа и ръководство. Марксистко-ленинската философия — каза той — е неговата душа, неговата алфа и омега. Без философската методология ленинският стил на работа и ръководство нито може да съществува и да се развива, нито може да бъде разбран. Най-съществената, най-отличителната черта на ленинския стил на работа и ръководство, която определя всички останали негови черти, е преди всичко диалектико-материалистическият стил на мислене, на работа и ръководство, стил, основан върху диалектико-материалистическата философия, върху материалистическата диалектика, която и днес си остава нашето най-добро средство на труда и нашето най-остро оръжие.

По-нататък Н. Ирибаджаков разгледа някои актуални философски и частно научни проблеми на стила на партийната работа.

Новите исторически задачи — каза той — изискват нови подходи, нови методи и форми на работа, основани върху теоретическото осмисляне и обобщаване на новия исторически опит на класовата борба и на социалистическото строителство, върху постиженията на съвременното научно познание, което е неизмеримо по-комплексно, по-диференцирано, по-богато и по-динамично от научното познание даже на недалечното минало.

Съвременен ленински стил на партийна работа и ръководство не е възможен без овладяването и използването на постиженията на съвременната политическа икономия, социология, социална психология, етика, педагогика, екология, кибернетика, наука за управление на обществото. Той е невъзможен също така без съвременното изучаване, критическото преработване и използване на всичко положително и ценно, което е създадено и се създава в тези области на знанието и в капиталистическите страни. Още по-малко е възможен той без изучаването и теоретическото осмисляне на историческия опит на международното комунистическо движение. Защото ленинският стил на партийна работа и ръководство има международно значение — той е стил на работа и ръководство, който се прилага от всички комунистически партии в съответствие с конкретните условия на техните страни.

Твърде съществен въпрос за ръководната дейност на партийните органи и организации е разработването и използването на сценария. В своето изказване пред конференцията з. д. к. **Петко РУСЕВ** разгледа сценария като организационно-политическо средство за повишаване на научността в партийната дейност, което обхваща и обединява организацията и проверката на изпълнението на решенията в единен процес.

Здравата основа, върху която може да се построи сценарият, е научнообоснованото решение, което по своята природа има комплексен характер.

П. Русев изясни главната функция на сценария. Чрез него се засилва политическият характер на партийното ръководство, а така също се определя специфичното поле на дейност, специфичните методи и приноси на всеки субект на ръководство и управление. Сценарият е документ — каза той, — който обхваща, съдържа единството и разнообразието на приносите на изпълнителите, било то субекти на социално управление или отделни изпълнители.

Един много актуален аспект на разглеждания проблем е връзката на сценария с метода на умножаващия се ефект. Сценарият има смисъл само тогава — изтъкна П. Русев, — когато е оръжие за пълното и творческо приложение на мултипликацията в партийната работа. Нам ни е нужна такава верижна зависимост между при-

Digitized by Google

носите на кадрите, на отделните субекти на управление, така че всяка предходна тяхна операция да създава условия за по-висока ефективност на следващите операции. Именно сценарият е средството, с помощта на което ще се подредят приносите и факторите, и то така, че всеки да отиде на такова място, където ще бъде най-полезен. По-нататък в изложението бе разкрита ролята на сценария за осигуряване на презентивен контрол, който непременно трябва да бъде част от организацията на изпълнението. Ние предвиждаме — се подчертава в него — хода на изпълнението, навреме се намесваме и предотвратяваме отрицателните последици, не позволяваме да се смущава ритъмът в изпълнението на задачите. Сценарият непременно трябва да бъде съобразен с най-положителния опит в дадено направление и ако не е тържество на челен опит, ако не е средство за масовото му разпространение, ще си остане чистичък писмен документ — изтъкна по-нататък П. Русев.

Разбира се, сценарият не трябва да се възприема като догма. Напротив. В изказването се посочи необходимостта той винаги да е готов да претърпи изменения, ако потребностите на развитието и изпълнението налагат това. Сценарият бе разгледан като отворена система, която в процеса на реализацията е способна да се обогатява, да се доразвива.

ПАРТИЙНАТА ПОЛИТИКА ЗА ФОРМИРАНЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО ОБЩЕСТВО

като социално еднородно и политическо сплотено е друго основно проблемно направление в тритомника „За партийното строителство". Особено важна роля в този процес има разширяването на социалистическата демокрация, развитието на обществено-държавното начало, въвличане на трудещите се в управлението. Актуалният въпрос за развитието на социалистическата демокрация в селското стопанство бе научно обоснован в изказването на проф. Васил МИШЕВ. Той се позова на др. Т. Живков, който свързва неизменно всяко усъвършенстване на системата за социално управление с развитието на социалистическата демокрация и разглежда развитието на социалистическата демокрация като обективна закономерност и необходимост на нашия строй.

Изказването насочи вниманието на присъствуващите към една главна задача, която сега Партията поставя пред икономиката на селското стопанство — да се преодолее прекалената централизация на оперативното ръководство на производството и на стопанските организации, проблем, възникнал във връзка с продължилата през първите две години на седмата петилетка тенденция за нарастване на централизма в управлението на производството. Тази тенденция намери израз в значителния брой на задължителните планови показатели, лимити и нормативи, в силно разширяващото се разпоредителство и администрирането при оперативното управление на производството.

Ето защо теоретическият и практическият смисъл на формулираните от др. Т. Живков принципи на социалистическата демокрация още повече нараства. Особено значение за развитието на нашето селско стопанство има постановката за разпространение на принципите на т. нар. кооперативна демокрация сега при управлението на всички АПК. Ликвидирането на ТКЗС и ДЗС и изграждането на АПК като единни организации на стопанска сметка трябваше да стане, като се запазят всички положителни черти и качества на ТКЗС и преди всичко на кооперативната демокрация.

В. Мишев откроп оригиналния принос на др. Т. Живков в марксистко-ленинската теория за свързване на развитието на социалистическата демокрация със сближаването и сливането на двете форми на социалистическата собственост — държавната и кооперативната. Диалектиката на развитие на тези две форми на собственост, която е прогнозирана в Програмата на Партията, се заключава в планомерното им сближаване на основата на взаимното проникване и обогатяване. Този процес ще се съпровожда с интегрирането на изявените положителни страни от едната в другата и с отхвърлянето на отрицателните страни, които се проявяват в разделното им развитие. По този начин на мястото на двете форми ще се зароди и утвърди нова единна общонародна собственост на зрялото социалистическо общество — се казва в изложението.

Анализирайки развитието на собствеността в АПК от такъв аспект, др. Т. Живков обоснова заражданото на новото в нея. Новообразуваните фондове, особено в смесените АПК, вече не са нито само държавна, нито само кооперативна собственост, но те не са още и общонародна социалистическа собственост. По характера на собствеността върху средствата за производство (освен земята) всички аграрно-промишлени комплекси, преминали на отраслов принцип, следва да бъдат еднотипни. Но и на сегашния етап от развитието на нашите АПК др. Т. Живков отново поставя въпроса за по-нататъшно разширяване на социалистическата демокрация в управлението. Именно той посочва, че новият тип АПК трябва да запазят в себе си всички положителни черти и качества на ТКЗС и да се управляват върху основата на принципите на кооперативната демокрация. При това в неговата докладна записка до Политбюро на ЦК на БКП са посочени всички основни форми на кооперативната демокрация, които следва да бъдат съблюдавани в управлението на новия тип АПК:

— изборност;

— признаване на делегатското събрание за върховен орган на управление на АПК;

— утвърждаване производствената програма на АПК от делегатското събрание;

— утвърждаване финансовия и перспективния план на АПК от делегатското събрание;

Digitized by Google

— периодичен отчет на ръководството на АПК пред делегатското събрание и т.н.

Развитието на организационната структура на производството и управлението в селското стопанство др. Т. Живков свързва неизменно с разширяването на кооперативната демокрация като утвърдила се форма на проявление на социалистическата демокрация при изграждането на кооперативния строй в селското стопанство. Това важно положение трябва да не се забравя от ръководните кадри.

Особено внимание в своето изказване В. Мишев отдели на свързването на социалистическата демокрация с икономическия подход в управлението на народното стопанство.

Всъщност понятието икономически подход — изтъкна той — означава оптимално съчетаване на централизма с демократизма при използването на икономическите средства, методи и лостове за управление на производството. Икономическият подход е такъв метод на управление, при който управляващата система използва преимуществено икономически средства и лостове за изпълнение на производственостопанските задачи от управляваната система. Поради това икономическият подход е свързан органически със социалистическата демокрация, той е неделим от нея и обезпечава необходимите права и задължения на стопанските единици, за да могат да функционират нормално. Параметрите на икономическия подход определят елементите на икономическия механизъм. Неговото преимущество се изразява в това, че той дава възможност за разгръщане на висока самоинициатива от страна на управленческите органи и трудовите колективи, за обезпечаване все по-пълното и ефективно използване на всички ресурси, с които разполагат стопанските организации — трудови, финансови, материални и пр. Ето защо приложението на икономическия подход в управлението на стопанските системи обуславя необходимостта от разширяване на социалистическата демокрация, от последователното въвличане на всички трудещи се в управлението на производството.

С изграждането на Националния аграрно-промишлен съюз принципните постановки на др. Т. Живков за развитието на социалистическия демократизъм намират условия за пълно практическо приложение.

На ролята на икономическия подход в обновяването на инструментариума на управлението на социално-икономическите процеси отдели голямо внимание в своето изказване проф. Марко МАРКОВ. Той изтъкна, че става дума за качествено нов момент, за важен принцип в механизма на управление, който въплъщава Лениновите идеи за самоиздръжката и стопанската сметка като решаващи фактори за ефективен икономически растеж в условията на социализма.

Започналото преустройство на управлението върху основата на последователното прилагане на икономическия подход — изтъкна по-нататък той — съществено изменя условията на работа на държавните органи и изискванията към тях. Предоставените им властнически функции и оперативно разпоредителни права, естествено, остават в сила. Но те следва да се реализират по нов, съобразен с икономическите интереси на обособените производители, начин. Административната икономически необоснована намеса в работата на стопанските организации е не само безобиден анахронизъм, но и съществена пречка по пътя към нарастващата ефективност и творческата инициатива на стопанските кадри. Сега, когато започваме преустройството на управлението върху икономическа основа — продължи М. Марков, — трябва да си дадем ясна сметка, че държавните органи понякога са действували по каноните на бюрократизма, използвали са похвати, така сполучливо осмени от Гогол в образа на бюрократа Тит Титич. Дълг на партийните органи е да воюват безкомпромисно срещу административната рутина, с нежеланието или неумението на част от кадрите в държавния апарат да се съобразяват с действуващите в икономиката обективни закони и със стоково-паричните отношения.

Опитът показва, че големи, исторически необходими преобразования понякога се задържат или деформират поради традиционализма и закостенелостта на административно-управленческия персонал. Идват и си отиват неизпълнени отговорни партийни решения, а служителите действуват по калъпи, установени от десетилетия и столетия. Трудностите, които по тази и други причини срещнахме при прилагането на новата технология на планиране, са горчив урок и предупреждение.

По-нататък М. Марков се спря на противоречието между обективните възможности на реалния социализъм у нас и тяхното непълно и нерационално използване от субективния фактор. Една от причините за изоставането е, че борбата срещу административната рутина и закостенялост се водеше предимно с идеологически средства. Сега в тази борба въвеждаме тежката артилерия — икономическия подход. Преустройството на системата на заплащане на труда на заетите в сферата на управлението в съответствие с принципа: работната заплата и всяко нейно увеличение да се заработва, ще бъде действен стимул да се работи не как да е, а високоефективно. Естествено, икономическата принуда да се работи по новому не прави излишна възпитателната работа, не намалява необходимостта със средствата на партийното политическо въздействие да се формира нов стил на работа, нова ценностна ориентация у всеки държавен служител и ръководител. До всички заети в системата на държавното управление следва своевременно да стигне суровата, но справедлива постановка на Мартенския (1979 г.) пленум на ЦК на БКП: главните трудности, както се видя през изминалите месеци, идват и ще идват от някои досегашни административни и други звена. Тези звена или трябва да влязат в крак с това, което се прави, или неизбежно ще се сблъскват, и то доста неприятно за тях, както с обективните

Digitized by Google

потребности, така и с решителното противодействие на Партията и държавата.

Приоритетното значение на икономическия подход — подчерта М. Марков — в управлението на народното стопанство не означава, че той измества или отрича другите съвременни методи и средства за управление. Не за противопоставяне, а за синтез на научните методи и подходи за управление на икономиката и обществото става дума сега. Под ръководството на партийните органи и организации държавният апарат трябва да овладее целия съвременен инструментариум от методи и средства, да се научи да използва всяко оръжие целево, по предназначение и с възможно най-висок, умножаващ се ефект.

Задължение на висшите държавни органи и преди всичко на правителството е да създаде държавноправни нормативни предпоставки за последователно прилагане на икономическия подход в управлението. Началото е поставено с изработване на новия икономически механизъм в селското стопанство и образуването на Националния аграрно-промишлен съюз. Предстои да се обновят всички други документи по икономическия механизъм. В ход е реформата на цените на едро. Интензивно се работи по прилагане на нормативния подход в планирането и другите дейности.

По такъв начин на дело ще се реализира изискването за единство на административните и икономическите методи на ръководство. Оонва, което е недопустимо и срещу което Партията воюва непримиримо, е административната власт да не бъде използвана за вземане на субективистични, едностранчиви решения, за груба и некомпетентна, икономически необоснована намеса в работата на стопанските организации.

МОДЕЛ НА НАУЧЕН ПОДХОД

Образно казано, тритомникът — това е модел на научен подход, основаващ се на обществената наука в нейния съвременен вид — подчерта в началото на своето изложение проф. **Никола СТЕФАНОВ.** — Когато говорим за наш, социалистически модел на научен подход — продължи по-нататък той, — ние безспорно винаги и неизменно имаме предвид необходимостта от марксистко-ленински анализ на явленията, от класово-партиен подход. Неотменни черти на този подход в неговия априлски контекст са също така новаторството, борбата срещу рутината и застоя, творческата целеустременост.

ЦК на БКП и др. Т. Живков имат непреходната заслуга за това, че научният подход в нашата работа непрекъснато се обогатява като органическа, неразделна част от новия етап в развитието на теоретичната мисъл на Партията. Тази страна придобива особено значение именно сега, на сегашния етап. Във връзка с това научният подход, прилаган от ЦК, днес има принципно нови черти и изисквания, чието забравяне е равносилно на ограниченост и късогледство, на досадно разминаване с проблемите на деня.

Когато говорим за научен подход, за нас е ясно, че този подход е научен само тогава, когато осигурява висок ефект във всяка дейност, когато негова генерална цел, негово мото е високата ефективност.

Ако се дешифрира тази основополагаща постановка на др. Т. Живков, сега биха могли да се изведат примерно следните характеристики на научния подход. Главното и в известен смисъл новото сега са **критериите**, с които се определя оценката на нещата, оценката на ефективността от всяко дело в производството, в духовната сфера.

Главното и в известен смисъл новото сега при характеристиката на научния подход — това е разработеното от др. Т. Живков изискване при решаването на всеки въпрос да се постига **оптимизация, всестранна и дълбоко обоснована оптималност.** Да се осъществява оптимизация на всяка дейност, да се взема от нея всичко онова, което тя може обективно да даде. Затова задачата е да се прилагат методи и средства, които водят до оптимизация, а тази оптимизация ще ни осигури високо, т. е. съвременно равнище. Следователно подход, който не води до оптимизация, днес трудно може да бъде в съзвучие с новото, което Националната партийна конференция внесе в начина на работа и мислене.

Главното и в известен смисъл новото при характеристиката на научния подход днес това е изискването във всяка дейност да се осигурява **съвременно качество на труда.** Този въпрос, както е известно, бе поставен с острота от др. Т. Живков в неговото Писмо до ЦК на ДКМС. Една от новите специфични черти на научния подход днес това е постановката, че качеството на труда сега се определя от три вътрешносвързани фактора — това са съвременната социалистическа организация на труда, съвременният научно-технически прогрес, съвременната образователна и професионална подготовка на кадрите. Ако липсва един от тези моменти, качеството на труда ще куца, ще бъде непълноценно. А качеството на труда днес е решаващо във всяка дейност.

Главното при характеристиката на научния подход днес това е изискването при решаването на всеки въпрос — голям или малък — да се постига в още по-голяма степен органическо единство на икономическите, социалните и идеологическите аспекти на партийната политика, **единство на икономически, социален и идеологически ефект.** Това винаги е било изискване на нашата партийна работа, но днес става дума за ново осветляване, за ново звучене на този въпрос.

Да вземем например идеята на др. Т. Живков за така наречения възбуждащ ефект, който той разработи в края на 1976 г. Да се реализира възбуждащ ефект, това всъщност означава да се развива системата от потребности и по-специално да се възбуждат нови потребности в личността и в различните аспекти на производството. В този смисъл основният механизъм за реализиране на възбуждащ ефект е

Digitized by Google

механизмът за обогатяване и пораждане на потребности.

Кое е новото в постановката на др. Т. Живков за възбуждащия ефект? Тази постановка сочи как научнообосновано да управляваме системата от потребности, съобразно с набелязаните цели в развитието на икономиката, обществените отношения и формирането на новия човек. Тази постановка ни дава възможност да развиваме системата от потребности и особено да възбуждаме, да предизвикваме, да провокираме принципно нови потребности, непознати по-рано и по този начин формираме нови качества, нови характеристики на личността. Тази постановка ни дава възможност да насочим производството и услугите не просто към задоволяване на системата от потребности, нещо, което определя нова ориентация на цялата ни дейност — производствена, идеологическа, възпитателна и т. н. Следователно тук се кръстосват и икономически, и социални, и идеологически проблеми. Всеки опит да се решават те изолирано означава деформация на социалистическите принципи.

Главното и в известен смисъл новото в научния подход днес това е изискването не просто да се увеличава ефективността във всяка дейност, а да се умножава тя по цялата верига на обществените процеси и явления. Въпросът не е просто да се мултиплицира ефектът. Основополагащите идеи на др. Т. Живков за необходимостта от широка електронизация, химизация и т. н. на народното стопанство поставят един нов въпрос — за създаване на глобален модел на мултипликация.

Въпросът е в това, че по-нататъшното високоефективно развитие на цялата икономика, на социалния организъм става невъзможно, ако ефектът в определена област не се мултиплицира задължително в цялата икономика, в цялото общество. Така например ефектът от електрониката трябва да мултиплицира ефекта в бита или в образованието, ефектът от естетическото възпитание трябва да мултиплицира ефекта в производството и т. н. По такъв начин в случая се касае за принципно нов проблем — става дума мултипликационният ефект от дадена дейност не просто да предизвика ефект в друга област, а да го мултиплицира, да го умножава. Следователно научен би бил подходът, който разкрива условията и механизмите за такова умножаване на ефекта.

Днес централно място в научния подход заема последователното отчитане на стоково-паричните отношения на стойностните категории, което, както подчерта др. Т. Живков, е сърцевина сега на цялата ни работа в материалното производство, във всички сфери.

Всичко това трябва в последна сметка да води до разрешаване на главното противоречие — противоречието между огромните възможности и резерви и тяхното недостатъчно оползотворяване. Следователно, когато се говори за това противоречие, главният проблем е как ефективно да се използват огромните резерви и възможности, как да икономисваме материали и суровини, как да използваме производствените фондове и т. н.

Това са само някои по-важни изисквания на научния подход. Големият въпрос е: как ще се реализират тези изисквания? Отговорът и на този въпрос се съдържа в многостранната теоретическа и практическа работа на ЦК на Партията начело с др. Т. Живков, която е отразена в тритомното издание.

На първо място тези изисквания на научния подход ще решим въз основа на новия инструментариум на управление, който се разработва и прилага през последните години.

Да се виждат нещата и процесите в зародиш — това е необходимо, но рядко качество, което е присъщо на ръководители не само с огромен опит, но — и главното е това — със завиден, аналитичен, търсещ, генериращ ум. Тези качества др. Т. Живков блестящо изяви и през периода, когато Партията трябваше да прояви голямо новаторство в търсенето на средства, форми, механизми за осъществяването на своя девиз за висока ефективност и високо качество.

Нашата задача сега е да продължим теоретичното обосноваване и разработване на този инструментариум за неговото практическо използване.

В сборника „За партийното строителство" е разработена и цялостната

СТРАТЕГИЯ ЗА РАБОТА С КАДРИТЕ

като решаващ фактор в общественото развитие. Преодоляването на противоречието между реалните възможности на нашата икономика и някои звена на субективния фактор е една от най-важните задачи, която стои пред кадрите и от която зависи изпълнението на стратегическия девиз за високо качество и висока ефективност. В своето изказване проф. **Асен КЪТОВ** даде аргументиран отговор на въпроси, които вълнуват партийните дейци, комунистите: Защо противоречието между реалните възможности и някои звена на субективния фактор е главното противоречие сега в живота и развитието на нашата страна? Коя е неговата основна особеност? Кои са неговите по-важни конкретни форми на проявление? Кои са пътищата за преодоляването му?

Субективният фактор — изтъкна той, — това е социалният субект в действие, в борба за постигане на определени исторически цели, като се вдъхновява от съответни идеали и се ръководи от дадена идеология, използва определени знания и си служи с определени средства, форми и пътища. По-нататък той характеризира социалистическия субективен фактор. Той има за хегемон работническата класа, гръбнакът на този субективен фактор е работническо-селският съюз, ръководната сила на социалистическия субективен фактор е Комунистическата партия.

А. Кътов характеризира българския субективен фактор като субективен фактор

Digitized by Google

от особено високо историческо качество. Неговите комунистически идеали и цели имат дълбоки исторически корени. Работническо-селският съюз и хегемонията на работническата класа е голяма историческа традиция и голям исторически опит с международно значение. Верността му към комунистическия идеал е пословична.

Творческото отношение към марксизма-ленинизма и приложението му за постигане на комунистическата цел е стил на неговата дейност. Още теснячеството е такова творческо вплъщение на марксизма, което пълно го доближава до ленинизма. Велики и талантливи синове на Българската комунистическа партия като видни дейци на Коминтерна са създатели на теорията и практиката на единните фронтове. Изключителен е творческият подход на българския субективен фактор в социалистическото преустройство на страна а. Соцчалистическото преустройство на селското стопанство е исторически опит с голямо международно значение. Предмет на засилено международно внимание и изучаване е творчеството на българския субективен фактор в намиране на високоефективни форми за осъществяване на концентрация и специализация на икономиката и за повишаване на социалната активност на трудещите се. Тепърва ще дава богати плодове и ще расте международното значение на току-що създадения Национален аграрно-промишлен съюз. Не на последно място българският социалистически субективен фактор се отличава с богати революционни традиции, последователен интернационализъм и висока политичност. Най-важното доказателство, най-важният критерий, лакмус, индикатор за това, че българският субективен фактът е от високо историческо качество, е фактът, че не друг, а той извърши за няколко десетилетия това, което други народи направиха за столетия (Г. Димитров). Той не само ликвидира капитализма и построи социализма, но превърна България във високоразвита индустриална страна с модерно селско стопанство и високообразован народ, който твори все по-високо материално и духовно благополучие.

И точно тук — продължи А Кътов — е основната особеност на противоречието между реалните възможности и субективния фактор като главно противоречие на съвременния етап от развитието на нашата страна. Сега България разполага с огромни реални възможности за несравнимо по-високи успехи от постигнатите и тези реални възможности са дело не на друг, а на българския субективен фактор и това го прави субективен фактор от високо историческо качество и в същото време по вина не на друг, а на същия този субективен фактор тези реални възможности далеч не се използват и успехите са далеч под неговото равнище. Той е изостанал от равнището на създадените от самия него реални възможности, които позволяват много по-високи успехи от постигнатите. Ще преодолее ли изоставането си, ще се издигне ли на равнището на създадените от него реални възможности за много по-високи успехи от постигнатите — това е жизнена, съдбовна потребност за по-нататъшното развитие на нашата страна. Издигане равнището на българския субективен фактор до равнището на създадените от него реални възможности за много по-високи успехи — в това се състои и разрешаването на противоречието между реалните възможности и субективния фактор като главно противоречие на съвременния етап от развитието на НРБ.

По-нататък А. Кътов посочи, че Българската комунистическа партия и лично др. Т. Живков не само определят главното противоречие в живота и развитието на нашата страна на съвременния етап. Те разкриват и неговите по-важни конкретни форми на проявление и сочат пътищата, средствата, начините на тяхното разрешаване.

Кои са конкретните форми на проява на главното противоречие? Специално място в изказването бе отделено на недостатъчно оптималната структура на нашата икономика. Като сериозни слабости, които задържат дейността на субективния фактор под реалните възможности на страната, той посочи някои аномалии и несъобразности в прилагането на социалистическия принцип на разпределение, накърняването на самодейния характер на обществените организации, слабости и нерешени проблеми в социалистическата организация на труда и плановото ръководство на страната и противоречието между нарастващите потребности от висококвалифицирани кадри и състоянието на подготовката, преподготовката и квалификацията на изпълнителските и ръководните кадри.

КОМПЛЕКСНИЯТ ПОДХОД В СЪДЪРЖАНИЕТО И ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА ПРАКТИКА

В своето съобщение проф. **Васил МОМОВ** изследва приносните моменти на др. Т. Живков в разработката на концепцията за комплексния подход в идеологическата практика като част от фундаменталните идеи и постановки на тритомника „За партийното строителство". Той изтъкна, че общите политически и идейни предпоставки, които неизбежно налагаха да се свърже практиката с развитието на концепцията за комплексния подход в идеологическата работа, могат да бъдат открити в творческия дух на априлската линия на Партията. Нейният антидогматизъм, отхвърлянето на всяка едностранчивост и опростенчество в разбирането на нашия общосоциален и идеологически живот, стремежът той да бъде обхванат в цялата му противоречива сложност и да бъде направляван с помощта на научни критерии бяха основата на развитието на едни или други страни на комплексната теория и методология за идеологическата работа.

В изложението е обоснована изходна позиция на докладчика при изясняване зна-

Digitized by Google

чението на тритомника за теоретическото развитие и практическото използване на комплексния подход в идеологическата работа. Първата особеност на нашия изследователски подход към тритомника е стремежът да се открие наличието на тези идеи по същество, а не терминологически. Освен това в него се търси не една готова завършена концепция, разработена на едно място, някакъв цялостен теоретичен модел на комплексния подход в идеологическата практика, а един модел, развит във времето, една последователност от идеи, изказани в различни периоди, всяка следваща от които допълня предишната, обогатява я, издига я на ново равнище. При изследването на тритомника се има предвид също така, че редица постановки, отнасящи се до комплексния подход, се появяват в началото като свързани не пряко с идеологическата работа, а с други сфери на нашата социална практика. Най-сетне при анализа на тритомника се има предвид главно евристичният характер на изказаните в него идеи. Именно при научното разглеждане на тритомника е необходимо не просто да повторим, да преразкажем съдържащите се в него формулировки, а да разкрием техния творчески заряд за развитието на теорията и практиката на комплексния подход в идеологическата работа.

На Юлския пленум на ЦК на БКП (1968 г.), а по-късно и на Десетия партиен конгрес след критичен анализ на съдържанието и организацията на идейновъзпитателната работа беше обоснована необходимостта от коренно преустройство на идеологическия фронт. Разкрит бе новият подход към възпитателната практика в нашето общество, който изисква найпълно да се отчита определящата роля на социалната среда и правилно насочваната дейност за нейното изменение. Заедно с това беше поставена задачата за решително подобряване на структурата, организацията и управлението на идеологическата работа в съответствие със съвременните научни изисквания за приложението на системния комплексен подход в социалното управление. По думите на др. Т. Живков: „Това означава да се държи сметка за цялата съвкупност от сложни и многостранни духовни процеси, които протичат в развитието на различните социални групи, да се изучават измененията в психиката, в социалната активност, в материалните и духовните интереси на трудещите се; да се осигури различните средства за идеологическо въздействие взаимно да се допълват и обогатяват, да бият в една и съща цел" (т. 3, с. 11).

Тезисът, че компонентите на обществената среда въздействуват върху хората не само пряко, но и косвено, чрез измененията, които предизвикват в личното битие на човека, има важно теоретическо и практическо значение, внася нов съществен момент в концепцията за комплексен подход във възпитателната работа.

По-нататък бяха развити идеите за усъвършенстването на социалистическата организация на труда, която е свързана с комплексни елементи на социалната среда и социалистическия начин на живот. Усъвършенстването на социалистическата организация на труда дава възможност този фактор ефективно да се използва за целите на идеологическото въздействие.

Виждаме как първоначалната по-обща постановка за комплексния характер на въздействието на социалната среда в идеологическия процес се обогатява с разкриването на значимостта и необходимостта от ефективно използване на съвкупност от фактори и свързаните с тях форми и методи на идеологическо въздействие.

По-нататъшното развитие на тези идеи може да се открие при формулирането и реализацията на стратегическия лозунг за високо качество и ефективност на общественото производство. Те изпълняват ролята на съвременни ориентири за изработването и конкретизацията на качествените критерии за ефективността на труда в идеологическата, възпитателната и културната сфера.

Най-нови моменти в развитието на комплексната методология и в утвърждаването на комплексното начало в идейновъзпитателната практика внася Писмото на др. Т. Живков до ЦК на ДКМС.

Развитието на концепцията за комплексния подход е свързана не само с изменението на обективните потребности на нашето общество, а и с процеса на преустройството на идеологическата сфера, с динамиката на идеологическата практика, със самата реализация на комплексния подход в нея. А това трябва да се разглежда като процес на последователна реализация на съответните елементи и изисквания на комплексния подход.

По-нататък др. В. Момов се спря на преустройството на идеологическата практика в столицата, характеризираща различните етапи, през които то преминава, разработките, оценките и решенията, които реализира. В заключение на своето изказване той обоснова изискванията на комплексния подход към подготовката и качествата на идеологическите кадри, необходимостта от изследване на самия подход. Защото развитите от др. Т. Живков идеи за комплексния подход имат отправно методологическо значение за дейността на научно-идеологическия комплекс в столицата. Общите, принципиални постановки за комплексния подход се развиват в приложни и технологични разработки, които се прилагат в практиката, а практиката от своя страна служи като обратна връзка към усъвършенстването на различните аспекти на комплексния подход, свързани с програмите за идеологическо въздействие. Комплексният подход има методологическо значение и за организацията на изследователската дейност по проблемите на идеологическия процес. Това означава и изисква да се засилват координацията и обвързването в едно цяло на проблематиката и подходът при изследването на идеологическия процес от различните научни звена...

Digitized by Google

НАЧИН НА МИСЛЕНЕ И СТИЛ НА РАБОТА

ДИМИТЪР АНАНИЕВ

ВЗАИМНА ВРЪЗКА МЕЖДУ НАЧИН НА МИСЛЕНЕ И СТИЛ НА ПАРТИЙНА РАБОТА

— Другарите професор Панайот Гиндев и професор Филип Генов направиха разгърната философска и психологическа характеристика на начина на мисленето. Аз се присъединявам към казаното от тях. Вярно е, че начинът на мислене е сложен и формиращ се под въздействието на много фактори познавателен и психически процес. Тъкмо поради това той има много аспекти и навярно в науката съществуват спорове, различни гледни точки, разнообразни акценти. Нашият разговор няма за задача да направи всестранен разбор или да оцени научната стойност на застъпваните възгледи. Аз схващам нашата цел по практически. Като изхождаме от направените научни характеристики, които в най-дълбоката си основа са правилни, ние трябва да се постараем да дадем практически отговор на два въпроса. Защо бавно се преустройва начинът на мислене в определени звена на субективния фактор? И какво трябва да правят партийните комитети и организации, за да ускоряват, да засилват темповете на това преустройство?

Професор Филип Генов разкри някои психологически фактори, които в своето съвкупно действие се отразяват върху начина на мисленето, забавят неговото преустройство в духа на изискванията на Централния комитет, на неговия първи секретар. Същевременно той очерта механизма, чрез който бихме могли по-активно да въздействуваме, за да привеждаме начина на мислене в по-пълно съответствие с потребностите на нашето развитие. Казаното от него заслужава по-сериозно внимание. Само с призива за преустройство ние няма да можем да преустройваме начина на мисленето. Нужен ни е постоянен и комплексно действуващ механизъм, който непрекъснато да атакува и преодолява възникващите психологически бариери и стереотипи.

Винаги възникват психически бариери и стереотипи. Ако не се преодолеят своевременно, те стават сериозна пречка за по-нататъшното развитие.

Това е своеобразен закон на мисленето. Неговото практическо действие беше разкрито от др. Филип Генов. Старите условия създават определен стереотип на мислене. Веднъж възникнал, той се явява, така да се каже, обективно битие, което поражда и непрекъснато възпроизвежда този стереотип. Новият начин на мислене не може да се утвърди и развие, ако не се преодолее стереотипът, ако не се разрушат старите представи, постановки, оценки.

И. АВРАМОВ: — Но той има материална основа.

Продължение от брой 10

Digitized by Google

Д. АНАНИЕВ: — По-точно е да се каже, че е имал материална основа, която го е породила. Но тази основа е вече променена. Тя изисква съответен на нея начин на мислене. Но съществуващият начин на мислене по инерция продължава да действува и с това неточно и непълно да отразява новите обективни условия. Настъпва неизбежен конфликт между новата материална основа и стария начин на мислене за нейната същност и движещи фактори. Започва борба за нов начин на мислене, който да бъде адекватен на новите обективни условия. Рано или късно начинът на мислене ще бъде приведен в съответствие с изменилите се обективни условия. Целият въпрос е да не разчитаме на автоматизма и стихийността, а да се вместим в този процес, да му въздействуваме, да го насочваме, за да избегнем ненужно лутане и прахосване на време.

Възниква въпросът: с какви средства могат партийните органи и организации да способствуват за преустройство на начина на мислене или за формиране на начина на мислене, който да съответствува на новите обективни условия и изисквания? Тъй като начинът на мислене е едновременно и познавателен, и психологически процес, то и средствата за въздействие неизбежно трябва да носят познавателен и психологически характер.

Бих искал да подчертая важното значение на обучението като средство за изменение на начина на мислене. Според мен ние недостатъчно използваме това средство. А известна е голямата роля на подготовката за овладяване на новите знания, постановки и изисквания за превъоръжаване на оценъчно-познавателния арсенал на кадрите, за преосмисляне на стари познания в светлината на новия практически опит.

В края на кращата, както справедливо отбеляза др. Ф. Генов, начинът на мислене се формира, той се възпитава. И най-силното и ефикасно средство за това е целенасоченото обучение. Погледнато обаче в най-широк аспект, сега в много отношения обучението на кадрите — и теоретическо, и практическо — не напълно е пригодено да отговори на потребностите. Понякога чрез него, вместо да се формира нов начин на мислене, се възпроизвежда и популяризира старият начин на мислене. Така не се способствува за привеждане на съдържанието на познанията и на методологията на кадрите в по-пълно съответствие със задачите, които решават. Имаме всички основания да смятаме, че обучението на кадрите изостава от изискванията на съвременния етап. Целенасоченото обучение сега се превръща в един от основните фактори за привеждане на техния начин на мисленето в по-пълно съответствие с една постоянно изменяща се производствена, социална и културна действителност. Тук ние не засягаме целите, функциите, съдържанието и методите на обучението, защото това излиза извън рамките на разговора ни. Ще напомня онова, което др. Т. Живков посочи по разглеждания въпрос в Писмото си до ЦК на ДКМС. Сега решаващо в обучението е да се осигуряват не само знания, а информационна и професионална култура, която да позволява на кадрите да реагират своевременно на всички промени и изисквания в процеса на тяхната активна трудова реализация.

Известно е, че начинът на мислене на партийния работник отговаря в най-пълна степен на представата за диалектическия начин на мислене. За него е характерно неразривно единство между теория и практика, едновременно отрицание както на прагматизма и тесния практицизъм, така и на абстрактното теоретизиране, догматическия схематизъм и откъснатото от живота цитатничество. Диалектическият начин на мислене разглежда всичко в непрекъснато движение и развитие, подлагайки на всестранен конкретен и критичен анализ всички основни

Digitized by Google

връзки и зависимости, разкривайки обективните причини, които ги пораждат, и субективните фактори, които ги поддържат.

Можем ли да кажем обаче, че всички са овладели изискванията и особено, че прилагат на практика диалектическия начин на мислене? Много факти показват, че това не е така. И сега в практиката се срещат прояви на схематично, откъснато от живота, механично привнесено или копирано мислене. Съществуват елементи на повърхностно и описателно мислене. Нерядко се сблъскваме с примитивен начин на мислене. Това намира израз в повтаряне на стари, отдавна известни и вече отживели времето си истини, нежелание да се види, подкрепи и внедри новото, което възниква.

П. РУСЕВ: — Консерватизъм, нали?

Д. АНАНИЕВ: — По своите резултати — спъване на развитието. Тук в смисъла на разглеждане на проблемите от стари позиции, от излезли от употреба схващания и постановки. Посочените недостатъци в начина на мисленето имат своите конкретни измерения. Схематизмът и механизмът често се проявяват в планирането, организирането и извършването на дейност, без да са осъзнати потребностите и необходимостта от нея. Когато проявиш интерес за мотивите на такава дейност, отговорът е: отдавна не сме се занимавали с въпроса. А имало ли е потребност от това? Така се ражда самоцелността. Потребност няма, проблеми не са възникнали, но дейност има.

П. РУСЕВ: — А ефект няма.

Д. АНАНИЕВ: — Ако изкуственото създаване на проблеми, неоправданото поддържане на напрежение и нерационалното изхабяване на обществена енергия са полученият ефект, то това е равностойно на липса на положителен ефект. Този момент от начина на мисленето — да се извършва дейност заради самата дейност, без да е осъзната нейната обществена потребност и необходимост — има за неизбежен резултат: парадност, шумене, безжизнена инициативност. Последиците от такъв начин на мислене понякога превръщат подготовката на пленум, заседание или научна конференция в цел; вместо да ги разглеждат като средство за постигане на някаква политическа, стопанска, идеологическа, социална, културна цел.

П. РУСЕВ: — Правилно!

Д. АНАНИЕВ: — И се получава така — проведат пленума и смятат, че са постигнали своята цел. А всъщност пленумът е сложил началото на дейността за постигане на целта.

Ф. ГЕНОВ: — Аз искам да подчертая, че когато става въпрос за преустройство на мисленето, на много места се схваща като преустройство на решенията. А за критерий за оценка доколко е преустроено мисленето трябва да бъде доколко е преустроена дейността.

Д. АНАНИЕВ: — За непоследователно прилагане на диалектическия начин на мислене говорят и фактите на незадълбочен анализ. Някои материали на партийни комитети и организации страдат от прекалено голяма описателност. Те разкриват и изреждат постижения и слабости, нерешени проблеми и трудности, но анализът на причините, които ги пораждат, не всякога стигат до първопричините. Така анализът достига донякъде и спира. Това, естествено, не способствува да се насочи вниманието и енергията на съответните комитети и организации към преодоляване на действителните причини на разглежданите явления и процеси.

П. РУСЕВ: — Можем ли да говорим, че правилно се прилагат операциите на мисленето, например сравнение, анализ, синтез и т. н.

Д. АНАНИЕВ: — Изглежда недостатъчно се учим на правилно мислене, недостатъчно се усвоява диалектическата логика.

Digitized by Google

са, на трудещите се, осъществява своята всестранна идеологическа, идейновъзпитателна, политическа, организаторска и ръководна дейност за организирането на работническата класа, на трудещите се за унищожаването на експлоатацията на човека от човека, за изграждането на социализма и комунизма. Това е начин на работа и ръководство, който се отличава с последователното съединяване на научната теория на марксизма-ленинизма с революционната практика; с научно обоснован, новаторски и творчески подход към проблемите; с всестранно разгръщане на творческата активност на масите за самостоятелно историческо творчество, за превръщането им в действителни господари на тяхното социално-историческо битие; с единство на волята и действията за постигане на общите исторически дела, основано върху организираността, плановостта, целенасочеността, идейната убеденост и съзнателната дисциплина; с дълбок и последователен демократически централизъм, който се изразява във въвличането на масите в управлението на социалните процеси, в колективното обсъждане и решаване на въпросите; в демократическата изборност и сменяемост на всички ръководни органи и лица; в подчиняването на по-нисшите ръководни органи на по-висшите и безусловното изпълнение на взетите по демократичен път решения; в личната и колективната отговорност за изпълнението на възложената работа; в оценката на организациите, на ръководните органи и на отделните дейци по техните дела в борбата за социализъм и комунизъм; в критиката и самокритиката без оглед на лицата за преодоляване на грешките и недостатъците, за научното и конструктивното разрешаване на противоречията в развитието на теорията и практиката на класовата борба, на социалистическото и комунистическото строителство. Това е начин на работа и ръководство, който се отличава с исторически оптимизъм и беззаветна преданост към интересите на работническата класа, на трудещите се, на социализма и комунизма, при който колективизмът и индивидуалното развитие на отделния партиен член и гражданин на социалистическото общество като самостоятелна личност взаимно се изискват и обуславят.

В своето изказване Н. Ирибаджаков разкри и ролята на философията за формирането, овладяването и развитието на стила на партийната работа и ръководство. Марксистко-ленинската философия — каза той — е неговата душа, неговата алфа и омега. Без философската методология ленинският стил на работа и ръководство нито може да съществува и да се развива, нито може да бъде разбран. Най-съществената, най-отличителната черта на ленинския стил на работа и ръководство, която определя всички останали негови черти, е преди всичко диалектико-материалистическият стил на мислене, на работа и ръководство, стил, основан върху диалектико-материалистическата философия, върху материалистическата диалектика, която и днес си остава нашето най-добро средство на труда и нашето най-остро оръжие.

По-нататък Н. Ирибаджаков разгледа някои актуални философски и частно научни проблеми на стила на партийната работа.

Новите исторически задачи — каза той — изискват нови подходи, нови методи и форми на работа, основани върху теоретическото осмисляне и обобщаване на новия исторически опит на класовата борба и на социалистическото строителство, върху постиженията на съвременното научно познание, което е неизмеримо по-комплексно, по-диференцирано, по-богато и по-динамично от научното познание даже на недалечното минало.

Съвременен ленински стил на партийна работа и ръководство не е възможен без овладяването и използването на постиженията на съвременната политическа икономия, социология, социална психология, етика, педагогика, екология, кибернетика, наука за управление на обществото. Той е невъзможен също така без съвременното изучаване, критическото преработване и използване на всичко положително и ценно, което е създадено и се създава в тези области на знанието и в капиталистическите страни. Още по-малко е възможен той без изучаването и теоретическото осмисляне на историческия опит на международното комунистическо движение. Защото ленинският стил на партийна работа и ръководство има международно значение — той е стил на работа и ръководство, който се прилага от всички комунистически партии в съответствие с конкретните условия на техните страни.

Твърде съществен въпрос за ръководната дейност на партийните органи и организации е разработването и използването на сценария. В своето изказване пред конференцията з. д. к. **Петко РУСЕВ** разгледа сценария като организационно политическо средство за повишаване на научността в партийната дейност, което обхваща и обединява организацията и проверката на изпълнението на решенията в единен процес.

Здравата основа, върху която може да се построи сценарият, е научнообоснованото решение, което по своята природа има комплексен характер.

П. Русев изясни главната функция на сценария. Чрез него се засилва политическият характер на партийното ръководство, а така също се определя специфичното поле на дейност, специфичните методи и приноси на всеки субект на ръководство и управление. Сценарият е документ — каза той, — който обхваща, съдържа единството и разнообразието на приносите на изпълнителите, било то субекти на социално управление или отделни изпълнители.

Един много актуален аспект на разглеждания проблем е връзката на сценария с метода на умножаващия се ефект. Сценарият има смисъл само тогава — изтъкна П. Русев, — когато е оръжие за пълното и творческо приложение на мултипликацията в партийната работа. Нам ни е нужна такава верижна зависимост между при-

Digitized by Google

носите на кадрите, на отделните субекти на управление, така че всяка предходна тяхна операция да създава условия за по-висока ефективност на следващите операции. Именно сценарият е средството, с помощта на което ще се подредят приносите и факторите, и то така, че всеки да отиде на такова място, където ще бъде най-полезен. По-нататък в изложението бе разкрита ролята на сценария за осигуряване на превантивен контрол, който непременно трябва да бъде част от организацията на изпълнението. Ние предвиждаме — се подчертава в него — хода на изпълнението, навреме се намесваме и предотвратяваме отрицателните последици, не позволяваме да се смущава ритъмът в изпълнението на задачите. Сценарият непременно трябва да бъде съобразен с най-положителния опит в дадено направление и ако не е тържество на челен опит, ако не е средство за масовото му разпространение, ще си остане чистичък писмен документ — изтъкна по-нататък П. Русев.

Разбира се, сценарият не трябва да се възприема като догма. Напротив. В изказването се посочи необходимостта той винаги да е готов да претърпи изменения, ако потребностите на развитието и изпълнението налагат това. Сценарият бе разгледан като отворена система, която в процеса на реализацията е способна да се обогатява, да се доразвива.

ПАРТИЙНАТА ПОЛИТИКА ЗА ФОРМИРАНЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО ОБЩЕСТВО

като социално еднородно и политическо сплотено е друго основно проблемно направление в тритомника „За партийното строителство". Особено важна роля в този процес има разширяването на социалистическата демокрация, развитието на обществено-държавното начало, въвличане на трудещите се в управлението. Актуалният въпрос за развитието на социалистическата демокрация в селското стопанство бе научно обоснован в изказването на проф. **Васил МИШЕВ.** Той се позова на др. Т. Живков, който свързва неизменно всяко усъвършенствуване на системата за социално управление с развитието на социалистическата демокрация и разглежда развитието на социалистическата демокрация като обективна закономерност и необходимост на нашия строй.

Изказването насочи вниманието на присъствуващите към една главна задача, която сега Партията поставя пред икономиката на селското стопанство — да се преодолее прекалената централизация на оперативното ръководство на производството и на стопанските организации, проблем, възникнал във връзка с продължилата през първите две години на седмата петилетка тенденция за нарастване на централизма в управлението на производството. Тази тенденция намери израз в значителния брой на задължителните планови показатели, лимити и нормативи, в силно разширяващото се разпоредителство и администриране при оперативното управление на производството.

Ето защо теоретическият и практическият смисъл на формулираните от др. Т. Живков принципи на социалистическата демокрация още повече нараства. Особено значение за развитието на нашето селско стопанство има постановката за разпространение на принципите на т. нар. кооперативна демокрация сега при управлението на всички АПК. Ликвидирането на ТКЗС и ДЗС и изграждането на АПК като единни организации на стопанска сметка трябваше да стане, като се запазят всички положителни черти и качества на ТКЗС и преди всичко на кооперативната демокрация.

В. Мишев откроя оригиналния принос на др. Т. Живков в марксистко-ленинската теория за свързване на развитието на социалистическата демокрация със сближаването и сливането на двете форми на социалистическата собственост — държавната и кооперативната. Диалектиката на развитие на тези две форми на собственост, която е прогнозирана в Програмата на Партията, се заключава в планомерното им сближаване на основата на взаимното проникване и обогатяване. Този процес ще се съпровожда с интегрирането на изявените положителни страни от едната в другата и с отхвърлянето на отрицателните страни, които се проявяват в разделното им развитие. По този начин на мястото на двете форми ще се зароди и утвърди нова единна общонародна собственост на зрялото социалистическо общество — се казва в изложението.

Анализирайки развитието на собствеността в АПК от такъв аспект, др. Т. Живков обоснова зараждането на новото в нея. Новообразуваните фондове, особено в смесените АПК, вече не са нито само държавна, нито само кооперативна собственост, но те не са още и общонародна социалистическа собственост. По характера на собствеността върху средствата за производство (освен земята) всички аграрно-промишлени комплекси, преминали на отраслов принцип, следва да бъдат еднотипни. Но и на сегашния етап от развитието на нашите АПК др. Т. Живков отново поставя въпроса за по-нататъшно разширяване на социалистическата демокрация в управлението. Именно той посочва, че новият тип АПК трябва да запазят в себе си всички положителни черти и качества на ТКЗС и да се управляват върху основата на принципите на кооперативната демокрация. При това в неговата докладна записка до Политбюро на ЦК на БКП са посочени всички основни форми на кооперативната демокрация, които следва да бъдат съблюдавани в управлението на новия тип АПК:

— изборност;

— признаване на делегатското събрание за върховен орган на управление на АПК;

— утвърждаване производствената програма на АПК от делегатското събрание;

— утвърждаване финансовия и перспективния план на АПК от делегатското събрание;

Digitized by Google

— периодичен отчет на ръководството на АПК пред делегатското събрание и т.н.

Развитието на организационната структура на производството и управлението в селското стопанство др. Т. Живков свързва неизменно с разширяването на кооперативната демокрация като утвърдила се форма на проявление на социалистическата демокрация при изграждането на кооперативния строй в селското стопанство. Това важно положение трябва да не се забравя от ръководните кадри.

Особено внимание в своето изказване В. Мишев отдели на свързването на социалистическата демокрация с икономическия подход в управлението на народното стопанство.

Всъщност понятието икономически подход — изтъкна той — означава оптимално съчетаване на централизма с демократизма при използването на икономическите средства, методи и лостове за управление на производството. Икономическият подход е такъв метод на управление, при който управляващата система използва преимуществено икономически средства и лостове за изпълнение на производственостопанските задачи от управляваната система. Поради това икономическият подход е свързан органически със социалистическата демокрация, той е неделим от нея и обезпечава необходимите права и задължения на стопанските единици, за да могат да функционират нормално. Параметрите на икономическия подход определят елементите на икономическия механизъм. Неговото преимущество се изразява в това, че той дава възможност за разгръщане на висока самоинициатива от страна на управленческите органи и трудовите колективи, за обезпечаване все по-пълното и ефективно използване на всички ресурси, с които разполагат стопанските организации — трудови, финансови, материални и пр. Ето защо приложението на икономическия подход в управлението на стопанските системи обуславя необходимостта от разширяване на социалистическата демокрация, от последователното въвличане на всички трудещи се в управлението на производството.

С изграждането на Националния аграрно-промишлен съюз принципните постановки на др. Т. Живков за развитието на социалистическия демократизъм намират условия за пълно практическо приложение.

На ролята на икономическия подход в обновяването на инструментариума на управлението на социално-икономическите процеси отдели голямо внимание в своето изказване проф. Марко МАРКОВ. Той изтъкна, че става дума за качествено нов момент, за важен принцип в механизма на управление, който въплъщава Ленировите идеи за самоиздръжката и стопанската сметка като решаващи фактори за ефективен икономически растеж в условията на социализма.

Започналото преустройство на управлението върху основата на последователното прилагане на икономическия подход — изтъкна по-нататък той — съществено изменя условията на работа на държавните органи и изискванията към тях. Предоставените им властнически функции и оперативно разпоредителни права, естествено, остават в сила. Но те следва да се реализират по нов, съобразен с икономическите интереси на обособените производители, начин. Административната икономически необоснована намеса в работата на стопанските организации е не само безобиден анахронизъм, но и съществена пречка по пътя към нарастващата ефективност и творческата инициатива на стопанските кадри. Сега, когато започваме преустройството на управлението върху икономическа основа — продължи М. Марков, — трябва да си дадем ясна сметка, че държавните органи понякога са действували по каноните на бюрократизма, използвали са похвати, така сполучливо осмени от Гогол в образа на бюрократа Тит Титич. Дълг на партийните органи е да воюват безкомпромисно срещу административната рутина, с нежеланието или неумението на част от кадрите в държавния апарат да се съобразяват с действуващите в икономиката обективни закони и със стоково-паричните отношения.

Опитът показва, че големи, исторически необходими преобразования понякога се задържат или деформират поради традиционализма и закостенелостта на административно-управленческия персонал. Идват и си отиват неизпълнени отговорни партийни решения, а служителите действуват по калъпи, установени от десетилетия и столетия. Трудностите, които по тази и други причини срещнахме при прилагането на новата технология на планиране, са горчив урок и предупреждение.

По-нататък М. Марков се спря на противоречието между обективните възможности на реалния социализъм у нас и тяхното непълно и нерационално използване от субективния фактор. Една от причините за изоставането е, че борбата срещу административната рутина и закостенялост се водеше предимно с идеологически средства. Сега в тази борба въвеждаме тежката артилерия — икономическия подход. Преустройството на системата на заплащане на труда на заетите в сферата на управлението в съответствие с принципа: работната заплата и всяко нейно увеличение да се заработва, ще бъде действен стимул да се работи не как да е, а високоефективно. Естествено, икономическата принуда да се работи по новому не прави излишна възпитателната работа, не намалява необходимостта със средствата на партийното политическо въздействие да се формира нов стил на работа, нова ценностна ориентация у всеки държавен служител и ръководител. До всички заети в системата на държавното управление следва своевременно да стигне суровата, но справедлива постановка на Мартенския (1979 г.) пленум на ЦК на БКП: главните трудности, както се видя през изминалите месеци, идват и ще идват от някои досегашни административни и други звена. Тези звена или трябва да влязат в крак с това, което се прави, или неизбежно ще се сблъскват, и то доста неприятно за тях, както с обективните

Digitized by Google

потребности, така и с решителното противодействие на Партията и държавата.

Приоритетното значение на икономическия подход — подчерта М. Марков — в управлението на народното стопанство не означава, че той измества или отрича другите съвременни методи и средства за управление. Не за противопоставяне, а за синтез на научните методи и подходи за управление на икономиката и обществото става дума сега. Под ръководството на партийните органи и организации държавният апарат трябва да овладее целия съвременен инструментариум от методи и средства, да се научи да използва всяко оръжие целево, по предназначение и с възможно най-висок, умножаващ се ефект.

Задължение на висшите държавни органи и преди всичко на правителството е да създаде държавноправни нормативни предпоставки за последователно прилагане на икономическия подход в управлението. Началото е поставено с изработване на новия икономически механизъм в селското стопанство и образуването на Националния аграрно-промишлен съюз. Предстои да се обновят всички други документи по икономическия механизъм. В ход е реформата на цените на едро. Интензивно се работи по прилагане на нормативния подход в планирането и другите дейности.

По такъв начин на дело ще се реализира изискването за единство на административните и икономическите методи на ръководство. Оонва, което е недопустимо и срещу което Партията воюва непримиримо, е административната власт да не бъде използвана за вземане на субективистични, едностранчиви решения, за груба и некомпетентна, икономически необоснована намеса в работата на стопанските организации.

МОДЕЛ НА НАУЧЕН ПОДХОД

Образно казано, тритомникът — това е модел на научен подход, основаващ се на обществената наука в нейния съвременен вид — подчерта в началото на своето изложение проф. **Никола СТЕФАНОВ.** — Когато говорим за наш, социалистически модел на научен подход — продължи по-нататък той, — ние безспорно винаги и неизменно имаме предвид необходимостта от марксистко-ленински анализ на явленията, от класово-партиен подход. Неотменни черти на този подход в неговия априлски контекст са също така новаторството, борбата срещу рутината и застоя, творческата целеустременост.

ЦК на БКП и др. Т. Живков имат непреходната заслуга за това, че научният подход в нашата работа непрекъснато се обогатява като органическа, неразделна част от новия етап в развитието на теоретичната мисъл на Партията. Тази страна придобива особено значение именно сега, на сегашния етап. Във връзка с това научният подход, прилаган от ЦК, днес има принципно нови черти и изисквания, чието забравяне е равносилно на ограниченост и късогледство, на досадно разминаване с проблемите на деня.

Когато говорим за научен подход, за нас е ясно, че този подход е научен само тогава, когато осигурява висок ефект във всяка дейност, когато негова генерална цел, негово мото е високата ефективност.

Ако се дешифрира тази основополагаща постановка на др. Т. Живков, сега биха могли да се изведат примерно следните характеристики на научния подход. Главното и в известен смисъл новото сега са **критериите**, с които се определя оценката на нещата, оценката на ефективността от всяко дело в производството, в духовната сфера.

Главното и в известен смисъл новото сега при характеристиката на научния подход — това е разработеното от др. Т. Живков изискване при решаването на всеки въпрос да се постига **оптимизация, всестранна и дълбоко обоснована оптималност.** Да се осъществява оптимизация на всяка дейност, да се взема от нея всичко онова, което тя може обективно да даде. Затова задачата е да се прилагат методи и средства, които водят до оптимизация, а тази оптимизация ще ни осигури високо, т. е. съвременно равнище. Следователно подход, който не води до оптимизация, днес трудно може да бъде в съзвучие с новото, което Националната партийна конференция внесе в начина на работа и мислене.

Главното и в известен смисъл новото при характеристиката на научния подход днес това е изискването във всяка дейност да се осигурява **съвременно качество на труда.** Този въпрос, както е известно, бе поставен с острота от др. Т. Живков в неговото Писмо до ЦК на ДКМС. Една от новите специфични черти на научния подход днес това е постановката, че качеството на труда сега се определя от три вътрешносвързани фактора — това са съвременната социалистическа организация на труда, съвременният научно-технически прогрес, съвременната образователна и професионална подготовка на кадрите. Ако липсва един от тези моменти, качеството на труда ще куца, ще бъде непълноценно. А качеството на труда днес е решаващо във всяка дейност.

Главното при характеристиката на научния подход днес това е изискването при решаването на всеки въпрос — голям или малък — да се постига в още по-голяма степен органическо единство на икономическите, социалните и идеологическите аспекти на партийната политика, **единство на икономически, социален и идеологически ефект.** Това винаги е било изискване на нашата партийна работа, но днес става дума за ново осветляване, за ново звучене на този въпрос.

Да вземем например идеята на др. Т. Живков за така наречения възбуждащ ефект, който той разработи в края на 1976 г. Да се реализира възбуждащ ефект, това всъщност означава да се развива системата от потребности и по-специално да се възбуждат нови потребности в личността и в различните аспекти на производството. В този смисъл основният механизъм за реализиране на възбуждащ ефект е

Digitized by Google

механизмът за обогатяване и пораждане на потребности.

Кое е новото в постановката на др. Т. Живков за възбуждащия ефект? Тази постановка сочи как научнообосновано да управляваме системата от потребности, съобразно с набелязаните цели в развитието на икономиката, обществените отношения и формирането на новия човек. Тази постановка ни дава възможност да развиваме системата от потребности и особено да възбуждаме, да предизвикваме, да провокираме принципно нови потребности, непознати по-рано и по този начин формираме нови качества, нови характеристики на личността. Тази постановка ни дава възможност да насочим производството и услугите не просто към задоволяване на системата от потребности, нещо, което определя нова ориентация на цялата ни дейност — производствена, идеологическа, възпитателна и т. н. Следователно тук се кръстосват и икономически, и социални, и идеологически проблеми. Всеки опит да се решават те изолирано означава деформация на социалистическите принципи.

Главното и в известен смисъл новото в научния подход днес това е изискването не просто да се увеличава ефективността във всяка дейност, а да се умножава тя по цялата верига на обществените процеси и явления. Въпросът не е просто да се мултиплицира ефектът. Основополагащите идеи на др. Т. Живков за необходимостта от широка електронизация, химизация и т. н. на народното стопанство поставят един нов въпрос — за създаване на глобален модел на мултиплификация.

Въпросът е в това, че по-нататъшното високоефективно развитие на цялата икономика, на социалния организъм става невъзможно, ако ефектът в определена област не се мултиплицира задължително в цялата икономика, в цялото общество. Така например ефектът от електрониката трябва да мултиплицира ефекта в бита или в образованието, ефектът от естетическото възпитание трябва да мултиплицира ефекта в производството и т. н. По такъв начин в случая се касае за принципно нов проблем — става дума мултиплификационният ефект от дадена дейност не просто да предизвика ефект в друга област, а да го мултиплицира, да го умножава. Следователно научен би бил подходът, който разкрива условията и механизмите за такова умножаване на ефекта.

Днес централно място в научния подход заема последователното отчитане на стоково-паричните отношения на стойностните категории, което, както подчерта др. Т. Живков, е сърцевина сега на цялата ни работа в материалното производство, във всички сфери.

Всичко това трябва в последна сметка да води до разрешаване на главното противоречие — противоречието между огромните възможности и резерви и тяхното недостатъчно оползотворяване. Следователно, когато се говори за това противоречие, главният проблем е как ефективно да се използват огромните резерви и възможности, как да икономисваме материали и суровини, как да използваме производствените фондове и т. н.

Това са само някои по-важни изисквания на научния подход. Големият въпрос е: как ще се реализират тези изисквания? Отговорът и на този въпрос се съдържа в многостранната теоретическа и практическа работа на ЦК на Партията начело с др Т. Живков, която е отразена в тритомното издание.

На първо място тези изисквания на научния подход ще решим въз основа на новия инструментариум на управление, който се разработва и прилага през последните години.

Да се виждат нещата и процесите в зародиш — това е необходимо, но рядко качество, което е присъщо на ръководители не само с огромен опит, но — и главното е това — със завиден, аналитичен, търсещ, генериращ ум. Тези качества др. Т. Живков блестящо изяви и през периода, когато Партията трябваше да прояви голямо новаторство в търсенето на средства, форми, механизми за осъществяването на своя девиз за висока ефективност и високо качество.

Нашата задача сега е да продължим теоретичното обосноваване и разработване на този инструментариум за неговото практическо използване.

В сборника „За партийното строителство" е разработена и цялостната

СТРАТЕГИЯ ЗА РАБОТА С КАДРИТЕ

като решаващ фактор в общественото развитие. Преодоляването на противоречието между реалните възможности на нашата икономика и някои звена на субективния фактор е една от най-важните задачи, която стои пред кадрите и от която зависи изпълнението на стратегическия девиз за високо качество и висока ефективност. В своето изказване проф. **Асен КЪТОВ** даде аргументиран отговор на въпроси, които вълнуват партийните дейци, комунистите: Защо противоречието между реалните възможности и някои звена на субективния фактор е главното противоречие сега в живота и развитието на нашата страна? Коя е неговата основна особеност? Кои са неговите по-важни конкретни форми на проявление? Кои са пътищата за преодоляването му?

Субективният фактор — изтъкна той, — това е социалният субект в действие, в борба за постигане на определени исторически цели, като се вдъхновява от съответни идеали и се ръководи от дадена идеология, използва определени знания и си служи с определени средства, форми и пътища. По-нататък той характеризира социалистическия субективен фактор. Той има за хегемон работническата класа, гръбнакът на този субективен фактор е работническо-селският съюз, ръководната сила на социалистическия субективен фактор е Комунистическата партия.

А. Кътов характеризира българския субективен фактор като субективен фактор

Digitized by Google

от особено високо историческо качество. Неговите комунистически идеали и цели имат дълбоки исторически корени. Работническо-селският съюз и хегемонията на работническата класа е голяма историческа традиция и голям исторически опит с международно значение. Верността му към комунистическия идеал е пословична.

Творческото отношение към марксизма-ленинизма и приложението му за постигане на комунистическата цел е стил на неговата дейност. Още теснячеството е такова творческо въплъщение на марксизма, което пълно го доближава до ленинизма. Велики и талантливи синове на Българската комунистическа партия като видни дейци на Коминтерна са създатели на теорията и практиката на единните фронтове. Изключителен е творческият подход на българския субективен фактор в социалистическото преустройство на страна а. Социалистическото преустройство на селското стопанство е исторически опит с голямо международно значение. Предмет на засилено международно внимание и изучаване е творчеството на българския субективен фактор в намиране на високоефективни форми за осъществяване на концентрация и специализация на икономиката и за повишаване на социалната активност на трудещите се. Тепърва ще дава богати плодове и ще расте международното значение на току-що създадения Национален аграрно-промишлен съюз. Не на последно място българският социалистически субективен фактор се отличава с богати революционни традиции, последователен интернационализъм и висока политичност. Най-важното доказателство, най-важният критерий, лакмус, индикатор за това, че българският субективен фактор е от високо историческо качество, е фактът, че не друг, а той извърши за няколко десетилетия това, което други народи направиха за столетия (Г. Димитров). Той не само ликвидира капитализма и построи социализма, но превърна България във високоразвита индустриална страна с модерно селско стопанство и високообразован народ, който твори все по-високо материално и духовно благополучие.

И точно тук — продължи А Кътов — е основната особеност на противоречието между реалните възможности и субективния фактор като главно противоречие на съвременния етап от развитието на нашата страна. Сега България разполага с огромни реални възможности за несравнимо по-високи успехи от постигнатите и тези реални възможности са дело не на друг, а на българския субективен фактор и това го прави субективен фактор от високо историческо качество и в същото време по вина не на друг, а на същия този субективен фактор тези реални възможности далеч не се използват и успехите са далеч под неговото равнище. Той е изостанал от равнището на създадените от самия него реални възможности, които позволяват много по-високи успехи от постигнатите. Ще преодолее ли изоставането си, ще се издигне ли на равнището на създадените от него реални възможности за много по-високи успехи от постигнатите — това е жизнена, съдбовна потребност за по-нататъшното развитие на нашата страна. Издигане равнището на българския субективен фактор до равнището на създадените от него реални възможности за много по-високи успехи — в това се състои и разрешаването на противоречието между реалните възможности и субективния фактор като главно противоречие на съвременния етап от развитието на НРБ.

По-нататък А. Кътов посочи, че Българската комунистическа партия и лично др. Т. Живков не само определят главното противоречие в живота и развитието на нашата страна на съвременния етап. Те разкриват и неговите по-важни конкретни форми на проявление и сочат пътищата, средствата, начините на тяхното разрешаване.

Кои са конкретните форми на проява на главното противоречие? Специално място в изказването бе отделено на недостатъчно оптималната структура на нашата икономика. Като сериозни слабости, които задържат дейността на субективния фактор под реалните възможности на страната, той посочи някои аномалии и несъобразности в прилагането на социалистическия принцип на разпределение, накърняването на самодейния характер на обществените организации, слабости и нерешени проблеми в социалистическата организация на труда и плановото ръководство на страната и противоречието между нарастващите потребности от висококвалифицирани кадри и състоянието на подготовката, преподготовката и квалификацията на изпълнителските и ръководните кадри.

КОМПЛЕКСНИЯТ ПОДХОД В СЪДЪРЖАНИЕТО И ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА ПРАКТИКА

В своето съобщение проф. **Васил МОМОВ** изследва приносните моменти на др. Т. Живков в разработката на концепцията за комплексния подход в идеологическата практика като част от фундаменталните идеи и постановки на тритомника „За партийното строителство". Той изтъкна, че общите политически и идейни предпоставки, които неизбежно налагаха да се свърже практиката с развитието на концепцията за комплексния подход в идеологическата работа, могат да бъдат открити в творческия дух на априлската линия на Партията. Нейният антидогматизъм, отхвърлянето на всяка едностранчивост и опростенчество в разбирането на нашия общосоциален и идеологически живот, стремежът той да бъде обхванат в цялата му противоречива сложност и да бъде направляван с помощта на научни критерии бяха основата на развитието на едни или други страни на комплексната теория и методология за идеологическата работа.

В изложението е обоснована изходна позиция на докладчика при изясняване зна-

Digitized by Google

чението на тритомника за теоретическото развитие и практическото използване на комплексния подход в идеологическата работа. Първата особеност на нашия изследователски подход към тритомника е стремежът да се открие наличието на тези идеи по същество, а не терминологически. Освен това в него се търси не една готова завършена концепция, разработена на едно място, някакъв цялостен теоретичен модел на комплексния подход в идеологическата практика, а един модел, развит във времето, една последователност от идеи, изказани в различни периоди, всяка следваща от които допълня предишната, обогатява я, издига я на ново равнище. При изследването на тритомника се има предвид също така, че редица постановки, отнасящи се до комплексния подход, се появяват в началото като свързани не пряко с идеологическата работа, а с други сфери на нашата социална практика. Най-сетне при анализа на тритомника се има предвид главно евристичният характер на изказаните в него идеи. Именно при научното разглеждане на тритомника е необходимо не просто да повторим, да преразкажем съдържащите се в него формулировки, а да разкрием техния творчески заряд за развитието на теорията и практиката на комплексния подход в идеологическата работа.

На Юлския пленум на ЦК на БКП (1968 г.), а по-късно и на Десетия партиен конгрес след критичен анализ на съдържанието и организацията на идейновъзпитателната работа беше обоснована необходимостта от коренно преустройство на идеологическия фронт. Разкрит бе новият подход към възпитателната практика в нашето общество, който изисква найпълно да се отчита определящата роля на социалната среда и правилно насочваната дейност за нейното изменение. Заедно с това беше поставена задачата за решително подобряване на структурата, организацията и управлението на идеологическата работа в съответствие със съвременните научни изисквания за приложението на системния комплексен подход в социалното управление. По думите на др. Т. Живков: „Това означава да се държи сметка за цялата съвкупност от сложни и многостранни духовни процеси, които протичат в развитието на различните социални групи, да се изучават измененията в психиката, в социалната активност, в материалните и духовните интереси на трудещите се; да се осигури различните средства за идеологическо въздействие взаимно да се допълват и обогатяват, да бият в една и съща цел" (т. 3, с. 11).

Тезисът, че компонентите на обществената среда въздействуват върху хората не само пряко, но и косвено, чрез измененията, които предизвикват в личното битие на човека, има важно теоретическо и практическо значение, внася нов съществен момент в концепцията за комплексен подход във възпитателната работа.

По-нататък бяха развити идеите за усъвършенстването на социалистическата организация на труда, която е свързана с комплексни елементи на социалната среда и социалистическия начин на живот. Усъвършенстването на социалистическата организация на труда дава възможност този фактор ефективно да се използва за целите на идеологическото въздействие.

Виждаме как първоначалната по-обща постановка за комплексния характер на въздействието на социалната среда в идеологическия процес се обогатява с разкриването на значимостта и необходимостта от ефективно използване на съвкупност от фактори и свързаните с тях форми и методи на идеологическо въздействие.

По-нататъшното развитие на тези идеи може да се открие при формулирането и реализацията на стратегическия лозунг за високо качество и ефективност на общественото производство. Те изпълняват ролята на съвременни ориентири за изработването и конкретизацията на качествените критерии за ефективността на труда в идеологическата, възпитателната и културната сфера.

Най-нови моменти в развитието на комплексната методология и в утвърждаването на комплексното начало в идейновъзпитателната практика внася Писмото на др. Т. Живков до ЦК на ДКМС.

Развитието на концепцията за комплексния подход е свързана не само с изменението на обективните потребности на нашето общество, а и с процеса на преустройството на идеологическата сфера, с динамиката на идеологическата практика, със самата реализация на комплексния подход в нея. А това трябва да се разглежда като процес на последователна реализация на съответните елементи и изисквания на комплексния подход.

По-нататък др. В. Момов се спря на преустройството на идеологическата практика в столицата, характеризираща различните етапи, през които то преминава, разработките, оценките и решенията, които реализира. В заключение на своето изказване той обоснова изискванията на комплексния подход към подготовката и качествата на идеологическите кадри, необходимостта от изследване на самия подход. Защото развитите от др. Т. Живков идеи за комплексния подход имат отправно методологическо значение за дейността на научно-идеологическия комплекс в столицата. Общите, принципиални постановки за комплексния подход се развиват в приложни и технологични разработки, които се прилагат в практиката, а практиката от своя страна служи като обратна връзка към усъвършенстването на различните аспекти на комплексния подход, свързани с програмите за идеологическо въздействие. Комплексният подход има методологическо значение и за организацията на изследователската дейност по проблемите на идеологическия процес. Това означава и изисква да се засилват координацията и обвързването в едно цяло на проблематиката и подходът при изследването на идеологическия процес от различните научни звена...

Digitized by Google

НАЧИН НА МИСЛЕНЕ И СТИЛ НА РАБОТА

ДИМИТЪР АНАНИЕВ

ВЗАИМНА ВРЪЗКА МЕЖДУ НАЧИН НА МИСЛЕНЕ И СТИЛ НА ПАРТИЙНА РАБОТА

— Другарите професор Панайот Гиндев и професор Филип Генов направиха разгърната философска и психологическа характеристика на начина на мисленето. Аз се присъединявам към казаното от тях. Вярно е, че начинът на мислене е сложен и формиращ се под въздействието на много фактори познавателен и психически процес. Тъкмо поради това той има много аспекти и навярно в науката съществуват спорове, различни гледни точки, разнообразни акценти. Нашият разговор няма за задача да направи всестранен разбор или да оцени научната стойност на застъпваните възгледи. Аз схващам нашата цел по практически. Като изхождаме от направените научни характеристики, които в най-дълбоката си основа са правилни, ние трябва да се постараем да дадем практически отговор на два въпроса. Защо бавно се преустройва начинът на мислене в определени звена на субективния фактор? И какво трябва да правят партийните комитети и организации, за да ускоряват, да засилват темповете на това преустройство?

Професор Филип Генов разкри някои психологически фактори, които в своето съвкупно действие се отразяват върху начина на мисленето, забавят неговото преустройство в духа на изискванията на Централния комитет, на неговия първи секретар. Същевременно той очерта механизма, чрез който бихме могли по-активно да въздействуваме, за да привеждаме начина на мислене в по-пълно съответствие с потребностите на нашето развитие. Казаното от него заслужава по-сериозно внимание. Само с призива за преустройство ние няма да можем да преустройваме начина на мисленето. Нужен ни е постоянен и комплексно действуващ механизъм, който непрекъснато да атакува и преодолява възникващите психологически бариери и стереотипи.

Винаги възникват психически бариери и стереотипи. Ако не се преодолеят своевременно, те стават сериозна пречка за по-нататъшното развитие.

Това е своеобразен закон на мисленето. Неговото практическо действие беше разкрито от др. Филип Генов. Старите условия създават определен стереотип на мислене. Веднъж възникнал, той се явява, така да се каже, обективно битие, което поражда и непрекъснато възпроизвежда този стереотип. Новият начин на мислене не може да се утвърди и развие, ако не се преодолее стереотипът, ако не се разрушат старите представи, постановки, оценки.

И. АВРАМОВ: — Но той има материална основа.

Продължение от брой 10

Digitized by Google

Д. АНАНИЕВ: — По-точно е да се каже, че е имал материална основа, която го е породила. Но тази основа е вече променена. Тя изисква съответен на нея начин на мислене. Но съществуващият начин на мислене по инерция продължава да действува и с това неточно и непълно да отразява новите обективни условия. Настъпва неизбежен конфликт между новата материална основа и стария начин на мислене за нейната същност и движещи фактори. Започва борба за нов начин на мислене, който да бъде адекватен на новите обективни условия. Рано или късно начинът на мислене ще бъде приведен в съответствие с изменилите се обективни условия. Целият въпрос е да не разчитаме на автоматизма и стихийността, а да се вместим в този процес, да му въздействуваме, да го насочваме, за да избегнем ненужно лутане и прахосване на време.

Възниква въпросът: с какви средства могат партийните органи и организации да способствуват за преустройство на начина на мислене или за формиране на начина на мислене, който да съответствува на новите обективни условия и изисквания? Тъй като начинът на мислене е едновременно и познавателен, и психологически процес, то и средствата за въздействие неизбежно трябва да носят познавателен и психологически характер.

Бих искал да подчертая важното значение на обучението като средство за изменение на начина на мислене. Според мен ние недостатъчно използваме това средство. А известна е голямата роля на подготовката за овладяване на новите знания, постановки и изисквания за превъоръжаване на оценъчно-познавателния арсенал на кадрите, за преосмисляне на стари познания в светлината на новия практически опит.

В края на кранщата, както справедливо отбеляза др. Ф. Генов, начинът на мислене се формира, той се възпитава. И най-силното и ефикасно средство за това е целенасоченото обучение. Погледнато обаче в най-широк аспект, сега в много отношения обучението на кадрите — и теоретическо, и практическо — не напълно е пригодено да отговори на потребностите. Понякога чрез него, вместо да се формира нов начин на мислене, се възпроизвежда и популяризира старият начин на мислене. Така не се способствува за привеждане на съдържанието на познанията и на методологията на кадрите в по-пълно съответствие със задачите, които решават. Имаме всички основания да смятаме, че обучението на кадрите изостава от изискванията на съвременния етап. Целенасоченото обучение сега се превръща в един от основните фактори за привеждане на техния начин на мисленето в по-пълно съответствие с една постоянно изменяща се производствена, социална и културна действителност. Тук ние не засягаме целите, функциите, съдържанието и методите на обучението, защото това излиза извън рамките на разговора ни. Ще напомня онова, което др. Т. Живков посочи по разглеждания въпрос в Писмото си до ЦК на ДКМС. Сега решаващо в обучението е да се осигуряват не само знания, а информационна и професионална култура, която да позволява на кадрите да реагират своевременно на всички промени и изисквания в процеса на тяхната активна трудова реализация.

Известно е, че начинът на мислене на партийния работник отговаря в най-пълна степен на представата за диалектическия начин на мислене. За него е характерно неразривно единство между теория и практика, едновременно отрицание както на прагматизма и тесния практицизъм, така и на абстрактното теоретизиране, догматическия схематизъм и откъснатото от живота цитатничество. Диалектическият начин на мислене разглежда всичко в непрекъснато движение и развитие, подлагайки на всестранен конкретен и критичен анализ всички основни

Digitized by Google

връзки и зависимости, разкривайки обективните причини, които ги пораждат, и субективните фактори, които ги поддържат.

Можем ли да кажем обаче, че всички са овладели изискванията и особено, че прилагат на практика диалектическия начин на мислене? Много факти показват, че това не е така. И сега в практиката се срещат прояви на схематично, откъснато от живота, механично привнесено или копирано мислене. Съществуват елементи на повърхностно и описателно мислене. Нерядко се сблъскваме с примитивен начин на мислене. Това намира израз в повтаряне на стари, отдавна известни и вече отживели времето си истини, нежелание да се види, подкрепи и внедри новото, което възниква.

П. РУСЕВ: — Консерватизъм, нали?

Д. АНАНИЕВ: — По своите резултати — спъване на развитието. Тук в смисъла на разглеждане на проблемите от стари позиции, от излезли от употреба схващания и постановки. Посочените недостатъци в начина на мисленето имат своите конкретни измерения. Схематизмът и механизмът често се проявяват в планирането, организирането и извършването на дейност, без да са осъзнати потребностите и необходимостта от нея. Когато проявиш интерес за мотивите на такава дейност, отговорът е: отдавна не сме се занимавали с въпроса. А имало ли е потребност от това? Така се ражда самоцелността. Потребност няма, проблеми не са възникнали, но дейност има.

П. РУСЕВ: — А ефект няма.

Д. АНАНИЕВ: — Ако изкуственото създаване на проблеми, неоправданото поддържане на напрежение и нерационалното изхабяване на обществена енергия са полученият ефект, то това е равностойно на липса на положителен ефект. Този момент от начина на мисленето — да се извършва дейност заради самата дейност, без да е осъзната нейната обществена потребност и необходимост — има за неизбежен резултат: парадност, шумене, безжизнена инициативност. Последиците от такъв начин на мислене понякога превръщат подготовката на пленум, заседание или научна конференция в цел; вместо да ги разглеждат като средство за постигане на някаква политическа, стопанска, идеологическа, социална, културна цел.

П. РУСЕВ: — Правилно!

Д. АНАНИЕВ: — И се получава така — проведат пленума и смятат, че са постигнали своята цел. А всъщност пленумът е сложил началото на дейността за постигане на целта.

Ф. ГЕНОВ: — Аз искам да подчертая, че когато става въпрос за преустройство на мисленето, на много места се схваща като преустройство на решенията. А за критерий за оценка доколко е преустроено мисленето трябва да бъде доколко е преустроена дейността.

Д. АНАНИЕВ: — За непоследователно прилагане на диалектическия начин на мислене говорят и фактите на незадълбочен анализ. Някои материали на партийни комитети и организации страдат от прекалено голяма описателност. Те разкриват и изреждат постижения и слабости, нерешени проблеми и трудности, но анализът на причините, които ги пораждат, не всякога стигат до първопричините. Така анализът достига донякъде и спира. Това, естествено, не способствува да се насочи вниманието и енергията на съответните комитети и организации към преодоляване на действителните причини на разглежданите явления и процеси.

П. РУСЕВ: — Можем ли да говорим, че правилно се прилагат операциите на мисленето, например сравнение, анализ, синтез и т. н.

Д. АНАНИЕВ: — Изглежда недостатъчно се учим на правилно мислене, недостатъчно се усвоява диалектическата логика.

Digitized by Google

П. ГИНДЕВ: — Другарят Ананиев постави един много важен въпрос за обучението на кадрите в правилно мислене. Ние сега ги учим на принципа на информативното знание, т. е. даваш му, учиш го по политическа икономия и той изучава, усвоява количество информация. И щом завърши висшето си образование, тази информация веднага се изменя. А старата мечта на Ленин бе да се изучава действителността не на базата на информативността, а на логиката за самата действителност.

П. РУСЕВ: — Това го има и в документите на пленума на ЦК за образованието.

П. ГИНДЕВ: — Не възпитаваме нашите студенти още от гимназията да мислят проблемно, да мислят със средствата на логиката за развитието на явленията.

Ф. ГЕНОВ: — Това е така, защото и механизмите, които регулират поведението на преподавателите, не съдействуват за това. Там действуват количествени механизми — колко лекции да прочете, от това се определя хорариумът, а не броя на семинарите, от начина на обучение на хората.

Д. АНАНИЕВ: — Нерядко явление е в документите на някои партийни комитети и организации да се срещне алогичност — разменени причини и следствия, следствието взето за причина и обратно. Там се разкрива изучаваният процес, описва се явлението, очертават се неговите характерни черти. Не всякога се прави разлика между явление и същност, поради което явлението се приема за причина, набелязват се мерки за преодоляването му. Тъй като обаче действителните причини не са разкрити, явлението непрекъснато се възстановява. И оттук вече започва формализмът. Нашите комитети и организации се занимават много често с един и същ въпрос, отчитат дейност, но явленията не се отстраняват, защото причините, които ги пораждат, остават. И така се въртят в омагьосания кръг. Едно явление се обяснява чрез формите на неговото проявление.

Ние досега разглеждахме много страни от начина на мисленето, на неговите черти, форми и видове, на неговото качество. Но в партийната дейност и ръководство, както се знае, освен начин на мислене има и начин на действие. Колкото и да е правилен начинът на мисленето, той реализира социалната си полезност чрез начина на действието. Следователно, за да имаме качествена и ефективна партийна дейност и ръководство, необходимо е единство между начина на мисленето и начина на действието. Партията е не само единомислеща, но и единодействуваща политическа организация. Правилният и съвременен начин на мислене е предпоставка за правилен и ефективен начин на действие.

В своята най-обща съвкупност начинът на мисленето и начинът на действието образуват стила на работа и ръководство. Стилът е събирателна, синтезираща, социално-поведенческа категория. Чрез стила се характеризира отношението между субекта и обекта на познанието и преобразованието. Съдържанието на тази категория се разкрива посредством описание на характера на поведението и начина на действието на субекта (отделна личност, колективен орган) в процеса на изучаването и преобразованието на обекта. Стилът се проявява в процеса на конкретната фактическа дейност или действие на субекта за реализация на определени идеи, принципи, постановки и изисквания. Следователно по своята природа стилът е своеобразно съединяващо звено между теорията и практиката, познанието и преобразованието, идеите и реализацията. В това си качество той е изключително важно звено от механизма за използване изискванията на обективните закони и закономерности.

Digitized by Google

В специалната литература съществуват многобройни определения за стила. Най-широко е разпространен възгледът за стила като съвкупност от конкретни прийоми и методи, използвани от ръководителите или органите в процеса на изпълнение на техните функции. По повод на този възглед справедлива е забележката, че ако понятието стил е тъждествено с понятието метод или подход, тогава то не крие никакви възможности за разбиране на явлението, а само модернизира езика ни. Съществува разбирането, че стилът е форма на проявление на човешкия характер, т. е. той е чисто психологическо явление. Неизбежно следствие от този подход е разкриване на стила чрез изброяване на основните социално-психологически качества на ръководителите и предявяваните към тях качества. Това също не разширява нашите познания, а само ги обръща от друга гледна точка.

Без претенции за изчерпателност и точност бих определил стила като съвкупност от черти, признаци и свойства, изразяващи съдържанието на поведението и начина на действията на субекта, основани на познанието на обективните закономерности и насочени към осъществяване на целите и задачите, поставени пред него. Стилът е преди всичко и над всичко начинът на действието и на въздействието на субекта върху обекта, но не всичко. Всяко действие или въздействие на субекта се предшествува от начин на мислене. Тук е дълбоката обективна връзка между начин на мислене и начин на действие, която прераства в диалектическо единство, за да образува стила на работата и ръководството. В това единство са възможни и противоречия. Може да имаш прогресивен, диалектически и прочее начин на мислене, но да нямаш съответствуващо на него поведение и начин на действие или въздействие. Обратното също е вярно. Това показва, че начинът на мисленето и начинът на действието са относително самостоятелни феномени. Разрешаването на противоречията между тях върви по линията на възстановяване на единството им върху основата на съвременните потребности и задачи. Социалната практика потвърждава това. Известно е, че Юлският пленум разкри наличието на противоречие между възможности и работа за тяхното използване. Посочено бе, че субективният фактор изостава къде и в какво. Изостава както начинът на мисленето, така и начинът на действието. И оттук необходимостта да се преустрои начинът на мисленето и на действието, т. е. да се приведе стилът в по-пълно съответствие с новите обективни условия. Съвременната база за единство между начина на мислене и начина на действие са изискванията на стратегическия лозунг за качество и ефективност, на решенията на Националната партийна конференция за създаване на образцова организираност.

Стилът на работа и ръководство е обективно и субективно обусловен. Обективно — от изискванията на законите и закономерностите на обществото, класата и социалната група, ръководните представители на които при осъществяване на своите функции действуват повече или по-малко еднакво. Той се предопределя от обществените отношения и изразява тяхната същност. Стилът отразява социално-характерологичните особености на определени класи или социални слоеве. Същността му е в избора на най-подходящи в дадения конкретен случай отношения, линия на поведение и начин на действие, отговарящи на обективните потребности и целите, които се преследват. Ако говорим за партийния стил, то неговите черти отразяват и изразяват обективната същност на Партията като цялостно социално-политическо образование. Той се формира и развива на основата на дълбоко познаване на законите и закономерностите на партийното развитие. В същото време той въплъщава в себе си ентусиазма и оптимизма, демократизма и хуманизма, революционния размах и деловитостта на работническата

Digitized by Google

класа. Това е, както сполучливо го определя Л. И. Брежнев, творчески стил, чужд на субективизма, проникнат от научен подход към всички обществени процеси. Той предполага висока взискателност към себе си и към другите; изключва самодоволството, отрича всички прояви на бюрократизма и формализма. Затова последователното прилагане на ленинския стил на работа и ръководство е предпоставка за успешната дейност на партийните органи, организации и ръководни кадри.

Освен обективно стилът е обусловен и субективно от индивидуалните особености на отделния ръководител или на членовете на колективния орган. Той отразява и социално-психологическите черти на личностите, които съзнателно избират средствата, прийомите и методите на борба, притежаващи такива качества, че при най-малко разходване на сили да дадат най-големи и най-трайни резултати. Ще отбележим, че при този избор решаващ фактор са интересите на класата, социалната група, Партията, към която принадлежи личността. Но знае се, че различните хора не в еднаква степен осъзнават тези интереси. Освен това при избора на методи и средства за действие оказват влияние тяхната професия и психологическите им качества. Каквито и да са тези влияния обаче, социално-класовата принадлежност има доминиращо и определящо значение за характера, съдържанието и насочеността на стила на работа и ръководство. За ръководителите от работническия социален тип висш стил е този, който е оформен и прилаган от гениалната личност на В. И. Ленин и предопределен от обективните качества и интереси на работническата класа. Като има всеобщо значение за модел и образец в същото време ленинският стил се реализира чрез груповия и индивидуалния стил.

ЛИЛЯНА КАНЕВА

СТИЛЪТ—ТВОРЧЕСКО ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЛЕНИНСКИТЕ ПРИНЦИПИ НА ПАРТИЕН ЖИВОТ И РЪКОВОДСТВО

— Другарят Димитър Ананиев разви интересни мисли за обективната и субективната обусловеност на стила на работа и ръководство. Подкрепям неговото становище и смятам, че изходна основа за правилното определяне на партийния стил е марксистко-ленинското разбиране за съотношението между обективните условия и субективния фактор, за сложната диалектическа връзка, която съществува между тях. Обективните условия са определящи. Те пораждат и съответствуващият им субективен фактор, но този процес не става автоматически, а в резултат на сложните взаимодействия между обективната и субективната страна на човешката дейност. Ясна за всички марксисти истина е, че без активната съзнателна дейност на човека законите и закономерностите на общественото развитие сами по себе си не могат да се проявят. Човешкото съзнание отразява законите и закономерностите, формулира цели, подбира пътища за ускорено развитие на обществото.

От друга страна самият процес на реализиране на определена обективна закономерност не е еднопосочен. Няма фатално неизбежни пътища за проявление действието на определена закономерност. Субек-

Digitized by Google

тивният фактор въз основа на качествата си обективно да отразява реалните процеси, тенденции, факти формулира една избрана от него цел, един от възможните варианти за осъществяване на обективната необходимост. Този вариант може да ускорява общественото развитие, да допринася за неговия прогрес и разцвет, а също може и да забавя, да пречи на проявата на обективните закони и закономерности. Този процес зависи от самия субективен фактор, от възможностите му вярно да отразява, да оценява обективните процеси, да познава законите на общественото развитие, да набелязва верни научнообосновани цели, да изработва ефективни пътища за претворяването им в живота.

Темата на нашия разговор днес е не стилът въобще, а партийният стил, стилът, който се проявява в определен тип социална дейност — в партийната работа. Неговото съдържание се определя от потребностите на тази най-сложна, многообхватна сфера на обществената практика, от законите и закономерностите на нейното развитие, които се проявяват чрез откритите и формулирани от Ленин принципи и норми на партиен живот и ръководство. Много често в партийната литература принципите се сочат като характерни черти на партийния стил. Тук, струва ми се, че е необходимо едно уточнение.

Творчески развивайки учението за Партията на работническата класа, Ленин доказва, че нейните организационни принципи носят обективен научнообоснован исторически закономерен характер. Те се определят от обективните потребности на общественото развитие, от условията, целите и задачите на класовата борба, от същността на историческата мисия на пролетариата. Но както законите и закономерностите, те не се реализират от само себе си, автоматически, а чрез дейността на субективния фактор, на Комунистическата партия, на нейните органи и организации. Тяхната роля е със свои идеи, замисли, поведение, действие да реализират принципите. Реализирането на принципите в конкретната обстановка, на определеното равнище е сложен многообразен процес, в който могат да се открият различни степени на съответствие на работата на партийните органи, на комунистите, на изискванията на принципите.

Всъщност от една страна стои изискването на принципа като идеален модел, който в една или друга степен се реализира от съответния субект на партийна дейност. Степента на съответствието е качествена характеристика на неговия стил, мерило за това, доколко дейността на субекта отговаря на обективно необходимите потребности.

Колкото е лесно да се докаже, че колективността например е необходимо качество на партийния стил, толкова е трудно да се определи доколко наистина колективността е характерна черта на стила на един заводски или общински комитет. Защото става дума за това, доколко нефиктивно, не външно, а фактически решенията на комисията са синтез на колективния опит и мъдрост, и то не само на членовете на бюрото, но и на комунистите от партийната организация; доколко в анализа на проучвания проблем са участвували повече хора и изводите са плод на колективния ум. По-нататък колективността като черта на стила изисква да се впрегнат усилията, постъпките, делата на всички за изпълнение на определеното решение. Само в тези случаи можем да кажем, че колективността е станала черта на стила на този комитет, определено качество на неговата дейност.

Има и друга много съществена страна във взаимовръзката между принципите на партиен живот и ръководство и партийния стил. Принципите не са застинали, веднъж завинаги дадени. Те се развиват и обогатяват заедно с развитието на Партията, с изменението на човешката практика.

Националната партийна конференция подчерта голямата роля на

Digitized by Google

социалната активност на трудещите се за изпълнение на партийната политика, за реализиране на стратегическите цели и задачи на седмата петилетка. Тя посочи необходимостта партийните органи и организации да съчетават взискателността с грижата за отделния човек, за защита на неговите права и интереси, на неговите нужди и потребности като основа за активността му в труда и обществения живот. А това по-съществено означава обогатяване на връзките на Партията с масите, обогатяване на съдържанието на този принцип в етапа на изграждане на развито социалистическо общество, в борбата за високо качество и ефективност от всяка дейност.

Съществено развитие бележи и колективността. Процесът на демократизация на целия обществен живот, необходимостта комунистите да участвуват по-активно във формирането и реализирането на партийната политика, изискването на Единадесетия конгрес да расте ролята на колективния ум в анализа и изпълнението на решенията, нарастващото значение на колективните органи и много други говорят за развитие и обогатяване на съдържанието на колективността като принцип на партийно ръководство.

Новото съдържание на принципа, което е отражение на развитието на обществената и партийната практика, трябва да се осъзнае, да се възприеме от партийните органи и организации, от комунистите и да се превърне в основа на тяхната дейност. Със своята работа те да допринасят за реализиране на обективно необходимото съдържание на принципа. В този смисъл са и думите на В. В. Шчербитски: „На всеки етап от комунистическото строителство в зависимост от ръста и историческата значимост на задачите, решавани от Партията и съветския народ, той (стилът — б. а.) се изпълва с ново съдържание, обогатява се с опита на конкретната борба за реализиране идеалите на работническата класа“.

Особено значение за усъвършенствуване на партийния стил, за творческо приложение на ленинските принципи и норми на партиен живот имат различните методи, особено място сред които заемат политическият подход, програмно-целевият и комплексен подход, методът на умножаващия се ефект, икономическият подход и др. Те са средствата, пътищата, способствуващи стилът на партийните органи, на комунистите по-пълно да съответствува на новите потребности, да се откриват най-ефективните решения на проблемите, които поставя животът, практиката на трудещите се.

НИКОЛАЙ ЦОНЕВ

РЕАЛИЗАЦИЯТА НА КАДРИТЕ

— Искам да започна с думите на др. Т. Живков, че проблемите на развитието изпреварват мисленето на кадрите. Според мен, за да се преодолее това противоречие, трябва да се работи гъвкаво, съобразно с измененията в действителността. За да постигнем това, задачите трябва да достигнат до кадрите не само по най-бързия начин, но и да се осмислят, да се създава своевременна психическа нагласа за тяхното конкретно реализиране. Това означава да се търсят и използват най-ефективни форми и средства за работа, за преустройство на начина на действие, за засилване на дисциплинираността и издигане компетентността като важни черти на ленинския стил и методи на работа. Нужно е да се засили организаторската функция, главното в която е да мобилизира, да организира трудещите се за изпълнение на

Digitized by Google

взетите решения. Тази функция е най-тясно свързана с кадрите като специалисти и политици, като организатори и възпитатели на трудовите колективи.

Не е тайна, че често се натъкваме на случаи, когато една част от партийните решения не се познават или се знаят частично, че не са завладели ума и сърцата на някои наши кадри. Не случайно подчертавам „ума и сърцата", защото не е достатъчно само да се разбира смисълът на едно решение. Неговото значение трябва да се почувствува, да стане убеждение. Само тогава човек напряга всичките си сили, развива способност за творчество, за бърза и правилна ориентация за неговото изпълнение, превръща се в активен преобразовател на заобикалящата го среда. Някои ще запитат, как тогава да си обясним обстоятелството, че на думи в отделни наши колективи всички са за политиката на Партията, идейно я подкрепят, а на дело не всички са активни борци за нейното изпълнение. Значи единомислие има, но няма единодействие. Следователно според мен в единомислието има известна доза декларативност, празнословие. Вече казах, че често се натъкваме на случаи, когато и някои ръководни кадри не разбират отделните постановки, които е разработила сега нашата партия. А когато излязат на трибуната, пред хората, които водят след себе си, непременно завършват словото си с призив за изпълнение на партийните решения. Например много често разговаряме за решенията на Националната партийна конференция, за внедряване на политическия, на икономическия подход в работата, а когато вникнем в тях по същество, се оказва, че в някои случаи те не се познават пълно. Мисля, че най-голямата причина за това е недостатъчната подготовка и особено самоподготовката на кадрите, която не им дава възможност да вникнат задълбочено в същността на новите явления и процеси. Оттук според мен изостава начинът на мислене на редица кадри, а той трябва да се промени, за да настъпи промяна и в начина на действие.

Затова именно сега, когато всички сили са насочени към решаването на стратегическата задача за високо качество и ефективност, най-вече от ръководните кадри се изискват професионални умения, творческо мислене, научен подход в работата. Всички тези качества се реализират чрез начина на мислене, чрез съзнанието. На пленума по идеологическата работа в Бургас др. Т. Живков каза, че модернизацията и реконструкцията на нашето производство означават не само нов начин на действие в стопанството и управлението, но и „модернизация в главите на кадрите, нов начин на мислене, нов подход в работата, научна обоснованост и бърза, точна, изпреварваща обективната действителност идейна ориентация". По тези въпроси се говори и аз няма повече да се спирам. По-скоро искам да споделя мисли за пътищата, за механизмите на въздействие върху кадрите, за да може техният стил на работа и ръководство да се постави в съответствие с новите задачи.

Допадна ми онова, което вече каза др. Ф. Генов, че за да преодолеем противоречието, нужно е да осъзнаем новите изисквания на Партията сега, и то от юлските позиции и критерии. Мисля, че една от главните причини за несъответствието между начина на мислене и действие на кадрите се свежда до механизма, чрез който постановките на нашата партия достигат до преките изпълнители. Задачите не се осмислят задълбочено от всички кадри, поради което не навсякъде се изпълняват както трябва и в срок. В някои случаи съществува декларативност, шаблон, призивност, а липсва най-важното: **конкретността при разясняването и при подготовката на мероприятия за изпълнението им.** От една страна, липсва яснота при разясняването на задачите, а от друга страна — те не се довеждат до техните изпълнители. Практи-

Digitized by Google

класа. Това е, както сполучливо го определя Л. И. Брежнев, творчески стил, чужд на субективизма, проникнат от научен подход към всички обществени процеси. Той предполага висока взискателност към себе си и към другите; изключва самодоволството, отрича всички прояви на бюрократизма и формализма. Затова последователното прилагане на ленинския стил на работа и ръководство е предпоставка за успешната дейност на партийните органи, организации и ръководни кадри.

Освен обективно стилът е обусловен и субективно от индивидуалните особености на отделния ръководител или на членовете на колективния орган. Той отразява и социално-психологическите черти на личностите, които съзнателно избират средствата, прийомите и методите на борба, притежаващи такива качества, че при най-малко разходване на сили да дадат най-големи и най-трайни резултати. Ще отбележим, че при този избор решаващ фактор са интересите на класата, социалната група, Партията, към която принадлежи личността. Но знае се, че различните хора не в еднаква степен осъзнават тези интереси. Освен това при избора на методи и средства за действие оказват влияние тяхната професия и психологическите им качества. Каквито и да са тези влияния обаче, социално-класовата принадлежност има доминиращо и определящо значение за характера, съдържанието и насочеността на стила на работа и ръководство. За ръководителите от работническия социален тип висш стил е този, който е оформен и прилаган от гениалната личност на В. И. Ленин и предопределен от обективните качества и интереси на работническата класа. Като има всеобщо значение за модел и образец в същото време ленинският стил се реализира чрез груповия и индивидуалния стил.

ЛИЛЯНА КАНЕВА

СТИЛЪТ—ТВОРЧЕСКО ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЛЕНИНСКИТЕ ПРИНЦИПИ НА ПАРТИЕН ЖИВОТ И РЪКОВОДСТВО

— Другарят Димитър Ананиев разви интересни мисли за обективната и субективната обусловеност на стила на работа и ръководство. Подкрепям неговото становище и смятам, че изходна основа за правилното определяне на партийния стил е марксистко-ленинското разбиране за съотношението между обективните условия и субективния фактор, за сложната диалектическа връзка, която съществува между тях. Обективните условия са определящи. Те пораждат и съответствуващият им субективен фактор, но този процес не става автоматически, а в резултат на сложните взаимодействия между обективната и субективната страна на човешката дейност. Ясна за всички марксисти истина е, че без активната съзнателна дейност на човека законите и закономерностите на общественото развитие сами по себе си не могат да се проявят. Човешкото съзнание отразява законите и закономерностите, формулира цели, подбира пътища за ускорено развитие на обществото.

От друга страна самият процес на реализиране на определена обективна закономерност не е еднопосочен. Няма фатално неизбежни пътища за проявление действието на определена закономерност. Субек-

Digitized by Google

тивният фактор въз основа на качествата си обективно да отразява реалните процеси, тенденции, факти формулира една избрана от него цел, един от възможните варианти за осъществяване на обективната необходимост. Този вариант може да ускорява общественото развитие, да допринася за неговия прогрес и разцвет, а също може и да забавя, да пречи на проявата на обективните закони и закономерности. Този процес зависи от самия субективен фактор, от възможностите му вярно да отразява, да оценява обективните процеси, да познава законите на общественото развитие, да набелязва верни научнообосновани цели, да изработва ефективни пътища за претворяването им в живота.

Темата на нашия разговор днес е не стилът въобще, а партийният стил, стилът, който се проявява в определен тип социална дейност — в партийната работа. Неговото съдържание се определя от потребностите на тази най-сложна, многообхватна сфера на обществената практика, от законите и закономерностите на нейното развитие, които се проявяват чрез откритите и формулирани от Ленин принципи и норми на партиен живот и ръководство. Много често в партийната литература принципите се сочат като характерни черти на партийния стил. Тук, струва ми се, че е необходимо едно уточнение.

Творчески развивайки учението за Партията на работническата класа, Ленин доказва, че нейните организационни принципи носят обективен научнообоснован исторически закономерен характер. Те се определят от обективните потребности на общественото развитие, от условията, целите и задачите на класовата борба, от същността на историческата мисия на пролетариата. Но както законите и закономерностите, те не се реализират от само себе си, автоматически, а чрез дейността на субективния фактор, на Комунистическата партия, на нейните органи и организации. Тяхната роля е със свои идеи, замисли, поведение, действие да реализират принципите. Реализирането на принципите в конкретната обстановка, на определеното равнище е сложен многообразен процес, в който могат да се открият различни степени на съответствие на работата на партийните органи, на комунистите, на изискванията на принципите.

Всъщност от една страна стои изискването на принципа като идеален модел, който в една или друга степен се реализира от съответния субект на партийна дейност. Степента на съответствието е качествена характеристика на неговия стил, мерило за това, доколко дейността на субекта отговаря на обективно необходимите потребности.

Колкото е лесно да се докаже, че колективността например е необходимо качество на партийния стил, толкова е трудно да се определи доколко наистина колективността е характерна черта на стила на един заводски или общински комитет. Защото става дума за това, доколко нефиктивно, не външно, а фактически решенията на комисията са синтез на колективния опит и мъдрост, и то не само на членовете на бюрото, но и на комунистите от партийната организация; доколко в анализа на проучвания проблем са участвували повече хора и изводите са плод на колективния ум. По-нататък колективността като черта на стила изисква да се впрегнат усилията, постъпките, делата на всички за изпълнение на определеното решение. Само в тези случаи можем да кажем, че колективността е станала черта на стила на този комитет, определено качество на неговата дейност.

Има и друга много съществена страна във взаимовръзката между принципите на партиен живот и ръководство и партийния стил. Принципите не са застинали, веднъж завинаги дадени. Те се развиват и обогатяват заедно с развитието на Партията, с изменението на човешката практика.

Националната партийна конференция подчерта голямата роля на

Digitized by Google

социалната активност на трудещите се за изпълнение на партийната политика, за реализиране на стратегическите цели и задачи на седмата петилетка. Тя посочи необходимостта партийните органи и организации да съчетават взискателността с грижата за отделния човек, за защита на неговите права и интереси, на неговите нужди и потребности като основа за активността му в труда и обществения живот. А това посъщество означава обогатяване на връзките на Партията с масите, обогатяване на съдържанието на този принцип в етапа на изграждане на развито социалистическо общество, в борбата за високо качество и ефективност от всяка дейност.

Съществено развитие бележи и колективността. Процесът на демократизация на целия обществен живот, необходимостта комунистите да участвуват по-активно във формирането и реализирането на партийната политика, изискването на Единадесетия конгрес да расте ролята на колективния ум в анализа и изпълнението на решенията, нарастващото значение на колективните органи и много други говорят за развитие и обогатяване на съдържанието на колективността като принцип на партийно ръководство.

Новото съдържание на принципа, което е отражение на развитието на обществената и партийната практика, трябва да се осъзнае, да се възприеме от партийните органи и организации, от комунистите и да се превърне в основа на тяхната дейност. Със своята работа те да допринасят за реализиране на обективно необходимото съдържание на принципа. В този смисъл са и думите на В. В. Шчербитски: „На всеки етап от комунистическото строителство в зависимост от ръста и историческата значимост на задачите, решавани от Партията и съветския народ, той (стилът — б. а.) се изпълва с ново съдържание, обогатява се с опита на конкретната борба за реализиране идеалите на работническата класа“.

Особено значение за усъвършенствуване на партийния стил, за творческо приложение на ленинските принципи и норми на партиен живот имат различните методи, особено място сред които заемат политическият подход, програмно-целевият и комплексен подход, методът на умножаващия се ефект, икономическият подход и др. Те са средствата, пътищата, способствуващи стилът на партийните органи, на комунистите по-пълно да съответствува на новите потребности, да се откриват най-ефективните решения на проблемите, които поставя животът, практиката на трудещите се.

НИКОЛАЙ ЦОНЕВ

РЕАЛИЗАЦИЯТА НА КАДРИТЕ

— Искам да започна с думите на др. Т. Живков, че проблемите на развитието изпреварват мисленето на кадрите. Според мен, за да се преодолее това противоречие, трябва да се работи гъвкаво, съобразно с измененията в действителността. За да постигнем това, задачите трябва да достигнат до кадрите не само по най-бързия начин, но и да се осмислят, да се създава своевременна психическа нагласа за тяхното конкретно реализиране. Това означава да се търсят и използват най-ефективни форми и средства за работа, за преустройство на начина на действие, за засилване на дисциплинираността и издигане компетентността като важни черти на ленинския стил и методи на работа. Нужно е да се засили организаторската функция, главното в която е да мобилизира, да организира трудещите се за изпълнение на

Digitized by Google

взетите решения. Тази функция е най-тясно свързана с кадрите като специалисти и политици, като организатори и възпитатели на трудовите колективи.

Не е тайна, че често се натъкваме на случаи, когато една част от партийните решения не се познават или се знаят частично, че не са завладели ума и сърцата на някои наши кадри. Не случайно подчертавам „ума и сърцата", защото не е достатъчно само да се разбира смисълът на едно решение. Неговото значение трябва да се почувствува, да стане убеждение. Само тогава човек напряга всичките си сили, развива способност за творчество, за бърза и правилна ориентация за неговото изпълнение, превръща се в активен преобразовател на заобикалящата го среда. Някои ще запитат, как тогава да си обясним обстоятелството, че на думи в отделни наши колективи всички са за политиката на Партията, идейно я подкрепят, а на дело не всички са активни борци за нейното изпълнение. Значи единомислие има, но няма единодействие. Следователно според мен в единомислието има известна доза декларативност, празнословие. Вече казах, че често се натъкваме на случаи, когато и някои ръководни кадри не разбират отделните постановки, които е разработила сега нашата партия. А когато излязат на трибуната, пред хората, които водят след себе си, непременно завършват словото си с призив за изпълнение на партийните решения. Например много често разговаряме за решенията на Националната партийна конференция, за внедряване на политическия, на икономическия подход в работата, а когато вникнем в тях по същество, се оказва, че в някои случаи те не се познават пълно. Мисля, че най-голямата причина за това е недостатъчната подготовка и особено самоподготовката на кадрите, която не им дава възможност да вникнат задълбочено в същността на новите явления и процеси. Оттук според мен изостава начинът на мислене на редица кадри, а той трябва да се промени, за да настъпи промяна и в начина на действие.

Затова именно сега, когато всички сили са насочени към решаването на стратегическата задача за високо качество и ефективност, най-вече от ръководните кадри се изискват професионални умения, творческо мислене, научен подход в работата. Всички тези качества се реализират чрез начина на мислене, чрез съзнанието. На пленума по идеологическата работа в Бургас др. Т. Живков каза, че модернизацията и реконструкцията на нашето производство означават не само нов начин на действие в стопанството и управлението, но и „модернизация в главите на кадрите, нов начин на мислене, нов подход в работата, научна обоснованост и бърза, точна, изпреварваща обективната действителност идейна ориентация". По тези въпроси се говори и аз няма повече да се спирам. По-скоро искам да споделя мисли за пътищата, за механизмите на въздействие върху кадрите, за да може техният стил на работа и ръководство да се постави в съответствие с новите задачи.

Допадна ми онова, което вече каза др. Ф. Генов, че за да преодолеем противоречието, нужно е да осъзнаем новите изисквания на Партията сега, и то от юлските позиции и критерии. Мисля, че една от главните причини за несъответствието между начина на мислене и действие на кадрите се свежда до механизма, чрез който постановките на нашата партия достигат до преките изпълнители. Задачите не се осмислят задълбочено от всички кадри, поради което не навсякъде се изпълняват както трябва и в срок. В някои случаи съществува декларативност, шаблон, призивност, а липсва най-важното: **конкретността при разясняването и при подготовката на мероприятия за изпълнението им.** От една страна, липсва яснота при разясняването на задачите, а от друга страна — те не се довеждат до техните изпълнители. Практи-

Digitized by Google

ката потвърждава извода, че там където са изучени задълбочено решенията на ЦК на нашата партия, там където е осъзнато тяхното значение, резултати има: и обратно, там където това липсва, работата се задържа в стари коловози.

Трябва да споделя, че в окръга вече има редица примери, които потвърждават, че нашите ръководни кадри проявяват умение и се явяват на висотата на новите задачи. Например в завод „Ал. Атанасов" в Русе, макар и частично, вече най-тясно се обвързват материалната заинтересованост с изпълнението на програмата за икономия на суровини и материали. В началото на всеки месец бригадата получава 100 на сто от необходимите ѝ по план материали. Това, от една страна, е една предпоставка за добрата организация на работата. От друга, в края на месеца икономисаните годни материали се записват отново в склада, но 33 на сто от стойността им отива за формиране на фондовете в предприятието, от които 10 на сто се отделят за допълнително възнаграждение на работниците, реализирали тази икономия. Ето практическо обвързване на личните с колективните интереси, на колективните с обществените. Според нас това е една сполучлива форма за подобряване на икономическите показатели чрез повишаване заинтересоваността на работниците за икономия на суровини и материали.

Считам, че особено голямо значение за изясняване решенията на Партията има работата, която се върши от партийните комитети и първичните партийни организации с обучението на кадрите. В това отношение съм напълно солидарен с др. Ананиев, че мероприятията, срещите, разговорите, научно-практическите конференции, пленумите, диференцираното обучение и другите форми, които използваме, не трябва да бъдат самоцелни. На тях трябва да се гледа като на средства за постигане на главната цел, която за нас сега е изпълнението на задачите на XI конгрес и Националната партийна конференция. Затова е нужно такова обучение на кадрите, което да обхваща логическите форми, активните методи на обучение, за да накараме хората да мислят. Усвоеното по този начин да ги убеждава, тъй като убеждението, както стана вече дума, е главният мотив за съзнателно действие. В случая това действие означава творческо действие, творчески стил на работа и ръководство.

П. РУСЕВ: — От Академията за обществени науки и социално управление да излиза партиен работник, а не дипломиран студент.

Н. ЦОНЕВ: — Точно така. В същото време считам, че не по-малко значение има и възпитанието като средство за издигане отговорността и дисциплината на кадрите. И в тази връзка трябва да се търсят най-активните форми за въздействие. Мисля, че на тези две форми трябва да се обръща изключително голямо внимание, да ги използваме като средство за издигане нивото на кадрите на по-висока степен, съответствуваща на новите изисквания.

Искам да обърна внимание на едно друго обстоятелство. Когато говорим за кадри, преди всичко трябва да разбираме, че се отнася главно за ръководните кадри. Защото ако един работник в своя колектив прояви неосъзнати действия, той ще нанесе вреда само там, където работи, но ако един ръководител стреши и върши неосъзнати действия, той може да нанесе сериозни, вредни последици на много повече хора, на цялото общество. Следователно от ръководителя, от неговата политическа зрелост, квалификация, компетентност, от неговия стил в голяма степен зависи начинът на мислене и действия на целия колектив. Особено важни тук са личният пример и единството между думи и дела. Лошите и ненаказани прояви на някои ръководни лица се отразяват зле върху настроението и възпитанието на масите, върху тяхното поведение и действие. Тогава те работят, както се казва „ден да мине — друг да дойде", и естествено, резултати няма.

Digitized by Google

Спада престижът на единоначалието, убива се вярата на масите в ръководните органи и когато казаните от ръководителя думи не се реализират в дела. Допускането на посредствени лица в ръководните органи също намалява ефективността на ръководната дейност, тъй като изискванията към трудещите се не нарастват, а равнището на работата се задържа или се връща назад. Оттук и въпросът за авторитета на ръководителя. Ако той е и формалният, и неформалният лидер, ако той се възприема от хората, те ще му се подчиняват не по силата на необходимата дисциплина, а непринудено, ще го следват естествено, ще се вслушват в него, ще му се доверяват.

В края на краищата всичко опира до качеството на ръководната дейност, до ръководителя, до неговия подход в работата. Едно наше предприятие в продължение на няколко години не изпълняваше производствения си план, за което винаги се намираха мотивирани обективни причини. Наложи се да издигнем нов директор специалист от същото предприятие. Още същата година, а и сега планът се изпълнява, дори се преизпълнява. Явно, че вината е била в това, че стилът и методите на ръководство на бившия директор, начинът на действие не са били на височината на новите изисквания. Но има случаи, когато вината не винаги зависи от прекия ръководител, а от вишестоящите органи. В продължение на 2—3 години в друго наше предприятие, съвременно, модерно, където работят предимно млади хора, плановете не се изпълняваха главно поради липса на ритмична доставка на суровини и материали. През миналата година обединението хвърли вината върху директора, препоръча да се издигне нов, ние се вслушахме, но и сега планът не се изпълнява. Нещата не се променят. И затова ми се иска да поставя въпроса за вината на такива ръководители от вишестоящите звена, защото породените от тези инстанции субективни слабости се превръщат в обективни причини, спъват работата на редица кадри с добра квалификация, с политически и делови качества. Кадри, на които ние сме разчитали при издигането, „увисват", така да се каже, „пропадат" не по своя вина, а по вина на другите. Към този въпрос отново насочва вниманието ни др. Т. Живков с доклада си пред Националното съвещание на 9. I. т. г.

Не са редки случаите, когато някои кадри злоупотребяват с положението си, след като са издигнати, главозамайват се и сами се провалят. Причината за това, разбира се, е и в недостатъчния партиен контрол, особено от първичните партийни организации, които не използват достатъчно това незаменимо оръжие за партийно въздействие, както се подчерта и в доклада пред Националната партийна конференция. Бедата според мен е не само тук, а и в недостатъчните грижи, които се полагат на някои места за кадрите, особено за повишаване на тяхната компетентност като ръководни дейци. А компетентността като важна черта на ленинския стил изисква постоянно усвояване на знания и практически опит. Партийната грижа за кадрите е ключова позиция за успеха на цялата ръководна дейност. Затова тя, както ни учи В. И. Ленин, трябва да се организира широко, планомерно, системно и открито. Именно затова нашата окръжна партийна организация води непримирима борба срещу всички, които извършват постъпки, несъвместими с мирогледа, нравствените норми и начина на действие на комуниста. Затова предмет на нашата дейност е развитието и задълбочаването на демократичните начала в подбора и разпределението на кадрите. Изпълнявайки решенията на XI конгрес, в Русенски окръг под ръководството на пряката помощ на отдел „Организационен" на ЦК на БКП намират все по-голямо място конкурсното и изборното начало при издигането на кадрите, атестацията като израз на колективното мнение за даден ръководител, като средство за

Digitized by Google

повишаване на трудовата активност, дисциплината и отговорността на кадрите за възложената им работа и особено подготовката на резервните кадри.

Известно е, че пристъпихме към обявяване на конкурси за свободни длъжности за низови ръководни кадри, след това стигнахме до началник цех, началник отдел и т. н. А в Завода за печатни платки, където в продължение на няколко години се експериментира този начин за издигане на кадрите, вече се премина към съчетаване на конкурса с изборност. Считам, че по този начин в максимална степен се ограничават субективизмът и прибързаността при издигането на ръководители. Освен това се дава още по-добра възможност те да се подбират по политически, делови и нравствени качества. Така конкурсното начало се превръща в средство, в механизъм за издигане на ръководна работа на най-високо квалифицираните кадри.

П. РУСЕВ: — На политически дейци.

Н. ЦОНЕВ: — Да, на политически дейци. Но аз не случайно казах висококвалифицирани кадри. Да вземем за пример отново Завода за печатни платки, който ние пряко наблюдаваме. Само през последните две години сложността и наситеността на печатните платки се е увеличила 8—10 пъти. Следователно в тази степен нарастват съответно и изискванията към кадрите, към техните знания и опит, необходими за производството на тези платки. А трябва да отбележа, че това са хора, предимно със средно специално и висше образование. От друга страна кадрите, които ги ръководят, също трябва да са на висота, да са компетентни, за да осъществяват ефективно ръководство над тези високообразовани работници. Това бе и главният мотив да потърсим помощта на отдел „Организационен" на ЦК на БКП и да създадем възможност на по-демократична основа да се издигнат за ръководители най-подходящите. Най-добра форма се оказа конкурсът. Нещо повече, както вече споменах, сега се експериментира съчетаването на конкурса с изборност. Как става на практика това. На последния конкурс трима от кандидатите показаха разлика в успеха от 0 до 0,5. За назначаването на тези трима, които издържаха изпита най-успешно, заводският партиен комитет и стопанското ръководство отидоха на открит разговор с колектива. Колективът си даде мнението кой да бъде издигнат за негов ръководител.

П. РУСЕВ: — Това не е изборност в смисъла, в който употребяваме този термин.

Д. АНАНИЕВ: — И на чия страна е болшинството?

Н. ЦОНЕВ: — Става дума за анонимно изучаване мнението на колектива за политическите, деловите и нравствените качества на кандидата, на основата на което се съставя социограма. Мисълта ми е, че тук има едно съчетаване на демократизма с централизма. От една страна, колективът, който си дава мнението за своя ръководител, доброволно се ангажира да подкрепя този човек, да приема негови указания. В същото време смятам, че и ръководителят се чувствува задължен към този колектив и той несъмнено ще стои по-близко до хората, ще изучава тяхното мнение, техните нужди и интереси. По този начин нашият стремеж е не самоцелно да засилваме демократизма, а да го използваме като средство за постигане на общите цели. Защото именно по такъв начин демократизмът изисква, налага на равни основания всеки да изпълнява своите задължения. Това възпитава, дисциплинира хората, засилва тяхната отговорност. Ние изхождаме от обстоятелството, че демокрацията и дисциплината са неделими, че са в диалектическа взаимозависимост, така че колкото по-широка е демокрацията, толкова по-здрава е дисциплината. Определено смятам, че издигнатият по такъв начин ръководител в максимална степен се доближава до ленинските изисквания за подбор и издигане на кадрите.

Digitized by Google

Такъв ръководител живее с проблемите на колектива, на хората, а това значи, че своевременно изменя своя начин на мислене и действия, а това несъмнено въздействува на колектива, който ръководи.

П. РУСЕВ: — Трябва да кажем, че е намерен един механизъм, който им помага и за изменение на начина на мислене, и за усъвършенствуване на работата с кадрите.

Н. ЦОНЕВ: — Искам с няколко думи да споделя мисли и за конкурса за заета длъжност. Вече от проведените близо 40 конкурса в окръга 4 са за заети длъжности. Но този вид конкурс се прилага за длъжности от такива ръководители, които с личния си пример, с личното си поведение нанасят травми на колектива. След като се изчерпят всички форми и средства, с които партийното и стопанското ръководство могат да въздействуват върху някои ръководители, за да им помогнат да изменят своето поведение, своя стил и методи на ръководство, вместо да се освобождават от работа, длъжността им се обявява на конкурс. Това е съвместно решение на партийното и стопанското ръководство на завода. Досегашните ръководители също имат право да се явят и да защитят длъжностите си. И трябва да споделя, че и такива случаи има. Например в завод „Петър Караминчев" в Русе се насрочиха два конкурса за заети длъжности. В единия ръководителят разбира, че няма шега в тази работа, мобилизира се, преустройва своя начин на действие и се защити достойно, но другият не успя. Все още обаче в това отношение срещаме сериозни трудности, произтичащи от някои нормативни документи.

П. РУСЕВ: — Няма да ги пускат от другите заводи да се явяват на конкурс, защото, ако го спечелят, ще напуснат.

Н. ЦОНЕВ: — Въпросът е свързан и с освобождаването на хората, с уреждането на жителството в големия град и с редица още проблеми, които на този етап задържат конкурса, особено за заети длъжности.

И. АВРАМОВ: — И все пак ние оценяваме, утвърждаваме кадрите не само по техните делови и нравствени качества, а и по политическите им качества.

Н. ЦОНЕВ: — Да, разбира се. Политическите и деловите качества са критерии в подбора на кадрите само когато са в диалектическо единство. В. И. Ленин ни учи, че за победата на социализма само преданост не е достатъчна, както не е достатъчно и деловитост без политически усет. Именно чрез конкурса ние търсим реализацията на това единство на качества в нашите ръководни кадри.

И. АВРАМОВ: — Има различни начини на действие. Той може да спечели конкурса, но номенклатурата и утвърждаването в партийния комитет как става?

Н. ЦОНЕВ: — За да отиде на конкурс, даденият кандидат предварително се проучва. В това отношение си казва думата първичната партийна организация, където той членува, ако е член на БКП, или на чиято територия работи, ако е безпартиен. Характеристиката се прави от съответния партиен комитет и е един от документите за кандидатствуване.

П. РУСЕВ: — Той трябва да бъде политически деец, за да отиде на конкурс.

Д. АНАНИЕВ: — Социалистически тип ръководител.

П. РУСЕВ: — Всеки има право да отиде на конкурс, но партийният комитет и съответното ръководство конкретно преценяват.

Н. ЦОНЕВ: — Искам да подчертая два съществени момента в това отношение. Единият се отнася за работата с местните резервни кадри. Стремежът е тези резервни кадри са се включват в конкурса. Затова партийните комитети и организации провеждат комплекс от мероприятия за предварителната им подготовка. Има и друг съществен

Digitized by Google

момент. Съвсем основателно често ни питат как се подхожда с хората, които идват отвън, от други предприятия. С тези трудности се сблъскваме непосредствено в практиката и сега технологията е следната.

Специалистът—кандидат от друго предприятие за дадена длъжност, обявена за конкурс, се назначава на тази длъжност с временна заповед за срок от 3 месеца, за да може да се адаптира към съответния колектив и колективът към него, макар че този период съвсем не е достатъчен. Възниква друг въпрос — какво става с него, ако не спечели конкурса? Партийният комитет го води вече като резерв и го готви за следващите конкурси, а стопанското ръководство го устройва на друга подходяща работа в предприятието.

Така че в хода на реализирането на тези наши замисли възникват много трудности. Но ние сме твърдо убедени, че този път на издигане на кадрите е сполучлив. Анализът показва, че издигнатите по този начин кадри ръководят много по-ефективно, че там плановете се изпълняват и преизпълняват, че климатът в такива колективи е добър.

Ще споделя още един опит за засилване демократизма при издигането на кадрите и непосредственото участие на работниците в управлението на производството. Той бе изведен от ръководството на Автокомбината в Русе. Тук много успешно работят изградените на обществени начала бригадни съвети. Какво е тяхното място, какви са функциите им? Всяко автостопанство се състои от автоколони, а в тях има бригади. Бригадните ръководства работят на обществени начала, самият бригадир се избира чрез тайно гласуване. Предварително партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство се уточняват и излизат с многовариантно предложение за избор на бригадир. Издигат се кандидатурите на трима другари. Назначава се обаче този, когото колективът избере с тайно гласуване. В бригадния съвет се включват още партийният отговорник, профгрупоргът и комсомолският отговорник. Бригадни съвети имаше и досега. Но новото тук е, че бригадирът се избира от колектива. Това, от една страна, издига самочувствието на колектива, засилва самостоятелността при вземане на решения, а от друга — укрепва авторитета на низовия ръководител.

П. РУСЕВ: — Това е пак съветски опит.

Н. ЦОНЕВ: — Наистина става дума за пренасяне на съветския опит, всъщност това е една форма на демократична основа да се регулират проблемите на малкия колектив.

За да бъда ясно разбран, ще си послужа с конкретен пример. Ръководителят на автостопанството съгласува с партийното ръководство на автоколоната и решава примерно на определена бригада да се даде нов автомобил. Но кой ще стане водач на този автомобил — това решава бригадният съвет, кой ще бъде изпратен за обмяна на опит, кой ще получи квартира и т. н. По този начин в максимална степен се засилва колективизмът при вземане на решенията и се изключват възможностите за ходатайства, прокарване на лични мнения и т.н.

П. РУСЕВ: — Избраният бригадир щатна бройка ли е?

Н. ЦОНЕВ. — Няма щатна бройка бригадир. Той е производственик и работи като водач, като монтьор и т. н. След като е избран от другарите си да изпълнява и длъжността бригадир, на същия се издава заповед и получава минимално допълнително възнаграждение за тази дейност, за тази отговорност. Бригадният съвет е също на обществени начала.

Digitized by Google

МАРИЯ ГРАМЕНОВА

ТВОРЧЕСКОТО ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЛЕНИНСКИТЕ ПРИНЦИПИ ЗА РАБОТА С КАДРИТЕ

— В социалистическата обществена система са заложени условия издигането на хората на ръководна работа да става по обективни критерии, според техните качества. Но до пълното изграждане на комунизма все още се запазват някои фактори от обективен и субективен характер, които затрудняват отстраняването на субективизма при подбора на кадрите.

Ако кадрите се подбират и издигат не по техните политически и делови качества, а по роднинство, приятелство, лична преданост и други безпринципни съображения, каквито случаи за съжаление има, съвсем естествено тяхното мислене се насочва към това, как да запазят случайно достигнатия пост, а не как да усъвършенстват изпълнението на функциите, които са им поверени. От кадри, незаслужено попаднали на ръководни места, не може да се очаква творческо, новаторско мислене, дръзновение. То е достояние само на уверените в себе си, на силните. За другите то е недостъпен риск, заплаха за положението. Сигурността те намират в това да запазят чрез угодничество и ласкателство благосклонното отношение към себе си на всички, от които зависи съдбата им. У такива кадри се формира комформистки начин на мислене, който е в основата на поведението на приспособенците, чинопоклонниците. Тези кадри нанасят поражение не само в полето, където осъществяват собствените си функции. Те просто заразяват атмосферата в широки параметри извън това поле. Около тях е невъзможно да се изявяват пълноценно и тези кадри, които имат способности.

При тези условия едно от най-важните средства против субективизма в решаването на кадровите въпроси е засилването на принципа на колективността. Не бива да се допуска издигането на хора на какъвто и да е ръководен пост да става по волята на един човек или на тесен кръг от хора. Необходимо е да се установи такава технология на подготовка и обсъждане на кадрови предложения, която напълно да изключва възможността личното убеждение да се облича във формата на колективно решение. Най-добри резултати в това отношение имат онези партийни органи, които при обсъждането на кандидатури за ръководен пост не се ограничават с един вариант, а отчитат становището на нишестоящите звена, на първичните партийни организации и дори на целите трудови колективи.

Партийните органи и организации преграждат успешно пътя на субективизма и не допускат да се издигат ръководители по приятелски, роднински и др. лични съображения само когато създават солидна система на колективен контрол. Особено важно е да се разгръща контрол от страна на партийните членове и трудещите се маси. Най-важно условие за това е прилагането на ленинското изискване за гласност в работата с кадрите. Колкото и деликатна да е тази работа, не е правилно тя да се извършва в условията на някаква секретност, която я прави недостъпна за погледа на хората. Известна е, но ми се иска пак да напомня Лениновата мисъл, че масите трябва да

Digitized by Google

виждат кандидата за ръководен пост като на длан, да знаят неговите силни и слаби страни. Голямо значение в кадровата работа има контролът от страна на вишестоящите органи. От това, как те реагират на всеки сигнал за проявена безпринципност при решаването на кадрови въпроси зависи отстраняването на тези недостатъци още в зародиша им.

Понякога кадрите се оказват в несъответствие с изискванията поради това, че при издигането им е нарушено ленинското изискване за постепенност. Добре мисли човекът, има правилен стил на работа, но при съвършено новите за него условия, при по-голямата мащабност на задачите се оказва безсилен. Или правилно мисли и резултатите му са добри, но на стопанския фронт, а в партийния апарат — не му спори. Поставили го там, където не му е мястото.

Силно въздействие върху начина на мислене имат критериите и начините за оценка. Ако тя не е комплексна, мисленето става едностранчиво, насочва се към онова, което се цени. Ако тя е повърхностна, не отчита действителните резултати от труда и се основава на външни белези, а не на съществени, мисленето и силите на кадрите се насочват към показни действия, към бляскава ефектност, а не към действителна ефективност. Или ако оценката се прави само от горе и никой не се счита с мнението на ръководените за ръководителя, кадрите приспособяват начина си на мислене към този на органите, които стоят над тях, откъсват се от масите, не се вслушват в тях, не се обогатяват с техния опит.

Начинът на мислене на ръководните дейци и стилът им на работа сега, когато главното е високата организираност, качество и ефективност, навсякъде и във всичко, се определят в голяма степен от правилната постановка на права и задължения, на високо доверие и строга взискателност. Системният контрол върху дейността на кадрите и високата принципност са най-голямата грижа, която може да се прояви към кадрите, най-доброто средство да им се помогне да се преустроят едновременно, да вникнат в новите изисквания към тях, да усъвършенстват своя стил и методи на ръководство. Нов тип ръководители не може да се възпитава по пътя на либерализма. В Доклада си пред Единадесетия конгрес др. Тодор Живков оцени липсата на взискателност и безотговорност като главни причини за това, че у нас все още се срещат дейци, които са се самозабравили, злоупотребяват с гласуваното им доверие, с дадените им права, с поверената им власт. Такива ръководители следва решително да се отстраняват от ръководни длъжности и това трябва да се върши не само в интерес на работата, но и в интерес на правилното възпитание на кадрите.

В борбата срещу недостатъците и слабостите на ръководните кадри партийните органи и организации използват изпитаното оръжие на критиката и самокритиката. Всички онези ръководители, които не искат и не могат да се преустроят, трябва да се поставят, по думите на др. Т. Живков, под огъня на критиката на партийните организации и комитети. Изисква се да се критикуват не само онези, които са провалили задачите или изостават, но и тези, които не поставят за решаване назрелите проблеми, които не проявяват достатъчно инициатива и творчество.

Така разбирано, изискването към ръководните кадри да променят своя начин на мислене и стил на ръководство е в същото време изискване и към партийните органи да усъвършенстват работата с кадрите, още по-последователно и пълно да съблюдават ленинските принципи в тази важна област на партийно ръководство.

Digitized by Google

ИЛИЯ АВРАМОВ

ОЦЕНКА ПРИ НОВИ УСЛОВИЯ

— Несъмнено тук се стигна до единодушна констатация, че преустройството в мисленето на кадрите е бавно. Такава констатация е правена по много поводи. По-важното в случая е да разкрием същността на това изоставане и причините за бавното преустройство в мисленето и действията на кадрите в условията на сегашната наша практика.

Нека да разсъждаваме така: кадрите имат задачата да ръководят решаването на определени проблеми, да изпълняват определени планове и пр. Това е обектът на техните действия, това ангажира и тяхното мислене. Сега ние говорим за изоставането на преустройството на мисленето. От какво изостава? Изостава от обективно необходимия, качествено нов подход на Централния комитет на Партията в ръководството и управлението на икономиката. Израз на това се явява противоречието между степента на обществено-икономическото развитие на страната и равнището на общата и специалната подготовка на кадрите. Знаем, че в селското стопанство вече влезе в действие нов икономически механизъм. Предстои неговите основни принципи да се приложат и по отношение на другите отрасли на материалното производство. Какви изисквания предявяват тези нови условия към кадрите? Новото и много същественото в случая е това, че кадрите в по-голяма степен сами ще определят своите производствени задачи, от организатори и изпълнители на задания на вишестоящите органи сега те се превръщат в самостоятелно формиращи собствените си задачи ръководни дейци. Всичко това открива широко поле за творческа работа, за творческо мислене и действие на кадрите. Това е принципното положение, което създава нова материална основа за нов начин на мислене. Търсеното съотношение между демократизма и централизма в управлението на икономиката с новия подход означава за кадрите силно разширяване на диапазона на техните права и функции. Но тези права по същество се превръщат в отговорности. Сега социално-икономическите последствия от решенията, които подготвят и вземат кадрите, имат съвсем директно проявление във финансовото състояние на звената, които ръководят, а оттам и във възнаграждението и условията за труд и бит на хората. Така че при тези условия в нова светлина се явяват проблемите за подготовката и подхода на кадрите, за контрола от долу, за разгръщането на широка инициатива и истинско приложение на икономическите методи на стопанисване. Особено важно е кадрите да се освободят от тесноведомствения или местническия подход при решаването на задачите, да се въоръжат с нови критерии за оценка на постигнатото и това, което ни предстои, с нов подход, адекватен на изискванията на научно-техническата революция и обективните закони на нашето обществено развитие.

Затова когато говорим, че бавно се изменя мисленето на кадрите, ние не бива да го обясняваме единствено с наличието на консерватизъм и задържащи навици. Изискваната промяна на техния стереотип не е въпрос само на осъзнаване на това положение. Всъщност това касае изграждането на нови качества у кадрите, в това число и чрез съответна подготовка, за което вече стана дума.

Но това опира и до оценката на кадрите.

Чрез новия икономически механизъм се появи категоричен измерител за работата на ръководните дейци — крайният резултат. Можем да си дадем сметка за каква промяна в нагласата на кадрите става дума, след като знаем, че години наред те бяха оценявани от масите

Digitized by Google

виждат кандидата за ръководен пост като на длан, да знаят неговите силни и слаби страни. Голямо значение в кадровата работа има контролът от страна на вишестоящите органи. От това, как те реагират на всеки сигнал за проявена безпринципност при решаването на кадрови въпроси зависи отстраняването на тези недостатъци още в зародиша им.

Понякога кадрите се оказват в несъответствие с изискванията поради това, че при издигането им е нарушено ленинското изискване за постепенност. Добре мисли човекът, има правилен стил на работа, но при съвършено новите за него условия, при по-голямата мащабност на задачите се оказва безсилен. Или правилно мисли и резултатите му са добри, но на стопанския фронт, а в партийния апарат — не му спори. Поставили го там, където не му е мястото.

Силно въздействие върху начина на мислене имат критериите и начините за оценка. Ако тя не е комплексна, мисленето става едностранчиво, насочва се към онова, което се цени. Ако тя е повърхностна, не отчита действителните резултати от труда и се основава на външни белези, а не на съществени, мисленето и силите на кадрите се насочват към показни действия, към бляскава ефектност, а не към действителна ефективност. Или ако оценката се прави само от горе и никой не се счита с мнението на ръководените за ръководителя, кадрите приспособяват начина си на мислене към този на органите, които стоят над тях, откъсват се от масите, не се вслушват в тях, не се обогатяват с техния опит.

Начинът на мислене на ръководните дейци и стилът им на работа сега, когато главното е високата организираност, качество и ефективност, навсякъде и във всичко, се определят в голяма степен от правилната постановка на права и задължения, на високо доверие и строга взискателност. Системният контрол върху дейността на кадрите и високата принципност са най-голямата грижа, която може да се прояви към кадрите, най-доброто средство да им се помогне да се преустроят едновременно, да вникнат в новите изисквания към тях, да усъвършенстват своя стил и методи на ръководство. Нов тип ръководители не може да се възпитава по пътя на либерализма. В Доклада си пред Единадесетия конгрес др. Тодор Живков оцени липсата на взискателност и безотговорност като главни причини за това, че у нас все още се срещат дейци, които са се самозабравили, злоупотребяват с гласуваното им доверие, с дадените им права, с поверената им власт. Такива ръководители следва решително да се отстраняват от ръководни длъжности и това трябва да се върши не само в интерес на работата, но и в интерес на правилното възпитание на кадрите.

В борбата срещу недостатъците и слабостите на ръководните кадри партийните органи и организации използват изпитаното оръжие на критиката и самокритиката. Всички онези ръководители, които не искат и не могат да се преустроят, трябва да се поставят, по думите на др. Т. Живков, под огъня на критиката на партийните организации и комитети. Изисква се да се критикуват не само онези, които са провалили задачите или изостават, но и тези, които не поставят за решаване назрелите проблеми, които не проявяват достатъчно инициатива и творчество.

Така разбирано, изискването към ръководните кадри да променят своя начин на мислене и стил на ръководство е в същото време изискване и към партийните органи да усъвършенстват работата с кадрите, още по-последователно и пълно да съблюдават ленинските принципи в тази важна област на партийно ръководство.

Digitized by Google

ИЛИЯ АВРАМОВ

ОЦЕНКА ПРИ НОВИ УСЛОВИЯ

— Несъмнено тук се стигна до единодушна констатация, че преустройството в мисленето на кадрите е бавно. Такава констатация е правена по много поводи. По-важното в случая е да разкрием същността на това изоставане и причините за бавното преустройство в мисленето и действията на кадрите в условията на сегашната наша практика.

Нека да разсъждаваме така: кадрите имат задачата да ръководят решаването на определени проблеми, да изпълняват определени планове и пр. Това е обектът на техните действия, това ангажира и тяхното мислене. Сега ние говорим за изоставането на преустройството на мисленето. От какво изостава? Изостава от обективно необходимия, качествено нов подход на Централния комитет на Партията в ръководството и управлението на икономиката. Израз на това се явява противоречието между степента на обществено-икономическото развитие на страната и равнището на общата и специалната подготовка на кадрите. Знаем, че в селското стопанство вече влезе в действие нов икономически механизъм. Предстои неговите основни принципи да се приложат и по отношение на другите отрасли на материалното производство. Какви изисквания предявяват тези нови условия към кадрите? Новото и много същественото в случая е това, че кадрите в по-голяма степен сами ще определят своите производствени задачи, от организатори и изпълнители на задания на вишестоящите органи сега те се превръщат в самостоятелно формиращи собствените си задачи ръководни дейци. Всичко това открива широко поле за творческа работа, за творческо мислене и действие на кадрите. Това е принципното положение, което създава нова материална основа за нов начин на мислене. Търсеното съотношение между демократизма и централизма в управлението на икономиката с новия подход означава за кадрите силно разширяване на диапазона на техните права и функции. Но тези права по същество се превръщат в отговорности. Сега социално-икономическите последствия от решенията, които подготвят и вземат кадрите, имат съвсем директно проявление във финансовото състояние на звената, които ръководят, а оттам и във възнаграждението и условията за труд и бит на хората. Така че при тези условия в нова светлина се явяват проблемите за подготовката и подхода на кадрите, за контрола от долу, за разгръщането на широка инициатива и истинско приложение на икономическите методи на стопанисване. Особено важно е кадрите да се освободят от тесноведомствения или местническия подход при решаването на задачите, да се въоръжат с нови критерии за оценка на постигнатото и това, което ни предстои, с нов подход, адекватен на изискванията на научно-техническата революция и обективните закони на нашето обществено развитие.

Затова когато говорим, че бавно се изменя мисленето на кадрите, ние не бива да го обясняваме единствено с наличието на консерватизъм и задържащи навици. Изискваната промяна на техния стереотип не е въпрос само на осъзнаване на това положение. Всъщност това касае изграждането на нови качества у кадрите, в това число и чрез съответна подготовка, за което вече стана дума.

Но това опира и до оценката на кадрите.

Чрез новия икономически механизъм се появи категоричен измерител за работата на ръководните дейци — крайният резултат. Можем да си дадем сметка за каква промяна в нагласата на кадрите става дума, след като знаем, че години наред те бяха оценявани от масите

Digitized by Google

главно по умението им да осигуряват по-изгодни, или по-точно казано, занижени планове и да вземат повече инвестиции от държавата, за да решават спокойно производствените, социалните и другите проблеми на колективите, които ръководеха. И всъщност добър ръководител беше този, който си формираше план с ниско напрежение и съумееше да получи повече средства от държавата. Ако той продължи да действува по същия начин в новите условия, колективът, ръководен от него, ще използва зле предоставените му материални ресурси и своя трудов потенциал и ще получи ниско възнаграждение, а взетите заеми от държавата ще обременят неговата собствена сметка. Никой не ще бъде заинтересован от такъв подход и естествено, методите на такъв ръководител ще бъдат отхвърлени. Значи естествено се налага оценката по нови критерии.

П. РУСЕВ: — В нашия разговор разгледахме интересни въпроси, свързани с по-нататъшното подобряване на работата с кадрите. Не претендираме, че всичко сме казали. Оставяме вратите отворени, за да може всеки партиен деец, научен работник да даде своя принос за по-пълното изясняване на проблемите.

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

ПОКРАЙ ДРАГОВИЩИЦА И СТРУМА

Дневник на секретаря на общинския партиен комитет

3. НАСТЪПЛЕНИЕТО

Производствената година в АПК се задаваше заедно с голямото напрежение на плана и естествено, с природните неизвестности. Разработваха се плановете за растениевъдството, за плодопроизводството, за животновъдството.

Председателят на АПК Георги Константинов е опитен агроном. Дълги години беше ръководител на управление „Земеделие" при окръжния народен съвет, познаваше добре района с неговите проблеми и строго отстояваше нормативните документи. Той е неуморим човек — когато нещо се запъне в разработката на показателите, хваща химикалката и започва да пресмята. Когато достигне сигнал, че в някои участници са се появили неблагополучия, грабва джипа и тръгва, а там намира началника на участъка, партийния секретар, бригадира и оперативно решават възникналите проблеми.

Недостатъците от всяка предидуща организация на труда оставаха да тежат на следващата, а сега със създаването на новия аграрно-промишлен комплекс, съответствуващ на територията на селищната система, тези трудности излязоха вкупом. Главното беше това, че заплащането не беше обвързано с крайния резултат. Бедствените години не бяха оставили нищо във фондовете на стопанството, а повелята беше: самоиздръжка!

Председателят на АПК ми донесе един екземпляр от доклада и другите материали от пленума на ЦК на БКП, състоял се на 2 и 3 март 1979 година.

— Положението става много сложно — каза председателят. — Досегашните разчети по плана показват, че няма да ни стигне около един милион и четиристотин хиляди лева за разплащане.

От много трудни положения беше излизал Георги Константинов, но сега явно обстановката беше особена.

— И да искаме нещо да ни се даде, няма откъде — гласно разсъждаваше той. — Дори това, което имахме предвид като резерв от тютюна, и него сложихме в разчетите и пак не стига.

— Нещо в средните добиви, другарю председател?

— Миналата година от бригадата на Соволяно са получени по 850 кг царевица от декар, но тази земя сега я взеха към Кюстендилския АПК... Разбира се, няма да се отказваме да търсим изход. Значителен резерв има в повишаване културата на земеделието, примерно...

Председателят бързаше за село Полетинци. Трябваше да се решава въпросът с назначаването на бригадир. Бяхме се разбрали по принцип общинският комитет да не се занимава с този проблем. Това беше работа на бюрата на първичните партийни организации и на председателя на АПК. Механизмът на действие беше

Продължава от брой 10

Digitized by Google

прост — в съответното село или участък партийният секретар събираше бюрото на първичната организация, председателят на АПК докладваше кандидатурите, пояснява ваше какви са условията, изискванията и задачите. Тогава бюрото извикваше кандидата, за когото предварително преценяваше, че може да бъде бригадир, и в негово присъствие решаваше, а председателят пускаше заповед. Нямаше нито един случай, когато да не е бивало уважено решение на бюрото.

Не е дребен този въпрос. За нашия комитет тази форма на работа беше средство за издигане ролята на първичните организации. И друго нещо много важно — по този начин стопанското ръководство на АПК се доближаваше до партийните организации и до бюрата, те пък от своя страна поемаха отговорността върху себе си за изпълнението на стопанските задачи. Защото, когато в бюрото се решаваше кой да бъде бригадир, изникваха редица въпроси — за работата на механизаторите, за трудовата дисциплина, за личния пример на комунистите, за изоставената земя, за разхищенията, за личните проблеми на хората . . .

Така и не довършихме разговора с председателя на АПК.

Макар че не бяхме спрели да търсим вътрешни резерви, сега вече след като „отникъде нищо нямаше да дойде", се заровихме още по дълбоко. Всяка бригада на стопанска сметка! Всяка машина (трактор, автомобил, косачка, пръскачка) — със свои разчети и сметки. И пълно натоварване на механизацията.

Най-младите хора в АПК са механизаторите. Разбира се, и сред тях има ветерани, но повечето са млади хора. Стопанското ръководство беше разпоредило ръководителите на участъци да поговорят с всеки механизатор поотделно за двусменния режим на работа, с цел да се подберат взаимно, които ще работят на една машина.

Започнахме срещи с механизаторите. Основните опасения бяха, че ще се намали заплащането, ще се затрудни снабдяването с гориво. Силни бяха нашите бригади на механизаторите и в Соволяно, и в Шишковци, и в Драговищица и ако те съзнателно поемеха двусменния режим на работа — чудеса можеше да се направят. Освен това чрез техния пример щяхме да възпитаваме и останалите кооператори. Затова и комитетите, и стопанското ръководство не ги изпускаха от своето внимание. Затова и въпросът за дисциплината започнахме да го решаваме преди всичко в механизаторските бригади. В някои от тях се беше създало самочувствието, че са незаменими и правеха безобразия — един грабнал „шаситка" и си прекарва материали за къща като със собствена машина, друг пийнал, грабнал един верижен трактор и започнал насред село Соволяно да прави демонстрации на виртуозно кормуване. Танцувал, танцувал по асфалта и когато бил „във вихъра" на танца, нещо изпукало, едната верига заплющяла и тракторът застанал като паметник.

Нямаше време за губене. Нанесените щети и в двата случая трябваше да се заплатят, а „танцьорът" да се уволни дисциплинарно и да се даде на прокурора.

Още нещо ни безпокоеше в комитета по отношение на механизаторите — преди малко повече от година те бяха дошли в АПК от МТС. Това беше добре, но те дойдоха и с някои особености в манталитета си. Така например в МТС тях не ги интересуваше дали там където са орали, бранували, дисковали, ще се роди нещо и какво ще струва. Тяхната заплата беше независима от крайния резултат. А качеството? И то не ги интересуваше.

Миналата година е бил направен опит обработката и добивът от декар царевица в Соволяно да се свърже по-осезателно с материалната заинтересованост на механизаторите. И резултатът, както казах по-горе, беше 850 кг царевица от декар.

В разработките на тазгодишния план този опит бе взет предвид.

В крайна сметка обаче усъвършенстването на социалистическата организация на труда в селското стопанство зависеше от специалистите. И в това отношение партийната организация и стопанското ръководство имаха опит. Миналата година партийният комитет беше връчил поръчения на всички специалисти какви резултати да достигнат — колко ябълки от декар, колко череши, колко мляко от крава или овца, колко царевица, колко тютюн и др. Поръченията бяха активизирали специалистите. Но поради това, че годината беше бедствена, когато стана дума да направим отчет на изпълнение на поръченията, мненията в комитета се разделиха. Едни смятаха, че в плодопроизводството специалистите не са виновни и няма защо да ги червим пред общото събрание на АПК. Секретарят на комитета Костадин Якимов обаче настояваше да се направи оценка, да се наградят най-добре изпълнилите задачата си и да се възложат нови поръчения.

На общо събрание на АПК, на което беше разяснен планът за настоящата година, направихме преценка и на изпълнението на миналогодишните поръчения. Възложихме и новите поръчения. Нашите специалисти трябваше да запомнят, че партийният комитет не забравя това, което е възложил. Един след друг на сцената се изкачваха овощари, растениевъди, животновъди, механизатори, тютюнопроизводители — комунисти, членове на БЗНС, комсомолци, безпартийни, и с вълнение поемаха поръченията.

В края на първото тримесечие стопанското ръководство на АПК организира разглеждането на икономическите анализи първо в бригадите, след това в участъците и накрая — общия икономически анализ за АПК. Председателят Георги Константинов, главният агроном Дончо Гергов и други ръководители бяха неуморни — от бригада в бригада, от участък на участък.

Нищо друго не бе в състояние така да раздвижи и малки, и големи ръководите-

Digitized by Google

главно по умението им да осигуряват по-изгодни, или по-точно казано, занижени планове и да вземат повече инвестиции от държавата, за да решават спокойно производствените, социалните и другите проблеми на колективите, които ръководеха. И всъщност добър ръководител беше този, който си формираше план с ниско напрежение и съумееше да получи повече средства от държавата. Ако той продължи да действува по същия начин в новите условия, колективът, ръководен от него, ще използва зле предоставените му материални ресурси и своя трудов потенциал и ще получи ниско възнаграждение, а взетите заеми от държавата ще обременят неговата собствена сметка. Никой не ще бъде заинтересован от такъв подход и естествено, методите на такъв ръководител ще бъдат отхвърлени. Значи естествено се налага оценката по нови критерии.

П. РУСЕВ: — В нашия разговор разгледахме интересни въпроси, свързани с по-нататъшното подобряване на работата с кадрите. Не претендираме, че всичко сме казали. Оставяме вратите отворени, за да може всеки партиен деец, научен работник да даде своя принос за по-пълното изясняване на проблемите.

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

ПОКРАЙ ДРАГОВИЩИЦА И СТРУМА

Дневник на секретаря на общинския партиен комитет

3. НАСТЪПЛЕНИЕТО

Производствената година в АПК се задаваше заедно с голямото напрежение на плана и естествено, с природните неизвестности. Разработваха се плановете за растениевъдството, за плодопроизводството, за животновъдството.

Председателят на АПК Георги Константинов е опитен агроном. Дълги години беше ръководител на управление „Земеделие" при окръжния народен съвет, познаваше добре района с неговите проблеми и строго отстояваше нормативните документи. Той е неуморим човек — когато нещо се запъне в разработката на показателите, хваща химикалката и започва да пресмята. Когато достигне сигнал, че в някои участници са се появили неблагополучия, грабва джипа и тръгва, а там намира началника на участъка, партийния секретар, бригадира и оперативно решават възникналите проблеми.

Недостатъците от всяка предидуща организация на труда оставаха да тежат на следващата, а сега със създаването на новия аграрно-промишлен комплекс, съответствуващ на територията на селищната система, тези трудности излязоха вкупом. Главното беше това, че заплащането не беше обвързано с крайния резултат. Бедствените години не бяха оставили нищо във фондовете на стопанството, а повелята беше: самоиздръжка!

Председателят на АПК ми донесе един екземпляр от доклада и другите материали от пленума на ЦК на БКП, състоял се на 2 и 3 март 1979 година.

— Положението става много сложно — каза председателят. — Досегашните разчети по плана показват, че няма да ни стигне около един милион и четиристотин хиляди лева за разплащане.

От много трудни положения беше излизал Георги Константинов, но сега явно обстановката беше особена.

— И да искаме нещо да ни се даде, няма откъде — гласно разсъждаваше той. — Дори това, което имахме предвид като резерв от тютюна, и него сложихме в разчетите и пак не стига.

— Нещо в средните добиви, другарю председател?

— Миналата година от бригадата на Соволяно са получени по 850 кг царевица от декар, но тази земя сега я взеха към Кюстендилския АПК... Разбира се, няма да се отказваме да търсим изход. Значителен резерв има в повишаване културата на земеделието, примерно...

Председателят бързаше за село Полетинци. Трябваше да се решава въпросът с назначаването на бригадир. Бяхме се разбрали по принцип общинският комитет да не се занимава с този проблем. Това беше работа на бюрата на първичните партийни организации и на председателя на АПК. Механизмът на действие беше

Продължава от брой 10

Digitized by Google

прост — в съответното село или участък партийният секретар събираше бюрото на първичната организация, председателят на АПК докладваше кандидатурите, пояснява ше какви са условията, изискванията и задачите. Тогава бюрото извикваше кандидата, за когото предварително преценяваше, че може да бъде бригадир, и в негово присъствие решаваше, а председателят пускаше заповед. Нямаше нито един случай, когато да не е бивало уважено решение на бюрото.

Не е дребен този въпрос. За нашия комитет тази форма на работа беше средство за издигане ролята на първичните организации. И друго нещо много важно — по този начин стопанското ръководство на АПК се доближаваше до партийните организации и до бюрата, те пък от своя страна поемаха отговорността върху себе си за изпълнението на стопанските задачи. Защото, когато в бюрото се решаваше кой да бъде бригадир, изникваха редица въпроси — за работата на механизаторите, за трудовата дисциплина, за личния пример на комунистите, за изоставената земя, за разхищенията, за личните проблеми на хората...

Така и не довършихме разговора с председателя на АПК.

Макар че не бяхме спрели да търсим вътрешни резерви, сега вече след като „отникъде нищо нямаше да дойде", се заровихме още по дълбоко. Всяка бригада на стопанска сметка! Всяка машина (трактор, автомобил, косачка, пръскачка) — със свои разчети и сметки. И пълно натоварване на механизацията.

Най-младите хора в АПК са механизаторите. Разбира се, и сред тях има ветерани, но повечето са млади хора. Стопанското ръководство беше разпоредило ръководителите на участъци да поговорят с всеки механизатор поотделно за двусменния режим на работа, с цел да се подберат взаимно, които ще работят на една машина.

Започнахме срещи с механизаторите. Основните опасения бяха, че ще се намали заплащането, ще се затрудни снабдяването с гориво. Силни бяха нашите бригади на механизаторите и в Соволяно, и в Шишковци, и в Драговищица и ако те съзнателно поемеха двусменния режим на работа — чудеса можеше да се направят. Освен това чрез техния пример щяхме да въпитаваме и останалите кооператори. Затова и комитетите, и стопанското ръководство не ги изпускаха от своето внимание. Затова и въпросът за дисциплината започнахме да го решаваме преди всичко в механизаторските бригади. В някои от тях се беше създало самочувствието, че са незаменими и правеха безобразия — един грабнал „шаситка" и си прекарва материали за къща като със собствена машина, друг пийнал, грабнал един верижен трактор и започнал насред село Соволяно да прави демонстрации на виртуозно кормуване. Танцувал, танцувал по асфалта и когато бил „във вихъра" на танца, нещо изпукало, едната верига заплющяла и трактор ът застанал като паметник.

Нямаше време за губене. Нанесените щети и в двата случая трябваше да се заплатят, а „танцьорът" да се уволни дисциплинарно и да се даде на прокурора.

Още нещо ни безпокоеше в комитета по отношение на механизаторите — преди малко повече от година те бяха дошли в АПК от МТС. Това беше добре, но те дойдоха и с някои особености в манталитета си. Така например в МТС тях не ги интересуваше дали там където са орали, бранували, дисковали, ще се роди нещо и какво ще струва. Тяхната заплата беше независима от крайния резултат. А качеството? И то не ги интересуваше.

Миналата година е бил направен опит обработката и добивът от декар царевица в Соволяно да се свърже по-осезателно с материалната заинтересованост на механизаторите. И резултатът, както казах по-горе, беше 850 кг царевица от декар.

В разработките на тазгодишния план този опит бе взет предвид.

В крайна сметка обаче усъвършенстването на социалистическата организация на труда в селското стопанство зависеше от специалистите. И в това отношение партийната организация и стопанското ръководство имаха опит. Миналата година партийният комитет беше връчил поръчения на всички специалисти какви резултати да достигнат — колко ябълки от декар, колко череши, колко мляко от крава или овца, колко царевица, колко тютюн и др. Поръченията бяха активизирали специалистите. Но поради това, че годината беше бедствена, когато стана дума да направим отчет на изпълнение на поръченията, мнения та в комитета се разделиха. Едни смятаха, че в плодопроизводството специалистите не са виновни и няма защо да ги червим пред общото събрание на АПК. Секретарят на комитета Костадин Якимов обаче настояваше да се направи оценка, да се наградят най-добре изпълнилите задачата си и да се възложат нови поръчения.

На общо събрание на АПК, на което беше разяснен планът за настоящата година, направихме преценка и на изпълнението на миналогодишните поръчения. Възложихме и новите поръчения. Нашите специалисти трябваше да запомнят, че партийният комитет не забравя това, което е възложил. Един след друг на сцената се изкачваха овощари, растениевъди, животновъди, механизатори, тютюнопроизводители — комунисти, членове на БЗНС, комсомолци, безпартийни, и с вълнение поемаха поръченията.

В края на първото тримесечие стопанското ръководство на АПК организира разглеждането на икономическите анализи първо в бригадите, след това в участъците и накрая — общия икономически анализ за АПК. Председателят Георги Константинов, главният агроном Дончо Гергов и други ръководители бяха неуморни — от бригада в бригада, от участък на участък.

Нищо друго не бе в състояние така да раздвижи и малки, и големи ръководите-

Digitized by Google

ли, както стопанската сметка. Едни се отказваха от излишните трактори, други правеха организация за по-пълното им използване, трети в сметката за първото полугодие прогнозираха какви разходи трябва да извършат в бъдеще, за да е успешен краят на годината. Имаше между тях и такива, които възразиха срещу едновременното пръскане на градините с „Перла" и самолет. А какво беше по-рано? Лети самолетът, след него опашат облак от препарата, но нито бригадирът, нито агрономът се безпокояха „стотинките", които излитаха в облака, точно сега ли трябва да се пускат и дали в определения район ще паднат.

Икономическия анализ за АПК направихме на заседание на стопанския съвет с присъствието на всички стопански ръководители, партийни секретари и кметове. Картината не беше добра. Макар че изпълнявахме плана за месото и млякото, перспективата беше обезпокояваща. Още в плана се предвиждаше загуба от животновъдството, под съмнение бе средният добив от овощните градини (от вишестоящите органи ни бяха намалени количествата торове и дадени на зърнопроизводителните АПК), стотици декари черешови насаждения по терасите щяха да останат необработени, защото, когато са създавани, е било предвидено да се обработват с трактори „Болгар", а такива трактори нашето машиностроене вече не произвежда и има опасност този изключително ефективен начин за използване на наклонените терени да доведе до пустеещи земи.

И още много други въпроси.

Специалистите имаха основание да са неспокойни. Наред с всичко това ме разтревожи нещо, което на пръв поглед не се забелязваше. За плодопроизводството главно, но и за тютюна, и за фуражите специалистите говореха след едно като че ли невинно „ако" — ако не падне слана, ако не хване мраз, ако не удари градушка...

Поисках думата.

— Мен ме безпокои това ваше „ако". То говори за демобилизация. Искам да сме наясно: може слана да ни попари, може мраз да ни скове, може градушка да ни удари, може, дяволите да го вземат, гръм да ни дамгоса, да ни запали, но ние с вас сме длъжни пред Партията, пред държавата и пред тези, които ръководим, да напрегнем всички сили за получаване на богата реколта. В партийния комитет като със слана ще парим, като с гръм ще удряме всеки, който сега, утре и в другите дни напред проявява колебание, бездействие, паника пред вероятните природни бедствия. Ние трябва да подготвим раждането и прибирането на богатата реколта! Не си спомням кой беше казал, че „признаването на поражението е по-страшно от самото поражение"! Ние в партийния комитет не сме от тези, които преди битката признават поражението. Битката ще се води докрай! С всички сили и средства, до победа! Надяваме се, че от вас нито един няма да бъде дезертьор.

В залата всички бяха наострили слух. Стори ми се, че напрежението, което разпъваше мозъка ми, докато говорех, се беше пренесло сред тези, които слушаха.

После им разказах някои факти. Не че им съобщавах новини. Тези факти те ги знаеха по-добре от мен — за лошите условия, при които се отглеждат животните, за липсата на чувство за отговорност, за разпорените от рогата на кравите хълбоци на други крави, за лошата дисциплина. Но те разбраха, че ние в общинския комитет няма да се примирим с тези факти. Посочих и едно конкретно име на комсомолска бригадирка, която миналата година поради абсолютното безразличие към работата си била уволнена, но се намесил Комсомолът и девойката я възстановили като бригадирка на овцефермата. И след този случай тя много не се стараеше в работата си.

— Вижте какво, другарко — обърнах се по име към нея. — Ръководството ви е поставило на тази длъжност не да украсявате фермата, а да организирате работата в нея, да се грижите за нея. Ако не се захванете както трябва със задълженията си, вие повече не ще ни трябвате. И на нас, и на Комсомола.

Разбрах, че това беше грубо от моя страна, но как другояче можехме да й внушим да си върши работата, когато тя живееше със самочувствието, че зад нея стои еди-кой си!

А нашият курс беше: зад човека, зад специалиста стоят резултатите от неговата работа. Те го пазят или те го сриват.

От икономическите анализи, от разговорите в партийните бюра, от събранията на първичните организации все по-тревожно се налагаше един факт. Продължава безпомощността, примирието на редица ръководители по извеждане на животновъдството от губещото състояние, от нерентабилността. Един ден наблюдавам следната картинка: седнали няколко души икономисти и други специалисти и си блъскат ума откъде да изкарат печалба, за да покрият загубите от животновъдството. И понеже няколко дни преди този случай с председателя на общинския народен съвет и секретаря на комитета бях обиколил почти всички ферми, имах представа от действителността.

— Какво се мъчите, бе другари? — попитах набърчените чела.

— Чудим се откъде да покрием загубата от животновъдството — отчаяно отговориха един-два гласа.

Напуши ме смях. Обърнах се и тръгнах по скърцащите дървени стъпала на неуспялата да побере службите на АПК сграда. Но не се удържах и на глас се засмях.

— На тоя нещо му има — чух зад гърба си женски шепот.

Е, как няма да ми има? Тия хора са веселяци. Не напрегнат ум да търсят пътища за намаляване на загубите, а се заели да хвърлят в блатото на загубите печалбата от други дейности, за да го пресушат. „Ще ви помогнем, другари" — ка-

Digitized by Google

зах си на ум и потеглих към суперинтензивната овощна градина.

След няколко дни на заседание на комитета включихме и въпроса: „Пътища за намаляваме загубите в животновъдството". Но не ни разбраха и докладваха за състоянието на животновъдството, както вероятно много пъти са докладвали.

В района на Драговищица открай време се е гледало на животновъдството с пренебрежение, защото плодопроизводството е давало достатъчно доходи. Това беше трудно преодолима бариера. След като не можехме да я прескочим или вдигнем, трябваше да я счупим на парчета и да я прегазим.

В информацията, която обсъждахме, имаше много аргументи, за да ни се докаже, че седемстотите хиляди лева загуба са неспасяеми. Говореше се, че породният състав не е от най-добрите, че гледачи трудно се намират, а и някои, които са намерени, не си гледат работата (но заплата 200—250—300 лв. получават), че няма концентрирани фураж, не се доставя меласа, че кравите газят до корем в кал, че не навсякъде водопоят е нормален, че... и много още. С една дума—пълна безнадеждност. Изказаха се 9 души от 15 членове на комитета. Оказа се, че на наша територия имаме едни от най-добрите планински пасища (само Рила планина можеше да поеме и осигури фураж за над 4000 овце, а планината Блатец — за над 2500 овце). Ако добре се напояват новите люцернови площи, може по 4 откоса да се събират, големи резерви има и в царевицата, в репкото, посято в междуредията на овощните градини, сламата още по-добре може да се използва... Условията на гледачите трябва да се подобрят, водоизточниците не са малко, фермите могат да се модернизират. Или в крайна сметка всичко опираше до субективния фактор. Разбира се, имаше и въпроси, за които се налага помощ от по-високи инстанции, но нашата работа не бяхме си свършили. Комитетът прие само едно решение — да се разработи програмата за намаляване и ликвидиране загубите от животновъдството.

Поръчахме на стопанските ръководители да поставят своята работа по отношение на животновъдството на такова равнище, на което е поставена работата в овощарството. Препоръчахме също при атестирането на специалистите да се поставя и оценка за приноса им за развитие на животновъдството.

* * *

По пътя от Кюстендил за Босилеград между Соволяно и Драговищица от лявата страна по протежение на няколко километра полето бе побеляло от цвят. Черешовите насаждения като бели огърлици бяха опасали по терасите склоновете над Ръждавица и Шишковци. Обичах често, когато останеше малко свободно време, да се запилявам сред цъфналите градини. Тази белота не заслепяваше очите и при найсилно слънце, както прави снегът. И сред морето белота като че всяко цветче беше за себе си нещо отделно, неповторимо, а всичките заедно бяха самият живот. Никаква вълшебна картина или невероятни приумици на природата като водопади и човекообразни скали, бездънни пропасти, приказни пещери не можеха да ми дадат това, което ми даваха пъфналите до безкрая на погледа черешови градини. И никога през живота си не съм изпитвал такова силно чувство на радост и тревога, на гордост и страх, на вяра и подтиснатост. Като кошмар сред този жужнещ от пчелите бял живот от време на време изплуваше пред погледа ми трепереща човешка длан с осланените цветчета . . . Радвах се на красотата и ме беше страх за нея...

Когато започна масовият пъфтеж, започнаха и тревожните бюлетини от метеорологическата станция. По-рано, когато гледах предаванията на телевизията за времето, метеоролозите ми бяха много симпатични. При нас вали дъжд, те говорят за слънчево време и обратно и ми беше весело, смеех се. А сега ги слушах, без да преглъщам, за да не ми заглъхне някое ухо и да не чуя.

А дните и нощите потвърждаваха тревожните бюлетини. Дните ставаха все по-мрачни, облачни, а нощите ясни, лунни и студени. Стопанското ръководство създаде много оперативна организация за разтоварване в междуредията на черешовите насаждения на слама, бракувани автомобилни гуми, клонки от резитбата на дърветата. На склад бяха докарани хиляди димки. Определено бе дежурство по участъци и в АПК, определени бяха хората по групи, които по даден сигнал трябваше да запалят натрупаните материали за предпазване от слана.

Една привечер пристигна съобщение до комитета: „Очаква се застудяване. Вземете необходимите мерки." Позвъних на председателя на АПК.

— Другарю Константинов, получи ли съобщението?

— Зная. Тази нощ аз ще бъда дежурен.

Свързах се и с останалите дежурни по участъци. Термометрите бяха заредени на определените места, групите имаха готовност. През час получавах справка по телефона. До 24 часа температурата много бавно намаляваше. Нямаше нищо опасно. След 1 часа започна да се прояснява. Живачният стълб започна да слиза към нулата.

Позвъних на председателя.

— Не е добре — отговори той, — но ще чакаме. Аз ще обиколя малко из полето. Ако стане опасно, ще позвъня.

Оставих лампите в канцеларията да светят. Слязох, запалих колата и тръгнах към суперинтензивната градина в Шишковци. Спрях пред стопанския двор в Драговищица. Дежурната група се беше събрала около дървото, на което висеше закачен термометър.

— Добро утро — поздравих измръзналите хора.

— Добро да е — отговориха неколци-

Digitized by Google

ва. — Но нещо не гледа на добро...

Поприказвахме. Целия ден хората бяха работили, когато през нощта ги вдигнали, никой не възразил. Опасността от слана обединява силите на всички както при пожар. Оставих ги да коментират ще има ли, или няма да има слана и да чакат началничката на участъка Надка Кривошийска, която беше заредила на няколко места термометри и сега ги проверяваше.

Дръвчетата в суперинтензивната овощна градина не бяха още цъфнали. Спрях и тръгнах между тях. Колко мечти, колко надежди възлагахме на тези крехки вейки. Те трябваше да възстановят старата овощарска слава на Кюстендилския край. Дано удържат още малко. Миналата година мраз жестоко ги порази. Когато вече се връщах към колата, фарове от автомобил блеснаха право в очите ми. Замижах. Гумите изсвистяха на асфалта и колата спря. От нея слезе секретарят на ОК на БКП по селското стопанство Боян Давидков.

— Как е? Къде е Константинов?

— Всичко е наред. Материалите са разкарани по градините, групите са готови, а Константинов обикаля.

— Я да проверим групата в Шишковци.

Тръгнахме. Това е селото, където Владимир Димитров-Майстора е живял и създал безсмъртните си произведения. Той никога не е рисувал пустош. В неговите картини винаги е напирал животът, красотата, хармонията; стремежът към светлото...

Когато пристигнахме в дежурната стая, цялата група беше на крак начело с началничката на участъка Карамфила Андонова. Току-що се бе върнала от проверка. Живачният стълб наближаваше нулата. Лицата на хората бяха напрегнати. За шишковчани казват, че обичат дръвчетата, както се обичат малки деца. По израза им се четеше готовността, ако трябва десет нощи да бдят, но да опазят нежните цветенца. Разговаряхме с тези хора и се удивлявах на мъжеството им. Нямаше високопарни приказки, не им тежеше дежурството, дори щяха да сметнат за ненормално, ако не бяха ги вдигнали посред нощ. Карамфила обиколи с поглед хората, готови за бой с природата, и погледна към мен, като че искаше да каже: „Е, секретарю, с тези хора може да се върви на война, а ти ми пишеш „двойка" за работата с механизаторите".

Вярно е, преди няколко дни жестоко я критикувах на една среща с механизаторите и казах, че дотука работата, която е свършила, е за „двойка". Сега с чиста съвест можех да й дам оценка „отличен".

На тръгване отново се обърнах и погледнах насъбралите се хора. Защо наистина нито един поет досега, нито един композитор не е написал нещо за тези, които мръзнат през нощта, за да опазят нежния цветец на черешата?

Когато се върнахме в Драговищица, намерихме председателя на АПК загрижен. Температурата спадаше застрашително под нулата.

— Ще палим ли? — попитах аз.

— Още малко трябва да издържим. Това е като на фронта. Наближи ли към — 1 градус, тогава ще палим, за да не изгорим „барута" напразно.

Сведенията от дежурните отначало през един час, след това през половин час, сега се подаваха през 15 минути, през 10 минути. На земята температурата бе спаднала до минус два и половина градуса, а на височина метър и половина (откъдето средно започват короните на дръвчетата) живачният стълб почти бе докоснал цифрата едно под нулата.

Секретарят на ОК на БКП даде известни указания и заедно с Георги Константинов и Надка Кривошийска потеглихме към най-големия черешов масив в АПК. За всеки случай в движение оставихме контролни термометри. След няколко минути ги проверихме — на земята минус 3 градуса, на височина метър и половина — минус един и една десета. Само за няколко минути живачният стълб бе отстъпил цели три десети от градуса.

Запазил хладнокръвие, макар че тревата бе започнала да побелява от слана, Константинов разпореди:

— Да палим!

В джипа беше натрупан куп „димки". Шофьорът ги разпечатваше, слагаше запалките и ние ги разнасяхме по междуредията. От рудничарството имах и професията бомбаджия и не се затрудних при паленето, но бях изненадан от бързината, с която агрономката Кривошийска действува. Грабваше по няколко димки, за секунда вдигаше глава, вероятно оценяваше накъде върви течението и хукваше като сърна. Пътеката между дръвчетата й трасираха избуелите след нея кълба дим.

Когато излязох за нови „димки", през пушилката по шосето замъждукаха фарове. Навлязла в гъстия дим, колата закриволичи по пътя, намали скоростта и спря. От нея изскочи председателят на общинския народен съвет Кирил Харалампиев. Без суетене и той се включи в акцията.

Лумнаха и в други райони кълба от дим. И тази нощ нежните цветчета, трудът и радостта на хората бяха опазени от ледения полъх...

Това бе само една от деветнадесетте априлски нощи на Драговищица...

Крум РАДОЙКОВ

Digitized by Google

КРАЙ ХЛЕБЕН

Някак неусетно се превъртяха тридесет и пет години от оня паметен ден — Девети септември 1944 година — първият ден на нашата революция, утвърдил се в съзнанието на поколенията като светъл символ на вековечния стремеж на българина да бъде свободен и да живее достойно. Винаги, когато нашият поглед се вглежда в днешното, в сътвореното през тези многобройни дни и нощи, ние си спомняме оня славен ден, връщаме се при началото, за да оценим извървения път, да отдадем чиста и свята почит на героите, на съветските братя освободители. Винаги ще се връщаме при началото, за да се възхитим от мащабите и красотата на нашето социалистическо мироздание, ще се срещаме с ветераните, за да вземем отново от тяхната вяра, да почерпим от тяхното вдъхновение.

Социалистическата революция с гигантски замах обнови земята и нейния стопанин — човека. Под развятото знаме на Партията и Толбухински окръг за три десетилетия и половина изживя дни и години на бурно развитие, непознато по своите мащаби. Добруджанецът и социализмът сключиха съюз, здрав съюз, светъл като слънцето и вечен като земята.

КРЪСТОПЪТ НА СЪДБИ

Този край мнозина считат за покрайнина на България, а всъщност той е нейното начало. В тази равнина е написана първата страница от историята на нашата народност и нашата държава. Със сурова нежност земята пази много спомени за материалната и духовната култура на траки и римляни, на славяни и българи. Белокаменен Балчик с гордост отбелязва 2600-годишнината от своето основаване. Когато Овидий посещава Балчик, той остава удивен от уредбата и красотата на черноморския град. Преди тринадесет века съюзът между славяните и българите полага началото на новата българска държава и земята между Дунав и Черно море ще стане нашата първородина, тук ще отшуми младостта на българската цивилизация. Каквито и превратности да настъпят по-късно, в паметта ще се запазят пророческите думи на хан Аспарух: „От днес и нататък тази земя ще принадлежи на българите".

Старите руини напомнят за походите и владичеството на Крум Страшни и Симеон Велики. Тук, в равнината на овчари и орачи, се ражда и една друга героична действителност — първото селско въста-

Digitized by Google

ние в Европа и едно име легенда — Ивайло, вождът на селския бунт. По-късно Добротица ще отстоява с меч българското име.

Петвековната нощ прогони чистото небе над Добруджа. Оковите разкъсват тялото на поробения народ, но не са в състояние да оковат духа му. Живее преданието за четиридесетте девойки и хубавицата Кали. За да не се оставят на поробителя да бъдат безчестени и позорени, завързват косите си и от високия бряг на Калиакра се хвърлят в морската бездна. Земя — осеяна с кости и здравец, поена с кръв и осолена от пот, обругавана, но непобедена. Мечът на отмъщението засвистява в юначните ръце на хайдутите закрилници — Кара Танас, Вело и Бойчо, Димитър Калъкчията и Пейо Буюклията. Тъй съдбата извика равна Добруджа на неравна борба за политическо и социално освобождение, против наши и чужди подтисници. В по-ново време работническата класа и бедното селячество станаха главните движещи сили на революционните борби против фашизма и капитализма. Добруджанци се гордеят с комунистите, първи развели знамето на Партията в този край: Асен Наумов от Балчик, Киро Стефанов и Тодор Янков от Толбухин, с класовия и патриотичен подвиг на Дочо Михайлов и Димитър Дончев (Доктора), на Киро Стефанов и Георги Кроснев, Добри Атанасов и Георги Сотиров, Велико Маринов и Петър Пехливанов. Светла диря остави животът и делото на Димитър Ганев, Стойко Георгиев, Тодор Попов. Земя — осеяна с кости и здравец, познала страдание, изпитала възторг и победи. На тази земя още веднъж бе определено да бъде първа в нашата история — посрещането на Съветската армия освободителка. През съдбовната 1944 година в ранните часове на осми септември тук зазори нашето освобождение. Спонтанно, ентусиазирано добруджанци се втурнаха да прегръщат червеноармейците, да кичат пушките и танковете с цветя и според стародавния славянски обичай да поднасят хляб и сол на скъпите гости. На един от тези спонтанни митинги прославеният маршал Толбухин се обръща към войниците с думите: „Вие минавате по българска земя. Тук в тези цветущи долини вас ви знаят, макар да не сте воювали тук. Седемдесет години назад (преди вас) оттук са минали вашите деди и са пели в поход войнишки песни, както сега пеете самите вие."

Червената армия, Съветската армия, войниците на освобождението, посланиците на новия свят минават като топъл пролетен вятър над изстрадалата добруджанска земя. И всеки бърза да срещне освободителите, овладян единствено от мислите и чувствата, че ще бъде първи. „На осми септември — спомня си Ради Керанов — излязохме от затвора в Добрич. На площада срещнахме първия съветски мотоциклетист. Прегърнахме го и докато му се нарадваме, той замина. По-късно пристигнаха и редовни части. Населението се стичаше и пълнеше улиците и площадите и хвърляше цветя върху танковете и автомобилите."

В същия ден, осми септември, части на Съветската армия се появяват и в Карапелит. „Най-напред се появи един самолет — пише в спомените си Димитър Арнаудов, — може би разузнавателен, а след това в селото навлязоха танкове, артилерия, следвани от пехота. Нашите селяни посрещнаха съветските войници като братя освободители." Ганка Филипова от Каварна разказва за предварителната организация, извършена от нелегалния районен комитет на Партията, за посрещането на освободителите. Голямо мнозинство посреща първите части на Съветската армия с митинг. След българските оратори говори и съветски офицер. В Гешаново селяните приемат в домовете си съветски офицери и войници.

Всички тези примери, особено последният, недвусмислено показ-

Digitized by Google

ват не само гостоприемството на българина, но и неговото доверие, топлото и сърдечно разположение към червеноармейците. Такъв е българинът, приеме ли някого в своя дом, приема го изцяло, без резерви, приема го задълго. По-късно добруджанци ще наименуват своя найголям град на името на маршал Толбухин като знак на признателност към делото на освободителите. Дружбата между двата братски народа ще получи нови измерения в годините на социалистическото строителство. Толбухински окръг и Кировградска област от Украинската съветска социалистическа република близо двадесет години поддържат дружески връзки. Широко ще навлезе съветският опит в бита и в труда. Младите добруджанци създадоха и поддържат ревностно интернационален клуб на механизаторите, в който членуват съветски и български комсомолци. Често в селищата на Толбухински окръг ще се чуе руска реч, както в Кировградска област — българска. Крепне тази дружба с всеки изминат ден, яко опряна върху раменете на българския труженик и съветския човек.

ХЛЯБЪТ

По улиците на Толбухин продават хлебни питки със сирене, топли и с познатия мирис на току-що изваден от фурната хляб. Продавачите чевръсто загъват дебелите питки и едва смогват да удовлетворят всички. В кабинета на Тодор Рачински, директор на Научноизследователския институт по пшеница, слънчоглед и фасул в Генерал Тошево, са наредени филии хляб, за да се вижда, от кой сорт пшеница какъв хляб се изпича. Хлябът тук е всичко. И навсякъде. Като че ли и лицата на хората носят неговия загар. Учудването е излишно, тъй като усилията на човека и в дъждовните есенни дни, и през дъхавата пролет, и в горещото лято имат една посока и една цел — завоюването на хляба. Без него, хляба, нашият дом осиромашава, трапезата ни става бедна, човешкото битие се помрачава. И човекът от първия ден на своето съществуване, та до последния воюва за хляба, защото хлябът е основа на живота, негово начало и продължение. Присъствието му винаги ни изпълва с бодрост и оптимизъм, името му е обградено с ореола на святост. Не случайно азиатската поговорка предупреждава: Можеш да стъпиш на корана, за да вземеш хляба, но не можеш да стъпиш на хляба, за да вземеш корана". В Добруджа хлябът и човешкият труд, свързан с добиването му, са на найвисока почит. Пшеницата и Толбухински окръг, хлябът и Добруджа в нашата представа имат почти еднакви значения. Когато споменем за Добруджа, ние си представяме царевични и слънчогледови масиви, люшнали се пшеници, кервани със зърно, силозите — хлебния край на родината.

За три десетилетия и половина Толбухински окръг промени из основи своята социално-икономическа физиономия. Делът на промишлеността се изчислява на три пети, с една пета повече от селското стопанство. С високо качество на продукцията се утвърдиха фабриката за детски обувки „Добрич", Заводът за електроапаратура за високо напрежение, акумулаторният завод „Старт", заводът за селскостопански машини „Метал", шивашкото предприятие „Орлов" и др. Купувачи на промишлената продукция, произвеждана в окръга, са почти всички европейски държави, както много държави от Азия и Африка.

И все пак Толбухински окръг ни респектира със селското стопанство. Тук добивите от пшеница и царевица, слънчоглед и фасул, от тютюн и зеленчуци са се превърнали в трудови светини, върхове на успеха — много страни на един и същи култ — хляба. Само за три-

Digitized by Google

те години на седмата петилетка житницата на България — Толбухински окръг, даде 18 процента от хлебното зърно, 15 процента от фуражното зърно, 40 процента от фасула, 23 процента от слънчогледа, 15 на сто от яйцата. Или всеки пети хляб, който внасяме в къщи, е замесен с брашно от Толбухински окръг, всеки втори килограм фасул е отгледан пак там. Всяка седмица веднъж консумираме добруджанско месо или мляко. Величави трудови победи, извоювани от съюза на човека и земята. Този съюз взе Млечния път от приказката и го превръща в реалност. Човекът отвоюва от земята все повече и повече. През 1977 година добивите в окръга са рекордни — при пшеницата достигат 524 кг от декар. Майсторите високодобивници отидоха по-далеч. Бригадите за промишлено производство на зърно в Шабла II, Видно, Методиево, Лозенец, Дропла, Захари Стояново, Българево и Преселенци надхвърлиха 600 килограма пшеница от декар. Трудовите колективи на бригадите в Овчарово, Рилци, Методиево, Дяково, Лозенец получиха над 240 килограма слънчоглед от декар. Истински рекорди на човешкия трудов устрем! Преди десет години окръгът бе награден с орден „Георги Димитров“ за високи добиви при тогавашните условия на хлебно и фуражно зърно. И той доказа, че е достоен за това високо отличие. Съюзът на човека и земята тържествува, за да бъде нашата трапеза по-богата.

ЗАГАДКАТА

Битката за хляба, разгърнала се в равнината между Тервел и Балчик, Кардам и Батова не би извела до успешен край, ако не беше той, добруджанецът, съчетал у себе си едни от добрите черти на българина — трудолюбие и пламенен патриотизъм. Социалното неравенство в миналото беше наслоило у него и социален песимизъм. Загърнат в овехтял овчи кожух, повече загърнат от мъка и подозрение към света, той поемаше по прашните пътища, за да търси бялата лястовица, птицата на спасението и надеждата. Сладкодумецът Йордан Йовков видя в добруджанеца човека, подгонен от жребий горчив и спохождан от краткотрайния блясък на успеха, подтискан, но не сломен. „Добруджанецът — казва Димитър Димитров, първи секретар на окръжния комитет на Партията в Толбухин — е силен човек, нищо не е в състояние да го сломи.“

В оня паметен септемврийски ден на 1944 година бялата лястовица кацна на рамото му. Като всички и добруджанецът след часове и дни на опиянение от победата се зае със своите работи. Дворът му беше ограбен, децата му живееха в безпросветност, равнината край него — безводна и прашна, накъсана от хиляди дребни стопанства. Както и да се бе мъчил, земята не отстъпваше и той не успя да мине в добива на пшеница стокилограмовата граница. По мъжки добруджанецът се зае да промени своя край. Най-напред укрепи новата власт, тъй като от нея идваха всичките му добрини. После се пребори с дребните стопанства. Само няколко години бяха достатъчни, за да отключи земята богатствата си. Чрез кооперативните стопанства се отприщи рогът на изобилието. Песента на каруците, скрибуцането на биволските впрягове отшумяха, замениха ги нови мощни селскостопански машини. Добруджанецът се сдоби с много професии. Той стана инженер, агроном, зоотехник, химик, тракторист, комбайнер, животновъд. През всички досегашни времена той бе произвеждал, бе само производител на месо и пшеница, на мляко и вълна. Сега стана и ръководител на производството, научи се да ръководи сложните процеси на планирането, на организацията и контрола, вникна в тайните на

Digitized by Google

агротехниката. Познанията и опита изкристализираха във висока култура на земеделието. Когато той оре, засява, окопава или жъне, всички се възхищават. Всеки квадратен метър земя под неговите грижливи ръце е достигнал степен на градинска обработка. Високата култура на земеделието започна преди всичко с високата организация на труда на основата на високопроизводителна техника. Деветте аграрно-промишлени комплекса наследиха най-добрите трудови традиции на кооперативните стопанства. Всеки един от тях стопанисва около 350 хиляди декара земя. Един-двама механизатори сега отглеждат масиви от царевица, слънчоглед, пшеница, често пъти надхвърлящи две-три хиляди декара, един животновъд в свинекомплексите се грижи за две хиляди животни.

Бригадите за промишлено производство на зърно бяха творение на човека. На свой ред човекът получи чрез тях неограничени възможности за удовлетворение на всички свои нужди от труд, за развитие на своите способности. В бригадния стан механизаторът ползва всички удобства, квалификация, рационализаторство и изобретателство, за почивка и културен отдих. Един от първите добруджанецът се зае с бригадната организация на труда и вече натрупа значителен опит. Той привнесе нещо свое — изгради бригадната организация на труда въз основа на малогруповия акорд с индивидуално прикрепване на масивите към отделните механизатори при пълно приложение на вътрешностопанската сметка. Така създадените звена, агрегатни групи и индивидуално прикрепване на площите повиши значително социалната активност на личността и на трудовия колектив.

С присъщата му любознателност добруджанецът се научи да управлява сложната селскостопанска техника. На негово разположение във всяка бригада се намират 4—5 мощни машини от типа „К—700“ и „Т—150“, 5—6 комбайна „Колос“ и др. Въведе сменното използване на машините и се сдоби с две предимства: съкрати времето на агротехническите мероприятия с 50 процента, машините се използват порационално. В животновъдството добруджанецът извърши успешно интеграция и специализация. Създаде промишлено-животновъдния комплекс „Родопа“ с три свинеугоителни стопанства, като най-голямото в Козлодуй е със 100 хиляди животни. Говедовъдните и овцевъдните ферми се окрупниха, превърнаха се в истински заводи за месо, мляко и вълна. Обновителният процес на специализацията и концентрацията даде нов импулс на лозарството, овощарството и зеленчукопроизводството.

Като спечели битката за хляба, добруджанецът се зае да уреди своя бит по местоживеене. Най-напред реши проблема за водата. В миналото грижата за водата е била не по-малка от грижата за хляба. Нали на човек се е падало по два литра вода с недобри питейни качества. От примитивна графика, направена непосредствено след Девети септември, ни гледа партизанин, стъпил върху убита ламя с пречупен кръст, до него личат разкъсани окови и чешма с три чучура обилна вода. За този край водата имаше не само биологично значение, но още и политическо. Тя беше предмет на изборни спекулации, на търговия. В 206 селища на окръга се изгради водопроводна мрежа, на човек се пада около 350 литра вода, достатъчна е водата за животните и птиците.

През тези три десетилетия и половина добруджанецът спести пари, замогна се. Тогава той реши да си направи ново жилище и да си благоустрои селото. Построи си къща на два етажа, с много прозорци — да му е светло, както е светло на душата му. В двора си направи циментени пътеки и се избави от калта, а не след дълго си построи и гараж. Като задоволи глада си за хубава къща, той започна и да я обзавежда. Заживя хигиенично и уютно. Едновременно се зае

Digitized by Google

с улиците и пътищата. Направи асфалтирани пътища и прашна Добруджа изчезна под тях. Беше съградил доста, но неговият неукротим дух го водеше по-нататък. Той помогна на училището да си подобри материалната база и за тези намерения само през 1973 г. даде 3 милиона лева, а през 1974 г.— 5 милиона лева. Училището в Шабла и първо средно училище в Толбухин са образци, каквито изисква националната система на образованието... Добруджанецът даде якото си рамо на здравеопазването и построи нови болници и детски ясли, родилни домове, помогна на търговията, като обзаведе във всяко селище модерни магазини и филиали за битови услуги. Преустрои центъра на окръжния град и го направи един от най-хубавите в България. Където се докоснеше неговата ръка, израстваха нови къщи, стадиони, художествени зали. Създаде курортите „Албена" и „Русалка" и ако те не са най-големите в страната, можем да твърдим, че са най-оригиналните.

Добруджанецът се погрижи и за своето духовно развитие. Той стана и ценител на художествени ценности и техен създател. Всеки ден, всяка година добруджанци са под непосредственото въздействие на 175 читалища, 281 библиотеки с 1 200 000 книги, на 103 кина, на 358 състава за художествена самодейност. Драматичният театър отдавна е утвърдил името си на реномиран художествен институт, детския хор „Добруджански звуци" познават и в чужбина, винаги предизвикват възторг изпълненията на ансамбъла за добруджански песни, танци и свирни. Тъй с труд и с песни добруджанецът върви към комунизма.

ХЪЛМОВЕТЕ НА ДОБРУДЖА

Равна Добруджа има своите хълмове, видими от цялата страна — първенците, героите на труда — знатните хора на нашето време. Минчо Крайчев, два пъти герой на социалистическия труд, председател на аграрно-промишления комплекс в Крушари, е един от тях. Извървял е пътя от кооператор до ръководител от голям мащаб, от неизвестния селянин от Овчарово до два пъти героя на социалистически труд. От него, добруджанеца, народната власт възпита човека, гражданина, комуниста, видния деятел на селскостопанското производство. Партията му е поверявала отговорна работа в Овчарово, в Тервел, сега в Крушари. Където се е появявал той, появявали са се успехите, рекордите. Миналата година аграрно-промишленият комплекс си извоюва второ място в окръга по добив на пшеница и първо по добив на фасул и се утвърди като национален първенец по добив на слънчоглед. Разбира се, зад тези рекорди стоят усилията на много хора — механизатори и селскостопански специалисти. Стоят и усилията на ръководителя Минчо Крайчев. Неговият принос се състои повече в осмисляне на събитията, в открояване на тяхното политическо и социално значение, в диалектиката на думи и на дела, на мисъл и опит. В края на юни присъствувахме заедно на ритуално откриване на жътвата. След като приключи програмата, той сподели: „Жътвата може да мине и без тези ритуали. Може, но ние искаме да се огласи началото. Нали довечера, като се върне в къщи, всеки ще каже: „Днес започнахме жътвата". Нека заживее цялото семейство с жътвата, то е полезно." Този човек покорява всеки събеседник със своята умъдрялост, с критичното и реалистичното отношение към фактите и събитията в живота, към успехите и недостатъците, с активната си жизнена позиция. Бил е винаги на предните позиции, успявал е в най-трудните участъци на селскостопанското производство. Близо двадесет

Digitized by Google

и осем години полето усеща стъпките му, хората очакват неговите съвети, кратки и дружески. Научил се е много да отдава на обществото и малко да взема от него. Несменяем въпрос безпокои будната му съвест: „Какво съм произвел през годината — повече царевица или повече думи. Хората не обичат дългите думи, а дългите салами, никой не се спира пред празния хамбар.“ Чужд е на краткотрайната слава, на мигновения блясък на успеха. „С хвалба — казва той — никой не печели, нито оня, който е хвален, нито оня, който хвали.“ Тъй Минчо Крайчев ръководи аграрно-промишления комплекс — и по законите на държавата, и по законите на комунистическата нравственост.

Хълмовете на Добруджа, създадени от времето, което откърмя всеки талант, дават необятен простор на творческата индивидуалност. Петър Рачински, директор на института за пшеница, слънчоглед и фасул в Генерал Тошево, също извървя пътя на обикновен добруджанец до виден учен, селекционер. Името му на дръзновен откривател е известно отдавна, но особена слава му донесоха сортовете „Русалка“ и „Юбилей“, създадени през последното десетилетие и намерили широко приложение у нас и в чужбина. Със сортовете на института са засети над 2 милиона декара във Варненски, Разградски и Толбухински окръг, а средните добиви от тях са над 500 кг от декар. Откритията на института неведнъж получават признания от международната организация по пшеницата — ФАО. Сортът „Русалка“ зае преди години второ място в света, а „Юбилей“ се нареди неотдавна на първо място. Сортът „Юбилей“ бе експериментиран в 30 страни. Почти навсякъде от него добиха над 500 килограма от декар, а в Чехословакия на опитен участък постигнаха 1160 килограма. Селекционерите на първия сорт начело с Тодор Рачински бяха удостоени с Димитровска награда. Погледът на учените от института е взрян сега към друг висок връх — създаване на нови сортове пшеница със среден добив 700 килограма от декар. Тези мисли вълнуват и Тодор Рачински, учения и производственика, специалиста и общественика, един от сеячите на златни зърна в златна Добруджа.

РОМАНТИЗМЪТ НА КОМУНИСТИТЕ

Не случайно се казва, че най-новата история на Толбухински окръг е история на окръжната партийна организация. Тя мина през горнилото на класови битки и победи, тя поведе трудещите се към нови преобразования преди тридесет и пет години и постигна успехи, исторически по своето значение. Днешният облик на Добруджа беше вчерашна мечта на комунистите. Те отиваха на барикадите с песни, вървяха бодро по партизанските пътеки, живяха безсънни нощи в първите години, когато се укрепваше народната власт, през сто съмнения прокараха браздите на кооперативните стопанства, устояха на планини от трудности, победиха и побеждават, защото дните на тяхната младост и на тяхната зрелост бяха обвеяни от романтизма на новия свят. Ветераните отстъпваха на младите, завещавайки им не само своите идеи, но и своя романтизъм. Комунистите от този край бяха романтици и си останаха романтици. Съкровеното им желание е да направят живота на добруджанеца материално и духовно по-богат, труда му — прославен с нови рекорди. Дръзновението на комунистите доби реални очертания в програмите на окръжния комитет на Партията за развитие на всички области от живота, то владее първичните партийни организации, кадрите, общинските партийни комитети. След тях, комунистите, остават революционни преобразования. Да се спрем накратко в Тервелската община. Нейният икономически, социален и културен силует се промени неузнаваемо, промениха се хората

Digitized by Google

от този край, обречени в миналото на недоимък и безпросветност. Белокаменни пътеки водят към белокаменната сграда на училището в Тервел. По желание на тервелци сградата е направена не само функционално пригодна, но и красива. Всеки кът на общината е обхванат от размаха и преобразованията на новото. Юсеин Чолаков, син на земеделец, учител по професия, сега секретар на общинския партиен комитет, разказва с вдъхновение за мащабните промени в родното си село Коларци. Близо деветдесет процента от къщите на селяните са нови, повечето от улиците са с твърда настилка, с тротоари, построени са нови обществени сгради, подобрени са услугите на населението. „Ако някой поиска да види как се промени животът на хората — казва той, — нека дойде в Тервелската община.“ Под ръководството на комунистите укрепна икономиката на общината. Аграрно-промишленият комплекс е на първо място в окръга по изпълнение на всички задачи, със стабилни добиви от селскостопанските култури. Хората придобиха нови професии, станаха майстори в земеделието и животновъдството, научиха се и успешно прилагат селскостопанската технология. Стабилността и ритмичността в производството, успешно провежданата социална политика привличат млади хора от другаде. Юсеин Чолаков смята, че тази миграция към Тервелската община ще продължи, защото в перспектива тук ще настъпят нови, качествени подобрения на живота.

Припламването на романтизма прогонва сивотата и скуката на делниците, вдъхва вяра на нашите действия, придава оптимизъм, крила на бъдещите ни планове. Много оптимизъм носят перспективите на Балчик — града, където се срещат Черно море и пшениченото море на Добруджа. Първият секретар на общинския партиен комитет Атанас Илиев поощрява една инициатива: да се възстановят старите чешми на Балчик, около шейсет в миналото, да се запази архитектурата на града, старините, добрите обичаи и традиции, за да могат онези четиристотин хиляди туристи, които посещават града годишно, да видят приемствеността между старото и новото, да се открои по-ярко днешният ден от вчерашния. Комунистите от Балчишката общинска организация освен че са добри производственици, още са и добри възпитатели на подрастващото поколение. За няколко години създадоха материална база и най-добри условия за младежко техническо творчество, спорт и културен отдих. Морският клуб, ръководен от комсомолски екип, е на първо място в страната, радиоклубът, настанен в къщата кораб, е популярен сред младежта. Миналата година преустроиха една стара мелница почти до морето, обзаведоха я и я предоставиха на младежите за отдих и увеселения. Като се грижат за младежта, комунистите се грижат за своите наследници. И утре, когато им отстъпят поста си, заедно със своето политическо завещание ще им предадат и от своя романтизъм, от своята вяра — живото наследство на комунистите от Добруджанския край, което превръща мечтите в осезаема реалност.

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

ГОДИНА НА ТВОРЧЕСКО ОСМИСЛЯНЕ И РЕЗУЛТАТИ

ГЕОРГИ ХРИСТОВ

Измина една година от публикуването на Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС. Времето неопровержимо доказа завладяващата сила на идеите, разработени в него. Този вълнуващ документ на първия ръководител на нашата партия и държава беше приет не само като писмо до неговия пряк адресант — ЦК на ДКМС, младежта, а до всички партийни, държавни и обществени органи и организации.

* * *

Посрещнато с дълбоко удовлетворение от младежта, от цялата общественост, Писмото на др. Тодор Живков предизвика широк отзвук във всеки дом, във всеки трудов колектив. Личното съпричастие на всеки гражданин на нашата страна към постиженията и слабостите, към нерешените стари и възникналите нови проблеми за работа с младежта е съвсем естствено и обяснимо. То е продиктувано не само от общата грижа за бъдещето на страната, но и от това, че в годините на народната власт преобладаващата част от активното население са били не само идейно, но и организационно свързани с младежкия съюз. Над 3,6 милиона млади хора са преминали през редиците на Комсомола. За тях той е бил първата школа за политическо възпитание, тук те са създавали навици и умения за обществена работа, станали изходна база за целия им по-нататъшен живот.

Идеите, постановките, развити в писмото, тяхната актуалност предизвикаха широк интерес и в братските социалистически страни.

Изминалата година е година на осмисляне, на творческо разработване на проблемите, на първите резултати в тяхното осъществяване. В цялата партия, в Комсомола, в другите обществени и държавни организации се разгърна широка организаторска работа за изучаване, планиране и практическо решаване на задачите, поставени в писмото. Никога досега така цялостно, едновременно и всеобхватно те не са се занимавали с проблемите на младото поколение. Почти всяко звено от системата за социално управление набеляза свои мерки за разгръщане на общомладежкото и общонародното движение за изпълнение на задачите, поставени в писмото и решението на Политбюро на ЦК на БКП от 26. IX. 1978 г. На свои пленуми окръжните партийни комитети в Толбухин, София, Пазарджик, Софийския ГК на БКП обсъдиха задачите за усъвършенствуване на партийното ръководство на Комсомола и младежта. Други са в процес на подготовка за подобни обсъждания. Проблемът за издигане на ново равнище работата младежта стана обект на разговори в колегиумите на министерства, в окръжни и общински народни съвети и т. н.

Идеите, постановките, разработени в този партиен документ, повишиха самочувствието на младежта, превърнаха се в център на разговорите в комсомолските дружества на тема „Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС — писмо до мен". Комсомолските дружества и организации приеха и свои програми, определиха своите задължения, произтичащи от писмото. С дългосрочните програми за възпитанието и развитието на младежта, за дейността на Комсомола, които ще бъдат утвърдени от Националната комсомолска конференция през декември т. г., ще приключи процесът на конкретизиране на задачите по основните направления.

В своята съвкупност разработките на партийните, комсомолските, държавните, стопанските и обществените органи отразяват богатството на идеи, преобразуващата сила на Писмото на др. Тодор Живков. Макар и редица от тях да не са лишени от слабости, с нови измерения и критерии са видени въпросите за подобряване партийното ръководство на дружествата и организациите, на трудовото възпитание, на техническото и научното творчество, на професионалната подготовка, на усъвършенстването социалистическия начин на живот, на всестранната дейност на ДКМС. През този период партийните, комсомолските и държавните органи подеха и практически решаваха редица въпроси, свързани с обогатяване съдържанието на работата сред младежта, с подобряване условията на труд и отдих.

Digitized by Google

* * *

По своята същност писмото е програма за практически действия, която определя не само новите задачи, новите задължения на всяко звено от социалната система, но и новите критерии за оценка на практическата дейност. В решението на Политбюро на ЦК на БКП е подчертано, че практическото решаване на поставените проблеми, цялостното преустройство на комсомолската дейност, на работата на партийните, държавните и стопанските органи и организации с младежта в духа на писмото е изключително важна задача.

Сега след като всички организации заедно и поотделно са си изяснили какво ще изменят в подхода, в работата сред младежта, основното е практически действия за тяхното осъществяване. Всяко записано мероприятие да бъде подкрепено с дела.

Опитът показва, че нерядко добри решения, интересни програми и мероприятия си остават само добри пожелания, ако не се предприемат практически действия за превъплъщаването им в дела. И сега отделни партийни организации, низови ръководства на обществени организации, стопански органи твърде бавно се заемат с практическото реализиране на своите собствени разработки по проблемите на младежта. Не навсякъде инициативата, настойчивостта и на комсомолските ръководства намира нужното проявление.

Осъществяването на правилно партийно ръководство за системна и последователна работа на всяко звено от социалната система за изпълнение на задачите, записани в писмото, е изключително важно условие за по-нататъшното разгръщане на общомладежкото и общонародното движение.

К. Маркс и Ф. Енгелс учат, че мащабът на една обществена задача е пропорционален на масата, чието дело е тя; т. е., колкото е по-значителна една задача, толкова по-голяма е социалната активност, необходима за нейното решаване. В случая именно това е нужно: активната позиция, конкретните действия на всеки член на нашето общество, за да се реши успешно кардиналният проблем — многостранна и ефективна социална реализация на младежта. И още един момент, който ясно е определен в писмото. Задачите, които имаме да решаваме сред младежта, изискват комплексно да се подхожда към тяхното изпълнение. Главното е не отделни, еднократни прояви, отделни мероприятия, а системни и последователни действия, които в своето единство ще водят до постигане на главната цел „Учение и труд — жизнерадост и дръзновение". Именно тази главна цел да определя и съдържанието на всяко записано мероприятие. „Колкото по-умело съумеем да превърнем ежедневната трудова дейност и изпълнението на отделните задачи във фактор за формиране и възпитание на новия човек, за развитие и укрепване на характерните черти на социалистическата личност, толкова по-добре ще отговорим на необходимостта от неразделно единство между икономиката и идеологията."[1]

Животът изисква да се отчита изключителната динамика и мобилност на младежките потребности и интереси. Приетите мероприятия на отделните органи и ведомства, колкото и пълни да са, ако не се съобразяват с тази особеност, ако не се обогатяват в процеса на практическото им изпълнение, не ще се постигнат необходимите резултати. Предимствата на новия подход в планирането следва да се проявяват с пълна сила и в тази сфера, непрекъснато да се обогатяват приетите мероприятия във връзка с писмото, най-пълно да се обвързват с плановете за социално-икономическото развитие на колективите. В разговор по тези проблеми в едно министерство отрупаха с цифри за броя на библиотеките, на киномашините и радиоточките, на хоровете и оркестрите, на физкултурните площадки и т. н., но липсваше главното — оценка, достатъчна ли е наличната база, как всичко това въздействува за постигане на главната задача — високоефективен труд и творчество. Планирането на такива въпроси като създаване на база за творчество, отдих и развлечение, за физкултура, спорт и туризъм за всяко звено, за всяка териториална единица, за да не бъде самоцел, трябва да се постави на научнообосновани норми, като максимално се използва участието на самата младеж за нейното изграждане. Този въпрос има изключителна актуалност за селищните системи, за създаване на най-благоприятни условия за труд, живеене и почивка на младежта. За създаването на тези условия е нужно да се набележат мерки в социално-икономическите планове на общините за следващата петилетка, като се отчитат нуждите и конкретните грижи, които трябва да се положат за младежта. Крайно наложително е по-близкото взаимодействие между териториалните и отрасловите органи особено за тези, в които младежта по-трудно се включва.

* * *

Димитровският комсомол, българската младеж с рапорт-обещанието до ЦК на БКП поеха голяма отговорност пред Партията и народа за конкретен дял в изпълнение и преизпълнение на плана за социално-икономическо развитие на страната през 1979 и 1980 г. Характерът на поетите обещания дава възможност всеки млад човек да намери своето място, да изяви своите творчески заложби при тяхното изпълнение.

С активната помощ и подкрепа на партийните организации, на стопанските ръководства през първите месеци на годината бяха постигнати по отделни показатели определени положителни резултати.

[1] Тодор Живков, Учение и труд, жизнерадост и дръзновение, стр. 84.

Digitized by Google

Над 25 младежки трудови колективи досега изпълниха своите планове за петилетката. От началото на годината с комсомолско поръчение в селското стопанство отидоха да работят 3142 младежи и девойки, от които 960 в животновъдството. Внедрени са над 1200 теми от инженерните проекти. Младежките трудови колективи са сред първите, които преминават на бригадна организация на труда с вътрешностопанска сметка. Постигнати са резултати там, където по новому са видени поетите задължения, разгърната е работа и борба за участие на всеки млад човек. Досега постигнатото разкрива силите, възможностите младежта да реши много важни задачи. За да се изпълни дадената дума, за да стане благородният призив — всеки младеж и девойка, всеки младежки колектив — с изпълнен план за 1979 и 1980 г. по всички показатели две седмици предсрочно — дело на всички, за да нараства приносът в усъвършенстване социалистическата организация на труда, е нужна конкретна грижа, компетентна помощ навсякъде, където се трудят младите хора. Вниманието, силите на комсомолските ръководства да се насочват към усвояване и внедряване постиженията на научно-техническата революция, челния опит, към висок професионализъм, формиране на трудови навици и умение, нужни не само за днешния, но и за утрешния ден на социалистическото строителство. Така на практика Лениновата постановка, че само в труда, заедно с работниците и селяните, можеш да станеш истински комунист, ще получава своята всекидневна, дръзновена и резултатна защита. В социалистическото общество качеството на труда става критерий за социалната дейност, за социалната ценност на отделния труженик. Този критерий изисква по новому да се оценяват формите, съдържанието на работа за трудовата изява на младежта. Не става ли често така, че зад успехите на отделни младежки колективи, зад редиците на първенците не се вижда достатъчно голям ли е следващият ешелон, остават скрити посредствените резултати на стотици млади работници. Ежегодно над 30 000 млади хора не изпълняват личните си комплексни планове, разминават се думите с делата. Разбира се, често пъти не само желанията и стремежите на младите хора са достатъчни, срещат се и разсъждения на стопански ръководители като тези: „Когато закъсаме, винаги се обръщаме към младежта". Не навсякъде партийната взискателност и контрол са на нужната висота, за да се използват максимално творческите сили на всеки млад човек. Сега над 120 000 млади работници са с начална степен на квалификация, голям е броят на младите труженици с основно и начално образование. Всенародната борба за ефективност и качество налага Комсомолът със съдействието на всички органи да поведе тези млади хора в поход за повече знания, за високо майсторство. Въпросите за образованието, за квалификацията, за качеството на труда на младите работници не са лични, а основни въпроси на трудовия колектив. С внедряване на икономическия подход, на бригадната организация на труда все повече ще нараства ролята на трудовия колектив за развитието на младите труженици. Колективът, особено бригадният, е не само школа за високи трудови постижения, но и школа за обучение и квалификация, за изграждане на характери, за възпитание. Не може да се разчита, че ще изградим у младото поколение нова организационна култура, ще осигурим обвързване на всекидневните с далечните цели, ще концентрираме усилията в решаващия участък, ако постоянната производствена дейност на трудовия колектив се характеризира с недостатъчна плановост и ритмичност, ако не се внедряват социалистическата организация на труда и вътрешностопанската сметка. Във всекидневната дейност на хилядите трудът на младия работник трябва да има своя тежест, да бъде творчески и ефективен.

* * *

Диалектическият подход към младежта и Комсомола изисква, от една страна, да се създават материалните предпоставки за широк размах на младежкото дръзновение и творчество и от друга, да се изпълва с качествено ново съдържание дейността и творчеството на самия Комсомол, да се издига неговият самодеен характер. Затова изискванията са всяка партийна организация, всеки комунист да създават необходимите условия да се укрепват дружествата и организациите, да се повишава тяхното умение да прилагат най-целесъобразни форми, методи и средства, които да отговарят на интересите на възрастта, професията и характера на труда на младежите и девойките. Постоянно да се разширяват възможностите пред всеки младежки колектив, пред всеки млад човек съзнателно и творчески, плодотворно и активно да живее този неповторим период от живота, наречен младост. Отбелязваме това, тъй като в процеса на разработката на мероприятията, а и в практическата работа отделни партийни комитети, а и някои стопански ръководства все още регламентират формите и средствата на комсомолските дружества и организации.

В същото време, когато самоинициативата на Комсомола не се изразява само в правене на предложения и проекти за решения, в даването на редовен отчет, а в търсенето и прилагането на конкретни форми и средства на работа, тогава и резултатите за реализиране на партийната политика, за комунистическото възпитание на младежта ще са по-големи. Силата на комсомолското дружество е в умението му правилно да организира своята работа, да използва възможностите на всички младежи и девойки и като умело съчетава личната инициатива и самодейност с висока взискателност и отговорност, да осигури пълнокръвен живот на всеки комсомолски колектив.

Digitized by Google

В днешното време на бърз технически прогрес изискванията към младия човек за неговата професионална квалификация, за разширяване на кръгозора му са свързани с по-голямо напрежение на силите. Това повишава ролята на Комсомола като незаменим фактор умело да долавя стремежите и желанията на младежите, да им помага правилно да определят своето място в живота и в същото време реално да оценят своята отговорност пред бъдещето на страната. Младите хора да виждат в лицето на Комсомола фактор, който, като постави даден въпрос, той ще намери вярно и точно решение.

Работата за по-нататъшното организационно-политическо укрепване на дружествата и организациите предполага постоянно да се засилва комунистическата същност на Комсомола, политическата острота и целенасоченост на неговата всестранна дейност. Нерядко за силата на комсомолското дружество се съди по производствените резултати в повечето случаи на отделни младежи или младежки трудови колективи по проведените мероприятия. А главен критерий следва да бъде — расте ли притегателната сила, въздействуващата роля върху всички членове, върху всички младежи, постигнатите качествени изменения в комсомолската дейност.

Партийната повеля сега е грижата и доверието към младежта да се съчетават с висока принципност, взискателност и откровеност. Не ласкателство, а честно комунистическо отношение, непримиримост към слабостите и недостатъците сред самата младеж и в работата с нея. Този въпрос е поставен с изключителна яснота в писмото, срещаме го многократно в тритомника на др. Тодор Живков „За партийното строителство" като важен принципен въпрос за партийната работа сред младежта.

В последователната работа за изпълнение на задачите, поставени в писмото, изключително важно е отношението, което младият човек среща в колектива, да бъде отношение като към активен творец, а не само като обект на възпитание. За младежта са типични творческо въображение, полет на мисълта, гражданска смелост, Младите хора се отличават с активност не само в критиката, но и в конструктивните си предложения. Всичко това я прави незаменим ускорител на общественото развитие. Тези партийни ръководители, които умеят да се вслушват в идеите на младежта, в критичните бележки и препоръки да превърнат този подход в постоянен метод в своята работа, имат винаги успехи в работата си с Комсомола. Българската младеж расте достатъчно зряла и предана на делото на своите бащи, за да можем и сме длъжни да разговаряме с нея като с равни, открито и по най-острите въпроси. Самото писмо на др. Тодор Живков, многобройните му срещи с младежта са пример на такова отношение на откровен диалог с младите хора.

На проведените разговори в комсомолските дружества във връзка с писмото над 600 000 млади хора изразиха свои съображения, предложения, мнения. Бяха направени хиляди предложения за подобряване работата с младото поколение, за изучаване и решаване на младежките проблеми. Тези данни сами илюстрират политическата зрелост и висока активност на българската младеж към проблемите, които Партията поставя. Редица от тези предложения се отнасят до засилване грижите на партийните организации за конкретно решаване проблемите на младите хора, за повишаване самодейния характер и авторитета на комсомолските дружества и организации. Голяма част от въпросите и предложенията са пряко адресирани до административните и стопанските ръководители. Под ръководството на партийните комитети за всеки окръг има обобщена, ясна картина по направления и адреси на предложенията, направени от младите хора. Ето как тя изглежда конкретно за двата окръга: в Бургаски окръг по време на отчетите и изборите на Комсомола са направени 857 предложения, 326 от тях се отнасят към държавните органи, а другите — към обществените организации; в Софийски окръг от 212 предложения 82 са към окръжните звена, 50 към общинските.

В ЦК на ДКМС бяха обобщени близо 2500 предложения, изпратени до министерствата и другите централни органи за подобряване характера и организацията на труда и отдиха на младите хора, подготовката и реализацията на младите специалисти в съответствие с потребностите на производството, науката, културата и образованието.

Решаването и даването на конкретен отговор на предложенията и препоръките на младежта трябва да стане неразделна част от цялостната работа на партийните и стопанските органи и организации за нататъшното разгръщане на общомладежко, общонародно движение за изпълнение на задачите, поставени в писмото. Изключително важно е в практическото реализиране на самите предложения най-активно да се привличат, да се включват комсомолските дружества, цялата младеж. Това само по себе си ще съдействува да се установи реализъм в предложенията, вярно съотношение на правата и задълженията на младия човек към обществото, ще увеличи неговата социална активност. Практическата работа в това направление през следващите месеци до Националната комсомолска конференция да послужи да се утвърждава такъв метод на работа, който да прави потребностите и интересите на младежта публично достояние, да се решава задачата, поставена в писмото — „да се усъвършенствува механизъмът за поставянето им в дневния ред на Партията, на държавните органи, обществените организации и преди всичко на Комсомола"[1]. Постоянната работа за реализиране предложенията на младите хора в живота да съдействува да се утвърждава Комсомолът като пълномощник на Партията пред младежта и на младежта пред Партията.

[1] Тодор Живков, Учение и труд, жизнерадост и дръзновение, с. 22.

Digitized by Google

МИГОВЕ ОТ ЖИВОТА НА ДИМИТРОВ

Сесията на Великото народно събрание работеше усилено. Каквито и напъни да правеше опозицията да спре прогресивното развитие на страната, да смути и обърка парламентарната дейност, нищо не можеше да постигне. Отечественият фронт, ръководен от създателя му Георги Димитров, разполагаше със съкрушително мнозинство във Великото народно събрание. За председател на събранието бе избран мъдрият наш ръководител Васил Коларов, а за министър-председател всенародно признатият и обичан вожд Георги Димитров.

На трибуната излезе Георги Димитров, за да прочете Декларацията на новото правителство. Както всяка негова проява, така и тази бе посрещната със силни, спонтанно бликащи овации. Съвсем искрено и от все сърце депутатите отечественофронтовци даваха изява на чувствата и уважението си към великия син на родината.

Още щом започна да чете декларацията, първите му думи бяха прекъснати от простовати подвиквания на опозиционерите. Много политически противници от най-различни породи бе срещал в борческия си път Георги Димитров, много уста бе съумявал да запуши с умните си убедителни отговори, много самонадеяни господа бе захлупвал, но тези празни кречетала нито свян имаха, нито от дума разбираха.

Председателствуващият Васил Коларов даде знак със звънеца и се обърна към шумящите опозиционери с думите: „Моля, пазете тишина и слушайте с внимание Декларацията на правителството, а след това ще имате пълна възможност да се изкажете и критикувате."

В отговор на тази бележка Никола Петков се раздвижи, размаха ръка и грубо, предизвикателно викна: „Аз съм дошъл тука да браня опозицията, а не да слушам и гледам вас".

Защо трябваше да я брани и от кого — нито той, нито самата опозиция можеше да каже. В тази поза той беше и жалък, и смешен, и отвратителен. Този посредствен човек си бе въобразил, че е вече герой, който влиза в дверите на историята с лавров венец на глава.

Димитров отвърна поглед от смутителя и продължи да чете декларацията. Тя бе изключителен документ. Затова всички в залата — и народните представители на Отечествения фронт, и официалните лица, и публиката, и представителите на печата и телеграфните агенции, я слушаха с напрегнато внимание. Опозиционерите обаче продължаваха да вдигат шум. С това те искаха да покажат неуважението си към народната власт. И като нямаше за какво да се хванат и не можеха да противопоставят на правителствената декларация своя политическа платформа, свои конструктивни планове за бъдещето, те безогледно отричаха всичко, предложено от Отечествения фронт.

Димитров като че ли не обръщаше сериозно внимание на провокационните прояви. Това ги правеше още по-нагли и по-предизвикателни към него. Но като преля чашата на търпението, той се обърна към тях с думите:

— Такова поведение във Великото народно събрание може да имат само чужди агенти!

Каза го с болка и с дълбока въздишка.

Тези думи съдържаха самата истина. Те обвиняваха в най-тежко престъпление — измяна и предателство към род и родина. Обвиненията биха стреснали продажните души, биха ги навели на размисъл над поведението им. Но вместо да се сепнат, опозиционерите още повече зашумяха. Някои ръкомахаха и говореха нещо, други се провикваха с явното намерение да създават шумотевица и безредие. А Никола Петков се надигна от мястото си и театрално се обърна към Георги Димитров с думите:

— Аз не съм чужд агент, защото не съм бил чужд поданик!

В тона, позата, в маниерите му имаше отвратителна отблъскваща дебелащина. Обществено-политическият му ранг предполагаше такт и достойно държане, но дори и помен нямаше от тези неща. Той продължаваше своето:

— А Вие станахте български поданик само два дена преди изборите!... Вие ня-

Digitized by Google

В днешното време на бърз технически прогрес изискванията към младия човек за неговата професионална квалификация, за разширяване на кръгозора му са свързани с по-голямо напрежение на силите. Това повишава ролята на Комсомола като незаменим фактор умело да долавя стремежите и желанията на младежите, да им помага правилно да определят своето място в живота и в същото време реално да оценят своята отговорност пред бъдещето на страната. Младите хора да виждат в лицето на Комсомола фактор, който, като постави даден въпрос, той ще намери вярно и точно решение.

Работата за по-нататъшното организационно-политическо укрепване на дружествата и организациите предполага постоянно да се засилва комунистическата същност на Комсомола, политическата острота и целенасоченост на неговата всестранна дейност. Нерядко за силата на комсомолското дружество се съди по производствените резултати в повечето случаи на отделни младежи или младежки трудови колективи по проведените мероприятия. А главен критерий следва да бъде — расте ли притегателната сила, въздействуващата роля върху всички членове, върху всички младежи, постигнатите качествени изменения в комсомолската дейност.

Партийната повеля сега е грижата и доверието към младежта да се съчетават с висока принципност, взискателност и откровеност. Не ласкателство, а честно комунистическо отношение, непримиримост към слабостите и недостатъците сред самата младеж и в работата с нея. Този въпрос е поставен с изключителна яснота в писмото, срещаме го многократно в тритомника на др. Тодор Живков „За партийното строителство" като важен принципен въпрос за партийната работа сред младежта.

В последователната работа за изпълнение на задачите, поставени в писмото, изключително важно е отношението, което младият човек среща в колектива, да бъде отношение като към активен творец, а не само като обект на възпитание. За младежта са типични творческо въображение, полет на мисълта, гражданска смелост, Младите хора се отличават с активност не само в критиката, но и в конструктивните си предложения. Всичко това я прави незаменим ускорител на общественото развитие. Тези партийни ръководители, които умеят да се вслушват в идеите на младежта, в критичните бележки и препоръки да превърнат този подход в постоянен метод в своята работа, имат винаги успехи в работата си с Комсомола. Българската младеж расте достатъчно зряла и предана на делото на своите бащи, за да можем и сме длъжни да разговаряме с нея като с равни, открито и по най-острите въпроси. Самото писмо на др. Тодор Живков, многобройните му срещи с младежта са пример на такова отношение на откровен диалог с младите хора.

На проведените разговори в комсомолските дружества във връзка с писмото над 600 000 млади хора изразиха свои съображения, предложения, мнения. Бяха направени хиляди предложения за подобряване работата с младото поколение, за изучаване и решаване на младежките проблеми. Тези данни сами илюстрират политическата зрелост и висока активност на българската младеж към проблемите, които Партията поставя. Редица от тези предложения се отнасят до засилване грижите на партийните организации за конкретно решаване проблемите на младите хора, за повишаване самодейния характер и авторитета на комсомолските дружества и организации. Голяма част от въпросите и предложенията са пряко адресирани до административните и стопанските ръководители. Под ръководството на партийните комитети за всеки окръг има обобщена, ясна картина по направления и адреси на предложенията, направени от младите хора. Ето как тя изглежда конкретно за двата окръга: в Бургаски окръг по време на отчетите и изборите на Комсомола са направени 857 предложения, 326 от тях се отнасят към държавните органи, а другите — към обществените организации; в Софийски окръг от 212 предложения 82 са към окръжните звена, 50 към общинските.

В ЦК на ДКМС бяха обобщени близо 2500 предложения, изпратени до министерствата и другите централни органи за подобряване характера и организацията на труда и отдиха на младите хора, подготовката и реализацията на младите специалисти в съответствие с потребностите на производството, науката, културата и образованието.

Решаването и даването на конкретен отговор на предложенията и препоръките на младежта трябва да стане неразделна част от цялостната работа на партийните и стопанските органи и организации за нататъшното разгръщане на общомладежко, общонародно движение за изпълнение на задачите, поставени в писмото. Изключително важно е в практическото реализиране на самите предложения най-активно да се привличат, да се включват комсомолските дружества, цялата младеж. Това само по себе си ще съдействува да се установи реализъм в предложенията, вярно съотношение на правата и задълженията на младия човек към обществото, ще увеличи неговата социална активност. Практическата работа в това направление през следващите месеци до Националната комсомолска конференция да послужи да се утвърждава такъв метод на работа, който да прави потребностите и интересите на младежта публично достояние, да се решава задачата, поставена в писмото — „да се усъвършенствува механизъмът за поставянето им в дневния ред на Партията, на държавните органи, обществените организации и преди всичко на Комсомола"[1]. Постоянната работа за реализиране предложенията на младите хора в живота да съдействува да се утвърждава Комсомолът като пълномощник на Партията пред младежта и на младежта пред Партията.

[1] Тодор Живков, Учение и труд, жизнерадост и дръзновение, с. 22.

Digitized by Google

МИГОВЕ ОТ ЖИВОТА НА ДИМИТРОВ

Сесията на Великото народно събрание работеше усилено. Каквито и напъни да правеше опозицията да спре прогресивното развитие на страната, да смути и обърка парламентарната дейност, нищо не можеше да постигне. Отечественият фронт, ръководен от създателя му Георги Димитров, разполагаше със съкрушително мнозинство във Великото народно събрание. За председател на събранието бе избран мъдрият наш ръководител Васил Коларов, а за министър-председател всенародно признатият и обичан вожд Георги Димитров.

На трибуната излезе Георги Димитров, за да прочете Декларацията на новото правителство. Както всяка негова проява, така и тази бе посрещната със силни, спонтанно бликащи овации. Съвсем искрено и от все сърце депутатите отечественофронтовци даваха изява на чувствата и уважението си към великия син на родината.

Още щом започна да чете декларацията, първите му думи бяха прекъснати от простовати подвиквания на опозиционерите. Много политически противници от най-различни породи бе срещал в борческия си път Георги Димитров, много уста бе съумявал да запуши с умните си убедителни отговори, много самонадеяни господа бе захлупвал, но тези празни кречетала нито свян имаха, нито от дума разбираха.

Председателствуващият Васил Коларов даде знак със звънеца и се обърна към шумящите опозиционери с думите: „Моля, пазете тишина и слушайте с внимание Декларацията на правителството, а след това ще имате пълна възможност да се изкажете и критикувате."

В отговор на тази бележка Никола Петков се раздвижи, размаха ръка и грубо, предизвикателно викна: „Аз съм дошъл тука да браня опозицията, а не да слушам и гледам вас".

Защо трябваше да я брани и от кого — нито той, нито самата опозиция можеше да каже. В тази поза той беше и жалък, и смешен, и отвратителен. Този посредствен човек си бе въобразил, че е вече герой, който влиза в дверите на историята с лавров венец на глава.

Димитров отвърна поглед от смутителя и продължи да чете декларацията. Тя бе изключителен документ. Затова всички в залата — и народните представители на Отечествения фронт, и официалните лица, и публиката, и представителите на печата и телеграфните агенции, я слушаха с напрегнато внимание. Опозиционерите обаче продължаваха да вдигат шум. С това те искаха да покажат неуважението си към народната власт. И като нямаше за какво да се хванат и не можеха да противопоставят на правителствената декларация своя политическа платформа, свои конструктивни планове за бъдещето, те безогледно отричаха всичко, предложено от Отечествения фронт.

Димитров като че ли не обръщаше сериозно внимание на провокационните прояви. Това ги правеше още по-нагли и по-предизвикателни към него. Но като преля чашата на търпението, той се обърна към тях с думите:

— Такова поведение във Великото народно събрание може да имат само чужди агенти!

Каза го с болка и с дълбока въздишка.

Тези думи съдържаха самата истина. Те обвиняваха в най-тежко престъпление — измяна и предателство към род и родина. Обвиненията биха стреснали продажните души, биха ги навели на размисъл над поведението им. Но вместо да се сепнат, опозиционерите още повече зашумяха. Някои ръкомахаха и говореха нещо, други се провикваха с явното намерение да създават шумотевица и безредие. А Никола Петков се надигна от мястото си и театрално се обърна към Георги Димитров с думите:

— Аз не съм чужд агент, защото не съм бил чужд поданик!

В тона, позата, в маниерите му имаше отвратителна отблъскваща дебелащина. Обществено-политическият му ранг предполагаше такт и достойно държане, но дори и помен нямаше от тези неща. Той продължаваше своето:

— А Вие станахте български поданик само два дена преди изборите!... Вие ня-

Digitized by Google

мате право да говорите тук, защото двайсет години сте били чужд поданик!

Потръпвах. Не можех да се сдържа на мястото си от почуда. Каква бедност на мисълта, какво безсилие на логиката, каква пародийна превратност на понятията! Но какво да се прави, когато по целия божи свят мъниците ненавиждат слоновете!

Грубата провокация към Георги Димитров се посрещна с гневно неодобрение в заседателната зала. Ние, народните представители на Отечествения фронт, не можехме да се сдържим на местата си. Бяхме готови да хванем и изхвърлим от залата този самозабравил се господин, но много пъти бяхме предупреждавани да не се поддаваме на провокации, затова се въздържахме.

Удивляваше ме държането на Димитров. Чудех се какви нерви и какви вътрешни задръжки има този човек, за да се овладява напълно. Впрочем той не един път в разговор с нашата парламентарна група бе говорил за характера на опозицията, за нейните нечисти цели и за нейните недостойни прийоми в борбата. Беше ни съветвал да бъдем разумни и търпеливи, защото всяко наше необмислено действие можеше да усложни политическата обстановка, да забави сключването на мирния договор, да накърни интересите на родината.

Димитров и сега отговори достойно на провокацията:

— Да, аз бях чужд поданик. Но не по своя воля, а защото вашите приятели Мушанов и Гичев след процеса в Лайпциг ми отказаха българско поданство и не можех да се върна в родината.

Този аргументиран отговор притисна провокатора до стената и той се заозърта за подкрепа от своите хора. Та нима Никола Петков имаше толкова къса памет! Нима бе забравил тъй скоро трогателните думи на Георги Димитров, казани на митинга в Народния театър още в първите часове след завръщането му в родината: „...Но вие няма да се съмнявате, ако ви кажа, че през всичкото това време, където и да съм бил, с каквото и да съм се занимавал, никога, нито за един момент аз не съм преставал да мисля и да работя за своя, за българския народ, за неговото бъдеще, за неговото щастие и благоденствие."

Димитров продължи да чете програмната декларация. Опозиционното малцинство не слушаше и шумеше. Той прекъсна и се обърна към тази негова сбирщина:

— Вие нищо не одобрявате... Можете само да викате като хулигани. Но нямате програма, нямате декларация, нямате морал! Нищо нямате. И затова не сте направили нито едно-единствено конструктивно предложение. Провеждате тук организирана обструкция на Великото народно събрание.

— Не е вярно! Заблуждавате! — подвикна простовато Никола Петков.

Димитров спря святкащия си поглед върху него, оня сякаш се смали на мястото си и изслуша отправените към него предупредителни съвети:

— Господин Петков, Вие замълчете и се опомнете, докато има още време, защото Вие на никакви чужди сили не можете да разчитате... Не провокирайте и не се гответе за въоръжено действие!... Ще си изгорите ръцете и ще си счупите главите!

Опозиционният лидер се усмихна пресилено, махна нехайно ръка и изтърси:

— Това са нелепости!

На голословните, необмислени подхвърляния Димитров противопоставяше своите необорими политически аргументи:

— Вие саботирате записването на суми за вътрешния заем. До новата реколта може да изпаднем в тежко продоволствено положение, хора ще гладуват, добитък ще измира. Ние полагаме максимални усилия за събиране на храни и фуражи, а вие саботирате и тези наши усилия. Не държите сметка за необмислените си постъпки и приказки, за престижа на България и нейното Велико народно събрание...

Очаквах, че тези думи, казани с болка на сърце, ще подействуват отрезвително върху опозицията и нейния лидер, че найсетне разумът ще надделее над безразсъдството и политическата им глупост. Очаквах, че някой от тях ще отвърне на Димитров в същия дух и тон, ала лидерът поддържаше твърдоглаво възприетата позиция на противопоставяне във всичко и с нескрита злоба каза:

— Заблуждавате! Вие говорите наизуст, за да се харесате на народа.

Димитров тежко въздъхна и каза:

— Ех, да не казвам остри думи!... Но, моля ви, сериозно помислете какво говорите и какво вършите!...

В отговор на този апел към разума и съвестта опозиционерите зашумяха по-силно. Целта им бе ясна — да смутят и объркат нормалната работа на Великото народно събрание по приемане на програмната декларация на правителството.

—Ние можем да ви изгоним от Великото народно събрание само за един час — обърна се към смутителите Димитров. — Но аз пак отправям апел към честните и патриотични депутати опозиционери, ако има такива между вас, дайте да работим братски!

Този път отговорът дойде от другия лидер — десния социалдемократ Коста Лулчев. С надута престорена самоувереност той заяви, че те не разчитали на чужди сили, а само на българския народ, който бил с тях. Той обаче не предполагаше, че в следващия миг ще получи такава зашеметяваща плесница, от която щяха да му писнат и двете уши.

— Господин Лулчев — обърна се към него Димитров, — Вие клеветите и позорите България. В доклад до чужбина, който е в моята папка, Вие — той посочи докладчика — пишете: „Разчитаме само на вашата помощ отвън, защото нашите сили са малки". Вие се явявате идеолози и адвокати не само на българската буржоазия, която доведе страната до такова окаяно положение, а и на международната реакция. Но пак повтарям: не злоупотребявайте с търпението на Великото народно

Digitized by Google

събрание. Разберете, че нашите дела ще ви смажат. Нашите дела ще ви удавят в пропастта.

Опозиционерите не разбираха и не желаеха да разберат какво им се казва. Затропаха по банките и зашумяха по-силно.

Димитров угрижено поклати глава и каза:

— Злоупотребявате с нашето търпение. Вие трябва да благодарите за нашето благоразумие!

Велико, неизтощимо бе търпението на Георги Димитров. Неуморим бе той в усилията си да накара тези разюздани хора да се опомнят и да помогнат на Отечествения фронт в този тежък за родината час.

* * *

Бе започнало обсъждането на правителствената декларация. Банките на опозицията не шумяха. С бавна и тежка стъпка на трибуната излезе опозиционният представител Георги Йорданов, облечен с шаечни дрехи — потури и антерия. Макар и да не произлизаше от средите на трудовото селячество, той в душата си носеше нещо от бита и психиката му. Бе стар земеделски деец и се ползваше с влияние сред част от селяните.

Неговата реч с нищо не подкрепяше правителствената декларация. И той теглеше „на жегла". Странеше от Отечествения фронт. Изглежда, че го блазнеше нереалната надежда опозицията да дойде самостоятелно на власт и той, като един от първенците й, да стане големец.

Георги Димитров, който седеше съвсем близо до трибуната, слушаше с голямо внимание оратора и внимателно го наблюдаваше. В един сгоден за реплика момент, без да става от мястото си, той се обърна към оратора с думите:

— Слушайте, стари земеделецо, оставете ги тях! — И Димитров махна пренебрежително с ръка към банките на опозиционерите. — Дайте да строим заедно нова България!

Тази постъпка изненада всички народни представители. Тя завари неподготвен и самия оратор. Той се обърка, смути се и измънка:

— Да строим...

В този миг Димитров скочи енергично, пристъпи напред и като протегна ръка към колебаещия се, рече му топло и с открита душа:

— Ето, аз Ви подавам братска десница за строителството на нова България, но освободете се от тези карнеристи! И сега, в този момент, те пишат, съчиняват и разпращат махзари за чужда помощ...

Сцената беше тъй изненадваща и тъй трогателно-патетична, че старият земеделец остана като зашеметен на трибуната. Той поглеждаше ту към протегнатата ръка на великия българин, ту към банките на опозицията и не се решаваше да направи очакваната крачка.

Този зов за единодействие в името на нова България, на нейния задружен градеж ми се стори, че прозвуча като велик символ на политическата мъдрост. Той бе умело хващане на подходящия момент за обединяване и сплотяване на всички демократични сили в единен фронт за разгром на фашизма и реакцията. То бе един характерен и много ярък епизод от последователната борба на Българската работническа партия (комунисти) да прилага на дело теорията и практиката за изграждане на народните фронтове, възприета от Седмия конгрес на Коминтерна линия, найтясно свързана с името на Димитров.

И когато ние, народните представители на Отечествения фронт, чакахме със затаен дъх драматичния миг на развръзката, той не закъсня, но донесе разочарование. Георги Йорданов като че вътрешно беше решил да поеме подадената ръка, но ненадейно измъпка нещо неразбрано и просто се изхлузи от трибуната. Той се отправи към мястото си не вече с оная достолепна стъпка, с която бе излязъл на трибуната, а тътреше крака като спънат. Неговите политически приятели преди малко бяха вдигнали невъобразима олелия, за да повлияят на решението му, сега доволни, шумно го приветствуваха. Той седна на мястото си. Някои от приятелите му го тупаха по гърба, други му хващаха ръцете и радостно ги тръскаха, но тези ръце бяха отпуснати като на парализиран. Изглежда в объркването си този човек смътно догаждаше, че пое върху плещите си огромна отговорност пред историята на българския народ, догаждаше, че стори непростима грешка пред Великото народно събрание и пред родината. Не някой друг, а сам Георги Димитров му протягаше ръка като на човек, от дълги години свързал живота си с Българския земеделски съюз.

Когато сломен духом от собственото си колебание, ораторът слезе от трибуната, последваха го пророческите думи на Димитров:

— Честни хора има между вас. Те скоро ще се разколебаят и ще дойдат в Отечествения фронт.

Така и стана по-късно.

На всички в залата обаче направи силно впечатление постъпката на Георги Димитров. Изглежда, че той бе доловил редицата съображения на дребнобуржоазния политик, които го бяха довели до колебание. Напълно възможно бе в такова състояние той да напусне опозицията и да се присъедини към Отечествения фронт. Затова тъй бодро и решително му бе протегнал ръка.

Този епизод остави дълбоки следи в моята памет. Въпреки раздухваните страсти срещу народната власт и жалките напъни на опозицията за завземане на властта, у трезвомислещите хора измежду тях можеше да настъпи и осъзнаване.

Великият Ленин е притежавал рядката способност да вижда ясно колебанията в лагера на своите противници, да прозира дори и индивидуалните политически мотиви на всеки от тях и в определения момент на изострената борба да привлече на своя страна неустойчиви противници. С такава ленинска дарба се отличаваше и Ди-

Digitized by Google

митров. Тя бе едно от най-драгоценните му качества. Без нея той едва ли би станал всепризнат вожд не само на Комунистическата партия, но и на всички демократични и прогресивни сили, които се сплотиха в Отечествения фронт.

Благодарение на своята способност да сплотява политическите сили в името на една велика цел за благото на народа, да вярва в съюзниците и да им вдъхва вяра в съюза, Георги Димитров стана велик знаменосец на световната класова борба срещу фашизма, капитализма и колониализма, за демокрация, социализъм и мир.

* * *

Дебатите по декларацията на правителството се проточиха доста време „Заслугата" за това бе изключително на опозицията. След приключването им на трибуната отново излезе Георги Димитров да произнесе заключително слово.

— Като министър-председател — каза той, — който, естествено, ще носи най-голямата морално-политическа отговорност, аз искам да подчертая някои основни мисли като заключение на станалите обширни дебати, в които взеха участие много народни представители от всички парламентарни групи. Трябва да кажа, декларацията не съдържа голи и демагогски обещания, че между думите и делата на Отечествения фронт има пълно покритие. Ние сме дали безспорни доказателства, че смисълът на нашия живот е да се борим и работим всеотдайно за възхода на нашата нация, за процъфтяването на нашата родина, за благоденствието и щастието на нашия народ и неговото поколение.

— Всеобщо е признанието — подчерта Димитров, — че Отечественият фронт спаси нашата страна от трета убийствена катастрофа. Той защити поруганата чест на нашия народ, изми позорното петно от челото му и му възвърна мястото в семейството на свободолюбивите и демократични народи. Той разчисти пътя за един справедлив, достоен и поносим мир.

С тон на голяма загриженост Димитров говореше за положението на страната, за съдбата на българския народ, за големите задачи, които стоят пред правителството на Отечествения фронт, за още неуреденото международно положение на България, тъй като мирният договор още не бе подписан.

Народните представители на опозицията не само че не се трогнаха от загриженото изказване на Димитров, а вдигнаха още по-голям шум.

Удивлявах се от самообладанието и търпението на Димитров, който не им обръщаше внимание и продължи словото си:

— За нас решаващо е не вашето отношение, а това на всеки обществен, политически, стопански и културен деец към интересите и творческото дело на Отечествения фронт. С такъв народ като нашия няма трудности и противодействия, които не ще можем да преодолеем. Това нека знаят и приятели, и врагове. Делото на нашия свободолюбив и трудолюбив народ е право, то е в здрави народни ръце и въпреки всичко то ще победи. За тази победа си струва да се дадат всички сили и способности, да се понесат всички временни лишения и жертви.

Всички народни представители отечественофронтовци, гостите и публиката отвърнаха на тези думи с овации и одобрителни възгласи. Щом стихна залата, Димитров се обърна към тропащата група на опозицията с думите:

— А на вас повтарям! Нашите дела ще ви удавят в пропастта! Помнете това!

Димитров като че ли беше роден за тази размирна и бурна епоха, да обединява и да сплотява народа. У него блестящо бяха съчетани необходимите за това качества: голям творчески ум, обаятелен характер, честност и откровеност, огромен организационен и политически опит, лично изстрадана философия за революционното единодействие на демократичните народни сили. Той покоряваше с огромния си авторитет, увенчан с неувяхващи лаври на световната слава, притежаваше съвършено чувство за такт, неизчерпаема енергия и голям оптимизъм. Той не се уморяваше да търси пътища за разбирателство и творческо градивно действие с опозицията, търпеливо я чакаше да се вразуми и активно действуваше в тази насока. За съжаление парламентарната група на опозицията като цяло се оказа неподатлива към оправяне и твърдоглаво следваше избраната линия на разкол и вредителство.

В интерес на истината обаче трябва да кажем, че не всички опозиционни депутати бяха неспособни за отрезвяване, не всички те бяха лишени от чувство за политическа коректност. Част от тях не одобряваха дебелашката грубост и глуповато държане на своя шеф. А със своята тънка наблюдателност Димитров бе забелязал отрано това нещо. Така си обяснявам неговите неднократни и настоятелни апели към опозицията за достойно държане, за честно сътрудничество с Отечествения фронт. Така си обяснявам и заявлението му, че в техните редове има и честни хора, които рано или късно ще се вразумят и ще дойдат в Отечествения фронт. Така стана впоследствие.

Като си спомням за много случаи от бурния живот на Георги Димитров и особено в годините около и след Девети септември, с голяма сила и правдивост ми звучат думите на първия секретар на нашата партия Тодор Живков: „Щастие за България беше, че в оная бурни години начело на Партията и държавата застана такъв изпитан и мъдър ръководител, какъвто беше Георги Димитров.

Обкръжен от любовта на комунистите и трудовите хора, той поведе с твърда и решителна ръка кораба на родината към бреговете на социализма. Под негово ръководство народната власт укрепна, сломи съпротивата на вътрешната и международна контрареволюция, разчисти пътя към бъдещето."

Бочо ИЛИЕВ
герой на социалистическия труд

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

ВИСОКА ВЗИСКАТЕЛНОСТ, ПРИНЦИПНОСТ И ОБЕКТИВНОСТ

На пленум Централната контролно-ревизионна комисия на Българската комунистическа партия отчете шестмесечната си дейност. В доклада, изнесен от Александър Тодоров — заместник-председател на комисията, бе подчертано, че усилията й през този период са били насочени:

— да се съдействува на партийните комитети и организации за по-нататъшно укрепване на единството, боеспособността и чистотата на партийните редове;

— да се осъществяват по-задълбочени и качествени проверки при възраженията на наказаните партийни членове;

— да се подобрява методическата помощ за по-нататъшно усъвършенствуване стила на работа на контролно-ревизионните органи;

— да се разширява взаимодействието на контролно-ревизионните и ревизионните органи с партийните комитети и техните отдели, с Националната контролна система и с други държавни и обществени звена в борбата срещу отрицателните явления в първичните партийни организации.

В осъществяването на тези задачи Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП е водило непримирима борба срещу нарушителите на Програмата и Устава на Партията, при разглеждането на жалбите и възраженията е вземало обективни решения. То е проявявало висока взискателност и принципност при обсъждането делата на наказаните комунисти.

Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП строго и неотменно е прилагало класово-партиен подход при решаване делата на партийни членове от чужд класов произход. С това то е съдействувало да се поддържа чистотата на партийните редове.

Ръководейки се от решенията на Юлския пленум (1976 г.), то е търсило строга лична отговорност от онези комунисти, които нарушават социалистическата законност, използват служебното си положение за лично облагодетелствуване, от тези, които задушават критиката и самокритиката. Задълбочено са проучвани фактите и правилно са прилагани партийни критерии при оценяване делата и действията на комунистите. Бюрото не се е задоволявало само да открива допуснатите грешки и недостатъци, а е съсредоточавало вниманието си върху разкриването на субективните и обективните причини за станалите нарушения. Проявяван е стремеж с всички средства да се съдействува за по-нататъшно усъвършенствуване стила и метода на партийната работа, за правилната организация на вътрешнопартийния живот, за повишаване на трудовата и политическата активност на комунистите и трудещите се.

Благодарение на взетите мерки от Централната контролно-ревизионна комисия, от отдел „Организационен" на ЦК на БКП, от окръжните комитети на Партията и окръжните контролно-ревизионни комисии през последните години решително се е повишила ролята на партийното събрание при разглеждане поведението на провинили се комунисти. За петмесечието на тази година 90,09 на сто от наказанията са наложени от първичните организации, а за 70,28 на сто от уставните нарушения е сигнализирано от партийните бюра.

През шестмесечието е извършена проверка в шест окръга (Пазарджишки, Търговищки, Силистренски, Пловдивски, Софийски и Смолянски), за да се установи защо от първите три окръга се получават помалко, а от останалите три повече възражения от наказани партийни членове в Централната контролно-ревизионна комисия на БКП.

Главната причина е в елементите на повърхностно проучване, незадълбочено решаване делата на наказаните комунисти от някои партийни комитети и организации и от контролно-ревизионни комисии. Недостатъчна е обосноваността на обвиненията, в резултат на което се идва и до неправилно наложени наказания. Затова те не се приемат от наказаните и ги обжалват по-нагоре.

През отчетния период Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП заедно с отдел „Организационен" на ЦК на Партията са извършили проверка в някои партийни комитети и организации по проблемите: „За работата на партийните органи и организации с критичните бележки, публикувани в средствата за масо-

Digitized by Google

ва информация“ и „Как се изпълнява решението на Секретариата на ЦК на БКП за предоставяне на първичните партийни организации в министерствата и други централни и местни учреждения и ведомства право на партиен контрол върху работата на апарата“.

Установено е, че след решението на Политбюро на ЦК на БКП за работата с критичните бележки във Видински, Пловдивски, Софийски, Хасковски, Сливенски и други окръзи е създадена благоприятна обстановка бързо да се реагира на справедливата и обективна критика в средствата за масова информация. В много от проверените окръжни, общински, заводски и учрежденски партийни комитети и първични организации е въведена добра организация за контрол в това направление. В някои партийни комитети и организации в Сливенски окръг (заводите „Победа“, „Динамо“, вълненотекстилния комбинат „Г. Димитров“ и др.) партийните и стопанските ръководства картотекират критичните материали и ги водят на отчет до преодоляване на слабостите.

В някои от посочените окръзи бюрата на окръжните партийни комитети обсъждат информации за работата с критичните бележки в средствата за масова информация. Сектор „Информационно-социологически“ при окръжния комитет на БКП в Пловдив периодически изготвя бюлетин, който се разглежда в бюрото на комитета. В тримесечен и годишен обзор сектор „Информационно-социологически“ при окръжния комитет на Партията в Хасково внася в бюрото на комитета обобщен материал за извършената дейност по критическите бележки.

Има обаче ведомства и предприятия, партийни комитети и организации, които в една или друга степен подценяват този въпрос. Те отговарят на съответните редакции, без да са обсъдили мероприятия за решаване на проблемите. Срещат се и ръководни дейци, които не отговарят на отправената им критика.

Централната контролно-ревизионна комисия съвместно с отдел „Организационен“ на ЦК на БКП, Софийската градска контролно-ревизионна комисия и районните контролно-ревизионни комисии на Партията са проверили деловодната работа на първичните партийни организации в три министерства (на електрониката, на строителството и строителните материали и на съобщенията) и на Българския съюз за физическа култура и спорт. Установено е, че учрежденските партийни комитети и бюрата на първичните партийни организации в министерствата са приели конкретни мероприятия за изпълнение на Решението на Секретариата на ЦК на БКП за предоставени контролни функции на партийните комитети и организации в министерствата, учрежденията и ведомствата. На събрания в някои първични организации и в сбирки на партийните групи е повишена взискателността на партийната и държавната дисциплина. Проверките обаче сочат, че контролът върху работата на апарата не е станал стил в работата на партийните комитети и организации. Този въпрос в Българския съюз за физическа култура и спорт не е стоял в центъра на контролната дейност върху многобройния апарат.

През шестмесечието Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на Партията е организирало заедно с окръжните контролно-ревизионни комисии проверки в редица партийни комитети и организации за прилагане на Инструкцията на ЦК на БКП за работата с документите в първичните организации.

Констатирано е, че във всички окръзи са организирани различни мероприятия за разясняване на този документ. На повечето места секретарите на партийните организации се стремят да водят документацията съобразно изискванията на инструкцията. Наред с това има и тревожни данни при съхранението на документите — при съставянето на протоколите и решенията. Не е добро положението в Габровски, Търговищки, Кърджалийски, Ловешки, Врачански и някои други окръзи. Това налага окръжните контролно-ревизионни комисии на БКП по-системно да извършват проверки, да правят анализ и задълбочено да разкриват съществуващите недостатъци.

За разглеждания период Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП и отдел „Организационен“ на ЦК на Партията са проверили как се работи с писмата, жалбите и предложенията на трудещите се във Видински, Пловдивски, Сливенски, Софийски и Хасковски окръг.

Установено е, че в окръжните комитети на БКП е създадена организация, много от жалбите се приключват в срок и се решават правилно. В Сливенския окръжен партиен комитет 74 на сто от всички постъпили жалби са основателни и 91 на сто от тях са решени в полза на жалбоподателите. Проверката е разкрила и някои недостатъци. Има партийни комитети, които не водят на отчет устните молби.

През полугодието Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП е обърнало особено внимание на методическата помощ към окръжните контролно-ревизионни комисии. Организиран е едноседмичен семинар с председателите и заместник-председателите на окръжните, градските и районните контролно-ревизионни комисии, където са изнесени лекции по актуални въпроси на обществено-икономическото строителство, по тритомника на др. Тодор Живков „За партийното строителство“ и др. Обменен е интересен опит в контролно-ревизионната дейност.

Положително въздействие оказват срещите, които организира ръководството на Централната контролно-ревизионна комисия с бюрата на окръжните контролно-ревизионни комисии. Това помага на последните по-задълбочено да вникват в разглежданите проблеми, по-успешно да осъществяват своите функции.

Собствена информация

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

МЕЖДУНАРОДНИ СТОПАНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ НА СТРАНИТЕ ЧЛЕНКИ НА СИВ

Камен Лозанов, Георги Данов

Авторите разглеждат някои проблеми на изграждането и управлението на международните стопански организации на страните от Съвета за икономическа взаимопомощ. Обект на анализ са икономическите взаимоотношения в интеграционната общност на страните от СИВ изобщо и в техните международни икономически организации в частност: същност и класификация на международните икономически организации (МИО); изграждане и функциониране на международната собственост; ценови, валутно-финансови, външнотърговски и патентно-лицензионни отношения, отношения, свързани със съвместното използване на капитални вложения, работна сила и др. На тази основа се разглеждат и въпросите на стопанската сметка в международните стопански организации, на образуване на фондовете в тях, на схемата за разпределение на печалбата и доходите, на механизма на тяхното управление и на връзката и зависимостта на този механизъм с националните механизми на страните—членки на МИО. Книгата е предназначена за ръководни партийни и стопански кадри, специалисти, учащи се.

ЗАГИНАЛИТЕ ЗАВЕЩАХА

Очерци за революционни дейци от Търговищки окръг, загинали в борбата срещу капитализма и фашизма

В годините на суровата антифашистка борба в този борчески край се разгърна масова съпротива против фашизма и капитализма, за свободата и щастието на българския народ. Три партизански отряда развяха тук бойните си знамена. Смели партизани и партизанки, верни ятаци, нелегални партийни функционери, безстрашни народни защитници оросиха с кръвта си тези свидни български земи и станаха знаме и пример за поколенията. Сборникът съдържа шестдесет очерка, написани въз основа на документи и спомени на близки и другари на героите, загинали в борбата срещу кървавия враг на народа — капитализма и фашизма.

НАСЕЛЕНИЕ И ПРЕХРАНА — ФАКТОРИ В МЕЖДУНАРОДНАТА ПОЛИТИКА

Павел Георгиев

Авторът на тази книжка от библиотека „Международна политика" на Партиздат разглежда някои въпроси на възпроизводството на населението в света. Той разкрива реакционната същност на различни буржоазни теории и спекулациите около проблема за населението и прехраната, запознава ни с позицията на социалистическите страни по тези въпроси. Специално внимание той отделя на международното сътрудничество за преодоляване на демографските и производствените проблеми. Днес, когато принципите на мирното съвместно съществуване се превръщат в политическа практика, международното сътрудничество е важен фактор в търсене на правилно решение. Авторът подчертава, че особен принос в това отношение имат страните от социалистическата общност, като със своята демографска политика, със сътрудничеството си с държавите от „третия свят" сочат пътя на утрешния ден на човечеството.

НЕОКОЛОНИАЛИЗЪМ

Икономически действия и политически цели

Едуард Малхасян

Какви са промените в международните отношения, предизвикани от съществуването на империализма, който не владее чужди територии, в условията на разпадане на колониалната система? Доколко едрият финансов капитал е в състояние да се приспособи към новата историческа обстановка и да осигури икономическото и политическото си господство в Азия, Африка и Латинска Америка? При какви условия развиващите се страни могат да се борят радикално, за да преодолеят своята изостаналост и зависимост, за да утвърдят прогресивни, социалистически тенденции на обществено развитие? Авторът, известен наш икономист международник, се стреми да даде задълбочен отговор на тези животрепетящи въпроси чрез класово-партиен подход и анализ на сложния механизъм в новите икономически, идеологически и политически средства и цели на неоколониализма.

Digitized by Google

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Брежнев, Леонид Илич, **АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ИДЕОЛОГИЧЕСКОЙ РАБОТЫ КПСС**, том 1 и 2, Политиздат, Москва, 1978.

В настоящото двутомно издание са поместени в пълен размер или в извлечения доклади, речи, изказвания, статии, приветствия и др. на Л. И. Брежнев за периода от 1964 до 1978 г., които засягат корения въпроси на идеологическата работа на КПСС и дават представа за многостранната дейност на Партията в областта на комунистическото възпитание на трудещите се. Материалите в сборника въоръжават идеологическите кадри и всички комунисти с важни теоретически положения и практически изводи, помагат им да осъществяват комплексен подход в идеологическата работа, да обезпечават тясно единство на идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание.

ФИЛОСОФСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ИДЕОЛОГИЧЕСКОЙ БОРЬБЫ, Ред. коллегия: С. Ф. Одуев и др., Изд. „Мысл", Москва, 1978.

Книгата е колективен труд на философи от СССР и ГДР. В нея се разглеждат основни теоретични проблеми на марксистко-ленинското учение за идеологията, закономерностите и най-характерните черти в развитието ѝ на съвременния етап. Използвани са материалите на XXV конгрес на КПСС, на IX конгрес на ГЕСП и на другите конгреси на братските комунистически партии от социалистическите страни. Значително място в книгата е отделено на критическия анализ на съвременните буржоазни, реформистки и ревизионистически концепции в идеологията.

ИСТОРИЯ ФИЛОСОФИИ И МАРКСИЗМ (Вопросы методологии историко-философской науки), Ред. коллегия: А. И. Володин и др., Изд. „Мысль", Москва, 1979.

В книгата се разглеждат актуални проблеми на съвременната историко-философска наука. Направен е критичен анализ на историко-философските позиции на съвременния позитивизъм и на представителите на франкфуртската школа. Анализира се методологията, приложена от Енгелс и неговите историко-философски трудове, показана е борбата на В. И. Ленин в защита на философското наследство на Енгелс.

Калинников, Л. А., **ПРОБЛЕМЫ ФИЛОСОФИИ ИСТОРИИ В СИСТЕМЕ КАНТА**, Изд. Ленинградского университета, Ленинград, 1978.

Монографията е посветена на малкоизучения проблем за философската система на Кант. Анализирайки философско-историческите възгледи на мислителя, авторът проследява тяхното влияние върху формирането на характерните черти на „критическата" философия, за утвърждаване диалектическия метод в немската класическа философия.

Кон, И. С., **ПСИХОЛОГИЯ ЮНОШЕСКОГО ВОЗРОСТА** (Проблемы формирования личности), Учебное пособие для студентов пед. ин-тов, Изд. „Просвещение", Москва, 1979.

В центъра на вниманието на автора са основните закономерности и свойства на юношеската психология от гледна точка на формирането на личността. В книгата е показано, че изграждането на личността на младия човек зависи от социалната среда, от характера на дейността и от индивидуално-типологическите особености на юношите и девойките. Младостта се разглежда от автора като стадий от жизнения път и като етап от социализацията на личността.

Корнеев, М. Я., **ЛИЧНОСТЬ И ОБЩЕСТВО В УСЛОВИЯХ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ РЕВОЛЮЦИИ**. Критический анализ немарксистских интерпретаций, проблемы, Изд. Ленинградского университета, Ленинград, 1978.

Монографията съдържа критически анализ на най-новите немарксистки концепции относно взаимоотношенията между личността и обществото в условията на научно-техническата революция и реформистки социални митове за настоящето и бъдещето на капиталистическото общество и положението на личността в него. Предназначена е за философи, социолози, преподаватели, аспиранти и студенти в хуманитарните специалности на ВУЗ.

20700

Цена 0,30 лева

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ С

Partien 3 liv!

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
NOV 30 1979
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
DEPOSITORY

12

СОФИЯ, АВГУСТ 1979 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 12 АВГУСТ 1979 година XXVI

СЪДЪРЖАНИЕ

* — 35 години социалистическа България 3

В. Иванов — Успехите на реалния социализъм и тяхното международно значение 9

М. Михайлов — Историческо революционно творчество . . . 17

Партията в моя живот

Д. Колева — Ветераните разказват 23

Д. Радева, Й. Хаджиев — Откровения на млади комунисти . . 31

М. Ралчева — Завръщане към началото 36

А. Стамболиев — Градът край Огоста 42

П. Русев — Дисциплината 46

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Ръководно политическо ядро и първообраз

Л. Канева — По-дееспособни, силни партийни колективи . . . 51

* — Първичните партийни организации в народните съвети . . 57

Кореспондентите ни пишат

Х. Райчев — С повишени критерии 61

Б. Ангелов — Целите са по-високи 64

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

А. Донцов — Идеологическо осигуряване на движението за работа без изоставащи 66

ПАРТИЯТА, КОМСОМОЛЪТ, МЛАДЕЖТА

Й. Пеев — Помощта на отдел „Организационен" 72

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Р. Филипова — Всекидневна грижа на партийните групи в селското стопанство 77
И. Манев — Качеството изисква добра организация 81
С. Мандев, П. Петков — Влогът на комуниста 84

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

М. Делибалтова — Всеобхватно идеологическо въздействие . . 87

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

И. Големанов — По пътя на Хелзинки 93

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2553. Тираж 52 500 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 23. VIII. 1979 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

35 ГОДИНИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКА БЪЛГАРИЯ

От тридесет и пет години насам трудолюбивият българин устройва манифестации, за да отбележи Девети септември, онзи първи ден на своето прераждане, великото начало на революцията, да покаже на света мащабните завоевания на социализма. В своето празнично опиянение признателна България свежда знамена пред живота и делото на загиналите в борбите, плете венци за лобните места и братските могили. Тя отдава и заслужена почит на живите герои, към ветераните — партизани, политзатворници, ятаци, към съветските братя — освободители, към всички, към всички, допринесли да бъде и да пребъде Девети септември.

— — — —

Величав в своя подвиг, скромен пред мащабните, историческите успехи, нашият народ изстрада свободата. Той изтърпя и надживя царските затвори, концлагерите, кървавите полицейски разпити, предателството на свои и на чужди. Не ден, не година, цяла епоха той вървя през пламъците на класови битки, през барикадите на бунтове и въстания, за да издигне високо победното знаме на пролетарската революция.

В класовите битки Партията беше първа. Като политически авангард на класата Партията убеждаваше, мобилизираше, организираше и ръководеше масите в борбите за политическо и социално освобождение. Тя беше първа на барикадите и последна напускаше боя, беше изранена, но не и победена.

Сега нашата революция е на тридесет и пет години, но нашата партия е по-възрастна от нея. Тя, Партията, има щастливата съдба на предшественика, по-скоро на предвестника. Август 1891 година подготви Септември 1944 година.

Не случайно ние свързваме най-новата ни история с историята на Партията. Отпреди осемдесет години и до ден днешен с решенията и действията на Партията са белязани почти всички крупни исторически факти и събития. Със своята борбеност, упоритост за достигане на набелязаните цели, с последователността си в защита интересите на трудените Партията се утвърди сред масите като мъдър вожд, вдъхновен и безстрашен ръководител в борбата срещу капитализма. Те вървяха след нея, защото ѝ вярваха, тръгнаха на щурм през 1923 година, защото тя беше първа, защото в съзнанието на всички експлоатирани и подтиснати тя беше знаме и лозунг, упование и надежда. За да стигне до окончателната победа над класовия противник, Партията извървя дълъг и сложен път. Тя наследи и съчета в себе си по

Digitized by Google

достоен начин революционните и демократичните традиции на народа. Идеите на Възраждането и националноосвободителното движение вдъхновяваха поколения комунисти. Безсмъртният подвиг на Раковски и Каравелов, на Левски и Ботев, на безстрашните воеводи и четници, на храбрите априлци засия с нова светлина в борбата на комунистите, в имената на Благоев и Кирков, на Димитров и Коларов, на Лиляна и Малчика. Приемствеността на идеалите вървеше заедно с приемствеността на добродетелите, а масите винаги са вървели и са подкрепяли светостта на идеалите и чистотата на добродетелите. И когато Партията призова на свещена борба против фашизма и капитализма, под нейното знаме се наредиха най-достойните работници, селяни, интелигенти. Лозунгът „Смърт на фашизма — свобода на народа", произнесен от Партията, се превърна във всенародна присъда над съществуващия политически строй у нас и вдъхнови на подвиг стотици и хиляди народни синове през героичната съпротива 1941—1944 година. „Смърт на фашизма — свобода на народа" стана за всички клетва и призив, завещание на старите към младите, на умиращите към живите. С него партизаните влизаха в смели акции, той вдигна народа на последен щурм срещу фашизма и паризма на Девети септември 1944 година. Победата, свободата, Партията, щастието, бъдещето се произнасяха с еднакво значение. Победата дойде, понесена на раменете на всички демократични сили в страната, опряна на якото рамо на комунисти и сдружени земеделци, вдъхновена от устремния марш на победоносните полкове на Съветската армия...

— — — —

Девети септември означаваше не само край на едно минало, горчиво и зловещо, на един строй — повече взел от народа и по-малко му дал, но и начало на един нов свят. От мечта социализмът ставаше реалност, жива, непосредствена.

Започнахме с малко познания, без опит и с много ентусиазъм. Не бяхме сами и не започнахме първи. Първообразът вече съществуваше. Той беше доказал своите предимства. Страната на съветите изграждаше успешно социалистическото общество. Ние разполагахме с богатия опит на съветските хора във всички области на живота, примера на техния начин на живот. Към нас беше протегната мощната десница на Съветския съюз, готова за помощ и братско сътрудничество. На забележителния форум на българските комунисти — Петия конгрес на Партията, великият Георги Димитров подчерта необходимостта всестранно да се изучава и най-широко да се използва съветският опит в социалистическото строителство, тъй като този опит... „съобразен с нашите условия, се явява единственият, най-добрият образец за строителството на социализма у нас, както и в другите страни на народната демокрация". Съветският опит, приложен творчески към нашите условия, даде богати плодове. Със зажаднели очи разтваряхме съветските книги, за да почерпим знания, да се поучим как да управляваме в новата сложна обстановка, как да преодолеем планината от трудности. Най-напред укрепихме властта на народа. Нарекохме я народнодемократична. Тя бе своеобразно проявление на властта на съветите в първородината на социализма и нова форма на диктатурата на пролетариата. Започнахме с много оптимизъм и вяра основите на нашето социалистическо мироздание. Трудни бяха първите години, преходните години. Въпреки трудностите успявахме. Защото след Партията вървяха масите, те поддържаха и изпълняваха нейните лозунги, нейните идеи за преустройство на обществото, защото начело на Партията и държавата застанаха мъдри и опитни хора, обжарени в пламъците на борбата, такива титани на революцията като Георги Димитров и Васил Коларов. Виднинт деец на международното кому-

Digitized by Google

нистическо и работническо движение, бележитият марксист-ленинец Георги Димитров беше пръв и непосредствен стратег на вътрешната и външната политика на Партията и държавата. На историческия Пети конгрес Партията, като прилагаше творчески марксистко-ленински принципи и опита на Комунистическата партия на Съветския съюз, разработи своята генерална линия. Тази линия очертаваше далечни, светли перспективи, указваше и на непосредствените задачи: развитие на производителните сили в страната, преустройство и усъвършенствуване на производствените отношения, революционно изменение на обществено-политическата, социално-икономическата и културната политика. Предвижданията обхващаха индустриализацията и електрификацията на страната, преустройството на селското стопанство, като то се механизира и модернизира, по-нататъшно развитие на социалистическия държавен строй, на образованието и здравеопазването, изграждане на нова култура — демократична по форма и социалистическа по съдържание. Тогава Георги Димитров изрече пророческите думи: „Чрез индустриализация и електрификация на страната и машинизиране на земеделието да се постигне за 15—20 години онова, което другите страни, при други условия са постигнали за цяло столетие". Това пророчество се сбъдна. За тридесет и пет години ние извървяхме разстояния, които другите народи бяха изминали за столетия, и справедливо можем да наречем постиженията във всички области на живота епохални. Първите петилетки, първите социално-икономически планове представляваха гигантски крачки на страната към благоденствието на народа, днешно и утрешно. Мечтите на поколения комунисти ставаха реалност, теорията се превръщаше в непосредствено битие, реалният социализъм шествуваше гордо и неудържимо, Партията увличаше масите към нови и нови претворения. В кратки срокове край Марица израсна нов град на името на Димитров и даде на народното стопанство цимент и изкуствени торове, отблясъците от първите метални отливки в завод „Ленин" в Перник озариха цялата страна, по бригадирските трасета Перник—Волуяк, Ловеч—Троян, Хаинбоаз преминаха първите влакове и автомобили, мощни преградни стени заприщиха реките, за да дадат живителна влага на полето, към селищата и заводите протегнаха жици далекопроводи, кооперативното движение в селското стопанство доби небивал размах и обнови българското село из основи.

— — — —

Започваше нов етап в развитието на нашето социалистическо общество, етап на усъвършенствуване, на качествени изменения от доброто към по-доброто. Този етап, най-важен по своето значение от цялата тридесет и пет годишна история на социалистическото строителство у нас, е органически свързан с едно от най-крупните събития в живота на Партията – историческия Априлски пленум 1956 година. Колкото повече годините ни отделят от това знаменателно събитие, толкова повече ние осмисляме и оценяваме високо неговото непреходно значение. За българските комунисти, за всички нас Априлският пленум със своите решения и новаторски дух остава един от най-високите върхове не само в историята на Партията, но и в историята на нацията. Той стана начало на крупни преобразования. Неговият новаторски дух придаде ускорение на порива и дръзновението, неимоверно засили авангардната роля на комунистите, издигна още повече значението на партийните органи и организации, на цялата партия като политически ръководител на обществото, поощри творчеството на масите, изведе социалистическата личност на активна жизнена позиция. Като възстанови и даде пълнокръвна изява на ленинските принципи и норми на партиен живот, Априлският пленум създаде всички предпоставки за трай-

Digitized by Google

но утвърждаване на социалистическата демокрация в Партията и в обществото и монолитно скрепи социално-икономическото и идейно-политическото единство на народа. На този исторически пленум се утвърди линията на по-правилно решаване проблемите, свързани с повишаване жизненото равнище на народа.

Априлската линия, априлският дух станаха синоними на новаторство и дръзновение, на принципна и непримирима борба срещу догматизма и схематизма, на ленинския стил на работа и ръководство, на политическо мъжество и себеотрицание в защита интересите на народа и страната, на страстна непримиримост с всичко ретроградно, отживяло, на сблъсък със слабостите и нередностите и техните носители, с различните проявления на „малката правда". Широко утвърждаване получиха науката и техническият прогрес. Повиши се научното ръководство на обществото, засили се научността във всестранната партийна дейност. Дълбоки изменения настъпиха в идеологическата надстройка. Февруарският пленум от 1974 година отбеляза по-нататъшното утвърждаване на априлската линия на идеологическия фронт. В Десетия конгрес на Партията се прояви зрелостта на априлската линия и се отбеляза нов етап на нейното всестранно въздействие. Програмата на Партията, приета на конгреса, като се опря на своя опит, на опита на Комунистическата партия на Съветския съюз, даде научнообоснована характеристика на зрялото социалистическо общество, а на народа ни — ясна перспектива в борбата за нови и нови социалистически завоевания.

Единадесетият партиен конгрес, Юлският пленум на Централния комитет на Партията, Националната партийна конференция са могъщи стъпки на Партията и народа по пътя, начертан от априлската линия. Обновителният дух на оня април разпука нови цветове на животворното дърво на българо-съветската дружба. Нашата велика дружба навлезе в нов етап, в етапа на всестранно сближение на Народна република България със Съветския съюз, един закономерен процес, жизнеутвърждаващ и плодоносен. Разшири се и се обогати сътрудничеството ни с другите социалистически страни. И това е така, защото интернационалната политика на Българската комунистическа партия получи нов тласък след Априлския пленум, тя се устреми към нови хоризонти. Нашата държава излезе на предна позиция в международния живот, нашата партия застана в челните редици на международното комунистическо и работническо движение. Изпитваме законна гордост от утвърдения международен авторитет на Партията и държавата, от огромните усилия на нашата нация за запазване на мира на Балканите, в Европа и света. Върху фона на всички тези успехи ярко се откроява приносът на Централния комитет на Партията и лично на първия партиен и държавен ръководител другаря Тодор Живков.

— — — —

Социалистическата революция победи на Девети септември и побеждава непрекъснато през тези тридесет и пет години в името на човека и неговото добруване. Всичко за човека, всичко в името на човека е несменяем девиз на Партията и социалистическата държава. Човекът и неговият материален и духовен свят, социалистическата личност и нейното многостранно развитие са били и си остават първа и крайна цел на всички прогнози и програми, решения и действия на Партията. Не случайно на Декемврийския пленум на Централния комитет на Партията, състоял се през 1972 година, другарят Тодор Живков заяви: „Все по-пълното задоволяване на растящите материални и духовни потребности на народа е основен закон и висша цел на социалистическото обществено производство, на развитието на новия социален строй."

Digitized by Google

Какво отне от човека и какво му даде новият социален строй?

Отне от него враждата, отчуждението и подозрението към света, непрекъснато пораждани и подхранвани от частната собственост. Човекът се беше затворил в малката нивичка, в дребната занаятчийска работилница под бремето на недоимъка и социалното подтисничество. Частната собственост, източник на всички социални злини, и за която с ожесточение се бяха изказали класиците на марксизма-ленинизма, бе премахната. Народът стана собственик, той произвеждаше и притежаваше благата. Започна индустриализацията на страната. За кратък период израснаха крупни предприятия на промишлеността, транспорта, търговията, строителството, защото добруването на човека се нуждаеше от солидна, модерна материална база. Икономическите рекорди смайваха въображението. Спрямо 1939 година производството на средства за производство в промишлеността нарасна 188 пъти, а на предметите за потребление 33 пъти. Появиха се нови промишлени мощности, нови производства, непознати в стара България. Само през миналата петилетка електронноизчислителната техника нарасна 11 пъти. Химията стана структуроопределящ отрасъл в народното стопанство и произвежда сложна продукция като изкуствени торове, синтетичен каучук, изкуствени влакна, пластмаси. Край Девня работят едни от най-големите мощности в света по производство на калцинирана сода, а на дунавския бряг край Козлодуй белеят корпусите на Атомната електроцентрала, първата на Балканите. Ферибоотната линия Варна—Иличовск увеличи икономическата мощ на страната, увеличи и мостовете на дружбата, свързващи нашия народ с народите на Съветския съюз. За по-малко от пет дни в наше време произвеждаме толкова, колкото създаваше някогашна България за цяла година. Промени се и структурата на износа. Страната на гюловото масло и доматите, зеленчуковият резерват на Европа, сега изнася машини и съоръжения и това съставлява четиридесет процента от годишния износ, а по износ на електронноизчислителна техника на глава от населението ние сме на едно от първите места в света.

Преобразуващата сила на новия социален строй се отрази благотворно на българското село. На мястото на дребното стопанство беше създаден селскостопанският кооператив — мощна икономическа организация за производство на зърно, мляко, яйца, плодове и зеленчуци, замени дървеното рало с мощна селскостопанска техника. За първи път в света на българска земя се създаде аграрно-промишленият комплекс — качествено нова форма за организация на селскостопанското производство, за неговата по-нататъшна концентрация и специализация. Селскостопанският труженик стана механизатор, агроном, зоотехник, опитен животновъд, обработва лично пшенични и царевични площи над две хиляди декара, получава от крава по 4—5 тона мляко годишно, наторява със самолети и с насмешка си спомня за някогашните рекорди от сто килограма пшеница от декар, тъй като сега той получава от същата площ по 500 килограма и повече.

Новият социален строй освободи човека от безпросветността, невежеството — този най-голям враг на прогреса, и създаде за всички просторни училища, школи, университети. Наредихме се на едно от първите места в света по завършващи висше образование. Социалистическата културна революция в областта на образованието особено с последния пленум на Централния комитет на Партията придоби по-голям размах и дълбочина. Революцията продължи да отнема и да дава на човека. Тя му разшири жилището и му създаде условия да си изгради просторна къща и по старата българска традиция да я обзаведе красиво, да си прекара чешма в къщи, електричество. Прогони лошата хигиена, високата детска смъртност, епидемиите — този истински бич, и му изгради система от здравни заведения, детски ясли и

Digitized by Google

детски домове и увеличи дълголетието с близо 16—17 години, най-големият подарък който може да направи един социален строй на човека.

Добрините продължаваха да се множат. Появиха се нови професии, създадоха се условия за широка и пълноценна изява на всички способности на човека, пред него се откриха нови хоризонти, примамващи със своя блясък. Сега българинът търгува във всички части на света, неговият риболовен флот навлезе в Световния океан, той помага на строителите на Байкало-Амурската магистрала, в дърводобива в Коми, труди се упорито в пустинните полета на Либия и в десетки други страни, извършва околосветски пътувания, полетна в Космоса. За да живее още по-добре, той извършва успешна концентрация и специализация на производството, зае се да произвежда качествено и ефективно и написа на знамето си „Учение и труд, труд и учение", защото трудът и ученето са източник на всички блага. Страната се нуждае от упорит труд във всички области на живота, тя се отнася с еднакво уважение към усилията на учения и работника, на художника и селскостопанския труженик, на лекаря и монтажника, на воина от Българската народна армия и на служителя от Министерството на вътрешните работи, на миньора и на дипломата. И се гордее с труда на всички, навсякъде и във всичко.

Революцията продължава, понесена на раменете на комунисти и комсомолци, на сдружени земеделци и безпартийни. Тя продължава да живее в днешния ден и в плановете ни за утре. „Периодът до 1990 година — заяви другарят Тодор Живков от трибуната на Единадесетия партиен конгрес — ще бъде период на нови, дълбоко качествени и икономически натрупвания във всички сфери на нашето обществено развитие. Тези натрупвания ще доведат до изграждане на материално-техническата база на социализма, до по-нататъшното усъвършенстване на обществените отношения, до многостранното развитие на личността. В основни линии Народна република България ще остане страна на зрелия социализъм, най-високия и последен етап в развитието на социализма като първа фаза на комунистическата обществено-икономическа формация."

Трудещите се от нашата страна срещат славния юбилей на социалистическата революция по най-достоен начин — чрез трудов героизъм, проявяван всекидневно и в масов мащаб. Отекват високо и събуждат у нас чувства на гордост рапортите пред Партията за изпълнени планове. Социално-икономическите задачи, поставени от седмата петилетка, девизът за високо качество и ефективност са свети задължения за всеки трудов колектив, за всеки труженик. Необходимо е предюбилейният трудов ентусиазъм да продължи през следващите месеци, през следващата година, за да се осигури изпълнението на плановете от настоящата седма петилетка, а оттам — да се осигури социално-икономическото развитие на страната за в бъдеще — близкото, непосредственото бъдеще на зрелия социализъм.

И всички ние сме изпълнени с увереност, че партийните предначертания ще бъдат изпълнени. Както се изпълняваха през изминалите тридесет и пет години, защото имаме верни приятели в лицето на великия Съветски съюз и социалистическите страни, защото ни води Партия, вярна на принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, с исторически опит в класовата борба и социалистическото строителство, защото съществува нашият талантлив и героичен народ, с цяло сърце и с всичката сила на душата си устремен към комунизма.

Digitized by Google

УСПЕХИТЕ НА РЕАЛНИЯ СОЦИАЛИЗЪМ И ТЯХНОТО МЕЖДУНАРОДНО ЗНАЧЕНИЕ

Проф. д-р ВАСИЛ ИВАНОВ

На Международната теоретична конференция, състояла се в София през 1978 г., съвсем сполучливо и точно другарят Тодор Живков нарече въпроса за реалния социализъм „тема на века". „Строителството на социализма и комунизма и световното развитие — подчерта той — е темата на века, защото в обществото на реалния социализъм за пръв път в историята е унищожена експлоатацията на човек от човека, създаден е нов начин на труд и живот, чиято главна ценност е човешката личност със своята свобода и достойнство, със своите многостранни интереси и потребности...

Това е темата на века, защото реалният социализъм е опората и авангардът на световния социален прогрес и неговият пример, неговата идейна и материална сила са именно онзи локомотив на историята, който революционизира съвременния свят и способствува за мащаба, размаха и подема на международното комунистическо и работническо движение"[1].

Реалният социализъм оказва решаващо влияние върху историческото развитие с цялото свое съществование, със своята същност и цели, със своя богат опит, с всички свои завоевания. Затова и неговото международно значение следва да се търси и оценява не само в едни или други негови успехи, а преди всичко в цялостното му развитие като нова обществена система, като нова епоха на човешката цивилизация. Само такъв широк подход към реалния социализъм може да разкрие неговите коренни предимства пред всеки друг обществен строй, да покаже с пълна сила неговите исторически завоевания.

РЕАЛНИЯТ СОЦИАЛИЗЪМ — ВЕЛИК ТРИУМФ НА МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА

Световноисторическото значение на реалния социализъм се изразява преди всичко в това, че той е въплъщение в живота на марксизма-ленинизма, на научния социализъм. Той не само доказа верността на пролетарската идеология, но и трасира пътя за бъдещото развитие на цялото човечество. Сега трудещите се в света знаят социализма не само като идея, но и като реалност за стотици милиони хора, като многократно проверена от практиката теория.

На нов етап се издигат и взаимоотношенията между научния и реалния социализъм. Теорията на марксизма-ленинизма обосновава историческата необходимост от социализма, тя разкрива неговата същност, пътища и етапи на развитие, факторите и силите, които могат да осъществяват новия обществен строй, но тя все още само е една

[1] Тодор Живков. Строителството на социализма и комунизма и световното развитие. С., 1978, с. 5.

Digitized by Google

проекция, само една обща предварителна картина на бъдещето. Реалният социализъм е онова ново общество, което съответствува на теорията, на потребностите на общественото развитие, и се осъществява на дело, поради което се характеризира не само с верността на теорията, но преди всичко с достойнствата на практиката. С възникването на реалния социализъм настъпва „историческият момент, когато — според израза на Ленин — теорията се превръща в практика, поправя се от практиката, проверява се от практиката“ [1]...

Какво по-точно означава това?

Марксистко-ленинската теория всестранно обосновава неизбежната гибел на капитализма и създаването на социалистическото общество, необходимостта от преходен период при този исторически процес, установяването на диктатура на пролетариата като оръдие на революцията и най-важен фактор за изграждането на социализма, укрепването на ръководната роля на работническата класа и нейната партия, широкия размах на социалистическата демокрация. Досегашното историческо развитие показа, че тези основни положения на теорията намериха своето въплъщение в реалния социализъм.

В икономическата област научният социализъм предвижда установяване на обществена собственост върху средствата за производство, планомерно развитие на народното стопанство, бурен подем на производителните сили, господство на основния принцип на социалистическото общество „от всеки според способностите, на всеки според труда“, все по-пълно задоволяване на потребностите на хората. Реалният социализъм е изграден върху тези принципи, в него те намират своя действителен живот и развитие.

Не само като научна теория, но още като мечта и утопия социализмът е свързан с исканията за социално равенство и справедливост, за премахване на социално-класовия антагонизъм, на противоположността между града и селото, между физическия и умствения труд. Реалният социализъм постига това. По-нататък неговото развитие е насочено към пълното преодоляване на социално-класовите различия, на съществените различия между града и селото, между хората на физическия и хората на умствения труд, към укрепването на социалното единство на обществото и формирането на неговата пълна еднородност.

В реалния социализъм се осъществяват идеите на марксизма-ленинизма за културната революция, за всестранния разцвет на науката, изкуството и литературата, за комунистическото възпитание на трудещите се, за формирането и израстването на новия тип личност.

В историята на човечеството е имало редица социални теории, които са съответствували на прогресивното развитие на обществото и в много отношения са били реализирани в живота. Но никога не е съществувала идеология, която да даде цялостна научна прогноза за развитието и бъдещето на обществото, а след това последователно и пълно да се осъществи на дело. Това се отнася единствено за научния социализъм, който не само предсказа и обоснова реалния социализъм, но се материализира в него. Разбира се, този процес още не е завършил, но неговите главни резултати са вече налице, те съществуват обективно и никой не може да ги отрече.

Реалният социализъм е въплъщение на принципите на научния социализъм, но той не е пасивно или механическо отражение и осъществяване на тези принципи. Неправилна би била представата, че научният социализъм и неговите принципи са някакви железни калъпи, в които се натъпква действителността и в резултат се получава реалният социализъм. Истината е, че той се изгражда върху основните марксистко-ленински принципи и ги претворява в живота, защото те са

[1] В. И. Ленин. Съч., т. 26, с. 410—411.

Digitized by Google

концентриран израз на изискванията на обективните закони на обществото и сочат верния път на развитието. Но това претворяване е активен и сложен творчески процес, който се извършва при разнообразни конкретно-исторически условия. При този процес реалният социализъм не само съответствува на теорията, но и активно въздействува върху нея в най-широкия смисъл на тази дума. Той не само съдържа общите черти, обосновани от научния социализъм, но и многобройните особени и единични страни, форми, отсенки и пр., обусловени от конкретно-историческото развитие.

Активното и творческото въздействие на реалния социализъм върху научната теория на социализма намира израз в редица основни насоки. Преди всичко като въплъщение на нейните основни принципи реалният социализъм вдъхва нов живот на теорията, изпълва я с нови жизнени сили. Това е нейният истински живот, защото тя се превръща в материална сила, прониква в съзнанието на масите, от идея се превръща в реалност, за която цел е била създадена. Но не само тази реалност, а и самата идея или теория, която е вече оплодена от нея, придобива плът и кръв, обогатява се с нов, по-висок дух, сила и влияние. Защото нейното право на съществуване е вече признато не само от научната човешка мисъл, а и от върховния съдия на истината — живота, практиката на обществото.

Но реалният социализъм не само проверява и потвърждава теорията на социализма, той допълва, уточнява и развива тази теория. От победата на Великата октомврийска социалистическа революция, която постави началото на реалния социализъм, до ден днешен творческото развитие на марксистко-ленинската теория се извършва главно върху опита на строителството на социализма и комунизма. В това отношение най-голям е приносът на КПСС, която има най-богата и продължителна практическа дейност в социалистическото строителство, а днес прокарва пътя към комунизма. Важно участие в този творчески процес взимат и другите братски партии в социалистическите страни. При конкретно-историческите условия на България много нови проблеми на теорията разработи и Българската комунистическа партия. Следвайки своята априлска линия, нашата партия и нейният Централен комитет начело с другаря Тодор Живков днес с още по-голям размах и новаторски дух обогатяват съкровищницата на марксистко-ленинската наука.

Това особено важи за проблемите на реалния социализъм и изграждането на развито социалистическо общество. Така че при съвременните условия, в резултат преди всичко на строителството на социализма и комунизма теорията на марксизма-ленинизма е издигната на нова висота. Благодарение на реалния социализъм нейните основни принципи са придобили истинска плът и кръв, като при тяхната материализация е постигнато пълно единство с конкретно-историческите форми и особености на развитието. Това прави нашата теория не само много по-богата и по-съдържателна, но и единствено възможна като ръководство за действие в революционния процес на сегашния етап. Това е и най-мощното оръжие, което има съвременното международно комунистическо и работническо движение, съчетало в себе си основните принципи на марксизма-ленинизма с опита от тяхното претворяване в живота при най-сложни и разнообразни условия.

„Реалният социализъм — заяви на Международната теоретична конференция в София генералният секретар на Португалската комунистическа партия др. Алваро Кунял — стана цел, надежда и перспектива за трудещите се и народите, които все още живеят под гнета на капитализма и империализма, вдъхновява тяхната борба, засилва вярата им в бъдещето.

Digitized by Google

Точното познаване на реалния социализъм само по себе си е мощен лост за социалното преустройство на света"[1].

Без историческия опит на реалния социализъм днес не е възможно творческото развитие на революционната теория, а заедно с това и световното революционно движение не може да върви успешно напред.

РЕАЛНИТЕ ЗАВОЕВАНИЯ НА СОЦИАЛИЗМА — РЕШАВАЩА СИЛА НА ЕПОХАТА

Днес социализмът е дело на стотици милиони хора. Той показа пред цял свят своята същност и възможност. Най-голямата сила на реалния социализъм са неговите реални успехи и пълната, цялата, дълбоката истина за тези успехи. Какви са обективните резултати от неговото развитие, какво дава той на трудещите се — ето сега главния критерий за неговото превъзходство, за неговите достойнства и ценности. Пред този показател няма и не може да има илюзии и заблуждения, измама и демагогия. Всичко е поставено пред очите на света, реално и осезаемо, може да се провери, да се почувствува, да се види и разбере.

Реалните завоевания на социализма са всестранни и многобройни. Те не могат да се изложат и анализират дори в една книга, а камо ли в една малка статия. Затова ще се спрем на най-важните от тях.

В основата на развитието на реалния социализъм стоят неговите икономически успехи. Още Ленин подчертава, че те оказват и най-голямо влияние върху останалия свят. В това отношение данните са изключителни.

Докато през 1917 г. първата страна на социализма е произвеждала само 3% от световната промишлена продукция, през 1977 г. промишленото производство на социалистическите страни вече достига повече от 40%. По своите темпове на растеж то далеч превъзхожда развитието на всички други страни. За периода 1951—1977 г. средногодишният прираст в проценти е бил, както следва[2]:

	Национален доход	Промишлена продукция	Селскостопанска продукция
1. Социалистически страни	7,5	9,7	3,3
2. Развити капиталистически страни	4,2	4,9	2,3
3. Развиващи се страни	5,2	7,6	2,9

Ако се вземе за база 1950 г., през 1977 г. световната промишлена продукция е нараснала на 564%, промишлената продукция на социалистическите страни — на 1200%, или 12 пъти, а промишлената продукция на всички други страни — на 390%.

Ускореното икономическо развитие е особено характерно за СССР, който в производството на редица продукти вече далеч изпреварва САЩ, като добиването на нефт, получаването на стомана, производството на цимент и пр.

Особено ярък пример за подем на цялото народно стопанство при реалния социализъм е България. Този пример показва как една малка

[1] Строителството на социализма и комунизма и световното развитие. С., 1979, с. 213.
[2] Народное хозяйство СССР в 1977 г., М., 1978, с. 49, 50.

Digitized by Google

изостанала страна може в най-кратък срок да се превърне във високоразвита социалистическа държава. От Девети септември 1944 г. досега са изминали само 35 години, но за това малко време Народна република България направи такъв скок в своето развитие, който няма равен на себе си в цялата нейна 1300-годишна история. Днес по темповете на развитие на икономиката нашата страна заема едно от първите места в света.

Многобройни са данните и цифрите, които потвърждават това. Достатъчно е само да се спомене, че през 1977 г. в сравнение с 1939 година производството на електроенергия и топлоенергия се увеличи 102 пъти, на черната металургия — 834 пъти, на машиностроенето — 1042 пъти и пр., за да стане ясно за какво става дума.

Тези цифри са строги и сухи, но те оживяват в новия облик на страната, в нейния широк индустриален пейзаж, в богатата картина на българското село, в новите хора на родината, които са господари на това огромно имане. И враговете дори вече не могат да отрекат необикновените изменения в България, нейните исторически завоевания. В нашата родина не минава ден, без някъде да се завършват и да влизат в строя нови и нови, големи и малки, с национално и с местно значение заводи, фабрики, централи, културни и административни обекти, жилищни и битови сгради и комплекси. Но главното е да се види и разбере, че това бе възможно да се направи и се прави в условията на новия, социалистическия обществен строй, че тайната на този скок се крие в реалния социализъм.

При изграждането на развито социалистическо общество пред икономиката на нашата страна се поставят нови задачи. Те са обоснования набелязани в Програмата на Партията, в материалите на Единадесетия партиен конгрес, в решенията на Националната партийна конференция.

Главната стратегическа задача в икономическото развитие на България сега е да се осъществи висока ефективност и високо качество не само в производството, а навсякъде и във всичко. На сегашния етап решаващо значение за изпълнението на тази задача е по-нататъшното усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, последователното прилагане постиженията на научно-техническия прогрес и икономическия подход в целия производствен и възпроизводствен процес. „Сега главното е — подчертава др. Тодор Живков в речта си пред Народното събрание — да използуваме създадените условия и предпоставки и решително да преминаваме от преустройство и усъвършенствуване на отделни области на икономиката към усъвършенствуване на всички сфери и области на дейност, на цялостния механизъм на социалното управление.“ От това до голяма степен зависи решаването на всички въпроси, свързани с изграждането на развито социалистическо общество, с повишаването на благосъстоянието на трудещите се. Затова тази задача придобива първостепенен политически характер, тя е дело на цялата партия, на всички трудещи се, на целия народ.

В развитието на реалния социализъм особено важно място заемат неговите социално-класови аспекти. В резултат на социалистическото преустройство на обществото се постига основната цел на социалистическата революция — ликвидирането на експлоатацията и създаването на новата социално-класова структура на обществото, укрепва се и се издига ръководната роля на работническата класа и нейната партия. Това бе ясно и точно изразено в доклада на члена на Политбюро и секретар на ЦК на БКП др. Ал. Лилов пред Международната теоретична конференция у нас през миналата година. „Формираната социално-класова структура от нов тип — се казва в този док-

Digitized by Google

лад — е основно историческо достижение на реалния социализъм и същевременно — основен фактор и могъщ ускорител на неговия всестранен социален прогрес. Именно тук, в характерните за него социално-класови отношения, той разкрива своите генерални предимства като обществена система, своите несравними с капитализма възможности да решава жизнените проблеми на всички класи и обществени групи, на цялостното обществено развитие, своя дълбок хуманизъм и действителен демократизъм, своята неотразима сила като пример и перспектива за народите от всички краища на планетата."[1]

За 35 години социално-класовата структура на нашето общество коренно се измени. През 1946 г. тя е обхващала 19% работници, 3% кооперирани селяни, 65% селяни частни собственици, 7% служещи, 6% капиталисти, частни занаятчии и др. Сега близо 60% от населението принадлежи към работническата класа, 14,7 — към класата на кооперираните селяни, 23,7% — към обществената група на служещите, 2,2% — към други социални категории[2].

Тези данни показват, че в нашето общество отдавна няма експлоататори и потисници, че то се състои само от трудещи се, свързани със социалистическата собственост върху средствата за производство. Сам по себе си този факт има огромно значение за народите от другите, несоциалистическите страни. В много от тях огромните богатства принадлежат на шепа най-крупни монополисти, които ограбват труда на хората. И всеки, който изпитва на гърба си капиталистическата експлоатация, не може да не вижда и оценява голямата социална правда на социализма.

Новата социално-класова структура на нашето общество е свързана с редица други условия и фактори на социалното развитие. Това се отнася преди всичко до утвърждаването на социалистическия начин на живот, до осигуреността и увереността на човека в днешния и утрешния ден, до системното и непрекъснатото повишаване на неговото жизнено равнище, до истинския разцвет на народната култура. Целият капиталистически свят периодично се разтърсва от дълбоки кризисни процеси, бързо се увеличава безработицата, разширяват се социалните конфликти. Социалистическото общество не познава тези явления. Напротив, в него все повече укрепва социално-политическото единство на народа, все по-тясно се сближават класите и другите социални групи, формира се неговата социална еднородност. Върху тази основа широко се разгръща социалистическата демокрация, израства социалистическият тип личност, засилва се нейното многостранно развитие.

Всичко това показва, че само реалният социализъм е и може да бъде истинско въплъщение на реалния хуманизъм. И това не е някакво допълнение към неговата същност, а самата тази същност, която намира израз във всички негови етапи и страни на развитието — от победата на революцията до изграждането на комунизма, от икономическата структура до най-важните духовни прояви на обществото, в широките и реални права на човека.

В социалистическото общество общественото производство е подчинено на главната цел — все по-пълното задоволяване на потребностите на трудещите се. На това е подчинена и политиката на Партията и социалистическата ни държава. Ако сега главна задача на нашето социално развитие е изграждането на зряло социалистическо общество, ако Партията издига стратегическия лозунг за висока ефективност и високо качество, ако тя мобилизира силите на народа за усъ-

---

[1] Ал. Лилов. Реалният социализъм — конкретно-историческа материализация на научния социализъм. С., 1979, с. 19.

[2] Основни резултати от преброяване на населението към 2. XII. 1975, с. 39.

Digitized by Google

вършенствуване на планирането и пр., това се изисква пак от основната цел — човека, то е подчинено на тази цел — да се създават условия за всестранното развитие на неговите човешки сили. А що се отнася до социалистическата култура, може би няма друга област в обществото, която така пряко и очевидно да служи на тези сили. Още с раждането си човекът в социалистическото общество е обект на най-големи грижи и внимание. По-късно това намира израз в неговата подготовка и обучение, в целия му жизнен път.

Днес реалният социализъм е най-мощната и сигурна опора на мира в света, той е главният фактор за разведряването в международните отношения, за дружбата и сътрудничеството между народите. И колкото по-широко и по-бързо тази истина стигне до съзнанието на всички хора по земята, толкова по-трайно и гарантирано ще бъде делото на мира, толкова по-високо ще се издигат авторитетът и влиянието на реалния социализъм.

Реалният социализъм не е още въплъщение на човешкото и социалното съвършенство. По своя път ние срещаме много трудности и противоречия, които имат различен характер през различните етапи на нашето развитие. И сега нашето развитие е свързано с преодоляването на редица трудности, на съществуващите отрицателни явления. Но при всички случаи реалният социализъм е излизал победител в тази борба, защото тя напълно отговаря на народните интереси. Тази негова сила също така има огромно международно значение и напразни са опитите на ония, които искат да очернят новия строй, като превръщат малката правда на живота в злостна клевета.

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМЪТ — ОСНОВЕН ЗАКОН НА РЕАЛНИЯ СОЦИАЛИЗЪМ

Историята показа, че революцията не може да победи в една или друга страна, а реалният социализъм в тях не може да се укрепи и развие по-нататък, ако те не се опират на международната работническа солидарност, на подкрепата на прогресивните и демократичните сили в света. Това бе основна предпоставка за възтържествуването на Октомври, това бе първата необходимост и за установяването на новия строй у нас и в другите страни. Но веднъж победил, социализмът се превръща в могъщ фактор и условие за по-нататъшното развитие на световния революционен процес, за победата на новия строй в другите страни, за укрепването и успехите на всяко революционно движение.

В борбата между двете системи, в строителството на новия живот, в цялото революционно движение на работническата класа и другите трудещи се днес основен критерий за интернационализма е отношението към Съветския съюз. „Да си патриот на своята социалистическа родина днес, това значи да съзнаваш, че нейната съдба е свързана със съществуването и могъществото на братската общност на социалистическите страни и преди всичко на Съветския съюз... Свързвайки своята съдба със съдбата на Съветския съюз, на социалистическата общност, ние, българските комунисти, българският народ, поемаме своя дял от историческата отговорност за съдбата на световния социализъм, за съдбата на човечеството.“[1] Тази истина е потвърдена от богатия исторически опит. Братската дружба и единството със СССР винаги са осигурявали и осигуряват правилна насока в борбата и строителството, успех в общата работа, вярност към делото на комунизма. И обрат-

[1] Тодор Живков, Строителството на социализма и комунизма и световното развитие, С., 1978, с. 14.

Digitized by Google

но — всеки, който се е отклонявал от този път на развитие, който се е противопоставял на КПСС и съветската страна, е затъвал в блатото на национализма и опортюнизма. И в миналото, и сега примерите, положителни и отрицателни, са така поучителни!

В своите борби и развитие Българската комунистическа партия винаги е била и е дълбоко вярна на пролетарския интернационализъм. В Програмата на Партията е записано, че „делото на социализма в България победи и побеждава, защото Българската комунистическа партия е партия дълбоко интернационалистическа и същевременно истински патриотична"[1]. А реалният социализъм в България е проникнат от начало до край от великата сила на братската българо-съветска дружба.

Особено широко въплъщение днес интернационализмът намира в цялата световна социалистическа система. В рамките на тази система се формира и социалистическата общност, която изразява най-високия връх в този процес. Страните от тази общност са обединени и сплотени в Организацията на Варшавския договор и в Съвета за икономическа взаимопомощ. Сътрудничеството и интеграцията в рамките на СИВ изиграха важна роля при формирането на съвременни национални стопански комплекси. Тази интеграция е основа за по-нататъшното социалистическо разделение на труда, за относителното изравняване на икономическото равнище на влизащите в нея страни, за ускореното развитие на всяка една от тях. Все повече си пробива път закономерната тенденция към всестранно сближаване на социалистическите нации.

Но формирането на световната социалистическа общност няма само икономическо значение. С нейното създаване и укрепване по нов начин се поставят и редица други основни проблеми на съвременното обществено развитие. Преди всичко тя осигурява сигурна и надеждна отбрана на социалистическите страни, чийто могъщ щит са Организацията на Варшавския договор и нейните обединени въоръжени сили. Съветският съюз и другите братски социалистически страни вземат всички необходими мерки, за да гарантират напълно своята отбрана. Техните единни и координирани действия са основна гаранция за мира в света. Това означава пълна сигурност и защита на социализма като обществен строй от всякакви посегателства и опити за неговото унищожаване. Това е сега обща грижа на братската социалистическа солидарност.

Предимствата на социалистическата общност все повече се проявяват и на идеологическия фронт. Съвместната и координирана дейност на комунистическите и работническите партии в нея е извънредно важно условие за борба против буржоазната идеология и пропаганда, против идеологическите диверсии на империализма, за широко популяризиране на успехите на реалния социализъм в света, за укрепване и разширяване на неговото влияние.

Както се вижда, реалният социализъм не само се изгражда върху принципите на интернационализма, но по своята най-дълбока природа той носи в себе си неговата сила. Без него той не може напълно да се установи и успешно да се развива, да израства като нов обществен строй, на който принадлежи бъдещето. Този непоколебим закон изисква всестранно да се укрепва единството на братските социалистически страни, на международното комунистическо и работническо движение.

---

[1] Програма на Българската комунистическа партия, С., 1971, с. 8.

Digitized by Google

ИСТОРИЧЕСКО РЕВОЛЮЦИОННО ТВОРЧЕСТВО

Като подписа акта за присъединяването на България към империалистическата германо-итало-японска коалиция, престъпното монархо-фашистко правителство на Б. Филов предаде страната, хвърли я в тежка политическа и икономическа криза и я изправи пред гибелна опасност. Заедно с това фашистките управници противопоставиха България на великата опора на демокрацията, мира и социалния прогрес и искрен приятел и доброжелател на българския народ Съветския съюз. Стопанският живот, транспортът, пристанищата, летищата, съобщенията бяха поставени в служба на разбойническия германски милитаризъм, страната, напълно изолирана от демократичния свят, бе превърната в един от плацдармите на хитлеристката агресия на Изток. Прякото потъпкване на националните интереси и волята на народа се придружаваше с рязко засилване на терора.

Усложнилите се условия на класовата борба издигнаха пред Партията редица нови и извънредно отговорни задачи. Наред с борбата за сносен човешки живот на трудещите се, за демократични права и свободи авангардът на пролетариата трябваше да сплоти около себе си всички народни маси и да засили още по-енергично патриотичната борба за изтръгване на страната от опасния за съществуването ѝ съюз с хитлеристка Германия, за избавянето на българския народ от катастрофа. Това бе възможно единствено чрез революционно събаряне на ненавистната фашистка диктатура.

Решаването на тази спасителна за България задача можеше да бъде изпълнена само от работническата класа, непознаваща времени егоистични тясноклясови интереси и доказала многократно с героичните си борби всеотдайна привързаност към народа. За решаване на задачите на борбата Партията трябваше да намери верен, научнообоснован и целесъобразен подход. Преди всичко бе необходимо да се отхвърлят всякакви изживели времето си формули и начини на действие, скъпо заплащани грешки.

Дългогодишният опит бе показал, че Работническата партия единствена можеше да намери здрава основа за обединяване на силите на трудещите се в общ фронт срещу фашизма и войната, за мир, независимост и демокрация. Тази здрава основа беше сближаването и относителното съвпадане на класовите интереси на пролетариата с интересите на широките градски и селски маси, които ненавиждаха фашисткия терор, бореха се против засилването на експлоатацията и ограбването им от финансово-търговската капиталистическа буржоазия. Те не одобряваха предоставянето от монархо-фашисткото правителство на народното стопанство в услуга и подчинение на немския империализъм и засилването на влиянието на хитлеристка Германия върху външната и вътрешната политика на България, потъпкването на националния суверенитет и неутралитета на страната, заплашващо да я въвлече в гибелна война. В последна сметка тази борба щеше да довежда постепенно, но последователно масите до разбиране на необходимостта от социалистическа революция.

Главният враг, срещу който Партията насочваше стратегическите удари на революционната борба на масите, сега бе не буржоазията като цяло, а само най-реакционната, най-антидемократичната, най-ан-

Digitized by Google

тинародната нейна част. Правилното формулиране на задачите на борбата за пролетарска власт най-добре изразяваше разбирането от Партията на ленинското положение, че „пролетариатът е действително революционна, действително социалистически действуваща класа само при условие, че се обявява и постъпва като авангард на всички трудещи се и експлоатирани, като техен вожд в борбата за събаряне на експлоататорите“ [1]. В обосноваването на линията за изграждане на общонароден антифашистки фронт Г. Димитров и ЦК на Партията проявиха ленинска мъдрост и прозорливост, творческа смелост, последователност, гъвкавост.

Втората най-важна предпоставка за способността на Партията да осигурява успешно решаване на назрелите задачи бе наличието на здрави, изградени върху принципите на демократическия централизъм дисциплинирани организации, споени от единство на волята и действията. Местните партийни комитети, съставени от верни, изпитани дейци, показали качества на масовици, организатори, пропагандисти и агитатори на Партията, притежаваха немалък политически опит, влияние сред трудещите се, спечелено преди всичко с активна и търпелива дейност в масовите организации.

Както в предприятията, така и в браншовите профсъюзи на казионния „Български работнически съюз“ Партията имаше надеждни, активни синдикални комисии и профсъюзни активи. Макар и немногобройна — в редовете ѝ се числяха около десет хиляди комунисти, — тя пряко и сполучливо организираше и ръководеше с помощта на РМС всичките масови работнически действия — стачки, демонстрации, широко делегатско движение, класови просветно-културни инициативи.

В селата партийната и ремсовата пропаганда и агитация беше бойка, злободневна и теоретически последователна. В различните кооперативни сдружения, в т.нар. задруги, в читалищата, въздържателните, спортните, есперантските и др. организации и дружества. Партията си бе осигурила здрави връзки с масите, разбираше и държеше сметка за равнището на съзнанието и за настроението им, умееше да поддържа вярата им в собствените сили, да използува инициативите и самодейността им. Тя се учеше да съчетава правилно нелегалната с легалната, икономическата с идеологическата и политическата работа и борба в най-широк план и с това се формираше като истински авангард на трудещите се.

Нейните дейци даваха на останалите антифашисти и демократи великолепни образци на революционно мъжество, на самообладание, безстрашие, вяра в победата и самоотвержена твърдост. Ръководенето на класовата борба от Партията по своя характер бе постоянно творческо обобщаване на процесите на общественото развитие и активно въздействуване върху тях. Учейки се от опита на другите революционни партии и движения и от собствения си опит, както и от масовата практика на класовата борба, тя постоянно обогатяваше направените изводи, усъвършенствуваше формите и методите на своята дейност, намираше нови ефикасни средства.

Теория, изпитани кадри и организация, връзки с масите — това велико триединство, постигнато с изключителни усилия, помагаше на Партията да прокарва своята линия в различните етапи на борбата, във всякакви конкретни условия да намира пътища на преминаване от едни форми, методи и средства на борба към други.

Разбирайки правилно потребността от поставяне на революционната дейност на Партията в съответствие с интернационалните интереси на пролетариата и трудещите се, Партията изтъкна на преден план

[1] В. И. Ленин. Съч., т. 41, с. 170.

Digitized by Google

задачата за подкрепа и защита на установените в СССР социалистически обществени отношения като фактор за развитието на световната пролетарска революция.

Още щом узнаха за варварското, хищническото нахлуване на хитлеристките армии в територията на Съветския съюз, комунистите и ремсистите заедно със своите бойни другари от цяла Европа „се вдигнаха да изпълнят своя свещен интернационален дълг към СССР — страната на социализма, отечеството на работниците и селяните, надеждата и опората на световната работническа класа. Без страх и съмнение, готови на всякакви жертви, те тръгнаха на бой, воюваха и мряха със самочувствието на бойци от великата Червена армия, която се сражаваше по безкрайните бойни полета на братската съветска страна."[1]

С всичката си актуалност и неотложност възникна задачата за изгонване на немците от България, в което щеше да се изрази максималното участие на антифашистите и подпомагането на справедливата Велика отечествена война на съветските народи против фашистките завоеватели.

Тези задачи бяха свързани в здраво диалектическо единство и взаимозависимост, допълваха се една друга. Сливането на класово-революционната борба на пролетариата в европейски и национален мащаб и на народноосвободителната борба на народите с антихитлеристката война на СССР спомагаше за превръщане на борбата за социализъм в масова борба на народите от целия континент, за ускоряване на нейната победа. В тази голяма, небивала преди това проверка на политическите и организаторските качества на Партията тя издържа продължителен и сериозен изпит. В своя арсенал Партията включи нови организационни форми, като се започне от централната и окръжните военни комисии, оперативните бойни единици и техните ръководни щабове, органи за ръководене на масовия саботаж в промишлеността, транспорта, селското стопанство и се стигне до Националния и местните комитети на Отечествения фронт.

Успешно се прилагаха и нови методи и средства на въоръжена борба, като партизански действия в големи мащаби, действия на нелегалните бойни групи, на саботажните групи, бойни операции, съчетани с изпълняване на саботажни и диверсионни задачи.

Извършваше се на широк фронт политическа масово-разяснителна работа сред населението и армията — методична радиопредавателна дейност за популяризиране на ръководните партийни документи и директиви, разпространяване на лозунги, позиви, политическа, икономическа и друга информация и др. в услуга на цялостната антифашистка борба, техническо (минно-подривно) инструктиране на участниците в бойните и саботажните групи и пр.

Главна движеща сила на революционната борба и неин хегемон беше работническата класа. Партията възлагаше на всички работници и служители от мините, транспорта, съобщенията и др. главни отрасли на стопанския живот да противодействуват срещу всякакво превозване на германски войски, техника, храни, боеприпаси, горива и др., да саботират изпращането на работници в Германия.

Създадените бойни групи на работниците в предприятията получиха задача да извършват смели саботажни действия, за да не допускат поставянето на промишлеността и нейното складово стопанство в услуга на германците. На много места те унищожаваха предназначени за хитлеристката армия влакови композиции, военни и други бази и складове, хранилища на петролни продукти, радиостанции, изваждаха от строя съобщителни линии, пристанищни, гарови, фабрични и други обекти, с една дума, спъваха използуването на български транспорт,

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 8, с. 338.

Digitized by Google

производството на изделия и храни, предназначени за германската военна машина, както и за експорт в самата Германия (кожи, вълна, тютюн, храни, дървен материал, произведения на хранителната промишленост и пр.). Особено се проявиха бойните групи, създадени и ръководени от закалените работници и партийни дейци Н. Ботушев и Хр. Ников в София, Ст. Добрев и Г. Григоров във Варна, Ив. Господинов в Пазарджик, Леон Таджер в Русе, а също в Старозагорски, Шуменски, Пловдивски, Врачански, Благоевградски и други окръзи. Само през втората половина на 1941 г. бяха извършени 150 саботажа. В това число не влизат многобройните случаи на продължителен и систематичен „вътрешен" саботаж на работниците в предприятията (обикновени и „мъртви" стачки и др.), в ремонтните бази, гаражите, транспорта, съобщенията, строителството.

Втората по значение движеща сила на антифашистката революционна борба и основен съюзник на пролетариата бяха безимотните, бедните и средните селяни. Те бяха мнозинството от населението. Подложени на систематично пладнешко ограбване, усещащи най-силно упадъка на селското стопанство, който бе пряко следствие от загниването, разпадането и регреса на капиталистическото стопанство, те страдаха и гладуваха. Тяхното търпение не можеше да бъде безкрайно. В недрата на селото назряваше гняв от разоряващата противонародна политика на монархо-фашистките управници. Макар че не се издигаха до възприемане на идеите на социализма, оставайки си дребни собственици, те се нареждаха на страната на работническата класа. Големи размери взе саботирането на реквизициите от селяните в цялата страна.

Важен съюзник на работническата класа бе народната интелигенция от града и селото, а неин резерв бе дребната градска буржоазия и неголяма част от средната буржоазия.

Израз на политиката на Партията за насочване на стратегическия, на главния удар на революционната борба на масите срещу най-реакционната, най-антинародната, най-антидемократичната част на буржозията бе изработената през юли 1942 г. от Г. Димитров и Задграничното бюро на ЦК на Партията програма на спасителния Отечествен фронт и последвалото неговото успешно изграждане в цялата страна. В програмата на Отечествения фронт бяха включени всички основни и жизнено важни искания и задачи, които интересуваха и вълнуваха съзнанието на прогресивните и патриотичните среди на българската антифашистка общественост и които я направиха, по думите на Георги Димитров, практически общонационална демократическа платформа на нашата партия през време на войната.

Борбата в името на тези искания щеше да довежда последователно масите до разбиране на необходимостта от социалистическа революция. Г. Димитров ориентираше Партията към намиране на път към социалистическа държавна власт, който да отговаря на своеобразието на конкретно-историческите условия у нас. Изборът на този път всъщност дойде логично като продължение с други средства на дългогодишната борба на Партията против фашизма.

Партията положи изключителни усилия да осигури участието в единния патриотичен фронт на основните крила на БЗНС („Пладне" и „Врабча"), на Социалистическата партия и на англофилската буржоазна опозиция на правителството. В тази линия тя правилно видя не само обогатяване на борбата на работническата класа, но и необходимо условие за нейната победа. Значителен успех на Партията в този период бе особено успешната ѝ работа сред безпартийните, честни трудови хора.

Да се създаде Отечественият фронт и с това да се изпълни набелязаната от Г. Димитров голяма интернационална задача на Партията

Digitized by Google

бе трудно. България беше окупирана без война, със съгласието на монархо-фашистките управници и подтисническият апарат не само бе запазен, но бе и многократно засилен и се опираше върху присъствието в страната на хитлеристки войски. Германците ограбваха и подтискаха България както всяка друга окупирана страна — писа В. Коларов по-сетне, — но тъй като България бе „съюзница" на Германия, те я ограбваха с ръцете на нейните министри и бесеха и колеха българския народ с ръцете на българските прокурори, жандарми и палачи.

Отговорът на българския народ не закъсня. Правнуците на хайдутите, синовете и дъщерите на революционерите от Септември 1923 г. поеха по партизанските пътеки.

Организатор и ръководител на партизанското движение у нас още от първите му стъпки бе Партията. Тя пое и военното ръководство на партизанските отряди и бойните групи.

След първите военнооперативни ръководства за партизанската борба: „Общи указания за боевата подготовка и ръководството на партизанските отреди" и „Изкуството в партизанската борба", през февруари 1943 г. с Директива на ЦК на Партията бе дадено определение на характера на въоръжените сили на Отечествения фронт, на организационните основи на изграждането и развитието им, посочваха се главните сили на бъдещото въстание, неговите лозунги, цели, значението на комитетите на Отечествения фронт като органи на въстанието и на народната власт, която щеше да дойде като негов резултат. Директивата послужи като база за последвалото през март—април с. г. реорганизиране на партизанските отряди в новосъздадените 12 въстанически оперативни зони със самостоятелни щабове, ръководени от главния щаб на НОВА.

В стремежа си да унищожат народните въоръжени отреди и да не допуснат революционен изход от острата криза, монархо-фашистките управници не се спираха пред никакви средства. Срещу партизанското движение бяха хвърлени огромни сили на войската, полицията, жандармерията, въоръжени фашистки банди. Въстаническата армия и нейните помагачи понесоха тежки поражения, дадоха много убити, но благодарение на здравите си връзки с народа, от който всекидневно черпеха попълнения, не само запазиха основните отреди през 1944 г., но измениха съотношението на силите в своя полза. В това се прояви една от основните закономерности на революционната борба: побеждава оня, който има на своя страна народните маси, тяхната подкрепа. Към този фактор трябва да се прибави и могъщото, решаващото влияние на успехите на Съветската армия на Източния фронт и приближаването ѝ към нашите граници. Те въодушевяваха народните маси, вдъхваха им увереност, че краят на фашисткото господство е близък.

През януари 1944 г. Централният комитет на Партията можеше с основание да изисква от партизанското движение да наложи през близките месеци революционен изход от борбата. Това той направи в Окръжно № 2, в което начерта линията на по-нататъшната въоръжена борба за завземане на властта. По-късно с „Позив на Националния комитет на Отечествения фронт" от януари и в заповедта на Главния щаб на НОВА от февруари се даваха конкретни указания за осъществяването на тази задача.

* * *

Изключително важно дело за Партията и за нейния пръв помощник РМС през годините на антифашистката борба беше строго нелегалната политико-разяснителна, организационна, разузнавателна и др. работа в Българската армия. На нея бяха посветени още от лятото на 1941 г. десетки предавания на радиостанциите „Хр Ботев" и „Народен глас", много предавания на български език на Радио Москва, за кои-

Digitized by Google

[illegible] в СССР, а също и по[illegible] и [illegible] и обръщения към офицерите и [illegible] на [illegible] и на Главния щаб на НОВА, на окръжен и градски партийни органи, на щабовете на военнооперативните партизански зони и на по-ниските щабове на партизанските отреди. Радостните и ръкоплъсканиятa [illegible] комунисти и ремсисти, които [illegible] в армията, изпращаха предупредителни писма до [illegible] и частите и в щабовете и дори до самия [illegible] и изпълнения на генералния щаб. Поучена от опита на Октомврийското въстание от 1923 г. Партията полагаше изключителни усилия за отчуждаването, разтлеването или разлагането на [illegible] или [illegible] военни и офицери, за недопускане на [illegible] използване на армията, а също и нейното въвличане във [illegible] въстание.

Подготовката, която изискваше ръководство и усъвършенстване на [illegible] в армията, имаше Директивата на ЦК на БКП от [illegible] г. В нейно изпълнение се прояви способността на [illegible] и на Главния щаб на НОВА да начертае план [illegible] в нашата страна, в това число и в [illegible] насочване към [illegible] на противонародните [illegible] на [illegible] армия. Бяхме изчерпателни раздели на [illegible] „Задачите на войниците в случай на война" и [illegible] въстание". Тази директива бе последвана от [illegible] на Главния щаб на НОВА и на ЦК на [illegible]. В тях [illegible] неуморна и безстрашна дейност на [illegible] и на [illegible] във войсковите части постепенно [illegible] на реакционно-фашисткото влияние [illegible] и на [illegible] си с него генерали и [illegible].

Факторите [illegible] от [illegible] вътрешнополитически фактори за [illegible] на хода на събитията в полза на борбата за революционно събаряне на монархо-фашистката диктатура и за установяване на нова народна власт. Революционизираните войнишки маси, [illegible] и ръководени от комунистите и ремсистите, оказаха решително влияние за отказването на армията в много гарнизони и за [illegible] и обезвреждане на фашистките командири.

Дебнейки [illegible] в обединяната фашистка политика, ЦК на Партията реагираше без забавяне и прозорливо на всички опити на фашистите [illegible] да се измъква от тежкото положение, в което събитията я поставяха. През време на правителствените комбинации с Бояджиев, Багрянов и Муравиев Централният комитет не позволи на реакцията да отлоши с дъмлив неутралитет и обещания за демократизация мъжете от пътя на революцията. Изключително майсторство на политическо ръководство на борбата Партията прояви и в следващите дни. Тя показа дълбоко марксистко-ленинско разбиране на значението, което имаше нанасянето на решаващия военен удар в столицата и в останалите центрове в най-подходящия момент. Това й позволи да извърши правилна и своевременна подготовка на въстанието и, както отбелязва Г. Димитров, „му придаде голяма сила и размах", отвори пред тръгващите се в нашата страна пътя към социализма.

Михаил МИХАЙЛОВ

Digitized by Google

ВЕТЕРАНИТЕ РАЗКАЗВАТ

Девети септември 1944 година. Ден Първи! Ден на победата! Ден на свободата! Начало на новия социалистически строй. За него увиснаха на бесилото учени и неуки, мъже и жени, деца, недогалени от майчина ласка. За него най-смелите заглушаваха пушечния тътен в стрелбищата, когато ги разстрелваха, с... „На крак, о парии презрени..." За него, за този ден Първи Партията изтръгна от сърцето си хиляди верни синове и дъщери и вписа имената им в гранитните паметници, обезсмърти ги навеки. Деца израснаха без бащи и майки, девойки не дочакаха любимите си, на майки пресъхнаха сълзите, вечно чакащи свидните си рожби... да се завърнат в бащината къща...

Живите, останали верни на своята лелеяна мечта за тържеството на победата на социалистическия строй, поведоха народа в борба рамо до рамо със славната Червена армия за окончателното ликвидиране на фашизма. Партията събра на село под знамето си всички, които бяха прозрели Лениновата идея, че само колективизацията на земята ще избави селячеството от беднота. Издигнаха се корпусите на нови мощни заводи.

Партията обедини усилията на комунисти, земеделци, комсомолци, безпартийни, отечественофронтовци и за 35 години направи от една изостанала аграрна страна социалистическа държава с мощна индустрия, със селскостопанско производство на съвременни научни основи, държава с реални постижения в науката, културата, творчеството.

За героичния път на Партията, за своите лични съдби, свързани със съдбата на Партията, разказват трима ветерани.

От пепелищата на Септемврийското въстание до белокаменна Москва

Отдавна в къщата на селския учител комунист Цеко Тодоров децата са заспали. Възрастните са се увлекли в разговорите и не обръщат внимание на вперените очи на по-голямата дъщеря Станка, която в захлас слуша така познатите ѝ гласове на честите гости в тяхната къща — учители и учителки, приятели на родителите ѝ. Те спорят кой е виновен за тежкото положение на страната, защо народът живее бедно. Отговора търсят в правдивото слово на Партията, което Дядото — Димитър Благоев разнася сред народа. От тези задушевни учителски срещи момичето научава за борбите на Партията за подобряване хала на народа, за победата на руските работници и селяни, които без цар господар управляват съдбините си. За пръв път чува името на немската комунистка Клара Цеткин, която скришом от властта с фалшив паспорт успяла да замине за Копенхаген и да участвува в конгреса на социалдемократите.

Digitized by Google

то отговаряха дейци на партийната емиграция в СССР, а също и политически и организационни документи и обръщения към офицерите и войниците на ЦК на Партията и на Главния щаб на НОВА, на окръжни и градски партийни органи, на щабовете на военнооперативните въстанически зони и не на последно място на партизанските отреди. Най-сетне с нея се занимаваха и отделните комунисти и ремсисти, които пишеха писма до своите другари в армията, изпращаха предупредителни писма до офицери в частите и в щабовете и дори до самия военен министър и началника на генералния щаб. Поучена от опита на Септемврийското въстание от 1923 г., Партията полагаше изключителни грижи за спечелването, неутрализирането или разлагането на военни части, на групи или отделни войници и офицери, за недопускане на противонародно използване на армията, а също и нейното въвличане във войната против Съветския съюз.

Извънредно важно значение за разгръщане и усъвършенствуване на нелегалната работа в армията имаше Директивата на ЦК на БКП от февруари 1943 г. В нейното изработване се прояви способността на партийното ръководство и на Главния щаб на НОВА да начертае план за конспиративната военна работа в цялата страна, в това число и в окупираните територии, насочен към проваляне на противонародните намерения на фашисткото командуване. Важни и изчерпателни раздели на директивата бяха „Задачите на войниците в случай на война" и „Армията и народното въстание". Тази директива бе последвана от важни документи на Партията, на Главния щаб на НОВА и на ЦК на РМС. В резултат на многостранната неуморна и безстрашна дейност на кадрите на БКП и на РМС във войсковите части постепенно бе постигнато значително отслабване на реакционно-фашисткото влияние на правителството и на свързалите съдбата си с него генерали и офицери.

Формираше се един от основните вътрешнополитически фактори за решително изменяне на хора на събитията в полза на борбата за революционно събаряне на монархо-фашистката диктатура и за установяване на нова, народна власт. Революционизираните войнишки маси, вдъхновявани и ръководени от комунистите и ремсистите, оказаха решаващо влияние за спечелването на армията в много гарнизони и за неутрализиране и обезвредяване на фашистките командири.

Анализирайки вярно промените в официалната фашистка политика, ЦК на Партията реагираше без забавяне и прозорливо на всички опити на фашистката буржоазия да се измъква от тежкото положение, в което събитията я поставяха. През време на правителствените комбинации с Божилов, Багрянов и Муравиев Централният комитет не позволи на реакцията да отклони с лъжлив неутралитет и обещания за демократизация масите от пътя на революцията. Изключително майсторство на политическо ръководство на борбата Партията прояви и в следващите дни. Тя показа дълбоко марксистко-ленинско разбиране на значението, което имаше нанасянето на решаващия военен удар в столицата и в останалите центрове в най-подходящия момент. Това й позволи да извърши правилна и своевременна подготовка на въстанието и, както отбеляза Г. Димитров, „му придаде голяма сила и размах", откри пред трудещите се в нашата страна пътя към социализма.

Михаил МИХАЙЛОВ

Digitized by Google

ВЕТЕРАНИТЕ РАЗКАЗВАТ

Девети септември 1944 година. Ден Първи! Ден на победата! Ден на свободата! Начало на новия социалистически строй. За него увиснаха на бесилото учени и неуки, мъже и жени, деца, недогалени от майчина ласка. За него най-смелите заглушаваха пушечния тътен в стрелбищата, когато ги разстрелваха, с... „На крак, о парии презрени..." За него, за този ден Първи Партията изтръгна от сърцето си хиляди верни синове и дъщери и вписа имената им в гранитните паметници, обезсмърти ги навеки. Деца израснаха без бащи и майки, девойки не дочакаха любимите си, на майки пресъхнаха сълзите, вечно чакащи свидните си рожби... да се завърнат в бащината къща...

Живите, останали верни на своята лелеяна мечта за тържеството на победата на социалистическия строй, поведоха народа в борба рамо до рамо със славната Червена армия за окончателното ликвидиране на фашизма. Партията събра на село под знамето си всички, които бяха прозрели Лениновата идея, че само колективизацията на земята ще избави селячеството от беднота. Издигнаха се корпусите на нови мощни заводи.

Партията обедини усилията на комунисти, земеделци, комсомолци, безпартийни, отечественофронтовци и за 35 години направи от една изостанала аграрна страна социалистическа държава с мощна индустрия, със селскостопанско производство на съвременни научни основи, държава с реални постижения в науката, културата, творчеството.

За героичния път на Партията, за своите лични съдби, свързани със съдбата на Партията, разказват трима ветерани.

От пепелищата на Септемврийското въстание до белокаменна Москва

Отдавна в къщата на селския учител комунист Цеко Тодоров децата са заспали. Възрастните са се увлекли в разговорите и не обръщат внимание на вперените очи на по-голямата дъщеря Станка, която в захлас слуша така познатите ѝ гласове на честите гости в тяхната къща — учители и учителки, приятели на родителите ѝ. Те спорят кой е виновен за тежкото положение на страната, защо народът живее бедно. Отговора търсят в правдивото слово на Партията, което Дядото — Димитър Благоев разнася сред народа. От тези задушевни учителски срещи момичето научава за борбите на Партията за подобряване хала на народа, за победата на руските работници и селяни, които без цар господар управляват съдбините си. За пръв път чува името на немската комунистка Клара Цеткин, която скришом от властта с фалшив паспорт успяла да замине за Копенхаген и да участвува в конгреса на социалдемократите.

Digitized by Google

[illegible] лейци на партийната емиграция в СССР, а също и по-[illegible] и организационни документи и обръщения към офицерите [illegible] на ЦК на Партията и на Главния щаб на НОВА, на окръжните и градски партийни органи, на щабовете на военнооперативните [illegible] зони и не на последно място на партизанските отреди. [illegible] с нея се занимаваха и отделните комунисти и ремсисти, [illegible] писма до своите другари в армията, изпращаха предупредителни писма до офицери в частите и в щабовете и дори до самия [illegible] и началника на генералния щаб. Поучена от опита [illegible] въстание от 1923 г., Партията полагаше изключи[illegible] спечелването, неутрализирането или разлагането на [illegible] или отделни войници и офицери, за недопускане [illegible] използване на армията, а също и нейното във[illegible] против Съветския съюз.

[illegible] важно значение за разгръщане и усъвършенстване [illegible] работа в армията имаше Директивата на ЦК на БКП [illegible] г. В нейното изработване се прояви способността на [illegible] ръководство и на Главния щаб на НОВА да начертае план [illegible] военна работа в цялата страна, в това число и в [illegible] територии, насочен към проваляне на противонародните [illegible] на фашисткото командуване. Важни и изчерпателни разде[illegible] бяха „Задачите на войниците в случай на война" [illegible] и всеобщото въстание". Тази директива бе последвана от [illegible] на Партията, на Главния щаб на НОВА и на ЦК [illegible]. В резултат на многостранната неуморна и безстрашна дей[illegible] на хората на БКП и на РМС във войсковите части постепенно [illegible] значително отслабване на реакционно-фашисткото влия[illegible] на правителството и на свързалите съдбата си с него генерали и [illegible].

[illegible] е един от основните вътрешнополитически фактори за [illegible] на хора на събитията в полза на борбата за ре[illegible] събаряне на монархо-фашистката диктатура и за установяване на всена народна власт. Революционизираните войнишки маси, [illegible] и ръководени от комунистите и ремсистите, оказаха ре[illegible] влияние за спечелването на армията в много гарнизони и за [illegible] и обезвреждане на фашистките командири.

Анализирайки вярно промените в официалната фашистка политика, ЦК на Партията реагираше без забавяне и прозорливо на всички опити на фашистката буржоазия да се измъква от тежкото положение, в което събитията я поставяха. През време на правителствените комбинации с Божилов, Багрянов и Муравиев Централният комитет не позволи на реакцията да отклони с лъжлив неутралитет и обещания за демократизация масите от пътя на революцията. Изключително майсторство на политическо ръководство на борбата Партията прояви и в следващите дни. Тя показа дълбоко марксистко-ленинско разбиране на значението, което имаше нанасянето на решаващия военен [illegible] столицата и в останалите центрове в най-подходящия м[illegible] позволи да извърши правилна и своевременна подгот[illegible] то и, както отбеляза Г. Димитров, „му придал[illegible] мах", откри пред трудещите се в нашата ст[illegible]

Digitized by Google

ВЕТЕРАНИТЕ РАЗКАЗВАТ

Девети септември 1944 година. Ден Първи! Ден на по[illegible] свободата! Начало на новия социалистически строй. За [illegible] на бесилото учени и неуки, мъже и жени, деца, не[illegible] чина ласка. За него най-смелите заглушаваха пушечния тътен в стрелбищата, когато ги разстрелваха, с... „На крак, о парии [illegible] За него, за този ден Първи Партията изтръгна от сърцето си [illegible] верни синове и дъщери и вписа имената им в гранитните [illegible] обезсмърти ги навеки. Деца израснаха без бащи и майки, [illegible] дочакаха любимите си, на майки пресъхнаха сълзите, [illegible] свидните си рожби... да се завърнат в бащината къща...

Живите, останали верни на своята лелеяна мечта за [illegible] победата на социалистическия строй, поведоха народа в [illegible] рамо със славната Червена армия за окончателно [illegible] шизма. Партията събра на село под знамето си всичко [illegible] зрели Лениновата идея, че само колективизацията [illegible] селячеството от беднота. Издигнаха се корпусите [illegible] ди.

Партията обедини усилията на комунисти, [illegible] безпартийни, отечественофронтовци и за 35 години [illegible] танала аграрна страна социалистическа държава [illegible] със селскостопанско производство на съвременна [illegible] жава с реални постижения в науката, [illegible]

За героичния път на Партията, за [illegible] със съдбата на Партията, разказват три [illegible]

От пепелищата на Септемврийските [illegible] до бе[illegible] Москва

С[illegible] сел[illegible]

Digitized by Google

то отговаряха дейци на партийната емиграция в СССР, а също и политически и организационни документи и обръщения към офицерите и войниците на ЦК на Партията и на Главния щаб на НОВА, на окръжни и градски партийни органи, на щабовете на военнооперативните въстанически зони и не на последно място на партизанските отреди. Най-сетне с нея се занимаваха и отделните комунисти и ремсисти, които пишеха писма до своите другари в армията, изпращаха предупредителни писма до офицери в частите и в щабовете и дори до самия военен министър и началника на генералния щаб. Поучена от опита на Септемврийското въстание от 1923 г., Партията полагаше изключителни грижи за спечелването, неутрализирането или разлагането на военни части, на групи или отделни войници и офицери, за недопускане на противонародно използване на армията, а също и нейното въвличане във войната против Съветския съюз.

Извънредно важно значение за разгръщане и усъвършенствуване на нелегалната работа в армията имаше Директивата на ЦК на БКП от февруари 1943 г. В нейното изработване се прояви способността на партийното ръководство и на Главния щаб на НОВА да начертае план за конспиративната военна работа в цялата страна, в това число и в окупираните територии, насочен към проваляне на противонародните намерения на фашисткото командуване. Важни и изчерпателни раздели на директивата бяха „Задачите на войниците в случай на война" и „Армията и народното въстание". Тази директива бе последвана от важни документи на Партията, на Главния щаб на НОВА и на ЦК на РМС. В резултат на многостранната неуморна и безстрашна дейност на кадрите на БКП и на РМС във войсковите части постепенно бе постигнато значително отслабване на реакционно-фашисткото влияние на правителството и на свързалите съдбата си с него генерали и офицери.

Формираше се един от основните вътрешнополитически фактори за решително изменяне на хора на събитията в полза на борбата за революционно събаряне на монархо-фашистката диктатура и за установяване на нова, народна власт. Революционизираните войнишки маси, вдъхновявани и ръководени от комунистите и ремсистите, оказаха решаващо влияние за спечелването на армията в много гарнизони и за неутрализиране и обезвредяване на фашистките командири.

Анализирайки вярно промените в официалната фашистка политика, ЦК на Партията реагираше без забавяне и прозорливо на всички опити на фашистката буржоазия да се измъква от тежкото положение, в което събитията я поставяха. През време на правителствените комбинации с Божилов, Багрянов и Муравиев Централният комитет не позволи на реакцията да отклони с лъжлив неутралитет и обещания за демократизация масите от пътя на революцията. Изключително майсторство на политическо ръководство на борбата Партията прояви и в следващите дни. Тя показа дълбоко марксистко-ленинско разбиране на значението, което имаше нанасянето на решаващия военен удар в столицата и в останалите центрове в най-подходящия момент. Това й позволи да извърши правилна и своевременна подготовка на въстанието и, както отбеляза Г. Димитров, „му придаде голяма сила и размах", откри пред трудещите се в нашата страна пътя към социализма.

Михаил МИХАЙЛОВ

Digitized by Google

ВЕТЕРАНИТЕ РАЗКАЗВАТ

Девети септември 1944 година. Ден Първи! Ден на победата! Ден на свободата! Начало на новия социалистически строй. За него увиснаха на бесилото учени и неуки, мъже и жени, деца, недогалени от майчина ласка. За него най-смелите заглушаваха пушечния тътен в стрелбищата, когато ги разстрелваха, с... „На крак, о парии презрени..." За него, за този ден Първи Партията изтръгна от сърцето си хиляди верни синове и дъщери и вписа имената им в гранитните паметници, обезсмърти ги навеки. Деца израснаха без бащи и майки, девойки не дочакаха любимите си, на майки пресъхнаха сълзите, вечно чакащи свидните си рожби... да се завърнат в бащината къща...

Живите, останали верни на своята лелеяна мечта за тържеството на победата на социалистическия строй, поведоха народа в борба рамо до рамо със славната Червена армия за окончателното ликвидиране на фашизма. Партията събра на село под знамето си всички, които бяха прозрели Лениновата идея, че само колективизацията на земята ще избави селячеството от беднота. Издигнаха се корпусите на нови мощни заводи.

Партията обедини усилията на комунисти, земеделци, комсомолци, безпартийни, отечественофронтовци и за 35 години направи от една изостанала аграрна страна социалистическа държава с мощна индустрия, със селскостопанско производство на съвременни научни основи, държава с реални постижения в науката, културата, творчеството.

За героичния път на Партията, за своите лични съдби, свързани със съдбата на Партията, разказват трима ветерани.

От пепелищата на Септемврийското въстание до белокаменна Москва

Отдавна в къщата на селския учител комунист Цеко Тодоров децата са заспали. Възрастните са се увлекли в разговорите и не обръщат внимание на вперените очи на по-голямата дъщеря Станка, която в захлас слуша така познатите ѝ гласове на честите гости в тяхната къща — учители и учителки, приятели на родителите ѝ. Те спорят кой е виновен за тежкото положение на страната, защо народът живее бедно. Отговора търсят в правдивото слово на Партията, което Дядото — Димитър Благоев разнася сред народа. От тези задушевни учителски срещи момичето научава за борбите на Партията за подобряване хала на народа, за победата на руските работници и селяни, които без цар господар управляват съдбините си. За пръв път чува името на немската комунистка Клара Цеткин, която скришом от властта с фалшив паспорт успяла да замине за Копенхаген и да участвува в конгреса на социалдемократите.

Digitized by Google

Първите семена за борба, за по-справедлив живот са посети в душата на момичето. Когато я приемат в марксистко-ленинския кръжок във Врачанската гимназия, където Станка учи, тя вече знае къде е нейното място в борбата, която Партията и Комсомолът водят против монархическия режим в страната, за победата на идеите на марксизма-ленинизма, за построяването на общество на свободата, братството и равенството.

— Помня и никога няма да забравя как станах член на Партията — спомня си другарката Станка ЦЕКОВА. — Ние, комсомолците, винаги участвувахме в мероприятията, които партийната организация в гр. Фердинанд (сега Михайловград) провеждаше. На просветни събрания, на митинги, манифестации и сказки комсомолците бързахме да се явим първи. Един ден видях, че към партийния клуб бързат познати комунисти. Присъединих се към тях. Преди да започне събранието, до мен се доближи секретарят на партийната организация другарят Христо Михайлов, сложи ръката си на рамото ми и като се усмихна дружелюбно, ми каза: „Станке, днес събранието е организационно и на него могат да останат само членовете на Партията."

Аз малко се посконфузих, но на другия ден го намерих в клуба и попитах какво трябва да направя, за да стана и аз член на Партията. Той се порови в една папка и ми даде едно заявление анкета. Трябваше да го попълня и да му го върна. Бях доста смутена и не погледнах, че и на другата страна на заявлението има графа и побързах да го подам на другаря Христо Михайлов. Той прочете това, което бях написала, и като се усмихна, ми каза:

„Но ти не си отговорила на най-важния въпрос?" А той беше: „Готова съм, ако се наложи, и живота си да дам за Партията." През изтеклите 57 години от този паметен за мен октомврийски ден на 1922 година, когато встъпих в редовете на Партията, аз не съм забравила и никога няма да забравя тази клетва, на която съм вярна досега, и няма да й изменя до края на живота си...

Не закъснява денят на проверката за дадената клетва. Когато Партията вдигна народа под знамето на първото в света антифашистко въстание през Септември 1923 година, Станка Цекова поема тежката задача на милосърдна сестра. Тя е с бойците, под куршумите измъква ранените въстаници, учи се от хуманността на комунистите лекари, които под ръководството на д-р Стамен Илиев полагат нечовешки усилия, да облекчат страданията на ранените бойци. Под техните грижи съзнават безсмислието от това, което вършат, и много войници от правителствените войски, хвърлени от своите командири в тази братоубийствена война.

— Там сред пепелищата на фронтовете на Септемврийското въстание — разказва другарката Станка Цекова — видях голямата хуманност на Партията и на нейните герои и страшната жестокост и безчовечност на царските офицери и полицаи.

Те показаха своята зверска природа. Палиха, убиваха, издевателствуваха над заловените въстаници и техните близки. По най-зверски начин убиваха ранените въстаници, не пожалиха и д-р Стамен Илиев, който беше дал помощ на войници и офицери, сражавали се от другата страна на барикадите.

Партията предприе мерки оцелелите кадри да се спасяват, като една част от тях минат в нелегалност, други емигрират в Съветския съюз и съседна Югославия. Партийното ръководство подразбра за готвените нови арести на комунисти и комсомолци. В това число предстояло и моето задържане. По партийния канал, вече нелегална, емигрирах в Югославия. В началото на 1925 година бе снет от Партията

Digitized by Google

курсът за въоръженото въстание във връзка с частичната стабилизация на капитализма след Първата световна война. По решение на Централния комитет и със съгласието на съветското правителство голяма част от политическите емигранти бяха изпратени да се учат в съветската страна. Аз бях от тези щастливи хора, спасила се като по чудо от вражеските куршуми, с незатихнала мъка по загубените в борбата другари, заедно с група емигранти се озовах в белокаменна Москва...

В сърцето на съветската страна, в първата в света социалистическа държава започва вторият живот на комунистката Станка Цекова.

В комунистическия университет черпи от знанията и опита на изтъкнати революционери с международен опит в борбата на работническата класа. Слуша беседи от изтъкнатия революционер Станке Димитров (Марек). Той полага бащински грижи за новопостъпилите студенти. Строго следи за поведението им, помага им по-добре да усвояват материала, който се преподава. Младата съветска държава в първите години след революцията изпитва трудности. Води борба с вътрешната контрареволюция, отстоява мъжествено на империалистическата интервенция. Но съветските хора протягат братска ръка на българските политемигранти. За тях са създадени всички условия да се учат, да усвояват различни професии, които ще са нужни на страната след победата на социалистическата революция. И много от тях стават лекари, инженери, агрономи, педагози, философи и др.

И другарката Станка Цекова се готви старателно, когато се върне в родината, да отговори на грижите на Партията с трудови дела. В Съветската страна тя минава през университета на живота. По призива на Партията става текстилка в „Красная заря" в Москва. В предачния цех на завода я учат на майсторство потомствени текстилци. Старанието ѝ се увенчава с успех. Работниците я чувствуват като равна в своя трудов колектив, за обичта ѝ към професията и хората в бригадата ѝ отговарят с обич и доверие. Избират я за председател на фабричния профкомитет, по-късно за секретар на общофабричната партийна организация. Комунистите от Бауманския район я избират за член на районния комитет на ВКП (б).

През тридесетте години след революцията съветската страна положи много грижи за развитието на селското стопанство. Към машинно-тракторните станции се създават политотдели. На Станка Цекова гласуват голямо доверие. С партийна поръка заминава за политически ръководител в Качетовската машинно-тракторна станция, Саратовска област.

— Когато заминавах — спомня си другарката Станка Цекова, — явих се при др. Васил Коларов. Той ме посъветва да усвоя добре поверената ми работа, защото не е далече времето, когато и в България ще изграждаме машинно-тракторни станции и ще са нужни кадри, които знаят това дело.

И тръгва младата българска комунистка по необятната съветска страна в трудов поход заедно със съветските хора и стига до най-трудните години — Великата отечествена война. Девизът „Всичко за фронта, всичко за победата", издигнат от ленинската партия, от съветския народ, мобилизира млади и стари, мъже и жени за самоотвержена борба на фронта и в тила.

В Курганска област помнят българската комунистка Станка Цекова. Четири военни години, майка на две невръстни деца, като председател на селсъвет тя вдига населението на неуморен труд, за да има не само за фронта, но и за населението храна и облекло.

Великият победоносен поход на Съветската армия към Берлин помогна партизанската борба в нашата страна да завърши с успех. Де-

Digitized by Google

вети септември 1944 година сля в една пълноводна река революционния подем на всички прогресивни сили в страната с победния марш на съветските воини, освободители на поробените от немския фашизъм европейски страни.

За опитната комунистка, изпитала тежестите на войната, натрупала богат революционен, стопански и житейски опит, започва нов живот.

На родна земя я посрещат близки и роднини, бойни другари от комсомолската младост.

Зареждат се дни на трудово напрежение. В страната са се завърнали Георги Димитров, Васил Коларов и други партийни ръководители. Родината чака своите верни синове и дъщери да впрегнат сили и да приложат това, което са научили в най-големия университет — съветските фабрики и заводи, колхози и совхози.

Посла пътя на партиен и стопански деец, Станка Цекова не жали сили и знания за възраждане на свободната родина.

Младата комсомолка от гр. Фердинанд стига до член на правителството. Не са отишли напразно грижите на съветските текстилци. Тъкачката от московския комбинат „Красная заря" става български министър на леката промишленост. Зареждат се години на напрегната борба за изграждане на икономиката. С тези трудни, но славни години на възмъжаване на нова България е свързан и животът на другарката Станка Цекова.

— В мигове на равносметка — споделя тя — мисля, че целият ми съзнателен живот е стремеж да служа вярно и всеотдайно на идеите на славната Благоевско-Димитровска партия на българските комунисти. Вярата ми в нея ме е крепила в най-тежките минути от живота ми. Отличията за моя труд — четири ордена „Георги Димитров" и званието „Герой на социалистическия труд", избирането ми в най-върховния орган на Партията, делегат на много конгреси и член на Централния комитет, са майчина топла ръка, сложена на вече умореното ми рамо...

От полицейската преизподня до партизанския отряд

За прославения командир на бойните групи със специално назначение в София и партизански командир на Радомирския отряд Славчо РАДОМИРСКИ животът е една безкрайна верига от събития, свързани с борба за къшей хляб, с радост за достойно изпълнен дълг пред Партията, със скърби за паднали в борбата срещу фашизма бойни другари.

Когато младежите, с които често се среща, го питат как е станал комунист, той разравя жаравата на своя живот и като неугасващи въглени заискряват спомените, които времето е безсилно да покрие със забрава.

— Бях ученик в основното училище — разказва другарят Славчо Радомирски, — когато през 1926 г. на традиционния събор в родното ми село Еловдол, Пернишки окръг, бе направен опит да бъде арестуван Ненко Ваклев, понеже бил комунист. Така аз за първи път чух думата комунист, без да разбирам значението ѝ. Направи ми силно впечатление, че народът се застъпи и не позволи да го арестуват, ка-

Digitized by Google

то говореха: „Ако е крадец, ние сами ще го предадем, където трябва". Това нещо ми се запечата в паметта, а след години се случи същото и с мен.

През есента на 1927 г. баща ми ми направи нови цървули, даде ми 10 лева, 2 погачи хляб, една кокошка и една черга и каза: „Отивай, синко, да печелиш, за да изхраним другите ти братчета и сестричета", които бяха на брой десет. Водеха ме двама търговци на кокошки и яйца. Търговците бяха с коне и като се уморят да вървят пеша, качваха се на конете. Аз през цялото време вървях пешком и когато пристигнахме в София, цървулите ми бяха продупчени. Отседнахме в един радомирски хан на ул. „Позитано". Там спахме на пода. В този хан престоях около десет дни и всеки ден ходех по разни кафенета и гостилници да търся работа. Взеха ме в едно кафене на ул. „Св. София", а след това на ул. „Княз Борис I" 124.

Там идваха разни хора. Запомних думите на адвоката Борис Апостолов, който ме съветваше: „Ей, момче, защо не почнеш някой занаят. Кафеджия можеш да станеш и на стари години." Тези негови думи ме накараха да се замисля и реших да стана чирак при един шивач. По това време попаднах случайно на първомайска манифестация. Работниците, излезли по улиците, крачеха с бодри крачки и пееха. Докато разбера какво става, дотичаха полицаи и започнаха да разгонват с палки и изстрели манифестиращите. За мен гледката бе потресаваща. Попитах един работник: „Защо ви гонят?", а той ми каза: „Защото се борим за 8-часов работен ден и увеличаване на заплатата. Работниците от всички страни се борят за тази справедливост."

Това бе първата ми пробуда от класа в себе си в класа за себе си, или както отбелязва Маркс, от лумпен да стана осъзнал се работник.

Като чирак през 1929 г. се запознах с работника Никола Берберов, родом от гр. Мичурин, който бе закален в работническите борби. Той ми помогна да прогледам и ме насочи към профсъюза на шивашките работници. През 1930 г. Ради Александров ме привлече в РМС. Под влиянието на Никола Ялъмов станах член и на Комсомола. Тогава ставаха много стачки, изборни събрания, демонстрации и сбивания с полицаите. В тези организирани акции на Партията активно участие вземахме и ние, ремсистите...

Поел пътя на ремсов деятел, Славчо Радомирски работи всеотдайно в ЦК на РМС, като завеждащ отдела за селската младеж в страната, в ръководството на профсъюза на младите шивашки работници.

Попаднал в затвора, той получава първата си закалка на младежки функционер. Прибрал се в родното си село след затвора, той с още по-голяма жар и пораснал опит се включва в предизборната борба, която Партията провежда. Селото им става комуна, но веднага общината е разтурена и пренесена в с. Ковачевци. И пак арести. Полицията се опитва да арестува баща му, брат му и него, но селото масово се стича на мегдана и не позволява да ги откарат в Радомир.

— Аз си спомних случая през 1926 година с Нено Ваклев — разказва другарят Славчо Радомирски — и си рекох: тогава като дете, чух думата комунист, а животът през това време и мене ме направи такъв, както още хиляди други, които бяха се решили да служат на Партията. Заредиха се тежки години на борба. През 1935 година влязох трети път в затвора. То стана във връзка с неуспешната ни въоръжена акция на влака „Болшевик". По това време платихме данък на някои левосектантски забежки на партийното ръководство. Предлагаше се най-тежката присъда смърт. След дълга и упорита борба на Пар-

Digitized by Google

тията за защитата ни замениха първоначалното искане с 10 години срок на присъдите. До това време бях влизал вече 15 пъти в полицията, но сега беше най-тежкото. От мен се искаше да казвам това, което не трябва да признавам: каква отговорна работа заемам в Партията; кой ми поставя задача да бъда оратор и къде е оръжието, с което съм бил на акцията.

Два месеца ни инквизираха, за да признаем предварително подготвените от полицията обвинения. Агентите донесоха един албум пред Гешев — тогавашния началник на полицията, и започнаха да ме питат кои хора познавам. Те искаха на всяка цена да изтръгнат показания, които са им нужни, за да потвърдят предварително замислената тежка присъда. В затвора фашистките управници ни откъсваха от борбата, но бяха си направили криво сметките. Партията полагаше грижи там най-рационално да използваме времето. Учехме се в кръжоците по политикономия, философия, история на нашата партия, на КПСС, Комсомола, профсъюзите. Изучавахме чужди езици. За комунистите и комсомолците затворът стана университет. В него Партията подготви хиляди агитатори и пропагандатори, много калени революционери готови, щом излязат на свобода, да поемат с нови сили и устрем борбата до окончателната победа.

Минал суровата школа на затворническия живот, Славчо Радомирски поема тежкия път на нелегален партиен функционер. Бойните групи в София, на които той става командир, със смелите си акции поддържаха вярата на честните хора от цялата страна в справедливата борба на Партията, караха да треперят от страх продажните души на генерали, полицейски началници, агенти провокатори. Бойците, които той ръководеше в „името на народа", привеждаха в изпълнение смъртните присъди над враговете, които Партията издаваше. Техните точни изстрели ликвидираха такива отявлени фашистки убийци като генерал Луков, полковник Пантев, агента провокатор Кутуза, хитлеристкия глашатай Сотир Янев и други.

Когато Партията дава нареждане бойните групи да преминат в партизанските отряди, Славчо Радомирски поема пътя на тежката партизанска борба. Става командир на Радомирския отряд. Зареждат се смели партизански акции, дълги преходи от един район в друг, за да се заблуди врагът, който непрекъснато е по петите на партизаните. В отряда се вливат непрекъснато нови сили. Местата на падналите в боя се заместват от десетки нови изпитани комунисти, младежи и девойки — ремсисти.

В отчета, който ръководството на отряда дава в Централния комитет на Партията, е посочено: „... Извършихме втора акция в село Сирищник, Радомирско... Взехме 8 пушки, 2 пистолета, 1 бомба и 10 300 лева. Полицаите заедно с кмета избягаха. Намерихме вълна и кълчища, които бяха раздадени на населението. Мандрата разрушихме, а сиренето и кашкавала, доколкото имаше, раздадохме на населението. Населението ни изпрати в голяма радост." И по-нататък: „... направихме акция в селата Друган и Гълъбник. Разправихме се със седем гадове: един полицейски началник с чин капитан, двама предатели, бирника Симеон Гяурски — стар деветоюнски убиец, и други."

След победата на 9. IX. 1944 година комунистът Славчо Радомирски е отново в първите редици на строителите на социализма. Отдава силите си и знанията си за укрепването и развитието на Народната армия. Много ордени, медали и званието „Герой на социалистическия труд" са оценка за неговия неуморен труд, за вярната му служба на Партията и народа.

Digitized by Google

Четиридесет и четири години под земята

Трудно му е на комуниста Тодор СТОИЧКОВ да отговаря на въпросите на младежите, когато го запитат: „Какво Ви накара толкова дълго да работите под земята?" Та това са години, равни на един човешки живот!

Как да им обясни кратко и ясно?

И волю-неволю започва своето житие-битие...

— На 13-годишна възраст през 1928 г. будни момчета от родното ми село Тополница, Дупнишко (сега Станкедимитровско), ми отвориха очите за правдата, че бедността на хората не е от бога дадена, а отделни хора, докопали се до богатството, подтискат бедните и онеправданите хора и казват, че така е било, така и ще бъде во веки веков. Прогледнал, аз вече се вслушвах в това, което говорят тези, които в селото наричаха комунисти — знаех, че те казват истината и на тях трябва да се вярва. Предстояха избори. Партийната организация включи всички ремесисти да разпространяваме плакат, който комунистите бяха нарисували, а той изразяваше тежкото положение на селската беднота — куче, захапало скъсания цървул на селянин и иска да го смъкне от крака му. Успяхме да разлепим плаката на места, където се събираха най-много хора. Разярените общинари повикаха от града полицаи и заедно душеха да разберат кой е инициаторът на тази дръзка постъпка. Когато с ярост късали плаката, едно момченце, което си играело наблизо, подвикнало: „Чичо, и ние си имаме в къщи такива кутрета". Един от полицаите го хванал за ръка, детето го повело към къщи и там намерили свитък от плакати и имената на хората, на които трябваше да ги предадем.

Започнали масови арести в селото. Арестували и него. Така получил първото си бойно кръщение ремесистът Тодор Стоичков. Стовари ли им немерена доза бой и ги пуснали. Дамгосали го местните управници, че е опасен за властта, и това определило по-нататъшната му съдба. За бедното селско момче нямало препитание нито в селото, нито в града. Влязъл под земята — станал миньор.

— Не ми се иска да си спомням за тези години — разказва Тодор Стоичков. — Забоите бяха истинска морга за живи хора. Нямаше вентилация, никаква охрана на труда. По няколко месеца от заработеното получавахме само определена сума за хляба. Надявахме се, че това, което комунистите миньори ни разясняваха за близката победа, за смъкване на монархо-фашистката власт в страната, скоро ще стане. Партията не стоеше със скръстени ръце. Държеше будно съзнанието на миньорите, водеше ни в стачните борби, достойно със свой дял ние, миньорите, посрещнахме победата на 9. IX. 1944 година.

Заех своето място в редовете на Партията.

Често ме питат защо съм останал да работя тази тежка професия. Трябва да кажа, че аз вече бях усвоил добре миньорската си професия. Като комунист отговорих на повелята на Партията, че ще строим новия живот със знание и умение, че на Партията са нужни кадри във всички области на живота.

Аз се врекох в професията си, поех партийното задължение не само да работя с всички сили, но да подготвям млади хора — миньори тунелджии.

Много трудности имаше, много радости изживяхме за добре свършената работа.

Не се забравят такива мигове в живота. През май 1951 година народното правителство обяви, че ми е присъдено званието „Лауреат на Димитровска награда" за строителството на тунела „Васил Коларов" под с. Гълъбец. В края на същата година бях удостоен със званието

Digitized by Google

„Герой на социалистическия труд". Неописуема беше радостта на бригадата ни. Нашият труд бе високо оценен от народа. И се зареди ха обект след обект. Завършили предсрочно един, прехвърляхме се цялата бригада на друг.

През 1958 година нашата бригада приложи метода на знатния съветски строител Злобин при строителството на язовир „Кърджали". Този метод усвоих от съветските строители, при които прекарах определено време за обмяна на опит...

Знатният миньор, комунистът Тодор Стоичков е оставил името си на много строителни обекти в страната. За него знаят, учат се от постиженията му и в чужбина. Своя опит той предава на младите миньори. Срещите му с младежите са оная здрава, жизнена връзка, която го държи бодър, крепи вярата му, че щафетата е поета от сигурни ръце. Топли душата му грижата на Партията за него, редовия комунист. На Петия, Шестия, Седмия и Осмия партиен конгрес той е делегат на най-висшия форум на Партията. Повече от тридесет и две години е член на Централния съвет на професионалните съюзи.

— — — —

Неоспорима истина е, че за комуниста няма пенсионна възраст. Той винаги е войник на Партията. Годините могат да натегнат на плещите, сърцето може да се поумори, но сияещите очи на пионерите и комсомолците карат Станка Цекова да почувствува сила, крепко да звучи гласът й.

Под магията на спомена като на филмова лента вижда пламъците на Септемврийското въстание, усеща крачките си по Червения площад в Москва, зазвучават предачните станове в заводите, боботят тракторите по необятните колхозни поля.

Тези срещи с младостта на страната вливат живителна струя в душата й, правят я съпричастна на мечтите и вълненията на младежите и девойките.

Тополовградчани чакат с нетърпение срещите със своя избраник, народния представител, генерала от запаса Славчо Радомирски. С него те чертаят плановете си за повече детски градини, да разкрасят града и района, да изпълнят с чест производствената програма на седмата петилетка. Той е често сред тях, радва се на успехите им, помага им да решават навреме приетите програми.

Всяка сутрин забързан, знатният миньор Тодор Стоичков отключва стаята на бригадирския щаб в Коларовски район на столицата. Той често се среща с младежите бригадири, помага им да обикнат труда, разказва им за славните борби на работническата класа, за трудовите подвизи на младежта след Девети септември 1944 година... Когато се наливаха основите...

Ветераните комунисти са плът от плътта и кръв от кръвта на своята Българска комунистическа партия, на която те са посветили своя живот, отдали са сърцето си.

И както обобщава поетът Димитър Методиев, всевластието на Партията над съдбата на комуниста е валидно и за ветераните на Партията, за които стана дума по-горе.

... Сърцето ми е твое. Нямат власт
над него ни любима, нито майка.
Понякога за туй и сам се вайкам.
Но нямам власт над него даже аз...

Деля КОЛЕВА

Digitized by Google

ОТКРОВЕНИЯ НА МЛАДИ КОМУНИСТИ

Във връзка с 35-годишнината на Девети септември представители на списание „Партиен живот" се срещнаха и разговаряха с новопринети комунисти от град Сандански. В беседата участвуваха **Ангел ВЪЛЧАНОВ** — фрезист в Завода за превързочни материали, **Васил ПОПОВ** — шофьор в ДАТ, **Венера МАЛЧЕВА** — работничка в Комбината за добив и обработка на мрамор, **Григор СОЛУНОВ** — шлосер в Завода за телефонни части, **Крум ТРЕНКОВ** — завеждащ отдел ТРЗ в „Търговия на дребно и обществено хранене", и **Марио БАЛЕВУРОВ** — електротехник в АПК.

ВЪПРОС: — **КОГА И ПРИ КАКВИ ОБСТОЯТЕЛСТВА СЕ ПОРОДИ У ВАС ЖЕЛАНИЕТО ДА КАНДИДАТСТВУВАТЕ ЗА ЧЛЕН НА БКП? КАКВИ СА МОТИВИТЕ ВИ ДА СТАНЕТЕ КОМУНИСТ?**

В. МАЛЧЕВА: — **Точно определен момент не мога да посоча. Може би още в ранно детство от книгите, които съм чела, от филмите... Когато постъпих на работа, желанието ми стана по-ясно. Причината е в примера на комунистите, в отговорността, която те носят за задачите, в ентусиазма, с който ги решават, в отношението им към младите хора, във вниманието, с което се отнесоха към мене — младата работничка, още несвикнала с колектива. Мотивите? Вярата в правилната политика на БКП, начертана от конгресите, от Юлския пленум на Централния комитет и Националната партийна конференция.**

В. ПОПОВ: — **Моето желание да стана член на БКП се породи още когато бях в пионерската организация, когато на срещи с наши комунисти, активни борци против фашизма и капитализма, те ни разказваха за борбите на Партията. Сега, в днешно време, виждам как тя като партия на работниците, селяните и трудовата интелигенция изразява интересите на народа. Ето това ме накара да вляза в редовете на БКП. Като комунист най-добре ще мога да служа на обществото.**

К. ТРЕНКОВ: — **Отдавна мечтаех, но винаги съм мислел, че само желание не е достатъчно. Често си задавах въпроса: достоен ли съм да бъда комунист? Освен стремеж човек трябва да бъде и предложен, да бъдат оценени неговите качества. Нали другарят Тодор Живков каза, че званието комунист не се дава завинаги, то се защищава през целия живот. Всичко, което върши Партията, ме вдъхновява.**

М. БАЛЕВУРОВ: — **Да кандидатствувам за партиен член пожелах тогава, когато започнах да разбирам верния път, по който ни води Партията. Като организиран младеж в редовете на БКП ще мога да отдам по-пълно силите си и енергията си за по-нататъшното процъфтяване на нашата страна.**

Г. СОЛУНОВ: — **Още в ранна възраст, като четях книги за антифашистката борба, за победите на Великата октомврийска социалистическа революция и на Съветската армия, за строителството на социализма, виждах, че ръководителе била Комунистическата партия, а главен герой — човекът-комунист. Тогава у мен се роди мисълта: дали и аз ще мога да бъда комунист или не! След като постъпих на работа и ме избраха за секретар на комсомолско дружество, се осмелих да кандидатствувам за член на БКП и като такъв с младежки жар и дръзновение да участвувам в строителството на социализма и в укрепването на редиците на комсомолското дружество. Въодушевен съм от победите на БКП още от създаването й досега, от организирането и ръководенето на първите работнически стачки в Перник, от дейността й по време на Първата световна война, на първото в света антифашистмо въстание, от героичното държане на великия син на БКП — Георги Димитров на Лайпцигския процес, от борбата на Партията в съпротивата и след победата на Девети септември, от успехите в социалистическото строителство. С други думи, цялата велика история на БКП ме подтикна да стана комунист.**

А. ВЪЛЧАНОВ: — **Не мога да кажа, че в ранна възраст съм мечтал да вляза в Партията, не съм имал такива разбирания. След като постъпих в Завода за превързочни материали, започнах да работя по-**

Digitized by Google

активно, но излязох от комсомолска възраст и останах свободен. Не ми предложиха да стана член на Партията, разбирах, че това трябва да се заслужи. Когато бях излъчен за отличник на Министерството на химическата промишленост, стигнах до извода, че съм дорасъл за член на БКП, която ръководи, организира трудещите се за създаване на блага, допринася за нашето изграждане като хора, като работници. Доволен съм изцяло от политиката на БКП, подкрепям нейната априлска, юлска линия.

ВЪПРОС: — ЗА ИДЕЙНОТО ВИ ФОРМИРАНЕ ЧИЕ ВЛИЯНИЕ СТЕ ЧУВСТВУВАЛИ НАЙ-СИЛНО?

М. БАЛЕВУРОВ: — Най-силно влияние ми е оказал моят баща, който е член на Партията.

Г. СОЛУНОВ: — Конкретно не мога да кажа чие влияние е най-голямо. Мисля, че най-напред съм длъжник на моите родители, които не са комунисти, но винаги са ме учили да бъда честен, работлив, да спазвам правилата на обществения ред, да бъда скромен, да изпълнявам задачите, които ми възлагаха учителите, когато бях ученик, а сега като работник — ръководителите. И от държанието на Георги Димитров на Лайпцигския процес. Аз просто се възхищавам от неговия велик подвиг. Немалка роля изиграха и пионерската и комсомолската организация.

К. ТРЕНКОВ: — Върху човека действуват много влияния — буржоазно, религиозно... Върху мен най-силно е комунистическото влияние с големия международен авторитет на комунистическото движение.

А. ВЪЛЧАНОВ: — За моето идейно формиране допринесе примерът на моите родители, близките, познатите, които ме учеха преди всичко да бъда човек. Не мога да не спомена и за личния пример на моя колега Иван Терзиев, който повече от 30 години е партиен член. Той ме изгради като комунист със своя честен всеотдаен труд.

В. МАЛЧЕВА: — Най-голямо влияние върху мен оказаха колективът и комунистите в цеха. Те ме подкрепяха и напътствуваха като млада работничка.

В. ПОПОВ: — Към казаното ще прибавя и борбите на пролетариата за справедлив и свободен живот, за равенство между хората, за създаване на ново, социалистическо общество.

ВЪПРОС: — КОЕ ОТ ДЕЙНОСТТА НА ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ, КОЯТО ВИ Е ПРИЕЛА ЗА ЧЛЕН НА БКП, СПОРЕД ВАС Е С НАЙ-ГОЛЯМА ОБЩЕСТВЕНА ЗНАЧИМОСТ?

К. ТРЕНКОВ: — Авторитетът на първичната партийна организация, която правилно ръководи нашия колектив. В най-трудните моменти това се чувствува особено ясно.

М. БАЛЕВУРОВ: — Личният пример на членовете на партийната организация. Тя вдъхновява за всеотдайност в труда комунистите и останалите работници.

В. ПОПОВ: — Нашата първична организация е в основата на всички трудови и политически инициативи в предприятието. Тя сплотява колектива, води борба срещу лошите прояви, правилно насочва усилията на трудещите се за изпълнение на производствената програма.

Г. СОЛУНОВ: — С най-голяма обществена значимост е работата на първичната партийна организация за пълното разкриване на някои недъзи в производството и мерките, които взима за тяхното отстраняване. Това въздействува възпитателно на всички нейни членове, за повишаване на съзнателността на трудещите се, за укрепване на трудовата дисциплина, а оттам и за увеличаване на производителността на труда, за икономии на суровини и материали.

В. МАЛЧЕВА: — В нашия комбинат се разкрива ново производство и от голямо значение е помощта на първичната организация, вярата, която тя ни вдъхва, че ще постигнем успехи.

А. ВЪЛЧАНОВ: — Способността на нашата партийна организация да води трудовия колектив за изпълнение на задачите, които Партията поставя. Сега при нас се извършва реконструкция. С най-трудните задачи се захващат комунистите. Когато се наложи, работят и нощем. Силата на партийната организация е в нейната гъвкавост, в способността ѝ да открива главното за момента и да го решава.

ВЪПРОС: — В КАКВО ВИЖДАТЕ РЕАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ ДА ВНЕСЕТЕ СВОЙ ПРИНОС ЗА ПОВИШАВАНЕ АВАНГАРДНАТА РОЛЯ НА ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ?

А. ВЪЛЧАНОВ: — В способността да поведа след себе си другите. Когато например има авария (аз работя по поддържането) и се налага да се остане след работно време... При нас винаги тон дават членовете на Партията. А когато един комунист застане начело, тогава и другите колеги го следват, но отговорността поема комунистът. И ръководството първо търси нас, когато трябва да се остане и да се извърши някаква спешна работа.

В. ПОПОВ: — Като комунист давам свой принос за издигане авангардната роля на партийната организация със своите дела и поведение. Стремя се да работя съзнателно, точно и качествено, да бъда отзивчив към другарите си, да им помагам, да бъда честен във взаимоотношенията си с тях.

К. ТРЕНКОВ: — Аз съм секретар на комсомолската организация, която се

Digitized by Google

състои от 150 членове. Моето партийно поръчение, а и задача съм си поставил тя да излезе на челно място в градската комсомолска организация.

Г. СОЛУНОВ: — Своя принос виждам в личния пример в трудовата дейност, като пазя и увеличавам социалистическата собственост и имуществото в цеха, като посочвам недостатъците на своите колеги на място. И още: с поведението си да защищавам името и честта на работника-комунист.

В. МАЛЧЕВА: — Да показвам какъв е комунистът. В цеха сме предимно млади хора и нашето комсомолско дружество, на което съм секретарка, да помага за тяхното формиране и израстване като добри работници. Да бъда в челните редици при изпълнение на трудовите норми, при усвояването на новото производство, да накарам хората около мен да повярват в силите си.

М. БАЛЕВУРОВ: — Нашата първична организация обсъди въпроса за квалификацията, за получаването на втора специалност от членовете на колектива. В момента съм ученик в професионално-учебния център на АПК. Трябва да взема успешно предстоящия изпит и след това по-резултатно да се включа в производството. Така ще помогна за издигане авангардната роля на партийната организация.

ВЪПРОС: — ЛИЧНО КАКВО ОЧАКВАТЕ ОТ ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ?

К. ТРЕНКОВ: — Лични облаги не очаквам, но смятам, че след като си изпълня поръчението, ще бъде оценена работата ми като служител и комсомолски секретар. На първичната организация разчитам, както и досега, правилно и принципно да решава проблемите.

В. ПОПОВ: — Да бъде истински политически ръководител на колектива в труда и в живота, да ме насочва правилно как да работя и живея, да разяснява вярно политиката на Партията, за да се влеят в нейните редове повече комунисти.

Г. СОЛУНОВ: — Да ръководи и контролира моята трудова и обществена дейност, да ме натоварва с определени поръчения, да дава оценки на работата ми като секретар на комсомолското дружество. Очаквам да ми посочва правилния път, когато допускам някъде грешки, за да бъда достоен гражданин на родината.

А. ВЪЛЧАНОВ: — От нашата партийна организация не искам нищо лично, аз съм й задължен, очаквам тя да изисква от мен, да ми възлага поръчения, съобразени с възможностите ми.

В. МАЛЧЕВА: — Подкрепям това, което споделиха другарите, не лични облаги, а помощ и взискателност при решаване на задачите, правилни отговори на въпросите, които ни вълнуват, съдействие за изграждането ми като личност.

М. БАЛЕВУРОВ: — Разчитам на помощ за формирането ми като бъдещ зрял комунист, а членовете й да работят все така всеотдайно за повишаване на нейната авангардна роля.

ВЪПРОС: — СРЕЩАТЕ ЛИ СУБЕКТИВНИ И ОБЕКТИВНИ ФАКТОРИ, КОИТО ВИ ПРЕЧАТ ПЪЛНОЦЕННО ДА СЕ ИЗЯВЯВАТЕ? КАК СМЯТАТЕ, ЧЕ МОГАТ ДА СЕ ПРЕОДОЛЕЯТ?

В. МАЛЧЕВА: — Нямаме пречки, срещаме разбиране от партийното и стопанското ръководство, чувствуваме тяхната поддръжка. При нас се организират срещи на новоприетите комунисти с ръководството.

М. БАЛЕВУРОВ: — Не ни се пречи, помага ни се.

А. ВЪЛЧАНОВ: — Не всичко, върви по мед и масло, но винаги се чувствува позицията на партийното ръководство. Това е от полза за работата. Щом капацитетът на машината позволява, човекът, ако има желание, може да направи всичко, което се иска от него.

В. ПОПОВ: — Субективни пречки не виждам, обективни се срещат. Като шофьор ме спъва липсата на части, поради това се налага автомобилът да спира за 2—3 дни. Когато доставят части и колата е стегната, ако съм на смяна от 13 часа, излизам от 6 часа, работя на две смени, за да наваксам пропуснатото.

Г. СОЛУНОВ: — През моя кратък партиен стаж все още не съм се сблъсквал със субективни фактори, които да ми пречат при реализирането на дадена задача. Що се отнася до обективни — срещат се. Например липсват материали, идват грешни документации за някои матрици, но с повече труд се справяме.

К. ТРЕНКОВ: — Зависи какво работи човек, а трудностите се преодоляват.

ВЪПРОС: — КАКВО ЗНАЕТЕ ЗА ИСТОРИЯТА НА ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ ВЪВ ВАШИЯ ГРАД? КОИ МОМЕНТИ ОТ НЕЙНИЯ ЖИВОТ НАЙМНОГО СЪОТВЕТСТВУВАТ НА ВАШИЯ ИДЕАЛ ЗА РЕВОЛЮЦИОННА МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКА ПАРТИЯ?

В. ПОПОВ: — Партийната организация в града е основана през 1919 година от Васил Мулетаров. Щерьо Гайгуров от Мелник е бил първият неин секретар. В партийната организация са влизали предимно бедни селяни, занаятчии и прогресивни интелигенти. Под ръководството на Асен Хадживасилев тя е укрепнала и се е разраснала, създадена е била и младежка група. През 1921 година под нейно ръководство за първи път в града е била организирана първомайска манифестация. На Втория, Третия и Четвъртия конгрес на Партията комунистите от град Сандански са имали свой делегат. Комунистите са постигнали успехи в почти всички парламентарни избори. Целият живот на партийна-

Digitized by Google

активно, но излязох от комсомолска възраст и останах свободен. Не ми предложиха да стана член на Партията, разбирах, че това трябва да се заслужи. Когато бях излъчен за отличник на Министерството на химическата промишленост, стигнах до извода, че съм дорасъл за член на БКП, която ръководи, организира трудещите се за създаване на блага, допринася за нашето изграждане като хора, като работници. Доволен съм изцяло от политиката на БКП. подкрепям нейната априлска, юлска линия.

ВЪПРОС: — ЗА ИДЕЙНОТО ВИ ФОРМИРАНЕ ЧИЕ ВЛИЯНИЕ СТЕ ЧУВСТВУВАЛИ НАЙ-СИЛНО?

М. БАЛЕВУРОВ: — Най-силно влияние ми е оказал моят баща, който е член на Партията.

Г. СОЛУНОВ: — Конкретно не мога да кажа чие влияние е най-голямо. Мисля, че най-напред съм длъжник на моите родители, които не са комунисти, но винаги са ме учили да бъда честен, работлив, да спазвам правилата на обществения ред, да бъда скромен, да изпълнявам задачите, които ми възлагаха учителите, когато бях ученик, а сега като работник — ръководителите. И от държанието на Георги Димитров на Лайпцигския процес. Аз просто се възхищавам от неговия велик подвиг. Немалка роля изиграха и пионерската и комсомолската организация.

К. ТРЕНКОВ: — Върху човека действуват много влияния — буржоазно, религиозно... Върху мен най-силно е комунистическото влияние с големия международен авторитет на комунистическото движение.

А. ВЪЛЧАНОВ: — За моето идейно формиране допринесе примерът на моите родители, близките, познатите, които ме учеха преди всичко да бъда човек. Не мога да не спомена и за личния пример на моя колега Иван Терзиев, който повече от 30 години е партиен член. Той ме изгради като комунист със своя честен всеотдаен труд.

В. МАЛЧЕВА: — Най-голямо влияние върху мен оказаха колективът и комунистите в цеха. Те ме подкрепяха и напътствуваха като млада работничка.

В. ПОПОВ: — Към казаното ще прибавя и борбите на пролетариата за справедлив и свободен живот, за равенство между хората, за създаване на ново, социалистическо общество.

ВЪПРОС: — КОЕ ОТ ДЕЙНОСТТА НА ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ, КОЯТО ВИ Е ПРИЕЛА ЗА ЧЛЕН НА БКП, СПОРЕД ВАС Е С НАЙ-ГОЛЯМА ОБЩЕСТВЕНА ЗНАЧИМОСТ?

К. ТРЕНКОВ: — Авторитетът на първичната партийна организация, която правилно ръководи нашия колектив. В най-трудните моменти това се чувствува особено ясно.

М. БАЛЕВУРОВ: — Личният пример на членовете на партийната организация. Тя вдъхновява за всеотдайност в труда комунистите и останалите работници.

В. ПОПОВ: — Нашата първична организация е в основата на всички трудови и политически инициативи в предприятието. Тя сплотява колектива, води борба срещу лошите прояви, правилно насочва усилията на трудещите се за изпълнение на производствената програма.

Г. СОЛУНОВ: — С най-голяма обществена значимост е работата на първичната партийна организация за пълното разкриване на някои недъзи в производството и мерките, които взима за тяхното отстраняване. Това въздействува възпитателно на всички нейни членове, за повишаване на съзнателността на трудещите се, за укрепване на трудовата дисциплина, а оттам и за увеличаване на производителността на труда, за икономии на суровини и материали.

В. МАЛЧЕВА: — В нашия комбинат се разкрива ново производство и от голямо значение е помощта на първичната организация, вярата, която тя ни вдъхва, че ще постигнем успехи.

А. ВЪЛЧАНОВ: — Способността на нашата партийна организация да води трудовия колектив за изпълнение на задачите, които Партията поставя. Сега при нас се извършва реконструкция. С най-трудните задачи се захващат комунистите. Когато се наложи, работят и нощем. Силата на партийната организация е в нейната гъвкавост, в способността ѝ да открива главното за момента и да го решава.

ВЪПРОС: — В КАКВО ВИЖДАТЕ РЕАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ ДА ВНЕСЕТЕ СВОЙ ПРИНОС ЗА ПОВИШАВАНЕ АВАНГАРДНАТА РОЛЯ НА ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ?

А. ВЪЛЧАНОВ: — В способността да поведа след себе си другите. Когато например има авария (аз работя по поддържането) и се налага да се остане след работно време... При нас винаги тон дават членовете на Партията. А когато един комунист застане начело, тогава и другите колеги го следват, но отговорността поема комунистът. И ръководството първо търси нас, когато трябва да се остане и да се извърши някаква спешна работа.

В. ПОПОВ: — Като комунист давам свой принос за издигане авангардната роля на партийната организация със своите дела и поведение. Стремя се да работя съзнателно, точно и качествено, да бъда отзивчив към другарите си, да им помагам, да бъда честен във взаимоотношенията си с тях.

К. ТРЕНКОВ: — Аз съм секретар на комсомолската организация, която се

Digitized by Google

състои от 150 членове. Моето партийно поръчение, а и задача съм си поставил тя да излезе на челно място в градската комсомолска организация.

Г. СОЛУНОВ: — Своя принос виждам в личния пример в трудовата дейност, като пазя и увеличавам социалистическата собственост и имуществото в цеха, като посочвам недостатъците на своите колеги на място. И още: с поведението си да защищавам името и честта на работника-комунист.

В. МАЛЧЕВА: — Да показвам какъв е комунистът. В цеха сме предимно млади хора и нашето комсомолско дружество, на което съм секретарка, да помага за тяхното формиране и израстване като добри работници. Да бъда в челните редици при изпълнение на трудовите норми, при усвояването на новото производство, да накарам хората около мен да повярват в силите си.

М. БАЛЕВУРОВ: — Нашата първична организация обсъди въпроса за квалификацията, за получаването на втора специалност от членовете на колектива. В момента съм ученик в професионално-учебния център на АПК. Трябва да взема успешно предстоящия изпит и след това по-резултатно да се включа в производството. Така ще помогна за издигане авангардната роля на партийната организация.

ВЪПРОС: — ЛИЧНО КАКВО ОЧАКВАТЕ ОТ ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ?

К. ТРЕНКОВ: — Лични облаги не очаквам, но смятам, че след като си изпълня поръчението, ще бъде оценена работата ми като служител и комсомолски секретар. На първичната организация разчитам, както и досега, правилно и принципно да решава проблемите.

В. ПОПОВ: — Да бъде истински политически ръководител на колектива в труда и в живота, да ме насочва правилно как да работя и живея, да разяснява вярно политиката на Партията, за да се влеят в нейните редове повече комунисти.

Г. СОЛУНОВ: — Да ръководи и контролира моята трудова и обществена дейност, да ме натоварва с определени поръчения, да дава оценки на работата ми като секретар на комсомолското дружество. Очаквам да ми посочва правилния път, когато допускам някъде грешки, за да бъда достоен гражданин на родината.

А. ВЪЛЧАНОВ: — От нашата партийна организация не искам нищо лично, аз съм й задължен, очаквам тя да изисква от мен, да ми възлага поръчения, съобразени с възможностите ми.

В. МАЛЧЕВА: — Подкрепям това, което споделиха другарите, не лични облаги, а помощ и взискателност при решаване на задачите, правилни отговори на въпросите, които ни вълнуват, съдействие за изграждането ми като личност.

М. БАЛЕВУРОВ: — Разчитам на помощ за формирането ми като бъдещ зрял комунист, а членовете й да работят все така всеотдайно за повишаване на нейната авангардна роля.

ВЪПРОС: — СРЕЩАТЕ ЛИ СУБЕКТИВНИ И ОБЕКТИВНИ ФАКТОРИ, КОИТО ВИ ПРЕЧАТ ПЪЛНОЦЕННО ДА СЕ ИЗЯВЯВАТЕ? КАК СМЯТАТЕ, ЧЕ МОГАТ ДА СЕ ПРЕОДОЛЕЯТ?

В. МАЛЧЕВА: — Нямаме пречки, срещаме разбиране от партийното и стопанското ръководство, чувствуваме тяхната поддръжка. При нас се организират срещи на новоприетите комунисти с ръководството.

М. БАЛЕВУРОВ: — Не ни се пречи, помага ни се.

А. ВЪЛЧАНОВ: — Не всичко, върви по мед и масло, но винаги се чувствува позицията на партийното ръководство. Това е от полза за работата. Щом капацитетът на машината позволява, човекът, ако има желание, може да направи всичко, което се иска от него.

В. ПОПОВ: — Субективни пречки не виждам, обективни се срещат. Като шофьор ме спъва липсата на части, поради това се налага автомобилът да спира за 2—3 дни. Когато доставят части и колата е стегната, ако съм на смяна от 13 часа, излизам от 6 часа, работя на две смени, за да наваксам пропуснатото.

Г. СОЛУНОВ: — През моя кратък партиен стаж все още не съм се сблъсквал със субективни фактори, които да ми пречат при реализирането на дадена задача. Що се отнася до обективни — срещат се. Например липсват материали, идват грешни документации за някои матрици, но с повече труд се справяме.

К. ТРЕНКОВ: — Зависи какво работи човек, а трудностите се преодоляват.

ВЪПРОС: — КАКВО ЗНАЕТЕ ЗА ИСТОРИЯТА НА ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ ВЪВ ВАШИЯ ГРАД? КОИ МОМЕНТИ ОТ НЕЙНИЯ ЖИВОТ НАЙМНОГО СЪОТВЕТСТВУВАТ НА ВАШИЯ ИДЕАЛ ЗА РЕВОЛЮЦИОННА МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКА ПАРТИЯ?

В. ПОПОВ: — Партийната организация в града е основана през 1919 година от Васил Мулетаров. Щерьо Гайгуров от Мелник е бил първият нейн секретар. В партийната организация са влизали предимно бедни селяни, занаятчии и прогресивни интелигенти. Под ръководството на Асен Хадживасилев тя е укрепнала и се е разраснала, създадена е била и младежка група. През 1921 година под нейно ръководство за първи път в града е била организирана първомайска манифестация. На Втория, Третия и Четвъртия конгрес на Партията комунистите от град Сандански са имали свой делегат. Комунистите са постигнали успехи в почти всички парламентарни избори. Целият живот на партийна-

Digitized by Google

та организация съответствува на моя идеал за марксистко-ленинска партия, но има два момента, които ми правят най-силно впечатление — дейността на Партията през 1941—1944 година, когато тя е била организатор на народа в борбата против фашизма, и понастоящем, когато е ръководител и вдъхновител на строителството на развитото социалистическо общество.

К. ТРЕНКОВ: — През тази година научих много неща. Неотдавна в града ни се проведе викторина. Когато четях материалите и се готвех за викторината, особено ме вълнуваха трудните моменти в историята на партийната организация в града, на Партията като цяло, героичното държане на младите комунисти и ремсисти на процесите, тяхната готовност да защищават интересите на народа, това, че са знаели как да се борят, вярата им в победата.

М. БАЛЕВУРОВ: — Не мога да определя кой момент ми прави най-силно впечатление. Цялата история на партийната организация ме убеждава, че само една партия от марксистко-ленински тип може да издържи на репресиите, да оцелее и да мобилизира хората.

Г. СОЛУНОВ: — Ще прибавя само, че големите събития в нейната история са посещенията на другаря Тодор Живков в окръга и града. Тези посещения окрилят трудещите се, които под ръководството на общинския партиен комитет превръщат в дела решенията на Единадесетия конгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП и Националната партийна конференция.

В. МАЛЧЕВА: — Нейната издръжливост и вярата, която сега ни дава.

А. ВЪЛЧАНОВ: — Всичко е интересно и важно, трудно е да се определи отделен момент.

ВЪПРОС: — ВАШЕТО СТАНОВИЩЕ ЗА ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ: КАКВО ОЧАКВАТЕ ОТ НЕГО, КАКВО СЕ СТРЕМИТЕ ДА МУ ДАДЕТЕ?

Г. СОЛУНОВ: — Работя в инструментален цех, в една бригада сме се събрали шлосери, стругари, шлайфисти, фрезисти. Тази голяма бригада е истински колектив. Той ми дава импулс да работя с всички сили. За да бъдем сплотени, от голямо значение е начинът на заплащане на труда — по сделната система, т. е. плащат ни на готова продукция, предадена в склада. Фондът се разпределя помежду ни според трудовото участие на всекиго и според квалификацията. На нашия колектив се стремя да дам цялото си младежко дръзновение и със своя труд да служа за пример.

К. ТРЕНКОВ: — Колективът ни не е голям, но е сплотен около партийната организация, способен е да изпълнява задачите. Ще бъда доволен, ако това, което давам, е от полза за него.

М. БАЛЕВУРОВ: — Едно от основните звена в производството е нашето. В него се чувствува атмосфера на другарство. От него очаквам, както и досега, помощ, когато срещна трудности. Аз се стремя да му дам всичко, на което съм способен, да помагам на младите работници за по-нататъшното сплотяване и израстване на колектива като един от най-добрите.

В. ПОПОВ: — Колективът на ДАТ—Сандански е сплотен и изпълнява навреме задачите си. Чувствувам неговото ползотворно влияние за формирането ми като работник. Очаквам от него да се труди все така упорито, да изпълнява и преизпълнява месечните си планове.

В. МАЛЧЕВА: — Моето желание е да има по-голямо разбиране на задачите от всички, защото в колектива се срещат хора с различно съзнание. Ще съдействувам за създаване на повече увереност у членовете на колектива.

А. ВЪЛЧАНОВ: — Не е само мое мнението, че най-сплотеният и най-стабилният колектив при нас е колективът на ремонтно-механичния цех (работилницата). Не виждам себе си извън него, старая се да му дам всичко, което мога. Доволен съм, когато и колегите ми остават доволни от мен.

ВЪПРОС: — ДОКОЛКО И В КАКВИ НАСОКИ СЕ ПОКРИВАТ ПРЕДСТАВИТЕ ВИ С ФАКТИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ НА ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ КАТО ПОЛИТИЧЕСКИ РЪКОВОДИТЕЛ И ПЪРВООБРАЗ НА БЪДЕЩОТО СЪСТОЯНИЕ НА ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ?

К. ТРЕНКОВ: — Откровено казано, аз си представях някои неща по-иначе, когато четях Устава и Програмата на Партията. Комунистът е нещо велико! Мислех, че не може да има членове, които не отговарят на тези изисквания. Като гледам какво вършат някои партийци, виждам, че съществува все още разлика между това, което изисква Уставът, и онова, което се върши на дело. Затова представата ми за партийната организация като първообраз не се покрива напълно. Като цяло нашата първична организация взема правилни решения: провежда политиката на Партията, но според мен трябва все още много да работим, за да реализираме решенията.

В. МАЛЧЕВА: — Все още не може да бъде първообраз, в отделни моменти — да, но като цяло — не. Не всички комунисти служат за пример.

А. ВЪЛЧАНОВ: — В една първична организация сме с администрацията. Като партийни членове всички сме равни с директора, със заместник-директора. Можем да спорим като равноправни, макар после винаги да се приема предложението на административния ръководител. Той има по-богата информация и повече аргументи. Например предлагахме през второто три-

Digitized by Google

месечие да направим паркинг около предприятието, но по искане на ръководството поради започващата реконструкция отложихме за третото.

В. ПОПОВ: — Напълно приемам ръководната роля на първичната организация. Мисля, че може да стане още по-активна и действена за всестранното развитие на трудовия колектив.

М. БАЛЕВУРОВ: — Засега представите ми за политически ръководител се покриват с фактическото състояние на първичната организация, но да се каже първообраз е трудно, не са един и двама, на които не достигат някои качества на комуниста.

Г. СОЛУНОВ: — В събранията на нашата партийна организация съществува другарска атмосфера, там се разкриват недостатъците и се дават насоките за правилна работа. Няма разногласия, всеки се стреми да допринесе с нещо организацията да бъде като едно голямо сплотено семейство.

ВЪПРОС: — КАКВО БИХТЕ ПРЕПОРЪЧАЛИ НА ОНЕЗИ, КОИТО ЖЕЛАЯТ ДА СТАНАТ ПАРТИЙНИ ЧЛЕНОВЕ?

Г. ТРЕНКОВ: — Да бъдат много критични и непримирими към проявите, които не отговарят на изискванията за комуниста независимо какъв пост той заема.

Г. СОЛУНОВ: — Най-напред да помислят дали са достойни, а после, като станат партийни членове, да не вършат неща, които са несъвместими с Устава на Партията. Да бъдат критични, да не мълчат на събранията, а да вземат отношение по всички въпроси.

В. МАЛЧЕВА: — Да преценят могат ли да бъдат комунисти в истинския смисъл на думата.

А. ВЪЛЧАНОВ: — Едно време е имало кандидат-партийни членове, сега това е премахнато, трябва преди още човек да стане комунист, да му се възлага някое поръчение, да опита възможностите си, да почувствува тежестта на поръчението, отговорността, силата на Партията. На мен не ми беше поставено никакво поръчение, да видя дали ще мога да се справя.

В. ПОПОВ: — За себе си да прецени дали е дорасъл. Да работи упорито, да бъде безкомпромисен към лошите прояви.

ВЪПРОС: — КАКЪВ Е ВАШИЯТ ЛИЧЕН ДЯЛ В ДЕЙНОСТТА НА ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ ЗА ДОСТОЙНО ПОСРЕЩАНЕ НА 35-ГОДИШНИНАТА НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ В БЪЛГАРИЯ? СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ КАТО КОМУНИСТ СТЕ ИЗПЪЛНИЛИ ПАРТИЙНИЯ СИ ДЪЛГ В ТОВА ОТНОШЕНИЕ?

Г. СОЛУНОВ: — Готвим се да посрещнем освен 35-годишнината на социалистическата революция още две кръгли годишнини — 50 години от обявяването на Сандански за град и 60 години от основаването на градската партийна организация. В момента колективът ни преминава на бригадна организация на труда и е трудно да говоря за лична изява, стремя се да работя качествено, да участвувам в юбилейните инициативи.

В. МАЛЧЕВА: — Обещала съм да изпълнявам трудовите си норми. И не само аз, но и всички комсомолци около мен, за да са добри резултатите.

В. ПОПОВ: — Чувствувам своята отговорност и винаги съм се стремял да бъда между първите производственици. Всеки месец изпълнявам плана си над 100 процента. Така помагам за постигане на по-високи успехи от трудовия колектив.

М. БАЛЕВУРОВ: — При нас тютюневата кампания сега е в разгара си и един час понякога е решаващ за похабяването на тонове тютюн. Моят личен дял в дейността на колектива е да не допусна аварии, по моя вина да не бъде похабен нито един килограм тютюн.

К. ТРЕНКОВ: — Ако се оценява положително работата на комсомолската организация, смятам, че и аз имам дял. Много бригади поеха обещания в чест на юбилея. Имаме програма, посветена на 35-годишнината, ще я реализираме. Старая се да изпълнявам поръченията на партийната организация, но задачите тепърва ще стават по-сложни.

А. ВЪЛЧАНОВ: — В предприятието работим бригадно, целта ни е да се справяме със задълженията. В чест на 35-годишнината предстои да приключим с ремонта на компресорния отдел и с една редица станове. Други лични поръчения нямам, освен дето ме избраха за отговорник на партийната група.

Разговора водиха:

Дарина РАДЕВА
Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

ЗАВРЪЩАНЕ КЪМ НАЧАЛОТО

В тихия час на капчуците, в онова съвсем приглушено късно време ние седяхме в голямата гостна тримата. Бившият партизанин Персенкски и жена му ме връщаха към дните на преживяното, към сигурните извори на превъзмогнатото.

На превъзмогнатото?

Не. На превъзмогваното.

Защото Лиляна говореше за мъките на преодоляването в сегашно време. Тя не гледаше на борбата като на завършен процес. Тя гледаше на съществуването като на напрежение, вяра, стремление. Виждаше някогашната си биография като равностойна част от сегашната. Сегашната — като продължение на някогашната.

Първа ятачка от Забърдо, първа жена от този край, захвърлила фереджето, тя нямаше надменността на избраница. Беше с ярко изострено чувство за съвременност, съвсем първична и съвсем добра. За заслугите си не бе търсила служба. Съпруга на кмета (преизбиран на тази длъжност вече 28 години), тя се бе обрекла на една непретенциозна професия — санитарка в родилния дом на селото — и се бе пенсионирала там. Не бе се оплаквала, но бе търсила друга работа. И е била щастлива — близо до хората, в тяхна помощ. Както и сега. И й е достатъчно едно — в Забърдо всички я наричат „кака Лиляна", дори по-старите от нея.

Една приглушеност в гласа й придаваше на нашата беседа онова спокойствие, което може да се получи само при пълна откровеност. Белите стени, белият китеник, чистата маса... Всичко това ме връщаше в двора на дядо ми, в онези тихи яташки къщи в моето село, които и днес пазят в лозниците си вихъра на старите дни, таят в плочниците си бягащи стъпки, сбират в мушкатата си трепетите на развиделяването.

Тук, в Забърдо, не видях мушката, колкото и да ги дирех с поглед по балконите. Само стройни зидове с бели зъбери наоколо, само горски скатове, които тръгваха от селото, за да се извисят нагоре. Само каменни звънарни на запад. Само глухи чанове в ранни часове...

Тук всичко отеква особено ясно. И шумът на стадата, бродещи наоколо, и ромонът на реката, струяща през селото, и оня говор по къщите, който долита, гасне, привлича.

Плътен мирис на сено.

Вятърът, игрив и бърз и в най-топлия месец на годината, те кара да потръпваш. Разбира се, ако не си оттук. Инак забърдските деца, чийто детски дом е най-високата точка в селото, тичат облечени в леки дрешки, от чийто ръкави се подават тъмни лакти. Техните рисунки са пълни със слънца. Но това е друга тема. Те са пълни и с дъги. Защото на дъги са прочутите халища във всяка от тукашните къщи.

Лиляна разказва за своя син. (Тя изобщо не говори за себе си. Говори за трите си деца, за внуците си, за съпруга си, за хората от селото.) Синът й бил кърмаче, когато я арестували. В полицията през 1944 година инквизирали цялата фамилия: свекърът й починал вследствие на побоищата, деверът й останал с едно око, свекърва й — със счупен крак... Изтормозени, но несломени, дочакали Девети. Мъ-

Digitized by Google

жът й не слязъл така бързо с отряда, както се пее в песента. Дълго чакали, той участвувал в завземането на властта в Пловдив. Една цветна снимка, направена в онези дни на пловдивската гара, документира важен миг. Персенкски е с униформа, с пушка и не може дори да се усмихне. На преден план е бомбата, която той е носел дълго и с която се е гордеел. Минал през Забърдо няколко дни след изгрева на свободата и продължил за фронта. Другояче и не можел да си представи нещата. Фашизмът трябвало да бъде довършен.

— Много се радвах тогава и много плаках — казва Лиляна Персенкска и с това приключва разказа си. — Асен участвува и в двете фази на войната. Раниха го при Драва, но оцеля, завърна се. И ето го днес.

●

В Забърдо къщите са тритажни. И влезеш ли някъде, непременно ще те изведат до най-високия хол. Маса. Килим. И неизменната съседна одая с шарените сандъци и с наредените над тях чеизи. Чеизите са до тавана. Два. Три. Колкото са жените от къщата. Стълбите са еднакви, кôси, имам чувството, че се изкачвам или слизам в един и същ дом.

Питам учителя Камен Карталов защо са му толкова много стаи. Той е новодомец и, разбира се, е построил точно толкова, колкото строят всички.

— Не зная — казва, — така се започна и така върви. Никой не иска да остане по-назад от съседа си. Камък има, дървен материал също... Тук хората са пословично работни.

Именно тази черта на забърдовчанина — трудолюбието — се хвърля в очи преди всичко. Тук хората не гонят сутрин автобуси, за да търсят работа в центъра на селищната система или в окръжния град.

— От нашите жители никой не се препитава в града — казва секретарят на общоселския партиен комитет Свилен Тютюнев и в тази фраза включва много: и ролята на традицията, и уменето на местната общественост да предложи всекиму подходяща работа, и привързаността на забърдовчанина към родната стряха, и наличието на „климат, в който се диша леко"...

Разбира се, които са излезли оттук, излезли са. Това са преди всичко част от кадрите с висше и полувисше образование (съответно 35 и 48 на брой), както и някои от специалистите със средно образование, които са 152-ма. Тези хора са обучени през последните 35 години, макар че интересът към знанието е една от типичните тукашни черти, датираща от някога. Както свидетелствува летописецът Чавдар Илиев, още от 1866 година в Забърдо е имало няколко мектеба, почти във всяка махала, в които преподавали ходжите. През 1867 година селяните решили да построят по-голямо училище, което служело същевременно и за странноприемница. От 1908 година вече било създадено светско народно основно училище, в което се преподавало на български език.

Сега всички специалисти, работещи в Забърдо, са местни хора. Тук няма служители, гонещи сутрин автобуси от града към селото.

Една стабилност на работната ръка. Една ритмичност и сигурност в различните трудови участъци, в стопанството, в цеха, в канцеларии-те .Търся обяснение на този факт и Свилен Тютюнев ми е на помощ:

— Партийният комитет години наред вече се занимава с проблемите и перспективите на трудовата застост, с планирането на социал-

Digitized by Google

ното развитие с квалификацията на кадрите. Ние насочваме например младите хора предимно в горското стопанство, в механизацията, в животновъдството, в шивашкия цех към ТПК „Слънце", в който се работи конфекция за износ по второ направление. Създадохме напоследък и три рибарника за развъждане на пъстърва, където също са назначени само млади семейства. Достатъчно е да спомена, че при наличието на нашите 250 къщи в селото ние имаме четири комсомолски дружества със 126 членове.

Истинският култ у тези хора към труда респектира.

Тук могат да се видят старци на деветдесетгодишна възраст, които коват шайги в стопанския двор. Или пасат стада. Или пластят сено. Ще срещнете деца от предучилищна възраст, които, препасани с карирани престилки, изкарват на паша крава или носят в голяма мрежа хляб.

— Трудът прави хората добри. Той ги крепи към огнищата ни — казва Свилен Тютюнев и е сигурен в констатацията си.

Неговата биография е илюстрация на това правило. Агроном по професия, отскоро партиен секретар, до месец март той е бил ръководител на участък по растениевъдството в АПК. Започнал трудовата си дейност от 1962 година, Свилен след време станал звеновод, после бригадир. Завършил задочно селскостопански техникум в Садово, продължил да учи пак задочно агрономство в Пловдив. Завършил преди няколко месеца следването си, без да прекъсва участието си в работата на стопанството, занимавайки се активно и с обществена дейност.

Такива ще срещнете тук мнозина. За хората от този край се говори, че стават рано, за да удължат дните.

— Тук се рано съмва! — твърдят забърдовчани и далеч преди изгрева на слънцето са на своите работни места.

●

Това са делниците. А има празници. Има между тях и един единствен ден — Девети. Денят на революцията, на историческото възмездие, на залеза на господствувалата преди това класа. Денят на свежия вятър, задухал широко от Дунав, денят на спомена за съветски танкове и за български партизани с пушки на рамо. Денят на опиянението и на възторга.

За този ден на септември баба Сийка Петкова изрича нещо съвсем метафорично, което съм срещала у поета Анастас Стоянов. То е казано другояче и по друг повод, но смисълът е един и същ: крила за тъгата да отлита, крила за радостта да долети. Така олицетворява тя тази дата.

Разговорът се води в друга от яташките къщи на Забърдо, чийто стопанин дядо Петко Шутов се връща към деня на началото:

— Знаехме, че основният въпрос на всяка революция е за властта, но когато пристъпихме прага на общината, малко се объркахме. Какво всъщност? Как да преминат нещата от ръцете на реакционната класа в наши ръце? Как да подхванем бъдещите си задачи и как да ги степенуваме? Всичко това ние трябваше да решаваме бързо, без да имаме какъвто и да било опит, без да сме достатъчно подготвени, но заредени с огромна енергия, с ентусиазъм, с вяра в бъдещето. В първия момент бяхме с Ранго Трехемов — беден, добър човек — и с Любен Парунов. Бяхме тричленка. Знаехме едно и това обяснявахме на хората: премахва се досегашният гнет, експлоатацията на човек от човека. Ние поемахме отговорност пред бъдещето в името на мира

Digitized by Google

и свободата. Как звучаха само тогава тези думи! Как ни вълнуваха, как не ни даваха мира и денем, и нощем...

Старият ятак се връща с гордост и към преживяваното преди тази дата. Той е участвувал в две от партизанските акции в този край — в Забърдо и в Лесково. Време на въодушевление, на трепети, на речи. На смели действия в името на народа и на свободата. И днес ръката му трепва пред спомена за срязаната от него жица в Лесково. По време на тези преживелици той не успял да окоси ливадите си...

Баба Сийка внася внимателно сакото на ятака, окичено с ордени. Човекът го отмества внимателно.

У мен остава да звучи Левчевото определение: „Знам например колко рани могат да се скрият под един медал"...

Същото, за което си мислех и на масата у Персенкски, слушайки думите на Лиляна за съдбовните дни. За символа на вечното възраждане, Девети. За яташките къщи — бастиони на духа. За сигурните извори на стоицизма. За това, че след дълго дирене, след упорство и сражения намереният път не е бил успокоението, а продължението на борбата.

Не ли за това първосъздателят на нашата партия Благоев нарече още някога апостолите на социализма съвременници на бъдещето?

●

Вярата, устремът, чистотата на Девети имат своето продължение.

Тук, зад многото бърда в Родопите, нещата не следват така стремително, както в други села на страната. Затова пък те са дълбоко преломни и оставят трайни отпечатъци в съзнанието на хората.

Както свидетелствува Чавдар Илиев, през септември 1949 година в селото пристигнал джип. Това бил първият автомобил, който влязъл в Забърдо. Времето преди това е свързано със строителството на пътя от Забърдо за Сините ханчета, който извежда селото на магистралата Асеновград—Чепеларе. Спирам се на този факт, защото той е показателен. Трасиран още през 1928 година, пътят бил едно от въжделенията на забърдовчани. Те го виждали в представите си, те го чакали. Колко съкровена е била тази надежда можем да разберем от факта, че още от заселването на този кът, та чак до 1910 година превозването на стоки до селото ставало по каменисти пътеки. Пътуването до Пловдив например само в една посока е траело десет часа.

И отново Чавдар Илиев:

„Някога построяването на пътя се е спъвало и от търговците на дървен материал, загнездили се тук. Те се страхували, че след пускането на пътя в експлоатация селото ще се оживи и дървеният материал ще поскъпне. След Девети септември народната власт отпусна средства за направата на пътя. Някои стари хора от селото, лъгани многократно в миналото от буржоазни политикани, докато спечелят гласовете им за изборите, все още не вярваха, че до тук ще бъде прокаран път."

Когато джипът пристигнал в Забърдо, хората казали, че от Партията на комунистите по-добра партия няма, защото каквото каже, го върши. Народното прозрение за единството на думите и делата. Упованието в Партията.

Има още нещо около изграждането на шосето. Работещите от Забърдо до Сините ханчета бригадири култивирали у себе си ново от-

Digitized by Google

ното развитие, с квалификацията на кадрите. Ние насочваме например младите хора предимно в горското стопанство, в механизацията, в животновъдството, в шивашкия цех към ТПК „Слънце“, в който се работи конфекция за износ по второ направление. Създадохме напоследък и три рибарника за развъждане на пъстърва, където също са назначени само млади семейства. Достатъчно е да спомена, че при наличието на нашите 250 къщи в селото ние имаме четири комсомолски дружества със 126 членове.

Истинският култ у тези хора към труда респектира.

Тук могат да се видят старци на деветдесетгодишна възраст, които коват щайги в стопанския двор. Или пасат стада. Или пластят сено. Ще срещнете деца от предучилищна възраст, които, препасани с карирани престилки, изкарват на паша крава или носят в голяма мрежа хляб.

— Трудът прави хората добри. Той ги крепи към огнищата ни — казва Свилен Тютюнев и е сигурен в констатацията си.

Неговата биография е илюстрация на това правило. Агроном по професия, отскоро партиен секретар, до месец март той е бил ръководител на участък по растениевъдството в АПК. Започнал трудовата си дейност от 1962 година, Свилен след време станал звеновод, после бригадир. Завършил задочно селскостопански техникум в Садово, продължил да учи пак задочно агрономство в Пловдив. Завършил преди няколко месеца следването си, без да прекъсва участието си в работата на стопанството, занимавайки се активно и с обществена дейност.

Такива ще срещнете тук мнозина. За хората от този край се говори, че стават рано, за да удължат дните.

— Тук се рано съмва! — твърдят забърдовчани и далеч преди изгрева на слънцето са на своите работни места.

●

Това са делниците. А има празници. Има между тях и един единствен ден — Девети. Денят на революцията, на историческото възмездие, на залеза на господствувалата преди това класа. Денят на свежия вятър, задухал широко от Дунав, денят на спомена за съветски танкове и за български партизани с пушки на рамо. Денят на опиянението и на възторга.

За този ден на септември баба Сийка Петкова изрича нещо съвсем метафорично, което съм срещала у поета Анастас Стоянов. То е казано другояче и по друг повод, но смисълът е един и същ: крила за тъгата да отлита, крила за радостта да долети. Така олицетворява тя тази дата.

Разговорът се води в друга от яташките къщи на Забърдо, чийто стопанин дядо Петко Шутов се връща към деня на началото:

— Знаехме, че основният въпрос на всяка революция е за властта, но когато пристъпихме прага на общината, малко се объркахме. Какво всъщност? Как да преминат нещата от ръцете на реакционната класа в наши ръце? Как да подхванем бъдещите си задачи и как да ги степенуваме? Всичко това ние трябваше да решаваме бързо, без да имаме какъвто и да било опит, без да сме достатъчно подготвени, но заредени с огромна енергия, с ентусиазъм, с вяра в бъдещето. В първия момент бяхме с Ранго Трехемов — беден, добър човек — и с Любен Парунов. Бяхме тричленка. Знаехме едно и това обяснявахме на хората: премахва се досегашният гнет, експлоатацията на човек от човека. Ние поемахме отговорност пред бъдещето в името на мира

Digitized by Google

и свободата. Как звучаха само тогава тези думи! Как ни вълнуваха, как не ни даваха мира и денем, и нощем...

Старият ятак се връща с гордост и към преживяваното преди тази дата. Той е участвувал в две от партизанските акции в този край — в Забърдо и в Лесково. Време на въодушевление, на трепети, на речи. На смели действия в името на народа и на свободата. И днес ръката му трепва пред спомена за срязаната от него жица в Лесково. По време на тези преживелици той не успял да окоси ливадите си...

Баба Сийка внася внимателно сакото на ятака, окичено с ордени. Човекът го отмества внимателно.

У мен остава да звучи Левчевото определение: „Знам например колко рани могат да се скрият под един медал"...

Същото, за което си мислех и на масата у Персенкски, слушайки думите на Лиляна за съдбовните дни. За символа на вечното възраждане, Девети. За яташките къщи — бастиони на духа. За сигурните извори на стоицизма. За това, че след дълго дирене, след упорство и сражения намереният път не е бил успокоението, а продължението на борбата.

Не ли за това първосъздателят на нашата партия Благоев нарече още някога апостолите на социализма съвременници на бъдещето?

●

Вярата, устремът, чистотата на Девети имат своето продължение.

Тук, зад многото бърда в Родопите, нещата не следват така стремително, както в други села на страната, Затова пък те са дълбоко преломни и оставят трайни отпечатъци в съзнанието на хората.

Както свидетелствува Чавдар Илиев, през септември 1949 година в селото пристигнал джип. Това бил първият автомобил, който влязъл в Забърдо. Времето преди това е свързано със строителството на пътя от Забърдо за Сините ханчета, който извежда селото на магистралата Асеновград—Чепеларе. Спирам се на този факт, защото той е показателен. Трасиран още през 1928 година, пътят бил едно от въжделенията на забърдовчани. Те го виждали в представите си, те го чакали. Колко съкровена е била тази надежда можем да разберем от факта, че още от заселването на този кът, та чак до 1910 година превозването на стоки до селото ставало по каменисти пътеки. Пътуването до Пловдив например само в една посока е траело десет часа.

И отново Чавдар Илиев:

„Някога построяването на пътя се е спъвало и от търговците на дървен материал, загнездили се тук. Те се страхували, че след пускането на пътя в експлоатация селото ще се оживи и дървеният материал ще поскъпне. След Девети септември народната власт отпусна средства за направата на пътя. Някои стари хора от селото, лъгани многократно в миналото от буржоазни политикани, докато спечелят гласовете им за изборите, все още не вярваха, че до тук ще бъде прокаран път."

Когато джипът пристигнал в Забърдо, хората казали, че от Партията на комунистите по-добра партия няма, защото каквото каже, го върши. Народното прозрение за единството на думите и делата, Упованието в Партията.

Има още нещо около изграждането на шосето. Работещите от Забърдо до Сините ханчета бригадири култивирали у себе си ново от-

Digitized by Google

ношение към труда, зарегистрирали прояви на взаимопомощ и другарство, за колективизъм и мъжество. За пръв път забърдските девойки свалили яшмаците и облекли сини униформи. Снимките от онези дни показват първите възторжени лица на младите родопчанки.

Започнали бавните промени в Забърдо, спокойните като ромона на реката, течаща през селото, дни.

Летописите съобщават, че през 1949 година за пръв път тук е открита телеграфо-пощенска станция.

През 1958 година електричеството навлиза в бита на хората от това отдалечено родопско село.

През 1959 година е водоснабдено половината от селото, а шест години по-късно — цялото.

През 1958 година е създадено трудово-кооперативното земеделско стопанство в Забърдо. Основано е и обединено горско и земеделско стопанство.

— Но истинският прелом настъпи — казва секретарят на първичната партийна организация при растениевъдството и животновъдството Любен Ишпеков, — след като в началото на 1966 година тук бе създадено държавно семепроизводително стопанство за производство на картофи. Когато за пръв път от тези бедни почви бяха получени по два тона картофи от декар и стопанството приключи своята първа година с 30 хиляди лева печалба, духовете бяха окуражени. Набрахме скорост за успехи и в животновъдството. И там първият пробив бе два тона мляко от краза. За времето си това бяха резултати. Ние се връщаме към началото и виждаме, че сегашните големи успехи на кооператива имат своите корени още в годината на създаването му. Точно тогава се появяват и първите орденоносци в Забърдо: звеноводът Борис Моллов и доячката Катя Байрямова.

И отново — любопитен факт. При създаването на ТКЗС през декември 1958 година в него се записали всички жители на селото с изключение на трима. След време двама от тях поразмислили и също станали кооператори. Само един единствен човек вече толкова години и днес още е частник. Димитър Сариев. Пасе в своето пасище на 7 км от Забърдо стадото си от 50 овце и слиза с катър да продава млякото. С близките си не общува. От синовете си се е отчуждил. А те отдавна са кооператори. Единият е шофьор в стопанството, другият товарач, третият овчар — отличен животновъд. Изобщо и тримата са стабилни работници, както ги определиха местните общественици. Двамата от тях са комсомолци, единият — по-възрастен. Следата на единствения противостоящ на промените забърдовчанин е заличена.

Инак тук са заличени и други следи. И най-често това не е ставало със замах. Бавно и спокойно комсомолците превърнали джамията в свой клуб, след като тя обезлюдяла. Постепенно ходжата, етичен човек, стигнал до решението да се пенсионира и се записал в Отечествения фронт...

●

Поезията в това село извира от всичко. И от легендите, и от обичаите, и от каменните звънарни на околните ридове, и от играта на цветовете на халищата, описани с такава любов от Хайтов.

„В Забърдо — пише той — има две сестри: Кадрие Салихова и Айрие Атемова. Едната е кротка, мека и сърдечна, другата е дяволита и чевръста, буйна. Халищата на кротката са едно съзерцание на

Digitized by Google

света, а на буйната — отсечено неспокойно движение; едното халище е тихо съзвучие, другото — песен от цяло гърло. Защото в хубавото халище всеки цвят е звук и символ."

Жаждата за красота у тези хора се проявява и в богатата самодейност, която разгръщат те, и в концертите и празниците, които си устройват. Тук стават едни от най-пищните родопски сватби.

Изделията на забърдовчанките участвуват в наши и в международни изложби.

Битовата вокална трупа е нееднократен лауреат на фестивали и прегледи. Има много заглавия в нейния репертоар — хайдушки, битови, любовни песни.

Има една песен от стария фолклор на този край, която не е в репертоарите, но е един от бисерите в преданията. Озаглавена е „Байрако, зелен и червен" и представлява един диалог между млада невяста и знаме. Невястата моли байрака да закрива любимия й от куршум, да не го видят душманите, защото дребните й деца ще останат сираци. Байракът казва, че е много трудно да „закрива и прекрива", защото юнакът високо го развява. Така че знамето не вярва ще успее ли да укрие байрактаря.

Една чистота на народния дух. Една поезия, идеща от глъбините.

И когато секретарят на териториалната партийна организация Асен Черпоков казва, че не е спал, защото на снощното събрание е наказал себе си, ние го разбираме. Тук яснотата на нещата е пословична.

Отчитали изпълнението на поръченията за събирането на сено в стопанството и за предаването на мляко от личните стопанства. Както винаги, секретарят бил стриктен. Предложил за наказание неизпълнилите задълженията си. Освен това помолил да бъдат върнати обратно хората, докладващи за работата на комунистите от търговията, тъй като проверките, които били правени предварително, били повърхностни. Събранието приело, одобрило и подкрепило всичко, което секретарят предложил. Това не било в стила на организацията така вяло да приема нещата. Обикновено винаги ставали бурни разисквания. Секретарят схванал — събранието не е подготвено и вината е негова. Как така ще се докладва втори път един и същи въпрос? Това трябвало първо в бюрото да бъде добре преценено. И предложил накрая и себе си за наказание. Събранието приело.

Докато ние разговаряме с Черпоков, самодейците подготвят своята деветосептемврийска програма, киното — своя празничен репертоар, училището — своята фасада, библиотеката — своята витрина.

И в това предпразнично шетане, в този древен култ към ритуала един делничен глас декламира „Белите пътища" на Исаев:

„Ще стихне бурята. И вашите лица
във светлата река на други дни ще се огледат.
Как ще гледате в очите своите деца..."

Стремежът на забърдовчанина е с достойнство да гледа в очите своите приемници.

Една традиция. И една съвременност, която се втурва в утрешния ден.

Милка РАЛЧЕВА

Digitized by Google

ГРАДЪТ КРАЙ ОГОСТА

Михайловград! Град-герой, град-мъченик, град-легенда! Древен и вечен, ти преживя господството на траки и римляни, варварските нашествия на перси и хуни, робството на византийци и османлии. Ограбван и клан, опожаряван и разрушаван до основи, ти ту замираше, ту отново оживяваше... И всеки обществен строй ти даваше име: римското робовладелчество те назова Кастра ет цивитас Монтанензиум, феодализмът те нарече Кутловица, капитализмът ти натрапи чуждоземното прозвище Фердинанд. Социализмът ти направи чест и ти даде името на прекрасния комунист генерал-полковник Христо Михайлов, началник-щаб на Народноосвободителната въстаническа армия в България.

Михайловград! Люлка на герои, твърдина на българщината, свята реликва на родолюбие и патриотизъм. С кой ли поробител ти не влезе в люти схватки, в кой ли бой за народна свобода не даде свидни жертви! Геройска кръв проля в Чипровското въстание през 1688 година, в първото в света народно въстание срещу фашизма...

Септември 1923 година! Дни на слава и покруса! Михайловград ви помни. И вечно ще ви помни. С неизмерима гордост и свито от болка сърце... Пътниче, ти, който, слизаш на михайловградската гара, поспри се на перона, погледни вдясно. Редом с гиздавата сграда на гарата ще съзреш една народна светиня. Зад лъчиста стъклена стена е застанал на вечна вахта историческият локомотив под № 35. 02, „тласкащ" открит вагон, върху чиято платформа е застинало прочутото оръдие на септемврийци. С тази бойна композиция на 24 и 25 септември 1923 г. въстаниците, предвождани от своя славен командир Христо Михайлов, са водили ожесточени боеве с фашистката войска за освобождаването на Берковица и Бойчиновци.

На стотина крачки по̀ на север, по посока на Бойчиновци, край самата железопътна линия се е възправила гранитна морена, над човешки бой висока, с петолъчка на челото. А под петолъчката — златни редове от шестнадесет имена. Имена на обикновени трудови хора, жители на този град. В злокобната нощ на 11 октомври хиляда деветстотин двадесет и трета година в този район те оставиха своите кости. Паднаха от жестоката ръка на палачите, защото дръзнаха да вдигнат във фашисткия мрак аленото знаме на свободата...

Проблесналата през септември хиляда деветстотин двадесет и трета година зора на свободата не загасна. Две десетилетия тя тлееше в народната душа, за да се разгори в пожара на антифашистката съпротива и да пламне с победна сила на Девети септември 1944 година. Изстраданите мечти на септемврийци, на бойците против игото на капитализма и фашизма за по-добър живот успешно се въплъщават днес в големите преобразования на свещената михайловградска земя, във величавите дела на социалистическото строителство навред из страната.

Край историческото Бойчиновци, там, където през бунтовния Септември въстаническите отряди разбиха в ожесточени боеве царската войска, издигат внушителни корпуси консервният комбинат „Гаврил Генов" и фабриката за производство на растителни масла и майонези. В Берковица работят заводи за абразивни инструменти и за пластмасови изделия, завод за обработка на прочутия берковски мрамор, Дървообработвателен завод. Пристанищният Лом се развива и като промишлен град. Тук се намира модерен завод за захар и захарни изделия, завод за калибриране на семена, предприятия на хранително-вкусовата промишленост, фабрика за дамско облекло. В града се произвеждат електрокари и възли за електрокарното производство.

Векове наред гордият Чипровски балкан е таил в недрата си ценното богатство от метални руди. Днес потомците на септемврийци ги овладяха. Достоен представител на черната металургия за този край е минно-обогатителният комбинат „Христо Михайлов".

Повече зърно и плодове раждат сега кооперативните ниви в окръга, обединени в блоковете на четиринадесет аграрно-промишлени и един промишлено-аграрен комплекс. Значителна част от техните плодородни полета се напояват от напоителните системи „Лом—запад", „Станево" и местните язовири. На река Огоста се завършва един от най-големите язовири в страната — язовир „Михайловград". В над милион и двеста хиляди декара най-плодородна земя на окръга ще влезе голямата вода, за да ражда много повече пшеница и царевица, цвекло и зеленчуци, медени круши и ябълки, кехлибарено грозде.

В непрестанен възход е битът в този борчески край, обречен някога от фашистите на нищета като гнездо на комунисти. До 1939 г. бяха електрифицирани само пет селища. Днес електрическата лампа свети във всеки дом. Просеникът и качамакът от селската трапеза и на градската бедота отстъпиха място на вкусния пшеничен хляб, приготовляван в модерни обществени хлебозаводи.

Неузнаваем стана градът на септемврийската слава. Пораснал и разхубавял, той се превърна в модерен петдесетхиляден окръжен център на Берковския, Михайловградския и Ломския район. Днес Михайловград пленява със своята нова красо-

Digitized by Google

та. Чуден е новият му център с площад „23 септември", взел името на победната дата, на която въстаналият народ за пръв път го освободи от фашисткото иго. Сякаш тук се е вкаменил гигантски чипровски килим от красив четирибагрен берковски мрамор! Като символ на героизъм, юначество и саможертва се възправя на площада внушителен паметник, въздигнат от синовете и внуците на септемврийци в прослава на своите славни деди. Вечен огън на признателност гори в неговото подножие, вечен като делото, за което отдадоха живота си през ония бурни дни стотици въстаници от града и селата на окръга. Чувство на дълбоко преклонение пред техния чутовен подвиг извиква гранитният въстаник, застанал върху белокаменния пиедестал като верен часовой от времето на Септемврийското въстание. Сред ухаещия на рози градски парк стоят сякаш на боеви пост бюстовете-паметници на ръководители и командири от въстанието — Гаврил Генов, Георги Дамянов, Замфир Попов.

Пролетното дихание на Априлския пленум благотворно се почувствува и в Михайловград. От този исторически пленум градът стремително започна да се обновява. Ярък облик на съвременен социалистически град му придават новите обществени сгради: Домът на съветите, Партийният дом, Домът на Профсъюзите, Домът на културата, Младежкият дом...

Две редици вечнозелени борове красиво очертават централния булевард „Георги Димитров", за да ни отведат до величествения паметник на патрона на града генерал-полковник Христо Михайлов. В подножието на историческото кале се намира бюстът-паметник на Цеко Тодоров — един от пионерите на социалистическото движение в поречието на Огоста. На триста-четиристотин крачки пó на изток е бюстът на Асен Греков, геройски водил бой в този район, за да прикрива отстъпващите въстаници от преследващата ги фашистка войска. Край Веренишкото шосе е поставен бюстът на Мито Веренишки — първия комендант на столицата на септемврийци. До брега на майчица Огоста, сред цветни лехи, е изправила ръст бронзова фигура на юначния поп Андрей.

Край Огоста, там, където през кошмарните септемврийски нощи фашистките палачи разстрелваха въстаници, днес се е ширнал парк „Огоста" с летен ресторант-градина, с модерен спортен стадион, волейболни и баскетболни игрища, с плувен басейн и плаж, с детска железница и площадка за детски игри и развлечения, с лятна читалня, зоологически кът. А наоколо рози, рози.

Не само външният вид на Михайловград говори за сбъдването на мечтите на септемврийци. Техните свещени завети, идеите, за които посветиха и дадоха и живота си, придобиват плът и кръв и в бурния икономически растеж на окръжния център. По-възрастните му люде помнят какво представляваше той преди! Денят на свободата го завари като едно малко прашно околийско градче с около седем хиляди и петстотин жители, с типичен земеделски и занаятчийски поминък. Две трети от населението му притежаваше от един до двадесет декара земя, която обработваше по най-примитивен начин.

И ако най-голямата слава на града преди деветосептемврийската победа беше пазарът за едър и дребен добитък, най-голямата слава на днешния Михайловград е промишлената му продукция или по-точно, продукцията на машиностроителните заводи. Във ведрия простор край Огоста са се ширнали редица съвременни предприятия как то машиностроителния завод „Мир", който произвежда транспортно-разпределително, керамично-складово и строително оборудване, Заводът за подова керамика, който доставя на народното стопанство неглазирани, глазирани и декоративни керамични подови плочи, завод „Електроакустика" — за усилватели и транзисторни уредби, магнетофони, стереомагнетофони „Ком" и др. Напоследък влезе в действие и Завод за фитинги (единствен в страната), който изработва 58 типоразмерни водопроводни части. Инструменталният завод „Прециз" произвежда технологична екипировка за машиностроителни заводи в страната, завод „Монтана" — камгарна прежда с богата гама от цветове, завод „Аналитик" — електромери, импулсни регулатори, индикатори, хронографи, токоизправители и др. Михайловград разполага и с Дървообработващ завод за шперплат, амбалаж и пр., с комбинат за резервни части и възли за трактори, мелиоративни машини, грейзери, булдозери, метални покривни конструкции, Домостроителен комбинат за панелно строителство с годишен капацитет 1200 апартамента, Обединени керамични заводи, обувна фабрика „Иван Димитров", шивашки завод „Христо Михайлов" за дамско облекло, хлебозавод, млекозавод, месокомбинат, винарски комбинати и пр., и пр. Седемнадесет от тези предприятия са от републиканско значение. През трите години на седмата петилетка е отбелязан значителен подем в икономическото развитие на окръжния град. Темповете са високи, те се характеризират с онази динамика, която е присъща за цялата страна. Промишлената продукция през първите две години на петилетката се е увеличила спрямо 1975 г. с 42,2 на сто, а нейната себестойност е снижена с 3,27 лева на сто лева стокова продукция. С държавна оценка бе атестирана над два пъти повече продукция. Сега Михайловградски окръг произвежда 31 на сто от електрокарите в страната, 45 на сто от камгарните прежди, сто на сто от фитингите и подовите плочки, 95 на сто от абразивните инструменти, близо 10 на сто от захарта и 12 на сто от кравето мляко.

В промишлените предприятия на Михайловград са заети единадесет хиляди работници — цифра, която сама по себе си далеч надхвърля броя на жителите му от преди Девети! До Деня на свободата в града е имало само един инженер, а сега те са над четиристотин и петдесет!...

Digitized by Google

ГРАДЪТ КРАЙ ОГОСТА

Михайловград! Град-герой, град-мъченик, град-легенда! Древен и вечен, ти преживя господството на траки и римляни, варварските нашествия на перси и хуни, робството на византийци и османлии. Ограбван и клан, опожаряван и разрушаван до основи, ти ту замираше, ту отново оживяваше... И всеки обществен строй ти даваше име: римското робовладелчество те назова Кастра ет цивитас Монтанензиум, феодализмът те нарече Кутловица, капитализмът ти натрапи чуждоземното прозвище Фердинанд. Социализмът ти направи чест и ти даде името на прекрасния комунист генерал-полковник Христо Михайлов, началник-щаб на Народноосвободителната въстаническа армия в България.

Михайловград! Люлка на герои, твърдина на българщината, свята реликва на родолюбие и патриотизъм. С кой ли поробител ти не влезе в люти схватки, в кой ли бой за народна свобода не даде свидни жертви! Геройска кръв проля в Чипровското въстание през 1688 година, в първото в света народно въстание срещу фашизма...

Септември 1923 година! Дни на слава и покруса! Михайловград ви помни. И вечно ще ви помни. С неизмерима гордост и свито от болка сърце... Пътниче, ти, който, слизаш на михайловградската гара, поспри се на перона, погледни вдясно. Редом с гиздавата сграда на гарата ще съзреш една народна светиня. Зад лъчиста стъклена стена е застанал на вечна вахта историческият локомотив под № 35. 02, „тласкащ" открит вагон, върху чиято платформа е застинало прочутото оръдие на септемврийци. С тази бойна композиция на 24 и 25 септември 1923 г. въстаниците, предвождани от своя славен командир Христо Михайлов, са водили ожесточени боеве с фашистката войска за освобождаването на Берковица и Бойчиновци.

На стотина крачки по̀ на север, по посока на Бойчиновци, край самата железопътна линия се е възправила гранитна морена, над човешки бой висока, с петолъчка на челото. А под петолъчката — златни редове от шестнадесет имена. Имена на обикновени трудови хора, жители на този град. В злокобната нощ на 11 октомври хиляда деветстотин двадесет и трета година в този район те оставиха своите кости. Паднаха от жестоката ръка на палачите, защото дръзнаха да вдигнат във фашисткия мрак алено знаме на свободата...

Проблесналата през септември хиляда деветстотин двадесет и трета година зора на свободата не загасна. Две десетилетия тя тлееше в народната душа, за да се разгори в пожара на антифашистката съпротива и да пламне с победна сила на Девети септември 1944 година. Изстраданите мечти на септемврийци, на бойците против игото на капитализма и фашизма за по-добър живот успешно се въплъщават днес в големите преобразования на свещената михайловградска земя, във величавите дела на социалистическото строителство навред из страната.

Край историческото Бойчиновци, там, където през бунтовния Септември въстаническите отряди разбиха в ожесточени боеве царската войска, издигат внушителни корпуси консервният комбинат „Гаврил Генов" и фабриката за производство на растителни масла и майонези. В Берковица работят заводи за абразивни инструменти и за пластмасови изделия, завод за обработка на прочутия берковски мрамор, Дървообработвателен завод. Пристанищният Лом се развива и като промишлен град. Тук се намира модерен завод за захар и захарни изделия, завод за калибриране на семена, предприятия на хранително-вкусовата промишленост, фабрика за дамско облекло. В града се произвеждат електрокари и възли за електрокарното производство.

Векове наред гордият Чипровски балкан е таил в недрата си ценното богатство от метални руди. Днес потомците на септемврийци ги овладяха. Достоен представител на черната металургия за този край е минно-обогатителният комбинат „Христо Михайлов".

Повече зърно и плодове раждат сега кооперативните ниви в окръга, обединени в блоковете на четиринадесет аграрно-промишлени и един промишлено-аграрен комплекс. Значителна част от техните плодородни полета се напояват от напоителните системи „Лом—запад", „Станево" и местните язовири. На река Огоста се завършва един от най-големите язовири в страната — язовир „Михайловград". В над милион и двеста хиляди декара най-плодородна земя на окръга ще влезе голямата вода, за да ражда много повече пшеница и царевица, цвекло и зеленчуци, медени круши и ябълки, кехлибарено грозде.

В непрестанен възход е битът в този борчески край, обречен някога от фашистите на нищета като гнездо на комунисти. До 1939 г. бяха електрифицирани само пет селища. Днес електрическата лампа свети във всеки дом. Просеникът и качамакът от селската трапеза и на градската бедната отстъпиха място на вкусния пшеничен хляб, приготовляван в модерни обществени хлебозаводи.

Неузнаваем стана градът на септемврийската слава. Пораснал и разхубавял, той се превърна в модерен петдесетхиляден окръжен център на Берковския, Михайловградския и Ломския район. Днес Михайловград пленява със своята нова красо-

Digitized by Google

та. Чуден е новият му център с площад „23 септември", взел името на победната дата, на която въстаналият народ за пръв път го освободи от фашисткото иго. Сякаш тук се е вкаменил гигантски чипровски килим от красив четирибагрен берковски мрамор! Като символ на героизъм, юначество и саможертва се възправя на площада внушителен паметник, въздигнат от синовете и внуците на септемврийци в прослава на своите славни деди. Вечен огън на признателност гори в неговото подножие, вечен като делото, за което отдадоха живота си през ония бурни дни стотици въстаници от града и селата на окръга. Чувство на дълбоко преклонение пред техния чутовен подвиг извиква гранитният въстаник, застанал върху белокаменния пиедестал като верен часовой от времето на Септемврийското въстание. Сред ухаещия на рози градски парк стоят сякаш на боеви пост бюстовете-паметници на ръководители и командири от въстанието — Гаврил Генов, Георги Дамянов, Замфир Попов.

Пролетното дихание на Априлския пленум благотворно се почувствува и в Михайловград. От този исторически пленум градът стремително започна да се обновява. Ярък облик на съвременен социалистически град му придават новите обществени сгради: Домът на съветите, Партийният дом, Домът на Профсъюзите, Домът на културата, Младежкият дом...

Две редици вечнозелени борове красиво очертават централния булевард „Георги Димитров", за да ни отведат до величествения паметник на патрона на града генерал-полковник Христо Михайлов. В подножието на историческото кале се намира бюстът-паметник на Цеко Тодоров — един от пионерите на социалистическото движение в поречието на Огоста. На триста-четиристотин крачки пó на изток е бюстът на Асен Греков, геройски водил бой в този район, за да прикрива отстъпващите въстаници от преследващата ги фашистка войска. Край Веренишкото шосе е поставен бюстът на Мито Веренишки — първия комендант на столицата на септемврийци. До брега на майчица Огоста, сред цветни лехи, е изправила ръст бронзова фигура на юначния поп Андрей.

Край Огоста, там, където през кошмарните септемврийски нощи фашистките палачи разстрелваха въстаници, днес се е ширнал парк „Огоста" с летен ресторант-градина, с модерен спортен стадион, волейболни и баскетболни игрища, с плувен басейн и плаж, с детска железница и площадка за детски игри и развлечения, с лятна читалня, зоологически кът. А наоколо рози, рози.

Не само външният вид на Михайловград говори за сбъдването на мечтите на септемврийци. Техните свещени завети, идеите, за които посветиха и дадоха и живота си, придобиват плът и кръв и в бурния икономически растеж на окръжния център. По-възрастните му люде помнят какво представляваше той преди! Денят на свободата го завари като едно малко прашно околийско градче с около седем хиляди и петстотин жители, с типичен земеделски и занаятчийски поминък. Две трети от населението му притежаваше от един до двадесет декара земя, която обработваше по най-примитивен начин.

И ако най-голямата слава на града преди деветосептемврийската победа беше пазарът за едър и дребен добитък, най-голямата слава на днешния Михайловград е промишлената му продукция или по-точно, продукцията на машиностроителните заводи. Във ведрия простор край Огоста са се ширнали редица съвременни предприятия как то машиностроителния завод „Мир", който произвежда транспортно-разпределително, керамично-складово и строително оборудване, Заводът за подова керамика, който доставя на народното стопанство неглазирани, глазирани и декоративни керамични подови плочи, завод „Електроакустика" — за усилватели и транзисторни уредби, магнетофони, стереомагнетофони „Ком" и др. Напоследък влезе в действие и Завод за фитинги (единствен в страната), който изработва 58 типоразмерни водопроводни части. Инструменталният завод „Прециз" произвежда технологична екипировка за машиностроителни заводи в страната, завод „Монтана" — камгарна прежда с богата гама от цветове, завод „Аналитик" — електромери, импулсни регулатори, индикатори, хронографи, токоизправители и др. Михайловград разполага и с Дървообработващ завод за шперплат, амбалаж и пр., с комбинат за резервни части и възли за трактори, мелиоративни машини, грейзери, булдозери, метални покривни конструкции, Домостроителен комбинат за панелно строителство с годишен капацитет 1200 апартамента, Обединени керамични заводи, обувна фабрика „Иван Димитров", шивашки завод „Христо Михайлов" за дамско облекло, хлебозавод, млекозавод, месокомбинат, винарски комбинати и пр., и пр. Седемнадесет от тези предприятия са от републиканско значение. През трите години на седмата петилетка е отбелязан значителен подем в икономическото развитие на окръжния град. Темповете са високи, те се характеризират с онази динамика, която е присъща за цялата страна. Промишлената продукция през първите две години на петилетката се е увеличила спрямо 1975 г. с 42,2 на сто, а нейната себестойност е снижена с 3,27 лева на сто лева стокова продукция. С държавна оценка бе атестирана над два пъти повече продукция. Сега Михайловградски окръг произвежда 31 на сто от електрокарите в страната, 45 на сто от камгарните прежди, сто на сто от фитингите и подовите плочки, 95 на сто от абразивните инструменти, близо 10 на сто от захарта и 12 на сто от кравето мляко.

В промишлените предприятия на Михайловград са заети единадесет хиляди работници — цифра, която сама по себе си далеч надхвърля броя на жителите му от преди Девети! До Деня на свободата в града е имало само един инженер, а сега те са над четиристотин и петдесет!...

Digitized by Google

Градът на септемврийската слава расте и се развива и като съвременен културен център. За обогатяване на естетическата култура, за формиране на художествен вкус и критерии у трудещите се, в младежта голяма роля играе художествената самодейност. В четиридесет и два колектива развиват талантите си над хиляда и петстотин самодейци. Особено добри изяви имат самодейните оперети, духовият оркестър, народният хор и танцовият колектив към читалище „Васил Коларов", танцовият колектив и мандолинният оркестър към Профсъюзния дом на културата, народният хор към ТПК „Огоста", смесеният и народен хор към ПГ „Христо Михайлов", градският пионерски хор и др., които се ръководят от опитни художествени ръководители като Димитър Илиев, Петко Касабов, Ваня Славчева, Петър Георгиев, Васил Василев, Михаил Каменов, Любен Калчев, Славчо Наков и други.

В заключителния етап на IV републикански фестивал от Михайловград участвуваха тридесет колектива от различни жанрове с над 1850 самодейци, които завоюваха двадесет и един златни, двадесет сребърни и пет бронзови медала.

Михайловградските самодейци се прославиха със своето изкуство и извън пределите на страната: в Югославия и Полша, където гастролира народният хор на ПГ „Христо Михайлов". В Житомирска област се изявиха танцовият състав към Профсъюзния дом на културата, солистите от оперетата Павлина Папуркова, Тереза Лилова, Никола Петков. В Румъния показа своето изкуство танцовият състав към образцовото народно читалище „Васил Коларов". Михайловградци още веднъж потвърдиха основната идейно-художествена линия в развитието на своята самодейност — вярност към прогресивните традиции на народната култура и изкуство.

От няколко години Михайловград е център на априлските празници на културата. Голям е приносът за развитие на културата в окръжния град на дирекция „Музикално изкуство" и драматичния театър. Окръжната методическа библиотека координира дейността на тридесет и две библиотеки в общината с книжен фонд от триста и петдесет хиляди тома литература. Годишно те раздават около двеста хиляди книги на близо двадесет хиляди читатели. За утвърждаване на културни ценности голяма роля в града играят кино „Георги Димитров" и кино „Култура", както и кината в цялата община, които се посещават годишно от близо милион зрители.

Голямо възпитателно въздействие оказва и музеят на Септемврийското въстание, и къщата-музей „Христо Михайлов", посещавани от десетки хиляди трудещи се. С голям интерес се посрещат изнесените в тях беседи, устройваните срещи с ветерани от антифашистката борба, различните тържества с пионери, ритуалите за връчване на партийни и комсомолски книжки, радиопредаванията и пр. Над осемдесет исторически обекта в града — паметни плочи, морени, барелефи, паметници, съхраняват за поколенията спомена за подвизите на деди и прадеди в борбата за народна свобода. Археологическият музей непрекъснато обогатява своя културен исторически фонд. Под вещото му ръководство упорито продължават разкопките в града и района, за да се разкрият корените на древното селище, дълбоко скрити под почвата на времето.

В непрекъснат контакт с гражданите са средствата за масова информация — осемте хиляди радиоточки, двадесет и една радиоуредби, окръжният печатан орган в. „Септемврийско слово" и вестниците по предприятия, учреждения.

Да се вплъти в живота новата образователна реформа — това е една от главните задачи на педагогическите кадри в Михайловград. В училищата от горната степен успешно се изпълняват програмата за подготовка на висококвалифицирани кадри и ускореният преход към всеобщо средно образование. В двете общообразователни и седемте професионални училища в града се обучават над четири хиляди и петстотин ученици. Преподавателите влагат своите сили, умение и знания, чувството си за отговорност, за да формират високи добродетели у младото поколение, да изградят всестранно подготвени, идейно убедени личности. Някои от тези млади хора ще останат да се трудят в родното място. Други ще тръгнат по строежите на петилетките, по гигантските обекти на родината. Но където и да се намират, те ще носят в сърцата си горестта, неугасващия пламък на септемврийци. Любовта към своя роден град — града на септемврийската слава, вечно ще живее в тях, ще ги вдъхновява за дръзновени, творчески дела.

Най-хубавата украса, най-ценното богатство на Михайловград са хората, възторжените строители на развитото социалистическо общество, достойните следовници на септемврийци. Работническата класа в града стана инициатор на много патриотични почини за високопроизводителен труд, следвайки примера на съветските челници, черпейки жадно положителното, красивото от побратимения град Житомир. Хиляди внуци на септемврийци работят по почина на ленинградския работник Степан Степанович Витченко в наставническото движение. Довчерашните занаятчии и орачи станаха талантливи рационализатори и новатори, пионери на техническия прогрес в този борчески край. Пътят от първите стахановски бригади и бригадите за комунистическия труд до последователите на Витченко, на знатната естонска доячка Лейда Пейпс и пр. е път на славни трудови победи, на непрекъсната и упорита борба за повишаване производителността на труда, за изпълнение на стратегическия лозунг на Единадесетия конгрес на Партията „Ефективност и качество — качество и ефективност!"...

Нови хора растат в града край Огоста, с ново виждане в живота, със социалисти-

Digitized by Google

ческо отношение към труда, към обществото, към семейството. Колективизмът и другарството, взаимопомощта, класовата съзнателност и чувството за интернационален дълг — ето пътеките, по които върви днешният потомък на септемврийци, за да добие облика на съвременен социалистически работник. И към тия добродетели той се стреми с цялото си сърце и душа, върви към тях организирано, с ясен поглед. Само по почина „За формиране и утвърждаване на социалистическия начин на живот" работят седемнадесет бригади. Това прекрасно хоро поведоха работниците от завод „Мир", от завод „Прециз", шивашкия завод „Христо Михайлов", трудово-производителна кооперация „Септември". Участниците в този почин са се врекли на Партията, пред своите другари да надскочат постигнатото досега и да изпълнят преди срока производствената си програма на базата на основното изискване — ефективност и качество, да приключат годината без нарушение на трудовата дисциплина, системно да помагат за професионалното израстване на младите членове на бригадата, активно да участвуват в обществено-политическия живот. Колко силно е чувството на преклонение и синовен дълг към делото на загиналите за народна свобода, което проявяват ония млади хора от младежките бригади в машиностроителния комбинат „Аврам Стоянов", в завода за камгарни прежди „Монтана", завод „Прециз", фабрика „Иван Димитров" и др., поемайки задължението да изпълняват още по една допълнителна норма за своя патрон!...

Моторът, двигателят към всички победи на трудовия народ в този красив град край Огоста е партийната му организация.

Михайловградската партийна организация! Тя води началото си от един февруарски ден на 1902 година. Преди седемдесет и седем години малка група учители, занаятчии и работници вградиха своята вяра в светлото комунистическо бъдеще, своя идеализъм в основите на градската партийна организация. Камен Димов, Генко Кръстев, Петър Тончев, Петър Вокиловски, Димитър Симеонов и Захари Янчев — това са имената на предците. Имена, скъпи на всеки комунист, на всеки жител на града.

Макар малобройна, Михайловградската партийна организация още от първите си стъпки в революционната борба тясно свързва живота си с имената на Димитър Благоев, Георги Димитров, Васил Коларов, Георги Кирков, Гаврил Генов, Христо Михайлов, Замфир Попов и редица други видни дейци на комунистическото движение в страната. Под тяхното благотворно влияние тя запази верността си към марксизма-ленинизма, чистотата на своите редици, безрезервно възприе ленинския курс на Партията, който я доведе до първото в света антифашистко въстание. Не случайно Михайловградският край стана център на Септемврийското въстание. Неговата революционна слава е известна из цялата родина и далеч зад нейните предели. Следващите поколения високо издигнаха знамето на септемврийци в борбата против капитализма и фашизма, за да стигнат до победен край на Девети септември 1944 година. Партийната организация на Михайловград винаги е била верен боеви отряд на Българската комунистическа партия, горещ и умен ръководител на борбите на местните трудови хора.

Сега над шест хиляди комунисти в Михайловградската община, организирани в двеста и двадесет първични организации, са в предната линия на трудовия фронт за овладяване на стратегическия девиз за ефективност и качество във всички сектори на живота. Гордост за града и окръга са членовете на Партията, лауреатите на Димитровска награда Цветан Спасов Кежин и Михаил Цвятков Костов, на багериста от язовир „Михайловград" Енчо Симеонов, носител на орден „Георги Димитров", Димитър Христов — началник на цех „Амбалаж" в дървообработвателния завод „Георги Дамянов", носител на „Народен орден на труда" — златен, отличник на Министерството на горите и опазване на природната среда. Михайловград се гордее с комунистката Лена Петкова — многомашинничка от камгарния завод „Монтана", членка на ОК на БКП, с Димитър Петров — бригадир в Строителното предприятие, два пъти награждаван с „Народен орден на труда" — златен, с Венелин Манчев — управител на склад за риба и рибни продукти, носител на „Народен орден на труда" — сребърен, Жанета Борованска — бригадирка в цех за пластмаси в ТПК „Огоста", Първан Първанов — фрезист в машиностроителен завод „Мир", носител на „Народен орден на труда" — бронзов, активен участник в наставническото движение, Ангел Иванов, бригадир на шлосерско-монтажна бригада във фургонния цех на завод „Мир", награден с „Народен орден на труда" — златен и сребърен, Иван Цветанов — майстор по производството в цех „Разкрояване" от завод „Мир", носител на „Народен орден на труда" — златен, и редица още други.

Великото движение на времето отреди на септемврийци да чертаят историята на своя роден край с пушка в ръка, на техните синове — с чука и мотиката. Внуците на септемврийци, днешните строители на Михайловград, чертаят своята щастлива съдба, въоръжени с най-съвършени машини и съоръжения на техническия прогрес. В годината на тридесет и петия юбилей от победата на социалистическата революция в България те вплитат своите прекрасни дела във величавите дела на възроденатa ни татковина.

Ангел СТАМБОЛИЕВ

Digitized by Google

ДИСЦИПЛИНАТА

ПЕТКО РУСЕВ

Винаги е била основен проблем. Там, където съществува, всякога царува ред. Решенията се изпълняват. Повелята е и днес, и утре тя да става все повече и повече характерна черта на социалистическия начин на живот. Да се осъществява не по поръка, а над всичко като разбиране на дълга — доброволна, съзнателна, целенасочена. Повелята е да създаваме условия и атмосфера всеки труженик на социализма да расте като дисциплиниран гражданин. Всеки опит да се оправдават едни или други отклонения от партийната, от обществената дисциплина е политическа безпомощност.

1

Във встъпителното си слово пред пленума на ЦК на БКП, посветен на по-нататъшното развитие на образованието, първият секретар на ЦК на БКП др. Тодор Живков отново подчерта:

„...отдаваме решаващо значение на възпитанието у децата още в ранна възраст на чувство за самодисциплина и самоконтрол като на едно от най-характерните черти на социалистическата личност...

Когато в отделни звена или у отделни хора чувството за самодисциплина отсъствува, обществото трябва да въведе ред и дисциплина...

И това е не само право, това е неотменно задължение на ръководителите, на ръководните стопански, държавни, партийни и обществени органи във всички области на живота, на всички равнища. То е неотменно задължение на всеки комунист, на всеки сдружен земеделец, на всеки трудещ се.“

Дисциплината — трудова, планова, финансова, технологична и пр., ни е необходима, за да можем успешно да завършим текущата петилетка и да осигурим изпълнението на плана за социално-икономическото развитие на страната през следващата петилетка.

Такива са постановките на Централния комитет, такива са неотложните задачи, които стоят преди всичко пред партийните комитети и организации като ръководители и организатори на социалистическото строителство.

2

Творим и се трудим в условията на последователното прилагане на икономическия подход. Стопанската сметка и самоиздръжката, зависимостта на материалното и моралното стимулиране, на заплащането от получения краен продукт са неговата същина. Бригадната органи-

Digitized by Google

зация е ефективна форма за победата на икономическия подход. Именно той предизвиква нови взаимоотношения вътре в колектива, между партийната организация и колектива, между административното ръководство и колектива. В тези взаимоотношения расте отговорността на отделната личност за съдбата на бригадата, на обекта и пр. Въздействието на колектива върху човека също става по-динамично.

Пред нас са интересни зависимости. Отделната личност на много по-висока степен отговаря за качеството на своя принос в общото дело и за поведението на всички. От друга страна и колективът не може да стои безразличен кой как се труди, защото в края на краищата това се отразява върху количеството и качеството на крайния резултат. Изправени сме пред два вида отговорност, които много по-силно взаимно се проникват и влияят ускорително на производствения процес. Тази двойна отговорност — и на личността, и на колектива — обективно се обуславя от внедряването на икономическия подход.

На тоя фон по-ярко се откроява значението на самодисциплината. **Доколко човекът сам осъзнава своето място и прави всичко да бъде на висотата на новите повели — ето го самоконтрола. Доколко той сам с неговите практически стъпки обслужва общото дело — ето я самодисциплината.** Същевременно тези претенции се пренасят и върху целия колектив. Той израства като субект на управление, саморегулира вътрешните си взаимоотношения, и то така, че самодисциплината и самоконтролът стават определящи белези на неговото съществуване и развитие.

Или: личността, като самоконтролира себе си, допринася за самодисциплината в целия колектив. Иначе няма да получим умножаване на ефекта. Изолираните, единичните или епизодичните положителни явления могат да донесат частичен, отделен ефект. Колкото да ни е скъп, той не удовлетворява. Талантът, трудолюбието, дръзновението, без да се обезличават, имат смисъл, когато вграждат себе си във възхода на трудовия колектив като цяло. Такава е вече отговорността на отделната личност в общото творчество.

Или: колективът е призван ефикасно да влияе за дисциплината на всеки труженик, активно да се намесва и да предотвратява отрицателните явления, да се развива като сплотен и дееспособен субект. Той като основна клетка на обществото трябва много по-активно да реагира, да се намесва, **за да** установява ред и законност в своята среда.

3

Разбира се, този процес няма да протича стихийно и на самотек, колкото и да е силно въздействието на икономическия подход. Необходима е подкваса, която да превърне реалните възможности в действителност. Тази подкваса е партийното ръководство.

И тук има два решаващи момента.

* * *

Става реч за сериозно изменение на подхода, за решителен и бърз прелом в тази насока.

Изменението ще се почувствува, когато усъвършенствуваме **начина на обсъжданията и на вземането на решения за процесите вътре в колектива.** Не може партиен комитет, бюро или организация да постъпват по старому. Увод, положителни успехи, отрицателни прояви и накрая изводи. Типичен формализъм и схематизъм, който нарания комплексното осветляване на проблемите. Всяка разработка изисква открояването на нерешените задачи. Такива са изискванията на комплексния подход и на метода на умножаващия се ефект.

Digitized by Google

ДИСЦИПЛИНАТА

ПЕТКО РУСЕВ

Винаги е била основен проблем. Там, където съществува, всякога царува ред. Решенията се изпълняват. Повелята е и днес, и утре тя да става все повече и повече характерна черта на социалистическия начин на живот. Да се осъществява не по поръка, а над всичко като разбиране на дълга — доброволна, съзнателна, целенасочена. Повелята е да създаваме условия и атмосфера всеки труженик на социализма да расте като дисциплиниран гражданин. Всеки опит да се оправдават едни или други отклонения от партийната, от обществената дисциплина е политическа безпомощност.

1

Във встъпителното си слово пред пленума на ЦК на БКП, посветен на по-нататъшното развитие на образованието, първият секретар на ЦК на БКП др. Тодор Живков отново подчерта:

„...отдаваме решаващо значение на възпитанието у децата още в ранна възраст на чувство за самодисциплина и самоконтрол като на едно от най-характерните черти на социалистическата личност...

Когато в отделни звена или у отделни хора чувството за самодисциплина отсъствува, обществото трябва да въведе ред и дисциплина...

И това е не само право, това е неотменно задължение на ръководителите, на ръководните стопански, държавни, партийни и обществени органи във всички области на живота, на всички равнища. То е неотменно задължение на всеки комунист, на всеки сдружен земеделец, на всеки трудещ се.“

Дисциплината — трудова, планова, финансова, технологична и пр., ни е необходима, за да можем успешно да завършим текущата петилетка и да осигурим изпълнението на плана за социално-икономическото развитие на страната през следващата петилетка.

Такива са постановките на Централния комитет, такива са неотложните задачи, които стоят преди всичко пред партийните комитети и организации като ръководители и организатори на социалистическото строителство.

2

Творим и се трудим в условията на последователното прилагане на икономическия подход. Стопанската сметка и самоиздръжката, зависимостта на материалното и моралното стимулиране, на заплащането от получения краен продукт са неговата същина. Бригадната органи-

Digitized by Google

зация е ефективна форма за победата на икономическия подход. Именно той предизвиква нови взаимоотношения вътре в колектива, между партийната организация и колектива, между административното ръководство и колектива. В тези взаимоотношения расте отговорността на отделната личност за съдбата на бригадата, на обекта и пр. Въздействието на колектива върху човека също става по-динамично.

Пред нас са интересни зависимости. Отделната личност на много по-висока степен отговаря за качеството на своя принос в общото дело и за поведението на всички. От друга страна и колективът не може да стои безразличен кой как се труди, защото в края на краищата това се отразява върху количеството и качеството на крайния резултат. Изправени сме пред два вида отговорност, които много по-силно взаимно се проникват и влияят ускорително на производствения процес. Тази двойна отговорност — и на личността, и на колектива — обективно се обуславя от внедряването на икономическия подход.

На тоя фон по-ярко се откроява значението на самодисциплината. **Доколко човекът сам осъзнава своето място и прави всичко да бъде на висотата на новите повели — ето го самоконтрола. Доколко той сам с неговите практически стъпки обслужва общото дело — ето я самодисциплината.** Същевременно тези претенции се пренасят и върху целия колектив. Той израства като субект на управление, саморегулира вътрешните си взаимоотношения, и то така, че самодисциплината и самоконтролът стават определящи белези на неговото съществуване и развитие.

Или: личността, като самоконтролира себе си, допринася за самодисциплината в целия колектив. Иначе няма да получим умножаване на ефекта. Изолираните, единичните или епизодичните положителни явления могат да донесат частичен, отделен ефект. Колкото да ни е скъп, той не удовлетворява. Талантът, трудолюбието, дръзновението, без да се обезличават, имат смисъл, когато вграждат себе си във възхода на трудовия колектив като цяло. Такава е вече отговорността на отделната личност в общото творчество.

Или: колективът е призван ефикасно да влияе за дисциплината на всеки труженик, активно да се намесва и да предотвратява отрицателните явления, да се развива като сплотен и дееспособен субект. Той като основна клетка на обществото трябва много по-активно да реагира, да се намесва, **за да** установява ред и законност в своята среда.

3

Разбира се, този процес няма да протича стихийно и на самотек, колкото и да е силно въздействието на икономическия подход. Необходима е подкваса, която да превърне реалните възможности в действителност. Тази подкваса е партийното ръководство.

И тук има два решаващи момента.

* * *

Става реч за сериозно изменение на подхода, за решителен и бърз прелом в тази насока.

Изменението ще се почувствува, когато усъвършенствуваме **начина на обсъжданията и на вземането на решения за процесите вътре в колектива.** Не може партиен комитет, бюро или организация да постъпват по старому. Увод, положителни успехи, отрицателни прояви и накрая изводи. Типичен формализъм и схематизъм, който наранява комплексното осветляване на проблемите. Всяка разработка изисква открояването на нерешените задачи. Такива са изискванията на комплексния подход и на метода на умножаващия се ефект.

Digitized by Google

ДИСЦИПЛИНАТА

ПЕТКО РУСЕВ

Винаги е била основен проблем. Там, където съществува, всякога царува ред. Решенията се изпълняват. Повелята е и днес, и утре тя да става все повече и повече характерна черта на социалистическия начин на живот. Да се осъществява не по поръка, а над всичко като разбиране на дълга — доброволна, съзнателна, целенасочена. Повелята е да създаваме условия и атмосфера всеки труженик на социализма да расте като дисциплиниран гражданин. Всеки опит да се оправдават едни или други отклонения от партийната, от обществената дисциплина е политическа безпомощност.

1

Във встъпителното си слово пред пленума на ЦК на БКП, посветен на по-нататъшното развитие на образованието, първият секретар на ЦК на БКП др. Тодор Живков отново подчерта:

„...отдаваме решаващо значение на възпитанието у децата още в ранна възраст на чувство за самодисциплина и самоконтрол като на едно от най-характерните черти на социалистическата личност...

Когато в отделни звена или у отделни хора чувството за самодисциплина отсъствува, обществото трябва да въведе ред и дисциплина...

И това е не само право, това е неотменно задължение на ръководителите, на ръководните стопански, държавни, партийни и обществени органи във всички области на живота, на всички равнища. То е неотменно задължение на всеки комунист, на всеки сдружен земеделец, на всеки трудещ се.“

Дисциплината — трудова, планова, финансова, технологична и пр., ни е необходима, за да можем успешно да завършим текущата петилетка и да осигурим изпълнението на плана за социално-икономическото развитие на страната през следващата петилетка.

Такива са постановките на Централния комитет, такива са неотложните задачи, които стоят преди всичко пред партийните комитети и организации като ръководители и организатори на социалистическото строителство.

2

Творим и се трудим в условията на последователното прилагане на икономическия подход. Стопанската сметка и самоиздръжката, зависимостта на материалното и моралното стимулиране, на заплащането от получения краен продукт са неговата същина. Бригадната органи-

Digitized by Google

зация е ефективна форма за победата на икономическия подход. Именно той предизвиква нови взаимоотношения вътре в колектива, между партийната организация и колектива, между административното ръководство и колектива. В тези взаимоотношения расте отговорността на отделната личност за съдбата на бригадата, на обекта и пр. Въздействието на колектива върху човека също става по-динамично.

Пред нас са интересни зависимости. Отделната личност на много по-висока степен отговаря за качеството на своя принос в общото дело и за поведението на всички. От друга страна и колективът не може да стои безразличен кой как се труди, защото в края на краищата това се отразява върху количеството и качеството на крайния резултат. Изправени сме пред два вида отговорност, които много по-силно взаимно се проникват и влияят ускорително на производствения процес. Тази двойна отговорност — и на личността, и на колектива — обективно се обуславя от внедряването на икономическия подход.

На тоя фон по-ярко се откроява значението на самодисциплината. **Доколко човекът сам осъзнава своето място и прави всичко да бъде на висотата на новите повели — ето го самоконтрола. Доколко той сам с неговите практически стъпки обслужва общото дело — ето я самодисциплината.** Същевременно тези претенции се пренасят и върху целия колектив. Той израства като субект на управление, саморегулира вътрешните си взаимоотношения, и то така, че самодисциплината и самоконтролът стават определящи белези на неговото съществуване и развитие.

Или: личността, като самоконтролира себе си, допринася за самодисциплината в целия колектив. Иначе няма да получим умножаване на ефекта. Изолираните, единичните или епизодичните положителни явления могат да донесат частичен, отделен ефект. Колкото да ни е скъп, той не удовлетворява. Талантът, трудолюбието, дръзновението, без да се обезличават, имат смисъл, когато вграждат себе си във възхода на трудовия колектив като цяло. Такава е вече отговорността на отделната личност в общото творчество.

Или: колективът е призван ефикасно да влияе за дисциплината на всеки труженик, активно да се намесва и да предотвратява отрицателните явления, да се развива като сплотен и дееспособен субект. Той като основна клетка на обществото трябва много по-активно да реагира, да се намесва, **за да** установява ред и законност в своята среда.

3

Разбира се, този процес няма да протича стихийно и на самотек, колкото и да е силно въздействието на икономическия подход. Необходима е подкваса, която да превърне реалните възможности в действителност. Тази подкваса е партийното ръководство.

И тук има два решаващи момента.

* * *

Става реч за сериозно изменение на подхода, за решителен и бърз прелом в тази насока.

Изменението ще се почувствува, когато усъвършенствуваме **начина на обсъжданията и на вземането на решения за процесите вътре в колектива.** Не може партиен комитет, бюро или организация да постъпват по старому. Увод, положителни успехи, отрицателни прояви и накрая изводи. Типичен формализъм и схематизъм, който нарания комплексното осветляване на проблемите. Всяка разработка изисква откроява нето на нерешените задачи. Такива са изискванията на комплексния подход и на метода на умножаващия се ефект.

Digitized by Google

Това също е самодисциплина и самоконтрол. Самоконтролът на преден план в мисленето на ръководните органи. Защото неговото наличие е свидетелство, че даденият комитет, бюро или организация правят всичко възможно по-компетентно да виждат своите задачи и отговорности. На този момент следва да се отделя изключително внимание по няколко причини: а) самоконтролът осигурява комплексно разрешение на въпросите; б) разчиства пътищата за резултатна организация и проверка на изпълнението; в) възпитава на правилен стил. Възпитава, тъй като е образец за всички, които участвуват в организаторската работа. Защото не е възможно да търсим дисциплина и самоконтрол там, където именно ръководните органи и дейци не дават пример, не прокарват пътища. Ако те не усъвършенствуват своя стил, трудно е да очакваме, че ръководените от тях ще могат да сторят верни стъпки. Следователно самоконтролът и самодисциплината са преди всичко задължения за кадрите, които се намират на ръководни постове. Те трябва да изчистят своя дом, да го проветрят и да го поставят на по-здрави основи. Да вземем само един пример — прахосването на времето на изпълнителите по несъгласувани съвещания, заседания и пр. Какво, това не е ли признак на сериозно погазване на дисциплината? Какво по-ярко нейно нарушение можем да потърсим? Какво, малко ли е това, да се харчи ценно време за безплодие? Или времето не е скъпо? Да си губиш времето по ялови действия е най-сериозен признак за лоша партийна и държавна дисциплина. Оттук необходимостта стилът да натежава от размах и деловитост, простота и разпоредителност, конкретна помощ и изменение на положението, които са най-силно доказателство за партийна и държавна дисциплина. Следователно на дисциплината не бива да се гледа ограничено, като на дело само на изпълнителите, а главно като стил на ръководствата от всички равнища.

• • •

Абсолютно вярно е, че каквато е дисциплината в партийната организация, такава ще бъде и в колектива. Като признаваме тази истина, изниква проблемът, как да формираме партийната дисциплина като вдъхновител и ориентир за безпартийните.

Обичаме да казваме — партийният член — за пример! Добре! Но и то не се постига само с поръчения. Още повече че и тоя процес е конфликтен. Самият комунист не е окончателно изваян и винаги готов образец. И той се развива, и той иска грижи, помощ. Та нали затова толкова голямо място отделя Партията за индивидуалната работа с него!

И още нещо — има пример и пример. Единият вдъхновява, показва как не бива да се постъпва, а другият трови атмосферата, посяга върху честта и достойнството на човека. Оттук и голямата задача — партийната организация непрестанно да се утвърждава като първообраз за бъдещото състояние на колектива и с твърда ръка да не допуска в нейните редове да се заражда отрицателният пример. Този въпрос трябва все по-властно да заема централно място във вътрешнопартийния живот.

Когато размишляваме над тази тема, заслужава по-голямо внимание да отделяме на оценъчната дейност при упражняването на контрола над поведението и постъпките на комуниста. И тук е необходимо да подхождаме комплексно. Да търсим дисциплината не само в производствените и служебните задължения, но и в нравствената чистота и нравственото влияние на партийните членове. Време е вече по-смело да говорим за дисциплината и като нравствена ценност. Комунистът — пример на дисциплиниран производственик, на дисциплиниран гражданин, вестител на скромност и простота, на готовност за

Digitized by Google

саможертва. Чужд на еснафщината, на кариеризма и бюрократизма, винаги творец на комунистическите добродетели — не е ли това ярък пример на висока дисциплина? Ето кое налага партийният контрол върху характера на дисциплината и самодисциплината в живота на комуниста да излиза на предни позиции при обсъждането на неговата отговорност пред Партията. Било в разговорите за замяната на членските книжки, било при самоотчетите, било в анализите на вътрешнопартийните взаимоотношения.

4

Икономическият подход се осъществява в условията на кооперацията между отделни предприятия, пък и цели отрасли. Тук съществува производствена верижност. Ефективността от продукцията на един завод зависи определено от качеството на изделията, на детайлите, които получава от други заводи. Това е реалност у нас. Именно тази реалност определя по-богатото съдържание на самоконтрола и дисциплината във всеки възел на целокупния производствен процес. Дисциплината и самодисциплината на този, който произвежда детайлите, съдържа в себе си не само отговорността за изпълнението на собствената си поръчка. Не! Тя обхваща и чувството за отговорност дава ли онова качество, което ще позволи на следващите операции да умножават ефекта. Това е то голямата същност на държавната дисциплина и днес, и утре. Ако работиш, без да мислиш за другарите, които трябва да продължат започнатото, за да получат крайния продукт с високо качество, ти не си дисциплиниран. Мина времето, когато нормите се обожествяваха. Сега се търси твоето място и роля в сложните и единни верижни зависимости. Стойността на самоконтрола се измерва със степента на осъзнаването на тоя дълг — как и сам регулираш дейността си, та тя да отговаря ето на тия изисквания. Този момент следва да бъде също основен при упражняването на партийния контрол като средство за непрестанното укрепване на партийната и държавната дисциплина. Дисциплината е организация и самоорганизация на всяко работно място, във всички области на общественото творчество.

5

Споменахме за ролята на ръководните органи. Искаме обаче да я разгледаме и в друга светлина. Водят ли те настъпателна борба за дисциплина в целия колектив — производствен, управленически и пр.

Ако поставяме този въпрос, то е, защото не сме се отърсили от склонността да вадим вода от девет кладенеца, за да доказваме и оправдаваме едно или друго нарушение на партийните норми или законите с разнообразие от мотиви и доводи, които водят до снизхождение, до безпринципност, до свойщина, до ведомственост и пр. Превръщаме снизхождението в признак на хуманизъм и забравяме интересите на държавата и на отделния човек. Забравяме, че най-висшата човещина е грижа и любов към дисциплинираните хора.

Наричаме тези прояви либерализъм. Стига вече с тези слова! Защото нещата са пò други. Това е начин на мислене и действие, които са чужди на духа на партийната линия или израз на нейното неразбиране. Следователно усилията следва да се насочат към изменения начина на мислене, неговото смело преустройство, за да въвежда на всяко работно място ред и справедливост. Оттук започват изворите на дисциплината.

Пленумът на ЦК на БКП обърна внимание и на друг важен въпрос — виновниците да понасят последиците от лошата дисциплина

Digitized by Google

и лошата работа. Колко мъки ще се изпитат, за да се осъществи тая партийна заръка! С колко стеснявания предстои да се прощаваме! Но трябва да се простим. Няма мои или твои. Има партийни и народни интереси, партийна принципиалност и гражданска съвест и законност. Често пъти питат: Какво да правим? Прилагайте уставните норми и закони без забикалки, без сладникави тълкования и работите ще се оправят. **Следователно установяването на реда и дисциплината от партийни и административни ръководства иска само едно — законност и строго спазване на уставните норми.**

Оплакват се някои: как да се отървем от телефонните обаждания? Очевидно имат се предвид ходатайствата. И за тази чума има лек — **да се дисциплинираме да затваряме телефоните.** Защото от тях сълзят медените слова, които изкушават или принуждават да се пренебрегне една или друга норма или закон, да си затваряме очите пред явни нарушения. Кой друг освен ръководните органи и дейци трябва да дадат пример?

6

Дисциплината и самодисциплината са политически понятия. Те също съдържат класов подход към явления и факти. В Партията няма място за безпартийност. **Най-висш израз на партийна дисциплина е строгото спазване на ленинските принципи и норми на партиен живот** — било при подбора на кадрите, било при непрестанното укрепване и разширяване на връзките с масите и пр. В името на компромисите не бива да оправдаваме чужди на Партията действия.

Нима не е нарушение на партийните принципи постъпката на общинския партиен комитет и общинския народен съвет в Пордим, Плевенско, които допуснаха да бъде избран за общински съветник човек, служил на полицията преди 9 септември, участвувал в преследването на партизани, устройвал гуляи на агентите от фашистката държавна сигурност, сам арестувал комунисти? Как да се обясни този факт? Нима той не заслужава по-обстойно да бъде проучен, да се види истинският образ на виновниците?

7

Заслужава внимание и още един проблем. Той има краткото название **съвест, право и дисциплина.** Да, точно така! Може да имаш право, и то заслужено — по закон, по необходимост. Но как го упражняваш? Ето вече отговорността на съвестта като направляваща сила на дисциплината и самодисциплината. Например имаш право на кола — правилно! Но в момента, когато Партията призовава за най-строг режим на течни горива, ако сам не направляваш действията си, ако не се самоконтролираш, за да не допускаш злоупотреба с положението си, ако не отчиташ обществената реакция — къде остава твоята партийна и гражданска дисциплина? Например имаш право на власт. Но ако не предприемеш мерки след трезв анализ на фактите, след отчитането на личната вина, ако не осигуряваш индивидуален подход към хората — какво остава от твоята дисциплина? Тя не може да вирее там, където и когато субективизмът надделява в оценките. **Дисциплината, контролът и самоконтролът изискват винаги чиста съвест.** Да пазят тази чистота е върховен дълг на кадрите, на комунистите, на всеки гражданин!

* * *

Дисциплината на Партията има много измерения. Основното е обаче тя всякога да бъде пример за безпартийните!

Digitized by Google

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

ПО-ДЕЕСПОСОБНИ, СИЛНИ ПАРТИЙНИ КОЛЕКТИВИ

ЛИЛЯНА КАНЕВА

Една година измина от решението на Секретариата за усъвършенстване на структурата и координацията на работата на партийните органи и организации и вече резултатите от него имат осезаеми количествени измерители. Средният брой на комунистите в първичните партийни организации непрекъснато расте. Могат да се посочат партийни колективи с 80, 100, 150 и повече комунисти.

Разбира се, не количествените величини имат най-същественото значение. Но те характеризират измененията, които настъпват в основните ядки на партийния организъм. Малката първична организация на някои места се оказва тясна, за да побере богатото съдържание на дейността на политическия щаб на трудовия колектив. Става дума за онези крупни икономически единици, каквито са заводите и комбинатите. В тях бригадите и цеховете имат предимно изпълнителски функции, а това стеснява кръга на въпросите пред първичните партийни организации в тези бригади или цехове и както посочи Националната партийна конференция, това води до „стесняване на съдържанието на дейността на първичните партийни организации, до ограничаване на техните функции"[1]. Ето защо Националната партийна конференция формулира потребността от окрупняване на първичните организации и изграждането на единни и мощни заводски и комбинатски партийни организации"[2]. Целият смисъл на създаването на „голямата организация" е тя да постигне едно ново качество в своята работа, качество, което отговаря на съвременните процеси на специализация и концентрация на производството и на онези нови критерии, на онези нови върхове, до които трябва да достигне равнището на тяхната дейност.

Не можем да очакваме, че след като се съберат комунистите от две, три или четири организации, изведнъж тяхната работа ще скочи с няколко степени. Напротив. По-голямата организация неминуемо ще боледува за известен период, докато се сринат старите граници и се

[1] Сп. „Партиен живот", бр. 7, 1978 г., с. 35.
[2] Пак там, с. 36.

Digitized by Google

роди една нова организация. Но работата не е само в границите. По-големият партиен колектив [illegible] с обществени, които го отличават от старата първична организация. Във формите на проявление на принципите на вътрешнопартийния живот ще се наложи известна промяна. Не случайно сега комунистите основателно изпитват известни опасения. Няма ли да се стесни колективността, когато на събрание в 100-членната организация ще се изкачат 7—8 до 10 комунисти. Ще съумее ли ангажираният в производствена и служебна работа партиен секретар да отглежда голямата организация и да направлява по-големите проблеми, които стоят пред нея и които тя ще трябва да решава. Не се ли поражда необходимостта от по-рационално разпределение на функциите между членовете на бюрото? Не се ли ограничават възможностите за индивидуална работа? Ето един на пръв поглед технически въпрос: ще могат ли лесно и лесно да се съберат 100-те комунисти? Тези и още много други въпроси премислят, съобразяват, преценяват и комунистите, и партийните комитети в Шуменската окръжна партийна организация. Една година от решението на Секретариата е изминала и може да се каже, че сега процесът на окрупняването е навлязъл в тази своя фаза, когато е време да се потърсят резултатите, положителните изменения, да се преценят трудностите и противодействуващите тенденции, които неминуемо съществуват, когато се руши старото и се издигат по-високите, по-съвременните скели на новото.

I

В Шуменския общински партиен комитет ни разказаха един от най-ярките примери за порасналия авторитет и боеспособност на обединената първична партийна организация. Председателят на едно от клоновите стопанства, иначе обичан, авторитетен и тачен от комунистите ръководител, започнал „да заобикаля" някои законни положения. Неговите постъпки не останали скрити от очите на комунистите. Те писали писмо до окръжния комитет, дори и по-горе, но пред него самия си мълчали, нямали смелост да му посочат недостатъците. Това не е единичен случай в живота на първичните организации. По-големите права и отговорности, с които е облечен административният ръководител, когато той самият не притежава необходимите морални и политически качества, могат да го доведат до измисленото от него самия илюзорно право да стои над колектива, над комунистите, да не зачита тяхното мнение, внушавайки си, че неговите решения, действия, поведение са най-верни, най-правилни, че те не подлежат на обсъждане.

След обединяването на територналната, производствената и учителската организация на едно от първите си събрания комунистите обсъдили нарушенията на председателя на клоновото стопанство. Ето и част от техните изказвания:

Б. Д. — От малък е заработил при нас. Аз смятам, че е упорит и обичан от населението. Ако трябва, двойно да плати за нарушенията и грешките, но да остане при нас.

Ж. Д. — Другари, аз не знам защо допуснахме да станат тези грешки. Защо досега не видяхме постъпките, още в началото да му ги кажем в очите.

Г. И. — Като се избере веднъж даден ръководител, нашите хора се страхуват да кажат нещо за него. Когато му правехме оценка, никой не каза нищо лошо, а тези работи са се знаели. Трябваше да се кажат по-рано грешките и навреме да му се помогне, а ние мълчахме.

Digitized by Google

Т. П. — Там, където е виновен, да бъде наказан, да си поеме отговорността, но да не се товари с чужди грехове. В това е силата на нашата партия — да посочва слабостите, да наказва, но и да признава заслугите, неправилно да не обвинява никого.

Не можем да не стигнем до извода, че след окрупняването партийната организация е получила нова сила, по-голяма увереност. Зрелостта на комунистите, която преди това е имала по-ограничен периметър за проява, сега е получила нови простори, по-благоприятни условия. Каква комунистическа взискателност, придружена с топло другарско чувство, със загриженост към другаря, който е сгрешил, проличава в тези изказвания. Критикувайки сгрешилия комунист, всеки от тях търси своята вина и вината на организацията, която е изчаквала, която не е намерила сили по-рано да реагира.

Безспорно в окрупнената организация не само расте силата, боеспособността на целия партиен колектив, по-голям, по-мъдър, по-могъщ. Расте силата и боеспособността на отделния комунист, който в една бойка, крепка организация ще намери подкрепа на непримиримостта си към слабостите и недъзите, подкрепа на всяко дело, начинание, стремеж да расте личният му принос в умножаването на общественото богатство, в усъвършенстването на всяка дейност.

Този пример е показателен. Той безспорно илюстрира предимствата на голямата организация, говори за едно по-високо качество в нейната дейност. Този резултат обаче не се получава автоматично, от само себе си.

Комунистите, партийните бюра и особено секретарят на организацията трябва добре да разбират новите възможности, които се откриват пред партийната работа, да реализират тези възможности чрез усилията на целия партиен колектив. Секретарката на първичната партийна организация в цех 04 на комбината за товарни автомобили „Мадара" в Шумен си спомня, че на първите събрания след уедряването комунистите от едната организация заели едната половина на залата, а от втората седнали в другата половина. Това е един факт дребен, на пръв поглед не особено съществен, но той показва, че старите граници не са съвсем сринати, че не се е появило онова сцепление между комунистите, което е необходимо за единния, здраз партиен организъм. Въпреки това в тази организация взискателността в разговорите по замяната на партийните документи рязко нараства. Достойнствата, качествата на комуниста трябва да се защитят не само пред тези, с които близостта е била твърде непосредствена, но и пред другарите от съседния цех. Тонси Атанасова си спомня: „Понякога оценките за хората в двете организации бяха различни. Имаше противни становища, различни критерии. Това се прояви още в индивидуалните разговори на бюрото с комунистите. В началото всичко това ме смущаваше. Но опасенията ми излязоха напразни. Защото в крайна сметка се получи по мое виждане по-голяма обективност, по-висока взискателност, по-реалистична оценка."

И в този партиен колектив, акумулирал в себе си мъдростта, опита, ценностите на повече комунисти и сам като цяло, като организирана единица постига по-висока степен в реализирането на своите задачи.

Един от най-ярките резултати от процеса на уедряването на първичните организации, който сега все още се проявява като тенденция, като възможност, е, че голямата организация се отърсва от дребното, от несъщественото в своята работа и фокусира в себе си най-назрелите проблеми на колектива. Съществуват по-добри обективни условия да се издигне на нова висота реализирането на политическата й функ-

Digitized by Google

ция. Един общ проблем вълнуваше секретарите на първичните партийни организации Топси Атанасова и Йордан Стерев от „Мадара“ в Шумен, както и Димитрина Гочева и Георги Ангелов от „Китка“ в Нови пазар: как да ускорят внедряването на бригадната организация на труда. За всички тях е характерна онази изпреварваща роля, която е поела партийната организация в решаването на тази важна политическа задача. Когато административните ръководства умуват, не изясняват докрай всички условия за прилагането ѝ, комунистите не изчакват. Те обсъждат на събрания политическата страна от внедряването на бригадната организация във всичките ѝ аспекти, задължават административните ръководства да поемат функциите си, подготвят становището, позицията на работниците, създават у тях нагласа по-активно да участвуват в този процес, засягащ труда, заплащането, интересите на всеки от тях.

2

Когато стана дума за работата на окрупнените първични партийни организации в общинския партиен комитет в Нови пазар, ние се убедихме, че при тях едновременно с раждането на нови, по-големи партийни единици се утвърждава и новото в съдържанието на тяхната работа.

— Да вземем един такъв факт — сподели с нас секретарят на комитета Ст. Вачков. — На събрание на 60-членната организация ще се изкажат най-много 7—8 комунисти. А останалите? Как останалите ще вземат участие в обсъждането на проблемите, каква е тяхната оценка, какво мислят те?

Проблемът, който повдигна др. Вачков, е особено важен, съществен. Той засяга по-нататъшното развитие на вътрешнопартийната демокрация, по-пълното прилагане на такъв принцип като колективността. Не е без значение начинът, по който комунистът ще участвува във вземането на решение. Каква нагласа се формира у него по определения проблем. Защото това в повечето случаи предопределя и начина, по който той ще реализира решенията на своята организация — с убеденост, творчески или формално.

— Ние малко изменяме и технологията на вземането на партийни решения — продължи разказа си Ст. Вачков. — Разширяваме, ако може така да се каже, още повече неговата обществена основа. В „Китка“, а и в други заводи въпросът, който ще се разглежда на партийно събрание, най-напред се обсъжда на събрание на партийната група.

Естествено по този начин не само повече комунисти имат възможност да споделят свои мнения, становища, да направят предложения, да анализират процесите в своя колектив. Самата подготовка на събранието получава здрава основа. Анализът на процесите, който се прави на събранието, почива върху оценките, мненията на комунистите. Елементът информираност намалява за сметка на обсъждането на бъдещите изменения на практиката, които трябва да настъпят след решенията.

Разбира се, не е нужно всеки въпрос да се разглежда в партийната група и след това на събрание на всички комунисти. Има проблеми, които засягат отделните колективи и могат да се решават в партийната група. Така се получава едно своеобразно отсяване. Всяко звено намира специфичните си проблеми и активно влияе за тяхното решаване.

Досегашната работа на окрупнените партийни организации в Нови пазар е довела комунистите до мисълта за по-голямата роля на пар-

Digitized by Google

тийната група в индивидуалната работа с комунистите и с членовете на колективите. Непосредствените контакти се запазват в цеха, в смяната. Партийният групов отговорник сега може и трябва да знае, да изучава, да влияе върху мненията, настроенията, върху становищата, оценките, върху поведението и делата на комунистите и трудещите се. На някои места старата партийна организация се е превърнала в партийна група и нейният живот като малка жизнена единица не трябва да престава да пулсира, а, напротив, да се постига още по-голямо единство между важните, съществените, наболелите въпроси, които решава партийната организация, и непосредствената организаторска, политическа и идеологическа работа на партийната група. Без да се усъвършенствува връзката между основните структурни звена в организма на Партията, без тя да се издигне на ново равнище, на нова степен, не може да се очаква търсената ефективност и в работата на първичните партийни организации. Още много други идеи, замисли, виждания имат новопазарските комунисти за работата на уедрените първични партийни организации. Още по-висока роля, по-голяма отговорност има секретарят. В завода за стъкло и порцелан „Китка" мислят върху това, как да усъвършенствуват разпределението на работата на бюрото, така че неговите членове да поемат по-големи задължения, по-голям реален дял в общата дейност. Без още по-широкото развитие на общественото начало, без изграждането на различни комисии, групи за проучване и т. н. уедрената организация не би могла навреме, компетентно, творчески да решава по-сложните проблеми, които ще възникнат в нейната практика.

3

Процесът на уедряване на първичните партийни организации е сложен, противоречив, процес в истинския смисъл на думата творчески. Решението на Секретариата създава простор за избор на най-подходящия вариант според местните условия, възможности, особености. Но може би това е най-трудното — да се анализират, да се преценят всички особености и да се възприеме онази форма, чрез която най-добре ще се реализира съдържанието, чрез която ще нарасне политическият авторитет, влияние, боеспособност на целия партиен колектив. Особеностите, структурата на производството, технологическите процеси имат съществено значение. Не бива в една партийна организация механично да се събират комунисти от различни звена просто само за да се увеличи нейният състав. Едновременно с това съществува и другата опасност: да се извършват дребни, несъществени окрупнявания, за да се запази старото, защото то е познато, изпитано, защото коловозите в него са добре очертани.

В началото на 1978 година в Шуменски окръг е имало 670 първични организации. Сега техният брой е 631. Едно безспорно доказателство, че процесът на окрупняването е започнал. Сега шуменските партийни кадри преценяват неговото протичане и се стремят да го насочват, за да не се получи ненужно избързване, механизъм в уедряването, а също и излишно изчакване, протакане, стремеж да се запази старото състояние.

Според секретаря на общинския партиен комитет в Шумен Б. Костов този процес вероятно ще завърши до края на годината, но важното в случая е, че сега почти една година след решението в окръжния комитет се прави реална равносметка на положителните страни и на задържащите тенденции, на положителните резултати и на евентуалните негативни последици от тях. За работниците на окръжния комитет е пределно ясно, че уедряването на партийните ор-

Digitized by Google

ганизации има и своите психологически барнери, които се проявяват в изчакването, в неувереността, че обединената ППО създава по-добри условия за политическа работа, за усъвършенствуване на партийната дейност.

В Завода за инструментална екипировка и нестандартно оборудване в Шумен процесът на окрупняване започна още през 1974 година преди решението на Секретариата и от 9 първични партийни организации сега са вече 3. Там съществуват условия да се образува една мощна партийна организация, в състава на която да се запазят трите организации без права. Но към този вариант въобще не се отива. Комунистите, а и много партийни колективи не са убедени в резултатността от такова решение. Те смятат, че партийните организации в състава на първичната се обезличават, губят от своята политическа роля, а забравят, че окрупнената организация може много по-активно да въздействува върху политическите, стопанските и идеологическите процеси в колектива.

Други изтъкват и такъв аргумент. Ако в завода се изгради една партийна организация, секретарят на заводския партиен комитет би трябвало да стане секретар на първичната партийна организация. А това според някои е равностойно на „падане на равнището". Нужни ли са наистина аргументи, за да се убеждават старите заводски секретари в голямата обществена стойност и признание на секретаря на първичната партийна организация.

Този пример ни убеждава, че понякога по чисто психологически причини не винаги се използуват всички възможности, които създава решението на Секретариата за усъвършенствуване структурата на първичните партийни организации, не се използува богатството от форми, които най-добре ще изразят новото съдържание, което потребностите на живота изискват от партийната работа.

В целия Шуменски окръг досега не е създадена нито една обща партийна организация, в която да влизат така съставни организации. Една от най-сериозните пречки за това комунистите виждат в организацията и провеждането на партийните събрания. Член 47 от Устава задължава партийната организация всеки месец да провежда партийно събрание. И вместо на едно комунистите трябва да присъствуват на две събрания. Тези опасения не бива да бъдат решаващи при избора на най-подходящата структура на партийната организация. У нас вече е натрупан опит, който подсказва идеята, че първите два месеца на тримесечието съставните могат да разглеждат своите специфични проблеми, а в третия месец — по общия, съществения, важния за целия колектив въпрос да се събере цялата партийна организация.

Стремеж да се запази досегашното, съществуващото въпреки измененията, които са настъпили в производствените, социалните и икономическите връзки на колективите, пролича и в думите на един от секретарите на общинските комитети в Шуменски окръг: „Там, където има силни организации, не бързаме. Главните усилия насочваме към тези, които трябва да усъвършенствуват работата си." Тези думи са верни и неверни. Добре е да не се разрушава организация, която живее пълнокръвно. Но откъде идват опасенията, че окрупнената добра организация ще стане по-малко добра. Напротив. Уедряването създава по-добри обективни условия да расте политическата функция на първичната организация, тя да влияе по-активно върху живота на колектива, още по-здрава става основата на партийния контрол, расте увереността, самочувствието на отделния комунист.

Digitized by Google

ПЪРВИЧНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ В НАРОДНИТЕ СЪВЕТИ

КОНСУЛТАЦИЯ

Със създаването на общините и кметствата като органи на народната власт и на народното самоуправление мястото и ролята на народните съвети в системата на социалното управление на страната се издига на нов, по-висок етап. Избраните нови народни съвети имат значително по-широки права от досегашните градски и общински народни съвети. На тях се предоставят широки пълномощия за ръководство и осъществяване на цялостната единна икономическа, просветна и културна дейност в селищните системи. Изградени на основата на принципите на демократическия централизъм, колективното ръководство, социалистическата законност, публичността, отчетността пред избирателите, системното обновяване и приемствеността в техния състав, народните съвети са държавни органи, които притежават властнически пълномощия и издават правно-задължителни актове, осъществяват ръководство и контрол в рамките на предоставените им права. Същевременно разкриват и чертите на обществената организация — те са органи на народните маси и действуват съобразно тяхната воля.

Новите народни съвети са в значително по-широк състав. Все по-пълно се изпълняват постановките в Програмата на БКП за по-пълно разгръщане на непосредствената демокрация, за обогатяване и разширяване формите на пряко участие на гражданите в управлението на обществото, за по-нататъшно разширяване пълномощията на народните съвети в ръководството на всички отрасли на държавното, стопанското и социално-културното строителство.

Нараства ролята на народните съвети в решаването на стратегическата задача на Партията и народа — повишаване качеството и ефективността на производството. Тяхната многообразна дейност сега е насочена към по-нататъшно усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и планирането, издигане благосъстоянието на трудещите се, подобряване условията на техния труд и бит, на здравеопазването, образованието и културата — на всичко, което способствува за формирането на новия човек, на всестранно развита личност, за по-нататъшно усъвършенствуване на социалистическия начин на живот.

Нашата партия последователно провежда линия на усъвършенствуване организационната структура на държавния апарат и методите на управление на икономическото и социалното развитие на страната. Решенията на Единадесетия партиен конгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.) и Националната партийна конференция (1978 г.), новото териториално-селищно устройство откриха широк простор за по-нататъшно развитие на демокрацията, творчеството и инициативата на масите. Големият политически и трудов подем, повишената социална активност на трудещите се предявяват по-високи изисквания към всички органи на народните съвети. Оттук произтича необходимостта за значително подобряване на стила и методите на тяхната работа, за повишаване на отговорността и инициативата на всяко звено, на всеки работник от народния съвет, за строго спазване на плановата, финансовата и изобщо държавната дисциплина, за по-големи грижи и внимание към творческите инициативи на трудещите се и техните потребности.

В решаването на тези задачи, в по-нататъшното усъвършенствуване на работата на народните съвети в условията на селищните системи важна роля играят партийните организации в окръжните, общинските и районните народни съвети.

Българската комунистическа партия и нейният Централен комитет отделят големи грижи и внимание за непрекъснато повишаване на ролята и боеспособността на първичните партийни организации. През последните години бяха осъществени редица мероприятия за утвърждаването им като политически ръководства и превръщането им в активни, дееспособни колективи. Сред тях се открояват със своята действена сила решенията на Единадесетия партиен конгрес, Тезисите на ЦК на БКП за състоянието и развитието на Българската комунистическа партия и на обществените организации и движения, Юлският пленум на Централния комитет, Националното съвещание във Велико Търново, Националната партийна конференция и други. Сега партийните организации разполагат с ясни и задълбочени разработки за своето по-нататъшно развитие като политически щабове на колективите. Израз на тези грижи

Digitized by Google

и внимание е и решението на Централния комитет на БКП от 1976 г., с което на първичните партийни организации в министерствата и другите централни и местни учреждения и ведомства се дава право на контрол върху работата на апарата.

Безспорно това създаде още по-благоприятни възможности за по-нататъшно укрепване на партийните организации в народните съвети и по-пълно развитие и проявление на техните функции като политически щабове на колективите, за разширяване на вътрешнопартийната демокрация и повишаване авангардната роля на комунистите, нарастване на тяхната политическа отговорност и инициатива в усъвършенстване на практическата работа в тези учреждения по изпълнение решенията на партийните и държавните органи и спазване на социалистическата законност. Сега те се стремят по-всестранно да анализират дейността на комунистите и всички служители и специалисти, работещи в различните звена в системата на народните съвети. Поставят на обсъждане в партийните комитети и бюра, на партийни събрания в управленията, дирекциите и отделите работата на апарата по изпълнението на основни партийни и правителствени директиви, постановления, решения и пр. Активно участвуват в реализацията на различни мероприятия за подобряване структурата на апарата, съкращаването на неговите излишни звена, за усъвършенствуване организацията на труда и управлението и водят последователна и целенасочена дейност за тяхното претворяване в практиката.

Партийните организации в народните съвети всекидневно въздействуват за подобряване на стила и методите на работа на апарата по планирането, укрепването на дисциплината, създаването в колективите обстановка на висока взискателност, критично отношение към резултатите от дейността и нетърпимост към недостатъците и допусканите слабости. Стремят се да вникват все по-дълбоко във всички страни от дейността на съвета. На събрания обсъждат доклади от ръководители на дирекции, управления и отдели по различни проблеми от тяхната дейност, изучават и разпространяват челния опит, вземат мерки за преодоляване на грешките и подобряване на работата.

Под контрола на партийните организации е и дейността на народните съвети с жалбите, молбите и писмата на трудещите се, а така също и с молбите на подведомствените им предприятия и организации. По този начин първичните партийни организации изискват от апарата оперативно да реагира, да оказва своевременна и ефективна помощ на предприятията и организациите, внимателно да се отнася към писмата и молбите на трудещите се, задълбочено и компетентно да разглежда техните критични бележки и предложения. Всеки ръководител независимо от своя ранг трябва да умее да вижда зад частния въпрос, съдържащ се в писмата на хората, големите обществени проблеми. Партийните организации, когато се налага, извършват обстойна проверка на състоянието на работата с писмата и жалбите на трудещите се и внасят възникналите въпроси на обсъждане в събрания и заседания на бюрата, препоръчват на профсъюзните организации да ги разгледат на служебните съвещания в съответните дирекции, управления, отдели и служби и да се предприемат допълнителни мерки за отстраняване на допусканите слабости.

Известно е, че пряко ръководство и контрол над дейността на колективните изборни органи — изпълнителните комитети на народните съвети, се осъществява от съответните районни, общински и окръжни партийни комитети. Първичните партийни организации в народните съвети обаче могат да разглеждат работата на всеки служител, специалист в народния съвет за изпълнение на партийни и правителствени решения, за строго спазване на социалистическата законност, дисциплина и прочие. При това разглеждането следва да става не заради формата, а така, че активно да влияе за усъвършенствуване на работата на апарата, за възпитание на сътрудниците, служителите, специалистите в дух на висока взискателност и отговорност за поръчаното дело, да вземат мерки за укрепване на държавната дисциплина, за подобряване обслужването на населението, за решителна борба с бюрократизма и формализма.

Партийните организации в народните съвети са призвани с цялата своя организаторска и политическа работа в апарата да създават обстановка на висока взискателност и непримиримост към недостатъците, бързо да се отстраняват нарушенията на държавната дисциплина и социалистическата законност. Професионалната подготовка и политическата зрелост на комунистите, тяхното разпределение във всички звена на апарата дава възможност на първичните организации добре да познават състоянието на нещата, своевременно да разкриват отрицателните явления, дълбоко да вникват в причините за допусканите грешки и да вземат ефективни мерки за цялостно подобряване на работата.

Правилно вниманието на партийните комитети и организации сега се насочва към подобряване съдържанието на партийните събрания, за да могат те все по-пълно да се изявяват като форуми, където на практика се осъществява вътрешният живот на всяка партийна организация. Редовното им провеждане в съответствие с Устава, обсъждането на тях на основни въпроси от работата на апарата, поддръжката и разпространението на положителния опит, критичното осмисляне на постигнатите резултати, изработката на единство във възгледите и действията на комунистите позволяват да се мобилизират силите на целия апарат за успешното решаване на големите политически и стопански задачи.

Първичната партийна организация при управление „Архитектура и благоустройство" в окръжния народен съвет в Пловдив е с неголям състав, но влиянието ѝ върху многостранната и сложна дейност

Digitized by Google

на колектива на управлението е значително. Тук ежемесечно се свикват партийни събрания, в редица случаи открити, на които се обсъждат основни въпроси от дейността на управлението, за повишаване организаторската роля на неговите сътрудници в изпълнение на големите задачи, които решава окръжната партийна организация в областта на архитектурата и благоустрояването. Партийното бюро организира изпълнението на решенията на партийните събрания и редовно информира комунистите за хода на тяхното реализиране. Всичко това оказва положително въздействие върху работата на колектива на управлението като цяло.

Опитът показва, че активността и принципността на комунистите най-пълно се проявяват в тези партийни организации, където най-добре се вслушват в техните мнения и предложения, по партийному реагират на критичните бележки, непримиримо се отнасят към благодушието и самоуспокоението. В такива партийни организации детайлно се обобщават критичните бележки и предложения, изказванията на комунистите на партийните събрания, внасят ги за разглеждане в изпълнителните комитети на народните съвети, при съответните ръководнтели на дирекции, управления и т. н., а след това информират комунистите за тяхната реализация.

Първичната партийна организация при управление „Планиране" и отдел „Усъвършенствуване на управлението" в ОНС — Пловдив е обсъждала на открито партийно събрание въпросите, поставени от Националната партийна конференция за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката и произтичащите задачи за колектива на управлението. Това е позволило да се мобилизират силите на комунистите и безпартийните в разработката на комплексната програма за социално-икономическото развитие на Пловдивски окръг през 1979 и 1980 г. Изказванията и предложенията, направени на събранието, внимателно са проучени и взети под внимание в окончателната разработка на програмата. Партийното бюро и организацията контролират как се изпълняват мероприятията от комплексната програма. Това способствува за цялостното подобряване на работата на апарата на управление „Планиране" и отдел „Усъвършенствуване на управлението" и за засилване на борбата в колективите на предприятията за подобряване организацията на труда и планирането, за повишаване качеството и ефективността на производството.

Да се повишава организаторската роля на апарата в изпълнение на партийните и правителствените директиви и решения и успешно да се решават задачите на социално-икономическото развитие на нашето общество е основна задача на всяка първична организация в народните съвети. В много партийни организации в съветите се полагат големи усилия за повишаване ефективността от работата на организациите и комунистите, за засилване на партийното влияние върху всички страни от дейността на отделните органи и звена. В някои организации на открити партийни събрания комунисти докладват за работата и опита си от командировки и посещения в низови звена и подведомствени предприятия и организации.

Партийните организации безспорно не бива да подменят администрацията, да изземват чужди функции. За тях и техните ръководства главните методи за въздействие са убеждението, дълбокото разясняване същността и важността на инициативите, личният пример на комунистите, критиката на недостатъците, създаването на обществено мнение и непримиримост към онези, които недобросъвестно изпълняват своите задължения.

Партийните организации в редица народни съвети през последните години все почесто на партийни събрания поставят за обсъждане проблеми като: повишаване отговорността на комунистите от апарата в подготовката на въпроси за разглеждане на сесии на съвета и заседания на изпълкома; задачите на комунистите от апарата в засилване на контрола и подобряване организацията за изпълнение на приетите решения; за партийната отговорност по работата с писмата, молбите и жалбите на трудещите се. На заседания на бюрата и на партийни събрания редовно отделни комунисти се отчитат как изпълняват уставните и служебните си задължения. Това повишава тяхната отговорност за поръчаното дело, позволява своевременно един или друг служител да се предпази от грешки, да се отстранят своевременно недостатъците, а в същото време да се изучава и разпространява положителният опит. Тази многостранна работа на партийните организации в случая спомага пряко за подобряване на стила и методите на работа на изпълкома, на неговите отдели, дирекции и управления.

Подобряването на работата на всички звена в апарата на народните съвети, засилването на деловитостта и оперативността им се намира в пряка зависимост от политическите, деловите и моралните качества на служителите, на които се доверява такава важна и отговорна дейност. Затова в центъра на цялата организаторска и възпитателна работа на партийните организации следва да се намира подборът, разпределението и възпитанието на кадрите. Главното в това отношение следва да бъде спазването на ленинските принципи и норми. В апарата трябва да се привличат опитни, подготвени специалисти, знаещи, можещи и действуващи, а не приближени, земляци на един или на друг отговорен фактор. Назначаването и преместването на кадрите от апарата да се извършва, като се взема мнението на партийната организация. Не бива да се разрешава на никой ръководител, независимо от поста, който заема, да се издига над партийния орган, над партийната организация. Това позволява да се избягват субективните оценки и грешки в подбора и издигането на кадрите.

За подобряване на работата по подбора

Digitized by Google

и издигането на кадрите партийните организации в народните съвети полагат големи усилия за създаване на резервни кадри из средата на най-добрите сътрудници, служители и специалисти в апарата на съветите. Такъв подход открива пред работниците в апарата перспектива, стимулира ги да проявяват творческо отношение към поръчаното им от Партията дело.

Партийните организации активно влияят и на разработката и реализирането на мероприятията за подготовката и преподготовката на кадрите, за повишаване на деловата квалификация, за разширяване на техните знания по въпросите на управлението на социалните и икономическите процеси, за изучаване на положителния опит.

Партийното въздействие върху всички страни от дейността на народните съвети до голяма степен зависи и от това, доколко първичните партийни организации направляват и ръководят дейността на профсъюзните и комсомолските ръководства и организации, от развитието на активността и инициативността им.

Важна роля за усъвършенстване на работата на апарата на народните съвети играят служебните съвещания. Партийните организации и бюра, партийните комитети насочват административните ръководства да поставят на обсъждане в съвещанията основни въпроси от дейността на апарата, а предложенията и препоръките, направени на съвещанията, да се използват в практическата работа. Партийните организации подпомагат профорганизациите в развитието на социалистическото съревнование в колективите, във възпитателната и културно-просветната работа, в повишаването на общообразователната и културно-техническата подготовка на сътрудниците от апарата.

Първичните партийни организации отделят голямо внимание за подобряване работата на комсомолските дружества и организации в духа на високите изисквания, залегнали в Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС. Те засилват партийното ядро в изборните комсомолски органи, помагат в обучението и възпитанието на комсомолския актив, периодически обсъждат отделни въпроси от работата на Комсомола и младежта, насочват комсомолските ръководства към основните въпроси. Всичко това спомага за укрепване на комсомолските организации, повишава отговорността на комсомолците и младежта за поръчаното им от Българската комунистическа партия дело.

Борбата за осъществяване на икономическата политика на Партията изисква от всяка партийна организация, от всеки комунист да използва натрупания досегашен опит и настойчиво да овладява прогресивните форми на социалистическата организация на труда и управлението на производството. Комунистите винаги трябва да бъдат там, където се решава съдбата на големите задачи. В това те проявяват и своята авангардна роля. Това е особено ценно сега, когато Партията и самият живот поставят мащабни задачи на социално-икономическото развитие. Ето защо където и да работи комунистът, с каквито и проблеми да се занимава в системата на народните съвети, в промишлеността или селското стопанство, в сферата на обслужването, в системата на образованието, културата и прочие, навсякъде той е длъжен не само да работи упорито, настойчиво, творчески, но и да увлича останалите безпартийни кадри в борбата за реализиране на партийната политика.

Решаваща предпоставка за нашето развитие напред е ръстът на комунистическата съзнателност на кадрите и населението. Силата на държавата — подчертаваше В. И. Ленин — е в съзнателността на масите. Тя е силна, когато масите всичко знаят, тогава те пристъпват към задачите съзнателно. Затова нашата партия придава изключително значение на идейната подготовка на своите кадри, на идеологическата работа, на формирането на новия човек — активен строител на зрялото социалистическо общество. Това е много важен фактор в борбата за мобилизиране на всички сили, знания и опит и от нашите победи на този фронт все повече ще зависи и ходът на икономическото строителство, и социално-политическото развитие на страната. Мястото на първичните партийни организации и на всички комунисти от народните съвети е на предните линии на този фронт.

В сегашните условия, когато Партията и народът решават големи задачи, дълг на всеки комунист е да върви в крак с живота, да овладява марксистко-ленинската теория, да изгражда у себе си непоклатима комунистическа идейност. В това отношение от голямо значение е да се изучава тритомникът на др. Тодор Живков „За партийното строителство" както за формирането на марксистко-ленински мироглед, така и за усъвършенстване на стила и методите на работа в първичните организации и сред колективите на народните съвети, а оттам и с гражданите. В комунистическата идейност е силата на нашите кадри, тяхната устойчивост в провеждането на партийната политика.

Сега важно поле за дейността на активите, пропагандистите, докладчиците, лекторите, на всички комунисти, на първичните партийни организации се явява дълбокото разясняване на постановките, изводите и задачите, съдържащи се в речите на др. Тодор Живков на Януарското съвещание и на Учредителния конгрес на Националния аграрно-промишлен съюз. Комунистите и всички трудещи се у нас добре знаят, че думите на БКП никога не се разминават с делата. Вярна на творческия марксизъм-ленинизъм, тя последователно провежда набелязания курс на ускорено изграждане на развитото социалистическо общество. Партийните организации, комунистите от народните съвети са длъжни системно и ярко да разясняват вътрешната и външната политика на Партията и държавата, многостранната, научнообоснована дейност на Централния комитет, на Политбюро и лично на първия секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съ-

Digitized by Google

вет на НРБ др. Тодор Живков, насочена към осъществяване на социално-икономическата програма, разработена на Единадесетия партиен конгрес, Юлския пленум и Националната партийна конференция.

Важно поле за дейността на първичните партийни организации, на всеки комунист се явява нравственото възпитание на кадрите и всички трудещи се, формирането у хората на високи морално-политически качества, решително преодоляване на още срещащите се отклонения от социалистическите нравствени норми, от социалистическия начин на живот. Тази благородна и отговорна работа трябва да се води от всички първични организации и комунисти с голяма воля, опит и настойчивост.

Всестранного подобряване на работата на първичните партийни организации в народните съвети активно влияе за по-нататъшното усъвършенствуване на дейността и повишаване ролята на народните съвети в успешного решаване на големите задачи на социалистическото строителство в условията на новото териториално-селищно устройство на Народна република България.

КОРЕСПОНДЕНТИТЕ НИ ПИШАТ

С ПОВИШЕНИ КРИТЕРИИ

Неотдавна общинският комитет на Партията във Варна на своя пленум обсъди проблемите на естетическото възпитание. Какви по-главни изводи бяха направени?

Отчетено бе, че след Единадесетия конгрес и Националната партийна конференция е разгърната широка дейност за реализиране на програмата на окръжния комитет на БКП за естетическо възпитание. Създадени са благоприятни условия за задоволяването и формирането на духовните потребности на трудещите се. Това ги стимулира активно и съзнателно да участвуват в социалистическото строителство. Непрекъснато расте гражданската ангажираност и обществената самоизява на художествено-творческата интелигенция, укрепват и се развиват връзките й с трудовите колективи, с работническата и учащата се младеж. Разнообразяват се формите за културно обслужване и непосредствено общуване на трудещите се с произведенията на изкуството.

Така синтезиран в най-общ вид, този положителен опит има конкретни измерения. Кои са те?

Партийните и обществените организации в материалното производство и обслужващата сфера отделят по-голямо внимание на естетиката и културата на работното място. В много предприятия са популярни движенията „Образцов колектив", „Образцова линия", „Гарантирам отлично обслужване" и др. Полагат се по-големи грижи за подобряването на порядъка и хигиенизирането на районите, сградите и работните помещения. Със средствата за обществена критика се воюва целенасочено срещу недостатъците. В Автокомбинат — Варна например по инициатива на партийния комитет, с помощта на кинофотолабораторията и комисията за народен контрол на два пъти бяха заснети филми за състоянието на гаражните дворове и естетическия вид на сградите. Те бяха прожектирани на срещи с целия актив на предприятието, което оказа силно въздействие. Потърсена бе отговорност от партийните, стопанските и профсъюзните ръководства на автостопанствата, които не са реагирали на показаните им от кинокамерата слабости.

На много места са приети методики за организацията на социалистическото съревнование. Те отговарят на изискването за превръщане на трудовия процес в център на идейновъзпитателна дейност. В тях са включени показатели, които повишават критериите за качеството и естетиката на продукцията, за културата на труда и обслужването, за квалификацията на работниците и др. Те органически свързват задачите на трудовото и идейно-естетическото възпитание, съдействуват за формирането на съзнателно социалистическо отношение към труда и усъвършенствуването на микроклимата в колективите.

Трудовите добродетели, вкусът към красивото, естетизирането на междуличностните отношения се възпитават и чрез действената нагледна агитация. Тя популяризира успехите на орденоносците, челниците, качествениците, служещи за образец с културата на производството си. Издиганите в тяхна чест знамена при отчитането на съревнованието се превръщат в малки вълнуващи празници, пораждат благородни амбиции у всички производственици.

Digitized by Google

За художественото възпитание на трудовите колективи конкретна практическа работа осъществяват седем дома и 43 клуба на културата, 63 заводски библиотеки и други специализирани институти. Интересните мероприятия, които те организират, съдействуват за приобщаването на трудещите се към литературата и изкуството, за изграждането на трайни културни навици у тях.

Полезен е опитът на партийния комитет в завода за манометри „Черно море", по чиято инициатива е въведена система за индивидуално слушане на функционална музика. Наред с оцветяването, осветлението, оптималното подреждане на работните места, правилния режим на труда и почивка тя е един от факторите, които понижават умората и повишават работоспособността на производствениците. Съчетана с целенасочената пропагандна дейност на заводския радиовъзел, функционалната музика оказва мобилизиращ ефект върху духовните и физическите сили на колектива, върху социалната му активност.

Положителна е дейността на партийните, държавните и обществените органи и организации по използуването на свободното време и обществената среда за осмислянето и задоволяването на личните естетически интереси и потребности на трудещите се. Извършена е конкретна организаторска работа за създаването на система за културен отдих, като е подобрена и разширена материалната база. Организират се празници, народни веселия, концерти и други мероприятия с участието на самодейни състави от града и цялата страна. Отговорно се решават въпросите на краткотрайния отдих в Автокомбината, Корабостроителния комбинат, държавно стопанско обединение „Воден транспорт" и др.

На по-системни начала е поставена работата по естетическото възпитание в учебните заведения. Използувайки съветския опит, под ръководството на партийните организации са разработени перспективни програми. Те са съобразени с конкретните условия и потребности на училищните колективи. Някои проблеми са включени в комплексните планове и обхващат различни дейности на учебно-възпитателния процес и извънкласната работа. С методическата помощ на общинския съвет за култура и със съдействието на партийните и административните ръководства в училище „Жечка Карамфилова", висшия институт за народно стопанство „Д. Благоев" и др. е приложен програмно-целевият подход при работа по естетическото възпитание с различните възрастови групи.

Какво показват резултатите от този експеримент?

В училище „Ж. Карамфилова" вече са налице добър вътрешен интериор, хубав порядък, културно поведение. Над 30 на сто от учениците са обхванати в художествено-творческата дейност на училищния клуб на културата. Техните редовни контакти с литературата, музиката, драматичното изкуство оказват положително въздействие за изменение на психиката им, обогатяват емоционалната им сфера.

Сега се предприемат мерки за обобщаването, усъвършенстуването и разпространението на формирания опит от посочените базови обекти в средните учебни заведения и институти.

За реализирането на естетико-възпитателните задачи много съдействува извънкласната и извънучилищната дейност, която се осъществява от различни клубове. В тях младите таланти развиват своите художествено-творчески способности. Организират се дискусии по проблемите на литературата и изкуството, срещи с културни дейци. Разширяват се взаимните контакти с културно-просветните учреждения. Показателен пример за творческия характер на това сътрудничество е дейността на клуба за естетическо възпитание в училище „Климент Охридски". Неговата съвместна работа с колектива на Кукления театър повиши интереса им към куклено изкуство. Театърът поддържа шефски връзки със седем учебни заведения. През последните години броят на зрителите му се увеличи с близо 50 на сто. Сега спектаклите му се посещават от над 90 хиляди деца.

Широка културно-масова дейност разгръщат и шестте студентски клуба на културата, активно подпомагани от новосъздадения Студенски дом на културата. Съдържателни мероприятия организират клуб „Приятели на изкуството", дискоклубът, кшоуниверситетът и др.

Художествената самодейност е един от факторите, който стимулира естетическата активност на трудещите се и младежта. В това отношение Варна има утвърдени традиции и успешни творчески изяви. Съставите „Морски звуци", пантомимният куклен театър „Щурче", танцовите колективи към окръжния и общинския народен съвет, към Дома на транспортните работници и други са носители на най-високи отличия от големи международни конкурси. Определен принос за идейно-естетическото възпитание на трудещите се и за израстването на народните таланти имат изградените 516 художествени самодейни колектива с повече от десет хиляди самодейци. Положителна е тенденцията за увеличаването на фолклорните и ансамбловите колективи. Богата концертна дейност развиват съставите на читалищата „Просвета", „Вл. Маяковски" и „П. К. Яворов", междусъюзния дом на културата „Г. Димитров", Дома на културата на търговските работници.

Във Варна културните потребности се задоволяват от развита система на художествено-естетическо обслужване на населението. Голям дял за идейно-естетическото възпитание и културното израстване на трудещите се има продукцията на творческите организации на писателите, преводачите, журналистите, както и дейността на окръжната библиотека, окръжния исторически музей и др. Благотворно се отразяват в тази насока крупните национални и международни културни прояви, които се

Digitized by Google

осъществяват целогодишно на варненска сцена. В резултат на това чувствително се активизира и обогати духовният живот в града. Задълбочиха се и станаха по-системни връзките на художествената интелигенция с трудовите колективи и младежта.

Под ръководството и по инициатива на общинския комитет на Партията беше организирано движението „Творците — приятели". Повече от сто артисти, музиканти, художници и други дейци са ангажирани като организатори на изложби, лектори, изпълнители на произведения на изкуството в заводи, бригади и цехове. Голяма част от тях имат партийни и обществени поръчения да работят за естетическото възпитание на работническите колективи и учащите се. Значителен е приносът на първичните партийни организации в културните институти за изпълнението на художествено-творческите и политико-възпитателните им задачи. На заседания на партийните бюра и на партийни събрания периодично се обсъждат репертоарните планове, работата на художествените ръководства и други важни въпроси.

От няколко години общинският съвет за култура се утвърди като авторитетен обществено-държавен орган, главен организатор и координатор на динамичните културни процеси на територията на града. С помощта на окръжния съвет за култура и близкото ръководство на общинския комитет на Партията той разгръща многостранна дейност за разработването и прилагането в живота на основните партийни изисквания в областта на естетическото възпитание. Изпълнителният комитет на общинския народен съвет направи много за изграждането на материалната база за краткотраен отдих. Това създаде по-благоприятни условия за разгръщането на художествено-творческата дейност.

Общинският комитет на ДКМС отделя много време на проблемите, които са свързани с естетическото възпитание. За тази цел са създадени 36 клуба в основните работнически, средношколски и студентски комсомолски организации. Интересен опит натрупаха клубовете в Автокомбината, заводите „Дружба" и „Черно море", Висшият машинно-електротехнически институт и други. Разшири се участието на младежите в организираните от тях дискусии, конкурси, фестивали и други масови форми на идейно-естетическа дейност.

Какъв е приносът на общинския квартален комитет и низовите организации на Отечествения фронт? Положителна е тенденцията за по-тясното обвързване на тяхната организаторска и масово-политическа работа с грижата за културния отдих на населението по местоживеене. Традиционните квартални празници, читателските конференции, тематичните вечери и редица други инициативи и мероприятия стават все по-популярни и привлекателни. Кварталните клубове и читалищата се превръщат в оживени средища на културни прояви. Голямо социално въздействие, икономически и политически ефект има организираното участие на кварталците с доброволен труд в благоустройствените, озеленителните, хигиенните и други дейности. Те променят художествено-архитектурния облик на града, възпитават естетически навици и вкус към красотата, нетърпимост към нейните посегатели. Политико-просветната и културно-масовата работа на отечественофронтовските организации оказва голямо влияние за утвърждаването на социалистическия начин на живот по местоживеене, на националните традиции и семейно-битовите обреди.

Под ръководството на общинския комитет на Отечествения фронт и с активното съдействие на общинския народен съвет все повече се оптимизират връзките квартал—читалище. Образец за взаимодействие и комплексен подход в цялостната идейно-естетическа дейност е съвместната работа на отечественофронтовските организации и читалищата в кварталите „Аспарухово", „Хр. Ботев", „Благой Касабов" и други. В духа на Писмото на др. Т. Живков до ЦК на ДКМС се предприемат мерки за рационално използуване на кварталните клубове за естетико-възпитателна и културно-масова работа на Отечествения фронт и Комсомола.

Работата по естетическото възпитание в трудовите колективи е дело и на профсъюзните организации. Постигнатите резултати се дължат и на активността, която проявяват профкомитетите, ръководствата на домовете и клубовете на културата в предприятията. Партийният комитет в завод „Елпром" например отблизо подпомага профсъюзната организация и Дома на културата по организиране отдиха на работническия колектив. Полагат се грижи за разгръщането на художествената самодейност, на разяснителната и образователната работа по въпросите на промишлената естетика, дизайна и други. Този подход е характерен и за редица партийни организации в материалното производство, обслужващата и културната сфера, учебните заведения.

Общинският комитет на Партията се стреми проблемите на естетическото възпитание да заемат необходимото място в дейността на цялата партийна организация. През 1976 година по решение на бюрото на комитета бяха организирани събрания на първичните организации, които обсъдиха този въпрос и приеха конкретни мерки. В самото бюро няколко пъти са разглеждани различни проблеми на културния отдих на трудещите се и младежта. Стана традиция всяка година бюрото на общинския комитет на БКП да организира срещи с ръководствата на културните институти и творческите организации. На тях се оценява работата им, обменя се опит и се дава насока за решаването на най-важните задачи.

Какви са по-важните недостатъци?

Фактите сочат, че не навсякъде грижата за естетизиране на трудовия процес и работната среда се поставя като една от първостепенните задачи на партийните и административно-стопанските ръководства, на обществените организации. Налице са нерешени въпроси на ергономията, промишлената естетика, дизайна, качеството и ес-

Digitized by Google

тетическия вид на продукцията, културата на производството и обслужването.

На редица места главно внимание се отделя на организаторската работа по провеждането на естетико-възпитателните мероприятия, без да се оценяват задълбочено конкретните резултати от тяхното въздействие. Не е преодолян напълно количественият подход, не винаги се отчитат качествените изменения, настъпили в мотивите, чувствата, стремежите, действията и постъпките на трудещите се. На много места колективите на низовите звена продължават да стоят извън обсега на конкретната и целенасочената идейно-естетическа дейност.

Опитът показва, че е необходимо да се установят още по-системни и разнообразни връзки между предприятията, учрежденията, учебните заведения и професионалните културни институти, да се повишат изискванията към художествено-творческата продукция. Наложително е да се обогати по форми и съдържание дейността на домовете на културата, читалищата, клубовете за естетическо възпитание, тя да се свърже по-тясно с актуалните социално-икономически задачи, които Партията поставя на сегашния етап.

Пленумът прие разгърнати мероприятия за последователно и комплексно решаване проблемите на естетическото възпитание в общинската партийна организация.

Христо РАЙЧЕВ
кореспондент на списание „Партиен живот"

ЦЕЛИТЕ СА ПО-ВИСОКИ

Окръжният комитет на БКП в Благоевград обсъди дейността на партийните, държавните и стопанските органи и организации за усъвършенстването на социалистическата организация на труда в отрасъл „Строителство"

Каква е равносметката?

В ускореното социално-икономическо развитие на окръга значителен принос имат близо шестхилядната армия строители, проектанти и инвеститори. През последните години Строително-монтажният комбинат в Благоевград се нареди в групата на организациите, които най-добре изпълняват жилищната и пусковата програма. Колективът на „Хидрострой" — град Сандански, спечели преходното Червено знаме на Министерството на строителството и строителните материали за 1977 г. За две години и девет месеца от седмата петилетка в окръга са усвоени 320 милиона лева капитални вложения. Влязоха в експлоатация редица обекти на материалното производство. Строителните организации през това време предадоха на населението 7037 апартамента. Обществената производителност постигна ръст 118,7 на сто, а себестойността на сто лева извършени строително-монтажни работи е снижена с 4,60 лева.

На какво се дължат успехите? Преди всичко близко ръководство и реална помощ, осъществявани от партийните органи и организации и народните съвети. Помогнаха и положителните промени в инвестиционния процес, в структурата и организацията на строителството, извършената специализация и концентрация в отрасъла, приложението на постоянното планиране и съсредоточаване на силите на по-важните пускови обекти, увеличаване на производствената мощ на отрасъла.

Различни са факторите, които са влияли за постиженията, но два имат съществено значение. През последните две години чувствително е увеличен броят на комунистите в строителството и на партийните ядра в производството. Партийните членове съставляват 8 на сто от заетите в отрасъла и 6 на сто от пряко участвуващите в производството. Наред с това вниманието на партийните и стопанските ръководства е насочено към разширяването на обхвата в колективните форми на социалистическа организация на труда и в подобряването на организаторската и политическата дейност на първичните организации. Бюрото на окръжния комитет на БКП през 1975 г. прие специално решение за осигуряването на конкретно и компетентно ръководство в строителството. Към първичните партийни организации са създадени активи от млади строители—комсомолци и челници в труда, които са свързани с материалното производство. С тях се работи системно, като се полагат грижи за обучението им. Те се привличат в обществения живот и най-изявените се подготвят за встъпване в Партията. Оказва се конкретна помощ за повишаването на авангардната роля на първичните организации и комунистите.

Периодически секретарите на окръжния и на общинските комитети на БКП се срещат с партийното бюро и с всички комунисти в строителството, на които се дава точен отговор по вълнуващите ги въпроси. Това позволява те по-бързо и компетентно да решават задачите, които постави Националната партийна конференция.

Новата организация на труда предявява по-големи изисквания към работника, към члена на бригадата или технологическия екип. Първичните партийни организации насочват усилията непрекъснато да се повишава чувството за висока дисциплина, за овладяването на повече професии, за формирането на самочувствие у всеки строител, че е стопанин на обекта, към превръщането на бригадите в сплотени колективи, които са способни да решават възложените им задачи. Комплексната бригада на Борис Стоилов от общостроителното предприятие в Благоевград, която работи по метода на Злобин, е нагледен пример за строго спазване на тези изисква-

Digitized by Google

ния. За засилването на партийното ядро тук с поръчения са изпратени определен брой комунисти. Станало е практика бригадирът, техническият ръководител и партийните членове, а след това и целият колектив да обсъждат по-важните въпроси. Това позволява по-успешно да се концентрират силите при решаването на отделните задачи. Потърсили са резерви в укрепването на дисциплината, в уплътняването на работното време, в създаването на нови взаимоотношения между отделните членове на трудовия колектив. В тези изяви се откроява личният пример на комунистите.

В домостроителното предприятие се изграждат технологични екипи. Те са посъвършена форма на бригадната организация на труда. Сега техният брой е три, като всеки е от по 120—130 работници и обхваща цялата монтажна дейност на предприятията. Постигнатите резултати показват безспорните предимства като колективна форма в организацията на труда. Само за осемте месеца на 1978 г. производителността на труда на едно лице е нараснала с 30 на сто спрямо същия период на 1977 г.

По инициатива на комунистите и с подкрепата на партийния комитет в град Сандански за първи път в окръга бе създадена монтажна бригада за нуждите на едропанелното строителство. Вече са налице необходимите условия за изграждането на първия технологически екип в общостроителното предприятие в града. Партийната организация в строителното предприятие в Разлог полага усилия за издигане на професионалната подготовка на работниците и специалистите. През зимния период неедкократно са организирани курсове за квалификация и много от работниците са защитили по-високи разряди. Повишените знания и опит ярко се открояват в качеството на строителните дейности. В края на тримесечието се прави задълбочен анализ за качеството на извършената работа. Партийната организация в строителното предприятие в град Гоце Делчев осъществява планомерен и целенасочен контрол над дейността на стопанското ръководство. Тук периодически стопанските кадри се отчитат в бюрото и на събрания.

Работниците и специалистите от домостроителното предприятие в Благоевград сега водят борба за изпълнението на поетото обещание — да затвърдят резултатите от 2,2 апартамента, а през 1980 г. да завършат по три апартамента на член от екипите и бригадите от едропанелното строителство в окръга.

Бригадата на Крум Янчев от град Сандански е поела обещание да стане образцова в строителството, като всеки член от колектива й завърши по 3,5 апартамента годишно.

От няколко години в окръжната комсомолска организация се води разяснителна дейност, за да се променят схващанията, че професията на строителя е само за мъже. Планомерната и целенасочена работа помогна в този отрасъл да се включат и девойки. Сега в Благоевград работят три девически строителни бригади със задача да нараснат на пет.

Строителните предприятия в окръга притежават големи производствено-технически бази. По обезпеченост с основни фондове (фондовъоръженост) на един работник окръгът се нарежда на едно от челните места в страната. Строителната механизация и съоръжения представляват 50 на сто от основните фондове.

С преминаването на двусменна работа на най-важните основни производствени фондове степента на използването им, измерена чрез чистата продукция на едно лице от персонала към фондоемкостта на производството, е над плана. В резултат на това ефективността на строителното производство е увеличена.

Кои са нерешените задачи?

Има стопански органи, които не правят необходимото високопроизводителният метод да прерасне в истинско движение сред строителите. Сега в комплексните бригади и технологическите екипи на стопанската сметка и акордна система на заплащане участвуват 1210 работници от строителните предприятия. Съпоставено с инженерния проект, тук има изоставане. Отделни стопански и административни дейци не са преодолели формалния подход при разработката на насрещните планове. Системата „проектант—строител—инвеститор" недостатъчно е преустроена към изискванията на новата организация на труда. Масово-политическата работа недостатъчно е свързана със задачите за култивиране на любов към професията, безкомпромисно да се воюва срещу безстопанствеността и разточителството, да се въвежда строг ред за икономично и рационално влагане на материалите.

Задачите, които постави Националната партийна конференция, налагат да се засили партийното ръководство и контрол за по-активното участие на профсъюзните и комсомолските органи и организации и техните кадри в строителните дейности. От специалистите в научно-техническия съюз се изисква да привличат новаторите, рационализаторите, да се организират постоянни изложби на най-добрите наши и световни постижения в строителството. Тяхно задължение е да насочват специалистите по нерешените и тесни места в строителството.

С голяма острота стои въпросът за издигането ролята на проектантите в социалистическата организация на труда. Районната проектантска организация да подобри инженерното обслужване на строително-монтажния комбинат. От нея се иска да засили проектирането на технологията и организацията на строителството за дадените обекти, внедряването на новите технологии и ефективни материали.

В приетите решения са конкретизирани задълженията на партийните, държавните и стопанските органи и организации, на всички кадри, от които зависи да се усъвършенствува социалистическата организация на труда в строителството.

Борис АНГЕЛОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКО ОСИГУРЯВАНЕ НА ДВИЖЕНИЕТО ЗА РАБОТА БЕЗ ИЗОСТАВАЩИ

АЛЕКСЕЙ ДОНЦОВ

В етапа на развития социализъм пораства ролята на творческата инициатива на производствени колективи, на отделни трудещи се в търсенето на най-рационални пътища и методи за изпълнение на плана, на най-подходящи начини за решаване на производствените задачи.

Тези творчески търсения в Ростовската областна партийна организация се въплътиха в патриотичното движение на трудещите се „Да работим без изоставащи". За негова основа послужи създадената в областта комплексна система за работа без изоставащи. В тази система е положено взаимносвързано и координирано решаване на въпросите за повишаване равнището на партийното ръководство на икономиката, технико-икономическото и организационното усъвършенстване на производството, развитието и усъвършенстването на формите на социалистическото съревнование, които осигуряват укрепването на плановата дисциплина, повишаването на ефективността на производството и качеството на работа. Тя обхваща въпросите на организационно-политическото и идеологическото му осигуряване, конкретни форми и методи на работа с изоставащите колективи.

Началото на движението се отнася към 1973 г. Негови организатори са трудещите се от градовете Ростов на Дон и Таганрог.

Необходимо е да подчертаем, че инициативата да се работи без изоставащи не е самоцел, тя възникна не заради общ призив, а за практическо решаване на задачите, определени от Партията в интерес на повишаването на ефективността и качеството на работата във всички звена на производството.

В подкрепа на инициативата на ростовчани и таганрогци се постави задача рязко да се намали броят на предприятията, неизпълняващи плана по реализация на продукцията, по ръста на производителността на труда, по внедряването на нова техника, а в перспектива — да няма нито едно изоставащо предприятие по всички технико-икономически показатели.

Ето някои резултати. Последните четири години промишлеността в областта работи без изоставащи предприятия по реализиране на продукцията и новата техника, практически няма изоставащи и по ръста на производителността на труда, седем пъти се намали броят на изоставащите по пускането на продукция по дадената номенклатура. За този период продукцията с най-високо качество спрямо общия обем на производството се увеличи почти четири и половина пъти. Осем пъти се намали броят на цеховете, бригадите и участъците, които не се справят с плановете, а броят на работниците, неизпълняващи нормите за изработка, се намали десет пъти и сега изостават по-малко от един процент.

В организаторската и политическата ра-

Digitized by Google

бота в трудовите колективи партийните комитети отделят голямо място на идеологическото осигуряване на работата без изоставащи.

В основата на идеологическото осигуряване на движението за работа без изоставащи е положен комплексният подход към решаването на практическите въпроси, съчетаването на идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание на трудещите се.

Партийните организации в областта възприеха постановлението на ЦК на КПСС „За по-нататъшното подобряване на идеологическата, политико-възпитателната работа" като конкретна програма за действие при осъществяването на комплексното решаване на въпросите за комунистическото възпитание на трудещите се. Градските и районните комитети на Партията разработиха комплексни перспективни планове за идеологическа и политико-възпитателна работа. В перспективните планове се включват всички средства за идеологическо осигуряване на движението за работа без изоставащи. Дейността на многохилядните колективи от пропагандисти, политинформатори, агитатори, лектори, наставници, на средствата за масова информация, на нагледната агитация се насочва към:

— развитие на трудовата и обществената активност на трудещите се, възпитаване на комунистическо отношение към труда, утвърждаване принципите на строителя на комунизма;

— дълбоко и всестранно разясняване същността и значението на движението за работа без изоставащи за успешно изпълнение на народностопанските планове, нарастване ролята на плановата дисциплина във всички звена на нашата икономика;

— конкретно участие в практическите дела на трудовите колективи и на работниците, оказване действена помощ за създаването на условия за развитие творческата активност на трудещите се, за изпълнение установените планови задачи и поетите социалистически обещания.

За развитието на движението „Да работим без изоставащи" в значителна степен съдействува **системата на политическата просвета, икономическото образование и формите на масовата пропаганда.** Сега в Ростовска област в различните форми на обучение получават знания повече от един милион и двеста хиляди трудещи се. Партийните комитети и организации се грижат съдържанието на политическото и икономическото образование тясно да се свързва с практиката на комунистическото строителство. Това се постига по следния начин:

— слушателите дълбоко изучават въпросите на политиката и икономиката, главните задачи на десетата петилетка, изводите и положенията, съдържащи се в документите на XXV конгрес на Партията и постановленията на ЦК на КПСС, в произведенията и изказванията на другаря Л. И. Брежнев;

— в системата за политическо и икономическо образование в областта широко се пропагандират и всестранно се анализират ценните почини на най-добрите производствени колективи и хора от страната и от нашата област, разкриват се възможностите за практическото им повторение;

— усъвършенстването на формите и методите на учебния процес конкретно се насочва към развитието на производствената и обществената активност на слушателите.

Търсените от пропагандистите най-ефективни средства и форми за работа със слушателите намериха израз в съставянето на личните творчески планове. Работата по такива планове получи широко развитие сред пропагандистите от градовете Ростов, Таганрог, Салски и Егорликски район. Като обобщи техния опит, областният комитет на Партията одобри начинанието на най-добрите пропагандисти в областта „Всеки пропагандист — с личен творчески план". Това съдействува за повишаване ролята на пропагандистите за развитието на трудовата и политическата активност на трудещите се, за по-конкретното им участие в движението „Да работим без изоставащи".

Повишаването на действеността на политическото и икономическото обучение в решаваща степен зависи от пропагандистките кадри. От пропагандиста сега се изисква не само да осигурява високо идейно-теоретическо равнище на занятията, но и да бъде идеен наставник, възпитател и организатор на своите слушатели. Както показа практиката в Ростовска област, личните творчески планове на пропагандистите най-пълно отговарят на тези изисквания. В творческия план се определя с какви форми и методи ще си служи пропагандистът, как конкретно ще участвува в решаването на идейновъзпитателните и стопанските задачи, реализирането на които се отразява положително върху жизнената позиция на слушателите, на техните дела и постъпки.

Личният творчески план е своего рода задължение на пропагандиста пред трудовия колектив да даде максимален принос в разкриването и използуването на резервите за повишаване на ефективността на производството. В своите лични творчески планове пропагандистите отделят голямо внимание на практическите занятия, на подготовката и обсъждането на реферати, разбор на стопански ситуации, занятия непосредствено на работното място от челниците в производството. Всичко това допринася знанията, които овладяват слушателите в процеса на политическото и икономическото обучение, да станат неотделима част от техния мироглед, да помогнат да се формира у тях активна жизнена позиция, да съдействуват да се развива движението за високоефективна и качествена работа.

Участието на пропагандистите в разпространението и развитието на движението за работа без изоставащи намира проявление и в многообразието от средства и форми на органическа връзка на

Digitized by Google

труда на всеки съветски човек с решаването на най-важните социално-икономически задачи, поставени от XXV конгрес на КПСС.

Така слушателите от школата по основи на марксизма-ленинизма в завод „Краский котелщик", която ръководи началникът на арматурния цех Н. И. Новожихарев, се обърнаха с призив — да подкрепят почина за работа без изоставащи цехове, участъци и бригади с движението за оказване шефска помощ на изоставащите, за изпълнение от всеки член на колектива плановите задачи и обещания. Тази инициатива подкрепиха всички 400 пропагандисти от завода. 10 000 слушатели от системата за политическо и икономическо обучение се включиха в съревнованието: край мен няма нито един изоставащ. В резултат за 1978 г. и петте месеца на текущата година колективът на завода като цяло работи без изоставащи вътрешнопроизводствени звена, тук всички работници изпълняват не само установените норми, но и поетите социалистически обещания.

Все повече се разпространява практиката във всички звена на политическото и икономическото обучение да се организират специални допълнителни занятия, на които се правят изводи как всеки слушател изпълнява поетото обещание. Води се другарски разговор с всеки слушател, как се отнася към работата, подкрепят се ценни начинания, анализират се недостатъците, подсказват се пътища за отстраняването им.

Две хиляди пропагандисти в комсомолската учебна година постоянно усъвършенстват работата по възпитанието на младите работници, за да се развиват у тях чувства на съпричастност към делата на колектива. В комсомолските кръжоци и семинари пропагандистите фактически са наставници на младите работници, всестранно поддържат шефството на ветераните в труда над новите, оказват на слушателите помощ да си съставят лични комплексни планове „Учим се на комунизъм, строим комунизъм", организират взаимни проверки за хода на изпълнението на обещанията.

Партийните организации се стремят попълно да използуват възможностите на системата за икономическо образование за развитието на движението „Да работим без изоставащи". Пропагандистите се грижат изучаването на икономическата теория, икономическите проблеми да се осъществява върху основата на конкретната работа на трудовите колективи от предприятието, отрасъла, на разпространението и внедряването на челния опит в организацията на труда.

Голям дял в развитието на движението „Да работим без изоставащи" имат школите за комунистически труд. Обучението в тях помага на слушателите по-активно да се борят за изпълнение на поетите обещания, да привеждат в действие допълнителни резерви, настойчиво да прилагат прогресивни почини и методи на труд.

За разгръщането на творческата активност на слушателите в различните форми на политическо и икономическо обучение в значителна степен способствува методът на практическите занятия. Този метод гарантира участието на слушателите в реализиране връзките на изучаваните въпроси на теорията с практическата дейност, с конкретните задачи на трудовите колективи. Ценното на този подход е, че той учи слушателите как да се включат в анализа на стопанската дейност на колективите, в изучаването и разпространяването на челния опит, в повишаването на действеността на социалистическото съревнование. Много важно е, че насочеността и съдържанието на практическите занятия се определят от характера на нерешените проблеми.

За по-нататъшното повишаване действеността на пропагандистката работа служат научно-практическите конференции, подготовката от слушателите на реферати и дипломни работи, посветени на най-важните проблеми на петилетката.

Само през миналата година в конференциите участвуваха повече от 100 хиляди души, направиха хиляди предложения, чиято реализация позволи да се подобрят трудовите показатели на производствените колективи, да се намали броят на изоставащите вътрешнопроизводствени подразделения.

Влиянието на политическото и икономическото обучение върху развитието на движението „Да работим без изоставащи" в значителна степен зависи от идейно-теоретическото равнище и от методическото майсторство на пропагандистите. Последните години в Ростовска област значително се подобри качественият състав на пропагандистките кадри, повече от 80 процента имат висше образование. Голяма част са с добра теоретическа подготовка, обстойно се ориентират във въпросите на икономиката. Партийните комитети отделят неотслабно внимание на подготовката им. Редовно се свикват областни, градски и районни семинари, научно-практически и методически конференции, открити занятия. На семинарите наред с учени, партийни и държавни дейци излизат и стопански ръководители, специалисти, инициатори на почини и инициативи. Голяма помощ с аналитични материали им оказват информационно-справочните центрове, създадени в много партийни кабинети.

Активната работа и концентрацията на усилията на пропагандистите и слушателите за решаване на задачите по развитието на движението „Да работим без изоставащи" може да предизвика въпроса: не пречи ли това за дълбокото усвояване на изучаваните предмети? За подобно съмнение няма основания. Непосредственото участие на пропагандистите и слушателите в движението „Да работим без изоставащи" по същество е реализиране на практическите задачи в светлината на изучаваните тео-

Digitized by Google

ретически проблеми; активна форма за свързване на обучението с живота, за превръщане на получаваните знания в убеждения, в практически дела. А практиката — това е всекидневният труд на слушателя като член на трудовия колектив, неговите търсения, постъпки, действия, неговата обществена активност.

През последните години забележимо нарасна ролята на агитаторите в разгръщането на трудовата и обществено-политическата активност на трудещите се, за оказване помощ на членовете на колектива в разкриването и реализацията на резерви за повишаване ефективността на производството и качеството на работата.

Агитаторите се стремят да осигурят неразделна връзка между идейновъзпитателната работа и практическите дела на трудовите колективи. Конкретен принос в развитието на движението „Да работим без изоставащи" е починът на ред производствени колективи на ростовски промишлени предприятия и на колхоза „В. И. Ленин", които предложиха да работят под девиза „Нито един изоставащ в колектив, където се труди агитатор". Същността му се заключава в това:

— да създава във всеки колектив обстановка на трудово съперничество, другарска взаимопомощ и взаимна взискателност;

— да се засили шефството, да се оказва помощ на другарите, които не се справят със задачите;

— да се разпространяват и активно да се внедряват челните методи на труда и опита на новаторите в производството;

— да се укрепва трудовата и производствената дисциплина, да се води борба против недостатъците.

Значимостта на това движение е във факта, че агитаторът подкрепя разяснителната работа с разностранна организаторска дейност, подпомага в изпълнението на плановите задачи и обещанията, носи отговорност за състоянието на колектива изцяло.

В завода за изкуствени влакна в град Каменск по инициатива на агитаторите във всички цехове са създали постове за предпазване от изоставане. Членовете на постовете — народни контрольори, профсъюзни и комсомолски активисти, агитатори, се стремят своевременно да помагат на онези, при които възникват трудности по изпълнение на плановите задачи и обещанията. Постовете следят всеки ден всеки член на колектива да се справя с производствените си задължения. За повишаване действеността на съревнованието бригадирите се отчитат как изпълняват обещанията чрез така наречените работнически задачи и защита на обещанията.

Конкретно въплъщение на целенасочената работа на агитаторите по идеологическото и организационното осигуряване на движението „Да работим без изоставащи" са личните планове на агитаторите. В плана обикновено се набелязват три-четири раздела по основните направления на социалистическото съревнование в предприятието. Във всеки раздел се определя тематиката на беседите, датата, срок за изпълнение на набелязаното, достигнатите резултати.

Партийните комитети постоянно усъвършенстват работата с агитаторите, оказват всестранна подкрепа за разгръщането на нови форми на агитационно-масова работа в трудовите колективи. За усъвършенстването на политическата агитация, за разпространяването на положителния опит в масово-политическата работа служат школите за челен опит на агитаторите. Тяхната основна задача е широко да се пропагандира и внедрява челният опит в агитационно-масовата работа по мобилизиране на колективите в низовите производствени звена за изпълнение на плановите задачи и поетите обещания, да се създава атмосфера за творчески труд в колективите на бригадите, смените, участъците.

За разгръщането на движението за работа без изоставащи важна роля играе въвличането в активен трудов процес на младежите, утвърждаването у тях на професионални навици, умение да усвояват опита на новаторите в производството. Да си изработят трудови и нравствени принципи им помагат наставниците. В производствените колективи на Ростовска област получи широко разпространение движението „Днес постижението на наставника — утре норма за младия работник". В Азовския завод за ковашко-пресови автомати е организирано съревнование за званието „Най-добър млад работник", въведена е атестация за работническа зрелост. С него се удостоява онзи, който е овладял методите и начините на труд на наставника, завършил е курсове за повишаване на квалификацията си, взел е изпит за не по-малко от трети квалификационен разряд, активно участвува в обществения живот и се учи. Тук са разработени условия за така нареченото съревнование по двойки, резултатите от което се отчитат всяка седмица най-напред вътре в цеховете, а след това за завода. Победител се признава онази двойка (наставник и млад работник), която в края на седмицата е достигнала най-високи производствени показатели при отлично качество, добри успехи в обучението и активно участие в обществения живот на колектива. В тяхна чест се издига флаг, предава се по радиоуредбата информация, която слуша колективът на целия завод, снимките им се поместват на заводското табло.

В областта все по-широко разпространение получава колективното наставничество на производствени подразделения над учащи се в професионално-технически училища. То се зароди по инициатива на героя на социалистическия труд. В. И. Жуховец от тръста „Отделстрой" под девиза „На работническата смяна — опита на старшото поколение". Същността му е в неразделната връзка на теоретическото и практическото обучение на учащите се в професионално-техническите училища, формирането им в процеса на обучението като

Digitized by Google

труда на всеки съветски човек с решаването на най-важните социално-икономически задачи, поставени от XXV конгрес на КПСС.

Така слушателите от школата по основи на марксизма-ленинизма в завод „Краский котелщик", която ръководи началникът на арматурния цех Н. И. Новожихарев, се обърнаха с призив — да подкрепят почина за работа без изоставащи цехове, участъци и бригади с движението за оказване шефска помощ на изоставащите, за изпълнение от всеки член на колектива плановите задачи и обещания. Тази инициатива подкрепиха всички 400 пропагандисти от завода. 10 000 слушатели от системата за политическо и икономическо обучение се включиха в съревнованието: край мен няма нито един изоставащ. В резултат за 1978 г. и петте месеца на текущата година колективът на завода като цяло работи без изоставащи вътрешнопроизводствени звена, тук всички работници изпълняват не само установените норми, но и поетите социалистически обещания.

Все повече се разпространява практиката във всички звена на политическото и икономическото обучение да се организират специални допълнителни занятия, на които се правят изводи как всеки слушател изпълнява поетото обещание. Води се другарски разговор с всеки слушател, как се отнася към работата, подкрепят се ценни начинания, анализират се недостатъците, подсказват се пътища за отстраняването им.

Две хиляди пропагандисти в комсомолската учебна година постоянно усъвършенстват работата по възпитанието на младите работници, за да се развиват у тях чувства на съпричастност към делата на колектива. В комсомолските кръжоци и семинари пропагандистите фактически са наставници на младите работници, всестранно поддържат шефството на ветераните в труда над новите, оказват на слушателите помощ да си съставят лични комплексни планове „Учим се на комунизъм, строим комунизъм", организират взаимни проверки за хода на изпълнението на обещанията.

Партийните организации се стремят попълно да използуват възможностите на системата за икономическо образование за развитието на движението „Да работим без изоставащи". Пропагандистите се грижат изучаването на икономическата теория, икономическите проблеми да се осъществява върху основата на конкретната работа на трудовите колективи от предприятието, отрасъла, на разпространението и внедряването на челния опит в организацията на труда.

Голям дял в развитието на движението „Да работим без изоставащи" имат школите за комунистически труд. Обучението в тях помага на слушателите по-активно да се борят за изпълнение на поетите обещания, да привеждат в действие допълнителни резерви, настойчиво да прилагат прогресивни почини и методи на труд.

За разгръщането на творческата активност на слушателите в различните форми на политическо и икономическо обучение в значителна степен способствува методът на практическите занятия. Този метод гарантира участието на слушателите в реализиране връзките на изучаваните въпроси на теорията с практическата дейност, с конкретните задачи на трудовите колективи. Ценното на този подход е, че той учи слушателите как да се включат в анализа на стопанската дейност на колективите, в изучаването и разпространяването на челния опит, в повишаването на действеността на социалистическото съревнование. Много важно е, че насочеността и съдържанието на практическите занятия се определят от характера на нерешените проблеми.

За по-нататъшното повишаване действеността на пропагандистката работа служат научно-практическите конференции, подготовката от слушателите на реферати и дипломни работи, посветени на най-важните проблеми на петилетката.

Само през миналата година в конференциите участвуваха повече от 100 хиляди души, направиха хиляди предложения, чиято реализация позволи да се подобрят трудовите показатели на производствените колективи, да се намали броят на изоставащите вътрешнопроизводствени подразделения.

Влиянието на политическото и икономическото обучение върху развитието на движението „Да работим без изоставащи" в значителна степен зависи от идейно-теоретическото равнище и от методическото майсторство на пропагандистите. Последните години в Ростовска област значително се подобри качественият състав на пропагандистките кадри, повече от 80 процента имат висше образование. Голяма част са с добра теоретическа подготовка, обстойно се ориентират във въпросите на икономиката. Партийните комитети отделят неотслабно внимание на подготовката им. Редовно се свикват областни, градски и районни семинари, научно-практически и методически конференции, открити занятия. На семинарите наред с учени, партийни и държавни дейци излизат и стопански ръководители, специалисти, инициатори на почини и инициативи. Голяма помощ с аналитични материали им оказват информационно-справочните центрове, създадени в много партийни кабинети.

Активната работа и концентрацията на усилията на пропагандистите и слушателите за решаване на задачите по развитието на движението „Да работим без изоставащи" може да предизвика въпроса: не пречи ли това за дълбокото усвояване на изучаваните предмети? За подобно съмнение няма основания. Непосредственото участие на пропагандистите и слушателите в движението „Да работим без изоставащи" по същество е реализиране на практическите задачи в светлината на изучаваните тео-

Digitized by Google

ретически проблеми; активна форма за свързване на обучението с живота, за превръщане на получаваните знания в убеждения, в практически дела. А практиката — това е всекидневният труд на слушателя като член на трудовия колектив, неговите търсения, постъпки, действия, неговата обществена активност.

През последните години забележимо нарасна ролята на агитаторите в разгръщането на трудовата и обществено-политическата активност на трудещите се, за оказване помощ на членовете на колектива в разкриването и реализацията на резерви за повишаване ефективността на производството и качеството на работата.

Агитаторите се стремят да осигурят неразделна връзка между идейновъзпитателната работа и практическите дела на трудовите колективи. Конкретен принос в развитието на движението „Да работим без изоставащи" е починът на ред производствени колективи на ростовски промишлени предприятия и на колхоза „В. И. Ленин", които предложиха да работят под девиза „Нито един изоставащ в колектив, където се труди агитатор". Същността му се заключава в това:

— да създава във всеки колектив обстановка на трудово съперничество, другарска взаимопомощ и взаимна взискателност;

— да се засили шефството, да се оказва помощ на другарите, които не се справят със задачите;

— да се разпространяват и активно да се внедряват челните методи на труда и опита на новаторите в производството;

— да се укрепва трудовата и производствената дисциплина, да се води борба против недостатъците.

Значимостта на това движение е във факта, че агитаторът подкрепя разяснителната работа с разностранна организаторска дейност, подпомага в изпълнението на плановите задачи и обещанията, носи отговорност за състоянието на колектива изцяло.

В завода за изкуствени влакна в град Каменск по инициатива на агитаторите във всички цехове са създали постове за предпазване от изоставане. Членовете на постовете — народни контрольори, профсъюзни и комсомолски активисти, агитатори, се стремят своевременно да помагат на онези, при които възникват трудности по изпълнение на плановите задачи и обещанията. Постовете следят всеки ден всеки член на колектива да се справя с производствените си задължения. За повишаване действеността на съревнованието бригадирите се отчитат как изпълняват обещанията чрез така наречените работнически задачи и защита на обещанията.

Конкретно въплъщение на целенасочената работа на агитаторите по идеологическото и организационното осигуряване на движението „Да работим без изоставащи" са личните планове на агитаторите. В плана обикновено се набелязват три-четири раздела по основните направления на социалистическото съревнование в предприятието. Във всеки раздел се определя тематиката на беседите, датата, срок за изпълнение на набелязаното, достигнатите резултати.

Партийните комитети постоянно усъвършенстват работата с агитаторите, оказват всестранна подкрепа за разгръщането на нови форми на агитационно-масова работа в трудовите колективи. За усъвършенстването на политическата агитация, за разпространяването на положителния опит в масово-политическата работа служат школите за челен опит на агитаторите. Тяхната основна задача е широко да се пропагандира и внедрява челният опит в агитационно-масовата работа по мобилизиране на колективите в низовите производствени звена за изпълнение на плановите задачи и поетите обещания, да се създава атмосфера за творчески труд в колективите на бригадите, смените, участъците.

За разгръщането на движението за работа без изоставащи важна роля играе въвличането в активен трудов процес на младежите, утвърждаването у тях на професионални навици, умение да усвояват опита на новаторите в производството. Да си изработят трудови и нравствени принципи им помагат наставниците. В производствените колективи на Ростовска област получи широко разпространение движението „Днес постижението на наставника — утре норма за младия работник". В Азовския завод за ковашко-пресови автомати е организирано съревнование за званието „Най-добър млад работник", въведена е атестация за работническа зрелост. С него се удостоява онзи, който е овладял методите и начините на труд на наставника, завършил е курсове за повишаване на квалификацията си, взел е изпит за не по-малко от трети квалификационен разряд, активно участвува в обществения живот и се учи. Тук са разработени условия за така нареченото съревнование по двойки, резултатите от което се отчитат всяка седмица най-напред вътре в цеховете, а след това за завода. Победител се признава онази двойка (наставник и млад работник), която в края на седмицата е достигнала най-високи производствени показатели при отлично качество, добри успехи в обучението и активно участие в обществения живот на колектива. В тяхна чест се издига флаг, предава се по радиоуредбата информация, която слуша колективът на целия завод, снимките им се поместват на заводското табло.

В областта все по-широко разпространение получава колективното наставничество на производствени подразделения над учащи се в професионално-технически училища. То се зароди по инициатива на героя на социалистическия труд. В. И. Жуховец от тръста „Отделстрой" под девиза „На работническата смяна — опита на старшото поколение". Същността му е в неразделната връзка на теоретическото и практическото обучение на учащите се в професионално-техническите училища, формирането им в процеса на обучението като

Digitized by Google

квалифицирани работници, пълноправни членове на производствените колективи.

Голям принос за развитието на съревнованието за работа без изоставащи колективи в предприятията, цеховете, участъците, смените дават петте хиляди трудови династии в Ростовска област. На тази цел служи инициативата „Редом с работническата династия да няма изоставащи", която поде бригадирът на леярния цех на „Ростселмаш", глава на трудова династия М. И. Грошев. В Таганрогския металургичен завод членът на една от най-старите династии стоманолеярят комунист А. Е. Науменко, носител на ордени „Ленин" и „Октомврийска революция", премина в изоставаща бригада и заедно с колектива преодоля изоставането. Могат да се приведат много примери и имена на прославени работнически династии, дали най-голям дял в подготовката и възпитанието на младата смяна. Те се вписват в „Книга-летопис на почетните трудови династии на Дон".

Важно място в идеологическото осигуряване на движението за работа без изоставащи се отделя на **лекционната пропаганда**. Нейното подчинение на задачата да се развива движението „Да работим без изоставащи", за повишаване ефективността и качеството на труда на всяко работно място, производствен участък се реализира в многообразни форми — народни университети, цикли лекции, лектории, конференции.

За да се повишава методическото майсторство на лекторите и докладчиците, за по-доброто им информиране в областта е създадена задочна школа за лектори-икономисти, свикват се областни семинари, в градовете и районите се практикуват „дни на лектора", на които докладчиците получават информация по интересуващите ги въпроси, по резултатите от съревнованието за работа без изоставащи.

Дял в решаването на практическите задачи по повишаване ефективността и качеството на работата имат и политинформаторите. Тяхната идеологическа дейност е органически свързана с развитието на движението „Да работим без изоставащи". Усилията им са насочени към системното информиране на трудещите се по икономическите въпроси в тясна връзка с практическите задачи на колектива, цеха, бригадата, участъка.

С висока ефективност за повишаване действеността на масово-политическата работа сред трудещите се, за мобилизиране на техните усилия за изпълнение на плановите задачи се отличават **единните политически дни**. Темите им в повечето случаи са свързани с идеологическото осигуряване на движението „Да работим без изоставащи".

В идеологическото осигуряване на успешното развитие на движението за работа без изоставащи имат своя дял и **средствата за масова информация** — областният вестник, многотиражките, радното, телевизията. Само един пример. Областният вестник „Молот" ясно е определил три главни направления в комплексния подход към този проблем: организационно-техническо, организационно-партийно и идеологическо осигуряване на развитието на движението „Да работим без изоставащи". Особено внимание вестникът отделя на въпросите за партийното ръководство на стопанската дейност, на опита на най-добрите партийни комитети и организации за развитието на съревнованието, на авангардната роля на комунистите. Интерес представлява организираният от вестника цикъл публикации от секретари на градски и районни комитети на Партията, които разказват на комунистите, на всички трудещи се от областта какво е направено по движението „Да работим без изоставащи"; за нови форми на съревнованието, за активно внедряване на науката и челния опит; за разкриване на резерви в производството, способствуващи за увеличаване на продукцията с най-малко разходи и най-добро качество.

За широко разгласяване на движението за работа без изоставащи допринася и **нагледната агитация**. В областта е създадена единна система за онагледяване на резултатите от съревнованието за високоефективен труд във всички отрасли на народното стопанство. Тази система позволява оперативно да се осветлява постигнатото от трудещите се по изпълнение на плановете и обещанията. Тя дава възможност нагледно да се видят резултатите на съревноваващите се помежду си работници, колективи, бригади, участъци и цехове за всяка работна смяна, десетдневка, месец по най-важните технико-икономически показатели.

В Ростов нагледната агитация се разполага в съответствие с перспективния план за тематично оформление. На централните площади на града, на магистралите и заводските територии нагледната агитация се прилага в комплекс и всестранно отразява движението да се работи без изоставащи. При влизането в града и на площадите са разположени табла. Девизът е „Да работим без изоставащи, високоефективно и качествено."

На площад „В. И. Ленин" в Ростов е установен екран на съревнованието. Той отразява тримесечните резултати от работата на съревноваващите се с Ростовска област Арменска ССР, Краснодарски и Ставрополски край, Донецка област и между градовете Ростов, Ереван, Воронеж, Краснодар, Лвов и Таганрог по такива показатели като: реализация на продукцията, производителност на труда, номенклатура и внедряване на нова техника.

Предмет на особена грижа на партийните комитети е комплексното оформяне на нагледната агитация на производствените участъци. Така в цеховата зона на Азовския завод са оформени: „Екран за съревнованието за работа без изоставащи", към на трудовата доблест на колектива, тематични табла: „Творчество, инициатива, опит", „Равнявай се по тях", „Постиженията на наставника — постижения на всеки

Digitized by Google

млад работник". На специални табла се поставят оперативни листове: „мълнии", „тревоги", стенни вестници, сатирични плакати.

Във всички градове в областта, в предприятията, на строежите нагледните средства са насочени към конкретните задачи на колектива, към спецификата на работа на предприятието, цеха, участъка. Единната методика за гласност на съревноваващите се работник с работник, колективи, бригади, цехове, предприятия, градове и райони позволява да се съпоставят конкретните резултати на трудовите колективи, да се определят челниците и изоставащите. Такъв подход влияе положително за възпитаването у трудовите колективи и у всеки труженик нравствената норма: „Днес да работим по-добре, отколкото вчера, а утре — по-добре, отколкото днес".

За награждаване на победителите в съревнованието са учредени награди на областния комитет на КПСС, на областния изпълнителен комитет, на областния съвет на профсъюзите и на областния комитет на Комсомола „Знатни хора на Дон", „Най-добрата бригада на Дон", „Най-добър производствен участък", „Най-добър цех на Дон", „Най-добър наставник на Дон" и др. Връчването на преходните почетни атрибути на победителите в съревнованието става в тържествена обстановка — на събрания на трудещите се по време на приемане на социалистическите обещания, на годишните сборове на бригадири, майстори, началници на цехове, наставници и трудови династии.

Изработени са и различни форми за показване на изоставащите, за колективно въздействие, за административно влияние.

* * *

Областната партийна организация, усъвършенствувайки организаторската и идеологическата работа, се стреми максимално да насочи усилията на всички партийни организации, на всички трудещи се в областта да използват движението за работа без изоставащи, за повишаване ефективността на производството и качеството на труда. Такъв подход изисква по-настойчиво да се използват многообразните средства, форми и методи на идейновъзпитателната работа за всестранно развитие на активността на трудещите се за привеждане в действие допълнителните резерви и възможности на производството, за приемане насрещни планове, осигуряващи високи темпове за икономически ръст и подобряване качествените показатели, пропагандирането и разпространяването на челните почини, възпитаване у всеки трудещ се лична отговорност за изпълнението на плановете и обещанията. Усъвършенствуване и развитие ще получи съревнованието за работа без изоставащи във всички вътрешнозаводски колективи, в строителството, в селскостопанското производство, в сферата на обслужване.

Digitized by Google

квалифицирани работници, пълноправни членове на производствените колективи.

Голям принос за развитието на съревнованието за работа без изоставащи колективи в предприятията, цеховете, участъците, смените дават петте хиляди трудови династии в Ростовска област. На тази цел служи инициативата „Редом с работническата династия да няма изоставащи", която поде бригадирът на леярния цех на „Ростселмаш", глава на трудова династия М. И. Грошев. В Таганрогския металургичен завод членът на една от най-старите династии стоманолеярят комунист А. Е. Науменко, носител на ордени „Ленин" и „Октомврийска революция", премина в изоставаща бригада и заедно с колектива преодоля изоставането. Могат да се приведат много примери и имена на прославени работнически династии, дали най-голям дял в подготовката и възпитанието на младата смяна. Те се вписват в „Книга-летопис на почетните трудови династии на Дон".

Важно място в идеологическото осигуряване на движението за работа без изоставащи се отделя на **лекционната пропаганда**. Нейното подчинение на задачата да се развива движението „Да работим без изоставащи", за повишаване ефективността и качеството на труда на всяко работно място, производствен участък се реализира в многообразни форми — народни университети, цикли лекции, лектории, конференции.

За да се повишава методическото майсторство на лекторите и докладчиците, за по-доброто им информиране в областта е създадена задочна школа за лектори-икономисти, свикват се областни семинари, в градовете и районите се практикуват „дни на лектора", на които докладчиците получават информация по интересуващите ги въпроси, по резултатите от съревнованието за работа без изоставащи.

Дял в решаването на практическите задачи по повишаване ефективността и качеството на работата имат и политинформаторите. Тяхната идеологическа дейност е органически свързана с развитието на движението „Да работим без изоставащи". Усилията им са насочени към системното информиране на трудещите се по икономическите въпроси в тясна връзка с практическите задачи на колектива, цеха, бригадата, участъка.

С висока ефективност за повишаване действеността на масово-политическата работа сред трудещите се, за мобилизиране на техните усилия за изпълнение на плановите задачи се отличават **единните политически дни**. Темите им в повечето случаи са свързани с идеологическото осигуряване на движението „Да работим без изоставащи".

В идеологическото осигуряване на успешното развитие на движението за работа без изоставащи имат своя дял и **средствата за масова информация** — областният вестник, многотиражките, радното, телевизията. Само един пример. Областният вестник „Молот" ясно е определил три главни направления в комплексния подход към този проблем: организационно-техническо, организационно-партийно и идеологическо осигуряване на развитието на движението „Да работим без изоставащи". Особено внимание вестникът отделя на въпросите за партийното ръководство на стопанската дейност, на опита на най-добрите партийни комитети и организации за развитието на съревнованието, на авангардната роля на комунистите. Интерес представлява организираният от вестника цикъл публикации от секретари на градски и районни комитети на Партията, които разказват на комунистите, на всички трудещи се от областта какво е направено по движението „Да работим без изоставащи"; за нови форми на съревнованието, за активно внедряване на науката и челния опит; за разкриване на резерви в производството, способствуващи за увеличаване на продукцията с най-малко разходи и най-добро качество.

За широко разгласяване на движението за работа без изоставащи допринася и **нагледната агитация**. В областта е създадена единна система за онагледяване на резултатите от съревнованието за високоефективен труд във всички отрасли на народното стопанство. Тази система позволява оперативно да се осветлява постигнатото от трудещите се по изпълнение на плановете и обещанията. Тя дава възможност нагледно да се видят резултатите на съревноваващите се помежду си работници, колективи, бригади, участъци и цехове за всяка работна смяна, десетдневка, месец по най-важните технико-икономически показатели.

В Ростов нагледната агитация се разполага в съответствие с перспективния план за тематично оформление. На централните площади на града, на магистралите и заводските територии нагледната агитация се прилага в комплекс и всестранно отразява движението да се работи без изоставащи. При влизането в града и на площадите са разположени табла. Девизът е „Да работим без изоставащи, високоефективно и качествено."

На площад „В. И. Ленин" в Ростов е установен екран на съревнованието. Той отразява тримесечните резултати от работата на съревноваващите се с Ростовска област Арменска ССР, Краснодарски и Ставрополски край, Донецка област и между градовете Ростов, Ереван, Воронеж, Краснодар, Лвов и Таганрог по такива показатели като: реализация на продукцията, производителност на труда, номенклатура и внедряване на нова техника.

Предмет на особена грижа на партийните комитети е комплексното оформяне на нагледната агитация на производствените участъци. Така в цеховата зона на Азовския завод са оформени: „Екран за съревнованието за работа без изоставащи", към на трудовата доблест на колектива, тематични табла: „Творчество, инициатива, опит", „Равнявай се по тях", „Постиженията на наставника — постижения на всеки

Digitized by Google

млад работник". На специални табла се поставят оперативни листове: „мълнии", „тревоги", стенни вестници, сатирични плакати.

Във всички градове в областта, в предприятията, на строежите нагледните средства са насочени към конкретните задачи на колектива, към спецификата на работа на предприятието, цеха, участъка. Единната методика за гласност на съревнователите се работник с работник, колективи, бригади, цехове, предприятия, градове и райони позволява да се съпоставят конкретните резултати на трудовите колективи, да се определят челниците и изоставащите. Такъв подход влияе положително за възпитаването у трудовите колективи и у всеки труженик нравствената норма: „Днес да работим по-добре, отколкото вчера, а утре — по-добре, отколкото днес".

За награждаване на победителите в съревнованието са учредени награди на областния комитет на КПСС, на областния изпълнителен комитет, на областния съвет на профсъюзите и на областния комитет на Комсомола „Знатни хора на Дон", „Най-добрата бригада на Дон", „Най-добър производствен участък", „Най-добър цех на Дон", „Най-добър наставник на Дон" и др. Връчването на преходните почетни атрибути на победителите в съревнованието става в тържествена обстановка — на събрания на трудещите се по време на приемане на социалистическите обещания, на годишните сборове на бригадири, майстори, началници на цехове, наставници и трудови династии.

Изработени са и различни форми за показване на изоставащите, за колективно въздействие, за административно влияние.

* * *

Областната партийна организация, усъвършенствувайки организаторската и идеологическата работа, се стреми максимално да насочи усилията на всички партийни организации, на всички трудещи се в областта да използуват движението за работа без изоставащи, за повишаване ефективността на производството и качеството на труда. Такъв подход изисква по-настойчиво да се използуват многообразните средства, форми и методи на идейновъзпитателната работа за всестранно развитие на активността на трудещите се за привеждане в действие допълнителните резерви и възможности на производството, за приемане насрещни планове, осигуряващи високи темпове за икономически ръст и подобряване качествените показатели, пропагандирането и разпространяването на челните почини, възпитаване у всеки трудещ се лична отговорност за изпълнението на плановете и обещанията. Усъвършенствуване и развитие ще получи съревнованието за работа без изоставащи във всички вътрешнозаводски колективи, в строителството, в селскостопанското производство, в сферата на обслужване.

Digitized by Google

квалифицирани работници, пълноправни членове на производствените колективи.

Голям принос за развитието на съревнованието за работа без изоставащи колективи в предприятията, цеховете, участъците, смените дават петте хиляди трудови династии в Ростовска област. На тази цел служи инициативата „Редом с работническата династия да няма изоставащи", която поде бригадирът на леярния цех на „Ростселмаш", глава на трудова династия М. И. Грошев. В Таганрогския металургичен завод членът на една от най-старите династии стоманолеярят комунист А. Е. Науменко, носител на ордени „Ленин" и „Октомврийска революция", премина в изоставаща бригада и заедно с колектива преодоля изоставането. Могат да се приведат много примери и имена на прославени работнически династии, дали най-голям дял в подготовката и възпитанието на младата смяна. Те се вписват в „Книга-летопис на почетните трудови династии на Дон".

Важно място в идеологическото осигуряване на движението за работа без изоставащи се отделя на **лекционната пропаганда**. Нейното подчинение на задачата да се развива движението „Да работим без изоставащи", за повишаване ефективността и качеството на труда на всяко работно място, производствен участък се реализира в многообразни форми — народни университети, цикли лекции, лектории, конференции.

За да се повишава методическото майсторство на лекторите и докладчиците, за по-доброто им информиране в областта е създадена задочна школа за лектори-икономисти, свикват се областни семинари, в градовете и районите се практикуват „дни на лектора", на които докладчиците получават информация по интересуващите ги въпроси, по резултатите от съревнованието за работа без изоставащи.

Дял в решаването на практическите задачи по повишаване ефективността и качеството на работата имат и политинформаторите. Тяхната идеологическа дейност е органически свързана с развитието на движението „Да работим без изоставащи". Усилията им са насочени към системното информиране на трудещите се по икономическите въпроси в тясна връзка с практическите задачи на колектива, цеха, бригадата, участъка.

С висока ефективност за повишаване действеността на масово-политическата работа сред трудещите се, за мобилизиране на техните усилия за изпълнение на плановите задачи се отличават **единните политически дни**. Темите им в повечето случаи са свързани с идеологическото осигуряване на движението „Да работим без изоставащи".

В идеологическото осигуряване на успешното развитие на движението за работа без изоставащи имат своя дял и **средствата за масова информация** — областният вестник, многотиражките, радието, телевизията. Само един пример. Областният вестник „Молот" ясно е определил три главни направления в комплексния подход към този проблем: организационно-техническо, организационно-партийно и идеологическо осигуряване на развитието на движението „Да работим без изоставащи". Особено внимание вестникът отделя на въпросите за партийното ръководство на стопанската дейност, на опита на най-добрите партийни комитети и организации за развитието на съревнованието, на авангардната роля на комунистите. Интерес представлява организираният от вестника цикъл публикации от секретари на градски и районни комитети на Партията, които разказват на комунистите, на всички трудещи се от областта какво е направено по движението „Да работим без изоставащи"; за нови форми на съревнованието, за активно внедряване на науката и челния опит; за разкриване на резерви в производството, способствуващи за увеличаване на продукцията с най-малко разходи и най-добро качество.

За широко разгласяване на движението за работа без изоставащи допринася и **нагледната агитация**. В областта е създадена единна система за онагледяване на резултатите от съревнованието за високоефективен труд във всички отрасли на народното стопанство. Тази система позволява оперативно да се осветлява постигнатото от трудещите се по изпълнение на плановете и обещанията. Тя дава възможност нагледно да се видят резултатите на съревноваващите се помежду си работници, колективи, бригади, участъци и цехове за всяка работна смяна, десетдневка, месец по най-важните технико-икономически показатели.

В Ростов нагледната агитация се разполага в съответствие с перспективния план за тематично оформление. На централните площади на града, на магистралите и заводските територии нагледната агитация се прилага в комплекс и всестранно отразява движението да се работи без изоставащи. При влизането в града и на площадите са разположени табла. Девизът е „Да работим без изоставащи, високоефективно и качествено."

На площад „В. И. Ленин" в Ростов е установен екран на съревнованието. Той отразява тримесечните резултати от работата на съревноваващите се с Ростовска област Арменска ССР, Краснодарски и Ставрополски край, Донецка област и между градовете Ростов, Ереван, Воронеж, Краснодар, Лвов и Таганрог по такива показатели като: реализация на продукцията, производителност на труда, номенклатура и внедряване на нова техника.

Предмет на особена грижа на партийните комитети е комплексното оформяне на нагледната агитация на производствените участъци. Така в цеховата зона на Азовския завод са оформени: „Екран за съревнованието за работа без изоставащи", кът на трудовата доблест на колектива, тематични табла: „Творчество, инициатива, опит", „Равнявай се по тях", „Постиженията на наставника — постижения на всеки

Digitized by Google

млад работник". На специални табла се поставят оперативни листове: „мълнии", „тревоги", стенни вестници, сатирични плакати.

Във всички градове в областта, в предприятията, на строежите нагледните средства са насочени към конкретните задачи на колектива, към спецификата на работа на предприятието, цеха, участъка. Единната методика за гласност на съревноваващите се работник с работник, колективи, бригади, цехове, предприятия, градове и райони позволява да се съпоставят конкретните резултати на трудовите колективи, да се определят челниците и изоставащите. Такъв подход влияе положително за възпитаването у трудовите колективи и у всеки труженик нравствената норма: „Днес да работим по-добре, отколкото вчера, а утре — по-добре, отколкото днес".

За награждаване на победителите в съревнованието са учредени награди на областния комитет на КПСС, на областния изпълнителен комитет, на областния съвет на профсъюзите и на областния комитет на Комсомола „Знатни хора на Дон", „Най-добрата бригада на Дон", „Най-добър производствен участък", „Най-добър цех на Дон", „Най-добър наставник на Дон" и др. Връчването на преходните почетни атрибути на победителите в съревнованието става в тържествена обстановка — на събрания на трудещите се по време на приемане на социалистическите обещания, на годишните сборове на бригадири, майстори, началници на цехове, наставници и трудови династии.

Изработени са и различни форми за показване на изоставащите, за колективно въздействие, за административно влияние.

* * *

Областната партийна организация, усъвършенствувайки организаторската и идеологическата работа, се стреми максимално да насочи усилията на всички партийни организации, на всички трудещи се в областта да използуват движението за работа без изоставащи, за повишаване ефективността на производството и качеството на труда. Такъв подход изисква по-настойчиво да се използуват многообразните средства, форми и методи на идейновъзпитателната работа за всестранно развитие на активността на трудещите се за привеждане в действие допълнителните резерви и възможности на производството, за приемане насрещни планове, осигуряващи високи темпове за икономически ръст и подобряване качествените показатели, пропагандирането и разпространяването на челните почини, възпитаване у всеки трудещ се лична отговорност за изпълнението на плановете и обещанията. Усъвършенствуване и развитие ще получи съревнованието за работа без изоставащи във всички вътрешнозаводски колективи, в строителството, в селскостопанското производство, в сферата на обслужване.

Digitized by Google

ПОМОЩТА НА ОТДЕЛ «ОРГАНИЗАЦИОНЕН»

Софийският окръжен комитет на Партията от марксистко-ленински позиции оценява ролята и мястото на младото поколение в развитието на окръга. Той полага грижи и подобрява своята работа за укрепване и по-нататъшно издигане ролята на окръжната комсомолска организация като резерв и пръв помощник на Партията за комунистическото възпитание на младежта, за въвличането ѝ в строителството на социализма.

Ръководейки се от постановките и решенията на XI конгрес на БКП, от задачите, произтичащи от Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС, вниманието на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации в окръга е насочено към нов подход в работата с младите хора от предприятията, селското стопанство, от училищата и останалите сфери на живота. Това цели и приетата от окръжния комитет на Партията програма за разгръщане на общомладежко и общонародно движение за изпълнение на задачите, поставени в Писмото на др. Тодор Живков.

Днес актуалните задачи в работата на Партията с младежта се определят от партийната политика за изграждане на развито социалистическо общество, от отговорните партийни решения. Именно затова те са важен момент от стила и методите на работа на окръжния и общинските партийни комитети, на отдел „Организационен" с Комсомола и младежта.

* * *

Чрез организационния отдел на окръжния комитет на Партията се осъществява партийното ръководство на Комсомола, конкретизират се насоките на дейността на окръжната комсомолска организация, укрепват се нейните ръководства с подходящи кадри, изучава се и се направлява техният стил и методи на работа. Пред всеки от нас, инструкторите от отдел „Организационен", наред с другите въпроси стои и задачата да осъществяваме ефективен контрол и да оказваме помощ за развитието на младежките дейности и за решаване на проблемите по места. Необходимостта от партийно ръководство и помощ на Комсомола е осъзната от нас и все по-успешно се реализира във всекидневната ни работа. За това особено спомага създадената от бюрото

Digitized by Google

на окръжния партиен комитет практика периодично да ни запознава с въпросите, които младежта и Комсомолът решават. Близки контакти и творчески взаимоотношения съществуват между нас и комсомолските комитети и организации.

Всеки от нас често присъствува на политическите и организационните мероприятия на комсомолските комитети и организации. През последните години много по-активно участвуваме в работата на отчетно-изборните конференции и събрания на комсомолските дружества, в заседанията и оперативките на комсомолските комитети. Помагаме на ръководствата да ликвидират нерешените проблеми, навреме да търсят необходимата им помощ. Особено активна е сега намесата ни при подбора и издигането на комсомолските кадри и активисти, каквито са и изискванията на Писмото към нас. Това е задача, която вече успешно реализираме почти в цялата окръжна комсомолска организация и в резултат на нея всяка година се увеличава партийното ядро сред секретарите на комсомолските дружества и организации.

На нас ни помага и фактът, че 60—70 на сто от работниците на отдел „Организационен" са бивши комсомолски дейци, поради което добре разбират проблемите на младежта и Комсомола в окръга и могат компетентно да помагат на младите кадри в тяхната дейност.

В този ред на мисли можем да споделим, че работниците на отдел „Организационен" бяха в центъра на организирания по решение на бюрото на окръжния комитет на Партията преглед в първичните организации по партийното ръководство на комсомолските дружества и организации. Инструкторите на отдела съдействуват да се създава обстановка за по-нататъшното конкретизиране на работата на партийните комитети и организации с младежта, да се гарантира благоприятна атмосфера за творческо и делово решаване на проблемите на младото поколение. И наистина в резултат на прегледа настъпиха чувствителни изменения в работата на редица партийни комитети и организации. Подобриха се значително техните грижи към младите хора, издигна се организационно-политическото състояние на комсомолските дружества. По време на прегледа най-добре пролича зрелостта на сътрудниците на отдела, тяхното желание и старание в работата с младежта и Комсомола от окръга да се постигнат по-значими резултати.

Отделът използува и редица други форми на работа, с които оказва по-непосредствена и конкретна помощ на комсомолските комитети и организации в усъвършенствуването на тяхната работа с младежите и девойките. Така например заедно с отдел „Организационен" на окръжния комитет на ДКМС провеждаме съвместни срещи и заседания, на които обсъждаме отделни проблеми на младежта и Комсомола. Организираме съвместни командировки със сътрудниците на окръжния комитет на ДКМС по актуални въпроси, които имат важно значение за издигане ролята на Комсомола в цялостния обществено-политически живот. Такива проверки направихме по подготовката и организацията на бригадирското движение, участието на младежта в селското стопанство, за развитието на масовата физкултура, спорта и туризма и други. В отчетите на работниците от отдела след командировки наред с другите проблеми важно място заемат проблемите, свързани с младежта и Комсомола. Всички предложения, свързани с изпълнението на задачите, произтичащи от Писмото, обобщаваме и за тях информираме бюрото, предлагаме мерки, които трябва да вземат едни или други държавни и стопански органи и организации в окръга, за да се решат успешно проблемите на младото поколение. Инструкторите на отдел „Организационен" посещават комсомолските комитети и организации и ги насочват в тяхната многостранна дейност. Когато правим проверка

Digitized by Google

в първичните партийни организации, живо се интересуваме как се реализират партийните задачи от комсомолците и се стремим партийните комитети и организации да избягват шаблона в планиране на въпросите от живота и дейността на Комсомола.

За повишаване на отговорността на инструкторите в отдела, за активизиране на тяхната политическа и организаторска дейност при решаване и на проблемите на младежта много помагат самоотчетите им в първичната партийна организация на комитета.

Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС постави нови проблеми и задачи пред отдел „Организационен" и неговите сътрудници. То бе възприето като силно аргументиран програмен документ за работата на всички органи и организации от системата на социалното управление с младежта в следващите години на нашето развитие. Проведената през миналата година във връзка с Писмото в отдела дискусия-разговор изиграла важна роля за преосмислянето на някои от въпросите, които решава сега младежта, и ни наведе на интересни мисли и предложения, някои от които се включиха и в програмата на окръжния комитет на Партията. В подготовката на програмата бе извършена значителна организаторска работа. Проведоха се разговори и срещи, от които стана ясно мнението на много кадри, запознахме се със становището на самите млади хора. Интересни предложения получихме от всички партийни комитети. Съществено значение за разработване на програмата имаше извършената проверка на различни места в окръга по работата на партийните, държавните, селскостопанските и обществените органи с младите хора.

По този начин още в процеса на разработването на програмата ние подходихме по новому, допитахме се и отчетохме мнението на кадри от различни равнища и сектори и изяснихме редица проблеми, свързани с трудовата реализация на младите хора, участието им в социалното управление, състоянието и използването на материалната база и други.

Разбира се, този подход с младежта и Комсомола сега осъществяваме и в нашата работа при решаване на младежките проблеми. Така например с усилията на отдела и на работниците на окръжния комитет на ДКМС конкретно подходихме към решаването на голямата задача за изпращането на повече млади хора в селското стопанство. На проведени срещи с ръководствата и специалистите на аграрно-промишлените комплекси и комсомолските работници по селищни системи под ръководството на първите секретари на общинските партийни комитети точно и ясно се определиха задълженията на едните и другите във връзка с реализиране на задачата, залегнала в програмата на окръжния комитет на Партията за изпращане на комсомолски набор от 250 младежи през тази година в селското стопанство.

Със съдействието на отдела и партийните комитети, на окръжния комитет на ДКМС и комсомолските комитети по места се провеждат диференцирани срещи със завършващите селскостопански техникум за тяхната трудова реализация.

Ще разкажа за една такава среща.

Срещата в селскостопанския техникум „Титко Черноколев" в гр. Костинброд бе крайният етап от подготвителната работа на цялата общественост за изпращането на завършващите на работа в селското стопанство. На нея присъствуваха техните родители, педагогическото ръководство на техникума, ръководителите на селскостопанските предприятия в района, партийното и държавното ръководство на общината. В нейната работа взе участие Методи Коцев — секретар на ОК на

Digitized by Google

БКП, и други работници от отдел „Организационен“ и дирекция „Народна просвета“ на окръжния народен съвет.

Срещата бе ръководена от първия секретар на общинския комитет на ДКМС. Той запозна присъствуващите с предложенията на общинския комитет на ДКМС за изпращане комсомолците на работа в селското стопанство. За проблемите на селското стопанство и преди всичко за нуждите от ръководни и изпълнителски кадри говори председателят на общинския народен съвет. След това се изказаха ръководителите на другите селскостопански предприятия — експерименталната база към Научноизследователския институт по животновъдство, Института за защита на растенията, опитната станция за ягодоплодни култури, родители и комсомолци.

Изказани бяха мисли за нуждите на отделните предприятия от селскостопански специалисти и работници. Младежите оцениха отговорната задача, която се поставя пред тях.

От името на завършващите бе прочетен рапорт-обещание за реализиране на поставената задача, след което всеки един заедно със съответния ръководител подписа договор, в който са изяснени задълженията на младежа и на стопанското ръководство.

Договори подписаха 32 младежи.

Секретарят на окръжния комитет на БКП Методи Коцев особено силно наблегна на въпроса за отношението на ръководителите към младите хора, които ще отидат в селското стопанство, за мястото на родителите в решаването на този проблем и добросъвестното изпълнение на поставените поръчения от комсомолците.

Накрая на всички завършващи бяха връчени комсомолски поръчения за работата им в селското стопанство.

Благодарение на добрата организация и голямото внимание, което отделихме на този въпрос, тези срещи помогнаха много общински комитети на ДКМС да си начертаят ясна програма за разширяване участието на младежта в селското стопанство. И тази програма сега вече успешно се реализира. Изпратени са първите 60 младежи с комсомолско поръчение в животновъдството и като механизатори. В процес на подготовка са още 50—60 души.

По този начин конкретно с помощта на отдел „Организационен“ се решават и други проблеми — организацията на бригадирското лято, масовизиране физкултурата и спорта, укрепване на новоучредените общински комитети на ДКМС и др. В ход е изпълнението на специална програма на Изпълнителния комитет на окръжния народен съвет и окръжния комитет на ДКМС за създаване на младежки клубове и домове до 1980 г. във всички по-големи населени места на окръга. Разбира се, на този етап ние отчитаме, че в нашата работа независимо от всичко имаме немалко слабости неразрешени проблеми, които основателно ни тревожат. Все още не навсякъде партийните, стопанските и държавните ръководства са намерили верния път за осъществяване на по-голяма координация и форми на работа с младежта и Комсомола. Качествените изменения не са станали главният показател в тази дейност. Има партийни комитети, които не вникват достатъчно задълбочено в процесите, които настъпват сред младежта. Срещат се и партийни секретари, и стопански ръководители, които почти не участвуват в комсомолски мероприятия. А това не им дава възможност да осигуряват правилен подход в решаването на младежките проблеми. Следователно, за да се осъществи нов подход в работата с младежта и Комсомола във всички направления на обществено-политическия живот, е необходимо да се издигне на по-високо равнище партийното ръководство като решаващ фактор за изпълнение на задачите. Проб-

Digitized by Google

лемите на младите хора, съдбата на младото поколение от окръга да стане съдба на цялата окръжна партийна организация, на всички поколения партийни кадри.

* * *

В нашата работа след Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС е поставено началото на проблема в работата с младите хора. Проведените пленуми на общинските партийни комитети и приетите програми очертаха направленията за преустройство на всички механизми — обществени, социални и духовни, които управляват процесите в условията на новите селищни системи. Предстои окръжно съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив за разгръщане на общомладежко и общонародно движение в окръга за изпълнение на задачите, поставени в Писмото на др. Тодор Живков, чиято основна цел ще бъде да се извърши истински поврат в работата с младото поколение, да се доведе докрай проблемът в дейността на Комсомола и най-ефективното му включване в социално-икономическото изграждане на Софийски окръг.

Всичко това ще помогне да се разгърнат младежката инициатива и творчество и ще повиши отговорността на младите хора за решаване на поставените задачи, ще разшири участието им в практическото осъществяване на решенията на XI конгрес на БКП и Националната партийна конференция.

Сега в Софийски окръг са създадени реални предпоставки за истински поврат в работата с младежта и Комсомола. Извършеното до момента дава основание да направим извода, че пътят е верен, че успешното решаване на проблемите на Комсомола и младежта са гаранция за успехите, за бъдещето на Софийски окръг.

ЙОВКО ПЕЕВ
инструктор в отдел „Организационен"
на Софийския окръжен комитет на БКП

Digitized by Google

ВСЕКИДНЕВНА ГРИЖА НА ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

Концентрацията и специализацията на производството в рамките на АПК, новите организационни форми, намаляващият дял на живия труд, мобилността на трудовите ресурси днес са отличителни черти на селското стопанство. Заедно с това уедряването на първичните организации създава някои специфични изисквания при партийната работа в селскостопанските колективи.

Като организационна форма, свързана най-тясно с отделната производствена единица, партийната група има големи възможности да издигне субективния фактор до равнището, което предявява Националната партийна конференция относно усъвършенстването на социалистическата организация на труда. Партийните групи могат да помагат за усъвършенстване организацията на труда в производственото звено. Именно тук комунистите ще дават своя личен пример, най-пълно ще изявят своята авангардна роля, своите уставни задължения да бъдат в първите редици, способността си да водят масите след себе си.

Условията, в които действува партийната група, ѝ дават възможност и я задължават да участвува в разкриването на всички резерви за по-нататъшното увеличаване и поевтиняване на производството по пътя на правилното използване на земята и другите средства за производство. Активната позиция на партийната група допринася да се отчетат конкретните свойства на почвите, на различните земеделски култури, на породите животни, да се осигури най-рационалното им използване. Въз основа на тези анализи партийната група съвместно със стопанския ръководител, профгрупата и комсомолската група, с целия колектив задълбочено обсъждат оптималния размер и структура на постоянно действуващата бригада или ферма, на площите, на прикрепената техника, броя на отделните земеделски култури, ефективното им редуване, организирането на работната сила и т. н. Показателен в това отношение е опитът на партийните групи в някои първични организации на Сливенски окръг. Комунистите и комсомолците в с. Блатец и в с. Гавраилово съвместно със стопанското ръководство са обсъждали разположението на лозовите масиви, съчетаването на площите за посадъчен лозов материал с други култури, създаването на „промишлени“ насаждения от праскови, на суперинтензивни градини и т. н.

Подобен е примерът на комунистите от АПК „Петко Енев“ — Нова Загора, застанали начело в трудната инициатива за усвояване на

Digitized by Google

пустеещи и слабопродуктивни земи. Преодолявайки немалко неверие и трудности, са създадени огромни масиви от лозови насаждения. Наред с това практиката показва, че голяма част от партийните групи в селското стопанство бавно преустройват своята работа за активно участие още при разработването на програмите и проектите. Необходимо е партийната група в този отговорен момент да ангажира всеки производственик, тъй като в отделния човек има богатство на идеи, предложения, има готовност и заинтересованост за намиране на допълнителни резерви за увеличаване и поевтиняване на произвежданата продукция.

Друга важна черта от дейността на партийната група е участието на колектива в подготовката на насрещните планове. Така на практика се осъществява непосредственото му участие в управлението, като се разширява демократичното начало. Това отговаря и на основното изискване „да се осигурява още по-добро съчетаване на плановата работа в центъра с планирането от долу на горе, като се започне от работника и бригадира, от низовия ръководител в стопанската единица и се стигне до ръководителя на комплекса, министерството, ведомството"[1].

Основата на насрещния план са технологичните карти, представляващи подробен план за броя, вида, мястото, продължителността и срока на всяко мероприятие и вид работа. Въз основа на тези карти партийната група ще помогне на всеки механизатор да знае през определен период от време какви мероприятия ще извърши, сроковете и предоставените му ресурси за тази цел. От друга страна, без активното участие на комунистите от групите не е възможно точното разработване на тези карти, не е възможно да се разкрият в максимална степен резервите.

Един от най-важните въпроси в работата, която трябва да извършат партийните групи в рамките на производствените звена, е да участвуват в уточняване потребността от техника и изработване на разчетите за нейното пълно използване по време, мощност, при върхови напрежения, за нейното съхраняване, обслужване, ремонт и правилно експлоатиране. Немалък опит по тези въпроси имат партийните групи от Русенски окръг. На събрания на партийните групи детайлно са обсъждани въпросите за използване на селскостопанската техника на основата на новата организация на труда. Направени са редица ценни предложения до бюрата на първичните организации по въвеждането на многосменно обслужване на машините. В неразривна връзка с осигуряване на техниката са грижите на партийната група за механизаторите, защото, както казва др. Л. И. Брежнев в „Целина", още няма изнамерена техника, която да действува без хора. Новата техника предявява по-високи изисквания към изпълнителските кадри, и този факт трябва да се отчита в неговата комплексност, когато се пристъпва към нови технологии.

Партийните групи в АПК „Бяла" и АПК „Две могили" направиха конкретни предложения и искания за преодоляване на недостига от механизатори, за търсене на резерви, за мобилизиране на кадри от други предприятия. Комунистите от партийните групи в бригадите бяха най-ревностните агитатори, в резултат на което бяха привлечени 182 механизатори от резервите на АПК и 241 от промишлените предприятия. Заедно с това бяха проведени мероприятия за увеличаване работното време на машините, за подобряване обслужването на техниката.

---

[1] Т. Живков. За усъвършенствуване социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката, Партиздат, С., 1978, с. 35.

Digitized by Google

Наред с положителното все още има партийни групи, които недостатъчно се намесват при решаването на въпросите за техниката и механизаторите, не поставят конкретни партийни поръчения, не проявяват взискателност към личния пример на комунистите, чиято работа е свързана с това. Например партийните групи на ППО при АПК „Хасково-юг" и в АПК „Харманли" не са обсъждали нито веднъж въпросите за издигане ролята на механизаторите, за осигуряване на нови механизаторски кадри или за подготвяне на резервни. Още повече че бюрото на ОК на БКП е разработило и приело разгърната програма за „Ефективно използване на техниката в селското стопанство и за издигане ролята на механизаторите през годините на седмата петилетка".

* * *

Друг основен и възлов въпрос в работата на партийните групи е грижата за висока организация на ежедневния трудов процес: текущото и ежедневно планиране, отчетността, материално-техническото осигуряване, грижите за битовите условия и др. Подценяването на тези въпроси води до ежедневни несполуки, понякога и провали, а в крайна сметка до намаляване ефективността на съответното производство. Партийните групи и комунистите трябва да са непримирими към удължаването на агротехническите мероприятия, недостатъчното и ненавременното обслужване и ремонт на техниката, разпиляването на гориво, смазочни материали и фураж, закъсняването с транспорта и др. Задълбочено и взискателно се отнасят към тези въпроси комунистите от партийните групи в АПК „Дръстър" — Силистра. На сбирки на партийните групи, на събрания на колективите в механизираните отряди редовно са обсъждани тия проблеми. Редица предложения от партийните групи са били внасяни за решаване на събрания на организацията и в общинския партиен комитет.

В дейността на партийните групи все по-значително място ще заема проблемът за прилагането на съвременни методи и форми на организация на труда. В това отношение може да се посочи опитът на партийните групи в АПК — Силистра по прилагането на Ипатовския метод. Тази прогресивна форма на организация на труда налага задачите предварително да са стигнали до съзнанието на всеки селскостопански труженик, защото изисква бързо и широко маневриране с техниката между бригадите. Трудът е разпределен по операции с пълна завършеност на всеки работен цикъл. От решаващо значение е партийният групов отговорник и стопанският ръководител да познават много добре състоянието на всеки член на колектива, да създават онази политическа, емоционална и трудова нагласа, при която хората постигат високи резултати; да се озовават на решаващото място при решаващите действия; да предотвратяват с политически и административни мерки отклонения, които в посочената по-горе обстановка спъват целия процес, цялата линия. Особено важно е да се вземат предвид предварителните мерки за нормалното функциониране на селскостопанския транспорт (извозване на хората и продукцията), за което е необходима конкретна работа с шофьорите и координация с партийните групи в транспортните звена.

Ключов въпрос на борбата за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда е решителното издигане равнището на съзнателността и дисциплината — заяви др. Т. Живков пред Националната партийна конференция. За партийните групи в селскостопанските производствени звена, които са поставени често в неблагоприятни условия за труд, грижите за дисциплината — за навременното

Digitized by Google

явяване на работа и изпълнение на задачите, трябва непрекъснато да са на вниманието на партийните групи. В процеса на изпълнението, в труда, където непосредствено се реализира труженикът, изпъква остро задачата — да се следи за развитието на обстановката, на действията, на съзнанието на хората. Да се провежда дейност, която ще допринесе да се превъзмогнат трудностите от обективен и субективен характер. Комунистите и партийната група, като познават особеностите на всеки член на колектива, поведението му в усложнена обстановка, могат да вземат подходящи мерки за неутрализиране на отрицателните прояви, за поддържане на духа, за запазване на силите. Изпитани средства за това са предварителните беседи, личните разговори, вдъхновяващият пример, непримиримостта към пропуските, бързото разпространение на положителните прояви и особено грижите за опазване на здравето и възстановяване силите на хората.

Наред с грижите за хората партийната група провежда политическа работа, взаимодействува тясно със стопанското ръководство за опазването на техниката, за навременното превозване и съхраняване на селскостопанската продукция, за правилно отчитане на извършената работа от всеки труженик. Тези и редица други въпроси правят извънредно сложна и важна ролята на партийната организация в производствените звена на АПК. Така, обхващайки със своята дейност в комплекс организацията на производствения процес, партийната група съдействува ефикасно за реализацията на възможностите, които се таят в наличната земя, техника и човешки ресурси.

* * *

Често пъти трудовият колектив се разделя на няколко групи. Едни например за прибиране на сеното, за приготовляване на сенаж, тревни брашна и т. н.; други участвуват в транспортирането на продукцията; трети се съсредоточават в звената за прибиране на хлебното и фуражното зърно, на силажната царевица, при брането на грозде, праскови, ябълки и др. В тази обстановка се налага гъвкаво опериране с партийните сили, целесъобразното и временното им прегрупиране. В кампаниите се налага учредяването на временни партийни групи или партийно-комсомолски групи. Това е много важен момент в партийната практика. Досегашният опит показва, че временните партийни групи на производствен принцип позволяват оперативно и гъвкаво да се отговори на пулсирането на стопанската структура, да се действува оперативно в сложна обстановка. Те по-добре осигуряват политическото влияние в участъците, където се решават задачи от особена важност. Създаването на временни партийни групи става с решение на партийното бюро. Избира се за групов отговорник най-авторитетният комунист, който умее да работи с хората, да създава обстановка на другарска взаимопомощ и принципиална взискателност. Изграждането на временни партийни групи изисква от бюрото на първичната организация предварително и компетентно да бъде уточнен съставът и зачислени комунистите, да им се изяснят задачите, функциите, за да се организира действително сплотен партиен колектив. Много важна задача на партийното и стопанското ръководство е да запознаят участниците във временните производствени групи с обема и характера на работата, с особеностите на трудовия процес.

Индивидуалният конкретен и диференциран подход към отделния човек, съчетаването на постоянните с временните поръчения, ежедневният контрол, издигане авангардната роля, построяването на дейността според трудовия цикъл и неговото съдържание — това са основни изисквания към стила на работа на партийната група. Главният обект в

Digitized by Google

работата на партийната група е отделният човек, повишаването и направляването на неговата социална активност. Другарят Тодор Живков неедпократно изтъква, че на сегашния етап все по-голямо значение придобива разгръщането на творчеството и инициативата, таланта и енергията на милионите производители на материални блага.

Добър опит на инициатива имат комунистите-механизатори от бригадата за промишлено производство в с. Златен рог — Видински окръг. Като насочват усилията си за най-точно спазване технологията на подготовка на почвата и сеитбата на царевицата, самите механизатори са предложили и с помощта на бригадното ръководство провели преглед на качеството на сеитбата след поникването на пролетните посеви. Това е дало възможност обективно да се оцени най-добрата работа и да се отчетат допуснатите слабости, направени са изводи за следващите селскостопански мероприятия и кампании.

Все повече се налага внедряването на челния опит да стане ежедневен проблем в дейността на партийните групи. Практиката ни убеждава и доказва, че колкото по-оперативно работят челнищите в своите производствени участъци, колкото повече комунистите проявяват инициативност и на практика провеждат взетите решения, толкова повече се сплотява трудовият колектив и по-успешно се решават задачите.

Нарастващата роля на партийните групи в производствените звена на АПК изисква да се отделя по-голямо внимание на тяхната работа от страна на първичните партийни организации и партийните комитети. Нашето селско стопанство навлиза в нов етап от своето развитие, което изисква усъвършенстване на стила, методите и формите на партийно ръководство във всички случаи конкретно и близо до производственото звено.

Румяна ФИЛИПОВА

КАЧЕСТВОТО ИЗИСКВА ДОБРА ОРГАНИЗАЦИЯ

Напоследък на редица съвещания и събрания, в окръжния вестник „Борба“ и в градския радиовъзел все по-често започна да се говори и пише за мебелния завод „Победа“. И съвсем основателно. Социално-икономическото развитие на заводския колектив през трите години на петилетката заслужава внимание и може да послужи за пример.

— Всичко, което сме постигнали, е съвсем естествено — споделя Йордан Колев, директор на завода. — Не сме направили нищо особено.

Прав е ръководителят на завода. Ала тези резултати са плод на напрегнат и добре организиран труд и са свързани в значителна степен с икономическия подход. Да посочим някои доводи.

Сряда. В кабинета на директора са партийният секретар, началниците на отдели, ръководители на производствени участъци, Обсъждат се проблеми, отнасящи се до качеството на мебелите. Делово и оперативно. За 15—20 минути. Това е денят на качеството.

Тези сбирки са съставна част от комплексната система за управление на качеството. Най-същественото е да се съставят заводски нормали за планиране на качеството на продукцията, за технологическата

Digitized by Google

явяване на работа и изпълнение на задачите, трябва непрекъснато да са на вниманието на партийните групи. В процеса на изпълнението, в труда, където непосредствено се реализира труженикът, изпъква остро задачата — да се следи за развитието на обстановката, на действията, на съзнанието на хората. Да се провежда дейност, която ще допринесе да се превъзмогнат трудностите от обективен и субективен характер. Комунистите и партийната група, като познават особеностите на всеки член на колектива, поведението му в усложнена обстановка, могат да вземат подходящи мерки за неутрализиране на отрицателните прояви, за поддържане на духа, за запазване на силите. Изпитани средства за това са предварителните беседи, личните разговори, вдъхновяващият пример, непримиримостта към пропуските, бързото разпространение на положителните прояви и особено грижите за опазване на здравето и възстановяване силите на хората.

Наред с грижите за хората партийната група провежда политическа работа, взаимодействува тясно със стопанското ръководство за опазването на техниката, за навременното превозване и съхраняване на селскостопанската продукция, за правилно отчитане на извършената работа от всеки труженик. Тези и редица други въпроси правят извънредно сложна и важна ролята на партийната организация в производствените звена на АПК. Така, обхващайки със своята дейност в комплекс организацията на производствения процес, партийната група съдействува ефикасно за реализацията на възможностите, които се таят в наличната земя, техника и човешки ресурси.

* * *

Често пъти трудовият колектив се разделя на няколко групи. Едни например за прибиране на сеното, за приготовляване на сенаж, тревни брашна и т. н.; други участвуват в транспортирането на продукцията; трети се съсредоточават в звената за прибиране на хлебното и фуражното зърно, на силажната царевица, при брането на грозде, праскови, ябълки и др. В тази обстановка се налага гъвкаво опериране с партийните сили, целесъобразното и временното им прегрупиране. В кампаниите се налага учредяването на временни партийни групи или партийно-комсомолски групи. Това е много важен момент в партийната практика. Досегашният опит показва, че временните партийни групи на производствен принцип позволяват оперативно и гъвкаво да се отговори на пулсирането на стопанската структура, да се действува оперативно в сложна обстановка. Те по-добре осигуряват политическото влияние в участъците, където се решават задачи от особена важност. Създаването на временни партийни групи става с решение на партийното бюро. Избира се за групов отговорник най-авторитетният комунист, който умее да работи с хората, да създава обстановка на другарска взаимопомощ и принципиална взискателност. Изграждането на временни партийни групи изисква от бюрото на първичната организация предварително и компетентно да бъде уточнен съставът и зачислени комунистите, да им се изяснят задачите, функциите, за да се организира действително сплотен партиен колектив. Много важна задача на партийното и стопанското ръководство е да запознаят участниците във временните производствени групи с обема и характера на работата, с особеностите на трудовия процес.

Индивидуалният конкретен и диференциран подход към отделния човек, съчетаването на постоянните с временните поръчения, ежедневният контрол, издигане авангардната роля, построяването на дейността според трудовия цикъл и неговото съдържание — това са основни изисквания към стила на работа на партийната група. Главният обект в

Digitized by Google

работата на партийната група е отделният човек, повишаването и направляването на неговата социална активност. Другарят Тодор Живков неднократно изтъква, че на сегашния етап все по-голямо значение придобива разгръщането на творчеството и инициативата, таланта и енергията на милионите производители на материални блага.

Добър опит на инициатива имат комунистите-механизатори от бригадата за промишлено производство в с. Златен рог — Видински окръг. Като насочват усилията си за най-точно спазване технологията на подготовка на почвата и сеитбата на царевицата, самите механизатори са предложили и с помощта на бригадното ръководство провели преглед на качеството на сеитбата след поникването на пролетните посеви. Това е дало възможност обективно да се оцени най-добрата работа и да се отчетат допуснатите слабости, направени са изводи за следващите селскостопански мероприятия и кампании.

Все повече се налага внедряването на челния опит да стане ежедневен проблем в дейността на партийните групи. Практиката ни убеждава и доказва, че колкото по-оперативно работят челниците в своите производствени участъци, колкото повече комунистите проявяват инициативност и на практика провеждат взетите решения, толкова повече се сплотява трудовият колектив и по-успешно се решават задачите.

Нарастващата роля на партийните групи в производствените звена на АПК изисква да се отделя по-голямо внимание на тяхната работа от страна на първичните партийни организации и партийните комитети. Нашето селско стопанство навлиза в нов етап от своето развитие, което изисква усъвършенстване на стила, методите и формите на партийно ръководство във всички случаи конкретно и близо до производственото звено.

Румяна ФИЛИПОВА

КАЧЕСТВОТО ИЗИСКВА ДОБРА ОРГАНИЗАЦИЯ

Напоследък на редица съвещания и събрания, в окръжния вестник „Борба“ и в градския радиовъзел все по-често започна да се говори и пише за мебелния завод „Победа“. И съвсем основателно. Социално-икономическото развитие на заводския колектив през трите години на петилетката заслужава внимание и може да послужи за пример.

— Всичко, което сме постигнали, е съвсем естествено — споделя Йордан Колев, директор на завода. — Не сме направили нищо особено.

Прав е ръководителят на завода. Ала тези резултати са плод на напрегнат и добре организиран труд и са свързани в значителна степен с икономическия подход. Да посочим някои доводи.

Сряда. В кабинета на директора са партийният секретар, началниците на отдели, ръководители на производствени участъци, Обсъждат се проблеми, отнасящи се до качеството на мебелите. Делово и оперативно. За 15—20 минути. Това е денят на качеството.

Тези сбирки са съставна част от комплексната система за управление на качеството. Най-същественото е да се съставят заводски нормали за планиране на качеството на продукцията, за технологическата

Digitized by Google

дисциплина, за заплащането според качеството, за моралното и материалното стимулиране. В нормалите са описани всички процеси, които трябва да се извършват. Те се утвърдиха като заводски стандарти, задължителни за всички, и сега играят изключително голяма роля в стремежа на колектива да произвежда модерни, удобни и с висококачествена изработка мебели.

Начело на разяснителната работа застанаха комунистите. Затова членовете на партийното бюро, всички комунисти бяха подробно запознати със същността и целите на системата. Организиран беше курс и с низовите ръководители. В производствените участъци бяха подробно разгледани и допълнени заводските нормали. В трудовия колектив се създаде ведра атмосфера на другарска взаимопомощ, на контрол и самоконтрол. Комсомолското дружество засили взискателността към своите контролни постове. Профсъюзната организация насочи усилията си към съчетаване на трудовото съревнование с проблемите на качеството на продукцията. При тържествена обстановка се присъжда званието „Качественик". В подкрепа на общите усилия за произвеждане на висококачествена продукция е и фабричният радиовъзел. Стенният вестник „Мебелист", който често в такива случаи се оказва добър помощник, откри специална рубрика.

Така първичната партийна организация в завода стана център и инициатор на всекидневна индивидуална работа с всеки производственик. Ударението на идейновъзпитателната дейност се поставя върху борбата за високи икономически резултати и високо качество на продукцията, за издигане ролята на комунистите, на колектива, в усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и всестранното развитие на отделния труженик.

Борбата за високо качество тук се разглежда преди всичко в единство и непосредствена връзка с борбата за високи икономически резултати. Големи усилия се влагат за подобряване на организацията и заплащането на труда. Въведена е колективна организация на труда с индивидуална норма. Коефициентът на трудовото участие в голяма степен се отчита от самия работник. Така се постига най-точно и справедливо възнаграждение за положения труд. Основа за успеха е икономическият фактор. За да се прояви този фактор обаче, са необходими убедени и всеотдайни хора. Затова се полагат много усилия за непрекъснато подобряване на възпитателната работа.

Партийната организация отделя подчертано внимание на низовите производствени звена — участъците и бригадите. В тях тя вижда онези малки ядра, от които до голяма степен зависи състоянието на целия заводски колектив — готовността му да реши един или друг сложен производствен въпрос, способността му да осъществява резултатна идейновъзпитателна дейност. Анализът и наблюденията показват, че в онези производствени звена, където отношенията са изградени на взаимно зачитане и другарска взаимопомощ и ръководителят се ползва с авторитет, текучеството, безпричинните отсъствия и трудовите злополуки са значително по-малко. И обратно — където владеят недобрите отношения и дисциплината е лоша, производителността на труда е ниска. Установи се също, че лични несгоди, недоразумения в семейството и други подобни неприятни неща съществено се отразяват и намаляват производителността.

Партийната организация, като обсъжда комсомолската работа, установява, че при въвеждането на начинаещите работници и младите специалисти в производството не се отделя нужното внимание. Младежите започват работа с голям ентусиазъм, с желание и стремеж да растат и да се усъвършенствуват. Оказва се, че близката перспектива, свързана само с повишаване за заплатата, не е достатъчна за младия

Digitized by Google

човек. Той се нуждае от изява, желае да се издигне в професията, да има активна жизнена позиция. Но ако в бригадата не получава помощ, ако не вижда пътя на своето израстване, ако не се чувствува полезен на колектива, ако профсъюзната или комсомолската организация не се погрижат за неговата трудова и социална адаптация, той скоро напуска завода.

Комунистите се насочват към инициативи, които засилват чувството за професионална гордост, привързаност към колектива и задоволство от превъзмогнатите трудности. Работниците се убеждават, че и в професията на мебелиста има нещо приятно и героично наред с делничното. Широк размах получи движението на наставниците, оглавено от комунистите. Скуката и апатията в труда на някои от младите хора, които ги изморяваха повече от самия производствен процес, почнаха да отстъпват място на вдъхновението и творчеството. Те чувствуваха доброжелателността в очите на наставниците, тяхното братско рамо и животът в колектива ставаше по-привлекателен. Пред тях се откриваха примамливи перспективи.

Идейновъзпитателната работа на партийната организация получи конкретна насока — социалната среда на малките колективи. Чрез различни инициативи се цели подобряването на междуличностните отношения, укрепване на авторитета на прекия ръководител и засилване на авангардните позиции на комунистите. Партийната организация се насочи към прояви, които влияят положително върху настроението на хората, повишават самочувствието им. Родиха се вечерите на трудовата слава, на рационализаторите и качествениците, редовно се чествуват дългогодишните работници и рождените дни... Тези инициативи оказват силно влияние за сплотяване на малките производствени колективи.

Ръководството на завода се стреми навреме да научава и задоволява потребностите и стремежите на отделния работник. Десетки са случаите на конкретна другарска помощ. Предприятието строи жилищни огради, които предоставя предимно на млади семейства. Чрез трудови дни или парична помощ се помага на тези, които строят собствени жилища. Насърчават се младежите, които желаят да учат. В отделни сезони колективно се доставят различни продоволствени стоки. Сега има стремеж за всеки работник и семейството му да се осигури разнообразна и културна почивка. Излетите и походите до красиви и исторически местности през почивните дни като Дряновския и Кърпиновския манастир, хижите „Чумерна", „Планинец и „Грамадлива" са влезли дълбоко в живота на трудовия колектив. Всяка година близо половината от членовете на заводския колектив почиват в хижа „Грамадлива" и в почивни станции по Черноморието.

Цялата тази положителна трудова атмосфера се отразява благотворно и върху трудовия процес, върху качеството, превръща се в стимулатор за високи производствени и икономически резултати.

Заводският колектив успя да издигне 80 на сто от продукцията на средно световно равнище. Спалнята „Янтра" е една от най-търсените в Съветския съюз. На изложбата „България освободена, България обновена" в Москва бъдещият спален модел „Лилия" получи специалната диплома на съветската външнотърговска организация „Експортлес".

— Нашият стремеж е непрекъснато да усъвършенствуваме продукцията. В това виждаме залог за трайни успехи, утвърждаване на нашата марка на световния пазар... Сега вече се трудим по-спокойно и уверено. Имаме реална производствена програма за двете

Digitized by Google

дисциплина, за заплащането според качеството, за моралното и материалното стимулиране. В нормалите са описани всички процеси, които трябва да се извършват. Те се утвърдиха като заводски стандарти, задължителни за всички, и сега играят изключително голяма роля в стремежа на колектива да произвежда модерни, удобни и с висококачествена изработка мебели.

Начело на разяснителната работа застанаха комунистите. Затова членовете на партийното бюро, всички комунисти бяха подробно запознати със същността и целите на системата. Организиран беше курс и с низовите ръководители. В производствените участъци бяха подробно разгледани и допълнени заводските нормали. В трудовия колектив се създаде ведра атмосфера на другарска взаимопомощ, на контрол и самоконтрол. Комсомолското дружество засили взискателността към своите контролни постове. Профсъюзната организация насочи усилията си към съчетаване на трудовото съревнование с проблемите на качеството на продукцията. При тържествена обстановка се присъжда званието „Качественик". В подкрепа на общите усилия за произвеждане на висококачествена продукция е и фабричният радиовъзел. Стенният вестник „Мебелист", който често в такива случаи се оказва добър помощник, откри специална рубрика.

Така първичната партийна организация в завода стана център и инициатор на всекидневна индивидуална работа с всеки производственик. Ударението на идейновъзпитателната дейност се поставя върху борбата за високи икономически резултати и високо качество на продукцията, за издигане ролята на комунистите, на колектива, в усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и всестранното развитие на отделния труженик.

Борбата за високо качество тук се разглежда преди всичко в единство и непосредствена връзка с борбата за високи икономически резултати. Големи усилия се влагат за подобряване на организацията и заплащането на труда. Въведена е колективна организация на труда с индивидуална норма. Коефициентът на трудовото участие в голяма степен се отчита от самия работник. Така се постига най-точно и справедливо възнаграждение за положения труд. Основа за успеха е икономическият фактор. За да се прояви този фактор обаче, са необходими убедени и всеотдайни хора. Затова се полагат много усилия за непрекъснато подобряване на възпитателната работа.

Партийната организация отделя подчертано внимание на низовите производствени звена — участъците и бригадите. В тях тя вижда онези малки ядра, от които до голяма степен зависи състоянието на целия заводски колектив — готовността му да реши един или друг сложен производствен въпрос, способността му да осъществява резултатна идейновъзпитателна дейност. Анализът и наблюденията показват, че в онези производствени звена, където отношенията са изградени на взаимно зачитане и другарска взаимопомощ и ръководителят се ползва с авторитет, текучеството, безпричинните отсъствия и трудовите злополуки са значително по-малко. И обратно — където владеят недобрите отношения и дисциплината е лоша, производителността на труда е ниска. Установи се също, че лични несгоди, недоразумения в семейството и други подобни неприятни неща съществено се отразяват и намаляват производителността.

Партийната организация, като обсъжда комсомолската работа, установява, че при въвеждането на начинаещите работници и младите специалисти в производството не се отделя нужното внимание. Младежите започват работа с голям ентусиазъм, с желание и стремеж да растат и да се усъвършенствуват. Оказва се, че близката перспектива, свързана само с повишаване за заплатата, не е достатъчна за младия

Digitized by Google

човек. Той се нуждае от изява, желае да се издигне в професията, да има активна жизнена позиция. Но ако в бригадата не получава помощ, ако не вижда пътя на своето израстване, ако не се чувствува полезен на колектива, ако профсъюзната или комсомолската организация не се погрижат за неговата трудова и социална адаптация, той скоро напуска завода.

Комунистите се насочват към инициативи, които засилват чувството за професионална гордост, привързаност към колектива и задоволство от превъзмогнатите трудности. Работниците се убеждават, че и в професията на мебелиста има нещо приятно и героично наред с делничното. Широк размах получи движението на наставниците, оглавено от комунистите. Скуката и апатията в труда на някои от младите хора, които ги изморяваха повече от самия производствен процес, почнаха да отстъпват място на вдъхновението и творчеството. Те чувствуваха доброжелателността в очите на наставниците, тяхното братско рамо и животът в колектива ставаше по-привлекателен. Пред тях се откриваха примамливи перспективи.

Идейновъзпитателната работа на партийната организация получи конкретна насока — социалната среда на малките колективи. Чрез различни инициативи се цели подобряването на междуличностните отношения, укрепване на авторитета на прекия ръководител и засилване на авангардните позиции на комунистите. Партийната организация се насочи към прояви, които влияят положително върху настроението на хората, повишават самочувствието им. Родиха се вечерите на трудовата слава, на рационализаторите и качествениците, редовно се чествуват дългогодишните работници и рождените дни... Тези инициативи оказват силно влияние за сплотяване на малките производствени колективи.

Ръководството на завода се стреми навреме да научава и задоволява потребностите и стремежите на отделния работник. Десетки са случаите на конкретна другарска помощ. Предприятието строи жилищни сгради, които предоставя предимно на млади семейства. Чрез трудови дни или парична помощ се помага на тези, които строят собствени жилища. Насърчават се младежите, които желаят да учат. В отделни сезони колективно се доставят различни продоволствени стоки. Сега има стремеж за всеки работник и семейството му да се осигури разнообразна и културна почивка. Излетите и походите до красиви и исторически местности през почивните дни като Дряновския и Кърпиновския манастир, хижите „Чумерна", „Планинец и „Грамадлива" са влезли дълбоко в живота на трудовия колектив. Всяка година близо половината от членовете на заводския колектив почиват в хижа „Грамадлива" и в почивни станции по Черноморието.

Цялата тази положителна трудова атмосфера се отразява благотворно и върху трудовия процес, върху качеството, превръща се в стимулатор за високи производствени и икономически резултати.

Заводският колектив успя да издигне 80 на сто от продукцията на средно световно равнище. Спалнята „Янтра" е една от най-търсените в Съветския съюз. На изложбата „България освободена, България обновена" в Москва бъдещият спален модел „Лилия" получи специалната диплома на съветската външнотърговска организация „Експортлес".

— Нашият стремеж е непрекъснато да усъвършенствуваме продукцията. В това виждаме залог за трайни успехи, утвърждаване на нашата марка на световния пазар... Сега вече се трудим по-спокойно и уверено. Имаме реална производствена програма за двете

Digitized by Google

последни години на петилетката. Това ни задължава да работим така, че цялата продукция да получи оценка „К", да вървим още по-напред — заявява секретарят на партийната организация.

Успехите създават оптимистична атмосфера. Високото качество осигурява в голяма степен и ефективност на производството. Тази ефективност идва и от усъвършенстваната социалистическа организация на труда. Средната работна заплата миналата година надхвърли сумата 2000 лева. Колективът изпълнява плана за печалбата, за производителността на труда. Социалната програма на колектива се преизпълнява.

Партийната организация дойде до извода, че е необходимо още по-добре да се изясняват перспективите на социално-икономическото развитие на колектива, да се изтъква значението на труда на отделния производственик. Всеки първичен колектив да има близка и далечна цел, насочена към постигане на конкретни икономически резултати. Затова всяка трудова победа тук се превръща в запомнящ се празник за целия колектив, отдава се заслужено уважение и внимание към всички, дали сили за постигането й. Наред със засилване на материалните стимули партийната организация полага грижи за издигане ролята на моралните награди. На особена почит са алеите на първенците, поздравителните концерти по заводския радиовъзел, връчването на грамоти, изтъкването в печата на прославилите се в труда.

Със своята съдържателна, всекидневна, конкретна и резултатна политическа дейност, насочена предимно към решаване на животрептящите проблеми на деня, партийната организация в завода се явява активен фактор за формирането на конкретна политика в колектива, в определянето на основните задачи. С делата си тя защищава правото и задължението да бъде ръководно политическо ядро и първообраз на колектива.

Грижата за отделния работник, младеж и комунист има конкретни измерения. Тя се проявява в решаването на неговите проблеми, в задоволяването на неговите основни материални и духовни потребности, в неговото възпитание и развитие, в утвърждаването на самочувствието му като стопанин на предприятието и гражданин на социалистическата ни родина.

Илия МАНЕВ

ВЛОГЪТ НА КОМУНИСТА

В началото на февруари в Комбината за цветни метали край Пловдив металурзите бяха организирали обсъждане на книгите на Леонид Илич Брежнев „Малката земя" и „Възраждане". Искрено и по човешки, както сам бе направил Леонид Илич, те говореха и свързваха съдържанието им със своята „малка земя", на която воюваха като металурзи. Техният прославил се и изявил страната с високата чистота на оловото и цинка комбинат е рожба на българо-съветската дружба. Много нишки свързват пловдивските металурзи с великата съветска страна. Може би и затова съвсем естествено прозвуча изказването на старши пещаря от електролитния участък на цинковото производство.

— През 1975 г. работих в Съветския съюз, в Таганрогския металургичен комбинат. Металурзите — ветерани от войната, станаха моите най-добри учители в трудната професия. Години наред и аз, и моите другари от участъка работим и прилагаме техния опит...

Това беше поводът да потърсим повече подробности за живота на металурга Иван Тягов.

Преди повече от двадесет години момъкът от с. Куклен — Пловдивски окръг,

Digitized by Google

Тягов заминава на работа в съветската страна. Случило се така, че попаднал при разпределението в Таганрогския металургичен комбинат. Работата, професията и хората му легнали на сърцето. И сега, когато го запитат за неговото професионално образование, без колебание той отговаря „Съветският челен опит". Особено е признателен на своя пръв учител Фьодор Тарасенко, който, макар и пенсионер, още упражнява своята професия на металург в Таганрог. Дружбата между тях още продължава.

Деветнадесет години Иван Тягов или през деня, или нощта е край индукционните пещи и разливачните машини. Занареждат се отличия и награди: ударник на смяна, най-добър в професията, орден „Червено знаме на труда". Той не крие тайните на майсторството. Каниха го за ръководител, но той си остана при пещите и машините. Можеше да вземе ведомствен апартамент и да живее в Пловдив, но си остана в Куклен. Друг негов колеша допълва трудовата му биография: „Силата на Иван е в умението му спокойно и строго да организира работата в отделението. Познава до подробности тънкостите на технологичния режим. Своевременно открива всяка аномалия, всяко отклонение от определените производствени и технологични норми, канализира ги в желаната посока и ги подчинява на волята си. При него аз не помня да е имало случай на неизпълнена задача, на недоброкачествена продукция..."

Да застанем край разливачната машина и да проследим неговите движения. Нищо особено трудно не се забелязва. Една огромна лъжица ритмично се пъха в отвора на пещта, гребе от разтопения метал и сръчно го излива в редуващите се празни изложници. Транспортната лента поема застиналите вече блокчета цинк и ги понася нагоре към стелажите. Автоматика! Вглеждаме се в очите на Иван и се мъчим да открием техния истински цвят. Не ни се удава, защото тези очи сега са сребристосиви, като отлетите блокчета цинк. В тях се е отразил блясъкът на метала. Но сега те са напрегнати и подвижни, гледат зорко всяко отлято блокче. То трябва да тежи 20 килограма — нито грам повече. Ръцете ловко с помощта на гребките обират окисните, застинали върху отлятото блокче. А машината продължава своя автоматичен режим. В пещта кипи разтопеният метал. Една червена стрелка сочи 480 градуса. Тя не трябва да пада надолу, нито да отскача нагоре — точно такава температура е нужна. На горната площадка сновят електрокари и стоварват листове катоден цинк за захранването на пещта. Но и за това се изисква определена ритмичност и да се поддържа постоянна височина в захранващия стълб. Всичко това и още ред други неща в този момент фокусираха в погледа на старши пещаря. А в главата му, под прихлупената жълта каска, се раждаха решенията — мигновени и точни...

— И пещта, и разливачната машина са много послушни, когато с тях работи бай Иван — допълва началникът на смяната Петър Драгнев. — А набиването на индукционните електропещи е труден и сложен процес. Малцина умеят да правят това както трябва. Докато преди ремонтът и набиването на пещите ставаше за 40 дни, сега това става за един работен ден, като не се нарушава ритмичността на производството и се спестяват материали за около 20 000 лв. В основата на тази нова технология стоят големият опит и активното участие на Иван Тягов.

Когато партийната организация разглежда участието на комунистите в изпълнението на решенията на Националната партийна конференция, Иван Тягов предлага идеята да си състави личен комплексен план. Не след дълго той го представя пред бюрото и комунистите.

— Идеята да работя с личен комплексен план — споделя Тягов — възникна у мене, съпроводена със следните мисли: не могат да се изпълняват задачите, произтичащи от тези решения и документи на Партията, ако не се създаде една стройна организация на труда на всяко работно място, ако не се разкрият резервите. Според изискванията на нашата комбинатска инициатива „Оптимално—ритмично". Предварително са определени както производствените, така и технологическите параметри на дадени работни места, на основните агрегати и машини. В хода на всекидневното социалистическо съревнование металурзите се стремят непрекъснато да подобряват своята работа, да разкриват нови резерви, пълно да използват производствените мощности, да увеличават производителността на труда, да подобряват качеството на продукцията, да икономисват материално-енергетични ресурси... Но тези неща според мен често имат инцидентен характер, стават някак си стихийно и не добре организирано, те не са постоянни и трайни. С изграждането на лични комплексни планове нещата тръгват другояче: всичко е предварително обмислено, преценено. Поставено е, така да се каже, на планова основа. Задачите са актуализирани, строго фиксирани. Налице са всекидневният оперативен контрол и самоконтрол, ясното виждане в перспектива...

Какво по-точно имам предвид? Като старши пещар на индукционна пещ аз имам за задача да отливам всяка смяна по определено количество блоков цинк. Ритмичността в изпълнението на тази задача изцяло зависи от правилната организация на труда, която съм създал на моето работно място, от изправността на пещта и придадените към нея съоръжения. Поради това според моя личен комплексен план аз ги поемам на социалистическо съхранение и изцяло отговарям за тяхната изправност. Друга съществена задача, залегнала в плана ми, е икономията на материали, суровини и електроенергия. И за да я изпълня, е необходимо точно да спазвам установе-

Digitized by Google

последни години на петилетката. Това ни задължава да работим така, че цялата продукция да получи оценка „К", да вървим още по-напред — заявява секретарят на партийната организация.

Успехите създават оптимистична атмосфера. Високото качество осигурява в голяма степен и ефективност на производството. Тази ефективност идва и от усъвършенстваната социалистическа организация на труда. Средната работна заплата миналата година надхвърли сумата 2000 лева. Колективът изпълнява плана за печалбата, за производителността на труда. Социалната програма на колектива се преизпълнява.

Партийната организация дойде до извода, че е необходимо още по-добре да се изясняват перспективите на социално-икономическото развитие на колектива, да се изтъква значението на труда на отделния производственик. Всеки първичен колектив да има близка и далечна цел, насочена към постигане на конкретни икономически резултати. Затова всяка трудова победа тук се превръща в запомнящ се празник за целия колектив, отдава се заслужено уважение и внимание към всички, дали сили за постигането й. Наред със засилване на материалните стимули партийната организация полага грижи за излигане ролята на моралните награди. На особена почит са алеите на първенците, поздравителните концерти по заводския радиовъзел, връчването на грамоти, изтъкването в печата на прославилите се в труда.

Със своята съдържателна, всекидневна, конкретна и резултатна политическа дейност, насочена предимно към решаване на животрептящите проблеми на деня, партийната организация в завода се явява активен фактор за формирането на конкретна политика в колектива, в определянето на основните задачи. С делата си тя защищава правото и задължението да бъде ръководно политическо ядро и първообраз на колектива.

Грижата за отделния работник, младеж и комунист има конкретни измерения. Тя се проявява в решаването на неговите проблеми, в задоволяването на неговите основни материални и духовни потребности, в неговото възпитание и развитие, в утвърждаването на самочувствието му като стопанин на предприятието и гражданин на социалистическата ни родина.

Илия МАНЕВ

ВЛОГЪТ НА КОМУНИСТА

В началото на февруари в Комбината за цветни метали край Пловдив металурзите бяха организирали обсъждане на книгите на Леонид Илич Брежнев „Малката земя" и „Възраждане". Искрено и по човешки, както сам бе направил Леонид Илич, те говореха и свързваха съдържанието им със своята „малка земя", на която воюваха като металурзи. Техният прославил се и изявил страната с високата чистота на оловото и цинка комбинат е рожба на българо-съветската дружба. Много нишки свързват пловдивските металурзи с великата съветска страна. Може би и затова съвсем естествено прозвуча изказването на старши пещаря от електролитния участък на цинковото производство.

— През 1975 г. работих в Съветския съюз, в Таганрогския металургичен комбинат. Металурзите — ветерани от войната, станаха моите най-добри учители в трудната професия. Години наред и аз, и моите другари от участъка работим и прилагаме техния опит...

Това беше поводът да потърсим повече подробности за живота на металурга Иван Тягов.

Преди повече от двадесет години момъкът от с. Куклен — Пловдивски окръг,

Digitized by Google

Тягов заминава на работа в съветската страна. Случило се така, че попаднал при разпределението в Таганрогския металургичен комбинат. Работата, професията и хората му легнали на сърцето. И сега, когато го запитат за неговото професионално образование, без колебание той отговаря „Съветският челен опит". Особено е признателен на своя пръв учител Фьодор Тарасенко, който, макар и пенсионер, още упражнява своята професия на металург в Таганрог. Дружбата между тях още продължава.

Деветнадесет години Иван Тягов или през деня, или нощта е край индукционните пещи и разливачните машини. Занареждат се отличия и награди: ударник на смяна, най-добър в професията, орден „Червено знаме на труда". Той не крие тайните на майсторството. Каниха го за ръководител, но той си остана при пещите и машините. Можеше да вземе ведомствен апартамент и да живее в Пловдив, но си остана в Куклен. Друг негов колеша допълва трудовата му биография: „Силата на Иван е в умението му спокойно и строго да организира работата в отделението. Познава до подробности тънкостите на технологичния режим. Своевременно открива всяка аномалия, всяко отклонение от определените производствени и технологични норми, канализира ги в желаната посока и ги подчинява на волята си. При него аз не помня да е имало случай на неизпълнена задача, на недоброкачествена продукция..."

Да застанем край разливачната машина и да проследим неговите движения. Нищо особено трудно не се забелязва. Една огромна лъжица ритмично се пъха в отвора на пещта, гребе от разтопения метал и сръчно го излива в редуващите се празни изложници. Транспортната лента поема застиналите вече блокчета цинк и ги понася нагоре към стелажите. Автоматика! Вглеждаме се в очите на Иван и се мъчим да открием техния истински цвят. Не ни се удава, защото тези очи сега са сребристосиви, като отлетите блокчета цинк. В тях се е отразил блясъкът на метала. Но сега те са напрегнати и подвижни, гледат зорко всяко отлято блокче. То трябва да тежи 20 килограма — нито грам повече. Ръцете ловко с помощта на гребките обират окисите, застинали върху отлятото блокче. А машината продължава своя автоматичен режим. В пещта кипи разтопеният метал. Една червена стрелка сочи 480 градуса. Тя не трябва да пада надолу, нито да отскача нагоре — точно такава температура е нужна. На горната площадка сновят електрокари и стоварват листове катоден цинк за захранването на пещта. Но и за това се изисква определена ритмичност и да се поддържа постоянна височина в захранващия стълб. Всичко това и още ред други неща в този момент фокусираха в погледа на старши пещаря. А в главата му, под прихлупената жълта каска, се раждаха решенията — мигновени и точни...

— И пещта, и разливачната машина са много послушни, когато с тях работи бай Иван — допълва началникът на смяната Петър Драгнев. — А набиването на индукционните електропещи е труден и сложен процес. Малцина умеят да правят това както трябва. Докато преди ремонтът и набиването на пещите ставаше за 40 дни, сега това става за един работен ден, като не се нарушава ритмичността на производството и се спестяват материали за около 20 000 лв. В основата на тази нова технология стоят големият опит и активното участие на Иван Тягов.

Когато партийната организация разглежда участието на комунистите в изпълнението на решенията на Националната партийна конференция, Иван Тягов предлага идеята да си състави личен комплексен план. Не след дълго той го представя пред бюрото и комунистите.

— Идеята да работя с личен комплексен план — споделя Тягов — възникна у мене, съпроводена със следните мисли: не могат да се изпълняват задачите, произтичащи от тези решения и документи на Партията, ако не се създаде една стройна организация на труда на всяко работно място, ако не се разкрият резервите. Според изискванията на нашата комбинатска инициатива „Оптимално—ритмично". Предварително са определени както производствените, така и технологическите параметри на дадени работни места, на основните агрегати и машини. В хода на всекидневното социалистическо съревнование металурзите се стремят непрекъснато да подобряват своята работа, да разкриват нови резерви, пълно да използват производствените мощности, да увеличават производителността на труда, да подобряват качеството на продукцията, да икономисват материално-енергетични ресурси... Но тези неща според мен често имат инцидентен характер, стават някак си стихийно и не добре организирано, те не са постоянни и трайни. С изграждането на лични комплексни планове нещата тръгват другояче: всичко е предварително обмислено, преценено. Поставено е, така да се каже, на планова основа. Задачите са актуализирани, строго фиксирани. Налице са всекидневният оперативен контрол и самоконтрол, ясното виждане в перспектива...

Какво по-точно имам предвид? Като старши пещар на индукционна пещ аз имам за задача да отливам всяка смяна по определено количество блоков цинк. Ритмичността в изпълнението на тази задача изцяло зависи от правилната организация на труда, която съм създал на моето работно място, от изправността на пещта и придадените към нея съоръжения. Поради това според моя личен комплексен план аз ги поемам на социалистическо съхранение и изцяло отговарям за тяхната изправност. Друга съществена задача, залегнала в плана ми, е икономията на материали, суровини и електроенергия. И за да я изпълня, е необходимо точно да спазвам установе-

Digitized by Google

последни години на петилетката. Това ни задължава да работим така, че цялата продукция да получи оценка „К“, да вървим още по-напред — заявява секретарят на партийната организация.

Успехите създават оптимистична атмосфера. Високото качество осигурява в голяма степен и ефективност на производството. Тази ефективност идва и от усъвършенстваната социалистическа организация на труда. Средната работна заплата миналата година надхвърли сумата 2000 лева. Колективът изпълнява плана за печалбата, за производителността на труда. Социалната програма на колектива се преизпълнява.

Партийната организация дойде до извода, че е необходимо още по-добре да се изясняват перспективите на социално-икономическото развитие на колектива, да се изтъква значението на труда на отделния производственик. Всеки първичен колектив да има близка и далечна цел, насочена към постигане на конкретни икономически резултати. Затова всяка трудова победа тук се превръща в запомнящ се празник за целия колектив, отдава се заслужено уважение и внимание към всички, дали сили за постигането й. Наред със засилване на материалните стимули партийната организация полага грижи за издигане ролята на моралните награди. На особена почит са алеите на първенците, поздравителните концерти по заводския радиовъзел, връчването на грамоти, изтъкването в печата на прославилите се в труда.

Със своята съдържателна, всекидневна, конкретна и резултатна политическа дейност, насочена предимно към решаване на животрептящите проблеми на деня, партийната организация в завода се явява активен фактор за формирането на конкретна политика в колектива, в определянето на основните задачи. С делата си тя защищава правото и задължението да бъде ръководно политическо ядро и първообраз на колектива.

Грижата за отделния работник, младеж и комунист има конкретни измерения. Тя се проявява в решаването на неговите проблеми, в задоволяването на неговите основни материални и духовни потребности, в неговото възпитание и развитие, в утвърждаването на самочувствието му като стопанин на предприятието и гражданин на социалистическата ни родина.

Илия МАНЕВ

ВЛОГЪТ НА КОМУНИСТА

В началото на февруари в Комбината за цветни метали край Пловдив металурзите бяха организирали обсъждане на книгите на Леонид Илич Брежнев „Малката земя“ и „Възраждане“. Искрено и по човешки, както сам бе направил Леонид Илич, те говореха и свързваха съдържанието им със своята „малка земя“, на която воюваха като металурзи. Техният прославил се и изявил страната с високата чистота на оловото и цинка комбинат е рожба на българо-съветската дружба. Много нишки свързват пловдивските металурзи с великата съветска страна. Може би и затова съвсем естествено прозвуча изказването на старши пещаря от електролитния участък на цинковото производство.

— През 1975 г. работих в Съветския съюз, в Таганрогския металургичен комбинат. Металурзите — ветерани от войната, станаха моите най-добри учители в трудната професия. Години наред и аз, и моите другари от участъка работим и прилагаме техния опит...

Това беше поводът да потърсим повече подробности за живота на металурга Иван Тягов.

Преди повече от двадесет години момъкът от с. Куклен — Пловдивски окръг,

Digitized by Google

Тягов заминава на работа в съветската страна. Случило се така, че попаднал при разпределението в Таганрогския металургичен комбинат. Работата, професията и хората му легнали на сърцето. И сега, когато го запитат за неговото професионално образование, без колебание той отговаря „Съветският челен опит". Особено е признателен на своя пръв учител Фьодор Тарасенко, който, макар и пенсионер, още упражнява своята професия на металург в Таганрог. Дружбата между тях още продължава.

Деветнадесет години Иван Тягов или през деня, или нощта е край индукционните пещи и разливачните машини. Занареждат се отличия и награди: ударник на смяна, най-добър в професията, орден „Червено знаме на труда". Той не крие тайните на майсторството. Каниха го за ръководител, но той си остана при пещите и машините. Можеше да вземе ведомствен апартамент и да живее в Пловдив, но си остана в Куклен. Друг негов колеша допълва трудовата му биография: „Силата на Иван е в умението му спокойно и строго да организира работата в отделението. Познава до подробности тънкостите на технологичния режим. Своевременно открива всяка аномалия, всяко отклонение от определените производствени и технологични норми, канализира ги в желаната посока и ги подчинява на волята си. При него аз не помня да е имало случай на неизпълнена задача, на недоброкачествена продукция..."

Да застанем край разливачната машина и да проследим неговите движения. Нищо особено трудно не се забелязва. Една огромна лъжица ритмично се пъха в отвора на пещта, гребе от разтопения метал и сръчно го излива в редуващите се празни изложници. Транспортната лента поема застиналите вече блокчета цинк и ги понася нагоре към стелажите. Автоматика! Вглеждаме се в очите на Иван и се мъчим да открием техния истински цвят. Не ни се удава, защото тези очи сега са сребристосиви, като отлетите блокчета цинк. В тях се е отразил блясъкът на метала. Но сега те са напрегнати и подвижни, гледат зорко всяко отлято блокче. То трябва да тежи 20 килограма — нито грам повече. Ръцете ловко с помощта на гребките обират окисите, застинали върху отлятото блокче. А машината продължава своя автоматичен режим. В пещта кипи разтопеният метал. Една червена стрелка сочи 480 градуса. Тя не трябва да пада надолу, нито да отскача нагоре — точно такава температура е нужна. На горната площадка сноват електрокари и стоварват листове катоден цинк за захранването на пещта. Но и за това се изисква определена ритмичност и да се поддържа постоянна височина в захранващия стълб. Всичко това и още ред други неща в този момент фокусираха в погледа на старши пещаря. А в главата му, под прихлупената жълта каска, се раждаха решенията — мигновени и точни...

— И пещта, и разливачната машина са много послушни, когато с тях работи бай Иван — допълва началникът на смяната Петър Драгнев. — А набиването на индукционните електропещи е труден и сложен процес. Малцина умеят да правят това както трябва. Докато преди ремонтът и набиването на пещите ставаше за 40 дни, сега това става за един работен ден, като не се нарушава ритмичността на производството и се спестяват материали за около 20 000 лв. В основата на тази нова технология стоят големият опит и активното участие на Иван Тягов.

Когато партийната организация разглежда участието на комунистите в изпълнението на решенията на Националната партийна конференция, Иван Тягов предлага идеята да си състави личен комплексен план. Не след дълго той го представя пред бюрото и комунистите.

— Идеята да работя с личен комплексен план — споделя Тягов — възникна у мене, съпроводена със следните мисли: не могат да се изпълняват задачите, произтичащи от тези решения и документи на Партията, ако не се създаде една стройна организация на труда на всяко работно място, ако не се разкрият резервите. Според изискванията на нашата комбинатска инициатива „Оптимално—ритмично". Предварително са определени както производствените, така и технологическите параметри на дадени работни места, на основните агрегати и машини. В хода на всекидневното социалистическо съревнование металурзите се стремят непрекъснато да подобряват своята работа, да разкриват нови резерви, пълно да използват производствените мощности, да увеличават производителността на труда, да подобряват качеството на продукцията, да икономисват материално-енергетични ресурси... Но тези неща според мен често имат инцидентен характер, стават някак си стихийно и не добре организирано, те не са постоянни и трайни. С изграждането на лични комплексни планове нещата тръгват другояче: всичко е предварително обмислено, преценено. Поставено е, така да се каже, на планова основа. Задачите са актуализирани, строго фиксирани. Налице са всекидневният оперативен контрол и самоконтрол, ясното виждане в перспектива...

Какво по-точно имам предвид? Като старши пещар на индукционна пещ аз имам за задача да отливам всяка смяна по определено количество блокове цинк. Ритмичността в изпълнението на тази задача изцяло зависи от правилната организация на труда, която съм създал на моето работно място, от изправността на пещта и придадените към нея съоръжения. Поради това според моя личен комплексен план аз ги поемам на социалистическо съхранение и изцяло отговарям за тяхната изправност. Друга съществена задача, залегнала в плана ми, е икономията на материали, суровини и електроенергия. И за да я изпълня, е необходимо точно да спазвам установе-

Digitized by Google

ните технологични параметри и съответните технологични процеси. Успоредно с това съм си поставил и две непосредствени задачи: в чест на 35-годишнината на нашата социалистическа революция да превърна работното си място в образцово, а в навечерието на XII конгрес на нашата партия да завоювам паспорта на качеството.

Нека се спрем по-подробно на неговия личен комплексен план. В отделен раздел е записано всичко онова, което той ще направи за своето израстване като производственик, възпитател и гражданин, за издигането на личния му пример като комунист. Ето и някои задължения, които той поема: да повиши своите икономически знания, особено по вътрешностопанската сметка в рамките на бригадната организация на труда; да овладее още две-три работни места; да вземе активно участие в индивидуалната работа с членовете на колектива; да обучи двама нови работници и да предаде опита си на още двама свои колеги по организацията на работното място; активно да участвува в работата на партийната група и на партийната организация, като отчита пред тях изпълнението на личния си комплексен план; да бъде взискателен и критичен към себе си и към носителите на отрицателни прояви и към рушителите на трудовата и технологичната дисциплина, като сам бъде образец на партийно трудово и гражданско поведение...

Инициативата на Тягов не остана изолирана стъпка. Напротив, тя се утвърди като нов момент не само в неговата партийна организация, но и в работата на цялата партийна организация в комбината, на профорганизацията и на Комсомола.

Занапред личният комплексен план, неговото изпълнение, получаваните положителни резултати ще бъдат основен атестат за оценката на всеки комунист в комбината при замяната на партийните му документи. Това е един качествено нов момент при определянето на личния влог на комуниста в реализирането на партийната стратегия за висока ефективност и високо качество във всяка дейност. Другият съществен момент се отнася до партийното поръчение. То вече не е задължение, дадено от ръководството на съответната партийна организация, а вътрешна, ясно осъзната необходимост и убеденост за най-пълна изява на творческите възможности, социалната активност и гражданския дълг на комуниста, на всеки труженик.

— В случая нас не ни интересуват само количествените, а преди всичко качествените резултати от повсеместното прилагане на инициативата на комуниста Иван Тягов да се работи с лични комплексни планове — сподели пред нас секретарят на комбинатския партиен комитет инж. Тодор Смиленов. — Целта ни е по-далечна, така да се каже, стратегическа. Искаме не само комунистите, но и всеки член на многолюдния ни колектив по собствено убеждение да заработи с такъв план...

Славейко МАНДЕВ
Петко ПЕТКОВ

Digitized by Google

ВСЕОБХВАТНО ИДЕОЛОГИЧЕСКО ВЪЗДЕЙСТВИЕ

В Софийската градска партийна организация името на завода за облекло „Витоша" не случайно е записано сред еталонните предприятия, в които се създава положителен опит в идеологическата работа. Години наред тук и заводският партиен комитет, и партийните бюра се стремят да организират възпитателната и политическата дейност обмислено и целенасочено, така, че тя да се докосва до съзнанието и чувствата на всеки работник. Да търсят ефективност от всяко начинание е характерно във всекидневието на заводската партийна организация. Този стремеж се засилва още повече след Националното съвещание с идеологическите кадри. Да се осигурява идеологически процесът на усъвършенстването на социалистическата организация на труда — това сега е важна задача за комунистите.

ЗА ДА СЕ ЧУВА РАБОТНИЧЕСКАТА ДУМА

В последно време в цеховете по-често се водят разговори около събранията на въпроси и отговори. Тези събрания предизвикват все по-голям интерес сред хората. Разбира се, това не е някаква нова и непозната форма, за която да се употребяват суперлативи. Но нали в края на краищата всяка форма може да се окаже полезна или да не донесе никакъв резултат, ако не е изпълнена с нужното съдържание. За всичко това тук се замислят сериозно и се стараят не да хвърлят фойерверки, а да постигат ефект.

Още преди две години заводският партиен комитет взе решение периодично, в края на всяко тримесечие да изслушва и обсъжда информации за мненията, предложенията, критичните бележки на работниците. По този начин той ще може да изисква от съответните отговорни лица да се отнасят с по-голямо внимание към тях, да вземат мерки по повдигнатите въпроси в колектива. А това означава все повече да се създава атмосфера на доверие, хората да се убеждават, че гласовете им не са отишли нахалост, че се чува думата им.

Отначало създадените към партийните бюра и към заводския комитет групи за събиране на информация предаваха в комитета въпросите и той просто ги пренасочваше към директора, към неговите заместници или към други ръководители. Но се оказа, че някои от отговорните кадри се заемат да решат според своите възможности проблемите на работниците, а други изобщо не проявяват никакъв интерес

Digitized by Google

към тях, дори не реагират. Това продължи няколко месеца, докато стана ясно, че ползата от започнатото дело е минимална и трябва да се предприеме нещо друго. Затова партийният комитет реши периодично да се правят открити партийни събрания и да се задължат ръководителите да отговарят на работническите въпроси. Така бе поставено началото на интересните събрания на въпроси и отговори, които стават полезна практика в завода.

Обикновено мненията и предложенията се събират два-три месеца по-рано от цеховите комисии и бюрата, те ги дават на комисията към заводския комитет, която се състои от трима работници. Оглавява я Адринета Татеосян, дългогодишен член на комитета, кроячка в цеха за мъжки ризи. С голяма настойчивост комисията следи през времето до следващото събрание не само да бъдат подготвени отговорите, но и да се решат проблемите, които е възможно да бъдат решени. Разбира се, има неосъществими предложения, има трудни за реализиране виждания. Но тук е закон — на всеки въпрос да се отговори и да се обясни защо не може, какво пречи да се вземат веднага мерки в посоченото направление. Не винаги се чака специалното събрание за въпроси и отговори, използват се и други събрания, в чийто дневен ред се прибавя такава точка.

Настойчивостта и взискателността на партийния комитет постепенно засилиха чувството на отговорност у ръководителите за работническите предложения, създадоха у тях, така да се каже, вкус към мнението на трудовия колектив. В началото на годината обикновено се отговаря на критичните бележки и предложения, направени на годишните събрания на първичните партийни организации и на профгрупите. Но се оказва, че редица проблеми не са от компетенцията на заводското ръководство. Появи се ново предложение — да се канят на събранията и ръководители от Министерството на леката промишленост, от Столичния общински народен съвет.

Участието на ръководните кадри в идеологическия процес е важен момент в работата на заводската партийна организация. Не само събранията на въпроси и отговори са място, където ръководителите се срещат с хората. Групата докладчици в завода се изявява активно и найдейните в нея са директорът Кирил Щипчанов, заместник-директорите Кольо Белев и инженер Тодор Недялков, главният моделиер Петър Трайков, началниците на отделите. Повечето от тях са и пропагандисти, неотменно участвуват във възпитателната работа на колективите.

ПРОПАГАНДА, СВЪРЗАНА С ЖИВОТА

В програмата на заводската партийна организация за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда особено внимание се отделя на грижата за насочване на занятията в политическата учебна година и икономическото образование към проблемите на завода. В личните си творчески планове пропагандистите са предвидили интересни практически занятия и задачи. В своя план Донка Самоходова, ръководител на двете звена в цеха за дамски манта, е записала: „Ще се запознавам с икономическите постижения у нас и в чужбина и редовно ще ги правя достояние на слушателите в школата. Ще се интересувам от трудовата дисциплината на участниците и при необходимост ще правя предложения за укрепването ѝ. Ще помогна на двама слушатели да подготвят беседи по социалистическата организация на труда, които да изнесат в цеха."

На пръв поглед така записаните задачи, които си е поставила Донка Самоходова, не са нещо изключително. Но зад сухите фрази може да се открие една истинска човешка всеотдайност. Самоходо-

Digitized by Google

4
8
10
11
14
22
26
28
33
37
40
42
41
49
55,57
58
60

Digitized by Google

към тях, дори не реагират. Това продължи няколко месеца, докато стана ясно, че ползата от започнатото дело е минимална и трябва да се предприеме нещо друго. Затова партийният комитет реши периодично да се правят открити партийни събрания и да се задължат ръководителите да отговарят на работническите въпроси. Така бе поставено началото на интересните събрания на въпроси и отговори, които стават полезна практика в завода.

Обикновено мненията и предложенията се събират два-три месеца по-рано от цеховите комисии и бюрата, те ги дават на комисията към заводския комитет, която се състои от трима работници. Оглавя ва я Адринета Татеосян, дългогодишен член на комитета, кроячка в цеха за мъжки ризи. С голяма настойчивост комисията следи през времето до следващото събрание не само да бъдат подготвени отговорите, но и да се решат проблемите, които е възможно да бъдат решени. Разбира се, има неосъществими предложения, има трудни за реализиране виждания. Но тук е закон — на всеки въпрос да се отговори и да се обясни защо не може, какво пречи да се вземат веднага мерки в посоченото направление. Не винаги се чака специалното събрание за въпроси и отговори, използват се и други събрания, в чийто дневен ред се прибавя такава точка.

Настойчивостта и взискателността на партийния комитет постепенно засилиха чувството на отговорност у ръководителите за работническите предложения, създадоха у тях, така да се каже, вкус към мнението на трудовия колектив. В началото на годината обикновено се отговаря на критичните бележки и предложения, направени на годишните събрания на първичните партийни организации и на профгрупите. Но се оказва, че редица проблеми не са от компетенцията на заводското ръководство. Появи се ново предложение — да се канят на събранията и ръководители от Министерството на леката промишленост, от Столичния общински народен съвет.

Участието на ръководните кадри в идеологическия процес е важен момент в работата на заводската партийна организация. Не само събранията на въпроси и отговори са място, където ръководителите се срещат с хората. Групата докладчици в завода се изявява активно и найдейните в нея са директорът Кирил Шипчанов, заместник-директорите Кольо Белев и инженер Тодор Недялков, главният моделиер Петър Трайков, началниците на отделите. Повечето от тях са и пропагандисти, неотменно участвуват във възпитателната работа на колективите.

ПРОПАГАНДА, СВЪРЗАНА С ЖИВОТА

В програмата на заводската партийна организация за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда особено внимание се отделя на грижата за насочване на занятията в политическата учебна година и икономическото образование към проблемите на завода. В личните си творчески планове пропагандистите са предвидили интересни практически занятия и задачи. В своя план Донка Самоходова, ръководител на двете звена в цеха за дамски манта, е записала: „Ще се запознавам с икономическите постижения у нас и в чужбина и редовно ще ги правя достояние на слушателите в школата. Ще се интересувам от трудовата дисциплината на участниците и при необходимост ще правя предложения за укрепването ѝ. Ще помогна на двама слушатели да подготвят беседи по социалистическата организация на труда, които да изнесат в цеха."

На пръв поглед така записаните задачи, които си е поставила Донка Самоходова, не са нещо изключително. Но зад сухите фрази може да се открие една истинска човешка всеотдайност. Самоходо-

Digitized by Google

ва е началник на плановия отдел в завода, но в четвърти цех тя вече е своя, не е просто пропагандист. Навлязла е в проблемите на цеха, към нея се обръщат по различни въпроси, дори я канят на годишните събрания на двете профорганизации. Неведнъж нейната компетентна помощ е бивала много полезна за колектива.

Неотдавна пропагандистът Кольо Белев, заместник-директор и заместник-секретар на заводския партиен комитет, подготви с участниците в своето звено практическо занятие по задачите, поставени от Националната партийна конференция. Тъй като в звеното участвуват специалисти, той постави задачи, свързани с плана за 1979 г. Началникът на отдел „Материално-техническо снабдяване" и неговите помощници трябваше да се сдобият с информация от текстилните предприятия за това, какви тъкани ще предадат те на завода, ще спазят ли предварителните договори. Такова уточняване е много нужно. Получената информация не остана в бележниците на участниците в школата. К. Белев като заместник-директор по икономическите въпроси се постара тя да бъде предоставена на отдел „Пласмент" и така да има полза от нея. На участниците от отдел „Труд и работна заплата" пропагандистът възложи да разработят мероприятия, чрез които да се създаде по-добра организация по заплащането на труда — да се информират работниците какво възнаграждение ще получат при определени резултати от своята работа. На отдел „Себестойност и цени", чиито работници също са в школата, беше дадено поръчение да подготвят предварителни разчети за всеки модел облекло, за да се наблюдава ефективността му, на заместник-главния счетоводител — да наблюдава по-отблизо въпросите за свръхнормативните запаси и да информира звеното. По този начин фактически не остава нито един отдел в заводоуправлението, който да не разработва в школата определени проблеми. А тези разработки пряко помагат за подобряването на работата в едно или друго направление.

ВСЕ ПО-БЛИЗО ДО ХОРАТА

Митка Калчева е началник на цеха за спортни облекла. Сътрудник е на заводския партиен комитет — завежда секцията по масово-политическата работа при партийния кабинет. Ръководител с авторитет, тя разбира добре колко важно е да се общува с работниците, да им се разясняват добре поставените задачи. „Всяка нова цел — казва М. Калчева — може да бъде достигната, само ако я разберат и тръгнат убедено към нея всички членове на колектива. Не бива да поставяш задача, преди да си я „подплатил" с идейновъзпитателни предпоставки, преди да си поговорил с всеки. Работниците най-добре ще ти кажат къде грешиш."

В последните месеци Митка Калчева обмисляше как да създаде в цеха по-добра и по-резултатна организация, за да се повиши производителността, да се пести време и да се подобри качеството на продукцията. И от първи януари тази година новата организация влезе в действие. От четирите производствени единици в шивалния участък бяха изградени две нови поточни линии, във всяка от които влизат двойно повече работнички, отколкото в досегашните бригади. Това окрупняване има за цел максимално да се специализират отделните работни места, да се въведе според всички изисквания бригадната организация на труда. Специализирането ще допринесе да се повиши производителността, ще се пести време, а това, че една работничка ще извършва по-малък брой операции, ще се отрази благоприятно и на качеството на облеклото.

Digitized by Google

Целта е примамлива, но не е лесно, нито може да стане безболезнено такова прегрупиране на хората. Изисква се вътрешна пренастройка, нужно е всеки да бъде убеден в ползата от новото начинание. Освен това задачата беше да се въведе новата организация, без да се получи никакво сътресение в изпълнението на плана. Наистина сложно положение се създаде. Митка Калчева подхвана всичко издалеко. Тя разказа за своето предложение в партийното бюро и в профкомитета. После в партийните групи и в профгрупите комунистите и безпартийните обсъдиха всички подробности, дадоха много и интересни предложения. Така че новата организация стана всъщност тяхно общо дело, за което те вече милееха, не гледаха на него като на нещо чуждо и непознато. Когато на общото събрание на цеха работниците се изказваха, те говореха аргументирано и убедено за необходимостта от въвеждането на нова, съвременна организация. Разяснени бяха задълженията на всеки и това осигури ритмичното изпълнение на задачите всеки ден от началото на годината досега.

Още един, много важен момент показва как ръководителят, действувайки от позицията на политически деец, непременно постига желаните резултати. Когато се формираха новите колективи, Митка Калчева нито веднъж не застана в ролята на заповядващ началник. Тя се стараеше да разбира хората, по възможност да събира една до друга работнички, чиито характери си допадат. „Психологическата съвместимост — казва Калчева — не е нещо абстрактно, тя се отразява пряко на работата. Разбира се, преди всичко трябва да се съобразяваме с квалификацията на хората. Самата работа в колектива облагородява човека, влияе на настроението му. Но ето на една работничка бе необходим по-специален стол, за да ѝ е удобно и приятно да работи. Направихме ѝ го така, както искаше." Друга си внушила, че там, където е поставена да работи, духа. Тази мисъл просто я травматизирала, постоянно мислела, че ще се разболее. Началничката огледала добре мястото, убедила се, че не е така, но не отказала да премести жената. Трета пък заявила, че след пенсионирането си желае още да поработи, но само ако я оставят в редовна смяна — страхувала се да се прибира късно. Това се оказало възможно и Митка Калчева изпълнила желанието ѝ. Като резултат в цеха останала още една работничка квалифицирана, опитна. От това работата печели. Е, някои считат, че Калчева твърде много глези работничките, но тя е убедена, че е права. Да уважава и зачита хората за нея е закон. И тя, както другите, може да чукне по масата, да нареди, без да приема каквито и да е уговорки. Но нали пред нея са живи хора със своите лични проблеми, със затруднения, боледувания, какво ли не. Понякога едно допълнително затормозяване може да се отрази зле, а малко внимание, удовлетворяване на една необходимост да стане причина настроението на човека да се подобри, да работи с радост. И, естествено, резултатите от труда му ще са по-големи.

НАЙ-ЩЕДРИТЕ МЕЖДУ НАС...

В обширния салон на партийния кабинет беше шумно, весело. Бяха насядали край масите редом едни до други съвсем млади момичета и момчета и дългогодишни опитни работнички и работници, първенци в завода. За първи път се подписваха договорите между наставниците и техните възпитаници, новопостъпилите работници. Произнасяха се думи, които изразяваха човешка топлота и сърдечност, благодарност и обич. Младите говореха за своята признателност и обещаваха да изпълнят всичко, което наставникът иска. Наставни-

Digitized by Google

ците се задължаваха на направят от „своите“ момчета и момичета отлични работници, да им предадат опита си. И не само това. Те поставяха за себе си и за тях високи цели — младите да бъдат общественици, да повишават образованието и културата си. Във всичко това постоянно да им помагат те, техните най-добри приятели, наставниците.

В завода наставническото движение придобива изключително богато съдържание, разгръща се с цялото пълнокръвие и многообразие на човешките взаимоотношения, такива, каквито искаме да бъдат те в нашето социалистическо общество. Кратките фрази на отчетите са безсилни да предадат какво става в душите на тези млади хора, които плахо и несигурно пристъпват през портала на предприятието, очаквайки невероятни затруднения, а срещат добър, приятелски поглед, топла десница, хубави думи „Не се бой, моето момиче, всичко ще бъде наред...“ Какъв полет на духа съпътствува нарастващата самоувереност в собствените сили, щом до теб е леля Олга или леля Павлина, или... И как в съвсем кратки срокове тези същите момчета и момичета стават отлични производственици, които надхвърлят нормите, мерят сили със своите наставници.

Но цялата тази благородна и благотворна дейност не идва от само себе си. Тук му е мястото да се отдаде нужното уважение на заводския партиен комитет за голямата организаторска работа по въвеждането на наставничеството. Запознат беше целият партиен, профсъюзен и комсомолски актив с новото движение, дошло от братската съветска страна, съставена беше програма, по която то ще се развива. За наставниците, голяма част от които са и преки ръководители, се отделят много грижи. Те трябва да се учат, да усвояват науките педагогика, психология. Да повишават личната си култура, защото младите гледат тях, по тях се равняват.

За разгръщането на наставническото движение най-много сили от зараждането му досега отделя една скромна, с красиви черти жена — Вълa Талигарова, завеждащ партийния кабинет в завода. Както изглежда, всяко дело, за да процъфтява, трябва да има свои ентусиасти. Така стана и с това дело. Вълa Талигарова, някогашната ремсистка от нелегалните групи, доброволка от Отечествената война, самата тя с щедро сърце, постоянно кара опитните работници да проявяват душевна щедрост, по майчински, по бащински да подават ръка на младите. Талигарова заедно с председателката на съвета на наставниците, началничката на четвърти цех Цветана Михайлова, непрекъснато търсят нови форми за развитието на това чудесно движение. Четат, превеждат съветска литература по тези проблеми, размножават и дават на всички наставници, на всички партийни, профсъюзни активисти да се запознаят с интересните материали по наставничеството. В резултат на това се раждат нови замисли, движението става „свое“, близко. То развива най-благородните, понякога неразкрити страни в човешката природа, облагородява душите, извисява нравствените критерии в човешката личност.

ДЕН ОТ БЪДЕЩЕТО

И отново — салонът на партийния кабинет. Тук хората идват с желание не само за да се учат в школите на партийната просвета. Често в този салон стават задушевни празници, в които колективът показва своя ръст.

В този ден на сцената бяха седнали най-уважаваните — петимата работници, които още пред 1978 година прекрачиха границите на седмата петилетка и влязоха в осмата. Това бяха Цветана Янчева, коя-

Digitized by Google

то изпълни петилетката за 2 години и 6 месеца, Величка Пенева — за 2 години и 8 месеца, Павел Минчев, Цветана Панова и Иван Ганчев — за 2 години и 9 месеца. В тяхна чест беше този голям празник. Преди това в деня, когато всеки от тях бе рапортувал за своя успех, на работните им места ги бяха посетили директорът, партийният секретар, председателят на профкомитета, за да ги поздравят с букет цветя, да им пожелаят здраве и по-големи победи. А сега на сцената, заедно с героите бяха седнали и техните близки — родителите, съпрузите, децата. Дъщеричката на Цветана Янчева каза по детски просто и искрено, че иска, като порасне, да стане като мама—работлива, добра и умна. В очите и на мъжете имаше сълзи. Беше ден на голяма човешка радост, този ден от бъдещето, както го бяха нарекли, защото за тези петимата наистина вече не беше 1978, а далечната 1981 година. Тук бяха и приятели на заводския колектив — народните артистки Ружа Делчева, Маргарита Дупаринова, Стайка Гьокова — певица. Поканили ги бяха да споделят с тях своята работническа радост и гордост. Ружа Делчева каза хубави, ласкави думи: „Сега аз присъствувам на един спектакъл, в който актьори сте вие, първенците, и ние, зрителите, ви се възхищаваме..."

Може би и затова така бързо и така нашироко се множат постиженията на първенците в завод „Витоша", защото партийният комитет, профкомитетът, целият колектив внимателно и грижливо се отнасят към всички отличили се в своята работа. Челниците тук просто се отглеждат. В същото време при тяхното излъчване демократизмът играе съществена роля. Новото в организацията на социалистическото съревнование е, че всеки месец, когато се определя първенецът на бригадата, колективът на профгрупата трябва да гласува за този, който най-много заслужава да получи почетното звание и награда. Само ако един работник в продължение на три месеца редовно е излъчван за първенец в цеха, той става първенец на завода. В системата на съревнованието вече съществуват и такива звания като: най-добър пряк ръководител, най-добър наставник, носител на собствен качествен щемпел. Това са почетни звания. Има и звание „Млад ударник", с което се награждават отличилите се млади представители на трудовия колектив. Предаванията по радиоуредбата, поздравителните концерти, отпечатваните материали в заводския вестник — много са възможностите да се отдаде почит и внимание на онези, които са работили най-добре през изминалия ден, през месеца, тримесечието. И това, че редовно се проследяват трудовият път и постиженията на всеки работник, че всяко добро постижение не остава незабелязано, поражда у хората нови амбиции да достигнат още по-големи успехи, да премерят сили с най-изтъкнатите. Ето че и една цяла бригада — в кроялното отделение на цеха за мъжки ризи, през ноември миналата година изпълни петилетката.

* * *

Дълго може да се разказва за многообразната и изключително ефективна идеологическа дейност на заводската партийна организация във „Витоша". В резултат на тази дейност хората стават по-богати душевно. Те обсъждат книги, срещат се с техните автори, разговарят с художници, след като са гледали изложби, беседват с артисти за великото и безсмъртно изкуство. Стремят се да стават по-добри.

В колектива се ражда новата нравственост, никнат кълновете на нови, прекрасни човешки взаимоотношения. Надига снага новата социалистическа личност, утвърждава се обликът на съвременната, социалистическата работническа класа.

Мария ДЕЛИБАЛТОВА

Digitized by Google

ПО ПЪТЯ НА ХЕЛЗИНКИ

ЙОРДАН ГОЛЕМАНОВ

На 1 август т. г. се навършиха четири години от подписването в Хелзинки на Заключителния акт на Общоевропейското съвещание за сигурност и сътрудничество в Европа. Съвещанието заема важно място в дипломатическата история на континента през 70-те години. Неговото значение се заключава във факта, че беше направена колективна политическа равносметка на резултатите от Втората световна война и следвоенното развитие (участниците в Съвещанието колективно потвърдиха неприкосновеността на границите и политическите реалности в Европа), посочена беше вредността и безперспективността на политиката на „студена война", открити бяха нови хоризонти за по-нататъшното намаляване на международното напрежение, за укрепване на мира и сътрудничеството в Европа и света.

Нека с няколко думи припомним съдържанието на Заключителния акт. Той след кратък преамбюл започва с първа част, озаглавена „Въпроси, отнасящи се до сигурността в Европа". Тя на свой ред се състои от два раздела: 1. а) Декларация за принципите, от които държавите-участнички ще се ръководят в отношенията помежду си; б) Въпроси, отнасящи се до осъществяването на някои от гореизложените принципи, и 2. Документ по мерките за укрепване на доверието и по някои аспекти за сигурността и разоръжаването.

Втората част — „Сътрудничество в областта на икономиката, науката и техниката и околната среда", набелязва общи и конкретни действия в областта на търговията; в областта на промишленото сътрудничество и проекти, представляващи общ интерес в областта на науката и техниката; опазване на околната среда. Разделът „Сътрудничество в други сектори" засяга развитието на транспорта, туризма, икономическите и социалните аспекти на мигриращата работна сила; подготовката на кадри.

Третата част е озаглавена „Сътрудничество в хуманитарните и другите области". Тя включва конкретни раздели: контакти между хората, информация; сътрудничество и обмен в областта на културата; сътрудничество и обмен в областта на образованието.

В Заключителния акт има също така кратък раздел, озаглавен „Въпроси, отнасящи се до сигурността и сътрудничеството в Средиземноморието".

Най-сетне документът завършва с част, наречена „По-нататъшни стъпки след Съвещанието".

От това се вижда, че в Заключителния акт са включени голям брой договорености, отнасящи се до широк кръг въпроси на мира, сигурността и сътрудничеството между държавите. Обаче: „Сърцевината на този документ — заяви др. Тодор Живков в речта си на самото Общоевропейско съвещание — по наше убеждение е Декларацията за принципите, върху които ние се договаряме да развиваме взаимните си отношения — отношения на мир и стабилност, на сътрудничество и приятелство, на уважение и доверие. Тези принципи въплъщават общия стремеж на нашите народи да избавят сегашните и идните поколения от кошмара на войната, да им гарантират мирен и щастлив живот."

Резултатите от Съвещанието не премахват, разбира се, различията в идеологията и обществения строй на държавите-участнички, но те са победа за всички, които избират мира пред войната, мирното сътрудничество пред конфронтацията, съзиданието пред унищожението.

Всички ние добре знаем, че постигнатите досега положителни промени в Европа се дължат преди всичко на последователната миролюбива външна политика на Съ-

---

По същата тема може да се ползва сп. „Партиен живот", кн. 16/1975 г., с. 85, и кн. 10/1978 г., с. 87.

Digitized by Google

то изпълни петилетката за 2 години и 6 месеца, Величка Пенева — за 2 години и 8 месеца, Павел Минчев, Цветана Панова и Иван Ганчев — за 2 години и 9 месеца. В тяхна чест беше този голям празник. Преди това в деня, когато всеки от тях бе рапортувал за своя успех, на работните им места ги бяха посетили директорът, партийният секретар, председателят на профкомитета, за да ги поздравят с букет цветя, да им пожелаят здраве и по-големи победи. А сега на сцената, заедно с героите бяха седнали и техните близки — родителите, съпрузите, децата. Дъщеричката на Цветана Янчева каза по детски просто и искрено, че иска, като порасне, да стане като мама—работлива, добра и умна. В очите и на мъжете имаше сълзи. Беше ден на голяма човешка радост, този ден от бъдещето, както го бяха нарекли, защото за тези петимата наистина вече не беше 1978, а далечната 1981 година. Тук бяха и приятели на заводския колектив — народните артистки Ружа Делчева, Маргарита Дупаринова, Стайка Гьокова — певица. Поканили ги бяха да споделят с тях своята работническа радост и гордост. Ружа Делчева каза хубави, ласкави думи: „Сега аз присъствувам на един спектакъл, в който актьори сте вие, първенците, и ние, зрителите, ви се възхищаваме..."

Може би и затова така бързо и така нашироко се множат постиженията на първенците в завод „Витоша", защото партийният комитет, профкомитетът, целият колектив внимателно и грижливо се отнасят към всички отличили се в своята работа. Челниците тук просто се отглеждат. В същото време при тяхното излъчване демократизмът играе съществена роля. Новото в организацията на социалистическото съревнование е, че всеки месец, когато се определя първенецът на бригадата, колективът на профгрупата трябва да гласува за този, който най-много заслужава да получи почетното звание и награда. Само ако един работник в продължение на три месеца редовно е излъчван за първенец в цеха, той става първенец на завода. В системата на съревнованието вече съществуват и такива звания като: най-добър пряк ръководител, най-добър наставник, носител на собствен качествен щемпел. Това са почетни звания. Има и звание „Млад ударник", с което се награждават отличилите се млади представители на трудовия колектив. Предаванията по радиоуредбата, поздравителните концерти, отпечатваните материали в заводския вестник — много са възможностите да се отдаде почит и внимание на онези, които са работили най-добре през изминалия ден, през месеца, тримесечието. И това, че редовно се проследяват трудовият път и постиженията на всеки работник, че всяко добро постижение не остава незабелязано, поражда у хората нови амбиции да достигнат още по-големи успехи, да премерят сили с най-изтъкнатите. Ето че и една цяла бригада — в кроялното отделение на цеха за мъжки ризи, през ноември миналата година изпълни петилетката.

* * *

Дълго може да се разказва за многообразната и изключително ефективна идеологическа дейност на заводската партийна организация във „Витоша". В резултат на тази дейност хората стават по-богати душевно. Те обсъждат книги, срещат се с техните автори, разговарят с художници, след като са гледали изложби, беседват с артисти за великото и безсмъртно изкуство. Стремят се да стават по-добри.

В колектива се ражда новата нравственост, никнат кълновете на нови, прекрасни човешки взаимоотношения. Надига снага новата социалистическа личност, утвърждава се обликът на съвременната, социалистическата работническа класа.

Мария ДЕЛИБАЛТОВА

Digitized by Google

ПО ПЪТЯ НА ХЕЛЗИНКИ

ЙОРДАН ГОЛЕМАНОВ

На 1 август т. г. се навършиха четири години от подписването в Хелзинки на Заключителния акт на Общоевропейското съвещание за сигурност и сътрудничество в Европа. Съвещанието заема важно място в дипломатическата история на континента през 70-те години. Неговото значение се заключава във факта, че беше направена колективна политическа равносметка на резултатите от Втората световна война и следвоенното развитие (участниците в Съвещанието колективно потвърдиха неприкосновеността на границите и политическите реалности в Европа), посочена беше вредността и безперспективността на политиката на „студена война", открити бяха нови хоризонти за по-нататъшното намаляване на международното напрежение, за укрепване на мира и сътрудничеството в Европа и света.

Нека с няколко думи припомним съдържанието на Заключителния акт. Той след кратък преамбюл започва с първа част, озаглавена „Въпроси, отнасящи се до сигурността в Европа". Тя на свой ред се състои от два раздела: 1. а) Декларация за принципите, от които държавите-участнички ще се ръководят в отношенията помежду си; б) Въпроси, отнасящи се до осъществяването на някои от гореизложените принципи, и 2. Документ по мерките за укрепване на доверието и по някои аспекти за сигурността и разоръжаването.

Втората част — „Сътрудничество в областта на икономиката, науката и техниката и околната среда", набелязва общи и конкретни действия в областта на търговията; в областта на промишленото сътрудничество и проекти, представляващи общ интерес в областта на науката и техниката; опазване на околната среда. Разделът „Сътрудничество в други сектори" засяга развитието на транспорта, туризма, икономическите и социалните аспекти на мигриращата работна сила; подготовката на кадри.

Третата част е озаглавена „Сътрудничество в хуманитарните и другите области". Тя включва конкретни раздели: контакти между хората, информация; сътрудничество и обмен в областта на културата; сътрудничество и обмен в областта на образованието.

В Заключителния акт има също така кратък раздел, озаглавен „Въпроси, отнасящи се до сигурността и сътрудничеството в Средиземноморието".

Най-сетне документът завършва с част, наречена „По-нататъшни стъпки след Съвещанието".

От това се вижда, че в Заключителния акт са включени голям брой договоренности, отнасящи се до широк кръг въпроси на мира, сигурността и сътрудничеството между държавите. Обаче: „Сърцевината на този документ — заяви др. Тодор Живков в речта си на самото Общоевропейско съвещание — по наше убеждение е Декларацията за принципите, върху които ние се договаряме да развиваме взаимните си отношения — отношения на мир и стабилност, на сътрудничество и приятелство, на уважение и доверие. Тези принципи въплъстяват общия стремеж на нашите народи да избавят сегашните и идните поколения от кошмара на войната, да им гарантират мирен и щастлив живот."

Резултатите от Съвещанието не премахват, разбира се, различията в идеологията и обществения строй на държавите-участнички, но те са победа за всички, които избират мира пред войната, мирното сътрудничество пред конфронтацията, съзиданието пред унищожението.

Всички ние добре знаем, че постигнатите досега положителни промени в Европа се дължат преди всичко на последователната миролюбива външна политика на Съ-

---

По същата тема може да се ползва сп. „Партиен живот", кн. 16/1975 г., с. 85, и кн. 10/1978 г., с. 87.

Digitized by Google

ветския съюз. Огромни са заслугите в това отношение на ЦК на КПСС и лично на неговия генерален секретар и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР Леонид Илич Брежнев. В своята реч на Берлинската конференция на европейските комунистически и работнически партии (1976 г.) др. Тодор Живков каза: „Когато анализираме новото съотношение на силите в света и положителните промени в международния живот, ние не можем да не подчертаем решаващия исторически принос на съветския народ, на неговата Комунистическа партия и държава."

Приетите в Хелзинки принципи и договорености са широка и ясна платформа за по-нататъшното укрепване на мира. В тях е заложен мощен потенциал за положително въздействие върху международните отношения на континента за дълъг период Ето защо **страните от социалистическата общност полагат неуморни и постоянни усилия за претворяване в живота на принципите и договореностите от Хелзинки.**

Благодарение главно на техните усилия бяха постигнати досега положителни и насърчителни резултати. Кои са те? Политическата обстановка на нашия континент независимо от съществуващите трудности е много по-стабилна, отколкото в която и да било друга част на света. Започнаха да се осъществяват мерките за доверие във военната област, включително предварителното уведомяване за големи военни учения. Разшири се практиката на консултации между правителствата. Забележимо се засили тенденцията за изграждането на икономическите и научно-техническите отношения между европейските държави на дългосрочна и крупномащабна основа. Продължава да се разширява обменът на културни ценности и информация. Има положителни промени и по въпросите относно контактите между хората.

Опитите на някои западни страни и реакционни кръгове да изопачават съдържанието на Заключителния акт, да го тълкуват превратно, да използват недобронамерено или да фалшифицират отделни негови положения по същество са насочени към подкопаване на политиката на разведряване и сътрудничество в Европа. Тези опити не са в състояние да върнат историята назад. Но ако не им се дава решителен отпор, те могат да забавят или временно да спрат положителните процеси на континента, да нанесат известна вреда на делото на мира и разбирателството между европейските народи. Подходът и дейността на делегацията на САЩ и на представителите на няколко други западни страни на Белградската среща (октомври 1977 г. — март 1978 г.) можеха да доведат до безизходица, ако на това не се бяха противопоставили енергично делегациите на братските социалистически страни и всички други делегации, които заемаха конструктивни позиции.

Досегашната практика показва, че претворяването в живота на принципите и договореностите от Хелзинки не върви автоматично, гладко, праволинейно, без трудности. Именно затова СССР и другите държави от социалистическата общност излизат постоянно с конкретни предложения, чието осъществяване би съдействувало за по-нататъшното заздравяване на мира и развитие на сътрудничеството на континента. Благодарение главно на борбата на братските социалистически страни делото на Хелзинки въпреки противодействието на реакционните сили и съществуващите трудности укрепва, върви напред. По израза на Л. И. Брежнев „разшири се географията на мирното сътрудничество".

На съвещанието на Политическия консултативен комитет, състояло се в Москва на 22—23 ноември 1978 г., бе отделено особено внимание на въпросите на укрепването на сигурността и развитието на сътрудничеството в Европа. Това съвещание направи оценка на извършената досега полезна работа по изпълнението на Заключителния акт от Хелзинки. То потвърди, че въплътената в акта дългосрочна програма за европейска сигурност и сътрудничество правилно определя главните насоки за положителните действия в интерес на мира, поставя за такива действия сигурни ориентири и призовава европейските държави, държавите и народите от целия свят: решително да се поеме пътят на твърда привързаност към политиката на мир, разведряване, отказ от употреба на сила или заплаха със сила в международните отношения, мирно уреждане на всички спорни въпроси; безусловно осъждане на агресивните войни, пълно изключване на войните между държавите от живота на човечеството, прекратяване на надпреварата във въоръжаването; окончателно изкореняване на остатъците от „студената война".

В Декларацията на държавите — участнички във Варшавския договор, се правят редица конкретни предложения за по-нататъшното разширяване и задълбочаване на разведряването; за спирането на надпреварата във въоръжаването; за укрепване на мира и сигурността в Европа и целия свят; за развитието на международното взаимноизгодно сътрудничество. Тези предложения отговарят на коренните интереси на всички народи, те са насочени към създаването на такава система на отношения между държавите на нашия континент, при която в Европа не биха възниквали никога вече войни, а отношенията между всички държави биха се изграждали само на основата на мирното и взаимноизгодно сътрудничество.

За доближаването на тази благородна цел е необходимо да намерят своевременно правилно решение най-неотложните и актуални международни проблеми. Тези проблеми са посочени в комюникето на заседанието на Комитета на министрите на външните работи на държавите — участнички във Варшавския договор, което се състоя на 14 и 15 май т. г. в Будапеща.

Да се спрем накратко на тях. **Братските социалистически страни се обърнаха към всички участници в Общоевропейското съвещание с призив да се сключи договор за неупотреба първи един против други как-**

Digitized by Google

то на ядрени, така и на обикновени оръжия. Животът показва колко навременно е това предложение. Сключването на такъв договор би означавало по същество договор за ненападение. Тази миролюбива инициатива отговаря на жизнените интереси на народите, на Устава на ООН, на духа и буквата на Заключителния акт от Хелзинки. Не е необходимо да се доказва, че такъв договор би съдействувал за укрепването на мира в Европа. На Запад въпреки съпротивата на милитаристичните кръгове на НАТО все повече се засилва убеждението, че това предложение е разумно и че то трябва да бъде осъществено. Да се надяваме, че здравият разум и политическият реализъм ще победят и този път.

Вече са назрели условията за разширяване на мерките за укрепване на доверието между страните, подписали Заключителния акт. Държавите — участнички във Варшавския договор, са готови, в допълнение към мерките, които сега се осъществяват в съответствие с договореностите от Хелзинки, да се споразумеят относно предварителното уведомяване за значителни придвижвания на войски, крупни военновъздушни и военноморски учения. Приемането на тези предложения и съответното договаряне по тях би спомогнало за по-нататъшното укрепване на доверието между държавите, подписали Заключителния акт.

Освен това следва да се подчертае, че страните от Варшавския договор са готови също така **да се договорят за неразширяване на военно-политическите групировки в Европа, за ограничаване на равнищата на военните учения и за разпространяване мерките за доверие върху района на Средиземно море.** Те, естествено, са готови да разгледат най-внимателно и други предложения, насочени към засилване на доверието между държавите и към военно разведряване.

Правителствата на държавите от Варшавския договор направиха ново предложение, а именно — **да се свика конференция на политическо равнище с участието на всички европейски страни, САЩ и Канада,** която да разгледа конкретни мерки в областта на военното разведряване, да набележи нови практически стъпки, водещи до намаляване на недоверието между страните. Би било целесъобразно тази конференция да се състои до края на 1979 г. От само себе си се разбира, че държавите от Варшавския договор са готови да започнат консултации с всички заинтересовани страни относно времето и мястото за провеждането на конференцията. Няма съмнение, че тази конференция би могла, ако западните страни проявят конструктивен подход, да допринесе за придвижване напред на военното разведряване в Европа.

Друг проблем, който чака своето решение, е **успешното приключване на Виенските преговори за съкращаване на въоръжените сили и въоръженията в Централна Европа.** Преговорите тъпчат на място по вина на западните страни. Предложенията на социалистическите страни от 8 юни 1978 г. дават реалистични отговори на ключовите въпроси на преговорите. Те съдействуват за значително сближаване на позициите. За съжаление държавите от НАТО не дават делови отговор на тези конкретни предложения и не проявяват досега добра воля за придвижване на преговорите напред.

Известно е, че **през 1980 г. в Мадрид ще се състои среща на представители на държавите — участнички в „Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа.** Тази среща може и трябва да допринесе за задълбочаване на разведряването, за укрепване на сигурността и разширяване на общоевропейското сътрудничество. Естествено, Мадридската среща ще принесе полза, ако нейната работа бъде съсредоточена върху съгласуването на конкретни конструктивни мерки за осъществяване на принципите и договореностите, съдържащи се в Заключителния акт. Само при такъв подход тя ще бъде реален принос в делото на европейския мир и сътрудничество. Сега дълг на всички миролюбиви сили е добре да се подготви и успешно да се проведе срещата в Мадрид, защото от това са заинтересовани всички европейски народи.

Що се касае до страните от Варшавския договор, те смятат за необходимо да се осигури задълбочена и грижлива подготовка на Мадридската среща и са готови за тази цел да поддържат контакти и да провеждат консултации с всички държави, подписали Заключителния акт.

Каузата на сигурността и сътрудничеството в Европа, разбира се, е несъвместима с надпреварата във въоръжаването, предприемана от страна на НАТО. Плановете за разполагане на територията на някои западноевропейски страни на ракетно-ядрено оръжие със среден радиус на действие, насочено против обекти от територията на европейските социалистически страни, и за използването на неутронно оръжие крият сериозна опасност за мира на континента. В съвременните условия играта с огъня може да се окаже гибелна за всички.

„Европа — заяви Л. И. Брежнев в речта си на Берлинската конференция на европейските комунистически и работнически партии (1976 г.) — навлезе в принципно нова епоха, коренно различна от всичко, което е било преди това. Да не разберат това, за европейците означава да вървят към катастрофа.

„Който вади нож, от нож умира", казва старата мъдрост. Който вади нож в Европа в наши дни, не само ще загине, но дори не ще може да си представи още кой ще загине с него в огъня — врагове, приятели, съюзници или просто съседи, близки или далечни.

Самата мисъл да се използва ядрено оръжие на територията на Европа е чудовищна за съветските хора. Европейският дом стана тесен и крайно огнеопасен. Няма и няма да има пожарна команда, спо-

Digitized by Google

собна да угаси огъня, ако той действително избухне.

Действително мирът стана жизнена необходимост за Европа и европейците."

Ето защо държавите — участнички във Варшавския договор, призовават държавите — членки на НАТО, да не предприемат действия, насочени към влошаване на обстановката в Европа и увеличаване на военното напрежение, да се откажат от мерките за засилване на надпреварата във въоръжаването, твърдо да поемат пътя на разведряването и разоръжаването.

Естествено и напълно разбираемо е, че докато агресивните кръгове на НАТО засилват военното напрежение, братските социалистически страни ще правят необходимите изводи за своята сигурност. Те ще поддържат на съответно равнище своята отбранителна способност.

Страните от Варшавския договор, разбира се, полагат и ще продължават да полагат неуморни усилия за прекратяване на надпреварата във въоръжаването, за най-бързо достигане на договореност относно:

— влизане в сила на новия съветско-американски Договор за ограничаване стратегическите нападателни оръжия (САЛТ—2) и преминаване към следващ стадий на преговори за тяхното съкращаване;

— сроковете и реда за провеждане на преговори за прекратяване производството на всички видове ядрено оръжие и за постепенно намаляване на неговите запаси до пълното им ликвидиране;

— забрана завинаги на употребата на ядрено оръжие и едновременен отказ на всички държави от употреба на сила или заплаха със сила една против друга;

— сключване на договор за обща и пълна забрана на опитите с ядрено оръжие;

— предприемане на мерки за укрепване гаранциите за сигурността на неядрените държави, включително отказ от употреба на ядрено оръжие срещу държавите, непритежаващи ядрено оръжие и нямащи такова на своя територия, и задължение да не се разполага ядрено оръжие на територията на онези държави, където сега няма такова оръжие.

Освен това братските социалистически страни продължават да се борят за намаляване на военните разходи, за ликвидиране на военните бази на чужда територия, за създаването на безядрени зони и зони на мира в различни райони, включително в Европа.

Подписването от СССР и САЩ на Договора за ограничаване на стратегическите нападателни оръжия (САЛТ—2) е събитие, което има голямо значение. Влизането в действие на този договор несъмнено ще създаде преграда на по-нататъшното натрупване на най-разрушителните и скъпоструващи оръжия. То ще съдействува за подобряването на съветско-американските отношения и ще окаже благоприятно влияние върху международния климат. С основание може да се предполага, че този договор ще съдействува за предприемане на конкретни мероприятия за военно разведряване в Европа и за разширяване на сътрудничеството на континента, в духа на Заключителния акт от Хелзинки.

В съвременната сложна, противоречива и криеща опасности международна обстановка (бясна надпревара във въоръжаването, подклаждана от най-реакционните среди на империализма и маоистите; агресивната и авантюристична политика на пекинските управници; Близкият изток и др.) е необходимо **още по-силно укрепване единството на страните от социалистическата общност, сплотяване на всички миролюбиви и антиимпериалистически сили за превръщане процеса на разведряване във всеобхватен и необратим, за засилване борбата за траен мир на нашата планета и за разбирателство между народите.**

* * *

Народна република България, чиято външна политика се изгражда върху основата на принципите на пролетарския интернационализъм и на мирното съвместно съществуване между държави с различен обществен строй, провежда последователна линия на мир, дружба и сътрудничество, дава своя принос за изпълнение на принципите и договореностите от Хелзинки. Нейната положителна, благотворна роля се чувствува особено силно на Балканите.

В своята забележителна реч, която др. Тодор Живков произнесе пред Десетата сесия на Седмото народно събрание (27 април 1979 г.), той заяви: „Нашият, българският стремеж, е Балканският полуостров да се превърне в район на траен мир и стабилност, да живеем в атмосфера на доверие и взаимно уважение, в тясно приятелство с всички наши съседи. Към тази цел ние вървим неотклонно, тази цел Народна република България успешно осъществява в живота."

С тази своя принципна, активна, конструктивна и изцяло отговаряща на жизнените интереси на нашия народ политика Народна република България съдействува резултатно за укрепването на мира, сигурността и сътрудничеството на Балканите, в Европа и целия свят.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

СТРОИТЕЛСТВОТО НА СОЦИАЛИЗМА И КОМУНИЗМА И СВЕТОВНОТО РАЗВИТИЕ

Сборник

В книгата са публикувани изказванията на делегатите на 73 комунистически и работнически партии, участвували в Международната теоретична конференция, състояла се в София от 12 до 16 декември 1978 година. В нея е включено встъпителното слово на другаря Тодор Живков и информации за основните моменти от дискусиите в отделните секции. Сборникът съдържа изключително богат материал за историческите завоевания на реалния социализъм, за задачите, които сега решават трудещите се от социалистическите страни, за най-актуалните проблеми в борбата на прогресивните сили в света против експлоатацията, империализма и милитаризма.

ТРУДОВИЯТ КОЛЕКТИВ И СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЯТ НАЧИН НА ЖИВОТ

Василка Вълкова

Авторката прави философски и социологически анализ на видовото многообразие, системата, структурата и функциите на трудовия колектив, разглежда закономерностите на функциониране и развитие, етапите на развитието и степените на активност на колектива и личностите в него, принципите на изследване и управление на социално-психологическия климат в колектива. В книгата се осветляват някои въпроси за същността и определението на начина на живот — неговата система, структури и критерии, типология и типизация, форми на проявление. Защитена е тезата, че трудовата дейност в рамките на трудовия колектив заема първостепенно място в развитието на начина на живот на социалистическата личност, в цялостното нейно формиране.

ЕФЕКТИВНОСТ НА СЕЛСКОСТОПАНСКОТО ПРОИЗВОДСТВО

Иван Волов

Стратегическата насока на икономическата политика на Българската комунистическа партия през седмата петилетка е решителното повишаване ефективността на производството. В този труд се осветляват някои теоретико-методологически и методически въпроси във връзка с ефективността, нейното място в социалистическите производствени отношения, разглежда се проблемът за критерия и показателите за нейното определяне. Анализират се равнището и динамиката на ефективността на селскостопанското производство през последните две петилетки, посочват се факторите и резервите за нейното повишаване в селското стопанство.

С ДОВЕРИЕ И ОБИЧ КЪМ МЛАДИТЕ

Йото Кръстев

Брошура от „Библиотечка на партийния секретар" на Партиздат. Авторът ѝ — главен редактор на вестник „Народна младеж" и дългогодишен партиен инструктор, разказва за срещите си със секретари на първични партийни организации, описва работата им с комсомолските дружества и отделни младежи. В книжката се обръща специално внимание на практически въпроси, повдигнати в Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС. Обосновавайки се на личните си впечатления и разговори, авторът анализира дейността на секретаря на ППО като политически ръководител и възпитател на младежта, неуморим радетел за новото.

Digitized by Google

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

ИДЕОЛОГИЧЕСКАЯ БОРЬБА В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ, Сборник научных трудов, Изд-во „Наукова думка", Киев, 1978.

Основната идея, характеризираща материалите в настоящия сборник, е реализацията на поставените от XXV конгрес на КПСС задачи пред учените обществоведи по повишаване ролята на обществените науки в настъпателната борба против антикомунизма, в критиката на буржоазните и ревизионистичните теории, в разобличаването на фалшификациите на идеите на марксизма-ленинизма. Книгата е предназначена за научни работници, преподаватели-обществоведи, пропагандисти и лектори.

ТРУД РУКОВОДИТЕЛЯ. Учебное пособие для руководителей подразделений предприятий промышленности и других отраслей, Под редакцией проф. Д. Н. Карпухина. Изд. „Экономика", Москва, 1978.

В пособието се дава обща характеристика на разработената от XXV конгрес на КПСС икономическа стратегия на Партията, изясняват се основните положения на Конституцията на СССР, разкриват се качествено новите черти и преимущества на труда в развитото социалистическо общество. В книгата се разглеждат съдържанието и значението на труда на ръководителя като проводник на политиката на Комунистическата партия, дейността на ръководителя по усъвършенстване организацията на производството и повишаване на неговата ефективност. Важно място се отделя на изискванията, които се предявяват към ръководителя, на методите за оценка на неговата дейност и повишаване на квалификацията. Отделено е внимание и на научната организация на труда, метода и стила на работа на ръководителя, на материалното и моралното стимулиране на работниците. В светлината на съвременните изисквания са разгледани въпросите за организацията на социалистическото съревнование, разпространението на челния опит, а така също и съветското законодателство за труда.

Гуревич, П. С., ЧЕЛОВЕК БУДЕЩЕГО: МИФЫ И РЕАЛЬНОСТЬ, „Молодая гвардия", Москва, 1979.

Авторът — доктор на философските науки, анализира различни концепции за личността, които буржоазните философи широко пропагандират. Той разобличава опитите на западните идеолози да натрапят на младежта най-новите модификации на буржоазните ценности. Материалът в книгата е изложен във формата на публицистичен очерк и е адресиран до широк кръг читатели.

Марков, С. М., ЗАЧЕМ ЧЕЛОВЕКУ ИЗПОЗЕДЬ, Политиздат, Москва, 1978.

Покаянието е едно от седемте християнски тайнства, на които се придава голямо значение от православната и от католическата църква. Според църковното учение, изповядвайки се, човек се освобождава от тежестта на извършените грехове. Но действително ли е така? Защо хората, намиращи се в плена на религиозните представи, считат това тайнство за едно от условията на моралното самоусъвършенствуване на човека. Действително ли покаянието способствува за нравственото възпитание на вярващия? На тези въпроси читателите ще намерят отговори в книгата на кандидата на философските науки Сергей Михайлович Марков. В нея е направен опит да се разкрие психологическият механизъм на покаянието, да се покаже неговата роля в системата на духовното въздействие на хората. Изданието е предназначено за масовия читател.

Яунишкис, Б. Ф., ПОСЛЕДНЯЯ ИСПОВЕДЬ, Политиздат, Москва, 1979.

Авторът на предложената книга е преминал сложен жизнен път. Възпитаван в религиозен дух, той станал монах и се готвел да се посвети в служба на бога. Животът обаче му показва, че религията е само илюзорно слънце, а истинското щастие на човека е в труда, в решаването на основните жизнени позиции. Своите лутания в стремежа си към истината той описва в настоящата книга. В нея се разказва за нравите на католическото духовенство и монашество, за порядъка, царящ зад стените на „светата" обител, за антинародните позиции на някои служители на католическата църква в Литва по време на Великата отечествена война и в следвоенните години. Написана живо и интересно, книгата привлича вниманието на читатели от различна възраст и професия.

20700

Цена 0,30 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ

Partien Liv

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
FEB 7 1980
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

13 СОФИЯ, СЕПТЕМВРИ 1979 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 13 СЕПТЕМВРИ 1979 година XXVI

СЪДЪРЖАНИЕ

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

* — Може ли вярно и точно да се оцени качеството и ефективността на партийната дейност? 4
* — Каква предварителна подготовка е необходима? 8
* — Отчетните събрания на партийните групи и на организациите в състава на първичната 10
* — Съдържание и структура на отчетния доклад 11
* — Комунистите в учебните заведения 14
* — Резолюцията 22
* — Демократическият централизъм при подбора и избора на бюрото 26
* — Отговорността на общинския комитет 28

Партийните групи

* — Събранието 33
* — Ядра на бригадите 37

И. Тодоров — В тясно взаимодействие 40

В. Иванов — Общинският комитет и партийните групи 42

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

С високите критерии на тритомника „За партийното строителство"

А. Димитров — Контролът и проверката на изпълнението . . 44

Партийният комитет

И. Андреев — Разгръщане на вътрешнопартийната демокрация . . 49

Кореспондентите ни пишат:

М. Младенов, Д. Кръстев — Регулиране на качествения състав 55,57

Б. Ангелов — Творчески подход 58

Б. Георгиев — Услугите на населението 60

Digitized by Google

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Я. Любинецки, И. Шарпов — Ефективност и действеност . . . 62

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

* — Съсредоточаване на силите 66
И. Новаков — Умението да се организира 68
П. Стоянов — Работата иска сърце 70

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Т. Йорданова — Трудовото възпитание и производственият колектив 74
М. Грозданова — Партийните организации и естетическото възпитание 83

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Г. Чимид — Челният опит в практиката на МНРП 88

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

М. Илиева — На преден пост 92

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

* — Веригата 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2572. Тираж 52 500 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 6. IX. 1979 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ОТЧЕТНО-ИЗБОРИНТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТНЯТА

Предложената методическа разработка, както и цялата книжка, е предназначена за отчетно-изборните събрания в първичните организации и партийните групи. Въпросите, на които се дава отговор, са поставени от секретари и отговорници на групи.

Тя е продължение на материалите за годишните събрания в Партията от кн. 13/1978 г.

Времето отново ни доближава до строгата проверка и оценка на делата, вградени в социализма през 35-та година. Комунистите и бюрата на партийните организации ще подложат на критичен анализ своя принос в борбата на милионите хора за богат и красив живот.

1979 година ще влезе в историята с усилията за преустройство в начина на мислене и действие, в организацията на труда, за по-висши и съвършени методи и форми на работа, ръководство и управление, за използване на огромните възможности, създадени от самите нас. Ще отчетем отговорността си за победата на политическия курс. Ще се обогатим с поуките от колективния опит. Още по-мъдри, по-силни и по-единни ще се борим за конгресните цели.

Към анализа на проблемите и резултатите комунистите ще пристъпят въоръжени с идеите и критериите на тритомника по партийно строителство, чийто автор е първият секретар на ЦК на БКП др. Тодор Живков, и ще продължат започнатия диалог вече конкретно — с отчет. Нужна е точна представа какво сме извършили и докъде сме стигнали. И още по-важно — **какво не сме решили и какво се иска от нас!** Защото от събранията ще прекрачим в последната година на седмата петилетка. А тя ще бъде проверка на дълг и отговорност с измерителите на плана, в които е конкретизирана партийната политика. **С тази мисъл трябва да подходим към отчетите още отсега!**

Изразените гледища са далеч от целта да „унифицират" организационното творчество на бюрата и комунистите. Те са продиктувани от

Digitized by Google

идеята да внесат известно единство в многообразието на това творчество.

В методическата разработка участвуват: **Г. ИЛИЕВ, Й. ЦАНЕВ** и **Н. КОЛЕВ** от отдел „Организационен", **С. ЧЕРНЕВ** и **Г. ГИЦОВ** от отдел „Наука и образование" на ЦК на БКП и **Н. ИВАНОВ, Д. РАДЕВА** и **Й. ХАДЖИЕВ** от сп. „Партиен живот".

МОЖЕ ЛИ ВЯРНО И ТОЧНО ДА СЕ ОЦЕНИ КАЧЕСТВОТО И ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ?

Партийното ръководство е работа с хората. То е целенасочено въздействие върху техните мисли, воля и чувства. Въпреки сложността на предмета и средствата на въздействие, които го правят най-висша обществена дейност, то подлежи на изследване и оценка. И тази година партийното ръководство ще бъде оценявано от гледна точка на изискванията за високо качество и ефективност. Социалната енергия на комунистите, образно казано, възбужда в колектива цели и стремежи за високи социални резултати. Ако новосъздадените ценности съответствуват на предварително поставените цели, ако те не са частични и временни, а трайни резултати, причинно свързани с партийната работа, тогава имаме пълно основание да ги разглеждаме и оценяваме като нейна ефективност. Тя има свои количествени и качествени измерители.

КАКВО Е ЗНАЧЕНИЕТО НА КОЛИЧЕСТВЕНИТЕ КРИТЕРИИ?

С количествените критерии изразяваме обема, обхвата, темпа и интензивността на партийната дейност през даден период от време. Те са необходими измерители за самодейността на първичната организация. Без тях не може да се даде оценка за дейността на бюрото и организацията през изтеклата година. Броят на събранията и проблемите, разгледани на тях, взетите решения и възложените поръчения, кръгът на комунистите, активно включени в реализацията на решенията, броят и обхватът на идеологическите форми, членският състав и пр. са необходими, важни признаци за оценка на организираността и интензивността на вътрешнопартийния живот. А той от своя страна е безусловно необходимо условие за ефективно ръководство на колектива.

Партийната организация не е затворена система, откъсната от колектива, съществуваща сама за себе си. Тя е изградена и функционира, за да ръководи, за да свързва политиката на Партията с творчеството на масите, да претворява в дела идеите и политическите задачи в определения участък на социалистическото строителство. Вътрешнопартийният живот постига своя истински смисъл, ако усилва и усъвършенствува партийното ръководство на колектива и способствува за пълна мобилизация на неговите усилия в изпълнението на поставените задачи. Ето защо **само** количествените измерители на вътрешния живот не могат да дадат пълен отговор на въпроса за ефективността от партийното ръководство. Мерките за подобряване на качествения състав, събранията и заседанията, приетите решения, броят на поръ-

Digitized by Google

ченията, на семинарите и дискусиите и пр. не са крайна цел, а средства за утвърждаването на партийната организация като непосредствен политически щаб и най-близък ръководител на трудовия колектив. Това положение много бюра недостатъчно добре разбират. От количеството на проведените през годината мероприятия не може автоматически да се прави извод за качеството и ефективността на партийната дейност. И обратно — без уставно определените норми на дейност разсъжденията за качество и ефективност на ръководството са безпредметни.

Стратегията на Партията за високо качество и ефективност поставя на преден план **качествените критерии и показатели** в оценката на всеки вид работа, в това число и на ръководната партийна дейност.

НЯКОИ КАЧЕСТВЕНИ КРИТЕРИИ, КОИТО СЕГА ИЗЛИЗАТ НА ПРЕДЕН ПЛАН

Главен критерий за оценка на партийната работа и ръководство през годината е социалната ефективност от партийното ръководство на трудовия колектив.

Тя може да се измерва чрез съотношението между реализирания от колектива през годината обществен ефект и изискванията на конгреса и Националната партийна конференция, конкретизирани в поставените пред него основни цели и задачи.

Под понятието ефект разбираме органичното единство на икономически, идеологически и социални резултати от партийната работа и ръководство. Ако не се вижда диалектическото единство между тях, може лесно да се изпадне върху позициите на икономическия технократизъм. Това следва да се подчертае, защото и сега в докладите на събранията, особено на организациите от материалното производство, се отчита предимно икономическият ефект от партийното ръководство на колектива, изпълнението на икономическите показатели, а социалният и идеологическият ефект се подценяват, кратко се щрихират и бегло анализират или се разглеждат независимо един от друг.

Всички цели и проблеми, които се поставят и решават от партийната организация, намират пряко или косвено отражение в качеството и ефективността на **новосъздадения икономически резултат.** Ето защо **качественият критерий** за ефективността от партийното ръководство изисква от бюрото да отчете пред събранието **с какви средства и в каква степен е създало условия за пълна реализация на неизчерпаемите творчески способности и възможности на хората, които политически ръководи, и какъв е икономическият влог на колектива в материалното съкровище на обществото.** Върху везните на партийната съвест да постави — на едната страна — възложените на колектива цели, а на другата — получените резултати. С това да започне анализът.

Комплексният характер на качествените критерии изисква икономическата, социалната и идеологическата страна на ефекта от партийното ръководство да се разглеждат в неразривна връзка. Стопанският ефект е основата, върху която се осъществява социалната програма на колектива. Същевременно социалният ефект от партийното ръководство оказва обратно, изключително силно въздействие върху растежа на икономическия ефект. Ето защо качествените критерии за оценка на партийната дейност изискват от бюрото **на следващо място да отчете пред събранието в каква степен и с какви средства е въздействувало за нарастване на икономическия ефект чрез грижите за хората, чрез усъвършенствуване механизма на социалните отношения в колектива.**

Digitized by Google

идеята да внесат известно единство в многообразието на това творчество.

В методическата разработка участвуват: **Г. ИЛИЕВ, Й. ЦАНЕВ** и **Н. КОЛЕВ** от отдел „Организационен", **С. ЧЕРНЕВ** и **Г. ГИЦОВ** от отдел „Наука и образование" на ЦК на БКП и **Н. ИВАНОВ, Д. РАДЕВА** и **Й. ХАДЖИЕВ** от сп. „Партиен живот".

МОЖЕ ЛИ ВЯРНО И ТОЧНО ДА СЕ ОЦЕНИ КАЧЕСТВОТО И ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ?

Партийното ръководство е работа с хората. То е целенасочено въздействие върху техните мисли, воля и чувства. Въпреки сложността на предмета и средствата на въздействие, които го правят най-висша обществена дейност, то подлежи на изследване и оценка. И тази година партийното ръководство ще бъде оценявано от гледна точка на изискванията за високо качество и ефективност. Социалната енергия на комунистите, образно казано, възбужда в колектива цели и стремежи за високи социални резултати. Ако новосъздадените ценности съответствуват на предварително поставените цели, ако те не са частични и временни, а трайни резултати, причинно свързани с партийната работа, тогава имаме пълно основание да ги разглеждаме и оценяваме като нейна ефективност. Тя има свои количествени и качествени измерители.

КАКВО Е ЗНАЧЕНИЕТО НА КОЛИЧЕСТВЕНИТЕ КРИТЕРИИ?

С количествените критерии изразяваме обема, обхвата, темпа и интензивността на партийната дейност през даден период от време. Те са необходими измерители за самодейността на първичната организация. Без тях не може да се даде оценка за дейността на бюрото и организацията през изтеклата година. Броят на събранията и проблемите, разгледани на тях, взетите решения и възложените поръчения, кръгът на комунистите, активно включени в реализацията на решенията, броят и обхватът на идеологическите форми, членският състав и пр. са необходими, важни признаци за оценка на организираността и интензивността на вътрешнопартийния живот. А той от своя страна е безусловно необходимо условие за ефективно ръководство на колектива.

Партийната организация не е затворена система, откъсната от колектива, съществуваща сама за себе си. Тя е изградена и функционира, за да ръководи, за да свързва политиката на Партията с творчеството на масите, да претворява в дела идеите и политическите задачи в определения участък на социалистическото строителство. Вътрешнопартийният живот постига своя истински смисъл, ако усилва и усъвършенствува партийното ръководство на колектива и способствува за пълна мобилизация на неговите усилия в изпълнението на поставените задачи. Ето защо **само** количествените измерители на вътрешния живот не могат да дадат пълен отговор на въпроса за ефективността от партийното ръководство. Мерките за подобряване на качествения състав, събранията и заседанията, приетите решения, броят на поръ-

Digitized by Google

ченията, на семинарите и дискусиите и пр. не са крайна цел, а средства за утвърждаването на партийната организация като непосредствен политически щаб и най-близък ръководител на трудовия колектив. Това положение много бюра недостатъчно добре разбират. От количеството на проведените през годината мероприятия не може автоматически да се прави извод за качеството и ефективността на партийната дейност. И обратно — без уставно определените норми на дейност разсъжденията за качество и ефективност на ръководството са безпредметни.

Стратегията на Партията за високо качество и ефективност поставя на преден план **качествените критерии и показатели** в оценката на всеки вид работа, в това число и на ръководната партийна дейност.

НЯКОИ КАЧЕСТВЕНИ КРИТЕРИИ, КОИТО СЕГА ИЗЛИЗАТ НА ПРЕДЕН ПЛАН

Главен критерий за оценка на партийната работа и ръководство през годината е социалната ефективност от партийното ръководство на трудовия колектив.

Тя може да се измерва чрез съотношението между реализирания от колектива през годината обществен ефект и изискванията на конгреса и Националната партийна конференция, конкретизирани в поставените пред него основни цели и задачи.

Под понятието ефект разбираме органичното единство на икономически, идеологически и социални резултати от партийната работа и ръководство. Ако не се вижда диалектическото единство между тях, може лесно да се изпадне върху позициите на икономическия технократизъм. Това следва да се подчертае, защото и сега в докладите на събранията, особено на организациите от материалното производство, се отчита предимно икономическият ефект от партийното ръководство на колектива, изпълнението на икономическите показатели, а социалният и идеологическият ефект се подценяват, кратко се щрихират и бегло анализират или се разглеждат независимо един от друг.

Всички цели и проблеми, които се поставят и решават от партийната организация, намират пряко или косвено отражение в качеството и ефективността на **новосъздадения икономически резултат.** Ето защо **качественият критерий** за ефективността от партийното ръководство изисква от бюрото да отчете пред събранието **с какви средства и в каква степен е създало условия за пълна реализация на неизчерпаемите творчески способности и възможности на хората, които политически ръководи, и какъв е икономическият влог на колектива в материалното съкровище на обществото.** Върху везните на партийната съвест да постави — на едната страна — възложените на колектива цели, а на другата — получените резултати. С това да започне анализът.

Комплексният характер на качествените критерии изисква икономическата, социалната и идеологическата страна на ефекта от партийното ръководство да се разглеждат в неразривна връзка. Стопанският ефект е основата, върху която се осъществява социалната програма на колектива. Същевременно социалният ефект от партийното ръководство оказва обратно, изключително силно въздействие върху растежа на икономическия ефект. Ето защо качествените критерии за оценка на партийната дейност изискват от бюрото **на следващо място да отчете пред събранието в каква степен и с какви средства е въздействувало за нарастване на икономическия ефект чрез грижите за хората, чрез усъвършенствуване механизма на социалните отношения в колектива.**

Digitized by Google

Важен качествен показател за ефективността от партийната работа и ръководство е **състоянието на социалните отношения** в колектива. Значението на тези отношения за възпитанието на социалистическо отношение към труда, към средствата и предметите на труда, към човека като най-висше благо непрекъснато нараства. Те определят социалната среда като най-важен фактор за формирането на социалистическата личност, която е техен носител, изразител и реализатор. Оценката на работата в това направление изисква отговор на няколко въпроса:

— каква е степента на зрелост на отношенията в колектива и особено на отношението към труда и средствата на труда;

— каква е степента на зрелост на отношенията между комунистите в първичната организация, изграждат ли се те върху ленинските принципи и норми; съдържат ли черти и признаци на комунистически отношения и служат ли за първообраз на колектива;

— с какви средства партийното бюро усъвършенствува взаимоотношенията в първичната организация и на тази основа изгражда идейното и организационното единство, нейната боеспособност; с какви средства бюрото и комунистите превръщат в обществена практика демократизма, дисциплината, колективизма, принципността, честността, непримиримостта, човечността, другарската взаимопомощ — типични черти и признаци за отношенията между комунистите.

Голямо внимание заслужава **въпросът за възпитание на комунистическо отношение към труда** с неговите характерни признаци: осъзнатост на труда като икономическа необходимост, като пръв нравствен дълг към обществото, най-важно средство за многостранно развитие на личността, като жизнена потребност на здравия организъм.

Връзката и взаимодействието между партийните отношения и отношенията в колектива, тяхното взаимно проникване и обогатяване се реализира чрез политиката, която първичната организация осъществява чрез примера и въздействието на комунистите, чрез идейните и организационните връзки, които кадрите и обществените организации изграждат с хората. Ето защо, както вече подчертахме, степента на зрелост на отношенията вътре в колектива не бива да се разглежда и оценява откъснато от зрелостта на отношенията в първичната организация.

Отговорът на тези въпроси съдържа синтетична оценка за ефективността от партийната дейност в тази сфера, критерии за която в крайна сметка са: растежът на обществената производителност на труда, качеството и ефективността на труда, социалистическата организация на труда, усъвършенстването, модернизацията и реконструкцията на технологическите процеси.

Повишеното внимание към социалните отношения в колектива не игнорира и не поставя на заден план **борбата за реализация на социалната програма,** която е изключително важна, партийна повеля.

Качествените критерии изискват от бюрото да отчете своя принос за нарастване на **идеологическия ефект** от партийната работа и ръководство. С какви средства, форми и методи на дейност то е обогатявало духовните потребности на комунистите, как чрез тях е въздействувало върху съдържанието и динамиката на социалните потребности на хората от колектива и заедно с идеологическото въздействие на обществото е формирало нови духовни качества, начин на мислене, действие и живот. Какви са отраженията от тези духовни изменения върху новосъздадените обществени блага.

Възбуждащият ефект от партийното ръководство ще нараства, ако бюрото има вярна представа за реалните интереси и потребности и за факторите, под чието влияние те се формират у комунистите и у тружениците на колектива; ако в зависимост от характера и динамика-

Digitized by Google

та на потребностите усилията на всеки човек се насочват за решаването на такива индивидуални задачи, свързани с организацията, качеството и ефективността на труда, които разгръщат неговите заложби и способности, импулсират творческото начало и обогатяват структурата на духовните му потребности.

Другият въпрос е за **начина,** посредством който се реализират старите и стимулират новите потребности. Защото начинът може да съответствува, а може и да противоречи на характера на социалистическото общество.

Идеологическият ефект от партийната работа и ръководство може релефно да се очертае чрез **сравнителния анализ на духовните качества, потребности и начина им на реализация от страна на комунистите и от страна на тружениците на колектива.** Първичната организация изпълнява ролята си на **първообраз на** колектива преди всичко с **качествата на своя членски състав.** В този смисъл чрез метода на сравнение ще се отговори в каква степен комунистите са изградени образци на човека от утрешния ден и служат ли като пример за подражание, като критерий за оценка на духовните качества, потребности и начин на живот на безпартийните от колектива.

Комплексният подход в анализа на идеологическия ефект изисква от бюрото да даде оценка в каква степен то реализира задачите за пълно **преустройство на идеологическата работа** в колектива, пределно ясно формулирани от др. А. Лилов на Националното съвещание от 1978 г.

По същество качествените критерии за оценка на едногодишната дейност водят до отговора как първичната партийна организация е изпълнявала на дело своята роля на непосредствен политически щаб на колектива, първообраз на неговото бъдещо развитие.

Ефективността от партийната дейност през отчетния период може на следващо място да се измерва със съотношението между реализирания от колектива обществен ефект и силите, средствата и времето, които бюрото и комунистите са отделили за него.

С колко и с какви средства и сили са достигнати резултатите, оптимална ли е била партийната дейност, получено ли е всичко от нея, на каква цена са извоювани резултатите?

Отговорът на въпроса има няколко страни.

Първата изисква оценка — в каква степен полученият от колектива обществен ефект е причинно обусловено следствие от партийното ръководство. Постигнато ли е то със специфичните за партийната дейност средства и методи на убеждението, организацията, контрола и възпитанието.

Съвкупният ефект е следствие от въздействията на редица фактори: той отразява в себе си определящото влияние на социалистическото общество върху социалното поведение на личността; нараства ролята на икономическия подход с неговите лостове и механизми, които регулират трудовата активност на човека и колектива; крайният резултат отразява въздействията на оперативното управление и приноса на обществените организации. Ето защо ще бъде погрешно, ако партийното бюро и комунистите механически прилагат критерия за оценка на ефекта по простата схема: висок резултат — висока оценка на партийната работа и ръководство и обратното. Без да се подценява ролята на икономическите и административните методи, трябва да се отчита, че високи и трайни резултати могат да се постигнат само с помощта на политическите, на партийните форми и методи на ръководство.

Digitized by Google

Реализираният от колектива ефект може да бъде качествен критерий за ефективността от партийната работа и ръководство, ако между него и партийното въздействие има причинна връзка.

Ако във верижната зависимост ясно проличи ролята и приносът на бюрото, ролята и приносът на комунистите, тогава между резултат и партийно ръководство има причинна връзка.

Втората страна се отнася до ефективността на партийните сили и средства от гледна точка на изискванията да се постига висок и траен ефект с минимален разход на сили, средства и време. Изискванията от този критерий, примерно приложени към анализа на резултатите от замяната на членските партийни книжки, водят до критична оценка на формите и методите, въведени в действие в началото на диалога между бюрото, организацията и отделния комунист. Бяха ли те ефикасни през целия период от прегледа на партийните сили или не? Освен това успя ли бюрото да постигне целта, поставена от партийния конгрес, и в каква степен? Резултатите, настъпили след замяната на членските книжки, имат ли траен характер или са постигнати временни и частични успехи? Какво е съотношението между настъпилите положителни изменения и онзи обществен труд от най-висока стойност, който бюрото и организацията вложи в разговора досега? **Каква е „себестойността" на положителните резултати от всяко партийно начинание — ето въпроса на въпросите от този качествен критерий.**

Другарят Т. Живков в Писмото до ЦК на ДКМС определя смисъла на новите, по-високи критерии като „ръководство за действие и едновременно с това мярка на нещата, мерило за вярна преценка на извършеното".

КАКВА ПРЕДВАРИТЕЛНА ПОДГОТОВКА Е НЕОБХОДИМА?

Равнището на отчетно-изборното събрание изключително много зависи от неговата предварителна подготовка.

Ето защо е целесъобразно на предшествуващото събрание на първичната организация да се приеме план за подготовката на отчетно-изборното събрание. Тази необходимост се потвърждава от партийната практика.

Какво би могъл той да съдържа? В плана за предварителната подготовка на събранието ще се определи: кога (дата и час) и къде ще се проведе събранието; кои и в какви срокове ще изработят подходяща обстановка за събранието (онагледяване чрез схеми, табла, диаграми, витрини, изложби и т. н. за резултатите от дейността на колектива и организацията); какви мероприятия и в какви срокове да се проведат в чест на годишното събрание — трудови акции, преглед на постиженията и пр. Всичко това е много важно, но **най-същественото в подготовката на отчетно-изборните събрания е разработката на отчетния доклад и на проекторезолюцията; подготовката и провеждането на отчетните събрания на партийните групи и организациите в състава на първичната.** За тази цел могат да се създават работни групи по проблемите на отчетния доклад, да се определят комунисти, които да помогнат в организирането на отчетните събрания на партийните групи и съставните организации. На много места комунистите получават поръчения, поемат обещания за нови трудови постижения.

Digitized by Google

Главното внимание в процеса на подготовката трябва да се отдели за изготвянето на отчетния доклад за работата на бюрото, на комунистите и на трудовия колектив, който организацията ръководи. Това означава — **да се използва максимално резултатно колективният ум**, да се привлекат и включат всички сили за извършване на задълбочен, критичен политически анализ на практическите резултати, **да се осмисли и обобщи собственият опит на първичната организация в борбата за висока ефективност и качество**; да се даде вярна оценка докъде е стигнато и какво не е решено; да се посочат конкретно и убедително допусканите слабости и недостатъци, да се разкрият дълбоко и комплексно истинските причини, които са ги породили; да се посочат най-ефикасните мерки за тяхното отстраняване, за издигане ролята на субективния фактор, в случая — на първичната организация, на партийните групи, на комунистите. Опитът на челните организации в страната красноречиво сочи, че ефектът от годишното отчетно-изборно събрание е толкова по-голям, колкото повече комунисти предварително са ангажирани в осмислянето на миналата дейност и на предстоящите задачи. Отчетният доклад и проекторезолюцията не са и не могат да бъдат **лично творение на партийния секретар и на тесен състав от партийното бюро**. Ето защо трябва да се търсят пътища и форми за привличане и на част от безпартийния актив в оценката на отделни факти. По този начин докладът и проекторезолюцията ще отразяват мислите, потребностите, интересите и стремежите на масите, а това има изключително политическо значение за издигане ролята на субективния фактор. Поучителен пример за това е подходът на Централния комитет в подготовката на Единадесетия конгрес и сега, при разработването на образователната политика, чрез широко обсъждане на проекта за тезиси. Този подход под други форми и мащаби може да бъде приложен от всяко бюро.

Широкото участие на комунистите в изготвянето на отчетния доклад и проекторезолюцията подтиква към размисъл, оценка и самооценка на собствената дейност, обогатява с нови мисли, идеи и предложения, създава предварителна нагласа за активна политическа позиция при разисканията на отчетно-изборното събрание. А това са и предпоставки за мобилизация на усилията в този период за реализиране на служебните задачи. Това означава подготовката на събранието да изиграе ролята на мощен ускорител за успешно приключване на годишната програма от страна на колектива.

Отчетно-изборното събрание е най-важното вътрешнополитическо събитие не само в живота на комунистите, но и на трудовия колектив. Ето защо **трябва да се стимулира стремежът на комунистите да се явят на своето годишно събрание с изпълнени задачи и обещания, свои и на колективите, в които се трудят и ръководят.**

Правилно ли е да се поемат обещания за нови трудови постижения? Да? Правилно е. Защо? Известна е постановката на ЦК на БКП, че инженерният проект и насрещният план не са нещо неизменно, веднъж завинаги дадено. Напротив! Те следва да отразяват, да включват неизползваните и новооткритите резерви, постоянно да се усъвършенстват и обогатяват. А тъй като инженерните проекти имат за основа личните и колективните творчески планове, от това следва необходимостта комунистите, тружениците да обогатяват своите планове и обещания с нови творчески задължения към колектива и обществото. За това има благоприятни условия и възможности. Почти всички наши предприятия са в постоянен процес на модернизация, реконструкция и разширение, непрестанно се внася нова техника и технология, усъвършенствува се социалистическата организация на труда, нарастват културата и компетентността на ръководните и изпълнителските кадри,

Digitized by Google

увеличава се притокът от информация за наш и чужд положителен опит. Всичко това обективно създава условия **процесът за подготовката на партийния отчет да влее кръв в новата технология на планиране в колектива.** Доколко успешна ще бъде реализацията на тази цел зависи от организацията, която бюрото ще създаде за годишното събрание.

Кой може да бъде включен в състава на работните групи за разработването на отчетния доклад? В групата за анализ на основния проблем — партийното въздействие за успешно изпълнение на показателите в насрещния план, се привличат най-компетентните комунисти, специалисти, изявени началници на цехове и участъци, бригадири, работници, първенци и орденоносци, наставници, ръководители на обществените организации, секретари на съставни организации, партийни отговорници и др. Разпределени по отделни страни от проблема, те ще аргументират възгледи за ефективността от партийното ръководство, за действителните причини на слабостите, за същността на нерешените проблеми, за потенциалните възможности, за новите проблеми и начина за постигането им. Тези виждания ще служат **за основа,** върху която бюрото ще разработи своя отчет и предстоящите задачи.

ОТЧЕТНИТЕ СЪБРАНИЯ НА ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ И НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ В СЪСТАВА НА ПЪРВИЧНАТА

При окрупнените партийни организации годишното събрание реално протича като процес, който преминава през групите и организациите в състава на първичната.

Тук има няколко специфични момента, които в плана за организацията на събранието следва да намерят отражение.

В сложната по структура организация се прилага **диференциран подход** към предмета на отчета и анализа на партийната работа и ръководство. Едни са проблемите и средствата на партийната група, подруги — в съставната организация, и качествено други в окрупнената първична организация на селището, в завода и комбината, където се намира центърът, в който се решават проблемите. Следователно в отчета на всяко следващо звено от първичната организация ще се анализира и приносът от дейността на предходното: в партийната група дейността на отговорника, на низовите ръководители, на комунистите; в съставната организация и в първичната организация — дейността на бюрото, на групите (на съставните организации), на ръководните кадри, на обществените организации. Проблемите последователно се окрупняват, а информацията от низшестоящите звена се обобщава.

След Националната партийна конференция в условията на внедряване на икономическия подход и икономическия механизъм извънредно много нарасна ролята на партийната група и на съставната партийна организация. Бригадната организация е най-ефективната колективна форма на организация на труда. В бригадата, цеха, фермата се решава съдбата на задачите, които Партията поставя. В тях те се материализират, превръщат се в конкретни дела. Двигателят на бригадата, цеха, участъка са комунистите, обединени в партийната група или в съставната партийна организация. Партийният анализ оценка започва от партийната група. **За характера на отчета на партийния отговорник.** За да протече живо, делово и резултатно отчетното събрание на партийната група, отчетът трябва да бъде много конкретен,

Digitized by Google

аналитичен и критичен, да даде ясен и категоричен отговор на въпроса, как всеки комунист от групата изпълнява своята авангардна роля в борбата на Партията за висока ефективност и качество, да разкрива личния принос и отговорност за усъвършенстване на социалистическата организация на труда. Отчетът в групата ще съдържа партийна оценка за това, как комунистът използва поверената му машина или съоръжение, доколко икономично оползотворява суровините, материалите, горивата и електроенергията, каква е организацията на труда на работното му място, как изучава и прилага челния опит, световните постижения, каква е общообразователната и професионално-техническата му подготовка. Наложително е да се оцени изпълнението на личните и колективните творчески планове на работниците и на специалистите от производственото звено и какви условия комунистите низови ръководители са създали за разгръщане на трудовия процес.

Критерий за резултатите ще бъде не само изпълнението на задачите за 1979 година, а преди всичко изпълнението на плана общо за седмата петилетка. Изключително голямо внимание заслужава дисциплината — трудова, технологична и финансова, и оценката за приноса на всеки комунист за нейното укрепване чрез действие и личен пример. Ще се оцени поведението на комунистите от групата в труда, бита и обществото.

Групата може да обсъди конкретни предложения, които чрез свой представител да постави на годишното отчетно-изборно събрание.

СЪДЪРЖАНИЕ И СТРУКТУРА НА ОТЧЕТНИЯ ДОКЛАД

АНАЛИЗ ПО ФУНКЦИИ ИЛИ АНАЛИЗ ПО ПРОБЛЕМИ? КОЙ ПОДХОД КЪМ СТРОЕЖА НА ОТЧЕТА ПАРТИЙНАТА ПРАКТИКА ПОТВЪРЖДАВА?

Каква структура ще има докладът, какъв подход ще бъде приложен в анализа на едногодишната дейност — това партийното бюро решава самостоятелно. Всеки подход, който разкрива пълно и обективно реалния принос на бюрото и на комунистите в осъществяването на партийната политика в колектива и на тази основа освен политическа оценка дава вярна ориентация и организация на предстоящата дейност, е ефективен.

Ръководното въздействие на партийната организация се осъществява от единен субект — бюрото и първичната организация, има строго определен обект — комунистите и трудещите се от колектива, осигурява реализацията на планово определени цели.

Ръководството се осъществява със средствата, формите и методите на политическата, организаторската и идейновъзпитателната функция на организацията. Субект на всички функции е първичната организация и партийното бюро като цяло. **Разпределението на функциите в партийното ръководство е относително,** защото всяка една от тях продължава, допълва и усилва въздействието на останалите. **Чрез тяхното единство се проявява механизмът на партийното ръководство.** Ето защо всяко преувеличаване на тяхната относителна самостоятелност води до **функционалния подход** в планирането на партийната дейност и в анализа на резултатите от нея. Отчетът на бюрото трябва да разкрие и отрази единството, което обективно съществува между субект

Digitized by Google

на ръководство, механизми, обект и цели на ръководство. Ако това не стане, ако отчетният доклад бъде разработен по отделни функции и структуриран по раздели, както става досега в много организации, това неизбежно води до изкуствено разчленяване на общото на съставните части, до изолирането им една от друга, до откъсването им от единния субект и от общите цели. Води до елементи на самоцелност в анализа и оценките, до вътрешни противоречия в оценките на фактите в различните раздели, които пречат на колективната мисъл да стигне до цялата истина, да разкрие **причината** и за успехите, и за слабостите и недостатъците.

Без да се подценяват положителните страни, става очевидно, че структурирането на отчетния доклад по функции и раздели не съответствува на съвременните изисквания за комплексност, системност и научност в партийното ръководство.

КАКВИ СА ОСНОВНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ НА КОМПЛЕКСНИЯ ПОДХОД В АНАЛИЗА НА ПАРТИЙНАТА РАБОТА СЕГА?

Тези изисквания са определени от др. Т. Живков по следния начин: „Програмно-целевото направление по своя характер е комплексно. То обхваща всички дейности, свързани с постигането на определена цел, и търси решаването на политическите, икономическите, културните и социалните проблеми в тяхното единство, взаимна връзка и взаимна обусловеност“ (Т. Живков, „За партийното строителство“, т. 3, с. 335—336).

Стратегическата цел на сегашния етап е конкретизирана в показателите на насрещния план, в годишната програма на всеки колектив. Ето защо **проблем номер едно** на партийната организация следователно и на отчета е реализацията на планово определените цели. В своя доклад партийното бюро ще подведе резултатите под общия знаменател на целите и ще даде оценка за своя принос и за приноса на всеки комунист.

Докладът на другаря Т. Живков пред Националното съвещание на партийния актив от 8 и 9 януари тази година съдържа методологически указания за диалектически анализ на основния проблем — борбата за висока ефективност и качество от всяка дейност. За бюрата на партийните организации, особено за тези от материалната сфера, те изискват отговор с какви политически, организационни и идеологически средства и методи, взети в единство, са създадени условия и е осигурен успехът на икономическия подход, на неговите принципи и механизми в управлението на колектива. Те изискват от партийното бюро да обоснове с какви партийно-политически средства са били мобилизирани силите на колектива за разрешаване на посочените от Централния комитет конкретни **противоречия и възлови проблеми** при изграждането на производствените фондове, в усвояването на производствените мощности и реализацията на създадените материални и духовни ценности. С какви средства и в каква степен е постигнато диалектическо единство между живия труд и използването на основните фондове, суровините и материалите, между формата и съдържанието на труда.

Борбата за висока ефективност, за реализация на планираните цели чрез преодоляването на тези противоречия във всеки колектив, на всяко работно място — **ето основния проблем, който естествено ще легне в центъра на отчета, ще фокусира в анализа на всички функции и действия на бюрото, на организацията и на комунистите.**

Между планираните цели и постигнатите резултати стоят редица **междинни проблеми**, които всяка организация предвижда, и с поли-

Digitized by Google

тически, организаторски и идейновъзпитателни средства последователно решава. В отчетния доклад бюрото неизбежно ще подложи на оценка ефективността на партийната работа в началния етап на производствения цикъл, която се измерва с мащабите на разкритите резерви, на свръхплановите задължения — дело и осъзнат дълг на творческа активност. Ще разкрие приноса на бюрото и комунистите, на партийните и на обществените сили за изграждане на рационална организация на борбата за реализация на планирания социален ефект. В същата последователност ще проследи и анализира своята дейност, приноса и отговорността на комунистите в основния и заключителния етап на съревнованието за изпълнение на насрещния план.

В анализа на работата по основния проблем се оценява отражението на организационно-партийните мероприятия, свързани с усъвършенстуване на организационната структура, с подобряване на качествения и количествения състав, с разпределението на комунистите в решаващите участъци, с контрола, работата с кадрите, участието на обществените органи и организации. В единство с организационните ще се анализират и идеологическите мероприятия, социалните инициативи, демократизмът в управлението и самоуправлението на колектива. Ще се даде оценка за ефекта на политическите, организаторските и идейновъзпитателните мероприятия върху крайния ефект от борбата на колектива за изпълнение на поставените пред него цели и задачи. При такъв комплексен подход, който органически свързва целия арсенал от средства с поставената цел и получения резултат, може да се направи верен извод в каква степен партийната организация е била действителен ръководен политически щаб на колектива. В този подход намираме верния път за самопознание, самоанализ и саморазвитие на партийната организация.

Като съсредоточава вниманието на основния проблем, бюрото последователно подлага на комплексен анализ и оценка останалите проблеми, производни или пряко свързани с основния, специфични за партийната организация и трудовия колектив, които са решавани през отчетния период.

КАКВО СЪОТНОШЕНИЕ МЕЖДУ ОТЧЕТ, ПОСТАНОВКИ И ЗАДАЧИ В ДОКЛАДА Е ОПТИМАЛНО?

Образец за оптималност в съотношението между отчет на извършената дейност и разработка на предстоящите задачи намираме в отчетите на Централния комитет пред партийните конгреси.

В доклада, както и в разискванията по него, ще доминират белезите на отчет за извършената дейност, с анализ и оценка на резултати, на отговорности, на опит. Това е логично и закономерно. Отчетността на изборните органи и на комунистите е закон в живота на Партията. Но освен осмисляне на дълга и отговорността отчетността е критически самоанализ и преустройство, които разкриват противоречията, предизвикват скрит или открит сблъсък, усилват факторите на самодвижението и саморазвитието.

И тъкмо затова отчетът трябва непрекъснато да прелива в постановки на цели и задачи, в пределно ясно очертани направления за реализация на породеното от критическия анализ движение на мисълта и на силите.

Проблемът за съотношението между отчет и постановка на нови задачи реално съществува поради сериозни недъзи в подхода на много бюра към съдържанието на отчета. Стереотипът на мислене по шаблонната схема: задачи — успехи — недостатъци — причини — изводи, во-

Digitized by Google

на ръководство, механизми, обект и цели на ръководство. Ако това не стане, ако отчетният доклад бъде разработен по отделни функции и структуриран по раздели, както става досега в много организации, това неизбежно води до изкуствено разчленяване на общото на съставните части, до изолирането им една от друга, до откъсването им от единния субект и от общите цели. Води до елементи на самоцелност в анализа и оценките, до вътрешни противоречия в оценките на фактите в различните раздели, които пречат на колективната мисъл да стигне до цялата истина, да разкрие причината и за успехите, и за слабостите и недостатъците.

Без да се подценяват положителните страни, става очевидно, че структурирането на отчетния доклад по функции и раздели не съответствува на съвременните изисквания за комплексност, системност и научност в партийното ръководство.

КАКВИ СА ОСНОВНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ НА КОМПЛЕКСНИЯ ПОДХОД В АНАЛИЗА НА ПАРТИЙНАТА РАБОТА СЕГА?

Тези изисквания са определени от др. Т. Живков по следния начин: „Програмно-целевото направление по своя характер е комплексно. То обхваща всички дейности, свързани с постигането на определена цел, и търси решаването на политическите, икономическите, културните и социалните проблеми в тяхното единство, взаимна връзка и взаимна обусловеност" (Т. Живков, „За партийното строителство", т. 3, с. 335—336).

Стратегическата цел на сегашния етап е конкретизирана в показателите на насрещния план, в годишната програма на всеки колектив. Ето защо проблем номер едно на партийната организация следователно и на отчета е реализацията на планово определените цели. В своя доклад партийното бюро ще подведе резултатите под общия знаменател на целите и ще даде оценка за своя принос и за приноса на всеки комунист.

Докладът на другаря Т. Живков пред Националното съвещание на партийния актив от 8 и 9 януари тази година съдържа методологически указания за диалектически анализ на основния проблем — борбата за висока ефективност и качество от всяка дейност. За бюрата на партийните организации, особено за тези от материалната сфера, те изискват отговор с какви политически, организационни и идеологически средства и методи, взети в единство, са създадени условия и е осигурен успехът на икономическия подход, на неговите принципи и механизми в управлението на колектива. Те изискват от партийното бюро да обоснове с какви партийно-политически средства са били мобилизирани силите на колектива за разрешаване на посочените от Централния комитет конкретни противоречия и възлови проблеми при изграждането на производствените фондове, в усвояването на производствените мощности и реализацията на създадените материални и духовни ценности. С какви средства и в каква степен е постигнато диалектическо единство между живия труд и използването на основните фондове, суровините и материалите, между формата и съдържанието на труда.

Борбата за висока ефективност, за реализация на планираните цели чрез преодоляването на тези противоречия във всеки колектив, на всяко работно място — ето основния проблем, който естествено ще легне в центъра на отчета, ще фокусира в анализа на всички функции и действия на бюрото, на организацията и на комунистите.

Между планираните цели и постигнатите резултати стоят редица междинни проблеми, които всяка организация предвижда, и с поли-

Digitized by Google

тически, организаторски и идейновъзпитателни средства последователно решава. В отчетния доклад бюрото неизбежно ще подложи на оценка ефективността на партийната работа в началния етап на производствения цикъл, която се измерва с мащабите на разкритите резерви, на свръхплановите задължения — дело и осъзнат дълг на творческа активност. Ще разкрие приноса на бюрото и комунистите, на партийните и на обществените сили за изграждане на рационална организация на борбата за реализация на планирания социален ефект. В същата последователност ще проследи и анализира своята дейност, приноса и отговорността на комунистите в основния и заключителния етап на съревнованието за изпълнение на насрещния план.

В анализа на работата по основния проблем се оценява отражението на организационно-партийните мероприятия, свързани с усъвършенстване на организационната структура, с подобряване на качествения и количествения състав, с разпределението на комунистите в решаващите участъци, с контрола, работата с кадрите, участието на обществените органи и организации. В единство с организационните ще се анализират и идеологическите мероприятия, социалните инициативи, демократизмът в управлението и самоуправлението на колектива. Ще се даде оценка за ефекта на политическите, организаторските и идейновъзпитателните мероприятия върху крайния ефект от борбата на колектива за изпълнение на поставените пред него цели и задачи. При такъв комплексен подход, който органически свързва целия арсенал от средства с поставената цел и получения резултат, може да се направи верен извод в каква степен партийната организация е била действителен ръководен политически щаб на колектива. В този подход намираме верния път за самопознание, самоанализ и саморазвитие на партийната организация.

Като съсредоточава вниманието на основния проблем, бюрото последователно подлага на комплексен анализ и оценка останалите проблеми, производни или пряко свързани с основния, специфични за партийната организация и трудовия колектив, които са решавани през отчетния период.

КАКВО СЪОТНОШЕНИЕ МЕЖДУ ОТЧЕТ, ПОСТАНОВКИ И ЗАДАЧИ В ДОКЛАДА Е ОПТИМАЛНО?

Образец за оптималност в съотношението между отчет на извършената дейност и разработка на предстоящите задачи намираме в отчетите на Централния комитет пред партийните конгреси.

В доклада, както и в разисканията по него, ще доминират белезите на отчет за извършената дейност, с анализ и оценка на резултати, на отговорности, на опит. Това е логично и закономерно. Отчетността на изборните органи и на комунистите е закон в живота на Партията. Но освен осмисляне на дълга и отговорността отчетността е критически самоанализ и преустройство, които разкриват противоречията, предизвикват скрит или открит сблъсък, усилват факторите на самодвижението и саморазвитието.

И тъкмо затова отчетът трябва непрекъснато да прелива в постановки на цели и задачи, в пределно ясно очертани направления за реализация на породеното от критическия анализ движение на мисълта и на силите.

Проблемът за съотношението между отчет и постановка на нови задачи реално съществува поради сериозни недъзи в подхода на много бюра към съдържанието на отчета. Стереотипът на мислене по шаблонната схема: задачи — успехи — недостатъци — причини — изводи, во-

Digitized by Google

ди до деформиране на отчетите. Той умъртвява живеца на отчетността и тласка към никому ненужна репродукция на известни неща.

Не само отчет, а критичен, конструктивен анализ е нужен! Има цели, има резултати. Ако резултатите са по-високи, каква е тяхната „себестойност", с какви организационни и идейни оръжия са постигнати? Ако резултатите не съответствуват или са под възможностите на колектива — какви са причините, чии са отговорностите? Строга политическа оценка! Главното — **това са нерешените задачи и изводите — какво произтича от тях** за бъдещата дейност на бюрото, на ръководните кадри, за всеки комунист. Силна обосновка на целите и задачите от гледна точка на потребности и на възможности. По какъв начин ще се решават новоизникналите и нерешените въпроси? Ето какво се иска сега!

При такъв подход към съдържанието на доклада отпада въпросът за съотношение между отчет и предстоящи задачи. Изискванията за ефективност от всяка дейност са несъвместими с остарелите схеми, стереотипи и процедури, които удължават пътя на борбата за достигане на близките и далечните цели.

КОМУНИСТИТЕ В УЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ

Главното, което е и характерно в подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации в различните видове учебни заведения, са програмните документи на Партията, утвърдени от състоялия се на 16 и 17 юли т. г. пленум на ЦК на БКП. Тезисите за развитието на образователното дело, встъпителното и заключителното слово на др. Тодор Живков ясно определят дългосрочната политика на Партията в областта на образованието. Тези важни документи са не само нов и ярък израз на грижите на Партията за подрастващото поколение, за многостранното развитие и високоефективната реализация на младежта, но и същевременно набелязват практически мерки за извършване на дълбоко и поетапно преустройство на образованието.

Нови, много по-сложни по същност и разнообразни по своя характер са задачите, които решават партийните органи и организации в учебните заведения още през настоящата учебна година. Ето защо в никакъв случай не бива да се допуска и най-малкото отслабване на грижите и вниманието от тяхна страна и на всички комунисти, за да се подобрява рязко подготовката на учащата се младеж в сегашните средни, специални и висши учебни заведения. С една дума, повелята е най-пълноценно да се използва действуващата образователна структура!

На годишните събрания партийните бюра, комунистите в учебните заведения са призвани да вникват още по-дълбоко в своето всекидневие и да анализират самокритично достигнатата степен в преустройството на учебно-възпитателния процес, както и сегашното равнище на комунистическото възпитание на подрастващата смяна. Целесъобразно е в отчетния доклад да се даде преценка какво конкретно е направило бюрото и всеки от членовете на партийната организация в изпълнение решенията на Националната партийна конференция и многостранните задачи, който се поставят в Писмото на др. Т. Живков до ЦК на ДКМС. И на тази основа по-добре би се водил откровен, принципно-делови разговор от участвуващите в събранието, за да се целенасочат и мобилизират силите, опитът и знанията на комунистите,

Digitized by Google

да се даде личен пример и тласък на педагогическите и научно-преподавателските колективи за нови и още по-резултатни дейности.

Още повече че в Тезисите на ЦК на БКП ясно е начертан пътят, за да се осъществява дълбоко, сложно по своя характер преустройство на образователното дело, определят се задачите, сочат се мерките и средствата, засягащи дейността на различните видове учебни заведения, на държавните, стопанските, обществените органи и организации. Но тъй като осъществяването на основните тезисни положения не е еднократен акт, нужна е продължителна, внимателна и задълбочена подготовка, а също така и постепенност при тяхното претворяване в живота.

Въпросите, които са свързани с планирането и ръководството на учебно-възпитателната работа, с общообразователната и професионалната ориентация и подготовката на младите хора, с усъвършенстуването на възпитателната дейност, биха могли да получат компетентна оценка в отчетните доклади, а също така в изказванията и резолюциите на годишните събрания.

Целесъобразно е в тях да се покаже доколко и как конкретно се поставят и решават проблемите в духа на тезисите както по отношение на програмното съдържание, така и във връзка с подготовката и квалификацията на учителските и научно-преподавателските кадри, дали с умение се прилагат в учебно-възпитателната практика ефективни методи и форми на работа? Отчетният доклад на всяко бюро е необходимо да даде отговор как именно тези изисквания проникват и доколко са обхващали вътрешнопартийния живот и дали определят всекидневния ритъм на всяка първична партийна организация?

— — — —

Такъв важен, делови и отговорен форум за комунистите, какъвто са годишните събрания, е призван да анализира смело, дълбоко и всеобхватно всеки нерешен важен въпрос, да посочи най-верните начини и средства за превъзмогване на недостатъците в работата, за създаване на необходимите условия и предпоставки, да намери верни и точни измерители за непосредствените практически мероприятия на бюрото и организациите като цяло. Затова именно и самата подготовка на отчетно-изборните събрания на първичните организации би следвало да се извърши под знака на изучаването и осмислянето на встъпителното и заключителното слово на др. Т. Живков, както и Тезисите на ЦК на БКП, за да се създаде стройна организация и да се осъществява компетентно и гъвкаво ръководство от партийните органи и организации за изпълнение на задачите, произтичащи от тях.

Това би могло да се постигне само ако отчетните доклади и изказванията продължат критично-конструктивния дух, който се прояви при всенародното обсъждане на проектотезисите, чиито активни двигатели и проводници бяха партийните органи и организации в учебните заведения в навечерието на пленума на ЦК по образованието. Наред с това би било целесъобразно да се направи оценка доколко ефективни и комплексни са набелязаните мерки за по-нататъшното непрестанно усвояване и творческо прилагане на тезисните постановки и изисквания. И тук е важно не само как са разработени конкретните мероприятия, но и докъде се е стигнало в практическата работа за реализиране на набелязаното.

За ефективността на политическата и организаторската работа на първичната партийна организация в което и да е учебно заведение може да се съди още и по това, как и доколко допринася тя, за да се изменя мисленето на всеки член от научно-преподавателския или от педагогическия колектив. А това се изразява в отношението, в готовността и решимостта преди всичко на комуниста — ръководител, преподавател, или от помощния персонал, за да се бори неуморно за превъплъщаването на партийната политика в практиката, което характеризира степента на политическата зрелост на бюрото, организацията като цяло и на отделния комунист.

— — — —

С нови, по-високи критерии предстои да се оценява ефективността от създадената организация в практическото провеждане на цялостната учебно-възпитателна работа. Ясно и точно да се даде отговор на въ-

Digitized by Google

ди до деформиране на отчетите. Той умъртвява живеца на отчетността и тласка към никому ненужна репродукция на известни неща.

Не само отчет, а критичен, конструктивен анализ е нужен! Има цели, има резултати. Ако резултатите са по-високи, каква е тяхната „себестойност", с какви организационни и идейни оръжия са постигнати? Ако резултатите не съответствуват или са под възможностите на колектива — какви са причините, чии са отговорностите? Строга политическа оценка! Главното — **това са нерешените задачи и изводите — какво произтича от тях** за бъдещата дейност на бюрото, на ръководните кадри, за всеки комунист. Силна обосновка на целите и задачите от гледна точка на потребности и на възможности. По какъв начин ще се решават новоизникналите и нерешените въпроси? Ето какво се иска сега!

При такъв подход към съдържанието на доклада отпада въпросът за съотношение между отчет и предстоящи задачи. Изискванията за ефективност от всяка дейност са несъвместими с остарелите схеми, стереотипи и процедури, които удължават пътя на борбата за достигане на близките и далечните цели.

КОМУНИСТИТЕ В УЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ

Главното, което е и характерно в подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации в различните видове учебни заведения, са програмните документи на Партията, утвърдени от състоялия се на 16 и 17 юли т. г. пленум на ЦК на БКП. Тезисите за развитието на образователното дело, встъпителното и заключителното слово на др. Тодор Живков ясно определят дългосрочната политика на Партията в областта на образованието. Тези важни документи са не само нов и ярък израз на грижите на Партията за подрастващото поколение, за многостранното развитие и високоефективната реализация на младежта, но и същевременно набелязват практически мерки за извършване на дълбоко и поетапно преустройство на образованието.

Нови, много по-сложни по същност и разнообразни по своя характер са задачите, които решават партийните органи и организации в учебните заведения още през настоящата учебна година. Ето защо в никакъв случай не бива да се допуска и най-малкото отслабване на грижите и вниманието от тяхна страна и на всички комунисти, за да се подобрява рязко подготовката на учащата се младеж в сегашните средни, специални и висши учебни заведения. С една дума, повелята е най-пълноценно да се използва действуващата образователна структура!

На годишните събрания партийните бюра, комунистите в учебните заведения са призвани да вникват още по-дълбоко в своето всекидневие и да анализират самокритично достигнатата степен в преустройството на учебно-възпитателния процес, както и сегашното равнище на комунистическото възпитание на подрастващата смяна. Целесъобразно е в отчетния доклад да се даде преценка какво конкретно е направило бюрото и всеки от членовете на партийната организация в изпълнение решенията на Националната партийна конференция и многостранните задачи, който се поставят в Писмото на др. Т. Живков до ЦК на ДКМС. И на тази основа по-добре би се водил откровен, принципно-делови разговор от участвуващите в събранието, за да се целенасочат и мобилизират силите, опитът и знанията на комунистите,

Digitized by Google

да се даде личен пример и тласък на педагогическите и научно-преподавателските колективи за нови и още по-резултатни дейности.

Още повече че в Тезисите на ЦК на БКП ясно е начертан пътят, за да се осъществява дълбоко, сложно по своя характер преустройство на образователното дело, определят се задачите, сочат се мерките и средствата, засягащи дейността на различните видове учебни заведения, на държавните, стопанските, обществените органи и организации. Но тъй като осъществяването на основните тезисни положения не е еднократен акт, нужна е продължителна, внимателна и задълбочена подготовка, а също така и постепенност при тяхното претворяване в живота.

Въпросите, които са свързани с планирането и ръководството на учебно-възпитателната работа, с общообразователната и професионалната ориентация и подготовката на младите хора, с усъвършенстуването на възпитателната дейност, биха могли да получат компетентна оценка в отчетните доклади, а също така в изказванията и резолюциите на годишните събрания.

Целесъобразно е в тях да се покаже доколко и как конкретно се поставят и решават проблемите в духа на тезисите както по отношение на програмното съдържание, така и във връзка с подготовката и квалификацията на учителските и научно-преподавателските кадри, дали с умение се прилагат в учебно-възпитателната практика ефективни методи и форми на работа? Отчетният доклад на всяко бюро е необходимо да даде отговор как именно тези изисквания проникват и доколко са обхващали вътрешнопартийния живот и дали определят всекидневния ритъм на всяка първична партийна организация?

— — — —

Такъв важен, делови и отговорен форум за комунистите, какъвто са годишните събрания, е призван да анализира смело, дълбоко и всеобхватно всеки нерешен важен въпрос, да посочи най-верните начини и средства за превъзмогване на недостатъците в работата, за създаване на необходимите условия и предпоставки, да намери верни и точни измерители за непосредствените практически мероприятия на бюрото и организациите като цяло. Затова именно и самата подготовка на отчетно-изборните събрания на първичните организации би следвало да се извърши под знака на изучаването и осмислянето на встъпителното и заключителното слово на др. Т. Живков, както и Тезисите на ЦК на БКП, за да се създаде стройна организация и да се осъществява компетентно и гъвкаво ръководство от партийните органи и организации за изпълнение на задачите, произтичащи от тях.

Това би могло да се постигне само ако отчетните доклади и изказванията продължат критично-конструктивния дух, който се прояви при всенародното обсъждане на проектотезисите, чиито активни двигатели и проводници бяха партийните органи и организации в учебните заведения в навечерието на пленума на ЦК по образованието. Наред с това би било целесъобразно да се направи оценка доколко ефективни и комплексни са набелязаните мерки за по-нататъшното непрестанно усвояване и творческо прилагане на тезисните постановки и изисквания. И тук е важно не само как са разработени конкретните мероприятия, но и докъде се е стигнало в практическата работа за реализиране на набелязаното.

За ефективността на политическата и организаторската работа на първичната партийна организация в което и да е учебно заведение може да се съди още и по това, как и доколко допринася тя, за да се изменя мисленето на всеки член от научно-преподавателския или от педагогическия колектив. А това се изразява в отношението, в готовността и решимостта преди всичко на комуниста — ръководител, преподавател, или от помощния персонал, за да се бори неуморно за превъплъщаването на партийната политика в практиката, което характеризира степента на политическата зрелост на бюрото, организацията като цяло и на отделния комунист.

— — — —

С нови, по-високи критерии предстои да се оценява ефективността от създадената организация в практическото провеждане на цялостната учебно-възпитателна работа. Ясно и точно да се даде отговор на въ-

Digitized by Google

ди до деформиране на отчетите. Той умъртвява живеца на отчетността и тласка към никому ненужна репродукция на известни неща.

Не само отчет, а критичен, конструктивен анализ е нужен! Има цели, има резултати. Ако резултатите са по-високи, каква е тяхната „себестойност", с какви организационни и идейни оръжия са постигнати? Ако резултатите не съответствуват или са под възможностите на колектива — какви са причините, чии са отговорностите? Строга политическа оценка! Главното — **това са нерешените задачи и изводите — какво произтича от тях** за бъдещата дейност на бюрото, на ръководните кадри, за всеки комунист. Силна обосновка на целите и задачите от гледна точка на потребности и на възможности. По какъв начин ще се решават новоизникналите и нерешените въпроси? Ето какво се иска сега!

При такъв подход към съдържанието на доклада отпада въпросът за съотношение между отчет и предстоящи задачи. Изискванията за ефективност от всяка дейност са несъвместими с остарелите схеми, стереотипи и процедури, които удължават пътя на борбата за достигане на близките и далечните цели.

КОМУНИСТИТЕ В УЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ

Главното, което е и характерно в подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации в различните видове учебни заведения, са програмните документи на Партията, утвърдени от състоялия се на 16 и 17 юли т. г. пленум на ЦК на БКП. Тезисите за развитието на образователното дело, встъпителното и заключителното слово на др. Тодор Живков ясно определят дългосрочната политика на Партията в областта на образованието. Тези важни документи са не само нов и ярък израз на грижите на Партията за подрастващото поколение, за многостранното развитие и високоефективната реализация на младежта, но и същевременно набелязват практически мерки за извършване на дълбоко и поетапно преустройство на образованието.

Нови, много по-сложни по същност и разнообразни по своя характер са задачите, които решават партийните органи и организации в учебните заведения още през настоящата учебна година. Ето защо в никакъв случай не бива да се допуска и най-малкото отслабване на грижите и вниманието от тяхна страна и на всички комунисти, за да се подобрява рязко подготовката на учащата се младеж в сегашните средни, специални и висши учебни заведения. С една дума, повелята е най-пълноценно да се използва действуващата образователна структура!

На годишните събрания партийните бюра, комунистите в учебните заведения са призвани да вникват още по-дълбоко в своето всекидневие и да анализират самокритично достигнатата степен в преустройството на учебно-възпитателния процес, както и сегашното равнище на комунистическото възпитание на подрастващата смяна. Целесъобразно е в отчетния доклад да се даде преценка какво конкретно е направило бюрото и всеки от членовете на партийната организация в изпълнение решенията на Националната партийна конференция и многостранните задачи, който се поставят в Писмото на др. Т. Живков до ЦК на ДКМС. И на тази основа по-добре би се водил откровен, принципно-делови разговор от участвуващите в събранието, за да се целенасочат и мобилизират силите, опитът и знанията на комунистите,

Digitized by Google

да се даде личен пример и тласък на педагогическите и научно-преподавателските колективи за нови и още по-резултатни дейности.

Още повече че в Тезисите на ЦК на БКП ясно е начертан пътят, за да се осъществява дълбоко, сложно по своя характер преустройство на образователното дело, определят се задачите, сочат се мерките и средствата, засягащи дейността на различните видове учебни заведения, на държавните, стопанските, обществените органи и организации. Но тъй като осъществяването на основните тезисни положения не е еднократен акт, нужна е продължителна, внимателна и задълбочена подготовка, а също така и постепенност при тяхното претворяване в живота.

Въпросите, които са свързани с планирането и ръководството на учебно-възпитателната работа, с общообразователната и професионалната ориентация и подготовката на младите хора, с усъвършенстването на възпитателната дейност, биха могли да получат компетентна оценка в отчетните доклади, а също така в изказванията и резолюциите на годишните събрания.

Целесъобразно е в тях да се покаже доколко и как конкретно се поставят и решават проблемите в духа на тезисите както по отношение на програмното съдържание, така и във връзка с подготовката и квалификацията на учителските и научно-преподавателските кадри, дали с умение се прилагат в учебно-възпитателната практика ефективни методи и форми на работа? Отчетният доклад на всяко бюро с необходимо да даде отговор как именно тези изисквания проникват и доколко са обхващали вътрешнопартийния живот и дали определят всекидневния ритъм на всяка първична партийна организация?

— — — —

Такъв важен, делови и отговорен форум за комунистите, какъвто са годишните събрания, е призван да анализира смело, дълбоко и всеобхватно всеки нерешен важен въпрос, да посочи най-верните начини и средства за превъзмогване на недостатъците в работата, за създаване на необходимите условия и предпоставки, да намери верни и точни измерители за непосредствените практически мероприятия на бюрото и организациите като цяло. Затова именно и самата подготовка на отчетно-изборните събрания на първичните организации би следвало да се извърши под знака на изучаването и осмислянето на встъпителното и заключителното слово на др. Т. Живков, както и Тезисите на ЦК на БКП, за да се създаде стройна организация и да се осъществява компетентно и гъвкаво ръководство от партийните органи и организации за изпълнение на задачите, произтичащи от тях.

Това би могло да се постигне само ако отчетните доклади и изказванията продължат критично-конструктивния дух, който се прояви при всенародното обсъждане на проектотезисите, чиито активни двигатели и проводници бяха партийните органи и организации в учебните заведения в навечерието на пленума на ЦК по образованието. Наред с това би било целесъобразно да се направи оценка доколко ефективни и комплексни са набелязаните мерки за по-нататъшното непрестанно усвояване и творческо прилагане на тезисните постановки и изисквания. И тук е важно не само как са разработени конкретните мероприятия, но и докъде се е стигнало в практическата работа за реализиране на набелязаното.

За ефективността на политическата и организаторската работа на първичната партийна организация в което и да е учебно заведение може да се съди още и по това, как и доколко допринася тя, за да се изменя мисленето на всеки член от научно-преподавателския или от педагогическия колектив. А това се изразява в отношението, в готовността и решимостта преди всичко на комуниста — ръководител, преподавател, или от помощния персонал, за да се бори неуморно за превъплътяването на партийната политика в практиката, което характеризира степента на политическата зрелост на бюрото, организацията като цяло и на отделния комунист.

— — — —

С нови, по-високи критерии предстои да се оценява ефективността от създадената организация в практическото провеждане на цялостната учебно-възпитателна работа. Ясно и точно да се даде отговор на въ-

Digitized by Google

проса, в каква степен тя осигурява осъществяването на генералната цел на образованието — многостранното развитие на личността и нейната пълноценна реализация в живота?!

Извършената идеологическа и политическа работа, както и равнището на ръководство от партийните органи и организации в учебните заведения вече се измерва по крайния резултат. За нашето общество има изключително значение как и доколко са подготвени младите хора за живота; как се формира новият социалистически тип личност, която е с високо политическо съзнание и обладава комунистически нравствени добродетели, проявява правилно отношение към труда и социалистическата собственост.

Вече става анахронизъм да се оценява идеологическата дейност в учебните заведения като сбор от мероприятия, съвещания, чествувания и събрания, една част от които имат представителен характер. Сега е нужно да се осъществяват такива мероприятия, чийто център се пренася там, където са учителите, преподавателите, където се учат, работят и живеят учениците и студентите, където практически се реализира партийната политика.

Острието на политическото ръководство трябва да се насочи към по-скорошното преминаване от тезисните постановки и изисквания към конкретни и всекидневни, практически дела. Важното е те не само да се осмислят дълбоко, но и по-бързо да се адаптира към тях цялостната дейност на партийните органи и организации в учебните заведения.

Последователното и поетапното преустройство на образователното дело, към което се пристъпва сега, има много посоки и конкретни проявления. В случая ефективността на политическото, организационно-педагогическото и учебно-методическотс ръководство на учебните заведения се обуславя преди всичко от умението на комунистите да проявяват **избирателна способност**, като съобразно условията и постигнатото равнище в своята работа точно и вярно определят онзи кръг от непосредствени задачи, които са от актуално значение за съответната партийна организация и за чието задълбочено обсъждане и практическо решаване би помогнало поставянето им на отчетно-изборното събрание.

Някои от проблемите, постановките и изводите, съдържащи се в приетите от пленума на ЦК документи, е целесъобразно да се имат предвид и изпълват съдържанието на оценката, която дава бюрото за дейността си, както и за работата на партийната организация. В този самокритичен дух би следвало комунистите да преценяват своя личен принос и изпълнението на собствените си творчески планове за самообразование и развитие на педагогическото си майсторство, на научно-методическата си дейност.

— — — —

От проблемно-съдържателна гледна точка отново би могъл да се постави въпросът: как се материализира главната стратегическа задача и основната цел, утвърдена от Единадесетия партиен конгрес —висока ефективност и качество във всяка дейност!? За участниците в отчетно-изборното събрание е важно да чуят какво и доколко конкретно са допринесли, за да се приближава постигането на голямата цел и да се изпълняват успешно тези важни задачи при специфичните условия на всяко учебно заведение и съществуващата организация на учебно-възпитателния процес. От всички комунисти се очаква с голям интерес преценката на бюрото за това, как и докъде се осъществява фундаменталната подготовка, доколко трайно се овладяват от учащите се и от студентите необходимите знания? Или пък дали успешно се осъществява възпитанието на такива качества у младите хора, като чувство за отговорност и самодисциплина? Защото без тях няма нито истинско усвояване на знания, нито е възможно да се осигури многостранно развитие на личността, нито пълноценна реализация в живота.

Digitized by Google

Известно е, че комплексният и сложният характер на учебната дейност и извънучилищните занятия са предпоставка за придобиване на широка общообразователна, трудово-политехническа, идеологическа, политическа, културна, физическа и друга подготовка. Проблемът за съвременни знания предполага и изисква от учащите се да са готови за системен, съзнателен и научно-организиран учебен труд, да се развива у тях стремежът към любознателност, а центърът на тежестта от запаметяването на знания да се прехвърли към самостоятелно, критично творческо мислене.

Актуални са проблемите за качеството, критериите и съдържанието на общообразователната, политехническата, трудово-професионалната подготовка, формите и методите, материалната база, кадровия потенциал, които изостават от съвременните изисквания, както се посочва в тезисите.

Постигането на тези по-високи цели и задачи е тясно свързано с осъществяването на предявеното кардинално изискване от Националната партийна конференция: за последователното утвърждаване на социалистическата организация на труда и за усъвършенстуването на плановото ръководство на икономиката, тъй като тези проблеми имат за партийните органи и организации в учебните заведения съответни измерения, а също така многопосочно и актуално значение.

Тук на оценка следва да се поставят вниманието и грижите, проявени от всяко бюро и цялата организация за внедряването и по-нататъшното усъвършенстуване на научната организация на педагогическия и научно-преподавателския труд, а също така и на цялостния живот в учебните заведения. Ето защо важно е да се даде отговор на въпроса: новият подход и научността дали стават присъща черта на партийния стил и методи на работа на партийните бюра и организации; с какво и доколко комунистите са дали пример за научност, за комплексен подход в овладяването и прилагането на ленинския стил на работа и ръководство в ежедневната организаторска и политико-възпитателна дейност на педагогическия и научно-преподавателския колектив, на целия учебно-възпитателен процес?!

Нарастващата изява на ръководната роля на партийните органи и организации в учебните заведения е необходимо да се покаже в действие: доколкото и как конкретно се свързва тяхната способност да създават условия, при които всички управленчески органи и звена да функционират точно, съгласувано и координирано; да се прецени прилагат ли се целесъобразни форми на ръководство, като се разграничават строго техните права, задължения и задачи, кога и доколко се осигуряват пълна съгласуваност и диференциация на разностранната им дейност? Ето защо е важно да се изтъкне: как и доколко партийното ръководство допринася за утвърждаването на строг ред, логичност и последователност в изработването на качествени вътрешноучилищни или институтски ръководно-контролни документи и указания, утвърждаващи стройна вътрешна организация, както и на другите дейности, способстуващи за изграждане на ведър микроклимат. Всичко това в крайна сметка засилва организираността и допринася за преодоляване на отрицателните явления, които съпътстуват училищния или вузовския живот, а оттук и да се създават оптимални условия за творчески учебен труд, за премахване на претовареността и превъзмогването на други слабости и недостатъци.

— — — —

Партийният девиз „Висока ефективност и високо качество" на основата на интензификация на педагогическата и научната дейност следва да получи задълбочена оценка в отчетния доклад, като се даде и отговор на въпроса, дали е станал той вече сърцевина в работата на партийното бюро за изграждане и протичане на учебно-възпитателния процес в съответствие със съвременните научно-педагогически изисквания, за по-нататъшното повишаване равнището на цялата учебно-възпитателна работа? Как и доколко партийните бюра са отделяли внимание за издигане на научно-методическата подготовка на учителите и преподавателите за всеки урок, за всяка лекция, за внасянето в тях на партийност, за идеологизирането им, за техническата въоръженост и за умението им да използват нови, по-ефективни форми, методи и

Digitized by Google

средства на обучение и възпитание, за нагласата на подрастващите към активна мисловна дейност?

Тук следва отново да се насочи вниманието към изискването, което пленумът на ЦК поставя: „Да се направи всичко възможно още в сегашната образователна структура последователно да се влива ново съдържание и по отношение на учебните програми, и по отношение на методите на обучение и възпитание, и по отношение на подготовката на учители и преподаватели, и по отношение на равнище на овладяване на професия от страна на учащите се."

Все още обаче си остава остър проблемът за преодоляването на претовареността на учащите се, неоспоримо, сложно и многопосочно явление, превърнало се в болест за нашите учебни заведения. Комплексът от причини следва да се търси преди всичко в организацията на цялостния научно-педагогически процес.

Първата крачка към преодоляването на претовареността на учащите се е добрата подготовка и организация на труда на всеки учител, преподавател и научно-педагогически деец. Партийните бюра и организации са призвани реалистично-критично да оценяват и да разграничават истинските от формалните усилия на учителя, преподавателя, на административното и научно-педагогическите ръководства за равнището и качеството на урока, лекцията, семинарното занятие, на целия учебно-възпитателен процес.

В крайна сметка именно с намаляването на пренатовареността на учащите се и студентите ще се осигури повишаване равнището на знанията и овладяването на необходимите умения и навици. При едно съобразено със силите на подрастващите и възрастовите им особености натоварване те биха могли и по-добре да се учат. Тогава и нормата ще бъде — всичко, което се изучава, трябва да се изучи добре! А сега действува правилото — колкото може да се дадат повече знания, макар че за много от учащите се това не е по силите им. И оттук всъщност се получава повърхностното запознаване и овладяване на учебния материал.

— — — —

На отчетно-изборните събрания подобаващо място се пада на оценката, която се дава в Тезисите на ЦК за състоянието и равнището на учебно-производствената дейност на учащите се.

На анализ и оценка подлежат грижите на партийната организация и на административно-педагогическото ръководство за създаването на условия за работа в производството, за внасянето на по-висока организираност при провеждането на учебно-производствената дейност в съответствие с изискванията на програмата и учебния план, както и да се оцени работата на **наставниците**, за подбора, квалификацията и грижите на майсторите, работниците, специалистите и ръководителите, които обучават учащата се младеж. Ефективността и действеността на предприетите мерки от административно-педагогическото ръководство, както и политико-организационното осигуряване от страна на партийното бюро и организация за утвърждаването на ефективно учебно-методическо ръководство на трудовата и учебно-производствената дейност на учащите се, на учебно-възпитателния процес в производствени условия, са решаващи, за да се преодолее докрай съществуващият примитивизъм, да не се допуска ниска социална, икономическа и педагогическа ефективност от неговото провеждане.

Участието на учениците и студентите в производствената дейност би следвало да се оценява в доклада на бюрото не просто като допълнение на учебно-възпитателния процес, а да се смята за негова неразделна, органическа част, дейност с първостепенно значение за формирането и развитието на личността, поле за творческа изява и пълноценно разгръщане на личността.

Важното е да се отчита, че тази сравнително нова дейност изисква от административно-педагогическите кадри, от партийните бюра и организации последователно да разширят обхвата на ръководството си, което вече излиза извън рамките на даденото учебно заведение. Ето

Digitized by Google

защо полезно е да се оцени как и до каква степен партийните бюра и организации търсят и използват нови организационни форми и средства, връзки и подходи на работа с различните фактори за ефективно изпълнение на тази задача.

Партийните бюра и организации в учебните заведения сега са призвани да осъществяват по-тясно взаимодействие с партийните органи в предприятията, за да се допълват съвместните им грижи и се засилва взаимният контрол за практическата професионална подготовка и пълноценната реализация на младото поколение.

Последователно да се осъществява многостранна и високоефективна реализация на новото попълнение означава и повишени усилия от страна на всички фактори, сред които първостепенна значимост има разгръщането на разностранен и високоефективен живот в учебните заведения. Той следва да се изпълва постепенно и настойчиво с по-богато съдържание, съответстващо на принципите на социалистическия начин на живот. В тази насока усилията на партийни бюра и организации следва преди всичко да се съсредоточат за изграждането в учебните заведения на ведра и творческа обстановка, да се поддържа здрав нравствено-психичен микроклимат, без който не може успешно да се внедрява високата организираност при провеждането на учебно-възпитателния процес.

Наред с това е важно да се прецени дали създадената организация на учебно-възпитателната дейност допринася, за да се разкриват възможностите, способностите и талантите както на учителя, така и на ученика, на преподавателя и студента?! Тук следва ясно да се отговори от бюрото на всяка партийна организация: изгражда ли се правилна организация за икономично и ефективно използване на живия труд в педагогическия и научноизследователския процес, за най-пълното оползотворяване на учебното време?

И всичко това дали отговаря на предвиденото в Тезисите на ЦК на БКП изискване: „Времето, прекарано в учебните заведения, да бъде време за пълноценно съществуване на младите хора. Ученето е и ще бъде сериозен, тежък и отговорен труд. Заедно с това този труд следва така да се организира, че да увлича и вълнува, да бъде изпълнен с душевна топлина, с детско, юношеско и младежко дръзновение."

Разбира се, от съдържателна гледна точка на партийните събрания може да се оценяват и анализират и други проблеми, които определят качеството и ефективността на учебно-възпитателния процес. Но на преден план сега се поставят някои най-важни въпроси, чийто анализ, оценка и изводи не бива да минат между другото в отчетния доклад на бюрата.

Първо. Известно е, че до голяма степен недъзите на училището, на образователната система като цяло са плод на слабостите на субективния фактор, на административно-педагогическите и научните ръководства на учебните заведения, а в не по-малка степен — на ниската ефективност на партийното ръководство, недостатъчния контрол върху цялостния учебно-възпитателен процес.

Разбира се, на всяко от изминалите събрания би могло да се поставят и утвърждават добрите примери и образци в труда и живота на всеки член от колектива, за да се разпространяват те бързо. Но сега на годишното събрание отново може да се изтъкне как бюрото е работило сред комунистите и безпартийните, за да се издигне тяхната политическа съзнателност и социална активност, да укрепват другарството и взаимопомощта, да се създава високо доверие и да се засилват взискателността, принципността, самоконтролът, така че първичната партийна организация действително да бъде политически ръководител, авангард на педагогическия и научно-преподавателския колектив. Наред с това бюрото би могло да направи оценка как дейността на партийната организация се отразява в преодоляването на традиционния начин на преподаване, обучение и възпитание, как се води борбата между старото и новото, в трудното и сложното преминаване към новата организация и ръководство на учебно-възпитателния процес?! Открито и персонално следва да се осъдят конкретните негативни факти в живота на учебните заведения, да се търси отговорност от носителите на рутинерството, бюрократизма и формализма, да се превъзмогне не-

Digitized by Google

ефективната организация на педагогическия труд, да се укрепи дисциплината и самодисциплината.

В. И. Ленин многократно подчертаваше, че политиката се провежда чрез хората. Тази максима не само очертава работата на партийните бюра и организации с педагогическите кадри като важно проявление на политическия подход, но и предполага тяхното непрекъснато обучение, възпитание и рационално използване.

Изкуството да си ерудиран педагог възпитател не се придобива заедно с получаването на диплом за образование, не се определя от заеманата отговорна длъжност, а се придобива, отстоява и усъвършенствува всекидневно, и то през целия съзнателен живот! Затова необходимостта от създаването на определена система за идейно-теоретическа и професионално-педагогическа подготовка и преподготовка на ръководителите в образователното дело, учителите, преподавателите е неотменимо условие и задължителна грижа на партийните органи и организации. Да се формира у всички ръководители и у всеки от научно-педагогическите кадри вкус и неотслабващ интерес към учебната и особено към възпитателната дейност, да се проникнат те от съзнанието, че насъщна за тях потребност е да организират оптимално самия процес на възпитанието!

Това важно условие за успеха е сега и основно задължение на всяко партийно бюро и организация. Необходими са още през тази година бързи мерки, за да се внесат решителни подобрения в цялостния учебно-възпитателен процес, в професионалната подготовка на учащите се, в преподготовка на специалистите във всички учебни заведения, във всички звена за квалификация и преквалификация.

„Малко е да се каже, подчертава др. Т. Живкв, че ролята на учителя и преподавателя е високоблагородна. Тяхната роля е решаваща, с нищо незаменима... Сега пред тях са поставени много по-сложни, много по-отговорни задачи, към тях се предявяват много по-високи изисквания. Тези задачи и изисквания са свързани в края на кращата с качеството на труда, защото и в тази сфера от него зависи изключително много ефективността, която ще бъде постигната."

От първичната партийна организация и преди всичко от бюрото се изисква да преценят извършената работа и да пристъпят по новому за непрекъснато повишаване на подготовката на учителите и преподавателите, като засилят грижите си към младите колеги, така че всеки от тях да придобие увереност и компетентност ,за да бъде в състояние да изпълни задачите, поставени в Тезисите на ЦК на БКП. Този подход в работата на всяко бюро следва да се утвърждава, за което и в отчетния доклад, и в изказванията е целесъобразно да се отдели подобаващо място.

Второ. Особено важен проблем е прилагането на новия подход. Той се утвърждава и с Тезисите на ЦК на БКП в изграждането на нова и използването на съществуващата материално-техническа база на образователното дело. Наред с планомерното изграждане на нова база вниманието на партийните органи и организации в учебните заведения се насочва да се утвърждава занапред реконструкцията и модернизацията на съществуващата база като стил на работа в масовата практика. Това става важен фактор и резерв за развитие, усъвършенствуване и обогатяване базата на всички видове учебни заведения с необходимите лаборатории, кабинети, работилници, технически средства, мебели и други като условия за решително преустройство на учебно-възпитателния процес.

Тук е уместно положително да се оцени извършеното от някои педагогически колективи и отделни преподаватели за пълноценното включване на учащите се в поддържането на материално-техническата база на учебните заведения, т. е. производството и ремонтът на някои учебно-технически средства, съоръжения и инсталации, поддържането на спортната база и други, като станат част от учебно-производствената дейност и техническото и научното творчество на младото поколение.

Усилията на партийните организации все повече се насочват към преодоляване на съществуващото противоречие между създадените възможности и резерви, от една страна, и тяхното недостатъчно оползотворяване, от друга страна, за да се удовлетворяват нуждите на образователната система. Ето защо наложителен е прелом в пълното

Digitized by Google

натоварване и рационалното използване на наличната база за нуждите на образованието, както и тази на други учебни заведения.

Положителни са действията на отделни първични партийни организации, които съумяват да мобилизират усилията на субективния фактор, т. е. учителството и учениците, посредством основна реконструкция и модернизация на училищната материално-техническа база в единство с другите фактори от социално-педагогическата система, за да се осигури в комплекс идеологическото въздействие. На много места вече са създадени и функционират учебни кабинети, пионерски и комсомолски стаи, Димитровска стая, стая НРБ, интернационални клубове, музейни сбирки, методически кабинети за учителите и пр., база за учебна и трудова дейност, за отдих, спорт, за интересни извънкласни мероприятия. Другаде се предоставят на учениците работилници, лаборатории и даже цялата база. Това са благоприятни обективни условия, за да се провежда на високо равнище и ефективно учебната и възпитателната дейност; такива условия способствуват за изява и реализация на възможностите, способностите и интересите на учащите се. Създаването на оптимални условия може да бъде само резултат на комплексни усилия, и то на много фактори.

В отчетния доклад и в изказванията е целесъобразно да се оцени стореното в това отношение, да се насочи острието на критиката срещу виновниците за неизползваните възможности и да се набележат мерки за привеждане в действие на всички резерви в отговор на призива на др. Т. Живков в чест на 1300-годишнината от образуването на българската държава да се разгърне широко движение, за да се удовлетворят нуждите на учебно-възпитателния процес.

Трето. Новият момент в дейността на първичните партийни организации, свързан с управлението на учебните заведения, произтича от постановката за превръщане на образователното дело в дело на цялото общество и за последователно и творческо приложение на държавно-общественото начало в образователната система.

Под ръководството на партийните органи и организации в учебните заведения и в съответствие с утвърдения регламент предстои до 25 септември т. г. да се проведат събрания, на които ще се изберат новите държавно-обществени органи — училищните настоятелства, както и делегати за общинските събрания. Тези събрания ще се предшествуват от паралелкови (курсови) родителско-учителски срещи, на които ще бъдат запознати родителите с основните положения от документите, които пленумът на ЦК на БКП по образованието утвърди, а също така ще се изберат паралелкови (курсови) родителски комитети. Така че през новата учебна година се поставя в нови условия съвместната работа на административно-педагогическите ръководства и партийните органи и организации в учебните заведения. На преден план излизат сега техните грижи за избиране, включване и участие в ръководството на изтъкнати представители на обществеността в селищните системи. Важен момент е изпълването на дейността на тези настоятелства, както и на родителските комитети с необходимото съдържание за успешното решаване на учебно-възпитателните задачи.

Изграждането на училищните настоятелства, а също така активното включване в процеса на обучението и възпитанието на такива важни фактори като трудовия колектив и производствения процес предполагат всестранно сближаване, сътрудничество и ефективна интеграция. Така ще се утвърждават принципно нови взаимоотношения между тях.

Това предполага да се заякчават връзките на учебните заведения със социалната среда, като намерят по-конкретно отражение неговите нужди в цялостната дейност на околната среда; да се създаде атмосфера на всеобща заинтересованост и постоянно внимание към нуждите на училището, така че всеки от трудещите се да се проникне от чувството на дълбока и непреходна отговорност за работата на училището, за възпитанието и обучението на своите деца, на младежта.

В докладите на отчетно-изборните събрания, а също така в изказванията и резолюциите следва да се отдели голямо внимание на състоянието на партийното ръководство на масовите организации и произтичащите за тях нови задачи от Тезисите за развитието на образователното дело.

Digitized by Google

Партийните органи и организации са призвани по новому да решат включването на младото поколение в цялостния управленчески процес на учебните заведения. Те най-много могат да допринесат, за да се разширяват възможностите за системно и активно участие на пионерите и средношколците, на студентите в разнообразни форми на ръководство, управление и контрол на цялостния живот на учебните заведения, за тяхната изява в ръководството и управлението на процесите и дейностите, за пълноценна и високоефективна реализация на младите хора. Това предполага да се изработи и прилага нов подход, като се осъществява всекидневно и оперативно партийно ръководство за направляване на разностранните инициативи и изяви на младежките организации, като се отчита специфичното в тяхната дейност и се зачита **самодейният им характер.** Особено е наложително сега да се изграждат отношения на сътрудничество и взаимопомощ, на доверие и уважение и същевременно на висока партийна взискателност.

Обикновено при анализа и оценката на дейността на годишните събрания се прави задълбочен преглед за изминалия период, а недостатъчно се обръща внимание как се решават сега въпросите, какво е характерно за организацията на новата учебна година.

Редицата слабости, които отчитаме за минало време, все още се повтарят, а понякога и с по-голяма сила напомнят за себе си, но не винаги присъствуват в анализа и оценките на отчетния доклад. Ето защо такъв подход не би могъл да се приеме като полезен. За съжаление и през тази година не навсякъде са изцяло готови с ръководно-контролните документи на учебните заведения, седмичните програми, разпределенията, плановете на класните ръководители, на методическите обединения и др., като твърде много се удължава организационният период. И нещо повече! Погледът на училищните ръководства върху урочната работа и началния преговор е крайно недостатъчен, липсват учебници и други ученически пособия и т. н.

Настъпващата учебна година е време за най-сериозна проверка на всяко училище и ВУЗ, на всеки учител, възпитател и преподавател, за да се осигурят необходимите плодотворни знания за учащите се — утрешната смяна. Това предполага качествено нов подход, творческа дейност и постоянен контрол от страна на всяка първична партийна организация в учебните заведения, от всеки комунист в този важен сектор на идеологическия фронт.

Първичните партийни организации в учебните заведения, които в по-голямата си част, макар и още малобройни, са призвани да се изявят като истински политически ръководители и неуморни организатори на педагогическите и младежките колективи, да поемат и носят високата отговорност за цялостното осъществяване на партийната политика в областта на образованието, за комунистическото възпитание на подрастващите. Това определя и отличителната черта на тазгодишните отчетно-изборни събрания на първичните партийни организации в учебните заведения.

РЕЗОЛЮЦИЯТА

РЕШЕНИЕ ИЛИ РЕЗОЛЮЦИЯ?

Резолюцията е вид решение, при това особено важно решение. Не на всяко партийно събрание се приема такъв документ, въпреки че почти на всяко събрание се приемат решения. В дългогодишната практика е възприето, **когато тези решения се отнасят за особено важни политически позиции на партийните организации, да се наименуват резолюции.** На годишните отчетно-изборни събрания на партийните организации се прави всестранна политическа оценка за работата на партийното бюро и на боеспособността на организацията. От гледна точка на своя вътрешнопартиен живот първичната организация приема най-

Digitized by Google

Формулирането на целите и нерешените проблеми е основно изискване. В случая същественото е не да се поставят в най-общ план целите и задачите, разработени от по-висшите партийни органи, **а да се постига тяхното „снемане", тяхното конкретизиране за бюрото и първичната организация, за целия трудов колектив.**

На много места погрешно или неправилно се разбиват и определят целите, които трябва да постига първичната организация.

Партийните организации не утвърждават производствените планове, обема и тематиката на служебните задачи. Това е право и задължение на съответните държавни или стопански органи. Задача на първичната организация още при подготовката на плановете е да разгърне широка политическа и организаторска работа за разкриване на съществуващите резерви, да определи своите изисквания към ръководните кадри. Тази задача остава в сила и след утвърждаването на плановете. И от нея следва да се определят основните цели и задачи в резолюцията на отчетно-изборните събрания. Това разбиране никак не подценява ролята на партийната организация. В резолюцията следва да се определи **какво равнище на организация и активност** ще се постига, **кой какъв принос ще внесе, какви пътища, форми и средства за въздействие ще се използват,** за да се осигури изпълнение и преизпълнение на утвърдените с плана цели и задачи.

От изключително значение за успеха на партийната дейност е **бързото и трайно овладяване на икономическия подход.** Ето защо в резолюцията ще се определят главните средства и форми на работа, чрез които най-добре, най-трайно ще се реши тази задача на равнището на първичната организация.

Определянето на целите и главните насоки за обогатяване на формите и средствата в дейността на бюрото и на първичната организация е резултат от най-внимателно изучаване на състоянието, силите и възможностите на организацията, състоянието и задачите на трудовия колектив, неговата структура и качествена характеристика.

Конкретността при формиране на целите, на подхода, средствата и формите не налага в тази част на резолюцията да има срокове, имена и пр. Резолюцията е основен документ, политическа основа, върху която ще се разработи годишен план за дейността на партийната организация.

КОЙ ПОДГОТВЯ И НОСИ ОТГОВОРНОСТ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯТА?

Подготовката на резолюцията следва да става успоредно с подготовката на доклада и да се основава на изводите, оценките и препоръките, които се съдържат в него. **Цялата отговорност за подготовката на резолюцията носи партийното бюро.**

На много места на предварителни събрания или с решение на бюрото се определя **комисия за подготовка на резолюцията.** С това се цели по-активно да се привлекат в помощ на партийното бюро и други членове на организацията. Нещо повече — желателно е при подготовката на този документ да се потърси и отчете мнението на цялата организация, на широк кръг безпартийни. В този смисъл предварителният избор на комисия е напълно оправдан.

Комисията, вече избрана от отчетно-изборното събрание, **отразява всички основни моменти, основателно повдигнати на самото събрание, които обогатяват резолюцията.**

След обсъждането, допълването и утвърждаването на внесения проект за резолюция **същата става документ на събранието, израз на неговия колективен опит, ум и воля.**

Много често отчетното събрание не приема окончателно внесената резолюция, а „задължава новоизбраното партийно бюро да я до-

Digitized by Google

важен политически документ. За разлика от всички други решения на организацията и за да се подчертае неговата политическа значимост, възприето е това решение да се нарича резолюция.

Досегашната практика показва, че на отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации се приемат твърде различни както по съдържание, така и по форма решения.

На много места приемат планове за работа през следващия едногодишен период, перспективни планове, другаде приемат програми за работа, в отделни случаи се утвърждават решения, които имат характер на мероприятие.

Следва да се вниюне по-дълбоко в съдържанието на целите на отчетно-изборното събрание, без което не може да се разбере същността на документа, който следва да бъде подготвен, разискван и утвърден. На никое друго събрание не се поставя задача така цялостно да се оценява дейността на избрания ръководен орган и състоянието на партийната организация. От равнището на събранието, от задълбочения анализ на дейността на бюрото, от обобщението, което ще се направи, от осмислянето на опита и разкриването на недостатъците и на предстоящите задачи ще се определят както съдържанието, така и насоките на резолюцията.

КАКВА СТРУКТУРА ИМА РЕЗОЛЮЦИЯТА?

Възприето е резолюцията да има две части — **констативна и постановителна.** Това се определя от характера и съдържанието на документа.

Констативната част до събранието отразява в най-синтезиран вид основните оценки и изводи, направени в отчетния доклад на бюрото. На много места не се отдава нужното внимание на тази част. На някои събрания се предлагат решения без констативна част. Това принизява тяхното политическо значение, откъсва ги от оценките и изводите, които са направени. Не се очертават най-силните страни от работата, както и слабостите, недостатъците, грешките и нерешените проблеми. Наистина трудно е в рамките на 1—2 страници да се формулират посочените оценки, но е възможно и необходимо. И това може да се постигне, ако много задълбочено се изучи опитът от работата на бюрото и на организацията. Без такъв анализ не може обективно да се прецени състоянието на партийната организация и да се определят научнообосновани решения за нейната бъдеща дейност. Става дума не за кратко описание на дейността, а за най-обобщено формулиране на плюсовете и минусите.

На предстоящите отчетно-изборни събрания ще се посочи доколко успешно се усвоява икономическият подход в дейността на бюрото и на комунистите, осигурява ли се високо качество на усилията и постигат ли се високи резултати в производството, управлението, образованието, възпитанието. Това ще стане върху основата на конкретен анализ на собствената работа и на реалните резултати от нея в трудовия колектив. В констативната част на резолюцията **този опит ще намери най-синтезирано обобщение и политическа оценка,** която не изключва конкретното посочване на най-ярките прояви, най-активните усилия, най-полезните форми, които се утвърждават в стила на работа и ръководство.

Постановителната част на резолюцията няма строго определена структура. Най-често тя следва структурата и системата на отчетния доклад.

Като имаме предвид нейния характер, целесъобразно е в нея **да бъдат посочени нерешените проблеми и как ще се разрешат, да се отдели най-голямо внимание на целите,** които ще бъдат постигнати.

Digitized by Google

пълни и предложи на следващото събрание". Тази практика, която не е правилна, е резултат от повърхностна предварителна работа за подготовка на резолюцията или на неумение на избраната комисия да отрази всички най-съществени оценки от разискванията и да ги докладва в завършен вид за утвърждаване на отчетното събрание.

ЗА ЕДИНСТВО МЕЖДУ ОТЧЕТНИЯ ДОКЛАД И РЕЗОЛЮЦИЯТА

Между доклада и резолюцията като правило има единство, тъй като **резолюцията се подготвя на основата на изводите, оценките и препоръките, направени в доклада.** Но докладът е отчет на партийното бюро. Събранието може да го приеме, може да не се съгласи с него или да го поправи, да го измени и допълни. **Тези изменения** не се нанасят в доклада, защото той „де факто" изразява гледището на бюрото, **а намират отражение в резолюцията.** Затова част от окончателните изводи, оценки и препоръки, утвърдени в резолюцията, могат да се „разминават" с тези в доклада. И в това няма нищо нередно. Обратно — естествено е по-големият колектив да допълни, да поправи, да обогати, да доразвие постигнатото от по-малкия, в случая партийното бюро.

Това е израз на по-голяма зрелост на цялата партийна организация.

КОЙ Е ОБЕКТ НА ОЦЕНКА В РЕЗОЛЮЦИЯТА?

В доклада партийното бюро отчита своята собствена дейност, отчита се пред комунистите, които са го избрали. **Партийното бюро е субект на определени пълномощия, дадени му от партийната организация, и същевременно обект на отчет и оценка от нея.** Оценява се дали бюрото е оправдало високото доверие, как е осъществило колективната воля на организацията, доколко неговата дейност е допринесла за повишаване на активността и боеспособността на организацията, на всеки неин член. Това, че се отчита партийното бюро, никак не означава, че в резолюцията не трябва да се приеме оценка за боеспособността на първичната организация и на отделните комунисти. Дейността на бюрото се разглежда като фактор за развитие и усъвършенствуване на партийния колектив, за активизирането на всеки партиен член, на целия трудов колектив. Ето защо целесъобразно е не само в най-общ план да се оцени работата на партийното бюро като цяло, но и на неговите членове и отделно на секретаря. Работата на партийното бюро не е механичен сбор от дейността на всички членове, а дейност на единен, сплотен, единомислещ и еднакво действуващ колектив, на който е гласувано голямо доверие.

РЕЗОЛЮЦИЯТА — ПЛОД НА КОЛЕКТИВНИЯ УМ

Ако се подходи отдалече и се потърси мнението на широк кръг комунисти, в това число и на безпартийни, резолюцията ще стане посъществено дело и на комунисти, и на безпартийни. В големите партийни организации за активното и масово участие на комунистите в подготовката на резолюцията се провеждат събрания на партийните групи с участието на членовете на бюрото. На тях комунистите биват запознати с основните моменти от докладите или с целите доклади. Направените предложения и препоръки се вземат предвид при подготовката на резолюцията. Предварителното обсъждане в тези събрания не ограничава комунистите от активно участие на отчетното събрание.

Утвърждаване на резолюцията. Начинът на утвърждаване на резолюцията се определя от самото събрание. Може да се гласува общо за целия документ или отделно за констативната и за постановителната част. Ако по някои положения настъпят разногласия, тогава за всяко едно от тях ще се гласува поотделно.

Digitized by Google

ДЕМОКРАТИЧЕСКИЯТ ЦЕНТРАЛИЗЪМ ПРИ ПОДБОРА И ИЗБОРА НА БЮРОТО

Качествата на членовете на бюрото, тяхната доказана активност в най-голяма степен предопределят ефективността от партийната дейност.

ОТ КАКВО СЕ ОПРЕДЕЛЯ ЧИСЛЕНИЯТ СЪСТАВ НА ПАРТИЙНОТО БЮРО?

Броят на членовете на партийното бюро се определя в зависимост от числения състав на организацията. При малочислената организация до 10 членове се избират секретар и заместник-секретар. Никой документ не определя броя на членовете в по-големите организации. Това се решава от събранията на тези организации, предварително съгласувано с вишестоящия партиен комитет. „Съставът на партийния орган трябва да бъде съобразен с големината на организацията, с характера на дейността ѝ, с изискването да се осигури колективно, компетентно и оперативно ръководство и с необходимостта в ръководния орган да бъдат избрани кадри от всички поколения“, се посочва в т. 8 от **Инструкция за произвеждане на избори за ръководни партийни органи.**

Много често в бюрата на малочислени организации се избират много комунисти, 7—8—9, което не винаги е оправдано от гледна точка на деловитостта на ръководния орган. Числото не определя колективността и компетентността на изборния орган.

Често се спори дали броят на членовете на бюрата да бъде четно или нечетно число. Този въпрос се решава суверенно от събранието на партийната организация.

ПЕРСОНАЛНИЯТ ПОДБОР НА ЧЛЕНОВЕТЕ ЗА ПАРТИЙНОТО БЮРО

Интересите на всяка първична партийна организация диктуват членовете на нейното ръководство да бъдат из средата на най-авторитетните, най-способни комунисти.

Естествено е съставът на бюрото изпреварващо да отразява качествения състав на организацията и членовете му да се ползват с доверието на всички комунисти, на целия трудов колектив.

Как се извършва техният персонален подбор?

Подборът на комунистите за бъдещото ръководство следва да бъде съобразен с длъжностните характеристики и задължения на членовете на партийното бюро съобразно предвижданото разпределение. За тези длъжности няма строго установено решение, но всеки избран в бюрото трябва да има конкретно задължение.

Някои окръжни и общински партийни комитети са разработили указания за разпределението на работата между членовете на бюрото и характеристика на техните задължения и това подпомага подбора на кандидатурите за новите бюра.

Препоръчва се в по-големите организации да се избират комисии за подбор на комунистите, които да бъдат предложени на отчетните събрания. При подбора се отчита и становището на вишестоящия ръководен орган.

От голямо значение е обаче преди отчетното събрание **да се осъществи предварително проучване на мнението на комунистите.** Като

Digitized by Google

се вземат предвид общите изисквания, внимателно да се преценят конкретните възможности и условия за най-подходяща селекция на проектосъстава за бюро. Това може да се извърши от бюрото с помощта на други комунисти.

Щом отчетното събрание избере комисия, тя е длъжна **да формира проектолистата**, която събранието обсъжда.

В малочислените организации не се избира комисия, а кандидатурите се издигат от комунистите на самото събрание.

Един съществен момент, който често се подценява, това е убедителната аргументация за деловите, политическите и моралните качества на кандидатите. Да се обоснове кой, за какво и защо се издига. Тази мотивировка не предопределя конструирането на новоизбраното бюро, но дава ориентация за персонално обсъждане на листата.

ПЕРСОНАЛНО ОБСЪЖДАНЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИТЕ КАНДИДАТУРИ

Нормите на вътрешнопартийната демокрация осигуряват пълно и свободно обсъждане на предложените за бюрото комунисти. Това обсъждане понякога протича вяло, припряно и повърхностно, което може да се обясни не само с умората в края на събранието, но и с предубеждението, че съставът на бюрото е обмислен, съгласуван е с вишестоящия орган и едва ли не предварителният подбор е предрешил действителния избор. Като се прибавят и съображенията от тактически характер, персоналното обсъждане пада под равнището на дискусията по доклада.

Освен това не винаги критично се преценяват индивидуалните възможности на предложените комунисти с оглед на задачите, които ще решава новото бюро, и разпределението на функциите между неговите членове, в това число и кандидатурата за партиен секретар.

Уместно е на отчетните събрания да стане разговор за фигурата и ролята на отделния член на бюрото, за неговите политически, делови и нравствени качества, за чувството му за отговорност, за готовността му да отстоява интересите на партийното бюро докрай, оправдавайки доверието на своите другари.

ОПРАВДАНО ЛИ Е РЪКОВОДИТЕЛИТЕ ДА БЪДАТ ИЗБРАНИ В ПАРТИЙНОТО БЮРО?

Изборът на партийно бюро е абсолютно демократичен. Събранието решава въпроса за неговия състав.

Макар и желателно, не е задължително първият стопански ръководител да бъде член на бюрото.

Същото се отнася и за ръководителите на масовите организации.

КАКЪВ СЪСТАВ И КАКВИ ФУНКЦИИ ИМА КОМИСИЯТА ПО ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ ПРАВОТО НА КОНТРОЛ, КОЯТО ГОДИШНОТО СЪБРАНИЕ ИЗБИРА?

Решението на Секретариата на ЦК на БКП от 21 март 1979 г. утвърждава изграждането на комисии за контрол на работата по повишаване качеството и ефективността на производството. Тези комисии се изграждат в първичните организации **от материалното производство** и са предназначени да съдействуват за още по-пълно осъществяване правото им на контрол над дейността на административните и стопанските ръководства. Своето решение за изграждане на комисии за контрол Секретариатът на ЦК мотивира с окрупняването на първичните организации, от което следва, че в малочислените организации поради ограничения периметър на ръководство и контрол изграждането на такива комисии не е целесъобразно.

Digitized by Google

Комисията няма права на отделен контролен орган, който действува паралелно с партийната организация. Тя е една от организационните форми, чрез които първичната организация осъществява предоставеното ѝ от Устава право на контрол. **Главен субект на правото на контрол е първичната организация.**

Комисията работи под ръководството на партийното бюро и секретаря на първичната организация. Тя разработва план, в който се определят проблемите и формите за превантивно осъществяване на партийния контрол.

Комисията по осъществяване правото на контрол, съобразно задачите, може временно да привлича и включва в отделни инициативи специалисти от комсомолския и профсъюзния актив.

Основна форма на дейност е проверката на място. С избора от годишното събрание тя получава право на проверка, а кадрите — задължение да ѝ оказват съдействие. За резултатите от проверката комисията докладва на бюрото, на партийни събрания, запознава административното и стопанското ръководство с изводите и взема на отчет съвместно набелязаните мерки. Ако нейните препоръки не се възприемат, въпросът се поставя пред събрание на първичната организация, ако препоръките на събранието не се възприемат, по установения ред въпросите се отнасят до вишестоящия орган.

Комисията може чрез партийното бюро пред общи събрания на колектива да излага мнения, да поставя въпроси и предлага мерки, ако те засягат всички работници и служещи. За дейността си комисията периодически се отчита пред бюрото и партийната организация.

В комисията влизат само партийни членове. Техният брой се определя и решава конкретно от всяка организация. Избира се на годишното събрание с явно гласуване за срок от една година.

ОТГОВОРНОСТТА НА ОБЩИНСКИЯ КОМИТЕТ

Голяма част от партийните секретари сериозно критикуват формалния подход на отделни комитети към съдържанието на инструктажите. Те посочват, че указанията в тях са твърде шаблонни, недиференцирани, механически сглобен набор от задачи, решавани през отчетния период. Структурирани са по раздели и увековечават остарял подход към анализа на единната партийна дейност. (В един такъв инструктаж бяха маркирани 38 основни въпроса, на които в отчетите трябваше да се даде обоснован отговор.)

Инструктажът има сила на решение, което бюрата трябва да изпълнят, а представителите на комитета да контролират и отчетат. Ефектът от него (положителен или отрицателен) се мултиплицира в мащабите на цялата общинска или районна партийна организация. Ето защо към тях трябва да се пристъпва с най-голяма отговорност.

КОЕ НАЙ-ОБОБЩЕНО ХАРАКТЕРИЗИРА РОЛЯТА НА ОБЩИНСКИЯ ПАРТИЕН КОМИТЕТ В ОРГАНИЗАЦИЯТА И ПРОВЕЖДАНЕТО НА ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ?

При новата обстановка, създадена след измененията в организацията, функциите и структурата на партийните органи в селищните системи, общинският партиен комитет ръководи пряко първичните партийни организации и осъществява партийно ръководство на органите на социалното управление на територията на общината. Това означава, че той непосредствено решава всички въпроси, произтичащи от неговото място и функции в политическата организация на селищната система.

Digitized by Google

От тази изходна позиция ролята на общинския комитет в организацията и провеждането на отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации се характеризира със следните по-съществени моменти:

— непосредствено ръководство, конкретна помощ и пряка отговорност за всестранната подготовка на събранията;

— дълбок анализ и изводи от събранията за собствената работа и дейността на държавните, стопанските и другите ръководни органи в общината;

— предприемане на мерки за решаване на обсъжданите в събранията проблеми от социално-икономическото, политическото и културното развитие на селищните системи;

— информиране на вишестоящите партийни органи за оценките, мненията и препоръките, утвърдени на отчетно-изборните събрания, по основни проблеми на партийната политика и засягащи дейността на централни и окръжни ръководни органи.

В селищните системи с районно деление съответна част от тези задължения поемат районните партийни комитети, а общинските комитети осъществяват цялостното ръководство на отчетно-изборната кампания, анализират и обобщават информацията от събранията от своето равнище и с оглед на своите потребности.

Градските, общоселските, комбинатските, заводските и други партийни комитети, подпомогнати от общинските и районните комитети, осъществяват пряко ръководство на отчетно-изборната кампания в първичните организации.

КОЕ Е ОСОБЕНО ВАЖНО В ПОДХОДА КЪМ ПОДГОТОВКАТА НА ИНСТРУКТАЖА?

Първо — да се концентрира вниманието върху главните, актуалните проблеми, които Партията и страната решават на този етап. В известна степен от това зависи доколко в събранията тези проблеми ще бъдат основен предмет на дискусия и по тях ще бъдат определени насоките и задачите на предстоящата работа. Не бива да се превръщат инструктажите в безкраен низ от въпроси, които трябва да получат отговор на събранията. Това може да отклони вниманието от главното, да дезориентира.

Второ — да се диференцира съдържанието на проблемите и да се очертаят онези особености, които характеризират тяхната специфика в различните области. Борбата за качество и ефективност има общи цели и проблеми, но тя се води с различни методи и средства съобразно характера и сферата на труда, материално-техническото обезпечаване, трудовите ресурси и т. н. Тези специфични аспекти следва да се очертаят, да се разкрие тяхното съдържание и по такъв начин да се помогне на партийните бюра по-добре да видят своите проблеми.

Трето — общинският партиен комитет да даде в инструктажа предварителна, обобщена, а в някои случаи и по-конкретна оценка на резултатите от работата на първичните организации и трудовите колективи по определени главни направления, да посочи кои са нерешените задачи. Това ще допринесе за правилно възприемане на качествените критерии за оценка от партийните бюра, за съпоставяне на своите с общите оценки на дейността. Освен това ще бъде гаранция за реално отчитане на резултатите, които са част от общите резултати на съвкупния труд в рамките на селищната система.

Четвърто — необходимо е да се посочат главните задачи, които ще решава общинската партийна организация в перспектива. Те следва да се очертаят до края на петилетката, за чийто решаващ етап се

Digitized by Google

Комисията няма права на отделен контролен орган, който действува паралелно с партийната организация. Тя е една от организационните форми, чрез която първичната организация осъществява предоставеното ѝ от Устава право на контрол. **Главен субект на правото на контрол е първичната организация.**

Комисията работи под ръководството на партийното бюро и секретаря на първичната организация. Тя разработва план, в който се определят проблемите и формите за превантивно осъществяване на партийния контрол.

Комисията по осъществяване правото на контрол, съобразно задачите, може временно да привлича и включва в отделни инициативи специалисти от комсомолския и профсъюзния актив.

Основна форма на дейност е проверката на място. С избора от годишното събрание тя получава право на проверка, а кадрите — задължение да ѝ оказват съдействие. За резултатите от проверката комисията докладва на бюрото, на партийни събрания, запознава административното и стопанското ръководство с изводите и взема на отчет съвместно набелязаните мерки. Ако нейните препоръки не се възприемат, въпросът се поставя пред събрание на първичната организация, ако препоръките на събранието не се възприемат, по установения ред въпросите се отнасят до вишестоящия орган.

Комисията може чрез партийното бюро пред общи събрания на колектива да излага мнения, да поставя въпроси и предлага мерки, ако те засягат всички работници и служещи. За дейността си комисията периодически се отчита пред бюрото и партийната организация.

В комисията влизат само партийни членове. Техният брой се определя и решава конкретно от всяка организация. Избира се на годишното събрание с явно гласуване за срок от една година.

ОТГОВОРНОСТТА НА ОБЩИНСКИЯ КОМИТЕТ

Голяма част от партийните секретари сериозно критикуват формалния подход на отделни комитети към съдържанието на инструктажите. Те посочват, че указанията в тях са твърде шаблонни, недиференцирани, механически сглобен набор от задачи, решавани през отчетния период. Структурирани са по раздели и увековечават остарял подход към анализа на единната партийна дейност. (В един такъв инструктаж бяха маркирани 38 основни въпроса, на които в отчетите трябваше да се даде обоснован отговор.)

Инструктажът има сила на решение, което бюрата трябва да изпълнят, а представителите на комитета да контролират и отчетат. Ефектът от него (положителен или отрицателен) се мултиплицира в мащабите на цялата общинска или районна партийна организация. Ето защо към тях трябва да се пристъпва с най-голяма отговорност.

КОЕ НАЙ-ОБОБЩЕНО ХАРАКТЕРИЗИРА РОЛЯТА НА ОБЩИНСКИЯ ПАРТИЕН КОМИТЕТ В ОРГАНИЗАЦИЯТА И ПРОВЕЖДАНЕТО НА ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ?

При новата обстановка, създадена след измененията в организацията, функциите и структурата на партийните органи в селищните системи, общинският партиен комитет ръководи пряко първичните партийни организации и осъществява партийно ръководство на органите на социалното управление на територията на общината. Това означава, че той непосредствено решава всички въпроси, произтичащи от неговото място и функции в политическата организация на селищната система.

Digitized by Google

От тази изходна позиция ролята на общинския комитет в организацията и провеждането на отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации се характеризира със следните по-съществени моменти:

— непосредствено ръководство, конкретна помощ и пряка отговорност за всестранната подготовка на събранията;

— дълбок анализ и изводи от събранията за собствената работа и дейността на държавните, стопанските и другите ръководни органи в общината;

— предприемане на мерки за решаване на обсъжданите в събранията проблеми от социално-икономическото, политическото и културното развитие на селищните системи;

— информиране на вишестоящите партийни органи за оценките, мненията и препоръките, утвърдени на отчетно-изборните събрания, по основни проблеми на партийната политика и засягащи дейността на централни и окръжни ръководни органи.

В селищните системи с районно деление съответна част от тези задължения поемат районните партийни комитети, а общинските комитети осъществяват цялостното ръководство на отчетно-изборната кампания, анализират и обобщават информацията от събранията от своето равнище и с оглед на своите потребности.

Градските, общоселските, комбинатските, заводските и други партийни комитети, подпомогнати от общинските и районните комитети, осъществяват пряко ръководство на отчетно-изборната кампания в първичните организации.

КОЕ Е ОСОБЕНО ВАЖНО В ПОДХОДА КЪМ ПОДГОТОВКАТА НА ИНСТРУКТАЖА?

Първо — да се концентрира вниманието върху главните, актуалните проблеми, които Партията и страната решават на този етап. В известна степен от това зависи доколко в събранията тези проблеми ще бъдат основен предмет на дискусия и по тях ще бъдат определени насоките и задачите на предстоящата работа. Не бива да се превръщат инструктажите в безкраен низ от въпроси, които трябва да получат отговор на събранията. Това може да отклони вниманието от главното, да дезориентира.

Второ — да се диференцира съдържанието на проблемите и да се очертаят онези особености, които характеризират тяхната специфика в различните области. Борбата за качество и ефективност има общи цели и проблеми, но тя се води с различни методи и средства съобразно характера и сферата на труда, материално-техническото обезпечаване, трудовите ресурси и т. н. Тези специфични аспекти следва да се очертаят, да се разкрие тяхното съдържание и по такъв начин да се помогне на партийните бюра по-добре да видят своите проблеми.

Трето — общинският партиен комитет да даде в инструктажа предварителна, обобщена, а в някои случаи и по-конкретна оценка на резултатите от работата на първичните организации и трудовите колективи по определени главни направления, да посочи кои са нерешените задачи. Това ще допринесе за правилно възприемане на качествените критерии за оценка от партийните бюра, за съпоставяне на своите с общите оценки на дейността. Освен това ще бъде гаранция за реално отчитане на резултатите, които са част от общите резултати на съвкупния труд в рамките на селищната система.

Четвърто — необходимо е да се посочат главните задачи, които ще решава общинската партийна организация в перспектива. Те следва да се очертаят до края на петилетката, за чийто решаващ етап се

Digitized by Google

определят задачите на комунистите и трудещите се. И не само да се очертаят, но да се обосноват, за да се приемат с убеждение и вяра, че може и ще бъдат изпълнени.

Пето — целесъобразно е в инструктажа да се очертаят поуките от миналогодишните събрания за преодоляване на допуснатите слабости.

Такава постановка за инструктажа означава, че той не е еднолично дело, а **колективно изработена платформа, утвърдена от бюрото на общинския комитет,** която има целеуказващо, оценъчно и организиращо значение за подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания. Ето защо този важен момент изисква голямо внимание и отговорност, сериозна и задълбочена работа за анализ и обобщение на практиката, за определяне на проблемите и перспективите на предстоящата работа.

КОИ СА ОСНОВНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ И ИЗИСКВАНИЯ В ОРГАНИЗАЦИЯТА И РЪКОВОДСТВОТО НА ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ?

Инструктажът е началото. Но за общинския партиен комитет той е етап, в който се поставя основата на цялостната организация на отчетно-изборните събрания на първичните организации. В хода на подготовката на инструктажа се изясняват много от въпросите на съдържанието на събранията и се определят елементите на организацията на целия процес...

КОИ СА ТЕЗИ ЕЛЕМЕНТИ?

От гледна точка на непосредствената организация и ръководство на отчетно-изборните събрания от общинския (районния) комитет посъществено значение имат:

— определяне на дните за провеждане на събранията (съставяне на общ график) така, че да се осигури пълна възможност за тяхната добра подготовка, за участие на всички комунисти в тях — от една страна, и, от друга — общинският (районният) комитет да може да наблюдава и да подпомага провеждането на събранията, да прави своевременно изводи, да обобщава и да направлява процеса;

— разпределение на изборния и сътрудническия актив за подпомагане и участие в събранията;

— осигуряване консултантска помощ за участниците в подготовката на събранията — чрез отделите, нещатните комисии и съвети, кабинетите и други помощни органи на общинските или районния комитет.

Отговорна е ръководната, направляващата функция на общинския партиен комитет върху хода на отчетно-изборните събрания. Тя се осъществява чрез прекия контрол на членовете и работниците от апарата на комитета, чрез оперативните информации и оценки, които се обсъждат в бюрата или от апарата, от бързата реакция за качествено равнище на събранията. Обобщенията не бива да се изграждат само по формалните признаци: посещаемост, брой на изказалите се, на критичните бележки и т. н. Особено важно е с оценките, изводите и мерките своевременно да се запознават секретарите на първичните организации и представителите на комитета.

Приемането на обобщена информация за отчетно-изборните събрания след тяхното завършване е заключителен етап от работата на общинския комитет. Той не приключва с приемането на информацията, а с утвърждаването и точното адресиране на мерки за изпълнение на направените предложения и препоръки от събранията. В този смисъл информацията се приема не толкова за сведение, а за формулиране

Digitized by Google

на нови задачи в предстоящата работа. **Богатата информация от отчетно-изборните събрания дава добри възможности за анализ и самоанализ на стила на работа и ръководство на самия общински комитет.** Тя съдържа обективни данни за дейността на другите органи на социалното управление в общината. Има и такива, които се отнасят до работата на вишестоящите ръководни органи. Всяка от тях трябва да се „оползотвори", да послужи за анализ и оценка или да се отправи на съответния адрес...

Създаването на стройна организация и осигуряването на ефективното ръководство на отчетно-изборните събрания от страна на общинския партиен комитет **зависи от:**

— конкретното определяне на всяка задача, на всяко мероприятие и най-главното — компетентна помощ на място. Подготовката на всяко събрание да се превърне в школа за обучение на партийния актив;

— бързото, оперативното реагиране при всеки случай, когато това е необходимо.

КОМПЕТЕНЦИИТЕ НА ОБЩИНСКИТЕ КОМИТЕТИ ПО УТВЪРЖДАВАНЕТО НА ДОКЛАДИТЕ И РЕЗОЛЮЦИИТЕ ЗА СЪБРАНИЯТА И ПРОЕКТОСЪСТАВИТЕ НА НОВИТЕ РЪКОВОДСТВА.

Компетенциите на общинските комитети по утвърждаването на докладите и резолюциите за събранията и проектосъставите на новите ръководства.

На отчетно-изборното събрание партийното бюро се отчита пред партийната организация и получава от нея оценка за своята едногодишна дейност. Неговият доклад и проекторезолюцията, която внася за обсъждане от комунистите, не се нуждаят от предварително утвърждаване от друг орган освен от събранието на първичната организация. В тяхната подготовка и обсъждане вземат участие представители на вишестоящите партийни органи, които внасят необходимите предложения и препоръки, практически помагат да се издига самодейността на бюрото и да се изготвят качествени документи.

Подборът на кандидатурите за новото ръководство на първичната организация е отговорен момент в подготовката на събранието. Общинският партиен комитет не само че не може да бъде безучастен към него, но той трябва активно да съдействува да бъдат предложени в новото бюро комунисти, които притежават най-развити качества за предстоящата работа. Нещо повече — общинският (районният) комитет непосредствено наблюдава и ръководи тази дейност в мащабите на общинската (районната) партийна организация. Това означава, че той има пълна представа за качествата на хората, за общественото мнение на партийния колектив, въз основа на които обосновава своите становища. Не може да се счита, че това е намеса или ограничение от страна на общинския комитет на демократичността в избора на новото ръководство. Цялата тази дейност приключва с обсъждането на кандидатурите. Кой ще бъде избран в партийното бюро — това решават комунистите.

КАКВИ СА ФУНКЦИИТЕ И ПРАВАТА НА ПРЕДСТАВИТЕЛЯ НА ОБЩИНСКИЯ КОМИТЕТ В ОТЧЕТНО-ИЗБОРНОТО СЪБРАНИЕ?

Представителят на общинския комитет е призван да помага на партийното бюро в подготовката на събранието и да осъществи контрол за спазване изискванията на Устава на Партията и Инструкцията за произвеждане на избори за ръководни партийни органи. Тази двояка и отговорна функция изисква той да притежава достатъчен партиен опит и да познава работата на първичната организация, в

Digitized by Google

която отива. Затова подборът се извършва из състава на членовете на комитета или от неговия апарат и сътруднически актив.

Изпълнението на възложената задача следва да започне значително време преди събранието. Правилно е представителят на комитета да вземе участие по негова преценка в подготовката и обсъждането от бюрото на материалите за събранието, да се запознае с най-съществените въпроси, които вълнуват комунистите и трудещите се. Той може да присъствува на събрания, съвещания и други мероприятия, предхождащи отчетно-изборното събрание, да беседва с отделни комунисти.

На отчетно-изборното събрание представителят на общинския комитет е упълномощен да изрази становищата и оценките на комитета по работата на партийното бюро и отделните комунисти, заемащи ръководна партийна, стопанска и административна работа. Той може да участвува в обсъждането на проектосъстава на новото ръководство, да прави предложения.

Тези функции и права представителят на комитета изпълнява при пълно спазване нормите и изискванията на вътрешнопартийната демокрация.

ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ

Ролята на партийните групи за засилване връзките на Партията с масите все повече и повече расте. Като вътрешни градивни части на първичните партийни организации, които стоят най-близко до хората и производството, те разполагат с големи възможности, с разнообразни форми и средства за изпълнение решенията на Партията. С помощта на тях първичните организации решават партийно-политически, идейновъзпитателни и производствени задачи. Те съдействуват да се подобрява организацията на производството, помагат да се внедрява и използва рационално техниката, разгръщат социалистическото съревнование, укрепват трудовата и технологичната дисциплина, повишават съзнателността и социалната активност на своите членове и на трудещите се.

Тяхната роля и значение още повече се увеличи след решението на Секретариата на Централния комитет от май 1978 година, с което в съответствие с Устава на БКП се пристъпи към уедряване на първичните партийни организации в заводите, предприятията и селищата, като в цеховете, бригадите, производствените участъци, фермите и пр. се изграждат партийни организации и групи в състава на първичните организации. Това означава, че на много места в колективите, в които първичните партийни организации до вчера са били непосредствени политически ръководители, организатори и възпитатели, сега там техни вътрешни звена са партийните групи, те поемат голяма част от задълженията им, свързани с прякото политическо ръководство на трудещите се.

Тези нараснали функции на партийните групи поставят по-големи изисквания и към партийните комитети и организации. Те са длъжни да изменят отношението си към тях, което за съжаление на някои места не съответствува на новите реалности. Сега на отчетно-изборните събрания един от многото въпроси, на който следва да се даде отговор и оценка, е въпросът доколко и как се работи с тях, отделя ли им се

Digitized by Google

подходящо внимание, помага ли им се пълноценно да се реализират.

С цел да се изяснят някои проблеми от организационен характер във връзка с отчетно-изборните събрания, а така също да се обобщи и популяризира положителният опит в дейността на партийните групи, списание „Партиен живот" с предлаганите материали от отговорници на партийни групи в Хасково слага началото на публикациите.

Сп. „Партиен живот" очаква от своите читатели и сътрудници и особено от отговорниците на партийните групи и секретарите на първичните организации да споделят положителния опит, да разкажат за свои инициативи, да повдигнат въпроси, които ги вълнуват, да изкажат мнения, да дадат предложения във връзка с живота и дейността на партийните групи.

СЪБРАНИЕТО

В инструкцията на Централния комитет на Партията за изграждането и работата на партийните групи е записано, че те „свикват кратки събрания, на които обсъждат поставените или възникналите въпроси. На събранията водят дневник, в който записват бележки и предложения на комунистите, приетите мероприятия във връзка с изпълнението на решенията на партийната организация или бюрото, както и всички други партийни задачи." С други думи, събранията са форма, чрез която се организира и протича животът и дейността на партийната група. Тяхната отличителна черта е оперативността. Срокове за свикването им в инструкцията не са определени, то става по необходимост, когато трябва комунистите да се посъветват по повод на някакво събитие в колектива, да обсъдят наболял въпрос, да се договорят за съвместни действия и пр. Опитът обаче показва, че за активното влияние върху всички страни от дейността на трудовия колектив в цеха, бригадата, участъка, за съвместна и целенасочена работа членовете на групата се събират най-малко един или два пъти в месеца. За тях това никак не е трудно, тъй като работят един до друг и когато се наложи, могат да разговарят преди или след работа, дори и по време на почивка. Главното е бързо, компетентно да решават задачите. Ето какво разказаха някои от отговорниците на партийни групи от Хасково:

ГРОЗЬО СПАСОВ

отговорник на партийна група в комбината за машини за тютюневата промишленост „Млада гвардия":

— Всеки понеделник заводският партиен комитет свиква оперативки със секретарите на първичните организации, а в края на работния ден, ако са възникнали задачи, се събират отговорниците на партийните групи. Ние от наша страна викаме комунистите и им разясняваме какво ни предстои да извършим. Събираме се и когато цеховото ръководство отчита изпълнението на план-графика за месеца. Съгласуваме усилията си за заздравяване на дисциплината, за максимално използване на машините... При отделни нарушения понякога е достатъчна една забележка, но когато се случи нещо по-тревожно, събираме партийната група, дори определяме комунист, който индивидуално да въздействува на провинилия се. Сложно нещо е индивидуалният подход! Нужни са и строгост, и доверие. Миналата година едно момче току се мотаеше из цеха. „За 120 лева — казва — толкова работа!" Говорихме му, но без полза. Имаше становище да се уволни. Партийната група предложи друго: да отиде в механичния цех, на норма. От 6—7 месеца е там, добре работи, защити четвърти разряд.

На събрание преценихме, че трябва да се опираме на майсторите. Не може майсторът да не е и общественик. Партийната група завсде тетрадка за обществената активност. Човек може иначе да работи добре, но ако не е излизал например на трудов ден, ще остане по-назад в съревнованието. По този начин се възпитава дисциплина, обществената работа става привичка, необходимост...

Digitized by Google

ДИМЧО ЖЕЛЕВ

отговорник на партийната група в растениевъдството в с. Гарваново:

— Най-напред свикваме събрания по въпроса за разсадопроизводството. Събере се партийната група, изясни задачите, а после ги разясняваме пред членовете на бригадата. Така постъпваме и по-нататък — изясняваме къде ще се сади, колко хора ще са нужни... Миналата година отгледахме качествен разсад, обработихме хубаво земята. При беритбата разделихме бригадата на три групи и вместо 70, набрахме 85 тона тютюн. От комунистите искаме повече, да увличат останалите. Петра Колева, да кажем, бере по 400 килограма тютюн от сорта „Виржиния", а обикновено се стига до 350—360 кг. Така е винаги, поръчваме на всеки комунист да служи за пример. Може с едно стъпало, но да е над другите в работата...

ИВАН КОЕМДЖИЕВ

отговорник на партийна група в тютюневия комбинат „Тракия"

— Събрания на партийната група правим задължително в края на месеца. Тогава се решават проблемите на бригадата, осигуряват се материалите. Партийната група има план. Разглеждаме главно въпроси от производствен характер, но не само по плана, а и импровизирано. В някои моменти например, когато липсват материали и не може да се изпълни обещанието, веднага сигнализираме. В такива случаи бригадирът се опира на партийната група, така думата му става по-тежка...

ИВАН ТОДОРОВ

отговорник на партийната група в универсалния магазин „Ташкент"

— На събранията не винаги аз докладвам. В зависимост от проблема докладчици са стоковеди, управители на щандове, секретарят на комсомолското дружество или отговорникът на профгрупата. Дневния ред на събранието съобщаваме предварително на всички, които трябва да присъствуват. Целта е да могат спокойно да помислят по въпроса, компетентно да се изкажат и да дадат предложения.

На отчетно-изборното събрание на групата присъствува член на партийното бюро. Преди събранието правим среща с профсъюзния и комсомолския актив. Обясняваме им, че ни предстои такова събрание, и ги каним да ни информират какви проблеми смятат, че е необходимо да се обсъдят в партийната група, да изкажат мнения за пропуските в работата ни и на отделните комунисти, дори да предложат и групов отговорник. Поставяме кутия, в която да пускат писмени мнения и предложения (може и без име), които целесъобразно използваме при подготовката на отчетния доклад. В него освен вътрешноорганизационни въпроси включваме оценки за дейността на профсъюзната група и на комсомолското дружество, как се изявяват комунистите в тях, как работи стопанското ръководство. Отчитаме работата и на останалите стопански дейци. Предложение за отговорник на партийната група се прави от събранието, избира се с явно гласуване, а партийното бюро го утвърждава...

☆

Какви изводи могат да се направят, какви въпроси възникват от казаното дотук?

Проблемите на вътрешноорганизационния живот, производствената, организаторската и възпитателната работа, политическото ръководство на дейността на профсъюзната и комсомолската група или организация — ето далеч непълния списък на проблемите, които се обсъждат на събранията на партийните групи. Понякога разглеждат въпроси по препоръка на първичната организация, на заводския партиен комитет и пр. В такива случаи целта е не да се опекунствува, а да се насочва работата им, да се конкретизира, да им се помага да определят своето място в решаването на основните задачи. В дневния ред на събранията намира отражение и участието на партийната група в контрола на първичната организация над дейността на стопанското ръководство, как комунистите изслушват отчети от бригадира, майстора, началника на отдела и пр. Следователно дневният ред отразява цялото разнообразие на техния динамичен живот.

Digitized by Google

Поставянето и обсъждането на назрелите проблеми в колектива говори за дееспособността и зрелостта на партийната група, а участието и активността на трудещите се в решаването им е атестация за силата на нейните връзки с масите. За целта отговорникът на партийната група привлича в непосредствено участие за определяне на темата за събранието комунистите, съветва се с бригадира или началника на цеха, с безпартийни активисти. По едни въпроси събранията се свикват без предварителна подготовка, по други се налага да се извърши задълбочено проучване, за което отговорникът на партийната група търси съдействието и на комунистите, и на специалистите. Дълбокото вникване в същността на въпросите позволява на комунистите да набележат конкретни мерки. За тяхното изпълнение партийната група осигурява контрол. За да повишават взискателността към хората, някои партийни групи системно изискват информация как се реализират мерките, набелязани на предишното събрание, как се откликва на критичните бележки и на предложенията.

Възниква въпросът: на какво събрание — открито или закрито — да се разгледа един или друг проблем? Естествено, това зависи от неговия характер. Например въпросите за разгръщането на съревнованието, за повишаване производителността на труда, за подобряване качеството на продукцията, за укрепване на дисциплината е уместно да се обсъждат на открити събрания, с целия трудов колектив, защото пряко засягат всеки. Така се създават условия по-пълно да се отчитат мненията и настроенията на безпартийните, да се укрепват връзките с тях, да се привличат за изпълнение на набелязаните мерки. Закритите събрания се свикват за разискване на въпроси от вътрешнопартийния живот, за разглеждане на решения на вишестоящи партийни органи и пр. В тази връзка заслужава внимание един такъв момент: случва се на открити събрания на партийната група да присъствуват само част от безпартийните, предимно най-активните работници. Такава практика не е правилна. Защо? Защото събранието се свиква открито, за да могат в него да участвуват всички желаещи, да се види становището на всички, да се чуят техните мнения и предложения и т. н. Разбира се, комунистите си остават главният фактор, а партийната група се съобразява и поддържа разумните предложения на безпартийните.

Другият въпрос е: кой ръководи събранието? С изключение на отчетно-изборното като правило събранията се ръководят от отговорника на партийната група. Той е техният организатор и от умението му, без да натрапва своята воля, тактично да насочва разговора, зависи комунистите прямо и откровено да говорят, да критикуват недостатъците. Разбира се, насоката на обсъждането обикновено се дава от докладчика. Щом неговото съобщение е точно, конкретно, съдържа необходимите примери, цифри и произтичащите от тях изводи, комунистите добре се ориентират в същността на въпроса, изказват свои виждания и пр. На тази основа се начертава най-верният път към успеха.

За разлика от ръководството на събранието докладчиците следва да бъдат различни. И това е съвсем естествено. Там където за докладчици привличат повече комунисти, активността на всички е по-висока. А това е от изключително голямо значение за дееспособността на партийната група. Разбира се, по някои от въпросите въобще не е нужен доклад, освен да се съгласуват действията на комунистите за тяхното решаване.

Digitized by Google

Критичният подход към всички проблеми, разисквани на събранието, е предпоставка за неговата ефективност. Когато комунистите открито правят критични бележки, откровено споделят мисли, задават въпроси и изказват свои съображения, тогава събранието е действено, резултатно, оставя следи в съзнанието на всеки. Оттук и необходимостта събранията да преминават в обстановка на висока взискателност на комунистите един към друг и към своя отговорник, при обсъждането да се изнасят действително актуални проблеми. Важното е да не се премълчават недостатъците в работата на бригадата, участъка, смяната, фермата, в организаторската и политическата дейност. Разговорът е полезен, ако изказванията не са гладки самоотчети и рапорти за успехите, ако за грешките не се говори въобще, а конкретно, като се назовават поименно хората, които ги допускат. В същото време от комунистите се иска критиката да бъде правдива, обективна, градивна, а повдигнатите въпроси да се отличават с обществената си значимост.

Как реагират на критиката началникът на цеха, бригадирът, майсторът? Ето един въпрос, който също заслужава голямо внимание. Защото от тях преди всички зависи принципиалността в постановката на проблемите в партийната група, дали се създават условия за разгръщане на критиката отдолу, ще има ли ефект от мерките, набелязани на събранието. Следователно задължение на партийната група е решително да пресича опитите за задушаване на критиката, да поправя онези, които възприемат справедливите бележки по техен адрес като стремеж да им се подронва авторитетът, поставят личните си интереси над обществените, търсят начини да отмъщават на хората, които ги критикуват.

Отговорникът на партийната група се грижи всяко ценно предложение, направено на събранието от комунистите или безпартийните, да намери покритие в живота. За целта предложенията, забележките, въпросите той записва в своя дневник или тетрадка. Мерките за тяхното реализиране следва да бъдат конкретни, ясни, точни, комунистите да се договарят кой какво ще извърши и в какъв срок. Организатор на изпълнението е отговорникът на партийната група. Заедно с него обаче всеки комунист е длъжен да осъзнава своята отговорност за колективно набелязаните мерки, да проявява инициатива и настойчивост за изпълнението им.

За повишаване ролята на събранията на партийните групи от голямо значение е на тях да присъствуват секретарят на първичната организация, членове на партийното бюро, представители на партийни комитети. В зависимост от дневния ред и характера на обсъжданите въпроси могат да се канят стопански ръководители, профсъюзни и комсомолски дейци и др. Разбира се, това не може да бъде ежедневие. Става дума за случаи, когато се налага. Тяхното участие, от една страна, повишава самочувствието на членовете на групата, от друга страна, дава възможност да се разпространява положителният опит и пр.

Както и в първичната партийна организация, така и в партийните групи **един път в годината се свиква отчетно-изборно събрание.** На него се обсъждат вътрешноорганизационни въпроси, затова е и закрито. Събранието се ръководи от избран за целта комунист. Отчетен доклад от отговорника на партийната група е задължителен. В него намират място главните проблеми, с които се е занимавала партийната група, и оценки за участието на всекиго в тяхното решаване. Разговорът трябва да бъде делови, принципиален. Не са необходими дълги речи, а ясни и точни критични анализи на извършеното, конкретни съвети и препоръки за бъдещата работа.

Digitized by Google

На отчетно-изборното събрание се води протокол, в него задължително се вписват всички предложения и оценки, на основата на които, както показва опитът, някои партийни групи съставят своите планове за бъдещата работа, други възлагат поръчения и пр.

Естествено, когато разискванията приключат и събранието оцени дейността на отговорника (и на неговия заместник), ако групата е многочислена, се провежда изборът. Той може да стане и с открито гласуване, когато комунистите не настояват за тайно. Решат ли обаче да се произведе тайно гласуване, в някои по-големи партийни групи съставят комисия за избора. Когато членовете са малко, до десетина души, тогава председателстващият събранието или един от членовете на групата изпълнява тези функции. След гласуването резултатът се отразява в протокола.

Такава технология на организация и реализация на събранията на партийните групи съответствува на уставните изисквания, тя гарантира практическото приложение на демократизма в живота на партийните групи, разгръща се активността на комунистите, засилват се техните връзки с трудещите се, повишава се ролята им в живота и дейността на първичната партийна организация.

ЯДРА НА БРИГАДНТЕ

Една от главните насоки в дейността на партийните групи след Националната партийна конференция (1978 г.) е борбата за усъвършенствуване на бригадната организация на труда. С нея се създават условия да се съчетават интересите и квалификацията на трудещите се с потребностите за рационално използване на техниката, енергията, суровините и материалите, да се повишава тяхната работоспособност, творческа активност, взискателност, чувство за отговорност и дисциплина, за умножаване на резултатите. Партийните групи от своя страна съдействуват за превръщането на бригадите в жизнеспособни клетки на обществения организъм, където, както посочи другарят Тодор Живков на конференцията, „се ражда и утвърждава самочувствието на труженика като стопанин не на думи, а на дело".

За търсенията, за стъпките в овладяване на нови позиции при новите реалности на бригадната организация на труда и селищните системи, за личния пример на комунистите разказват отговорници на партийни групи от общинската партийна организация в Хасково.

ИВАН КОЕМДЖИЕВ: — При нас бригадната организация на труда се появи още преди Националната партийна конференция. Наложи я практиката. В цигарената фабрика, където работя, производството беше разделено на цехове и смени. Свърши работното време на първата смяна и тя не се грижеше в какво състояние оставя техниката. Липсваше производствена информация между тези, които си отиваха, и онези, които заставаха край машините. Смените не бяха свързани. Решиха се по един механик да отговаря за двете смени. Той фактически е бригадир, който контролира работата им. С тези фиктивни бригади започнахме, а след Националната партийна конференция ги оформихме и юридически.

Бригадната организация обаче не бива да се възприема като шаблон. При нас например се запазиха като самостоятелни единици вътре в бригадите екипите, които обслужват машините: с общо заплащане, с относително самостоятелен производствен цикъл. Иначе не бихме

Digitized by Google

Критичният подход към всички проблеми, разисквани на събранието, е предпоставка за неговата ефективност. Когато комунистите открито правят критични бележки, откровено споделят мисли, задават въпроси и изказват свои съображения, тогава събранието е действено, резултатно, оставя следи в съзнанието на всеки. Оттук и необходимостта събранията да преминават в обстановка на висока взискателност на комунистите един към друг и към своя отговорник, при обсъждането да се изнасят действително актуални проблеми. Важното е да не се премълчават недостатъците в работата на бригадата, участъка, смяната, фермата, в организаторската и политическата дейност. Разговорът е полезен, ако изказванията не са гладки самоотчети и рапорти за успехите, ако за грешките не се говори въобще, а конкретно, като се назовават поименно хората, които ги допускат. В същото време от комунистите се иска критиката да бъде правдива, обективна, градивна, а повдигнатите въпроси да се отличават с обществената си значимост.

Как реагират на критиката началникът на цеха, бригадирът, майсторът? Ето един въпрос, който също заслужава голямо внимание. Защото от тях преди всички зависи принципиалността в постановката на проблемите в партийната група, дали се създават условия за разгръщане на критиката отдолу, ще има ли ефект от мерките, набелязани на събранието. Следователно задължение на партийната група е решително да пресича опитите за задушаване на критиката, да поправя онези, които възприемат справедливите бележки по техен адрес като стремеж да им се подронва авторитетът, поставят личните си интереси над обществените, търсят начини да отмъщават на хората, които ги критикуват.

Отговорникът на партийната група се грижи всяко ценно предложение, направено на събранието от комунистите или безпартийните, да намери покритие в живота. За целта предложенията, забележките, въпросите той записва в своя дневник или тетрадка. Мерките за тяхното реализиране следва да бъдат конкретни, ясни, точни, комунистите да се договарят кой какво ще извърши и в какъв срок. Организатор на изпълнението е отговорникът на партийната група. Заедно с него обаче всеки комунист е длъжен да осъзнава своята отговорност за колективно набелязаните мерки, да проявява инициатива и настойчивост за изпълнението им.

За повишаване ролята на събранията на партийните групи от голямо значение е на тях да присъствуват секретарят на първичната организация, членове на партийното бюро, представители на партийни комитети. В зависимост от дневния ред и характера на обсъжданите въпроси могат да се канят стопански ръководители, профсъюзни и комсомолски дейци и др. Разбира се, това не може да бъде ежедневие. Става дума за случаи, когато се налага. Тяхното участие, от една страна, повишава самочувствието на членовете на групата, от друга страна, дава възможност да се разпространява положителният опит и пр.

Както и в първичната партийна организация, така и в партийните групи **един път в годината се свиква отчетно-изборно събрание.** На него се обсъждат вътрешноорганизационни въпроси, затова е и закрито. Събранието се ръководи от избран за целта комунист. Отчетен доклад от отговорника на партийната група е задължителен. В него намират място главните проблеми, с които се е занимавала партийната група, и оценки за участието на всекиго в тяхното решаване. Разговорът трябва да бъде делови, принципиален. Не са необходими дълги речи, а ясни и точни критични анализи на извършеното, конкретни съвети и препоръки за бъдещата работа.

Digitized by Google

На отчетно-изборното събрание се води протокол, в него задължително се вписват всички предложения и оценки, на основата на които, както показва опитът, някои партийни групи съставят своите планове за бъдещата работа, други възлагат поръчения и пр.

Естествено, когато разисканията приключат и събранието оцени дейността на отговорника (и на неговия заместник), ако групата е многочислена, се провежда изборът. Той може да стане и с открито гласуване, когато комунистите не настояват за тайно. Решат ли обаче да се произведе тайно гласуване, в някои по-големи партийни групи съставят комисия за избора. Когато членовете са малко, до десетина души, тогава председателствуващият събранието или един от членовете на групата изпълнява тези функции. След гласуването резултатът се отразява в протокола.

Такава технология на организация и реализация на събранията на партийните групи съответствува на уставните изисквания, тя гарантира практическото приложение на демократизма в живота на партийните групи, разгръща се активността на комунистите, засилват се техните връзки с трудещите се, повишава се ролята им в живота и дейността на първичната партийна организация.

ЯДРА НА БРИГАДИТЕ

Една от главните насоки в дейността на партийните групи след Националната партийна конференция (1978 г.) е борбата за усъвършенствуване на бригадната организация на труда. С нея се създават условия да се съчетават интересите и квалификацията на трудещите се с потребностите за рационално използване на техниката, енергията, суровините и материалите, да се повишава тяхната работоспособност, творческа активност, взискателност, чувство за отговорност и дисциплина, за умножаване на резултатите. Партийните групи от своя страна съдействуват за превръщането на бригадите в жизнеспособни клетки на обществения организъм, където, както посочи другарят Тодор Живков на конференцията, „се ражда и утвърждава самочувствието на труженика като стопанин не на думи, а на дело".

За търсенията, за стъпките в овладяване на нови позиции при новите реалности на бригадната организация на труда и селищните системи, за личния пример на комунистите разказват отговорници на партийни групи от общинската партийна организация в Хасково.

ИВАН КОЕМДЖИЕВ: — При нас бригадната организация на труда се появи още преди Националната партийна конференция. Наложи я практиката. В цигарената фабрика, където работя, производството беше разделено на цехове и смени. Свърши работното време на първата смяна и тя не се грижеше в какво състояние оставя техниката. Липсваше производствена информация между тези, които си отиваха, и онези, които заставаха край машините. Смените не бяха свързани. Реши се по един механик да отговаря за двете смени. Той фактически е бригадир, който контролира работата им. С тези фиктивни бригади започнахме, а след Националната партийна конференция ги оформихме и юридически.

Бригадната организация обаче не бива да се възприема като шаблон. При нас например се запазиха като самостоятелни единици вътре в бригадите екипите, които обслужват машините: с общо заплащане, с относително самостоятелен производствен цикъл. Иначе не бихме

Digitized by Google

могли да отделим конкретния принос на работниците от различните машини и да организираме вътрешнобригадното съревнование. А другите показатели са общи за бригадата, например лимитите за материалите.

Бригадата ни е от 70 души, от тях девет са комунисти, разпределени в две партийни групи, по смени. От една страна, това е удобно, така по-лесно се събират хората, по-бързо действуват, но, от друга страна, се губи взаимодействието между комунистите в бригадата, разкъсват се силите, когато трябва да се работи по общи задачи. При нас е по-лесно: аз съм и бригадир, и отговорник на едната група и се старая да обединявам, да съгласувам усилията, но най-доброто структурно решение не е намерено.

С какво се занимават партийните групи в бригадата? Естествено, с укрепването на колектива, със заздравяването на дисциплината. Не че имаме някакви особени проблеми, колективът е формиран отдавна, хората са улегнали. И въпреки това понякога се случва лоша проява. Тогава реагираме незабавно, вземаме мерки за подобряване на отношенията, ако е нужно, предлагаме разместване на хората. Когато партийната група и бригадният съвет не могат да се справят сами, търсят помощта на цеховото ръководство, на заводския партиен комитет. Това е по-скоро като възможност, много рядко ни се налага да прибягваме до такава помощ.

Грижа на партийната група е и правилното изразходване на материалите. Икономическите лостове действуват, в края на месеца на бригадата се изплащат 30 на сто от реализираните икономии, обаче това не изключва работата с хората. Защото всичко опира до тях: дори когато причината за брака, а оттам и за преразхода на материали е в машината, възниква потребността да се вземат мерки за подоброто ѝ поддържане. Още повече се налагат разговорите и контролът към отделните работници, когато се забележи несъзнателно отношение към материалите.

Въпросът за наставничеството във фабриката не е толкова значим, нямаме нови работници, защото няма текучество. И когато говорим, че качеството не е на равнището на възможностите, за себе си знаем: причината не е в квалификацията, а повече в отношението на хората. Ето в тази насока има какво да прави партийната група — по възпитанието на колектива, по открояването на екипите качественици. Разбира се, необходимо е да се намерят и материални стимули за тях, защото сега се действува по правилото, че високото качество е задължение, а само бракът е обвързан със заплащането.

В началото, когато се внедряваше бригадната организация на труда, системата за съревнованието не бе пригодена към нея, отчитаха се резултатите само между цеховете. Нашата партийна група предложи на заводския профкомитет да се съревновават и бригадите. В същото време продължаваме надпреварата и вътре в бригадите, между екипите...

ПЕТКО СЕМИЗОВ, отговорник на партийна група в общостроителното поделение: — Съставът на нашата бригада не е постоянен, има хора, които само минават през строителството. С тях почти не успяваме да установим връзки. Ето защо насочваме нашето внимание главно към постоянните работници. В бригадата комунистите са девет и силите стигат да се обхване колективът. Използваме различни форми, предимно разговорите с хората. Особено целенасочени бяха беседите с тях в началото, когато се внедряваше вътрешностопанската сметка. Разяснявахме на строителите предимствата на бригадната организация, на уедрените бригади, възможностите, които се създават за по-пълно използване на работната сила, за по-голяма маневреност.

Digitized by Google

В условията на вътрешностопанската сметка партийната група обръща особено внимание на високото качество на строително-монтажните работи, на състоянието на дисциплината, на спазването на пусковите срокове, на икономичното изразходване на материалите.

Въпросът за квалификацията при нас стои и като необходимост младите строители да усвоят професията, и като задача всеки да има по две-три специалности, за да осигурява взаимозаменяемост. В това отношение добра работа вършат наставниците. Сред тях има комунисти от партийната група. Освен това към професионално-учебния център се организират курсове за преквалификация. Понякога обаче плащаме данък на формализма. Хората, които работят в строителството по десетина години, са усвоили различни специалности, но нямат документ. А за да се явят на изпит, трябва да минат през курсове, 60 часа се предвиждат в програмата — след 10 години работа! Защо? Говорили сме по тези въпроси в партийната група, но както се вижда, само с разговори не може, трябва да се търси най-разумното, най-подходящото решение...

ПЕТКО МАЛЧЕВ, отговорник на партийната група в животновъдството в с. Гарваново: — Партийната група дава насока в работата на колектива. Силите на комунистите са разпределени поравно: трима в овцефермата и трима в кравефермата. На събрания отчитаме изпълнението на поръченията. Комунистите от групата осъществяват решенията на първичната партийна организация в нашия колектив — за правилното водене на съревнованието, за стимулирането на най-добрите... Задачите са много. Условията при нас, в животновъдството на с. Гарваново, са трудни, хората не се задържат много. Полагаме усилия да се подобрява механизацията, членовете на партийната група имат личен дял в направеното досега. Преди две години планът за млякото в овцевъдството не се изпълняваше, защото овчарите не правеха предойка на овцете. Комунистът Димо Бойчев пръв започна, поведе и другите. Изоставаща беше овцефермата, а лани вместо 95 тона предаде 150 тона мляко. И тази година надхвърлихме плана.

Постиженията в кравефермата също не са малки. И там, ако трябва да посочим имената на най-добрите животновъди, непременно ще споменем комунистите, например Елка Желева, която постигна висок прираст на телетата...

ТОДОР ХУБЕНОВ, отговорник на партийната група в сектор „Механизация" на АПК — Клокотница: — В централната ремонтна база напрежението е различно. Върховият момент е през зимата, тогава работим и извънредно. През лятото, след прибирането на зърното, темпът намалява. Тогава запълваме работното време с нестандартна работа. Направихме например 15 комплекта шейни за събиране на балите след сламопресата и други неща, които трябваше да търсим от различни предприятия.

При нас борбата за икономии на материали стои по́ иначе, отколкото на други места. Не можем да икономисаме резервна част, като не я сложим, но когато е възможно, поправяме счупената част. А това е сложна работа, иска се компетентност. И тук именно е задачата на партийната група: да развива у хората стремеж към по-висока квалификация. Решаващо значение има индивидуалният подход особено под формата на наставничество. Обикновено наставниците са партийни членове.

Колективът ни е до голяма степен младежки, затова работим заедно с комсомолската организация. Миналата година например по предложение на партийната група и на комсомолското ръководство орга-

Digitized by Google

низирахме обща политическа учебна година, изучавахме икономически проблеми на развитото социалистическо общество. По този начин се издига равнището на комсомолската просвета, комсомолците станаха по-дисциплинирани и по-активни...

Политическо ядро на колектива с големи и сложни задачи — такава е ролята на партийните групи. Роля, която изисква напрежение на силите, промени в стила и методите на работа.

Отговаря ли на тези растящи изисквания дейността на групите, които оглавяват нашите събеседници от Хасково? Новото трудно взема връх над привичното и традиционното, не е овладян напълно политическият подход, но усилията, стремежът, търсенията, стъпките в овладяване на новото също представляват интерес.

В ТЯСНО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ

В градската търговска мрежа нашият колектив е най-многоброен: 120 души. Съпоставена с тази цифра, партийната група е малка — 9 комунисти, от тях 3-ма в администрацията. Тези хора ясно съзнават своята отговорност и за изпълнението на плана, и за възпитанието на колектива, и за формирането на другарски взаимоотношения. Как действуват те, за да бъдат наистина авангард? Преди всичко със своя пример. Ще поясня с един неотдавнашен случай.

На два съседни щанда — за детски играчки и за парфюмерия, работеха две бригади. Тази, която продаваше играчки, бе до такава степен разстроена от вътрешни дрязги, че се заговори за разформирането ѝ. Събрахме продавачките. Някои от тях поставиха въпроса да се смени управителката на щанда, на нейно място да дойде Кремена Хаджиева от съседната бригада. Изглежда, бяха я наблюдавали, допаднала им бе младата комунистка и секретарка на комсомолското дружество. Направихме разместване. Половин година оттогава, бригадата се стабилизира.

Такива примери не са изключение. Преди месец пак се наложи партиен член да оглави бригада, за да я укрепи. Тези 6 комунисти, които работят на щандовете, са наистина за пример — иначе не биха имали влияние.

Имаме си правило: възникне ли конфликт в някоя от бригадите, проучваме задълбочено причините и тогава действуваме. Една бригада например се разцепи на две поради противоречията между управителката и заместник-управителката на щанда. Като отговорник на партийната група се срещнах поотделно с двете, а и с другите работнички от бригадата, в личен разговор човек е по-откровен. Изясни се, че обвиненията на зам.-управителката не са верни. Събра се тогава партийната група, извика ги, после предложи на стопанското ръководство да премести заместничката в друга бригада.

Много е важно партийната група да е с авторитет, да се чува думата ѝ в колектива. Затова е от голямо значение отношението на партийното бюро и на стопанския ръководител към нея. Ако те имат групата само за сянка, ако не зачитат нейните предложения, никакъв политически център няма да е тя на колектива. При нас не е така. Партийният секретар, стопанският ръководител винаги отделят време, внимание и грижи за партийната група, опират се на нея, зачитат нейното становище.

Миналата година при нас бе въведена бригадната организация на труда. Преди това представители на ръководството отидоха в Русенски окръг да изучат тамошния опит. Докладваха на събрание на

Digitized by Google

първичната партийна организация. Решено бе нашето предприятие като най-окрупнено да я внедри. Партийната група пое своята задача, свика комсомолския и профсъюзния актив, възложи им да направят събрания по бригади, да вземат мнението на хората. Колективът ни подкрепи. След Нова година се оформиха бригадите. Новата организация породи по-голяма инициативност — сега например управителите на щандовете не чакат само на стоковедите да им доставят стока. Въведе се лимит за амбалажа, сложена бе бариера на разхищенията.

В универмат „Ташкент" работят предимно млади хора — 80 на сто от състава е младежки. От 17 бригади само в 6 има комунисти. Ето защо партийната група работи в тясно взаимодействие с комсомолското дружество и с профгрупата. Винаги, когато има да се решава въпрос, който засяга целия колектив, на събранието на партийната група присъствува ръководството на комсомолското дружество и на профгрупата. Задачите се разпределят, посочват се сроковете и отговорниците за изпълнението.

Ще си послужа с един пример, за да покажа по-нагледно взаимодействието и правилното разпределение на задачите между партийната група и масовите организации. В началото на годината на партийно събрание директорът на клона предложи да се обсъди въпросът за поемането на почина „Гарантирана култура на търговското обслужване". С това партийната ни група получи ново поръчение. Още същата седмица се събрахме заедно с ръководствата на обществените организации в магазина, присъствуваха и директорът на клона, и секретарят на първичната организация, очертаха се задачите. Свикаха се събрания по бригади. След време пред партийната група отговорниците за събранията докладваха за обстановката, за мнението на колектива. Само 2—3 другарки бяха против. Възложихме на комсомолския секретар и на профгрупорга лично да говорят с тях, да им въздействуват. И през март на общо събрание на колектива в присъствието на стопанското и партийното ръководство на клона универсалният магазин „Ташкент" тържествено пое новия почин.

По този начин работим винаги, никога не сме отделяли, не сме държали настрана масовите организации. Едни екземпляр от плановете на комсомолското дружество и профгрупата винаги е в партийната група, но това е по-скоро външната страна. Ние сме постоянно заедно, щом възникне някакъв въпрос, веднага на място преценяваме кой да се заеме с него. Може да е дребно нарушението — на трудовата дисциплина, на културата на обслужването, на взаимоотношенията в бригадата, но никога не го оставяхме без внимание. Ако нарушителят е комсомолец или безпартиен, въпросът опира до дружественото бюро и до ръководството на профгрупата. Когато те не могат да се справят, се намесва партийната група. Но това се случва по-рядко. Комсомолското дружество и профгрупата в универмага са инициативни, силни. Затова изземване на задълженията не се налага. Важни въпроси, като състоянието на трудовата дисциплина например, предоставяме да се разглеждат на комсомолски събрания. Наистина аз като отговорник на партийната група присъствувах на събранието за дисциплината, стопански ръководители на магазина — също, но докладчик бе комсомолският секретар, разискваха самите комсомолци — загрижено и принципно. Така даваме възможност на младите търговски работници да решават сами въпросите на колектива, да се чувствуват пълноценни стопани на предприятието.

Помагаме на масовите организации и в културно-масовата дейност, осигуряваме им време за такава дейност. Всяко тримесечие изслушваме информация от техните ръководства за работата им. Определяме кой комунист ще им бъде в помощ при изпълнението на предстоящите

Digitized by Google

задачи и тези отговорници докладват после на месечните сбирки на партийната група. Когато задачата се провали, и непосредственият отговорник от профгрупата и комсомолското дружество, и комунистът, определен от партийната група, поемат вината си. Тук не е въпросът непременно да се наложи наказание, но нали трябва да се възпитава уважение към решенията на колектива, чувство за дисциплина!

Така живеем в нашия колектив — и задачите ни са общи, и работата ни е обща.

Иван ТОДОРОВ

ОБЩИНСКИЯТ КОМИТЕТ И ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ

Като отчита голямата роля и мястото на партийните групи в политическата работа и големите възможности, които предлага всекидневният, непринуден контакт на комунистите с безпартийните, общинският партиен комитет в Мездра поставя тяхната дейност в центъра на своята работа.

Изграждането на партийните групи по производствен признак — по бригади, създава условия да се повишава активността и самоинициативата на всички нейни членове на основата на общите задачи и интереси. Така изградена, партийната група може своевременно, най-бързо и най-точно да реагира на всяка промяна в живота и дейността на бригадата. Общинският партиен комитет обръща особено внимание на това комунистите да бъдат добре информирани и убедени в полезността на определени мероприятия. Затова отговорниците на партийните групи, бригадирите бяха подробно запознати с решенията на Националната партийна конференция, с други важни партийни решения и мероприятия.

Общинският партиен комитет организира среща със знатния съветски бригадир Леонид Алексеевич Поклонски. В непринуден разговор с него бяха изяснени много въпроси по организацията на работата, по функциите на бригадира като низов ръководител, по внедряването на бригадната стопанска сметка. Комитетът си постави задача работата за подобряване организацията на труда да се пренесе в производствените участъци, в сформираните бригади, да се привеждат те в унисон с новите изисквания. В това отношение много ни помогна инициативата, подета от няколко години в нашата общинска партийна организация — челни бригади от промишлеността, транспорта, селското стопанство да приемат за свои патрони видни наши, съветски и други герои от съпротивата и антифашистката борба, като под девиза „Героят е винаги в строя" всекидневно да заработват по една норма за своя патрон. Тези бригади станаха пионери при внедряването на бригадната стопанска сметка. Сега в общинската партийна организация се трудят 110 бригади с имена на герои. На 28 април проведохме и третия събор на тези бригади. Под прякото ръководство на общинския партиен комитет, с активното участие на партийните групи бе проведен преглед на дейността на бригадите, за да добият право да участвуват в събора. Пред бригадите бяха поставени определени условия и преди всичко внедряването на стопанската сметка. По същество третият събор на бригадите, които носят имената на герои, се превърна в богат източник на размяна на положителен опит. Участниците в събора имаха възможност да чуят и оценката, и ценните напътствия за бъдещата си работа от Пеко Таков — член на Политбюро на ЦК на БКП и зам.-председател на Държавния съвет.

Масовото внедряване на бригадната организация на труда и новите изисквания наложиха промяна в състава и структурата на производствените единици, в изграждането и обособяването на партийните групи. Стремежът беше във всички бригади да се създадат партийни групи, да се осигури партийно ядро. За съжаление в това отношение не успяхме напълно, въпреки че направихме известно разместване на комунисти, приехме и нови партийни членове.

Сега в 396-те бригади са обхванати 75 на сто от заетите в отраслите на материалното производство работници. В 257 от тях са изградени партийни групи. Смятаме за завоевание факта, че нямаме бригади без комунист. В бригадите, където поради недостатъчния брой не можем да изградим партийни групи,един от комунистите, а където комунистът е сам, той изпълнява ролята на организатор, избират го за член на бригадния съвет и участвува във всички съвещания и срещи, които провеждат общинският партиен комитет и секретарите на първичните партийни организации. С партийни поръчения в бригадите бяха изпратени комунисти, изявили се в труда, добри организатори.

Разбирайки добре ролята на партийните групи за подобряване организацията на труда, бюрото на общинския партиен комитет миналата година им отдели много голямо внимание още при провеждането на отчетно-изборната кампания. В бюрото бе изслушана информация специално за хода на отчетно-изборните събрания в партий-

Digitized by Google

ните групи. Това помогна да бъдат отстранени някои недостатъци в работата им. Събранията станаха по-редовни, обсъждат се важни, актуални въпроси. Комунистите сега се отнасят по-критично към поведението на всеки член на бригадата, по-задълбочено анализират използването на мощностите, изучават новите наши и съветски високоефективни почини, стремят се и усвояват втора професия и повишават квалификацията си. Компетентно разясняват ползата и се захващат с прилагането на бригадната стопанска сметка. На тази основа се отива към уедряване на бригадите, към изграждането на комплексни бригади на основата на завършен продукт. Така например цех № 4 на предприятие „Ст. Димитров" със 197 работници и 62 комунисти представлява една бригада. От създаването на бригадата досега членовете ѝ не са допуснали никаква самоотлъчка. За 5-те месеца на тази година производителността на труда е увеличена с 4,1 на сто.

Цялото основно производство в машиностроителния завод „Искър" е обособено в 4 специализирани бригади на пълна стопанска сметка, а именно: стругари, фрезисти, шлайфисти, термисти. На проведения преглед пред третия събор на бригадите с имена на герои бригадата на шлайфистите, състояща се от 32-ма членове, от които 6 комунисти, с отговорник на партийната група Венчо Лилов, се класира на първо място в социалистическото съревнование по производствени резултати и партийно-политическа работа.

Много добре работят 121-те бригади, които обхващат 100 на сто работниците в ММК „Г. Димитров" на гара Елисейна. От тях 83 са комплексни. Всичките са на пълна стопанска сметка. Под ръководството на заводския партиен комитет, с активното участие на партийните групи в тези бригади се развива движението на скоростниците, предвождани от комунистите бригадири на проходческите бригади — героя на социалистическия труд Иван Конорски и орденоносеца Никола Еленков. В ПЗ „Леденика" цялата производствена дейност е организирана в 4 комсомолски бригади, обособени на вътрешностопанска сметка. Подобно е положението и в ЗКЕ — Зверино, „Енергоснабряване"—Мездра, „Художествена и битова тъкан" и други, където броят на бригадите е малък и във всички има изградени партийни групи.

В резултат на по-добрата организация на труда, на извършената политическа и организаторска работа от комунистите в бригадите планът на общината за петте месеца на 1979 година е изпълнен 102,35 на сто. Печалбата е преизпълнена с над 300 хил. лв., а материалните разходи са снижени с 678 хил. лева.

В транспорта стремежът на възловия партиен комитет е да се приведе партийната структура в съответствие с бригадната организация на труда. В локомотивното депо са създадени 3 бригади и 3 партийни групи с 64 комунисти, сравнително равномерно разпределени в трите бригади. В гара Мездра са изградени партийни групи в бригадите на четирите гарови смени и търговската експлоатация.

В резултат на активната помощ на общинския партиен комитет и местните партийни организации организационното състояние на бригадите в селското стопанство се укрепи, а политическото ядро в тях непрекъснато се разраства. С хубави резултати се открояват тракторно-полеводните бригади в с. Долна Кремена и Вербешница. Увеличи се коефициентът на сменност на машините.

Общинският партиен комитет продължава да полага конкретни грижи и отблизо да ръководи дейността на партийните групи в бригадите. С участието на представители на комитета се провеждат съвещания с отговорниците на партийните групи по браншове, където фактически се обменя опит. Редица инструктивни съвещания, отчети и пр. с тях провеждат и заводските, и възловият партиен комитет, най-добрите се награждават.

Заедно с партийните организации общинският партиен комитет организира разговори по партийни групи, прегледи по определен проблем от тяхната работа — по използването на техниката, качеството на продукцията, икономиите от суровини и материали, повишаване квалификацията и други.

Всяка партийна група си води дневник на разглежданите въпроси, вписват се и поръченията, предложенията на комунистите, за изпълнението на които се следи и се вземат допълнителни мерки.

Сега усилията на общинския партиен комитет са насочени към затвърдяване на постигнатите резултати, към активизиране на първичните организации и партийните групи и особено към оказване помощ по усъвършенствуване организацията на труда и внедряването на бригадната стопанска сметка. Членовете на бюрото и щатните работници на комитета са разпределени като постоянни отговорници за конкретна помощ на работата на партийните организации и съответните колективи.

На 17 май 1979 година беше проведен контролен пленум на общинския партиен комитет по изпълнение решенията на Националната партийна конференция и приетите в тази връзка мероприятия на бюрото на комитета.

Изпълнението на взетите от пленума решения на основата на задълбоченото анализ, който беше направен за работата на общинската партийна организация по внедряването на бригадната организация на труда, бригадната стопанска сметка, ще даде нов тласък, ще доведе до чувствително подобряване работата на общинския партиен комитет, на партийните организации и групи за изпълнение на стоящите пред тях задачи.

Владимир ИВАНОВ
секретар на общинския партиен комитет — Мездра

Digitized by Google

С ВИСОКИТЕ КРИТЕРИИ НА ТРИТОМНИКА „ЗА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО"

КОНТРОЛЪТ И ПРОВЕРКАТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

доц. АТАНАС ДИМИТРОВ
кандидат на историческите науки

Ръководството изисква контрол. Няма ръководство без контрол, но контролът не е единственото в него. Успехите на партийното ръководство се дължат не само на контрола и проверката на изпълнението, но и на усъвършенстването на всички основни видове дейности — умението да се планира, да се взема решение, да се провежда правилна ленинска политика в работата с кадрите, да се изработва политика, съобразена с етапа на развитието и с интересите на работническата класа и всички трудещи се, и т. н. Комплексният подход към задачите и организацията на тяхната реализация е гаранция за бързото развитие напред. Но комплексният подход, съчетан с конкретния анализ, ни разкрива ролята на всеки вид дейност, в това число и на контрола и проверката на изпълнението, чиято роля в етапа на развитото социалистическо общество извънредно много нараства.

В тритомника с произведенията на др. Т. Живков по въпросите на партийното строителство голямо внимание е отделено на контрола и проверката на изпълнението. Това не е случайно, тъй като те са една от съществените отличителни черти на ленинския стил на работа и ръководство.

Тритомникът с произведенията на др. Т. Живков „За партийното строителство" има органическа връзка с документите на Партията— материалите на Единадесетия конгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.) и Националната партийна конференция (1978 г.) В решенията, които се взеха, се подчертава необходимостта да се усъвършенства партийното ръководство и да се повишава неговата ефективност. На Единадесетия конгрес на Партията др. Тодор Живков още веднъж подчерта: „Главното условие за повишаване качеството и ефективността на партийноорганизационната дейност сега е борбата за изпълнението на решенията" (т. 3, с. 510).

* * *

В ръководната дейност контролът и проверката на изпълнението са неотделими от партийното решение и от степента на връзката им зависи равнището на партийната работа сред комунистите и сред широките народни маси.

Digitized by Google

Главна особеност на партийните решения е, че имат подчертан политически характер и че се вземат единствено от колективни ръководни органи в Партията. Действеността на партийните решения се определя от много фактори. Преди да се вземат, изучава се обстановката, анализират се последствията и крайните резултати от изпълнението им, силите, с които се разполага, натрупаният другаде опит, указанията и решенията на вишестоящите органи и пр. Решението обаче често пъти остава нереализирано, ако не последва жива организаторска работа за неговото изпълнение, ако не се проведе ефикасен контрол и проверка на изпълнението. „Главното в партийния контрол — казва др. Тодор Живков — занапред трябва да бъде осъществяването на партийната линия и партийните решения, въпросите за стила и методите на работа, за политическото и научното равнище на ръководството. Нужно е — продължава по-нататък др. Т. Живков — да се засилят партийният контрол и партийната взискателност към всички комунисти, издигнати на работа в различните области, как те провеждат в живота партийната политика: с какви методи и средства действуват, как осъществяват дадените им права; какво правят органите, които те ръководят, за да изпълняват своите функции и най-добре да отговарят на изискванията, предявявани от системата на управлението на нашето общество" (т. 2, с. 492).

Докато вземането на партийно решение разкрива подготовката и годността на партийния орган като орган за политическо ръководство, то организацията на изпълнението и особено умението да се организира системен, ефикасен партиен контрол и проверка на изпълнението на взетите решения разкрива организационното състояние и организационните възможности на съответно партийно звено или партиен работник. Организационното състояние и достигнатото ниво на организационна годност винаги трябва да отговаря на политическите изисквания и задачи. „Опитът показва — посочва др. Т. Живков, — че в нашите комитети и организации не е дълбоко осъзната ленинската постановка, че успехът в работата зависи девет десети именно от добре поставената проверка на изпълнението" (т. 1, с. 165).

Контролът и проверката на изпълнението имат основно предназначение да осигурят изпълнението на взетите решения. Но макар това положение в най-общи линии да е вярно, то не бива да се възприема в абсолютен смисъл, тъй като в много случаи един добре организиран и ефикасно проведен контрол и проверка на изпълнението могат да станат и стават причина за пораждането на нови идеи и за вземането на нови решения. Обикновено обаче контролът и проверката на изпълнението започват с вземането на решение и имат за задача да го превърнат в реалност. Именно тук, в тази част на ръководната дейност, контролът и проверката на изпълнението не просто носят информация за хода и крайните резултати от изпълнението на решенията, а регулират, оценяват и направляват процеса. Те са област, в която се разгръща огромно творчество, воля и умение да се води упорита борба с всичко, което пречи на развитието, извършва се закалка на деловите качества на хората и особено на партийните кадри, подпомага израстването и възпитанието на хората, създават се възможности за широка обмяна на положителен опит. Затова „Проверката на изпълнението е характерна черта на ленинския стил на ръководство" (т. 3, с. 510).

Тясната връзка на контрола и проверката на изпълнението с партийното решение налагат: първо, еднакъв подход към решението и към контрола от страна на партийните органи и организации и в никакъв случай да не се допуска абсолютизиране и преувеличаване ролята на едното за сметка на другото. Второ, от съществено значение още е създаването на условия в самите решения за контрол

Digitized by Google

и проверка на изпълнението, за да расте взискателността и отговорността за съдбата на партийната политика. Често пъти се случва, особено в някои първични партийни организации, да се вземат решения от общ характер, в които не се вижда какво конкретно трябва да се извърши, поставят се нереални срокове, не се определят отговорници и по тези причини се идва до провалянето им. На други места решенията са добре оформени не само съдържателно, но и са създадени условия за лична отговорност, обаче след провалянето им такава не се търси поради криво разбран либерализъм. Партийната организация е длъжна — казва др. Т. Живков — да търси отговорност от всеки свой член, който не изпълнява задълженията си, спъва усилията на колектива, задържа внедряването на новото, прогресивното, проявява либерализъм и равнодушие към обществените интереси, към нуждите и съдбите на хората.

Да се издига ролята на колективните ръководни органи, на тези, които вземат решения, е необходима гаранция за изпълнението им. Но наред с това е нужно да се преодолее вредното явление, че „Начело на проверката все още не стоят първите ръководители — секретарите и членовете на бюрата на партийните комитети" (т. 1, с. 165).

* * *

Създаването на условия за спазването и по-широкото проявление в практиката на ленинските черти на контрола и проверката на изпълнението се отразява върху повишаване на тяхната ефективност и действеност. На много места др. Тодор Живков се спира на характерните черти на контрола и проверката на изпълнението не просто за да ги отбележи, а преди всичко да призове към тяхното приложение и развитие в практиката. Особено внимание той обръща на системността на партийния контрол и проверката на изпълнението, на тяхната обективност, масовост, гласност, на превантивния им характер.

Подчертавайки незадоволителното състояние на контрола и проверката на изпълнението на някои места, др. Т. Живков казва: „Първата причина е в това, че проверката на изпълнението не е система и тя не следва решенията, не започва незабавно след вземане на решенията и не действува непрекъснато с оглед да се доведе докрай, да се превърнат решенията в живо дело, да се постигне на практика единство между думи и дела, между решението и изпълнението" (т. 1, с. 165).

Едно от важните изисквания е още при вземането на решенията да се залагат добри възможности за системен контрол и проверка на изпълнението през цялото време до реализацията на решенията.

Политическият характер на партийния контрол и проверка на изпълнението се проявява чрез всичките им характерни черти, но най-ярко — чрез техния превантивен характер. Често пъти закъсняването да се открият своевременно слабостите и недостатъците в работата води до нанасяне с нищо непоправими политически загуби. Ето защо главното, основното в партийния контрол не е да се откриват, а да се предотвратяват пропуските и нарушенията, да се създава такава атмосфера в колектива, такова обществено мнение, което изключва или ограничава до краен предел нежелателните явления и спомага за пълното разгръщане на силите, способностите и амбициите на държавните и стопанските ръководства, на техническата интелигенция, на целия трудов колектив.

В партийната практика предметът и характерните черти на партийния контрол и проверката на изпълнението намират приложение чрез използване от партийните органи и организации на богат

Digitized by Google

арсенал от средства и форми на работа. В последните години се извърши значително умножаване на използваните средства и форми на работа и особено на такива от тях, чрез които се постига по-висока степен на ефективност и действеност. Заслужава да се посочат измежду средствата: картотекирането и воденето на дневници за изпълнението на взетите решения, при това вече с преминаването към електронна обработка на картоните, а измежду формите на работа— проверка на място, проверка на фактическото състояние на работата.

Голямо внимание др. Т. Живков обръща на една от формите на критика и обществен контрол, каквито са писмата, жалбите, сигналите на трудещите се за допуснати нарушения на социалистическия ред и законност. Ценното в тях се състои не само в това, че те сигнализират за нередности, допуснати нарушения и слабости, а още и в това, че тези сигнали в редица случаи съдържат уместни предложения за поправяне на работата и изпълнение на решенията и политиката на Партията. „Всички ние знаем, говорим за значението на писмата, жалбите, молбите и предложенията на трудещите се — казва др. Т. Живков. — В условията на социализма писмата, жалбите, сигналите и предложенията на гражданите са една от проявите на социалистическия демократизъм и на тяхната политическа активност, една от формите на критиката и обществения контрол отдолу, чрез която се поставят най-различни въпроси от обществен и личен характер, сигнализират за нарушения на закони и партийни директиви, за извършени разхищения и злоупотреби на социалистическата собственост, борят се против случаи на бюрократизъм, против отживелици на старото, правят предложения за подобряване на работата и т. н.“ (т. 2, с. 51).

Многообразието във формите фактически е многообразие в подхода. А колкото е по-богат подходът, по-голяма е гаранцията за изпълнението на задачите. Налага се, от една страна, творчески да се използват формите на контрол и проверка съобразно характера на задачите и конкретните условия на работа, а, от друга — чрез многообразието на формите да се разширяват възможностите за привличане на хора с различна квалификация и подготовка.

„Задачата е — казва др. Тодор Живков — контролът да се засили още повече, най-пълно да се използват сегашните и да се въвеждат нови форми на контрола и проверката, за да се превръщат контролът и проверката във всеобхватен контрол и проверка от горе до долу и от долу до горе. Това би следвало да става по три линии:

по линията на разширяване и задълбочаване на партийния контрол, така че той да обхване всички сектори на живота в нашата страна;

по линията на разширяване и задълбочаване на обществения контрол, на контрола на народните маси над дейността на партийните, държавните и стопанските органи и над отделните ръководители;

по линията на решително подобряване на държавния контрол над дейността на специалните държавно-контролни органи, като те широко се опират върху обществеността“ (т. 2, с. 250—251).

От казаното дотук се очертават два особено важни подхода към контрола и проверката на изпълнението, чрез които се повишава тяхната ефективност. Първият се отнася до търсенето на отговорност, която да започва още с приемането на самите решения. Вторият — до усъвършенстуването на механизма за осъществяването на контрола и проверката на изпълнението върху базата на изпитаните ленински критерии, съдържащи се в чертите на партийния контрол и проверката на изпълнението. Веднъж тези черти се явяват като характеризиращ момент и втори път те служат като ръководни изисквания за правилно построяване и практическо осъществяване на дейст-

Digitized by Google

вен партиен контрол и проверка на изпълнението. Именно с това др. Т. Живков свързва работата, която следва да се извършва от партийните органи и организации за издигане научността в партийно-организационната работа и ролята на контрола и проверката в нея.

В доклада пред X конгрес на Партията др. Т. Живков казва: „Необходимо е да се осигурява още по-съвършена организация на проверката на изпълнението. Главното в нея да бъде превантивността — да предотвратява евентуални грешки и провали. Обобщаването на положителния опит също следва да стане важен момент на проверка и на помощта за подобряване на работата. Какво по-мощно средство да се изпълни тази задача освен примера на най-добрите, на положителния опит да се дават образци как да се постави" (т. 3, с. 93).

* * *

Особено е важно да се съчетават контролът със самоконтрола, тъй като без личния принос на социалистическия труженик, на отделните членове на Партията колкото и да се усъвършенстват контролът и проверката на изпълнението, не може да се създаде добра основа за успешното изпълнение на задачите. „...на каквато и да е работа човек, ако не се самоконтролира, или ще пропадне, или ще живее непълнокръвно" (т. 3, с. 305).

Самоконтролът се извършва не на основата на лично определена и подбрана проблематика и лични критерии, а на основата на партийната политика, на принципите и нормите на партиен живот, на основата на Програмата и Устава. В този смисъл самоконтролът изисква самокритика като една от нормите на партиен живот, която всеки съзнателен член на Партията следва да развива. Пред Десетия партиен конгрес др. Т. Живков посочва, че „не на последно място стои и самоконтролът, който всеки деец и комунист следва сам да упражнява върху себе си, доколко и как изпълнява своя дълг, доколко оправдава партийното и народното доверие. Самокритиката като норма на партиен живот трябва да се изразява и чрез непрекъснатия самоконтрол в мислите и поведението на всеки ръководител, на всеки партиен член" (т. 3, с. 93).

Контролът и самоконтролът взаимно се допълват и имат една обща цел — да съдействуват за по-успешното изпълнение на партийната политика, на поставените задачи и взетите решения.

Партийният контрол е само част от общия, социалния контрол, поради което колкото и да е значим и да играе важна роля в цялата система на контрол при социализма, не характеризира напълно социалната активност на милионите народни маси в тази област. При никакви други условия обществото не е познавало такава висока активност на масите в контрола. Това е още едно доказателство, че те приемат политиката на Партията за изграждането на социализма като своя и се борят за нейното осъществяване в живота, като отстраняват допуснатите нарушения, грешки и недостатъци. Участието на масите в тази дейност става организирано чрез партийните и държавните органи и чрез органите на обществените организации, но това се извършва и пряко чрез сигналите и критиката на трудещите се.

Актуално звучат изказаните на др. Т. Живков мисли, че „общественият контрол, контролът на масите от долу, като изпитан метод за подобряване на работата на всички органи на държавното и стопанското управление, придобива сега особено значение за нас, общественият контрол е жизнена необходимост, защото той на дело осъществява ленинските положения за съчетаване централизма и демократизма, за задължително съчетаване единоначалието в ръководството на стопанското предприятие в едноличната разпоредителна власт на от-

Digitized by Google

делния ръководител с разнообразни форми и способи на контрол от долу" (т. 2, с. 47).

Това обстоятелство заставя както партийните организации, така и административните и стопанските ръководства непрекъснато да повишават своята квалификация, знания и опит. То налага и по-тесни отношения между първичните партийни организации и партийните органи, и като цяло преследва повишаване равнището на партийното, стопанското и административното ръководство в осъществяването на партийната политика. „Неотменимо право — казва др. Т. Живков — и съществено задължение на партийните организации е правото на контрол върху дейността на стопанските органи. Значението и ролята на партийния контрол особено нараснаха, след като ръководителите на стопанските организации, директорите, началниците на цехове, майсторите, бригадирите получиха по-голяма самостоятелност, повече права и отговорност. Едва ли е необходимо да се напомня, че единоначалието не въвежда две дисциплини в Партията: една за ръководените и друга за ръководителите" (т. 3, с. 383).

Както навсякъде, така и тук, в областта на контрола и проверката на изпълнението, резултатите от работата зависят от партийните кадри, от тяхната квалификация, от тяхната политическа и специална подготовка. Ролята на субективния фактор расте непрекъснато паралелно със създаването на още по-добри условия в материалната и духовната сфера от живота на хората.

На контрола и проверката се възлагат все по-големи надежди в повишаване дисциплината и отговорността в обществото.

„Сега — казва др. Т. Живков — ни е нужна дисциплина, нужна е упорита работа за изпълнение на взетите решения, нужен е контрол и отговорност" (т. 3, с. 396).

Яснотата на постановките, правилното определение на целите, средствата и формите на контрол и проверка на изпълнението, непрестанното увеличаване на знанията, подготовката, опитът и квалификацията на отделните звена, на кадрите и членовете на Партията, разгръщането на социалистическата демокрация са гаранция да се постигне онова, което е нужно и към което се стреми Партията и целият народ — създаването на по-съвършена организация в обществото.

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

РАЗГРЪЩАНЕ НА ВЪТРЕШНО-ПАРТИЙНАТА ДЕМОКРАЦИЯ

Всестранното развитие на вътрешнопартийната демокрация е необходимо условие за повишаване равнището на организационната работа. Затова XI конгрес на БКП постави като първостепенна задача пред партийните комитети и организации грижата за по-нататъшното развитие и усъвършенствуване на вътрешнопартийния живот на основата на строгото прилагане и обогатяване на ленинските принципи и норми на партиен живот.

Като се ръководят от основните изисквания за развитието на нашата партия, учредителният партиен комитет, първичните партийни организации при Централния кооперативен съюз в годините след конгреса засилиха грижите и вниманието си за по-нататъшното усъвършенствуване на организационния живот на учредителната партийна

Digitized by Google

организация, за издигане равнището на политическата, организаторската и възпитателната работа в трудовите колективи на дирекциите, направленията и предприятията от кооперативната система.

За това много допринесоха по-големите грижи на партийните организации за подготовката и провеждането на партийните събрания, за засилване на партийния контрол и взискателност, за подобряване работата за издигане самоинициативата на комунистите, поръченията, самоотчетите на комунистите. Положиха повече усилия за сериозно осмисляне на разговора на тема „Деловитостта на комуниста — важен фактор за осъществяване на стратегическата задача на XI партиен конгрес", който се води в първичните организации. Много благоприятно отражение върху развитието на вътрешнопартийната демокрация и засилването боеспособността на партийните организации допринася замяната на партийните членски книжки, а така също и вторият етап от прегледа на боеспособността на партийните организации в столицата, провеждан под ръководството на ГК на БКП. Повишената активност на комунистите създаде необходимите условия за успешното изпълнение на стопанските задачи за 1978 г. и разработката на напрегнат и реален план на ЦКС за последните две години на VII петилетка.

Проблемите на вътрешнопартийната демокрация са много. Ще споделя обаче само някои моменти из дейността на учрежденската партийна организация за нейното развитие.

В Централния кооперативен съюз работят около 300 комунисти, които членуват в 8 партийни организации, изградени в съответствие с блоковата административна структура. ЦКС по характер и съдържание на своята дейност до голяма степен моделира националната ни икономика. В неговата система се извършва разнообразна стопанска дейност в областта на търговията, общественото хранене, изкупуването на селскостопански произведения, промишленото производство, производството на стоки за широко потребление, външнотърговската дейност, проектантската и научноизследователската работа и т. н. Дирекциите, направленията и другите административни и стопански звена имат задача да осигуряват успешната дейност на цялата система на ЦКС. За нейното правилно функциониране голяма отговорност носят партийният комитет, бюрата и всички комунисти, работещи в ЦКС.

Изпитана форма за участието на комунистите в решаването на най-важните задачи на ЦКС са отчетните събрания на първичните партийни организации и избирането на нови партийни бюра.

Учрежденският партиен комитет правилно ръководи тяхното провеждане, като внимателно изучава обстановката във всяка партийна организация, ръста на партийните и обществените кадри, проверява ги в практическата работа. При подготовката и провеждането на тези събрания партийният комитет се отнася с особени грижи и внимание. Естествено, започваме с плана. Преди всичко подготвяме добре обмислен, разгърнат план за подготовката на отчетите и изборите. В него намират място мероприятията, които ще проведем, подборът на кадрите, работата с актива, разговори за изясняване на всички детайли от инструкцията на ЦК на БКП „За провеждане на избори на ръководни партийни органи" и др. Този план обсъждаме и приемаме на заседание на партийния комитет, след което с него се запознават всички партийни секретари и бюра. Освен плана подготвяме график за събранията с дата, час и място за провеждане. Членовете на партийния комитет се разпределят като пълномощници в първичните организации и отговарят заедно със секретаря и бюрото за подготовката и провеждането на събранието. Главната задача на членовете на партийния комитет е да окажат действена помощ при подготовката на доклада, проекторезолюцията, проекта за състава на новото партий-

Digitized by Google

но бюро, задълбочено да изучат състоянието на партийната организация и настроението на комунистите. Всички тези мерки помагат отчетно-изборните събрания да се провеждат на високо равнище и активно да способствуват за подобряване на дейността на първичните партийни организации. И още нещо. След първите две-три събрания партийният комитет обобщава резултатите от тях и провежда среща с членовете на партийните бюра. Подробният анализ на проведените събрания, деловите съвети и препоръки оказват положително въздействие за провеждане събранията на останалите организации.

Изборът на партийните бюра е тясно свързан с отчета пред комунистите за работата им през едногодишния период. Тази отчетност е ефективно средство за контрол на комунистите върху дейността на своите ръководители и оценка доколко те осъществяват партийната работа в духа на колективно приетите решения.

Редът за формиране на партийните бюра, утвърден с Устава и инструкцията на ЦК на БКП, е максимално демократичен и тази демократичност строго се спазва в практическата работа. На събранията се създава обстановка издигането и обсъждането на кандидатурите да става при пълна свобода, при неограничени възможности за отводи, нови предложения или критични бележки към кандидатите, при тайно гласуване и спазване на разумна сменяемост и безусловна приемственост на кадрите. По такъв начин съставът на партийните бюра постоянно се обновява и заедно с това се осигурява пълна приемственост на кадрите. Сега от състава на партийните бюра 82 на сто са с висше образование, 20 на сто са на възраст до 30 години, 18 на сто са до 40 години, до 50 години са 27 на сто и над 50 години са 35 на сто. Девет на сто са активни участници в антифашистката борба, двадесет и осем на сто са агрономи, 35 на сто — икономисти, 37 на сто — техници и инженери, а 53 на сто са завършили различни партийни курсове и школи. С този състав на партийните бюра в ЦКС се осъществява правилно политическо ръководство, което успешно мобилизира всички колективи за провеждане в живота на партийната политика. Учредителният партиен комитет отдава голямо значение на това, че в партийните бюра рамо до рамо се трудят опитни комунисти с голям партиен стаж, както и млади комунисти, добри практици и знаещи специалисти.

Грижите ни за постоянното подобряване състава на партийните бюра съответствуват на демократичните традиции на нашата партия и са сигурна основа за непрестанното повишаване равнището на организаторската работа.

Големи грижи полага учредителният партиен комитет и за колективността в работата като висш принцип на партийно ръководство. Колективният метод на работа намира най-пълен израз в дейността на учредителния партиен комитет, на партийните бюра, на събранията на партийните организации, съвещанията, срещите и разговорите на актива и др. Това позволява да се използват опитът и знанията както на комунистите, така и на безпартийните в практическата работа. Ще посоча и някои примери.

На свои заседания партийният комитет обсъди работата на партийните и административните ръководства за изпълнение плана по стокооборота, на валутната програма, как се засилва чувството за отговорност у трудовите колективи и др. Обсъждането на тези проблеми се предшествуваше от разговори и срещи на работни групи или комисии, утвърдени от комитета. Те обобщиха резултатите от тези разговори и разработиха проект за становище и решение на партийния комитет, които заедно с другите материали, внесени в заседанията, окончателно се оформиха след разисквания по тях. Такъв под-

Digitized by Google

ход се оказа много полезен за приемане на правилни решения от партийния комитет.

Много интересен разговор се проведе в учрежденския комитет при обсъждането на проблема за дейността на партийните и стопанските ръководства за използването на производствените мощности, материалните и трудовите ресурси в промишлените дейности на ЦКС. В него взеха участие членът на ЦК на БКП и председател на ЦКС Иван Пръмов, Аврам Аврамов и Георги Георгиев, заместник-председател на ЦКС, и др. В резултат на задълбоченото обсъждане на този изключително важен проблем последва съвместно заседание на партийния комитет и Изпълнителния комитет на ЦКС, където се приеха решения, с които се насочи вниманието на комунистите и трудовите колективи към бързи мерки за преодоляване на сериозните слабости, трудности и нерешени въпроси в използването на производствените мощности, материалните и трудовите ресурси. Решенията се картотекираха и се следи за тяхното изпълнение както от партийните, така и от административно-стопанските кадри.

В процеса на осъществяване на колективния метод на ръководство все повече расте ролята на партийното събрание като основна форма за развитието на демократизма в партийните организации. Този въпрос винаги е вълнувал членовете на партийния комитет, бюрата, целия наш партиен актив.

Всички партийни организации от ЦКС спазват уставното изискване за провеждане всеки месец най-малко по едно партийно събрание. Това е първата важна предпоставка и определящ показател за нормален вътрешноорганизационен живот.

При подготовката на въпросите, които се внасят за обсъждане и решаване от заседанията на партийните бюра и събранията на първичните партийни организации, все повече се привлича широк кръг от специалисти. От внесените за обсъждане в партийните бюра и организации въпроси 87 на сто от тях са подготвени от изградени комисии, възлагани са поръчения, извършени са проверки, проведени са разговори и др. Около 75 на сто от събранията на първичните организации са проведени по инициатива на бюрата, а останалите — по решение на вишестоящите партийни органи. Тенденцията събранията на първичните организации да имат главно организационен характер се утвърждава като стил в живота на учрежденската партийна организация.

Под проблеми от организационен характер разбираме преди всичко ония политически, организационни и възпитателни мерки на първичните организации, които те набелязват и извършват, за да се изпълняват директивите на Партията и правителството, да се повишава културата на работата на административно-управленческия апарат, да се усъвършенствува стилът на ръководство на средните звена, на подведомствените подразделения, организации и предприятия. Или по-правилно ще бъде да говорим не за проблеми от чисто организационен, стопански или идеологически характер, а да говорим за една благородна тенденция и стремеж партийните организации и бюра да свързват политическата, организаторската и възпитателната работа на комунистите с повишаване ефективността на труда както в производството, така и в управлението.

Практиката и опитът на първичните организации все по-упорито показват, че важен фактор за равнището на всяко събрание е неговият дневен ред. Какви проблеми ще обсъждат комунистите на събрания и заседания на бюрото се решава всяко шестмесечие чрез плана на организацията, който се приема от партийното събрание. Планът за работа е винаги отворен и това позволява на партийните организации да се ориентират към актуалните проблеми, които въл-

Digitized by Google

нуват колективите. Всекидневната борба на партийните организации, административно-стопанските кадри и трудовите колективи за висока производителност на труда, за усъвършенствуване социалистическата организация на труда е най-важен резерв за повишаване ефективността от работата на всеки служител и работник. Тази проста истина накара всички партийни организации да обсъдят състоянието на организацията на труда в колективите след Националната партийна конференция. Така постъпиха те и след Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив, състояло се на 9 януари т. г., и предприеха конкретни мерки за засилване на икономическия подход при решаване на стопанските задачи. Партийните секретари добре разбират, че от актуалността на дневния ред на събранията зависи в най-голяма степен тяхната действеност и резултатност, определя се и интересът на участниците и тяхното желание да направят полезни предложения, да отправят критика за допуснати слабости и недостатъци в работата.

Как да се подработи дневният ред, кои въпроси вълнуват комунистите и имат първостепенно значение за тяхната дейност, не може да се даде някакъв шаблон или рецепта. Партийните организации в ЦКС се различават по броя на комунистите в тях, по структурата, по характера на работата и т. н. Оттук произтича и различието при подбора и съдържанието на обсъжданите въпроси. Първичните партийни организации в своята дейност се ръководят от Програмата и Устава на БКП, от указанията на ЦК, на ГК и РК на БКП, от решенията на отчетно-изборните събрания.

Опитът показва, че партийните организации, които са в течение на това, което вълнува работниците и служителите от дирекциите, направленията и предприятията, имат добра информация, по-добре се ориентират при подбора на дневния ред на събранията, като се ръководят от конкретните условия, от държавните, политическите и производствените задачи, които решават колективите на дадения етап. В това отношение богат опит имат партийните организации в „Булгаркооп", „Разработващ блок", „Билкокооп", „Контролен и обслужващ блок" и др.

Комунистите при „Разработващ блок" дълго време се вълнуваха за работата и състоянието на Базата за развитие и внедряване към ЦКС. На събрание с активност и загриженост се обсъди работата на комунистите и ръководството на базата. В делова и творческа обстановка партийната организация прие съответни решения. В резултат на това контролният блок сега извършва цялостна проверка на базата и се предприемат конкретни мерки за повишаване ефективността от дейността на колектива.

Нашият стремеж е да съчетаваме работата за издигане на партийните органи и организации като колективни ръководства с търсене на персонална, конкретна отговорност от комунистите за изпълнение на всяко поръчано дело. Сама по себе си колективността изисква лична отговорност. Считаме, че с особена сила тя се отнася за редица комунисти и от ЦКС.

Стремим се също да създаваме обстановка и възможност на комунистите активно да участвуват в обсъждането на проблемите, да изразяват своето мнение, да оценяват всяко събитие и явление в живота на партийните организации. Тази активност особено силно се проявява сега по време на разговорите с комунистите при замяната на партийните документи. През миналата година средният брой на изказалите се комунисти е 9—11 за всяко събрание. В по-малобройните организации този процент често пъти достига 75—90 на сто, а в по-многочислените — 30—40 на сто.

Сега комунистите водят активна борба за изпълнение на колек-

Digitized by Google

тивно приетите решения при строго спазване на партийната и държавната дисциплина. Партийните организации и целият наш актив са съсредоточили вниманието си преди всичко към организацията и проверката на изпълнението на мероприятията за усъвършенстуване на социалистическата организация на труда и планирането. Голяма роля играе предоставеното право на контрол на първичните организации от министерствата, ведомствата и централните учреждения над дейността на апарата. Партийните организации осъществяват контрол върху дейността на апарата на всички звена на ЦКС с изключение на Изпълнителния комитет. Целта ни е да не се упражнява самоцелен контрол, а преди всичко контролната дейност да помага да се организират и насочват комунистите, административно-стопанските кадри и колективите за изпълнение на поставените задачи. Редовна практика е директори, главни специалисти и специалисти да се отчитат за дейността си пред комунистите. Това е добре. Но още по-добре е, когато тези отчети се съпровождат с решения на партийните организации, чието изпълнение да се превърне в дело на всички комунисти. Тази практика все по-успешно се утвърждава в дейността на мнозинството партийни организации. Проверката на изпълнението в много случаи се превръща в организиране на колективите за изпълнение на дадена задача, за изучаване на положителното в работата на комунистите и колективите, за отстраняването на слабостите. Главната цел е да се осигури изпълнението на приетото решение.

Залог за успешна организаторска работа е борбата за здрава дисциплина, която считаме, че стои в центъра на вниманието на първичните партийни организации, на техните бюра. Не са редки случаите, когато нарушаването на партийната дисциплина да става сериозен повод за индивидуални разговори с отделни партийни членове за тяхната отговорност.

Разгръщането на вътрешнопартийната демокрация е отговорно дело. В неговото практическо реализиране срещаме редица трудности. Те произтичат от това, че отделни секретари на първични организации и активисти не съумяват в практическата си работа да определят най-важните задачи и да ги поставят на вниманието на организациите, на бюрата, пред партийния, стопанския и обществения актив. Затова нерядко се получава важни задачи да се изпускат от погледа на партийните организации. Сериозни недостатъци се допускат и в нашата организаторска работа. Някои кадри не могат да използват най-подходящи форми и средства при решаването на отделни задачи, често смесват функциите на политическия и административно-стопанския ръководител. Има партийни организации, в които не се разгръща широка принципна критика на слабостите в работата. Проявява се неоправдана търпимост към редица служители, които не се вслушват в критичните бележки на колектива. Все още преобладава критиката към другите, а съвсем недостатъчна е самокритиката.

И друго, което искам да отбележа. Не във всички звена дисциплината и чувството за отговорност са на необходимата висота. При различни поводи се проявяват неоправдан либерализъм и криворазбрана колегиалност. Отделни членове на партийни бюра не се чувстват отговорни за състоянието на работата в първичните организации и колектива.

Тия слабости ние виждаме и отчитаме. Смятаме обаче, че с помощта на първичните организации и техните бюра, на комунистите ще ги преодолеем.

Иван АНДРЕЕВ
секретар на учрежденския партиен комитет в ЦКС

Digitized by Google

КОРЕСПОНДЕНТИТЕ НИ ПИШАТ:

РЕГУЛИРАНЕ НА КАЧЕСТВЕНИЯ СЪСТАВ

Окръжният комитет на БКП в ПЕРНИК на свой пленум обсъди проблема „Работата и задачите за подобряването на качествения състав на окръжната партийна организация".

Кое по-характерно бе подчертано в доклада, изнесен от Първан Владимиров — секретар на комитета, и в станалите изказвания?

В окръга са настъпили коренни количествени и качествени изменения в икономическия, политическия, социалния и духовния живот. Производствените фондове в промишлеността за периода 1961—1979 година са се увеличили повече от два пъти. За този период общата промишлена продукция нарасна над два и половина пъти. Утвърдиха се като структуроопределящи отрасли черната металургия и машиностроенето, като относителният дял нарасна от 25 на 34 на сто за металургията и от 7,9 на сто на 33,5 на сто за машиностроенето. Създадени са нови отрасли — електрониката, електротехниката и химическата промишленост. Настъпиха положителни изменения в развитието на селското стопанство, строителството, автотранспорта и обслужващата сфера.

Това доведе до коренни изменения на социално-класовата структура на населението и особено в работническата класа. От общия брой на заетото население работниците съставляват 61,13 на сто. Значително се увеличи социалистическата интелигенция — 29,23 на сто от броя на населението. Изменения настъпиха в образованието, квалификацията и културно-техническото равнище на трудещите се. Нарасна броят на жените, заети в материалното производство.

Хвърли ли се поглед в състава на окръжната партийна организация, ще се види, че въпросът с количествената страна се решава успешно. Средно на всеки десети жител и шести, зает в общественополезен труд, един е член на БКП. Това позволява да се осъществява политическо и организационно ръководство във всички участъци на обществено-политическия живот на окръга.

Окръжният и останалите партийни комитети са положили много грижи за усилването на партийното ядро във водещите отрасли, професии, бригади и звена. Комунистите правилно са разпределени по професии и работни места.

Във въгледобива от всеки шести работещ човек един е член на БКП. Добро е положението сред някои основни работници като копачи, багеристи, в транспорта, жп възела, обслужващата сфера.

На фона на добрите резултати се виждат и редица нерешени въпроси и слабости по осигуряването на партийното ядро в някои колективи от строителството, машиностроенето, селското стопанство и обслужващата сфера. Не навсякъде разпределението на комунистите е равномерно и съобразно задачите, които решават партийните организации.

Какъв е качественият състав на окръжната партийна организация?

Нараснал е относителният дял на работниците в Партията. Сега 61,61 на сто от членовете на БКП са работници. Болшинството от новоприетите са от водещи професии и специалности, хора, които по своята политическа и професионална подготовка, по своя производствен опит стоят в челните редици на работническата класа.

В сравнение с 1966 година относителният дял на селяните кооператори намалява с 6,40 на сто. От новоприетите след Единадесетия конгрес на БКП 31,00 на сто са служещи. От тях 77,2 на сто са специалисти, които работят в различните сфери на обществено-икономическия живот, а 54 на сто са заети непосредствено в материалното производство. От встъпилите в Партията през този период с висше, полувисше и средно образование са 74,42 на сто. Сега заетите в трудовите колективи с висше, полувисше и средно образование са 32,34 на сто, а комунистите със същото образование са 48,48 на сто от състава на окръжната партийна организация.

Тенденцията е да намалява броят на комунистите с основно и незавършено основно образование. За периода 1971—1978 го-

Digitized by Google

тивно приетите решения при строго спазване на партийната и държавната дисциплина. Партийните организации и целият наш актив са съсредоточили вниманието си преди всичко към организацията и проверката на изпълнението на мероприятията за усъвършенстване на социалистическата организация на труда и планирането. Голяма роля играе предоставеното право на контрол на първичните организации от министерствата, ведомствата и централните учреждения над дейността на апарата. Партийните организации осъществяват контрол върху дейността на апарата на всички звена на ЦКС с изключение на Изпълнителния комитет. Целта ни е да не се упражнява самоцелен контрол, а преди всичко контролната дейност да помага да се организират и насочват комунистите, административно-стопанските кадри и колективите за изпълнение на поставените задачи. Редовна практика е директори, главни специалисти и специалисти да се отчитат за дейността си пред комунистите. Това е добре. Но още по-добре е, когато тези отчети се съпровождат с решения на партийните организации, чието изпълнение да се превърне в дело на всички комунисти. Тази практика все по-успешно се утвърждава в дейността на мнозинството партийни организации. Проверката на изпълнението в много случаи се превръща в организиране на колективите за изпълнение на дадена задача, за изучаване на положителното в работата на комунистите и колективите, за отстраняването на слабостите. Главната цел е да се осигури изпълнението на приетото решение.

Залог за успешна организаторска работа е борбата за здрава дисциплина, която считаме, че стои в центъра на вниманието на първичните партийни организации, на техните бюра. Не са редки случаите, когато нарушаването на партийната дисциплина да става сериозен повод за индивидуални разговори с отделни партийни членове за тяхната отговорност.

Разгръщането на вътрешнопартийната демокрация е отговорно дело. В неговото практическо реализиране срещаме редица трудности. Те произтичат от това, че отделни секретари на първични организации и активисти не съумяват в практическата си работа да определят най-важните задачи и да ги поставят на вниманието на организациите, на бюрата, пред партийния, стопанския и обществения актив. Затова нерядко се получава важни задачи да се изпускат от погледа на партийните организации. Сериозни недостатъци се допускат и в нашата организаторска работа. Някои кадри не могат да използват най-подходящи форми и средства при решаването на отделни задачи, често смесват функциите на политическия и административно-стопанския ръководител. Има партийни организации, в които не се разгръща широка принципна критика на слабостите в работата. Проявява се неоправдана търпимост към редица служители, които не се вслушват в критичните бележки на колектива. Все още преобладава критиката към другите, а съвсем недостатъчна е самокритиката.

И друго, което искам да отбележа. Не във всички звена дисциплината и чувството за отговорност са на необходимата висота. При различни поводи се проявяват неоправдан либерализъм и криворазбрана колегиалност. Отделни членове на партийни бюра не се чувстват отговорни за състоянието на работата в първичните организации и колектива.

Тия слабости ние виждаме и отчитаме. Смятаме обаче, че с помощта на първичните организации и техните бюра, на комунистите ще ги преодолеем.

Иван АНДРЕЕВ
секретар на учрежденския партиен комитет в ЦКС

Digitized by Google

КОРЕСПОНДЕНТИТЕ НИ ПИШАТ:

РЕГУЛИРАНЕ НА КАЧЕСТВЕНИЯ СЪСТАВ

Окръжният комитет на БКП в ПЕРНИК на свой пленум обсъди проблема „Работата и задачите за подобряването на качествения състав на окръжната партийна организация".

Кое по-характерно бе подчертано в доклада, изнесен от Първан Владимиров — секретар на комитета, и в станалите изказвания?

В окръга са настъпили коренни количествени и качествени изменения в икономическия, политическия, социалния и духовния живот. Производствените фондове в промишлеността за периода 1961—1979 година са се увеличили повече от два пъти. За този период общата промишлена продукция нарасна над два и половина пъти. Утвърдиха се като структуроопределящи отрасли черната металургия и машиностроенето, като относителният дял нарасна от 25 на 34 на сто за металургията и от 7,9 на сто на 33,5 на сто за машиностроенето. Създадени са нови отрасли — електрониката, електротехниката и химическата промишленост. Настъпиха положителни изменения в развитието на селското стопанство, строителството, автотранспорта и обслужващата сфера.

Това доведе до коренни изменения на социално-класовата структура на населението и особено в работническата класа. От общия брой на заетото население работниците съставляват 61,13 на сто. Значително се увеличи социалистическата интелигенция — 29,23 на сто от броя на населението. Изменения настъпиха в образованието, квалификацията и културно-техническото равнище на трудещите се. Нарасна броят на жените, заети в материалното производство.

Хвърли ли се поглед в състава на окръжната партийна организация, ще се види, че въпросът с количествената страна се решава успешно. Средно на всеки десети жител и шести, зает в общественополезен труд, един е член на БКП. Това позволява да се осъществява политическо и организационно ръководство във всички участъци на обществено-политическия живот на окръга.

Окръжният и останалите партийни комитети са положили много грижи за усилването на партийното ядро във водещите отрасли, професии, бригади и звена. Комунистите правилно са разпределени по професии и работни места.

Във вглеждобива от всеки шести работещ човек един е член на БКП. Добро е положението сред някои основни работници като копачи, багеристи, в транспорта, жп възела, обслужващата сфера.

На фона на добрите резултати се виждат и редица нерешени въпроси и слабости по осигуряването на партийното ядро в някои колективи от строителството, машиностроенето, селското стопанство и обслужващата сфера. Не навсякъде разпределението на комунистите е равномерно и съобразно задачите, които решават партийните организации.

Какъв е качественият състав на окръжната партийна организация?

Нараснал е относителният дял на работниците в Партията. Сега 61,61 на сто от членовете на БКП са работници. Болшинството от новоприетите са от водещи професии и специалности, хора, които по своята политическа и професионална подготовка, по своя производствен опит стоят в челните редици на работническата класа.

В сравнение с 1966 година относителният дял на селяните кооператори намалява с 6,40 на сто. От новоприетите след Единадесетия конгрес на БКП 31,00 на сто са служещи. От тях 77,2 на сто са специалисти, които работят в различните сфери на обществено-икономическия живот, а 54 на сто са заети непосредствено в материалното производство. От встъпилите в Партията през този период с висше, полувисше и средно образование са 74,42 на сто. Сега заетите в трудовите колективи с висше, полувисше и средно образование са 32,34 на сто, а комунистите със същото образование са 48,48 на сто от състава на окръжната партийна организация.

Тенденцията е да намалява броят на комунистите с основно и незавършено основно образование. За периода 1971—1978 го-

Digitized by Google

вен партиен контрол и проверка на изпълнението. Именно с това др. Т. Живков свързва работата, която следва да се извършва от партийните органи и организации за издигане научността в партийно-организационната работа и ролята на контрола и проверката в нея.

В доклада пред X конгрес на Партията др. Т. Живков казва: „Необходимо е да се осигурява още по-съвършена организация на проверката на изпълнението. Главното в нея да бъде превантивността — да предотвратява евентуални грешки и провали. Обобщаването на положителния опит също следва да стане важен момент на проверка и на помощта за подобряване на работата. Какво по-мощно средство да се изпълни тази задача освен примера на най-добрите, на положителния опит да се дават образци как да се постави" (т. 3, с. 93).

* * *

Особено е важно да се съчетават контролът със самоконтрола, тъй като без личния принос на социалистическия труженик, на отделните членове на Партията колкото и да се усъвършенстват контролът и проверката на изпълнението, не може да се създаде добра основа за успешното изпълнение на задачите. „...на каквато и да е работа човек, ако не се самоконтролира, или ще пропадне, или ще живее непълнокръвно" (т. 3, с. 305).

Самоконтролът се извършва не на основата на лично определена и подбрана проблематика и лични критерии, а на основата на партийната политика, на принципите и нормите на партиен живот, на основата на Програмата и Устава. В този смисъл самоконтролът изисква самокритика като една от нормите на партиен живот, която всеки съзнателен член на Партията следва да развива. Пред Десетия партиен конгрес др. Т. Живков посочва, че „не на последно място стои и самоконтролът, който всеки деец и комунист следва сам да упражнява върху себе си, доколко и как изпълнява своя дълг, доколко оправдава партийното и народното доверие. Самокритиката като норма на партиен живот трябва да се изразява и чрез непрекъснатия самоконтрол в мислите и поведението на всеки ръководител, на всеки партиен член" (т. 3, с. 93).

Контролът и самоконтролът взаимно се допълват и имат една обща цел — да съдействуват за по-успешното изпълнение на партийната политика, на поставените задачи и взетите решения.

Партийният контрол е само част от общия, социалния контрол, поради което колкото и да е значим и да играе важна роля в цялата система на контрол при социализма, не характеризира напълно социалната активност на милионите народни маси в тази област. При никакви други условия обществото не е познавало такава висока активност на масите в контрола. Това е още едно доказателство, че те приемат политиката на Партията за изграждането на социализма като своя и се борят за нейното осъществяване в живота, като отстраняват допуснатите нарушения, грешки и недостатъци. Участието на масите в тази дейност става организирано чрез партийните и държавните органи и чрез органите на обществените организации, но това се извършва и пряко чрез сигналите и критиката на трудещите се.

Актуално звучат изказаните на др. Т. Живков мисли, че „общественият контрол, контролът на масите от долу, като изпитан метод за подобряване на работата на всички органи на държавното и стопанското управление, придобива сега особено значение за нас, общественият контрол е жизнена необходимост, защото той на дело осъществява ленинските положения за съчетаване централизма и демократизма, за задължително съчетаване единоначалието в ръководството на стопанското предприятие в едноличната разпоредителна власт на от-

Digitized by Google

делния ръководител с разнообразни форми и способи на контрол от долу" (т. 2, с. 47).

Това обстоятелство заставя както партийните организации, така и административните и стопанските ръководства непрекъснато да повишават своята квалификация, знания и опит. То налага и по-тесни отношения между първичните партийни организации и партийните органи, и като цяло преследва повишаване равнището на партийното, стопанското и административното ръководство в осъществяването на партийната политика. „Неотменимо право — казва др. Т. Живков — и съществено задължение на партийните организации е правото на контрол върху дейността на стопанските органи. Значението и ролята на партийния контрол особено нараснаха, след като ръководителите на стопанските организации, директорите, началниците на цехове, майсторите, бригадирите получиха по-голяма самостоятелност, повече права и отговорност. Едва ли е необходимо да се напомня, че единоначалието не въвежда две дисциплини в Партията: една за ръководените и друга за ръководителите" (т. 3, с. 383).

Както навсякъде, така и тук, в областта на контрола и проверката на изпълнението, резултатите от работата зависят от партийните кадри, от тяхната квалификация, от тяхната политическа и специална подготовка. Ролята на субективния фактор расте непрекъснато паралелно със създаването на още по-добри условия в материалната и духовната сфера от живота на хората.

На контрола и проверката се възлагат все по-големи надежди в повишаване дисциплината и отговорността в обществото.

„Сега — казва др. Т. Живков — ни е нужна дисциплина, нужна е упорита работа за изпълнение на взетите решения, нужен е контрол и отговорност" (т. 3, с. 396).

Яснотата на постановките, правилното определение на целите, средствата и формите на контрол и проверка на изпълнението, непрестанното увеличаване на знанията, подготовката, опитът и квалификацията на отделните звена, на кадрите и членовете на Партията, разгръщането на социалистическата демокрация са гаранция да се постигне онова, което е нужно и към което се стреми Партията и целият народ — създаването на по-съвършена организация в обществото.

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

РАЗГРЪЩАНЕ НА ВЪТРЕШНО-ПАРТИЙНАТА ДЕМОКРАЦИЯ

Всестранното развитие на вътрешнопартийната демокрация е необходимо условие за повишаване равнището на организационната работа. Затова XI конгрес на БКП постави като първостепенна задача пред партийните комитети и организации грижата за по-нататъшното развитие и усъвършенствуване на вътрешнопартийния живот на основата на строгото прилагане и обогатяване на ленинските принципи и норми на партиен живот.

Като се ръководят от основните изисквания за развитието на нашата партия, учрежденският партиен комитет, първичните партийни организации при Централния кооперативен съюз в годините след конгреса засилиха грижите и вниманието си за по-нататъшното усъвършенствуване на организационния живот на учрежденската партийна

Digitized by Google

организация, за издигане равнището на политическата, организаторската и възпитателната работа в трудовите колективи на дирекциите, направленията и предприятията от кооперативната система.

За това много допринесоха по-големите грижи на партийните организации за подготовката и провеждането на партийните събрания, за засилване на партийния контрол и взискателност, за подобряване работата за издигане самоинициативата на комунистите, поръченията, самоотчетите на комунистите. Положиха повече усилия за сериозно осмисляне на разговора на тема „Деловитостта на комуниста — важен фактор за осъществяване на стратегическата задача на XI партиен конгрес", който се води в първичните организации. Много благоприятно отражение върху развитието на вътрешнопартийната демокрация и засилването боеспособността на партийните организации допринася замяната на партийните членски книжки, а така също и вторият етап от прегледа на боеспособността на партийните организации в столицата, провеждан под ръководството на ГК на БКП. Повишената активност на комунистите създаде необходимите условия за успешното изпълнение на стопанските задачи за 1978 г. и разработката на напрегнат и реален план на ЦКС за последните две години на VII петилетка.

Проблемите на вътрешнопартийната демокрация са много. Ще споделя обаче само някои моменти из дейността на учрежденската партийна организация за нейното развитие.

В Централния кооперативен съюз работят около 300 комунисти, които членуват в 8 партийни организации, изградени в съответствие с блоковата административна структура. ЦКС по характер и съдържание на своята дейност до голяма степен моделира националната ни икономика. В неговата система се извършва разнообразна стопанска дейност в областта на търговията, общественото хранене, изкупуването на селскостопански произведения, промишленото производство, производството на стоки за широко потребление, външнотърговската дейност, проектантската и научноизследователската работа и т. н. Дирекциите, направленията и другите административни и стопански звена имат задача да осигуряват успешната дейност на цялата система на ЦКС. За нейното правилно функциониране голяма отговорност носят партийният комитет, бюрата и всички комунисти, работещи в ЦКС.

Изпитана форма за участието на комунистите в решаването на най-важните задачи на ЦКС са отчетните събрания на първичните партийни организации и избирането на нови партийни бюра.

Учрежденският партиен комитет правилно ръководи тяхното провеждане, като внимателно изучава обстановката във всяка партийна организация, ръста на партийните и обществените кадри, проверява ги в практическата работа. При подготовката и провеждането на тези събрания партийният комитет се отнася с особени грижи и внимание. Естествено, започваме с плана. Преди всичко подготвяме добре обмислен, разгърнат план за подготовката на отчетите и изборите. В него намират място мероприятията, които ще проведем, подборът на кадрите, работата с актива, разговори за изясняване на всички детайли от инструкцията на ЦК на БКП „За произвеждане на избори на ръководни партийни органи" и др. Този план обсъждаме и приемаме на заседание на партийния комитет, след което с него се запознават всички партийни секретари и бюра. Освен плана подготвяме график за събранията с дата, час и място за провеждане. Членовете на партийния комитет се разпределят като пълномощници в първичните организации и отговарят заедно със секретаря и бюрото за подготовката и провеждането на събранието. Главната задача на членовете на партийния комитет е да окажат действена помощ при подготовката на доклада, проекторезолюцията, проекта за състава на новото партий-

Digitized by Google

но бюро, задълбочено да изучат състоянието на партийната организация и настроението на комунистите. Всички тези мерки помагат отчетно-изборните събрания да се провеждат на високо равнище и активно да способствуват за подобряване на дейността на първичните партийни организации. И още нещо. След първите две-три събрания партийният комитет обобщава резултатите от тях и провежда среща с членовете на партийните бюра. Подробният анализ на проведените събрания, деловите съвети и препоръки оказват положително въздействие за провеждане събранията на останалите организации.

Изборът на партийните бюра е тясно свързан с отчета пред комунистите за работата им през едногодишния период. Тази отчетност е ефективно средство за контрол на комунистите върху дейността на своите ръководители и оценка доколко те осъществяват партийната работа в духа на колективно приетите решения.

Редът за формиране на партийните бюра, утвърден с Устава и инструкцията на ЦК на БКП, е максимално демократичен и тази демократичност строго се спазва в практическата работа. На събранията се създава обстановка издигането и обсъждането на кандидатурите да става при пълна свобода, при неограничени възможности за отводи, нови предложения или критични бележки към кандидатите, при тайно гласуване и спазване на разумна сменяемост и безусловна приемственост на кадрите. По такъв начин съставът на партийните бюра постоянно се обновява и заедно с това се осигурява пълна приемственост на кадрите. Сега от състава на партийните бюра 82 на сто са с висше образование, 20 на сто са на възраст до 30 години, 18 на сто са до 40 години, до 50 години са 27 на сто и над 50 години са 35 на сто. Девет на сто са активни участници в антифашистката борба, двадесет и осем на сто са агрономи, 35 на сто — икономисти, 37 на сто — техници и инженери, а 53 на сто са завършили различни партийни курсове и школи. С този състав на партийните бюра в ЦКС се осъществява правилно политическо ръководство, което успешно мобилизира всички колективи за провеждане в живота на партийната политика. Учредителният партиен комитет отдава голямо значение на това, че в партийните бюра рамо до рамо се трудят опитни комунисти с голям партиен стаж, както и млади комунисти, добри практици и знаещи специалисти.

Грижите ни за постоянното подобряване състава на партийните бюра съответствуват на демократичните традиции на нашата партия и са сигурна основа за непрестанното повишаване равнището на организаторската работа.

Големи грижи полага учредителният партиен комитет и за колективността в работата като висш принцип на партийно ръководство. Колективният метод на работа намира най-пълен израз в дейността на учредителния партиен комитет, на партийните бюра, на събранията на партийните организации, съвещанията, срещите и разговорите на актива и др. Това позволява да се използват опитът и знанията както на комунистите, така и на безпартийните в практическата работа. Ще посоча и някои примери.

На свои заседания партийният комитет обсъди работата на партийните и административните ръководства за изпълнение плана по стокооборота, на валутната програма, как се засилва чувството за отговорност у трудовите колективи и др. Обсъждането на тези проблеми се предшествуваше от разговори и срещи на работни групи или комисии, утвърдени от комитета. Те обобщиха резултатите от тези разговори и разработиха проект за становище и решение на партийния комитет, които заедно с другите материали, внесени в заседанията, окончателно се оформиха след разисквания по тях. Такъв под-

Digitized by Google

ход се оказа много полезен за приемане на правилни решения от партийния комитет.

Много интересен разговор се проведе в учрежденския комитет при обсъждането на проблема за дейността на партийните и стопанските ръководства за използването на производствените мощности, материалните и трудовите ресурси в промишлените дейности на ЦКС. В него взеха участие членът на ЦК на БКП и председател на ЦКС Иван Пръмов, Аврам Аврамов и Георги Георгиев, заместник-председател на ЦКС, и др. В резултат на задълбоченото обсъждане на този изключително важен проблем последва съвместно заседание на партийния комитет и Изпълнителния комитет на ЦКС, където се приеха решения, с които се насочи вниманието на комунистите и трудовите колективи към бързи мерки за преодоляване на сериозните слабости, трудности и нерешени въпроси в използването на производствените мощности, материалните и трудовите ресурси. Решенията се картотекираха и се следи за тяхното изпълнение както от партийните, така и от административно-стопанските кадри.

В процеса на осъществяване на колективния метод на ръководство все повече расте ролята на партийното събрание като основна форма за развитието на демократизма в партийните организации. Този въпрос винаги е вълнувал членовете на партийния комитет, бюрата, целия наш партиен актив.

Всички партийни организации от ЦКС спазват уставното изискване за провеждане всеки месец най-малко по едно партийно събрание. Това е първата важна предпоставка и определящ показател за нормален вътрешноорганизационен живот.

При подготовката на въпросите, които се внасят за обсъждане и решаване от заседанията на партийните бюра и събранията на първичните партийни организации, все повече се привлича широк кръг от специалисти. От внесените за обсъждане в партийните бюра и организации въпроси 87 на сто от тях са подготвени от изградени комисии, възлагани са поръчения, извършени са проверки, проведени са разговори и др. Около 75 на сто от събранията на първичните организации са проведени по инициатива на бюрата, а останалите — по решение на вишестоящите партийни органи. Тенденцията събранията на първичните организации да имат главно организационен характер се утвърждава като стил в живота на учрежденската партийна организация.

Под проблеми от организационен характер разбираме преди всичко ония политически, организационни и възпитателни мерки на първичните организации, които те набелязват и извършват, за да се изпълняват директивите на Партията и правителството, да се повишава културата на работата на административно-управленческия апарат, да се усъвършенствува стилът на ръководство на средните звена, на подведомствените подразделения, организации и предприятия. Или по-правилно ще бъде да говорим не за проблеми от чисто организационен, стопански или идеологически характер, а да говорим за една благородна тенденция и стремеж партийните организации и бюра да свързват политическата, организаторската и възпитателната работа на комунистите с повишаване ефективността на труда както в производството, така и в управлението.

Практиката и опитът на първичните организации все по-упорито показват, че важен фактор за равнището на всяко събрание е неговият дневен ред. Какви проблеми ще обсъждат комунистите на събрания и заседания на бюрото се решава всяко шестмесечие чрез плана на организацията, който се приема от партийното събрание. Планът за работа е винаги отворен и това позволява на партийните организации да се ориентират към актуалните проблеми, които вълнуват

Digitized by Google

нуват колективите. Всекидневната борба на партийните организации, административно-стопанските кадри и трудовите колективи за висока производителност на труда, за усъвършенствуване социалистическата организация на труда е най-важен резерв за повишаване ефективността от работата на всеки служител и работник. Тази проста истина накара всички партийни организации да обсъдят състоянието на организацията на труда в колективите след Националната партийна конференция. Така постъпиха те и след Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив, състояло се на 9 януари т. г., и предприеха конкретни мерки за засилване на икономическия подход при решаване на стопанските задачи. Партийните секретари добре разбират, че от актуалността на дневния ред на събранията зависи в най-голяма степен тяхната действеност и резултатност, определя се и интересът на участниците и тяхното желание да направят полезни предложения, да отправят критика за допуснати слабости и недостатъци в работата.

Как да се подработи дневният ред, кои въпроси вълнуват комунистите и имат първостепенно значение за тяхната дейност, не може да се даде някакъв шаблон или рецепта. Партийните организации в ЦКС се различават по броя на комунистите в тях, по структурата, по характера на работата и т. н. Оттук произтича и различието при подбора и съдържанието на обсъжданите въпроси. Първичните партийни организации в своята дейност се ръководят от Програмата и Устава на БКП, от указанията на ЦК, на ГК и РК на БКП, от решенията на отчетно-изборните събрания.

Опитът показва, че партийните организации, които са в течение на това, което вълнува работниците и служителите от дирекциите, направленията и предприятията, имат добра информация, по-добре се ориентират при подбора на дневния ред на събранията, като се ръководят от конкретните условия, от държавните, политическите и производствените задачи, които решават колективите на дадения етап. В това отношение богат опит имат партийните организации в „Булгаркооп", „Разработващ блок", „Билкокооп", „Контролен и обслужващ блок" и др.

Комунистите при „Разработващ блок" дълго време се вълнуваха за работата и състоянието на Базата за развитие и внедряване към ЦКС. На събрание с активност и загриженост се обсъди работата на комунистите и ръководството на базата. В делова и творческа обстановка партийната организация прие съответни решения. В резултат на това контролният блок сега извършва цялостна проверка на базата и се предприемат конкретни мерки за повишаване ефективността от дейността на колектива.

Нашият стремеж е да съчетаваме работата за издигане на партийните органи и организации като колективни ръководства с търсене на персонална, конкретна отговорност от комунистите за изпълнение на всяко поръчано дело. Сама по себе си колективността изисква лична отговорност. Считаме, че с особена сила тя се отнася за редица комунисти и от ЦКС.

Стремим се също да създаваме обстановка и възможност на комунистите активно да участвуват в обсъждането на проблемите, да изразяват своето мнение, да оценяват всяко събитие и явление в живота на партийните организации. Тази активност особено силно се проявява сега по време на разговорите с комунистите при замяната на партийните документи. През миналата година средният брой на изказалите се комунисти е 9—11 за всяко събрание. В по-малобройните организации този процент често пъти достига 75—90 на сто, а в по-многочислените — 30—40 на сто.

Сега комунистите водят активна борба за изпълнение на колек-

Digitized by Google

тивно приетите решения при строго спазване на партийната и държавната дисциплина. Партийните организации и целият наш актив са съсредоточили вниманието си преди всичко към организацията и проверката на изпълнението на мероприятията за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и планирането. Голяма роля играе предоставеното право на контрол на първичните организации от министерствата, ведомствата и централните учреждения над дейността на апарата. Партийните организации осъществяват контрол върху дейността на апарата на всички звена на ЦКС с изключение на Изпълнителния комитет. Целта ни е да не се упражнява самоцелен контрол, а преди всичко контролната дейност да помага да се организират и насочват комунистите, административно-стопанските кадри и колективите за изпълнение на поставените задачи. Редовна практика е директори, главни специалисти и специалисти да се отчитат за дейността си пред комунистите. Това е добре. Но още по-добре е, когато тези отчети се съпровождат с решения на партийните организации, чието изпълнение да се превърне в дело на всички комунисти. Тази практика все по-успешно се утвърждава в дейността на мнозинството партийни организации. Проверката на изпълнението в много случаи се превръща в организиране на колективите за изпълнение на дадена задача, за изучаване на положителното в работата на комунистите и колективите, за отстраняването на слабостите. Главната цел е да се осигури изпълнението на приетото решение.

Залог за успешна организаторска работа е борбата за здрава дисциплина, която считаме, че стои в центъра на вниманието на първичните партийни организации, на техните бюра. Не са редки случаите, когато нарушаването на партийната дисциплина да става сериозен повод за индивидуални разговори с отделни партийни членове за тяхната отговорност.

Разгръщането на вътрешнопартийната демокрация е отговорно дело. В неговото практическо реализиране срещаме редица трудности. Те произтичат от това, че отделни секретари на първични организации и активисти не съумяват в практическата си работа да определят най-важните задачи и да ги поставят на вниманието на организациите, на бюрата, пред партийния, стопанския и обществения актив. Затова нерядко се получава важни задачи да се изпускат от погледа на партийните организации. Сериозни недостатъци се допускат и в нашата организаторска работа. Някои кадри не могат да използват най-подходящи форми и средства при решаването на отделни задачи, често смесват функциите на политическия и административно-стопанския ръководител. Има партийни организации, в които не се разгръща широка принципна критика на слабостите в работата. Проявява се неоправдана търпимост към редица служители, които не се вслушват в критичните бележки на колектива. Все още преобладава критиката към другите, а съвсем недостатъчна е самокритиката.

И друго, което искам да отбележа. Не във всички звена дисциплината и чувството за отговорност са на необходимата висота. При различни поводи се проявяват неоправдан либерализъм и криворазбрана колегиалност. Отделни членове на партийни бюра не се чувствуват отговорни за състоянието на работата в първичните организации и колектива.

Тия слабости ние виждаме и отчитаме. Смятаме обаче, че с помощта на първичните организации и техните бюра, на комунистите ще ги преодолеем.

Иван АНДРЕЕВ
секретар на учрежденския партиен комитет в ЦКС

Digitized by Google

КОРЕСПОНДЕНТИТЕ НИ ПИШАТ:

РЕГУЛИРАНЕ НА КАЧЕСТВЕНИЯ СЪСТАВ

Окръжният комитет на БКП в ПЕРНИК на свой пленум обсъди проблема „Работата и задачите за подобряването на качествения състав на окръжната партийна организация".

Кое по-характерно бе подчертано в доклада, изнесен от Първан Владимиров — секретар на комитета, и в станалите изказвания?

В окръга са настъпили корени количествени и качествени изменения в икономическия, политическия, социалния и духовния живот. Производствените фондове в промишлеността за периода 1961—1979 година са се увеличили повече от два пъти. За този период общата промишлена продукция нарасна над два и половина пъти. Утвърдиха се като структуроопределящи отрасли черната металургия и машиностроенето, като относителният дял нарасна от 25 на 34 на сто за металургията и от 7,9 на сто на 33,5 на сто за машиностроенето. Създадени са нови отрасли — електрониката, електротехниката и химическата промишленост. Настъпиха положителни изменения в развитието на селското стопанство, строителството, автотранспорта и обслужващата сфера.

Това доведе до корени изменения на социално-класовата структура на населението и особено в работническата класа. От общия брой на заетото население работниците съставляват 61,13 на сто. Значително се увеличи социалистическата интелигенция — 29,23 на сто от броя на населението. Изменения настъпиха в образованието, квалификацията и културно-техническото равнище на трудещите се. Нарасна броят на жените, заети в материалното производство.

Хвърли ли се поглед в състава на окръжната партийна организация, ще се види, че въпросът с количествената страна се решава успешно. Средно на всеки десети жител и шести, зает в общественополезен труд, един е член на БКП. Това позволява да се осъществява политическо и организационно ръководство във всички участъци на обществено-политическия живот на окръга.

Окръжният и останалите партийни комитети са положили много грижи за усилването на партийното ядро във водещите отрасли, професии, бригади и звена. Комунистите правилно са разпределени по професии и работни места.

Във въгледобива от всеки шести работещ човек един е член на БКП. Добро е положението сред някои основни работници като копачи, багеристи, в транспорта, жп възела, обслужващата сфера.

На фона на добрите резултати се виждат и редица нерешени въпроси и слабости по осигуряването на партийното ядро в някои колективи от строителството, машиностроенето, селското стопанство и обслужващата сфера. Не навсякъде разпределението на комунистите е равномерно и съобразно задачите, които решават партийните организации.

Какъв е качественият състав на окръжната партийна организация?

Нараснал е относителният дял на работниците в Партията. Сега 61,61 на сто от членовете на БКП са работници. Болшинството от новоприетите са от водещи професии и специалности, хора, които по своята политическа и професионална подготовка, по своя производствен опит стоят в челните редици на работническата класа.

В сравнение с 1966 година относителният дял на селяните кооператори намалява с 6,40 на сто. От новоприетите след Единадесетия конгрес на БКП 31,00 на сто са служещи. От тях 77,2 на сто са специалисти, които работят в различните сфери на обществено-икономическия живот, а 54 на сто са заети непосредствено в материалното производство. От встъпилите в Партията през този период с висше, полувисше и средно образование са 74,42 на сто. Сега заетите в трудовите колективи с висше, полувисше и средно образование са 32,34 на сто, а комунистите със същото образование са 48,48 на сто от състава на окръжната партийна организация.

Тенденцията е да намалява броят на комунистите с основно и незавършено основно образование. За периода 1971—1978 го-

Digitized by Google

дина той е намалял със 7,44 на сто. В това отношение има какво да се желае и усилията са насочени повече партийни членове да продължат образованието си.

Каква е възрастовата характеристика на комунистите? В партийните комитети и организации има правилно разбиране и общ стремеж да се съчетава дейността на различните поколения. За последните 3 години новоприетите комунисти до 30-годишна възраст са 69,6 на сто, а относителният дял на членовете на ДКМС, които са встъпили в БКП, спрямо всички приети членове, представлява 55,2 на сто. Има обаче общински партийни комитети, като тези в Трън, Земен, Брезник, районния комитет в Темелково, първичните организации в Драгичево, Рударци, Ярджиловци, Калище и др., които работят незадоволително по този въпрос.

От влезлите в Партията след XI конгрес на БКП 42,04 на сто са жени. Сега техният относителен дял е 28,88 на сто. В тази насока съществуват и някои слабости. Има партийни организации в здравеопазването, търговията, услугите и съобщенията, които отделят малко внимание в това отношение.

Грижите за младите комунисти са постоянни. Особено място партийните комитети и организации отделят за тяхното обучение и възпитание. Изградени са 15 школи, където те повишават теоретическата си подготовка. Разговорите, които се водят в партийните бюра и организации, оценките, поръченията, самоотчетите помагат за идейното и организационното израстване на всички партийни членове.

В редиците на окръжната партийна организация са се формирали и израснали десетки и стотици истински синове и дъщери на пернишката работническа класа. Сега 4976 комунисти в окръга са първенци в производството, от които 1895 са носители на ордени и медали (при 2539 общо за окръга). Достойни техни представители са двадесет и двамата партийни членове, които са удостоени със званието „Герой на социалистическия труд".

Наред с това в редовете на окръжната партийна организация има членове, които със своите действия петнят името на комуниста, дават лош пример на безпартийните. Затова неразделна част от работата на Партията за подобряването на нейния качествен състав е системното прочистване редовете й от чужди елементи и хора, загубили качествата на комунисти.

Важно условие за по-нататъшното подобряване на качественото състав на окръжната партийна организация е замяната на членските книжки. Към нея партийните комитети и организации пристъпиха с чувство за отговорност. В досега състоялите се събрания е видно, че те преминават при висока активност, в обстановка на другарска критика и самокритика и порасна­ла взискателност за спазването на ленинските изисквания за членство в Партията. Със замяната се засили активността на комунистите в стопанския и обществено-политическия живот. Порасна мобилизиращата сила на първичните организации и комунистите при изпълнението на задачите за повишаването на качеството и ефективността на производството. Извършената работа помогна да се повиши взискателността за спазването на ленинските принципи и норми на партиен живот. Засили се индивидуалната работа с комунистите, критиката и самокритиката.

Когато говорим за положителното, не бива да премълчаваме, че има партийни комитети и организации, които не подхождат с необходимата взискателност и отговорност към нарушителите на трудовата и партийната дисциплина. Критериите на някои места са занижени. Всичко това не допринася да се създава ведра атмосфера, да нараства ролята на комунистите и първичните организации.

Какво е необходимо при замяната на членските книжки, за да може по-успешно да се изпълнят решенията на Националната партийна конференция и на плана за обществено-политическото развитие на страната през 1979—1980 година?

Още по-убедително политическата и организаторската работа трябва да се насочат към обогатяване на вътрешнопартийния живот, към по-широко разгръщане на социалната активност на комунистите и трудовите колективи, към засилване политическия подход в дейността на партийните бюра и организации, да се издигат личният пример и авангардната роля на всички комунисти.

Наложително е да се повишават критериите за оценка на партийните членове, като те по-добре се съчетаят с изискванията на XI партиен конгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП и Националната партийна конференция.

Партийните комитети да засилят помощта си към бюрата на първичните организации за по-качествена подготовка и провеждане на индивидуалните разговори в бюрата и на събранията.

Прогнозата за развитието на окръга през седмата и осмата петилетка и по някои стратегически направления до 1990 година ясно очертават тенденцията за съществени количествени и качествени изменения в икономическата база на социално-класовата структура на окръга. Окръгът ще произвежда 30,40 на сто от металите, 70,80 на сто от тежкото инвестиционно оборудване, близо 20 на сто от цимента, над 50 на сто от кафявите каменни въглища, почти цялото количество стоманени профили, феромагнити, токоизправители и др.

Значително ще се увеличат най-важните отряди от перспективните отрасли. За трите национални обекта ще са необходими над 1500 души изпълнителски кадри. Непрекъснато ще се повишават образованието, квалификацията, културно-техническото равнище и политическата съзнателност на работниците.

Количествени и качествени изменения ще настъпят и в интелигенцията. Нараства ролята преди всичко на тези с инженерно-техническо образование. Всяка година постъпват около 350 специалисти с висше образование.

Digitized by Google

Това налага под ръководството на общинските комитети на БКП системно да се подобрява съставът на първичните организации. В зависимост от специфичните условия и възможности по своя социален и качествен състав те трябва да изпреварват колективите, в които са изградени, да се издига тяхната боеспособност и превръщането им в политически ядра на трудовите колективи.

В изказването си доц. Рачко Рачков — първи заместник-завеждащ отдел „Организационен" на ЦК на БКП, даде положителна оценка на извършеното в окръжната партийна организация. Той подчерта важността на разглеждания въпрос, който е от особено значение. От правилното му решаване зависи ръководната и направляващата роля на окръжната партийна организация. Разглежданият проблем, изтъкна другаря Рачков, има две страни — количествена и качествена. Правилно сега се отделя по-голямо внимание на качествената, защото от доброто решаване на този въпрос зависи навсякъде да се повишава авангардната роля на комунистите. Необходимо е партийните комитети и организации системно да анализират дейността на комунистите, на деловитостта и активността им. Да се осигури необходимото партийно ядро на най-предните места, във всички бригади, на всяко работно място. В Партията да се приемат повече работници, и то от водещите отрасли — машиностроенето, металургията и химията, хора с по-високо образование, с по-голяма обща култура, най-добрите производственици, рационализатори, механизатори и пр.

Всичко това налага тези въпроси правилно да се разглеждат и решават в първичните организации, да се работи за повишаване авторитета и боеспособността им, да се издига на по-висока степен личният пример на комунистите. Това е сигурна гаранция за издигане ръководната роля на окръжната партийна организация.

Милко МЛАДЕНОВ
корреспондент на сп. „Партиен живот"

МИХАЙЛОВГРАД

Общинският партиен комитет в Михайловград полага системни грижи за усъвършенстването, развитието и обогатяването на вътрешнопартийния живот на първичните организации.

Едно от основните направления за реализирането на тази цел са усилията за подобряването на техния количествен и качествен състав. Полагат се грижи в редовете на Партията да се приемат най-достойните представители на работническата класа, селяните кооператори и народната интелигенция. Едновременно с това партийните редове се освобождават от онези, които са загубили качествата на комунисти. С предимство нови членове се приемат от материалното производство — главно работници, членове на Комсомола, жени, из средите на социалните групи, свързани с прогресивните отрасли на производството и с по-високо образование. От друга страна, работата за подобряването състава на първичните организации се подчинява на задачата за укрепване на партийното ядро в решаващите участъци.

С цел по-правилно да се регулира съставът на първичните партийни организации бюрото на общинския партиен комитет утвърди специален картон „Социална и качествена характеристика на трудовите колективи, първичните партийни организации и заводските партийни организации". Той съдържа количествени и качествени показатели на приетите в Партията. На една страница са отразени данните за: общия брой на членовете на колектива — мъже, жени, работници, служещи; състава на членовете на колектива по възраст, образование и колко продължават образованието си; разстановката на членовете на колектива по цехове, бригади — мъже, жени; колко от тях са носители на трудови отличия (ордени и медали), активни борци против фашизма и капитализма, броя на низовите ръководители — началник цехове, смени, бригади, и колко от тях са комунисти.

На другата страница на картона са отразени показатели, които се отнасят до състава на първичната партийна организация, заводската партийна организация. Към тях се прибавят и данни за наказаните комунисти през годината, партийното ядро в Комсомола и новоприетите партийни членове по пол, социални групи и възраст.

Картоните се водят в първичните организации и общинския комитет на Партията — сектор „Отчет на партийния състав". Те подпомагат партийните бюра в работата им по регулиране състава на организациите.

От началото на тази година общинският комитет на БКП организира преглед в партийните организации от материалното производство — промишленост, строителство, транспорт и търговия. Ударението бе поставено на въпросите: съотношението на комунистите към общия брой на членовете на колектива; съотношението на комунистите към броя на промишлено-производствения персонал. Проверено бе също така как партийните членове се разпределят по производствените звена — в цеховете, бригадите, смените, обектите и пр. Проверката обхвана и състава на комунистите по възраст и образование. Вникнато бе и в проблемите, свързани с деловите и политическите качества на кандидатите за партийни членове, за увеличаване партийното ядро в Комсомола, в низовите стопански звена и др. Прегледът подтикна партийните бюра и първичните организации по-сполучливо да се насочат към конкретните мерки за укрепването на партийното ядро в отделните производствени звена.

Тази инициатива бе осъществена от работни групи, в които освен политическите сътрудници участвуваха и членове, и кандидат-членове на общинския партиен комитет. Резултатите от прегледа в предприятията завършваха с оценки, които се раз-

Digitized by Google

дина той е намалял със 7,44 на сто. В това отношение има какво да се желае и усилията са насочени повече партийни членове да продължат образованието си.

Каква е възрастовата характеристика на комунистите? В партийните комитети и организации има правилно разбиране и общ стремеж да се съчетава дейността на различните поколения. За последните 3 години новоприетите комунисти до 30-годишна възраст са 69,6 на сто, а относителният дял на членовете на ДКМС, които са встъпили в БКП, спрямо всички приети членове, представлява 55,2 на сто. Има обаче общински партийни комитети, като тези в Трън, Земен, Брезник, районния комитет в Темелково, първичните организации в Драгичево, Рударци, Ярджиловци, Калище и др., които работят незадоволително по този въпрос.

От влезлите в Партията след XI конгрес на БКП 42,04 на сто са жени. Сега техният относителен дял е 28,88 на сто. В тази насока съществуват и някои слабости. Има партийни организации в здравеопазването, търговията, услугите и съобщенията, които отделят малко внимание в това отношение.

Грижите за младите комунисти са постоянни. Особено място партийните комитети и организации отделят за тяхното обучение и възпитание. Изградени са 15 школи, където те повишават теоретическата си подготовка. Разговорите, които се водят в партийните бюра и организации, оценките, поръченията, самоотчетите помагат за идейното и организационното израстване на всички партийни членове.

В редиците на окръжната партийна организация са се формирали и израснали десетки и стотици истински синове и дъщери на пернишката работническа класа. Сега 4976 комунисти в окръга са първенци в производството, от които 1895 са носители на ордени и медали (при 2539 общо за окръга). Достойни техни представители са двадесет и двамата партийни членове, които са удостоени със званието „Герой на социалистическия труд".

Наред с това в редовете на окръжната партийна организация има членове, които със своите действия петнят името на комуниста, дават лош пример на безпартийните. Затова неразделна част от работата на Партията за подобряването на нейния качествен състав е системното прочистване редовете й от чужди елементи и хора, загубили качествата на комунисти.

Важно условие за по-нататъшното подобряване на качественото състав на окръжната партийна организация е замяната на членските книжки. Към нея партийните комитети и организации пристъпиха с чувство за отговорност. В досега състоялите се събрания е видно, че те преминават при висока активност, в обстановка на другарска критика и самокритика и порасна­ла взискателност за спазването на ленинските изисквания за членство в Партията. Със замяната се засили активността на комунистите в стопанския и обществено-политическия живот. Порасна мобилизиращата сила на първичните организации и комунистите при изпълнението на задачите за повишаването на качеството и ефективността на производството. Извършената работа помогна да се повиши взискателността за спазването на ленинските принципи и норми на партиен живот. Засили се индивидуалната работа с комунистите, критиката и самокритиката.

Когато говорим за положителното, не бива да премълчаваме, че има партийни комитети и организации, които не подхождат с необходимата взискателност и отговорност към нарушителите на трудовата и партийната дисциплина. Критериите на някои места са занижени. Всичко това не допринася да се създава ведра атмосфера, да нараства ролята на комунистите и първичните организации.

Какво е необходимо при замяната на членските книжки, за да може по-успешно да се изпълнят решенията на Националната партийна конференция и на плана за обществено-политическото развитие на страната през 1979—1980 година?

Още по-убедително политическата и организаторската работа трябва да се насочат към обогатяване на вътрешнопартийния живот, към по-широко разгръщане на социалната активност на комунистите и трудовите колективи, към засилване политическия подход в дейността на партийните бюра и организации, да се издигат личният пример и авангардната роля на всички комунисти.

Наложително е да се повишават критериите за оценка на партийните членове, като те по-добре се съчетаят с изискванията на XI партиен конгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП и Националната партийна конференция.

Партийните комитети да засилят помощта си към бюрата на първичните организации за по-качествена подготовка и провеждане на индивидуалните разговори в бюрата и на събранията.

Прогнозата за развитието на окръга през седмата и осмата петилетка и по някои стратегически направления до 1990 година ясно очертават тенденцията за съществени количествени и качествени изменения в икономическата база на социално-класовата структура на окръга. Окръгът ще произвежда 30,40 на сто от металите, 70,80 на сто от тежкото инвестиционно оборудване, близо 20 на сто от цимента, над 50 на сто от кафявите каменни въглища, почти цялото количество стоманени профили, феромагнити, токоизправители и др.

Значително ще се увеличат най-важните отряди от перспективните отрасли. За трите национални обекта ще са необходими над 1500 души изпълнителски кадри. Непрекъснато ще се повишават образованието, квалификацията, културно-техническото равнище и политическата съзнателност на работниците.

Количествени и качествени изменения ще настъпят и в интелигенцията. Нараства ролята преди всичко на тези с инженерно-техническо образование. Всяка година постъпват около 350 специалисти с висше образование.

Digitized by Google

Това налага под ръководството на общинските комитети на БКП системно да се подобрява съставът на първичните организации. В зависимост от специфичните условия и възможности по своя социален и качествен състав те трябва да изпреварват колективите, в които са изградени, да се издига тяхната боеспособност и превръщането им в политически ядра на трудовите колективи.

В изказването си доц. Рачко Рачков — първи заместник-завеждащ отдел „Организационен" на ЦК на БКП, даде положителна оценка на извършеното в окръжната партийна организация. Той подчерта важността на разглеждания въпрос, който е от особено значение. От правилното му решаване зависи ръководната и направляващата роля на окръжната партийна организация. Разглежданият проблем, изтъкна другаря Рачков, има две страни — количествена и качествена. Правилно сега се отделя по-голямо внимание на качествената, защото от доброто решаване на този въпрос зависи навсякъде да се повишава авангардната роля на комунистите. Необходимо е партийните комитети и организации системно да анализират дейността на комунистите, на деловитостта и активността им. Да се осигури необходимото партийно ядро на най-предните места, във всички бригади, на всяко работно място. В Партията да се приемат повече работници, и то от водещите отрасли — машиностроенето, металургията и химията, хора с по-високо образование, с по-голяма обща култура, най-добрите производственици, рационализатори, механизатори и пр.

Всичко това налага тези въпроси правилно да се разглеждат и решават в първичните организации, да се работи за повишаване авторитета и боеспособността им, да се издига на по-висока степен личният пример на комунистите. Това е сигурна гаранция за издигане ръководната роля на окръжната партийна организация.

Милко МЛАДЕНОВ
корреспондент на сп. „Партиен живот"

МИХАЙЛОВГРАД

Общинският партиен комитет в Михайловград полага системни грижи за усъвършенстването, развитието и обогатяването на вътрешнопартийния живот на първичните организации.

Едно от основните направления за реализирането на тази цел са усилията за подобряването на техния количествен и качествен състав. Полагат се грижи в редовете на Партията да се приемат най-достойните представители на работническата класа, селяните кооператори и народната интелигенция. Едновременно с това партийните редове се освобождават от онези, които са загубили качествата на комунисти. С предимство нови членове се приемат от материалното производство — главно работници, членове на Комсомола, жени, из средите на социалните групи, свързани с прогресивните отрасли на производството и с по-високо образование. От друга страна, работата за подобряването състава на първичните организации се подчинява на задачата за укрепване на партийното ядро в решаващите участъци.

С цел по-правилно да се регулира съставът на първичните партийни организации бюрото на общинския партиен комитет утвърди специален картон „Социална и качествена характеристика на трудовите колективи, първичните партийни организации и заводските партийни организации". Той съдържа количествени и качествени показатели на приетите в Партията. На една страница са отразени данните за: общия брой на членовете на колектива — мъже, жени, работници, служещи; състава на членовете на колектива по възраст, образование и колко продължават образованието си; разстановката на членовете на колектива по цехове, бригади — мъже, жени; колко от тях са носители на трудови отличия (ордени и медали), активни борци против фашизма и капитализма, броя на низовите ръководители — началник цехове, смени, бригади, и колко от тях са комунисти.

На другата страница на картона са отразени показатели, които се отнасят до състава на първичната партийна организация, заводската партийна организация. Към тях се прибавят и данни за наказаните комунисти през годината, партийното ядро в Комсомола и новоприетите партийни членове по пол, социални групи и възраст.

Картоните се водят в първичните организации и общинския комитет на Партията — сектор „Отчет на партийния състав". Те подпомагат партийните бюра в работата им по регулиране състава на организациите.

От началото на тази година общинският комитет на БКП организира преглед в партийните организации от материалното производство — промишленост, строителство, транспорт и търговия. Ударението бе поставено на въпросите: съотношението на комунистите към общия брой на членовете на колектива; съотношението на комунистите към броя на промишлено-производствения персонал. Проверено бе също така как партийните членове се разпределят по производствените звена — в цеховете, бригадите, смените, обектите и пр. Проверката обхвана и състава на комунистите по възраст и образование. Вникнато бе и в проблемите, свързани с деловите и политическите качества на кандидатите за партийни членове, за увеличаване партийното ядро в Комсомола, в низовите стопански звена и др. Прегледът подтикна партийните бюра и първичните организации по-сполучливо да се насочат към конкретните мерки за укрепването на партийното ядро в отделните производствени звена.

Тази инициатива бе осъществена от работни групи, в които освен политическите сътрудници участвуваха и членове, и кандидат-членове на общинския партиен комитет. Резултатите от прегледа в предприятията завършваха с оценки, които се раз-

Digitized by Google

гледаха в заседание на партийните бюра и заводските партийни комитети. След това въпросът бе обсъден в бюрото на общинския комитет на Партията.

Прегледът показа, че най-добре се решават въпросите в отрасъл „Машиностроене". Там на един комунист се падат по 7 души от промишлено-производствения персонал. Общо за промишлеността на един комунист съответствуват по 9 работници от този персонал. Подобно е положението в отраслите на транспорта, търговията и строителството. На тази основа конкретно бе анализирана работата по регулирането на състава и осигуряването на партийното ядро в колективите. Бюрото на общинския комитет на БКП взе решения, които насочват партийните бюра, първичните организации и заводските партийни комитети към по-конкретна работа за преодоляването на някои неблагоприятни тенденции при регулирането на състава на някои партийни организации, за осигуряването на партийното ядро във всички производствени звена.

За подобряването на количествения и качествения състав на общинската партийна организация се полагат системни грижи за обучението на новоприетите комунисти. В утвърдената програма всеки месец се разглеждат по две теми по някои актуални проблеми от науката партийно строителство, въпроси, свързани с Програмата и Устава на Партията, и др.

Димитър КРЪСТЕВ

кореспондент на сп. „Партиен живот"

ТВОРЧЕСКИ ПОДХОД

Решенията на Единадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция породиха редица инициативи в Благоевградската окръжна партийна организация. Плод на творческата активност е и подготовката и провеждането на научно-практическа конференция на тема „Ефективността на контрола и проверката на изпълнението — на равнището на новите задачи". Тя трябваше да съдействува за повишаване ефективността на партийно-организационната работа.

Бюрото на окръжния комитет на БКП очерта няколко основни задачи: да се повишат теоретическите знания и обогати опитът на партийните комитети и кадрите, на първичните партийни организации и комунистите; да се анализира и обобщи досегашният опит в контролната дейност и на тази основа всеки партиен орган и организация да определят главните проблеми, върху които ще съсредоточат своите контролни функции.

Приет бе специален план, в който са определени основното съдържание, обхватът на участниците, последователността, формите и сроковете за подготовката и провеждането на конференцията.

Кабинетът по партийно-организационните въпроси подготви методика за изпълнението на приетия план. Тя насочи партийните комитети и организации към съдържанието и формите на работа. По този начин окръжният комитет на БКП можа в по-широк обхват да види живота и дейността на общинските партийни организации.

Какво дава основание да считаме, че подходът е творчески, ефективен и от значение за всички партийни звена в окръга?

Окръжният комитет на БКП не отиде към разглеждането на проблема в едно пряко поставяне и обсъждане на въпросите от окръжно равнище, а пристъпи със задълбочена подготовка, която мина през всички звена в системата на окръжната партийна организация. Творческият момент намира израз и в актуализацията на общопартийните и трайните задължения на партийните органи и организации с конкретните изисквания на задачите, които се решават през годините на петилетката. Разговорът в окръжната партийна организация подложи на критичен анализ и преценка политическата отговорност и творческата активност на кадрите и партийните комитети в борбата за високо качество и ефективност в труда.

С какво конференцията обогати работата на първичните организации? Най-ценното е, че бяха подбрани и приложени резултатни форми за активното участие на всички партийни организации и на комунистите в подготовката на конференцията.

Под ръководството на окръжния комитет на БКП се организираха курсове с партийните секретари, с бюрата на първичните организации, с административните и стопанските ръководители по темата „Правото на контрол на първичната партийна организация над дейността на административните и стопанските ръководители". В повечето общини те станаха диференцирано по отрасли на народното стопанство и сектори на обществения живот. В първичните организации се разгърна широк разговор, като се подчертаваше правото на контрол да се използва, когато трябва и както трябва. Това не бе случайно. Интересът се засили и от факта, че за лектори по тази тема пред актива бяха секретари, завеждащи отдели на окръжния комитет на БКП и някои първи секретари на общинските партийни комитети. Те целенасочено и всеобхватно очертаваха задачите, върху които първичните организации да съсредоточат контролните си функции.

След курсовете работата се пренесе в партийните учебни звена. Там комунистите слушаха лекции и беседи по разработките за контрола и проверката на изпълнението, залегнали в тритомника по партийно строителство на другаря Тодор Живков, в документите на XI конгрес на БКП

Digitized by Google

и на Националната партийна конференция.

След това в заседания на партийните бюра и на партийни събрания комунистите обсъдиха формите и средствата за повишаване ефективността при упражняване правото на контрол над дейността на стопанските и обществените органи и организации.

В редица първични организации от Благоевград, Петрич, Разлог, Симитли и други специално внимание се обърна на ония административни и стопански ръководители, които недостатъчно отделят грижи на предложенията и критичните бележки на комунистите. Всичко това оказа положително въздействие върху живота и дейността на партийните организации, позволи да се повиши взискателността към комунистите и ръководните кадри. Първичните организации по-настойчиво изискват стопанските ръководители да се опират на колектива, по-умело се насочват за създаването на здрава морално-психологическа атмосфера, за утвърждаването на строга дисциплина и висока комунистическа нравственост.

Широко бе разпространен положителният опит на административни и стопански дейци, които във всекидневната си дейност осъзнават нуждата от партиен контрол и го използват в работата си. Има ръководители като инженер Иван Атанасов, началник на рудник „Ораново", Стоил Тегов — директор на промкомбината в гр. Гоце Делчев, Аргил Мицев — председател на аграрно-промишлен комплекс в Струмяни, и др., които всестранно се опират на обществените организации при осъществяването на задачите в поверените им предприятия.

В следващия етап от подготовката на конференцията усилията се съсредоточиха върху усъвършенстването на стила и методите на работа на общинските партийни комитети и техните бюра. Това по време съвпадна с една година от Националната партийна конференция. Критериите за оценка ефективността на контрола и проверката на изпълнението се определяха от решаването на проблемите, които поставя обществената практика, от осигуряване единството в действията на различните органи за социално управление, разгръщането на тяхната активност и инициатива, повишаването отговорността на кадрите за постигането на общите цели в икономическия, политическия, културния и вътрешнопартийния живот. Основна тема, която се постави на вниманието на общинските конференции, бе „Ленинските принципи за контрол и проверка и тяхното приложение за изпълнението решенията на Националната партийна конференция". В това мероприятие участвуваха кадрите в общинските партийни, държавни, стопански, профсъюзни и отечественофронтовски органи и организации. Тук бяха обсъдени доклади за измененията на стила и методите на работа на партийните комитети и техните бюра. Съдоклади и изказвания направиха над 80 партийни, стопански и други дейци. Фактите показват, че новите общински партийни комитети по-целенасочено и мащабно търсят и се насочват да прилагат по-действени форми и средства на контрол и проверка на изпълнението на партийните решения.

Ето какво споделиха някои секретари на общински комитети на БКП:

Никола Чешмеджиев — дългогодишен стопански ръководител, сега първи секретар на общинския комитет на Партията в с. Сатовча: „Конференцията в много отношения е твърде полезна и за комитета, и за първичните организации в нашите усилия за издигане ефективността на партийната работа. Преди всичко тя помогна да вникнем по-дълбоко в същността на актуалните задачи, които са очертани в документите на Единадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция..."

Кирил Узунов — първи секретар на общинския комитет на БКП в Гърмен: „Конференцията съдействува да се повишат знанията на кадрите и комунистите по проблемите на организаторската и политическата работа. Помогна ни да обобщим досегашния опит, разкрихме причините както за положителния опит, така и за съществуващите слабости. И най-важното — тя създаде възможност да се набележат задачите в предстоящата работа за издигане ефективността на контролната дейност в условията на новата структура на партийните органи и организации в общината."

През двата етапа окръжният комитет на БКП изучаваше положителния опит в контролната дейност на партийните органи и организации. Кабинетът по партийно-организационна работа при окръжния комитет, редакциите на вестник „Пиринско дело" и радио Благоевград разработиха съвместни планове широко да се отразяват подетите инициативи, които са свързани с конференцията и популяризирането на положителния опит. В продължение на осем месеца бяха публикувани 10 материала. В тях се разглеждаха широк кръг въпроси, по които секретари на първични организации, на заводски и общински комитети разказаха за своя опит в контрола и проверката на изпълнението. По тези въпроси сподели опит и др. Вахтанг Рафаилович Папунидзе — първи секретар на областния комитет на Комунистическата партия в Грузия. Той разказа за дейността на партийните комитети и организации от Съветска Аджария. За партийния контрол на стопанската дейност изнесе опит Имре Токач — първи секретар на областния комитет на Унгарската социалистическа работническа партия във Феер. С тези две области Благоевградски окръг има традиционни дружески връзки. Осигурена бе статия и от Петко Русев — главен редактор на сп. „Партиен живот", в която той разглежда подхода и основните изисквания към съдържанието и формите за повишаване ефективността на контрола и проверката на изпълнението.

Радио Благоевград организира редица излъчвания, които бяха посветени на конференцията. Така тя не бе само вътреш-

Digitized by Google

нопартийно мероприятие, а в нея участвуваха и другите органи и организации.

На заключителното заседание в присъствието на окръжния партиен, стопански и обществен актив основен доклад на тема „Ефективността на контрола и проверката на изпълнението — на равнището на новите задачи" изнесе Димитър Ананиев — завеждащ сектор в отдел „Организационен" на ЦК на БКП. Направени бяха 12 изказвания от секретари на общински и заводски партийни комитети и първични организации.

Слово произнесе и кандидат-членът на ЦК на БКП и първи секретар на окръжния комитет на БКП др. Владимир Сандев.

Целта бе постигната. Повишиха се знанията на кадрите и комунистите по разглеждания въпрос. Изучен бе и обобщен досегашният опит на общинските и заводските партийни комитети и на първичните организации. Очертаха се порелефно бъдещите задачи и задължения на окръжната партийна организация, които произтичат от стратегическия девиз на Единадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция за високо качество и ефективност от всеки и във всичко.

Организацията, практическата работа на окръжната партийна организация сега включва в себе си цял комплекс от форми и методи на контрол и проверка. Традиционните форми се изпълват с ново съдържание, широко разпространение получават нови ефективни средства за партийно въздействие. Повече място намират оперативните планове за контрол и проверка, прилага се картотекирането на решенията, периодически се прави политическа оценка за тяхното изпълнение и други.

Създаде се ефективна система, която позволява решенията по-бързо да отиват до изпълнителите. Не по-късно от втория, третия ден след вземането на решението се организира инструктаж на актива, където се разясняват целите и задачите му. Уточняват се формите за проверка и контрол, а също така и сроковете за отчет. В деня на партийния секретар се прави преглед за изпълнението на дадени решения. Цялата тази съвкупност от форми и средства практически създава положителен опит на съчетаване на партийно-организационната с политическата работа за реализирането на партийните решения.

Борис АНГЕЛОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

УСЛУГИТЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Колективът на трудово-производителна кооперация „Съгласие" в Русе е един от челните в системата на стопанска дирекция „Местна промишленост и битови услуги". Всяка година кооператорите обслужват над 60 хиляди граждани с шивашки, плетачни и бродерийни услуги. Характерът на дейността на основните производствени участъци е, че се работи с отделни клиенти. Нужно е работниците да се съобразяват с вкуса и желанията на гражданите. Това изисква добра квалификация и висока култура на обслужването.

Кооператорите от ТПК „Съгласие" бяха едни от първите в системата на дирекцията, които пристъпиха към внедряването на бригадната организация на труда. Опитът им бе споделен на състоялото се в Русе национално съвещание, което бе организирано от Министерството на вътрешната търговия и услугите.

Партийната организация в кооперацията работи системно и целенасочено за повишаване ефективността на производството. Особено внимание се отделя за по-нататъшното усъвършенстване на социалистическата организация на труда. На специално събрание комунистите направиха задълбочена оценка на трудовата дейност на колектива. Разгледана бе и работата на стопанското ръководство за подобряване структурата на основните фондове и за по-рационалното им използване. Събранието задължи стопанското ръководство да направи конкретни предложения за по-нататъшната концентрация и специализация на производствените звена.

За практическото решаване на тази задача беше изградена работна група под ръководството на комуниста Съби Ранков. Тя извърши комплексно изследване на степента на използването на основните фондове. Проучени бяха голям брой фактори, които оказват съществено влияние върху използването им, темповете, с които се внедрява техническият прогрес, мерките, които се вземат за механизирането на труда. Състояха се срещи за обмяна на опит с ръководството на трудово-производителна кооперация „Облекло" във Варна. Станаха и разговори с дългогодишни шивашки работници и специалисти.

Въз основа на изводите от извършената проверка и разкритите резерви стопанското ръководство разработи разгърната програма за по-нататъшното усъвършенстване на социалистическата организация на труда. Тя бе обсъдена и утвърдена на съвместно заседание на партийното бюро и управителния съвет на кооперацията. След това под ръководството на първичната организация се състоя разговор в ателиетата. В разискването участвуваха най-отговорните ръководни кадри на предприятието.

Digitized by Google

Едновременно с това се пристъпи към практическото реализиране на програмата. За да може услугите на населението да преминат на промишлена основа, беше извършена концентрация и специализация на ателиетата. На мястото на малките и разпръснати из града над 70 производствени звена бяха изградени 45 уедрени бригади.

Пристъпи се и към подобряване на материално-техническата база.

Следващата стъпка бе отделните производствени единици да бъдат поставени при еднакви икономически условия. Това можеше да се постигне с въвеждането на бригадната стопанска сметка. С помощта на Министерството на вътрешната търговия и услугите се извърши разбиване на плана в натура по бригади. Изготвени бяха комплексни разценки на лимитите за материални разходи. Определени бяха показателите за качеството и културата на обслужването. Разработени бяха стимулиращи показатели и санкции при неизпълнение на плана. Уточниха се показателите на вътрешностопанската сметка и пр.

Партийното и стопанското ръководство оценяваха, че това би се постигнало, ако се повишават грижите за квалификацията на хората.

Последваха конкретни мерки за обучението на изпълнителските кадри. Проведени бяха курсове с неопитните работници от ателиетата на модната централа за мъжко и дамско облекло. Обучени бяха новопостъпилите плетачки в отдел „Плетива" в Пирогово. Пред ръководителите на низовите звена бяха изнесени лекции във връзка с педагогическия подход към гражданите и пътищата за издигане културата на обслужването на населението.

Първи пристъпиха към внедряването на бригадната организация на труда комунистите Велико Божанов и Стоян Гефргиев — моделиери в модната палата за мъжко облекло, Тодорка Проданова и Иван Спасов — ръководители на ателиета в модната палата за дамски облекла, и др. През 1978 година бригадната организация на труда беше въведена в 23 уедрени бригади.

Трудовата и технологичната дисциплина бе другият фактор в борбата за най-ефективно уплътняване на работното време, за повишаване обществената производителност на труда. Комунистите насочиха вниманието си и към този резерв. По примера на седемте бригади от силнотоковия завод „В. Коларов" в София всички бригади приеха свой кодекс за образцова социалистическа дисциплина. В него са залегнали задълженията на всеки кооператор във връзка с уплътняването на работното време, максималното използване на производствените мощности, повишаването културата на обслужването, постигането на максимални икономии на материали, горива и енергия.

Бяха предприети редица мерки за най-рационално използване на машините и съоръженията. В трите бригади към цех „Конфекция" и в уедрените бригади за шивашко облекло се въведе нова технология и разстановка на работните места с цел създаване на условия за по-тясна специализация на изработването на отделните детайли. С оглед усъвършенстуването организацията на работата в отделните звена се подготвя типова разстановка за специализираните бригади. На двусменна работа е преминато в двата отдела за плетива. Извършва се подготовка за този начин на действие и в производствените участъци за мъжки сака.

Направени бяха първите успешни стъпки за въвеждането на многомашинно обслужване. В отделите за плетива в Русе и Пиргово производственичките вече работят по на две машини. Усилията са насочени за усвояване на втора специалност в някои бригади, където производствената дейност се мени в зависимост от сезона. Първи подеха тази инициатива кооператорите от отдела за дамски манта с майстори Антоанета Иванова и Иван Спасов.

С извършената концентрация и специализация на ателиетата в основните дейности на кооперацията бяха създадени условия за привеждане на услугите на промишлена основа. Вниманието на целия колектив е насочено към претворяване в дела на стратегическия девиз „Ефективност и качество, качество и ефективност".

За тези успехи заслужен дял има партийната организация със секретар Илия Дяков, която е движещата сила на трудовия колектив. Партийното бюро се изявява като политически щаб в кооперацията в борбата за по-нататъшно усъвършенстуване на социалистическата организация на труда, за повишаване ефективността на производството, за издигане културата на услугите на населението.

Борислав ГЕОРГИЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

ЕФЕКТИВНОСТ И ДЕЙСТВЕНОСТ

к. и. н. Я. ЛЮБИНЕЦКИ
заместник-директор на „Информелектро"

И. ШАРПОВ
секретар на партийния комитет
в министерството

Опит на партийната организация в Министерството на електротехническата промишленост на СССР в повишаването на ефективността на управлението в промишлеността

На съвременния етап на развитото социалистическо общество, когато решаващ фактор за по-нататъшното развитие на икономиката стана всестранната интензификация на производството, на преден план излиза проблемът за комплексното усъвършенствуване на управлението на общественото производство с оглед изискванията на научно-техническия прогрес. Усъвършенствуването на управлението на производството е много важна страна на икономическата политика на КПСС в условията на коренния поврат към използването на интензивните методи на стопанисване.

Важна предпоставка за високите темпове на развитието на социалистическата икономика са предимствата на отрасловото управление, което осигурява провеждането на единна техническа политика и дава простор да се прилагат най-прогресивни форми на организация на производството.

От този ъгъл на зрение определен интерес представлява опитът на партийната организация в Министерството на електротехническата промишленост на СССР — отрасъл с високо развит научен, технически и промишлен потенциал, който в много голяма степен влияе да се повишава техническото равнище в развитието и ефективността на производството на всички отрасли на народното стопанство на СССР.

В центъра на вниманието на нашата партийна организация са поставени въпросите на непрестанното подобряване и усъвършенствуване управленческата дейност на сътрудниците, на повишаване ефективността на управлението на електротехническата промишленост. Въздействие в това отношение нашата партийна организация осъществява не чрез дребнава опека и администриране, а посредством засилването на организаторската и политическата дейност в министерството; усъвършенствуване контрола над дейността на апарата по изпълнението на решенията на Партията и правителството; постоянното подобряване на стила и методите на работа; повишаване отговорността на комунистите за своевременно, качествено и творческо осъществяване на плановете и обещанията в отрасъла.

Като съзнава дълбоко отговорността си за осъществяването на стратегията и тактиката в комунистическото строителство на съвременния етап, изработени от Партията, от нейния Централен комитет, на XXIV и XXV конгрес на КПСС, нашата партийна организация се стреми своевременно, принципно и творчески да се решават въпросите, свързани с ускореното внедряване на постиженията на науката и техниката в производството, да се усъвършенствува организационната структура на управлението; да укрепва и се отстоява режимът на икономии, на разумното използване на икономическите стимули и лостове на управление и ръководство в най-тясно единство и с морално-политическото стимулиране на производствените колективи на работниците и служителите.

Осъществявайки решенията на Партията за ускоряване темповете на научно-техническия прогрес в електротехническата промишленост, у нас още през 1969 г. за пръв път в страната в порядък на експе-

Статията е написана за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

риментиране внедри нова система на планиране, финансиране и икономическо стимулиране на научно-техническите процеси. При разработването на комплекса организационни и икономически мерки и внедряването на тази система решаваща роля изиграха комунистите в министерството.

Същността на провеждания в електротехническата промишленост експеримент се състои в създаването на такава система за управление на развитието на науката, техниката и производството, която би осигурила висока ефективност на електротехническото оборудване в народното стопанство, от една страна; а, от друга — икономическата заинтересованост на трудовите колективи в производството и внедряването на нова техника с отчитането и на междуотрасловите проблеми.

Най-важна предпоставка за разработването и внедряването на новата система за планиране се оказа оценката на технико-икономическото равнище и качеството на произвежданата продукция, а така също и единната система на класификация и подбиране на мероприятията на научно-техническия прогрес. Като методологическа основа за разработването на плана за развитието на науката и техниката бяха приети атестациите за качествата на продукцията и принципът за непрекъснатостта на работата в областта на новата техника — от научноизследователската работа до внедряването в производството. В отрасъла е разработена и действува система на непрекъснато планиране на научно-техническия прогрес, основаваща се на наряди — поръчки, които имат характер за вътрешноминистерски отраслови стопански договори. Следователно за обект на планирането е приета конкретната научноизследователска тема, обхващаща целия цикъл — от етапа на изследването и проектирането до внедряването в серийно производство. Този начин на планиране има много съществени предимства в сравнение с предишната форма, когато обект на планирането и финансирането беше научно-техническата организация. За повишаването на ефективността на използването на средствата, които се отделят за развитието на науката и техниката в електротехническата промишленост, твърде много допринася и правилното подбиране на икономически обосновани научни и технически решения, основа на които е икономическият (социалният) ефект, който се получава в отрасъла и в цялото народно стопанство. По такъв начин планирането на определена целева програма (тема) се предшествува от определяне социално-икономическата целесъобразност на нейното разработване и внедряване в производството. В своята цялост системата наряди—поръчки, прилагана в електротехническата промишленост, осигурява необходимото обвързване на перспективното с текущото планиране на научно-техническия прогрес, синхронност в провеждането на научноизследователската работа и внедряването на резултатите от нея в промишленото производство. Такава система на планиране създава сигурна основа за осигуряване заинтересоваността на всички участници в процеса на разработването и внедряването на нова техника в своевременното и качественото изпълнение на задачите на всички етапи чак до внедряването на научните разработки в производството до серийното им произвеждане.

Съобразно с планирането значителни изменения претърпя и системата за финансирането на научно-техническия прогрес. Комплексността на изследванията, разработките и производството на нова техника, произтичаща от особеностите на научно-техническия прогрес на съвременния етап, предопредели необходимостта и от съответствуващо финансиране на обема на дейностите по целия цикъл „наука — техника — производство" от единен източник, какъвто в електротехническата промишленост, стана единният фонд за развитието на науката и техниката, който се образува за сметка на печалбата.

Финансирането на дейностите от единния фонд за развитието на науката и техниката позволява да се осигурява единство на техническото, плановото и финансовото ръководство на научно-техническите разработки; необходимите средства да се съсредоточават в най-важните етапи от успешното решаване на които зависят крайните резултати.

В електротехническата промишленост за пръв път в ценообразуването беше разработена и внедрена система на поощрителни надбавки към цените на едро за нова продукция от най-високо качество, което се осъществява за сметка на част от икономическия ефект, получен от внедряването на тази продукция. Допълнителната печалба, получена от предприятията производители за сметка на поощрителните надбавки, е източник за образуването на фонд за насърчаване на разработването и усвояването на нова техника, а така също и за допълнителни отчисления във фонда за икономическо стимулиране за преизпълнение на фондообразуващите показатели — техническото равнище на продукцията, рентабилността и реализацията.

В системата на усъвършенстването на икономическото управление на научно-техническия прогрес в отрасъла особено място заема материалното стимулиране на създаването и усвояването на нова техника. Принципното тук е, че механизмът на образуването на фонда за насърчаване разработването и внедряването на нова техника в отрасъла е построен въз основа осигуряването на органична зависимост между този фонд и икономическия ефект, който се получава в резултат от внедряването на научно-техническите постижения. Създаването на този фонд за сметка на икономическия ефект, който на равнището на предприятието се проявява като допълнителна печалба, създава пряка зависимост между мярката за поощряване и реалния ефект в предприятието, като резултат от

Digitized by Google

внедряването на постиженията на техническия прогрес в производството.

Разработването и осъществяването на целия този комплекс от мероприятия ставаше и става под ръководството и постоянния контрол на партийния комитет и на първичните партийни организации в министерството с активното участие на комунистите.

Още първите години на осъществяването на експеримента показаха несъмнените предимства на системата на икономическото стимулиране на развитието на науката и техниката, внедрена в отрасъла. Значително се увеличи икономическата ефективност на новата продукция; увеличиха се и темповете на нарастването на печалбата; повиши се материалната заинтересованост на трудовите колективи в разработването и внедряването на нова техника. Обаче, ръководейки се от решенията на XXV конгрес на КПСС, партийната организация в министерството стигна до заключението, че най-висок ефект от усъвършенстването на икономическото управление на научно-техническия прогрес може да бъде постигнат в условията на по-нататъшната концентрация и специализация на производството чрез системното реализиране на генералната схема за управлението на отрасъла, разработена в съответствие с постановлението на ЦК на КПСС и на Съвета на министрите на СССР „За някои мероприятия по по-нататъшното усъвършенстване на управлението на промишлеността". Измежду най-важните мероприятия в тази генерална схема за управлението в електротехническата промишленост са и мерките за по-нататъшното усъвършенстване на структурата на управление. И в частност създаването на производствени, научно-производствени и всесъюзни промишлени обединения; усъвършенстване системата и процесите на управление на основата на постиженията на научно-техническия прогрес; повишаване ефективността от автоматизираните системи за управление и изчислителните центрове. В резултат от провеждането на цялостния комплекс мероприятия по усъвършенстване на организацията на структурата на управление още през първата година на внедряването на генералната схема — 1975 г. — беше получен значителен икономически ефект, равняващ се на около 10 на сто от печалбата в отрасъла.

Създаването на обединения е само първата крачка в усъвършенстването на структурата на отрасъла. Осъществяването на възможностите, които съдържа в себе си тази форма на управление, изисква огромна организаторска работа както на административното ръководство, така и на партийните организации по разработването на комплекс от мероприятия за практическо реализиране на тези предимства. В отрасъла своевременно бяха разработени и такива мероприятия. А и те успешно се осъществяват.

Във връзка с усъвършенстването на системата на управление и преминаването към новата организационна структура в отрасъла възникват принципно нови ситуации, които изискват нов подход, промяна на утвърдилите се методи на работа. И на първо място се променят взаимоотношенията между „най-горните етажи" на управлението с производствената сфера, тяхното въздействие върху тази сфера. Сложността се състои в това, че, без да се увеличават управленческите звена, с по-малко разходи за управление да се осигурява ефективно ръководство на мощни производствени комплекси.

До неотдавна директорът на предприятието почти всекидневно посещаваше основните производствени поделения, беше непосредствено и добре информиран дори и за частните технически и организационни проблеми. Докато в обединението, особено в условията на териториалната раздалеченост, посещението на директора в производственото поделение — това е вече цяло събитие. А от това следва неговите усилия много повече, отколкото преди, да се съсредоточават върху най-важните за предприятието проблеми: създаване на условия за тяхното успешно решаване в самите производствени поделение; подбор, правилно разпределение, квалифициране и възпитание на работниците, най-вече на ръководните кадри, способни творчески и отговорно все по-успешно да се справят с възникващите и текущите задачи. Много от предишните традиционни функции на директора сега се предоставят на подчинените, чиито права и задължения също се нуждаят от целесъобразно преразглеждане и уточняване в новите условия. От практиката се вижда, че някои от ръководителите на предприятията се опитват и към новите проблеми да подхождат по старому. Преодоляването на тази психологическа бариера е не по-малко важна задача от самото подобряване и усъвършенстване на структурата.

Всичко това с цялата си отговорност застана и пред партийната организация в министерството, пред партийните организации и ръководства в производствените обединения и поделенията им.

Във връзка с тези проблеми възниква необходимостта от нов подход и към проблема за повишаване квалификацията на кадрите от висшето звено на управление с оглед подменянето на някои ръководни работници в производствените обединения. Това с особена сила се отнася до подготовката на резервни кадри за издигане на тези длъжности и за по-системното им обучение, при което усвояването на теорията и практическия опит в управлението да върви еднакво успешно. На основата на отрасловия Институт за повишаване квалификацията на кадрите в министерството се води системна подготовка на необходимия кадрови резерв. Това се извършва по програма, в която се предвижда изучаването на широк кръг въпроси на управлението и се провежда системен и продължителен стаж с оглед практическото усвояване на челния опит в ръководната дейност в от-

Digitized by Google

расъла при новите условия. А за работниците от апарата на самото министерство създадохме и специални курсове. Завършвайки обучението си, зачислените в състава на резервните кадри грябва да защитят дипломна работа по един от актуалните управленчески проблеми.

Всичко това се извършва също под ръководството и контрола на партийния комитет и партийните организации в министерството. В непрестанното подобряване и усъвършенстване на подготовката и повишаване на квалификацията на ръководните кадри, в осигуряването на компетентен и на съвременно равнище добре подготвен управленчески кадрови резерв партийната организация вижда една от своите най-важни задачи, един от най-важните пътища към все по-вещо и ефективно управление на производствената дейност в отрасъла. Партийният комитет и първичните организации в министерството най-непосредствено участвуваме в отговорното и творческо решаване на тази задача. Мероприятията във връзка с нея са основното в нашите планове. Системно следим активността на комунистите в разработването на проблемите и в практическото им осъществяване; възлагаме им партийни поръчения за все по-дейно лично участие в тази дейност; подпомагаме ги все по-добре да се справят с тях; в заседания и събрания изслушваме отчети и съобщения на комунисти; насърчаваме активността, творческия подход и самоинициативата им.

Целеустремената многостранна политическа и организаторска дейност на комунистите, партийните организации и партийния комитет в Министерството на електротехническата промишленост на СССР по провеждането в живота на икономическата и социалната политика на Партията, решенията на XXV конгрес на КПСС и последвалите ги пленуми на ЦК на КПСС се отразяват положително на ефективността на производството в отрасъла. През последните десет години (от 1969 до 1978 г.) средногодишните темпове на растежа на производството стигнаха 8,3 на сто, а само за новата продукция — 12,4 на сто. Относителният дял на продукцията от най-високо качество в общия обем на производството в отрасъла през 1978 г. достигна 42,7 на сто срещу 10,7 на сто през 1969 г. Народностопанският ефект и печалбата за същия период се увеличиха средногодишно с 20 на сто, а фондовете за икономическото стимулиране за разработването и внедряването на нова техника — с повече от 12 на сто. С високи темпове в електротехническата промишленост нарасна и ефективността от разходите за развитието на науката и техниката. Така например средните темпове на растежа на икономическия ефект за 1969—1979 г., разчетен на една рубла разход за научноизследователска и опитно-конструкторска работа, достигна 9,9 на сто.

Практическото осъществяване на мероприятията за повишаване ефективността на управлението на промишлената дейност в отрасъла разкри някои несъвършенства на отделни елементи на системата за планиране и икономическо стимулиране на стопанската дейност в трудовите колективи. Този въпрос с цялата си сила също застана в центъра на вниманието на партийната дейност в министерството. В резултат своевременно се разработиха система мероприятия за преодоляване на слабостите, за подобряване и усъвършенстване на системата за планиране и стимулиране в отрасъла. Осъществяването на тези мероприятия става в условията на привеждането на Министерството на електротехническата промишленост през текущата 1979 г. на нова, подобрена система на планиране и икономическо стимулиране.

По-нататъшното усъвършенстване на планирането и икономическото стимулиране в отрасъла е насочено към:

първо, повишаване ролята на петгодишния план като основна форма на планиране и организиране на стопанската дейност във всички звена на управлението на отрасъла;

второ, установяване дългосрочни и стабилни нормативи, валидни за цялата петилетка;

трето, цялата система на плановите показатели да се подчини на задачите на интензификацията на производството, ускоряването на научно-техническия прогрес и повишаване качеството на продукцията, на непрестанното повишаване производителността на труда, на достигането на високи крайни народностопански показатели.

И четвърто, да се развиват и още повече да се усъвършенствуват икономическите методи на управление, като се осигури преминаването към стопанска сметка на управление в целия отрасъл — от производствените обединения (предприятия, организации и т. н.) като основни звена на стопанската сметка до промишлените обединения и министерството в цялост.

Успешното решаване на стоящите пред отрасъла задачи предполага по-нататъшното усъвършенстване на всички страни на дейността и на партийната организация в министерството, повишаване компетентността и деловитостта на комунистите, те първи до съвършенство да овладеят ленинския стил на работа и ръководство, съвременната управленческа наука.

Digitized by Google

СЪСРЕДОТОЧАВАНЕ НА СИЛНТЕ

Продукцията на полето. Оттук насетне започва не просто прибирането ѝ, не просто борбата срещу разпиляването, а последният решителен етап от многомесечната борба за високи добиви. Този подход в прибирането на реколтата се налага от факта, че селското стопанство разполага с високодобивни сортове и хибриди, които са изключително взискателни към агротехниката, в това число и към условията на прибиране. Ето изходната база на опита на Ямполски район, Виницка област на Съветския съюз, последван в началото на тази година от работниците в ПАК „Горна Оряховица". Те приеха да произведат не изобщо тонове цвекло, а по 500 кг захар от декар, което означава високи добиви, навременно прибиране, изкупуване и преработка.

Борбата за крайния продукт е онази цел, към която икономическият подход в ръководството на народното стопанство трябва да привлече с еднаква заинтересованост и равна отговорност и тия, които произвеждат продукта, и тия, които го изкупуват и преработват. Затова е необходимо политическата работа в общините, като се започне от общинските партийни комитети и се стигне до партийните групи в бригадата и цеха, да се насочва не към местната изгода, а към общонационалния интерес. Този подход към работата е показателен в съвместния почин на селскостопанските работници и захароварите, оценен беше от другаря Тодор Живков в поздравителното му писмо до колектива на ПАК „Горна Оряховица": „Вашата инициатива е високопатриотична, с важно политическо и икономическо значение".

Прибирането на реколтата е последният етап, който увенчава целогодишния труд. Към тази кампания трябва да се пристъпва организирано, пресметливо, с точен разчет, без суетене и хаотично пилеене на силите. Няма друг момент през годината, когато може така ярко да се прояви ефектът от съсредоточаване на силите. Това важи в най-голяма степен за селскостопанската техника. През последните няколко години бързо се разпространиха под влиянието на опита на Ипатовския район, Ставрополски край на СССР, нови форми за използването ѝ. Главното изискване (независимо от вида на производството) се заключава в такава организация на работата на основните прибиращи агрегати, при която може да се получи най-висок коефициент на използване на техниката. Правилно постъпват ония комплекси, които започват кампаниите с точен разчет, когато въвличат в главното направление цялата налична техника независимо от нейното подчинение, когато смело въвеждат двусменното обслужване на агрегатите. Двусменната работа и акордната система с повременно авансиране са позволили на тракторната бригада в село Беланица от АПК — Радомир за първи път да приготви сенажа без помощта на автостопанството в количество, което да стигне до средата на лятото на следващата година.

Digitized by Google

Организация на труда на хиляди хора — ето кое е основното в работата, ето кое партийните комитети и първичните организации трябва да изтъкват на преден план в мероприятията за прибиране на реколтата. Организация на тия, които застават на машините, и на тия, които ще дойдат да окажат помощ от промишлеността, учебните заведения и други места. Този проблем има две страни: от една, трябва да се извършва определена работа за определено време, а от друга — плановете налагат всеки да се върне час по-скоро на работното си място. На помощните бригади трябва да се гледа като на временна помощ, скъпо струваща на народното стопанство, и поради това да им се създават оптимални условия за труд, транспорт и живот.

Основната работна сила обаче е в селата и партийно-политическата работа трябва да се насочи към организация за максимално използване на този потенциал. Ето защо на редица места първичните организации правят общи събрания с всички комунисти, живеещи в населеното място, търсят помощта на земеделските дружби, вдигат чрез Комсомола и Отечествения фронт цялото население на крак. Партийно-политическата работа обаче трябва да се допълни с моралното и материалното стимулиране. То оказва своето въздействие, когато предварително се знае какво трябва да направят хората и какво ще получат за труда си, когато се осигурява гласност и сравнимост в съревнованието. Не бива да се забравя, че неорганизираността, мотаенето, разпиляването (а понякога и заораването) на продукцията не само че не се компенсират икономически, но могат да създадат отрицателно настроение. Съществува опасност и от друга крайност — да се раздават премии и поощрения за каквото трябва и не трябва. Икономическият механизъм слага бариера пред този подход, но успоредно с това е необходимо партийните организации особено бдително да се отнасят сега към ония стопански ръководители, за които народът е казал, че „са с редки пръсти".

Въпреки големите щети от природните бедствия тази година отново пролича ролята и мястото на субективния фактор, на стопанската предвидливост и пресметливост. Окръжният комитет на Партията в Пазарджик насочи в началото на годината аграрно-промишлените комплекси да изготвят наред с основния план и компенсационни програми. Това не позволи да настъпи объркване след падналите градушки в някои райони, а започна веднага борба за компенсация на щетите.

През есента, когато се прибира, оре и сее, няма оптимални условия едновременно за всички дейности, а заедно с това не един път са изпитвани капризите на природата. Ето защо необходимо е, когато се приемат плановете за есенните работи, да се припомнят отново думите, казани от Л. И. Брежнев на съвещанието с партийно-стопанския актив на Казахстан през 1976 година: „Фронтоваците знаят — когато се готви настъпление, се вземат под внимание най-трудните от възможните варианти. Така трябва да се постъпва и в селското стопанство."

Независимо от летните стихии в някои райони на страната за къс срок наред с есенната сеитба предстои да се ожънат или извадят, да се почистят, овършеят и транспортират над 13 милиона тона различна селскостопанска продукция. Нека си представим 13 хиляди товарни влакови композиции — ето приблизително обема на всичко онова, което ще се транспортира до площадки, складове и предприятия, един, а понякога и по два пъти. От годността на техниката, от организираното ѝ използване ще зависи в крайна сметка изходът на тази битка. В минали години се е случвало да се дават технически указания за експлоатация на някои комбайни със закъснение, случвало се е за една резервна част да бездействува с дни скъпоструваща машина. Горчивият опит от проявите на неорганизираност и недисциплинираност тряб-

Digitized by Google

ва да насочат партийните комитети и първичните организации към невралгичните пунктове в работата:

- максимално натоварване на транспорта;
- своевременно изпитване на прибиращата техника, за да покаже дефектите в бригадния стан, а не на полето;
- денонощно дежурство в складовете за резервни части;
- допълнителната продукция (царевичак, листа и др.) да се прибира и приготвя в пълноценен фураж;
- двусменно и денонощно прибиране на продукцията, съчетани с денонощно изкупуване;
- партиен и обществен контрол, обществена отговорност и непримиримост за всеки килограм неприбрана и неоползотворена продукция.

Тази година за първи път есенната кампания ще се проведе под ръководството на новоизградените окръжни аграрно-промишлени съюзи. Сега на територията на окръга има единно стопанско ръководство, създава се единна материална зависимост и заинтересованост. В много от случаите аграрно-промишлените комплекси и изкупуващите организации се намират в една селищна система, ръководят се от един партиен комитет. Това приближаване на партийното и стопанското ръководство до низовите производствени звена е обективна предпоставка, която трябва да се използва в максимална степен за конкретна политическа работа от страна на окръжните и общинските партийни комитети.

Много дни и много усилия ще са необходими, много средства и труд ще се вложат, за да се получи онова, което наричаме краен продукт, за да стигне той до трапезата на народа. Началото се слага сега и от него трябва да бъде заинтересовано цялото общество.

УМЕНИЕТО ДА СЕ ОРГАНИЗИРА

Характерна особеност на социалистическата организация на труда е нейната всеобхватност. В селското стопанство разнообразието на производството, различията в степента на механизация, разнообразието в структурата на работната сила водят към разнообразие и на организационните форми на живия труд. Показателен е примерът на Плевенски окръг. Тук се очертаха най-напред контурите на бригадната организация в растениевъдството и в млечното говедовъдство; за опита на Обнова и Славовица се заговори в страната, но успоредно с това от погледа на партийните комитети и организации не убягваше незадоволителното състояние на редица производства. Тогава дойде инициативата за индивидуалния и семеен акорд на труженците от с. Мечка.

Началото се слага с една преценка на наличните сили и техника в производствените единици, която показва, че или всички земеделски култури ще се отглеждат незадоволително, или трябва част от тях да отпаднат от плана. И едното, и другото са еднакво недопустими.

— Започнахме през пролетта на 1976 година — споделя секретарят на партийния комитет Петко Миланов — Големи затруднения срещнахме. С едно се оправим, друго изтървем. Пратят ни от града бригадири, само превозът на един човек струва 1,20 лв. И колко работа могат да ни свършат за броени часове?! Решихме: ще трябва да се справим сами, да измислим организация, която да доведе до лична отговорност. Спряхме се на семейния акорд.

През 1977 година опитът се разгръща. Още в началото са уточнени земеделските култури, които ще се обработват на семеен и малкогрупов акорд. Подхожда се конкретно към всяко семейство съобразно възможностите и работата, която може да

Digitized by Google

извършва. Разчетите и създадената организация спомагат през годината чрез формата на семеен и индивидуален акорд да се обработят 340 декара захарно цвекло, 80 декара кръмно цвекло, 60 декара средноранни домати, 4500 декара царевица, 400 декара грах на зърно, 4500 декара фасул.

В обработката и прибирането на продукцията вземат участие всички трудоспособни хора от селото. Най-масово е участието в отглеждането на захарното и кръмното цвекло. На домакинство, което има най-малко двама работоспособни членове, се разпределя по два, а в домакинство, където има един работоспособен — по един декар. Цвеклото е раздадено след поникване. Всички мероприятия — прореждане, окопаване, изваждане и натоварване на ремаркетата, се извършват от поелите задължението за неговото отглеждане. При този начин мероприятията се провеждат в много кратки срокове. Така например прореждането завършва само за един ден (малко са хората, които работят втори ден). Окопаванията и изваждането също стават в кратък срок. Само за четири дни е извадено и предадено на държавата 1420 тона захарно цвекло. При изпълнение на всички технологични мероприятия стремежът е в тях да вземат участие и много от членовете на семействата, които живеят и работят в Плевен и в други градове в страната. Още при определяне на размера на земята тази помощ се има предвид.

— По 400—500 души работеха на полето, когато се разреждаше захарното цвекло — разказва Петко Миланов. — Всички положиха много труд, всеки гледаше неговия участък да бъде чист от плевели и да произведе повече. Тук действуваше, от една страна, принципът на личната материална заинтересованост, съчетана с обществения контрол, за да стане всеки истински стопанин на поверената му площ.

Най-доброто доказателство за целесъобразността на това начинание са резултатите. Средният добив от захарното цвекло за 1977 и 1978 г. е 7—8 тона, а отделни стопани постигат 10—11 тона. Общо през 1978 г. в селото за отглеждането на земеделските култури, раздадени на семеен акорд, са заработени над 4800 човекодни, а само от служителите — 1500 човекодни,

* * *

Сега, през третата година, откакто жителите на с. Мечка фактически работят по новия начин, налице е стройна система, която посочва ясно задълженията на всеки член на даден колектив. На служителите са поверени средноранните домати. Засажда ги бригадата и веднага след това им се раздават. Кога ще прекопават, поливат, култучат — това е тяхна работа; никой не им нарежда и не ги подканва. Съгласно сключения в началото на годината договор с филиалното ръководство на АПК задължението на всеки, който работи на акорд, е да поддържа площта чиста и да предаде продукцията на изкупвателната организация. Въпрос и на съзнание, и на личен интерес за него е това да става колкото е възможно по-добре. Удобно и за двете страни. За ръководството — защото всеки човек си знае работата и не са необходими непрекъснати прехвърляния на хора от едно място на друго; в същото време селото живее нормален живот. Обслужването на населението не е занемарено, защото служителят или търговският работник се справя с тези допълнителни трудови задължения в извънработно време (преди или след работа, в почивни дни), без да страда от това основната му задача. Могат да му помагат членове на семейството — децата, по-възрастните. Така и те не стоят без работа, а това има и своя морален ефект. За миналата година служителите, отглеждали на акорд домати, получили 22 000 лева допълнителни доходи. Грижата на ръководството е не само да разпредели площите, но и ефективно да организира брането. И тук всичко е ясно: хората получават палети и берат в тях, кран-товарач ги товари в камионите.

Кръмното цвекло се разпределя и обработва по същия начин, но само от животновъдите — овцевъди, доячи, работници от свинефермата. Тези, които употребяват тази продукция, сега сами си я произвеждат. Чудно ли е тогава, че фермите са задоволени и изпълняват ритмично плановете си?!

На зеленчукопроизводителите пък е раздаден на индивидуален акорд 200 дка пипер. И така — всеки със свой участък, а всички заедно — без изоставане, без неефективни производства. На края на годината на общоселско събрание тържествено се отчита постигнатото, първенците се награждават. Налице е хубаво единство на материалните и моралните стимули, залог за по-нататъшна ползотворна работа.

* * *

Само за няколко години опитът на село Мечка под ръководството на окръжния и общинските партийни комитети и съдействието на цялата общественост се превърна в масова практика.

През 1979 година в Плевенски окръг 38 318 семейства от всички АПК и селища се грижат за 59 409 дка захарно цвекло, 6150 декара домати, 5714 дка трайни насаждения, 7750 дка фасул, 2500 дка соя, 400 дка арпаджик, 1000 дка пипер и т. н., или за една площ от над 90 000 декара плодородна земя.

Това е земя, зачислена трайно на бригадите, и различните видове акорд се прилага в техните рамки, често пъти съобразно решението на бригадното събрание. Акордната система се прилага за отделните операции след машинното засяване и засаждане, поради което тя не откъсва кооператора от вътрешностопанската сметка, а е винаги форма на приложението ѝ.

Опитът на партийното и стопанското ръководство в с. Мечка, станал практика в Плевенски окръг, показва, че е намерена положителна форма да се включат допълнителни работници в селскостопанския труд

Digitized by Google

ва да насочат партийните комитети и първичните организации към невралгичните пунктове в работата:

- максимално натоварване на транспорта;
- своевременно изпитване на прибиращата техника, за да покаже дефектите в бригадния стан, а не на полето;
- денонощно дежурство в складовете за резервни части;
- допълнителната продукция (царевичак, листа и др.) да се прибира и приготвя в пълноценен фураж;
- двусменно и денонощно прибиране на продукцията, съчетани с денонощно изкупуване;
- партиен и обществен контрол, обществена отговорност и непримиримост за всеки килограм неприбрана и неоползотворена продукция.

Тази година за първи път есенната кампания ще се проведе под ръководството на новоизградените окръжни аграрно-промишлени съюзи. Сега на територията на окръга има единно стопанско ръководство, създава се единна материална зависимост и заинтересованост. В много от случаите аграрно-промишлените комплекси и изкупуващите организации се намират в една селищна система, ръководят се от един партиен комитет. Това приближаване на партийното и стопанското ръководство до низовите производствени звена е обективна предпоставка, която трябва да се използва в максимална степен за конкретна политическа работа от страна на окръжните и общинските партийни комитети.

Много дни и много усилия ще са необходими, много средства и труд ще се вложат, за да се получи онова, което наричаме краен продукт, за да стигне той до трапезата на народа. Началото се слага сега и от него трябва да бъде заинтересовано цялото общество.

УМЕНИЕТО ДА СЕ ОРГАНИЗИРА

Характерна особеност на социалистическата организация на труда е нейната всеобхватност. В селското стопанство разнообразието на производството, различията в степента на механизация, разнообразието в структурата на работната сила водят към разнообразие и на организационните форми на живия труд. Показателен е примерът на Плевенски окръг. Тук се очертаха най-напред контурите на бригадната организация в растениевъдството и в млечното говедовъдство; за опита на Обнова и Славовица се заговори в страната, но успоредно с това от погледа на партийните комитети и организации не убягваше незадоволителното състояние на редица производства. Тогава дойде инициативата за индивидуалния и семеен акорд на тружениците от с. Мечка.

Началото се слага с една преценка на наличните сили и техника в производствените единици, която показва, че или всички земеделски култури ще се отглеждат незадоволително, или трябва част от тях да отпаднат от плана. И едното, и другото са еднакво недопустими.

— Започнахме през пролетта на 1976 година — споделя секретарят на партийния комитет Петко Миланов — Големи затруднения срещнахме. С едно се оправим, друго изтървем. Пратят ни от града бригадири, само превозът на един човек струва 1,20 лв. И колко работа могат да ни свършат за броени часове?! Решихме: ще трябва да се справим сами, да измислим организация, която да доведе до лична отговорност. Спряхме се на семейния акорд.

През 1977 година опитът се разгръща. Още в началото са уточнени земеделските култури, които ще се обработват на семеен и малкогрупов акорд. Подхожда се конкретно към всяко семейство съобразно възможностите и работата, която може да

Digitized by Google

извършва. Разчетите и създадената организация спомагат през годината чрез формата на семеен и индивидуален акорд да се обработят 340 декара захарно цвекло, 80 декара кръмно цвекло, 60 декара средноранни домати, 4500 декара царевица, 400 декара грах на зърно, 4500 декара фасул.

В обработката и прибирането на продукцията вземат участие всички трудоспособни хора от селото. Най-масово е участието в отглеждането на захарното и кръмното цвекло. На домакинство, което има най-малко двама работоспособни членове, се разпределя по два, а в домакинство, където има един работоспособен — по един декар. Цвеклото е раздадено след поникване. Всички мероприятия — прореждане, окопаване, изваждане и натоварване на ремаркетата, се извършват от поелите задължението за неговото отглеждане. При този начин мероприятията се провеждат в много кратки срокове. Така например прореждането завършва само за един ден (малко са хората, които работят втори ден). Окопаванията и изваждането също стават в кратък срок. Само за четири дни е извадено и предадено на държавата 1420 тона захарно цвекло. При изпълнение на всички технологични мероприятия стремежът е в тях да вземат участие и много от членовете на семействата, които живеят и работят в Плевен и в други градове в страната. Още при определяне на размера на земята тази помощ се има предвид.

— По 400—500 души работеха на полето, когато се разреждаше захарното цвекло — разказва Петко Миланов. — Всички положиха много труд, всеки гледаше неговия участък да бъде чист от плевели и да произведе повече. Тук действуваше, от една страна, принципът на личната материална заинтересованост, съчетана с обществения контрол, за да стане всеки истински стопанин на поверената му площ.

Най-доброто доказателство за целесъобразността на това начинание са резултатите. Средният добив от захарното цвекло за 1977 и 1978 г. е 7—8 тона, а отделни стопани постигат 10—11 тона. Общо през 1978 г. в селото за отглеждането на земеделските култури, раздадени на семеен акорд, са заработени над 4800 човекодни, а само от служителите — 1500 човекодни.

* * *

Сега, през третата година, откакто жителите на с. Мечка фактически работят по новия начин, налице е стройна система, която посочва ясно задълженията на всеки член на даден колектив. На служителите са поверени средноранните домати. Засаждат ги бригадата и веднага след това им се раздават. Кога ще прекопават, поливат, култучат — това е тяхна работа; никой не им нарежда и не ги подканва. Съгласно сключения в началото на годината договор с филиалното ръководство на АПК задължението на всеки, който работи на акорд, е да поддържа площта чиста и да предаде продукцията на изкупвателната организация. Въпрос и на съзнание, и на личен интерес за него е това да става колкото е възможно по-добре. Удобно и за двете страни. За ръководството — защото всеки човек си знае работата и не са необходими непрекъснати прехвърляния на хора от едно място на друго; в същото време селото живее нормален живот. Обслужването на населението не е занемарено, защото служителят или търговският работник се справя с тези допълнителни трудови задължения в извънработно време (преди или след работа, в почивни дни), без да страда от това основната му задача. Могат да му помагат членове на семейството — децата, по-възрастните. Така и те не стоят без работа, а това има и своя морален ефект. За миналата година служителите, отглеждали на акорд домати, получили 22 000 лева допълнителни доходи. Грижата на ръководството е не само да разпределя площите, но и ефективно да организира брането. И тук всичко е ясно: хората получават палети и берат в тях, кран-товарач ги товари в камионите.

Кръмното цвекло се разпределя и обработва по същия начин, но само от животновъдите — овцевъди, доячи, работници от свинефермата. Тези, които употребяват тази продукция, сега сами си я произвеждат. Чудно ли е тогава, че фермите са задоволени и изпълняват ритмично плановете си?!

На зеленчукопроизводителите пък е раздаден на индивидуален акорд 200 дка пипер. И така — всеки със свой участък, а всички заедно — без изоставане, без неефективни производства. На края на годината на общоселско събрание тържествено се отчита постигнатото, първенците се награждават. Налице е хубаво единство на материалните и моралните стимули, залог за по-нататъшна ползотворна работа.

* * *

Само за няколко години опитът на село Мечка под ръководството на окръжния и общинските партийни комитети и съдействието на цялата общественост се превърна в масова практика.

През 1979 година в Плевенски окръг 38 318 семейства от всички АПК и селища се грижат за 59 409 дка захарно цвекло, 6150 декара домати, 5714 дка трайни насаждения, 7750 дка фасул, 2500 дка соя, 400 дка арпаджик, 1000 дка пипер и т. н., или за една площ от над 90 000 декара плодородна земя.

Това е земя, зачислена трайно на бригадите, и различните видове акорд се прилага в техните рамки, често пъти съобразно решението на бригадното събрание. Акордната система се прилага за отделните операции след машинното засяване и засаждане, поради което тя не откъсва кооператора от вътрешностопанската сметка, а е винаги форма на приложението ѝ.

Опитът на партийното и стопанското ръководство в с. Мечка, станал практика в Плевенски окръг, показва, че е намерена положителна форма да се включат допълнителни работници в селскостопанския труд

Digitized by Google

чрез семействата, които са приели една или друга форма на акорд. Селскостопанските мероприятия се извършват в кратки срокове и в най-подходящо време. Повишава се производителността на труда, получава се повече продукция. Завишена е личната отговорност и заинтересованост от работата.

Тази форма изисква най-точно спазване договорните отношения от страна на изкупвателните и другите стопански организации. Те следва да създават еднакви условия за всеки човек, семейство или група. Работата на акорд ни най-малко не трябва да бъде повод за намаляване вниманието на специалистите към състоянието на земеделските култури, към спазването на технологиите или пък да се намаляват механизираните обработки, за които има техника, и т. н.

В тази дейност много важна е политическата работа с хората. Отглеждането на един декар домати, цвекло, пипер и т. н. не бива да се приема като някаква допълнителна тегоба на отделния човек, а като чувство за изпълнен дълг към колектива, в който работи и живее, към обществото. То следва да е израз на порасналото съзнание, изразено в трудовото поведение. Работата обаче не се изчерпва с агитацията и разясняването, докато бъдат привлечени хората в тази система. Изпълнението може да породи и отрицателни явления: на някого се дават по-хубави парцели, на други се помага с повече техника, на трети се изкупува с предимство продукцията. Семейният и индивидуалният акорд е част от социалистическите форми на организация, чрез него се формират настроение и поведение, поради което партийните комитети и организации трябва да предвиждат и предотвратяват всяка проява на социална несправедливост: да не допускат неорганизираност, мудност, разпиляване и други недостатъци, които могат да отблъснат трайно хората от тази ефективна форма на работа.

Стопанската пресметливост и личната заинтересованост — това е тайната на успеха на селскостопанските труженици от Плевенски окръг, успех без нито лев допълнителни капитални вложения. В това се изразява и майсторлъкът в работата на партийните и стопанските ръководства, а резултатите, обобщени с посочените вече цифри, са само едно логично следствие.

Иван НОВАКОВ

кореспондент на сп. „Партиен живот"

РАБОТАТА ИСКА СЪРЦЕ

Току-що е започнал работният ден. Оценява се изпълнението на задачите през изминалите месеци. Сравнява се извършеното от първичните партийни организации с изискванията на общинския партиен комитет, анализира се стилът на работа, свързан с основните цели в развитието на производството и колектива.

И във всичко това има една основна нишка — доколко партийната работа чрез отделния комунист, чрез ръководния орган като обединена сила на цялата организация е насочена към обективно необходимите потребности на живота, с какво и доколко осигурява предпоставки за устойчиво и ефективно развитие. Методически обосновано е този въпрос да свързваме с крайните резултати. И действително колективът на Завода за магнитни глави в Разлог през последните няколко години достигна ръст на производството, по-висок от средния за окръга. През тази година също редовно изпълнява качествените и количествените показатели. Сега дейността на партийната организация, на всички тук е насочена към подготовката за реконструкция и модернизация. А изпълнението на тази задача минава през една здраво споена верига от дейности, които секретарят на заводския партиен комитет Добрина Балакчиева охарактеризира с думите: „За да има реализъм в партийно-организаторската ни работа, трябва да са ясни целите пред всеки. По тях избираме насоките за дейността на първичните партийни организации, като оценяваме нуждите на производството и колектива. И нещо друго — да се действува, когато и където трябва, да не се върви след събитията. В основата на всичко това е грижата да преценим дали това, което сме достигнали днес, осигурява развитие? Ще удържим ли на неговия устрем? Стремежът ни е тази грижа да стане партийна отговорност, а проверката на идейната убеденост да свържем с делата на комунистите."

Цялостната работа на заводската партийна организация потвърждава казаното от секретаря на партийния комитет. Неговите мисли всъщност съдържат основната характеристика на подхода на комитета и партийните бюра при организиране на вътрешнопартийния живот. Да разгледаме някои страни от този подход.

Да има яснота и конкретност при определяне на задачите и организацията на работата на всяко работно място. Първичните партийни организации в завода проявяват стремеж с различните форми и средства на партийно-организационен жи-

Digitized by Google

вот да свържат в едно цяло дейността по изясняване целите и задачите пред колектива, организацията на изпълнението и оценката на резултатите. Примерите са много.

Трябваше да се повиши качеството на няколко основни изделия. Партийният комитет насочи вниманието към факторите и условията за повишаване на качеството на продукцията. Кои въпроси се решават в това направление?

Като говорим за повишаване качеството на изделията, не означава да повтаряме в отчета пред партийната организация само какъв е обемът на изделията с оценка „К" или „1", но и да потърсим отговорност от комунистите, които не са организирали навреме разработката на новата модификация на изделието с по-високи параметри на качеството. Същевременно да наградим тези майстори в цеха, които предложиха и направиха заедно с конструкторите приспособление, което премахна технологичния брак. Да дадем оценка на контролния апарат в производството дали и доколко спомага за развитие на системата за управление на качеството... Проблеми, по които колективният ум на партийната организация, насочен към конкретното, необходимото за практиката, прави оценка за труда на хората, дава партийно признание, насърчава или търси отговорност, изменя съзнанието на комунистите и на всеки член от трудовия колектив.

Този стил на работа откриваме в много от документите на организацията. Заседание на заводския партиен комитет. Разглеждат се въпросите за ролята на субективния фактор за повишаване качеството на продукцията в един от цеховете. Едно от изказванията: „Стремежът у някои хора да се оправдаят затрудненията по управление на качеството с преминаването към държавно приемане е абсолютно неправилен и вреден. Критериите и сега, и в бъдеще ще растат. Това е изискване на живота и ние, комунистите, организацията, трябва в общото да определим къде трябва да бъдем и какво да бъде качеството на нашия труд." Решението е: на открито партийно събрание пред колектива да се утвърдят мерки за подобряване организацията на труда и се премахнат причините за лошото качество.

Качеството на нашия труд! „В епохата на научно-техническата революция е истински анахронизъм да се издигат общи призиви за трудолюбие, независимо от качеството на труда и неговия обществен ефект."[1] Тази мисъл на другаря Тодор Живков намира все по-пълна реализация в усъвършенстване дейността на първичните партийни организации. Във взаимната зависимост между качеството на труда и обществения ефект можем да намерим необходимото конкретизиране на основните задачи пред всяка организация. Детайлизирането им има за цел да открие ония форми и средства в работата на партийната организация, които носят най-пълно единството между качеството на труда на всеки изпълнител или ръководител и качеството на продукцията.

Партийната организация и стопанското ръководство при завода съсредоточават сега повече усилия за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, за установяване на делово сътрудничество с научните звена към Министерството на електрониката и електротехниката и Висшия машинно-електротехнически институт за усъвършенстване на ръководната дейност в производствените звена, за внедряване съвременните форми на организация на производството. Има се предвид следното условие. Всяко действие, цялата организация на работата трябва да събере в практическите резултати всичко, което е възможно приложимо и достигнато в труда на другите, което е дело на научно-техническата революция, на човешкия прогрес. Самоцелна висока организираност на ниско технико-икономическо ниво не носи ефективност, и обратно. Самоцелното внедряване на всичко ново заради самата новост понякога води до противоречие. Цел на партийната работа и сега, и в бъдеще трябва да бъде тази пресметливост, тази пъргавина и надеждност на действието.

За всичко това е необходима трезва преценка, без надценяване и самодоволство. Да се осъществява единство между икономическия и политическия подход в ръководната дейност. А сега, като наблюдаваме оперативното съвещание в един от монтажните цехове и виждаме порасналото умение на началника на цеха, да се поставят конкретни задачи на всеки, да се спойва по-здраво веригата на бригадната организация, да се търси по-голяма изява на комунистите, в нас възникват някои мисли, които ни се иска да споделим.

Всеизвестно положение е, че стопанският ръководител трябва да се изявява и като политически деец. Дали не е по-правилно да определим категоричното изискване, че това разбиране за политическата значимост на всяко дело е необходимо условие за всеки ръководител. Дори само от факта, че ръководи, ръководи хората, техния труд и развитие! Съдържанието на това задължително условие се определя от цялата необходима съвкупност от лични качества, знания и опит, от характеристиката на ръководната дейност. От друга страна, когато партийният комитет е приел оценки и решения относно работата на комунистите — инженерно-технически кадри, икономисти, преки ръководители на производството, той непрекъснато утвърждава това разбиране. Едно от изискванията е формулирано така: „За позицията на кадрите за ускорено развитие на производството и колектива". Да, именно — позиция, точно определена, както в боя — всеки със своя

[1] Тодор Живков, „Учение и труд, жизнерадост и дръзновение", Писмо до ЦК на ДКМС, Партиздат, София, 1978, с. 34.

Digitized by Google

дял и устреи в атаката! Защото тук, в този завод, са нужни прецизност и високо майсторство. Знаем, че надеждността на електронноизчислителните машини не търпи компромиси с качеството. Затова проблемът за възпитанието на хората чрез непрекъснато усъвършенстване организацията на работата на всеки става основна грижа и проява на реализма в работата на заводската партийна организация.

Но има и една съществена особеност, която заводският партиен комитет се стреми да реализира. Това е необходимостта при избора на партийните форми и средства за организационно идеологическо въздействие да се отчита действието не само на икономическата и научно-техническата страна на производствената дейност, а да се направи опит да се разкрият взаимните зависимости и практическата значимост между организационно-управленческата дейност и идеологическото въздействие, т. е. създаване висока организираност, която да развива личността на всеки в колектива.

Разбира се, тези разсъждения изискват по-дълбоко теоретическо и практическо осмисляне. Защото при внедряването на съвременни форми на организация на труда не можем да не си задаваме въпроса, каква е зависимостта между високата организираност и подтика да се действува в името на партийните цели, да се действува истински делово с високи и качествени резултати, а не с напразно разпиляна енергия в името на привидна деловитост. Не само да сме убедени в дадена теза и да я повтаряме в общата ѝ фраза, а да чувствуваме необходимостта от реални резултати. Защото да почувствуваш тази необходимост, трябва да си разбрал в края на краищата, че да бъдеш делови, да твориш и да въздействуваш и на тези до тебе като комунист, значи всеки ден да проверяваш дали твоите убеждения се покриват с идеологията на класата. За това носиш и партийната си членска книжка!

Във все повече партийни организации в завода тези въпроси са основна част от съдържанието на тяхната работа и те чрез различни форми и методи на работа обогатяват своята дейност. Разговаряме с Елеонора Заваринова — секретар на партийната организация при цех „Лентова глава". Тя се отличава с добра организация на работата си като партиен секретар и бригадир. С отзивчивостта си към хората в бригадата и цеха, с откровеността и принципността си е заслужила доверието да ръководи дейността на партийната организация. „Можем много повече да направим, за да създадем обстановка за по-пълна и реална оценка на активността на комуниста и в трудовия процес, и в обществено-политическия живот" — споделя тя и като укор към себе си добавя: „Вярно е, че с пряката ни работа в цеха не можем да смогнем тия идеи напълно да се осъществят, но ще задължим служебните звена да ни дадат за главното в труда на всеки комунист — и като качество, и като количество, да видим какъв е неговият пример. А в специални картони ще отразяваме как участвува този наш партиен член в живота на организацията." И тя показва въведената помощна форма за отчитане обществено-политическата изява на комунистите.

Защо се спираме на този пример? Защото този стремеж към по-голяма обективност, компетентност, пълнота на оценката издига диалога между първичната партийна организация и отделния комунист. Той им позволява не общо, а конкретно да се показва опитът, който трябва да се следва и от партийната организация, и от колектива.

Анализът на съдържанието на обсъжданите проблеми от заводския партиен комитет и партийните бюра откроява стремежа не само към отчитане на крайния резултат, но и детайлното вникване в цялостното изпълнение на задачите в производството. Този подход съдействува да се повиши ръководната роля на партийната организация.

В този смисъл методическо значение има умението да се открои основните насоки за работа на партийната организация и актуалното им преосмисляне в процеса на практическите действия. Заводският комитет отчита, че това е една от чертите на стила, която трябва с още по-целенасочена работа да се утвърждава. Това е особено необходимо в работата на цеховите първични партийни организации.

В един от цеховете в разговор с партийния секретар и началник на цеха стана дума за взаимната обусловеност между ръководната роля на партийната организация и актуализацията на нейната дейност. За какво актуализиране става дума?

Не са редки случаите, когато говорим за новото, за потребностите на сегашното ни развитие с общи формули и постановки там, където нищо друго не е нужно освен конкретното им осъществяване. Ефективността на производството не се повишава, ако само добре разбираме постановките на Партията, само от добрите думи и идеи как да стане това.

Партийно-организаторската дейност е работа с хората. Тя опира до живия труд, до амбицията да израсне заводът, колективът, хората в него. Чрез резултатите да расте гордостта на машиностроителя и увереността в собствената и колективната сила на духа. От нея зависи как ще се използват суровините, техниката. Нима не е тя, която може да издига организираността на хората, тяхната по-ярка социална изява, колективния им разум и воля? Тук резервите са много по-големи за всяка партийна организация. Работата на заводския комитет, партийните бюра и организациите, амбицията на стопанските ръководни кадри е съсредоточена в две основни направления: да се осигури непрекъснато усъвършенстване и повишаване ефективността на сегашното производство и заедно с това да се разработят въпросите с помощта на научните звена и обединението, за перспективното развитие на завода

Digitized by Google

и колектива. Тези две направления се свързват в едно от всеки работен ден, те са главното звено в работата на партийната организация. Заедно с това се утвърждава една постоянна черта — не да се регламентира дейността на партийната организация, а да се окаже помощ, за да намери тя необходимите пътища за своето реализиране като ръководна сила. Инициативността на бюрата и на секретарите беше в основата на организаторската работа по усвояване на новото производство. С нея растеше и опитът на хората, на партийната организация, на комунистите да посрещнат новите по-големи изисквания.

* * *

Не можеш да разбереш съдържанието на партийната работа само по документи. Трябва да усетиш мисълта на човека, да видиш ония пламъчета, които отправят взора му към следващия хоризонт. И да почувствуваш в неговия пулс общия тонус на колектива.

Миналата година плановите показатели са преизпълнена със 163 на сто. Изминалиция е 152 на сто, намалени са разходите на 100 лв чиста продукция, печалбата е преизпълнена с 163 на сто. Изминалите месеци на тази година създават добри предпоставки колективът да изпълни поставените задачи. Зад всеки изминат ден остава не самоуспокоението от достигнатото, а една главна, определяща черта на партийната организация и колектива — да се върви напред с повишена отговорност.

Гледаш цифрите и като че ли все още нещо липсва. От тях не можеш да почувствуваш пулса на всекидневието, изпълнено с толкова много съдби. Най-образно това се вижда в думите на бригадира от инструменталния участък Георги Фидрин: „Какво значи точен, добър инструмент? Кажи-речи — едно: хем качествено, хем повече А да го изработиш сам или в оригадата освен опит и знания трябва и мерак, и сърце. Майсторството зависи от отношението към работата."

Да, точно така е, мерак и сърце трябват! А с постоянно растящия опит главното си остава отношението към работата. Само с волеви методи тук не можеш да се оправиш. Защото младостта си иска и своето — колектив, в който всеки да намери себе си в непрекъснатото собствено развитие като личност. „Затова, добавя бригадирът, когато се съберем на празник и запеят нашите самодейци, всички ни казват — умеете как да се веселите. А аз си мисля — не гоку-така е дошло сърце за песен! Това е гласът на колектива, на чувството, че си частица от него."

Нищо друго нямам да допълня към тези думи. Но те събират в едно главния резултат от партийната работа — да имаме колектив, съзнаващ, че още много трябва де това, което е повеля на партийната политика, да я осъществява в сегашните й жалони за завода и да подготвя бъдещето.

инж. Петрун СТОЯНОВ

Digitized by Google

ТРУДОВОТО ВЪЗПИТАНИЕ И ПРОИЗВОДСТВЕНИЯТ КОЛЕКТИВ

ТАЛИМКА ЙОРДАНОВА
секретарка на окръжния комитет на БКП — Сливен

Трудовото възпитание е многостранен процес, свързан с всички страни на живота на човека, с формирането у него на граждански и нравствен, професионален и културен облик.

Окръжната партийна организация в Сливен полага много усилия за преустройство на работата за формиране на социалистическо отношение към труда в производствените колективи.

На преден план излязоха рязко повишени изисквания към субективния фактор и окръжният комитет на Партията в Сливен си дава сметка, че от равнището на неговата професионална подготовка, от деловите, трудовите, организаторските му качества, от социалистическата съзнателност и идеологическата зрелост зависи как ще се използва нарасналата икономическа мощ за максимален трудов ефект и качество в производството, за осъществяване на икономическата стратегия на Партията, за икономическия и духовен напредък на окръга.

Важността на трудовото възпитание произтича и от големите изменения, които настъпиха в структурата на работническата класа, от закономерното повишаване на нейната роля при градежа на зрялото социалистическо общество. Ето как протичат тези процеси в Сливенски окръг: от 29 505 работници през 1959 г. (от тях в промишлеността 18 248 души) през 1977 г. те са се увеличили на 70 985, а само в промишлеността — на 34 330 души.

Сериозни изисквания пред цялостната възпитателна дейност на окръжната партийна организация, свързана с изграждането на социалистическо отношение към към труда, постави Писмото на др. Т. Живков до Централния комитет на Комсомола. То издигна нови идеи за социалната и трудовата реализация на младежта, които предстои да намерят място в нашата многостранна дейност по трудовото възпитание в производствените колективи. Необходимостта да се изгражда висока организационна култура не се отнася само до младежта. Това е задача всенародна. Пленумът на Централния комитет по образованието ни насочва как да поставим въпросите за професионалното ориентиране на младежта, за нейното образование и квалификация, за повишаване социалната ѝ активност.

Задачите, поставени от Единадесетия конгрес и Националната партийна конференция за повишаване ефективността и качеството, не могат да се реализират с традиционните средства и сили. Нужно е не само да мобилизираме всички трудови хора, но и да изработим у тях нов подход към работата, да повдигнем трудовата и политическата

Digitized by Google

им активност. Сега в наши дни съвсем актуални са словата на В. И. Ленин: „Колкото по-дълбоко е преобразованието, което искаме да извършим, толкова повече трябва да повишим интереса към него и съзнателното отношение, да убедим в тази необходимост нови и нови милиони трудещи се"[1]. Не осъзнаят ли хората новите изисквания и задачи, не заработят ли всеотдайно за решаването им, реален прогрес няма и не може да има.

Няма защо да крием — нашата идеологическа практика не винаги отчита порасналите изисквания към трудовото възпитание в условията на съвременното производство. Най-убедително доказателство е състоянието на трудовата и технологичната дисциплина, текучеството на изпълнителските кадри, ниската квалификация на една част от тях.

Проблемите на трудовото възпитание са многостранни, сложни и комплексни. Поради това ние ги ограничаваме само в рамките на производствения колектив и ще разгледаме само някои, а именно онези, които след Националната партийна конференция определят възпитателното въздействие за изграждане на ново отношение към труда в производствените колективи.

Първият въпрос е свързан с усъвършенстването на социалистическата организация на труда като непосредствена цел и средство на трудовото възпитание.

Другарят Тодор Живков ясно подчерта на Националната партийна конференция: „... социалистическата организация на труда е решаващ фактор не само за повишаване ефективността и качеството на икономиката, но и за трудовото, политическото, идеологическото възпитание на всеки трудещ се у нас". В промишлеността на Сливенски окръг вече 77 на сто от работниците са обединени от бригадната организация на труда. Твърде ценен опит има и в селското стопанство. Положителни изяви се регистрират и в строителството, където успешно се утвърждават злобинските бригади. Ето защо ние внимателно изучаваме всички онези идеологически и възпитателни проблеми, които възникват в производството в резултат на приложението на бригадната организация на труда. И радостно е, че началните резултати в производствените колективи открояват не само икономическите предимства, но и новата роля на тази форма за възпитателно въздействие. Точно се планира работата на отделните производствени звена, контролира се разходът на суровини и материали, изгражда се здрава трудова и технологическа дисциплина, по-пълноценно се използва техниката. Повече от когато и да било малкият трудов колектив се изявява като школа за обучение, за квалификация, за възпитание. Бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка водят до повишаване на творческата активност на бригадата, до ускоряване на процеса за формиране на качествено ново отношение към труда. Взаимоотношенията, изразени в другарство и взаимопомощ, прерастват в по-висока форма на самоконтрол, самоотчет и отговорност на всеки пред всички. Порасна стремежът към по-бързо повишаване на квалификацията, за усвояване на повече от една професия, за изравняване с постиженията на първенците. Намалява се текучеството — във ВТК „Георги Димитров" то е 5 на сто за 1978 година при средно за окръга 7,8 на сто. Засилва се интересът към крайния продукт на труда, към съдбата на бригадата, цеха, предприятието.

Всичко онова, което положително характеризира изявите на бригадната организация на труда за изграждане на социалистическо отношение към труда, определя целта и задачите на идейновъзпитателната работа на окръжната партийна организация. Организаторското и идеологическото въздействие се съсредоточава преди всичко към укрепване на малките производствени колективи, към създаване в тях

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 42, с. 140.

Digitized by Google

ТРУДОВОТО ВЪЗПИТАНИЕ И ПРОИЗВОДСТВЕНИЯТ КОЛЕКТИВ

ТАЛИМКА ЙОРДАНОВА
секретарка на окръжния комитет на БКП — Сливен

Трудовото възпитание е многостранен процес, свързан с всички страни на живота на човека, с формирането у него на граждански и нравствен, професионален и културен облик.

Окръжната партийна организация в Сливен полага много усилия за преустройство на работата за формиране на социалистическо отношение към труда в производствените колективи.

На преден план излязоха рязко повишени изисквания към субективния фактор и окръжният комитет на Партията в Сливен си дава сметка, че от равнището на неговата професионална подготовка, от деловите, трудовите, организаторските му качества, от социалистическата съзнателност и идеологическата зрелост зависи как ще се използва нарасналата икономическа мощ за максимален трудов ефект и качество в производството, за осъществяване на икономическата стратегия на Партията, за икономическия и духовен напредък на окръга.

Важността на трудовото възпитание произтича и от големите изменения, които настъпиха в структурата на работническата класа, от закономерното повишаване на нейната роля при градежа на зрялото социалистическо общество. Ето как протичат тези процеси в Сливенски окръг: от 29 505 работници през 1959 г. (от тях в промишлеността 18 248 души) през 1977 г. те са се увеличили на 70.985, а само в промишлеността — на 34 330 души.

Сериозни изисквания пред цялостната възпитателна дейност на окръжната партийна организация, свързана с изграждането на социалистическо отношение към към труда, постави Писмото на др. Т. Живков до Централния комитет на Комсомола. То издигна нови идеи за социалната и трудовата реализация на младежта, които предстои да намерят място в нашата многостранна дейност по трудовото възпитание в производствените колективи. Необходимостта да се изгражда висока организационна култура не се отнася само до младежта. Това е задача всенародна. Пленумът на Централния комитет по образованието ни насочва как да поставим въпросите за професионалното ориентиране на младежта, за нейното образование и квалификация, за повишаване социалната ѝ активност.

Задачите, поставени от Единадесетия конгрес и Националната партийна конференция за повишаване ефективността и качеството, не могат да се реализират с традиционните средства и сили. Нужно е не само да мобилизираме всички трудови хора, но и да изработим у тях нов подход към работата, да повдигнем трудовата и политическата

Digitized by Google

им активност. Сега в наши дни съвсем актуални са словата на В. И. Ленин: „Колкото по-дълбоко е преобразованието, което искаме да извършим, толкова повече трябва да повишим интереса към него и съзнателното отношение, да убедим в тази необходимост нови и нови милиони трудещи се“[1]. Не осъзнаят ли хората новите изисквания и задачи, не заработят ли всеотдайно за решаването им, реален прогрес няма и не може да има.

Няма защо да крием — нашата идеологическа практика не винаги отчита порасналите изисквания към трудовото възпитание в условията на съвременното производство. Най-убедително доказателство е състоянието на трудовата и технологичната дисциплина, текучеството на изпълнителските кадри, ниската квалификация на една част от тях.

Проблемите на трудовото възпитание са многостранни, сложни и комплексни. Поради това ние ги ограничаваме само в рамките на производствения колектив и ще разгледаме само някои, а именно онези, които след Националната партийна конференция определят възпитателното въздействие за изграждане на ново отношение към труда в производствените колективи.

Първият въпрос е свързан с усъвършенстването на социалистическата организация на труда като непосредствена цел и средство на трудовото възпитание.

Другарят Тодор Живков ясно подчерта на Националната партийна конференция: „... социалистическата организация на труда е решаващ фактор не само за повишаване ефективността и качеството на икономиката, но и за трудовото, политическото, идеологическото възпитание на всеки трудещ се у нас“. В промишлеността на Сливенски окръг вече 77 на сто от работниците са обединени от бригадната организация на труда. Твърде ценен опит има и в селското стопанство. Положителни изяви се регистрират и в строителството, където успешно се утвърждават злобинските бригади. Ето защо ние внимателно изучаваме всички онези идеологически и възпитателни проблеми, които възникват в производството в резултат на приложението на бригадната организация на труда. И радостно е, че началните резултати в производствените колективи открояват не само икономическите предимства, но и новата роля на тази форма за възпитателно въздействие. Точно се планира работата на отделните производствени звена, контролира се разходът на суровини и материали, изгражда се здрава трудова и технологическа дисциплина, по-пълноценно се използва техниката. Повече от когато и да било малкият трудов колектив се изявява като школа за обучение, за квалификация, за възпитание. Бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка водят до повишаване на творческата активност на бригадата, до ускоряване на процеса за формиране на качествено ново отношение към труда. Взаимоотношенията, изразени в другарство и взаимопомощ, прерастват в по-висока форма на самоконтрол, самоотчет и отговорност на всеки пред всички. Порасна стремежът към по-бързо повишаване на квалификацията, за усвояване на повече от една професия, за изравняване с постиженията на първенците. Намалява се текучеството — във ВТК „Георги Димитров“ то е 5 на сто за 1978 година при средно за окръга 7,8 на сто. Засилва се интересът към крайния продукт на труда, към съдбата на бригадата, цеха, предприятието.

Всичко онова, което положително характеризира изявите на бригадната организация на труда за изграждане на социалистическо отношение към труда, определя целта и задачите на идейновъзпитателната работа на окръжната партийна организация. Организаторското и идеологическото въздействие се съсредоточава преди всичко към укрепване на малките производствени колективи, към създаване в тях

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 42, с. 140.

Digitized by Google

на добри нравствени отношения, взаимна взискателност, взаимопомощ и другарско сътрудничество, висока морална отговорност към всеки и към всички. Уважението или неодобрението, поощряването или порицаването от колектива дейността и поведението на един или друг работник се превръща в най-ефективен възпитателен фактор. Първичните партийни организации полагат грижи за укрепване на партийните групи в низовите звена, за изявяване още по-силно личния пример на комунистите. Порасна ролята на наставничеството, чрез което се изявяват действени страни за възпитанието на младите работници. Засилва се индивидуалната работа с хората. Окръжният комитет на Партията помага на ТЗ „П. Енев", ВТК „Г. Димитров" и завод „Динамо" да усъвършенстват организаторската и идеологическата работа в условията на бригадната организация на труда. След известно време ще обобщи и резултатите и ще направи положителното достояние на всички кадри в окръга.

Нови очертания получава личността на майстора, на бригадира. През последните години се насочихме към повишаване деловите качества и готовността на преките ръководители — майстори, бригадири, да бъдат организатори на производството и същевременно и възпитатели на малкия колектив. Бюрото на окръжния комитет на Партията утвърди програма за работа с тях. В окръжната партийна организация се създадоха хубави традиции. Своя физиономия и опит, дошли в резултат на няколкогодишни търсения, имат съветите на майсторите, които се изградиха в почти всички предприятия, за да оглавят специфичните проблеми на тези творци на материални блага. От шест години функционира университет за обучение на преките ръководители. В големите предприятия са разкрити негови факултети. Всеки месец се организира „Ден на майстора", на който правим преглед на делата им и ги информираме по различни въпроси. Това допринася отговорната роля на преките ръководители да нараства. Те постоянно търсят начини и средства за засилване на своята обществена изява, за утвърждаване значимостта на възпитателната работа, която извършват.

Вторият въпрос се отнася до решителното издигане на социалистическата дисциплина и организираност в труда.

Това е едно от главните направления на дейността по трудовото възпитание в окръжната партийна организация, което след Националната партийна конференция придоби по-мащабни измерения, превърна се във възлов въпрос за осъществяването на по-висока организация на труда. Не случайно пленум на окръжния комитет на Партията направи дълбок анализ на състоянието на дисциплината, набеляза пътища за подобряване дейността на партийните и обществените организации, на стопанските ръководители по укрепване дисциплината и самодисциплината, порядъка в производството и на обществени места В решението на пленума се подчертава, че решаваща в това отношение е ролята на самите трудещи се, на работническите колективи. На тези въпроси посветиха занятия учебните звена, семинари с кадрите, съвещания на активите. На заседания на бюрото на окръжния комитет периодично се утвърждават мерки за засилване работата по укрепване на трудовата дисциплина в производствените колективи.

Работата по укрепване на социалистическата дисциплина в труда в нашия окръг се води в две направления: едното е да се създават необходимите условия за производителен труд по пътя на техническото превъоръжаване на производството, внедряване на нова техника и прогресивна технология, научна организация на труда, използване икономическия механизъм; другото е всестранно развитие на човека, повишаване на неговата съзнателност, политическа зрелост и активност, усъвършенстване на цялата идеологическа работа. Във взаимната връзка и зависимост на тези две направления ние виждаме залога за

Digitized by Google

висока дисциплина в труда. Можем да кажем уверено: в производствените колективи са утвърдени здрави традиции. Свой дял в това направление имат всички средства за икономическо и организационно въздействие — от колективните форми за политическа просвета, партийните събрания до индивидуалната работа с хората. Разработили сме система за предприятие еталон в труда, на основата на която се съревновават най-големите заводи и фабрики. Голям е приносът на стотици работници, които разгръщат широка надпревара за укрепване на дисциплината по примера на 7-те бригади на СТЗ „В. Коларов" — София. Примерът на съветите по дисциплината, изградени на редица места, заслужават одобрение. Те стават надеждна бариера против нарушителите. Тази и други форми потвърждават стремежа да се търсят пътища за обществено въздействие върху отклоняващите се от установените обществени порядки.

В производствените колективи се извършва богата и многостранна дейност с новопостъпващите млади работници. Усилията за създаване на трайни и здрави трудови навици и повишаване на професионалното майсторство се съчетават с възпитанието на младите хора в духа на революционните и трудовите добродетели на класата. Широко разпространение получиха трудовите ритуали за встъпване в редовете на работническата класа, за получаване на първата заплата, вечерите на професията, портретните вечери. В ЕВЗ „Ленин" младите работници получават информационен справочник за историята, производствената структура и перспективите на завода, за социално-битовата и спортната база, за възможностите да повишават образованието и квалификацията си, за културния отдих. Всички новопостъпващи са стоплени от грижите и помощта на опитен наставник. Особено внимание се отделя за моралното стимулиране на първите им добри резултати в труда. Прилагат се различни форми за засилване на обществената активност.

Очевидно всичко това е положително. Когато се вникне обаче по-дълбоко в същността на фактите, се вижда, че и след категоричната партийна повеля на Юлския пленум и Националната партийна конференция дисциплината се подобрява бавно. Къде се крият причините? Отговорът е преди всичко в това, че производствените колективи не са намерили достатъчно силно противодействие, не са създали навсякъде атмосфера на нетърпимост към нехайството и безотговорното отношение към труда. Не се използват докрай контролните функции на идеологическата работа, а организационните и идеологическите механизми на възпитанието не всякога бият в желаната цел. Административната намеса не винаги е съчетана със силно обществено въздействие. А фактите в завод „Динамо" показват голямата полза от публичната критика на нехайните. На плакати и диаграми, с езика на конкретните цифри и факти нагледно се разкрива колко работно време губи предприятието заради тях, каква вреда нанасят на колектива. Остро критикуват онези, които не изпълняват производствените си задължения, недисциплинираните, онези, които се държат недостойно по радиоуредбата, в стенните листове, в сатиричните „стършели" в многотиражката.

Третия въпрос свързваме с възпитателната функция на социалистическото съревнование.

Да се повишава възпитателната роля на съревнованието е трудно. Но много колективи успешно се справят. Задълбочените разработки, направени от другаря Тодор Живков за разгръщане на всенародното социалистическо съревнование в нашата страна помогнаха принципно да се обогати неговото съдържание и действеност, да се увеличат не само потенциалните му икономически възможности, да се засили и неговата възпитателна роля за изграждане на ново отношение към труда, към плодовете и ефективността на стопанската дейност.

Digitized by Google

Сред използваните идеологически форми и средства за насочване на тази дейност се откроява и все повече се утвърждава ежегодният държавно-обществен преглед на обществената производителност на труда. Широко се използва допитването до работниците и специалистите чрез анкетни карти, листовки, щафетни книги. Задълбочено се обсъждат инженерните проекти и организационно-техническите мероприятия.

Много са примерите, които характеризират повишения резултат на тази дейност — политически, възпитателен и съревнователен ефект. Най-голямо внимание обаче заслужават работническите предложения. За 1978 г. те са над 9000, а по насрещния план за 1979—1980 г. — над 14 хиляди. На много места още по време на държавно-обществения преглед по производителността на труда се приеха личните творчески планове.

Десетки са доказателствата, които потвърждават, че сливенската работническа класа не само правилно разбра и възприе изискванията на Централния комитет на Партията за нов подход в планирането, но е устремена към неговото творческо и последователно прилагане. Това се изяви в редица почини и инициативи. В трудовите делници на производствените колективи се роди инициативата на 11-те челни сливенски предприятия за ритмично, комплексно и предсрочно изпълнение на плана, което обедини усилията на трудещите се в битката за изпълнение решенията на Единадесетия конгрес. Движението за предсрочно изпълнение на петилетния план, подето от „Клуб осма петилетка", се превърна в ярък израз на дръзновението и творческите търсения на работническата класа. Тридесет и пет годишнината на свободата породи движението „Тридесет и пет победни години — тридесет и пет ударни седмици". В текстилните предприятия се разгръща съревнование за многомашинно обслужване. Борбата за високо качество в редица колективи се води под наслов „Работническа гаранция на качеството на продукцията".

Опитът по разработването на насрещните планове за 1978—1980 година изяви силно и утвърди редица положителни страни на новата технология. И сега обаче в извършеното се съзират недостатъци. Допуснаха се прояви на стар подход, на субективизъм. Някои партийни, стопански, профсъюзни и комсомолски ръководства не съумяват бързо да усетят пулса на новото, бавно и трудно се преустройват. Те недостатъчно изучават, усвояват, осмислят в дълбочина идеологическата, икономическата и възпитателната функция на насрещното планиране, а оттам да овладеят пълно механизма на неговото управление.

Сочейки изменения, настъпили в насрещното планиране, следва да отдадем дължимото и на извършената конкретна дейност за цялостното преустройство на социалистическото съревнование за засилване на неговата възпитателна функция.

Кои са главните направления на тази дейност, които в окръжната партийна организация има стремеж да се усъвършенстват и развиват?

Преди всичко засилва се политическото ръководство и партийната инициатива в практиката на съревнованието. Към бюрото на окръжния комитет на Партията функционира комисия по съревнованието, която обобщава и направлява процесите в него. Такива комисии работят и в общинските комитети на Партията. Партийните комитети и организации последователно, задълбочено и компетентно се занимават с ръководството на трудовата надпревара. На заседания на партийните комитети, на съвещания редовно докладват по тези въпроси секретари на първични организации, низови стопански ръководители, председатели на профорганизации. Все повече се откроява специфичната роля на

Digitized by Google

Комсомола. По-енергично се разработват и включват в единното съревнование специфичните проблеми на младежкото съревнование.

Като оценява правилно големите икономически и възпитателни сили, които се крият в съревнованието, окръжният комитет на Партията полага много усилия да се преодолее подценяването на тази дейност. Защото се знае, че някои партийни ръководства все още нямат нагласа отблизо да следят и подпомагат трудовата надпревара, да осъществяват последователен партиен контрол, за да преодоляват безразличието на някои стопански дейци към съревнованието, превърнало се на много места в основна предпоставка за формализма в неговата организация. Прави впечатление, че редица кадри не притежават нужната компетентност и познаване механизма на управление на съревнованието. Поради това сега вземаме сериозни мерки за обучението на обществено-политическите и стопанските кадри по специфичните проблеми на отрасловото и извънпроизводственото съревнование.

Внесе се по-пълна съгласуваност, конкретност и еднопосочност в териториалното и заводското ръководство на съревнованието. Окръжният комитет на Партията всяка година утвърждава Единната система за ръководство и организация на социалистическата надпревара в Сливенски окръг. В нея се определят пътищата за усъвършенстване и развитие на неговата икономическа, социална и възпитателна роля, направлява се не само териториалното, но и заводското съревнование. Производствените колективи също разработват свои системи. Това е солидна предпоставка за правилното управление на тази въздействуваща сила за трудовото възпитание. Икономическите цели, насоки и задачи като правило се обхващат в сравнително пълен и конкретен вид под формата на показатели, кореспондиращи с плановите показатели. Не така стои обаче въпросът за социалните и възпитателните цели, насоки и задачи. Те до известна степен се подценяват. Пример в това отношение е планът за социалното развитие, който засега е почти извън обсега на съревнованието. Незадоволително за сегашния етап сме решили и въпросите за диференциация на целите и задачите на надпреварата до низовите производствени звена и колективи, до отделния участник. Сега при широкото навлизане на бригадната организация на труда съвсем очевидна за нас е необходимостта да се разработят по-задълбочено и тези страни на социалистическото съревнование. Положителни промени настъпиха в духовното стимулиране, в гласността на социалистическото съревнование. Сега в по-голямата част от селищата на окръга има добре оформени кътове на трудовата слава, които се превърнаха в места за вълнуващи трудови ритуали. Тук се отчитат резултатите от съревнованието. Тези отчети станаха истински празници за трудещите се. На тях не се четат дълги доклади. Първенците в труда в емоционална и тържествена обстановка, пред очите на цялото население получават завоюваните отличия. Това обществено признание дълбоко вълнува хората.

Много усилия се полагат за подобряване на гласността в съревнованието в производствените колективи. Сега навсякъде в тях кътовете на трудовата слава и съревнователните табла дават оперативна информация за постиженията и несполуките в производството. И тук стремежът е ежедневна и широка гласност за резултатите от труда на всяко производствено звено и работник.

Отчитането на съревнованието се извършва за десетдневка, месец и тримесечие в кътовете на трудовата слава. С богато многообразие е характерна надпреварата в кампаниите по прибиране на реколтата в селското стопанство, където окръжната комисия седмично връчва учредените стимули на първенците, а в АПК това става на всеки три дни. Оценявайки голямата важност на гласността в съревнованието за

Digitized by Google

на добри нравствени отношения, взаимна взискателност, взаимопомощ и другарско сътрудничество, висока морална отговорност към всеки и към всички. Уважението или неодобрението, поощряването или порицаването от колектива дейността и поведението на един или друг работник се превръща в най-ефективен възпитателен фактор. Първичните партийни организации полагат грижи за укрепване на партийните групи в низовите звена, за изявяване още по-силно личния пример на комунистите. Порасна ролята на наставничеството, чрез което се изявяват действени страни за възпитанието на младите работници. Засилва се индивидуалната работа с хората. Окръжният комитет на Партията помага на ТЗ „П. Енев", ВТК „Г. Димитров" и завод „Динамо" да усъвършенстват организаторската и идеологическата работа в условията на бригадната организация на труда. След известно време ще обобщи и резултатите и ще направи положителното достояние на всички кадри в окръга.

Нови очертания получава личността на майстора, на бригадира. През последните години се насочихме към повишаване деловите качества и готовността на преките ръководители — майстори, бригадири, да бъдат организатори на производството и същевременно и възпитатели на малкия колектив. Бюрото на окръжния комитет на Партията утвърди програма за работа с тях. В окръжната партийна организация се създадоха хубави традиции. Своя физиономия и опит, дошли в резултат на няколкогодишни търсения, имат съветите на майсторите, които се изградиха в почти всички предприятия, за да оглавят специфичните проблеми на тези творци на материални блага. От шест години функционира университет за обучение на преките ръководители. В големите предприятия са разкрити негови факултети. Всеки месец се организира „Ден на майстора", на който правим преглед на делата им и ги информираме по различни въпроси. Това допринася отговорната роля на преките ръководители да нараства. Те постоянно търсят начини и средства за засилване на своята обществена изява, за утвърждаване значимостта на възпитателната работа, която извършват.

Вторият въпрос се отнася до решителното издигане на социалистическата дисциплина и организираност в труда.

Това е едно от главните направления на дейността по трудовото възпитание в окръжната партийна организация, което след Националната партийна конференция придоби по-мащабни измерения, превърна се във възлов въпрос за осъществяването на по-висока организация на труда. Не случайно пленум на окръжния комитет на Партията направи дълбок анализ на състоянието на дисциплината, набеляза пътища за подобряване дейността на партийните и обществените организации, на стопанските ръководители по укрепване дисциплината и самодисциплината, порядъка в производството и на обществени места В решението на пленума се подчертава, че решаваща в това отношение е ролята на самите трудещи се, на работническите колективи. На тези въпроси посветиха занятия учебните звена, семинари с кадрите, съвещания на активите. На заседания на бюрото на окръжния комитет периодично се утвърждават мерки за засилване работата по укрепване на трудовата дисциплина в производствените колективи.

Работата по укрепване на социалистическата дисциплина в труда в нашия окръг се води в две направления: едното е да се създават необходимите условия за производителен труд по пътя на техническото превъоръжаване на производството, внедряване на нова техника и прогресивна технология, научна организация на труда, използване икономическия механизъм; другото е всестранно развитие на човека, повишаване на неговата съзнателност, политическа зрелост и активност, усъвършенстване на цялата идеологическа работа. Във взаимната връзка и зависимост на тези две направления ние виждаме залога за

Digitized by Google

висока дисциплина в труда. Можем да кажем уверено: в производствените колективи са утвърдени здрави традиции. Свой дял в това направление имат всички средства за икономическо и организационно въздействие — от колективните форми за политическа просвета, партийните събрания до индивидуалната работа с хората. Разработили сме система за предприятие еталон в труда, на основата на която се съревновават най-големите заводи и фабрики. Голям е приносът на стотици работници, които разгръщат широка надпревара за укрепване на дисциплината по примера на 7-те бригади на СТЗ „В. Коларов" — София. Примерът на съветите по дисциплината, изградени на редица места, заслужават одобрение. Те стават надеждна бариера против нарушителите. Тази и други форми потвърждават стремежа да се търсят пътища за обществено въздействие върху отклоняващите се от установените обществени порядки.

В производствените колективи се извършва богата и многостранна дейност с новопостъпващите млади работници. Усилията за създаване на трайни и здрави трудови навици и повишаване на професионалното майсторство се съчетават с възпитанието на младите хора в духа на революционните и трудовите добродетели на класата. Широко разпространение получиха трудовите ритуали за встъпване в редовете на работническата класа, за получаване на първата заплата, вечерите на професията, портретните вечери. В ЕВЗ „Ленин" младите работници получават информационен справочник за историята, производствената структура и перспективите на завода, за социално-битовата и спортната база, за възможностите да повишават образованието и квалификацията си, за културния отдих. Всички новопостъпващи са стоплени от грижите и помощта на опитен наставник. Особено внимание се отделя за моралното стимулиране на първите им добри резултати в труда. Прилагат се различни форми за засилване на обществената активност.

Очевидно всичко това е положително. Когато се вникне обаче по-дълбоко в същността на фактите, се вижда, че и след категоричната партийна повеля на Юлския пленум и Националната партийна конференция дисциплината се подобрява бавно. Къде се крият причините? Отговорът е преди всичко в това, че производствените колективи не са намерили достатъчно силно противодействие, не са създали навсякъде атмосфера на нетърпимост към нехайството и безотговорното отношение към труда. Не се използват докрай контролните функции на идеологическата работа, а организационните и идеологическите механизми на възпитанието не всякога бият в желаната цел. Административната намеса не винаги е съчетана със силно обществено въздействие. А фактите в завод „Динамо" показват голямата полза от публичната критика на нехайните. На плакати и диаграми, с езика на конкретните цифри и факти нагледно се разкрива колко работно време губи предприятието заради тях, каква вреда нанасят на колектива. Остро критикуват онези, които не изпълняват производствените си задължения, недисциплинираните, онези, които се държат недостойно по радиоуредбата, в стенните листове, в сатиричните „стършели" в многотиражката.

Третия въпрос свързваме с възпитателната функция на социалистическото съревнование.

Да се повишава възпитателната роля на съревнованието е трудно. Но много колективи успешно се справят. Задълбочените разработки, направени от другаря Тодор Живков за разгръщане на всенародното социалистическо съревнование в нашата страна помогнаха принципно да се обогати неговото съдържание и действеност, да се увеличат не само потенциалните му икономически възможности, да се засили и неговата възпитателна роля за изграждане на ново отношение към труда, към плодовете и ефективността на стопанската дейност.

Digitized by Google

на добри нравствени отношения, взаимна взискателност, взаимопомощ и другарско сътрудничество, висока морална отговорност към всеки и към всички. Уважението или неодобрението, поощряването или порицаването от колектива дейността и поведението на един или друг работник се превръща в най-ефективен възпитателен фактор. Първичните партийни организации полагат грижи за укрепване на партийните групи в низовите звена, за изявяване още по-силно личния пример на комунистите. Порасна ролята на наставничеството, чрез което се изявяват действени страни за възпитанието на младите работници. Засилва се индивидуалната работа с хората. Окръжният комитет на Партията помага на ТЗ „П. Енев", ВТК „Г. Димитров" и завод „Динамо" да усъвършенстват организаторската и идеологическата работа в условията на бригадната организация на труда. След известно време ще обобщи и резултатите и ще направи положителното достояние на всички кадри в окръга.

Нови очертания получава личността на майстора, на бригадира. През последните години се насочихме към повишаване деловите качества и готовността на преките ръководители — майстори, бригадири, да бъдат организатори на производството и същевременно и възпитатели на малкия колектив. Бюрото на окръжния комитет на Партията утвърди програма за работа с тях. В окръжната партийна организация се създадоха хубави традиции. Своя физиономия и опит, дошли в резултат на няколкогодишни търсения, имат съветите на майсторите, които се изградиха в почти всички предприятия, за да оглавят специфичните проблеми на тези творци на материални блага. От шест години функционира университет за обучение на преките ръководители. В големите предприятия са разкрити негови факултети. Всеки месец се организира „Ден на майстора", на който правим преглед на делата им и ги информираме по различни въпроси. Това допринася отговорната роля на преките ръководители да нараства. Те постоянно търсят начини и средства за засилване на своята обществена изява, за утвърждаване значимостта на възпитателната работа, която извършват.

Вторият въпрос се отнася до решителното издигане на социалистическата дисциплина и организираност в труда.

Това е едно от главните направления на дейността по трудовото възпитание в окръжната партийна организация, което след Националната партийна конференция придоби по-мащабни измерения, превърна се във възлов въпрос за осъществяването на по-висока организация на труда. Не случайно пленум на окръжния комитет на Партията направи дълбок анализ на състоянието на дисциплината, набеляза пътища за подобряване дейността на партийните и обществените организации, на стопанските ръководители по укрепване дисциплината и самодисциплината, порядъка в производството и на обществени места В решението на пленума се подчертава, че решаваща в това отношение е ролята на самите трудещи се, на работническите колективи. На тези въпроси посветиха занятия учебните звена, семинари с кадрите, съвещания на активите. На заседания на бюрото на окръжния комитет периодично се утвърждават мерки за засилване работата по укрепване на трудовата дисциплина в производствените колективи.

Работата по укрепване на социалистическата дисциплина в труда в нашия окръг се води в две направления: едното е да се създават необходимите условия за производителен труд по пътя на техническото превъоръжаване на производството, внедряване на нова техника и прогресивна технология, научна организация на труда, използване икономическия механизъм; другото е всестранно развитие на човека, повишаване на неговата съзнателност, политическа зрелост и активност, усъвършенстване на цялата идеологическа работа. Във взаимната връзка и зависимост на тези две направления ние виждаме залога за

Digitized by Google

висока дисциплина в труда. Можем да кажем уверено: в производствените колективи са утвърдени здрави традиции. Свой дял в това направление имат всички средства за икономическо и организационно въздействие — от колективните форми за политическа просвета, партийните събрания до индивидуалната работа с хората. Разработили сме система за предприятие еталон в труда, на основата на която се съревновават най-големите заводи и фабрики. Голям е приносът на стотици работници, които разгръщат широка надпревара за укрепване на дисциплината по примера на 7-те бригади на СТЗ „В. Коларов" — София. Примерът на съветите по дисциплината, изградени на редица места, заслужават одобрение. Те стават надеждна бариера против нарушителите. Тази и други форми потвърждават стремежа да се търсят пътища за обществено въздействие върху отклоняващите се от установените обществени порядки.

В производствените колективи се извършва богата и многостранна дейност с новопостъпващите млади работници. Усилията за създаване на трайни и здрави трудови навици и повишаване на професионалното майсторство се съчетават с възпитанието на младите хора в духа на революционните и трудовите добродетели на класата. Широко разпространение получиха трудовите ритуали за встъпване в редовете на работническата класа, за получаване на първата заплата, вечерите на професията, портретните вечери. В ЕВЗ „Ленин" младите работници получават информационен справочник за историята, производствената структура и перспективите на завода, за социално-битовата и спортната база, за възможностите да повишават образованието и квалификацията си, за културния отдих. Всички новопостъпващи са стоплени от грижите и помощта на опитен наставник. Особено внимание се отделя за моралното стимулиране на първите им добри резултати в труда. Прилагат се различни форми за засилване на обществената активност.

Очевидно всичко това е положително. Когато се вникне обаче по-дълбоко в същността на фактите, се вижда, че и след категоричната партийна повеля на Юлския пленум и Националната партийна конференция дисциплината се подобрява бавно. Къде се крият причините? Отговорът е преди всичко в това, че производствените колективи не са намерили достатъчно силно противодействие, не са създали навсякъде атмосфера на нетърпимост към нехайството и безотговорното отношение към труда. Не се използват докрай контролните функции на идеологическата работа, а организационните и идеологическите механизми на възпитанието не всякога бият в желаната цел. Административната намеса не винаги е съчетана със силно обществено въздействие. А фактите в завод „Динамо" показват голямата полза от публичната критика на нехайните. На плакати и диаграми, с езика на конкретните цифри и факти нагледно се разкрива колко работно време губи предприятието заради тях, каква вреда нанасят на колектива. Остро критикуват онези, които не изпълняват производствените си задължения, недисциплинираните, онези, които се държат недостойно по радиоуредбата, в стенните листове, в сатиричните „стършели" в многотиражката.

Третия въпрос свързваме с възпитателната функция на социалистическото съревнование.

Да се повишава възпитателната роля на съревнованието е трудно. Но много колективи успешно се справят. Задълбочените разработки, направени от другаря Тодор Живков за разгръщане на всенародното социалистическо съревнование в нашата страна помогнаха принципно да се обогати неговото съдържание и действеност, да се увеличат не само потенциалните му икономически възможности, да се засили и неговата възпитателна роля за изграждане на ново отношение към труда, към плодовете и ефективността на стопанската дейност.

Digitized by Google

Сред използваните идеологически форми и средства за насочване на тази дейност се откроява и все повече се утвърждава ежегодният държавно-обществен преглед на обществената производителност на труда. Широко се използва допитването до работниците и специалистите чрез анкетни карти, листовки, щафетни книги. Задълбочено се обсъждат инженерните проекти и организационно-техническите мероприятия.

Много са примерите, които характеризират повишения резултат на тази дейност — политически, възпитателен и съревнователен ефект. Най-голямо внимание обаче заслужават работническите предложения. За 1978 г. те са над 9000, а по насрещния план за 1979—1980 г. — над 14 хиляди. На много места още по време на държавно-обществения преглед по производителността на труда се приеха личните творчески планове.

Десетки са доказателствата, които потвърждават, че сливенската работническа класа не само правилно разбра и възприе изискванията на Централния комитет на Партията за нов подход в планирането, но е устремена към неговото творческо и последователно прилагане. Това се изяви в редица почини и инициативи. В трудовите делници на производствените колективи се роди инициативата на 11-те челни сливенски предприятия за ритмично, комплексно и предсрочно изпълнение на плана, което обедини усилията на трудещите се в битката за изпълнение решенията на Единадесетия конгрес. Движението за предсрочно изпълнение на петилетния план, подето от „Клуб осма петилетка", се превърна в ярък израз на дръзновението и творческите търсения на работническата класа. Тридесет и пет годишнината на свободата породи движението „Тридесет и пет победни години — тридесет и пет ударни седмици". В текстилните предприятия се разгръща съревнование за многомашинно обслужване. Борбата за високо качество в редица колективи се води под наслов „Работническа гаранция на качеството на продукцията".

Опитът по разработването на насрещните планове за 1978—1980 година изяви силно и утвърди редица положителни страни на новата технология. И сега обаче в извършеното се съзират недостатъци. Допуснаха се прояви на стар подход, на субективизъм. Някои партийни, стопански, профсъюзни и комсомолски ръководства не съумяват бързо да усетят пулса на новото, бавно и трудно се преустройват. Те недостатъчно изучават, усвояват, осмислят в дълбочина идеологическата, икономическата и възпитателната функция на насрещното планиране, а оттам да овладеят пълно механизма на неговото управление.

Сочейки изменения, настъпили в насрещното планиране, следва да отдадем дължимото и на извършената конкретна дейност за цялостното преустройство на социалистическото съревнование за засилване на неговата възпитателна функция.

Кои са главните направления на тази дейност, които в окръжната партийна организация има стремеж да се усъвършенстват и развиват?

Преди всичко засилва се политическото ръководство и партийната инициатива в практиката на съревнованието. Към бюрото на окръжния комитет на Партията функционира комисия по съревнованието, която обобщава и направлява процесите в него. Такива комисии работят и в общинските комитети на Партията. Партийните комитети и организации последователно, задълбочено и компетентно се занимават с ръководството на трудовата надпревара. На заседания на партийните комитети, на съвещания редовно докладват по тези въпроси секретари на първични организации, низови стопански ръководители, председатели на профорганизации. Все повече се откроява специфичната роля на

Digitized by Google

Комсомола. По-енергично се разработват и включват в единното съревнование специфичните проблеми на младежкото съревнование.

Като оценява правилно големите икономически и възпитателни сили, които се крият в съревнованието, окръжният комитет на Партията полага много усилия да се преодолее подценяването на тази дейност. Защото се знае, че някои партийни ръководства все още нямат нагласа отблизо да следят и подпомагат трудовата надпревара, да осъществяват последователен партиен контрол, за да преодоляват безразличието на някои стопански дейци към съревнованието, превърнало се на много места в основна предпоставка за формализма в неговата организация. Прави впечатление, че редица кадри не притежават нужната компетентност и познаване механизма на управление на съревнованието. Поради това сега вземаме сериозни мерки за обучението на обществено-политическите и стопанските кадри по специфичните проблеми на отрасловото и извънпроизводственото съревнование.

Внесе се по-пълна съгласуваност, конкретност и еднопосочност в териториалното и заводското ръководство на съревнованието. Окръжният комитет на Партията всяка година утвърждава Единната система за ръководство и организация на социалистическата надпревара в Сливенски окръг. В нея се определят пътищата за усъвършенствуване и развитие на неговата икономическа, социална и възпитателна роля, направлява се не само територинлното, но и заводското съревнование. Производствените колективи също разработват свои системи. Това е солидна предпоставка за правилното управление на тази въздействуваща сила за трудовото възпитание. Икономическите цели, насоки и задачи като правило се обхващат в сравнително пълен и конкретен вид под формата на показатели, кореспондиращи с плановите показатели. Не така стои обаче въпросът за социалните и възпитателните цели, насоки и задачи. Те до известна степен се подценяват. Пример в това отношение е планът за социалното развитие, който засега е почти извън обсега на съревнованието. Незадоволително за сегашния етап сме решили и въпросите за диференциация на целите и задачите на надпреварата до низовите производствени звена и колективи, до отделния участник. Сега при широкото навлизане на бригадната организация на труда съвсем очевидна за нас е необходимостта да се разработят по-задълбочено и тези страни на социалистическото съревнование. Положителни промени настъпиха в духовното стимулиране, в гласността на социалистическото съревнование. Сега в по-голямата част от селищата на окръга има добре оформени кътове на трудовата слава, които се превърнаха в места за вълнуващи трудови ритуали. Тук се отчитат резултатите от съревнованието. Тези отчети станаха истински празници за трудещите се. На тях не се четат дълги доклади. Първенците в труда в емоционална и тържествена обстановка, пред очите на цялото население получават завоюваните отличия. Това обществено признание дълбоко вълнува хората.

Много усилия се полагат за подобряване на гласността в съревнованието в производствените колективи. Сега навсякъде в тях кътовете на трудовата слава и съревнователните табла дават оперативна информация за постиженията и несполуките в производството. И тук стремежът е ежедневна и широка гласност за резултатите от труда на всяко производствено звено и работник.

Отчитането на съревнованието се извършва за десетдневка, месец и тримесечие в кътовете на трудовата слава. С богато многообразие е характерна надпреварата в кампаниите по прибиране на реколтата в селското стопанство, където окръжната комисия седмично връчва учредените стимули на първенците, а в АПК това става на всеки три дни. Оценявайки голямата важност на гласността в съревнованието за

Digitized by Google

повишаване на неговата възпитателна роля, сега под ръководството на окръжния комитет на Партията се организира обществен преглед на нагледните материали за осъществяване на гласността, който ще завърши с окръжна изложба.

Въпреки че на основата на Единната система за духовно стимулиране се издигна чувствително ролята на моралните стимули, буди все още безпокойство тяхното недооценяване. Продължава да се поставя ударението предимно върху материалните стимули. На практика често се подценява огромното възпитателно значение на моралните стимули. Ето защо полагаме усилия в трудовите колективи да се усъвършенствува подсистемата на моралното стимулиране, да се разнообразят стимулите, да се диференцират по професии. Вече се утвърждава практиката при разпределението на социалните придобивки да се взема под внимание не само степента на потребност, но и най-вече трудовите постижения на нуждаещите се от тези социални придобивки. По такъв начин се повишава тяхната стимулираща роля и възпитателен ефект.

Четвъртият въпрос се отнася до партийното ръководство на трудовото възпитание на производствените колективи.

Сливенската окръжна партийна организация има утвърден опит в усъвършенстуването на активна възпитателна работа за изграждане на социалистическо отношение към труда и обществената собственост. Тя черпи сокове от богатите революционни и трудови традиции на нашия край. Окръжният комитет на Партията организира тази сложна дейност, изхождайки от високите критерии, които издигнаха Единадесетият конгрес и Юлският пленум на Централния комитет на Партията, Националната партийна конференция. След продължителна подготовка проведохме пленум по тези въпроси, който утвърди комплексна програма за по-нататъшното усъвършенствуване на трудовото възпитание в производствените колективи. Сега полагаме усилия не само идеологическата практика за изграждане на ново отношение към труда и обществената собственост да бъде наситена с повече дела, а правим сериозни опити да осъществим комплексен подход в нейното ръководство и организация. Известно е, че в трудовото възпитание се преплитат идейно-политически, нравствени и естетически критерии и фактори. Всяко направление на идейно въздействие върху съзнанието на човека е многопланово, а всяко качество на духовния облик на хората се формира в резултат на сложно взаимодействие. Политическата съзнателност, високите морални качества и социалистическо отношение към труда не съществуват като отделни човешки качества. Те взаимно зависят и се допълват и в своята съвкупност характеризират социалистическата личност. И ние си даваме сметка, че не можем да решим задачата за трудовото възпитание в производствените колективи само със специфичните, насочени към тази цел средства, без да въздействуваме върху политическото съзнание на човека, без да се стремим да превърнем политическите му убеждения и знания в негова нравствена характеристика. Правилната постановка на политическото възпитание служи за обогатяване и укрепване на моралния облик на човека, а политическото и нравственото възпитание, разглеждани в тяхното единство, представляват идейната и моралната основа на трудовото възпитание. Всичко това налага много внимателно да отработваме механизма на нашето въздействие за изграждане на ново отношение към труда и обществената собственост, особено в производствените колективи. В тях има реални възможности за органическо сливане на политическото, трудовото и нравственото възпитание. Тук се решава целият комплекс от икономически, политически и възпитателни проблеми. Разгръща се дейността на партийните, профсъюзните и комсомолските организации. Следователно със своята разностранна изява производстве-

Digitized by Google

ните колективи могат да формират у своите членове чертите на социалистическата личност в тяхното единство.

Какви страни на комплексния подход се очертаха в практическата ни дейност?

Трудовото възпитание черпи жизнени сокове от многообразието и пъстротата на проблемите на всеки трудов колектив и е много богато и многолико в съдържанието и изявите си. Поради това и едно от най-главните изисквания, които следва да се осъществяват в неговото ръководство и организация, е диференцираният подход. Това налага свое конкретно изявяване да има всеки общински партиен комитет, всяка заводска и първична организация. И то следва да се определя от степента на социално-икономическото развитие, класовото и професионалното израстване на работниците, от специфичните черти на съответните отрасли.

Фактите в Сливенски окръг потвърждават направения извод. В Сливен работи потомствена работническа класа. Това е една силна предпоставка за по-бързо и успешно класово и професионално израстване на попълнението на класата. Особено това се отнася за текстилните фабрики, които носят традициите на едно столетие. Но само предпоставка. Защото в Сливен широките стъпки на икономическия напредък предизвикаха неизбежния приток на работна ръка от селата и младо попълнение от училищата. А това поражда огромни проблеми пред възпитателната работа, макар и тя да се организира при по-благодатна почва, да се засилва нейният ефект от силата на традициите. Друга е картината в малките градчета на окръга. Те сега правят промишленото си прохождане. Класата там е млада, с недостатъчен професионален опит и трудови навици. Колективите са нови, с много проблеми в производството. И тук стремежът на окръжния комитет е да се засилват изявите, да се обогатяват формите за жива и непрекъсната дейност за класовото и професионалното израстване на изпълнителските кадри. Това се оказва решаващо за икономическия напредък.

В определена степен комплексният подход в трудовото възпитание зависи и от специфичните черти на отраслите. С особена острота пред нашата идеологическа работа застават някои проблеми, които се пораждат в селските трудови колективи. Постепенното превръщане на селскостопанския труд в разновидност на промишления изисква по-бърза промяна в квалификацията, дисциплината, организираността, в психологията на селските труженици. Те стават аграрният отряд на работническата класа. Всичко това получи съвсем конкретен израз и адрес в решението на Политбюро на ЦК на БКП за по-нататъшното стабилизиране на ръководните и изпълнителските кадри в този отрасъл. Това е едно сериозно основание в окръжната партийна организация по-задълбочено да се изучават процесите, които зреят в трудовата дейност на хората от селското стопанство, да се извеждат на преден план онези страни от възпитателното въздействие, които последователно създават по-висока организираност и дисциплина у селските труженици, противодействуват на отлива на изпълнителските кадри. И тук в селските трудови колективи да се съсредоточават последователно и задълбочено онези тъй необходими мерки за създаване на интерес, престиж и любов към професиите в отрасъла, за утвърждаване на традиции за колективен живот, за засилване чувството на стопани. С много внимание и грижи правим опити да изградим един пълноценен възпитателен механизъм, който, съобразявайки се със специфичните условия на земеделския труд и социалната характеристика на селските труженици, да въздействува за формиране у тях на социалистически добродетели. Във връзка с това в АПК правим опит да развиваме възпитателната функция на колективите от този отрасъл.

Digitized by Google

Мерките за довършване на преустройството в идеологическата дейност и стремежът за изграждане на ново отношение към труда и обществената собственост свързваме с много усилия за развиване на идеологическата инициатива на заводските и първичните партийни организации, за разширяване възпитателната функция на трудовите колективи. На някои места секретарите, отговорниците по идеологическата работа са кадри без достатъчна подготовка, без умение и опит за работа с хората. Това дава отпечатък върху цялостната дейност на партийните организации, но особено върху идеологическата работа. Ето защо окръжният комитет постави като централно изискване да се развива и обогатява творчеството и умението на кадрите, да се създава у тях готовност за последователна и задълбочена възпитателна дейност. И онова, което показва облика на нашите усилия, сега е много по-конкретната работа за обучението на партийния и стопанския актив за практическа възпитателна работа. Бюрото на окръжния комитет утвърди двегодишна програма, която определя равнищата и етапите на обучение — в нея са предвидени подготовка и различни организационни форми за работа с целия идеологически актив, партийните секретари, директорите, преките стопански ръководители. Обучението тясно се съчетава с обмяната на опит по съответни направления на идеологическата дейност.

Полагаме грижи за развиване и изграждане на стопанските дейци като възпитатели в трудовите колективи. Без това ефективността на възпитателната дейност е малка, а за комплексен подход и дума не може да става. В производствените колективи с тази цел търси и си пробива път инициативата за организиране на идеологически оперативки от директорите на предприятията, на които в месеца веднъж се обсъждат проблемите на възпитателната работа. В това начинание се съдържа двустранна полза — от една страна — възпитателното въздействие на стопанските дейци, от друга — издигане на отговорността и създаване на интерес към проблемите на възпитанието у всички стопански кадри.

Последователното партийно ръководство и съгласуваността, многообразието от форми и средства за трудовото възпитание са едни от главните изисквания на комплексния подход, а те се залагат още в планирането на идеологическата дейност. След комплексната програма по трудовото възпитание в производствените колективи до 1981 година бюрото на окръжния комитет утвърди и комплексен план за комунистическото възпитание на трудещите се и младежта. Свои планове програми утвърдиха общинските комитети. До края на месец септември т. г. процесът на планирането ще завърши до равнище първична партийна организация.

Много гаранции за съгласуваност във възпитателната дейност на колективите носят плановете за социално развитие. Практиката в тяхната разработка обаче деформира много замисли и те се превръщат в документ само за решаване на проблемите на социално-битовото обслужване. Нещо повече — контролът над тях е повече обществен, а това ги лишава от най-главното — задълбочено да се разработват, реално да предвиждат и да служат пълноценно на целите, които предизвикаха тяхното съставяне.

* * *

Трудовото възпитание е дълбоко партийно дело, което предполага всекидневна системна работа. Именно към това насочва окръжният комитет на Партията партийните, стопанските и обществените организации, всички комунисти.

Digitized by Google

ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И ЕСТЕТИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ

МИЛКАНА ГРОЗДАНОВА
секретарка на ОК на БКП — Кюстендил

Едно от главните направления в работата на Кюстендилския окръжен комитет са непрестанните грижи за повишаване ролята на първичните партийни организации по естетическото възпитание на трудещите се и младежта. Естетическото възпитание ние разглеждаме като неразделна част от цялостната наша дейност по преустройството на идеологическата работа в окръжната партийна организация — задача, поставена с голяма острота на Националното идеологическо съвещание от ноември 1978 година. И действително равнището на естетическите потребности и интереси е синтезиран израз на идейно-политическата и нравствената зрелост на съвременната личност, един от съществените показатели за нейната социална активност.

На първичните партийни организации принадлежи решаващата роля при създаването на всенародно движение за естетическо възпитание, за организиране на богата по съдържание и разнообразна по форма естетико-възпитателна работа. Това произтича преди всичко от решенията на X и XI конгрес на БКП, на Националната партийна конференция, от забележителните речи на др. Т. Живков по кардиналните проблеми на изкуството и културата, от непреходното по своето значение Писмо на първия ръководител на нашата партия и държава до ЦК на ДКМС.

Големи са отговорностите на първичните партийни организации за израстването и развитието на талантите, на създателите на художествените ценности. Решението на Политбюро на ЦК на БКП за работата с младите таланти в литературата и изкуството поставя нови задачи в това направление.

В нашия окръг живеят и работят над 200 творци — писатели, художници, актьори, архитекти, журналисти и др. В последно време се наблюдава активен приток на млади таланти. Само окръжният клуб на младата художествено-творческа интелигенция обединява над 100 души. Освен това в изградените по предприятия и учебни заведения клубове за естетическо възпитание са включени над 2000 младежи с подчертани творчески интереси. В школите по изкуствата се учат около 900 млади хора. В кръжоците към окръжния пионерски дом, районните пионерски домове — гр. Станке Димитров и Бобов дол, към профсъюзните домове на културата участвуват над 1000 младежи и девойки. Ако към всички тези цифри прибавим и над 10 000 самодейци от художествените колективи при учебните заведения, предприятията, селата, читалищата и др., се получава действително един солиден художественотворчески отряд на таланти в окръга. Всички тези хора са в учебните заведения, в промишлените предприятия, в селското стопанство, в обслужващата сфера и пр., т. е. там, където са и нашите първични партийни организации.

Задачата на първичните партийни организации е непрекъснато да работят за идейно-политическото и нравственото възпитание на нашите творци. Особено резултатни се оказват такива форми на работа като системата за политическа просвета, срещите на ръководни кадри с

Digitized by Google

творците и талантите, индивидуалните срещи и разговори, грижите за решаване на някои социално-битови въпроси и пр. В окръга е натрупан опит в това отношение, особено от първичните партийни организации в културните институти и учебните заведения. Така например първичната партийна организация при окръжния съвет за култура с партиен секретар Елка Капитанска често поставя на обсъждане такива актуални проблеми като: нравствената и политическата зрелост на твореца; административния ръководител и неговата роля за повишаване творческата активност на дейците на културата и изкуството; личния пример на комуниста в творческата и обществената дейност и пр. Проблемите за идейно-политическото и професионалното израстване на творците стоят и в центъра на вниманието на първичната партийна организация в драматичния театър „Крум Кюлявков". Тук се правят по-смели опити в партийната работа дребнотемието да отстъпва място на най-важните и значими проблеми, свързани с гражданската и професионалната позиция на твореца. Изучаването на марксистко-ленинската естетика в най-тясна връзка със съвременните явления и процеси в художествената култура е една добра възможност за теоретическата подготовка на актьорите.

Освен това голяма активност се проявява от първичните партийни организации в училищата, промишлените предприятия и др. за широкото информиране на участниците в самодейните колективи по най-актуалните социално-икономически, политически и културни проблеми на страната, окръга, трудовия колектив.

Задачата е в бъдеще да се усъвършенствува и обогатява натрупаният опит в идейно-политическото възпитание на художествено-творческата интелигенция от страна на първичните партийни организации. В окръга се създават условия още по-добре да се използват формите и средствата на политическата просвета в Партията, Комсомола и профсъюзите, на лекционната пропаганда, на средствата за масова информация и др. Особено е нужно да се засилва индивидуалната работа с творците. Досегашната практика показва, че индивидуалните срещи и беседи на секретаря на първичната партийна организация, на директора на предприятието или на училището с творците са прекрасно средство за установяване на другарски, делови контакти с тях, за запознаване с тяхната работа и с творческите им планове, за обмяна на мнения.

За цялостното реализиране на окръжната и общинските програми за естетическо възпитание голяма е ролята на първичните партийни организации в процеса на разпространението на художествените ценности, за приобщаването на трудещите се към постиженията на нашето социалистическо изкуство, към прогресивната световна култура.

Нашият окръг разполага с широка мрежа от културни институти, което е една благоприятна възможност за разпространението на художествените ценности. В окръга е художествената галерия на името на Владимир Димитров — Майстора, която съхранява над 1100 творби на видни наши художници. Окръжният исторически музей разполага с над 35 000 експоната, 300-та библиотеки притежават над 1 милион тома книжен фонд, а само окръжната библиотека има над 150 хиляди тома. В Кюстендилски окръг е Рилският манастир, който също има богати колекции от исторически ценности. В окръга са съхранени над 2000 характерни кюстендилски песни и хора, обреди и обичаи. Тук се намират останки от праисторически, антични и средновековни паметници на културата — Пауталия и Германея, средновековния Велбъжд, селището край с. Ръждавица, Колушката църква, еднокуполните църкви от XIV—XV век по течението на река Струма, килийните училища от епохата на Възраждането и редица други. С нашия окръг са свързани имената на такива видни българи като Христаки Павлович, Ди-

Digitized by Google

митър Попгеоргиев — Беровски, Стоян Разловски, Ильо войвода, Румена войвода, Гоце Делчев, Яне Сандански, Пейо Яворов и редица други творци на Възраждането и националноосвободителното движение. Нашият окръг е дал много видни дейци в борбата против фашизма и капитализма. Тук са родени и са работили видни български писатели, художници, музиканти и театрални дейци, които имат съществен дял за развитието на националната ни култура. Сред тях се откроява патриархът на българската живопис Владимир Димитров — Майстора и неговите най-видни последователи на Кюстендилската живописна школа. На всичко това ние гледаме като на неизчерпаем източник за естетическо и всестранно духовно развитие на социалистическата личност.

Окръжният комитет на Партията отдава голямо значение на средствата за масова информация, чрез които се създават условия за общуването на нашето население не само с ценностите от местен и окръжен мащаб, но и с тези от национален и международен. Нашето население разполага с 30 123 телевизора, 35 865 радиоапарата, 17 880 радиоточки на местното радио; ежедневно се получават над 250 000 вестници и списания. Освен това установените интеграционни връзки в духовната сфера между Кюстендилски, Благоевградски и Пернишки окръг създават реални условия за размяна на духовни ценности от почти всички жанрове изкуства. Общуването с културните институти от СССР и особено с колективи от побратимената Брянска област все повече разширяват по обем и обогатяват по съдържание нашата духовна дейност.

За да може това огромно духовно богатство да стане достояние на трудещите се от окръга, първичните партийни организации се насочват към използването на различни форми. Особено ефективни са установените контакти между ръководствата на окръжните културни институти и творчески групи с трудовите колективи. В тази насока особено голяма инициатива се проявява от първичните партийни организации в завод „Велбъжд" и фабрика „Марек" — в Кюстендил, фабрика „Марек", Химико-фармацевтичния завод и Завода за инструментално оборудване — гр. Ст. Димитров, от стопанския минно-енергиен комбинат „Бобов дол", от учебните заведения при политехническата гимназия, първо, шесто основно училище — Кюстендил, политехническата гимназия, базовото училище, техникума по механотехника — гр. Станке Димитров, и още много други. Честите гостувания на творци от Кюстендилския драматичен театър, от дружеството на писателите, от групата на художниците, от клуба на младата художествено-творческа интелигенция, от художествените самодейни състави в тези и в още много други наши трудови колективи се утвърждава като една прекрасна традиция. Така например плод на тази дружба е клубът за естетическо възпитание в завод „Марек" — Кюстендил, който се превърна в средище на активна културно-масова дейност в трудовия колектив. Със съдействието на окръжния исторически музей в клуба е изградена секция „Приятели на музейното дело". С участието на окръжното управление „Кинефикация" в завода функционира постоянно действуваща кинолектория. Също по инициатива на ръководството на клуба се организират колективни посещения в художествената галерия „Владимир Димитров — Майстора", устройват се срещи с видни писатели, художници и други творци.

Има обаче редица първични партийни организации в окръга, особено в по-малките села, в някои квартали на градовете, където тази дейност все още е ограничена. И това наложи под ръководството на окръжния комитет да се набележат допълнителни мерки за засилване помощта към тези организации.

Следващият проблем, който има изключително важно значение за

Digitized by Google

първичните партийни организации, се отнася до повишаване на **тяхната роля в борбата за естетизацията на жизнената среда.** Окръжният комитет на Партията широко подкрепя появяващите се инициативи в това направление. На основата на решенията на Политбюро на ЦК на БКП за по-нататъшен подем в развитието на художествената култура и художественото синтез с най-активното участие на дружеството на архитектите в окръга партийните организации в селата Соволяно, Невестино, Горна Гращица, Коняво и още други се превърнаха в активни инициатори за цялостно архитектурно-художествено оформяне на селищата и кварталите.

През последните години бяха направени сполучливи опити за синтез на архитектурата с другите изкуства при изграждането на административни, културни, битови и други обекти. Безспорни са и положителните резултати на така наречената „малка архитектура", където стремежът е да се запази и възроди традицията на националната ни архитектура и старите майстори чрез оформянето на паркове, кътове за почивка, декоративни чешми и др. Широко се подкрепя идеята да се изградят в бъдеще цели комплекси в кварталите на градовете и в някои села в национален дух. Пример за такъв подход е работата на първичната партийна организация в село Соволяно. Тук партийното ръководство, опирайки се на инициативността на председателя на съвета Кирил Харалампиев, на активността на организациите на Отечествения фронт и Комсомола, извърши активна работа за благоустрояването и хигиенизирането на селището, за изграждането на жилищни и други обекти, които със своя архитектурен облик въздействуват естетически и емоционално. Така например детската градина в селото с общите усилия на архитекти и художници стана неповторима. Сега малките възпитаници от тази градина общуват със света на приказките дори когато са на двора, от стените ги гледат любимите им герои, учат ги как да различават доброто от злото, а цветовете и формите създават у децата чувство за красота и хармония.

Въпреки постигнатото, нас не ни удовлетворява работата особено в кварталите на градовете и някои села за естетизиране на околната среда. Не са малко в окръга изоставените и лошо поддържани жилищни дворове, неправилно подредените и без необходимия естетически вкус работни помещения, кътове и обществени заведения. Не са малко и недостатъците в естетическото оформяне на жилищните комплекси и на други обекти. Ние сме си поставили за задача първичните партийни организации, опирайки се на опита и знанията на специалистите (архитекти и художници), да полагат още по-големи грижи, да се превърнат в действени инициатори за разгръщане на широко движение в нашия окръг за естетизация на жизнената среда, за установяването на високи естетически критерии при изграждането и функционирането на селищните системи, на жилищните комплекси, на обектите със социално-битово и културно предназначение. Изисква се и по-активната намеса на първичните партийни организации за използване възможностите на монументалното изкуство като елемент на жизнената среда в цялостното архитектурно изграждане на селищата. Едностранчивостта и жанровата бедност на монументалното изкуство в окръга могат да се преодолеят чрез изграждането на големи мемориални комплекси, изпълнени с ярки и с висока художествена стойност фрески.

Ролята на първичните партийни организации в тази област се повишава и поради необходимостта **от утвърждаването на естетическото начало в процеса на труда, в цялостната трудова дейност.** Както в цялата наша страна, така и в окръга ни настъпиха коренни качествени изменения в социално-икономическото развитие. С високи и стабилни темпове се развиват структурноопределящите отрасли — машиностроe-

Digitized by Google

не, електроника, енергетика, химическа промишленост и др. В селското стопанство са създадени мощни фактори, които тепърва ще изявяват своите възможности. С високи темпове се развива строителството в окръга. Успоредно с това настъпиха съществени социални изменения. Всичко това ще доведе до по-нататъшни изменения в характера и съдържанието на труда. Непрекъснато се увеличава неговата интелектуализация. Тъкмо поради тази причина по-нататъшните успехи в решаването на проблемите на социалистическото изграждане на нашия окръг са немислими без развитието на културата и изкуството като един от основните фактори за стимулиране на обществената активност и творческото мислене на личността, за развитие на естетическите вкусове и критерии.

И още нещо. Културното и естетическото възпитание на личността ние свързваме със способността ѝ да твори, да създава съвременни красиви, качествени предмети. Всичко това създава условия съвременната личност да изпитва истинска естетическа наслада от плодовете на своя труд. Ако си послужим с думите на героя на социалистическия труд от „Бобов дол" Йордан Абрашев, това се отнася и за „миньорите и минните строители, чийто труд е символ на мъжество, воля, характер, и наред с всичко друго е и извор на духовното ни обогатяване и израстване". Следователно въпросът за културата, за естетическото възпитание като същностна черта на самия трудов процес и на развитието на самия творец на блага е пряко адресиран и до първичната партийна организация. Още повече че все още се срещат хора, които изпитват неудовлетворение от своята професия, които гледат на труда само като на източник за удовлетворяване на своите материални интереси, без да отчитат неговата огромна възпитателна роля. А това подхранва и някои негативни явления в нашата действителност като стремежа повече да се взема, а по-малко да се дава на обществото, да се допуска изработването на лошокачествена продукция.

Този въпрос изпъква с голяма острота и във връзка с необходимостта за по-смелото използване възможностите на промишлената естетика в материалното производство, създаването на продукция с висока естетическа стойност, за внасяне на естетическа култура навсякъде и във всичко.

Първичните партийни организации са в състояние да изпълняват своите отговорни задължения в сферата на естетическото възпитание само **при активната помощ на окръжния и на общинските партийни комитети.** Тези въпроси бяха подложени на задълбочен критичен и самокритичен анализ на проведения в началото на тази година пленум на окръжния комитет на Партията по проблемите на партийното ръководство на художествената култура. В изпълнение решенията на ЦК на БКП, отнасящи се до културата и изкуството, и на основата на изводите и оценките на пленума на ОК на БКП, от първичните партийни организации, от съветите за култура, от културно-творческите институти, от масово-политическите организации се набелязват допълнителни мерки за повишаване ефективността на естетическото възпитание в цялостната идеологическа дейност на окръга.

Сега вниманието се насочва към още по-активното използване силите и възможностите на окръжния съвет за култура и творческите институти за работа в трудовите колективи; към непрекъснато засилване контактите с националните културни институти и творческите обединения и съюзи с цел да се приобщава нашето население и в бъдеще към постиженията на националната ни художествена култура; към разширяване на контактите и връзките на нашите културни институти и организации с тези от побратимената ни Брянска област — СССР.

Не е маловажен и въпросът за използване на наличната и създа-

Digitized by Google

ване на нова материално-техническа база за развитието на културната дейност в окръга.

Окръжният комитет отделя голямо внимание за повишаване ролята и отговорността на общинските партийни комитети в ръководството на културната дейност. Особено е важно новоизградените общински партийни комитети да оказват необходимата помощ на първичните партийни организации за открояването на техния реален принос при реализирането на утвърдените програми за естетическо възпитание.

Ние сме проникнати от съзнанието, че са необходими повече грижи за идейно-политическото и нравственото израстване на творците, за привличането на най-изявените от тях в органите за социално управление. От активна подкрепа се нуждаят дружествата на Комсомола, организациите на Отечествения фронт и профсъюзите за активизиране на тяхната дейност в това направление.

За изпълнението на високоотговорните задачи от първичните партийни организации в областта на естетическото възпитание са създадени всички обективни и субективни условия в нашия окръг. Но особено благотворно е влиянието на априлската линия на ЦК на БКП, която е прекрасна възможност за разгръщане силите на творците и на трудовите колективи.

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

ЧЕЛНИЯТ ОПИТ В ПРАКТИКАТА НА МНРП

Г. ЧИМИД
член на ЦК на МНРП и главен редактор на сп. „Намън амдрал"

XVII конгрес на МНРП, който се проведе през юни 1976 г., постави главната задача да се повишава ефективността на производството и качеството на работата във всички области на народното стопанство в Монголската народна република, да се осигурява непрестанен подем на материалното и културното равнище на живота на народа. Като най-важен въпрос, произтичащ от закономерностите на нашето развитие, конгресът подчерта всестранното сближаване със Съветския съюз и с другите социалистически страни, утвърждаването на социалистическия начин на живот.

Изпълнението на поставените от конгреса задачи ще бъде нова крупна крачка в социално-икономическото развитие на социалистическа Монголия. С оглед на тази цел нашата партия взема последователни мерки за творческото усвояване на ленинския стил на работа; за усъвършенстването на дейността на партийните организации и ръководства от всички степени; за повишаване отговорността и изпълнителността на кадрите; за строгото спазване на режима на икономии и за разкриване на резервите навсякъде, за осигуряване устойчив курс на постоянно подобряване на селскостопанското производство, за увеличаване производството на селскостопанска продукция и за подобряване експлоатацията на машините и оборудването. В това отношение голямо значение играе издигнатият през април миналата година от ЦК на МНРП лозунг „Всеки от малък трябва най-грижливо да икономисва, да стане старателен и грижлив, със зорко око на всяка крачка да пази всяка клетка и всяка шепичка социалистическа собственост, благоговейно да почита труда". Този лозунг, изразяващ самата същност на

Digitized by Google

политиката на Партията в наши дни, завладя умовете и сърцата на нашите хора и получи най-широко разпространение сред трудещите се.

Осъществяването на тези задачи в значителна степен се обуславя от мобилизирането и разгръщането на способностите на социалистическите труженици у нас, от изучаването, обобщаването и разпространяването на техния челен опит и методи на работа. Именно поради това много голямо внимание на тези въпроси отделя и списанието на ЦК на МНРП „Намън амдрал", както и всички други средства за масова информация в нашата страна.

Както е известно, основен въпрос в икономическата теория на социализма е въпросът за производителността на труда. **Постоянното повишаване на производителността на труда е едно от най-важните условия за победата на новия обществен строй.**

А за непрестанното повишаване на производителността на обществения труд, за развитието на социалистическото общество твърде голямо значение има челният опит в производството, който се създава на основата на последната дума на науката и техниката. Във връзка с това В. И. Ленин подчертава, че е необходимо да се създаде такъв метод, който да допринася „за разширяване на движението, за съзнателното избиране на средства, начини и методи за борба, способни при най-малко изразходване на сили да дадат най-големи и най-трайни резултати"[1]. Такъв именно метод е и челният опит.

Всичко за човека, всичко в името на човека — такъв е нашият основен девиз. Способностите на трудовите хора се разкриват напълно в процеса на социалистическото строителство. В статията си „Как да организираме съревнованието" В. И. Ленин подчертава, че социализмът е силен със своя пример. Той пише „талантите в работническата класа и у селяните са още неначенат извор и изключително богат извор"[2].

Нашата партия счита, че партийният печат играе особена роля в увеличаването на богатствата от този изумителен извор за благото на цялото общество.

В центъра на идеологическата и организационната работа на Партията стои въпросът за възпитанието на новия човек — активен строител на социализма — на основата на най-добрите и живи примери на трудовите колективи, на първенците в производството.

Сега в условията на социализма се развива стремеж трудовият човек да създава новото, да прави много и в пълна сила да се проявяват способностите му. Нашата **партия, ръководейки се от мъдрите указания на великия Ленин, издига изучаването, внедряването в практиката на образцовия опит на ударниците на труда и на челните колективи в степен на първо и най-главно задължение в дейността на всички партийни, държавни, обществени и стопански организации.** Изхождайки от това, сп. „Намън амдрал" отделя много голямо място на челния опит. Ние смятаме, че възпитанието на всеки социалистически труженик, особено на нашето младо поколение на основата на най-добрите примери на първенците, има огромно значение в условията на нашата страна, където повече от половината от цялото население са младежи на възраст до 30 години. И въобще челният опит е постоянна тема в публикациите на нашия революционен печат.

Но във връзка с осъществяването на актуалните задачи, поставени от Партията в новите условия, ние сме длъжни по новому да осмисляме и самото понятие челен опит; по друг начин да поставяме въпроса за неговото намиране, изучаване и осветляване на страниците на печата, да го правим достояние на широките народни маси. **Ние, партийните журналисти, отделяме особено внимание на разкриването на челния опит в производството, на изнамирането на пътища и методи за неговото внедряване и прилагане, за правилното определяне на неговата социално-икономическа ефективност, на теоретическото обобщаване на големите изменения в съзнанието на трудещите се във връзка с всичко това.** За да бъдем на височината на поставените задачи, от нашите сътрудници се изисква системно да повишават теоретическите си знания, майсторството си като журналисти. С оглед на това в редакцията се провеждат теоретични конференции, организират се срещи, провеждат се специални занятия, сътрудниците се подпомагат в разработването на свои творчески планове.

Обединената редакция на изданията на ЦК на нашата партия (списанията „Намън амдрал", „Проблеми на мира и социализма" на монголски език, „Ухуулагач", „Едийн засгийн асуудал", вестник „Едийн засаг") командирова свои сътрудници в аймаците и градовете, в предприятията, в стопанските и културните учреждения по свой график. По време на тези творчески посещения те не само изучават темите на своите публикации и се срещат с героите на своите бъдещи репортажи и очерци, но и се запознават с действителността по-широко, задълбочават познанията си за живота. Освен това редакторите и литературните сътрудници в нашите издания си правят изрезки от излезлите вече в печата материали за челния опит в предприятията, учрежденията и колективите в тези области, за които те отговарят, използвайки ги като справочен материал при разработването на своите годишни и месечни планове и за своите публикации.

Практиката на партийния печат показва, че добре съставеният план е твърде важно средство за организацията и ръководството на работата в редакцията на вестни-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 8, с. 92.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 26, с. 407.

Digitized by Google

ка и списанието. С цел да се подобрява обосноваването на тематичния план по публикуването на материали за опита на първенците обединеният редакционен съвет предварително го съгласува с отделите на Централния комитет на Партията, с аймачните и градските партийни комитети, с катедрите във висшите учебни заведения, с научноизследователските институти. Работата по изучаването, обобщаването и анализирането на челния опит се води по отрасли, аймаци и градове. На редакционни летучки обсъждаме съдържанието и качеството на материалите във връзка с този проблем. В нашите редакции е традиция моралното и материалното насърчаване на работниците, които излизат с добри материали по челния опит.

Създадените при аймачните, градските и районните партийни комитети групи на нещатни кореспонденти, които провеждат работа сред читателите и активистите, организират излизането с материали из опита на местните организации в редакциите на отделните издания, занимават се с работата по следите на материалите, укрепват връзките на редакциите с местните и първичните партийни организации.

Във всеки брой на нашето списание отпечатваме материали, свързани с опита във вътрешнопартийната дейност, с образцовия опит на челните организации, колективи, комунисти, работници, животновъди и интелигенти. Те могат да се обособят в две части: първо — материали, свързани със стила и методите на ръководство, и второ — материали из производствената дейност. **Челният опит, осветляван в списанието, излиза от рамките на дейността на един човек и се превръща в явление от общодържавно значение, който следва да се разпространява не само в предприятията и учрежденията от един отрасъл, но и в мащабите на цялата страна.** Към него се отнася например опитът на известната наша тъкачка, лауреатка на Държавна премия на МНР Б. Гунжила, която първа в нашата страна внедри в своята работа обосноваването на личния отчет; прославения овчар, герой на труда и също лауреат на Държавната награда на МНР С. Цогтерел, който усвои челните методи по отглеждането на овцете. Опитът на тъкачката Б. Гунжила е разпространен не само в промишлеността, но и в много други области на народното стопанство. Една трета от животновъдните сури — сурата е производствена единица в нашите селскостопански обединения — на Ковдокския аймак (окръг) работи по опита на овчаря Цогтерел.

Тук ми се иска да отбележа и **интернационалния характер на такъв челен опит, който става нова крачка в подобряването на производствената технология, в организацията на труда, в повишаването на качеството на работата и ефективността на производството и който отговаря на изискванията на съвременното развитие.** В системата на Министерството на строителството и на производството на строителни материали 45,8 на сто от всички бригади работят на стопанска сметка по опита на известния съветски строител и герой на социалистическия труд в СССР Н. А. Злобин. Миналата година Николай Александрович посети нашата страна и се срещна с маса наши строители. Можем да споменем още и опита на Ипатовски район на СССР по прибирането на реколтата в най-кратки срокове, Лвовската комплексна система за подобряване качеството, от които също масово и ревностно се учим. Централният комитет на нашата партия отделя особено внимание на популяризирането на този опит и дава конкретни указания на средствата за масова информация най-широко да го осветляват и популяризират.

Като изхожда от това, нашето списание води на своите страници задълбочен разговор за същността на този опит и за работата на организациите и хората, които го прилагат.

Отпечатваме статии из опита в Съветския съюз, в България и в другите социалистически страни, даваме и материали, взети от печата в братските страни, примерно в рубриките „Животът и опитът на комунистическите и работническите партии", „Теория и практика на социалистическото строителство", „Партийно-организационна и идеологическа дейност", „Авангардната роля на комунистите и челният опит". Трябва да отбележим, че **тези материали се посрещат с голям интерес от читателите на списанието.**

Нашето списание печата интервюта, взети от ръководители на организациите и учрежденията, организира разговори с тях „около кръглата маса", научни конференции за разпространението на челен опит и за отстраняване недостатъците, разкрити в процеса на изпълняването на партийните решения и държавните планове.

В списанието редовно даваме статии, бележки, очерци, репортажи, в които се разказва за това, как партийно-организационната и идеологическата работа в производствените единици се съсредоточава върху основните задачи, каква дейност се провежда с квалифицираните кадри, как се организират контролът и проверката на изпълнението, как се разгръща социалистическото съревнование, как работниците и специалистите у нас се учат от опита и професионалното майсторство на своите другари от братските социалистически страни. Стремим се с материали за своя опит в списанието да излизат самите новатори и рационализатори, първенците от различните области на живота.

Във връзка с подобряване нашата работа по изучаването и разпространяването на челния опит ние провеждаме системни социологически проучвания. Чрез тях установяваме голямата полза и действеността на материалите, в които същността на съответния челен опит се разкрива по-дълбоко, по-убедително, и когато се предлагат оптимални форми за неговото внедряване и усвояване на основата на примери от живата практика на трудовите хора.

Друга също така важна форма на осветляване на челния опит е размяната на

Digitized by Google

мнения и опит, читателските конференции. През последните години редакцията на списанието съвместно с отдел „Партийни органи" на ЦК на МНРП проведе на своите страници читателски конференции за обмяна на опит и мнения по въпросите за повишаването на авангардната роля на комунистите, усъвършенстуването на дейността с партийните поръчения и планирането на партийната работа. В тях широко участие взеха ръководни партийни и държавни работници, комунисти, учени, специалисти и първенци в производството. Централният комитет на Партията обобщи резултатите от тази дейност и прие свое решение, от което сега се ръководят партийните организации в цялата страна. Сега редакцията на нашето списание съвместно с катедрата по партийно строителство във Висшата партийна школа при ЦК на МНРП подготвя обмен на мнения по теоретическите и практическите въпроси на осигуряването на единството на идейно-политическата, организационната и стопанската дейност на Партията.

Челният опит, осветляван на страниците на вестниците и списанията, следва да се внедрява в живота — планомерно, системно и организирано, с оглед особеностите на предприятията, стопанските организации и обогатявайки го творчески. В това отношение се ръководим от указанията на В. И. Ленин: „ние можем и трябва да постигнем, щото силата на примера да стане преди всичко морален, а след това и принудително въвеждан образец за организиране на труда"[1].

Внедряването на челния опит следва да стои в центъра на вниманието не само на средствата за масова информация, но и на ръководните работници в партийните, държавните и обществените организации.

Голямо значение в това отношение имат решенията на V пленум на ЦК на МНРП, състоял се през април т. г., който обсъди въпроса за подобряване работата по внедряването на челния опит, по организацията на социалистическото съревнование. В речта си на пленума първият секретар на ЦК на МНРП и председател на Президиума на Великия народен хурал на МНР др. Ю. Цеденбал подчерта, че челният опит е главен фактор, влияещ на развитието на обществените производителни сили, на повишаване производителността на труда, и направи задълбочени теоретически изводи за внедряването му в производството, очерта практическите задачи в това отношение. Думите на др. Ю. Цеденбал: „...изучаването на опита означава преди всичко изучаване на самия човек, на неговите наклонности, заложби и способности, плюсове и минуси", имат пряко отношение и към нашата работа. Та нали челният опит се ражда в процеса на дейността на човека и само човек може да го овладява. Затова пък и откриването, изучаването и внедряването на този опит е процес на изучаване, обучение и възпитание на човека.

Принципно значение има и направеният на пленума на Централния комитет на нашата партия извод за това, че най-мощното средство за разкриване талантите и способностите на трудещите се, за развитието на тяхната творческа инициатива и разгръщането на енергията им е социалистическото съревнование, контролът и проверката на изпълнението като неотделими едно от друго и като най-важни компоненти на ръководната организационна работа на Партията.

Девизът „Да подкрепяме и увеличаваме всичко добро, да изкореняваме и отстраняваме всичко негодно" мобилизира нашия народ в борбата за утвърждаване на всичко челно и прогресивно, против всичко изостанало, против всичко, което пречи на придвижването ни напред, за ускоряване темповете на съвременното развитие на нова социалистическа Монголия. Ние, партийните журналисти, смятаме за свой пръв дълг да вървим в първите редици на строителите на новото общество, с вярно и остро перо и правдиво слово да помагаме на народа си в неговата борба за претворяване в живота решенията на родната Монголска народнореволюционна партия.

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 27, с. 192—193.

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

НА ПРЕДЕН ПОСТ

Ако трябва да характеризираме обективно влиянието на плевенския вестник „Септемврийска победа" за издигане ролята на първичните партийни организации от окръга като авторитетни и боеспособни ядра, следва да кажем, че в своята ритмично поддържана рубрика „Партиен живот" вестникът неотклонно осветлява проблемите на партийните организации, ратува за непрестанното повишаване на техните възможности да мобилизират силите на трудовите колективи.

Особено активна и целенасочена е тази дейност на „Септемврийска победа" след Националното съвещание във Велико Търново и след приемането на програмата на окръжния комитет на Партията за по-нататъшното повишаване ръководната роля на първичните партийни организации в Плевенски окръг.

В периода след приемането на програмата вестникът осъществи на страниците си задочните разговори: „Аз, партийната организация, колективът" и „Това зависи и от мен". Тук ще разгледаме публикациите, включени в реализирания трети разговор „Авторитетни и боеспособни първични партийни организации", организиран пред пленума на окръжния комитет на БКП, който обсъди как се изпълнява споменатата по-горе програма.

Целта, която редакцията определя с откриването на разговора, е твърде многостранна. В уводната статия, публикувана по този повод, е отправена покана до партийните секретари, отговорниците на партийни групи и останалите комунисти да се изкажат на страниците на вестника за ролята на техните първични партийни организации като политически ядра, като стопани на завода, цеха, бригадата. Какъв е делът на ППО в осъществяване социалната политика на Партията, как се спазват ленинските норми на партиен живот и принципите на партийно ръководство, за усъвършенстване на взаимоотношенията между комунистите, за равнището на индивидуалната работа с комунистите и безпартийните, за личния пример на комуниста и др.

В последвалите участия в разговора има максимум конкретност. И когато журналистите посещават колективите и беседват с партийните секретари, и когато секретарите пишат до вестника, темите са все от този кръг: решаващото присъствие на партийната организация в живота на колектива, ролята на партийното събрание за повишаване отговорността на комуниста и авторитета на партийната организация, мястото на партийната група в производствения участък, силата на възпитателната работа, авангардната роля на комунистите.

В духа на изискванията на XI партиен конгрес в поредицата от материали, включени в разговора, вестникът констатира, че първичните партийни организации в своето мнозинство се занимават конкретно и комплексно с най-важните въпроси на производството и на социалния живот на колектива, упражняват предоставеното им право на контрол върху административно-стопанските ръководства. Разбира се, сочат се и изоставащи организации. Изтъква се, че главната задача сега е „по-нататъшното подобряване на работата на всички партийни организации, включително и на добре работещите, повишаването на тяхната роля на ръководни политически ядра на трудовите колективи, утвърждаването им като първообраз на бъдещия трудов колектив".

В становищата на участниците в разговора преобладава тенденцията да се акцентира върху проблема за авторитета на първичната партийна организация в духа на изискванията на Националното съвещание във Велико Търново. И това е естествено. Защото това е въпросът за ръководната роля на партийната организация, разгледан с вещина и аналитичност в заключителното изказване на другаря Тодор Живков на това съвещание.

„На всички нас е известно програмното положение — изтъква др. Т. Живков, — че в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество нарастването на ръководната роля на Партията и на партийната организация е обективна закономерност. Това е така. Но тази закономерност не действува стихийно. За да може тя да се проявява цялостно и все по-пълно, трябва да се създават всички необходими субективни и обективни предпоставки за

това. И тук ние отново опираме до авторитета на партийната организация като едно от най-важните условия за издигане на нейната ръководна роля."

На срещата, която редакцията е организирала в плевенския нефтохимически комбинат, секретарите на първичните партийни организации определят мястото на комунистите в строя не като пасивни регистратори на събитията в отделните производствени участъци, а като активни участници във формирането и осъществяването на политиката в даденото звено, в търсенето на възловите задачи и в тяхното успешно решаване. Така секретарят на първичната партийна организация в „Атмосферно вакуумна дестилация" споделя, че на най-трудните места в производството са комунистите с най-добър производствен и организационен опит. В основата на всички успехи в цеховете стои личният пример на комунистите Веселин Христов, Георги Терзиев, Петко Мачев. Тези хора водят след себе си останалите. Аналогични са и твърденията на повечето от секретарите, взели участие в срещата в НХК, между които: Йото Петров — секретар на първичната организация при базата за развитие и внедряване на минерални масла, Надежда Цолова — секретарка на организацията в цех „Депарафинизация", Косьо Ботев — секретар на ППО при топлоелектрическата централа. Онова, което вдъхва особено доверие, е готовността им да преодоляват трудности, тяхната възможност да решават сложни задачи, тяхната самокритичност, умението им да виждат нерешените проблеми и да се насочват към тях. А това е и недостатъчната настойчивост на партийните организации за довеждане докрай борбата за максимално снижаване на материалните разходи и непълното използване на производствените мощности, и липсата на конкретност в част от обещанията.

В редица материали се подчертава категоричната истина, че няма по-голяма чест от правото човек да принадлежи към партията на комунистите. В същото време се изтъква, че няма по-голяма отговорност от отговорността за това високо звание. В интервюто със секретаря на първичната партийна организация в Стоманолеярния завод в Плевен Георги Тонев е разказано за ролята на низовите ръководители комунисти в това направление, както и за примера на груповите отговорници. Така например пред партийния групов отговорник в земеподготвителния цех Илия Якимов била поставена екстрена задача — да разясни пред своите хора необходимостта от промени в плана, да ги убеди, че за следващите четири месеца вместо 2100 следва да произведат 3200 гредя за завод „Балкан" в Ловеч. Налагало се бързо преустройство на работата. Якимов се срещнал с всеки човек поотделно. После се състояло кратко събрание, на което хората изразили категорична готовност да поемат новата задача. Аналогични задължения поели и в другите цехове.

Тук не става дума за някакви свръхмерки. Става дума за авторитета на партийната група, на комунистите, на техния отговорник. Когато е водена системна индивидуална работа с хората, когато комунистите са отстоявали и отстояват решаването на трудни задачи в трудни участъци, когато колективът е идейно укрепнал, всяка неочаквана ситуация се приема по-лесно, по-бързо се пренасочват и мобилизират силите за резултатни дела. Както сам изтъква секретарят Тонев, това не се постига така лесно. То е резултат и от умението непрестанно да се търси отговорност от комунистите за техните дела, и от необходимостта да се анализират причините за успехите и неуспехите не само в големите производствени единици, а и в низовите звена, и от способността обективно да се оценяват резултатите.

В редица от публикациите е подчертана ролята на партийното събрание като един от най-важните фактори за успешно развитие на целокупната дейност на партийните организации като школа за възпитанието на комунистите. Този проблем обаче не е намерил своето пълно решение. Отделните статии в повечето случаи имат общ характер, в тях не се оценява състоянието на организациите, които не провеждат редовно своите събрания, или пък на организациите, които на събранията си обсъждат предимно дребни и текущи въпроси, заобикаляйки основните проблеми на производството, трудовата дисциплина, съревнованието и новите почини. Следваше да бъде засегнат и един друг съществен въпрос — участието на административно стопанските кадри в подготовката и провеждането на партийните събрания.

Не са анализирани в публикациите, третиращи темата за партийното събрание, такива животрептящи въпроси, като въпросите за активността на комунистите на събранието, за състоянието на критиката и самокритиката, за предварителната подготовка и проучване на проблемите с цел на събранията да се приемат обосновани и актуални решения и пр. Естествено в един разговор, разгърнат на страниците на вестник, не биха могли основно да бъдат изчерпани всички тези страни на темата, но в една по-значителна степен това трябваше да стане. Изключение правят кореспонденцията на партийната секретарка в районната станция на съобщенията в Червен бряг Веска Вутева „Ролята на партийното събрание" и статията на Иван Новаков „Какво не достига, къде да насочим вниманието?"

Разсъждавайки върху проблематиката на събранията, авторът на статията констатира, че по-голямо внимание би следвало да се отдели на въпросите за качеството и ефективността на производството, както и на бригадната организация на труда и техническия прогрес. Събранията би следвало да се подготвят по-обстойно, въпросите да се докладват с дълбочина и компетентност, като се предлагат обосновани решения. „Не удовлетворява фактът, се посочва в статията, че по 6800 от обсъжданите в първичните партийни организации въпроси не са взети конкретни решения."

Един съществен недостатък, споменат

Digitized by Google

мимоходом в публикациите под рубриката „Авторитетни и боеспособни първични партийни организации", и за съжаление неразкрит основно, е малкият процент на събрания, посветени на идеологическата работа в ППО — само 13 на сто от общия брой на събранията. Нещо повече — недостатъчно е разгледана работата на първичните организации в това направление. Една слабост — толкова по-съществена, като имаме предвид важните повели на преустройството на идеологическата работа, превърнало се в непосредствена цел, в главно средство за повишаване на нейната социална ефективност. За овладяване на новия подход в идеологическата работа, за свързването ѝ с главните проблеми на обществеността развитие, за повишаване на равнището на идейновъзпитателната дейност в ППО изобщо не става дума в повечето от разглежданите материали. А знае се, че колкото първичната партийна организация по-резултатно изпълнява своите идеологически и възпитателни функции, толкова по-успешно тя се развива като основна клетка на Партията, като политическо ядро на колектива и първообраз на неговото бъдещо състояние, като пълновластен политически стопанин и авторитетен политически ръководител в съответния цех, предприятие, стопанска бригада, учреждение, научен или културен институт. И същевременно толкова по-голям е нейният дял и принос в решаването на стоящите пред целия идеологически фронт задачи, във функционирането и развитието на цялостната му система.

Неизползвани са все още напълно възможностите на вестника да търси и да открива усилията на първичните организации в сложния процес на многостранно изграждане и развитие на личността. А това е една изключително благодатна дейност.

Отраден е обаче фактът, че в разглежданите материали редакцията се стреми комплексно да обхване нещата, да надникне в работата на организации от различни сфери на живота — икономика, култура, образование. Търсят се не само нерешените проблеми, а и пътищата за решаването им, за реализирането на целите и задачите, както и мястото на партийните комитети в този процес, тяхното съдействие по отношение на партийните бюра за изпълнение на предначертанията им. В този смисъл препоръките на редакцията не са адресирани само към бюрата и секретарите, а преди всичко към партийните комитети.

Заслужено място в разговора на „Септемврийска победа" заемат въпросите на по-нататъшното усъвършенстуване стила и метода на работа на партийните бюра и организации, на засилването на научния подход в тяхната дейност. Споделен е положителен опит от редица секретари относно преодоляването на инерцията и грубия практицизъм в работата на бюрата и организациите, разказано е за усилията да се подобрява партийната информация в ППО, целенасочено да се използва тя, за да се дава точна оценка на съществуващото положение, да се очертават задачите, които предстои да бъдат решавани, да се подготвят решения. Тук разумно е търсена мярата на водене борба както срещу застоя, консерватизма и примитивизма в работата, така и срещу прилагането на всевдонаучни форми, срещу модните увлечения, при които не се държи сметка за реалното положение на нещата.

Интересно и задълбочено са осветени редица страни от работата на първичните партийни организации за реализацията на младите хора в труда и ученето. Опит в това направление споделят партийната секретарка в предприятие „Девети май" в Червен бряг Николина Коцева, секретарката на заводския комитет на ДКМС в Тютюневия комбинат в Плевен Диана Мечева, партийни групови отговорници.

Много още оригинални материали среща читателят под тази рубрика. И по проблемите на проверката на изпълнението, и за работата на партийните групи, чиято сила е доказана в практиката и чиито функции се засилват с уголемяването на първичните партийни организации, и по работата за изпълнението на партийните поръчения. Изобщо диапазонът от проблеми е твърде широк и многообразен — сложен като самата практика.

Специално място във вестника е отделено на централната фигура — секретаря на първичната организация. Както разказва първият секретар на общинския партиен комитет в Плевен Славко Николов, в тази насока е направено много. Подчертано внимание се отделя за моралното и материалното стимулиране на дългогодишните партийни секретари, част от които са удостоени с медали и с юбилейната значка за стогодишнината на Плевенската епопея. Традиция е станало и изпращането на телеграми и връчването на поздравителни адреси на навършили кръгли годишнини секретари. Но грижите на общинския комитет на Партията в тази насока са центрирани главно върху подбора, обучението и повишаването на квалификацията на секретарите. Създадена е система за работата с резервните кадри и програма за обучението на партийния и стопанския актив. Подходът в подготовката на партийните секретари е диференциран, по отрасли.

Разглежданият разговор, отразен във в. „Септемврийска победа" — „Авторитетни и боеспособни първични партийни организации", определено спомага да се засилва въздействието на ППО върху развитието на трудовите, социалните и възпитателните функции на трудовите колективи. Вестникът е на преден пост в тази отговорна дейност.

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

ВЕРИГАТА

В книжка шеста на списание „Партиен живот" от 1979 година под горното заглавие бе публикуван материал, в който се изнасяха слабости, допуснати в радиотранслационния възел в София и в някои други ведомства.

По този повод в редакцията се получиха редица писма. Няма да изреждаме всички, защото в една или в друга степен те изразяват своето задоволство от отпечатания материал. Кое е по-характерното в някои от тях:

1. *„Ръководството на Министерството на съобщенията разгледа статията „Веригата", публикувана в книжка шеста от 1979 г., и благодари на редакцията на списание „Партиен живот" за правилното отношение към някои слабости в работата на радиотранслационния възел в София.*

Веднага след приключване на финансовата ревизия от наша страна бяха взети необходимите организационни и административни мерки за отстраняване и предотвратяване на констатираните слабости. На виновните длъжностни лица са наложени дисциплинарни наказания, а завеждащият службата „Временни озвучения" — Иван Русев, и механикът Симеон Игнатов са уволнени.

Освен това за допускане на сериозни слабости в организацията и управлението и за проявена ниска взискателност към нарушителите на трудовата и финансовата дисциплина директорът на ДП „Радиотранслационен възел" инж. Данчо Стефанов е освободен от длъжност.

Министерството на съобщенията отдава голямо значение на работата на предприятието „Радиотранслационен възел" и ще взема и в бъдеще всички мерки за неговото функционално и организационно укрепване.

(п) Министър: (не се чете)"

2. *„От името на районния комитет на БКП Ви благодарим за помощта, която ни оказахте с критичния материал в списанието за доразкриването на слабостите в работата на колектива на радиотранслационния възел.*

Районният комитет на БКП е подпомагал партийната организация на РТВ за решаването на наболелите проблеми. Явно е обаче, че независимо от проведените разговори в Министерството на съобщенията и другите мерки, предприети от отделите „Организационен" и „Пропаганда и агитация", промени в положителния смисъл не са настъпвали.

След излизането на материала в списание „Партиен живот" беше направена допълнителна оценка на съществуващото положение. Инструкторите от отделите „Организационен" и „Пропаганда и агитация" Георги Съйков и Веселин Киров изготвиха справка за състоянието на колектива и първичната партийна организация, въз основа на която секретарят на РК на БКП Нарцис Златанов внесе в бюрото на комитета докладна записка. На свое заседание от 13. VI. 1979 година в протокол № 12 бюрото на районния комитет на Партията взе решение относно подобряването работата и ръководството за оздравяването на обстановката в колектива на първичната организация в радиотранслационния възел...

(п) Секретар:
(Н. Златанов)"

3. *„Първичната партийна организация при радиотранслационния възел в София е на пряк отчет към Коларовски РК на БКП.*

Независимо от това, тъй като статията „Веригата", поместена в книжка шеста на сп. „Партиен живот", третира въпроси на подведомствено на министерството предприятие, учредителният партиен комитет я разгледа внимателно.

В статията принципно, обективно и аргументирано се сочат слабости и недостатъци, с които освен материални щети е нанесена и сериозна деформация на социално-психическия климат на колектива на предприятието...

Взети са мерки за отстраняването на някои от допуснатите нарушения. Освободен е от заеманата длъжност директорът на предприятието инж. Д. Стефанов, а завеждащият служба „Временни озвучавания" Иван Русев и механикът Симеон Игнатов са напуснали предприятието преди това.

За отстраняването на някои от допуснатите нарушения в получаването на хонорари, регистрирането на заявки за озвучавания, прера зход на гориво, бракуването на материални ценности и други са взети мерки за точното им регламентиране и водене на отчетност.

За търсене на гражданска и наказателна отговорност от виновните длъжностни лица актовете за начет са изпратени на прокурора за компетентно съдебно дирене и отговорност от нарушителите.

По указание на учредителния комитет на БКП, 38-а първична организация при

министерството ще разгледа допуснатите от някои нейни партийни членове слабости във връзка с ревизията на радиотранслационния възел и ще направи съответните изводи, които ще има предвид при замяната на партийните им документи.

(п) Секретар на УПК при Министерството на съобщенията: (инж. Я. Янев)"

4. „Партийното бюро на 215-а първична партийна организация при ДП „Софийски радиотранслационен възел" разгледа на 9 май 1979 г. поместения критичен материал в книжка шеста на списание „Партиен живот", в който се изтъкват слабости, допуснати в предприятието ни.

С протокол № 9 от същото заседание партийното бюро прие публикуваний критичен материал за основателен. Решено бе по този повод да се изготви информация и да се набележат допълнителни мерки към мероприятията, приети от събранието на 23. IV. 1979 година. Информацията беше разгледана и приета на заседание на партийното бюро на 31. V. 1979 г., когато се реши тя да бъде изнесена на партийното събрание. Там след станалите разисквания критичният материал и направечата по него информация бяха приети за основателни и се приеха конкретни мероприятия, които ще подпомогнат за подобряването на работата в предприятието.

(п) Парт. секретар: (М. Димитров)
Директор: (Б. Камбуров)"

5. „С Вашето писмо № 72/22 май 1979 година ни уведомявате, че в книжка шеста на списанието под заглавие „Веригата" е отпечатан материал, в които се изнасят факти за нарушения, извършени от служители на Националния съвет.

Във връзка с това съобщаваме Ви следното:

По време на провеждането на Осмия конгрес на Отечествения фронт през месец юни 1977 година беше организиран и изнесен тържествен концерт с участието на битови колективи от Благоевград, Разград, Плевен, Горна Оряховица, Пловдив, София и отделни изпълнители от Толбухин и Смолян, общо около 450 души. Организирането на концерта беше възложено на група специалисти под ръководството на з. а. Асен Траянов. В тази група е бил включен и Иван Димитров Толев като асистент-режисьор на концерта. В списъка на специалистите, взели участие в организирането и провеждането на концерта, представен от организаторите в Националния съвет, е включен и Иван Недев Русев — помрежисьор на концерта. Съгласно точка 159, буква „б" от тарифата за авторските и изпълнителските възнаграждения те са му определили хонорар 120 лева. С разходен ордер № 1679/24. VI. 1977 г. Русев е получил от Националния съвет на Отечествения фронт сумата 114.60 лева.

По време на провеждането на Осмия конгрес на Отечествения фронт, в това число и на концерта, беше организиран контрол върху разходите на това голямо мероприятие на Националния съвет. За това говори фактът, че са направени значителни икономии от първоначално утвърдените за тази цел суми от Бюрото на Националния съвет. Въпреки този контрол това нарушение не е могло да бъде открито и предотвратено, тъй като на органите на Националния съвет на Отечествения фронт не е било известно, че Иван Недев Русев — служител на районния транслационен възел в София, получава сума, без да е взел участие в подготовката и провеждането на концерта. Нещо повече — те са били подведени от организаторите на концерта и от получателя на сумата, които са съставили документ с невярно съдържание, за което те носят наказателна отговорност.

Националният съвет ще вземе мерки за възстановяване на сумата, получена от Иван Недев Русев. Това ние щяхме да направим много по́ навреме, ако ревизията ни беше уведомила своевременно, а не да научаваме това след две години...

(п) Председател: (П. Кубадински)"

6. „По повод на публикуваний материал в книжка шеста под заглавие „Веригата" Ви уведомяваме:

На 9 и 10 май 1976 година в град Перущица тържествено бе чествувана 100-годишнината от Априлската епопея 1876 година. Възпроизвеждането на събитията беше възложено на режисьора Хачо Бояджиев, който сам предложи помощния творчески и организационно-технически персонал от София и с негово съгласие бяха определени сумите за заплащане на лицата, цитирани в статията, както следва: Иван Русев — 250 лева, Симеон Игнатов — 150 лева, Огнян Мефитишев — 150 лева, и Георги Георгиев — 100 лева. Сумите са изплатени за звукооператорска дейност съгласно тарифата и съобразно тяхната реална заетост и извършен труд при реализирането на спектакъла, проведените десет репетиции и записите в Радиото...

Критичният материал внимателно беше разгледан в ръководството на окръжния съвет за култура — Пловдив. Изнесените факти и поуките, произтичащи от материала, са една превантивна мярка в бъдещата ни дейност, за което изказваме благодарност на автора и на редакцията на списание „Партиен живот".

Зам.-председател: (Г. Роков)"

БЕЛЕЖКА НА РЕДАКЦИЯТА

В материала „Веригата" бяха посочени дадени ведомства, които са допуснали известни слабости, но досега не са ни отговорили. Надяваме се, че те ще изпълнят решението за работата с критичните материали в средствата за масова информация.

В писмото на учрежденския партиен комитет при Министерството на съобщенията се сочи, че съответната първична организация в министерството ще вземе отношение към ония свои членове, които са допуснали слабости във връзка с дейността на радиотранслационния възел. Очакваме да получим какво е направено в това отношение.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ И ЛЕКЦИОННАТА ПРОПАГАНДА

Димитър Ганчев

Социалистическото обществено мнение е реална сила в изграждането на развитото социалистическо общество, в повишаването на творческата активност на широките народни маси и в борбата за утвърждаване на социалистическите норми на поведение и отношения. Ето защо формирането и изучаването на общественото мнение е важна партийна, държавна и обществена задача. Авторът на настоящата брошура от библиотеката на дружество „Георги Кирков" разглежда ролята на лекционната пропаганда като субективен фактор и предпоставка за формирането на общественото мнение. Той изяснява взаимната връзка и обусловеност между лекционната пропаганда като процес на идеологическо въздействие и общественото мнение като специфично социално-психологическо образуване.

ДИМИТЪР БЛАГОЕВ И ПАРТИЯТА НА ТЕСНИТЕ СОЦИАЛИСТИ

Христо Кабакчиев

Този труд на видния деец на БКП, ученик и близък съратник на Димитър Благоев, е едно от най-добрите произведения на българската марксистко-ленинска историография през 30-те години. На базата на богат документален материал и лични спомени Христо Кабакчиев показва ролята и значението на Димитър Благоев за създаването и развитието на Партията на тесните социалисти — преден марксистки отряд на българската работническа класа. Авторът изяснява отношението на тесните социалисти към масовото работническо движение в страната, към стачните борби, към селяните, към националния въпрос на Балканите, към войната. В книгата се проследява възприемането на ленинизма от Благоев и тесните социалисти след Великата октомврийска социалистическа революция, показва характерните особености на теснячеството.

СЪВЕТСКАТА ОБЩЕСТВЕНОСТ И РЕВОЛЮЦИОННОТО ДВИЖЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ (1917—1944)

Георги Черняевски, Добрин Мичев

Това е първото цялостно и аналитично проучване на проявите на братската солидарност на съветските хора с революционните борби в България след Октомврийската революция до 9 септември 1944 година. В книгата са показани характерните черти, насоките и формите на подкрепата, и солидарността на трудещите се в Съветския съюз в борбата на нашия народ против капитализма и фашизма. С този труд значително се разширява представата за формирането и развитието на българо-съветската дружба.

БЪЛГАРСКИТЕ МАРКСИСТИ И ГЕРМАНСКОТО РАБОТНИЧЕСКО ДВИЖЕНИЕ (1900—1912)

Мария Маринова

Предлаганата книга ни запознава с отношението на българските марксисти към Германската социалдемократическа партия, която до Първата световна война стоеше начело на Втория интернационал и оказваше голямо влияние върху международното работническо движение, в това число и в България. Въз основа на изобилен материал, извлечен от българския социалистически печат, и проучването на основните източници, отразяващи дейността на ГСДП в аналитико-обобщителен план, книгата ни разкрива главните проблеми в процесите и събитията, свързани с развитието на социалистическата мисъл и революционната дейност на марксистите в Германия и България в периода от 1900 до 1912 г.

Digitized by Google

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

ИСТОРИЯ КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ СОВЕТСКОГО СОЮЗА, Авт. коллектив, Изд. 5-е, дополненное, Политиздат, Москва, 1979.

В настоящото пето издание на учебника „История на КПСС" се хвърля светлина върху живота и дейността на Партията, нейната разностранна политическа, идеологическа и организаторска работа на основа решенията на Октомврийския (1964 г.) пленум на ЦК, XXIII—XXV конгрес на КПСС, новата Програма на Партията и новата Конституция на СССР за благото на съветския народ, в името на построяването на комунистическото общество, обезпечаването на мира и безопасността на народите, тържеството на марксистко-ленинските идеи.

В. И. ЛЕНИН, КПСС (О нормах партийной жизни и принципах партийного руководства), Политиздат, Москва, 1979.

В сборника са представени изцяло или частично статии, речи, писма и други трудове на В. И. Ленин, документи на КПСС — решения на нейните конгреси, конференции и пленуми, постановления на ЦК, в които се разкрива същността и значението на нормите на партийния живот, принципите на партийното ръководство, взискателността на В. И. Ленин и КПСС за тяхното безусловно съблюдаване.

ПЕРВИЧНАЯ ПАРТИЙНАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ: ОПЫТ, ФОРМЫ И МЕТОДЫ РАБОТЫ, Сост. М. Н. Халдеев, Г. Н. Кривошеин, Второе, переработ. и дополненное издание, Политиздат, Москва, 1979.

Изданието е подготвено въз основа на публикации в списанието на ЦК на КПСС „Партийная жизнь". Авторите на статиите — секретари на първични партийни организации — разказват за натрупания след XXV конгрес на КПСС опит в работата по ръководство на икономиката, идейно-политическото възпитание на трудещите се, по организацията на вътрешнопартийния живот. В помощ на партийния актив са дадени консултации за разработените от Партията форми и методи на организаторската и политическата работа. Книгата е предназначена за секретари на първични партийни организации, отговорници на партийни групи, за широкия партиен актив.

ВИЗИТ ПРЕЗИДЕНТА ФРАНЦИИ В. ЖИСКАР Д'ЭСТЭНА В СОВЕТСКИЙ СОЮЗ 26—28 апреля 1979 года, Документы и материалы, Политиздат, Москва, 1979.

Сборникът съдържа документи и материали за визитата в СССР на президента на Франция Валери Жискар д'Естен. Той обхваща речите на генералния секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР Л. И. Брежнев и на президента на Франция В. Жискар д'Естен, подписаните от тях документи — Програма за по-нататъшното развитие на сътрудничеството между Съветския съюз и Франция в полза на разведряването и мира, Дългосрочна програма за задълбочаване на икономическото, промишленото и техническото сътрудничество между СССР и Франция за периода 1980-1990 г., а така също и други материали, свързани с визитата на президента на Франция в СССР.

Курелла, Алфред, НА ПУТИ К ЛЕНИНУ, Пер. с нем., Политиздат, Москва, 1979.

Алфред Курела, син на немски учен, от ранната си младост се присъединява към комунистическото движение. Член на ГКП от 1918 г., член на ЦК на ГЕСП, народен представител, той е посветил голяма част от своята литературна дейност на публицистиката и журналистиката. Произведението му, което сега предлагаме на читателя, е издадено в ГДР в 1967 г. и представлява възпоминание за срещите с В. И. Ленин и влиянието, което са оказали върху автора личността и идеите на Ленин.

20700

Цена 0,30 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

MAIN/UC-L

LIBRARY
JAN 1 0
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

Partien Zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

14 СОФИЯ, ОКТОМВРИ 1979 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 14 ОКТОМВРИ 1979 година XXVI

СЪДЪРЖАНИЕ

* — Светът на социализма — тържество на великите идеи . . 3
* — Предисловие на другаря Л. И. Брежнев: от автора . . 4

ПАРТИЯТА КОМСОМОЛЪТ, МЛАДЕЖТА

Силата на Комсомола е в партийното ръководство

П. Ников — Доверие, уважение, грижа 7
Д. Георгиев — Организационното укрепване на Комсомола . . 11
Ж. Желев — Пълномощници на Партията и на младежта . . 14
И. Димитров — Равносметка, която задължава 17
М. Борова — Високоефективна реализация в труда 19
Е. Милева — Верен път в живота 20

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

М. Марков — Нарастващата ефективност — цел на социалното управление 22

Партийният комитет

Д. Димчев — Времето на секретаря 30

Ръководно политическо ядро и първообраз

Д. Милева — Двете посоки на въздействието 33
Л. Студенов — Школа за комунистите 37

Секретарят — централна фигура

С. Белчева — Дългият ден на Динова 40

Странички от историята

Г. Трендафилов — Димитър Благоев и началните стъпки на марксизма в Пазарджик 43

Digitized by Google

М. Неделчев — Създаването и укрепването на партийната организация в село Осенец, Разградски окръг 44
Д. Велчев — За работническо-селска власт 45
А. Стамболиев — Шамарът 47

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

К. Петров — Стабилизирането на работната сила в селското стопанство 49
П. Стамов, Й. Хаджиев, И. Куков — Земно привличане . . . 52
Г. Стоянов — Началото е обещаващо 64

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Никулцева — Младежите на село 67

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Н. Величков — Подготовката на идеологическите работници . 70
И. Попиванов — За боева, партийна, художествена критика . 77
К. Методиев — Възпитатели на младите 82
И. Стефанов — Наставничеството в Софийския пътнически транспорт 84

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Х. Дитрих — Марксистко-ленинското образование и възпитание на кадрите 87

КРИТИКА И КНИГОПИС

А. Манько — Плеханов и социалистическото движение в България 91
Н. Недев — Факли с неугасима светлина 94
Н. Бозев — Единадесета ВОЗ в действие 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2610. Тираж 52 500 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 4. X. 1979 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

СВЕТЪТ НА СОЦИАЛИЗМА — ТЪРЖЕСТВО НА ВЕЛИКИТЕ ИДЕИ

Под такова заглавие Издателството на БКП издаде том „Избрани произведения“ на генералния секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР Леонид Илич Брежнев. На български език книгата се издаде във връзка с награждаването на Леонид Илич с Международна Димитровска награда за мир и социален прогрес.

„Скъпи другарю Брежнев — четем в първите редове на речта на другаря Тодор Живков при връчването на почетната награда на другаря Леонид Илич Брежнев от 23 ноември 1978 г., отпечатана в началото на книгата.

— С радост и дълбоко вълнение изпълнявам почетното поръчение на Централния комитет на Българската комунистическа партия и на Държавния съвет на Народна република България да Ви връча Димитровската награда за мир и социален прогрес.

Не е нужно да Ви уверявам, че на нас не ни бе трудно да определим името на човека, който да възглавява списъка на димитровските лауреати за 1978 година. В истинския смисъл на думата жури на Вашето награждаване бе народът на социалистическа България“ (с. 9).

Поместено е и словото на Л. И. Брежнев от същата дата и по същия повод, в което той, наред с всичко друго, заяви и следното:

„Съветските и българските комунисти високо държат знамето на интернационализма. Под това знаме разцъфтя съветско-българската дружба. Под това знаме ръка за ръка заедно с другите братски страни ние строим и развиваме най-справедливи, най-благородни отношения между народите, действуваме за тържеството на идеалите на мира, демокрацията и прогреса“[1] (с. 14).

В книгата, която започва с част от доклада на Л. И. Брежнев, посветен на 47-ата годишнина на Великата октомврийска социалистическа революция от 6 ноември 1964 г., в хронологичен ред са поместени статии, речи и доклади на Л. И. Брежнев — всичко 93 заглавия, 1103 страници — посветени на развитието и укрепването на страните на реалния социализъм и на световната социалистическа система, на засилването на нейната историческа роля в световния революционен

Digitized by Google

процес, в борбата за мир и прогрес на земята, в разширяването на дружбата и сътрудничеството между тези страни.

Книгата завършва с речта на другаря Брежнев по време на посещението в СССР на партийно-правителствената делегация на Социалистическа република Виетнам начело с генералния секретар на Централния комитет на Виетнамската комунистическа партия другаря Ле Зуан и члена на Политбюро на ЦК на ВКП и министър-председател на правителството на СРВ другаря Фам Ван Донг от 3 ноември 1978 г.

Компетентният и любознателен български читател е добре запознат с тези материали още от времето на излизането им. Но събрани в един том, те стават навременно пособие по този колкото актуален, толкова и много важен проблем на нашето съвремие, въоръжават го със задълбочената и системната марксистко-ленинска трактовка на разглежданите въпроси.

ПРЕДИСЛОВИЕ НА ДРУГАРЯ Л. И. БРЕЖНЕВ КЪМ НЕГОВАТА КНИГА «СВЕТЪТ НА СОЦИАЛИЗМА — ТЪРЖЕСТВО НА ВЕЛИКИТЕ ИДЕИ»

ОТ АВТОРА

Като предприе издаването на моите трудове, посветени на проблемите на развитието на световната социалистическа система, Издателството за политическа литература ме помоли да напиша встъпителни думи към сборника.

Откликвайки на молбата на издателството, преди всичко искам да подчертая, че извънредно богатото и постоянно растящо сътрудничество с братските социалистически страни трайно заема първото място във външните връзки на нашата партия и държава. А опитът на нашите приятели и съюзници винаги е представлявал и представлява огромен интерес за съветските комунисти и съветския народ.

През 1944—1945 г. имах щастието да участвувам непосредствено във великата освободителна мисия на Съветската армия, да усетя и да видя със собствените си очи радостта на народите от Полша, Унгария и Чехословакия, избавени от фашистко робство. В това незабравимо време имаше обаче не само цветя и радостни усмивки, то беше не само ликуващ празник. Преминавайки през най-жестоки изпитания, хората се замисляха как да не допуснат нови трагедии, как да направят живота щастлив. Последвалите години показаха, че зората на мира, изгряла над изтерзаната от войната Европа, за много страни стана зора на социализма.

След това аз неведнъж посещавах социалистическите страни, взимах участие в работата на конгресите на комунистическите и работническите партии. Посещенията като правило бяха наситени със срещи — и официални, и неофициални. А и да споделя откровено, практически няма такъв ден в моята работа, когато да не съм се занимавал с въпросите на нашето сътрудничество с братските партии и страни.

Не трябва да се забравя, че историята остави на комунистите трудно наследство. Намирайки се на власт, експлоататорските класи и не

Digitized by Google

на последно място руският царизъм с векове насаждаха вражда между народите, съзнателно насаждаха национални предразсъдъци. Изключителната заслуга на комунистите от страните на социалистическата общност се състои в това, че предишните отношения на отчужденост, вражда и недоверие отдавна вече отстъпиха място на дружбата и братското сътрудничество между равноправни народи. Тази дружба стана велика съзидателна сила.

За малко повече от три десетилетия социалистическите страни изминаха огромен път. По този път имаше не само триумф и победи, имаше препятствия, имаше и грешки. Същевременно животът неоспоримо доказа, че ние избрахме правилно пътя към поставените цели и този път се оказва толкова по-равен и къс, колкото е по-тясно сътрудничеството между социалистическите страни, колкото е по-пълнокръвно тяхното взаимодействие при решаването както на националните, така и на интернационалните задачи.

Развитието на световната социалистическа система — това е живо, трудно и необикновено увлекателно дело на десетки и стотици милиони хора, изграждащи новия живот и, ще добавя, новите социалистически международни отношения.

Противниците на комунизма са склонни да изобразяват социалистическия свят като нещо еднообразно, където уж всичко било унифицирано. Но реалната действителност, а тя именно е материята на дадения сборник, свидетелствува за богатството и разнообразните форми и методи на работата за социалистическото преустройство на обществото.

Взетите в цяло постижения на социалистическата общност по мое дълбоко убеждение са най-яркото революционно дело на съвременността. Съвкупният опит на построения социализъм (разбира се, никой никому не го натрапва) представлява най-значителното завоевание на цялата международна работническа класа. Този опит помага на всички революционни сили, действуващи на национална почва, да намират сигурен път за освобождение от всевластието на капитала, за изграждането на социализма.

Като оценяваме практиката на развитието на социалистическата общност, ние с пълно основание повтаряме думите на нашия велик учител В. И. Ленин: „Учението на Маркс е всесилно, защото е вярно". Развито от Ленин, постоянно обогатявано от революционната мисъл в наши дни, марксистко-ленинското учение представлява сигурно ръководство за преобразяване на обществото върху началата на доброто, разума и справедливостта.

В сборника има страници, посветени на миналото, много неща се отнасят до днешните дела на социалистическия свят, има, както в това може да се убеди читателят, и размишления за бъдещето. Това бъдеще ние, комунистите, виждаме в задружното движение на социалистическите страни към комунистическата организация на обществото, което единствено е способно да създаде всички условия за хармонично развитие на личността, за пълно задоволяване потребностите на човека.

Мисля, че победата на комунизма в група страни не изисква капиталистическите порядки да изчезнат в целия свят. Това съвсем не е задължително. Ако се говори за външни условия, тя изисква друго: да се премахне заплахата от войни, да се насочат военните разходи за нуждите на съзиданието, тя изисква мир днес, утре и за всички времена. Комунизмът и мирът са този маяк, по който заедно с нашите приятели и съмишленици ние проправяме своя път в утрешния ден.

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ
Съвместна публикация
НАРОДНА МЛАДЕЖ

СИЛАТА НА КОМСОМОЛА Е В ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО

Силата на Комсомола е в партийното ръководство. Тази истина потвърдиха годините на въоръжената борба на нашия народ срещу фашизма, потвърдиха я годините, когато се наливаха основите на социалистическото ни общество, тя се прояви с цялата си мощ в априлската линия на нашата партия. Доверие, уважение непрекъснати и мащабни грижи — такова е било винаги отношението на Партията към младежта. Ярък израз на това доверие бяха Тезисите на ЦК на БКП за работата с младежта и Комсомола. Израз на доверие, грижа и взискателност е и Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС.

За извършеното през годината, която измина след публикуването на Писмото, за партийното ръководство на окръжната комсомолска организация, за условията, в които живее, работи и учи младежта в Толбухински окръг, за нейната синовна отплата разказаха на организираната съвместно с в. „Народна младеж“ среща: Петър Ников, секретар на окръжния комитет на БКП в Толбухин; Димитър Георгиев, зав. отдел „Организационен“ на ОК на БКП; Желъо Желев, първи секретар на ОК на ДКМС; Иван Димитров, секретар на общинския комитет на БКП в Генерал Тошево; Мария Борова, секретарка на заводския партиен комитет на обувния завод „Добрич“ в Толбухин; Ели Милева, първа секретарка на общинския комитет на ДКМС в Каварна.

Материалите подготвиха за печат:

Деля Колева
от сп. „Партиен живот“

Недялка Кирякова
Елена Банова
от в. „Народна младеж“

Вестник „Народна младеж“ с известни съкращения публикува материалите в бр. 151 от 31 юли т. г.

Digitized by Google

ДОВЕРИЕ, УВАЖЕНИЕ, ГРИЖА

ПЕТЪР НИКОВ
секретар на окръжния комитет на БКП в Толбухин

Тезисите на ЦК на БКП за работата с младежта и Комсомола от 1967 г. създадоха здрава основа за усъвършенствуване партийното ръководство на Комсомола. Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС стана нов израз на грижите на Партията да възпитава младото поколение като свой боеви резерв. Проблемите, които се поставят в него, са жизнено важни, продиктувани от дълбоките обществено-икономически преобразования и наложени от необходимостта за нови, по-високи критерии. Нарасна отговорността на субективния фактор при реализация на решенията на Единадесетия конгрес и Националната партийна конференция. В тези условия изключително значение придобива проблемът за качеството на развитието на младежта и качеството на дейността на комсомолските дружества и организации.

Наред с всичко това се измениха потребностите и интересите на младото поколение. Повишиха се изискванията както към Комсомола, така и към Партията, семейството, училището, към обществеността за подготовката и възпитанието на младежта, за по-активното ѝ участие в нашето социалистическо развитие. Девизът, издигнат от др. Тодор Живков — „Учение и труд, жизнерадост и дръзновение", най-точно синтезира качествата, които трябва да притежава днес младото поколение.

На пленум през месец декември 1978 година окръжният комитет на БКП в Толбухин направи задълбочена оценка на работата на партийните, държавните и стопанските органи и организации с Комсомола и младежта в светлината на писмото. Основните цели, които си поставихме, бяха да се създадат в окръга условия и възможности за постигане на трайни резултати в комунистическото възпитание, за по-висок социален ефект на подготовката и реализацията на младежите в етапа на изграждане на зрялото социалистическо общество. Да се обогати и усъвършенствува подходът на партийните, държавните и стопанските органи и организации към младежта. И на следващо място да се създадат условия за повишаване качеството на младежките изяви в учението, труда и обществено-политическата дейност.

Ние добре разбираме, че от това, как ще се мобилизират и използват силите на всички човешки ресурси и най-вече на младежта, зависи по-нататъшното обществено-икономическо развитие на окръга и изпълнението на партийната задача за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда във всички отрасли.

Сега 23 на сто от непосредствено заетите в материалното производство са младежи и девойки. В предприятия като завод „Добрич", Завода за апарати за високо напрежение, Завода за електронна и нестандартна апаратура, фабрика „Орлов" около 40 на сто от произвежданата продукция е дело на работниците на младежка възраст.

Посочените резултати се дължат на това, че в тези предприятия младежките производствени единици укрепнаха, че партийните и стопанските ръководства гледат на тях не само като на форма за създаване на трудови навици, а като на средство за повишаване на обществената производителност и подобряване социалистическата органи-

Digitized by Google

зация на труда. Сега по-голямата част от младежите в окръга са обхванати в 287 младежки производствени единици. Стремежът вече не е толкова да се увеличава техният брой, а да расте численият им състав, да се подобрява организацията на работа, за да се превърнат те в икономически силни стопански единици.

Отчитаме обаче, че пред първичните партийни организации и комсомолските комитети стоят за решаване редица проблеми по утвърждаване на младежките производствени единици. Задачата е да се приучват младежките ръководства към усъвършенствуване организацията на труда на базата на строго прилагане на новия икономически механизъм. Налага се да провеждаме целенасочена идейно-политическа работа в младежките трудови колективи за преодоляване на трудностите, за издигане тяхната отговорност по утвърждаването им като челни отряди в борбата за високо качество и ефективност. На строг отчет сме взели въпроса за подобряване на трудовата дисциплина в изоставащите предприятия, където преобладават работниците младежи. На младежките производствени единици гледаме като на естествена среда за развитие и утвърждаване на движението за техническо творчество на младежта.

Ние сме район със силно развито селско стопанство. Ето защо обръщаме сериозно внимание на работата на партийните комитети, на стопанските и комсомолските ръководства за стабилизиране и най-ефективно използване на работната сила в селското стопанство, за укрепване на производствените звена с млади ръководни и изпълнителски кадри. В резултат на предприетите мерки сега в този отрасъл работят 6300 младежи и девойки.

Но цялостната и многостранна реализация на младежта в производството поставя пред нас за решаване редица проблеми.

Ние задължихме партийните и стопанските ръководства да повишат грижите си за създаване на условия, отговарящи на съвременните изисквания за труд и отдих на младите хора, заети в материалното производство. Набелязани са мерки за подобряване подготовката на резервни механизатори във всички аграрно-промишлени комплекси и повишаване квалификацията и образованието на работещите в промишлеността и строителството. Още по-пълноценно ще се използва трудът на средношколците от село през време на лятната ваканция. Изискваме от окръжния комитет на Комсомола да се утвърди като водеща комсомолска организация по работата със селската младеж. Реални условия за това в нашия окръг има.

В съвременните условия, когато икономиката се развива с бързи темпове, особено значение придобива работата за въвличането на младите хора в активна творческа дейност. През последните години движението за научно-техническо творчество сред младежта придоби масово развитие в окръга. Увеличен е икономическият ефект от внедрените младежки разработки, създадени са добри условия за разгръщане на новаторството сред младите хора. Окръжната комсомолска организация получи миналата година една от най-високите награди — вимпела на ЦК на ДКМС за постигнати много добри резултати в техническото и научното творчество на младежта. Но главното в това направление трябва да бъде увеличаване приноса на младежките инициативи и разработки за подобряване качеството и ефективността на производството, за подобряване социалистическата организация на труда. От особено внимание се нуждаят проблемите, свързани с движението за техническо и научно творчество сред младите работници и специалисти от селското стопанство, строителството, транспорта и търговията. Ние насочваме комсомолските ръководства в центъра на техническото творчество на младежта да поставят рационализаторското движение. Да

Digitized by Google

отделят по-голямо внимание за развитието на движението „Направи си сам“, с което ще се постигне не само определен икономически, но и по-висок възпитателен ефект. Ясно и точно сме посочили задачите на клубовете за техническото и научното творчество на младежта, на младите специалисти по разработването и реализирането на инженерните проекти.

През последните години окръжният комитет на Партията отделя по-голямо внимание на патриотичното и интернационалното възпитание на младежта, масово-политическата работа с нея, социално-психологическия климат в трудовите колективи, подобряване системата на идейно-политическото й образование. Проявява се стремеж в политическата просвета да се внася по-голяма актуалност, да се изучават задълбочено интересите на младежта и се отчитат специфичните потребности на отделните слоеве млади хора.

Изискванията на Централния комитет за комплексен подход към възпитателната работа ни задължават да подготвим всички партийни, стопански и комсомолски кадри за открит диалог с младото поколение. Конкретно и ясно да отговарят на всички техни потребности. Съществена е ролята на трудовия колектив при формирането на новата социалистическа личност.

Сега по-успешно партийните комитети и първичните партийни организации, комсомолските дружества насочват процеса на преустройство на идеологическата работа към по-тясно свързване с живота, с ежедневната дейност на младежта. Партийните бюра и комсомолските ръководства по-умело прилагат различни индивидуални форми на работа, с оглед формирането на вътрешна настройка, убеденост и готовност у младия човек активно да изпълнява своите задължения към обществото и колектива.

Ние полагаме много грижи за по-пълното използване на свободното време за разширяване и обогатяване материалната база на Комсомола. В градовете, централните селища, а и по-големи съставни села на окръга има изградени 95 младежки клуба, които отговарят на повишените изисквания на младите хора.

Изграждането на младежката база стана под ръководството на партийните комитети, които обединиха усилията на народните съвети и стопанските ръководства за срочно изпълнение на задачите. Пълно, правилно и навременно разбиране, подкрепено с конкретни действия, проявиха и ръководствата на всички аграрно-промишлени комплекси. Активно участвуват в изграждането на клубовете и комсомолските комитети и дружества. Сега тяхното внимание е насочено към изпълване с богато идейно-политическо съдържание на тази база, за пълноценното й използване и определени резултати имаме. В клубовете младежите подготвят и провеждат разнообразни културно-масови мероприятия, те се превърнаха в центрове за младежки развлечения и място за отмора. Нашата оценка обаче е, че не навсякъде комсомолските дружества пълноценно използват създадената база за богата, смислена, съдържателна, възпитателна работа с младите хора. Един традиционен недостатък е, че окръжният младежки дом няма здрави връзки с останалите градски и селски домове и клубове. Така че в тази насока има да се решават още редица въпроси.

Обръщаме много сериозно внимание и за организираното спортуване и отдиха на комсомолците. Те имат вече закрит плувен басейн, два комплекса за масова физкултура с игрища за шест вида спорт, футболни терени, възстановителна база. Строят се комплекси от шест салона за различни спортове, два стадиона, закрит манеж и лекоатлетическо хале в Толбухин и спортна зала в Каварна. Главни изпълнители на програмата са окръжният и общинските народни съвети. В

Digitized by Google

изграждането на обектите бяха ангажирани всички предприятия в града и окръга. Ценното беше това, че се използва широко доброволният труд на младежите и населението, които отработиха 5400 човекодни.

За да се издигне равнището на партийното ръководство на Комсомола в окръга, от особено значение е непрекъснато да се подобрява стилът на работа на партийните комитети и обществените органи и организации с младежта.

В работата на партийните комитети и организации с младежта и Комсомола ние имаме богати традиции, но поставяйки проблема на по-обстойно обсъждане, насочихме вниманието на партийните, стопанските и обществените органи за по-задълбочено овладяване постановките и разработките в писмото на др. Тодор Живков.

Нашият критерий за оценка работата на партийните комитети, организации и стопански ръководства по работата им с Комсомола и младежта сега е, доколко те отчитат и се съобразяват с потребностите и интересите на младежта, до каква степен контактуват с комсомолските дружества, изучават техните проблеми, подкрепят младежките инициативи. Утвърждават се положителни изменения в стила на партийното ръководство на комитетите и партийните организации от община Тервел и Каварна, където при решаване на младежките проблеми се подхожда творчески. Приемат се оценки на комунистите, изпратени с поръчение за работата сред младежта, търси се отговорност за несполуките, използват се и обогатяват формите на партийно ръководство и контрол. Всичко това и редица други примери говорят за по-диференцирано, конкретно и компетентно решаване на младежките въпроси. Положително е това — пленумите и бюрата на общинските партийни комитети приемат решения по проблемите на Комсомола, които не задължават само Комсомола, а преди всичко партийните организации, административните и стопанските ръководства. Преодолява се вече традицията по младежките проблеми в партийните бюра и организации да докладват изключително комсомолски секретари. По-често се товарят с тази задача секретарите на партийните комитети и организации по организационните и идеологическите въпроси.

Проведохме пленум на окръжния комитет на Партията за повишаване ролята на първичната партийна организация като политическо ядро на трудовия колектив и преглед на партийните групи. Проверката и оценката, която направихме, ни подсказа, че сформирането на партийно-комсомолски групи е подходяща форма за въздействие и ръководство на Комсомола и тя трябва да се утвърждава непрекъснато.

Грижите на партийните комитети и организации към комсомолските кадри е основно направление на партийното ръководство. Наред с укрепване на партийното ядро в комсомолските дружества следим отблизо работата на партийните комитети по места с младите комунисти. По решение на пленума отдел „Организационен“ на окръжния комитет на Партията разработи подробни указания по този въпрос. В програмата, която приехме за работата на окръжната партийна организация с кадрите, подробно сме се спрели на работата за развитието на комсомолските кадри и активисти и утвърждаването им като истински боеви резерв на Партията. Партийните организации полагат постоянни грижи за патриотичното и интернационалното възпитание на младежта. В това отношение ние използваме замяната на партийните членски книжки за активизиране на младите комунисти за изпълнение на партийните решения.

Всички държавни и обществени органи и организации имат свои мероприятия и програми за работа с младежите и Комсомола.

Digitized by Google

Стремим се да засилим участието на младите хора в социалното управление. Увеличи се броят на младежите и девойките в държавните органи и обществените организации, като само в общините и кметствата са избрани 239 младежи и девойки. На сесии и заседания на изпълнителните комитети се обсъждат и решават проблеми, отнасящи се до спортното строителство, до изграждане на клубната база, за развитието на художествената самодейност.

Редица комитети на Отечествения фронт като в Тервел, Генерал Тошево, Овчарово обсъждат с Комсомола проблема за повишаване социалната активност на младежта.

Ръководствата на профсъюзните организации съвместно с комсомолските ръководства прилагат по-ефективни форми при водене и отчитане на социалистическото съревнование. Младежките проблеми стоят на вниманието и на управителните съвети на АПК. Засилиха се техните грижи за подпомагане движението на техническото и научното творчество на младежта, по разрастване на художествената самодейност сред селската младеж.

Окръжният комитет на Партията се стреми да създава по-голяма координация в дейността на различните органи и институти с Комсомола и младежта.

ОРГАНИЗАЦИОННОТО УКРЕПВАНЕ НА КОМСОМОЛА

Под ръководството на окръжния комитет на Партията отдел „Организационен" осъществява редица инициативи, върши значителна работа за осмисляне и реализиране на постановките и новите изисквания към партийното ръководство на Комсомола и младежта, които произтичат от Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС.

Отделът системно и конкретно проучва, разглежда и съдействува за решаване на младежките въпроси. Изискваме от партийните и стопанските ръководства да създават такава обстановка в трудовите колективи, която да допринася младежите да се чувствуват като стопани на своите работни места, равноправни членове на трудовите колективи, с ярко изразена обществена и политическа активност. Този правилен подход на работа с младежта, утвърден от окръжния комитет и партийните комитети и организации, допринася комсомолските дружества да се превръщат в притегателен център за несъюзната младеж и изразител на многостранните интереси на младежите и девойките.

Какви по-важни въпроси решаваме в това направление?

Преди всичко вниманието на отдела е насочено към кадровото укрепване на комсомолските дружества с предани на делото на Партията млади и изявени в труда и обществената дейност комсомолски кадри.

През последните години чувствително се увеличи партийното ядро сред комсомолските кадри и активисти. Тези млади комунисти с успех изпълняват функциите на политически авангард сред младежта. Сега 80 на сто от секретарите на общинските и заводските и 61,3 процента от секретарите на дружествените комитети и бюра са членове на

Digitized by Google

Партията. След Единадесетия партиен контрес са приети над 1000 комунисти на комсомолска възраст. Общият им брой сега представлява 13,3 на сто от комунистите на окръга.

На отговорна изборна работа в Комсомола са издигнати 1721 комунисти, което представлява над 56 на сто от общия им брой. В ръководните партийни, обществени и държавни органи и организации е увеличен броят на комунистите на комсомолска възраст.

Провежданите мероприятия за засилване на партийното ядро и влияние в комсомолските редици допринасят за издигане мястото и ролята на окръжната комсомолска организация в социално-икономическия и обществено-политическия живот на окръга, за организационното укрепване на комсомолските дружества и превръщането им в център за творческа изява на младото поколение.

В апарата на окръжния и общинските комитети на ДКМС работят 17 млади комунисти, завършили Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП.

От три години редовно провеждаме съвместно с ръководството на Академията за обществени науки и социално управление срещи със студентите комсомолци. Правим анализ оценка за постигнатите резултати в усвояването на учебния материал. По случай 100 години от Априлското въстание наградихме с юбилейния медал 70 студенти, показали успех с оценка отличен и много добър. Една значителна част от младежките кадри се учат в междуокръжната партийна школа в град Варна, Централната комсомолска школа, Университета по марксизъм-ленинизъм, в краткотрайни курсове и семинари. Добре работят за укрепване на партийното ядро общинските комитети на БКП — Толбухин и Генерал Тошево. От години наред в общинския комитет на БКП — гр. Тервел е утвърдена резултатна форма за обучение на встъпващите в редовете на Партията комсомолци и млади комунисти. В организираните школи „Млад активист“ и „Млад комунист“ комсомолците и младите комунисти слушат интересни лекции и беседи за онези задачи, които имат да решават като членове на Българската комунистическа партия.

Ние полагаме изключителни грижи за усъвършенстване на стила и методите на работа на партийните комитети и първичните партийни организации за формиране на ново отношение към разглеждането и решаването на младежките проблеми. Сега отделите на окръжния комитет на Партията работят по-непосредствено със съответните отдели на окръжния комитет на ДКМС. Партийните комитети и организации оказват по-всеобхватна и конкретна помощ на комсомолските дружества и ръководства. Утвърждават се положителни изменения в стила на партийните ръководства в Каварна, Толбухин, Генерал Тошево, където творчески се решават младежките въпроси, търси се отговорност за допуснатите слабости, използват и се обогатяват формите и средствата на партийно ръководство и контрол. Партийните организации проявяват високи изисквания към младите комунисти за личния им принос в укрепването на комсомолските дружества, за развитието на самодейния им характер. Стана традиция повечето от членовете на партийните комитети и партийните бюра активно да участвуват в организираните комсомолски мероприятия. Отдел „Организационен“ на окръжния комитет на БКП проведе заседания, на които разгледа дейността на няколко общински и заводски комитета за работата им по проблемите на младежта и Комсомола, извърши проверки и оказа конкретна помощ на място. Сътрудници на отдела провериха работата на партийните организации в Каварна и с. Крушаре за партийното ръководство на Комсомола. Препоръките на окръжния комитет на Партията обсъдихме в съответните партийни

Digitized by Google

организации. Оказаната конкретна помощ допринесе за по-нататъшното активизиране и укрепване на комсомолските дружества.

Конкретна помощ оказваме и за усъвършенстване на планирането в дейността на комсомолските дружества. Перспективното планиране все по-успешно отразява, от една страна, интересите и вълненията на младежта от окръга и от друга, задачите, поставени от Партията и ЦК на ДКМС. Издигната е ролята на оперативното планиране, чрез което основните задачи се обвързват с конкретни мероприятия. Сега голямата част от комсомолските дружества съумяват правилно да планират своята дейност, открояват главните задачи, предвиждат пътищата, формите и средствата за тяхното решаване. Положителните резултати в планирането спомогнаха и за издигането равнището на комсомолското събрание. Анализът от проверките сега показва, че по-често се провеждат комсомолски събрания, по-малко младежи отсъствуват, нараства броят на тези, които се изказват или отправят критични бележки.

Създадената обстановка на взискателност и самовзискателност, на откровеност и критичност след публикуването на Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС в много дружества на окръжната комсомолска организация доведе до издигането на организационния живот на по-високо ниво, до преодоляване на формализма, извеждането на много организационни въпроси от „въпроси на традицията", до въпроси на деня, до намаляване броя на формално членуващите в Комсомола.

Контролът и проверката на изпълнението на взетите решения е един от важните елементи от стила на работа на комсомолските дружества и организации. Сега в окръжната комсомолска организация има изградена система за контрол, но усилията ни са насочени да ги подпомагаме тази система да действува пълно и ефикасно, решенията да стигат своевременно до техните изпълнители. Помагаме им дружествените комитети да се приучат да докладват редовно на събрания за изпълнението на взетите решения, да търсят отговорност от тези, които са станали причина да се провалят запланувани задачи.

Ежедневни грижи отделяме и за работата на партийно-комсомолските групи, на брой над 100. Те са изградени в цехове, участъци, бригади, звена и играят голяма роля за повишаване на трудовата и обществено-политическата активност на колективите. Имат определен дял за усъвършенстване на социалистическата организация на труда и управлението на производството.

Провежданата от отдела и партийните комитети правилна кадрова политика, усъвършенстването и обогатяването на формите и методите на партийно ръководство още повече допринасят комсомолските дружества и организации да засилят своя младежки дял в изпълнение на насрещните планове, за мобилизиране творчеството и дръзновението на младежта от окръга за изпълнение на големите задачи, които поставиха Единадесетият партиен конгрес, Националната партийна конференция и XIII конгрес на ДКМС.

Ежегодно младежкият дял в реализираната от окръга продукция расте с над 800 000 лева.

Отделяме големи грижи за увеличаване участието на младежта в селскостопанското производство, и то в решаващите участъци — животновъдството и механизацията. В нашите аграрно-промишлени комплекси има такава практика — всеки новопостъпващ механизатор получава предварително еднократно възнаграждение между 300 и 500 лева. Задължително условие е да работи на нова машина, разбира се, под ръководството на опитен механизатор. В Генерал Тошево например през летните месеци храната на механизаторите поевтинява с 60

Digitized by Google

на сто, а останалото време с 30 на сто. Имаме много добри бригадни станове в агрокомплексите. По същество въпросите на социалния фонд се решават много добре в бригадите за промишлено зърнопроизводство. Добри грижи полагат в АПК и за младежите животновъди. Ето една добра форма за тяхното стимулиране — квалификацията в школата за оператори по машинно доене. Младият животновъд придобива там квалификация трети клас и 10-процентово допълнително възнаграждения върху заработката. След три години идва ред на обучение за втори клас, което е придружено от нови 10 процента допълнително възнаграждение. Така се получава добро съчетание между квалификацията и труда, която полага младият човек в животновъдния комплекс.

Споделяйки опита на ръководството и организационното укрепване на комсомолските дружества, преценяваме, че извършената политическа и организаторска работа от сътрудниците на отдела все още не отговаря напълно на бързорастящите потребности на комсомолските организации и младежта. В това отношение пред нас стоят още много задачи за решаване.

Димитър ГЕОРГИЕВ
завеждащ отдел „Организационен"
на окръжния комитет на БКП — Толбухин

ПЪЛНОМОЩНИЦИ НА ПАРТИЯТА И НА МЛАДЕЖТА

Другарят Тодор Живков постави задачата ясно и категорично, че Комсомолът трябва да бъде генералният пълномощник едновременно на Партията и на младежта, пълномощник, който има право да влияе активно върху съдържанието на програмата за цялостната работа с младежта, да се грижи за нейното актуализиране, да упражнява обществен контрол за изпълнението и сам да изпълнява съществена част от предвидените задачи. Комсомолът да бъде генерален пълномощник — това е огромно доверие, което значи, че сме длъжни да чувствуваме и голяма отговорност. Не можем да кажем, че сме направили кой знае колко много за довеждане докрай преустройството на дейността в окръжната комсомолска организация. Направили сме много, но истината е, че и още много ни предстои, за да превърнем дневния ред от живота на младежта в дневен ред на комсомолската дейност. В отговорната работа по осъществяване на преустройството ние винаги имаме помощта на окръжната партийна организация, на комунистите.

В центъра на нашата организаторска и политическа работа сега стои задачата да повишаваме трудовата активност и творческото участие на всеки младеж и девойка в производствения процес. На преоценка поставихме движението „Младежки труд, учение и творчество — за високо качество и ефективност". Целта ни е да увеличим обхвата на това движение, то да стане дело на комсомолското дружество, на отделната младежка производствена единица, на всеки младеж и девойка от материалното производство. Чрез изменение и допълнение на личните комплексни планове, приети от комсомолците, ние целим да

Digitized by Google

постигнем и качествен ръст в организацията и осъществяването на движението. Сега участници са 20 400 млади хора, които в сравнение с миналата година са с 20 процента повече.

В рамките на всемладежкото движение по-нататъшно развитие получи инициативата за овладяване на челния опит. Близо 11 000 млади работници специалисти и кооператори са включили в своите лични планове обещания да изучат и внедрят определен челен опит. Изградили сме 270 школи за челен опит с над 3500 участници, сключени са 2270 индивидуални договора между челници и млади техни последователи за непосредствено предаване и изучаване на положителния опит.

Заедно с това трябва да се посочи и наличието на определени трудности при изграждането на школите за челен опит, породени от незаинтересоваността на някои млади хора да участвуват в тях. Тези школи са чисто комсомолско дело, т. е. организират се и дейността им се осъществява под прякото ръководство на съответния комсомолски комитет. Като резултат от извършеното 2900 младежи и девойки достигнаха производствено-икономическите резултати на челника, а други 6200 повишиха своята лична производителност.

Младежите са в челните редици за изпълнение партийните решения за подобряване организацията на труда в селскостопанското производство. В окръжната комсомолска организация са изградени общо 287 младежки производствени единици, в които са обхванати над 4500 млади работници и кооператори. В бригадна организация на труда са включени 64 на сто от младежките трудови колективи, а 56 процента от младежките производствени единици са на стопанска смегка. До края на петилетката сме си поставили задачата и по двата показателя да достигнем сто процента изпълнение.

Сериозно внимание отделяме и за повишаване квалификацията и образованието на младежите и девойките от материалното производство. Комсомолските комитети и организации участвуват дейно в организацията и провеждането на техническата учебна година и курсовете за квалификация и преквалификация. Голям брой комсомолци получават поръчения да продължават образованието си в по-горна степен. Само през последната година 1370 младежи повишиха своето образование, други 2535 подобряват своята квалификация, а 719 са придобили по-висок разряд.

Нашият окръг е един от водещите в селското стопанство и окръжната комсомолска организация има определен дял в завоюването на тези позиции. Близо една трета от стопанисваната земя се обработва от младежи, младите селскостопански труженици формират близо 25 на сто от общата продукция на този отрасъл. Всичко това предопределя особеното ни внимание към селската младеж и проблемите, свързани с нея. За нас основни се явяват три направления: усъвършенствуване организацията на труда, привличане на нови младежи и девойки в селското стопанство и увеличаване помощта на средношколците в това производство.

На настоящия етап считаме, че имаме стабилни бригади, звена и агрегатни групи в растениевъдството, така че на дневен ред там е най-вече новата организация на работа. Но в животновъдството възможностите ни са твърде скромни. За това направихме преглед по всички халета, ферми и комплекси, точно установихме положението и възможностите за увеличаване на младежкия дял. Сега всеки общински комитет знае къде и колко души трябва да изпрати като комсомолски набор. През тази и следващата година това са 210 комсомолци, от които 125 трябва да работят в животновъдството. Насочваме млади хора в новите животновъдни комплекси, защото там могат да им бъдат създадени условия, отговарящи на съвременните изисквания.

Digitized by Google

През последните две-три години се забелязва известно стабилизиране на броя на младите хора, пряко участвуващи в селскостопанското производство, които са 20 процента от всичко заетите. Постигнатото обаче е само добра основа, която ни позволява да разгърнем работата по привличане на нови младежи и девойки в селското стопанство. Комсомолските комитети се насочват в тази си дейност преди всичко към младежи и девойки, които имат придобита селскостопанска специалност, но не работят в селското стопанство, към младежи, които се завръщат от Българската народна армия. По отношение на комсомолския набор за селското стопанство мисля, че имаме определени резултати, че търсим и намираме нови пътища. Само за половин година ние изпратихме 160 млади работници в този важен отрасъл. Голяма част от новопостъпилите младежи в селското стопанство отива с комсомолско поръчение. Що се отнася до задачата всеки механизатор да овладее цялата техника в бригадата, а всеки младеж и девойка от село, който не е зает пряко в производството — работата на една селскостопанска машина, може да се съди по факта, че за миналата година нашата окръжна комсомолска организация е класирана на първо място в страната. Имаме заложен опит в пет младежки бригади по промишлено зърнопроизводство, по организацията на младежкия труд, воденето и отчитането на социалистическото съревнование, организацията на свободното време. Ние единствени в страната всяка година правим спартакиада на нашите бригади за промишлено зърнопроизводство. Тя се очаква с голям интерес и оживление, защото застъпва популярни спортове: футбол на малки вратички, волейбол, тенис, шах, комплекс упражнения, включващи теглене на въже, вдигане на пудовки. Само на окръжния фестивал идват 400 механизатори, а в състезанията в агрокомплексите участниците са над 1200 души. Важното е, че успяхме да завоюваме голяма популярност с тези състезания сред младите селскостопански работници.

Нашето внимание сега е насочено и към решаването на редица задачи, свързани с пълноценното и смислено оползотворяване на свободното време на младежта, на културния им отдих, на духовната им реализация. В това отношение направеното в окръжната комсомолска организация след XI конгрес на БКП по инициатива и под ръководството на окръжния комитет на Партията е значително. Сега ние разполагаме с 87 младежки клуба, в които са създадени добри условия за ефективна идейновъзпитателна и културно-масова работа с младежта. Действително от наличната материална база ние сме може би най-добре в страната — тя е значителна в количествено отношение, в същото време успяхме и да привлечем младите хора да идват там. Но все още имаме пропуски, а те са най-вече в умението да осигурим целенасочена възпитателна работа, която да оставя трайни следи. Не навсякъде младежта се е превърнала в истински стопанин на тези свои придобивки.

Заедно с положителните резултати в работата на комсомолските комитети и организации в окръга допускаме и слабости, срещаме определени затруднения. Все още много от завършващите средно образование младежи и девойки не желаят да заемат низови ръководни длъжности, поради което и броят на работещите пряко в производството, особено в селското стопанство, е малък. В същото време една част от стопанските ръководства посрещат с недоверие младите хора, не им осигуряват работа по специалността, не полагат достатъчно грижи за подобряване условията за живот и труд. Тези слабости особено ярко се изразяват в животновъдството.

Слабости все още се допускат и в работата им с младежите в училищата. Комсомолските организации полагат усилия у тях да се създаде любов към производителния труд, съзнателно, стопанско от-

Digitized by Google

ношение към социалистическата собственост, висока трудова дисциплина. Но по време на производствената практика, която провеждат в заводите и фабриките, понякога те се сблъскват с друга действителност. Отделни работници проявяват нехайно отношение към производствения процес, не уплътняват работното си време, разхищават материали и суровини. И това, което е градено у тях с години, се разрушава за дни.

С голяма част от тези пропуски в работата ни с младежта ние вече успешно се справяме. Нашите усилия са насочени да отговорим с достойни дела на грижите, които окръжният комитет, заводските и общинските партийни комитети полагат за Комсомола. Да станем на дело пълномощник на Партията и младежта.

Жельо ЖЕЛЕВ
първи секретар на окръжния комитет на ДКМС — Толбухин

РАВНОСМЕТКА, КОЯТО ЗАДЪЛЖАВА

Основен проблем в работата на нашата общинска партийна организация е по-нататъшното издигане равнището на партийното ръководство на Комсомола в духа на изискванията на Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС. Проведеният преглед на дейността на партийните организации за по-нататъшно издигане ръководството на комсомолските дружества и решенията на пленума на общинския партиен комитет ни дадоха възможност да разработим главните направления, по които трябва да провеждат своята дейност партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации, за да изпълнят задачите, поставени в писмото.

Нашата общинска комсомолска организация наброява над 3000 младежи. Срещите с младежките колективи ни показаха, че комсомолците и цялата трудова и учаща се младеж безрезервно подкрепят писмото като широка програма и изходна база за своята по-нататъшна дейност.

Комсомолците и младежта от нашата община са в челните редици при практическото осъществяване на икономическата политика на Партията. В много от предприятията и колективите младите хора са основна производителна сила. Само в предприятията на града работят над 700 младежи и девойки. Затова вниманието на първичните партийни организации и стопанските ръководства е насочено към създаване на още по-благоприятни условия за активен производителен труд. В изградените 10 младежки производствени единици участвуват над 250 комсомолци. Техният дял през миналата година представлява 3 117 600 лв., или 10,5 на сто от общата продукция на предприятията. Реализирана е надпланова продукция за 37 000 лв. Младите хора от общината участвуват активно в клубовете за техническо и научно творчество на младежта. Родило се в условията на бурно развиващата се научно-техническа революция, това движение се превърна във важен фактор за повишаване на техническите, икономическите и научните знания на младежите и девойките, за тяхното комунистическо възпитание. В дейността на изградените 8 клуба са обхванати над 35 процента от младежите и девойките от общинската комсомолска организация. В резултат на тази целенасочена дейност през последните няколко години са направени общо 29 предложения за реконструкция и модернизация на производството, от които 27 вече са внедрени с общ икономически ефект над 62 000 лв. През последните три години са осъществени 17 рационализаторски предложения с икономически ефект около 48 000 лв.

За повишаване професионалното майсторство на младите промишлени и селскостопански работници се използват различни по форма мероприятия — състезания, курсове, школи. Така например провеждаме състезания за най-добър млад радиоконструктор, заварчик, стругар, орач, доячи, дърводелец, електротехник, шофьор и др. Само през миналата година на територията на общината са проведени 8 такива състезания. Те се предшествуват от състезания в отделните предприятия и бригади на съответните специалности. Организираме също курсове за повишаване квалификацията на младите промишлени и селскостопански работници, за усвояване на втора професия. Само през миналата година такива курсове са завършили 240 младежи и девойки.

Digitized by Google

Значителна е дейността ни за патриотичното, интернационалното и естетическото възпитание на младежта. Редица комсомолски дружества организират срещи с активни борци против фашизма и капитализма, с герои на социалистическия труд, походи до лобни места на партизани и антифашисти, екскурзии до социалистически обекти. Комсомолците от градската организация често се срещат с героя на социалистическия труд др. Ангел Казанджиев — дългогодишен председател на ТКЗС в Генерал Тошево. С голямо увлечение той им разказва за историята на кооперативното движение в окръга и за революционното минало на Добруджанския край. Срещи за патриотичното възпитание на младежта провеждаме и в село Василево на лобното място на младежа партизанин Александър Гичев, в с. Красен и на други исторически места.

Под ръководството и активното съдействие на партийните организации в много от комсомолските дружества има изградени клубове за естетическо възпитание. Стремежът им е те да станат център и огнище за разпространение на художествени ценности, за развитието на творческите способности на младото поколение. За отбелязване е, че над 75 на сто от участниците в самодейните художествени състави към читалищата са учаща се младеж, пионери, трудова младеж.

Снабдили сме младежките клубове с радиоуредби, с пособия за нагледна агитация, като се стремим идейновъзпитателната работа да въздействува в най-голяма степен положително на младежта.

Постигнатите резултати в разнообразната дейност на младежта в общината показват, че пътят е правилен и затова общинският комитет на Партията отблизо подпомага комсомолските дружества и организации да разгръщат още по-целенасочена организаторска и идейновъзпитателна работа.

Главната грижа на общинския партиен комитет сега е да засилим дейността на първичните партийни организации, на държавните и стопанските ръководства, на ръководствата на масовите организации за всестранно, максимално и качествено подобряване на своята работа с Комсомола, за овладяване на новото в подхода към младежта, за създаване на обективни условия, за да може на практика да се осигури многостранната и ефективната й реализация.

Една от главните задачи е да окажем необходимата помощ за организационно укрепване на комсомолските дружества, за издигане на техния авторитет и боеспособност, за превръщането им в истински притегателен център на младежта.

Няма да издам тайна, ако кажа, че не всички комсомолски дружества имат пълноценен и активен живот. Много от тях все още не са се превърнали именно в такъв притегателен център. Ние търсим една от причините за това в недостатъчните грижи на някои стопански ръководства при решаването на младежките проблеми. Не навсякъде за младите кадри се създават подходящи условия за пълното им изявяване в труда. По отношение на базата за отдих и развлечения направеното при нас не е малко. В града има хубав младежки клуб, стадион, строи се модерна база за спортна състезателна дейност — радиоцентър, закрито спортно стрелбище с олимпийски размери, зали за тихи и шумни игри, спортни площадки из цялата община. Въобще във всяко по-голямо селище има изграден клуб. Проблемът си остава обаче за младежта от по-малките села, където всички тия неща не могат да се направят, а и някакви по-особени развлечения за младите хора не могат да бъдат предложени. Това е сега наша грижа, защото и в тези села трябва да задържим младите хора.

Усилията на общинския партиен комитет, на първичните партийни организации са насочени към укрепване на комсомолските дружества с добре подготвени политически, зрели, убедени в курса на Партията младежи и девойки. Особено внимание обръщаме за повишаване критерия при издигане на комсомолските и пионерските кадри в училищата. Насочваме вниманието на общинския комитет на ДКМС и неговото бюро към по-голяма грижа за правилния подбор и възпитанието на секретарите на комсомолските дружества.

Насочваме вниманието на партийните организации да повишат непрекъснато взискателността си към органите за социално управление, които носят най-голяма отговорност за създаването на здрава социална среда за възпитанието на младото поколение.

Общинският комитет на БКП си дава съвсем ясна сметка, че повече от всякога се налага да се гласува доверие на младежите, но същевременно трябва да се повишава и взискателността към тях. Това несъмнено ще допринесе да доведем докрай започналия поврат в дейността на Комсомола за всестранна и ефективна реализация на младежта от общината във всички сфери на живота.

Равносметката, която правим за свършеното досега в подобряване партийното ръководство на Комсомола, ни задължава всички нерешени проблеми да намерят място във всекидневната дейност на партийните организации и да се решат в предвидените срокове.

Иван ДИМИТРОВ
секретар на общинския комитет
на БКП — Генерал Тошево

Digitized by Google

ВИСОКОЕФЕКТИВНА РЕАЛИЗАЦИЯ В ТРУДА

Нашият заводски партиен комитет добре разбира, че за да се решат по новому проблемите на Комсомола и младежта, така, както са поставени в Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС, трябва да повишим качеството на партийната помощ. Затова изискваме от първичните партийни организации да съдействуват максимално и всестранно за ефективната реализация на нашите младежи във всички сфери на живота и особено в труда.

В комсомолската организация на нашия завод членуват 750 млади хора, които дават всекидневно достоен принос в общата продукция на предприятието.

Комсомолските дружества разгръщат разностранна политическа, организаторска и възпитателна работа сред младежта. Непрекъснато расте отговорността на младежта в изпълнение задачите, произтичащи от решенията на Единадесетия партиен конгрес и Националната партийна конференция. Повече от 30 на сто от първенците в производството са на комсомолска възраст.

Доволни сме от успехите на младежките трудови колективи, но и постоянно подпомагаме заводския комитет на Комсомола в организацията на социалистическото съревнование. Ние се радваме, че още миналата година трима наши комсомолци изпълниха петилетния си план, че шест млади рационализатори разработиха предложения с икономически ефект 28 хиляди лева, че всеки трети първенец в производството е на комсомолска възраст.

Утвърди се традицията в комсомолската организация ежегодно да се провежда състезание за „Най-добър млад майстор".

И в същото време на събрания, в разговори никога не забравяме и ония млади хора, които не изпълняват трудовите си норми, които се нуждаят от помощ.

В нашия колектив се роди хубава инициатива. Веднъж в месеца всеки последен петък ръководството на завода е предоставено на комсомолците. Всички ръководители на производството в този ден са млади хора, една част от тях са наши резервни кадри, друга комсомолски секретари, членове на заводския комитет на Комсомола, добри производственици. За всеки комсомолски ден предварително определяме ръководството: бригадири, н-к цехове, н-к производство. В комсомолския ден стопанското ръководство работи в производството. Така комунистите, стопанското ръководство в този ден на практика с личния си пример разкриват възможностите за попълноценен и високопроизводителен труд.

Целта на този комсомолски ден е да се изявят организаторските способности на младите хора, правилно да се открият бъдещите наши ръководни кадри за възлови места в производството, а също така да се проверят на практика техните делови и политически качества. От друга страна заводският партиен комитет цели организаторската работа да стане тяхно призвание, учи комсомолските ръководства на ленински стил, вярно да анализират и обобщават положителния опит в работата с младежта, да долавят всяка ценна инициатива, да я изучават и да я внедряват. Едновременно с това да виждат отрицателните явления още в техния зародиш и да осигуряват предпазни мерки, а не да чакат те да станат свършен факт.

Ентусиазмът в този ден е голям. Досега средното изпълнение на производствения план е било 120 на сто, всеки младежки ръководител, подпомогнат от отговорника на партийната група и отговорника на профгрупата, се стреми да изведе своето производствено звено на челно място в съревнованието. В този ден бригадите и цеховете се състезават по следните показатели: производителност на труда, качество на продукцията, хигиена на работното място, трудова дисциплина и обществена активност. Тази голяма младежка проверка винаги завършва с оптимистичен отчет на комсомолския ден.

Съревнованието се отчита на младежко увеселение непосредствено след приключване на комсомолския ден. На първенците се връчват морални и материални награди.

Похвална е инициативата на група комсомолци в чест на 35-та годишнина на социалистическата революция в България и рапорта обещание на ЦК на ДКМС до Централния комитет на Партията да изпълнят годишния си производствен план 35 дни предсрочно.

Нашият комсомолски комитет разработи специална програма за изучаване и внедряване на челния опит, дружествените комитети взеха на пряк отчет младежите с ниска квалификация и основно образование. В програмата сме предвидили мерки за системна работа за повишаване квалификацията на младите работници. Една част от тях включваме да се учат в професионалния учебен център. Челниците включваме в групи за усвояване на две и повече производствени операции. За нас сега основен проблем е да осигурим по-високо образование на младите работници. Създали сме условия всеки, който желае, да повиши образованието си във вечерна гимназия, в професионалния център или в техникум. Имаме и младежи, които не искат да използват тези възможности. За тях полагаме грижи с помощта на наставниците да усвоят професията и да станат пълноценни членове на трудовия колектив. От друга страна, младите челници в производството са задължени да предават своя опит на новопостъпилите и изоставащи работници. Всичко това изиграва по-

Digitized by Google

ложителна роля. Например през първото тримесечие на годината в първи цех на смяна „Б" имахме 18 младежи с редовно неизпълнение на нормите, а следващите месеци техният брой намаля на четири. Целта, която сме си поставили, е да няма сред младежите изоставащи.

Първостепенна задача на заводския партиен комитет е с още по-голяма отговорност и юлска критичност да следим за слабостите и недостатъците, които съществуват в работата ни с младежта. Анализът на досегашната ни дейност ни дава основание да направим извода, че е необходимо да изменим нашия подход и критериите към работата на комсомолската организация. Ако досега сме се задоволявали с количествената оценка на редица проведени мероприятия, то Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС ни задължава да преценим сериозно нашия стил на работа с младежта, да изменим нашия подход към решаването на проблемите на Комсомола и младежта, да подобрим качеството на тяхната изява. В нашата всекидневна дейност с Комсомола съществуват и редица недостатъци и слабости. Не ни задоволява работата по комунистическото възпитание на младите хора, по тяхната подготовка и многостранна реализация в живота. Пропуски имаме и по нравственото и естетическото възпитание. Става дума за потребителското отношение към живота у някои млади хора, за примиренчеството от наша страна към допусканите от тях нарушения, които понякога са несъвместими със социалистическия морал и норми на поведение. Нашата грижа днес е да пренесем борбата против носителите на антиобществените прояви в комсомолските дружества, в младежките колективи.

Все още при нас бавно се решава проблемът за разширяването и обогатяването на материалната база. С разширението на завода ще можем по-добре да отговорим на тези нови изисквания. Ще предоставим помещения за младежки клубове, за по-широко разгръщане на художествената самодейност, за естетическо възпитание, за техническо и научно творчество на младежта, за увеселения и кинопрожекции.

Насочваме партийните организации да положат близки и непосредствени грижи за повишаване на организаторската и политическата работа на комсомолските ръководства, за подобряване подбора, подготовката и възпитанието на кадрите.

Помагаме на комсомолските ръководства да задълбочат своята организаторска и възпитателна работа в дружествата, за да може Комсомолът да се превърне в „... истински и пълнокръвен изразител на потребностите и интересите на младежта".

В тази връзка грижата ни за комсомолските кадри сега е насочена те да усъвършенстват работата си, да проявяват диференциран подход към различните слоеве на младежта. Например една от главните задачи на заводския комитет е да полага непрекъснати грижи за младежките производствени единици. Сега в завода имаме изградени три младежки производствени единици с над 260 души, които дават своя реален принос в изпълнение на насрещния план на трудовия колектив. Тенденцията е да се множат младежките производствени единици, до края на годината ще изградим още две бригади.

Заводският партиен комитет подпомага комсомолските ръководства в работата им за идейно-политическото и нравственото възпитание на младежта. Мирогледното, класово-партийното възпитание са немислими без задълбоченото усвояване на марксистко-ленинското учение. Затова при нас всички комсомолци участвуват в просветните звена на партийната организация. Често на комсомолските просветни събрания беседи изнасят добре подготвени лектори от дружество „Георги Кирков". За младите работници имаме изградена школа за „Добър вкус". В нея те слушат лекции от специалисти за подреждане на дома, за новите направления в модата, музиката и др.

Наш дълг е да възпитаваме у младежите любов към труда, да ги учим на висока трудова дисциплина, да осигурим високоефективната им реализация в труда. Само така младежкото творчество ще върви напред и нагоре.

Мария БОРОВА
секретарка на заводския партиен комитет при обувния завод „Добрич" в Толбухин

ВЕРЕН ПЪТ В ЖИВОТА

В светлината на Писмото на др. Тодор Живков изпъква с особена сила задачата да помогнем на младия човек да разбере своя път, да се насочи към тази област от знанията, които ще му помогнат най-добре да се изяви в живота, в своята професия.

В нашия град има две средни училища, едно от които е техникумът по селско стопанство „К. А. Тимирязев". Всяка година 120 зрелостници завършват техникума. Това са животновъди, техници по трайни насаждения, механизатори в животновъдството и в полевъдството. Но имаме основателни тревоги за тяхната понататъшна реализация. Предишните години показаха известно нежелание на част от завършилите техникума да постъпят на работа по придобитата специалност. От завършилите през миналата година 33 младежи само 16 са започнали работа в аграрно-промишления комплекс. Проведените разговори с някои от младежите ни подсказаха, че една част от тях нямат нужната психологическа нагласа да отидат на работа в селското стопанство. Други се стъписват от първите трудности, които срещат на новите си работни места. Не на

Digitized by Google

последно място влияние за такова решение оказват условията на работа. Например в овцефермите има най-малко или почти няма млади хора, защото в тях най-трудно си пробивам път подобренията в бита.

Въпросът за пълната и ефективна реализация на завършващите селскостопанския техникум „К. А. Тимирязев" стои с особена острота пред общинския комитет на ДКМС. Създали сме много добра координация в дейността на комитета с управителния съвет на аграрно-промишления комплекс и училищното ръководство на техникума. Под ръководството на първичната партийна организация класните ръководители провеждат срещи на учениците с първенците от селското стопанство. Създадени са много добри връзки на ръководството на техникума с управителния съвет на аграрно-промишления комплекс. Това допринася в голяма степен за по-близкото запознаване на учащите се с условията на работа, с проблемите, които решава сега АПК. По инициатива на ръководството на ученическия комитет на ДКМС стана традиция да се празнуват денят на животновъда, на лозаря и др. На тези празници младежите освен увеселителната програма подготвят и материали за запознаване с бъдещето на професията, за общественото признание на селскостопанския труд. Наред с тези мерки, за да обикнат учениците отрано своята професия, училищното ръководство заедно с управителния съвет на аграрно-промишления комплекс полагат усилия да създадат най-добра организация за провеждане на производствената практика. Тя се провежда в тези бригади и ферми, които разполагат със съвременна високопроизводителна техника. В резултат на това през миналата учебна година група от 8 момичета от специалност животновъдство бяха изпратени като комсомолски набор в кравекомплекса край с. Божурец. Заедно те успяха бързо да превъзмогнат затрудненията и да достигнат само за една година постиженията на челниците. Заслужено една от тях — Росица Георгиева Диамандиева, беше избрана за окръжен съветник и за член на бюрото на общинския комитет на ДКМС. Тази година общинският комитет на Комсомола заедно с ръководството на аграрно-промишления комплекс уточни местата, където трябваше да започнат работа новите зрелостници. Ние устояхме на искането си младите селскостопански работници да постъпят изключително в новите животновъдни обекти, за да могат да реализират добре наученото в училище и да бъдат пълноценни работници.

През изминалата учебна година общинският комитет на ДКМС съвместно с ученическия комитет на Комсомола проведохме широка разяснителна работа сред младежите, които завършиха техникума, за постъпването им на работа в селското стопанство. Предварително с ръководството на аграрно-промишления комплекс уточнихме подходящите места, на които те могат да бъдат назначени. Ръководството на комплекса правилно разбра нашето искане младежите да бъдат назначени по възможност в новите ферми и комплекси и бригадите за промишлено производство. Защото там има условия да се изградят по-бързо като добри специалисти и да затвърдят добитите знания в училище.

С абитуриентите проведохме среща, на която поговорихме откровено да приложат своите знания в предстоящата им работа. Изслушахме техните желания. На всеки един предложихме подходяща работа. Те проявиха правилно отношение към обсъжданите въпроси. Изразиха разбирането, че селскостопанският труд не е по-малко значим от всякакъв друг труд, че успехи могат да се постигнат и тук, стига човек достатъчно да обича професията си.

Втора година завършващите специалността животновъдство от селскостопанския техникум в Каварна постъпват на големи групи в животновъдните комплекси. Считаме това за сполучлива форма, защото колективът, създаден в ученическите години, по-лесно преодолява първоначалните трудности, по-бързо се приспособява към новите условия.

От 25-те ученици, завършили от община Каварна, 13 стават механизатори, 8 отиват в животновъдството и 4 — в лозарска бригада. Общинският комитет на ДКМС с помощта на общинския партиен комитет и ръководството на аграрно-промишления комплекс разработват цялостна програма в светлината на решенията на пленума на Централния комитет на Партията по образователното дело, която да осигури още по-тясното свързване на обучението на младежите от селскостопанския техникум „К. А. Тимирязев" с изискванията на практиката, на живота. Това ще бъде принос от наша страна в решаването на един от основните проблеми на селското стопанство, задоволяването с добре подготвени, влюбени в професията си кадри. Наред с това със съдействието и помощта на първичните партийни организации в техникума и училището ще осигурим по-тесни взаимодействия не само с родителските комитети, но и с всички бащи и майки. Нашите наблюдения показват, че значителна част от родителите влияят отрицателно на своите деца и не ги насърчават да отидат на работа в селското стопанство (особено тези, които живеят в града). За всеки е ясно, че това е една сериозна спирачка за нашата пълноценна и резултатна дейност с младежите за постъпване на тази работа, за която са се готвили.

Сега нашата грижа ще бъде насочена да оказваме помощ на ученическите комсомолски дружества да засилят своя контрол върху системното и пълно усвояване на учебния материал, да създават трайни навици и умения у учениците да свързват знанията си с изискванията на бъдещата професия, да водят борба с бележкарството и еснафщината. Такъв подход в работата на Комсомола ще допринесе за пълноценната подготовка на добри кадри, умеещи утре да защитят себе си като специалисти.

Ели МИЛЕВА

първа секретарка на общинския комитет на ДКМС в град Каварна

Digitized by Google

НАРАСТВАЩАТА ЕФЕКТИВНОСТ — ЦЕЛ НА СОЦИАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ

проф. МАРКО МАРКОВ
д-р на философските науки

Изграждането на развито социалистическо общество в България протича под неотразимото въздействие на стратегическия курс на Партията за висока ефективност и качество. Обоснован от другаря Тодор Живков и утвърден от Единадесетия партиен конгрес, този курс има дълбоки основания в закономерностите на социалистическото строителство. Той е отражение и верен израз на неотменната потребност да се развива икономиката по пътя на интензификацията, да се създават предпоставки и условия по-пълно да се задоволяват материалните и духовните потребности на трудещите се за многостранното развитие на личността.

Времето — този неумолим съдник на всеки политически курс, потвърди верността на партийната стратегия за ефективност и качество. Нейното последователно осъществяване създаде възможност да продължи успешно процесът на изграждане на зряло социалистическо общество и да се неутрализират отрицателните последици от усложнената през последните години международна икономическа конюнктура.

I

Нарастващата ефективност на производството и на всички други социални дейности днес е не само необходима, но и обективно възможна и достижима. Цял ред фактори благоприятствуват решаването на тази задача. Сред тях с най-голяма сила и обхват се очертава ролята на съвременната научно-техническа революция.

Ефективността и **научно-техническата революция** в известен смисъл са синоними: да се повишава ефективността означава преди всичко пълноценно да се използват постиженията на научно-техническата революция; овладяването и развитието на научно-техническия прогрес изявява своя революционизиращ смисъл чрез повишаване ефективността на производствената и социалната дейност в социалистическото общество.

Обяснима е следователно настойчивостта, с която Партията поставя задачата да се преодолее традицията да се мисли по стари мерки и еталони, да се овладяват най-добрите постижения на научно-техническата революция.

Съществена особеност на курса за висока ефективност и качество е, че изисква не просто да расте резултатността на икономиката и дру-

Digitized by Google

гите социални сфери, а да се осигурява **умножаващ се, нарастващ ефект.** Това изискване, което стои в основата на възприетия от Партията мултипликационен подход, отразява качествено новите условия и възможности за развитие, създадени от социалистическите обществени отношения и разгръщащата се научно-техническа революция.

Мултипликационният ефект в неговите три аспекта — отраслов, териториален и възбуждащ, е основа и критерий за повишаване ефективността на икономиката, цел на цялостната работа по усъвършенстване на социалното управление.

Предимствата на мултипликационния подход вече се разкриват и практически се изявяват. Натрупаният опит недвусмислено показва, че специализацията и концентрацията на производството в национален мащаб и ешелонирането на производствената дейност осигуряват умножаване на ефекта и спомагат да се решат възловите въпроси на ефективността: да се повишава производителността на труда, да намалява материалоемкостта на продукцията, най-пълно да се използват производствените мощности и т. н.

Мултипликационният подход има безспорни, но още неизползвани напълно възможности за ускорено решаване на териториалните проблеми. Формирането на селищните системи е съществена предпоставка за превръщането на тези възможности в действителност. Концентрацията и специализацията на стопанските дейности на дадена територия, комплексното решаване на проблемите на инфраструктурата ще мултиплицират ефекта от усилията да се развива икономиката и се създават еднакви или близки условия на живот на цялото население.

Мултипликационният ефект е краен резултат от усъвършенстването на цялата съвкупност от процеси и дейности в социалистическото общество. Само при тотално въздействие по цялата верига на обществено-икономическия живот и чрез оптимизиране на връзките между компонентите на социалната система се постига умножаващ се ефект. Това именно налага да се използват всички възможности, които съдържа мултипликационният подход, като се осмислят и намерят практически еквиваленти на такива негови аспекти като емержентния, дифузния и резонансния ефект, ефекта на на стартовия взрив, на съпътстващите възможности и на акцелерацията.[1] По същество няма област, в която да не може да се реализира един или друг аспект на мултипликационния подход. Те трябва да се разкрият от науката и на тази основа да се разработят конкретни високоефективни технологии и решения.

Осъществяването на стратегическия курс на Единадесетия конгрес изискваше да се преустрои работата във всички социални сфери, да се задвижат всички лостове и средства за постигане на висока ефективност и качество. Възлово значение придобиха проблемите на **усъвършенстването на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на народното стопанство.** Ново, съответстващо на сегашните условия и задачи решение на тези проблеми даде Националната партийна конференция.

Всякога, когато възникнат нови проблеми, Партията критично оценява годността на **управленческия инструментариум,** безкомпромисно изоставя оръжията, които са остарели, превъоръжава се с нови, по-ефективни средства за борба. Така бе през годините след Априлския (1956 г.) пленум. Така стана и в периода след Единадесетия конгрес на Партията.

Начало на този обновителен процес постави Юлският (1976 г.) пленум на ЦК на БКП. На безпощадна критика бяха подложени не-

[1] Н. Стефанов, Мултипликационен подход и ефективност, С., 1976, гл. II.

Digitized by Google

дъзите в ръководството на икономиката и социалния живот. Рязко бе осъден потребителският подход. Издигнаха се нови, повишени критерии не само в икономиката, но и в социалната политика, обществената дейност, идеологическата сфера, в цялостния живот на нашето общество.

Критичният анализ на управленческия инструментариум бе органически съчетан с откриване и утвърждаване на нови, по-ефикасни методи и средства за управление. По думите на другаря Тодор Живков, „периодът след Единадесетия партиен конгрес представлява един плодотворен период, който се характеризира с голямо богатство на идеи, с интензивни търсения на най-правилни подходи и решения, с практически стъпки за решително подобряване на системата на управление. Това е период на формиране на система от методи, средства и механизми на управление, които най-пълно да съответствуват на борбата за висока ефективност и високо качество."[1]

За да бъде управлението мултиплициращ фактор, необходимо бе самото то да се изгражда в съответствие с изискването на новия подход. Това означава преди всичко, че критерий за неговата ефективност трябва да бъде народностопанската и общосоциалната ефективност. Отделните управленчески операции трябва да се ешелонират и всеки ешелон да създава чрез добра работа съответен ефект и да умножава резултатите, постигнати на предшествуващите етапи.

Начало на този процес се постави с разработването и внедряването през 1977—1978 г. на **генерални схеми за усъвършенствуване на управлението в националните стопански комплекси и министерствата.** Извърши се преход от многозвенна към дву- и тризвенна система на управление на икономиката. Създадоха се мощни стопански комбинати, пряко подчинени на министерствата. В редица отрасли се запазиха и укрепиха държавните стопански обединения. Внедряването на новите генерални схеми даде възможност да се опростят и рационализират връзките между органите за управление от различните равнища, да се премахнат (или силно ограничат) дублиращите се звена и преплитащите се дейности, да се издигне ефективността на управленческия труд.

Съществено значение за усъвършенствуване на системата за управление има разделянето на управленческия труд според основните му функции и разработването на тази основа на цялостна **функционална структура на управлението.** Сега управленческите функции се реализират комплексно от няколко технологически свързани помежду си блока — ръководен, разработващ, изпълнителски, контролен и обслужващ. Всеки един от тези блокове е своеобразен ешелон от единния цикъл на управлението и трябва да работи така, че „крайният продукт" — управленческите решения и тяхното изпълнение — да се превърне в решаващ фактор за висока ефективност на икономиката и социалния живот.

При определянето на конкретните организационни структури се предвиди възможност за гъвкавост и пулсация на управленческите звена.

Ефективността на народното стопанство и на неговото управление в значителна степен се определя от **съотношението между заетите в сферата на производството и сферата на управлението.** Единадесетият конгрес и Юлският (1976 г.) пленум не само с тревога констатираха, че административно-управленческият персонал е неоправдано нарастнал, но набелязаха мерки за неговото привеждане в съответствие с възможностите и потребностите на обществото на съвременния етап.

[1] Т. Живков, Слово пред Учредителния конгрес на Националния аграрно-промишлен съюз „Работническо дело", 30 март 1979 г.

Digitized by Google

Разработени бяха динамични нормативи, въз основа на които числеността на апарата за управление се определи като процент от общата численост на персонала в стопанските и другите системи. През периода 1976—1978 г. бяха съкратени около 150 000 служители. В резултат на тази крупна социално-икономическа мярка относителният дял на административно-управленческия апарат спрямо всички заети в народното стопанство намаля от 13 на 9 на сто. Освободените служители бяха насочени предимно в сферата на материалното производство.

В последните години особено след Националната партийна конференция се подобри и усъвършенствува организацията на труда на заетите в управлението. Разработена е и вече се внедрява нова **единна държавна система на делопроизводството,** с която се съкращава и унифицира документацията, пригажда се за обработка на електронноизчислителни машини. Това дава възможност редица рутинни управленчески операции да се механизират и автоматизират, да се икономисва жив труд и по-добре да се обслужват ръководните органи. Сега на дневен ред излиза задачата да се разработят норми за време при изпълнението на отделни управленчески задачи. На тази основа ще се повишават дисциплината и ефективността на управленческия труд.

В съответствие с решенията на Мартенския пленум на ЦК на БКП (1978 г.) се усъвършенствува териториално-административното деление на страната. Формираха се **селищни системи** като нов тип административно-стопански единици. Възприе се принципът във всяка селищна система да има един аграрно-промишлен комплекс. Факт с огромно значение е образуването на Националния аграрно-промишлен съюз като пълномощна държавно-обществена организация за управление на селското стопанство и хранителната промишленост.

В периода след Единадесетия конгрес се изгради и единна **национална контролна система.** Създадоха се възможности по-добре да се синхронизира работата на различните контролни органи и организации и се преодоляват случаите на безразборен, несистемен и дублиращ се контрол над стопанските и другите организации.

Продължи процесът на внедряване на съвременна **електронноизчислителна техника в управлението.** Разшири се мрежата от електронноизчислителни центрове, подобри се програмното осигуряване, усъвършенствува се кадровият потенциал, по-ефективна стана координацията в работата по изграждането и усъвършенстването на автоматизираните системи за управление. През 1978 г. бяха приети важни партийни и правителствени документи за ефективното използване на електронноизчислителната техника в производството и управлението.

Последователното провеждане на курса на висока ефективност и високо качество изискваше да се издигне равнището на субективния фактор и да се преодолее неговото изоставане в сравнение с обективните възможности и потребности на нашето общество на съвременния етап. Един от съществените фактори за решаването на тази задача бе директивата на Националната партийна конференция на комбинатите и обединенията да се предоставят най-широки права за ръководство на производствената дейност и за решаване на стопанските въпроси. Централният комитет на Българската комунистическа партия и Министерският съвет приеха през 1978 г. постановление и утвърдиха правилник (статут) за **основните права и отговорности на стопанските организации.** Тези документи имат изключително важно теоретическо и практическо значение.

Широките права, а заедно с това и нарасналите отговорности не са само провъзгласени в партийно-правителствените документи. Основа за тяхното прилагане е усъвършенстваната организация на основните дейности: планиране, финансиране и кредитиране, организацията на

Digitized by Google

инженерно-внедрителската дейност и капиталното строителство, снабдителната, пласментната и търговската дейност, труда и работната заплата, управлението и контрола.

Разширяването на правата на стопанските организации и техните ръководители е брънка от веригата на отговорните решения и действия, които водят и неминуемо ще ни доведат до по-нататъшно повишаване на ефективността на икономиката в съответствие със стратегическия курс, определен в програмата на Партията за изграждане на развито социалистическо общество. Главният въпрос е навсякъде да се създадат всички предпоставки, за да расте инициативността на ръководните стопански и държавни кадри, да се повишава квалификацията им, да расте умението им да управляват икономиката и производството в съответствие с насъщните потребности на днешния и утрешния ден.

В комплекса от мерки, насочени към повишаване ефективността на управлението, важно място заема поставената от Националната партийна конференция задача за **технологизиране на управлението.**

Значението на технологията се състои преди всичко в това, че минимизира усилията на човека при решаването на едни или други проблеми, рационализира управленческия процес, включва в него само онези дейности и операции, които са действително необходими за постигане на поставената цел. В този смисъл внедряването на управленчески технологии е основно условие за повишаване ефективността на управлението, за издигане на неговата роля в живота на обществото.

Възникването на технологията отразява усложняването на човешката дейност. Спазването на етапите и стадиите на управленческия процес придобива задължителен характер. Ръководителят, който действително се стреми към по-висока ефективност, няма право да пренебрегва нито един етап, нито една съществена процедура, ако не иска да рискува и сгреши. Същевременно при изграждането на технологиите на управлението трябва да се постигне максимална последователност и простота в управлението, да не се допусне то да бъде затлачено с излишни или дублиращи се процедури и операции.

Широката и многостранна дейност на Партията за усъвършенстване на управлението не е механичен сбор от откъснати едни от други мероприятия и подходи, а последователна линия за разработване и внедряване на нови подходи на стопанисване, на нови форми на организация и управление за осъществяване на стратегическия девиз за висока ефективност и качество. Всички методи и мероприятия, подчертава другарят Тодор Живков, са **„звена от една единна верига, логически и практически взаимно свързани“**[1].

II

За да се изявят възможностите на новите организационни форми и методи на управление, бе необходимо едно главно условие — **да се направят практически еднопосочни интересите на обществото, стопанските организации, трудовите колективи и на отделния човек.** Всяко нарушаване на еднопосочността на интересите закономерно води до фактическо анихилиране, т. е. лишаване от съдържание на прокламираните от науката методи и подходи за действие.

Колкото и примамлива да е например идеята да се разработи добър инженерен проект и на тази основа да се обновява техниката и технологията на производството, тя остава умозрителна конструкция и платонично пожелание, ако самите участници в производството не са заинтересовани те да се реализират.

[1] Т. Живков, Слово пред Учредителния конгрес на Националния аграрно-промишлен съюз. „Работническо дело“, 30 март 1979 г.

Digitized by Google

Оттук произтича основателността и огромното значение на поставената в последно време от Партията задача последователно да се прилага икономическият подход в цялостния производствен и възпроизводствен процес. По думите на другаря Тодор Живков: „Икономическият подход, образно казано, ще влее свежа **кръв** в системата от методи, форми и механизми, които ние сега използваме, ще ги импулсира да действуват пълноценно. Наша слабост е, че досега вливахме малко кръв в тази система.“[1]

С подценяването на икономическия подход и стоково-паричните отношения са свързани редица негативни факти в нашето обществено-икономическо развитие: грубо администриране, необоснована намеса в работата на стопанските организации, недостатъчна заинтересованост на трудовите колективи да работят ефективно, потребителски подход, стремеж на някои кадри да търсят начини за намаляване на качествените показатели на плана и за получаване на дотации от държавата.

Икономическият подход е иманентно присъщ на ленинския стил на ръководство, на социалистическата система на стопанисване. Мартенският (1979 г.) пленум на ЦК на БКП напомни позабравената, но изключително актуална Ленинова формула за самоиздръжка на стопанските организации, съгласно която крайните резултати от стопанската дейност, изразени като парични доходи от реализацията на продукцията, трябва да покриват всички извършени материални и трудови разходи и да носят печалба (чист доход). Тази печалба трябва да бъде в размер, който осигурява: средства за натрупване (т. е. за финансиране на разширяването, включително модернизацията и реконструкцията на производството); участие на организацията в задоволяване на общите потребности на обществото; достатъчно средства за високо трудово възнаграждение на работниците и служителите.

Икономическият подход вече цялостно се прилага в Националния аграрно-промишлен съюз. Подготвят се условията за преминаване на управлението върху икономическа основа и в другите народностопански отрасли — най-напред в транспорта и строителството, а след това и в цялата национална икономика.

Мартенският пленум на ЦК на БКП посочи необходимостта да се премине от преустройство и усъвършенствуване на управлението в селското стопанство и другите отрасли на икономиката **„към усъвършенствуване на цялостния механизъм на функциониране на социалното управление“**[2]. Това е обективно необходимо, защото неравностойното действие на различните компоненти на системата намалява крайния ефект, изявява се като мултиплициращ фактор с отрицателен знак.

Преминаването към самоиздръжка на стопанските организации прави милионите трудови хора съпричастни към повелята да се повишава ефективността на производството. Щом всяка стопанска организация ще може да изразходва толкова средства за трудово възнаграждение, колкото си е заработила, всеки трудов колектив икономически ще бъде заинтересован да не допуска разхищаване на материални и други ресурси, най-рационално да се използва живият труд, да се съобразява с обществено необходимото работно време за производство на дадени изделия, да държи сметка за признанието на потребителите, да изучава пазара и да действува в съответствие с неговите изисквания. Чрез вътрешната стопанска сметка като иманентно изискване на икономическия подход материалните стимули и лостове стигат до отделния човек.

Логично е да се предположи, че на тази основа ще се развият

---

[1] Т. Живков, Слово пред Учредителния конгрес на Националния аграрно-промишлен съюз. „Работническо дело“, 30 март 1979 г.

[2] Усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и на планово-то ръководство на селското стопанство, С., 1979 г., с. 31.

Digitized by Google

два особено важни процеса в сферата на управлението. **Преди всичко — прилагането на научни методи и средства за анализ и вземане на решения ще стане икономическа необходимост,** ще действува със силата на обективна принуда. Ръководството на всяко предприятие не по внушение отвън или в резултат само на пропагандата, а под въздействието на икономическите стимули ще търси помощта на науката, ще използва нейните постижения в реалния управленчески процес. По такъв начин ще се върви към по-висше единство на теорията и практиката на управлението.

Уместно е да се припомни, че съвременната наука за управление разполага с богат и обогатяващ се фонд от идеи, решения, технологии, методи и средства за оптимизиране на решенията на ръководните органи. Тяхното овладяване днес е насъщна необходимост за практическата ръководна дейност. Колкото по-пълно и по-бързо стане това, толкова по-големи ще бъдат възможностите да се повишава ефективността на управленческия процес, да се постига висок умножаващ се ефект във всички социални сфери и дейности.

Вторият процес, чието ускорено развитие може да се предвиди, е **широкото и фактическо участие на трудещите се в управленческия процес.** В. И. Ленин мечтаеше за времето, когато всеки гражданин ще носи част от тежестите в управлението, ще бъде съавтор на решенията и практическите действия на ръководните органи. Само пропагандата на тази присъща на социализма закономерност не е достатъчна. Трябваше да се намерят икономически лостове, за да се направи всяка **отделна** личност съпричастна към **обществените** дела. Тази роля изпълнява новата организация на работната заплата, чийто основен принцип е: всичко, което се получава, да се заработва, а фондът „Работна заплата" да бъде остатъчна величина — т. е. да се образува, след като се издължат всички нормативно определени вноски по бюджета, отделят се средства за разширяване и модернизиране на производството и се възстановяват направените разходи.

При икономическия подход всеки труженик ще бъде заинтересован неговата стопанска организация и бригада да работи ефективно, да получава повече чист доход. На тази основа ще расте съзнанието за единство на личното и общественото, ще се развиват дълбоки прогресивни процеси в психиката и поведението на хората.

Българската комунистическа партия сега подчертава **приоритетното значение на икономическия подход** в управлението на икономиката и обществото. Но това съвсем не означава, че той измества или отрича другите съвременни методи и средства за управление. И в бъдеще например държавните органи ще осъществяват своите административни функции, ще действуват с присъщите на държавното управление лостове като разпореждания, постановления, заповеди и др. Но административната власт не ще може да бъде използвана за вземане на субективистични, едностранчиви решения, за груба и некомпетентна намеса в работата на стопанските организации.

Не за противопоставяне, а за синтез на научните методи и средства в управлението на икономиката и обществото става дума сега. Поради взаимосвързаността на отделните елементи на процеса на подготовка на управленчески решения нарушенията на изискването за научност и комплексност, в който и да е от тях, се отразяват отрицателно върху цялата верига, а в последна сметка и върху резултата. Всеки от познатите ни подходи — програмно-целевият, мултипликационният, комплексният, икономическият, има свое място в единния процес на усъвършенствуване на управлението и в повишаването на неговата ефективност. Задачата сега е да се овладее целият съвременен арсенал от методи и средства, всяко оръжие да се използва целево, по предназначение и с възможно най-висок ефект.

Digitized by Google

III

Обновяването и усъвършенстуването на инструментариума на управлението е важна предпоставка за издигане на неговата роля в живота на нашето общество. Но и **най-добрият, най-съвършеният комплекс от научнообосновани методи и средства изявява своя социален смисъл и значение само тогава, когато се овладее и използва пълноценно от субективния фактор, преди всичко от Партията.**

Прилагането на усъвършенствуван управленчески инструментариум и издигането на ролята на икономическия подход в ръководството на народното стопанство внася **нови моменти в партийната работа.** Създават се предпоставки да растат самостоятелността и инициативността на държавните и стопанските кадри. На тази основа постепенно отпада необходимостта партийните органи и организации да поемат и решават въпроси от оперативно-разпоредителен характер, т. е. да изпълняват несвойствени функции и задачи. Така на дело ще се осъществи поръката на Националната партийна конференция да се ликвидира с дребнавата намеса и нарушенията на установената технология на ръководство.

Към силата на икономическото въздействие трябва да се прибави **и силата на идеологическите и организационните фактори.** На Мартенския пленум категорично се подчерта, че новият икономически механизъм следва органически да се съчетае с моралните фактори и стимули. Икономическият подход не заменя или не прави излишни ролята на съзнателното творческо участие на масите в стопанското ръководство, не заменя ролята на моралните стимули.[1]

Икономизирането на управлението е предпоставка за засилване на идеологическото начало, за издигане ролята на съзнателността в изграждането на развито социалистическо общество, за завършване на процеса на преустройство на идеологическата работа в духа на програмата на Партията и решенията на Националната партийна конференция.

При новите условия не намалява, а нараства ролята на партийните организации като политически ръководители на трудовите колективи. Ефективното прилагане на икономическия подход изисква под ръководството на партийните организации **да се преодолее инерцията да се мисли с категориите на вчерашния ден,** да се гледа на държавата като на длъжник към онези, които не работят ефективно. Принципите на самоиздръжката и вътрешностопанската сметка и правилото работната заплата и всяко нейно увеличение да се заработва, следва да се превърне в убеждение и жизнена позиция на всеки ръководител и всеки труженик.

Икономическият подход изисква голяма и резултатна **организаторска работа, по-висока организираност на всички равнища на управление.** Неотменни са задълженията на партийните органи да издигат **организационната култура** на държавните и стопанските кадри в духа на указанията на др. Тодор Живков в Писмото му до ЦК на ДКМС.

Ново, по-богато съдържание придобива **контролната функция на партийните органи и организации.** Задачата е да се повишава ефективността на контролната дейност, да се издигне нейната роля за цялостно преустройство на системата на управление, върху основата на икономическия подход.

Нарастващата ефективност е основа и цел на усъвършенстуването и на дейността на партийните органи и организации. Партията е

---

[1] Заключително изказване на Ал. Лилов пред пленума на ЦК на БКП, състоял се на 3 март 1979 г., „Работническо дело", 6 март 1979 г.

Digitized by Google

висша форма на социална организация, която носи комплексна отговорност за функционирането и развитието на обществената система като цяло. Оттук следва, че **висш критерий за оценяване равнището на партийната дейност е нейният принос за постигане на мултипликационен ефект в мащабите на цялото общество,** във всички негови сфери, за осъществяване на стратегията на Партията. Отнесен към отделната партийна организация, този критерий предполага да се оцени приноса ѝ за глобалното развитие на съответната териториално-социална единица — окръг, селищна система, трудов колектив. При този подход към проблема за ефективността на партийната работа следва да се решат два въпроса.

Първо, **да се отдели и измери чрез система от показатели влиянието на Партията като ядро на субективния фактор за постигането на дадения краен резултат.** Тази задача никак не е лека, като се има предвид, че в обществото всеки значим социален факт е последица от множество преки и косвени въздействия, които не винаги могат да бъдат точно означени.

Второ, да се определят **вътрешни критерии** и показатели за функционирането и развитието на Партията като социален организъм. Те трябва да покажат как е построена работата и с какъв реален ефект действуват Партията и нейните организации, в каква степен се осигурява нарастваща **ефективност на самата партийна дейност.**

Управлението в съвременните условия е динамична, непрекъснато усъвършенстуваща се дейност. На Българската комунистическа партия е присъщо убеждението, че управленческите форми, методи и механизми не са нещо неизменно, веднъж завинаги дадено. Тя зорко следи измененията в нашето общество и взема необходимите мерки системата на стопанисване и ръководство да се поддържа в съответствие с тях. По този път се реализира едно важно научно положение: „В близко бъдеще по-ефективно ще работи не този, който сега разполага с по-добре организирана система на управление, а този, който е създал и по-добре организирал системата за разработване и усъвършенстуване на системата на управление, този, който по-добре развива науката за управление, който има по-ефективна система за подготовка на кадри в областта на управлението, способна да интегрира всичко, което създава науката за управлението."[1]

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

ВРЕМЕТО НА СЕКРЕТАРЯ

Вълнуващо Никола Стойчев — секретар на общинския комитет на БКП във Варна, отговарящ за организационните въпроси, слушаше разказа на завърналите се от съвещание в София. Те споделяха онова, което бяха научили в столицата, с вълнение говореха за указанията, дадени от първия секретар на ЦК на БКП др. Т. Живков.

Една мисъл силно се запамети: седемдесет на сто от времето партийният деец да е сред хората!

Към осъществяването на целта секретарят не пристъпи веднага. Той дълго обмисля, анализира досегашния опит, поприказва и с други хора.

„Да, ние и сега не се застояваме в комитета — мислеше си Н. Стойчев, — но явно, че още нещо трябва да се направи."

Проучи и съветския опит, огледа още веднъж изминатия път. Идваха му различни идеи, но най-после реши: „Ще създадем по-стройна седмична система на работа! Ще ми се по този начин да допринесем нещо повече, за да се издигне на по-

[1] С. В. Емельянов, Введение в проблематику научного управления, М., 1972, с. 6.

Digitized by Google

високо равнище цялостната дейност на общинския комитет на БКП и на обществените организации."

Но това не било лека работа. Защото всеки ден, всеки час трябва така да е разчетен, че в крайна сметка от него да се получава най-голяма ефективност.

Пред нас е действуващата система. В какво се състои нейната същност?

Тя има няколко основни раздела. Единият е наименуван „Общи положения". В него е записано, че всеки последен петък на съответния месец при секретаря на общинския комитет на БКП се отчитат: завеждащият отдел „Организационен" на комитета, завеждащите секторите „Отчет на партийния състав", „Масови организации", завеждащите комисии: по спазване на Устава, по стила на работа на партийните комитети и организации и по селското стопанство.

На сбирката тези дейци отчитат извършената работа през месеца и сочат какво им предстои през следващия период. Говори например завеждащият сектор „Отчет на партийния състав". Самокритично, делово той прави анализ на дейността си. След това присъствуващите изразяват становището си по изложението на техния другар. Така продължава с всички, включва се мъдростта на целия колектив. Накрая секретарят дава оценка на всеки.

Кое тук е полезното?

Сътрудниците се подготвят аналитично да отчетат не само своята дейност, но и да имат верен поглед върху работата на другарите си. На тези оперативки ударението се поставя не толкова върху положителното, а главно върху слабостите. Търсят се причините за недостатъците, ярко се откроява мястото на отделната личност.

Как е разпределено работното време през седмицата? Какви са изискванията на другия раздел от приетата система?

В понеделник от 07,00 до 08,30 часа при секретаря става среща с горепосочените лица. Присъствуващите отчитат извършеното през изтеклата седмица и обосновават предстоящите задачи.

Н. Стойчев е пресметнал. Само след половин час той отива на оперативка при първия секретар на комитета. Там е необходимо да се даде точна картина на наблюдаваните сектори. Затова помага и посочената сбирка.

— Повече през седмицата не се събираме. При нужда всеки може да дойде при мен — изтъква Н. Стойчев, — но важното е, че на хората се дава възможност да проявяват самоинициатива, а не през час да питат кое как да извършат.

И друго много важно.

— Действувайте, смело, решително! Такава е препоръката ни към партийните работници — сподели секретарят на общинския комитет на БКП. — Сбъркате ли, не се страхувайте. В следващия понеделник заедно ще обмислим, от грешките ще се поучим. Важно е всеки да има свой стил!

След срещата при първия секретар, ако се поставят нови задачи, Н. Стойчев се свързва с ръководствата на обществените организации, които са под негово наблюдение. Така те си сверяват часовника с общинския комитет на БКП по основните задачи за седмицата.

В 09,30 часа при секретаря идват: заместник-председателят на общинската контролно-ревизионна комисия на БКП (той присъствува, за да съгласува някои въпроси), секретарите от обществените организации, които отговарят за организационните въпроси, завеждащият отдел „Организационен" в общинския комитет за държавен и народен контрол, ръководителят от общинския народен съвет, който отговаря за организационно-масовата работа, секретарят на общинското ръководство на БЗНС, председателката на общинския съвет на жените и председателят на общинския комитет на бойците против фашизма и капитализма.

Кое е характерно за тази среща?

Тук присъствуващите отчитат изпълнението на по-важните задачи и какви мероприятия ще се осъществяват през седмицата. По този начин общинският комитет на БКП вижда дали се попада на същественото или има лутане по дребнави задачи и навреме се намесва за отстраняването на слабостите. Н. Стойчев уведомява ръководните дейци за станалия разговор при първия секретар на комитета. Това събиране трае около тридесет минути. От споделянето на тази грешка секретарят и завеждащият отдел „Организационен" на общинския комитет на Партията се ориентират на кои мероприятия ще присъствуват през седмицата.

В 10,00 часа става сбирката при завеждащия отдел „Организационен". Там са инструкторите, които отговарят за партийните организации в материалното производство и обслужващата сфера, и завеждащите сектори към отдела. Тук вече конкретно се разработват задачите. На тази среща идват и представители на другите отдели на комитета, за да са в течение на планирането.

От 13,00 до 15,00 часа при завеждащия отдела е инструкторската група, която отговаря за кварталите.

На двете съвещания Н. Стойчев отива по своя преценка. Важното е той да не опекунствува.

Следобед секретарят и завеждащият отдела уточняват различни кадрови въпроси. Тогава при тях са представители на обществените организации, инструкторите и други сътрудници на комитета. Споделят, искат мнения по отношение на стопански и партийни дейци.

Във вторник секретарят влиза в контакт с общинското ръководство на БЗНС.

Преди обяд се осъществява връзка и с ръководител от изпълнителния комитет на общинския народен съвет, където се споделят мнения по някои въпроси на организационно-масовата дейност на съвета.

Следобед времето е отделено за посещения в партийни комитети, бюра и пър-

Digitized by Google

вични организации, за срещи със стопански ръководства по места.

В сряда денят е отреден за срещи в различни отрасли.

Остава време и за известни уточнения с общинската контролно-ревизионна комисия на Партията, за разговори в първичните организации.

В четвъртък вниманието е насочено към обществените организации. Секретарят отива на място — в общинските ръководства на ДКМС, профсъюза, Българския съюз за физическа култура и спорт и др.

— Искам да видя какво решават, кое ги вълнува — сподели Н. Стойчев. — Не чакам другарите да дойдат при мен, а аз съм между тях. Заедно посещаваме първичните организации. Там се срещаме с повече хора, научаваме много неща, помагаме им по-бързо да се отстраняват слабостите, учим се от хубавите им дела.

Петък е последен ден от работната седмица.

В 08,00 часа се осъществява среща със заместник-председателя на общинския народен съвет, който отговаря за селското стопанство, и с отделни ръководители от този отрасъл. Защото и това е в кръга на обязаностите на секретаря.

Следобед се уточняват мероприятията на отделите в комитета и се установява контакт с окръжния комитет на Партията. Отделя се време и за някои срещи в партийни комитети и организации.

* * *

Проследяваме дните, часовете. В представите се очертава една система, в която е отделено време за работа в комитета, по места, за разговори със сътрудници.

Успява ли секретарят?

Времето му е запълнено и с още дейности. Вглеждаме се и в друг раздел от системата.

Работното време на комитета е от 08,00 часа, а него ще го намерите в кабинета му в 07,00 часа. Защото независимо от приемните му дни, в посочения час той се среща с ръководни кадри от наблюдаваните отрасли и граждани, които са дошли по служебни въпроси. Между 09,00—10,00 часа при него са активни бойци против фашизма и капитализма. Хората знаят за този час, посещават го и поставят редица въпроси.

В приемния ден на секретаря идват и много граждани. Всеки е изслушан с внимание, грижливо, с благи думи, човешки се стреми да посрещне и изпрати посетителите.

В системата е записано, че през месеца секретарят отделя по един ден за работа с даден инструктор. Така е започнато, но животът подсказал, че това е недостатъчно. Затова сега идеята се осъществява с повече хора. Един ден се отделя и за работа със секретаря на общинския комитет на ДКМС, който отговаря за организационните въпроси.

Да се спрем само на един ден.

Още сутринта секретарят на Комсомола идва в кабинета на Н. Стойчев. Остава през целия работен ден не като наблюдател, а взима участие в решаването на отделни въпроси. В кабинета влиза непознат гражданин. Оплаква се, че общинския народен съвет не му разрешава надстройка на жилище. Излага доводите си, стараейки се да докаже своята правота.

— Кажи какъв отговор да дадем на гражданина — обръща се Н. Стойчев към секретаря на общинския комитет на ДКМС.

— Гражданинът има право. Трябва да му се помогне! — отвръща секретарят на общинския комитет на Комсомола.

— Ако ти си на моето място — казва Н. Стойчев, — твоят отговор не би решил въпроса. А гражданинът чака!... А знаеш ли защо е така? Ето ние изслушахме посетителя, но в момента не можем да считаме всичко за истина. Трябва да се посъветваме със завеждащия сектор „Строителство" в комитета, а след това с районния архитект на място да видим какво е положението.

После Н. Стойчев казва на тъжителя:

— Ето, така ще постъпим.

В присъствието на гражданина секретарят на общинския комитет на БКП по телефона разговаря със завеждащ сектор „Строителство" и се уточнява кой ден и в колко часа да стане срещата в градския народен съвет.

По-късно узнах развоя на действието.

Извършена е проверка и решението е в полза на гражданина. В същото време на съответните лица в съвета е обърнато внимание за протакането на въпроса.

Посочихме кратък момент от съвместната дейност на Н. Стойчев със секретаря на общинския комитет на ДКМС. Подобни случаи има много. Те стават и с отговорни дейци от останалите обществени организации.

Важното е едно. Стремежът е да се помогне по-сполучливо да се решават задачите, които Партията поставя, да се изменя стилът на ръководните кадри, да расте ефективността на партийното ръководство.

* * *

В някои от първите пет дни на месеца Н. Стойчев има полудневна среща със заместник-секретарите на партийните комитети, които отговарят за организационните въпроси. Обсъждат се интересни въпроси. Ето някои от тях.

В една от обирките секретарят изнесъл лекция — „Психологически аспекти в организационната работа". Друг път са говорили за борбата срещу идеологическата диверсия. На тези срещи проблемите се изясняват теоретически, а заедно с това се извършва и обмяна на опит. Прието е също така да се срещат на място. Там хората се убеждават в разказаното им преди това.

Общинският комитет на БКП с тези хора организира посещения в аграрно-промишлени комплекси, музеи и др. Едно богато съчетание на полезното с приятното.

Digitized by Google

В последния раздел на системата са очертани формите на контрол и помощ. Какви са те?

Да се осъществява предвиденото за седмицата понякога е трудно. Често се появяват и други задачи. Затова пък се използват изпитани средства за работа с хората.

На преден план са посещенията по места. Голямо внимание се отделя за лични разговори. И не само посещения, а активно участие в оперативки, съвещания и събрания в партийните комитети и организации при стопанските ръководства.

— Там човек научава много неща, по-добре се ориентира в обстановката, с по-верен поглед решава една или друга задача — подчерта Н. Стойчев.

Срещите с отделни ръководители в общинския комитет на БКП са ефективна форма на контрол. Беседите със сътрудниците на комитета също така дават богата информация.

Наред с директните форми на контрол се използват и индиректни. Ето някои от тях: запознаване с доклади, информации и протоколи от заседания и събрания на партийни комитети и организации, преглеждане справките на оперативната отчетност и др.

В системата има още един момент. Записани са и обекти на пряк контрол.

Много задачи стоят пред секретаря, пред отдела и секторите, за които отговаря!

В часовете за приемане на гражданите и при срещи с ръководители и работници на комитета той е внимателен, сърдечен.

Затова мнението на хората е едно: „Много човечен, более с болките на хората, радва се на техните щастливи часове".

Манол Манолов, секретар на общинския комитет на ДКМС, споделя:

— Щом станах секретар по организационните въпроси, се заех да осъществявам системата на работа, подсказана от др. Стойчев. Подобно нещо извършиха и останалите ми колеги.

Освен думите, фактите са още по-убедителни.

Партийните комитети са взели на близък отчет работата с Комсомола. Подобрена е базата за отдих и спорт. Общинският народен съвет и общинският комитет на ДКМС съвместно са обсъдили въпросите на младежта. В редица предприятия са направени младежки клубове. Една улица в града ще се обяви за младежка, където всички приземни помещения ще бъдат предоставени на Комсомола. Клубовете на Отечествения фронт се ползват и от ДКМС.

Това е частица от положителното, което се твори в общинския комитет на БКП— Варна. Не вникваме в дейността на целия комитет. Със свои инициативи и творчески виждания вървят и другите отдели и дават своя принос за успешното претворяване в дела решенията на Единадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция.

Димитър ДИМЧЕВ

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

ДВЕТЕ ПОСОКИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Индивидуалната политическа работа с комунистите и с останалите търговски работници в стопанското предприятие „Нармаг" е неразделна част от цялостната организаторска и идеологическа дейност на първичните партийни организации. И в същото време тя носи своята специфика, изпълнява своя роля, има свои социално-политически и идейновъзпитателни функции.

Не на едно място е писано за важността на индивидуалната работа като фактор да се издига ролята на отделния комунист, като средство той да израства, да се изгражда като политически деец; не на едно място е подчертавано колко нужна е тя, за да стига партийното слово до всеки човек, за да расте активността на всеки работник, на всеки специалист в дейността на колектива, в социалистическото строителство. Но за нашите първични организации изискването постоянно и неотклонно да водят индивидуална политическа работа с хората е особено наложително. Магазините на предприятието са разпръснати по цялата територия на София. Някъде, например в павилионите, работи по

Digitized by Google

един човек. Възможностите на масовите форми на идеологическо въздействие са по-ограничени, затова пък твърде резултатен се оказва индивидуалният подход.

В началото на миналата година 13-те първични партийни организации, в които членуват 420 комунисти, обсъдиха на свои събрания състоянието на индивидуалната работа. Обсъждането приключи с обща научно-практическа конференция. Направи се оценка на организацията на индивидуалната политическа работа с търговските работници, на мястото и ролята на комунистите в нея. Отбелязано бе, че значителни усилия са насочени към изграждането на творческо отношение към труда, към бързата адаптация на младите и новопостъпващите работници, към усъвършенстването на социалната среда, към конкретната работа с нарушителите на трудовата дисциплина. Събранията показаха, че под ръководството на партийната организация в предприятието се върши широка индивидуална политическа работа, но тя все още не е достатъчно добре канализирана, не е създадена цялостна система за нея.

В съответствие с изводите и препоръките комунистите обсъдиха мероприятия за по-ефективна организация и ръководство на индивидуалната дейност, потърсиха най-сполучливи форми за нея. Мероприятията са групирани в три раздела. В първия се изяснява същността на системата за индивидуална политическа работа с комунистите, комсомолците и безпартийните. Конкретизирани са основните форми: работа в партийната група (разговор на комунисти с безпартийни, партийни поръчения, обяснение или самоотчет на комуниста); в партийното бюро или партийния комитет (поставяне на партийни поръчения, срещи и разговори на членовете на бюрото или комитета с комунистите); в партийната организация (поръчения и самоотчет); в трудовия колектив (постоянна работа с хората във всяка търговска дирекция, отдел, магазин).

Вторият раздел на мероприятията обхваща основните направления в съдържанието на индивидуалната работа. Съдържанието, включващо всички важни проблеми, които решават сега партийната организация и целият колектив, е подчинено на няколко главни задачи. Кои са те? Рязко да се повиши културата на търговското обслужване. Порезултатно да стане трудовото възпитание, като се изгражда социалистическо отношение към труда и обществената собственост. Да се засилва класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание, борбата срещу буржоазната идеология и морал. Навреме и правилно да се решават личните проблеми на търговските работници и т. н.

В третия раздел — „Партийно ръководство на индивидуалната работа“ — са уточнени задачите на равнище партиен комитет и партийни бюра: да се изучават характерните черти на търговските колективи, за да се определят правилно обектът на въздействие и партийният актив, който ще осъществява това въздействие; системно да се контролира и отчита ефективността на индивидуалната работа, да се търсят пътища за нейното постоянно усъвършенстване.

Още в първия раздел на мероприятията се определят обектът и субектът на индивидуалната работа. Първичните партийни организации се стремят да създават такава обстановка, че ръководителите — партийни, стопански, профсъюзни — да се считат задължени да се срещат с отделния член на колектива, да знаят нуждите му, предложенията му, причините за пропуските му и т. н. — в този смисъл „обект“ е всеки работник и служител. Но има категории хора, към които преди всичко се насочва индивидуалната политическа работа, които са за нас нейният „главен обект“.

Digitized by Google

Партийните бюра, стопанските ръководства, ръководствата на обществените организации системно анализират състоянието на социално-психическия климат в колективите, отношението на търговските работници и служителите към техните непосредствени задължения и конкретно уточняват хората, с които е необходимо да се работи по-продължително в определена насока. Това са например някои млади търговски работници, които повече или по-малко остават извън обсега на масово-политическата дейност. Малкият жизнен опит, пропуски в подготовката или във възпитанието им обуславят нуждата от постоянни грижи за идейното им израстване, за формирането у тях на черти на социалистически търговски работник, за усвояването на трудови навици и т. н. Много близо до тази категория са новопостъпващите работници — на тях чрез индивидуалния подход трябва да се помогне по-бързо да се приобщят към трудовия колектив, по-бързо да овладеят професията.

Работим непосредствено и с онези членове на колектива, които нарушават социалистическите норми на поведение, с недисциплинираните, с онези, които се отнасят нехайно към задълженията си и особено към културата на обслужване. Стремим се да намерим най-верния път към търговските работници, извършили веднъж злоупотреба.

Като маркирахме, макар и най-общо, отделните категории хора, обект на индивидуално въздействие, ние не се опитваме да дадем универсални предписания за работата с тях. Не забравяме, че различните хора по различен начин реагират на въздействието отвън. И все пак така се внесе определена яснота и целенасоченост при осъществяването на индивидуалния подход.

Когато пиша обаче за обекта на индивидуалната работа, трябва да подчертая — това не е нещо веднъж завинаги установено. Всеки момент „обектът" може да стане „субект". Всеки момент личността, към която е насочено въздействието, може да бъде и източник на такова въздействие. Ще подкрепя това с примери от практиката.

Една от основните задачи, поставени от XI конгрес на БКП в областта на вътрешнопартийния живот,е с всички средства да се развива активността и инициативата на партийните членове, да се повишава отговорността им за състоянието на колектива. Именно затова първичните партийни организации, бюрата, груповите отговорници имат трудното задължение да откриват ключ към ума и сърцето на всеки комунист, за да може той да намери своето място, да даде свой принос в дейността на организацията, на колектива.

Първичните партийни организации, партийните бюра, партийният комитет например системно възлагат временни и постоянни поръчения на комунистите, изслушват самоотчети от тях. Това се превърна в стил и метод на работа, който позволява всеки комунист да се чувствува лично отговорен за дейността на организацията и на колектива. Само в комсомолските организации са изпратени с поръчения 56 комунисти. През миналата година 77 комунисти имаха поръчения да готвят комсомолци за встъпване в редовете на Партията. И те се отнесоха отговорно към своите поръчения — това е една от предпоставките само за година да приемем 41 нови партийни членове от редовете на Комсомола.

Голямо внимание първичните партийни организации и партийните групи обръщат и на самоотчетите — една доказала вече своите възможности специфична форма за индивидуална работа с комунистите. Особено порасна броят на самоотчетите сега, при замяната на партийните документи. При нас има партийни организации — към отдел „Организация и технически прогрес", „Железария" и др., — пред които от миналата година досега някои комунисти са се отчитали и втори, а дори и трети път.

Digitized by Google

В същото време партийните членове, които са обект на индивидуалната политическа дейност, от своя страна също работят с определен кръг хора в колектива — те са и субект на тази дейност. Това особено ясно проличава във „върхови моменти". Например когато в края на миналата година се затрудняваше изпълнението на плана по стокооборота, благодарение на широко разгърнатата индивидуална работа първичните партийни организации мобилизираха колективите. Или при поемането на личните и колективните обещания — тогава обсегът на търговските работници и служители, с които поотделно обсъждаме проблемите, също се увеличава значително и отново обектът на индивидуалната работа се оказва и неин субект.

Но не само при такива по-необичайни обстоятелства — главното е, че във всекидневието партийните членове, стопанските ръководители, специалистите, първенците в труда, активистите общуват непосредствено с хората от търговските обекти и чрез това целенасочено общуване им въздействуват.

Голямо значение например за нас имат наставниците. Те помагат на младите хора зад щандовете да овладеят професията, предават им своя опит и знания. Над 830 комсомолци поеха кремиковската инициатива да достигнат първенците в труда — 115 изявени търговски работници, повечето от тях носители на звания и отличия, им помагат да осъществят тази хубава амбиция. С уважение се ползват наставниците — при това за отбелязване е, че 40 на сто от тях са комунисти. Ето само няколко имена: Мария Златинска, управителка на „Детмаг", Росанка Тодорова, управителка на магазин „Варшава", Мария Йорданова, управителка на магазина за електроматериали на ул. „Витоша" 25, и много други. Тези хора добре разбират своята отговорност не само да работят за създаване на професионално умение у младите, но и да изграждат характери.

В някои по-големи колективи, като тези в магазините „Детмаг", „Средец" и др., под влияние на наставниците бяха поети обещания при лоша дисциплина само на един търговски работник да се санкционира цялата бригада. В тази обстановка всеки се старае да изпълнява добросъвестно задълженията си, защото нарушителят чувствува отпора на целия колектив. Много популярни при нас са и кодексите за висока социалистическа дисциплина. В тези случаи бригадата също действува на недисциплинираните като колективен наставник.

Районните отговорници са една постоянна и непосредствена връзка на ръководството с търговските работници — всеки отговорник има по 10—15 обекта, които посещава най-редовно. На тези хора партийната организация и стопанското ръководство много разчитат в индивидуалната работа. Постоянно контактуват с отделните търговски работници и стоковедите. Имайки предвид това, ръководството на предприятието издига за стоковеди и за районни отговорници добре подготвени и политически правилно ориентирани търговски работници с дългогодишна практика и подходящо образование.

Членовете на партийните, административните, профсъюзните и комсомолските ръководства също често посещават обектите, срещат се и разговарят с хората. Към това до голяма степен са насочени и поръчванията, които им се възлагат, и партийният контрол. В много случаи, без да се изчаква поредното заседание или събрание, незабавно се вземат мерки да се решат поставените в тези лични срещи и разговори наболели въпроси.

От изключителната важност на индивидуалната работа следва логичен извод — за да бъде тази работа по-ефективна, нужни са грижи за обучението на хората, които се занимават с нея. В първичните партийни организации обучението на актива и на всички комунисти се

Digitized by Google

осъществява в звената на партийната просвета, на партийните просветни събрания, на инструктажите на партийните групови отговорници.

Достатъчно ли е това? Формите за повишаване на политическата подготовка на партийните членове, за тяхната идейна закалка безспорно допринасят много комунисти с разбиране, с умение да вършат индивидуалната работа в колектива. Но за хората, на които е поръчано системно да се занимават с такава дейност — например за наставниците, са нужни и по-специални, по-систематизирани знания. Не е по силите на първичната организация да организира такова обучение. Но и това, което се прави в рамките на цялото предприятие, все още не отговаря на нарасналите потребности.

Цялостната индивидуална политическа работа в първичните партийни организации при нас е насочена към една основна цел — да се повишава политическата и трудовата активност на хората при изпълнението на поставените задачи, т. е. по-пълно и комплексно да се задоволяват нуждите на населението от стоки, постоянно да расте културата на търговското обслужване. По пътя към тази цел ние се стремим по-нататък да усъвършенствуваме, да правим по-гъвкави формите на индивидуалната работа, да повишаваме нейния обхват, нейната ефективност.

Донка МИЛЕВА
секретарка на партийния комитет при СП „Нармаг"

ШКОЛА ЗА КОМУНИСТИТЕ

Инженерно-техническите и икономическите кадри на стопанската дирекция „Водоснабдяване и канализация" ръководят дейността на клоновете в окръзите по проучването, проектирането, изграждането, поддържането и експлоатацията на всички водоснабдителни и канализационни системи в страната. Напоследък дирекцията е и инвеститор на строителството на големите национални обекти и системи за водоснабдяване, надхвърлящи територията на два окръга, и на пречиствателни станции с обем на строително-монтажните работи над 6 млн. лева. С други думи, задачите пред колектива са сложни и трудни.

Основният пост, който първичната партийна организация използва, за да привежда в действие наличните си сили и силите на целия колектив за успешното решаване на тези отговорни задачи, са партийните събрания. Там комунистите обсъждат важни въпроси от политиката на Партията и дейността на първичната организация, изказват свое мнение, правят предложения, вземат решения, т. е. те се изграждат, израстват политически.

Как да се повиши действеността на събранието, за да бъде то наистина школа за партийните членове, от какво зависи тази действеност? Безспорно въпросът вълнува нашата първична партийна организация, стараем се според силите си да отговорим на него. Да вземем например тематиката.

Основен документ при определянето на темите за събранията при нас е резолюцията на годишното отчетно-изборно събрание. В нея са концентрирани предложенията на комунистите, набелязани са основните пътища за тяхното реализиране. Темите са фиксирани по месеци в полугодишния план.

Предварителното уточняване на тематиката на събранията е много необходимо. Премахват се случайността и кампанийността в работата на организацията, правилно се определят най-значителните въпроси,

Digitized by Google

по които е нужно да се вземе колективното становище на комунистите. Самите партийни членове, като знаят от по-рано какво ще обсъждат на събранията, имат възможност по-обстойно, задълбочено да се готвят за тях.

При това трябва да отбележа, че почти няма случай в нашата практика предвиденото в плана събрание да не се проведе. А ако излезе важен документ или някаква допълнителна задача се постави пред организацията и пред колектива, в дневния ред се появява нова точка или правим извънредно събрание.

Какво обсъжда партийната ни организация? Най-често това са въпроси, възникнали във връзка с изпълнението на производствената програма, с ролята и мястото на комунистите като авангард, като организатори на колектива. На някои събрания разглеждаме комплексно проблемите, свързани с изпълнението на плана, на други — отделни проблеми, например модернизацията и реконструкцията. Основна точка в дневния ред на едно събрание бе въпросът за критиката и самокритиката — важен фактор за издигане авангардната роля на комунистите. Повод за отделни събрания са и важни документи на Партията, които определят основните насоки в дейността на комунистите и на останалите трудещи се за продължителен период — разяснявани бяха например решенията на XI конгрес, на Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.), на Националната партийна конференция. В светлината на тези решения бе разгледана дейността на нашата партийна организация, на нашия колектив. Системно на събрания партийните членове се запознават с актуални проблеми на международното положение.

Не случайно започнах с темата на събранието. От това, доколко значими и актуални са въпросите, които се обсъждат и решават там, зависи в голяма степен и активността на комунистите, и утвърждаването на първичната партийна организация като политическо ядро на колектива. В тази насока — подбора на темите — имаме още резерви: за сметка на общото отчитане на изпълнението на производствената програма например вниманието да се насочи повече към отделни нейни страни, към отделни, най-актуални за колектива въпроси, което ще донесе по-голяма задълбоченост при обсъждането на проблемите, по-голяма действеност на приетите решения.

Различните теми на събранията предопределят и избора на докладчика. Преценява се неговата компетентност и умението му аналитично и интересно да поднесе конкретния материал. По стопанските въпроси обикновено докладва главният директор или неговите заместници — това е една форма за контрол на партийната организация върху дейността на администрацията; по организационни и други въпроси — партийният секретар или някой член на партийното бюро, а за просветни или тържествени събрания — комунисти и активисти от колектива. В някои случаи използваме и лектори от дружество „Георги Кирков".

Партийното поръчение да бъдеш докладчик възпитава обществена активност, обществена ангажираност. Ето защо важно е повече комунисти да бъдат натоварени с такава задача. Възможностите на организацията ни са големи, повечето нейни членове заемат отговорни длъжности, добре познават проблемите. Тези възможности можем и трябва по-пълно да използваме. На едно от последните събрания във връзка с възлагането на поръчения се уточнихме всеки главен специалист да се използва като докладчик, при това да разработва теми не само от съответния сектор, но и за просветни събрания.

Партийното бюро се стреми да издига равнището на докладите — те да отразяват действителното състояние на проблема, да бъдат задълбочени, критични и самокритични, да съдържат анализ, да предлагат

Digitized by Google

идеи. По правило всеки доклад (дори по международното положение, ако въпросът е от особена важност) се приема на заседание на бюрото и направените критични бележки и предложения помагат материалът да се обогати, да се уплътни.

По утвърдила се вече практика периодично комунистите се отчитат пред събранието за своята дейност, получават оценка за нея, възлагат им се нови задачи. На такива събрания всеки партиен член чувствува по-добре своята отговорност. Напоследък успоредно с обсъждането на политическите, организационните, производствено-икономическите и социалните задачи като постоянна точка от дневния ред на събранията присъствува оценка на комунист във връзка със замяната на партийните членски книжки. Този преглед на силите на Партията е и сериозна проверка за всяка партийна организация, за всеки комунист. Тя помага да се активизира вътрешнопартийният живот, да се развива инициативата и активността на партийните членове.

От събранията, проведени през годината, особено се отделя според мен онова, на което бяха обсъдени мероприятията на колектива за изпълнение решенията на Националната партийна конференция по усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката. И това е понятно, като се има предвид важността на тези решения, необходимостта коренно да се преустрои и нашата работа в съответствие с новите изисквания, рязко да се повиши отговорността и дисциплината и на комунистите, и на останалите служители. Приетите комплексни организационни, идеологически и социални мероприятия бяха насочени към повсеместно внедряване на образцова социалистическа организация на труда, към постигане на високо качество и ефективност в цялата наша система. Особено внимание бе отделено на организаторската и политико-възпитателната работа във всички звена за изпълнение на насрещния план за годината, за разработване на инженерни проекти и за реализиране на насрещните планове за последните две години от петилетката. Мероприятията бяха подготвени предварително, проектът бе раздаден на комунистите. Това позволи обсъждането да премине активно, а самите мероприятия да бъдат възможно най-пълни. Изпълнявайки решението на събранието, административното ръководство постави пред колектива въпроса за промяна на нормативите и намаляване персонала в клоновете на дирекцията. Образувана бе комисия от комунисти и безпартийни специалисти, която да проучи и излезе с проект за най-целесъобразното решаване на този въпрос. Подобни случаи показват максималната полза от навременното съветване с комунистите, от съчетаването на опита на ръководителите с опита на колектива.

Важността на разглежданите въпроси и начинът на тяхното поставяне повишиха активността на комунистите. Те с желание посещават събранията, активно участвуват в разисканията, дават ценни предложения. Не може обаче да се разчита на висока активност, ако към предложенията на хората се отнасяме немарливо. Затова при нас решенията се водят на отчет от секретаря, който следи за тяхното срочно изпълнение. Периодично на събрания информираме как са изпълнени порано взетите решения и направените от комунистите препоръки.

Не смятаме, че сме успели да използваме докрай голямата мобилизираща роля на партийното събрание — още много работа ни предстои. Но създадената система за неговата подготовка и провеждане помага партийната организация да се изявява като авангард на колектива при изпълнението на поставените задачи, да расте нейната боеспособност.

Любомир СТУДЕНОВ
секретар на първичната партийна организация в СД „Водоснабдяване и канализация" — София

Digitized by Google

В същото време партийните членове, които са обект на индивидуалната политическа дейност, от своя страна също работят с определен кръг хора в колектива — те са и субект на тази дейност. Това особено ясно проличава във „върхови моменти". Например когато в края на миналата година се затрудняваше изпълнението на плана по стокооборота, благодарение на широко разгърнатата индивидуална работа първичните партийни организации мобилизираха колективите. Или при поемането на личните и колективните обещания — тогава обсегът на търговските работници и служители, с които поотделно обсъждаме проблемите, също се увеличава значително и отново обектът на индивидуалната работа се оказва и неин субект.

Но не само при такива по-необичайни обстоятелства — главното е, че във всекидневието партийните членове, стопанските ръководители, специалистите, първенците в труда, активистите общуват непосредствено с хората от търговските обекти и чрез това целенасочено общуване им въздействуват.

Голямо значение например за нас имат наставниците. Те помагат на младите хора зад щандовете да овладеят професията, предават им своя опит и знания. Над 830 комсомолци поеха кремиковската инициатива да достигнат първенците в труда — 115 изявени търговски работници, повечето от тях носители на звания и отличия, им помагат да осъществят тази хубава амбиция. С уважение се ползват наставниците — при това за отбелязване е, че 40 на сто от тях са комунисти. Ето само няколко имена: Мария Златинска, управителка на „Детмаг", Росанка Тодорова, управителка на магазин „Варшава", Мария Йорданова, управителка на магазина за електроматериали на ул. „Витоша" 25, и много други. Тези хора добре разбират своята отговорност не само да работят за създаване на професионално умение у младите, но и да изграждат характери.

В някои по-големи колективи, като тези в магазините „Детмаг", „Средец" и др., под влияние на наставниците бяха поети обещания при лоша дисциплина само на един търговски работник да се санкционира цялата бригада. В тази обстановка всеки се старае да изпълнява добросъвестно задълженията си, защото нарушителят чувствува отпора на целия колектив. Много популярни при нас са и кодексите за висока социалистическа дисциплина. В тези случаи бригадата също действува на недисциплинираните като колективен наставник.

Районните отговорници са една постоянна и непосредствена връзка на ръководството с търговските работници — всеки отговорник има по 10—15 обекта, които посещава най-редовно. На тези хора партийната организация и стопанското ръководство много разчитат в индивидуалната работа. Постоянно контактуват с отделните търговски работници и стоковедите. Имайки предвид това, ръководството на предприятието издига за стоковеди и за районни отговорници добре подготвени и политически правилно ориентирани търговски работници с дългогодишна практика и подходящо образование.

Членовете на партийните, административните, профсъюзните и комсомолските ръководства също често посещават обектите, срещат се и разговарят с хората. Към това до голяма степен са насочени и поръченията, които им се възлагат, и партийният контрол. В много случаи, без да се изчаква поредното заседание или събрание, незабавно се вземат мерки да се решат поставените в тези лични срещи и разговори наболели въпроси.

От изключителната важност на индивидуалната работа следва логичен извод — за да бъде тази работа по-ефективна, нужни са грижи за обучението на хората, които се занимават с нея. В първичните партийни организации обучението на актива и на всички комунисти се

Digitized by Google

осъществява в звената на партийната просвета, на партийните просветни събрания, на инструктажите на партийните групови отговорници.

Достатъчно ли е това? Формите за повишаване на политическата подготовка на партийните членове, за тяхната идейна закалка безспорно допринасят много комунисти с разбиране, с умение да вършат индивидуалната работа в колектива. Но за хората, на които е поръчано системно да се занимават с такава дейност — например за наставниците, са нужни и по-специални, по-систематизирани знания. Не е по силите на първичната организация да организира такова обучение. Но и това, което се прави в рамките на цялото предприятие, все още не отговаря на нарасналите потребности.

Цялостната индивидуална политическа работа в първичните партийни организации при нас е насочена към една основна цел — да се повишава политическата и трудовата активност на хората при изпълнението на поставените задачи, т. е. по-пълно и комплексно да се задоволяват нуждите на населението от стоки, постоянно да расте културата на търговското обслужване. По пътя към тази цел ние се стремим по-нататък да усъвършенствуваме, да правим по-гъвкави формите на индивидуалната работа, да повишаваме нейния обхват, нейната ефективност.

Донка МИЛЕВА
секретарка на партийния комитет при СП „Нармаг"

ШКОЛА ЗА КОМУНИСТИТЕ

Инженерно-техническите и икономическите кадри на стопанската дирекция „Водоснабдяване и канализация" ръководят дейността на клоновете в окръзите по проучването, проектирането, изграждането, поддържането и експлоатацията на всички водоснабдителни и канализационни системи в страната. Напоследък дирекцията е и инвеститор на строителството на големите национални обекти и системи за водоснабдяване, надхвърлящи територията на два окръга, и на пречиствателни станции с обем на строително-монтажните работи над 6 млн. лева. С други думи, задачите пред колектива са сложни и трудни.

Основният лост, който първичната партийна организация използва, за да привежда в действие наличните си сили и силите на целия колектив за успешното решаване на тези отговорни задачи, са партийните събрания. Там комунистите обсъждат важни въпроси от политиката на Партията и дейността на първичната организация, изказват свое мнение, правят предложения, вземат решения, т. е. те се изграждат, израстват политически.

Как да се повиши действеността на събранието, за да бъде то наистина школа за партийните членове, от какво зависи тази действеност? Безспорно въпросът вълнува нашата първична партийна организация, стараем се според силите си да отговорим на него. Да вземем например тематиката.

Основен документ при определянето на темите за събранията при нас е резолюцията на годишното отчетно-изборно събрание. В нея са концентрирани предложенията на комунистите, набелязани са основните пътища за тяхното реализиране. Темите са фиксирани по месеци в полугодишния план.

Предварителното уточняване на тематиката на събранията е много необходимо. Премахват се случайността и кампанийността в работата на организацията, правилно се определят най-значителните въпроси,

Digitized by Google

по които е нужно да се вземе колективното становище на комунистите. Самите партийни членове, като знаят от по-рано какво ще обсъждат на събранията, имат възможност по-обстойно, задълбочено да се готвят за тях.

При това трябва да отбележа, че почти няма случай в нашата практика предвиденото в плана събрание да не се проведе. А ако излезе важен документ или някаква допълнителна задача се постави пред организацията и пред колектива, в дневния ред се появява нова точка или правим извънредно събрание.

Какво обсъжда партийната ни организация? Най-често това са въпроси, възникнали във връзка с изпълнението на производствената програма, с ролята и мястото на комунистите като авангард, като организатори на колектива. На някои събрания разглеждаме комплексно проблемите, свързани с изпълнението на плана, на други — отделни проблеми, например модернизацията и реконструкцията. Основна точка в дневния ред на едно събрание бе въпросът за критиката и самокритиката — важен фактор за издигане авангардната роля на комунистите. Повод за отделни събрания са и важни документи на Партията, които определят основните насоки в дейността на комунистите и на останалите трудещи се за продължителен период — разяснявани бяха например решенията на XI конгрес, на Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.), на Националната партийна конференция. В светлината на тези решения бе разгледана дейността на нашата партийна организация, на нашия колектив. Системно на събрания партийните членове се запознават с актуални проблеми на международното положение.

Не случайно започнах с темата на събранието. От това, доколко значими и актуални са въпросите, които се обсъждат и решават там, зависи в голяма степен и активността на комунистите, и утвърждаването на първичната партийна организация като политическо ядро на колектива. В тази насока — подбора на темите — имаме още резерви: за сметка на общото отчитане на изпълнението на производствената програма например вниманието да се насочи повече към отделни нейни страни, към отделни, най-актуални за колектива въпроси, което ще донесе по-голяма задълбоченост при обсъждането на проблемите, по-голяма действеност на приетите решения.

Различните теми на събранията предопределят и избора на докладчика. Преценява се неговата компетентност и умението му аналитично и интересно да поднесе конкретния материал. По стопанските въпроси обикновено докладва главният директор или неговите заместници — това е една форма за контрол на партийната организация върху дейността на администрацията; по организационни и други въпроси — партийният секретар или някой член на партийното бюро, а за просветни или тържествени събрания — комунисти и активисти от колектива. В някои случаи използваме и лектори от дружество „Георги Кирков“.

Партийното поръчение да бъдеш докладчик възпитава обществена активност, обществена ангажираност. Ето защо важно е повече комунисти да бъдат натоварени с такава задача. Възможностите на организацията ни са големи, повечето нейни членове заемат отговорни длъжности, добре познават проблемите. Тези възможности можем и трябва по-пълно да използваме. На едно от последните събрания във връзка с възлагането на поръчения се уточнихме всеки главен специалист да се използва като докладчик, при това да разработва теми не само от съответния сектор, но и за просветни събрания.

Партийното бюро се стреми да издига равнището на докладите — те да отразяват действителното състояние на проблема, да бъдат задълбочени, критични и самокритични, да съдържат анализ, да предлагат

Digitized by Google

идеи. По правило всеки доклад (дори по международното положение, ако въпросът е от особена важност) се приема на заседание на бюрото и направените критични бележки и предложения помагат материалът да се обогати, да се уплътни.

По утвърдила се вече практика периодично комунистите се отчитат пред събранието за своята дейност, получават оценка за нея, възлагат им се нови задачи. На такива събрания всеки партиен член чувствува по-добре своята отговорност. Напоследък успоредно с обсъждането на политическите, организационните, производствено-икономическите и социалните задачи като постоянна точка от дневния ред на събранията присъствува оценка на комунист във връзка със замяната на партийните членски книжки. Този преглед на силите на Партията е и сериозна проверка за всяка партийна организация, за всеки комунист. Тя помага да се активизира вътрешнопартийният живот, да се развива инициативата и активността на партийните членове.

От събранията, проведени през годината, особено се отделя споредмен онова, на което бяха обсъдени мероприятията на колектива за изпълнение решенията на Националната партийна конференция по усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката. И това е понятно, като се има предвид важността на тези решения, необходимостта коренно да се преустрои и нашата работа в съответствие с новите изисквания, рязко да се повиши отговорността и дисциплината и на комунистите, и на останалите служители. Приетите комплексни организационни, идеологически и социални мероприятия бяха насочени към повсеместно внедряване на образцова социалистическа организация на труда, към постигане на високо качество и ефективност в цялата наша система. Особено внимание бе отделено на организаторската и политико-възпитателната работа във всички звена за изпълнение на насрещния план за годината, за разработване на инженерни проекти и за реализиране на насрещните планове за последните две години от петилетката. Мероприятията бяха подготвени предварително, проектът бе раздаден на комунистите. Това позволи обсъждането да премине активно, а самите мероприятия да бъдат възможно най-пълни. Изпълнявайки решението на събранието, административното ръководство постави пред колектива въпроса за промяна на нормативите и намаляване персонала в клоновете на дирекцията. Образувана бе комисия от комунисти и безпартийни специалисти, която да проучи и излезе с проект за най-целесъобразното решаване на този въпрос. Подобни случаи показват максималната полза от навременното съветване с комунистите, от съчетаването на опита на ръководителите с опита на колектива.

Важността на разглежданите въпроси и начинът на тяхното поставяне повишиха активността на комунистите. Те с желание посещават събранията, активно участвуват в разисканията, дават ценни предложения. Не може обаче да се разчита на висока активност, ако към предложенията на хората се отнасяме немарливо. Затова при нас решенията се водят на отчет от секретаря, който следи за тяхното срочно изпълнение. Периодично на събрания информираме как са изпълнени порано взетите решения и направените от комунистите препоръки.

Не смятаме, че сме успели да използваме докрай голямата мобилизираща роля на партийното събрание — още много работа ни предстои. Но създадената система за неговата подготовка и провеждане помага партийната организация да се изявява като авангард на колектива при изпълнението на поставените задачи, да расте нейната боеспособност.

Любомир СТУДЕНОВ
секретар на първичната партийна организация в СД „Водоснабдяване и канализация" — София

Digitized by Google

ДЪЛГИЯТ ДЕН НА ДИНОВА

„Който мисли, че отчетен доклад се пише направо върху машината, много се лъже! Непрекъснато те човърка мисълта какво да кажеш, как да го кажеш. Шега ли е? Боравиш със съдби на хора! — Соня се усмихна невесело. — В него дето само собствената си съдба не мога да опиша!"

Тя се спря на ъгъла, защото червеният светофар откъм булевард „Витоша" й препречи пътя.

Откак почина и последната й родина, мъката често я дави. Защо такава несрета? Да остане сам сама...

„Днес пък какво се разтъжих! — упрекна се тя и разкопча яката на блузата си, че изведнъж усети как я стяга. — Остава да се появя мрачна пред колежките, та и на тях да разваля настроението."

По характер тя си е енергична, общителна, весела.

Да й беше казал някой, че съдба ще й станат цифрите, щеше да му се изсмее. Такава професия ли е за нея, динамичната? Хич, ама хич не й хареса, когато я назначиха книговодителка в „Здрава храна". Планини от книжа. Планини... Ех, вярно, захвана тя от единия край тия планини да преобръща. След две-три години сухите цифри изчезнаха пред очите й. В тях тя прозря материално-отговорните лица с техните остри проблеми; атмосферата на столичните заведения; множеството материални ценности; финансовият механизъм, чрез който може да следи сложния ритъм на работата. Соня така се изненада от откритието си, че побърза да го сподели с главния счетоводител. Изслуша я Радко Кавалджиев, позагледа я и каза сериозно:

— Значи, преломът настъпи! — А после неочаквано се разсмя. — Туй то-о-о, роди се още един финансист!

Времето изтича бързо. Не усети как от търговското счетоводство премина в промишленото, после във външнотърговското. С годините стигна до извода, че в техните среди такова развитие е логично.

Както е логично, че колегите все изтъкваха нея — будната, ученолюбивата — на водещи места в партийната работа.

Соня сви наляво и с мъка оттикна вратата, за да влезе. Откога? От 1970 г. е в банката, а не може да свикне с тия масивни врати, прегради, решетки!

— Здравей, как е настроението? — попита пътьом портиера. И срещнала усмивката му, продължи към залата. Тихо, спокойно. Тя обича този ранен утринен час. Може да поседи сама, преди да нахлуят хората, да се съсредоточи в началото на деня.

Тук всеки ден е горещ. Разбра го, още щом постъпи на работа. „Нашият, Благоевски клон на БНБ, е орган планово-регулиращ, кредитиращ и контролиращ! — веднага я подхванаха по-старите служители А. Мозян и И. Накова. — Никога не забравяй това!"

Тия думи й станаха ръководни. Инспекторът при тях осъществява огромна практическа дейност... Соня непрекъснато и нови постановки изучаваше, защото застоят в професията им е недопустим; и по всички банкови линии работеше с разнородните предприятия, научни институти, организации; и задачите в отдел „Промишлен" въртеше тъй, че след време го оглави... Не е шега! Средства са това, народни средства. И пак до хора опират, щом стане дума за кредити, за заплати; за определяне на награди, премии, рационализации; за съхраняване на енергия, суровини, материали и прочее.

Какво само не й мина през главата? Установиха например, че е нарушена финансовата дисциплина в Института по месопромишленост към ДСО „Родопа". „Да се спрат заплатите на ръководния персонал!" — решиха в банката. Добре, но след няколко дни Соня се усъмни, че може би там все пак са платили. Със Спас Благоев направиха проверка на място. От касовата книга и ведомостите веднага пролича истината. И нареждането нарушили, и депонирани суми употребили, и дори пари без подпис раздавали. Много я заболя от това своеволие, но беше категорична: „Акт за глоба! И то — незабавно!"

Тъй е. Когато опре до принципи, тя е строга. Но съвестните винаги могат да разчитат на помощта й.

Digitized by Google

Соня съблече палтото си и по навик надникна в стенното огледало. Оттам я погледна едра жена с грижливо подредена прическа и с плътно стиснати устни. А зелената блузка й подчертаваше големите, сериозни очи. „Хей — закани се Соня на образа, — прекалено си притеснителна!"

Когато преди години й предложиха да стане партийна секретарка, тя се поболя, та службата искаше да напусне. Да стигне до такива крайности! Защо? Защото знае, че партийният секретар трябва да е къде-къде над другите! Цял месец й втълпяваха, че е достатъчно да бъде все така трудолюбива, принципна и човечна, за да се справи с голямата отговорност. Така, с много резерви пое работата с малката партийна организация и с големия разнороден колектив.

Соня влезе в стаята на инспектора по промишлеността. Бюрата почистени, притихнали в очакване... Тя мина бавно покрай тях и седна на мястото си до прозореца. Кои папки да извади? Със служебните документи ли, с партийните ли? Тя въздъхна и измъкна листче да нахвърля поне насоките за доклада.

В чудо се видя, когато подхвана въпросите на партийното ръководство!

Соня отвори най-горната папка — доклади, планове, протоколи. Отбеляза върху полето на материалите пасажите, които ще й трябват. И написа енергично на белия лист, сгънат встрани: „Дейността на 172-ра първична партийна организация".

Дейността... Че за какво по-напред да разкаже?

Тя премисли да подреди проблемите по значимост. И без колебание сложи на първо място: „Кадрите"...

Грижата за създаване на специалисти в банковото дело е главна грижа при тях. „За да учиш другите, трябва сам да учиш!" — обича при случай да напомня партийната секретарка и това й влечение към новото в професията е станало пословично.

Соня се усмихна:

— При самоотчета на комунистите беше. Като й дойде редът, Стефка Банова направи пред другарите си честно анализ на своята дейност. Изпълнява добре задачите си като председател на профорганизацията. Но в служебно отношение не е доволна от себе си.

— Лесно се справях със задачите на групов инспектор, но новите задължения на главен инженер ме затрудняват — сподели тя откровено. — Чувствувам, че трябва много да работя, за да се усъвършенствувам. Кажете, другари, как да се справя?

Драго й стана на Соня, когато чу не само съвети, но и обещание за съдействие. А след една година, при новите самоотчети, всички отбелязаха, че Стефка е израснала и като човек, и като ръководител.

Соня каза одобрително:

— Такива случаи, колкото щеш! Защото комунистите свикнаха да си помагат помежду си, опре ли до предаване на знания, на опит. Нещо повече. От сърце приеха партийни поръчения за наставничество.

Тя допълни към първа точка ситно-ситно, ей тъй, колкото да се подсети после: „Обучаване на млади кадри."

Виж, с младите си имат главоболия. „Обучаване"... — измърмори Соня. — А ако ги мъчи постоянно текучество? Как да го ликвидират? Не че новодошлите бягат от банката. Напротив! Напоследък във всички отдели надойдоха млади хора, висшисти дори. Партийната организация веднага се зае с тях. И какво? Тъкмо натрупа някое момиче знания, опит и вземе, та излезе в отпуск за изпити или по майчинство. Не стана ли тъй и с нейната подопечна, с Катя Васева? С каква надежда Соня започна да я въвежда в сложната професия. Момичето работеше по съвест — бързо се ориентира, заинтересува се от тънкостите, започна да се проявява като инспектор. Тогава Соня повярва, че създава наистина наследник. Наследник... Черен й беше денят, в който Катя напусна.

Добре, че са упорити — и Соня, и другарите. Продължиха търпеливо да обучават младите, да следят как израстват пред очите им. Малко им е, че си направиха две младежки бригади, ами за още намекват. И как няма да искат? От новото попълнение Стефка Банова вече подхвана Величко, Лиляна, Антония; Иванка Накова пък заработи с Богдана, с Елена.

В инспектората шумно нахлуха младежи. Живко, комсомолският секретар, Веска, до неотдавна задочничка дипломантка, а след тях започнаха да идват и другите. Стаята се изпълни с радостна гълчава. „Какво богатство!" — помисли Соня. И твърдо реши да не сваля от дневен ред въпроса за младите кадри, докато не се решат проблемите им. Как? Ще помисли в по-спокойна обстановка...

Докато всички се настанят по работните си места, Соня успя да отбележи: „Партийната учебна година".

И тук те преодоляха дългогодишната инертност, като въвеха нов стил на работа. Сега раздават материалите предварително, на семинара направо ги обсъждат, а накрая пропагандистът обобщава. Очевидно на хората им допадна сами да ровят литературата, да разговарят с лекторите като с равни, да поставят допълнителни въпроси. В такава атмосфера всеки иска да се изяви, нали? Нищо чудно, че започнаха масово да посещават занятията. Какви ли не теми разгледаха по този начин? И актуални проблеми на световното революционно движение, и материалите от последните конгреси на КПСС и БКП, и новите форми на идеологическата борба. Възможности — много...

Но винаги ли се използват тези възможности?

За младите определиха особено внимателно тематиката. Поеха на пряк контрол младежкото просветно звено. Добре, ама Мирчо Пейковски, който отговаря за младежите, по едно време дойде при нея. Той посещаваше ежемесечните занятия, обаче работите не вървяха. Мнозина или отсъствуваха, или идваха неподготвени. На Со-

Digitized by Google

ня ѝ пламна главата! Веднага насрочи заседание на партийното бюро, покани и пропагандистката Богдана Делчева. Какво си говориха, е друг въпрос. Важното е, че от този момент младите тръгнаха в тон с всички. „Не, няма нужда да припомням. Това е епизод" — реши Соня. По-добре да изтъкне ролята на пропагандистите. „За добра работа Сийка Варадинова е изпратена на екскурзия в Румъния; Димитър Димитров — награден от районния комитет на Партията с грамота" — отбеляза тя.

Соня стана, защото телефоните оживяха. Залата се изпълни с посетители, надошли от предприятията. Едно разплакано девойче изтича при нея за помощ. Елена Делчева, новата директорка на клона, я повика за съвещание. Не усети как я подхвана динамичният ритъм на деня.

Но въпреки всичко, пак издебваше време да извади листчето...

„Критичност и самокритичност" — записа тя в следващата пауза.

„Виж, що се отнася до критиката, нашите комунисти са прями, откровени — не търпят нередности. Но самокритиката изисква вътрешна, духовна извисеност! — замисли се Соня — Макар че началото е обнадеждаващо."

Началото... Кога започна този, на пръв поглед, незабележим процес на разведряване? Може би от първия миг на работата ѝ като партиен секретар? От мига, когато реши, да опре до душите на хората? Не знае... Сигурна е само в едно — пътят е верен.

Ведрата атмосфера пролича най-добре при замяната на партийните членски книжки. Седнаха да огледат работата на всеки комунист. Разговаряха и за служебните задължения, и за партийните поръчения, и за участието в обществения живот на квартала, и за моралния облик. Разговаряха спокойно, открито.

Не постъпиха ли справедливо с Петрунка например? Дойде Петрунка Стефчева преди една година — нова колежка, нов член на партийната организация. Посрещнаха я с радост, но скоро се стъписаха пред проявите ѝ... Излезе Петрунка в разгара на работния ден. А когато административното ръководство ѝ потърси сметка, нехае: „Ами че аз на опашката не бях сама! Имаше много хора, които също са излезли през работно време!" Какво да кажеш? Дори туй, че не зачита трудовата дисциплина, не ги подразни толкова, колкото нейната несъзнателност.

Когато дойде време за самоотчетите, седнаха да си кажат нещата направо. И макар че Петрунка си бе взела вече бележка по отношение на трудовата дисциплина, решиха да обсъдят замяната на нейната книжка след седем месеца. Защо? За да ѝ дадат възможност да изпълни новото си поръчение. Какво имаха предвид? Понеже работи в касата, да овладее касовите операции и да изучи всички нормативни документи. Пък ако се справи, един ден може и главния касиер да замести. Съдбата ѝ е в нейните ръце, нали?

По вътрешния телефон я потърсиха клиенти от „Енергопроект". Тя побърза да слезе в залата. По едно време така се залиса с тяхната документация, че звънецът за обедната почивка я стресна.

Върна се в опустялата стая на инспектората, извади сандвичи и посегна към първия.

Звънецът отмери края на почивката...

Обикновено следобед Соня обикаля предприятията. Обади се на директора, че излиза. Тя знае ли, че са изпълнили най-добре производствения си план в района? — пресрещна я Пейковски. Знае. Но нека отчетът съревнованието утре. Сега бърза за завод „Витоша".

В първия момент Соня се учуди, че улиците са пълни с весели оживени хора. „Петък, предпразничен ден" — сети се на спирката и престана да им обръща внимание.

„Докъде бях стигнала? — върна се към проблемите, като сядаше в почти празния трамвай. — Намести листчето върху чантата на коленете си и отбеляза: „Държавен и народен контрол"...

Неотдавна при нея дойде развълнувана Иванка Накова, председателка на комисията за народен контрол:

— Представи си, Сонички — вика, — колективът иска проверка — да установим кога през работно време отлъчването е самоволно, кога с разрешение!

Установиха, наложиха административни наказания, а Соня настоя да ги прочетат пред колектива с възпитателна цел. То затуй на събрание представителят на районния комитет на Партията не се сдържа:

— Радва ме тази непримиримост към нередностите!

„Жилищният проблем" — записа тя отдолу.

Решават го с общи усилия. Всяка година настаняват по някое и друго семейство. А щом проявиш внимание към хората, те стават още по-отзивчиви... Неотдавна новодомци потърсиха профпредседателя:

— При настаняването Златка Костакиева заболя тежко, ще я оперират. А е сама жена, с дете! Дайте ни само ключа от апартамента — ние ще се оправим!

И багажа ѝ пренесоха, и жилището ѝ подредиха, и дори сготвиха, та когато изпишат Златка от болницата, да завари всичко наред.

Соня прибра листчето в чантата си.

Тя слезе на последната спирка, пред завод „Витоша". В кабинета на директора завари и главния счетоводител. И каквато си е делова, веднага ги подхвана за документите.

Късно вечерта се прибра в къщи. Тихо, празно... Изми се, хапна набързо и седна пред пишещата машина. „Отчетен доклад на 172-ра първична партийна организация..." Започна.

Соня придърпа листовете и забравила самотната си съдба, с особена топлота започна да разказва за съдбата на своя колектив.

Саня БЕЛЧЕВА

Digitized by Google

Подборката от материали, която публикуваме, са странички, плод на упорит труд на читатели на списанието, които възкресяват страници от историята на родния край. История, която учи. История, която възпитава. Героична история, която не бива да се забравя!

ДИМИТЪР БЛАГОЕВ И НАЧАЛНИТЕ СТЪПКИ НА МАРКСИЗМА В ПАЗАРДЖИК

През лятото на 1883 година в униформата на руски студент на гара Пазарджик слязъл един младеж. Това е Димитър Благоев, който идва от Петербург, за да прекара лятната си ваканция у нас. Той се връщал от Одеса и през Цариград бил на път за София. Виждайки го в руска униформа, руският емигрант инж. Владимир Луцки го помислил за свой сънародник. Така двамата млади хора се запознали и бързо намерили общ език.

Луцки поканил Д. Благоев да нощува у него и му предложил, ако желае, да прекара лятната си ваканция в Пазарджик и да работи заедно с него. По това време той работел над кадастралния план на Татар Пазарджик. Благоев приел любезното предложение и останал за кратко време в Пазарджик. Тук се запознал и с известния руски народник Владимир К. Дебагорий Мокриевич.

През 1885 година Д. Благоев е изгонен за революционна дейност от руската полиция и се връща в България. Неговото име е вече доста известно на пазарджишкото население. Той оказва силно влияние върху пазарджишките пионери на социализма в онзи знаменателен и труден период, когато се правят първите трудни крачки на марксизма у нас. През 1892 година на страниците на списание „Лъча", издавано в Пазарджик, се води полемика между Дим. Благоев, от една страна, и народниците Владимир Дебагорий Мокриевич, Константин Прокопиев и Петър Габе, от друга, по въпроса има ли почва за развитието на социализма в България. Интересно е да се отбележи, че двамата редактори Велчо Т. Велчев и Богдан Величков, брат на писателя Константин Величков, защищават народниците, с което застават против благотворното разширяващо се влияние на социалистическите идеи. С това се създава и разкол в редакцията на списанието. Списание „Лъча" излиза само в продължение на една година (1891—1892 г.) и е един от малкото печатни органи у нас, насочен против Стамболовия режим на управление.

Видно е, че Благоев е имал немалко съмишленици в Пазарджик. Книгата му „Що е социализъм и има ли той почва у нас" става настолна книга за всеки пазарджишки социалист. Основателят на Пазарджишката партийна организация Георги Стефанов и групата социалисти, ръководени от него, отрано попаднали под благотворното влияние на социалистическите идеи, са верни последователи на Благоев, и в полемиката безрезервно застават на неговата страна.

Димитър Сандъкчийски, един от първите пионери и разпространители на марксизма в Пазарджик, още през 1893 г. получава вестник „Работник". По негови спомени през 1890 г. е образувана социалистическа дружинка, която става стабилна основа на бъдещата партийна организация в града.

През есента на 1894 година група последователи на социалистическите идеи се събират в западната част на остров „Свобода" на река Марица в Пазарджик и създават първата партийна организация в града. В своите спомени Христо Андонов пише: „През учебната година Петър Бонев, поетът Димитър Бояджиев, аз и други образувахме просветен кръжок с прогресивна тенденция. Набавихме си прогресивна литература, образувахме библиотека и изнасяхме сказки."

Край канала близо до остров „Свобода" тези млади социалисти наели едно малко дюкянче и създали свой клуб, в който устройвали събрания, изнасяли сказки, провеждали вечеринки, изучавали марксизма. Димитър Сандъкчийски — занаятчия дърводелец, е главният инициатор в началото на 1895 година в града да се основе и първото работническо дружество „Съзнание" с около 50 членове работници.

На Първи май 1895 година социалистите от Пазарджик организират манифестация, чиито участници минали по главната улица на града. Поздравителни телеграми и дописка за проведената манифестация са отпечатани във в. „Социалист". Освен това в пазарджишкия вестник „Глас" на Михаил Такев излизат първите нападки на буржоазията против участниците в манифестацията. Вестник „Социалист" достойно защищава манифестантите. Стават и първите класови схватки с буржоазията. В резултат на тази дръзка проява властта

Digitized by Google

взема сурови мерки, в резултат на което няколко души били арестувани, а учителят Христо Андонов бил уволнен.

Редица прогресивни списания и издания са се получавали и разпространявали в града. Димитър Сандъкчийски е притежавал голяма библиотека. Със собствени средства той успява да издаде труда на Д. Благоев „Кое е най-доброто поведение". Книгата е отпечатана в печатницата на Цветан Радулов в Пазарджик през 1897 година.

През 1896 г. в Пазарджик е основано и първото младежко социалистическо дружество, наречено „Юноша", което издало разказа „Първа крачка" на Ив. Ст. Андрейчин. Лично Д .Благоев направил рецензия за този разказ в списание „Дело". През същата година за секретар деловодител на партийната организация е избран поетът Димитър Бояджиев.

Димитър Благоев отблизо следи дейността на партийната организация в Пазарджик, като поддържа постоянни връзки с Георги Стефанов и други ръководни дейци на организацията. Расте влиянието на Партията. Печелят се нови привърженици и членове. Тя все повече укрепва и става способен организатор и ръководител на работническото движение в града.

Георги ТРЕНДАФИЛОВ

СЪЗДАВАНЕТО И УКРЕПВАНЕТО НА ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ В СЕЛО ОСЕНЕЦ, РАЗГРАДСКИ ОКРЪГ

Началото на социалистическото движение в село Осенец е свързано с името на учителя Стефан Радков. В писмо до Общия съвет на БРСДП, публикувано в бр. 33 от 12 юни 1893 година на в. „Работник", той пише: „Делото напредва въпреки големите пречки, които се явяват... През 1890, 1891, 1892 година, когато нямахме още определена цел ... започвахме с критическа подигравка на религията и свършвахме със социализма."

За тези първи стъпки на разпространение на социалистическите идеи в селото са характерни стихийността и неувереността. Организирана и целенасочена пропагандаторска дейност на социалистическите идеи в селото фактически се започва със създадената социалистическа образователна дружинка през януари 1893 година, която се е състояла от 8 членове. Образователната дружинка влиза във връзка със социалистическото движение от Разград. На проведената окръжна сбирка на 16 и 17 май 1893 година, на която присъствува Стефан Радков, се взема решение в селата да се образуват социалдемократически организации на Българската работническа социалдемократическа партия.

Започва активна организационна и пропагандна дейност. На местния събор на 12 юли 1896 година в селото идва младият адвокат социалдемократ от гр. Разград Руси Иванов. Пред събраното множество на мегдана той произнася пламенна реч, разобличавайки нечовешката експлоатация на трудещите се, политиката на разоряване на селяните и призовава населението да се обедини около местната организация на БРСДП.

Партийната организация оглавява борбите на народа за политически и икономически права. В предизборната кампания на общоселско събрание се разисква икономическото състояние на селяните и се приема програма, като се обявява, че населението от селото ще гласува за ония представители, които поддържат тази програма. В брой 4 от 15 февруари 1899 година на вестника, издаван в град Разград, програмата е отпечатана и предизвиква интерес сред трудещите се.

Властта засилва гоненията, арестите и побоищата над партийните членове. Но в редиците на партийната организация се вливат нови и свежи сили, които още повече я укрепват и заздравяват. Забележителните партийни функционери Иван Томов Манев (учителствувал в селото), Георги Атанасов и Спас Добрев издигат на още по-високо ниво партийната дейност, завладяват с правдивото партийно слово населението и будят неговото съзнание.

От изток изгрява червената звезда. Великата октомврийска социалистическа революция възвестява новата ера, настъпващия нов свят — на свободните от експлоатация трудещи се. Нов тласък на мобилизация на силите се почувствува и в осенецката партийна организация.

През октомври 1918 година в училището се провежда бурно партийно събрание, на което присъствуват 19 членове, много от които току-що са се върнали от фронта. Избира се за партиен секретар Петко Пенчев Каранванов — млад и енергичен, с юридическо образование. Отново в партийната организация е и Спас Добрев, участник във ВОСР. По-късно се включват в организацията Мичо Христов, с философско образование, завърнал се от плен, Марин Дончев и други активисти.

Провеждат се бурни събрания в селото, на които се осъждат виновниците за войната, своеволията и порядките на буржоазията. Организира се широка разяснителна работа в защита на завоеванията на Октомврийската революция и за утвърждаването на съветската власт. Солидарността има практически измерения.

Digitized by Google

Провежда се акция за събиране на помощ за братския съветски народ. Събраните средства са предадени на акционния комитет в град Разград.

Активната дейност на организацията е призната и в окръга, за което тя получава правото да изпрати свой представител — секретаря на партийната организация — за делегат на XXII конгрес на Партията, проведен от 25 до 27. V. 1919 г.

* * *

Зареждат се години на тежки борби. Местната реакция насочва ударите си към ръководителите на партийната организация. На 13 април 1920 г. Петко Пенчев е уволнен като учител заради комунистическата си дейност, а в тъмната нощ на 22 септември 1921 г. е убит от засада. Буржоазията не потърсва убиеца, защото той е от нейните редици.

Деветоюнският фашистки преврат в селото се посреща с готовност да се отстояват под ръководството на партийната организация демократичните свободи.

След разгрома на Септемврийското въстание в селото започва разправа с комунистите. Принудени са да напуснат селото Спас Добрев, Тодор Бухтев, Стефан Радков, Мичо Христов и др. Но организацията продължава да живее. За нейното укрепване в тези тежки моменти най-много допринася Неделчо Чобанов, който посещава селото през есента на 1927 г. Под негово ръководство се провежда събрание, обсъжда се обстановката и се очертават задачите за легална дейност.

Първата по-крупна легална проява на партийната организация е създаването на 12 юли 1928 година младежка организация, в която са обединени прогресивните младежи. Под грижата на комунистите израстват будни младежи, които вземат активно участие в политическите акции и са първи помощници на Партията, в чиито редици по-късно болшинството се вливат.

Започва организирано да се разпространява в селото прогресивният печат като в. „Народна искра", „Ехо" и „Работническо дело".

Партийната организация оглавява ръководството на читалището, потребителната кооперация, популярната банка, коневъдното дружество и др. и през следващите години комунистите са начело в прогресивните борби на селото.

Матьо НЕДЕЛЧЕВ

ЗА РАБОТНИЧЕСКО-СЕЛСКА ВЛАСТ

По време на Юнските събития през 1923 г. се прояви широко единодействие на комунисти и земеделци. В партийните организации има немалко дейци, които по ленински разбират революционната роля на селячеството като съюзник на пролетариата. В Габрово партийният секретар Тодор Иванов на 9 юни организира пролетариата за съвместна борба със Земеделския съюз. Панайот Цвикев, секретар на околийския комитет на БКП в Горна Оряховица, който призовава комунистите да се вдигнат заедно със земеделците на въоръжена съпротива срещу превратаджиите, е жестоко убит на 13 юни в лозята край гр. Лясковец.

Готовността в деня на преврата — 9 юни 1923 година — да се действува съвместно със Земеделския съюз за работническо-селска власт е резултат на разбирането, че срещу общия враг комунисти и земеделци трябва да осъществят пълно единодействие. Такова единодействие установяват редица партийни организации в селата от Павликенския район, където в годините след Първата световна война работи като окръжен организатор на Партията Васил Мавриков, тогава член на ОК на БКП и Висшия партиен съвет. В Долна Липница, Михалци, Димча, Върбовка и други села на съвместни събрания комунисти и земеделци избират по негови указания инициативни (революционни) комитети за установяване на работническо-селска власт.

Дейността на Васил Мавриков заслужава по-голямо внимание и по-задълбочено изследване. Ветераните—комунисти и земеделци от Павликенския край, не са забравили своя приятел, другар и учител. В спомените си те подчертават неговата скромност и преданост към класата, към Партията, всички ония революционни добродетели, присъщи на тесните социалисти, говорят за неговия ораторски талант, за високата му политическа и теоретическа подготовка, за обаянието му като личност, която респектира със своя авторитет дори и враговете на народа.

Израснал сред своите пролетарски братя в родния си град Габрово, още в началото на века В. Мавриков става учител в Павликенския край и заедно с децата учи и техните бащи и по-възрастни братя, сочейки им пътя на революционната борба. Учителите той напътствува да навлизат масово в учителското социалистическо движение, а бедните и малоимотни селяни — в БРСДП (т. с.). В тези две организации В. Мавриков израства и се утвърждава не само като пламенен агитатор и пропагандист на идеите на научния социализъм, на революционния марксизъм, но и като талантлив организатор, отличен масовик, който умее да печели и умовете, и сърцата на хората.

Преди войните и по време на войните, заедно с други свои колеги, също учители — тесни социалисти — Борис Атанасов от Търново, Даскал Дянко от Михалци, Йосиф Петков от Бяла Черква и др, той отдава своите сили за ук-

Digitized by Google

репване на учителската социалистическа организация в този край и на местната партийна организация в с. Голямо Яларе (Русаля), където учителствува продължително време. Уволнен заради комунистическата си дейност, В. Мавриков работи като организатор към ОК на БКП във Велико Търново. В спомените си негови другари отбелязват, че най-малко веднъж в месеца той посещава селата от своя район. И при всяко посещение. освен с ръководните дейци от партийните групи и организации се среща и разговаря и с представители на местните земеделски дружби. Той им напомня за надвисналата над страната опасност от преврат. Това върши дори и след като взаимоотношенията им с комунистите още от началото на 1923 година все повече се изострят. На комунистите обръща внимание „да намират общ език със земеделците".

Сдружените земеделци оценяват добре неговите съвети. Симеон Захариев, земеделец от Върбовка, след една среща и разговор с Васил Мавриков споделя със свои другари: „Ако всички комунисти са като бай Василя, чудеса ще стават".

Може определено да се каже, че тези факти от дейността на Васил Мавриков не са изолирано епизодично явление. За такива прояви в с. Михалци пише в непубликуваните си още спомени и проф. Петко Кунин. Тази линия и поведение на Васил Мавриков се потвърждава и от неговите действия по време на юнските събития през 1923 година .Най-важното в случая е, че това свое разбиране за революционната същност, характер и роля на селячеството в борбата против капитализма, против настъпващия фашизъм, за единен фронт между комунисти и земеделци, той внушава и на тези, с които има пряк контакт в партийната работа. Въпреки отделни антикомунистически прояви на някои местни ръководители на БЗНС, по негови указания комунистите продължават да търсят пътища за контакт със земеделците. В спомените си за традиционния митинг в Павликени на 1 май 1923 година, 40 дни преди преврата, Трифон Велчев от Върбовка изтъква, че в речта си, предварително съгласувана с Мавриков, той обръща внимание на земеделците, че над страната е надвиснала грозяща опасност от преврат, който се готви от черните блокари. В тази реч, възстановена по памет след 25 години, той пише: „Събраните тук земеделци, идете и кажете още сега на Стамболийски да предаде оръжието на вас. Ние сме с вас! Не се страхуваме от вас, защото сме братя по оръжие. Капиталът е наш и ваш враг." Той им припомня мислите, които често Васил Мавриков повтаря, че блокарите ще забият първо своя нож в сърцето на БЗНС, а после, след като той бъде повален, в сърцето на БКП. В същия дух е и речта на Трифон Велчев, произнесена на митинга в Павликени пред съборяните от Павликенския край, които се готвят да заминат за окръжния събор в Търново през октомври 1922 г.[1]

На комунистите от Върбовка и на други организации в своя район Васил Мавриков препоръчва да организират със земеделците съвместни културно-просветни инициативи. Предлага им да подготвят нашумялата тогава пиеса „Дряновският манастир", която напомня за епичните боеве и сражения по време на Априлското въстание през 1876 година. „С тази наша съвместна театрална дейност на читалищната сцена, подсказана ни от Васил Мавриков — пише Трифон Велчев, — ние целяхме да покажем на селските труженици и на левите земеделци, че срещу враговете на народа трябва да се действува дружно, а когато се наложи, и с оръжие в ръка... Със съвместните театрални представления и вечеринки постигнахме пълно сближение със сдружените земеделци, важно условие за единомислие и единодействие, което установихме по време на юнските събития през 1923 година."[2]

Опитът от съвместните културно-просветни прояви на комунисти и земеделци от Върбовка и съвместните им решения в общинския съвет Васил Мавриков прави достояние и на другите организации в района и обръща внимание на комунистите от Върбовка да го споделят с делегатите на партийните конференции, на срещи в окръга и района.

* * *

На 9 юни 1923 година окръжният комитет на БКП във Велико Търново след продължителни обсъждания решава да изпрати специални куриери, които да съобщят на партийните ръководства да се заемат с организиране съпротивата на комунисти и земеделци в Търновски окръг срещу превратаджиите. Васил Мавриков заедно с Ангел Грънчаров заминава за Павликенския край, където познава най-добре партийните организации и местните земеделски дружби. На 10 юни той пристига в Русаля. На общоселско събрание разяснява характера на деветоюнския преврат и подканя комунисти и земеделци да се заемат с установяване на работническо-селска власт, дава указание комунисти и земеделци от Русаля да се групират в гората близо до шосето за В. Търново, откъдето се очаква да пристигнат войскови поделения на превратаджиите. Още същият ден с група комунисти и земеделци от този район се отправя за ж.п. спирка. Там се води престрелка с настъпващите от Горна Оряховица правителствени войски.

На гара Лесичери, където Никола За-

[1] ОПА, Велико Търново. Спомени на Трифон Велчев.

[2] Д. Велчев, Песента и художественото слово бяха наше оръжие, сп. „Художествена самодейност", кн. 11, 1974.

Digitized by Google

хариев е събрал много селяни, В. Мавриков с пламенни слова разобличава превратаджиите и призовава сдружените земеделци заедно с комунистите да се борят за установяване на работническо-селската власт. Оттук той се отправя с локомотив към гара Павликени, откъдето установява връзка с близките около Павликени села. На партийните секретари поръчва да образуват инициативни (революционни) комитети за установяване на работническо-селска власт и да подготвят отряди, които ще бъдат включени в похода към Търново за смазване на превратаджиите. Разпраща хора към Севлиево и Левски за оръжие. На гарата Мавриков заварва селяни от Патреш, Батак, Сломер и други села. Една част от тях оставя да охраняват гарата, а други изпраща на ж.п. мост на р. Росица, където да посрещнат и отбият войските на превратаджиите, за които има сведения, че отново напредват по железопътната линия към Павликени. По-късно В. Мавриков се отправя за селата от Сухиндолския район. В Сухин дол говори на масов митинг. Обещават му да организират отряд от 200 души. През нощта обаче десните земеделци предават общината на местните блокари. От Сухин дол той се отправя към Горско Сливово, където престоява няколко дни и оттам през гара Бутово пристига в София.

* * *

В статията си „Единият фронт", публикувана в „Работнически вестник", бр. 7 от 12 декември 1923 година, Георги Димитров пише:

„Една от най-крупните придобивки за трудещия се български народ през последните месеци е несъмнено създаването на Единния фронт между градския и селския пролетариат и специално между двете масови политически организации — Земеделския съюз и Комунистическата партия."[1]

За утвърждаването на Единния фронт, чиито жизнена необходимост и изключително значение станаха особено ясни и безспорни по време на Септемврийското въстание 1923 г., свой скромен дял имат и комунистите от Павликенския край, осъществили на дело единодействие със здравите сили на БЗНС още през юни 1923 година.

Дочо ВЕЛЧЕВ

ШАМАРЪТ

Тръгнахме пеша със стария септемврист Михаил Живков от неговото село Меляне до съседното — Георги Дамяново. Разстоянието между тези две села иманяма пет-шест километра. Той ми разказваше свои спомени от онія бурни дни. За мен бе истинско щастие да слушам от устата на жив участник спомени след толкова години за първото в света антифашистко въстание! Така в сладък разговор неусетно стигнахме до Лопушанския манастир, сгушил бели зидове под шумнатите старопланински ридове.

— Чувал съм, че тук в манастира е идвал през двадесет и трета година тогавашният министър-председател, кръволокът Александър Цанков? — подхвърлих аз.

— Точно така. На двадесет и осми август същата година действително този кръвопиец беше се домъкнал тука. Правеше си някаква сметка, гяволът, да използва за свои цели местния лопушански сбор, който става всяка година в деня на Богородица. Ама — усмихна се иронично старият септемврист, — сметката му излезе крива, сметка без кръчмаря...

И Михаил Живков ми разказа интересен епизод от живота на Партията в този буден край — за първия й сблъсък с деветоюнския превратаджия.

В лятното утро манастирските камбани биели празнично и огласяли със своя тържествен ек планинското усое наоколо. От всички посоки към манастира се стичали сборяни. Приждали от Берковско, от Фердинандско и от по-далечните околии — Ломска, Белоградчишка, Врачанска, та дори и от Белослатинска. По онова време Партията умело се възползвала от местните събори, за да си организира свои срещи, събрания, конференции. И тази година тук пристигнали цели партийни организации с червените си знамена.

Народът, изпълнил просторния двор на манастира, с нетърпение чакал да завърши църковната служба, за да започне всеобщото сборянско веселие. А тук, по тези места какви народни трапези се слагали на тоя сборянски ден, какви хора се извивали! Сред манастирския двор блестели на слънцето медните инструменти на прочутата лопушанска музика. Край нея още няколко другоселски духови оркестри също така били готови всеки момент да засвирят народни хора.

Към девет часа по шосето откъм град Фердинанд (сега Михайловград) зафучала черна луксозна лимузина. Зад нея, в облаци прах, галопирали конни полицаи. Леката кола се врязала сред множеството в двора и спряла пред манастирската църква. Стражарите наскачали от конете, разбутали народа и мигом завардили пътя към църковния вход. Шофьорът припряно отворил вратата на лимузината и от нея бавно се показала леко прегърбената фигура на Александър Цанков. В дясната ръка професорът стискал дебелия си бастун. След Цанков подал глава и излязъл Янаки Моллов — министър на земе-

[1] Г. Димиров, Съч., т. 6, с. 43.

Digitized by Google

репване на учителската социалистическа организация в този край и на местната партийна организация в с. Голямо Яларе (Русаля), където учителствува продължително време. Уволнен заради комунистическата си дейност, В. Мавриков работи като организатор към ОК на БКП във Велико Търново. В спомените си негови другари отбелязват, че най-малко веднъж в месеца той посещава селата от своя район. И при всяко посещение освен с ръководните дейци от партийните групи и организации се среща и разговаря и с представители на местните земеделски дружби. Той им напомня за надвисналата над страната опасност от преврат. Това върши дори и след като взаимоотношенията им с комунистите още от началото на 1923 година все повече се изострят. На комунистите обръща внимание „да намират общ език със земеделците".

Сдружените земеделци оценяват добре неговите съвети. Симеон Захариев, земеделец от Върбовка, след една среща и разговор с Васил Мавриков споделя със свои другари: „Ако всички комунисти са като бай Василя, чудеса ще стават".

Може определено да се каже, че тези факти от дейността на Васил Мавриков не са изолирано епизодично явление. За такива прояви в с. Михалци пише в непубликуваните си още спомени и проф. Петко Кунин. Тази линия и поведение на Васил Мавриков се потвърждава и от неговите действия по време на юнските събития през 1923 година .Най-важното в случая е, че това свое разбиране за революционната същност, характер и роля на селячеството в борбата против капитализма, против настъпващия фашизъм, за единен фронт между комунисти и земеделци, той внушава и на тези, с които има пряк контакт в партийната работа. Въпреки отделни антикомунистически прояви на някои местни ръководители на БЗНС, по негови указания комунистите продължават да търсят пътища за контакт със земеделците. В спомените си за традиционния митинг в Павликени на 1 май 1923 година, 40 дни преди преврата, Трифон Велчев от Върбовка изтъква, че в речта си, предварително съгласувана с Мавриков, той обръща внимание на земеделците, че над страната е надвиснала грозяща опасност от преврат, който се готви от черните блокари. В тази реч, възстановена по памет след 25 години, той пише: „Събраните тук земеделци, идете и кажете още сега на Стамболийски да предаде оръжието на вас. Ние сме с вас! Не се страхуваме от вас, защото сме братя по оръжие. Капиталът е наш и ваш враг." Той им припомня мислите, които често Васил Мавриков повтаря, че блокарите ще забият първо своя нож в сърцето на БЗНС, а после, след като той бъде повален, в сърцето на БКП. В същия дух е и речта на Трифон Велчев, произнесена на митинга в Павликени пред съборяните от Павликенския край, които се готвят да заминат за окръжния събор в Търново през октомври 1922 г.[1]

На комунистите от Върбовка и на други организации в своя район Васил Мавриков препоръчва да организират със земеделците съвместни културно-просветни инициативи. Предлага им да подготвят нашумялата тогава пиеса „Дряновският манастир", която напомня за епичните боеве и сражения по време на Априлското въстание през 1876 година. „С тази наша съвместна театрална дейност на читалищната сцена, подсказана ни от Васил Мавриков — пише Трифон Велчев, — ние целяхме да покажем на селските труженици и на левите земеделци, че срещу враговете на народа трябва да се действува дружно, а когато се наложи, и с оръжие в ръка... Със съвместните театрални представления и вечеринки постигнахме пълно сближение със сдружените земеделци, важно условие за единомислие и единодействие, което установихме по време на юнските събития през 1923 година."[2]

Опитът от съвместните културно-просветни прояви на комунисти и земеделци от Върбовка и съвместните им решения в общинския съвет Васил Мавриков прави достояние и на другите организации в района и обръща внимание на комунистите от Върбовка да го споделят с делегатите на партийните конференции, на срещи в окръга и района.

* * *

На 9 юни 1923 година окръжният комитет на БКП във Велико Търново след продължителни обсъждания решава да изпрати специални куриери, които да съобщят на партийните ръководства да се заемат с организиране съпротивата на комунисти и земеделци в Търновски окръг срещу превратаджиите. Васил Мавриков заедно с Ангел Грънчаров заминава за Павликенския край, където познава най-добре партийните организации и местните земеделски дружби. На 10 юни той пристига в Русаля. На общоселско събрание разяснява характера на деветоюнския преврат и подканя комунисти и земеделци да се заемат с установяване на работническо-селска власт, дава указание комунисти и земеделци от Русаля да се групират в гората близо до шосето за В. Търново, откъдето се очаква да пристигнат войскови поделения на превратаджиите. Още същият ден с група комунисти и земеделци от този район се отправя за ж.п. спирка. Там се води престрелка с настъпващите от Горна Оряховица правителствени войски.

На гара Лесичери, където Никола За-

[1] ОПА, Велико Търново. Спомени на Трифон Велчев.

[2] Д. Велчев, Песента и художественото слово бяха наше оръжие, сп. „Художествена самодейност", кн. 11, 1974.

Digitized by Google

хариев е събрал много селяни, В. Мавриков с пламенни слова разобличава превратаджиите и призовава сдружените земеделци заедно с комунистите да се борят за установяване на работническо-селската власт. Оттук той се отправя с локомотив към гара Павликени, откъдето установява връзка с близките около Павликени села. На партийните секретари поръчва да образуват инициативни (революционни) комитети за установяване на работническо-селска власт и да подготвят отряди, които ще бъдат включени в похода към Търново за смазване на превратаджиите. Разпраща хора към Севлиево и Левски за оръжие. На гарата Мавриков заварва селяни от Патреш, Батак, Сломер и други села. Една част от тях оставя да охраняват гарата, а други изпраща на ж.п. мост на р. Росица, където да посрещнат и отбият войските на превратаджиите, за които има сведения, че отново напредват по железопътната линия към Павликени. По-късно В. Мавриков се отправя за селата от Сухиндолския район. В Сухин дол говори на масов митинг. Обещават му да организират отряд от 200 души. През нощта обаче десните земеделци предават общината на местните блокари. От Сухин дол той се отправя към Горско Сливово, където престоява няколко дни и оттам през гара Бутово пристига в София.

* * *

В статията си „Единият фронт", публикувана в „Работнически вестник", бр. 7 от 12 декември 1923 година, Георги Димитров пише:

„Една от най-крупните придобивки за трудещия се български народ през последните месеци е несъмнено създаването на Единния фронт между градския и селския пролетариат и специално между двете масови политически организации — Земеделския съюз и Комунистическата партия."[1]

За утвърждаването на Единния фронт, чиито жизнена необходимост и изключително значение станаха особено ясни и безспорни по време на Септемврийското въстание 1923 г., свой скромен дял имат и комунистите от Павликенския край, осъществили на дело единодействие със здравите сили на БЗНС още през юни 1923 година.

Дочо ВЕЛЧЕВ

[1] Г. Димиров, Съч., т. 6, с. 43.

ШАМАРЪТ

Тръгнахме пеша със стария септемврие Михаил Живков от неговото село Меляне до съседното — Георги Дамяново. Разстоянието между тези две села иманяма пет-шест километра. Той ми разказваше свои спомени от ония бурни дни. За мен бе истинско щастие да слушам от устата на жив участник спомени след толкова години за първото в света антифашистко въстание! Така в сладък разговор неусетно стигнахме до Лопушанския манастир, сгушил бели зидове под шумнатите старопланински ридове.

— Чувал съм, че тук в манастира е идвал през двадесет и трета година тогавашният министър-председател, кръволокът Александър Цанков? — подхвърлих аз.

— Точно така. На двадесет и осми август същата година действително този кръвопиец беше се домъкнал тука. Правеше си някаква сметка, гяволът, да използва за свои цели местния лопушански сбор, който става всяка година в деня на Богородица. Ама — усмихна се иронично старият септемврие, — сметката му излезе крива, сметка без кръчмаря...

И Михаил Живков ми разказа интересен епизод от живота на Партията в този буден край — за първия ѝ сблъсък с деветоюнския превратаджия.

В лятното утро манастирските камбани биели празнично и огласяли със своя тържествен ек планинското усое наоколо. От всички посоки към манистира се стичали сборяни. Приждали от Берковско, от Фердинандско и от по-далечните околии — Ломска, Белоградчишка, Врачанска, та дори и от Белослатинска. По онова време Партията умело се възползвала от местните събори, за да си организира свои срещи, събрания, конференции. И тази година тук пристигнали цели партийни организации с червените си знамена.

Народът, изпълнил просторния двор на манастира, с нетърпение чакал да завърши църковната служба, за да започне всеобщото сборянско веселие. А тук, по тези места какви народни трапези се слагали на тоя сборянски ден, какви хора се извивали! Сред манастирския двор блестели на слънцето медните инструменти на прочутата лопушанска музика. Край нея още няколко другоселски духови оркестри също така били готови всеки момент да засвирят народни хора.

Към девет часа по шосето откъм град Фердинанд (сега Михайловград) зафучала черна луксозна лимузина. Зад нея, в облаци прах, галопирали конни полицаи. Леката кола се врязала сред множеството в двора и спряла пред манастирската църква. Стражарите наскачали от конете, разбутали народа и мигом завардили пътя към църковния вход. Шофьорът припряно отворил вратата на лимузината и от нея бавно се показала леко прегърбената фигура на Александър Цанков. В десната ръка професорът стискал дебелия си бастун. След Цанков подал глава и излязъл Янаки Моллов — министър на земе-

Digitized by Google

делието в Цанковото правителство. Някои местни „сговористи", начело с фердинандските и берковските управници, тутакси се завтекли да посрещнат високите гости и покланяйки се угоднически, ги съпроводили в църквата.

Сборяните гледали учудено това необичайно шествие, вдигали вежди в недоумение: как така в този забравен от царя и управниците край да дойдат такива важни особи! За какво ли се мъкнат тук тези господа?! ..

Но будното око на Партията следи всяка стъпка на коварния професор. Окръжното партийно ръководство своевременно се научава за това негово посещение. И преди още той да пристигне в манастира, секретарят на окръжния комитет на Партията Гаврил Генов свиква на съвещание Христо Михайлов, Георги Дамянов, Камен Тошев, Марко Марков, Серафим Иванов, Манол Златков и други местни партийни дейци. С острия си политически нюх те веднага си изясняват обстановката: деветоюнските превратаджии подготвят нови законодателни избори. Чрез тия избори те се канят да вкарат в Народното събрание свое послушно мнозинство, което да „узакони" тъмния им военнофашистки преврат от 9 юни 1923 година... А-ха! Ето за какво е това посещение на Цанков в Лопушанския манастир — за да използва днешния събор за предизборна агитация! С демагогска реч с обещания и извъртания узурпаторът ще се опита да замаже черните си дела пред очите на местното, опозиционно настроено население, а сетне ще обяви чрез пресата: „Виждате ли? И този край е с новата власт!"

Всичко е от ясно, по-ясно! И съвещанието стига до извода: идването на Цанков тук, в сърцето на комунистическата крепост, е подла фашистка провокация... Акцията му трябва да бъде провалена!

Прякото ръководство на контраакцията е възложено на районния организатор на Партията Георги Дамянов...

— Камбаните отново забиха силно, щом завърши църковната служба — Михаил Живков присви тъмни очи, припомняйки си ония мигове. — „Височайшите гости" излязоха от църквата, съпроводени от свитата си, преминаха важно-важно през двора и се изкачиха на манастирския чардак. Цанков застана, изпъчи се, издигна нагоре брадичката си, обхвана със самодоволен поглед събралия се народ и самоуверено започна своята реч: „Братя българи! Голямата война остави у нас само безредие и хаос... За това на Девети юни с божия воля ние трябваше да дойдем на власт и да поемем управлението на страната..."

— Да знаеш какво последва при тези негови думи! — старият септемврие се изсмя с цяло гърло. — Изведнъж лопушанската музика засвири „Интернационалът". Ама свири, та цепи въздуха и заглуши думите на оратора... Такова беше партийното решение: с „Интернационалът" да се даде сигнал за организирания бойкот на палача, за проваляне на натрапения от него митинг... Така и стана. Като чу пролетарския боен марш, народът в двора зашумя, раздвижи се, настъпи едно брожение сред него. В това време наши другари заиздигаха гневно възгласите: „Долу узурпатора!", „Долу превратаджиите!", и поведоха хората към поляната извън манастирската ограда, предвождани от музиката.

— А Цанков?

— Цанков ли? Цанков изведнъж млъкна, като че кост заседна в гърлото му. Изненадан от такова „посрещане", той просто позеленя! Не можеше да се побере в кожата си! Не очакваше този голям шамар!..

Разтреперан от яд, палачът слязъл по дървеното стълбище, последван от жалката група привърженици, и минал със стиснати зъби през двора. Едва когато стигнал до колата, се спрял, вдигнал бастуна към народа и с изкривено от злоба лице се заканил:

— Знаех си аз при какви негодници идвам! Но ако тук комунистите само посмеят да се вдигнат против властта... кървава ще потече Огоста!...

В отговор на Цанковата закана народът започнал да дюдюка по освирепелия професор и да го освирква. Цанков побързал да се качи в колата, за да избяга от този „негостоприемен" край. Откъм поляната бурно и възторжено избухнала крилатата мелодия на „Интернационалът", бодро се понесъл бойният му призив, спонтанно подет от стотици гърла на трудовия народ:

„На крак, о парии презрени,
на крак, о роби на труда!
Потиснати и унижени,
ставайте срещу врага..."

Това вече бил призивът за истинския народен митинг — митингът на Комунистическата партия, на който говорил секретарят на нейния окръжен комитет Гаврил Генов...

Ангел СТАМБОЛИЕВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

СТАБИЛИЗИРАНЕТО НА РАБОТНАТА СИЛА В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

КРЪСТЬО ПЕТРОВ
зам.-завеждащ отдел „Селскостопански"
на ЦК на БКП

Правилното решаване на проблема за работната сила в селското стопанство и подобряването на качествения ѝ състав е неотменна съставна част на ленинската аграрна политика, която провежда нашата партия. Ето защо селскостопанските труженици, комунистите и комсомолците на село посрещнаха решението на Политбюро *„За по-нататъшно стабилизиране на работната сила в селското стопанство, укрепване на низовите производствени звена с ръководни и изпълнителски кадри и разширяване участието на младежта в селскостопанското производство"* с голямо удовлетворение. Обща е увереността, че неговото изпълнение ще помогне успешно да се решава стратегическата задача за висока ефективност и качество.

Това се потвърждава в голяма степен от подхода и работата, която е извършена досега за изпълнение решението на Политбюро, от постигнатите резултати. Организаторската и политическата работа на партийните и стопанските органи са насочени главно към създаване на условия за стабилизиране на работната сила чрез задържането и привличането на повече млади хора в селското стопанство на основата на приложението на промишлените технологии и подобряването на трудовите и културно-битовите условия. Резултатна в това отношение е работата на окръжния комитет на Партията в Пловдив, Плевен, Благоевград, Толбухин, Варна, на редица общински комитети, защото се характеризира с комплексния подход при решаването на проблема. Под тяхно ръководство държавните и стопанските органи направиха подробен анализ на трудовите ресурси и оценки на ръководителите на низовите производствени звена, разработиха комплексни програми, които се изпълняват.

В периода след решението на Политбюро на работа в селското стопанство постъпиха около осем хиляди души, предимно механизатори, животновъди и други квалифицирани работници. Най-голям е техният брой в Пловдивски, Благоевградски, Врачански и други окръзи. До края на май т. г. с комсомолски поръчения на работа в селското стопанство отидоха 3853 младежи, по-голямата част от които в животновъдството. Известни резултати бяха постигнати и в укрепването на низовите производствени звена с ръководни кадри. На по-голямата част от ръководителите на производствените единици са направени ате-

Digitized by Google

стации, като неподходящите са вече подменени с млади, образовани и квалифицирани кадри. В тия окръзи и селищни системи проблемът се решава тясно свързан с актуалните задачи в селското стопанство — усъвършенстването на социалистическата организация на труда като диалектическо единство на подобряване използването на средствата на труда, предметите на труда и живия труд.

Конкретна, наситена с разнообразни форми и политически подход е работата на общинския партиен комитет в гр. Съединение и гр. Първенец в Пловдивски окръг, гр. Левски, Плевенски окръг, и на още много места. Създават се условия за привличането на младежта във фермите и бригадите, за трайно и перспективно стабилизиране на работната сила на основата на инженерни проекти и усъвършенстване на социалистическата организация на труда.

Действително постигнатите резултати не са малки. Но отговарят ли те на големите изисквания, които предявиха Националната партийна конференция, Мартенският пленум и самото решение на Политбюро? Определено следва да се отговори, че на много места все още не са схванати същността и дълбочината на проблема за стабилизирането на работната сила в селското стопанство в условията на новия етап от неговото развитие — етапа на ускорена концентрация и специализация, внедряване на промишлените технологии и методи на производство и управление. Не е преодолян традиционният подход да се трупат хора на едно място без перспектива, да се замъгляват субективните слабости с вечни оплаквания от миграционните процеси.

Новият подход изисква необходимата работна сила (особено на квалифицираните кадри и на ръководителите на низовите звена) да се определя на основата на инженерни проекти и прилагане на новия икономически механизъм в организацията и управлението на селското стопанство; да се изяснява потребността от работна сила не само за днешния, но и за утрешния ден в съответствие със стратегическата задача на Партията за висока ефективност и качество. С пренебрегването на тия изисквания могат да се обяснят локалните резултати, липсата на размах и мащабност в работата на партийните и стопанските органи, отсъствието на стремеж сред младежта за постъпване в бригадите и фермите, явления, обратни на онова, което става на редица места.

Работата трябва да започне с изясняване потребностите, за да продължи със задържането и привличането на квалифицирана работна сила, с увеличаване на относителния дял на механизаторите, животновъдите-механизатори, на квалифицираните работници, за да се осигури решение на проблема и в качествено отношение. Наред със създаването на движение за постъпване на работа в производствените звена големият резерв, който следва най-пълно да бъде използван, е създаването и привеждането в действие на стройна система за квалификация и преквалификация на кадрите, за масово овладяване на повече професии, за управление на повече машини и в крайна сметка за повишаване качеството на труда и неговата производителност. Както заяви др. Т. Живков в своето слово на пленума на ЦК на БКП от 16 юли т. г., става дума за овладяване на професии на равнището на съвременните научно-технически постижения, на равнището на новите изисквания, за качеството на труда, за постигане на висок професионализъм. Работата по стабилизирането на работната сила на сегашния етап не може да има успех, ако не се свърже най-тясно с укрепването на бригадната организация на труда, с пълното внедряване на вътрешностопанската сметка и самоиздръжката.

Не са на необходимата висота критериите при оценката на ръководните кадри на низовите производствени звена, особено по отношение тяхната образователна подготовка и делова квалификация, което

Digitized by Google

не осигурява перспективно и трайно решаване на проблема. Това е една от главните причини много производствени единици да се оглавяват от неподготвени и без необходимото образование хора, да не настъпва обрат в работата. На някои места при решаването на тези проблеми консерватизмът и традиционният подход тегнат като воденични камъни, новият подход трудно си пробива път. За това говорят и фактите. В Сливенски окръг от 361 ръководители на низови звена само седем са преценени като неподходящи, а в Пазарджишки окръг от 517 — само трима. В същото време десетки млади хора, способни да внесат прелом в работата, да отговорят по-пълно на новите изисквания, заемат длъжности, които не отговарят на тяхната образователна подготовка и делова квалификация.

Някои окръжни и общински комитети на БКП и особено някои централни ведомства все още не са осъзнали дълбоко, че без бързото подобряване условията на труда, бита и обслужването на заетите в селското стопанство не могат да се постигнат съществени и трайни резултати по стабилизирането на работната сила и особено по привличането на младежта на работа във фермите и бригадите. В условията на новия икономически механизъм решаването на тия проблеми зависи на първо място от инициативността на ръководствата на АПК, на селищните системи, тъй като в техни ръце са необходимите финансови средства. И действително през настоящата година за тези цели бяха предвидени много повече средства в сравнение с миналата година. Необходимо е обаче централните ведомства, които следва да осигурят материалните условия за решаването на тези въпроси, да направят обрат в разбиранията и работата си. Крайно наложително е подобряването на трудовите и културно-битовите условия в селата да стане дело на всички държавни и стопански органи и организации, на промишлените предприятия, на цялата общественост. Под ръководството на окръжните комитети на Партията да се разгърне конкретна целенасочена организаторска и политическа работа сред комунистите и всички трудещи се в предприятията, учрежденията, научните институти за разширяване и подобряване шефството над аграрно-промишлените комплекси, бригадите и фермите. Само за година-две под ръководството на общинския партиен комитет на Партията в Панагюрище промишлените предприятия оказаха значителна помощ на аграрно-промишления комплекс. Младите специалисти от машиностроителния комбинат „Оптикоелектрон“ в града не скъпиха труда и времето си да конструират доилна установка, лично да я изпитат и да убедят в предимствата ѝ овчарите. Непосилният труд е облекчен, а на комплекса са спестени десетки хиляди валутни лева за внос от чужбина на подобно съоръжение.

* * *

Стабилизирането на работната сила и укрепването на низовите звена с ръководни кадри представлява не само стопански, но и изключително важен политически ключов проблем за осъществяването на стратегическата линия на Партията за висока ефективност и високо качество на селскостопанското производство. Затова сега повече от всякога е нужно партийните комитети и организации, стопанските ръководства да направят задълбочен и критичен анализ на извършената работа по изпълнение решението на Политбюро и да вземат рационални мерки за внасяне прелом в работата по стабилизирането на работната сила в селското стопанство. Следва да се активизира работата на комисиите начело с първите секретари и да се осъществява по-ефективна координация на работата на партийните, държавните, стопанските и обществените организации.

Digitized by Google

Мартенският пленум (1979 г.) на ЦК на БКП обяви по-нататъшното развитие на селското стопанство за общонародно дело. Тази задача ще се реализира най-бързо и ефективно, когато общинските партийни комитети провеждат единна икономическа и социална политика в района на селищната система, когато напълно се използва мултипликационният ефект в териториален разрез. Необходимо е фондовете на промишлени и селскостопански предприятия, на търговски организации и др. да се насочват така, че да дават максимален социален ефект в населените места; производственият и кадровият потенциал да се използват за решаването на основни проблеми, които ще повдигнат икономическото и социалното равнище в цялата селищна система. Това се отнася и за кадрите не само защото движението им е предимно вътре в системата, а и защото обучението и насочването трябва да започват още с формирането на подрастващото поколение. Нужно е да се създават с общи усилия съвременни условия на труд, на бит, за професионална стабилност и лична изява на социалистическия труженик в селското стопанство.

ЗЕМНО ПРИВЛИЧАНЕ

Тревогата за трудовите ресурси на село не е от днес. И ако Решението на Политбюро на ЦК на БКП от 17. VIII. 1978 г. срещна отзвук, раздвижи духовете, разруши някои ведомствени бариери, това е показател доколко въпросът е назрял, доколко има гражданственост като тревога, прерасла в съзнанието на хората.

Завръщане на село! Да кажем, че е потекъл обратен поток — ще сгрешим, но първите признаци са налице. Налице е едно явление, немислимо и необяснимо преди десетина години. Но въпросът е на него ли ще разчитаме, ще се решат ли всички въпроси чрез компенсиране недостига изцяло с работна ръка от града? И каква е тази работна ръка — безработни, които търсят прехрана, или хора, заети в материалното производство, където от всяко напускане зейва празно място?...

За опита и традициите, за факторите, които спомагат да се решава този проблем в редица селища и райони на страната, разказват Петко СТАМОВ, Йордан ХАДЖИЕВ и Иван КУКОВ.

— Знаете ли защо решението на Политбюро започва с думите „по-нататъшно стабилизиране на работната сила“ — запита един председател на АПК, когато стана дума колко души са подали молби за завръщане на село. — Защото високата степен на механизация и автоматизация, на разделение на труда във всички отрасли не позволява да се отнасяме вече към кадровото попълнение както към пясъчен часовник: изпразни се едната част — обърнем го; не ни достигнат кадри — прехвърлям ги.

Сравнението е не само оригинално, но то непринудено връща мисълта двадесетина години назад, когато еднопосочният поток на миграцията прореждаше най-добрите кадри в бригадите и фермите. „Запуши ли фабричен комин — казваха ръководителите на ТКЗС от онния години, — никой не поглежда мотиката.“ Вдигаха се безпомощно рамене, създаваше се психоза за обречеността на селското стопанство край големите промишлени предприятия. Мина време и индустрията се развиде в такава степен, че стана един от основните фактори за формиране на селищните системи. Тогава?...

Да се обхване цялото многообразие на производствени, социални и традиционни фактори е почти невъзможно, защото няма повтаряе-

Digitized by Google

мост, защото всяко село има нещо специфично, натрупано с времето или създадено в наши дни, което ни кара да си припомним чисто българската мъдрост „Във всяко село — отделен закон". Но независимо от това селата, за които ще стане дума, носят една отличителна черта — хората не напускат, кандидатстват и чакат ред да постъпят на работа в селскостопанските обекти. Иначе всичко е различно: и наситеността с промишлени обекти, и структурата на производството, и транспортните връзки.

ИЗЯВА ЧРЕЗ ТРУДА

Специалистите твърдят, че животът на човека минава на работното място. Тази на пръв поглед невероятна теза подкрепят с факти за разхода на енергия, за съсредоточаването на физически и умствени усилия, за психическа активност и мобилизация. Има и точни данни за изразходваните килокалории в денонощието, повечето от които в трудовия процес. И така — човек почива, спи, учи се и се развлича, за да се подготви, да концентрира у себе си потенциал, който се проявява в трудовия процес. Ето защо съвсем не е случайно, не ще бъде временно явление интересът към работата и условията на труда, още повече че физиологичните и потребителските мотиви се допълват и дори изместват от мотивите за реализация на социалистическата личност чрез труда.

В с. Цалапица, Пловдивско, тази истина е осъзната още през 1974 г., когато започва преустройството на животновъдството на промишлена основа. Първото решение (а впоследствие то се оказва и най-правилно) е да създадат младежки обекти. В новото хале, съоръжено с централен млекопровод, вкарват най-млечните крави и го предоставят на младежите. Така се слага началото на днешния кравекомплекс, който изцяло става младежки обект.

Въпрос, на който трябва да даде отговор партийното и стопанското ръководство в село, е доколко реални са предпоставките — дали не се създават необичайно леки условия за младежките формации. На младежката ферма планът е завишен, той е съответствуващ на породата и на условията на труда, затова и обяснението, което дава ръководството, е логично: „Който се наема да работи по тия качествени показатели, нека заповяда в новото хале." Кандидати не се оказват, освен ония 7 сърцати комсомолки, които за една година доказват чрез напрегнатия план каква сила се крие в съчетанието между наученото в школата за доячи и младежкия ентусиазъм.

За първи път в младежкото хале се въвежда двусменна работа, за да стане сега практика навсякъде. Пак там започват да работят на бригадна стопанска сметка, като ликвидират старите понятия за „моите крави", „мои гюмове", цикличния трудов ден, с губенето на време по пътищата. Двете бригади във фермата са всъщност двете смени. Обектът на труда е един — кравите, както в завода — машините, а хората ги обслужват на смени последователно. Двете бригади имат ръководства (също на комсомолска възраст), сменят се всеки ден на обяд и имат възможност да издояват за един цикъл три пъти кравите. Млякото тече по централния млекопровод, а това значи, че сметката е обща. Получава се промишлен ритъм на труд и свободно време, време за уреждане на нов бит, време за задочно обучение, към което жив интерес проявяват младите доячки.

Бригадната организация на труда като форма за разделението на труда и условие за приложение на стопанската сметка в етапа на промишлените технологии — ето един от факторите, към който сега се стремят повече производственици и особено младите, фактор, който не само повишава производителността на труда, но създава спокойст-

Digitized by Google

вие и стабилност у кадрите. От 1977 г. в с. Павел, Великотърновски окръг, работят на две смени в бригадата за промишлено производство. От тази година е въведена акордната система с повременно авансиране. Необичайно е някак да видиш в жаркия летен ден, когато „хлябът се пече", млад мъж нехайно да минава през площада. Необичайно за старите представи — но тук човекът след осемчасов труд е слязъл от трактора и го е предал на втората смяна. До вечерта той ще свърши куп лични работи, без да пострадат обществените.

— Докато работехме на една смяна — казва бригадирът Панайот Панайотов, — не можехме да се справим с кампаниите. Хората се убиваха от работа, за да смогнат... Сега всяка задача е лека, защото се върши от отделния човек само за осем часа.

В модерния кравекомплекс за 2000 крави в с. Локорско, Софийско, организацията на труда в пълна степен отговаря на промишления характер на производството. Кравите се отглеждат в затворени помещения, установен е денонощен ритъм на доене и хранене. Работят три смени, при седемдневен работен ден, следвани от четири свободни дни, което, пресметнато в рамките на месеца, води до петдневна работна седмица. Специализацията и разделението на труда са осъществени, бригадната стопанска сметка — възприета от всички. За ония скептици, които не могат да си представят как различни хора ще доят едно животно, може да се посочи, че млеконадоят от крава е около 3000 л, и още един интересен факт: след всяка смяна се извършва отчитане на продукцията. За това са необходими още 30—40 минути и често пъти смяната, предала обекта, стои и чака да види какво е изкарала. Стоят и тия, които доят, и ония, които работят в репродуктивното отделение, свързани не с отделната група крави или телета, а в един социален организъм, наречен трудов колектив.

Нека обобщим: този трудов колектив придоби нови качествени измерения в условията на бригадната организация, нейното усъвършенстване ще го издигне на по-високо стъпало. Крайният продукт става фокус, в който се преплитат интересите, а едновременно с това бавно, но настъпателно се раждат нови взаимоотношения, на преден план излизат нови критерии и ценности. Трудно е всички придобивки да се степенуват, но явно е, че организацията на труда създава нов трудов бит, подобен на този в завода, и чрез него — предпоставка за нова оценка на селскостопанския труд.

ВСИЧКО ЗАПОЧВА ОТ РАБОТАТА С ХОРАТА

Това са думи на председателя на клоновото стопанство в Цалапица Съби Боевски, който не се скъпи да разкрие тяхното богато съдържание.

Психическата нагласа на работника — това е проблем, на който търсят решение и в капиталистическите страни, защото, както твърдят психолозите, доброто настроение е производствен фактор. Естеството на социалистическата система обаче свежда нещата не единствено до техническите условия и до демагогското ръкуване на работодателя с работника. Нещата у нас са по-сложни, защото и целта е по-сложна — изграждане на социалистическата личност. А това може да стане само когато резултатите се разглеждат в триединната им икономическа, организационна и идеологическа същност. Не случайно на пленума на ОК на БКП в Бургас през 1975 г. др. Тодор Живков посочи, че икономическите задачи са същевременно задачи политически, задачи идеологически, че идеологията не витае в облаците, а е израз на същността на дадения икономически строй. Ето изходното начало, което отличава стопанските и партийните дейци в посочените селища, из-

Digitized by Google

дига ги като политически дейци и по такъв начин им позволява да решават успешно редица задачи.

Да вземем един факт — внедряването на техническия прогрес. От научен институт предлагат нова технология за отглеждане на домати. Аргументите са силни — разширяват се механизираните процеси, повишават се добивите. Но председателят на клоновото стопанство не я приема с аргумента: „Независимо от добива на нас ни трябва опорна конструкция за стеблата. Не може да караме повече хората да работят цял ден наведени!" Нека социолозите да изследват настроението на човека, когато работи наведен и изправен, важното е, че председателят знае какво искат хората, мисли за тия хора и с това слага отличителната си черта от стопанския ръководител технократ.

Да мислиш за човека, това значи да го познаваш, да знаеш неговите стремежи, да мислиш за бъдещето му и да го подготвиш за това бъдеще. Да мислиш за човека, това не значи единствено да му се осигури висока заработка, а той да тъне в калта, да отнася в дома си миризмите на тор и машинно масло, да забрави какво е културно развлечение и човешко внимание. Например и в Цалапица, и в Локорско отдавна са разбрали, че едно е да кажеш на дояча яж, колкото искаш мляко, а съвсем друго е да се свари млякото в кухнята и да му се поднесе в чаша. Главното тук не е в икономията на мляко, а в това, че е хигиенично, че с белите покривки и чистото помещение на столовата се показва уважение и се култивират нови привички. Този подход отрича онзи случаи на криворазбрана социална политика, когато парите, предвидени за храна, се раздават на механизаторите, а ръководителите със счетоводна прецизност и бездушие казват, че средствата са усвоени по предназначение. За ръководството в с. Павел средствата „са усвоени", когато топлата закуска в 9 ч. и 16 ч. е занесена навреме на блока (двусменната работа позволява да се обядва и вечеря в село), когато нощните смени си получат подкрепящите напитки. Обществената кухня, топлата храна с минимална такса не само че ликвидират омазнените торби с традиционната бучка сирене, но издигат самочувствието на човека до равнището на промишления работник.

Отношенията между ръководителя и трудовия колектив на село не се изчерпват в рамките на работния ден.

— И денем, и нощем хората все до мен опират — споделя председателят на клоновото стопанство в с. Морава, Великотърновско. — Когато ми поискат служебната кола да откарат болен човек в града, въпреки че прекрачвам закона, въпреки че няколко ревизии са ме глобявали, аз я давам и пак ще я давам.

Председателят Йордан Георгиев е от онзи кадри, за които др. Тодор Живков казва, че те събираха в първите кооперативи човешка душа по човешка душа. Както тях и по-младите им приемници днес знаят, че всяко нещо може да се реши, като се свърже със съдбата на хората, като се мине през техните потребности или както хубаво го е казал народът „Погледни ме с едното, за да те погледна с двете".

Стопанското и профсъюзното ръководство съобщават на всички желаещи, че могат да ползват заем за построяването или закупуването на собствено жилище.
Справка в профкомитета.

Плакатът стои окачен пред входа на административната сграда на клоновото стопанство, написан с едри букви, така че може да се види отдалече. Плакатът кани кооператорите от Цалапица да ползват заеми за жилища така настойчиво, като че ли спортният тотализатор обещава големи награди. И хората ползват (преди всичко младите семейства), за да заживеят по свой образец, както на тях им се иска в собствения дом.

Digitized by Google

Мартенският пленум (1979 г.) на ЦК на БКП обяви по-нататъшното развитие на селското стопанство за общонародно дело. Тази задача ще се реализира най-бързо и ефективно, когато общинските партийни комитети провеждат единна икономическа и социална политика в района на селищната система, когато напълно се използва мултипликационният ефект в териториален разрез. Необходимо е фондовете на промишлени и селскостопански предприятия, на търговски организации и др. да се насочват така, че да дават максимален социален ефект в населените места; производственият и кадровият потенциал да се използват за решаването на основни проблеми, които ще повдигнат икономическото и социалното равнище в цялата селищна система. Това се отнася и за кадрите не само защото движението им е предимно вътре в системата, а и защото обучението и насочването трябва да започват още с формирането на подрастващото поколение. Нужно е да се създават с общи усилия съвременни условия на труд, на бит, за професионална стабилност и лична изява на социалистическия труженик в селското стопанство.

ЗЕМНО ПРИВЛИЧАНЕ

Тревогата за трудовите ресурси на село не е от днес. И ако Решението на Политбюро на ЦК на БКП от 17. VIII. 1978 г. срещна отзвук, раздвижи духовете, разруши някои ведомствени бариери, това е показател доколко въпросът е назрял, доколко има гражданственост като тревога, прерасла в съзнанието на хората.

Завръщане на село! Да кажем, че е потекъл обратен поток — ще сгрешим, но първите признаци са налице. Налице е едно явление, немислимо и необяснимо преди десетина години. Но въпросът е на него ли ще разчитаме, ще се решат ли всички въпроси чрез компенсиране недостига изцяло с работна ръка от града? И каква е тази работна ръка — безработни, които търсят прехрана, или хора, заети в материалното производство, където от всяко напускане зейва празно място?...

За опита и традициите, за факторите, които спомагат да се решава този проблем в редица селища и райони на страната, разказват Петко СТАМОВ, Йордан ХАДЖИЕВ и Иван КУКОВ.

— Знаете ли защо решението на Политбюро започва с думите „по-нататъшно стабилизиране на работната сила“ — запита един председател на АПК, когато стана дума колко души са подали молби за завръщане на село. — Защото високата степен на механизация и автоматизация, на разделение на труда във всички отрасли не позволява да се отнасяме вече към кадровото попълнение както към пясъчен часовник: изпразни се едната част — обърнем го; не ни достигнат кадри — прехвърлям ги.

Сравнението е не само оригинално, но то непринудено връща мисълта двадесетина години назад, когато еднопосочният поток на миграцията прореждаше най-добрите кадри в бригадите и фермите. „Запуши ли фабричен комин — казваха ръководителите на ТКЗС от онези години, — никой не поглежда мотиката.“ Вдигаха се безпомощно рамене, създаваше се психоза за обречеността на селското стопанство край големите промишлени предприятия. Мина време и индустрията се развиде в такава степен, че стана един от основните фактори за формиране на селищните системи. Тогава?...

Да се обхване цялото многообразие на производствени, социални и традиционни фактори е почти невъзможно, защото няма повтаряе-

Digitized by Google

мост, защото всяко село има нещо специфично, натрупано с времето или създадено в наши дни, което ни кара да си припомним чисто българската мъдрост „Във всяко село — отделен закон". Но независимо от това селата, за които ще стане дума, носят една отличителна черта — хората не напускат, кандидатствуват и чакат ред да постъпят на работа в селскостопанските обекти. Иначе всичко е различно: и наситеността с промишлени обекти, и структурата на производството, и транспортните връзки.

ИЗЯВА ЧРЕЗ ТРУДА

Специалистите твърдят, че животът на човека минава на работното място. Тази на пръв поглед невероятна теза подкрепят с факти за разхода на енергия, за съсредоточаването на физически и умствени усилия, за психическа активност и мобилизация. Има и точни данни за изразходваните килокалории в денонощието, повечето от които в трудовия процес. И така — човек почива, спи, учи се и се развлича, за да се подготви, да концентрира у себе си потенциал, който се проявява в трудовия процес. Ето защо съвсем не е случайно, не ще бъде временно явление интересът към работата и условията на труда, още повече че физиологичните и потребителските мотиви се допълват и дори изместват от мотивите за реализация на социалистическата личност чрез труда.

В с. Цалапица, Пловдивско, тази истина е осъзната още през 1974 г., когато започва преустройството на животновъдството на промишлена основа. Първото решение (а впоследствие то се оказва и най-правилно) е да създадат младежки обекти. В новото хале, съоръжено с централен млекопровод, вкарват най-млечните крави и го предоставят на младежите. Така се слага началото на днешния кравекомплекс, който изцяло става младежки обект.

Въпрос, на който трябва да даде отговор партийното и стопанското ръководство в село, е доколко реални са предпоставките — дали не се създават необичайно леки условия за младежките формации. На младежката ферма планът е завишен, той е съответствуващ на породата и на условията на труда, затова и обяснението, което дава ръководството, е логично: „Който се наема да работи по тия качествени показатели, нека заповяда в новото хале." Кандидати не се оказват, освен ония 7 сърцати комсомолки, които за една година доказват чрез напрегнатия план каква сила се крие в съчетанието между наученото в школата за доячи и младежкия ентусиазъм.

За първи път в младежкото хале се въвежда двусменна работа, за да стане сега практика навсякъде. Пак там започват да работят на бригадна стопанска сметка, като ликвидират старите понятия за „моите крави", „мои гюмове", цикличния трудов ден, с губенето на време по пътищата. Двете бригади във фермата са всъщност двете смени. Обектът на труда е един — кравите, както в завода — машините, а хората ги обслужват на смени последователно. Двете бригади имат ръководства (също на комсомолска възраст), сменят се всеки ден на обяд и имат възможност да издояват за един цикъл три пъти кравите. Млякото тече по централния млекопровод, а това значи, че сметката е обща. Получава се промишлен ритъм на труд и свободно време, време за уреждане на нов бит, време за задочно обучение, към което жив интерес проявяват младите доячки.

Бригадната организация на труда като форма за разделението на труда и условие за приложение на стопанската сметка в етапа на промишлените технологии — ето един от факторите, към който сега се стремят повече производственици и особено младите, фактор, който не само повишава производителността на труда, но създава спокойст-

Digitized by Google

вие и стабилност у кадрите. От 1977 г. в с. Павел, Великотърновски окръг, работят на две смени в бригадата за промишлено производство. От тази година е въведена акордната система с повременно авансиране. Необичайно е някак да видиш в жаркия летен ден, когато „хлябът се пече", млад мъж нехайно да минава през площада. Необичайно за старите представи — но тук човекът след осемчасов труд е слязъл от трактора и го е предал на втората смяна. До вечерта той ще свърши куп лични работи, без да пострадат обществените.

— Докато работехме на една смяна — казва бригадирът Панайот Панайотов, — не можехме да се справим с кампаниите. Хората се убиваха от работа, за да смогнат... Сега всяка задача е лека, защото се върши от отделния човек само за осем часа.

В модерния кравекомплекс за 2000 крави в с. Локорско, Софийско, организацията на труда в пълна степен отговаря на промишления характер на производството. Кравите се отглеждат в затворени помещения, установен е денонощен ритъм на доене и хранене. Работят три смени, при седемдневен работен ден, следвани от четири свободни дни, което, пресметнато в рамките на месеца, води до петдневна работна седмица. Специализацията и разделението на труда са осъществени, бригадната стопанска сметка — възприета от всички. За ония скептици, които не могат да си представят как различни хора ще доят едно животно, може да се посочи, че млеконадоят от крава е около 3000 л, и още един интересен факт: след всяка смяна се извършва отчитане на продукцията. За това са необходими още 30—40 минути и често пъти смяната, предала обекта, стои и чака да види какво е изкарала. Стоят и тия, които доят, и ония, които работят в репродуктивното отделение, свързани не с отделната група крави или телета, а в един социален организъм, наречен трудов колектив.

Нека обобщим: този трудов колектив придоби нови качествени измерения в условията на бригадната организация, нейното усъвършенстване ще го издигне на по-високо стъпало. Крайният продукт става фокус, в който се преплитат интересите, а едновременно с това бавно, но настъпателно се раждат нови взаимоотношения, на преден план излизат нови критерии и ценности. Трудно е всички придобивки да се степенуват, но явно е, че организацията на труда създава нов трудов бит, подобен на този в завода, и чрез него — предпоставка за нова оценка на селскостопанския труд.

ВСИЧКО ЗАПОЧВА ОТ РАБОТАТА С ХОРАТА

Това са думи на председателя на клоновото стопанство в Цалапица Съби Боевски, който не се скъпи да разкрие тяхното богато съдържание.

Психическата нагласа на работника — това е проблем, на който търсят решение и в капиталистическите страни, защото, както твърдят психолозите, доброто настроение е производствен фактор. Естеството на социалистическата система обаче свежда нещата не единствено до техническите условия и до демагогското ръкуване на работодателя с работника. Нещата у нас са по-сложни, защото и целта е по-сложна — изграждане на социалистическата личност. А това може да стане само когато резултатите се разглеждат в триединната им икономическа, организационна и идеологическа същност. Не случайно на пленума на ОК на БКП в Бургас през 1975 г. др. Тодор Живков посочи, че икономическите задачи са същевременно задачи политически, задачи идеологически, че идеологията не витае в облаците, а е израз на същността на дадения икономически строй. Ето изходното начало, което отличава стопанските и партийните дейци в посочените селища, из-

Digitized by Google

дига ги като политически дейци и по такъв начин им позволява да решават успешно редица задачи.

Да вземем един факт — внедряването на техническия прогрес. От научен институт предлагат нова технология за отглеждане на домати. Аргументите са силни — разширяват се механизираните процеси, повишават се добивите. Но председателят на клоновото стопанство не я приема с аргумента: „Независимо от добива на нас ни трябва опорна конструкция за стеблата. Не може да караме повече хората да работят цял ден наведени!“ Нека социолозите да изследват настроението на човека, когато работи наведен и изправен, важното е, че председателят знае какво искат хората, мисли за тия хора и с това слага отличителната си черта от стопанския ръководител технократ.

Да мислиш за човека, това значи да го познаваш, да знаеш неговите стремежи, да мислиш за бъдещето му и да го подготвиш за това бъдеще. Да мислиш за човека, това не значи единствено да му се осигури висока заработка, а той да тъне в калта, да отнася в дома си миризмите на тор и машинно масло, да забрави какво е културно развлечение и човешко внимание. Например и в Цалапица, и в Локорско отдавна са разбрали, че едно е да кажеш на дояча яж, колкото искаш мляко, а съвсем друго е да се свари млякото в кухнята и да му се поднесе в чаша. Главното тук не е в икономията на мляко, а в това, че е хигиенично, че с белите покривки и чистото помещение на столовата се показва уважение и се култивират нови привички. Този подход отрича онзи случаи на криворазбрана социална политика, когато парите, предвидени за храна, се раздават на механизаторите, а ръководителите със счетоводна прецизност и бездушие казват, че средствата са усвоени по предназначение. За ръководството в с. Павел средствата „са усвоени“, когато топлата закуска в 9 ч. и 16 ч. е занесена навреме на блока (двусменната работа позволява да се обядва и вечеря в село), когато нощните смени си получат подкрепящите напитки. Обществената кухня, топлата храна с минимална такса не само че ликвидират омазнените торби с традиционната бучка сирене, но издигат самочувствието на човека до равнището на промишления работник.

Отношенията между ръководителя и трудовия колектив на село не се изчерпват в рамките на работния ден.

— И денем, и нощем хората все до мен опират — споделя председателят на клоновото стопанство в с. Морава, Великотърновско. — Когато ми поискат служебната кола да откарат болен човек в града, въпреки че прекрачвам закона, въпреки че няколко ревизии са ме глобявали, аз я давам и пак ще я давам.

Председателят Йордан Георгиев е от онзи кадри, за които др. Тодор Живков казва, че те събираха в първите кооперативи човешка душа по човешка душа. Както тях и по-младите им приемници днес знаят, че всяко нещо може да се реши, като се свърже със съдбата на хората, като се мине през техните потребности или както хубаво го е казал народът „Погледни ме с едното, за да те погледна с двете“.

Стопанското и профсъюзното ръководство съобщават на всички желаещи, че могат да ползват заем за построяването или закупуването на собствено жилище.
Справка в профкомитета.

Плакатът стои окачен пред входа на административната сграда на клоновото стопанство, написан с едри букви, така че може да се види отдалече. Плакатът кани кооператорите от Цалапица да ползват заеми за жилища така настойчиво, като че ли спортният тотализатор обещава големи награди. И хората ползват (преди всичко младите семейства), за да заживеят по свой образец, както на тях им се иска в собственото дом.

Digitized by Google

Да се даде дом на човека, от това по-голямо внимание като че ли няма. Но и да се създаде обстановка той да почувствува работната среда като свой втори дом, това е решаващо за дилемата: или в завода, или във фермата и на полето. Там където е решен въпросът, това е станало на базата на целия комплекс от внимание и грижи, без да се смята, че има второстепенни фактори, че едни могат да компенсират други. Да си представим, че в Цалапица, където няма промишлени предприятия, никой не поема грижата за механизаторите през зимните месеци. Какво ще стане — естествено ще се разбягат. Вярно е, че се плаща гарантиран минимум, но кой млад мъж ще стои няколко месеца с по 2—3 лева на ден? Ето защо ръководството сключва договор с мотокарния завод в Пловдив и по определен график изпраща своите механизатори през зимата на работа в завода, и то при условие, че ще се осигури квалифицирана работа, при подходящо възнаграждение. Дойде ли пролет, механизаторите яхват тракторите спокойни, че за следващата зима цеховете на завода са отново отворени за тях.

Тая грижа за хората Огнян Шопов — началник смяна в кравекомплекса — Локорско, ще формулира по своя начин: „Да посрещнеш като ръководител сутрин работника с усмивка и да го изпратиш вечерта удовлетворен от труда и от заработката". Усмивката сутрин не е лицеприятелство, а петминутка за настройване към работата и конкретните задачи. Като заместник-партиен секретар и отговорник за идеологическата работа в партийното бюро Шопов решава сутрин да казва и по няколко думи за най-важните политически събития. Така стигат до идеята да четат книгата на Л. И. Брежнев „Целина". Започват с няколко души, които живеят в Локорско, а след три дни всички вече идват 15—20 минути преди смяната, за да послушат книгата, за която казват, че сякаш е написана специално за тях...

Или да вземем личното стопанство, с което някои ръководители, кой знае защо, започват да обясняват всички неблагополучия в производствените единици, които ръководят. В Цалапица през пролетта преминават на двусменна работа при засаждането на лозовото вкоренилище, което позволява техниката да работи на две смени, а най-важното — засаждането да завърши при тежки метеорологични условия в оптималните срокове. Тук обаче социалният ефект веднага е оценен от ръководството: хората получават по половин свободен ден — време достатъчно да се погрижат за личното си стопанство, да отгледат ранните картофи и доматите, да реализират допълнителни доходи; двусменната работа е фокусът на обществените и личните интереси.

„Влязохме в състава на научно-производственото обединение по говедовъдство, където няма изборен управителен и контролен съвет. Смятаме, че чрез своите изборни органи трудовите хора ще бъдат по-близко до управлението и обратно — управлението близко до трудещите се."

Из писмото на Милко Антонов от с. Комарево, Плевенско

Писмото е от три страници и в него няма носталгия по отминалите добри дни в ТКЗС. Напротив, говори се за сегашните успехи, но въпросът бие точно: защо не се изпълняват указанията, дадени не един път от др. Тодор Живков — при изграждането на нови организационни форми да се пренасят най-добрите страни на кооперативната демокрация.

Нещо повече, в условията на научно-техническата революция съпричастността на всеки труженик към големите и малките проблеми на ефективността и качеството допринасят те да се решават навреме. Хората влияят на производството, а производството ги извисява като субект на управлението. Редица автори сочат, че днес преките производители стават все по-чувствителни към участието в управлението. Моралното поощрение вече не се изчерпва единствено с портрета на

Digitized by Google

почетната алея (понякога избелял от слънцето). То е все повече в признанието, което първенецът, рационализаторът намира в бригадния съвет, в колективния изборен орган, където думата му тежи и без която не могат да се решават съдбоносни за колектива въпроси. Например в бригадата в с. Павел приложението на акордната система е изцяло поверено на колектива. Тъй като участието се отчита по часове, бригадният съвет е овластен от колектива да преценява законността на отсъствията или да налага санкции за самоотлъчки и други нарушения на трудовата дисциплина. В съвета по право влизат бригадирът и партийният групов отговорник, а останалите членове са изборни — задължително механизатори, пряко участвуващи в производството.

Не само в оперативното управление е необходимо да се държи сметка за мнението на колектива. Когато в Цалапица запланират конференция по въпросите на внедряване постиженията на научно-техническата революция, правят я пред широка аудитория. Нека всички чуят какви технологии ще се внедряват, нека всеки, който желае, да се изкаже, защото утре от кооператорите ще зависи ефектът на всяко начинание. Ето как под една или друга форма кооперативната демокрация се усъвършенствува, всяко заседание или събрание става повод не за развихряне на потребителски тенденции, а за принос към управлението, място за свързване икономическите и социалните проблеми на колективите, на всеки труженик. И в двата случая на практика се доказва колко важно е демократичното начало в управлението на обществото да се насища с конкретност и актуалност. В. И. Ленин в брошурата си „Още веднъж за профсъюзите", като предпазва работническите органи за самоуправление от фразьорство, посочва, че „... премиите в натура и другарският дисциплинарен съд струват сто пъти повече за овладяване на стопанството, за ръководене на промишлеността, за издигане производствената роля на профсъюзите от съвсем абстрактните (и затова празни) приказки за „производствена демокрация"...[1]

Интересни явления се наблюдават днес в селското стопанство. Продавачка от най-големия у нас магазин — ЦУМ, напуска и постъпва в кравефермата; идва млад мъж, завършил висше икономическо образование, и застава на пулта за раздаване храна на животните; младеж, роден, израсъл и учил в гимназия на голям град, идва във фермата и заявява на бригадирката, че обича животните и иска да стане оператор на доилната установка „Карусел". Но както идват, така могат и да си отидат, ако отсега не се мисли в перспектива, защото не навсякъде пристъпват към стабилизиране на кадрите от позициите на ясна концепция. Чуват се гласове, че стига да има желаещи — ще ги транспортират и до най-отдалечените обекти. Като идея добре, а като практика? Впрочем в някои АПК преди 2—3 години правиха кръстосани превози на хора в името на концентрацията и специализацията, съществуващи на книга.

Новите селищни системи решиха редица въпроси за развитието на всяко населено място, но оттук насетне излизат редица проблеми на търговията, на образованието, на селския бит и услуги. Явно е, че с очарователни картини на селската тишина и спокойствие не могат да се компенсират редица предимства, които дава градът, а за това трябва да се мисли.

ПРЕДИ ДА СА ОБРАСЛИ ПЪТЕКИТЕ С ТРЕВА

Задържане на досегашните или завръщане на бивши селскостопански кадри, убеждаване на младите хора да си останат на село, да-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 32, с. 73.

Digitized by Google

ване възможност за изява и реализация на младите селскостопански специалисти — всичко това в края на краищата опира до селото, по-точно, до „центростремителните“ или „центробежните“ сили, които то поражда. Какво мислят за това някои млади хора в Толбухински окръг:

Димитър Иванов, млад електротехник, завършил механотехникум, работещ в бригадата за промишлено производство в с. Златия (преди това е бил в Толбухин в „Млечна промишленост“, но там не е имало възможност да бъде назначен по специалността му):

— Радва ме първо това, че тук мога да приложа на практика наученото в техникума. Уверих се, че не само в града мога да намеря работа по специалността си — дори там вече е по-трудно. А машини, естествено, има не само в Толбухин! Радва ме и отношението към мене — на бригадното ръководство, на механизаторите. Приеха ме много радушно. Отскоро съм в бригадата, а имам чувството, сякаш работя заедно с тия хора от дълги години. Харесва ми, че тук всичко е ново, сега се оборудва, още мирише на боя... Доволен съм и от условията — има стол, има автобус. Ако се намери подходяща работа за съпругата ми, нямам нищо против и тя да дойде на село. Като се срещнем с приятели — никакво пренебрежение, че работя на село, дори напротив, облажават ме!

Керанка Христова, операторка по машинно доене в кравекомплекса в с. Божурец, завършила селскостопански техникум:

— Когато постъпих през есента на по-миналата година, отначало ми бе трудно. Нямаше достатъчно вода, токът прекъсваше. Но свикнах. Колегите ми помагаха. Сега вече ми харесва. Сутрин си оправям доилната инсталация, нямам да върша нещо уморително, от заплащането съм доволна. Е, като започнах, малко ми беше неудобно. Съберем се с приятелки, някоя ще подхвърли, че съм завършила цял техникум, имам средно образование, а съм станала краварка... Но вече разбирам, че няма нищо срамно в това, както не е срамна и всяка друга работа — щом като с честен труд изкарваш заплатата си!

Росица Диамандиева, също завършила селскостопански техникум:

— От техникума съм идвала тук на практика. Удовлетворява ме работата в животновъдството. Преди да дойда тук, имах възможност да постъпя на друга работа, но знаех, че това е модерен комплекс, всичко е ново. И сега да ми предложат да се преместя другаде, пак бих останала! Някои от нашите съученички също искат да постъпят тук, но места няма.

Някой може да попита: „Е, добре, щом като има толкова желаещи да се включат в селскостопанското производство, къде е тук проблемът?

Нека не смесваме нещата. Защото едно е да работиш в селското стопанство, живеейки в общинския център, в града, а друго — не само да работиш, но и да живееш на село. Ако за първото би се съгласил с готовност, за второто... за второто все пак ще си помислиш. Да се поставим на мястото на едно семейство, което отначало с възторг е приело идеята да отиде да живее в едно малко село, но след това е помислило и... А то е електрифицирано, водоснабдено, асфалтов път го свързва с града, по уличките му ухаят розови алеи, нови, кокетни сгради се кипрят в дворовете, над покривите — антени. Телевизорът, радиоапаратът и редовната поща донасят културата, вълнуващите въпроси на обществено-политическия ни живот във всеки дом. Тогава? Какво му липсва на селото? (Още веднъж подчертаваме: какво му липсва именно на малкото село, което не е имало щастието да стане център на една от бившите общини...)

Липсва му училище, основно или поне начално училище. Допреди десетина години е имало, но след започналите уедрявания са го закрили. Сградата си стои — нова, с паркети и стълбища, с просторни и светли класни стаи, с широк двор. Ала тя е превърната в склад, цветята и зеленината в двора са изпотъпкани или опасани от съседските овце, а децата всяка сутрин ги извозват с автобус до града.

И странно, и тъжно — много от селските деца фактически вече не живеят на село. Прекарващи дните си в общежития и занимални, превърнати във „вечни пътници“, те още от малки се откъсват от селския живот, от селския бит, от неговата своеобразна романтика. И днешните първолачета започват да се чувствуват като гостенчета в

Digitized by Google

родните си селски домове. (Не случайно рядко някое от тях в съчинението си ще напише за своето агънце или за цъфналата стара череша в градината...) Далеч от къщи, далеч от домашните задължения, тези уж селски деца не се приучват на любов към селото, към селскостопанския труд, а и въобще към труда! Стига се до парадокса някои от тях да не знаят как се държи мотика, а на бригади съучениците им от града проявяват повече старание и повече желание тъкмо в селскостопанския труд...

И родителите — за да спестят ранното ставане, чакането по студените и неуютни спирки, неудобния транспорт, загубената почивка на децата си — са принудени да тръгнат подир тях в града. И тръгнаха! Свират се в апартаментчето на последния етаж или все още са на село, но строят жилище в града, очите им са обърнати към града, натам, където са отлетели децата им.

Разбира се, ще бъде наивно да се обяснява миграцията, залиняването, замирането на живота в малките села само със закриването на училищата. Тук си казват думата и други сериозни фактори — липсата на поминък за всички членове на семейството, трудностите, свързани с развитието на личното стопанство, слабостите в търговското и комунално-битовото обслужване, невъзможността за културен живот според съвременните изисквания. Тях само ги изброяваме, защото с укрепването на селищните системи, с утвърждаването и развитието на новите общини, с откриването на клонове на предприятия и цехове в съставните села, с осигуряването на редовен и удобен транспорт тези проблеми ще отпаднат или поне на първо време ще се притъпи остротата им.

Но докато няма нищо лично да ги задържи там, докато в съзнанието им селото се свежда само до бригадния стан, фермата или цеха, пътеките край напуснатите домове ще обрастват в трева...

КАКВО СЕ ЗАБРАВЯ

Най-общо казано създаването на съвременни условия на живот на село, от една страна, е пренасяне на някои черти от градския бит, но съществуват и редица специфични проблеми. Много е писано, говорено, много програми има за търговията, услугите и здравното дело, та ни се иска само да допълним нещо, което често се забравя:

● Външният вид и табелките „Образцов дом“ не винаги съответстват на изискването за функционалната пригодност на дома към селския бит. В началото на шестдесетте години започна бързо обновяване на жилищния фонд, но този процес не беше навреме овладян и насочен, поради което на много места строяха по шаблонни проекти. Така се появиха къщи с необитаеми стаи. Вярно е, че има конкурси, има разработки за селски дом, но внедряването не върви.

● Площадът на селото е важно място, той е лицето му и най-често по него съдят за благоустройството. За съжаление всички не могат да живеят на площада. Ето защо в с. Безмер, Ямболско, започват да благоустрояват селото от края, за да стигнат и завършат на площада.

● За водоснабдяването на селата най-често се съди по положените водопроводни тръби. Хората искат вода и затова трябва да се отчита какво тече по тръбите.

● Селският дом не е вила, на която може да се удари ключът след първия студ. Кой енергиен източник е най-пригоден за индивидуалното жилище и кога промишлеността ще даде съответствуващите нагревателни уреди — ето въпроса, който чака отговор.

Digitized by Google

ПОД ГРИЖАТА НА ПАРТИЙНИЯ КОМИТЕТ И ПЪРВИЧНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

В целия комплекс от фактори нека потърсим каква е ролята на партийните органи и организации, на комунистите, какъв е техният реален принос?

Не ще бъде пресилено, ако подчертаем, че в с. Цалапица те са начело навсякъде и във всичко. Защо? — Защото партийната организация в селото е един мощен отряд от 380 комунисти, разпределени в 11 първични партийни организации, 40 партийни групи и няма участък, няма звено, където да не се чувствува тяхното присъствие. Когато казваме, че партийните организации са политически щабове за ръководство на трудовите колективи, това не са празни декларации, а думи, пропити с богато съдържание, подплатени с конкретни прояви и дела. Общоселският партиен комитет свиква общи събрания на всички комунисти, на които се обсъждат основни проблеми от обществено-политическия, социално-икономическия и културния живот на селото: за социалното развитие на селището, за ефективността от основните производствени фондове, за задържането и стабилизирането на работната сила и пр. Той разпределя задачите между обществените, държавните и стопанските органи и организации, контролира как се изпълняват, решава кадровите въпроси, организира и ръководи идеологическата работа сред трудещите се и цялото население и пр. Например обсъждат въпроса за новите технологии и техническия прогрес. На всички според функциите им възлагат строго определени задачи: на кметството — да издири младите хора, които се нуждаят от допълнително обучение и да ги изпратят да се учат; на Отечествения фронт — да организира онези, които са се откъснали от производството; на първичните партийни организации — да възложат допълнителни поръчения за преминаване на двусменен режим на работа с механизацията и техниката; на общоселския комитет на ДКМС — да организира и засили движението за техническо и научно творчество на младежта, и т. н. С други думи — търсят форми и средства да впрегнат всички фактори да дадат свой принос за рационалното използване на техниката и разгръщане на техническия прогрес.

След решението на Политбюро на Централния комитет на БКП „За по-нататъшно стабилизиране на работната сила в селското стопанство, укрепване на низовите производствени звена с ръководни и изпълнителски кадри и разширяване участието на младежта в селскостопанското производство“ работата на общоселския партиен комитет и на първичните партийни организации в това отношение придобива нови измерения и насоки. Кое е характерно? Преди всичко те определят главните направления и задачите на различните органи и организации в решаването на общата задача. Към какво съсредоточават силите и вниманието например по отношение на младежта? Стремежът е да се измени отношението на партийните и стопанските ръководства и на ръководствата на обществените организации към живота и дейността на комсомолските дружества, към комунистическото възпитание на младежите и девойките; да се вникне в същността на явленията и процесите, които се развиват сред младите хора, да се опознаят техните мисли, чувства, вълнения и стремежи и на тази основа да се търсят средства и начини за привличане и задържане на младежта, лостове за повишаване на тяхната социална активност. На първо място, в първичните партийни организации свикват събрания, на които приемат конкретни мероприятия за създаване на условия за реализация на младежите и девойките, за разширяване на тяхното участие в социално-икономическия и обществено-политическия живот на селото.

Digitized by Google

На практика какво означава това? Препоръчват на стопанските ръководства да изграждат младежки производствени единици, в които съдбата на производството се поверява в ръцете на младите хора. И действително за периода 1976—1978 година младежките производствени единици от 2 стават 8. По решение на общоселския партиен комитет обектите в животновъдството — кравекомплекса „Лиляна Димитрова", птицекомбината, телеугоителния комплекс „Марица", също ще бъдат превърнати в младежки обекти. И още нещо, което се има предвид. Ако на едно място се създават условия предимно за женския труд, непременно настъпва момент, когато въпреки добрите условия те започват да напускат. Другояче не може и да бъде, защото неизбежно се поражда, ако може така да се каже, „ергенска криза", която кара девойките против волята и желанието си да напускат бащиния дом и да отиват там, където има младежи. Оттук и стремежът да се откриват обекти за работа и на младежите — в механизацията, в ремонтната база, в овцевъдството и пр.

Така стоят нещата не само в сферата на селскостопанското производство, но и в държавния и обществено-политическия живот. Сега 30 на сто от съветниците в кметството са членове на ДКМС. Млади хора са включени в ръководните органи на политическите и масовите организации в селото — в общоселския партиен комитет, в кметството, в стопанския комитет на клоновото стопанство, в професионалните съюзи, читалището, контролните органи и пр. Секретарите на комсомолските дружества, които са членове на БКП, са избрани и в партийните бюра на първичните партийни организации. Всичко това е от изключително голямо значение за самочувствието на младите хора, за тяхната социална активност. Няма нищо по-активизиращо, по-привлекателно средство от ясната перспектива, от предоставената възможност да се изявиш, да покажеш на какво си способен.

Независимо от притегателната сила на големите промишлени центрове в селото има над хиляда младежи и девойки, половината от които работят в селското стопанство. Вярно, в Цалапица са създадени редица материални предпоставки, които на пръв поглед бихме казали, са главният мотив да се задържат младите хора на село. В строителната програма на кметството са били включени и изградени младежки клуб, разширение на стадиона и лекоатлетически писти, две волейболни и две баскетболни площадки, предвижда се да се построи зала за борба и плувен басейн. Със средства на „Наркооп" е закупена и рационално се използва дискотека. Всичко това дава възможност на младите хора да се събират, да общуват, да спортуват, да се веселят. Безспорно това са важни предпоставки. Но не единствени. Защото в много села из страната са изградени културни домове, обзаведени са клубове, построени са стадиони и спортни площадки, има редица други придобивки, а миграцията не само че не намалява, но на много места застрашително расте и води до обезлюдяване на селата. Следователно тук са налице и други силови полета. Какви? Различни. От тях особено внимание заслужава любовта към родния край, привързаността към бащиния дом. А тя — любовта, идва и от традициите в селото и семейството, формира се, като се изучава миналото и настоящето, като се очертава бъдещето, като се създават условия и предпоставки за пълнокръвен обществено-политически, социално-икономически и духовен живот в селото. И още нещо, което е от изключително значение. Там, където се кръстосват усилията на трите сфери — образованието, науката и културата — както посочи др. Тодор Живков на пленума на ЦК на БКП от 16 юли т. г., — всъщност се ражда и новото, което характеризира духовния облик на човека.

Общоселският партиен комитет е изградил съвет за работа с младежта с ръководител секретаря на комитета и комисии по различни

Digitized by Google

въпроси: по материалната база, по идейновъзпитателната работа и пр. Целта е да се обхванат и включат в активна дейност всички фактори, от които зависи създаването на благоприятни условия за изява и реализация на младежта в труда, обществения и културния живот.

Партийните организации в Цалапица оказват постоянна помощ на общоселския комитет на ДКМС и на дружествените бюра за подобряване на идеологическата работа сред младежта. За целта най-отговорните кадри — членовете на общоселския партиен комитет и секретарите на първичните партийни организации, разясняват партийни и правителствени решения и постановления, документи: материалите на Единадесетия партиен конгрес, на XXV конгрес на КПСС, Постановлението за прибиране на селскостопанската реколта, решенията на Националната партийна конференция и др. С партийни поръчения за пропагандисти в политическата просвета на Комсомола са изпратени комунисти и безпартийни активисти, специалисти с изявени качества и възможности; 90 на сто от пропагандистите в комсомолските учебни звена са комунисти, 80 на сто от тях са с висше и полувисше образование. Под ръководството на първичните партийни организации се търсят и използват разнообразни форми за обучение — дискусии, разговори, политически диспути, викторини, вечери по професии и пр.

Въпросите за организационното укрепване на комсомолските дружества и за подбора на комсомолските кадри винаги са били една от първите грижи. Кадрите са факторът, от който зависи какъв организационен живот ще водят комсомолските дружества, какви инициативи ще се разгръщат, как ще се осъществяват; ще привличат ли младежите към активен, пълнокръвен обществено-политически, социално-икономически и културен живот или ще ги отблъскват във вяли и безжизнени мероприятия, ще ги обременяват с формализма и шаблона, ще ги покваряват с безвкусицата и пошлостта. Защото естествено е младежите да се стремят да общуват, стремеж, присъщ на човека като обществено същество. Младите хора желаят да се срещат на интересни вечери, забави, концерти, викторини, самодейни изяви; те се обличат по модата, но не да стоят в къщи пред огледалото, а да бъдат сред обществото, сред своите връстници и т. н.

За политическо ръководство на всички тези дейности, за които стана дума дотук, с партийни поръчения в комсомолските дружества работят 41 комунисти. Подборът, обучението и издигането на комсомолските кадри се извършва под непосредственото ръководство на общоселския партиен комитет и на първичните партийни организации, което позволява в ръководствата на комсомолските дружества да бъдат издигнати най-добрите млади хора, притежаващи делови и морални качества, набрали организационен опит. От 11-те членове на общоселския комитет на ДКМС 8 са членове на БКП, от 11-те секретари на дружествени бюра 6 са комунисти; от 11-те членове на общоселския комитет на ДКМС 3-ма са с висше образование, 6 — със средно. От 11-те секретари на дружествени бюра 7 са със средно образование. Този ръководен състав е в състояние да организира младежта да се включва в активен градивен труд, в обществено-политическа, художествено-самодейна и спортно-туристическа дейност.

В заседанията на общоселския комитет на ДКМС и на дружествените бюра участвуват и членове на партийния комитет и на бюрата на първичните организации. Тяхното участие не е за да опекунствуват над дейността им, а да им помагат, да предават своя политически и организационен опит, своите знания, да им показват образци на дълбоко и компетентно вникване и анализиране на младежките проблеми, да им помагат във възпитанието на кадрите, за разгръщане на инициативата на младите хора в комсомолските дружества и производствените единици.

Digitized by Google

За партийното ръководство на Комсомола в Цалапица е характерно и това, че гласуват голямо доверие на младите хора. Не на думи, а на дело са им предоставили правото и възможността сами да решават въпросите, засягащи младежта. С други думи — самият Комсомол е активна страна. Например молбите на младежите и девойките за постъпване на работа в животновъдството и в другите отрасли на селското стопанство се приемат от общоселския комитет на ДКМС, назначаването и уволняването им се извършва със знанието и съгласието на Комсомола.

Какъв е смисълът на този факт. Какви са последствията?

— Топли ни обстоятелството, че ни уважават, че ни гласуват доверие — споделя секретарят на общоселския комитет на ДКМС Стойчо Гунчев.

И действително гласуваното доверие непосредствено, пряко влияе върху съвестта на младия човек. Развързват му се ръцете за действие, открива му се простор за изява и той търси начини и средства да оправдае доверието. А Съби Боевски ще добави с мъдростта на годините, с мисълта за бъдещето:

— Ние сме ръка за ръка с Комсомола. Щом комсомолският ръководител се занимава с конкретна политическа и стопанска дейност днес, утре няма да се чудим кой ще ни смени нас, старите кадри.

На Комсомола е инициативата да се обхващат младежите и девойките в младежките производствени единици, чието създаване е от голямо значение не само за стабилизирането на работната сила, но и за привличане на нови кадри на младежка възраст. Защо? — Защото естествен е стремежът на младите хора да общуват помежду си. Големият смисъл е и в това, че в младежките производствени единици нов облик придобива и наставническото движение. Еднаквата възраст на членовете на трудовия колектив предполага и еднакви интереси, стремежи, проблеми и пр. Младите хора по-лесно намират общ език помежду си. Няма да бъде прекаленс, ако кажем, че на младежта е по-присъща готовността да се захващат с по-голям ентусиазъм с новостите, без които не можем да говорим за научно-технически прогрес. И още нещо. Новите промишлени технологии в селскостопанското производство по-бързо и по-смело се възприемат и усвояват от младежта. Това е съвсем нормално: първо, защото младежта сега у нас е високообразована, почти няма младеж без образование — основно, средно, средно специално и пр.; второ, образованият човек по-лесно усвоява и прилага новото, по-бързо стига до него; трето, младежта не е обвързана със стари технологии, с остаряла организация на производството, не ѝ тегнат и стари навици. Тук от изключително голямо значение е да се създават условия и да се дава възможност на младежта за пълна изява. Точно това са направили партийните и стопанските ръководства в Цалапица.

Събрани на едно място, с младите хора се води по-добре организаторска и идейновъзпитателна работа. В това отношение предпоставките и предимствата са същите, както и в сферата на производството.

Младежкият клуб „Интерес“ например е средище за идейно израстване и нравствено усъвършенствуване на младата личност. Тук се слага началото на поредица тематични и богати по съдържание инициативи: вечери на интимната лирика, на Апостола на свободата, предконгресни вечери, вечери на Партията, на дружбата; срещи с изтъкнати дейци на културата, киноуниверситет и пр. Целта е многопосочна — от една страна, да се задоволяват духовните потребности на младите хора, от друга — да се формират у тях нови потребности, любов към героичното минало, социалистическа съзнателност и пр., т. е. да се създават многостранно развити личности.

Digitized by Google

* * *

Притегателната сила за един е в завода, за друг — зад волана, за трети — на командния пулт в съвременния животновъден комплекс. Но за да дойдат хората и тук, и там, за да стигнат работните ръце навсякъде, трябва да се работи с мисълта за утрешния ден, с разбиране, осмислено от указанията, които даде др. Тодор Живков на пленума на ЦК на БКП от 16 юли т. г.: „Развитието на икономиката, ускоряването на научно-техническия прогрес, развитието на културата не са самоцел. Те са средство, за да може труженикът на социализма да живее все по-добре, да задоволява все по-пълно своите материални и културни потребности, да развива своите творчески възможности."

НАЧАЛОТО Е ОБЕЩАВАЩО

През 1977 г. общостопанската партийна организация на обединено предприятие „Булгарплод" — Сливен взе решение да развие положителното в бригадната организация на труда. Ето и някои от предвидените действия на партийното и стопанското ръководство: повсеместно да се внедри и се усъвършенствува бригадната организация, което да отговаря на всички изисквания за водене и отчитане на стопанската сметка; бригадната организация да обхване всички спомагателни звена, обслужващи основната дейност; да се засили разяснителната дейност за политическата, икономическата и социалната същност на новата организация на труда и работната заплата, на нейната стимулираща роля в повишаване ефективността на труда; да се създадат необходимите производствено-технически и организационни условия за използване на научнообосновани норми за разход на суровини, материали и труд за производството на единица изделие; да се усъвършенстват вътрешните правила за организация на работната заплата, за най-точно определяне на личния принос на работниците в изпълнение на задачите чрез коефициент на трудово участие; широко да се популяризират положителните резултати, бързо да се изучава, разпространява и внедрява най-добрият опит; нагледната агитация и политическата украса да се приведат в съответствие с изискванията на бригадната организация на труда.

Програмата изискваше коренно преустройство на досегашната дейност в бригадите. В центъра на богатата и многообразна работа застава партийният комитет. Състояха се срещи с първенци, с ръководния партиен, стопански и обществен актив, с членовете на отделни бригади. На тях се разискваха въпроси от различно естество. Почти всички се опасяваха от реализацията на нормативите и прилагането на новия механизъм в бригадата. Дали няма да се намали възнаграждението на работниците, как ще се реагира при престой поради липса на енергия, вода, суровини...

След задълбочените обсъждания работниците се убедиха в реалните предимства на бригадната организация на труда. Общостопанската партийна организация можеше по-смело да насочи силите и вниманието на комунистите и на всички трудещи се към нейното повсеместно внедряване като условие за повишаване обществената производителност на труда. Затова още в началото на 1978 година тези въпроси бяха включени като основни в инженерния проект и после в насрещния план. Партийният комитет и стопанското ръководство правилно разбраха, че оттук трябва да започне усъвършенстването на социалистическата организация на труда. Само върху нейната основа може да се гарантира ритмично изпълнение на натуралните и качествените показатели, както на текущия насрещен план, така и на задачите до края на петилетката.

За да функционира ефикасно бригадната организация на труда, специалистите, икономистите, инженерите и технолозите отделиха най-голямо внимание за правилното нормиране на разходите за труд, материали, енергия и горива. Като се съобразиха с плановите показатели и капацитентните възможности на наличната техника, за всеки асортимент се определи нормирано планово задание. То се разработи въз основа на утвърдения лимит за числеността на персонала, единните ведомствено-отраслови и местните технически обосновани норми и нормативи за разход на труд, ефективния фонд „Работно време" и фонд „Работна заплата" за съответния период. Като метод за формиране на работната заплата плановото задание обвързва обема на продукцията с плана по труда, като сборът от отделните нормирани планови задачи на бригадите трябва да е равен на общия обем.

В цеховете и звената на открити партийни събрания разяснихме структурата на но-

Digitized by Google

восъздаващите се бригади и на начина за заплащане. Всички агитатори взеха участие в беседите и индивидуалните разговори. Те преминаха при висока активност и съдействуваха в голяма степен за усъвършенстване на социалистическата организация на труда в предприятието. Всяка от петте първични партийни организации по цехове и звена разработиха свои програми. Главните моменти в тях бяха обхватът на комунистите и активността им при решаването на тази отговорна задача. С особено внимание партийните групови отговорници бяха запознати детайлно с предстоящите задачи. Там разясняването се налагаше, защото това бяха самите участници в бригадата, участъка, смяната...

Повече от 70 комунисти, профсъюзни и комсомолски активисти, стопански ръководители и специалисти получиха поръчения за личен конкретен принос за усъвършенстване на бригадната организация. Положителните резултати показват, че е избран верният път. Успешното съчетаване на политическия с икономическия подход в работата на заводския партиен комитет е налице. Създадени са икономически и идейно-психологически предпоставки за утвърждаване на бригадната организация. Разбира се от всички работници, че от това, което е произведено, зависи възнаграждението. Работната заплата се изчислява на базата на средномесечните работни дни по дневната тарифна ставка, по изпълнение на трудовите норми в процент плюс допълнителното възнаграждение за средномесечното изпълнение на плановите показатели, по коефициента за значимост на изпълняваната работа, разделена на сто. Не закъсняха и първите успехи. Ръстът на производителността на труда изпревари нарастването на средната работна заплата с около 10 на сто. Подобри се значително трудовата и технологическата дисциплина, заздравиха се другарските взаимоотношения и самоконтролът. Разбирането, че майсторството и дисциплината в работата са основа за високи трудови успехи, овладява все по-голяма част от колектива. Но това не означава, че всичко е направено. Сега се води разговор за самоинициативата и отговорността и се провеждат различни мероприятия по цехове, бригади и смени. Особено полезни се оказаха разговорите: „Моят личен принос за подобряване организацията на труда", „На всяка смяна машините да се предават в изправност". Като основна форма се наложи самоотчетът на специалистите и ръководителите пред колективите.

Много полезни бяха и срещите на бригадите със специалистите от отдел „Труд и работна заплата", на които те компетентно разясняваха нормираното планово задание и значението на коефициента за трудово участие. Например в I бригада на соков цех нямаше активност и членовете на колектива имаха нехайно отношение към задълженията си, допускаха преразход на суровини и материали. Сега колективът се ръководи от петчленен бригаден съвет, в който влизат: бригадирът, партийният групов отговорник, профгрупоргът и двама работници с най-добри трудови успехи. В бригадата работят девет комунисти. Те дават личен пример в трудните и отговорни моменти в работата, особено когато в някой почивен ден се наложи да се прибере и оползотвори суровина за нектари. Като резултат работната заплата на всеки работник от бригадата се увеличи със 128 на сто. Повиши се материалната заинтересованост, но с това се увеличи и личната отговорност. В бригадата се постигна взаимозаменяемост. Много от работниците овладяха по 2 и 3 възлови работни места. При нас производството на сокове се осъществява на поточни технологически линии и отсъствието на един или друг работник нарушава ритъма на технологическия процес. Сега работата на отсъствуващите се поема от техните колеги. И докато при старата система този тежък труд не подлежеше на заплащане поради това, че съществуваха различни разряди, то сега се заплаща чрез увеличаване на коефициента за трудово участие. Именно тук се проявява неоценимото стимулиращо значение на коефициента за трудово участие, с което се оценява добрата работа за деня. Ако за деня бригадата е работила с 2 или 3 човека по-малко, то те си разпределят съответното допълнително възнаграждение. Бригадата получава и допълнително възнаграждение 10 на сто за добро качество и над 10 на сто за икономия на суровини и материали. А за допуснат преразход бригадата се санкционира с 10 на сто.

Расте и вниманието на бригадите към новопостъпилите производственици. Най-напред те ги запознават с най-важните моменти от историята на предприятието, традициите на колектива, със значението на консервната промишленост. Наред с това им се разясняват производствените задължения, плановете, запознават се с техническите показатели на машините, технологията на производството, трудовите норми. Стремежът е новопостъпилият работник, колкото е възможно, по-бързо да се включи в трудовия ритъм.

Провеждат се и много форми за повишаване на квалификацията и укрепване на трудовата и технологичната дисциплина. Докато преди години престоите по технологически причини бяха много често явление, то сега те са сведени до минимум. Техниците на смени, които имат най-висок коефициент на трудово участие, сега във възможно най-кратък срок отстраняват възникналите аварии и предотвратяват появата на нови. На тях и на спомагателните работници вече не им е безразлично производството на бригадата и те най-активно помагат и сами се включват в производствения процес с единствената цел да се произведе повече и по-качествена продукция. Не са редки случаите, когато техник или старши работник застава на някое възлово място — работи с часове или цяла смяна. Тази положителна тенденция в работата на всички членове от бригадата оказва влияние в пъл-

Digitized by Google

въпроси: по материалната база, по идейновъзпитателната работа и пр. Целта е да се обхванат и включат в активна дейност всички фактори, от които зависи създаването на благоприятни условия за изява и реализация на младежта в труда, обществения и културния живот.

Партийните организации в Цалапица оказват постоянна помощ на общоселския комитет на ДКМС и на дружествените бюра за подобряване на идеологическата работа сред младежта. За целта най-отговорните кадри — членовете на общоселския партиен комитет и секретарите на първичните партийни организации, разясняват партийни и правителствени решения и постановления, документи: материалите на Единадесетия партиен конгрес, на XXV конгрес на КПСС, Постановлението за прибиране на селскостопанската реколта, решенията на Националната партийна конференция и др. С партийни поръчения за пропагандисти в политическата просвета на Комсомола са изпратени комунисти и безпартийни активисти, специалисти с изявени качества и възможности; 90 на сто от пропагандистите в комсомолските учебни звена са комунисти, 80 на сто от тях са с висше и полувисше образование. Под ръководството на първичните партийни организации се търсят и използват разнообразни форми за обучение — дискусии, разговори, политически диспути, викторини, вечери по професии и пр.

Въпросите за организационното укрепване на комсомолските дружества и за подбора на комсомолските кадри винаги са били една от първите грижи. Кадрите са факторът, от който зависи какъв организационен живот ще водят комсомолските дружества, какви инициативи ще се разгръщат, как ще се осъществяват; ще привличат ли младежите към активен, пълнокръвен обществено-политически, социално-икономически и културен живот или ще ги отблъскват във вяли и безжизнени мероприятия, ще ги обременяват с формализма и шаблона, ще ги покваряват с безвкусицата и пошлостта. Защото естествено е младежите да се стремят да общуват, стремеж, присъщ на човека като обществено същество. Младите хора желаят да се срещат на интересни вечери, забави, концерти, викторини, самодейни изяви; те се обличат по модата, но не да стоят в къщи пред огледалото, а да бъдат сред обществото, сред своите връстници и т. н.

За политическо ръководство на всички тези дейности, за които стана дума дотук, с партийни поръчения в комсомолските дружества работят 41 комунисти. Подборът, обучението и издигането на комсомолските кадри се извършва под непосредственото ръководство на общоселския партиен комитет и на първичните партийни организации, което позволява в ръководствата на комсомолските дружества да бъдат издигнати най-добрите млади хора, притежаващи делови и морални качества, набрали организационен опит. От 11-те членове на общоселския комитет на ДКМС 8 са членове на БКП, от 11-те секретари на дружествени бюра 6 са комунисти; от 11-те членове на общоселския комитет на ДКМС 3-ма са с висше образование, 6 — със средно. От 11-те секретари на дружествени бюра 7 са със средно образование. Този ръководен състав е в състояние да организира младежта да се включва в активен градивен труд, в обществено-политическа, художествено-самодейна и спортно-туристическа дейност.

В заседанията на общоселския комитет на ДКМС и на дружествените бюра участвуват и членове на партийния комитет и на бюрата на първичните организации. Тяхното участие не е за да опекунствуват над дейността им, а да им помагат, да предават своя политически и организационен опит, своите знания, да им показват образци на дълбоко и компетентно вникване и анализиране на младежките проблеми, да им помагат във възпитанието на кадрите, за разгръщане на инициативата на младите хора в комсомолските дружества и производствените единици.

Digitized by Google

За партийното ръководство на Комсомола в Цалапица е характерно и това, че гласуват голямо доверие на младите хора. Не на думи, а на дело са им предоставили правото и възможността сами да решават въпросите, засягащи младежта. С други думи — самият Комсомол е активна страна. Например молбите на младежите и девойките за постъпване на работа в животновъдството и в другите отрасли на селското стопанство се приемат от общоселския комитет на ДКМС, назначаването и уволняването им се извършва със знанието и съгласието на Комсомола.

Какъв е смисълът на този факт. Какви са последствията?

— Топли ни обстоятелството, че ни уважават, че ни гласуват доверие — споделя секретарят на общоселския комитет на ДКМС Стойчо Гунчев.

И действително гласуваното доверие непосредствено, пряко влияе върху съвестта на младия човек. Развързват му се ръцете за действие, открива му се простор за изява и той търси начини и средства да оправдае доверието. А Съби Боевски ще добави с мъдростта на годините, с мисълта за бъдещето:

— Ние сме ръка за ръка с Комсомола. Щом комсомолският ръководител се занимава с конкретна политическа и стопанска дейност днес, утре няма да се чудим кой ще ни смени нас, старите кадри.

На Комсомола е инициативата да се обхващат младежите и девойките в младежките производствени единици, чието създаване е от голямо значение не само за стабилизирането на работната сила, но и за привличане на нови кадри на младежка възраст. Защо? — Защото естествен е стремежът на младите хора да общуват помежду си. Големият смисъл е и в това, че в младежките производствени единици нов облик придобива и наставническото движение. Еднаквата възраст на членовете на трудовия колектив предполага и еднакви интереси, стремежи, проблеми и пр. Младите хора по-лесно намират общ език помежду си. Няма да бъде прекалено, ако кажем, че на младежта е по-присъща готовността да се захващат с по-голям ентусиазъм с новостите, без които не можем да говорим за научно-технически прогрес. И още нещо. Новите промишлени технологии в селскостопанското производство по-бързо и по-смело се възприемат и усвояват от младежта. Това е съвсем нормално: първо, защото младежта сега у нас е високообразована, почти няма младеж без образование — основно, средно, средно специално и пр.; второ, образованият човек по-лесно усвоява и прилага новото, по-бързо стига до него; трето, младежта не е обвързана със стари технологии, с остаряла организация на производството, не ѝ тегнат и стари навици. Тук от изключително голямо значение е да се създават условия и да се дава възможност на младежта за пълна изява. Точно това са направили партийните и стопанските ръководства в Цалапица.

Събрани на едно място, с младите хора се води по-добре организаторска и идейновъзпитателна работа. В това отношение предпоставките и предимствата са същите, както и в сферата на производството.

Младежкият клуб „Интерес“ например е средище за идейно израстване и нравствено усъвършенстване на младата личност. Тук се слага началото на поредица тематични и богати по съдържание инициативи: вечери на интимната лирика, на Апостола на свободата, предконгресни вечери, вечери на Партията, на дружбата; срещи с изтъкнати дейци на културата, киноуниверситет и пр. Целта е многопосочна — от една страна, да се задоволяват духовните потребности на младите хора, от друга — да се формират у тях нови потребности, любов към героичното минало, социалистическа съзнателност и пр., т. е. да се създават многостранно развити личности.

Digitized by Google

* * *

Притегателната сила за един е в завода, за друг — зад волана, за трети – на командния пулт в съвременния животновъден комплекс. Но за да дойдат хората и тук, и там, за да стигнат работните ръце навсякъде, трябва да се работи с мисълта за утрешния ден, с разбиране, осмислено от указанията, които даде др. Тодор Живков на пленума на ЦК на БКП от 16 юли т. г.: „Развитието на икономиката, ускоряването на научно-техническия прогрес, развитието на културата че са самоцел. Те са средство, за да може труженикът на социализма да живее все по-добре, да задоволява все по-пълно своите материални и културни потребности, да развива своите творчески възможности."

НАЧАЛОТО Е ОБЕЩАВАЩО

През 1977 г. общостопанската партийна организация на обединено предприятие „Булгарплод" — Сливен взе решение да развие положителното в бригадната организация на труда. Ето и някои от предвидените действия на партийното и стопанското ръководство: повсеместно да се внедри и се усъвършенствува бригадната организация, което да отговаря на всички изисквания за водене и отчитане на стопанската сметка; бригадната организация да обхване всички спомагателни звена, обслужващи основната дейност; да се засили разяснителната дейност за политическата, икономическата и социалната същност на новата организация на труда и работната заплата, на нейната стимулираща роля в повишаване ефективността на труда; да се създадат необходимите производствено-технически и организационни условия за използване на научнообосновани норми за разход на суровини, материали и труд за производството на единица изделие; да се усъвършенствуват вътрешните правила за организация на работната заплата, за най-точно определяне на личния принос на работниците в изпълнение на задачите чрез коефициент на трудово участие; широко да се популяризират положителните резултати, бързо да се изучава, разпространява и внедрява най-добрият опит; нагледната агитация и политическата украса да се приведат в съответствие с изискванията на бригадната организация на труда.

Програмата изискваше коренно преустройство на досегашната дейност в бригадите. В центъра на богатата и многообразна работа застава партийният комитет. Състояха се срещи с първенци, с ръководния партиен, стопански и обществен актив, с членовете на отделни бригади. На тях се разискваха въпроси от различно естество. Почти всички се опасяваха от реализацията на нормативите и прилагането на новия механизъм в бригадата. Дали няма да се намали възнаграждението на работниците, как ще се реагира при престой поради липса на енергия, вода, суровини...

След задълбочените обсъждания работниците се убедиха в реалните предимства на бригадната организация на труда. Общостопанската партийна организация можеше по-смело да насочи силите и вниманието на комунистите и на всички трудещи се към нейното повсеместно внедряване като условие за повишаване обществената производителност на труда. Затова още в началото на 1978 година тези въпроси бяха включени като основни в инженерния проект и после в насрещния план. Партийният комитет и стопанското ръководство правилно разбраха, че оттук трябва да започне усъвършенстването на социалистическата организация на труда. Само върху нейната основа може да се гарантира ритмично изпълнение на натуралните и качествените показатели, както на текущия насрещен план, така и на задачите до края на петилетката.

За да функционира ефикасно бригадната организация на труда, специалистите, икономистите, инженерите и технолозите отделиха най-голямо внимание за правилното нормиране на разходите за труд, материали, енергия и горива. Като се съобразиха с плановите показатели и капацитентните възможности на наличната техника, за всеки асортимент се определи нормирано планово задание. То се разработи въз основа на утвърдения лимит за численост на персонала, единните ведомственоотраслови и местните технически обосновани норми и нормативи за разход на труд, ефективния фонд „Работно време" и фонд „Работна заплата" за съответния период. Като метод за формиране на работната заплата плановото задание обвързва обема на продукцията с плана по труда, като сборът от отделните нормирани планови задачи на бригадите трябва да е равен на общия обем.

В цеховете и звената на открити партийни събрания разяснихме структурата на но-

Digitized by Google

восъздаващите се бригади и на начина за заплащане. Всички агитатори взеха участие в беседите и индивидуалните разговори. Те преминаха при висока активност и съдействуваха в голяма степен за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда в предприятието. Всяка от петте първични партийни организации по цехове и звена разработиха свои програми. Главните моменти в тях бяха обхватът на комунистите и активността им при решаването на тази отговорна задача. С особено внимание партийните групови отговорници бяха запознати детайлно с предстоящите задачи. Там разясняването се налагаше, защото това бяха самите участници в бригадата, участъка, смяната...

Повече от 70 комунисти, профсъюзни и комсомолски активисти, стопански ръководители и специалисти получиха поръчения за личен конкретен принос за усъвършенствуване на бригадната организация. Положителните резултати показват, че е избран верният път. Успешното съчетаване на политическия с икономическия подход в работата на заводския партиен комитет е налице. Създадени са икономически и идейно-психологически предпоставки за утвърждаване на бригадната организация. Разбира се от всички работници, че от това, което е произведено, зависи възнаграждението. Работната заплата се изчислява на базата на средномесечните работни дни по дневната тарифна ставка, по изпълнение на трудовите норми в процент плюс допълнителното възнаграждение за средномесечното изпълнение на плановите показатели, по коефициента за значимост на изпълняваната работа, разделена на сто. Не закъсняха и първите успехи. Ръстът на производителността на труда изпревари нарастването на средната работна заплата с около 10 на сто. Подобри се значително трудовата и технологическата дисциплина, заздравиха се другарските взаимоотношения и самоконтролът. Разбирането, че майсторството и дисциплината в работата са основа за високи трудови успехи, овладява все по-голяма част от колектива. Но това не означава, че всичко е направено. Сега се води разговор за самоинициативата и отговорността и се провеждат различни мероприятия по цехове, бригади и смени. Особено полезни се оказаха разговорите: „Моят личен принос за подобряване организацията на труда", „На всяка смяна машините да се предават в изправност". Като основна форма се наложи самоотчетът на специалистите и ръководителите пред колективите.

Много полезни бяха и срещите на бригадите със специалистите от отдел „Труд и работна заплата", на които те компетентно разясняваха нормираното планово задание и значението на коефициента за трудово участие. Например в I бригада на соков цех нямаше активност и членовете на колектива имаха нехайно отношение към задълженията си, допускаха преразход на суровини и материали. Сега колективът се ръководи от петчленен бригаден съвет, в който влизат: бригадирът, партийният групов отговорник, профгрупоргът и двама работници с най-добри трудови успехи. В бригадата работят девет комунисти. Те дават личен пример в трудните и отговорни моменти в работата, особено когато в някой почивен ден се наложи да се прибере и оползотвори суровина за нектари. Като резултат работната заплата на всеки работник от бригадата се увеличи със 128 на сто. Повиши се материалната заинтересованост, но с това се увеличи и личната отговорност. В бригадата се постигна взаимозаменяемост. Много от работниците овладяха по 2 и 3 възлови работни места. При нас производството на сокове се осъществява на поточни технологически линии и отсъствието на един или друг работник нарушава ритъма на технологическия процес. Сега работата на отсъствуващите се поема от техните колеги. И докато при старата система този тежък труд не подлежеше на заплащане поради това, че съществуваха различни разряди, то сега се заплаща чрез увеличаване на коефициента за трудово участие. Именно тук се проявява неоценимото стимулиращо значение на коефициента за трудово участие, с което се оценява добрата работа за деня. Ако за деня бригадата е работила с 2 или 3 човека по-малко, то те си разпределят съответното допълнително възнаграждение. Бригадата получава и допълнително възнаграждение 10 на сто за добро качество и над 10 на сто за икономия на суровини и материали. А за допуснат преразход бригадата се санкционира с 10 на сто.

Расте и вниманието на бригадите към новопостъпилите производственици. Най-напред те ги запознават с най-важните моменти от историята на предприятието, традициите на колектива, със значението на консервната промишленост. Наред с това им се разясняват производствените задължения, плановете, запознават се с техническите показатели на машините, технологията на производството, трудовите норми. Стремежът е новопостъпилият работник, колкото е възможно, по-бързо да се включи в трудовия ритъм.

Провеждат се и много форми за повишаване на квалификацията и укрепване на трудовата и технологичната дисциплина. Докато преди години престоите по технологически причини бяха много често явление, то сега те са сведени до минимум. Техниците на смени, които имат най-висок коефициент на трудово участие, сега във възможно най-кратък срок отстраняват възникналите аварии и предотвратяват появата на нови. На тях и на спомагателните работници вече не им е безразлично производството на бригадата и те най-активно помагат и сами се включват в производствения процес с единствената цел да се произведе повече и по-качествена продукция. Не са редки случаите, когато техник или старши работник застава на някое възлово място — работи с часове или цяла смяна. Тази положителна тенденция в работата на всички членове от бригадата оказва влияние в пъл-

Digitized by Google

ноценното използване на основните производствени фондове.

За повишаване на творческите инициативи на трудовия колектив спомагат много и различните ритуали. Почти всички бригади получиха имена и на уредените тържества всички участници бяха запознати с живота и дейността на техните патрони. Незабравими ще останат срещите с представителите от културно-информационния център на ГДР в София, които участвуваха в ритуала при даване името на бригадата при цех „Заготовка" на видната революционерка Роза Люксембург.

По решение на общинския комитет на БКП — Сливен се проведе преглед на работата на партийните и стопанските ръководства по прилагането и усъвършенствуването на бригадната организация. Резултатите показаха, че в нашето предприятие значително е подобрена вътрешната организация на труда. За да се разширят успехите, ни бе възложено да организираме научно-практическа конференция, в която да участвуват и представители на всички предприятия от хранително-вкусовата промишленост в града. От доклада, съдокладите и направените изказвания стана ясно, че наред с положителните страни в нашата дейност съществуват и редица слабости, към които се отнесохме с чувство на висока отговорност. Трудностите в по-голямото си число бяха свързани с така наречената психологическа бариера. В началото не всички разбраха същността и значението на бригадната организация на труда и стопанската сметка. Например от създадената бригада към „Нектарен цех" в началото някои не се явиха на работа, понеже се бяха уплашили, че се обвързват с тежки задължения, и в същото време нямало да получат добро възнаграждение. Но сега бригадата работи много добре, и то с нормален състав. Бригадният съвет разполага със средства от фонд „Работна заплата". Заплащането става по звена. Новата колективна организация на труда и бригадната стопанска сметка активизираха работниците. Във всяко звено се раждат нови и интересни инициативи, усъвършенствува се създаденото преди.

Все още не е намерен начин за изчисляване поотделно на разходите за енергия, вода и пара в бригадите, тъй като работят в един производствен корпус. Това затруднява точната стопанска сметка. Процесът на усъвършенстването на формите на организация на труда фактически е безкраен. Направеното досега показва, че в общостопанската партийна организация се отделят нужното внимание и грижи към бригадната организация на труда. А в това е най-верният критерий за постигане на още по-хубави резултати.

Георги СТОЯНОВ
секретар на партийния комитет
при „Булгарплод" — Сливен

Digitized by Google

МЛАДЕЖИТЕ НА СЕЛО

В. НИКУЛЦЕВА
завеждаща отдел в Егоревския градски комитет
на КПСС — Московска област

Проблемите на селскостопанското производство са предмет на особено внимание и грижи на Партията, на целия съветски народ. По-нататъшният подем на селското стопанство, както подчерта и XXV конгрес на КПСС, последвалите след него пленуми на ЦК на КПСС, е важна общодържавна задача.

Като изхождат от дълбоко научната аграрна политика на КПСС, тружениците от Егоревски район, Московска област, неуморно залягат за отговорното осъществяване на задачите, които стоят пред нас в областта на този основен отрасъл на народното стопанство.

Селското стопанство сега изисква специалисти, които добре да познават селото и умеят творчески да прилагат новостите в животновъдството и агротехниката, да осъществяват партийната политика. Практиката показва, че са необходими не просто работнически ръце, а ни трябват хора, които до съвършенство да владеят своята специалност, особено млади хора, младежи, влюбени в своята земя.

Решавайки тази задача, нашият градски комитет се ръководи от решението на КПСС „За работата на Ростовския областен комитет на КПСС по укрепването на селското стопанство с кадри за средното ръководно звено, с механизатори и други масови професии", а така също и от решенията на Партията и правителството за усъвършенствуване на народното образование и професионалната подготовка.

Градската партийна организация съвместно с изпълнителния комитет на градския народен съвет, с комсомолските, профсъюзните и стопанските организации и ръководства предприемат конкретни мерки по привличането и задържането на младежите на село, в селскостопанското производство. Утвърди се ефективна система на работата по насочването и задържането на младежите на село.

Ние практикуваме насочването на комсомолци и младежи по препоръка на градския комитет на ВЛКМС от предприятията в града. Системна работа провеждаме и сред демобилизираните от Съветската армия. Едновременно подобряваме жилищно-битовите условия на селскостопанските труженици, културното и битовото им обслужване, повишаваме и усъвършенствуваме тяхното професионално-техническо образование. За деловото и оперативното осъществяване на набелязаните мероприятия е създадена специална комисия по задържането на младежите на село, която се оглавява от първия секретар на градския партиен комитет.

Комисията редовно провежда свои заседания по места, организира семинари, прегледи и събори, обобщава и разпространява челния опит. Особено внимание тя отделя на осигуряването на съвместните усилия на совхозите и училищата в подготовката на младежите за активна трудова дейност.

Ръководство за действие в провеждането на тази ни дейност са указанията на генералния секретар на ЦК на КПСС, дадени в отчетния доклад пред XXV конгрес на КПСС: „Комунистическото възпитание предполага да се усъвършенствува постоянно системата на народното образование и на професионалната подготовка. Това е особено важно сега, в условията на научно-техническата революция. Тя придава по-друг, нов характер на труда, а следователно и на подготовката на чо-

Материалът е написан за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

ноценното използване на основните производствени фондове.

За повишаване на творческите инициативи на трудовия колектив спомагат много и различните ритуали. Почти всички бригади получиха имена и на уредените тържества всички участници бяха запознати с живота и дейността на техните патрони. Незабравими ще останат срещите с представителите от културно-информационния център на ГДР в София, които участвуваха в ритуала при даване името на бригадата при цех „Заготовка" на видната революционерка Роза Люксембург.

По решение на общинския комитет на БКП — Сливен се проведе преглед на работата на партийните и стопанските ръководства по прилагането и усъвършенствуването на бригадната организация. Резултатите показаха, че в нашето предприятие значително е подобрена вътрешната организация на труда. За да се разширят успехите, ни бе възложено да организираме научно-практическа конференция, в която да участвуват и представители на всички предприятия от хранително-вкусовата промишленост в града. От доклада, съдокладите и направените изказвания стана ясно, че наред с положителните страни в нашата дейност съществуват и редица слабости, към които се отнесохме с чувство на висока отговорност. Трудностите в по-голямото си число бяха свързани с така наречената психологическа бариера. В началото не всички разбраха същността и значението на бригадната организация на труда и стопанската сметка. Например от създадената бригада към „Нектарен цех" в началото някои не се явиха на работа, понеже се бяха уплашили, че се обвързват с тежки задължения, и в същото време нямало да получат добро възнаграждение. Но сега бригадата работи много добре, и то с нормален състав. Бригадният съвет разполага със средства от фонд „Работна заплата". Заплащането става по звена. Новата колективна организация на труда и бригадната стопанска сметка активизираха работниците. Във всяко звено се раждат нови и интересни инициативи, усъвършенствува се създаденото преди.

Все още не е намерен начин за изчисляване поотделно на разходите за енергия, вода и пара в бригадите, тъй като работят в един производствен корпус. Това затруднява точната стопанска сметка. Процесът на усъвършенстването на формите на организация на труда фактически е безкраен. Направеното досега показва, че в общостопанската партийна организация се отделят нужното внимание и грижи към бригадната организация на труда. А в това е най-верният критерий за постигане на още по-хубави резултати.

Георги СТОЯНОВ
секретар на партийния комитет
при „Булгарплод" — Сливен

Digitized by Google

МЛАДЕЖИТЕ НА СЕЛО

В. НИКУЛЦЕВА
завеждаща отдел в Егоревския градски комитет
на КПСС — Московска област

Проблемите на селскостопанското производство са предмет на особено внимание и грижи на Партията, на целия съветски народ. По-нататъшният подем на селското стопанство, както подчерта и XXV конгрес на КПСС, последвалите след него пленуми на ЦК на КПСС, е важна общодържавна задача.

Като изхождат от дълбоко научната аграрна политика на КПСС, тружениците от Егоревски район, Московска област, неуморно залягат за отговорното осъществяване на задачите, които стоят пред нас в областта на този основен отрасъл на народното стопанство.

Селското стопанство сега изисква специалисти, които добре да познават селото и умеят творчески да прилагат новостите в животновъдството и агротехниката, да осъществяват партийната политика. Практиката показва, че са необходими не просто работнически ръце, а ни трябват хора, които до съвършенство да владеят своята специалност, особено млади хора, младежи, влюбени в своята земя.

Решавайки тази задача, нашият градски комитет се ръководи от решението на КПСС „За работата на Ростовския областен комитет на КПСС по укрепването на селското стопанство с кадри за средното ръководно звено, с механизатори и други масови професии", а така също и от решенията на Партията и правителството за усъвършенствуване на народното образование и професионалната подготовка.

Градската партийна организация съвместно с изпълнителния комитет на градския народен съвет, с комсомолските, профсъюзните и стопанските организации и ръководства предприемат конкретни мерки по привличането и задържането на младежите на село, в селскостопанското производство. Утвърди се ефективна система на работата по насочването и задържането на младежите на село.

Ние практикуваме насочването на комсомолци и младежи по препоръка на градския комитет на ВЛКМС от предприятията в града. Системна работа провеждаме и сред демобилизираните от Съветската армия. Едновременно подобряваме жилищно-битовите условия на селскостопанските труженици, културното и битовото им обслужване, повишаваме и усъвършенствуваме тяхното професионално-техническо образование. За деловото и оперативното осъществяване на набелязаните мероприятия е създадена специална комисия по задържането на младежите на село, която се оглавява от първия секретар на градския партиен комитет.

Комисията редовно провежда свои заседания по места, организира семинари, прегледи и събори, обобщава и разпространява челния опит. Особено внимание тя отделя на осигуряването на съвместните усилия на совхозите и училищата в подготовката на младежите за активна трудова дейност.

Ръководство за действие в провеждането на тази ни дейност са указанията на генералния секретар на ЦК на КПСС, дадени в отчетния доклад пред XXV конгрес на КПСС: „Комунистическото възпитание предполага да се усъвършенствува постоянно системата на народното образование и на професионалната подготовка. Това е особено важно сега, в условията на научно-техническата революция. Тя придава по-друг, нов характер на труда, а следователно и на подготовката на чо-

Материалът е написан за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

века за трудова дейност. Ние правим много в това отношение."[1]

Великата жизнена сила на тези думи ни заставя да издирваме нови форми и методи на работата с учащите се, тъй като те са основният източник на работна ръка и кадри и за селското стопанство.

Сега във всичките седем средни училища в района е въведено производствено обучение и професионална подготовка на трактористи и майстори по машинно доене. Във всички селски училища са осигурени добре подготвени и квалифицирани преподаватели по специалните селскостопански и технически дисциплини. Те се излъчват от совхозите, главно измежду най-добрите специалисти в тях.

Всички практически и теоретически занятия по професията на механизатора в селското стопанство се провеждат в специално обзаведени кабинети, в които има необходимите инструменти и други нагледни материали, инструкционни карти, агрегати и механизми. Училищата са осигурени напълно с нова техника за учебната практика на учащите се. Към училищата са прикрепени най-добрите животновъдни ферми в совхозите.

В района е разпространен опитът в съвместната работа на партийната организация в Поповското средно училище и совхоза „Русия" за трудовото възпитание, професионалната ориентация и задържането на младежите на село. Завършващите това училище вече четвърта година излизат с призива „Целият клас — на село" и строго държат на думата си. В училището има 11 комунисти и 5 комсомолци преподаватели. Заедно с целия педагогически колектив под ръководството на совхозния партиен комитет и в най-тесен контакт с широката общественост в селото комунистите учители успешно решават задачите на всеобщото средно образование и целенасочената професионална ориентация.

Училището разполага с много добра учебно-възпитателна база. В него се работи на една смяна по кабинетната система, имат и интернат, две групи са на удължен учебен ден. За организиране на производственото обучение совхозът е обзавел работилници, кабинети по тракторно дело и за другите селскостопански машини, отделени са два трактора „МТЗ—50" и „ДТ—75", прикрепена е най-добрата ферма на совхоза, на основата на която през лятото се организира лагер за труд и отдих „Зорка".

На основата на Бобковската ферма в училището е създадена и четвърта година работи ученическа животновъдна бригада. В нея около 20 деветокласници всяка година в продължение на месец провеждат стаж във фермата, през времето на който напълно заместват труда на 10 доячки. Много девойки след това остават да работят във фермата през цялото лято. По време на работата си в бригадата учащите се живеят, хранят се и отпочиват в училищния интернат.

Седма година в това училище работи и ученическа полевъдна бригада, наброяваща до 220 комсомолци и други младежи. Няколко години поред тази бригада участвува в прегледите на трудовите колективи в Московска област, беше наградена с преходното червено знаме на областния комитет на Комсомола, с купа, грамоти и други награди.

В деня на селскостопанския работник, който се провежда у нас през октомври, всяка година редовно се отчитат резултатите от цялата трудова дейност на учащите се, провежда се нашият традиционен празник на плодородието. Тогава учащите се рапортуват пред совхоза за изпълнението на задачите, които са им били възлагани през годината, победителите в социалистическото съревнование също биват награждавани. С пари, които учащите се получиха за своята работа в селското стопанство, те проведоха интересни екскурзии — в Москва, Белорусия, Киев, Севастопол и Одеса. Такава работа с учащите се провежда и в повечето други училища в нашия район.

Така например през 1979 г. 24 от завършващите Юрцевското средно училище — цял един учебен клас — решиха да останат на работа в совхоза „Борба", а осем девойки от Починковското училище решиха по договор с ръководството на совхоза „Починковски" да организират комсомолско-младежко звено доячки в тази ферма, в която те бяха провели своята производствена практика.

Голямо значение в системата на трудовото възпитание на учащите се в района се отделя и на подобряването на организацията на общественополезния труд.

Всяка година в района 750 души участвуват в дейността на седем ученически производствени бригади, в които в течение на цялата година се провежда опитна работа. В тях са създадени и редовно функционират 15 производствени звена. Имат и 10 лагера за труд и отдих.

В работата през лятото с учениците в селата е взет курс на системно привличане на учащите се от горните класове в сериозен производителен труд. С оглед на това те биват настанявани в училищните интернати, където се организира отдихът и храненето им, работата с тях е строго регламентирана и диференцирана с оглед на това, къде по-конкретно работят — във фермите, в строителните бригади или във фуражното производство; като помощник-комбайнери, животновъди и т. н. И навсякъде, където работят — в производствените бригади, на совхозните поля и във фермите, — младежите постигат високи показатели, по-големи от средните за совхозите.

Партийните организации в селските училища и в совхозите смятат за своя основна задача всестранната подготовка на учащите се за живота, за селскостопански

[1] XXV конгрес на КПСС, доклади и решения, С., 1976, с. 101.

Digitized by Google

труд, формирането у тях на задълбочен и траен интерес към селското стопанство, стремеж да овладяват професиите на селскостопанските майстори производители.

Но да се даде възможност на младежа или девойката в село добре да овладее една или друга селскостопанска специалност — това още съвсем не е всичкото. Практиката показва, че твърде важно е още и това, как завършващият училището ще бъде срещнат в производствения колектив, какви условия се създават там за труда и отдиха на младите, как ще премине адаптирането им в средата на производствения колектив.

В повечето стопанства в нашия район твърде добре разбират всичко това и отделят много грижливо внимание на младите механизатори и животновъди.

Към всеки от тях се прикрепва опитен наставник, който на първо време подпомага младия специалист добре да стъпи на краката си, уверено да навлиза в професията, учи го на прогресивни методи и форми на работа дотогава, докато младият производственик овладее майсторството на самия наставник.

Много голямо внимание в совхозите се отделя и на младежите, които служат в редовете на Съветската армия. Тържественото изпращане и посрещане на младежите в и от казармата; кореспондирането с тях по време на службата им, чрез което се обменя информация за развитието им като бойци и за работата в совхоза; подпомагането на демобилизираните в обзавеждането на личното им стопанство — всичко това стана характерна положителна черта в работата на повечето партийни и комсомолски комитети и организации в совхозите с бойците от нашата Съветска армия. Много важен фактор за задържането на младежта на селото в селскостопанското производство в нашия район е практически пълното осигуряване на всички млади семейства с жилища.

Това отговорно отношение към решаването на кадровите въпроси в селата на нашия раойн от страна на градската и районната партийна организация дава своите все по-добри резултати. Броят на завършващите нашите средни училища, които остават на работа в селското стопанство, от година на година се увеличава.

Така, ако през 1974 г. в совхозите останаха да работят 90 випускници на средните училища в района, то само след три години техният брой достигна 142 души, а освен това още 40 продължиха обучението си във висши селскостопански учебни заведения. Много от младежите станаха вече първенци в производството, квалифицирани специалисти в средното и в по-горните ръководни звена на системата на селскостопанската дейност. Измежду тях можем да споменем Евгений Лихачов, механизатор от совхоза „Борба“, който още през 1976 г. овърша 1006 тона зърно и за успехите си в труда беше награден с орден „Червено знаме на труда“; семейната династия на трите сестри Соловьови, които, след като завършиха Поповското средно училище, по примера на своята майка станаха доячки във фермата в совхоза „Русия“.

* * *

Егоровският градски комитет на КПСС в Московска област има вече значителен свой опит в задържането на младежите на село, в утвърждаването им в селскостопанското производство. Сега ние упорито залагаме в най-близко време всички стопанства в района да бъдат добре осигурени с млади производственици и специалисти, с помощта на които задачите на аграрната политика на нашата партия в района да се осъществяват все по-отговорно, все по-резултатно и перспективно.

Digitized by Google

ПОДГОТОВКАТА НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИТЕ РАБОТНИЦИ

НИКИФОР ВЕЛИЧКОВ

Предмет на настоящата статия е дейността на нашата партия за подготовката и възпитанието на идеологическите кадри, които работят в окръжните, общинските и районните партийни комитети.

Идеологическият фронт е призван да бъде основен и високоефективен фактор в борбата за изпълнение на разработената от XI конгрес стратегическа програма за висока ефективност и високо качество във всички отрасли на обществения живот.

Тази задача налага непрекъснато да се повишава теоретическата и професионалната подготовка, компетентността на идеологическите кадри, степента на тяхното възпитание. Те трябва да бъдат преди всичко високоидейни, политически зрели, теоретически добре подготвени. Или както посочи др. А. Лилов в доклада пред Националното съвещание от 2. XI. 1978 г.: „Сега са нужни майстори на своята работа, елитни, ако може така да се каже, идеологически кадри, безпределно верни на комунистическото дело и комунистическия идеал, кадри с висока обща, идеологическа и специална култура, кадри с развито социално мислене от съвременен тип, кадри не само знаещи, но и можещи, способни, талантливи.“[1]

Партийните комитети отчитат тази необходимост, когато комплектуват отделите „Пропаганда и агитация“ и техните сектори, като обръщат все повече внимание на политическите и деловите качества на работниците, на теоретическата им подготовка, организаторските способности, умението да работят с хората; на наличието на практически опит в партийната работа. Така в сектора за масово-политическа работа в окръжния комитет се предпочитат хора, минали школата на общинските и районните партийни комитети, имащи наред с другите данни и организаторски способности. При подбора на сътрудници в дома за политическа просвета се взема предвид склонността към теоретически изследвания, опит в пропагандистката и педагогическата работа. При това стремежът е да се осигури правилно да се съчета-

[1] Ал. Лилов, Борбата за претворяване в живота стратегията на Партията за висока ефективност и високо качество — задача над задачите на идеологическия фронт, С., Партиздат, 1979, с. 89.

Digitized by Google

ват старите, опитни с младите работници. Сега 90 процента от ръководните идеологически работници на партийните комитети (секретари, завеждащи отдели, политически сътудници) имат висше и полувисше образование, 65 процента работят повече от три години в партийните комитети, 4,2 процента (без работниците на ЦК на БКП) притежават научна степен.

Идеологическите кадри, както и всички други, не се раждат готови, те се обучават, възпитават, придобиват опит в процеса на работата. В доклад на отчетно-изборна конференция четем: „В отдел „Пропаганда и агитация" създадоха форми и методи за възпитание на сътрудниците от апарата на комитета, чрез които се повишава тяхната квалификация. Преди всичко поддържа се обстановка на висока взискателност, при която всеки помни, че бюрото на окръжния комитет му е гласувало огромно доверие и това го изпълва с високо чувство за отговорност.

Отделът или по-точно комитетът е предоставил на всички широка самостоятелност, възможност да проявят самоинициатива. Нито едно предложение на инструкторите не остава без внимание и като правило след обсъждане се включва в плана на отдела. Мнението на инструкторите се взема под внимание при съставянето на плановете за командировки, при избора на организациите за изучаване на отделни въпроси, за доклади, беседи, лекции пред трудещите се. Пред бюрото докладва онзи, който е подготвил въпроса — инструктор, завеждащ сектор, заместник-завеждащ отдел и т. н." Така, от една страна, се повишава отговорността на сътрудника, а от друга — расте неговият авторитет, създават се условия да прояви своите възможности.

Формирането на идеологическия работник се осъществява и под въздействието на системата за идеологическата дейност в неразделно единство със социалната практика, с трудовия процес.

Независимо че развитието на системата за подготовка на идеологическите кадри има свои специфични характеристики, тя е неделима част от кадровата политика на Партията.

Системата за обучение и възпитание на щатните идеологически кадри е част от системата за подготовка на всички категории идеологически дейци.

На всеки исторически етап от развитието на социализма се обезпечава съответствие на теоретическата, методическата и професионалната подготовка на кадрите, на техните качества съобразно нуждите на строителството на новото общество, на неговите всестранни постижения. Всички измерения на системата по обхват, по съдържание и обем на учебния материал, по форми, средства и методи на работа, нейната структура са в зависимост от кардиналните проблеми, които Партията и страната решават в своето историческо развитие. Като има предвид перспективите на обществено-икономическото развитие, тя програмира и ръста на идеологическите кадри.

* * *

Процесът на обучение и възпитание на щатните идеологически работници в окръжните, общинските и районните комитети на Партията на съвременния етап. се осъществява на три равнища: централно, окръжно и на равнището на общински и районен комитет.

Централният комитет на Партията осъществява подготовката на ръководните идеологически работници — секретари, завеждащи отдели и завеждащи сектори. Едни от най-използваните форми в последните години са **националните съвещания, националните теоретични и практически конференции,** чрез които Централният комитет развива комунистическата идеология и особено теорията и методите на идеологическа-

Digitized by Google

та работа. На тях научно се обосновават настъпилите изменения в развитието на обществото, изискванията към идеологическата работа и към кадрите, анализира се и се обобщава натрупаният опит, новите методи, средства и форми в идеологическата практика. Заедно с това съвещанията и конференциите допринасят за повишаване подготовката и възпитанието на практическите дейци на идеологическия фронт, помагат за разширяване на тяхната компетентност. Идеологическите кадри получават възможност да почувствуват подхода на Централния комитет при третирането на процесите и явленията на социалистическата действителност, стила на неговата работа, да се въоръжат с нови идеи, намерения и цели. По такъв начин Централният комитет на Партията осъществява всички основни функции на идеологическата дейност — теоретическата, образователната, възпитателната и организаторската.

Националните конференции и съвещания са особено полезни. В някои от тях вземат участие и изявени учени и работници на идеологическата практика на КПСС. Така нашите идеологически кадри получават възможността да обогатят своите знания и на основата на постиженията на КПСС във възпитанието на съветския човек.

Теоретическата насоченост на съвещанията и на конференциите се обуславя от най-актуалните изисквания към идеологическата работа. В годините след Февруарския пленум (1974 г.) на няколко научно-теоретически и практически конференции се изясни и популяризира опитът по такива важни въпроси на идеологическата дейност като необходимостта от най-тясна връзка на партийната пропаганда с живота, ролята и мястото на домовете за политическа просвета и партийните кабинети в областта на пропагандата и агитацията, усъвършенстуването на нагледната политическа агитация и други.

Научно-практическата конференция като форма за повишаване подготовката и възпитанието на идеологическите кадри се наложи и в дейността на партийните комитети по места. Конференциите в окръзите помагат да се обмени опит между идеологическите работници за най-ефективното използване на формите и методите в организацията и управлението на идеологическия процес, за свързване на теорията с актуалните проблеми на обществената практика. Те съдействуват за разгръщане на творчеството и инициативността на идеологическите кадри. Окръжният комитет на Партията в Стара Загора в последните няколко години организира научно-практически конференции по проблемите на връзката на пропагандата на марксизма-ленинизма с актуалните проблеми на обществената практика, на ролята на политическата просвета в осъществяването на социално-икономическата политика на Партията. В подготовката на конференцията се изучава и обобщава челният пропагандистки опит, свикват се срещи и семинари с пропагандистите. Те помагат теоретически и методически да израснат кадрите, по-ефективно да прилагат нагледните помагала и техническите средства.

В съвременните условия партийният работник и особено идеологическият не може без знания по педагогика и психология, по ораторско изкуство. Преди конференцията на семинари, курсове, лекции се дават основни знания по тези въпроси на секретари на общинските партийни комитети, на завеждащи отдели „Пропаганда и агитация", на завеждащите партийните кабинети, на инструкторите. Но трябва да отбележим, че не са достатъчни специалистите по тези дисциплини, не достига литература — учебни помагала. Окръжните комитети на Партията в Пловдив и Варна организираха конференции по проблемите на социалистическия начин на живот и формирането на новия човек, в Благоевград — по социално-психологическите изисквания на пропагандната дейност.

Digitized by Google

Основна база за подготовка и преподготовка, за възпитание на щатните идеологически кадри е Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП. Тя реализира тази задача посредством своите звена — Висше учебно заведение с редовно и задочно обучение, с отделение за двегодишна следдипломна квалификация и Центъра за усъвършенстване на ръководни кадри. Съобразно най-новите партийни изисквания, свързани със завършване на преустройството на идеологическата работа, Центърът за усъвършенстване на ръководните кадри насочва своята дейност към повишаване идейно-теоретическата подготовка на идеологическите кадри, към разширяване знанията им в областта на партийното строителство, на теорията и методите на идеологическата дейност. Съдействува за свързване на теорията с практиката и разработванетс на практически решения, насочени към подобряване ръководството на идеологическата дейност на партийните комитети. Все по-голямо внимание отделя на популяризирането на положителния опит в партийната, в идеологическата практика. В курса със завеждащите домовете за политическа просвета и секторите „Пропаганда" на окръжните комитети на Партията през март т. г. близо една трета от учебните занятия бе посветена на обмяна на опит в идеологическата практика. Представители от 22 окръга докладваха и споделиха постиженията и нерешените въпроси в областта на пропагандата.

Подходящи организационни форми в практиката на Центъра са основните, специализираните и информационните курсове.

Участниците в основните курсове се учат 30—45 дни в три групи: първата — преминават през един етап и приключват с изпит (зачот); втората — преминават пред два етапа — единият, свързан с полагане на изпит, и другият — с разработка на курсова работа; третата група включва: обучение по програма, разработка на курсови проекти и защита на курсовите работи. Такъв курс за първи път преминаха през учебната 1978/1979 г. секретари по идеологическите въпроси на градски и районни комитети на Партията.

Специализираните курсове работят по програми, отговарящи на функциите на обучаемата категория кадри и изискванията на идеологическата практика. Тяхното времетраене е от една седмица до месец.

Информационните курсове запознават идеологическите работници с най-нови партийни и правителствени документи, с решения на пленуми на Централния комитет на Партията. Тяхната продължителност е до 10 дни.

Подготовката и възпитанието на кадрите в голяма степен зависи от тематичното съдържание на учебно-възпитателния процес. През учебната 1978/1979 г. са свикани осем специализирани курса по десет дни. Подобряването на тематичното им съдържание се постига чрез намиране на най-правилното съотношение между количеството учебни часове, предназначени за изучаването на теоретически и практически проблеми. Същевременно то може да се реализира и чрез увеличаване продължителността на курсовете по време. Още В. И. Ленин подчертава, че „създаването на опитни и най-влиятелни вождове на Партията е дълго и трудно дело"[1], и че „по-добре след две години или дори след три години, отколкото набързо, без всяка надежда да получим солиден човешки материал"[2].

Ефективността на работата по подготовката и възпитанието на участниците в курсовете в значителна степен зависи и от уменията да се използват разнообразни и активни форми на обучение, от тяхното правилно съчетаване. В центъра са утвърдени форми: лекции, диску-

[1] В. И. Ленин, Полн. собр. соч., т. 32, с. 547.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 33, с. 491.

Digitized by Google

сии, семинари, посещения на различни обекти, контролни работи, защити на курсови работи и на реферати.

При определяне съдържанието и формите на обучение се използва принципът на диференцирания подход. По наше мнение той трябва да се утвърди и в самия учебен курс. Участниците имат различна гражданска специалност, различна степен на теоретическа подготовка, различен практически опит, различни възможности за възприемане и осмисляне на динамично протичащите процеси и явления от нашата действителност. Това налага по-широко да се използват индивидуалните консултации и беседи, събеседванията и дискусиите по групи, самостоятелната работа по материали и документи, практическите занятия и други форми, характерни за самообразованието и индивидуалната работа. Посредством тях участниците ще получат не само нови теоретически знания, но ще задълбочават своята подготовка и практическия си опит в тези области на науката и идеологическата практика,където се чувствуват недостатъчно подготвени и за което им е необходима специална квалифицирана помощ. Ето защо въпросът за избор на най-ефективни методи и форми на индивидуална подготовка, разработването на научнообоснована методика на самообразованието придобива характер на научен проблем в теорията на идеологическата работа.

* * *

Обучението и възпитанието на идеологическите кадри на окръжно равнище се осъществява под ръководството на окръжните комитети на Партията. Те се опират и съобразяват с характера на обучението на първо равнище. Утвърдило се звено в системата за подготовка и възпитание на идеологическите кадри са **университетите по марксизъм-ленинизъм.** Те са относително самостоятелна форма от висша степен на обучение на комунистите и безпартийния актив в партийната просвета. В тях повишават своята марксистко-ленинска подготовка не само щатните идеологически кадри, но и всички останали ръководни партийни, стопански, профсъюзни, комсомолски и други дейци на окръжните и общинските комитети на Партията, челници в производството, представители на науката и културата, на народната просвета — един отряд от около 50 хиляди души на година се събират на текущо обучение — два пъти в месеца. В зависимост от формите на обучение учебните звена (курсовете) се обособяват в групи за самообразование; групи с и без откъсване от работа.

В университетите по марксизъм-ленинизъм на окръжните партийни комитети се създават условия да се съчетава теоретическата подготовка с деловата квалификация на идеологическите работници от партийните комитети; учебно-възпитателният процес се свързва с изискванията на обществено-политическата практика. Учебният процес се осъществява по схемата: лекции, семинари, практически занятия; разработват се теми, конкретно свързани с нуждите на съответен колектив, организират се занятия в промишлени предприятия, на строителни обекти, където участниците изучават опита в партийното ръководство.

В курса за идеологическите работници в университета по марксизъм-ленинизъм на окръжния комитет на Партията в Пловдив миналата година са обсъждали темите: „Основни направления на преустройството на идеологическата работа“, „Ленинските норми на партиен живот“, „Въпроси за ефективността на идеологическата работа“. Като практически задачи участниците са подготвили реферати на следните теми: „Идеологическите проблеми в избраните произведения на др. Тодор Живков“, „Основни направления на идеологическата работа на Партията на съвременния етап“, „Ленинските принципи на партийно

Digitized by Google

ръководство и тяхното значение за идеологическата дейност на партийните комитети и организации".

Такава организация на учебния процес съдействувала за по-дълбоко изучаване на теорията и практиката на партийно-политическата работа.

Наред с положителните моменти от дейността на партийните университети не можем да отминем и факта, че щатните сътрудници на идеологическите отдели на някои окръжни и общински комитети не са обхванати в учебния процес на университетите. В съвременния етап, когато се предявяват такива високи изисквания към идеологическата работа, още повече се налага организиран учебно-възпитателен процес на тези кадри. Тук е уместно да си спомним думите на В. И. Ленин, казани наскоро след победата на Великия октомври, че революцията е мъдра, трудна и сложна наука. Мъдра, трудна и сложна наука е и строителството на комунизма. Ето защо Партията полага усилия ръководните кадри, колкото може по-успешно да овладяват тази наука, за да бъдат на височината на изискванията на съвременното развитие на марксистко-ленинската теория.

Окръжните комитети на Партията повишават подготовката на идеологическите кадри и чрез други организационни форми: научно-практически конференции, окръжни съвещания за запознаване с новите задачи, за обсъждане на актуални въпроси на идеологическата практика, заседания на отделите, където се обсъждат по същество всички въпроси на организацията и ръководството на идейновъзпитателния процес на територията на окръга, лектории и др. Софийският окръжен комитет на Партията свиква всяка година петдневни семинари с откъсване от работа за щатните идеологически кадри на партийните комитети, на окръжните ръководства на масовите организации, за заместник-секретарите на заводските партийни комитети.

Определен интерес представлява опитът на Софийската градска организация по обучението и възпитанието на идеологическите кадри. Той е част от разностранната ѝ дейност по осъществяването на единство на теорията и практиката на основата на създадения **Научно-идеологически комплекс.** На базата на интеграцията и координацията на дейността на Института за пропаганда на марксизма-ленинизма при Софийския градски комитет на Партията, на ръководните звена на идеологическата практика в столицата с някои видове дейности на Центъра по теория и управление на идеологическия процес на АОНСУ при Централния комитет на Партията. Научно-идеологическият комплекс под ръководството на градския комитет на Партията насочва вниманието си към изследване, организация и управление на идеологическата практика.

Задачите, които решава Научно-идеологическият комплекс — да развива теорията на идеологическия процес, да разработва проекти и методи за прилагане на научните резултати, да осъществява мероприятията за повишаване на възпитателното въздействие на социалната среда, да координира, планира, организира и контролира идейновъзпитателната работа в столицата, поставят по-високи изисквания към дейците на идеологическата теория и практика. В процеса на реализирането на интеграцията „теория—практика" щатните идеологически кадри ще трябва да формират у себе си умения за правилно анализиране и обобщаване на фактите и процесите на идеологическия фронт, да развиват изследователски способности. А за това са необходими ясни позиции, цели и критерии, комплексен подход към идеологическите явления и проблеми, солидна подготовка. За изпълнението на тези задачи Научно-идеологическият комплекс създава и нови механизми.

В рамките на комплекса идеологическите кадри се учат в постоян-

Digitized by Google

но действуващи семинари по проблемите на теорията и управлението на идеологическия процес; редовни, задочни и свободни аспирантури в Центъра по теория и управление на идеологическия процес; стажировка в идеологическите отдели на градския комитет; семинари, лектории, конференции, разговори около „кръглата маса", срещи, съвещания. Обучението на идеологическите кадри в столицата се осъществява и чрез самоподготовка на базата на специализираната литература по въпросите на теорията и управлението на идеологическия процес—поредицата „Теория, идеологическа практика, личност", бюлетините „Проблеми на пропагандата", „Партиен опит", „Отговор на актуални въпроси", „Теория и практика на пропагандата и агитацията" и „Международен живот". Дейците на идеологическата практика повишават своите знания и професионален опит и чрез участието си в така наречените единни комплексни целеви групи. Те са едни от организационните инструменти за връзката между научните изследвания и идеологическата практика и имат задача да създават нов или да усъвършенстват съществуващия опит в идеологическата работа, да обсъждат приложните проблеми на теорията, да събират обратна информация за практическите резултати от внедряването на научните разработки и да ги оценяват и координират, да планират и контролират целия идеологически процес.

В целевите групи участвуват работниците на идеологическите отдели на градския и районните комитети на Партията, на Института за пропаганда на марксизма-ленинизма, на Центъра по теория и управление на идеологическия процес, научни работници от висшите учебни заведения, дейци на просветата и др. Плод на дейността на такива единни комплексни целеви групи са разработените програми за идеологическата и културната дейност в столицата в утвърждаването на социалистическия начин на живот, за довеждане докрай преустройството на идеологическата работа, за комплексна идеологическа работа в столичните училища (методическо пособие) и др.

* * *

Обучението и възпитанието на щатните идеологически кадри на трето равнище се води от общинските и от районните комитети на Партията[1]. Тук в процеса на обучение, самообучение и възпитание са включени всички щатни идеологически кадри — секретари, завеждащи отдели, завеждащи партийни кабинети, завеждащи сектори и инструктори. Системата на подготовката има своя специфика. Тя се състои в това, че в повечето случаи обучението и възпитанието на кадрите поради тяхната малочисленост се реализира в хода на работата, че става в рамките на общата система на обучение на идеологическия актив или на щатния партиен апарат. Същевременно независимо от ограничения брой сътрудници в идеологическите отдели те се обучават и самостоятелно.

Практиката показва, че в районните партийни организации се използват част от същите организационни форми за обучение и възпитание на идеологическите работници, както при второ равнище от системата. Те не се прилагат механично, а съобразени с общата характеристика на районната организация и задачите, които тя решава. Всеки районен комитет е разработил система, на основата на която планира и направлява тяхното обучение. Непрекъснато се търсят прогре-

[1] Авторът разглежда действието на системата за подготовка на идеологическите кадри на трето равнище на основата на работата на РК на БКП — София, където наред с отделите „Пропаганда и агитация" съществуват и отдели „Образование, изкуство и култура".

Digitized by Google

сивни методи и форми на обучение и възпитание. Ленински районен комитет на Партията организира методико-приложна конференция за идеологическите кадри на района. Последните четири години районните комитети в София организираха 35 научно-практически конференции и 23 емпирични изследвания. Но те следва още по-дълбоко да осъзнаят, че тази дейност е неделима част от партийната система за работа с кадрите. Това ще им помогне по-активно и резултатно да водят подготовката и възпитанието на щатните идеологически работници на научни основи. Правилно би било в това дело да се използват по-активно възможностите на първичните партийни организации при районните комитети на Партията. По една или друга причина техният дял за издигане равнището на теоретическата и специалната подготовка на работниците на комитета не може да се счита за задоволителен. Възможностите им са далеч по-големи. В тях, както и в партийните групи, могат да се изнасят лекции, да се обсъждат разработени от идеологическите сътрудници доклади и реферати по теорията и практиката на партийно-организационната и партийно-политическата работа, да се споделя опит, да се дискутира, да се изказват мнения и съображения по състоянието и бъдещата работа в районната организация. Именно в партийната организация, в партийната група в най-голяма степен могат да се видят и осъществяват в единство процесите на обучение и възпитание. Работата на школата за възпитание и обучение на щатните работници на градския и районните комитети, организирана по инициатива и с активното участие на партийната организация при Софийския градски комитет на Партията, е един положителен пример.

* * *

Системната грижа за повишаване идейно-теоретическото равнище, деловата квалификация на щатните идеологически работници в партийните комитети, постоянното търсене на пътища за усъвършенстване на стила и методите на идейновъзпитателната и масово-политическата работа допринася навреме да приключи преустройството на идеологическия фронт.

ЗА БОЕВА, ПАРТИЙНА, ХУДОЖЕСТВЕНА КРИТИКА

ИВАН ПОПИВАНОВ

В социалистическото общество критиката и самокритиката са основни движещи сили. Голяма е ролята им и в областта на изкуството. Художествената критика винаги е имала и има по-сложен обхват — нейното въздействие надхвърля далеч рамките на професионалността, то има значение за естетическото възпитание на младежта и на целия ни народ. Затова Партията му отделя голямо внимание, тя оказва помощ на литературните и художествените критици за тяхната пълноценна изява.

Благодарение на партийната подкрепа още в първите години след Девети септември критиката ни се оформи на съвършено нови принципни основи, изиграва важна положителна роля. При новите условия тя започна интензивна градивна работа за коренно преустройство на литературния фронт, за унищожаване на всички остатъци от формалистичните и декадентските прояви в областта на изкуството. Следвайки традициите на големия наш общественик, философ и критик Димитър Благоев, нашите литературни критици марксисти подложиха на унищожителен огън упадъчното творчество, както и реакционните

Digitized by Google

тенденции в съвременната буржоазна литература. Те воюваха за нова художествена литература — утвърдиха недвусмислено партизанската поезия, повестите и разказите за Отечествената война, за строителството. Литературната критика разработи теоретичните основи на социалистическия реализъм, като ги свърза с конкретни явления в съвременното творчество. Тя ратува за по-дълбокоидейна, народностна литература, изразяваща народните позиции и стремежите на работническата класа. Същевременно тя постави изисквания за разнообразно и богато развитие на способите и формите, за повишаване на художественото майсторство.

Дълъг път трябваше да измине литературната ни критика, много заблуди и предразсъдъци трябваше да преодолее, трябваше, а и сега трябва да води борба за пълно разгръщане на творческите сили. Слабостите се изживяваха постепенно. Особено резултатно възраждане претърпя литературната критика след историческия Априлски пленум на Централния комитет на Партията. Преодолени бяха догматичнаната затвореност и сектантското късогледство, поведе се борба за възстановяване на ленинските принципи в литературата и изкуството. При конкретните анализи се възприе един по-сложен подход, чрез който литературното произведение се разглежда в единство, вниманието на критиката се насочва и към съдържанието, и към проблемите на формата. Потърсени бяха нови насоки, правеха се и експерименти, някои от които дори бяха твърде крайни. В известни случаи се стигна до субективистични приумици, до формалистично словотворчество, представяно за оригинална и новаторска трактовка. Но независимо от увлеченията, основният път бе вярно набелязан и правилен. В свободни творчески разговори и дискусии се разработваха проблемите на изкуството, диреше се резултатно решение на творческите задачи. Бяха намерени и по-убедителни и верни пътища към изследване на литературното наследство, преодоля се нихилистичното отношение към него, изтъкна се яркото и непреходното в реалистичното и народностно изкуство на миналото.

Несъмнено за общия положителен развой в съвременното изкуство, за достигане на големите успехи значителни са заслугите на нашата литературна критика. Тя има положителен дял в борбата срещу буржоазната идеология, в борбата срещу ревизионистичните и догматичните теоретизации, които обезкрилят и обезоръжават творчеството, за утвърждаване на действена партийност и принципност.

Ние можем да изтъкнем дейността на немалко съвременни критици, която е един по-продължителен етап е била резултатна и ползотворна. Някои от тях и днес са много оперативни и наред с големите изследвания, които правят, пишат и ярки, вдъхновени рецензии за всекидневни литературни прояви. Най-добрите наши критици съчетават личния усет за трайното и зрялото с теоретична дълбочина, с вярно разбиране за законите на художествената литература и за закономерностите на общественото развитие. Но проявиха се и характерни слабости.

В развитието на нашата литература, на изкуството ни и на художествената критика по-специално извънредно голяма роля изигра речта на др. Тодор Живков, произнесена преди десет години — на 14 март 1969 г. Тя бе предизвикана от необходимостта да се извиси равнището на критиката, да се преодолеят някои недостатъци, очертали се по това време особено остро. И ето — Партията се намеси, нужно бе да каже своята авторитетна и твърда дума, за да нанесе най-съкрушителната и най-убедителната критика на псевдокритиката, която се ширеше дотогава в отделни издания. Речта на др. Тодор Живков пред XVI конференция на столичната организация на ДКМС показва какво важно значение придава на литературната и художествената критика цялата ни общественост. „Нашата партийна художествена критика — изтъкна др. Живков — е призвана не само да констатира фактите, но и активно да се намесва в художественотворческия процес, да съдействува за неговото насочване в нужната на нашето общество посока. Още по-голяма и по-отговорна е ролята на партийната критика за правилното развитие на талантливата младеж. Без високомерие, но и без снизхождение критиката трябва умно и последователно да насочва младите таланти към поставяне и решаване на големите проблеми, към създаване на значителни произведения. Младостта не е препятствие за това. Нима може да се забрави например, че Ботев и Смирненски не доживяха до „зряла" възраст, но редица от нашите и световните творци са създали най-хубавите си произведения на млади години! Ето, към това нашата критика трябва да зове младежта, такива големи цели и задачи трябва да й поставя и да й помага за осъществяването им. Само тогава тя ще изпълнява своя дълг към народа, към литературата и изкуството, към самите творци! Само тогава тя ще бъде истинска комунистическа художествена теория и критика!"

Речта на др. Тодор Живков бе много навременна и ползотворна — в нея намери израз грижата на Партията за разцвета на културата и изкуството в нашата страна. Творците у нас поддържат близка връзка с обществеността. Партията неведнъж активно ги е подпомагала и насочвала по правилен път — пътя на народностното революционно и силно въздействуващо изкуство. В речта на др. Живков са синтезирани важни принципи, които лежат в основата на всяко истинско изкуство, в нея с пределна яснота и откровеност се говори за животрептящи проблеми.

Убедително се изтъква например, че кла сово-партийният критерий в критическите статии в значителна степен е принизен. Наистина, ако разгледаме повечето от изли защите в печата тогава рецензии, ще кон-

Digitized by Google

сватираме, че в тях се говори за много неща — и за психологическия анализ, и за художественото умение на писателя, и за формите на неговата изява, но често недостатъчно се обръща внимание на идеологическата насоченост, на концепциите, свързани с важни социални и хуманистични проблеми. У мнозина рецензенти, особено у по-младите, не винаги се забелязва верен подход в оценката на обществените явления, в сверяване на отразеното с жизнения първоизточник. Задачата при рецензирането често се схваща емпирично и ограничено литературно.

От особена важност е да се противопоставяме на каквато и да е „девалвация на националните и класово-партийни ценности", на принизяването на критериите, на еклектичното използване на различни по идеологическа същност насоки. В това отношение в практиката на съвременните критици имаше и все още има ред слабости. В критическите писания нерядко се възкресяваха стари теории, извлечени от книги с пожълтели корици, механично понякога се заимствуваха и съвременни буржоазни литературоведчески концепции, към които не се показваше достатъчно ярко настъпателно критично отношение.

В ред рецензии, публикувани в нашия печат, се излиза от едно тясно формално гледище, при което се утвърждават като пълноценни художествени проявления творби, които не са извисени идейно, не поставят важни проблеми, не оказват трайно и дълбоко въздействие. В същото време част от критиката отминаваше с бегъл поглед произведенията, посветени на труда, на революционните борби, както и творбите, изпълнени с публицистично-граждански патос. При преценяване на литературното наследство не винаги се подчертава достатъчно определено истински ценното в произведенията на класиците, не се изтъкват заблужденията, грешките, които са плод на времето и на известни класови влияния през един или друг етап от общественото развитие на страната ни в миналото.

Все още — и досега — в нашите литературни издания се срещат рецензии, особено от млади автори, в които не се прави задълбочен идейно-съдържателен анализ. Акцентува се предимно върху външното впечатление, върху моментното настроение, върху импулсивния подтик при анализирането, най-често изявен повърхностно, без проникване в същността. Критика с подобни елементи показва силен афинитет към субективистичен произвол. Мнозина рецензенти схващат задачата си като опит да се набележат повърхностно някои външни похвати и технически средства. Често се наблюдава преднамерено езиково кълчене, маниерно кокетничене с метафори, претрупване на слога с емоционално-образни елементи, някои от които — доста наивни. Тези прояви са свързани с творчески метод, при който се дава път на субективистични и формалистични приумици; анализирането се схваща като възможност за изграждане на самостоятелни критически образи, превратно оформени и нямащи нищо общо с литературния първообраз, а разкриващи личния темперамент на критика, рисуващи неговия собствен лик, адаптиран към конкретен художествен пример.

В литературната критика винаги има поне известна научна основа, винаги има и обективен елемент, стабилност на теоретическите постановки. Не е възможно да се извърши оценъчно-анализаторска работа без богата теоретична ерудиция, без вярно разбиране за същността на художествената литература. Нужни са и богати знания за литературата на миналото, боравене с безброй много факти и явления. Това обаче не значи, че критикът винаги трябва да изрежда фактите или да си служи с мъдри и остроумни цитати, да посочва малко известни имена. Критикът систематизира и квалифицира ред литературни процеси в своята предварителна, подготвителна работа, поне в съзнанието си. Той винаги ги има предвид в тяхното сложно взаимоотношение. Често излиза от тях, както и от светогледно-интелектуалнозрителна позиция, която му дава възможност да следва една линия на творческо поведение, да отстоява свои принципи. Друг е въпросът, че в конкретните си анализи мнозина критици акцентуват върху емоционалните изяви, подбудени от конкретното произведение, стремят се да възприемат образите с богата гама от чувства.

В съвременната критика има макар и единични противоположни увлечения, при които се заимствуват твърде механично някои способи на структурализма, като се абсолютизират външни формални особености на художествените творби, търсят се крайни количествени определители и се правят статистически наблюдения върху езикови, фонетични и ритмични особености. Някои от наблюденията в тази насока не са лишени от основание и от положителен смисъл, но неправилен е стремежът да се пренебрегва идейното съдържание като извънлитературен феномен, да се изолира творбата от обществената основа, да се представя литературният текст като „функционално" явление, което е съвършено условно и илюзорно. Марксистко-ленинската критика се занимава с проблемите на структурата, като обръща внимание на нейната съдържателност, на вътрешното проникване в литературното произведение. Под структура в такъв смисъл се разбират не формалните словесни средства и похвати, а едно органично единство, една жива съвкупност от всички компоненти на творбата в тяхната взаимозависимост, целенасочени и определени с оглед да се предаде внушение, да се изразят идеи и емоционално-духовно отношение.

В последните години една от най-съществените слабости на критиката бе нейната безкритичност. Това убедително беше показано в посочената реч на др. Тодор Живков. Този въпрос е неразделно свързан

Digitized by Google

с цялостния облик на нашите литературни и нелитературни издания. Редакторите в тях обикновено считат, че добре са изпълнили задачите си, ако разливат потоци от похвали за действителни или мнимн заслуги. Години наред ние търпяхме да се шири почти безнаказано „сивият поток". Наистина слаби книги винаги е имало и ще има. Но когато техният брой нарасне твърде много, когато се проявява снизходителност и толерантиост към тях, когато дори те се утвърждават като пълноценни, това е вече съвършено недопустимо.

Та каква е тази критика, която не критикува, която си затваря очите пред естетически непълноценни произведения. На пръсти се броят отрицателните рецензии, които се помествахa у нас доскоро. А в книгите на някои критици беше почти рядкост да се промъкнат материали, остро реагиращи срещу безличното.

Въпросът за необходимостта от атакуване на „сивия поток", на незадоволителните в идейно и художествено отношение творби е твърде сложен. Той е във връзка както с обществената и творческата атмосфера, така и с личните качества на един или друг критик.

Критиката ни имаше много слабости. Внимателната намеса на Партията в тази сложна сфера бе от изключителна важност. Веднага след речта на др. Тодор Живков се създаде творческа активност, рядко оживление. Изказаха се почти всички критици. Всички със задоволство и възхищение говореха за тази реч, ясно разбираха изключително важното ѝ значение. Всички, дори и тези, които бяха най-неактивни или неоперативни, се съгласиха, че е нужно да се воюва срещу сивото и пошлото, че е насъщно необходимо да се издига все по-високо класово-партийният критерий. И макар че понякога се говореше така, като че ли тези слабости са някъде вън от нас, някъде встрани, все пак, макар и косвено, би могъл да се долови и един самокритичен елемент. Преобладаващата част от критиците не само на думи приветствуваха развитите от Партията принципи, но се заеха с пълно мобилизиране на силите си да работят за по-нататъшно осъществяване на партийната политика в литературата.

Но да не смятаме, че вече всичко е абсолютно благополучно. Инерцията лесно не може да се превъзмогне. Трябва още много да се работи за създаване на съвършено нова атмосфера — това не е злободнев на ,временна задача, а труден, продължителен процес. Има и такива критици, които след общите обещания и след изказванията си, нищо конкретно не направиха. И сега все още твърде малко са критичните материали, в които се показват слабости. Те засягат предимно периферийни автори. Често в литературните ни издания се слага преграда срещу опитите да се разкритикуват за допуснати художествени недостатъци утвърдени творци. Все още се пишат безкритични хвалебствия. Някои автори, особено сред по-младите, считат, че е достатъчно критикът да се „потопи" в атмосферата на разглеждания писател. И в рецензиите си те често редят фантастични хиперболизации — дори когато анализират книга, за която с пълна увереност може да твърдим, че само след три-четири години ще бъде напълно забравена. Някои не пестят съпоставките с творчеството на Хемингуей, Фокнър, Кафка и пр. Стихосбирките на млади поети, които сега правят първите си стъпки и още не са дали категорични доказателства за оригинална изява, често се превъзнасят до небесата.

В някои от литературните издания и особено във всекидневния печат все още литературната критика се подценява. Тя не е заела своето подобаващо място. В повечето всекидневни вестници много рядко се поместват рецензии, при това и те са често общи и повърхностни, информативни, кратки.

В литературните издания пък все още тук и там не се разбира достатъчно добре, че литературната критика дава облика на изданието, а белетристичните творби, които се включват, най-често непосредствено преди публикуването им в отделни книги, не бива да са прекалено големи и в никакъв случай не трябва да изместват статиите и рецензиите. В някои от случаите нашите критически отдели нямат необходимата самостоятелност.

Явленията са комплицирани и имат различни причини. Пълното преодоляване на допусканите слабости е възможно само при ясно разбиране за положителното и отрицателното в работата на литературната критика.

Каквито и слабости да е имала и да има литературната критика, и въпрос не може да става дори за най-малко сравнение със старата буржоазна критика и естетика. В най-добрите си изяви нашата художествена критика изпъква с извисен критерий в борбата за качество и ефективност в творческата работа. Все повече съвременната ни критика става философски размисъл за нашето време. Това личи и в проявите на неколцина от най-добрите ни критици. От частните портрети и скици за отделни творци, за изолирани явления се върви към сложни обобщения с философско, психологическо и социологическо осмисляне на проблема за съвременността. Подобни особености могат да се проявяват и при отделни оценки, при рецензиране на книги. Социологическото в най-добрите случаи вече не е откъснато от индивидуалното, а е в пряка връзка с него. През годините, когато се ширеше догматизъм, често прекалено и едностранчиво се акцентираше върху социалния фактор, пренебрегваше се личното, съкровеното. По-късно като реакция на тази крайност се стигна до противоположни увлечения, при които се абсолютизираше ролята на личното начало и не се виждаше сложната детерминираност, преплетеността на явленията, включително и на естетическите явления. Все повече става ясно, че не може да има истински съдържателна творческа дейност без непосредствена връзка със съвременността,

Digitized by Google

със съвременния дух и патос. Тясната връзка с жизненото е ползотворен фактор и за интензивността на литературната критика.

Марксистко-ленинският подход към явленията осигурява възможност да се проникне в сърцевината на закономерностите, дори и когато в рецензии се характеризират частични прояви. В това отношение особено показателна е дейността на Пантелей Зарев. След Априлският пленум на Партията той навлезе в нов етап на своята дейност, най-зрелия, домогна се до нов подход, без догматични наслоения и оценки. Наред с големите статии и проучвания, които прави, той анализира в рецензии и конкретни творби, като пише с „артистично" многообразие в подхода, с широта, вдъхновение и емоционалност. Пантелей Зарев се стреми да се приближи плътно до всеки творец, да го почувствува като личност, да види неговото ярко своеобразие.

В съвременната ни критика има различни тенденции. Очертава се насока, в която преобладават научните и публицистичните елементи при рецензирането, изпъква логико-рационалното начало, проявено и в анализаторския подход, и в поставянето на проблемите, и в езиковото изграждане. Този тип критика е проблемно-аналитичен. Има и друга насока, при която изпъква емоционално-експресивното начало. И в двата подхода има положителни страни — лоши са само крайностите им. При втория тип критика се търси една по-близка връзка със спецификата на художественото творчество, показва се стремеж да се акцентува върху емоционалните изяви, подбудени от конкретното произведение, стремеж да се възприема с богатство на въображението, като се намери път към допълнителните внушения, към намеците и полутоновете на авторовите концепции. При подобно интерпретиране критиците с емоционално отношение, с по-голяма експресивност и разнообразие на средствата, често аналогични на белетристичните способности, правят опит да се домогнат до същността на художествените образи, да обхванат индивидуалното, характерното за твореца.

Без да се налага като единствен и всевластен, несъмнено този подход има някои предимства и чрез него може резултатно да се анализират сложните литературни явления, да се разкрива идейно-съдържателната страна на художествените творби. Това се потвърждава от творческата практика на мнозина критици — наблюдаваме подхода както в рецензиите на Г. Цанев, така и в много от работите на П. Зарев, в статиите на Б. Делчев, С. Султанов и др. Най-определено тенденцията да се интерпретира емоционално-експресивно се проявява в рецензиите и статиите на Ефрем Каранфилов.

Известна истина е, че мнозина от най-утвърдените и авторитетни доскоро критици се отдръпнаха от активния критически фронт; не се отзовават оперативно на съвременните литературни прояви, не се вълнуват от проблемите на днешното творчество. Това бе изтъкнато още преди десет години в речта на др. Тодор Живков: „Някои от нашите най-известни критици обаче, критици от поколението, което изигра огромна роля за преминаването на българската литература и изкуство върху релсите на социалистическия реализъм, за опазването им от нахлуването на буржоазни и дребнобуржоазни влияния, някои от тези наши критици през последните години самоволно се пуснаха от хорото".

Повечето от възрастните критици се занимават само с проучване на писатели от миналото. В много от тези усилия има резултатни и ползотворни начинания, ала не бива да се прекъсва и връзката със съвременността. Когато говорим за част от нашите критици, почти винаги се имат предвид отминали техни прояви. Някои от тях сега работят успешно само в една насока — в сферата на преиздаването...

Мястото на дезертиралите критици не остана празно. Приблизително от средата на 50-те години се оформи едно ново попълнение от по-млади хора, което донесе със себе си нещо оригинално и хубаво — преди всичко очарованието и надеждата на младостта, както и свежестта на нови способи, на ново виждане и усещане на нещата. Поколението, което се утвърди в последните десетилетия, изразява една често дръзка и предизвикателна сила, нов ярък и вдъхновен патос, критическа непримиримост срещу проявите на пошлото, безличното и имитиращото. Очертаваха се физиономиите на оригинални автори.

За успешното разрешаване на литературно-критическите задачи са нужни колективни творчески усилия. Нужни са различни гласове с разнообразни регистри и с различна обагреност. На практика след ред несполуки се уверихме, че сложните процеси в съвременната литература трябва да се анализират от различни аспекти; индивидуалността на критика не може да се обезличава: има значение неговият личен поглед, имат значение личните му предпочитания, вкусове; нормално за една литература е критиците да пишат всеки по своему — неправилно е да се налага като общовалиден само един есеистичен или социологичен, или какъвто и да е друг шаблон на литературно-критическо интерпретиране. Напълно възможно е в някои случаи да се набляга на фактологичната основа, да се проучва и изследва с преобладаване на рационалното начало. Стига само да не се остава при голите факти или да не се изпада в абстрактно съчинителство. Напълно възможно е също така да се пише с повече чувство, с белетристични способи, с лично вживяване. Стига само да не се маниерничи наивно.

И това не са единствените възможности — има безброй варианти на критическо интерпретиране. При всички случаи основното е да се запази идеологическата чистота и да се държи високо знамето на партийността.

Digitized by Google

През изтеклото десетилетие др. Тодор Живков още много пъти авторитетно и аргументирано оказа помощ на литературната и художествената критика, насочваше я и непрекъснато я насочва по пътя на партийната правда. От неговите богато съдържателни изказвания проличава ясно какви отговорни задачи поставя нашето общество пред литературната критика и пред цялото ни изкуство. Не е чудно, че слабостите безпокоят мнозина. Мъдрият глас на Партията ни предупреждава и насочва. Несъмнено той е нов мощен фактор за развитието на нашето изкуство и на цялата ни култура, за повишаване ролята на литературната критика и за издигане на нейния авторитет. Така ще се стигне до още по-голям разцвет на нашата художествена литература, която неотклонно върви по пътя на социалистическия реализъм.

ВЪЗПИТАТЕЛИ НА МЛАДИТЕ

В Михайловградски окръг наставничеството се утвърждава като ефективна форма за непрекъснато трудово и политическо възпитание на част от младежта. Партийните комитети, първичните партийни организации вникват по-задълбочено в различните проблеми на това движение, предприемат мерки то да се разширява и обогатява. В настоящия момент 521 наставници обучават 2110 младежи и девойки. Досега през школата на наставниците са преминали 3957 млади и новопостъпващи работници. От тях 89 са направили рационализаторски предложения с 416 736 лв. икономически ефект.

В партийното ръководство на наставничеството в окръга са откроиха някои страни, които са особено резултатни.

На първо място е подборът на наставниците. Голяма част от партийните комитети и първичните партийни организации се ориентират предимно към работници, служители, притежаващи високи нравствени добродетели: лично обаяние, внимателно отношение към хората, тактичност, взискателност първо към себе си, а после към другите, принципност, единство между думите и делата, доверие, още да бъдат челници в професията, пример в колектива. Правилно постъпват партийните комитети, които при присъждане на званието „Наставник" изискват от кандидата: да е подпомогнал наставлявания младеж или новопостъпилия работник в усвояване на професия, получаване на разряд, в естетическо и нравствено израстване. С тези изисквания значително се подобри качественият състав на наставниците и сега преобладаващата част от тях отговаря на дадените указания от др. Тодор Живков пред Националното съвещание м. г.: „Наставникът е и майстор, и педагог, и ръководител, и другар, и задушевен приятел, който вниква в сърцето и душата на младежа, разбира го, помага му и го подкрепя..." Популярни са имената на наставниците: Евгени Александров, стругар от Ремзавода в с. Брусарци, обучил 52 души, Лена Иванова от завод „Монтана" — 23 младежи, Милан Тасев, оператор от завод „Замфир Попов" — 52 младежи, Александър Дражев — бригадир на комплексна строителна бригада — Лом — 52 млади работници и др.

Във възпитателния процес наставниците подхождат различно. Евгени Александров най-силно въздействува на младите работници чрез личния си пример, чрез трудовата си биография. Близо 28 години той работи в един и същи завод, на един и същи струг, който той поддържа идеално и на него изпълнява най-сложните операции. Петилетния си план изпълни още през август 1978 г. В работата си е всеотдаен, с висока култура на работник. В отношенията си с хората е открит, взискателен и към себе си, и към другите. Когато среща затруднения, търси помощта на Комсомола, колектива, родителите, с тяхна помощ постига положителни резултати в трудовото възпитание.

Наставникът Александър Дражев задълбочено изучава характера, особеностите и потребностите на момчетата от своята строителна бригада. Умело подбира възпитателните форми. Когато научава, че младият строител Цветан Димитров не използва свободното си време рационално, а го пилее по кръчмите, решава да му помогне. Узнава, че Димитров проявява интерес към отглеждането на зайци и този факт му помага. От отпадъчни материали и с помощта на бригадата построяват зайчарник и му го предоставят за ползване. Другарската грижа за неговото любимо занимание го извежда на правилен път.

На второ място се изградиха и се утвърдиха като авторитетни органи **съветите на наставниците** предимно в по-големите предприятия, където съществуват условия за това. Дванадесет съвета на наставниците разгръщат организаторска и политическа работа сред наставниците, координират взаимоотношенията с обществените органи и организации. В Ремзавода — с. Брусарци, съветът се събира веднъж на 2—3 месеца. Всяко заседание се подготвя грижливо. Председателят на съвета Евгени Александров си кореспондира с именития съветски наставник Степан Витчен-

Digitized by Google

ко. В едно от писмата си Витченко му пише: „Както не стои на едно място младежкият колектив в нашето производство, така не бива да стоят на едно място и съветите на наставниците. Това, което днес е приемливо, утре може да е остаряло".

И действително опитът показва, че организацията на възпитателния процес е немислима без системното изучаване психологическите особености на младия работник, на неговите интереси и потребности, без планирана целенасочена работа в това отношение.

Черпейки от богатия съветски опит, съветът на наставниците в Ремзавода в Брусарци след съгласуване с партийната организация, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство поставя в годишните планове за обсъждане и решаване на следните важни проблеми:

— усвояване на професията и повишаване на разрядите на младите работници;

— подобряване на комунистическото възпитание на младежите;

— установяване на по-добра връзка с родителите;

— повишаване педагогическото майсторство на наставниците;

— съвместни мероприятия с обществените организации.

Съветът подпомага наставниците да ползват в своята работа средствата за масова информация, оказва им методическа помощ. Но оценявайки реално приноса на наставничеството във възпитателния процес на младежта, трябва да отбележим, че в някои партийни комитети, профорганизации и комсомолски дружества, като тези в заводите „Г. Дамянов", „Прецизъ", „Мир" и др., работата не е поставена на планова основа.

На трето място успешно се решава при нас обучението на наставниците.

Осъществяваме целогодишно обучение и за тази цел създадохме народни университети към профсъюзните домове на културата в Михайловград и Лом, които организират цикли от лекции. Ето някои от миналогодишните лекции: „Ролята и мястото на прекия ръководител за възпитанието и подготовката на младите работници за производството", „Пътища и средства за възпитанието на работническата младеж в комунистическо отношение към труда", „Охраната на младежкия труд и наказателното законодателство", „Основи на нравственото възпитание на работническата младеж". Обсъди се Писмото на др. Т. Живков до ЦК на ДКМС, организират се занятия за изучаване индивидуалните особености на младите работници.

В обучението на наставниците и целия възпитателен процес се включват и училищата, които имат шефство с отделните предприятия. Заслужилият учител Кръсто Пенов — директор на Икономическия техникум, заедно с учителския колектив е поел шефство над наставниците в „Търговия на дребно". Подобно шефство осъществяват политехническите гимназии в Михайловград и в Лом съответно над завод „Монтана" и над Завода за захар и Пивоварния завод. Друга част от училищата се приели съвместни програми със съветите на наставниците.

На четвърто място се откроява съревнованието между наставниците, между наставниците и младежите, над които те са поели шефство.

В завод „Монтана" е разработен и сключен договор за социалистическо съревнование между наставниците и младите работници. В него наставникът се задължава да подготви младия работник за придобиване на разряд, изпълнение на дневните норми и предаване на продукция с по-високо качество, участие в рационализаторските предложения, да бъде за пример в комунистическо отношение към труда, да възпитава нравствени качества у подрастващите.

От своя страна младият работник се задължава да усвои професията, да поддържа в образцов вид работното си място и опазва обществената собственост. След получаване на разряд да преизпълнява нормата си, да предава висококачествена продукция, постоянно да повишава своето идейно-политическо и образователно равнище.

Най-характерното в наставническото движение в завод „Монтана" е груповото шефство над наставниците в отделните бригади. Наставниците работят за усъвършенстване бригадната организация на труда и внедряване на многомашинното обслужване. Наставничката Лена Петкова — многомашинничка, е изпълнила петилетния си план за две години и 4 месеца. В момента работи по плана си за осмата петилетка и е обещала да го изпълни до 1980 година.

Ако измерваме ефективността от наставническа дейност с активността и получените производствени резултати, то имаме основание да кажем, че е положителна. Младите работници от бригадата, над която е поела шефство Лена Петкова, за 1978 г. изпълниха годишния си план със 130 на сто. В бригадата няма текучество, отсъствия, нарушаване на трудовата и технологичната дисциплина. Бригадата е на първо място в завода по икономии на суровини и материали.

В някои предприятия, като обувната фабрика „Иван Димитров", Комбината за електрокари и мотокари и др., по 2—3 пъти в годината се обявява ден на наставника, другаде свързват този ден с деня на качеството, деня на дисциплината. Съществуват и други инициативи за укрепване авторитета на наставниците. В редица трудови колективи при приемане на млади работници в редовете на работническата класа наставниците връчват трудовия паспорт, правят се алеи, кътове и табла на наставниците, на тях са посветени отделни рубрики в местните вестници и радиопредаванията; в тържествена обстановка им се връчват паспорти на наставниците.

Във фабрика „Ломска комуна" е уредена алея на наставниците. В нея са поста-

Digitized by Google

През изтеклото десетилетие др. Тодор Живков още много пъти авторитетно и аргументирано оказа помощ на литературната и художествената критика, насочваше я и непрекъснато я насочва по пътя на партийната правда. От неговите богато съдържателни изказвания проличава ясно какви отговорни задачи поставя нашето общество пред литературната критика и пред цялото ни изкуство. Не е чудно, че слабостите безпокоят мнозина. Мъдрият глас на Партията ни предупреждава и насочва. Несъмнено той е нов мощен фактор за развитието на нашето изкуство и на цялата ни култура, за повишаване ролята на литературната критика и за издигане на нейния авторитет. Така ще се стигне до още по-голям разцвет на нашата художествена литература, която неотклонно върви по пътя на социалистическия реализъм.

ВЪЗПИТАТЕЛИ НА МЛАДИТЕ

В Михайловградски окръг наставничеството се утвърждава като ефективна форма за непрекъснато трудово и политическо възпитание на част от младежта. Партийните комитети, първичните партийни организации вникват по-задълбочено в различните проблеми на това движение, предприемат мерки то да се разширява и обогатява. В настоящия момент 521 наставници обучават 2110 младежи и девойки. Досега през школата на наставниците са преминали 3957 млади и новопостъпващи работници. От тях 89 са направили рационализаторски предложения с 416 736 лв. икономически ефект.

В партийното ръководство на наставничеството в окръга са откроиха някои страни, които са особено резултатни.

На първо място е подборът на наставниците. Голяма част от партийните комитети и първичните партийни организации се ориентират предимно към работници, служители, притежаващи високи нравствени добродетели: лично обаяние, внимателно отношение към хората, тактичност, взискателност първо към себе си, а после към другите, принципност, единство между думите и делата, доверие, още да бъдат челници в професията, пример в колектива. Правилно постъпват партийните комитети, които при присъждане на званието „Наставник" изискват от кандидата: да е подпомогнал наставлявания младеж или новопостъпилия работник в усвояване на професия, получаване на разряд, в естетическо и нравствено израстване. С тези изисквания значително се подобри качественият състав на наставниците и сега преобладаващата част от тях отговаря на дадените указания от др. Тодор Живков пред Националното съвещание м. г.: „Наставникът е и майстор, и педагог, и ръководител, и другар, и задушевен приятел, който вниква в сърцето и душата на младежа, разбира го, помага му и го подкрепя..." Популярни са имената на наставниците: Евгени Александров, стругар от Ремзавода в с. Брусарци, обучил 52 души, Лена Иванова от завод „Монтана" — 23 младежи, Милан Тасев, оператор от завод „Замфир Попов" — 52 младежи, Александър Дражев — бригадир на комплексна строителна бригада — Лом — 52 млади работници и др.

Във възпитателния процес наставниците подхождат различно. Евгени Александров най-силно въздействува на младите работници чрез личния си пример, чрез трудовата си биография. Близо 28 години той работи в един и същи завод, на един и същи струг, който той поддържа идеално и на него изпълнява най-сложните операции. Петилетния си план изпълни още през август 1978 г. В работата си е всеотдаен, с висока култура на работник. В отношенията си с хората е открит, взискателен и към себе си, и към другите. Когато среща затруднения, търси помощта на Комсомола, колектива, родителите, с тяхна помощ постига положителни резултати в трудовото възпитание.

Наставникът Александър Дражев задълбочено изучава характера, особеностите и потребностите на момчетата от своята строителна бригада. Умело подбира възпитателните форми. Когато научава, че младият строител Цветан Димитров не използва свободното си време рационално, а го пилее по кръчмите, решава да му помогне. Узнава, че Димитров проявява интерес към отглеждането на зайци и този факт му помага. От отпадъчни материали и с помощта на бригадата построяват зайчарник и му го предоставят за ползване. Другарската грижа за неговото любимо занимание го извежда на правилен път.

На второ място се изградиха и се утвърдиха като авторитетни органи **съветите на наставниците** предимно в по-големите предприятия, където съществуват условия за това. Дванадесет съвета на наставниците разгръщат организаторска и политическа работа сред наставниците, координират взаимоотношенията с обществените органи и организации. В Ремзавода — с. Брусарци, съветът се събира веднъж на 2—3 месеца. Всяко заседание се подготвя грижливо. Председателят на съвета Евгени Александров си кореспондира с именития съветски наставник Степан Витчен-

Digitized by Google

ко. В едно от писмата си Витченко му пише: „Както не стои на едно място младежкият колектив в нашето производство, така не бива да стоят на едно място и съветите на наставниците. Това, което днес е приемливо, утре може да е остаряло".

И действително опитът показва, че организацията на възпитателния процес е немислима без системното изучаване психологическите особености на младия работник, на неговите интереси и потребности, без планирана целенасочена работа в това отношение.

Черпейки от богатия съветски опит, съветът на наставниците в Ремзавода в Брусарци след съгласуване с партийната организация, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство поставя в годишните планове за обсъждане и решаване на следните важни проблеми:

— усвояване на професията и повишаване на разрядите на младите работници;

— подобряване на комунистическото възпитание на младежите;

— установяване на по-добра връзка с родителите;

— повишаване педагогическото майсторство на наставниците;

— съвместни мероприятия с обществените организации.

Съветът подпомага наставниците да ползват в своята работа средствата за масова информация, оказва им методическа помощ. Но оценявайки реално приноса на наставничеството във възпитателния процес на младежта, трябва да отбележим, че в някои партийни комитети, профорганизации и комсомолски дружества, като тези в заводите „Г. Дамянов", „Прециз", „Мир" и др., работата не е поставена на планова основа.

На трето място успешно се решава при нас обучението на наставниците.

Осъществяваме целогодишно обучение и за тази цел създадохме народни университети към профсъюзните домове на културата в Михайловград и Лом, които организират цикли от лекции. Ето някои от миналогодишните лекции: „Ролята и мястото на прекия ръководител за възпитанието и подготовката на младите работници за производството", „Пътища и средства за възпитанието на работническата младеж в комунистическо отношение към труда", „Охраната на младежкия труд и наказателното законодателство", „Основи на нравственото възпитание на работническата младеж". Обсъди се Писмото на др. Т. Живков до ЦК на ДКМС, организират се занятия за изучаване индивидуалните особености на младите работници.

В обучението на наставниците и целия възпитателен процес се включват и училищата, които имат шефство с отделните предприятия. Заслужилият учител Кръсто Пенов — директор на Икономическия техникум, заедно с учителския колектив е поел шефство над наставниците в „Търговия на дребно". Подобно шефство осъществяват политехническите гимназии в Михайловград и в Лом съответно над завод „Монтана" и над Завода за захар и Пивоварния завод. Друга част от училищата се приели съвместни програми със съветите на наставниците.

На четвърто място се откроява съревнованието между наставниците, между наставниците и младежите, над които те са поели шефство.

В завод „Монтана" е разработен и сключен договор за социалистическо съревнование между наставниците и младите работници. В него наставникът се задължава да подготви младия работник за придобиване на разряд, изпълнение на дневните норми и предаване на продукция с по-високо качество, участие в рационализаторските предложения, да бъде за пример в комунистическо отношение към труда, да възпитава нравствени качества у подрастващите.

От своя страна младият работник се задължава да усвои професията, да поддържа в образцов вид работното си място и опазва обществената собственост. След получаване на разряд да преизпълнява нормата си, да предава висококачествена продукция, постоянно да повишава своето идейно-политическо и образователно равнище.

Най-характерното в наставническото движение в завод „Монтана" е груповото шефство над наставниците в отделните бригади. Наставниците работят за усъвършенстване бригадната организация на труда и внедряване на многомашинното обслужване. Наставничката Лена Петкова — многомашинничка, е изпълнила петилетния си план за две години и 4 месеца. В момента работи по плана си за осмата петилетка и е обещала да го изпълни до 1980 година.

Ако измерваме ефективността от наставническа дейност с активността и получените производствени резултати, то имаме основание да кажем, че е положителна. Младите работници от бригадата, над която е поела шефство Лена Петкова, за 1978 г. изпълниха годишния си план със 130 на сто. В бригадата няма текучество, отсъствия, нарушаване на трудовата и технологичната дисциплина. Бригадата е на първо място в завода по икономии на суровини и материали.

В някои предприятия, като обувната фабрика „Иван Димитров", Комбината за електрокари и мотокари и др., по 2—3 пъти в годината се обявява ден на наставника, другаде свързват този ден с деня на качеството, деня на дисциплината. Съществуват и други инициативи за укрепване авторитета на наставниците. В редица трудови колективи при приемане на млади работници в редовете на работническата класа наставниците връчват трудовия паспорт, правят се алеи, кътове и табла на наставниците, на тях са посветени отделни рубрики в местните вестници и радиопредаванията; в тържествена обстановка им се връчват паспорти на наставниците.

Във фабрика „Ломска комуна" е уредена алея на наставниците. В нея са поста-

Digitized by Google

През изтеклото десетилетие др. Тодор Живков още много пъти авторитетно и аргументирано оказа помощ на литературната и художествената критика, насочваше я и непрекъснато я насочва по пътя на партийната правда. От неговите богато съдържателни изказвания проличава ясно какви отговорни задачи поставя нашето общество пред литературната критика и пред цялото ни изкуство. Не е чудно, че слабостите безпокоят мнозина. Мъдрият глас на Партията ни предупреждава и насочва. Несъмнено той е нов мощен фактор за развитието на нашето изкуство и на цялата ни култура, за повишаване ролята на литературната критика и за издигане на нейния авторитет. Така ще се стигне до още по-голям разцвет на нашата художествена литература, която неотклонно върви по пътя на социалистическия реализъм.

ВЪЗПИТАТЕЛИ НА МЛАДИТЕ

В Михайловградски окръг наставничеството се утвърждава като ефективна форма за непрекъснато трудово и политическо възпитание на част от младежта. Партийните комитети, първичните партийни организации вникват по-задълбочено в различните проблеми на това движение, предприемат мерки то да се разширява и обогатява. В настоящия момент 521 наставници обучават 2110 младежи и девойки. Досега през школата на наставниците са преминали 3957 млади и новопостъпващи работници. От тях 89 са направили рационализаторски предложения с 416 736 лв. икономически ефект.

В партийното ръководство на наставничеството в окръга са откроиха някои страни, които са особено резултатни.

На първо място в подборът на наставниците. Голяма част от партийните комитети и първичните партийни организации се ориентират предимно към работници, служители, притежаващи високи нравствени добродетели, лично обаяние, внимателно отношение към хората, тактичност, взискателност първо към себе си, а после към другите, принципност, единство между думите и делата, доверие, още да бъдат челници в професията, пример в колектива. Правилно постъпват партийните комитети, които при присъждане на званието „Наставник" изискват от кандидата: да е подпомогнал наставлявания младеж или новопостъпилия работник в усвояване на професия, получаване на разряд, в естетическо и нравствено израстване. С тези изисквания значително се подобри качественият състав на наставниците и сега преобладаващата част от тях отговаря на дадените указания от др. Тодор Живков пред Националното съвещание м. г.: „Наставникът е и майстор, и педагог, и ръководител, и другар, и задушевен приятел, който вниква в сърцето и душата на младежа, разбира го, помага му и го подкрепя..." Популярни са имената на наставниците: Евгени Александров, стругар от Ремзавода в с. Брусарци, обучил 52 души, Лена Иванова от завод „Монтана" — 23 младежи, Милан Тасев, оператор от завод „Замфир Попов" — 52 младежи, Александър Дражев — бригадир на комплексна строителна бригада — Лом — 52 млади работници и др.

Във възпитателния процес наставниците подхождат различно. Евгени Александров най-силно въздействува на младите работници чрез личния си пример, чрез трудовата си биография. Близо 28 години той работи в един и същи завод, на един и същи струг, който той поддържа идеално и на него изпълнява най-сложните операции. Петилетния си план изпълни още през август 1978 г. В работата си е всеотдаен, с висока култура на работник. В отношенията си с хората е открит, взискателен и към себе си, и към другите. Когато среща затруднения, търси помощта на Комсомола, колектива, родителите, с тяхна помощ постига положителни резултати в трудовото възпитание.

Наставникът Александър Дражев задълбочено изучава характера, особеностите и потребностите на момчетата от своята строителна бригада. Умело подбира възпитателните форми. Когато научава, че младият строител Цветан Димитров не използва свободното си време рационално, а го пилее по кръчмите, решава да му помогне. Узнава, че Димитров проявява интерес към отглеждането на зайци и този факт му помага. От отпадъчни материали и с помощта на бригадата построяват зайчарник и му го предоставят за ползване. Другарската грижа за неговото любимо занимание го извежда на правилен път.

На второ място се изпъдиха и се утвърдиха като авторитетни органи **съветите на наставниците** предимно в по-големите предприятия, където съществуват условия за това. Дванадесет съвета на наставниците разгръщат организаторска и политическа работа сред наставниците, координират взаимоотношенията с обществените органи и организации. В Ремзавода — с. Брусарци, съветът се събира веднъж на 2—3 месеца. Всяко заседание се подготвя грижливо. Председателят на съвета Евгени Александров си кореспондира с именития съветски наставник Степан Витчен-

Digitized by Google

ко. В едно от писмата си Витченко му пише: „Както не стои на едно място младежкият колектив в нашето производство, така не бива да стоят на едно място и съветите на наставниците. Това, което днес е приемливо, утре може да е остаряло".

И действително опитът показва, че организацията на възпитателния процес е немислима без системното изучаване психологическите особености на младия работник, на неговите интереси и потребности, без планирана целенасочена работа в това отношение.

Черпейки от богатия съветски опит, съветът на наставниците в Ремзавода в Брусарци след съгласуване с партийната организация, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство поставя в годишните планове за обсъждане и решаване на следните важни проблеми:

— усвояване на професията и повишаване на разрядите на младите работници;

— подобряване на комунистическото възпитание на младежите;

— установяване на по-добра връзка с родителите;

— повишаване педагогическото майсторство на наставниците;

— съвместни мероприятия с обществените организации.

Съветът подпомага наставниците да ползват в своята работа средствата за масова информация, оказва им методическа помощ. Но оценявайки реално приноса на наставничеството във възпитателния процес на младежта, трябва да отбележим, че в някои партийни комитети, профорганизации и комсомолски дружества, като тези в заводите „Г. Димитров", „Прецизъ", „Мир" и др., работата не е поставена на планова основа.

На трето място успешно се решава при нас обучението на наставниците.

Осъществяваме целогодишно обучение и за тази цел създадохме народни университети към профсъюзните домове на културата в Михайловград и Лом, които организират цикли от лекции. Ето някои от миналогодишните лекции: „Ролята и мястото на прекия ръководител за възпитанието и подготовката за младите работници за производството", „Пътища и средства за възпитанието на работническата младеж в комунистическо отношение към труда", „Охраната на младежкия труд и наказателното законодателство", „Основи на нравственото възпитание на работническата младеж". Обсъди се Писмото на др. Т. Живков до ЦК на ДКМС, организират се занятия за изучаване индивидуалните особености на младите работници.

В обучението на наставниците и целия възпитателен процес се включват и училищата, които имат шефство с отделните предприятия. Заслужилият учител Кръсто Пенов — директор на Икономическия техникум, заедно с учителския колектив е поел шефство над наставниците в „Търговия на дребно". Подобно шефство осъществяват политехническите гимназии в Михайловград и в Лом съответно над завод „Монтана" и над Завода за захар и Пивоварния завод. Друга част от училищата се приели съвместни програми със съветите на наставниците.

На четвърто място се откроява съревнованието между наставниците, между наставниците и младежите, над които те са поели шефство.

В завод „Монтана" е разработен и сключен договор за социалистическо съревнование между наставниците и младите работници. В него наставникът се задължава да подготви младия работник за придобиване на разряд, изпълнение на дневните норми и предаване на продукция с по-високо качество, участие в рационализаторските предложения, да бъде за пример в комунистическо отношение към труда, да възпитава нравствени качества у подрастващите.

От своя страна младият работник се задължава да усвои професията, да поддържа в образцов вид работното си място и опазва обществената собственост. След получаване на разряд да преизпълнява нормата си, да предава висококачествена продукция, постоянно да повишава своето идейно-политическо и образователно равнище.

Най-характерното в наставническото движение в завод „Монтана" е груповото шефство над наставниците в отделните бригади. Наставниците работят за усъвършенстуване бригадната организация на труда и внедряване на многомашинното обслужване. Наставничката Лена Петкова — многомашинничка, е изпълнила петилетния си план за две години и 4 месеца. В момента работи по плана си за осмата петилетка и е обещала да го изпълни до 1980 година.

Ако измерваме ефективността от наставническа дейност с активността и получените производствени резултати, то имаме основание да кажем, че е положителна. Младите работници от бригадата, над която е поела шефство Лена Петкова, за 1978 г. изпълниха годишния си план със 130 на сто. В бригадата няма текучество, отсъствия, нарушаване на трудовата и технологичната дисциплина. Бригадата е на първо място в завода по икономии на суровини и материали.

В някои предприятия, като обувната фабрика „Иван Димитров", Комбината за електрокари и мотокари и др., по 2—3 пъти в годината се обявява ден на наставника, другаде свързват този ден с деня на качеството, деня на дисциплината. Съществуват и други инициативи за укрепване авторитета на наставниците. В редица трудови колективи при приемане на млади работници в редовете на работническата класа наставниците връчват трудовия паспорт, правят се алеи, кътове и табла на наставниците, на тях са посветени отделни рубрики в местните вестници и радиопредаванията; в тържествена обстановка им се връчват паспорти на наставниците.

Във фабрика „Ломска комуна" е уредена алея на наставниците. В нея са поста-

Digitized by Google

вени снимки на най-изявените наставници от фабриката и побратимения с Лом град Бердичев от Житомирска област на Украинската социалистическа република. В двора на фабриката е поставена специална паметна плоча, в която наставниците от гр. Бердичев и фабрика „Ломска комуна" са поставили завещания към бъдещите поколения.

Могат да се посочат още редица инициативи, които се провеждат в окръга за популяризиране на най-добрите наставници, на техния челен опит, на високия благороден труд, който те полагат за трудовото и нравственото възпитание на младата работническа класа в окръга. Наред с това следва да видим и някои слабости и недостатъци в организацията и ръководството на наставничеството.

В някои отрасли, като селското стопанство, автотранспорта, непроизводствената сфера, наставническото движение навлиза много бавно.

Не всички партийни комитети, държавни и стопански ръководства, профсъюзни и комсомолски дружества съумяват да оценят значението на наставничеството като огромен резерв и фактор за решаване на проблемите за квалификацията и възпитанието на трудовата младеж. На много места комсомолските дружества и организации не определят и не предлагат онези младежи, които имат нужда от възпитателното въздействие на наставника. Не следят как се развиват и израстват младите възпитаници. Една част от профкомитетите не извършват прецизен подбор при определяне на наставниците. Намират се случаи, когато за наставници се определят неподходящи хора, без необходимия личен авторитет и качества на възпитатели.

Партийните комитети в окръга взеха мерки да преодолеят тези слабости, по-нататък да се развие това благородно движение, като обхване всички отрасли на икономиката на окръга, за да могат младите хора, които прекрачват прага към своя трудов живот, независимо дали са работници, специалисти или служители, да срещнат топлата ръка на наставника, на прекия ръководител — възпитател.

Крум МЕТОДИЕВ

НАСТАВНИЧЕСТВОТО В СОФИЙСКИЯ ПЪТНИЧЕСКИ ТРАНСПОРТ

Обикновено новопостъпилият работник не познава добре производствените условия и няма необходимите умения и навици. Поради това трудът му е съпроводен със сериозни промени в режима и ритъма на живот при специфичните условия на транспортната дейност. Именно в този период той се нуждае от грижите и помощта на по-опитния си другар Наставникът е този, който ще му помогне да преодолее излишните трудности, огорчения, а може би и разочарования. От това, как ще бъде посрещнат новият работник и какви грижи ще се положат за него, в голяма степен ще зависи утвърждаването му в трудовия колектив.

Наставничеството в Софийския градски пътнически транспорт е призвано не просто да научи новия работник на професионално умение, а и да изработи у него потребност да се труди за благото на обществото, да възпитава съзнателно отношение към труда и социалистическата собственост, да повишава обществено-политическата си активност.

Придобитият опит в столицата потвърждава, че наставничеството е преди всичко многостранен възпитателен процес, протичащ в производствения колектив под непосредственото въздействие на неговите трудови, социални и възпитателни функции. Именно в колектива най-подготвените и опитните работници помагат на новопостъпилите и изоставащите по-бързо да овладеят трудовите и идейно-нравствените принципи на транспортната професия.

Дейността на партийните и обществените органи и организации от градския транспорт, свързана с наставничеството, започва още от професионално-учебния център. С младежите и девойките се устройват срещи, на които орденоносци и първенци в труда разказват за славните революционни и трудови традиции на столичния транспорт, за целите и задачите пред него. Особено внимание се отделя на тържествения ритуал при постъпване на работа. Именно тук новият работник се запознава със своя наставник и сключва с него договор. В договора се конкретизират целите и задачите, правата и задълженията и на двете страни: формите и методите на работа, съдържанието и периодът на наставничеството; определя се крайната цел — да се повиши квалификацията, образователното и обществено-политическото равнище на младия работник. По този начин се повишава отговорността им както един към друг, така и към колектива. Поради специфичността и естеството на работа транспортният работник в столицата е в постоянна връзка с трудещите се.

Digitized by Google

И затова от неговата професионална подготовка, поведение и личен пример зависи културното и приятното пътуване на гражданите. Наставникът никога не бива да забравя, че е представител на целия трудов колектив. От обноските му с гражданите, от неговия личен авторитет до голяма степен зависят резултатите от неговата дейност. Ето защо първостепенно изискване пред него е да формира у младите транспортни работници чувството за отговорност при изпълнение на своите преки задължения, чувството за творчески подход към конкретните задачи. Да се възпитава правилно отношение към техниката и се създават навици за най-пестеливо използване на горивата, енергията..

Методите и формите за работа с наставниците в столицата са твърде разнообразни. Полезни се оказаха трудовите ритуали, вечерите на професията, срещите за обмяна на опит с челниците и първенците в труда, вечерните портрети...

Наставничеството повишава социалната активност на една значителна част от младежите, формира у тях високи идейно-политически и нравствени качества. Развива стремеж за лична изява, за инициатива и творчество при реализирането на трите основни функции на производствения колектив — трудовата, социалната и възпитателната. То спомага да се повиши идейно-политическата подготовка и обща култура на младите хора. Насочва ги правилно да възприемат художествените и културните ценности, сами да участвуват в тяхното създаване, разумно да използват свободното си време. Наставническото движение създава обстановка на непримиримост към отрицателните прояви и пропуски на отделните работници и служители, съдействува за по-нататъшното подобряване на дисциплината, за намаляване на пътно-транспортните произшествия. За кратко време то обхвана почти всички колективи от столичния транспорт. Вниманието и грижите на партийните комитети и организации сега се насочват към по-нататъшното му разпространение, за усъвършенствуване на вътрешноколективните отношения, за подобряване на социално-психическата обстановка, в която младите работници да се чувствуват пълноценни труженици.

След Първата национална среща на наставниците (1977 г.) и особено след Писмото на др. Т. Живков до Централния комитет на ДКМС в предприятията от столичния транспорт наставническото движение придоби още по-голяма целенасоченост и размах. Подобри се партийното ръководство от страна на заводските комитети, по-правилно се разпределят функциите и отговорностите между обществените и стопанските органи и организации.

Първостепенно партийно изискване към профсъюзите и Комсомола сега е да се създава благоприятна обстановка в трудовите колективи за развитието на творчеството и инициативата, на разнообразните средства и форми на работа. Особено внимание се отделя на съветския и нашия опит, на моралната и материалната подкрепа на това резултатно движение.

В последно време в „Електротранспорт" и автотранспортните предприятия „Малашевци", „Земляне" на заседания или партийни събрания се изслушват оценки за цялостната работа по тези въпроси, обсъждат се отчети за постиженията на наставниците. Състоя се научно-практическа конференция на тема „По-нататъшното повишаване ролята и боеспособността за подобряване качеството и ефективността на транспортната дейност в столицата". Положителна роля изигра и срещата за обмяна на опит между предприятията от градския транспорт.

За съдържателно протичане на тези инициативи голямо е значението на съвета на наставниците. Те все по-дейно се изявяват като добри помощници на партийните, профсъюзните и комсомолските органи и организации, оказват практическа и методическа помощ на наставниците, обобщават и разпространяват техния челен опит, отчитат социалистическото съревнование между тях. Все по-успешно обобщават почините и инициативите в столичния градски транспорт.

Сега в системата на градския пътнически транспорт работят около 500 наставници. В „Електротранспорт" те са 210. Тук девизът е: „Всеки млад работник — с наставник". В автогаража „Земляне" са картотекирани над 120 наставници, от които 50 са комунисти А в автогаража „Малашевци" са сключени 71 договора между наставници и млади работници. В обединено предприятие „Таксиметрови превози" те са 60, в Завода за трамваи — 30...

Естествено е, че решаващата фигура е НАСТАВНИКЪТ. В речта си пред Първата национална среща на наставниците др. Т. Живков подчерта, че наставникът е и майстор, и педагог, и ръководител, и другар, и задушевен приятел, който вниква в сърцето и душата на младежа, разбира го и го подкрепя.

Главната грижа на заводските партийни комитети и бюра в партийното ръководство на наставническото движение е правилно да подбират наставниците. Подборът им става въз основа на индивидуална преценка за личните качества на човека, уменето му да общува с хората, неговата идейно-политическа и професионална подготовка. Стремежът е да бъдат комунисти, без, разбира се, да се пренебрегват добрите безпартийни майстори и работници. Важно място се отделя на организацията и методиката на наставничеството, на самоподготовката и тяхното самоусъвършенствуване, на уменето им да предават своите знания, опит и работническа закалка.

Положителен е опитът на сектор „Електротранспорт". Тук партийните, профсъюзните и комсомолските ръководства извършват предварителна работа с хората, които ще бъдат наставници. Уточняването им се прави на базата на личните качества, мненията и предложенията от колектива и

Digitized by Google

неговото собствено мнение. Бъдещите наставници сё вземат на пряк отчет, поставят им се конкретни поръчения, включват сё във формите на обучението. Тази предварителна подготовка им дава възможност да израстват като добри наставници, със солидни знания, опит и умение да работят с младите хора.

Прегледът на наставниците в системата на градския пътнически транспорт показва, че те са орденоносци, ударници, първенци — притежаващи голям производствен опит и високи морални качества. Хора, които всеотдайно дават своя принос за трудовото и класово-партийното възпитание, за формиране на добродетелите на работническата класа у младите работници. И това е така, защото наставникът поема върху себе си моралната отговорност за своя възпитаник, намира най-верния път към младия човек, обгражда го с внимание и топлота. В негово лице младежът вижда педагога, твореца, организатора. Ето защо авторитетът и личният му пример са важни фактори в цялостния възпитателен процес. Това предполага той да бъде образец в своята работа, да притежава лично обаяние, да бъде тактичен и отзивчив в отношенията си с хората. Младите хора възприемат по свое вътрешно убеждение само онзи личен пример и авторитет, който се изгражда и натрупва във всекидневния трудов живот. Ако не притежава необходимия авторитет, наставникът не би могъл да въздействува нито за професионалното обучение, нито за повишаване на идейно-политическата им подготовка. Наставниците от столичния градски транспорт споделиха, че добрите им успехи се коренят в правилния подход към младите хора, че във взаимоотношенията си с тях те се стремят да бъдат винаги справедливи, да поощряват добрите и същевременно принципно да реагират на негативните прояви. Те поддържат връзка с възпитаниците си не само в процеса на труда, но и извън него.

Важна предпоставка за успеха има и личният план на наставника. Изготвен с помощта на партийното бюро, профкомитета и Комсомола, той му дава възможност още от първите дни по-отблизо да се запознае с характера, поведението, наклонностите и дейността на новопостъпилия млад работник или служител. Основни моменти в плана са: беседа за специфичността в транспортната работа, разговор за личния живот и семейните отношения, посещение у дома на възпитаника за запознаване с битовите условия, при които живее, изучаване на някои нормативни документи... А за да се справи успешно с тази отговорна задача, наставникът непрекъснато повишава своята идейна подготовка и образование, усъвършенствува своята професионална и техническа квалификация, разширява педагогическите си знания.

Добър пример за последователна работа по укрепване и разпространение на наставническото движение е дейността на заводския партиен комитет и първичните партийни организации при автомобилно предприятие „Земляне". След задълбочено проучване се извършва подбор на наставниците и на младите работници и служители, с които те ще работят. Утвърдените възпитатели получават постоянни поръчения, които се вписват в специалната „книжка на наставника" и се завеждат на пряк отчет от съответното партийно бюро. Положителна е и практиката за даване гласност на техните резултати. За целта успешно се използват таблата, диаграмите, алеята на наставниците. Ежемесечно по радиоуредбата се излъчват беседи, указания, посочват се резултатите...

Особено полезна е инициативата за периодично провеждане срещи за обмяна на опит между бригадите с присъствието както на наставниците, така и на техните възпитаници. Това дава възможност да се обобщава и изучава опитът на по-добрите, да се раждат нови идеи. Изключително голямо значение за повишаване на теоретическата подготовка и педагогическите знания имат изградените съвместно с градския съвет на професионалните съюзи школи, които обхващат всички наставници от столичния транспорт. Въпреки че е отскоро, тази форма на обучение дава своите положителни резултати.

Забелязват се и някои пропуски. В Завода за трамваи „Таксиметрови превози" е налице недооценяване и неразбиране на същността, ролята и значението на наставничеството за специфичната транспортна дейност. Много често се допуска кампанийност и недостатъчно се обобщава, анализира и популяризира положителният опит, създаден по места.

Съществено значение за по-нататъшното развитие и масовизиране на наставническото движение в системата на столичния градски транспорт има въздействието на трудовия колектив и преди всичко въздействието на низовата производствена единица — бригадата. Тя е онзи фактор, средата, където се формират не само професионални знания, но се развиват и усвояват добродетелите на социалистическия труженик. Работата в бригадите ще се подобри, ако непрекъснато се съчетава с контрола от страна на партийните бюра и организации, ако на партийни събрания периодично се разглеждат отделни страни или цялостно проблемите за наставничеството и се взимат съответните решения.

Несъмнено под ръководството на партийните органи и организации наставническото движение в системата на столичния градски транспорт ще продължава да се развива и обогатява, ще бъде и занапред действен фактор за възпитанието на младата работническа класа.

Иван СТЕФАНОВ

Digitized by Google

МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ВЪЗПИТАНИЕ НА КАДРИТЕ

ХАРИ ДИТРИХ
ръководител на сектор в ЦК на ГЕСП

Централният комитет на ГЕСП отделя много голямо внимание на постоянното развитие и възпитание на кадрите. IX конгрес на ГЕСП постави задачата: на основата на изучаването на трудовете на Маркс, Енгелс и Ленин партийните кадри все по-добре да се въоръжават с марксистко-ленинския мироглед, на високо теоретическо равнище да се запознават със стратегията и тактиката на ГЕСП за понататъшното изграждане на развитото социалистическо общество в ГДР и за борбата против империализма.

Още от първите дни на своето съществуване ГЕСП счита за една от своите най-важни задачи да помага на комунистите да усвояват учението на Маркс, Енгелс и Ленин в неговата цялост. А и опитът ни от 30-годишното съществуване на ГДР показва, че изучаването на трудовете на класиците е от огромно значение за задълбочено усвояване на марксизма-ленинизма; за възпитаване на партийните кадри в дух на вярност към принципите, на готовност за борба и творчество при решаване на новите задачи; както и за задълбочаване на мирогледното съдържание на цялата идеологическа работа.

В процеса на осъществяването на решенията на IX конгрес на ГЕСП и на пленумите на ЦК членовете и кандидат-членовете на Партията постоянно са изправени пред задачата всестранно да усъвършенстват конкретните си знания за съдържанието на документите, за практическите въпроси на икономическото, културното, политическото и идеологическото развитие, а едновременно с това все по-задълбочено да усвояват марксистко-ленинската теория. За изискванията на своята ежедневна работа те се нуждаят от дълбоко вникване в обществените взаимовръзки. **Идеологическата закалка на кадрите е много важно условие за по-нататъшното засилване боеспособността на Партията, за единството и сплотеността на нейните редици, за повишаване равнището на партийното, държавното и стопанското ръководство.** Затова в центъра на своето внимание Партията поставя целенасоченото, системното и планомерното развитие, обучение и възпитание на идеологически закалени кадри. Именно сега **нараства все повече значението на марксистко-ленинското образование на кадрите в единство с разширяването на техните специални знания.**

Всеки партиен член получава необходимото политическо възпитание, идеологическа закалка, умение в партийната работа преди всичко в борбата за реализиране решенията на Партията в хода на ежедневното и срочно изпълнение на народностопанския план. Затова днес Партията се обръща с лице най-вече към **първичните организации.** Решаваща предпоставка за по-нататъшното успешно изпълнение на решенията на IX конгрес на ГЕСП е да им осигури условията да се утвърждават като политическо огнище на членовете на Партията, като важно звено между Партията и безпартийните.

Отчетно-изборната компания от февруари 1979 г. наново показа, че в годините на своето съществуване нашата партия възпита стотици хиляди борци, предани на нейното дело. Понастоящем 633 838, или 30,1 на сто от членовете и кандидат-членовете на ГЕСП имат висше и полувисше образование. Във всички органи на Партията, в държавното и стопанското ръководство работят теоретически подготвени, компетентни в областта си и авторитетни организатори. С висше и полувисше образование са 98 на сто от номенклатурните кадри на ЦК на ГЕСП. В този революционен процес, който обхваща всички сфери на нашия живот, основно се измени и обликът на работническата класа, формират се личности със социалистически

Digitized by Google

качества, което се доказва особено от поведението и делата на комунистите.

В новоизбраните партийни ръководства работят около 500 000 партийни членове, жени и мъже, а това е огромна сила. Те отговарят за последователното провеждане на политиката на Партията, за осъществяване държавните показатели и организиране на политико-възпитателната работа, за непрекъснато засилване на боеспособността на партийните органи и повишаване активността на партийните членове. Необходимо е да спазваме и да се грижим за това скъпоценно съкровище и да полагаме всички усилия да помогнем на кадрите да се справят с постоянно нарастващите изисквания. При това става дума за тяхното възпитание и квалификация преди всичко в самата практика, в процеса на осъществяването на решенията на IX конгрес на ЦК на ГЕСП.

Голямо значение за подобряване ръководната дейност на партийните органи и за образованието и квалификацията на кадрите у нас имат съвещанията на Секретариата на ЦК на ГЕСП с първите секретари на околийските партийни ръководства, които се организират един път в годината. В съответствие с решенията на ЦК на ГЕСП е създадена **широко разчленена система за идеологическо обучение и усъвършенстване на кадрите, на всички членове и кандидат-членове на Партията** — от Централния комитет до първичните организации. Тя напълно отговаря на конкретните условия и изискванията за творческо и отговорно осъществяване решенията на IX конгрес на ГЕСП. Системата обхваща събранията на първичните организации, партийната учебна година, съвещанията на партийния актив и семинарите, обучението и усъвършенстването на партийните функционери и на ръководствата на първичните организации.

Тези многообразни форми и методи на образование и квалификация вземат под внимание равнището и интелекта на участвуващите в тях. Те много допринасят за формирането на качествата на социалистическата личност — идеологическа непоколебимост; комунистическа убеденост; социалистически патриотизъм и пролетарски интернационализъм; способността последователно да работят за изпълнението на задачите в тясното единство на икономическата и социалната политика; да поощряват активно и с личен пример положителното отношение към труда; да се грижат за обществената собственост и за утвърждаването на социалистическия начин на живот; за възпитанието в дух на вярност към революционната работническа класа и идеалите на комунизма, в дух на пролетарски и социалистически интернационализъм, на твърда и настъпателна класова позиция при разобличаването на буржоазната идеология и всички форми на антикомунизма.

Партийната учебна година е най-всеобхватната форма за въоръжаване с марксистко-ленински знания. Всички членове и кандидат-членове на ГЕСП участвуват в кръжоците и семинарите, които се провеждат всеки трети понеделник на месеца. Партийната учебна година има значителен принос за по-нататъшното осъществяване на решенията на IX конгрес и подготовката за 30-годишнината от създаването на ГДР. Тя е важен фактор за засилване на боеспособността на Партията. На основата на трудовете на Маркс, Енгелс и Ленин, а също и на решенията на IX конгрес на ГЕСП в системата на партийната учебна година всички комунисти се възпитават в революционен дух и революционна дисциплина.

Партийните членове се учат в кръжок или семинар съобразно подготовката си, духовните им потребности и задачите, които имат да изпълняват. Решение за формите на обучение и участието на комунистите в тях взема събрание на първичната организация.

През учебната 1978/1979 година бяха изградени следните кръжоци и семинари, които ще работят в продължение на две до четири години:

— кръжоци за изучаване основите на марксизма-ленинизма и историята на ГЕСП;

— семинари за изучаване основните проблеми на световния революционен процес и теорията и политиката на по-нататъшното изграждане на зрялото социалистическо общество в ГДР;

— семинари за изучаване основните проблеми на развитието на народното стопанство на ГДР и на икономическата социалистическа интеграция;

— семинари за изучаване историята на КПСС.

В практиката се утвърдиха и марксистко-ленинските курсове за обучение на кандидат-членовете на Партията, които им помагат да се подготвят за приемане в редиците на ГЕСП. В тях те получават необходимите основни знания за историческата мисия на работническата класа и за ръководната роля на нейната революционна партия. Там те задълбочено се запознават с „Манифеста на Комунистическата партия", с Доклада на ЦК на ГЕСП на IX конгрес, Програмата и Устава на ГЕСП, със задълженията и правата на партийните членове.

В кръжоците и семинарите на партийната учебна година през 1978/1979 г. участвуват 1,5 милиона членове и кандидат-членове на Партията, както и 220 000 безпартийни.

Опитът показва, че партийната учебна година най-добре задоволява интересите на другарите тогава, когато теоретическите въпроси на марксизма-ленинизма тясно се свързват с партийната практика, с анализа на народностопанските задачи и с други важни проблеми в онези сфери на дейност, към които участниците имат пряко отношение. А това допринася много за превръщане на теоретическите знания в убеждение.

Централно място в марксистко-ленинското обучение и усъвършенстване на ръководните партийни, държавни и сто-

Digitized by Google

пански кадри заема широката мрежа от партийни школи. При Централния комитет е създадена Висша партийна школа „Карл Маркс", която в тригодишни и едногодишни курсове подготвя комунисти за работа в изборните ръководства на Партията, в държавните и стопанските ръководни органи, в ръководствата на обществените организации и т. н. В Академията за обществени науки, също при ЦК на ГЕСП, в продължение на четиригодишни аспирантури се квалифицират партийни функционери с теоретични заложби за работа предимно в областта на теорията и идеологията. Създадени са и Централен институт за ръководство на социалистическото стопанство и три института за подготовка на партийни ръководители в социалистическото селско стопанство и в хранителната промишленост.

Висшата партийна школа на ЦК на ГЕСП „Карл Либкнехт" има за задача да осигуряват теоретическото усъвършенстване особено на кадрите в областта на агитацията и пропагандата. Специалната школа на ЦК „Ханс Мархвитца" квалифицира партийни кадри в областта на културата и народното образование.

В системата на марксистко-ленинската квалификация на партийните кадри жизнеността си доказаха и окръжните партийни школи, а също и специалните школи за окръжните ръководства на Партията. В тези партийни учебни центрове се провеждат тримесечни и едногодишни курсове, както и двегодишно задочно обучение за подготовка по основите на марксизма-ленинизма и специални краткотрайни — едномесечни до четиримесечни курсове. В тези школи учат предимно работници от окръжните и околийските ръководства, секретари и членове на ръководствата на първичните партийни организации, ръководители от масовите организации, държавните и ръководните стопански органи, пропагандисти и партийни журналисти.

Голяма роля за марксистко-ленинската просвета и квалификация, а както и за обмяна на положителен опит и осъществяване решенията на IX конгрес и на ЦК, играят екстернатните курсове на околийските и окръжните партийни школи по марксизъм. В тях се учат предимно секретари и ръководни членове на бюрата на първичните организации, общо около 55 000 души годишно.

Преподаването се извършва на основата на типови учебни програми, които се одобряват от Секретариата на ЦК на ГЕСП. Ръководството на учебния процес се осъществява от нещатни ръководни органи, които работят под контрола на секретариатите на партийните комитети.

В учебните центрове на ЦК на ГЕСП, окръжните партийни школи (15), специалните школи и в околийските и заводските школи по марксизъм-ленинизъм (738) ежегодно обогатяват своите знания над 100 000 комунисти. Подготвени по този начин теоретически от Партията, много комунисти провеждат активна марксистко-ленинска просветна и възпитателна работа сред всички слоеве на населението в ГДР.

Например 100 000 комунисти работят в профсъюзите като ръководители на консултациите в школите за социалистически труд. Повече от 52 000 опитни партийни пропагандисти оказват ценна помощ в провеждането на учебната година в Съюза на свободната германска младеж.

Тази широко разклонена мрежа на партийни школи ни дава възможност непрекъснато да подобряваме образованието, идейно-политическата подготовка на нашите кадри, на комунистите и трудещите се. Сега в различните партийни школи се учат 86,9 на сто от членовете и кандидат-членовете на околийските ръководства и 64,6 на сто от ръководните кадри на първичните партийни организации.

Всички членове на секретариатите на окръжните и околийските ръководства са завършили висше или полувисше учебно заведение. От секретарите на окръжните и околийските ръководства 84,7 на сто са с висше образование. С висше или полувисше образование са и около 62 на сто от секретарите на първичните и цеховите партийни организации, а 80,3 процента от тях са придобили и марксистко-ленинска квалификация в някои от партийните школи.

Следователно ние разполагаме с много предани на социализма и на Партията кадри — хора с инициатива, с голям практически опит. Но неотклонно се увеличават и задачите, които трябва да се решават във всички области на обществения живот. А това изисква от всеки комунист непрестанно да разширява и задълбочава знанията си.

Затова ГЕСП полага непрекъснати грижи за усъвършенстване политическата и професионалната квалификация на кадрите, за непрестанно подобряване на работата във всички учебни форми и звена. Централният комитет даде указания едновременно с обучението в партийните школи да се обръща най-голямо внимание също и на професионалното усъвършенстване на кадрите.

В системата на политическата и професионалната квалификация на Партията са обхванати всички кадри — от Централния комитет и окръжните и околийските ръководства до ръководствата на първичните организации. По правило тази система предвижда провеждането на курсове в цикъл от две до четири години.

Това дългосрочно марксистко-ленинско усъвършенстване се извършва в учебните центрове на Партията в курсове от три до шест седмици; в съкратени курсове и семинари от два до осем дни, а и чрез непрекъснатата идейно-политическа квалификация с помощта на цикли от доклади и семинари по актуални въпроси на осъществяването на решенията на IX конгрес на ГЕСП.

Цикличното усъвършенстване на кадрите се организира във Висшата партийна школа „Карл Маркс" на ЦК на ГЕСП, в

Digitized by Google

Академията за обществени науки, в Централния институт за ръководство на социалистическото стопанство, както и в институтите за обучение на ръководни кадри от социалистическото селско стопанство към ЦК на ГЕСП — за секретари на окръжните и околийските ръководства на Партията, за партийни секретари на комбинати и важни големи заводи, за ръководни кадри на окръжните ръководства, а също и на Политическото управление на железниците и за ръководни журналистически кадри.

Централният комитет по-непосредствено ръководи усъвършенстването на политическите работници в партийния апарат, а също и на партийните секретари на важни по значение първични организации. Особено след пленуми на ЦК те биват свиквани на кратки курсове от три до осем дни, на които изучават решенията и обсъждат тяхното най-успешно изпълнение.

Освен това в различни учебни заведения, като например Академията за държавноправни науки и други, също се провеждат системни занятия за усъвършенстване на ръководни кадри. Съгласно решение на Министерския съвет и по предварителен тематичен план в министерствата и другите централни държавни органи се организира усъвършенстване подготовката на всички политически работници по марксизъм-ленинизъм. По примера на ЦК окръжните и околийските ръководства на Партията приблизително по същия начин усъвършенстват подготовката на кадрите си. В практиката се наложи особено дългосрочното обучение и теоретическото усъвършенстване на партийните секретари и на другите ръководни членове на първичните организации. Този процес протича по диференцирани програми, които обхващат период от една година.

Организираните веднъж в месеца целодневни срещи се характеризират със системно и целенасочено сливане на теорията с практиката. Целенасоченото самостоятелно изучаване на произведенията на класиците на марксизма-ленинизма и на партийните решения се свързва със задачите, които се решават в колективите.

Организират се теоретични обсъждания на актуалните въпроси на световния революционен процес, конструктивни дискусии за политическото ръководство на социалистическото съревнование и размяна на мисли за най-ефикасна аргументация през време на злободневния политически разговор на работното място.

Крупните пропагандистки мероприятия, теоретичните семинари, докладите и лекционните цикли, консултациите и колоквиумите в окръзите и околиите, които са посветени на разясняването на актуалните въпроси на партийната политика и на проблеми на международното комунистическо и работническо движение, въоръжават партийните работници с необходимите знания за политическото ръководство на обществения процес при изграждане на зрялото социалистическо общество в ГДР, за творческото решаване на текущите и бъдещите задачи.

Политическата зрелост на кадрите се подлага редовно на проверка и този подход дава добри резултати. ГЕСП гледа на практиката като на критерий и важна съставна част на възпитанието и образованието. Изхождаме от постановката, че обучението и усъвършенстването на комунистите в партийните школи е само едната страна на въпроса. **Най-важната школа за идеологическа закалка е самият живот, съзнателното, активното участие в по-нататъшното изграждане на развитото социалистическо общество.** Комунистическото убеждение на партийните, държавните и стопанските кадри, тяхната способност творчески да прилагат марксистко-ленинската теория най-добре проличава в живота, в борбата заедно с работническата класа, с всички трудещи се за осъществяване на партийните решения.

Нашата партия дава указания на кадрите и на всички комунисти да укрепват и разширяват непрекъснато връзката си с трудещите се, да се съобразяват с критичните забележки и да ги използват при решаването на народностопанските задачи. **ГЕСП изхожда от принципа не само да учим масите, но и сами да се учим от народа!...**

В центъра на грижите на Партията винаги стои трудещият се човек. Затова едно от най-важните изисквания на нашата партия към кадрите е да поддържат найтесен контакт с всички другари и другарки по работа, да използват всяка възможност да се съветват с тях и да разясняват партийната политика. Необходимо условие за решаването на всички практически задачи е пълното доверие в силата на народните маси. Само върху тази основа може да укрепва връзката с масите и да се засилва въздействието на нашата работа върху тях, да се прави достатъчно голям принос във формирането на личности със социалистически качества, които съзнателно изграждат новото общество.

* * *

Трудещите се в ГДР все по-активно подкрепят политиката на Партията, насочена към повишаване на жизненото равнище на народа. Доказателство за това са големите творчески резултати в социалистическото съревнование в чест на 30-годишнината на Германската демократична република. Несъмнена заслуга за това има идеологическата работа на Партията, особено системната идейно-политическа подготовка и всестранната изява на кадрите.

Въоръжени с марксизма-ленинизма и опирайки се на силата, ума и трудолюбието на трудещите се на ГДР, партийните кадри неуморно ратуват творчески да се осъществява програмата за развитие и благосъстояние, която беше приета от IX конгрес на ГЕСП и за превръщане 30-годишнината на ГДР в манифестация на успехите на социализма в Германия.

Digitized by Google

ПЛЕХАНОВ И СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО ДВИЖЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ

Издателството на БКП пусна от печат монографията на проф. Ангел Веков, посветена на един от актуалните проблеми на съветската и българската марксистко-ленинска историография — връзките на Г. В. Плеханов с революционното движение в България. В новия си труд известният български историк, който от години наред изследва интернационалните връзки между руското революционно и българското работническо движение, както и сътрудничеството на двете марксистки партии до Великия октомври, не само се опира на малко известни материали и документи, но и прилага нов подход в оценката на някои исторически факти и събития, свързани с теоретическата и практическата дейност на Плеханов за периода 1885—1918 година.

В три глави от своята книга проф. Веков подробно разглежда въпроса за тесните революционни връзки на Плеханов с българското революционно работническо движение, с Партията на тесните социалисти. Като анализира положителните страни от влиянието на изтъкнатия представител на ранния марксизъм в Русия за развитието и последователното утвърждаване на БРСДП (т. с.), на нейната безкомпромисна борба против опортюнизма в страната — в лицето на широките социалисти, в същото време авторът умело разкрива настъпващите изменения в отношението на тесняците и към самия Плеханов, в съответствие с неговата еволюция по посока към меншевизма и особено след окончателното му преминаване в лагера на противниците на ленинизма.

Изследвайки проблема за борбата на тесните социалисти против народничеството в страната и като проследява връзката на задграничната група „Освобождение на труда" с революционните марксисти благоевци, авторът прави извода за важния принос на тази група и лично на Плеханов за пропагандата и практическото разпространение на марксизма в България, както и за засилване на противоборството срещу една от разновидностите на международния опортюнизъм — широкия социализъм. Известно е каква голяма роля в заякчаването и разрастването на интернационалната връзка и сътрудничество на социалистическото движение в страната с руската революционна социалдемокрация са играли българските студенти, които са следвали зад граница и особено в Швейцария. Големи заслуги в тази насока има Плеханов, който е проявил нарастващ интерес към марксисткото движение в България и по-специално към дейността на тесняците. Той често се е срещал с българските студенти социалисти в Женева, където е изнасял беседи или реферати пред тях по различни въпроси на теорията и практическата революционна дейност. И с основание авторът разглежда внимателно другите форми на общуване и контактите на Плеханов с българските студенти социалисти в Швейцария — публични събрания и митинги, международни конференции, чествувания на революционни всеобщи празници и т. н. Една от конкретните прояви на сътрудничеството между руските емигранти и българските революционни студенти било създаването на интернационална марксистка група в швейцарската столица. Ето защо на няколко места в монографията по достойнство се оценява значението на личните

Ангел Веков, Г. В. Плеханов и социалистическото движение в България, С., Изд. на БКП, 1978, с. 234.

Digitized by Google

контакти и връзки между отделни видни деци или ръководители на БРСДП (т.с.) с Плеханов като важна форма на революционно сътрудничество и взаимопомощ, допринасяща за усилване на идейното влияние и авторитета му сред тесните социалисти. Това становище на проф. Веков се потвърждава от анализа на практическото общуване и непосредствени връзки на Плеханов с Димитър Благоев, а също така с Георги Бакалов, Кръстьо Раковски, Слави Балабанов, Ст. Ноков и други.

Значително място в първа глава на монографията се отделя за осветляване нарастващото идейно влияние на трудовете на основателя на групата „Освобождение на труда" в процеса на разгръщане борбата на тесняците против общоделците. Тук авторът изтъква, че трудовете на Г. В. Плеханов са били надеждна опора за българските революционни марксисти в последователната им борба срещу влиянието на опортюнизма. Още повече че опитът и ерудицията на Плеханов в борбата му срещу руския и особено срещу международния ревизионизъм, а най-вече с умелото разобличаване от него на такъв опасен враг на марксизма, какъвто беше и си остана Бернщайн, помогнаха на тесняците навреме да схванат и точно да определят опасността, която бе надвисала над марксисткото движение в страната. Така революционните марксисти не само прозряха демагогската същност на политиката на широканските лидери, но решително й се противопоставиха, виждайки в тяхно лице своеобразен рецидив на бернщайнианството в България. Своевременно преведени на български език, произведенията на Г. В. Плеханов помогнаха в безкомпромисната борба на тесняците за разбиване лъжите на широканците, които, за да измамят работниците, се представиха от страниците на своя вестник за истински марксисти, избягвайки да критикуват и Плеханов, и Ленин. В тази връзка авторът отбелязва помощта, която оказва на БРСДП (т. с.) социалистът Роман Аврамов, тясно свързан с руските революционни марксисти, в борбата против националния и международния опортюнизъм, както и за правилната ориентация на тесняците в идейното противоборство на двете течения в руската социалдемокрация.

Като прави преглед на последователната борба на тесняците против общоделците, проф. Веков стига до извода, че тя е важна съставна част от двубоя между революционния марксизъм и опортюнизма в интернационалното революционно движение. И тук авторът убедително показва, че тесните социалисти не само решително и докрай са отстоявали чистотата на великото учение на Маркс и Енгелс срещу опитите на ревизонистите да го вулгаризират и извратят революционната му същност, но винаги са били негови верни и твърди защитници. И още нещо: разкривайки до корена демагогията и антимарксисткатa същност на общоделските лозунги и възгледи на техните лидери по програмните, идеологическите и организационните въпроси, тесняците разясняваха своето последователно революционно становище и пресичаха всеки техен опит да секулират с някои от погрешните оценки на Плеханов или отклонение от заеманите преди позиции.

Голямо внимание в книгата на Ангел Веков се отделя на въпроса за отношението на тесните социалисти към засилващите се разногласия между Плеханов и Ленин след образуването на Партията на болшевиките. Авторът отбелязва, че, от една страна, българската революционна социалдемокрация е била достатъчно осведомена за наличието на идейна борба между двете противоположни течения вътре в руската социалдемокрация, за разграничаването на Ленин от Плеханов. А от друга страна, тесняците, като поддържали „искристите", все още не са могли, след разцеплението във втория конгрес на РСДРП, веднага да разберат и в дълбочина същността на възникналите различия между болшевиките и меншевиките. И тук в монографията се прави правилният извод, че докато Г. В. Плеханов и В. И. Ленин са се борили заедно против опортюнизма, тесните социалисти лесно се ориентират в идейните сблъсъци вътре в руското революционно движение, както по отношение на същността на развиващите се събития в Русия. На тесняците обаче им било трудно да разберат до край такъв важен факт, че Плеханов, който бил за БРСДП (т. с.) непоколебим авторитет, след втория конгрес на РСДРП станал опортюнист, както и че именно Ленин се е утвърдил като истински защитник на чистотата на марксисткото учение.

Така в монографията подробно се показва еволюцията в отношението на тесняците към болшевиките и особено към Владимир Илич, а същевременно се разкриват и причините за това им поведение. Освен това се изтъква и значението на ранните произведения на Ленин, за да стигнат българските революционни марксисти до по-дълбоко разбиране на същността в разногласието между болшевиките и меншевиките по най-важните принципи на марксизма и особено по въпросите на класовата борба. Тук авторът отново подчертава, че главното отличие на тесняците от болшевиките се състоеше в това, че благоевското ръководство още не гледаше на марксистката партия като на партия в действие, т. е. в борбата й за властта, защото не схващаха, че епохата на империализма е навечерието на социалистическата революция.

Проследявайки подробно преминаването на Плеханов на позициите на меншевизма, проф. Веков прави едно важно уточняване — основателят на групата „Освобождение на труда" се е отличавал значително от другите лидери на меншевиките: Мартов, Дан, Акселрод и т. н., защото не по всички въпроси на стратегията и тактиката на пролетарската партия е споделял антимарксистките им възгледи (вж. гл. втора — „Еволюция на Г. В. Плеханов към меншевизма и революционните марк-

Digitized by Google

систи в България (1903—1914 г.)". Още повече че до Първата световна война много от произведенията на Плеханов са имали голямо значение за международната социалдемокрация, пък и техният автор е продължавал дълго време да се ползва още с несъмнен авторитет сред революционното движение в Европа и другаде. Ето защо тесните социалисти и след като Плеханов все повече се е свличал в блатото на опортюнизма, продължавали да се съобразяват с неговите становища и поддържали контакти помежду си.

Въз основа на конкретни документи и други материали авторът на книгата разглежда възгледите на Плеханов по редица въпроси на революционната борба в Русия през годините на столипинската реакция (1907—1910 г.), изтъква заеманите от него позиции, които са били в подкрепа на ленинската тактика, разкрива ролята на Плеханов в борбата против меншевиките ликвидатори.

В заключителната и много важна по своето значение част от изследването — третата глава „Г. В. Плеханов и българската социалдемокрация през годините на Първата световна империалистическа война (1914—1918 г.)", авторът е съумял убедително да покаже противоположността между пролетарския интернационализъм на тесняците начело с Д. Благоев и социалшовинизма на Плеханов в условията на войната и на фона на предателството спрямо интересите на работническата класа от страна на лидерите на II Интернационал. И в монографията с основание се изтъква твърдата решимост на тесните социалисти в разгръщащата се борба проти техния бивш учител и голям авторитет — Плеханов, заради отстъплението му от принципите на пролетарския интернационализъм и неговите дотогавашни отклонения от марксизма.

Именно тази непоколебима вярност на тесняшката партия начело с Д. Благоев на великите идеи на марксизма, предаността ѝ на интересите на работническата класа и нейната решителна борба против опортюнизма от всякакъв вид през годините на Първата световна война дадоха основание на В. И. Ленин да нарече българските революционни марксисти „интернационалистина дело"! И тук е много важно, че се подчертава фактът: критиката на социалшовинистическите възгледи на Плеханов от страна на Д. Благоев е била първа по онова време след острото критично отношение на Ленин, а това несъмнено е оказало силен и широк по обхват резонанс, тъй като е имало и голямо международно значение.

Като анализира растящото разочарование от Плеханов и все по-дълбоко разграничаване от него през годините на Първата световна война, авторът прави извода, че позицията му за отбрана на отечеството и най-вече на проявеният социалшовинизъм обективно са допринесли, за да се освободят тесняците по-бързо от предишната си привързаност и подкрепа на този някога голям за тях авторитет. И това засилва процеса на по-нататъшното им сближаване с партията на болшевиките, за порешителната подкрепа на Ленин от тяхна страна. Логическият завършек на това освобождаване на тесняците от влиянието на опортюнистическите възгледи на Плеханов беше осъждането от тях на неговата позиция при оценката на ролята и значението на Великата октомврийска социалистическа революция.

В края на рецензията е целесъобразно да се отправят към автора на монографията и някои пожелания и препоръки. Струва ми се, че не е от полза за изучаването на въпросите голямото внимание, което се отделя на първа глава, а материалът по темата след 1903 г. се изследва в значително по-малък обем и не така задълбочено, както е в първата глава.

По-целесъобразно щеше да бъде, ако авторът по-подробно беше осветил въпросите на идейното влияние на Г. В. Плеханов (положително и отрицателно) над българското революционно движение, особено формирането на марксически светоглед у тесните социалисти и отношението на благоевското ядро към основателя на групата „Освобождение на труда", а по-късно и решителната им борба против опортюнизма на Плеханов, което има голямо, и то принципно значение за цялото международно революционно движение по това време.

В заключение не може да не се подчертае, че новият труд на проф. А. Веков с основание ще привлече към себе си вниманието не само на специалистите историци, но и на по-широката читателска аудитория, т. е. на всички онези, които се интересуват от миналото, по-специално от развитието на интернационалните връзки между руското и българското революционно движение, от многостранното сътрудничество на болшевиките и тесняците, от революционната дейност на Плеханов.

доц. к. и. н. А. В. МАНЬКО
преподавател в СДУ

Digitized by Google

ФАКЛИ С НЕУГАСИМА СВЕТЛИНА

Светът е така устроен, че в него има многообразни богатства. Ценностните критерии и системи отдавна са градирали и степенували техните показатели. Тук нямаме намерение да спорим или да допълваме празноти, а да обърнем внимание на един фрагмент, който ни навежда на мисълта, че едно от най-големите богатства е срещата с изградени личности, съпричастието и общуването с имена, които след това остават да светят като искри върху гранитния постамент.

Тази щастлива възможност е имал народният деятел на културата, неуморният разпространител на марксистката книга у нас Стоян Стоименов. Неговото дело, свързано с издателската дейност на Партията преди Девети септември, е толкова оригинално, изпълнено със значимост, че то сякаш взема нещо от всеотдайността на Хр. Г. Данов, Матей Преображески-Миткалото и отива по-нататък, става черта от епичните борби на времето.

С книгата на Ст. Стоименов „Страници из техния живот" нашата революционно-марксистка мемоаристика се обогатява с още един труд, в който се дават образи, портретни щрихи и биографични очерци — спомени за седемдесет ярки имена — партийни функционери, общественици, публицисти, писатели, учени и обикновени борци.

Като основател и ръководител на партийното издателство „Нов свят", създадено още през 1932 г. и доживяло с такт, непреклонност и героизъм почти до победата на социлистическата революция, Ст. Стоименов сякаш продължава, доизгражда и осветлява наченатото дело, разкрива огромния колектив от идеологическия и научен потенциал на Партията, показва ни изворите на теоретическото и идейното равнище на кадрите и пътищата и средствата за тяхното изграждане.

Дистанцирано, без привнасяне на пряко натрапване, чрез спомен и точно наблюдение, чрез фактографско описание и ярка подробност, попълнено с документална подплата, бихме добавили още със значителна и раздвижена широта, авторът е създал галерия от представи и образи на места, какъвто е случаят с Г. Бакалов и много други, постигнато с предметна релефност — чертите на онези, които образуваха голямата кохорта на Партията на Благоев—Димитров. Скромно, непретенциозно, с естествена непосредственост се редят случаи и събития, характерни черти, които обогатяват представата за епохата, за кадрите, за ролята на научното познание и най-вече за великия полъх, който идва от Изток, от Страната на съветите, предоставила щедро своите постижения за благото и културното издигане на нашия народ.

Въздействието на книгата наистина е комплексно: тя има забележима познавателна стойност, особено ценна е етико-моралната ѝ страна, свидетелствуваща за саможертвата и твърдостта на истинските борци, формирала нравствени черти, които винаги в миналото, и в настоящето, и в бъдещето остават в категорията на трайните и необходими ценности. Книгата има значение и като мемоарно-публицистично произведение, защото досегът и съвместната работа с дейците на Партията са дали възможност на автора не толкова да разказва за техните биографии, а да изгради портретни щрихи и образи, които са принос към характеристиката на голямата галерия от борци.

Да изминеш такъв напрегнат и пълен с премеждия и борби път, да запазиш в паметта и сърцето си бодрия спомен за тези, които отдадоха всичко за възтържествуването на народните идеали — да имаш добра дума за толкова много ветерани, това също е богатство, родствено на явлението, което искри от всяка страница на книгата, създала чертите на оня ансамбъл от дейци, които в своята цялост оркестрираха непобедимата мелодия на комунистическата идеология и политика.

проф. Недьо НЕДЕВ

Стоян Стоименов, Страници из техния живот, С., Партиздат, преработено издание, 1978, с. 317.

Digitized by Google

ЕДИНАДЕСЕТА ВОЗ В ДЕЙСТВИЕ

Преди известно време „Партиздат" пусна от печат мемоарната книга „Командирът на зоната разказва". Автор на тази книга е Борис Попов (с партизанско име Венко), бивш командир на Единадесета въстаническа оперативна зона — Плевен. Той е известен не само като професионален функционер на БКП, но и като автор на друга мемоарна книга „Буревестни времена", излязла през 1970 година. В нея Б. Попов ни развежда мислено по стръмните пътеки на своя живот като активен комсомолски и партиен деец, като боец в редовете на Испанската републиканска армия, където воюва до края на 1939 година. Погромът на испанската революция отвежда Б. Попов във френските концентрационни лагери, откъдето успява да се отърве с бягство.

„Буревестни времена" — автобиографичният разраз на автора, завършва до завръщането му в България през есента на 1941 година. В този период буревестните времена, за които се готви и на които посвещава целия свой живот Борис Попов, навлизат в решителна фаза. Сега Партията има най-голяма нужда от богатия опит на революционери като Борис Попов.

Новата книга „Командирът на зоната разказва" ни запознава точно с този отрязък от живота и дейността на комуниста — професионален революционер, с организаторската и военно-революционната дейност на Българската комунистическа партия и РМС на територията на Плевенска единадесета въстаническа оперативна зона в етапа на решителната схватка с класовия враг и чуждия окупатор у нас. В този смисъл книгата „Командирът на зоната разказва" е продължение и логически завършек на разказа в „Буревестни времена".

Търпеливо, с мировъзрението на зрял комунист, поел пътя, който му сочи Партията още от юношеските години, интересно и увлекателно авторът ни разкрива най-важните страни и етапи на дългогодишните и неравни борби, които нашият народ и по-конкретно работниците, селяните и прогресивната интелигенция водят под ръководството на БКП десетилетия наред, за да стигнат до победата на 9. IX. 1944 година. С това Борис Попов честно и докрай изпълнява своя партиен и обществен дълг пред сегашните и идущите поколения, пред буреносната история на плевенци и Плевен, „град на бури и люлка на могили... с чест на Термопили".

Авторът е синтезирал много от решаващите събития, осветлени с оригинални размисли за движещите сили на тези последни кървави събития на нашия народ за своето национално и социално освобождение. Той ни запознава с цяла галерия от повече и по-малко известни герои и действуващи лица от цялата Единадесета въстаническа оперативна зона, в която влизат ловешкият партизански отряд „Христо Кърпачев", плевенските партизански отряди „Васил Левски" и „Дунав", червенобрежките партизански отряди „Дядо Вълко" и „Георги Бенковски", с тяхната неравна борба, подвизите на които ни карат да се задъхваме от възхита и признателност. Командирът на зоната ни среща с плеяда партийни и младежки функционери, ятаци и помагачи, предани изцяло на делото на Партията, обрекла без остатък себе си и семействата си на гнева на агонизиращата и озлобена до краен предел монархо-фашистка власт на царска България. В книгата се описват тежкият живот и изпитания на плененото ято от комунисти и ремсисти в концентрационния лагер „Еникьой". Тук никакви страдания на лагерния живот не са в състояние да пречупят и сломят техния дух и вяра в победния край на започналия последен бой за правда и за социализъм.

На 21 ноември 1943 г. Борис Попов излиза от лагера „Еникьой". През януари 1944 година по решение на Политбюро той бива определен за пълномощник на Централния комитет в Плевенския и Червенобрежкия окръжен комитет и за командир на Плевенската единадесета въстаническа оперативна зона. На това високо и отговорно партийно поръчение, на дейността на зонното ръководство и партизанските действия в периода от януари до 9 септември 1944 г. авторът посвещава единадесет от всичко дванадесет глави на книгата. Правилното архитектонично решение за обема и съдържанието на съчинението позволява на автора да акцентира изключително върху онези събития и дейност, които се развиват в Плевенския, Ловешкия и Червенобрежкия край в навечерието на деветосептемврийската победа у нас. През годините на съпротивата Плевенската зона включва бившите Плевенска, Ловешка, Троянска, Луковитска, Червенобрежка, Никополска и Тетевенска околия. До момента, когато ръководството на зоната се поема от командира Борис Попов, от политкомисаря Петко Кунин и началник-щаба Стоян Едрев, в нея е съществувало едно сравнително масово партизанско движение. Липсата обаче на постоянно обособено зонно ръководство в голяма степен спъва разгръщането на организирана и целенасочена революционна дейност. Не всички партизански отряди са били поставени и оформени напълно в организационно отношение като бойни единици. Това състояние на партизанските сили не отговаря на новите изисквания на

Борис Попов, Командирът на зоната разказва, С., „Партиздат", 1978, 250 с.

Digitized by Google

Окръжно № 2 на ЦК на БРП, което призовава Партията и народа на решителна и масова въоръжена борба. Налага се да се извърши прелом в тактиката и методите за водене на партизанската война.

Създадената през 1944 г. обстановка, пише авторът, изискваше да се изоставят неефикасните, спорадични, извършвани от отделни и малки бойни единици действия и да се премине към нова по-мащабна и по-повсеместна борба. Такива са изискванията на Директивата на Партията за масовизиране на партизанското движение и разрастване на партизанската война в началото на 1944 година. Битката „в последния четвърт час" на героичната четиридесет и четвърта година беше изправена пред качествено нов етап, предявяваше нови, по-високи изисквания от политическо, организационно и бойно естество.

Да отговори на тези нови изисквания е главната задача на зонното ръководство, начело на което Партията поставя Борис Попов.

С какво да се започне? За опитни партийни дейци като Петко Кунин и Борис Попов това е ясно. И те решават да се започне най-напред с укрепване на партийните и ремсовите организации и да се пристъпи към създаване на стройна военна организация. Така те полагат основите на бъдещите партизански отряди, вземат мерки да се засили политическата работа сред народа, да се активизират и координират партизанските акции, нападенията на партизанските чети и отряди да станат по-целенасочени и ударни.

За изпълнението на тази задача зонното ръководство предприема рисковани обиколки из населените места, свиква нелегални съвещания и конференции, организира и разширява мрежата от ятаци и помагачи. Само след няколко месеца, през пролетта и лятото на 1944 г. в зоната са формирани и започват организирани действия пет въстанически отряда. За удобство при ръководене на въоръжената борба зоната бива разделена на три въстанически оперативни района: Плевенски, Ловешко-Троянски и Черноморежки. На територията на всеки район действуват определени партизански отряди със стройна бойна организация. Резултатите от това преустройство не закъсняват. Зачестяват по-успешни и по-целенасочени партизански акции. Приждат нови партизани. Политическата и военната подготовка стават задължителни през свободното време. Командуването и щабът на зоната се утвърждават като авторитетна ръководно-командна политическа и военна инстанция, която издава заповеди, дава указания, осъществява ритмично и непосредствено ръководство на въоръжената борба. Всичко това дава основание на зонното командуване да си постави като близка задача овладяване на свободна територия, от която да организира и подготви в решителния момент по-крупни действия за овладяване на целия район на Единадесета въстаническа оперативна зона. Осъществяването на този план при наличните партизански сили и средства става напълно възможно и реално. Бързото и победоносното настъпление на Съветската армия на Балканите изпреварва реализирането на този план, но с това неговото значение ни най-малко не се намалява.

Авторът отделя заслужено внимание на главния и решаващ фактор за бързото разрастване на партизанското движение в зоната, а именно — на победите на Съветската армия над хитлеро-фашистките нашественици. Трогателни са неговите разкази за това, как след всяка успешна операция на Червената армия в партизанските отряди настъпва нов подем, в тях приждат нови и нови въстаници. И това е напълно естествено. Те се чувствуват бойци от тази армия и са свързани завинаги с нея.

В заключение иска ни се още един път да подчертаем, че със своите мемоарни повествования бившият командир на XI плевенска ВОЗ Борис Попов внася допълнителна и компетентна яснота както върху организационната структура и състав на партизанските бойни единици действуващи на територията на зоната, така и върху тяхната подготовка за решителни действия, осветлява сравнително най-цялостно техния принос във всенародната борба против капитализма и фашизма. Със своето богато съдържание, с културния си и искрен разказ книгата „Командирът на зоната разказва" заслужено заема своето място в мемоарната ни литература като интересно и вълнуващо четиво за читателите от всички възрасти и категории.

Николай БОЗЕВ

ПОПРАВКА

В кн. 13 на списанието по вина на печатницата са допуснати грешки: разменени са колонцифрите на 23 и 24 страници; на страница 83 името на авторката на статията да се чете „Миланка"; в някои от книжките са повторени, разменени и липсват някои коли.

Редакцията моли читателите да я извинят.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

Родней Арисменди

СЕДМИЯТ КОНГРЕС НА КОМИНТЕРНА И ФАШИЗМЪТ В ЛАТИНСКА АМЕРИКА ДНЕС

Верен последовател на идеите на Георги Димитров за единодействие на всички прогресивни сили срещу фашизма, Родней Арисменди — първи секретар на Уругвайската комунистическа партия и виден деец на международното комунистическо и работническо движение, стана инициатор за изграждане в Уругвай на Широкия фронт, който се превърна в единствена демократична алтернатива на днешния реакционен режим в тази латиноамериканска страна. Включените в настоящата книга трудове на Р. Арисменди са негови статии, изказвания и други публикации, в които ярко се показва актуалността на развитите от Г. Димитров идеи на Седмия конгрес на Коминтерна за изграждане на единен фронт против фашизма и за сегашното положение в Латинска Америка, където чрез кървавите фашистки режими в Чили, Уругвай и другаде се прави опит да се спре прогресивното развитие на Южноамериканския континент.

НА СМЪРТЕН БОЙ

Янко Комитов

Житейският път на Янко Комитов (1897—1974 г.) — известен деец на Българската комунистическа партия, минал през огъня на Септемврийското въстание от 1923 г., през емигрантското изгнаничество в Турция и политическа школа в Съветския съюз, през бурите на Испанската гражданска война и въоръжената съпротива срещу фашизма у нас, е интересен не само като лична съдба, а и като обществено явление. Разказвайки за собствените си преживелици в книгата, авторът разкрива съдбата и образите на редица други комунисти и революционери, оставили дълбоки следи в историята на революционното движение. Книгата се издава посмъртно, като дан към паметта на комуниста революционер Янко Комитов, отдал целия си живот на Партията.

ИЗДАТЕЛСТВО «НАРОДНА МЛАДЕЖ»

СЪЮЗЪТ НА МЛАДИТЕ ЛЕНИНЦИ

Евгений Тяжелников

Книгата (в превод от руски) разказва за създаването на Ленинския комсомол, за участието му в строителството на новия живот, за героизма на младите ленинци в годините на Великата отечествена война, за трудовите подвизи на съветската младеж. Въз основа на богат фактически материал се показва ролята на организацията за идейно-политическото, трудовото, патриотичното и интернационалното възпитание на младежта. Авторът разглежда важни проблеми на ефективността и качеството на комсомолската работа, изтъква значението на Комсомола като верен и надежден помощник на Партията в изграждането на комунистическото общество.

КНИГА ЗА КОМСОМОЛСКИЯ СЕКРЕТАР

Богой Бояджиев

Авторът разяснява най-важните документи на Димитровския комунистически младежки съюз, основните въпроси на организационната, идейно-политическата и трудововъзпитателната работа в комсомолското дружество. В книгата подробно се разглежда въпросът за подготовката, провеждането и решенията на комсомолското събрание, личният комплексен план и атестирането на комсомолците, както и индивидуалната политическа работа в дружеството, направлението за участие на младежта в труда и други.

Digitized by Google

ЗАПОЧНА ЗАПИСВАНЕТО НА АБОНАТИ ЗА 1980 ГОДИНА ЗА СПИСАНИЯТА

„ПРОБЛЕМИ НА МИРА И СОЦИАЛИЗМА“

ТЕОРЕТИЧЕСКО И ИНФОРМАЦИОННО СПИСАНИЕ НА КОМУНИСТИЧЕСКИТЕ И РАБОТНИЧЕСКИТЕ ПАРТИИ

„НОВО ВРЕМЕ“

ТЕОРЕТИЧЕН ОРГАН НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

„ПАРТИЕН ЖИВОТ“

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

„ПОЛИТИЧЕСКА ПРОСВЕТА“

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

„ПОЛИТИЧЕСКА АГИТАЦИЯ“

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

Абонирането се извършва във всички пощенски станции, от пощенските раздавачи, от междуселските куриери и от пълномощниците по печата в предприятия, учреждения и АПК.

СРОК ЗА АБОНИРАНЕТО — 10 ДЕКЕМВРИ 1979 ГОДИНА

20700

Цена 0,30 лева

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

MAIN/UC-B

Partien Zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
FEB 14 1980
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

15

СОФИЯ, ОКТОМВРИ 1979 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 15 ОКТОМВРИ 1979 година XXVI

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Икономическият подход в управлението на промишлеността 3

В. Шчербицки — Стил ленински — стил творчески 8

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Нашият разговор

П. Русев — Сценарият в партийната работа 18

Д. Ангелов — Ефективността — практически измерител на дейността 23

С. Георгиев — Обществен съвет, профили 24

Партийният комитет

И. Златков — Мисли за оперативното планиране 28

Ю. Гафилов — Първостепенна грижа 31

Ръководно политическо ядро и първообраз

В. Стоянов — Резултатна контролна дейност 32

З. Петков — Партийната работа в квартала 35

К. Искров — Политически щаб на търговското предприятие . . 39

Замяната — преглед на бойния строй

Д. Георгиев — С неотслабващо внимание и високи критерии . . 42

ПАРТИЯТА, КОМСОМОЛЪТ, МЛАДЕЖТА

Р. Сейдалиев — Младежта в борбата за осъществяване на аграрната политика 45

Х. Райчев — Приносът на варненските комсомолци 55

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

К. Димов, И. Мичев — Отговорникът в партийното бюро по стопанските въпроси 59

Digitized by Google

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

П. Василев — Основи на инициатива и творчество 71
П. Ковачев — Социалната активност на младите комунисти . . 76

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

С. Атанасов — Изгоря в борбата, за да свети 81

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Колева, П. Стамов — Динамично, рационално, ефективно . . 84

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

В. Божилов — Разоръжаването 88

КРИТИКА И КНИГОПИС

Х. Николов — Епопея на победата 93

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

* — Говори се... 96

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2638. Тираж 52 500 екз. Формат 70×108/16 Подписана за печат на 24. X. 1979 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ИКОНОМИЧЕСКИЯТ ПОДХОД В УПРАВЛЕНИЕТО НА ПРОМИШЛЕНОСТТА

Усъвършенстването на управлението на икономиката като важно средство за повишаване ефективността на производството и качеството на продукцията винаги е заемало важно място в системата от методи и средства за реализиране социално-икономическата политика на БКП, за по-пълно задоволяване потребностите на народа.

Процесът на усъвършенстване управлението на икономиката протича последователно и системно през целия период на изграждането на социализма у нас, като се спазва принципът на приемствеността.

Изхождайки от задълбочен икономически анализ на състоянието на народното стопанство, на обуславящите неговото развитие вътрешни и външни фактори, под ръководството, най-активното и непосредствено участие на др. Тодор Живков бе разработен икономическият подход за усъвършенстване на управлението на икономиката.

Прилагането на икономическия подход постави на нов, по-висок етап изпълнението на стратегическия девиз на XI конгрес за висока ефективност и високо качество, решително засили въздействието върху субективния фактор чрез средствата на икономическото стимулиране и принуда.

Взетото от Мартенския пленум (1979 г.) на ЦК на БКП решение за последователно привеждане управлението на всички отрасли и дейности върху икономическа основа се изпълнява успешно. Възприетите и прилагани от началото на тази година принципи за усъвършенстване на управлението на селското стопанство станаха отправен момент при ръководството на другите отрасли. След хранително-вкусовата промишленост и външнотърговската дейност с участието на многобройни кадри—челници, новатори и специалисти от министерства, ведомства, стопански организации и предприятия, бяха разработени и утвърдени новите критерии и изискванията за управление на стопанските организации и техните поделения от промишлеността.

Кои са главните моменти на тази крупна стопанска и политическа задача? Върху какво трябва да съсредоточат усилията си партийните, стопанските, профсъюзните и комсомолските организации?

На първо място — под непосредственото политическо ръководство от страна на партийните комитети и организации е необходимо да се осигуряват условия, да се повишават изискванията и отговорността към кадрите за най-пълно и последователно прилагане ленинския принцип на демократическия централизъм в планирането. Да се създаде у тях дълбоко убеждение, че това е възможно да стане само като се

Digitized by Google

привежда в диалектическо единство съставянето и приемането на плановете, изпълнението на основните национални програми — за ефективност, качество и повишаване жизненото равнище на трудещите се — с челните научно-технически достижения.

Необходимите предпоставки и условия за това се съдържат в новото съотношение между централизма и демократизма в планирането. А то е насочено към постигане на още по-добро съчетаване на плановата работа в центъра с планирането от долу на горе, като се почне от работника и бригадира, от низовия ръководител в стопанската единица и се стигне до ръководителя на министерството.

От изключителна важност е правилно и много добре да се разбере, че свеждането на максималния брой показатели само до четири е важно условие за разгръщане инициативата на трудовите колективи.

По своята същност задължителните държавни задачи сега се ограничават от една страна до определяне на това, което стопанската организация трябва да осигури във всички случаи на държавата. Това са показателите (на изхода на системата) — реализация на готовата продукция в натурално изражение, обема на новосъздадения продукт (чиста продукция) и валутните постъпления от износа. Другите показатели (на входа на стопанската система) са ресурсите, които обществото се задължава да осигури за нормално протичане на производствения процес — лимити за снабдяване със суровини, материали, горива, енергия, някои дефицитни машини и съоръжения и численост на персонала.

На поделенията се утвърждават като задължителни задачи: натури, нормативна себестойност, внедряване на научно-технически постижения и челен опит, лимит за численост на персонала.

Намаляването на броя на централно утвърждаваните показатели и оставянето на свободни капацитетни мощности дават възможност на трудовите колективи да повишат ефективността на производството както чрез производство на допълнителна продукция, така и от намирането на оптимални решения за използването на техниката, материалните, финансовите, валутните и трудовите ресурси.

Задачата пред партийните, стопанските и другите обществени организации сега е да реализират създадените условия за изпълване с ново съдържание на насрещните планове. Изисква се при тяхното разработване — по всички раздели и показатели — в колективите на предприятията и стопанските организации да се осигури широко разгръщане на творческата активност на всеки член от колектива. По този начин е възможно най-вярно и точно да се очертаят задачите, да се постигне висока ефективност по цялата верига на производството и особено в реализацията на продукцията на вътрешния и международния пазар. Инициативата следователно е в стопанските организации. Сега те не ще отклоняват вниманието си за оспорване на определяните „от горе“ показатели, а напълно в съответствие с демократическия централизъм трябва да търсят най-ефективния вариант на плана, за да осигурят условия за разширено възпроизводство и в крайна сметка за нарастване на работната заплата. По този начин те на практика ще отговарят на изискването за поставяне на здрава планова основа стопанската сметка и самоиздръжката.

Това е качествено нов момент в плановата дейност, който изисква стопанско творчество, икономическа инициатива и разумен риск. С други думи, с поставянето на управлението на производството върху икономическа основа в трудовите колективи се засилва заинтересоваността от повишаване ефективността на производството — по-пълно е покритието на интересите на отделния труженик и колектив с интересите на обществото. Оценката от стопанските ръководства на производствените възможности има ясно определени качествени измерения.

Digitized by Google

Това е процес на постоянно разширяване и задълбочаване участието на непосредствените творци на блага в управлението на производството, на усъвършенствуване досегашните форми — общи събрания, събрания на пълномощниците, на стопанските комитети и съвети. Обективните резултати от това ще бъдат, че никой колектив и никое събрание не ще приемат друг план освен оптималния. Защото обратното би означавало застой и намаляване на работната заплата.

Разбира се, усъвършенствуването на планирането непосредствено зависи от изграждането на научнообоснована нормативна база, както в стопанските организации и техните поделения, така и на национално равнище. Ето защо в центъра на вниманието на партийните комитети и организации в министерствата и ведомствата сега е поставена задачата за най-пълна мобилизация творческите възможности на кадрите, за висока отговорност, напълно да се премахнат допусканите преди недостатъци и слабости. След като отпадат от тях задълженията, характерни за оперативното планиране, решаващо за умножаване на успехите е съсредоточаването им върху основните—стратегически за развитието на народното стопанство проблеми: създаване на научнообоснована нормативна база на основата на реално определени потребности; актуализирани инженерни проекти; челни наши и световни научно-технически постижения. Ето това е главното в работата на централно планиращите органи. С такъв подход трябва да се осигури успешното приложение на стопанската сметка и самоиздръжката при приблизително еднакви икономически условия за стопанските организации.

Вторият изключително важен момент сега е осъществяване на производствено-стопанската дейност в условията на последователно спазване изискванията на пълната стопанска сметка, на самоиздръжката, на разширеното възпроизводство.

Стопанската сметка е вътрешно присъщ на социализма механизъм за възстановяване на разходите за издръжка на разширеното възпроизводство. Тя създава действени стимули и икономическа принуда за спазване на обществено необходимите разходи във всяка стопанска организация.

Предпоставките за спазване изискванията за самоиздръжка са заложени в принципно новата схема за образуване и разпределение на общия доход и отчисляването от него средства за работна заплата.

Досега разпределението на общия доход се извършваше въз основа на следните принципи:

— средствата за инвестиционните фондове се заделяха в зависимост от планово определените потребности на стопанските организации, без да се държеше в достатъчна степен сметка за ефективността на производството и размера на създадения общ доход;

— средствата за работна заплата се свързаха главно с изпълнението на плана, а не с реално постигнатото увеличение на обществената производителност на труда;

— взаимоотношенията с бюджета се изграждаха на принципа на остатъчността, а не на резултатността. Бюджетът изземваше свободните средства на рентабилните стопански организации и покриваше загубите на нерентабилните, като им осигуряваше и средствата за работна заплата.

Сега поредността на отчисленията е друга, друг е и принципът за определяне размера на фонд „Работна заплата“.

На първо място са поставени задълженията към бюджета, като техният размер ще се определя в зависимост от масата на създадения общ доход и ефективността. Минималните вноски, които се дължат независимо от размера на общия доход, са равни на 10 на сто от сумата на амортизационните отчисления. Това означава, че когато общият доход е малък и ефективността е влошена, на бюджета ще се

Digitized by Google

осигуряват трайни минимални постъпления за сметка на фондовете на стопанската организация.

На второ място са задълженията към банките за лихвите и по кредити за капитални вложения и застрахователните вноски.

На трето място идват отчисленията за фонд „Разширяване и техническо усъвършенствуване". Те не могат да бъдат по-малко от 4 на сто от размера на общия доход.

На последно място остава фонд „Работна заплата", като резултативно-остатъчна величина. Той е резултативен, тъй като максималният му размер се определя в зависимост от повишаването на обществената производителност на труда спрямо предходната година. Но в максималния си размер фондът може да се ползва, ако по схемата за образуване и разпределение на общия доход са останали достатъчно средства. Ако тези средства не достигат, за фонда се отчислява само остатък, в което се изразява и неговият остатъчен характер.

Новите принципи на разпределение на общия доход гарантират спазване изискванията на стопанската сметка, тъй като създават и съответна икономическа принуда. При това положение разкриването на производствените резерви и въобще на резервите за повишаване на ефективността както при съставянето на насрещните планове, така и в процеса на тяхното изпълнение става жизнено необходима задача. Това вече не може да бъде само въпрос на административен натиск от горе, на обществени почини и обещания и на други видове неикономически мероприятия и лостове. Ето защо една от основните задачи, на която трябва да се обърне внимание както от партийните органи и организации, така и от стопанските ръководства и трудовите колективи, е с плановете да се постига минимум такова увеличаване на общия доход и нарастване на обществената производителност на труда, каквато е необходима за осигуряване на средствата за:

— плащане на задължителните нормативни вноски в бюджета;

— отчисляване на средства за фонд „Разширяване и техническо усъвършенствуване" в размера, позволяващ разширяване и развитие на производството;

— непрестанно нарастване на средната брутна работна заплата.

Съставянето и изпълнението на такива именно планове сега е критерий за оценка не само на тяхното равнище, но и на политическите и деловите качества на стопанските ръководители.

И третият принципиално нов момент сега е икономическите взаимоотношения между стопанските организации и техните поделения ще се уреждат на основата на вътрешната стопанска сметка. Тя ще се прилага на икономически обоснована нормативна основа.

Икономическата отговорност за спазване изискванията за самоиздръжка на разширеното възпроизводство ще се носи от стопанските организации, които са основната икономическа единица на народното стопанство.

Поделенията ще носят отговорност за спазване на нормативно определените разходи за производство на продукцията. Тези разходи ще се установяват чрез използването на утвърдени от стопанските организации нормативни себестойности за единица изделие по отделни видове или групи продукция и дейности. Всяко превишаване на нормативните себестойности е за сметка на поделенията — главно за сметка на работната заплата. И обратно — всяка икономия остава в поделенията, като половината от нея е за увеличаване на работна заплата и за социално-битови потребности. Това поставя на вниманието на стопанските организации и поделенията, а така също и пред съответните партийни органи и организации следните два важни въпроса:

— за обосноваността на нормативната база;

— за текущия контрол върху фактическите разходи.

Digitized by Google

Нормативната себестойност не е ново понятие в икономическия механизъм. Досега обаче тя се разработваше и прилагаше формално. Това до голяма степен предопределяше липсата на съответствие с реално съществуващите, създадени от стопанската организация производствени условия. Сега при условията на пряка връзка на работната заплата с нормативната себестойност, последната трябва да се изгражда на реална и технически обоснована нормативна база за използване на отделните фактори на производството: жив труд, средства на труда и предмети на труда.

Нормативната база трябва постоянно да се привежда в съответствие с променящите се условия на производството и заедно с това от една страна да принуждава, а от друга да стимулира усъвършенстването на социалистическата организация на труда.

От жизнено значение е текущият контрол върху фактическите разходи, тъй като всеки допуснат преразход се отразява пряко върху работната заплата. Необходимо е непрекъснато да се контролират промените в условията на производството, за да се предотвратяват преразходите, а когато това не е възможно, отговорностите да се адресират към преките виновници — вътре в поделенията или извън тях.

Липсата на добре организиран текущ контрол и на тази основа на навременно противодействие към отклоненията и нарушенията ще води до недостиг на средства за работна заплата с всичките неблагоприятни последици от това както за колективите, така и за съответните ръководители.

Цялостното внедряване на икономическия механизъм в промишлените стопански организации и предприятия изисква огромна работа. Голяма част от нея, свързана с уточненията и измененията на плановите показатели, нормативи и лимити, е вече извършена. Остава обаче другата постоянна задача — пълна мобилизация на колективите за разкриване на резервите, за съответствуващо на новите изисквания използване на материално-техническата база и ресурсите, за повсеместното внедряване на стопанската сметка и нейната икономическа същност — самоиздръжката.

Всичко това трябва да се извършва на основата на обективно действуващите икономически интереси на трудовите колективи и отделните труженици, които в условията на икономическия подход все по-пълно съвпадат с обществените, с държавните интереси.

От решаващо значение за успешното внедряване на новия икономически механизъм е авангардната роля на комунистите както в провеждането на широка и задълбочена политико-разяснителна работа, така и в практическото прилагане на икономическия подход.

Икономическият и политически замисъл, стимулите, които създава икономическият подход за активен и творчески труд, за създаване на повече и по-висококачествени блага за обществото, трябва не само добре да бъдат разяснени на всички, но и да въздействуват пряко върху трудещите се. Несъмнено това ще стане чрез основното им запознаване със системата от показатели и критериите за оценка на приноса на отделните звена, бригади и трудещи се в крайните стопански резултати.

Създадените условия за разгръщане на творчеството и инициативата на трудещите се при авангардната роля и организаторското умение на партийните организации и всички комунисти е залог за постигане на целите на икономическата политика на Партията за повишаване ефективността на общественото производство и жизненото равнище на народа.

Digitized by Google

СТИЛ ЛЕНИНСКИ — СТИЛ ТВОРЧЕСКИ

В. В. ШЧЕРБИЦКИ
член на Политбюро на ЦК на КПСС
и първи секретар на ЦК на Компартията на Украйна

Всички крупни събития на XX век потвърждават великата истина, открита от основоположниците на научния комунизъм, за решаващата роля на работническата класа и на нейната Партия в революционното преобразяване на света. Именно такава — ръководна и направляваща сила на съветското общество — винаги е била и продължава да бъде нашата славна Комунистическа партия, Партията на революционната мисъл и революционното действие, Партията на великия Ленин.

На всички етапи в развитието на съветското общество КПСС всякога се е проявявала като боеви авангард на съветския народ, опитен и закален отряд на международното комунистическо движение. Тя е попила и творчески обобщава богатия опит на най-великите класови битки, на революционното работническо движение и антиимпериалистическата борба на народите. Под нейното изпитано ръководство и с героичния труд на съветския народ бе построено развитото социалистическо общество, утвърди се и постоянно се усъвършенствува социалистическият начин на живот, формира се новият, съветският човек. Нашата общонародна държава олицетворява действителната, реалната социална справедливост и истинското равенство на всички нации и народности. Тези велики завоевания според всички, дори и според най-строгите исторически измерения, са наистина епохални.

Трудещите се от Съветска Украйна се гордеят със своето активно участие във всенародното дело на комунистическото строителство, гордеят се със своето право да се трудят в името на разцвета на нашата любима родина. За нас това е най-скъпото право и най-святото задължение.

В непрестанното нарастване на авторитета на нашата родина, в укрепването на нейното международно положение, в новите постижения във всички участъци на стопанското и културното строителство се материализират волята и творческите стремежи на съветските хора. А това е и най-убедителното доказателство, че нашата забележителна работническа класа, трудолюбивото ни колхозно селячество и преданата на народа интелигенция единодушно одобряват вътрешната и външната политика на нашата партия, целеустремената и плодотворна дейност на Централния комитет на КПСС, на неговото Политбюро начело с верния продължител на делото на великия Ленин, пламенния борец за мир и социален прогрес, генералния секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на Съветския съюз другаря Леонид Илич Брежнев.

ЛЕНИНСКИЯТ СТИЛ НА РАБОТА Е НАУКА И ИЗКУСТВО

XXV конгрес на КПСС подчерта, че динамизмът в развитието на съветското общество, растящите мащаби на комунистическото строителство, активната външнополитическа дейност на нашата държава настоятелно изискват непрекъснато да се повишава равнището на партийното ръководство по пътя на развитието на икономиката и културата, възпитанието на хората, подобряването на цялата организаторска и политическа работа сред масите. В усло-

Статията е написана за сп. „Партиен живот“ чрез АПН.

Digitized by Google

вията на развития социализъм все по-осезателно расте ръководната роля на Комунистическата партия като висша форма на политическа организация на работническата класа и авангард на всички трудещи се.

Ръководната, мобилизиращата роля на Партията не е отвлечено понятие. Това е самият живот, цялата наша всекидневна практика. Именно Партията в цялата си дейност концентрира познаването на законите на общественото развитие, научното предвиждане, най-богатият опит в организирането на трудещите се, на тяхното съзнателно творчество. Партията майсторски използва изпитания арсенал от средства и методи за осъществяването на своите програмни цели.

Да вземем само един пример. Както е известно, неотдавна ЦК на КПСС и Министерският съвет на СССР приеха постановление „За подобряване планирането и засилване въздействието на икономическия механизъм в повишаването на ефективността на производството и качеството на работата". Сега, когато мащабите на икономиката нараснаха, а производствените връзки се усложниха, възникна необходимостта методите на управление да се приведат в съответствие със съвременното равнище на производителните сили, с изискванията на времето. Главните изменения в стопанския механизъм са насочени към непрестанното засилване на ролята и значението на перспективните и особено на петгодишните планове като важен инструмент за реализацията на икономическата политика на Партията.

Определяйки генералната перспектива за развитието на обществото и осъществявайки ръководството на съзидателната дейност на съветския народ, КПСС извършва изключителна важна теоретическа и практическа дейност, насочена към ефективното използване предимствата на социалистическата обществена система, на широките възможности на научно-техническата революция в интерес на по-нататъшния разцвет на социалистическата ни родина, за повишаване жизненото равнище на съветските хора.

Ясно е, че резултатите от многостранната работа на Партията в значителна степен се определят от това, доколко активно и целеустремено, ясно и съгласувано, умело и творчески действуват всички нейни звена. С други думи, успехът на работата до голяма степен зависи от плодотворната дейност на областните, градските и районните партийни комитети и на първичните партийни организации за реализирането в живота на партийните решения. Става дума за това, в дейността на всички партийни комитети, на държавните и стопанските органи, на профсъюзите и Комсомола и на другите обществени организации да бъде присъща целеустремеността и конкретността. Във всички звена на управлението настойчиво да се внедрява научният подход, а кадрите повсеместно да умеят квалифицирано, вещо да решават назрелите въпроси и винаги да довеждат започнатата работа докрай.

Та нали когато е определена политическата линия и са формулирани целите и задачите, най-важно значение придобива правилното и ефективно използване на всички средства и пътища за тяхното осъществяване. И разбира се, не ще е преувеличено да кажем, че ключът за усъвършенстване работата на кадрите се крие в овладяването от тях на ленинския стил на работа. „Важно условие за успеха на партийното ръководство е ленинският стил на работа — подчерта Л. И. Брежнев пред XXV конгрес на КПСС. — А ленинският стил е творчески стил, чужд на субективизма, проникнат от научен подход към всички обществени процеси. Той предполага висока взискателност към себе си и към другите, изключва самодоволството, отрича всички прояви на бюрократизма и формализма."[1]

Ръководейки се от решенията на XXV конгрес на КПСС, Централният комитет на Компартията на Украйна, партийните комитети по места провеждат разностранна и целенасочена дейност по усъвършенстването на стила и методите на работа в цялата сфера на управление, стремят се истинският партиен подход при решаването на поставените задачи да пронизва буквално всички нейни страни.

Сложният механизъм на съвременните обществени отношения, както е известно, поражда диференцираност в управленческата дейност. Така например управлението на производството обхваща областта на икономиката; социално-политическото управление — областта на отношенията между различните класи и социални групи, между нациите и народностите, трудовите колективи; управлението на духовния живот — областта на културата и народното образование.

При цялата важност на посочените видове управленческа дейност нито един от тях не обхваща със своето въздействие обществото като цялостна система, тъй като всеки поотделно въздействува само на едни или други страни на обществения живот. Само ръководството на общественото развитие, осъществявано от управляващата марксистко-ленинска партия, бидейки по своята същност преди всичко политическо ръководство, може да изпълнява тази най-важна функция. Партийното ръководство, неговият стил и методите му комплексно въздействуват върху всички страни на жизнената дейност на хората, на тяхното съзнание и социалното им поведение, на техния начин на живот. В това се заключава и качествената разлика на партийното ръководство от всички други видове управление на социалните процеси.

[1] XXV конгрес на КПСС, доклади и решения, Партиздат, С., 1976, с. 89.

Digitized by Google

Същността на стила на партийната работа, на партийното ръководство всестранно е обоснована в трудовете на класиците на марксизма-ленинизма. Съвременният термин „стил на дейност, на работа, на ръководство" възникна и започна да се развива успоредно със съединяването на научния комунизъм с работническото движение, с усъвършенстването на политическата организация на пролетариата. Основоположниците на научния комунизъм разработиха и обосноваха цялостна система от характерните черти на дейността на пролетарската партия по ръководство на революционната борба, на социалистическото и комунистическото строителство, които в партийната литература са обобщени и са известни в практиката като синтетично, многопланово понятие — ленински стил на работа.

Ленинският стил се роди в процеса на титаническата творческа дейност на Владимир Илич Ленин и създадената от него Партия на болшевиките като резултат от прилагането на революционната теория на практика. Както душа на марксизма е диалектиката, така жива душа на ленинския стил на работа е революционността, непримиримостта срещу проявите, спъващи социалния прогрес, срещу всякакви ревизионистични, опортюнистични опити да се осакати, да се „поднови" марксизмът-ленинизмът.

Ленинският стил на работа, неговото творческо развитие и практическото му прилагане от КПСС е антипод на капиталистическите „рационализации" на управлението, на различните сортове антихуманни буржоазни концепции за „човешки взаимоотношения", главна цел на които е да се интензифицира изстискването на пот от трудовите хора, да се осигури манипулирането със съзнанието и поведението на масите с оглед подчиняването им на интересите на господствуващата класа.

Разбира се, стилът на работа, стилът на ръководство не е някакъв сбор от общоизвестни истини и правила, от нормативни предписания за ръководителя в неговата всекидневна дейност. Защото, както и самият ленинизъм е вечно живо и развиващо се учение, така и съдържанието на понятието „ленински стил на работа" постоянно се усъвършенствува и обогатява. Образно казано, ленинският стил е истинска сплав от научната теория и богатия опит на Партията. Той предполага преди всичко умение своевременно и правилно да се оценяват обществените процеси и да се вземат решения, основавайки се на марксистко-ленинското учение. Усвояването на това изкуство и творческото му прилагане в практиката на партийното, държавното и стопанското строителство дава възможност да се достигат най-добрите, максимално възможните резултати при най-малко изразходване на сили, енергия, време, открива широки възможности за използването на огромните предимства на социалистическия обществен строй.

Овладяването на ленинския стил на работа е жив, творчески, постоянно развиващ се процес и включва в себе си, от една страна, усвояването на ленинските норми от все нови и нови поколения кадрови партийни работници, а от друга страна — постоянно обогатяване на тези норми в съответствие с динамиката на обществения живот. Може да се каже без претенции за изчерпателна дефиниция, че в най-обща форма под стил на работа — а що се отнася до професионалните партийни работници под стил на партийно ръководство — се разбират комплекс от принципи, средства и методи, с помощта на които партийният комитет, неговият ръководен орган практически осъществяват възложените им задължения и функции.

Ленинският стил на партийно ръководство е конкретен механизъм за осъществяване на обективното, закономерното нарастване на ръководната роля на КПСС в процеса на социалистическото и комунистическото строителство. Иначе казано, ленинският стил е практическо пречупване на онази обща методология на познанието и действието, която ни дава диалектическият и историческият материализъм съобразно спецификата на партийната работа, на партийното ръководство. Може също така да се каже, че това преди всичко и главно е особеното и своеобразното в практическата дейност, което характеризира и отличава партийния работник от истински ленински тип.

Само марксизмът-ленинизмът е теоретическа и практическа основа, върху която се формира и се изработва особен, истински ленински стил на работа. Бидейки въплътен в конкретни действия, които привеждат в движение широките народни маси, стилът се проявява като реална материална сила. Ето защо ленинският стил на работа е най-крупно постижение на нашата партия, нейно най-голямо политическо предимство.

На всеки етап на комунистическото строителство в зависимост от нарастването на историческата значимост на задачите, които Партията и съветският народ решават, ленинският стил се попълва с ново съдържание, обогатява се с опита на конкретната борба на милионите комунисти за осъществяване идеалите на работническата класа.

Заедно с това на него са присъщи и някои общи черти, някои фундаментални принципи. Най-важните от тях са: научният, творческият подход при решаването на политическите и стопанските задачи; правилният подбор, разпределение и възпитание на кадрите; широкото развитие на вътрешнопартийната демокрация; укрепването на партийната дисциплина; неразривната връзка с масите, умението да ги убеждаваме и да ги водим след себе си: стремежът никога да не се задоволяваме с постигнатото, а винаги да вървим напред; умелото използване и усъвършенствуване на такова мощно оръжие като критиката и самокритиката.

Безусловно всички тези черти са важни

Digitized by Google

и само наличието им като комплекс дава възможност да се говори за спазване на изискванията на ленинския стил на работа.

Забележителен образец на утвърждаване на ленинския стил е дейността на Централния комитет на КПСС, на неговото Политбюро. Цялата работа на ЦК на КПСС се характеризира с научен подход, целеустременост, мащабност, далновидност и реализъм. Опирайки се на непоклатимите принципи на марксизма-ленинизма, на неговата методология, Централният комитет дава пример за умение да определя главното, основното в работата си, да намира правилните пътища за изпълнението на поставените задачи, да подбира най-ефективните методи и средства за осъществяване на набелязаните цели. В делова и творческа атмосфера, в обстановка на истинска, ленинска колегиалност ЦК на КПСС всестранно и своевременно решава основните задачи на обществено-политическия живот на Партията и страната, актуалните международни проблеми.

В резултат от последователната целенасочена дейност на боевия ленински щаб на нашата партия — на Централния комитет на КПСС — сега в Партията, в съветското общество трайно се утвърди истински ленински стил на работа, съчетаващ дълбокото уважение към човека, доверието към кадрите с висока взискателност, с непримиримостта към недостатъците.

ПОДБОРЪТ И ВЪЗПИТАНИЕТО НА КАДРИТЕ — СЪРЦЕВИНА НА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО

Да се внедрява ленински стил в работата — това означава преди всичко да се провежда правилна кадрова политика.

Работата с кадрите заема особено място в дейността на нашата партия. Подборът, разпределението и възпитанието на кадрите е съставна част, ключова позиция, или както е прието да се казва, сърцевина на партийното ръководство. Това е едно от най-важните средства на Партията за осъществяване на нейната ръководна роля.

И действително, каквато и задача да бъде поставена — стопанска, икономическа или техническа, — в края на краищата тя се решава от хората. И ако хората, както се казва, са на мястото си, ако те знаят какво трябва да правят, ако знаят, че за изпълнението на поставената задача ще им се търси отговорност, тогава и всяка задача ще бъде по силите им.

Сега в нашата република има 695 градски и районни партийни комитета. В тях са съсредоточени основните сили на партийните работници. През последните години качественият състав на партийните кадри значително израсна. Сега всички секретари на градските и районните партийни комитети, 97 на сто от завеждащите отдели и 96 на сто от инструкторите имат висше образование. Повече от две трети от секретарите на районните и градските партийни комитети са специалисти в областта на промишлеността или селското стопанство, близо половината имат партийно-политическо образование.

Значителни качествени изменения настъпиха и в състава на стопанските кадри. Специалистите в промишлеността и селското стопанство с висше и средно образование са повече от 96 на сто сред ръководителите на промишлените предприятия, 90 на сто сред председателите на колхози и близо 96 на сто сред директорите на совхози.

Възпитавайки кадрите в духа на изискванията на ленинския стил на работа, партийните комитети в нашата република издигнаха немалко предани на делото хора, които се отличават с висока политическа зрелост, болшевишка принципност и деловитост, лична скромност и нравствена чистота. Такива са два пъти героите на социалистическия труд минният инженер от Донецк И. И. Стрелченко, председателят на колхоз „Украйна" в Городокски район на Хмелницка област Г. И. Ткачук, бригадирът на тракторна бригада в колхоз „XX конгрес на КПСС" в Новоукраински район на Кировградска област А. В. Гиталов, директорът на Института по пшеницата академик В. Н. Ремесло, героите на социалистическия труд, директорът на „Азовстал" В. В. Лепорски, председателят на колхоз „Н. К. Крупская" в Нижнегорски район на Крим В. И. Черфас и много други ръководители, доказващи със своя стил на работа, че те заемат не само административна, но и „човековедческа" длъжност.

С голям авторитет се ползват и много партийни работници — такива като първия секретар на Донецкия градски партиен комитет В. П. Миронов, първите секретари на районните партийни комитети: в Тарашчански район на Киевска област А. Н. Ткаченко, в Горноднепровски район на Днепропетровска област В. Е. Стрелцов, в Белозерски район на Херсонска област Г. И. Вихров и др. Огромна помощ за възпитаването на такива ръководители оказва постановлението на ЦК на КПСС „За по-нататъшното подбряване на идеологическата и политико-възпитателната работа"[1]. Всички партийни звена, всички партийни комитети — от партийните групи до ЦК на Компартията на Украйна — разработиха свои мероприятия, насочени към засилване на политическото, трудовото и нравственото възпитание на трудещите се, на всички кадри. През тях като червена нишка преминава една мисъл, едно изискване: всеки комунист, където и да се труди, трябва да бъде активен пропагандист и проводник на идеите на Партията. В резултат от това изискванията към комунистите се повишават, а към ръководните дейци, включително и към стопанските

[1] Сп. „Партийная жизнь", кн. 10/1979 г., с. 3.

Digitized by Google

кадри, към тези, които са облечени с партийно доверие — двойно повече! Защото цената и на най-горещите призиви не е голяма, ако човек постъпва по̀ иначе, ако не е осигурено пълното единство на организационната, стопанската и идеологическата работа.

И в това отношение твърде много, ако не и всичко, зависи от партийните комитети, от тяхното умение да се достигна до всеки човек, от умението той да бъде видян, както се казва, във всичките му измерения, да се знаят неговите силни и слаби страни. Затова на усъвършенстването на стила на работа на областните, градските и районните партийни комитети Централният комитет на Комунистическата партия на Украйна отделя постоянно внимание. Така след XXV конгрес на КПСС комплексно или по отделни въпроси беше изучена дейността на много партийни комитети, обсъдени бяха отчетите на Запорожския, Ворошиловградския и Ждановския градски партиен комитет, на Глобинския районен комитет в Полтавска област и на Липовецкия районен комитет във Виницка област, одобрени бяха ценните почини и най-добрият опит в организаторската и възпитателната работа.

Както показва анализът, за стила на дейността на партийните комитети все по-характерен става перспективният подход, умението да се избере решаващото звено във веригата, да се акумулират и ефективно да се използват опитът и знанията на специалистите, на учените и първенците в производството.

Да вземем например опитът на Донецкия градски партиен комитет. В град с милионно население, с високоразвита многоотраслова промишленост, със сложно градско стопанство, с наличие на голям брой учебни заведения и научни учреждения, творческите колективи на партийните комитети трябва да се занимават с множество най-разнообразни въпроси. Особено важно в случая е това, че градският комитет умее да отделя от тях главните, решаващите. Това са — подборът и възпитанието на кадрите, техническото превъоръжаване на производството, постоянната грижа за всичко, което непосредствено се отнася до труда, живота и бита на хората.

Практически в града няма предприятия, които да не изпълняват своите планове, през тази петилетка двойно намаля броят на изоставащите цехове и участъци. Всеки, на когото се е случило да посети Донецк, е спрял вниманието си на чистотата и реда из улиците на града, на културата на търговията, на добрата организация в обслужването. И разбира се, всичко това е резултат на всекидневната работа на градския партиен комитет и на изпълнителния комитет на градския съвет.

Много поучителни неща има и в работата на Харковския градски партиен комитет. Той успя така да организира работата си, че съревнованието за превръщане Харков в град на високопроизводителния труд, на високата култура и образцовия обществен ред стана дело на всеки комунист, на всеки труженик в него. Неотдавна Централният комитет на Комунистическата партия на Украйна одобри работата на партийните организации в града по ускоряването на научно-техническия прогрес и повишаването на тази основа темповете на нарастването на производителността на труда. Широко разпространение придоби и опитът на партийните организации в гр. Лвов по внедряването на комплексната система за управление на качеството, а в гр. Запорожие — по усъвършенстването на организацията на производството и намаляването на ръчния труд.

Трябва да отбележим, че повечето от градските и районните партийни комитети в републиката работят напрегнато и проявяват полезни инициативи, стремят се всеки от тях да има, така да се каже, свой почерк, и с оглед на конкретните условия да намери свой ключ за решаването на едни или други задачи. Натъквайки се на трудности (а те понякога са немалко), ръководителите на такива партийни организации не отпускат ръце, а мобилизират всички сили, издирват резервите, използват всички възможности, за да осигурят нарастване на производството, да изпълнят поставените задачи.

Във връзка с това често се споменават думите, които обичаше да повтаря академик Сергей Павлович Корольов: „Който иска да свърши работа — намира средства, който не иска — търси причини.“ А в Киевското производствено обединение, което носи името на академик С. П. Корольов, тези крилати думи, заедно с призива „Мисли и решавай“ действително станаха девиз, закон в живота на колектива, на неговите ръководители.

Във връзка с това е интересно да се проследи как се променя характерът на критичните бележки и предложенията, които се правят на събранията на първичните партийни организации. Ако по-рано за оправдаване на несполуките се търсеха всевъзможни „обективни“ странични причини, а несполуките в производството се обясняваха с недоставянето на еди-какви си машини и съоръжения, с липсата на проектна документация и т. н., то сега главната отговорност всеки насочва към себе си. Прямо се сочат конкретните пропуски в работата на отделни лица, обръща се внимание на собствените недостатъци, остро се оценяват фактите на разпуснатост и безотговорност, неумението да се разкриват и да се използват резервите.

Налице е живителна циркулация: усилията на градските и районните партийни комитети пробуждат самоинициативата от долу и под нейно въздействие самите градски и районни партийни комитети шлифоват своя стил. Разбира се, тази взаимна връзка е толкова по-тясна, колкото по-големи възможности имат сътрудниците от партийните комитети да бъдат по места, да са по-близко до живота, да познават настроенията на хората, всичко да знаят.

Digitized by Google

За съжаление все още не всички градски и районни партийни комитети умеят да се откъсват от текущата работа. И като че ли няма основание да се обвиняват някои ръководни партийни работници в това, че малко посещават предприятията, строителните обекти, колхозите и совхозите. Посещават ги. Пътуват. Понякога от сутрин до вечер обикалят из града или района. Но каква ли е ползата от това, ако тези посещения са скорострелни, ако поради дребни стопански неуредици ръководните дейци нямат време не само да поговорят с хората, но дори не успяват да се срещнат със секретарите на партийните организации. А има и такива ръководители, които умеят да вземат решение, да дадат нелоши указания и съвети, но които, по думите на В. И. Ленин, нерядко се оказват неспособни да приложат в живота тези решения и указания, да осъществят практически контрол върху претворяването на думите в дела.

Единството на думите и делата... В последно време на страниците на вестниците все по-често се появяват заглавия като „Одобрихте. А по-нататък?", „Какво последва след почина?", „Каква е съдбата на решението?". Всичко това е отклик на онази голяма дейност, която се провежда от горе до долу по осъществяването на най-важната част от ленинския стил на работа — организацията и проверката на изпълнението. Не ще е пресилено, ако кажем така: гори земята под краката на онези, които обичат да дават обещания само заради красивата дума. Сега в партийните организации в републиката стана система почти всяко партийно събрание да започва със съобщение за това, как се изпълняват решенията на предишното събрание. Системно в събранията на организациите се изслушват отчети и съобщения на комунистите за изпълнението на партийните им поръчения. В много партийни комитети е създадена система за контрол чрез използването на съвременна изчислителна техника.

За хода на изпълнението на приетите решения редовно се информират членовете на ЦК, на областните, градските и районните партийни комитети. В много областни партийни комитети е въведено строгото правило: не по-рядко от един път в полугодието на пленуми на комитета и всеки три месеца в заседания на бюрото и секретариата да се изслушват отчети за извършената работа.

Заслужава внимание и самият стил на проверката. От представителите на по-горните партийни комитети сега се изисква не само да разкриват недостатъците, а преди всичко да оказват делова помощ за тяхното отстраняване. И това пак, като се изхожда от ленинското схващане за проверката: важно е не просто да се направи отчет за недостатъците и пропуските, а да се помогне на хората да ги преодолеят, да се постигнат добри крайни резултати. Главното е работата да не стои на едно място. Защото няма нищо по-лошо от това решенията да „боксуват" — тогава се губи не само авторитетът на самото решение, но пропада и вярата на хората в организаторските способности на партийния комитет.

КОЛЕКТИВНОСТ НА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО И ЛИЧНА ОТГОВОРНОСТ

Един от най-важните принципи на партийното ръководство, черта на ленинския стил на работа е колективността.

Съдържанието и смисълът на колективността ясно определи Владимир Илич Ленин: „Всички работи на Партията се водят, пряко или чрез представители, от всички членове на Партията, при равни права и без никакво изключение; при което всички длъжностни лица, всички ръководещи колегии, всички партийни учреждения са изборни, контролирани, сменяеми"[1].

Като принцип на ръководство колективността предполага не просто обединяване на хората за решаването на някакви задачи. Главното в него е идейното и организационното единство на партийните членове в името на високата цел — построяването на комунистическото общество. В това е съществената особеност и отличителната черта на колективността на ръководството в нейното ленинско разбиране.

През последната отчетно-изборна кампания в Компартията на Украйна в състава на районните, градските и областните партийни комитети, в ръководствата на първичните и цеховите партийни организации и като партийни групови отговорници са избрани повече от 780 хиляди комунисти. Това е сила, осигуряваща колективността на ръководството, способна, както се казва, и планина да повдигне. Важно е само всеки комунист, облечен с високото доверие на своите другари, да е истински боец на Партията, не само да е за пример с образцовия си труд, но и да увлича след себе си другите, решително и настойчиво да провежда в живота решенията на Партията, непримиримо да се бори против недостатъците.

Как да се постигне това? Та качествата на боец не се дават на комуниста заедно с избирането му в партийния орган. Членът на бюрото или на комитета трябва сам да формира у себе си тези качества в живота. При това се случва отделни комунисти да си спомнят, че те са членове на партийния комитет едва по време на поредния пленум или на събранието на актива. Поседят, послушат, гласуват и сметнат, че с това са изпълнили задълженията си.

На такава практика ние сме обявили решителен бой. И сега в много партийни комитети всички избрани в състава им са

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 11, с. 438.

Digitized by Google

разпределени в различните комисии. Едни се занимават с проблемите на партийно-организационната дейност, други — на идеологическата, трети — с развитието на промишлеността, селското стопанство, строителството, транспорта. Комисиите не само изучават един или друг въпрос и внасят в бюрото своите препоръки, но и разпространяват челния опит, своевременно разкриват тесните места и набелязват мерки за отстраняването им. Членовете на градските или районните партийни комитети не само непосредствено участвуват в подготовката и провеждането на пленумите, но което е много важно, след тях посещават съответните партийни организации и конкретно помагат за осъществяването на взетите на пленума решения. В много комитети всеки член от състава им има свой отчетен картон — своеобразен „личен отчет", в който се отбелязва как се справя с възложените му партийни поръчения, нанасят се резултатите от извършената от него работа.

Разбира се, в дейността на всеки отделен партиен комитет има известно своеобразие, специфични особености, но целта е една и съща: да се засилва колективността на ръководството, тъй като тя е залог за развитието на активността на комуниста и дава възможност още повече да се разширяват и укрепват връзките на Партията с масите.

Партийната работа има не по-малко право на творчество и експериментиране, отколкото работата в който и да е отрасъл на народното стопанство и на науката. Затова според нас правилно постъпват онези партийни колективи, в които се организира предварително обсъждане на въпросите, внасянето им в научно-практически конференции. Това освен всичко друго дава възможност максимално да се отчита мнението на широките народни маси, опитът и знанията им. Без това е трудно да се очаква истински аналитична дълбочина и мащабност на вижданията, точност на приетите решения и на действията. Та нали твърде често делата, инициативите на партийните организации са дела и инициативи на пионери. Тъй че в работата им няма и не може да има едни и същи рецепти. Правилните отговори трябва упорито да търсим, да се съветваме с трудещите се, да се учим от народа.

У нас се утвърди практиката: две-три седмици преди пленумите или събранията с актива тезисите на докладите и проекторешенията да се изпращат до всички членове и кандидат-членове на Централния комитет и до членовете на Ревизионната комисия на Комунистическата партия на Украйна. Тези документи се обсъждат много задълбочено, всестранно. Така например за пленума на ЦК на Компартията в Украйна, обсъдил мероприятията по усъвършенстуването на комунистическото възпитание на младежите, бяха получени към 930 предложения, които най-грижливо бяха изучени и взети под внимание при подготовката и приемането на решенията му. Много ценни препоръки и предложения бяха дадени и по време на разработването на мероприятията във връзка с изпълнението на постановлението на ЦК на КПСС „За по-нататъшното подобряване на идеологическата и политико-възпитателната работа", които бяха обсъдени на събрание на републиканския партиен актив и утвърдени от пленум на ЦК на Комунистическата партия на Украйна.

Но както гласи станалата вече съвсем популярна Ленинова формулировка: обсъждането е общо, а отговорността — лична. Никому не е разрешено зад паравана на колективността да скрива своята бездейност, непрекъснато да съгласува въпросите, за да избегне решаването им, да се презастрахова в случай на несполуки. А такива хора все още има. Не напразно се казва: „Победата има сто бащи, а поражението е винаги сираче". Как да се борим обаче с такива презастраховчици? Преди всичко още когато се взема дадено решение, в него съвсем ясно трябва да бъде определено кой носи отговорност за изпълнението му. Трябва също така да бъде ясно, от кого следва да се търси отговорност, ако решаването на назрелите проблеми се бави.

И разбира се, нито един работник — какъвто и пост да заема той — не трябва да остава вън от контрола от страна на партийната организация.

Политическият ръководител, както подчертава В. И. Ленин, „...отговаря не само за това, как той ръководи, но и за онова, което правят ръководените от него. Понякога той не знае това, често той не иска това, но отговорността лежи върху него."[1] За това за съжаление някои ръководители забравят. Някои от тях обичат да се чувствуват незаменими: те във всичко се намесват, всичко поемат върху себе си, без тях не се решава нито една дреболия. Човекът като че ли гори в работата си, а фактически се получава не полза, а вреда: ръководените губят чувството за отговорност, привикват да се крият зад гърба на ръководителя и което е и съвсем нетърпимо — понякога стават подмазвачи и угодници. Само умението на ръководителя да сплотява колектива, да създава делова и творческа обстановка е залог за успешна работа във всеки участък.

В документите на XXV конгрес е отбелязано: партийните органи, като осъществяват ръководството, в никакъв случай да не поемат върху себе си несвойствени функции или да изпадат в дребнаво опекунство. Но може ли да се твърди, че всички партийни комитети се придържат към ясната позиция по този въпрос? За съжаление — не. Ето например една картина в натура... Идва жътва. В трудната и упорита борба за осигуряване

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 32, с. 17.

Digitized by Google

хляба на народа полагат изпит за зрелост колхозните партийни организации, всички комунисти, всички селскостопански труженици. И се случва районният комитет да поеме грижата буквално за всичко: и за работата на селскостопанските машини, и за материално-техническото снабдяване, и за културно-битовото обслужване. На пръв поглед ръководството е конкретно, но съвсем естествено възниква въпросът: а какви са задачите на районния изпълнителен комитет, на Управлението по селското стопанство, на специалистите, на всички, които са задължени да се занимават с тази работа?

Отговорът е един: вината е в стила. Стилът със знак „минус". Щом като ролята на Партията расте, разсъждават някои секретари на районни партийни комитети, това означава, че трябва да вникваме във всичко. И на заседанията на бюрото на комитета се занимават с разпределението на рамки за парниците, водят горещи спорове за резервните части, решават други чисто технически въпроси. Защо, пита се, с всичко това се занимава районният комитет? Защо да се подменят хората и при това по правило комунистите, които непосредствено са отговорни за този участък на работата?

Неправилна, късогледа позиция. Партийният работник не бива да се стреми да става такъв „вечен двигател", работещ за всички и по всичко. Да подменяваш — означава да снемаш отговорността, означава не да засилваш, а да отслабваш партийното ръководство. Всеки работник — бил той представител на органите на държавния апарат, на профсъюзните, комсомолските или другите обществени организации — трябва да получи простор за инициативи, да знае, че от него и само от него ще се търси отговорност. Колкото по-голяма е самостоятелността, толкова по-висока творческа инициатива ще проявява например Съветът на народните депутати, толкова по-висок ще бъде неговият авторитет. И обратно — много от допусканите слабости се обясняват именно с това, че при решаването на „своите" въпроси изпълнителният комитет на Съвета се е осланял на партийния комитет, стремял се е своите задължения да прехвърли на гърба на партийните органи. Да се действува чрез партийната организация, чрез комунистите, без да се подменят ръководителите, а да им се помага да намират верните решения — ето какъв е принципът на партийната работа.

Разбира се, понякога е съблазнително сам да запретнеш ръкави и измествайки стопанските дейци, да получиш конкретен материален резултат. Но такава „резултатомания" се заплаща твърде скъпо. В гонитбата за непосредствен резултат и партийният ръководител изпуска организаторската и политическата работа, той няма нито възможност, нито стремеж да се позанимава с хората, с отделния човек. Така се получава двойна загуба: от една страна, посяга се на самостоятелността на стопанския деец, а от друга — самият партиен ръководител губи перспектива. За щастие такъв, ако може да се каже, „стил на работа" все по-забележимо изчезва.

С всички начини и средства партийните комитети активизират дейността на държавните органи и на обществените организации, стимулират инициативността им. По-чувствителни положителни изменения в работата на Съветите на народните депутати в това отношение настъпиха след приемането на новата Конституция на СССР. Те започнаха все по-активно да влияят на развитието на икономиката и културата, да отделят все по-голямо внимание на производството на стоки за широко потребление, на благоустрояването на градовете и селата, подобряването на народното образование, здравеопазването, търговията, общественото хранене и битовото обслужване.

Благодарение на целенасочеността на партийното ръководство организационно укрепнаха и засилиха своето влияние и професионалните съюзи. Като съсредоточават вниманието си главно върху развитието на социалистическото съревнование, профсъюзните комитети и организации всячески засилват неговата действеност, понепосредствено се занимават с извличането на поуки от него, с разпространяването на опита на първенците.

Все по-активно в републиката се проявява и Комсомолът, който неотдавна отбеляза своята шестдесета годишнина. Той високо носи знамето на инициаторите на такива забележителни почини като стахановското движение, съревнованието на петстотничките, многомашинното обслужване, ударното строителство на нови предприятия. Милиони юноши и девойки, хиляди комсомолско-младежки колективи в Украйна се включиха във всесъюзното социалистическо съревнование под девиза „На петилетката на ефективността и качеството — ентусиазмът и творчеството на младежите".

Осъществявайки ръководството на комсомолските организации, партийните комитети внимателно анализират тяхната работа, въоръжават комсомолските комитети с организационен и политически опит, препоръчват им най-ефективни форми и методи на работа с младежта, подпомагат ги да намерят своето място в общонародното дело на изграждането на комунистическото общество.

КРИТИКАТА И САМОКРИТИКАТА — ИЗПИТАН МЕТОД ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РАБОТАТА

Колкото по-високи са върховете, които овладява съветският народ, колкото по-значителни са достигнатите от него успехи, толкова по-взискателно и по-непримиримо се отнася той към най-малките недостатъци. А това е съвсем разбираемо. При съвременните мащаби на развитие на

Digitized by Google

разпределени в различните комисии. Едни се занимават с проблемите на партийно-организационната дейност, други — на идеологическата, трети — с развитието на промишлеността, селското стопанство, строителството, транспорта. Комисиите не само изучават един или друг въпрос и внасят в бюрото своите препоръки, но и разпространяват челния опит, своевременно разкриват тесните места и набелязват мерки за отстраняването им. Членовете на градските или районните партийни комитети не само непосредствено участвуват в подготовката и провеждането на пленумите, но което е много важно, след тях посещават съответните партийни организации и конкретно помагат за осъществяването на взетите на пленума решения. В много комитети всеки член от състава им има свой отчетен картон — своеобразен „личен отчет", в който се отбелязва как се справя с възложените му партийни поръчения, нанасят се резултатите от извършената от него работа.

Разбира се, в дейността на всеки отделен партиен комитет има известно своеобразие, специфични особености, но целта е една и съща: да се засилва колективността на ръководството, тъй като тя е залог за развитието на активността на комуниста и дава възможност още повече да се разширяват и укрепват връзките на Партията с масите.

Партийната работа има не по-малко право на творчество и експериментиране, отколкото работата в който и да е отрасъл на народното стопанство и на науката. Затова според нас правилно постъпват онези партийни колективи, в които се организира предварително обсъждане на въпросите, внасянето им в научно-практически конференции. Това освен всичко друго дава възможност максимално да се отчита мнението на широките народни маси, опитът и знанията им. Без това е трудно да се очаква истински аналитична дълбочина и мащабност на вижданията, точност на приетите решения и на действията. Та нали твърде често делата, инициативите на партийните организации са дела и инициативи на пионери. Тъй че в работата им няма и не може да има едни и същи рецепти. Правилните отговори трябва упорито да търсим, да се съветваме с трудещите се, да се учим от народа.

У нас се утвърди практиката: две-три седмици преди пленумите или събранията с актива тезисите на докладите и проекторешенията да се изпращат до всички членове и кандидат-членове на Централния комитет и до членовете на Ревизионната комисия на Комунистическата партия на Украйна. Тези документи се обсъждат много задълбочено, всестранно. Така например за пленума на ЦК на Компартията в Украйна, обсъдил мероприятията по усъвършенстването на комунистическото възпитание на младежите, бяха получени към 930 предложения, които най-грижливо бяха изучени и взети под внимание при подготовката и приемането на решенията му. Много ценни препоръки и предложения бяха дадени и по време на разработването на мероприятията във връзка с изпълнението на постановлението на ЦК на КПСС „За по-нататъшното подобряване на идеологическата и политико-възпитателната работа", които бяха обсъдени на събрание на республиканския партиен актив и утвърдени от пленум на ЦК на Комунистическата партия на Украйна.

Но както гласи станалата вече съвсем популярна Ленинова формулировка: обсъждането е общо, а отговорността — лична. Никому не е разрешено зад паравана на колективността да скрива своята бездейност, непрекъснато да съгласува въпросите, за да избегне решаването им, да се презастрахова в случай на несполуки. А такива хора все още има. Не напразно се казва: „Победата има сто бащи, а поражението е винаги сираче". Как да се борим обаче с такива презастраховчици? Преди всичко още когато се взема дадено решение, в него съвсем ясно трябва да бъде определено кой носи отговорност за изпълнението му. Трябва също така да бъде ясно, от кого следва да се търси отговорност, ако решаването на назрелите проблеми се бави.

И разбира се, нито един работник — какъвто и пост да заема той — не трябва да остава вън от контрола от страна на партийната организация.

Политическият ръководител, както подчертава В. И. Ленин, „... отговаря не само за това, как той ръководи, но и за онова, което правят ръководените от него. Понякога той не знае това, често той не иска това, но отговорността лежи върху него."[1] За това за съжаление някои ръководители забравят. Някои от тях обичат да се чувствуват незаменими: те във всичко се намесват, всичко поемат върху себе си, без тях не се решава нито една дреболия. Човекът като че ли гори в работата си, а фактически се получава не полза, а вреда: ръководените губят чувството за отговорност, привикват да се крият зад гърба на ръководителя и което е и съвсем нетърпимо — понякога стават подмазвачи и угодници. Само умението на ръководителя да сплотява колектива, да създава делова и творческа обстановка е залог за успешна работа във всеки участък.

В документите на XXV конгрес е отбелязано: партийните органи, като осъществяват ръководството, в никакъв случай да не поемат върху себе си несвойствени функции или да изпадат в дребнаво опекунство. Но може ли да се твърди, че всички партийни комитети се придържат към ясната позиция по този въпрос? За съжаление — не. Ето например една картина в натура... Идва жътва. В трудната и упорита борба за осигуряване

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 32, с. 17.

Digitized by Google

хляба на народа полагат изпит за зрелост колхозните партийни организации, всички комунисти, всички селскостопански труженици. И се случва районният комитет да поеме грижата буквално за всичко: и за работата на селскостопанските машини, и за материално-техническото снабдяване, и за културно-битовото обслужване. На пръв поглед ръководството е конкретно, но съвсем естествено възниква въпросът: а какви са задачите на районния изпълнителен комитет, на Управлението по селското стопанство, на специалистите, на всички, които са задължени да се занимават с тази работа?

Отговорът е един: вината е в стила. Стилът със знак „минус". Щом като ролята на Партията расте, разсъждават някои секретари на районни партийни комитети, това означава, че трябва да вникваме във всичко. И на заседанията на бюрото на комитета се занимават с разпределението на рамки за парниците, водят горещи спорове за резервните части, решават други чисто технически въпроси. Защо, пита се, с всичко това се занимава районният комитет? Защо да се подменят хората и при това по правило комунистите, които непосредствено са отговорни за този участък на работата?

Неправилна, късогледа позиция. Партийният работник не бива да се стреми да става такъв „вечен двигател", работещ за всички и по всичко. Да подменяваш — означава да снемаш отговорността, означава не да засилваш, а да отслабваш партийното ръководство. Всеки работник — бил той представител на органите на държавния апарат, на профсъюзните, комсомолските или другите обществени организации — трябва да получи простор за инициативи, да знае, че от него и само от него ще се търси отговорност. Колкото по-голяма е самостоятелността, толкова по-висока творческа инициатива ще проявява например Съветът на народните депутати, толкова по-висок ще бъде неговият авторитет. И обратно — много от допусканите слабости се обясняват именно с това, че при решаването на „своите" въпроси изпълнителният комитет на Съвета се е осланял на партийния комитет, стремял се е своите задължения да прехвърли на гърба на партийните органи. Да се действува чрез партийната организация, чрез комунистите, без да се подменят ръководителите, а да им се помага да намират верните решения — ето какъв е принципът на партийната работа.

Разбира се, понякога е съблазнително сам да запретнеш ръкави и измествайки стопанските дейци, да получиш конкретен материален резултат. Но такава „резултатомания" се заплаща твърде скъпо. В гонитбата за непосредствен резултат и партийният ръководител изпуска организаторската и политическата работа, той няма нито възможност, нито стремеж да се позанимава с хората, с отделния човек. Така се получава двойна загуба: от една страна, посяга се на самостоятелността на стопанския деец, а от друга — самият партиен ръководител губи перспектива. За щастие такъв, ако може да се каже, „стил на работа" все по-забележимо изчезва.

С всички начини и средства партийните комитети активизират дейността на държавните органи и на обществените организации, стимулират инициативността им. По-чувствителни положителни изменения в работата на Съветите на народните депутати в това отношение настъпиха след приемането на новата Конституция на СССР. Те започнаха все по-активно да влияят на развитието на икономиката и културата, да отделят все по-голямо внимание на производството на стоки за широко потребление, на благоустрояването на градовете и селата, подобряването на народното образование, здравеопазването, търговията, общественото хранене и битовото обслужване.

Благодарение на целенасочеността на партийното ръководство организационно укрепнаха и засилиха своето влияние и професионалните съюзи. Като съсредоточават вниманието си главно върху развитието на социалистическото съревнование, профсъюзните комитети и организации всячески засилват неговата действеност, непосредствено се занимават с извличането на поуки от него, с разпространяването на опита на първенците.

Все по-активно в републиката се проявява и Комсомолът, който неотдавна отбеляза своята шестдесета годишнина. Той високо носи знамето на инициаторите на такива забележителни почини като стахановското движение, съревнованието на петстотничките, многомашинното обслужване, ударното строителство на нови предприятия. Милиони юноши и девойки, хиляди комсомолско-младежки колективи в Украйна се включиха във всесъюзното социалистическо съревнование под девиза „На петилетката на ефективността и качеството — ентусиазмът и творчеството на младежите".

Осъществявайки ръководството на комсомолските организации, партийните комитети внимателно анализират тяхната работа, въоръжават комсомолските комитети с организационен и политически опит, препоръчват им най-ефективни форми и методи на работа с младежта, подпомагат ги да намерят своето място в общонародното дело на изграждането на комунистическото общество.

КРИТИКАТА И САМОКРИТИКАТА — ИЗПИТАН МЕТОД ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РАБОТАТА

Колкото по-високи са върховете, които овладява съветският народ, колкото по-значителни са достигнатите от него успехи, толкова по-взискателно и по-непримиримо се отнася той към най-малките недостатъци. А това е съвсем разбираемо. При съвременните мащаби на развитие на

Digitized by Google

производството пропуските на едно предприятие могат да дадат отражение върху целия отрасъл, загубената минута се заплаща с непоправими загуби. И тази висока взискателност към самия себе си и към другите, творческата неудовлетвореност от достигнатото, умението смело да се разкриват назрелите проблеми е най-добрата почва за развитието на критиката и самокритиката — една от най-важните черти на ленинския стил на работа.

Ще се позова само на един пример. Известно е, че през последните години с братската помощ на всички други съюзни републики в Украинската ССР бяха въведени в действие някои уникални промишлени обекти — доменната пещ № 9 в Кривой рог, доменната пещ № 1 в Комунарския металургичен завод, стан „3600", кислородно-конверторният цех в завод „Азовстал" и др. Изграждането и съоръжаването на тези обекти в съкратени срокове стана възможно благодарение на масовия ентусиазъм и самоотвержения труд на работниците, инженерите и техниците, благодарение на вдъхновения труд на целия колектив на строителите. И тук, както винаги, начело бяха комунистите.

А и за всички — и за комунисти, и за безпартийни — имаше още един помощник. Това беше принципната критика. Тя се осъществяваше и от долу, и от горе, на всички равнища. Лична критика за пропуски, за неоперативно решаване на някои въпроси се отправяше към секретари на областни и градски партийни комитети, към министри и стопански ръководители, а така също и към отделни колективи, към немарливи работници.

Ние смятаме това за съвсем естествено и здраво явление, тъй като у нас в болшевишката практика, изразявайки се с думите на Сергей Миронович Киров, никога няма съвсем гладички отношения[1]. Особено когато става дума за държавните интереси. Толкова повече, че някои от тези обекти — например доменна пещ № 9 — са едни от най-крупните в света. В проектирането на този сложен металургичен комплекс участвуваха 59 проектантско-конструкторски организации; в осигуряването на необходимите машини и съоръжения — почти две хиляди предприятия от цялата страна; задействувани бяха десетки съюзни и републикански министерства, своя труд за изграждането на обекта дадоха хиляди хора. При такива мащаби на работата кой ли може да бъде застрахован от пропуски и недостатъци? И затова сега, когато тези важни народностопански обекти вече работят за комунизма, ние сме в пълното си право да кажем добра дума и за тези, които със своята делова и принципна критика помогнаха бързо да се поправят неизбежните в такова голямо дело слабости.

Още в зората на съветската власт Владимир Илич Ленин подчерта, че всички революционни партии, които са загивали дотогава — са загивали по причина на това, че са се самозабравяли и са се страхували да говорят за своите слабости. Но, отбелязва той, „ние няма да загинем, защото не се страхуваме да говорим за своите слабости, и ще се научим да преодоляваме слабостите"[2]. Следвайки верния ленински курс, нашата партия постоянно се грижи критиката и самокритиката не само да бъдат повсеместна норма, но и постоянно да се усъвършенствуват, да стават все по-мащабни, по-значими, по-конструктивни. Каква е ползата просто да се критикуват явленията. Необходимо е да се стигне до конкретните лица, които ги пораждат. И най-сериозната и обоснована критика „от горе" не допринася необходимия резултат, ако тя не се подкрепя и с критика „от долу", ако не се създават условия, при които комунистите и безпартийните да могат открито и принципно да разкриват недостатъците.

Най-сурово осъждане заслужава онзи ръководител, който на всяка бележка гледа като на посегателство на своя авторитет и който пренебрегва, а дори и потиска критиката. Наистина сега такива явни потисници на критиката не така често се срещат. Но тези пък, които я „потискат" с бездействието си, които внимателно изслушват всички бележки, но и пръст не помръдват, за да си направят съответните изводи, още не са се свършили.

Партийните комитети разполагат с немалко средства за въздействие на подобни хора. Главното в случая е осигуряване на такава атмосфера в колектива, която не позволява да се развиват бацилите на самодоволството и високомерието. И в това отношение не може да се надцени ролята на партийните събрания. С подобряването на практиката на тяхното провеждане, като се осигурява непрестанно повишаване на ефективността им, партийните комитети и изборните органи на първичните партийни организации се стремят събранията да стават истинска школа за възпитанието на кадрите, да дават възможност на всеки комунист и безпартиен не само да може откровено да изрази своите становища, но и да бъде уверен, че ще се вслушат в неговото мнение.

Критиката и самокритиката, тяхното широко развитие съвсем справедливо се смятат за показател на добра нравствено-психологическа атмосфера в колектива, за признак на политическата зрелост на партийната организация. Това, разбира се, не идва от само себе си. Такава обстановка се утвърждава там, където строго се спазват уставните постановки за правата и задълженията на комуниста смело да разкрива недостатъците и да допринася за тяхното отстраняване, да се бори против парадността, високомерието и самоуспокоението, да дава решителен отпор срещу всеки

[1] С. М. Киров, Избранные речи и статьи, Госполитиздат, М., 1944, с. 103.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 33, с. 306.

Digitized by Google

опит за потискане на критиката и да се опълчва срещу всякакви действия, които нанасят вреда на делото на Партията и държавата.

Анализ — критика — действие. Това са най-важните съставки на всеки инструмент на ръководство. И всяка от тези съставки следва да задействува качествено, прецизно. Ето защо партийното отношение към критиката — това е грижата инструментът да действува безотказно, постоянно да се самонаточва.

* * *

Ленинският стил на партийна работа — това е стил, роден в горнилото на живота, събрал в себе си теорията и практиката на революционната борба и в изграждането на новия живот. Този стил се развива и усъвършенствува заедно с настъпателното движение на нашето общество и осигурява все по-доброто използване на всички икономически, социално-политически и идейновъзпитателни възможности.

Милиони съветски хора работят самоотвержено, с пълно отдаване на силите, знанията и способностите си, като се стремят все по-успешно да изпълняват задачите на десетата петилетка, решенията на XXV конгрес на КПСС. На тяхната задружна работа, на тяхната единна воля са подвластни всякакви създателни задачи. В летописите на строителството на комунизма, на борбата за мир и социален прогрес на човечеството съветският народ записва все нови и нови ярки страници.

За това най-вече допринася и нерушимата братска дружба, обмяната на опит и взаимопомощта между нациите и народностите на нашата страна, между народите на всички страни от социалистическата общност. Тази дружба ни помага да строим и да живеем. Тя издържа изпитанията на времето. От година на година тя се развива и укрепва.

Тесни братски отношения се създадоха между съветския и българския народ. Притегателната сила и красотата на тази дружба възхищава народите от целия свят. В речта си пред XXV конгрес на КПСС първият секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия и председател на Държавния съвет на Народна република България другарят Тодор Живков отбеляза, че през последните години „дружбата и сътрудничеството между Народна република България и Съюза на съветските социалистически републики получиха нов размах, нови мащаби и измерения, навлязоха в по-висок етап на развитие“[1].

Сега е трудно да се намери такава област на живота, в която да не се осъществява плодотворното сътрудничество между нашите страни. То се изразява не само в сближаването на икономиката, науката, културата и начина на живот, а и в сближаването на нашите сърца, в непрестанното крепнещо родство на душите. Чувството на преданост към ленинските идеали за интернационализъм, „чувството на единно семейство“ за нас е най-свещеното, ние го ценим като зеницата на окото си и го предаваме от поколение на поколение, завещаваме го на внуците и правнуците си.

Ярко олицетворение на крепнещото братство между съветския и българския народ, практическо претворяване в живота решенията на XXV конгрес на КПСС и на XI конгрес на БКП за интензивно развитие на икономическото сътрудничество и за осъществяване дългосрочната Комплексна програма за социалистическа икономическа интеграция представлява въвеждането в експлоатация на ферибоотната връзка между Иличовск и Варна — една от най-крупните в света, която скрепи двата бряга и двата народа в нови и крепки братски обятия.

Създателният труд, строителството на социализма и комунизма са неотделими от непрестанната борба за предотвратяването на трета световна война, за осигуряването на мира и международната сигурност, за по-нататъшното укрепване на икономическия и отбранителния потенциал на социалистическото отечество. Към решаването на тези насъщни задачи е насочена цялата дейност на нашата ленинска партия, на всички съветски хора.

Сега в нашата страна се разгръща подготовката за сто и десетата годишнина от рождението на основателя на Комунистическата партия и на съветската държава Владимир Илич Ленин и за предстоящия XXVI конгрес на КПСС. Грижейки се за тяхното достойно посрещане, умножавайки славните традиции на нашия живот, усъвършенствувайки ленинския стил на работа, комунистите, всички трудещи се в родината на Великия октомври се стремят да осигурят по-нататъшното развитие на могъщите създателни сили на реалния социализъм, настъпателното движение към заветната цел — построяването на комунистическото общество.

---

[1] Т. Живков. Избрани произведения, т. 24, с. 328.

Digitized by Google

НАШИЯТ РАЗГОВОР

СЦЕНАРИЯТ В ПАРТИЙНАТА РАБОТА

ПЕТКО РУСЕВ

Има ли място сценарият в партийната работа? Отговорът е ясен и категоричен — има място. При едно условие — добре да бъде разбрана неговата същност и творчески да се прилага, като най-строго и последователно се спазват изискванията на ленинските принципи и норми на партиен живот.

Стилът е диалектическо единство между начина на мислене и начина на действие. Още по-точно — между научно мислене и научно обосновани средства, форми и т. н. Партийното ръководство има свои технологии, свой инструментариум, които му помагат да превръща идеите в практика на масите. Сценарият именно следва да се разглежда като част от средствата за осъществяването на партийните задачи. Като един от инструментите по пътя на организацията и изпълнението на решенията.

I

Бихме искали да подчертаем два много важни момента в теоретическите разсъждения на др. Т. Живков по този интересен въпрос:

„Във всички звена трябва да се усвои научен подход при вземане на решения. Последователно и докрай да се прилага в живота политически, държавнически и икономически подход при решаването на проблемите, за които дадена организация или звено отговаря" (т. 3, с. 204).

„Ние смятаме, че **за да се осигури провеждането на решенията и да се засили ефективността на проверката на изпълнението, необходимо е да се разработват сценарии и това да стане повсеместна практика в работата на ръководните звена" (т. 3, с. 206).**

Тези две постановки ще служат за основа на нашите по-нататъшни търсения и размишления. От тях произтичат два основни извода:

— За да се направят успешни стъпки, е необходимо сериозно да се преборим с криворазбраната традиция, с инерцията, със страха от новаторството в партийната област. Партията винаги е подчертавала приемствеността в работата, винаги е проповядвала да се уважават и зачитат изпитаните в живота форми и т. н. Но тази позиция не означава бягство от изнамирането на по-съвършени средства, да предлагаме многовариантни решения, за да се издига равнището на партий-

Digitized by Google

ното ръководство. **Още повече** че днес разполагаме с цял арсенал от научни методи, които ни позволяват много по-лесно да решаваме тая задача. И ако не сторим това, само ще изоставаме от потребностите на живота.

— Сценарият е **научно понятие.** И така трябва да гледаме на него. Той е част от грижата за установяване на научна организация на труда в работата на партийните комитети, в техния апарат.

Кога да се прави сценарий? И по този въпрос има становище — **по важни проблеми.** Например за изпълнението на решенията по Писмото на др. Т. Живков до ЦК на Комсомола. Например по непрестанното разгръщане социалната активност на масите. Например за довеждане докрай социалистическата организация на труда. Следователно сценарият не е необходим за оперативни решения или по дребни проблеми. Не бива да се допуска опошляване на понятието. Да се свежда то до подреждането кой кога ще се изкаже или до съставянето на списък от мероприятия. Това не е сценарий в научен смисъл на думата. Това е лист с написани имена или подредени действия.

Принципно новото в сценария е, че **той, както подчертава авторът на тритомника по партийно строителство, обхваща организацията и проверката на изпълнението. Тази формулировка има голямо методическо значение.** Разбира се, готови рецепти не могат да се дадат и не бива да се ограничава инициативата и творчеството на кадрите. Но при всички случаи сценарият може да изиграе своята роля, когато съдържа в себе си **организацията и проверката като единен процес.** Тогава той наистина ще бъде действено оръжие за правилно подреждане на факторите и силите, научно определяне на моментите, когато проверката ще играе превантивна роля.

2

С какво да се започне? **С правилното изготвяне на решението.** Според нас без правилно разбиране на тоя въпрос няма да се постигне желаният резултат. Не всяко решение е способно да роди сценарий. И ако го роди, няма да бъде свидна рожба.

Партията препоръчва последователно и докрай да се прилага политически, държавнически и икономически подход при обсъждане на проблемите, т. е. решението следва да има комплексна природа: „Програмно-целевото управление — казва др. Т. Живков — по своя характер е комплексно. То обхваща всички дейности, свързани с постигането на определена цел, и търси решаването на политическите, икономическите, културните и социалните проблеми в тяхното единство, взаимна обусловеност“ (т. 3, с. 335—336). Ето кое не бива да се забравя при вземането на решението. То е призвано не само да определи целите, насоките, но и **идейната, политическата позиция на комитета, главните действуващи лица.** Това обаче не означава, че в решението следва да се говори за всички и по всичко, което няма нищо общо с комплексния подход. Обратно — този начин произвежда безплодие, формализъм и не осигурява предпоставки за ефикасна организация и проверка на изпълнението.

Кой е пътят, за да се излезе от това безплодие? **Системният анализ.** Всеки проблем, задача е система в активно взаимодействие с други системи, без да се отрича и тяхната относителна самостоятелност. Измененията на една от страните на системата влияе върху други нейни страни, върху други системи.

Какъв е дълбокият смисъл на системния анализ? Той именно ни позволява в конкретните условия да открием коя страна, кои от зависимостите играят ролята на главното звено. Решението е призвано да отговори на тия изисквания, за да осигури ефективност от цялата система, а не само от нейни отделни части. Можем да говорим, колкото

Digitized by Google

искате, за кадрите, но ако в определените условия не очертаем нерешените задачи в тази насока, няма да постигнем успех. Резултат ще има, обаче той не ще бъде постижение, защото не всеки резултат е завоевание. **Следователно решението именно е длъжно да обоснове комплексния характер на проблемите на бъдещия сценарий.** Тогава вече основите са здраво построени.

3

След тези необходими разяснения как би трябвало да изглежда един сценарий? Преди всичко като **политически документ на партийния комитет, като инструмент за издигане на неговото научно равнище.** Да не забравяме, че всеки въпрос от нашето развитие е идеологически, политически проблем. Това особено важи за всички решения и действия в Партията. Тук няма място за никакъв технократизъм. **Сценарият има място в партийната работа само когато непрестанно осигурява тържеството на политическия подход.** Всичко друго е от дявола. Ние ценим високо социалната активност на масите, но само тогава, когато тя е логическо следствие от прилагането на ленинските принципи и норми на партиен живот. Ние се радваме на резултатите само тогава, когато те са плод на политическата съзнателност и организираност на комунистите и масите. Тази основна идея беше много ясно очертана на последната Национална партийна конференция. Там беше изтъкнато, че живецът на политическото ръководство е работата сред масите.

Тогава каква е главната функция на сценария? **Да обслужва победата на политическия подход.** Каквито и щете научни методи да използвате, какъвто и щете и опит от други сфери да прилагате, този извод е задължителен, защото става дума за класовата природа и цели на Партията като ръководна сила в обществото.

4

Щом става дума за сценария, обикновено досега смятахме, че трябва да изредим, да подредим факторите, които имат отношение към изпълнението на задачата. Неправилно! Подреждането на факторите още не е научен подход. Отново трябва да се върнем към решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП от 1968 г. Там е казано, че всеки субект на управление има свое специфично поле за дейност, свой специфичен метод и принос и в единния концерт от дейности. Едно е полето и приносите на държавните органи, друго на масовите организации, на партийните комитети и организации като диригенти на обществения прогрес. Комплексността в партийното ръководство на основата на системния анализ се изразява в **единството на специфичните приноси.** Не само да се обозначават субектите на управление, но **главно** техният дял, със особеностите на техния вид дейност в общото дело. Ето кое е главната задача на сценария. Не е достатъчно да посочи кой какво и докога ще прави, а преди всичко **как ще го извърши.** Тук е и неговото отличие от решението, от плана. Той ги конкретизира по време, място и изпълнители, и то като очертава **качеството** на техния принос. **Сценарият е документ, който обхваща, съдържа единството и разнообразието на приносите на изпълнителите, било те субекти на социално управление, било то отделни личности.**

5

Решенията на Юлския пленум от 1976 г., а и на Националната партийна конференция ни задължават да обърнем поглед и върху друг голям въпрос. За жалост още го подценяваме или продължаваме да

Digitized by Google

бъдем пленници на страха, накичен с научни дрънкулки. Става дума за метода на умножаващия се ефект. **Сценарият има смисъл само тогава, когато е оръжие за пълното и творческо приложение на мултипликацията в партийната област.** Напразно губим време, като се гмуркаме в безпомощността на „научния" песимизъм.

Добре! Търсим ефект, и то голям. Ефект, който да не служи за измерител в сравненията с постигнатото при нас, било през изминатото тримесечие, било по-миналата година и пр. (претеглил се комарът на собствения си кантар и излязъл над 100 оки), а с най-добрите постижения в страната, в Съветския съюз и т. н. Тогава? — Тогава нам ни е необходима такава **верижна зависимост между приносите на кадрите, отделните субекти на управление, така щото всяка предшествуваща тяхна операция да създава предпоставки за по-висока ефективност от следващите операции.** Това е то съвременното съдържание на понятието **съгласуваност** между различните отдели и звена в партийната система, в общественото творчество. Кой може по-добре да осигури постигането на тая цел от сценария? С негова помощ най-лесно ще подредим приносите на факторите, и то така, че всеки да отиде на онова място, където ще е най-полезен, където ще разчиства пътя за следващите. Да не идват те на пусто място и да започват отначало. Да губят време да вършат работата на другите, да орат целини. И сме прави, когато казваме, че сценарият е мощно средство за правилно и последователно разграничаване и обединение на функциите.

6

Сценарият съдържа и прогнозиращи елементи. Бихме казали — колкото е конкретен, действен, толкова е и абстрактен. Да бъда разбран правилно. Абстрактен, защото, като се опира на информацията, на опита, на интуицията, той може и е длъжен да прогнозира **критичните възли в изпълнителския процес.** И това да стане още при неговото сътворяване.

Какво произтича от тази постановка?

— **Сценарият** да осигурява превантивен контрол. По този начин няма да има изненади, няма да се оставяме да ни удрят от засада. Превантивният контрол е част от организацията на изпълнението, от науката в партийната дейност. Ние предвиждаме както изпълнението, така и възможностите на „врага" (той може да има различно наименование), отрано се готвим, навреме се намесваме и предотвратяваме отрицателните последици, не позволяваме да се смущава ритъмът на изпълнението. Ако сценарият не отговори на тая повеля, той губи своя смисъл.

— Съвършено ясно е, че той съдържа пътищата, средствата, формите в комплексния подход към проблемите. И същевременно те — формите, средствата — трябва да бъдат ефективни. Който прави сценарий, много трябва да размишлява над тоя миг. Най-лесното е да набележим мероприятия. Но годни ли са те да въздействуват ускорително, възможно най-силно? Този, който се е заел да пътува към сценария, е длъжен да си отговори: **носи ли в торбата си най-положителния опит в даденото направление; неговият начин на мислене съдържа ли най-ефективните форми,** които, творчески приложени, ще ни изведат на върха с изразходване на най-малко време, сили и средства. Сценарият обслужва ефективността и ако не е тържество на челен опит, ако не е средство за масовото му разпространение, ще си остане чистичък писмен документ. Ако е вярно, че от бедно, от ненаучно мислене не е възможно да се пристъпи към сложни социални процеси, то тази истина изцяло важи и за архитектите на сценария. Нужна е под-

Digitized by Google

готовка, необходима е компетентност не само по съдържанието, но и по формите.

— Сценарият не е догма. Не бива също да бъде и заключена с катинари система. Нека се изразим по-свободно — той винаги да е готов да претърпи, да понесе корекции, ако потребностите на развитието и изпълнението налагат. Иначе ще сеем формализъм. Колкото една дейност да е направлявана, да е организирана по своя път, тя е способна да възпроизвежда не само себе си на по-висока степен, но да разкрива кората на почвата за кълновете на нови изисквания, на нови усъвършенствувания. Какво, в името на дукомента да изоставим тия кълнове на сланата да ги попари? Считаме, че сме прави, когато разглеждаме сценария като отворена система, която в процеса на реализацията е способна да се обогатява, да се доразвива. И в този момент се крие също творчески заряд на сценария. Заряд, който следва да бъде добре осъзнат и още по-добре превърнат в практика. В тази насока можем условно, фигуративно да посочим за пример замяната на членските партийни книжки. Показа ли ни животът, че някъде понижаваме критериите? — Показа. И същевременно правилно постъпиха ония партийни комитети, които вземаха допълнителни мерки, непредвидени в първоначалния план. Сценарият не стои на пост пред партийните задачи вкаменен, студен и безразличен. Той е единна логична система и същевременно безкрайно чувствителен към новите потребности.

— Всяка истина е конкретна. Конкретен е и сценарият — **в зависимост от характера на задачите, от равнището на което се изготвя, от наличните сили, от готовността на кадри и маси.** Не се ли разбере тая истина, има опасност да разнасяме субективизъм. Например днес, даже по едни и същи проблеми, сценарият в един окръжен комитет ще има един вид, в общинския — друг и т. н. Това налага добре да се изучава обстановката, да се подготвят хората за изпълнението на задачите. Подготовката се изисква не само от този, който изготвя сценария, но и от ония, които ще го изпълняват. Тук идеологическата дейност има големи възможности още по-тясно да се свърже с практиката.

— Сценарият е приключил своето съществуване. Завесата е спусната, публиката си отива. Коментира. Оценява. Субективният фактор ще е на висота, когато организирано поеме в свои ръце тая оценъчна дейност, като широко се опира и на общественото мнение. Сценарий, който не завършва с обобщаващо мислене, с трезва критика и самокритика, не може да изпълни своята конструктивна функция, не е годен да бъде стъпало към по-нататъшните успехи.

* * *

Постарахме се да подредим основните моменти, които са необходими при изготвянето и изпълнението на сценария. Не е наложително сега да посочваме отново колко големи възможности ни открива той да се засилва ефективността в партийната дейност. Какво е нашето задължение? Другарят Тодор Живков посочва: **„Работата сега е да превърнем тази възможност в действителност.** Но това не може и няма да стане стихийно, автоматически. Необходими са съзнателните организирани и целенасочени усилия и действия на субективния фактор“ (т. 3, с. 375).

По-съвършено заключение не сме способни да направим.

Digitized by Google

ЕФЕКТИВНОСТТА — ПРАКТИЧЕСКИ ИЗМЕРИТЕЛ НА ДЕЙНОСТТА

Пленум на окръжния комитет на Партията в Сливен

Пример на последователна работа, на настойчиви опити за формиране и осъществяване нов подход към оценката на качеството и ефективността на партийната и обществената дейност е Сливенският окръжен комитет на Партията. Проведеният от него неотдавна пленум е повод да разкажем за усилията за повишаване ефективността на организаторската работа на партийните органи и организации в Сливенски окръг.

* * *

Темата, която окръжният комитет на Партията постави на обсъждане на свое заседание, е интересна — „За по-голяма ефективност от организаторската работа на окръжната партийна организация". Така е озаглавен докладът.

Какво прави впечатление? Преди всичко, съгласете се, че увод от една страничка за доклад от петдесет страници навява на мисъл, че хората, които са го писали, са имали желание да говорят ясно и конкретно. И така е в действителност. Откроени са няколко основни момента, които обясняват съображенията на бюрото да постави на обсъждане на заседание на комитета необходимостта от резултатност на усилията — с присъщите си средства и специфични методи партийните органи и организации активно да въздействуват върху социално-икономическия живот в окръга и поведението на трудещите се.

Добре обмислена и актуална е позицията: в непрестанното обогатяване на стила и методите на работа има големи резерви, които трябва да намерят положително отражение в практическите резултати.

Бюрото на ОК на БКП предлага на членовете на комитета по проблемите на ефективността да се разговаря конкретно, ясно и задълбочено. И това съвсем не е случайно. За отговорността на кадрите за изпълнение на възложената им работа е ставало дума не веднъж и не дваж. Ще си позволя да се аргументирам, като цитирам един пасаж от заключителното слово на секретаря на окръжния комитет на Партията пред научно-практическата конференция, проведена през април 1978 г. „Ролята на партийното решение за повишаване ефективността и качеството на партийната работа", където се казва: „Вярвам, че никой няма да оспорва становището, че партиен комитет, който не работи непрекъснато за усъвършенствуване своя стил на работа, трудно ще внесе на обсъждане на пленум добре подготвени, задълбочени материали".

Значимо достойнство на доклада е (както се посочва и в самия него), че неговата и на заседанието на комитета подготовка е започнала още миналата година. Много написани страници са останали в папките като вариант, положени са немалко усилия.

И резултатът е — докладът не само е построен върху анализа на конкретните условия, на сега протичащите процеси в Сливенски ок-

Digitized by Google

ръг, но в него личи и приемствеността в работата — и в положителното от опита, и в слабостите.

Така почувствувах началото. Малко странички, но верен подход, желание да се даде тон за откровен и прям разговор по актуалните проблеми.

* * *

Понятието ефективност. Става дума за необходимостта от ефективност, за това, че като понятие ефективността най-често се свързва с икономиката и с него се изразява реализираният максимален резултат при минимум разходи на труд, време и средства. Подчертава се, че съдържанието на това понятие не трябва да се копира и да се пренася механично в областта на партийния живот.

Добре е замислено и добре е казано. Но по-важното е — а какво е това ефективност на партийната работа?

Ето отговора: проблемите на ефективността в партийната дейност се свързват с нейните цели и задачи. Припомня се, че крайните цели на Партията са записани в Програмата и Устава, а за сравнително по-кратък период те се формулират от конгресите на Партията и пленумите на Централния комитет.

Всичко това е така. Разбира се, може да има и уточнения, дори и други становища по същността на понятието. Не в това е проблемът.

Преходът от теоретичното изясняване към практическите задачи е рязък, като че ли от желаното до реалното състояние на нещата пътят е кратък и лесен. Трудно е да се навлезе по-дълбоко в този кръг проблеми, които засега все още са непосилно бреме и за теоретиците.

И все пак бюрото на ОК на БКП в Сливен дава свой отговор на проблема: „... Когато оценяваме ефективността на партийно-организационната и организаторската работа, трябва да отчитаме доколко сме постигнали и сме се доближили към по-близките и далечните цели. Да преценим доколко постигнатите резултати създават възможност за изпълнение на основните проблеми на конгресните решения. Оттук усилията трябва да се насочват..."

Обществен съвет

В изказването си първият секретар на районния комитет на Партията в Сливен Асен Панайотов каза, че общественият съвет е „наша, нова форма на работа".

Заслушах се още по-внимателно — „общественият съвет е орган, в който са включени кметът, председателят на общоселския съвет на Отечествения фронт, профпредседателят, комсомолският секретар, председателят на земеделската дружба, стопанският ръководител и други общественици от селото".

Разбрах, че формата не е нова, но е необходима и е наречена удачно — обществен съвет.

Всяка седмица се събират под председателството на партийния секретар и обсъждат общоселски въпроси.

Да гласуваме ли доверие на инициативата на районния комитет на Партията? Струва ми се, че е необходимо.

Обществените съвети в селата Златн войвода и Тополчане вече оформят своя облик. Може би ще бъде интересно да се види какъв е той.

Профили

Не зная защо, но някаква сила ме раздвоява. Слушам говорещия от трибуната, но не го гледам, а търся потвърждението на думите му в залата.

Digitized by Google

* * *

Накъде трябва да се насочват усилията? Това е втората част на доклада. В нея са поставени и анализирани пет проблема, които според бюрото на ОК на БКП в Сливен са решаващи за повишаване ефективността на организаторската работа в окръжната партийна организация.

На първо място е изведена необходимостта от последователно прилагане на политическия и икономическия подход в ръководната дейност на окръжната партийна организация. Поотделно и в тяхното диалектическо единство са потърсени измеренията на по-пълното прилагане на политическия и икономическия подход.

Следват сравнително обособени, отделени един от друг четири проблема: „Повишаване степента на организационното влияние на партийните органи и организации", „Непрестанно обогатяване на вътрешнопартийния живот и укрепване единството на комунистите", „По-нататъшно издигане и подобряване авангардната роля на комунистите в борбата за висока ефективност и качество" и „Повишаване ефективността и качеството в работата на първичните партийни организации и кадрите — основен фактор за повишаване ефективността и качеството навсякъде и във всичко".

Ще добавя, че заключението на доклада всъщност анализира още един сравнително самостоятелно разработен проблем — „По-нататъшното повишаване ефективността на партийната работа в най-голяма степен зависи от непрекъснатото усъвършенствуване дейността на ОК на БКП, на неговите отдели и политически сътрудници".

Всички знаем азбучната истина, че бюрото е суверенно да построи доклада така, както според него най-пълно и задълбочено ще се анализират проблемите, а членовете на комитета по време на заседанието му могат и са длъжни да обогатяват, да доразвиват, да критикуват както отделни моменти, така и композицията на доклада. А на пленума на окръжния комитет на Партията в Сливен изказващите се одобриха, подкрепиха подхода на бюрото. И това е съвсем основателно, защото докладът, макар и първи опит да се даде отговор на важни и актуални въпроси от партийната работа, има безспорни достойнства.

Изказва се Йордан Драганов, първи секретар на окръжния комитет на Комсомола. Слушам го, а пред очите ми е лицето на Александър Мермеров, активен борец против фашизма и капитализма, член на окръжния комитет на Партията.

Съпоставката е неволна. Йордан е прехвърлил тридесетте, а бай Сашо приближава шестдесетте. Единият е комсомолски работник, другият е бил верен ятак и помагач на партизаните.

За да има днес на ревера на Йордан Драганов „Народен орден на труда" — златен, свой дял има и Александър Мермеров. След излизането си от концлагера „Еникьой" в края на 1943 г. той работи с жар и плам сред младежите. И отново е арестуван.

Слушам думите на Йордан Драганов и си мисля за онези, които с гърдите си устояваха новия живот.

* * *

На трибуната е Коста Зинков, секретар на общинския комитет на Партията в Твърдица.

За пръв път се изказва на пленум на окръжния комитет на Партията, устните му съхнат. Темата — контрол и проверка на изпълнението е задължаваща.

А ми се ще да махна на Коста с ръка, да му посоча Смядка Великова. Профпредседателка на цех, членка на партийното бюро, делегатка на Единадесетия конгрес на Партията. Работничка от електровакуумния завод „В. И. Ленин" в Сливен, членка на окръжния комитет на Партията, тя го слуша внимателно.

Така видях окръжния комитет на Партията. В залата и на трибуната.

Стоян ГЕОРГИЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

Може определено да се твърди, че почти всички раздели съдържат както задачите, които трябва да се решават, така и пътят, формите и средствата за решаването на отделните проблеми. Това е завоевание, което прави доклада интересен и за други партийни комитети, тръгващи по пътя на сливенци.

Но не всеки анализ на отделен проблем дава отговор на основния въпрос — ефективна ли е дейността и как да се постигне ефективност?

Повишаването на степента на организационното влияние на партийните органи и организации се разглежда в два аспекта: количествения и качествен състав на окръжната партийна организация и непрестанното издигане ролята и авторитета на общинските партийни комитети.

Непрестанното обогатяване на вътрешнопартийния живот и укрепване единството на комунистите събира в себе си някои от проблемите на вътрешнопартийния живот: равнището на работата и ефективността от заседанията на партийните комитети и техните бюра, на събранията на ППО; необходимостта от осигуряване на комплексна, навременна и оперативна партийна информация; по-нататъшното разширяване на вътрешнопартийната демокрация и издигане равнището на критиката и самокритиката; ефективността на партийния контрол и проверката на изпълнението.

Трябва да се признае правото на собствен почерк на комитета, подготвящ и провеждащ пленум, особено когато темата е неразработена в теорията и практиката. И все пак — има неравностойност в изложението, има разпиляване на взаимно свързани проблеми. Безспорно непрекъснатото усъвършенствуване на дейността на ОК на БКП е важен въпрос, така както е важно и непрестанното издигане ролята и авторитета на общинските партийни комитети. Но нима те не са неотделими по съдържание от повишаване ефективността и качеството в работата на първичните партийни организации и кадрите.

Слушах доклада, четох го. И не мога да кажа, че ясно е очертана връзката: окръжният комитет на Партията ръководи живота на територията на общината чрез общинските комитети, главното в тяхната (на общинските комитети) дейност е ръководството на първичните партийни организации. Така разбирам основния фактор за повишаване ефективността навсякъде и във всичко. И оттам — да се формулират задачите за издигане авангардната роля на комунистите.

Вярно е, че при наличието на 7 градски, 25 общински и 7 комитети и организации на пряк отчет на ОК на БКП (към 1 януари 1979 г.) такъв подход е трудно осъществим. Но сега окръжният комитет на Партията ръководи седем общински комитета на Партията. И чрез тях — близо 500 първични партийни организации. Създадени са условия за анализ на дейности — подобряване състава, усъвършенствуване информацията и т. н. — не въобще за окръжната партийна организация, а в диалектическо единство на звената в структурата на Партията. Това дава възможност да се откроява и определя къде трябва да се насочват усилията — в първичните партийни организации, в общинския или окръжния комитет на Партията.

Знаем, че идеален доклад няма. И не е необходим — тогава няма смисъл да се разисква. Той трябва да бъде много добре подготвен, но колкото и да е добър, е само основа на по-нататъшната работа.

Повтарям тези отдавна известни неща, защото на заседанието на окръжния комитет на Партията в Сливен почувствувах, чух и видях отношение на изказващите се към доклада, изразяващо се в две изречения: „Подкрепям доклада“ и „Докладът е много добър“. Не апелирам да се оспорва докладът. Той си има своите безспорни достойнства, някъде радва със задълбоченост, другаде просто маркира. Но създава предпоставки за още по-верен анализ на заседанието на окръжния ко-

Digitized by Google

митет на Партията по най-актуалната и потребна тема — ефективност на партийната и обществената дейност.

* * *

Ако изказващите се само приемат доклада, мисля, че го обезценяват. Значи той не е провокирал размисъл, не е събудил притаените и премълчавани лични мнения, схващания, виждания.

Пленумът на окръжния комитет на Партията в Сливен е повод още веднъж да стане дума за изказванията. Какви трябва да бъдат те? Как да се подготвят? Кое изказване е хубаво? Въпроси, на които има дадени отговори. Думите на др. Александър Лилов, казани за научно-техническия прогрес, важат с пълна сила и за ефективността: „. . . у нас сега много се говори и недостатъчно, неотговарящо на съвременните потребности и даже на собствените ни възможности се работи. На това положение следва да се тури край . . .“

Защото „може някои партийни и държавни органи все още щедро да прощават или, което сега е по-масовидното — да търпят големите слова и недостатъчните практически изменения, но самият живот, нашето ускорено обществено развитие и нашият прекрасен народ няма да ни позволят да се занимаваме с приказки и декларации, да изчакваме неоправдано или да задържаме процесите“.

А на заседанието на ОК на БКП в Сливен чухме от изказващите се и прекомерно високи оценки, и декларации.

За това не може да се вини бюрото на комитета. Не може да се оспорва правото му да прецени кои членове на комитета да покани да се подготвят за разискванията. Няма нищо страшно в това. Стига да не се нарушават нормите на партиен живот, да не се предопределят мислите на изказващите се.

При оценката на изказванията като особено важен елемент от заседанието на комитета ще акцентирам върху **отговорността на изказващите се.**

Защото в разговорите ми с някои от тези, които взеха думата на пленума, чух да се говори за вината на другите. На този, който е подготвил изказването така, че се наложило сам той да го доработва. На онези от окръжния комитет, които го питали дали се е подготвил. **За отговорността на изказващия се** не стана дума. А е необходимо. Защото за пленума в Сливен с чисто сърце може да се каже, че някои от изказванията не задоволиха.

* * *

Ако за доклада може да има различни мнения, ако някои от изказванията не задоволяват, не попадат на темата, то третата част (разбира се, делението е условно) е съдържателна, конструктивна. Защото проведената през миналата година научно-практическа конференция за ефективността на партийното решение е дала своя отпечатък — решението на пленума е свързано с приемането на перспективен план за работата на комитета за достойна среща на Дванадесетия конгрес на БКП. Така изводите, оценките и идеите на комитета за повишаване ефективността навсякъде и във всичко не са само едно добро намерение, а са създадени предпоставки те да станат същност и съдържание на партийната и обществената дейност за години напред.

Казват, че една птичка пролет не прави. И все пак пленумът на окръжния комитет на Партията в Сливен показа, че ако отговорно и задълбочено се постави на обсъждане ефективността в работата и ръководството — успехи ще има.

Димчо АНГЕЛОВ

Digitized by Google

МИСЛИ ЗА ОПЕРАТИВНОТО ПЛАНИРАНЕ

ИВАН ЗЛАТКОВ
първи секретар на общинския партиен комитет
в Кюстендил

Избраните в началото на годината общински партийни комитети са важно звено в системата на партийните органи. Те все повече се утвърждават като авторитетни политически щабове на селищните системи.

Многообразни и сложни са задачите, които решават бюрата на общинските партийни комитети и техните органи, особено в големите градове. Наред с нелеките социално-икономически задачи на големия град тези общински комитети трябва да изучават и решават и редица сложни проблеми от развитието на селскостопанското производство, на благоустрояването и обслужването на населението от значителен брой селища, включени в системата. Така например в Кюстендилската община освен 60-хилядния град с неговите 25 промишлени, 10 търговски, 4 транспортни, 6 строителни предприятия се включват още 31 села. Задачите на новите общински партийни комитети в сравнение с тези на досегашните градски комитети нараснаха многократно както в широчина, така и в дълбочина.

Тези нараснали задачи трудно могат да се решат успешно, ако не се внесат сериозни изменения в планирането и организацията на работата на общинските партийни комитети на големите селищни системи. Увеличението на обема на работата е много по-голямо от увеличението на броя на сътрудниците на комитета. Изходът е един — да се усъвършенствува организацията на труда на политическите сътрудници, да се повишава неговата ефективност.

Всичко това поставя на преден план в нашата работа проблемите на всекидневното планиране и организация на работата на апарата в общинския партиен комитет. Тези въпроси нямат само локално значение — работата на партийните органи и организации в общината. Ролята на общинския партиен комитет като политически щаб на селищната система обуславя значимостта на усъвършенстването на неговата работа за дейността на всички органи за социално управление, за цялостния обществено-политически живот. Следователно тук може да търсим мултипликационен ефект на всяко мероприятие, насочено към усъвършенстване на организацията на работата на апарата на общинския партиен комитет.

Няколкомесечната практика на общинския партиен комитет в Кюстендил утвърди такава система на планиране и организация на работата на неговото бюро и отдели, която съдържа редица рационални моменти и ни помага по-успешно да изпълняваме сложните многообразни задачи, които сегашният етап от развитието на страната поставя пред нас.

Плановите документи, въз основа на които общинският партиен комитет организира и провежда своята дейност, са двегодишните (или

Digitized by Google

тригодишните) перспективни планове (за периода между общинските партийни конференции) и шестмесечните планове.

Животът показа обаче, че за равнището на общинския партиен комитет шестмесечният план не може да предвиди всички задачи на оперативното планиране. В него не може да се запишат всички задачи, които възникват в хода на нашето развитие, нито пък всички конкретни форми и средства на работа за тяхното изпълнение. Общинският партиен комитет ръководи непосредствено първичните партийни организации. Той е длъжен постоянно да следи пулса на партийните организации и ръководства, да настройва своята работа съобразно потребностите от всекидневно ръководство на тези организации, своевременно да открива новото в тяхната работа и да го превръща в масова практика. Много са задачите по непосредственото политическо ръководство на дейността на другите организации и движения и на органите за социално управление. Този динамизъм в работата и задачите на общинските партийни комитети налага да се стесни периодът от време, за което се осъществява оперативното планиране. Ето защо в практиката ни се утвърдиха месечните оперативни планове.

Какво е тяхното съдържание, какви са отличията им от шестмесечните и двегодишните планове?

Месечният, както и другите планове започва с определяне на основните задачи. Те се определят по направленията на трите основни функции на партийните организации — политическа, идеологическа и организаторска. Стремим се така да формулираме основните задачи на плановете, че те да не повтарят задачите, записани в перспективния план, а да ги конкретизират, да отразят само спецификата в условията на работата през плановия период (месеца).

Така например в плана на общинския партиен комитет за първото полугодие на 1979 година е записана следната основна задача във връзка с политическата функция на Партията: „Увеличаване приноса на партийните организации и ръководства в усъвършенстването на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката".

В месечния план за януари тя има следната конкретизация: „Създаване условия за ритмично изпълнение на плана за 1979 година от всички колективи. Организация и контрол на дейността на партийните ръководства по поемането на обещания и ръководство на съревнованието."

За месец април задачата е: „Отчитане и анализ на резултатите от изпълнението на плановете за социално-икономическото развитие през първото тримесечие. Мобилизиране колективите за ликвидиране изоставането, допуснато в някои предприятия през първото тримесечие.

Това улеснява работата на сътрудниците при подготовката на личните им планове, помага им да съсредоточат своите усилия през месеца към постигането на ясно и конкретно определени цели, по-лесно да намерят решаващото звено във веригата от проблеми и задачи. Улесняват се до голяма степен отчетността и контролът за изпълнението на задачите.

Вторият раздел на плана е календарът за по-важните общоградски (и общински) мероприятия и прояви — събрания, съвещания, вечери, конференции, състезания, конкурси и др. Те се записват с точно указание за мястото на провеждането, деня и часа на започване, участниците и отговорниците. Календарът на мероприятията има изключително важно координационно значение. Този план се изпраща в партийните комитети и бюрата на първичните организация на пряк отчет към общинския партиен комитет и ръководствата на масовите организации и в органите за социално управление. Това дава възможност на тези ръководства да съобразяват своите месечни планове с ка-

Digitized by Google

лендара на общинските и общоградските мероприятия и ни спестява грижите за всяко мероприятие да изпращаме отделни писма. Помага ни да въведем по-добър порядък при подготовката и провеждането на тези мероприятия. Облекчава се контролът и оценката на изпълнението им.

В третия раздел на плана са записани мероприятията за изпълнение на основните задачи. В него се посочват конкретните форми и средства за работа на отделите на общинския партиен комитет (а в някои случаи и на кадрите, които работят в ръководствата на масовите организации и другите органи за социално управление, на партийните комитети и бюра) за изпълнение на основните задачи. Уточнява се какви проверки, по кои въпроси, в кои партийни организации и ръководства ще се направят; кои въпроси ще се отнесат за решаване в окръжните и централните ръководства; какъв положителен опит ще се изучи и с какви форми и средства ще се разпространява в общината.

Обект на планирането в месечния план е дейността на апарата на общинския партиен комитет, а не на заводските и учрежденските партийни комитети, на партийните бюра и ръководства на масовите организации. Този план няма за цел да регламентира формите и средствата за работа на тези ръководства през месеца, да подменя техните планове, а да ги ориентира в основните задачи и мероприятия, да ги подпомогне при планирането на собствената им работа през месеца.

Контролът и отчетността на изпълнението на месечния план се осъществява на седмичните оперативки, които се провеждат при първия секретар на общинския партиен комитет с участието на председателя на общинския народен съвет и секретарите на комитета. Цялостен отчет за изпълнението на месечния план се прави на оперативка в края на месеца. В нея участвуват и заместник-председателите на общинския народен съвет, завеждащите отдели на общинския партиен комитет и ръководителите на масовите организации в общината; ДКМС, Отечествения фронт, профсъюзите, на другите органи за социално управление, председателят на Аграрно-промишления комплекс. Тогава се обсъжда и приема планът за работа през следващия месец.

Задачите, които се обсъждат на оперативките, се поставят в основата на седмично-дневното планиране. Тези планове са лични и се изготвят от сътрудниците на комитета. Седмичният план съдържа разпределение на времето на сътрудника на общинския партиен комитет по дни и часове. Той се изготвя въз основа на задачите, поставени в месечния план, и допълнителните задачи, които възникват през месеца и се поставят на седмичните оперативки. В него сътрудникът посочва кои партийни организации, стопански ръководства, органи за социално управление, занимания на звена за политическа просвета, събрания и други мероприятия ще посети, какви срещи ще направи — по дни и часове. Определя се и времето за самоподготовка, за изучаване и разпространяване на положителния опит, за подготовка на материали за бюрото и за пленумите на общинския партиен комитет.

За въвеждане на по-добър ред и за облекчаване седмичното планиране на дейността на сътрудниците на общинския партиен комитет се стремим да определим дни от седмицата за някои традиционни, постоянно повтарящи се мероприятия. Така например понеделник е определен за оперативки и самоподготовка, вторник след обяд — за ден на политическата просвета. Общинските мероприятия с актива — съвещания, пленуми, сесии и др., се провеждат в сряда след обяд, заседанията на бюрото на комитета — в петък сутринта. В сряда се провежда единен приемен ден за гражданите във всички органи за социално управление.

Някои от сътрудниците на общинския партиен комитет си правят и планове за всеки ден. Това става в първите 10—15 минути от работния ден или в края на предишния работен ден — на бележници по

Digitized by Google

специален образец. В тях се записва разпределението на времето през деня, внасят се наложилите се изменения към седмичния план, отбелязват се допълнителни срещи и разговори, които следва да се проведат през деня. Допълват се и задачите, които сътрудникът не е успял да реши през изминалия ден.

Изградената система за оперативно планиране на работата на отделите и на всички сътрудници на общинския партиен комитет внася по-голяма прегледност, съдействува по-добре да се конкретизират задачите, формите и средствата на работа, по-добре да се организира и контролира тяхното изпълнение. Тя подпомага планирането на работата на общинските ръководства на обществените организации и движения и на другите органи за социално управление. Подобни месечни планове за своята работа изготвят общинският народен съвет и общинският комитет на Отечествения фронт. Внася се по-голяма съгласуваност и едно-посочност в работата на всички органи от системата за социално управление в общината.

Системата за оперативно планиране на работата на общинския партиен комитет, както и системата за вътрешнопартийната информация са важен инструмент за повишаване ефективността от работата на апарата на комитета. Ние смятаме за свой дълг в бъдеще да развиваме и усъвършенствуваме тези системи, както и цялостната организация на работата на комитета. Защото е немислимо да застанем начело на борбата за висока ефективност и качество навсякъде и във всичко, за образцова социалистическа организация на труда, ако постоянно не усъвършенствуваме организацията на собствената си работа, ако не се повишава постоянно качеството и ефективността от труда на всеки партиен работник.

ПЪРВОСТЕПЕННА ГРИЖА

В продължение на няколко години окръжният комитет на Партията в Разград полага усилия за по-пълно утвърждаване на социалистическия начин на живот сред всички трудещи се от окръга.

Всеизвестни са специфичните условия в нашия край, които влияят за общественоикономическото му развитие. Те наложиха да се предприемат редица практически мерки от страна на окръжния комитет на Партията. Тук определено място заема решението, взето в началото на 1977 година за провеждане на научно-практическа конференция на тема: „Социалистическият начин на живот и развитието на личността".

В продължение на повече от две години партийните комитети и организации, профсъюзните, комсомолските и отечественофронтовските организации извършиха значителна политико-разяснителна и възпитателна работа, която бе свързана с проблемите на социалистическия начин на живот. На партийни, профсъюзни и комсомолски събрания, на срещи с механизатори и животновъди бяха изнесени значителен брой лекции и беседи. За лектори бяха използвани специалисти от републиканската лекторска група в София.

В първичните партийни организации от материалното производство станаха разговори на тема: „Моят личен принос за изпълнение девиза на петилетката". В профорганизациите от промишлеността, строителството, транспорта и търговията беседите бяха „Отношението към труда — сърцевина на социалистическия начин на живот".

В системата на партийната учебна година тематиката на много звена беше подчинена на отделните характерни черти на този проблем. Преди година и половина в 12 от тогавашните общински комитети на БКП бяха организирани конференции на тема: „Начинът на живот и развитието на личността". През тази година общинските комитети на Партията в Исперих, Кубрат и Самуил проведоха общински конференции, посветени на този въпрос.

Извършена бе значителна работа и в комсомолските организации. Градският комитет на ДКМС в Разград и дискусионният клуб към младежкия дом в града организираха дискусия на тема: „Два свята — два начина на живот". В нея участвуваха болшинството от комсомолските дружества.

В заключителния етап на този широк разговор в Разград се състоя окръжна научно-практическа конференция, посветена на социалистическия начин на живот. Научен ръководител бе професор д-р Стефан

Digitized by Google

лендара на общинските и общоградските мероприятия и ни спестява грижите за всяко мероприятие да изпращаме отделни писма. Помага ни да въведем по-добър порядък при подготовката и провеждането на тези мероприятия. Облекчава се контролът и оценката на изпълнението им.

В третия раздел на плана са записани мероприятията за изпълнение на основните задачи. В него се посочват конкретните форми и средства за работа на отделите на общинския партиен комитет (а в някои случаи и на кадрите, които работят в ръководствата на масовите организации и другите органи за социално управление, на партийните комитети и бюра) за изпълнение на основните задачи. Уточнява се какви проверки, по кои въпроси, в кои партийни организации и ръководства ще се направят; кои въпроси ще се отнесат за решаване в окръжните и централните ръководства; какъв положителен опит ще се изучи и с какви форми и средства ще се разпространява в общината.

Обект на планирането в месечния план е дейността на апарата на общинския партиен комитет, а не на заводските и учрежденските партийни комитети, на партийните бюра и ръководства на масовите организации. Този план няма за цел да регламентира формите и средствата за работа на тези ръководства през месеца, да подменя техните планове, а да ги ориентира в основните задачи и мероприятия, да ги подпомогне при планирането на собствената им работа през месеца.

Контролът и отчетността на изпълнението на месечния план се осъществява на седмичните оперативки, които се провеждат при първия секретар на общинския партиен комитет с участието на председателя на общинския народен съвет и секретарите на комитета. Цялостен отчет за изпълнението на месечния план се прави на оперативка в края на месеца. В нея участвуват и заместник-председателите на общинския народен съвет, завеждащите отдели на общинския партиен комитет и ръководителите на масовите организации в общината; ДКМС, Отечествения фронт, профсъюзите, на другите органи за социално управление, председателят на Аграрно-промишления комплекс. Тогава се обсъжда и приема планът за работа през следващия месец.

Задачите, които се обсъждат на оперативките, се поставят в основата на седмично-дневното планиране. Тези планове са лични и се изготвят от сътрудниците на комитета. Седмичният план съдържа разпределение на времето на сътрудника на общинския партиен комитет по дни и часове. Той се изготвя въз основа на задачите, поставени в месечния план, и допълнителните задачи, които възникват през месеца и се поставят на седмичните оперативки. В него сътрудникът посочва кои партийни организации, стопански ръководства, органи за социално управление, занимания на звена за политическа просвета, събрания и други мероприятия ще посети, какви срещи ще направи — по дни и часове. Определя се и времето за самоподготовка, за изучаване и разпространяване на положителния опит, за подготовка на материали за бюрото и за пленумите на общинския партиен комитет.

За въвеждане на по-добър ред и за облекчаване седмичното планиране на дейността на сътрудниците на общинския партиен комитет се стремим да определим дни от седмицата за някои традиционни, постоянно повтарящи се мероприятия. Така например понеделник е определен за оперативки и самоподготовка, вторник след обяд — за ден на политическата просвета. Общинските мероприятия с актива — съвещания, пленуми, сесии и др., се провеждат в сряда след обяд, заседанията на бюрото на комитета — в петък сутринта. В сряда се провежда единен приемен ден за гражданите във всички органи за социално управление.

Някои от сътрудниците на общинския партиен комитет си правят и планове за всеки ден. Това става в първите 10—15 минути от работния ден или в края на предишния работен ден — на бележници по

Digitized by Google

специален образец. В тях се записва разпределението на времето през деня, внасят се наложилите се изменения към седмичния план, отбелязват се допълнителни срещи и разговори, които следва да се проведат през деня. Допълват се и задачите, които сътрудникът не е успял да реши през изминалия ден.

Изградената система за оперативно планиране на работата на отделите и на всички сътрудници на общинския партиен комитет внася по-голяма прегледност, съдействува по-добре да се конкретизират задачите, формите и средствата на работа, по-добре да се организира и контролира тяхното изпълнение. Тя подпомага планирането на работата на общинските ръководства на обществените организации и движения и на другите органи за социално управление. Подобни месечни планове за своята работа изготвят общинският народен съвет и общинският комитет на Отечествения фронт. Внася се по-голяма съгласуваност и еднопосочност в работата на всички органи от системата за социално управление в общината.

Системата за оперативно планиране на работата на общинския партиен комитет, както и системата за вътрешнопартийната информация са важен инструмент за повишаване ефективността от работата на апарата на комитета. Ние смятаме за свой дълг в бъдеще да развиваме и усъвършенствуваме тези системи, както и цялостната организация на работата на комитета. Защото е немислимо да застанем начело на борбата за висока ефективност и качество навсякъде и във всичко, за образцова социалистическа организация на труда, ако постоянно не усъвършенствуваме организацията на собствената си работа, ако не се повишава постоянно качеството и ефективността от труда на всеки партиен работник.

ПЪРВОСТЕПЕННА ГРИЖА

В продължение на няколко години окръжният комитет на Партията в Разград полага усилия за по-пълно утвърждаване на социалистическия начин на живот сред всички трудещи се от окръга.

Всеизвестни са специфичните условия в нашия край, които влияят за общественоикономическото му развитие. Те наложиха да се предприемат редица практически мерки от страна на окръжния комитет на Партията. Тук определено място заема решението, взето в началото на 1977 година за провеждане на научно-практическа конференция на тема: „Социалистическият начин на живот и развитието на личността".

В продължение на повече от две години партийните комитети и организации, профсъюзните, комсомолските и отечественофронтовските организации извършиха значителна политико-разяснителна и възпитателна работа, която бе свързана с проблемите на социалистическия начин на живот. На партийни, профсъюзни и комсомолски събрания, на срещи с механизатори и животновъди бяха изнесени значителен брой лекции и беседи. За лектори бяха използвани специалисти от републиканската лекторска група в София.

В първичните партийни организации от материалното производство станаха разговори на тема: „Моят личен принос за изпълнение девиза на петилетката". В профорганизациите от промишлеността, строителството, транспорта и търговията беседите бяха „Отношението към труда — сърцевина на социалистическия начин на живот".

В системата на партийната учебна година тематиката на много звена беше подчинена на отделните характерни черти на този проблем. Преди година и половина в 12 от тогавашните общински комитети на БКП бяха организирани конференции на тема: „Начинът на живот и развитието на личността". През тази година общинските комитети на Партията в Исперих, Кубрат и Самуил проведоха общински конференции, посветени на този въпрос.

Извършена бе значителна работа и в комсомолските организации. Градският комитет на ДКМС в Разград и дискусионният клуб към младежкия дом в града организираха дискусия на тема: „Два свята — два начина на живот". В нея участвуваха болшинството от комсомолските дружества.

В заключителния етап на този широк разговор в Разград се състоя окръжна научно-практическа конференция, посветена на социалистическия начин на живот. Научен ръководител бе професор д-р Стефан

Digitized by Google

Ангелов — директор на Научния институт по философия и социология. Той изнесе и основния доклад на тема: „Социалистическият начин на живот и развитието на личността". В работата на кръглата маса като ръководители на секциите и със свои доклади взеха участие професор д-р Тодор Трендафилов: „Научно-техническата революция — фактор за формиране на социалистическия начин на живот" и професор д-р Ангел Толоров — „Начинът на живот и съвременната идеологическа борба".

На конференцията стана задълбочен разговор. Направиха се редица предложения. Дейността на окръжния комитет на БКП за по-пълното утвърждаване на социалистическия начин на живот сред трудещите се не спира дотук. След това на основата на направените изводи и препоръки в партийните комитети и организации, в масовите организации се разгръща по-системна и целенасочена работа.

Всичко това даде възможност на активи и на голяма част от трудещите се да се включат на обсъждане и да бъдат решени редица практически проблеми.

Под ръководството на окръжния комитет на БКП трудещите се в окръга постигнаха значителни успехи в изпълнението на решенията на Единадесетия конгрес на БКП. През миналата година окръгът беше на челно място в страната по производство на пшеница и ечемик. През настоящата година резултатите ще ни наредят също на заслужено място. Добри са постиженията в промишлеността, транспорта и търговията. За първото полугодие на тази година е изпълнен планът за общата промишлена продукция, печалбата и производителността на труда. Всичко това ни радва и същевременно много задължава.

Юсуф ГАФИЛОВ
корреспондент на списание „Партиен живот"

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

РЕЗУЛТАТНА КОНТРОЛНА ДЕЙНОСТ

ВЕСЕЛИН СТОЯНОВ
секретар на първичната партийна организация
при обединеното предприятие „Амбалаж" — София

Пътищата към високото качество и високата ефективност на партийно-организационната дейност са многопосочни и сложни. Главно условие за тяхното повишаване, както посочи др. Тодор Живков пред Единадесетия партиен конгрес, е борбата за изпълнение на решенията. Ще разкажа как осъществяваме контрол и проверка на изпълнението на решенията.

* * *

Специфичната дейност на нашето предприятие и съставът на колектива в голяма степен определят характера на работата на първичната партийна организация. Обединеното предприятие „Амбалаж" изкупува, обработва и експедира всички видове неинвентарни амбалажни съдове от „Хранителни стоки", „Винпром", „Булгарплод", част от „Безалкохолни напитки", всички видове опаковки от вносни стоки. Тази дейност се осъществява чрез собствен специализиран автомобилен транспорт, 30 магазина за изкупуване на амбалаж на дребно от гражданите, дърводелски цех за преработка на иглолистния материал от вносните стоки и необходимите помощни служби. От търговията на стъклени бутилки и буркани, каси, кашони и други амбалажни съдове предприятието реализира 22 000 000 лв. стокооборот и 1 600 000 лв. печалба. От тези две цифри може да се добие представа с какъв огро-

Digitized by Google

мен обем работа се справя 530-членният колектив на предприятието, чийто състав е много разнороден: около 35 на сто са общи работници с ниско образование и квалификация, 10 на сто са шофьори и монтьори; дърводелци и разковачи — 18 на сто, търговски работници — 29 на сто и административно-управленчески, научно-технически и проектантски персонал — 8 на сто.

Навреме да се разкрие даден проблем, да се проучи и изясни от партийното бюро и първичната организация чрез най-компетентните служители, работници, комунисти и безпартийни — е характерна черта на подхода, на стила на работа. Колкото по-добре подготвяме внасяните на събрание въпроси, толкова комунистите по-активно участвуват в обсъжданията, независимо че работят в различни сектори и служби, толкова по-ясни и правилни решения взимаме. Не са редки случаите, когато в процеса на обсъжданията възникват различни предложения. Накрая обаче се оформя такова решение, което отразява същността на работата по проблема и е гаранция за неговото претворяване в дела.

В интерес на истината ще кажа, че допреди две години много ценни предложения и решения оставаха в протоколите като добри намерения. Естествено, така не можеше да се върви напред. Налагаше се да се търси изход. Помогна ни Благоевският районен комитет на БКП. На събрание обсъдихме контрола и проверката на изпълнението и състоянието им в нашата организация и в предприятието. Партийното бюро реши докладът да се изготви от комисия в две части: в първата теоретически да се изясни проблемът, а във втората — да се конкретизира съобразно условията и фактическото положение. Целта се подразбира от само себе си: комунистите да се запознаят със същността на контрола и проверката на изпълнението, след което компетентно да анализират как стоят нещата при нас.

На събранието поканихме и безпартийните ръководни дейци. Така постъпихме, защото повечето от ръководителите са безпартийни, а не искахме да стоят настрана, тъй като те са хората, които вземат решения по административни и стопански въпроси и не е без значение как осъществяват контрола и проверката на изпълнението им.

На събранието обърнахме внимание и на друг основен момент. В първичната партийна организация се вземат хубави, принципни решения, икономически обосновани и обвързани с анализи, но по-голямата част остават на книга и не след дълго време се забравят. Докладът беше изготвен на основата на примери. Прелистени бяха редица протоколи, извадени бяха неизпълнени решения, за някои от тях се посочваше и каква вреда е нанесена на колектива и се предлагаше да се търси отговорност от виновните длъжностни лица. За всяка ситуация се посочваше начин как да се постъпи. Чертаеха се мероприятия за подобряване на контрола и проверката на изпълнението на решенията. Даваха се конкретни препоръки и на административното ръководство. Така изготвен, докладът създаде предпоставки за широка дискусия.

Какво последва? Всички решения от заседанията на партийното бюро и от събранията на първичната организация се отделят от текстуалната част на протокола ясно, точно и конкретно формулирани с отговорник и срок за изпълнение. Възложихме на един комунист от бюрото да картотекира решенията по реда на тяхното вземане, да следи сроковете за изпълнение и преди да е изтекъл, да напомня на отговорниците, периодично да изготвя справка само за неизпълнените решения и своевременно да информира. Секретарят на първичната организация и членовете на партийното бюро организират и следят изпълнението на решенията, подканят отговорниците, търсят им отговорност, предлагат на административното ръководство да взема мерки за въздействие върху служителите, които протакат или не изпълняват

Digitized by Google

Ангелов — директор на Етнічна центъ по философия и социология. Той изнесе и основния доклад на тема: „Социалисти ческият начин на живот и развитието на личността". В работата на конференцията като ръководители на секциите и със свои доклади взеха участие професор д-р Тончо Трендафилов: „Научно-техническата революция — фактор за формиране на социалистическия начин на живот" и професор д-р Ангел Толоров — „Начинът на живот и съвременната идеологическа борба".

На конференцията стана задълбочен разговор. Направиха се редица предложения. Дейността на окръжния комитет на БКП за по-пълното утвърждаване на социалистическия начин на живот сред трудещите се не спира дотук. След това на основата на направените изводи и препоръки в партийните комитети и организации, в масовите организации се разгръща по-системна и целенасочена работа.

Всичко това даде възможност на актива и на голяма част от трудещите се да се поставят на обсъждане и да бъдат решени редица практически проблеми.

Под ръководството на окръжния комитет на БКП трудещите се в окръга постигнаха значителни успехи в изпълнението на решенията на Единадесетия конгрес на БКП. През миналата година окръгът беше на челно място в страната по производство на пшеница и ечемик. През настоящата година резултатите ще ни наредят също на заслужено място. Добри са постиженията в промишлеността, транспорта и търговията. За първото полугодие на тази година е преизпълнен планът за общата промишлена продукция, печалбата и производителността на труда. Всичко това ни радва и същевременно много задължава.

Юсуф ГАФИЛОВ
кореспондент на списание „Партиен живот"

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

РЕЗУЛТАТНА КОНТРОЛНА ДЕЙНОСТ

ВЕСЕЛИН СТОЯНОВ
секретар на първичната партийна организация
при обединеното предприятие „Амбалаж" — София

Пътищата към високото качество и високата ефективност на партийно-организационната дейност са многопосочни и сложни. Главно условие за тяхното повишаване, както посочи др. Тодор Живков пред Единадесетия партиен конгрес, е борбата за изпълнение на решенията. Ще разкажа как осъществяваме контрол и проверка на изпълнението на решенията.

* * *

Специфичната дейност на нашето предприятие и съставът на колектива в голяма степен определят характера на работата на първичната партийна организация. Обединеното предприятие „Амбалаж" изкупува, обработва и експедира всички видове неинвентарни амбалажни съдове от „Хранителни стоки", „Винпром", „Булгарплод", част от „Безалкохолни напитки", всички видове опаковки от вносни стоки. Тази дейност се осъществява чрез собствен специализиран автомобилен транспорт, 30 магазина за изкупуване на амбалаж на дребно от гражданите, дърводелски цех за преработка на иглолистния материал от вносните стоки и необходимите помощни служби. От търговията на стъклени бутилки и буркани, каси, кашони и други амбалажни съдове предприятието реализира 22 000 000 лв. стокооборот и 1 600 000 лв. печалба. От тези две цифри може да се добие представа с какъв огро-

Digitized by Google

мен обем работа се справя 530-членният колектив на предприятието, чийто състав е много разнороден: около 35 на сто са общи работници с ниско образование и квалификация, 10 на сто са шофьори и монтьори; дърводелци и разковачи — 18 на сто, търговски работници — 29 на сто и административно-управленчески, научно-технически и проектантски персонал — 8 на сто.

Навреме да се разкрие даден проблем, да се проучи и изясни от партийното бюро и първичната организация чрез най-компетентните служители, работници, комунисти и безпартийни — е характерна черта на подхода, на стила на работа. Колкото по-добре подготвяме внасяните на събрание въпроси, толкова комунистите по-активно участвуват в обсъжданията, независимо че работят в различни сектори и служби, толкова по-ясни и правилни решения взимаме. Не са редки случаите, когато в процеса на обсъжданията възникват различни предложения. Накрая обаче се оформя такова решение, което отразява същността на работата по проблема и е гаранция за неговото претворяване в дела.

В интерес на истината ще кажа, че допреди две години много ценни предложения и решения оставаха в протоколите като добри намерения. Естествено, така не можеше да се върви напред. Налагаше се да се търси изход. Помогна ни Благоевският районен комитет на БКП. На събрание обсъдихме контрола и проверката на изпълнението и състоянието им в нашата организация и в предприятието. Партийното бюро реши докладът да се изготви от комисия в две части: в първата теоретически да се изясни проблемът, а във втората — да се конкретизира съобразно условията и фактическото положение. Целта се подразбира от само себе си: комунистите да се запознаят със същността на контрола и проверката на изпълнението, след което компетентно да анализират как стоят нещата при нас.

На събранието поканихме и безпартийните ръководни дейци. Така постъпихме, защото повечето от ръководителите са безпартийни, а не искахме да стоят настрана, тъй като те са хората, които вземат решения по административни и стопански въпроси и не е без значение как осъществяват контрола и проверката на изпълнението им.

На събранието обърнахме внимание и на друг основен момент. В първичната партийна организация се вземат хубави, принципни решения, икономически обосновани и обвързани с анализи, но по-голямата част остават на книга и не след дълго време се забравят. Докладът беше изготвен на основата на примери. Прелистени бяха редица протоколи, извадени бяха неизпълнени решения, за някои от тях се посочваше и каква вреда е нанесена на колектива и се предлагаше да се търси отговорност от виновните длъжностни лица. За всяка ситуация се посочваше начин как да се постъпи. Чертаеха се мероприятия за подобряване на контрола и проверката на изпълнението на решенията. Даваха се конкретни препоръки и на административното ръководство. Така изготвен, докладът създаде предпоставки за широка дискусия.

Какво последва? Всички решения от заседанията на партийното бюро и от събранията на първичната организация се отделят от текстуалната част на протокола ясно, точно и конкретно формулирани с отговорник и срок за изпълнение. Възложихме на един комунист от бюрото да картотекира решенията по реда на тяхното вземане, да следи сроковете за изпълнение и преди да е изтекъл, да напомня на отговорниците, периодично да изготвя справка само за неизпълнените решения и своевременно да информира. Секретарят на първичната организация и членовете на партийното бюро организират и следят изпълнението на решенията, подканят отговорниците, търсят им отговорност, предлагат на административното ръководство да взема мерки за въздействие върху служителите, които протакат или не изпълняват

Digitized by Google

задължения си относно някои решения. Разнообразихме формите на контрола и проверката, изпълнихме ги с по-богато съдържание. Една от изпитаните и резултатните форми е периодичното отчитане на партийното бюро пред събрание на първичната организация за изпълнението на решенията от заседанията и събранията, от годишното отчетно-изборно събрание. Засилихме ролята и функциите на комисията за народен контрол и пр.

Така организирани и осъществени, контролът и проверката на изпълнението на решенията дадоха добри резултати. Усъвършенствува се както организацията за вземане на решения, така и тяхното изпълнение. Ето един пример. В събрание на първичната организация се разгледа планът за подготовка на предприятието за работа през есенно-зимния сезон. Набелязаха се хубави мероприятия, но не се осъществяваха, а сроковете наближаваха. Отговорниците даваха обещания, а не ги изпълняваха. Партийното бюро възложи на комисията за народен контрол да направи точна оценка на състоянието на нещата и да излезе с предложение пред административното ръководство за тяхното изменение. Така с напрежение и закъснение се създадоха условия на работниците за работа през есенно-зимния период. Направени бяха и изводи, които ще се имат предвид в бъдеще.

Кое в случая е важно? Проверявайки изпълнението на плана за подготовката на предприятието за работа при есенно-зимни условия, се натъкнахме на неочаквани факти. Новата дейност на предприятието — изкупуването на амбалажа на дребно от гражданите в 30 пункта — не е чак толкова нова, а е извън погледа и въздействието на първичната партийна организация. Сблъскахме се със сериозни слабости от субективен характер, допускани от функционалните отдели и служби, за което отговорност носят и административното, и профсъюзното, и партийното ръководство. На всички ни стана ясно, че не само от реда в складовете, от ритмичното изпълнение на плана, дори от най-добрия инженерен проект или програма за социално развитие и т. н., се вижда и разбира какво е състоянието на работата. Огледало за предприятието пред обществеността в столицата са именно изкупвателните пунктове. Спазва ли се работното време, отказва ли се без основание според наредбата на хората да се приема амбалаж, приведени ли са всички пунктове в приветлив търговски вид, критично ли се отнасяме към грешките, където гражданите са ежечасно и сами преценяват нещата! С други думи, отидохме да проверяваме едно, а се натъкнахме на друго. Разбира се, не сме решили всички въпроси, които възникнаха, и не мислим, че така лесно ще ги решим. Важното е, че се виждат проблемите и партийното бюро и първичната организация се стремят чрез изпитаните партийни средства и методи на въздействие да ги решават.

С такава организация на контролната дейност нашата първична партийна организация посрещна Националната партийна конференция. С интерес и голямо внимание комунистите и целият трудов колектив се запознаха с нейните решения и се задължиха още по-активно да се включат в борбата за високо качество и висока ефективност, за разкриване на всички резерви, за повишаване на взискателността и дисциплината.

Партийното бюро изгради комисия, в която участвуваха секретарят на първичната организация и директорът на предприятието, за изготвяне на мероприятия за реализиране на решенията на Националната партийна конференция от нашия колектив в условията на предприятието. Комисията разбираше, че става въпрос не само за обикновени мероприятия, а за такива, които да раздвижат работническите колективи, да разкрият резервите и от тях да излезнат дела с икономически ефект и политическо въздействие. В изготвянето им участвуваха

Digitized by Google

всички колективи, които съставиха свои програми, обобщени в комплексна. Една от точките задължаваше ръководството на предприятието да изготви комплексна програма за усъвършенстване на социалистическата организация на труда. И действително беше съставена хубава програма със смели начинания, обхващащи почти всички „трудни" и „леки" проблеми от всички дейности на предприятието. Повечето бяха подкрепени с анализи за икономически ефект, очакван от тяхното реализиране. Програмата я приехме. Някои ръководители обаче след един-два месеца като че ли искаха мероприятията да си останат само на книга и да минат покрай тях. До този извод стигнахме по време на подготовката на годишното отчетно-изборно събрание, когато проверявахме материалите и трябваше да информираме първичната организация за състоянието на нещата и за предстоящите задачи. Въпреки нашите покани виждахме, че изпълнението не започва. Безпокоеше ни мисълта, че някои инициативи може да се провалят. Партийното бюро реагира веднага. В заседание покани директора и отговорниците по отделни инициативи и изясни причините точно такива, каквито са. Решихме какво конкретно и как да се направи. Възложихме партийни поръчения на членовете на бюрото, на директора на предприятието и на неговите заместници — да окажат конкретна помощ за изпълнението на програмата за усъвършенстване на социалистическата организация на труда. Действително не всичко предвидено беше реализирано, на много от мероприятията сроковете бяха изтекли. Но нашата взискателност, потърсената отговорност активизираха отговорниците и изпълнителите.

Партийното бюро на два пъти се занима със съдбата на мероприятията във връзка с решенията на Националната партийна конференция, веднъж докладва и на партийно събрание. Една част от тях са изпълнени, други са в процес на изпълнение. Непримиримостта и взискателността на първичната партийна организация към действията или бездействията на онези, които спъват и пречат своевременно да се изпълняват решенията, са главното условие всеки комунист и безпартиен ръководител да предпочита, макар и с по-високо напрежение, да изпълни възложените му задачи, вместо да се оправдава пред партийното бюро. До тази обстановка се стигна в резултат на системния, навременния и постоянния контрол от страна на партийното бюро и първичната партийна организация.

ПАРТИЙНАТА РАБОТА В КВАРТАЛА

Опит, проблеми

Кварталните първични партийни организации имат свои специфични проблеми. В тях членуват предимно пенсионери. Тяхната дейност значително въздействува за усъвършенстване на социалистическия начин на живот, за засилване връзките на Партията с трудещите се, за изпълнение на важни страни от партийната политика, свързана с бита, благоустройството, снабдяването, възпитанието на населението и пр. Всичко това налага непрекъснато да се подобрява дейността им, да се търсят нови форми за нейното обогатяване, за повишаване на нейната ефективност.

Digitized by Google

В квартал „Асен Златаров" в столицата до края на 1977 година имахме една първична партийна организация, в която членуваха над двеста комунисти, предимно пенсионери над 60-годишна възраст. За условията на квартала такава крупна организация не се оказа подходяща. Най-напред не можехме да провеждаме нормално партийните събрания, тъй като нямахме подходящо помещение за тази цел. Това обективно ограничаваше участието на комунистите в живота ѝ. По наше предложение районният комитет на Партията реши да я раздели на четири организации в състав от 50 до 80 члена и да създаде партиен комитет, който да ги ръководи.

Какъв е нашият опит след измененията в структурата на организацията?

Разделянето на първичната партийна организация и създаването на партиен комитет се оказа положително за подобряването на партийната работа в квартала. Преди всичко това позволи да се затегне дисциплината, да се даде възможност на комунистите да участвуват редовно в партийния живот. От събрания вече отсъствуват само болните другари. При намаления състав на партийните организации комунистите по-добре се познават, повече общуват. Значителна част от тях са включени в активна дейност като членове на комитета, на бюрата и като партийни отговорници. Те познават всички членове на своята организация и граждани в своя район и това позволява по-лесно да влизат в контакт с тях и да ги привличат в обществения живот.

Активизираха се и партийните групи. Те се събират всеки месец и отчитат кой комунист как изпълнява партийните си поръчения. Сега има по-голяма възможност за отчет на членовете. Установихме практика редовно да посещаваме болните другари и да ги осведомяваме за решенията на събранията и за живота на организацията, за да бъдат в течение на проблемите и дейността ни в квартала.

Работата на първичните партийни организации се подпомага пряко от партийния комитет. Той заседава два пъти месечно с участието на секретарите на четирите партийни организации. През всяко тримесечие една от организациите се отчита пред него за своята дейност или по конкретен въпрос: за работата на партийните групи, по замяната на членските книжки, за работата на комунистите сред хората и пр. В дейността на всяка организация взема пряко участие член на комитета. Той присъствува на заседанията на бюрото и на събранията на организацията.

Ние се опитахме да включим в по-активна работа и останалите комунисти, които живеят в квартала, на брой 580 души. Вече сме ангажирали в ръководствата на отечественофронтовските организации 60 човека. Изградили сме и 20 партийни групи по местоживеене, но повечето от тях живеят анемично. Проявяват активност само при по-значителни акции, каквито са изборите. В работата ни с тези комунисти срещаме значителни трудности, които сами не можем да преодолеем. Нужна ни е помощта както на районния комитет, така и на организациите, в които членуват, но оттам не им търсят отговорност дали се включват в живота на квартала.

Подобряването на партийната работа в кварталите зависи немалко от помощта, която ни оказва районният комитет на Партията. Сега това става главно чрез един инструктор, който отговаря за всички квартални партийни организации. Той събира периодически секретарите на тези организации и ни инструктира, запознава ни с решенията на районния комитет. Тъй като в района има близо 40 квартални организации, той не е в състояние да присъствува на заседания на бюрата и на събрания. Още по-малко в живота на организациите участвуват секретарите на районния комитет. За седем години, откакто аз

Digitized by Google

съм секретар на първичната партийна организация, а напоследък на партийния комитет, нито веднъж секретар на районния комитет не е посетил наше заседание или събрание, на което да се запознае отблизо с живота, да ни помогне, да разбере проблемите и вълненията ни.

Разделянето на първичната организация предизвика обаче известни неудобства при ръководството на отечественофронтовските организации. Ние запознаваме кварталния комитет на Отечествения фронт с нашите решения и преди още той да успее да вземе отношение и да предвиди свои мерки по тях, секретарите на първичните партийни организации, които присъствуват на нашите заседания, информират председателите на низовите организации и им възлагат задачи. Освен това партийните организации сами приемат решения и се затрудняват да съгласуват своите мерки с кварталния комитет на Отечествения фронт.

При сегашната наша структура смятам, че първичните партийни организации се отдалечават от районния комитет, а партийният комитет се явява излишно междинно звено. У нас надделява мнението, че е по-правилно четирите организации да се обединят в две, които да останат под прякото ръководство на районния комитет. На тази основа да се раздели и кварталът на две със съответни масови организации.

Една от нашите най-важни задачи е да засилим връзките си с населението от квартала, да търсим разнообразни форми за издигане на неговата социална активност. Партийният комитет виждаше своята главна ръководна функция в квартала да постави по-дългосрочни задачи пред живеещите. За тази цел разработихме и предложихме на обществеността програма за превръщането на квартала в образцов. В нея разработихме предложения за изграждане, благоустрояване и хигиенизиране на квартала, за по-нататъшно развитие и усъвършенствуване на комплексното обслужване на населението, за разнообразяване на формите на управление и самоуправление и за подобряване организацията на възпитателната работа, за издигане комунистическата съзнателност у трудещите се. Тази програма се възприе добре от населението. В значителна степен на тази дейност подчинихме и работата на кварталната партийна организация. Решихме, че трябва да изградим и държавно-обществен орган, който да координира работата на обществено-политическите организации и държавните органи за изпълнение на програмата. Във връзка с това активизирахме дейността на доброволния отряд, като по почина на град Уляновск в СССР засилихме грижите за опазване на обществения ред, за спазване законността и наредбите на общинския народен съвет. Поведохме по-последователна борба срещу отрицателните прояви. Засилихме грижата за издигане личния пример на комунистите, за подобряване на индивидуалната работа с хората, която задача възложихме на партийните организации и групи.

Една от важните форми беше създаването на център за възпитателна работа по местоживеене, който изградихме заедно със съседния квартал „Докторски паметник". Към него се създадоха комисии за борба с отрицателните прояви, в които се включиха много граждани.

В нашия квартал живеят над 7000 жители — 2167 семейства в 186 жилищни блока. Изградени са 20 отечественофронтовски организации с 4435 членове. Имаме доброволен отряд, комисия за народен контрол, туринг-клуб, туристическо дружество, дружество за българо-съветска дружба, движение за трезвеност, за мир, другарски съдилища, Червен кръст и др.

Тези организации ни позволяват да влизаме в тесен контакт с цялото население, да поставяме на вниманието му важните въпроси на

Digitized by Google

партийната политика и да отговаряме по-добре на неговите нужди и интереси. Нас обаче не ни задоволяваха възможностите, които тези организации осигуряваха за политическа работа, и потърсихме нови насоки за въвличане на трудещите се в обществения живот. Обърнахме вниманието си към домсъветите, изградени във всеки жилищен блок. Разчитахме те да станат най-малки обществени клетки, на които да се опрат отечественофронтовските организации. Решихме с помощта на Отечествения фронт да ги раздвижим, да ги насочим да полагат повече грижи за хигиената, бита, жилищните домове, за подобряване отношенията между живеещите. Това беше едно от важните ни мероприятия за засилване контакта с хората, за издигане активността им, като свържем тази активност с техните непосредствени интереси и потребности. Под ръководството на партийния комитет и с помощта на кварталния комитет на Отечествения фронт свикахме 60 агитатори и ги запознахме предварително с подготвените тезиси за провеждане на общи събрания. Свикахме събрания на живеещите по жилища и там поставихме и заедно с тях обсъдихме всички въпроси, които вълнуват гражданите. В продължение на два месеца се състояха такива събрания във всички домове. Някъде домсъветите бяха бездейни и живеещите избраха нови. Приети бяха навсякъде правилници на основата на примерния правилник на общинския народен съвет. Искахме по-добре да свържем работата на домсъветите с центъра за възпитателна работа по местоживеене. Поставените от гражданите въпроси решихме да отнесем към съответните държавни и обществени органи, за да намерят разрешение.

За да активизираме още повече домсъветите и комисиите към центъра за възпитателна работа по местоживеене, да привлечем населението още по-активно да участвува в изпълнението на нашата програма за превръщане на квартала в образцов, организирахме през януари т. г. събрание на кварталната общественост. Там искахме да обсъдим как да издигнем социалната активност и организираност на трудещите се по местоживеене и да изберем съвет на обществеността. Но този първоначален наш замисъл не изпълнихме. Не знаем дали е правилно, но от районния комитет на Партията сметнаха, че изборът на съвета на обществеността не може да стане на такова събрание, а това трябва да направи комитетът. Сметнаха, че нямаме право да обсъждаме работата на домсъветите, защото тях ги ръководи районният народен съвет. Бяхме принудени да поставим пред събранието на кварталната общественост само въпроса за дейността на центъра за възпитателна работа. По наше мнение това ни ограничи. Намаляването на грижите към домсъветите се отрази отрицателно върху работата им. Районният съвет няма възможност да ги ръководи. А и срещнахме обективни затруднения да изпълним някои важни благоустройствени мероприятия от нашата програма поради невъзможността на съвета да ни подпомогне.

От нашата досегашна дейност ние дойдохме до извода, че в кварталите има значителни възможности за подобряване на партийната работа и ръководство, но трябва с по-голямо разбиране и по-гъвкаво да се търсят връзки с населението за издигане ролята на първичните организации и комунистите.

Запрян ПЕТКОВ
секретар на партийния комитет
при кв. „Асен Златаров", район „В. Левски" — София

Digitized by Google

ПОЛИТИЧЕСКИ ЩАБ НА ТЪРГОВСКОТО ПРЕДПРИЯТИЕ

В стопанското предприятие „Хранителни стоки" — Кирковски район на столицата, работи 700-членен колектив, успешно ръководен от малобройна, но единна, здрава първична партийна организация. Петдесет и тримата нейни членове са в авангарда на хората, които всяка година изпълняват план по стокооборота за над 41 милиона лева.

Комунистите тук си дават ясна сметка, че за всички добри резултати, но и за всички слабости на трудовия колектив най-голям дял и отговорност се пада на тях. Стремежът да се утвърждава партийното начало в цялостната дейност на колектива издига авторитета на организацията. Тя е начело в борбата за завоюване на званието „Образцово социалистическо предприятие" — реална цел, приета с готовност от мнозинството търговски работници и служители. Масовите партийно-политически мероприятия (в последните години — повече на брой и много по-добре организирани) се допълват с индивидуален подход към всеки комунист, към всеки търговски работник.

В цялата тази обстановка ролята на колективния орган — партийното бюро, и на неговия организатор — партийния секретар, се засилва твърде много. Днес задачата е колкото се може по-добре да се съчетава общото и специфичното в тяхната работа по отделните направления на партийното ръководство.

* * *

Комунистите в предприятието са разпределени правилно, много от тях са на ръководна стопанска работа. Част от членовете на партийното бюро са избрани в стопанския комитет. По този начин най-изявените партийни дейци в предприятието са ангажирани непосредствено с решаването на икономическите проблеми. Взаимодействието между партийното и стопанското ръководство не се изразява само в това. Изградена е гъвкава постоянна връзка между партийното бюро и стопанското ръководство, между директора и партийния секретар на творческа, принципна, честна основа. Това се отразява изключително благотворно върху работата, много по-леко се осъществява партийният контрол. По-рано, при някои бивши директори, партийният секретар е бил принуден да чака пред вратата, за да бъде приет — сега това е преодоляно. Нежеланието на стопанския ръководител да докладва по назрелите въпроси в партийното бюро и пред партийното събрание се разглежда като логична последица от неправилно разбрано единоначалие в управлението на икономиката и съвсем основателно такива кадри са освобождавани.

Всеки понеделник се уточняват задачите на партийното, стопанското, комсомолското и профсъюзното ръководство. Така по-правилно се разграничават функциите между тях и между организациите, които те представляват.

Партийният секретар и членовете на партийното бюро работят за организиране силите на колектива за изпълнение на плана за стокооборота и за икономия от материални разходи. Задачата е да се усъвършенствува дейността на всички сектори, в отделните магазини да се създаде обстановка, при която да бъде недопустимо всякакво неизпълнение на плана. Основен лост тук е социалистическото съревнование, което сега значително по-добре се води и отчита.

Членовете на партийното бюро наблюдават и отговарят за определени магазини. Това е специфичен момент в организацията на работата им. Периодично за една или две седмици, а ако се наложи и непрекъснато, те следят как се изпълняват задачите и преди всичко планът за стокооборота в тези магазини

Изпълнението на този план е свързано тясно с неговото правилно разпределение. Не случайно партийното бюро и лично партийният секретар обръщат такова внимание на подготвителния период, предварително, още преди разпределението на плана, се свързват с плановия отдел, с други заинтересовани звена. Последващи корекции на плановите показатели почти няма. Придобива устойчивост тенденцията задачите в предприятието да се изпълняват и преизпълняват предсрочно. В интерес на истината обаче трябва да се каже, че нерядко съдбата на плана се решава в края на месеца или на годината, и то с цената на много напрежение.

За да се създаде ритъм, периодично колективът на всеки „застрашен" магазин се уведомява за точната цифра на неизпълнението, но чувствителен резултат няма. Ясно, „намесват" се обективни причини, преди всичко нередовното доставяне на стоки, което до голяма степен не зависи от ръководството на предприятието. С какво може да помогне тук партийното бюро, партийният секретар? Като търси съдействие за осигуряване на своевременото, ритмично снабдяване със стоки, като системно контролира стопанското ръководство, насочва го да преодолява по-резултатно обективните трудности, за да се подобрява обслужването на гражданите, да се осъществява основната дейност на предприятието.

Digitized by Google

В същото време партийното бюро вижда и субективни причини за неизпълнението на плана от някои обекти. Те са свързани както с организацията на труда и културата на обслужването, така и с възпитанието на търговските работници. Не е тайна, че някои управители на магазини съзнателно задържат в края на месеца парични средства и ги отчитат през следващия месец, за да си „помогнат" на изпълнението на поредния план. Те не си дават сметка, че накърняват колективните интереси и създават възможност за евентуални злоупотреби. Срещу такава практика воюват партийният секретар и партийното бюро, а чрез тях — и цялата партийна организация.

Партийното ръководство се стреми да разгръща инициативата на ръководителите на обектите. Комплексният характер на обслужването, търговията със съпътстващи хранителните стоки артикули например са позволили на някои супермаркети да достигнат над 4 млн. лева стокооборот. Повечето от управителите на тези големи обекти са комунисти, изпратени с партийни поръчения да оглавят трудната и отговорна работа на колективите.

Организацията на труда в търговския процес е неотменна част от големия проблем за културата на обслужването. И секретарят, и цялата партийна организация излизат с различни инициативи, осъществяват всекидневен контрол по тези въпроси, настояват за налагане санкции на виновните. Лично партийният секретар се занимава с жалбите и сигналите на гражданите, като се старае да отговаря оперативно на повдигнатите въпроси. И въпреки това по брой нарушенията са значителни.

Причините са комплексни: неуредени в някои отношения връзки с доставчиците, ниско образователно и квалификационно равнище на кадрите, текучество, което надвишава 20 процента, тежки условия на труд и пр. Наистина вземат се мерки: подобряват се трудовите условия на работниците, полагат се грижи за тяхната квалификация и за общата им подготовка. По трудните за решаване въпроси се иска съдействие и от районния комитет на БКП. Но някои неща са извън компетенциите на партийното и стопанското ръководство. Стимулиращото значение на работната заплата не бива да се пренебрегва, защото оттук започва психическата нагласа към нарушенията.

Все по-пълно с културата на обслужването се свързват резултатите от социалистическото съревнование. И съвсем основателно, защото задачата на колектива не е само изпълнението на плана, а непосредствена работа с гражданите при цялото разнообразие от вкусове и настроения.

* * *

Активна изява — така най-кратко може да се определи стремежът на партийния секретар, на партийното бюро да очертаят мястото на всеки комунист в колектива. Боеспособността и активността на комунистите, тяхната авангардна роля успешно се свързват със замяната на партийните документи. И тук тази кампания, политическа по своята същност, излиза извън рамките на обикновеното организационно действие, става преглед на бойния строй на партийните членове.

Работата с кадрите безспорно е най-важна съставна част от организационната дейност, нейна същност. Акцентирането върху нея помага да се изтегли на преден план главното, което създава благоприятния климат за самоинициатива и творчество на всички комунисти, а чрез тях и на целия колектив. Можем да прибавим и значителните усилия за укрепването на профорганизацията и на комсомолската организация, чиято дейност партийното бюро е взело на близък отчет и контрол.

В работата с ръководните и изпълнителските кадри бюрото и секретарят се съобразяват с факта, че колективът застарява. Почти една шеста част от него — 120 търговски работници — са пенсионери. Липсата на дребна расфасовка, на механизация, необходимостта един продавач понякога да пренася дневно по 2—3 тона разнообразна артикули и др. нерешени проблеми не привличат младите хора. Това е достатъчно основание да се води борба за всеки млад човек, потърсил поприще в търговията с хранителни стоки. Младежите получават помощ при постъпване в професионалноучебния център към стопанска дирекция „Търговия". Курсове без откъсване от работата са организирани и в предприятието. Но освен това още по-настойчиво трябва да се използва силата на партийното убеждение, за да се събужда интерес, желание у някои младежи да се учат. Метода на убеждението партийното бюро прилага и във всекидневната индивидуална работа, насочена към главната цел — вливане на повече млада кръв в живия организъм на колектива. Добри плодове дава единодействието на партийното ръководство с директора, с комсомолската организация. А един от най-търсените хора в предприятието по въпросите за реализацията на младежите в труда си остава партийният секретар — това е и своеобразна оценка за неговата роля в този непрекъснат и важен процес.

Предприятието е почти феминизирано — 500 души или 70 на сто от колектива са жени. В решаването на специфичните проблеми, свързани с особеностите на женския труд, партийният секретар дава тон — например при осигуряването на 4-часов работен ден за младите майки.

Организационната работа е затруднена от голямата разпръснатост на обектите, губи се много време за събиране. Освен това партийната организация няма своя база, свой клуб, а ползването на чужди помещения винаги създава определени проблеми.

Основа на дейността на първичната партийна организация е приемането за всеки

Digitized by Google

шест месеца оперативен план. Задължително, преди да се приеме новият план, се анализира изпълнението на стария. Това осигурява приемственост, преодолявайки допуснатите слабости, партийното бюро и цялата организация усъвършенстват планирането.

Точно се спазва традицията всеки месец да има най-малко по две заседания на партийното бюро и веднъж — партийно събрание. Стремежът на партийни събрания да се внасят най-важните за организацията въпроси повишава активността на комунистите. Но и тук не са изчерпани възможностите — все още има твърде много „мълчаливци". Партийният секретар и другите членове на бюрото се налага да разширяват своята индивидуална работа с такива комунисти, за да се увеличи техният принос в общото дело на организацията. Още повече съществува благоприятна основа — повечето от партийните членове са със средно образование.

Разбира се, броят на изказалите се не е най-важният критерий за творческа активност на комунистите. Лично партийният секретар смята, че сега по-важен въпрос е качеството на изказванията. Много от тях имат чисто производствен характер, но напоследък се забелязва стремеж към по-широко политическо виждане на всекидневните стопански проблеми.

Партийната структура — един въпрос, колкото организационен, толкова и политически — се решава въпреки някои неблагоприятни моменти: местенето на търговски работници — комунисти от един обект в друг по необходимост, разпръснатостта на обектите, за която вече споменахме. Но една-единствена партийна група — в търговския отдел — не е достатъчна. Неотдавна беше изградена партийна група в един супермаркет. Изходът е по-смело да се създават и партийно-комсомолски групи, т. е. да се засилва партийното влияние в колкото се може повече звена на предприятието.

За да се усъвършенства партийната структура, на организацията са нужни още комунисти, главно млади хора. Този момент е уловен точно от партийното бюро, от партийния секретар. През тази година ще бъдат приети около 6 нови членове. Така ще може да се изгради партийно-комсомолска група например в ремонтната работилница (от 18 души засега там само един е комунист), ще могат да се решат и някои кадрови проблеми.

На фона на системния и задълбочен контрол, който осигурява първичната партийна организация, все по-пълно се използват възможностите и на комисията и групите за народен контрол. Комисията се оглавява от член на партийното бюро, който по съвпадение работи като вътрешноведомствен контрольор в предприятието. Освен централната комисия са изградени и 7 подкомисии, чиито председатели са комунисти. Техните проверки, обикновено внезапни, разкриват нерешени въпроси и недостатъци по спазването на работното време на магазините, по снабдяването с някои стоки и т. н. За резултатите от тези проверки задължително се информират партийното бюро и директорът на предприятието.

Концентрирането на организационната работа в няколко главни направления безспорно засилва ефекта от нея, превръща комунистите в истинско политическо ядро на колектива

* * *

Важен момент в идеологическата дейност на организацията, правилно оценен от партийното бюро, е индивидуалната работа с комунистите и с безпартийните, преди всичко с младежта. На всички партийни членове са дадени поръчения, поставен е срок за отчитането им. Това е още едно свидетелство за точност и за конкретност в работата, присъщи на партийното бюро, на всички негови членове и преди всичко на секретаря.

Обща тенденция е по-нататъшното издигане на марксистко-ленинската подготовка на търговските работници главно чрез формите на партийната, профсъюзната и комсомолската просвета. Периодично се прави преценка как всеки партиен член усвоява политическите знания. По общо мнение най-добре работи партийното просветно звено в търговската мрежа с пропагандист директора на предприятието: задълбочено се подготвя всяко занятие, а големият опит, който стопанският ръководител е натрупал в дългогодишната си работа като пропагандист, му помага в организацията на учебния процес.

Спецификата на идеологическата работа тук (а и в много подобни предприятия в търговския отрасъл) се изразява и в прилагането на някои форми, сравнително по-малко разпространени на други места. В администрацията се практикува четенето на материали от вестници и списания. Разширява се и се подобрява използването на партийния, комсомолския и профсъюзния печат и на библиотечния фонд. Всеки комунист без изключение е абониран за в. „Работническо дело". В същото време партийното бюро отделя значително внимание на политинформациите, като се стреми те да се изнасят редовно и с компетентност, надхвърляща рамките на това, което може да се прочете във вестника, да се чуе от радиото или да се види на телевизионния екран. В агитационната работа се привличат голяма част от инспекторите, които отговарят за организацията на търговията в отделните райони. Всичките те са комунисти, почти всеки ден се срещат с търговските работници и тяхното използване като политически агитатори е напълно естествено и перспективно.

Възпитанието на колектива се осъществява и чрез настъпателна борба срещу чуждите на социалистическата действителност и на комунистическата идеология, морал и бит прояви, като бюрократизъм, службогонство, доносничество, клюкарство и пр.

Digitized by Google

Характерът на предлаганите стоки е такъв, че те трудно се съчетават с нагледни агитационни материали. Наистина на подходящи места се поставят лозунги и табла, но общо взето спецификата на това търговско предприятие (както и на другите подобни на него) не позволява широко да се използва нагледната агитация във всичките й форми.

* * *

В един разговор Венета Владимирова — секретарка на партийната организация в предприятието, сподели своето кредо, което е присъщо и на ръководеното от нея партийно бюро: да помогнем на хората да се свърши общата работа когато и както трябва. Зад тази кратка и стегната фраза се крие всекидневна, упорита политическа работа със същите тези хора, с комунистите и със самата себе си, за да може да се задържи партийният ръководител на равнището на онези изисквания, които самият живот налага. А резултатите, видимите и невидимите, днешните и утрешните, носят онова удовлетворение на партийния работник, за което си струва той да бъде начело, там, където е по-трудно.

Константин ИСКРОВ
кандидат на историческите науки

ЗАМЯНАТА — ПРЕГЛЕД НА БОЙНИЯ СТРОЙ

С НЕОТСЛАБВАЩО ВНИМАНИЕ И ВИСОКИ КРИТЕРИИ

Повече от година продължава замяната на партийните членски книжки. През този период в Толбухинската окръжна партийна организация е направено много, за да се осъществява тя на висотата на големите изисквания, поставени от Единадесетия конгрес на БКП, да се превръща в истински преглед на боеспособността на партийните редици. Бюрото на окръжния комитет два пъти обсъди на свои заседания извършеното досега. Набелязани са конкретни мерки за отстраняване на допуснатите слабости и за повишаване равнището на заседанията и събранията на партийните бюра и първичните организации. Всеки месец на срещите, организирани от ОК на БКП с апарата на общинските комитети, се отчитат и оценяват резултатите. Партийните комитети в общините, които непосредствено ръководят дейността по замяната на членските книжки, периодично запознават секретарите и бюрата на първичните организации с тези оценки на окръжния комитет. Те приемат и свои оценки за извършената работа, вземат мерки за подобряване на резултатите от нея.

Благодарение на целенасочената организаторска и политическа дейност по-голямата част от заседанията и събранията преминават на високо идейно-политическо равнище, създава се обстановка за откровен, принципен разговор за делата на комунистите. Възприе се практиката на едно събрание да не се обсъждат повече от три оценки, така разисканията не се „претупват", по-голяма е отговорността и активността на членовете на първичните партийни организации. Присъстват средно 95—100 процента от комунистите, за всеки оценяван другар се изказват по 4—6 човека. В повечето случаи изготвените оценки са задълбочени, критични и представляват обективна характеристика на трудовата и обществено-политическата дейност на комунистите, на морално-политическите им качества. Мнозина получават и допълнителни партийни поръчения, свързани с препоръките за подобряване на бъдещата им работа.

Какво показват данните за извършената замяна на партийните членски книжки една година след започването на тази отговорна кампания?

Digitized by Google

Оценки имат вече 60 на сто от комунистите в окръжната партийна организация. От тях няма да останат в редовете на БКП 4,28 на сто, като 2,22 на сто са изключени. На 3,31 на сто е отложена замяната на членските книжки по различни причини.

Окръжният комитет преценява като положителна досегашната работа в общинските партийни комитети и партийните организации в Шабла, Тервел, Крушари и в РК на БКП — Толбухин. Тези комитети подхождат взискателно, с повишени критерии при подготовката и приемането на оценките за трудовите, моралните и политическите качества на комунистите. Дейността на партийните членове все повече се преценява съобразно техния принос за изпълнение решенията на Единадесетия конгрес на БКП, Националната партийна конференция и Мартенския пленум на ЦК на БКП, съобразно усилията им за преустройство на идеологическата работа, за издигане равнището на първичната партийна организация, за повишаване авторитета на званието „комунист". На заседанията на партийните бюра и на събранията се водят откровени беседи, проявява се взискателност и критичност. В резултат на това всички онези, които системно са нарушавали Устава, са изключени от редовете на Партията. По данни до 1 юли т. г. в общинската партийна организация в Шабла не са получили членски книжки 6,02 на сто от комунистите, чиито оценки са приети, в Тервел — 5,93 на сто, в Крушари — 5 на сто.

Полезна се оказа практиката сътрудници на ОК на БКП групово да посещават събрания по замяната на територията на един комитет, а след това да анализират положителните и слабите страни. Такива групови посещения се правят периодично във всички партийни комитети. Какво ни дават те? По-добре се изучава опитът на отделни първични организации, по-правилно се използва сравнителният метод в партийната работа, изравняват се критериите за цялата окръжна организация. Вече по-конкретно отдел „Организационен" на ОК на БКП и окръжната контролно-ревизионна комисия помагат да се изяснят достойнствата и недостатъците на отделни комунисти, принципно и правилно да се вземат решенията, да се издига ролята на партийните бюра и на първичните организации при замяната. Все повече общинските партийни комитети сами участвуват в проучването на някои данни за комунисти, за да не се допусне грешка при приемането на оценките. При по-трудни случаи сътрудници от апарата на ОК на БКП и на общинския партиен комитет задължително присъствуват на събранията. Фактът, че само трима от изключените и отпадналите досега комунисти са дали възражения в окръжния комитет на БКП, потвърждава извода: в окръжната партийна организация е намерен верен път, задачите по замяната се изпълняват добре. Постоянният контрол и стремежът правилно да се оцени дейността на всеки комунист допринасят за очертаващата се тенденция към подобряване на резултатите. Разбира се, остава не по-лесното — да продължаваме да работим до край с високи критерии и с неотслабващо внимание, без самодоволство от постигнатото.

Споделяйки положителния опит, ние си даваме сметка, че все още имаме много нерешени проблеми. Слабостите по замяната на партийните членски книжки, посочени на зоналното съвещание във Варна от отдел „Организационен" на ЦК на БКП, в пълна степен се отнасят и за нас. До какво се свеждат те главно?

Все още в част от първичните партийни организации критериите при замяната на членските книжки са понижени. Този извод се отнася особено за организациите в непроизводствената сфера. Либерализмът и криворазбраната колегиалност понякога надделяват и пречат да се изпълнят както трябва големите задачи, поставени за разреша-

Digitized by Google

ване чрез замяната. В тези организации и броят на комунистите, които няма да получат нови членски книжки, е малък.

Някъде при обсъждането и приемането на оценките се допускат принципни грешки: приносът на отделния комунист се свързва само с неговата пряка производствена работа. Не се отчита как се проявява той като организатор, с какво допринася за цялостното изпълнение на задачите на трудовия колектив. Не се отразява точно и ясно с какво даденият комунист съдействува за реализирането на поетите от колектива почини и инициативи, какъв е неговият личен, конкретен отговор на Обръщението на ЦК на БКП за разгръщане на всенародна борба за изпълнението и преизпълнението на плана за обществено-икономическото развитие през последните две години на седмата петилетка. Не винаги оценките дават отговор как са работили комунистите за осъществяването на онези задачи, които поставиха Единадесетият конгрес на БКП, Националната партийна конференция; какво е участието им в преустройството на идеологическата работа, в дейността на обществените организации; какво е поведението им в квартала и селото, в семейството.

Понякога критичните бележки са много общи и безадресни. Обикновено критиката неоснователно се заменя с препоръки, което като подход е неправилно. Липсва конкретна политическа насоченост за подобряване на бъдещата дейност на комунистите, особено на тези, на които е отложена замяната на членските книжки. Партийните комитети и първичните организации не работят достатъчно настойчиво и непосредствено за активизирането на всеки един от тях, а се чака те сами да преодолеят своите слабости.

Всички тези недостатъци при замяната на партийните документи занимават ОК на БКП, неговото бюро и отдел „Организационен". Все по-активно се включват в борбата срещу тях и другите отдели на окръжния комитет, целият партиен актив. Работниците от комитета са разпределени по общински партийни комитети, за да осъществяват пряк контрол и ръководство и да оказват конкретна помощ при замяната на членските книжки. Когато се приемат оценки за номенклатурните кадри на окръжния комитет, задължително се отбелязва личният принос на оценяваният комунист в изпълнението на задачите, свързани със замяната. Членовете на окръжния комитет, на окръжната контролно-ревизионна комисия, на общинските комитети на БКП, партийният актив на окръга все повече се ангажират за оказване на непосредствена помощ на партийните бюра и партийните организации.

Нашите усилия са насочени и към подобряване на социалния и качествения състав на окръжната партийна организация, към неговото правилно регулиране. В резултат на замяната окръжната партийна организация намаля числено. В някои производствени участъци партийното ядро е недостатъчно, за да могат първичните организации да осъществяват действено политическо ръководство. Съсредоточаваме вниманието към тях, за да се подобри качественият им състав и да се издигне тяхната боеспособност. При това замяната на партийните членски книжки още веднъж недвусмислено ни показа, че критерият към подбора на хората за встъпване в Партията трябва да бъде по-висок.

Всички тези неща се разглеждат комплексно и се решават.

Под ръководството на бюрото на ОК на БКП, използвайки натрупания опит и отчитайки критично допуснатите слабости, окръжната партийна организация има готовност цялостно да изпълни поставената задача: замяната на партийните документи да се превърне в истински преглед на нейните бойни редици.

Димитър ГЕОРГИЕВ
зав. отдел „Организационен" на ОК на БКП — Толбухин

Digitized by Google

МЛАДЕЖТА В БОРБАТА ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА АГРАРНАТА ПОЛИТИКА

РАФЕТ СЕЙДАЛИЕВ
секретар на ЦК на ДКМС

Под ръководството на Българската комунистическа партия повече от една година се разгръща общонародно и общомладежко движение за изпълнение на постановките и задачите, поставени в Писмото на др. Тодор Живков до Централния комитет на ДКМС.

Комсомолските комитети дълбоко осъзнават, че сега са нужни по-високи критерии, мащабна и последователна работа за пълноценна и високоефективна реализация на младежта, цялостно отчитане и съобразяване с нейните потребности и интереси. Нужен е комплексен подход за формирането на всестранно развита млада личност. „Същевременно — сочи в Писмото си др. Тодор Живков — в границите на самия комплексен подход трябва да се отнасяме диференцирано към отделните отряди на младежта...“[1]

Такъв отряд, изискванията към който неимоверно нарастват в новите условия, е младежта от системата на Националния аграрно-промишлен съюз. **В какво се състоят тези нови условия и от какво се определят изискванията към младежта?**

С проведения на 2 и 3 март 1979 година пленум на Централния комитет на Партията и с **учредяването на Националния аграрно-промишлен съюз се постави началото на нов етап в развитието на нашето селско стопанство,** който е продължение на априлската аграрна политика на Партията, въплътила в себе си таланта, новаторския дух и размаха на др. Тодор Живков.

Завърши процесът на обособяването на селищните системи в единни социалноикономически и административни единици. Приведоха се границите на АПК в съответствие с границите на селищните системи. Изградиха се общинските партийни комитети, избрани са новите органи на народната власт и ръководствата на обществените организации в селищните системи.

Грижа, доверие и отговорност за младежта и Комсомола са и решението на Политбюро и постановлението на Министерския съвет

[1] Тодор Живков, Учение и труд, жизнерадост и дръзновение, с. 23.

Digitized by Google

„За по-нататъшното стабилизиране на работната сила в селското стопанство, укрепването на низовите производствени звена с ръководни и изпълнителски кадри и разширяване участието на младежта в селскостопанското производство".

С всичко това се създадоха широки социално-икономически, политически и организационни предпоставки и стимули за реализация на младежта на село. Това наложи на Седмия си пленум от 19. IV. т. г. Централният комитет на ДКМС да вникне в тези процеси, да разкрие действителното състояние, да извлече поуките и в духа на Писмото на др. Тодор Живков и в съответствие с новите изисквания да набележи мерки за издигане на качествено ново равнище работата с младежта за активното ѝ въвличане в усъвършенстване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на селското стопанство, за разширяване участието ѝ в селскостопанското производство.

Какво главно характеризира младежта на село и работата на Димитровския комсомол с нея? Сега всеки 5-ти зает в селскостопанското производство, всеки 3-ти механизатор, всеки 4-ти специалист и всеки 12-ти животновъд са младежи. С непрекъснатия възход на селското стопанство израства и младежта на село. На нея са характерни всеотдайността в решаването на най-важните задачи пред отрасъла, по-високата професионална подготовка, по-активното ѝ участие в социалното управление, по-широките интереси и потребности. Израз на признание за достойните ѝ дела са 440-те ордени и медали, с които Партията и правителството удостоиха през последните 10 години най-изявените представители на младежта в селскостопанското производство. Със званието „Герой на социалистическия труд" са удостоени Никола Тодоров, Димитър Рачев, Иванчо Арсов, Тодор Михайлов, ордена „Георги Димитров" заслужено носят Иван Рибарски и Денка Ламбова.

Индустриализацията в нашата страна обективно доведе и до миграционни процеси, до намаляване броя на младежта на село. Докато през 1960 година младежите и девойките от 16 до 29-годишна възраст бяха 29,9 на сто от селското население, то през 1975 година те са 12,8 процента. Бурното развитие на другите отрасли и дейности в народното стопанство и създаването на нови такива изискваше и допълнителен контингент работна ръка, която само селското стопанство можеше да освободи вследствие навлизането на по-производителна техника. Обаче миграционните процеси не бяха достатъчно регулирани и в редица райони бе допуснат стихиен отлив на работна сила към други отрасли и дейности. Сега над половината от младежите и девойките, живеещи на село, са заети извън селскостопанското производство.

Друга особеност на младежта, заета в селскостопанското производство, е, че независимо от известни положителни изменения по отношение на образованието и на положените грижи, все още голяма част от нея няма средно образование.

В своята дейност сред селската младеж, отчитайки тези явления и процеси, Димитровският комсомол се е ръководел от задачите, които Партията е поставяла пред селското стопанство. Потвърждение на възможностите и признание за организаторската и политическата работа на Димитровския комсомол по въвличането на младежта в решаването на задачите на селското стопанство са орденът „Георги Димитров", с който бе удостоена Пловдивската окръжна комсомолска организация, орденът „Червено знаме на труда", с който бяха наградени Силистренската, Хасковската, Русенската и Ямболската окръжна

Digitized by Google

комсомолска организация, Бреговската градска и Новочерненската общинска комсомолска организация.

Налице са обаче и някои съществени слабости в работата на комитетите и организациите на Димитровския комсомол за въвличането на младежта в селскостопанското производство. Незадоволителна е дейността по идейно-политическото възпитание, професионалното ориентиране и подготовката на подрастващите за труд в селското стопанство. Недостатъчно се работи за издигане общественото признание на труда на младите хора на село.

Мащабните предначертания, записани в Писмото на др. Тодор Живков и решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП от 1979 г., повелята на Партията за по-нататъшно развитие и качествено усъвършенстване на организацията и ръководството на селското стопанство и образователното дело, за разширяване участието на младежта в селскостопанското производство налагат дейността на комсомолските комитети най-тясно да се свърже и подчини на изискванията на икономическия подход в управлението на селското стопанство. Нужно е подготовката и мобилизацията на младежта да се насочи за решаване както на конкретните, така и на перспективните задачи на отрасъла, да полага основите на неговия успех и бъдеще.

* * *

Първата група въпроси, които имат особено значение, е да се увеличи приносът на Комсомола и младежта за усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на селското стопанство.

Димитровският комсомол, младежта от Националния аграрно-промишлен съюз преценяват, че новият икономически механизъм създава условия за самоизява и самоутвърждаване на трудовата младеж, съдействува да се формира у всеки младеж и девойка вътрешно чувство на организираност, деловитост и оперативност, съзнание на истински стопани в своя аграрно-промишлен комплекс, бригада и ферма. Сега стремежът е практически да реализираме поръката на др. Тодор Живков в словото му пред Учредителния конгрес на Националния аграрно-промишлен съюз: „Нека всеки младеж и девойка, който работи в рамките на Националния аграрно-промишлен съюз, бъде пример и образец в труда, в ефективното използване на земята и техниката, в опазването и умножаването на социалистическата собственост, в усвояването и разпространението на челния опит“[1].

Комсомолските комитети, организации и дружества на село сега работят за утвърждаването и изграждането на комсомолско-младежките бригади. От тях те изискват реален младежки принос, да се усъвършенствува организацията на труда, да се внедряват научно-технически постижения и челният опит. Те са и най-естествената среда за възпитание на младия човек в процеса на труда. Затова създадените 860 комсомолско-младежки производствени бригади в селското стопанство бързо следва да се приведат в съответствие с изискванията на социалистическата организация на труда. Със съдействието на Националния и окръжните аграрно-промишлени съюзи по окръзи и общини се извършва преглед на работата и състоянието на комсомолско-младежките производствени бригади. В процеса на прегледа на осно-

[1] Т. Живков, Аграрната политика на Партията — кръвно дело на целия народ, с. 25.

Digitized by Google

„За по-нататъшното стабилизиране на работната сила в селското стопанство, укрепването на низовите производствени звена с ръководни и изпълнителски кадри и разширяване участието на младежта в селскостопанското производство".

С всичко това се създадоха широки социално-икономически, политически и организационни предпоставки и стимули за реализация на младежта на село. Това наложи на Седмия си пленум от 19. IV. т. г. Централният комитет на ДКМС да вникне в тези процеси, да разкрие действителното състояние, да извлече поуките и в духа на Писмото на др. Тодор Живков и в съответствие с новите изисквания да набележи мерки за издигане на качествено ново равнище работата с младежта за активното ѝ въвличане в усъвършенстване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на селското стопанство, за разширяване участието ѝ в селскостопанското производство.

Какво главно характеризира младежта на село и работата на Димитровския комсомол с нея? Сега всеки 5-ти зает в селскостопанското производство, всеки 3-ти механизатор, всеки 4-ти специалист и всеки 12-ти животновъд са младежи. С непрекъснатия възход на селското стопанство израства и младежта на село. На нея са характерни всеотдайността в решаването на най-важните задачи пред отрасъла, по-високата професионална подготовка, по-активното ѝ участие в социалното управление, по-широките интереси и потребности. Израз на признание за достойните ѝ дела са 440-те ордени и медали, с които Партията и правителството удостоиха през последните 10 години най-изявените представители на младежта в селскостопанското производство. Със званието „Герой на социалистическия труд" са удостоени Никола Тодоров, Димитър Рачев, Иванчо Арсов, Тодор Михайлов, ордена „Георги Димитров" заслужено носят Иван Рибарски и Денка Ламбова.

Индустриализацията в нашата страна обективно доведе и до миграционни процеси, до намаляване броя на младежта на село. Докато през 1960 година младежите и девойките от 16 до 29-годишна възраст бяха 29,9 на сто от селското население, то през 1975 година те са 12,8 процента. Бурното развитие на другите отрасли и дейности в народното стопанство и създаването на нови такива изискваше и допълнителен контингент работна ръка, която само селското стопанство можеше да освободи вследствие навлизането на по-производителна техника. Обаче миграционните процеси не бяха достатъчно регулирани и в редица райони бе допуснат стихиен отлив на работна сила към други отрасли и дейности. Сега над половината от младежите и девойките, живеещи на село, са заети извън селскостопанското производство.

Друга особеност на младежта, заета в селскостопанското производство, е, че независимо от известни положителни изменения по отношение на образованието и на положените грижи, все още голяма част от нея няма средно образование.

В своята дейност сред селската младеж, отчитайки тези явления и процеси, Димитровският комсомол се е ръководел от задачите, които Партията е поставяла пред селското стопанство. Потвърждение на възможностите и признание за организаторската и политическата работа на Димитровския комсомол по въвличането на младежта в решаването на задачите на селското стопанство са орденът „Георги Димитров", с който бе удостоена Пловдивската окръжна комсомолска организация, орденът „Червено знаме на труда", с който бяха наградени Силистренската, Хасковската, Русенската и Ямболската окръжна

Digitized by Google

комсомолска организация, Бреговската градска и Новочерненската общинска комсомолска организация.

Налице са обаче и някои съществени слабости в работата на комитетите и организациите на Димитровския комсомол за въвличането на младежта в селскостопанското производство. Незадоволителна е дейността по идейно-политическото възпитание, професионалното ориентиране и подготовката на подрастващите за труд в селското стопанство. Недостатъчно се работи за издигане общественото признание на труда на младите хора на село.

Мащабните предначертания, записани в Писмото на др. Тодор Живков и решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП от 1979 г., повелята на Партията за по-нататъшно развитие и качествено усъвършенстване на организацията и ръководството на селското стопанство и образователното дело, за разширяване участието на младежта в селскостопанското производство налагат дейността на комсомолските комитети най-тясно да се свърже и подчини на изискванията на икономическия подход в управлението на селското стопанство. Нужно е подготовката и мобилизацията на младежта да се насочи за решаване както на конкретните, така и на перспективните задачи на отрасъла, да полага основите на неговия успех и бъдеще.

* * *

Първата група въпроси, които имат особено значение, е да се увеличи приносът на Комсомола и младежта за усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на селското стопанство.

Димитровският комсомол, младежта от Националния аграрно-промишлен съюз преценяват, че новият икономически механизъм създава условия за самоизява и самоутвърждаване на трудовата младеж, съдействува да се формира у всеки младеж и девойка вътрешно чувство на организираност, деловитост и оперативност, съзнание на истински стопани в своя аграрно-промишлен комплекс, бригада и ферма. Сега стремежът е практически да реализираме поръката на др. Тодор Живков в словото му пред Учредителния конгрес на Националния аграрно-промишлен съюз: „Нека всеки младеж и девойка, който работи в рамките на Националния аграрно-промишлен съюз, бъде пример и образец в труда, в ефективното използване на земята и техниката, в опазването и умножаването на социалистическата собственост, в усвояването и разпространението на челния опит“[1].

Комсомолските комитети, организации и дружества на село сега работят за утвърждаването и изграждането на комсомолско-младежките бригади. От тях те изискват реален младежки принос, да се усъвършенствува организацията на труда, да се внедряват научно-техническите постижения и челният опит. Те са и най-естествената среда за възпитание на младия човек в процеса на труда. Затова създадените 860 комсомолско-младежки производствени бригади в селското стопанство бързо следва да се приведат в съответствие с изискванията на социалистическата организация на труда. Със съдействието на Националния и окръжните аграрно-промишлени съюзи по окръзи и общини се извършва преглед на работата и състоянието на комсомолско-младежките производствени бригади. В процеса на прегледа на осно-

[1] Т. Живков, Аграрната политика на Партията — кръвно дело на целия народ, с. 25.

Digitized by Google

вата на критичен анализ им се помага да решат най-пълно въпросите за усъвършенствуване на бригадната и формите на вътрешнобригадната организация на труда на принципите на стопанската сметка.

Заедно с това усилията се насочват към изграждането на нови комсомолско-младежки бригади, предимно в зърнено-фуражното производство и в животновъдството. Сега в зърненото и фуражното производство има 128 младежки бригади с 3411 участници, т. е. в тях участвуват 1/6 от младите механизатори. Техният брой ще се увеличи, като за няколко години в тях бъдат обхванати 40 на сто от младите механизатори. В животновъдството са изградени 149 младежки бригади с 2047 участници, което представлява 1/5 от младите животновъди. Трябва да отбележим, че обективните възможности са далеч по-големи и за няколко години в младежките бригади могат да се обхванат над 50 процента от младежите животновъди.

Усилията на комсомолските комитети са насочени още през тази година всички младежки бригади в зърненото и фуражното производство да преминат изцяло на дву- и трисменна работа, като в тях се включат всички подготвени основни и резервни млади механизаторски кадри на село, а при нужда и заетите в другите отрасли и дейности. С изграждането на младежки механизирани отряди, агрегатни групи и комсомолски екипажи ще осигурим двусменна работа на техниката, управлявана от младежи и извън младежките бригади. През тази година в летните и есенните бригади участвуват 339 х. средношколци и студенти. Нашата грижа е да повишим ефективността на техния труд.

Стремежът ни е да променим отношението и въвлечем младежките бригади в ефективно използване на земята, като се създадат условия и организация за отглеждане на две, а от поливните площи и на три реколти. Решаването на тази задача ще зависи от ангажирането на повече млади селскостопански специалисти и научни работници за запознаване на младежите с изискванията за оптимална гъстота на растенията и промишлените технологии, с метода на програмиране на добивите, с биологичните възможности на сортовете — фактори, от които преди всичко зависи добивът като синтезиран израз на ефективното използване на земята.

Вземат се мерки да се въвлече селската младеж и младежта от другите отрасли в усвояването на нови земи, за разширяване на мелиоративното строителство и поливните площи. Полезен в тази насока е опитът на окръжната комсомолска организация във Враца. Там с непосредствената помощ и подкрепа на окръжния комитет на Партията бе разработена програма за усвояването на 20 хил. дка нови земи и почистването и наторяването на 31 хил. дка естествени ливади. Първи към нейното изпълнение пристъпиха комсомолците от общинската комсомолска организация във Враца. С доброволния труд на над 1000 комсомолци са усвоени 4400 декара. Опитът на комсомолците от Врачански окръг се разпространява и в други райони на страната.

Младежките бригади са подходящи звена за внедряването на научно-техническите постижения, проводници на техническото и научното творчество сред младежите на село. Сега център на внедрителската дейност става бригадата. От съществено значение е комсомолските комитети и ръководствата на АПК да осигурят връзката на всяка младежка бригада с научен институт. В производствените звена, участъци, бригади, ферми и цехове вече се изграждат младежки комплексни внедрителски групи. Те ще обединяват усилията на специалистите и изпълнителските кадри и под ръководството на млади научни работници през зимните месеци ще се обучават и подготвят, а после ще поемат отговорността за внедряването на дадена технология, сорт или

Digitized by Google

порода и за крайния резултат. Предвижда се всяка година Централният комитет на Комсомола със съдействието на Националния аграрно-промишлен съюз да разработва тематични насоки, които да се конкретизират и разпространяват от окръжните комитети на Комсомола и окръжните аграрно-промишлени съюзи сред младежките внедрителски групи.

Естествено, **комсомолските комитети носят и цялата отговорност на главни организатори на движението за техническо и научно творчество на младежта.** Изпълкомът на Националния аграрно-промишлен съюз цялостно анализира участието на младите селскостопански труженици, специалисти и научни работници в творческа и внедрителска дейност, полагаме усилия да гарантираме безотказен механизъм на планиране, финансиране и стимулиране на това участие. Общинските комитети на Комсомола и АПК изграждат клубове и съвети за техническо и научно творчество на младежта.

В новите условия се променят критериите на комсомолските комитети и дружества относно ефективността от участието на младежта в съревнованието. Такива критерии стават приносът на комсомолско-младежките бригади, на младежите и девойките за най-ефективното използване на факторите на производството — земя, техника, торове и препарати, животните, фуражите и др. в зависимост от конкретните почвени, природни и др. условия. Изпълнението на личните комплексни планове на комсомолците и на младежкия дял на дружествата и организациите стават мярка на работата за тяхното изпълнение, база за сравнение и стимулиране на младежките бригади и младите първенци.

Основната ни грижа сега е да изискваме и подпомагаме комсомолските комитети да създават всички необходими политически и организационни предпоставки за **изучаване, усвояване и внедряване на челния опит в младежките бригади.** При това не какъв да е опит, а опит, при който да се създадат условия да се достигне световното равнище.

Решаването на проблема за укрепването и изграждането на нови младежки бригади, успешното изпълнение на поставените пред тях задачи изисква комсомолските комитети да работят системно и последователно за подбора и подготовката на млади механизатори и животновъди, за целенасоченото им разпределение по бригади и ферми.

През последните три години из средата на селската младеж са подготвени 13 800 основни механизатори (без тези, които са подготвени в училищата). След XIII конгрес на ДКМС са изпратени с комсомолско поръчение в животновъдството 4030 младежи и девойки. Но въпреки това увеличението на младежите в механизацията и животновъдството бе незначително, бавно се изграждат нови младежки бригади.

Това е така, защото темповете, с които се подготвят млади механизатори, не удовлетворяват. В страната само 48 на сто от младите механизатори имат втора професия, а само 43,4 процента могат да работят с цялата селскостопанска техника. Ръководствата на АПК не работят системно с младежите в животновъдството, когато те се срещат с трудностите и се стъписват пред тях. Недостатъчно анализират причините за текучеството. Комсомолските ръководства не поставят с необходимата настойчивост пред стопанските и профсъюзните ръководства нерешените въпроси на труда, бита и отдиха на младите животновъди.

Сега акцентът се поставя на политическата и организаторската работа за изпълнение на поръката „Всеки младеж и девойка на село да овладее управлението на една селскостопанска машина, а всеки механизатор — две и три професии. Централният комитет на Комсомола

Digitized by Google

и Националният аграрно-промишлен съюз разработиха съвместна програма за овладяване на една или повече селскостопански машини от младежите и девойките на село до 1985 г. В нея са утвърдени формите за подготовка, разчетено е по окръзи и години до 1985 година 73 000 младежи и девойки да овладеят механизаторската професия.

Най-непосредствена задача в тази връзка, с която сме се заели, е да изпратим с комсомолско поръчение в курсове за механизатори през тази и следващата година 11 000 младежи и девойки из средата на селската младеж. Такава отговорност поехме в Рапорта обещание до Централния комитет на Партията и лично до др. Тодор Живков и в чест на Националната комсомолска конференция. Данните сочат, че в момента в съкратени курсове за механизатори са обхванати и подготвени около 3000 младежи и девойки, т. е. задачата за 1979 година е изпълнена с 60 процента. За нейното достигане най-активно ще се използват останалите месеци до края на годината.

Окръжните и общинските комитети на Комсомола сега обсъждат съвместно с ръководствата на окръжните аграрно-промишлени съюзи и техните поделения и определят най-крупните и модерните новостроящи се и построени животновъдни ферми и комплекси, в които се насочват млади хора. Най-добре към този въпрос подходиха с пълната подкрепа и съдействие на окръжния и общинските партийни комитети комсомолските ръководства в Пазарджик. По АПК, бригади, ферми и звена на място бяха уточнени обектите, които през текущата и 1980 г. ще бъдат превърнати в младежки; предвиждат се и необходимите кадрови и финансови ресурси за целта. Това е пътят за изпълнението на задачата да се изпратят нови 4000 младежи и девойки до края на годината и през 1980 година в животновъдството.

* * *

Въпроси, които с цялата си сила стоят пред вниманието на комсомолските комитети, са за подготовката и възпитанието на достойна смяна на селскостопанските труженици. Те придобиват изключителна важност сега, след Пленума на ЦК на БКП от 16 и 17 юли т. г. по образователното дело.

В Писмото на др. Тодор Живков до Централния комитет на ДКМС се казва: „През последните години несъответствието между достигнатата степен в развитието на икономиката, на обществените отношения и подготовката на младите хора за живота се задълбочава и изостря“[1]. Големият проблем във възпитателната работа на Димитровския комсомол е как да бъде променено отношението на младежта към селскостопанския труд.

По същество мислите водят до едно — необходими са решителни комплексни усилия за стабилизирането на младежта в селата, за осигуряване на селското стопанство с достойна млада трудова смяна. Най-важното, а може би и най-трудното в нашата дейност е да възпитаваме у младежите и девойките любов към земята, оная неподправена силна любов, която от векове характеризира българина. Да се създава хляб, да се отглежда хляб — това е високопатриотична задача. Защото, както отбелязва Леонид Брежнев, „Където има хляб, там има и песен“. Защото народната мъдрост учи, че сред грижите, малки и големи, има една, най-благородна — грижата за хляба.

На редица средни училища е предоставена земя и техника и учениците сами произвеждат селскостопанска продукция. Така например

[1] Тодор Живков, Учение и труд, жизнерадост и дръзновение, с. 41.

Digitized by Google

учениците от Средното професионално-техническо училище по механизация в гр. Левски — Плевенски окръг, произвеждат толкова пшеница, с колкото може да се изхрани населението на града в продължение на 70 дни.

В резултат на правилното отношение и дългогодишната системна работа на партийното и стопанското ръководство на АПК и комсомолската организация в гр. Брегово, Видински окръг, на създаденото обществено признание и уважение на младежкия труд, 90 на сто от випускниците на Средното професионално-техническо училище в града остават на работа в аграрно-промишления комплекс.

Истината е, че в количествено отношение за нуждите на селското стопанство у нас се подготвят немалко специалисти и изпълнителски кадри. Бедата е, че голяма част от тях не остават на работа в отрасъла. От подготвените 160 000 механизатори за последните четиринадесет години само 78 000 работят в селското стопанство. А за тяхната подготовка са разходвани огромни държавни средства.

Трябва да подчертаем, че причините и отговорността за отлива на младежта от селото, за понижения престиж на селскостопанския труд не се коренят и не трябва да се търсят само в младежта. Известно е, че съществуват слабости и несъответствие в досегашната образователна система, в производствената практика, в планирането на специалистите, в настаняването на работа, в условията на труда. Но зад всичко това не можем да не видим слабостите в работата на Димитровския комсомол, на комсомолските комитети, организации и дружества. Те се крият преди всичко в недостатъчната ефективност на възпитателната ни работа с подрастващите. Тя все още не води до изграждането на ясна жизнена позиция, до създаването на психологическа нагласа за труд в селското стопанство. Не е намерен правилен подход за резултатна работа с родителите. Данни от социологически изследвания сочат, че 66 на сто от родителите комсомолци, заети в селското стопанство, не насочват децата си към селскостопанска професия .

Всичко това определя сложността на задачите, които имаме да решаваме сега. С активното участие на цялата общественост Димитровският комсомол ще намери вярно своето място в подготовката и възпитанието на достойна смяна на селскостопанските труженици.

Ново, отговорно по своя характер и мащабност е поетото от Димитровския комсомол обещание **да се организира всяка година набор от по 5000 комсомолци за работа в селското стопанство.** В изпълнение решението на Политбюро на ЦК на БКП от 17 август 1978 г. се създадоха редица предпоставки за навлизане на младежта в селскостопанското производство. И резултатите не закъсняха. В много райони на страната тази задача успешно се изпълнява.

Под ръководството на партийните комитети и организации комсомолските комитети и кадри предприемат разяснителна работа в комсомолския набор да бъдат обхванати всички слоеве на младежта — учаща се, работническа, служещи. За отиване на работа в селското стопанство тази разяснителна работа е свързана с конкретните потребности.

Разбира се, комсомолският набор не може и не трябва да се извършва самоцелно. На основата на задълбочен анализ на трудовите ресурси в селското стопанство, окръжните и общинските комитети на Комсомола определят по АПК, ПАК, клонови стопанства, бригади и ферми броя на младежите и специалистите, които са необходими.

Изпращането на младежи и девойки на работа в селското стопанство все повече става организирано, с комсомолско поръчение, на

Digitized by Google

срещи с бюрата на окръжните комитети на Комсомола. Така подходи окръжният комитет на Комсомола в Пловдив, когато изпрати първите 265 комсомолци от набора, така постъпват и редица общински комитети на Комсомола в Хасковски, Благоевградски и Софийски окръг. Това е особено наложително през месеците, когато завършват учащите се и се уволняват младежите от Българската народна армия.

Когато още с постъпването си младият човек в колектива почувствува другарската грижа на комсомолците, бащинската ръка на стопанското ръководство, той по-бързо ще свикне с новите условия. Не само символи и ритуали са нужни, а и здрав психически климат на основата на другарството и взаимопомощта. Не отблъскващото: „Нямаше ли, момче, за тебе друга работа", а другарската дума, наставникът в професията, бащинската грижа на ръководителя, доверието във възможностите. Ето тези комплексни мерки ще направят уверени първите крачки на младите на селскостопанския фронт. Опитът подсказва, че умелото взаимодействие на партийните ръководства, комсомолските кадри, профсъюзните и стопанските ръководства по места, разграничаването на задълженията и поемането на отговорностите на всеки от тях е една от най-сериозните гаранции за успех в работата за засилване младежкото участие в селскостопанското производство.

• • •

Важно направление в работата ни сега е да издигнем ефективността на политическата и организаторската работа на Комсомола като решаващо условие за активното участие на младежта за превръщането на селскостопанското производство във всенародно дело.

Сега заедно и с помощта на партийните, стопанските и други органи и организации комсомолските ръководства провеждат конкретна работа за усвояване от младежта на новия икономически механизъм в селското стопанство. Това става както в системата на политическата учебна година, така и чрез масовата лекционна пропаганда, формите за масово-политическа работа, нагледната агитация.

Новите задачи налагат още по-широка и непрекъсната работа за издигане на общественото признание на труда на младите хора на село. Сега тази дейност сериозно се подценява от някои комсомолски комитети. Младежките средства за масова информация, младата художествено-творческа интелигенция недостатъчно показват дълбоките социално-икономически преобразования в българското село, чертите и добродетелите на съвременния селскостопански труженик. Все още те недостатъчно отразяват проблемите и завоеванията на младежта на село. Направеното след VII пленум на ЦК на Комсомола в това отношение можем да окачествим само като първи стъпки.

Пред младежките средства за масова информация е поставена задачата както за по-голям обем материали за селската младеж, така и за по-високи творчески критерии; да се преодолява регистраторско-описателният подход, да се воюва срещу слабостите и недостатъците, да се осигури по-голямо жанрово разнообразие. От Националния и окръжните клубове на младата художествено-творческа интелигенция се очакват творби, разкриващи духовния облик, моралните ценности и жизнената позиция на съвременния млад селскостопански труженик.

Нарасналите потребности на младежта на село изискват богата по съдържание работа и организация на свободното ѝ време. Това време е нужно за формиране на интереси, за повишаване на знанията, на общата и организационната култура, за ново отношение към ценностите, за активна подготовка за високоефективен и творчески труд.

Digitized by Google

След обособяването на селищните системи като единни социални организми, в които ще се затваря цялостният човешки жизнен цикъл, сега комсомолските комитети по-умело използват създадените предпоставки за организиране на разнообразна дейност сред младежта. Но най-важното е тези предпоставки да се създават. Особено важно е в този процес да се обединят усилията и разграничат задълженията на окръжните и общинските комитети на Комсомола с тези на държавните, стопанските и обществените органи и организации, на културните и просветните институти. На тази основа да се планира целогодишната културна и спортна, квалификационна и клубна дейност.

Преустройство се извършва и в подхода, стила и методите на работа на комсомолските комитети в духа на Писмото на др. Тодор Живков и в съответствие с новите условия. На първо място те се стремят да приведат в съответствие дневния ред в дейността на комсомолските комитети, организации и дружества с дневния ред в живота на младежта на село. Какво имаме предвид?

Сега като цяло окръжните комитети на Комсомола поставят на планова основа обсъждането и решаването на проблемите за разширяване участието на младежта в селскостопанското производство. Планирането има за главна цел да се третират всички аспекти на този процес, да се определят периодично измеренията на задачите, да се обобщават резултатите и опитът, да се разкриват трудностите, да се поставят за решаване пред компетентните органи. И не на последно място да се организира изпълнението на задачите, широко в дейността си да се опират на опита на ВЛКСМ, на комсомолските организации в побратимените области в Съветския съюз. Въпросите за разширяване участието на младежта в селскостопанското производство все повече стават дело на целите окръжни комсомолски организации. Показателен е фактът, че през юли т. г. пленуми по тези въпроси проведоха с активната подкрепа на окръжните комитети на БКП, окръжните, комсомолски комитети във В. Търново, Стара Загора, Кърджали, Пазарджик, Силистра. Такива пленуми се подготвят и в други окръжни и общински комсомолски организации.

В условията на общините много нараства ролята на новоизградените общински комитети на Комсомола. Сега те се стремят да организират и ръководят пълнокръвно комсомолския живот в селищната система, да мобилизират младежта за изпълнение на социално-икономическите задачи. Те вече поставят и отстояват интересите на младежта пред общинските народни съвети, кметствата, пред ръководствата на АПК и другите стопански организации на територията на селищната система. Основните въпроси, с които те се занимават, са преди всичко трудовата реализация на младежта, образованието и квалификацията, техническото и научното творчество, създаване на условия и организация на свободното време на младежта. Тяхна отговорна задача е разширяване участието на младежта в социалното управление и контролната дейност в селищната система и АПК. На тяхното внимание по-често стоят въпросите за целогодишната трудова дейност на младите жени и девойки, на успешното им ангажиране в политическия и културния живот на село, в дейността на комсомолските дружества. Провежда се по-целенасочена работа с младежите, които живеят на село, а работят в градовете.

В новите условия, когато общинските комитети ръководят пряко комсомолските дружества, тяхната дейност все по-често протича сред младежта. Все още обаче недостатъчни са вземаните мерки за разширяване общественото начало в работата на общинските комсомолски комитети.

Задачата за разширяване участието на младежта в селскостопан-

Digitized by Google

ското производство налага да преосмислим резултатите и подемем с нова сила работата за издигане ръста и разширяване политическото влияние на Димитровския комсомол сред селската несъюзна младеж. Нужна е по-конкретна работа с нея, активното ѝ привличане в мероприятията на комсомолските дружества и организации.

Близо половината от младежта, която сега живее на село, работи в градовете. Вечер тя е в селата. По-системната работа с тези младежи е една постоянна задача на общинските комсомолски комитети и дружества да ги обхващат в културни, спортни и други мероприятия. Съответните дружества, в които те членуват, засега недостатъчно им поставят поръчения и не им държат сметка за участието в обществено-политическия живот на село.

Новите условия и изисквания за работа с младежта на село налагат **да се подобри решително работата по подбора и разпределението на кадрите и работата с тях.** По-нататъшната си кадрова работа комсомолските комитети трябва да подчинят на изискването за секретари на комсомолските дружества, за щатни работници и членове на бюрата и пленумите на общинските комитети на Комсомола да се издигат най-добрите в труда и ученето, повече селскостопански специалисти, младежи и девойки, родени и израснали в съответната селищна система, свързани със земята, с проблемите на селото и селската младеж.

Сега комсомолските комитети и ръководствата на АПК не полагат достатъчно грижи да се издигат млади кадри като низови ръководители в производството, да се разширява участието на младежта във формите на социалното управление. На представителите ѝ в различните стопански и обществени ръководства недостатъчно се възлагат конкретни поръчения за решаване на младежките проблеми, за изпълнението на които да се отчитат в общинските комитети на Комсомола.

Успешното решаване на всички тези проблеми изключително много зависи от координираната дейност с органите и организациите, които имат пряко отношение към проблемите на младежта в селскостопанското производство — окръжните аграрно-промишлени съюзи, дирекциите „Народна просвета", окръжните съвети на Българските професионални съюзи, комитетите за култура, окръжните съвети на БСФС, както и техните поделения по места. В окръзите и в общините сега са изградени комисии начело с първите секретари на съответните партийни комитети, които координират и насочват работата на партийните, държавните, стопанските и обществените организации по разширяване участието на младежта в селското стопанство и създават необходимите условия за привличането на младите хора на село. От умението на комсомолските комитети да поставят назрелите проблеми, да търсят партийна подкрепа и съдействие ще зависи до голяма степен успехът на това дело.

* * *

Сега се създават богати организационно-политически и социални предпоставки за нов подем в работата с младежта на село. Няма съмнение, че българската младеж, комсомолските комитети, организации и дружества, целият Димитровски комунистически младежки съюз ще отговори по достойнство на грижите и доверието на Партията. По младежки дръзновено, с много енергия, последователно и делово сега младежта работи за усъвършенстване организацията на труда и планово ръководство на селското стопанство, за увеличаване на селскостопанското производство. Това ще бъде нашият достоен отчет пред Централния комитет на Българската комунистическа партия и Националната комсомолска конференция.

Digitized by Google

ПРИНОСЪТ НА ВАРНЕНСКИТЕ КОМСОМОЛЦИ

Варненската общинска комсомолска организация се утвърждава като важен фактор в социално-икономическото развитие на града. В отговор на Рапорта обещание на ЦК на ДКМС пред ЦК на БКП непрекъснато се разширява и активизира нейното участие във всенародното социалистическо съревнование, расте приносът ѝ в осъществяването на партийната повеля за висока ефективност и качество във всички сфери и дейности на материалния и духовния живот.

С помощта и съдействието на партийните, стопанските и профсъюзните ръководства комсомолските дружества и организации всяка година приемат свои комплексни програми. В тях се конкретизира младежкият дял в изпълнението на насрещните планове на трудовите колективи. Прилагат се разнообразни форми за активното привличане на младежта при разкриването на вътрешните резерви, за развитието на научно-техническия прогрес, икономия на суровини, материали, горива и енергия.

Този процес е напълно естествен, тъй като над половината от промишлено-производствения персонал в материалното производство и обслужващата сфера са младежи до 30-годишна възраст. Те са преобладаващата част в социалната структура на колективите на корабостроителния комбинат „Георги Димитров", Завода за радионавигационна апаратура, завода за манометри „Черно море", завод „Дружба", параходство „Български морски флот" и други предприятия.

Това е качествено нова по своята обществена заетост и отговорности трудова младеж. Широк простор за нейното всестранно използване и активна жизнена позиция разкриха решенията на Единадесетия конгрес на БКП, Националната партийна конференция и постановките, които се съдържат в Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС.

В кои по-главни направления са насочени творческите сили и амбиции на младата трудова смяна, с какви конкретни дела отговаря тя на грижите и вниманието, които ѝ отделят партийните органи и организации?

Основна форма на организиран и целенасочен обществеполезен труд са **младежките производствени единици**. В материалното производство досега са изградени 468 подобни звена, които обхващат над шест хиляди младежи и девойки. При изпълнението на преките си стопански функции те същевременно способствуват за формиране на социалистическо отношение към труда, за изграждане на професионални навици и умения у младите хора. Същевременно те са центрове на разнообразна и съдържателна идейно-политическа работа.

За изявата на младежките производствени единици като ударни трудови ядра на комсомолските организации говори фактът, че през 1978 година 96 на сто от тях изпълниха предсрочно годишните си програми, а над 75 на сто предадоха от първо представяне продукция с високо качество. Най-добри успехи постигнаха младежките комплексни технически бригади в Пристанищния комплекс. Три от тях осъществиха петилетните си задачи на 9 май т. г., като обещаха до края на годината да обработят допълнително 245 хиляди тонопераций. Техни достойни последователи са младежките екипажи на багери 2201 и 2202, които приключиха петилетката на 31 май. Младежката бригада на комуниста Желъо Милушев, която работи на двусменен режим с тази на Хр. Ангелов, постигна ръст на производителността на труда с 87 на сто и на интензивността на обработването на корабите — с 37 на сто. Икономисани са 3864 корабочаса по морската линия Варна—Одеса—Иличовск.

Много от младежките звена в завод „Елпром", Строително-монтажния комбинат, текстилния комбинат „Първи май" и другаде разгръщат активна дейност по реконструирането и модернизирането на производствените мощности, за по-пълното използване на техниката, снижаването на материалните разходи, укрепването на трудовата и технологичната дисциплина.

След Националната партийна конференция партийните и стопанските ръководства по-системно подпомагат комсомолските комитети за внедряването на бригадната организация на труда в младежките производствени единици. Сега тя е въведена на 263 места. В комплексната програма на общинския комитет на ДКМС е поставена задачата до края на текущата година в тази форма да бъдат обхванати над 60 на сто от младежките производствени звена върху основата на собствена стопанска сметка. Предвижда се да бъде увеличен броят на тези, които работят по собствен кодекс за образцова социалистическа дисциплина, по почина на Злобин в строителството и на Федюнин и Барановски в транспорта. На редица комсомолски

Digitized by Google

комитети е възложено да осъществят конкретни мерки, за да могат повече младежки бригади да завоюват званията „Носител на собствен качествен щемпъл" и „Образцов младежки обект".

В изпълнение на Рапорта обещание на Димитровския комсомол и българската младеж пред ЦК на БКП, общинската комсомолска организация успешно реализира задълженията си по отношение квалификацията на младежите, овладяването на две или повече професии, достигането на производствено-икономическите резултати на челниците, увеличаване броя на младите многомашинници и пр.

Друго важно направление за разгръщане активността на трудовата младеж е комсомолското шефство. То обхваща 662 обекта, производства, технологични линии, изделия и детайли. Тази форма се утвърждава като ефективна организация на младежкия труд, придобива масов и конкретен характер, създава условия и възможности за по-пълна изява на творческите сили и енергия на младото поколение. Плод на комсомолското шефство са въведените в експлоатация през миналата година десетки жилища, детски и учебни заведения, ферибоотният комплекс и други обекти.

Добре е организирана тази дейност в корабостроителния комбинат „Георги Димитров". С помощта на партийния комитет и цеховите партийни организации младите корабостроители въвеждат нови технологии, по-добре уплътняват работното си време, изпълняват дневните си производствени графици с чувство за отговорност. Между отделните комсомолски организации в комбината и в предприятията доставчици са постигнати добро сътрудничество и взаимодействие. Всичко това помогна предсрочно да бъдат построени няколко кораба за СССР и Куба, както и за нашата страна, от поредицата „Петимата от РМС". Над тях комбинатската комсомолска организация е поела шефство.

Правилно се оценява координиращата роля на комсомолските щабове по шефството, обобщава се техният опит, вземат се мерки за усъвършенстване на работата им.

По примера на корабостроителния комбинат „Георги Димитров" и Строително-монтажния комбинат през първото шестмесечие на тази година и в заводите „Метал", „Елпром", комбината за дизелови двигатели „Васил Коларов" и в други предприятия са изградени комсомолски щабове по шефството, които имат координиращи функции. Обособяването на младежките комплексни бригади в Строително-монтажния комбинат позволи те да поемат изцяло шефството над определен брой строителни обекти. Районните комитети на ДКМС успешно поемат оперативното ръководство на изградените щабове по комсомолското шефство и полагат грижи за повишаване ефективността от координационната им дейност.

Много комсомолски организации отделят нужното внимание за повишаване качеството на продукцията. Радващи са успехите на младите качественици от текстилен комбинат „Първи май", Завода за безалкохолни напитки, Винзавода, завод „Дружба" и други, които са поели шефство на отделни изделия, получаващи оценка „К". За хубавите постижения в качеството на продукцията влияят състезанията по професии, школите за овладяване на челния опит, различните клубове и кабинети. Те допринасят да се издига професионалната подготовка на младите работници и специалисти.

За повишаване ефективността на производството и качеството на продукцията съществен дял имат и клубовете за техническо и научно творчество на младежта (ТНТМ). Сега в града са изградени 140 с над 24 000 участници. Те са под методическото ръководство на един градски и четири районни центъра за ТНТМ. Характерно е, че в тези звена са обхванати 62 на сто от младите инженери, 58 на сто от трудовата младеж, над половината от учащите се и една трета от студентите.

Партийните комитети и организации всестранно подкрепят комсомолските ръководства за развитието на движението за ТНТМ като ефикасна форма за привличане на младежта в научно-техническото обслужване на производството, в подготовката и реализирането на инженерните проекти.

През миналата година клубовете за ТНТМ разработиха 443 теми, от които бяха внедрени 143 с общ икономически ефект един милион лева. Повечето от тях са непосредствено свързани с решаването на важни проблеми по реконструкцията и модернизацията, въвеждането на нови технологии, усъвършенстване организацията на труда и др. Във Висшия институт за народно стопанство „Димитър Благоев" например близо 60 на сто от разработените теми се прилагат в предприятията и стопанските организации. Почти половината от курсовите и дипломните работи на студентите третират конкретни проблеми на вътрешната икономика.

След Писмото на др. Тодор Живков до участниците в ТНТМ младите специалисти и работници насочиха усилията си към постигането на образци на технически и технологически решения на най-високо световно равнище. Върхове в науката и техниката завоюваха комсомолските организации в Завода за радионавигационна апаратура, завод „Черно море", Висшия машинно-електротехнически институт, Института по корабна хидродинамика.

През настоящата година общинската комсомолска организация обеща да разработи от инженерните проекти 469 теми. За двата етапа на Десетия преглед на ТНТМ са внедрени над 1100, чийто икономически ефект надхвърля осем милиона лева.

Пределът на младите творци на научно-техническите ценности не е достигнат. Критериите непрекъснато се повишават, растат потребностите на интензивно развиващото се производство. Това задължава партийните, стопанските и комсомолските ръководства и те системно полагат

Digitized by Google

грижи за изявата и развитието на младо техническо поколение, за стимулиране на неговите смели новаторски идеи, за създаването на традиции и приемственост в движението на ТНТМ.

Положителен е стремежът по-активно да се въвлича в производствения процес студентската младеж. Със съдействието на вузовския партиен комитет и академичното ръководство комсомолската организация при висшия институт „Димитър Благоев" разработи конкретна програма за участието на студентите в материалното производство. През 1977 година бяха организирани „Благоевски трудови дни", средствата от които постъпиха в специален фонд. За да се постигне по-голяма ефективност от това начинание, в Строително-монтажния комбинат бе изградено студентско комсомолско дружество. То пое обещание с доброволен труд през 1979 година да извърши строително-монтажни работи за 450 000 лева и един месец предсрочно да изпълни годишната си производствена програма.

Общинската комсомолска организация извършва широка политическа и организаторска работа за увеличаване на младежкия дял в реализирането на икономии за народното стопанство. През миналата година комсомолците от Варна икономисаха общо 750 000 лева. Осемнадесет младежки корабни екипажа внесоха в „работническия милиард" над 250 000 лева от саморемонт и непрекъснато техническо самообслужване, а от икономии на гориво — над сто хиляди валутни лева. Показателен е примерът на младите моряци от моторен кораб „Иван Вазов". Всеки от тях има собствена влогова книжка и през 1978 година спести на държавата по 1500 валутни лева. През тази година техният опит се прилага от екипажите на повечето младежки кораби и комсомолските колективи в промишлените предприятия, които изработват изделия за износ. Общинската комсомолска организация пое задължение да реализира икономии от суровини, материали, горива и електроенергия в размер на два милиона лева, от които сто хиляди в чужда валута. Набелязани бяха допълнителни мерки за подобряване на политическата и организаторската работа сред младежта за изпълнението на задачите, които произтичат от 23-о постановление на Министерския съвет. При обещание до края на годината да бъдат реализирани в младежкия фонд „VII петилетка" 702 000 лева, през шестмесечието вече са осъществени икономии на стойност над 512 000 лева. Тук с достоен дял се отличиха младежките екипажи на „Български морски флот" и комсомолската организация в Автокомбината.

Наред с трудовите изяви се разширява участието на младежта и в социалното управление. Една трета от общинските и районните съветници са комсомолски активисти. Над 1400 комсомолци са членове на стопанските комитети в предприятията, на профкомитетите, на органите за държавен и народен контрол. Значително е тяхното представителство в ръководствата и на другите обществени организации и движения — Отечествения фронт, Българо-съветската дружба, БСФС и др.

Повишената социална активност и обществена отговорност на младата смяна на варненската работническа класа и трудова интелигенция се дължи на съдържателната организаторска и възпитателна работа, която извършват общинската комсомолска организация и нейните низови звена.

Много комсомолски комитети с умение и зрелост подхождат към младежките проблеми, обсъждат и решават въпроси, които са непосредствено свързани с актуалните задачи на трудовите колективи. За техния стил е присъщ стремежът правилно да се съчетават изпитаните специфични комсомолски форми и средства с нови, по-ефективни и въздействуващи. Основната цел е да се усъвършенствува организацията на младежкия труд, да се открои по-ярко конкретният принос и активната жизнена позиция на младия човек чрез участие на варненската младеж в движението „Младежки труд, учение и творчество, за висока ефективност и качество".

Успехите в реализирането на младежкия дял са закономерен резултат на постоянно подобряващото се партийно ръководство на Комсомола. През 1977 година окръжният комитет на БКП прие разгърната програма за работата на окръжната партийна организация в тази насока, а по-късно се състоя и пленум на общинския комитет на Партията по този проблем. Осъществени бяха действени мерки за издигане ролята и активизиране участието на комсомолската младеж в изпълнението на стоящите пред трудовите колективи производствени и обществено-политически задачи.

Утвърди се като практика бюрото на общинския комитет на БКП периодично да обсъжда работата на общинската комсомолска организация в отделни направления на младежката дейност. На заседания и съвещания системно се изслушват отчети от ръководни партийни, стопански и обществени дейци за решаването на специфичните младежки въпроси. На близък контрол е взета работата на общинския народен съвет, профсъюзите, Отечествения фронт и другите масови организации по изпълнението на преките им задължения в това отношение.

Този подход успешно се утвърждава и в стила на заводските партийни комитети и бюрата на първичните организации. Много от тях се стремят да усъвършенстват ръководството на Комсомола, създават необходимите условия за разгръщане творческата инициатива на работническата и учащата се младеж.

Бюрото на първичната партийна организация при Автостопанство № 4 на Автокомбинат — Варна например редовно се информира какви основни проблеми решава клоновата комсомолска организация какво е състоянието на вътрешния й живот, как на практика се изявява като ор-

Digitized by Google

ганизатор и възпитател на младите работници. Партийният и комсомолският секретар поддържат помежду си всекидневна връзка, съветват се по отделни въпроси, съгласуват предстоящите задачи. На младите комунисти се възлагат поръчения, които системно се отчитат. През февруари миналата година партийното събрание задължи единадесет членове на организацията да поемат шефство над отделни младежки, които нарушават трудовата дисциплина. В резултат на оказаното им възпитателно въздействие и помощ сега повечето от тях не допускат безпричинни отсъствия и закъснения за работа.

На много места партийните комитети и организации водят на отчет слабите комсомолски организации и дружества, осъществяват мерки за тяхното кадрово и идейно-организационно укрепване. В Пристанищния комплекс, завод „Елпром" и други предприятия всяко тримесечие се организират срещи на партийните и комсомолските ръководства по най-актуалните младежки проблеми. Това помага за укрепване връзките на партийните организации с ДКМС, за обогатяване организационния опит на комсомолските кадри и възпитаване у тях на чувство за лична отговорност.

Наред с положителните изменения съществуват и редица недостатъци. Някои партийни и стопански кадри, комсомолски комитети и профсъюзни ръководства не правят необходимото за по-широко разгръщане възможностите на младежките производствени единици. Възникналите проблеми (кадрови, битови, трудови, материално-технически и др.) и трудности не винаги се решават с нужната оперативност и деловитост. Има партийни комитети и организации, заводски и дружествени комитети на Комсомола, които не обсъждат системно дейността на младежките производствени звена. Недостатъчно се популяризират техните успехи в социалистическото съревнование и реализирането на младежкия дял. На отделни места се изостава с внедряването на бригадната организация на труда.

Поради тези и други слабости редица младежки производствени единици и бригади не изпълниха задачите си за първото шестмесечие. Общинският и районните комитети на ДКМС приеха оценки за извършената политическа и организаторска работа, анализираха причините за изоставането и набелязаха допълнителни мероприятия.

Някои партийни и стопански ръководства не предприемат своевременно мерки за финансовото обезпечаване дейността на клубовете за ТНТМ. Има случаи тя да не се насочва непосредствено към практическото решаване на вътрешнозаводските проблеми, от които зависят качеството и ефективността на производството. Не са редки случаите да не се изпълняват в срок и по всички показатели поетите комсомолски обещания. Не навсякъде се полагат необходимите грижи за внедряването на челния опит в младежките колективи, за повишаване на образованието и професионалната подготовка на младите производственици и специалисти.

Като се ръководи и от нарасналите изисквания, които произтичат от Писмото на др. Т. Живков до ЦК на ДКМС, общинският комитет на Партията поставя значително по-високи критерии пред партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации по отношение на подхода им към проблемите на комсомолската дейност. Стремежът е да им се оказва системна и непосредствена помощ за усъвършенствуване на стила и методите им на ръководство и управление на процесите, които изискват по-голяма оперативност и конкретност при решаването на жизнено важните младежки въпроси.

Тези грижи за младото поколение създават реални предпоставки и благоприятни условия за неговата всестранна изява в труда, в производството и в обществения живот, за по-нататъшното разгръщане на социалната му активност.

Христо РАЙЧЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

ОТГОВОРНИКЪТ В ПАРТИЙНОТО БЮРО ПО СТОПАНСКИТЕ ВЪПРОСИ

Началото на нашия диалог започна във вълненотекстилния комбинат „Георги Димитров" — Сливен. Това беше една ползотворна среща, в която участвуваха Кети Лазарова, заместник-секретарка на комбинатския партиен комитет, и отговорниците по стопанските въпроси в партийните бюра към: цех „Камгарна предачница" на комбината — Любен Недев, цех „Леярен" в Машиностроителния завод „Победа" — Тодор Иванов, цех „Обработка" към предприятието „Булгарплод" — Атанас Атанасов. Те обмениха ценен опит, изказаха полезни размишления. Очертаха различни страни от дейността на отговорника по стопанските въпроси в партийното бюро.

Кое е главното, решаващото в тяхната дейност? От какво зависи активността и инициативата им в работата на бюрото...? — от този род бяха въпросите на разговора.

* * *

Новият икономически механизъм е не само стройна система от нормативи, повишени изисквания към кадрите и трудовите колективи, но той разкрива неизмеримо по-големи възможности за търсене на порационални методи на стопанисване, за проявление творческата инициатива на трудещите се. **Ето необятното поле за действие сега на отговорника по стопанските въпроси.** С какъв личен свой, специфичен принос той би могъл да се изяви?

— Важното в случая е не да се върви в стъпките на стопанското ръководство, да се дублира то, а като се прилагат творчески в конкретните условия на цеха решенията на Националната партийна конференция, да се постига пълна мобилизация на всички съществуващи резерви — поде своя разказ Любен Недев.

И действително по негова инициатива редовно в първичната партийна организация и партийното бюро на задълбочен анализ и преценка се подлагат разработваните планове, програми от стопанското ръководство — било за внедряване на бригадната организация на труда, за разгръщане на социалистическото съревнование, за предстоящата реконструкция или модернизация на производството... На заседание на партийното бюро периодически се поканват да докладват преките ръководители на цеховете, участъците, председателите и целите комисии, работещи по решаването на различни проблеми. С цел пра-

Digitized by Google

вилно и компетентно да се обхващат и осъществяват главните проблеми и задачи тук отговорникът по стопанските въпроси е в центъра на усилията на партийното бюро за използването на системния подход, за конкретна диференциация на въпросите от производствено-стопански характер. Неговият богат практически опит, знания и информираност както по задачите от производствено-технологичен характер, така и за техния политически, социално-психологически резонанс в колектива му позволяват да осмисля, да предлага и правилно поставя за обсъждане в партийното бюро или на партийно събрание основните въпроси на производството, въпросите на дисциплината в цеха, наставничеството, за разпространяване на челния опит. И фокусът на ефективността от цялата тази организационна масово-политическа работа да бъде стопанската сметка. Оня икономически лост, който на сегашния етап от нашето икономическо развитие съдействува за най-справедливо прилагане на социалистическия принцип на разпределение — от всекиго според способностите, на всекиго според труда.

Така започна нашият разговор.

* * *

Няма съмнение, колкото повече продължаваше диалогът ни, толкова повече се обогатяваше съдържанието на проблема, който обсъждахме — за дълга и инициативата на отговорника по стопанските въпроси в партийното бюро, за изискванията и качествата, гарантиращи успехи в неговата работа. Какво научихме от Атанас Атанасов? Преди да се захване с даден въпрос, да подеме изпълнението на определена задача, стреми се напълно да вникне в нейната същност. Да я разбере до такава степен, че от срещите и разговорите му в трудовия колектив, с преките ръководители в производството, от задачите, които ще им постави, да има реална полза. Може да се каже, един от неговите принципи в работата е: като се знаят главните изисквания, в специфичните условия на цеха да се действува съвсем конкретно. По памет той преразказа една мисъл на др. Тодор Живков за бригадната организация на труда: при нейното внедряване трябва да се отиде далеч понапред от направеното досега; развивайки всичко положително, тя да се утвърди като основно звено на социалистическата организация на труда; не на думи, а на дело да стане най-мощен двигател в борбата за високо качество и ефективност.

— Въпросът е сега не за каквато и да е бригадна организация, а за изграждането на комплексни бригади. Да се реализират всички принципни изисквания за водене и отчитане на стопанската сметка — продължи разказа си Атанас Атанасов. — Това е наистина сложен проблем. Изисква се пълна мобилизация на силите на стопанските ръководители, инженерите, техниците, технолозите, за да се създадат необходимите производствено-технически и организационни условия, да се използват научнообосновани норми за разход на суровини, материали и труд, за производство на единица изделие. Но ако се подцени другата страна на този проблем — формирането на пълна убеденост у всеки член на колектива за ползата от такава организация на производството, създаването на нагласа и готовност за влагане на цялата енергия и жар, на всички знания и умения, — то ефектът ще е половинчат. Ето защо аз като беседвам с отговорниците за нейното внедряване, непрекъснато наблягам на необходимостта да се действува комплексно за постигане на тази цел, да има пълна съгласуваност и взаимообвързаност в дейността на всички фактори. А в разяснителната ми работа сред производствениците се старая най-пълно, ясно, аргументирано с факти да разкрия политическата, икономическата и социалната същност на бригадната организация на труда. Че тя е не

Digitized by Google

отежняване, а чрез усъвършенствуване организацията на работата облекчаване труда на всеки един. Това е не строго делячество, а другарство и взаимопомощ, взаимозаменяемост. И в резултат на повишената ефективност и качество — обогатяване на фондовете за бъдещо модернизиране на производството, за по-нататъшно социално развитие на колектива, за повишаване работната заплата на всеки един...

И партийният комитет на предприятието, и партийното бюро на цеха досега задълбоченоо са анализирали този проблем. Вземали са решения. Но това са само решения. Всичко по-нататък, действителният успех зависи от тяхното изпълнение. И ценното в работата на Атанас Атанасов като отговорник по стопанските въпроси е тъкмо в това: той не инертно, стихийно, по късче, на дребно търси своето място и действува за тяхното изпълнение. Не. Той обмисля, преценява и тогава определя своята позиция. Този му подход прави желани от стопанските ръководители и от хората в колектива срещите с него. Така е, защото той, като разговаря с тях, и ще им посочи грешките, ще им обърне внимание за сроковете. Но което е още по-важно — ще ги посъветва, ще им помогне как по-рационално да си организират работата, какво е важно да се има предвид при спазването на различни страни от изискванията на новия икономически механизъм... Ще ги убеди.

* * *

— Вече няколко години все на мен възлагат доверието за отговорник по стопанските въпроси в партийното бюро. **Това е едно задължение, осъществяването на което е неделимо от пулса на живота на трудовия ни колектив** — заговори Любен Недев. — За да изпълним със съвременно съдържание нашия труд, решително трябва да издигнем техническото равнище на производството — как да стане това? За да постигнем висока ефективност и качество на изделията, е необходимо да усъвършенствуваме социалистическата организация на производството — как да стане това? При нас огромни затруднения създава липсата на висококвалифицирани работници — как да решим този въпрос? Как? Как? Във верния отговор на всяко едно „как" е правилното му решаване и ключът на ефективността, отговорът на новите критерии и изисквания, съдържащи се в новия икономически механизъм.

Какви качества трябва да притежава отговорникът по стопанските въпроси в партийното бюро, за да изпълнява най-добре своите задължения? В беседите ни за това често ставаше дума. По същество самоанализът и самооценката, която нашите събеседници правеха на своята дейност, непрекъснато открояваха редица решаващи изисквания. Без съмнение едно от тях е компетентността. Разсъжденията и анализите на Любен Недев по изпълнението на насрещния план в техния колектив водеха до извода: **„Не е възможно да си истински отговорник по стопанските въпроси в партийното бюро, без най-основно да познаваш характера на социално-икономическите и производствено-техническите страни на решаваните от трудовия колектив задачи.** Как иначе ще оказваш помощ и контрол например в управлението на качеството. Какво ще бъде твоето място по време на изготвянето на проектите за социалистическа организация на труда и инженерните проекти. Вече влезна в сила и в пълна степен действува утвърденото постановление на Наредба за прилагането на новия икономически механизъм и в промишлеността. Веднага възниква въпросът — бързо да се организира детайлно изучаване на документите, преизчисляване на плановете и тяхното изпълнение. Понятно е, че без задълбочено познаване на всички тези проблеми не е възможно да изискваш, да контролираш. **„Компетентността — това в случая е познаване на конкретните проблеми, стоящи пред трудовия колектив, способността да се създава**

Digitized by Google

най-подходяща организация за тяхното решаване“ — разсъждава Кети Лазарова.

Разбира се, когато става дума за компетентността на отговорника по стопанските въпроси, не е задължително да се изпада и в максимализъм. Защото не е възможно той да бъде специалист по всички технически, технологически, управленчески въпроси. **Важното е задълбочено да изучава партийните директиви, най-важните документи и решения, да познава новите критерии и изисквания, да нма усет към новите проблеми, да умее да ангажира и насочва партийното бюро към главното, решаващото, от което ще зависи успехът на трудовия колектив.** Като се опира на широк актив от специалисти, познава добре възможностите и техните качества, да съдействува за най-пълноценно използване на знанията, уменията и опита им. Да оказва помощ на партийното бюро и партийния секретар при решаването на една или друга задача, да предлага конкретни партийни поръчения.

Когато разисквахме по тези въпроси, Кети Лазарова сподели:

— Смятам, че освен натрупаните знания и опит на Любен Недев по стопанските и производствено-техническите въпроси много ценно негово качество е стремежът му към **своевременна информираност за най-челните постижения у нас и в чужбина в областта на отрасъла.** Това му позволява да осмисля и правилно да поставя за обсъждане в партийното бюро такива въпроси, които имат важно практическо значение за трудовата дейност на колектива. Той често подема различни идеи, които след грижливо проучване от бюрото и стопанското ръководство на ползата от тях, на пътищата и средствата за тяхната реализация се превръщат в конкретни цели и задачи за решаване от партийната организация.

Няма съмнение, че **от изключителна важност е отговорникът по стопанските въпроси да притежава усет и влечение към новото, прогресивното, да го поставя в центъра на вниманието на стопанското ръководство, да го втъкава в партийно-политическата работа.** Постоянно да търси, да не се задоволява с постигнатото. В подкрепа на това Кети Лазарова продължи:

— Наистина ценен е опитът на Любен Недев. С такъв подход той не остава само тясно свързан с непосредствената текуща стопанска дейност, но заема и активна позиция по перспективното развитие на производството, на повереното му звено — камгарна предачница. Често по негова идея, без да се губи време, се пристъпва именно към осъществяване на перспективни технически и технологически работни проекти. И в същото време със своята активна политическа позиция той прави идеята достояние на всички комунисти и целия колектив. Поражда се размисъл върху това, което трябва да се извърши не само в технико-технологическото направление, но и за отражението, което то ще даде върху съзнанието на производствениците. За по-високите изисквания към тях, свързани с обслужването на новото оборудване.

— Всичко това ще рече — съсредоточен сякаш да изясни по-добре проблема за себе си, Тодор Иванов обобщи, — **безценно качество на отговорника по стопанските въпроси е да вижда и правилно разбира основните фактори, които обуславят високото качество на производството, да предлага ефикасни мерки за бързо преодоляване трудностите при изоставане.**

Не е възможно да се говори за компетентност на отговорника по стопанските въпроси, без да се има предвид неотменното изискване, **едно от най-важните условия за успех в неговата работа — познаването и умелото използване на основните принципи и норми на партиен живот. Без да му е напълно ясно изискването за правилно разграничаване на функциите и взаимодействието между партийните органи и**

Digitized by Google

стопанските ръководства. Всичко това е гаранция за предпазване от технократизъм, от изместване, дублиране, заплевяване неотразимата сила на политическия подход и политическото въздействие.

* * *

Сега, за да се постигат необходимите резултати при прилагането на икономическия подход и новия икономически механизъм, **са наложителни комплексните усилия и системният подход на всички членове на партийното бюро.** Макар че в неговия единен план ролята на всеки отделен отговорник е специфична, то главното за успеха, решаващото за изпълнение на стратегическия девиз на Единадесетия конгрес, на петилетката от всяко звено, от всеки човек от колектива е еднопосочността и взаимодействието, взаимодопълването в работата. Разбира се, **това единство не предполага обезличаване на специфичните прийоми** в дейността на всеки един от тях. Когато става дума за работата на отговорника по стопанските въпроси например, се имат предвид редица специфични задължения. Кои са те? Да се изброяват в някакъв хронологичен ред е невъзможно. Претенциите за каквато и да е пълнота са немислими. Защото многоликото богатство на опита е тяхна най-вярна характеристика, определение.

Разлистим ли протоколите от заседанията на партийното бюро или на първичната партийна организация в цех „Камгарна предачница", ще прочетем: приети конкретни предложения на отговорника по стопанските въпроси, докладвани са програмите за осъществяване на реконструкция и модернизация, за срочно въвеждане на новите производствени мощности и тяхното най-ефективно използване. Вниманието на цялата партийна организация, на целия колектив е насочено към бързото усвояване на новата техника и технология. Да се осигури своевременно обучение, квалификация и преквалификация на определена част от обслужващите работници и специалистите. В записаното „Да се осигури..." не преобладава директивността, възлагането на задачи, предявяването на изисквания само към стопанското ръководство или към профсъюзната и комсомолската организация. Не. Подчертан е стремежът **в основата на цялата партийна дейност да се поставя принципът за единство на политическото и стопанското ръководство.** Има организационни задачи, пряко насочени към повишаване отговорността и дисциплината на комунистите — независимо какъв пост заемат. Сърцевина на преценките при замяната на партийните членски книжки, на самоотчетите, на повечето организационни събрания е — какъв е личният принос на всеки един за усъвършенствуване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на всяка една дейност. Проявяват ли директорът и неговите помощници, главният инженер и технологът, непосредствените производственици размах, творчество и инициатива в работата. Усъвършенствуват ли подхода, стила и методите си на работа в съответствие с новите изисквания за умножаване на стопанските резултати. А това безусловно повишава отговорността при тяхното изпълнение. И в цялата тая дейност ярка е дирята на извършеното от отговорника по стопанските въпроси. Той е най-деен помощник и на партийното бюро, и на цялата първична партийна организация за осъществяване на компетентно и делово политическо ръководство на всички процеси и явления, свързани с тази страна от техния живот и работа. Винаги навреме съдействува за творческо осмисляне на новите стопански цели и задачи. Помага **при решаването на проблемите да се постига единство между производствените и социалните резултати.** Подпомага ги активно за вземане на такива решения, които да гарантират съответствуваща на новите изисквания ефективност на административно-управленческата дейност.

Digitized by Google

И по-нататък, дадем ли думата на неизброимите примери и факти, ще чуем:

Ето как беше например при изготвянето на насрещния план на трудовия колектив за 1979 година: за да изпълни най-добре поръчението на партийното бюро в тази дейност, да не се допуска инертност, формализъм и шаблон, отговорникът по стопанските въпроси заедно със стопанските ръководители от цеха извършиха истински целенасочена, делова, разяснителна масово-политическа работа — в партийните групи и профгрупите, бригадите и смените. Тук поставените цели и задачи с държавния план се обсъдиха задълбочено. Преценяха се действителните възможности на колектива, разкриха се значителни допълнителни резерви. Имаше и „тома неверници", и стремеж у някои нещата да си вървят по старому. Но като видяха от кои страни какви ерозиращи усилията на колектива течения ще се появят, те предложиха конкретни мероприятия на партийното бюро. С тях се осигури едно единение на силите на всички стопански и обществени фактори, както за изпълнението на производствените и социалните задачи по плана, така и за една градивно-формираща дейност за нова социалистическа съзнателност у всеки.

— Като участвувам активно в целия производствен процес, аз имам възможност **всестранно да анализирам фактите и явленията, да подхождам грижливо и внимателно към мненията на хората, да ги изслушвам и да преценявам кое е най-полезното в нашата дейност и къде грешим.** Това ми позволява — заяви Любен Недев — обективно да преценявам действията на хората, да внасям за разглеждане от партийното бюро и от партийното събрание въпроси, които имат значение за целия колектив, да правя конкретни предложения за вземане на решения.

Повечето от тези мероприятия вече са изпълнени или превръщат усилията по тяхното осъществяване в един действително нов подход — за повсеместно усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, за властното действие на бригадната стопанска сметка. Партийното бюро и отговорникът по стопанските въпроси участвуват активно при обсъждане резултатите от работата на комплексните бригади. Подпомагат бригадните съвети и бригадирите в тяхната ежедневна работа. Насочват вниманието на колективите към ония негативни страни в тяхната дейност, които водят до намаляване ефективността от крайните стопански резултати на цеха и комбината като цяло.

* * *

Самата практика повелява именно отговорникът по стопанските въпроси най-пряко да помага на партийното бюро за осъществяване на тези проблеми, най-целенасочено да работи по тях. От тази позиция в нашия диалог се очертаха различни страни от задълженията на отговорника по стопанските въпроси. Стана ясно например, че за отговарящия само от няколко месеца в партийното бюро към цех „Леярен" на завод „Победа" Тодор Иванов е твърде ценен опитът: системно да се помага, да се изисква от стопанското ръководство и специалистите непрекъснато да следят тенденциите за развитието на производството, постоянно да се разполага с информация как се решават проблемите в другите предприятия и сродни звена. Това подтиква към инициатива за задълбочен икономически анализ на резултатите, за компетентна оценка на равнището на технологията. И разбира се, отговорникът по стопанските въпроси да предлага пред партийното бюро конкретни мероприятия за бързо внедряване на изучения чален опит, да се изграждат комисии, да се усъвършенствува инженерният проект...

Digitized by Google

Без внасянето на така необходимата организираност в работата си отговорникът не ще се изявява с делови подход и когато помага, и когато изисква. Напротив. Той ще работи едностранчиво, на парче. Ще изпада в плен на примитивизма в своята работа. Такъв отговорник не оставя диря със своята дейност. Заговориш ли за неговата работа, той разказва най-общо за каквото се сети, разказва не за своята дейност, а за работата на партийното бюро.

Разбира се, в такива случаи причината не е само в отговорника по стопанските въпроси. **Проблемите за неговата подготовка са и организационни, и организаторски, опират до правилната постройка и съдържание на работата на партийния комитет, на партийното бюро.** Защото сърцевина на техните цели не са само взимането на решения и възлагането на задачи, а и осигуряването на условия за тяхното изпълнение, да се провежда жива организаторска работа сред хората. Но отговорникът по стопанските въпроси в бюрото най-често няма усета, подготовката на партийния секретар, на членовете на заводския партиен комитет. Затова изниква обективната необходимост преди от него да се иска — повече да му се даде. Да се обогати той с необходимите знания, разбирания, подход, за да се създаде у него нагласа към най-правилно решаване на проблемите в конкретните условия на колектива. **След като даден член на партийното бюро е получил доверието да отговаря по стопанските въпроси, решаващо за успеха в бъдещата му дейност е грижата той да се научи да организира своята работа, колкото се може по-добре.** Това не е въпрос само на лична инициатива. Той е непосредствено свързан, зависи от вътрешната организация на работата в партийното бюро, в комбинатския или заводския партиен комитет. А какъв е опитът в редица случаи? В най-добрия случай отговорникът по стопанските въпроси заедно с цялото бюро преминава през един краткотраен семинар. Слуша лекции, които несъмнено оказват своето положително въздействие, но не му дават конкретни знания и умения по организацията на неговата работа, не го запознават с най-ценен опит от подхода на отличени негови другари. И естествено, незадоволителните резултати после в процеса на работата стават очевидни. Какво се получава? Такъв отговорник не отсъствува от заседанията на партийното бюро, от производствените съвещания, но с нищо особено не се отличава от другите комунисти. Не проявява инициатива и деловитост, организираност в работата. Както и да се търси, не ще се намери очертано неговото специфично поле на действие. Няма или броени са случаите, в които той да е подал идея, да е предприел стъпки, които да събудят размисъл у членовете на партийното бюро, у стопанските ръководители, у целия колектив. Да се изяви като пример на висока принципиалност, на комунист, воюващ против консерватизма, инертността и шаблона, за решаването в диалектическо единство както производствените, така и социалните проблеми...

Безспорно анализът на редица примери сочи, че са необходими системни грижи за формирането на такава постройка на работата от отговорника по стопански въпроси, на такова разбиране на определената му роля, че той постоянно да гори в работата. Очевидно само един кратък семинар не е достатъчен. Необходима е постоянна грижа, постоянна помощ и контрол. Но кой да ги оказва — партийният секретар, на плещите на който лежат толкова задачи? Партийното бюро или партийният комитет? Отговорът е — всички. Може да се каже дългът за такава помощ започва още на отчетно-изборното събрание, после при разпределянето на задълженията между новоизбраните членове на бюрото. На този важен момент е необходимо да се обръща внимание. Към него да се пристъпва обмислено. **Разпределянето на обществената работа в бюрото да става при строго отчитане на опре-**

Digitized by Google

делени принципи, съответствуващо на структурата и числения състав на партийната организация, на специфичните особености в нейната дейност — дали е предприятие, учебно заведение, учреждение. Да се вземат предвид опитът и знанията, склонността към определена насока на партийната работа. Да се обръща голямо внимание на авторитета, компетентността, организаторските способности. Още повече като се има предвид, че в състава на бюрото се избират комунисти с различна образователна, политическа и специална подготовка. Ето защо към въпроса за разпределението на отговорностите между бъдещите членове на партийното бюро трябва да има предварителна ориентация. Случайното, бързо решаване на този въпрос след събранието носи редица потенциални минуси. Не са редки случаите най-добре подготвеният, знаещият организационните форми и методи или агитационно пропагандистката и културно-масовата работа да стане отговорник по стопанските въпроси и обратно. А от отговарящия по производствените въпроси се иска: със своята организаторска, политическа дейност да съдействува за създаването на най-подходящи условия, да помага и оказва контрол, за да се осъществява непрекъснато повишаване ефективността на производството и качеството на продукцията; да се внедрява нова техника и усъвършенствува социалистическата организация на труда. А също така дейността на научно-техническото дружество да бъде в крак с новите задачи, непрекъснато да се разширява и задълбочава рационализаторското движение и изобретателството, наставничеството...

* * *

След няколко дни, когато продължихме подетия диалог с отговорници по стопанските въпроси в Кремиковския металургичен комбинат, се откроиха и други, изключително важни проблеми в тяхната дейност.

Не знаем как е за цялата партия, но в случаите, на които попаднахме, почти всички отговорници по стопанските въпроси в партийните бюра са същевременно и преки ръководители. Най-често началници на цехове, бригадири, майстори...

От началото не възприехме тази практика. Ето и някои аргументи. С това се принизява партийният контрол. Получава се, че началникът на цеха трябва сам да контролира себе си като член на партийното бюро. Той самият ще дава обяснение пред бюрото като негов член за въпроси, които е трябвало да решава като стопански ръководител. Нима той няма да нагажда нещата в своя полза? Съвсем друго би било, ако за стопанските въпроси се грижеше комунист, който безпристрастно ще съди за хода на производствения процес.

С тези предубеждения започнахме разговора с Манол Михайлов. Но нека го представим. Инженер металург, началник на феросплавното производство в Металургичния комбинат — Кремиковци. Има и партийна „длъжност". Член е на бюрото и отговаря за стопанските въпроси.

На съмненията за несъответствието на двете длъжности той е на друго мнение:

— Голяма грешка е да се разделя дейността на комуниста на партийна и стопанска. За партийната работа е жизнено необходимо, задължително е да се съчетават тези две насоки. Ако административният ръководител е избран за член на партийното бюро, той според мен би трябвало да отговаря за производствените въпроси. Да се подценява този въпрос означава да не се използва един сериозен резерв в партийната работа. Същевременно това е и сложен процес. Той може

Digitized by Google

да се сравни с дейността на офицера, който би трябвало да бъде и командир, и другар на войниците. Иска се нужното партийно възпитание и да се разбира как би могло да се използва членството в партийното бюро, когато се решават стопанските въпроси.

Явно в канцеларията той не успя да защити тезиса си и може би затова помоли да отидем при ферросплавните пещи. Предложи да разкаже за реконструкциите на едната от тях, а ние да решим кога той е действувал като член на бюрото и кога като стопански ръководител. Ето разказа му:

— Забележете, че около първата пещ въздухът е по-чист. Тя не е забулена в прах както другите.Предложението да се обезпраши пещта не възникна случайно. То беше съзнателно търсено, за да се подобрят условията на труда. Но опит нямаше откъде да вземем. С наши сили конструирахме проект за улавяне и отвеждане на газовете. Обсъдихме го в партийното бюро и на партийно събрание. Дотук всичко вървеше леко. Необходимо беше разрешение, за да се направи реконструкция. А това означава официален проект, разглеждане в по-високи инстанции... И може би щяха да минат няколко години. Другият път беше да се използва преустройството и ремонта на пещта, като същевременно се извърши реконструкцията. Но това беше рисковано. Неуспехът се измерва в загуба на хиляди левове. Можеше ли стопанското ръководство да поеме такъв риск. И най-важното разумен ли е той. Не беше ли това авантюризъм, които ще върне завода назад. Обърнах се пак към бюрото, към партийната организация, към целия колектив. Проектът беше подкрепен и рискът стана колективно дело. А това означаваше, че се засилва отговорността на всеки член на колектива. В моя живот аз не помня по-богато трудово ежедневие. Всички се преобразиха. Работеха денонощно. На помощ дойдоха и пенсионерите, за да предадат своите съвети. Всеки се стараеше да направи нещо по-рационално, по-находчиво, за да зарадва останалите. Работното време не съществуваше. Всеки се трудеше, колкото беше необходимо. Не се говореше за дисциплина и самоотлъчки. Всичко завърши успешно. Сега предстои по същия начин да се реконструират и другите пещи. Но това за нас вече е утъпкан път.

Използвайки нашето мълчание, той продължи:

— У някои комунисти съществува разбирането, че партийният секретар добре си гледа работата, когато е в конфликт със стопанския ръководител. „Държи го здраво" под партиен контрол. Където се е получила такава ситуация, там няма истинска работа. **Партийният секретар и стопанският ръководител не може да имат различни цели.** Ръководител, който в своята работа не се опира на комунистите, не стига далеч с производствените си успехи.

Дейността на отговорника по стопанските въпроси към партийното бюро Михайлов категорично убеждава, че при него се получава най-голяма възможност за свързване на политическата със стопанската работа. Така че ако ръководителят на стопанското звено е член на партийното бюро, то не е погрешно той да отговаря пред партийната организация по производствените въпроси. Могат да се прибавят и още разсъждения. Всеки стопански ръководител фактически трябва да действува като член на партийното бюро. Та нали почти всички преки ръководители са на кадрови отчет пред партийната организация. Този им статут ги задължава да решават задачите с помощта на политическия подход. А това те най-добре ще извършват, ако се опират на комунистите, на целия трудов колектив.

За по-голяма убедителност ще разгледаме и някои други моменти от дейността на инженер Михайлов.

Digitized by Google

Под негово ръководство в колектива редовно се практикуват похвалите и тревожните листовки, които отразяват добрите и лошите прояви в колектива. Листовките се разпространяват в стола, по работните места, изпращат се по домовете. Използват се още редица други нагледни агитационни средства. Споменаваме за тези материали, не за това, че са нещо ново, а за това, че се ръководят и насочват от стопанския ръководител. Например в известен период в работническия колектив постъпили млади работници, които са били осъждани. След разговора в бюрото и партийната организация към тях се полагат максимални грижи. Успехите им се отбелязват със средствата на нагледната агитация. За тази категория млади работници това се оказва голямо обществено признание. Много от тях сега са бригадири и управляват самостоятелно сложни технологически процеси. Живеят със самочувствие на равностойни и пълноценни членове на трудовия колектив.

Трудно е да се отдели стопанската работа от политическата. И може би там, където те са взаимообусловени, успехите са най-големи. Не може да има добра политическа работа и да няма икономически резултати. Политическият подход на отговорника по стопанските въпроси особено е необходим при преодоляване на някои консервативни разбирания. Такъв е случаят във ферросплавното производство. Сега това производство е между първите в страната по икономия на електроенергия. А това е важен проблем, понеже за едно денонощие тук се консумира електроенергия почти колкото се употребява в цялата столица за битови нужди за същото време. Преди година, когато във върховите моменти не достига енергия за София, са изключвали ферросплавното производство. Така постъпвали „от горе", като се мотивирали, че това е необходимо за икономия на енергия. Но не така мислели специалистите под ръководството на металурга Михайлов. С подробни измерения и анализи те доказали, че спирането на електроенергията води до преразхода ѝ. При възстановяването на режима на пещите се губело повече енергия, отколкото се икономисвала при спирането. Те доказали, че ако се повиши културата на обслужването на машините и те работят на оптимален режим, за народното стопанство се пести много повече електроенергия. Това има и икономически последици за самото производство, тъй като се намаляват разходите за единица продукт. Партийното бюро и партийната организация повеждат истинска борба и успяват да убедят по-горните ръководства в правилността на своите изводи. Начело на тази борба е отговорникът по стопанските въпроси към бюрото. **Неговият стил на работа довежда до еднопосочност в работата на партийното и стопанското ръководство. Повишава се и авторитетът на комунистите.** Те имат по-голяма възможност да упражняват авангардната си роля и да увеличават дела си в стопанските резултати. Ще отбележим само, че в период от пет години ферросплавното производство не познава неизпълнение на плановите задачи. И по-голямата част от продукцията е предназначена за износ.

— Повече от половината от въпросите, с които се занимава партийната организация, се отнасят до производството. От това се предопределя и моето участие във вътрешнопартийния живот. — Това бе основният аргумент от изказването на Евгени Захариев — отговорник по стопанските въпроси към бюрото при партийната организация в цеха за производство на стомана в Металургичния комбинат — Кремиковци. Помолихме го да разкаже по-подробно за своята работа.

— Като член на партийното бюро имам по-голяма възможност да изпълнявам преките си задължения с помощта на комунистите. Чрез тях действията на хората стават по-съзнателни и се увеличава актив-

Digitized by Google

ността им. Да вземем за пример периода на насрещното планиране. На партийно събрание комунистите подсказаха твърде ценни инициативи за подхода при съставяне на плана. От друга страна те през цялото време бяха начело на разяснителната и организаторската дейност в трудовите колективи. Чрез партийната организация успяхме да достигнем до всяко работно място, до всеки човек. Тази творческа атмосфера се запази и след съставянето на насрещните планове. Всяко ново предложение, свързано с производствения процес, веднага се обсъжда и ако е целесъобразно, се включва като допълнителна задача. Така планирането с участието на работниците става непрекъснат творчески процес.

Или въпросът за качеството. Той най-често се разглежда в бюрото и партийната организация. То се контролира ежедневно от комисия с представители на партийното бюро, профкомитета, технолога и майстора на смяната. Нарушенията се разглеждат ежедневно. Резултатите се записват в специална тетрадка и се изнасят на табла. Всеки четвъртък те се обсъждат от смените и се вземат съответните решения. Всяко тримесечие като отговорник по стопанските въпроси аз докладвам пред партийната организация за резултатите. Може да се отбележи, че след възприемането на този стил на работа нарушенията намаляха два пъти. Засилихме и организационно-политическите действия за икономия на материали. При нас най-перспективната насока е да се заменят вносните суровини. В работните помещения има табла, на които е посочена цената на всеки вид материал със съответната разходна норма. По предложение на партийната организация 14 на сто от икономиите се разпределят между работниците съобразно личния принос, а целият преразход се заплаща. Тези наглед обикновени мерки рязко повишиха икономията на материали и енергия.

Икономическият механизъм разшири възможностите ни да въздействуваме по-успешно на организацията на труда, върху формирането на работната заплата. Но същевременно нещата се усложниха. Досега повече от работното ни време минаваше в изпълнение на дадени от горе планови задания. Умението си като ръководители ние проявявахме в тази насока. При новите условия се засили нашата отговорност при планирането. От нас се изисква не само да изпълняваме, но и сами да планираме и организираме производството. И то така, че да се получава най-висока ефективност. Ако съумеем да предложим на работниците най-добра организация на техния труд, те ще получат и по-висока заплата. Моето участие в работата на бюрото трябва да довежда до засилване компетентността на партийните решения, свързани с новия икономически механизъм.

В разговора с отговорниците по стопанските въпроси се очерта и следният проблем: в досегашната практика при разпределение на задълженията в бюрото за всички въпроси, които засягат пряко производствения процес и икономическата дейност, обикновено отговаря един човек. Но тези дейности са твърде сложни, а и твърде различни. Те имат икономически, технически, технологически и т. н. аспекти. **Не е ли целесъобразно член на партийното бюро да отговаря например само за техническия прогрес.** Ако на годишното отчетно-изборно събрание е станало ясно, че през следващата година в предприятието предстои да се извършва сериозна реконструкция и модернизация, нима не би било полезно да има отделен отговорник. И без това в някои партийни организации членове на бюрата при разпределяне на задълженията остават без конкретна отговорност.

Този въпрос се постави и в по-широк аспект. Не винаги е нужно да се чака годишното отчетно събрание, за да се преразпределят отговорностите в партийното бюро. Когато възникне по-продължителна стопанска задача, веднага в бюрото може да се определи съответният

Digitized by Google

отговорник. Подобна гъвкава практика ще помогне на партийната организация по-пълно и оперативно да осъществява своята помощ, ръководство и контрол над дейността на стопанското ръководство.

* * *

Естествено беше в нашите срещи да участвуват и секретарите на партийните организации. В крайна сметка **по-голямата част от дейността на отговорника по стопанските въпроси опира до секретаря.** Ако между тях няма съгласуваност, единодействие и не на последно място разбирателство и подкрепа, те не биха се похвалили с добри успехи.

Нямаме възможност да се спираме на подробностите и имената в нашите беседи. Въпреки опасността от сухота и натрапено поучение в изложението, ще отразим само някои най-общи изводи. Те синтезират техните разсъждения и богатия им опит в ръководството на партийните бюра.

Пълна подкрепа. Ако липсва тя, отговорникът по стопанските въпроси не ще съумее да осъществи нито една своя идея. Та нали той няма право да свиква бюрото, за да изложи своето становище. Това е задължение на партийния секретар. Ако той подценява инициативите, предложенията и идеите въпреки старанието на члена на бюрото, те няма да заемат пълноценното си място в дневния ред на партийното събрание. Оценил добрата идея, секретарят може да състави група в негова помощ, да осигури необходимите материални и морални условия за нейното организиране и реализиране.

Съгласуваност. Всяка по-значителна изява би трябвало да се споделя със секретаря, с бюрото, а понякога и с партийното събрание. Да не се забравя, че той е представител на колективен орган и само чрез него ще изпълни своите задължения. Ако изпълнява своите замисли направо със стопанското ръководство, без да се посъветва с бюрото — престава да действува като негов член. Но това не означава, че няма простор за инициатива и творчество. Именно чрез бюрото в издигане на неговата дееспособност в периода между партийните събрания той трябва да доказва своята деловитост.

По-голяма взискателност. Не бива да се чака годишното отчетно събрание, за да се оцени дали отговорникът по стопанските въпроси е изпълнил своето предназначение. Необходимо е, но в повечето случаи е твърде късно, периодично отчитане пред комунистите. Това е опитът на добрите партийни организации. А когато се налага, отговорникът се заменя с друг член от бюрото на поредното партийно събрание.

Висока компетентност. Не бива да се търси и не винаги се намира в желаната степен в някои от новоизбраните членове. Тя трябва да се създава. Препоръчват се курсове, семинари, кръжоци... Това най-добре ще реши бюрото съобразно човека, условията, средата, възможностите.

С необходимия авторитет. В повечето случаи той зависи от стопанския отговорник. Същевременно неизброими са начините, с които партийният секретар може да го утвърждава — необходимата подкрепа, навременната защита, предпазване от грешки, внимание и отзивчивост, поощряване, взискателност, доверие...

Новият икономически механизъм изисква още по-близка връзка и резултатно сътрудничество между тях. Все повече въпросите на производството, на колектива зависят от активната намеса на всеки член на партийната организация.

Коста ДИМОВ
Иван МИЧЕВ

Digitized by Google

ОСНОВИ НА ИНИЦИАТИВА И ТВОРЧЕСТВО

ПЕТЪР ВАСИЛЕВ

Националната партийна конференция подчерта, че партийните комитети и организации са деловите щабове за разгръщане и направляване творчеството на масите. Това положение, отнесено към дейността на първичните партийни организации, има дълбок социално-психологически аспект.

Социална потребност на човека е да общува и се изявява в някаква социална група. За социалистическия човек най-приемлива форма за общуване е неговата трудова и обществено-политическа активност в колектива. Отделният човек съществува и твори в колектива и чрез него той се изявява, чрез колектива най-вече той участвува в управлението на производството и страната. Проявата на инициатива и творчество в трудовата и обществено-политическата дейност в колектива е най-добрата форма за изява на социалистическата личност, за реализация на тази личност. От това, как ще се организира цялостният социален живот на колектива, как ще се даде възможност на всеки негов член да се реализира и изяви в трудовата и обществено-политическата дейност на колектива зависи в най-голяма степен правилната социалистическа и комунистическа социализация на личността му. В колективните взаимоотношения най-добре се разгръща инициативата и творчеството, но за това е необходимо да се създаде здрав социалистически, социално-психически климат, в който да господствува дух на сътрудничество и взаимопомощ, на истински другарска надпревара. „Трябва да се разбере — казва др. Т. Живков, — целта ще бъде достигната и надмината само когато изграждаме и формираме силни, дееспособни колективи, в които наред с добрите производствени показатели стоят и здравите взаимоотношения в колектива, идейната и моралната устойчивост, другарството, взаимопомощта, справедливостта, изпълнението на задълженията към обществото, уважението към правата, достойнството и честта на човека... когато „водим неотстъпна борба, да се създава творчески климат за вдъхновен труд."[1]

Няма по-добра социална и социално-психологическа основа за реализация на личността от добрите взаимоотношения в трудовия колектив, от здравия социалистически творчески климат, в който инициативата и творчеството на всеки се цени високо и се насърчава.

Какво могат да направят първичните партийни организации, за да се разгръща инициативата и творчеството на трудещите се в колектива?

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 3, с. 262 и 264.

Digitized by Google

На първо място тук стои организирането на съревнованието, защото то е най-мощното средство за повишаване трудовата инициатива на масите.

Организирането на съревнованието е лостът, чрез който първичната партийна организация може да раздипли инициативата и творчеството на всеки член на колектива, да даде възможност всеки според способностите си да участвува в колективната надпревара не само за повишаване на качеството и ефективността на производството, но и за изява на самия себе си. Социалната потребност от изява в колектива е най-мощният социално-психически двигател за инициативата и творчеството, но този двигател трябва добре да се познава и направлява от първичната партийна организация. Тъкмо тя е онази колективна сила, която е длъжна да внесе атмосфера на другарска, безкористна надпревара, без индивидуализъм и егоизъм, с искрено другарство и взаимопомощ, да създаде обстановка всеки според способностите си да може да се изявява, да проявява най-добрите си качества. „Главният въпрос — казва др. Т. Живков — е работниците, селскостопанските труженици, интелигенцията, всички граждани на НРБ да се чувствуват стопани, да имат възможност да се изявяват, да участвуват в управлението на страната."[1] В това отношение много важно значение има политическото и идейното ръководство на профсъюзните организации от първичните партийни организации, тъй като за непосредствената практическа работа по организиране и отчитане на съревнованието отговарят именно те. Но това ни най-малко не освобождава партийните организации от непосредствена грижа за политически целенасочено и социално-психологически обосновано и осмислено ръководство на социалистическото съревнование. Някои първични партийни организации гледат на организирането на съревнованието като на неприсъща за тях „профсъюзна" работа. Такова гледище явно е погрешно. Защо? — Защото много често се принизяват политическите и нравствените мотиви за задвижване инициативата и творчеството на масите. „Съревнованието — казва др. Л. И. Брежнев — е в пряка зависимост от равнището на вътрешнопартийната работа." При неговото организиране „партийните организации са длъжни да поставят в центъра на дейността си задачите за възпитанието на човека"[2]. А тъкмо по този въпрос се допускат и най-много грешки и слабости. Често за съревнованието се говори само когато се сключват договорите, т. е. в началото на годината и в края на годината, когато се отчитат резултатите. При такъв подход се губи главната социално-психологическа и педагогическа основа на съревнованието — стремежът за надпревара, за изява, за реализация на личността в ежедневния ритъм на трудовата, обществено-политическата и културната дейност на колектива. Още по-лошо е, когато за съревнованието се говори едва когато се отчита изпълнението на плана и резултатите от него се използват като показатели за отчитане и на „съревнованието", макар че през годината изобщо не е имало съревнование. На окръжна конференция, посветена на ролята на първичната партийна организация за усъвършенствуване функциите на трудовия колектив, партийният секретар от с. Морава, Великотърновско, Йордан Георгиев казва: „Обикновено, без да са се съревновавали, отделните производствени единици за Първи май или Девети септември и най-вече в края на годината се класират по производствени резултати и това се нарича „отчитане на съревнованието". Ние не постъпваме така, а отчитаме съревнованието всеки месец между бригадите в растениевъдството и фермите в животновъдството, а между звената — на две седмици. Това допринася много за

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 3, с. 255.
[2] Л. И. Брежнев, Възраждане, Партиздат, 1979, с. 118.

Digitized by Google

повишаване активността на хората, за активността на целия колектив. За по-голяма гласност резултатите от съревнованието, първенците и наградите се съобщават по радиоуредбата и в съставните села. На другия ден още започват оживени разговори и спорове по класирането и оценката и това в края на краищата подтиква за по-активно участие." Следователно: гласността при организиране и ръководство на съревнованието е важен социално-психологически и педагогически лост за разгръщане инициативата и творчеството. Надпревара има, когато знаеш с кого и за какво да се надпреварваш. А това може да стане, когато се огласят редовно успехите на всеки член от колектива. Това има особено значение за младите хора. „От годността на колектива да създава необходимата социално-психологическа обстановка за активен и високопроизводителен труд на младия човек — казва на същата тази конференция секретарят на партийния комитет при химическия комбинат „Свилоза" в Свищов, — за изява на неговото творчество, способност и дръзновение, да открива новото и положителното у него, да го поощрява и насочва зависи твърде много и степента на неговата привързаност към този колектив, отношението му към труда, към социалистическата собственост и дисциплината." Правилно в комбината при организиране и ръководене на съревнованието стимулират колективите с преходни червени флагчета, художествено оформени грамоти, алеи на първенците, изпращане на благодарствени писма до семействата на проявилите се работници и служители или до учебните заведения, където се учат техните деца. Всичко това има голяма морално-психологическа стойност.

За разгръщане на творчеството и инициативата на трудещите се много голямо значение има работата на първичната партийна организация за **изучаване и разпространяване на челния опит.**

Задачата сега е да се създават всички условия за изучаване, научно анализиране и обобщаване на челния опит, за неговото масово усвояване и използване от всички трудещи се. Изучаването, обобщаването и разпространяването на челния опит в труда, науката, техниката, управлението на културата, стимулира не само челниците, първенците — носители на челния опит, но и останалите труженици, които виждат път за собствена изява, за борба за достигане първенците. Или с други думи, да се осъществи партийното изискване опитът на първенците и челниците да стане норма за работа и действие на милионите. Но за да се запалят милионите, за да се вдигнат на борба масите, е необходима възпитателна и организаторска работа на първичните партийни организации за разпространяване на челния опит.

Всяко ново дело, всеки нов почин, всеки нов метод с нещо разчупва някакви стари рамки, стари навици и привички, стари стереотипи и нагласи. Това поражда известна съпротива у много хора при възприемането и усвояването на новото. Но без смелост и новаторско виждане не може да се върви напред. И тъкмо първичните партийни организации трябва да бъдат онези поддръжници на новото, които дават простор на смелите, но разумни новаторски предложения, като поемат заедно с тях риска на новаторството. Прекрасни примери дава Л. И. Брежнев в книгите си „Възраждане" и „Целина". Един особено показателен случай е този с опита на монтажника Иван Румянцев. Той изобретил начин за едроблоков монтаж, като тръбите се сглобявали по блокове на земята, а после се повдигали на блокове и сглобявали блоковете, вече на височина. Когато Л. И. Брежнев го попитал не е ли рисковано да се работи така, Иван Румянцев се усмихнал и отговорил:

— Страшно е за гледане, но го правим. Не се тревожете, Леонид Илич. Всичко сме изчислили предварително, инженерите са го проверили. „Аз посъветвах — пише др. Л. И. Брежнев — членовете на партийното бюро на монтажното управление да помолят Румянцев да се

Digitized by Google

изкаже на открито партийно събрание. Нашият вестник „Строител" помести отчета за събранието, след това „Правда" помести голяма статия... и методът получи широко разпространение из страната"[1].

Горният случай сбито разкрива не само как да се раздели и поеме рискът от партийния работник, но и какви методи и форми могат да се използват от партийните органи и организации за разпространението на опит, който съдържа и риск.

Недостатък на първичните партийни организации при изучаването и разпространяването на челния опит е и сляпото възприемане на чужд опит, без той да се преосмисли през призмата на местните условия. Има и излишен „авангардизъм" да се поема всичко ново, без да се прецени ще даде ли положителни резултати или не. В такива случаи членовете на трудовия колектив преживяват неприятни емоции и вместо да се „изпишат вежди", по-скоро се „изваждат очи". Не е изключено даже да се появи негодувание у членовете на колектива, когато им се предлагат известни им вече неща, просто защото се шуми по тях. Още по-сложно е, когато само за да се отговори на някакъв призив или почин, се пренебрегват много по-ценни собствени решения и предложения, възникнали в колектива.

Друга насока в работата на първичната партийна организация по разгръщане инициативата и творчеството на масите е **свързването на всекидневната работа на трудещите се от колектива с техните потребности и интереси.**

Това е много важна социално-психологическа основа за масовата работа на Партията изобщо, но и специално за разгръщане на творчеството и инициативата на трудещите се. На Националната партийна конференция се подчерта, че разгръщането и направляването на социалната активност на трудещите се може и трябва да става на основата на потребностите и интересие на милионите хора.

Изучаването на потребностите и интересите на различните социални групи и прослойки в нашето общество и свързването на всекидневната трудова, политическа, културна и възпитателна работа с тези потребности и интереси е задължение на организаторската и политическата дейност на всяка първична партийна организация. Партийните органи и организации са призвани да превръщат грижата за човека в грижа за задоволяване на неговите основни материални и духовни потребности. Грижата за човека не е грижа само за задоволяване на неговите материални потребности. В социалистическото общество трудещият се човек не е механичен изпълнител на едни или други операции, на едни или други указания. За него са важни не само непосредственият резултат от собствените му усилия, но мястото и значението му в общия трудов процес. Стремежът и възможността да дадеш личен принос в общото дело са огромен стимул за трудовата дейност, учат да се мисли мащабно, държавнически и да се възприемат общите грижи като свои собствени.

Потребността от цялостна и многостранна изява и реализация на личността е социално-психологическата основа, върху която се разгръща творчеството и инициативата на всеки човек в различните области на трудовия, обществено-политическия и културния живот. Но реализацията на личността и на нейните потребности е немислима вън и независимо от потребностите на колектива, а още по-малко без неговата **социална оценка.** Подготовката и реализацията на младия човек като добър работник, селскостопански труженик, специалист — това е кръстопътят, на който потребностите и интересите на обществото трябва да се срещнат с потребностите и интересите на младежта.

Тъкмо тази диалектика на свързване всестранните потребности на

[1] Л. И. Брежнев, Възраждане, с. 122.

Digitized by Google

личността с потребностите на колектива и обществото е най-здравата социално-психологическа основа за разгръщане на инициативата и творчеството. Социалистическият човек проявява инициатива и творчество не само за себе си, а преди всичко за общия социален прогрес, за благото на хората, за да получи **обществена оценка** за своя принос в общия трудов, обществено-политически и културен процес на развитието на колектива и обществото. Именно тази основна социална потребност за изява и чрез колектива и обществото е основата на основите за разгръщане на творчеството и инициативата и на нея следва да се опират първичните партийни организации при работата си, да укрепват и сплотяват трудовите колективи, да създават такъв климат, при който труженикът на социализма да се възпитава като **човек творец**, човек с комунистическа нравственост, който да чувствува своя принос в общия трудов процес, в общия политически и културен живот на колектива. Трябва да признаем, че все още се срещат такива първични организации, в които не се вземат достатъчно мерки за постоянен жив контакт с хората, за ежедневна персонална оценка на техните качества. Все още се допускат опекунство и пасивност в контактите с хората, страх от творчески размах, липса на поглед към инициативните смели хора, неумение да се оценяват по достойнство инициативите на творческите личности, било сред работниците, било сред низовите ръководни кадри. „Наистина, понякога човек се чуди — казва др. Т. Живков — откъде отделни ръководни дейци намират такива тежки бюрократични похлупаци за най-добрите стремежи на хората, с какво леко сърце накърняват вярата и самочувствието им, с каква безотговорност подтискат вътрешните им импулси на граждани и т в о р ц и. . ."[1] А какво по-важно и ценно може да има за всяка първична партийна организация от това да дава простор, да помага на творческите предложения и инициативи на хората? Тя е, която ще търси отговорност и на онези стопански ръководители, които допускат бюрократизъм. Правото на контрол върху дейността на ръководителите се изразява именно в тази насока най-силно. Не са малко случаите, когато отделни административни дейци не дават ход на редица рационализации и нововъведения, а първичната партийна организация не взема мерки, когато стремежите на комсомолците да се изявят по линията на ТНТМ се спъват от техните административни ръководители, а първичната партийна организация остава безучастна или не намира сили и смелост да постави тези въпроси на заседания на партийното бюро или на събрания на комунистите и да иска сметка на такива ръководители.

Разбира се, не са малко и прекрасните примери на единодействие между първичната организация и административното ръководство по опознаване потребностите и интересите на трудещите се и целенасочването им по посока на интересите на обществото. При такова единодействие на стопанското, партийното, комсомолското и профсъюзното ръководство не може да няма успехи в сплотяването на трудовия колектив, във формирането на здрав социалистически социално-психически климат, а оттук и за пълно разгръщане на творчеството и инициативата на хората.

Следователно без постоянна връзка с масите, без изучаване на техните потребности и интереси, без настойчиво поддържане на техните ценни инициативи и предложения не може да се развива инициативата и творчеството на самите първични партийни организации. Диалектиката на взаимовръзката на Партията с масите и на масите с Партията е онази динамична основа за постоянно творчество във всички области на нашия живот.

---

[1] Т. Живков, За усъвършенствуване на социалистическата организация на труда . . . Партиздат, 1978, с. 55.

Digitized by Google

СОЦИАЛНАТА АКТИВНОСТ НА МЛАДИТЕ КОМУНИСТИ

Младите комунисти се трудят на най-сложните и динамични участъци на производството в комбинат „Фридрих Енгелс". Почти всички са добри качественици, дисциплинирани и с високо съзнание за отговорностите, които носят. Особено се отличават с непосредственото си участие в живота на Комсомола. По традиция комсомолците, приети в редовете на Партията, продължават да работят в дружествата и в комсомолските органи, докато не получат друго поръчение.

Укрепва и показва стабилност партийното ядро в Комсомола, в чиито органи са избрани 135 млади комунисти. Чрез тях партийните организации решават голяма част от въпросите на партийното ръководство на Комсомола.

За издигане партийното ръководство на Комсомола организирахме преглед: „Работата на първичната партийна организация по ръководството на комсомолските дружества". Първият етап отчетохме през август м. г. Констатирахме, че са подобрени партийните грижи за комсомолските дружества, за техните проблеми. Редовно на заседания партийните бюра и на събрания първичните партийни организации разглеждат отделни страни на комсомолската дейност, оказват близка помощ и подкрепа на младежките инициативи.

Комбинатският партиен комитет и първичните партийни организации се отнасят към приемането на млади хора в Партията с особено внимание и грижа, съобразени със задачата за подготовката и създаване условия за многостранна реализация на младежта, за израстване на младо поколение със своя жизнена позиция, с висока социална активност в решаването на всички обществено-икономически задачи. Чрез младите комунисти по-директно и бързо нашите изисквания, грижи и доверие стигат до комсомолците, до техните дружества и организации, а от друга страна — използваме възможността за организационно въздействие върху младите комунисти, за възпитание и професионално израстване, за изявата им като ръководители на младежта, за пълноценната им реализация като строители на социализма в нашата страна.

Подготовката на младежта за днешния и утрешния ден е постоянна задача на идейновъзпитателната работа. Това важи особено за младото попълнение на Партията. Убедени сме, че не бихме решили голямата задача, ако още с подбора и издигането на кандидатурата за приемане в редовете на Партията, с първото поръчение, с грижите и вниманието на партийните бюра и първичните партийни организации не постигнем възпитателен ефект, ако не получим качествен ръст у младия човек и у колектива, в който той работи. За възпитаване чувство за отговорност у младите комунисти комбинатската партийна организация осъществява непрекъснат партиен контрол и взискателност. За своите поръчения младите комунисти се отчитат в партийните комитети и организации.

На младите комунисти поставяме важни и отговорни задачи. В почти всички заводски партийни комитети с тях се провеждат срещи и разговори. Създават се предпоставки в ежедневната си работа комсомолските комитети по-сигурно да се опират на тях, а стопанските ръководства да виждат в тяхно лице сигурни помощници.

Секцията за работа с младите комунисти към комбинатския партиен комитет повиши контрола и отговорността за встъпване в Партията. Порасна взискателността към качеството на препоръките и към поръчителите, проявили недобросъвестност. Специално внимание се от-

Digitized by Google

деля на препоръката от заводските комитети на Комсомола. Личността на кандидата се обсъжда в колектива, на събрание на комсомолското дружество и в комбинатския комитет на ДКМС. Това оказва мобилизиращо въздействие върху кандидата. Секцията организира разнообразни по форма и съдържание мероприятия като семинари, консултации, разговори в кабинета по партийно-организационна работа, поставя поръчения. Бюрото на комбинатския партиен комитет не утвърждава комунист, който не е преминал обучение и консултация в кабинета по партийно-организационните въпроси. Новоприетите комунисти преминават и едногодишен курс към градския комитет на Партията. Лекции им изнасят най-отговорните партийни и стопански ръководители от града и комбината. В Пружинния завод и леярния цех встъпващите в редовете на Партията преминават едногодишен курс на обучение в отделно звено към политическата учебна година.

Първичните партийни организации установиха практика периодически да разглеждат работата на младите комунисти. Обсъждат трудовите им постижения, идеологическата и политическата им подготовка. По този начин у тях се развива чувството за отговорност, взискателност и самоконтрол. Веднъж в годината заводските партийни комитети и комбинатския комитет приемат оценки за работата с тях, за обществено-политическото и професионалното им израстване.

Тези форми и методи на възпитателна работа с младите комунисти дават положителни резултати. Те способствуват за утвърждаване и строго съблюдаване на ленинските норми на партиен живот, истински колективизъм и другарство, принципна критика и самокритика, помагат им за изграждането на активна жизнена позиция.

В Писмото си до Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз др. Т. Живков очерта основните направления на идеологическата работа сред младежта. Ясно е, че социалната активност на младия комунист не може да се мери с обществената натовареност, броя на поръченията и дори изпълнението на производствените задачи. Критерият за социалната активност на младите комунисти е тяхната подготовка, правилно изграждане и многостранна реализация в живота. В този смисъл наше свято задължение е непрекъснато да свързваме идеологическата работа с ежедневните задачи, които решава колективът, работата с младите комунисти да се насочва към издигане на съзнателността и участието им в решаване задачите на трудовите колективи.

Ние разбираме, че въпросите на възпитанието и изграждането на младата личност са многостранни, че пред партийните организации стои отговорната задача да възпитават и подпомагат процеса на изграждане на лична жизнена позиция у младите хора, хармонизираща с обществената активност, с обществената дисциплина. Оттук следва задачата за изграждане и издигане на политическата, идеологическата и организационната култура на младите комунисти. В това отношение особено помага цялостната работа на комбинатската партийна организация, на стопанското ръководство, на трудовия колектив за усъвършенствуване организацията на труда. В подготовката на проекта за социалистическата организация на труда и насрещните планове участвуваха трудовите колективи под ръководството на партийните, профсъюзните и комсомолските организации. В проекта и насрещния план са заложени мероприятия и проблеми, които могат да бъдат решени само ако всички изпълнители, специалисти и ръководители, комунистите проявяват по-голямо чувство за отговорност и самоконтрол.

В това отношение младите комунисти се ползват с възможности за широка изява. Тяхна територия са преди всичко комсомолските дружества, организациите, които ръководят. Инициативата „Младежки труд, учение и творчество — за високо качество и ефективност“ ста-

Digitized by Google

на популярна и привлича много млади хора, спомогна да се очертае конкретният младежки принос, трудовата активност и инициатива на комсомолските дружества и отделния човек. Реална практическа стойност има формирането на личния дял на всеки млад човек в социалноикономическото развитие на колектива, чрез разработване на лични творчески и комплексни планове. Под ръководството на партийните организации комсомолските дружества и организации изготвят своите комплексни програми обещания за целогодишната си дейност. С особени качества се отличава работата в заводите с ръководители инж. М. Раминов, инж. Б. Ачкаканов, инж. М. Михайлов, инж. Ив. Григоров и др.

Трудовите инициативи водят до мобилизация и по-висока степен на организираност. Младите комунисти активно участвуват като организатори на ударни дни, седмици и десетдневки в чест на бележити дати и събития, в социалистическото съревнование „Ний младата сме гвардия на трудовий народ", водено в окръжната комсомолска организация, в инициативата на младите първенци и орденоносци в чест на 60-годишнината на Ленинския комсомол, почина на орденоносците от нашия машиностроителен завод „Работният ден — равен на плановото задание" и много други.

Голямо значение за организираността и отговорността на младите комунисти изиграха подготовката и решенията на проведените през миналата година пленуми на комбинатския комитет на БКП — „Поефективното използване на производствените фондове" и „Дисциплината — условие и фактор за изпълнение решенията на XI конгрес на БКП и Юлския пленум на Централния комитет на Партията". И двата пленума имат пряко отношение към усъвършенствуване социалистическата организация на труда. Критичният анализ показа редица пропуски и слабости в използването на производствените мощности, главно от субективен характер. Стана ясно, че зад всеки престой, образно казано, стои име и фамилия на виновника, че в крайна сметка голямата част на субективните причини клонят към слабата дисциплина и са свързани с едно главно условие за по-висока ефективност и качество на производството — ритмичността. Младите специалисти в завода с ръководител инж. Чаньо Стоянов направиха преглед на използваемостта на оборудването в 4 цеха. Предложи се пренасочване на неефективно използваните производствени мощности, разширяване на многомашинното обслужване.

Свой дял в подобряване ритмичността в производството има проведената в Инструменталния завод теоретико-практическа конференция по кооперирането. Конференцията постави въпроса за изпълнение на кооперираните дейности като въпрос на класов дълг и политическа зрелост. Конкретизираха се задачите на изпълнителите и ръководителите, на обществените организации. По инициатива на младите комунисти, цехови и бригадни колективи от Инструменталния завод поеха шефство за ритмично снабдяване с инструменти на основни изделия от другите заводи.

При оптимизиране производствената структура и усъвършенствуване качеството и териториалното разпределение на работната сила решихме редица производства да се изнесат във филиалите на комбината. Трябваше за кратък срок да се усвояват производства и технологии, да се обучават хората, да се създава ритъм и организираност в работата им. Много комунисти — добри производственици и специалисти, получиха поръчение да работят във филиалите. В тази отговорна и спешна работа се отличиха младите комунисти Кольо Белчев от Машиностроителния завод, Ганчо Ботев, Цаньо Иванов.

Полагаме особени усилия по-пълно и най-ефективно да включим младото поколение в труда. Многобройни са формите, които партийните, профсъюзните и комсомолските органи и организации използват

Digitized by Google

за разкриване пред младите хора привлекателната сила на труда, любовта към професията, колектива и предприятието. В системата ни за морално и материално стимулиране и укрепване на кадрите, въпросите за професионалното ориентиране и производственото адаптиране, възпитанието на младежта в духа на славните революционни и трудови традиции на колектива са намерили място в разнообразните форми на идейновъзпитателната и културно-масовата работа, като срещи с герои антифашисти, герои на социалистическия труд и челници в производството, трудови празници, трудови ритуали.

Партийните организации, техните бюра възлагат на младите комунисти и други поръчения: да участвуват в Националния политически конкурс, в партийната учебна година и в другите форми на обучение. Мнозина от тях поемат шефство над машини, линии, технологии, над статистическия контрол на качеството, над качеството на някои изделия и др. Положителна роля изигра разговорът по писмото на технолога Иван Тачев: „Аз, машината и ръководството" и дискусията „Има ли място за подвиг в днешно време".

Младият комунист е представител на младото поколение, съчетал у себе си най-силно неговите стремежи и дръзновения, но в днешни условия, когато динамично се изменят качествата, които изисква трудовият процес, порастват изискванията за по-висока професионална квалификация. Ние в комбината създаваме необходимите условия за повишаване квалификацията и преквалификацията според нуждите на производството. Най-бързо се преустройват младите хората, включително и младите комунисти. На част от тях възложихме да придобият определена квалификация във връзка с въвеждане в експлоатация на комплексно автоматизиран обект в един от заводите, който ще се изгради под шефството на Комсомола. Те са едни от първите, овладяващи втора и следваща професия. Миналата година 324 души усвоиха втора професия, от тях 41 са млади комунисти. Гордеем се с младите комунисти — Иван Ангелов и Кольо Желязков от цеха с ръководител Веселин Запрянов, които са се квалифицирали да работят на почти всички машини в цеха.

Успоредно с втората професия навлиза и многомашинното обслужване. Един от пионерите и най-изявените многомашинници е младият комунист Митко Косеков от цеха с ръководител Лальо Добрев.

Двама от младите комунисти следват в курсове за следдипломна квалификация, а 24 учат вечерно и задочно във висши и средни училища.

В професионално учебния център млади комунисти участвуват в курсове за непосредствени ръководители, изучават чужди езици, включени са в школи за челен опит и повишават икономическите си знания.

В комбинатската партийна организация членуват прекрасни млади комунисти с богат организационен опит, с висока квалификация и много добри делови и политически качества, изявяват се като способни стопански ръководители. Не можем да не споменем имената на младите комунисти инж. Чаньо Стоянов — директор на завод, инж. Павел Павлов — началник на цех, инж. Антон Антонов — също началник на цех, други 48 са зам.-директори, началници на цехове, началници на отдели и бюра, на смени, майстори са по производството.

С присъщия им ентусиазъм те се включиха в движението на 50-те челни бригади като направление на социалистическото съревнование в комбината, където се дава възможност за изява и реализация на всички творчески възможности на членовете на колектива. В Машиностроителния завод с ръководител инж. Марко Маринов по инициатива на младите комунисти от техническите и функционалните отдели младежи специалисти са включени в технико-икономическите групи към бригадите и цеховете на завода. Тази форма е ефективна и се приема добре от колективите. Постигат се няколко цели:

Digitized by Google

— младите специалисти са запознати с проблемите на трудовия колектив;

— пренася се политическата работа в най-малкия трудов колектив — бригадата;

— младите комунисти и специалистите с технико-икономически анализи, с изводите и препоръките към тях участвуват активно в управлението на цеха и завода, в подобряване организацията на труда.

Младите комунисти участвуват активно и в труда, и в общественополитическия живот. Дванадесет от тях са секретари на първични партийни организации, 117 участвуват в съставите на партийните комитети и партийните бюра, 46 са секретари на комсомолски дружества, а 91 са активисти на комбинатската профорганизация. Много от тях са изтъкнати самодейци и спортисти. Една част са общински и градски съветници, активисти на квартални отечественофронтовски организации. С личния си пример младите комунисти допринасят за утвърждаване авангардната роля на партийните организации. Илия Филипов, ковач по професия, е активен общественик, носител е на орден на труда — сребърен, Пейчо Начев — шлайфист, е общественик и наставник, Божка Бумбалова — работничка, е вписана в „Книгата на трудовата слава", Кънчо Иванов — монтажник, е носител на народен орден на труда — златен, и много други, които са огромен наш капитал.

Въвеждането на нова организация на труда, на нови технологии и обекти придаде нова сила на младежкото шефство, утвърдена при нас форма за изява, за творческо търсене, за извършване на обществено значими дела. По инициатива и под ръководството на млади комунисти в Машиностроителния завод комсомолската организация пое шефство над разработката и създаването на нулева серия на нова високопроизводителна фрезова машина с цифрово програмно управление. Сформира се най-голямата в страната младежка конструкторско-технологична бригада. Краен резултат — в извънработно време е разработена и реализирана сложна съвременна машина за редовно производство с икономически ефект 1310 хиляди лева. Оказа се, че младежта под близкото ръководство на партийната организация и пълно съдействие на стопанското ръководство може да реши изключително сложни и трудни задачи. Опитът укрепи вярата на младите хора в техните възможности. Разшири се техническото творчество сред младежта. В последните два прегледа клубът „Еврика" завоюва 8 златни значки и вимпел на Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз. Постъпили са 204 рационализаторски предложения от младежи с реализиран икономически ефект 267 хиляди лева.

На индивидуална работа с младите комунисти отдаваме голямо значение, особено на наставничеството. Младите комунисти в колективите са обект на наставничество, а част от тях са вече наставници. В комбината наставниците наброяват 295 души, от които 225 са млади комунисти. Съветът на наставниците и неговите секции работят в близка връзка и взаимодействие с комсомолските, профсъюзните, партийните и стопанските ръководства за повишаване професионалната и политическата подготовка на наставниците. Поставили сме си задача сега наставничеството да намери отглас и сред техническите кадри, сред служителите.

Ние сме се убедили, че там където сме постигнали по-високи и трайни резултати в работата и ръководството на младежта и Комсомола, дължим го в голяма степен на младите комунисти. Ето защо по-нататъшното усъвършенствуване на идейновъзпитателната работа с тях ще бъде важна задача на комбинатската партийна организация.

Петър КОВАЧЕВ
секретар на партийния комитет
в комбинат „Фр. Енгелс" — Казанлък

Digitized by Google

ИЗГОРЯ В БОРБАТА, ЗА ДА СВЕТИ

Сега, когато се връщам към събитията, станали в началото на 1944 година, иска ми се да разкажа за отечественофронтовците от североизточната част на бившата Ловешка околия, които показаха висока морална устойчивост в антифашистката борба. Много от тях дадоха живота си за освобождението на нашата родина от фашисткия гнет. Между тях вечно ще свети името на Йордан Вълков Шанков (Цветан), роден на 11 май 1916 година в село Александрово, Ловешко. Ако го наречем партизанин, може би няма да бъдем точни, защото времето, прекарано в отряда, беше малко. За него по-подходяща е думата комунист, защото той се държа пред врага като истински герой.

●

В село Александрово е имало винаги здрава партийна и ремсова организация. Още в първите дни, след като фашистка Германия нападна Съветския съюз, партийната организация изпяло застана зад решенията на ЦК на БРП за организиране на въоръжена борба и оказване помощ на партизанското движение.

През януари на 1944 година времето все повече застудяваше и дебел сняг покри земята. В селото нахлу полиция, жандармерия и ловна дружина, за да укротят „непокорните" александровци. Властта разпусна учениците във ваканция, а училището бе превърнато в полицейски участък. В учебните стаи бяха поставени електрически стол, палки и всичко необходимо за инквизиция. Още в първите дни арестуваха над 40 мъже, жени и девойки от Александрово и от съседните села.

●

Разбирайки, че ще бъде арестуван, Йордан Шанков напуска родното си село, на 15 януари, преминава река Осъм и се отправя за съседното село Лъжене (Чавдарци), за да търси връзка с отряда. Той знае, че ще бъде трудно, но не жали сили и енергия да извърши всичко, което му е поръчано от организацията. Влиза в дома на Марин Станчев. Там не отива за първи път, но сега му се струва, че нещо не е както преди. Среща го дъщерята на Марин, Цанка, която му обяснява, че на 14 януари през нощта са арестували баща ѝ, на следващата вечер още четирима другари.

Йордан отначало се стъписва, а после разказва, че в родното му село също има арести и затова е дошъл, за да търси връзка с партизаните.

●

Най-малкият син на семейство Бойкови — Христо, по молба на Йордан го отвежда в дома на приятеля му Христо Колев, е когото е работил заедно. Арестите в района са ги изплашили и Христо отказва да го приеме. Отново се връщат в дома на Бойкови. Макар че бащата е арестуван, семейството го укрива. В тях не за пръв път се укриват партизани и нелегални функционери. Потърсват ремсиста Цанко Цветков. Той е едва на 19 години, но е смел и решителен. Взема Йордан под своя закрила и го отвежда при комуниста Вълчо Атанасов. Вълчо знае, че присъствието на нелегален може да стане достояние на полицията всеки момент. Не се уплашва. Времето е такова, че трябва да се помогне. А това налага да се действува бързо и решително.

Премисля всичко, което може да се случи. И на следващата нощ организира изпращането на Йордан при партизаните. С тази тежка и отговорна задача натоварва Цанко Цветков. След полунощ Йордан и Цанко напускат дома на бай Вълчо и се отправят за село Крушуна. Намират Стефан Иванов. Той ги отвежда в избата за вино, където се намира партизанска група. Посреща ги по братски опитният партизански командир Драгомир Пенчовски (Шишко).

Digitized by Google

Цанко е доволен, че успешно е изпълнил поставената му задача и бърза да се върне, преди да се е разсъмнало в Лъжене. Когато наближава родната си къща, вижда няколко полицаи. Без колебание се връща обратно в село Крушуна и се присъединява към партизаните. До вечерта групата получава сведение, че към Крушуна се придвижват войскови и полицейски сили. По решение на командира напускат Ловешките села и се отправят към Плевенския край за изпълнение на поставената им задача. Свързват се с другарите от селата Обнова и Борислав. Установяват връзка с плевенските партизани. Добър прием намират в село Борислав. Там има добри ятаци. Започват подготовка за саботажни действия по централната железопътна линия. Четиримата ходят от село на село, търсят тротил, кабел, изучават обстановката. И точно когато те са в усилена подготовка, по следите им е агентът провокатор Станчо Шанков (Арапчето), който е имал доста познати от Борислав. Много пъти е работил там като машинист на вършачка. Там се срещнал с комунистите Кольо Данев и Сандо Стоянов. Другарите се усъмнили, но го отвели при партизанската група. Когато влязъл и видял своя братовчед, Йордан, стъписал се. След това помолил да го освободят, за да отиде да вземе цигари, но другарите не му позволили. Командирът на групата Драгомир Пенчовски се съобразил с решението на ръководството на отряда, че на всяка цена следва да бъде ликвидиран провокаторът. При това налице била опасността дали след него няма полиция. Командирът дал указание — групата да напусне село Борислав и да тръгне за село Каменец. По средата на пътя Драгомир спира колоната, обявява присъдата и разстрелва провокатора, след което продължават към гората между селата Лъжене, Крушуна, Горско Сливово.

●

Такава е съдбата на партизаните. За тях никога няма покой. И сега по средата на зимата без покрив, без връзка с ятаците и при неясна обстановка, кръстосват по пътищата, горите и селата. Преминават студените води на река Осъм и се отправят към Крушунската землянка с надежда, че там ще се срещнат с партизаните от първа чета на отряд „Христо Кърпачев". Когато достигат на мястото над землянката, намират парчета от бомби, гилзи, клонки от дървета, окършени от патроните. Землянката — разрушена и ограбена. Отправят се към село Лъжене. Цанко е твърдо уверен, че ще намери подкрепа от своите съселяни. Свързват се с Вълчо Атанасов. Макар че току-що е излязъл от ареста, разказва им всичко, каквото знае за района, дава им храна и им определя среща за следващата вечер.

●

През тези дни телата на 52-ма комунисти, ремсисти и отечественофронтовци от района още лежаха в канавките на шосетата и под моста на река Осъм до село Александрово. Водите на реката миели труповете.

В това време лъженци съдействуваха с всички сили за разгаряне на въоръжената борба, помогнаха на групата да си изкопае землянка, снабдяваха я с хранителни продукти, дрехи, обувки и й оказваха помощ да се свърже със съседните села.

Йордан заедно с другарите ходи на няколко явки, среща се с Христо Димитров, Иван Влаев, Христо Неделчев, Никола Минчев и други.

●

През втората половина на месец февруари на 1944 година в района завалява силен дъжд, който разрушава землянката, а после пада обилен сняг. Партизанската група се приютява в овчарската колиба между селата Горско Сливово и Надежда (Кърпачево). На 18 февруари поради предателство колибата е блокирана. Пръв пада убит Цанко. В продължение на няколко часа останалите трима партизани водят бой, като се стремят да се отскубнат от многобройния противник. Йордан е слаб, изтощен, с премръзнали крака. Когато групата наближава дола, който минава между селата Крушуна и Надежда, Йордан пада между камъните в дълбокия сняг, прави опит да стане, но силите му не достигат. Заринат в снега, полицията го отминава и продължава да преследва Драгомир Пенчовски и Митко Пройнов. Привечер Йордан, макар изтощен, тръгва на запад през дола. Според някои той се натъква на полицай. Убива го и продължава. Пресича шосето Крушуна — Надежда, минава през гората, южно от село Лъжене, отбива се в Лъженската пещера, за да заличи следите, слиза в местността „Лукач". През нощта минава река Осъм и след като не намира прием от никого, решава да се отбие в родната си къща. Събужда близките си, преоблича се и се настанява в яслите при биволиците. На следващия ден поради предателство полицията нахълтва направо в яхъра. Йордан е без пушка, защото близките са я взели, за да я почистят. Полицаите се нахвърлят върху него. Той прави опит да се съпротивлява, но без резултат. Откарват го в полицейския подучастък и започват инквизиции с обгаряне, електрически ток, бой с палки, дървета и други средства. Целта е да узнаят къде са другите партизани и кои са ятаците.

●

На 20 февруари с шейна и специално куче откарват Йордан в село Лъжене. Въвеждат го в кръчмата на Тодор Стан-

Digitized by Google

чев. Писари, служещи, учители и други влизат в кръчмата.

Един от полицаите заповядва:

— Никой да не мърда от мястото си. Сега това куче ще каже кой е помагал на партизаните.

В кръчмата е имало много хора. Между тях са били и ятаците Иван Христов Пеев и Иван Конов.

Полицаят избърборил нещо на кучето и то започнало да души. Спира се на Михаил Влаев. Хвърлило се на гърдите му и го захапало за дрехите. Някой от присъствуващите набрал кураж и се обадил:

— Той с политика не се занимава.

Представителите на властта издевателствували над хората и най-вече над Йордан. Натискали му главата, дърпали му косата, заплювали го. Той стоял до масата все така твърд, с посинели бузи, изпокъсани дрехи, изтощен и едва се държал на краката си, без да продума. Знаел много добре какво очаква легалните другари, ако не удържи. Закарват го в село Крушуна, разкарват го по колибите и след като Шанков не продумал ни дума, откарват го в полицейското управление в Ловеч. Наново го подлагат на побой и мъчения. Последните часове пуснали кучето, което го давило. Разкъсало му дрехите, тялото, но устата не проговорила. Така прекарал повече от десет дни.

В деня на Освобождението на България от османско иго — трети март 1944 година, Йордан и неговите съселяни партизани Петко Ганчев и Генчо Нейков са в мазето на околийското управление. Минутите текат бавно, болките са мъчителни, само вярата в утрешния ден е голяма и силна...

Към 22,00 часа им правят снимка. Тя показва, че отиват на разстрел. Последните им думи са: „Ще победим!“ Прогърмяват последните изстрели.

●

Така запомниха неговите съселяни Йордан — млад, весел и твърд по време на жестоките инквизиции. Изгоря в борбата, за да напомня винаги, че трябва да служим предано на делото, за което той отдаде младия си живот.

генерал-майор Стефан АТАНАСОВ

Digitized by Google

ДИНАМИЧНО, РАЦИОНАЛНО, ЕФЕКТИВНО

Този лозунг може да се срещне по много от улиците на окръжния център Гера. Но той би прилегнал навсякъде в ГДР, тъй като в навечерието на тридесетгодишнината от създаването на държавата на германските работници и селяни динамизмът и ефективността изразяват нейния днешен ден.

Един окръг се готви както всички кътове на страната за достойния юбилей и може би най-добре чувствува динамизма на времето, защото от изостанал текстилен район с разпокъсано полупланинско, селско стопанство, сега се нарежда на трето място в страната по национален доход на глава от населението. Динамизмът на социалистическото развитие, зароден в условията на икономически и политически диверсии, на братска дружба и социалистическа взаимопомощ, динамизъм, респектиращ днес и най-отчаяните врагове.

В една от палатите на изложбата „Агра — 79" в Лайпциг са показани факсимилета на заглавия от реакционните вестници в Западна Германия отпреди тридесет години. Заслужават да се припомнят: „Агонията на източната зона", „На Лайпцигския панаир няма да дойдат повече от двама изложители" и т. н. Кому е идвало тогава наум, че само на селскостопанската изложба тази година ще дойдат за осем дни представители от 90 страни, за да се запознаят с постиженията на социалистическото селско стопанство.

В окръга Гера, превърнал се сега във водещ център на електрониката и металургията, към селското стопанство се обръща особено внимание, динамизмът и ефективността са го засегнали изцяло. За това говорят резултатите: по 3250 кг захарно цвекло от дка, по 450 — 500 кг пшеница, по над 4000 л мляко от крава.

Специализацията и концентрацията на селскостопанското производство започват още през 1969 г. На мястото на 1260 малки кооперативни и държавни стопанства днес функционират 35 стопанства по растениевъдство и 126 по животновъдство. Формиращият принцип е фуражната база. На територията на едно стопанство по растениевъдство се изграждат няколко (4 — 5) стопанства по животновъдство. Така например кооперативът по растениевъдство в с. Триптиз от околия Пьоснек има 60 хиляди декара и осигурява фураж за четири кооператива по животновъдство. Един от тия четири кооператива е с център Герода, където са съсредоточени 5600 свине, 1200 крави. В околия Гера има 5 кооператива и едно държавно стопанство по растениевъдство, на територията на които са разположени 20 кооператива по животновъдство. Пак в тази област, която обхваща като пръстен центъра — гр. Гера, има и едно стопанство с 3000 декара, специализирано само по зеленчукопроизводство.

За селскостопанските кадри в ГДР да се работи рационално и ефективно значи да се получава максимално от всички производствени фондове, да се работи икономично и пресметливо, да се търси икономическата обвързаност в рамките на тясната специализация. Взаимоотношенията между стопанствата по растениевъдство и животновъдство се изграждат на договорна основа; взаимната отговорност е навлязла дълбоко в стила на кадрите, кара ги да действуват еднопосочно.

Въпреки солидната материална база не са пренебрегнати и най-малките възможности за производство. По хълмовете на Тюрингия пасат стада, сламата се прибира и съхранява старателно. Седемдесет процента от площите са заети с фуражни култури, но това не пречи сламата да се изхранва, обогатена и гранулирана като пълноценен фураж. Успоредно с големите животновъдни комплекси (за 2000 крави, за 180 хиляди свине) съществуват рентабилни ферми за по 50—60 крави, които никой не бърза да ликвидира. Концентрацията и специализацията се използват за разкриване на нови възможности, а не за предварително ликвидиране на съществуващите производства.

Икономическият механизъм е навлязъл и в отношенията между ремонтните предприятия и собствениците на техниката. В околия Гера се намира най-голямото предприятие в окръга, специализирано за ремонт на картофокомбайни. За всеки комбайн има определен среден лимит за резервни части. На едни места по-добре стопанисват машините по време на кампания-

Digitized by Google

та, на други — по-лошо. Всичко се отразява на ремонта: ако се оскъпи, стопанството, което го експлоатира, доплаща, ако разходите са по-малко от предвидените, тогава част от икономията се връща на кооперативa. В този случай е намерен икономическият стимул и за двете страни: кооперативът да пази машината, заводът — да я ремонтира по-евтино. Икономиите от ремонта се отнасят във фондовете, включително и за социалното развитие на колектива.

Заводът има право като държавно предприятие да упражнява държавен контрол върху експлоатацията на комбайните. По време на прибирането на картофите, когато няма работа в завода, опитните монтьори отиват да оказват помощ по стопанствата. За сметка на това, когато се ремонтира техниката и няма полска работа, най-добрите механизатори биват изпращани в завода да помагат в ремонтната кампания, а успоредно с това да повишават професионалното си майсторство.

Широкото навлизане на техниката при всички селскостопански операции издига значението на организацията на труда. Поточните линии са основната форма за прибирането на фуражите, на кореноплодите, на зърнените култури. Натоварването е максимално в рамките на осемчасовия работен ден, създават се предпоставки за двусменна работа. Интерес представлява използването на критериите и показателите в социалистическото съревнование. Тук всичко трябва да се подчини на изявата на моралните качества на човека, на по-високото му усърдие и съзнателност към качеството. Ето защо ежедневно се отчита има ли разпиляване и каква е височината на жътвата. Ако няма разпиляване и ако стърнището е по-ниско от 12 см, тогава се дават по 10 марки на колектива на съответния комбайн. Успоредно с това се отчита ежеседмично съревнованието, където под внимание се взима и производителността. По такъв начин не се стимулира едностранчиво преизпълнението на нормите, а се обвързват в едно всички показатели.

* * *

Главната грижа на партийните организации в кооперативите е да доведат до своите членове най-важните задачи, които поставя Централният комитет на ГЕСП чрез т. нар. „боеви програми". Ежедневните задачи минават пак през партийните организации и главно чрез работата на партийните групи се обезпечава изпълнението в срок. Така например на стопанството в Триптиз поставят задача за 18 дни да завърши жътвата, а пет дни след това сламата да е извозена от полето. Оттук започва партийната работа, която трябва да обвърже всички планове, срокове, личните усилия. Партийните групи се изграждат — една сред комунистите, работещи на комбайните, втора — за работещите на транспортните средства, и трета група — за комунистите, работещи на сламопресите. Жътвата е кампания, където се привличат хора от много направления (от животновъдството, членуващи и в други партийни организации), ето защо временната партийна група е главното ядро, чрез което се извършва партийното ръководство.

Интерес представлява и работата на партийните групи в животновъдството. В кооперативa Герода има 82 ферми, а комунистите са само двадесет и девет. Да се изграждат партийни групи на производствен признак това би означавало да се стесни периметърът на партийното въздействие само върху някои обекти. Тогава идва идеята да се изградят партийни групи по направление на основните задачи. За момента те са две — храненето и здравословното състояние на животните. Всяка от тях става главна за една партийна група и по същество съставът й се формира от комунистите, свързани найтясно с този проблем. Създават се предпоставки за всеобхватен партиен контрол и там, където не работят комунисти, условия за отговорност пред първичната партийна организация по главните направления за всички области. В случая групата може да се разглежда изградена на базата на програмно-целевия подход, когато едно партийно поръчение извежда отделния комунист от рамките на микроколектива, прави го съпричастен към задачата в мащабите на стопанството.

Работата за всестранното партийно въздействие е на особено внимание във всички сфери, на нея се подчиняват организационните форми и методи на работа. „Работата ще се свърши тогава, когато всички комунисти се въвлекат с конкретни задачи" — споделя секретарят на партийната организация при кооперативa „Карл Маркс" **Рейнер Волф**. Партийната организация на този кооператив наброява 63 комунисти. Бюрото е от 12 члена. На пръв поглед прави впечатление по-големият брой членове на бюрото, но партийният секретар бърза да изброи направленията на работа за всеки един от тях: по идеологическата работа, за работата с жените, за работата с младежта, за производствената дейност, за партийния контрол и т. н. по различните направления. Освен това партийната организация има колектив от агитатори.

Един път в месеца околийският комитет провежда ден на партийния секретар. Той се използва за обучението на секретарите на първичните организации от целия район, за поставянето на конкретни задачи. Често пъти се практикуват общи съвещания преди обяд; след обяд се разделят по отрасли, съобразно кампаниите и задачите. Когато се ремонтира техниката, тези съвещания са съвместно между секретарите от растениевъдството и от ремонтните предприятия, когато има проблеми с изхранването на животните, тогава се правят съвместни съвещания между секретарите от растениевъдството и животновъдството. Отделно от дните на партийните секретари в околийските комитети събират на два месеца отговорниците от партийните бюра по идеологи-

Digitized by Google

ческата работа, по работата с жените, по работата с младежта. Партийните секретари от своя страна всяка седмица информират групите агитатори за предстоящите задачи. В крайна сметка към всяка задача се подхожда комплексно, въвличат се за изпълнението й всички членове на партийното бюро, а чрез тях и всички комунисти.

* * *

Във всенародния трудов поход за достойно ознаменуване на тридесетгодишния юбилей на Германската демократична република със свой принос участвува Съюзът на свободната германска младеж, челен отряд на трудовата, селската и учащата се младеж в страната.

Младата смяна, резервът на Германската единна социалистическа партия в тази юбилейна година, е събрала в едно ентусиазма, знанията, желанията на цялата младеж в страната под лозунга „Нашата любов, нашите знания и нашите дела са за нашето социалистическо отечество — Германската демократична република".

Лозунгът — „Динамично, рационално, ефективно", под който Партията води трудовите колективи в борба за изпълнение на производствените програми, е ориентир и за младежките комитети и организации в промишлеността, селското стопанство, учебните заведения.

Първият секретар на градския комитет на Съюза на свободната германска младеж в гр. Гера — **Бернд Лиебетрау**, ни разказа за големия ентусиазъм, с който младежта от заводите и фабриките, от кооперативните стопанства, от учрежденията и учебните заведения в града се включват в изпълнението на „Инициатива — 30", приета в чест на юбилейната годишнина. Основните показатели на „Инициатива — 30", по които младежите се съревновават, са насочени главно в следните направления:

— да се повишава непрекъснато марксистко-ленинската подготовка на младежите. Постоянна тяхна задача е да изучат революционните традиции на Партията и работническата класа в борбата срещу фашизма;

— да развиват дружбата с Ленинския комсомол и младежта от другите социалистически страни;

— да участвуват активно в решаване на проблемите на икономиката на страната, да усвояват знания и трудови навици;

— да работят за подобряване на духовната култура и физическото закаляване на младежта;

— да укрепват организационно младежките дружества, така че да станат истински резерв на Партията.

Начело в борбата за изпълнение на мероприятията, залегнали в „Инициатива — 30" са 14 800-те младежи и девойки, обединени в 149 дружества и 26 пионерски отряда. Младежките дружества имат конкретни мероприятия за техния дял в изпълнението на производствената програма на трудовите колективи. Много от тях са инициатори за икономия на материали и работно време, за получаване сами на висококачествена продукция. Младежките колективи в града се борят да осигурят 3000 човекочаса икономия на работно време, да спестят 10 млн. марки от материални разходи. Тези конкретни показатели успешно се изпълняват. Двадесет младежки дружества са получили почетното знаме на Националния фестивал на младежта, който бе проведен по случая юбилейната годишнина от 1 до 3 юни т. г. в Берлин.

Централният комитет на Съюза на свободната германска младеж е наградил с 4000 почетни знамена отделни дружества и младежки колективи от гр. Гера. Повече от 8000 младежи се борят за почетната значка „Отличник в производството", 40 младежки дружества се борят да получат за свой патрон името на революционера ветеран в борбата за освобождението на отечеството от фашизма.

Партийните организации отделят големи и постоянни грижи за младежките комитети и организации, подкрепят техните инициативи, съдействуват им за осъществяването на набелязаните програми. Младежите активно участвуват в клубовете за техническо и научно творчество на младежта. В градската изложба на младежкото творчество в Гера ще участвуват 95 предприятия с 335 експоната. Повече от 3300 младежи са регистрирали свои научно-технически открития и се очаква икономическият ефект от тях да надхвърли 6,7 млн. марки.

За реалния принос на младежта в борбата за претворяване в дела решенията на Партията и правителството ни разказаха в много кооперативни стопанства, в тюринския месокомбинат, на селскостопанската изложба в гр. Лайпциг „Агра—79".

Много от мероприятията на партийните и стопанските ръководства в кооперативните стопанства са насочени да създадат условия и да задържат младежите в селското стопанство. Стопанските ръководства следят отблизо обучението на младежите от селскостопанските техникуми. С тях провеждат редовни срещи още по време на учебния процес. На младите семейства — специалисти и изпълнителски кадри: механизатори, оператори доячи, стопанствата осигуряват помощ да си построят собствени жилища. Заемът възлиза на 10 000 марки. Ако младото семейство не изпълни поетите задължения да не напуска стопанството 15 години, връща заема с 4 процента лихва. Ако остане на постоянна работа, заемът му се дава безвъзмездно.

Сътрудникът на отдел „Селскостопански" на ЦК на ГЕСП **Хайнц Дрешер** сподели за големите грижи, които Централният комитет полага за подготовката на висококвалифицирани кадри за селското стопанство. В техникумите интернати по селско стопанство се учат предимно младежи, изпратени от кооперативните стопанства. Ръководствата на стопанствата през целия курс на обучение държат постоян-

Digitized by Google

на връзка с комсомолското и училищното ръководство на техникума.

Следят отблизо как усвояват знанията по определената професия, как участвуват в комсомолския живот, каква е степента на марксистко-ленинската им подготовка.

Постоянна задача на първичните партийни организации в селскостопанските предприятия е да попълват своите редове от редиците на най-изтъкнатите, проявили се в учението и труда младежи. Сега близо 9 процента от комунистите, които членуват в партийните организации в селата, са на възраст до 25 години.

Всяка година организирано в селскостопанската изложба „Агра" в Лайпциг провеждат с младежките ръководни и изпълнителски кадри в селскостопанското производство курсове за обмяна на челния опит и за повишаване на квалификацията им. С тях провеждат конференции, семинари, където изтъкнати лектори изнасят опит за най-високите постижения в различните отрасли на селското стопанство. В тези семинари участвуват и ръководни кадри от различни равнища на селскостопанското производство и научните учреждения.

Партийните организации изискват от стопанските ръководства да създават условия младежите, завършили селскостопанските техникуми, тези, които са придобили известни технически познания в редовете на народната армия, да реализират в най-висока степен своята подготовка в пряката си работа. Околийският комитет на Партията в гр. Пьоснек, окръг Гера, следи партийните и стопанските ръководства в кооперативните стопанства да привличат в големите модерни животновъдни комплекси млади кадри с висше и средно образование, завършили съответната специалност — зоотехници, ветеринарни лекари, доячи оператори и др. Мерките, които стопанските ръководства вземат, като въвеждат двусменна работа в животновъдните ферми, редовното ползване на почивни дни, създаването добри битови условия за работа са все предпоставки за задържането на младежта на работа в селското стопанство. Отделни производствени бригади поемат шефството над класове, в които се учат младежи от техните стопанства. Следят не само как се справят с умението, но ги държат в курса на работа в стопанството, запознават ги с основните проблеми, които решават в селото. Така младежите по време на своето обучение не се отъсват от проблемите на стопанството. Оценката на партийното и стопанското ръководство на околията Пьоснек е, че благодарение на по-близките грижи на комитетите и дружествата на Съюза на свободната германска младеж през последните две години се забелязва една по-голяма стабилност на младежта, заета в селскостопанското производство. Тенденцията е една част от младежите и девойките, постъпили на работа в заводите в различни райони на страната, да проявяват желание и се завръщат на работа по родните места.

В юбилейната година партийните организации провеждат по-системна и целенасочена работа: за патриотичното възпитание на младежта, за вярност към интернационалните традиции на Германската единна социалистическа партия; за дружба със Съветския съюз и другите социалистически страни; за антиимпериалистическа солидарност с всички, които се борят за свобода и социален прогрес.

Организират срещи на младежките колективи с ветерани от революционните борби на работническата класа против хитлерофашизма. Комитетите и организациите на Съюза на свободната германска младеж полагат грижи за всестранното развитие на младежите и девойките, наред с издигане на идейната закалка вземат мерки за израстването на жизнерадостно, физически крепко поколение. Организират разнообразни спортни мероприятия, в които част от свободното време младежите прекарват полезно. С помощта на стопанските ръководства са обзаведени спортни бази за физкултурни игри, за други спортни развлечения. Физическото възпитание на младежта правилно се разбира като важна съставна част от мерките за хармонично развити млади личности. В редица райони на окръга Гера младежите се включват активно в строителството на спортни игрища, плувни басейни, физкултурни площадки. Това позволява на младежите да използват рационално свободното си време.

Важно място в работата на дружествата на Съюза на свободната германска младеж заема грижата им за естетическото възпитание на младежта. Много младежи и девойки активно участвуват в кръжоците по художествената самодейност. Там те добиват естетически знания, обогатяват своя кръгозор в областта на художественото творчество, издигат своето културно ниво.

Всички партийни и стопански кадри са единодушни в оценките си, че тридесетгодишният период на социалистическото развитие на страната е създало извънредно благоприятни условия за голям качествен скок във всестранното трудово, идейно-класово, патриотично и физическо израстване на младото поколение.

Тридесетгодишнината на Германската демократична република е събитие, което заедно с трудолюбивия германски народ отбелязват и всички свободолюбиви народи от цял свят.

Деля КОЛЕВА
Петко СТАМОВ

Digitized by Google

РАЗОРЪЖАВАНЕТО

к. ю. н. ВАЛЕНТИН БОЖИЛОВ

Глобални, многостранни и двустранни проблеми са преплетени в тъканта на съвременните международни отношения. Нито множеството на тези проблеми, нито тяхната сложност не могат обаче да хвърлят сянка на съмнение върху схващането, което широко преобладава, че най-важната и най-неотложната задача на нашата динамична съвременност е да се обуздае надпреварата във въоръжаването, да се поеме твърдо пътят на разоръжаването. Върховенството на тази цел е изрично установено във външната политика на СССР и братските социалистически страни. В декларацията на държавите — участнички във Варшавския договор, приета на съвещанието на Политическия консултативен комитет в Москва на 23 ноември 1978 г., бе изрично подчертано, че „най-важна задача на международната политика при сегашните условия е осигуряването на най-бърз решителен прелом на преговорите за прекратяване на надпреварата във въоръжаването и за разоръжаване"[1].

„Разоръжаването е идеал на социализма"[2] — писа В. И. Ленин още преди победата на Великата октомврийска социалистическа революция. Аналите на историята на външната политика на СССР и на братските социалистически страни са блестящо потвърждение на дълбоката правота на Лениновата мисъл, безспорно доказателство за това, че борбата за свят без оръжие, без войни е неделима от природата на социалистическия обществен строй.

Усилията за ограничаване на надпреварата във въоръжаването и за намаляване опасността от термоядрена катастрофа бяха насочени в руслото на деловите преговори едва в началото на 60-те години. Това стана в резултат на изменението в съотношението на силите в света в полза на мира, социализма, демокрацията и националното освобождение, на нарасналата икономическа, научно-техническа и отбранителна мощ на СССР и другите социалистически страни, в резултат на ленинската политика на мирно съвместно съществуване, която тези страни провеждат.

Разведряването, което настъпи в международните отношения в началото на 70-те години, даде определен тласък на двустранните и многостранните преговори в областта на разоръжаването. През 60-те години и особено през 70-те години бяха сключени редица договори, конвенции и споразумения.

От голяма важност са споразуменията между СССР и САЩ за предотвратяване на ядрената война, за намаляване на риска от нейното случайно избухване, за ограничаване на стратегическите оръжия (САЛТ—1), както и споразумението между СССР и Франция за предотвратяване на случайно, неоторизирано използване на ядрени оръжия. Не подлежи на съмнение и значението на договорите за забрана на опитите с ядрено оръжие в атмосферата, в космоса и под водата; за ограничаване на подземните ядрени опити; за неразпространение на ядреното оръжие; за забрана на разполагането на ядреното оръжие в космическото пространство, на небесните тела и на морското и океанското дъно; както и на конвенциите за забрана на бактериологичното оръжие и за забрана на въздействието върху природната среда с военни и други враждебни цели.

„Безспорно двустранните и многостранните споразумения за ограничаване на надпреварата във въоръжаването, сключени през 60-те и 70-те години — се изтъква в документа на СССР „Практически мерки за прекратяване на надпреварата във въоръжаването", — оказаха и оказват определено възпиращо влияние върху тази надпревара. Като затвориха едни и донякъде стесниха други канали за развитие и разпространяване на оръжията за масово унищожение, тези споразумения предотвратиха най-лошото. Но поради своя ограничен характер и поради това, че не всички държави, включително не всички ядрени държави, станаха участници в тях, те не спряха надпреварата във въоръжаването."[3]

[1] В. „Работническо дело" от 24 ноември 1978 г.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 23, с. 96.
[3] В. „Работническо дело" от 31 май 1978 г.

Digitized by Google

За съжаление през 70-те години надпреварата във въоръжаването продължи да се разширява хоризонтално и да се задълбочава вертикално.

Хоризонталното разширяване се дължи на въвличането в нея на немалък брой страни от Азия, Африка и Латинска Америка. Отделни развиващи се страни се изкушават от амбицията да влязат в „клуба" на ядрените държави. Голяма опасност представляват плановете на Израел и ЮАР да се сдобият със собствено ядрено оръжие.

С форсирани темпове се въоръжава маоистки Китай, чиято великоханска, хегемонистична външна политика го превърна в източник на международно напрежение и огнище на война. Въоръжената агресия, която пекинските управници предприеха срещу СР Виетнам, отбелязва нов качествен етап на китайската политика — използване на военна сила в широки мащаби срещу социалистически държави.

Вертикалното задълбочаване на надпреварата във въоръжаването се изразява в качественото усъвършенстване на съществуващите оръжия, в разработването и въвеждането на въоръжение на нови видове и системи оръжие. Първоизточник и двигател на тези тенденции е НАТО. През май 1978 г. Съветът на НАТО прие допълнителна военна програма на сума от 80 млрд. долара, която ще бъде изразходвана за модернизация на въоръженията. Едва ли е без значение да се изтъкне, че тази програма бе приета тогава, когато бе вече започнала работата си Специалната сесия на Общото събрание на ООН по разоръжаването.

По силата на хоризонталното разширяване и вертикалното задълбочаване на надпреварата във въоръжаването световните разходи за военни цели достигнаха вече 410 млрд. долара. Военна униформа носят над 25 милиона души в света. С дейност от военно естество са заети повече от 25 процента от научните работници в света. Общата стойност на търговията с оръжие надхвърли 25 млрд. долара годишно.

С други думи — надпреварата във въоръжаването все още продължава да тегне като дамоклиев меч над света. Вината за нейното форсиране носят военнопромишленият комплекс на САЩ и на големите западни държави — членки на НАТО, онези, които изразяват интересите и амбициите на реакционните политици, военщината и големите монополи. Реакционните политически и военни кръгове на Запад продължават да се стремят към военно превъзходство на НАТО над Варшавския договор, към осигуряване на условия за провеждане на политика на диктат в международните отношения. В същото време монополистичните кръгове, които получават лъвския пай от поръчките за производство на оръжие, не желаят да секне такъв източник на огромни печалби, какъвто е надпреварата във въоръжаването.

Практическият резултат от тази недалновидна политика на Запада не е установяването на военно превъзходство на НАТО над Варшавския договор, а въвличането на социалистическата общност и в крайна сметка на света в нови, възходящи кръгове на надпреварата във въоръжаването.

Ни най-малко не е далновидно да се мисли, че разведряването и надпреварата във въоръжаването са тенденции, които могат да съжителствуват до безкрайност. Без напредък по пътя на разоръжаването има реална опасност да се постави под заплаха по-нататъшното развитие и задълбочаване на разведряването. Дори само да се спре развитието на процеса на разведряване, това би означавало да се скове по-нататъшното утвърждаване на принципите на мирното съвместно съществуване в международните отношения, защото разведряването е и би следвало да се разглежда като връх в провеждането на политиката на мирно съвместно съществуване между държавите с различен обществен строй. Политиката на разведряване и разоръжаване е мирно съвместно съществуване в действие. Ето защо „най-важната и най-неотложна задача сега е — както заяви др. Тодор Живков — да се прекрати надпреварата във въоръжаването, да се премине на широк фронт към разведряване и във военната област"[1].

II

Световната общественост проследи с огромен интерес съветско-американската среща на високо равнище, която се състоя във Виена от 15 до 18 юни 1979 г. Значението на разговорите, които се водиха между генералния секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР Л. И. Брежнев и президента на САЩ Джими Картър, далеч надхвърли рамките на съветско-американските отношения, защото в центъра на вниманието на двамата държавници бяха редица въпроси, свързани с укрепването на международния мир и сигурност, с развитието и задълбочаването на процеса на разведряване.

Виенската среща бе кулминационната точка на важните, сложни и трудни преговори за ограничаване на стратегическите въоръжения (САЛТ—2), които се водиха между СССР и САЩ в течение на 7 години. Леонид Илич Брежнев и Джими Картър поставиха подписите си под такива важни документи като договора между СССР и САЩ за ограничаване на стратегическите нападателни оръжия; протокола към този договор и общата декларация за принципите и основните насоки на следващите преговори за ограничаване на стратегическите оръжия.

---

[1] В. „Работническо дело" от 26 април 1978 г.

Digitized by Google

РАЗОРЪЖАВАНЕТО

к. ю. н. ВАЛЕНТИН БОЖИЛОВ

Глобални, многостранни и двустранни проблеми са преплетени в тъканта на съвременните международни отношения. Нито множеството на тези проблеми, нито тяхната сложност не могат обаче да хвърлят сянка на съмнение върху схващането, което широко преобладава, че най-важната и най-неотложната задача на нашата динамична съвременност е да се обуздае надпреварата във въоръжаването, да се поеме твърдо пътят на разоръжаването. Върховенството на тази цел е изрично установено във външната политика на СССР и братските социалистически страни. В декларацията на държавите — участнички във Варшавския договор, приета на съвещанието на Политическия консултативен комитет в Москва на 23 ноември 1978 г., бе изрично подчертано, че „най-важна задача на международната политика при сегашните условия е осигуряването на най-бърз решителен прелом на преговорите за прекратяване на надпреварата във въоръжаването и за разоръжаване"[1].

„Разоръжаването е идеал на социализма"[2] — писа В. И. Ленин още преди победата на Великата октомврийска социалистическа революция. Аналите на историята на външната политика на СССР и на братските социалистически страни са блестящо потвърждение на дълбоката правота на Лениновата мисъл, безспорно доказателство за това, че борбата за свят без оръжие, без войни е неделима от природата на социалистическия обществен строй.

Усилията за ограничаване на надпреварата във въоръжаването и за намаляване опасността от термоядрена катастрофа бяха насочени в руслото на деловите преговори едва в началото на 60-те години. Това стана в резултат на изменението в съотношението на силите в света в полза на мира, социализма, демокрацията и националното освобождение, на нарасналата икономическа, научно-техническа и отбранителна мощ на СССР и другите социалистически страни, в резултат на ленинската политика на мирно съвместно съществуване, която тези страни провеждат.

Разведряването, което настъпи в международните отношения в началото на 70-те години, даде определен тласък на двустранните и многостранните преговори в областта на разоръжаването. През 60-те години и особено през 70-те години бяха сключени редица договори, конвенции и споразумения.

От голяма важност са споразуменията между СССР и САЩ за предотвратяване на ядрената война, за намаляване на риска от нейното случайно избухване, за ограничаване на стратегическите оръжия (САЛТ—1), както и споразумението между СССР и Франция за предотвратяване на случайно, неоторизирано използване на ядрени оръжия. Не подлежи на съмнение и значението на договорите за забрана на опитите с ядрено оръжие в атмосферата, в космоса и под водата; за ограничаване на подземните ядрени опити; за неразпространение на ядреното оръжие; за забрана на разполагането на ядреното оръжие в космическото пространство, на небесните тела и на морското и океанското дъно; както и на конвенциите за забрана на бактериологичното оръжие и за забрана на въздействието върху природната среда с военни и други враждебни цели.

„Безспорно двустранните и многостранните споразумения за ограничаване на надпреварата във въоръжаването, сключени през 60-те и 70-те години — се изтъква в документа на СССР „Практически мерки за прекратяване на надпреварата във въоръжаването", — оказаха и оказват определено възпиращо влияние върху тази надпревара. Като затвориха едни и донякъде стесниха други канали за развитие и разпространяване на оръжията за масово унищожение, тези споразумения предотвратиха най-лошото. Но поради своя ограничен характер и поради това, че не всички държави, включително не всички ядрени държави, станаха участници в тях, те не спряха надпреварата във въоръжаването."[3]

[1] В. „Работническо дело" от 24 ноември 1978 г.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 23, с. 96.
[3] В. „Работническо дело" от 31 май 1978 г.

Digitized by Google

За съжаление през 70-те години надпреварата във въоръжаването продължи да се разширява хоризонтално и да се задълбочава вертикално.

Хоризонталното разширяване се дължи на въвличането в нея на немалък брой страни от Азия, Африка и Латинска Америка. Отделни развиващи се страни се изкушават от амбицията да влязат в „клуба" на ядрените държави. Голяма опасност представляват плановете на Израел и ЮАР да се сдобият със собствено ядрено оръжие.

С форсирани темпове се въоръжава маоистки Китай, чиято великоханска, хегемонистична външна политика го превърна в източник на международно напрежение и огнище на война. Въоръжената агресия, която пекинските управници предприеха срещу СР Виетнам, отбелязва нов качествен етап на китайската политика — използване на военна сила в широки мащаби срещу социалистически държави.

Вертикалното задълбочаване на надпреварата във въоръжаването се изразява в качественото усъвършенствуване на съществуващите оръжия, в разработването и въвеждането на въоръжение на нови видове и системи оръжие. Първоизточник и двигател на тези тенденции е НАТО. През май 1978 г. Съветът на НАТО прие допълнителна военна програма на сума от 80 млрд. долара, която ще бъде изразходвана за модернизация на въоръженията. Едва ли е без значение да се изтъкне, че тази програма бе приета тогава, когато бе вече започнала работата си Специалната сесия на Общото събрание на ООН по разоръжаването.

По силата на хоризонталното разширяване и вертикалното задълбочаване на надпреварата във въоръжаването световните разходи за военни цели достигнаха вече 410 млрд. долара. Военна униформа носят над 25 милиона души в света. С дейност от военно естество са заети повече от 25 процента от научните работници в света. Общата стойност на търговията с оръжие надхвърли 25 млрд. долара годишно.

С други думи — надпреварата във въоръжаването все още продължава да тегне като дамоклиев меч над света. Вината за нейното форсиране носят военнопромишленият комплекс на САЩ и на големите западни държави — членки на НАТО, онези, които изразяват интересите и амбициите на реакционните политици, военщината и големите монополи. Реакционните политически и военни кръгове на Запад продължават да се стремят към военно превъзходство на НАТО над Варшавския договор, към осигуряване на условия за провеждане на политика на диктат в международните отношения. В същото време монополистичните кръгове, които получават лъвския пай от поръчките за производство на оръжие, не желаят да секне такъв източник на огромни печалби, какъвто е надпреварата във въоръжаването.

Практическият резултат от тази недалновидна политика на Запада не е установяването на военно превъзходство на НАТО над Варшавския договор, а въвличането на социалистическата общност и в крайна сметка на света в нови, възходящи кръгове на надпреварата във въоръжаването.

Ни най-малко не е далновидно да се мисли, че разведряването и надпреварата във въоръжаването са тенденции, които могат да съжителствуват до безкрайност. Без напредък по пътя на разоръжаването има реална опасност да се постави под заплаха по-нататъшното развитие и задълбочаване на разведряването. Дори само да се спре развитието на процеса на разведряване, това би означавало да се скове по-нататъшното утвърждаване на принципите на мирното съвместно съществуване в международните отношения, защото разведряването е и би следвало да се разглежда като връх в провеждането на политиката на мирно съвместно съществуване между държавите с различен обществен строй. Политиката на разведряване и разоръжаване е мирно съвместно съществуване в действие. Ето защо „най-важната и най-неотложна задача сега е — както заяви др. Тодор Живков — да се прекрати надпреварата във въоръжаването, да се премине на широк фронт към разведряване и във военната област"[1].

II

Световната общественост проследи с огромен интерес съветско-американската среща на високо равнище, която се състоя във Виена от 15 до 18 юни 1979 г. Значението на разговорите, които се водиха между генералния секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР Л. И. Брежнев и президента на САЩ Джими Картър, далеч надхвърли рамките на съветско-американските отношения, защото в центъра на вниманието на двамата държавници бяха редица въпроси, свързани с укрепването на международния мир и сигурност, с развитието и задълбочаването на процеса на разведряване.

Виенската среща бе кулминационната точка на важните, сложни и трудни преговори за ограничаване на стратегическите въоръжения (САЛТ—2), които се водиха между СССР и САЩ в течение на 7 години. Леонид Илич Брежнев и Джими Картър поставиха подписите си под такива важни документи като договора между СССР и САЩ за ограничаване на стратегическите нападателни оръжия; протокола към този договор и общата декларация за принципите и основните насоки на следващите преговори за ограничаване на стратегическите оръжия.

---

[1] В. „Работническо дело" от 26 април 1978 г.

Digitized by Google

Квинтесенцията на договора е задължението, което се поема от СССР и САЩ да ограничат стартовите инсталации за междуконтиненталн балистични ракети, стартовите инсталации за балистични ракети, в подводници, тежките бомбардировачи, както и балистичните ракети клас „въздух—земя“ до общо количество не по-голямо от 2400 единици. Освен това двете страни се задължават към 1 януари 1981 г. да сведат общото количество на стратегическите си нападателни оръжия на 2250 единици във всяка от двете страни.

Договорът е важен успех на усилията за ограничаване и намаляване на стратегическите нападателни оръжия. За първи път се постига договореност за поставяне в определени качествени рамки на „триадата“ на стратегическите въоръжени сили: междуконтиненталните балистични ракети, балистичните ракети в подводници и стратегическата авиация. Договорът налага ограничения не само в количествено, но и в качествено отношение, по-специално частично ограничава разрушителната сила на ракетно-ядрения арсенал на СССР и САЩ, като определя мощността на ракетите, броя на касетъчните заряди с индивидуално насочвани бойни глави и други качествени параметри на стратегическите нападателни оръжия. От особена важност е също така и обстоятелството, че договорът „прехвърля мостове“ към по-нататъшно ограничаване и съкръщаване на стратегическите арсенали. Основите на тези „мостове“ са заложени в общата декларация за принципите и основните насоки на следващите преговори за ограничаване на стратегическите оръжия.

Разбира се, сам по себе си договорът САЛТ—2 не слага и не може да постави край на надпреварата във въоръжаването. Няма съмнение обаче, че последователното спазване и прилагане на документите, подписани във Виена, би открило нови възможности да се прекрати увеличаването на арсеналите от ракетно-ядрено оръжие, да се осигури тяхното действено количествено и качествено ограничаване. Решаването на тази задача ще бъде нов етап в задържането на надпреварата във въоръжаването, би открило път към съществено намаляване на въоръженията и към осъществяването на голямата цел — пълното прекратяване на производството и ликвидирането на запасите от ядрено оръжие.

Кой би следвало да води бъдещите преговори? На този въпрос министърът на външните работи на СССР А. А. Громико даде ясен отговор на пресконференцията си, състояла се в Москва на 25 юни 1979 година: „САЩ и СССР не могат безкрай да водят преговорите на двустранна основа. Това е невъзможно. До определено време те могат да водят такива преговори, но само до определено време. Другите ядрени държави са длъжни също да се включат в преговорите.“[1]

III

СССР и братските социалистически страни полагат непрекъснати, последователни усилия за отстраняване на опасността от термоядрена катастрофа, за прекратяване на надпреварата във въоръжаването и за разоръжаване.

Водеща и с нищо незаменима роля в борбата за прекратяване надпреварата във въоръжаването, за разширяване и задълбочаване на разведряването играе Съюзът на съветските социалистически републики — най-мощната социалистическа държава, чиличеният гръбнак на социалистическата общност. КПСС, съветското правителство и съветският народ с неотклонна последователност осъществяват на дело идеите, залегнали в Програмата за мир, която беше разработена от XXIV конгрес на КПСС, и „Програмата на по-нататъшната борба за мир и международно сътрудничество, за свобода и независимост на народите“, одобрена от XXV конгрес на КПСС.

Борбата на КПСС и съветската държава за мир и сигурност в света, за по-нататъшното утвърждаване на принципите на мирното съвместно съществуване в международните отношения безрезервно се подкрепя от партиите, правителствата и народите на социалистическата общност, от всички прогресивни хора на планетата.

На Специалната сесия на Общото събрание на ООН по разоръжаването, състояла се през май и юни 1978 г., СССР внесе за разглеждане документа „Практически мерки за прекратяване на надпреварата във въоръжаването“, който синтезира позициите на братските социалистически страни. Най-важните елементи на този документ бяха отново изтъкнати в Декларацията, приета на Съвещанието на Политическия консултативен комитет на Варшавския договор на 23 ноември 1978 г.

Несъмнен принос в усилията, насочени към ограничаване и прекратяване на надпреварата във въоръжаването, би било довеждането до успешен завършек на преговорите, които се водят на двустранна, регионална и многостранна основа: съветско-американските преговори за ограничаване, а след това и за намаляване на военната дейност в Индийския океан; за ограничаване на международната търговия с обикновени оръжия и на техните доставки; Виенските преговори за съкращаване на въоръжените сили и въоръженията в Централна Европа; преговорите за пълна и всеобща забрана на разработването, производството и натрупването на химическо оръжие и за унищожаване на запасите от него, за забрана на радиологичното оръжие и за забрана на създаването на нови видове и системи от оръжия за масово унищожение.

Назряла е вече необходимостта усилията да се насочат към пълно прекратяване

[1] В. „Работническо дело“ от 26 юни 1979 г.

Digitized by Google

на по-нататъшното количествено и качествено нарастване на въоръженията и въоръжените сили на държавите, притежаващи голям военен потенциал. И по-специално:

— да се прекрати производството на всички видове ядрено оръжие;

— да се прекрати производството и да се забранят всички други видове оръжие за масово унищожение;

— да се прекрати създаването на нови видове обикновени оръжия с голяма разрушителна сила;

— отказ от разширяване на армиите и от увеличаване на обикновените оръжия на страните, постоянни членки на Съвета за сигурност, както и на страните, свързани с тях чрез военни споразумения.

СССР и братските социалистически страни предлагат осъществяването на тази комплексна програма да започне с вземането на конкретни мерки за пресичане и отстраняване на опасността от термоядрена катастрофа:

— да се предотврати по-нататъшното разпространение на ядрено оръжие;

— да не се допусне разполагането на ядрено оръжие на територията на държави, в които сега няма такова оръжие;

— да се прекрати производството на всички видове ядрено оръжие и да се намалят постепенно запасите от него до пълното им ликвидиране.

Разработването и осъществяването на мерки в областта на ядреното разоръжаване ще бъдат само улеснени, ако се укрепят политическите и международноправните гаранции за сигурността на всички държави. От несъмнена полза би било, ако се съгласува и сключи Световен договор за неупотреба на сила в международните отношения — инициатива, с която СССР излезе на XXXI сесия на Общото събрание на ООН. Достатъчно е да се напомни, че проектодоговорът, представен от СССР, предвижда държавите да поемат задължението да се въздържат от заплаха със сила или прилагането на сила, по-конкретно да не се използват каквито и да е оръжия, включително ядрени оръжия.

Убедително свидетелство за стремежа на СССР да се даде нов тласък на усилията за намаляване на опасността от термоядрена катастрофа бяха и неговите инициативи на XXXIII сесия на Общото събрание на ООН:

1. Да се сключи конвенция за укрепване на гаранциите за сигурност на неядрените държави.

2. Ядрените държави да поемат задължението да не разполагат ядрено оръжие на териториите на държавите, където сега го няма.

Тези конструктивни инициативи получиха подкрепата на голямото мнозинство от държави — членки на ООН.

През февруари т. г. СССР съвместно със социалистическите страни, в това число и НР България, внесе в Комитета по разоръжаването предложение да се пристъпи незабавно към преговори за прекратяване на производството на всички видове ядрено оръжие, за тяхното постепенно намаляване до пълното им ликвидиране. Предвижда се предмет на преговорите да бъдат такива въпроси като прекратяването на качественото усъвършенстване на ядреното оръжие, прекратяването на производството на разпадащи се материали за военни цели, постепенното съкращаване на запасите от ядрено оръжие до пълното им премахване. Конкретните мерки следва да се осъществяват по етапно на взаимноприемлива и съгласувана основа.

Групата на необвързаните държави в Комитета по разоръжаването, в чийто състав влизат 21 държави, излезе със специално заявление в подкрепа на инициативата на СССР и социалистическите страни.

Не е възможно обаче да се извърши прелом в усилията за ядрено разоръжаване, докато всички ядрени държави (СССР, САЩ, Англия, Франция и Китай) не заемат — и то с добра воля — местата си на масата за преговори. Ето защо задача от първостепенна важност за всички правителства, за всички народи е да водят последователна кампания за започване на делови преговори между петте ядрени държави.

Европа бе огнището, което разпали пожара на двете световни войни. Макар че вече 34 години европейските народи се радват на благата на мира, равнището на военното противопоставяне в Европа продължава да е най-високото в света. Държавите — членки на Варшавския договор, полагат системни усилия да се пристъпи към обсъждане и съгласуване на практически мерки, които да съдействуват за отслабване на военното противопоставяне, за намаляване на концентрацията и съкращаване на въоръжените сили и въоръженията на европейския континент, с една дума — за военно разведряване в Европа.

Ново убедително свидетелство за тяхната добра политическа воля са конструктивните предложения, които бяха направени от Комитета на министрите на външните работи на държавите — членки на Варшавския договор, на 15 май 1979 г. И по-специално: между държавите — участнички в Общоевропейското съвещание, да се сключи договор за неупотреба първи една срещу друга както на ядрени, така и на конвенционни оръжия; да се свика конференция на политическо равнище с участието на всички европейски държави, САЩ и Канада; да се разширят мерките за укрепване на доверието. Не може да не се изтъкне също така и неизменната готовност на братските социалистически страни за разпускане на организацията на Варшавския договор едновременно с организацията на Северноатлантическия договор, което преди всичко предполага да се ликвидират техните военни организации, като се започне с взаимното намаляване на военната дейност.

Градивните усилия на СССР и държавите — членки на Варшавския договор, за прекратяване на надпреварата във въоръжаването, за разширяване и задълбочаване на разведряването оказват решаващо

Digitized by Google

въздействие върху хода на съвременните международни отношения. Те се ползват с все по-широката подкрепа на движението на необвързаните страни, което, както показа VI конференция на ръководителите на държавите и правителствата на необвързаните страни, се утвърждава като все по-влиятелен фактор в международния живот. Те се посрещат също така с разбиране и интерес от всички реалистично мислещи политически кръгове на Запад, които поставят интересите на мира и сигурността на преден план във външнополитическата си дейност.

Борбата за ограничаване надпреварата във въоръжаването, за нейното прекратяване и за разоръжаване е неразделна част от миролюбивата външна политика на НР България.

Нашата страна използва широко трибуната на ООН и нейните специализирани организации, за да съдействува за съгласуването и приемането на конкретни мерки в областта на разоръжаването. В найтясно сътрудничество със СССР и другите братски социалистически страни НР България участвува активно и дава конструктивен принос в работата на Комитета по разоръжаването, на Комисията на ООН по разоръжаването, на Специалния комитет на ООН за Световна конференция за разоръжаването и на Виенските преговори за съкращаване на въоръжените сили и въоръженията в Централна Европа.

Гласът на нашата страна, на българската общественост звучи високо и на всички големи форуми на международните неправителствени организации, на които се разискват проблеми, свързани с усилията да се укрепи международният мир и сигурност, за да се вкоренят още по-дълбоко принципите на мирното съвместно съществуване в международните отношения, да се постигне военно разведряване в Европа и света.

IV

Борбата за прекратяване на надпреварата във въоръжаването, за разоръжаване е съдбовна задача на всички народи.

При съвременните условия задача от изключителна политическа важност е да продължат да се сплотяват усилията на всички честни, здравомислещи хора по света, да се укрепва единството и единодействието на всички миролюбиви сили. Здравият фронт на миролюбивите сили е фактор, който оказва и в бъдеще ще оказва все по-силно въздействие върху хода на международните отношения. Изхождайки от това: „Социалистическите страни са готови да водят конструктивен диалог със социалистите и социалдемократите, с християндемократите, религиозните дейци и организации, с всички обществени движения, които се борят за прекратяване на надпреварата във въоръжаването, за премахване на опасността от война, за укрепване и задълбочаване на международното разведряване"[1].

Специалната сесия на Общото събрание на ООН по разоръжаването убедително показа, че световната общественост смята за свой дълг да дава принос в усилията за прекратяване на надпреварата във въоръжаването, за разоръжаване. Около 1300 представители на 430 неправителствени организации и изследователски институти участвуваха в работата на Специалната сесия. На 25 неправителствени организации и на 6 изследователски институти бе предоставено правото да изложат становището си на пленарни заседания.

Особено активна дейност разгърна делегацията на Световния съвет на мира. Достатъчно е да се припомни, че на церемонията, която предшествуваше откриването на Специалната сесия, президентът на Световния съвет на мира Ромеш Чандра връчи на генералния секретар на ООН и на председателя на Специалната сесия новия Стокхолмски апел, подписан от 500 милиона души от всички краища на планетата.

Не може да не се изтъкне също така, че по предложение на неправителствените организации Заключителният документ на Специалната сесия провъзгласи седмицата, която започва на 24 октомври — деня на основаването на ООН, — за седмица на разоръжаването.

Специалната сесия даде силен импулс на дейността на неправителствените организации в полза на делото на разоръжаването. През февруари 1979 г. в Берлин се състоя сесия на Световния съвет на мира, която прие два важни документа: апел към народите на света „За прекратяване надпреварата във въоръжаването" и послание до петте ядрени сили. По случай седмицата на разоръжаването в Брюксел по инициатива на Международния комитет за европейска сигурност и сътрудничество се свиква Общоевропейски форум по въпросите на разоръжаването и сигурността. Важни мероприятия, посветени на разоръжаването, бяха проведени или предстои да се проведат по линия на СФПС, МДФЖ, СФДМ и много други неправителствени организации.

* * *

Днес прекратяването на надпреварата във въоръжаването и пристъпването към разоръжаване не са само идеали. Те са повеля на времето ни, съдбовна задача, от чисто решаване зависят настоящето и бъдещето на човечеството.

Превесът, който силите на мира, демокрацията и социалният напредък установиха в съвременните международни отношения, непрекъснатото изменение на съотношението на силите в тяхна полза вдъхват увереност, че е реална целта политическото разведряване да бъде допълнено с военно разведряване, което ще позволи на човечеството да прекрачи в XXI век в условията на траен мир и широко международно сътрудничество.

[1] „Работническо дело" от 24 ноември 1978 г.

Digitized by Google

ЕПОПЕЯ НА ПОБЕДАТА

Излезе от печат и последната част — „Победата" — от широко известната мемоарна трилогия „Повеля на дълга" на изтъкнатата деятелка на Българската комунистическа партия, члена на Политбюро на ЦК на БКП Цола Драгойчева — Соня. Както трябваше и да се очаква, тази книга от над 650 страници е не само едно естествено продължение на епичния разказ на десетилетието упорити борби на Българската комунистическа партия против монархо-фашизма в България, но и негов достоен завършек. По своята емоционална наситеност, по вътрешното напрежение, извиращо от интерпретираните в книгата драматични събития и факти, по умението на авторката да води увлекателно повествованието и да поддържа непрестанно буден интереса на читателя, та дори по своя емоционално обагрен образен стил и език последната книга от „Повеля на дълга" не само не отстъпва, но в някои отношения превъзхожда излезлите по-рано две части от трилогията. И това е естествено. Този факт има своята обективна основа в разгърнатата на широк фронт решителна битка под ръководството на Партията за окончателния разгром на фашизма у нас, завършила щастливо с народната победа на 9 септември 1944 година.

„Победата" носи неотменно и другото достойнство на трилогията, което я прави не само изключително интересна за читателя, но и много полезна за нашата историческа наука. В нея в още по-голяма степен си дават среща личните спомени на авторката за преживяното от нея като един от ръководните дейци на Партията през ония сурови, но героични години, с изобилието от автентични документи за събития, факти и обстоятелства, много от които все още недостатъчно проучени и ненамерили своето естествено място в нашата най-нова история.

И в тази книга Цола Драгойчева ни запознава, къде по-разгърнато, къде по-лаконично, с борческата биография и кипящата революционна дейност на най-изтъкнатите партийни функционери през годините пред народната победа, много от които изкупиха тази победа с цената на прекрасния си живот, посветен и отдаден без остатък на Партията и народа. Дълбоко в сърцето на читателя проникват думите на възхвала и признателност, изречени за такива всеотдайни, дръзновени и безкомпромисни борци срещу фашистката тирания като Станке Димитров—Марек, Христо Михайлов, Владо Георгиев, Емил Марков, Методи Шаторов, Йорданка Николова, Начо Иванов, Владо Тричков и др., имена, издълбани с ярки букви в бурната история на Партията и родината.

Събитията, описани в „Победата", се помещават в сравнително кратък — малко повече от двегодишен период, но това е времето на ожесточената до последен предел кървава схватка с фашизма, изискваща неимоверно физическо и нравствено напрежение, безпределна преданост към великото освободително дело на Партията, себеотрицание и мъжество. Това беше време на жестоки изпитания не само за активните партийни кадри, но и за най-широките народни слоеве, поставени от войната и фашисткото мракобесие при нечовешки условия на живот. Поради това то беше период и на масова съпротива и масов героизъм, така успешно доловени, организирани и насочвани от Партията, за да доведат до революционен взрив, до всенародното въоръжено въстание на Девети септември.

В първата глава на книгата са описани подробно и вълнуващо родилните мъки на спасителния за страната ни Отечествен фронт, създаден по безсмъртната идея и под непосредственото ръководство на вожда и учителя на Партията Геор-

Цола Драгойчева, Победата — Повеля на дълга, Партиздат, С., 1979, 658 с.

Digitized by Google

ги Димитров. Както е известно, това бе естествено продължение, но и по-нататъшно развитие при новите условия на принципите на Единния фронт в борбата срещу фашизма, знамето на която работниците и селяните в нашата страна, организирани и ръководени от БКП, издигнаха първи в света още по времето на славното Септемврийско въстание през 1923 година. От изключителен интерес са приведените в книгата и блестящо коментирани от авторката многобройни писма на Цола Драгойчева — тогава член на Политбюро и пряк отговорник за изграждането на Отечествения фронт — до д-р Кирил Драмалиев, оглавил специалната комисия на Централния комитет, натоварена да решава непосредствено тази високоотговорна партийна и патриотична задача. В тези писма, запазени като по чудо до наши дни, е отразена като в капка вода организираната, добре премислена всекидневна грижа на партийното ръководство за бавно и мъчително изграждане на монолитното единство на здравите патриотични, антифашистки сили у нас и вдигането им на решителен щурм срещу обречената от историята, но все още силна монархо-фашистка власт, продала страната на безславно слизащата от политическата сцена хитлерофашистка Германия. В публикуваните писма отговори на д-р Драмалиев до Драгойчева, пък са очертани неимоверните трудности, но и извоюваните с цената на огромни усилия и забележителен политически такт успехи в създаването на Националния комитет на Отечествения фронт, който по-късно, с всичките му колебания и резерви, ще се превърне в обединителен център на антифашистката борба, гръбнакът на която беше въоръженото, непрекъснато разрастващото се партизанско движение.

Посочените писма в тази глава обаче не са приведени механически, а са органично втъкани в разгърнатото развълнувано повествование и по този начин са превърнати в изключително полезен градивен материал, умело използван от авторката на мемоарите. Поради това те не тежат на общия текст, а щастливо го допълват и обогатяват.

В първата глава на книгата е показана и огромната ръководна роля на Георги Димитров в създаването и по-нататъшното насочване на Отечествения фронт, както и усилията на партийното ръководство вътре в страната за претворяване в живи дела неговите мъдри и далновидни указания и съвети. Интерес не само за специалистите представляват и приведените многобройни факти, които ярко и обосновано очертават политическата позиция и етика на представителите на различните дребнобуржоазни и буржоазнодемократични партии и течения по това време. Мнозина от тях, извлекли горчив урок от миналото, честно приобщават усилията си към Отечествения фронт и му служат всеки според силите си до край. Поведението на тази немалка група политически дейци е едно от най-ярките доказателства, че идеята на Георги Димитров за създаването на Отечествения фронт не е само едно добро пожелание, но насъщна историческа потребност, която има своите яки корени дълбоко в създадената по време на Втората световна война икономическа и политическа обстановка у нас. А колебанията, резервите и по-късно пълната измяна на народа и отечеството от страна на дребнобуржоазната и буржоазнодемократичната опозиция още по времето преди победата, описани подробно в книгата, идват да допълнят обяснението на антинародните действия на същите тези „бивши величия", превърнали се след 9 септември 1944 година в злостно ядро на продажната опозиция против Отечествения фронт.

Заслужено място в последната книга от мемоарната трилогия на Цола Драгойчева заема непрекъснато засилващата се антифашистка съпротива в страната особено след историческата победа на Съветската армия при Сталинград, която внесе обрат в хода на Втората световна война, сложи внушителното „начало на края" на „Великия хитлеристки райх". Основателно повествованието за развоя на събитията вътре в страната се свързва тясно и непосредствено със забележителните успехи на съветските въоръжени сили, със започналия разгром на хитлерофашисткия завоевател. И тук разказът е конкретен и богато подплатен с документи, факти и данни, което го прави предметен и убедителен. В книгата се правят анализи и съпоставки с антифашисткото движение и в някои наши съседни страни, като се подхвърлят на внимателен и обоснован разбор специфичните условия у нас, обусловени от наличието чак до окончателната народна победа на една безперспективна, но хитра, жестока и още много силна монархо-фашистка власт, опираща се на нормално функциониращ военнополицейски и административен държавен апарат. Всичко това създава невероятни трудности пред революционните сили, отдалечава победата, дава своеобразен отпечатък върху протичането на революционния процес.

Във втората глава авторката на мемоарите насочва нашето внимание към така наречения „македонски въпрос", изникнал тогава в сложните взаимоотношения с останалите партньори в Отечествения фронт. Част от материалите, посветени на този въпрос, бяха публикувани в печата още преди излизането на книгата и предизвикаха жив интерес у широката читателска аудитория. Интересът към тези материали може да се обясни първо с отколешните спекулации в Югославия с проблемите на развитието на Македонската област, населена предимно с българи, и второ — с богато аргументираното разглеждане на този въпрос от авторката на книгата. Тук заслужава да се отбележи, че в интерес на по-пълното и комплексно изясняване на необоснованото поведение на наши съседи, Цола Драгойчева се спира не само на фактите, свързани непосредствено с ония години, но прави както една необходима и полезна ретроспекция, за да потърси корени-

Digitized by Google

те на възникналите проблеми, така и едно „забягване напред", за да представи нещата в съвременното им звучене. Всичко това й е дало възможност да приведе достатъчно документи и да се позове на необорими аргументи, за да направи пределно ясни на читателя обстоятелствата и интимните подбуди, които са довели до изкуственото усложняване на иначе отдавна изяснения от марксистко-ленински позиции въпрос за македонската област и населението в нея. Посочените материали недвусмислено говорят за правилната позиция и политика на Българската комунистическа партия, която въпреки необоснованите нападки и преднамерената противобългарска пропаганда прави всичко възможно да разведрява атмосферата и да укрепва приятелските взаимоотношения между СФРЮ и България, без да отстъпва от издържалата изпита на времето политическа линия по националния въпрос.

В третата част от мемоарната трилогия „Повеля на дълга" е нарисувана широка епична картина на въоръжената борба против монархо-фашистката диктатура, вдъхновявана и непосредствено ръководена от Партията на българските комунисти. Въпреки изключително тежките условия, при които протича тази борба, тя непрекъснато се разраства, обхваща все по-широки слоеве от народа. Под развятото знаме на Отечествения фронт се нареждат все нови и нови патриоти, множат се партизанските бойни единици, четите набъбват и прерастват в отряди, отрядите в бригади. И цялата тази многобройна и разпръсната по цялата страна революционна армия е споена от една идея, устремена е към една цел — разгрома на монархо-фашизма и победата на Отечествения фронт. В книгата си Цола Драгойчева проследява стъпка по стъпка развоя на съпротивата, привежда обилен материал за нейното създаване и действия под ръководството на Политбюро, на Главния щаб на НОВА, разказва за многобройни кървави срещи с врага на партизанските чети, за тяхната гъвкава тактика да нападат там и тогава, където и когато са най-малко очаквани. В порядък на самокритика авторката анализира допуснатите грешки по масовото извеждане на нови партизани през есента на 1943 година, без да са им осигурени надеждни бази, продоволствия и оръжие, което става причина за превръщането им в лесна плячка на въоръжения до зъби противник, мобилизирал срещу тях многохилядна редовна войска, полиция и жандармерия. В книгата е направен анализ на разгрома на обвеяния в легендарна бойна слава партизански отряд „Антон Иванов". Специално внимание е отделено на преминалите под бойното знаме на Отечествения фронт редовни войскови поделения и многобройни отделни бойци, на съвместните действия на наши партизански части с народноосвободителната югославска войска и с гръцките партизани, на усилията на партийното ръководство да установи тесни връзки и да координира тези съвместни действия. Подробно и конкретно е разказано за формирането на оперативните партизански зони, за действието на техните партийни ръководства и бойни щабове. Макар в голямата си част изнесените факти да са известни на широката читателска аудитория от други мемоарни източници и книги, систематизирани и поднесени темпераментно и аналитично тук, те отново въздействуват неотразимо върху съзнанието на читателя, предизвикват нов прилив на патриотична гордост.

Естествен връх на тритомната епопея на антифашистката борба у нас е последната, четвърта глава на разглежданата книга. В нея Цола Драгойчева рисува страстно, развълнувано последните дни на монархо-фашизма в страната, ония броени дни, които, по думите на авторката, „разтърсиха България". Това са дните на последния и решителн щурм, дните, в които бе доизкована историческата деветосептемврийска народна победа. В тази глава читателят се запознава с разработения от партийното ръководство оперативен план за непосредственото завземане на властта, както и с конкретните действия на Политбюро и Главния щаб на НОВА за неговото реализиране. Буди възхищение точността на предвижданията, легнали в основата на оперативния план, както и строгата съгласуваност в действията на всички революционни сили, ангажирани в масираното нанасяне на последния удар. Съдбоносната нощ на 8 срещу 9 септември е предадена в книгата с такова чувство и динамика, че напрежението, обхванало в ония часове „щурмуваците", неусетно се предава и на читателя, кара го да изживява искрено и пълноценно съкровените душевни трепети на ония, които историята бе избрала тогава за свои акушери...

И завършващата, последната книга на мемоарната трилогия „Повеля на дълга" е пренаситена със събития и факти, но те не отегчават четенето, защото са поднесени не само аналитично, но интересно и увлекателно. Да се запомни подробно всичко разказано в нея е трудно, пък и едва ли някому е необходимо. Но има един обобщен факт, който не може да не остави трайна следа в съзнанието на всеки, разгърнал страниците на трилогията. Това е фактът на постоянното присъствие на Партията във всички интерпретирани събития. И не само обикновено присъствие, а активно, ръководно участие в развитието на тези събития, в тяхното канализиране и насочване. В този смисъл би могло да се каже, че всъщност трилогията, включително и последната й част — „Победата", е възторжена епопея на борбите и победите на българските работници и селяни, на българския народ срещу монархо-фашизма, вдъхновявани, организирани и ръководени от Българската комунистическа партия.

Христо НИКОЛОВ

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

ГОВОРИ СЕ...

Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на Българската комунистическа партия потвърди наложеното наказание „изключване от Партията" за отправяне на клеветнически и недоказани обвинения срещу партийни и стопански дейци на Лозан Ангелов Маджаров от с. Голямо Асеново, Хасковски окръг.

Защо един човек, който дълго време е бил в партийните редове, на когото е гласувано доверие и е заемал ръководни длъжности — платен партиен секретар, заместник-председател на ТКЗС в Димитровград и пр., днес е вън от Партията?

През 1973 година Л. Маджаров изпраща изложение до Централния комитет на БКП, в което сигнализира за финансови нарушения от някои кадри. Наред с това той обвинява дадени лица и в други провинения. Част от сигналите за финансовите нарушения се оказали верни и хората, които са ги допуснали, са били санкционирани. За извършеното сигнализаторът е бил уведомен своевременно. Той обаче остава недоволен, че някои дейци не са снети от ръководна работа.

През 1974 година в Централния комитет на Партията постъпва от него ново писмо, но пак със старите факти. И този път му е даден отговор.

През 1978 година след идването на нов първи секретар на окръжния комитет на БКП той изпраща изложения до много ръководни дейци, като повтаря старите неща. Подобен материал е получен и в окръжния партиен комитет в Хасково. Въз основа на проверката той е изключен от редовете на Партията.

Характерно в цялостната дейност с многобройните изложения на Лозан Маджаров са приемите на клеветника. Неговите факти почиват на „чух" „казаха ми", „говори се" и пр. Главно въз основа на това той гради и своите обвинения.

И още. Когато е недоволен от констатациите при проверките, веднага пише до най-отговорни места. Сега обаче към старото прибавя и обвинения срещу проверяващите и лицата, които са имали отношение в разрешаването на поставените от него въпроси. Веригата се ниже, нараства.

Собствена информация

Digitized by Google

ПРОДЪЛЖАВА ЗАПИСВАНЕТО НА АБОНАТИ ЗА 1980 ГОДИНА ЗА СПИСАНИЯТА

«ПРОБЛЕМИ НА МИРА И СОЦИАЛИЗМА»

ТЕОРЕТИЧЕСКО И ИНФОРМАЦИОННО СПИСАНИЕ НА КОМУНИСТИЧЕСКИТЕ И РАБОТНИЧЕСКИТЕ ПАРТИИ

«НОВО ВРЕМЕ»

ТЕОРЕТИЧЕН ОРГАН НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

«ПАРТИЕН ЖИВОТ»

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

«ПОЛИТИЧЕСКА ПРОСВЕТА»

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

«ПОЛИТИЧЕСКА АГИТАЦИЯ»

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

Абонирането се извършва във всички пощенски станции, от пощенските раздавачи, от междуселските куриери и от пълномощниците по печата в предприятия, учреждения и АПК.

СРОК ЗА АБОНИРАНЕТО — 10 ДЕКЕМВРИ 1979 ГОДИНА.

Digitized by Google

Записването на абонати за 1979 година на сп. «ПАРТИЕН ЖИВОТ» продължава

Какво НОВО към основната тематика списанието ще поднесе на своите многобройни читатели през следващата година?

На партийните комитети, бюра и отговорниците на групи — поредица от **комплексни разработки**, в които ще обобщи опита на Партията след XI конгрес и Националната партийна конференция по следните основни проблеми: системата на работа за подобряване качественото състав на Партията; за повишаване ролята на първичните организации в промишлеността, селското стопанство, строителството, транспорта, образованието, по местоживеене и др.; за утвърждаване на политическия подход и издигане научното равнище в работата на партийните комитети. Ще продължи **разговорът за качеството и ефективността** на партийната работа и ръководство; за количествените и качествените критерии в партийната работа на всички равнища; за условията, факторите и формите за разгръщане на демократизма, колективността, дисциплината и личната отговорност; за необходимото преустройство на стила и методите в условията на икономическия подход; за функциите на новите партийни органи. Ще публикува поредица от **методически разработки** за стила на работа и ръководство на партийния секретар, на заместник-секретаря, на отговарящите в партийното бюро за отделните дейности, за партийния отговорник, за секретаря на комсомолското дружество, за председателя на профорганизацията и други. Особено внимание ще бъде отделено за ефективността на партийната работа на първичната организация, за замяната на членските книжки. Ще бъде открит **преглед на партийните групи**, на тяхната нарастваща роля в условията на уедряването на партийните организации и бригадната организация на труда. На страниците на списанието ще гостуват общински партийни комитети с техните търсения и творчески опит.

Ще продължи публикуването на материали по преустройството на ръководството на идеологическата работа, по идейновъзпитателната роля на първичната партийна организация в трудовия колектив, в новите бригади, в условията на икономическия подход.

За държавните и стопанските дейци списанието ще открие рубрика „Ръководителят — пълномощник на Партията в колектива", с която ще поведе разговор за политическите измерения в работата на ръководителя в колектива, за неговия авторитет, творческа инициатива и други.

Комсомолските дейци — секретари на комитети и дружества, ще намерят в „Партиен живот" проблемни обобщения на опита по главните задачи на преустройството в партийното ръководство на съюзния живот. С проблематиката си в това направление списанието ще стане трибуна на комунистите в Комсомола.

За младите комунисти списанието ще открие задочен курс за обучение по основните понятия и категории на партийното строителство.

За всички комунисти ще бъде предназначена новата публицистична рубрика за нравствените измерения на комуниста.

Освен това списание „Партиен живот" ще поднесе на своите читатели главното в опита на КПСС и братските партии по основните проблеми за високо качество и ефективност, за образцова организираност на всички по всичко.

СРОК ЗА АБОНИРАНЕТО — 10 ДЕКЕМВРИ 1979 ГОДИНА.

СТАНЕТЕ ЧИТАТЕЛ, ОРГАНИЗАТОР И РАЗПРОСТРАНИТЕЛ НА „ПАРТИЕН ЖИВОТ"!

Digitized by Google

Цена 0,30 лева

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

LIBRARY
FEB 21 1980
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

MAIN/UC-B

Partien Zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

16

СОФИЯ, НОЕМВРИ 1979 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 16 НОЕМВРИ 1979 година XXVI

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Първичната партийна организация в управлението на АПК 3

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Кадрите — ключов проблем

П. Русев — Отново за стила и подбора на хората 8

Д. Петков — Докъде води прекомерното доверие 15

Нашият разговор

* — Оптимизъм, проблеми, горещи точки 19

Партийният комитет

Д. Станоев — Единство на идеологическата и организаторската работа 37

Ръководно политическо ядро и първообраз
Партийната организация и социалната активност

С. Дюлгеров — Демократизмът в производствения процес . . . 45

Б. Стойчев — Да си комунист, значи да си активен 50

Д. Йотов — Социалните взаимоотношения в колектива 53

Т. Тодоров — Всестранно развитие на човека 56

*

Д. Ангелов — Истории, които не са за разказване 59

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

* — Идейновъзпитателната работа в трудовия колектив . . . 64

Д. Наумов — Целта: богата културна и естетиковъзпитателна дейност в общините 73

С. Величкова — Фашизмът и ултралевичарството 80

Digitized by Google

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

И. Казака — Иван Нивянин 86

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Л. Игелска — Воеводският партиен комитет и укрепването на организациите 90
Й. Хаджиев — Край Дунав и Тиса 94
М. Иванов — Научно-практическа конференция в Одеса 96

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева. — Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2668. Тираж 52 500 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 14. XI. 1979 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ В УПРАВЛЕНИЕТО НА АПК

Дейността на първичните партийни организации в управленията на аграрно-промишлените комплекси е ограничена в рамките на управленческия им апарат. Но фактически тя съществено влияе върху състоянието на цялостната работа в комплексите. Това е така, защото основните ръководни дейци и специалисти, които разработват насоките за развитие, организират и ръководят оперативната работа за тяхното изпълнение, са членове или номенклатурни кадри на първичните партийни организации в управлението на АПК. Като съдействуват с политически методи и средства да се усъвършенствува организацията на труда и да се издига равнището на работата на апарата, първичните партийни организации допринасят за мобилизиране силите на специалистите за по-задълбочено разработване и комплексно решаване на основните социално-икономически проблеми в АПК, за усъвършенствуване на управлението на производството и повишаване на неговата ефективност.

В плана си за първото полугодие на 1979 година например първичната партийна организация в АПК — Средногорие е набелязала организационно-политически и идеологически мерки за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и повишаване ефективността на селскостопанското производство. На събрания на партийната организация са обсъдени програма за перспективното развитие на комплекса, задачите на АПК в развитието на селищната система и други. Различни страни на проблема за ефективността на производството са обсъждали на свои събрания и първичните партийни организации в АПК „Средец" — София и АПК — Божурище.

Опитът и резултатите показват, че обикновено в добрите, в челните аграрно-промишлени комплекси не само е създадена стройна организация на дейността на стопанските органи и кадри, но там работят и здраво сплотени, дееспособни и силни първични партийни организации, които извършват всекидневна ефективна партийно-политическа и идейновъзпитателна работа, умело и принципно упражняват предоставеното им право на контрол, ползват се с висок авторитет и с поддръжката на трудовите колективи. И обратно, в икономически слабите АПК първичните партийни организации често водят беден орга-

Digitized by Google

низационен и идеен живот, стоят настрана от основните проблеми и слабо влияят върху състоянието на работата.

Главното в решенията на Мартенския пленум на ЦК на Партията и Учредителния конгрес на Националния аграрно-промишлен съюз е да се преустройва управлението на селското стопанство върху последователно икономическа основа, върху основата на пълното приложение на стопанската сметка, самоиздръжката и самофинансирането. Този икономически подход, който от началото на т. г. вече се прилага в управлението на селското стопанство от горе до долу, изисква по новому да се организира и да се преустрои работата и на първичните партийни организации в управленията на АПК. Защото се отнася не за обикновено решение, не за поредна реорганизация, а за коренно изменение на подхода, мисленето и практическата дейност на кадрите, на всички комунисти и трудещи се в селското стопанство.

Със средствата и формите на идеологическата и масово-политическата работа първичните организации в управленията на АПК са длъжни дълбоко и аргументирано да разясняват новите постановки и решения, за да се усвоят от всички кадри и специалисти в управленията на аграрно-промишлените комплекси, да станат тяхно убеждение, мотив за поведение и ръководство в практическата им дейност. При това става дума за творческо усвояване, пречупено през конкретните условия на всеки комплекс, за вземане на мерки да бъдат те претворени в живота. Последователното осъществяване на принципа за резултативния характер на работната заплата в селскостопанските организации и техните производствени единици изисква от комунистите в управленията на АПК да водят безкомпромисна борба срещу нездравите потребителски настроения, за реализиране на максимални икономии на трудови, материални и финансови средства.

В центъра на организаторската и идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации в АПК следва да стоят **проблемите на качеството и ефективността на селскостопанското производство.** Тяхно право и задължение е да насочват и да изискват от ръководителите и специалистите правилно да организират стопанската дейност, да усъвършенствуват социалистическата организация на труда, последователно да прилагат стопанската и вътрешностопанската сметка, строго да съблюдават държавната дисциплина, да опазват и умножават социалистическата собственост. Те са призвани да изискват от стопанското ръководство на АПК задълбочено да разработва и бързо да внедрява в производството постиженията на научно-техническия прогрес и челния опит, да създават организация за най-ефективно използване на земята, селскостопанската техника и другите средства за производство.

Критерии за политическа оценка на ръководителите и специалистите от управленията на АПК трябва да бъдат не традиционните сравнения с предшествуващия период, както на практика става на много места, не подобренията на резултатите с няколко процента, а най-добрите наши и световни постижения. Занапред такъв критерий ще бъде инженерният проект за различните култури и подотрасли на селското стопанство.

Решаването на тези основни задачи следва да се превърне в главно съдържание на партийно-организационната, политическата и идеологическата дейност на първичните партийни организации. С други думи, налага се системно тези задачи да се поставят на обсъждане в събрания на партийните организации и заседания на партийните бюра, да се изслушват отчети от ръководителите и главните специалисти на АПК за изпълнението им, да се възлагат конкретни партийни поръче-

Digitized by Google

ния на комунистите. Особено важно в случая е не количеството, а качеството на тези обсъждания, отчети и поръчения.

От такива позиции подхожда към своята работа първичната партийна организация в АПК „Димитър Благоев" — Благоевград. В заседания на партийното бюро и на събрания обсъждат мястото и ролята на комунистите за ускореното развитие на научно-техническия прогрес, подобряването на бригадната организация на труда и внедряването на вътрешностопанската сметка, повишаването на икономическата подготовка на низовите кадри и други. Във връзка с това на комунистите от управлението на АПК възлагат конкретни поръчения, засилват контрола и взискателността за изпълнението на партийните решения и задачи.

Съставът на първичните партийни организации в управленията на АПК, равнището на подготовката на секретарите и членовете на партийните бюра им дава възможност правилно да подбират въпросите за разглеждане в партийните събрания. Но за съжаление на много места събранията, отчетите и самоотчетите минават формално, проблемите, които се разглеждат, си остават нерешени. Затова сега особено актуално значение придобива въпросът за равнището и качеството на провежданите мероприятия. **На преден план излиза проблемът не само какви въпроси се обсъждат, а и как се обсъждат, какъв е реалният социален и икономически ефект от всяко организационно, политическо или идеологическо мероприятие на партийната организация.**

Нови насоки и измерения придобива и работата с кадрите в АПК. При сегашните условия наред с изискванията за високи морално-политически качества и професионално-техническа подготовка към тях се предявяват и допълнителни изисквания: икономическа компетентност, стопанска инициатива, разумен риск. Последователното приложение на икономическия подход в дейността на АПК е несъвместимо с бягството от отговорност, с инертността и спокойствието, които за съжаление съществуват в мисленето и дейността на немалко ръководители и специалисти в селското стопанство. От това произтичат и особените задачи и отговорността на първичните партийни организации в управленията на АПК. Техен дълг е задълбочено да изучават кадрите и да помагат на съответните партийни комитети при техния подбор и правилно разпределение. Те са призвани да ограждат с внимание и да оказват всестранна поддръжка на инициативните, на смелите и дръзновените стопански дейци, които не се примиряват със слабостите, не бягат от отговорност и поемат разумен риск, когато интересите на работата налагат. В същото време тяхно право е да подлагат на принципна критика и да търсят партийна отговорност, включително да правят предложения за освобождаване от работа на стопански ръководители и специалисти, които проявяват колебание и инертност, не умеят да организират своята работа в духа на новите изисквания и задачи.

Заедно с това първичните партийни организации в управленията на комплексите трябва да осъществяват системен контрол за постоянно развитие и усъвършенствуване на вътрешнокооперативната демокрация в АПК. Да насочват и да следят отблизо как ръководните кадри работят за привличане на всички трудещи се в управлението на АПК, за строго съблюдаване на принципите и обогатяване съдържанието на кооперативната демокрация. Ръководни кадри и специалисти, които се отнасят пренебрежително към предложенията и интересите на трудещите се, отклоняват се от задължението периодично да се отчитат пред членовете на АПК, трябва да се подлагат на персонална критика, да им се търси отговорност. Комунистите не бива да търпят ни-

Digitized by Google

какви бюрократични прегради между управленията на АПК и производствените бригади и ферми, между ръководителите и непосредствените производители.

Първичните партийни организации следва да осъществяват системна помощ и контрол над дейността на стопанските ръководства в АПК за непрестанно усъвършенствуване на системата за подготовка на ръководните кадри и специалистите в съответствие с принципите и изискванията на икономическия механизъм. От кадрите и специалистите в управлението на АПК се изисква не само до съвършенство да владеят този механизъм, но едновременно с това да дават пример на творчество, инициатива и непоколебимост при неговото практическо внедряване във всички звена и дейности.

Особено важна роля се пада на първичните партийни организации при разработването на насрещните планове. Сега АПК получават държавните задачи по плана за 1980 година, включително и за износа, непосредствено от Националния аграрно-промишлен съюз. По този начин се засилва още повече самостоятелността и отговорността на комплексите за обвързване на балансите на страната с основни селскостопански суровини и за осигуряване на необходимите доходи за натрупване и потребление за самите тях. При тези условия със средствата на организаторската и възпитателната работа първичните партийни организации в управленията на АПК са призвани да създават обстановка за максимално разгръщане на стопанската инициатива на кадрите и специалистите, за най-пълно разкриване и използване на всички интензивни фактори и резерви в производството. Те трябва решително да се противопоставят на проявите на консерватизъм и инертност, на опитите да се искат занижени планове и дотации от държавата. Заедно с това те трябва да насочват кадрите към търсене и прилагане на качествено нови решения в организацията и технологията, които ще помогнат многократно да се повиши производителността на труда и ефективността на производството.

Така разбират своята роля и организират работата си голям брой първични партийни организации в управленията на АПК, в които се постигат високи производствено-икономически резултати. Например първичната партийна организация и комунистите от управлението на АПК — Провадия от години наред и особено след внедряването на новия икономически механизъм насочват своето внимание преди всичко към изучаването и творческото приложение на най-новите постижения на науката и челния опит в земеделието като минималните обработки на почвата, безотпадъчното използване на селскостопанските суровини, повишаването на коефициента на използване на земята и техниката и други. Тези проблеми заемат основно място в плановете и дейността на първичната партийна организация в управлението на АПК. Участието на комунистите още при разработването на инженерните проекти и насрещния план на комплекса е постоянна грижа на партийната организация. И никак не е случайно, че АПК — Провадия е на едно от челните места в страната по развитието на техническия прогрес и внедряването на новите технологии в селското стопанство, а също и по темповете на развитие на производството.

Своите ръководни и контролни функции първичните партийни организации в АПК осъществяват с присъщите на политическото ръководство методи, форми и средства. Те насочват, контролират, без да подменят, да изместват или да дублират стопанските ръководства, изискват от тях да прилагат ленинския стил и методи на работа, да създават обстановка на висока отговорност и дисциплина, като строго съблюдават принципите на вътрешнокооперативната демокрация.

Digitized by Google

За да могат да изпълняват с успех тази своя задача, първичните партийни организации сами трябва да бъдат пример и образец на прилагане на такъв стил и методи на работа, на организираност и деловитост, на висока отговорност и дисциплина за изпълнение на партийните решения и задачи. Затова те трябва умело да се опират на опита и знанията на ръководните кадри и специалистите в АПК, строго да спазват колективния метод на работа и ръководство, да проявяват висока принципност и партийност при решаването на всеки проблем, който засяга живота и дейността на съответния трудов колектив. Само така първичните партийни организации в управленията на АПК ще могат бързо да се преустроят в духа на новите задачи и изисквания, произтичащи от решенията на Партията за преустройство на управлението на селското стопанство върху икономическа основа. Само по този начин те ще могат да се изявяват все повече като истински политически стопани, да се развиват и утвърждават като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи.

Първичните партийни организации в управленията на АПК ще осъществяват толкова по-резултатно своите ръководни и възпитателни функции, колкото по-близко и компетентно ръководство и помощ ще им оказват общинските партийни комитети. Затова общинските комитети са длъжни да следят отблизо и да насочват тези партийни организации, да държат сметка за техните функции и за специфичните особености на дейността им, да помагат за подобряване на техния стил и методи на работа, да се намесват за отстраняване на пречките и слабостите, които спъват самоинициативата им.

Digitized by Google

КАДРИТЕ — КЛЮЧОВ ПРОБЛЕМ

ОТНОВО ЗА СТИЛА И ПОДБОРА НА ХОРАТА

ПЕТКО РУСЕВ

Разбира се, длъжни сме да бъдем реалисти — **конкретно да преценяваме**. В конкретните условия. Иначе в името на субективния фактор можем да затънем в субективизъм. В непълна или неоправдана оценка за хората. Понякога в живота нещата не изглеждат така, както са нарисувани в нашите желания. Защото да говорим за ролята на субективния фактор, това означава най-малко доверие и обич към дейците. Отбелязваме „най-малко", за да не се спираме на другите качества. **Следователно, независимо че стилът има общи, задължителни принципи и качествени характеристики, той в дадената обстановка изживява своята реализация чрез подход, чрез форми, чрез постъпки и поведение, които предварително трудно могат да се предвидят и обхванат в своето многообразие, в своето пъстрокрилие.** А именно това многообразие е нужно добре да познаваме, да изучаваме, да утвърждаваме или критикуваме. В противен случай е възможно да станем пленници на общи постановки. Как изглеждат обаче те в практиката — или подценяваме тоя момент, или недостатъчно го обобщаваме. Пътят от верните формулировки за ленинския стил и практическия им образ е конфликтен. Ако не вникваме в тая конфликтност (дали съзнаваме или не съзнаваме този факт, не е чак толкова от значение), способни сме да проповядваме шаблонни фрази или да си затваряме очите пред противоречието между думи и дела. **За стила наред с теоретическите позиции следва повече да се говори и пише и като осъществяване, и като битие, и като начин на живот на ръководства и кадри.** Да разглеждаме тоя проблем комплексно и от тая негова страна.

I

В сферата на многоликата дейност (във всички области) съществува един момент, който заслужава по-богат размисъл. По обем и по съдържание. И теоретически, и практически.

Всяка длъжност има своите ясно определени равнища, белези, задължения. Тези особености влияят директно върху **начина** как да се използват формите, средствата. Върху **начина** на творческото приложение на ленинските принципи и норми, т. е. всяка длъжност е индиви-

Digitized by Google

дуално обагрена. Главното е да се търси и реализира именно необходимото единство между общите принципи за стила и индивидуалното му изживяване. Това единство е съществена характеристика при начина на подбора и разпределението на кадрите. Всяко подценяване или надценяване на една от страните неминуемо води до лошо съшита дреха. Може да наруши зависимостта между политическите и деловите качества, между идейната подготовка и специалната квалификация. Между единството на политическата зрелост и изкуството правилно да се прилагат специфичните управленчески и организационни методи и форми, присъщи за всяка отделна длъжност. Например едно е да си партиен работник, друго — държавен ръководител. Едно е да си на пост генерал — друго директор или началник на обект. Едно е да си секретар — друго завеждащ отдел. И тъй нататък. Можем да продължаваме дълго разсъжденията.

Общите положения на ленинския стил се отнасят за всички. Например претенциите за колективност, за деловитост, за връзките с масите, за лична отговорност и пр. Тези изисквания обаче различно се осъществяват от партийния секретар, от генерала, от директора и пр. Както подчерта още на Юлския пленум 1968 г. др. Тодор Живков, всички тия субекти имат свои специфични полета, методи и действия, за да се постигне единната цел.

Изложеното дотук в една или друга степен е известно и познато. И все пак този проблем съществува. Не защото нямаме успехи, постижения. Не защото започваме от пусто място. А защото животът се развива динамично и задълженията растат. От друга страна, самият процес е пълен със сблъсъци. Има своите припеци и усойници. Своите слънчеви висини и сенчести глъбини. Има своите сипеи.

При това положение, когато разрешаваме кадров въпрос, е необходимо да разполагаме с точна информация за природата на дадената длъжност. Какво представлява тя? Какво е нейното специфично поле в общия оркестър, нейния специфичен принос в общата, в целокупната дейност. И още нещо — да знаем, нека се изразим по-свободно, и психическите, и педагогическите, и нравствените страни, черти на длъжността. Вярно е, че имаме обща методология — марксизма-ленинизма. Имаме обща нравственост — комунистическата, и пр. Но така или иначе, както вече посочихме, в различните сфери тези общи положения получават присъщите им измерения, имат свои степени, специфично се прилагат. Да вземем само зависимостите и реализацията на двете основни черти на демократическия централизъм — демокрацията, свободата на обсъжданията и централизма, и дисциплината, и единоначалието. В отделните сфери те имат своите особености, като психическо състояние, като управленчески облик, постъпки и методи на въздействие. Начинът на разрешаване на този въпрос е отличителна черта на стила на ръководителя, тъй като неговото осъзнаване и осъществяване е предпоставка за повишаване равнището на ръководната, на организаторската дейност. Тъй като е верен път към индивидуалния подбор. Тъй като ще знаем за какъв пост търсим човек, какви са неговите политически, делови, специални, психически, нравствени и пр. характеристики. При такъв подход към длъжността подхождаме комплексно, а не едностранчиво, ограничено, еднолинейно. И същевременно, прилагайки комплексността, ще можем да отделим и решаващите страни и черти на дадена длъжност, ония, които обрисуват нейния образ като част от общата система. Които най-ярко, най-силно отразяват нейната същност и признание. Тогава комплексността няма да бъде общ, механичен сбор от белези, а единно цяло, в което определящите признаци са на преден план, без да са изолирани или противопоставяни на останалите. Например методът на администриране

Digitized by Google

КАДРИТЕ — КЛЮЧОВ ПРОБЛЕМ

ОТНОВО ЗА СТИЛА И ПОДБОРА НА ХОРАТА

ПЕТКО РУСЕВ

Разбира се, длъжни сме да бъдем реалисти — **конкретно да преценяваме**. В конкретните условия. Иначе в името на субективния фактор можем да затънем в субективизъм. В непълна или неоправдана оценка за хората. Понякога в живота нещата не изглеждат така, както са нарисувани в нашите желания. Защото да говорим за ролята на субективния фактор, това означава най-малко доверие и обич към дейците. Отбелязваме „най-малко", за да не се спираме на другите качества. **Следователно, независимо че стилът има общи, задължителни принципи и качествени характеристики, той в дадената обстановка изживява своята реализация чрез подход, чрез форми, чрез постъпки и поведение, които предварително трудно могат да се предвидят и обхванат в своето многообразие, в своето пъстрокрилие.** А именно това многообразие е нужно добре да познаваме, да изучаваме, да утвърждаваме или критикуваме. В противен случай е възможно да станем пленници на общи постановки. Как изглеждат обаче те в практиката — или подценяваме тоя момент, или недостатъчно го обобщаваме. Пътят от верните формулировки за ленинския стил и практическия им образ е конфликтен. Ако не вникваме в тая конфликтност (дали съзнаваме или не съзнаваме този факт, не е чак толкова от значение), способни сме да проповядваме шаблонни фрази или да си затваряме очите пред противоречието между думи и дела. **За стила наред с теоретическите позиции следва повече да се говори и пише и като осъществяване, и като битие, и като начин на живот на ръководства и кадри.** Да разглеждаме тоя проблем комплексно и от тая негова страна.

I

В сферата на многоликата дейност (във всички области) съществува един момент, който заслужава по-богат размисъл. По обем и по съдържание. И теоретически, и практически.

Всяка длъжност има своите ясно определени равнища, белези, задължения. Тези особености влияят директно върху **начина** как да се използват формите, средствата. Върху **начина** на творческото приложение на ленинските принципи и норми, т. е. всяка длъжност е индиви-

Digitized by Google

дуално обагрена. Главното е да се търси и реализира именно необходимото единство между общите принципи за стила и индивидуалното му изживяване. Това единство е съществена характеристика при начина на подбора и разпределението на кадрите. Всяко подценяване или надценяване на една от страните неминуемо води до лошо съшита дреха. Може да наруши зависимостта между политическите и деловите качества, между идейната подготовка и специалната квалификация. Между единството на политическата зрелост и изкуството правилно да се прилагат специфичните управленчески и организационни методи и форми, присъщи за всяка отделна длъжност. Например едно е да си партиен работник, друго — държавен ръководител. Едно е да си на пост генерал — друго директор или началник на обект. Едно е да си секретар — друго завеждащ отдел. И тъй нататък. Можем да продължаваме дълго разсъжденията.

Общите положения на ленинския стил се отнасят за всички. Например претенциите за колективност, за деловитост, за връзките с масите, за лична отговорност и пр. Тези изисквания обаче различно се осъществяват от партийния секретар, от генерала, от директора и пр. Както подчерта още на Юлския пленум 1968 г. др. Тодор Живков, всички тия субекти имат свои специфични полета, методи и действия, за да се постигне единната цел.

Изложеното дотук в една или друга степен е известно и познато. И все пак този проблем съществува. Не защото нямаме успехи, постижения. Не защото започваме от пусто място. А защото животът се развива динамично и задълженията растат. От друга страна, самият процес е пълен със сблъсъци. Има своите припеци и усойници. Своите слънчеви висини и сенчести глъбини. Има своите сипеи.

При това положение, когато разрешаваме кадров въпрос, е необходимо да разполагаме с точна информация за природата на дадената длъжност. Какво представлява тя? Какво е нейното специфично поле в общия оркестър, нейния специфичен принос в общата, в целокупната дейност. И още нещо — да знаем, нека се изразим по-свободно, и психическите, и педагогическите, и нравствените страни, черти на длъжността. Вярно е, че имаме обща методология — марксизма-ленинизма. Имаме обща нравственост — комунистическата, и пр. Но така или иначе, както вече посочихме, в различните сфери тези общи положения получават присъщите им измерения, имат свои степени, специфично се прилагат. Да вземем само зависимостите и реализацията на двете основни черти на демократическия централизъм — демокрацията, свободата на обсъжданията и централизма, и дисциплината, и единоначалието. В отделните сфери те имат своите особености, като психическо състояние, като управленчески облик, постъпки и методи на въздействие. Начинът на разрешаване на този въпрос е отличителна черта на стила на ръководителя, тъй като неговото осъзнаване и осъществяване е предпоставка за повишаване равнището на ръководната, на организаторската дейност. Тъй като е верен път към индивидуалния подбор. Тъй като ще знаем за какъв пост търсим човек, какви са неговите политически, делови, специални, психически, нравствени и пр. характеристики. При такъв подход към длъжността подхождаме комплексно, а не едностранчиво, ограничено, еднолинейно. И същевременно, прилагайки комплексността, ще можем да отделим и решаващите страни и черти на дадена длъжност, ония, които обрисуват нейния образ като част от общата система. Които най-ярко, най-силно отразяват нейната същност и призвание. Тогава комплексността няма да бъде общ, механичен сбор от белези, а единно цяло, в което определящите признаци са на преден план, без да са изолирани или противопоставяни на останалите. Например методът на администриране

Digitized by Google

няма да бъде отделен от скромността, от опората сред масите и пр. Например методът на убеждението няма да отрича дисциплината, личната отговорност, задължителността на решенията на мнозинството и пр. Разрешаването на този проблем е много важна повеля на времето.

И тъй — **нам ни е необходим комплексен анализ и поглед върху природата на всяка длъжност.**

2

Стъпили на тая основа, вече много по-спокойно и по-сполучливо сме способни да сторим и следващата стъпка — **комплексната оценка на човека, когото издигаме, когото разпределяме.** В медицината се получава алергия, когато лекарят, без да е проучил пациента, без да познава състоянието му, предписва или дава лекарства, които са му ненужни, вредни. Смятаме, че и в сферата на партийната и обществената работа има какво да се учим от медицината — да не допускаме алергично състояние на длъжността, когато й изпращаме човек, който е далеч от нейната същност, от нейните характерни изисквания.

Съвършено вярно говорим за политически и делови качества. Без тях сме за никъде. Съвършено правилно проповядваме за компетентност, за висока култура на кадрите, за идейна зрелост, за **преустройство в тяхното мислене** и пр. Без тях няма кадрова политика. И ако съществува, тя е порочна. В своя доклад пред Юлския пленум на ЦК на БКП от 1976 г. др. Тодор Живков, когато определя отговорността на кадрите, изрично подчертава, че „сега е необходим **поврат в мисленето**, в поведението, в стила и методите на работа на нашите кадри..."[1], за да можем да решим големите задачи, които Партията очертава. Повратът в мисленето, в поведението и пр. излиза на предни позиции при оценката на политическите и деловите качества. Не е достатъчно вече **само да си верен, само да си упорит и разпоредителен.** Нужно е да се изследват изменения в живота, в призванията и функциите на длъжността, за да се осъзнава дали деецът развива своя начин на мислене, поведение и използването на методи, които да отговарят на новите изисквания. Ето това е компетентност, култура, без да отричаме и другите способности и познания на кадрите.

Като изписваме тези мисли, смятаме, че информацията за конкретната личност, за конкретната длъжност трябва да съдържа данни по този въпрос. Ще допринесе ли даденият деец за подобрение на положението така, както налагат развитието на действителността и претенциите на партийните решения. Или ще затормози нещата, ще замрази възможностите, които съществуват в производителните сили. Този проблем изцяло се отнася до политическите и деловите качества, до идейното равнище на кадрите, защото разкрива **творческия заряд** у тях, стремежа към оригинални решения, към градивен риск и отговорност, чужди на авантюризма. Стилът на ръководството трябва да отговори на този въпрос, преди да определи кой ще получи партийното и народното доверие. Това е силна страна на размаха в работата. Той съдържа и прогнозиращи елементи. Разглежда личността в развитие, в днешното и бъдещото й състояние. Вижда я в движение и оттук пък протича и друга отговорност — **да се създават условия за това развитие.** Защото творческият риск, колкото и да е силен, може да отслабне, да угасне, ако се сблъска с безразличието, с инертността. **Следователно не само да търсим творчески дейци, но и да сме готови да им подадем ръ-**

---

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 3, с. 586.

Digitized by Google

це, за да не гасне огънят, за да не пресъхват изворите, за да не се пречупват крилете. Виждаме колко двустранен е тоя процес! Вникването в тая му същност е отличителна черта на ленинския стил.

3

В информацията за човека съществува и друга тревога. Дава ли тя сведения за **психическата нагласа** на личността към предлаганата му работа. Влече ли го тя? Обича ли я? Годен ли е да се вгради в нея, да изпепели душата си за нейния успех? Според нас това е задължителен елемент на понятието компетентност, на политическите и деловите качества. Народът казва — насила любов не става.

Сега живеем във време, когато кадровият потенциал на Партията е огромен. Далеч останаха дните, когато класовият дълг ни повеляваше не винаги да бъдем там, където сърцето ни теглеше. Трябваше да укрепваме армията, милицията, кооперативните и държавните стопанства. Тогава и поети стояха с пушки на пост, и хора, които не са учили военно дело изграждаха народната армия и т. н. Сега тези неща са от приказния свят на революцията. Днес нашите учебни заведения, институти и пр. дават на обществото кадри с висока квалификация — инженери, икономисти, архитекти, партийни и държавни работници. Възможностите за избор са големи. Вземете само колко хора се явяват на конкурс за дадена длъжност! Положително явление! Завоевание на социализма.

Ние обаче се връщаме отново към понятието **избор.** Веднага искаме да се противопоставим на ограниченото му разбиране, което понякога се свежда до **оценка** на специалните знания (опасност, която грози конкурсното начало) и недостатъчно се вниква в мисловния, в психическия свят на човека. Тук не е достатъчно дали той желае, готов ли е всеотдайно да се труди, за което споменахме по-горе. Не е достатъчно само да е готов, **но и годен ли е** да поеме, да претвори, да вдъхнови, да даде живот на психическата природа (това название е условно) на длъжността.

Без да се бавим, искаме да отбележим и значението на характера — допада ли той за възложената работа. Особено опасно е, когато човек на партийната и обществената дейност е груб, отнася се сурово към хората, без да преценява обстановката, преживяванията на трудещите, без да се съобразява с духа на политическия подход. От такива люде лъха студенина. Има и други — мекушави, колебливи и пр., които също са непригодни за ръководна работа. Примери могат да се посочват още. Важното е информацията да дава сведения и за тия качества на личността, за да не се допуска формализъм и нанася вреда на партийната линия. Защото сме прави, когато говорим, че ръководителят трябва да е обаятелен, чаровен, излъчващ човещина, справедливост и пр. Народът казва — „Малко ни трябва, блага дума ни кажете". Опитът показва, че тая блага дума неведнъж е отваряла сърцата за подвизи, за саможертва. Вземете високомерието — да се държиш отвисоко, да не можеш да изслушаш чуждо мнение, да отговаряш с груби и обидни изрази. И то към трудови хора, които дават всичко за делото. Такъв ръководител не е способен да бъде обаятелен, той не изковава **доверие** у масите към поставените задачи. Или да вземем **волята** — друго необходимо качество, което е тъй полезно, когато се използва в интерес на делото. Защото пътят на изпълнението е осеян и с трудности от различно естество. Ако не притежаваш воля да ги преодолееш, да си упорит и непримирим към слабостите, да

Digitized by Google

няма да бъде отделен от скромността, от опората сред масите и пр. Например методът на убеждението няма да отрича дисциплината, личната отговорност, задължителността на решенията на мнозинството и пр. Разрешаването на този проблем е много важна повеля на времето.

И тъй — **нам ни е необходим комплексен анализ и поглед върху природата на всяка длъжност.**

2

Стъпили на тая основа, вече много по-спокойно и по-сполучливо сме способни да сторим и следващата стъпка — **комплексната оценка на човека, когото издигаме, когото разпределяме.** В медицината се получава алергия, когато лекарят, без да е проучил пациента, без да познава състоянието му, предписва или дава лекарства, които са му ненужни, вредни. Смятаме, че и в сферата на партийната и обществената работа има какво да се учим от медицината — да не допускаме алергично състояние на длъжността, когато й изпращаме човек, който е далеч от нейната същност, от нейните характерни изисквания.

Съвършено вярно говорим за политически и делови качества. Без тях сме за никъде. Съвършено правилно проповядваме за компетентност, за висока култура на кадрите, за идейна зрелост, за **преустройство в тяхното мислене** и пр. Без тях няма кадрова политика. И ако съществува, тя е порочна. В своя доклад пред Юлския пленум на ЦК на БКП от 1976 г. др. Тодор Живков, когато определя отговорността на кадрите, изрично подчертава, че „сега е необходим **поврат в мисленето**, в поведението, в стила и методите на работа на нашите кадри..."[1], за да можем да решим големите задачи, които Партията очертава. Повратът в мисленето, в поведението и пр. излиза на предни позиции при оценката на политическите и деловите качества. Не е достатъчно вече **само да си верен, само да си упорит и разпоредителен.** Нужно е да се изследват измененията в живота, в призванията и функциите на длъжността, за да се осъзнава дали деецът развива своя начин на мислене, поведение и използването на методи, които да отговарят на новите изисквания. Ето това е компетентност, култура, без да отричаме и другите способности и познания на кадрите.

Като изписваме тези мисли, смятаме, че информацията за конкретната личност, за конкретната длъжност трябва да съдържа данни по този въпрос. Ще допринесе ли даденият деец за подобрение на положението така, както налагат развитието на действителността и претенциите на партийните решения. Или ще затормози нещата, ще замрази възможностите, които съществуват в производителните сили. Този проблем изцяло се отнася до политическите и деловите качества, до идейното равнище на кадрите, защото разкрива **творческия заряд** у тях, стремежа към оригинални решения, към градивен риск и отговорност, чужди на авантюризма. Стилът на ръководството трябва да отговори на този въпрос, преди да определи кой ще получи партийното и народното доверие. Това е силна страна на размаха в работата. Той съдържа и прогнозиращи елементи. Разглежда личността в развитие, в днешното и бъдещото й състояние. Вижда я в движение и оттук пък протича и друга отговорност — **да се създават условия за това развитие.** Защото творческият риск, колкото и да е силен, може да отслабне, да угасне, ако се сблъска с безразличието, с инертността. **Следователно не само да търсим творчески дейци, но и да сме готови да им подадем ръ-**

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 3, с. 586.

Digitized by Google

ще, за да не гасне огънят, за да не пресъхват изворите, за да не се пречупват крилете. Виждаме колко двустранен е тоя процес! Вникването в тая му същност е отличителна черта на ленинския стил.

3

В информацията за човека съществува и друга тревога. Дава ли тя сведения за **психическата нагласа** на личността към предлаганата му работа. Влече ли го тя? Обича ли я? Годен ли е да се вгради в нея, да изпепели душата си за нейния успех? Според нас това е задължителен елемент на понятието компетентност, на политическите и деловите качества. Народът казва — насила любов не става.

Сега живеем във време, когато кадровият потенциал на Партията е огромен. Далеч останаха дните, когато класовият дълг ни повеляваше не винаги да бъдем там, където сърцето ни теглеше. Трябваше да укрепваме армията, милицията, кооперативните и държавните стопанства. Тогава и поети стояха с пушки на пост, и хора, които не са учили военно дело изграждаха народната армия и т. н. Сега тези неща са от приказния свят на революцията. Днес нашите учебни заведения, институти и пр. дават на обществото кадри с висока квалификация — инженери, икономисти, архитекти, партийни и държавни работници. Възможностите за избор са големи. Вземете само колко хора се явяват на конкурс за дадена длъжност! Положително явление! Завоевание на социализма.

Ние обаче се връщаме отново към понятието **избор.** Веднага искаме да се противопоставим на ограниченото му разбиране, което понякога се свежда до **оценка** на специалните знания (опасност, която грози конкурсното начало) и недостатъчно се вниква в мисловния, в психическия свят на човека. Тук не е достатъчно дали той желае, готов ли е всеотдайно да се труди, за което споменахме по-горе. Не е достатъчно само да е готов, **но и годен ли е** да поеме, да претвори, да вдъхнови, да даде живот на психическата природа (това название е условно) на длъжността.

Без да се бавим, искаме да отбележим и значението на характера — допада ли той за възложената работа. Особено опасно е, когато човек на партийната и обществената дейност е груб, отнася се сурово към хората, без да преценява обстановката, преживяванията на трудещите; без да се съобразява с духа на политическия подход. От такива люде лъха студенина. Има и други — мекушави, колебливи и пр., които също са непригодни за ръководна работа. Примери могат да се посочват още. Важното е информацията да дава сведения и за тия качества на личността, за да не се допуска формализъм и нанася вреда на партийната линия. Защото сме прави, когато говорим, че ръководителят трябва да е обаятелен, чарозен, излъчващ човещина, справедливост и пр. Народът казва — „Малко ни трябва, блага дума ни кажете". Опитът показва, че тая блага дума неведнъж е отваряла сърцата за подвизи, за саможертва. Вземете високомерието — да се държиш отвисоко, да не можеш да изслушаш чуждо мнение, да отговаряш с груби и обидни изрази. И то към трудови хора, които дават всичко за делото. Такъв ръководител не е способен да бъде обаятелен, той не изковава **доверие** у масите към поставените задачи. Или да вземем **волята** — друго необходимо качество, което е тъй полезно, когато се използва в интерес на делото. Защото пътят на изпълнението е осеян и с трудности от различно естество. Ако не притежаваш воля да ги преодолееш, да си упорит и непримирим към слабостите, да

Digitized by Google

си последователно принципиален, как можеш да очакваш постижения, завоевания?

И още нещо. Понякога, когато размишляваме върху поколенията кадри, изкарваме на преден план възрастовия показател — този е стар, оня е млад и пр. Тук кръщелните свидетелства като че ли са решаващи. В живота обаче работите не са благосклонни както в свидетелствата за раждане. Възможни са доста варианти. На години е напреднал, но мисъл и дейност са натежали с мъдрост, с дръзновение и творчество. Стабилност, опитност, култура ги краси. Може да е на години млад, но трябва да се види идейната му подготовка, възпитанието и пр. дали са на висота. Дали е дребнав, егоист, еснаф или притежава, съчетава у себе си великодушието със строгостта, с широтата на погледа. Обича ли хората. Не всеки, който бързо казва истината, е мъдрец. Мъдрецът, преди да я изрече, мисли, преценява. Стори ли обаче стъпка, тя е силна, последователна, чужда на временни избухвания. Знаем, че са допустими и обратни явления — и по години, и по начин на мислене и действия е далеч от съвременността. Така както знаем факти за хора, които предварително са изхабени, обеднели. Ето защо освен възрастовия показател много, много по-голямо значение да се отделя и на тия качествени характеристики за дейците. **Следователно ръководството и ръководителят, преди да определят позицията си, трябва да разполагат с пълна картина не само за идейната и специалната подготовка, но и за характера, за психическата нагласа на дееца.**

Нагласата е интересно състояние на личността. Тя не съдържа само обстоятелството, че работата ѝ допада, че тя ѝ знае дамара. Поважното е как деецът разкрива нейното богатство, прави я обичана, привлекателна, за да могат ръководените да я превръщат в своя съдба. Ако сведем нагласата само във взаимоотношения между длъжност и личност, нищо няма да постигнем. В тази област сам воинът не е воин. Тя има смисъл, когато именно благодарение стила на ръководство и кадри **стане нагласа на целия колектив,** когато благодарение на нея ефектът се излъчва не само от едноличния, но преди всичко от колективния труд. Тогава можем да кажем, че изпридаме нишките на благородните и плодоносните психически, педагогически и нравствени зависимости в цялата система или подсистема.

4

Много важно е и друго обстоятелство. Вече подчертахме ролята на специфичното поле, методи и форми, присъщи за отделните субекти на управление. Тогава ръководството е призвано да преценява дадената личност способна ли е да дава живот на това специфично поле, методи и форми. Способен ли е успешно да осъществява оня подход, който за определената длъжност е характерен. И то да го осъществява в неговия истински смисъл, а не като го изкривява или наранява. **Ето администрирането.** Човек на държавна работа трудно би се задържал, ако не осигурява единоначалие, ред и дисциплина. **Следователно на държавни длъжности ни трябват администратори.** Но това не означава унищожаване на колективността, скованe самодейността на управленческите колективи. Не означава грубо декретиране и безплодно сковаване самоинициативата на масите. Не означава технократизъм. Обратно — администрирането колкото повече се опира на хората, колкото по-смело обобщава техния опит и се учи от него, колкото администраторът е по-скромен, искрен, прям, непосредствен, толкова и единоначалието, дисциплината и редът ще бъдат по-добри. На Националното съвещание на 9. I. 1979 г. др. Тодор Живков

Digitized by Google

критикува преди всичко онзи административен подход, който е в противоречие с духа на демократическия централизъм, а не както някои помислиха, че въобще администрирането се отрича. Отрича се то, когато нарушава ленинските принципи и методи, когато не допринася за сплотяването на масите около партийната политика.

В партийната дейност господствува друг метод — **методът на убеждението.** Тук хора с административни навици трудно се присаждат. Ето защо, когато се издига човек на партиен пост, следва да се преценява дали ще провежда **политическия подход**, има ли качества да му осигури необходимите в конкретното време и място най-ефективни форми. Без да се даде отговор на този въпрос, мъчно би се стигнало до правилна кадрова политика. Няма нищо по-страшно от това в партийната работа да си администратор, да пренебрегваш метода на убеждението. Такъв стил противоречи изцяло на природата на Партията като марксистко-ленинска организация на работническата класа, на трудещите се. Разбира се, това пък не означава, че партийният работник не бива да бъде разпоредителен, да въвежда ред, дисциплина в партийните органи и организации така, както предвижда Уставът. Иначе ще го ударим само на кандардисване, на съвещание, на инструктажи и пр. А кой ще търси отговорност за съдбата на решенията? Кой ще оценява качествата на хората в процеса на изпълнението? **Следователно политическият подход не е безразличен към деловитостта, обратно, търси я, иска я.** Не случайно Партията поставя ударението върху проверката на място, да се съди за кадрите главно по делата, по следите, които оставят сред хората, по авторитета и уважението, което имат сред тях.

Може да детайлизираме още разсъжденията си. Даже вътре в партийната работа. И тук има специфичности. Едно е да си пропагандист, друго агитатор. Колкото общите белези да ги обединяват, толкова и отделните функции ги различават. И ако не вникваме в тая различност, как ще подбираме пропагандистите и агитаторите?

Спомняме си нелегалното време. Та тогава имаше герои, забележителни личности, които останаха безсмъртни в подвизите на бойните полета, но за легална работа в читалищата, в младежките кооперативни групи и пр. не винаги подхождаха. В това направление се изискваха други качества, които не всеки притежаваше.

И така — **нужна е информация, добро познаване както на същността на специфичните методи в дадена работа, така и за дейците — притежават ли качества, които най-ефикасно ще могат да ги прилагат и използват.**

5

Към тези претенции бихме желали да добавим и още нещо. На избора на кадрите да се гледа и като на **нравствен проблем**, да се преценяват и нравствените качества на кандидата. Преди всичко дали дейците са на такова равнище, та с **личния си пример**, както посочи и Юлският пленум (1976 г.), са готови да вдигат трудовите маси, целия народ в настъпление. Дали са вдъхновени творци на социалистическия начин на живот.

Понятието **личен пример** освен като класова последователност, освен като компетентност следва да се разглежда и като носител на комунистическия хуманизъм. Обикновено, когато масите изразяват обичта към отделен ръководител, казват **прост човек.** Прост в смисъл на скромност, на човещина, на справедливост, на достойнство, на готов-

Digitized by Google

ност към саможертва. Сега пишем доста за **апостолството.** Но недостатъчно го изучаваме. А то е пълно с всеотдаен и безплатен труд в името на общото благо. С хора, които не се стремят да блестят, да се показват, а безшумно вграждат себе си в социалистическото строителство. Няма всезнайство, самозабравяне, възгордяване, забравяне на произхода си. Има обич към работата, гражданска съвест, винаги будна и тревожна. Такива дейци укрепват активно връзките с масите, защото те виждат в тях **новата личност,** за която се говори в не един партиен документ. Въобще, когато се обсъжда кандидатурата, следва да се даде отговор — **носителка ли е тя на чертите на новата личност.** Склонна ли е или не към интригантство, към клеветничество, доносничество или лъжа. Или с думи и постъпки ще формира социалистическия колектив върху познаването на неговите интереси, върху нравствените норми на социализма. За някого се произнасят така — няма морал, пилее държавно имущество, обгражда се със свои хора. Но тези качества не бива да се откриват едва когато изтича от народното богатство, а още в момента на обсъждането на кандидатурата. Възможности съществуват — наблюдение, опора на партийните комитети и организации, изучаване на общественото мнение и т. н. По-важно е тези възможности да не се пренебрегват, а както учи Единадесетият конгрес на Партията, всестранно да се използват. И тогава грешките ще бъдат по-малко.

6

Проблемът за информацията при **избора** има и друга страна. На нея би следвало да се обръща също по-голямо внимание. Това е **позицията** на самия кандидат за себе си. Наистина познаваме го от института, от работата, от общественото мнение и т. н. Но той ще поеме длъжност, която има своите специфични политически, делови и нравствени претенции. Какво е неговото мнение? Готов ли е, способен ли е, ще оправдае ли доверието — личността е длъжна по достойнство, откровено, открито да каже. Да помогне на ръководството, а не „заради по-високата заплата през последните три години" да приема всичко. Ръководството преценява, носи отговорност, но и личността също носи отговорност, ако си играе на евтина скромност или прикрива бягството от работа с привидни думи за искреност или пък устремно дава воля на карьеристичните си стремежи. Този миг от поведението на човека заслужава по-голямо внимание, тъй като при него също се вижда съвременната нова, социалистическа личност — помага ли на Партията, внася ли своя принос или прикрива личните си облаги, удобство и еснафско тщеславие с красиви фрази.

* * *

Възможно е да изписваме много редове за стила и кадрите, за начина на тяхното издигане и разпределение. Признаваме и отделяме нужното внимание на методите на частните обществени науки. Въпреки това отново и отново е наложително да повтаряме и повтаряме онова, което Партията непрестанно ни учи — **класово-политически подход, сплотяване на всички поколения кадри върху основата на партийната политика.** Напусне ли се този подход, все едно нищо свястно не сме казали.

Digitized by Google

ДОКЪДЕ ВОДИ ПРЕКОМЕРНОТО ДОВЕРИЕ

Преди близо една година публикувахме материал „Размишления от едно събрание“ (бр. 18 от 1978 г.). В него критикувахме партийното бюро и тогавашния секретар на партийната организация Герго Чернев за грубо нарушение на принципите и нормите за подготовка на партийно събрание за разглеждане партийното положение на заместник-директора на Завода за хидроизолационни материали на гара Искър Николай Генчев. Сериозен упрек отправихме към тогавашния директор на завода Запрян Челебиев заради неправилен стил на работа, за нарушение на принципите за работа с кадрите и за будещи сериозно недоумение похвати в областта на рационализаторската дейност. Някои критически бележки бяха адресирани и към някои ръководни работници от районния комитет на БКП район „Васил Левски“ за това, че са се предоверявали на секретаря и директора и че нарушенията на процедурата на събранието са станали пред погледа на двама негови сътрудници, без да вземат мерки да ги остранят.

Как се отнесоха критикуваните към нашата критика?

Районният комитет на Партията възрази срещу нашата критика още през пролетта на миналата година. По този повод водихме два разговора с първия секретар Лазар Стамболиев и с бившия секретар Бончо Бончев. Тогава критиката ни визираше само секретаря и директора в завода, погрешността на техния стил и подход. Становищата ни по фактите и тяхната оценка се различаваха. В това няма нищо нередно. Лошото е, че накрая представителите на районния комитет вече ултимативно предупредиха, че няма да допуснат да се уронва авторитетът на двамата ръководни дейци в завода. Ако се наложи, ще се отнесат и до... (нека не съобщаваме всички подробности). Така казваха тогава, когато разговаряхме. Поради това ние помолихме да направи проверка и Градската контролно-ревизионна комисия. Когато след половин година статията беше публикувана, на острата ни критика не отговори нито районният комитет на БКП, нито бюрото на първичната партийна организация в Завода за хидроизолационни материали, нито пък пряко критикуваните дейци. Не отговориха въпреки задължението, което им възлагаше решението на Политбюро за критиката в средствата за масова информация. А статията беше известна, четеше се и се коментираше нашироко. Но като че ли се направиха, че такава критика не съществува и си замълчаха. Само бившият секретар на първичната партийна организация Герго Чернев при едно посещение в редакцията направи следното признание: „Вие се оказахте далновидни“ и ни разкри факти и прояви, които още не бяха ни известни. Но и той не отговори писмено, както беше необходимо, след като тя беше публикувана.

Ние не бихме се връщали към този въпрос втори път въпреки неуважението, проявено и към решението на Политбюро, и към редакцията, ако изключеният вече от Партията бивш директор на предприятието Запрян Челебиев не ни изпрати дълго „опровержение“. Връщаме се, за да повдигнем някои въпроси за отношението към критиката и за работата с кадрите.

Digitized by Google

— — — — —

Първо, нека се спрем на отношението към критиката. Може би е по-правилно да кажем към самокритиката. Мълчанието след нашата критика и полученият „отговор“ ни навеждат на мисълта, че има и партийни, и държавни дейци, които разбират задължението си да отговорят на критиката превратно. Ако могат да оспорят, да опровергаят изнесените факти, тогава не скъпят и думи, и листа. Пишат дълго и нашироко. А ако не могат да отрекат, ако истината се окаже не на тяхна страна, си мълчат.

Ние не знаем точно какъв е мотивът на районния комитет и на първичната партийна организация да не ни отговорят досега. Но фактите ни навеждат на вече направеното заключение. Можем да си представим как щяха да се развият нещата, ако ние не бяхме прави.

Отговорилият, макар и късно, на нашата критика Челебиев не се обърна към нас, за да си направи самокритика. Явно той още не беше добре размислил върху своите грешки. Той пък реши да атакува редакцията, да й доказва онова, което вече четири проверки след нас бяха доказали, че не е вярно. От отправените към заместник-директора Н. Генчев много обвинения останаха накрая само тези, които ние бяхме изнесли в нашата статия. Неговото наказание бе правилно снето от първичната партийна организация след изтичане на едногодишния срок. Остана му само огорчението.

Такова отношение към критиката не е в съответствие със становището на Партията, развито в доклада на другаря Тодор Живков пред Единадесетия конгрес.

— — — — —

Двамата, така усърдно защищавани до неотдавна от ръководни кадри на районния комитет на Партията Челебиев и Чернев, вече не са в предприятието. Само след няколко месеца те трябваше да напуснат завода без почести и, трябва да кажем, без уважение. По повод „опровержението“ на директора се наложи да отидем отново в завода, за да проверим основанията за неговите твърдения, които не бяхме проверявали. И не чухме добра дума за него. Дори за изнесените от него факти, че е подобрил коренно състоянието на икономиката на предприятието, има уклончиво становище. Действително в началото след идването му има известно подобрение на някои показатели. И макар че не може да се твърди дали той и секретарят имат заслугата за него или то е постигнато поради това, че са заварили завода след сериозен ремонт, ние смятаме, че известна заслуга имат и директорът, и секретарят. Но нещата, които се изказаха против Челебиев, са твърде сериозни. За повечето от тях ние писахме преди, но добавиха се и нови — порочния стил като ръководител, ограждане с неподходящи кадри, двуличие и лицемерие в отношенията към ръководените, давление над хората да пишат срещу заместника му, от което те се отказаха впоследствие. Така че възражението по този пункт не показва умението му да направи действително самокритична оценка на своята дейност.

Той започва отговора си така:

„Възражението давам сега, тъй като статията е послужила като основен критичен материал на контролно-ревизионната комисия, район „Васил Левски“ при разглеждане на моето партийно и служебно положение, както и за взетото решение да бъда изключен като член на БКП“.

Така изнася нещата пред нас. А истината се оказа съвсем друга. Директорът е изключен за неискреност към Партията. Преди Девети септември 1944 г. е бил член на фашистката организация „Бранник“.

Digitized by Google

Той е укрил този факт при приемането му в Партията. Нещо повече, приписал си е и антифашистки актив. В автобиографията си съобщава, че през това време е работил в ремсови групи. Последното никой не е потвърдил. А членството му във фашистката организация е доказано документално. Ние видяхме документа със саморъчния му подпис. Той е укрил и това, че преди е кандидатствувал в Партията, бил е кандидат-член, но отказват да го приемат за член. И въпреки това той твърди, че е изключен само заради критиката, която му отправихме. Истина е, че районната контролно-ревизионна комисия е анализирала и порочния му стил като директор, но не се е позовала на това при изключването му. Във формулировката не фигурира, макар че беше по-правилно и това обвинение да се включи.

За съжаление както преди, така и сега чухме много и сериозни упреци и към бившия секретар на първичната партийна организация Герго Чернев. И той престоя в предприятието само около две години и напусна. Още преди да излезе статията, той не беше избран в партийното бюро. Беше се изложил със семейни скандали. Но сега разказват за грубите му прояви в завода, където ругаел, заплашвал, предупреждавал с уволнение, създавал обстановка на подтиснатост. Въобще имал е прояви, които са несъвместими с положението му на партиен секретар, на политически ръководител. Потвърдиха се и сигналите, които имахме и по-рано, но районният комитет отхвърли като клевета срещу секретаря. Прибавили са се и нови. Използвайки служебното си положение, той е взел от работници пари и не ги върнал. Разпореждал се самоволно и чрез облагодетелствуване в стола и кухнята. А когато бяхме в завода, някои се поинтересуваха кога ще върне взетия апартамент. Оказа се, че миналата година единственият отпуснат на завода апартамент, очевидно по решение на двамата ръководители (Челебиев и Чернев), е даден на Чернев. За това не знае нито партийното бюро, нито профкомитетът. Ето как се е проявил пък Чернев.

Така тези двама ръководители в момент, когато трескаво си служеха с високи принципи, сами на практика са ги нарушавали най-грубо. И това, което получиха, е логична и справедлива последица от тяхното поведение.

— — — — —

Сега да се спрем на вината на онези, които носят отговорност за кадровата политика. Знаем, че важни принципи за работата с кадрите, за чисто спазване отговарят партийните комитети и организации, са подборът и възпитанието на кадрите.

Очевидно тука имаме случай на явен неуспех и груб пропуск при подбора на тези кадри. Единият става директор, без да е проучен сериозно както за политическите му качества, така и за неговите качества и възможности на ръководител. Другият идва и след два месеца го избират за секретар, а се оказва неподходящ. За пропуските в разкриването на миналото на Челебиев едва ли бихме могли да виним районния комитет на Партията. Но вина има някъде. Едва ли можеше да остане скрит фактът, че той не е бил приет в Партията по-рано и какви са били мотивите за това, ако при приемането и утвърждаването му е взето мнение и оттам, където преди е работил. Това е явен и сериозен пропуск.

Но ако за тези факти районният комитет не може да се вини, то за останалото той има определена, и то сериозна вина.

Първото нещо, с което се сблъскахме в контактите си с представителите на районния комитет миналата година, беше високото доверие към двамата ръководители. Принцип правилен, партиен. Това е абсолютно задължително в партийното ръководство на кадрите. Но никъде

Digitized by Google

не е казано, че доверието трябва да бъде сляпо. Струва ни се, че този верен принцип не бе разбран и приложен правилно в конкретния случай. Ленинското изискване за доверие бе доведено до абсурдното положение на предоверяване. Именно пристрастното, едностранчивото доверие беше погрешно. И то подведе отговорни дейци от районния комитет да защищават безогледно двамата, да им вярват абсолютно във всичко. То не беше допълнено със задължителната висока взискателност. Поради това явно не бе забелязан навреме порочният стил на двамата ръководители, за да му се противопоставят. Какво ни даде основание да упрекваме другарите от районния комитет в предоверяване, в липса на взискателност? Почти всички сигнали, въз основа на които беше взето решението за Челебиев, бяха известни на районния комитет. Кой и как проверяваше, че те се отхвърляха, а истината трябваше да се установи от други органи? Истината беше разкрита, но районният комитет има малка заслуга за това. Усетили тази опора зад гърба си като покровителство, Челебиев и Чернев не изправяха своите методи, а в някои отношения и задълбочаваха погрешния си стил. Това нямаше да се получи, ако се бяха вслушали навреме и сериозно в нашата критика. Но дори и след като излезе, статията не бе разгледана както трябва в завода. Това показва колко неправилно е „безкритичното" отношение към кадрите. Потвърди се мисълта, че кадри, които се предпазват от критика, са заплашени от провал. Тази е една от причините по наше мнение двамата, Челебиев и Чернев, да се самозабравят, да сметнат, че имат сигурна опора зад гърба си и да се провалят. Ние не сме за това, да се сковат кадрите, да им се додява за щяло и не щяло. Но същевременно е коренно погрешно в името на тяхното спокойствие да отхвърляме всеки сигнал, без да го проверим. Принципната работа с кадрите изисква да им се предостави пълно поле за работа, да се поощрят. И същевременно да се предпазят при всяка погрешна стъпка, да им се дръпне ухото при всеки опит за нарушаване на принципите. Не непременно да бъдат наказани, да не бъдат и унизени. Но да знаят, че Партията им дава пълна свобода и условия за неограничен размах в работата в рамките на високите партийни изисквания. Останалото е либерализъм. Като проявиха пристрастие, повърхностно проверяваха, не обръщаха внимание на сигналите, на констатациите, че обстановката в завода, вместо да се разведрява, става по-тежка, представителите на районния комитет не проявиха и правилно политическо ръководство над кадрите и допуснаха груба грешка. Поради тази причина някои другари от завода, които искаха да изяснят отделни факти, предпочетоха да дойдат в редакцията и в други органи. И обикновено молеха имената им да не бъдат разгласявани, защото се бояха от преследване. Някои от тях наистина бяха отстранени от завода.

Грижливото отношение към кадрите няма нищо общо с предоверяването, с безпринципната им защита.

Ето тези поуки могат да се направят от случилото се в Завода за хидроизолационни материали. Очевидно районният комитет на Партията си е направил някои изводи от това. Но решихме да се спрем отново на онези неща, които са поучителни и за други.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

ОПТИМИЗЪМ, ПРОБЛЕМИ, ГОРЕЩИ ТОЧКИ

СРЕЩА СЪС СЕКРЕТАРИ НА ОБЩИНСКИ ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ ОТ ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ ОКРЪГ

Преди време по инициатива на сп. „Партиен живот" и на окръжния комитет на БКП — Велико Търново се състоя среща за размяна на мисли, идеи, преговори за дейността на общинските партийни комитети. За техния опит, проблеми, трудности, за търсенията в процеса на утвърждаването и самоутвърждаването им като пълновластни политически щабове на селищните системи.

Домакин на срещата бе общинският комитет на Партията в Павликени. Ценното на разговора е не само положителният опит в утвърждаването на новите партийни органи, но и онова, което в подхвърлената реплика бе наречено „докосване до горещите точки на нашата работа".

В този смисъл срещата със секретарите на общинските комитети от Великотърновски окръг в Павликени има пряка връзка с разговора, подет от списанието. Става дума за ефективността на партийната работа и ръководство.

Срещата бе открита от първия секретар на окръжния комитет на БКП др. Никола Василев.

Публикуваме становища, мнения и кратък коментар на част от повдигнатите въпроси.

ГЛАВНОТО В ПОДХОДА НА ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ...

ХРИСТО СТАНЕВ, секретар на окръжния комитет на Партията във Велико Търново:

— Нашето общо желание е да се спрем колкото се може по-обстойно на възловите места в работата на окръжния и общинските комитети на Партията в новите условия. Да потърсим заедно „тесните места" в нашата работа. Да споменем за успехите, да подчертаем онези от тях, които според нас могат да представляват интерес и за други комитети.

Длъжни сме да се върнем няколко месеца назад, във времето на първите стъпки на новите партийни органи. Кое е главното в подхода на окръжния комитет, в утвърждаването на новата партийна структура?

Насочихме усилията си върху два основни въпроса:

— как окръжният комитет да ръководи процеса на изграждане на общинските партийни комитети;

Digitized by Google

— как от първия ден, от първия час новите партийни комитети да действуват като органи за политическо ръководство в селищните системи, в които са изградени.

Окръжният комитет разработи насоки за своята и за дейността на общинските комитети при новите условия. В тези насоки ние ни наймалко не виждахме някаква схема и готова рецепта. Още при комплектуването на комитетите с кадри им предоставихме тези насоки, като поръчахме да се създава организация на работата на база на конкретните условия в селищните системи.

Грижата на окръжния комитет на Партията бе ежедневна, но след около два месеца счетохме за необходимо да се проведат обстойни разговори с комитетите (имам предвид апарата им). Другарите разказаха какво вече са предприели и какво възнамеряват да осъществят. Мисля, че един такъв диалог, обстоен и задълбочен, беше от голяма полза.

Какво постигнахме с този подход?

Преди всичко — предпазихме се от грубо и постоянно регламентиране на новите партийни органи по въпроси, които те сами могат да решат; създадохме им възможност сами да изградят система на работа, която съответствува на конкретните условия.

На второ място — освободени от необходимостта непрекъснато да ни дават справки, сведения и обяснения какво правят и защо така го правят, общинските партийни комитети се явиха на разговорите с окръжния комитет, преосмислили дейността си и сами посочваха някои свои недостатъци и слабости... Така с общи усилия се преодоля още в началото увлечението към много на брой форми на общественото начало.

На трето място — този подход освободи работниците от окръжния комитет от необходимостта да дублират и изземват чужди функции. Така успяхме да видим по-добре нашето място, отговорност, да вземем мерки по някои въпроси, които днес уместно бяха наречени „докосване до горещите точки".

Това стана с докладна записка до бюрото на ОК на БКП, която подложи на оценка някои страни от работата на общинските партийни комитети и предложи решения за наболелите въпроси.

Паралелно с непрекъснатото въздействие върху работата на партийните комитети и организации окръжният комитет на Партията започна сам да преустройва дейността си. Преди промените той ръководеше 36 общински и 14 градски комитета, а сега — 11 общински комитета на Партията. Изводът бе, че при тези условия следва да се засилва разработващата функция на окръжния комитет на Партията и да се разгръща много по-упорито контролът и проверката на изпълнението. Засили се и ролята му в провеждането на кадровата политика в окръга, особено в новите звена.

* * *

И все пак — нашата основна грижа си остана укрепването и утвърждаването на общинските партийни комитети.

Бюрото на окръжния комитет определи като задача с особена важност създаването на условия, които дават възможност да се утвърдят крепки, активни и боеспособни партийни комитети.

Какво на практика означава това?

Това означава — главното в нашите усилия за утвърждаването на общинските комитети на Партията е помощта за усилването, бих казал, за изкристализирането на политическия подход в тяхната дейност.

Digitized by Google

В условията, при които се изграждат те, са заложени основните предпоставки за пълноценното им реализиране като органи за политическо ръководство на територията на новите социални организми — селищните системи.

Това изисква такъв подход от окръжния комитет на Партията, при който се предоставя по-голяма самостоятелност, възможности за творчество и самоинициатива на общинските комитети.

Новото, което представлява интерес, е, че на окръжно равнище се поставят задачи, но не се декретират формите и методите на изпълнение, не се регламентира подходът на общинските комитети. Разбира се, от доброто желание до преодоляването на напластените с години слабости пътят не е къс, но ние си даваме сметка, че колкото и да наблягаме на азбучната истина, че общинският комитет на Партията не бива да дублира, да изземва несвойствени за него дейности, без примера и контрола от страна на окръжния комитет, задачата е потрудно решима.

Това означава — окръжният комитет на Партията да засили **ефективността на конкретната помощ на място,** да се преодолява представителството. Имам предвид, че участието в заседанието на бюрата, присъствието на заседанията на комитетите, на съвещания и тържества не заменя и не може да замени изучаването на условията на работа в отделната община, населено място, предприятие, учреждение, живата връзка с отделния комунист на неговото работно място.

Ако така подхождаме, ако познаваме обстановката на място, съвсем естествено, няма да опекунствуваме, да налагаме лични виждания и мнения.

Това означава — да намаляваме броя и самоцелността на окръжните и общинските мероприятия (предимно съвещания), да търсим ефективност и от тях. Трябва да кажа, че трудно се преодолява набраната инерция в това отношение. Не е преодоляно схващането, че е достатъчно да се свика окръжно съвещание и с него работата едва ли не е свършена.

Подходът, който се стремим да утвърдим, е — точно и ясно определяне и формулиране на задачата и конкретното ѝ адресиране до изпълнителя. Това е важна и съществена дейност, но само ако се разбира като начало на процеса. Онова, което се стремим да утвърдим като стил в работата на окръжния комитет, е **системно да се отчита изпълнението** на поставените задачи и пред бюрото, и на заседания на комитета. Ориентировъчно предвиждаме един път в годината всеки общински комитет да бъде изслушан в бюрото, а някои и на заседания на комитета.

Освен това важно място отделяме на **срещите на бюрото** на ОК на БКП със секретарите на общинските партийни комитети. **Те се провеждат по програма на бюрото, в различни общини, по възлови проблеми на партийната и обществената дейност.**

Може би в опита си да очертая посоките на усилията на окръжния комитет за утвърждаване на новите партийни комитети като органи за политическо ръководство на територията на селищни системи нещо да съм пропуснал; а нещо, което и другаде се върши, да съм обявил за ново. Мисля, че не това е важното.

* * *

Следващият проблем, на който задължително трябва да се спрем, е за работата на общинските комитети на Партията, за израстването им като пълнокръвни и дееспособни партийни органи.

Digitized by Google

Изминалите месеци от изграждането на общинските комитети напълно потвърждават целесъобразността и жизнената сила на решението на Централния комитет на Партията за тяхното създаване. Сега по-успешно се изпълняват задачите в промишлеността, селското стопанство, строителството, транспорта, търговията и услугите. Расте мобилизиращата сила на организаторската и идейновъзпитателната работа на общинските комитети и на тази основа — морално-политическото единство на трудещите се около политиката на Партията.

В окръга се изградиха 11 общински комитета, съответствуващи на 11 селищни системи. По мащаб на територията, населението и обема на продукцията селищните системи са твърде различни. Имаме три основни групи селищни системи, а оттук вече и общински комитети.

Ние разбираме, че новите ръководни органи на селищните системи коренно се различават по функции и задачи, по организация на работата от досега съществуващите градски и общински партийни комитети.

Те ръководят и направляват обществено-политическата дейност и носят отговорност за съдбата на партийната политика на голяма територия с повече населени места, работят с многобройно население, което има значително по-различен социално-класов състав.

Общинските комитети приеха нови задължения — ръководството на селското стопанство в условията на изпълнение решенията на Мартенския пленум на ЦК. А други техни функции: правилното териториално разпределение на производителните сили, комплексното обществено обслужване, териториално-селищното устройство, пълноценното използване на трудовите ресурси, самозадоволяването, се осъществяват в много по-големи мащаби, отколкото в досегашните градски комитети.

Големи възможности за по-нататъшното утвърждаване на общинските комитети разкриват и други обстоятелства. Имам предвид, че на територията на една община имаме един Аграрно-промишлен комплекс, една районна потребителна кооперация, имам предвид също така, че са изградени общински народни съвети и кметства в селата. Имаме общински ръководства на Отечествения фронт, на Комсомола, на профсъюзите. Имаме цялостно изградена политическа система в общината.

Всичко това създава възможности да се изяви общинският комитет като политически орган. Но същевременно усилва и отговорността му.

Като изтъквам някои най-съществени и принципни различия на новите партийни комитети от досегашните, искам да подчертая, че те налагат, като се използва опитът и традициите на досегашните градски и общински комитети (без да се пренасят механично методите и организацията на окръжния комитет), в новите партийни органи да се утвърждава стил и организация на работа най-пълно съответствуващи на големите и сложни по мащаб и дълбочина задачи за повишаване ефективността и качеството на целокупната дейност, за внедряване на икономическия подход, за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на народното стопанство.

Главното е да се утвърждава стил на творчество и инициатива, на размах и деловитост, на пренасяне организаторската и политическата работа в първичните организации и трудовите колективи. Това е именно деловият, оперативният подход, на който съответствува и структурата на общинските комитети — секретари и инструктори. Няма щатни отдели, които да се занимават с книжна дейност.

* * *

Въпрос, който стои в центъра на нашето внимание и по който искам да изкажа съображения, е **за работата на общинските комитети с първичните партийни организации.**

Digitized by Google

Успешното изпълнение на решенията на Единадесетия конгрес и Националната партийна конференция зависи в най-голяма степен от способността на общинските комитети:

— да създадат обстановка и съвременен стил на работа в другите органи на управление на общината и което е още по-важно — ще съумеят ли още по-пълно да приведат в съответствие с новите по-големи и сложни задачи работата на първичните партийни организации, да ги превърнат в своя мощна основа и опора.

Нашето внимание към работата с първичните партийни организации концентрираме в **три основни направления:**

Първото обхваща работата с партийния секретар като централна фигура в нашата партия. Имаме опит след Националното съвещание, което се проведе във Велико Търново, и след решението на Секретариата за повишаване ролята на партийния секретар. Сега тази дейност придоби нов смисъл и съдържание. Като започнем от подбора на партийните секретари, грижите за тяхното обучение и подготовка, за техния правилен стил на работа и стигнем до създаване на условия за работа и др. Тези грижи сега стават задача на общинските комитети.

Второто направление са усилията за **подобряване стила и метода на работа на партийните бюра.** Преди три години разработихме длъжностни характеристики, въз основа на които става разделението на работата в бюрата съобразно с характера на партийните организации.

Тази ориентация ни позволи да осигурим по-добър подбор на партийните бюра в хода на отчетните събрания. Освен това организирахме научно-практическа конференция с цялата окръжна партийна организация за стила и метода на работа на партийните бюра. Там разговаряхме за всеки член и за бюрото като колективен орган, за ръководството на общинските комитети. Целта ни е — да изведем партийните бюра от състоянието да бъдат предимно заседателни органи — да обсъждат въпросите и да вземат решение, а да ги превърнем в работни колективни органи, които организират и контролират изпълнението на решенията и задачите.

В това отношение определени успехи имаме. Не можем да кажем обаче, че всичко сме направили. И тази задача сега пада върху плещите на общинските комитети.

И третото направление — усилия за разгръщане активността на всички комунисти, обхващането на по-голям брой членове с конкретни задачи. Затова създадохме опита на Каменската община в обществената ангажираност на комунистите — всеки да има задача в партийния и обществения живот.

Изграждането на селищните системи, на партийните комитети, структурните промени на стопанските организации, разширяването правата и демократичното начало в звената, които непосредствено ръководят, икономическият механизъм и др., поставят нови условия и нови възможности за повишаване ръководната роля на партийните организации. Имам предвид, че предоставените по-големи възможности в планирането, в организацията на труда и работната заплата разкриват пред партийните организации по-широко поле за въвеждане в действие на резервите, за укрепване на трудовата дисциплина, за по-бързото внедряване на челния опит и новостите в научно-техническия прогрес, за създаване на още по-добър социално-психически климат и разгръщане на социалистическото съревнование. Имам предвид, че в предприятията преминаването към бригадната организация на труда, към стопанската сметка и самоиздръжката поставят партийните организации в положение на по-голяма отговорност

Digitized by Google

и по-големи възможности, а в селското стопанство създаването на производствените участъци във всички съставни села разкрива нови функции, нови отговорности, права и възможности пред самите партийни организации.

Ето защо при новите условия вниманието и на окръжния, и на общинските комитети е насочено към търсенето на средства за разгръщане инициативата и самодейния характер на първичните партийни организации, а чрез тях да се разгръща още по-широко творческата инициатива и активността на всички трудещи се. Това ние считаме като едно много важно направление в дейността на първичните партийни организации, съответно и на общинските партийни комитети.

Много са факторите, които влияят върху инициативата и творчеството на първичните партийни организации. Трудно е да се спрем на всички, но аз искам да поставя някои въпроси, които произтичат от речта на др. Тодор Живков на Националното съвещание от 9 януари т. г.

Ние си поставяме задача — да продължи работата за усъвършенствуване структурата на партийните организации. На последните отчети и избори в ППО беше извършена известна работа в това отношение и броят им намаля. Този процес не бива да се счита като окончателно завършен. Има още условия за уедряване на първичните организации в някои заводи, учреждения, селища и за изграждането в състава им на партийни организации. В това отношение ще направляваме конкретно и изграждането на партийното ядро в бригадите на стопанска сметка, в механизираните отряди в селското стопанство.

Практиката показва, че **окрупнените първични партийни организации имат по-големи възможности за организаторска и политическа работа**, упражняват по-ефективен партиен контрол, по-добре координират и степенуват задачите и по-успешно ги решават.

Трябва да се намали регламентирането на тяхната дейност, да се засили конкретната помощ, да се оценява обстановката, да се определят основното звено и избират най-ефективните методи и форми на организационна и идеологическа работа за решаване на задачите. Сега на преден план изпъква задачата за правилното съчетаване на политическия подход с утвърждаването на икономическите методи на ръководство.

Изграждането на производствените участъци, стопанствата в рамките на отделните селища засили самочувствието, амбициите и инициативата на първичните партийни организации и на партийните и стопанските кадри. Чувствува се една благородна надпревара за срочно и качествено изпълнение на задачите, но често регламентирането като окови ограничава изпълнението.

Общинските комитети трябва да подкрепят инициативите на първичните партийни организации, да създават условия за обсъждане и решаване на главните въпроси на трудовите колективи, за упражняване правото им на контрол, засилване ролята им за решаване на кадрови и други въпроси — изобщо на дело да се превърне това, което др. Живков определи като политически стопани, политически щабове на трудовите колективи.

Това са някои въпроси от работата на окръжния и на общинските комитети, които исках да споделя, да сложа като основа на разисканията.

Digitized by Google

НИКОЛАЙ ИВАНОВ — зам.-главен редактор на сп. „Партиен живот“:

— Когато се изтъкват като главни ръководната и контролната функция на окръжните комитети при новите условия, изниква въпросът — не се ли създават условия окръжните комитети и техният апарат да се откъснат от първичните организации, от комунистите, от трудовите колективи, тъй като вече пряк обект на ръководство е общинският комитет? Може ли окръжният комитет да изгражда вярна оценка за общинския комитет, ако той няма непосредствени впечатления за неговата работа и ръководство на първичните организации? Тази информация трябва да я получи от комунистите, от първичните организации, от пряката връзка с хората.

И второ, някои секретари на общински комитети споделят: при това положение окръжният комитет остава с по-малък брой органи, които пряко ръководи. Следователно количеството на контрола и помощта се увеличава 2 и 3 пъти даже.

Помощта е наложителна, но заедно с нея се поражда и друга негативна страна. Много контролиращи, малко изпълнители, времето на общинските дейци не достига за работа с комунистите.

Как бихме могли да компенсираме тези тенденции?

НИКОЛА ВАСИЛЕВ:

— По този повод у мен също има една тревога, която споделих преди няколко дни в бюрото на окръжния комитет. Имам предвид, че голяма част от селищата на Великотърновски окръг са големи. По-рано във всяко от тези големи села имахме един секретар на общински комитет, а заедно с него организатор на ОК на БКП. Сега тези дейци са на работа в съответните общински партийни комитети. А ние искаме да ги предпазим да се откъснат от селищата и да не ги оставят без ежедневно ръководство. В голямата си част това са добросъвестни, съзнателни комунисти, но някак си бързо се привиква към по-лекото — да се намери работа в кабинета, на бюрото, отколкото сред трудовите хора, там където в края на краищата се решават проблемите. По това следва да се изкажат съображения.

Има и друго — сега ние, ръководните дейци от окръга, тръгнем ли за някои села, ще поканим със себе си и първия секретар на общинския партиен комитет. Почти всеки ден в общината има някой по-отговорен от него, който ще го ангажира и ще му определя програмата.

НОВИ ПОЗИЦИИ, НОВИ ПРОБЛЕМИ...

СТЕФАН ХРИСТОВ — секретар на общинския комитет на Партията — Павликени:

— За категорична оценка на достигнатото е още рано. От изграждането на комитета досега бе време на търсения, на опити да намерим рационална структура, форми на организация и разделение на труда в комитета...

Какво извършихме досега и какви са резултатите?

За нас, работниците от бившия градски комитет на Партията, тази структура не е съвсем нова и неизвестна, тъй като в продължение на няколко години функционирахме като районен комитет. Но с тази разлика, че тогава съществуваха бившите общински комитети. А тя не е малка. Тези другари сега са в общинския комитет и това именно поставя пред нас задачата — да търсим правилни и целесъобразни методи на ръководство, пътища за връзка с първичните партийни организации.

Павликенската селищна система е сравнително голяма. В нея са изградени 100 ППО с 3550 комунисти. Нашият край е с големи населени места.

Селищната система е формирана, тъй като тя функционира като обособен микрорайон от много години.

Общинският комитет на Партията е в състав от 61 членове, от които 31 с висше образование, 17 кандидат-членове, от тях

Digitized by Google

11 с висше образование, и ревизионна комисия от 25 членове.

Бюрото е в състав от 11 членове и 2 кандидат-членове, двама от членовете на бюрото са работници.

Изградихме и 2 общоселски комитета, 4 съвета на секретарите, и 3 заводски партийни комитета.

Ограничените сили на апарата изискват от нас да формираме стил на работа и ръководство, ориентиран към използване на **нещатното начало в работата на по-широка основа.** Изградихме 4 нещатни отдела. Един по въпросите на партийно-организационната работа. Той се води от инструктор и обхваща 15 души; другият отдел е по въпросите на пропагандата и агитацията. Има същия състав. Оглавява се от завеждащия партийния кабинет; следващият отдел е по стопанските въпроси начело с инструктор. (Към този отдел, в който влизат 11 човека, има и бюро за технически прогрес от 6—7 души специалисти с инженерно образование.) И последният отдел е отделът по селскостопанските въпроси с 14 комунисти, който се ръководи от съответния инструктор.

В отделите са включени най-подготвените партийни работници, секретари, директори, а също така специалисти — членове на Партията. Отделите работят по перспективния план на общинския партиен комитет, в който са определени основните въпроси на партийната организация. Използват се за проверки, за информационни задачи, за уточняване на задачи и разработване на въпроси, които ще бъдат внесени в бюрото и на пленум и др. Засега не виждаме необходимост от специални планове за дейността на нещатните отдели.

Общественото начало освен чрез дейността на нещатните отдели намира при нас още една форма на проява. Прилагаме опита на областната партийна организация в Ленинград. За какво става дума? Всеки месец в комитета се изготвя схема, в която е отразено на коя дата в коя първична организация ще се проведе заседание на бюрото и събрание на организацията. За всяко заседание или събрание се определя отговорник от общинския комитет на Партията — това е или член на комитета, на бюрото, или сътрудник от нещатните отдели, който отговаря за подготовката на заседанието, на материалите, за събранието и лично участвува в живота на партийния колектив.

С това ние постигаме двоен ефект: Първо — да повишаваме равнището на партийното събрание, ролята на бюрото и организацията, и второ — постигаме пълно ангажиране на членовете на общинския комитет с пряка и конкретна работа с комунистите.

Някои мисли за ефективността от работата на бюрото. Обикновено на заседание поставяме три въпроса на обсъждане — един основен и два допълнителни, като се стремим те да бъдат от основните направления на нашата партийна работа. Обаче изникват много непредвидени регламентирани задачи, за които стана дума, които увеличават заседателщината.

За организацията на работата на апарата.

Новата структура поставя много нови и сложни проблеми в работата на общинската партийна организация. Моето мнение е, че силите на апарата не съответствуват на задачите, за да се внесе оперативност, близка и стабилна връзка с партийните колективи и с населените места.

Какво е функционалното разпределение на апарата?

То се очертава така: първият секретар на комитета отговаря за работата и партийното ръководство на обществените и масовите организации на територията на общината, за кадрите в партийната организация и за отрасъла „Селско стопанство". Останалите двама секретари — единият отговаря за пропагандата и агитацията и за организационните въпроси, свързани преди всичко с дейността и работата на първичните организации, разбира се, отговаря и за тези органи и организации, които се изградиха на територията на селищната система; другият секретар отговаря по стопанските въпроси — промишленост, транспорт и търговия.

Понеже говоря за секретарите и тъй като обемът на селскостопанската продукция е голям, считам за целесъобразно да имаме секретар по селскостопанските въпроси. Това може да се уреди в рамките на съществуващия щат, защото всички сме убедени, че статутът на секретаря и статутът на инструктора не са едни и същи, поради което и ролята им в живота е различна.

Инструкторите са разпределени по първични организации и по направления. Така например инструктор по организационните въпроси работи и по въпросите на кадрите, грижи се за подготовката на материалите за заседанията на бюрото, за проектите за решения и контрола върху изпълнение на решенията на Централния, окръжния и общинския комитет на Партията; един отговаря за партийните събрания, друг — по въпросите на културата и просветата.

Какъв метод на работа сме установили?

При нас ежемесечно се провеждат оперативки. При първия секретар е седмичната оперативка — отчет на задачите за изтеклата седмица и уточняване на новите. Присъствуват секретарите на комитета, председателят на съвета, председателят на АПК, ръководителите на обществените организации.

Секретарят по организационните въпроси провежда след това оперативка с инструкторите и секретарите на ЗПК, на която се уточняват и техните задачи.

В края на месеца се провежда общо апаратно съвещание, на което изслушваме впечатленията, резултатите от работата на

Digitized by Google

инструкторите в населените места и поставяме предстоящите задачи.

Слабо място засега е, че нашето въздействие стига до партийния секретар, до партийното бюро, до партийното събрание; а във фермата, в бригадния стан, на блока, в завода, цеха, в новата бригада все още не може да достигне. Затова много наши задачи, които добре сме ги обмислили, много наши решения, които добре сме ги подготвили, не получават онази реализация, ефектът, който сме очаквали. Получава се едно разминаване между подготовката, организацията и реализацията на взетите решения А това са сериозни признаци за книжно ръководство.

Ето върху какво сега мислим и следва да се преустройваме...

НОВИ ПРОБЛЕМИ, НОВИ РЕШЕНИЯ...

АНАСТАС ЦЕКОВ — секретар на общинския комитет на БКП в Горна Оряховица:

— Ще се помъча да споделя преди всичко онова, което е различно при нас и представлява интерес.

За разпределението на функциите в общинския комитет. Нашата общинска организация има 175 партийни първични организации, 8 партийни комитета — 2 общоселски, 1 градски, 4 заводски и 1 учреждански. При нас първият секретар отговаря за държавните органи и за кадрите. Аз съм секретар по организационните въпроси и селското стопанство, моят колега отговаря за промишлеността и идеологическата работа. Искам да подкрепя предложението на др. Христов. Трудно е човек да разпредели своето време и да бъде рационално полезен за работата си. Слушам радиопредаването „Умеете ли да оползотворявате почивния си ден?" (Обадете се на еди-кой си телефон.) Аз се усмихнах и си казах — действително трябва да почиваме, обаче съботите и неделите ги превръщаме в работни дни. Казвам го, не за да продемонстрирам изключителна заетост, а защото такава е истината. Прекалено голяма пренатовареност, от която понякога губим перспективи и целенасоченост в работата. Правя констатация, а до изход не достигам. **Как при новите условия секретарят на комитета да разпределя своя бюджет от работно време** — ето още един проблем.

МАРИЯ СТАНЧЕВА — секретарка на общинския комитет на БКП — Павликени:

— Работата на общинския комитет, поне дотолкова, доколкото ние сме видели новите моменти, е много по-различна от тази на градския комитет, от тази, която експериментирахме с предишните общини, и това ни навежда до много търсения и решения.

Проблемите на селото са и стари, и нови. Известно е, че населението в селищата застарява, което се отразява и на някои партийни организации. Ето една трудност. Нямаме партийно събрание в селата, на което да не отсъствуват значителен брой комунисти. Това е своего рода откъсване от партийната работа. Много са проблемите и трудностите в селата и с кадрите. Малко са специалистите, а в някои селища няма младежи. Наред с това и другият неблагоприятен факт — по-голямата част от интелигенцията в селищата е пътуваща — учителите, ръководителите и специалистите от производствените участъци не остават да нощуват в селата.

Това затруднява работата на партийните организации и на общинския партиен комитет в тези селища и ни подтиква към нов стил на работа, да изменяме подхода, да търсим нови форми на работа.

Тези изменения сме се помъчили да направляваме чрез плановете, които разработихме, прилагайки технологията на новия подход при планирането. И трябва да кажа, макар и трудно да подработихме плана на ОПК, ние успяхме вярно да определим въпросите, които ще бъдат на вниманието на бюрото, на пленума. Но заедно с това считам, че този подход трудно се овладява от секретарите на партийните организации.

Някои секретари на първични организации са свикнали да получават готови планове и от тях механически да изготвят собствените планове. Това е един момент, който подсказва, че нашите партийни секретари и бюра не само в селата, но и в града се затрудняват самостоятелно да планират. **Може би полемиката за новия подход в планирането ще продължи,** защото в списание „Партиен живот" едни мнения се споделят, а в Междуокръжната школа в Габрово се дава друго тълкуване за тези планове.

Вторият проблем — практически проблем, който чака изследване, е **обучението на партийните кадри.** Наша задача е да обучаваме актива на общинската партийна организация, като стигнем до обучението на партийните групови отговорници, а и те са 234.

С програмата за обучение на актива ние искаме да обхванем и на практика обхващаме диференцираното обучение на членовете на партийните бюра, на партийните секретари, на зам.-партийните секретари, на членовете на бюрата, на партийните групови отговорници и се стремим това обучение да е конкретно, да използваме опита на тези, които най-добре работят. Мисля обаче, че е необходимо нещо повече да се направи за обучението на ръководните кадри, върху которо ние разсъждаваме, но не виждаме как

Digitized by Google

да постигнем такова равнище, което следва да се даде на кадрите, които обучават партийния актив. Тяхното обучение по моему трябва да става на много по-високо равнище и от най-подготвени дейци. Затова съвсем недостатъчно е да използваме литературата, да препишем от нея и да се подготвим, а е необходимо нещо качествено друго в обучението по партийно строителство. И за нас е необходима съвсем конкретна подготовка. От конкретно подготвени специалисти! Това е назряла потребност, която не може да се реши с наличните сили и възможностите на общинския комитет.

Подкрепям становището, че партийните работници трябва да имат повече време да четат, да се готвят. Такова време, особено ние, секретарите, при тая натоварност със задачи сега нямаме. Необходими са ни повече познания, особено сега за икономическите методи на ръководство.

Искам само да допълня, че наистина имаме какво още да изясняваме за функциите на инструктора. Ние сме разпределили и градски организации на инструктора, и селски организации, но в тези села проблемите са толкова много, че той трябва най-малко три дни от седмицата, да бъде по места. И като добавим общите проблеми, върху които трябва непрестанно да работи, защото отговаря за тези функционални направления — неговата работа въпреки съзнателността става неефективна.

ИВАН МАРИНОВ — секретар на ППО в с. Дъскот, председател на съвета на партийните секретари:

— В нашето село има 4 първични партийни организации и 4-ма партийни секретари. След разпускане на общинския комитет веднага се яви необходимостта някой да координира работата по общите въпроси, които стоят за решаване пред селището като цяло. Досега тия въпроси друг ги решаваше със съдействието на партийните секретари. Считам, че съветът на партийните секретари може да играе положителна роля, защото има проблеми — разглеждаме кадрови въпроси на селището, учебната година в партийните организации, културно-масовата дейност, благоустрояването и хигиенизирането на селището, организиране на бригади по прибиране на реколтата, контролиране изпълнението на плана на различните предприятия, които са на територията на селището и редица други задачи.

Поставя се въпрос — трябва ли съветът да има оперативен план. Аз считам, че не е необходимо, тъй като всяка партийна организация има оперативен план и това ще бъде допълнителна писмена работа. Може би ще бъде по-правилно, ако имаме годишни планове за проблемите, по които ще се събира съветът на секретарите.

Бригадир съм на полевъдна бригада, която трябва да осъществи производствена програма за 1 200 000 лв. Налага се всеки ден да съм на полето сред кооператорите, пряко да участвувам в отглеждане и прибиране на културите, освен това да отделям и повече време за партийна работа. Вече 15 години съм партиен секретар, но искам да споделя, че от няколко години прекомерно много задачи се възлагат и не ми остава време за самоподготовка, да чета партийна литература. Това е истина! Налага се вечер и през свободното време само с организационни и стопански въпроси да се занимаваме. Тази тревога споделят всички. А, както е известно, новият икономически подход изисква повече знания и умения.

ГЕОРГИ КОСТАДИНОВ — секретар на първична партийна организация в с. Батак:

— По наше настояване териториалната организация и организацията в клоновото стопанство се сляха в една първична организация, която наброява 116 членове.

Нашата организация застарява. От териториалната организация дойдоха 48 членове, от които 29 са пенсионери над 70-годишна възраст. Поради напредналата възраст по 15—17 човека не присъствуват на събрания. Те са дали своя принос, били са много активни, работили са. Сега при новите изисквания трябва да ги водим или за отпаднали, или да ги изключваме. Защо? Аз смятам, че това не е правилно. А в никой партиен документ не се определя никакъв статут за такива хора. А трябва!

Имаме и млади хора, които, след като се изучат, не се завръщат на село. Сутрин два рейса се пълнят и тръгват от село за Павликени. 120—130 човека живеят при нас, но пътуват и работят в града.

Как да ги използваме? Те не членуват при нас и сутрин от 6 часа са на работа. Учителите обратно — сутрин идват — свършват часовете и вечерта си заминават за града. Как да излезем от това положение?

РАДОСЛАВ РАДОСЛАВОВ — секретар на ОПК — Велико Търново:

— Общинският комитет на БКП насочва вниманието на партийните комитети и организации, на държавните, стопанските и обществено-политическите ръководства главно към пълното използване на възможностите на селищната система за решаване проблемите на ефективността и качеството. Сега основно място в усилията на кадрите и на партийния актив заема непосредствената организаторска, политическа и идеологическа работа в трудовите колективи за изпълнение на социално-икономическите планове и за създаване на благоприятни условия за труд, живеене и почивка на цялото население от общината.

Необходимият ефект от работата на общинския комитет, бюрото и апарата

Digitized by Google

осигуряваме с ежедневната работа на кадрите и актива в партийните организации. През изминатия период една от целите, която си поставихме, бе да намалим дистанцията между общинския комитет и първичните организации (особено за района извън град Велико Търново), като отделяме повече време за предварителната подготовка на провежданите мероприятия, за оказване на помощ на партийните бюра на място.

Вторият проблем е за разграничаване на функциите на общинския комитет на Партията в ръководството на икономиката.

Ние говорим, че апаратът в общинските комитети засега е недостатъчен. А в същото време имаме немалък апарат в общинския народен съвет с отдели, със специалисти и дублирането, което се получава с ръководно-контролните функции на съвета, ние трябва да изживяваме.

И другият въпрос, който искам да поставя, е за пленумите. Ние досега три пленума сме провели. През почивката бе споделено, че някъде вече четвърти пленум ще провеждат. Истината е, че подготовката на пленумите ни отнема много време. Завеждащите отдели сме ги затворили в кабинетите да пишат. Моето становище е — общинските комитети да провеждат в годината два проблемни, а другите — контролни пленуми.

Н. ИВАНОВ:

— Няма ли това да ограничи отговорността и да наруши колективността в ръководството?

Р. РАДОСЛАВОВ:

— Няма да се ограничи колективността. За 6 месеца един пленум по проблемен въпрос мисля е достатъчен. Плюс това бюрата също заседават между пленумите. А на всеки три месеца да организираме пленум, и то по основни проблеми, това изисква изключително много време и води до застрашително откъсване от хората, от комунистите. Този въпрос чака някакво решение.

Д. АНГЕЛОВ — сп. „Партиен живот":

— Самата форма пленум няма ли резерви? Освен да се намалява броят на пленумите и от самия подход към подготовката на материалите и на доклада, и на решенията няма ли сега при новите условия някакви възможности — например да няма доклад в сегашния му вид от 50 страници? Може би за такива пленуми става дума?

Р. РАДОСЛАВОВ:

— Аз говоря за проблемните пленуми, които изискват повече усилия, разработки на програми, ангажиране на специалисти. Ние сме планирали — 2 проблемни и 2 контролни. На контролните обсъждаме и отчет от член на комитета, от секретар на партийна организация. И на бюрото стремежът е такъв — да се обсъждат в отделите една част от материалите, а в бюрото да влиза проект за решение.

Д. АНГЕЛОВ:

— Смущава ме делението на заседанията на общинския комитет на проблемни и контролни.

Пленумът на общинския комитет на Партията е една от организационните форми на работа на комитета. Заседанието не бива да се отъждествява с комитета. А такива опити има. Твърди се, че пленумът на партийния комитет е висш ръководен орган в периода между отчетно-изборните конференции. Това не е вярно.

Трябва да признаем, че делението на пленумите на проблемни и контролни е разпространено. Дори в учебника по партийно строителство е записано, че между конференциите дейността на местните партийни организации се ръководи от пленарни заседания. И по-нататък се казва, че те обсъждат и решават основни въпроси. Съзнателно разделих изречението от учебника на две части. Защото първата изцяло не е вярна, а втората — отчасти.

И така — ръководен орган между отчетно-изборните конференции е общинският комитет. Пленумът е заседание на комитета. Не по-рядко от един път на три месеца се свиква пленум на окръжния, градския и районния комитет — така е записано в член 40 и 44 на Устава.

Мисля, че е ясно. Сега разговаряме за ефективността на партийната работа в условията на формиране на селищните системи. Като реалисти трябва да кажем — едва ли броят на заседанията и характерът на въпросите ще ни помогнат да издигнем равнището на партийното ръководство. Въпросът е как работим, как ръководим?

ИВАН ВЕЛИКОВ — секретар на общински комитет на БКП — Свищов:

— Наистина при новите условия партийният комитет трябва да поддържа непрекъсната връзка с първичните партийни организации. Но какво се получава на практика. Трудно ни е с 8 инструктора и 3-ма секретари да осигурим едно непрекъснато ръководно въздействие, плътно покритие върху партийните организации и особено на селските организации. За разлика от Павликени ние оставихме инструкторите по места. Единият живее в Морава, беше там секретар, там сега е неговият район. Другият е в Козловец, третият в Сувата. Там те са постоянно, идват в комитета само в понеделник, веднъж в седмицата, поставяме им задачи, отчитат се и следобед заминават по места. Фактически през цялото време са в общината сред партийните организации по селата.

Свищов се намира на единия край на общината — най-северната точка, а най-южното селище е на около 60 км от гра-

Digitized by Google

да. От окръжния град сме на 84 км, разполагаме с едно транспортно средство. Срещаме много затруднения и при извикване на хората. Ето защо имаме само една среща в месеца — ден на партийния секретар, която съчетаваме с обучение, с поставяне на задачи, контрол, срещи в отделите, запознаване с документи и др. Тази обстановка създава условия за самоинициатива и отговорност на партийните секретари, които знаят, че в началото или в края на месеца лично ще докладват в комитета, и конкретно избират своя подход.

ХРИСТО БОРИСОВ — секретар на общински комитет на БКП в Полски Тръмбеш:

— На членовете на комитета сме възложили поръчения да отговарят за отделни партийни организации. Заангажирахме и специалистите комунисти в АПК, в промишлеността, а сега и членовете на бюрото да отговарят за едно село и има членове на бюрото, които отговарят за отделни бригади. Насочваме нашите усилия предимно в селското стопанство, за утвърждаване на двусменния режим на работа, за новия икономически механизъм, на бригадната сметка и организация на труда и имаме значителни резултати.

Стана въпрос за междинните звена. Засега има противоречиви становища. Лично моето мнение е, че трябва, ако това е възможно, да не изграждаме такива междинни звена, а да даваме простор на единната партийна организация. Създадем ли бойка, авторитетна партийна организация със секретар обучен, добре устроен, да не бъде понижено неговото самочувствие, смятам, че ще решим до голяма степен проблемите и в промишлените бригади, и в селата. Създадем ли междинни звена — ограничаваме възможностите на партийните организации да израстват като самодейни органи, които пълноценно ръководят политическия живот в бригадата, в селото. Затова ние търсим начин как да повишим активността както на комунистите, така и на трудовите колективи. Смятаме, че ако издигнем ролята на партийните групи, ще решим много проблеми от боеспособността на партийните организации.

Добре е, че се разговаря за пленумите. Като секретар най-голяма трудност изпитвам при съставянето на докладите. Ако всеки секретар подготви материалите за един пленум и един месец излезе в отпуск, времето за среща с хората, с колективите не достига.

Но така или иначе пленумът не е виновен. Може би готовността ни е недостатъчна, преустройството на нашия стил не съответствува на условията, в които работим. Заседанията на комитета са необходими, въпросът сега е за подхода към тях...

ПЕТРАНА АРМОВА — секретарка на общоселски партиен комитет в с. Карансен:

— Съвсем откровено ще споделя мислите си по два въпроса. Първият е за връзката между общинския партиен комитет и партийните секретари, а вторият — за ролята на общоселските партийни комитети.

Споменато бе, че връзката между комитета и партийните секретари се осъществява чрез деня на партийния секретар, а така също чрез инструкторите на комитета.

Моето мнение е, че връзката между комитета и партийните секретари е все още далечна, епизодична. Аз съм млад партиен секретар и чувствувам, че, за да стане секретарят централна фигура, е необходима много по-близка и конкретна помощ. А такава при новите условия и наложените транспортни ограничения ще бъде обективно невъзможна.

Вторият въпрос е за ролята на общоселския партиен комитет. В такова голямо село като Карансен на този етап е необходим комитет, който да координира партийната работа и ръководство. В селище с 3000 жители, с училища, детски градини, здравеопазване и т. н. въпросите са много и не са в компетентността на отделната партийна организация. Но това налага общинският партиен комитет да полага по-големи грижи за укрепване както на съветите на секретарите, така и на общоселските партийни комитети.

КИРИЛ ПЕНКОВ — инструктор в общинския комитет на БКП — Павликени:

— Искам веднага да кажа, че понятието инструктор в отдел „Организационен" е много условно, тъй като между нас, 6-мата инструктори, се разпределени 100-те първични организации от общината. Освен това инструкторите отговарят и за отделни проблеми в отдела, в който работят. Възложено ми е да отговарям за обучението на кадрите, за провеждане деня на партийния секретар, за подготовката на заседанията на бюрото на ОПК, за контрола и проверката на изпълнение на решенията. Сега се налага да бъдем компетентни не само по въпросите на отдел „Организационен", но и по въпросите на селското стопанство и задачите на отдел „Стопански", по въпросите на пропагандата и т. н. В такъв смисъл функцията ни на инструктори е много условна, както и ефективността от нейната практическа реализация е твърде съмнителна. Но това не зависи само от нас.

ДИМЧО АНГЕЛОВ:

— Радостно е, че обсъждането на парливите проблеми от дейността на общинските комитети на Партията обогатява нашите представи за ефективността в ежедневната, делничната работа на партийните органи и организации.

Digitized by Google

Хубавото и полезното нямат нужда от оценки, те сами категорично доказват силата си. Нека още веднъж се обърнем с очи към слабостите. Според мен „гъсното мято“ в нашия разговор е възприетата от всички нас схема — когато се говори за общински комитет на Партията, да се има предвид бюро, секретари, инструктори, нещатни отдели.

Безспорно проблемите са важни и неотложни.

Но не това е главното. В никакъв случай! Общинският комитет на Партията не бива да се отъждествява само с ежедневната работа на секретарите и инструкторите, със заседанията на бюрото, с работата по подготовката на пленумите.

Признаваме, че общинският комитет е нов вид партиен орган. Нека направим и следващата крачка. Да кажем, че той качествено се отличава от досега съществуващите партийни комитети — градски и общински, преди всичко с това, че новият общински комитет на Партията е колективен партиен орган и неговата сила е именно в създадените условия и предпоставки той да се изявява като колективен орган за политическо ръководство в пълна мяра.

Новият общински комитет на Партията са преди всичко избраните от комунистите членове на комитета. Ето откъде трябва да се тръгне. Питам се — където има комунист, член на общинския комитет, защо трябва там често да ходи инструкторът? Или задачите са толкова динамични, че налагат през три-четири дни да се изменят и актуализират?

Всички знаем, че не е така. Трудно се подготвят заседания на комитета, защото тяхната подготовка се осъществява само от щатните партийни работници, те пишат. Когато бюрото взема решение за подготовката на пленума, знамената се свиват и ако има комисии или работни групи, те са „проформа“. Тогава? Оплакваме се от себе си, от собственото си безсилие. А обвиняваме пленума.

Мисля, че началото на пътя към ефективността е — членовете на общинския комитет на Партията. Какви са те? Как живеят, как работят те?

Защо са тези въпроси? Защото в периода между отчетно-изборните конференции висш ръководен орган е партийният комитет.

А това са неговите членове. Това е заседанието на комитета, наречено пленум. Това е избраното бюро. Неговата дейност между заседанията му. Това са секретарите на комитета в техните напрегнати и отговорни делници. Това е и инструкторът, понесъл на плещите си безкрайното бреме на задълженията. Това са комунистите, които оценяват работата на своя партиен комитет, които на конференцията, на събрания и по най-различни поводи изискват от своите избраници.

Така, мисля си, трябва да разбираме и разглеждаме ефективността в дейността на общинския комитет на Партията. Оттам да тръгваме, когато говорим за своята пътечка в нашето общо пътуване към ефективността в работата и ръководството на общинския партиен комитет.

НИКОЛА ВАСИЛЕВ — първи секретар на окръжния комитет на БКП във Велико Търново:

— Преди няколко месеца проведохме заключителния етап на научно-практическата конференция, която подготвяхме повече от една година по тритомника на др. Т. Живков „За партийното строителство“. Тази конференция и нейният заключителен етап ни дадоха основание да кажем, че в окръжната партийна организация кадрите, комунистите и голяма част от безпартийните задълбочено и внимателно вникнаха в проблемите на партийното строителство и произтичащите от тях практически изводи.

Тази конференция показа и изменението в способността на кадрите да свързват практическата дейност и на окръжния комитет, и на общинските комитети с работата и ръководството на първичните организации.

Беше направен обективен, обстоен критичен анализ на досегашната дейност и на тази основа едно още по-добро виждане и увереност за предстоящата ни работа.

Започвам с конференцията по тритомника на др. Т. Живков, защото при новите условия разработените в него проблеми придобиват все по-голямо и актуално звучене и ние, за да имаме успех в практическото реализиране на задачите, следва да се съобразяваме все повече с тях — непрекъснато да ги изучаваме, осмисляме и творчески усвояваме.

Digitized by Google

За подхода и утвърждаването на общинските партийни комитети като органи от нов тип беше направено обстойно изложение от др. Христо Станев. На този въпрос няма да се спирам.

Искам обаче да отбележа, че ние и преди решението на Централния комитет и през изминалите месеци след него, и сега на днешната среща мислим и се вълнуваме как по-нататък новите партийни органи в общините ще поемат голямата политическа отговорност за успешно изпълнение решенията на XI конгрес и на Националната партийна конференция. Ще отбележа, че независимо от трудностите, съпровождащи нашата работа, които трябва да се преодоляват, след изграждането на партийните и държавните органи в новите общини има много конкретни примери в дейността на окръжната партийна организация, потвърждаващи далновидността и необходимостта от това решение на Централния комитет в този етап на обществено-икономическото развитие на страната и на Великотърновски окръг. Имам предвид конкретността, диференцираността и стремежа в голяма част от местните партийни органи да вникват по-дълбоко и по-цялостно в явленията и процесите, които сега протичат в окръга, да организират и мобилизират силите на населението за изпълнение на политическите и стопанските задачи.

Така например първичната партийна организация в с. Павел се утвърждава като образец на политически ръководител в широкото прилагане на двусменната работа в селското стопанство при новите условия; общинската партийна организация в Павликени като цяло — в изграждането на бригадната организация на основата на вътрешностопанската сметка; Лясковската общинска партийна организация — в широкото използване на вътрешностопанската сметка и прилагането на съветския опит в организацията и ръководството на социалистическото съревнование. Първичната партийна организация в с. Морава разкрива убедителен пример как могат да се използват наличните резерви за извеждане на млечното животновъдство на челни позиции не само в окръга, но и в страната. Налице е също така един обновителен процес в първичните партийни организации в железопътния и автомобилния транспорт, в крупните комбинати и заводи като химическия комбинат „Свилоза“ — Свищов, Захарния комбинат в Горна Оряховица, ЗЗУ — Велико Търново, Комбината за амбалаж — Павликени, Комбината за инвестиционно машиностроене в Дебелец и други.

Или сега първичните партийни организации също потвърждават, че, когато имат самостоятелност, добре подготвени кадри и осъзната отговорност, задачите се решават успешно.

Казвам тези неща, затова защото, когато днес разискваме, ние разговаряме не само за секретарите, зав.-отделите и за инструкторите. Безспорно те са основни фигури и от тях в най-голяма степен зависят успехите. Ние по същество водим разговор как от позициите на партийното ръководство най-успешно ще реализираме политиката на Партията. А тази реализация може да стане само чрез първичните организации. Оттам да започват нещата, ние да ги преосмислим и отново да ги върнем като обогатени идеи и конкретна помощ.

Посочих, че първите резултати в стопанската област са положителни. Едновременно с това не мога да отмина сериозните затруднения, които изживяват някои решаващи за окръга колективи. Част от затрудненията са извън нас. По-тревожно е, че ръководствата на отделни колективи подхождат към социалистическата организация на труда, към ефективността и качеството, към плановото ръководство на икономиката от старите позиции.

Digitized by Google

Наистина трябва да отбележа, че тия проблеми и трудности са частични. Че общата тенденция е положителна, но тя трябва да се отстоява с цената на много напрежение и понякога, бих казал, с излишно, предизвикано от бавното преустройство в стила и метода на отделни органи и кадри и както тук бе посочено — от неща, с които ние самите си усложняваме работата. Днешният разговор показва, че ние вървим по нов, правилен път, който води до успешното използване възможностите на субективния фактор, основаващ се на обективните закономерности в развитието на нашето общество.

КОМЕНТАР

Разговорът, отразен в настоящия брой, съдържа ценен опит, разсъждения и мнения върху работата на общинските партийни комитети. Той предоставя интересни решения, насоки, търсения, верни стъпки в утвърждаването и самоутвърждаването на тези партийни органи. В същото време повдига въпроси, чийто общозначим отговор изисква по-широко обобщение на практиката, налага по-продължителна проверка на едни или други форми, подходи, средства.

Съществено е да се отбележи, че при структурните изменения в местните партийни органи от Великотърновски окръг са изградени различни организационни форми в съответствие с конкретните условия на работа, а също така, че окръжният комитет на Партията проявява активни усилия и осъществява системни мерки, с които правилно насочва и подпомага тяхното утвърждаване и развитие.

КОЕ Е НОВОТО И РАЗЛИЧНОТО ВЪВ ФУНКЦИИТЕ НА ОБЩИНСКИЯ ПАРТИЕН КОМИТЕТ?

Различно в сравнение с окръжния комитет и ново по отношение на предишните органи в общината? В разсъжденията ударението се поставя върху разработващата, координиращата и контролната функция на окръжния комитет и върху организаторската и идейновъзпитателната функция на общинския комитет. Счита се, че общинският комитет е предимно организатор на изпълнението на решения и програми, които друг вместо него приема. Нима той е с ограничени права и отговорности? Липсата на яснота в постановката внася съмнения в подхода към планирането, към проблематиката на заседанията.

Кое е вярното и кое е погрешното в тези разсъждения?

Кое е новото в общинските партийни комитети като политически ръководители в селищните системи, с какво се характеризират техните ръководни функции?

В разговора се очертават редица страни от този въпрос. Доминиращото становище е правилно: общинските партийни комитети още в първите си стъпки се изявяват като силни и дееспособни политически органи. Те имат реални права и широки възможности, гарантирани от Устава на Партията да осъществяват цялостно политическо, организационно и идеологическо ръководство на живота и процесите в селищните системи. В основното техните функции не се различават от функциите на окръжните комитети.

От какво се обуславя това? Първо, ръководните функции на новите общински комитети се „простират" в значително по-широки мащаби и обхващат много по-сложни връзки, много по-богато съдържание на разнострадните дейности, които протичат в селищните системи. Второ, те имат силна материална и социална база, формираща се от значителния производствен потенциал и непрекъснато засилващите се интеграционни връзки в новите административно-териториални единици, както и от числеността и социалния състав на населението и на партийните организации. Трето, съответствието между партийната и държавноадминистративна структура от една страна, и структурата на аграрно-промишлените комплекси — от друга, им осигурява безразделно прилагане на правата и функциите на ръководните политически органи при разграничаване на функциите с другите органи за социално управление.

Като пълнокръвни политически ръководства в селищните системи общинските партийни комитети са призвани да овладяват и направляват всички процеси, които се развиват на тяхната територия, да координират дейността на държавните, стопанските и други органи и организации, да решават и реализират задачите на партийната политика, свързани с труда, бита, отдиха

Digitized by Google

и възпитанието на хората в общините. Те не са и не могат да бъдат само ръководни изпълнителни органи. Те разработват, координират, организират, контролират, т. е. правят всичко, което е свързано с пълната реализация на техните ръководни политически функции. Естествено, като органи, които стоят най-близо до трудещите се и до комунистите, до техните първични звена — трудовите колективи и първичните партийни организации, общинските комитети реализират тези свои функции пряко и непосредствено в сравнение с окръжните партийни комитети. Действуват при по-оперативна организация, работят с по-оперативни методи и средства на организаторската и политическата работа. Оттук произтичат редица изисквания за:

— по-голяма конкретност в проблемите, които те планират и обсъждат, по-определено съдържание и адрес на решенията, които те приемат;

— по-детайлна съгласуваност и координация на работата с другите органи за социално управление в общината;

— по-непосредствен контрол над съответните ръководни органи и кадри;

— преки връзки и ръководство с първичните партийни организации, отговорност за тяхното състояние и работа.

Но следва отново да се подчертае, че необходимостта от оперативност и конкретност при решаване на задачите не изключва и не ограничава правата и задълженията на общинските партийни комитети да проучват, да разработват крупните, с перспективно значение проблеми на селищните системи, да формират свои позиции и да определят насоки на тяхното развитие. За всичко това те носят еднаква отговорност, както и за решаването на оперативните задачи. Нешо повече — разработващата функция на общинския партиен комитет тепърва ще се разгръща и чрез нея ще се осъществява планомерното социално-икономическо развитие на селищната система.

КАКЪВ Е СТАТУТЪТ НА Т. НАР. „МЕЖДИННИ ЗВЕНА" В СИСТЕМАТА НА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО?

Въпросът е за правоспособността на общоселските комитети, на съветите на партийните секретари, а в това число някои причисляват и партийните организации в състава на първичната. Изтъкват се аргументи „за" и „против" изграждането на тези органи. Доколко те са основателни?

Изтъква се, че изграждането на окрупнени първични партийни организации се задържа, че много първични организации необосновано се трансформират в партийни групи вместо организации в състава на първичните от едно единствено съображение — множество събрания за един месец. Щом организацията е в състава на първичната, тя е част от партийния колектив. Защо събранието на този колектив, на общото, да не се счита за събрание, за висш орган и на частта?

Според смисъла и изискванията на решението на Секретариата на ЦК на БКП за някои изменения в структурата и функциите на местните партийни органи връзката общински комитет — първична партийна организация следва да бъде пряка, което означава, че по правило тя изключва „междинни" звена. В същото време се разрешава при специфични случаи, при по-крупни административно-териториални и стопански структури да се създават такива звена: градски, общоселски, комбинатски, заводски и други партийни комитети. Изграждат се и съвети на партийните секретари като органи за координация на дейността на партийните комитети и организации в големи стопански звена, чиито поделения са разположени в различни административно-териториални единици.

Имат ли право на съществуване тези така наречени „междинни" звена? Какъв е техният статут?

Уставът на Партията както и решението на Секретариата на ЦК на БКП предвиждат, а практиката потвърждава необходимостта от изграждането на тези звена в някои особени случаи. Обективният критерий за това е осигуряване на пълноценно и дееспособно партийно ръководство, което в определените случаи налага и съответна структура на партийните организации. Опитът на изградените звена от този тип във Великотърновски окръг показва, общо взето, правилен подход. В повечето случаи с дейността си те доказаха правото на съществуване. Нито са основателни, нито са правилни разбиранията и стремежите да се ограничават техните функции в определена сфера или до определена степен, извън предвидените им права и задължения в Устава на Партията. Те са пълноправни колективни партийни органи и след като бъдат създадени, трябва да им се осигурят условия, възможности и помощ за пълно разгръщане. На тях общинските комитети ще се опират и чрез тях ще работят с първичните партийни организации. Това не противоречи на основния смисъл за пряко ръководство на първичните организации от общинските комитети, като се има предвид, че тези звена се изграждат в особени случаи и в процеса на уедряването на първичните организации, който не е приключил, те постепенно ще намаляват.

Digitized by Google

ПРИВЕЖДАНЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ИКОНОМИЧЕСКА ОСНОВА УСЛОЖНЯВА И ЗАТРУДНЯВА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО. ИМА ЛИ ИЗХОД ОТ ТОВА ПОЛОЖЕНИЕ?

И къде да се търси той: в разграничаването на функциите, в разгръщане на общественото начало в партийната работа на общинските комитети или в други направления? Има ли резерви за рационализация на партийния труд и кои са те? Подготовката на заседания на бюрата и на комитетите отнема сега много време. Може ли да се опрости процедурата на подготовката и провеждането им? Количеството на контрола и на контролиращите непрекъснато расте, което изяжда времето на секретарите и на апарата на общинските комитети. Как да се предотвратят тези явления? При какво разпределение на труда в апарата инструкторите ще изпълняват своите функции ефективно?

Разговорът повдига редица въпроси, свързани с вътрешната организация на работата на общинските комитети, с разграничаването на функциите на звената от апарата, с времето и качеството на труда на партийните работници.

Като нов тип партийни органи общинските комитети не могат да приемат организацията и стила на работа нито на предшествуващите ги комитети в малките общини, нито на окръжните комитети. Нужни са организация и стил, присъщи на тяхната роля и функции в системата на местните партийни органи. Те са в процес на формиране, на усъвършенствуване. Има увлечения в заседателщина, в губене на много време за съгласувания, оперативки по на две, три равнища, разработване на прибързани програми, системи, методики и пр.

На редица места налице е неоправдано делене на проблемите на градски и селски, недостатъчно ясно се вижда тяхното единство в рамките на селищната система. Допуска се подценяване на сериозни проблеми, свързани с живота, труда и бита на хората в по-малките села.

Новите условия на работа в селищните системи и внедряването на икономическия подход в управлението на стопанските звена и в други сфери действително усложняват дейността на партийните органи в началния етап. Те изискват от кадрите по-висока компетентност и деловитост, инициатива и размах, организираност, дисциплина, отговорност. Изискват ясно разграничение във функциите на звената от апарата и между ръководните органи в общината, и същевременно — съгласуваност, координация, единодействие. Налагат преоценка в методите на ръководството. Не с авторитета на властта ще се налагат едни или други решения, с властта на политическия авторитет на партийния орган масите ще се ръководят. Тези изисквания подсказват начина за преодоляване на временните трудности.

От особено важно значение е да се издига ролята, да се усъвършенствуват формите на работа и ръководство на изборния орган и неговия апарат. Поставяне на важни и актуални проблеми за обсъждане, осигуряване на висока активност, критика и самокритика, приемане на действени и конкретни решения, включване на всеки член на комитета в тяхното изпълнение, строг контрол и отчет — това са някои от насоките, в които се полагат усилия за разгръщане ръководните функции на изборните органи.

Ясно трябва да се разграничат правата и задълженията между ръководните органи в общината. Всеки от тях да поеме своя дял и своята отговорност. Дълг на общинските комитети е да помагат за действителното утвърждаване на тези органи, за формиране на правилен стил на работа, за издигане на техния авторитет сред населението. По такъм начин самите те, общинските партийни комитети, ще се освобождават от неприсъщи за тях работи, които досега са поели.

Основни фигури в апарата на общинския комитет са секретарят и инструкторът. Върху тях тежи по-голяма част от ежедневната работа на комитета. Те подготвят матерналите за обсъждане в колективните органи, непосредствено въздействуват на първичните партийни организации, пряко контролират. Динамика и напрежение има в тяхната работа. Тяхното работно време е с неопределени граници през деня и през седмицата. Едва ли може да се посочи друг път за преодоляване на прекомерното напрежение в тяхната работа, освен пътя на стройната, оптималната организация. Тя включва: правилно разпределение на функциите, на задачите и конкретните задължения; включване на изборния актив и разширяване на общественото начало в тяхнато решаване и реализация; опростяване на процедурите в организацията на заседанията и контрола. Вече се утвърждават различни форми за засилване на обществените начала в работата на общинските комитети: комисии, съвети, нещатни отдели, временни работни групи и др. Те поемат значителна част от ежедневната работа на общинските комитети: разработват и обсъждат отделни проблеми и ги подготвят за разглеждане в ръководните органи, подпомагат партийните организации и органите за социално управление, участвуват в оперативната организаторска и политическа работа, в контрола и т. н. По такъв начин се засилва още повече колективността в работата на общинските комитети, укрепват техните връзки с хората,

Digitized by Google

увеличава се тяхната компетентност в решаването на задачите.

Безспорно върху това каква организация ще се създава, влияе в решаваща степен компетентността и опитът на партийния работник. Усъвършенстването и самоусъвършенстването на знанията и уменията, обогатяването на опита стократно се възвръщат и реализират в ефективността и качеството на партийния труд, правят го по-рационален, плодотворен, премахват ненужното напрежение.

За съжаление в някои комитети има неефективно разпределение на труда между секретарите и инструкторите. Има секретари, които не намират време или отбягват конкретната работа в първичните партийни организации, лично не подготвят материали. Има инструктори, които много „ходят", събират впечатления, но недостатъчно ги осмислят, не достигат до необходимите обобщения и изводи. Тези случаи пораждат условия за нерационална организация и в крайна сметка още повече отежняват работата на партийния апарат. Ограниченият по численост апарат в общинските комитети налага и своего рода „проблемно-териториално" разпределение на работата между партийните работници. Те взаимодействуват с определен брой партийни организации и същевременно отговарят за обобщаването на практическия опит по определен кръг от проблеми на вътрешнопартийния живот и на партийното ръководство. Опитът на общинските комитети във Великотърновски окръг потвърждава, че това е правилно. От значение е обаче това разпределение да се съобразява в най-голяма степен с опита, специалната квалификация, възможностите за работа на отделните партийни работници.

Изминалият период от създаването на новите общински партийни комитети е още сравнително кратък. Те се нуждаят от свой път на укрепване и по-нататъшно утвърждаване, от още по-конкретна помощ и близко ръководство. За да не се „претоварят" с прекомерен контрол, осъществяван по различни линии и по всяко време, за да не се програмира работното време на секретарите от контролиращите, следва съществено да се изменят формите и организацията на контролната функция на окръжния комитет, като се утвърждава в нея комплексният подход. От секретарите, завеждащите отдели и другите политически сътрудници на окръжните комитети се иска по-бързо да преустроят своя стил и форми на работа с общинските комитети. Да сведат до минимум решенията и указанията, адресирани към тях, да поощряват техните търсения и инициативи, да намалят книжнината и обемната кореспонденция, да проявяват по-добра съгласуваност и взаимодействие в работата с тях, за да не отклоняват усилията им от непосредствените задачи. Опитът показва, че значителна част от окръжните мероприятия могат да се „прехвърлят" в общините: там да се провеждат съвещания с активите, целеви срещи и краткотрайни курсове с кадрите.

Обобщено казано, ръководството и помощта към общинските комитети от страна на окръжните комитети на Партията следва да се издигат на ново равнище, да получават нови измерения, да стават по-резултатни.

ОТГОВОРЪТ СЕ ЧАКА ОТ ВАС

На разговора бяха поставени още два въпроса

КАК ДА ОРГАНИЗИРАМЕ ОБУЧЕНИЕТО НА ПАРТИЙНИЯ АКТИВ В ОБЩИНАТА С ОГРАНИЧЕНИТЕ СИЛИ И ВЪЗМОЖНОСТИ НА КОМИТЕТА?

С КАКВИ ОРГАНИЗАЦИОННИ МЕРКИ ДА СТАБИЛИЗИРАМЕ И РАЗШИРЯВАМЕ ОБЩЕСТВЕНАТА БАЗА НА ПАРТИЙНАТА РАБОТА В СЕЛАТА?

Силите на много партийни организации в селата са ограничени по понятни причини. Част от комунистите: учители, специалисти, стопански ръководители, работят в селата, а живеят в градовете. Работници и млади хора живеят в селата, а работят в градовете и членуват там.

Под какви форми, с какви средства ще се укрепва и разширява обществената основа на партийното ръководство?

РЕДАКЦИЯТА се обръща към вас, драги читатели: какво мислите вие по тези въпроси и по дадените отговори? Споделете вашия опит, своите решения или възражения. Сп. „Партиен живот" ще организира широка размяна на мнения, на опит и идеи с разговора за общинския партиен комитет, за политическия ръководител в селищната система.

Digitized by Google

ЕДИНСТВО НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА И ОРГАНИЗАТОРСКАТА РАБОТА

Научно-практическата конференция на Бургаската окръжна партийна организация на тема „Единство на идеологическата и организаторската работа" продължи по същество близо две години. Тоя проблем е разискван на две събрания на първичните партийни организации, на разширени заседания на партийните комитети, проведени са 11 научно-практически конференции с над 3200 участници.

В заключителния етап на конференцията участвуваха партийни работници, стопански и административни ръководители, ръководни дейци на обществените организации — кадрите, от които главно зависи правилното приложение на този важен ленински принцип на партийно ръководство.

Основен доклад пред научно-практическата конференция направи доцент **Георги Бърдаров**, който разгледа някои основни, теоретически и методологически проблеми на единството на идеологическата и организаторската дейност. За да се разбере по-добре този принцип, той се спря на същността на партийната политика и партийната дейност, посочи компонентите на основните видове партийна дейност — идеологическа, партийно-организационна и организаторска. Естествено, без изясняването на тия проблеми, без тяхното правилно разбиране трудно може да се прилага този важен ленински принцип на партийно ръководство и дейност.

Партийната дейност е целенасочен, организиран и планиран единен процес на теоретическа, идейно-политическа, организационна и организаторска дейност, извършвана от партийните органи и организации, от комунистите.

В своето изложение докладчикът разгледа основните компоненти на идеологическата, партийно-организационната и организаторската дейност.

Изключително важна съставна част на партийната дейност е партийно-организационната работа. Кои са нейните основни компоненти? — Съставът и членството в Партията; организационната структура на Партията, на партийните органи и организации; вътрешнопартийната демокрация и партийната дисциплина; работата с кадрите — подбор, обучение и разпределение; вътрешнопартийната информация; контролът на изпълнението на уставните задължения, партийните решения. Към основните компоненти на партийно-организационната работа могат да се отнесат също така състоянието и дейността на партийните органи и първичните организации, средствата, формите и методите на организацията на партийно-организационната дейност.

Digitized by Google

В партийната литература, особено през последните години, се прави известна разлика между партийно-организационната и организаторската дейност.

Организаторската дейност е свързана преди всичко с провеждането на партийната политика, с изпълнението на дадено решение, задача или мероприятие. Тя е необходима както за изпълнението на идеологическите, така и на партийно-организационните, стопанските и пр. задачи. Организаторската работа има отношение към всяка задача, към всяко решение, към всяко мероприятие, тя е най-тясно свързана с политическата дейност. Определянето на правилна политическа линия е главната задача на партийното ръководство в развитието на обществото. Но след изработването на правилна политическа линия центърът на тежестта се пренася върху организаторската работа за нейното осъществяване, тя става главното в дейността на комунистическата партия.

В своя доклад др. Георги Бърдаров научно обоснова специфичните черти и основните компоненти на организаторската дейност.

Единството на идеологическата и организаторската работа означава преливане едно в друго, означава, че в идеологическата работа има редица елементи на организационната и организаторската дейност, които докладчикът научно обоснова. А това са:

а) планирането на идеологическата дейност; б) комплектуването на различните аудитории за идеологическа дейност; в) организационна подготовка на различните идеологически звена; г) контролът и проверката за провеждане на идеологическата дейност; д) обсъждане на анализи и оценки за идеологическата дейност в партийните органи и организации; е) подборът на идеологическите кадри; ж) организационно укрепване на идеологическите звена...

По същия начин бяха разгледани и определени идеологическите елементи в организационната и организаторската дейност:

теоретическа разработка на проблемите на партийно-организационната дейност; усвояване на закономерностите, на принципите и нормите на партиен живот и ръководство — те се усвояват преди всичко със средствата и формите на идеологическата дейност; формиране на правилни възгледи по партийно-организационните въпроси; идеологическо осигуряване на всяко партийно-организационно мероприятие — отчитане на общественото мнение и политическото настроение при решаване на партийно-организационните въпроси.

Накрая др. Г. Бърдаров изтъкна, че единството на идеологическата и организаторската дейност се реализира съзнателно и стихийно. Естествено стремежът трябва да бъде реализирането да става по съзнателен път, елементите на съзнателност да доминират, защото те осигуряват целенасоченост, системност и последователност в партийната работа. Затова той се спря на механизмите, на пътищата за осъществяване на единството на идеологическата и организаторската дейност...

* * *

В изказванията, които бяха направени на конференцията, беше проявен сериозен стремеж да се покаже как партийните органи и организации на практика изпълняват този важен ленински принцип, как обединяват в единно цяло идеологическата, партийно-организационната и организаторската дейност.

Трябва да се отбележи, че бе проявено разбиране по въпроса, направи се задълбочен анализ на извършеното през последните години. Това естествено се дължи главно на борбата на окръжния комитет на

Digitized by Google

Партията да съсредоточи вниманието на партийните комитети и организации към изучаване същността и изискванията на принципа, да анализира собствената си дейност в светлината на неговите изисквания, да помага да се издига на още по-високо равнище политическото ръководство.

Под ръководството на ОК на БКП партийните комитети утвърждават все повече научния подход в своя стил на ръководство, с което създават необходимите условия да се спазват изискванията на принципа за единство на идеологическата и организаторската работа.

В какво според **Вичо Илиев,** секретар на ОК на БКП, се изразяват положителните изменения в работата на партийните комитети за осъществяване на този ленински принцип на ръководство?

На първо място в това, че перспективното и оперативното планиране на дейността на партийните комитети и организации се извършва в съответствие с основните изисквания. Опитът на окръжния комитет, на общинските партийни комитети в Бургас, Поморие, Карнобат, М. Търново, РК на Нефтохимическия комбинат, заводския партиен комитет в Бургаски медни мини и пр. показва, че когато се подхожда творчески към разработването на плановете, се внася яснота в политическите цели и задачи, способствува да се използват най-ефективни идеологически и организационни мероприятия за тяхното осъществяване.

Ленинският принцип за единство на идеологическата и организаторската работа намира свое конкретно отражение и при приемането на партийното решение и организацията за неговото изпълнение.

Как подхождат партийните комитети за правилното осъществяване на това изискване?

За проучването и разработването на най-важните проблеми, които предстои да се обсъждат на пленуми и заседания на бюрата, се приемат комплексни план-програми и методики. Създават се работни групи, в които се включват специалисти, общественици, научни дейци, търси се помощта на научни институти и специализирани органи. В редица случаи във връзка с разглеждания проблем се подготвят и провеждат научно-практически конференции. Практикува се и предварително обсъждане на проекта за решение в първичните партийни организации или с актива. След приемането на решенията се разработват мероприятия за тяхното изпълнение.

Сериозни подобрения са настъпили в работата на окръжната партийна организация за изпълнението на важни политически и стопански задачи и партийни решения в резултат на правилното прилагане решенията на Секретариата на ЦК на БКП за идеологическото им осигуряване. Особено добри резултати в това отношение са постигнати при разработването на насрещните планове, при приемането и изпълнението на компенсационните програми в селското стопанство през миналата година и пр.

Единството на идеологическата и организационната работа намира своето приложение в развитието и усъвършенстуването на вътрешнопартийния живот. Така например при приемането и подготовката на новите партийни членове все повече се изисква комплексна оценка на техните качества, все по-широко място в тяхното обучение намират такива форми на работа като изнасянето на лекции по Програмата и Устава на Партията, школите по партийно строителство, пътуващите семинари, екскурзиите до исторически места, свързани с героичното минало на Партията и социалистическото строителство, тържествените ритуали при връчване на партийните членски книжки, при възлагане на партийни поръчения и пр.

Digitized by Google

В годините след XI партиен конгрес и Националната партийна конференция са се създали и утвърдили редица нови форми за осъществяване единството на идеологическата и организаторската работа, като плановете за социалното развитие на трудовите колективи, наставническото движение, социалистическото съревнование и утвърждаването ритуала за вдигане знамето на трудовата слава, школите за изучаване на челния производствен опит. Изпълнени са с ново съдържание много от изпитаните форми и средства на работа.

В своя съдоклад секретарят на ОК на БКП **Петър Пейков** се спря на проблема за издигането на идейното и научното равнище на политическата просвета и масово-политическата работа като важно условие за осъществяване единството на идеологическата и организаторската работа на партийните органи и организации. Той изтъква, че ОК на БКП, неговото бюро отделят все по-голямо внимание на този важен проблем. Голям дял в структурата и съдържанието на политическата просвета и масово-политическата работа на партийните органи и организации заема изучаването на икономическата теория на марксизма-ленинизма и конкретната икономическа проблематика, тяхното съдържание е постоянен обект на търсения, подобрения и усъвършенствуване. Под ръководството на ОК на БКП е направено немалко за свързване на партийната просвета с обществената практика, с конкретните задачи, които решават трудовите колективи. Пораснало е умението на пропагандистките и лекторските кадри да разглеждат изучавания материал в съзвучие с теоретическата и практическата дейност на Партията, със задачите, които ОК на БКП поставя.

Системата за партийна просвета дава големи възможности за цялостно и ефективно реализиране на принципа за единство на идеологическата и организаторската работа, за свързване на теорията и практиката чрез разработката на практически задачи, реферати, казуси и други проучвания по разглеждания проблем.

В общинската партийна организация на гр. Несебър са проведени практически занятия по въпросите на плановото ръководство на икономиката и социалистическата организация на труда. На практическото занятие в теоретическия семинар във Винзавода в гр. Поморие са разисквани въпросите на планирането, внедряването на технологическия процес, реконструкцията и модернизацията на производствените мощности, икономия на суровини и материали и пр.

Единството на идеологическата и организаторската дейност намира ярък израз и въплъщение и в движението „Пропагандистът — активен борец за високо качество и ефективност на труда“, свързано със задачите по изпълнението на плана за 1979 и 1980 г. и по-нататъшното свързване на пропагандата с проблемите, които решават трудещите се в окръга.

Мнозинството просветни звена в Нефтохимическия комбинат участвуват в това движение под девиза: „Знанията, идейната убеденост и организаторският талант на пропагандиста в служба на петилетката“. Участниците в учебните звена имат разработени лични и колективни творчески планове, а една голяма част от тях са и наставници. Партийните комитети гледат на движението „пропагандистът — активен борец за високо качество и ефективност на труда“ като важно средство за свързване на пропагандата с конкретните задължения на участниците в изпълнението на личните производствени планове, които са солидна основа за повишаване на ефективността от партийната просвета.

Окръжният комитет на Партията и неговото бюро полагат непрекъснати грижи за повишаване идейно-теоретическото равнище на масово-политическата работа, в резултат на което се разшири нейният об-

Digitized by Google

хват, усъвършенстват се непрестанно съдържанието, методите и формите за въздействие на масово-политическата работа върху трудещите се. Станало е масова практика в дейността на партийните комитети да се разработват социално-демографски характеристики на трудовите колективи, благодарение на което масово-политическата работа е значително по-конкретна и многостранна, по-пълно се отчитат специфичните особености на въздействието на социалната среда. Усъвършенствува се системата за изучаване мненията и настроенията на хората, на проблемите, които поставят колективите и техните членове.

Важна роля за осъществяване на единството между идеологическата и организаторската дейност имат съвместните лектори с окръжното ръководство на БЗНС, чрез които комунистите и сдружените земеделци системно се информират по проблемите на селското стопанство в отделните общини и аграрно-промишлени комплекси, за вътрешната и международната политика на Партията.

Ярка проява на единството между идеологическата и организаторската работа на партийните комитети и организации е масовото социалистическо съревнование, изучаването и прилагането на челния производствен опит. Така например многостранната идеологическа и организаторска работа на първичните партийни организации в завод „Васил Коларов" по съревнованието е конкретизирана в личните и бригадните комплексни планове. Отблизо се следи работата на бригадните съвети, на бюрата за икономически анализ, които дават точни преценки за използването на основните фондове, състоянието на разходните норми, себестойността на изделието. На комунистите се възлагат конкретни поръчения, активно се използва партийната просвета, живото слово, нагледната агитация, формите за естетическо възпитание и пр.

Проблемите на партийната просвета и масово-политическата работа намират своето място в перспективните и оперативните планове на партийните комитети и организации, като се съобразяват с настъпилите социално-икономически изменения, с подготовката и възможностите на комунистите и трудещите се.

Важно значение за единството на идеологическата и организаторската дейност сега придобиват програмите, приети от бюрото на ОК на БКП и от общинските партийни комитети за довеждане докрай преустройството на идеологическата работа. Те насочват партийните комитети и организации, държавните органи към по-прецизно и съдържателно планиране на идеологическата и идейновъзпитателната дейност и прояви.

Наред с положителните страни за правилното и последователно прилагане на принципа за единство на идеологическата и организаторската работа се допускат и редица недостатъци. Така например програмите и плановете, особено на редица първични партийни организации, са примитивни и повърхностни, на други места се допуска просветителство, декларативност и формализъм в партийната просвета. Не винаги партийната просвета и масово-политическата работа се съобразяват с нарасналото образователно и културно равнище на трудещите се, на младежта, с динамичните изменения в обществото, с характера на съвременната идеологическа борба. Недостатъчно действено и всеобхватно се осветляват такива актуални проблеми на нашето развитие като постиженията на науката и техниката в практиката, повишаване производителността на труда, ефективността и качеството, икономиите на суровини, горива, електроенергия и финансовите средства, не винаги се показват и пропагандират най-добрите постижения и челният опит. Нерядко се отбягват парливите въпроси, безстопанственост-

Digitized by Google

та и разхищенията, корупцията и бюрократизмът, нарушенията на трудовата и пр. дисциплина.

Това налага да се засилва още повече единодействието в отделите на ОК, на държавните, стопанските и пр. органи, което ще допринесе да се отстранят тези слабости, да се прилага още по-добре единството между идеологическата и организаторската работа.

Първият секретар на общинския партиен комитет в Бургас **П. Пандов** отбеляза, че за да се осъществи органическо единство между идеологическата и организаторската работа на партийните органи и организации, това изисква последователно да се прилага политическият подход като сърцевина на партийното ръководство, на всяка област от многостранния живот на социалистическото общество.

Общинският партиен комитет си е поставил за задача да приведе състава на общинските, районните и първичните партийни организации в съответствие със социално-класовата структура на трудоспособното население в общината, районите и съответните колективи, да укрепи партийното ядро във всички държавни, обществени и стопански органи и поделения, да попълни партийните редици с комунисти с активна жизнена позиция, с добра професионална и идейно-политическа квалификация — активни пропагандатори и изпълнители на партийните решения и политика.

Председателят на Аграрно-промишления комплекс в Бургас **Иван Бойчев** подчерта, че днес не е достатъчно само да отчитаме единството на политическата и организаторската работа като фактор за решаване на редица политически, икономически и социални проблеми. Необходимо е да се отиде още по-нататък — ефективно да се използва огромният идеологически и възпитателен заряд, който се съдържа в социалистическата система, в нейната управленческа дейност.

Не само идеологическата работа трябва да се свързва с икономическите, с производствените резултати, а стопанските кадри трябва да проявяват политически подход. Ръководителят на всички равнища, макар и облечен с голяма административна власт, е преди всичко политически деец и възпитател.

Явно е, че трябва да се повишат политическите критерии при оценката на кадрите, да се преодолее технократизмът и администрирането. Случва се понякога така, че стопанските ръководители вземат прибързани и несъответствуващи решения, а след това прехвърлят на партийните организации ролята на успокоител на недоволствата.

Нееднократно се поставя задачата да се води борба срещу кражбите, разхищенията. Вземат се мерки, търси се отговорност, но резултатите са незадоволителни. Явно е, че недостатъчно ефективна е идеологическата, възпитателната работа. Но само това ли е причината? Пример. През 1978 г. в едно клоново стопанство кооператорите открито и организирано са пълнили с домати и пипер чантите си. Защо? Защото цял ден берат домати и пипер, а като се приберат вечер, в магазините няма зеленчук за семействата им. Тези примери отново потвърждават необходимостта от единство на идеологическата и организаторската работа.

Проблемът за единството на идеологическата и организаторската работа, заяви **Иван Илиев,** секретар на заводския партиен комитет при Нефтопреработвателния завод на Нефтохимическия комбинат, за нас има практическо значение при изпълнение на стопанските задачи. Без това единство е невъзможно да се изпълняват качествените и натуралните показатели на плана за годината и петилетката. Заводският партиен комитет неведнъж е отбелязвал, че в онези производствени зве-

Digitized by Google

на, в които има ясно разбиране по този въпрос, задачите се реализират по-успешно. Това в много голяма степен зависи от правилното отношение на стопанските ръководители към дейността на партийните и обществените организации. Когато има пълно единство във вижданията и съгласуваност в действията, тогава и резултатите са по-добри. Само когато изпълнението на производствените планове се осигурява не само материално-технически и финансово, но и идеологически и организационно, тогава и полученият ефект е добър.

Ние сме убедени, че не може да се изпълни нито едно политическо или идеологическо мероприятие без необходимата организаторска дейност и, обратно, не може да бъде успешно проведено нито едно организационно мероприятие без необходимото идеологическо въздействие.

Илюстрация за това е извършващата се по решение на XI партиен конгрес замяна на партийните документи.

Провеждането на такова крупно партийно мероприятие изискваше и изисква огромна организаторска и идеологическа работа. Тя способствува същевременно партийните организации да издигат още повече своята боеспособност и авторитет.

Донка Едрева, завеждаща сектор „Политическа агитация" на ОК на БКП, се спря на проблема за единството на идеологическата и организаторската дейност и партийното ръководство на съревнованието.

Като една от най-масовите форми за творчество, за мобилизиране и активизиране на масите, за въвличането им в съзидателен труд социалистическото съревнование е процес, който изисква както конкретна и действена масово-политическа работа, така и съответна организация за внедряване на новия подход, на нова, по-съвременна организация за по-нататъшно развитие на творческата инициатива на трудещите се.

Съревнованието в окръга вече 4 години се води под девиза: „От високото качество на работата на всеки към висока ефективност от труда на колектива". В този девиз, който е синтезиран израз на единството на идеологическата и организаторската работа, се съдържа както възпитателната страна на съревнованието, така и създаването на адекватни условия за неговото масово разгръщане, за превръщането му в мощен фактор за мобилизиране на трудещите се в борбата за висока ефективност и високо качество.

През последните две години бюрата на общинските, районните и заводските партийни комитети все по-често обсъждат на свои заседания състоянието на социалистическото съревнование, на челния опит. Партийните комитети ясно разбират, че за да се превърне челният опит в масова практика, да се свърже още по-тясно със социалистическото съревнование, трябва да се спазва единството на идеологическата и организаторската работа. Редица почини и инициативи често се разясняват добре, а след това умират, дори в процеса на тяхното внедряване поради това, че не винаги резултатно се проучват условията за тяхното приложение, че не се използват възможностите, които крият в себе си различните организационни форми.

За единството на идеологическата и организаторската работа, намерила израз в съревнованието, говори и **Мария Костурова,** секретарка на ОК на ДКМС. В името на реализирането на голямата цел за високо качество и ефективност ОК на ДКМС е набелязал редица идеологически и организационни форми — лични комсомолски планове за формиране на младежкия дял, система за управление на качеството на произведената продукция, „Талон за комсомолската чест", организационна форма за отчитане на реализираните икономии, Младежки

Digitized by Google

фонд VII петилетка, месечни сбирки на младежките производствени единици и бригадно отчитане на резултатите от изпълнението на производствените планове и пр.

В своето заключително изказване първият секретар на ОК на БКП **Николай Жишев** посочи накъде трябва да се насочат усилията на партийните комитети и организации, за да може правилно да се осъществява изискването за единство на идеологическата и организаторската работа. Нужно е сериозно да се подобри планирането на партийната дейност, плановете да съдържат необходимите идеологически и организационни мерки за изпълнение на планираните задачи. Осъществяването на тоя принцип изисква кадрите да бъдат всестранно подготвени, да притежават теоретическа подготовка и практически опит, да познават както идеологическите, така и организационните проблеми. Непълно използван резерв е осъществяването на съвместната дейност на различните сектори на партийните комитети, да оказват те конкретна помощ на първичните партийни организации за реализирането на този важен принцип. Особено е необходимо да продължи работата за по-нататъшното издигане на идейно-теоретическото и методическото равнище на партийната пропаганда, за преодоляване формализма и просветителството в нея. Целесъобразно е да се изгради постоянно действуваща система за обратна връзка при организацията и ръководството на идеологическата дейност, компетентно и убедително да се разясняват стоящите пред трудещите се проблеми, да се навлиза дълбоко в същността на процесите и явленията, които ни обкръжават, да се търсят най-подходящи форми и средства за въздействие.

* * *

Теоретическата конференция е едно безспорно достижение на Бургаската окръжна партийна организация. Тя ще допринесе за по-нататъшното подобряване работата на партийните комитети и организации, за усъвършенствуване на техния стил и методи на работа, за повишаване ефективността от тяхната дейност.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ И СОЦИАЛНАТА АКТИВНОСТ

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ В ПРИБОРОСТРОИТЕЛНИЯ КОМБИНАТ „БЕЛАСИЦА" — ПЕТРИЧ ГОСТУВА НА „ПАРТИЕН ЖИВОТ"

В най-южния град на страната — Петрич, през 1976 г. от трите завода — Приборостроителния, Завода за апарати ниско напрежение и Завода за инструменти и нестандартно оборудване — се създаде приборостроителният комбинат „Беласица". Той произвежда главно електрически изпълнителни механизми, пакетни прекъсвачи, електромагнити, водомери, електронни прибори, инструменти и др. Годишното производство расте с високи темпове. През първата година (1976 г.) обемът на общата промишлена продукция беше 29 784 000 лв., през настоящата е 59 000 000 лв., а за следващата се предвижда да нарасне на 70 600 000 лв.

Новата производствена и управленческа структура наложи да се извърши преустройство и в партийното ръководство. Създаде се комбинатски партиен комитет, 250-те комунисти в комбината са разпределени в 6 първични партийни организации. Те са политическият ръководител на 2600-членния колектив.

За трите години от създаването на Приборостроителния комбинат работниците и служителите получиха редица социални придобивки — жилищен блок с 40 апартамента, детска градина, лекарски и зъболекарски кабинет, сладкарница. Предстои да се построи почивна станция и база за краткотраен отдих. В навечерието на XII конгрес на БКП работниците от Завода за апарати ниско напрежение ще се настанят в нова производствена сграда. С нейното окончателно завършване ще се оснгурят и помещения за културно-масова работа и пр.

За задачите на партийната организация в комбината за повишаване на социалната активност на трудещите се разказват секретарят на партийния комитет и секретари на първични партийни организации.

ДЕМОКРАТИЗМЪТ В ПРОИЗВОДСТВЕНИЯ ПРОЦЕС

СТОЯН ДЮЛГЕРОВ
секретар на комбинатския партиен комитет

При социализма се реализира възможността трудещите се пълноценно да участвуват във всички етапи на управлението на икономическите и обществените дела. Широтата на това участие е необходимо социално условие за всестранно развитие на личността. А всестранно развитата личност не може да не търси поле за изява, не може да не бъде социално активна. Следователно разгръщането на демократизма представлява основна предпоставка за растежа на социалистическата социална активност на отделния работник и на трудовия колектив, мощен лост за разкриване и използване на неговите творчески резерви.

В какво се изразява демократизмът в производствения процес и в какви насоки се стремим да го развиваме?

Digitized by Google

Разгръщането на демократизма виждаме преди всичко в създаването на реални условия за труд и творчество, за участие на трудещите се в обществения живот и в управлението на производството. За постигането на тази цел усъвършенствуваме организацията на труда и преди всичко бригадната организация, подобряваме информацията в трудовия колектив, разгръщаме критиката и самокритиката, разширяваме системата на обществените поръчения и пр. Тези направления, разбира се, не изчерпват целия обем на работата на партийната организация и другите органи на ръководство, но без съмнение осигуряват условия да се развиват демократичните основи на производството, които са необходима предпоставка за повишаване на социалната активност на работниците и на целия колектив.

Широката, пълната **информираност на трудовия колектив е едно от главните направления в нашата работа за развитие на демократизма в него.** Наивно е да се говори за демокрация, а още по-наивно е да се очаква висока, социалистическа социална активност от трудещите се, ако те не са запознати с основните задачи, чието решаване определя техния социално-икономически живот, тяхната роля в него. Ето защо се стремим да кажем на хората какви са целите, които партийната организация и трудовият колектив си поставят на основата на стратегическата линия на Партията, особено сега с прилагането на икономическия подход. От опит знаем ,че няма по-привлекателно, по-активизиращо средство за човека в труда и другите области на живота от ясната перспектива — да знае той къде и за какво отива. В глобален мащаб това го има в Програмата на Партията, в материалите на партийните конгреси и пленуми на ЦК на БКП и в правителствените документи. В низовите звена обаче не винаги и навсякъде тези въпроси са изяснени напълно и конкретно. Понякога се питаме, защо даден колектив не е жизнеспособен, не се справя с основните си производствени и други функции? И когато се огледаме, виждаме, че една от главните причини е неизяснената перспектива, липсата на компетентна информация за непосредствените задачи.

Как запознаваме хората с целите и задачите, които партийният комитет и първичните организации си поставят? Използваме такива мощни и изпитани средства и форми на демократизма като работническите събрания, постояннодействуващите производствени съвещания и др. Да вземем например изработването на насрещните планове. Това е една дейност, в която демократизмът намира конкретен израз. В целия приборостроителен комбинат „Беласица" разработването на насрещните планове се предхожда от държавно-обществен преглед на производителността на труда и се осъществява под ръководството на първичните партийни организации. В системата на партийната просвета първото занятие през учебната 1978—1979 г. беше посветено на темата „Насрещните планове и трудовите колективи". Каква цел си поставихме? Съвсем конкретна — комунистите и безпартийните работници и специалисти да се запознаят с принципните положения и значението на насрещните планове, за да могат пълноценно да участвуват в тяхното съставяне. Това, от една страна. От друга страна, по производствени участъци и цехове се свикват събрания, на които пред трудещите се специа-

Digitized by Google

листите икономисти разясняват начина на планирането и контролните цифри на плановите показатели, преизчислени за съответните звена. В рамките на държавно-обществения преглед се провежда и анкета сред работниците и специалистите. Така те имат възможност да изразяват своите мнения и предложения за състоянието на отделни технологични операции, представляващи „тесни места" в производството, за по-пълното използване на машините, за рационалното уплътняване на работното време; поставят изисквания за подобряване на технологията и пр. След проучване и анализиране на работническите предложения ръководствата включват някои от тях в инженерните проекти, а оттам и в насрещните планове.

Тези наши организационни инициативи носят добри плодове. Първо, трудещите се масово участвуват в тях, което е добър показател, че живо се интересуват от проблемите на производството; второ, като непосредствени участници в труда те изнасят на показ неща, които трудно могат да се видят отстрани и т. н. Ето например какви работнически предложения постъпват, които на пръв поглед са незначителни, а ефектът от тях е чувствителен. Инструментите, подлежащи на ремонт, да се съхраняват не в склада, а в цех „Инструментален". Така колективът на цеха постоянно знае каква работа му предстои, а цеховото ръководство може да проявява по-голяма гъвкавост при разпределението на задачите между ремонтните работници. Предложението е внедрено. Друго предложение: отделните части на работните инструменти се износват или счупват. Предлага се за тях да се изработват резервни части. Така ремонтът им става много по-бързо, не се изчаква в момента да се правят повредените детайли. Още един пример. За формоване на един пластмасов детайл се използват няколко инструмента с няколко формоващи вложки. При повреда или износване на вложката детайлът, който се формова от нея, има отклонения от размерите. За да се разбере веднага от коя вложка е дефектният детайл, предлага се на формоващите вложки да се нанасят номера, които да се отпечатват и на детайла.

Постъпили са и други работнически предложения и сигнали, които не могат да намерят конкретно приложение и да дадат реален ефект, но и те имат определено значение за ежедневното управление на производствения процес, за неговото усъвършенствуване. Важното в случая е, че работническите предложения от събранията и анкетата не остават в протоколите и папките. Една част от тях се включват в оперативните планове и се изпълняват, дават икономически ефект. Разбира се, срещат се и такива, които по обективни причини не могат да бъдат реализирани на настоящия етап. В такива случаи стремежът е официално да бъдат уведомени работниците за становището на стопанското ръководство по техните предложения. Това има голямо политическо, психологическо и възпитателно значение. Така те в по-голяма степен чувствуват своето участие в управлението на производството, повишава се тяхната активност, защото укрепва вярата им в ръководството, виждат се действителни стопани на предприятието, започват да гледат на него като на „свой втори дом", както посочи др. Тодор Живков в доклада пред Националната партийна конференция.

Тласък за по-активно участие на работниците в организирането и управлението на производството дава прилагането на икономическия подход. Някои комплексни бригади на Завода за инструментално и нестандартно оборудване например минаха на вътрешна стопанска сметка, работната заплата е зависима от това, колко инструменти и на каква стойност са произведени, а не по тарифна ставка, както бе порано. И проблемът за уплътняването на работното време отпада, хората сами преценяват как да си разпределят напрежението, ако се на-

Digitized by Google

лага, стругарят се заема с монтаж — нуждата от овладяване на втора специалност се почувствува по-ясно отпреди. Смятаме, че всички бригади, които дават завършени изделия, могат и трябва да преминат към такава организация на труда.

В началото на всеки месец по участъци и цехове се свикват производствени събрания, на които преките ръководители отчитат изпълнението на стопанските задачи през изтеклия месец и поставят новите за текущия. На тези събрания работниците, подкрепяни от първичните организации и партийните групи, повдигат проблеми, които ги вълнуват, предлагат начини и средства за тяхното решаване. В много случаи в зависимост от възникналите въпроси през изтеклия месец изказванията на работниците на някои събрания придобиват определена насоченост, концентрират се върху отделни проблеми — за състоянието на машините, за качеството на входящите материали и за готовата продукция, за ритмичността на снабдяването, за организацията на производствения процес, за взаимоотношенията с другите участъци и служби и пр. Ефектът от такова конкретизиране на проблемите е голям, защото върху тях се съсредоточава вниманието на ръководството, вземат се мерки за отстраняване на недостатъците. Всичко това е положително, но има и неща, които не достигат, за да бъде ефектът още по-висок.

До какво се свеждат недостатъците? Главно до това, че предварително и задълбочено не се обмислят актуалните въпроси за месеца, а се повдигат инцидентно на самите събрания от работниците. На тези събрания не винаги присъствуват ръководители и специалисти, които отговарят за съответното направление на стопанската дейност. В това отношение партийните органи и организации също не изпълняват в пълна степен функциите си на политически ръководители и по-специално уставното право на контрол над дейността на стопанските ръководства. Всички знаем, че предварителната подготовка дава възможност по-пълно и компетентно да се огледат въпросите от всички страни, а участието на ръководителите повишава самочувствието на работниците. Освен това ръководителите могат да получат по-непосредствена представа за състоянието на работата в тези производствени звена, но не винаги се съобразяваме с тази азбучна истина. Друго от изключително голямо значение е това, че ръководителите могат компетентно да информират трудещите се за предстоящите задачи, да изяснят перспективата, да кажат на хората какво се иска от тях. Изяснените задачи позволяват на работниците да видят своето място в производствения процес, сами да преценят доколко изпълнението на тези задачи ще удовлетвори техните потребности и интереси. Така пряко се стимулира тяхната социална активност.

Включването на работниците в управлението на производството е свързано и с равнището на тяхната икономическа подготовка. В комбината е изграден съвет по икономическо образование. Годишно 4 паралелки на професионално-учебния център с общо около 200 работника в 50 часа усвояват основните икономически понятия, изучават икономическите закони и проблеми.

Друго основно направление в работата на партийните органи и организации в комбината за развитие на демократичните основи на производствения процес е **засилването на личната позиция на работниците към всичко онова, което пречи да се укрепва и утвърждава социалистическият начин на живот.** Тази позиция на личността намира конкретно изражение в критиката и самокритиката. Никакви мерки на държавен или обществен контрол, никакви административни санкции не могат да осигурят здрава морална атмосфера, висока технологическа и трудова дисциплина в колектива без строгата присъда на общественото мнение, без острото реапиране на всякакви отклонения от

Digitized by Google

нормите на социалистическото право и морал. Ето защо нашият стремеж е критиката и самокритиката най-добре да бъдат представени в първичните производствени колективи. Какво имаме предвид? Преди всичко да ги направим постоянен елемент на деловите и другарските отношения между членовете на всяка производствена бригада, цех, смяна.

В тези първични социални единици нашата цел е да направим така, че да присъствува духът на критичност и самокритичност, обща непримиримост към недостатъците. Едва ли бракът на продукцията, малките разхищения на социалистическата собственост, нарушенията на трудовата дисциплина могат да се изкоренят без борба с тези недостатъци от самите работници на колектива, където те се извършват. Критиката и самокритиката в такива звена е доста ефективна и от възпитателна гледна точка. В тях пред всеки работник стои алтернативата: или да сподели мнението на своите другари, или да се противопостави на себе си. Да вземем например бригадната организация на труда. Сега в бригадите дори за най-безразличните работници не е без значение организацията на производството, състоянието на дисциплината, квалификацията на другите, изправността на всички машини в бригадата. Водени от материални, морални и други подбуди, работниците се отнасят с внимание към тези въпроси не само в своята бригада, но и в онези, които стоят по-напред в технологичния ред, защото това пряко влияе върху резултатите на бригадата, а оттам и върху заплащането и работническата им чест. В такива колективи истинското другарство не е възможно без наличието на откровеността, принципността. Не се ли зарадва работникът на успеха на другаря си или премълчи ли за допуснатите от него грешки, той прави крачка по пътя на равнодушието, а то като плесен разяжда добрите взаимоотношения. Такава повишена критичност към състоянието на трудовата и технологичната дисциплина се среща на доста места и особено в първичната партийна организация в цех „Водомери", в която членуват комунисти от три взаимно свързани цеха.

Трябва да отбележа, че критиката към стопанските кадри порядко е свързана с изпълнението на техните преки служебни задължения. Мнението на партийното ръководство и на колектива е, че те влагат много сили, знания и опит в организирането на производството, трудностите са главно от обективен характер. Но не всички се проявяват като политически дейци, като възпитатели на колектива, за някои ръководители единствено важно е изпълнението на плана. И критиката в това отношение е по-силна. Щом проблемът обаче е налице, значи и критиката, и мерките са били недостатъчни. Наистина включили сме ръководните кадри в агитаторския актив, но работата не е докрай свършена. Напоследък се стремим да ги заангажираме в конкретна политическа работа, предвиждаме например те да разяснят пред колективите на цеховете и бригадите същността на икономическия подход, действието на икономическите механизми.

Развитието на демократизма в производството влияе непосредствено за повишаване на социалната активност и в количествено, и в качествено отношение. Качествените изменения се изразяват в обогатеното съдържание на работническите предложения, в степента на активността. Личната позиция на работниците в труда излиза извън рамките на производствения участък и засяга дейността на цеховете, заводските и комбинатския колектив. Това се дължи на качествените изменения в състава на колектива, резултат от правилна кадрова политика. В комбината постъпват млади работници със средно професионално и техническо образование, нараства практическият опит на работниците под грижите на майсторите и наставниците, на партийните органи и организации.

Digitized by Google

ДА СИ КОМУНИСТ ЗНАЧИ ДА СИ АКТИВЕН

БОРИС СТОЙЧЕВ
секретар на първичната партийна организация в Завода за апарати ниско напрежение

За да воюва резултатно за висока социална активност на трудовия колектив, да има моралното право да изисква от него пълна мобилизация на силите, първичната партийна организация преди всичко сама трябва да бъде активна. Ще се постарая да отговоря малко по-подробно на въпроса: какво е състоянието на социалната активност в нашата първична организация? Способна ли е тя с примера си да влияе върху активността на близо деветстотинчленния колектив на завода.

Нашият колектив е млад, средната възраст на членовете му е 30—35 години. Кратка, но богата е неговата биография. За десетте години, откакто съществува, той с постоянство, което му прави чест, изпълнява производствената си програма по всички показатели. Със собствени сили и средства реконструирахме старите помещения, построихме нови, по-удобни. Непрекъснато повишаваме качеството на произвежданата продукция, в момента цялата оценявана продукция е на световно равнище. С добрите си резултати в трудовата и обществено-политическата дейност колективът на завода три пъти завоюва преходното червено знаме на Министерството на електрониката и електротехниката, удостоен е с „Народен орден на труда" — златен, с различни отличия от градски мащаб.

Когато говорим за успехите на завода, непременно трябва да отдадем дължимото на първичната партийна организация, авангарда на трудовия колектив. Тя наброява 75 членове — пропорционално на колектива това не е много и ние се стремим да подобряваме нейния социален и качествен състав. При приемането на нови членове се съобразяваме, първо, с деловите и морално-политическите качества на самия кандидат и, второ, държим новоприетите да бъдат предимно от онези участъци и звена, където партийното ядро е по-слабо. Убедени сме, че по този начин още повече ще разширим влиянието на комунистите, ще издигнем авторитета на организацията. Практиката потвърждава това.

Така например в стругаро-фрезовия участък допреди две години имаше само един комунист. Там често се случваха нарушения на трудовата и технологичната дисциплина, не бяха малко самоотлъчките. Партийното бюро и първичната организация, виждайки тревожното състояние на участъка, решиха да бъдат преместени там двама комунисти от други участъци, а освен това проучиха какви възможнос-

Digitized by Google

ти има да се приемат нови членове на Партията от стругаро-фрезовия участък. Намесата се оказа навременна и резултатна. От една година нещата се промениха, нарушенията рязко намаляха. Сега там работи една от най-добрите ни партийни групи, която е в центъра на цялостната дейност на участъка.

Тъй като става дума за социалната активност на комунистите, ще започна с първото, което се хвърля на очи: високата активност на партийните събрания. Редовно по обсъжданите въпроси вземат думата 10—12 комунисти. В случая не само броят е важен, важна е тяхната активна позиция: те изказват своето мнение, предлагат, критикуват недостатъците на партийното и стопанското ръководство.

За активността на комунистите на събранията допринасят и грижите, които бюрото полага за подготовката, за правилното подбиране на дневния ред. Практика е сега при нас поканите за събранията да се пускат 2—3 дни по-рано. По този начин всички комунисти знаят предварително какви въпроси ще се разглеждат и имат време да се подготвят за разискванията. За атмосферата на свободно и принципно обсъждане на проблемите допринася и обстоятелството, че при нас в ръководството на всяко събрание се избират различни комунисти — така на повече хора се налага не само да участвуват в разискванията, но и да ги насочват; по-стеснителните постепенно се освобождават от своята скованост. Освен това често възлагаме по отделните въпроси на събранията да докладват различни другари, а не както е по-лесно и както някъде се практикува: партийният секретар и директорът да бъдат „щатни докладчици".

За повишаване на социалната активност на комунистите добре използваме и поръченията. Голяма част от членовете на първичната организация са изпратени да работят в комсомолското и профсъюзното ръководство, в доброволния отряд, в комисията за народен контрол. Над 10 наши работници и служители, в това число комунисти, са общински съветници, мнозина са избрани в други градски органи.

В нашата първична организация е създадена система за работа с партийните поръчения. Още при възлагането им се вземат предвид възможностите на всеки комунист, какво го вълнува, каква задача най-много ще му допадне. Естествено, грижите не свършват дотук, бюрото се стреми да има непрекъснато поглед как се справят комунистите с възложените им задачи, как работят в масовите организации в завода и извън него. Прието е всеки месец да се отчитат поръченията, чийто срок е изтекъл; ако се прецени, че изпълнението на някои от текущите поръчения се затруднява, навреме се помага. Освен това в края на годината се прави цялостен отчет на работата по поръченията.

За това, как участвуват комунистите и безпартийните в обществения живот, се информираме и чрез разговорите с тях и с представители на съответния орган. Трябва да признаем, не винаги отзивите са положителни. Ето неотдавнашен случай: Кварталът „Дълбощица", където се намира заводът, всяка година на 2 май тържествено отбелязва своя празник и по традиция нашият самодеен състав излиза с програма. Този път обаче програма нямаше, ръководителят на състава преценил, че не могат да участвуват в тържеството. Още на другия ден партийното бюро извика този другар и му бе потърсена строга отговорност. Така че бюрото не стои настрана, то смята за своя непосредствена задача повишаването на обществената заангажираност на членовете на колектива не само в завода, но и извън него.

Въпросът за активната позиция на комунистите, за тяхното дейно участие в труда и в обществения живот в завода, в квартала, в града

Digitized by Google

особено много занимава партийната ни организация сега, при замяната на членските книжки. Той е предмет и на личните разговори с комунистите, с обществениците от квартала, и на разисканията на събранията, когато се приемат оценките. Искам да подчертая голямото положително въздействие на замяната на партийните документи върху активността на първичната ни организация. Бяха напомнени основните изисквания на Устава, честно, по комунистически се казват недостатъците на всекиго поотделно. Не много отдавна комунистите единодушно решиха един от партийните членове да отпадне от нашите редици. Фактът, че това е добър производственик, не можеше да заслони другото: нарушаването на нравствените норми, лошото му поведение извън завода, което не се промени въпреки многобройните разговори с него. Освен това на няколко комунисти бе отложена замяната на членските книжки.

Изпитание за силата на първичната партийна организация, за принципността и авторитета на нейните членове са конфликтните ситуации, които, макар и рядко, възникват в колектива. Преди 3 години например в един от цеховете се бе създала нетърпима обстановка, бяха се изострили отношенията между началника на цеха и майсторите. Естествено, работата започна да закъсва. Но партийното бюро и първичната партийна организация реагираха незабавно. Причините за конфликта бяха основно проучени, водиха се разговори на място със „спорещите страни". След това по предложение на комунистите стопанското ръководство взе решение да освободи двама от майсторите от заеманата длъжност, а третия изпрати като майстор в друг цех. Конфликтът бързо угасна, а авторитетът на организацията като активен политически ръководител на колектива се повиши.

Независимо от положителните резултати обаче не всичко при нас е гладко. Има въпроси, по които трябва да работим повече и по-добре, за да преодолеем докрай онова, което пречи на колектива — срещаната понякога инертност, неспазване на трудовия ред, дребнавост, заядливост. Да вземем например пасивността на някои наши комунисти на събранията, с която не можем все още да се преборим. Дори когато им се даде думата, те се страхуват да отправят критични бележки към стопанските ръководители — да не би да ги „подгонят". Как реагира в такива случаи партийното бюро? Лично разговаряхме с някои низови кадри за отношението към критиката, поговорихме и с комунистите, убедихме ги, че опасенията им са неоснователни, при нас досега не е имало случай да се преследва някой заради критика. Почувствува се след това раздвижване, полека-лека хората се отърсват от пасивността. Но проблемът не е слязъл от дневен ред. Партийното бюро търси и своята вина. Може би не ни достига умение винаги правилно да подберем въпросите, които вълнуват дадения комунист, да вникнем в проблемите му, да разберем настроението му. В тази посока вече по-настойчиво работим. Защото сме убедени — за да бъде колективът активен в труда и в обществената дейност, трябва да са активни комунистите. Независимо какъв е партийният член: работник или служител, ръководител или само изпълнител, колективът предявява към него повишени изисквания — да бъде носител на комунистическите нравствени добродетели. Тогава се учи от него, тогава се равнява по неговите действия и постъпки.

Digitized by Google

СОЦИАЛНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ В КОЛЕКТИВА

ДИМИТЪР ЙОТОВ
секретар на първична партийна организация
в приборостроителния завод „Беласица“

От една година първичната партийна организация в цех „Прибори“ обединява комунистите от два цеха — „Прибори“ и „Механичен“, произвеждащи един краен продукт. Според плана за годината колективът от около 520 човека трябва да даде продукция за 22 500 000 лв., а се налага да се надхвърли този план поне с още 1 000 000 лв. Напрегната бе производствената програма и за миналата година, следващата също няма да е по-лека. Следователно трябва да се впрягат в действие всички резерви, като се почне от творческата атмосфера в цеха. Знае се, че колкото по-сплотен е колективът, колкото по-силен е в него духът на другарство и взаимопомощ, колкото по-ясно всеки работник осъзнава своя дълг пред колектива, а колективът — своята отговорност за всеки работник, толкова по-добре се изпълняват производствените задачи. И не само производствените — да не забравяме задачата по възпитанието, по изграждането на действени, обществено ангажирани личности, която може да се осъществява единствено в истински сдружените колективи. Така че самата обстановка налага първичната партийна организация да гледа на формирането на микроклимата в цеха като на свое първостепенно задължение.

Никой не оспорва правилността на тези мисли, но на практика всичко се оказва много по-сложно. Особено в нашия случай, когато опитът не е голям, не са създадени традиции. Допреди 2—3 години ролята на партийната организация в живота на колектива не се открояваше, разчиташе се главно на административни мерки. А те невинаги даваха резултат, например за укрепването на трудовата дисциплина. Заповеди за наказания имаше достатъчно, те може би сепваха за момент, но после нарушенията продължаваха. Тогава с трудовата дисциплина се заеха комунистите. Разговаряха с нарушителите поотделно, викаха ги пред партийното бюро, а когато се налагаше, изправяха ги и пред партийно събрание. Острите понякога, но справедливи думи, които се казваха там, не охладиха взаимоотношенията в колектива — напротив. Нарушенията намаляват, изчезва чувството, че съзнателните работници носят на гърба си няколко недисциплинирани.

Умението да се види, да се покаже мястото на всекиго в общата работа, да се даде заслуженото и на небрежния, и на този, който години наред доказва правото си да се нарича първенец, е според нас необходимо условие за хубавата атмосфера в колектива. Именно поради това въпросите на съревнованието не са грижа единствено на профорганизацията. Имаме сполуки например в осигуряването на не-

Digitized by Google

говата гласност: на специално оформени табла се нанасят резултатите, всеки ден бригадата и отделният работник знаят на кое място са за деня, за десетдневката, за месеца. Вижда се нагледно, че първенците се излъчват не по нечия воля, а според постиженията им в труда и тези постижения стават цел за останалите. Изпращаме поздравителни писма на победителите в съревнованието за всяка десетдневка. Най-добрите за месеца печелят преходното флагче. Челниците за тримесечието получават званието „ударник", парични награди, техните портрети са на алеята на първенците, намират място и на страниците на в. „Пиринско дело". Използваме заводската радиоуредба, за да популяризираме опита им. Там, където е внедрена бригадната организация на труда, първенците получават по-висок коефициент на трудово участие, който се гласува от колектива. По този начин се осигурява в по-голяма степен социална справедливост, най-добрите производственици вземат и по-високо възнаграждение, а от друга страна гласуването е израз и на признанието на бригадата.

Трудно е да се посочат отделни мероприятия на първичната партийна организация, насочени към формирането на дееспособен колектив, към създаването на такъв климат, при който всеки работник и специалист да се чувствува част от едно цяло, да е готов да отдаде силите си за общото дело. Всички нейни мероприятия, всички форми на масовата и индивидуалната работа са насочени към тази цел. Друг е въпросът за тяхното качество и оттам за тяхната резултатност — това е нещо, по което ни предстои много и упорита работа.

От изключително значение е личният пример на комунистите, тяхната активна жизнена позиция. Нужно ли е да подчертавам, че в партийната организация са събрани най-добрите работници, хора с будно обществено съзнание? Още когато са приемани в редовете на БКП, те са били доказали тези свои качества, получили са оценката на организацията. За авторитета на комунистите говори фактът, че колективът сам издигна за бригадири членовете на нашата първична организация Стоян Петровски, Живко Осев, Андон Митрев, Живко Запрев и бригадите, които те ръководят, са постоянни първенци. Тотьо Иванов, Атанас Цветков, Стоян Петровски и др. първи се заеха да бъдат наставници на младите и неопитни работници и на учениците от училището по машиностроене в града. Партийната организация се грижи за по-нататъшното израстване на тези свои членове, за тяхното утвърждаване като авангард на колектива. В същото време не бива да премълчаваме, че макар и рядко, случва се комунисти да нарушават трудовата дисциплина. Либерализмът тук е особено опасен, той може да зачертае всички постижения в укрепването на дисциплината, да влоши взаимоотношенията в колектива. Затова в борбата с тези прояви партийното бюро и първичната организация си служат с метода на убеждението, но не се ограничават само с думите, а търсят отговорност от недисциплинираните комунисти. Миналата година например за такива прояви бе отложена замяната на членската книжка на Стоян Костов.

Особено неприятно е, когато комунисти стават причина да се разстрои колективът. Такъв случай имаше миналата година. В едно от звената на монтажния участък възникна конфликт между двама комунисти, породен от нездрави амбиции и съперничество. Постепенно конфликтът се разпростря в цялата бригада, стигна се до сблъсъци, дисциплината спадна. А бригадата имаше трудна задача: да повиши с 30 на сто производителността на труда. Партийната организация прецени, че вина имат и двамата комунисти, предложи Атанас Божиков и Живко Димитров да бъдат преместени поне временно в други бригади. Опитен бригадир оглави колектива и макар с двама

Digitized by Google

работника по-малко, той изпълни задачата си. Разправиите се забравиха.

На специално събрание въпросът за социално-психическия климат в цеха не е обсъждан, макар че организацията се е занимавала с отделни конфликтни положения като този, за който стана дума по-горе. Но явно, че освен „от случай на случай" въпросът заслужава да се разглежда и по-цялостно, да се преценява доколко със своята дейност, със своя пример комунистите допринасят за издигане боеспособността на колектива. В момента организацията се готви за такъв откровен разговор, а партийното бюро неотдавна докладва по същия въпрос в общинския комитет на БКП.

Могат да се намерят по-интересни, по-запомнящи се форми за посрещане на новите работници в колектива, за да остане за тях първият работен ден като празник в трудовата им биография, да почувстват още от началото, че стават равноправни членове на един колектив с хубава слава и те са длъжни да умножават занапред тази слава. Такава оценка се налага, когато се сравнява направеното при нас с опита на челни колективи в страната и особено с богатия съветски опит в тази насока. Макар че и сега нямаме провали. Когато при нас постъпи млад работник, представяме го на бригадата и което е особено важно, веднага опитен наставник поема шефство над него, за да може по-лесно и по-бързо да свикне с работата и с колектива.

Партийното бюро отделя голямо внимание на дейността на стопанските кадри, особено на низовите ръководители. Ако те не са създали добра организация на работата, ако в цеха няма условия планът да се изпълнява ритмично, да расте производителността на труда и оттам и възнаграждението на хората, трудно може да се говори и за нормален социално-психически климат. По-голямата част от ръководните ни кадри са комунисти, но партийният контрол обхваща и безпартийните. При нас например се утвърдиха като подходяща форма месечните производствени съвещания, организирани със съдействието на партийното бюро, на които началниците на цеховете отчитат дейността на колектива и своята дейност, поставят задачите за следващия месец. По такъв начин ръководителят е задължен да обясни пред колектива несполуките в производството, а всеки работник се чувствува лично ангажиран в проблемите на цеховете. Затова и тези съвещания протичат активно, постъпват предложения за решаването на „тесните места", за подобряване условията на труда и т. н. Когато възникне конфликтна ситуация, както бе тази година в галваничния и в автоматичния участък, партийното и стопанското ръководство организират специални срещи с тези колективи, изслушват мнението на низовите ръководители и на работниците и обикновено решенията, взети на основата на направените там предложения, бързо дават резултат.

Макар това да не е станало система, партийното бюро е изслушвало обяснения от някои стопански ръководители, допуснали нарушения, и им помага да преодолеят своите слабости. Въпросът за дейността на низовите кадри бе обсъждан и на партийно събрание. Трябва да подчертая, че разногласия между стопанското и партийното ръководство няма. Тон на принципно отношение към решенията на първичната партийна организация дава и директорът на завода Христо Илиев, който е член на нашето партийно бюро.

Ръководителите имат голям дял във формирането на микроклимата в колектива — това от една страна. Но микроклиматът в колектива също помага за формирането на ръководителя. От 13 години например работи в цеха Тотьо Иванов, отличник на Министерството

Digitized by Google

на машиностроенето и енергетиката. Тук той израсна като групов майстор, тук придоби умението да работи с хората. Участъкът е труден, със стари машини, а колективът е на първо място сред младежките производствени единици в града, нищо че се съревновават 40 такива производствени звена.

Казано накратко, колективът на цех „Прибори" е задружен, атмосферата в него е добра. Не само защото личните празници при нас се превръщат в празници на колектива, макар че това също е от значение. Не и за това, че изобщо нямаме противоречия или конфликти — просто честността и принципността в отношенията, взаимното уважение вземат връх над тях. Но ако трябва да даваме доказателство за силата си като колектив — то е в нашата готовност и способност въпреки трудностите да се справим с всяка възложена ни задача.

ВСЕСТРАННО РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕКА

ТОМЧО ТОДОРОВ

секретар на първичната партийна организация
в Завода за инструментално и нестандартно оборудване

Много са факторите и предпоставките, които обуславят активността на трудещите се в различните области на живота и специално в производствения процес. Едно от незаменимите условия е да бъдат те професионално грамотни, да притежават високо майсторство, да владеят по две и повече професии.

Характерът на работата в нашия завод и особено в инструменталния цех, където се изработва инструментална екипировка, от една страна, ни задължава, а от друга страна, ни дава богати възможности за усвояване на две и повече професии. Разполагаме с модерни металообработващи машини. Около 70 на сто от личния състав на колектива е на комсомолска възраст — хора, които притежават енергия, ентусиазъм. Това означава, че са налице обективни предпоставки за повишаване квалификацията, а оттам и активността на хората в труда, в обществения живот и пр. Оттук и задължението на първичната партийна организация да отчита тези обстоятелства и да търси най-подходящи пътища и средства за използване на този голям капитал. Какво конкретно правим? Насочили сме вниманието на комунистите, стопанските дейци и ръководствата на обществените организации в няколко направления — да се повишава квалификацията на работниците, да се разгръща движението за техническо и научно творчество на младежта, наставническото движение и пр. За дейността на партийното бюро и първичната организация в тази област ще разкажа.

Към приборостроителния комбинат „Беласица" е изграден професионално-учебен център, в който се обучават работниците. За четирите години от създаването на центъра завършиха квалификационни курсове 345 човека, което прави 80 на сто от личния състав на колектива. Тези цифри показват, че е извършена и се върши добра квалификационна дейност. Разбира се, работата не тръгна по мед и масло изведнъж. Ще посоча, че през първите години, когато се откри професионално-учебният център, работниците се отнесоха с недоверие към програмата за обучение.

Digitized by Google

Наложи се партийната организация да се намеси. Въпросът беше обсъден на заседание на партийното бюро в присъствието на председателя на профкомитета и секретаря на заводския комитет на ДКМС. Какво решение се взе? Едно-единствено — да се извърши широка разяснителна работа сред трудовия колектив от страна на профкомитета и Комсомола, да се изясни значението на високата квалификация, какво тя носи за самите работници и за производството. Тази наша навременна намеса изигра голяма роля и резултатите от изпълнението на решението са значителни. Докато през първата година от откриването на професионално-учебния център имахме само 34 курсисти, то през следващите години техният брой надвиши 100 души.

Да се обучават хората е важно, но не по-малко важно е кой ще ги обучава. Не случайно нашият народ казва: „Кажете ми при кого сте учили, за да ви кажа какъв сте!" В това отношение целта беше да се осигурят компетентни преподаватели, които добре познават отделните дисциплини и притежават педагогически опит. В нашия град такива кадри има в средното политехническо училище „Юрий Гагарин", тях използваме за преподаватели в професионално-учебния център.

Наред с професионално-учебния център в комбината прибягваме и до помощта на специализираните техникуми в Благоевград, Перник и София. В тях задочно се учат от 20 до 25 наши работници. Миналата година четири човека завършиха с добър успех. За нас главното в това отношение е, че поощряваме хората, които показват качества и изявяват желание да учат. А някои възпираме, виждаме, че възможностите им са ограничени, насочваме ги към специалност, която по-лесно им се отдава. По този начин им спестяваме излишно напрежение, а за предприятието осигуряваме необходимата работна ръка.

Овладяването на две и повече професии, погледнато отстрани, изглежда не кой знае колко значителен факт, но той действително има голямо значение за производството, за самочувствието на работниците, за тяхната трудова и обществено-политическа активност. Те израстват като творчески личности, включват се в различни производствени операции в зависимост от потребностите. Практическата полза е такава, че когато някой от работниците отсъствува, винаги се намира човек подръка, който да поеме неговите функции, не се нарушава производственият ритъм. Около 40 на сто от шлосер-матричарите например могат да заменят всеки стругар или фрезист. Голямо е и моралното отражение, хората се чувствуват потребни, виждат своето място в предприятието, радват се на вниманието на ръководството, окриля ги доверието, което им се гласува. Да не бъда голословен, ще посоча един пример. Началникът на цеха Иван Митов започна трудовата си дейност като координатчик, после стана бригадир, сменен майстор, за да стигне до сегашната длъжност. Той постигна този успех благодарение на непрекъснатото повишаване на квалификацията си. Личният му успех е важен, но още по-значимо е това, че той създаде такава организация в участъка „Специални машини", че всеки работник може да застане зад две и повече машини. И нищо чудно, че сега той не се затруднява особено много, когато някой работник отсъствува, защото разполага с квалифицирани кадри, които може да постави на всяко работно място.

Случаят с началника на инструменталния цех не е единственият. Работникът на нишковата ерозийна машина с програмно управление Никола Терзиев едновременно с усвояването на манипулациите с нея се специализира и в изработването на програми и сега за него не е неразрешим проблем сам да изработи програмата и да пусне машината в експлоатация, ако го няма програмиста.

Още един пример. В участъка за шлайфане има три различни шлайфачни машини, които могат да се обслужват от всички шлайфисти. Това им позволява по всяко време взаимно да се заменят.

Примери от този род могат да се посочат много. Изводът е, че високата квалификация, владеенето на повече професии е от голямо значение и за производствения процес, и за ръководството, но преди всичко за самите работници, за тяхната пълноценна реализация, за повишаване на социалната им активност.

Вече споменах, че в нашия колектив преобладават младите хора. Това обстоятелство ни накара да обърнем специално внимание на работата на заводския комитет на ДКМС. Възлагаме му конкретни задачи, отблизо следим как се справя с тях, помагаме му да използва разнообразни форми и средства за изява. И той оправдава доверието на партийната организация и на партийното бюро.

Една от изпитаните резултатни форми на работа на заводския комитет на ДКМС с младежите е организирането и включването им в движението за техническо и научно творчество на младежта. Инициативите им са разнообразни. Те редовно участвуват в градските изложби. Членовете на клуба за ТНТМ са сред активните рационализатори. Тази година например Кирил Шанкин даде предложение за промяна на технологията за обработка на конзола на кутия за лабораторни прибори. Икономическият ефект от него е 4500 лв. годишно. Експериментира се предложението на Петър Мазноков, целящо да се намалят разходите на труд и материали за изработка на зъбно колело за кръгово кресло, с очакван икономически ефект 3000 лв. В процес на внедряване са и други рационализаторски предложения. Прожектират се филми с техническа тематика. Членове на клуба ръководят два технически кръжока с пионери от училище „Никола Ванцаров".

Под шефството на Комсомола се организират състезания по професии. За да се повишава интересът към тези състезания,

Digitized by Google

се съчетават моралните и материалните стимули. Резултатът? Всяка година расте броят на участниците в състезанията, растат и постиженията им. Резерви в тази насока има, целта е да се разкрият и използват. Към това са насочени и поръчванията на комунистите.

Наставничеството като форма за повишаване на квалификацията и създаване на трайни трудови навици и умения също се използва рационално. Кое е характерното при нас? За наставници в завода са определени работници специалисти, които са не само с богат трудов опит, но и с високи нравствени добродетели, активни общественици като Никола Проданов, Костадин Маргаритов, Иван Шугов, Никола Василев и други. На тях разчитаме не само професионално да формират младите работници, но и да възпитават чувство за отговорност, за работническо достойнство. Хубаво е, когато зад машината поставиш добър специалист, той компетентно може да се справи с всяка производствена задача, но още по-хубаво е, когато освен златни ръце той има и блага душа, социалистическо съзнание. Такъв работник винаги е готов да се притече на помощ на другите, да понесе по-високо напрежение, когато се наложи, личен пример да даде. С други думи, да бъде не само изпълнител, но и организатор на заобикалящите го.

Грижите за професионалното формиране на трудещите се е едната страна на въпроса за всестранното им развитие. Другата страна е усилието да се повишава равнището на тяхното политическо, културно, естетическо израстване и на тази основа да се създават предпоставки за повишаване на политическата, културната, естетическата им активност, т. е. да бъдат в пълния смисъл на думата социално активни.

При нас политическото обучение се извършва главно чрез участието на членовете на трудовия колектив в партийната просвета, организирана от първичната партийна организация, и в учебните звена на профсъюзната и комсомолската организация. В системата на партийната просвета например през миналата година изучавахме икономически проблеми на развитото социалистическо общество. Около 85 на сто от състава на трудовия колектив е обхванат в звената на партийната, профсъюзната и комсомолската просвета. За съжаление трябва да посочим, че поради лоша материална база — липсата на подходящи помещения и помощни материали — политическата просвета не протича на особено високо равнище. Това обаче са неща, които излизат извън нашите възможности и без помощта на ръководните органи не можем сами да ги решим.

В един провинциален град като нашия Петрич хората не могат да очакват много богати културни придобивки, ако сами не си ги създават. Но поради лошата материална база в завода засега няма условия за широко развитие на художествената самодейност, за естетическо възпитание на трудещите се, за активно спортуване. По тези причини нашите работници са принудени да търсят поле за изява в градското читалище и в други общоградски звена. Например двама души участвуват в естрадния състав на читалището, други 5 души — в танцовия състав, няколко в театралната самодейност. Това, че се включват в общоградски инициативи и културни дейности, разбира се, не е беда, напротив, много е полезно. Лошото е, че при нас те са ограничени пълноценно и цялостно да се изявяват.

Нашите младежи са членове на клуба по естетическо възпитание към общинския комитет на ДКМС. Клубът организира разнообразни вечери, на които домакини са различни комсомолски организации. Комсомолската организация в завода няколко пъти е била домакин на такива вечери.

Тези и редица други културни занимания обогатяват трудовото всекидневие на работника, подхранват неговия интерес към културните ценности, разширяват кръгозора му и той започва да гледа на живота с по-друго око, да го осмисля и в крайна сметка все по-съзнателно и по-активно да участвува в него.

Винаги и навсякъде — в труда, в политическия и културния живот на колектива комунистите са в челните редици и със своя личен пример заразяват и водят трудещите се напред. Партийното бюро и първичната организация организират и ръководят този процес, на заседания и събрания разглеждат информации от ръководствата на масовите организации за трудовото и обществено-политическото развитие на членовете на колектива, дават препоръки, възлагат поръчения, упражняват контрол, търсят отговорност от комунистите за пропуските и слабостите. Крайната цел е да се формират у работниците професионални навици и умения, висока социалистическа съзнателност и комунистически нравствени добродетели — да бъдат всестранно развити личности, които се стремят към активна изява във всички области на живота.

Digitized by Google

ИСТОРИИ, КОИТО НЕ СА ЗА РАЗКАЗВАНЕ

ДИМЧО АНГЕЛОВ

Има неща в живота ни, с които привикваме. На някои от навиците си се радваме. Други ни тревожат и от време на време се каним да се борим с тях. Но си живеем. По нашему.

С годините свикнах да срещам табелките „село Владо Тричков" и „гара Владо Тричков". И да ги отминавам. Понякога с бързия или пътнишкия влак, друг път по шосето. Затова първото си спиране в село Владо Тричков преди повече от година преживях като събитие.

Моето появяване в селото беше събитие само за самия мен. Посрещнаха ме с любезно недоверие — не бях първият, нито пък на някой му мина през ум, че е възможно да съм последният, дошъл от София с бележник и задача да изяснява. Така са свикнали в село Владо Тричков — от години насам все някой за нещо да се жалва, някой да проверява, да обещава.

Неоспорим лидер на жалващите се е Петър Бумбовски. Дълги години спори с всички инстанции за нищожно парче от парцела си, през което трябва да минава улица. Не веднъж, не дваж, а десетки пъти е получавал отговори, че жалбите му са неоснователни. Дошла и машина да прокарва улицата. А той легнал на земята, за да ѝ попречи. И попречил — оттогава разпоредби да се прокара улицата има, но самата улица я няма. Никой не се решава да отиде с машината. Защото Петър Бумбовски и пред събранието на първичната партийна организация, в която членува, заяви, че пак ще легне пред булдозера.

Това е историята на Петър Бумбовски. Първичната партийна организация го наказа с „порицание" за оеснафяване, а той попита: „Виновен ли съм, че се жалвам?" Отговориха му, че е необходимо да има основание, за да се оплаква, че поведението му срами селото. А той пак си знае неговото: „Аз мисля, че не съм виновен, че се жалвам, за да се защищавам". От изказването му се разбра, че е привърженик на схващането — няма значение дали си виновен или си прав, важното е да се спаси късчето от парцела.

Като неговата има и други истории. На изключения от Партията бивш дружинен ръководител Методи Христов. Писал е по разни поводи до различни инстанции. След направено проучване първичната партийна организация била запозната с някои негови прояви на клеветничество и интригантство. И чудно, много чудно защо решение организацията не взела. Не ѝ позволил първият секретар на общинския комитет на Партията в Своге Стефан Георгиев. Той обяснил, че решение ще вземе бюрото на комитета. Това е пример как се принизява ролята на първичната партийна организация, как ѝ се отнема правото

Digitized by Google

да решава основните въпроси на колектива. Сега и Методи Христов пише възражения.

Асен Игнатов е избран за член на партийното бюро на годишното отчетно-изборно събрание на организацията през януари 1977 г. На първото си заседание партийното бюро избрало секретар, на второто си заседание го освободило и избрало за секретар Асен Игнатов. Повече от две години той оглавява организацията, за да бъде освободеч отново на заседание на партийното бюро, месец преди отчетно-изборните събрания за 1979 г. Така първичната партийна организация в село Владо Тричков от години насам е поставена в незавидното положение да ѝ се съобщава кого партийното бюро е избрало за секретар по предложение на висшестоящия комитет. Присъствувах на заседанието на партийното бюро, чух мотивите на общинския комитет на Партията в Своге: Асен Игнатов работи като отговорник на ресторанта в селото и за да „не е неудобно" за секретаря на партийната организация да го търсят в кръчмата, преминава на работа в съвета. Но след реорганизацията на народния съвет в кметство за него няма място и той отново се връща в ресторанта. И общинският комитет бърза да му даде положителна оценка и да го смени, за да „не е неудобно". Така съдбата на централната политическа фигура в селото се решава без знанието и волята на комунистите от първичната партийна организация.

Има и други истории. Те са лични, на отделни комунисти. На избягалия от организацията в началото на замяната Георги Коцев. На изключвания и възстановяван учител Сърчалиев.

Обединяващата фигура във всичките истории е Лазар Генов. Учител, дългогодишен секретар на първичната партийна организация в селото. За дългите години, през които е преизбиран и хвален, сме длъжни „шапка да му свалим". И може би щяхме да го направим, ако не беше една

ИСТОРИЯ, В КОЯТО ЕДИН РЕКЪЛ, ДРУГ КАЗАЛ, ТРЕТИ ОБЕЩАЛ

и чието главно действуващо лице е Лазар Генов.

Едни казват, че началото на тази история е годишното отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация в село Владо Тричков, състояло се през януари 1977 г.

Други твърдят, че всичко е много по-отдавна. От времето, когато един по един десетина комунисти от София, които вече не работят (пенсионери са), под предлог, че прекарват повечето от времето си в селото, на вилите си, се зачислили в организацията. Никой не им възразил, членували не ден, не два, а години. До онзи невесел за тях ден, в който дългогодишният секретар на партийната организация Лазар Генов решил да ги прогони.

Лично на него те с нищо не му пречели. Изказвали се на събранията, плащали си членския внос редовно. Но започнали да се бъркат в общоселски въпроси, да критикуват нередности в обслужването, да се възмущават от разделянето на хората на местни и виладжии.

„Заслугата" на Лазар Генов е, че извадил на бял свят тезата — софиянци да си членуват в София. И се заел да я прокара в живота на партийната организация. Започнал да подканя „виладжиите" да се отчислят сами, доброволно. Казвал, че няма да ги включи в учебните звена.

Но макар и станали неудобни, така наречените виладжии продължили да прекарват по-голямата част от времето си в селото, пътували си до София, връщали се и си членували във Владо Тричков, без много-много да обръщат внимание на напъните на Лазар Генов да

Digitized by Google

угоди на някои от така наречените местни комунисти. Например на тези, които имали акт за начет като материално отговорни лица и въпреки това били избрани в партийното бюро. Защото заемали възлови места в селото.

Имало дим, но нямало огън. И през януари 1977 г. на годишното отчетно-изборно събрание партийното бюро, водено от дългогодишния секретар, решило да разпали огъня, да прогони „софиянците", да ги накара сами да се отчислят от организацията.

И до днес се питам, възможно ли е на дългогодишния секретар да не му е известно, че нито той лично, нито партийното бюро има право да подканя комунисти да се отчислят „доброволно", да пожелаят онова, което не желаят?

Протоколът от това събрание показва как Генов претърпял неуспех. В нито едно от изказванията не го подкрепили, едни от „софиянците" се опитали да му обяснят, че греши, други просто не му обърнали внимание. Избрали го за секретар на организацията, но неудовлетворението било взаимно.

И само няколко дни по-късно по предложение на бившия общински партиен комитет в Реброво Лазар Генов е освободен като партиен секретар и изтеглен за председател на общинския комитет за партиен и държавен контрол.

Но нито общинският комитет в Реброво, нито окръжният комитет на Партията в София, чийто представител присъствувал на събранието, благоволили да вземат отношение към очертаващото се нарушаване на единството в първичната партийна организация. А запитвания — и писмени, и устни — имало. И който идвал във Владо Тричков, си казвал мнението.

Един казал, че партийният секретар е прав. Да си членуват в кварталните организации в София. Там имат печат на паспорта. От милицията. А това е важното!

Друг рекъл, че Партията по вилни зони не се изгражда.

Трети си спомнял за някакво решение за укрепване на кварталните организации, но обещал, че ще провери, ще се обади.

Така с помощта и личното участие на Лазар Величков, тогава секретар на бившия общински комитет на Партията в Реброво, и благодарение на пасивността на отдел „Организационен" на ОК на БКП в София, единството на първичната партийна организация в село Владо Тричков било нарушено.

И започнала нова история, в която десетки пъти се задавал въпросът,

ИМА ЛИ НАРУШЕНИЕ В ЧЛЕНСТВОТО НА ЛАЗАР ГЕНОВ?

Щом уведомяват организацията, че партийното бюро е освободило партийния секретар от задълженията му по предложение на висшестоящия комитет, веднага се намерил един от „подгонените" — Георги Коцев, който доста остро запитал, след като Генов вече не е секретар на териториалната ППО, а към училището, в което работи като учител, има учителска ППО, защо не ги освободи от присъствието си.

На събранието на организацията през април 1977 г. партийният секретар Асен Игнатов съобщава, че Лазар Генов се е отчислил и ще членува в учителската партийна организация.

Така изминали месеци. В края на годината територималната и учителската първична партийна организация се слели в една. И възникнал въпросът — къде е членувал Генов?

Digitized by Google

да решава основните въпроси на колектива. Сега и Методи Христов пише възражения.

Асен Игнатов е избран за член на партийното бюро на годишното отчетно-изборно събрание на организацията през януари 1977 г. На първото си заседание партийното бюро избрало секретар, на второто си заседание го освободило и избрало за секретар Асен Игнатов. Повече от две години той оглавява организацията, за да бъде освободен отново на заседание на партийното бюро, месец преди отчетно-изборните събрания за 1979 г. Така първичната партийна организация в село Владо Тричков от години насам е поставена в незавидното положение да ѝ се съобщава кого партийното бюро е избрало за секретар по предложение на висшестоящия комитет. Присъствувах на заседанието на партийното бюро, чух мотивите на общинския комитет на Партията в Своге: Асен Игнатов работи като отговорник на ресторанта в селото и за да „не е неудобно" за секретаря на партийната организация да го търсят в кръчмата, преминава на работа в съвета. Но след реорганизацията на народния съвет в кметство за него няма място и той отново се връща в ресторанта. И общинският комитет бърза да му даде положителна оценка и да го смени, за да „не е неудобно". Така съдбата на централната политическа фигура в селото се решава без знанието и волята на комунистите от първичната партийна организация.

Има и други истории. Те са лични, на отделни комунисти. На избягалия от организацията в началото на замяната Георги Коцев. На изключвания и възстановяван учител Сърчалиев.

Обединяващата фигура във всичките истории е Лазар Генов. Учител, дългогодишен секретар на първичната партийна организация в селото. За дългите години, през които е преизбиран и хвален, сме длъжни „шапка да му свалим". И може би щяхме да го направим, ако не беше една

ИСТОРИЯ, В КОЯТО ЕДИН РЕКЪЛ, ДРУГ КАЗАЛ, ТРЕТИ ОБЕЩАЛ

и чието главно действуващо лице е Лазар Генов.

Едни казват, че началото на тази история е годишното отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация в село Владо Тричков, състояло се през януари 1977 г.

Други твърдят, че всичко е много по-отдавна. От времето, когато един по един десетина комунисти от София, които вече не работят (пенсионери са), под предлог, че прекарват повечето от времето си в селото, на вилите си, се зачислили в организацията. Никой не им възразил, членували не ден, не два, а години. До онзи невесел за тях ден, в който дългогодишният секретар на партийната организация Лазар Генов решил да ги прогони.

Лично на него те с нищо не му пречели. Изказвали се на събранията, плащали си членския внос редовно. Но започнали да се бъркат в общоселски въпроси, да критикуват нередности в обслужването, да се възмущават от разделянето на хората на местни и виладжии.

„Заслугата" на Лазар Генов е, че извадил на бял свят тезата — софиянци да си членуват в София. И се заел да я прокара в живота на партийната организация. Започнал да подканя „виладжините" да се отчислят сами, доброволно. Казвал, че няма да ги включи в учебните звена.

Но макар и станали неудобни, така наречените виладжии продължили да прекарват по-голямата част от времето си в селото, пътували си до София, връщали се и си членували във Владо Тричков, без много-много да обръщат внимание на напъните на Лазар Генов да

Digitized by Google

угоди на някои от така наречените местни комунисти. Например на тези, които имали акт за начет като материално отговорни лица и въпреки това били избрани в партийното бюро. Защото заемали възлови места в селото.

Имало дим, но нямало огън. И през януари 1977 г. на годишното отчетно-изборно събрание партийното бюро, водено от дългогодишния секретар, решило да разпали огъня, да прогони „софиянците", да ги накара сами да се отчислят от организацията.

И до днес се питам, възможно ли е на дългогодишния секретар да не му е известно, че нито той лично, нито партийното бюро има право да подканя комунисти да се отчислят „доброволно", да пожелаят онова, което не желаят?

Протоколът от това събрание показва как Генов претърпял неуспех. В нито едно от изказванията не го подкрепили, едни от „софиянците" се опитали да му обяснят, че греши, други просто не му обърнали внимание. Избрали го за секретар на организацията, но неудовлетворението било взаимно.

И само няколко дни по-късно по предложение на бившия общински партиен комитет в Реброво Лазар Генов е освободен като партиен секретар и изтеглен за председател на общинския комитет за партиен и държавен контрол.

Но нито общинският комитет в Реброво, нито окръжният комитет на Партията в София, чийто представител присъствувал на събранието, благоволили да вземат отношение към очертаващото се нарушаване на единството в първичната партийна организация. А запитвания — и писмени, и устни — имало. И който идвал във Владо Тричков, си казвал мнението.

Един казал, че партийният секретар е прав. Да си членуват в кварталните организации в София. Там имат печат на паспорта. От милицията. А това е важното!

Друг рекъл, че Партията по вилни зони не се изгражда.

Трети си спомнял за някакво решение за укрепване на кварталните организации, но обещал, че ще провери, ще се обади.

Така с помощта и личното участие на Лазар Величков, тогава секретар на бившия общински комитет на Партията в Реброво, и благодарение на пасивността на отдел „Организационен" на ОК на БКП в София, единството на първичната партийна организация в село Владо Тричков било нарушено.

И започнала нова история, в която десетки пъти се задавал въпросът,

ИМА ЛИ НАРУШЕНИЕ В ЧЛЕНСТВОТО НА ЛАЗАР ГЕНОВ?

Щом уведомяват организацията, че партийното бюро е освободило партийния секретар от задълженията му по предложение на висшестоящия комитет, веднага се намерил един от „подгонените" — Георги Коцев, който доста остро запитал, след като Генов вече не е секретар на териториалната ППО, а към училището, в което работи като учител, има учителска ППО, защо не ги освободи от присъствието си.

На събранието на организацията през април 1977 г. партийният секретар Асен Игнатов съобщава, че Лазар Генов се е отчислил и ще членува в учителската партийна организация.

Така изминали месеци. В края на годината територналната и учителската първична партийна организация се слели в една. И възникнал въпросът — къде е членувал Генов?

Digitized by Google

да решава основните въпроси на колектива. Сега и Методи Христов пише възражения.

Асен Игнатов е избран за член на партийното бюро на годишното отчетно-изборно събрание на организацията през януари 1977 г. На първото си заседание партийното бюро избрало секретар, на второто си заседание го освободило и избрало за секретар Асен Игнатов. Повече от две години той оглавява организацията, за да бъде освободен отново на заседание на партийното бюро, месец преди отчетно-изборните събрания за 1979 г. Така първичната партийна организация в село Владо Тричков от години насам е поставена в незавидното положение да ѝ се съобщава кого партийното бюро е избрало за секретар по предложение на висшестоящия комитет. Присъствувах на заседанието на партийното бюро, чух мотивите на общинския комитет на Партията в Своге: Асен Игнатов работи като отговорник на ресторанта в селото и за да „не е неудобно" за секретаря на партийната организация да го търсят в кръчмата, преминава на работа в съвета. Но след реорганизацията на народния съвет в кметство за него няма място и той отново се връща в ресторанта. И общинският комитет бърза да му даде положителна оценка и да го смени, за да „не е неудобно". Така съдбата на централната политическа фигура в селото се решава без знанието и волята на комунистите от първичната партийна организация.

Има и други истории. Те са лични, на отделни комунисти. На избягалия от организацията в началото на замяната Георги Коцев. На изключвания и възстановяван учител Сърчалиев.

Обединяващата фигура във всичките истории е Лазар Генов. Учител, дългогодишен секретар на първичната партийна организация в селото. За дългите години, през които е преизбиран и хвален, сме длъжни „шапка да му свалим". И може би щяхме да го направим, ако не беше една

ИСТОРИЯ, В КОЯТО ЕДИН РЕКЪЛ, ДРУГ КАЗАЛ, ТРЕТИ ОБЕЩАЛ

и чието главно действуващо лице е Лазар Генов.

Едни казват, че началото на тази история е годишното отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация в село Владо Тричков, състояло се през януари 1977 г.

Други твърдят, че всичко е много по-отдавна. От времето, когато един по един десетина комунисти от София, които вече не работят (пенсионери са), под предлог, че прекарват повечето от времето си в селото, на вилите си, се зачислили в организацията. Никой не им възразил, членували не ден, не два, а години. До онзи невесел за тях ден, в който дългогодишният секретар на партийната организация Лазар Генов решил да ги прогони.

Лично на него те с нищо не му пречели. Изказвали се на събранията, плащали си членския внос редовно. Но започнали да се бъркат в общоселски въпроси, да критикуват нередности в обслужването, да се възмущават от разделянето на хората на местни и виладжии.

„Заслугата" на Лазар Генов е, че извадил на бял свят тезата — софиянци да си членуват в София. И се заел да я прокара в живота на партийната организация. Започнал да подканя „виладжните" да се отчислят сами, доброволно. Казвал, че няма да ги включи в учебните звена.

Но макар и станали неудобни, така наречените виладжии продължили да прекарват по-голямата част от времето си в селото, пътували си до София, връщали се и си членували във Владо Тричков, без много-много да обръщат внимание на напъните на Лазар Генов да

Digitized by Google

угоди на някои от така наречените местни комунисти. Например на тези, които имали акт за начет като материално отговорни лица и въпреки това били избрани в партийното бюро. Защото заемали възлови места в селото.

Имало дим, но нямало огън. И през януари 1977 г. на годишното отчетно-изборно събрание партийното бюро, водено от дългогодишния секретар, решило да разпали огъня, да прогони „софиянците", да ги накара сами да се отчислят от организацията.

И до днес се питам, възможно ли е на дългогодишния секретар да не му е известно, че нито той лично, нито партийното бюро има право да подканя комунисти да се отчислят „доброволно", да пожелаят онова, което не желаят?

Протоколът от това събрание показва как Генов претърпял неуспех. В нито едно от изказванията не го подкрепили, едни от „софиянците" се опитали да му обяснят, че греши, други просто не му обърнали внимание. Избрали го за секретар на организацията, но неудовлетворението било взаимно.

И само няколко дни по-късно по предложение на бившия общински партиен комитет в Реброво Лазар Генов е освободен като партиен секретар и изтеглен за председател на общинския комитет за партиен и държавен контрол.

Но нито общинският комитет в Реброво, нито окръжният комитет на Партията в София, чийто представител присъствувал на събранието, благоволили да вземат отношение към очертаващото се нарушаване на единството в първичната партийна организация. А запитвания — и писмени, и устни — имало. И който идвал във Владо Тричков, си казвал мнението.

Един казал, че партийният секретар е прав. Да си членуват в кварталните организации в София. Там имат печат на паспорта. От милицията. А това е важното!

Друг рекъл, че Партията по вилни зони не се изгражда.

Трети си спомнял за някакво решение за укрепване на кварталните организации, но обещал, че ще провери, ще се обади.

Така с помощта и личното участие на Лазар Величков, тогава секретар на бившия общински комитет на Партията в Реброво, и благодарение на пасивността на отдел „Организационен" на ОК на БКП в София, единството на първичната партийна организация в село Владо Тричков било нарушено.

И започнала нова история, в която десетки пъти се задавал въпросът,

ИМА ЛИ НАРУШЕНИЕ В ЧЛЕНСТВОТО НА ЛАЗАР ГЕНОВ?

Щом уведомяват организацията, че партийното бюро е освободило партийния секретар от задълженията му по предложение на висшестоящия комитет, веднага се намерил един от „подгонените" — Георги Коцев, който доста остро запитал, след като Генов вече не е секретар на териториалната ППО, а към училището, в което работи като учител, има учителска ППО, защо не ги освободи от присъствието си.

На събранието на организацията през април 1977 г. партийният секретар Асен Игнатов съобщава, че Лазар Генов се е отчислил и ще членува в учителската партийна организация.

Така изминали месеци. В края на годината териториалната и учителската първична партийна организация се слели в една. И възникнал въпросът — къде е членувал Генов?

Digitized by Google

Трябваше да мине година и половина време, за да научи организацията верния отговор — никъде не е членувал. През април взел отчислителна бележка, обявил, че напуска териториалната организация, а в учителската се зачислил през октомври.

Обяснението на Лазар Генов е, че известно време продължил да членува в териториалната, после като учител бил три месеца в отпуск и през октомври се зачислил. Виновен според него е завеждащият сектора „Отчет на партийния състав" в Своге, който през това време бил в отпуск и нямало кой да го отчисли и зачисли.

Повече от една година окръжният комитет на Партията в София проучва случая, не една комисия твърди, че няма нарушение в членството на Генов.

Отсъствието на завеждащия сектора не е аргумент, оневиняващ нарушителя, защото текстът в инструкцията е ясен — правата на зав.-сектора са права и на секретаря на комитета.

Още по-несъстоятелно е второто обяснение. Лазар Генов присъствувал на събрания на организацията. Значи е членувал в нея. Е, вярно, като член на бившия общински партиен комитет в Реброво той отговарял за двете организации в село Владо Тричков и присъствувал на техни събрания като представител на комитета, но какво от това. Важното е, че е бил там.

Така стигаме до парадокса — **дългогодишен партиен секретар, член на бившия общински партиен комитет, не членува в нито една първична партийна организация, макар че посещава събрания и на двете организации в селото, където работи. И за които отговаря в общинския партиен комитет.**

Поведението на Лазар Генов доказва, че той си е позволил да се обиди на комунистите, че не са го послушали да изгонят софиянците, и насърчаван от тогавашния секретар на бившия общински комитет в Реброво Лазар Величков, е направил опит да покаже на всички, че на него много работи са му позволени. Най-неприятното е, че не е бил лишен от уверения, че няма нищо страшно. Две години трябваше да изминат, за да дойде все пак денят, в който представител на окръжния комитет на Партията в София да каже пред първичната партийна организация — Лазар Генов е виновен!

Присъствувах на събранието, видях и чух как той прие мълчаливо да бъде наказан с „бележка". За нарушение, което поставя под въпрос правото му да притежава партийна членска книжка.

Наложеното наказание на комуниста Лазар Генов е равносилно на реабилитация. То звучи дори като похвала — под въпрос е правото му да притежава червената членска книжка, а го наказват малко, колкото да се приключи случаят.

А случаят Лазар Генов не е приключен.

* * *

В живота и дейността на първичната партийна организация в село Владо Тричков се намесиха общинският комитет в Своге и окръжният комитет на Партията в София. Задачата им е: оздравяване на организацията.

Безспорно намерението радва. Защото организацията има нужда от оздравяване.

Разбираем е опитът на ОК на БКП в София да вземе инициативата в ръцете си — бившият общински партиен комитет в Реброво вече не съществува, а новият общински комитет на Партията в Своге все още

Digitized by Google

търси своя почерк в ръководството на първичните партийни организации. Приемлива е и формата на проверка и помощ — работна група на окръжния комитет на Партията.

Но окръжният комитет и преди половин година, и преди година е пращал отделни свои сътрудници и комисии да проверяват. Изводите и оценките на работната група на комитета се различават съществено от досегашните проверки. За пръв път се признава, че организацията е с нарушено единство, че поведението на Лазар Генов е задължително да бъде предмет на обсъждане.

Работната група е сполучлива форма за проучване и докладване. Но тя не може и не бива да служи като параван на допуснати слабости от страна на комитета. На събранието на първичната партийна организация чухме доклад „от името на работната група на ОК на БКП". Но чухме и репликата — две години идват в селото ни различни хора, все от името на ОК на БКП, кой ще ни каже най-после коя е истината?

Истината е, че окръжният комитет на Партията в София е допуснал да се проточи проучването на състоянието и работата на първичната партийна организация в село Владо Тричков. В процеса на работата отговорно и безотговорно са правени изказвания, които не са верни — твърдението на Марин Стоев от ОК на БКП, че няма нарушение от Лазар Генов, прието на вяра от секретаря на ОК на БКП; многократните уверения на бившия завеждащ отдел „Организационен" на ОК на БКП в София и настоящ първи секретар на общинския комитет на Партията в Своге Стефан Георгиев, че във Владо Тричков всичко е в ред и няма какво току да се ходи там.

И сега в село Владо Тричков не всичко е в ред. За „оздравяване" няколко комунисти бяха наказани. Но остана без отговор един много важен въпрос — и на събрание, и в разговори по различен повод се твърди, че в село Владо Тричков **има една групичка, която диктува положението.** Посочват се и имена: Панталей Николов е секретар на кметството, неговият племенник Венцислав Николов, доскоро председател на народния съвет в селото, сега е зам.-председател на съвета в Своге. Съпругата на Венцислав, Тодорка Николова, е отскоро секретар на първичната партийна организация. Не са ли създадени условия да се допуска семейственост при решаването на важни въпроси?

Работната група не е в състояние да даде отговор на основните въпроси в живота и дейността на първичната партийна организация в село Владо Тричков, тя няма това право. Задължение и право има окръжният комитет на Партията в София, дори и затова защото се е захванал „да оздравява" организацията.

И защото в село Владо Тричков има истории, които не са за разказване. Не за това, че в тях има нещо тайно, а защото те много пъти са разказвани и е крайно време вече колективен партиен орган да излезе с решение и историите в село Владо Тричков да останат в историята.

Digitized by Google

ИДЕЙНОВЪЗПИТАТЕЛНАТА РАБОТА В ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

На 25 и 26 септември т. г. в Казанлък се състоя двустранна научно-практическа конференция, организирана от отделите „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП и „Пропаганда" на ЦК на КПСС, посветена на **проблемите на идейновъзпитателната работа в трудовия колектив.**

В конференцията участвува секретарят на ЦК на БКП **Стоян МИХАЙЛОВ.**

Изтъкнати партийни и научни работници обсъдиха новите насоки в идеологическата работа за издигането на всестранната роля на трудовия колектив в социалистическото общество. Конференцията обобщи опита, изводите и предложенията от извършените изследвания и експерименти в текстилния комбинат „Димитър Благоев" в Казанлък, Завода за телефонна и телеграфна техника в София и Стопанския химически комбинат във Видин. Основни доклади изнесоха **Руси КАРАРУСИНОВ** — първи заместник-завеждащ отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП, и **Пьотр ЛУЧИНСКИ** — заместник-завеждащ отдел „Пропаганда" на ЦК на КПСС. На пленарните заседания и в секциите бяха изнесени над 60 доклада и научни съобщения.

Във встъпителното си слово заместник-завеждащият отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП Тодор Ганчев подчерта изключителното внимание и непрестанните грижи за усъвършенствуване на функциите на трудовия колектив като основно ядро в структурата на социалистическото общество, издигането на неговата роля за изпълнение задачите на социално-икономическото развитие.

Вниманието на конференцията се съсредоточи върху актуалните проблеми на идейно-политическото възпитание като сърцевина на идеологическата работа, трудовото възпитание и развитието на трудовия колектив, ролята на нравственото и естетическото възпитание за утвърждаване на социалистическия начин на живот и поведение и партийното ръководство на идейновъзпитателната работа в трудовия колектив.

В заключителното слово секретарят на ЦК на БКП Стоян Михайлов подчерта, че конференцията е проява на традиционната дружба между двете братски партии. Той набеляза най-важните задачи в областта на идеологическата работа в трудовия колектив, призвана да съдействува за комплексното решаване на основните задачи за социално-икономическото развитие. Цялостната идеологическа работа на Партията все по-тясно се свързва с усъвършенствуване социалистическата организация на труда, повишаването на творческата активност на трудовите колективи в борбата за икономии на суровини и материали, за най-пълното използване на всички резерви за повишаване ефективността и качеството на производството.

На конференцията се отдели много място на въпросите за организацията и ръководството на идейновъзпитателната работа в трудовия колектив. Ще спрем вниманието на читателя на някои от тях.

———

Въпросите за равнището на ръководство на идейновъзпитателния процес, за настойчивостта на партийните комитети да овладяват метода на комплексното решаване на

Digitized by Google

проблемите на комунистическото възпитание в трудовия колектив бяха предмет на сериозно обсъждане от участниците в конференцията. В много от докладите и изказванията се потвърди, че подсказанят от живота път за повишаване ефективността на възпитателната работа е по-плодотворен, когато по-добре в процеса на ръководството на това дело се обвързват икономическите, социално-политическите и идеологическите фактори, когато се осигурява тясно единство на направленията на идейно-възпитателната работа, когато се отчитат особеностите на отделните групи от населението, когато се използват всички средства за комунистическо възпитание.

С много факти изказващите се доказаха, че действено влияние за повишаване ефективността на възпитателната работа в колектива оказва бригадната форма на организация на труда, защото главен принцип в бригадата е колективната заинтересованост в резултатите от труда, високата взаимна отговорност, което стимулира и осигурява безусловно изпълнение на нормите, повишаване производителността на труда и професионалното майсторство.

Но новият човек се формира и под непосредственото въздействие на организирана система на възпитание. Естествено, поради това в центъра на вниманието на участниците в конференцията застана именно този въпрос.

„Макар че нарастването на социалната и възпитателната роля на трудовите колективи в условията на строителството на новото общество е обективен процес, отбеляза в доклада си Пьотр Лучински, всички ние ясно разбираме, че неговото практическо осъществяване се определя в решаваща степен от дейността на нашите партии, от боеспособността на първичните партийни организации, от тяхното умение да осигурят съгласувана, творчески активна, целенасочена, авангардна роля на всеки комунист."

Решавайки проблема за комплексната организация на възпитателния процес в трудовия колектив, партийните организации отделят особено внимание на първичния трудов колектив — производствената бригада. Тук производствените отношения се разкриват във формата на непосредствени междуличностни контакти, получават емоционално-психологическа окраска...

„В бригадата — каза П. Лучински — имаме възможност да стигнем до всеки човек, максимално да индивидуализираме нашата идеологическа работа, съобразявайки се с възгледите, интересите, психологическото състояние на всеки работник, най-пълно и справедливо да го оценим, като вземем предвид и резултатите, и мотивите на неговия труд, и възможностите да изяви своите способности и дарования, и идейно-нравствените характеристики на личността.

Вниманието към бригадите се засили във връзка с процеса на обобществяване и концентрация на труда и преустройството на системата на планиране и организация на стопанския механизъм...

В тази връзка бих искал да подчертая три момента:

първо — разширяването икономическите права на предприятията, повсеместното внедряване на стопанската сметка откри по-широки възможности всеки работник да проявява производствена инициатива; второ — ориентацията към използване интензивните фактори за ръста, повишаването на ефективността и качеството рязко издигнаха ролята на човека: съзнателността, творчеството и организираността на всекиго; трето — преминаването към производствени, научно-производствени обединения в промишлеността и аналогични структурно-производствени звена в строителството, селското стопанство, търговията, битовото обслужване и прехода към крупни, многочислени производствени колективи още повече издигна ролята на бригадите като центрове на активно междуличностно общуване.

Формирането на бригадите се предшествуваше от широк комплекс технически, икономически, организационни и политико-възпитателни мерки, които допринасят всеки да се убеди в предимствата на колективния труд. Обединяването на работниците в бригади става при строго спазване принципа на доброволността. Решението за преминаване на нова организация на труда се приема на бригадно събрание със съгласието на всички работници.

Новите форми на организация на труда имат ред важни предимства. Производителността на труда в тях нараства с 10—20 и повече процента. Изчезва делението на работата на „изгодна" и „неизгодна", подобрява се морално-психологическият климат в колективите, появяват се допълнителни стимули за повишаване на квалификацията. Опростява се процесът на нормирането на труда, икономическите служби се превключват на по-задълбочена аналитична работа. Създава се определен механизъм на самоуправление — осъществява се действен взаимен контрол, контрол на самите работници, а не само на майстора или бригадира за качеството на труда, за най-рационално изразходване на работното време, суровините, материалите, за използването на оборудването. Рязко се намаляват нарушенията на трудовата дисциплина, текучеството на кадрите, укрепва самодисциплината на трудещите се. Създават се нови възможности за развитие на личността, за активно формиране на нейните интереси, на колективизъм, другарска взаимопомощ, творчески подход към работата, за подобряване организацията на социалистическото съревнование, за развитие на масово техническо творчество. При това, ако в условията на производственото обединение, завода или строителната организация основните възпитателни усилия се насочват често само към онези, които допускат отклонения от установения порядък (не изпълняват нормите на изработка, допускат брак, нарушават трудовата дисцип-

Digitized by Google

лина, обществения порядък), то бригадният народ полага максимални усилия от всеки член на бригадата. В активна производствена дейност се включват не само изоставащите (те във всеки колектив обикновено са около 7—8 процента), но и така наречените „средни", които са около 80 процента от целия състав на работещите."

Новите форми на организация и стимулиране на труда, технико-организационните и социални мероприятия създават добри социално-психологически основи за възпитанието на новия човек. Заедно с това налага се постоянно да се усъвършенствува системата на идеологическата работа в бригадите, да се повишава възпитателната роля на агитаторите и наставниците, бригадирите и майсторите, по-често партийните, държавните и стопанските ръководители на всички равнища да се появяват в бригадата.

Идейновъзпитателната работа мобилизира колектива за решаване на определени цели и задачи и преди всичко на производствените цели и задачи. Това предполага постоянна работа за запознаване на неговите членове с тези цели и задачи, за разясняването на тяхната същност, за убеждаването на трудещите се доброволно и съзнателно с инициатива и творчество да участвуват в решаването им. „Сега в народното стопанство се въвежда нова организация и нов икономически механизъм на ръководство — подчерта Руси Карарусинов. — Тази организация наложи да се създадат нов тип бригади, които до голяма степен са нови или с обновен състав. Те не са напълно изградени като колективи. Ето защо една от най-неотложните и конкретни задачи на идейновъзпитателната, организаторската и стопанската работа сега е да се създадат здрави колективи, годни да решават големите задачи, които постави пред тях Партията за изпълнение на стратегическия девиз на седмата петилетка: „Ефективност и качество, качество и ефективност"...

Преди всичко необходима е добра подготовка за изграждането на бригадата: организационно-техническа и икономическа, подбор на ръководството (бригадир, бригаден съвет) и на партийното и комсомолското ядро, формиране на агитационен актив, определяне големината на колектива и състава на изпълнителските кадри и други.

Идейновъзпитателната и организаторската работа на партийните организации в трудовите колективи в условията на усъвършенстуването на социалистическата организация на труда и прилагането на новия икономически механизъм следва да насочи вниманието си към новите изисквания по внедряването на бригадната организация на труда за най-пълното съчетаване на трите елемента на производствения процес: целесъобразната дейност на човека — неговия труд, предметите на труда и средствата на труда.

Може би при бригадната организация на труда, при по-големите възможности на партийните групи за нуждите на бригадните колективи е целесъобразно да се изгради бригадно звено за системна агитационна дейност. Естествено, това звено ще бъде част от агитационния апарат на първичната партийна организация. Опитът подсказва, че е наложително да се създаде и система за подготовка на непосредствените бригадни ръководители (бригадири и майстори)."

— — — — —

Известно е, че изпълнението на производствените задължения от всеки колектив се определя освен от равнището на организацията на производството и от здравия морално-психически климат, от настроението на хората. А това на свой ред до много голяма степен зависи от ръководителя. На конференцията бяха подчертани думите на Л. И. Брежнев: „Съвременният ръководител трябва органически да съединява в себе си партийността с дълбока компетентност, дисциплинираността с инициатива и творчески подход към работата. Същевременно на всеки участък ръководителят трябва да се съобразява и със социално-политическите, и с възпитателните аспекти, да бъде внимателен към хората, към техните нужди и молби, да служи за пример в работата и бита."

„По примера на КПСС — каза Руси Карарусинов — в много окръжни комитети се засили възпитателната работа със стопанския и административния ръководител. Днес огромното мнозинство от стопанския и административния актив изпълнява с успех и ръководната, и възпитателната си функция. Но не можем да кажем, че навсякъде и всички стопански и административни ръководители изпълняват своите функции като възпитатели. Намират се и такива, макар и единични случаи, които подценяват идейновъзпитателната работа сред членовете на ръководения от тях колектив, вземат понякога решения, без да са преценили отражението им върху възпитанието на колектива. Стопанският и административният ръководител имат ежедневен, ежечасов контакт с хората. По хиляди видими и невидими пътища и пътеки той въздействува върху хората, формира социално-икономическата атмосфера в колектива. Задача на партийните организации е да използват максимално идейновъзпитателния ефект на тези връзки и взаимоотношения, да обобщават, популяризират и стимулират опита на най-добрите ръководители."

Социологическо изследване на индивидуалната работа в Благоевски и Кирковски район на столицата разкрива хуманистичните отношения между хората в процеса на индивидуалното общуване във всички негови форми. Мнозинството от анкетираните гледат на личните разговори и срещи с ръководителите и обществения актив като израз на внимание и грижи. Внима-

Digitized by Google

телното отношение, грижата, търпеливото разясняване и деликатната поправка на погрешно разсъждение — всичко това в една или друга степен влияе върху съзнанието и поведението на личността. Хуманистичната същност на непосредственото целенасочено общуване обаче не може да подмени неговата принципност. В нравствено-психическа атмосфера на опрощаване и подмяна на принципните отношения със симпатии и атипатии съществува мълчаливото поощрение или равнодушие към негативните постъпки и поведение. Затова е важно и индивидуалната работа да се насочва умело към усъвършенстуване на непосредственото междуличностно обкръжение, особено ако то не съответствува на нравствените норми, ако малко или повече е заредено с отрицателни явления и отклоняващо се поведение.

Завеждащият сектор „Масово-политическа работа" в отдел „Пропаганда" на ЦК на КПСС В. П. Поляничко посочи такъв факт: „В Челябинския тръбопрокатен завод работниците от сутрешната смяна, когато идват на работа, на входа ги посрещат директорът, партийният секретар, профпредседателят и комсомолският секретар и там оперативно решават обществените и личните въпроси. Можете да си представите как това се отразява върху настроението на хората, а оттам и върху производителността на труда."

Секретарят на окръжния комитет на БКП в Михайловград Камен Кръстев разказа за богатия опит на окръжната организация за засилване партийния контрол и взискателността си към ръководните кадри за активното им участие в идейновъзпитателната работа с трудещите се за създаване обстановка, при която да носят отговорност както за изпълнението на икономическите задачи, така и за морално-политическата и психическата атмосфера в трудовите колективи, да предвиждат политическия и възпитателния ефект на вземаните от тях решения и да осигуряват разясняването им. На окръжната отчетно-изборна конференция и на пленумите на окръжния комитет на Партията, на които се обсъждали въпросите на индивидуалната политическа работа с хората, възпитаването на социалистическо отношение към труда, широко място отделили и на ролята и задачите на ръководителите за идейно-политическото възпитание на трудещите се.

За привличането на ръководните кадри от окръга в идейновъзпитателната работа с трудещите се много допринесло определянето по примера на побратимената Житомирска област на последния петък от месеца за ден, в който всички членове на окръжната и местните групи докладчици по специално разпределение отиват в производствените колективи, където изнасят доклади, разясняват актуалните проблеми на партийната политика, отговарят на въпроси, водят индивидуални беседи с хората.

Но възпитателното въздействие на ръководителите на колективите е многостранно, то не се свежда само до активно и системно участие в агитационно-пропагандистката дейност, колкото и важно да е това. Комплексният характер на идейно-възпитателното въздействие върху членовете на трудовия колектив се реализира само когато се осигури органическо единство на стопанско-организаторската и идейновъзпитателната работа. В доклада пред XI конгрес на Партията др. Тодор Живков подчертава, че е необходимо решително да се преодолеят проявите на технократизъм, на пренебрежение към идейно-политическото съдържание на стопанската и административната дейност. Когато се вземат важни решения, засягащи интересите на широките маси, предварително да се отчита техният политически и възпитателен ефект, да се осигурява разясняването им. От това следва, че всички ръководители сега са задължени не само лично да водят политическа и възпитателна работа сред трудовите колективи, които ръководят, но и със своите непосредствени управленчески функции да постигат висок идейновъзпитателен ефект, да реализират възпитателните възможности на самата управленческа организаторска работа.

„Има обаче случаи — каза другарят Кръстев, — когато директори на предприятия вземат решения, отчитайки само непосредствените стопански резултати, без да предвидят тяхното въздействие за морално-политическото състояние и възпитанието на хората, т. е. не вземат мерки за тяхното идейно-политическо осигуряване. Директорът на едно от траспортните предприятия в окръга издава заповед да се изменят трудовите норми, без да е разяснено и обосновано в колектива значението, необходимостта и правилността на това решение. Колективът роптае. В друго предприятие директорът, добър специалист, притиснат от трудностите, засилва администрирането, става груб с хората, в резултат — разстройва колектива. Няколко пъти окръжният и общинският комитет на Партията се занимаваха с неговия стил на работа, но положението не се промени — наложи се да го освободим от заеманата длъжност. Окръжният комитет обаче насочва вниманието на партийните комитети и организации да засилват профилактичната и възпитателната работа с ръководните кадри, да повишават тяхната отговорност за изпълнението както на производствените задачи, така и за морално-политическото състояние на колектива, строго да спазват изискванията на социалистическата нравственост и законност. Но както показа социологическото проучване за подбора и подготовката на преките ръководители и специално как овладяват социално-психологическите механизми на управление, умението да работят с хората, имаме още много какво да желаем.

Секретарят на окръжния комитет на Партията в Разград Али Алиев разказа за организацията и ръководството на идейновъзпитателната работа, която извършват ръководните кадри от окръга: „За подготовката на агитаторите, които разясня-

Digitized by Google

ват актуални проблеми в първичните производствени колективи — бригадата, смяната, участъка, всяко тримесечие свикваме еднодневен курс в общинските комитети, осигуряват им се материали. По опита на КПСС по-големите първични партийни организации изградиха справочно-информационни центрове, където идеологическите кадри могат да се запознаят с въпросите на вътрешното и международното положение, с обществено-икономическото развитие на страната, окръга, селищната система, с обещанията на колективите, с резултатите от съревнованието, с опита на първенците."

Като особено полезно съчетание на масовите с индивидуалните форми на работа с хората той оцени срещите и разговорите на членовете на бюрото на окръжния комитет на Партията, Изпълнителния комитет на окръжния народен съвет и други ръководители от окръга с трудещите се по общини — за даване отговор на въпросите, които ги вълнуват, за тяхното своевременно решаване на място. Тези срещи се планират в шестмесечните планове на бюрото на окръжния комитет на Партията и Изпълнителния комитет на окръжния народен съвет. Тяхната подготовка трае продължително време и за това се предвиждат — по 4—5 на годината. Най-напред под ръководството на общинския партиен комитет, обществените организации, държавните и стопанските органи извършват широка организаторска и политическа работа. Свикват се открити партийни събрания, срещи на съветниците с избирателите, седенки, индивидуални разговори с отделни хора, на които се изясняват задачите, свързани с обществено-икономическото развитие на отделните производствени единици, на производствения участък, отговаря се на поставени въпроси. Съобщава се за предстоящото организирано посещение на окръжните ръководители на територията на общината и се събират въпросите, които поставят хората В партийните комитети се обобщават въпросите, които се отнасят до местните ръководства. След това се организират срещи с цялото население по населени места. Местните ръководители дават отговор на въпросите, отнасящи се до тях, обобщават онези, чието решаване зависи от окръжните ръководства, и ги изпращат в отдел „Пропаганда и агитация" на окръжния комитет на Партията. През този период под ръководството на щатните членове на Изпълнителния комитет на окръжния народен съвет задълбочено се проучват въпросите, възможностите за тяхното решаване и се подготвят компетентни отговори. В определен ден членовете на бюрото на окръжния комитет на Партията и на Изпълнителния комитет на окръжния народен съвет, в работни групи от промишлени работници, механизатори, животновъди, педагогически и здравни работници се срещат и разговарят с членовете на трудовите колективи в общината, запознават се с работата им, отговарят на въпроси. Специална група, оглавявана от заместник-председател на окръжния народен съвет, приема и изслушва жалби на гражданите. В края на работния ден всички отговорници на работните групи се събират и обобщават допълнителните въпроси и вземат отношение по възможностите за тяхното решаване. Вечерта се прави обща среща с актива на общината, която се ръководи от първия секретар на окръжния комитет на Партията, а първият секретар на общинския комитет на Партията изнася кратък доклад за изпълнението на социално-икономическите задачи. Заместник-председателите на окръжния народен съвет докладват какви са жалбите на хората и кои могат да се решат. Вземат се решения по поставените проблеми. Тези решения се водят на отчет в окръжния комитет на Партията, в окръжния народен съвет и в общинския комитет на Партията. След една година работни групи от окръжния комитет и окръжния народен съвет правят контролни срещи с трудовите колективи в общината, за да отчетат как се изпълняват взетите решения и ако се налага, да вземат допълнителни мерки.

Изучили и приложили челния съветски опит в работата с механизаторите.

„Без да отслабваме вниманието си към механизаторите — каза другарят Алиев, — сега разгръщаме широка дейност сред животновъдите: за подобряване на социалнобитовите условия, за по-съвършена организация на техния труд. Напоследък ежеседмично във всяка ферма се утвърди ден на животновъда, в който идват партийни и стопански ръководители и специалисти. Обсъждат се производствените задачи, условията и организацията на труда, отчита се съревнованието, изнасят се политинформации, беседи и лекции по актуални въпроси.

През март 1976 г. към редакцията на окръжния вестник „Ново Лудогорие" беше основан клуб на доячите петхилядници. Негови основатели бяха 20 доячи, а сега членове на клуба са 75 души. Членството в клуба стана въпрос на чест за всеки животновъд, бригадир и специалист, за всяка ферма, за всяко стопанство. Доячите петхилядници са наставници на младите животновъди. Един път в месеца на тържества във фермите представители на редакцията на вестника отчитат съревнованието, връчват червени преходни знамена — „Дояч — окръжен първенец" и парична награда. Под рубриката „Клуб дояч петхилядник" във вестника всеки месец се публикува коментар за постиженията. Всеки член има карта за членство в клуба и значка. Работата на клуба се следи отблизо и се подпомага от окръжния комитет на Партията и окръжния народен съвет и от окръжния аграрно-промишлен съюз. В началото на всяка година се свиква среща на първите ръководители на окръга с членовете на клуба, на която се отчита едногодишната дейност. Тази година към клуба беше изградена секция „Дояч шестхилядник" от 11 души, надоили над 6000 литра мляко от фуражна крава."

Digitized by Google

С внимание участниците в конференцията изслушаха и опита, за който разказа главният редактор на списание „Агитатор" М. П. Габдулин. В колхоза „В памет на Илич", Шчелковски район, Московска област, всеки вторник агитаторите изнасят беседи в колективите. В този ден се обновява и оперативната част на нагледната агитация. В сряда в производствените подразделения са политинформаторите. В четвъртък за цялата област е единен политден. В производствените подразделения на стопанствата и по местоживеене в този ден излизат докладчици и други активисти. В петък в тракторно-полевъдните бригади се организира ден на полевъда, а във фермите — ден на животновъда. Участват ръководители на колхоза, специалисти, агрономи, ветеринари, инженери, икономисти, агитационният актив. В събота и неделя действуват програми за почивните дни. Те включват живи вестници, срещи с ветерани на Партията, с герои на Отечествената война, герои на труда, митинги, събрания и събори на гражданите, празници на трудовата слава, на първата бразда, на урожая, чествуване победители в съревнованието, културно-просветни мероприятия.

Всичко това позволява агитационната работа в колхоза да се въведе в една система, която изключва дублирането с другите направления в идеологическата работа.

— — — — —

Комплексното решаване на задачите за комунистическото възпитание, за идейновъзпитателната работа се осигурява преди всичко от точната постановка на перспективното и текущото планиране. На въпросите на планирането бяха посветени изказванията на В. П. Поляничко, на В. Я. Соколовски — заместник-секретар на партийния комитет на завод „Красный пролетарий в Москва. Те подчертаха, че в партийните комитети на КПСС има система на перспективни планове, която включва: планове за социално-икономическо развитие като правило за пет години, в които са обвързани технико-икономическите, социалните и възпитателните задачи; планове за идеологическата работа, съставени за периода на пълномощията на ръководния партиен орган и имащи за цел да осигурят тясно единство на идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание, включващи и такива направления на възпитателната дейност като патриотично, интернационално, правно, атеистично, естетическо и физическо възпитание; планове мероприятия с различни срокове (за няколко месеца, година или повече) за крупни политически или стопански кампании или за по-голяма конкретизация на дейността на едно или друго направление на възпитателната дейност — например някои партийни комитети в Минска област разработили детайлизирани планове за засилване идейно-нравственото възпитание, по формиране атеистични убеждения и по други въпроси, които изискват по мнението на партийния комитет особено внимание в даден момент.

Перспективните и съставените на тяхна основа текущи планове са надеждна организационна основа за комплексното решаване на възпитателните задачи, когато са добре обмислени, съгласувани помежду си, допълнят се един друг, задълбочават, конкретизират, а не просто дублират. За съжаление практиката на планирането, както се отбеляза на конференцията, не е лишена от недостатъци.

„Сега всички окръжни комитети — каза Р. Карарусинов — работят с двегодишни и тригодишни перспективни планове. В някои райони на столицата, в Сливенски, Пазарджишки и други окръзи има опит за комплексно планиране на идейновъзпитателната работа. Всичко това е добра предпоставка за ефективна организация и ръководство на идейновъзпитателния процес. Същевременно трябва да се признае, че тези постижения не ни дават основание да смятаме, че въпросът с перспективното и текущото планиране на идейновъзпитателната работа в трудовия колектив е решен задоволително. Първо, комплексното планиране сега се прилага експериментално. Тепърва ни предстои да обобщим цялостния опит и го внедрим повсеместно в практиката. Второ, комплексното планиране сега е в по-добро състояние на окръжно, до известна степен на общинско равнище. То обаче не е приложено на заводско, цехово и бригадно равнище. Причините са много и най-различни. Главната обаче е неумението на субективния фактор, на планиращите органи да планират научно идейновъзпитателния процес в трудовия колектив. Ние си даваме сметка, че това не е лесно, че подобно планиране трябва да се осъществява от добре подготвени за целта кадри. Ето защо съзнателно не бързаме. Но същевременно не смятаме, че този процес трябва да се протоци безкрайно. Нашата задача по преустройството на идеологическата работа е да завършим с преустройството и на нейното планиране, което означава повсеместно внедряване на комплексното планиране.

Обобщавайки опита на сегашното планиране на идейновъзпитателната работа в трудовия колектив, данните от извършения експеримент за повишаване възпитателното въздействие на трудовия колектив в трите завода сочат и редица характерни слабости в системата на планиране на идейновъзпитателната работа. Така например продължават да доминират количествените методи в обхвата и оценката на идеологическата работа, т. е. да се планират и отчитат количествените показатели за сметка на качествените. Критериите и показателите, които се използват в планирането на идейновъзпитателната работа, са твърде неопределени, в резултат на което информацията за състоянието на възпитателния процес е приблизителна и косвена. В плановете не се отразяват в достатъчна степен обективно съществуващите връзки между икономическото, со-

Digitized by Google

циалното и духовното развитие на трудовия колектив. Координацията на идейновъзпитателния процес, която осъществяват партийните организации между своята и на профсъюзните, комсомолските и стопанските органи и организации дейности, има несистемен характер и се извършва на оперативна, а не на планова основа. Главно поради тези и други слабости досегашната система на идеологическото планиране в трудовия колектив не може да осигури необходимата комплексност и перспективност на идейновъзпитателния процес. Особено тревожно е неумението на част от идеологическите кадри да формулират правилно целите на плана, да ги подкрепят със съответни мероприятия, да ги обвързват кадрово, материално-технически и финансово, да ги разположат равномерно във времето.

Изведеният опит по усъвършенстуване планирането на идейновъзпитателната работа в трите завода, разработената система и примерната методика за текущ и перспективен план съобразно конкретните условия на всеки трудов колектив и предварителната подготовка на кадрите, които ще се занимават с планиране, са солидна предпоставка за преодоляване на съществуващите трудности и слабости в планирането и прогнозирането на идеологическата работа в трудовите колективи.

До появата на социалното планиране на трудовите колективи — предприятия, цехове, бригади, в които се планират комплексни мероприятия за тяхното развитие, в това число и идейновъзпитателната работа, едва ли можеше да се постави въпросът за това, кой планира идейновъзпитателната работа в трудовия колектив... Защо възникна този въпрос след това? Защото се получава дублиране; защото обектът на въздействие на идеологическата работа в трудовия колектив (предприятието, цеха, бригадата) е един и същ, а органите и организациите, които планират и осъществяват тази дейност, са много: Правилният отговор по наше мнение е: всеки планира своята идейновъзпитателна работа, предназначена за членовете на колектива под ръководството на един орган — Партията, партийния комитет, партийното бюро, партийната организация и партийната група, и то само онази част, която произтича от неговите специфични функции в трудовия колектив. Главен субект на планирането, на координацията на идейновъзпитателната работа са партийните комитети и организации. Под ръководството на Партията и съгласно приетата методология и технология за планиране на идейновъзпитателния процес партийните комитети и организации изработват комплексни перспективни, текущи, акционни и оперативни планове за идеологическа дейност. Целите, задачите и мероприятията, залегнали в тях, се съгласуват, голяма част от тях дори произтичат и са подчинени на задачите, които решава трудовият колектив (изпълнението на плана) и т. н. В тези трудови колективи, в които няма партийни органи, а такива най-често могат да се срещнат в някои низови звена — цех, бригада и т. н., планът за идейновъзпитателната работа се изработва от профсъюзната или комсомолската организация, но под ръководството на партийния комитет, с участието на стопанското или административното ръководство (началник цех, бригадир).

Изниква още един въпрос. Колко плана за идейновъзпитателна работа да се изработват? Всяка обществена организация ли ще изработва свой план? Не е ли достатъчно само един — на партийната или на профсъюзната и комсомолската организация? Комплексният план е един, в него се включват и мероприятия, които ще осъществяват профсъюзните и комсомолските организации, дори административните и стопанските ръководства. Но всеки от тези органи и организации следва да изработва свои планове, само че в тях се планират, съгласувано с комплексния, специфични цели и задачи, конкретни мероприятия, които произтичат от техните функции и място в колектива и техните уставни права и задължения...

Последният въпрос, който изниква все в тази връзка, е — какво и кой ще планира в единния план за социално развитие на колектива? Анализът на досегашната практика показва, че и по този проблем не съществува пълна яснота. В някои колективи този раздел на плана се предоставя на профорганизацията, в други — на партийната организация. В резултат в много планове за социално развитие на колектива ще срещнем идейновъзпитателни мероприятия, които са взети и напълно се дублират с плановете за идейновъзпитателната работа в колектива. Например в много планове са записани броят на хората и дисциплините, които се изучават в партийната и профсъюзната просвета. Като подкрепяме изцяло правилната идея за планиране социалното развитие на трудовия колектив, в което се предвиждат и задачи, свързани с комунистическото възпитание, същевременно смятаме, че трябва по-конкретно да се определи обектът и субектът на това планиране. По наше мнение обект на това планиране е развитието, поддържането или по-точно строителството, финансирането на материалната база и т. н. на културно-възпитателната дейност в трудовия колектив, професионалната квалификация и трудовото възпитание, т. е. такива дейности, процеси и мероприятия, които са специфични и произтичат от правата и задълженията на стопанските органи и организации. Тези планове също трябва да се изработват под ръководството на Партията и с участието на всички обществени организации."

А ето практиката на „Красный пролетарий", която В. Я. Соколовски сподели: „...Планът за социалното развитие на колектива на нашето предприятие представлява обоснована и материално обезпечена система от мероприятия, чиято реализация има за цел научно да се регулира социалният живот в колектива. Това означава е нейното изпълнение по-пълно да се удо-

Digitized by Google

влетворят материалните и духовните потребности на членовете на колектива, да се подобрят условията на труда и бита, да се усъвършенствува производството, да се възпитава у трудещите се комунистическо отношение към труда.

Изпълнението на мероприятията от плана за социално развитие на колектива беше включено в общозаводската годишна и месечна система за контрол.

Съставянето и изпълнението на плана за социално развитие допринася за комунистическото възпитание на членовете на колектива, за повишаване на тяхната трудова и обществена активност. Затова не случайно именно партийната организация е инициатор за планирането на социалното развитие на колектива и му отделя постоянно внимание."

Анализът на системата на планирането на възпитателната дейност в трудовите колективи на трите споменати предприятия показал, че под ръководството на заводските партийни комитети перспективното планиране се осъществява под формата на програми за изпълнението на решенията на партийните конгреси, перспективни планове за работата на партийните организации, профорганизациите и комсомолските организации. Така например в ЗТТТ — София всички партийни, профсъюзни и комсомолски организации имат перспективни планове. Седем първични партийни организации имат петгодишни планове (до 1980 г.). Заводският партиен комитет е приел петгодишна програма за работата на заводската партийна организация, в която е отделено значително място и на проблемите на идейновъзпитателната работа, разработил е и петгодишна програма за идейно-политическото образование на комунистите.

В разделите за идейновъзпитателната работа на плановете на партийната, профсъюзната и комсомолската организация се забелязва стремеж да се планират мероприятия по всички направления на идейновъзпитателната работа, но той не е доведен до край. Забелязва се едностранчивост. „В съществуващите планове — констатира Желка Генова, главен асистент в Академията за обществени науки при Централния комитет на Партията — тежестта пада върху политическата учебна година, а за работа по трудовото, нравственото, патриотичното и интернационалното, естетическото и физическото възпитание се отделя по-малко внимание. Принципът на „водещото звено" не предполага да се разработват едностранчиви планове, а изисква само ударението да се постави върху едно или друго звено на възпитателната работа за даден период от време съобразно определени конкретни условия. Партийната задача за формирането и развитието на социалистически тип личност, активен строител и гражданин на нашето общество, изисква да се осъществява последователно целенасочено цялостна по отношение на съдържанието възпитателна работа. Прави впечатление и фактът, че идейновъзпитателната работа на отделните организации не е обвързана тясно със задачите на колектива, от една страна, и потребностите и интересите на неговите членове, от друга. Така 51,2 на сто от анкетираните работници посочват, че въпросите от производствените планове, икономията на материали и суровини, реконструкцията и модернизацията, трудовата и технологичната дисциплина, условията на труда се нуждаят от обсъждане и разясняване. В същото време в разделите за идейновъзпитателната работа на плановете за дейността на партийните, профсъюзните и комсомолските организации не са включени подходящи за тази цел мероприятия. Не се използват съвременните методи за изучаване потребностите и интересите на членовете на трудовите колективи.

Когато се разработват разделите за идейновъзпитателната работа в посочените вече планове, не се съблюдават изискванията на програмно-целевия подход. В значителна част от плановете все още не се определят правилно целите и задачите на идейновъзпитателната работа от характера на потребностите и интересите на членовете на колектива, не се обвързват с подготовката и провеждането на съответни мероприятия. Сега съществуващото планиране не създава необходимите условия за единство във функционирането на системата за идейновъзпитателна работа. Безспорно органите на обществените организации в колектива съгласуват, координират дейността си по отделни мероприятия, но това е вече недостатъчно. Според нас един от основните фактори за осигуряване единство във функционирането на системата за идейновъзпитателна работа в колектива е да се разработва единен план за идейновъзпитателна работа в трудовия колектив като раздел от плана за социално развитие на колектива... Единният план позволява да се осъществява единно ръководство от партийната организация, която носи политическа отговорност за равнището на идеологическата работа в колектива."

На резултатите от експеримента беше посветено изказването на Сийка Янева — секретар на заводския партиен комитет във Вълненотекстилния комбинат „Димитър Благоев" в Казанлък.

„...Предложената методика за съставяне на плана ние одобряваме и работим по нея, като актуализираме съобразно изискванията на основните функции на колектива — трудово-производствената, идейновъзпитателната и обществено-политическата. Един пример: през 1976 и 1977 г. имахме сериозни затруднения и не можахме да изпълним плана по някои показатели и особено по качеството. За това имаше и обективни причини, но след подробен анализ партийната организация разработи конкретна програма за технологичната и трудовата дисциплина за по-пълноценно използване на суровините и материалите, за изучаване на чедния опит. Идейновъзпитателната ни работа беше актуална, конкретно адресирана до всеки изпълнител и ръководител. Какво постиг-

Digitized by Google

нахме? Условията на производство, машините и суровините си оставаха същите. Частично се подобри технологията, но благодарение на рационализаторите. Видими промени в организацията на труда нямаше, но измени се начинът на мислене у хората, всеки започна да се оглежда около себе си и в себе си, да не се крие зад обективни причини, а да търсим възможности да отстраняваме трудностите, които зависят само от нас...

В процеса на работа по усъвършенстване системата за планиране на идейновъзпитателната работа в трудовия колектив ние се убедихме, че за работата с хората също е необходима богата информация за техните потребности, интереси, за тяхното мислене и поведение. За да се събере такава информация, е необходимо периодично да се извършват социологически изследвания, да се изучава общественото мнение и настроение, да се оценява климатът в бригадите, да се прави преценка доколко нашите системи за адаптация, за обучение и работа с кадрите са ефективни. Но за съжаление такава информация липсва, защото много малко предприятия имат специалисти социолози и психолози...

Друг проблем за подобряването на планирането на идейновъзпитателната работа в трудовия колектив е кадровото осигуряване. В хода на експеримента се разкриха слабости в подготовката на кадрите за работа с трудовия колектив. Опитът през последните две години показа, че низовите стопански ръководители — голяма част от тях са и наставници — са най-верни помощници на партийната организация за въздействие върху трудещите се. Но на тях им липсва педагогически похват, знания. Тази година 50 най-добри наставници ще се обучават, за да могат още по-пълноценно да предават своя опит, да възпитават младите работници... Но това все още не е достатъчно. Считам, че е необходимо в средните професионални училища и техникумите да се въведат учебни дисциплини, отнасящи се до работата с трудовия колектив. Това са бъдещи низови ръководители и те трябва да идват при нас с минимум познания по психология, педагогика. Повече от всякога сега се налага ръководителят да познава не само техниката, но и преди всичко хората, за да може активно да влияе върху изграждането на техните потребности, интереси, на тяхното съзнание, на тяхната социална активност...

Проблемът за усъвършенстването на плана за идейновъзпитателната работа в трудовия колектив е най-тясно свързан с планирането на социалното развитие на колектива. Най-подробно обследвахме досегашните си резултати от социалното планиране. Какви изводи направихме? Преди всичко в раздела за социалното планиране са недостатъчни разработките за социалното развитие. Потърсихме възможности да решим някои от най-належащите потребности на колектива. Заехме се да осигурим материална база за идейновъзпитателната работа. Разработихме програма, в която предвидихме да създадем възможно най-добри условия за труд и почивка. Критерий за оценка правилността на решението на партийния комитет беше отгласът в колектива. На предложението всеки работник да участвува в доброволен труд, за да построим базата, се отзоваха абсолютното мнозинство работници. Всеки доброволно отработи по три дни. Плод на този упорит и съзидателен труд са сегашните придобивки на колектива — здравна служба, спортен комплекс, стая за функционална почивка, център за подготовка на кадри, зала за събрания, митинги, конференции ... Трудностите в изпълнението на строителната програма калиха колектива, създадоха атмосфера за превъзмогването им. Заедно с изграждането на обектите порастваше и самочувствието на колектива, защото той сам със собствените си ръце изгражда своята база, а заедно с нея се формираше и чувството на отговорност за опазването ѝ. Сега всеки гледа на построеното като на свое и го пази. В близките години ще построим музеи, ритуална зала, комплекс за битово и търговско обслужване.

Като отчитаме досегашните си пропуски в социалното планиране и развитие на колектива, опирайки се на резултатите от проучванията, ще разработим цялостен план за социално развитие на колектива за осмата петилетка. Негова неразделна част ще бъде и планът за идейновъзпитателната работа в колектива."

— — — — —

Конференцията всестранно, делово обсъди актуалния проблем на идейновъзпитателната работа в трудовия колектив; пътища и методи за по-нататъшното повишаване на нейната действеност на основата на комплексния подход. С това тя допринася за успешното завършване на преустройството на идеологическата работа в първичната партийна организация.

Собствена информация

Digitized by Google

ЦЕЛТА: БОГАТА КУЛТУРНА И ЕСТЕТИКОВЪЗПИТАТЕЛНА ДЕЙНОСТ В ОБЩИНИТЕ

Стратегическата насока за изграждане на селищни системи като органически свързани населени места и междуселищни територии беше очертана от Мартенския пленум на ЦК на БКП през 1977 година. Решението на Политбюро на ЦК на БКП от 30. XI. 1978 г. „За по-нататъшно развитие на селищните системи в НРБ и обособяването им в социално-икономически и административни единици" далновидно предпостави усъвършенстуването на териториалното и селищното устройство на страната в съответствие с новите обективни изисквания и потребности.

Именно съобразно с тези закономерни изисквания и обективни потребности на социалното ни развитие се утвърждават вече и основните параметри на общината от нов тип: граници, демографска характеристика и население; производителни сили и ръстови тенденции в развитието на мултипликационните процеси в икономиката и производствените отношения; общи културни традиции и очертаващи се бъдещи перспективи за многостранно умножаваща се ефективност в процеса на социализация на художествената култура и разпределението на духовните ценности; целесъобразно единство на административната структура посредством център (община и гравитиращи в орбитата му селища — кметства); осъществяване на цялостна икономическа, обществено-организационна, просветна и културна дейност, както и на нейното единно партийно и държавно ръководство, единна обслужваща и търговска сфера, комуникации, зони за отдих и т. н.

Следователно при осъществяването на такава значима и принципно важна крачка напред немаловажна роля се пада и на културата, на нейните разнообразни и характеризиращи я показатели в окръзите.

Периодът след Третия конгрес на българската култура вече недвусмислено очертава общата си характеристика като време на активно и творческо културно съзидателство у нас. Изграждането на окръжните териториални комплекси „Култура" създаде необходимите предпоставки за цялостно, комплексно и стретегически перспективно решаване на най-съществените въпроси, свързани със създаването на духовните ценности, с целесъобразното разпределение и целенасоченото разпространение на художествената култура, както и с методологически издържаното ръководство на културните процеси в условията на новото селищно устройство и административно-териториално деление на страната. Ръководно начало в работата на централните и местните органи на Комитета за култура при формиране на обективните условия за пълноценна културна дейност в окръзите са насочващите партийни и държавни решения, постановки и указания относно мястото и значението на културата в изграждането на развито социалистическо общество. Конгресът определи главните задачи на Националния комплекс и на териториалните комплекси върху основата на Примерната комплексна програма за всенародно естетическо възпитание и на Единната система за комплексно обществено обслужване на населението — в изпълнение на решенията и програмата на Декемврийския пленум на ЦК на БКП от 1972 г.

При това именно посредством структурния механизъм на националния комплекс „Художествено творчество, културна дейност и сред-

Digitized by Google

нахме? Условията на производство, машините и суровините си оставаха същите. Частично се подобри технологията, но благодарение на рационализаторите. Видими промени в организацията на труда нямаше, но измени се начинът на мислене у хората, всеки започна да се оглежда около себе си и в себе си, да не се крие зад обективни причини, а да търсим възможности да отстраняваме трудностите, които зависят само от нас...

В процеса на работа по усъвършенстване системата за планиране на идейновъзпитателната работа в трудовия колектив ние се убедихме, че за работата с хората също е необходима богата информация за техните потребности, интереси, за тяхното мислене и поведение. За да се събере такава информация, е необходимо периодично да се извършват социологически изследвания, да се изучава общественото мнение и настроение, да се оценява климатът в бригадите, да се прави преценка доколко нашите системи за адаптация, за обучение и работа с кадрите са ефективни. Но за съжаление такава информация липсва, защото много малко предприятия имат специалисти социолози и психолози...

Друг проблем за подобряването на планирането на идейновъзпитателната работа в трудовия колектив е кадровото осигуряване. В хода на експеримента се разкриха слабости в подготовката на кадрите за работа с трудовия колектив. Опитът през последните две години показа, че низовите стопански ръководители — голяма част от тях са и наставници — са най-верни помощници на партийната организация за въздействие върху трудещите се. Но на тях им липсва педагогически похват, знания. Тази година 50 най-добри наставници ще се обучават, за да могат още по-пълноценно да предават своя опит, да възпитават младите работници... Но това все още не е достатъчно. Считам, че е необходимо в средните професионални училища и техникумите да се въведат учебни дисциплини, отнасящи се до работата с трудовия колектив. Това са бъдещи низови ръководители и те трябва да идват при нас с минимум познания по психология, педагогика. Повече от всякога сега се налага ръководителят да познава не само техниката, но и преди всичко хората, за да може активно да влияе върху изграждането на техните потребности, интереси, на тяхното съзнание, на тяхната социална активност...

Проблемът за усъвършенстването на плана за идейновъзпитателната работа в трудовия колектив е най-тясно свързан с планирането на социалното развитие на колектива. Най-подробно обследвахме досегашните си резултати от социалното планиране. Какви изводи направихме? Преди всичко в раздела за социалното планиране са недостатъчни разработките за социалното развитие. Потърсихме възможности да решим някои от най-належащите потребности на колектива. Заехме се да осигурим материална база за идейновъзпитателната работа. Разработихме програма, в която предвидихме да създадем възможно най-добри условия за труд и почивка. Критерий за оценка правилността на решението на партийния комитет беше отгласът в колектива. На предложението всеки работник да участвува в доброволен труд, за да построим базата, се отзоваха абсолютното мнозинство работници. Всеки доброволно отработи по три дни. Плод на този упорит и съзидателен труд са сегашните придобивки на колектива — здравна служба, спортен комплекс, стая за функционална почивка, център за подготовка на кадри, зала за събрания, митинги, конференции ... Трудностите в изпълнението на строителната програма калиха колектива, създадоха атмосфера за превъзмогването им. Заедно с изграждането на обектите порастваше и самочувствието на колектива, защото той сам със собствените си ръце изгражда своята база, а заедно с нея се формираше и чувството на отговорност за опазването ѝ. Сега всеки гледа на построеното като на свое и го пази. В близките години ще построим музеи, ритуална зала, комплекс за бито-во и търговско обслужване.

Като отчитаме досегашните си пропуски в социалното планиране и развитие на колектива, опирайки се на резултатите от проучванията, ще разработим цялостен план за социално развитие на колектива за осмата петилетка. Негова неразделна част ще бъде и планът за идейновъзпитателната работа в колектива."

— — — — —

Конференцията всестранно, делово обсъди актуалния проблем на идейновъзпитателната работа в трудовия колектив; пътища и методи за по-нататъшното повишаване на нейната действеност на основата на комплексния подход. С това тя допринася за успешното завършване на преустройството на идеологическата работа в първичната партийна организация.

Собствена информация

Digitized by Google

ЦЕЛТА: БОГАТА КУЛТУРНА И ЕСТЕТИКОВЪЗПИТАТЕЛНА ДЕЙНОСТ В ОБЩИНИТЕ

Стратегическата насока за изграждане на селищни системи като органически свързани населени места и междуселищни територии беше очертана от Мартенския пленум на ЦК на БКП през 1977 година. Решението на Политбюро на ЦК на БКП от 30. XI. 1978 г. „За по-нататъшно развитие на селищните системи в НРБ и обособяването им в социално-икономически и административни единици" далновидно предпостави усъвършенстването на териториалното и селищното устройство на страната в съответствие с новите обективни изисквания и потребности.

Именно съобразно с тези закономерни изисквания и обективни потребности на социалното ни развитие се утвърждават вече и основните параметри на общината от нов тип: граници, демографска характеристика и население; производителни сили и ръстови тенденции в развитието на мултипликационните процеси в икономиката и производствените отношения; общи културни традиции и очертаващи се бъдещи перспективи за многостранно умножаваща се ефективност в процеса на социализация на художествената култура и разпределението на духовните ценности; целесъобразно единство на административната структура посредством център (община и гравитиращи в орбитата му селища — кметства); осъществяване на цялостна икономическа, обществено-организационна, просветна и културна дейност, както и на нейното единно партийно и държавно ръководство, единна обслужваща и търговска сфера, комуникации, зони за отдих и т. н.

Следователно при осъществяването на такава значима и принципно важна крачка напред немаловажна роля се пада и на културата, на нейните разнообразни и характеризиращи я показатели в окръзите.

Периодът след Третия конгрес на българската култура вече недвусмислено очертава общата си характеристика като време на активно и творческо културно съзидателство у нас. Изграждането на окръжните териториални комплекси „Култура" създаде необходимите предпоставки за цялостно, комплексно и стретегически перспективно решаване на най-съществените въпроси, свързани със създаването на духовните ценности, с целесъобразното разпределение и целенасоченото разпространение на художествената култура, както и с методологически издържаното ръководство на културните процеси в условията на новото селищно устройство и административно-териториално деление на страната. Ръководно начало в работата на централните и местните органи на Комитета за култура при формиране на обективните условия за пълноценна културна дейност в окръзите са насочващите партийни и държавни решения, постановки и указания относно мястото и значението на културата в изграждането на развито социалистическо общество. Конгресът определи главните задачи на Националния комплекс и на териториалните комплекси върху основата на Примерната комплексна програма за всенародно естетическо възпитание и на Единната система за комплексно обществено обслужване на населението — в изпълнение на решенията и програмата на Декемврийския пленум на ЦК на БКП от 1972 г.

При това именно посредством структурния механизъм на националния комплекс „Художествено творчество, културна дейност и сред-

Digitized by Google

ства за масова информация", както и чрез организационната система на окръжните териториални комплекси „Култура", става възможно — при новото селищно устройство и териториално деление на страната — ефективното приложение на принципа на обществено-държавното начало. Тази качествено нова етапна форма в ръководството на културата се осъществява върху основата на програмно-целевия и мултипликационен подход — в духа на Единадесетия конгрес на БКП, Юлския пленум на ЦК и Националната партийна конференция. Става дума, разбира се, за такъв програмно-целеви и мултипликационен подход в сферата на културата, чиито цели и резултати могат да се обобщят посредством думите на др. Тодор Живков: „Художествените ценности трябва да стигнат до възможно най-широките народни маси, да станат тяхно достояние, да ги обогатяват идейно и духовно"[1].

Изградената система от окръжни териториални комплекси „Култура", както и тяхната вътрешна функционална структура, са резултат от обективни, реални културни процеси, протичащи на територията на окръзите в страната. От една страна, териториалният комплекс „Култура" е функционираща система за постигане на действена координация в сферата на културата между специфичните за дадения окръг дейности на обществените организации, на държавните ведомства, на културните институти и всички други отговорни фактори и звена, чийто краен и конкретен резултат на практика осигурява постигането на обобщена, идеологически единна и цялостна комплексна цел. От друга страна, териториалният комплекс „Култура" е и единен орган за осъществяване на всички културни процеси на територията и в социалната структура на даден окръг — като обект на културно ръководство и управление от страна на окръжния съвет за култура — дейност, исторически сложила се посредством принципа на обществено-държавното начало в системата на българската култура.

Така териториалният комплекс „Култура" — на първо място — обема редица от специфични културни институции и дейности: културно-историческо наследство (музеи, картинни галерии, музейни сбирки, паметници на културата, народни художествени занаяти и т. н.); библиотеки и библиотечно дело; художествена самодейност и окръжен център за художествената самодейност; музикална и театрална дейност; културен отдих и художествена украса; кинефикация и кинообслужване; местна радиопропаганда, печатна и телевизионна дейност, учебен процес и учебни заведения по изкуството и културата; фотопропаганда; клуб на дейците на културата и дейност на творческите групи; народни читалища и комплексна читалищна дейност; домове и клубове на културата със специфичните техни дейности и задачи. С други думи, като обект на управлението териториалният комплекс „Култура" по същество обединява цялата дейност в областта на изкуството и културата в единна обществено-държавна система за комплексна организация и ръководство на тази дейност, за нейния непрекъснат възход за все по-пълно задоволяване и формиране на културните потребности на трудещите се в окръга. Докато на свой ред — като субект на управлението — окръжният съвет за култура ръководи териториалния комплекс „Култура" и всички дейности в сферата на художествената култура и творчество, културната дейност и средствата за масова информация на територията на съответния окръг, като провежда политиката на БКП и социалистическата държава и изпълнява решенията на Комитета за култура и специализираните обединения и управления в областта на изкуството и културата. Необ-

[1] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, Партиздат. С., 1976, с. 125—126.

Digitized by Google

ходимо е да се подчертае, че цялата тази дейност на окръжните съвети за култура се осъществява както под прякото идейно-политическо ръководство на окръжните комитети на БКП, така и при пълното съдействие и помощ от страна на ОНС.

Възниква въпросът за естеството на онези големи задачи, партийни и държавни, които съвременността поставя за решаване пред териториалните комплекси и чието същностно-съдържателно значение в определена мярка надхвърля чисто културната проблематика, пронизвайки цялостния и многостранен живот на днешното наше общество на всички социални равнища. Например — комунистическото възпитание на личността е комплексна задача. Диалектически тя обема както всестранното и свободното разгръщане на наличните и потенциалните сили, възможности и способности у отделната личност, така и пълната колективна отговорност, съзнателната съпричастност към всенародното дело на социалистическото строителство и към най-прогресивната класова идеология.

Постигането на такова принципно методологическо единство е невъзможно посредством едностранчиво въздействие върху човека, въздействие само по себе си, та било то и методически най-правилното, издържаното и организираното. Очевидно е следователно, че комунистическото възпитание се осъществява, както учи Ленин — само върху най-широката и надеждна основа на личностната активност и свобода, на съзнателното участие на масите под ръководството на класовия авангард — Партията. Десетият конгрес на БКП аргументирано и дълбоко научно обоснова необходимостта от естетическото възпитание на трудещите се и младежта, а Единадесетият конгрес постави мащабната конкретна задача за разгръщане на всенародно движение за естетическо възпитание. Като осмисли творчески това важно партийно предначертание, Третият конгрес на българската култура и последвалият го период на културно съзидателство у нас създадоха предпоставките естетическото възпитание комплексно да определя онова творчество „по законите на красотата", което класиците на марксизма далновидно предсказаха като всеобщо бъдеще на човека и неговия труд изобщо. Като крайна цел естетическото възпитание формира мястото и ролята на прекрасното не само чрез изкуството и посредством неговото възприемане, но и в хармония с всички останали компоненти, които съставят съдържанието на трудовия процес при социализма, същността на междуличностните нравствено-етически отношения в ежедневието, битовата среда и прочее. Но успоредно с това и като негово следствие естетическото възпитание съобразно относителните специфични особености и възможности е път за активизиране и довеждане до истинска градивна пълноценност на другите сфери в системата на цялстното комунистическо възпитание — трудовата сфера, нравствената, познавателно-мирогледната, сферата на класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание и т. н.

Във връзка с казаното може да се обобщи, че с комплексен и мащабен характер са и други големи задачи, влизащи в една или друга степен в компетенциите и отговорностите на териториалните комплекси „Култура". Да вземем за пример организацията и качественото осигуряване на културния отдих на трудещите се.

Въпросът за културното осмисляне и съдържателното организиране на свободното време и седмичния отдих на трудещите се в условията на изграждащо се развито социалистическо общество е безспорен, насъщен и актуален, важен въпрос. Но успоредно с това той е и възел от сложни проблеми, взаимно определени и зависими, тясно преплетени и взаимообусловени, а често и противоречиви, отричащи се. От една страна — като се обвързва неделимо с времето за обществено-полезна трудова дейност, явявайки се нейно естествено и необходимо

Digitized by Google

циклично продължение и повторение — свободното време задължително и неотменно участвува като някаква страна, като своеобразна социална „територия", където се проявяват определени обществено-исторически производствени отношения. Тоест — така свободното от труд време (в подходяща мярка, разбира се) участвува в икономическия базис на всяко общество, включително и социалистическото; така свободното време наред с плодовете и резултатите от човешкия труд е и критерий, мерило за оценка на ръста на обществото, на социалната справедливост в него, на степента на неговото развитие и зрелост. С други думи, свободното време придобива измерения на обществена ценност, обществено богатство. Известна е постановката на Маркс, че при комунизма мерило за общественото богатство ще бъде не работното, а свободното време[1]. От друга страна, обемайки в значителна степен прякото общуване (индивидуално или колективно) на човека с изкуството и художествената култура, свободното време може да се съизмерва и относно идеологическата надстройка на обществото. При това не само спрямо съставната копонента на изкуството и културата в нея, а и с останалите ѝ относително обособени форми — право, морал, религия... — в тяхната взаимно определяща и проникваща диалектика.

Но въпросът за свободното време — не бива да забравяме — освен тези две страни има и трета страна: на индивидуалното, на интимно личното и неприкосновеното. Иначе казано — свободното време освен всичко казано дотук, е и лична ценност, лично право на човека труженик при социализма, гарантирано му и от Конституцията. Именно през свободното от труд време се изявява по най-спонтанен и непринуден начин човешката индивидуалност, а личностният ценностен избор се осъществява най-естествено и свободно. Следователно, за да избегнем обширните разсъждения на равнището на философските категории „свобода" и „необходимост", наложително е все пак да подчертаем по-решително една особеност. Намесата в свободното време на трудовия човек при социализма — в случая културното осмисляне и организиране на неговия отдих — е дейност с изключително деликатен характер и всяко грубо администриране в това отношение би било тук неуместно и вредно. Ето защо, ако необходимостта от съдържателно осмисляне на свободното от труд време е очевидно безспорна, то в културните параметри на новата община трябва да се въвеждат и постоянно да се усъвършенствуват от страна на окръжните териториални комплекси „Култура" такива форми на организаторска работа и масова културна дейност, че на свободата за индивидуален избор на отделния труженик да се предоставя едно достатъчно множество от разнообразни и многобройни културни събития, естетико-художествени ценности, както и подходяща духовна, трудова и битова среда за пълноценното им възприемане, възможности за високоефективно общуване на човека със света на красивото, възвишеното, изящното, естетичното. При това формите на организационна работа и съответствуващите им културно-социални механизми е належащо да бъдат действително функционални и действени, а тяхната комплексна цел да е единствено в духа на високия социалистически хуманизъм — постъпателното изграждане и възпитание на всестранно развита, хармонична личност на строителя на нашето общество.

Само върху широкия и надежден фундамент на подобна комплексност е възможно да се обвържат в едно цяло дейностите по изграждането и практическото реализиране на вече приетите и утвърдени окръжни програми за естетическо възпитание, както и изпълнението на приетите от Държавния съвет на НРБ основни насоки „За раз-

[1] К. Маркс и Ф. Энгельс. Об искусстве. Вж. т. 1, М., 1967, с. 240.

Digitized by Google

витие и усъвършенствуване на празнично-обредната система в НРБ" (от 20 април 1978 г.), последвани от Постановление № 53 (20. X. 1978 г.) на Министерския съвет на НРБ — „За създаване на комисии по социалистическите празници и обреди и приемане Правилник за работата на комисиите по социалистическите празници и обреди".

По-точно казано, с оглед на проблемите около културния отдих на трудещите се в новите селищни системи можем да обобщим тия форми на организаторска културна дейност в две насоки: посоката на количеството и посоката на качеството и качественото организиране. Става дума, разбира се, за количеството и качеството на културното осмисляне, на внасянето на определено културно съдържание в свободното време от ежедневния бит на хората. Първата посока е свързана преди всичко с резултатите от научно-техническата революция и с нейното влияние в сферата на културата и изкуството, по-точно с тяхното разпространение и възприемане чрез каналите и средствата за масова комуникация (местен печат, Радио, Телевизия, кино и др.), както и с прякото целенасочено количествено създаване на духовни художествени ценности, предназначени за нуждите и изискванията на тия средства. А оттам — с бързото количествено увеличаване на културните ценности, с които общува съвременният човек, с бурното количествено нарастване на насочения към него поток от културна информация, както и с необходимостта от конкретно и разумно практическо решаване на деликатните и трудни въпроси, произтичащи от всичко това.

В периода от цялостното функционално изграждане на селищните системи рязко и скокообразно не се увеличават нито културно-техническите потенциали на общината, нито нейната материално-културна база или възможностите ѝ за създаване на професионално изкуство. Ясно е, че така поставените „количествени" въпроси още доста време ще получават истинското си решаване в дневния ред предимно и преди всичко на окръжния център (респективно окръжния съвет за култура), в общите рамки на окръжния териториален комплекс „Култура". Следователно, като се има предвид органичната диалектика между количествения и качествения фактор, като не се подценява работата по количествената страна на проблема, сега главното е необходимата целенасочена оперативна намеса за качествено-структурното организиране на културния отдих на трудещите се в общинския център и кметствата, за естетическото осмисляне на ежедневния им труд и бит. Да добавим, че осъществяването на такъв подход е в неделимо единство с общото културно изграждане на нашето общество, което по места може да се постигне само посредством постоянно усъвършенстващата се координация, в чиято система имат своето място усилията на всички обществени организации, движения, местни ведомства и фактори, в това число движението за трезвеност, БСФС, БТС и др. А то е и специфичен поток от разгръщането на всенародно движение за естетическо възпитание, чиито принципи са заложени в националната Примерна комплексна програма за всенародно естетическо възпитание, специфично конкретизирана в окръжните програми за естетическо възпитание, както и в планирането на естетиковъзпитателната дейност в общините и кметствата. С оглед на различните равнища в териториалния комплекс претворяването на задачите в живота от страна на окръжните, общинските съвети за култура и народните читалища по места се осъществява под ръководството на партийните комитети, с помощта на народните съвети и съвместно с организациите на ОФ, БПС, ДКМС, със земеделските дружби, както и с другите обществени организации и масови движения.

С други думи, и при културно-естетическото съдържателно осмисляне на свободното от труд време в ежедневния и празничния бит на

Digitized by Google

населението по селищни системи основната функционална роля принадлежи и ще принадлежи на принципа на обществено-държавното начало, залегнал фундаментално в изграждането и управлението на културата в нашата страна. Важно значение тук имат приетите на окръжно равнище от ОНС програми за комплексно задоволяване на духовните потребности на трудещите се, съществена част от чието практическо изпълнение е възложена на предприятията „Културен отдих и художествена украса". Оптималното намиране обаче на точното място на тия предприятия в естествените граници на съответния териториален комплекс „Култура" ще стане напълно възможно едва сега — с установяването на новото селищно устройство и териториално-административното деление. Все във възможностите на новите условия в селищните системи е правилната организация и целесъобразното създаване на материалната база в крайградските паркове и зони за активен културен отдих на населението. Като се вземат предвид специфичните местни особености и природни забележителности, както и насъщните нужди на населеното място, постепенното планово и комплексно доизграждане, организиране и стопанисване на парковете и зоните за активен културен отдих на редица места е удобен и практичен способ за охраната на природни и исторически местни уникати, за запазване, грижливо съхранение във времето и популяризиране на местните старинни народни обичаи, битови културни традиции, художествени занаяти и други дейности, интересни етнографски характерности, архитектура и прочее.

Новото селищно устройство и административно-териториалното деление на страната съдържа и главните обективни условия за преодоляването на някои проблемни трудности, чието конкретно-практическо и най-целесъобразно решаване от страна на окръжните териториални комплекси „Култура" непосредствено предстои. Такова е примерно положението при някои от най-големите наши строителни и промишлено-производствени комплекси, и то при онези от тях, където голяма част от работната ръка извършва ежедневни преходи от селищата, в които живее, до работните места. Трудностите произтичат от това, че възниква въпросът, къде е най-подходящо да се създава съответната база за културна дейност и творчество, за естетическо възпитание и ръководство на културните процеси — дали в рамките на самите производствени комплекси, или пък към обитаваните селища. Проблеми има и в по-малките села, където на свой ред съществува определен културен фонд и традиции, изградена е и материална база от културни домове и народни читалища, но за момента липсват социално-икономически предпоставки и специално подготвени, висококвалифицирани кадри за разгръщане на съответствуваща по масовост културна и естетико-възпитателна творческа дейност.

Успешното решаване и окончателното довеждане до край на тия и подобни на тях проблеми в сферата на културата очевидно ще бъде възможно и като резултат от развитието на цялостен обществен процес за преодоляване и превъзмогване — както определи това Националната партийна конференция — на противоречието между обективните условия и субективния фактор. Защото ясно е също, че субективният фактор не винаги е на височината, на равнището на създадените обективни условия, че в някои отношения и моменти той изостава от тяхното днешно прогресивно развитие и му се налага да „догонва" нарастващите изисквания на съвременността.

Превъзмогването на това противоречие наложително изисква ясно да се преосмислят и очертаят, вярно да се намерят в живата практика основните ефективни сили и механизми, пътища и средства във възможностите на самата селищна система, за да достигнат духовните ценности на социалистическата ни художествена култура до вся-

Digitized by Google

ко населено място, да станат те пълноценно достояние на всеки трудов колектив и на всеки отделен труженик. Крайно време е например по-решително да се види и утвърди действеното единство в това отношение между естетическото възпитание — от една страна, и културно-масовата работа и художествената самодейност — от друга. Ако разгръщането на всенародно движение за естетическо възпитание е една от главните идеологически задачи, партийна и държавна повеля на нашето време, в случая културно-масовата работа и художествената самодейност са на практика именно едни от основните механизми, лостове за изпълнение на тази задача.

Художествената самодейност у нас има своите исторически традиции и съвременни високи завоевания, своите дълбоко народностни и национални корени. Народът ни обича да пее и да танцува, спонтанно да твори самобитно изкуство и да му се наслаждава. Освен чрез ежедневната си творческа и концертна дейност художествената самодейност е форма за организиране на действително съдържателен културен отдих и естетическо възпитание посредством по-мащабните свои периодични изяви — големи и разнообразни празници на самодейността, самодейни прегледи и фестивали, размяна на гостувания на самодейни състави, надпявания, конкурси, събори и др. Грижите за самодейното изкуство на територията на дадена община или кметство, за неговия вътрешноселищен и междуселищен обмен, както и за обогатяването и осъвременяването на формите на културно-масовата работа навсякъде трябва да се обвързват все по-тясно със синовно внимание и упорита работа за развитието на народното читалищно дело — това исторически неотменно средство за разгръщане на естетическото възпитание сред населението и младежта, и в най-малките селища на страната ни. Тук от особено важно значение е да се доведе докрай изпълнението на решенията на Петия съвместен пленум на Комитета за култура и ЦК на ДКМС от 25. XII. 1974 г. — „Работата на съветите за изкуство и култура и комсомолските организации по ръководството и развитието на читалищното дело у нас“.

Що се отнася до професионалното изкуство, необходима е оперативна и гъвкава намеса от страна на ръководството на окръжните териториални комплекси „Култура“, както и на местните обществено-държавни управленчески органи на културата, по стимулирането на творческите групи и отделните творци за създаване на повече високохудожествени произведения на изкуството със съвременна тематика. Тук със съществена роля са и инициативите за работата с младите таланти, за осъществяване на действени договорни отношения с поделенията на творческите съюзи; с професионалните художествени състави, за непосредствена връзка между трудовите колективи и културните институти. При това е наложително да се изграждат трайните основи на естетическото възпитание не само чрез формите на изкуството и неговото възприемане, но и в цялата съобщност на социалното ни битие и съзнание — в труда и трудовата среда, в ежедневието и празничния бит на хората, в междуличностните нравствено-етични отношения и прочее. За целта са необходими съгласуваните усилия на всички обществени звена и фактори върху основата на координирано комплексно планиране, осъществяване и прогнозиране на културните дейности, както и на тяхното организационно-методическо, материално и кадрово обезпечаване на всички равнища в териториалния комплекс „Култура“ — окръжен център, община, кметство.

Очевидно е, че осъществяването на комплексно културно планиране в такива мащаби е немислимо, без да се обвързва то с изпълнението на решенията на Третия конгрес на българската култура за всестранното задоволяване на културните и духовните потребности на трудещите се, както и с конкретното програмиране по места на реди-

Digitized by Google

ца крупни окръжни и национални културни мероприятия: например международната детска асамблея „Знаме на мира“, чествуването на 1300-годишнината от създаването на българската държава и др.

В условията на новото селищно устройство и административно-териториално деление на страната, които са и новите прогресивни предпоставки за истински пълноценна социализация на нашата култура, тия проблеми поставят въпроса за усъвършенстуването на субекта на управлението в общата цялост на териториалните комплекси „Култура“: окръжните съвети за култура, общинските съвети за култура и ръководство на културните процеси и мероприятия от страна на народните читалища на територията на кметствата.

Такова усъвършенствуване може да се постигне върху основата на едно целесъобразно и правилно дозиране и вътрешно преразпределение на функциите и компетенциите в параметрите и обхвата на териториалния комплекс. Главните обществено-ръководни функции ще се съсредоточават в окръжните съвети за култура, но по отношение на задоволяване на културните потребности на населеното място ще се повиши ролята и относителната самостоятелност на общинските съвети за култура като изборни обществено-държавни органи. На територията на отделното кметство ще се изпълнят с ново, по-високо и отговорно съдържание функциите на народните читалища и техните управителни съвети като комплексни центрове за естетическо възпитание и обществено-държавно ръководство на културните процеси и мероприятия по места. Всичко това предполага и ново, качествено преосмисляне и постигане на целенасочена ефективност при реалното включване и участие на държавната власт в работата на общинските съвети за култура и народните читалища, както и въобще при търсенето и намирането в практиката на оптималното съотношение между държавното и общественото начало във всеки конкретен случай. Новата структура и функции обективно изискват съзнателно и оперативно усъвършенстуване на стила и методите на работа; повишават се изискванията към кадрите — към тяхната квалификация и лични качества, интереси и възможности, — към самосъзнатата дисциплина и отговорност на всички и на всеки за бъдещето на социалистическата ни култура.

Димитър НАУМОВ
кандидат на изкуствознанието

ФАШИЗМЪТ И УЛТРАЛЕВИЧАРСТВОТО

Навлизането на човечеството в последната четвърт на двадесетия век показва дълбоките обществено-политически изменения, станали в резултат на постиженията на социалистическите страни, на работническото и националноосвободителното движение, на всички прогресивни сили в борбата за мир, демокрация и социализъм. Световното комунистическо движение изиграва решаваща роля за поврата от напрежението към разведряването, за укрепване на мира и сигурността на народите. Комунистическите партии свързват своето призвание за укрепване на мира и сътрудничеството между народите с необходимостта от настъпателна борба против антикомунизма, десния и „левия“ ревизионизъм, против всички прояви на реакционния национализъм.

Предмет на изследване в настоящата статия са онези моменти от идеологията и политиката на ултралевичарството, които представляват реален принос в съзнателно поддържаната от милитаристичните империалистически кръгове „стратегия на напрежението“.

* * *

Ултралевичарството е твърде специфично идейно-политическо течение, което, обединявайки теорията и тактиката на съвременния троцкизъм, анархизъм и на маоистките групи, отразява дребнобуржоазната реакция срещу социалните язви на държавномонополистическия капитализъм в днешно време. Приложеният субективно-волунтаристичен метод към марксизма-ленинизма при изследването на обществените процеси и явления формира ултралевичарската поли-

Digitized by Google

тическа и социално-икономическа позиция. Анализът на нейната същност наложи отразеният в марксическите изследвания извод, че тя е опит да вулгаризира и фалшифицира пролетарското учение, да го дискредитира като идейно оръжие в борбата на трудещите се за социален прогрес[1].

Същевременно ултралевичарството изработи рафинирана система за психически натиск на определени слоеве от населението, посредством който извършва идеологическо въздействие. Това обстоятелство спомогна в ултралевичарските организации да потърсят „спасение" разоряващата се дребна буржоазия, екстремистко настроени интелигентски и студентски среди, представители на леворадикалното офицерство и селячество от Третия свят, а напоследък там намират покровителство криминални и углавни елементи.

Без да разглеждаме детайлно обективните и субективните причини за оживлението на ултралевичарството от 60-те години насам, ще подчертаем социалната му детерминираност. Задълбочаването на експлоататорски-репресивните функции на държавномонополистическия капитализъм стесни социалната база на буржоазната демокрация и успоредно с това разшири социалния диапазон на ултралевичарството. Трябва да прибавим и обстоятелството, че монополистическата буржоазия го лансира, защото „задачата на реакцията е... да представи революцията като „стихия на безумието"[2]. Затова антикомунистическата пропаганда използва дори 100-годишнината от рождението на Л. Д. Троцки през 1979 г. за активизирането на ултралевичарските групи, за инжектирането им с антисоциалистически, антисъветски заряд.

Антикомунизмът отъждествява ултралевичарските прояви с тези на комунистите, представя терорът, атентатите, кръвопролитията, провокациите, изстъпленията за методи на пролетарската революция, за да „застави населението да забрави формите на борба, формите на организация, идеите и лозунгите, които в такова богатство и разнообразие е раждала революционната епоха"[3]. Ултралевичарството е засвидетелствувало тази помощ, доверие и сътрудничество в резултат на дребнобуржоазното отрицание на марксистко-ленинското учение за класова борба и по-точно на теорията за социалистическата революция, на марксисткото учение за ръководната роля на работническата класа и Комунистическата партия. Негативизмът, маскиран с „лява фразеология и прагматично тълкуване марксистко-ленински формулировки, затрудняващи правилната политическа ориентация на непролетарските маси, се оказа твърде удобен за управляващите кръгове, за да стеснява размаха на революционния процес. Не трябва да забравяме и ултралевичарския екстремизъм в практиката, който се явява един от най-удачните аргументи на буржоазните репресии спрямо комунистите и всички прогресивни сили.

Левосектантските акции са част от империалистическата тактика за намаляване на антимонополистическите действия, за поставяне класовата борба в руслото на псевдореволюционността. Ето защо буржоазната власт поддържа с финансова и друга материална помощ съществуването на различни ултралевичарски групировки. Към това трябва да прибавим, че в последно време ултралевичарството се направлява от сили и органи, чиято цел е утвърждаването на реакционни режими и тоталитарна диктатура. А това от своя страна обективно противоречи на коренните интереси на ония непролетарски среди, които ултралевичарите мобилизират под своите знамена.

Марксическата наука даде обоснована оценка на идеологията и политиката на съвременния троцкизъм, анархизъм и на маоистките групи. На базата на техните идейни конструкции и резултати от политическите им прояви марксическите изследователи характеризират ултралевичарството като политически резерв и ударен юмрук на най-реакционните управляващи кръгове от буржоазията.[4] Този безспорно верен извод трябва да ни послужи като основа за понататъшното изследване на това така пъстро, разнородно и противоречиво течение, за анализиране на онези нови прояви, които засилват неговата антикомунистическа, антихуманна същност и представляват реална опасност за революционното движение.

Същевременно диференцираният подход и сравнителният анализ ще очертаят откроява щите се вече две направления в ултралевичарството: първото, което се отличава с по-голяма умереност в материализирането на троцкистките, маоистките и анархистките идейни постулати, и другото, което напълно оправдава съдържанието на понятието екстремизъм. Неговата реакционност е твърде мобилна, ярка, хипертрофираният индивидуализъм и волунтаризъм са приложени в такива размери, че му откриват пътя към неофашистките организации. Безспорно и двете направления ползват един и същи теоретически извор, само че интерпретиран в два ненапълно тъждествени варианта. Без да се спираме на общото и различното в политическата им практика, необходимо е да видим ония елементи в идеологията и политиката на второто направление, които му гарантират неофашисткото внимание и по този начин дават нови измерения на цялото ултралевичарство.

---

[1] Соболев, А. Троцкизм — враг революции, М., 1973; Королев, С. А. Современный троцкизм; новые черты, старая сущность, Рабочий класс и современный мир, 1978, Л. с. 129—138; Басманов, М. Н. Левый экстремизм и его идеологии. Вж. Философские проблемы идеологической борбы, М., „Мысль", 1978, с. 344—364.

[2] В. И. Ленин, Съч., т. 13, с. 25.

[3] Пак там.

[4] Борьба коммунистов против идеологии троцкизма, М., 1973.

Digitized by Google

Троцкистката „теория“ за „перманентната революция“ е завоювала определящо място в ултралевичарската революционна перспектива. Игнорирала значението на обективните условия за избухването на революцията, тя не осмисля ролята на субективния фактор, етапите, формите и методите на борба за унищожаване на капитализма. Апологетичното ѝ отношение към въоръжения конфликт е в съчетание с тезата за износа на революцията в „името на световния революционен пожар“. Абсолютизираните разрушителни революционни функции изключват градивните, което илюстрира троцкисткото отрицание на общите закономерности на социалистическото строителство. Троцкистката „теория“ за „перманентната революция“ е обединително звено на съвременните троцкисти, анархисти и членове на различните маоистки секти, определя общата еволюция на ултралевичарството, насочва неговата политическа практика в помощ на монополистическите кръгове. Независимо от специфичните идейни аргументи на анархистите и на маоистките групировки, троцкисткият субективистично-волунтаристичен подход спомага за развихрянето на ултралевичарската екстремистка треска, изразена най-вече в открит терор и насилие, в политически убийства и мародерства. Чрез волунтаризма отделни ултралевичарски ръководители стигат до идолския пиедестал, чийто химн, възпяващ силата и борбата за власт, се превръща в идейно верую на много леви екстремисти. По този начин насилието и крайният авантюризъм стават политически необходими и отварят възможности за най-вулгарно пренебрегване на всякакви нравствени и хуманни норми. В този подход прозират оттенъци от фашисткатa ненавист към трудещите се, общите допирни точки между ултралевичарския и фашисткия тероризъм.

Троцкистката теория за „перманентната революция“ има още една особеност. Тя съхранява дребнобуржоазния космополитизъм, въплътил в себе си псевдореволюционността и отвращението към пролетарския интернационализъм. Троцкисткият космополитизъм е предназначен за ония дребнобуржоазни слоеве, които се борят против организираността и дисциплината, които проявяват стремеж към анархически безпорядък. Днес тази черта на троцкистката „революционна“ версия е твърде удобна идеологическа обстановка за ултралевичарството. Абстрактните космополитически лозунги за „незабавна революция в целия свят“, за „износ на революционните събития“ в друга страна, твърденията, че националните отреди на работническата класа „обричат на поражение революцията“, импонират на неразвитото или деформирано политическо съзнание, което им се доверява и се опитва да им даде практически решения. Така се дава воля на стихийния акционизъм, на атентатите, на псевдореволюционната екзалтация. Но когато дребнобуржоазното съзнание се сблъска с естественото поражение, то се чувствува измамено. В такъв именно момент ултралевичарската социална база показва широкия диапазон на своето лъкатушкащо, неуравновесено поведение, клонящо или към краен песимизъм и капитулантство, или към крайна националистична истерия. В името на постигането на „незабавни“ успехи, ултралевичарството импулсира своите организации както с космополитическите изявления на Троцки, така и с неговите препоръки за необходимостта от задълбочено изучаване на теорията на фашизма, на Хитлеровото „откровение“ — „Моята борба“, на речите на Бенито Мусолини. Заветите на Троцки за изучаването и приложението на фашистките методи на действия спрямо работническите организации[1] също не са забравени.

Следователно използването на националистически формули в съвременните ултралевичарски организации спомогна за изработването на такава тактика, която е диаметрално противоположна на интересите на работническата класа и на всички трудещи се. Тази тактика започва все по-често да напомня на десноекстремистката.

Троцкистко-маоистката апология на въоръжения конфликт, на войната като „майка на революцията“, е другият опорен пункт, който крие в себе си възможността за намиране на общ език с представителите на десния екстремизъм. Ултралевичарската трактовка, че една нова война ще реши проблемите на световната пролетарска революция[2], обслужва стратегическата линия на най-милитаристичните кръгове на съвременния етап. А анархистичното съзвучие за „закономерния характер на хаоса“ е онова допълнение към ултралевичарската версия, посредством което се обосновава „борбата на всички против всички“. Тази ултралевичарска трактовка разкрива широки възможности за проява на краен субективизъм и волунтаризъм, на безпринципност и развихряне на политическите страсти. Същевременно тя оправдава националистическите, хегемонистическите действия, ползването на методите на духовната инквизиция, на физическите насилия и жестокости. Прозиращият антихуманизъм и човеконенавист са допирните ѝ точки с десния екстремизъм. В ултралевичарското опиянение от войната се чувствува преклонението на Троцки към нея, неговото убеждение, че „тя работи“ за „перманентната революция“[3]. Същевременно именно тук се забелязват и аналогични нюанси от фашисткатa идеология. Ултралевичарството иска да компенсира своята деградация чрез експлоатирането и на националистическо-фашистки концепции в политическите си действия. По този начин обаче то само намалява своя живот, изолирва се от социалните проводници, задълбочава историческия си анахронизъм. Но по пътя към регреса ултралевичарството не забравя да

[1] Jean Jacques Marie. Le trotskisme, P., 1970, p. 75.
[2] Jean Jacques Marie. Le tratskisme, p. 82; Rouge, 1971, 7 juin, №117, p. 13.
[3] Jean Rabaut. Tout est possible, P., 1978, p. 367.

Digitized by Google

ползва псевдореволюционната фразеология, псевдомарксистката аргументация, посредством които да създава социално напрежение, вътрешни размирици, кризисни ситуации, благоприятствуващи десноекстремистките екцесии.

Тук трябва да отбележим един детайл. Сближението на левичарските организации с неофашистките се извършва и върху основата на антисъветизма. Все повече между тях се издигат възгласи за създаването на фронт срещу „експанзионистическата политика" на СССР. Много често политическите събития са изпъстрени с протестите на десно- и левоекстремистки групи против отношението на СССР към дисидентите[1]. А това трасира пътя на ултралевичарството за съюз с империализма и международната реакция.

Ултралевичарската милитаристична концепция отрича политиката на мирно съвместно съществуване като принцип на междудържавни взаимоотношения на страните с различен обществен строй. За ултралевичарските идеолози тя е израз на предателство спрямо революционното движение, доказателство за конформистския дух на комунистическите партии. Ултралевичарските нападки в теоретичен аспект по този въпрос са твърде много. Но те намират практическо превъплъщение в съвместните усилия на ултралевичарските и десноекстремистките опити за погроми на работническите организации, за убийства на видни прогресивни дейци, привърженици на мира и мирното съвместно съществуване. Тези акции срещат горещите симпатии на империалистическата буржоазия, защото „реакционните кръгове на едрия капитал се стремят да пречат на политиката на разведряване и активно сътрудничество, да подкопаят резултатите от Съвещанието в Хелзинки и да възродят в международните отношения атмосферата на напрежение и противопоставяне. Все още съществуват определени сили, които се стремят да върнат политиката на „студената война", която доведе до разделянето на континента на противостоящи блокове."[2] Същевременно тезите за войната, явяваща се „главен критерий на революционна преданост", за мирното съвместно съществуване като „безпринципно споразумение между „двете свръхсили", за несъвместимостта" на раздвояването с класовата борба, са онази плоскост, върху която стъпилите ултралевичарски и неофашистки групировки се радват на прегръдката на маоизма.

Именно тук особено ярко се откроява сродяването между ултралевичарството, маоизма и неофашизма. Посредством тези версии маоисткият хегемонизъм, ултралевичарският реакционен национализъм и неофашисткият социалшовинизъм намират идеологическо оправдание на съвместните си действия против борбата на прогресивните сили за мир, демокрация и социализъм, за национална независимост, против социалистическата общност и по-специално против СССР. Диалектиката на историческия процес показва тесните контакти на маоизма с ултралевичарството и с фашистката чилийска хунта, подръжката им на контрареволюционните сили в целия свят. Тяхната практика демонстрира сговорът им с най-реакционните империалистически среди.

Тук трябва да подчертаем особения принос на маоизма в това отношение. Той се изразява и в това, че маоисткият стремеж към изграждане на стратегически съюз със САЩ бе съпътствуван от свръхреволюционни лозунги и словесни заклинания на империализма. Революционната фразеология, която бе използвана за пропагандиране на Шанхайското споразумение от 1972 г., отворило пътя за подобряване на междудържавните отношения на КНР и САЩ, намери по-нататъшното си развитие в доклада на Хуа Гофън през февруари 1978 г. пред сесията на Общокитайското събрание на народните представители. А в речта на Дън Сяопин пред управляващите политически и индустриални кръгове от щата Джорджия антисъветизмът и агресивността, забулени в политическо лицемерие, получиха нови измерения. Маоистките цели и намерения са разбрани и от ултралевичарските и неофашистки групировки. Ето защо в създадените политически ситуации в Азия, Африка и Латинска Америка техните позиции са не само общи, но и тъждествени с тези на най-реакционните сили на САЩ и на другите империалистически държави. Маоисткият милитаризъм, намерил най-брутално проявление във военната агресия срещу социалистически Виетнам, получи аплодисментите и на ултралевичарската псевдореволюционност.

Обективният политически резултат показва две абсолютно несъвместими изходни позиции: едната — свързана с ултралевичарско-десноекстремистко отвращение към мира и мирното съвместно съществуване, и другата — продиктувана от хуманистическия социалистически идеал. Както посочи Л. И. Брежнев в речта си пред избирателите от Бауманския район на Москва, съветското правителство и КПСС „полагат максимални усилия, за да развиват сътрудничеството със силите на мира, свободата и прогреса, да провалят кроежите на агресивните среди, да защитят и задълбочат разведряването, да гарантират здраве на съветския народ, на нашите съюзници и приятели, възможността да живеят и се трудят в мир"[3]. Конструктивната мирна политика на СССР и на другите социалистически страни доказват, че принципите на мирното съвместно съществуване са стратегически фактор в международната дейност на управляващите комунистически партии и нямат нищо общо с тактическите маневри

[1] Bensaïd, D. La révolution et le pouvoir, P., 1976, p. 180.

[2] За мир, сигурност, сътрудничество и социален прогрес в Европа, С., 1977, с. 281

[3] СССР — бдителен страж на мира, непоколебима опора на прогреса, в. „Работническо дело" от 3. III. 1979 г.

Digitized by Google

на привържениците на „студената война", към които могат да бъдат причислени троцкистко-маоистките и анархистките групи.

В съвременните условия се разраства социалната база и политическата значимост на антимонополистическите фронтове. Задълбочаването на общата криза на капитализма, ярко очерталата се потребност от социални и политически изменения, размахът на антимонополистическата борба, влияят върху ултралевичарската революционна версия.

Органически чуждо на мирогледа на работническата класа, ултралевичарството се мъчи да утвърди безжизнената и реакционната схема на Троцки към Народния фронт. Всъщност той беше този, който изгради не само интелигентско презрение към организираността на работническата класа с всички прогресивни сили, но моделира отношението на неговите последователи спрямо антимонополистическите фронтове въз основа на отрицанието на буржоазнодемократичния етап на пролетарската революция. Троцкизмът виждаше в подриването основите на съпротивителното движение една от главните свои задачи по време на Втората световна война[1]. Проникването в партизанските отреди, провокациите спрямо симпатизанти и участници в антифашистката борба бяха главните моменти от предателската политика на троцкизма спрямо интересите на работническото движение и на цялото прогресивно човечество[2]. Космополитизмът, абсолютизирането на войната като необходимо и решаващо средство за пролетарската революция, намират по-нататъшното си развитие в определянето на хитлеризма като фактор, трасиращ, облекчаващ и ускоряващ прехода към социализма[3].

Явил се в защита на нацисткия агресор, троцкизмът си спечели позорната слава на агент на фашизма. И именно тук ние можем да намерим историческите корени на ултралевичарското отрицание към съвременните антимонополистически фронтове, на ултралевичарското изобретателство да внедрява фашистки методи в подривната си дейност в тази насока. Днес много ултралевичарски групи, показали данни за сътрудничество с десноекстремистките, се обявяват решително против програмите на антимонополистическите фронтове, оглавени от комунистическите партии[4]. Особено те атакуват онези направления, залегнали в общодемократичните платформи, които са свързани с борбата за пресичане дейността на неофашистките организации за отпор срещу опитите на крайната реакция, стремяща се към установяването на диктаторски режими. Аналогични са техните мотивировки с тези на Троцки и последователите му. За никого вече не е тайна, че ултралевичарските организации от рода на „Червените бригади", „Въоръжените пролетарски ядра", „Въоръжените пролетарски формации", „Въоръжените комунистически групи" и др. виждат във фашистката диктатура стимулатора за „революционизирането на комунистическите партии", за „реализирането" на историческата им мисия. Отвлечена от изискванията на класовата борба, фаталистично-антихуманна в цялата си еволюция, тази позиция се явява твърде необходима за ултралевичарското преплитане с десния екстремизъм. Нейната псевдореволюционност и крайна реакционност активизират в най-вулгарен вид ултралевичарския екстремизъм.

Ултралевичарският афинитет към фашистките режими, към крайно дясната империалистическа политика или диктатура се основава и на спекулирането с националноосвободителното движение. Вътрешната противоречивост на национализма, съчетаващ както прогресивни, така и консервативни черти, създава възможности за неговото използване от демократични и респективно от реакционни сили. Ултралевичарските действия в това направление са фонът на американската троцкистка модификация за „комбинираната революция". Без да се спираме на нея, ще маркираме нейните прояви за самостоятелната борба на черните, откъсната от класовата борба на американския пролетариат, за създаването на „автономни партии на черния пролетариат", изпълняващи „авангардната роля" в борбата против американския империализъм. Главно зад тия лозунги много ултралевичарски организации в Азия, Африка и Латинска Америка крият истинската същност на своите прояви. В действителност тези прояви имат расистки характер, разпалват национални вражди, изолират класовата от националноосвободителната борба, разкъсвайки класовия от националния принцип. Политическата практика в Заир, Индонезия, Нигерия и др. показва ултралевичарската сервилност към „новата фаза" в империалистическата политика за притъпяване „остротата на антиимпериалистическата борба"[5].

Особена важност придобива анализът на действието на закона за неравномерното икономическо и политическо развитие на капитализма на съвременния етап. Той, от една страна, ограничава възможностите на империалистическите сили за износ на контрареволюция, а от друга — обуславя обединението на всички реакционни и милитаристични кръгове в нейно име. За да компенсира обективно ограничените предпоставки за износа на контрареволюционните метежи, империалистическата буржоазия се опитва да преграждa пътя на световния революционен процес както със свои сили,

---

[1] Jean Rabaut. Tout est possible, p. 372.
[2] Jean Jacques Marie. Le trotskisme, p. 75.
[3] Ibid., p. 74—75.
[4] L. Figuères. Les trotskistes aujourd'hui. France nouvelle, 2. VI. 1975, p. 16.
[5] Декларация на съветското правителство по актуални проблеми на положението в Африка, в. „Раб. дело" от 24. VI. 1978 г.

Digitized by Google

така и с помощта на ултралевичарството. Обобщаването на причините за успеха на фашисткия преврат на Пиночет в Чили потвърждава този извод[1]. Същото наблюдаваме в Южна Африка и по-точно в Заир, където наред с това, че Франция постави в готовност военновъздушната си ескадрила и други бойни единици, правителствата на САЩ, Англия, Белгия положиха всички усилия за спасяване режима на Мобуту, като не се отказаха от помощта на левоекстремистките организации там. В това направление бе дейността на троцкистката организация „Етиопска народнореволюционна партия" по време на етиопските събития през 1977—1978 г.[2] Динамично протичащите процеси в последно време в Етиопия, Ангола, Заир, Кампучия, Иран показват големия драматизъм и поради опита за износ на контрареволюция от левоекстремистки позиции[3]. Напоследък маоистки групи, изпълнени с националистически тежнения, подпомагат твърде интензивно контрареволюционното вмешателство на империализма и Китай в афганистанската революция[4].

Положителното отношение или участието на ултралевичарските организации в интернационализирането на износа на контрареволюция е още една причина, за да се изследват ония техни характеристики, които им гарантират авторитета пред реакционните политически режими. Същевременно това е един критерий, доказващ смъкването на ултралевичарството до неофашисткатa идеология и практика.

Освен теоретичните предпоставки за „одесняването" на левия екстремизъм трябва да отчетем и някои политически причини в това отношение. Става въпрос, че параметрите на ултралевичарството постепенно се стесниха в последните години. Започналото идейно фиаско на ултралевичарството, отливът от неговите редици, преориентирането на много млади хора към прогресивното младежко движение, преосмислянето от голяма част на интелигенцията идейната несъвместимост на левичарите с перспективите на пролетарската революция, се явяват сериозни причини за ултралевичарското преминаване към такива контраатаки, които гравитират в лагера на десноекстремистката експулсивност. Ето защо вече все повече са налице проявите на въоръжените сблъсъци, несъобразени с нуждите на класовата борба. Същевременно те все по-често се осъществяват по всички правила на фашистката бруталност. Ултралевичарството се надява да преодолее своята идеологическа анемичност и да повиши политическата си ефективност, като съедини фашисткия фанатизъм към идеята за великата личност, като се учи от фашисткия терористичен вариант. Ултралевичарската тактика в последните години модернизира троцкистко-анархисткото насилие, фашисткатa система на насилия, репресии, убийства, обири, атентати и др. Този стремеж за кървави изяви среща одобрението на империалистическите правителства. Държавният им механизъм за запазване на вътрешния политически ред осигурява производството на идеологически илюзии, оправдаващи и поощряващи единодействието на десния с левия екстремизъм.

* * *

Новите моменти в ултралевичарството показват белези на интегриране с десния екстремизъм. Фашистките оттенъци в ултралевичарската революционна перспектива са поредно доказателство за нейната дълбока враждебност към световния революционен процес. В ескалацията на терора и насилието, в погазването на хуманизма много ултралевичарски организации се смъкват до позициите на неофашисткото мракобесие. По този начин те допълват характеристиката на ултралевичарството като антикомунистическо течение, даващо реални гаранции за възможностите си да обслужва не само буржоазните правителства, но и най-реакционните, милитаристичните кръгове, включително и фашистките политически режими. Същевременно своеобразното сътрудничество между левия и десния екстремизъм представлява и задълбочава идейно-политическия крах на ултралевичарството. Днес то се намира в дълбок регрес, явяващ се обективен резултат от третия етап на общата криза на капитализма.

Станка ВЕЛИЧКОВА
кандидат на философските науки

---

[1] A. Acquiaviva, G. Fournial, P. Gilhodes, J. Marcelin, Chili: trois ans d'unité populaire, P., 1974, p. 168; Politique aujourd'hui, 1974, janv., p. 21.

[2] Реч на Менгисту Хайле Мариам, в. „Раб. дело" от 18. IX. 1978 г.

[3] Lutte communiste, 3. XII. 1977; 10. XI. 1978.

[4] В. „Работническо дело", 24. III. 1979 г., 29. III. 1979 г.

Digitized by Google

на привържениците на „студената война", към които могат да бъдат причислени троцкистко-маоистките и анархистките групи.

В съвременните условия се разраства социалната база и политическата значимост на антимонополистическите фронтове. Задълбочаването на общата криза на капитализма, ярко очерталата се потребност от социални и политически изменения, размакът на антимонополистическата борба, влияят върху ултралевичарската революционна версия.

Органически чуждо на мирогледа на работническата класа, ултралевичарството се мъчи да утвърди безжизнената и реакционната схема на Троцки към Народния фронт. Всъщност той беше този, който изгради не само интелигентско презрение към организираността на работническата класа с всички прогресивни сили, но моделира отношението на неговите последователи спрямо антимонополистическите фронтове въз основа на отрицанието на буржоазнодемократичния етап на пролетарската революция. Троцкизмът виждаше в подриването основите на съпротивителното движение една от главните свои задачи по време на Втората световна война[1]. Проникването в партизанските отреди, провокациите спрямо симпатизанти и участници в антифашистката борба бяха главните моменти от предателската политика на троцкизма спрямо интересите на работническото движение и на цялото прогресивно човечество[2]. Космополитизмът, абсолютизирането на войната като необходимо и решаващо средство за пролетарската революция, намират по-нататъшното си развитие в определянето на хитлеризма като фактор, трасиращ, облекчаващ и ускоряващ прехода към социализма[3].

Явил се в защита на нацисткия агресор, троцкизмът си спечели позорната слава на агент на фашизма. И именно тук ние можем да намерим историческите корени на ултралевичарското отрицание към съвременните антимонополистически фронтове, на ултралевичарското изобретателство да внедрява фашистки методи в подривната си дейност в тази насока. Днес много ултралевичарски групи, показали данни за сътрудничество с десноекстремистките, се обявяват решително против програмите на антимонополистическите фронтове, оглавени от комунистическите партии[4]. Особено те атакуват онези направления, залегнали в общодемократичните платформи, които са свързани с борбата за пресичане дейността на неофашистките организации за отпор срещу опитите на крайната реакция, стремяща се към установяването на диктаторски режими. Аналогични са техните мотивировки с тези на Троцки и последователите му. За никого вече не е тайна, че ултралевичарските организации от рода на „Червените бригади", „Въоръжените пролетарски ядра", „Въоръжените пролетарски формации". „Въоръжените комунистически групи" и др. виждат във фашистката диктатура стимулатора за „революционизирането на комунистическите партии", за „реализирането" на историческата им мисия. Отвлечена от изискванията на класовата борба, фаталистично-антихуманна в цялата си еволюция, тази позиция се явява твърде необходима за ултралевичарското преплитане с десния екстремизъм. Нейната псевдореволюционност и крайна реакционност активизират в най-вулгарен вид ултралевичарския екстремизъм.

Ултралевичарският афинитет към фашистките режими, към крайно дясната империалистическа политика или диктатура се основава и на спекулирането с националноосвободителното движение. Вътрешната противоречивост на национализма, съчетаващ както прогресивни, така и консервативни черти, създава възможности за неговото използване от демократични и респективно от реакционни сили. Ултралевичарските действия в това направление са фонът на американската троцкистка модификация за „комбинираната революция". Без да се спираме на нея, ще маркираме нейните прояви за самостоятелната борба на черните, откъсната от класовата борба на американския пролетариат, за създаването на „автономни партии на черния пролетариат", изпълняващи „авангардната роля" в борбата против американския империализъм. Главно зад тия лозунги много ултралевичарски организации в Азия, Африка и Латинска Америка крият истинската същност на своите прояви. В действителност тези прояви имат расистки характер, разпалват национални вражди, изолират класовата от националноосвободителната борба, разкъсвайки класовия от националния принцип. Политическата практика в Заир, Индонезия, Нигерия и др. показва ултралевичарската сервилност към „новата фаза" в империалистическата политика за притъпяване „остротата на антиимпериалистическата борба"[5].

Особена важност придобива анализът на действието на закона за неравномерното икономическо и политическо развитие на капитализма на съвременния етап. Той, от една страна, ограничава възможностите на империалистическите сили за износ на контрареволюция, а от друга — обуславя обединението на всички реакционни и милитаристични кръгове в нейно име. За да компенсира обективно ограничените предпоставки за износа на контрареволюционните метежи, империалистическата буржоазия се опитва да преграждa пътя на световния революционен процес както със свои сили,

---

[1] Jean Rabaut. Tout est possible, p. 372.
[2] Jean Jacques Marie. Le trotskisme, p. 75.
[3] Ibid., p. 74—75.
[4] L. Figuères. Les trotskistes aujourd'hui. France nouvelle, 2. VI. 1975, p. 16.
[5] Декларация на съветското правителство по актуални проблеми на положението в Африка, в. „Раб. дело" от 24. VI. 1978 г.

Digitized by Google

така и с помощта на ултралевичарството. Обобщаването на причините за успеха на фашисткия преврат на Пиночет в Чили потвърждава този извод[1]. Същото наблюдаваме в Южна Африка и по-точно в Заир, където наред с това, че Франция постави в готовност военновъздушната си ескадрила и други бойни единици, правителствата на САЩ, Англия, Белгия положиха всички усилия за спасяване режима на Мобуту, като не се отказаха от помощта на левоекстремистките организации там. В това направление бе дейността на троцкистката организация „Етиопска народнореволюционна партия" по време на етиопските събития през 1977—1978 г.[2] Динамично протичащите процеси в последно време в Етиопия, Ангола, Заир, Кампучия, Иран показват големия драматизъм и поради опита за износ на контрареволюция от левоекстремистки позиции[3]. Напоследък маоистки групи, изпълнени с националистически тежнения, подпомагат твърде интензивно контрареволюционното вмешателство на империализма и Китай в афганистанската революция[4].

Положителното отношение или участието на ултралевичарските организации в интернационализирането на износа на контрареволюция е още една причина, за да се изследват оная техни характеристики, които им гарантират авторитета пред реакционните политически режими. Същевременно това е един критерий, доказващ смъкването на ултралевичарството до неофашистката идеология и практика.

Освен теоретичните предпоставки за „одесняването" на левия екстремизъм трябва да отчетем и някои политически причини в това отношение. Става въпрос, че параметрите на ултралевичарството постепенно се стесниха в последните години. Започналото идейно фиаско на ултралевичарството, отливът от неговите редици, преориентирането на много млади хора към прогресивното младежко движение, преосмислянето от голяма част на интелигенцията идейната несъвместимост на левичарите с перспективите на пролетарската революция, се явяват сериозни причини за ултралевичарското преминаване към такива контраатаки, които гравитират в лагера на десноекстремистката експулсивност. Ето защо вече все повече са налице проявите на въоръжените сблъсъци, несъобразени с нуждите на класовата борба. Същевременно те все почесто се осъществяват по всички правила на фашистката бруталност. Ултралевичарството се надява да преодолее своята идеологическа анемичност и да повиши политическата си ефективност, като съедини фашисткия фанатизъм към идеята за великата личност, като се учи от фашисткия терористичен вариант. Ултралевичарската тактика в последните години модернизира троцкистко-анархисткото насилие, фашисткатa система на насилия, репресии, убийства, обири, атентати и др. Този стремеж за кървави изяви среща одобрението на империалистическите правителства. Държавният им механизъм за запазване на вътрешния политически ред осигурява производството на идеологически илюзии, оправдаващи и поощряващи единодействието на десния с левия екстремизъм.

* * *

Новите моменти в ултралевичарството показват белези на интегриране с десния екстремизъм. Фашистките оттенъци в ултралевичарската революционна перспектива са поредно доказателство за нейната дълбока враждебност към световния революционен процес. В ескалацията на терора и насилието, в погазването на хуманизма много ултралевичарски организации се смъкват до позициите на неофашисткото мракобесие. По този начин те допълват характеристиката на ултралевичарството като антикомунистическо течение, даващо реални гаранции за възможностите си да обслужва не само буржоазните правителства, но и найреакционните, милитаристичните кръгове, включително и фашистките политически режими. Същевременно своеобразното сътрудничество между левия и десния екстремизъм представлява и задълбочава идейнополитическия крах на ултралевичарството. Днес то се намира в дълбок регрес, явяващ се обективен резултат от третия етап на общата криза на капитализма.

Станка ВЕЛИЧКОВА
кандидат на философските науки

---

[1] A. Acquiaviva, G. Fournial, P. Gilhodes, J. Marcelin, Chili: trois ans d'unité populaire, P., 1974, p. 168; Politique aujourd'hui, 1974, janv., p. 21.

[2] Реч на Менгисту Хайле Мариам, в. „Раб. дело" от 18. IX. 1978 г.

[3] Lutte communiste, 8. XII. 1977; 10. XI. 1978.

[4] В. „Работническо дело", 24. III. 1979 г., 29. III. 1979 г.

Digitized by Google

ИВАН НИВЯНИН

Иван Недков (Нивянин) е от онова българско поколение, което се роди и живя в периода на най-свирепата и бясна фашистка тирания. Той изпита и сам изживя всички превратности на това бурно и размирно време и се издигна на най-високия гребен на революционните борби на нашия народ за освобождението му от фашизма и капитализма.

Нивянин е роден на 26. XII. 1919 г. в с. Джурилово, окръг Врачански. Сега селото носи неговото име. Там, по бреговете на малката река Скът, като пастирче той изкарва значителна част от детството си. Израсъл сам в недоимък, когато заедно с родителите е трябвало да работи по чужди ниви, за да изкара прехраната на семейството, дълбоко се врязва в паметта му несретата на селската беднота. Къщи малки, измазани и отвън, и отвътре и подовете им с кал. Мобилировката им проста — дървен креват (одър), покрит с козяк или тюфлек, напълнен със слама, на който спят всички членове на семейството; няколко трикраки дървени столчета, софра (синия), плетен от лико лъжичник и дървени лъжици. В коридора — лавица, запълнена с шарени паници, павурчета, тепсии и друга покъщнина. Покрай стената калена подница, металически връшник и саджак, на забити в стената дървени клинове висят калайдисани медни котли, дървени ведра и прорязани кратуни. Хората — преди време състарени от непосилен труд, без минута почивка и в делник, и в празник. И потъпали във вечна грижа за насъщния хляб. И в тази обстановка майка му Тошка — красива и висока българка, наред с грижите за хляба е намирала време да пее на децата си народни песни, да им разказва приказки и легенди за хайдути и воеводи, за Ботев и Левски, за Коста Петров и поп Андрей . . .

Едва четиригодишен, той е слушал изстрелите по време на Септемврийското въстание от 1923 г., усетил е ликуването на хората през трите дни на народната власт. Видял е озверените лица на Цанковите шпицкомандаджии, наяве и насън е чувал писъците и риданията на майките, жените и децата на арестуваните и затворени борци след поражението. Всичко това се врязва завинаги в неговото детско съзнание.

След разгрома на въстанието партийната организация в селото, образувана през 1919 г., се разстройва, но комунистите индивидуално, заедно със сдружените земеделци продължават борбата и по-късно помагат на будния младеж да разбере добре събитията, станали през неговото детство. През 1931 г. се основава легалната Работническа партия. Тя е агитирала и пропагандирала идеите на работническата класа сред населението и борбата ѝ за по-добър и справедлив живот. Нивянин вече е ученик в прогимназията и наблюдавайки големите и ожесточени класово-политически борби между прогресивно настроените селяни и фашистите, се стреми да им подражава. Като ученик в III прогимназиален клас той застава начело на борбите между децата на комунисти и сдружени земеделци и синовете на цанковистите и фашистите от селото.

— — — — —

От 1933 г. до 1937 г. Иван Нивянин е ученик във Врачанската мъжка гимназия, където ярко проявява своите политически разбирания като млад земсист. Тук Нивянин участвува активно в борбите на прогресивните ученици, влиза в ръководствата на ученическите дружества.

През 1937 г. като ученик в седми клас той бива изключен завинаги от гимназията

Digitized by Google

за две години, без право да се запише другаде в страната. Прибира се на село и се отдава на културно-масова и обществена дейност.

По това време той е един от най-активните антифашисти, но все още от позициите на ЗМС под влияние на известните земеделски деятели единофронтовци Камен Каменов и Никола Пенчев.

Отчитайки неговите положителни качества на борец против фашизма, ръководството на РМС си поставя за задача да го привлече на своя страна. В съвместната дружба с ремсистите Иван Недков пак е в душата на всички младежки инициативи. Любимото му занимание е колективното четене на тогавашния литературен вестник „НИВА".

По инициатива на РМС решават да основат в селото младежка кооперативна група. По предложение на неговия неразделен другар Цветко Илиев я именуват „Млади Нивяни!" Впоследствие под новите си стихотворения Иван прибавя в подписа си „НИВЯНИН"

Младежката кооперативна група в селото изиграва положителна роля за масовото увличане на младежта в културно-просветния живот и за правилното ѝ идейно насочване. От нейно име се четат реферати, подготвят се вечеринки, утра, забави. Един от най-активните ѝ деятели е Иван Нивянин. Той пише и чете реферати, ръководи и сам играе главните роли във вечеринките, пее и декламира стихове от сцената, танцува и играе хора. Свободното си време прекарва в читалището, което носи името на апостола на свободата „Васил Левски". Става страстен читалищен деец. Посещава седенки, беленки, тлъки. Играе ляво крило в местния футболен отбор. Денем е на полето, където оре, сее, жъне и се среща с орачи и копачи, на които разяснява вътрешното и международното положение в България. Така той става любимец на хората и младежта от селото. Из улиците и полето, по забави и седенки той пее народни и бунтовни песни. Най-много обича да пее песента за Будьони.

— — — — —

През есента на 1937 г. успява да се запише ученик в белослатинската смесена гимназия. Весел и общителен, всеотдаен и сърдечен в отношенията си, той бързо се свързва с прогресивните ученици. Скромен, упорит и трудолюбив и един от най-силните ученици, той спечелва любовта и на учителите си. Тук влиза в открита борба с легионерите и ратниците. Става член на ръководствата на ученическите дружества и кръжоци. Председател и домакин е на ученическия стол. Чете реферати, изнася сказки и беседи. Активно се включва в проведените от фашисткото правителство избори, като разнася бюлетини и агитира сред населението да гласува за опозицията. Със своето поведение и активна антифашистка борба често му се налага да се среща с полицията, но след всяко излизане от ареста той е по-бодър и по-неустрашим, спечелва уважението и любовта на всички честни ученици и младежи от града и околията.

— — — — —

Есента на 1939 г. се записва студент във Висшата търговска академия в гр. Варна. Там става член на БОНСС, председател на студентския стол „Беден студент" и на студентското дружество „Стопанска мисъл". Влиза в редколегията на излизащия по това време там прогресивен вестник „Завой", в който сътрудничи със статии и стихове. Грижи се за неговото разпространение. След спирането на вестника от фашистката цензура по негова инициатива започва да излиза вестник „Литературни новини". Цензурата спира и този вестник. Участвува в организирането и издаването на излезлите тогава литературни сборници „Поглед" и „Антени". Там се запознава отблизо с работническата класа, която спечелва сърцето му. Запознава се и с много тамошни културни дейци, с поетите Никола Вапцаров и Божидар Божилов. Във Варна той взема дейно участие и в Соболевата акция, събира подписи за съюз със СССР.

— — — — —

Помня как на нелегалното ремсово събрание Нивянин каза, че атифашистката му дейност дотогава е само едно стъпало, от което той минава напред и влиза в истинската народна борба — революцията, ръководена от комунистическата партия. И той се посвети на нея докрай.

С приемането му за член на РМС в революционната борба в родното село и в родния край настъпиха бързи изменения — нарасна революционното настроение на селските маси, за което Нивянин играе първостепенна роля. Той поддържа връзките си със сдружените земеделци и става своеобразно съединително звено на единната борба на комунисти и земеделци. Той снабдява другарите си с нелегална литература, вестници и позиви. Устройва тайни срещи, събрания и конференции, води непринуден разговор с десетки съселяни, които неусетно въвлича в антифашистката борба.

През 1940 г. той е председател на въздържателното дружество в родното село, от чието име се провеждат успешен референдум за затваряне на кръчмите за една година.

На 22 юни 1941 г., веднага щом чухме за разбойническото нахлуване на германските войски в Съветския съюз, аз като секретар на РМС и Нивянин набелязахме как да разясним на членовете на РМС характера на немското нападение и линията на поведението им сред населението и младежта. Негова любима фраза станаха заключителните думи на съветската декларация: „НАШЕ ДЕЛО ПРАВОЕ, МЫ ПОБЕДИМ!", с която той поздравяваше и ободряваше другарите. Ръководството на РМС го определи за до-

Digitized by Google

кладчик по международното положение. Такова поръчение той получи и по партийна линия.

— — — — —

Поради това, че във Варна полицията постоянно го следи и арестува, след една схватка с полицаи и легионери, в която му избиват два предни горни зъба, той се премести студент в София. Тук се включва в БОНСС, активно участвува в студентските антифашистки борби, преписва и разпространява нелегална литература сред студентите, евреите, подложени на гонения от фашистите, и войниците от софийския гарнизон. Събира помощи за политзатворници и нелегални, грижи се за квартири, в които те се укриват. Едновременно с това се запознава и с много поети, писатели, журналисти и художници. Сътрудничи със статии и стихове в прогресивния печат. А щом се върнеше от село, около него закипяваше оживена дейност. На 31 декември 1941 г. младежите представиха вечеринка в читалищния салон. В нея той е главен актьор. След представлението по време на традиционната забава с хора и танци Иван подхваща „Бай Ганю, бай Ганю, все тъй го лъжеха, все тъй го мамеха". Всички се хващат на хорото и запяват.

На другия ден полицията арестува в гр. Бяла Слатина него и още двама младежи. Но, предупредени, и отявлените фашисти не смеят да потвърдят обвинението и по недоказаност арестуваните след една седмица са освободени. Иван се връща в село и отново снове из улиците му, за да разнася партийната правда, да укрепва вярата в победата, да зове на решителен бой.

По това време той е вече връзка на районния комитет на Партията с ръководството й в селото.

Една от сполучливите форми на масово-политическа работа на РМС с младежта от родния край бяха междуселските младежки срещи. Те ставаха в Боровановската могила на 27 август, когато по традиция селяните отиват на лозята си за грозде, пред религиозния празник „Богородица". Ръководството на районния комитет на РМС умело използва тази традиция, за да уреди междуселски младежки срещи с доклади, литературно-музикална програма, песни, хора и танци, и след това се провеждат нелегални ремсови срещи за преглед на работата и координиране на бъдещата дейност. Един от докладчиците, декламатор и певец, хороводец и танцьор, душа на тези срещи под открито небе е Нивянин. Неговият талант на роден масовик и организатор, конспиратор и актьор в революционната дейност се изявява напълно.

— — — — —

Когато Радио Москва предава призива на Георги Димитров за образуването на Отечествения фронт, Нивянин от сърце прегръща тая идея и само както той умее, се захваща за нейното осъществяване. Нашироко и пламенно разяснява неговата програма. По това време на нелегално събрание, където присъствувах и аз, партийната организация в селото го прие в своите редици и го избра за свой секретар. Той веднага разгърна огромна дейност за изграждане на нови партийни и ремсови групи, за осигуряване квартири, храна, облекло и оръжие за партизаните. В резултат на работата на партийната организация, на неговата дейност и връзки родното село стана една от здравите бази на партизаните от отряд „Гаврил Генов", а в селото е основан първият в окръга отечественофронтовски комитет. При неговото създаване активно участие взе и Камен Каменов, чието влияние сред сдружените земеделци ускори влизането им, и сдруженият земеделец Георги Нанков стана председател на комитета.

По решение на окръжния и Централния комитет на Партията той е определен и за връзка между тях, която задача изпълнява безупречно. По това време аз служех за връзка между ЦК на РМС и окръжния комитет във Врачански окръг. Поради сходството на задачите, които изпълнявахме, ние постоянно бяхме заедно и повечето от тях изпълнявахме съвместно в София, във Враца и в село. По решение на окръжния комитет на Партията двамата събрахме пари и закупихме циклостилна машина за нуждите на партизанския отряд, която Нивянин предаде на Филип Генов от с. Буковец и там, в дома на Лало Петков, учредяват нелегалната печатница, на която се отпечатва нелегалният вестник „Отечествен зов". Заедно с партизанските ръководители Аврам Митев и Данчо Димитров Иван Нивянин е един от първите редактори на вестника.

— — — — —

През есента на 1943 г. в местността „Късата падина" в Боровановската могила се проведе нелегалната окръжна конференция на Партията, в която участвуват членовете на комитета — партизани, и само двама легални другари: Иван Нивянин и Иван Дилов (Искрен), с. Оходен. По-късно заедно с него подготвихме заседанията на окръжния комитет на Партията и на РМС, които станаха в домовете на ятаците Илия Йорданов и Илия Драганов от нашето село, което тогава носи нелегалното име „Село хиляда и сто". През декември заедно с него отидохме в София да изпълним поредната партийна и ремсова задача, пренасяйки протоколите на заседанията и нелегални вестници. Проследен, аз бях арестуван на улицата, а Нивянин веднага поема нелегалния път на борбата като партизанин от отряд „Гаврил Генов" с партизанско име „Жаров". Включен е в състава на ТРЕТА партизанска чета, на която става помощник-политкомисар, член е и на районния комитет на Партията.

Digitized by Google

Така тогава, когато настъпват най-решителните и съдбоносните дни за нашия народ, когато борбата за освобождаването му от фашизма навлиза в последната си и решителна фаза, младият комунист и революционер — Иван Нивянин — става партизанин и с оръжие в ръка се бори за свободата на своя народ. Трудностите и лишенията на Балкана каляват духа и волята му. Мечтите и вярата му в победата и новия живот го правят истински оптимист, който и при най-опасните за живота му моменти пак е весел и бодър. Постоянно кичи пушката си с цветя, пее и свири. С делата си служи за пример. Всички го обичат. Става любимецът на отряда.

На 28 май 1944 г. през нощта при акция на отряда в село Сколаре Нивянин е тежко ранен. На 29 май привечер, когато още не е заглъхнал грохотът на боя, между партизаните и войсковите части из белослатинските полета и ниви заглъхват последните му думи: „Другари, действувайте!"

Така завършва животът на младия комунист и революционер Иван Нивянин.

Но Иван Нивянин не е само борец, а и поет. Още като ученик във Врачанската гимназия пише стихове със сюжети из селския живот. След тези несигурни литературни опити като ученик в белослатинската гимназия неговите стихове вече са напечатани в излизащите тогава прогресивни вестници „Нива" и „Светлоструй", в „Ученически подем", и в сп. „Българска реч". Основна тема на тези стихове е селската мъка и вярата му в борбата на българския народ за по-добро бъдеще:

„Ще минат дни и над родината ще се разсъмне,
ще загърми със мощ победна пролетният труд!..."

Любовта му към бедните селяни е толкова силна, че той просто не може да живее отделен от тях:

„Затуй се връщам пак при мойте бедни хора
и с тях във бран с кръвта си път ще набележим!"

По-късно в стиха се явяват и работниците:

„Обичам работника силен —
борец за свободен живот..."

...Под стиховете си отпърво се подписва Сергей Нивянин. После замества чуждото име Сергей със своето собствено — Иван Нивянин.

Като партизанин той написва едни от най-хубавите си стихотворения: „На майка ми", „Обич", „Име", „Вечер" и др. В тях се чувствува обичта му към майката, към работниците и селяните, към Георги Димитров, пулсира безпределната му вяра в победата, с която ще изгрее свободата на българския народ и ще настъпят щастливи дни:

„Какъв красив живот ще дойде,
ще бъдат хората щастливи..."

Както всеки поет революционер, и Нивянин предусеща, че животът му ще намери своя край в „редовете на борбата", откъдето започва началото на безсмъртието:

„В такава звездна, хищна вечер
врагът ще стреля стръвно в мен;
ще лайне куче надалече
и аз ще бъда труп вдървен..."

Поетът борец загива в борбата, но след неговата смърт юнашка остава поезията му, чрез която той продължава да живее и в новия живот:

„Ще минат дни — в строеж огромен
народът ни ще е зает,
но той за мен ще пази спомен,
за мен — Нивянин, млад поет!"

В този куплет се е побрало цялото ново настояще на българския народ, който, и да е зает, винаги ще пази скъп спомен за борците, отдали живота си за свободата му.

Нивянин не остава голямо литературно наследство, но написаното от него е искрено и то с право може да се нарече: поезия изповед.

„Но той ни остави и своя живот — пример!
Приживе го наричат: „Иван", „Нивячин", „Жаров",
Аз мисля, че най му подхожда:
„НЕЗАБРАВИМИЯТ!"

Илия КАЗАКА

Digitized by Google

ВОЕВОДСКИЯТ ПАРТИЕН КОМИТЕТ И УКРЕПВАНЕТО НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ

ЛУЦИЯ ИГЕЛСКА
кандидат-член на ЦК на ПОРП
и секретар на воеводския комитет на
ПОРП в гр. Торун

Торунското воеводство се създаде след 1 юни 1975 г., когато по силата на решенията на XVII пленум на ЦК на ПОРП у нас в Полската народна република се извърши ново административно деление на страната с двустепенна административна структура на органите на държавната власт, а с това и на структурата на партийните организации, на поделенията на другите обществено-политически, стопански и културни организации.

По своите размери нашето воеводство е едно от средните в страната. То заема 5300 кв. км и има 600 хиляди жители. Тъй че **по площ то е на 31-во, а по броя на жителите на 23-то място измежду всичките 49 воеводства на ПНР.** Воеводство Торун има 49 административни поделения — 8 градски, 5 градско-общински и 36 общински. В съответствие с това административно деление са изградени и развиват активна дейност и ръководните органи на нашата партия.

Около 58 на сто от жителите на воеводството живеят в градовете. Промишлеността е силно развита. Водещи отрасли са химическата и металообработващата промишленост. Общата стойност на промишлената продукция и услугите, както е предвидено по плана за 1979 г., ще достигне 49 млрд. злоти. Челно място в страната воеводството заема и по стоковата продукция на селското стопанство. През текущата 1979 г., също по плана, тя ще достигне 15,4 млрд. злоти. Воеводството разполага с добри почвени условия и с висока селскостопанска култура както в обществения, така и в частния сектор. Над 22 на сто от площите са в държавните земеделски стопанства и в селскостопанските производствени кооперации.

Воеводският център Торун е важен културен и културно-просветен център в страната. В него развиват активна дейност Университетът „Николай Коперник", Висшата военна академия, както и важни звена на Полската академия на науките. Имаме два театъра и редица други институти на науката и изкуството — музей, галерия на детското художествено творчество и т. н. **През 1983 г. градът ни ще чествува 750-ата годишнина от своето основаване.** За достойното посрещане на този юбилей още отсега в старата част на града, която има уникално световноисторическо значение, се подхваща широка реставрация.

Нашата воеводска партийна организация към 31 юни 1979 г. достигна над 55 **хиляди членове и кандидат-членове,** а в деня на създаването на воеводството — 1 юни 1975 г. — тя наброяваше 45 хиляди членове на ПОРП. **Работниците в Партията са 45,4 на сто от всички партийни членове и кандидат-членове;** частни селски стопани **са 11,6 на сто от този състав.**

Сред комунистите у нас има голям процент висококвалифицирани работници в промишлеността, броят на които възлиза на 19 на **сто от работниците в Партията.**

Още от създаването на воеводството наред с формирането на ръководните органи **особено важна задача е своевременното и висококачественото изпълнение на стопанските задачи и планове.** В това отношение решаваща роля **се пада на членовете и актива на градските и общинските** партийни комитети, на бюрата **на първичните** партийни организации **и на самите** организации, на членовете **и кандидат-членовете** на ПОРП въобще. Трябваше да се обединят силите на бившите **околийски** партийни комитети и организации **и те да** бъдат насочени към всестранното активизиране на цялата воеводска партийна организация, на всичките нейни звена и разнища. Успешното провеждане на тази дейност осигури отговорно и цялостно изпълнение на обществено-икономическите задачи и укрепи партийните редове. Комунистите се активизираха, а едновременно с

Digitized by Google

всичко това броят на членовете и кандидат-членовете на ПОРП в редица отрасли — особено в строителството, транспорта, търговията и услугите, в здравеопазването — значително се увеличи.

В тази дейност **чувствително се усъвършенствува опитът и умението на партийните активисти, из редовете на които израснаха и израстват нови дейци — по-опитни, знаещи и можещи, силно предани на делото на социализма и интернационализма, на делото на ПОРП и ПНР.** А с това се подобри и укрепна съставът на ръководните кадри в Партията и обществото.

Партийните ръководства, в състава на които влизат изборните членове и секретари на комитетите и политическите работници — назначавани от воеводския комитет на ПОРП, — **са обект на постоянното внимание на нашия комитет.** От състава и дейността, от компетентността, стила и методите на тези ръководства твърде много зависи утвърждаването и укрепването на ръководната роля на нашата партия в социалистическа Полша, засилването на ролята на нейните ръководства и на самите партийни организации. **Партийният актив ни е в голяма помощ при подработването на решенията и при осигуряването на тяхното ефективно изпълнение, както и на отговорното, творческото осъществяване на задачите, които се поставят пред нас от по-горните ръководства.** Партийният актив влияе по-непосредствено върху стила и методите на работа на секретарите и на бюрата на първичните партийни организации, както и върху работата на административните и стопанските организации и ръководства.

Изпълнявайки своите задачи в най-тясна връзка с партийните организации и актива, опирайки се на тяхната самодейност и активност, **партийните комитети, включително и чрез своя апарат, претворяват тяхната инициатива, решения и становища чрез своята целенасочена политическа дейност, чрез разясняване и пропагандиране на партийната политика.** Едновременно с това **партийните комитети и организации организират и формират масовата активна подкрепа на трудещите се за изпълнението на тези задачи.** Сигналите на трудещите се, а още повече на актива много допринасят както воеводският и другите партийни комитети, така и партийните бюра, партийните организации **своевременно да реагират за решаването на назрелите проблеми, да изработват реални преценки за състоянието на обществените проблеми, както и да вземат своевременни и правилни решения.**

Много сериозно внимание отделяме **партийните комитети и организации, партийният апарат да не изместват административните и стопанските организации и органи, да не ги дублират и да не се срастват с тях.** Твърдо отстояваме, че изземването на работата на административните и стопанските органи и организации, изместването им от партийните ръководства и организации е слабост — сериозна слабост, **а не положителна черта.**

Нещо повече, **партийните комитети и организации, партийният апарат, партийните дейци следва всячески да допринасят да се подобрява дейността, стила и методите на работа на самите административни, стопански и други обществени органи, организации и дейци, да се засилва ефективността в тази дейност.**

Партийният апарат във воеводството не е многоброен. Той наброява около 200 души, от които 76 души работят във воеводския комитет на ПОРП. Съставът, компетенцията, разпределението и организацията на работата на партийния апарат се регламентира от решенията на Секретариата на ЦК на ПОРП. Изпълнявайки тези решения, воеводският комитет предприе редица мерки. **Така още през 1975 г. секретариатът на воеводския комитет на ПОРП прие решение за оказване по-ефективна помощ в работата на партийните ръководства и на първичните партийни организации.** Преди всичко още тогава работата на самия воеводски комитет, стилът, методите и формите на неговата дейност следваше всестранно да се съобразят с изискванията на двустепенната структура и на самите ръководни партийни органи.

Насочихме се към решаването на следните основни проблеми:

— по-цялостна координация на задачите, които се изпълняват от отделите на Воеводския комитет;

— по-всестранното подпомагане на градските, общинските и фабричните партийни комитети в усъвършенстването на тяхната работа, в подобряването стила, методите и формите и на тяхната дейност;

— издигане всестранната и особено политическата подготовка на партийните работници и усъвършенстване стила и методите на ръководната дейност на воеводския партиен комитет, на неговите отдели и на целия му апарат въобще, в помощ на партийните комитети и на техния актив, на първичните партийни организации.

Много отговорна и активна дейност в изпълнение на тези задачи разгръщат всички отдели на воеводския партиен комитет. И най-вече **неговият организационен отдел.** Той разполага с група общи инструктори и осъществява системна координация в помощ на градските, общинските и фабричните партийни комитети.

Отделът е добре запознат с решенията на по-горните ръководни органи. Той системно следи цялостната вътрешнопартийна и друга дейност на партийните комитети, особено работата по партийното ръководство на стопанската дейност, оказва им системна помощ в планирането на тяхната дейност и в практическото осъществяване на предвидените мероприятия. Ние се грижим **отделите и сътрудниците да поддържат действен и резултатен, а не формален контакт с комитетите и техните дейци,** да развиват и утвърждават непосредствени живи връзки с хората.

Воеводският партиен комитет често прави **преценка на работата на градските и общинските партийни комитети,** на усилията им за срочното, качественото и високо-

Digitized by Google

ВОЕВОДСКИЯТ ПАРТИЕН КОМИТЕТ И УКРЕПВАНЕТО НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ

ЛУЦИЯ ИГЕЛСКА
кандидат-член на ЦК на ПОРП
и секретар на воеводския комитет на
ПОРП в гр. Торун

Торунското воеводство се създаде след 1 юни 1975 г., когато по силата на решенията на XVII пленум на ЦК на ПОРП у нас в Полската народна република се извърши ново административно деление на страната с двустепенна административна структура на органите на държавната власт, а с това и на структурата на партийните организации, на поделенията на другите обществено-политически, стопански и културни организации.

По своите размери нашето воеводство е едно от средните в страната. То заема 5300 кв. км и има 600 хиляди жители. Тъй че **по площ то е на 31-во, а по броя на жителите на 23-то място измежду всичките 49 воеводства на ПНР.** Воеводство Торун има 49 административни поделения — 8 градски, 5 градско-общински и 36 общински. В съответствие с това административно деление са изградени и развиват активна дейност и ръководните органи на нашата партия.

Около 58 на сто от жителите на воеводството живеят в градовете. Промишлеността е силно развита. Водещи отрасли са химическата и металообработващата промишленост. Общата стойност на промишлената продукция и услугите, както е предвидено по плана за 1979 г., ще достигне 49 млрд. злоти. Челно място в страната воеводството заема и по стоковата продукция на селското стопанство. През текущата 1979 г., също по плана, тя ще достигне 15,4 млрд. злоти. Воеводството разполага с добри почвени условия и с висока селскостопанска култура както в обществения, така и в частния сектор. Над 22 на сто от площите са в държавните земеделски стопанства и в селскостопанските производствени кооперации.

Воеводският център Торун е важен културен и културно-просветен център в страната. В него развиват активна дейност Университетът „Николай Коперник", Висшата военна академия, както и важни звена на Полската академия на науките. Имаме два театъра и редица други института на науката и изкуството — музей, галерия на детското художествено творчество и т. н. **През 1983 г. градът ни ще чествува 750-ата годишнина от своето основаване.** За достойното посрещане на този юбилей още отсега в старата част на града, която има уникално световноисторическо значение, се подхваща широка реставрация.

Нашата воеводска партийна организация към 31 юни 1979 г. достигна над 55 **хиляди членове и кандидат-членове,** а в деня на създаването на воеводството — 1 юни 1975 г. — тя наброяваше 45 хиляди членове на ПОРП. **Работниците в Партията са 45,4 на сто от всички партийни членове и кандидат-членове;** частни селски стопани са 11,6 на сто от този състав.

Сред комунистите у нас има голям процент висококвалифицирани работници в промишлеността, броят на които възлиза на 19 на сто от работниците в Партията.

Още от създаването на воеводството наред с формирането на ръководните органи **особено важна задача е своевременното и висококачественото изпълнение на стопанските задачи и планове.** В това отношение решаваща роля се пада на членовете и актива на градските и общинските партийни комитети, на бюрата на първичните партийни организации и на самите организации, на членовете и кандидат-членовете на ПОРП въобще. Трябваше да се обединят силите на бившите околийски партийни комитети и организации и те да бъдат насочени към всестранното активизиране на цялата воеводска партийна организация, на всичките нейни звена и равнища. Успешното провеждане на тази дейност осигури отговорно и цялостно изпълнение на обществено-икономическите задачи и укрепи партийните редове. Комунистите се активизираха, а едновременно с

Digitized by Google

всичко това броят на членовете и кандидат-членовете на ПОРП в редица отрасли — особено в строителството, транспорта, търговията и услугите, в здравеопазването — значително се увеличи.

В тази дейност **чувствително се усъвършенствува опитът и умението на партийните активисти, из редовете на които израснаха и израстват нови дейци — по-опитни, знаещи и можещи, силно предани на делото на социализма и интернационализма, на делото на ПОРП и ПНР.** А с това се подобри и укрепна съставът на ръководните кадри в Партията и обществото.

Партийните ръководства, в състава на които влизат изборните членове и секретари на комитетите и политическите работници — назначавани от воеводския комитет на ПОРП, — **са обект на постоянното внимание на нашия комитет.** От състава и дейността, от компетентността, стила и методите на тези ръководства твърде много зависи утвърждаването и укрепването на ръководната роля на нашата партия в социалистическа Полша, засилването на ролята на нейните ръководства и на самите партийни организации. **Партийният актив ни е в голяма помощ при подработването на решенията и при осигуряването на тяхното ефективно изпълнение, както и на отговорното, творческото осъществяване на задачите, които се поставят пред нас от по-горните ръководства.** Партийният актив влияе по-непосредствено върху стила и методите на работа на секретарите и на бюрата на първичните партийни организации, както и върху работата на административните и стопанските организации и ръководства.

Изпълнявайки своите задачи в най-тясна връзка с партийните организации и актива, опирайки се на тяхната самодейност и активност, **партийните комитети, включително и чрез своя апарат, претворяват тяхната инициатива, решения и становища чрез своята целенасочена политическа дейност, чрез разясняване и пропагандиране на партийната политика.** Едновременно с това **партийните комитети и организации организират и формират масовата активна подкрепа на трудещите се за изпълнението на тези задачи.** Сигналите на трудещите се, а още повече на актива много допринасят както воеводският и другите партийни комитети, така и партийните бюра, партийните организации **своевременно да реагират за решаването на назрелите проблеми, да изработват реални преценки за състоянието на обществените проблеми, както и да вземат своевременни и правилни решения.**

Много сериозно внимание отделяме **партийните комитети и организации, партийният апарат да не изместват административните и стопанските организации и органи, да не ги дублират и да не се срастват с тях.** Твърдо отстояваме, че изземването на работата на административните и стопанските органи и организации, изместването им от партийните ръководства и организации е слабост — сериозна слабост, **а не положителна черта.**

Нещо повече, **партийните комитети и организации, партийният апарат, партийните дейци следва всячески да допринасят да се подобрява дейността, стила и методите на работа на самите административни, стопански и други обществени органи, организации и дейци, да се засилва ефективността в тази дейност.**

Партийният апарат във воеводството не е многоброен. Той наброява около 200 души, от които 76 души работят във воеводския комитет на ПОРП. Съставът, компетенцията, разпределението и организацията на работата на партийния апарат се регламентира от решенията на Секретариата на ЦК на ПОРП. Изпълнявайки тези решения, воеводският комитет предприе редица мерки. **Така още през 1975 г. секретариатът на воеводския комитет на ПОРП прие решение за оказване по-ефективна помощ в работата на партийните ръководства и на първичните партийни организации.** Преди всичко още тогава работата на самия воеводски комитет, стилът, методите и формите на неговата дейност следваше всестранно да се съобразят с изискванията на двустепенната структура и на самите ръководни партийни органи.

Насочихме се към решаването на следните основни проблеми:

— по-цялостна координация на задачите, които се изпълняват от отделите на Воеводския комитет;

— по-всестранното подпомагане на градските, общинските и фабричните партийни комитети в усъвършенстуването на тяхната работа, в подобряването стила, методите и формите и на тяхната дейност;

— издигане всестранната и особено политическата подготовка на партийните работници и усъвършенствуване стила и методите на ръководната дейност на воеводския партиен комитет, на неговите отдели и на целия му апарат въобще, в помощ на партийните комитети и на техния актив, на първичните партийни организации.

Много отговорна и активна дейност в изпълнение на тези задачи разгръщат всички отдели на воеводския партиен комитет. И най-вече **неговият организационен отдел.** Той разполага с група общи инструктори и осъществява системна координация в помощ на градските, общинските и фабричните партийни комитети.

Отделът е добре запознат с решенията на по-горните ръководни органи. Той системно следи цялостната вътрешнопартийна и друга дейност на партийните комитети, особено работата по партийното ръководство на стопанската дейност, оказва им системна помощ в планирането на тяхната дейност и в практическото осъществяване на предвидените мероприятия. Ние се грижим **отделите и сътрудниците да поддържат действен и резултатен, а не формален контакт с комитетите и техните дейци,** да развиват и утвърждават непосредствени живи връзки с хората.

Воеводският партиен комитет често прави **преценка на работата на градските и общинските партийни комитети,** на усилията им за срочното, качественото и високо-

Digitized by Google

ефективното изпълнение на задачите и решенията. **По един път месечно такава преценка правим и на работата в една първична партийна организация.** Във връзка с това група сътрудници на комитета посещават първичната партийна организация, разговарят със секретарите и другите членове на партийното бюро и с другите ръководни кадри, с активистите, с комунистите и безпартийните. Преди да се внесе в секретариата на воеводския комитет, преценката се обсъжда в партийния комитет, към който се числи проверяваната първична организация. Положителният опит, установяван чрез тези проверки, най-широко популяризираме в цялата воеводска партийна организация.

На заседания на организационния отдел с участието на завеждащите и други другари и от другите отдели **инструкторите периодично информират** за изпълнението на обществено-политическите, стопанските и другите основни задачи в колективите, в градовете и общините, за работата на партийните комитети и организации. Спират се и на трудностите, на слабостите и недостатъците в работата. Обобщавайки вижданията и преценките от тези информации, воеводският комитет предприема система от мерки за всестранното подобряване състоянието на нещата.

Съответните отдели на воеводския комитет своевременно биват информирани за изпълнението на задачите, както и по проблеми, във връзка с които комитетите и организациите се нуждаят от нашата посистемна и целенасочена помощ. По-нататък **отделите на комитета** не само предприемат непосредствена дейност в помощ на партийните ръководства и организации, но и приобщават в това отношение както партийния актив, така и ръководните органи, дейците и актива и на другите обществени и стопански ръководства и организации.

Много голямо внимание в цялата партийна дейност обръщаме на **непрестанното подобряване на съдържанието, стила, методите и формите на работа на партийните комитети.** Установена е полезната традиция в заседанията на низовите ръководни органи да участват членове и сътрудници на воеводския партиен комитет, да им оказват системна организационна и методическа помощ при подготовката на заседанията и особено на решенията им. В подготовката на пленумите на комитетите активно участие вземат не само членовете на комитетите, но и активистите.

Стремим се в работата на **пленумите на комитетите** редовно да участват и съответните най-отговорни работници на воеводския партиен комитет. С оглед на това организационният отдел на нашия комитет изготвя предварителен свой план, в който съвсем точно се посочва кои членове и сътрудници на комитета в работата на пленумите на кои комитети ще вземат участие.

Много голямо внимание отделяме и на **непрестанното укрепване и подобряване работата на първичните партийни организации.** Членовете и сътрудниците на воеводския и другите партийни комитети често посещават първични партийни организации, проверяват работата им, участват в заседанията на бюрата и в събранията на организациите, участват в дейността на организациите и подпомагат партийните дейци, членовете на партийните бюра и комунистите да подобряват своята дейност, да се засилва приносът им за всестранното усъвършенстване на стила и методите.

В резултат от всичко това **първичните организации приемат все по-правилни решения и предприемат все по-високоефективни мероприятия** за творческото им осъществяване в живота. **Подобрява се ръководството на целокупния обществен живот от партийните организации в обсега на тяхната компетентност, подобрява се дейността и на самите държавни, обществени, стопански и културни органи и организации.** Едновременно се засилва и информираността на **воеводския партиен** комитет за състоянието на нещата в градовете и общините, в предприятията, селата и учрежденията.

Всичко това допринася **работата на бюрата на първичните партийни организации и на партийните комитети непрестанно да се подобрява и задълбочава.** А беше време, особено преди създаването на воеводството и на воеводския партиен комитет, когато заседанията на отделни партийни ръководства — бюра и комитети — протичаха съвсем формално. Това ограничаваше критиката и самокритиката и затрудняваше развитието на актива и на комунистите.

Но в резултат на системната и целенасочена работа във воеводството тези слабости се преодоляват, подготовката на кадрите и актива, на всички партийни членове и кандидат-членове значително се подобрява. **Чрез активизирането на партийните ръководства и организации, чрез израстването на комунистите, кадрите и ръководните дейци на ПОРП, чрез засилването на авангардната роля на комунистите** се засилват и **връзките на Партията с народа, с трудещите се** като най-сигурна гаранция за високоефективното осъществяване на партийната програма, решенията на Партията и ръководните държавни органи...

Големи грижи полагаме и за непрестанното подобряване подготовката на сътрудниците в партийните комитети, за изрядната работа на партийния апарат. Особено внимание отделяме за подготовката и всестранното подпомагане на **секретарите на партийните организации.** Воеводският комитет разработи и настойчиво прилага система за обучението на секретарите на комитетите и на първичните организации.

Опитът ни учи, че **подготовката и усъвършенстването на ръководните партийни дейци се осъществява както в практиката, така и чрез системно, организирано обучение** в различни школи, курсове и семинари. Новите членове и сътрудници на воеводския и другите партийни комитети

Digitized by Google

новоизбраните секретари на първичните партийни организации се обучават в системата на централната или междувоеводските партийни школи. За другите партийни кадри организираме месечни семинари с лектори, осигурени от Централния комитет на ПОРП, а така също и във вечерните университети по марксизъм-ленинизъм.

Този начин на подготовка допринася кадрите по-добре да усвояват марксизма-ленинизма и да се запознават с партийната политика, да получават системна помощ в овладяването на най-ефективни средства и начини на нейното творческо осъществяване в живота.

Веднъж месечно секретариатът на воеводския комитет се среща със секретарите на първичните партийни организации и поне веднъж на два месеца с работниците от своя апарат. Тези срещи също много допринасят за системната подготовка на кадрите. На тях се прави задълбочен отчет и анализ на изпълнението на задачите, очертават се предстоящите основни задачи и се сочат ефективните пътища за най-творческото им осъществяване.

Стремим се в най-активна дейност да се включват всички изборни членове на воеводския и другите партийни комитети, на бюрата на първичните партийни организации, другите активисти, подпомагаме ги **в практическото им** израстване, всеки от тях все по-делово да се изявява във всестранната организационна, политическа и друга ръководна дейност във воеводството, градовете и селата, в предприятията и стопанствата.

Заслужава да отбележим важната роля, която играе и първичната партийна организация във воеводския комитет на ПОРП. Тя следи и подпомага непрестанното въоръжаване на кадрите в комитета със съвременни знания и опит в партийно-политическата, в организационната и организаторската дейност. В събранията на организацията се дава преценка за развитието на всички и всеки, сочат се най-добрите начини и средства за решаването на проблемите, обменя се опит. По инициатива на организацията за членовете и сътрудниците на комитета се изнасят лекции от много подготвени лектори, организират се срещи с видни дейци на науката и културата, с опитни партийни работници.

Голямо внимание отделяме на **участието на инструкторите в звената за политическа просвета.** Като ги подпомагаме да повишават политическата си подготовка, ние се стремим да засилваме приноса им в разнообразната дейност на комитета, да се засилва авторитетът им сред партийните и другите кадри, сред членовете и кандидат-членовете на ПОРП, сред трудещите се.

Значително се подобри планирането на работата на партийните ръководства и организации. Така тематиката за пленумите на воеводския партиен комитет се определя за цяла година. Проблемите за обсъждане в бюрото или секретариата на комитета определяме за шест месеца. Едновременно с приемането на плана за пленумите на воеводския партиен комитет свои планове разработват и воеводският народен съвет, воеводският съвет на профсъюзите, Съветът на воеводската федерация на полската социалистическа младеж. **Стремим се обсъжданите въпроси във всички тези ръководства да не се повтарят, а взаимно да се допълват.** Тематичният план за пленумите на воеводския партиен комитет предварително съобщаваме за сведение както на ръководствата на другите обществени и държавни ръководни органи, **така и на низшестоящите партийни комитети и** организациите.

Подобрява се планирането и в другите партийни комитети, в първичните партийни организации.

Всеки месец до 25 число низшестоящите ръководни органи съобщават във воеводския партиен комитет на ПОРП какви въпроси предвиждат за обсъждане в заседанията на своите бюра, на съвещания със секретарите на първичните организации, с актива и т. н. през следващия месец, а до 5 число на месеца изпращат свои информации за мероприятията си през изтеклия месец.

За осигуряването на правилното функциониране на самия воеводски партиен комитет, на неговото бюро и на секретариата му в своите планове отделите на комитета предвиждат своевременната подготовка на материалите за обсъждане в пленумите или заседанията на бюрото или секретариата. **Плановете на отделите** са нещо като работен указател за всеки сътрудник в комитета; съобразени със силите, възможностите, средствата и времето, необходими и възможни да се осигурят за всяко мероприятие, те се основават на високата лична отговорност на всеки сътрудник.

Изпълнението на плановете се контролира системно и периодично се проверява. Това мобилизира партийните кадри, прави ги по-делови и експедитивни. А по същество това са другари с много висока лична подготовка и още по-висока лична отговорност. Та нали лично Владимир Илич Ленин ни учи партийният апарат да се съставя от висококвалифицирани, грижливо изпробвани и крайно предани хора.

Нови работници в комитета подбираме, като се съобразяваме с това Лениново указание, из средите на комунистите с богат партиен и житейски опит, отличаващи се с умението да работят с хората, бързо да установяват принципни контакти с трудещите се от всички среди на народа, умеещи да обединяват колективите, да печелят и вярно да се ползват от доверието им.

Строго спазваме изискването **значителна част от новите сътрудници в комитета да произхождат от работнически среди, да имат и непосредствен личен трудов стаж в производството. Така работническият състав на сътрудниците в комитета непрестанно расте и се укрепва,** внасят се нови и по-свежи струи във вижданията ни,

Digitized by Google

които са в пълно съответствие с жизнените интереси и въжделенията на работническата класа, на трудещите се.

* * *

Партийната организация в нашето младо Торунско воеводство, здраво сплотена под ръководството на ЦК на ПОРП и лично на неговия първи секретар Едвард Герек, в неуморен труд начело на трудещите се дава своя принос в ръководството на техните усилия за изграждането на нова, социалистическа Полша.

Свой дял в това отношение дават всички членове и кандидат-членове на ПОРП, партийните ръководства и дейци във воеводството.

КРАЙ ДУНАВ И ТИСА

Кратки срещи, делови разговори със сърдечни и компетентни събеседници от Унгарската народна република. Такива срещи и разговори винаги оставят спомени, богати и трайни впечатления. За някои от тях ще разкажа.

* * *

Тисакейчке — село в околия Кечкемет на областта Бачкишкун с тринадесет хиляди жители. Такива селища някъде, а и у нас отдавна се наричат градове, въпреки че в много от тях хората живеят по селски. Тук нещата са точно обратно: наименованието е село, а животът в него — градски. Да, градски! В пълния смисъл на думата, като се започне от организацията на обществения живот, културните придобивки, образованието, търговското обслужване, транспортните връзки, културния отдих, та се стигне до промишленото и селскостопанското производство. Ето няколко цифри и факти. От тринадесетте хиляди жители 7 хиляди са работоспособни и се трудят на 29 работни места: 2700 души в промишлеността, 1900 — в селското стопанство, 350 — в строителството, 400 — в търговията, 500 — в транспорта и други дейности. В сферата на услугите и в някои други дребни промишлени звена работят около 160 човека, които извършват над 50 вида специализирани услуги. Децата от селото 100 на сто са обхванати и настанени в детски ясли и градини. С тях се занимават 31 детски учителки. В училищата на селото — основни, гимназията, професионално-техническото — се учат над 1300 ученици от 80 учители. Изградени са две широкоекранни кина, в които на два дни се сменят програмите, и културен дом. За здравето на населението се грижат 10 лекари, от тях 3 зболекари. Построен е старчески дом, в който събират възрастните хора с автобуси и вечер ги връщат по домовете им, дават възнаграждение на работници и служители да се грижат за тях.

Придобивките на народната власт не свършват дотук. Те обхващат широки сфери на социално-икономическия и духовния живот. Например на възловите работни места потребителните кооперации са открили магазини, в които работниците, когато отиват на работа, оставят списък с вещите и продуктите, които желаят да закупят. След работно време минават, взимат готовия пакет, плащат и заминават. Съвременни, модерни услуги! Грижи се отделят и за естетическата култура, за външния вид на човека, за да бъде у него всичко красиво.

Свободният човек се стреми към съвършенство, след плодотворния труд търси начини културно да прекара свободното си време. В Тисакейчке той има къде да отиде и да задоволи тези свои потребности. Културният дом осигурява разнообразни полезни занимания и развлечения. В него могат да се погледат интересни самодейни изяви, хората сами да участвуват в тях, да послушат музика и поезия, да побеседват на чашка кафе, младежите да потанцуват и попеят. Две курортни местности привличат и посрещат със спортните си площадки и плувните басейни, с културните си зали, с ресторантите и дискотеките любителите на спорта, музиката, забавите и пр.

В селото се води активен обществен живот. Масовите организации поддържат тесни връзки с населението. Една трета от него участвува в срещите със съветниците.

Политически ръководител на целия социално-икономически и културен живот са партийният комитет и първичните партийни организации, а „творчески ателието" на всички инициативи, както се изрази секретарят на партийния комитет в селото Шандор Тод, са комисиите към комитета.

Какво представляват тези комисии? Те са три — по партийно строителство, по икономическите въпроси и по пропагандата и агитацията. Всяка комисия се ръководи от един от членовете на партийния комитет. В тях са включени представители на комитета и първичните организации — онези техни членове, които най-добре познават работата и проблемите в далеко-то направление. Това са обикновено от 7 до 9 човека. Те от своя страна обаче привличат в комисиите около 100 души външни сътрудници, в това число безпартийни активисти и специалисти. Комисиите работят по шестмесечни планове, съобразени със задачите, които решава партийният комитет. Да вземем например комисията по партийното строителство. В своя план тя е записала различни теми за проучване и обсъждане и преди всичко за вътреш-

Digitized by Google

ноорганизационния живот и дейността на първичните партийни организации — тяхното състояние и характер, как се изпълняват някои решения на партийния комитет и пр. Комисията помага на първичните организации да правят обосновани предложения пред партийния комитет по някои проблеми, да анализират своята дейност например с младежта и пр.

Това обществено начало в дейността на партийния комитет и първичните партийни организации се отразява и върху характера на партийните поръчения, които възлагат на своите членове. Поръченията са насочени предимно към участие на комунистите в работата на масовите организации, работническата милиция, различните комисии, за пропагандисти в Отечествения фронт и пр.

Във връзка с казаното дотук заслужава внимание следният факт. Всички ръководители в Тисакейчке са местни хора, тук са се родили и израсли, тук работят и живеят. И както на шега се изрази в разговора председателят на народния съвет Ищван Мишку, „никой в родния си край не е станал пророк" и те също не мислят да извоюват такава слава, но познават хората, знаят на какъв „огън се пекат", което им помага да намират верни пътища към тях. И действително „пророци" не са, но са ръководители, на които хората са им гласували доверие, избрали са ги, вярват им. А това е достатъчно основание човек сериозно да се замисли, когато се захваща с обществените проблеми.

Разбира се, в Тисакейчке не всичко тече, както Тиса и Дунав. И тук ръководствата си имат сложни проблеми за решаване. Например част от населението е пръснато из тъй наречените „тони" — къщи сред полето и край пътищата, отделени една от друга на километри, в някои от които дори още няма електричество. Не искат изкуствено да ги закриват и се налага от 5 до 8 километра разстояние да събират децата в централни училища, да им осигуряват общежития. Вярно, скитащи деца няма, грижат се за всички, но трудностите си са трудности. Когато се търси изход, винаги се намира: осигурили са карти за децата, градският автобус по разписание минава и ги събира, а след обяд шофьорът спира пред всяка тоня и те се прибират. Търсят рационален път за привличане на населението в централното селище — чрез издигане на културата, създаване на условия, които да служат като притегателна сила, без да принуждават хората изкуствено да напускат тоните.

* * *

В Кечкемет разговаряме със секретаря на областния комитет на Партията Игнац Ерден. Той сподели, че тяхната област е една от най-големите в страната, разположена между Тиса и Дунав. Произвеждат предимно селскостопанска продукция на стойност около 22 милиарда форинта. Зеленчуци, пшеница, царевица — ето далеч непълния списък на основните селскостопански култури. Тук се намират около 28 на сто от лозята и се произвежда около 40 на сто от виното на Унгария.

В областта Бачкишкун се произвежда и около 4 на сто от промишлената продукция на страната, в това число някои характерни производства на хранителната промишленост, магнитофони, емайлирани съдове и др. Тук се срещат от най-съвременните до най-примитивните технологии на производство. С предимство се развива новото и същевременно се използва старото дотогава, докато дава резултати. В процеса на модернизацията и усъвършенстуването на организацията на производството обаче се пристъпва внимателно, без форсиране. Да вземем например селското стопанство. В цялата страна в момента са изградени четири аграрно-промишлени обединения. Едно от тях е в околия Колоча на областта Бачкишкун.

Какво представлява експерименталното аграрно-промишлено обединение?

В околия Колоча има 22 ТКЗС и 3 ДЗС, няколко кооперации, промишлени предприятия и пр. В аграрно-промишленото обединение членуват 7 ТКЗС, едно ДЗС и едно предприятие на хранителната промишленост. Тези 9 членове на обединението притежават пълна юридическа и стопанска самостоятелност. Те стопанисват 270 хиляди декара земя, от които 210 хиляди декара обработваема. Общият брой на работниците е около 6500. На демократична основа избират ръководство — съвет с председател, трима заместник-председатели и контролна комисия. Съветът с договор назначава директор на обединението. Щатът се състои от 20 души. Десет от тях са административни служители, а останалите десет се занимават с проектантска дейност. Целта е обединението да се самоиздържа. По решение на общото събрание всяко стопанство или предприятие — член на аграрно-промишленото обединение, отделя определен процент от печалбата си във фондовете на обединението, които се използват за развитие на производството. И тъй като се занимават предимно със селскостопанска дейност главното внимание е насочено към развитието на хранителната промишленост — изграждане на звена за преработка на селскостопанската продукция и за обслужване на производството, сушилня за чушки към предприятието за производство на червен пипер, агрохимическа база, линия за почистване на семена и др.

По партийна линия аграрно-промишленото обединение пряко се ръководи от областния комитет на Партията, а във всяко стопанство и предприятие са изградени първични партийни организации, които са непосредствени политически ръководители на трудовите колективи.

Концентрацията и специализацията на селскостопанското производство се развиват и по други линии. В околия Байо например е създаден селскостопански комбинат. Той стопанисва 165 590 декара земя, от които 9500 декара лозя, 8000 дка овощни градини, 40 000 дка пшеница, 70 000 дка

Digitized by Google

царевица, 10 000 дка люцерна, останалите — гори и пасища.

Голямото производство на фураж е базата за развитие на животновъдството, предимно свиневъдство и говедовъдство. Отглеждат 4100 свине майки и около 75—80 хиляди угоени свине годишно продават.

Селскостопанският комбинат сам преработва голяма част от продукцията, която произвежда. Развива и промишлена дейност — машини за силажиране, вентилатори за фермите и др.

Най-характерното за дейността на селскостопанския комбинат е създаването на тъй наречените производствени системи. В тясна връзка с научните институти и учебните заведения експериментират технологии за производство на различни видове фуражни култури по промишлен начин. Резултатните технологии, т. е. производствени системи, използват самите те, предоставят ги на селскостопанските организации в страната и в чужбина. Такава система за производство на царевица се използва у нас в Разградски окръг.

Политически ръководител на целия социално-икономически и културен живот в стопанския комбинат е партийният комитет със своите 35 членове и 9 души бюро. Комунистите са 300 на брой, разпределени в 7 първични партийни организации в производствени единици. Те са начело в борбата за изпълнение на партийните решения.

Йордан ХАДЖИЕВ

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ В ОДЕСА

На 18 и 19 октомври т. г. в Института по народно стопанство в Одеса се състоя **междувузовска научно-практическа конференция, посветена на 35-годишнината от социалистическата революция в България и 1300-годишнината на българската държава.**

В работата на конференцията взеха участие отговорни сътрудници от Генералното консулство на Народна република България в Одеса, учени от Одеса и Кишинев, а така също и някои български учени: историците проф. Мито Исусов; ст. н. с. Ангел Наков и ст. н. с. Борис Матеев; езиковедите проф. Кристалина Чолакова, к. ф. н. Благой Шклифов и н. с. Маргарита Троева.

Изнесени бяха три основни доклада: „Великият октомври и България“ с докладчик доктора на историческите науки проф. М. Д. Дихан, завеждащ катедра „Научен комунизъм“ в Одеския институт по народно стопанство; „Към въпроса за характера на социалистическата революция в България и особеностите на строителството на материално-техническата база на социализма“ с докладчик к. и. н. М. Михайлов, генерален консул на НРБ в Одеса; „Двадесетгодишна дейност на Одеското областно отделение на Украинското дружество за съветско-българска дружба“ с докладчик Г. П. Владиченко, ректор на Одеския инженерно-строителен институт и председател на Одеското отделение на организацията за съветско-българска дружба.

В работата на двете секции — историко-икономическа и филологическа — бяха изслушани още редица доклади и научни съобщения за историческото минало и социалистическото настояще на братска България. По обхвата на историческите събития тематиката на научните изказвания беше твърде широка. Но вниманието беше съсредоточено главно върху съвременния социалистически разцвет на НРБ.

От основните проблеми в докладите и съобщенията следва да отбележим преди всичко тези, в които беше разкрита и подчертана ролята на БКП в организирането и ръководството на въоръжената борба на българския народ в годините на народната съпротива (1941—1944 г.); ролята на работническата класа в укрепването на диктатурата на пролетариата; Никола Понкова Бапцаров в СССР; българската историография за революцията и социалистическите изграждане на НРБ; участието на български политемигранти в строителството на социализма в Украйна. Задълбочено бяха осветлени и въпросите за формирането и развитието на политическата система на народната демокрация в НРБ; за българо-съветските отношения и всестранното сътрудничество между нашите социалистически страни; литературното сътрудничество между украински и български писатели и поети; приносът на съветски учени в изучаването на българските диалекти; развитието на българската лексикография и диалектология и други.

Конференцията разкри постоянно растящия интерес на съветските учени към актуалните проблеми на съвременна България. Тя допринесе както за по-нататъшното задълбочаване на този интерес, така и за засилването на интеграцията в областта на научните изследвания, за укрепването на дружбата между народите на СССР и НРБ.

Михаил ИВАНОВ
преподавател в катедра „Научен комунизъм“ в Институт по народно стопанство в Одеса

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

Васил КОЛАРОВ, Георги ДИМИТРОВ

ОТВОРЕНО ПИСМО

до работниците и селяните в България

Отвореното писмо до работниците и селяните в България на Васил Коларов и Георги Димитров, един от най-вълнуващите документи на Септемврийското въстание през 1923 г., имаше огромно значение за по-нататъшните борби на Партията и за антифашисткото движение в страната. Настоящата книга пакет от новата поредица „Документът" на Партиздат съдържа: фотокопие на хвърчащия лист с писмото, издаден в Белград и набран лично от Г. Димитров; фотокопие на брой първи на „Работнически вестник", издаден във Виена, в който на първа страница е отпечатано писмото; кратък, богато илюстрован очерк на историята на Отвореното писмо, за изчаливия подвиг на българските, австрийските, югославските и румънските комунисти, обслужващи нелегалните канали, чрез които то прониква в България, за отзвука му в страната. Публикувани са и други исторически документи от този период.

●

Новата поредица **„Документът"** на Партиздат, предлага на читателите във формата на книга пакет биографии на важни и интересни документи от революционното ни минало. Всяка книга пакет ще съдържа: текста на документа; фотокопие на документа; илюстрована биография и илюстрации — снимки и факсимилета на писма, статии, броеве на нелегални и легални вестници и други под формата на приложения. Тази поредица представлява интерес за всички, които ценят и обичат документалното четиво, и особено за учащата се младеж.

РЕАЛНИЯТ СОЦИАЛИЗЪМ И ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА БОРБА

Сборник

Социализмът се превърна в решаващ фактор на социалното развитие, опора и авангард на социалния напредък и на съвременния революционен процес. Затова теорията и практиката на социализма станаха главен обект на критика от страна на буржоазната идеология, ревизионизма и маоизма. В книгата се разобличават техните фалшификации относно природата на социализма, вътрешната и външната политика на социалистическата общност, характерът на взаимоотношенията между социалистическите страни, системата на управлението, развитието на икономиката и демокрацията при социализма и пр. Авторите изследват същността на настъпилите необратими изменения в съвременния свят в полза на социализма и на новите идейни конфликти, свързани с тях. Те разобличават стремежите на противниците на социализма да подменят научния социализъм, чието историческо въплъщение е реалният социализъм, с буржоазни и дребнобуржоазни представи за социализма.

ПРАВАТА НА ЧОВЕКА — „ДАРЕНИ" И ИЗВОЮВАНИ

Владимир Захаров, Нора Ананиева, Иван Петков, Боян Баламезов

Днес империалистическата буржоазия отново посяга към знамето на човешките права в защита на собствените си егоистични класови интереси, но вече против революционната класа на съвременността. В острата и непримирима класова борба между двете световни системи империалистическата буржоазия се опитва да използва примамливи идеи за демокрация, за права и свободи на човека, за да отблъсне масите от социализма, да дискредитира идеята за революционно преустройство на обществото. Авторският колектив от научни работници на Института за съвременни социални теории разкрива в този труд идейно-политическата същност на социалното предназначение на съвременната антикомунистическа кампания за „защита на правата на човека", която империализмът и особено американският империализъм превърна в неразделна част от своята външнополитическа доктрина, в част от своята обща стратегия.

* * *

Партиздат пусна от печат и следните книги: **„Материална основа на разведряването"** от **Иван Белчев**; **„Човекът с три лица"** от **В. Я. Цветов** (превел от руски А. С. Антонов) — брошура, в която се разказва за нашумелия скандал, наречен „аферата Локхийд", с главно действуващо лице Йосно Кодама — „Човекът с три лица"; **„Диамантеният Хари"** от А. Бутлицки (превела от руски Ст. Даковска) — памфлет за огромната миннорудна империя на Хари Фредерик Опенхаймер, ограбваща чрез най-жестока експлоатация африканските работници; **Кампучия — дългият път към свободата"** от **К. Янев.**

Digitized by Google

царевица, 10 000 дка люцерна, останалите — гори и пасища.

Голямото производство на фураж е базата за развитие на животновъдството, предимно свиневъдство и говедовъдство. Отглеждат 4100 свине майки и около 75—80 хиляди угоени свине годишно продават.

Селскостопанският комбинат сам преработва голяма част от продукцията, която произвежда. Развива и промишлена дейност — машини за силажиране, вентилатори за фермите и др.

Най-характерното за дейността на селскостопанския комбинат е създаването на тъй наречените производствени системи. В тясна връзка с научните институти и учебните заведения експериментират технологии за производство на различни видове фуражни култури по промишлен начин. Резултатните технологии, т. е. производствени системи, използват самите те, предоставят ги на селскостопанските организации в страната и в чужбина. Такава система за производство на царевица се използва у нас в Разградски окръг.

Политически ръководител на целия социално-икономически и културен живот в стопанския комбинат е партийният комитет със своите 35 членове и 9 души бюро. Комунистите са 300 на брой, разпределени в 7 първични партийни организации по производствени единици. Те са начело в борбата за изпълнение на партийните решения.

Йордан ХАДЖИЕВ

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ В ОДЕСА

На 18 и 19 октомври т. г. в Института по народно стопанство в Одеса се състоя **междувузовска научно-практическа конференция, посветена на 35-годишнината от социалистическата революция в България и 1300-годишнината на българската държава.**

В работата на конференцията взеха участие отговорни сътрудници от Генералното консулство на Народна република България в Одеса, учени от Одеса и Кишинев, а така също и някои български учени: историците проф. Мито Исусов; ст. н. с. Ангел Наков и ст. н. с. Борис Матеев; езиковедите проф. Кристалина Чолакова, к. ф. н. Благой Шклифов и н. с. Маргарита Троева.

Изнесени бяха три основни доклада: „Великият октомври и България" с докладчик доктора на историческите науки проф. М. Д. Дихан, завеждащ катедра „Научен комунизъм" в Одеския институт по народно стопанство; „Към въпроса за характера на социалистическата революция в България и особеностите на строителството на материално-техническата база на социализма" с докладчик к. и. н. М. Михайлов, генерален консул на НРБ в Одеса; „Двадесетгодишна дейност на Одеското областно отделение на Украинското дружество за съветско-българска дружба" с докладчик Г. П. Владиченко, ректор на Одеския инженерно-строителен институт и председател на Одеското отделение на организацията за съветско-българска дружба.

В работата на двете секции — историко-икономическа и филологическа — бяха изслушани още редица доклади и научни съобщения за историческото минало и социалистическото настояще на братска България. По обхвата на историческите събития тематиката на научните изказвания беше твърде широка. Но вниманието беше съсредоточено главно върху съвременния социалистически разцвет на НРБ.

От основните проблеми в докладите и съобщенията следва да отбележим преди всичко тези, в които беше разкрита и подчертана ролята на БКП в организирането и ръководството на въоръжената борба на българския народ в годините на народната съпротива (1941—1944 г.); ролята на работническата класа в укрепването на диктатурата на пролетарията; Никола Понков Ванцаров в СССР; българската историография за революцията и социалистическото изграждане на НРБ; участието на български политемигранти в строителството на социализма в Украйна. Задълбочено бяха осветлени и въпросите за формирането и развитието на политическата система на народната демокрация в НРБ; за българо-съветските отношения и всестранното сътрудничество между нашите социалистически страни; литературното сътрудничество между украински и български писатели и поети; приносът на съветски учени в изучаването на българските диалекти; развитието на българската лексикография и диалектология и други.

Конференцията разкри постоянно растящия интерес на съветските учени към актуалните проблеми на съвременна България. Тя допринесе както за по-нататъшното задълбочаване на този интерес, така и за заспиването на интеграцията в областта на научните изследвания, за укрепването на дружбата между народите на СССР и НРБ.

Михаил ИВАНОВ
преподавател в катедра „Научен комунизъм" в Института по народно стопанство в Одеса

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

Васил КОЛАРОВ, Георги ДИМИТРОВ

ОТВОРЕНО ПИСМО

до работниците и селяните в България

Отвореното писмо до работниците и селяните в България на Васил Коларов и Георги Димитров, един от най-вълнуващите документи на Септемврийското въстание през 1923 г., имаше огромно значение за по-нататъшните борби на Партията и за антифашисткото движение в страната. Настоящата книга пакет от новата поредица „Документът" на Партиздат съдържа: фотокопие на хвърчащия лист с писмото, издаден в Белград и набран лично от Г. Димитров; фотокопие на брой първи на „Работнически вестник", издаден във Виена, в който на първа страница е отпечатано писмото; кратък, богато илюстрован очерк на историята на Отвореното писмо, за мълчаливия подвиг на българските, австрийските, югославските и румънските комунисти, обслужващи нелегалните канали, чрез които то прониква в България, за отзвука му в страната. Публикувани са и други исторически документи от този период.

●

Новата поредица **„Документът"** на Партиздат, предлага на читателите във формата на книга пакет биографии на важни и интересни документи от революционното ни минало. Всяка книга пакет ще съдържа: текста на документа; фотокопие на документа; илюстрована биография и илюстрации — снимки и факсимилета на писма, статии, броеве на нелегални и легални вестници и други под формата на приложения. Тази поредица представлява интерес за всички, които ценят и обичат документалното четиво, и особено за учащата се младеж.

РЕАЛНИЯТ СОЦИАЛИЗЪМ И ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА БОРБА

Сборник

Социализмът се превърна в решаващ фактор на социалното развитие, опора и авангард на социалния напредък и на съвременния революционен процес. Затова теорията и практиката на социализма станаха главен обект на критика от страна на буржоазната идеология, ревизионизма и маоизма. В книгата се разобличават техните фалшификации относно природата на социализма, вътрешната и външната политика на социалистическата общност, характерът на взаимоотношенията между социалистическите страни, системата на управлението, развитието на икономиката и демокрацията при социализма и пр. Авторите изследват същността на настъпилите необратими изменения в съвременния свят в полза на социализма и на новите идейни конфликти, свързани с тях. Те разобличават стремежите на противниците на социализма да подменят научния социализъм, чието историческо въплъщение е реалният социализъм, с буржоазни и дребнобуржоазни представи за социализма.

ПРАВАТА НА ЧОВЕКА — „ДАРЕНИ" И ИЗВОЮВАНИ

Владимир Захаров, Нора Ананиева, Иван Петков, Боян Баламезов

Днес империалистическата буржоазия отново посяга към знамето на човешките права в защита на собствените си егоистични класови интереси, но вече против революционната класа на съвременността. В острата и непримирима класова борба между двете световни системи империалистическата буржоазия се опитва да използва примамливи идеи за демокрация, за права и свободи на човека, за да отблъсне масите от социализма, да дискредитира идеята за революционно преустройство на обществото. Авторският колектив от научни работници на Института за съвременни социални теории разкрива в този труд идейно-политическата същност на социалното предназначение на съвременната антикомунистическа кампания за „защита на правата на човека", която империализмът и особено американският империализъм превърна в неразделна част от своята външнополитическа доктрина, в част от своята обща стратегия.

* * *

Партиздат пусна от печат и следните книги: **„Материална основа на разведряването"** от **Иван Белчев**; **„Човекът с три лица"** от **В. Я. Цветов** (превел от руски А. С. Антонов) — брошура, в която се разказва за нашумелия скандал, наречен „аферата Локхийд", с главно действуващо лице Йосио Кодама — „Човекът с три лица"; **„Диамантеният Хари"** от А. Бутлицки (превела от руски Ст. Даковска) — памфлет за огромната миннорудна империя на Хари Фредерик Опенхаймер, ограбваща чрез най-жестока експлоатация африканските работници; **Кампучия — дългият път към свободата"** от **К. Янев.**

Digitized by Google

Записването на абонати за 1980 година на сп. «ПАРТИЕН ЖИВОТ» продължава

Какво НОВО към основната тематика списанието ще поднесе на своите многобройни читатели през следващата година?

На партийните комитети, бюра и отговорниците на групи — поредица от **комплексни разработки**, в които ще обобщи опита на Партията след XI конгрес и Националната партийна конференция по следните основни проблеми: системата на работа за подобряване качествения състав на Партията; за повишаване ролята на първичните организации в промишлеността, селското стопанство, строителството, транспорта, образованието, по местоживеене и др.; за утвърждаване на политическия подход и издигане научното равнище в работата на партийните комитети. Ще продължи разговорът за качеството и ефективността на партийната работа и ръководство; за количествените и качествените критерии в партийната работа на всички равнища; за условията, факторите и формите за разгръщане на демократизма, колективността, дисциплината и личната отговорност; за необходимото преустройство на стила и методите в условията на икономическия подход; за функциите на новите партийни органи. Ще публикува поредица от **методически разработки** за стила на работа и ръководство на партийния секретар, на заместник-секретаря, на отговарящите в партийното бюро за отделните дейности, за партийния отговорник, за секретаря на комсомолското дружество, за председателя на профорганизацията и други. Особено внимание ще бъде отделено за ефективността на партийната работа на първичната организация, за замяната на членските книжки. Ще бъде открит **преглед на партийните групи**, на тяхната нарастваща роля в условията на уедряването на партийните организации и бригадната организация на труда. На страниците на списанието ще гостуват общински партийни комитети с техните търсения и творчески опит.

Ще продължи публикуването на материали по преустройството на ръководството на идеологическата работа, по идейновъзпитателната роля на първичната партийна организация в трудовия колектив, в новите бригади, в условията на икономическия подход.

За държавните и стопанските дейци списанието ще открие рубрика „Ръководителят — пълномощник на Партията в колектива", с която ще поведе разговор за политическите измерения в работата на ръководителя в колектива, за неговия авторитет, творческа инициатива и други.

Комсомолските дейци — секретари на комитети и дружества, ще намерят в „Партиен живот" проблемни обобщения на опита по главните задачи на преустройството в партийното ръководство на съюзния живот. С проблематиката си в това направление списанието ще стане трибуна на комунистите в Комсомола.

За младите комунисти списанието ще открие задочен курс за обучение по основните понятия и категории на партийното строителство.

За всички комунисти ще бъде предназначена новата публицистична рубрика за нравствените измерения на комуниста.

Освен това списание „Партиен живот" ще поднесе на своите читатели главното в опита на КПСС и братските партии по основните проблеми за високо качество и ефективност, за образцова организираност на всички по всичко.

СРОК ЗА АБОНИРАНЕТО — 10 ДЕКЕМВРИ 1979 ГОДИНА

СТАНЕТЕ ЧИТАТЕЛ, ОРГАНИЗАТОР И РАЗПРОСТРАНИТЕЛ НА „ПАРТИЕН ЖИВОТ"!

20700

Digitized by Google

Цена 0,30 лева

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

LIBRARY
FEB 21 1980
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

MAIN/UC-B

Partien Zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

17 СОФИЯ, ДЕКЕМВРИ 1979 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 17 ДЕКЕМВРИ 1979 година XXVI

СЪДЪРЖАНИЕ

Пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия. Постановление на Централния комитет на Българската комунистическа партия и Министерския съвет на НР България . 3

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Г. Цонков — Организационната култура 7

Партийният комитет

Д. Колева, К. Димов — С комплексен анализ и отговорност . . 15
В. Сотирова — Система за подготовка и обучение на кадрите . 24
М. Вятров — Заседанията на комитета 28

Отчети и избори

Н. Иванов — Убедителна защита на новото в подхода . . . 34

Секретарят — централна фигура

М. Делибалтова — Призвание 37

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Кожемяко — Да се утвърждава новото 41
И. Мичев — Узбекистански мигове 46

ПАРТИЯТА, КОМСОМОЛЪТ, МЛАДЕЖТА

И. Стефанов — Пренасянето на революционния огън 50

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Х. Киров — Насрещният план — дело на трудовите колективи . 57
Х. Колева — Ръководство на реконструкцията и модернизацията . 63

Digitized by Google

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Агитпропът

С. Янков — Главен критерий за преустройството 74
В. Димитров — Атмосферата в колектива 76
Д. Савова — Критичното начало 77
Ц. Загоров — Тясна връзка с практиката 78
Т. Попова — Решението 80
Б. Божурски — Личност и авторитет 81

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

С. Македонски — Имала майка, имала син 82

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

А. Балевски, Е. Нацинов — Нова стъпка по пътя на безпринципността 85

КРИТИКА И КНИГОПИС

Д. Кралев — Качество и ефективност на журналистическия труд . 92
П. Радев — Нравствените качества на ръководителя 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2085. Тираж 52 500 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 29. XI. 1979 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ПЛЕНУМ
НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

На 10 ноември т. г. в резиденция „Бояна“ се състоя пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия с участието на Министерския съвет и на Постоянното присъствие на Българския земеделски народен съюз.

Пленумът обсъди и единодушно утвърди Постановление на Централния комитет на Българската комунистическа партия и Министерския съвет на Народна република България за увеличаване на заплатите и другите доходи на трудещите се и привеждане цените на едро и дребно в съответствие с обективните условия за развитие на икономиката и повишаване на нейната ефективност.

ПОСТАНОВЛЕННЕ
НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ И МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА НР БЪЛГАРИЯ

Централният комитет на Българската комунистическа партия и Министерският съвет на Народна република България приеха Постановление за увеличаване на заплатите и другите доходи на трудещите се и за привеждане цените на едро и дребно в съответствие с обективните условия за развитие на икономиката и повишаване на нейната ефективност.

Мероприятията, които се предприемат с това постановление, произтичат от линията на Партията за ускорено развитие на народното стопанство, за непрестанно повишаване на жизненото равнище на народа.

Digitized by Google

С постановлението се решават взаимно свързани и изключително актуални проблеми, за да се разгръща по-нататък всестранната интензификация на икономиката по пътя на научно-техническия прогрес, да се намаляват и премахват дотациите, да се осигури производството на повече, по-разнообразни и качествени стоки, като се отчитат реално действуващите фактори и закономерности, процесите в международната икономическа конюнктура.

През годините на народната власт нашият народ под ръководството на Българската комунистическа партия постигна забележителни успехи в строителството на социализма. Особено динамично и стабилно е развитието на страната в периода след историческия Априлски пленум на ЦК на БКП. През този период грижата за човека, непрекъснатото повишаване на материалното благосъстояние и издигането на духовното равнище на трудещите се се прояви ярко, всестранно и повсеместно. Сега се прави нова значителна крачка напред в изпълнение на Декемврийската програма за повишаване жизненото равнище на народа.

С постановлението се увеличават заплатите на заетите в народното стопанство, месечните добавки и помощите за отглеждане на деца, стипендиите, пенсиите и други придобивки по линията на обществените фондове за потребление.

Едновременно с това, за да се осигурят условия за още по-ефективно развитие на икономиката, за производство на стоки съобразно нарасналите покупателни способности на населението, цените на едро се привеждат в съответствие с условията на международния пазар и се изменят цените на дребно на някои стоки и услуги.

Реши се новите Единна тарифна мрежа, Единна щатна таблица и Наредба за допълнителни трудови възнаграждения да се въведат от 1 ноември т. г. във всички отрасли и дейности на народното стопанство. С тях размерът на тарифните заплати се увеличава средно с около 30 на сто, а на щатните заплати — с около 25 на сто.

Минималната работна заплата се установява на 100 лв. месечно вместо 80 лв.

Минималните размери на щатните заплати на младите специалисти се увеличават, както следва:

От 105 на 155 лв. — за висше образование;

от 92 на 135 лв. — за средно и полувисше техническо и полувисше педагогическо — институтско образование;

от 83 на 120 лв. — за средно образование.

Въвеждат се допълнителни възнаграждения за прослужено време на работниците, като същите се стимулират за редовна и непрекъсната работа, а размерът на възнаграждението се диференцира съобразно тежестта и значимостта на производството. Най-висок размер се определя на заетите в подземните минни, строително-монтажни и геолого-проучвателни работи — 6 на сто за една прослужена година и 36 на сто за над 15 години. Заетите в надземните минни, строително-монтажни работи, в металургията, електропроизводството, овчарите и пастирите в селското стопанство, тъкачите и предачите в текстилната промишленост и др. ще получават 5 на сто за три прослужени години и 20 на сто за над 20 години. Заетите в останалите отрасли и дейности получават 3 на сто за пет прослужени години и 12 на сто за над 20 години.

Усъвършенствува се системата на допълнителните възнаграждения за работа при неблагоприятни и други специфични условия на труд с цел да се стимулира правилното разпределение и стабилизиране на работната сила в отраслите и дейностите с по-тежки условия, като се определят диференцирани размери на възнагражденията: за работа под земята — до 80 лв. месечно; за работа при други вредни условия — от 10 до 40 лв. месечно.

Digitized by Google

Работниците, специалистите и ръководните кадри, които притежават висока квалификация и имат особен принос за усъвършенстване на социалистическата организация на труда, за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес и постигане на високи икономически резултати, ще бъдат стимулирани, като размерите на тарифните ставки за определения разред достигат тарифните ставки за по-високите разреди на съответната професия, а размерът на щатните заплати на служителите ще достига, а в отделни случаи и превишава щатните заплати на съответните длъжности от по-горестоящите им организации.

Необлагаемият минимум с данък върху общия доход от 80 лв. се установява на 100 лв.

Увеличават се месечните добавки към трудовото възнаграждение:

за едно дете — от 5 на 15 лева;

за две деца — от 20 на 40 лева;

за три деца — от 55 на 85 лева;

за всяко следващо дете от 5 на 15 лв. месечно.

Месечните добавки на самотните майки, които се грижат за издръжката на децата си, нарастват с по 10 лв. за всяко дете.

Увеличава се от 20 на 30 лева помощта за децата, изплащана на жените, чиито съпрузи отбиват задължителната си военна служба и за дете на учащи се родители.

Майките, които отглеждат дете до навършване на 3-годишна възраст, ще получават по 10 лв. месечно.

Размерът на всички видове стипендии, в това число и за чуждестранните граждани, получаващи стипендии от НР България, се увеличава с 10 лв. месечно.

По 10 лв. месечно ще получат и всички ученици и студенти, навършили 16-годишна възраст, които не са стипендианти.

Увеличават се пенсиите по Закона за пенсиите — с 10 лв. месечно, а по Закона за пенсиониране на земеделските стопани-кооператори — с 6 лв. месечно.

Членството в ТКЗС през периода от основаването на стопанствата до 1 януари 1957 г. ще се признава за трудов стаж по Закона за пенсиите на лицата, които са работили в ТКЗС, или са били на разположение не по-малко от 8 месеца в една календарна година.

Установява се максимален размер на заемите за строеж или покупка на жилище от 6 хиляди на 8 хиляди лева със срок за изплащане до 25 години.

От 1 януари 1980 г. се въвеждат нови цени на едро на промишлената продукция, транспортната тарифа, изкупните цени на селскостопанските произведения, цените на проучвателните, проектните и строителните работи и отстъпките и надценките за снабдителна и търговска дейност.

Постановлението предвижда от 12 ноември т. г. да се установят нови цени на дребно на някои стоки.

Цената за килограм хляб „Софийски" (типов) е 0,26 лв.; хляб „Добруджа" — 0,36 лв. и на хляб „Стара Загора" — 0,48 лв. Цените на хлебните и тестените изделия са приведени в съответствие с новите цени на хляба и на компонентите, използувани за приготовляването им.

Един литър прясно мляко ще се продава по 36 ст., а един килограм кисело мляко — по 46 ст. Цената на кравето сирене е 2,60 лв. за килограм, на овчето сирене — 3,60 лв., на кашкавал „Витоша" — 4 лв., а на кравето масло — 5,40 лв.

Установява се цена за килограм месо птиче — 2,40 лв., свинско и говеждо месо с кости — по 3,40 лв., телешко месо с кости — 5,40 лв., кренвирши — 3,60 лв., салам „Сервилат" — 6,50 лв.

Digitized by Google

Новата цена на дребно на захар кристал е 1 лв. за килограм. Цените на някои захарни изделия и безалкохолни напитки се привеждат в съответствие с производствените разходи и с цените на захарта и другите материали, употребявани за производството им.

Новата цена за килограм ориз е 1 лев, на зрелия фасул 80 ст. и на олиото — 1,50 лв. за литър.

Изменението на цените обхваща и някои зеленчукови консерви, компотите, конфитюрите и мармаладите.

Цените на дребно на спиртните напитки — вина, ракии и други, се увеличават средно с 45 на сто.

Променят се и цените в общественото хранене, като се вземат пред вид новите цени на хранителните продукти и категорията на заведенията. В цените на храната в столовете ще се отразят само новите цени на продуктите.

Запазва се досегашният размер на таксите за детските заведения.

Държавният бюджет поема изцяло увеличените разходи за храна в детските заведения и детските ясли и градини и увеличението на разходите за издръжка на ученическите, студентските и учрежденските столове. Увеличението на стойността на храната в студентските столове се поема 50 на сто от държавния бюджет.

Цените на дребно на някои строителни материали — тухли, керемиди и каталци, инертни материали, дървени материали, строително желязо и други, се увеличават средно с около 40 на сто. Изменението на цените на строителните материали ще се отрази и върху цените на продаваните готови жилища.

С Постановлението се отменят лимитите за течни горива за отопление на населението и за електроенергия. Нафтата за отопление от 12 ноември т. г. ще се продава по цена 24 стотинки за литър. От 1 декември 1979 г. електрическата енергия, потребена от населението, ще се заплаща по 32 стотинки за 10 киловатчаса. Запазва се досегашната цена на консумираната през нощта електроенергия. Увеличават се цените на парата за отопление, топлата вода, на кафявите въглища и брикетите.

Изменят се от 1 януари 1980 година цените на пощенските, телеграфните и телефонните услуги и на някои печатни произведения, а на билетите за кино, театър и други културни заведения — от 1 декември т. г.

Повишават се цените на някои услуги, особено тези за ушиване на облекло, направа на мебели и обзавеждане по индивидуални поръчки.

С Постановлението се възлага на Министерството на вътрешната търговия и услугите, Националния аграрно-промишлен съюз и Централния кооперативен съюз да организират продажби на фуражи в търговската мрежа за личното животновъдство.

Решено е от 1 декември 1979 година да се извърши еднократна разпродажба на стоки по намалени цени с обща сума на намалението до 50 млн. лева за сметка на държавния бюджет.

Постановлението за увеличаване заплатите и други доходи на трудещите се и за привеждане цените на едро и дребно в съответствие с обективните условия за развитие на икономиката и повишаване на нейната ефективност отговаря на жизнените и трайните интереси на народа и ще допринесе за по-нататъшно усъвършенствуване социалистическата организация на труда, за бързо внедряване на научно-техническите постижения в практиката, за провеждане на строг режим на икономии за нарастване на ефективността и качеството, и на тази основа за по-нататъшно неотклонно изпълнение на Декемврийската програма за повишаване жизненото равнище на населението.

Digitized by Google

ОРГАНИЗАЦИОННАТА КУЛТУРА

проф. **ГЕНО ЦОНКОВ**
доктор на философските науки

В Писмото до ЦК на ДКМС др. Т. Живков подчерта необходимостта „да се изгради нова организационна култура на младото поколение"[1]. Той посочи, че по „силата на редица исторически обстоятелства нашият народ не успя досега да развие всестранно едно от необходимите качества на съвременната трудова култура — организацията на времето, ефективното използване на всеки ден и час"[2]. Следователно издигането и развитието на организационната култура на младежта е всенародна задача. Потребността да се усъвършенствува бързо и ефективно този вид култура засяга не само младежта. Тя е жизнена необходимост за всички слоеве и възрасти на нашето население.

Организационната култура е сложно и многостранно социално явление, което съществува и действува, функционира навсякъде, където се обединяват, самоуправляват и управляват хората за изпълнение на сложните производствени, битови, политически, културни и др. обществени задачи.

1. ОРГАНИЗАЦИОННАТА КУЛТУРА КАТО ОСНОВЕН ЕЛЕМЕНТ ОТ СИСТЕМАТА НА КУЛТУРАТА

Организационната култура е един от най-старите видове култура на човечеството, но е най-малко изследвана. Като понятие тя не се споменава в излезлите речници и енциклопедии.

Първите ѝ прояви могат да се търсят още в началото на общественото производство и съвместния живот на хората.

В „Произход на семейството, частната собственост и държавата", в „Капиталът" и в други свои произведения Маркс и Енгелс разкриват как е възникнала организационната култура. **Основните причини за нейното създидание** и потребностите за приложението ѝ се раждат най-напред в процеса на труда, на производството и обмяната на продуктите. Тези процеси обуславят необходимостта отделните човешки индивиди и техните общности — семейства, родове, племена, народности,

[1] Т. Живков, Учение и труд, жизнерадост и дръзновение, Партиздат, С., 1978, с. 38.
[2] Пак там, с. 39—40.

Digitized by Google

нации и класи да си разработят организационни идеи, правила, принципи и норми, обичаи, традиции и навици и съгласувано, в единодействие и колективно, като единно цяло да произвеждат и си обменят продукти, ценности.

Определено може да се каже, че без такива идеи, правила, принципи и т. н. хората не биха могли да произвеждат и да си обменят плодовете на своя труд.

Началната, първата организационна култура се ражда в трудовия процес, базира се върху производството и потреблението, най-активно ги обслужва. Специфичното, което я характеризира, е, че тя е съвкупност от идеи, правила, принципи, навици, традиции и обичаи на отделните индивиди и човешки общности, които стихийно са се обединили да се трудят съвместно, организирано, да постигат единни цели.

По-късно в човешката история се проявяват причини и потребности да се разработи и изгради организационна култура и в сферата на политическото, държавното управление.

Паралелно с тези форми на организационна култура постепенно се появяват потребности за изграждане и на битова организационна култура, организационна култура в сферата на художественото творчество, в образователната, идеологическата, възпитателната, военната и други области.

С възникването и развитието, с усъвършенстването на всички видове човешки дейности се формират и израстват различните видове организационно-културни дейности и прояви от единната организационна човешка култура. Те се създават от хората, за да отговорят на основните им потребности — да се трудят, да произвеждат материални и духовни блага и да си ги обменят; да решават съвместно и успешно всички свои задачи.

В антагонистическите общества организационната култура е оръжие в ръцете на господствуващите класи за насилие и подтискане. Тя е класово противоречива, пълна с конфликти, но в редица сфери съдържа структурни елементи, които се наследяват със съответна революционна обработка и преустройство на нова икономическа и социална основа от социалистическата култура. Прогресивни, ценни за социализма страни, елементи на организационната култура от миналите общества се съдържат в промишлената, производствената, строителната, битово-обслужващата, транспортната и пр. организация. Сам Ленин отбелязва този факт и препоръчва съветската власт да ги използва най-активно. Ценност представляват и някои елементи от организацията на образованието, на културното творчество, на управлението на финансите, на Радиото, Телевизията, печата и др. в буржоазното общество. Този факт изисква принципът за класовост при изучаването и усвояването от социализма на организационната култура от миналото да се реализира по-дълбоко диференцирано, да не се прилага той метафизически, шаблонно.

Организационната култура със своето място и роля в разнородната човешка дейност поставя в зависимост реализацията на икономическата, производствената, строителната, битово-обслужващата, научно-творческата, художествено-творческата, образователната и пр. култура. Тя е основният двигател както на тяхното творчество, така и на приложението им в практиката. Но едновременно с това тя дълбоко се прониква от тях, адаптира се към изискванията им. **Диалектическата връзка и взаимодействие с всички други видове култура е нейна най-типична особеност.**

Digitized by Google

2. СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИОННА КУЛТУРА

Новият обществен строй — социализмът — поражда потребности, създава условия да се развива като закономерно продължение на всичко прогресивно, демократично, ценно за човека и човечеството, социалистическа по социален характер организационна култура. С всички свои качества и функции тя е по-висша организационна култура. Нейната поява открива епоха, представлява нов стремителен възход на организацията на човешкия труд и живот. Тя е класово-пролетарска по характер, възниква в революционната класова борба на работническата класа и нейния авангард — марксистко-ленинската партия.

Новата революционна организационна култура при социализма не е възможна без диалектическото й единство със социалистическата производствена, икономическа, политическа, правна, нравствена, естетическа, философска, управленческа и пр. култура. Последните не само се обуславят, но и вътрешно пронизват, участвуват в градежа на същността и съдържанието на социалистическата организационна култура, диалектически се претворяват, „снемат" в нея и на свой ред й придават сила. Така че не е лесно, макар и абстрактно теоретически, с познавателна цел да се различат те и индивидуализирано да се опишат.

И все пак **социалистическата организационна култура има своя специфика**, същност, които не дават основание да се отъждествява и смесва с другите видове, макар и демократична, прогресивна култура в общата културна система на обществото, наследена от миналото. **По своята природа и социални функции тя е съвкупност от исторически сложили се прогресивни, обществено необходими, социалистически по характер марксистко-ленински идеи, принципи, норми, чувства, навици и практически опит, умение да се организира трудовата, политическата, образователната, битовата и пр. дейност на хората и на техните организации при социализма с цел да се осъществяват успешно партийните решения.**

Тази култура наследява прогресивното, демократичното, ценното, полезното за социализма и неговото развитие от организационната култура в различните сфери на всички общества. Тя е диалектически „снела", преработила и усвоила всичко, което й е необходимо, за да израсне като качествено нова и по-висока степен на организационна култура. Нейното ново качество е социално-класовият и социалистически по природа характер на демократична, прогресивна по новому, на по-висша степен революционна и ускорено развиваща се култура.

Особено ярко изпъква новият характер на социалистическата организационна култура с обстоятелството, че тя се гради върху качествено ново, най-висше до днес в историята на класовите общества съотношение на свободата в дейността на отделните индивиди, на техните общности и на отговорността и дисциплината им пред обществото. **Никога до социализма в класовите общества организационната култура не е давала по-голяма свобода на самодейността, на самоинициативата и творчеството в организацията на труда и в другите дейности на личността, на колективите.** И никога обществото не е изисквало към отделните човешки индивиди и колективи по-голяма точност, адекватност на обективните закони и социалните принципи, по-висока отговорност и дисциплина, самодисциплина, активност.

Единството на свободата и отговорността на личността е съществен елемент от сърцевината на социалистическата организационна култура. Това единство е източник за нейното обогатяване и развитие при социализма. То е социален двигател в обществения процес. Свободата импулсира творчеството на отделните личности и колективи, а отго-

Digitized by Google

ворността и дисциплината утвърждават постигнатото, превръщат го в система от устойчиви организационни позиции, неотменни, жизнено необходими за живот ценности. Върху тази основа в социалистическата организационна култура се развива тенденцията за издигане на все по-високо равнище организационното самоуправление, самодвижение, самоусъвършенствуване на социалните сили на обществото като цяло.

Такива нейни особености като диалектическото единство между обществената необходимост и свобода на действие на субективния фактор, на смело избиране на варианти за действие, самоинициативата и взискателността, дисциплината, доверието и контрола, принципността и смелия революционен размах, творческия риск, критиката и самокритиката, високото ценене на прогресивната традиция в работата и активното новаторство и др. издигат социалистическата организационна култура с цял исторически, епохален ръст пред организационната култура на старите експлоататорски общества.

Най-дълбока същност и едновременно най-съществено съдържание **на социалистическата организация на културата е демократическият централизъм.** В. И. Ленин теоретически разработи демократическия централизъм като най-дълбок и съществен принцип в организацията и дейността на революционната пролетарска партия от нов тип. От основополагащ принцип на Комунистическата партия той прерасна при социализма в принцип на организацията на цялото управление на обществото. Този принцип изразява качествено новата природа на Комунистическата партия и на комунистическата обществено-икономическа формация, в основата на която се намира обществената форма на собственост, отразява високата и непрестанно развиваща се организираност на обществения живот на човека.

Демократическият централизъм е политическа и теоретическа проява на формиращата се и нарастваща все повече социална еднородност на обществените фактори, на появилата се и утвърдила от развитието на самия живот при социализма необходимост от стегната и целенасочена, динамична и ефективна организираност на индивидите, на отделните колективи и на масите, от тяхната прогресивно обогатяваща се и усъвършенствуваща се социалистическа съзнателност.

Обществените отношения и трудът при социализма носят колективен, обществен в най-точния смисъл на думата характер. По тази причина те раждат потребността от качествено нова и по-висока организираност, от все по-съвършена и богата организационна култура и едновременно обуславят нейното творчество и развитие. Колективният труд, колективната дейност, отношения предполагат организираност, ръководство. Те обективно я изискват и не могат да се осъществят без нея. Още К. Маркс писа в „Капиталът", че всеки непосредствено обществен или съвместен труд в по-голям мащаб изисква повече или по-малко такова ръководство, което установява хармония между индивидуалните дейности и изпълнява общите функции, произтичащи от движението на неговите самостоятелни органи. А съвместността, колективността в труда при социализма и комунизма прогресивно нарастват.

3. СТРУКТУРА НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ОРГАНИЗАЦИОННА КУЛТУРА

Основните дейности на хората, на народните маси са най-верният критерий за търсене и определяне структурите на този вид социалистическа култура. От тази позиция е възможно да се структурира организационната култура на няколко подструктури като: материално-производствена, строителна, битово-обслужваща, образовател-

Digitized by Google

на, научно-творческа и научно-приложна, художествено-творческа, издателска, пропагандистка, политическа, обществено-масова, управленческа организационна култура и възпитателна организационна култура.

Ако приемем за критерий извършващия организаторска дейност субективен фактор, ще разкрием следните подструктури: партийно-организационна култура; държавно-организационна култура; отечественофронтовска организационна култура; профсъюзна организационна култура; комсомолска организационна култура; спортна и пр. организационна култура.

Ако използваме за критерий за структуриране вътрешнополитическата и външнополитическата дейност, ще открием още две подструктури: вътрешнополитическа и външнополитическа организационна култура.

Организационната култура може да се структурира и от гледна точка на нейните вътрешни съставки в зависимост от степента на творческото отражение и обобщение на опита, на практиката в труда, в партийната, управленческата и пр. практика. От тази гледна точка можем да различим: елементарна (опитна) и теоретическа, научнообоснована; низша (елементарна) и висша организационна култура.

Всички тези структури на организационната култура са породени обективно от различни видове жизнени необходимости за осъществяване на задачи на обществото и неговите организации при социализма. Те са различни степени на общите усилия да се постигат по-високи, по-ефективни резултати от труда, от управлението, от политиката, от културата, от науката, от изкуството, от творчеството и възпитанието. Във всички сфери на обществения живот практиката е подсказала, че колкото по-дълбоко и ефективно се обединят, комбинират усилията, трудът на хората, толкова по-големи резултати се получават. **Степента на организираност (а тя е степен на развитие на организационната култура) определя и ефекта от трудовата, политическата и пр. дейност.**

Организационната култура, организираността на труда не само ускорява резултатите, съкращава времето, но и повишава ефективността и качеството. „Във всички случаи — пише К. Маркс — резултатът от комбинирания труд или въобще не може да се достигне чрез единични усилия, или може да бъде осъществен само в течение на много повече време, или ще се достигне в миниатюрен мащаб".[1]

Степента на комбинираност на труда, на обединяване на усилията на повече хора като израз на равнището на развитието на организационната култура при социализма се проявява в конкретно историческия характер на различните негови структури.

Целият организационен опит на социализма в СССР, у нас и в другите социалистически страни показва, че различните видове структури на организационна култура имат различна степен на организираност. И по своето равнище на организираност те са вътрешно диалектически свързани и функционират, оказват въздействие върху развитието на обществото като единна система, като решаваща социална сила.

Основно, определящо значение за прогреса на социализма има материално-производствената организационна култура, защото от нейното равнище и функции най-вече зависи прогресивното движение на всички социални процеси.

---

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс. Съч., т. 23, с. 337.

Digitized by Google

4. МАТЕРИАЛНО-ПРОИЗВОДСТВЕНАТА ОРГАНИЗАЦИОННА КУЛТУРА — ЕДИН ОТ ОПРЕДЕЛЯЩИТЕ ФАКТОРИ В ПРОГРЕСА НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО ОБЩЕСТВО

Като социално явление при социализма материално-производствената организационна култура е съвкупност от научни марксистко-ленински знания и принципи, методи и средства за организация, планиране и ръководство на производството в промишлеността и селското стопанство, строителството, бита и търговията.

Нейно съдържание са всички организационно-технически, организационно-икономически, организационно производствени и пр. знания, принципи, методи и средства. В тази култура се включва и натрупаният организаторски опит, умения, количествени и качествени постижения от организацията и управлението на материалното социалистическо производство.

Тя е един от определящите фактори в развитието на социализма, защото движи и обогатява производството на оръдия и средства за производство, материални блага и условия за съществуване и всяка друга дейност на народа и е двигател, стимулатор, ръководеща сила и резултат, продукт на материалното производство.

Макар и да изпълнява основни, определящи функции, **тя е свързана и зависи от другите страни, компоненти на организационната култура** и цялостно от всички видове културни постижения. Особено много, в решаваща степен зависи от функционирането и развитието на партийната организационна култура, а след това и от държавната организационно-управленческа култура, защото самите социални сили, които ги носят, внедряват и реализират, играят решаваща роля.

5. РЪКОВОДНАТА И РЕШАВАЩАТА РОЛЯ НА ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА КУЛТУРА ПРИ СОЦИАЛИЗМА

Организационната култура на комунистическите партии в страните от социалистическата общност е едно от най-големите постижения на организационната култура на човечеството. **Като социално явление тя е част, структурен елемент от общата социалистическа култура и в частност от организационната култура при социализма.**

Тази култура обобщава в себе си всичко най-висше, най-богато и ценно за организацията на боевия авангард на работническата класа, за ефективното и качественото решаване на всяка негова задача. Тя е ядрото на социалистическата организационна култура и съдържа в себе си кълновете на организационната култура на бъдещето.

* * *

Основите на организационната култура на марксистко-ленинския тип пролетарска революционна партия са заложени от Маркс и Енгелс в документите, които те разработват за Съюза на комунистите. На високо теоретическо равнище организационните идеи и принципи, методи за партийна работа са развити от К. Маркс и в критичния анализ, който той прави на героичния подвиг на Парижката комуна и от К. Маркс и Ф. Енгелс в „Манифест на Комунистическата партия".

Тези организационни идеи бяха развити и издигнати на нов етап в гениалното творчество на В. И. Ленин, който не само формулира нови принципи, разработи цялостна теория, методология и методика на организационната работа на революционната пролетарска партия в условията на империализма и революциите, но създаде и ръководи та-

Digitized by Google

кава партия, която оглави и доведе до победа руския революционен пролетариат през Великия октомври 1917 г.

Ленинската теория, принципи и методи за организационна партийна работа станаха ядрото на организационната партийна култура, която се разви от КПСС, а след Втората световна война — в страните от социалистическата общност. Равнището, качествата и достойнствата на този нов висш тип организационна партийна култура се обуславят от Лениновото учение за пролетарската партия в условията на империализма и пролетарските революции, но се определя от редица обективни и субективни фактори.

Особено важна роля в развитието на тази организационна култура изигра опитът на КПСС и на руския пролетариат. Този опит служи и днес като образец и критерий за правилно развитие на организационната партийна култура от отделните революционни работнически и комунистически партии.

Партийната организационна култура се превърна в жизнена необходимост в работата във всички сектори на социалистическото общество по силата на нарастването ръководната роля на Комунистическите партии. Тя навлиза все повече в основата на социалистическата производствена, строителна, икономическа, социално-битова, управленческа, учебно-възпитателна, масова, просветна и пр. култура, превръща се в техен двигател, ръководещ фактор.

Нейната роля прогресивно ще нараства с развитието, съзряването и усъвършенстването на социализма. Функциите ѝ да систематизира, движи и развива другите видове култура в дейността и в поведението, в живота на хората я правят извънредно важен фактор в прогреса на социалистическото общество. Ролята ѝ за преодоляване на несъответствието и противоречията на различните видове отношения между отделните личности, колективи, социални групи, между класите у нас има пряко значение за съзряването и усъвършенстването на социализма.

Тя е един от основните механизми на Партията за направляване на дейността на кадрите, на колективите, на масите към преодоляване на противоречията и за издигане на общото равнище на зрелост както на човешките обществени и лични отношения, така и на самите личности и колективи, като максимално се използват и другите видове култура — техническа, производствена, научна, политическа, идеологическа и пр.

Основната цел на Партията днес при използването на организационната култура е да се постигне максимална ефективност и качество от всеки вид трудова дейност.

За да се постигне ефективност и качество в партийната работа, първото условие е да се изучи и усвои като знание и убеждение, като култура на чувствата и на интересите, идеологическата, политическата и пр. организационна култура в неразривно единство. Но изучаването и усвояването на партийната организационна култура като знание, като разбиране не води автоматически до ефективност и качество, защото пътят от знанието до изграждането на умение да се прилага майсторски, резултатно и качествено е дълъг.

Партийната организационна култура, добре усвоена и превърната във високо културно мислене в работата на партийните органи и организации, **е предпоставка за ефективност и качество, ако се прилага максимално социално активно.**

Усъвършенстването на организационната култура изисква добре и конкретно да се познават и съблюдават изискванията на обективните

Digitized by Google

закони и спецификата, способностите, качествата на субективния фактор, чиято дейност се организира и ръководи. Реализирането на този методологически принцип създава възможности да се преодолява субективизмът.

При приложението на партийната организационна култура е задължително нейното творческо използване, непрестанното й обогатяване върху конкретния опит и социалните ситуации. Всеки шаблон, догматизъм при използването на тази култура намалява ефекта, снижава качеството на резултатите.

Важен методологически принцип на приложението на партийната организационна култура е **непримиримата борба против всяко нарушение на ленинските организационни принципи и изисквания.**

Строгото спазване на тези принципи от партийните кадри, които притежават висока партийна организационна култура, е солидно условие и гаранция да се постигне ефективност и качество в работата. Но ленинските организационни принципи не могат твърдо и постоянно да се спазват от отделните партийни дейци, органи и организации, ако те не си изработят солиден и устойчив стил за тяхното строго и устойчиво съблюдаване, точно и прецизно реализиране.

Създаването на стил да се спазват неотменно ленинските организационни принципи и при най-противоречиви, сложни ситуации е изключително съществен методологически принцип. Стилът да се съхраняват твърдо и точно тези принципи не пречи и не противоречи на творчеството, на инициативата, на размаха в партийната работа.

* * *

Партийната организационна култура при социализма е източник за научни знания за партийния и социалния живот. И едновременно тя въоръжава с методи за организаторска, оперативна и ръководна дейност. В нея са заложени едни от най-точните научни критерии за оценка на извършената работа, за определяне на нейната ефективност и качество.

Тя е един от двигателите, стимулаторите на социалната активност на личността, на масите, на колектива. Чрез нейното дълбоко и всестранно изучаване и овладяване кадрите се подготвят да правят научен анализ на процесите, на обстановката във всеки момент на своята работа, да намират най-ефективни методи, средства за изработване на правилни партийни решения. Много видове научни знания, методи помагат при вземане на такива решения, но главната роля тук играят знанията и методите от науката партийно строителство. Тези знания представляват научна информация за подхода към вземането на партийно решение, за най-важните въпроси и варианти на такова решение, те предоставят и технологията на самата работа по неговата подготовка, обсъждане, изпълнение и пр. Без науката партийно строителство днес не може да се вземе научнообосновано, правилно разработено партийно решение.

Овладяването на партийно-организационната култура извънредно много допринася и за хармоничното развитие на социалистическата личност и по-специално на партийния деец, на общественика. Тя формира у тези, които я изучат и усвоят, качества като висока организираност, дисциплинираност, целенасоченост, точност и инициативност, творчески размах в работата. Ето защо **нейното формиране и развитие е актуална и отговорна задача на партийните органи и организации.**

Digitized by Google

С КОМПЛЕКСЕН АНАЛИЗ И ОТГОВОРНОСТ

И преди отблизо сме се запознавали с дейността на ботевградската партийна организация. Анализирвали сме различни страни от политическото ръководство на многообразните процеси и явления, стремежа на градския комитет на БКП към непрекъснато усъвършенствуване на стила и методите на работа. Но сега след непродължителния период от формирането на селищните системи, след създадените неизмеримо по-големи възможности за повишаване ефективността от партийната дейност отново се запътихме към този изцяло обновен и преобразен балкански край. Разбира се, пред нас стоеше въпросът: та нима на фона на богатата панорама на социалистическите преобразования тук през 35-те години свободен живот, на бурните темпове и мащаби на градеж след историческия Априлски пленум на Централния комитет на БКП 1956 година е възможно сега за съвсем кратък период от време да се постигне нещо качествено ново? Да. Години вече тук се развиват мощности с голямо национално значение, оттук националната икономика получава мощни импулси. От скутите на ботевградския балкан литват по белите пътища на родината автобусите – родно производство — „Чавдар". И толкова много е разказвано за трудовите подвизи на младата работническа класа от този комбинат. Със своя слава е и Комбинатът за полупроводникова техника. Формирал се е и вече пълнокръвно действува колективът на стопанския химически комбинат за битова химия. Само по себе си наименованието комбинат говори много. Свидетелство е за убедеността и стремежа на партийните комитети и организации, на стопанските ръководства в основата на своята дейност да поставят най-съвременните методи на организация и управление на производството. Като използват програмно-целевия и комплексен подход, метода на умножаващия се ефект, да се стремят към все по-пълно приложение постиженията на съвременния научно-технически прогрес, към широка интензификация, повишаване качеството и ефективността на изделията.

Именно на основата на създадените обективни икономически и социални предпоставки се формира и ботевградската териториално-селищна система. Това е качествено нов момент в социално-икономическия, административния и обществено-политическия живот на района, в държавното устройство на страната.

— За да отговорим на новите, по-високи изисквания, които Централният комитет предявява към нас, ние обърнахме голямо внимание първо — буквално всеки един от работниците на общинския партиен комитет да проникне в това качествено ново съдържание на проблемите — в политически, икономически, социален и културен аспект — разказва първият секретар на общинския партиен комитет Димитър Василев. — На основата на досегашния ни опит се постарахме за конкретните условия на общината да видим ролята и мястото на новообразуваният комитет, на всички държавни, стопански и обществено-политически ръководства. Още в самото начало напълно бяхме убедени, разбирахме,

Digitized by Google

че е дълбоко погрешно да се слага знак на равенство между бившата и новосъздадената община. Нито пък да се търси идентичност между предишния градски комитет и сегашния общински партиен комитет. Разбира се, понастоящем ние изцяло използваме най-ценното, всичко положително от придобития преди опит. Та нали градският комитет на БКП осъществяваше партийно ръководство не само на територията на града, в градски условия, а и над някои от по-големите, водещи селища. Поставихме си за цел с нов подход да се пристъпи към изпълнение на високите изисквания...

* * *

Политическото, социално-икономическото, културното измерение на настъпващите изменения най-правилно може да се оцени чрез едно сравнение между днешната община и бившето административно устройство на района. Това е една голяма крачка напред.

— Преди на територията на сегашната ни община имаше шест общини, шест общински народни съвета. И само три от тях — в най-големите села Врачеш, Скравена и Трудовец — се ръководеха от градския комитет на БКП, бяха под едно партийно-политическо ръководство — продължи задълбочено да анализира др. Василев. — Но така беше само по партийна линия. По държавна те бяха на пряко подчинение не на градския, а на окръжния народен съвет. Двете съседни общини Литаково и Новачене пък си имаха свои общински партийни комитети, общински народни съвети, директно подчинени на окръжните ръководства. Със село Литаково например тясно бяха свързани още четири-пет села. От една страна те бяха самостоятелни, а на практика цялата им икономика бе обвързана с икономиката на Ботевград. Получаваше се известно противоречие, едни деликатни, сложни взаимоотношения. И всичко това беше за сметка на тези малки села. Силно засегнати от миграционния процес, в тях не се изграждаше съвременна икономика, осъществяваха се само отделни малки мероприятия, отделяха им се незначителни капиталовложения. А пределно ясно е, че без такава икономика, която да осмисли живота на хората в селото, е невъзможно те да бъдат мобилизирани за съзидателен труд. През тия години в някои такива селища се закриха училищата. Появиха се селища със 70-годишна средна възраст на жителите им. Естествено е, че в тези случаи не можеше да се говори за съвременно социално развитие, за стройно изградено просветно, медицинско обслужване, художествена самодейност, културни, спортни и други изяви. Всичко това влияеше на самочувствието на хората.

Нямаше никакво съмнение, че при такъв анализ и преценка на обективно съществуващата преди действителност, с такъв подход тук е станало възможно бързо и решенията на Мартенския пленум на Централния комитет на БКП, и последвалите ги важни партийно-правителствени решения да се възприемат от комунистите, от кадрите, от цялото население като качествено нов момент в икономическия, обществено-политическия живот, в административното и държавното устройство. Изведнъж всички тези проблеми станали кръвно дело на новосъздадения общински партиен комитет, на новоизградените органи за социално управление. Веднага се почувствувало едно обновление в самочувствието на хората от селищата, една повишена мобилизираност, целеустременост, желание за участие в реализацията на редица нови идеи, предложения, възникнали още в дните на изборите за общински народни съвети.

Всичко това предопределило не на думи, а на дело с нов подход да се пристъпи към решаването на важните проблеми. Общинският

Digitized by Google

партиен комитет да дава своевременна вярна политическа оценка на възникващите нови процеси и явления, с правилен действен политически подход да осигури тяхното протичане, да ги ръководи и направлява така, че бързо да се постигат качествено нови резултати.

* * *

— В условията на формираната и действуваща селищна система може ли вече да се говори за изграден единен селищен комплекс, който осигурява възможности — природни, материални, социални... за нова териториална организация на общественото производство, за мобилизиране и най-високоефективно използване на всички ресурси? — с голям интерес продължихме беседата в общинския партиен комитет.

Един от основните проблеми, който е непрестанно в центъра на партийната работа в общината, е борбата за висока обществена производителност на труда. И то не за каквото и да е повишаване на ефективността и качеството, а за сътворяване на блага с разход на общественонеобходим труд, равняващ се на най-добрите световни образци. В същите условия както преди, със същите ресурси да се постигат значително по-високи темпове на развитие.

Общинският партиен комитет най-напред напълно си е изяснил пътищата, подхода, средствата, методите, с които ще се реализира мултипликационният подход в по-нататъшното развитие на икономиката на този край. Видяно е, че всичко това е свързано с много по-дълбоки преобразования, отколкото преди. Особено важно е с още по-голяма сила, още по-творчески и целенасочено да се прилагат решенията на Националната партийна конференция. В ежедневието, в цялокупната дейност в условията на общината — да се изпълняват кардиналните изисквания за съответствуваща дейност на субективния фактор с непрестанно растящия икономически потенциал, за привеждане в диалектическо единство на живия труд, средствата на труда и предметите на труда.

— Тъкмо затова по наше дълбоко убеждение — продължи своя анализ Димитър Василев — са недопустими какъвто и да е прагматизъм, инертност, самоцелност, недопустим е „технократичният" подход. Когато говорим за новите неизмеримо по-големи възможности, за нов подход в развитието на селищата, ние като политически щаб си поставихме задачата вярно да анализираме обстановката, да преценим възможностите и тогава да формираме целите, да правим разчет на силите, да мобилизираме кадрите.

И действително при разчета на силите, средствата, ресурсите общинският партиен комитет държи сметка на обективната даденост — географска, икономическа, социална, — че краят е един — Ботевградският край, и че в него заедно с Правешката и Етрополската са формирани три селищни системи. Че взаимозависимостта особено между Ботевградската и Правешката е така пълна, всеобхватна, че е невъзможно да се извлича мултипликационен ефект в развитието на икономиката на всяка една от тях без най-тясно взаимодействие. Ето защо определението за отвореността на селищната система тук намира пълно проявление. Да вземем следния пример: в Ботевград е изградена, съоръжена с най-съвременна медицинска апаратура районна болница. Със своя леглови фонд, модерна поликлиника тя и в бъдеще е възможно да обслужва изцяло и двете общини. Или друго: наличната учебна база в града — Техникумът по механотехника, Икономическият техникум... е в състояние да обхваща изцяло учащите се от двете селищни системи, да се подготвят необходимите специалисти — средни изпълнителски кадри.

Digitized by Google

Без развитието на междуселищния транспорт селищната система не може пълноценно да функционира. Но за да бъде той рационален, ефективен, също е необходима пълна взаимосъгласуваност, взаимодействие между двата общински народни съвета, между партийните комитети.

Ботевград се подкрепя със значителна работна сила от околните села. Ежедневно около 4200 работници пътуват от тях към града. И ако един ден те не дойдат, ритъмът на неговия живот ще се наруши. Досега градът, предприятията, обществените заведения бяха заинтересовани само от това — всеки ден необходимите му работници да пристигат от селата и се трудят. Естествен беше стремежът на тези трудещи се да устройват изцяло живота си в града. И нито икономически, нито политически бе възможно миграционният процес да се регулира. Процес, който имаше неизмерими последствия — въпреки огромното социално, културно строителство в града потребностите от жилища не намаляваха.

Сега в новите условия тези проблеми добиват съвършено нови измерения. Общинският партиен комитет като политически щаб на целокупния живот и дейност на хората предприема стъпки, за да се спре обезлюдяването на селата. И за да използва по-динамично създадата се възможност за постигане на едно сравнително хармонично развитие на отделните райони, единици, звена в системата, подготвя и взема редица важни решения.

— Ние преценихме — поясни Димитър Василев, — че е невъзможно най-пълно да използваме разкриващите се възможности без разработката и приемането от пленум на общинския партиен комитет на единна, цялостна комплексна програма за социално-икономическо развитие на общината.

Разбира се, тази дейност не се е превърнала в процес на съвършено нови разчети. Но създадените комисии, групи по разработка на различни страни от програмата са се ръководили от това, че тя не може да бъде и едно механично съвместяване, синтез на запланувано преди.

Под ръководството на общинския партиен комитет е извършена значителна организаторска и политическа работа както в трудовите колективи, така и в органите за социално управление — общинския народен съвет и кметствата. Целта — най-пълно използване на новите възможности за разкриване на резервите, ускоряване темповете и установяване направленията за още по-ефективно развитие на икономиката и социалната сфера както в града, така и в селото. На основата на научни изследвания, на конкретното задълбочено изучаване на всички условия, възможности и анализ на състоянието на проблемите са определени основните направления за социално-икономическото развитие на селищната система. Проявена е инициатива, голям стремеж да се разработи максимално осигурена с необходимите материали, научни и трудови ресурси програма, която да позволи устойчиво, ускорено и ефективно развитие на всички сектори в стопанския и социалния живот на общината.

Затова когато пленумът се събрал да обсъди и приеме програмата, я определил като комплекс от преоценени, в някои случаи пренасочени и новопоставени съобразно новите условия значими цели, планови задачи и мероприятия. Въз основа на мултипликационния подход в тях са очертани основните насоки на развитие.

По същество в програмата се обхващат всички сфери на обществения живот в общината — икономическа, политическа, социално-битова, културна. Всеобща е убедеността, че с нейната разработка ще се избегне това, което по същество преди често се случваше — изпъл-

Digitized by Google

нението на стопанските задачи да бъде една цел, а на социалните — друга. Ярко изразена нейна черта е, че икономическото развитие на селищната система се явява съставна част на социалното й развитие, макар и то да е негов базис.

* * *

Каква ще бъде реалната полза от тази програма? Как общинският партиен комитет прогнозира и планира умножаването на социалноикономическите резултати до края на петилетката?

В структурно отношение са изяснени главните направления в развитието на промишленото производство. С изграждането на трите комбината на практика се изпълнява партийната директива за максимална концентрация и специализация на производството. Направен е реален разчет, осигурени са условия, необходимото взаимодействие да се повишат средногодишните темпове на развитие на промишлеността. Така например обемът на чистата продукция, която през трите години на петилетката нарастваше средногодишно с 24,2 на сто, през настоящата година е предвидено да достигне ръст 27,3 на сто, а през 1980 година ще отбележи ръст спрямо предшествуващата година с 30,5 на сто. Само през идущата последна година от седмата петилетка обществената производителност на труда ще нарасне с 20,4 процента спрямо 1979 година.

И анализът на всяка друга страна на комплексната програма убеждава в ярко изразения стремеж в нито един раздел да не се допусне самоцелност. Напротив — да се отговори на новата потребност, на необходимостта сега от единно и цялостно планиране на социалноикономическото развитие, на всички страни на социалния живот. За общинския партиен комитет е било ясно, че в случая е недопустим какъвто и да е технократизъм. Единствено верният път е — на основата на задълбочен анализ на постигнатото досега, с вярна преценка на ефективността на стила и методите на работа на различните субекти на управление, на всестранното оглеждане на досегашните планове и задачи да се моделира социалният живот в обективно необходимите, съответствуващи на новите възможности и изисквания направления. Точно да се очертаят пътищата, времето, критериите за предстоящата дейност. Особено внимание в нея се отделя и специални мерки са набелязани по проблемите в селата.

Общинският партиен комитет вече има ясна концепция каква реорганизация ще се извърши в териториалното разположение на производителните сили. Така например ще се разшири и модернизира цехът на стопанския химически комбинат в с. Новачене, като се осигури постоянна работа за 120—150 души. В село Литаково също около 200 души ще бъдат ангажирани със съвременно промишлено производство. Предстоящо е разширението и внедряването на нова технология в изграждения към комбината „Чавдар“ завод „Възход“ — село Трудовец. И в останалите по-малки села ще се създадат звена към предприятията на местната промишленост и АПК.

— Ние сме поставили срокове на партийните и стопанските ръководства от комбинатите и заводите, от предприятията и кооперациите — поясни нашият събеседник, — в които те трябва да направят реална преценка и представят подробни програми кои номенклатурни производства е възможно да бъдат преместени от града в селата. Да посочат в какъв обем, къде и в какъв срок ще извършат тази реорганизация.

Макар и по надомния принцип, в тази насока ще се търсят възможности за набирането на работната сила и в най-малките — така

Digitized by Google

наречените селища със затихваща дейност — Рашково, Краево, Радостина и Елов дол. По този начин ще се реализира замисълът на общинския партиен комитет за формирането на работнически ядра във всички селища, за решаването на редица социални проблеми и по този начин и задържането на необходимото население в селата.

Изяснени са цялостно и комплексно всички проблеми, определени са главните направления, точните цели, срокове, факторите, от които зависи рязкото повишаване ефективността на селскостопанската дейност. Животновъдството се развива на базата на специализация по селища съобразно условията и традициите на населението. В няколко села се изграждат съвременни кравеферми, в други мощни овцекомплекси, а в с. Новачене ще се осъществява модерно телеугояване. Няма съмнение, това е пътят за усъвършенстване на социалистическата организация на труда, на ръководната планова и управленческа дейност. За поставяне в диалектическо единство използването на живия труд, средствата и предметите на труда на основата на широкото внедряване научно-техническите постижения.

Без да правим подробен анализ на обстойно обсъдените проблеми и очертаното им развитие в селското стопанство на общината, ще изтъкнем, че главната грижа сега на общинския партиен комитет е осигуряването на всички условия и предпоставки за неговото рентабилно развитие. Като оказва всестранна подкрепа, помощ и контрол за най-точно пълноценно прилагане на новия икономически механизъм, той е насочил усилията си към най-пълна мобилизация както на живия потенциал, така и на селскостопанската техника — да се работи на седемдневен и двусменен режим на работа на машините. Под ръководството на партийния комитет общинският народен съвет, кметствата и поделенията на АПК са извършили активна работа по изпълнението на 76-ото постановление на Министерския съвет за самозадоволяване на населението с основните селскостопански произведения. В резултат на всичко това предвиденият за 1980 година обем на продукцията ще отбележи ръст с около 15 на сто в сравнение с 1979 година.

Както се вижда, предстоящата дейност е свързана с много по-дълбоки преобразования, отколкото извършеното преди. Приетата програма не е само сбор от организационно-технически мероприятия, от икономически разчети. Не. Нейната характерна черта е и сериозната разработка на социалните проблеми. Съществен момент в нея е изискването за пълна съгласуваност в действията на партийните, държавните и стопанските органи, на общинския партиен комитет и народния съвет с министерствата.

* * *

С положените грижи за осигуряване на съвременни условия за труд и отдих в селата, на всичко, което е необходимо за пълноценен живот на тружениците тук — в просветено, здравно, културно отношение, с наличието на постоянен бърз транспорт... — дългът и отговорността на общинския партиен комитет, на партийните комитети и организации, на органите за социално управление се умножават. Всичко това осезателно привлича по-млади хора да устройват живота си в селата. Досегашните техни жители, работещи в градовете, по-често да се задържат в родния край, да се приобщават към тукашни обществено-полезни инициативи. Става възможно вече да се използва изоставеният преди жилищен фонд. Дори и една част от напусналите селата, работещи и живеещи в града, с предпочитание се свързват с родния къ т, където жилището е по-просторно, тихо и е по-спокойно. Сега вече дневният поток не е само от селата към града, защото има хора, които жи-

Digitized by Google

веят в Ботевград, но работят в почти всички селища — учители, медицински кадри, селскостопански специалисти, работници във филиалите на комбинатите в селата. По този начин се формира органическа взаимозависимост между селищата, общините. Любовта към родния край кара всеки да мисли, да намира своето място в решаването на многообразните проблеми от благоустройствен, културно-битов, просветен, здравен характер. А всичко това преди се чакаше да стане от „горе". И разбира се, не бе възможно да се извършва в такава степен, с такъв размах, както сега.

Интересен опит е заложен в общината за превръщане изпълнението на строителната програма на района в общонародно дело. Първи са се заели с изпълнението на тази инициатив в с. Трудовец. От това село над 1000 души работят в промишлените предприятия на Ботевград, но си живеят в него. Общинският партиен комитет със съдействието на заводските партийни ръководства провел съвещания със земляческите групи в отделните заводи. Уточнили кой каква строителна специалност има. Оказали се и кофражисти, и зидари, мазачи, оксиженисти, мозайкаджии... Заедно с партийното и стопанското ръководство на дадения завод уточнили групите на работниците, които ще се включат в изпълнението на строителната програма. Наред с това партийното, държавното и стопанското ръководство в селото направили точна сметка за броя на пенсионерите, които желаят да участвуват в това обществено начинание. Хората с готовност се включили в подготовката на строителната площадка. В определени дни, когато местните хора са подготвили терена за работа, идват бригадите от заводите. За координиране на работата изградили временен селски строителен комитет...

Като се подобряват, обогатяват условията на живот в селата, увеличава се и броят на младите им жители. А това има своите закономерни отражения в повишаването на раждаемостта, в нарастване потребността например от детска консултация, детска градина, училище... Ето в това рефлектират новите изисквания към общинския партиен комитет, общинския народен съвет, кметствата.

Разбира се, полезно е постоянно растящите потребности трезво да се преценяват — обясни Василев, — планомерно, целенасочено да се решават. Не е оправдано например да се пилеят сили и средства за строителство на обекти, което е икономически неоправдано, нецелесъобразно да бъдат в селата.

Съществуващите в Ботевград кина, театър и други културни звена е напълно възможно да обслужват и селското население — от една страна, чрез редовни гостувания, от друга — чрез осигуряване на условия всеки, който пожелае, без затруднение в града да гледа театрално представление, филм. Да има възможност след това бързо да се завърне. Затова е необходима и съвременна съобщителна връзка. Изградената автоматична телефонна централа вече свързва по-голяма част от селата с Ботевград. В следващите няколко години този въпрос ще бъде за всички изцяло решен. А при условията на бърз, удобен, редовен транспорт и пряка съобщителна връзка, с каквато ще разполага всеки дом, ще е възможно вече и хората от селата да ползват в равна степен с гражданите медицинското обслужване от районната болница.

— Още сега ние приехме такъв график — даде пример Димитър Василев — за приема на нуждаещите се от болнично лечение жители от селата, че да няма никакво ограничение за тях. Не се изисква вече задължително преминаване на болния през участъковия лекар. Той може да пристигне направо в болницата и да бъде обслужен така, както всеки жител на града.

Digitized by Google

* * *

Обективно съществуващите условия сега за най-рационално използване на икономическия подход, за териториално-селищно мултиплициране на резултатите от всяка дейност са само една възможност. И тази възможност ще бъде толкова по-целесъобразно и пълно използвана, колкото общинският партиен комитет, партийните организации по-пълно проникват в нейната същност, осмислят я и създават такава постройка на живота и дейността си, с която ще се явят действителен образец на нов подход за кадрите във всички звена на социалното управление.

При анализа на социално-икономическите проблеми от трибуната на пленума бяха подложени на безкомпромисна критика допусканите недостатъци. Особено силно се подчертаваше ролята, вината за редица от трудностите и нерешените задачи на субективния фактор. От него сега изключително зависи строгото спазване принципите и изискванията на икономическия подход, творческото прилагане на икономическия механизъм при съставянето на насрещните планове, при разработката на проектите за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и инженерните проекти, за най-широко внедряване на бригадната организация на основата на стопанската сметка, самоиздръжката.

На пленума открито бяха посочени, конкретно анализирани съществуващите недостатъци в текущата работа на трудовите колективи, които намаляват ефекта от стопанската дейност. В редица случаи не се работи творчески, най-компетентно по изучаването на челния опит в организацията на социалистическото съревнование, на най-хубавите образци на бригадната организация на труда. Пряко отрицателно отражение върху ефективността на производството има допускането на значителни свръхнормативни запаси от суровини и материали, тъй като една част от тях губят своята потребителска стойност и подлежат на брак. Пък и икономическият подход и сега действуващият механизъм за неговото приложение са категорични: недопустимо е нецелесъобразното, народностопански неизгодното замразяване на средства. Към тези съществуващи недостатъци се прибавят и други. Съществуващата практика за снабдяване на парче нанася значителни загуби както на предприятията, така и на държавата. Не съответствува на високите изисквания и дейността на редица стопански звена, които сякаш остават настрана от движението за пестеливо изразходване на суровините, материалите, горивата и енергията. Мудно се действува за разработване на инженерните проекти за реализация на икономия от енергия и течни горива.

Това са все слабости, които сочат, че много от кадрите са длъжници на изискванията бързо да се преустройват, да действуват в съответствие с високите критерии и изисквания на Националната партийна конференция. Сега са жизнено важни делата. И то дела, за които не се дават писмени оценки, а решаваща е думата на стопанските резултати. Те определят дали само се приказва за научно-технически прогрес, за концентрация и специализация, реконструкция и модернизация или действително се прилагат постиженията на науката и техниката, най-ефективните методи на организация на производството и стопанисването. С такава цел пленумът на общинския партиен комитет разработи и прие система от политически мероприятия, обезпечаващи социално-икономическата програма.

Digitized by Google

* * *

— Сега нашата главна задача е — каза Димитър Василев — да утвърждаваме съвременното съдържание и функции на общинския партиен комитет като качествено нов партиен орган. Както стана ясно, обемът на задачите ни е далеч по-голям. Освен досегашните проблеми на града трябва да осигурим политическо ръководство и на аграрно-промишления комплекс. С включването в района на 12 села значително се разшири обсегът на проблемите на образованието, здравното дело, строителството и други важни проблеми.

И действително в центъра на вниманието си общинският партиен комитет поставя всекидневното политическо ръководство на всички социално-икономически, политически, идеологически и културни процеси в района на общината. Естествено,това той осъществява чрез партийните организации, чрез комунистите, за които сега отделя особено внимание. Той полага системни грижи за ежедневно, пряко ръководство на първичните партийни организации. Оказва постоянна помощ и контрол на партийните секретари, на бюрата да осигуряват правилно разпределение на комунистите така, че да се гарантира необходимото партийно ядро във всички решаващи отрасли на материалното производство и духовната сфера. Те да са винаги в авангарда, да са носители на социалистическите добродетели, със своите дела да възпитават хората около себе си в комунистически дух. Затова общинският партиен комитет извършва системна работа с новоизбраните партийни секретари и членове на партийните бюра. Всяка втора сряда от месеца свиква с тях семинар. Използва най-подготвени лектори по основните проблеми на партийната работа. Тези срещи служат и за обмяна на опит, и за инструктаж по някои неотложни проблеми, които решава общината.

Постоянна практика е станала периодически бюрото на общинския партиен комитет да изслушва отчет от бюрата на отделните първични партийни организации. Тази дейност той обвързва със системните наблюдения и проверки, с конкретната помощ и контрол на място.

Добри резултати дава и опитът на общинския партиен комитет с провеждания ден на първичната партийна организация. Всеки четвъртък всички секретари и инструкторите отиват в първичните организации и трудовите колективи. Предварително с извършения инструктаж те се подготвят добре, съсредоточават вниманието си към основните проблеми, по които комитетът иска да набере информация, в каква насока да се изрази помощта им, какъв положителен опит да изучават. При тези проверки и помощ на място обръщат особено внимание за най-правилно изграждане на взаимоотношенията между партийните и стопанските ръководства.

Завършихме разговора в общинския партиен комитет с едно дълбоко удовлетворение от чутото: изяснени са цялостно и комплексно всички проблеми, определени са главните направления, точните цели, обекти, срокове, факторите, източниците на средствата. Но мисълта, породена от разказа на неговия първи секретар Димитър Василев, не ни напускаше: с приетата програма сами по себе си всички проблеми не ще се решат. Необходимо е проявената предвидливост, новаторство в мисленето, инициатива в действията при разработката на програмата с още по-голяма сила и размах да продължат и в процеса на нейната реализация. Повече от когато и да било е необходимо да се изпълнят с ново съдържание всички страни на партийния стил на работа.

Деля КОЛЕВА
Коста ДИМОВ

Digitized by Google

СИСТЕМА ЗА ПОДГОТОВКА И ОБУЧЕНИЕ НА КАДРИТЕ

Софийският градски комитет на БКП, ръководейки се от изискването за решаващата роля на субективния фактор в общественото развитие, отделя много внимание, време и средства за подготовката и възпитанието на ръководните кадри и актива.

В резултат на тези грижи столичната партийна организация разполага с идейно-теоретически подготвени, високосъзнателни, квалифицирани и авторитетни дейци, способни да решават с успех отговорните политически, социално-икономически и други задачи.

* * *

От 1972 г. към ГК на БКП функционира утвърдена от бюрото система за обучение на кадрите и актива. Със системата се целеше да се внесе по-голяма последователност, организираност и целенасоченост в обучението на кадрите и актива в съответствие със съвременните изисквания за повишаване научността в партийната работа и ръководство.

Системата регламентираше кои кадри къде ще се учат, кой ще организира и ръководи различните курсове, школи и семинари.

През изтеклия период бюрото на Софийския ГК на БКП два пъти разгледа работата по обучението на кадрите. В системата се внасяха отделни допълнения. По негово решение например през 1977 г. се разработи специална план-програма за обучението на партийните секретари и актива от министерствата и централните ведомства, които се счита неразделна част от системата. Съществени допълнения към системата се направиха и във връзка с решенията на бюрото за повишаване ролята на секретаря на първичната партийна организация и работата с резервните кадри.

Направените проверки, наблюденията, които имат отделите на ГК на БКП, и организираната анкета с 600 секретари на първични организации за ефективността на системата показаха, че тя играе голяма роля. Нараснаха грижите на ГК, РК, партийните комитети и ръководствата на обществените организации за подготовката и обучението на кадрите и актива. Бюрата на РК на БКП, освен че приеха свои системи и перспективни програми, всяка година обсъждат тези въпроси, утвърждават учебни планове за текущата година. Със системата се внесе по-голяма целенасоченост, системност и последователност в идейно-политическата и организационната подготовка и квалификация на кадрите и партийния актив.

В сравнение с предишния период обхватът на обучаваните нарастна близо 3 пъти. В различните форми се включиха и активисти, за които преди това не са полагани организирани мерки за подготовка, като членовете на партийните бюра, председателите на комисиите за народен контрол, резервните кадри из средата на работническата класа и други. Общо в различните форми средногодишно се обучават близо 27 000 активисти. Засили се диференцираният подход и конкретност в обучението, което се провежда от страна на градския, районните и другите партийни комитети.

Едно от основните звена на системата е постояннодействуващата школа към ГК на БКП, в която са включени над 250 политически сътрудници на ГК и РК. На градско равнище в Университета по марксизъм-ленинизъм, в курсовете за ръководни кадри — партийни, ком-

Digitized by Google

сомолски, профсъюзни, отечественофронтовски, стопански и административни — се обучават 3180 души. Многоброен актив обучава и градският съвет на българските професионални съюзи.

В Междуокръжната партийна школа от 1975 г. насам повишиха своята подготовка над 3000 партийни секретари, членове на партийни бюра и активисти от ръководствата на обществените организации.

Най-масов е обхватът на обучаващите се на районно равнище. Със секретарите и агитпропите всяка година се организират едноседмични курсове и всеки месец — полудни. Към РК на БКП се формират едногодишни школи за обучението на новоприетите комунисти, които изучават предимно „Партийно строителство", отделни въпроси от историята на БКП и текуща политика.

Системата предяви по-големи изисквания и към партийните комитети за подготовката на местния партиен актив. Към 70 заводски и учрежденски партийни комитета се създадоха местни школи, в които се обучават средно 6500 активисти. Ценен положителен опит натрупаха партийните комитети в завод „Витоша", железопътен завод „Г. Димитров", Автокомбината, Министерството на съобщенията, Министерството на финансите, ЦКС и други по организиране на курсовете и школите.

В тематичните програми се акцентира преди всичко на актуалните въпроси на марксистко-ленинската теория и на проблемите на изграждане на развито социалистическо общество.

През последните 3 години се изучаваха актуалните, икономическите и философските проблеми на развитото социалистическо общество, решенията на XI конгрес на БКП и XXV конгрес на КПСС, някои проблеми на партийното строителство и социалното управление, Юлския пленум на ЦК на БКП. Голямо внимание се отделя на изучаването на мултипликационния подход, на проблемите, поставени от Великотърновското съвещание по работата на първичните партийни организации, идеологическата борба на съвременния етап на световния революционен процес, социалистическия начин на живот и др. Широко място се отдели на изучаване въпросите на Националната партийна конференция за усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката. През учебната 1978/79 г. с голям интерес се посрещнаха лекциите, посветени на тритомника на др. Тодор Живков „За партийното строителство" и Писмото му до ЦК на ДКМС.

До голяма степен учебните програми са съобразени с общообразователната, идейно-теоретическата подготовка и културните интереси на актива. Отличителен белег на програмите е стремежът да се съчетават съразмерно проблемите на партийно-организационната и идеологическата работа на Партията с партийното ръководство на икономиката, социалното управление и на културата.

Значителна част от лекциите се изнасят на високо идейно-теоретическо равнище. Това с голяма сила важи за градската школа и курсовете към Университета по марксизъм-ленинизъм, където лекциите се четат от професори, доктори на науките, видни общественици, които участвуват непосредствено в разработването на редица партийни и правителствени документи. Това допринася много за свързване на теорията с практическите задачи, които решава столичната партийна организация. Често пъти лектори в школата на ГК на БКП са били и съветски другари, които освен новостите в теорията са носители и на богатия опит на Комунистическата партия на Съветския съюз.

За по-голямата ефективност в учебната работа допринесе и постоянният стремеж да се прилагат повече активизиращите форми на обучение — семинарните занятия, дискусиите, защитата на реферати,

Digitized by Google

казуси, обмяна на положителния опит, разработката на теми и пр. Школите с младите комунисти завършват със зачоти, изпити, защита на реферати или научно-практически конференции. Това създава по-голяма заинтересованост и стимулира самостоятелната работа за усвояване на преподавания материал. В Ленински, Кирковски, Кремиковски райси школите със стопанските, административните и научните кадри всяка година завършват с научно-практически конференции.

Значително се повишиха грижите на районните комитети за обучението на партийните секретари, в резултат на което ефективността от организираните с тях курсове и полудни непрекъснато нараства. Основание за тази оценка ни дава мнението на 600 партийни секретари, изразено в анкетното проучване.

Цялостното проучване на действуващата система за обучението на партийните секретари разкри, че тя чувствително помага те да получат отговор на въпросите, които ги вълнуват, да се запознаят с положителния опит в партийната работа, да осмислят собствената си практика и да внасят новото в работата на партийното бюро и партийната организация.

Тези изводи с още по-голяма сила важат за агитпропите поради това, че при тях се разглеждат предимно въпроси на идеологическата работа, което още в по-голяма степен отговаря на интересите и задачите им като членове на партийните комитети и бюра. Освен това при тях общообразователното равнище е почти еднакво. Тази оценка се дължи на високото идейно-теоретическо равнище на разглежданите в курсовете проблеми, на тяхната практическа насоченост и обвързаност със задачите, които решават партийните организации. Всяка година РК на БКП чрез анкетиране и допитване до партийни секретари изучават какви проблеми ги вълнуват и на основата на това се стремят да внесат подобрение в тематичните планове и програми, с оглед те по-пълно да отговарят на нуждите и интересите на секретарите. Показателен в това отношение е фактът, че 89,2 на сто от секретарите считат, че лекциите и обсъжданите въпроси отговарят на техните потребности, че теоретическото равнище на лекциите е добро. Една трета считат, че съотношението между теоретическата и практическата страна на обучението е правилно, а 43,4 на сто са на мнение ,че преобладава теорията. Независимо от високата оценка на теоретико-методическото равнище на обучението проучването показва, че не удовлетворява напълно практическата насоченост. Този извод се основава на високия процент — 80,2 от времето, определено за лекции. Анкетата показва, че партийните секретари предпочитат повече обмяна на опит — 63,6 на сто, практически знания — 40,5 на сто, дискусии — 24,8 на сто, казуси — 19,0 на сто.

Полудните на партийния секретар се утвърдиха като много полезна постояннодействуваща форма на обучение. През последните години районните комитети на Партията полагат системни грижи за тяхната подготовка и провеждане. Плановете се утвърждават в началото на годината. Преодолява се тенденцията те да имат предимно инструктивен характер. Сега в техните програми освен за инструктажи и лекции се отделя значително време за обмяна на положителен опит. Стремежът е да се внася по-голяма диференцираност, като се обособяват групи от партийни секретари в различните сфери на материалното и извънматериалното производство. Според 80,0 на сто от анкетираните равнището на провежданите полудни е добро, 65,8 на сто споделят, че те допринасят много за подобряване на тяхната работа като секретари, 28,1 на сто считат, че отчасти помагат и само 2,4 на сто, че нямат полза.

По опита на КПСС и в съответствие с изискванията на системата

Digitized by Google

след X конгрес в градската партийна организация широко се практикува провеждането на научно-практически конференции с партийния актив. През последните три години са проведени 52 научно-практически конференции. От тях 30 са по идеологическата дейност на Партията, 20 по партийно-организационната работа и 2 по партийното ръководство на икономиката. На високо идейно-теоретическо равнище преминаха и допринесоха много за обогатяване знанията на партийния актив градските конференции на тема „Високо качество и ефективност", „По-нататъшното повишаване ролята и боеспособността на партийните организации от градския пътнически транспорт за подобряване качеството и ефективността от транспортната дейност в столицата", на Ленински РК на БКП — „Стил и методи на работа на партийните бюра за утвърждаване на първичните партийни организации в първообраз на трудовия колектив", на РК на БКП — Кремиковци — „Социално-класовите изменения и тяхното отражение върху състава на Партията" и пр. В това отношение все по-пълно се използва научният потенциал от кадри в столицата. За високото равнище на научно-практическата конференция на Димитровския РК на тема „Комплексният подход в борбата срещу отклоненията от социалистическия начин на живот" и на Благоевския РК на тема „Индивидуалната работа — фактор за изпълнение решенията на XI конгрес и Националната партийна конференция" безспорно много допринесе и това, че те се подготвиха и проведоха съвместно с Центъра по теория и управление на идеологическия процес при Академията за обществени науки и социално управление.

Градската научно-приложна конференция за високо качество и ефективност се подготви съвместно с Градския съвет на научно-техническия съюз — градско ръководство на Съюза по икономика. Много ценно е това, че конференциите се предхождат от комплекс от мероприятия в първичните партийни организации, партийните групи и актива, което съдействува да се разширяват познанията, да се осмисля практиката в светлината на теорията, да се изучава и внедрява положителният опит за разкриване на нови насоки в дейността на партийните комитети и организации.

С по-голямо разнообразие на формите и диференциран подход се отличава работата на Ленински РК, „В. Левски" и РК на БКП „9 септември". Димитровският и Кирковският РК включиха в системата отговорниците за вътрешнопартийната информация. Кирковски район организира полудни и със заместник-секретарите на първичните партийни организации. Благоевски РК включва в някои полудни и председателите на профкомитетите. Коларовски РК, РК в Кремиковци и РК „9 септември" системно обучават низовите стопански ръководители — началник смени, бригадири, майстори, механизатори и пр. В МК Кремиковци, заводите „Витоша", „Е. Телман", „8 март" и др. партийните комитети прилагат различни форми за повишаване педагогическата подготовка на наставниците.

* * *

Бюрото на ГК на БКП, анализирайки ефективността от приложението на системата, независимо от постигнатите досега положителни резултати отчете, че съществуват и редица слабости и нерешени проблеми по обучението на кадрите, които затрудняват процеса на привеждане подготовката и дейността на субективния фактор в съответствие с нарасналите възможности на социалистическата икономика и обективните закономерности на общественото развитие.

Това наложи да се набележат и осъществяват конкретни и действени мерки за по-нататъшното подобряване на системата за повишаване подготовката на кадрите в съответствие с изискванията на XI пар-

Digitized by Google

тиен конгрес — системата за подготовка и повишаване на квалификацията на кадрите да стане единна по цели и задачи и да обхваща всички кадри, да осигурява перманентност в обучението на кадрите.

Като имат предвид тези слабости и нерешени проблеми, натрупания опит, новите по-високи критерии и изисквания и програмата на бюрото за работа с резервните кадри, отделите „Организационен", „Пропаганда и агитация" и Институтът за пропаганда на марксизма-ленинизма при ГК на БКП допълниха, обогатиха и коригираха досега действуващата система.

По проекта се произнесоха всички отдели на ГК и РК на БКП. През юни т. г. бюрото утвърди системата и реши нейното функциониране да започне в началото на учебната 1979/1980 г.

В каква насока са внесените подобрения?

По-пълно и по-точно са разработени целите и задачите на системата и основните принципи на обучението.

Структурата, обхватът и формите на системата ще дават възможност да се внесе по-голяма диференцираност в обучението както по отношение специалната подготовка и интереси на различните отряди кадри, така и по отношение на различните равнища.

Засилва се отговорността на отделите на ГК на БКП и градските ръководства на обществено-политическите организации за подготовката и обучението на техните номенклатурни кадри и актива, който работи по различните направления на партийната дейност. По-високи изисквания са предявени към РК и партийните комитети за обучението на местния партиен актив. Разширява се обхватът на обучаващите се действуващи и резервни кадри.

По-активно чрез договорни начала ще се ангажират и преподавателските кадри от Академията за обществени науки и социално управление на ЦК на БКП и ВУЗ, което е сериозна предпоставка да се повиши идейно-теоретическото равнище на учебния процес. Ще се обогати проблематиката. Ще се използват по-разнообразни дидактически форми, методи и средства — като особено внимание ще се отделя на активизиращите самостоятелната работа над книгата и конкретната и диференцираната помощ на низовия партиен актив. Предвидени са редица контролни мерки по ръководството на системата.

Веска СОТИРОВА

ЗАСЕДАНИЯТА НА КОМИТЕТА

Софийският завод „Витоша" е едно от най-големите и реномирани предприятия за конфекция както на вътрешния, така и на международния пазар. В процеса на своето над 30-годишно съществуване той измина дълъг и труден път на утвърждаване и усъвършенствуване. От разпръснати почти във всички квартали на столицата дребни производствени единици той се издигна до крупно модерно производствено предприятие. Завод „Витоша" изработва висококачествени модни облекла за износ и за вътрешния пазар, непрекъснато се модернизира и оборудва с нови съвременни машини и съоръжения, подобрява се организацията на труда. Това му дава възможност да се доближи до световните показатели по качество и производителност на труда. Трудовият колектив навлезе в 1979 г. с твърдата решимост да я превърне в година на ударен труд, да води още по-настъпателна борба за осъществяване на стратегическия курс на Партията за високо качество и висока ефективност. Още от първите дни на годината трябва да не се пропуска нито един работен ден, нито един работен час. Неднократно бяха

Digitized by Google

обсъждани възможностите на всеки цех и бригада. Набелязани бяха конкретни мероприятия, които да осигуряват изпълнението на производствената програма.

За големите успехи, които има заводът, решаваща заслуга има заводският партиен комитет. Той се състои от 14 души и стои начело на осемте първични партийни организации, които упражняват политическо ръководство на един огромен колектив от 2300 души. За подобрения стил на работа на ЗПК говорят и подготовката и провеждането на неговите заседания. Естествено, заседанията, когато се издигат в култ, когато се залага преди всичко на тях, когато се разчита на тяхното всесилие, водят до бюрократция, до изсушаване на работата, до откъсване на ръководните дейци от ония, които ръководят.

Естествено, не така стои въпросът в завод „Витоша".

Заводският партиен комитет заседава два пъти в месеца. Две седмици преди всяко заседание той писмено съобщава на своите членове дневния си ред. Уведомява и първичните партийни организации, и другите звена, които имат пряко отношение към разглежданите въпроси. Така те имат време да ги обсъдят предварително и да дадат аргументирано становище на партийния комитет. Няма решение, което да не е дело на колектива, затова авторитетът на Партията в завода е висок.

Как заводският партиен комитет подготви заседанието си, състояло се на 11. I. 1979 г.? Той уведоми първичните партийни организации, стопанското, комсомолското, профсъюзното ръководство, че на заседанието на комитета ще се приеме перспективният план за работата на заводския комитет и заводската партийна организация през 1979—1980 г. и оперативен план за първото полугодие на 1979 г. Членовете на комитета заедно с посочените звена имаха две седмици време да обсъждат тези важни въпроси и целият колектив да вземе участие, преди да се решат в комитета. Колективният ум даде възможност действително да се подготви един компетентно разработен план, да се вземе зряло решение. И не само това. Подходът на комитета показа как трябва да работят и другите ръководни органи при решаването на такива важни проблеми на предприятието, как трябва да се опират на колективния ум и творчество на трудовите хора.

Но ето и самия план.

Основни задачи:

1. Засилване на масово-политическата и организационната работа за предсрочно изпълнение на петилетния план по всички показатели чрез изпълнение на заводската програма за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда.

2. Разгръщане на идеологическата работа за претворяване в живота на колектива стратегията на Партията за висока ефекивност и високо качество като основна задача на идеологическия фронт.

3. По-нататъшно повишаване на авангардната роля на комунистите и боеспособността на заводската и първичните партийни организации като основен двигател на целия трудов колектив в изпълнение решенията на XI партиен конгрес.

За да може да обхване главните въпроси, заводският партиен комитет прие на това заседание и шестмесечен оперативен план за своята работа, като отдели много време за своевременната му и задълбочена подготовка.

Какви проблеми бяха поставени в оперативния план?

Основни задачи:

а) Създаване на организация за ритмично изпълнение на плана за първото полугодие по всички показатели.

б) По-тясно свързване на идеологическата работа със задачите за усъвършенствуване социалистическата организация на труда.

в) Повишаване ролята на заводската партийна организация за решаване на основните задачи, поставени пред заводския колектив.

Събрания и конференции на заводската партийна организация:

а) Доклад за финансовото състояние на завода и пътища за повишаване ефективността на заводското производство.

б) Научно-практическа конференция на тема „Бригадната организация и заплащане на труда" — внедряване, проблеми, развитие.

Заседания на заводския партиен комитет

Ще посоча само дневния ред на заседанието от 11 януари т. г.

Digitized by Google

а) Преценка за изпълнение решенията на заводския партиен комитет и заводската партийна организация през 1978 г.

б) Приемане на програма за работата с Комсомола и младежта в завода във връзка с Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС.

в) Отчет за работата на партийното и стопанското ръководство при цеха за мъжки костюми по внедряването на нова организация на труда и формирането на по-добър социално-психологичен климат в колектива.

г) Доклад за финансовото състояние на завода и пътищата за повишаване ефективността му.

д) Информация за работата на партийните и стопанските ръководства на цеха за дамски облекла по изпълнение на валутния план.

Посочвам само една малка част от въпросите, които разглежда заводският комитет, за да подчертая тяхната важност. Единодушно е мнението на членовете на комитета и секретарите на партийните организации, че успехът на партийната организация в завода се дължи и на това, че се прави най-задълбочена подготовка на заседанията на комитета, и то по най-възловите въпроси.

Своето заседание по въпроса за усъвършенстване социалистическата организация на труда заводският комитет подготви много старателно, допита се до много ръководни дейци и работници. Искам да приведа някои от изказванията и предложенията, направени по време на разговора.

Стоян Белев — началник на първи цех, мъжки костюми: „В нашия цех довършваме работата по организацията на всяко работно място. За създаването на добра организация на труда е необходимо да се постигне оптимален режим, като се премахват излишните работни движения. Това би се постигнало както чрез подреждането по подходящ начин на детайлите, които предстоят да се изработят, така също и на вече изработените облекла. Друг резерв е осигуряването на синфронизацията в потока, което означава — избирането на оптимален вариант на организацията на потока според числеността на работниците. Досега ние сме осъществили синхронизацията само на част от потока, в който са включени 15 работни места. От особено значение за създаването на добра организация на труда е числеността на бригадата, което оказва влияние и върху психологическия климат в колектива. Микросредата, в която се труди работникът, и микроклиматът са също фактори, от които зависи добрата организация на труда.

Ангелина Василева — работничка в същия цех, смята, че добра организация на труда в цеха е необходимо да се създаде на всяко работно място. Това позволява производителността на труда да се увеличи с около 15 на сто. Предлага да се въведе нов начин на заплащане на труда — да се заплаща на всяка изработена бройка, на всеки отделен процес, а не на готово изделие в края на веригата. Това ще доведе до по-голяма заинтересованост у всеки работник и допълнителна възможност да се увеличи производителността на труда. Работничката смята, че добрата квалификация на работниците и по-високото образование на новопостъпващите дава възможност в кратки срокове да се овладее дадена професия. Високата квалификация позволява всеки да овладее повече операции.

Велко Александров — началник на цех младежки облекла, изтъква, че е необходим строг режим на икономии и ефективно използване на промишления отпадък от основни и спомагателни материали, което наложи да се направят редица опити за рационално оползотворяване на отпадъчните материали в производството. Той смята, че 1979 г. ще бъде преломна година в организирането и разширяването на ширпотребното производство, което ще донесе допълнителна печалба на завода. Предлага да се дадат допълнителни стимули за технолозите, занимаващи се с разхода на материали. Това ще даде възможност при определянето на разходните норми да разгърнат своето творчество и умение, като използват и най-малките възможности за вмъкването

Digitized by Google

на кройки за детски и юношески облекла, които биха се изработвали от отпадъчната част на материалите. Особено внимание обръща на привличането в ширпотребата на нови работници, предимно трудоустроени, майки с малки деца, надомници и пенсионерки. Всичко това ще доведе до по-големи количества произведени детски и юношески облекла, търсени на пазара.

Митка Калчева — началник на цех спортни облекла смята, че подобряването на организацията на труда е постоянна, основна задача, която стои пред ръководството на цеха. Тя е трудна и динамична, зависима от модните тенденции, технологичните изисквания, квалификацията на работниците и степента на оборудването. В настоящия момент вниманието на технолозите от цеха е насочено към подобряване на организацията на труда и специализирането на бригадите за производство на мъжки и дамски шлифери с подплата и без подплата. Подобряването на организацията на труда в бригадата е свързано с трудоемкостта на моделите и числения й състав. Основната цел е максимално специализиране на работните места. С това ще се постигне съкращаване на излишните движения, намаляване на спомагателното време и увеличаване на машинното време без допълнително натоварване на работника.

Цветана Михайлова — началник на цех дамски манта, счита, че за създаването на рационална организация на труда извършват анализ на организацията на всяко работно място. Необходима е пълна комплектовка на нормираното планово задание с основни и спомагателни материали. Ако липсва това, производителността рязко спада, защото работниците изчакват доставянето на необходимите материали. При тях въпросът за квалификацията се свежда до овладяването от всеки работник на 3—4 операции поради многообразието в моделите. Пред колектива на цеха стои важната и отговорна задача — производството на облекла за износ по II направление. За да могат успешно да се справят с тази задача, необходима е пълна координация между отделите и службите, които се занимават с износа, както и ефективна предварителна подготовка на производството на изделия.

Костадинка Ласкина — началник на цех ризи, говори за рационалното използване на наличната техника и преди всичко на автоматите в цеха. Главен резерв, който те използват за подобряване на организацията на работното място, е въвеждането на допълнителни съоръжения на всяко едно от тях според неговата специфика. В цеха всяка година постъпват много млади работници, чиято квалификация не е на нужното равнище, не отговаря достатъчно на високите изисквания, които предявява новата техника, с която е оборудван цехът. Трябва да се подобри производствената практика, която се провежда в завода, тя да бъде по-ефективна, като всеки ученик още в процеса на своето обучение овладее по 2—3 операции, като се научи да работи на автоматите и специалните машини.

Наистина очертава се една богата гама от предложения, размисли, която дава възможност на комитета творчески да обсъди проблема за усъвършенствуване организацията на труда в завода, да вземе правилни и конкретни решения. Тези разговори бяха полезни и затова, че раздвижиха колектива, накараха го по-дълбоко да се замисли върху тоя важен въпрос. Правилният подход на комитета наистина даде добри резултати.

Голяма помощ при обсъждането и решаването на проблемите оказват и обществените органи и организации. Чрез профгрупите профорганизацията поставя въпросите, които комитетът ще решава на свое заседание, да кажат своите съображения, предложения и пр. Така неговите решения стават плод и дело на целия колектив. Профорганиза-

Digitized by Google

цията призовава колектива да произведе 2112 хил. облекла в определен асортимент и направление. С една година предсрочно да се постигнат нормативите за трудоемкостта при мъжките костюми, дамските манта, шлиферите и мъжките ризи. Усилията на целия колектив да се насочат към непрекъснато обогатяване на приетите планове, като се разкриват нови резерви за преизпълнение на плановите задания и показатели, за пълно натоварване на производствените мощности, за образцово поддържане на машините и съоръженията, за икономично използване на материалите, горивата и енергията, за оползотворяване на отпадъците, за ритмично и комплексно снабдяване с тъкани, хастари и помощни материали по асортимент и качество. Профорганизацията пое задължение да продължи усъвършенстуването на бригадната организация на труда и на бригадната стопанска сметка, за подобряване на трудовата дисциплина, за по-нататъшно разгръщане на социалистическото съревнование.

Комсомолските дружества също се отплащат на заводския партиен комитет за грижите, които той полага за младежта в завода, като провеждат на дело неговите решения, правят предложения при подработването на въпросите, като излагат своите младежки виждания. Комсомолските дружества приемат конкретни мерки и завеждат на персонален отчет младежите и девойките, които имат слаба политическа активност, не изпълняват трудовите си норми, не се учат, не се стремят да овладяват производствените процеси и нарушават трудовата и технологичната дисциплина. Идейновъзпитателната работа сред младежите, пропагандата на марксизма-ленинизма се свързва с трудовите задачи. Клубът за техническо и научно творчество на младежта всяка година ще организира конкурси по професии с цел да се овладее втора и трета операция. Комунистите в стопанския комитет също активно работят и увличат останалите да помагат на заводския партиен комитет при обсъждането и решаването на основните проблеми, които стоят пред завода. Така наистина решенията на комитета стават кръвно дело на целокупния колектив и той още по-самоотвержено се бори за тяхното изпълнение и преизпълнение.

* * *

Добре подготви заводският партиен комитет и въпроса за идеологическата работа, като тясно я свърза с изпълнението на плана. Пред комунистите в завода, пред целия колектив сега няма по-голяма, по-важна и отговорна задача от това да се претвори в живота икономическата политика на Партията, да се реализира във всичко и навсякъде разработената от Единадесетия конгрес стратегия за висока ефективност и високо качество. За практическото осъществяване на този стратегически курс заводският комитет мобилизира енергията, ума и творчеството на целия колектив. На проблема по преустройството на идеологическата работа бе посветен и проведеният семинар с партийния, стопанския, профсъюзния и комсомолския актив на завода. Успешното решаване на въпроса за усъвършенстуване на социалистическата организация на труда зависи преди всичко от правилното и дълбоко вникване в нейната същност, доколко идейновъзпитателната работа ще се свърже най-пряко и непосредствено със задачите, които решава заводският комитет. Това ще позволи да се открои и качествата на всеки член на колектива — висока организираност, широта на професионалната подготовка, силно развито чувство за дисциплина в труда, отговорност за съзнателно изпълнен дълг към колектива за общо изпълнение на производствената програма. Постигането на това е гаранция, че в завода действително е извършено преустройство на идеологическата работа. За нейното разгръщане твърде много допринасят партийният кабинет, вестникът, радиоуредбата. Много помага съ-

Digitized by Google

що така създаването на добър социално-психически климат в колектива, непрекъснатият контакт с хората, вникването в проблемите, които вълнуват обикновения труженик.

Много добре постъпва заводският партиен комитет, като чрез в-к „Витоша" и радиоуредбата прави достояние всички свои идеи, становища и решения на колектива. Отговорните партийни и административни, профсъюзни и младежки ръководители излизат с много добре подготвени изказвания и статии. В брой първи на вестника секретарят на комитета Георги Христов излезе със статия: „В отговор на партийния призив — достойни дела". В нея конкретизира задачите, поставени в Обръщението на ЦК на БКП за изпълнението на плана за обществено-икономическото развитие на страната през 1979—80 г. на завода. В статията той насочва колектива да се бори за високо качество и висока ефективност за изпълнение на насрещните планове, за разкриване на допълнителни резерви, за да може още повече и по-пълно да се използват трите елемента на производството — възможностите на живия труд, на средствата за производство и предметите на труда. Особено подчертано поставя проблема за преустройството на стила и метода на работата на ръководните кадри, за развитието на бригадната организация на труда.

Директорът на завода Кирил Шипчанов в статията си „По-високи изисквания — по-висока отговорност" отбелязва големите успехи на завода за 1978 г., който е произвел продукция за над един милион лева над плана. Много производственици и някои бригади са изпълнили предсрочно петилетните си планове. Реализирани са икономии от суровини, материали и електроенергия, постигнат е голям икономически ефект от внедрените рационализаторски предложения, подобрено е качеството на продукцията.

Заводският партиен комитет има решение 15 декември да бъде ден на младежката бригада. Председателката на Съвета за работа с младежките производствени единици Елена Аршинкова го нарече празник на съзидателния труд. „В летописа на творческия съзидателен труд на комсомолците от нашия завод — каза тя — се прибавя още един вълнуващ пазник." Каква висока оценка на едно навременно партийно решение на заводския партиен комитет. Ден на равносметка от напрегнати трудови делници. Ден на оптимизъм, защото в оформянето на младежкия дял за изпълнение на производствената програма на завода отново пролича високата трудова и гражданска зрелост на младите работници. Пролича твърдата им решимост да реализират партийните решения — непрекъснато да увеличават обществената производителност на труда, да воюват за високо качество и висока ефективност на всяко работно място. Ден на гордост, защото в него три младежки бригади заслужено получиха признанието на градската и районната комсомолска организация за своя всеотдаен и изпълнен с творчество и дръзновение труд. В този ден бригадата „Виолета Якова" с ръководител Георги Илиев завоюва званието „Бригада — столичен първенец за 1978 г.", а бригадите „Александър Войков", „Люба Ивошевич" с ръководители Иван Павлов и инж. Симеон Козарски станаха първенци в Благоевски район. На проведената първа по рода си среща на ръководителите на младежките бригади и комсомолските отговорници със служебното, партийното, комсомолското и профсъюзното ръководство на завода рапортуваха за своите достойни трудови дела.

* * *

Заводският партиен комитет добре подработи и проблема за социалистическото съревнование в завода. Много време, преди да разгледа въпроса на свое заседание, той беше най-обстойно разгледан от партийните групи, профгрупите, младежките звена, от стопанския съ-

Digitized by Google

веч. В резултат на това по-богати и по-разнообразни бяха формите на съревнованието през 1978 г., което беше основа за по-добрите постижения. Радва фактът, че с прилагането на системата за организация и ръководство на социалистическото съревнование може да се отбележи, че колективите правилно насочиха своето внимание към всекидневно комплексно изпълнение на поставените задачи. С най-добри постижения за годината се наложи убедително цехът за производство на шлифери, който три тримесечия бе на челно място сред цеховете на завода. С постоянни успехи, при ритмично изпълнение на своите планове — всеки ден и всеки месец се очертаха бригадите от цех V—ризи, от цех IV — дамски манта, цех III — шлифери и др. През последното тримесечие на миналата година над 150 работници бяха удостоени със званието „Ударник", 10 — с „Млад ударник", отличници по качеството — 50, „Най-добър в професията" — 20, и „Отличник" — 60.

Съгласно изискванията на системата за съревнованието за първи път се присъжда званието „Най-добър наставник" на 5 души, „Най-добър качественик" — на 5, и на 9 души „Ветеран на завода". През второто шестмесечие на миналата година всеки месец по няколко първенци рапортуваха за предсрочното изпълнение на петилетните си планове. Добре се проявиха наставниците, под ръководството на които младите работници постигнаха високи успехи, а някои вече са първенци в социалистическото съревнование. Високи постижения завоюваха и постоянните качественици — носители на щемпел за собствен контрол върху качеството на продукцията за цялата година. Срещите с челниците в труда, трудовите портрети на първенците и редица други инициативи ще се обогатят с ново съдържание. Ще се увлекат всички участници в съревнованието и особено младите в инициативата да няма изоставащи, всеки колектив и всеки труженик да бъде първенец.

Само с общите усилия на всички колективи ще може да се изпълни успешно поетото задължение — завод „Витоша" да изпълни плана си за седмата петилетка до 9 ноември 1980 година.

Милко ВЯТРОВ

ОТЧЕТИ И ИЗБОРИ

УБЕДИТЕЛНА ЗАЩИТА НА НОВОТО В ПОДХОДА

Неотдавна в Софийски градски комитет на Партията се състоя разширено съвещание с участието на апарата на организационния отдел, на секретари, завеждащите организационните отдели на районните комитети на Партията и научни работници от Центъра по партийно строителство към АОНСУ. На анализ и обсъждане бяха поставени положителните и отрицателните явления от първите отчетно-изборни събрания. Най-обобщени оценки и постановки на предстоящите задачи за следващите събрания направи завеждащ отдела др. Митко Тенев. Деловата среща надхвърли рамките на предварителния замисъл. Освен превантивна реакция към проявените слабости в организацията на първите събрания, в анализа на едногодишната работа и ръководство и необходимите средства за противодействие разговорът прерасна

Digitized by Google

в широка обмяна на гледища, опит и идеи за ефективността на събранията. Повод за това даде становището на отдела на градския комитет за необходимото качествено преустройство в подхода, анализа и оценката на партийната дейност през годината.

Това преустройство се отнася преди всичко до проблемността и комплексността в партийните отчети на едногодишната работа, до критичния политически анализ на качеството и ефективността на партийното ръководство. Разговорът подтикна ръководния фактор към самоанализ, към изясняване на гледища, към самооценка на собствените критерии, възгледи и позиции за характера на необходимите изменения, които следва да настъпят в качеството на отчетната кампания в столичната партийна организация. Защото от оценката на първите събрания става видно, че в подхода на бюрата към анализа на собствената дейност настъпват нови моменти. Очевиден е стремежът да се разглежда в единство и взаимна обусловеност борбата за високо качество и ефективност в трудовите колективи с усилията за повишаване качеството и интензивността на вътрешнопартийната дейност и партийното ръководство. Аргументи за това са някои събрания, посочени в оценката на организационния отдел. Отделни бюра успешно съсредоточават чрез отчетните доклади вниманието върху основните проблеми от работата през годината, подлагат на комплексен анализ последствията от осъществените политически, организационни и идейновъзпитателни средства и методи на въздействие по тях. Превъзмогва се хронологичното описание на проведените мероприятия, което отстъпва място на критичния анализ, поставят се на преден план нерешените проблеми. Оценката на работата се извършва с политически критерии от гледна точка на приноса на колектива към обединението и обществото, от гледна точка на средствата, с които той е постигнат, на сравнението с потребностите на утрешния ден.

Тази тенденция трябва да се подкрепя и разширява, да стане тя главна, ведуща в преустройството на партийния анализ и самоанализ. Защото, както се изясни в разискванията, тя среща разнородни противодействия, породени както от инерцията на остарели разбирания, начини на работа и традиции, така и от недостатъчна организационна култура, опит и практически умения, обусловени от неизбежната подмяна в състава на бюрата, на партийните секретари.

Кои са типичните форми на проявление на консерватизма и традиционализма в подхода към анализа и партийната оценка на едногодишната дейност, които и сега дават отпечатък на годишните събрания? Кои са техните причини? Отново се потвърди, че това са предимно количествените критерии, с които се оценява активността на бюрото и интензивността на партийната дейност. На заден план остават качествените критерии — реалният ефект от партийната работа и ръководство. Отделните функции на партийното ръководство — политическа, организаторска и идейновъзпитателна дейност — се разглеждат като някакви самостоятелни затворени системи, които действуват сами за себе си, откъснато от другите и от основните цели и задачи. Идеологическата и идейновъзпитателната работа се анализират и оценяват в тесните рамки на партийната учебна година; организационната дейност се затваря в границите на планираните, разгледани и решени проблеми на заседания и събрания. И сега партийният контрол на много места се свежда само до отчета на стопанските дейци, разглежда се изолирано от действието на цялата система за контрол, в която той е ядро. От остарели позиции се обсъжда ръководното взаимодействие между партийна организация и комсомолска организация. Подчертава се пълна подкрепа и единомислие с принципните постановки и задачи в Писмото на др. Т. Живков до ЦК на ДКМС, но не се подлагат на критичен

Digitized by Google

анализ реалните изменения, настъпили след него с конкретна оценка за приноса или за отговорността на бюрото и на комунистите.

Задълбочено се разсъждава за резервите в производството, за усъвършенствуване организацията на труда и пр., а за резервите в средствата, формите и методите на вътрешнопартийния живот, които усилват партийното ръководство на колектива, недостатъчно обстойно се мисли.

Негативните явления от този род са достатъчен повод за критично преосмисляне на подхода на партийните комитети и техния апарат към отчетно-изборните събрания. Те са база за критичен самоанализ на ръководството, което осъществяват организационните кадри от районните комитети.

А основание за такъв самоанализ, както пролича и от съвещанието, има. Различията в гледищата на някои секретари и завеждащи отдели за същността на проблемния и комплексния подход (наричан проблемно-функционален), към анализа на партийната действителност, за логиката на политическия анализ, за неговата структура в доклада, за субекта на отчета, предмета и обхвата на проблемите в отчета, които не са за подценяване. Тези различия поставят въпроса, допустими ли са те за дейци, които съзнателно и дисциплинирано провеждат определена политика в областта на партийното строителство, в дадения случай указанията на градския комитет, изразени в инструктажа за годишните събрания, за усвояване и приложение на проблемния, на комплексния подход в анализа и оценката на едногодишната дейност? Защото в противоречие с него е мнението на секретаря за главния проблем в отчетния доклад. Нима този проблем е въпросът как партийното бюро и организацията са осъществявали през годината правото на партиен контрол върху стопанските ръководители? Кой е издигнал в ранг на главен проблем за партийните организации в материалното производство само едно средство на политическото ръководство?

Различия в гледищата безспорно ще има. В рамките на Устава и в насоката на взетото решение ще се дискутира за най-ефективните способи и начини на действие за неговото изпълнение, но не и за обосноваността му от гледна точка на лични вкусове, на подготовка и способност на изпълнителя да го разбере и проведе.

Освен това бяха публикувани в печатните органи на Централния комитет директивни и методически указания за годишните събрания в Партията. В тях има ясни постановки за съдържанието на инструктажите на партийните комитети. Тези указания нямат агитационен характер. Това са изисквания! Защо тогава някои инструктажи на районни комитети са в дисонанс с тях? „Инструктажът на нашия комитет върна работата назад, насочи партийните бюра към многотемие, към функционален подход в анализа на партийния живот“ — заявява работник, отговорен за инструктажа. Думи, които будят недоумение!

И още нещо: преустройството в мисленето и в стила на ръководство, каквото новите проблеми на развитието обективно диктуват, започва в Партията и се осъществява в обществото чрез партийните органи. Отчетните доклади с техния анализ и оценка са стимулиращ момент в това преустройство. Ето защо ще бъде признак на безотговорност, ако реалните възможности за внасяне на положителни изменения в следващите събрания бъдат пропуснати, само защото някому още не е станало ясно какво от него се иска. Тази поука произтичаше от цялото съвещание.

Какво сега се иска? Да се включи целият изборен актив на комитетите в пряка помощ на бюрата; да се усвоят изискванията на градския комитет към съдържанието на отчетите и резолюциите, а не всеки пълномощник на комитета от своя позиция, стара или нова, да налага схващания и оценки и да внася дезориентация в документите на съб-

Digitized by Google

ранията; и най-важното — всички усилия на партийния актив да бъдат насочени към успешната реализация на главната цел — отчетно-изборните събрания да станат генератор на социалната енергия, която ще ускори процесите и заедно с това ще тласне на по-висока степен силата и боеспособността на първичните организации в реализацията на задачите, поставени от Единадесетия конгрес на Партията.

Именно в това отношение съвещанието на организационния отдел ще даде своите отражения. Защото след него ще последват срещи с партийни активи, на които и чрез които оценките, идеите и указанията, споделени тук, ще стават мислене и действие на столичните комунисти.

Николай ИВАНОВ

СЕКРЕТАРЯТ — ЦЕНТРАЛНА ФИГУРА

ПРИЗВАНИЕ

— Оставете ме на мира! Както и да го кроя, все толкова излиза. Да се утрепя ли сега...

Работникът беше ядосан, в гласа му се долавяше обида и раздразнение. За кой ли път бригадирът го посочваше като отрицателен пример, другарите му го хокаха, че ги излага и трябва те да се червят заради него. А Ангел си държеше на своето. Нима Генко беше мислил по това. Сложно нещо е човекът. Виж го, стои до машината, във властта му е да я превземе, да ѝ научи всичките тайни и тя на него да се подчинява, а не той да се страхува от нея. Но не иска да се поразмърда, да отмести в душата си онези невидими бариери, които го спъват. И така се оставя да го влачи инерцията, да минават дните един след друг, докато дойде време да получи поредната заплата. И пак отначало...

Различни са наистина хората. Защо с него не беше така? Може би защото смъртта на баща му рано го застави да мисли не толкова за себе си, колкото за майка си, за бъдещето на малкия си брат, който трябваше да учи. Досетокласник, той направи своя избор — ще работи, за да получи братлето образование, а после все някак ще се оправи. Сигурно има истина в това, че трябва да те притисне животът, за да провериш сам себе си. И когато момчето застана до тежката машина, която с трясък превръщаше листовете гьон в правилни отрязъци, то почувствува с цялото си същество, че всичко тук е сериозна, мъжка работа. И понеже трудолюбието му беше наследство от бащата, не можеше да си позволи да работи колкото за заплатата. Ето тук сигурно е разликата. У него всичко е някак така построено — вживява се в това, което има да прави. И онзи добър човек, главният диспечер Васил Топузлийски, изглежда усети, че у това момче има нещо стабилно. Като дете, за ръка го преведе през цеха, дето главата му се замая от тежкия въздух, напоен с миризми на лепила, ацетон и химикали. Найнапред го остави да работи на една друга машина, но след ден-два по израза на лицето му долови, че тази работа не допада на младежа.

Да, ето го и този важен момент — вероятно за всеки нов работник трябва да се намери един Васил Топузлийски, за ръка да го води, по очите му да познава какво става в неговата душа. Защото тогава

Digitized by Google

Генко си мълчеше, не показваше с нищо, че тази работа не го задоволява, незначителна е някак. И го хвана отново за ръка бай Васил, поведе го към друга — голямата и тежка машина за разкройване.

— Е, моето момче, сега вече всичко от тебе зависи...

В тези обикновени думи имаше и ласка, и доверие, и обич. Чуждият човек сякаш беше уловил в топла длан пърхащата като врабче душа на момчето. И с това като че се сроди с него.

Кой знае, за Ангел може би не се е намерил един такъв човек, който да го напъти, да го поведе в началото на работническия му живот. Нищо повече не беше нужно тогава да прави Васил Топузлийски за Генко, защото му беше дал онзи начален тласък, в който се таи зарядът на бъдещата човешка отговорност пред собствената съвест. Младият работник не можеше и да си представи, че е възможно да го мъмрят за несвършена работа или за нещо друго. „Купуваше" от постарите кроячи всеки ден и всеки час. Наблюдаваше ги внимателно, забелязваше, че един повече се „вживява" в работата: по разумно поставя кожите и наглася ножовете, та получава повече бройки, отколкото друг. И така още в първите дни и в първите месеци Генко Генков, вместо да бъде ученик, започна да изпълнява нормите, да се приближава до добрите работници. Стремеше се да прилича на онези, които разсъждаваха над работата си. Колко пъти е чертал с молив кожата, преди да я подложи на ножовете, как се е мъчил да постигне най-добрия, най-резултатния начин на разкройване — той си знае. Но важното е, че започна да се мери с „асовете", че неговото име още от първата година не слизаше от списъците на първенците.

Всеки работник трябва да вкуси от сладостта на успеха. И с Ангел сигурно така трябва да стане — разсъждаваше Генко. Щом сам не може човекът да се справи със себе си, с онова, което му пречи, трябва не само да го ругаеш, а да го подхванеш по-другояче. И Генко направи стъпката, която никой не се сещаше да стори. Един ден каза на Ангел Николов, че ще работи на неговата машина, ще изпълнява неговата норма. Със своята после ще се справи. Младият мъж гледаше как опитният майстор гласи листа каучук, от който ще се разкроят подметките. Гласи го така, че до милиметри да се приближат един до друг бъдещите отрязъци, да не се изхвърли нито едно парченце, което може да влезе в работа.

— От единия лист да изкараш само един тек, е нещо просто — без високомерие и натрапване обясняваше Генко. — От единия — тек и от другия тек — ето че станали чифт подметки. Спестени, чиста печалба, защото можеше да се изхвърлят и в отпадъка.

Оказа се, че пред очите му за определеното работно време Генко получи трийсетина чифта подметки от него. Ето я и производителността, ето ги и икономиите. Не случайно този човек е герой на социалистическия труд. Оценили са майсторството му, това негово сериозно вникване в работата, което му дава възможност не само да надхвърли далеч нормите, но и да пести суровините, които са така ценни. Всичко това Ангел беше чувал неведъж. Но едно е да ти говорят, друго е да застане на твоята машина този, героят, обкръженият със слава и почит човек и другарски да ти показва незабележимите понякога подробности, които помагат да се постигат добрите резултати. Какво повече е нужно, за да те убеди!

В този ден се сломи упорството на работника, който хабеше суровината и твърдеше, че нищо повече не може да постигне. Убеди го обикновеният човешки пример на другаря му. Стремеше се вече да обмисля, да премерва всяко свое движение, та да се приближава до онова, което му беше показал Генко. Защото вече беше сигурен, че постигнатото от героя съвсем не е неизпълнимо.

Digitized by Google

Генко Генков, секретарят на партийната организация във втори цех на столичния обувен завод „Девети септември", не случайно постъпи по този начин със своя млад колега. У него е силно развита способността да разбира хората, да вниква в тяхната душевност. Такъв стил той наследи от своя предшественик Михаил Прошев и от другите чудесни работници комунисти Райко Воденичаров, Георги Божилов, Атанас Лазаров, Георги Дончев. Те бяха участвували в борбата също така скромно и всеотдайно, както вършеха своята работа и после, след победата. В този цех, в тази партийна организация, дето го приеха съвсем млад за член на Партията, Генко позна радостта, която носи на човека голямото другарство, докосването в ежедневието до чисти хора комунисти. Те носеха у себе си от качествата на онези апостоли на борбата, които печелеха доверието и сърцата на обикновените хора в трудните времена. Плашеше се момъкът от самото название на новата за него длъжност — партиен секретар. А те, усмихнати, му казваха да е спокоен — ще му помагат, ще се справи, но трябва повече да чете.

Та от тези комунисти, които държаха партийната организация винаги будна, винаги готова да се заеме с все по-усложняващите се задачи, Генко се учеше за всичко да търси хората, тяхната подкрепа, тяхното съгласие. Наследи и умението им да разговарят, да обясняват простичко и ясно всичко, което трябва. И сега, появи ли се нова задача, колкото да е трудна тя, първата работа на комунистите е да споделят с всеки работник за какво става дума, да поискат мнението му. Тези разговори са обикновени, неразличими от всекидневното общуване. Трябва да има яснота — убеждава другарите си партийният секретар. А като си поговориш с човека, яснотата се получава взаимно. И той те разбира, и за тебе стават по-разбираеми неговите постъпки. Защото за всичко си има причина: ако е напуснал работа, ако е проявил недисциплинираност, своеволие — и за това пак има някаква причина. Ние сме длъжни да я открием.

Секретарят разбира добре, че партийната организация е силна с влиянието на своите членове сред целия колектив. Но не само от комунистите се изисква да вършат всеки ден онази незабележима на пръв поглед възпитателна работа, която малко по малко променя по нещо у всекиго. Към ръководителите и специалистите, макар и някои от тях да са безпартийни, взискателността не е по-малка.

На събрание комунистите приеха подробни решения, които имаха за цел да се подобри качеството на продукцията. В заводския партиен комитет повикаха партийното бюро и ръководството на цеха да дадат обяснение за недоброто състояние на качеството: „Как мислите, в монтажния цех хората обувки ли трябва да изработват, или вашите подметки да поправят?" — питаха ги и те нямаха с какво да се оправдаят. В решенията записаха кой с какво ще се заеме, за да не се допускат подобни неприятности с качеството. Особено наблегнаха на това, че ръководителите на двете кроячески бригади, макар и да са безпартийни, са задължени да контролират приноса на всеки работник за най-правилно използване на материалите. Но след известно време забелязаха, че бригадирите си карат по старому, не се интересуват много-много от отделния работник. Трябваше отново секретарят да говори с двамата, да им обясни, че от тях много зависи качествената, добрата работа на хората им. Не беше така лесно да се постигне това, защото, за да е взискателен към подчинените си, ръководителят трябва сам да е за пример, да е принципен, безкомпромисен. А така лесно ли се възпитават тези качества у човека?

И в този случай Генко се убеди още веднъж, че съвсем не е достатъчно да се вземе решение и да се чака то да бъде изпълнено. Всеки

Digitized by Google

ден, всеки час трябва да си сред хората, да се вслушваш в техните мисли, да разговаряш, да убеждаваш.

— Днешният разговор може да е неудовлетворителен — казваше секретарят на другарите си в бюрото. — Не спирайте дотук, утре човекът пак ще дойде на работа, макар и малко, той все се е замислил над думите, които са му казани.

Така беше и с друг един момък, който дойде с диплом от техникума. Виждаше се, че момчето е схватливо, с остър ум. Възприемаше бързо това, което му обясняваха. Но дали си мислеше, че заради младостта му ще са снизходителни към него, дали беше много самонадеян, но още в началото започна да закъснява, да проявява небрежност. Генко разбираше, че момчето можеше да загуби постепенно това, което има у себе си, да се поддаде на лекото. Веднъж, втори, трети път разговаря той с него. Обясняваше му, че може да постигне много, ако уважава искрено работниците, които го обкръжават, нищо че е с по-високо образование. Те пък имат опита от годините, прекарани в завода. Не бива да се смята за нещо повече от тях. И същевременно е длъжен да се учи, да напредва, та да не може никой да му каже: „Ти като ми даваш ум, я да те видя как работиш".

Ден след ден партийният секретар влияеше върху мисленето на момъка, правеше от него работник. Радой Чолаков сега е секретар на комсомолското дружество, ръководител е на бригада. У себе си той навярно пази човешка признателност към секретаря, който му предаваше първите уроци за принадлежност към работническата класа.

Макар че през тези двадесет и пет години, откогато е в завода, Генко Генков напредна, стана герой на социалистическия труд, човек тачен и търсен, той си е останал все същият работник. И сега работи в същия цех, където го доведе някога Васил Топузлийски. Неосведомени събеседници го питат защо е така, нали е имал възможност да се премести поне в по-чистия, по-хигиеничен и приветлив първи цех. Винаги е бил общественик, сега е член на стопанския съвет на предприятието, на районния и на градския комитет на Партията, народен представител. Списъкът на обществените му задължения може още да бъде продължен. Значи, само да каже — и по-висока длъжност може да получи. Той има право и на нея, защото още в началото е завършил курс за резервни майстори, можел е да стане бригадир.

— Не това ми е била целта — отговаря простичко Генко. — Имах си друга, моя цел и исках да я постигна — да мога, да зная, да се проверявам постоянно какво самият аз съм в състояние да направя. За мене е важно какво ще постигна като работник, за да се самоуважавам и да ме уважават моите другари. Важно е, не да ми е по-леко, а по-добре да ми върви работата. Лека работа не съм търсил досега, а и занапред не възнамерявам. Добре ми е тук, дето съм израснал като работник и дето с открито чело съм всеки ден при хората. Не разбирам растежа на човека непременно нагоре по стълбата на длъжностите. Според мене човек може да бъде полезен на мястото си, стига да се самовъзпитава и самоусъвършенствува. Тогава той непременно ще се чувствува удовлетворен, защото ще вижда плодовете на своя труд. Искрено съм доволен, че останах работник, там където си бях.

На някои може да се стори, че малко особен, малко странен човек изглежда Генко Генков. Нека си признаем, че не всеки на негово място не би се възползвал от големите възможности, които му предоставя заслуженото признание на обществото и държавата.

Хора като този партиен секретар, като този обикновен работник комунист, извисили се чрез своя труд и запазили непокътнато нравственото си богатство, са истинските герои на нашето време.

Мария ДЕЛИБАЛТОВА

Digitized by Google

ДА СЕ УТВЪРЖДАВА НОВОТО

ВИКТОР КОЖЕМЯКО
член на редколегията и редактор на отдел „Партиен живот" в редакцията на в. „Правда"

Книгите на Л. И. Брежнев — „Малката земя", „Възраждане" и „Целина" — важни уроци за партийните работници и журналистите

„Ние сме Партия на новатори..."

Тези широко известни Ленинови думи определят най-важната черта на дейността на КПСС — от нейните първи стъпки до наши дни. Болшевиките излязоха на световната арена като най-революционната сила на своето време. С безграничната смелост и преобразуващата воля на борците беше победен старият свят, на мястото на който беше построено невиждано дотогава общество. И същият новаторски, творчески дух е сърцевината на цялата работа на нашата партия в условията на развития социализъм.

Трилогията на Л. И. Брежнев пресъздава три етапа от съветската история. Всеки от тях има свое величие и героика. Но има и нещо общо: ние виждаме как всеки път пред лицето на съвършено нови, сложни задачи Партията търси и намира пътищата за техните решения, мобилизира народа за преодоляване на трудностите, които на мнозина се струваха непреодолими.

„В дивите условия на целината — писа през онези дни един от буржоазните вестници — човек не може да съществува. Ето защо можем да се успокоим: целината ще си остане несмлян залък в стомаха на Русия."[1] Преди това „пророчество" имаше и други предсказания. Например: „Двадесет и пет години — ето какъв срок ще бъде необходим на Русия, за да възстанови разрушеното" (с. 99). Също така на времето се назоваваха датите, когато фашистите ще превземат Москва и Ленинград, нашите първи петилетки се обявяваха за нереални, а още по-рано и сроковете на съществуването на самата революционна власт се изчисляваха със седмици, ако не дори с дни.

Е, тук има над какво да се позамислим. На нас ни е съдено първи да прокарваме пътя в бъдещето, съветските хора започнаха много неща на голо място, за да изпреварят времето. Разбира се, не е лесно да се изпревари то, да се направи невъзможното възможно. И затова „на никой друг народ не му се е случвало да издържи такива изпитания, каквито издържа нашият — пише Л. И. Брежнев. — Но погледнете живота ни като цяло. Не върви ли той непрекъснато нагоре? Каквито и прегради да се изпречеха пред нас, ние винаги ги преодолявахме. И днешната действителност се различава от предишната, както космическият кораб се различава от селската каруца" (с. 266).

Сега, следвайки стъпките на автора на

Статията е написана специално за списание „Партиен живот".

[1] Леонид Брежнев, Малката земя — Възраждане — Целина, Партиздат, С., 1979, с. 268. Навсякъде по-нататък цитатите (в скоби след текста) даваме по това издание на трите книги на български език.

Digitized by Google

тези три книги, ние можем да кажем: Да, днешната действителност се различава от предишната, както космическият кораб се различава от селската каруца. Поколения съветски хора са живи свидетели на това. А на езика на цифрите промените изглеждат така: 68 пъти се увеличи от началото на първата петилетка националният доход на страната, 34 пъти нараснаха основните производствени фондове на народното стопанство. Сега само за една година се пуска промишлена продукция 20 пъти повече, отколкото за цялата първа петилетка.

С всяка година нараства размахът на нашите дела и планове, мащабността и сложността на проблемите, които се налага да решаваме на ново равнище или дори съвсем по новому. БАМ, Тюмен, КамАЗ, „Атоммаш", преобразуването на руското Нечерноземие... Такива мащаби на работата досега ние не познавахме. Заедно с това Л. И Брежнев подчертава най-тясната взаимовръзка на вчерашния ден на страната с постановката на новите задачи При тяхното решаване трябва да се отчитат богатата практика на строителството на социализма, историческият опит на Партията и народните маси.

Мисъл, извънредно важна и за партийните и стопански работници, и за партийните журналисти!

Ние не можем да игнорираме това, на което животът ни е учил в течение на много години **Самите книги на Л. И. Брежнев са забележителни уроци по партиен опит,** непреходното значение на които е трудно да се надцени. Та нали ние постоянно намираме в тях диалог с днешния ден. И да отбележим, разказът за възстановяването на „Запорожстал" органически се свързва с размислите за комплексното усвояване на недрата и развитието на производителните сили на Сибир. **Да не се допуска разпиляване на силите, да умеем да ги концентрираме в единен мощен юмрук** — ето на какво ни учи опитът от онези години в сегашната ни работа.

В последно време ни се случи да отбележим редица знаменателни юбилеи — 60-годишнината от Октомври, 60-годишнината от първите съботници, 50-годишнината от първия петилетен план за развитието на народното стопанство на СССР... Всичко това, естествено, предизвика немалко материали с историческа тематика и в нашия печат. Но към опита на предишните години ние се обръщаме не само във връзка с юбилеите и, разбира се, не само в „юбилеен" план. Книгите на Л. И. Брежнев свидетелстват какви злободневни, актуални изводи се правят от дълбокия и делови анализ на изминатия път.

Те станаха за нас **истински уроци за ленински стил на работа** — ето кое е особено ценното. А на XXV конгрес на Партията бе отбелязано **ленинският стил — това е стил творчески.**

Вярно, менят се мащабите и самият характер на проблемите, които има да решава нашето общество. Ефективността и качеството, изведени от Партията начело на цялата съвременна работа, изискват честа абсолютно **нов подход и нови решения.** Толкова по-голямо значение придобива за партийните комитети и първичните партийни организации необходимостта от **постоянно, напрегнато и задълбочено търсене, от активната борба за утвърждаване на новото.** Тази задача е една от най-важните и за нашия печат.

Творческото търсене продължава навсякъде. Адресите на най-интересен новаторски опит се назовават в решенията на Централния комитет на КПСС и местните партийни органи, много такива адреси се общават и кореспондентите на вестници и списания. Широка известност, в това число и чрез партийния печат, получиха през последните години и такива забележителни почини като бригадната сметка на московските строители, ленинградския опит за ефективно използване на всички видове транспорт, движението по примера на ростовчани — да се работи без изоставащи, починът на ипатовските земеделци и други.

Всички тези новости са родени от самодейността на масите, инициатори на много от тях са комунисти. Път на новото прокарват настойчивите усилия на партийните организации. За тях не е имало, няма и няма да има по-отговорен дълг от активната поддръжка и всестранното развитие на народната инициатива. Във в. „Правда" тази тема заема централно мясото в рубриката „За ленински стил" на отдел „Партиен живот". Голямо внимание на нея се отделя и в другите издания.

Какво бих искал да кажа във връзка с това? Темата е безспорно твърде актуална за партийния печат и нейното разработване следва непрестанно да се подобрява и усъвършенствува. Не може да не отбележим, че засега челният опит не се разкрива на страниците на печата в процеса на неговото създаване и утвърждаване, а изглежда като нещо готово, статично и напълно завършено. Така у читателя се създава впечатлението за някаква си лекота, каквато сякаш съпътствува създаването и внедряването на новото. А сблъскването с реалната сложност и с трудностите при стремежа този опит да се използва и усвоява, води до разочарования и объркване.

Книгите на Л. И. Брежнев учат откровено да се говори за трудностите, които са неизбежни във всяка нова работа. „Всяко начало е трудно" — отбелязва Ленин Илич (с. 267). На Ноемврийския (1978 г.) пленум на ЦК на КПСС беше подчертано още един път, че **практиката на челните колективи и отделните новатори — това е фактически преврат във формите и методите на работа, в технологията, в организацията на управлението.** Тук са нужни настойчивост, самоотверженост, мъжество. Всичко това следва да се учи едва ли не отново. А който се плаши от новото, той задържа развитието. Ето от какво трябва

Digitized by Google

да се изхожда при оценката на кадрите — и стопанските, и партийните.

На страниците на книгите на Л. И. Брежнев ние срещаме множество имена и епизоди, разкриващи плодотворността на такъв именно подход към кадрите — опора на истинските новатори. Да си спомним как се възстановяваше доменна пещ № 3 на „Запорожстал" и каква роля изиграха при това дързостта и съобразителността на монтажниците М. Н. Чудан и А. В. Шегал. Да си спомним как с цяла година успя да се ускори работата на най-сложния участък благодарение на смелата мисъл на началника на управлението на Сталмонтаж М. И. Недужко и главния инженер на това управление Г. В. Петренко. Да си спомним работата на огнеупорниците от бригадата на И. Ф. Карпачев, които съумяха тройно да надхвърлят нормата за облицоването на доменните пещи.

„В своята практика аз се стараех да подкрепям мислещите, смелите, хората от челните редици — пише Л. И. Брежнев. — Знаех, че това ще се възнагради стократно" (с. 189).

Не случайно авторът отново и отново се връща към тази мисъл. В нея е същността на ленинския стил на партийна работа, което запазва своята значимост за всички времена. Да се цени, да се поддържа и развива в хората упоритост, самостоятелност на мисленето, компетентност, изострено чувство за новото, умение навреме да се забележи инициативата и творчеството на масите... И сега тези черти, такъв стил ни са необходими повече от всичко.

Нека си зададем въпроса: защо лвовската система за управление на качеството се зароди именно в Лвов, а орловската система на „непрекъснатостта" — именно в Орел? Отговорът накратко ще бъде такъв: партийните комитети тук съумяха да видят и по достойнство да оценят новаторските идеи, да постигнат тяхната практическа реализация. Тук съумяха, а ето съвсем близко, у съседите — не.

Кореспондентите на „Правда" анализираха например как се внедрява лвовската система в Ровенска и Волинска област. Така в Ровно, използвайки опита на лвовчани, съществено са повишили качеството на продукцията, но във Волини резултатите са съвсем скромни.

Защо е така? И на едното, и на другото място са провели немалко всякакви мероприятия, взети са много решения. А действителността, резултатите са съвсем различни.

Изводът е очевиден. Ние не бива да съдим за работата на комитета само по неговите решения и мероприятия, както понякога още се случва. На страниците на партийния печат следва по-дълбоко да се разгледа всичко това от гледна точка на действителността, ефективността. Тази цел продиктува и новата рубрика на отдел „Партиен живот" във в. „Правда" — „Авторитетът на решението".

Ще се спра на още един въпрос, който изисква от нас по-голямо внимание. Качествено новите задачи, които времето поставя, естествено, задължават да се търсят и нови форми на работа. Обаче много важно е търсенето да произлиза от интересите на самата работа, а не от модата, не от увлечението! Нужно ни е не просто ново заради новото. Изисква се, говорейки на ленински език, избор на средствата, начините и методите, „способни при най малко изразходване на сили да дадат най-големи и най-трайни резултати"[1]. (Подчертаното е от нас, редакцията на сп. „П. ж.".). Това е наистина концентрирана формулировка за ефективността на партийната работа!

При това измислени, изкуствени „почини" се срещат не само в съревнованието, но и в практиката на самите партийни комитети. А и вместо да им се даде заслужената оценка, печатът понякога ги сочи за „пример", дезинформирайки с това и другите.

Например социологическите изследвания са добро, полезно начинание. И ще добавим: там, където те действително са нужни. Само че, имитирайки научния подход, понякога с тях се губят много сили и средства, за „да се изяснява" това, което и без това си е добре известно. А и струва ли си въобще да се поощрява в печата подобно „новаторство"?!...

Максимум деловитост, конкретност и оперативност са ленински изисквания към партийната работа. Те са изпитани от времето. В това ние се убеждаваме и препрочитайки книгите на Л. И. Брежнев, съпоставяйки тяхното съдържание със задачите на днешния ден.

В книгите няколко пъти се среща думата „риск". А какво е това — потребност, предизвикана само от особените, изключителните обстоятелства на военното и следвоенното време? Не! — утвърждава авторът. — Всяка нова, неизвестна работа е свързана с голям дял риск. Значи той е необходим и днес. Въпросът е само в това, какъв трябва да бъде този риск. — Оправдан и обмислен, опиращ се на знания и опит, на строго пресмятане!

Затова при пристъпване към всеки нов проблем е важно внимателно да се съветваме с науката и с широк кръг практици. В „Целина" Л. И. Брежнев отново напомня: „Съвременната икономика, политика, обществен живот са толкова сложни, че са подвластни само на могъщия колективен разум. И човек трябва да изслушва специалистите, учените, и то не само от едно течение или една школа, трябва да умее да се съветва с народа, за да избягва различните „мятаници", скорозрелите и недообмислените волеви решения" (с. 233).

В трилогията има немалко примери, потвърждаващи тази мисъл. Атбасарският ра-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 8, с. 92.

Digitized by Google

йонен комитет на Партията, да кажем, се изправя пред проблеми с невиждана сложност, свързани с началото на настъплението в целините. И Василий Филипович Макарин, първият секретар на районния комитет, основателно трябвало „да си поблъска главата над това, как най-добре да изпълни поставената от Партията задача. Правилно е и това, че в района многократно е бил свикван партийният, държавният и стопанският актив, че се е спорило до прегракване, че са се предлагали различни варианти на действие" (с. 257—258).

Норма на партийната работа? Да, може да се каже и така. И сега, в годините на десетата петилетка, ние отново се убеждаваме: там, където при решението на всеки пореден проблем се стремят с максимално внимание да изучават мнението на хората и с максимална пълнота да вземат предвид различните предложения, постигат чувствителни резултати! И, обратно, игнорирането на това правило, формалният подход към него на някои участъци, задържат движението напред.

Случваше ми се да пиша на страниците на „Правда" за недостатъците в работата на Ашхабадския областен комитет на Партията. Какъв беше главният от тези недостатъци? Именно формалният подход към колективното мнение и опит. Та тук редовно провеждаха и пленуми, и събрания на актива, и научно-практически конференции. Но всичко това ставаше сякаш самоцелно. Защото ценните мисли и разумните предложения след това не намираха място в практическата работа или фактически увисваха във въздуха. При областния комитет беше създаден Съвет по въпросите за ефективността и качеството. Колко съвременно, колко актуално звучи наистина! В съвета бяха включени авторитетни учени, специалисти, новатори в производството. Но... Този авторитетен орган съществуваше само на книга: Работниците от областния комитет нито веднъж не почувствуваха нужда да се посъветват с тези компетентни хора. Не е удивително, че ефективността на производството и качеството на работата в тази област се повишаваха много бавно.

Понякога в „Правда" идват например такива писма. Ето вие, говорейки за партийната и стопанската работа, употребявате думата „борба". А правомерно ли е това? С кого да се борим в нашите условия?

На пръв поглед като че ли въпросът е логичен. Действително кой у нас се изказва от трибуната против новото? — Никой. Всички са за него. Но на дело, в живота, се случва иначе. Във всеки случай новото не се утвърждава само. „И в това отношение ни пречат не само обективните обстоятелства, но и спъващата сила на инерцията — каза на срещата с избирателите от Бауманския избирателен окръг другарят Л. И. Брежнев. — Инерция в планирането, в методите на стопанското ръководство и може би в най-главното — в стопанската мисъл."[1]

Тя, тази инерция, трябва да се преодолява, а това изисква немалки усилия, истинска борба. Не е толкова леко например докрай да се изживее от стопанското ръководство презастрахованото, ненужното поставяне на маловажни въпроси към вишестоящите инстанции, стремежът да се бяга от отговорност, да се прехвърли тя на чужди плещи.

Главното оръжие в борбата против инерцията, формализма, бюрократизма, против всичко, което пречи на развитието и утвърждаването на новото, е критиката и самокритиката. Това е голяма самостоятелна тема. Тук можем накратко да отбележим, че в. „Правда" и отделът за партиен живот виждат една от главните си задачи в това, и с критично слово да се помага за усъвършенствуване работата на отделните участъци, за създаване във всички партийни организации атмосфера на творческа неудовлетвореност от постигнатото, висока взаимна взискателност.

Да защищава всичко ново и прогресивно, да поддържа и разпространява челния опит — това е уставно задължение на члена на КПСС. „Стана ли инициатор?" — така се наричаше един от материалите във в. „Правда", публикуван под рубриката „Комунистът и петилетката". Към кого е обърнат този категоричен въпрос? — Бригадирът от колхоз „Зарята на Алтай" в Завяловски район Никита Василевич Дергилев размишлява за отговорността на своите другари комунисти за утвърждаване на новото, напредничавото на село. Той говори за тези, които буквално не могат да живеят без инициатива, за които тя е част от характера им, норма на делничното им поведение; на които не е нужно да се напомня за най-важния им партиен дълг В същото време авторът комунист е загрижен, че още не всички са такива в партийната организация. Неговият въпрос е като призив към другарите, редом с които той се труди и живее. А поставен като заглавие във вестника, призивът придобива и много по-широко значение. Той е адресиран, може да се каже, към всеки член на Партията, независимо къде и като какъв работи: „А ти стана ли инициатор?"

„Правда" напоследък не за пръв път поставя този въпрос. Разбира се, той звучи различно. И ако си спомним редица кампании и рубрики, които води отделът за партиен живот, ако анализираме публикуваните материали, ще се убедим, че един от главните проблеми е бил и е за инициативата и творческата активност на комунистите: „Лично отговорен", „Комунистът в своята организация". „Авторитетът на комуниста", „Какво значи да бъдеш организатор?", „Комунистът и петилетката". И нека отбележим: всички тези и други публикации, в които се осветлява тази много

[1] В. „Работническо дело" от 3 март 1979 г.

Digitized by Google

важна тема, са насочени не само към партийните работници или да кажем, към някакъв определен кръг на актива. Не, в „Правда" се стреми да привлече вниманието буквално на всички членове на Партията към въпроса за активността и инициативата. Тези материали, като правило са проникнати от грижата за това всеки комунист (именно всеки!) на дело да оправдава високото звание, да бъде достоен за Партията на новаторите, за всичко да чувствува лична отговорност и във всичко да се стреми да проявява инициатива и дръзновение, свой почин.

Да вземем например само няколко реда от писмото на стоманолеяря в подмосковския завод „Електростал" Павел Абашкин, което преди време стана начало на голям разговор на страниците на в. „Правда": „Погледнеш в своята партийна организация — един за всичко се грижи, навсякъде се намесва, постоянно се стреми всичко да стане по-добре. А друг?... Като че ли нищо не го засяга. Нито на събранията ще го чуеш, нито в партийните и обществените работи се вижда. Безстопанствеността е до него, а той минава покрай нея, сякаш нищо не вижда. Човек се шляе пред очите му, а той си мълчи... И ми казват: „Та какво, нали има комунисти активни, но има и пасивни?! Първите при нас са болшинство!..." И вярно, в основни линии нашата партийна организация е боева, дружна. Само че защо все пак съществуват и „пасивни"? Не се връзва много тази дума с понятието „комунист", дори му противоречи. А щом като има такива, значи партийната организация в нещо не успява да си свършва работата."

Четейки тези редове, вие чувствувате искрената заинтересованост на човека, в нашата партийна среда да няма равнодушни, да няма изоставащи. А и хилядите отклици на писмото „Комунистът в своята организация", получени в „Правда", станаха свидетелство за същата топла заинтересованост.

Публикувайки много писма за пътищата за повишаване на творческата активност на комунистите, вестникът тогава не сложи точка по въпроса. Темата продължаваме да осветляваме в нови и нови аспекти.

„Какво значи да бъдеш организатор?" — такъв въпрос постави например ковачът от Калужкия машиностроителен завод Игор Евстигнеев.

„Често повтаряме: комунистът е организатор и възпитател — писа той. — Само че винаги ли възприемаме тези понятия конкретно, лично за себе си, за своите другари?... Кого имаме предвид, казвайки „организатор"? Съгласете се: най-често ръководителят, т. е. човекът, който по силата на служебния си дълг трябва да осигурява добра ритмична работа на хората, да въвежда ред във възложения му участък. Това е правилно. Но ако членът на Партията стои при струга или като мен при ковашкия чук?..."

В засилването на организираността на всеки участък авторът на писмото вижда едва ли не най-големия резерв в производството и е загрижен как той по-добре да се използва.

Най-накрая още едно изказване от този род. Автор е бригадирът на стругарите в Ярославското обединение „Автодизел" Сергей Ручкин. Темата е „Комунистът и петилетката": „И ето сега, когато вече изминаха три години от началото на десетата петилетка и ние навлязохме в нейния решаващ етап, всеки от комунистите, струва ми се, трябва още веднъж отговорно и самокритично да разгледа своята работа, да съпостави направеното с това, което предстои да се направи за изпълнение и преизпълнение на плановите задачи" — четем в този материал."

Както виждаме, вестник „Правда" последователно се спира на темата за инициативата и личната отговорност на комуниста. При това напълно закономерно инициатори в постановката на много от актуалните проблеми са работници. Така вестникът засилва вниманието си и към други участъци, където се трудят членове на Партията. В какво, да кажем, се проявява творческият подход към работата в сферата на управлението! Или в сферата на обслужването? Навсякъде има широко поле за творчество, комунистите навсякъде са задължени да бъдат новатори. Именно така трябва да се поставя въпросът във всяка партийна организация. Така го поставя днес и вестник „Правда".

„Няма защо да се скрива — казва се в една от нашите скорошни публикации, — дори сред част от комунистите още господствува мнението: „Своите служебни задължения аз изпълнявам, дисциплината не нарушавам, никого не обиждам — какво искате още от мен?" А Партията иска! Иска: като е пример за лична отговорност и трудолюбие, комунистът в същото време да бъде и политически боец. Да отстоява партийните и държавните интереси въпреки всички трудности. Да не е пасивен наблюдател на борбата на новото със старото!"

Статията, от която са взети тези думи, е напечатана под новата рубрика на „Правда" — „Нравственият дълг на комуниста". И не случайно именно тук. Инициативата, новаторството, творческият подход към изпълнението на задълженията трябва да се разглеждат и като неразделна черта на нравствения облик на члена на Партията. Тази мисъл беше една от ключовите, когато ние обмисляхме и започвахме това ново и твърде важно направление в нашата работа.

С понятието нравственост понякога свързват почти изключително личните взаимоотношения между хората, тясно битовите или семейните ситуации. Но нима това е правилно? Разбира се, не. XXV конгрес на Партията подчерта задачата за формирането на активна жизнена позиция като основа на нравственото възпитание. А такава позиция се проявява преди всичко в борбата за утвърждаване на новото, прогресивното.

Digitized by Google

Говорейки за творчеството и новаторството като характерна черта на ленинския стил, ние, партийните журналисти, също сме длъжни по-взискателно да анализираме и собствената си работа именно от тази гледна точка:

Винаги ли истински, творчески се отнасяме към своята работа? Винаги ли умеем да заинтересуваме и развълнуваме читателя, да го увлечем със задълбочената и острата постановка на актуалните проблеми, да предизвикаме съответния отзвук? До края ли са изживени в нашите материали политическата трескотня и общите фрази, механичното предъвкване на отдавна известни истини?

Ето защо цялото богатство от форми и средства на съвременната журналистика следва още по-активно, още по-добре да застава в служба на партийната тема — главна тема на нашия печат. Книгите на Л. И. Брежнев в този смисъл са блестящ образец за всеки от нас, за всеки партиен работник и за всеки съвременен журналист.

* * *

„Има въпроси, на които ни се налага да се връщаме по много пъти — отбелязва Леонид Илич Брежнев. — За какво говоря това? Мисля, че, от една страна, за насъщната важност на дадената задача, а от друга — за огромната сложност на нейното решаване. Упоритото насочване към тези проблеми е само още едно доказателство за сериозността на нашите намерения. Ние и занапред последователно, без люшкания и колебания ще бием в една и съща точка, за да постигнем осъществяването на нашите идеи. Няма никакво съмнение, че ще дойде време, когато тези проблеми ще бъдат свалени от дневен ред. И тогава — това също ни е съвсем ясно — ще възникнат нови въпроси, нови задачи, още по-мащабни и по-величествени" (с. 293).

За творческото решаване на тези проблеми трябва да бъдат готови и всяка партийна организация, и целият наш печат.

Книгите на генералния секретар на ЦК на КПСС Леонид Илич Брежнев, както вече отбелязахме, са незаменимо ръководство в отговор на тези високи изисквания, на тази важна повеля на нашето време.

УЗБЕКИСТАНСКИ МИГОВЕ

Обграден от необятността, загубваш представа къде свършва легендата и започва действителността. Събития отпреди шестдесет години изглеждат случили се преди векове...

* * *

Ташкент. Празник на победата. Потокът към хиподрума не спира. Спортният преглед започва. Това е една своеобразна проверка на военнотехническата подготовка на населението. В такъв дух са подбрани и демонстрираните спортни постижения.

Народните тържества продължават и около хиподрума. На специални площадки се провеждат всеобщи игри и масови спортни състезания. Всеки има възможност да покаже силата и ловкостта си. Своята подготовка да защищава родината.

А ето и нещо неочаквано на пръв поглед и необяснимо. На два стълба около двадесет метра височина над земята е опънато телено въже. Узбек на средна възраст стъпало по стъпало се придвижва по него, като че ли го измерва. В него се е вкопчило момиченце, забило глава в гърба на баща си. Нима е лесно да погледнеш от такава височина! Единствената опора е бащата. Стъпка, олюляване, пак стъпка... като че ли това въже няма край.

Какво ли е накарало човека да подлага това дете, някой би казал, на такова жестоко изпитание?

Нуждата може би? Не! Та затова никой не му заплаща. Няма вход, билети...

Може би жаждата за слава? Каква ти слава. Никъде не е записано дори името му. Множеството гледа със затаен дъх и отминава. Никой не ръкопляска, за да не смути детето.

Облог може би? Лицата на хората разубеждават. Какъв ти облог. Всички се радват на всяка негова успешна стъпка. Не, няма лице, което да не изтръпва при всяко олюляване.

Последно пристъпване и ето я спасителната греда. Бащата силно притиска детето. Може би да прикрие неговото вълнение. Една бащинска целувка, то засиява и победоносно оглежда множеството. От този поглед узнах истината. Той говореше на вкупчилите се около въжето хора. „Виждате ли колко съм смела. Победата, колко то и да е голяма, необходима, заслужена... тя никога не е последната. Идват, нужни са, нови победи. За тях ме подготвя моят баща." После погледът му се отмества в далечината. Обърнах се натам. Виждат се цветя, венци, а сред тях скулптура на майка, вгледана в простора. Кого ли очаква тя? Детският поглед продължава: „Не-

Digitized by Google

ка няма други паметници на „скърбящата майка“. Затова ме подготвя моят баща.“

• • •

Социалното планиране. За него се говори навсякъде и на всички равнища в управленческите и ръководните звена. Този съветски опит е широко известен и у нас. Същевременно с неудобство трябва да прибавим, че изучаването и пренасянето му не е много сполучливо. Но това е друга тема. Какви са насоките на социалното планиране сега в Съветски Узбекистан?

Ще отбележим две много характерни черти. Първата. Съдружество с науката. Особеност, която показва активното влияние на съветската наука не само върху технико-икономическото, но и на социалното израстване на трудовите колективи. Втората. Демократичната същност на плана като метод на самоуправление. Основанията за това не са малко. Проектите за комплексния план се съставят от комисия, която включва представители на различните обществени организации и компетентни ведомства. Те се обсъждат от колективите — чрез местния печат, в бригадите и участъците, на цехови и общи събрания... Конкретните социологически изследвания също допринасят за изучаване интересите и предложенията на различните социални групи работници в предприятията.

В опростен вид последователността при съставяне на комплексните планове е следната:

— най-напред се извършва сондиращо социално прогнозиране, при което от многото алтернативи за даденото явление се избира най-приемливият вариант;

— възприетите варианти се анализират и се изготвят директивни програми и насоки за направляване на социалните процеси;

— на базата на директивите се съставя планът за социалното развитие с конкретни показатели и насоки. Определят се сроковете, материалните средства и начините за своевременен контрол.

Практиката на социалното планиране в Узбекистан е доказала, че редица проблеми не могат да се решат в рамките на отделното предприятие, откъснато от района, града, селото. Това особено се отнася за въпросите на жилищното и комуналното строителство, търговията и общественото хранене, битовото обслужване, образованието, здравеопазването... Идва необходимостта от координация на социалните въпроси в района, града, републиката.

Съществува следната особеност. Чрез разпространените в последните години планове за социално-икономическото развитие на трудовите колективи социалните процеси се регулират не само „от горе“, но и „отдолу“. Но това се оказва недостатъчно. В социално-организационната структура на обществото съществува и „средно“ равнище — територитиалното. Чрез неговото обхващане се допълни структурата на социалното планиране. От комплексния план на предприятието се преминава към плана на селището, района, окръга... Защото територитиалната общност не е проста съвкупност от определен брой жители, жилища и стопански строежи. Това е преди всичко социална система.

Но в обществената структура съществува и отрасловото деление. Изниква въпросът за отрасловото планиране на социалните процеси. Въпреки че все още този въпрос не е решен докрай, в Съветски Узбекистан се правят успешни крачки за отчитане на отрасловите структури при социалното планиране. Това ще способствува много по-дълбоко да се осъзнаят общите интереси на всички работещи в отрасъла, което ще повлияе на производственоикономическото му развитие.

Да се повиши ролята на социологическите изследвания в социалното планиране! Много важна насока. Под ръководството на партийните комитети силите на социологическите кадри са насочени, първо — колкото е възможно най-точно да се определят общите тенденции в развитието на всеки обект, да се намерят варианти на принципиални решения. Второ — чрез социологическите методи да се получи необходимата информация за съставяне на плановете за социално-икономическото развитие.

Основни регулатори на тези процеси във всички нива са партийните органи. За пример ще посочим Ленинския районен комитет на КПСС в град Ташкент. Социалното планиране се насочва и контролира от обществен съвет с председател първият секретар на районния комитет. По отделни направления са изградени комисии, които съответствуват на разделите на плана. Тяхно задължение е да ръководят както съставянето на плана, така и да упражняват социален контрол за изпълнението му. Характерна подробност е, че стопанските ръководители отчитат как са изпълнени не само икономическите, но и социалните показатели на единния план. Това определя политическият характер на тяхната ръководна дейност.

В градския комитет на Компартията в Узбекската ССР в Ташкент планът за социално-икономическо развитие на града е съставен от група, която е разделена на три секции: социално-икономическа, по социалноправните отношения и по въпросите на културата, литературата и изкуството. Във всяка секция работят 15—20 отговорни служители в дадения отрасъл съвместно с научните институти. В разработването на плана на града са привлечени повече от 350 специалисти.

С формирането на новите селищни системи в нашата страна социалното планиране на всички системи и равнища придобива ново значение. Богатият съветски опит е на наше разположение.

Digitized by Google

* * *

Непълно ще бъде впечатлението от града, ако пропуснеш да посетиш Ташкентската опера. Съградили са я изкусните майстори от много съветски републики. Сега тя служи и като архитектурен паметник.

Посетихме спектакъла „Средноазиатски миниатюри". Местата до нас се заеха от младежи, явно туристи, които говореха английски. Още от началото те привлякоха вниманието с високия си глъч и снизходителните погледи, които хвърляха наоколо. Без да разбираш езика им, по лицата и държането прочиташ съдържанието на мислите им: „Не е трудно да се построи такава прекрасна сграда. Но какво ще ни покаже сцената? В програмата ще участвуват певци и балетисти само от Узбекистан. Та ние знаем, че по време на Октомврийската революция само три процента от населението е било грамотно..."

След първото вдигане на завесата сред тях настъпва разколебание. След второто, третото... те са приковани към сцената. Ръкоплясканията им са най-продължителни. Между тях секнаха всякакви разговори. Всеки като че ли откриваше един нов свят, едно ново изкуство — неща, толкова старателно скривани от тях. Накрая напуснаха салона като че ли на пръсти. Не твърдя, че в душевния им мир е настъпил истински обрат. Но разколебанието, разклащането на преднамерените идеи за съветската страна е започнало. То ще продължи и след границата. А за много явления те все още няма да намерят истинската причина. Ала съмнението ще продължи да разяжда, да избистря замъгленото съзнание.

* * *

Организацията на труда на партийния апарат. Това е основната тема на беседата ни в Иштиханския районен партиен комитет.

Някои изводи.

Главният обект в дейността на районния комитет са партийните организации. Задълбочено се изучава и анализира тяхното състояние, поставят им се конкретни задачи и умело се контролира тяхното изпълнение. Важна роля играе организационният отдел. Неговите работници изпълняват точно определени задачи. Ето и разпределението на задълженията между инструкторите. Всеки от тях отговаря за определен район. Освен това те са специализирани по групи въпроси от вътрешнопартийната работа — планиране, контрол и проверка на изпълнението, усъвършенствуване структурата на партийните организации, изучаване положителния опит...

По въпросите, които се нуждаят от оперативно разглеждане, отделът внася в бюрото докладни записки, които не влизат в основния план на неговите заседания. Обикновено тези въпроси се подготвят от комисии с председател завеждащия отдела или неговия заместник. В състава им се избират работници от други отдели, членове на райкома, ръководители и общественици.

Големи надежди се възлагат на инструкторския апарат. На инструктора се гледа като на централна фигура. Той е непосредствено свързан с партийните организации. И от неговата инициатива, работоспособност, умение да види новото зависи тяхната боеспособност. Неговата работа е жива и творческа. Той учи кадрите по места на изкуството да се работи, т. е. на организираност и дисциплина. Преди всичко това е организатор, човек, свързан с новото. В разговора домакините споделиха, че стилът на инструктора е отражение на стила на партийния комитет. Ако преобладава бюрократичността и декларативността, то неговата роля се принизява. В такива случаи той се използва за съставянето на излишни документи, превръща се в дежурен телефонист. Неговото работно време в по-голямата си част трябва да протича в партийните организации, в предприятията и трудовите колективи. Всеки от тях както и останалите партийни работници са задължени да посещават от 3 до 4 партийни събрания на месец. И то се контролира изредовно. Без това те не биха могли да опознаят хората, съдържанието на работата на партийната организация.

Но да не пропуснем една характерна подробност. Инструкторът във всички случаи не може да бъде куриер от една партийна организация в друга. Той трябва специално да се готви за своите срещи с комунистите. В престоите в комитета той ще се запознае с различните материали, ще състави план за действие, ще определи съдържанието на разговорите си с хората. Без такава подготовка той не ще съумее оперативно и делово да реши задачите. Да оставя нужната следа в живота на партийните организации, да изменя положително обстановката около себе си.

В районния комитет са се родили немалко нови форми за ръководство на партийните организации. Впечатление прави цялостният отчет на определена партийна организация пред бюрото. Това дава възможност детайлно и компетентно да се оцени дейността на партийния орган.

Близката връзка с партийните секретари отменя необходимостта от честото им свикване на съвещания в района. Ако има съвещания, идват само тези, за които се отнася. Например ако е за изпълнението на плана, защо да идват тези, които са го изпълнили. От извиканите на съвещание, заседание, пленум... се изисква да не говорят излишни неща. Към изказванията се подхожда като към изкуство. Всеки, който вземе думата, да носи у себе си мъдростта, най-ценното от колектива, който представлява.

Да предадем и част от мислите на другаря Шукуров Бахадир — секретар на районния комитет: „... С всяка измината

Digitized by Google

година задачите стават по-сложни. Едва ли бихме могли да се справим с тях, ако районният комитет се захване буквално с всичко. Лошо е, когато се захващаме да решаваме въпроси, за които си има съответни стопански органи и звена. Ако те не се справят, наш дълг е да помогнем, да разясним, да подскажем и накрая да изискваме. А да се върши нещо вместо тях означава да насаждаме безотговорност, да лишим кадрите от съответната инициатива...

...След дълги спорове ние въведохме личния план на инструктора. Оказа се сполучливо. Безусловно неговият личен план може да се окаже нереален, ако останалите не се съобразяват с него. Случва се например така: пред секретаря е възникнала срочна задача и той я възлага на инструктора, без да се съобразява с неговия план. Разбира се, няма рецепта как да се избягнат такива ситуации. Но ако се придържаме по-строго към плана, ако не заменяме с лека ръка едни задачи с други, ако спазваме вътрешния ред за извикване в районния комитет, то много неща ще съумеем да избегнем. Създава се обстановка, при която инструкторите и останалите работници могат без суетене да решават запланураните от тях задачи, повече да отиват по места, в първичните партийни организации...

...Голямо влияние за усъвършенстване работата на апарата оказва партийната организация при комитета. На партийни събрания редовно изслушваме отчети от инструкторите, завеждащите отдели за тяхната работа. Преценява се как те се справят със своите задължения, как се учат, израстват идейно и подобряват организаторските си умения и навици...

* * *

Един голям скален гранитен отломък е поставен на площада пред градския музей. Страшното природно бедствие през 1966 г. го е разцепило на две. Скулпторната мисъл го превръща в паметник, който да напомня за преживените страдания. И това сега е може би единствената следа от смъртоносната игра на природните сили.

Слушал съм много неща от историята на съветската страна. Разказаха ни и за нерадостната и радостната съдба на Узбекистан. Изводът идва сам. Много врагове са дръзнали да завладеят необятната шир. Но всеки от тях позорно се е оттеглял, без да постигне нито военна, нито морална победа.

Но тук в Ташкент прозрях и една друга истина. Природните стихии по свои си, все още малко известни закони посегнали и разрушили милионния град. И ето той станал трижди по-красив.

Вечната, безкрайната, необозримата природа. И нейните закони са във владението на съветския човек.

* * *

Всяко докосване до съветския опит е едно изживяване, един миг, в който осъзнаваш неговото величие, неизчерпаемост и неповторимост.

Иван МИЧЕВ

Digitized by Google

ПРЕНАСЯНЕТО НА РЕВОЛЮЦИОННИЯ ОГЪН

Възпитанието на българската младеж в духа на революционните традиции на Българската комунистическа партия е една от най-важните страни на идейновъзпитателната работа с младото поколение. Изучаването на революционните борби на нашия народ и на работническата класа у нас под ръководството на Партията е фактор от първостепенно значение за правилното патриотично и интернационално възпитание на българската младеж. Същевременно това е една от основните задачи на нейното класово-партийно възпитание в съвременните условия. Запознаването с революционното минало на нашата партия има особено важно значение и при разкриване закономерния характер на непрекъснатото нарастване на нейната ръководна роля в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество у нас.

При провеждането на тази дейност първостепенно място заема **съвместната работа на комитетите на активните борци против фашизма и капитализма с комсомолските органи и организации. Тя представлява своеобразно предаване на щафетата на революцията от поколение на поколение, пренасяне на революционния огън през времето до пълната победа на комунизма.**

* * *

В съвместната работа на комитетите на борците против фашизма и капитализма и на комсомолските организации у нас има създадени богати традиции. Вече десетилетия наред се провежда многостранна дейност за възпитанието на нашата младеж в революционния дух на дългогодишните борби в името на комунистическия идеал. Познаването на тези традиции и систематизирането на натрупания опит има определено значение за бъдещата работа в тази насока.

От началото на 70-те години съвместната работа на активните борци против фашизма и капитализма с Комсомола навлезе в нов етап. Тя придоби по-системен и целенасочен характер. Обогати се нейното съдържание. Разнообразиха се и формите на въздействие. Това е свързано с решението на Секретариата на ЦК на БКП от 6 август 1970 г., с което се възлага на ЦК на БПФК съвместно с ЦК на ДКМС и другите масови организации и ведомства у нас да разширят и задълбочат възпитателната работа сред младото поколение.

Богатата и разнообразна съвместна работа на комитетите на БПФК и на ДКМС през последните години протича в няколко основни направления.

Digitized by Google

Едно от най-плодотворните от тях е насочено към **запознаването на младото поколение с революционните борби на Партията и РМС.** Това създава възможност задълбочено и детайлно да се изучава дейността на местните партийни организации, живота и делото на партийни и младежки революционни дейци и пр. Тези изяви и мероприятия оказват силно идейно-емоционално въздействие върху младежта и пионерите.

Хиляди комсомолци и пионери от столицата изминаха маршрутите „По бойния път на Партията в София". В Коларовски район се роди инициативата да се организират експедиционни отряди за изучаване дейността на партийните и ремсовите организации, за записване на спомени на активни борци и ветерани на революционното движение, за създаване на музейни сбирки, кътове и изложби.

Във Врачански окръг тази дейност взе широки размери. Организирани бяха групи за записване на спомени на участници в Септемврийското въстание, интербригадисти, бивши партизани. Активните борци оказват системна помощ в работата на експедиционните отряди, работещи по инициативата „По пътищата на героичното минало и славното настояще", при обозначаването на паметни места от антифашистката борба и в шефството над паметниците.

В Плевенски окръг се проведе съвместен поход „По стъпките на юнските въстаници" във връзка с 50-годишнината от Юнското въстание от 1923 г. Организирани бяха военизирани походи по стъпките на партизанските отряди за младежта с участието на бивши партизани и т. н.

В Пловдивски окръг ежегодно се провеждат походи по стъпките на партизанските отряди и бригади с участието на активни борци. Там бе създадено истинско движение за системно изучаване на младежкото революционно движение в окръга с помощта и участието на активни борци. Организират се срещи, излети и екскурзии по места, свързани с участието на младежта в революционните борби.

Такава дейност се разгърна в цялата страна. Особено силно въздействуващи са **срещите на трите поколения.** На много места се замислят възпоменателни тържества за кръгли годишнини на загинали антифашисти, възпроизвеждат се бойни партизански акции, зари проверки, посещават се близки на загиналите, организират се срещи и беседи с техни съратници и др. Например в Плевенски окръг само през 1973 година са се състояли над 150 срещи на трите поколения, разнообразни вечери на антифашистката борба в редица селища и пр.

В Ленински район на София се появи починът **всички комсомолски дружества и пионерски отряди да имат свои приятели — активни борци, с които да поддържат непрекъснати контакти.** Широко разпространение получи тази практика и в Пловдивски, Плевенски, Врачански и други окръзи. Такива контакти постепенно се установиха в цялата страна. Те имат делови характер и съдействуват за обогатяването на цялостната дейност сред младото поколение.

Редица комсомолски дружества и пионерски отряди имат за патрони имената на загинали антифашисти, запознават се с техния живот, с дейността им, с подвига и героичната им смърт.

При съвместната работа на комитетите и клубовете на БПФК с комсомолските организации и дружества помагат и музеите. Например Благоевски РК на ДКМС в София съвместно с същата музей „Димитър Благоев" учреди клуб „Млад благоевец" за изучаване живота и делото на патрона на района с близкото участие на активни борци — приятели на клуба. Активна съвместна дейност имат комсомолските организации в Михайловград с Музея на Септемврийското въстание и активните борци — септемврийци.

Заслужава внимание издирването, реставрирането и поддържането на обекти, свързани с антифашистката борба, както и изграждането

Digitized by Google

на хижи паметници и специални зали музеи, където се организират редица мероприятия и тържества: връзват се пионерски връзки, връчват се комсомолски билети от активни борци, провеждат се срещи и беседи.

В съвместната работа на борците против фашизма и капитализма и комсомолските организации през последните години широко разпространение получи обсъждането на мемоарната литература и срещите с авторите на книгите. Такива съвместни инициативи на Комсомола и активните борци бяха организирани в цялата страна във връзка с 50-годишнината от Септемврийското въстание, в чест на 30-годишнината от социалистическата революция в България и по други поводи. Например във Врачански окръг на много места се обсъждаха книгите „Повеля на дълга" и „Щурмът" на Цола Драгойчева, „В името на народа" от М. Гръбчева и др. В Плевенски окръг през 1972 г. се състоя окръжна читателска конференция на тема „Младият герой в съвременната българска литература", а през 1973—1974 г. окръжните комитети на бойците против фашизма и капитализма и Комсомолът подготвиха читателска конференция „Образът на комуниста в литературата и изкуството". Използва се и такава форма като викторината за 90-годишнината от рождението на Г. Димитров, за 50-годишнината от създаването на СССР, „50 години Юнско и Септемврийско въстание" и други.

За подобряване на съвместната работа между комитетите на активните борци и Комсомола в някои окръзи се създадоха съвместни органи. Във Враца е сформирана окръжна комисия от представители на активните борци и Комсомола, към която в зависимост от решаваните въпроси се включват представители и на други организации и ведомства.

Целта е тази съвместна дейност все повече да се изпълва с богато съдържание и емоционален заряд, чрез която да се възпитава младото поколение в класово-партиен, патриотичен и интернационален дух.

Съществува стремеж дейността да се съобразява със специфичните особености на комсомолците. Правят се опити за диференцирано въздействие сред различните отряди на младежта. Например съвместната работа на градските и районните комитети на БПФК и на ДКМС в София има своите характерни особености сред трудовата, студентската и средношколската младеж. В работническите колективи дейността се свързва главно с нейните трудови задачи и с възпитание в духа на революционните и трудовите традиции на работническата класа. Една от основните форми на въздействие са срещите с първенци в производството и герои на труда. Създадени са тесни връзки с клубовете на челниците. С участието на активни борци се провеждат вечери на трудовата слава, ритуали по приемането на младежи в редовете на работническата класа. Голямо разпространение получи починът „За себе си и за онзи момък", при който се изпълняват трудовите норми и на патроните на бригадите, на загинали младежи в революционните борби. Във Врачански окръг се разгърна движението „Героят е винаги в строя", при което членовете на различните младежки бригади и трудови колективи също поеха задължението да изпълняват нормата и на своя патрон. Самото даване на име на бригадите представлява един дълбоко съдържателен и вълнуващ ритуал. ОК на БПФК и ОК на ДКМС — Враца учредиха награда за младежка производствена единица, постигнала най-добри резултати в трудовата и обществено-политическата си дейност.

Сътрудничеството между активните борци и комсомолските организации все повече намира израз в материалното производство: при воденето и отчитането на съревнованието, при квалификацията на младите работници и т. н. Това е характерно за Михайловградски, Габров-

Digitized by Google

ски, Сливенски, Пернишки и други окръзи. Голямо внимание бе обърнато и на съвместната работа на комитетите на борците против фашизма и капитализма и Комсомола с ударниците, орденоносците и героите на социалистическия труд за правилното трудово възпитание на младежта, като тази дейност все повече се пренася в комсомолските дружества и младежките производствени единици.

Със студентската младеж провеждат разнообразни кампании най-вече в навечерието на студентския празник; организират срещи и беседи с преподаватели — бивши бонсисти, с партийни и държавни ръководители, с активни борци, дейци на науката, културата и изкуството, с общественици. Добри са резултатите в Ленински район на столицата, в Пловдив, Стара Загора и др. В Пловдив студентите участвуваха в лъчеобразни походи по стъпките на партизанските бойни единици, съпроводени с вълнуващи срещи с бивши партизани в партизанските лагери и места на сражения, поставят се почетни караули пред паметниците и паметните плочи. Общостудентските агитационни походи през последните години във връзка с 2 юни — деня на загиналите в революционните борби на нашия народ, са насочени преди всичко към класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на студентската младеж.

Съвместната работа на комитетите на БПФК и на комсомолските организации намери най-благодатна почва при средношколската младеж и пионерите, заслужава внимание Димитровската експедиция при пионерите „По пътищата на септемврийската победа 1944 г." и активната работа в средните училища в столицата. Особено резултатна е тази дейност в някои училища в Коларовски район. За постигнати резултати 101-во училище бе наградено от ЦК на ДКМС със златна значка и диплом, а от ГК на БПФК — с прожекционен апарат. В Михайловградски окръг с помощта на клубовете на БПФК и съветите на ветераните в училищата се откриха нови музейни сбирки. На редица места в страната тази разнообразна дейност намери израз в нови интересни инициативи. Например в Пловдивски и Видински окръг откриването на новата учебна година започва с „Час за героичното минало и настояще на Партията и народа", в които се включват стотици ветерани.

Все по-голям брой комсомолски дружества поддържат постоянни връзки с активни борци — приятели на дружествата, които са не само техни гости, но участвуват в тяхната работа, помагат им за решаването на редица проблеми.

Активните борци започнаха да се включват все по-често не само при отбелязването на дати и годишнини и в различните кампании, а и в ежедневната работа на комсомолските организации и пионерските отряди по възпитанието на младото поколение в класово-партиен, патриотичен и интернационален дух. Тази дейност се очертава като ново направление от съвместната работа. Например във Врачански окръг те участвуват в ръководствата на клубовете за интернационална дружба и клубовете „Млад приятел на СССР", включват се в комисиите за Димитровска проверка при приключването на политическата учебна година и за защита на рефератите в Националния политически конкурс.

Нов момент в съвместната работа на комитетите на БПФК и Комсомола е използването на младежките домове и клубове, както и на клубовете на активните борци за провеждане на системно възпитателно въздействие върху младежта. Клубната форма се оказа твърде ефективна за такава дейност. Особено резултатно работят в това направление младежките клубове „Септември" в Кюстендилски окръг, които имат свой статут, символи и почетни знаци и се ръководят от клубни съвети, работещи във взаимодействие със съветите на ветераните. В

Digitized by Google

Михайловградски окръг секциите „Отечество" на средношколския клуб „Съвременник" разгръщат богата дейност съвместно с клубовете на активните борци и музеите.

Обогатена с нови елементи и изпълнена с голям идейно-емоционален заряд се провежда инициативата „Срещи на трите поколения" в много окръзи (Видински, Михайловградски и др.).

Многопосочната работа на столичната младеж съвместно с комитетите и клубовете на активните борци против фашизма и капитализма е обединена под девиза „По огнената диря на безсмъртието". Тя включва цялостната дейност за класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на столичната младеж и чрез нея съдействува за повишаване на нейната трудова и обществено-политическа активност. За това особено много допринасят мероприятията от рода на проведения разговор на тема „Какво значи да си патриот, революционер и интернационалист", в който взеха участие комсомолците от всички отряди на софийската младеж (такива разговори бяха проведени в КОЦМ „Д. Ганев", в Завода за преобразователни елементи, в СУ „Климент Охридски", в Първо и 12-то СПУ и други).

Значително се разшири съвместната работа на комитетите на БПФК и на ДКМС и за възпитанието на нашата младеж в дух на обич и признателност към СССР и КПСС, към съветския народ и съветската младеж. Засилиха се връзките с побратимените градове и области, организират се влакове на дружбата, провеждат се срещи със съветски граждани и специалисти, със съветски комсомолци. Активните борци спомагат за подобряване работата на клубовете за интернационална дружба и „Млади приятели на СССР", чийто брой отдавна вече надхвърли цифрата 1000.

Същевременно расте отзивчивостта и вниманието на комсомолските организации и пионерските дружини към борците против фашизма и капитализма. **Традиция стана да се посещават активни борци на техните рождени дати и по повод на национални празници, да им се поднасят подаръци и поздравления. При чествувания на бележити дати и годишнини и във връзка с празници се посещават и близките на загинали герои.**

• • •

Тази значителна по обем и съдържание съвместна дейност на комитетите на БПФК и комсомолските организации по места получава **нови измерения в навечерието на 35-годишнината на социалистическата революция в България.** Организират се множество срещи, разговори, посещения на исторически обекти и обекти на социалистическото строителство, музеи и музейни сбирки. Комсомолските дружества и пионерските отряди извършват значителна събирателска, изследователска и реставраторска дейност. Полагат се грижи за паметници и паметни плочи на различни исторически и лобни места, поставят се нови. Младежките трудови колективи поемат различни обещания в чест на славния юбилей. При това те получават значителна подкрепа и съдействие от страна на активните борци против фашизма и капитализма.

Създадените традиции, завоюваните успехи и натрупаният значителен опит в съвместната работа на комитетите на БПФК и на ДКМС е една сериозна предпоставка за бъдещото разгръщане на тази дейност на по-широка основа, за нейното по-нататъшно задълбочаване и в крайна сметка за подобряване на нейната ефективност. Особено важна в тази насока е осъзнатата възможност, потвърдена и от практиката, за свързването и на тази важна страна от идеологическото възпитание на

Digitized by Google

младежта с основните проблеми на нашето съвременно обществено развитие, с редица актуални съвременни събития, явления и процеси.

При усъвършенстването на тази дейност в бъдеще и при търсенето на определени резултати от нея особено голямо значение има преодоляването на някои по-съществени слабости и недостатъци в досегашната работа в тази насока. Нека подчертаем, че по своята същност това са слабости и недостатъци, допускани както в цялостната работа на Димитровския комсомол, така и в неговата идейновъзпитателна дейност сред младежта. Тяхното решаване по думите на др. Т. Живков зависи от подхода и ръководството на партийните органи и държавните институти, от цялата общественост.[1]

В какво се състоят тези слабости и недостатъци?

Въпреки някои достижения в диференцираната съвместна работа сред различните слоеве на младежта, сред някои отряди на младото поколение не се работи съобразно техните изисквания, потребности и особености. Едва ли е необходимо да подчертаваме, че това е един твърде съществен въпрос, от който в значителна степен зависи ефективността на тази дейност. Спирайки се на него в Писмото до ЦК на ДКМС, др. Т. Живков посочва необходимостта от обогатяване подхода към младежта при по-пълното съобразяване с потребностите, интересите и изискванията на младото поколение, както и от усъвършенстването на диференцирания подход към отделните отряди на младежта при по-пълно отчитане на възрастовите, образователните, професионалните и други различия.[2]

В тази насока съществуват редица пропуски и нерешени въпроси в работата сред трудовата младеж, най-вече по отношение на нейната системност. В тази връзка трябва да се отбележи, че **до голяма степен селската младеж е извън обсега на съвместната дейност на БПФК и ДКМС.**

При студентската младеж тази дейност като цяло има подчертано кампаниен характер, което се отразява отрицателно върху резултатите от нейното въздействие.

При учащата младеж — средношколци и пионери — по правило работата в тази насока е най-добре сложена, но и тук трябва да се обърне внимание на нейното разнообразяване по съдържание и форми. За работата сред тази част от младежта преди всичко е валидна дадената оценка в Писмото на др. Т. Живков, която гласи: „Недостатъчна и повърхностна е комсомолската дейност в подготовката на младежта за труда и живота, в усвояването на марксистко-ленинската идеология, в борбата с отрицателните прояви и явления сред младежта и т. н."[3] За преодоляването на посочените недостатъци значително би спомогнала и съвместната дейност на комитетите на БПФК и комсомолските организации.

Една от най-важните задачи при провеждането на тяхната съвместна работа е превръщането на тази дейност от отделни чествувания и инцидентни мероприятия в системна и целенасочена ежедневна работа с комсомолските дружества и организации, богата по съдържание, с разнообразни и силно въздействуващи форми и средства. На много места хубавите съвместни мероприятия все още имат епизодичен характер, не достига необходимата плановост в тяхното организиране и провеждане, не се анализира и отчита редовно качеството и ефективността на съвместната работа. Подетите инициативи не достигат до всяко комсомолско дружество, до всеки комсомолец, най-често се ра-

---

[1] Т. Живков, Учение и труд, жизнерадост и дръзновение. Писмо до ЦК на ДКМС, С., Партиздат, 1978, с. 92—93.

[2] Пак там, с. 22—24.

[3] Пак там, с. 69.

Digitized by Google

боти на ниво комсомолска организация. Комсомолските комитети не търсят настойчиво помощта и опита на активните борци. Много от тях не са привлечени в системна работа с младото поколение. Комитетите на ДКМС не отделят достатъчно внимание на тези въпроси.

Същевременно трябва да се отбележи, че в повечето случаи тази дейност се извършва по инициатива на комитетите и клубовете на активните борци. Комсомолските ръководства, организации и дружества понякога изпадат в положението на пасивни участници и наблюдатели на многобройните прояви и мероприятия.

Съществуват големи потенциални възможности на съвместната работа на комитетите на БПФК и на Комсомола и по възпитанието на младежта. Тяхното реализиране до голяма степен е свързано и с подобряването на организацията и ръководството на тази дейност. Тя е в състояние да окаже изключително огромно въздействие върху решаването на основните задачи на идеологическата работа сред младежта, поставени в Писмото на др. Т. Живков, където се подчертава, че „непосредствена задача на идеологическата работа е формирането на социалистическото съзнание с висока степен на зрелост, съдържаща и черти, присъщи на бъдещата комунистическа личност"[1]. Практиката е доказала, че тази съвместна дейност може успешно да осъществява идеологическо въздействие върху младото поколение в тясна връзка и единство с решаването на практическите задачи на социалистическото строителство на сегашния етап, каквито са изискванията, поставени в този партиен документ за работа с младежта.[2]

* * *

Досегашните резултати от съвместната работа на комитетите на БПФК и на ДКМС показват, че съществуват големи възможности за силно идейно-политическо въздействие върху младото поколение. Осъществява се на практика неписаният закон, че комунистът до последния си дъх е длъжен да бъде полезен на своя народ и на своето време, да работи за тържеството на комунистическите идеи.

Иван СТЕФАНОВ

[1] Т. Живков, Учение и труд, жизнерадост и дръзновение..., с. 83.
[2] Пак там.

Digitized by Google

НАСРЕЩНИЯТ ПЛАН — ДЕЛО НА ТРУДОВИТЕ КОЛЕКТИВИ

ст. н. с. ХРИСТО КИРОВ
кандидат на икономическите науки

Икономическият подход в управлението на отраслите е непосредствено свързан с широкото разгръщане на инициативата и творчеството на трудовите колективи, с деловитостта и компетенциите на стопанските ръководства при разработването на плана. В доклада пред Националната партийна конференция др. Т. Живков заяви: „Комплексното усъвършенствуване на социалистическата организация на труда изисква последователно да се прилага ленинският принцип на демократически централизъм при планирането. Този принцип предполага не само добро централизирано планиране, но и ефективно планиране по места при активното и творческо участие на трудовите колективи и всеки трудещ се.“[1]

Важно изискване на новия икономически механизъм е така да се преустрои плановата работа, че централизираното планиране в съчетание с низовото съставяне на плана да даде максимална възможност за творческа изява и инициатива на трудещите се, за такава икономическа самостоятелност на производствените организации, която да осигури единство на интересите на обществото, трудовите колективи и предприятията. Целта е най-пълно да се разкриват резервите още при подготовката на плана и на тази основа да се приемат реални и напрегнати насрещни планове на всички равнища.

През последните години с прилагането на новата технология на планиране се извършиха редица усъвършенствувания. Трябва да се подчертае обаче, че всички нови моменти, засягащи разработването на насрещния план, изискват широка и разнообразна политическа работа за подобряване на стила на работа на стопанските и ръководни кадри, за цялостно издигане равнището на идейновъзпитателната работа в бригадата, цеха, предприятието и комбината.

Организаторската партийна работа за мобилизиране на всеки труженик и колектив започва веднага, след като се получат задължителните контролни числа.

Известно е, че с новия икономически механизъм на стопанските организации задължително се спускат само пет показателя, а за про-

[1] Т. Живков, За усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката.

Digitized by Google

изводствените поделения (предприятия, фабрики, заводи) те са четири: продукция в натурално изражение по асортимент и качество; нормативна себестойност на единица изделие; задачи за внедряване на научно-техническите постижения и челния опит (включително и по усъвършенстването на социалистическата организация на труда); лимит (или норматив) за численост на заетия персонал. Останалите показатели, както и цялостното разработване на плана по всички раздели са дело на самия трудов колектив и на ръководството на предприятието.

Както се вижда, рязко се ограничава броят на задължителните показатели и значително се разширява хоризонтът на демократизма в планирането. Заедно с това нараства ролята на всеки работник, специалист и ръководител в разработването на плана. Колективът и стопанското ръководство въз основа на задължителните показатели сами си планират такива важни показатели като повишаване на производителността на труда, нарастване на средната работна заплата, коефициента на сменност и максималното използване на машините и основните фондове, ефективното използване на материалните и трудовите ресурси и т. н. А оттук и необходимостта да се постави на широка основа организационно-политическата работа за масово включване на работниците, низовите специалисти и ръководителите в разработването на насрещния план.

Хубав е примерът в това отношение на Държавно стопанско обединение „Хидравлика" — гр. Казанлък. Още с получаването на контролните числа, административното и партийното ръководство приемат цялостна програма по обхват и време за осигуряване участието на отделните производствени звена и колективи в разработването на насрещния план. Формират се работни групи с участието на специалисти и квалифицирани работници за решаването на важни специфични проблеми. Партийно-политическата работа така е насочена, че всеки работник се запознава предварително със задачите, които има да изпълняват предприятието и неговият колектив. Чрез различни форми на всеки се дава възможност пряко да участвува с мнения и предложения в процеса на съставянето на плана. Правят се срещи с бригадите, изнасят се беседи и се организират семинарни занятия. Провеждат се събрания по партийни групи и първични партийни организации. Широко се използват и средствата за масова информация и нагледна агитация. От обобщените предложения на работниците, от откритите партийни събрания и работните групи се оформя „Комплексна програма" за стопанската и политическата работа през годината. В заводите към обединението се провеждат интересни инициативи като; техниката няма право на почивка; качеството на продукцията — изпълнение на патриотичния и интернационален дълг; за ритмично изпълнение на плана; низовият ръководител — командир на производството и политически деец; за разкриване резервите на всяко работно място и изпълнение на плана с намалена численост на бригадите и др. Особено внимание и висока оценка заслужава системата за социалистическото съревнование под наслов „Постиженията на първенците — практика на целия колектив". Тя е била утвърдена от Централния съвет на БПС и е оценена като положителен опит. Окръжният комитет на Партията в Стара Загора я препоръчва за внедряване във всички предприятия в окръга.

С намаляване броя на задължителните показатели в основата на цялостната дейност на предприятията сега стоят задачите за достигане на продукцията в натурално изражение и нормативната себестойност на единица продукция. Неотменно изискване пред всяка стопанска организация е да осигури всички необходими ресурси, доказани с

Digitized by Google

инженерния проект. Тя не може да наложи на предприятията производство, което не е осигурено с материали и други ресурси, включително и кооперирани доставки. Така че по същество поделението се задължава от стопанската организация главно с две неща: първо, какво количество и качество продукция трябва да произведе и, второ, как и с каква себестойност трябва да се произведе тази продукция. При новия икономически механизъм показателят за нормативната себестойност става основен икономически лост за управление, без който е невъзможно правилното прилагане принципите на стопанската сметка и на самоиздръжката. Единствено въз основа на нормативната себестойност на изделията се признават приносите на всяко поделение, неговите приходи и разходи и резултативният фонд „Работна заплата".

Утвърдената нормативна себестойност на единица продукция е дълготраен норматив. Допълнително разкритите и реализирани от производствените поделения резерви за снижаване на себестойността не могат да се изземват чрез намаляване на нормативната себестойност, която вече предварително е утвърдена с контролните числа или със задължителните планови задачи. По такъв начин се създават сигурни гаранции и стимули на колективите от предприятията и бригадите за максимално разкриване на вътрешнопроизводствените резерви и за повишаване ефективността и качеството на продукцията. Но всичко това поставя много сериозно въпроса за себестойността на продукцията. Тя трябва да стане действително нормативна, като се изгражда преди всичко на базата на внедряването на научно-техническите постижения и челния опит (за което има също така задължителен показател) и на технологичната документация.

Обосновката на нормативната себестойност и на всички показатели в насрещния план се извършва при съставянето на инженерния проект. В него задължително се включват както предложенията на трудещите се, направени по различни поводи, така и поетите задължения в техните лични и колективни творчески планове. Сърцевината на инженерния проект за разкриване на резервите и включването им в плана е внедряването на научна социалистическа организация на труда. За целта се използват резултатите от критичния анализ на производствените възможности на всяко работно място, машина, бригада и цех; проектите за достигане на предвидените технико-икономически показатели и параметри на продукцията и производството и съпоставянето им с най-добрите постижения у нас и в света; мултипликационните разработки и съображенията за специализация и концентрация на производството; проектите за реконструкция и модернизация на производството, за внедряване на нови изделия и технологии, за разширяване бригадната организация на труда; прилагането на качествено нова нормативна база в производството, на писани технологии и т. н.

Така подготвен и съставен, насрещният план вече ще отразява реалните възможности на производството — да се достигне максимален обем качествена продукция с минимални разходи по всички видове ресурси. Поетите над контролните числа задължения, включени в насрещния план, определят приноса на всеки колектив, на всяко предприятие и стопанска организация за увеличаване на крайните резултати, за достигане и надвишаване на най-добрите постижения.

При новата технология на разработване на насрещния план и с изменение броя и характера на задължителните показатели действително се постига оптимално съчетаване на централизма с демократизма. Намалява се действието на административните методи, издига се икономическата функция на плана, засилва се стопанската инициатива, творческото търсене и творческият риск в процеса на планиране-

Digitized by Google

то и управлението на производството. Всичко това създава силна заинтересованост за търсене на оптимални решения за съчетаването на трите елемента на производството.

Нов и много съществен момент, чрез който рязко се подобрява технологията на планирането от долу на горе, е, че формирайки се въз основа на ограничен брой задължителни показатели, насрещният план вече представлява единствена и цялостна разработка за производствено-стопанската дейност и за социалното развитие на предприятията, комбинатите и държавните стопански обединения. Всички равнища на управление имат само един план. Той става неделима част от единната система за планиране на народното стопанство. Така по-добре се затваря цикълът на планирането и се създават предпоставки за пълно съчетаване на държавните и обществените интереси с интересите на стопанските организации, на трудовите колективи и на отделните труженици.

Ръководството и специалистите на всяка стопанска организация с участието на всички работници съставят плана по всички раздели и показатели, като единствените ограничители са контролните числа. На базата на задължителните задачи се извършва координирането на плана с други предприятия и организации, сключват се договори, балансират се и се обвързват всички показатели и раздели. Уточняват се разходните норми по видове ресурси, разкрива се същността на различните видове резерви и се набелязват насоките за тяхното използване и включване в плана. Важно изискване на новата технология на планиране и на икономическия подход е, че насрещен план си разработва и трябва да има не само комбинатът, Държавното стопанско обединение и включените в тях предприятия, а така също и всеки колектив и бригада, всяко низово производствено звено. Насрещният план, сведен до най-малката производствена единица, като част от единния социално-икономически план на стопанската организация играе силно изразена положителна роля както при разкриването на резервите, така и за стимулирането и отговорността при изпълнението.

При усъвършенстването на икономическия механизъм насрещният план пряко се обвързва със стимулирането и заплащането на труда. За да бъдат трудовите колективи максимално заинтересовани от разкриването на резервите с новите нормативни документи, се предвижда нарастването на работната заплата да бъде в непосредствена зависимост от техния принос за повишаване ефективността на производството. Още на Националната партийна конференция бе решено, че за да се стимулира бързото разкриване на резервите, се разрешава на предприятията и стопанските организации, които изпълняват допълнителни задачи над плана, да прилагат Единната тарифна мрежа и Единната щатна таблица, които им осигуряват 20—25 на сто увеличение на работната заплата.

Резултатите от това партийно решение са налице. Още през четвъртото тримесечие на 1978 г. редица предприятия преминаха към новата щатна таблица и тарифна мрежа, а към средата на 1979 г. такова право получиха над 350 предприятия, цели стопански организации, дори и министерства. Този принцип на обвързване на резултатите със заплащане на основата на допълнително получените резултати над предвидените по плана ще продължи да действува, докато цялото народно стопанство не премине към Единната тарифна мрежа и Единната щатна таблица.

Особено голямо значение за обвързване на работната заплата с получените резултати има прилагането на принципа за пълната самоиздръжка на стопанските организации и на новата схема за образуване и разпределение на общия доход.

Digitized by Google

Новата система за формиране и особено за разпределение на общия доход в обединенията, комбинатите и предприятията има силно стопанско организиращо и стимулиращо въздействие за: произвеждане на повече и по-качествена продукция; увеличаване приходите на стопанската организация; снижаване всички разходи на производството. И още за: увеличаване на общия доход и собствените средства, както и на средствата за разширено и ефективно развитие на производството; нарастване средствата за заплащане на труда и социалното развитие на трудовите колективи. Всичко това зависи изключително от съвкупната дейност на самата стопанска организация, от работата на работника, на директора и целия колектив. Механизмът е разработен така, че приносът за увеличаване на дохода и за получаване на по-голям фонд „Работна заплата" трябва да бъде принос не на отделни хора, а на всички заети в производството.

Ето защо на новия икономически механизъм се придава и политическо значение. Неговите принципи не действуват автоматично, а изискват активно участие на всеки трудещ се в управлението на производството, засилват творческата инициатива у изпълнителите и у ръководителите. Поради това силно нараства ролята на субективния фактор. От ръководителите се изисква все повече да съчетават своите стопански и политически функции. А изпълнителите — не само добре да се трудят на своите работни места, но и активно да се включват в управлението на производството, в насрещното планиране. В решаване на разнообразните задачи за повишаване ефективността на производството.

За активността и инициативността на всеки труженик особено много помага принципът за резултативно-остатъчния фонд „Работна заплата". Сега вече цялата работна заплата става променлива, резултативна величина. Докрай се довежда изискването за пълното заработване на работната заплата, като тя се поставя в пряка зависимост от действителните крайни резултати на производствено-стопанската дейност. Създават се условия тя да се разпределя според количеството и качеството на труда, защото общият доход на стопанската организация и резултативният фонд „Работна заплата" са непосредствено зависими от ефективността на производството, от количеството и качеството на вложения обществен труд, от получените крайни резултати. Този принцип е еднакво валиден и за стопанските организации, и за поделението, и за производствените звена. Може да се каже, че се постига еднопосочност на интересите. Това, което е изгодно за стопанската организация и предприятието, то е в интерес и на малкия колектив, и на отделния човек. Трябва да се подчертае, че с прилагането на новата организация на работна заплата не се допуска никакво ощетяване при заплащането на труда в тези поделения и производствени единици, които добре работят и си изпълняват задачите. Те получават своевременно заработеното трудово възнаграждение, въпреки че на стопанската организация като цяло може да не достига фонд „Работна заплата".

Усъвършенстването на системата за заплащане и стимулиране на труда в съответствие с новата технология на разработване на насрещния план предвижда и ново отношение, **нов начин за водене на социалистическото съревнование.** В докладната записка до Политбюро на ЦК на БКП другарят Т. Живков пише: „Занапред съревнованието трябва да се води не на основата на поемане на обещания след съставянето на плана, както е сега, а за максимално разкриване на резервите още в процеса на съставяне на плана в предприятията, АПК, обединения и министерства и в борбата за неговото изпълнение. Това означава, че съревнованието следва на дело да стане още по-мощен лост и

Digitized by Google

движеща сила на нашето планово развитие."[1] И наистина две години поред тази партийна постановка все повече се утвърждава в практиката на предприятията като израз на демократичния характер на съставянето на плана. Целта да се поемат обещанията още в процеса на подготовката на плана е да се ангажира всеки работник, специалист, комунист и целият трудов колектив за пълно разкриване резервите, за увеличаване на крайните резултати, както и за достигане и надвишаване на челните наши и световни постижения.

Голямо значение за социалистическото съревнование имат личните и колективните творчески планове, които са неразделна част от плана на бригадата и на предприятието. Ето защо неизмеримо нарасна изискването партийните и профсъюзните ръководства да обръщат все по-голямо внимание на този проблем. Та нали чрез тях до голяма степен се определя личният принос и отговорност на всеки трудещ се в процеса на съставянето и изпълнението на плана. Като положителен пример в това отношение може да се посочи стопанският химичен комбинат „Димитър Димов" в гр. Ямбол. Тук под ръководството на партийния комитет и първичните партийни организации се провежда широка масова и конкретна индивидуална работа за изясняване на политическото, икономическото и социално значение на творческите планове. Най-напред е бил съставен, обсъден и приет проект за личен и колективен творчески план. След това на събрания и съвещания по бригади и цехове с участието на партийния, профсъюзния и стопанския актив се приемат творческите планове. Окончателното им утвърждаване се извършва, след като комбинатът е защитил пред министерството инженерния си проект и насрещния план. Въведена е и добра система за следене и контролиране на тяхното изпълнение. Съставянето, приемането и отчитането на колективните и личните творчески планове в цеховете се ръководи, насочва и координира от комисия по съревнованието, чийто председател е началникът на цеха. Нейни членове са: секретарят на партийното бюро, председателят на профкомитета, секретарят на дружествения комитет на Комсомола, орденоносци и първенци в производството. За добрата работа по насрещния план и успешното организиране на социалистическото съревнование може да се съди от факта, че от 1 януари 1979 г. комбинатът е преминал комплексно по заплащането на труда по единната тарифна мрежа и единната щатна таблица.

Разнообразна и резултатна е също работата по ръководството на социалистическото съревнование и особено по внедряването на челния опит в Металургичния комбинат — Кремиковци. Трудовите колективи, от една страна, са родоначалници на най-различни почини, а от друга, прилагат много инициативи на други предприятия от страната и братските социалистически страни. Кремиковските металурзи са издигнали почините: „Насрещен план на всяко работно място", „Да овладеем майсторството и достигнем резултатите на челника в труда и ученето" и др. Особено висока оценка заслужава съревнованието в комбината под наслов „Дружба". То се организира между български и съветски специалисти и работници за приемане на съвместни обещания по изпълнение на конкретни производствени и планово-икономически задачи. По такъв начин се осигуряват постоянни и непосредствени отношения за обмяна на опит и взаимна помощ между нашите и съветските металурзи. В комбината действува „Програма за изучаване, популяризиране и внедряване на съветския опит". В нея са вклю-

[1] Т. Живков, За усъвършенствуване на плановото ръководство на икономиката и социалистическата организация на труда. Докладна записка. Партиздат, С., 1978, с. 18.

Digitized by Google

чени 85 крупни мероприятия от различен характер, които имат не само икономически и стопански ефект, но и организационно-политически и идеологически ефект.

* * *

През тези последни месеци и дни на годината заедно с големите усилия за успешното изпълнение и преизпълнение на плановете, в трудовите колективи кипи неуморна организаторска и политическа работа за начертаване на новите перспективи. Залагат се материалните и духовните предпоставки за бъдещите успехи. Няма съмнение, че новите перспективи ще доведат до по-нататъшното нарастване на възхода на нашата социалистическа родина.

РЪКОВОДСТВО НА РЕКОНСТРУКЦИЯТА И МОДЕРНИЗАЦИЯТА

„Сега нашият стратегически курс е борба за висока ефективност и качество по пътя на реконструкцията и модернизацията върху основата на най-новите и най-перспективните постижения на научно-техническия прогрес."

Т. Живков, Из Писмото до ЦК на ДКМС

В окръжния комитет на БКП — Пловдив модернизацията и реконструкцията се считат като едни от основните изисквания за по-висока ефективност на промишлеността. Основание за това е и фактът, че 6 на сто от основните производствени фондове на страната се намират в окръга. Тук се произвежда 10 на сто от промишлената продукция, която заема и 13 процента от износа на страната. Затова непрекъснатото модернизиране на основните фондове е една от основните задачи, които окръжният комитет поставя пред партийните органи и стопанските ръководства. Характерно е също, че проектите, по които тя се осъществява, са съвместни разработки на проектантските организации, на научни институти и специалисти от предприятията. Като резултат с по-малко капитални вложения се осигурява по-висока производителност на труда в сравнение с новото строителство. Повишава се частта на активните основни фондове, намаляват се загубите за жив и овеществен труд за единица изделие.

Модернизацията и реконструкцията на основните фондове е процес непрекъснат. В основни линии дейността на окръжния комитет се свежда главно към следните направления: съставяне на комплексни програми по отрасли и предприятия и тяхната широка разгласа; подбор и възпитание на кадрите и повишаване на квалификацията им с оглед навременното внедряване на инженерните проекти; контрол за изпълнение на проектите, координационните програми и графиците; мобилизация на колективите за изпълнение на комплексните програми със собствени сили и средства, без това да се отразява на задачите от редовното производство.

В ежедневната си работа партийният комитет води упорита борба за успешно съчетаване на отрасловите и териториални принципи в управлението на икономиката. Не става дума за превръщане на партий-

Digitized by Google

ните комитети в териториални стопански органи или за подмяна на тези органи. Главното в случая е непосредствената организаторска и възпитателна работа, политическото ръководство и изискването за координация на действията на промишлените предприятия, на държавните и стопанските органи, проектантските и научноизследователските институти по комплексното развитие на окръжната икономика. В този процес да се отчитат не само отрасловите, но и междуотраслови и териториални интереси.

Като има предвид състоянието, динамиката и структурата на модернизацията и реконструкцията на съвременния етап, окръжният комитет насочва вниманието си към

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ СТИЛА И МЕТОДИТЕ НА РАБОТА

на партийните комитети и организации, за да довеждат те докрай изпълнението на взетите решения. Важно условие за това е правилно да се определят предприятията, подлежащи на реконструкция и модернизация. За целта се подбират най-перспективните от тях — от структуроопределящите отрасли, — чиито технико-икономически параметри са значително под средните за отрасъла. Техническото им превъоръжаване със собствени сили намалява времето за усвояване на капиталните вложения, повишава отговорността на трудовите колективи, обогатява насрещните планове и социалистическото съревнование.

Критичният подход и високата взискателност на бюрото на окръжния комитет към дейността на всички органи е най-верният път към повишаване отговорността на общинските и районните комитети. Разбира се, реконструкцията и модернизацията не е задача, която може да се извърши в кратки срокове. В окръга този проблем с голяма острота се постави още през 1973 г. на пленум за комплексната механизация и автоматизация на производството. Още същата година пленуми по използване на основните фондове проведоха общинските комитети в Първомай и Асеновград. През следващата година общинският партиен комитет в Пловдив анализира равнището на технологиите, определи новите критерии и изискванията към различните фактори. По този начин не само се конкретизират задачите, но и се акцентува върху онези от тях, които са най-характерни и определящи в дадената териториална единица.

В бюрото на окръжния комитет периодично се оценява дейността на общинските и районни комитети. Така например през 1976 година независимо от добрите резултати се обърна внимание на трети районен партиен комитет в Пловдив за недостатъчна дейност по повишаване технологическото равнище и икономическата ефективност от реконструкцията и модернизацията. Резултатът от този стил на окръжния комитет е, че още през шестата петилетка относителният дял на средствата, изразходвани за тази цел, достигна 44,5 (при нормативи 25 на сто). В общи линии беше завършена реконструкцията и модернизацията на някои предприятия, като комбината за триктори в Карлово, стъкларския завод „Дружба", Завода за амбалажна хартия, Захарната фабрика и др.

На XXI отчетно-изборна конференция на окръжната партийна организация през 1976 година др. Т. Живков даде висока оценка за постигнатите резултати: „Радостно е, че окръгът изпълни комплексно шестата петилетка във всички отрасли. Последователно се осъществява линията на Партията за реконструкция и модернизация на мощностите в промишлеността"[1].

[1] Партиен архив при ОК на БКП — Пловдив.

Digitized by Google

В окръжната промишленост с голям успех се приложи опитът на видинци за осъществяване реконструкция и модернизация със собствени сили и средства. В 140 предприятия бяха разработени специални програми. Всяка от тях съдържаше 2 основни раздела: реконструкция и модернизация, която може да се извърши със собствени сили и средства и реконструкция и модернизация, осигуряваща неколкократно повишаване обществената производителност на труда и печалбата по пътя на нови капитални вложения. Докато задачите от първи раздел включват усъвършенствуване на машините и съоръженията, внедряване на нови технологии и изделия със силите на колектива и средства от фонд „Разширяване и техническо усъвършенствуване", то вторият раздел осигурява мащабни и цялостни преустройства, които издигат равнището на производството до най-добрите световни постижения.

На свое заседание бюрото на окръжния комитет даде висока оценка на работата на партийното и стопанското ръководство на Обединените вазовски машиностроителни заводи — Сопот по модернизация и реконструкция на основните производствени мощности, без спиране на производството. Разработената комплексна програма стана важна партийно-политическа и идеологическа задача на колектива. В нейното съставяне участвуваха 375 специалисти и 930 работници. Контролът по изпълнението се осъществяваше чрез партийни поръчения за всяко мероприятие, а всяко тримесечие в общозаводския партиен комитет се отчитаха резултатите. Най-големият успех на партийната организация беше участието в модернизацията и реконструкцията на всеки член на колектива. Всички разработки, включени в инженерните проекти и в комплексната програма, се изпълниха изключително със собствени сили, със свои строителни групи и монтажни бригади. Резултатите? Ежегодният ръст на производителността на труда е 14—17 процента.

Характерна черта в стила на окръжния комитет е високата взискателност към партийните и стопанските ръководства за превръщане реконструкцията и модернизацията в постоянен метод на работа — като изход за преодоляване на отрицателните последици от моралното и физическото износване на машините и съоръженията, за повишаване ефективността на икономиката и минимален разход на труд и средства. Пример за такъв подход е опитът на партийното и стопанското ръководство на тютюневия комбинат „Родопи". Със собствени сили, без спиране на производството, за две години бе извършена реконструкция и модернизация с обща стойност на капиталните вложения над 12 милиона лева.

Казано обобщено, след Единадесетия конгрес се пое задължението основните производствени фондове през седмата петилетка да се приведат на най-съвременно техническо и технологическо равнище. Може вече да се отчете, че като цяло промишлеността в окръга изпълнява това обезателство и сега 70 процента от капиталните вложения в материалното производство са насочени за модернизация, реконструкция и разширение. Това изискване е спазено и за водещите подотрасли. Така например относителният дял на капиталните вложения за модернизация, реконструкция и разширение в машиностроенето достига 98,9 на сто, в целулозно-книжната промишленост — 88,1 на сто.

* * *

Претворявайки в живота конгресните изисквания за повишаване ефективността на производството, Пловдивската окръжна партийна организация последователно и настойчиво провежда **линията на модернизация и реконструкция на основата на концентрацията и специализацията** — изграждане на комбинати и обединения, в състава на кои-

Digitized by Google

то влизат научноизследователски, проектно-конструкторски и строителни звена и организации. По този начин голяма част от дейностите по реконструкцията и модернизацията, от изработката на проекта до неговата реализация се извършват със собствени сили и в значително по-кратък срок. През 1978 година делът на предприятията с обем на промишлената продукция над 15 млн. лева достигна прираст десетки пъти.

За разработване проблемите на концентрацията на производството по решение на бюрото на окръжния комитет на Партията в промишлеността се изградиха групи на обществени начала. Те извършиха задълбочен анализ на състоянието и развитието на концентрацията в отделните промишлени предприятия, оцениха нейното равнище и характерните особености и разработиха структурно-икономически модел за нейното разширяване. Заводите „Рекорд", „Устрем", „Руен", „Метал" се сляха в комбинат за мотокари „Рекорд". По този начин се осигуриха условия към 1980 година да се произвеждат около 35 000 мотокари годишно. Създадоха се още комбинатите: за нисковолтова електроапаратура; за производство на целулоза, хартия и велпапе; за преработка на маслено етерични продукции в гр. Стамболийски; комбинат за пластмасови производи и др.

В работата си по реконструкцията и модернизацията окръжният комитет насочи своето внимание към изясняване перспективното развитие на определящите за окръга направления — промишленото производство, мотокаростроене, електроника и електротехника, тракторостроене. За тази цел бяха съставени работни групи с представители от съответните министерства, заводите и съответните стопански обединения, които да очертаят перспективата за развитието на комбинатите и заводите през VIII петилетка и до 1990 година. Стопанският отдел на окръжния комитет задълбочено обсъди разработките. Основно изискване, което постави окръжният комитет при разработка на тези програми, беше: изплащането на капиталовложенията в срок до 2—3 години от деня на влизане на реконструираните мощности в действие; рязко намаляване фондоемкостта и материалоемкостта на изделията, повишаване на валутната им възвръщаемост. Програмите станаха основа на разяснителната работа на заводските партийни организации сред колективите. Повиши се конкретността и перспективността в работата на партийните организации със специалистите. Така например задълбочената разработка в завода за запаметяващи устройства разкри допълнителни резерви при използване на високопроизводителни фрези и стругове с програмно управление, което рязко повиши пропускателните възможности на механичния цех. Това обогати инженерния проект на завода и даде възможност да се произведе допълнителна продукция.

За успешното модернизиране на основни промишлени предприятия окръжният комитет поддържа тесни контакти с отрасловите министерства. С Министерството на електрониката и електротехниката се приеха съвместни програми за превръщане на Завода за запаметяващи устройства и Стопанския комбинат ЕОЗ в еталони по социалистическата организация на труда, в т. ч. чрез осъществяване на реконструкция и модернизация. А за оказване по-близка помощ и контрол в комбината за мотокари „Рекорд" сега ежемесечно се извършват анализи, провеждат се съвещания съвместно с Министерството на машиностроенето и други заинтересовани органи и организации.

Програмите за реконструкция и модернизация ежегодно се конкретизират в инженерните проекти. По този начин се осъществява едно от основните изисквания на XI конгрес да се осигурява бързо внедряване постиженията на техническия прогрес чрез превръщане модернизацията и реконструкцията в непрекъснат процес. При със-

Digitized by Google

тавяне на насрещните планове за 1979 и 1980 година окръжният комитет използва богато разнообразие от форми и средства за разгръщане творческата активност на колективите. За все по-пълното разкриване на съществуващите резерви се извършиха социологически проучвания анкети. Положиха се грижи за усъвършенствуване социалистическото съревнование между заводите, общините и в окръга. Бюрото на окръжния комитет на БКП утвърди постояннодействуваща комисия за контрол и ръководство по усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и разработване на насрещните планове. Под председателството на първия секретар, с участието на специалисти от окръжния народен съвет, окръжната дирекция по труда, Българската народна банка тя се превърна в компетентен орган, редовно утвърждаващ разработките на водещите комбинати и заводи. Оказва помощ за по-успешното разработване на мероприятията по модернизацията и реконструкцията (които са съставна част на насрещните планове). През 1979 година във всички промишлени предприятия на окръга бе организиран обществен преглед по осъществяването на инженерните проекти. Под ръководството на партийните комитети комисиите, участвуващи в разработките, редовно контролират изпълнението на заплануваните мероприятия. По тримесечия правят преценка на ефективността от тази дейност. Оперативно информират и търсят намесата на заводския партиен комитет там, където има изоставане. Прегледът се ръководеше от контролна група към окръжния комитет. Със съдействието на нейните членове бе съставен обобщен инженерен проект за окръга със съответните мероприятия по време и ефект. Това, от една страна, спомага за разширяване творческото участие на работници и специалисти в обогатяване на инженерните проекти, от друга — повишава отговорността на заводските, районните и общинските партийни комитети за изпълнение на заплануваните задачи. Периодичният преглед на инженерните проекти осигурява системен подход в работата на партийните, профсъюзните и стопанските органи. Резултатите от анализа за I полугодие на 1979 г. показаха, че от предвидените 2920 мероприятия с икономически ефект 13 980 хил. лв., са изпълнени 2538 мероприятия с ефект 16 332 хил. лв. В това число са разкрити резерви за 4156 хиляди лева и набелязани допълнително 244 мероприятия. Или през първото полугодие на 1979 г. се постигна преизпълнение на предвидения икономически ефект с 2352 хил. лв.

Техническото превъоръжаване на производствените фондове е тясно свързано с тяхното териториално разположение. За целта след Мартенския пленум на Централния комитет 1970 г. се разработиха перспективни прогнози за социално икономическо развитие на окръга до 1990 година. В тях се предвижда преимуществено развитие на машиностроенето и химията, което ще се постигне главно чрез реконструкция и модернизация на съществуващите предприятия.

Работата на окръжния комитет по усъвършенствуване териториалното развитие на окръжния промишлен комплекс продължи чрез програмите за изпълнение Постановлението на Централния комитет на БКП и Министерския съвет за ускорено развитие на гр. Пловдив. През 1979 г. те се актуализираха отново с перспектива и за VIII петилетка при отчитане на мултипликационния ефект от разработките за отделните предприятия в окръжен и национален мащаб. Същевременно бързо нарастваше и умението на партийните, стопанските и обществените ръководства комплексно и творчески да използват цялото многообразие от форми и средства за разясняване на политическата и социалната същност на борбата за висока обществена производителност на труда. За огромната роля на модернизацията и реконструкцията като

Digitized by Google

една от основните форми за приложение на резултатите от научно-техническата революция в общественото производство.

Естествено голяма е

РОЛЯТА НА КАДРИТЕ

в процеса на техническото превъоръжаване на производството. Едно от средствата за правилното им възпитание е взискателността и доверието. В случая особено внимание се обръща на контрола за изпълнение на приетите програми. През последните години голяма популярност имат комплексните проверки. Нарасна умението на общинските и районните комитети да създават по-голяма конкретност на контрола, да засилват неговия превантивен характер. Те са ръководители на политическата и идеологическата работа сред трудовите колективи за преодоляване на психологическата бариера при осъществяване на реконструкцията и модернизацията. Окръжната контролна система работи по единен координационен план. Утвърди се като норма отчетът на комунистите на заседания на партийните органи и събрания на първичните партийни организации. Периодически за тази цел се провеждат и пленуми на окръжния и общинските комитети на Партията. Първичните организации прилагат опита на КПСС за самоотчет на комунистите.

Отличителна черта в работата на окръжния комитет в годините след XI конгрес стана комплексният и системен подход при решаването на проблемите. През 1978 г. бе утвърдена от бюрото и внедрена комплексна система за социалистическа организация на труда и повишаване ефективността на производството. В практиката си окръжният партиен орган успешно използва подвижните семинари със секретарите на партийните комитети. През 1978 и 1979 г. такива семинари се проведоха с директорите и секретарите на заводските партийни комитети в пет предприятия, където има положителен опит по приложението на системата и повишаване ефективността на производството. Те бяха запознати с използването на производствени фондове по време на модернизация и реконструкция или на основните ремонти, на усвояване на новата техника. Изучен бе и опитът по моралното и материалното стимулиране...

През 1978 г. бюрото на окръжния комитет утвърди Програма за електронизация, роботизация, биологизация на окръжното стопанство. Чрез нея грижите се съсредоточиха към повишаване ролята на инженерно-техническите кадри. В научните и внедрителските звена тя спомага за усъвършенствуване на проектирането и експерименталните изследвания, на информационната връзка, на проектно-конструкторската дейност с производството. А също при автоматизирането на трудоемките процеси в научноизследователската дейност на основата на система от унифицирани и международно стандартизирани електронни модули и изчислителна техника. Разработена бе програма за внедряване бригадната организация на труда и многомашинното обслужване. През 1979 г. ще се внедри териториална система за управление на техническия прогрес...

Цялата идеологическа дейност на окръжната партийна организация тясно се свързва с ефективността на икономиката. Усилията се насочиха към повишаване познанията на партийните, профсъюзните и комсомолските кадри по партийно ръководство на икономиката, в това число и на реконструкцията и модернизацията. За решаването на тези задачи се създаде цялостна система за обучението и подготовката на кадрите от всички равнища за един по-продължителен период (1976—1980 г.). В основата ѝ е заложен структурно-функционалният подход. В

Digitized by Google

нея са фиксирани формите за обучение на кадрите на 5 равнища — окръжно, общинско, районно, заводско и първична партийна организация. В тематиката са застъпени и теми, свързани с реконструкцията и модернизацията, което осигурява по-голям размах на политико-разяснителната работа сред колективите. Така по-лесно се премахва психологическата бариера, възникваща поради необходимостта от смяна или овладяване на друга професия, или пък при съкращаване. Тригодишният период от функционирането на системата доказа нейната жизненост.

Интересна форма, която се провежда вече пет години в Пловдивски окръг, е месецът на марксистко-ленинската теория и практика. Той е част и естествено продължение на пропагандната дейност, която се извършва в окръжната партийна организация. В същото време е по-нататъшно развиване и обогатяване на съществуващия опит в идеологическата дейност на окръжната партийна организация. През 1978 г. трудовите колективи бяха основно запознати с темите, които третират проблема по ръководството на реконструкцията и модернизацията. Като поставя в центъра на идеологическата дейност въпроси от икономическата стратегия на Партията, окръжният комитет е убеден, че прави следваща решаваща крачка за ускоряване и задълбочаване преустройството на идеологическия процес. Това се потвърди и на проведения пленум през 1978 г. на тема „Изпълнението на икономическата стратегия на Партията, усъвършенстването на социалистическата организация на труда и планирането — в центъра на идеологическата дейност".

В условията на реконструкцията и модернизацията на основните производствени фондове рязко нараства ролята на специалистите, тъй като от тях зависи правилният подбор и използване възможностите на новата техника и технология. Като правило тези процеси се осъществяват в пределно кратки срокове, в условията на действуващо производство. Това от своя страна изисква от ръководителите на предприятията умение оперативно и правилно да вземат решения, да отчитат и използват най-новите постижения на науката и техниката, задълбочено да обмислят и организират взаимодействието и координацията в работата на много служби и организации, на много хора.

На главните слабости в работата на кадрите по реконструкцията и модернизацията спря своето внимание и специално подготвената научно-практическа конференция. Посочено бе, че някои незадоволителни резултати са плод преди всичко на липсата на всестранен и задълбочен анализ на влиянието на модернизацията и реконструкцията върху ефективността на производството, на липсата на комплексен подход у някои стопански и партийни ръководства при планирането и реализацията на програмите, поради лошо стопанисване на съществуващите основни фондове.

За преодоляване на тези слабости окръжният комитет извършва системна работа по подбора на ръководните кадри, изисква непрекъснато да се повишава квалификацията на специалистите и работниците. В решението на тази задача немалък дял има атестацията на специалистите в промишлените предприятия. Тази форма позволява обективно да се оценят техните възможности, деловите им и политически качества. Сега усилията се насочват към избягване формализма, шаблона и субективизма при атестацията. От заводските партийни комитети се изисква в оценките си да отчитат и приноса на всеки един за приложение на най-добрия положителен опит. В системата за работата по подбора, подготовката, разпределението и възпитанието на кадрите бюрото на окръжния комитет утвърди по-високи изисквания към тях в съответствие с новите критерии — за по-голяма организираност, последователност, целенасоченост и перспективност в работата на партийните коми-

Digitized by Google

тети, бюра и организации; тяхната дейност по-пълно да отговаря на качествено новите и отговорни задачи, произтичащи от икономическата стратегия на Партията за висока ефективност и високо качество. Едни от първите инициативи беше свързана с приложение опита на русенци за въвеждане на конкурсното начало при определянето на стопанските ръководители. В първото полугодие на тази година се проведоха два конкурса за началници на цехове и смени в стопанския комбинат за пластмасови произведения „Асенова крепост". Те допринесоха за нарастване авторитета на низовия ръководител като необходимо условие за извършващата се в цеха реконструкция и модернизация. Опитът показва, че към конкурсното начало трябва да се отива само след задълбочена подготовка, за да се преодолеят някои от психическите барнери у кадрите.

Важно условие за изпълнение програмите за реконструкция и модернизация е повишаване творческата активност на колективите чрез масовизиране на социалистическото съревнование, отчитане личния принос на специалистите, по-активното участие на работниците в рационализаторската и изобретателската дейност. За разпространяване на челния опит се оказва пълна подкрепа и съдействие. Широко известни са инициативите на текстилния комбинат „Марица" — „Опитът на първенците — масова практика", на Автокомбината и комбината за цветни метали „Д. Благоев" — „За оптимално-ритмично изпълнение на насрещния план". По тях вече работят всички пловдивски предприятия. Популяризирано бе и високо патриотичното обещание на общинската партийна организация в Асеновград за изпълнение на годишната програма от всички предприятия с 15 дни предсрочно.

Независимо от натрупания опит в партийното ръководство на модернизацията и реконструкцията все още не са преодолени редица слабости. Среща се едностранчивост във възгледите на определени стопански и партийни ръководства. Твърде характерно за тях е, че не отчитат навреме важните социални последици и не вземат мерки да се преодоляват възникващите реакции, да се повишава квалификацията на изпълнителските кадри.

Недостатъчно внимание се отделя на частичната реконструкция и модернизация както на производствените мощности, така и на отделните технологии на производството. А тя в повечето случаи дава значително по-добри резултати от едно цялостно обновяване. В някои предприятия не се осъществява напълно комплексният подход при планиране и осъществяване на реконструкцията и модернизацията. Често пъти се извършва преустройство на някои „тесни места" в производството, без да се отчита, че след това несъответствието в капацитетните възможности на техниката ще се прояви в друг цех.

Често не се осигурява необходимата комплексност. Още при проектирането предлаганите проекти съдържат морално остарели конструкции, технологии, съоръжения. Не винаги се търси строга отговорност от строителите, монтажниците за цялостно предаване на обектите. Постоянно явление е да се отлагат пусковите срокове, да се забавя откупуването на капиталните вложения и не се достига в срок проектната мощност на обектите.

Сега за преодоляването на съществуващите слабости окръжният комитет насочва вниманието си към внедряване на комплексна система за социалистическа организация. С нея се цели по реконструкцията и модернизацията да се работи комплексно, да се засили партийният контрол, да се обогатят формите за мобилизация на трудовите колективи.

Христина КОЛЕВА

Digitized by Google

АГИТПРОПЪТ

Не може да се извърши преустройство на идеологическия фронт, ако това преустройство не се осъществи в първичните партийни организации, защото те са призвани с цялата си дейност активно да способствуват плътно да се съединява политиката на Партията с живото творчество на трудещите се, успешно да се решават стопанските, политическите и идейновъзпитателните задачи.

От партийната организация зависи доколко пълно ще се включат в комунистическото възпитание всички съществуващи в колектива сили и възможности и преди всичко комунистите.

Важно условие за ефективна идейновъзпитателна работа е да се познават интересите и потребностите на социално и културно израсналите членове на колектива, да се обръща внимание на всички страни на техния живот, гъвкаво и умело да се използват такива форми и методи на идейно влияние, които съответствуват на растящите потребности на трудещите се, плодотворно въздействуват върху мислите и чувствата на хората. С една дума, комунистите, партийната организация имат отношение към всичко, което влияе на самочувствието и настроението на хората, на тяхната социална и трудова активност. Възпитателната работа и жизнената практика са неотделими. Трайни успехи се получават, когато самата обстановка, условията, в които живеят, трудят се хората, носят дълбоко възпитаващ характер.

Партийното бюро като колективен орган е организатор на комплексната постановка на цялостната идейновъзпитателна работа. То осигурява взаимодействие на многообразните сили и средства, на икономическите, социалните, идеологическите фактори за тясно единство и ефективност на идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание.

В това партийно изискване са определени и задачите на заместник-секретаря (агитпропа) на първичната партийна организация: активно да участвува в разработването и осъществяването на плановете по идейновъзпитателната работа, във формирането на системата на политическата просвета и икономическото обучение, в организирането на масови политически кампании; да създава към партийното бюро актив, способен да изучава обстановката за възпитателна работа, да помогне в изработването на необходимите мерки, в подготовката на въпроси за обсъждане и решаване в бюрото или на събрание на комунистите; да оказва влияние върху работата на пропагандистите, агитаторите, политинформаторите, лекторите, редколегията на стенвестника, на съве-

Digitized by Google

тите на наставниците, на колективите за художествена самодейност; да координира възпитателната дейност на профсъюзните, комсомолските, отечественофронтовските организации. И във всичко да проявява политическа зрелост, компетентност, осведоменост, оперативност, организаторска способност, да има свое становище. Кой може да отговори на тези изисквания? Преди всичко онзи, който е убеден в партийната правда, онзи, който е теоретически подготвен, инициативен, умее да увлича хората, да се вслушва в гласа им, в разумното мнение и предложение; да познава дейността и живота на производствения колектив; да има висок авторитет. Тези качества не се дават само от природата. Те се формират в процеса на практическата дейност, изграждат се и с помощ от общинския и окръжния комитет на Партията.

Често се случва, когато се разпределят задълженията между членовете на новоизбрания състав на бюрото, да възникват затруднения — кому да се поръча да води идеологическата работа. Оказва се, че не са помислили навреме, оставили са на самотек подбора и възпитанието на низовите изборни идеологически кадри. Отделите „Пропаганда и агитация" на общинските комитети са призвани да изучават идеологическия актив, да препоръчат на първичните партийни организации на този сектор на партийна работа най-подготвените, авторитетни комунисти.

Общинските комитети са най-близо до първичните организации, те следва да проявяват грижа за подбора, обучението и възпитанието на заместник-секретарите. Сливенският общински партиен комитет има успехи в това отношение — голям брой от заместник-секретарите по идеологическите въпроси на първичните партийни организации са с висше и полувисше образование. Характерно е, че комитетът е насочил вниманието си към всички партийни организации — големи и малочислени, — отчита значението и особеностите на производствените и непроизводствените отрасли, където са създадени партийни организации, своеобразието на професионалния, възрастовия състав на трудовите колективи. С онези, които могат да бъдат препоръчани в състава на партийното бюро като заместник-секретари по идеологическата работа, се водят предварително разговори, за да се изяснят теоретическата подготовка на комуниста, склонности, доколко е авторитетен, принципен, умее ли да работи с хората. Отчита се мнението на пропагандистите, на агитаторите. Човекът, за когото се е изградило твърдо мнение, комунистите избират охотно в състава на бюрото. Такъв комунист се отнася и към работата с по-голяма отговорност, с по-голямо старание — стреми се да оправдае оказаното му доверие. Важен резултат от този подход на общинския комитет е, че кадрите се стабилизират, все по-често се избират не за една и две години, а за по-продължителен срок. Това е положително явление. „Заместник-секретарите — казва Катя Наумова, секретар на общинския комитет — в голямото си мнозинство работят по-енергично, по-инициативно, проявяват все по-голяма отговорност за всестранното повишаване ефективността и качеството на идеологическата работа, за комплексното решаване на идейновъзпитателните задачи."

Да се подбере заместник-секретарят е първата крачка. Нужно е да му се създадат условия, при които да осъществи успешно възложените му поръчения. Решаващо значение придобива системната работа по обучението и инструктирането им, за да овладеят правилен стил на ръководство, да придобият изкуството да убеждават. И тук общинският комитет проявява свое отношение — диференциран подход към различни групи заместник-секретари в зависимост от опита им, от особеностите на отрасъла, от изискванията. Новите, току-що избраните

Digitized by Google

изучават конкретен опит на текущото и перспективно планиране, съставят планове, чието осъществяване ще допринесе за комплексно решаване на възпитателните задачи. По-опитните участвуват в работата на съвещанията, на събранията на актива, в научно-практически конференции, в делови срещи в общинския партиен комитет. Тук всички заместник-секретари редовно се запознават с решения на Централния и окръжния комитет на Партията по отделни въпроси на комунистическото възпитание, съветват ги как да организират тяхното изпълнение: по партийното обучение, за повишаване ролята на устната политическа агитация, за лекционната пропаганда, за нагледната агитация, за индивидуалната политическа работа. Учат ги как да планират и реализират идеологическо мероприятие. Най-подготвените разказват своя опит. Заедно с други идеологически кадри и заместник-секретари със стаж повече от една година се учат в двегодишна школа. Учебният план включва цикъл от лекции и семинарни занятия по широк кръг актуални проблеми на марксистко-ленинската теория, вътрешната и външната политика на Партията, теория и методи на идеологическата работа. На семинарите се обсъждат основни направления на идеологическата дейност в тясна връзка с практиката на първичните партийни организации, с конкретния опит на идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание на членовете на колективите. Слушателите се информират за важни решения на Централния комитет на Партията, за решения на окръжния и общинския комитет, прави се оценка как се изпълняват. Четат лекции и водят семинарни занятия партийни, държавни, стопански дейци, идеологически работници.

Най-подготвените заместник-секретари с продължителен стаж се обучават в партийния университет по марксизъм-ленинизъм, където във факултета по партийно строителство минават курс по теория и методика на идеологическата работа.

Системното обучение, натрупаният опит несъмнено дават много на заместник-секретарите. Това, разбира се, не означава, че отпада необходимостта от по-нататъшно подобряване обучението, подготовката им. Общинският комитет правилно оценява, че, както се изрази другарката Катя Наумова — „Не може да се каже, че въпросите, свързани с възпитанието на новия човек, се решават в трудовия колектив във всички случаи успешно, така както бихме искали, както това налага утвърждаването на социалистическия начин на живот. Една от причините е, че засега все още в процеса на обучението слабо въоръжаваме заместник-секретарите, низовия идеологически актив с челния опит, с това, как да се осъществява на дело комплексният подход във възпитанието на трудещите се, как да се координират усилията на всички обществени организации, на трудовите колективи в създаването на здрава атмосфера, в борбата със съществуващите отрицателни прояви.“

Заедно със знанията, уменията, навиците организаторът на идеологическата работа в първичната партийна организация трябва да притежава и качества като: настойчивост, творчество, да търси и прилага най-подходящи форми и методи, да увлича в това дело повече способни хора. Разбира се, всеки сам се старае да отшлифова у себе си качествата на организатор. Но не по-малко важна е ролята на принципните, деловите другарски отношения между членовете на партийното бюро при обсъждане на всеки въпрос от работата на партийната организация; създаване обстановка на висока взискателност и внимание на заседанията, съвещанията, събранията; стремежът на партийното бюро да разглежда и оценява стопанската дейност в органическа връзка с възпитателната. Да търси отговорност от стопанските ръководители за състоянието ѝ и в същото време всячески да им помага да развиват у себе си уменията на възпитатели. Заместник-секретарят се

Digitized by Google

тите на наставниците, на колективите за художествена самодейност, да координира възпитателната дейност на профсъюзните, комсомолските, отечественофронтовските организации. И във всичко да проявява политическа зрелост, компетентност, осведоменост, оперативност, организаторска способност, да има свое становище. Кой може да отговори на тези изисквания? Преди всичко онзи, който е убеден в партийната правда, онзи, който е теоретически подготвен, инициативен, умее да увлича хората, да се вслушва в гласа им, в разумното мнение и предложение; да познава дейността и живота на производствения колектив; да има висок авторитет. Тези качества не се дават само от природата. Те се формират в процеса на практическата дейност, изграждат се и с помощ от общинския и окръжния комитет на Партията.

Често се случва, когато се разпределят задълженията между членовете на новоизбрания състав на бюрото, да възникват затруднения — кому да се поръча да води идеологическата работа. Оказва се, че не са помислили навреме, оставили са на самотек подбора и възпитанието на низовите изборни идеологически кадри. Отделите „Пропаганда и агитация" на общинските комитети са призвани да изучават идеологическия актив, да препоръчат на първичните партийни организации на този сектор на партийна работа най-подготвените, авторитетни комунисти.

Общинските комитети са най-близо до първичните организации, те следва да проявяват грижа за подбора, обучението и възпитанието на заместник-секретарите. Сливенският общински партиен комитет има успехи в това отношение — голям брой от заместник-секретарите по идеологическите въпроси на първичните партийни организации са с висше и полувисше образование. Характерно е, че комитетът е насочил вниманието си към всички партийни организации — големи и малочислени, — отчита значението и особеностите на производствените и непроизводствените отрасли, където са създадени партийни организации, своеобразието на професионалния, възрастовия състав на трудовите колективи. С онези, които могат да бъдат препоръчани в състава на партийното бюро като заместник-секретари по идеологическата работа, се водят предварително разговори, за да се изяснят теоретическата подготовка на комуниста, склонности, доколко е авторитетен, принципен, умее ли да работи с хората. Отчита се мнението на пропагандистите, на агитаторите. Човекът, за когото се е изградило твърдо мнение, комунистите избират охотно в състава на бюрото. Такъв комунист се отнася и към работата с по-голяма отговорност, с по-голямо старание — стреми се да оправдае оказаното му доверие. Важен резултат от този подход на общинския комитет е, че кадрите се стабилизират, все по-често се избират не за една и две години, а за по-продължителен срок. Това е положително явление. „Заместник-секретарите — казва Катя Наумова, секретар на общинския комитет — в голямото си мнозинство работят по-енергично, по-инициативно, проявяват все по-голяма отговорност за всестранното повишаване ефективността и качеството на идеологическата работа, за комплексното решаване на идейновъзпитателните задачи."

Да се подбере заместник-секретарят е първата крачка. Нужно е да му се създадат условия, при които да осъществи успешно възложените му поръчения. Решаващо значение придобива системната работа по обучението и инструктирането им, за да овладеят правилен стил на ръководство, да придобият изкуството да убеждават. И тук общинският комитет проявява свое отношение — диференциран подход към различни групи заместник-секретари в зависимост от опита им, от особеностите на отрасъла, от изискванията. Новите, току-що избраните

Digitized by Google

изучават конкретен опит на текущото и перспективно планиране, съставят планове, чието осъществяване ще допринесе за комплексно решаване на възпитателните задачи. По-опитните участвуват в работата на съвещанията, на събранията на актива, в научно-практически конференции, в делови срещи в общинския партиен комитет. Тук всички заместник-секретари редовно се запознават с решения на Централния и окръжния комитет на Партията по отделни въпроси на комунистическото възпитание, съветват ги как да организират тяхното изпълнение: по партийното обучение, за повишаване ролята на устната политическа агитация, за лекционната пропаганда, за нагледната агитация, за индивидуалната политическа работа. Учат ги как да планират и реализират идеологическо мероприятие. Най-подготвените разказват своя опит. Заедно с други идеологически кадри и заместник-секретари със стаж повече от една година се учат в двегодишна школа. Учебният план включва цикъл от лекции и семинарни занятия по широк кръг актуални проблеми на марксистко-ленинската теория, вътрешната и външната политика на Партията, теория и методи на идеологическата работа. На семинарите се обсъждат основни направления на идеологическата дейност в тясна връзка с практиката на първичните партийни организации, с конкретния опит на идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание на членовете на колективите. Слушателите се информират за важни решения на Централния комитет на Партията, за решения на окръжния и общинския комитет, прави се оценка как се изпълняват. Четат лекции и водят семинарни занятия партийни, държавни, стопански дейци, идеологически работници.

Най-подготвените заместник-секретари с продължителен стаж се обучават в партийния университет по марксизъм-ленинизъм, където във факултета по партийно строителство минават курс по теория и методика на идеологическата работа.

Системното обучение, натрупаният опит несъмнено дават много на заместник-секретарите. Това, разбира се, не означава, че отпада необходимостта от по-нататъшно подобряване обучението, подготовката им. Общинският комитет правилно оценява, че, както се изрази другарката Катя Наумова — „Не може да се каже, че въпросите, свързани с възпитанието на новия човек, се решават в трудовия колектив във всички случаи успешно, така както бихме искали, както това налага утвърждаването на социалистическия начин на живот. Една от причините е, че засега все още в процеса на обучението слабо въоръжаваме заместник-секретарите, низовия идеологически актив с челния опит, с това, как да се осъществява на дело комплексният подход във възпитанието на трудещите се, как да се координират усилията на всички обществени организации, на трудовите колективи в създаването на здрава атмосфера, в борбата със съществуващите отрицателни прояви."

Заедно със знанията, уменията, навиците организаторът на идеологическата работа в първичната партийна организация трябва да притежава и качества като: настойчивост, творчество, да търси и прилага най-подходящи форми и методи, да увлича в това дело повече способни хора. Разбира се, всеки сам се старае да отшлифова у себе си качествата на организатор. Но не по-малко важна е ролята на принципните, деловите другарски отношения между членовете на партийното бюро при обсъждане на всеки въпрос от работата на партийната организация; създаване обстановка на висока взискателност и внимание на заседанията, съвещанията, събранията; стремежът на партийното бюро да разглежда и оценява стопанската дейност в органическа връзка с възпитателната. Да търси отговорност от стопанските ръководители за състоянието й и в същото време всячески да им помага да развиват у себе си умението на възпитатели. Заместник-секретарят се

Digitized by Google

учи и от опитните идеологически кадри в общинския партиен комитет. Общинският комитет, който непосредствено ръководи първичните партийни организации, е задължен да показва примери на правилен стил на ръководство на идеологическата работа, грижи за нейното преустройство във всяка първична партийна организация. Много важно е сега общинските комитети, техните отдели „Пропаганда и агитация" внимателно да обобщят резултатите, да направят изводи от отчетно-изборните събрания в първичните партийни организации, да отчетат предложенията и критичните бележки на комунистите по проблемите на идейновъзпитателната работа, по комплексния подход към нея и да помогнат на новоизбраните секретари и заместник-секретари по идеологическите въпроси не само да изработят конкретна програма за действие, но и незабавно да пристъпят към нейното практическо осъществяване, за да доведат докрай преустройството на идейновъзпитателната работа.

На среща с представител на редакцията заместник-секретари по идеологическата работа в първични партийни организации в Сливенска община споделиха своя опит.

ГЛАВЕН КРИТЕРИЙ ЗА ПРЕУСТРОЙСТВОТО

СТЕФАН ЯНКОВ
заместник партиен секретар
при обединено предприятие „Булгарплод"

Още през 1978 г. разработихме перспективен план за идейновъзпитателната работа на колектива за 1979 и 1980 г. Планът предвижда подобряване на идейновъзпитателната работа за мобилизиране усилията на целия колектив за изпълнение и преизпълнение икономическите задачи на предприятието... Предстоеше да разработим насрещния план за 1979—1980 г. по всички показатели съобразно новата технология на планирането. Партийната организация прецени, че всеки комунист, всеки труженик трябва да приеме това задължение като свое, за да се разкрият всички резерви от многостранната дейност на предприятието ни. За целта мобилизирахме целия пропаганден и агитаторски актив да разяснява важността на задачата. Докладчиците запознаха първичните колективи с конкретните задачи, които стояха пред тях, и пътищата за разкриване на резервите. В цикъл от лекции се изясниха предимствата на новата технология за планиране и високите изисквания, които предявяват решенията на Единадесетия партиен конгрес и Националната партийна конференция пред нас. В звената за политическа просвета се изучиха задълбочено материалите им. Пропагандистите и агитаторите не пожалиха сили и време, за да убедят всеки член на колектива какво голямо значение има прякото му участие в изграждането на плана за социално-икономическото развитие на предприятието през следващите две години. В резултат направихме напрегнат, но реален план.

Усъвършенстването на социалистическата организация на труда стана основна идеологическа задача за партийната организация. Предприятието ни бе едно от първите в системата на Булгарплод, въвело бригадната организация. На открити партийни събрания, в индивидуални разговори агитаторите разясниха същността на новата система на заплащане на труда и бла-

Digitized by Google

гоприятното отражение, която тя ще даде на производителността на труда и на работната заплата. А агитатори са началниците на смени, стопанските ръководители, бригадирите и останалите преки ръководители в производството. Те компетентно разкриха зависимостта на работната заплата на всеки работник с качеството и количеството на положения труд. С голямо внимание и партийна отговорност пристъпихме към изграждане на бригадите и бригадните съвети. Изяснихме се функциите на бригадните съвети, техните права и задължения. Партийното бюро непрекъснато изучава мнението на работниците по жизнено важни въпроси, засягащи работата на бригадите.

Бригадната организация на труда доведе до значително подобряване на трудовата и технологичната дисциплина.

Преустройството на идеологическата работа намери реално отражение в стопанските резултати. На основата на Лвовския опит внедрихме частично комплексната система за управление на качеството.

Център на активна всекидневна идейновъзпитателна работа е първичната партийна организация. С особена сила бе поставен въпросът тук за издигане съзнателността и дисциплината на всяко работно място, важна предпоставка за изпълнение на дневните производствени задачи. Под непосредственото ръководство на първичната партийна организация се проведоха срещи, разговори с колективите по някои основни въпроси, свързани с ефективността. В цех „Стерилен" разговорът беше за резервите, за икономия на материали, суровини и енергия; в нектарен цех — за ефективно използване на производствените фондове; в сушилен цех — за непрекъснато подобряване качеството на готовата продукция и т. н. Тези разговори издигнаха още повече ролята и авторитета на пропагандистите и агитаторите сред трудовите колективи, повиши се тяхната активност и се разкриха редица слабости в нашата производствена дейност.

Силно въздействие върху колективите оказва личният пример на комунистите и преди всичко на ръководителите при решаване задачите по плана. По инициатива на партийното бюро в цех „Стерилен" всеки месец се организира ден на трудовата дисциплина. На този ден се обсъждат всички дисциплинарни нарушения, нарушителите получават обществено порицание, което има голямо възпитателно значение.

Под непосредственото ръководство на заместник партийния секретар широко място намират масовите форми за идеологическо въздействие. Колективът на цех „Нектарен" организира посещение на Панорамата в Плевен във връзка със 100-годишнината от освобождението на България, посещение на Търново за 1300 години от основаването на българската държава. За да се получи по-добър ефект от политическата учебна година, учебното звено от цех „Стерилен" направи заключителното занятие на връх „Бузлуджа".

Като във фокус се събират съставните елементи на стопанската, организаторската и идейновъзпитателната работа в трудовия колектив в социалистическото съревнование. Партийната организация съвместно с партийния комитет, заедно с профкомитета преразгледа системата за отчитане и водене на социалистическото съревнование и включи някои нови моменти, свързани с подобряване качествените показатели от стопанската дейност. Положиха се немалко грижи за подобряване организацията на съревнованието на основата на стопанската сметка и бригадната организация на труда. На определени места в административната сграда, по цехове, по производствени участъци и търговски обекти могат да се видят информационни табла за отчитане на социалистическото съревнование, за борбата за високо качество, за висока култура в търговията, за икономия на суровини, материали, енергия и др. Трайно, с голямо възпитателно значение и влияние върху производството се утвърдиха такива ритуали като вдигане на знамето на трудовата слава пред къта на първенците, даване име на цех, бригада, смяна. Много от бригадите сега всекидневно изпълняват по една норма за патрона си.

За конкретизиране участието и приноса на всеки в борбата за висока ефективност и високо качество за първи път започнаха да се прилагат личните комплексни планове, разработени с прякото участие на агитаторите. Поетите от работниците и специалистите задължения отразяват специфичните за дадено работно място резерви и възможности за повишаване ефективността и качеството на работата.

Сега усилията на идеологическия актив на предприятието са насочени към голямата и отговорна задача да се разясни и внедри новият икономически механизъм. Създава се необходимата психологическа нагласа за пълно оползотворяване на селскостопанската продукция.

Digitized by Google

АТМОСФЕРАТА В КОЛЕКТИВА

ВЕСЕЛИН ДИМИТРОВ
заместник-секретар на първичната партийна организация в пресовия цех в завод „Динамо"

Когато обсъждахме въпросите за преустройство на идеологическата работа в първичната партийна организация, ние разсъждавахме преди всичко за комунистическото възпитание на целия колектив. Новата организация на труда, изискванията на икономическия механизъм настоятелно налагат да се създават такива отношения, такъв социално-психологически климат, които да пораждат творчество, съзнателно отношение към производството. А нашето производство е сложно. Призивът да повишим качеството над световното равнище измени нашето мислене и моето по-специално. Предложих този въпрос да се обсъди на партийно събрание. Каква активност проявиха комунистите! Едни предлагаха да се положат грижи за образованието и квалификацията на младите работници, други разкриха възможности да се подобрят условията на труда и бита, трети посочиха пътищата за навременна похвала и заслужено одобрение.

Девизът „Продукцията за СССР с работническа гаранция" превърнахме във въпрос на чест — всеки да изпълни всичко така, че да не е нужно друг да проверява. За това много допринесе разяснителната работа. Искам да подчертая, че няма задача, чието изпълнение да не започва с разясняване в партийните групи, да не стигне до всеки работник. На откритото партийно събрание обсъдихме въздействието на икономическия механизъм за повишаване ефективността на производството и качеството на работа в нашия цех. Получи се интересен разговор за ролята на трудовия колектив, за повишаване производителността на труда, за материалното и моралното стимулиране, за голямата отговорност на всеки за внедряването на стопанската сметка, за рационалното използване на всяка минута работно време, за икономия на материално-техническите ресурси.

Вниманието към човека не позволява да се помиряваме с отклонения от социалистическата нравственост. Всеки, макар и единичен, случай разглеждаме в партийното бюро, когато преценим, че ще даде висок възпитателен ефект, и в партийната организация или в целия колектив. Такъв подход предразполага силата на общественото мнение да се насочва срещу нехайните, недисциплинираните, чуждите на нашия, социалистическия начин на живот нрави и постъпки.

Духът на другарство, на взаимна доброжелателност, който се гради бавно, но неотстъпно в нашия колектив, съвсем не е просто желана черта на взаимоотношенията между хората, а непременно условие за неговото нормално съществуване. Когато към всекиго се отнасят с внимание, това позволява обективно да се оценят всички членове на колектива, техните дела и постъпки, морално-политическите и деловите им качества. Обективната оценка помага да се борим с недостатъците от позицията на другарската грижа за човека, оказвайки му дружеска помощ.

Дългогодишната практика ни учи, че вниманието към хората е изключително важно условие за сплотеността на колектива, за развитието у него на взаимно доверие и уважение, нетърпимост към грубост, незачитане. Когато атмосферата в колектива осигурява на човека положителни емоции (какъвто беше случаят с политическите митинги и тържествата за произведения двумилионен стартер), преживяване радост от постигнати успехи, чувство на солидарност, единство — това се отразява благотворно на формирането на колективистка насоченост на човека, чувство за отговорност за общата работа, способствува за трудовия ентусиазъм, за творческо отношение към труда, за обществена активност.

Digitized by Google

При благоприятен психически климат човек се чувствува уверено, спокойно, поведението му е стабилно. Едно проучване установи, че при такава обстановка 12—16 процента се повишава вниманието, увеличава се точността и надеждността в производствената работа. Рязко се намалява вероятността да се допусне брак, травми, аварии и погрешни решения.

За да въздействува на всеки човек, партийният актив трябва да познава хората, всекиго поотделно, а те са над 250 души. Комисия под мое ръководство проучи: особеностите на възрастта на членовете на колектива; производствения стаж; равнището на професионалното майсторство; характера на трудовите и обществените задължения, които изпълнява всеки; индивидуалните особености; семейно-битовите условия; интересите и склонностите. Получените данни картотекирахме. Те ни помогнаха да изработим ред препоръки за актива, преди всичко да обърнем внимание, че е необходим диференциран подход към различните групи членове на колектива, да не отделяме по-голямо внимание на възпитателната работа с едни, примерно изоставащите, за сметка на други — дисциплинираните или дори първенците в съревнованието. Фактът, че познаваме личните качества на всеки, помага на ръководителите да намалят грешките в оценката на постъпките, да избягваме случайностите в избора на средства и методи за възпитателно въздействие. Възпитателят по-уверено разчита на успех, когато се опира на доброто, положителното у човека. Човек се издига в собствените си очи, когато доброто, заложено в него, се забележи. Той започва да се стреми да развие това добро и да се пребори с недостатъците си. Работейки с дълбока вяра в човека, партийното бюро се стреми да създава обстановка, която укрепва у членовете на нашия колектив доброто начало, повдига духа, подтиква към активност.

КРИТИЧНОТО НАЧАЛО

ДИМИТРИНА САВОВА
заместник-секретарка на първичната партийна организация в СДТ кл. „Хлебопроизводство и сладкарство“

Една от задачите на заместник-секретаря (или агитпропа) на първичната партийна организация е да осигури правилно съотношение между позитивното и критичното начало в идеологическата работа. Поради това голямо внимание отделям за разкриване, популяризиране и утвърждаване на положителното и ценното, което ежедневно се ражда и развива в нашия трудов колектив. В началото на годината партийното бюро реши да се направи анализ на работата на наставниците, да се обобщи всичко ценно и на тази основа да разработим план за бъдещата работа с тях. Разговарях с всички наставници, съобразих се с техните мнения и предложения, които отразих в плана.

На съвещанието с идеологическите кадри (2. XI. 1978 г.) другарят Александър Лилов подчерта, че следва да се ликвидира вредната практика резултатите от идейновъзпитателната работа да се измерват само според оценката на мероприятията сами за себе си, а не въз основа на техния краен резултат, на съвкупния им възпитателен и практически ефект. Необходимо е, каза той, да се държи сметка за три равнища в тази оценка: първо — оценка на самите идейновъзпитателни мероприятия; второ — оценка на настъпващите изменения в съзнанието на трудещите се, чрез установяване на техните знания, възгледи, убеждения; трето — оценка на практическите действия и поведение, предизвикани от въздействието на идейновъзпитателните мероприятия. Първият измерител ни служи при планирането на идеологическата работа. Моето внимание се насочва към втория и третия измерител на преоценката. Да вземем организацията на партийната просвета. Новата учебна година следва да стане конкретна крачка в повишаване качеството и ефективност-

Digitized by Google

АТМОСФЕРАТА В КОЛЕКТИВА

ВЕСЕЛИН ДИМИТРОВ
заместник-секретар на първичната партийна организация в пресовия цех в завод „Динамо"

Когато обсъждахме въпросите за преустройство на идеологическата работа в първичната партийна организация, ние разсъждавахме преди всичко за комунистическото възпитание на целия колектив. Новата организация на труда, изискванията на икономическия механизъм настоятелно налагат да се създават такива отношения, такъв социално-психологически климат, които да пораждат творчество, съзнателно отношение към производството. А нашето производство е сложно. Призивът да повишим качеството над световното равнище измени нашето мислене и моето по-специално. Предложих този въпрос да се обсъди на партийно събрание. Каква активност проявиха комунистите! Едни предлагаха да се положат грижи за образованието и квалификацията на младите работници, други разкриха възможности да се подобрят условията на труда и бита, трети посочиха пътищата за навременна похвала и заслужено одобрение.

Девизът „Продукцията за СССР с работническа гаранция" превърнахме във въпрос на чест — всеки да изпълни всичко така, че да не е нужно друг да проверява. За това много допринесе разяснителната работа. Искам да подчертая, че няма задача, чието изпълнение да не започва с разясняване в партийните групи, да не стигне до всеки работник. На открито партийно събрание обсъдихме въздействието на икономическия механизъм за повишаване ефективността на производството и качеството на работа в нашия цех. Получи се интересен разговор за ролята на трудовия колектив, за повишаване производителността на труда, за материалното и моралното стимулиране, за голямата отговорност на всеки за внедряването на стопанската сметка, за рационалното използване на всяка минута работно време, за икономия на материално-техническите ресурси.

Вниманието към човека не позволява да се помиряваме с отклонения от социалистическата нравственост. Всеки, макар и единичен, случай разглеждаме в партийното бюро, когато преценим, че ще даде висок възпитателен ефект, и в партийната организация или в целия колектив. Такъв подход предразполага силата на общественото мнение да се насочва срещу нехайните, недисциплинираните, чуждите на нашия, социалистическия начин на живот нрави и постъпки.

Духът на другарство, на взаимна доброжелателност, който се гради бавно, но неотстъпно в нашия колектив, съвсем не е просто желана черта на взаимоотношенията между хората, а непременно условие за неговото нормално съществуване. Когато към всекиго се отнасят с внимание, това позволява обективно да се оценят всички членове на колектива, техните дела и постъпки, морално-политическите и деловите им качества. Обективната оценка помага да се борим с недостатъците от позицията на другарската грижа за човека, оказвайки му дружеска помощ.

Дългогодишната практика ни учи, че вниманието към хората е изключително важно условие за сплотеността на колектива, за развитието у него на взаимно доверие и уважение, нетърпимост към грубост, незачитане. Когато атмосферата в колектива осигурява на човека положителни емоции (какъвто беше случаят с политическите митинги и тържествата за произведения двумилионен стартер), преживяване радост от постигнати успехи, чувство на солидарност, единство — това се отразява благотворно на формирането на колективистка насоченост на човека, чувство за отговорност за общата работа, способствува за трудовия ентусиазъм, за творческо отношение към труда, за обществена активност.

Digitized by Google

При благоприятен психически климат човек се чувствува уверено, спокойно, поведението му е стабилно. Едно проучване установи, че при такава обстановка 12—16 процента се повишава вниманието, увеличава се точността и надеждността в производствената работа. Рязко се намалява вероятността да се допусне брак, травми, аварии и погрешни решения.

За да въздействува на всеки човек, партийният актив трябва да познава хората, всекиго поотделно, а те са над 250 души. Комисия под мое ръководство проучи: особеностите на възрастта на членовете на колектива; производствения стаж; равнището на професионалното майсторство; характера на трудовите и обществените задължения, които изпълнява всеки; индивидуалните особености; семейно-битовите условия; интересите и склонностите. Получените данни картотекирахме. Те ни помогнаха да изработим ред препоръки за актива, преди всичко да обърнем внимание, че е необходим диференциран подход към различните групи членове на колектива, да не отделяме по-голямо внимание на възпитателната работа с едни, примерно изоставащите, за сметка на други — дисциплинираните или дори първенците в съревнованието. Фактът, че познаваме личните качества на всеки, помага на ръководителите да намалят грешките в оценката на постъпките, да избягваме случайностите в избора на средства и методи за възпитателно въздействие. Възпитателят по-уверено разчита на успех, когато се опира на доброто, положителното у човека. Човек се издига в собствените си очи, когато доброто, заложено в него, се забележи. Той започва да се стреми да развие това добро и да се пребори с недостатъците си. Работейки с дълбока вяра в човека, партийното бюро се стреми да създава обстановка, която укрепва у членовете на нашия колектив доброто начало, повдига духа, подтиква към активност.

КРИТИЧНОТО НАЧАЛО

ДИМИТРИНА САВОВА
заместник-секретарка на първичната партийна организация в СДТ кл. „Хлебопроизводство и сладкарство“

Една от задачите на заместник-секретаря (или агитпропа) на първичната партийна организация е да осигури правилно съотношение между позитивното и критичното начало в идеологическата работа. Поради това голямо внимание отделям за разкриване, популяризиране и утвърждаване на положителното и ценното, което ежедневно се ражда и развива в нашия трудов колектив. В началото на годината партийното бюро реши да се направи анализ на работата на наставниците, да се обобщи всичко ценно и на тази основа да разработим план за бъдещата работа с тях. Разговарях с всички наставници, съобразих се с техните мнения и предложения, които отразих в плана.

На съвещанието с идеологическите кадри (2. XI. 1978 г.) другарят Александър Лилов подчерта, че следва да се ликвидира вредната практика резултатите от идейновъзпитателната работа да се измерват само според оценката на мероприятията сами за себе си, а не въз основа на техния краен резултат, на съвкупния им възпитателен и практически ефект. Необходимо е, каза той, да се държи сметка за три равнища в тази оценка: първо — оценка на самите идейновъзпитателни мероприятия; второ — оценка на настъпващите изменения в съзнанието на трудещите се, чрез установяване на техните знания, възгледи, убеждения; трето — оценка на практическите действия и поведение, предизвикани от въздействието на идейновъзпитателните мероприятия. Първият измерител ни служи при планирането на идеологическата работа. Моето внимание се насочва към втория и третия измерител на преоценката. Да вземем организацията на партийната просвета. Новата учебна година следва да стане конкретна крачка в повишаване качеството и ефективност-

Digitized by Google

та на политическото и икономическото обучение. На партийно събрание отчетохме, че все още при нас има комунисти, комсомолци, ръководни кадри, които недостатъчно отговорно се отнасят към задълбоченото, творческо изучаване на марксистко-ленинската теория, актуалните въпроси на политиката на Партията. Не е преодолян формализмът. Качеството на занятията не винаги съответствува на съвременните изисквания. В началото на учебната година събрах пропагандистите. В разговора зае важно място темата: ролята на пропагандиста за създаването на жива връзка между теорията и практиката; пътища, чрез които пропагандистът да постига не само възпитателен ефект, но да се стимулират и практическите дела на слушателите. Обсъдихме и личните им творчески планове за годината. Разговори по тази тема водих и с отговорниците на партийните групи. За резултатите ще съдим в хода на учебната година — по качеството на занятията, по самоотчетите на комунистите в партийните групи, по активността им на партийни събрания и в други политически инициативи.

Мисля и по друг въпрос: много усилия полагаме ние, агитпропите, да организираме повече идеологически мероприятия: да запознаем членовете на колектива с публикувани партийни или държавни документи, да организираме лекция, да подготвим ритуал, но не винаги държим сметка за качеството, за постигнатия социален ефект. Поставили сме си задача в процеса на преустройството на идеологическата работа в първичната партийна организация да издигнем ролята на качествените критерии при организиране и осъществяване на идейновъзпитателната работа. По-конкретно целенасочено да разясняваме така, че хората отчетливо да разберат: на качеството на продукцията влияе всичко — и състоянието на машините, и квалификацията на работника, и неговото отношение към работата, и културата на производството. Изглежда дреболия — своевременно непочистен цеха, във въздуха провиснала прах. А това също влияе на настроението на работниците и в резултат на качеството на труда. За това разговаряхме, когато събрах отговорниците на партийните групи на тема „Да осигурим високо качество на продукцията — дълг на всеки труженик в завода". На тази цел подчинихме и единния ден за устна информация — всяка сряда. Но не мислете, че сме постигнали много. Предстои сериозно да помислим за качественото състав на идеологическите кадри при нас, за тяхното оперативно информиране, за тяхното системно обучение. В нашата първична партийна организация няма изграден специално агитаторски актив. Използваме, доколкото разрешават възможностите, специалисти и други компетентни хора от завода, лично ние със секретаря на първичната партийна организация изнасяме лекции, беседи, при различни случаи възлагаме на пропагандистите функции и на агитатори. Не мога да не отбележа със задоволство, че партийното бюро среща разбиране и помощ от административните и стопанските ръководители. Директорът на предприятието е член на партийното бюро, често се среща с отделни звена на колектива, беседва, разяснява, убеждава. Заместник-директорът е пропагандист. Все още обаче има отделни другари, които се отнасят формално към идеологическите проблеми.

Мисля, че голяма помощ би ни оказал на нас, на агитпропите, общинският комитет на Партията, ако в началото на всяка отчетна година ни дава примерни напътствия как да планираме и да организираме идейновъзпитателната работа в първичната партийна организация и в колектива. Това може да стане в различни форми: лични или групови беседи с нас, или примерни писмени разработки.

ТЯСНА ВРЪЗКА С ПРАКТИКАТА

ЦАНДИ ЗАГОРОВ
заместник-секретар на първичната партийна организация в управлението на АПК „Ленин"

Първичната партийна организация, както и целият ни колектив се състои предимно от служители в управлението на комплекса — отговорни ръководители, оперативни работници и специалисти, от чиято подготовка, дисциплина и съзнателност в най-голяма степен зависят сполуките и несполуките в нашето селскостопанско производство. Ние отчитаме това. На заседания на партийното бюро, на събрания на партийната организация системно обсъждаме въпроси, свързани с възпитанието на ръководителите и на специалистите: за творческите им планове, за участието им в пропагандистката и масово-политическата работа. Аз като агитпроп обобщавам мнението на комунисти и безпартийни, които се трудят с тези ръководители и специалисти. Получава се полезен разговор за деловите и моралните им качества. Често тема на събранието е как да се повиши ролята на членовете на нашия колектив —

Digitized by Google

ръководители и специалисти, та от тяхната дейност да има по-голяма възвращаемост — да расте икономиката на стопанството, да укрепва дисциплината.

Моя грижа е идейно-политическото укрепване на кадрите. В двете школи за политическо и икономическо обучение целим да разкрием реалната същност на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, работата по новия икономически механизъм в нашия аграрно-промишлен комплекс. Специалните практически занятия допринесоха всеки член на колектива да участвува пряко в разработването, организирането и осъществяването на нови инженерни проекти на социалистическата организация на труда, за висока обществена производителност, икономия на материали, горива и енергия, съвместяване на специалности, длъжности и други. Фактът, че слушателите изпълняват конкретни практически задачи, предизвиква у тях интерес към обучението, те виждат от него практическа полза и като следствие активно се включват в решаването на редица управленчески задачи, в търсене резерви за повишаване качеството на продукцията... Моята помощ е да съдействувам на пропагандистите да си разработят личните планове, да подберем заедно въпросите за практическите занятия, да контролирам участниците — как се подготвят.

Един от най-важните, а за мен и най-трудните проблеми в ръководството е планирането на идейновъзпитателната работа. Всяка година на основа на резолюцията на годишното отчетно-изборно събрание подготвям раздел в цялостния план на организацията за идейновъзпитателната работа в колектива. Тази година съставихме програма с участието на ръководствата на профорганизацията и комсомолското дружество. В нея посочваме какво ще извърши първичната партийна организация и какво другите организации — за партийната учебна година, за просветни събрания, за политическа агитация, за лекции и доклади по календарни дати, по огласяване на съревнованието, по популяризиране опита и други. Ние сме малък колектив и всички членове са обхванати в двете учебни звена. Част от просветните партийни събрания планираме за годината съобразно мненията и предложенията на комунистите по въпроси, които вълнуват целия колектив и по предложения от общинския партиен комитет. Като заместник-секретар аз нося и лична отговорност за съставянето на плановете и за реализирането им. Проучвам най-внимателно чрез анкети и индивидуални разговори

всички въпроси, които интересуват комунистите и целия колектив и предлагам идеологически мероприятия, докладвам ги в партийното бюро за утвърждаване. Трябва да кажа, че нашето партийно бюро много внимателно и задълбочено проучва всяко предложение, доуточнява, определя сроковете и хората, които следва да се ангажират за реализирането му. Като заместник-секретар лично участвувам в организирането и осъществяването на всяко идеологическо мероприятие. Най-редовно посещавам занятията на учебните звена, периодически се срещам с пропагандистите и те устно ме информират за трудностите, за постиженията. По определен в плана ред и срокове докладвам пред бюрото и пред партийната организация за хода на учебната година и други важни идейновъзпитателни инициативи. Ще призная, че не винаги съм доволен от ефективността на осъществените мероприятия, те не протичат на необходимото равнище, не ми достигат умения и знания да ги организирам както трябва. И тук искам да отправя упрек към партийните комитети: незадоволителни и несистемни грижи се полагат за подготовката ни като агитпропи. От 1975 г. ме избират за заместник-секретар и досега не съм преминавал през никакви школи и курсове. Мисля, че ефектът от нашата работа би бил далеч по-голям, ако периодически ни подготвят как да планираме и организираме идеологическата работа, ако ни информират по най-актуалните проблеми. Не е излишно да се запознаем и с основните понятия на педагогиката и психологията.

Digitized by Google

РЕШЕНИЕТО

ТОДОРКА ПОПОВА
заместник-секретарка на първичната партийна организация в цех „Инструментален" на машиностроителния завод „Победа"

Идеологическите решения на партийната организация са свързани с проблемите, които стоят пред целия завод, пред нашия цех. Мисля, че е много важно как ще се подготви решението. За това започвам с подбора на хората и отговорника, на които ще се възложи да проучат и разработят предложенията. Стремя се това да са най-компетентните, не изобщо, а именно по въпроса, по който ще се разработва решение. По-рано подготовката се извършваше от агитпропа. Сега ангажираме повече хора. Събираме ги заедно със секретаря на партийната организация (това помага и на мен като агитпроп с малък опит) и им изясняваме целта. Често обсъждаме проекторешенията в партийните групи, със стопанските ръководители. Така те се приемат на партийното събрание като синтезирано мнение на комунистите. По такъв начин се възпитава у всеки комунист творческа инициатива и активност, отговорност, подготовката и приемането на решението се превръща в истинска школа за комунистите.

Имаме решения за организирането на политическата учебна година, за проучване мнението и настроението на членовете на колектива, за подобряване на трудовата дисциплина и други. Например как стигнахме до решението за подобряване на трудовата дисциплина? Партийният комитет в завода, съгласувано със стопанското ръководство, изтъкнати челници в производството, анализира състоянието на трудовата дисциплина във всеки цех, изучи причините, които водят до нарушения на трудовата дисциплина, в това число и специално сред младите работници. Анализът позволи и ние в нашата партийна организация да преустроим организацията на възпитателната работа, да я диференцираме, да я направим по-конкретна, целенасочена и съдържателна. По-голямо внимание отделихме на младите, а също и на онези, които допускат нарушения. Мнозина отговарят за деянията си пред колектива. Вземахме мерки да повишим възпитателната роля на майсторите, на началника на цеха. Те заедно с опитни работници наставници започнаха да работят по-резултатно с младите, постоянно да контролират поведението на хора, склонни да нарушават дисциплината, порядъка в цеха. Не считам, че сме ликвидирали тези нарушения, но всичко това, макар и бавно, допринася и за подобряване на производствената дейност на колектива, и за повишаване ефективността и качеството на работата.

Всяко идеологическо решение се картотекира и се завежда на отчет от партийното бюро. Първа стъпка при организиране изпълнението му е задълбочено да го разясним на онези, за които се отнася. Проверката и контролът започват още с поставяне на задачата, продължават в хода на реализирането и особено ако е с по-дълъг срок. Това ни дава възможност да преценим дали поставената цел ще се постигне навреме. Проверката на изпълнението на решението завършва с оценка на партийното събрание. Но трябва да кажа, има случаи, вземем решение, не го изпълним и без да направим изводи, без да потърсим отговорност, от когото трябва, вземаме наново решение по същия въпрос.

Digitized by Google

ЛИЧНОСТ И АВТОРИТЕТ

БОРИС БОЖУРСКИ
заместник-секретар на общостроителния партиен комитет при Строително-монтажния комбинат — Сливен

За довеждане докрай преустройството на идеологическата работа важно място се отрежда на заместник-секретарите по идеологическите въпроси на първичните партийни организации. Ето защо за подбора и обучението на тези кадри общостроителният партиен комитет в комбината полага изключителни грижи. Критерият ни е те да съчетават органическо единство на политически и делови качества; да са добросъвестни, да познават конкретните проблеми в трудовите колективи; да обичат обществената работа и да проявяват творчество в нея; да се ползват с авторитет и да умеят да работят с хората, да разбират техните мисли и настроения. И не на последно място да притежават политически усет и да са с добра марксистко-ленинска подготовка и обща култура. Днес заместник-секретарите по идеологическите въпроси в комбината са действени и авторитетни личности. С техните усилия първичните партийни организации непрекъснато подобряват своите идеологически и възпитателни функции. Отнасяйки се с признание към труда им, през последните години значително намалихме сменяемостта им. Заедно с това общостроителният партиен комитет работи конкретно и целенасочено за тяхното обучение. В двегодишната програма за обучението на актива са включени въпроси и за тяхната идейно-теоретическа, организационна и методическа подготовка. Отделяме място и на практически занятия и обмяна на положителния опит на най-добрите: Цанко Василев — заместник-секретар от 15 години в Помощно-спомагателно предприятие, Иван Денчев — от Домостроителното предприятие — 6 години, Иванка Кацарова — от Монтажно-комуникационно предприятие — 10 години и други. Всички те изграждат личен стил в идеологическата работа и с право се считат основни политически фигури в партийните, профсъюзните и комсомолските организации. Те непрекъснато попълват своите знания, познават своите колективи, в разнообразната и многолика идеологическа деятелност се опират на широк кръг от агитатори, политинформатори и пропагандисти.

За успешното решаване на актуалните проблеми в първичните партийни организации особено полезни са полудните на партийния секретар, на които присъствуват и агитпропите. Те се организират от общинския партиен комитет един път месечно. Считам, че е нужно да се информират по-навреме по всички животрептящи въпроси. И още наложително е вече агитпропите да се учат по-системно и задълбочено. Имам предвид в междуокръжните партийни школи.

Digitized by Google

ИМАЛА МАЙКА, ИМАЛА СИН...

От върховете смълчани на Пирин изкъртвам ехо, което ми говори за Вапцаров, че е тук. Че го има. Че макар и да е станал отдавна на света достоен гражданин, не е напущал тия топли скути...

Роди го майка му, сдоби Елена първороден син, на деветия ден през декември деветстотин и девета и рече тежко кръсникът:

— Да е Никола, от туй по-българско име не може да има.

Растеше малчуганът между стените каменни на як банскалийски дом и много често дохождаха брадясали мъже, от плещите си разтоварваха пушкала, а на момчето оръжието се харесваше, усещаше барута...

Дохождаше поетът Яворов, пръв приятел на баща му Йонко, на коленете си държеше момчето и му разправяше страхотни истории, преувеличени сто пъти. Но от устата на големия поет и змейовете даже приказваха красиво, защото огнище на жарава беше тя, а и ковачница на свещено българско чутовно слово...

И майката, Елена, завършила гимназия девическа в Самоков, събираше в студени дни Никола и малкия Борис, четеше им с наслада туй, що са световните поети сътворили, но непременно Ботев, Вазов също. Припукваха в огнището боровите нацепени дънери и от искрите като че ли разцъфваха парещите детинската душа слова:

„... Не плачи, майко, не тъжи,
че станахази хайдутин,
хайдутин, майко, бунтовник..."

— Мале, прочети ми пак от Ботев!

Така заякваше душата детска на Никола, с български дух я майката Елена зареди, за да му стигне жар не само до утрешния ден, но да си има огнец в повече, на други той жарава да раздаде. Растеше тъй момчето, не беше хаймана, палавник не беше, замислено поглеждаше към Елтепе, където постоянно скитосваха мъгли и щом гърмотевици раздираха небето натежало, на Никола му се струваше, че там скача Крали Марко с коня шарколия и побеждава триста налетели чуждоземци...

В Разлог завърши гимназия и прати баща му от Пирин при морето черно, да усети разбиващите се в бреговете грамадни вълни. Че искаше синът, както баща, родът им да не остане все в скута успокоен на планината древна, а да заюздят в чиличените си ръце вапцаровите далечните морета, в очите си океани да усетят, светът да бъде техен цял, непременно цял...

В морското училище Никола се учеше прилежно, печелеше приятели и те никак неусетно го имаха не за връстник, а за много по-голям, защото, без да се перчи с туй, що бе узнал, научил, откриваше им света отново.

Отвързаха мечтите си за път далечен моряците и за пръв път в очите на Никола се хвърлиха бреговете на Александрия и още по-далечни страни, от учебника по география, отдавна запаметени, ала друго бе с очите си морякът, както е в действителност, да види и да го сложи с думи после върху лист.

Разбира се, можеше до старини при морето да остане, но теглеше към земята, на сушата дъхът все по-силно да усеща, от чернозема да вижда как всяко лято човекът хляба си прибира.

Когато се върна в Банско, като че ли в друг свят попадна. Беше му и хубаво, и странно — животът като в люлка стара люлееха бащите и дедите, на стар огън си греееха душите, със стара слава се закичваха и искаха непременно по старому нещата да вървят. Така животът да се подрежда, както са свикнали — да няма бури, тътени да няма. „Така било е и ще бъде" — казваха, с божието слово се тешаха и идещата буря страшна се надяваха да ги подмине.

Никола с баща си подхвана спор, седяха на раздумка на чардака, честит бе старият, първородният му син беше се върнал от далечни други, ала трепна хайдушката душа на Йонко, синът опасни думи поставяше върху софрата — че светът е затвор, в който всеки душата си е впримчил и ако искаме да сме занапред човеци, от себе си трябва да отърсим стародавен сън, да се стреснем, други да събудим...

— Ти, що, хаймана с хайманите! — развика се старият Вапцар. — Комунизъм в дома ми си донесъл? На бащината софра за тебе залък повече няма, така да знаеш.

— Аз и не моля — отвърна синът, — достатъчно е, че имам две здрави ръце, заякнала душа, все някак прехраната си ще изкарам.

Digitized by Google

Захвана работа в село Кочериново, машинист в книжната фабрика на Балабанов.

Една река чиста и бърбрива, от Рила идеща, в Струма водите си влива. Свободен ли останеше, Никола присядаше край бреговете на лудата река и тя му спомняше за Глазне, онази пиринска река, що в сънищата му честичко се втурваше през ели и клек и като човек разказваше...

Село като село, скука, бедност. Работниците се подгърбваха от тежести, рано остаряваха и пиеха, и псуваха по кръчмите. Никола понякога в кръчмата надничаше, присядаше с мъничка ракийка и слушаше оплакванията на брата работник. Не беше лек животът и тук, такъв бе той навсякъде, за господарите отиваха печалбите, а работните отрудени ръце по осем часа опъваха каиша, за да залъжат с коричка хляб децата си и свойто гърло.

— Ти за това пиши, брат! — ще каже някой, небръснат от десет дни, защото му е все едно.

Знаеха работниците от фабриката на господин Балабанов, бяха чували, че замисленият машинист, с кичур все паднал над челото, подреждал смислено словата върху лист и като слушаш после, става ти тъжно, че родил си се уж човек, а по човешки не можеш да я караш...

Избухна стачка. Фабриката спря. И някой трябваше на господаря думите болка от името на всички ясно да каже. Кой друг освен поетът? Балабанов изслуша машиниста, погледна през прозореца събрания изпосталял народ, направи си сметката добре. Ако още един ден не се въртяха колелата, губеше много, а недай си боже стачката да се проточи седмица-две. Отстъпи. Повиши надниците. Ала разпореди на своите хора на всяка крачка: „Този, дългият, подгърбеният леко, с кичур на челото, под око да ви е!..."

Пристрастен бе по това време Вапцаров към театъра. В свободни часове вечер събираше работници, учители двама-трима... Така в бараковското схлупено читалище се появи театър работнически. Режисьорът бе Никола. И главният артист. От сцената се казваха уж познати думи, а пък опасни. Тайните агенти отнасяха в полицията какво бе говорено по време на „кочаринското театро", но пиесите бяха позволени, отпечатани, не можеха да се зачепкат с Вапцаров. И за стачката все още не бяха заплатили на машиниста, той как я мисли, тука да не е Джунгла, Патагония, ще си получи, каквото е заслужил...

От село Бараково до Горна Джумая са седем километра, кажи го, нищо разстояние. Докато разбере, докато премисли наумено стихотворение, Вапцаров стигне до града. Така, както е бил с работни дрехи, през кръста, наместо колан — парче от електрически кабел. И ще застане далечко от „стъргалото", където напарфюмирани госпожици кокетничат пред поглеждащи ги настървено кавалери. Вапцаров е още ерген, а ергенство докога, ергенлъкът е до време, ще трябва май, си мисли, да се нагледам на някое момиче, я колко са, шпалир, коя от коя похубави...

Веднъж, бе зимата на тридесет и пета, Вапцаров пак стърчеше в работнически дрехи на ъгъла, където свършваше „стъргалото". Заглеждаха се ученичките и госпожиците напарфюмирани в странния висок млад мъж, все там го виждаха вечер, от известно време, на всички от градеца непознат, ала странно, много даже, с вида си грабващ на всеки погледа. Не всякога дохождаше така, направо от машините, с работническия костюм, сякаш да демонстрира свойто превъзходство над лигавите кавалери, чоплещи печени семки, обилно посолени.

Едно момиче, от сиромашки род, с престилка ученическа, от всички най-присърце се вглеждаше в стърчащия в края на площада леко попрегърбен млад висок човек. Тоя я бе заинтригувал с вида си странен, със свойто постоянство да бъде все там, където от първото дохождане при „стъргалото" бе се спрял. По-далеч не мръдна, гъмжилото от напарфюмираните дами и наконтените кавалери му беше чуждо...

А Бойка все го търсеше с очи. И някоя вечер, като го нямаше на онова място, в края на площада, момичето се плашеше да не би да се е махнал вече. Може би е бил за известен срок тука, заминал си е, знае ли човек, всеки си има цел и пътища наумени...

Стоеше пак така Никола Вапцаров накрая на „стъргалото". Той даже бе забравил за гъмжилото по главната улица и по площада, наум си съчиняваше едно стихотворение. И ето, към него диближи набит младеж, с кестенява къдрава коса, с открито лице и хубави вежди, прилично облечен.

— Прощавайте — каза непознатият младеж, — може да ви се натрапвам, но искам да се запознаем с вас. Гледах ви на сцената в село Бараково, голям сте артист без комплименти...

— Никола Вапцаров се казвам — представи се машинистът.

— Никола Калъпчиев — подаде ръката си кдрокосият младеж. — Работник от тютюневите складове...

Така се случва в живота. Мълниите по небето се привличат, но от сблъсъка им — полезност никаква. А с двамата Николовци стана обратно, като че две реки се сляха в една, отдавна търсили се. И от тая вечер не виждаха вече в края на площада странния човек да гледа към „стъргалото". Никола Калъпчиев пресрещаше Вапцаров нейде над града, на хълма „Балар-баши" и всеки имаше какво да каже на другия, нощите им не стигаха. Калъпчиев изпрати чак зад хълма по шосето своя нов приятел. Вапцаров рече него да поизпрати и хайде към града обратно, после пак назад, и пак обратно, разговорите бяха нескончаеми. Никола Вапцаров за пръв път бе срещнал човек, от който възтор-

Digitized by Google

зите в душата му преливаха. Макар Никола Калъпчиев да не беше учил гимназия, много нещо бе прочел, та чак от корица до корица и Кант, и Хегел, Горки няколко пъти, книгата на Николай Островски знаеше наизуст. Вапцаров така се привърза към тютюневия общ работник, че ако една вечер не се видеха, чувствуваше в себе си празнота.

И Калъпчиев бе влюбен в моряка. Веднъж му каза:

— На приятелството наше се радвам много, брат, ала аз съм организиран комунист, а ти си извън нашата партия. Все така ли смяташ да страниш от най-светлата в света идея?

— Трябва да размисля — отвърна Вапцаров. — Като реша, ще ти кажа. Да се наредиш в комунистическите редици е работа отговорна.

След няколко срещи Вапцаров каза на Калъпчиев:

— Запиши ме, брат, във вашата партия, чувствувам се узрял.

— Не става то тъй, братле — сърдечно се засмя Никола Калъпчиев. — Аз съм апостол от нашата околия, а ти си в друга зона. Но ще кажа на един човек, Жельо Демиревски се казва, отговаря за Дупнишки район, ще ти се обади тия дни. Надявам се, че след седмица-две ще крачим един до друг на равна нога, двама комунисти...

Бе пролетен ден, зеленееше наоколо. От Дупнишка околия и от Горна Джумая на една ливада край Кочериново се бяха събрали младежи и девойки — ремсисти и ремсистки. Джумайци ги водеше Никола Калъпчиев. И ето че едно момиче големооко пак зърна мъжа млад с падащия кичур над изпъкналото чело. Видя го и трепна. Вапцаров също забеляза момичето. Имаше доклад, Калъпчиев говори вдъхновено, танцуваха, играха хора и някак случайно се запознаха Бойка и Вапцаров. А наскоро след това се ожениха.

За Вапцаров в Кочериново бе станало вече нетърпимо, полицията на два пъти нощем праща агент убиец да го очисти и само добрият случай помогна на машиниста. При първата стрелба куршумът мина съвсем близо, агентът не улучи, а второто причакване бе още по-несполучливо, револверът на черната душа засече. Никола Калъпчиев бе в затвора, оттам изпращаше бодри писма на приятеля свой и го подбутваше да работи над първата си стихосбирка, да не отлага повече...

За Вапцаров бе станало вече нетърпимо в Рилското корито и се преместиха с Бойка в София. До редакциите да е Никола по-близо. Бойка чакаше дете...

Приятели, поети, от цял народ признати, със слава обкичени, спомнете си, как някак много плахо в прочутия Якобински клуб кафене се яви в стария си шлифер онзи мъж вълнинест, със скулесто дългнесто лице, над челото — падащ кичур коса. Той търсеше допир с поети при и навярно на мнозина е дразнил с неговият грапав, непривичен за оно ме стих, разнесъл после поетичната б гарска слава навред по света, където о още се борят за равенство, хляб и чо ки прогрес.

Приятели, по на седемдесет — ни малко по-възрастни, някои и по-млади, спомнете си как изглеждаше онзи мъж от екарисажа, машинист, казва бил там, с болка в ставите изкарвал хл ба, спомнете си какво точно е изричал с трудните осем часа. Днес се нуждаем с всяка незаписана негова дума, защото о вен стиховете му в единствената прижи издадена книга „Моторни песни" дру нямаме. Като изключим подвига, разб ра се...

И вие, банскалии, мъже от Разлог, спо нете си, непременно си припомнете, спо нете си деветстотин и четиридесета! Бе ше есен, Никола Вапцаров от родния край в София донесе хиляда подписа за друж ба със СССР, спомнете си как това т до постигна, как смогна за няколко де макар после и да го съдиха (пратиха го в град Годеч, без право да се явява в Со фия), с надежда че ще го отлъчат завинаг от брода му към комунизма.

Приятели от спирки и от гари, спомне те си, добре си спомнете, спомнете си м огняря, за забързания по всички посо локомотивен огняр. Той вече е бил с трудник на ЦК, нелегален, работил е в минноподривния отдел, без да се запис дори, че е поет, че му е отредена друг съдба, много по друга...

Приятели, вие малцина, най-близки на недоспалия си работник поет, спомнете си той как понесе загубата на единчки свой първороден син. Това е било за него загуба тежка. Детето умря, нямаше огня рят достатъчно пари за прочути столични лекари. Спомнете си, непременно си спо нете как морякът надмогна цялата го рест и нито за час не се отклони от пос си. — Беше навсякъде, по цялата наша з мя, защото там го изпращаше нелегалния наш ЦК — все някой опасната работа трябваше да върши...

Всички, всички, които има какво да с спомните, спомнете си!

И разказвайте. Цял народ, всички с общи усилия го носим и ще го пренесем през вековете, както Ботев носим в свят та своя памет.

...Една стара банскалийка наскоро пре портата си чукаше боб и песен редеше: „Имала майка, имала син, хубав бил млад бил..." Попитах я да не би и т да е чела стихотворенията на Никола Вапцаров, защото той има песен такава.

Банскалийката рече така:

— Кольо от нас е чувал много песни за радост и слава, ние сме му на него извора...

Славе МАКЕДОНСКИ

Digitized by Google

НОВА СТЪПКА ПО ПЪТЯ НА БЕЗПРИНЦИПНОСТТА

АЛЕКСАНДЪР БЕЛЕВСКИ
ЕНЧО НАЦИНОВ

Застанало на позициите на откритата измяна на марксизма-ленинизма, на скъсването с пролетарския и социалистическия интернационализъм и на още по-откритото си съюзяване с най-реакционните империалистически среди, ръководството на маоистката Китайска комунистическа партия и на маоистки Китай непрестанно дава доказателства за по-нататъшното си затъване по пътя на пълната си безпринципност.

Свидетелство за това наред с всичко друго са последните конгреси на ККП, пленумите на нейния Централен комитет.

Тук се спираме само на някои от основните решения на **Третия пленум на ЦК на ККП,** състоял се през декември 1978 г.

I

През последните няколко години и по-специално след събитията в Пекин през септември-октомври 1976 г. **маоизмът навлезе в нова фаза на идейно-политическата си деградация като реакционна, враждебна на марксизма-ленинизма теория и практика.** От вниманието на прогресивната общественост в целия свят не остава незабелязана новата, още по-висока степен на нарастващата враждебност на Пекин срещу социализма и всички революционни сили на нашата съвременност, все по-тясното сближаване на китайското ръководство с империализма, с най-отявлените противници на мирното съвместно съществуване и историческия прогрес. Последните събития в Индокитай разкриха с особена нагледност истинската агресивна и военноподпалвателска същност на великодържавната политика на китайското ръководство, показаха **изключително опасната роля на маоизма като най-сериозна заплаха за световния мир.**

„С невиждано наглото си разбойническо нападение срещу една малка съседна страна — социалистически Виетнам — сегашните пекински управници разкриха докрай пред целия свят коварната, агресивна същност на водената от тях великодържавна политика. Днес всички виждат, че сега именно тази политика е най-сериозната заплаха за мира в целия свят"[1] — заяви в речта си пред избирателите другарят Леонид Илич Брежнев.

Прави впечатление също така обстоятелството, че напоследък китайското ръководство се опитва да прикрие с още по-голямо коварство и лицемерие истинската природа на великодържавно-шовинистичната си политика, да я представи едва ли не като някакъв „нов етап" в най-новата история на китайското общество. В тази връзка особено място се отделя на **програмата за така наречените „четири модернизации"** — на селското стопанство, промишлеността, отбраната, науката и техниката. На тази програма специално беше посветен Третият пленум на ЦК на ККП, който се проведе в Пекин от 18 до 22 декември 1978 г. Очевидно пленумът беше замислен от неговите организатори като опит да се стабилизира обстановката в страната; да се конкретизират досегашните най-общи постановки за „модернизациите" в посочените области, като по-специално се определят основните насоки в икономическото развитие. Тези задачи, както показват основните формулировки на Третия пленум, а и още повече някои събития от

[1] В. „Работническо дело" от 3 март 1979 г.

Digitized by Google

тогава досега остават все още в сферата на най-общите пожелания.

Като цяло Третият пленум на ЦК на ККП протече в духа на установилата се през последните години типично маоистка практика: пълна анонимност по време на подготовката и провеждането на пленума; частична информация за неговата работа след завършването му, отразена в комюникето; публикуване само на отделни извадки от „важните речи" на най-високопоставените китайски ръководители; поредни размествания в предния ешелон на властта; противоречиви компромисни решения относно насоките на по-нататъшното развитие.

Свикан в обстановка, когато трудещите се в Пекин и в целия Китай с помощта на дацзъбао решително изразяваха масовото недоволство от антинародната политика на маоизма, пленумът очевидно трябваше да продемонстрира „единство" в ръководството, „благоприятната" и дори „изключително благоприятната" (по думите на Хоа Гофън) обстановка в цялата страна. На практика пленумът показа тъкмо обратното: **Противоречията и съперничеството между отделните групировки в пекинската върхушка продължават да се задълбочават, все още не е постигнато общо становище по въпроса за конкретните методи, средства и начини за осъществяване на неизменните националистически планове на маоизма.**

Тази оценка се отнася с особена сила за главния извод на пленума, центърът на тежестта в работата на цялата партия да се пренесе върху осъществяването на „социалистическите модернизации". В комюникето това решение на пленума беше обосновано с „победоносния" завършек на кампанията срещу Лин Бяо и „четворката", като специално се подчертаваше, че в цялата страна „вече е завършила в основни линии широката, подобна на буря, масова класова борба".

Означава ли тази постановка на Третия пленум отказване от „идеите" на Мао за класовата борба като „главно съдържание" на общественото развитие в условията на социалистическия строй? Не, защото наред с уверенията, че „класовата борба" била вече завършила, следват и други изявления с коренно противоположно съдържание: „ние в никакъв случай не бива да отслабваме класовата борба"; въпросите на класовата борба в социалистическото общество „трябва да се разрешават в съответствие с курса за строго разграничаване и правилно регулиране на двата типа различни по своя характер противоречия" и т. н. А това, както на нашите читатели е добре известно, не са нищо друго освен същите „културно-революционни постулати" на Мао, зад псевдореволюционната фасада на които маоистите години наред преследваха политическите си противници, обявявайки ги за „класови врагове".

Разбира се, **отбелязаната противоречивост в решенията на Третия пленум не е случайна и необяснима.** Тя предполага и прави възможен компромиса между двете **крайности: прагматическата** ориентация на Дън Сяопин и групата около него, стремеж към изваждане на Китай на чел[illegible] световни позиции без оглед на какви[illegible] и да е идейно-политически съображения и линията на „културреволюционерите" (или поне онези от тях, които успяха [illegible] се задържат във върхушката), опитващ[illegible] се да спасят псевдореволюционната демокрация и стратегическите планове на маоизма, представяйки Мао като „най-велик марксист", а неговите идеи за „марксизъм-ленинизъм" на съвременната епоха.

Израз именно на тази вътрешна противоречивост и компромисност е самият термин „социалистическа модернизация", който за първи път намери място в официален маоистки документ в комюникето на Третия пленум. Израз на това е и новата задача на теоретическия фронт, формулирана на пленума: съчетаване на универсалната истина на „идеите" на Мао с конкретната практика на „социалистическите модернизации" — съвременен и модифициран вариант на предишната оценка за „идеите" на Мао като съчетаване уж на всеобщата истина на марксистко-ленинското учение с конкретната практика на китайската революция.

Като цяло решенията на Третия пленум на ЦК на ККП за пренасяне центъра на тежестта в работата на Партията върху „социалистическите модернизации" носят ярко изразеният отпечатък на компромисите между групировките в сегашното китайско ръководство. Поради това те не могат да осигурят истинска нормализация на живота в страната, да дадат конкретни насоки за решаване на неотложната практическа необходимост от бързо възстановяване на народното стопанство и неговото развитие с ускорени темпове.

Отстраняването на „бандата на четирима" през октомври 1976 г., широката кампания за прочистване на ръководните звена от горе до долу от нейните привърженици, новото преразпределяне на постовете във върхушката **не доведоха до автоматично разрешаване на конфликтите между отделните групировки в китайското ръководство.** „Старите" кадри около Дън Сяопин, преследвани и репресирани през годините на „културната революция", настояват за провеждането на по-реалистичен „прагматичен курс"; за по-широкото участие на Запада в програмата за „модернизациите". Тази линия обаче среща силно противодействие от страна на кадрите, които направиха политическа кариера през последните 10—12 години (включително и държавния глава и председател на ККП Хуа Гофън). Очевидно тази групировка си дава ясна сметка, че безусловното налагане на прагматичния курс ще засегне в много отношения псевдореволюционните декорации на „идеите" на Мао, неговото „културреволюционно" наследство, застрашавайки техните позиции в сегашното ръководство. **Тъкмо стълкновението между тези групировки обуславя отбелязаната неопределеност на програмата за „модернизация" на Китай, нейния противоречив характер, продължаващата борба за власт.**

Digitized by Google

Двойственият и явно компромисен характер на решенията на пленума особено ясно проличава в постановките, в които се говори за прекратяване на кампанията срещу „четворката" и съсредоточаване на усилията върху „социалистическите модернизации", за „революционния" характер на събитията на площад Тянънмън и затова, че „не трябва да се бърза" с окончателната оценка на „културната революция".

От пръв поглед снижаването на градуса в „идеологическата", „класовата борба" в страната изглежда по-изгодно за групировката на „прагматиците" и особено за Дън Сяопин като неин ръководител. Такава линия несъмнено ще допринесе за създаване на по-благоприятни предпоставки за развитието на производството. От друга страна обаче, тъкмо Дън Сяопин беше този, който използваше разобличаването на „бандата на четиримата" (разгърнато под флага на „класовата борба") като средство за подкопаване авторитета на Мао Цзедун, за натиск върху Хуа Гофън и групата около него, която дойде на власт в резултат на инспирираната от Мао „културна революция" и носи огромна отговорност за всичките нейни престъпления. Същевременно критиката на „бандата на четиримата" даваше възможност на Хуа Гофън да отвлича вниманието на трудещите се от острите проблеми във вътрешното развитие на страната, да стоварва вината за всички провали на маоисткия курс върху Цзян Цин, Чжан Чунцяо, Яо Вънюан и Ван Хунвън, които уж „изопачавали идеите на Мао Цзедун". Като отчете и изгодното, и онова, което беше в ущърб на двете фракции, **Третият пленум на ЦК на ККП реши да прекрати кампанията срещу „бандата" под въздействието също така на немаловажното обстоятелство, че по същество тази кампания излезе извън контрола на властите и се превърна в остро разобличаване на цялата маоистка система.**

На пленума беше призната като погрешна и кампанията срещу „десноревизионистичния вихър на преразглеждане на правилните изводи", която се разгърна през пролетта на 1976 г. срещу Дън Сяопин. Вече беше споменато, че на пленума бяха оценени като „велики революционни движения" събитията на площад Тянънмън през април 1976 г., като последица от които Дън Сяопин беше свален от тогавашното ръководство. Очевидно това са отстъпления от страна на „културреволюционерите", но те обаче се компенсират от оценката, която беше дадена на „културната революция". На пленума отново беше изтъкнато, че „Мао Цзедун е разгърнал тази велика революция" с цел да се води борба срещу ревизионизма и да се предотврати неговото възникване, което явно подсказва, че усилията на Дън и реабилитираните жертви на „културната революция" да я представят като поредната грешка на „великия кормчия" удариха на камък.

Всичко това доста убедително показва, че **решенията на пленума не могат да се разглеждат като решителна и окончателна победа на която и да е от враждуващите помежду си групировки в китайското ръководство, че борбата между тях все още не е завършила, а само е отложена и очевидно по взаимно съгласие тя ще се води занапред в прикрити форми.** Какви ще бъдат тези форми и колко трайно ще се окаже взаимното съгласие, да се прогнозира е трудно. Твърде вероятно е борбата да се съсредоточи и в създадената на пленума Централна комисия по проверка на дисциплината в Партията.

Подобно стесняване на кръга от действуващите лица, приемането на решения в по-тесен кръг ще позволи да се избегне опасната игра с народното недоволство като средство в борбите за власт. Защото и сегашното китайско ръководство, както това показа последната кампания с дацзъбао, въпреки спекулациите с недоволството на народа, на дело не предприе нищо за защита на коренните интереси на китайските трудещи се. Освен най-общите пожелания за „подобряване живота на народа" **Третият пленум на ЦК на ККП не даде никакви конкретни указания за решаване на острите жизнени проблеми в страната.** Тъкмо обратното, по същество в комюникето на пленума бяха потвърдени дребнобуржоазните утопии на Мао за „казарменото общество". Решенията на пленума задължиха китайските комунисти да водят разяснителна работа сред населението и особено сред младежта с цел да се засили „революционното възпитание в духа на опора на собствените сили и простотата в живота".

II

Комюникето на Третия пленум на ЦК на ККП свидетелствува, че все още не е завършила и борбата в китайското ръководство по въпроса за избора в посоките на програмата за „четирите модернизации". През целия досегашен период поне на думи, с явно предпочитание се ползваше промишлеността. За подчиненото значение на задачите по модернизацията на селското стопанство в сравнение със задачите по модернизацията на промишлеността определено се говори в редакционната статия на в. „Женмин жибао" по повод националното съвещание за разпространяване опита на Дацин. „С какво да започне модернизацията на промишлеността? — се казва в статията. — Как съвременната програма за модернизацията може да помогне на селското стопанство?"

В комюникето на Третия пленум задачата се поставя обаче така: „модернизация на селското стопанство (на първо място — б. а.), на промишлеността, на отбраната, на науката и техниката". Ударението върху първостепенната роля на селското стопанство явно носи отпечатъка на известната формулировка на Мао Цзедун „селското стопанство — основа". В комюникето на пленума тази постановка е преформулирана в израза „селското стопанство — основа на националната икономика".

Digitized by Google

20 млрд. долара; с Франция на обща сума 13,6 млрд. долара. Според непълни данни Китай е сключил сделки със западни фирми на обща сума от няколко десетки милиарда долара. Дън Сяопин, Ли Сиенниен, Хуан Хуа и други китайски ръководители демагогски продемонстрираха „миролюбието" на китайската външна политика, посещавайки редица африкански, азиатски и западни държави. Само в ГФР през 1978 г. бяха на посещение около 160 китайски делегации.

Работата е там, че тези контакти се развиват върху основата на антисоциализма, антисъветизма и антиразведряването, насочени са към установяване на координирани военнополитически програми между Пекин и реакционните сили на международната арена. **Прогресивната общественост в целия свят с основателна загриженост отбелязва все по-тясното сближаване между китайското ръководство и американския империализъм.**

Естествено, от това не следва, че усилията на китайското ръководство да дискредитира разведряването в международните отношения, да активизира някои реакционни елементи върху основата на антисъветизма, да подхранва крайно десните сили на империализма в борбата срещу социалистическите страни се увенчават с „важни успехи", за каквито претендира комюникето на Третия пленум на ЦК на ККП. Тъкмо обратното: **Реакционният курс на Пекин търпи все нови и нови провали на международната арена, среща решителния отпор на прогресивната общественост в целия свят, на всички демократични и миролюбиви движения.** Особено остро световната прогресивна общественост осъди и разоблича авантюристичната агресия на пекинските власти срещу Социалистическа република Виетнам. Дори и най-горещите доброжелатели на маоизма се оказаха принудени, макар и частично, да се дистанцират от авантюристичната политика на маоизма и да признават дълбоката изолация на пекинските власти на международната арена.

IV.

Добре известна истина е, че най-висш критерий за правилността на едни или други решения или действия е практиката. От последния пленум на ЦК на ККП измина почти една година — време, което е достатъчно, за да се преценят неговите постановки от гледище на конкретните факти и реалните потребности на общественото развитие.

А думата на живота е категорична, той показа вече, че **призивите на Третия пленум за „ускоряване на модернизациите", за „неотклонно" и „стремително" развитие на националното стопанство не издържаха проверката на времето.**

Още преди свикването на пленума партийният и държавният глава Хуа Гофън претенциозно заяви, че в Китай през близките няколко години ще бъдат построени 120 големи промишлени обекта, найнапрегнати темпове на годишния икономически прираст — над 10 на сто за промишлеността и 4—5 на сто за селското стопанство. А Дън Сяопин явно не скрива амбицията си да съкрати сроковете на модернизациите по пътя на най-широкото отваряне на Китай за западни капитали, за производствени технологии и техника. И колкото повече време минава, толкова по-ясно се оказва, че зад тези планове прозират субективните намерения на хора, които все още не са се отказали от авантюристичните и волунтаристични представи на маоизма за общественото развитие. Високите темпове на икономиката, които не отговарят на действителните възможности на страната, диспропорциите между неговите основни отрасли, огромните разходи и прахосване на средства, непосилните за ограничените валутни запаси на страната контракти с западни фирми — **всичко това застрашително приближава Китай към катастрофалните последици на „големия скок" от 50-те години.**

Няма и година след Третия пленум, и **пекинските власти се видяха принудени значително да коригират и занижат темповете, сроковете и мащабите на модернизациите.** С този въпрос по-специално се занима и втората сесия на петото Общокитайско събрание на народните представители, проведена от 18 юни до 1 юли 1979 г., която отложи обещания растеж на националната икономика с още три години.

Няма съмнение, че последиците от авантюристичната политика на върхушката най-дълбоко и чувствително засягат жизнените интереси на народа. Напоследък станаха известни факти, които красноречиво илюстрират положението: **20 млн. безработни; около 100 млн. застрашени от глад; 10 млрд. юана платежен дефицит; десетки хиляди нерентабилни предприятия. Такава е цената, с която китайският народ плаща днес не само за наследството, оставено от Мао, но и за авантюристичните амбиции на Хуа Гофън да поддържа неоправдано високи темпове в икономиката, за намерението на Дън Сяопин да ускори модернизациите чрез внос на западни технологии и техника.**

Не се оправдаха в практиката постановките на пленума за „засилване на демокрацията в партийния живот и в политическия живот на страната". **Пекинските власти твърде бързо решиха да прекратят „играта на демокрация",** показвайки истинското лице на управляващия режим — произвол, беззаконие, насилие. Вълна на репресии заля Пекин и другите китайски градове, като острието се насочи срещу онези, които се осмелявят да искат надеждни гаранции за гражданските свободи и права, да критикуват корупцията, спекулациите и злоупотребите с властта. Органите на сигурността безпощадно се „разправят" с авторите на дацзъбао, в които се изразява неверие в „идеите" на Мао; протест срещу готовността на ръко-

Digitized by Google

водството да наследи авантюризма и волунтаризма на неговите завети; възмущение от престъпната агресия на пекинските хегемонисти във Виетнам; недоволство от антинародната политика.

Настойчивите искания на китайския народ за законен и демократичен ред останаха без отговор и от втората сесия на петото Общокитайско събрание на народните представители. Сесията отдели главно внимание на въпроси, свързани с правната регламентация на условията за по-ефективно функциониране на държавния апарат в управлението на страната, неговото очистване от крайностите на „културната революция", които се дискредитираха в самия живот и предизвикаха масово недоволство сред народа. Но в случая и дума не може да става за „социалистическа законност", както твърдят в Пекин.

И не на последно място сериозни съмнения предизвикват уверенията на Третия пленум на ЦК на ККП за установяване на „благоприятна" политическа обстановка в страната, за „единство" и „сплотеност" в ръководството. Въпреки изричните забрани на властите в страната расте народното недоволство и възмущение от провежданата политика. Китайските трудещи се все по-решително осъждат проимпериалистическата ориентация на правителството, неговия враждебен на мира и прогреса великодържавен курс, гледат с недоверие на обещанията и демагогските изявления.

Далече не са решени също така въпросите на съперничеството между отделните фракции в пекинската върхушка.

С особена нагледност се саморазоблича-ха позициите на пекинските власти в практиката на международните отношения.

От една страна, животът категорично опровергава твърденията на маоистите за растящата роля на „факторите на войната" в отношенията между народите, за „неизбежността" на войната, чийто най-опасен източник уж били социалистическият свят и по-специално Съветският съюз. Макар и трудно, с много пречки и бариери, предизвикани от силите на реакцията, **разведряването се утвърждава като определяща тенденция в международните отношения.** Днес по-ясно от всякога досега се вижда колко напразни са усилията на пекинските експанзионисти да се представят за „защитници на мира". В Пекин открито се заканват да дадат „нов урок" на Виетнам, провокират напрежение на границата с Лаос, поддържат своите протежета и марионетки Пол Пот и Йенг Сари, които бяха изгонени и осъдени от кампучийския народ. Не случайно маоистки Китай беше един от инициаторите за неоправдания безпринципен отказ законното правителство на народа на Кампучия да представлява страната си в ООН. Съвсем не случайно!...

• • •

И така: **Третият пленум на ЦК на ККП не може да разреши, нито пък да набележи конструктивни насоки за разрешаване на острите идеологически, политически и социално-икономически проблеми на Китай.**

Той за сетен път показа, **че никакви позитивни крачки напред към оздравяване на политическата обстановка, към истинско обновление и мирно изграждане на социалистически Китай не могат да бъдат направени без решителен поврат от великодържавно-шовинистичната политика на маоизма към научните принципи на марксизма-ленинизма, към дружбата и сътрудничеството със социалистическите страни.**

Digitized by Google

КАЧЕСТВО И ЕФЕКТИВНОСТ НА ЖУРНАЛИСТИЧЕСКИЯ ТРУД

Стратегическият девиз на Партията за високо качество и ефективност се отнася до всички области на живота, важи с еднаква сила и за материалната сфера, и за духовната. Отправен е до всички и към всички, отнася се както до механизатора, така и до партийния пропагандист, до машиниста и до преподавателя от учебното заведение, до майстора от цеха и до журналиста. И Радослав Радев в новата си книга „Качество и ефективност в журналистиката" си е поставил сериозната творческа задача да изследва пътищата, водещи към по-голяма ефективност на средствата за масова информация, до повишаване качеството на журналистическия труд. Важността на проблема иде от важността на задачите, които Партията поставя пред трудещите се, пред нашето общество за ускорено изграждане основите на зрелия социализъм. Повишава се значително и ролята на печата, Радието, Телевизията като активна въздействуваща сила върху общественото и върху личното съзнание. Проблемът за нарастващото въздействие на журналистическия труд е не само предмет на оценки и решения от страна на партийните органи и организации, но той се отнася преди всичко до работата на редакционните колективи, до труда на отделния журналист, до всекидневието на българската журналистика.

Преди да пристъпи към анализ на главните пътища, водещи към ефективността на журналистическия труд на сегашния етап, авторът спира нашето внимание върху два характерни момента от жизнено значение за днешната и за бъдещата журналистическа дейност — априлската линия на Партията и партийното ръководство на средствата за масова информация. Дух на обновление, творчество и новаторство — това е за българската журналистика априлската линия на Партията. Тя дойде като свеж полъх, който събуди душите за нови пориви, преодоля успешно догматизма и сектантството, закостенялостта в мисленето, прогони от журналистиката такива срамни явления като цитатничеството, зубрачеството, фалшивия патост, дребнавото опекунство. За изоставане на журналистиката от живота в определен период според автора съществуват не само субективни причини, но и обективни, какъвто бе култът към личността, по широк път на фразеологията, на изкуствената патетичност, на декретирането, на сивотата и безстрастното разработване на темите. Априлската линия на Партията не само извърши прелом в работата на средствата за масова информация, но тя се превърна в основа, в мощен стабилен фактор за непрекъснато усъвършенствуване на журналистическия труд, разкрива нови теми и идеи, импулсира майсторството и дръзновението. Освен че отприщи силите за творчество и даде възможност за развитие на всеки творец, тя съдействува и журналистиката да навлязат социологическият подход, научното аргументиране, разкриване и популяризиране на главните социално-икономически проблеми и процесите на духовното развитие, подтикна бастника и списанието към завоюване на собствена физиономия. Повишиха се изискванията към журналистическите кадри и на първо място изискването за по-голяма компетентност и култура в тяхната работа. Авторът утвърждава една голяма истина — духът на Април ще овладява все по-дълбоко и по-силно работата на журналиста, ще влияе благотворно на бъдещата му дейност, тъй като този дух съчетава в себе си непреходни политически и нравствени ценности: „... атмосфера на доверие, партийна принципност, другарска взискателност и взаимопомощ, творческо отношение към проблемите, засилва въздействието на публикациите и предаванията, конкретността, деловитостта и колективността в стила на работа и ръководство" (с. 24).

Партийното ръководство е другият отправен момент в журналистиката. Многогодишната практика на нашия печат е доказала по неоспорим начин една истина: силата на партийния печат се състои в партийното ръководство. От основаването си досега Партията е гледала на средствата за масова информация като мощно сред-

Радослав Радев, Качество и ефективност в журналистиката, С., изд. „Наука и изкуство", 1979, с. 144.

Digitized by Google

во за мобилизиране и активизиране на трудещите се за решаване на политически и социалните, нравствените и духовните проблеми на обществото. И това ръководство не се изразява в дребнаво опекунство, а очертава политическите посоки, подрява с всички сили творческия процес. а практика партийното ръководство се реализира чрез решенията на партийните конгреси, пленуми на Централния комитет на Партията, решения на Политбюро и секретариата на Централния комитет, чрез решенията на партийните органи и чрез организациите в редакционните колективи, чрез комунистите, работещи на този важен идеологически фронт. Авторът посочва важната роля, която имат за партийното ръководство на журналистиката трудовете на другаря Тодор Живков, неговите изказвания, писма, поздравления. Партийното ръководство в нашето време в най-голяма степен обогатява знанията на кадрите, тяхната политическа, идеологическа и специална култура, въоръжава ги с нови идеи, насочва ги към търсене на интересни решения, към разкриване на всичко ново и положително, което е ражда в живота, изработва у тях отношение на нетърпимост и непримиримост към негативните явления, влизане в остър конфликт със старото, с отживяващото, в остри сблъсъци с всички проявления на „малката правда". Според автора партийното ръководство на средствата за масова информация представлява: „....обективна необходимост на нашето движение, главен извор на сила и идейна чистота, главна предпоставка за разгръщане на инициатива и творчество, за изява на талантите, за високо качество и висока ефективност на публицистична дейност" (с. 26). Към тези мисли на автора ще добавим още, че колкото повече се осъзнава необходимостта от близко, непосредствено партийно ръководство, толкова повече журналистическият труд ще се обогатява и ще бъде плодоносен.

Ефективността на журналистическия труд започва с избора на главната тема. Според автора на сегашния етап икономическата тема има отправно значение. Икономическата тема — този сложен комплекс от икономически категории, факти и явления, с произтичащите политически, идеологически, нравствени и естетически аспекти. Сега Партията откроява значението на качествените показатели, значението на социалистическото съревнование сред трудовите колективи, широко разпространяване и внедряване на челния производствен опит и по този начин обогатява икономическата тема в средствата за масова информация. Авторът предупреждава и срещу едно увлечение — за съревнованието да се пише винаги в позитивен тон. Би било по-добре, ако критичните кореспонденции воюват понастъпателно срещу инертността, бюрократизма или другите негативни причини, препятстващи широкото разгръщане, пълнокръвната изява на съревнованието, за да се превърне то в мощен лост за изпълнение на социално-икономическите програми на трудовите колективи.

Пътищата на ефективността в средствата за масова информация ни отвеждат неизбежно към темата за социалистическия начин на живот, за мащабните постижения на реалния социализъм, към темата за социалистическото интернационално съдружие и на първо място дружбата ни със Съветския съюз, със съветските народи. Използваме ли цялото богатство, голямото многообразие на съветската тема, пита авторът и отговаря, че в това отношение възможностите са неограничени, следва на нашия читател, слушател, зрител да се подпасят още по-ярки и вълнуващи статии, коментари, есета, разкриващи голямата истина за първородината на социализма. Интересна е също така темата за петдневната работна седмица и на взаимовръзката между тази тема и средствата за информация в книгата е отделено значително място.

Авторът се спира и на други аспекти на ефективността в журналистическия труд. Критиката в печата заслужава достойно внимание. Нейното отсъствие води до сивота, до обедняване. Авторът изтъква в това отношение най-важните решения на ръководните партийни органи, редица важни изказвания на другаря Тодор Живков за критиката и самокритиката. Духът на Юлския пленум даде по-нататъшен тласък на критичното начало във всички области на живота. От средствата за масова информация се изисква да предприемат мерки за повишаване равнището на критичните материали, да усъвършенстват работата си с критичните материали, критичният анализ на положителните и на негативните явления да разширява своята територия.

Значително място в книгата си Радослав Радев е отделил на дискусията като ефективна форма на общуване на средствата за масова информация с отделната личност, с трудовите колективи и я счита за интересен метод на познанието. Нейното понататъшно утвърждаване неминуемо ще доведе и до по-голяма ефективност на устната, печатната и зрителната информация. С не по-малка сила на въздействие в средствата за масова информация се ползва писмото — писма до трудовите колективи, писма от трудови колективи, — широко практикувана форма за изява на личното и на общественото мнение и авторът анализира подробно сегашното състояние на тази форма на журналистическа работа и подсказва редица пътища за нейното подобряване.

Ефективността в журналистиката е невъзможна в крайна сметка без майсторството — единство от позицията на журналиста, от неговата политическа, идеологическа и специална култура, от умението да се подбере главната тема и професионалното умение тази тема да се превърне в журналистическо битие. Би трябвало авторът да изследва в по-голяма широта и дълбочина проблемите на майсторството в труда на журналиста, комплекса от предпоставки, формиращи личния стил и без-

Digitized by Google

стилнето, яркостта и сивотата. Майсторството в журналистиката е комплексен проблем и в значителна степен ефективността в журналистиката зависи от степента на майсторството.

Книгата на Радослав Радев „Качество и ефективност в журналистиката" е полезен труд, съдържащ в себе си отговори на редица въпроси, злободневни за творческата лаборатория на българския журналист. Темпераментният стил, партийната развълнуваност правят книгата интересна за широк кръг читатели.

Димитър КРАЛЕВ

НРАВСТВЕНИТЕ КАЧЕСТВА НА РЪКОВОДИТЕЛЯ

Под това заглавие Партиздат неотдавна издаде книгата на Паньо Данев за нравствените черти на ръководния деец при социализма. Тя се състои от кратък увод и четири глави.

Първата глава — „Партийна етика и нравственост", има теоретичен характер и запознава читателя с етиката като наука за морала, за нравствеността. И по-точно с марксистко-ленинската етика като наука за революционния пролетарски комунистически морал. Като уточнява, че партийната етика няма професионален характер и на нея гледа не като на някаква „самостоятелна етическа теория, различна от науката на комунистическия морал", П. Данев й дава следното определение: „Партийната етика е проявление и конкретизация на марксистко-ленинската етика в живота и дейността на комунистическата партия и нейните членове" (с. 11).

Следват страници за пролетарския и социалистическия морал, за морала на развитото социалистическо общество като висш тип човешка нравственост. Очертава се перспективата на прерастването му в най-висшата форма на историческото развитие на нравствеността — „обществения морал на безкласовото комунистическо самоуправление", „истински човешки морал"[1], както Маркс го нарече. Припомнят се принципите на Моралния кодекс на строителя на комунизма, формулирани и систематизирани в Програмата на КПСС. И това авторът прави съвсем не самоцелно, а за да подчертае, че макар и да са основното в комунистическото нравствено съзнание и поведение на всеки социалистически труженик, тези принципи с особена сила са валидни най-вече за комунистите като авангард на масите. И още, че заедно с тях моралът на комуниста включва в себе си и други, също така много важни принципи и норми — вписани в партийния Устав и валидни само за комунистите.

Във втората глава — „Нравствени аспекти на ръководната дейност", са разработени актуалните въпроси за ръководния деец като личност и за нарастването ролята на комунистическия морал в ръководната дейност, за моралния авторитет на ръководителя.

Редица социологически изследвания у нас, както и в СССР и другите социалистически страни, установяват, че след компетентността на второ място трудещите се посочват характерологичните качества на ръководния деец. За автора това е повод да разгледа и въпроса за значението на характера, а с него и на темперамента на ръководителя, за силните и слабите страни на всеки тип темперамент — сангвиничен, холеричен, флегматичен и меланхоличен — като физиологична основа на характера на човека. В тази връзка той подчертава, че *„всеки характер и темперамент на човека със своите положителни или отрицателни страни при съответни условия може да се окаже подходящ или неподходящ за даден вид управленска практика"* (с. 47—48). Тези много важни психически свойства на човека — темпераментът и характерът му — не са веднъж завинаги дадени. Те също подлежат на развитие и усъвършенствуване, следователно и на възпитание, на целенасочено изменение.

С голям интерес читателят прелиства страниците за нарастване ролята на моралния фактор в ръководната дейност в етапа на строителството на развитото социалистическо общество, когато се разкриват „нови простори за действие на комунистическия морал като духовен регулатор на човешкото поведение" (с. 57—58). И най-вече разработките за т. нар. типология на нравствените качества на ръководния деец.

Изходно начало за тези разработки са постановките на др. Тодор Живков пред XI конгрес на БКП, където се поставя задачата у ръководните дейци да се възпитават силно чувство за отговорност пред Партията и обществото, творческо отношение към проблемите, самоинициатива, размах и деловитост, нетърпимост към рутината и застоя, висока професионална, политическа и общокултурна подготовка, единството между думи и дела, скромност и простота в държанието, непосредственост в общуването (с. 65).

Паньо Данев. Нравствените качества на ръководителя, Партиздат. С., 1979, 172 с.

[1] К. Маркс, Ф. Енгелс, Съч., т. 20, с. 95.

Digitized by Google

Изхождайки и от спецификата на нравствеността като обществено явление, от нейната регулативна роля при социализма, пронизваща всички обществени отношения — политически, икономически, семейно-битови, естетически и др., — П. Данев разработва цялостна система на **нравствените качества на социалистическия ръководен деец.** Той ги групира в пет основни типа нравствени качества на съвременния ръководител: морално-политически, морално-делови, морално-икономически, морално-характерологични и морално-естетически. Едновременно с това той изрежда и по-конкретните принципи и норми, които според него всеки от тези типове съдържа в себе си. Така например в морално-деловите качества влиза умението да се работи с хората и да се уважава тяхното мнение. Присъщо на ръководния деец при социализма е той да познава социално-психологическите и нравствените аспекти на управленческата дейност, да има съзнателно отношение към ръководните си функции. Необходимо е той да проявява оперативност и трудолюбие, неспокойствие и неудовлетвореност от постигнатото, критичност и самокритичност, взискателност, конкретност, находчивост, компетентност. Да има внимателно отношение към жалбите на трудещите се и да воюва за тяхното срочно и принципно решаване, да бъде непримирим към бюрократизма, заседателщината, формализма, педантизма, догматизма и др.

Разработената от автора система, нейната пълнота, систематизацията, поредността на качествата и т. н. могат да предизвикат дискусии и дори основателни предложения за по-нататъшно подобряване. Но това едва ли може да се сметне за някакъв сериозен недъг на самата разработка.

Моралният авторитет на ръководния деец от социалистически тип, изразяващ се в духовната власт, която ръководителят има върху съзнанието на хората чрез въздействието на неговите нравствени качества и добродетели, е следващият, последен в тази глава проблем, на който авторът се спира. „Няма по-силен и траен източник за формиране, укрепване и по-нататъшно издигане на моралния авторитет на ръководителя — изтъква авторът — от неговия личен и обществен живот, от последователното прилагане на принципите на комунистическата нравственост, от строгото спазване на социалистическата законност, комунистическата принципност и непримиримост срещу нарушителите на обществената дисциплина, от неговата компетентност да насочва дейността на колектива, от умението му да общува с хората, да уважава тяхната чест и достойнство" (с. 86). Моралният авторитет на ръководителя при социализма не може да се декретира от горе, той не може да се насажда с принуда от органите на управление. Сигурна гаранция за това е най-строгото спазване на ленинския принцип кадрите да се подбират, издигат и утвърждават според политическите и деловите им качества, вземани в тяхното единство — включително и с оглед на моралните им качества като много важна съставка в цялостната характеристика на личността. Гаранция в това отношение е и разгръщането на вътрешнопартийната демокрация, тъй че никой да не може да се поставя над партийната организация, вън от изискванията на ленинската принципност.

Отстоявайки необходимостта **истинският морален авторитет да не се смесва с неговите фалшификати,** Паньо Данев се основава на систематизацията и казаното от А. С. Макаренко за лъжливите авторитети. Според бележития съветски педагог съществува така нареченият авторитет на потискането, който абсолютизира метода на принуждението и злоупотребата със съответната власт, използва грубото администриране, командуване, заплахите, несправедливите наказания и др. Друга разновидност на лъжливия авторитет е авторитетът на разстоянието, за който характерното е неоправданата дистанция на ръководителя от подчинените, отчуждаването от колектива. А. С. Макаренко говори и за авторитет на високомерието с неговата надутост, самоизтъкване, възгордяване, подчертаване на собствени заслуги. Има и авторитет на педантизма, който се отличава с бюрократично началствуване, догматичен подход към проблемите и нормативите, сухо отношение към хората, сковаване на тяхната инициатива и творчество. Авторитетът на резоньорството се характеризира с дребнаво опекунство, морализаторство, назидаване, поучаване, зад които често се крие липсата на отговорност и компетентност. Безпринципната отстъпчивост, добромащината, излишната мекота и прощаване слабостите на подчинените са черти на така наречения от А. С. Макаренко авторитет на добротата и либерализма. Съществува и авторитет на подкупа. Това е авторитет, който крие в себе си безпринципно поощрение, подкрепа и поддръжка на подчинените за тяхното послушание[1] (с. 90, 91).

Актуално и съвсем на място авторът се позовава на наблюденията и заключенията на М. И. Калинин, който подчертава, че „влагането на личностен елемент на антипатия в служебните взаимоотношения е „най-глупавата административна страна[2] на ръководния процес" (с. 96, 97).

Третата глава — „Нравственост и вътрешнопартиен живот", обхваща въпросите за нравствените традиции на Българската комунистическа партия и на нейните ръководни кадри, за партийната дисциплина и отговорност и за нравствените възпитателни изисквания към критиката и самокритиката в Партията. **В нея се обобщава и популяризира безценният нравствен капитал на Партията,** особено в борбата против класовия враг, споделят се съдър-

[1] Макаренко, А. С., Соч., т. 4, с. 352—356.
[2] Калинин, М. И., Избр. произв., М., 1960, т. 4, с. 706.

Digitized by Google

жателни съвременни съображения за критиката и самокритиката, за партийната дисциплина и отговорност. В горнилото на класовата борба у трудещите се се възпитават черти на пролетарския морал като смелост, решителност, твърдост, самообладание, мъжество, готовност за самопожертва, взаимопомощ, воля за победа. Класосъзнателният работник се отнася с презрение не само към експлоататорите, но и към онези представители на работническата класа, които поставят погрешно разбирания личен интерес над интересите на общото дело или изменят на другарската солидарност.

„Нравствените качества на ръководния деец не се формират в резултат на автоматичното въздействие на различните компоненти на социалистическата социална среда" (с. 144) — четем още в началото на последната, **четвърта глава — „Възпитание и самовъзпитание на нравствените качества"**, която идва като логично продължение на предишната и се възприема като заключение на книгата. В нея авторът прави опит да разкрие взаимодействието между социалната среда, от една страна, и индивидуално-личностното, от друга, между социално и индивидуално обусловеното в сложния процес на формирането на личността и по-конкретно на нравствените качества на ръководната личност. Ударението той поставя върху самовъзпитанието и самоконтрола.

Разкрита е връзката и между нравственото самовъзпитание и необходимостта от определена вътрешна установка — самонагласа и готовност за самоконтрол и саморегулиране, за саморазвитие. Особено важно за ръководния деец е възпитанието на волята, волевите качества — сила на волята, мъжество, упоритост, навик започнатото да се довежда до край, безстрашие, умение разумно да се рискува.

Паньо Данев завършва тази последна глава на книгата си с въпроса за единството и взаимодействието между знанията, убежденията и поведението на личността, а и още по-конкретно казано — с вникване в диалектическото единство и взаимодействията между нравствените знания, нравствените убеждения и нравственото поведение, спирайки се на спецификата на всеки от тези три компонента в сложния възпитателен процес. Той посочва, че процесът на усвояване нравствените знания и на превръщането им в убеждения и мотиви за поведение, на формирането на устойчивите качества на личността и по-специално на качествата на ръководителя е твърде сложен, продължителен и противоречив.

На книгата не липсват и някои недостатъци, грешки и пропуски.

Преди всичко трябва да се отбележи недостатъчната опора върху конкретен практически опит в отстояването на научните изисквания, опора из живота и дейността на партийните ръководства и организации, в работата на другите обществени, държавни, стопански и други органи и организации, с какъвто безспорно нашето ежедневие е твърде богато. Та дори и по такъв много важен въпрос като този за нравствените традиции на БКП и нейните ръководни кадри, авторът се е ограничил само до традициите от миналото и почти забравя опита и традициите в строителството на новия живот. Книгата би била много по-действена, ако наред с общопроблемните разработки читателят намира в нея и повече убедителен опит из вълнуващото ежедневие на партийните организации и ръководства.

В Устава на БКП в раздела за първичните партийни организации е записано: „Партийната организация трябва постоянно да помага на комунистите да възпитават у себе си и у безпартийните комунистически добродетели", след което съвсем конкретно са формулирани и една след друга са изредени и самите комунистически добродетели, които се имат предвид (чл. 50, буква „и"). Паньо Данев обаче е пропуснал да се позове и облегне на този много важен за темата му устазен текст и да направи необходимите изводи от него. А в книгата му има специална глава за нравствеността и вътрешнопартийния живот, в която следваше да бъде показано как партийните организации се съобразяват с това уставно изискване. Толкова повече, че самото позоваване на Устава дава възможност още по-добре да се намери мястото на темата в системата на партийното строителство. Та нали всъщност и сам по себе си фактът, че Уставът на БКП вменява в дълг на първичните партийни организации да ръководят нравственото възпитание на комунистите и безпартийните, прави тази задача едно от основните задължения на първичната партийна организация, един от най-важните въпроси на партийното строителство. Толкова повече че този въпрос би могъл да се разгледа в светлината на един от основните принципи на комунистическото възпитание. А именно принципът за колективизма, който гласи, че новият човек — строителят и гражданинът на социалистическото общество и комунизма — се възпитава в колектива, чрез колектива и за колектива!

Авторът, както вече отбелязахме, постъпва правилно, като разглежда въпроса за самовъзпитанието. Но в книгата му, общо взето, въпросът за възпитанието, за нравственото възпитание на личността, още повече на ръководната личност не е достатъчно разработен, въпреки че самата четвърта глава „Възпитание и самовъзпитание на нравствените качества" е посветена именно на този основен проблем.

Могат да се посочат и някои други пропуски и недостатъци в книгата, включително и някои стилови и езикови, дори и съвсем досадни печатни грешки, като например станалото „масовата и националната неприязън" (с. 27, ред 19 отгоре надолу) вместо правилното „расовата и националната неприязън".

Разбира се, тези бележки не намаляват ползата от книгата, която нуждаещият се читател с интерес чете и препрочита.

Петър РАДЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЯТ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗЪМ

Теория и практика на международните отношения от нов тип

Книгата е резултат на творческото сътрудничество между учени от НРБ, ГДР, МНР, ПНР, СССР, УНР и ЧССР. Върху основата на марксистко-ленинското учение за интернационализма са разгледани формите и насоките на политическото, икономическото и духовното сътрудничество между социалистическите страни. Авторите анализират съотношението между национално-държавните и интернационалните интереси на страните от социалистическата общност, влиянието на братското сътрудничество и взаимопомощ за формирането в тези страни на социалистическия начин на живот, на новия човек. В книгата е отделено голямо място на борбата против буржоазния национализъм. Изданието е предназначено за преподаватели, партийни и научни работници, пропагандисти, за всички дейци в областта на идеологията.

КРИТИКА НА МЕТАФИЗИЧЕСКИЯ РАЗУМ

Николай Ирибаджаков

Новата книга на член-кореспондент професор Николай Ирибаджаков, доктор на философските науки, обхваща твърде широка гама от проблеми относно предмета, ролята, задачите и историческата съдба на философията, кризата на съвременната буржоазна философия и творческото развитие на марксистко-ленинската философия; философски проблеми на биологията, на историята и на историческото познание, на социалистическата революция, развитието на социалистическото общество и начина на живот. Въпреки голямото разнообразие на поместените в този том монографии, студии и статии по своята същност те са органично цяло. Те са подчинени на една обща цел — да се покаже непрекъсващата жизненост, непреходното и растящото значение на диалектикоматериалистическата философия за научното познание, за идеологическата борба и за решаването на онези теоретически проблеми, които са най-непосредствено свързани с реалния живот на хората, с борбата за социализъм и комунизъм, за нов, по-висш начин на живот. Книгата представлява интерес за партийни и обществени дейци, преподаватели, студенти, за всички хора на научния фронт.

В ПОМОЩ НА УЧАСТНИЦИТЕ В ПАРТИЙНАТА ПРОСВЕТА

Партиздат пусна от печат следните сборници по различни дисциплини на учебната програма за текущата партийна учебна година:

● **Актуални проблеми на световния революционен процес** — учебно пособие за звената от средната и висшата степен в системата на партийната просвета. Авторски колектив с редакционна колегия — **И. Самоилов, Ив. Киров** и **В. Маринов.**

● **Актуални проблеми на вътрешната и външната политика на БКП.** Сборник статии. 2-ро доп. издание. Авторски колектив. Състав. и ред. **Г. Бабурски, Г. Колев** и **Сл. Тодоров.**

● **Идеологическата борба на съвременния етап.** Авторски колектив. 3-о изд. Състав. и ред. **А. Кожаров** и др.

● **Икономически проблеми на изграждането на развито социалистическо общество.** Авторски колектив, Състав. и ред. **Т. Пачев** и **А. Гюлмезов.**

● **Организация на инженерно-техническия труд в социалистическото общество.** Авторски колектив. Състав. и ред. **П. Сомлев** и др.

● **Социалистическа организация на труда в селското стопанство.** Авторски колектив. Състав. и отг. ред. **Ив. Грозев.**

● **Социалистическа организация на труда в сферата на общественото обслужване.** Авторски колектив. Състав. и ред. **Ив. Виденов.**

● **Социална психология.** Кратък очерк. Авторски колектив. Под общ. ред. на **Г. Предвечни** и **Ю. Шерковин.** Превод от руски език.

Digitized by Google

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

СОЦИАЛИЗМ И ИДЕОЛОГИЧЕСКАЯ БОРЬБА: тенденции, формы и методы, Редколлегия, Изд. „Наука", Москва, 1979.

В книгата се анализират най-новите тенденции на идейното противоборство на двете обществени системи по проблемите на реалния социализъм. В нея се изследват структурата и функциите на пропагандисткия апарат на империализма, проследява се еволюцията на формите и методите на идеологическата борба, показва се нейната специфика в условията на разведряването. Значително място в книгата е отделено на въпроса за влиянието на социализма върху световния революционен процес. В монографията разобличението на антикомунизма се съчетава с позитивната разработка на теоретическите проблеми на социализма.

Тимофеев, Т. Т. РАБОЧИЙ КЛАСС В ЦЕНТРЕ ИДЕЙНО-ТЕОРЕТИЧЕСКОГО ПРОТИВОБОРСТВА, Изд. „Наука", Москва, 1979.

В монографията, посветена на международното работническо движение, се анализират както общите му закономерности, така и тези социално-икономически, идейно-политически условия и процеси, които влияят на положението и активността на трудовите хора в различните райони на света в съвременната епоха. Авторът отделя главно внимание на въпросите на класовата борба в условията на общата криза на капитализма. В книгата се анализират теоретически проблеми на работническото и комунистическото движение, социологията и икономиката на труда, международната солидарност на трудещите се през различни етапи на развитие на работническата класа.

ЖИТЬ ДОСТОЙНО (Проблемы нравственного воспитания молодежи], Политиздат, Москва, 1979.

Какво е това човешко достойнство? Как се съчетават такива качества на личността като мъжество, принципност, отзивчивост, доброта? Как да се овладяваме в нравствените конфликти? Тези и други въпроси се разглеждат в настоящата книга, написана от научни и партийни работници начело с доктора на философските науки В. Т. Лисовский. Книгата е посветена на актуални проблеми на нравственото възпитание на младежта. Голямо внимание е отделено на културата на общуване, на въпросите за любовта и дружбата.

Воронин, А. С., ВЬЕТНАМ СЕГОДНЯ, Политиздат, Москва, 1979

В брошурата на журналиста международник Анатолий Сергеевич Воронин се разказва как СР Виетнам изгражда основите на социализма в сложните условия, свързани с преодоляване последствията от феодалното и колониалното минало и дългогодишната империалистическа агресия. В нея се разкриват политическите, икономическите и социалните аспекти на този многопланов процес, показана е ролята на работническата класа и нейната партия в построяването на новото общество. Авторът показва как въпреки провокационните действия на пекинските власти, които се опитват да възпрат социалистическите преобразования във Виетнам, виетнамският народ уверено върви по пътя на социализма.

20700

Digitized by Google

Цена 0,30 лева

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partien zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAIN UC-B

LIBRARY
MAR 7 1980
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

18 СОФИЯ, ДЕКЕМВРИ 1979 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 18 ДЕКЕМВРИ 1979 година XXVI

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Проверката на място 3

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Нашият разговор

***** — Обучение на кадрите по партийно строителство 8
Х. Ангелова — Програмиран и организиран процес 9
И. Йотов — Окръжната система в действие 14
Р. Любомирова — Методиката 18
Д. Ангелов — Пътищата, които си избираме 19
Л. Канева — Думата на обучаваните 21
Г. Бърдаров — Коментар 22

Партийният комитет
Проблеми, които ни вълнуват

П. Петков — Нови, съществени моменти 27
М. Данчев — Промени в подхода 30
Н. Финджеков — С поглед от юг на север 32

*

Д. Кралев — С устремени крачки 34

Ръководно политическо ядро и първообраз

Н. Апостолова — Бригадата — поръчител на кандидати . . . 41

Отчети и избори

Д. Радева — Време за равносметка 44
М. Илиева — Преодоляване на рутината 48
К. Димов — Субективният фактор — в заводски измерения . . 51

ПАРТИЯТА, КОМСОМОЛЪТ, МЛАДЕЖТА

М. Иванов — БКП и идейно-политическото възпитание на младежта 57

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Р. Рашков — Комунистите — борци за научно-технически прогрес . 62

Становища и мнения

К. Брусарски, М. Михайлов — Челният опит — производствен резерв 68

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

И. Захариев — Политическото ръководство на наставническото движение 73

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

З. Лаптева — Александър Димитров — Сашо 81

П. Аламуров — Интернационална солидарност 84

ПРЕГЛЕД НА МЕСТНИЯ ПЕЧАТ

В. Кръстев — Трибуна на общинския комитет 87

• ■ ■

Съдържание на година двадесет и шеста — 1979 година . . . 90

В СЛЕДВАЩИЯ БРОЙ:

МЕТОДИЧЕСКА РАЗРАБОТКА ЗА ПЛАНИРАНЕТО В ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, П. Радев, М. Илиева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84-01

Годишен абонамент 4,60 лева Отделна книжка 0,30 лева

Пор. 2704. Тираж 52 0000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 19. XII. 1979 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ПРОВЕРКАТА НА МЯСТО

Проверката на място винаги е била неотменна част от политическата и организаторската работа на партийните органи и организации, средство, чрез което ръководният орган се доближава до практиката, участвува непосредствено в нейното изменение, в борбата за изпълнение на решенията. Той трябва да влияе, да въздействува така на това изменение, че да се получи по-висок политически ефект, по-висок социален резултат. Това превръща проверката на място в една от формите, чрез които се споява единството между практическата работа и политическите задачи, между решенията и тяхното изпълнение.

Една от най-важните политически задачи сега е още по-широкото прилагане на икономическия подход във всички обществени сфери. Това е подходът, който поставя на нова основа борбата за ефективност и качество, подход, който изисква съществени изменения както в ръководната дейност, така и в отношението към труда, дисциплината, отговорността на отделния труженик.

Нови моменти характеризират обективно потребните качества и на ръководните, и на изпълнителските кадри. Намаляването на броя на централно утвърждаваните планови показатели повишава ролята на инициативата, на самостоятелното мислене, на творческия риск на ръководителите. Не слепи изпълнители на разпореждания са нужни, а хора, които умеят да правят верен анализ на процесите, да откриват противоречията в тях, да поемат отговорност за тяхното решаване.

Както новият икономически механизъм, така и бригадната организация на труда разширяват демократизма в управлението, повишават самостоятелността на производствените звена. А това е една понататъшна крачка в нарастването на ролята на колектива като субект на социалното управление. По-голям кръг от въпроси се решават в неговите ръководни органи. По-голяма е ролята на стопанските и бригадните съвети, на общите събрания на трудещите се. Те трябва да усъвършенствуват своята работа, да оказват по-силно въздействие върху производствено-стопанската и социалната дейност.

По-широкият демократизъм може да съществува само в усъвършенствувани вътрешноколективни отношения, при висока социална активност на всеки трудещ се, в среда, където господствуват моралните добродетели на работническата класа — социалистическа съзнателност, дисциплинираност, отговорност, колективизъм. В развити вътрешноколективни отношения може да се прилага вътрешностопанската сметка, при която доходът се разпределя в зависимост от количеството и качеството на положения труд.

Digitized by Google

В сложните процеси на изменение, които трябва да настъпят в трудовите колективи, изменение, което да отговаря на новите потребности, на новите задачи, проверката на място може да бъде много съществен фактор. Не случайно в решението на Секретариата на ЦК на БКП от 22 август т. г. във връзка с усъвършенстването на икономическите основи на народното стопанство специално внимание се отделя на помощта и контрола на общинските, районните, градските комитети на БКП, на първичните партийни организации за своевременно и резултатно прилагане на новия икономически механизъм. Но затова още по-пълно трябва да се осъществи изискването на XI конгрес контролът и проверката да се поставят на качествено нова основа, да се повиши ефективността и на самата проверка.

Кои страни от съдържанието на проверката на място сега в условията на новия икономически механизъм придобиват особено съществено значение?

В Тезисите за развитието на Партията и обществените организации и движения много точно и лаконично се определя проверката на място като живата връзка с партийните организации и трудовите колективи, отлично средство за изучаване на истинското състояние на нещата, стила и методите на кадрите, средство, чрез което се откриват слабостите и недостатъците, насърчава се новото и прогресивното, средство за изпълнение на решенията. Тези функции на проверката са важни във всеки период от живота на Партията. Но сега в процесите на подинамични изменения, когато икономическият механизъм трябва да се втъче в практиката, още по-голяма става потребността ръководните дейци повече време да бъдат сред колективите, да живеят с техните проблеми.

През последните години проверката наистина по-трайно влезе в стила на редица партийни органи и кадри. Представители на районни, окръжни, общински комитети по-често посещават партийни организации и трудови колективи, присъствуват на събрания, изучават общественото мнение и настроение. Един ден от седмицата — петък — работният ден на политическите сътрудници на някои партийни комитети започва и завършва в тудовите колективи. Това не са информативни посещения за час-два, а дълбоко, трайно навлизане в проблемите на заводските комитети и първичните партийни организации. Външният посетител трудно би намерил в комитета ръководителите на район „9-ти септември". Повече от времето си те са в заводите, в стопанствата, разположени на огромната по територия площ на Софийския извънградски район. В Ямбол е приета система на окръжния комитет на Партията за организирано участие на ръководните кадри в дейността на низовите звена.

Ако можем да говорим за чисто количествен момент в използването на проверката на място, то балансът на времето, прекарано в колективите и първичните партийни организации, е рязко изменен. Поверката по-широко навлезе в дневните планове на ръководните кадри, повече часове сега те прекарват там, където на практика се изменят процесите.

Търсейки ефективността на проверката в условията на новия икономически механизъм, трябва да обърнем още по-голямо внимание на нейния действен, изменящ характер, на отражението, което тя ще предизвика в трудовите колективи.

Ръководителите на редица партийни комитети сега по-често посещават трудови колективи и партийни организации. Понякога обаче те главно се занимават с обективните трудности, с недоставени доставки, с материално-техническото снабдяване. Обикновено тези срещи имат свое продължение в министерства и стопански комбинати. Там партий-

Digitized by Google

ните ръководители настояват за допълнителни материали, за планови и извънпланови доставки. Анализът на причините, които спъват нормалното изпълнение на производствени планове в район „9-ти септември" в София, поставя на първо място трудностите от материално-снабдителски характер. Естествено в такъв случай при проверката тези причини да бъдат обект на обсъждане. Но лошото е, ако именно с тях се ограничи и предметът на проверката. Защото необходимите суровини и материали временно „ще спасят положението", планът ще се изпълни, но те не могат да издигнат равнището на ръководството на този колектив, на кадрите, един фактор, без който е невъзможно да се получават трайни успехи в производствената и социалната област.

Все още се срещат проверки с чисто информативен характер. Идват проверяващите, събират разностранни данни, сведения, факти, ангажират времето на хора, които им предоставят, дори обобщават търсените сведения и си отиват. Без да споделят с ръководството своите изводи, без да посочат постиженията и недостатъците, без да се опитат да помогнат, за да се умножат резултатите. Това са самоцелни проверки, които не предпазват и не предотвратяват слабости, не съдействуват за изпълнение на партийните решения и партийната политика. Такива проверки обезценяват стойността на тази форма на партийно ръководство. Те пречат на кадрите, превръщат се в бреме за тях.

Проверката на партийния орган може да бъде ефективна само **върху основата на правилното разграничаване на функциите** между партийните и стопанските органи. Това налага целта на проверката да води преди всичко до издигане качествата на субективния фактор, неговото ръководно въздействие върху социалната активност на работниците и служителите, колективността в работата, преодоляването на администрирането. Проверката на място съдържа големи възможности да влияе пряко **върху начина на мислене, върху оценката на определени процеси, върху критериите за собствената работа, върху подхода за реализиране на определена задача.** Чрез проверката по-бързо се възприема новото не само като потребност, като необходимост, очертана от партийните документи, но и като непосредствена практика, като действие за изменение на практиката.

Още по-голямо внимание проверката на място трябва да отделя на реализаторските качества на кадрите. Не само правилно да разбират партийната политика, но и да умеят да я претворяват в дела, да издигат работата на звеното, което ръководят, до равнището на политическите задачи, да се получава по-пълно съответствие между изискванията и измененията, които настъпват в процесите, в хората, в тяхното отношение към труда и резултатите от него.

Изменящият действен характер на проверката е тясно свързан с една от чертите, която най-пълно изразява нейната същност, нейната роля в ръководния процес. Става дума **за превантивността.** Правейки верен задълбочен анализ на състоянието, въздействувайки върху стила, мисленето и поведението на кадрите, тя трябва да открие вероятните отрицателни тенденции и да подскаже пътища, средства за тяхното преодоляване. Какви вероятни отрицателни тенденции ще се проявят сега при внедряването на новия икономически механизъм? Това е един от въпросите, по които трябва да се помогне на ръководителите на производствените звена от всички равнища, защото от него в крайна сметка зависи и ефектът от усилията да се прилагат по-пълно икономическите закони на социализма.

Проверката е **преди всичко помощ.** Не набиране на информация, не запознаване с положението, не просто среща с ръководството, а открит, откровен, задълбочен разговор за най-важните, най-наболелите, най-актуалните страни от работата на колектива. Проверката да стане

Digitized by Google

повод за задълбочен самоанализ на ръководната дейност в колектива, който да открие нови възможности, нови перспективи, нови резерви.

Но всъщност това е само последният етап от един задълбочен анализ, който трябва да се извърши, анализ, който да разкрие причините за определено състояние, факторите и пътищата за неговото изменение. Групата за проверка да стигне до нови истини, да открие резерви, да оцени хора. В този процес съществено място имат такива качества на проверката, които са познати, но често се забравят или подценяват. Става дума за **компетентността** на участниците в нея, за тяхната предварителна подготовка. Редица ръководни кадри подценяват предварителната подготовка. А това крие голяма опасност тези срещи с трудовите колективи да се превърнат в неефективни форми за търсене на факти за доклади и информации.

Проверката на място може по-умело да се съчетава с някои съвременни средства за контрол и отчет. Картотеките, системите за информация, макар и да правят количествена характеристика на определени процеси, са отлично средство за предварителна подготовка, която помага по-задълбочено да се вникне в състоянието на колектива, и са добра основа за по-ефективна организаторска и политическа работа.

Интересни форми за предварителна подготовка на участниците в проверката, както и за усъвършенствуване на самата проверка, се прилагат в Кирковски районен комитет на Партията в София. Едно табло, което побира всички партийни организации и партийни комитети, във всеки момент може да информира политическите работници на какъв проблем е посветено предстоящото събрание в съответната организация, какви решения се изпълняват в този колектив, какъв е дневният ред на отминалото и на следващите заседания на партийното бюро и т. н. В творчески дискусии и разговори с научни работници и партийни дейци те обсъждат какъв трябва да бъде оптималният размер на предварителната информираност за състоянието в съответната организация, по какъв начин да се съчетават различните методи за изучаване на процесите и т. н.

Особено значение имат критериите на оценка на проучвания проблем. В никакъв случай не бива да се допуска самодоволство, самоуспокоение от постигнатото. Практиката да се прави единствено сравнение с минали периоди вече е отречена от времето. Необходимо е правилно да се видят и оценят действителните възможности на колективите, да се равняват крачките с най-добрите постижения в страната и социалистическия лагер, с потребностите на обществото на съвременния етап. Проверката на място да съдействува най-активно да се измени позицията на онези кадри, които при решаването на големите и малки въпроси не се ръководят от общодържавните интереси, от политиката на Партията, а застават на позицията на консерватизма и самодоволството, допускат безразличие към различните отрицателни явления, които стават пред очите им.

Във всеки период на по-динамични изменения, на засилен процес на отмиране на старото и утвърждаване на новото ролята на положителния опит, на положителните образци е по-голяма. Едва ли ще се намерят ръководни кадри, които да не се интересуват от приложението на икономическия механизъм в сродни предприятия, организации и колективи. Проверката на място в това отношение може да изиграе ролята на **разпространител на най-добрия опит.** Не само критично да анализира, да прецени състоянието, причините и недостатъците, кадрите и техните качества, но и да посочи пътищата на базата на най-ценното, родено в практиката на трудовите колективи.

Още по-голяма е ролята и мястото на **комплексните проверки.** Тяхната ефективност е по-висока, когато те се оглавяват от най-отговор-

Digitized by Google

ните ръководители, когато те обхващат дейността на повече звена, ръководства и организации. Тази форма на работа, утвърдила се в дългогодишната практическа дейност, може още по-широко да се прилага не само в окръжния комитет, но и в работата на общинските, районните и градските партийни комитети.

Все още в някои партийни комитети съществува неправилното разбиране, че проверката на място е добро средство за въздействие там, където работите не вървят. По този начин немалко органи и кадри са извън обсега на контрола, което се отразява отрицателно върху тяхното възпитание. Главно поради несистемност на проверката помощта към някои кадри закъснява много, защото тяхната работа се оценява едва когато положението е станало непоправимо.

Проверката на място като форма на работа се прилага широко от органите за държавен и народен контрол. Известно е, че у нас след X конгрес бе изградена единна система за държавен и народен контрол на държавно-обществена основа. Създадоха се котролни органи на всяко ниво на социалното управление. Количественото нарастване на контролните органи доведе в известен период до пренаситеност от проверки. Имаше колективи, в които групите за проверка следваха една след друга, дори действуваха едновременно. В обувния завод „9-ти септември" в началото на тази година са прекрачили прага на предприятието едновременно представители на шест контролни органи.

Още по-големи са отговорностите на партийното ръководство на органите за държавен и обществен контрол. Едно от съществените направления в усъвършенстването на контролната дейност е да се разграничават функциите, обхватът и компетенциите на специализираните органи, за да не се създават условия за дублиране и паралелизъм в контрола, да не се затруднява единството и координацията на контролните дейности.

А за това самата проверка на партийния орган още по-точно трябва да определи своето поле на действие. Неоправдано е партиен орган да проучва проблем, който е от компетенциите на друго звено, да се занимава само с материално-снабдителски, транспортни и други въпроси.

От друга страна още повече трябва да се издигне авторитетът на проверката на място на другите контролни органи. Това ще стане чрез собственото й усъвършенстване, ако тя подкрепя новите явления, развива инициативата, непримиримостта към нарушенията, осъжда бюрократизма, бездушието и безотговорността, когато по-пълно в нея се прилагат ленинските изисквания за всеобхватност, системност, комплексност и превантивност. Партийните органи не бива да допускат подценяване на тази дейност, а да гледат на нея като на продължение на партийния контрол в икономическата и социалната сфера. Те именно са в състояние да търсят отговорност от онези ръководители, които подценяват проверката на органите за народен и държавен контрол, не се вслушват и не реализират препоръките в нея.

Голямо е **възпитателното въздействие** на проверката на място. Но то може да се получи само ако изводите са компетентни, задълбочени, принципни, другарски.

В словото си пред Националната конференция за социалистическия начин на живот др. Тодор Живков говори за вредата от т. нар. „душители на инициативата", за тези ръководни органи, които поставят бариерите на бюрократизма и книжнината, през които трудно може да мине инициативата, самостоятелността, творческият риск на ръководителя. А те имат съществено значение за утвърждаване на икономическия подход, за нарастване на ефективността от всяка социална дейност.

Digitized by Google

НАШИЯТ РАЗГОВОР

ОБУЧЕНИЕ НА КАДРИТЕ ПО ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО

Задълбоченото и творческо овладяване на знанията по партийно строителство е важно условие за ефективността на партийната работа. Поради спецификата на своя предмет партийното строителство има най-непосредствено отношение и допринася в еднаква степен както за повишаване на идейно-теоретическата и политическата подготовка на партийните кадри, така и за непрекъснатото усъвършенствуване на тяхната професионално-делова квалификация. Неговото изучаване, от една страна, е важна предпоставка за по-висока научност и творчество в партийната работа и от друга — мощен фактор за повишаване нейната практическа ефективност и въздействие.

В решението на Политбюро на ЦК на БКП за подобряване работата в областта на партийното строителство (1975 г.) е записано: „Задълбоченото познаване и творческо разработване и прилагане на основните положения на партийното строителство е важно условие, за да се развива успешно Партията като жив политически организъм, да се издига нейната ръководна роля, да се усъвършенствува работата на партийните органи и организации във всички сектори на обществено-политическия, стопанския и културния живот на обществото. Затова нашата партия постоянно се грижи партийното строителство, като важна обществена наука, да се изучава и овладява от комунистите..."

Основната констатация в цитираното решение е, че не се разгръща в необходимите мащаби системна и целенасочена работа за изучаването и пропагандирането на партийното строителство. Неговите проблеми заемат недостатъчно място в плановете и програмите на различните степени учебни звена за марксистко-ленинска просвета. Подценява се тяхното голямо значение не само за идейно-теоретическата подготовка и политическата закалка на комунистите, но и за овладяването на изкуството на партийната работа особено от ръководните кадри в партийните органи.

Конкретната посока на нашите търсения са потребностите на партийните комитети от обучение на кадрите по партийно строителство, положителното от натрупания вече опит, което трябва да се утвърждава.

Свои отговори на тези въпроси споделят сътрудниците на списанието Христина АНГЕЛОВА — преподавател по партийно строителство в Междуокръжната партийна школа във Варна, Иван ЙОТОВ — завеждащ дома за политическа просвета към ОК на БКП в София; Рахила ЛЮБОМИРОВА — главен асистент в Центъра по партийно строителство на Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП. С мненията на партийните секретари от софийската градска партийна организация за обучението ни запознава представителката на редакцията Лиляна КАНЕВА. Наблюдения и впечатления от сега протичащите процеси в общините споделя Димчо АНГЕЛОВ — редактор в сп. „Партиен живот". Въпросите, повдигнати в материалите, коментира доцент Георги БЪРДАРОВ, заместник-директор на Центъра по партийно строителство, член на редколегията на списание „Партиен живот".

Главното във всички разработки, които предлагаме на вашето внимание, драги читатели, е как се изпълнява решението на Политбюро на ЦК на БКП за подобряване работата в областта на партийното строителство от 1975 г., какви са потребностите, успехите и нерешените въпроси.

Digitized by Google

ПРОГРАМИРАН И ОРГАНИЗИРАН ПРОЦЕС

ХРИСТИНА АНГЕЛОВА

Много измерения има ефективността от обучението на кадрите по партийно строителство. Едно от най-съществените между тях е ускоряването на преустройството както на мисълта, като се усвоят нови теоретични знания и изводи от партийните документи, така и на практическата дейност, на реалните изменения в стила на работа.

Безспорно подготовката и преподготовката на кадрите по партийно строителство е ръководен, управляем и организиран процес. Само под ръководството на партийния комитет може да се постигне единство в кадровата политика и да се преодоляват такива срещани явления като стихийност, шаблон и формализъм при обучението; отклоняване от непосредствените задачи и просветителство;, ненужно дублиране. Но в същото време именно пред организираната система за обучение на кадрите стои задачата да формира траен интерес към проблемите на партийната дейност и ръководството на социалните процеси. Практиката показва, че и най-добрата организация и най-съвършените форми за даване на знания при организираното обучение на кадрите не могат да осигурят онзи обем от информация, необходим за ръководните и управленческите функции. Не е възможно да се индивидуализира този процес напълно, нито да се постигне пълна диференциация. Тези ограничения на груповото обучение могат да се преодолеят чрез съчетаването им със самостоятелна работа.

Най-важната предпоставка за научнообосновано планиране на обучението по партийно строителство е задълбоченият, всестранен и критичен анализ на стила на работа, на културата на труда на всяка група кадри, което е най-верният път за установяване потребността от нови знания или утвърждаване на стари, от придобиване на нов опит. Анализът и изводите ще ни позволят да определим целите, съдържанието, обекта, формите, методите и средствата на обучение. И възможно най-голямата конкретност и съобразяване с местните условия при решаване на общите задачи.

Количеството и качеството на информацията се определят от ръководителя на системата за обучение, защото той знае целите и конкретните задачи, определя изискванията. Ръководител на системата може да бъде само колективен орган — комитет, бюро. Не инструктор, не съвет, не отделен лектор или преподавател.

В практиката се срещат примери на формализъм и недостатъчна отговорност към този толкова важен въпрос. Формулират се проблеми, откъснати от актуалните задачи; не достига умение да се обвърже партийно-политическата работа в единство със стопанските задачи; използват се дежурни теми в продължение на много години — партийното събрание, партийното решение, контролът — без да се анализират, настъпват ли изменения.

Нерядко темите се определят от субективното виждане или желание на партийния секретар или член на бюрото, без да се аргументират задълбочено съображенията за съсредоточаване на вниманието върху един или друг проблем. Има и такива случаи. Организаторът се обръща с молба към лектор или преподавател да препоръча тема за обучение на актива или за деня на секретаря. Наистина съществу-

Digitized by Google

ват актуални проблеми за цялата партийна дейност. Но, пречупени през конкретните условия на дадена територия или колектив, те придобиват своеобразна специфика, която може да се разкрие чрез анализ на собствените условия.

Не толкова популярността на проблема трябва да ни насочи към него, а обективната необходимост и потребност да се усъвършенствува дейността. А това значи, че резерв в плана винаги трябва да се предвижда, а не да се робува на твърда тематика и изменените условия да се пренебрегват, защото вече има приет план. Препоръка за тема на обучение може да се направи само ако се познават условията, слабостите и недостатъците, реалното състояние на нещата. А обучението да помогне за усъвършенствуване на работата, за издигането ѝ до равнището на политическите задачи.

Има и по-сериозни случаи. Един или два дни преди определения ден за обучение се звъни на лектора с молба, за да не се получи провал да дойде с „някаква" лекция, „няма значение каква, само да е по партийно строителство". Аргументът е, че всички лекции са необходими. Или пък се включва веднага дежурната тема за международното положение. В същото време стоят нерешени въпроси, по тях се вземат не съвсем обосновани решения. А в организираната система на обучение може да се предизвика интерес към определен практически проблем, да се дискутира по него, да се разгледат различни варианти на механизма за решаването му. Когато се върне секретарят или обучаващият се, да може самостоятелно да прилага наученото, да усъвършенствува подхода си като политически деец.

* * *

В основата на плановете за обучение на кадрите от общинските партийни организации сега стоят проблемите на формирането, утвърждаването и усъвършенствуването на селищната система. Очевидно в тях ще се включат въпроси за създаване на собствен резерв, за преустройство в дейността на досега действуващите местни кадри, работили при други условия. Окрупняването на първичните партийни организации и изграждането на партийни организации по чл. 46 на Устава поставят на преден план преустройството на стила на партийните секретари и партийното ръководство на големите трудови колективи. Изменя се отговорността и на партийните групи с разширен състав, действуващи в по-голяма територия и на равнище на стопански ръководства, над които нямат право на контрол. По-сложната, по-широката дейност на партийните комитети повишава още повече ролята на актива.

* * *

Новите условия пораждат и ново отношение към обучението. Общинският партиен комитет в Суворово изгради съвет от 11 души като помощен орган със задължение да анализира състоянието на подготовката на кадрите и потребностите за усъвършенствуването ѝ; да разработва проекти за годишни и оперативни планове; да дава методически указания; да проучва и предлага за прилагане наш и съветски опит; да набира информация за състоянието на обучението на действуващите и резервните кадри.

Постига се и по-голяма степен на диференцираност на обучението. Общинският партиен комитет в Девня обучава четири пъти годишно апарата на комитета и секретарите на заводските комитети; секретарите на първичните партийни организации и пропагандистите всеки месец; зам.-секретарите на първичните партийни организации всяко

Digitized by Google

тримесечие; новоизбраните партийни секретари и партийните групови отговорници — два пъти годишно; новоприетите комунисти — също всяко тримесечие.

Особеностите на общината изискват и по-голямо внимание към дейността на териториалните първични партийни организации. Съществува стремеж всички членове на бюрата да се включат по-активно в различните форми на обучение.

Разширява се кръгът на обучаващите се и в **общинския партиен комитет в Провадия.** Наред с партийните секретари от тази година всеки месец чрез различни форми се повишават знанията и на зам.-секретарите по организационните и идеологическите въпроси, а на тримесечие на партийните отговорници и на членовете на партийните бюра. Съществува стремеж в общинския партиен комитет да се постига най-пълно диференциране в зависимост от обществените задължения. Не се забравят и резервните кадри.

Създаването на ръководни кадри е труден и продължителен процес, който изисква по-смело да се пристъпва към дългосрочно перспективно планиране. **Общинският партиен комитет в Аксаково** — за няколко години напред определя формите на обучение на своите номенклатурни кадри — действуващи и резервни. И нещо, което е особено съществено — системно приема оценки на извършеното, усъвършенствува приетата система.

* * *

Практиката е богата не само на положителни явления. Не винаги достига умението правилно да се формулират целите на обучение за отделните периоди от дейността в населеното място; по-голямо внимание се отделя на партийните секретари, които получават най-голяма информация и най-често се обучават. Така се ограничава активността на другите членове на бюрата.

По-голямата част от партийния актив се обучава епизодично, недиференцирано. Общото обучение на разнороден състав не позволява да се конкретизира информацията според спецификата на обществените задължения, нито да се отговори на потребностите, които са различни за различните периоди. Събирането на широк актив затруднява свързването на теорията с практиката — не могат да се посочват примери или да се обменя опит толкова обобщен, че да се задоволят интересите на всички присъствуващи. Затруднява се проверката на усвоения материал. Не се отчитат психологическите фактори на различната ангажираност на кадрите.

В повечето случаи не се отчита отрицателното влияние на такива условия на обучение — голяма зала, неудобни за писане столове, разсейване на вниманието, загубване интерес от общо поставени въпроси, невъзможност да се обсъжда свободно и обстойно.

* * *

Резултатността на обучението на кадрите в особено голяма степен зависи от подбора и съдържанието на проблемите, които ще изучават.

За партийните кадри при определяне на проблемите за обучение определящо е характерът на политическото ръководство, мястото и ролята на органа, в който участвуват.

Неправилно е становището, а то намира израз и в практиката, че проблемите на партийното строителство са само за партийните кадри. Чести са случаите, в които се пораждат противоречия между кадри от различни органи поради неразбиране същността на партийния прин-

Digitized by Google

цип за разграничаване на функциите. Това пречи за утвърждаване на самостоятелността, единоначалието, за издигане отговорността на кадрите и органите, в които те работят. Някои административни и стопански кадри не познават достатъчно същността, целите, формите на правото на контрол на партийната организация над тяхната дейност.

Не са редки случаите, когато стопанските кадри се обучават само по проблеми на специфичната област, в която прилагат управленческите си функции и за която имат основна подготовка и са задължени да се усъвършенстват като специалисти.

Едностранчивост се наблюдава и при обучението на партийните кадри. Вниманието се насочва само към проблемите на партийното строителство. Това ги лишава от възможност да вникват по-задълбочено в проблемите на икономиката, социологията, педагогиката, психологията.

Комплексен подход, конкретност, актуалност — това е, което ще осигури добра система за подготовка, единство на теория и практика.

* * *

Връзката на теорията с практиката в процеса на обучение се постига и с подбора на формите и такова съчетание между тях, че да се постигне единство в изясняването на важния, актуалния проблем. Или съдържанието на проблема да се разкрие най-пълно чрез избора на подходящи форми.

Една от утвърдилите се форми за обучение на партийния актив е така наречения**т ден или полуден на секретаря,** на партийния отговорник, на низовия ръководител.

На територията на общинския комитет на Партията в Провадия денят на секретаря се е превърнал в истинска школа за израстване на кадрите. Комитетът приема конкретен план за всяко занятие. Общото в тези планове е: проверка на състоянието на въпроса, по който ще се разговаря в този ден и оценка на комитета; теоретическо изясняване на проблема от лектора, който предварително се запознава с живота и дейността на някои организации; обмяна на положителен опит.

Денят на секретаря завършва с информация от работна група, която е проверила изпълнението на поставени преди това задачи.

Срещат се и други примери. Денят на секретаря се състои или само в инструктаж, или само в лекции. Конкретен случай. Обучението е двудневно. Сутринта на първия ден се изнасят две лекции и следобед още две лекции. На втория ден преди обед отново две лекции и следобед завършва с лекция по международното положение. При закриването набързо се дават указания за предстоящите задачи.

Дадена е огромна по обем информация, с различна насоченост, но не се обменя опит, няма време за въпроси, не се дискутира. Еднообразието уморява. Организаторът се е превърнал в диспечер, който обявява лекциите и съблюдава реда в залата.

Или друг случай. Полуден на секретаря. Времето е определено и зависи от транспорта. Първата лекция е по международното положение. Тя предизвиква голям интерес. Има много въпроси. Времето се удължава. Втората лекция е осакатена по време. Лекторът бърза да даде планираната информация. Времето се съкращава още веднъж и поради предстоящия инструктаж. А темата е интересна и необходима — организация на работата на бюрото на първичната партийна организация, в чийто състав има изградени организации по чл. 46 от Устава.

А възможности има. Ще разкажа за **верен подход на един общински комитет на Партията.**

Digitized by Google

Кадрите от селищната система търсят пътища за повишаване социалната активност на трудещите се и усъвършенствуване на социалистическата организация на труда. Партийният комитет решава да посвети предстоящото обучение по този проблем.

Доброто намерение бе превърнато в реалност чрез отлична организация. Обучението започна с лекция на тема „Отговорността на ръководните кадри за повишаване активността на трудещите се". След това секретарят на комитета запозна актива с решенията на ОК на БКП и разработените от общинския комитет мероприятия.

Така се осъществи връзка между общотеоретичното знание и конкретните задачи.

Последва обучение по групи. Партийните секретари, зам.-секретарите и партийните отговорници беседваха по темата „Личният пример на комуниста за разкриване и утвърждаване предимствата на социалистическата организация на труда".

Стопанските ръководители разискваха за „материалните и организационните предпоставки на труда за утвърждаване социалистическата организация на труда".

Профсъюзният актив намери своето специфично поле в изясняването на диференцирания и комплексен подход в организацията на социалистическото съревнование. При комсомолския актив — темата „Форми, методи и средства на дейност за повишаване професионалната отговорност на младите работници" разпали оживена дискусия. Лекцията и беседата по групи се свързаха с обмяна на опит и разговор по насоките за изпълнение решенията на пленума на окръжния комитет на Партията.

За да се обвърже обучението с практическата дейност, се връчиха поръчения за решаването на поставените въпроси.

И отново общо събрание и кратък инструктаж.

При такъв подход партийният комитет е действително организатор на обучението на актива, предвижда ефекта, организира неговата реализация. Умело са съчетани различни форми — лекции, обмяна на опит, разговори и дискусия, поръчения.

* * *

Ефективна форма в обучението на кадрите е обмяната на опит. Чрез нея, ако се провежда на мястото на създаването на опита, се споява още по-плътно връзката между теоретическата и практическата подготовка на кадрите, разширяват се техните познания, активно оценяват ценността на предложения опит.

Обмяната на опит е сложен, разнообразен и богат на информация процес, който се осъществява за кратко време и изисква умение от предложените форми да се избере най-подходящата. Обмяната на опит не е механическо пренасяне на чужд опит, а творческо овладяване и пресъздаване достиженията на най-добрите. И за това колкото по-конкретна и целенасочена е информацията по определен проблем, толкова по-успешно тя ще съсредоточи вниманието на слушателите, по-активно ще се обсъжда методиката за разпространяването на опита.

Вреда нанася на обучението необмислената и неорганизирана обмяна на опит без предварително уточняване на конкретния проблем, без теоретическа подготовка, за да може да се сравни съвпадението или отклонението на практиката от теорията.

При организацията на обучението на кадрите за постигане на по-голяма ефективност влияние оказват редица фактори. Ако те се взе-

Digitized by Google

мат предвид и се отчете реално влиянието им, ще настъпват положителни изменения. Те се отнасят както за времето на подготовка, така и за самото провеждане на предвидената форма. Подготовката и провеждането са свързани и не бива изкуствено да се разкъсват.

Планирането, добрата подготовка и деловото провеждане на формите на обучение при доказана потребност от изучаваната тема ще се отрази ползотворно на стила на работа на всички кадри и ще издигне авторитета на партийния комитет, който носи отговорност за тяхното израстване.

ОКРЪЖНАТА СИСТЕМА В ДЕЙСТВИЕ

ИВАН ЙОТОВ

Проблемите на партийното строителство заемат възлово място в системата за обучение и подготовка на ръководните кадри и актива на Софийската окръжна партийна организация. Те са застъпени широко във всички форми за обучение, които се организират в окръга.

Окръжният партиен университет е основна форма за повишаване марксистко-ленинската подготовка на номенклатурните и резервните кадри на окръжната партийна организация. Още от откриването му през 1972 г. към него се изграждат учебни курсове и групи по партийно строителство. Повечето от филиалите на университета към бившите градски партийни комитети също имаха за основна тематика проблемите на партийното строителство. След измененията в дейността на окръжния партиен университет през 1978 г. към него беше изграден **факултет по партийно строителство.**

В сегашния тригодишен цикъл на обучение във факултета провеждат занятия два учебни курса. В единия от тях се обучават първите секретари на общинските партийни комитети и отговорни работници от апарата на окръжния комитет, а в другия — основните ръководни кадри на окръжните организации на Отечествения фронт, профсъюзите и Комсомола.

Към факултета са разкрити и три филиала — в Ботевград, Самоков и Средногорие, за обучение на основните номенклатурни и резервни кадри на тези организации.

Партийното строителство е основна учебна дисциплина за факултета и се изучава в рамките на 60 учебни часа. От цялото учебно време 26 часа са отделени за лекции, 20 часа за семинари и дискусии, 8 часа за практически занятия и 6 часа за индивидуални и групови консултации. Освен това партийното строителство се изучава като отделна учебна дисциплина и във факултета по политикономия и управление на стопанските дейности в рамките на 40 учебни часа.

На практика сега повече от половината от всички кадри, включени в окръжния партиен университет, изучават системен курс по партийно строителство. Отделни проблеми и теми от областта на партийното строителство са застъпени и в учебните програми на останалите два факултета — философско-социологическия и факултета по управление на социалните дейности.

По съдържание и насоченост обучението в окръжния партиен университет успешно се свързва със задачите, които решава окръж-

Digitized by Google

ната партийна организация, и практическата дейност на участниците в значителна степен отговаря на повишените изисквания към дейността на ръководните кадри. За това допринася включването в учебните програми както на основни теоретични въпроси, засягащи главните закономерности в развитието и дейността на Партията, така и на най-актуалните проблеми, произтичащи от решенията на XI конгрес на БКП и Националната партийна конференция.

Характерно за изучаване на партийното строителство в окръжния партиен университет е комплексното използване на разнообразни учебни методи и форми. Наред с лекциите с успех се прилагат практически занятия, дискусиите, обсъждането на доклади, съобщения и други разработки, направени от участниците, обмяната на положителен опит. За активизирането на участниците допринася разработването на курсови работи и особено провежданите научно-практически конференции.

С голям интерес се посреща провеждането на занятията по някои актуални проблеми в отделни общински партийни организации, което позволява теоретическото изясняване на проблемите да се съчетае с анализ на практическата дейност на съответната организация. Непосредствено след Националната партийна конференция учебният курс с първите секретари имаше занятие на тема „Засилване политическия характер на партийното ръководство — главно условие за усъвършенстване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката“ в гр. Костенец.

Заключителното занятие за учебната 1978/79 год. се състоя в гр. Средногорие. Участието в проведения пленум на общинския партиен комитет за подобряване качествения състав на общинската партийна организация даде на участниците богат фактически материал и създаде подходяща психологическа нагласа за активно участие в дискусията, посветена на факторите, които обуславят ръководната роля на БКП на съвременния етап. Обсъдиха се интересни групови и индивидуални разработки по такива актуални проблеми на теорията и практиката като „Комунистическата партия — главен субективен фактор в социалистическото общество“, „Научен и политически подход към проблемите на социално-икономическото развитие“, „Единство на политическия и икономическия подход“, „Развитието на вътрешнопартийните отношения“.

В различните учебни курсове и филиалите на университета най-често предмет на обсъждане и обмяна на опит са въпросите, свързани с повишаване ролята на партийната организация като политически щаб на трудовите колективи, партийното ръководство на икономиката, повишаване научността в партийната работа, личният пример на комуниста. С трайно въздействие са проведените семинари за приноса на др. Т. Живков в развитието и обогатяването на учението за Партията, дискусиите за повишаване боеспособността на партийните организации и по темата „Критерии и предпоставки за повишаване ефективността в партийно-организационната дейност“.

Може да се направи изводът, че окръжният партиен университет създава подходящи условия за основните кадри творчески да изучават проблемите на партийното строителство.

И в същото време досегашната дейност на университета ни дава основание да търсим и нови възможности. Ако въпросите за обхвата на кадрите, необходимият хорариум от часове, могат да се смятат за решение в основна линия, то към **качеството и практическата ефективност на занятията могат да се предявят сериозни претенции.**

Неоправдано в много от занятията превес се дава на лекционната форма, като се подценяват другите форми и преди всичко самостоятелната изследователска работа на участниците с първоизточниците и

Digitized by Google

партийните документи, за организиране на проблемно и творческо обсъждане на най-актуалните въпроси на партийната работа.

От гледна точка на съдържанието съществен недостатък е стремежът на някои партийни комитети и кадри да превърнат занятията във филиалите на университета по партийно строителство в школа за професионално-делова квалификация.

Общоизвестен е фактът, че част от изнасяните лекции по своето научно и методическо равнище не отговарят на подготовката и потребностите на обучаваните кадри. **Независимо от усилията, които се полагат за прилагане на диференциран подход, неизбежно е събирането в отделните учебни курсове на хора с различна обща и специална подготовка.** Наред с кадрите, които са изучавали системен курс по партийно строителство в АОНСУ, има и хора, за които тази проблематика е почти непозната.

Някои кадри се отнасят с предубеждение към обучението, защото им се струва, че няма какво ново да научат. Наблюденията обаче показват, че знанията им по проблемите на партийното строителство са доста несистемни и фрагментарни. **Постоянна актуалност има въпросът за съотношението между теоретичните и приложните знания в обучението.** В отделни случаи стремежът да се придаде практическа насоченост води до примитивизъм и елементарен подход към много сложни по своята същност проблеми. Забравя се максимата, че най-практична в последна сметка се оказва добрата теория.

Всички тези идеи са залегнали в разработената нова система за обучение на номенклатурните и резервните кадри и низовия партиен актив на Софийската окръжна партийна организация, която предстои да бъде утвърдена от пленума на ОК на БКП. В системата се предвижда всеки участник в университета още в началото на учебната година да избере проблем, който ще изследва и разработва самостоятелно. Създава се възможност за обогатяване на самостоятелната работа, която може да се изрази в подготвянето на доклади, реферати, научни съобщения, лекции, беседи, решаване на определени практически задачи, свързани с повишаване научността и внасянето на по-голямо творчество в партийната работа.

Основно изискване към всички разработки е да се основават на съвременните постижения на теорията и да са насочени към конкретната практика. За да помогнат на самостоятелната работа, домът за политическа просвета и кабинетът по партийно-организационните въпроси организират ежемесечно групови и индивидуални консултации с участието на изтъкнати учени и специалисти. Най-интересните разработки се обсъждат по време на очните занятия. В края на всяка учебна година се провежда изпит, а също и защита на курсова работа.

* * *

Окръжният партиен университет е основна, но не е единствена форма за повишаване подготовката на партийните кадри от окръга по партийно строителство. Неговата проблематика заема съществено място във всички курсове и семинари с щатните партийни работници, организирани от окръжния комитет, предмет е на творчески обсъждания и дискусии в отделите на комитета.

Голямо внимание в окръжната партийна организация се отделя за запознаването на новоприетите и млади комунисти с партийното строителство. То се осъществява в специализирани семинари и курсове към общинските партийни комитети с участието на висококвалифицирани лектори.

Digitized by Google

Основна форма за повишаване знанията на всички комунисти по партийно строителство е политическата учебна година. След решението на Политбюро на ЦК на БКП от 1975 г. „За подобряване работата в областта на партийното строителство“ се формира самостоятелна учебна дисциплина в системата за политическа просвета и в окръга се изграждат ежегодно средно 60 звена по партийно строителство.

Положително е, че почти няма звено, в което да не се извършва конкретна работа за свързване на теорията с практиката. Замислят се интересни практически занятия за авангардната роля на комунистите, усвояването и конкретното прилагане на политическия подход.

Все по-масова става практиката да се възлагат конкретни практически задачи на участниците в звената за самостоятелно проучване, анализ и разработка. През миналата учебна година близо 80% от участниците в звената по партийно строителство в Средногорската общинска партийна организация са получили такива задачи.

Изключително важен момент в дейността на окръжната партийна организация е изучаването на тритомника на др. Т. Живков „За партийното строителство“. През миналата учебна година във всички учебни звена в системата за политическа просвета се проведоха по две занятия, посветени на тритомника. Стремежът беше да се усвои преди всичко богатството от идеи, новаторският и творческият подход на първия партиен и държавен ръководител, да се направи конкретен анализ на собствената практика.

Характерно е, че в преобладаващата част от учебните звена именно по време на тези занятия най-пълно пролича нарасналото умение на пропагандистите да свързват теорията с практиката, ориентацията на политическата просвета не само към изучаване на проблемите, но и към практическо участие в тяхното решаване. За това допринесе най-вече повишеният интерес и активността на участниците. Този интерес беше характерен и пролича особено ярко и по време на окръжната научно-практическа конференция по тритомното издание на др. Т. Живков „За партийното строителство“, първият етап на която се проведе под формата на разговори и събрания на първичните партийни организации.

* * *

Реална ефективност от обучението на кадрите по партийно строителство може да се постигне само ако се усъвършенствува подготовката на партийния актив и най-вече на партийните секретари.

По сега съществуващата система основна форма за обучение на партийния актив в окръжната партийна организация са **постоянно действуващите школи към общинските партийни комитети.** В тях се учат ежемесечно секретарите и зам.-секретарите и периодично останалите членове на партийните бюра. Проблемите на партийното строителство заемат около 80 на сто в програмите на тези школи. Обучението има предимно практико-приложен характер. Лекциите се изнасят главно от сътрудниците на окръжния комитет на Партията. Голямо внимание се отделя на практическите занятия и обмяната на положителния опит.

Постоянна практика в окръжната организация е да се анализира състоянието на подготовката на актива. Социологическото изследване със секретарите и зам.-секретарите на ППО показа, че 74 на сто от тях оценяват като недостатъчна своята теоретическа и практическа подготовка по проблемите на партийната работа. **Това подсказа на партийните комитети, че са нужни по-разнообразни форми, чрез които своевременно целият партиен актив да усвоява задълбочено основните проблеми на партийното строителство като наука и като практика.**

Digitized by Google

партийните документи за пре
съдържа за най-важните въ

От гледна точка на съдъ
жът на всеки партиен комит
филиалите на университета по
фесионално-делова квалификац

Общеизвестен е фактът, ч
научно и методическо равни
требностите на обучаваните и
полагат за прилагане на диф
то в отделните учебни курсове
подготовка. Наред с кадрите,
партийно строителство в АОН
тика е почти непозната.

Някои кадри се оплакват с
им се струва, че няма какъв
казват, че знанията им по пр
доста несистемни и фрагмента
за съотношението между теор
нието. В отделни случаи стре
ност води до примитивизъм и
по своята същност проблеми.
в последна сметка се оказва до

Всички тези идеи са зале
обучение на номенклатурните
актив на Софийската окръжна
да бъде утвърдена от пленума
вижда всеки участник в уни
година да избере проблем, ко
телно. Създава се възможност
та, която може да се изрази в
учни съобщения, лекции, бесе
задачи, свързани с повишаван
творчество в партийната работ

Основно изискване към в
съвременните постижения на т
та практика. За да помогнат на
тическа просвета и кабинетът
организират ежемесечно груп
стието на изтъкнати учени и
ки се обсъждат по време на
-година се провежда изпит, а с

Окръжният партиен универ
ма за повишаване подготовка
партийно строителство. Негова
то във всички курсове и семи
ганизирани от окръжния коми
и дискусии в отделите на коми

Голямо внимание в окръж
запознаването на новоприетите
телство. То се осъществява в
общинските партийни комитет
лектори.

Digitized by Google

Основна форма за повишаване знанията на всички комунисти по партийно строителство е политическата учебна година. След решението на Политбюро на ЦК на БКП от 1975 г. „За подобряване работата в областта на партийното строителство“ се формира самостоятелна учебна дисциплина в системата за политическа просвета и в окръга се изграждат ежегодно средно 60 звена по партийно строителство.

Положително е, че почти няма звено, в което да не се извършва конкретна работа за свързване на теорията с практиката. Замислят се интересни практически занятия за авангардната роля на комунистите, усвояването и конкретното прилагане на политическия подход.

Все по-масова става практиката да се възлагат конкретни практически задачи на участниците в звената за самостоятелно проучване, анализ и разработка. През миналата учебна година близо 80% от участниците в звената по партийно строителство в Средногорската общинска партийна организация са получили такива задачи.

Изключително важен момент в дейността на окръжната партийна организация е изучаването на тритомника на др. Т. Живков „За партийното строителство“. През миналата учебна година във всички учебни звена в системата за политическа просвета се проведоха по две занятия, посветени на тритомника. Стремежът беше да се усвои преди всичко богатството от идеи, новаторският и творческият подход на първия партиен и държавен ръководител, да се направи конкретен анализ на собствената практика.

Характерно е, че в преобладаващата част от учебните звена именно по време на тези занятия най-пълно пролича нарасналото умение на пропагандистите да свързват теорията с практиката, ориентацията на политическата просвета не само към изучаване на проблемите, но и към практическо участие в тяхното решаване. За това допринесе най-вече повишеният интерес и активността на участниците. Този интерес беше характерен и пролича особено ярко и по време на окръжната научно-практическа конференция по тритомното издание на др. Т. Живков „За партийното строителство“, първият етап на която се проведе под формата на разговори и събрания на първичните партийни организации.

* * *

нието на кадрите по партийно строи-
ю ако се усъвършенствува подготов-
е на партийните секретари.

тема основна форма за обучение на
ртийна организация са **постояннодей-**
те партийни комитети. В тях се учат
екретарите и периодично останалите
облемите на партийното строителство
ите на тези школи. Обучението има
актер. Лекциите се изнасят главно от
ет на Партията. Голямо внимание се
и обмяната на положителния опит.
ната организация е да се анализира
актива. Социологическото изследване
те на ППО показа, че 74 на сто от
своята теоретическа и практическа
ийната работа. Това подсказа на пар-
по-разнообразни форми, **чрез които**
ив да усвоява задълбочено основните
ство като наука и като практика.

Digitized by Google

партийните документи, за организиране на проблемно и творческо обсъждане на най-актуалните въпроси на партийната работа.

От гледна точка на съдържанието съществен недостатък е стремежът на някои партийни комитети и кадри да превърнат занятията във филиалите на университета по партийно строителство в школа за професионално-делова квалификация.

Общоизвестен е фактът, че част от изнасяните лекции по своето научно и методическо равнище не отговарят на подготовката и потребностите на обучаваните кадри. **Независимо от усилията, които се полагат за прилагане на диференциран подход, неизбежно е събирането в отделните учебни курсове на хора с различна обща и специална подготовка.** Наред с кадрите, които са изучавали системен курс по партийно строителство в АОНСУ, има и хора, за които тази проблематика е почти непозната.

Някои кадри се отнасят с предубеждение към обучението, защото им се струва, че няма какво ново да научат. Наблюденията обаче показват, че знанията им по проблемите на партийното строителство са доста несистемни и фрагментарни. **Постоянна актуалност има въпросът за съотношението между теоретичните и приложните знания в обучението.** В отделни случаи стремежът да се придаде практическа насоченост води до примитивизъм и елементарен подход към много сложни по своята същност проблеми. Забравя се максимата, че най-практична в последна сметка се оказва добрата теория.

Всички тези идеи са залегнали в разработената нова система за обучение на номенклатурните и резервните кадри и низовия партиен актив на Софийската окръжна партийна организация, която предстои да бъде утвърдена от пленума на ОК на БКП. В системата се предвижда всеки участник в университета още в началото на учебната година да избере проблем, който ще изследва и разработва самостоятелно. Създава се възможност за обогатяване на самостоятелната работа, която може да се изрази в подготвянето на доклади, реферати, научни съобщения, лекции, беседи, решаване на определени практически задачи, свързани с повишаване научността и внасянето на по-голямо творчество в партийната работа.

Основно изискване към всички разработки е да се основават на съвременните постижения на теорията и да са насочени към конкретната практика. За да помогнат на самостоятелната работа, домът за политическа просвета и кабинетът по партийно-организационните въпроси организират ежемесечно групови и индивидуални консултации с участието на изтъкнати учени и специалисти. Най-интересните разработки се обсъждат по време на очните занятия. В края на всяка учебна година се провежда изпит, а също и защита на курсова работа.

* * *

Окръжният партиен университет е основна, но не е единствена форма за повишаване подготовката на партийните кадри от окръга по партийно строителство. Неговата проблематика заема съществено място във всички курсове и семинари с щатните партийни работници, организирани от окръжния комитет, предмет е на творчески обсъждания и дискусии в отделите на комитета.

Голямо внимание в окръжната партийна организация се отделя за запознаването на новоприетите и млади комунисти с партийното строителство. То се осъществява в специализирани семинари и курсове към общинските партийни комитети с участието на висококвалифицирани лектори.

Digitized by Google

Основна форма за повишаване знанията на всички комунисти по партийно строителство е политическата учебна година. След решението на Политбюро на ЦК на БКП от 1975 г. „За подобряване работата в областта на партийното строителство“ се формира самостоятелна учебна дисциплина в системата за политическа просвета и в окръга се изграждат ежегодно средно 60 звена по партийно строителство.

Положително е, че почти няма звено, в което да не се извършва конкретна работа за свързване на теорията с практиката. Замислят се интересни практически занятия за авангардната роля на комунистите, усвояването и конкретното прилагане на политическия подход.

Все по-масова става практиката да се възлагат конкретни практически задачи на участниците в звената за самостоятелно проучване, анализ и разработка. През миналата учебна година близо 80% от участниците в звената по партийно строителство в Средногорската общинска партийна организация са получили такива задачи.

Изключително важен момент в дейността на окръжната партийна организация е изучаването на тритомника на др. Т. Живков „За партийното строителство“. През миналата учебна година във всички учебни звена в системата за политическа просвета се проведоха по две занятия, посветени на тритомника. Стремежът беше да се усвои преди всичко богатството от идеи, новаторският и творческият подход на първия партиен и държавен ръководител, да се направи конкретен анализ на собствената практика.

Характерно е, че в преобладаващата част от учебните звена именно по време на тези занятия най-пълно пролича нарасналото умение на пропагандистите да свързват теорията с практиката, ориентацията на политическата просвета не само към изучаване на проблемите, но и към практическо участие в тяхното решаване. За това допринесе най-вече повишеният интерес и активността на участниците. Този интерес беше характерен и пролича особено ярко и по време на окръжната научно-практическа конференция по тритомното издание на др. Т. Живков „За партийното строителство“, първият етап на която се проведе под формата на разговори и събрания на първичните партийни организации.

* * *

Реална ефективност от обучението на кадрите по партийно строителство може да се постигне само ако се усъвършенствува подготовката на партийния актив и най-вече на партийните секретари.

По сега съществуващата система основна форма за обучение на партийния актив в окръжната партийна организация са **постоянно действуващите школи към общинските партийни комитети.** В тях се учат ежемесечно секретарите и зам.-секретарите и периодично останалите членове на партийните бюра. Проблемите на партийното строителство заемат около 80 на сто в програмите на тези школи. Обучението има предимно практико-приложен характер. Лекциите се изнасят главно от сътрудниците на окръжния комитет на Партията. Голямо внимание се отделя на практическите занятия и обмяната на положителния опит.

Постоянна практика в окръжната организация е да се анализира състоянието на подготовката на актива. Социологическото изследване със секретарите и зам.-секретарите на ППО показа, че 74 на сто от тях оценяват като недостатъчна своята теоретическа и практическа подготовка по проблемите на партийната работа. **Това подсказа на партийните комитети, че са нужни по-разнообразни форми, чрез които своевременно целият партиен актив да усвоява задълбочено основните проблеми на партийното строителство като наука и като практика.**

Digitized by Google

МЕТОДИКАТА

РАХИЛА ЛЮБОМИРОВА

Бързото развитие на науката партийно строителство налага необходимостта и от своевременно развитие на нейната методика. Неотменното изискване партийните и стопанските кадри непрестанно да усъвършенстват ръководната си дейност ги заставя ежедневно да изучават и което е по-важно — да прилагат теорията на партийното строителство. А това повишава ролята на методическото ръководство на този процес.

Безспорно задачата за осъществяване на методическо ръководство на все по-масовото изучаване на проблемите на партийното строителство се отнася с пълна сила и до окръжните и общинските комитети на Партията.

Положителна страна от досегашната дейност на партийните комитети по пропагандирането и усвояването на знанията по партийно строителство е умението им да ангажират вниманието на все по-широк кръг от партийния, стопанския, обществения и държавния актив с теорията и практиката на тази наука. Благоприятен повод и методологическа основа на масовата пропагандна дейност в това направление стана тритомното издание на др. Т. Живков „За партийното строителство". Разнообразиха се и формите, чрез които е организирано изучаването на партийното строителство — звена в системата на партийната просвета, лекториите, конференции и т. н. Разнообразяват се и методите при преподаването и изучаването на партийното строителство — лекции, доклади, реферати, дискусии.

Търсейки пътища за усъвършенстване на системата за обучение, се налага да откроим по-ясно недостатъците. Известни са главните слабости — кампанийност, провеждане на общи инициативи, нарушаване логиката на учебното съдържание, недостатъчната самостоятелна работа и др.

* * *

Въпросите на методиката на партийното строителство трябва да се разглеждат в три аспекта: методика на преподаването, методика на изучаването и методика на внедряването. Разбира се, те дълбоко се преплитат, взаимно се обуславят и допълват и независимо от това всяка от посочените методики има своите особености.

Свои особености има методиката на преподаването на партийното строителство. Тя изисква да се организира и провежда многообразна и целенасочена дейност с хората, посветили се на това — преподаватели в междуокръжни школи, пропагандисти, научни работници.

Кое е основното, необходимото и особеното в методиката на изучаване на партийното строителство?

Преди всичко — да се състави научнообоснована и логически издържана програма. Това означава логиката на учебното съдържание да съответствува на логиката на науката. Въз основа на диалектическия материализъм и чрез произведенията на класиците на марксизма-ленинизма програмата трябва да съдържа изучаването и развитието на основните закономерности и произтичащите от тях основни принципи в изграждането и дейността на Комунистическата партия, да насочва към разкриване същностните черти в ръководната дейност на Партията през всички етапи от развитието на отделните социални процеси и системи и на обществото като цяло; да отбелязва приноса на съвременните партийни ръководители в развитието на науката и практиката, да предполага отпор на антимарксистките теории за Партията, да разкрива днешните и бъдещите проблеми в партийната дейност и в партийното ръководство.

Ще бъде полезно още програмата да определя чрез какви основни методи ще се изучава всеки проблем или всяка тема, кои произведения да се прочетат и каква допълнителна литература да се ползва. Тя да посочва и за колко време следва да се изучи определеното съдържание — за една, две или три учебни години. Изискване към учебната програма е и нейното диференциране в зависимост от образованието и практическия опит на обучаващите се.

Най-важното изискване към методиката на изучаването на партийното строителство е чрез всичките си форми, методи и средства да подготвя обучаваните към бъдеща самостоятелна работа; да създава у тях умения непрестанно да обогатяват своите знания и опит по партийно строителство. Това произтича от същността на самата наука, която всекидневно се развива и обогатява. За всичко и по всеки повод, за всяко решение, за всеки партиен документ не е необходимо, а не е и възможно организирано изучаване. Ръководните кадри следва да умеят бързо да осмислят партийните решения чрез теорията на партийното строителство и което е по-важно, още по-бързо да създават организация за тяхното изпълнение.

Самостоятелната работа като метод на обучение и възпитание е сложна и многообразна. Какво изисква тя?

Преди всичко — да се сформират групи за самостоятелно изучаване на партийното строителство, и то диференцирано — според досегашната подготовка и опит на кадрите. За всяка група е полезно да има определен научен ръководител, консултант.

Важно значение за изучаващите по самостоятелен път проблемите на партийното строителство има отчитането на резултатите. Различни могат да бъдат формите

Digitized by Google

в това отношение — конференции, партийни събрания. Най-важният критерий за резултатите от самостоятелното изучаване на партийното строителство е доколко неговите знания са обогатили кадрите, какви реални положителни промени са настъпили в тяхната ръководна дейност. Най-полезен може би е самоотчетът — какво е успял да изучи и осмисли в практиката, към какво следва да се връща, с кое трябва да запознае хората, с които работи, които ръководи и т. н.

Методиката на изучаването на партийното строителство е много по-сложна, разнообразна и в никакъв случай не се изчерпва със самостоятелната работа, макар че тя следва да има водещо значение спрямо останалите методи. Необходимо е в практическата дейност да се разкриват връзките и взаимоотношенията между различните методи, да се усъвършенствува тяхното използване.

Решаваща роля има методиката на внедряване в практиката на знанията по партийно строителство. Тя започва с методиката на преподаването, дълбоко се преплита с методиката на изучаването и има своите особености като методика на внедряване. Много са и партийните, и стопанските кадри, които добре познават теоретичните проблеми, но когато се дойде до тяхното приложение, са безпомощни, не знаят как да постъпят. А партийното строителство се прилага на всяка крачка, всеки момент, и то при най-различни ситуации. Затова както при никоя друга наука тук е особено необходимо разработването на методика на внедряването.

Поставянето на широка основа пропагандирането, изучаването и внедряването на партийното строителство изисква и още по-ефективно ръководство на тази многообразна дейност, в това число и непрекъснатото разработване на неговата методика.

ПЪТИЩАТА, КОИТО СИ ИЗБИРАМЕ

ДИМЧО АНГЕЛОВ

Отговорността за израстването на общинския комитет на Партията като политически ръководител на сега формиращата се селищна система е по силите на комитета. Защото нему е предоставено правото да избира пътищата, по които ще стигне до осъществяването на своята отговорност. Да търси свое решение на изискването: „Партийните комитети системно, конкретно и непосредствено трябва да работят с партийните бюра и да им помагат за подобряване на техния стил и методи на работа“[1]. Да съумява да работи така, че да засилва самодейния характер на партийните организации, да надделява на желанията да се регламентира дейността им, да се изземват и „решават“ въпроси, които първичната партийна организация познава и сама може да разреши.

За да търси верния подход, общинският комитет на Партията определя според силите си посоките на своите намерения. Този процес е разнолик, както са различни и конкретните условия. Но в него има и общи, задължителни за всички комитети задачи.

Една от тях е обучението на кадрите на общинската партийна организация по партийно строителство.

* * *

Обучението на кадрите на общинската партийна организация е възможно да се разглежда като система и едновременно като подсистема. От една страна — като частица от марксистко-ленинското обучение на комунистите, от друга — като подсистема на системата за обучение на кадрите по партийно строителство. А е възможно и другояче да се построят тези взаимоотношения.

Може и е необходимо да се анализира обучението като система или подсистема и това е едната страна на проблема. Другата е — обучението като процес, като реализация на системата, като множество явления и процеси.

От пътищата, които си избираме, особено важно сега е обучението на кадрите на общинските партийни организации по партийно строителство като предпоставка за утвърждаване на общинския комитет на Партията.

Не твърдя, нито че именно тази гледна точка е единствено вярната, нито че тя може да се абсолютизира.

Не са единичен случай усилията за обучението на кадрите на общинските партийни организации по партийно строителство да се приспособяват към досегашната практика на бившите градски и общински комитети. И в това няма нищо чудно. Има много, отделно взети, постижения, които е задължително да се доразвиват и утвърждават. Това е много важен момент в подхода на общинския комитет на Пар-

[1] Тезиси на ЦК на БКП във връзка с подготовката за Единадесетия конгрес на Партията, С., 1976, с. 164.

Digitized by Google

тията. Защото ще даде ясна представа как да се формира ново отношение към обучението на кадрите на общинските партийни организации по партийно строителство.

* * *

Новото отношение има едно безусловно изискване. Това е несъвместимостта с опитите бързо и ефектно да се постигнат успехи. С желанията да се покаже на вишестоящия комитет активност. Да се докарат лектори, да им се съберат аудитории и да се отчете — обучихме кадрите.

Ако си изберем пътя на мъчителната, понякога горчива от трудности работа за формиране на свой подход към обучението на кадрите на общинската партийна организация по партийно строителство, ще се доверим на бъдещето. Защото ние ще работим за него — ще подготвяме неговите творци. И то ще ни се отплаща чрез техните дела.

Разбираме, че нещо трябва да се промени, имаме добро желание да започнем. Но трудно се решаваме. Защото стигаме до въпроса — какво да направим и как? Интересен въпрос. За да му отговорим, непременно трябва да си припомним думите на В. И. Ленин, че оня, който би поискал да измисли за работниците такава рецепта, която да дава предварително готови решения за всички случаи в живота, или който би обещал, че политиката на революционния пролетариат не ще има никакви трудности и заплетени положения, той би бил просто шарлатанин.

И за да не се крием зад невъзможността от рецепта, а все пак да започнем разговора на тема какво и как, ще споделя, ще препредам няколко идеи, намерения и начинания.

1

В основата на подхода към обучението да залегне едно особено важно обстоятелство — чрез индивидуални беседи с членовете на общинския комитет на Партията, с действуващите и резервни кадри — секретари, членове на бюра и партийни групови отговорници, да се установи кой, кога, как е обучаван по проблемите на партийното строителство.

Надделява предложението за индивидуална беседа, защото са необходими активизирането на отговарящия и компетентността на питащия. Важни са и оценката, и самооценката — какви са потребностите от знания по партийно строителство и от какви знания.

Това начинание в идеалния му желан вид не успях да намеря в работата на няколко общински комитета на Партията. Възможно е да не съм попаднал там, където го има, но по-възможно е да го има в някакъв по-различен вариант.

Знанието за потребностите и интересите на кадрите е задължително и неговото постигане е несъмнен успех. Но този успех има смисъл само ако се доразвие и утвърди чрез организиране на обучение по партийно строителство, което да удовлетворява и кадрите, и комитета.

Възниква въпросът — как да се осъществява обучението?

Не бяха малко събеседниците, категорични в отговора си — да се отчита приемствеността и да се търси новото. И имаха основания. Показаха ми действуващи системи на окръжно равнище, които се усъвършенствуват. В тях кадрите са подредени по номенклатура. И всички комитети — окръжен, общински, заводски, организират и ръководят обучение. Постигнат е обхват, който радва.

Ако се опитаме да се отърсим от желанието да утвърждаваме вече утвърденото, да хвалим безспорното и да омекотяваме противоречията, ще се запитаме — а гледната точка? Тази, от която зависи израстването на общинския комитет на Партията като политически ръководител на сега протичащите процеси, които предопределят формирането на селищната система като единен социален организъм. Тя никак не е маловажна и не е намерила подобаващото ѝ място в системата.

Ще бъде неправилно, ако се опитаме да отречем достойнствата на сега съществуващия подход на обучение по партийно строителство. Толкова, колкото ако го защищаваме и държим да остане неизменен в сегашния си вид.

И сега членовете на общинския комитет на Партията се обучават. Това е безспорно. Както и разпространеното обяснение — вярно е, че е член на общинския комитет, но ние го обучаваме в звеното по социално управление, където лекторът е от столицата. Не за това става дума. Още повече защото се оказва, че той, обучаваният член на комитета, е заместник-директор на един от заводите, бил е на следдипломна подготовка в София и тези теми, които сега търпеливо и измъчено слуша, ги има в тетрадката си, записани от лекциите на професора. Сега ги слуша от асистента. И някои от нещата знае много по-добре от него. Но е член на Партията от пет години и обучението му по партийно строителство е било инцидентно и недостатъчно. И сега се стеснява, когато му се наложи да вземе участие дори в разговор по проблеми от вътрешнопартийния живот. А е член на общинския комитет на Партията, подготвен стопански ръководител и съвсем неподготвен по партийно строителство. Но се обучава в едно от звената. И като че ли всичко е в ред.

Това не е отделен случай, специално подбран, за да подкрепя твърдението, че за да се осъществява като пълнокръвен и дееспособен политически орган, общинският комитет на Партията следва да изучи, осмисли и овладее процеса на обучение на кадрите по партийно строителство.

2

Няма нищо по-лесно от това нещо да се пожелае. Дори и ако се знае какво точно се желае.

Digitized by Google

По-важното е — осъществяването на добрите намерения. Как да стане то?

Преди всичко като утвърждаваме и развиваме положителното от досегашната практика. Кадри на общинските партийни организации се обучават по партийно строителство сега в Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, в центровете за усъвършенстване на ръководни кадри, в междуокръжните партийни школи. И всичко това като явление, като факт е добре.

Но „в настоящия момент с особена сила се откроява необходимостта да се ликвидира вредната практика да се мерят резултатите от идейновъзпитателната работа само според оценката на провежданите мероприятия, сами за себе си, а не главно въз основа на техния краен резултат, на съвкупния им възпитателен и практически ефект.[1] Тази оценка ни задължава да се научим да измерваме резултатността, като отчитаме, че досегашният основен измерител — оценката на самото обучение — има междинен характер и няма самостоятелно значение.

Особено важно е, че сега значително по-високите социални критерии задължават оценката на самото обучение в неговите аспекти (навременност, тематика, качество) да се свързва с оценката на практическите действия и поведение на кадрите, предизвикани от въздействието на обучението по партийно строителство.

Обстоятелство, което категорично изисква активна роля на общинския партиен комитет в обучението на кадрите извън общината.

3

Анализът на потребностите от знания по партийно строителство на комунистите, партийните групови отговорници, членовете на партийните бюра, секретарите на първичните партийни организации, членовете на общинския комитет на Партията сега изисква нов подход.

Главното в него е разбирането, че за да се формира и изпълнява партийната политика, са потребни апостоли, закърмени със знания през първите дни на радостното притежание на червената членска книжка. Водени за ръка през различните форми, звена и степени на обучение. Подготвяни за деня, в който ще получат доверието на комунистите, ще бъдат техни избраници.

Това означава обучението на кадрите на общинската партийна организация по партийно строителство да започва с обичането на новоприетите комунисти. Да обхваща комунистите в зависимост от образование, жизнен и партиен опит. Да продължава с актива на общинската партийна организация.

И всичкото това богатство и многообразие да дава плод — партийни секретари, членове на общинския комитет, партийни работници. Тяхното по-нататъшно обучение също да е грижа на общинския комитет на Партията. Той да предлага кои кадри кога и какво да учат. В зависимост от работата, която ще им възлага, и практическите резултати, които ще очаква.

4

Нито оспорвам, нито омаловажавам ролята на окръжния комитет, неговата кадрова политика. Правото му да прави оценка на кадрите, да взема решения за тяхното развитие.

Всичко това е безспорно. И сега е необходимо да търсим тази позиция, да я приемаме за своя гледна точка. Особено ако съумеем да потърсим в нея съчетаването на знанията на кадрите, създаването на приемственост в обучението на различните равнища.

Така окръжният комитет ще създава условия общинският комитет на Партията да бъде работен орган. Нарастването на компетентността на кадрите по партийно строителство е несъмнена гаранция за израстването на общинския комитет на Партията като орган за политическо ръководство.

* * *

Това са аргументите, събрани в търсенията, как да се осъществява и какво да се измени в обучението на кадрите на общинските партийни организации по партийно строителство. Възможно е да са недостатъчни, някъде неточни. И все пак пътищата, които си избираме, имат една обща цел — ефективността на партийната и обществената дейност.

ДУМАТА НА ОБУЧАВАНИТЕ

ЛИЛЯНА КАНЕВА

Естествено е, когато търсим ефективността от обучението по партийно строителство, да изследваме различни страни от изградените системи, да се вглеждаме в прилаганите форми и методи, да се стремим да открием богатството от положителен опит, резервите на неизползваните възможности.

И все пак ефективността започва там, където има изменение в мисленето и поведението, в действията. Тя е в отражението на процеса на обучение върху личността на комуниста.

[1] Ал. Лилов, Борбата за претворяване в живота стратегията на Партията за висока ефективност и високо качество — задача над задачите на идеологическия фронт, С., Партиздат, 1978, с. 79—80.

Digitized by Google

тията. Защото ще даде ясна представа как да се формира ново отношение към обучението на кадрите на общинските партийни организации по партийно строителство.

* * *

Новото отношение има едно безусловно изискване. Това е несъвместимостта с опитите бързо и ефектно да се постигнат успехи. С желанията да се покаже на вишестоящия комитет активност. Да се докарат лектори, да им се съберат аудитории и да се отчете — обучихме кадрите.

Ако си изберем пътя на мъчителната, понякога горчива от трудности работа за формиране на свой подход към обучението на кадрите на общинската партийна организация по партийно строителство, ще се доверим на бъдещето. Защото ние ще работим за него — ще подготвяме неговите творци. И то ще ни се отплаща чрез техните дела.

Разбираме, че нещо трябва да се промени, имаме добро желание да започнем. Но трудно се решаваме. Защото стигаме до въпроса — какво да направим и как? Интересен въпрос. За да му отговорим, непременно трябва да си припомним думите на В. И. Ленин, че оня, който би поискал да измисли за работниците такава рецепта, която да дава предварително готови решения за всички случаи в живота, или който би обещал, че политиката на революционния пролетариат не ще има никакви трудности и заплетени положения, той би бил просто шарлатанин.

И за да не се крием зад невъзможността от рецепта, а все пак да започнем разговора на тема какво и как, ще споделя, ще препредам няколко идеи, намерения и начинания.

1

В основата на подхода към обучението да залегне едно особено важно обстоятелство — чрез индивидуални беседи с членовете на общинския комитет на Партията, с действуващите и резервни кадри — секретари, членове на бюра и партийни групови отговорници, да се установи кой, кога, как е обучаван по проблемите на партийното строителство.

Надделява предложението за индивидуална беседа, защото са необходими активизирането на отговарящия и компетентността на питащия. Важни са и оценката, и самооценката — какви са потребностите от знания по партийно строителство и от какви знания.

Това начинание в идеалния му желан вид не успях да намеря в работата на няколко общински комитета на Партията. Възможно е да не съм попаднал там, където го има, но по-възможно е да го има в някакъв по-различен вариант.

Знанието за потребностите и интересите на кадрите е задължително и неговото постигане е несъмнен успех. Но този успех има смисъл само ако се доразвие и утвърди чрез организиране на обучение по партийно строителство, което да удовлетворява и кадрите, и комитета.

Възниква въпросът — как да се осъществява обучението?

Не бяха малко събеседниците, категорични в отговора си — да се отчита приемствеността и да се търси новото. И имаха основания. Показаха ми действуващи системи на окръжно равнище, които се усъвършенствуват. В тях кадрите са подредени по номенклатура. И всички комитети — окръжен, общински, заводски, организират и ръководят обучение. Постигнат е обхват, който радва.

Ако се опитаме да се отърсим от желанието да утвърждаваме вече утвърденото, да хвалим безспорното и да омекотяваме противоречията, ще се запитаме — а гледната точка? Тази, от която зависи израстването на общинския комитет на Партията като политически ръководител на сега протичащите процеси, които предопределят формирането на селищната система като единен социален организъм. Тя никак не е маловажна и не е намерила подобаващото й място в системата.

Ще бъде неправилно, ако се опитаме да отречем достойнствата на сега съществуващия подход на обучение по партийно строителство. Толкова, колкото ако го защищаваме и държим да остане неизменен в сегашния си вид.

И сега членовете на общинския комитет на Партията се обучават. Това е безспорно. Както и разпространеното обяснение — вярно е, че е член на общинския комитет, но ние го обучаваме в звеното по социално управление, където лекторът е от столицата. Не за това става дума. Още повече защото се оказва, че той, обучаваният член на комитета, е заместник-директор на един от заводите, бил е на следдипломна подготовка в София и тези теми, които сега търпеливо и измъчено слуша, ги има в тетрадката си, записани от лекциите на професора. Сега ги слуша от асистента. И някои от нещата знае много по-добре от него. Но е член на Партията от пет години и обучението му по партийно строителство е било инцидентно и недостатъчно. И сега се стеснява, когато му се наложи да вземе участие дори в разговор по проблеми от вътрешнопартийния живот. А е член на общинския комитет на Партията, подготвен стопански ръководител и съвсем неподготвен по партийно строителство. Но се обучава в едно от звената. И като че ли всичко е в ред.

Това не е отделен случай, специално подбран, за да подкрепя твърдението, че за да се осъществява като пълнокръвен и дееспособен политически орган, общинският комитет на Партията следва да изучи, осмисли и овладее процеса на обучение на кадрите по партийно строителство.

2

Няма нищо по-лесно от това нещо да се пожелае. Дори и ако се знае какво точно се желае.

Digitized by Google

По-важното е — осъществяването на добрите намерения. Как да стане то?

Преди всичко като утвърждаваме и развиваме положителното от досегашната практика. Кадри на общинските партийни организации се обучават по партийно строителство сега в Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, в центровете за усъвършенстване на ръководни кадри, в междуокръжните партийни школи. И всичко това като явление, като факт е добре.

Но „в настоящия момент с особена сила се откроява необходимостта да се ликвидира вредната практика да се мерят резултатите от идейновъзпитателната работа само според оценката на провежданите мероприятия, сами за себе си, а не главно въз основа на техния краен резултат, на съвкупния им възпитателен и практически ефект.[1] Тази оценка ни задължава да се научим да измерваме резултатността, като отчитаме, че досегашният основен измерител — оценката на самото обучение — има междинен характер и няма самостоятелно значение.

Особено важно е, че сега значително по-високите социални критерии задължават оценката на самото обучение в неговите аспекти (навременност, тематика, качество) да се свързва с оценката на практическите действия и поведение на кадрите, предизвикани от въздействието на обучението по партийно строителство.

Обстоятелство, което категорично изисква активна роля на общинския партиен комитет в обучението на кадрите извън общината.

3

Анализът на потребностите от знания по партийно строителство на комунистите, партийните групови отговорници, членовете на партийните бюра, секретарите на първичните партийни организации, членовете на общинския комитет на Партията сега изисква нов подход.

Главното в него е разбирането, че за да се формира и изпълнява партийната политика, са потребни апостоли, закърмени със знания през първите дни на радостното притежание на червената членска книжка. Водени за ръка през различните форми, звена и степени на обучение. Подготвяни за деня, в който ще получат доверието на комунистите, ще бъдат техни избраници.

Това означава обучението на кадрите на общинската партийна организация по партийно строителство да започва с обичането на новоприетите комунисти. Да обхваща комунистите в зависимост от образование, жизнен и партиен опит. Да продължава с актива на общинската партийна организация.

И всичкото това богатство и многообразие да дава плод — партийни секретари, членове на общинския комитет, партийни работници. Тяхното по-нататъшно обучение също да е грижа на общинския комитет на Партията. Той да предлага кои кадри кога и какво да учат. В зависимост от работата, която ще им възлага, и практическите резултати, които ще очаква.

4

Нито оспорвам, нито омаловажавам ролята на окръжния комитет, неговата кадрова политика. Правото му да прави оценка на кадрите, да взема решения за тяхното развитие.

Всичко това е безспорно. И сега е необходимо да търсим тази позиция, да я приемаме за своя гледна точка. Особено ако съумеем да потърсим в нея съчетаването на знанията на кадрите, създаването на приемственост в обучението на различните равнища.

Така окръжният комитет ще създава условия общинският комитет на Партията да бъде работен орган. Нарастването на компетентността на кадрите по партийно строителство е несъмнена гаранция за израстването на общинския комитет на Партията като орган за политическо ръководство.

* * *

Това са аргументите, събрани в търсенията, как да се осъществява и какво да се измени в обучението на кадрите на общинските партийни организации по партийно строителство. Възможно е да са недостатъчни, някъде неточни. И все пак пътищата, които си избираме, имат една обща цел — ефективността на партийната и обществената дейност.

ДУМАТА НА ОБУЧАВАНИТЕ

ЛИЛЯНА КАНЕВА

Естествено е, когато търсим ефективността от обучението по партийно строителство, да изследваме различни страни от изградените системи, да се вглеждаме в прилаганите форми и методи, да се стремим да открием богатството от положителен опит, резервите на неизползваните възможности.

И все пак ефективността започва там, където има изменение в мисленето и поведението, в действията. Тя е в отражението на процеса на обучение върху личността на комуниста.

[1] Ал. Лилов, Борбата за претворяване в живота стратегията на Партията за висока ефективност и високо качество — задача над задачите на идеологическия фронт, С., Партиздат, 1978, с. 79—80.

Digitized by Google

А какво мислят непосредствените участници в обучението за знанията, които получават? Удовлетворени ли са от лекцията? Излизат ли от залата с нови идеи, с нови решения за утрешната работа? Научили ли са нов опит, преосмислили ли са досегашната си дейност?

Отговори на тези въпроси е потърсило едно интересно проучване на мнението на партийните секретари за ефективността на сега действуващата система на Софийския градски комитет на Партията за обучение на кадрите. Това проучване очертава някои интересни тенденции, които имат съществено значение за обучението и по партийно строителство.

Съзнателно няма да се спираме в подробности на положителните оценки. С малки изключения почти всички партийни секретари смятат за много полезни еднократните курсове, курсовете за новоизбраните партийни секретари, денят на партийния секретар и др. Ще спрем вниманието си към онези страни от сега действуващата система, които според отговорите и мненията на партийните секретари наложително изискват някакво изменение.

На първо място тук бихме поставили очертаващото се несъответствие между потребностите от определени знания, от обобщен опит, продиктувани от нуждите на живота и това, което те реално получават в курсовете, лекциите, в деня на партийния секретар. Мнението на 49,7 на сто от партийните секретари е, че разглежданите в еднократните курсове проблеми частично отговарят на потребностите им като партийни секретари. А това говори, че на динамиката на партийната работа, която непрекъснато се обогатява и чието въздействие върху обществения живот е все по-голямо и по-необходимо, трябва да съответствува и една по-гъвкава, по-динамична, по-изменяща се система за научна информация.

Причините за това несъответствие могат да бъдат най-различни. Но те трябва точно да се определят, да не се подценяват и да се търсят пътища за намаляване на различието между това, което е нужно на живота, и това, което действително се прави.

Партийните секретари от софийската градска организация биха искали в много по-голяма степен да се увеличи ролята на положителния опит в процеса на обучението. Именно чрез опита, чрез проблемите на практиката да се разкриват закономерностите в развитието на Партията, проявата на принципите. Чрез теоретически обобщения опит да се разкрият механизмите за осъществяване на закономерностите и принципите в дейността на различните звена.

Проучването на градския комитет на Партията повдига и въпроса за съотношението на прилаганите методи на обучение. Все още първостепенна роля трайно и неотстъпно е заела лекцията. Но обучаващите се желаят по-голямо място да заемат практическите занятия, дискусиите, обмяната на опит. Все още се установява различие между прилаганите и желаните от участниците форми на обучение. Особено много расте стойността на онези форми, които дават възможност по-широко да се обобщава опитът. Една от тях е научно-практическата конференция. 82,4 на сто от партийните секретари я оценяват като много полезна форма. И в същото време 42% от тях въобще не са участвували в научно-практически конференции. Ето един богат, недостатъчно използван резерв за по-тясно свързване на обучението с практиката на партийните органи и организации, за изучаване на най-актуалните, най-важните страни от партийния живот чрез изучаване на самия живот.

Мнението на партийните секретари потвърди необходимостта от по-висока диференцираност особено в деня на партийния секретар. 40 на сто от секретарите са отговорили отрицателно на въпроса: „Диференцирано ли е обучението в полуденя на партийния секретар в зависимост от отрасъла и сферата, в която е изградена партийната организация? С това можем да си обясним и мнението на 28 на сто от разпитаните секретари, които смятат, че денят на партийния секретар отчасти спомага за подобряване на работата им като партийни секретари.

Един от най-важните изводи, който подсказва това проучване, е високата взискателност на партийните секретари към обучението. Не е достатъчно в занятието, независимо от неговата форма, да се говори за това, как трябва да бъде, а и за това — как да стане. Но за да отговориш как да стане, трябва да си го правил, да си се сблъсквал с неговите трудности, с неговите проблеми.

КОМЕНТАР

доц. ГЕОРГИ БЪРДАРОВ

Ефективността на обучението по партийно строителство е не само многоаспектен, сложен и труден, но и много важен за партийната практика проблем. Без дълбокото познаване на партийното строителство и на челния партиен опит не може да бъде изградена върху научни основи дейността на партийните органи и организации, не може успешно да се решават задачите за изграждането на развитото социалистическо общество. Оттук следва, че обучението по партийно строителство е един от основните фактори за реализирането на партийната политика, за повишаване качеството и ефективността на партийната, а чрез нея и на цялата обществена дейност.

Digitized by Google

* * *

Естествено е още в началото да се даде отговор на поставения в материалите въпрос: Имаме ли система за обучение на местните партийни кадри по проблемите на партийното строителство? Да, имаме! Тази система е изградена в зависимост от мястото, ролята и функциите на местните партийни кадри в обществено-политическия и стопанския живот. Тя предвижда част от кадрите да повишават своята подготовка в АОНСУ при ЦК на БКП и нейните филиали, а други — в междуокръжните партийни школи, в окръжните партийни университети и в техните филиали, в школите за актива към общинските партийни комитети, в краткотрайни курсове, в ежемесечните дни и полудни на партийния секретар и на заместник партийния секретар и в други форми. Тая система не е затворена, тя се нуждае от усъвършенствуване. Но това усъвършенствуване може да става върху основата на постиженията на науката и на действителните потребности, породени от живота на първичните партийни организации и трудовите колективи.

Обучението на партийните кадри сега не е самоцелна задача, а строго целенасочена дейност за изпълнение на партийната политика на настоящия етап от развитието на обществото, за изпълнението на плановете за социално-икономическото развитие на окръга, общината, АПК, ПАК; на комбинатите, заводите, на трудовите колективи. Чрез обучението на кадрите се съкращава пътят за изпълнение на новите задачи за внедряване постиженията на науката и на челния български и съветски опит в практиката.

* * *

Съдържанието на обучението по партийно строителство е един от основните и най-важни аспекти на разглеждания проблем. На него се отделя значително място и в публикуваните материали. Съдържанието се определя от съответните партийни органи, конто отговарят за обучението на кадрите или от упълномощени от тях научно-учебни звена (АОНСУ, междуокръжните партийни школи и др.), като в повечето случаи се взема и мнението на учащите се. Главното при определянето на съдържанието е да се намери правилното съотношение между фундаменталните знания по партийно строителство, приложните знания, в т. ч. и челния партиен опит и знанията по актуалните проблеми на вътрешнопартийния живот и на партийната политика.

Тук възникват многобройни въпроси, от чието решение в много голяма степен зависи качеството и ефективността на партийната дейност.

Кои са тези въпроси? Това са: как да се планира работата на партийното бюро и на първичната партийна организация; как да се подготви и проведе заседание на партийното бюро и събрание на партийната организация; как да се организира работата с членовете на партийното бюро; как да се въвлекат в работа всички членове на партийната организация; как да живеят пълнокръвен живот партийните групи; как да се работи с новоприетите партийни членове; как да се осъществи единството между идейновъзпитателната и партийно-организационната дейност; как да се осъществи партийното ръководство над дейността на стопанските ръководители, на профкомитета, на ДКМС; как да се координира работата между стопанските и обществените органи и организации в трудовите колективи; как да се повиши социалистическата съзнателност и социалната активност на членовете на колектива. На тези и на много още въпроси може да даде отговор единствено науката за Партията — партийното строителство.

Досегашният опит показва, че и в бъдеще проблемите на изграждането на развитото социалистическо общество и особено изпълнението на стратегическата задача за високо качество и висока ефективност, както и задачите за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката, за най-пълно внедряване на политическия и икономическия подход в работата на партийните органи и организации ще заемат важно място в съдържанието при обучението на местните партийни кадри.

Наред със знанията по партийно строителство нараства значението и на философските, педагогическите, психологическите, социологическите и управленческите аспекти на партийната дейност. Те обогатяват формите и методите на общуване с партийните членове и безпартийните.

Едва ли можем да се съгласим с констатацията на др. Иван Йотов, че съществен недостатък на съдържанието е стремежът на партийните комитети да се превърнат занятията във филиалите на университета по партийно строителство в школи само за професионално-делова квалификация. Необходимо е да се изясни това понятие, за да няма недоразумения. Навярно, както продчертава др. Т. Живков, партийните работници трябва добре да познават стопанските въпроси и да са специалисти по въпросите на партийната дейност, а това според мен е същността на тяхната професионално-делова квалификация. Ето защо на тези аспекти главно следва да бъде подчинено обучението им.

На решаването на всички тези въпроси не бива да се гледа като на временна или самоцелна задача, а като на постоянна и отговорна работа, която произтича от решенията на Единадесетия партиен конгрес, на Юлския пленум (от 1976 и от 1979 г.) на ЦК на БКП, на Националната партийна конференция, от Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС, а също и от конкретните задачи, които решава всеки трудов колектив. Това показва, че обучението на местните партийни кадри наред с фундаменталните и приложните проблеми на пар-

Digitized by Google

тийното строителство ще обхваща и онези проблеми, които имат важно значение в момента и в бъдещата дейност на първичните партийни организации и на трудовите колективи.

* * *

В материалите е отделено голямо значение на формите и методите на обучение. Обобщен е ценен опит, изказани са оригинални идеи по методиката на преподаването, изучаването и внедряването на знанията по партийно строителство.

Теорията показа, а практиката потвърди, че при обучението на местните партийни кадри от окръжните и общинските партийни комитети е правилно да се съчетават колективните (груповите) с индивидуалните форми и методи. По такъв начин те взаимно се допълват и обогатяват. От колективните форми и методи широко и успешно се използват: окръжните партийни университети, постояннодействуващите школи към общинските партийни комитети, дните или полудните на секретарите и зам.-секретарите, курсове без откъсване от работа, семинарните занятия, обмяната на опит, научно-практическите конференции, инструктажите, срещите и беседите с ръководни партийни дейци, съвещанията за оценка на задачите, практическите занятия, обсъждане на курсови работи и проекти, на реферати, доклади и съобщения, прегледите по една или друга основна задача от партийната дейност, запознаване с партийния опит на място, с резултатите от социологически и социално-психологически изследвания и други. От индивидуалните форми и методи засега най-сполучливо се ползват: самостоятелната работа над произведенията на К. Маркс, Ф. Енгелс и В. И. Ленин, а също произведенията на др. Т. Живков и на др. Л. И. Брежнев, партийните документи, учебниците по партийно строителство, монографиите и брошурите, списанията и вестниците. Добри резултати дава разработката и защитата на курсови работи (проекти), на реферати, доклади, съобщения, а също и други форми за индивидуална проверка на получените знания.

Другарят Иван Йотов споделя ценен опит за изучаване на проблемите на партийното строителство не само в специализирания факултет на окръжния партиен университет, но и за изучаването на тази тематика в една или друга степен и във всички останали факултети. По този начин се задоволяват основните потребности от знания по партийно строителство на номенклатурните кадри на окръжния комитет на Партията. Този път заслужава да бъде задълбочено анализиран и приложен по-широко в работата на окръжните партийни университети и на техните филиали.

Твърде полезни са специфичните форми и методи, използвани от средствата за масова информация и пропаганда, в помощ на обучението на местните партийни кадри по въпросите на партийното строителство. Най-често използваните форми са: статиите, консултациите, разговорите, дискусиите, отговори на зададени въпроси от читателите, дописките, кореспонденциите, излъчените материали по Телевизията и Радиото.

* * *

Правилното обучение по партийно строителство на местните кадри предполага наличието на сравнително пълни данни за тяхната обща култура, политическа подготовка, за партийния им опит, възраст, социално положение, професия. Без тази информация трудно могат да се определят интересите и потребностите им от знания по теорията и практиката на партийната дейност. От особено значение е да се знае кои от кадрите са изучавали и кои не са изучавали пълен курс по партийно строителство. Практиката показва, че щатните партийни работници както и секретарите на партийните комитети и на първичните партийни организации, които са завършили подобен курс, работят много по-добре. Получените знания и умения им позволяват да имат по-широк и критичен поглед върху цялата партийна дейност.

Нашата социалистическа действителност посочва, че протребност от знания и умения по партийно строителство имат не само членовете на партийните комитети и на партийните бюра, но и актива на обществено-политическите организации, стопанските и административните ръководители. Тази потребност все по-добре се вижда и съзнава от партийните комитети. Необходимо е тя по-бързо и по-пълно да се удовлетворява.

Когато се разглежда обектът на обучението по партийно строителство, е необходимо да се вземе под внимание и още едно обстоятелство — чия номенклатура са местните кадри. В зависимост от това те ще бъдат включени в различни форми и учебни звена. Това е показано много добре в публикуваните материали. Докато др. Христина Ангелова разглежда съдържанието, формите и методите на обучение предимно на номенклатурни кадри на някои общински партийни комитети във Варненски окръг, то др. Иван Йотов — на номенклатурни кадри на Софийския окръжен комитет на Партията. Споделеният опит не се противопоставя, а взаимно се допълва.

* * *

Равнището на обучението по партийно строителство в много голяма степен зависи от теоретическата подготовка и методическото майсторство на лекторските кадри. През последните години се разрасна лекторският отряд по партийно строителство. Той обаче все още не е в състояние да удовлетворява реалните потребности от знания по партийно строителство. Нуждите растат с по-бързи темпове, отколкото подготовката на нови лектори. Сега най-активните лектори по партийно строителство са някои политически сътрудници от отдел „Организационен" на ЦК на БКП, от Центъра по партийно строителство, от сп. „Партиен живот", от междуокръжните партийни школи и някои работници на ок-

Digitized by Google

ръжните и общинските партийни комитети. Този лекторски екип е крайно недостатъчен. За да се удовлетворят нуждите, е наложително да се увеличи няколко пъти броят на лекторите. Това може да стане за сметка на онези партийни работници, които са изучавали в АОНСУ при ЦК на БКП, в АОН и ВПШ при ЦК на КПСС пълен курс по партийно строителство. Друг начин за решаване на тази задача е подготовката на нови лектори из средата на работниците от апарата на Партията, на обществено-политическите организации, на преподавателите по обществените дисциплини и др. За тази цел могат да се организират специализирани курсове в АОНСУ, да се разкрият към факултетите по партийно строителство групи за подготовка на лектори, а към някои от факултетите за обществени професии във висшите учебни заведения също могат да се формират групи за подготовка на лектори по партийно или комсомолско строителство. От посоченото се вижда, че има възможности за решаване на този въпрос. Главното е да се създаде необходимата за това организация.

Важен въпрос, който все още чака своето решение, е по най-актуалните теоретически и практически въпроси на партийното строителство бързо да се подготвят нови лектори. Натрупаният опит за подготовка на лектори по тритомника на др. Т. Живков следва широко да се използва и при други случаи.

От навременна и квалифицирана помощ се нуждаят и голяма част от действуващите лектори. С тях по-често се налага да се организират курсове, консултации, научно-практически конференции, рецензиране и обсъждане на лекции, обмяна на опит и други мероприятия.

* * *

По-нататъшното издигане равнището на организацията и на ръководството на обучението на местните партийни кадри по партийно строителство е важен фактор за повишаване на неговото качество и ефективност. Когато се анализира и оценява организацията на обучението на местните кадри, следва да се изхожда от съществуващата организационна структура на Партията. Ето защо тук възниква един реален въпрос — да се съгласуват задълженията на окръжния и на общинския комитет при организацията и ръководството на тази дейност. Този въпрос може още по-добре да се реши на базата на досегашния опит, на възможностите, с които разполагат партийните комитети.

Обучението по партийно строителство изисква да се усъвършенствува планирането и организацията на тази дейност, да се осигури по-добра системност, последователност и приемственост в усвояването на знанията. Тук главното е да се изработи единна програма, която да предвижда общи и диференцирани мероприятия, обмяна на опит, дискусии и др. Опитът показва, че където има изградени системи за обучението на местните партийни кадри, там ясно са разграничени задълженията между окръжния и общинските комитети, а също и между отделите на партийните комитети.

Реален е и въпросът за правилното съотношение между общите и специфичните въпроси при обучението на местните кадри. Анализът на досегашната дейност показва, че не се запознават в достатъчна степен всички членове на партийното бюро с някои общи задачи, стоящи пред първичната партийна организация, пред партийното бюро, пред трудовия колектив, а се дава предпочитание на запознаването със специфичните задачи, стоящи пред всеки член на партийного бюро. Този въпрос се поставя не за да се противопоставят тези два подхода, а за да се използват заедно, тъй като те се допълват и подпомагат. Това би повишило кръгозора на членовете на партийните бюра, би помогнало за повишаване на тяхната активност, за вземане на компетентно становище при обсъждането на основните въпроси от работата на партийната организация и за приемането на необходимите решения.

Заслужава по-голямо внимание и опитът на общинския партиен комитет в Русе, където с помощта на преподаватели от Центъра по партийно строителство се осъществява проблемно обучение на партийния апарат и на всички секретари на партийни комитети. През цялата минала година се изучаваха проблемите на повишаване ефективността на партийното ръководство на икономиката, а през тази година — актуалните проблеми на партийната работа и ръководство в условията на ускорен научно-технически прогрес. Подобно обучение се извършва в Старозагорски, Пазарджишки, Софийски и други окръзи.

Успешното решаване на обсъждания въпрос изисква още по-целенасочена и координирана дейност между Центъра по партийно строителство, сп. „Партиен живот" и преподавателите по партийно строителство от междуокръжните партийни школи. Натрупаният съвместен опит — теоретически разработки, съвместни научно-практически конференции, седмици на партийното строителство, експериментиране на нов опит и др., позволява да се издигне на нова висота съвместната работа при оказване помощ на окръжните и общинските партийни комитети.

* * *

Обучението по партийно строителство е ефективно не само когато задълбочено се усвоява изучаваният материал, а преди всичко когато настъпват подобрения в работата на партийните секретари, на членовете на партийните бюра, на първичните партийни организации, когато се повишава социалистическата съзнателност, трудовата и обществено-политическата активност на партийните членове и на безпартийните, когато успешно се изпълнява планът за социално-икономическото развитие на страната, на окръга, на общината.

Digitized by Google

ПРОБЛЕМИ, КОИТО НИ ВЪЛНУВАТ

В изпълнение на своята програма за по-нататъшното изясняване и задълбочаване на проблема за ефективността в партийната работа и ръководство редакционният колектив на сп. „Партиен живот" проведе среща с партийни дейци на Пазарджишката окръжна партийна организация — секретари и членове на бюрото и сътрудници на ОК на БКП, секретари на общински партийни комитети и пр.

На срещата бе поставен и разискван въпросът за работата на окръжния и общинските партийни комитети в новите условия, след създаването на селищните системи. Тя бе ръководена от Петко ПЕТКОВ — първи секретар на окръжния партиен комитет. Изказаха се секретари на окръжния и общинските партийни комитети, като дадоха не само теоретическа трактовка на въпроса, но споделиха макар и малкия опит, който са натрупали, поставиха някои проблеми, които ги вълнуват, направиха успешни препоръки и предложения. Тук поместваме изказванията на Петко ПЕТКОВ — първи секретар на ОК на БКП, на Мито ДАНЧЕВ — първи секретар на общинския партиен комитет в с. Черногорово, Нено ФИНДЖЕКОВ — първи секретар на общинския партиен комитет в Панагюрище.

Решението на Секретариата на ЦК на БКП „За някои изменения в структурата и функциите на местните партийни органи" обърна внимание, че особено важно сега е с измененията, които ще се извършват в структурата и организацията на местните ръководни органи на Партията, на народните съвети и на обществените организации, да се осигури целенасочено и ефективно управление на социалните процеси в селищните системи, да се решават оперативно, с творчески замах и ясна перспектива назряващите проблеми в областта на икономиката, бита и възпитанието на хората.

Партийните комитети навлязоха в един много важен етап на осъществяване на стратегическия курс на Партията за висока ефективност и високо качество — в етапа на прилагането на новия икономически механизъм.

Опитът от прилагането на принципите на новия икономически механизъм в селското стопанство и първите резултати в промишлеността категорично потвърждават големите стимули за трудовите колективи да работят ефективно, да се стремят към големи и трайни резултати в стопанската дейност.

Новите изисквания, които поставя Партията във връзка с икономическия механизъм, налагат да се засилват преди всичко икономическите методи на управление. Сега от партийните, държавните и стопанските органи се изисква да преустройват своята работа, като се отчитат особеностите на съвременния етап на икономическото развитие на страната, като се подобрява ръководството на икономиката, като все по-широко се прилагат икономическите методи, съвременната технология на управление.

Сега пред всички партийни органи и организации стои задачата с вещина, дълбоко да овладяват и последователно да прилагат принципите и „тайните" на икономическия подход. Икономическият подход е онова основно, решаващо звено, с което по думите на Ленин може да бъде изтеглена цялата верига.

Др. Тодор Живков предупреждава обаче, че прилагането на икономическия подход се осъществява в диалектическо единство с политическия подход. Успехът на икономическия подход и стопанската сметка, на самоиздръжката, материалната заинтересованост и отговорност, увеличаването на производството — всичко това партийните комитети и организации следва да постигнат с политически средства, с политически

Digitized by Google

методи. Затова е нужно решително да се ликвидират всякакви опита за груба намеса и администриране върху дейността на партийните органи.

Както се вижда, животът поставя пред партийните органи много нови теоретически и практически въпроси по ръководството на икономиката. Тяхното успешно решаване изисква дълбок анализ на фактите и явленията на обществения живот, подобряване на идеологическата, политическата и организаторската работа. На тази основа ЦК на Партията формулира конкретните стопански и политически задачи за коренно подобряване на партийното ръководство на народното стопанство, защото усъвършенстването на стила и методите на работа е не само въпрос политически, но и икономически. В крайна сметка ефективността от работата на партийните организации неизбежно се отразява и върху производството.

Тези въпроси в една или друга степен бяха споделени и на срещата в Пазарджик.

НОВИ, СЪЩЕСТВЕНИ МОМЕНТИ

ПЕТКО ПЕТКОВ

първи секретар на ОК на БКП — Пазарджик

Преди да споделя мислите за нашата работа в условията след извършеното усъвършенстване на териториално-административното деление на страната, ще си позволя да посоча някои по-важни моменти, характеризиращи Пазарджишки окръг.

Окръжната партийна организация, положила своето начало през 1894 г., осъществява дейността си в непосредствена връзка с историческото минало на окръга, като продължение на богатите революционни традиции на населението от този край. Нашата партийна организация е наследила огромно революционно богатство, сътворено в непрекъснато и активно участие на населението от района във всички борби на българския народ за свобода и по-добър живот. Известно е какво означават за Априлското въстание от 1876 г. имена като Панагюрище, Батак, Брацигово, за да се премине по-късно през бунтовете в 27-ми Чепински полк, през акциите в подкрепа на Великата октомврийска социалистическа революция, през спонтанно осъщественото единодействие между комунисти и земеделци в дните на фашисткия преврат от 9 юни 1923 г. Да се премине през боевете на Саранбей от септември 1923 г., когато 45 селища в окръга установиха работническо-селска власт, през първите партизански чети в периода след въстанието, през битките на партизанските отряди и бригади на Трета военна оперативна зона, за да се стигне с помощта на Червената армия до септемврийската победа през 1944 година.

В годините на народната власт естествена и закономерна беше потребността населението от окръга да заеме подобаващо място и в социалистическото изграждане на своята родина.

За Пазарджишки окръг тези години бяха плодоносни. Неговото развитие се обуславяше преди всичко от възможностите и потребностите на страната, като се осигуряваше максимално използване на наличните местни ресурси. Така например водните ресурси на окръга станаха основа за изграждането на едни от най-големите хидроенергийни мощности на страната. Разшириха се геоложките проучвания в Панагюрския руден район и се изградиха крупни мощности за добив и преработка на медна руда.

Digitized by Google

От общата площ на територията на окръга 4378 кв. км обработваемата земя заема едва 1190 кв. км. Но затова пък около 63 на сто от нея беше пригодена за поливане.

На основата на селскостопанското производство силно развитие получи хранително-вкусовата промишленост. Горите се явиха не само източник за развитието на дървопреработващата и мебелната промишленост, но и предпоставка за организирането на почивното дело и туризма.

В тези години наред с разширяване производството на някои изделия стана възможно и усвояването на нови производства, като запаметяващи устройства, стоманени тръби с диаметър до 1020 мм за газопроводи, металорежещи машини, в т. ч. и с програмни устройства, акумулатори, антибиотици за нуждите на животновъдството и др. Извърши се концентрация на целия ведомствен автомобилен транспорт в Държавното автомобилно предприятие, с което се създаваха възможности за по-резултатно използване на транспортните средства.

При значителното развитие на производителните сили пред окръжната партийна организация стои задачата да се използват всички фактори за по-нататъшно ускорено и хармонично развитие на окръга, като се осигурява максимален принос към националния доход и на тази основа по-добро задоволяване потребностите на населението от района.

Благоприятни условия за изпълнение на тази задача се създадоха с извършеного усъвършенствуване на териториално-административното деление на окръга и осъществените на тази основа промени в партийната структура. В окръга бяха създадени 12 общини при наличието порано на 50. Създаването на новите общини се яви естествен процес, тъй като в много отношения те имаха определена степен на формираност. Наличието на 10 града в окръга повлия за по-равномерното разпределение на производителните сили и за обособяване на райони около тях, с по-активни икономически и други връзки. Затова и десетте града станаха центрове на селищни системи.

С новите структури се постигна по-голяма еднопосочност в дейността на партийните и другите органи и организации, а избирането в общинските ръководства на добре подготвени и авторитетни кадри стана гаранция за успешно изпълнение на задачите.

Още първите стъпки от дейността на общините показаха тяхната жизненост и големи възможности. Показателни в това отношение са мерките, които се предприеха в окръга за засилване на взаимопомощта между селското стопанство и другите отрасли.

Досега тази помощ беше едностранна и се свеждаше главно до изпращане на бригадири в помощ на селското стопанство за прибиране на реколтата. В селищните системи се създадоха по-добри условия тази взаимопомощ да стане многостранна. На този въпрос общинският комитет в Панагюрище, а след него и други общински комитети посветиха специални пленуми и приеха съответни програми. Много трудови колективи се заеха с почистване и облагородяване на пасищата в планинските райони, помага се за подобряване на условията на работа в животновъдството. Все по-широко място заема техническата взаимопомощ. Така например специалисти от завод „Оптикоелектрон" — Панагюрище конструираха инсталация за доене на овцете, която ще изиграе важна роля за облекчаване труда на овцевъдите. Правят се разработки за усъвършенствуване системата на поливане и по някои други въпроси.

При новите условия настъпиха видими изменения и в дейността на окръжния комитет на БКП. Същият се освободи от част от оперативните задачи, което се отрази положително и върху разграничаването на функциите му от тези на другите органи на управление.

Digitized by Google

Без да нарушава връзките си с партийните организации и трудовите колективи, окръжният комитет сега има по-големи възможности да се заема с разработване на важни въпроси от развитието на окръга. Независимо че в национален мащаб основните въпроси на нашето развитие са добре разработени, потребността от разработки в окръга, които да конкретизират националните задачи, е насъщна. Само по пътя на анализа и на разработките може да се постигне по-добро съчетаване на отрасловите с териториалните фактори с оглед хармоничното и ефективното развитие на окръга, по-успешното решаване въпросите на концентрацията и специализацията и изобщо на оптимизирането на дейностите на територималния комплекс.

В този ред на мисли може да се подчертае изводът, че нарасналите възможности на ОК на БКП да разработва едни или други проблеми се съпровождат с много по-високи изисквания за определяне на правилна и ефективна политика и за привеждане на цялата окръжна социална система в състояние да реализира тази политика в живота.

Нови моменти могат да се отбележат за различните страни от дейността на окръжния и общинските партийни комитети, но те не променят актуалността на основните, принципните въпроси и задачи, които стояха и преди.

Доколкото става дума за ефективността на партийната работа, нашият собствен опит ни насочва към някои съществени моменти от дейността на партийните комитети и организации, по които се налагат по-задълбочен анализ и съответни мерки.

Първият момент се свежда до това, че при осъществяване на партийното ръководство, оценявано като цикъл на реализиране на отделните негови елементи, в много случаи не се постига необходимата **непрекъсваемост и комплексност на въздействието до постигане на целта.** Зад този извод могат да се открият елементите на формализъм, самоцелност, липсата на компетентност, на умения, наличие на безотговорност и т. н.

В тази връзка и сега стои открит въпросът за преодоляване обособеността в работата на отделите на ОК на БКП и осигуряване на единен процес на въздействие по отношение на партийните комитети и другите органи и организации.

Вторият момент е свързан с определянето на **критериите за ефективност на партийната работа.** Често явление е оценката за резултатите от партийната дейност да се свежда до оценка на вътрешнопартийния живот, до оценка на някои показатели, характеризиращи състоянието на съответната партийна организация. Но едно или друго състояние на партийната организация е само условие, предпоставка за определено въздействие върху масите и за получаване на резултати като степен на постигане на крайна цел в развитието на съответния колектив или система.

В условията на социализма в глобален аспект този резултат би могъл да се разглежда като отвоювани възможности от природата в полза на човека. Само при такъв подход на нашето внимание непрекъснато ще стоят по-високите изисквания за реализиране на целта и по-конкретно — въпросите на техническия прогрес, на творческата дейност, като пътища към целта.

Често пъти се коментира въпросът за регламентирането в партийната работа с разбирането, че по тази причина се принизява инициативата, а оттам и ролята на партийните организации. Считам, че в това отношение няма основание за тревога.

Практиката показва, че когато дадена партийна организация осъществява своята ръководна дейност като един непрекъснат комплексен

Digitized by Google

процес на въздействие, всяка нововъзложена задача може да подскаже нови идеи, нови форми на работа и по този начин да обогати процеса на партийното въздействие. Бедата се състои в това, че много партийни организации не успяват да определят необходимото партийно въздействие в съответствие със състоянието на колективите, а работят по шаблон, по поръчки. И понеже при тях липсва единен, непрекъснат процес на въздействие, при получаване на нова задача те пристъпват към нейното изпълнение, като прекратяват работата по другите задачи. Това силно намалява резултатността от тяхната работа. Практиката показва, че са чести случаите на бездействие и на слаба инициатива на партийни организации, а не случаите на принизяване на самодейността на партийни организации поради отклоняване на тяхното внимание с регламентирани задачи.

Разбира се, далеч сме от мисълта да абсолютизираме нещата около регламентацията. Затова ще посочим един въпрос от подобно естество, който се явява проблем в работата, особено на общинските партийни комитети в големите селищни системи.

Става дума за това, че бюрата на тези партийни комитети трябва ежемесечно да провеждат по 1—2 заседания само за утвърждаване на новоприети и изключени комунисти, за приемане на оценки на номенклатурни кадри, на секретари на първични партийни организации преди отчетно-изборните събрания и т. н.

Считаме, че биха могли да се коригират някои изисквания, с което ще се облекчат общинските партийни комитети.

Така например би могло да се предостави право на всички заводски, учрежденски, общоселски и други партийни комитети да утвърждават новоприети и изключени комунисти, както такова право беше предоставено на вече разпуснатите общински комитети, независимо от числеността на ръководените от тях партийни организации.

Когато говорим за нашата работа в новите условия, ние си даваме сметка, че тези условия не се формират само под въздействието на структурните промени, а и на много други фактори, като внедряването на новия икономически механизъм и др., които следва да се оценяват и отчитат в единство.

ПРОМЕНИ В ПОДХОДА

МИТО ДАНЧЕВ
първи секретар на общинския партиен комитет в с. Черногорово

Нашата селищна система с център е. Черногорово е една от най-новите в окръга. Тя е интензивен селскостопански район и се намира близо до Пазарджик. Обхваща седем селища с 6 кметства. В миналото беше един от най-изостаналите райони на Пазарджишки окръг, който се развиде през изминалите 35 години, след победата на Девети септември. Сега тези 7 селища са съвременни български села. За разлика от другите системи в нашата няма промишленост и основното направление, което определя икономиката на системата, е аграрно-промишленият комплекс. В селищата живеят 8500 души, АПК разполага със 100 хил. дка обработваема земя, от която 80 хил. дка са поливни. Общинската партийна организация наброява 440 комунисти, обединени в 13 първични партийни организации, четири от които са изградени в производствените единици на АПК. 74 на сто от комунистите участвуват пряко в производството на селскостопанска продукция, а останалите са предимно служители, пенсионери и работници в търговията. 112 комунисти са механизатори и шофьори, 61

Digitized by Google

са в животновъдството. Основните отрасли са фуражно производство и животновъдство, 8000 дка са оризови площи, а на 5500 дка се отглеждат домати за консервния комбинат „Марица". По територия селищната система е малка. Най-отдаленото селище от центъра ѝ се намира на 12 км. Най-отдаленото село от окръжния град е на 22 км. Това са условия, които влияят върху социално-икономическото развитие на селищата от системата и на проблемите, които предстои да решаваме в тях.

Основната наша организаторска и политическа работа е насочена към укрепване на Аграрно-промишления комплекс като предприятие, с което смятаме в бъдеще да решаваме и социално-икономическите въпроси на територията на селищната система. Още с формирането на селищната система тази задача застана като основна пред първичните организации, пред общинския партиен комитет. Комитетът се състои от 29 члена и 9 кандидат-члена и бюро от 9 члена и 2 кандидат-члена. Основна негова задача бе да се изготви планът, да се съобрази с изискванията, които се поставиха от Партията и Правителството, с новия икономически механизъм. Общинската партийна организация, ръководството на аграрно-промишления комплекс правилно видяха тези задачи и формираха план без дотации, план, който да осигури по-нататъшното развитие на аграрно-промишления комплекс.

В началото, когато изготвяхме плана, много от нашите специалисти и ръководители също се опитаха да подходят по старому и първият проект на плана предвиждаше около 300 хил. лв. дотации от държавата. Но благодарение на намесата на партийния комитет, на първичните организации това се оправи, а планът стана дело на трудовите колективи. Защото ние действително започнахме от производствените единици, от бригадите, от хората. Те разкриха част от резервите и така бе формиран планът на аграрно-промишления комплекс. Хубавото при нас е, че структурата на културите позволява да решим самостоятелно въпроса за фуражната база, а това по-нататък ни позволява да решаваме проблемите на животновъдството и да повишаваме обема на животинската продукция, която сега заема 40 на сто от общата продукция на аграрно-промишления комплекс. С изготвянето на плана на АПК ние осигурихме 5 на сто намаление на материалните разходи в сравнение с миналата година, увеличихме с 13 на сто производителността на труда на едно лице, заето в селското стопанство, измерена в чиста продукция, увеличи се рентабилността на 100 лв. основни фондове 3 пъти. Хубавото при нас като по-малка селищна система е, че можем по-пряко и по-бързо да движим задачите, по-непосредствено да ръководим различните процеси. В началото, когато създавахме селищната система, в някои от нашите селища имаше по 2 или 3 малки първични партийни организации, с по 15—20 комунисти, а сега се създаде по една. Така смятаме, че ще се осъществява по-правилно партийно ръководство. На територията на всяко селище има партиен секретар, партийно бюро, има кметство, има и съответни ръководства на обществените организации. Три от нашите селища например са някъде под 1000 жители, но ги запазихме като селища, защото имат своите проблеми. Правилно постъпи окръжният комитет на Партията, като разреши в общинската партийна организация да се избере общински партиен комитет с бюро. По такъв начин се създаде възможност за по-оперативно ръководство на първичните организации, да се увеличи активът, с който може да работи бюрото на комитета. И в същото време има по-голямо представителство, може да се осъществява по-действен контрол върху дейността на първичните партийни организации. Нашата селищна система има своите проблеми и голяма част от тях не можем да ги решаваме сами. Те ще се решават с помощта на ОК на БКП, окръжния народен съвет. Например от територията на селищната ни система всекидневно излизат и работят в други селищни системи, в това число и в Пловдивски окръг, 773 души, от които 350 жени. Освен това през месеците от ноември до април на територията на селищната система остават около 600 жени, незаети в производството, които в останалото време работят в АПК. Поради структурата на производството през този сезон няма работа и тези хора остават, без да се използва техният труд. Този проблем стои много остро пред общинския партиен комитет. Тази работна ръка може да се използва само при положение, че там се построят подходящи цехове, предприятия, които да имат също сезонен характер на производството, и във върховите периоди на селското стопанство да можем да използваме тези хора. С това ще решим и втората задача, да привлечем тези, които работят извън нашата селищна система. След 49-ото постановление на Министерския съвет при нас се върнаха на работа 14 механизатори и животновъди. Откриваме 3 младежки животновъдни обекта — една птицеферма, една кравеферма в Овчеполци и една кравеферма в Черногорово. Тези обекти са напълно механизирани, създадени са условия за целогодишна работа и за разлика отпреди младежите започнаха да идват, да се връщат на работа в селското стопанство. Ние имаме повече кандидати, отколкото са необходими сега, така че налице е възможността комсомолската организация, общинският комитет на ДКМС, партийното и стопанското ръководство да направят внимателен подбор, като с това се създадат условия за работа на тези ферми, а и по-нататък да се привлекат още младежи в селскостопанското производство. Стремим се също така и в останалите сектори на селското стопанство, предимно в растениевъдството, и то главно в механизацията, да привличаме повече млади хора, като се обособяват младежки агрегатни групи и звена.

По ръководството на селското стопанство бе направено немалко, като се има пред-

Digitized by Google

процес на въздействие, всяка нововъзложена задача може да подскаже нови идеи, нови форми на работа и по този начин да обогати процеса на партийното въздействие. Бедата се състои в това, че много партийни организации не успяват да определят необходимото партийно въздействие в съответствие със състоянието на колективите, а работят по шаблон, по поръчки. И понеже при тях липсва единен, непрекъснат процес на въздействие, при получаване на нова задача те пристъпват към нейното изпълнение, като прекратяват работата по другите задачи. Това силно намалява резултатността от тяхната работа. Практиката показва, че са чести случаите на бездействие и на слаба инициатива на партийни организации, а не случаите на принизяване на самодейността на партийни организации поради отклоняване на тяхното внимание с регламентирани задачи.

Разбира се, далеч сме от мисълта да абсолютизираме нещата около регламентацията. Затова ще посочим един въпрос от подобно естество, който се явява проблем в работата, особено на общинските партийни комитети в големите селищни системи.

Става дума за това, че бюрата на тези партийни комитети трябва ежемесечно да провеждат по 1—2 заседания само за утвърждаване на новоприети и изключени комунисти, за приемане на оценки на номенклатурни кадри, на секретари на първични партийни организации преди отчетно-изборните събрания и т. н.

Считаме, че биха могли да се коригират някои изисквания, с което ще се облекчат общинските партийни комитети.

Така например би могло да се предостави право на всички заводски, учрежденски, общоселски и други партийни комитети да утвърждават новоприети и изключени комунисти, както такова право беше предоставено на вече разпуснатите общински комитети, независимо от числеността на ръководените от тях партийни организации.

Когато говорим за нашата работа в новите условия, ние си даваме сметка, че тези условия не се формират само под въздействието на структурните промени, а и на много други фактори, като внедряването на новия икономически механизъм и др., които следва да се оценяват и отчитат в единство.

ПРОМЕНИ В ПОДХОДА

МИТО ДАНЧЕВ
първи секретар на общинския партиен комитет в с. Черногорово

Нашата селищна система с център е. Черногорово е една от най-новите в окръга. Тя е интензивен селскостопански район и се намира близо до Пазарджик. Обхваща седем селища с 6 кметства. В миналото беше един от най-изостаналите райони на Пазарджишки окръг, който се развиха през изминалите 35 години, след победата на Девети септември. Сега тези 7 селища са съвременни български села. За разлика от другите системи в нашата няма промишленост и основното направление, което определя икономиката на системата, е аграрно-промишленият комплекс. В селищата живеят 8500 души, АПК разполага със 100 хил. дка обработваема земя, от която 80 хил. дка са поливни. Общинската партийна организация наброява 440 комунисти, обединени в 13 първични партийни организации, четири от които са изградени в производствените единици на АПК. 74 на сто от комунистите участват пряко в производството на селскостопанска продукция, а останалите са предимно служители, пенсионери и работници в търговията. 112 комунисти са механизатори и шофьори, 61

Digitized by Google

са в животновъдството. Основните отрасли са фуражно производство и животновъдство, 8000 дка са оризови площи, а на 5500 дка се отглеждат домати за консервния комбинат „Марица". По територия селищната система е малка. Най-отдалеченото селище от центъра й се намира на 12 км. Най-отдалеченото село от окръжния град е на 22 км. Това са условия, които влияят върху социално-икономическото развитие на селищата от системата и на проблемите, които предстои да решаваме в тях.

Основната наша организаторска и политическа работа е насочена към укрепване на Аграрно-промишления комплекс като предприятие, с което смятаме в бъдеще да решаваме и социално-икономическите въпроси на територията на селищната система. Още с формирането на селищната система тази задача застана като основна пред първичните организации, пред общинския партиен комитет. Комитетът се състои от 29 члена и 9 кандидат-члена и бюро от 9 члена и 2 кандидат-члена. Основна негова задача бе да се изготви планът, да се съобрази с изискванията, които се поставиха от Партията и Правителството, с новия икономически механизъм. Общинската партийна организация, ръководството на аграрно-промишления комплекс правилно видяха тези задачи и формираха план без дотации, план, който да осигури по-нататъшното развитие на аграрно-промишления комплекс.

В началото, когато изготвяхме плана, много от нашите специалисти и ръководители също се опитаха да подходят по старому и първият проект на плана предвиждаше около 300 хил. лв. дотации от държавата. Но благодарение на намесата на партийния комитет, на първичните организации това се оправи, а планът стана дело на трудовите колективи. Защото ние действително започнахме от производствените единици, от бригадите, от хората. Те разкриха част от резервите и така бе формиран планът на аграрно-промишления комплекс. Хубавото при нас е, че структурата на културите позволява да решим самостоятелно въпроса за фуражната база, а това по-нататък ни позволява да решаваме проблемите на животновъдството и да повишаваме обема на животинската продукция, която сега заема 40 на сто от общата продукция на аграрно-промишления комплекс. С изготвянето на плана на АПК ние осигурихме 5 на сто намаление на материалните разходи в сравнение с миналата година, увеличихме с 13 на сто производителността на труда на едно лице, заето в селското стопанство, измерена в чиста продукция, увеличи се рентабилността на 100 лв. основни фондове 3 пъти. Хубавото при нас като по-малка селищна система е, че можем по-пряко и по-бързо да движим задачите, по-непосредствено да ръководим различните процеси. В началото, когато създавахме селищната система, в някои от нашите селища имаше по 2 или 3 малки първични партийни организации, с по 15—20 комунисти, а сега се създаде по една. Така смятаме, че ще се осъществява по-правилно партийно ръководство. На територията на всяко селище има партиен секретар, партийно бюро, има кметство, има и съответни ръководства на обществените организации. Три от нашите селища например са някъде под 1000 жители, но ги запазихме като селища, защото имат своите проблеми. Правилно постъпи окръжният комитет на Партията, като разреши в общинската партийна организация да се избере общински партиен комитет с бюро. По такъв начин се създаде възможност за по-оперативно ръководство на първичните организации, да се увеличи активът, с който може да работи бюрото на комитета. И в същото време има по-голямо представителство, може да се осъществява по-действен контрол върху дейността на първичните партийни организации. Нашата селищна система има своите проблеми и голяма част от тях не можем да ги решаваме сами. Те ще се решават с помощта на ОК на БКП, окръжния народен съвет. Например от територията на селищната ни система всекидневно излизат и работят в други селищни системи, в това число и в Пловдивски окръг, 773 души, от които 350 жени. Освен това през месеците от ноември до април на територията на селищната система остават около 600 жени, незаети в производството, които в останалото време работят в АПК. Поради структурата на производството през този сезон няма работа и тези хора остават, без да се използва техният труд. Този проблем стои много остро пред общинския партиен комитет. Тази работна ръка може да се използва само при положение, че там се построят подходящи цехове, предприятия, които да имат също сезонен характер на производството, и във върховите периоди на селското стопанство да можем да използваме тези хора. С това ще решим и втората задача, да привлечем тези, които работят извън нашата селищна система. След 49-ото постановление на Министерския съвет при нас се върнаха на работа 14 механизатори и животновъди. Откриваме 3 младежки животновъдни обекта — една птицеферма, една кравеферма в Овчеполци и една кравеферма в Черногорово. Тези обекти са напълно механизирани, създадени са условия за целогодишна работа и за разлика отпреди младежите започнаха да идват, да се връщат на работа в селското стопанство. Ние имаме повече кандидати, отколкото са необходими сега, така че налице е възможността комсомолската организация, общинският комитет на ДКМС, партийното и стопанското ръководство да направят внимателен подбор, като с това се създадат условия за работа на тези ферми, а и по-нататък да се привлекат още младежи в селскостопанското производство. Стремим се също така и в останалите сектори на селското стопанство, предимно в растениевъдството, и то главно в механизацията, да привличаме повече млади хора, като се обособяват младежки агрегатни групи и звена.

По ръководството на селското стопанство бе направено немалко, като се има пред-

Digitized by Google

вид опитът и резултатите от миналите години. Но сега в селищната система тези въпроси трябва да се решават с по-големи мащаби, като се прилага нова организация на труда. Изцяло приложихме Ипатовския метод при прибирането на продукцията както при жътвата, така и при прибирането на ориза и царевицата. Това ни помогна в голяма степен да създадем стройна организация на труда, да приберем навреме продукцията, да засеем навреме културите, качествено и в срок и оттам да търсим ефективност в селскостопанското производство. Освен това още със създаването на селищната система обърнахме особено внимание на социалистическото съревнование, като отново по опита на Ипатовци използвахме част от опита на колхоз „Съветска Русия" — Ставрополски край, с който имаме дружески връзки. Той също има добри постижения във воденето и отчитането на социалистическото съревнование. Всъщност нашата задача, нашата цел беше съревнованието да стане стил и метод на нашата работа. Затова защото и сега има стопански ръководители, които изтъкват, че съревнованието е дело на профсъюзните, на партийните организации, но не и на тях. Така че основна наша задача сега и в бъдеще е системно да се изучава и прилага челният наш, съветски и чуждестранен опит, той да стане масова практика на територията на общината и по такъв начин да расте селскостопанското производство. На наша територия, в нашата система работи бригадата на героя на социалистическия труд Никола Алваджиев, която получава едни от най-високите добиви от царевица в страната.

В селищната система създадохме районна потребителна кооперация, която също има да решава редица проблеми по търговското обслужване на населението и главно по 76-ото постановление на Министерския съвет за използване на личното стопанство за производство на допълнителна продукция. Там също има проблеми по изграждането на материална база, по осигуряване на кадри и пр. Смятаме, че проблемите ще се решават по-добре за това, защото ръководството на районната потребителна кооперация се доближи до потребителите, до клиентите, а това се вижда и от реакцията на нашето население по въпросите на снабдяването, по изкупуването продукцията от личния двор.

Останалите обществени организации също виждат своите задачи и ги решават. Мога да кажа, че активността и инициативата на техните кадри помага на общинския партиен комитет да се засилва още повече цялостната дейност в селищната система за решаването на стоящите пред нас задачи.

С ПОГЛЕД ОТ ЮГ НА СЕВЕР

НЕНО ФИНДЖЕКОВ
първи секретар на общинския партиен комитет в Панагюрище

След като бе създадена през тази година селищната система и бе изграден новият общински партиен комитет, на основата на подготовката, която бяхме извършили за пленума на ГК на БКП, започнахме да търсим пътища за укрепване на селското стопанство, за създаване на шефски връзки, за създаване по-голяма култура в селското стопанство и особено в животновъдството. Приехме програма за подпомагане и на извънградските стопанства на АПК. Ние развихме и актуализирахме тази наша разработка, като по-здраво интегрираме усилията на промишлените и другите колективи от общината със селското стопанство, като укрепваме взаимодействието между партийните организации в града и селото.

Трудно е още да се даде оценка на извършеното досега. Но можем да кажем, че освен постигнатите резултати в икономиката, в производството, ние обединяваме и хората от промишлеността, от града и от селата в една община.

Трябва да кажа, че на горепосочения пленум ние бяхме набелязали около 30 конкретни мероприятия, голяма част от които са изпълнени, а други са в процес на завършване. Да вземем такива примери: Над 2000 дка пасбища са почистени, облагородяват се, култивират се от трудовите колективи и по този начин се оказа помощ на селското стопанство. Конструирана беше съвместно от „Оптикоелектрон" и АПК доилна машина. Направен беше сполучливо конструиран подемник за складиране на балите слама. Първата машина дадохме на Долно Левски. Там хората заявиха: „Ние се намъчихме предните години, а сега ни помогна „Оптикоелектрон" и АПК, да се спасим от тежкия изморителен труд".

Беше изработена най-напред една, а след това още 3 машини за навиване на тел с висока производителност, с високо качество на навиването, което също много добре се приема от хората от селата. Със съвместни усилия се изработва и скоро ще

Digitized by Google

влезе в експлоатация машина за едновременна оран и сеитба на втори култури. С шефската помощ на МОК „Медет" бяха ремонтирани 4 помпени станции в с. Поибрене. Беше предоставен на АПК заварочен полуавтомат „Изоплан" от МК „Оптикоелектрон". Завод „Т. Каблешков" оборудва помещение за овцекомплекса в с. Баня, а фабрика „Оборище" — овцефермата до Панагюрище, една ферма в с. Бъта и пр. Благодарение на шефската помощ вече 5 художествени програми бяха изнесени пред селскостопанските бригади от самодейни колективи на града. Смятам, че пленумът на общинския партиен комитет изигра голяма роля за оказване помощ на селскостопанските производствени звена, а заедно с това голяма част от кадрите да се обърнат с лице от посока Пазарджик в посока Панагюрище. От юг към север, към новия център. Мисля, че това е една сполука.

В нашата общинска партийна организация има 3042 комунисти и основната част от тях са работници в промишлените предприятия. Това съответствува и на икономическия облик на общината, който се определя от промишлеността, която дава над 180 млн. лева продукция. 61 на сто от комунистите са работници, 9 на сто са селяни, или 70 на сто са пряко заети в материалното производство. В зависимост от това и ние насочваме цялата работа в тези първични партийни организации. В общината са изградени 4 заводски партийни комитети и 88 първични партийни организации. Общинският партиен комитет се състои от 75 члена, а бюрото от 13 члена и 3 кандидат-члена. Комитетът има трима секретари, като един от тях отговаря за промишлеността, строителството, транспорта, търговията, единият за организационните и идеологическите въпроси, а първият секретар отговаря за селското стопанство, ръководството на съвета и МВР. Имаме двама завеждащи отдели, инструктори и завеждащ партиен кабинет, сектор отчет на партийния състав. Привлекли сме и 6 души на обществени начала — 3 към организационния отдел, 2 по стопанските въпроси и 1 по проблемите на пропагандата и агитацията.

Как при това положение успяваме да се справим със задачите, като се има предвид, че на територията на общината има 12 000 промишлени, над 2000 селскостопански работници и 7 селища извън града? Отговорът е един. Главното в подхода на общинския партиен комитет е сплотяване на селищните колективи в общината, издигане работата с хората на още по-високо равнище. Голяма дейност разгърнахме за тържественото посрещане празника на свободата. Взехме мерки да се създаде обстановка в нашите трудови колективи, във всички производства — промишленост, търговия, селско стопанство, за активизиране, като се поемат конкретни ангажименти за посрещане на празника, като по този начин неминуемо ще се извърши немалка индивидуална разяснителна работа, която да помогне за изпълнение на стоящите пред нас задачи, особено в материалната сфера. Проведе се съвещание за уточняване и поемане на конкретни задачи от всеки колектив, от всяка организация, за мобилизиране на партийните, профсъюзните и комсомолските организации. Целта ни беше всяка организация да има свои конкретни ангажименти и конкретни изяви, да намира своето място в решаването на задачите. Ние искаме да видим как Отечественият фронт, ДКМС ще намерят своето конкретно място в общите задачи. Защото създадохме нова община, която сериозно се различава от градската обстановка. Това налагаше по 4—5 пъти аз и останалите секретари да посещаваме организациите, производствените участъци и селата, кметствата. Въпреки че ги познаваме отпреди, сега има много нови неща и всяко посещение е директна помощ от партиен орган. Някои другари казват: „Вие доближихте партийното ръководство до хората". Това наистина е вярно.

В 3 села на общината — Попинци, Бъта и Баня, има по 3 първични партийни организации, а в другите по 2. Поради това сме възложили на териториалните първични организации те да играят ведуща, координираща роля. По инициатива на техните партийни секретари да се събират и останалите секретари или бюрата на всички първични организации и да обсъждат общоселските проблеми. Възложили сме задачи и на членовете на общинския партиен комитет, които са от тези села. Тези избраници, ангажирани в партийния орган, представляват на място общинското ръководство, като инициативата принадлежи на териториалната първична организация. Така се решават редица производствени въпроси, общоселски чествувания и други задачи на селата. Така започнахме, но чувствуваме, че има още какво да се направи. Засега бедата е и в това, че не навсякъде териториалните първични организации и техните секретари са най-добрите, най-изявените и най-дейните. Според мен, ако секретарят е достатъчно опитен, инициативен, може да получим по-добри резултати. Става въпрос за такива общоселски мероприятия, в които е нужна ангажираността и на двете или трите първични организации по проблема.

Нашата първа основна задача през първото полугодие на годината беше изпълнението на плановете в промишлеността и селското стопанство. Трябва да кажа, че ние изпълнихме двата показателя — обща продукция и валута, от всички предприятия и за цялата община. По тези показатели имаме преизпълнение, очакваме и останалите показатели да се изпълнят и преизпълнят. Но с въпроса за материалните разходи не сме много добре. И тук има големи резерви. Затова сега акцентуваме върху селското стопанство. В промишлеността задачите са по-регулирани, макар че и там има проблеми. Искаме селското стопанство да не е на дотации, да не тропаме всяка година на вратата на банката за помощ.

Затова още с настъпването на пролетта под ръководството на общинския партиен коми-

Digitized by Google

тет тръгнахме от участък на участък, да прегледаме възможностите за получаване на допълнителна селскостопанска продукция, като се запазят планираните материални разходи. Това ни помогна да се откажем от дотациите и да се насочим към преизпълнение на млеконадой в овце- и кравефермите.

Разбира се, имаме много трудности. Макар че е положително преизпълнението на плана за изкупуването от личния двор, налице са в това отношение и редица отрицателни тенденции, като лично обогатяване на някои хора, използване общественото стопанство за лична сметка, за вмъкване „легално" или „полулегално" в него. Например в изпълнение решението на бюрото на ОК на БКП проверихме стадата, които бяха плъзнали из Средногорието, в това число и в Софийски окръг и в Стрелча. Оказа се, че много животни на отделни стопани, освен че се хранят заедно с обществените животни на хранилките и в пасбищата, но и дезорганизират племенната работа, опазването на животните от болести и т. и. При проверките открихме над 150 коня на частни стопани, в това число и по 5—6—10 коня на 1 човек, а 1 кон струва 1000—2000 лв., но си ги гледат там без никакви разходи. Други имат по 5—6 крави. Оказа се, че нашият аграрно-промишлен комплекс не си знае сметката.

След тази акция започнаха и да се оплакват, че само ние търсим сметка за частното ползване, в другите общини им разрешавали. Ако надникнем и там, ще излязат резерви, и то немалко. А в овчите стада се оказаха с по 30—40 до 50 частни овце, а те се хранят в обществената кухня. Всеки овчар вземал освен разрешените му 7 овце и тези на роднините си.

Сега нашата задача е да вдигнем партийните организации, да изчистим тези нередности, но работата е там, че някои комунисти ги считат за нормално явление.

Напълно съм съгласен, че общинските партийни комитети са претрупани. Трябва да се помисли по този въпрос, защото понякога много въпроси се регламентират от вишестоящите партийни органи и не остава място за инициативи отдолу, от нас. Трябва да преосмислим нашата работа, да видим какво сме постигнали и какво предстои да се направи, особено по ръководството на тези първични партийни организации, които отскоро са при нас. Трябва да се оцени и работата на профсъюзната, комсомолската и отечественофронтовската организация, доколко Общинският народен съвет ръководи и помага на кметствата. А това иска време.

Една важна инициатива искаме да реализираме сега в системата. Да ангажираме промишлените предприятия в решаването на благоустройствените и др. социални проблеми в селищата и по такъв начин да се изравнят условията на живот и бит. Още повече че при нас селищата са така свързани едно с друго и с града, че е достатъчно да посоча с. Попинци, което дава над 800 работници на промишлените предприятия на града, Бъта — 550. Оборище и всички останали села също се явяват един вид спалня на нашите работници. И това също предопределя и работата ни. Това са нашите цели и амбиции — да създадем една хубава система, която да отговаря на функциите, които й са предоставени.

С УСТРЕМЕНИ КРАЧКИ

Всяка идея може да бъде реализирана успешно, ако бъде последвана от бързи и резултатни действия. Класовата, партийната позиция не може да бъде друго освен класовата идея в действие. Обратно, една революционна идея може да бъде задушена още в утробата си от бездействие. Съюзът на смелите идеи и смелите действия стои в основата на всички революционни преобразования и придава динамика, устрем на социалистическия напредък. Касае се за разумни действия, за разумен риск, за разумна смелост, довеждащи до промяна на нещата, до резултатност — очаквана, предвидена от планирането, до съществено обогатяване на фактите и явленията. Колко правдиво звучи партийният призив: „Дела и пак дела". Готови ли сме, подготвяме ли се, попълваме ли нашите знания, специална квалификация, укрепваме ли своята идейна и нравствена закалка за отговорните дела, които ни предстоят? Тези мисли вълнуваха всички на пленумите на общинските партийни комитети в Елхово и Ямбол, на конференцията на миньорите в Тополовград.

Споменатите инициативи се състояха в края на пролетта. Елховските комунисти изслушаха доклад за „Политическият подход в дейността на Елховската общинска партийна организация в светлината на решенията на Националната партийна конференция", изнесен от секретаря на комитета Петър Стоянов. Ямболският общински партиен комитет разгледа: „Усъвършенстване дейността на общинската партийна

Digitized by Google

организация по повишаване социалната активност на трудовите колективи", с доклад от Кольо Хаджиев, секретар на комитета. Общоминният партиен комитет при държавни мини „Васил Коларов" организира конференция на тема „Ролята на първичната партийна организация за повишаване социалната активност на личността" с доклад от Вълко Кралев, секретар на комитета. По-късно се е състоял пленум на общинския партиен комитет в Тополовград по въпросите на социалистическата справедливост, на който пленум не присъствува представител от редакцията.

Инициативата на общинските партийни комитети си има и своя предистория. Непосредствено след Националната партийна конференция окръжният комитет на Партията в Ямбол предприе енергични мерки за изпълнение на отговорните задачи, които тя постави пред нашето общество. Логично следваше високите идеи, изразени на Единадесетия партиен конгрес, Националната партийна конференция, в трудовете на другаря Тодор Живков, да се доведат до всеки и до всички, за да се превърнат в преобразуваща сила. Бюрото на окръжния комитет прие програма за задълбочено изучаване и популяризиране партийните предначертания. Едновременно се предприемаха и практически мерки за изпълнение на социално-икономическата програма на окръга въз основа на високите критерии за качество и ефективност, за непрекъснато усъвършенствуване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, за утвърждаване на новия икономически механизъм в стопанската дейност, създаване на необходимите предпоставки за повишаване социалната активност на личността и на трудовите колективи. Успоредяваха се целите и непосредствените мероприятия, мислите и действията. В окръжната партийна организация започна разговор по най-важните идеи, изказани на Националната партийна конференция, в доклада и заключителното слово на другаря Тодор Живков. Ярко проявление в този мащабен диалог бяха дните по партийно строителство, организирани преди година, подпомогнати с активното сътрудничество на списание „Партиен живот", на Центъра по партийно строителство и Института по марксизъм-ленинизъм при Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП. Трайни впечетления остави конференцията за тритомника по партийно строителство на др. Тодор Живков, организирана с окръжния партиен актив.

В стремежа си да дискутира с комунистите всички теми и идеи от Националната партийна конференция комитетът правилно се ориентира това да се извърши диференцирано. Един общински комитет да обсъди един основен проблем, като неговите изводи и оценки, основни насоки за работата си възприемат от другите общински комитети като примерни изводи и оценки и се ползват в собствената им работа. Този метод се прилагаше за първи път в практиката на комитета и притежаваше следните положителни страни: създава се възможност за обемно обхващане идеите и решенията на конференцията за един кратък период, какъвто в случая е периодът до Дванадесетия партиен конгрес; теоретичното осмисляне на проблемите вървеше непосредствено с практическото решаване на задачите; общинските партийни комитети, първичните партийни организации се сдобиваха с оценки и изводи по такива важни за времето теми като политическия подход, социалистическата справедливост, социалната активност на личността. По този начин на партийните комитети се оказва своеобразна методическа помощ, увеличава се времето, необходимо за непосредствено ръководство на социално-икономическите задачи.

Понастоящем окръжният комитет на Партията подготвя свой пленум по проблемите на ефективността в партийната работа.

Общото, което сродяваше пленумите и конференцията на миньорите, бе търсеният резултат: как да се повиши социалната активност на колективите, на личността, да се усъвършенствува социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката; в стопанската дейност да се въвежда икономическият подход; да се воюва за високо качество и висока ефективност. Всички разбираха — задачите, поставени от Националната партийна конференция, не са обикновени, бихме ги нарекли свръхзадачи на етапа, в който се намираме, свръхзадачи на ръководителя и на труженика. Тяхното осмисляне беше започнало, така да се каже, още на другия ден след Националната конференция и това бе правилно решение на окръжния комитет на Партията в Ямбол. Защото ефективността на всяка човешка дейност започва от ефективността на мисленето. Богатото мислене почти винаги довежда и до богатство на работата, на всяка човешка дейност, обагря нашите дни с изключителното, неповторимото. Сложното мислене у кадрите е способно да оплоди сложните задачи, които стоят и предстоят. От простовато решение не може да се очаква качествен резултат. Разговорите в окръжната партийна организация имаха една посока: да се изпълнят социално-икономическите програми на трудовите колек-

Digitized by Google

тиви и по обем, и по качество, не само да се обяснява на хората, но и да се привлекат те към активна работа на всяко място: в цеха, в завода, селището; да може обогатеното мислене да обогатява практиката и на свой ред практиката да подсказва нови и нови идеи.

Бригадната организация на труда бе в ума и сърцето на всички, тя бе, да я наречем, домашната тема, предизвикваше истински възбуждащ ефект. Комунистите коментираха, питаха, търсеха отговор на нерешените въпроси, отговаряха си сами, понякога недостатъчно пълно, но във всички случаи искрено, с трогателна загриженост за работата — собствената и на колектива, за съдбата — днешната и утрешната на предприятието. В бригадната организация на труда търсеха не каква да е организация, а нейните най-нови, съвършени форми, каквато е комплексната бригада на вътрешностопанска сметка. Заводската партийна организация в химическия комбинат „Димитър Димов" работи усърдно и е постигнала значителни успехи в многостранното внедряване на бригадната организация като първо, ударно звено от усъвършенстването на социалистическата организация на труда. Споделеното от тях на пленума на общинския партиен комитет в Ямбол е част от свършеното. Петър Джиков, председател на профкомитета при комбината, разказва, че са изградили 25 бригади на самостоятелна стопанска сметка. Двадесет и пет първични колектива се нагласят към новата организация и тази нагласа върви добре. Оформя се стопанската, трудовата, административната физиономия на бригадата. Настъпват положителни изменения в трудовата дисциплина, от дисциплина, наложена от ръководството, от правилника тя се превръща в самодисциплина, контролът отстъпва на самоконтрола. Новата организация на труда съдействува и за формиране на здрави и дееспособни производствени колективи в химическия комбинат, за създаване на вътрешна нагласа за непрекъснато подобряване на квалификацията, овладяване на нови производства и нови професии, придобиване на повече от една професия, взаимозаменяемост в работата. Понастоящем 75 работника са усвоили всички технологични работни места от дейността на бригадата, други 64 са се квалифицирали да работят на три работни места, а 1258 души — на две работни места. Под мощния напор на бригадната организация на труда се разчупва досегашната професионална подготовка, човекът овладява повече специалности и с това обогатява не само своята професионална култура, но и увеличава възможността да бъде полезен на колектива, на обществото. Този процес, насърчаван и ръководен от заводския партиен комитет, създава и нови реалности. От началото на годината е настъпило комплексно приложение на Постановление номер 5 в стопанския химически комбинат. Резултатите са окуражителни. На общинската партийна конференция се отчете, че основните показатели, като обща промишлена продукция, стокова продукция, чиста продукция, производителност на едно лице и обществена производителност на труда, са преизпълнени; материалните разходи и разходите на сто лева стокова продукция са значително снижени. В основата на трудовата активност на колективите стои задоволеният интерес, намерил израз предимно в стабилната работна заплата, в материалното и духовното удовлетворение от труда. През тази година, когато бригадната организация на труда се утвърждава в комбината, работната заплата бележи ръст с около осем процента спрямо отчета за същия период на миналата година. Очевидна е благотворната взаимозависимост между новата организация на труда и работната заплата. Усъвършенствуваме ли бригадната организация, неизбежно ще се подобрява възнаграждението на трудовия човек — ще се усъвършенствуват обективните условия, които стимулират трудовия колектив.

Digitized by Google

Изграждането и усъвършенстуването на бригадната организация на труда вълнува и комунистите от държавни мини „Васил Коларов". В рудниците и фабриките са създадени 95 бригади. Преобладаваща част от тях работят по собствена вътрешностопанска сметка, други на частична стопанска сметка. Настъпва значително стабилизиране на производството в тези бригади, изпълняват се и се преизпълняват основните показатели. Към шестдесет процента от бригадите реализират икономии на материали и енергия. Комунистите коментираха новите положителни тенденции. Увеличават се желаещите да придобият повече от една професия, а 60 души са придобили вече втора и трета професия. От анализа на своята работа комунистите правят следните изводи и препоръки: предстои още по-стегната, системна работа по усъвършенстуването на бригадната организация на труда; налага се всеки комунист в минното предприятие да придобие повече от една професия, първичните партийни организации да окажат помощ за ускоряване процеса на квалификация и преквалификация на миньорите, техниците, инженерите за усвояване на повече от една професии; бюрата на първичните партийни организации следва да укрепят партийното ядро в звената по новата бригадна организация на труда; и на последно място, но не последно като проблем — новата организация на бригадата да се изгражда комплексно. Наред с основните работници в бригадата да се включат спомагателните работници, техниците, инженерите, другите обслужващи звена, непосредствено овързани с производството в бригадата. Съвършено правилно. Практиката показва разумно решение, и то трябва да намери своето реализиране. Иначе ще спрем по средата. Когато говорим за усъвършенстуване на бригадната организация на труда, наред с другите аспекти, следва да имаме предвид най-важния — комплексния характер на бригадата. Всеки да види в нейния успех своя интерес, в общата изгода и лично своята. Така работата на бригадата наистина ще стане дело на всички, по този начин хармонично ще се съчетае личният интерес с груповия, с държавния. Контролът и самоконтролът не само ще получат развитие, но и ще обхванат всички нива, бригадата ще придобие по-голямо самочувствие, ще укрепне колективното чувство за отговорност за целия обем на работата и през цялата година. Комплексното изграждане на бригадите, създаването на коефициент за реално участие на всеки в труда, за реалния принос на всеки осигурява по-правилно разпределение на работната заплата и по този начин обогатява социалистическата справедливост.

Проблемът за партийното ядро в трудовия колектив не е нов, но при днешните условия, когато създаваме производствени звена от по-нов тип, първични трудови колективи на вътрешностопанска сметка и на тях залагаме успеха в производството, естествено е този важен проблем да бъде решен съобразно изменилите се условия. В състояние ли сме с досегашната структура, с досегашното разпределение на комунистите, на партийните групи да обезпечим новата структура, каквато за нас представлява комплексната бригада на вътрешностопанска сметка. Срещат се случаи, когато в дадена бригада по стечение на обстоятелствата не се включват комунисти или те са един-двама. Комунистите следва да бъдат на първата позиция на производството, както са били досега, както ще бъдат винаги. В това отношение не съществуват варианти, съществува вариант — укрепване на партийното ядро в бригадата. Естествено се налага мисълта за гъвкавост, за нагласа към новата организационна структура в производството от страна на партийните комитети и бюрата на първичните партийни организации.

Digitized by Google

* * *

Пленумите на общинските партийни комитети наведоха и към един друг извод — качеството на различните партийно-организационни инициативи. Вглеждаме ли се често в това, как протича пленумът, сесията, заседанието — най-важните работни форми на комитета, на съвета, на обществените организации, стопанските органи. Високото качество на политическата и идеологическата кампания е важна предпоставка за умножаване ефективността в партийната работа. Как се съчетава равнището на пленума и значението на разглеждания проблем, издига ли се пленумът до височината на проблема. Тук можем да се запитаме, не хвърляме ли често пъти излишни сили единствено за пленарното заседание, за да стане то пищно, шумно да премине по предварително направения сценарий, безконфликтно, с почти едни и същи изказващи се, с почти едни и същи изказвания, да завърши гладко и създаде впечатление у представителите на ръководния партиен орган „подходящо" впечатление. Изискванията за високо качество се отнасят и за работата преди заседанието, и за работата след него. Може да се спори дали пленумът следва да бъде завършек на една предварителна продължителна работа, краен етап в решаването на проблема или начало към решаването на този проблем, но едно е неизбежно — предварителна подготовка, продължителна, високоорганизирана, резултатна. За пленума тя да има това значение, което имат земните сокове за растението. Ето защо пленумите на общинските комитети в Елхово, Ямбол, Тополовград, конференцията на миньорите в Тополовград бяха подготвяни в продължение на повече от половин година.

Предварителната подготовка започна, както вече споменахме, с теоретичното изясняване на проблемите — да се обогатят партийните кадри, стопанските и административните дейци с повече познания. Разговорите по-късно се пренесоха в първичните партийни организации, в трудовите колективи. В Елховската общинска партийна организация освен дните по партийно строителство се е състояла научно-практическа конференция по усъвършенствуване на бригадната организация на труда и приложение на вътрешностопанската сметка; първичните партийни организации са коментирали „политическия подход — сърцевина на партийното ръководство"; организирана е широка дискусия на страниците на вестник „Елховска дума" за политическия подход в дейността на партийните органи и организации; с трудови колективи е обсъдена мемоарно-художествената трилогия на другаря Брежнев и др.

Освен от масово-политическа работа времето пред пленумите е наситено и със стопанско-организаторска дейност, повишаване всестранната социална активност на трудовите колективи. В предприятията на Елхово за този период са изградени 36 бригади от нов тип. В Тополовград е организирано продължително проучване на отрицателните явления в работата на партийните, стопанските и обществените организации, в държавните органи, което дава възможност на пленума да се коментират ярки факти на закононарушения, примери на себеустройване и др. Общоминният партиен комитет организира разговор на тема „Първичната партийна организация и издигане социалната активност на трудовите колективи", поощрил е инициативите на стопанското ръководство за укрепване на съществуващата бригадна организация на труда и пристъпване към по-висшата форма — създаване на комплексни бригади на вътрешностопанска сметка. В Ямболската общинска партийна организация успешно се организират инициативи за внедряване на ефективни технологични решения за по-строг режим на икономии, пред колективите се изясняват перспективите на предприятията, в промишлеността, строителството, транспорта и търговията са създа-

Digitized by Google

дени 1142 бригади на вътрешностопанска сметка. Пленумите се състояха върху основата на успешно изведени инициативи, те не започнаха на голата поляна, разполагаха с много факти, мероприятия на партийните комитети и организации, които бяха приключили или продължаваха. Темите на пленумите се свързваха с непосредствените проблеми на практиката, с предстоящите задачи и по този начин теоретичните постановки на Националната партийна конференция се превръщаха в непосредствена реалност.

Качеството на оценките, изводите, обобщенията бяха другата отличителна особеност. Старателната и компетентна работа над докладите бяха довели до искристализиране на точни, верни, подкрепени с многобройни и силни факти оценки и изводи. В доклада на общинския партиен комитет в Елхово преобладаваше критичният подход. Участниците в пленума и друг път бяха слушали критични бележки, адресирани до отделни ръководители и изпълнители за несполуки в работата, но този път критиката прозвуча с особена сила. Смела и с точен адрес, принципна и безкомпромисна, отнасяща се преди всичко към комунистите на отговорна партийна и стопанска работа. Съществуват слабости, допуснати за първи път, съществуват и повтарящи се слабости. Общинският партиен комитет посочи тези повтарящи се слабости у някои ръководители:

— Поставяне над колектива, над партийните бюра и първичните партийни организации.

— Незачитане решенията на първичните организации или половинчато изпълнение на тези решения.

— Недостатъчна изява като политически дейци, като политически, идеологически и нравствени възпитатели на трудовите колективи.

— Неумение за сработване с колективите.

— Незадоволителна оценка на собственото си поведение като комунисти и ръководители.

Преценката на бюрото е, че обикновено това са ръководители, които най-често проявяват повърхностност в работата, колебливост в позициите си, оправдават се пред всеки и за всичко, проявяват примитивизъм в ръководството.

Критичният дух, настъпателната позиция, страстна защита на интересите на трудовите колективи и държавата — ето верния тон на политическия отчет. Безконфликтните доклади са ненужни, защото са безплодни. Комформизмът и примиренчеството не могат да преодолеят слабостите, нито да помогнат на техните носители. Обобщението и оценката са дотолкова верни, доколкото са критични, защото критиката е позиция, тя утвърждава положителната тенденция или отхвърля негативната. В същия критичен дух, с някои нюанси, са и докладите на общинските партийни комитети в Ямбол и Тополовград, на теоретико-практическата конференция на миньорите.

Характерното за критичния анализ беше **широкото приложение на комплексния подход**, особено изявен в доклада на общинския партиен комитет в Ямбол. Коментарът обхващаше единството на икономическия и политическия подход, взаимозависимостта на обективните и субективните фактори за усъвършенстването на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката. В Ямбол и Елхово, на конференцията на миньорите внедряването на бригадната организация на труда тази задача с изключително значение се оценяваше в непосредствена, диалектическа връзка с повишаването на социалната активност на личността, на трудовите колективи. Още като резултат на повишената боеспособност на първичните партийни организации, на компетентността на техните бюра, на авангардната роля на комунистите. Това бе положителното, качествено отличителното.

Digitized by Google

Комплексният подход в оценките бе интересно съчетан с диференцирания подход. Познатото ни от друг път общо и безлично „Има някои... У редица кадри... Все още се намират предприятия..." беше преодоляно. Предприятията, първичните партийни организации, кадрите се назоваваха поименно. Успехите и неуспехите, отговорността и виновността имаха точен адресат. Диференцираният подход е характерен с конкретното си отношение, а не с отношението изобщо. Всеки трудов колектив, всяка първична партийна организация са по свой начин отговорни за изпълнението на плана. Търсим ли ние характерното, особеното за тези колективи, за да открием движещите сили на успеха или причините за неуспеха. Проблемът за вината не стои на еднаква плоскост за всички трудови колективи и ръководители. Не допускаме ли грешка, като често пъти прехвърляме целия грях за неизпълнението върху трудовите колективи, когато за това влияят редица обективни предпоставки. Вината трябва да бъде разграничена, за да укрепва вярата на хората в собствените сили и възможности.

Една друга, по-особена методика отличаваше работата на пленумите — **приемане на основни изводи и утвърждаване основни насоки за бъдещата работа.** Вместо конкретни мероприятия — основни насоки. По този начин на първичните партийни организации се дава възможност да приемат решения, съответствуващи на потенциалните възможности на трудовите колективи, съобразени със специфичните условия на работа. Избягва се регламентирането — това непосилно бреме за живота на някои партийни организации, препречва се пътят на „инфлацията" на решенията. Намаленият брой на решенията поражда неизбежния резултат: повишава се тяхното качество, създава се възможност за многовариантност, съсредоточава се вниманието на партийните органи и на отделните комунисти върху изпълнението. Нали крайната цел на всяко решение е то да бъде изпълнено.

Похвални думи заслужават изказванията. Преобладаващата част бяха на висотата на докладите. Даде се възможност за спонтанна изява, за по-разгърнат коментар по темите на пленумите, за откровен диалог между бюрата на комитетите и участниците в пленарните заседания и по този начин бяха преодолени съществени слабости, съпътствуващи досегашния начин на изказване и на първо място лакировката и угодничеството.

* * *

Пленумите показаха една пораснала организационна култура, увеличените възможности за по-компетентно решаване социално-икономическите проблеми на общината и представляват важна крачка към утвърждаването на общинските партийни комитети като органи за политическо ръководство. Иска се в бъдещата работа да присъствува по-осезателно не само критиката, но и самокритиката, както оценката на стила на другите, така и задълбочената оценка на собствения стил на работа. Нека не се забравя, че част от слабостите на другите се дължат и на нашите слабости. Защото пътят на умножаващата се ефективност в партийната работа преминава през добрите резултати, новите инициативи, достигнатите цели. И през непрекъснатото преодоляване на грешките и слабостите — чужди и свои.

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

БРИГАДАТА—ПОРЪЧИТЕЛ НА КАНДИДАТА

Въпросът за количествения и качествения ръст на първичната партийна организация в цех „Юрий Гагарин" на Завода за токоизправители в Перник е особено актуален. Докато за целия завод комунистите са 14 на сто от колектива, за нашия цех този процент е по-нисък — 10 на сто, да не говорим, че в някои бригади партийното ядро е съвсем малобройно. Но следвайки линията на приемане ново попълнение в Партията, ние не забравяме важното Лениново изискване: комунисти да стават само тези, които на дело са доказали, че притежават качества, че не търсят някаква лична изгода, а са водени от стремежа да работят по-организирано, самоотвержено за изграждането на социалистическото общество. В това отношение практиката да се приемат комунисти на открити партийни събрания се оказа полезна. Гласността, която се постига с обсъждането на кандидатурите пред целия колектив, помага по-добре, по-задълбочено, по-обективно да се преценяват качествата на новия партиен член. Такава форма на работа възпитава и комуниста, и колектива, в който той се труди.

Идеята за приемане на партийни членове на открити събрания не е наша, взехме я от богатия опит на КПСС. Не много отдавна ворошиловградски комсомолци, гости на завода, ми разказаха по-подробно как при тях приемат комунисти на открити партийни събрания. Въпросът не е само във външната страна, във формата, той има голямо политическо значение за първичната партийна организация, за целия колектив. Проявява се по-голяма критичност, по-висока съзнателност от кандидата и от колектива, израства авторитетът на организацията, засилва се доверието на безпартийните към нея, заздравяват се връзките между нея и колектива.

Споделих тези мисли със секретаря на заводския партиен комитет. Предложението бе обсъдено в партийното бюро, в партийните групи, на събрание на първичната организация. След оживени дискусии надделя мнението, че приемането на нови членове на БКП на открити партийни събрания ще бъде от полза, безпартийните ще оценят доверието на комунистите към тях.

Трябва да отбележа, че не само ние, комунистите от цех „Юрий Гагарин", бяхме стигнали до този извод. Излезе и съответно решение на общинския партиен комитет, но ние бяхме от първите, които при нашите условия приложихме опита на братската Комунистическа партия. Кое е главното в този опит?

Много преди откритото партийно събрание започва неговата подготовка. Разговаряме с преките ръководители на кандидата, с колегите му, с активистите от бригадата. От тези разговори научаваме как бъдещият комунист се отнася към производствените и обществените си задължения, каква е неговата активност, дисциплина, какви са взаимоотношенията му с хората и т. н. Неговата кандидатура се обсъжда в бригадата. При тези обсъждания се изтъкват и положителните черти, и недостатъците, правят се препоръки, възлагат се задачи.

Освен че дават възможност да разберем как безпартийните оценяват кандидата, тези разговори заангажират и самия колектив. Както

Digitized by Google

първичната партийна организация, така и бригадата се задължава да съдействува за политическото закаляване на бъдещия комунист, за издигането на неговата активност, за изграждането му като съзнателен боец на Партията.

В бригада „Куба", която произвежда токоизправители изключително за износ, нямахме нито един комунист. Партийното бюро се бе ориентирало към комсомолеца Сашо Богданов, но след като решихме приемането на комунисти да става на открити партийни събрания, разговаряхме и с майстора по производството, с бригадирката. Запознахме ги със становището на партийното бюро. Те оцениха гласуваното им доверие, бяха единодушни, че тази инициатива трябва да се прилага по-широко, споделиха с нас, че отдавна ги вълнува въпросът, защо в бригадата нямат комунисти. Двамата преки ръководители на младия работник смятаха, че той заслужава да бъде в редиците на Партията. По-късно кандидатурата бе обсъдена с комсомолския актив, с ръководството на профгрупата, в бригадата. И докато ние подготвяхме нужните документи, готвеше се и кандидатът, при това много отговорно, защото на събранието щяха да присъствуват хората, с които работи, на чието мнение особено държи. Подготовката бе и теоретическа — той се запознаваше с Устава на БКП, с важни партийни и правителствени документи, с международното положение, и практическа — колективът му бе поставил поръчения от производствен и обществено-политически характер, следеше за тяхното изпълнение. Почувствува се оживление в бригадата: уточняваха кой да вземе думата на събранието, в каква насока да се изкаже...

За откритите партийни събрания създаваме по-тържествена обстановка, стремим се те да не преминават вяло и формално, а дълго да се помнят от колектива. На тях присъствуват комунистите от първичната организация, членовете на бригадата, в която работи кандидатът, каним гости от заводския партиен комитет. Прави впечатление подчертаният интерес към тези събрания — идват без повече напомняния и хората, чието присъствие друг път по-трудно осигуряваме. Разглеждаме документите на кандидата, изказват се другарите му от бригадата, ръководителите му, комунистите. Всички задълбочено обсъждат неговата работа, поведението му, участието му в обществено-политическия живот, правят бележки, дават препоръки, поставят въпроси. Интересен е фактът, че в обсъжданията се включват много активно безпартийните. Понякога те дори бързат да подскажат отговорите на зададените на кандидата въпроси. Всички са обзети от едно желание: техният другар да се представи отлично. И той самият чувствува това, не случайно такова вълнение има в думите му, когато обяснява защо иска да стане член на БКП. Комунистите гласуваме единодушно с убеждението, че този млад човек няма да ни подведе, ще отдаде всичките си сили, знания, опит за претворяване решенията на Партията в живота. Защото вярваме в него, вярваме в колектива, който сега ще бъде по-взискателен. И наистина неговите другари му казват: „Ти вече си член на БКП и трябва да оправдаеш доверието, навсякъде да бъдеш сред първите".

Практиката потвърждава, че такава вяра в новоприетия комунист и във възпитателната сила на колектива е оправдана. Ще разкажа един случай. Комсомолецът Ваньо Кирилов изрази желание да бъде приет в Партията. Той е трудолюбив, отличен техник е, но със сприхав характер. Разговорът в бригадата беше интересен. Всички негови колеги похвалиха производствената му дейност, но посочиха и слабостите му. Препоръчаха му да бъде по-сдържан, да помага на колежките си, да ги запознава с техническата документация и т. н. Ваньо прие критичните бележки, личеше, че ще се постарае да превъзмогне недостатъците в характера си. На събранието всички единодушно препоръчаха на комунистите да гласуват за неговото приемане в Партията. Сега,

Digitized by Google

когато разговаряме за поведението му, работниците в бригадата са категорични: той е станал друг в обноските си, въздържан, колегиален. Смятаме, че Ваньо Кирилов си помогна сам, той искрено желаеше да стане достоен член на БКП. Но му помогнаха много и критичните бележки, които направиха неговите другари, помогна му колективът.

Първичната партийна организация положително оценява новия начин за приемане на комунисти — на открити партийни събрания. Както вече отбелязах, така постигаме главното: в Партията да влизат най-достойните, а колективът нагледно се убеждава, че не е така лесно да станеш неин член. Такава е оценката и на безпартийните в изказванията им на събранията. Например майсторът Генко Кривошиев сподели: „Искам високо да оценя инициативата на първичната партийна организация за приемането на нови членове на открити партийни събрания. Това дава възможност по-добре да се обсъдят качествата на кандидата, засилва се взаимодействието ни с комунистите.“ Надежда Зарева, бригадирка: „За първи път присъствувам на такова събрание, много се радвам и се гордея, че мога да дам своята препоръка за приемането на Сашо в Партията. Препоръчвам му винаги да бъде на трудовия си пост, смело да отстоява партийните позиции. А на първичната организация благодарим за доверието. Ние винаги ще ви помагаме, другари...“ Дългогодишната работничка Цветанка Крайнева между другото каза: „Радвам се, че присъствувам на това събрание“.

Първите наши опити да приемаме членове на Партията на събрания в присъствието на колектива направихме в бригади, където няма комунисти или е малко партийното ядро. Започнахме от март миналата година, вече сме приели трима души, подготвяме още двама. Инициативата се посреща много добре, всички ни оказват помощ, трудности досега не сме имали. Само когато изискваме сведения от родните места на кандидатите, се губи много време, тъй като кореспондираме с различни окръзи, а и партийните комитети някъде не правят изглежда нужното да ускорят отговора си.

Занапред смятаме да разширяваме и да развиваме това наше начинание. Мислим върху възможността да приемаме комунисти пред целия колектив на цеха, но това е въпрос на допълнително обсъждане и отработване, защото тогава отговорността и на кандидата, и на първичната партийна организация още повече се увеличава, подготовката ще е свързана с разход на допълнителни сили и време.

Опитът ни е още малък и не ни дава възможност категорично да отговорим на въпроса кога, при какви случаи трябва да отиваме към приемане членове на БКП на открити партийни събрания, дали винаги да използваме тази форма. Но можем да направим определен извод: където бригадите са сплотени, социално-психическият климат е ведър, там е добре да обсъждаме кандидатурите на открити партийни събрания. Ето защо наша задача е да създаваме силни трудови колективи, което несъмнено ще влияе както върху успешното изпълнение на производствената програма, така и върху резултатността на партийната работа, в това число и върху правилния подбор на кандидатите за членове на БКП.

Сега хората преценяват по-обективно своето поведение, своето участие в труда и това води до известно въздържане от кандидатствуване в Партията. Затова пък нашите усилия са насочени към издигане на по-високо равнище индивидуалната работа с отделния човек, особено с младите работници, за да им помогнем в тяхното политическо израстване. По този начин чрез подбора и приемането на ново попълнение в редовете на БКП ние издигаме званието комунист все по-високо и по-високо.

Надежда АПОСТОЛОВА
секретарка на първичната партийна организация
в Завода за токоизправители — Перник

Digitized by Google

ВРЕМЕ ЗА РАВНОСМЕТКА

Обектът не е избиран специално, просто съвпадна времето, когато отчитаха дейността си тези пет групи. Не изненадва разликата в равнището на събранията им: и възможностите на групите са различни, и остротата на проблемите в тях. А вероятно и отношението, подходът на груповите отговорници, на комунистите към своите отчетно-изборни събрания...

Тук става дума за общото в тях.

* * *

„Ние сме в производството и повече ще говорим за него" (Васил Наков, член на партийната група в смяна „А", вафления цех на ЗК „Малчика").

Работниците комунисти обсъждат дейността си през четвъртата година на петилетката, която постави с особена категоричност изискването за високо качество и висока ефективност. За тях този девиз има съвсем конкретни очертания. Проблемът „качество" например — това са неравномерно намазаните вафлени кори, постоянно излизащите от строя дараци, нишките, дебели като жици, липсващите резервни части за шевните машини... И в същото време този толкова конкретен проблем, който може да се види с очи, да се пипне с ръка, който засяга лично всекиго от тях, защото се отразява и на трудовото му възнаграждение, в някои моменти, на някои събрания се издига до равнището не само на икономическа, но и на нравствена категория. Цитираният по-горе Васил Наков от захарния комбинат „Малчика" постави въпроса така: „Да се заговори в комбината — вижте качеството на вафлениците!" **Качеството става синоним на работническа чест.**

Следователно то е въпрос и на лична отговорност. Макар че не е винаги така просто да видиш къде започва тъкмо твоят дял от отговорността. Много от причините са извън смяната, извън цеха... и личният „грях" поизбледнява. Обсъждайки работата си по качеството, комунистите от щрайхгарния цех, смяна „А" на вълненотекстилния комбинат „Начо Иванов" говорят за нарушената ритмичност, резултат от остаряла техника, за състоянието на предпреждата. Колегите им от тъкачницата, смяна „Б", поемат „щафетата": преждата идва в невъзможен вид, с пилюзи, с впредени други нишки. Работниците от апретурата имат основание да продължат: качеството на плата, който дават тъкачите... Всички тези въпроси са наистина важни и трябва определено да кажем: комбинатското ръководство е в дълг пред работниците. Дори дребните уж пречки в началото на технологичния път нарастват като търкулната снежна топка, умножават се, а отстраняването им продължава твърде дълго. Но освен външните, обективните за смяната причини има и субективни — иначе как да обясним различното качество, което дават различните работници? И тези субективни причини също трябваше да се огледат по-самокритично на отчетно-изборните събрания на партийните групи. Защото, както

Digitized by Google

вече бе забелязано, става дума и за честта на завода, на цеха, на смяната. За честта на работника.

Производството е сферата, където преди всичко се осъществява личностната реализация на работника комунист. Естествено е то да бъде главната тема на отчетно-изборното събрание. При това по-рядко се търсят мотивите в труда, примерът в труда, най-често излиза на преден план главната грижа на всекидневието: снабдяването, състоянието на машините, пласмента на продукцията. В тази плоскост не е трудно да се премине границата — в събранието да натежат елементите на производственото съвещание. Имаше такива моменти. Имаше събрания, на които комунистите не успяха да анализират напълно своята работа за усъвършенствуване на производството, формите и средствата, с които тяхната партийна група си е служила. Не да изреждат мероприятия, не да изчисляват техния брой. Да преценят поставената цел, използваните методи, постигнатите резултати. Ако резултатът не задоволява, значи пътят към него не е бил най-верният, значи трябва да се търсят други форми за контрол, за засилване отговорността на колектива. Ако е постигната целта, да се огледа отново: кое им е помогнало да я постигнат, кое от опита на тази напрегната година ще вземат, за да бъде здрава основата на бъдещите успехи.

Ето три бригади в смяна „А" на четвърти шивашки участък в завод „Витоша", където работят комунисти от една партийна група, имат различни резултати в изпълнението на плана за деветмесечието, при това за някои тримесечия разликата е 10—15 процента. Откъде идва тази разлика? Отговорът „поради текучество" не е обяснение, защото този фактор действува и в челната бригада „Жени Маркс", а ако не действува, веднага изниква поредното „защо?". Наясно ли е групата за действителните причини, какво са направили комунистите, какво трябва да направят — събранието не разчопли тези въпроси. Или колективът бързо се преустроил в производството на конфекция за износ, и то така, че от Франция, законодателката на модата, досега няма никаква рекламация. Сигурно партийната група е допринесла за това и с разяснителната работа при внедряването на бригадната организация на труда, и с партийните поръчения, и с личния пример на комунистите — трима от тях са прекрачили в осмата петилетка! Но тези предположения се търсят между редовете на доклада и между думите на изказалите се работнички. А ясен, точен отговор не е даден. Макар че много са нужни такива отговори. Не защото и от умението да се отчита ще зависи класирането на групата в прегледа, който се прави в завода — все пак главният критерий са делата. Не защото така ще е по-интересно на присъствуващите гости — гостите си отиват, а проблемите остават и тях ще трябва да ги решават същите тези хора, които са се събрали сега в края на работния ден да отчетат своята дейност. Значи главно на тях им е много нужно да осмислят и своя собствен положителен опит, и своите собствени недостатъци.

* * *

„Да наблегнем какво ние като комунисти сме пропуснали, какво би трябвало да извършим" (Георги Спасов, партиен отговорник в смяна „А", щрайхгарния цех на ВТК „Начо Иванов").

В отчетно-изборните събрания на партийните групи най-добре може да се открои мястото на отделния комунист в живота на организацията и на колектива. После на събранието на първичната партийна организация (особено в условията на уедрената организация) такава възможност няма да има — нито време, нито сили ще стигнат. Абсолютно вярна посока взеха партийните групови отговорници: да на-

Digitized by Google

правят поименен преглед на всички комунисти, на работата им по поръченията, на влиянието им в колектива.

„Ние не сме силни в приказките" — каза преди събранието един работник. Не беше прав — силата не е в самите думи, а в позицията, която те изразяват. „Трябва да се изравнят силите на смяна „А" и смяна „Б" — отбеляза Васил Наков от вафления цех. — Сега ние сме подобрите, значи не сме помагали достатъчно на другата смяна." Комунистическото отношение към резултатите от труда, чувството за взаимопомощ, отговорността за другарите, които са редом, едва ли могат да бъдат изразени по точно.

А ако трябват примери за делата на партийните членове — нищо по-лесно от това! Където и да погледнеш:

Ремонтната работилница на завод „Витоша" — половината от членовете на партийната група са рационализатори; налагало ли се е, комунистите нощем са монтирали машините...

Щрайхгарният цех на ВТК „Начо Иванов" — младият комунист Илия Славов отстъпва дарака си на нов работник, а сам отива на друг, много по-разнебитен...

Шивалният участък на завод „Витоша" — всяка комунистка изпълнява съвестно по две-три поръчения за обществена дейност плюс отличната работа на шевната машина, плюс домакинските задължения...

Как няма да имат авторитет такива хора!

Знаем изискванията към комуниста **да бъде организатор.** За ръководителя, на каквото и равнище да е той, това изискване изглежда по-естествено, то съвпада със служебните му задължения, осигурено е с поверената му власт. А как да бъде организатор редовият работник? На въпроса могат да отговорят комунистите от щрайхгарния цех. Във всяка нередност, във всяка неизправност в организацията на производството те виждат основание за лична тревога и предават тревожния сигнал в партийната група, на административното ръководство. А ако сигналът не предизвика действие? Трябва да се смени средството. Изправили неотдавна механика пред събранието на групата, говорили съвсем конкретно за състоянието на отделния дарак, на отделната машина. Забележката на един партиен член все пак може да се отмине, но как да се пренебрегне мнението на цяла партийна група?

И въпреки всичко отговорът на въпроса „Какво ние като комунисти сме пропуснали..." не беше изчерпателен, поне що се отнася до задълбочаването му: кой точно е направил пропуска, защо го е направил. Често казаното „в порядък на самокритика" звучеше твърде лаконично и информативно. Оставаше без адрес критиката. В такива минути понятията „юлска взискателност", „юлска непримиримост" започваха да изглеждат по-далечни и по-общи. А нали тяхната сила е в тяхната конкретност! Тяхната жизненост е в умението честно и вярно да си казваме кривиците!

* * *

„Ние сме сред хората, да видим как работим с безпартийните..." (Кръстьо Петров, член на партийната група в работилница „Основни ремонти", техническия отдел на завод „Витоша").

Малко е да си добър работник, ако тези около теб не могат или не са се амбицирали да те догонят. **Истинска стойност челният опит има, когато е умножен, когато е повторен многократно.** Комунистите от щрайхгарния цех на вълненотекстилния комбинат „Начо Иванов" нямат никакви нарушения на трудовата дисциплина, но могат ли да бъдат спокойни, щом времето, пропиляно от някои работници в самоот-

Digitized by Google

лъчки, би било достатъчно да се произведат 4 тона прежда —толкова, колкото беше изоставането от плана в момента.

Не случайно върху проблема за влиянието на комунистите в колектива бе концентрирана главно критиката.

Доверителният разговор, навременната подкрепа, другарският съвет, неикономисаната похвала, на място казаният упрек... Средствата за въздействие са много. Съчетани с личния пример, те наистина дават резултат, тогава събранието може да отчете, че Георги Михайлов например успешно изпълнява партийното си поръчение, с неговото идване в сектор „Зауер" на тъкачния цех дисциплината там се е затегнала.

Но и несполуките не са изключение. Поражда ги неумението, равнодушието, разнобоят в действията. Наставничката от щрайхгарния цех Станка Войнова сочи и такава причина за текучеството: „Не бяха достатъчно определените дни да обучим новите работнички, за да ги оставим сами на машините. По-упоритите все пак постигнаха някакъв успех, а колективът не го забеляза, не го оцени. Трябваше цеховата профорганизация да пусне мълнии, телеграми, та да почувствуват новите, че са дали нещо на цеха, че са нужни." Дребни неща, но се насъбрали и резултат се получил. За съжаление обратен.

Кръстьо Петров от ремонтната работилница на завод „Витоша" правилно отбеляза: **партийните членове са част от колектива, техният поглед — не отгоре, а отвътре — им позволява по-точно и по-навреме да видят проблемите, да доловят настроенията.** Усетът им на комунисти им подсказва кога трябва да действуват, желание не им липсва. Но на тези омъдрени от живота хора не винаги достига информираност, компетентност. И няма съществена полза, ако партийната учебна година се отчита например само с констатациите за добро посещение и недостатъчна активност, както беше на тези събрания. По-важно е друго: обогатило ли е това посещение комунистите, повишило ли е тяхната политическа грамотност. А ако не е, коя е причината? Недоглеждане в структурата на звената, несполучливо подбрана тематика, неподходяща организация на учебния процес? И изобщо — какви резерви могат да се използват, за да се подобри информираността на комунистите по актуалните въпроси, за да могат те — в това изобилие от информация — първи да се ориентират в проблемите, които в момента излизат на преден план в цеха, в завода, в страната, та именно те, членовете на Партията, да формират общественото мнение в колектива. Въпросите излизат явно извън компетентността на партийните групи, но сигурно те имат по тях свое виждане. Трябва да имат!

И доколкото отчетно-изборните събрания в групите са и етап в подготовката на отчетно-изборните събрания на първичните организации, комунистите биха могли да решат какви проблеми ще постави там тяхната партийна група, какви въпроси допълнително ще проучи, какви предложения, резултат на колективната мисъл, ще даде.

* * *

Събранието затваря една страница от живота на партийната група. Но макар да има за обект обсъждането на една минала дейност, неговата насоченост е в бъдещето. Всичко, което е казано там, похвалните и укорните думи, предложенията и решенията — ще се потвърждават, ще се доразвиват в практиката занапред. В това отношение събранията на петте партийни групи от столицата не правят изключение. Те завършиха — започва проверката на тяхната действеност.

Дарина РАДЕВА

Digitized by Google

ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА РУТИНАТА

Затвореният кръг на привичното понякога прави от един отчетен доклад сбор от прости констатации на факти. Тогава обикновено, ако сме в училищната партийна организация, зад „средния успех" се крият нерешените проблеми на учебния процес, зад общите резултати на колектива — недостатъците в работата на отделната личност.

Такава тенденция се открои и в доклада на състоялото се неотдавна годишно събрание на първичната партийна организация във вечерния техникум по силнотокова електротехника и автоматика „инж. Делчо Наплатанов" в столицата. Точно това е причината да потърсим степента на интерес на самите участници в събранието към тяхната собствена дейност, умението им да оценяват и анализират постигнатото, да обобщят опита и да извлекат от него насоки за бъдещето, определяйки задачите на предстоящия отчетен период.

Естествено, тук изникват множество въпроси, но в случая търсим отговор на един от тях: надхвърлиха ли изказванията границите на предлаганите в материалите констатации и препоръки, изводи и предначертания; превърна ли се годишното събрание в събитие в живота на организацията, в неин действително висш орган, в школа за възпитание на комунистите?

Отговорът би могъл да бъде директен и къс, ако се позовем на факта, че събранието отложи приемането на предлаганата за гласуване резолюция (тя ще бъде доизработена и отново обсъдена и гласувана на първото следващо събрание на първичната организация). Това само по себе си говори за една прецизност, за едно творческо отношение към дейността на организацията; за извисена взискателност. Но отговорът би могъл да бъде и малко по-разгърнат. И ние търсим именно него.

Съществува и една особеност при това търсене на обстоятелствата за превръщане на годишното събрание в събитие. Особеността, че тази първична организация във вечерния техникум (наричана още 133-та) се състои от петима комунисти. Естествено, малкият брой на хората увеличава тежестта на ангажиментите им, защото един солиден обем от задължения е носен от малцина. Тук, когато се говори за личен пример на комуниста, понятието „и други" не фигурира.

В доклада резултатите на отделните преподаватели поименно не бяха отразени. Това е всъщност доклад с много истини, но без имена в тяхна подкрепа. Затова пък в изказванията търсенето на собственото място в учебния процес, в работата на професионално усъвършенстване, в разкриването на резервите на активност в колектива беше в центъра на вниманието.

Подтекст на отношението на тези петима комунисти към делото, което им е поверено, беше: „Ако не аз, кой?"

Естествено, в различни оттенъци тук съществуваха и негативни моменти.

И тъй — петима на годишно партийно събрание. Една приблизително десета част от солиден педагогически колектив. Какво в момента извършват те? И защо през двете почивки, които се дават и които те самите гласуват, никой не напуска стаята, продължавайки диалога върху подхванатите в изказванията въпроси.

Събрание, което фактически трае часове без междучасия.

Digitized by Google

Според известната максима на всеки учител, влизащ в час, се открива възможността да стане велик посредством магията на урока. Фигурата на учителя — неговият авторитет, компетентност, обаяние, умението му да влияе върху обучаваните, да насочва тяхното формиране, развитие... Работата на учителя — носеща му радост, вълнения, въприемане и преоткриване на нещата и чрез очите на младостта... И в същото време дейност, изискваща търпение, твърдост, великодушие, готовност да се посрещат изненади. От учителя изискваме човечност и доброта, но винаги ли му ги даваме?

Събранието анализира в духа на изискванията на пленума на Централния комитет на Партията за развитието на образователното дело проблемите на гражданския и професионалния дълг на учителите; примера на партийната организация в колектива. Защото преустройството на образователната система разкрива нови възможности за пълно реализиране на учителя, „влизащ в клас", но в същото време — умножава изискванията към неговата високоотговорна мисия.

Целите, поставени пред сегашното училище, не могат да бъдат постигнати без качествено извисяване на педагогическия труд, без да бъде усъвършенствувана подготовката на педагога, без засилване на неговата социална активност (главен акцент, подчертан с различна мяра в становищата, изразени на събранието и от петимата: Стоян Кютев, Сашо Наумов, Йорданка Маноилова, Николай Михайлов, Румяна Ваклева). И това бе неминуемо, защото, както е посочено и в партийните документи, невъзможно е многостранното развитие на ученика, неговата пълноценна реализация да се осъществява без самият учител да бъде многостранно развита личност.

В този аспект участниците в събранието потърсиха границите на влияние на комунистите, спецификата на обучението във вечерното училище. Тук освен всичко друго изискванията за диференциация в подхода са засилени поради различията на обучаваните (по професия, образование, възраст).

Част от младите хора, идващи от завода във вечерния техникум, са осъзнали своя интерес да усвояват знания, потребността си да повишат своето образование, да станат техници, а по-късно евентуално да продължат да се учат и във висши учебни заведения по задочен път. Друга част обаче (възможно е и съвсем малка да е тя) попада тук механически. Работата на преподавателите с този дял от учащите се е особено изморителна. Като се прибави и фактът, че мнозина от преподавателите са инженери, без предварителна педагогическа подготовка, нещата неимоверно се усложняват. Защото, лесно е да се каже че ученикът работник трябва да се превърне в активен субект на обучението, а трудно е да се постигне то. Лесно е да се даде и съвет за тази цел да бъдат използвани методи и форми на обучение, гарантиращи възможности за творческа дейност. Трудно е да се осъществи в практиката това изискване. Дори и само защото контингентът на учащите се във вечерното училище е по-особен.

На учителя, влизащ в клас, не винаги му е така лесно да използва възможността си „да стане велик", защото сборът от познавателни интереси и равнище на работниците, идващи във вечерния техникум, е, най-общо казано, по-сложен. Тук учителят трябва да е по-находчив, отколкото другаде, по-съсредоточен, по-мобилизиран. Неговият успех в развиване на познавателните способности на аудиторията ще бъде с по-особена стойност, защото е добит с повече усилия.

Идвайки тук след смяната, учениците работници са уморени, тяхното време за самостоятелна работа с учебника и с другата помощна

Digitized by Google

литература е ограничено. Оттук произтича необходимостта от различна структура на урока, не както в дневното училище.

Специфика, проблеми... Усложняване съдържанието на преподавателския труд...

●

Събранието потърси и други измерения на този процес.

Нараства нравствено-възпитателната роля на учителя. Преподавателят не е само човек, който трябва да превърне ученика в активен субект на ученето. Той е нещо повече. Той е длъжен да открие простор за развитието на самостоятелното мислене на ученика, да помогне за развиване на интересите и способностите на младата личност. А това изисква да се засилва творческият дух на учителската професия, като се преодоляват рутината и шаблонът. Партийната организация да насочва усилията си към извисяване на онези качества на учителите, които другарят Т. Живков определи като „възрожденска влюбеност в своята мисия, висока образованост, живо чувство към напредъка, обществена страст и отговорност, пример на човешко и гражданско поведение"...

В търсенето на резерви за повишаване на ефективността на учителския труд във вечерния техникум комунистите на своето годишно събрание огледаха нещата от такъв аспект например: каква е обратната връзка преподавател—ученик. Как аудиторията обогатява педагога. Какво класът носи на учителя?

Идващите от завода в техникума курсисти носят своя заряд на промишленици. Този млад отряд на работническата класа, който е избрал пътя на самоусъвършенствуване, на повишаване знанията и квалификацията си, е енергичен и търсещ.

Все още първичната партийна организация във вечерния техникум „Наплатанов" не е потърсила възможността да бъдат създадени в училището временни партийни групи на комунистите курсисти, да ги увлече в обществена дейност вън от цеховете, в помощ на преподавателската първична организация. Заедно с дръзновението си младите работници, избрали вечерния път на обучение, носят със себе си още заряда на непримиримост, критичност, творчество. Този потенциал тук не е използван в арсенала на петимата комунисти от първичната организация, търсещи резерви за подобряване на резултатите си. Събранието постави това като задача на близкото бъдеще.

Друг положителен момент в тази насока.

Присъствуващите на събранието констатираха, че съществуват добри връзки между тях и заводските партийни комитети на предприятията, изпращащи тук хора да се учат. Но тези връзки се свеждат предимно до формалните изяви на баналното „шефство". Тепърва ще трябва да се стигне по̀ далеч. Ще се обменя опит по въпросите на вътрешнопартийния живот с цел да се развива още повече самовзискателността и самоконтролът на преподавателите в процеса на по-нататъшното издигане ролята на първичната партийна организация в техникума като политическо ядро на учителския колектив.

В обстановката на делово търсене на пътищата за ефективност в работата на организацията събранието стигна и по̀ далеч. Тъй като възможностите за общуване между преподаватели и курсисти са ограничени в условията на краткото вечерно време, ще бъде засилена индивидуалната работа с всеки от курсистите. Целта на разширяването на тези контакти е една — задълбочаване нравствено-възпитателната роля на учителите. По този начин първичната организация в техникума ще реализира партийното изискване учителят не просто да дава знания, а да убеждава, да аргументира, да съдействува за превръщането на знанията в убеждения, в основа на поведение.

Digitized by Google

Учителят не само поднася готови истини, но и запознава с процеса на търсенето на научната истина, подготвя учениците да умеят да откриват проблемите и да ги решават.

В много още аспекти събранието потърси ролята на първичната организация за повишаване качеството и ефективността на работата в техникума. От особено значение са онези пунктове в изказванията на комунистите, които се отнасят до критериите за оценка на учителския труд. Изразено бе становище против механичното пренасяне на новия опит, отхвърлена бе идеята да се заимствуват различни по характер форми, валидни за спецификата на дневното училище; осъден бе фалшивият блясък на някои показни уроци. Анализът на едногодишната дейност бе многоаспектен, проникновен. За всичко това помогна и конструктивната намеса на секретаря на районния партиен комитет Божана Петрова в разисквания.

●

Резултати — равни на възможностите, а не просто по-добри от миналогодишните — това бе лайтмотивът на размислите, възникнали по време на годишното събрание в техникума.

Ако някога в подобни дни на равносметка акцентът се е слагал върху отсъствията на курсистите от занятия или върху необходимостта правилно да функционира звеното по политпросвета, сега това е вече анахронизъм. Деловият дух на събранието, творческата активност на присъствуващите в търсенето на резерви за по-нататъшно подобряване на и досега добрата по своята съвкупност учебна дейност поражда очаквания. Трудният път на превръщането на тези очаквания в резултати трябва да бъде извървян. Първичната организация има голямото призвание така да мобилизира силите на колектива, че младите работници, идващи тук да се обучават, след защитата на дипломните си проекти да бъдат не само добри средни специалисти в завода, но и добри организатори на производството.

В този смисъл събранието определи формиращата роля на преподавателя в техникума не само като професия, но и като призвание, като съдба, като смисъл на живота.

Мила ИЛИЕВА

СУБЕКТИВНИЯТ ФАКТОР— В ЗАВОДСКИ ИЗМЕРЕНИЯ

С какво се характеризират годишните отчетно-изборни събрания на комунистите от цех „Инструментален“ и „Техническа дирекция“ в софийския завод „А. Иванов“? Първият недвусмислен отговор е: с висок реализъм и принципност. С подчертания стремеж да се отговори до каква степен в специфичните условия на завода се изпълняват решенията на Единадесетия конгрес на БКП и на Националната партийна конференция. Какво показват резултатите в навечерието на финала на седмата петилетка? И при оценката на успехите, и при задъл-

Digitized by Google

бочения анализ на съществуващите слабости се говореше прямо, ясно, самокритично, конструктивно.

Успехите? Те са мащабни. Отражение са на усилията на колектива да бъде в предните редици на творците на блага, на строителите на развитото социалистическо общество у нас. Само през деветмесечието на 1979 година са изработени пробни серии на ниско- и на високотемпературни компресори и агрегати. С най-активното участие на комунистите инж. Дончев, инж. Дамянов, Методи Симеонов, инж. Ахтарджиев е разработена новата програма за развитие на завода до 1983 година и през втория етап — до 1985 година. Фамилията на „мразовете" вече се обогатява. За да отговори на постоянно растящите потребности на купувачите, заводът вече е готов за производството на един действително много ценен за семейния бит Мраз—70. Неговата температура ще достига до —20°С.

Но най-отличителното за събранията бе стремежът да се определят основните, нерешените проблеми, да се подложат на всестранен анализ. След като се прецени какво от досегашните усилия по усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на всяка една дейност не отговаря на новите критерии и изисквания, ясно да се очертаят пътищата за бързи реални изменения. Още повече че всичко това се извършва буквално в първите дни на решението на пленума на Централния комитет на БКП, на влязлото в действие Постановление 50, с което неизмеримо се повишава изискването за висока ефективност и качество в дейността навсякъде и във всичко, за по-нататъшно и цялостно решаване на тази основа на социалните проблеми.

* * *

На събрание сме на първичната организация при цех „Инструментален". В доклада и изказванията се пресъздава животът на 17-те комунисти, на целия трудов колектив от 120 души.

Очаквахме зряло мислене и критичен подход. И действително критика имаше. В отчетния доклад, прочетен от секретаря на първичната партийна организация Кирил Борисов, ярко бяха очертани главните, решаващите за успеха на работата проблеми.

След като производствената програма на завода е нараснала близо два пъти, още по-ярко се е откроила необходимостта в цеха да постъпват нови, висококвалифицирани кадри, а така също да се повишава квалификацията на наличния състав. Да бъдат обновени машините и съоръженията.

Партийното бюро търсело своето място в решаването на тези проблеми. Провеждало широка масово-политическа работа за активно участие в различните курсове, за обучение в промишлено-учебния център. Съдействувало при достигната степен на по-висока подготовка за претарифициране от един в друг разряд. Мобилизирало и профсъюзната и комсомолската организация за създаване по време на реконструкцията и модернизацията на подходяща психологическа нагласа у новопостъпващите, във всеки член на колектива. Възлагало на комунистите конкретни поръчения за овладяване на втора професия, за включването им в движението на наставниците...

Всичко това в значителна степен повишило възможностите на цеха да работи в новите условия. Но във времето, когато постоянно от инженери и работници постъпват нови конструктивни предложения и разработки, обогатяват се инженерните проекти, ахилесова пета за привеждане организацията на работата в цеха се оказало приобщаването, задържането на завършващите, новоразпределени тук курсисти от техникума на завода — млади средногехнически кадри. Но те

Digitized by Google

едва изчакват да измине задължителният срок за работа и поемат в други направления. Причините? — В техникума научавали своята професия на нови машини, свиквали с тях, така да се каже, обиквали ги. И изведнъж в инструменталния цех на известния завод трябва да се мъчат с остаряла, нископроизводителна техника. А и трудът с тях не е лек. Производителността им е ниска и естествено — заплащането също. Ето защо напразни са усилията на цеховото ръководство да ги приобщи към колектива. Безсилни остават наставниците да им предадат своята любов към професията. Провалят се усилията за индивидуална работа на комунистите с тях. Дори и толерирането им, отстъпките при честите нарушавания на дисциплината, завишаването на процента при заплащането не спасяват положението.

Но ако всичко свършваше дотук, без да се направи действителен анализ на положението, възможно е, както често се случва, причините да се припишат изцяло за сметка на младежите. Други примери обаче зовят за предпазване от едностранчив подход. Допреди месеци първичната партийна организация наброяваше 19 комунисти. Сега те са 17 — двама вече са преминали другаде на работа. А и още двама „си уреждат" положението...

Записвах си всичко това и не можех да си обясня защо в основните цехове се внедряват най-съвременни машини и технологии, а инструменталният цех изнемогва, тъне в безизходица.

— Не може с 18—20-годишно остаряло, амортизирано „оръжие" да се бие точно в целта, да се постига съвременно качество. Казват, че засега това са обективни причини. Но как да приемем това, когато и в АПК вече има нови фрез машини. А ние — както се казва, стратегически цех на завода... — разгорещено говореше Стоян Нейков. И докато си поеме дъх от вълнението, обади се друг: „В моя участък ежедневно има престои от аварии на машини. Ежедневно ние губим по 10—15 човекодни..."

Партийното бюро още от началото на годината направило конкретни предложения до заводското ръководство за най-необходимите неща и усъвършенствувания. Но и досега нито една машина не е „прекрачила прага" на цеха. „Искахме среща със заводското ръководство. Чакахме. И тя се състоя едва през месец август" — продължи разгорещено Нейков.

— Дали се поставят тези неща горе — заговори Блаже Веселинов.

Той не поясни това „горе", но сигурно имаше предвид и ръководството на завода, на комбината, на министерството.

После един от примерите, който даде, бе тревожен зов за усъвършенствуване взаимодействието на инструменталния с пресовия цех. А механизмът на възлагане на задачите образно нарече „пожарникарски". „Стараем се навреме да осигуряваме приспособленията за производството. Вярно е, явяват се срочни, свръхсрочни поръчки при аварии и други обстоятелства. Тогава съвсем съзнателно, доброволно след работно време или в почивните дни ние не жалим труда си. Но не са ли сигнал за нещо нередно в заводската организация фактите, че се струпват все такива „спешни" поръчки. А след като ние хвърлим сили, работим без отдих, изпълним поръчката, после случва се по месец никой да не се интересува от нея. Тогава в яда си някой шеговито ще подхвърли: „А бе, скрийте я, за да не ни се смеят".

Без да се повтарят, всеки със своя грижа и чувство на отговорност по тези въпроси се изказаха и Екатерина Ковачева, Александър Донев, Младен Чолаков...

Така се заплиташе един възел от много нишки. Но всяка една от тях идваше или водеше на един и същи адрес — субективния фактор. Изтъкваше проявленията му в конкретните заводски измерения: как-

Digitized by Google

ви са те? Отговарят ли в достатъчна степен на повелята на Националната партийна конференция? В духа ли са на новите критерии и изисквания, които Централният комитет на БКП предявява не само към ръководните кадри, а и към милионите творци на блага — в основата на всеки проект, на всяка дейност сега да се постави икономическият подход. Като се прилага новият икономически механизъм, дали се осигуряват условия за повсеместно внедряване на бригадната организация на труда на основата на самоиздръжката и стопанската сметка?

Отначало, увлечен в тревогата, съдържаща се в изказванията на комунистите от инструменталния цех, мислех, че те изцяло осъзнават своята отговорност не само като обект на ръководство, а и като субект на управление. Но така беше до изказването на представителя на стопанското ръководство на събранието, зам.-директора по техническите въпроси Виденов. Признат от целия колектив за висококомпетентен специалист, уважаван заради неговата висока взискателност, непримиримост към безстопанствеността, всички го слушаха внимателно. Като подчерта, че съществуват действителни трудности, той изцяло посвети своето изказване на недостатъците в работата на трудовия колектив в цеха. „Категорично не съм съгласен с настроението само да искаме, а да не даваме" — заяви той.

Въпреки ниското техническо състояние на производствените мощности в условията на цеха действително съществуват значителни неразкрити резерви. Не може да се каже, че напълно е изграден необходимият механизъм за тяхното оползотворяване. Все още в организацията на работата всичко си тече по старому. Ето защо липсваше самокритична оценка — доколко всеки комунист разкрива собствените си резерви — осмисля, рационализира дейността си, уплътнява работното си време. Какво прави той, та и около него от всички да се утвърждава пестеливостта, непрестанно да расте взаимовзискателността, отговорността.

И все пак изцяло прав ли беше зам.-директорът?

В изказването му имаше неща, с които не можем да се съгласим. Като го слушах, си мислех за дълга и отговорността днес на пратеника на Партията на стопанския фронт. И особено когато му е поверено ръководството на многохиляден колектив. Като бъде висококомпетентен, строг и взискателен, той трябва да е и организатор, и педагог — възпитател на колектива. Немислимо е да сплотява, да мобилизира подчинените си, без най-основно да владее ленинските принципи и норми на партиен живот, строго да спазва партийната дисциплина. Държането му с комунистите, когато е на партийно събрание, да бъде като най-близък другар, като равен с равен.

И една друга мисъл ме парна тогава: та нали и той е комунист. Макар и да не е пред своята първична партийна организация, колко би спечелил като ръководител, ако пред хората от цеха разкажеше за трудностите в работата на стопанското ръководство, направеше анализ на допускани от него слабости? Ако беше и самокритичен? Така си мислех, без да имам предвид, че след няколко дни на партийното събрание на техническата дирекция съвсем ясно ще се открият слабости по планирането и контрола в работата на стопанското ръководство, по рационализаторската и внедрителската дейност, че проектът за усъвършенстване на социалистическата организация на труда е още в процес на подготовка и тъкмо сега по важни страни и проблеми от него е наложително повече специалисти да си кажат думата. А редица инженери от техническата дирекция заявиха, че нещата около неговото съставяне, анализите, съвсем не са им известни. И всичките тези неща в значителна степен пряко или косвено опират и до рабо-

Digitized by Google

тата на инструменталния цех, пречат тя да бъде значително по-добре програмирана, организирана.

Наистина колко важно е голямата взискателност и строгост да се съчетава със самокритичност, с целенасочена системна работа на място, за мобилизиране усилията на производствениците, за издигане на тяхната социалистическа съзнателност. Няма съмнение, само когато ръководната, управленческата, организаторската и политическата работа се поставят в диалектическо единство, когато всяка дума и действие бъде отражение на партийната политика, подходът на стопанския ръководител ще се превръща в социалистически стил на ръководство.

* * *

Присъствувах на събранието на комунистите от техническата дирекция. Те са си спечелили доверието, признанието на действителни творци на научно-техническия прогрес в завода. С право може да се каже, че е решаващ техният дял за успехите по усъвършенстването на производството и особено сега на херметичните компресори и агрегати. И всичко това на партийното събрание беше реално, трезво оценено. Защото те добре разбират, че за да се отговори на непрестанно растящите изисквания за повишаване ефективността и качеството на производството, нито за миг не бива да секва творчеството и дръзновението, равнението по най-напредничавото, най-прогресивното в света. Още повече като се има предвид, че значителни са допусканите слабости, многобройни са нерешените проблеми. Два от тях партийното бюро постави за обсъждане на събранието. Първият — недостатъчно високо е техническото равнище на някои разработки, допускат се неефективни решения.

И може да се каже, на партийното събрание открито, без премълчаване бяха разкрити слабостите за това. Едната от тях — звучи странно, но е факт, се дължи на недостатъчната квалификация. Има специалисти, които са завършили преди години образованието си, а техническият прогрес сега се развива не с години и месеци, а буквално с дни. В отчетния доклад се разказва и за занижения контрол и взискателност, недостатъчната съгласуваност между отделните бюра и отдели, между различните специалисти, работещи дори в едно бюро.

Втората слабост — незадоволителна организация и липса на персонална отговорност при внедряване на новите изделия и технологии от страна на отговорните конструктори и технолози.

Този поток на мисли и разсъждения разкри комплексната природа на причините, една част от които рефлектират извън техническата дирекция.

Наистина в своята съвкупност проблемите опират до дълга и отговорността на субективния фактор, а той за завода не е абстрактна категория. Не! В един случай това е недостатъчният превантивен и оперативен контрол от стопанските ръководители. В друг — недостатъчната ефективност на партийно-политическата и организаторската работа. А годишните отчетно-изборни събрания показаха, че ефективността в този случай е конкретност, деловитост, научност, способност да се организира дейността на всяко звено от колектива за високосъзнателна и компетентна работа. Примери в това отношение с чужд опит не са необходими. Именно в завод „Антон Иванов“ вече са изградени и действуват комплексни бригади. Дейността им е построена на основата на самоиздръжката и стопанската сметка. В техния живот по новому са поставени производствените и социалните, нравствените и моралните въпроси. На основата на най-правилна организация

Digitized by Google

на работата се осъществява и съответното справедливо заплащане на всеки според количеството и качеството на вложения труд. И главният критерий — това е крайният резултат. Каква продукция, с какви качества е произведена, приема ли се от пазара?

Като знае човек това, основателно си задава въпроса — защо на двете отчетно-изборни събрания този подход не бе в центъра на вниманието? Защото са специфични условията и не позволяват включването на тези колективи в бригадната организация ли? Но ако това е невъзможно да стане точно в такъв вид, както е извършено в другите цехове, то при спазването на принципите и изискванията на икономическия подход и тук могат да се очертаят реални критерии, които ще стимулират към цялостно използване както на живия труд, така на предметите на труда, средствата на труда. Ще породят заинтересованост у всеки — и най-опитния, и новопостъпилия — да работи съзнателно, напрегнато, за да се повишават стопанските резултати на предприятието, да се увеличава и собствената му работна заплата.

— Не може днес да се упражнява каквато и да е дейност, в каквото и да е звено, от който и да е работещ, без предварително да има ясна представа за ефективността от тази дейност — аргументирано обоснова този въпрос секретарят на ЗПК Чаушев.

Коста ДИМОВ

Digitized by Google

БКП И ИДЕЙНО-ПОЛИТИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ НА МЛАДЕЖТА

МИХАИЛ И. ИВАНОВ
преподавател по научен комунизъм
в Одеския институт по народно стопанство

Възпитанието на трудещите се в дух на висока идейност и преданост към делото на социализма е първостепенна задача на БКП и на ръководените от нея държавни и обществени организации, с помощта на които се извършват социалистическите преобразования в НРБ. **Особено внимание през всички етапи от развитието на страната БКП е отделяла и отделя на класово-партийното, на марксистко-ленинското възпитание на младежта.**

* * *

Зародило се в края на миналото столетие, младежкото революционно движение в братска България организационно се оформя чрез образуването на **Съюза на работническата социалдемократическа младеж (СРСДМ)** през август 1912 г.

След победата на Великата октомврийска социалистическа революция обновителният процес, обхванал Партията, тръгнала по пътя на ленинизацията, на болшевизацията си, се отразява и на СРСДМ. Проведената през май 1919 г. Трета конференция на съюза го преименува в Български **комунистически младежки съюз (БКМС)** и с това тя стана и Първи конгрес на Комсомола в България.

Голямото историческо значение на този конгрес е в това, че той обяви ленинизма за своя идеология и възприе методите на работа и борба на Руския комунистически младежки съюз, ръководен от ленинската болшевишка партия. Под ръководството на БКП БКМС бързо израсна в масова младежка организация и се утвърди като школа за комунистическото възпитание на младежта.

След поражението на Септемврийското антифашистко въстание в България през 1923 г. БКП и БКМС бяха принудени да преминат в нелегалност. През 1928 г. се създава легалната организация на работническата и селската младеж в България — **Работническият младежки съюз (РМС)** и през 1930 г. и **Българският общонароден студентски съюз (БОНСС).** През 1938 г. стана **сливането на БКМС и РМС в една единна класова марксистко-ленинска младежка организация — Работнически младежки съюз (РМС).**

През годините на Втората световна война РМС най-активно подпомогна Партията за вдигане народа и младежта на борба против монархо-фашистката диктатура и за народна власт. Особено активно участие младежта взе във въоръженото въстание на 9 септември 1944 г. като **„продължение на делото на Великата октомврийска социалистическа революция, нейно повторение в главното, в основното“**[1] — както е записано в Програмата на БКП.

След разгрома на фашизма в България се създадоха условия и необходимост от **обединяване на младежта** в единен младежки съюз, който да организира активното участие на младото поколение в строителството на социализма. Много важна роля в борбата за единство тогава изиграха **младежките трудови бригади,** чието начало се сложи през 1946 г. Вдъхновител на това движение беше великият вожд на българския народ и младежта Георги Димитров. „Героичният младежки труд — заяви той през 1947 г. — е могъщ фактор в строителството на Народна република България и за защита на нейната национална независимост. Трудовите подвизи на младежта са прекрасен пример за целия български народ...“[2]

---

[1] Десети конгрес на БКП, доклади и решения, Партиздат, С., 1973, с. 180.
[2] Г. Димитров, Съч., т. 13, с. 283.

Digitized by Google

През декември 1947 г. се създаде **Съюзът на народната младеж (СНМ)** като организационно въплъщение на единството на младежта в НРБ. А след смъртта на Георги Димитров през 1949 г. и в знак на признателност към неговите неоценими заслуги пред народа и младежта съюзът беше преименуван в **Димитровски съюз на народната младеж (ДСНМ).** Под ръководството на БКП ДСНМ разви много резултатна работа за идейно-политическото възпитание на младото поколение.

За разгръщането на идеологическата дейност сред трудещите се от изключителна важност е **ясното очертаване на генералната линия на марксистко-ленинската партия.** В това отношение **много голяма роля в НРБ изигра V конгрес на БКП** (декември 1948 г.), който определи главната задача на Партията и страната — изграждането на основите на социализма в България. Набелязаните от Партията цели за създаването на ново общество въодушевиха и активизираха младежта.

Едно от най-важните условия за успешното провеждане на идеологическата дейност сред трудещите се е **способността на Партията критично да анализира своята политика, да разкрива слабостите и умението целенасочено да ги преодолява.** Тази черта в дейността на Партията създава доверие на масите към нейното дело и увереност, че тя е способна диалектически да подхожда към собствената си дейност и към новите явления, вярно, по ленински да оценява едно или друго събитие в обществения живот. В това отношение **изключително важна роля в живота на БКП и НРБ изигра Априлският пленум (1956 г.) на ЦК на БКП.** Пленумът твърде много допринесе за развитието и подобряването на цялата идейновъзпитателна работа сред младежта. През октомври 1956 г. се проведе **VI пленум на ЦК на ДСНМ** с дневен ред „Решенията на XX конгрес на КПСС и на Априлския пленум на ЦК на БКП и работата на ДСНМ". Пленумът се спря на възпитателната работа сред младежта и развитието на инициативността на низовите младежки организации в социалистическото строителство. През март 1958 г. се състоя и **XII пленум на ЦК на ДСНМ,** посветен на идеологическата работа сред младежта.

Много важен принос в по-нататъшното развитие на идейно-политическото възпитание на младото поколение в НРБ изигра **VII конгрес на БКП,** който се проведе през юни 1958 г. **„Димитровският съюз на народната младеж,** наследник и продължител на прекрасните революционни традиции на българския Комсомол и на РМС — отбеляза др. Тодор Живков пред конгреса, — винаги е бил и си остава верен помощник на Партията, неин надежден резерв, пламенен борец за нейната политика. Днес Младежкият съюз обединява около 900 хиляди младежи и девойки и с чест изпълнява своите задачи за комунистическото възпитание на младежта, превърна се в ковачница на кадри, в школа за социализъм."[1]

Признанието на заслугите на младото поколение в създаването на новото общество е една от важните черти на партийното ръководство на младежкото движение. То вдъхва увереност у младежите и девойките в правилността на тяхната дейност, поражда у младите създатели на материални и духовни блага законна гордост и ги предразполага към творчески дръзновения за все по-активно участие в решаването на задачите на социалистическото строителство.

Порасналата роля на младежта в социалистическото изграждане на НРБ доведе до съществени изменения и в нейната социална структура. Преди всичко промени се съотношението между младите хора, живеещи в селата и занимаващи се със селскостопански труд, и работническата младеж от градовете.

БКП като истинска марксистко-ленинска партия едновременно с подчертаването на достойнствата на младото поколение смело и принципно разкрива **слабостите и недостатъците** в работата на младежкия съюз. VII конгрес на БКП посочи, че ръководството на младежкия съюз все още недостатъчно насочва усилията на организациите за идейно-политическото възпитание на младежите и девойките, все още недостатъчно ги вдига на борба срещу вредното влияние на буржоазната идеология и морал, срещу онази част от младежта, която бяга от физически труд. „Живата организаторска и идейно-политическа работа сред младежта понякога се заменя само с парадни инициативи — подчерта пред конгреса другарят Тодор Живков, — с администриране и ограничаване на самодейността на младежките организации."[2]

Друга много важна черта на партийното ръководство на идеологическата дейност сред младежите е **определянето на най-важните насоки в дейността на младежкия съюз.** VII конгрес на БКП посочи, че е необходимо най-широко да се развива самодейността и инициативността на младежките организации в идейно-политическото възпитание на юношите и девойките.

VII конгрес на БКП стана паметен в историята на младежкото движение в България и с това, че той предложи на ДСНМ да се преименува в **Димитровски комунистически младежки съюз (ДКМС).** Това наименование „най-пълно и точно ще отговаря на неговия характер, цели и задачи като помощник и резерв на Партията в комунистическото възпитание на младежта съгласно ленинското учение за младежките съюзи и ще съответствува на новия етап на нашето обществено-икономическо развитие"[3] Решение за преименуването на ДСНМ в ДКМС взе IV конгрес

[1] Т. Живков, Избрани произведения, т. 4, с. 145.
[2] Пак там, с. 146.
[3] Пак там, с. 147.

Digitized by Google

на ДСНМ, който едновременно се обяви и за IX конгрес на Димитровския комунистически младежки съюз в България (ДКМС). Той се проведе от 27 ноември до 1 декември 1958 г.

Характерна особеност на развитието на НРБ през третата петилетка беше разгръщането на научно-техническата революция, което съвпадна с прехода към разгърнато строителство на социализма. Всичко това изискваше да се повишава съзнателността в действията на трудещите се маси, включително и на младежта. Принципът за единството на идеологията и на решаването на икономическите задачи стана основен в работата на Партията на работническата класа с младежта, в дейността на младежките организации.

По-нататъшното развитие на идейно-политическото възпитание на младежта в НРБ очерта VIII конгрес на БКП (ноември 1962 г.). Партията основателно взе решение да се засили идеологическата работа сред младежта, слагайки ударението върху партийното ръководство на тази дейност, водена от убеждението, че „Силата и успехите на Комсомола се коренят в ръководството на Партията."[1] Затова конгресът задължи партийните организации и ръководства да засилват и всестранно да подобряват партийното ръководство на работата с младежите и ДКМС.

Партията осъществява ръководството на духовния живот, както и на цялостния обществен живот „по силата на авторитета, по силата на енергията, на по-голямата опитност, на по-голямата разностранност, на по-голямата талантливост"[2] — както ни учи Владимир Илич Ленин.

БКП възпитава младежта в най-тясна връзка с живота. Тя смята практическото участие в строителството на социализма за един от основните критерии за идейната убеденост и политическата активност на младежите и на трудещите се въобще. В речта си по случай 50-годишнината от създаването на младежкото революционно движение в България др. Тодор Живков изрази увереност в това, че програмата на Партията и народа в областта на икономическото развитие на страната ще стане боева програма и на славния Димитровски комсомол, на цялата патриотична и ученолюбива българска младеж, която ще извърши нови подвизи в ученето и труда.

Ръководейки се във всестранната си дейност от марксизма-ленинизма и бидейки най-тясно свързана с широките маси на трудещите се, Комунистическата партия придава на развитието на социалната активност на масите организиран и планомерен характер. При това Партията отделя особено внимание на социалната активност на младежта.

Възприемането на марксизма-ленинизма от младежите изисква активизиране не само на съзнанието, но и на поведението им. Много важна особеност на марксистко-ленинските идеи е тази, че те пораждат не активност въобще, а активност с ясна съзнателно-преобразуваща, с комунистическа насоченост. Затова, осъществявайки ръководството на младежкия съюз по идейно-политическото възпитание на подрастващите, марксистко-ленинската партия се стреми не само да разпространява комунистическите идеи, теории и възгледи сред младежите, но и да направи тези идеи и възгледи основен ориентир в общественото поведение на младежите и девойките, дълбоко лично убеждение и ръководство за действие за всеки младеж.

По-нататъшно развитие на идеологическата дейност на БКП сред трудещите се, включително и сред младежта, отбеляза IX конгрес на БКП (ноември 1966 г.), който направи задълбочен анализ на състоянието на идеологическата работа и набеляза новите задачи на нейното усъвършенстване в най-тясна връзка с изискванията в областта на икономическия, политическия, социалния и културния живот на страната. Пред Комсомола и цялата българска младеж Конгресът също постави много отговорни задачи. Тези задачи бяха обсъдени от XIV пленум на ЦК на ДКМС (19 декември 1966 г.), който в решенията си отбеляза, че цялата идеологическа работа на ДКМС следва да бъде преустроена в съответствие с изводите и препоръките на IX партиен конгрес. Пленумът задължи комитетите и дружествата на ДКМС задълбочено да анализират своята идеологическа работа, да я направят по-настъпателна и последователно класово-партийна по съдържание.

Изпълнявайки тези решения, ДКМС разви широка политическа дейност още през 1967 г. — в годината на 50-годишнината от Великата октомврийска социалистическа революция. Състоялият се на 23 юни 1967 г. XV пленум на ЦК на ДКМС набеляза широка програма за достойно посрещане на юбилея. Пленумът подчерта, че целият размах на дейността на комсомолските организации в чест на годишнината е ново ярко потвърждение на горещата любов към Съветския съюз и към Партията на великия Ленин.

А 1967 г. влезе в историята на ДКМС като година и на големи промени и подобрения. Това е свързано преди всичко с дейността на БКП по ръководството на Комсомола след IX партиен конгрес. Концентриран израз на партийната грижа за младото поколение и ДКМС са Тезисите на ЦК на БКП за работата с младежта и Комсомола, развити от първия секретар на ЦК на БКП др. Тодор Живков на заседанието на Политбюро на ЦК на БКП на 12 октомври 1967 г. и утвърдени от пленум на ЦК на БКП (26 и 27 декември 1967 г.) като основа на работата на Партията с младежта и Комсомола.

Тезисите на ЦК на БКП са нов израз на революционното творчество, важен принос в съкровищницата на марксизма-ленинизма. Този партиен документ разкри ос-

[1] Т. Живков, Избрани произведения, т. 8, с. 541.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 6, с. 236.

Digitized by Google

новните закономерности в развитието на младежкото движение и отговорността на младежта в условията на строителството на развитото социалистическо общество.

В Тезисите на първо място се подчертава, че **въпросът за възпитанието на младежта винаги е бил и е в центъра на партийната работа.** Едновременно др. Т. Живков обоснова необходимостта от решителен прелом в дейността на ДКМС и в работата на Партията с младежите „съобразно с условията и задачите на сегашния етап на социално-икономическото и политическото развитие на страната и настъпилите изменения в Комсомола и сред младежта."[1]

Без да се умаловажават успехите в комунистическото възпитание на младежите, в Тезисите се отбелязва, че идейновъзпитателната работа все още не е съгласувана както с обективните условия, в които младежта расте и работи, така и с нейните възрастови и индивидуални особености. Това се отнася както за формите, така и за методите на идейновъзпитателната работа. Цялата дейност на ДКМС в тази област следва да се поставя по новому. Трябва да се излезе от утвърдения коловоз, да се преодолее шаблонът, като се използва и богатият опит на братските партии в това отношение.

Значителен принос в подобряването на идеологическата работа внесе и **Юлският пленум на ЦК на БКП** (1968 г.). Силата и новаторският дух на този пленум се състои и в това, че той направи дълбок анализ на състоянието на идеологическия фронт и постави задачата за прелом в цялата възпитателна и идеологическа дейност. Решенията на пленума създадоха много добри предпоставки за все по-продуктивна възпитателна работа, за разширяване идейно-политическото влияние на Партията върху ДКМС и младежта.

Последователният курс на по-нататъшно подобряване на работата на Партията сред младежите в духа на Тезисите на ЦК на БКП за Комсомола и младежта беше разработен от **X конгрес на БКП**, който се проведе през април 1971 г. В **Програмата на БКП** — програма за построяването на развитото социалистическо общество в НРБ — е записано, че **„Първостепенна грижа на Партията и на цялото общество е комунистическото възпитание на младежта."**[2]

X конгрес на БКП има твърде голямо значение за идейно-политическото възпитание на народа и особено на младежта и поради това, че той очерта възловите подстъпи, от които зависи по-нататъшното преустройство на идеологическия фронт. А на този проблем беше посветен и **Февруарският пленум на ЦК на БКП** (1974 г.), който изтъкна, че „ключът за извършване на прелом в идеологическата дейност е решителното и неразделимо свързване на цялостната идеологическа работа на всички равнища и във всички направления с главните проблеми, които Партията решава в областта на икономиката, политиката, социалната сфера, културата, международните отношения".[3] Във връзка с това и в областат на идейно-политическото възпитание на младежите на преден план се очертаха нови задачи, които се обуславят от съвременния етап в развитието на страната и се характеризират с по-високи изисквания към ДКМС и младото поколение на НРБ.

Политиката на БКП спрямо младото поколение намери своя по-нататъшен творчески и научен израз в **Тезисите на ЦК на БКП за състоянието и развитието на БКП, на обществените организации и движения**, които бяха утвърдени от пленума на ЦК на БКП, състоял се на 27 и 28 януари 1976 г. В този важен партиен документ се прави анализ на дейността на Димитровския комсомол след X конгрес на БКП. В него се отбелязва, че тази дейност значително се е подобрила, че особено укрепна организационно-политическото състояние на ДКМС. Осъществяват се съществени изменения и в стила, в методите и формите на работата на Партията с младежта и Комсомола. Сега партийните комитети имат много по-дълбоки виждания относно младежките проблеми, по-системно и непосредствено ръководят и подпомагат комсомолските организации. Отбелязва се още, че Тезисите на ЦК на БКП за работата с младежта и Комсомола (1967 г.) продължават да са могъщо оръжие, ръководство за действие и богат източник на идеи за работата с младежта и Комсомола в периода на строителството на развитото социалистическо общество. Наред с това тези идеи трябва да се развиват и обогатяват в съответствие с новите проблеми и задачи на социалистическото строителство.

Заедно с достигнатите успехи Тезисите на ЦК на БКП от 1976 г. наново спряха вниманието и върху слабостите в работата с младежите. Към тях се отнасят: недостатъчно последователната работа по идейно-политическата закалка и формирането на марксистко-ленински мироглед у младежите; слабото влияние на ДКМС върху определена част от младежта; едностранчивостта в работата на редица държавни, стопански и обществени органи и организации с младежта, които смятат за свой главен дълг създаването на материална база за тази дейност и недостатъчно се занимават с непосредствена възпитателна работа; повърхностното ръководство на комсомолските организации от редица партийни комитети и много първични партийни организации. Посочват се и причините за тези слабости и недостатъци.

Богатите традиции на БКП в идейно-политическото възпитание на младежите бяха продължени и доразвити и от XI

[1] Т. Живков, Избрани произведения, т. 14, с. 302.
[2] Десети конгрес на БКП, доклади и решения, Партиздат, С., 1973, с. 212.
[3] Решение на Февруарския пленум на ЦК на БКП (7 и 8 февруари 1974 г.), Партиздат, С., 1974, с. 8.

Digitized by Google

конгрес на БКП, състоял се от 29 март до 2 април 1976 г. Конгресът отбеляза, че след X партиен конгрес е разгърната многостранна дейност по преустройството на идеологическата работа в тясна връзка със задачите на социалистическото развитие и възпитанието на новия човек. Едновременно бяха посочени и все още съществуващите недостатъци в тази дейност, което налага процесът на нейното преустройство да бъде засилен и да се доведе до още по-резултатен завършек.

С оглед на това заедно с другите мерки конгресът подчерта: „Нужни са специални грижи за марксистко-ленинското образование и възпитание на младите комунисти и комсомолците, от които Партията, социалистическата държава и обществените организации черпят бъдещи кадри."[1]

Като се спря на ефективността на идеологическата дейност и на нейната роля, конгресът посочи необходимостта да се подобрява работата на всички звена на идеологическия фронт и едновременно приветствува като голям успех **„засилването на идеологическото сътрудничество между страните от социалистическата общност."**[2]

Разработеният от БКП курс на **комплексен подход към идеологическата работа** има за свое съдържание не пренебрегването на конкретния, диференцирания подход, а постоянно оптимално съотношение помежду им. Отговорен за практическото осъществяване на този подход, на това изискване спрямо младежите най-непосредствено е Димитровският комунистически младежки съюз в България. Тази мисъл не е нова, но тя получи ново звучене в съвременните условия на строителството на развито социалистическо общество в НРБ.

На резултатите от идейновъзпитателната работа сред младежта в светлината на партийните решения се спря и състоялият се през май 1977 г. **XIII конгрес на ДКМС,** който отбеляза, че след XII конгрес на съюза и особено след Февруарския пленум на ЦК на БКП работата на Комсомола по идейно-политическото възпитание на младата личност стана по-настъпателна и ефективна. Централният комитет на ДКМС насочва усилията си преди всичко към усъвършенствуване на структурата на политическата учебна година съобразно с интересите, образованието и психичните особености на различните слоеве на младежта. В системата на комсомолската политическа просвета са обхванати 908 хиляди младежи и девойки, което е с 230 хиляди повече, отколкото през 1972/1973 г. Подобрила се е работата по подбора, обучението и възпитанието на пропагандистките кадри, 52 на сто от тях са членове на БКП и 75 на сто са с висше или непълно висше образование. Болшинството от пропагандистите са със стаж в тази дейност по две и повече години. Порасна активността в изучаването на марксистко-ленинската теория сред студентската младеж.

Значителни успехи са постигнати и в класово-партийното, в патриотичното и интернационалното възпитание на младежите. Работата на ДКМС по патриотичното възпитание е неотделима от интернационалното възпитание. „Сърцевината на тази дейност е възпитанието на нашата младеж в любов и уважение към Съветския съюз, към КПСС и съветския народ, към неговата славна младеж и нейния боеви авангард — Ленинския комсомол"[3] — четем в документите на конгреса.

Нов, много важен момент в засилването на партийните грижи за всестранната дейност на Комсомола, включително и за идейновъзпитателната работа, бележи осъществяването на основните положения в Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС от 18 юни 1978 г. „Комсомолът няма други интереси освен интересите на младежта, Комсомолът работи и твори за младежта, за нейното комунистическо възпитание, за достойната ѝ реализация в живота на обществото — четем в този документ на творческия марксизъм-ленинизъм. — Това трябва да осъзнае и почувствува в цялата му дълбочина младежта, всеки младеж и девойка. Затова е нужно центърът на комсомолската дейност да бъде постоянната идейно-политическа и организаторска работа сред младежите в тяхното ежедневие и общуване, подкрепата на младежките инициативи и дейности, непримиримата реакция на негативните явления и прояви. **Научен, ефективен, политически подход към младежта е онзи, който държи сметка за развитието на всеки младеж, на всяка девойка, за динамиката и мобилността на техните потребности и интереси, който прави личните проблеми грижа на Комсомола и Партията, а проблемите, които решават Партията и Комсомолът, цялата страна — личен въпрос на всеки млад човек.**[4]

* * *

Анализът на задачите и изискванията, които Българската комунистическа партия издига пред младото поколение на НРБ, свидетелствува за **голямото внимание на Партията на българската работническа класа към проблемите на младежта, към нейното идейно-политическо възпитание.**

В документите на БКП са изложени основните положения, от които се ръководят партийните и комсомолските организации, ръководства и дейци във всекидневната си работа с младежите. Пред всички тях като червена нишка се откройва главното — **класовото, марксистко-ленинското възпитание на младия човек, строител и гражданин на развитото социалистическо общество.**

---

[1] Т. Живков, Избрани произведения, т. 24, с. 471.

[2] Пак там, с. 474.

[3] Материали на Тринадесетия конгрес на ДКМС, Изд. „Народна младеж", С., 1977, с. 65.

[4] Сп. „Партиен живот", кн. 11/1978 г., с. 23—24.

Digitized by Google

КОМУНИСТИТЕ — БОРЦИ ЗА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИ ПРОГРЕС

к. и. н. РАШКО РАШКОВ
секретар на Софийския ГК на БКП

Реализирането на стратегическия курс на Партията за висока ефективност и високо качество широко се опира на научно-техническия прогрес. На настоящия етап и в бъдеще, както за страната, така и за столицата, той осигурява неограничени възможности за по-нататъшна интензификация на възпроизводствения процес, за образцова социалистическа организация на труда. **Главният въпрос обаче е — как се използват тези възможности от страна на субективния фактор, с какви критерии се работи?** Доколко усвояването на челните научно-технически постижения е поставено на здрава планово-икономическа основа с цел да се увеличава рязко обществената производителност на труда и се постига по-пълно задоволяване на обществените потребности.

В работата за преодоляване на противоречието между възможности и действителност в тази сфера софийската градска партийна организация натрупа известен опит. Той допринася за успешното изпълнение девиза на столичани „Петилетката на ефективността и качеството — предсрочно, без изоставащи". Но въпреки стореното постигнатите резултати в редица подотрасли, стопански организации и предприятия говорят за частични изменения в техническото, технологическото и организационното равнище на производството, за много неосъществени намерения. Не е преодоляно изцяло самодоволството от постигнатите хоризонти в научно-техническото развитие.

* * *

Водеща роля в дейността за достигане най-добрите технико-икономически показатели на производството, за повишаване ефективността на износа имат научноизследователските, инженерно-внедрителските и проектантските организации. От равнището на техните разработки и проекти, от комплексното съчетаване на предметите на труда, средствата на труда и самия жив труд в значителна степен се предопределят крайните резултати — приближаването и съответствието на качеството на продукцията със световните еталони. За да изпълнят с отговорност това свое високо призвание, решаващо е колективите от

Digitized by Google

звената за научно и инженерно обслужване на производството да бъдат всестранно подготвени и мобилизирани. Ето защо градският комитет на Партията осигурява условия най-пълно да се прояви авангардната роля на комунистите. Изисква те да дават личен пример на творчество и новаторски подход в работата, умело да поставят пред тях за решаване крупни научно-технически задачи и да организират внедряването им в практиката.

Независимо от постиганите успехи, за да отговори на високите изисквания на Националната партийна конференция и Юлския пленум на Централния комитет на БКП от 1978 г., **градският комитет прецени, че е необходимо първичните партийни организации, партийните комитети, комунистите да направят преоценка на досегашните си критерии за постиженията в научноизследователската, развойната и инженерно-внедрителската дейност.** От 1 април до 30 юни 1979 г. се извърши анализ и оценка на работата на първичните партийни организации в научните и инженерно-внедрителските организации по достигане на световните показатели в разработването и внедряването на научно-техническите резултати. Целта беше преди всичко да се повиши тяхната взискателност и се вземат необходимите бързи мерки за мобилизиране на творческата активност на колективите, за предсрочно и без изоставащи изпълнение на плана за 1979 г. при високо качество и ефективност на научноизследователската и внедрителската дейност.

На основата на анализа бе поставена задачата да се подобри планирането и организацията на труда за 1980 и 1981 година, като се засили вниманието и се увеличи броят на задачите, чрез които ще се повиши равнището на продукцията и социално-икономическата ефективност. Особено внимание да се обърне на стратегическите направления и онази продукция, от която в голяма степен зависят външноикономическите връзки и валутните ресурси на страната.

Разбира се, **важно, решаващо за повишаване на ефективността е да се усъвършенствува стилът и методите на работа на районните и учрежденските партийни комитети, на първичните партийни организации.** Те още по-активно да участвуват в борбата за предсрочно изпълнение на плановете по наука и технически прогрес, за внедряване на челния наш и световен опит в научноизследователската и развойната дейност. Чрез анализа и оценката искахме да насочим усилията им към по-системна дейност в това направление както в предплановия период, така и в процеса на реализиране и отчитане на плана.

Актуалността на поставената задача още веднъж беше потвърдена в словото на др. Тодор Живков пред Учредителния конгрес на Националния аграрно-промишлен съюз, където той подчерта: **„Нужни са ни постиженията, които в минимален срок ще осигурят най-висок ефект, ще издигнат техническото и технологическото равнище на производството у нас до равнището на най-напредналите в съответната област страни“.**

Съсредоточаването в столицата на основните научни и инженерно-внедрителски организации, развитието на София като най-крупен обществено-политически и научно-производствен център на столицата увеличава отговорността на градския комитет на БКП, изисква по-висока компетентност и ефективност на партийната работа. Сложността и голямото разнообразие на проблемите прави изпълнението на задачите по-трудно. Ето разглеждането на работата на партийните организации за достигане на световните показатели в разработването и внедряването на научно-техническите постижения допринесе за засилване на критичността и самокритичността, за по-реална оценка на комунистите при замяната на партийните документи. В делова и творческа обстановка бяха направени редица конкретни изводи и

Digitized by Google

предложения за по-целева ориентация към най-добрите световни постижения. Споделиха се виждания за бъдещите насоки за развитие и селекция на най-ефективните научно-технически решения. Едновременно с това на критичен анализ бе поставен планът за настоящата година. Набелязани бяха мерки за неговото предсрочно изпълнение. Особено внимание бе отделено на оценката на научното осигуряване на основните отрасли и подотрасли на столичната икономика: електроника и електротехническа промишленост, кароастроене, металургия, металорежещи машини, селско стопанство, транспорт и др.

Предмет на сериозен анализ от страна на партийните организации в БАН, Медицинската академия и висшите учебни заведения бе състоянието и развитието на фундаменталните и приложните изследвания. Обсъден бе приносът на академичния и вузовския научен потенциал за достигане на челните световни постижения в определящите области на науката и техниката. Проведеният преглед показа още веднъж необходимостта от разработването и използването на критериите за реална оценка на собствените позиции в съответните направления на науката спрямо най-добрите постижения в света.

Оценена бе организацията на използване научния потенциал при взаимодействието с отрасловите министерства и техните поделения. Сега стоят за решаване редица задачи, свързани със създаването на нови технологии в стратегическите направления, усвояване на висококачествени изделия в областта на химията, електрониката, приборостроенето и др. Отново бе посочена необходимостта от постоянното издигане равнището на съвместната дейност с научно-приложните звена от СССР, за повишаването на ефективността от съвместните разработки и бързото им внедряване в практиката.

По време на проведения анализ и оценка партийните организации поставиха редица нерешени въпроси, които задържат равнището на научните изследвания и разработки, пречат за по-бързото им внедряване в производството и обществената практика. Някои от тях свидетелстват за недостатъчна и несистемна работа както на административните, така и на партийните органи и организации. Не са малко и въпросите, решаването на които зависят от усъвършенстуването на механизма на управление, на нормативната база. Кои са те?

Определено се налага изводът, че **планирането, отчитането и анализирането на равнището на разработките и внедряването трябва още по-осезателно да заемат централно място в управлението на науката и техническия прогрес.** Нужна е такава система на подбор на тематиката, която да гарантира по планов път високо техническо ниво. А също да се увеличат разработките, свързани с предварителните проучвания, изследвания и прогнози за развитието на отделните отрасли и дейности. Защото технико-икономическият анализ като една постоянна дейност в научните и инженерно-внедрителските звена не е заел все още подобаващото му се място. **Партийните органи и организации при осъществяване на правото си на контрол не излизат извън рамките на традиционния количествен подход, с което недостатъчно съдействуват за усвояване на най-верния стил на работа.**

Извършената работа от партийните органи и организации, от административните ръководства в изпълнение решението на бюрото на градския комитет на БКП за разработване на комплексни системи за управление на качеството в инженерно-внедрителските организации от столицата дава положителни резултати. Сега обаче се налага преценката, че е нужно не само по-нататъшно разширяване на дейността в това отношение, а и **по-голяма задълбоченост при разработване на критериите за оценка на крайните резултати за привеждането им в съответствие със световните постижения.** Атестирането на научни и

Digitized by Google

инженерно-внедрителски звена, на отделни техни подразделения по опита на Съветския съюз може да допринесе за издигане равнището на разработките.

Налага се втори съществен извод: **все още информационното осигуряване на научноизследователската и развойна дейност не съответствува на потребностите.** Предварителните проучвания и патентните изследвания не се извършват комплексно и в необходимия мащаб. Липсва анализ и обобщаване на достатъчна по количество научно-техническа информация за най-добрите световни постижения. Независимо от подобрената през последните години дейност на централните и отрасловите информационни органи, предоставяната информация за световния опит не се използва ефективно. За периода от началото на 1978 г. досега са изготвени 993 броя библиографии и 2351 фактографски справки за столични звена и само 123 сравнителни таблици и 60 материала с прогностичен характер. Недостатъчно се използва пазарната и конюнктурната информация от отделните отраслови научноприложни звена. Така например за 1979 г. в Института по изчислителна техника е използвана само една, в Института по съобщителна техника — 2, Института по черна металургия — 1, а в Института по приборостроене и Института по микроелектроника — нито една. Това състояние свидетелствува не само за недостатъчен вкус и липса на навици за привличане на широка информация, но и за несъвършенства в механизма на нейното предаване и възможности за ползване. Назряла е потребността от внедряване на комплексна автоматизирана информационно-търсеща система с видеотерминали в основните институти.

Важен фактор за високо равнище на разработките са реалните условия за тяхното внедряване в практиката. Необходимостта от съответствие между технико-икономическите параметри на разработките и възможностите на предприятието внедрител нерядко налагат съзнателно занижаване на показателите в сравнение със световните постижения. **Ниската степен на автоматизация в основни столични предприятия например понижава техническото равнище и качеството на редица изделия.** В някои отрасли и дейности научноизследователската и инженерно-внедрителската работа изостава в разработването на технологическите въпроси на производството. Това пречи да се осигуряват условия за прилагане на съвременни методи на обработка, максимално използване на оборудването, на материалите и работната сила, да се реализира икономия на суровини, материали, труд, гориво и енергия.

Не по-малка тревога по време на партийните събрания бе изразена и от честите случаи на незаинтересованост на производството при внедряване на новите разработки, която води до неговата неподготвеност за бързо усвояване. Световната практика показва, че подготовката на производството и пробните серии са етапи, изискващи значителен разход на време и труд. Над 70 процента от времето на процеса „изследване—производство" се отделя за този етап.

Международното научно-техническо сътрудничество, пренасянето на чужд опит чрез лицензионната дейност и други форми имат огромно значение за равнението със световните постижения. Политиката на Партията за интеграция и тясно сближаване, за научно и производствено кооперираме със СССР създават изключително благоприятни условия за реализиране у нас на челните постижения на съветската наука и техника. Задълбочава се съвместната научноизследователска и инженерно-внедрителска дейност по основни за обществено-икономическото ни развитие направления. Разширява се координацията на плановете за наука и технически прогрес, за подготовката и усъвър-

Digitized by Google

шенствуването на научните кадри. Размяната на научно-техническа документация дава възможност за още по-непосредствено и бързо приложение на челните съветски постижения.

Дейността на някои научни и инженерно-внедрителски звена в столицата в това направление е незадоволителна. Допускат се разработки (плод на двустранното и многостранното сътрудничество), които не водят до качествено нови и високоефективни резултати. Малко са създадените технологии и решения с изобретателско съдържание. При размяната на готови документации се среща недостатъчна задълбоченост в подбора, дребнотемие, закъсняване с внедряването им и т. н. А съответните **партийни организации не са успели своевременно да намерят своето място в този процес, да засилят своя контрол** върху един от най-ефективните канали за бързо получаване и прилагане на готови научно-технически резултати.

Анализът показа, че лицензионната дейност като форма за ускорено пренасяне на челния световен опит в недостатъчна степен ангажира научния потенциал. Наложително е чрез ешелониране на изследванията по-добре, отколкото досега, да се трасират следващите етапи на научно-техническото развитие и производството на продукция, надвишаваща по своето равнище лицензионните изделия.

Известна е решаващата роля на кадровия потенциал и неговата техническа въоръженост за интензификацията и равнището на научната и инженерно-внедрителска дейност в столицата. **Ето защо поражда тревога кадровото състояние в някои отрасли и производства, в които постигнатото равнище е под световното и продължава да изостава.** В същото време не се привличат за съдействие специалисти от академичните институти и ВУЗ. Разпокъсаността и различията в материалната база способстват допълнително за влошаване на резултатите. Бавно се въвеждат по-прогресивни форми за заплащане и организация на труда в научните и инженерно-внедрителските звена. Досега механизмът за присъждане на научни степени и звания въз основа на крупни внедрявания и реален принос в издигане равнището на техниката, технологията и организацията на производството практически почти не се прилага.

Това са част от поставените въпроси при проведения анализ и оценка на дейността на партийните организации в научните и инженерно-внедрителските звена от столицата за достигане на световните показатели в разработването и внедряването на научно-техническите постижения. Те още веднъж показват, че **работата на партийните органи и организации следва да се разглежда всеобхватно, комплексно и в перспектива.** Развитието на научно-техническия прогрес има важни последици за социалистическия начин на живот, свързано е с потребностите за изграждане на многостранно развити личности. Ето защо мерките в колективите за достигане на световните показатели трябва да бъдат предмет на цялостната дейност на партийните организации — трудова, идеологическа и организационна. „Борбата за технически прогрес, за високо качество, за обществена производителност на труда и продукция на световно равнище — както посочи др. Тодор Живков — следва да бъде в единство с широката и системна дейност за обучението, възпитанието и квалификацията на трудещите се" („За партийното строителство", т. 3, 1978, с. 263).

Градският комитет на Партията сега многократно издига изискванията си към партийните организации, партийните бюра и учрежденските комитети за постоянно повишаване на критериите, за усъвършенстване на ръководната им дейност в борбата за технически прогрес от световна величина. Преди всичко, без да се плаща данък на националния нихилизъм, да се продължи атаката срещу самодо-

Digitized by Google

волството и местните критерии за оценка на постигнатото. Това означава под ръководството на партийните организации да се активизират колективите в използване на подходящи методи и системи на оценка на научноизследователските, инженерно-внедрителските и проектантските разработки.

Досегашната постановка на оценъчната дейност на партийните организации в много случаи може да се счита за остаряла. Известно е, че науковедческите изследвания и практиката не са извели безспорен опит в оценката на индивидуалните и колективните постижения в науката. Немалко комунисти, ръководещи или влизащи в състава на различни научни звена, след като знаят тези трудности и несъвършенства, не предлагат или не експериментират нищо свое. Те направо оправдават с тях своето бездействие или пък в научните си доклади и отчети прилагат доказали едностранчивост методи на оценка на научните резултати. Става дума за количествени методи от рода на броя на публикациите и авторските свидетелства, на цитатно-индексния метод и др. Получените чрез тях стойности плюс отделни социални моменти, заобикалящи научната етика, често лежат в основата на оценъчната дейност на немалко партийни организации и групи. В резултат **не винаги се подкрепят творческите умове, не се стимулират търсещите новото или бързо прилагащите чуждия прогресивен опит.** При замяната на партийните документи например твърде рядко към изследователите и проектантите комунисти се предявяват претенции за нивото и качеството на техните разработки и проекти.

Назряла е потребността от още по-активно и компетентно участие на партийните организации във формирането на плана за наука, технически прогрес и инвестиции, в организацията и контрола за неговото изпълнение. Сега ние изискваме основен момент в ръководната дейност на партийните комитети и организации да бъде усъвършенстването на социалистическата организация на труда в сферата на науката и техническия прогрес. Заслужава особено внимание усъвършенстването на показателите за научноизследователската и развойна дейност. В тях да се вижда не само динамиката на процесите на разработване и прилагане на техническите нововъведения, но и същностната страна в изменението на техническото, технологическото и организационното ниво на производството, в неговите икономически параметри. Тогава изпълнението на плановете по наука, технически прогрес и инвестиции действително по-добре ще се „стикова" с производството и ще осигурява подобряването на неговата структура, качеството на произвежданите изделия и прираста на националния доход. Това изискване с голяма сила се отнася до научно-производственото сътрудничество, до различните форми и канали за проучване и внедряване на прогресивния световен научно-технически и производствен опит.

Създаването и прилагането на върхови научно-технически постижения в голяма степен зависи от активността на комунистите, работещи в разработващите блокове на министерствата и ведомствата. А учрежденските партийни комитети още не са съумели да предявят високи изисквания и поставят поръчения на всеки един от тях. Едва в последно време със съдействието на градския комитет на БКП с партийни контролни мерки се осигуряват връзките с ВУЗ и академичните институти, създава се опит за съвместна работа между техните партийни организации.

Много са основанията за засилване ролята на масово-политическата работа в борбата за съвременен научно-технически прогрес. В нея продължава влиянието на екстензивния тип възпроизводство. То не е преодоляно и в сферата на съревнованието. Ето защо нашето

Digitized by Google

шенствуването на научните кадри. Размяната на научно-техническа документация дава възможност за още по-непосредствено и бързо приложение на челните съветски постижения.

Дейността на някои научни и инженерно-внедрителски звена в столицата в това направление е незадоволителна. Допускат се разработки (плод на двустранното и многостранното сътрудничество), които не водят до качествено нови и високоефективни резултати. Малко са създадените технологии и решения с изобретателско съдържание. При размяната на готови документации се среща недостатъчна задълбоченост в подбора, дребнотемие, закъсняване с внедряването им и т. н. А съответните **партийни организации не са успели своевременно да намерят своето място в този процес, да засилят своя контрол** върху един от най-ефективните канали за бързо получаване и прилагане на готови научно-технически резултати.

Анализът показа, че лицензионната дейност като форма за ускорено пренасяне на челния световен опит в недостатъчна степен ангажира научния потенциал. Наложително е чрез ешелониране на изследванията по-добре, отколкото досега, да се трасират следващите етапи на научно-техническото развитие и производството на продукция, надвишаваща по своето равнище лицензионните изделия.

Известна е решаващата роля на кадровия потенциал и неговата техническа въоръженост за интензификацията и равнището на научната и инженерно-внедрителска дейност в столицата. **Ето защо поражда тревога кадровото състояние в някои отрасли и производства, в които постигнатото равнище е под световното и продължава да изостава.** В същото време не се привличат за съдействие специалисти от академичните институти и ВУЗ. Разпокъсаността и различията в материалната база способстват допълнително за влошаване на резултатите. Бавно се въвеждат по-прогресивни форми за заплащане и организация на труда в научните и инженерно-внедрителските звена. Досега механизмът за присъждане на научни степени и звания въз основа на крупни внедрявания и реален принос в издигане равнището на техниката, технологията и организацията на производството практически почти не се прилага.

Това са част от поставените въпроси при проведения анализ и оценка на дейността на партийните организации в научните и инженерно-внедрителските звена от столицата за достигане на световните показатели в разработването и внедряването на научно-техническите постижения. Те още веднъж показват, че **работата на партийните органи и организации следва да се разглежда всеобхватно, комплексно и в перспектива.** Развитието на научно-техническия прогрес има важни последици за социалистическия начин на живот, свързано е с потребностите за изграждане на многостранно развити личности. Ето защо мерките в колективите за достигане на световните показатели трябва да бъдат предмет на цялостната дейност на партийните организации — трудова, идеологическа и организационна. „Борбата за технически прогрес, за високо качество, за обществена производителност на труда и продукция на световно равнище — както посочи др. Тодор Живков — следва да бъде в единство с широката и системна дейност за обучението, възпитанието и квалификацията на трудещите се" („За партийното строителство", т. 3, 1978, с. 263).

Градският комитет на Партията сега многократно издига изискванията си към партийните организации, партийните бюра и учрежденските комитети за постоянно повишаване на критериите, за усъвършенстване на ръководната им дейност в борбата за технически прогрес от световна величина. Преди всичко, без да се плаща данък на националния нихилизъм, да се продължи атаката срещу самодо-

Digitized by Google

волството и местните критерии за оценка на постигнатото. Това означава под ръководството на партийните организации да се активизират колективите в използване на подходящи методи и системи на оценка на научноизследователските, инженерно-внедрителските и проектантските разработки.

Досегашната постановка на оценъчната дейност на партийните организации в много случаи може да се счита за остаряла. Известно е, че науковедческите изследвания и практиката не са извели безспорен опит в оценката на индивидуалните и колективните постижения в науката. Немалко комунисти, ръководещи или влизащи в състава на различни научни звена, след като знаят тези трудности и несъвършенства, не предлагат или не експериментират нищо свое. Те направо оправдават с тях своето бездействие или пък в научните си доклади и отчети прилагат доказали едностранчивост методи на оценка на научните резултати. Става дума за количествени методи от рода на броя на публикациите и авторските свидетелства, на цитатно-индексния метод и др. Получените чрез тях стойности плюс отделни социални моменти, заобикалящи научната етика, често лежат в основата на оценъчната дейност на немалко партийни организации и групи. В резултат **не винаги се подкрепят творческите умове, не се стимулират търсещите новото или бързо прилагащите чуждия прогресивен опит.** При замяната на партийните документи например твърде рядко към изследователите и проектантите комунисти се предявяват претенции за нивото и качеството на техните разработки и проекти.

Назряла е потребността от още по-активно и компетентно участие на партийните организации във формирането на плана за наука, технически прогрес и инвестиции, в организацията и контрола за неговото изпълнение. Сега ние изискваме основен момент в ръководната дейност на партийните комитети и организации да бъде усъвършенстването на социалистическата организация на труда в сферата на науката и техническия прогрес. Заслужава особено внимание усъвършенстването на показателите за научноизследователската и развойна дейност. В тях да се вижда не само динамиката на процесите на разработване и прилагане на техническите нововъведения, но и същностната страна в изменението на техническото, технологическото и организационното ниво на производството, в неговите икономически параметри. Тогава изпълнението на плановете по наука, технически прогрес и инвестиции действително по-добре ще се „стикова" с производството и ще осигурява подобряването на неговата структура, качеството на произвежданите изделия и прираста на националния доход. Това изискване с голяма сила се отнася до научно-производственото сътрудничество, до различните форми и канали за проучване и внедряване на прогресивния световен научно-технически и производствен опит.

Създаването и прилагането на върхови научно-технически постижения в голяма степен зависи от активността на комунистите, работещи в разработващите блокове на министерствата и ведомствата. А учрежденските партийни комитети още не са съумели да предявят високи изисквания и поставят поръчения на всеки един от тях. Едва в последно време със съдействието на градския комитет на БКП с партийни контролни мерки се осигуряват връзките с ВУЗ и академичните институти, създава се опит за съвместна работа между техните партийни организации.

Много са основанията за засилване ролята на масово-политическата работа в борбата за съвременен научно-технически прогрес. В нея продължава влиянието на екстензивния тип възпроизводство. То не е преодоляно и в сферата на съревнованието. Ето защо нашето

Digitized by Google

внимание сега е насочено чрез неговото усъвършенстване то да се привежда в съответствие с новите задачи на научно-техническото развитие на страната.

В трудната работа за атакуване на челните научно-технически позиции и тяхното превръщане в национални критерии за оценка на постигнатото във всички сфери на социално-икономическия живот важна роля принадлежи на икономическия подход към развитието на научноизследователската, развойната, проектантската и внедрителската дейност. Това означава, като се отчита обстоятелството, че в нея се влага немалка част от националния доход, заети са и немалко човешки ресурси, непрестанно да се полагат усилия за най-ефективното им използване. Безспорно. Привеждането управлението на народното стопанство, внедряването на научно-техническия прогрес върху икономическа основа ще осигури още по-широки възможности за по-нататъшното издигане авангардната роля на комунистите от столицата в борбата за висока ефективност и високо качество.

СТАНОВИЩА И МНЕНИЯ

ЧЕЛНИЯТ ОПИТ — ПРОИЗВОДСТВЕН РЕЗЕРВ

В условията на интензивно водене на селското стопанство масовото разпространение на челния опит е един от основните фактори за повишаване икономическата ефективност на производството. Неговата роля се очертава още по-релефно, като се излезе от обстоятелството, че челният опит като форма на проявление на научно-техническия прогрес може да доведе бързо и лесно до определен ефект.

Масовото внедряване на челния опит се оценява като извънредно важна задача от ЦК на БКП. Политбюро излезе със специално решение от 28 юли 1978 г., утвърдени бяха мероприятия, с които се решават някои основни въпроси на организацията, финансирането и материалното стимулиране на колективите, специалистите и ръководствата на предприятията, които пренасят и внедряват челен опит. Определени са задълженията на отрасловите и функционалните министерства и ведомства, на стопанските организации и предприятията, на научните и инженерно-внедрителските звена.

Във връзка със своевременното и по-пълно реализиране в практиката на приетите мероприятия е наложително в рамките на Националния аграрно-промишлен съюз да се създаде стройна организационна система за цялостно управление на процеса на внедряване на челния опит, включващ откриването, научното и практическото осмисляне, планирането, материалното осигуряване и довеждането на новостите до предприятията, където ще се прилагат. Вече се правят първите стъпки в това отношение. Изградени са съвети по внедряване на челния опит. Основните мероприятия на челния опит се планират и наблюдават централно по реда на планирането и внедряването на научно-техническите постижения. Проведе се Национална научно-практическа конференция с ръководствата на институтите и стопанските организации, на която проблемите на челния опит се обсъдиха от научна и практическа гледна точка в светлината на действуващия икономически механизъм. Но успоредно с това относно механизма на внедряване има все още неясни положения, които са предмет на проучване.

* * *

В понятието челен опит се включват всички прогресивни изменения в техниката, технологията, организацията и управлението на производството, които възникват в отделни предприятия и по своя характер са приложими в масови мащаби в повече предприятия и видове производства.

По своя произход челният опит може да бъде наш и чужд. Проблемът сега е да се внедрява този, който ще издигне наше-

Digitized by Google

то селско стопанство на световно равнище. Това изисква обаче онця, които организират внедрителския процес, дълбоко да вникнат в указанията, дадени от др. Тодор Живков: „. . .не просто утре да се работи по-добре от днес, а да се работи така, че да се овладяват върховете на научно-техническия прогрес"[1]. Поради това на този етап е наложително да се обърне по-голямо внимание и на въпроса за получаване на необходимата информация относно постиженията в отделните страни.

У нас има благоприятни технически и социално-икономически условия за създаването на наш, а така също за прилагането на чуждестранен челен опит. Преди всичко трябва да се отбележи съответствието между интересите на личността, колектива и народното стопанство в условията на господствуващите социалистически производствени отношения. Повишаването на жизненото равнище е пряко обусловено от обема и ефективността на произвежданата продукция. Действуващият икономически механизъм като конкретен израз на обществените отношения на сегашния етап в още по-голяма степен обвързва интересите на хората. Това е обективна основа и стимулатор на активността на трудещите се в производството и техния творчески принос за ускореното му развитие. Същевременно за създаването и прилагането на челния опит има и материална основа — съвременна материално-производствена база, нови сортове и породи, модерна техника, високо равнище на химизация и напояване, кадри с висока професионална квалификация.

Практиката бързо възприе създадените у нас новости: строят се овчарници с материали, ненужни на промишлените предприятия, с подходящи условия за отглеждане на животните, с кратки срокове на строителство; белореченският начин за напояване повишава производителността на поливаческия труд 3—4 пъти при незначителни разходи за подравняване на площите и за поливачески инвентар.

Масово се внедряват някои организационно-икономически мероприятия. Ипатовският метод за използване на машините при прибиране на зърнените култури чрез изграждане на механизирани отряди вече е познат във всички селскостопански предприятия. В резултат на него значително се съкрати времето на жътвената кампания. Като метод на работа този начин е приложим не само при прибирането на есенниците, а при всички кампании, където се налага съвместно участие на различни машини. От няколко години в кравефермите, където се внедрява естонската организация на труда, се получават много добри резултати — производителността на труда се удвои, създадоха се по-добри условия за работа на животновъдите.

Значителен е вече челният опит в бригадната организация на труда, главно в бригадите за промишлени методи на производството. Широко беше разгласен и последван от редица АПК опитът на бригадата в с. Обнова, Плевенско, по организация на работната заплата, опитът на Русенски, Разградски и др. окръзи в многосменното обслужване на селскостопанската техника. За съжаление на някои места към тия новости пристъпиха щаблонно, по пътя на административните разпоредби, без да се създаде научна организация, без да се разяснят на колективите смисълът, значението и икономическите последствия.

Както се вижда, много е направено и се прави по внедряване на челния опит, постигат се, общо взето, добри резултати, но трябва веднага да се подчертае, че резултатите не съответствуват на потенциалната ефективност на отделните мероприятия.

Важна предпоставка за масовото внедряване на челния опит е той да стане достояние на всички предприятия, в които може да се прилага. Това може да се осъществи успешно чрез своевременно картотекиране на постиженията в отделните предприятия и по-нататъшното им обобщаване по управленчески равнища. Цялата информация се съсредоточава в центъра, който по обратен път следва да я доведе до производствените предприятия. За тази цел следва да се издава специален бюлетин, общ за целия отрасъл или по производства. Популяризирането на челния опит става и от неговите създатели чрез печата — вестници, списания и други издания.

За предприятията е от съществено значение не само да получат телеграфна информация за постиженията в производството, а да имат пълна характеристика на новостите, без която внедряването им е невъзможно. Едно описание например на организацията на работната заплата не е достатъчно, за да се разбере същността й. Предприятията трябва да знаят при какви условия тя може да се прилага и редица други въпроси. Следователно проблемът е челният опит да се довежда до производството във форма, готова за внедряване или във вид на модели, чиито подробности ще се решават от специалистите в предприятията.

Другият начин на проучване на челния опит е, когато към точката на неговото възникване се отправят делегации и групи от десетки и стотици предприятия. Колкото и благородна да е обаче целта на такива посещения, тя създава редица неудобства и за двете страни. Важно е в случая да се подчертае, че по този път опитът се взема и прилага в неговата първична форма, т. е. такъв, какъвто е видян.

Когато говорим за изучаване на челния опит, трябва да се има предвид неговото осмисляне както от гледна точка на конкретните производствени условия, така и от гледна точка на главните, на принципните страни на челния опит, които го ха-

[1] Сп. „Партиен живот", кн. 66, 1979, с. 5.

Digitized by Google

рактеризират като научно-техническо постижение и го правят приложим в масови мащаби. Изучаването е дело на създателите на челния опит, на неговите внедрители и на научните институти и други научни и проектантски звена, в които се създава научно-техническият прогрес.

В предприятията, в процеса на разработването на плановете и реализирането им възникват идеи правят се предложения, някои от които се открояват с висока рационалност и ефективност. Постепенно те се оформят в някаква система с по-трайни характеристики и в такъв вид се прилагат. Умелият анализ от страна на самите създатели може да разкрие както добрите, така и слабите страни на дадена форма, което е основание за усъвършенстването й.

За широката практика е по-важен проблемът за изучаване на челния опит от предприятията и организациите, които трябва да го внедряват.

Изучаването на челния опит от предприятията внедрители започва от информацията. Процесът се улеснява в случаите, когато дадена новост е представена не само описателно във формата, в каквато се прилага, а със задълбочен анализ на резултатите, на положителните страни и на евентуални явни и скрити недостатъци. Този анализ, както бе отбелязано, е необходим и на предприятията създатели, но в още по-голяма степен е полезен за предприятията внедрители. За последните проблемът се свежда до предварителна оценка за приложимостта на едно или друго мероприятие при конкретни производствени условия, за формата и начина, по който те могат да се внедряват. Да вземем за пример бригадното използване на тежките трактори в АПК — Хайредин. Бригадата функционира от дълго време и не е трудно по информацията, която се публикува, и от непосредствени наблюдения и разговори при посещения да се преценят нейните предимства и недостатъци и възможностите да се прилага при конкретните условия на дадено предприятие. При възможност да се внедри стои въпросът в какъв вид и форма да стане това — така, както е приложена вече или са необходими изменения, продиктувани от условията, каква подготовка трябва да се извърши, за да бъде внедряването резултатно и какво ще струва това на предприятието. Не е възможно да се премине към бригадно и многосменно използване на машините, ако не се създаде съответна база — подходящи битови условия за почивка, храна, превозни средства, ремонтна база и т. н.

Още по-задълбочено изучаване на челния опит е необходимо, когато мероприятие, прилагано в един отрасъл, се пренася в друг. Проблемът е това да стане в най-подходяща форма, която не може да се вземе в готов вид, а трябва да се създаде.

Изучаването и прилагането на челния опит е творчески процес. Той изисква едно активно отношение на специалистите и работниците към възникналите в отделни предприятия новости, а не механично, безкритично пренасяне. Внедряването на челния опит е в същото време и създаване на челен опит чрез възникване на нови, по-съвършени варианти.

В процеса на изучаване и разпространение на челния опит голяма роля има да играе селскостопанската наука. Нейното задължение е не само да създава научно-технически постижения, но и системно да осветлява от научно гледище и да привежда в съответствие с постиженията на науката творчеството на непосредственото производство. Научните учреждения следва да изучават челния опит не само за да го доведат до широката практика във форма, пригодна за внедряване, но и на основата на масовия опит да обогатят и целенасочат научноизследователската си работа с оглед комплексното решаване на даден проблем.

Участието на научните работници е наложително при популяризирането на челния опит и довеждането му до практиката в най-подходящ за внедряване вид. Създателите на технически и организационно-икономически новости нямат необходимата квалификация да ги осмислят и характеризират от най-съществената им страна а най-често са в състояние само да ги опишат. Необходима е научна характеристика, която обхваща ценността на едно или друго мероприятие от научна и икономическа гледна точка, неговите положителни и отрицателни страни, възможни мащаби и условия за внедряване. Този начин на популяризиране обаче е най-малкото, което науката трябва да прави. Основните мероприятия на челния опит следва да се изучават по същество с приемите на научното изследване, независимо дали това става в рамките на институтите или предприятията. Това изучаване е и процес на обогатяване на едно или друго постижение с елементи, които са останали извън полезрението на специалиста. Задача на науката е да сортира по значение всички мероприятия в дадена област да отбере онези, които са съществени и приложими в масов мащаб. Задачата на научните и проектантските институти е да представят техническите и организационните новости във вид, подходящ за приложение. В това отношение заслужават внимание някои моменти.

Когато създават новости, специалистите се ръководят единствено от интересите на отделните предприятия, от техните конкретни условия. Ако решат да ги популяризират, те ги представят такива, каквито са. Но зад конкретната форма на едно мероприятие се крият основополагащи принципи, които го характеризират като научно-техническо постижение и именно те го правят значимо за масовата практика. Тази основа може да се разкрие от научните работници, те определят общите условия, които трябва да са налице, за да се внедри масово дадена новост. Бригадното използване на тежките трактори, а то се прилага по подобие на хайрединската

Digitized by Google

бригада, може да се окаже несполучливо не защото формата е неподходяща, а защото извън Хайредин липсват някои конкретни условия, които са определили тази форма в нейните подробности. Ако обаче се предложи един унифициран модел на тракторна бригада от този вид, включващ елементи и основни принципи, които задължително трябва да има тя във всяко предприятие, тогава на специалистите остава да я оформят в нейните подробности, произтичащи от конкретните условия.

* * *

Като огромен резерв за ускорение на икономическото развитие, челният опит трябва да премине от любителска дейност в организиран процес, за който отговарят ведомства. Нещо повече „. . .зародилото се сред самите работници движение днес вече става и не може да не стане държавна политика, държавна задача"[1]. Това указание е разбрано в научнопроизводственото обединение по говедовъдство и овцевъдство, където едно от основните мероприятия е внедряване естонската организация в млечното говедовъдство. Редица мероприятия обаче, като бригадното използване на машините, малкогруповия и индивидуален акорд, различните форми на вътрешностопанска сметка, не фигурират в нито един план.

Планът за внедряване на челния опит се съставя на две равнища. Основните мероприятия се включват в единен, национален план, който по предложение на научните институти се съставя в Централния съвет на Националния аграрно-промишлен съюз. Неговото съдържание включва всички атрибути на плана за внедряване на научно-техническите постижения, размер на внедряване, обекти, в които ще се внедрява, материално обезпечаване — текущи разходи и капитални вложения, икономически ефект. В плана се определя и организацията, която отговаря за внедряването.

В плана се отбелязват три момента: на първо място е връзката между мащабите на внедряване и материалното обезпечаване. Мащабите зависят преди всичко от материалните възможности на страната и това е първото условие, което се взема предвид при съставянето на плана. Разходите са планово осигурени. Безпредметно е да се съставя план за внедряване, без да е обезпечено финансирането му, което досега беше честа практика. Втори важен момент на плана е икономическият ефект, който се изчислява по действуващата методика за определяне икономическата ефективност на капиталните вложения и научно-техническите постижения на базата на постигнатите резултати от моделното внедряване на отделните мероприятия, коригирани с възможното равнище на производствените фактори в масовата практика. И на трето място — организацията, която отговаря за внедряването, осъществява не оперативно, а само методическо ръководство и контрол.

Националният план за внедряване на челния опит в селското стопанство се разпределя по окръзи пряко и чрез съответните организации, на които внедряването е основно задължение — държавни стопански обединения и други. Окръжните аграрно-промишлени съюзи и стопански организации разбиват плана по АПК и предприятия и отговарят пряко за неговото изпълнение.

План за внедряване на челен опит се съставя и на равнище селскостопански организации, където практически се осъществява внедряването. Той от своя страна е диференциран по предприятия и производствени единици.

Ползата от съставянето на планове за внедряване на челен опит ще е твърде малка, ако наред с материалните условия не се осигури и икономическа заинтересованост за тяхното изпълнение. Проблемът може да се реши по различен начин, но във всички случаи реалната сила са производствените и икономическите резултати, заложени в производствено-финансовия план. Въпросът опира до връзката на двата плана, осъществена чрез очакваните резултати. Планът за внедряване на челния опит трябва да се разглежда като съставна част от производствено-финансовия план, което означава, че икономическият ефект от внедряването се отразява изцяло върху производствения и финансов резултат на АПК и техните поделения. По този начин както интересите на колектива, така и интересите на всеки производственик ще стимулират планираното внедряване на челния опит.

Прилагането на икономическия подход в работата на селскостопанските организации изисква ново отношение и към планирането и внедряването на челния опит в широката практика. Без неговото проучване, конкретизиране и установяване на икономическите му параметри е невъзможно да се разработят правилно и насрещните планове Челният опит дава възможност на АПК и ПАК да разкрият нови резерви за увеличаване на производството и поевтиняване на продукцията с наличните производствени ресурси. По своята същност икономическият подход представлява преди всичко широко внедряване на челния опит, на новаторството и дръзновението във всички области на живота в селскостопанските организации.

Внедряването на челния опит се организира по два начина: първият от тях е свързан с пряко внедряване на опита. При него предприятията внедрители използват челния опит направо от неговия създател на основата на предоставена информация. При нужда те търсят помощ от научни институти, изтъкнати специалисти и изобретенци. Вторият начин на внедряване се

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 19, с. 475.

Digitized by Google

опосредствува от междинни звена, които изучават, планират и организират приложението на челния опит. Проучването и приспособяването на челния опит за масовата практика се извършва от научните звена в рамките на Националния аграрно-промишлен съюз. Следващият етап е съставянето на плана от Централния съвет, който го разбива в отраслов и териториален разрез. Оперативното ръководство на внедряването се извършва от стопанските организации и окръжните съюзи.

Сравнително най-слабо разработен е проблемът за стимулиране на внедряването. Във връзка с това възникват няколко въпроса: стимулиране на създателите на челния опит; стимулиране на научните колективи, които приспособяват челния опит за масова практика; стимулиране преките внедрители на челния опит.

Необходимо е да се подчертае, че новият икономически механизъм по своята природа създава условия за пряко стимулиране на предприятията, които създават и внедряват челния опит. Вътрешностопанската сметка, остатъчният и резултативен характер на фонд „Работна заплата" заангажират с еднаква сила ръководители и производственици да откриват и внедряват, да усъвършенстват при конкретната обстановка челните постижения в технологиите и организациите на труда.

Едновременно с това практиката поставя редица проблеми за разпределението на допълнителния чист доход, включително и за насочването му към стимулиране, създаването и внедряването на челния опит. На първо място е въпросът доколко следва предприятията да ползват целия ефект от внедряването на челния опит или той трябва да се разпределя по някакъв начин между тях и обществото, или между тях и науката, която пряко участвува в процеса на внедряване. Ние смятаме, че няма основание да се изземва и съсредоточава в бюджета част от допълнителния чист доход на предприятията, които създават челен опит, защото това те правят със собствени сили и с ресурсите, с които разполагат.

По иначе стои въпросът с разпределението на допълнителния чист доход в предприятията, които внедряват челен опит. Редица мероприятия те прилагат без чужда помощ, така както са създадени или описани от първоизточника. В тези случаи ефектът също не подлежи на разпределение. В случаите, когато използват подобрен и пригоден за конкретните условия челен опит от научните институти, е целесъобразно да се изземва част от допълнителния чист доход за покриване на разходите по изучаването, усъвършенстването и пригаждането на челния опит, както и за допълнително материално стимулиране на научните работници и специалисти. Основната част от допълнителния ефект е дело на преките производственици внедрители и трябва да се оставя на тяхно разположение за разширено възпроизводство, включително и увеличение на работната заплата. Заслужава да се помисли за формата на стимулиране на науката. Това може да става директно, а така също и чрез внасяне на тази сума от АПК в централизираните фондове.

Създаването или откриването, проучването, адаптирането, внедряването и усъвършенстването на челния опит е широко поле за изява на порасналите възможности на селскостопанските работници, на по-високата квалификация на научно-техническите кадри в научните институти и производството. Бурното развитие на селското стопанство поставя на изпитание всекидневно тяхното умение и чувствителност към промените, към новите форми и методи. Тази отзивчивост към новото трябва да се поддържа непрекъснато от партийните комитети и партийните организации поради характера на Партията да води напред, поради нейното призвание, определено от В. И. Ленин да бъде партия на новатори.

У нас има добър опит не само в областта на технологиите и организацията на труда и работната заплата, но и по отношение на създаването и внедряването на челния опит. Нека да споменем само личните творчески планове на специалистите, шефството на научните институти над отделни АПК и редица други почини, които чакат разширение в национален мащаб. Вярно е, че сега почти няма АПК, който да не се е свързал с научно звено, където да не се търси помощта на науката. Но успоредно с това, за да стане науката производителна сила, в това число и внедряването на челните световни и наши постижения, необходимо е да се създава и поддържа здрава организация, да се търси реален ефект, да се оценява чрез него както приложението, така също мястото и ролята на кадрите, отговарящи за тази дейност.

ст. н. с. I ст. Кръстьо БРУСАРСКИ
ст. н. с. Михаил МИХАЙЛОВ

Digitized by Google

ПОЛИТИЧЕСКОТО РЪКОВОДСТВО НА НАСТАВНИЧЕСКОТО ДВИЖЕНИЕ

ИВАН ЗАХАРИЕВ

За Българската комунистическа партия наставническото движение е една от важните форми за разширяване на партийното влияние сред трудовата младеж, съвременен ефикасен механизъм за индивидуална работа с младежта. То е надежден лост в ръцете на партийните организации в трудовите колективи за формирането и възпитанието на младите труженици и особено на новото попълнение.

Възникването и разпространението на наставническото движение в Съветския съюз и у нас най-непосредствено е свързано с партийното внимание към младежките проблеми, в частност с грижите за професионалната подготовка, за трудовото и идейно-нравственото възпитание на подрастващите. Всъщност може да се оцени, че то се развви благодарение на конкретната партийна грижа за младежта и за решаването на нейните проблеми с оглед на по-пълната ѝ социална реализация, на комунистическото ѝ възпитание — проблеми и задачи, които всестранно поставя другарят Тодор Живков в Писмото си до Централния комитет на Комсомола.

Наставническото движение в нашата страна сега е в такъв стадий, при който първостепенен става проблемът за всестранното подобряване на неговото политическо ръководство от Партията. Това означава преди всичко да се поставя и решава всеки негов и свързан с него въпрос от гледна точка за най-пълното съответствие на идейно-политическите, педагогическите и социално-икономическите му цели с целите и интересите на колектива и обществото, на общественото развитие. Преди да посочим характерните черти на политическото ръководство на наставническото движение, следва да изтъкнем обстоятелствата, които налагат то да се усъвършенствува.

Необходимостта от повишаване равнището на политическото ръководството на наставническото движение от Партията произлиза от функциите, които тя осъществява в качеството си на политически вожд на работническата класа, на всички трудещи се, на целия народ. „Наставничеството е самодейно и доброволно движение, посочва др. Т. Живков, и то трябва да се ръководи творчески“[1], а в основата на творческото ръководство е политическият подход.

[1] Т. Живков, Действена форма за професионална подготовка и комунистическо възпитание на младежта, С., Профиздат, 1978, с. 29.

Digitized by Google

Все по-осезаема е нуждата от комплексен подход, от научно управление на наставническото движение, от максимално координиране и компетентно насочване усилията на всички обществено-политически и масови организации, на държавните и стопанските органи и на научните институти, които имат отношение към него. Естествено, всичко това предполага да се усъвършенствува ръководството му от комунистическата партия.

Централният комитет на Партията изисква наставническото движение да се разпространи във всички области на материалното производство, в останалите сфери, в живота на всички трудови колективи. В процеса на разширяването му обаче съществува реална опасност да се допуснат увлечения по количествените показатели, някъде да се стигне до формализъм. Всичко това подсказва, че тази отговорна задача не може да се осъществи успешно без нейното своевременно и конкретно политическо осигуряване от партийните органи и организации.

Партийната постановка за повишаване качеството и ефективността на труда се отнася и за областта на възпитанието, обучението и образованието на подрастващото поколение. А това означава, че за да се превърне наставничеството в още по-действено средство за професионална подготовка и комунистическо възпитание на младата личност, то се нуждае от най-близко партийно ръководство.

Засилването на партийното ръководство се обуславя и от обстоятелството, че в основни линии наставническото движение организационно е формирано. Сега е нужно всестранно да се обобщава и дълбоко да се анализира постигнатото, за да се върви напред и на по-високо стъпало.

Политическото ръководство е необходимо и за да се повиши приносът на наставниците за осъществяването на партийната постановка за подготовката и възпитанието на българската младеж, за цялостната и пълноценната ѝ реализация, за възпитаването ѝ на деловитост, оперативност и организираност.

Да се усъвършенствува политическото ръководство диктуват и задачите за завършване преустройството на идеологическата работа. Един от белезите за успешното осъществяване на преустройството е състоянието на идейновъзпитателната работа в първичната партийна организация, нейната роля в трудовия колектив. А тук именно се зароди и развива наставническото движение и равнището на неговото политическо ръководство е и един от показателите доколко е завършено преустройството на идеологическата работа.

Съвременното наставничество е преди всичко възпитателен процес, с ярко изразено идеологическо, политическо и нравствено съдържание. Наставникът е преди всичко идеологически активист на Партията, който не само разбира нейната политика, но е и боец от предните линии за претворяването ѝ в живота. От това следва, че политическото и идейното ръководство на наставничеството е първостепенно и неотменно задължение на партийните органи и организации.

Наставничеството е едно от ефикасните звена за приемствеността на поколенията и на партийната линия за нейната реализация в условията на социализма. В този аспект засилването на политическото ръководство, от една страна, ще осигурява още по-активната му роля в осъществяването на партийната политика и ще го предпазва от евентуални грешки и увлечения и, от друга, ще бъде още един категоричен отговор на измисления от буржоазните идеолози „конфликт“ между поколенията.

В крайна сметка усъвършенстуването на идейно-политическото ръководство на наставничеството е необходимо, за да бъде то още по-

Digitized by Google

ефективно, да се издига и укрепва неговият престиж като движение, характеризиращо новия човек, продукт и създател на социалистическия начин на живот.

Идейно-политическото ръководство на наставничеството има за цел:

да съдействува съдържанието, организацията, обхватът, ръководството, обектът и субектът на наставничеството в най-пълна степен да отговарят на партийната програма за формиране и възпитаване на многостранно развита личност;

да отговаря както на сегашния етап от неговото развитие, така и на съвременните изисквания за диференцираност и комплексност на ръководство;

своевременно да разработва въпросите за по-нататъшно развитие на движението и неговите близки и перспективни задачи както в цялата страна, така и в отделните отрасли на народното стопанство, в трудовите колективи, в отделните сфери на обществения организъм;

да осигурява още по-тясно разграничаване на основните задачи и функции на различните обществено-политически и масови организации, на стопанските и държавните органи, на научните и творческите институти по отношение на развитието и управлението на движението;

периодически да се анализират резултатите от развитието на наставничеството (общонационално, национално-отраслово, окръжно, в трудовите колективи) в отделните обществени и стопански органи и организации (Партия, профсъюзи, Комсомол, министерства), да се анализират глобалните резултати и неговите основни аспекти: идейно-политически, професионален, нравствен, педагогически, производствено-икономически, естетически;

чрез идейно-политическото ръководство на наставничеството първичната партийна организация да постигне всеки млад човек да почувствува дълбоката партийна, обществена и държавна заинтересованост за неговото развитие като достоен гражданин на социалистическата родина, за формирането му като многостранно развита личност. Тези грижи ще помогнат той да усети и взискателността, която се проявява към него, да почувствува личната си отговорност за своето място и роля в живота и труда.

Основните функции на Българската комунистическа партия, на нейните организации при осъществяването на идейно-политическото ръководство на наставническото движение са главно три.

Първата има за цел неговото общо **идейно-политическо ръководство.** Това преди всичко означава наставничеството да се разглежда като част от системата за възпитание на трудещата се младеж и по-конкретно като действена форма за професионална подготовка и комунистическо възпитание на новото попълнение и на младежта в трудовия колектив. При това наложително е да не се допуска нито надценяване, нито подценяване на възможностите му. Това предполага то да се разглежда, оценява (цялостно, отделните му страни и т. н.) в партийните органи както самостоятелно, така и заедно с другите проблеми на идейновъзпитателната работа. Такъв опит има: в редица пленуми на партийни комитети, когато се разглежда масово-политическата дейност, индивидуалната политико-възпитателна работа, се поставят и въпроси за неговото развитие, приемат се решения.

Втората функция е насочена към активизиране участието на всички обществени, стопански, държавни, научни, творчески и др. масови органи, организации и институти в решаването на неговите проблеми — да намерят своето специфично място в организирането и развитието му.

Тази функция е свързана и с осигуряването на еднопосочност в

Digitized by Google

усилията на всички тези органи и институти, за оптималната им координираност.

Осъществяването на тази функция изисква Партията своевременно да дава необходимите указания на различните органи, организации и институти те да разработват проблемите, да решават въпросите и да съдействуват за всестранното развитие и масовото разпространение на наставничеството. Да упражнява системен, конкретен партиен контрол, да осигурява отчет на комунистите, които го ръководят или работят в тези органи и организации.

Третата функция е свързана с **решаването от партийните органи и организации или участието им** в решаването на главните въпроси на наставничеството, от които зависи неговата ефективност, усъвършенствуване и перспектива.

Поради особената важност на разглежданата функция ще се спрем на нейната роля и влияние при **подбора и обучението на наставниците,** при изграждането и дейността на **съветите на наставниците.**

Повишено внимание от партийните организации към подбора на наставниците се налага, **първо,** от високите изисквания към наставника; **второ,** че анализът на досегашния им състав показва наличието и на някои неблагоприятни, а понякога и тревожни факти; **трето,** бързото разрастване на наставничеството крие и реална опасност от формално отношение и количествен подход при подбора.

Практиката да се определят наставниците само от едно ръководство независимо кое е то, както и да се поемат функциите на наставник по самоинициатива, често довежда до грешки и нежелателни резултати. Опитът показва, че е най-добре кандидатурите да се обсъждат в първичния трудов колектив, където работи бъдещият наставник, а след това и съвместно в цеховите (отдела и т. н.) ръководства на партийната, профсъюзната и комсомолската организация и администрацията. Установяването кой да бъде наставник е резултат от строга индивидуална преценка на личните политически, професионални, педагогически и т. н. качества на кадровия работник, майстор, специалист, на възможностите му да работи с хората, като се зачита и неговото мнение.

Въпросът за възрастта на наставниците, за ефективността от техния труд е пряко свързан с образованието им, като се има предвид високото образование, с което идва младото попълнение. Данни от изследване в Пернишки окръг, във Варна, в Химическия комбинат във Видин, в ТК „Д. Благоев" в Казанлък и ЗТТТ в София показват една тревожна, но не неочаквана картина. Наставниците с основно образование са от 41 до 62,5 на сто. Задачата е да се търси оптимално съотношение, от една страна, между възрастта, житейския и професионален опит и образованието на наставниците и, от друга, между образователното равнище на наставници и възпитаници.

Важна страна на ръководството на наставниците е контролът и отчетността за тяхната дейност и резултатите от нея. Очевидно налага се всеки наставник да чувствува, че към неговата работа и ефективност се проявява не само интерес, но на нея изключително много се разчита. От работата му следва да се интересуват и партийната организация (събранието, бюрото, групата) най-вече за комунистите и за низовите стопански ръководители, и комсомолското дружество — за комсомолците наставници, и профорганизацията, и самият низов трудов колектив, и съветът на наставниците, и стопанското ръководство. Такъв подход ще даде възможност и своевременно да се освобождават онези, които явно не съумяват да се справят с това благородно поръчение.

Вторият въпрос, който следва да се решава от партийните организации или с тяхното участие, е обучението на наставниците. В речта си

Digitized by Google

пред Първата национална среща с наставниците др. Т. Живков постави задачата „да се полагат грижи за постоянно **повишаване квалификацията на нашите наставници**", защото трябва да овладяват **„до съвършенство подходът, секретите и тънкостите на голямото изкуство"** за „подготовката и възпитанието на младежите", които се готвят да встъпят „в редовете на работническата класа, в армията на социалистическите труженици"[1].

Според досегашната практика правилно организатор на системата за обучение на наставниците са професионалните съюзи (окръжните съвети и отрасловите профсъюзни комитети). Към междусъюзните и отрасловите домове на културата се изграждат школи, курсове, двегодишни факултети, много от които имат филиали в големите предприятия. Анализът на извършеното обаче показва, че обучението на наставниците и обмяната на техния опит не отговарят на съвременните изисквания. Твърде често теоретическото равнище на лекциите е ниско, несъобразено с условията в трудовия колектив. Крайно остра е нуждата от теоретико-приложни разработки за работническата педагогика. Очевидно налага се ново отношение на партийните органи към тези проблеми, по-усъвършенствувана система на обучение. Считам, че методическите грижи на домовете за политическа просвета и партийните кабинети за теоретическата подготовка на наставниците, за повишаване на педагогическите и психологическите им знания и на тяхното умение следва да съответствуват на грижите и равнището на системата за обучението на пропагандистите и агитаторите. Разбира се, не става въпрос за механическо възприемане и пренасяне на формите и методите, прилагани с тях. Нима не е в интерес на качеството на работата включените в системата на обучение на профсъюзите наставници да бъдат освобождавани от участие в системата на политическата учебна година?

Положителна в организацията на обучението на наставниците е инициативата на заслужилата учителка Йорданка Бончева от Варна за педагогическа помощ на наставниците и на цели трудови колективи от учителите в подшефните средни професионално-технически и други училища. Чрез изградените съвети на педагозите в предприятията се осигурява системна педагогическа просвета на трудовия колектив и се оказва диференцирана помощ на всеки наставник. Така по-ефикасно се помага както за повишаване на педагогическите знания и умения на наставниците, така и за подобряване на работата с учащите се, за укрепване на връзката „училище—предприятие". Само във Варненски окръг учителите, последователи на тази инициатива, към края на 1978 г. надминават цифрата 400. Това е и една от конкретните форми за реализирането на Тезисите на Централния комитет на Партията за подобряване на образователното дело.

Назряла е необходимостта от системно обучение по основните въпроси на наставническото движение на председателите на съветите на наставниците и на обществените и стопанските кадри, които имат отношение към неговото организиране и развитие.

Третият въпрос в ръководството на наставническото движение, който следва да се решава с участието на партийните органи, е изграждането и функционирането на **съветите на наставниците**, които са една от специфичните форми на общественото самоуправление при социализма, с чиято помощ се организира наставническото движение: какъв да е съставът им, кой да ги утвърждава, чии помощни звена са те, какви са основните им задачи и функции, равнището и специализи-

[1] Т. Живков, Действена форма за професионална подготовка и комунистическо възпитание на младежта, Є., Профиздат, 1978, с. 31, 28.

Digitized by Google

раността им. Всесъюзната научно-практическа конференция за наставничеството (състояла се в Ленинград през 1977 г.) препоръчва съветите на наставниците да работят под непосредственото ръководство на партийните комитети и в тесен контакт с комитетите на профсъюза и Комсомола, с администрацията и да се избират за две години. Убеден съм, че тази практика е най-целесъобразна и за нашите условия. Тя отговаря, от една страна, на съвременното развитие на наставничеството и от друга — на необходимостта да се издига неговото политическо ръководство. Това означава съставът на съветите и особено председателят да се обсъждат в съответните партийни комитети; те да се отчитат за основните резултати от дейността си пред тях. Тази практика не изключва възможностите съветите на наставниците да се избират на събори или на срещи на наставниците. Правилно е съветите сами да приемат планове за своята работа, естествено, след съответно съгласуване. Целесъобразно е за техни председатели да се избират най-изтъкнати наставници.

Ефективността от изграждането и дейността на съветите е свързана с определянето на техните основни задачи и функции. Не навсякъде достатъчно добре са изяснени както основните им задачи, така и техните функции.

Задача на съветите на наставниците е да пропагандират и популяризират наставничеството в трудовите колективи и сред обществеността извън тях, да издигат неговия престиж; да издирват, обобщават и внедряват най-добрия български и съветски опит в наставничеството; да изясняват и разработват специфичните въпроси на наставничеството в отрасъла, окръга, общината, трудовия колектив. Съветите имат и задължението: да подпомагат партийните, профсъюзните и комсомолските организации и стопанските органи, да планират и осъществяват по-ефективни идейновъзпитателни мероприятия сред младото трудово попълнение; да съдействуват да се организира системата за обучение на наставниците.

Съветите имат три специфични **функции:** управленческа, контролна и методическа. Управленческата е насочена към по-нататъшното усъвършенствуване на наставничеството в отрасъла, окръга, общината, трудовия колектив. Съветът периодически обсъжда различни страни на наставничеството и в зависимост от резултатите предприема нови или допълнителни мерки за неговото развитие и повишаване ефективността му. Организира срещи за обмяна на опит между наставници или съвети. Установява, поддържа връзки и съвместно работи с педагогическите колективи от подшефните училища, за да се подобрява работата както на наставниците, така и на учениците, които практикуват и стажуват в предприятието. Предлага най-изявените наставници за морални и материални награди.

Чрез контролната си функция съветът, от една страна, поддържа чувството за отговорност у наставниците, у възпитаниците, у обществените и стопанските органи и дейци, които имат отношение към въпросите на наставничеството, и от друга, въздействува за изпълнение на взетите решения, на дадените препоръки и т. н. По-конкретно съветът или негови членове проверяват работата на място чрез посещения, беседи, разговори. В заседание на съвета се изслушват наставници, възпитаници, докладват по-нискостоящи съвети, стопански, профсъюзни и други ръководители. Членове на съвета проверяват работата на наставниците.

Особено място в дейността на съветите заема методическата функция. Нейното предназначение е да съдействува да се разработват и изясняват конкретните страни на наставничеството в съответствие с местните условия. Правят се предложения за регламентиране на пра-

Digitized by Google

вата и задълженията на наставниците и съветите съобразно условията на колектива. Съставя се и се издава книжка на наставника. Може да се изработи личен картон за наставника, който дава възможност да се установят най-характерните данни за всички наставници. Ако се прецени, че е целесъобразно и съветът може да прави атестация на всички наставници.

Очевидно в съответствие с тези задачи и функции съобразно конкретните условия и възможности, както и равнището на съвета, се избират съответното число негови членове, изгражда се вътрешната му структура. В някои съвети се създават по няколко секции, а в други не.

Основателно възниква въпросът, налага ли се да се изграждат съвети на наставниците в предприятията, в които има съвет на майсторите или бригадирите. На повечето места се създават, а другаде съветите на майсторите след разширяване на техния състав и функции поемат и въпросите на наставничеството. Конкретната преценка ще покаже най-верния път.

Важно направление на политическото ръководство на наставничеството е да се отиде по-нататък в признаване на неговото място и определяне на социалната му роля в политическата система на нашето общество. Все повече наставничеството придобива характер на институт, чието функциониране изисква то да се регламентира и от нормативни документи (положения, инструкции и т. н.).

Разработването и реализирането на този проблем и у нас, и в СССР (в СССР това е по-напреднало) премина през еднакви етапи, има еднопосочност в обхвата и дълбочината. Включването на въпроси на наставническото движение в документи на ЦК на БКП и ЦК на КПСС, неговото принципиално изясняване в произведенията на Л. И. Брежнев и Т. Живков, неговото разглеждане или отбелязване в документи, доклади, изказвания на други партийни органи и дейци е политическото му институционализиране. Засега то е ведущо.

В сравнително напреднало положение е неговото признаване и регулиране в обществен аспект, т. е. изясняване и регламентиране на права, функции и т. н. на съвети на наставниците, на наставниците, главно в съвместни документи на централните ръководства на професионалните съюзи и Комсомола и движението за българо-съветска дружба.

Най-голям опит и у нас, и особено в Съветския съюз има при определяне мястото на наставничеството на равнище трудов колектив. Най-съществен момент тук е, че твърде често се приемат съвместни решения и документи от партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство. Нерядко участвуват и клубовете за българо-съветска дружба. Където има съвети на наставниците, те също участвуват в подготовката и приемането на различни документи. Обикновено се утвърждават: положение за наставничеството, права и задължения на наставника, права и задължения на наставника и младия работник, система за материално и морално стимулиране на наставниците и др. Въпреки и рядко, но вече се издават документи от стопански ръководители за определяне на правата на наставниците при решаване на особено важни въпроси на техните възпитаници. Тази дейност ще продължава. На основата на принципните постановки и указанията на горестоящите органи, без да се преповтарят в предприятията, комбинатите и т. н., следва да бъдат уточнени и изяснени всички въпроси, от които зависи ефективното функциониране на наставничеството в съответния колектив, т. е. да се поставят присъщите му специфични задачи и функции, да се доизгради организационната му

Digitized by Google

структура, а на съветите и на наставниците да се предоставят и се уточнят задълженията, духовното и материалното стимулиране в съответствие със системата за социалистическото съревнование.

По-особено стои въпросът с признаване ролята и мястото на наставничеството от органите на държавната власт. От най-общо принципиален аспект това е направено ясно и категорично. Имам предвид, първо, отношението на председателя на Държавния съвет др. Т. Живков, второ, указа на Държавния съвет за награждаване на наставници с ордени и, трето, постановлението за издигане ролята на механизаторите и подобряване използването на техниката в селското стопанство от 27. III. 1976 г., прието от Министерския съвет и други органи.

За да се постигне желаната ефективност в политическото ръководство на наставническото движение, очевидно е назряла нуждата от един нарочен документ на правителството, на Централния съвет на профсъюзите, на Централния комитет на Комсомола, на Общонародния комитет за българо-съветска дружба, за наставничеството. Министерствата и съответните профсъюзи в окръзите също биха могли да приемат документи по специфичните проблеми на наставничеството в своя обсег на действие. Такъв опит вече има в системата на вътрешната търговия и услугите и някои други дейности.

Всичко това ще създаде реални предпоставки да се преодолеят две от главните слабости на наставничеството: да му се възлагат несвойствени задачи и функции, които то не може да реализира, или пък то да се ограничава в рамките на традиционната шефска помощ за професионална подготовка; ще помогне по-нататък да се изяснят и разграничат задачите и функциите, правата и задълженията не само на наставническото движение и на неговите организационни звена, на наставниците и техните възпитаници, но и на всички обществени, държавни, стопански и други органи и организации, които ръководят това движение или съдействуват да се осъществяват неговите цели, задачи и функции.

В крайна сметка усъвършенстването на политическото ръководство ще доведе до издигането на обществения принос и престиж на наставничеството.

Digitized by Google

АЛЕКСАНДЪР ДИМИТРОВ—САШО

Лиляна Димитрова написа следните редове след убийството му: „Достойно чедо на своя народ, на своята работническа класа, ти пое пътя на смелата борба и всецяло й се отдаде с младежка жар. Ти се посвети на борбата за слънчев живот, за пощастливи дни на своя народ. Ти бе воден в борбата от своята велика учителка — работническата партия."

●

Трудно, изпълнено с лишения е детството на Александър Димитров, роден на 26 декември 1909 год. в малкото Солунско село Бугариево. Три изтощителни войни изживява семейството му — глад, болести, нищета. От тежкия непосилен труд баща му почива през 1915 година. Осиротялото семейство след няколко години се преселва в Пловдив. „Трябваше да напуснем родните си места, своите домове, за да търсим на друго място подслон и препитание. По пътя като мравки се движат хора, коли, магарета. Всеки сложил в каруцата или на магарето малко багажец, а много от тях го носят и на гърба си. Вървят повечето стари и деца като нас, но малцина знаеха къде отиваме. Тежко, много тежко беше..." Така разказва Сашо по-късно на другарите си.

В Пловдив малкият Сашо учи и работи, за да подпомага издръжката на семейството си. Когато завършва седми клас, задължително се прощава с училището, а така много е искал да се учи. „И сега чувам как плака за това, че не можа да продължи училището си" — разказва неговата по-малка сестра Солунка Илчева.

Всяка сутрин едно окъсано високо момченце понася сандъчето с четките и лъска обувките на минувачите или продава кифли по улиците на Пловдив. Умните му замислени очи наблюдават хората, улиците, витрините с топли дрехи и лакомства и се пита: „Защо хората са бедни и богати, защо толкова несправедливо е устроен животът".

Комсомолското дружество в пролетарския квартал „Кючюк Париж" в края на 1922 година приема в редиците си Алекси — така го наричали тогава. Той присъствува на митингите и демонстрациите на пловдивския пролетариат, слуша речите на ораторите и за първи път чува думите — класова борба, съветска Русия, революция. Вечер в младежкия клуб, облечен в червената си комсомолска рубашка, Алекси декламира стиховете на Ботев и Смирненски, а в очите му проблясват пламъчета. Идва поражението на Септемврийското въстание. Стотици комунисти и комсомолци от Пловдив са убити или хвърлени в затворите. Комсомолът минава в нелегалност и клубът в „Кючюк Париж" е закрит. Алекси отива на работа в тютюневите складове. Полицията жестоко преследва тези, които издигат протестен глас срещу експлоатацията и лошите условия на труд. Сашо е намерил отговора на въпроса, който го е вълнувал от дете: необходима е организирана борба, тежка и последователна, трябва саможертва.

●

През 1927 год. Александър Димитров е един от основателите на ремсовата организация в Пловдив. През тези години той се залавя със своето самообразование. Чете марксическа и художествена литература, учебниците на гимназистите по различните предмети. „Той беше с книга в ръка при всяка свободна минута — разказва сестра му, — не беше ли заст с ремсова работа, четеше през целия ден и до късно през нощта. Очите му се преуморяваха, той излизаше да се разведри и пак се залавяше за книгата." Сашо е активен участник и в маркс-ленинския кръжок, ръководен от Райчо Кирков. „Той имаше своя стенография. Слушаше жадно лекциите и си вземаше бележки, а на препитванията говореше разпалено и винаги пръв — и пи-

Digitized by Google

таше, и спореше. Знаехме, Сашо много чете и непрекъснато израства" — разказва една от кръжочниците.

Сашо става любим събеседник не само на младите, но и на старите работници. Те го викат да им чете вестници, да им говори за политиката и за бъдещето.

През 1928 год. работниците от тютюневите складове в Пловдив се вдигат на стачна борба за увеличаване на ниските надници. Сашо е включен в стачния комитет като член на окръжния комитет на РМС. Той неуморно обикаля складовете и стои на пост, за да убеждава малодушните и страхливите да не стават стачкоизменници и провокатори. Стачката завършва с успех и Сашо е безкрайно щастлив от извоюваната победа. Всички, които го познават от това време, разказват за веселия му характер и оптимизма, който е вдъхвал със своите революционни песни. А той пеел хубаво.

На 1 май 1929 год. Сашо е един от организаторите на първомайската акция на пловдивските работници. В момента, когато говори пред тютюноработниците, той е арестуван, жестоко бит и хвърлен в ареста. Репресиите не го плашат, напротив, няколко месеца по-късно той участвува в подготовката на антивоенната акция. Отново е арестуван и хвърлен в затвора.

През 1932 год. Александър Димитров става член на ЦК на РМС. В „Коньовица", „Лозенец", „Банишора", „Подуене" — той е навсякъде, където има нужда от него. Неуморно разяснява на трудещата се младеж целите и задачите на младежкия съюз и увлича нови членове в организацията.

През дните, когато Георги Димитров е подсъдим в Лайпцигския съд, Сашо организира в Пловдив редица акции на младежите — вдигане на трибуни, изпращане на протестни резолюции и други. „Събранието настоятелно иска прекратяване на процеса и пускане на подсъдимите на свобода. Събранието заявява, че ще продължи борбата заедно с международния пролетариат в защита на жертвите на фашизма" — пише той.

●

Към края на 1934 година по нелегален канал през Турция Александър Димитров пристига в Москва заедно със сестра си Солунка Илчева. Партията ги изпраща да се учат в ленинската школа. В Москва вече са пристигнали Йорданка Николова и други младежи. Сашо — тук той е Загоров — слуша лекциите на Васил Коларов, Станке Димитров, Антон Иванов. В школата идва и Георги Димитров. „Колко сме щастливи ние, че от самия извор, от първите ръководители на Партията черпим знания" — споделя той.

Вълнението му е безкрайно, когато като гост участвува в заседанията на VII конгрес на Коминтерна. Целият превърнат на слух, той слуша историческия доклад на Георги Димитров и изказванията на комунисти, дошли от всички кътчета на земята. Един месец по-късно той е избран заедно с Йорданка Николова и други младежи за делегат на VI конгрес на Комунистическия интернационал на младежите. В притихналата зала влиза Георги Димитров. Посрещнат с бурни, нестихващи овации, Димитров се обръща с думите: „Вие сте конгрес на революционната младост, на силата и бодростта... Аз с гордост и любов поздравявам от името на по-старото революционно поколение във ваше лице славната млада гвардия на трудещите се класи от всички страни." Димитров завършва с думите: „Дръжте високо знамето на освобождението на човечеството от капиталистическото робство, знамето на Комунистическия интернационал".

●

След завръщането си в България през пролетта на 1936 година Сашо се отдава всецяло на борбата за изкореняване на левосектантските методи и форми на работа в младежкия съюз, както и за изграждане на широк народен фронт против фашизма и войната. Той е радетел за създаването на единен младежки фронт, в който да се включат дори и младежките организации при старите буржоазни, но не фашистки организации. Стъпка по стъпка започва да се изгражда младежкото единофронтовско движение. През месеците юни-юли 1936 година стават първите общи заседания на политическите младежки съюзи. Така се създава младежкият конституционен фронт, който е специфична българска форма на младежкия единен фронт. „Би било абсурдно да се смята, че интересите на младите селянчета например са в противоречие с интересите на младите работници, на учащите се, на младата българска интелигенция, на всички трудещи се младежи" — пише Сашо.

„Сашо имаше чудното качество на масовик — разказва бивш член на младежкия земеделски съюз — способен да убеждава, да привлича и увлича, а когато е нужно и твърдо да изисква. Той беше с гъвкав ум и твърда воля. Започнатото не изоставаше, не изпускаше целта и при най-трудни ситуации."

Полицията е непрекъснато по следите му. Но Сашо е ловък конспиратор и умее да използва всяка ситуация, за да заблуди преследвача си. Той променя външността си до неузнаваемост, а когато върви по улицата, успява да забележи всяка клопка и ловко да се изплъзне. Ето какво четем в полицейското донесение за проследяването му през ноември и декември 1936 година: „12 април 1936 г. Сашо излезе в 11 ч. преди обяд и отиде на ул. „Бр. Бъкстон", гдето се изгуби в къщите от № 1 до № 3. Чаках го до късно през деня, обаче не видях да излезе", „Не можах да видя да излезе обектът", „Наблюдавах целия ден къщата, където живее Сашо, обаче не видях същия да излезе"...

●

Александър Димитров се изявява и като талантлив журналист. През 1936 год. той редактира вестник „Жар". В статията си

Digitized by Google

„Човечество, народ, отечестволюбие" той пише: „Аз любя човечеството и не съм тесногръд националист и шовинист, защото няма народ вън от човечеството, отделно от него. Но аз съм в същото време патриот, българин, любя своята родина и целия си живот ще положа за нейното преуспяване."

В своите статии той зове на борба срещу мракобесието и фашизма, на предана служба към народа. „Само по пътя на борбата е възможно извоюването на по-сносни дни и само по тоя път работническата класа и всички трудещи се ще смъкнат ярема на своите тирани" — пише той в статията си „Поука от стачката".

През 1937 год. Сашо заминава за Париж, за да участвува в работата на Парижкия международен младежки конгрес за мир. В началото на 1938 год. той е включен в комисията, която трябва да изработи общ документ за организационното обединение на РМС и ССМ. Укрепването на младежкото антифашистко единство създава безпокойство сред монархо-фашистката власт и през 1938 год. правителството издава наредба закон за държавен контрол върху дружествата и сдруженията и предприема опити за създаване на държавна младежка организация. През лятото на 1938 год. на Витоша се състоя съвещание на ЦК на РМС. Решава се сливането на РМС и КМС и се начертават мерки за организационното укрепване на РМС. Александър Димитров през това време е представител на младежта в Централния комитет на Партията.

●

В навечерието на законодателните избори през 1938 година Сашо е арестуван и интерниран в Несебър. Излязъл на свобода, той отново се включва в борбата. От май 1938 година до юни 1941 година с известни прекъсвания е секретар на ЦК на РМС. В този период организационното състояние на РМС в цялата страна непрекъснато се укрепва — създават се нови ремсови организации. Сашо полага много грижи за укрепване на окръжните и градските ръководства на дружествата и групите. В страната по това време се наброяват около 11 000 отчетени членове на РМС. След вероломното нахлуване на хитлеристките войски в Съветския съюз на 24 юни 1941 година политбюро на ЦК на БКП възприе курс на въоръжена борба срещу хитлеристките нашественици и българския монархо-фашизъм. Това решение ознаменува началото на най-героичния период от борбата на Партията и РМС за властта, която завърши с победата на 9 септември 1944 година. На това заседание участвува и Александър Димитров. Няколко дена по-късно след едно пътуване по организационна работа в Шумен полицията го залавя и интернира в концлагера „Гонда вода", а след това — в „Кръсто поле".

В концлагера Сашо използва времето за своята теоретична подготовка, помага и на другите в усвояването на марксизма, историята на ВКП (б) и БКП. В лагера той се бори срещу колебаещите се и рушителите на единството. Към края на 1943 година излиза от лагера и отново с готовност се включва в борбата.

●

В началото на януари 1944 година ЦК на РМС провежда заседание, на което Йорданка Николова изнася доклад за вътрешното и международното положение и поставя задачата да се премине към открит бой с врага. Необходимо е да се укрепят и масовизират партизанските части, да се удари по немските комуникации, да се разстрои монархо-фашистката армия и администрация. Членовете на ЦК на РМС трябва да заминат в различни райони на страната, за да вдигат народа и младежта на въоръжено въстание. Сашо изслушва доклада с голямо внимание и съсредоточеност. Със своите изказвания той допринася да се изяснят въпросите и да се изработи план за предстоящата работа.

Към средата на януари той отива в Пловдив — града, в който за първи път бе влязъл в открит бой с господарите и народните поробители. Сега той трябва да организира младежта за последния решителен щурм. В Пловдив с нетърпение очакват „славния другар", както го е охарактеризирала Лиляна Димитрова: Благодарение на големия организационен опит на Александър Димитров и Лиляна Димитрова окръжната организация на РМС за кратко време подобрява и активизира дейността си. Под ръководството на Сашо се разработва въпросът за участието на младежите в партизанското движение и работата в армията. Той допринася много и за подобряване на печатната техника. Пропагандните материали стават по-бойки и мобилизиращи. Никога досега РМС не е издавал толкова много позиви, листовки.

Сашо не се задържа само в Пловдив. Той пътува до София, Пазарджик и другаде по организационна работа. Няколко дни след завръщането си от Пазарджик Сашо е посочен от предател, попада на засада на една от пловдивските улици и в престрелка с полицията на 17 май 1944 година загива, до последния момент все тъй уверен и непоколебим в народната победа.

●

Сашо вярваше в социалистическото бъдеще на България и още през 1936 година написа: „Само с дълбока обич и преданост към своята собствена родина, която тя е заслужила поради славното си минало и поради по-славното си бъдеще, което тя таи в недрата на земята и в способностите и енергията на народа ни, ние ще можем да направим от нашата България достойна дъщеря на нашето човечество".

Златка ЛАПТЕВА

Digitized by Google

ИНТЕРНАЦИОНАЛНА СОЛИДАРНОСТ

Под влиянието на БРСДП (т. с.) през пролетта на 1911 г. в Будапеща се създава **тесносоциалистическа група на българи в Унгария.** Нейни основатели и първи активни дейци били: Тодор Иванов (Даскала) от Враца, Кочо Господинов от с. Поликранище, Великотърновско, Станко Генов също от Великотърновско, Лазар Иванов от Трънско — последните двама участвували в Първата руска революция от 1905—1907 г. — Димитър Димитров и Михаил Петров (Шпер Михай) от Хасково, Стефан Иванов (Стефанчето) и Ганчо Бореца, пак от Великотърновско и др.

Партийната група на българите в Унгария следяла с жив интерес борбите на БРСДП (т. с.) в България. Внимание в два последователни броя им отделил и в. „Непсава", който на 10 и 11 април 1914 г. излязъл с информации за успехите на Партията на българските тесни социалисти в изборите.

А през 1911 г. под влиянието на партийната група Тодор Иванов (Даскала) започнал да събира българчетата и да ги обучава на български език. През 1914 г. пак по инициатива на партийната група било организирано и културно дружество на българите в Унгария, което днес носи името на вожда и учителя на българския народ Георги Димитров и дава своя принос в интернационалното опознаване и дружбата на двата братски народа. Революционните събития в Русия, Унгария и България повлияли на градинарските работници, те все повече започнали да се ориентират към партийната група и нейният членски състав бързо се увеличава.

Военните поражения и нищетата в Унгария изострили още повече класовите противоречия в страната. Разраствало се широко национално движение. Бързо нараствала революционна ситуация. Великата октомврийска социалистическа революция показала пред народните маси пътя за изхода от опустошителната война. **На 25 ноември 1917 г. в Будапеща се състояла стохилядна демонстрация под лозунга: „Да следваме руския път!"** В революционните борби на унгарския пролетариат още по онова време активно участие взела и партийната група на българите в Унгария. Българските тесни социалисти агитирали сред българските градинари да не продават на военните поделения нито грам зеленчуци, тъй като „войната носи само страдания и бедствия за широките трудещи се маси". В едно съобщение на в. „Непсава" от 27 януари 1919 г. се отбелязва, че в дейността на антивоенните групи са се включили и представители на други национални — словаци, хървати, българи, сърби и др. В разгара на войната българската партийна група издава цветен плакат позив, изобразяващ българин, облечен в национална носия по време на сеитба, и унгарски боец в дружеска прегръдка. На долния край на плаката на български език е написано: „Не убивай!" Лозунгите за побратимяване, „Война на войната" и др. намерили отзвук и сред унгарските войници по време на Първата световна война. Няма съмнение, че върху дейността на българската партийна група против войната косвено повлиял и опитът на руските болшевики, главно чрез Станко Генов и Лазар Иванов — активни участници в руското революционно движение, а после членове на партийната група. Активно участие в борбите на работниците от Чепелския комбинат взели и българите, работещи в него. В знак на солидарност с борбите на унгарските работници в гр. Дьор, българските градинарски работници обявили стачка и оказали помощ на стачкуващия промишлен пролетариат в града.

Към края на 1918 г. икономическото положение в Унгария се влошило още повече. Недоволството на широките народни маси и на завърналите се военнопленници се нагорещило до краен предел. В такава обстановка на 20 ноември 1918 г. под ръководството на създателите на първите унгарски комунистически кръжоци Бела Кун, Тибор Самуели и др. заедно с революционните социалисти и левите социалдемократи **била създадена Унгарската комунистическа партия.** Тя застанала начело на недоволството и революционните действия на масите, които издигнали програмата за експроприация на крупните земеделци, фабриканти и капиталисти; за разоръжаване на буржоазията и въоръжаване на пролетариата; за сключване на братски съюз с първата страна на победилия пролетариат — със Съветска Русия. Революционната вълна се надигала и застрашавала властта на експлоататорите и техните помагачи. Правителството и лидерите на социалдемократическата партия се изплашили от приближаващата се пролетарска революция и нейния авангард — Унгарската комунистическа партия. През януари 1919 г. комунистите били отстранени от професионалните съюзи и от Будапещенския работнически съвет. През февруари същата година реакционното правителство арестувало 40 ръководители на комунистическата партия. Бил забранен и органът на Партията в. „Вьорьош Ушаг" (Червен вестник). Комунистическата партия минала в нелегалност.

В началото на март 1919 г. по-голяма част от работническата класа и трудовото селячество били сплотени около нелегалната Унгарска комунистическа партия, коя-

Digitized by Google

то пристъпила към организиране на въоръжено въстание. По това време Антантата отправила нова нота към буржоазното правителство да предаде още 20 хил. кв. километра от територията на страната на нейните съюзници. Правителството не посмяло да приеме този ултиматум и подало оставката си. При такава ситуация ръководителите на Социалдемократическата партия взели решение да се обединят с Комунистическата партия. На 20 март 1919 г. на основата на програмата на Унгарската комунистическа партия била образувана Унгарската социалистическа партия. На следващия ден — 21 март 1919 г. — образуваният революционен Правителствен съвет обявил провъзгласяването на Унгарската съветска република.

На 25 март 1919 г. УСП свикала съвещание на чуждестранните партийни групи и се създава Унгарска международна федерация. Тя била формирана по подобие на тази, създадена от Руската комунистическа партия през май 1918 г. В състава на Унгарската международна федерация влизала и българската партийна група.

Създадена като съюз на автономните национални партийни групи Унгарската международна федерация имала за цел да изгради единно ръководство на работещите в Унгарската съветска република чуждестранни революционери и партийни групи — българска, чешка, френска, полска, испанска, руска, карпато-украинска, украинска, немска, словашка, югославска, румънска и еврейска. Унгарската международна федерация имала за свой център домът „Маркс—Ленин" на улица „Рожа утца" № 61. В изпълнителното бюро на федерацията били избрани: Рихард Шварц — председател, един от ръководителите на немската група и редактор на в. „Фолксщиме"; д-р Роберт Фанта и Бернард Квартин — членове. Всяка автономна национална партийна група имала представител в ръководството на федерацията. Такъв представител на българската партийна група бил известният български пролетарски революционер Никола Грамовски. От страна на Секретариата на Унгарската социалистическа партия с въпросите на федерацията се занимавал Ерньо Пор.

В рамките на Унгарската международна федерация всяка автономна национална партийна група издавала свой вестник. Орган на българската партийна група бил в. „Червено знаме"; на руската комунистическа партия (болшевики) — в. „Правда"; на украинската — в. „Червена Украйна"; на югославската — в. „Цървена застава"; на словашката — „Наша слобода"; на италианската — „Газета росса"; на румънската — „Революция социалай" и др.

Българската партийна група като секция на унгарската международна федерация проявява изключителна активна дейност за популяризиране идеите на унгарската съветска власт и за нейната защита. Тази дейност намерила широко място на страниците на вестниците „Вьорьош ушаг", „Непсава", „Червено знаме" и в редица партийни и правителствени документи. Така в протокола на конгреса на Унгарската социалистическа партия от 12 април 1919 г. е поместено приветственото слово на представителя на българската партийна група Никола Грамовски. В уводната статия на първия брой на в. „Червено знаме", озаглавена „Патилата и щастието на унгарските работници и селяни", след като се разкрива същността и значението на Великата октомврийска социалистическа революция, нейното влияние върху развитието на световното революционно движение и отражението ѝ върху борбите на трудещите се в България и Унгария, се прави призив за защита на завоеванията на Октомврийската социалистическа революция и на Унгарската съветска република.

На 13 април 1919 г. партийната група на българите в Унгария организирала голямо публично събрание на български работници в българския ресторант в гр. Будапеща. В своята пламенна реч Никола Грамовски обрисувал същността и характера на борбите на руския, унгарския и българския пролетариат. Като разкрил контрареволюционните планове на вътрешната и международна реакция, той наново отправил призив за защита на Унгарската съветска власт. Органът на българската партийна група в. „Червено знаме" поместил обръщението на Унгарското съветско правителство към всички трудещи се за подкрепа на революционната власт. Искането на Унгарското революционно правителство да се сключи мир намерило широк отзвук не само сред партийните членове, но ги мобилизирало още повече за набиране на доброволци и организиране на „български батальон" за защита на унгарската съветска власт. В статията „Българи в Червената армия" в. „Червено знаме" посочва, че всеки български работник, който иска да постъпи в Червената армия, може да се яви в Международната федерация на улица „Рожа утца" № 61 или направо да се запише в Интернационалната армия на „Ловарда утца" № 1 в Буда (бр. 1 от 16 април 1919 г.). В същата статия се посочва, че в Червената армия в гр. Капошвар са постъпили 50 български войници, избягали от сръбски плен. Статията завършва с призива: „...Дълг на всеки военно обучен работник е да се запише в Интернационалната армия!"

По данни от Стефан Иванов и Кочо Господинов, живи членове на партийната група, в защитата на Унгарската съветска република се включили около 500 българи, които били разделени в роти с ръководители Ганчо Бореца, Станко Генов и Лазар Иванов. В политическото ръководство на интернационалната армия бил включен и Никола Грамовски.

За активното участие на българската партийна група в живота на Унгарската международна федерация, за нейния интернационализъм и отношение към световното пролетарско революционно движение ни говори и отношението на групата

Digitized by Google

към пролетарската дисциплина. Така например във връзка с приемането на предложената от Бела Кун програма на УСП пред конгреса на Партията по въпросите за световната пролетарска дисциплина и за единството на световното революционно движение пълномощникът на българската партийна група Никола Грамовски заявил: „...Върху пролетарската дисциплина трябва да се обърне голямо внимание, защото само това може да доведе до една световна революция, до победата на целия световен пролетариат... На първо място трябва да стоят интересите на световния пролетариат, на второ място интересите на унгарския пролетариат и след това идват всички останали интереси."

Колко съвременно звучат тези думи на Никола Грамовски отпреди 60 години!...

Като се включила активно в защита на Унгарската съветска република, групата на българските комунисти в Унгария добре разбирала, че световният империализъм няма да се примири със създаденото положение в Унгария, че той ще търси нови форми и средства за възстановяване на своето влияние и господство, не само в Централна, но и в Източна и Югоизточна Европа.

Фактите напълно потвърдиха това разбиране. Империалисти и реакционери не се помиряваха с победата на революционерите, с ликвидирането на Хабсбургската империя, защото на нея възлагаха надежди да потиска революционно-освободителното движение в Европа. За тази цел бил направен опит за създаване на Южноевропейска конфедерация под егидата на Хабсбургската монархия, но той се провалил напълно. Ето защо след свалянето на Хабсбургската монархия империалистите разчитали твърде много на буржоазното правителство на Карой Михай, което трябвало да задържа по-нататъшното развитие на революционното движение в Унгария. Колко правдиво звучат изказванията на В. И. Ленин, че международният империализъм предвиждал унгарската революция и затова искал да я унищожи още в нейното зараждане. Провъзгласяването на Унгарската съветска република създава нова ситуация за западните реакционни сили. Те побързали да организират въоръжена интервенция срещу нея. Първата крачка към изпълнението на тези им намерения било обявяването на политическия бойкот на Унгарската съветска република. С изключение на Австрия нито една друга капиталистическа държава не признала установената съветска власт и нейното правителство. Втората крачка била икономическата блокада. Враговете се стремели да унищожат завоеванията на унгарския народ по пътя на глада и нищетата. Главен организатор на блокадата бил „прословутият „продоволствен диктатор" на Европа Херберт Хувър. Той ненавиждал болшевизма и считал, че гладната блокада може да стане ефективно средство за разгрома на Унгарската съветска република. „А ако народът гладува, той ще смъкне своите идоли..." — заявил Хувър.

Но както политическият бойкот, така и икономическата блокада не постигнали своите цели. Самият Уилсон бил принуден да признае, че независимо от блокадата и дори благодарение на нея, подкрепена и от работниците от другите страни, революционната власт продължавала да се държи. Като видели всичко това, империалистите насочили срещу УСР румънски и чехословашки войски. Активно го подкрепяли френските следвоенни окупационни сили и американската „организация за помощ". Революционните сили на Унгарската съветска република не могли да отстоят на натиска на военната интервенция и след 133-дневно съществуване на 1 август 1919 г. републиката била победена. Установената кървава диктатура на Хорти, щедро подпомогната от американския империализъм беше първата фашистка власт в Европа.

За разгрома на унгарската съветска власт голяма помощ оказала и „петата колона", която действувала сред ръководството на унгарската диктатура на пролетариата. Голяма част от нейните дейци били из средата на десните социалдемократи. Като получавали указания от различни контрареволюционни централи, те предавали унгарската съветска власт отвътре.

* * *

Участието на български революционни дейци в защитата на Унгарската съветска република е резултат от огромната възпитателна интернационална дейност на българската партийна група в Унгария. В редица статии в „Работнически вестник" с особена любов отразява героизма на унгарския пролетариат и българските червеноармейци, които, като проливали кръвта си рамо до рамо с унгарските си братя, отстоявали революционната чест на БКП, залагали основите на последователната им интернационална дружба, която разцъфтява в наши дни.

Една гранитна плоча във вечно дишащото младо сърце на Будапеща с името на българина комунист и революционер Никола Грамовски, близък съратник на Георги Димитров и Бела Кун, **стои като вечен часовой** на комунистическите добродетели, символ и извор на пролетарски интернационализъм в действие, непресъхващ извор на признателност на унгарския народ към шепата българи червеноармейци, отдали живота си за победата и защитата на Унгарската съветска република през 1919 година.

Те бяха звезди, сияние от майката звезда — Българската комунистическа партия. Тези известни и неизвестни защитници на пролетарската революция победиха ужаса на смъртта. Контрареволюцията отне живота им, но беше безсилна да отнеме гордостта им, вярата им в революцията, в правдата, горди като орли и твърди като стомана.

к. и. н. Петко АЛАМУРОВ

Digitized by Google

ТРИБУНА НА ОБЩИНСКИЯ КОМИТЕТ

Чипровската селищна система с център град Чипровци обхваща десет селища с над 9100 души население. В икономическо отношение тя се характеризира предимно като промишлен район с годишна промишлена продукция от четиринадесет милиона лева. Тук се намират такива важни за народното стопанство обекти като минно-обогатителен комбинат „Христо Михайлов", килимарското стопанско предприятие „Александър Костов", Митровската кожарска фабрика, АПК—Чипровци, ТПК „Иван Бобанов" в с. Горна Лука, каменодобивното предприятие в с. Челюстница и др.

Новият общински комитет ръководи тридесет и две първични партийни организации с общо 954 членове на Партията, повече от една десета от населението на общината. На този организиран преден отряд на трудещите се, общинският партиен комитет и общинският народен съвет се облягат при решаването на проблемите в селищната система.

Близък и твърде необходим помощник, на който комитетът също така разчита в своята дейност, е печатният орган в общината — вестник „Чипровец". Посредством печатното слово вестникът е призван да бъде политическа трибуна на комитета, на цялата общинска партийна организация, прожектор, който да осветлява състоянието на работата по изпълнение на всестранните задачи, стоящи пред общината. Съществена негова задача е да разкрива слабостите и недостатъците в стила и методите на работа, своевременно да сигнализира за тях, да ги анализира и сочи пътя за тяхното оправяне, да мобилизира, да подтиква и вдъхновява трудещите се в изпълнение на партийната повеля за висока ефективност и качество от всеки общополезен труд, от всяко благородно начинание. Едно от първостепенните му задължения е да издирва и осветлява новостите, широко да популяризира опита на най-добрите, да помага за неговото повсеместно внедряване.

В усилията си да бъде ценен помощник за изпълнение решенията и мероприятията на общинския партиен комитет и другите общински ръководства в. „Чипровец" правилно насочва вниманието си преди всичко към творческата активност на трудещите се за решаване проблемите на социално-икономическото развитие на селищната система. Прегледът на публикуваните в него материали през 1978 и 1979 година показва, че той отделя значително място на въпрос за **усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката.** Под рубриките „Бригадната организация — на по-висок етап" и „Социалистическата организация на труда — на по-висок етап" широко се осветлява бригадната организация на труда в условията на рудодобива. По този въпрос в брой 7 от 25 август 1978 г. вестникът дава думата на Манол Кютински — директор на МОК „Христо Михайлов", който изнася интересен опит в това отношение. В зависимост от характера на работата в тези мини са създадени и **специализирани бригади.** Така например за добиване на рудата, което се извършва по метода на магазинираната система на експлоатация на рудните находища, са изградени специални бригади само от майстори копачи, чието задължение е да извършват всички пробивно-взривни работи. Други бригади, съставени само от машинисти на товарачни машини и електрически локомотиви, пък се занимават с товаренето и доставката на рудата до обогатителните фабрики. В хоризонталните мини изработки са организирани проходчески бригади, които извършват както пробивно-взривните работи, така също и доставката на минната маса. Спомагателните работи в рудниците (ремонт на машините, съоръженията и релсовите пътища, крепенето и др.) се извършват от спомагателни работници към отделните рудници.

Digitized by Google

Сега в МОК „Хр. Михайлов" като най-прогресивен и високопроизводителен се утвърждава **скоростният метод на работа.** Благодарение на скоростните бригади производителността на труда в мината значително нараства.

В стремежа си все повече да усъвършенствува бригадната организация на труда, ръководството на минния комбинат се готви да въведе още една **нова форма на организация на труда — комплексните скоростни бригади.** По преценка на ръководството тази организация е с голяма перспектива. Тя ще доведе до най-рационално използване на трудовите ресурси, механизацията, материалите и енергията, от което ще се повиши значително производителността на труда, ще намалят престоите и текучеството. В скоростните бригади ще работят висококвалифицирани работници, владеещи по две и повече професии, а това ще позволи да се завършват всички фази на производствения процес.

Пропагандирайки новостите в организацията на миньорския труд в МОК „Хр. Михайлов", вестникът играе ролята на деен организатор за внедряването на новата бригадна организация на труда в рудодобива, дава своя принос за практическото прилагане решенията на Националната партийна конференция при конкретните производствени условия на чипровските миньори.

В броя си от март миналата година е поместен материал за проведената в Чипровския минен комбинат отраслова конференция по рационализаторската и изобретателската дейност в системата на ДСО „Цветна металургия". В него е отразен опитът на рационализаторите от МОК „Хр. Михайлов" и техният дял за развитието на техническия прогрес, за повишаване качеството и ефективността на производствената работа в рудниците на комбината. Само през 1977 г. в това минно предприятие са внедрени 23 рационализаторски предложения с икономически ефект над 103 хиляди лева. С право за първенец в съревнованието за развитие на изобретателската и рационализаторската дейност в рудодобивните предприятия в страната бе излъчен колективът на домакина — МОК „Хр. Михайлов", и награден с почетна грамота, флагче и парична награда от три хиляди лева.

На първа страница в броя си от 7 февруари 1979 г. чипровският печатен орган продължава да отделя място на усъвършенстването на плановото ръководство на икономиката, социалистическата организация и заплащането на труда в МОК „Христо Михайлов". Вестникът широко отразява работата на проведената в комбината по инициатива на заводския партиен комитет научно-практическа конференция по този проблем. Той се спира главно на практическите мерки, предложени на конференцията за усъвършенстване на планирането и социалистическата организация на труда във всеки цех, рудник и бригада на комбината.

В априлския брой на в. „Чипровец" от тази година е публикувана статията „Основа на нашите успехи" от бившия председател на общинския профкомитет Иван Петков за съревнованието в МОК „Хр. Михайлов". Тук съревнованието се води под девиза „Преизпълнен план, високо качество, висока ефективност". Авторът подчертава ролята на социалистическото съревнование за успехите, постигнати от колективите на обогатителната фабрика „Мартиново", на рудниците „Чипровци" и „Мартиново", на челните миньорски бригади.

Значително място в. „Чипровец" отделя на проблемите на селското стопанство. В материала под заглавие „С лице към проблемите на животновъдството" вестникът прави анализ на работата на трудовите колективи в АПК за изпълнение плана за животинската продукция. В статията се обръща особено внимание на субективния фактор като един от най-важните лостове за изпълнение на плана, вярно очертава задачите на ръководителите и изпълнителите за преодоляване на затрудненията и за успешното решаване задачите в този важен отрасъл.

Вестникът широко разгласява програмата на общинските ръководства за решаване на задачите, произтичащи от 76-о постановление на Министерския съвет. На неговите страници се поместват изказвания, мнения, становища и предложения на партийни, стопански и обществени дейци как да се използват най-рационално природоклиматичните условия на селищната система за производство на допълнителна продукция месо, мляко, яйца, плодове, зеленчуци и др., за задоволяване нуждите на населението. С това той помага тези проблеми да стават достояние на всички трудещи се, мобилизира ги за изпълнение на задачите.

По страниците на в. „Чипровец" намират място и въпросите на благоустройството и хигиенизирането на селищата, общественото обслужване. Вестникът помества призива на общинските ръководства за изпълнение на програмата за благоустрояване и решаването на други задачи от социално-икономически характер в чест на 290-годишнината от Чипровското въстание. Той редовно информира трудещите се от общината за хода на строителството на хранително-вкусовия комбинат, на хвостохранилището, за проблемите, свързани с това строителство.

По традиция в. „Чипровец" отделя голямо внимание и на въпросите за патриотичното възпитание на трудещите се и особено на младежта, като ги запознава с богатото, героично историческо минало на Чипровци и района. Разработването на темата за историческото минало на родния край допринася да се повишава чувството на родолюбие и патриотизъм у трудещите се, на гордост, че са потомци на бележити на времето учени, книжовници, борци против османското робство. Тази дейност на вестника поддържа високия дух на чипровци, вдъхновява ги успешно да се справят със задачите, неотклонно

Digitized by Google

да провеждат политиката на Партията, засилва в тях оптимизма от социалистическото изграждане на родния край.

Пред вестник „Чипровец“ обаче стоят редица още важни задачи за решаване, има още проблеми, които чакат своето по-обстойно осветляване по неговите страници. Преди всичко той е длъжник на партийната тема.

Вестник „Чипровец“ като печатен орган на общинския партиен комитет е призван да му помага системно, действено преди всичко в тази област. Да помага със статии, кореспонденции, с най-различни жанрове на вестникарската практика, в които да следи отблизо живота, дейността на ППО, на партийните групи да разкрива и им сочи къде грешат във вътрешноорганизационната си работа, в работата си с колективите, да изнася и популяризира новото, опита на силните организации. Както отбелязахме по-напред, вестникът публикува интересни и полезни статии за усъвършенствуване на бригадната организация в МОК „Христо Михайлов“. Това е добре, но не е достатъчно. Той ще помогне още по-добре, акс пуска материали, в които да разкрива опита в политическата и организаторската работа на заводския комитет в същия комбинат, както и в другите предприятия, на техните първични партийни организации. Да изнася как те помагат с политически средства за внедряването на по-прогресивни форми на организация на труда. По такъв начин от техния положителен опит и методи на работа ще се учат и останалите първични организации в общината. Наред с проблемите на социално-икономическото развитие на общината нужно е вестникът да осветлява по-осезателно ролята и мястото на партийните комитети и организации, на партийните групи и отделните комунисти за превтворяване в дела девиза на Партията за ефективност и качество в цялостната дейност. Но за да завоюва своето място на страниците на вестника партийната тема, е необходимо много по-активно да сътрудничат в местния печатен орган работниците от партийните комитети, секретарите на първичните партийни организации, членовете на партийните бюра, отговорниците на партийните групи.

Сега стои задачата кадрите да овладяват и прилагат съвременен стил на работа и ръководство, бързо и дълбоко да преустройват мисленето и действията си, да поемат творчески риск и отговорност, да проявяват непримиримост и взискателност, инициативност и дисциплина в работата. Чрез средствата на печатното слово общинският вестник също може да помогне на кадрите, за да се утвърждават те като истински стопански и политически ръководители. Повече материали е нужно да се появяват на неговите страници и за организаторската и възпитателната дейност на Отечествения фронт, профсъюзите и Комсомола, на другите обществени организации в общината. По-широко да се отразяват въпросите на съревнованието, челния опит в производството, на културния живот в дейността на профсъюзния културен дом на миньора, на читалищата в селата, техният дял за комунистическото възпитание на населението.

Вестник „Чипровец“ може да стане още по-ревностен глашатай на челния производствен и партиен опит, да се изгради като още по-пълноценен помощник, по-действена политическа трибуна на общинския комитет на БКП, на останалите стопански и обществени ръководства, ако целият партиен и обществен актив се включи още по-активно в неговото списване, излиза по-често, по-системно на страниците му със задълбочени, аналитични материали по различните проблеми на общината.

Димитър КРЪСТЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот“

Digitized by Google

СЪДЪРЖАНИЕ
на година двадесет и шеста — 1979 година

Строителството на социализма и комунизма и световното развитие — слово на др. Тодор Живков	1	3
* — За някои изменения в структурата и функциите на местните партийни органи	2	16
Решение на Пленума на ЦК на БКП — 2—3. III. 1979	5	3
Основни положения за изграждане на Национален аграрно-промишлен съюз в НРБ	5	8
Заключително изказване на др. Александър Лилов пред пленума	5	14
Слово на другаря Тодор Живков пред Учредителния конгрес на Националния аграрно-промишлен съюз	6	3
За развитието на образователното дело в Народна република България — Решение на пленума на Централния комитет на Българската комунистическа партия, състоял се на 16 и 17 юли 1979 година	11	3
Встъпително слово на другаря Тодор Живков, произнесено на 16 юли 1979 година на пленума на ЦК на БКП	11	4
Заключително слово на другаря Тодор Живков, произнесено на 17 юли 1979 година на пленума на ЦК на БКП	11	21
Пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия	17	3
Постановление на Централния комитет на Българската комунистическа партия и Министерския съвет на НР България		

УВОДНИ, РЕДАКЦИОННИ И ДРУГИ СТАТИИ

Уводна — Изборите — манифестация на широка социалистическа демокрация	2	3
Уводна — Високоорганизирано, пресметливо	3	9
Уводна — Икономическият подход в управлението на промишлеността	15	3
Уводна — Първичната партийна организация в управлението на АПК	16	3
Уводна — Проверка на място	18	3
* — Отговорен момент в работата на АПК	1	13
* — Делово и целеустремено към новите задачи	3	10
* — Идейната същност и реакционните превъплъщения на маоизма	4	3
* — Бъдещите прекрасни граждани	5	18
* — Светът на социализма — тържество на великите идеи	14	3
* — Предисловие на другаря Л. И. Брежнев от автора	14	4
А. Веков — Боева организация на международното комунистическо движение	2	9
А. Иванов — Бележит ръководител на БЗНС, пламенен демократ републиканец	3	16
Д. Петков — Три десетилетия СИВ	1	17
П. Русев — Дисциплината	12	46

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Д. Ананиев — За политическия подход	9	36
Г. Бърдаров — Организация и отговорност	7	26
Ж. Въчкова — Политическото ръководство на художествената култура	5	23
К. Иванов — Решителна крачка към ленинизма	7	34
Р. Любомирова — Регулатор на потребностите	10	67
М. Марков — Нарастващата ефективност — цел на социалното управление	14	22
Г. Цонков — Организационната култура	17	7
С високите критерии на тритомника „За партийното строителство"		
Г. Бърдаров — Единството на партийната политика и партийната дейност	1	32

Digitized by Google

Н. Вълев — Авангардната роля на комунистите	3	21
В. Вълкова — Марксистко-ленинското обучение	10	13
А. Димитров — Контролът и проверката на изпълнението	13	44
К. Искров — Разграничаване на функциите	7	41
Л. Канева — Творческият характер на партийния стил	2	19
Д. Петков — Сърцевина на партийното ръководство	8	32
Р. Пишев — Колективността — висш принцип на партийно ръководство	4	23
Д. Радева — Обучението на кадрите — постоянен процес	8	40
М. Ралчева — По главното направление	1	41
Х. Станева — Образец на партиен публицистичен стил	6	45
* — Примерен тематичен план	2	28
Творческо развитие на теорията и практиката		
Г. Ганев — Развитие на науката партийно строителство в тритомника на другаря Тодор Живков	11	39
П. Дюлгеров — Нарастване на ръководната роля на Българската комунистическа партия в етапа на изграждане на развито социалистическо общество	11	24
* — С високите критерии в главните направления	11	47
Кадрите — ключов проблем		
Д. Ананиев, Л. Канева, Н. Цонев, М. Граменова, И. Аврамов — Начин на мислене и стил на работа	11	57
Б. Вълчанова — Център за квалификация и подготовка	8	54
П. Гиндев, Ф. Генов, П. Русев — Начин на мислене и стил на работа	10	20
П. Данев — Самовъзпитанието	7	48
Д. Петков — Докъде води прекомерното доверие	16	15
Г. Попов — Точна и справедлива оценка	7	57
П. Русев — Отново за стила и подбора на хората	16	8
* — Пленумът	6	9
* — Първичната организация и кадрите	6	23
* — Секретарите отговарят	6	34
Нашият разговор		
Д. Ангелов — Ефективността — практически измерител на дейността	15	23
Х. Ангелова — Програмиран и организиран процес	18	9
Д. Ангелов — Пътищата, които си избираме	18	19
Г. Бърдаров — Коментар	18	22
С. Георгиев — Обществен съвет, профили	15	21
М. Драганов — Социално-психологически аспекти на ефективността	9	46
И. Йотов — Окръжната система в действие	18	11
Р. Любомирова — Методиката	18	18
Л. Канева — Думата на обучаваните	18	21
А. Кътов — Философско-методологически проблеми на ефективността	3	27
П. Русев — Пътуване към ефективността	1	43
П. Русев — Сценарият в партийната работа	15	18
И. Стойнов — За да се развърже възелът	6	19
* — Оптимизъм, проблеми, горещи точки	16	19
* — Обучението на кадрите по партийно строителство	18	8
Партийният комитет		
И. Андреев — Разгръщане на вътрешнопартийната демокрация	13	49
П. Вълчев — Творчество и инициатива в работата	14	32
М. Вятров — Заседанията на комитета	17	23
Ю. Гафилов — Първостепенна грижа	15	51
С. Георгиев — Трудовото възпитание	3	42
Д. Георгиев — С творчески подход	9	59
Д. Димчев — Времето на секретаря	14	53
З. Зехиров — Пленумът	7	60
И. Златков — Мисли за оперативното планиране	15	28
П. Колев, Б. Наков — Заседанията	2	29
Д. Колева — Началото е сложено	6	49
Д. Колева, К. Димов — С комплексен анализ и отговорност	17	15
Д. Кралев — С устремени крачки	18	34
М. Младенов — Първостепенна грижа	9	61
К. Радойков — Покрай Драговищица и Струма	9,10,11	55,46,74
П. Русев — Нови реалности и нови отговорности	3	37
В. Сотирова — Кабинетът по партийно-организационната работа	10	40
В. Сотирова — Система за подготовката и обучението на кадрите	17	24
Д. Станоев — Първи стъпки	5	32
Д. Станоев — Единство на идеологическата и организаторската работа	16	37
	16	37
И. Христов — Конкретно и диференцирано ръководство	6	54
Д. Чобанов — С нов подход при новите условия	8	44

Digitized by Google

Проблеми, които ни вълнуват

М. Данчов — Промени в подхода	18	30
П. Петков — Нови, съществени моменти	18	27
И. Финджеков — С поглед от юг на север	18	32

Ръководно политическо ядро и първообраз

Д. Ангелов — Истории, които не са за разказване	16	59
Н. Апостолова — Бригадата—поръчител на кандидата	18	41
М. Василев — Висш форум на партийната организация	1	60
С. Гагамов — Планиране и прогнозиране	3	43
Н. Гърдева — Взаимоотношенията в първичната организация и колектива	3	50
Т. Джунов — Усъвършенствуване на организацията	5	40
Г. Захариев — Динамичната характеристика	7	72
К. Искров — Политически щаб на търговското предприятие	15	39
Л. Канева — По-дееспособни, силни партийни колективи	12	51
В. Колев — Обучаваме актива	5	62
П. Костов — Стремеж към висок професионализъм	6	60
Д. Кръстев — Политически щаб	9	69
Д. Милева — Двете посоки на въздействието	14	33
М. Михайлова — Партийната група, качеството и ефективността	2	34
Г. Наков — Близо до живота	5	59
З. Петков — Партийната работа в квартала	15	35
П. Попов — Трудовите делници на отговорника	2	36
Г. Радичев — Към стопанския ръководител — с доверие и взискателност	3	54
Г. Русев — Под девиза на петилетката	3	57
Р. Стоянов, Д. Кралев — Битка по пътя	5	51
В. Стоянов — Резултатна контролна дейност	15	32
Л. Студенов — Школа за комунистите	14	37
С. Тодоров — Тясно взаимодействие със социалната среда	5	45
И. Хаджиев — Политически ръководител на целокупния живот на село	4	37
* — Преустройството на идеологическия фронт	5	38
* — С гражданска позиция, с творческа отговорност	6	65
* — Първичната организация в партийния комитет	9	62
* — Първичните партийни организации в народните съвети	12	57

Партийната организация в завод „Буря" — Габрово гостува на „Партиен живот"

Н. Върбанова — Комунистите извън предприятието	10	64
С. Генчев — Партийният контрол	10	59
В. Енев — Живецът на партийната работа	10	50
Д. Пенева — Време за идейно и нравствено израстване	10	54
С. Илиева — Разграничаване на функциите	10	56

Партийната организация и социалната активност

Д. Йотов — Социалните взаимоотношения в колектива	16	53
С. Дюлгеров — Демократизмът в производствения процес	16	45
Б. Стойчев — Да си комунист, значи да си активен	16	53
Т. Тодоров — Всестранно развитие на човека	16	56

Замяната — преглед на бойния строй

Б. Ангелов — Проверка на зрелостта и личния принос	8	58
Д. Георгиев — С неотслабващо внимание и високи критерии	15	42
Д. Димчев — Каквото сам си направиш	8	62
А. Емилов — Високата взискателност — право и задължение	5	64
Б. Костадинов — Възпитаване на отговорност	9	71
М. Коцев — С повишени изисквания и индивидуален подход	4	44
Р. Павлова — Комплексна оценка на комуниста	4	47
С. Пенев — Направляван процес	6	66
И. Проданов — Приносът на партийната група	1	66
Н. Чонгаров — Контрол и отчет на препоръките и предложенията	5	68

Секретарят — централна фигура

С. Белчева — Дългият ден на Динова	14	40
М. Делибалтова — Пътят води до хората	7	77
М. Делибалтова — Призвание	17	37
Д. Радева — Среща със секретари	7	82
Д. Янинска — Критериите	1	65

Странички от историята

Д. Велчев — За работническо-селска власт	14	45
М. Неделчев — Създаването и укрепването на партийната организация в село Осенец, Разградски окръг	14	44

Digitized by Google

А. Стамболиев — Шамарът	14	47
Г. Трендафилов — Димитър Благоев и началните стъпки на марксизма в Пазарджик	14	43
Кореспондентите ни пишат		
Б. Ангелов — Целите са по-високи	12	64
Б. Ангелов — Творчески подход	13	58
Д. Георгиев — Активна жизнена позиция	7	70
Б. Георгиев — Услугите на населението	13	60
П. Димитрова — Безкомпромисна позиция	4	49
С. Иванов — Дългосрочна програма	7	70
А. Марков — Първостепенна задача	7	71
М. Младенов, Д. Кръстев — Регулиране на качествения състав	13	55,57
Б. Наков — Резултатите радват	1	82
Х. Райчев — С повишени критерии	12	61
И. Стоянова — Ефективна работа по местоживеене	7	68
ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА		
К. Димов — Субективният фактор — в заводски измерения	18	51
Н. Иванов — Убедителна защита на новото в подхода	17	34
М. Илиева — преодоляване на рутината	18	48
Д. Радева — Време за равносметка	18	44
* — Може ли вярно и точно да се оцени качеството и ефективността на партийната дейност	13	4
* — Каква предварителна подготовка е необходима?	13	8
* — Отчетните събрания на партийните групи и на организациите в състава на първичната	13	10
* — Съдържание и структура на отчетния доклад	13	11
* — Комунистите в учебните заведения	13	14
* — Резолюцията	13	22
* — Демократическият централизъм при подбора и избора на бюрото	13	26
* — Отговорността на общинския комитет	13	28
Партийните групи		
В. Иванов — Общинският комитет и партийните групи	13	42
И. Тодоров — В тясно взаимодействие	13	40
* — Събранието	13	33
* — Ядра на бригадите	13	37
35 ГОДИНИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКА БЪЛГАРИЯ		
В. Иванов — Успехите на реалния социализъм и тяхното международно значение	12	9
Д. Кралев — Край хлебен	11	79
Д. Колева — Ветераните разказват	12	23
М. Михайлов — Историческо революционно творчество	12	17
Д. Радева, Й. Хаджиев — Откровения на млади комунисти	12	31
М. Ралчева — Овладени висоти	8	11
М. Ралчева — Епичният бряг	10	3
М. Ралчева — Завръщане към началото	12	36
А. Стамболиев — Градът край Огоста	12	42
П. Трендафилова — Димитровград	8	3
П. Трендафилова — Гнездо на родолюбие	9	3
* — 35 години социалистическа България	12	3
ПАРТИЯТА, КОМСОМОЛЪТ, МЛАДЕЖТА		
Д. Ангелов — Преустройството	4	81
К. Димов, И. Мичев — Дела и размишления по комсомолските проблеми в министерствата	4	67
А. Иванов — Комсомолските кадри	8	93
М. Иванов — БКП и идейно-политическото възпитание на младежта	18	57
Л. Канева — Главното — комплексност в подхода към младежта	4	75
Д. Колева — За многостранна и ефективна реализация	2	49
В. Найденов — Комунистите и мирогледното възпитание на младежта	2	44
Й. Пеев — Помощта на отдел „Организационен"	12	72
С. Радовски — В духа на високите изисквания	1	70
Х. Райчев — Приносът на варненските комунисти	15	55
М. Ралчева — Младото попълнение — проблеми, очаквания	3	63
Р. Сейдалиев — Младежта в борбата за осъществяване на аграрната политика	15	45
Д. Станоев — Програма за творчество и подем	3	68
Д. Станоев — Всенародна грижа и доверие	8	86
И. Стефанов — Пренасянето на революционния огън	17	50
Л. Такев — В търсене на верния отговор	6	70
Г. Христов — Година на творческо осмисляне и резултати	11	87

Digitized by Google

Силата на Комсомола е в партийното ръководство	14	19
М. Борова — Високоефективна реализация на труда	14	11
Д. Георгиев — Организационното укрепване на Комсомола	14	17
И. Димитров — Равносметка, която задължава	14	14
Ж. Желев — Пълномощници на Партията и на младежта	14	20
Е. Милева — Верен път в живота	14	7
П. Ников — Доверие, уважение, грижа		

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

К. Брусарски, М. Михайлов — Челният опит — производствен резерв	18	68
К. Димов, И. Мичев — Отговорникът в партийното бюро по стопанските въпроси	15	59
С. Донев — Партийното решение и ефективността на производството	5	81
Х. Киров — Насрещният план — дело на трудовите колективи	17	57
В. Койнов — Авторитетен организатор	2	74
Х. Колева — Ръководство на реконструкцията и модернизацията	17	63
Н. Косев — Усъвършенстване на бригадната организация	2	56
С. Мандев, П. Петков — Влогът на комуниста	12	84
Х. Манджуков — Последователно, уверено, настойчиво	10	76
И. Манев — Качеството изисква добра организация	12	81
И. Мичев — Завоювано доверие	5	76
И. Новаков — Умението да се организира	13	68
Д. Петков — В условията на бригадната организация	9	74
К. Петров — Стабилизирането на работната сила в селското стопанство	14	49
Р. Рашков — Комунистите — борци за научно-технически прогрес	18	62
П. Стамов — Сърцевина на организаторската дейност	9	80
П. Стамов, Й. Хаджиев, И. Куков — Земно привличане	14	52
П. Стоянов — Работата иска сърце	13	70
Г. Стоянов — Началото е обещаващо	14	64
Х. Танев — Самозадоволяването на селищните системи	7	88
И. Филипов — Ръководителят на малкия колектив	2	68
Р. Филипова — Всекидневна грижа на партийните групи в селското стопанство	12	77
Н. Цонев — Резултат на конкретно ръководство	8	80
* — Резултати на подобрен подход	2	62
* — Многосменната работа със селскостопанската техника	3	73
* — Когато се работи на две и три смени	3	78
* — Главната предпоставка за успеха	6	75
* — Инициатива на теневци	7	92
* — Икономическият подход и усъвършенстването на управлението	10	69
* — Съсредоточаване на силите	13	66

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

П. Василев — Социално-психологически аспекти на работата в колектива	2	77
П. Василев — Основи на инициатива и творчество	15	71
Н. Величков — Подготовката на идеологическите работници	14	70
С. Величкова — Фашизмът и ултралевичарството	16	80
С. Ганев — Социалната роля на културата	2	84
М. Грозданова — Партийните организации и естетическото възпитание	13	83
М. Делибалтова — Всеобхватно идеологическо въздействие	12	87
И. Захариев — Политическото ръководство на наставническото движение	18	73
Т. Йорданова — Трудовото възпитание и производственият колектив	13	74
П. Ковачев — Социалната активност на младите комунисти	15	76
К. Методиев — Възпитатели на младите	14	82
Д. Наумов — Целта: богата културна и естетиковъзпитателна дейност в общините	16	73
Н. Попиванов — За боева, партийна, художествена критика	14	77
С. Симеонов — Личност, среда, общуване	1	74
Б. Станков — Социалистическата справедливост	10	81
И. Стефанов — Наставничеството в Софийския пътнически транспорт	14	84
М. Христозов — Три грешки и една критика	1	80
Г. Цонков — Важни елементи на социалистическата организация на труда	3	85
* — Идейновъзпитателната работа в трудовия колектив	16	64
* — Примерен тематичен план	9	96
Агитпропът		
Б. Божурски — Личност и авторитет	17	81
В. Димитрова — Атмосферата в колектива	17	76

Digitized by Google

Н. Загоров — Тясна връзка с практиката 17 78
Д. Савова — Критичното начало 17 77
Т. Попова — Решението 17 80
С. Янков — Главен критерий за преустройството 17 74

Проблеми на образователната политика

С. Стоянов — Идейното, нравственото и трудовото възпитание на учащите се 8 26
М. Хартарски — По-добра организация на педагогическия труд 8 17

„ПАРТИЕН ЖИВОТ" ВЪВ ВАРНЕНСКИ ОКРЪГ

Г. Михова — Социалната активност — оценка на практическите действия 4 55
Г. Станков — Висока ефективност на организацията 4 51
Н. Стойчев — Събранието 4 61

„ПАРТИЕН ЖИВОТ" В ПЛОВДИВСКИ ОКРЪГ

Г. Каламов — Нови възможности и нови проблеми 7 13
М. Колева — От образеца до масовата практика 7 22
Х. Колева — Окръжната система в действие 7 4
С. Мандев — Бригадната форма на творческия труд 7 23
Т. Смиленов, В. Видев — Инициативата — оптимално и ритмично 7 17
Й. Табова — Пулсът на социалната активност 7 9
* — Борба на широк фронт 7 3

„ПАРТИЕН ЖИВОТ" В ПЛЕВЕНСКИ ОКРЪГ

В. Дачев — Важен фактор за идеологическата дейност 8 72
З. Иларионов — Ръководителят възпитател 8 64
Е. Петкова — Единен политически ден 8 77
С. Чочев — Действена форма 8 78

„ПАРТИЕН ЖИВОТ" В ПЕРНИШКИ ОКРЪГ

Кадрите — ключов проблем

Б. Алексиев — Работническата класа — главен резерв 9 24
П. Владимиров — В духа на революционните традиции 9 19
Т. Макарнев — Близки и непосредствени грижи 9 27
Б. Манов — Мощен лост на партийно ръководство 9 13
В. Стратиев — Слово за другите 9 31

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Д. Гаймаков — Изпитано оръжие на съветските комунисти 5 70
А. Донцов — Идеологическо осигуряване на движението за работа без изоставащи 12 66
В. Кожемяко — Да се утвърждава новото 17 11
Я. Любинецки, И. Шарпов — Ефективност и действеност 13 62
И. Мичев — Узбекистански мигове 17 46
В. Никулцева — Младежите на село 14 67
А. Санджапов — Дейността на апарата на районния комитет 7 83
А. Сластина — Моралното и материалното стимулиране в строителството 9 87
В. Смолков — Социалистическото съревнование 2 39
Г. Шинкаренко — Нещатният отдел на градския комитет 3 60
В. Шчербицки — Социалистическият начин на живот 1 22
В. Шчербицки — Стил ленински — стил творчески 15 8

В единен ритъм

Т. Ганчев — Съвместен семинар по социалната активност 5 73
С. Новаков — Съвременните измерения на дружбата 4 86

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Я. Голенбьовски — Две бележити годишнини 1 89
Х. Дитрих — Марксистко-ленинското образование и възпитание на кадрите 14 87
Р. Ернандес — Конкретна помощ на местните ръководства и организации 3 91
М. Иванов — Научно-практическа конференция в Одеса 16 96
Л. Игелска — Воеводският партиен комитет и укрепването на организациите 16 90
Д. Колева, П. Стамов — Динамично, рационално, ефективно 15 84
Й. Хаджиев — Край Дунав и Тиса 16 84
И. Чернев — Боева трибуна на виетнамските комунисти 10 89
Г. Чимид — Челният опит в практиката на МНРП 13 88

60 години от Унгарската съветска република

Б. Аламуров — Интернационална солидарност 18 81
П. Радев — 133 паметни дни 6 86

Digitized by Google

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

А. Белевски, Е. Нацинов — Нова стъпка по пътя на безпринципността	17	85
Б. Божилов — Разоръжаването	15	88
Г. Гинчев — Маоизъм и милитаризъм	6	88
И. Големанов — По пътя на Хелзинки	12	93

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ

Б. Ангелов — Грижи за деловодната дейност и финансовата отчетност	5	89
Д. Димитров — От главата си пати	10	87
Д. Димчев — Нови взаимовръзки	1	92
Д. Димчев — Защо не бе наказан? Къде води клеветничеството	2	91,92
* — Висока взискателност, принципност и обективност	11	95
* — Говори се...	15	96

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

С. Атанасов — Изгоря в борбата, за да свети	15	81
Б. Илиев — Комунистите в изборите от 1938 година	1	84
Б. Илиев — Мигове от живота на Димитров	11	94
И. Казака — Иван Нивянин	16	86
З. Лаптева — Александър Димитров — Сашо	18	81
С. Македонски — Имала майка, имала син	17	82
Н. Цонев — Вестител на партийната правда	4	90

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Д. Кралев — Желязна етажерка	10	86
А. Стамболиев — Трън в очите	9	72
З. Шойлев — Наставникът	5	85

КРИТИКА И КНИГОПИС

Д. Ананиев — Самопознание на науката партийно строителство	7	94
Н. Бозев — Единадесета ВОЗ в действие	14	95
Д. Кралев — Малкият голям свят на личността	2	94
Д. Кралев — Качество и ефективност на журналистическия труд	17	92
Н. Иванов — „Партийното събрание"	7	96
А. Манько — Плеханов и социалистическото движение в България	14	91
Н. Недев — Факли с неугасима светлина	14	94
Х. Николов — Виден партиен деец и държавник	3	94
Х. Николов — Епопея на победата	15	93
Х. Пацов — Положително явление в партийния живот	6	94
П. Радев — Нравствените качества на ръководителя	17	94
П. Трендафилова — Дар на родината	10	94
* — Умът, честта, съвестта на епохата	4	94
* — Съветник и приятел	1	94
* — Проблеми и книги	1	95

ПРЕГЛЕД НА МЕСТНИЯ ПЕЧАТ

М. Желязков — Вестник „Черноморски фронт" за първичната партийна организация	5	91
М. Илиева — На преден пост	13	92
Д. Кралев — Зари „Зорница"	9	95
Д. Кръстев — Трибуна на общинския комитет	18	87
Б. Наков — Партийното ръководство на Комсомола	9	90

ПРЕПИСКА С ЧИТАТЕЛИТЕ

Д Димчев — Веригата	6	81

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

* — „Веригата"	13	95

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ

	9	72

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ПЕРСПЕКТИВНО ПЛАНИРАНЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ВЪТРЕШНАТА СТОПАНСКА СМЕТКА В АПК

Авторски колектив
Съставители и редактори:

проф. Васил Аначков,
проф. Атанас Танов

В първия раздел на настоящото методическо ръководство са разработени основните въпроси по съставянето на петгодишен план за аграрно-промишлен комплекс и се дават научно-методически решения на най-сложните раздели на плана, за да се подпомогнат ръководните кадри и специалистите в тяхната практическа работа при планирането на производствената, стопанската и социалната дейност. Разглеждат се въпросите за научнообосновано разработване на производствената програма, планиране на основните средства за производство и по-специално на машинно-тракторния парк, планиране на трудовите ресурси и капиталните вложения, обосноваване на основните мероприятия, осигуряващи изпълнението на производствената програма в растениевъдството и животновъдството и др. Във втория раздел са разработени основните въпроси на организацията на вътрешната стопанска сметка в производствените поделения на АПК: съставяне на производствената програма, планиране на производствените разходи, текущ и годишен анализ на изпълнението на плановите задачи и обвързване на фонд „Работна заплата" с крайните резултати от дейността на производствените единици. В третия раздел се разглеждат някои методически въпроси на планирането на стоковата продукция в АПК въз основа на икономическата оценка на земята.

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ

Някои социално-икономически механизми

Емил Марков

Авторът разглежда някои основни закономерности в развитието на науката и техниката, в динамично протичащата съвременна научно-техническа революция. В книгата се анализират настъпилите качествени изменения в производителните сили на обществото, в съдържанието и функциите на труда. Разкриват се някои социално-икономически механизми на научно-техническия прогрес, които са в основата на революционния преход от капитализма към социализма и комунизма, както и на формиращия се нов творчески комунистически труд.

ИНДИВИДУАЛНИЯТ ПОДХОД

Партийното поръчение,
събеседванията,
самоотчетът, работата
с младите комунисти

Сборник

Индивидуалният подход, индивидуалната работа с комунистите, с отделния човек е съществена съставна част в богатия арсенал от методи и средства на партийната работа. В настоящия сборник от поредицата „Опитът на КПСС" са събрани и преведени на български език някои от основните публикации в съветски списания по този проблем с оглед още по-широкото разпространение на съветски опит у нас.

БОРБАТА ПРОТИВ ФАШИЗМА В ГАБРОВСКИ ОКРЪГ — 1939—1944

Иван Врачев, Койчо Митев,
Цоньо Петров

Издаването на тази книга цели да запознае обществеността с цялостното развитие на антифашистката борба в Габровски окръг. От нея ясно проличава политическата и организаторската дейност на Габровската окръжна партийна организация — основният и решаващ фактор в антифашистката борба в окръга от началото на Втората световна война до народната победа над фашизма. Трудът съдържа нови данни, изводи и оценки за основните форми на антифашистката борба в този борчески край.

Digitized by Google

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

Воробьев, Г. Г., ЧЕЛОВЕК — ЧЕЛОВЕК, 2-е изд., изд-во „Молодая гвардия", Москва, 1979.

Какъв трябва да бъде съвременният специалист, как да определя, уважава и използва разностранните способности на хората, как се сплотява колективът, кой може да бъде добър ръководител и т. н. За всичко това се разказва в посочената книга. Интересуващият се читател ще узнае от нея и това — как се водят изследвания извън лабараторията — в предприятия, в учреждения и училища, на улицата и у дома.

ПРИРОДА НАУЧНОГО ПОЗНАНИЯ: Логико-методологический аспект, ред. коллегия, изд-во БГУ, Минск, 1979.

В колективната монография се разглеждат актуални проблеми на формирането на научното знание като феномен на културата, дава се анализ на неговата структура и философски основания. Специално внимание се отделя на изясняването на основните процедури в построението на новото знание, на особеностите на емпирическото и теоретическото равнище на изследванията и др. Книгата е предназначена за тези, които се интересуват от методологическите и философските въпроси на съвременната наука.

КРИТИКА ПОЗИТИВИСТСКИХ И КУЛЬТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИХ КОНЦЕПЦИЙ СОВРЕМЕННОЙ БУРЖУАЗНОЙ ФИЛОСОФИИ, сб. статей, отв. ред. Я. Я. Вейш, изд-во „Зинатне", Рига, 1979.

В сборника са включени статии, разкриващи реакционния идеалистически характер и класовата същност на доктрините на съвременната буржоазна философия: неопозитивистическия антиинтелектуализъм и скептицизъм, философията на лингвистическия анализ, културно-историческите теории, социалните концепции на религиозната философия и др. Авторите анализират възгледите на такива философи като А. Айер, Дж. Беннет, А. Бергсон, В. Дильтей, Дж. Остин и др.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ХОЗЯЙСТВЕННОГО РАСЧЕТА ОБЪЕДИНЕНИЙ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ (Передовой опыт и проблемы), под ред. П. Г. Бунича, изд-во „Экономика", Москва, 1979.

В книгата е показана новата по-активна роля на стопанската сметка в стопанския механизъм на управление на развитото социалистическо общество. На основата на челния опит на производствени и промишлени обединения са разработени нови теоретически подходи и са дадени практически препоръки по усъвършенстване на стопанската сметка.

Калинин, В. Д., АЙСБЕРГ КОРРУПЦИИ, Политиздат, Москва, 1979.

Корупцията — подкуп, рушветчийство — се явява като неотменна черта на съвременното капиталистическо общество. Тя пронизва всички сфери на неговия живот, за сетен път свидетелствувайки загниването на капитализма. В настоящата брошура авторът журналист международник, разглежда най-съществените проявления на корупцията в политическото ръководство и икономическия живот на капиталистическите страни.

Яковлев, М. В., ИДЕОЛОГИЯ — Противоположность марксистско-ленинской и буруазных концепций, изд. „Мысль", Москва, 1979.

Книгата съдържа систематическо изложение на марксистското учение за идеологическия процес. В нея се разглежда мястото на идеологията в духовния живот на обществото. Авторът критически анализира най-влиятелните на Запад идеологически концепции, разкрива антимарксическата същност на немската буржоазна „социология на знанието", на социалната философия на неопозитивизма, социалната критическа философия на Франкфуртската школа, показва връзката на буржоазната „критика на идеологията" с антиидеологическите доктрини на съвременния ревизионизъм.

Digitized by Google

Цена 0,30 лева

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PERIODICALS

Berkeley

Berkeley

Digitized by Google

PERIODICALS

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA · Berkeley

Digitized by Google

Digitized by Google